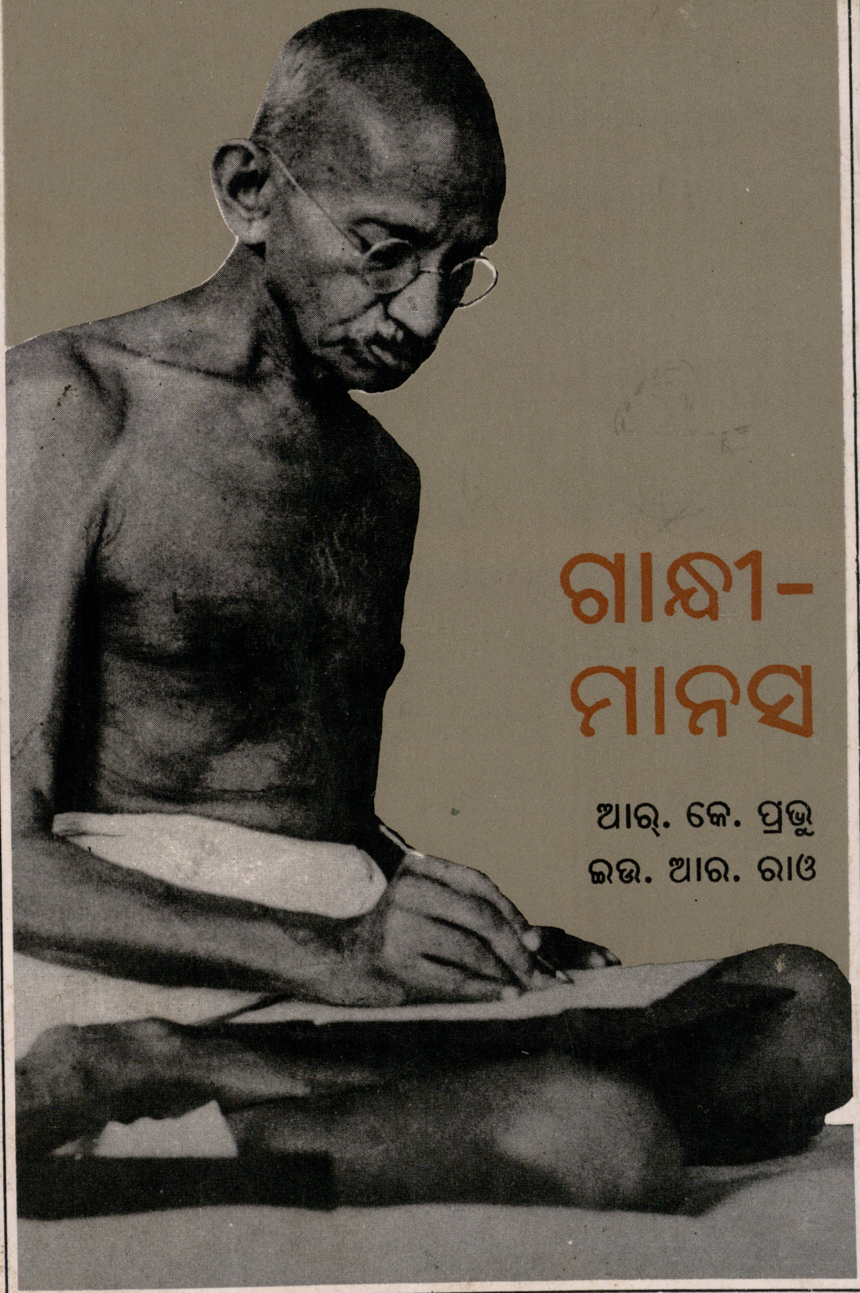

ଗାନ୍ଧୀ-ମାନସ

ଆର୍. କେ. ପ୍ରଭୁ
ଇଉ. ଆର. ରାଓ

ଗାନ୍ଧୀ-ମାନସ

ସଙ୍କଳନ ଓ ସମ୍ପାଦନା

ଆର୍. କେ. ପ୍ରଭୁ ଏବଂ ୟଉ. ଆର୍. ରାଓ

ମୁଖବନ୍ଧ

ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ବିନୋବା ଭାବେ

ଓ

ଡକ୍ଟର ଏସ୍. ରାଧାକୃଷ୍ଣନ୍

ଅନୁବାଦ

ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଦାସ

ନ୍ୟାସନାଲ୍ ବୁକ୍ ଟ୍ରଷ୍ଟ, ଇଣ୍ଡିଆ

ନବଜୀବନ ପବ୍ଲିଶିଂ ହାଉସ, ଅହମଦାବାଦଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ପୁସ୍ତକ The Mind of Mahatma Gandhi ର ଓଡିଆ ଅନୁବାଦ— ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ 125 ତମ ଜୟନ୍ତୀ ଅବସରରେ 2 ଅକ୍ଟୋବର 1994 ଦିନ ପ୍ରକାଶିତ ।

ISBN 81-237-1048-8

1994 (ଶକାବ୍ଦ 1916)
© ନବଜୀବନ ଟ୍ରଷ୍ଟ
ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ © ନ୍ୟାସନାଲ୍ ବୁକ୍ ଟ୍ରଷ୍ଟ, ଇଣ୍ଡିଆ, 1994
The Mind of Mahatma Gandhi (*Oriya*)

ଟ. **133.00**

ନବଜୀବନ ଟ୍ରଷ୍ଟ, ଅହମଦାବାଦ-380014 ଙ୍କ ଅନୁମତିକ୍ରମେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ନ୍ୟାସନାଲ୍ ବୁକ୍ ଟ୍ରଷ୍ଟ, ଇଣ୍ଡିଆ, ଏ-5, ଗ୍ରୀନ୍ ପାର୍କ, ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ-110 016 କର୍ତ୍ତୃକ ପ୍ରକାଶିତ ।

ଏହି ପୁସ୍ତକଟି
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମହାଦେବ ଦେଶାଇଙ୍କୁ
ସମର୍ପିତ
ସେ ହିଁ ଏହି ସଂକଳନଟି
ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥାଆନ୍ତେ ।

ଗୁଜା ପରିବାର
ବହି ନଂ - P୨୪

ସୂଚୀପତ୍ର

ମୁଖବନ୍ଧ xiii
ଭୂମିକା xvii
ପାଠକଙ୍କ ନିମନ୍ତେ xxviii

1. ମୋ' ନିଜ ବିଷୟରେ

1. ସନ୍ଥ ନୁହେଁ କି ପାପୀ ନୁହେଁ 1
2. ମୋ'ର ମହାମ୍ଗପଦ 10
3. ମୁଁ ବାଟଟିକୁ ଜାଣିଛି 18
4. ମୋ'ର ଜୀବନବ୍ରତ 25
5. ଅନ୍ତରର ବାଣୀ 34
6. ମୋ' ଉପବାସଗୁଡ଼ିକ 38
7. ମୋ'ର ଅସଙ୍ଗତିଗୁଡ଼ିକ 42
8. ମୋ'ର ରଚନାବଳି 44

2. ସତ୍ୟ

9. ସତ୍ୟର ସନ୍ଦେଶ 47
10. ସତ୍ୟ ହିଁ ଈଶ୍ୱର 53
11. ସତ୍ୟ ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ 62

3. ନିର୍ଭୟତା

12. ନିର୍ଭୟତାର ସନ୍ଦେଶ 67

4. ବିଶ୍ୱାସ

13. ବିଶ୍ୱାସର ସନ୍ଦେଶ 71
14. ଭଗବାନ କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝାଏ ? 79
15. ରାମନାମ 90

16. ପ୍ରାର୍ଥନା—ମୋ' ଆତ୍ମାର ଖାଦ୍ୟ 95
17. ମୋ'ର ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ଆଦୌ ଅନ୍ୟ କାତର ନୁହେଁ 104
18. ଧର୍ମ ଓ ରାଜନୀତି 114
19. ମନ୍ଦିର ଓ ମୂର୍ତ୍ତୀପୂଜା 118
20. ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତାର ଅଭିଶାପ 121

5. ଅହିଂସା

21. ଅହିଂସାର ସନ୍ଦେଶ 127
22. ଅହିଂସାର ଶକ୍ତି 137
23. ଅହିଂସା ପାଇଁ ତାଲିମ 142
24. ଅହିଂସାର ପ୍ରୟୋଗ 145
25. ଅହିଂସ ସମାଜ 148
26. ଅହିଂସ ରାଷ୍ଟ୍ର 151
27. ହିଂସା ଓ ସଂତ୍ରାସବାଦ 156
28. ଭୀରୁତା ବନାମ ହିଂସା 161
29. ଆକ୍ରମଣର ପ୍ରତିରୋଧ 164
30. ଭାରତବର୍ଷ ବାଛିନେଉ 172
31. ଭାରତ ଓ ଅହିଂସାର ପଥ 178
32. ଭାରତ ଓ ହିଂସାର ମାର୍ଗ 182

6. ସତ୍ୟାଗ୍ରହ

33. ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ସନ୍ଦେଶ 186
34. ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଶକ୍ତି 196
35. ଅସହଯୋଗ 203
36. ଉପବାସ ଓ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ 209

7. ଅପରିଗ୍ରହ

37. ଅପରିଗ୍ରହର ସନ୍ଦେଶ 213
38. ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଓ ଧନସମ୍ପତ୍ତି 220
39. ଦରିଦ୍ରନାରାୟଣ 224

8. ଶ୍ରମ

40. ଅନଶ୍ରମର ସନ୍ଦେଶ 227
41. ଶ୍ରମିକ ଓ ମାଲିକ 235
42. ଧର୍ମଘଟ : ବୈଧ ବା ଅବୈଧ 242
43. କ୍ଷେତର କୃଷକ 250
44. ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ବାଛିନେଉ ! 254

9. ସର୍ବୋଦୟ

45. ସର୍ବୋଦୟର ସାରତତ୍ତ୍ୱ 257
46. ଯଜ୍ଞର ଦର୍ଶନ 263
47. ଏ ଶଇତାନ ସଭ୍ୟତା 267
48. ମନୁଷ୍ୟ ବନାମ ଯନ୍ତ୍ର 271
49. ଉଦ୍ୟୋଗୀକରଣର ଅଭିଶାପ 279
50. ସମାଜବାଦ 283
51. ସମାଜବାଦୀ ଛାଞ୍ଚର ସମାଜ 290
52. କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆଦର୍ଶ 293

10. ଟ୍ରଷ୍ଟୀ-ବ୍ୟବସ୍ଥା

53. ଟ୍ରଷ୍ଟୀ-ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସନ୍ଦେଶ 296
54. ଅହିଂସାର ଅର୍ଥନୀତି 303
55. ଆର୍ଥିକ ସମାନତା 307

11. ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ

56. ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟର ସାରତତ୍ତ୍ୱ 313
57. ଆଦର୍ଶ ବିବାହ 320
58. ସନ୍ତାନବର୍ଗ 323
59. ଜନ୍ମ-ନିୟନ୍ତ୍ରଣ 325
60. ସମାଜରେ ନାରୀର ସ୍ଥାନ ଓ ଭୂମିକା 334
61. ଯୌନ-ଶିକ୍ଷା 345
62. ନାରୀମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପରାଧ 347
63. ଆଶ୍ରମର ବ୍ରତ 349

12. ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ଲୋକତନ୍ତ୍ର

64. ସ୍ୱାଧୀନତାର ସାରତତ୍ତ୍ୱ 359
65. ସ୍ୱରାଜ୍ୟ କହିଲେ ମୁଁ ଯାହା ବୁଝେ 366
66. ମୁଁ ବ୍ରିଟିଶ୍‌ବିରୋଧୀ ନୁହେଁ 372
67. ରାମରାଜ୍ୟ 376
68. କାଶ୍ମୀର 378
69. ଭାରତରେ ବିଦେଶୀ ଉପନିବେଶ 379
70. ଭାରତ ଓ ପାକିସ୍ତାନ 382
71. ଭାରତବର୍ଷର ଜୀବନଲକ୍ଷ୍ୟ 385
72. ଗଣତନ୍ତ୍ରର ସାରତତ୍ତ୍ୱ 389
73. ଭାରତୀୟ ଜାତୀୟ କଂଗ୍ରେସ 402
74. ନିର୍ବାଚିତ ମନ୍ତ୍ରୀମଣ୍ଡଳ 408
75. ମୋ' ସ୍ୱପ୍ନର ଭାରତ 412
76. ଗାଆଁକୁ ଫେରିଚାଲ 414
77. ସର୍ବତୋମୁଖୀ ଗ୍ରାମସେବା 419
78. ପଞ୍ଚାୟତ-ରାଜ 426
79. ଶିକ୍ଷା 433
80. ଭାଷା ଅନୁସାରେ ପ୍ରଦେଶ 441
81. ଗୋ-ରକ୍ଷଣ 443
82. ସମବାୟ ପଦ୍ଧତିରେ ଗୋପାଳନ 447
83. ପ୍ରାକୃତିକ ଚିକିତ୍ସା 450
84. ସମୂହ-ସ୍ୱଚ୍ଛତା 453
85. ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ମିତ୍ରଭାବନା 455

13. ସ୍ୱଦେଶୀ

86. ଚରଖାର ସନ୍ଦେଶ 461
87. ସ୍ୱଦେଶୀର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ 468

14. ଭ୍ରାତୃତ୍ୱ

88. ପ୍ରେମର ସନ୍ଦେଶ 475
89. ସବୁ ଜୀବନ ଏକ 484

90. ମୋ'ର କୌଣସି ସାଂସ୍କୃତିକ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତା ନାହିଁ 491
91. ଜାତୀୟତା ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟତା 497
92. ପ୍ରଜାତିବାଦ 503
93. ଯୁଦ୍ଧ ଓ ଶାନ୍ତି 505
94. ଆଣବିକ ଯୁଦ୍ଧ 511
95. ଶାନ୍ତିର ମାର୍ଗ 516
96. ଆଗାମୀ କାଲିର ପୃଥିବୀ 524

15. ବିବିଧ ଉକ୍ତି 527

ଉତ୍ସ ପୁସ୍ତକାବଳୀ 569
ଉତ୍ସଗୁଡ଼ିକର ଟିପ୍ପଣୀ 572
ଜୀବନପଞ୍ଜି 600
ଶବ୍ଦାର୍ଥାବଳୀ 621
ଶବ୍ଦ-ସୂଚୀ 623

ମୁଖବନ୍ଧ*

(ସଂଶୋଧିତ ସଂସ୍କରଣ ନିମନ୍ତେ)

ଆନନ୍ଦର କଥା ଯେ ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭୁ ଏବଂ ଶ୍ରୀ ରାଓଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପାଦିତ 'ଗାନ୍ଧୀ-ମାନସ'ର ନୂତନ ସଂଶୋଧିତ ଓ ପରିବର୍ଦ୍ଧିତ ସଂସ୍କରଣ ନବଜୀବନ ଟ୍ରଷ୍ଟ୍ ତରଫରୁ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଉଛି । ଏହାର ପ୍ରଥମ ଦୁଇଟିଯାକ ସଂସ୍କରଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲୋକପ୍ରିୟ ହୋଇଛି ଏବଂ କେତେକ ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ଅନୁବାଦ ହୋଇ ସାରିଛି ।

ଏହି ନୂତନ ସଂସ୍କରଣରେ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର ଅନ୍ତିମତମ ବିଚାରଗୁଡ଼ିକର ଉଦ୍ଧୃତି ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଏହାଦ୍ୱାରା ଏହି ସଂସ୍କରଣଟି ଅନ୍ୟତମ ହୋଇଛି ବୋଲି ଆମେ କହିପାରିବା ।

''ଲୋକୋତ୍ତରାଣାଂ ଚେତାଂସି କୋ ହି ବିଜ୍ଞାତୁମର୍ହତି''—ଲୋକୋତ୍ତର ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ମାନସକୁ କିଏ ଜାଣିପାରିବ ; ଭବଭୂତିଙ୍କର ଏଭଳି ଗୋଟିଏ ସର୍ବଶ୍ରୁତ ବଚନ ରହିଛି । ଗାନ୍ଧୀଜୀ ଲୋକୋତ୍ତର ପୁରୁଷ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ନିଜର ମନକୁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଲୋକମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଖୋଲି କରି ରଖି ଦେଇଥିଲେ । ନିଜ ପକ୍ଷରୁ ସେ କୌଣସି ଗୂଢ଼ତା ଆଦୌ ରଖିବାକୁ ଦେଇ ନଥିଲେ । ତଥାପି, ତାଙ୍କ ଜୀବନର ଅନ୍ତିମ ପର୍ବ, ମୁଁ ଯାହାକୁ ସ୍ୱର୍ଗାରୋହଣ ପର୍ବ ବୋଲି ନାମ ଦେଇଛି, ମୋତେ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ଯେ, ମୋ' ପାଇଁ ତାହା ଗୂଢ଼ପ୍ରାୟ ରହିଯାଇଛି । ବରଂ, ଏହା ମୋତେ ଭଗବାନ୍ କୃଷ୍ଣଙ୍କର ଅନ୍ତିମ ଲୀଳା ପରି ପ୍ରତୀତ ହୋଇଛି । ସେହି ଗୂଢ଼ତାକୁ ଖୋଲିଦେବା ନିମନ୍ତେ ତ ସେହି ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କୁ ହିଁ ଆଉଥରେ ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମାତ୍ର, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସତ୍ୟର ଅନ୍ୱେଷଣ କରୁଥିବା ସର୍ବୋଦୟ-ସାଧକମାନଙ୍କୁ ଗାନ୍ଧୀ-ମାନସକୁ ବୁଝିବା ସକାଶେ ଏହି ପୁସ୍ତକଟି ଅବଶ୍ୟ ସହାୟତା କରିବ ବୋଲି ମୁଁ ଆଶା କରୁଛି ।

ରହଣିସ୍ଥାନ— କିଶନ୍‌ଗଞ୍ଜ
ଜିଲ୍ଲା— ପୂର୍ଣ୍ଣିୟା
ବିହାର
ତା 12.5.1966

ବିନୋବାର ଜୟଜଗତ

* ମୂଳଟି ହିନ୍ଦୀରେ ଲେଖା ହୋଇଥିଲା ।

ମୁଖବନ୍ଧ

(ପ୍ରଥମ ତଥା ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂସ୍କରଣର)

ସାଧାରଣ ଲୋକସ୍ତରର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ କେବଳ ମଝିରେ ମଝିରେ ଜଣେ ଜଣେ ବିରଳ ଆତ୍ମା ଉଦିତ ହୋଇ ଆସନ୍ତି, ଯିଏକି ଅଧିକ ଗଭୀରଭାବରେ ଭଗବାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଚିନ୍ତା କରି ଜଗତରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଅଭିପ୍ରାୟ ବିଷୟରେ ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ମନନ କରନ୍ତି ଏବଂ ଅଧିକ ସାହସର ସହିତ ସେହି ଦିବ୍ୟ ମାର୍ଗଦର୍ଶନକୁ ଜୀବନରେ ପ୍ରୟୋଗ ମଧ କରନ୍ତି। ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିର ଆଲୋକ ଏକ ଅନ୍ଧକାରମୟ ଓ ବିଶୃଙ୍ଖଳାପୂର୍ଣ୍ଣ ପୃଥିବୀ ଉପରେ ଏକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆଲୋକବର୍ତ୍ତିକା ରୂପେ ଜଳିବାରେ ଲାଗିଥାଏ। ଗାନ୍ଧୀ ହେଉଛନ୍ତି ସେହି ବାର୍ତ୍ତାବହମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ହୃଦୟରେ ସାହସ ଅଛି, ଆତ୍ମା ଭିତରେ ଶାଳୀନତା ରହିଛି ଏବଂ ଜଣେ ନିର୍ଭୟ ମନୁଷ୍ୟର ହାସ୍ୟ ମଧ ରହିଛି। ଆପଣାର ଜୀବନ ତଥା ବାଣୀର ମଧ୍ୟଦେଇ ସେ ଏପରି ମୂଲ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ସାକ୍ଷୀ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ଏହି ଦେଶ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିଆସିଛି; ସେହି ମୂଲ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି: ଆତ୍ମା ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ, ତାହାର ରହସ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ସମ୍ମାନ, ପବିତ୍ରତାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ଜୀବନର ଧର୍ମଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱୀକାର ଏବଂ ଚରିତ୍ରର ଯଥାର୍ଥତା—ଯେଉଁ ମୂଲ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଆଦୌ ଜାତୀୟ ନୁହନ୍ତି ଅଥବା ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ନୁହନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି ବିଶ୍ୱଜନୀନ।

ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ସଙ୍କଟପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁହୂର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକରେ ବହୁ ଗୋଳମାଳର କାରଣ ହେଉଥିବା ଜଣେ ପେଶାଦାର ରାଜନୀତିକ ଲୋକ ବୋଲି କହି ଉଡ଼ାଇ ଦେଇଆନ୍ତି। ଗୋଟିଏ ଅର୍ଥରେ ରାଜନୀତିକୁ ଗୋଟିଏ ପେଶା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ଏବଂ ଜଣେ ରାଜନୀତିକ ଲୋକକୁ ଫଳପ୍ରଦଭାବରେ ସାଧାରଣ ବ୍ୟାପାରଚୟକୁ ଚଳାଇ ନେବାରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ ହୋଇଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ। ଆଉ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥ ମଧ ରହିଛି, ଯାହା ଅନୁସାରେ ରାଜନୀତିକୁ ଏକ ବ୍ରତ ବୋଲି କୁହାଯିବ ଓ ଜଣେ ରାଜନୀତିକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଏପରି ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯିବ, ଯିଏକି ଆପଣା ଜାତିର ରକ୍ଷା ଲାଗି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଈଶ୍ୱର ବିଶ୍ୱାସ ତଥା ମନୁଷ୍ୟଜାତି ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଅନୁପ୍ରେରିତ କରି ନେବା ଲାଗି ନିଜର ବ୍ରତଟି ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହୋଇ ରହିଥାଏ। ଗୋଟାଏ ସରକାରକୁ ଚଳାଇବାର ବ୍ୟବହାରିକ ବ୍ୟାପାରରେ ଏପରି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ସମ୍ଭବତଃ ବିଫଳ ହୋଇ

ଯାଇପାରେ, ମାତ୍ର ଆପଣାର ସହଚାରୀମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ସାମୂହିକ ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ବିଷୟରେ ଏକ ଦୁର୍ଜୟ ବିଶ୍ୱାସରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ରଖିବାରେ ହୁଏତ ସଫଳତା ଲାଭ କରିପାରେ। ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ମୂଳତଃ ଏହି ଦ୍ୱିତୀୟ ଅର୍ଥରେ ଜଣେ ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ବୋଲି କୁହାଯିବ। ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି ଯେ, ଆତ୍ମାର ଜଗତକୁ ହିଁ ନିଜର ସର୍ବ ପ୍ରଧାନ ନିର୍ଭର ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିଲେ ଆମେ ଆଦୌ କୌଣସି ଯୁଦ୍ଧ ଓ ରକ୍ତପାତର ଆଶ୍ରୟ ନନେଇ ମଧ୍ୟ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଏବଂ ବେକାରୀ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଥିବା ଏକ ପୃଥିବୀର ନିର୍ମାଣ କରି ପାରିବା। ସେ କହିଛନ୍ତି: "ଆଗାମୀ କାଲିର ପୃଥିବୀ ଏପରି ହେବ, ଅବଶ୍ୟ ଏପରି ଏକ ସମାଜରେ ପରିଣତ ହେବ, ଯାହାକି ଅହିଂସା ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହିବ। ଏହା ଆମକୁ ଏକ ସୁଦୂରପରାହତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏବଂ ଅବାସ୍ତବ କଳ୍ପନା ବୋଲି ଲାଗିପାରେ। ମାତ୍ର, ତାହାକୁ କଦାପି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଅପ୍ରାପ୍ୟ ବୋଲି କହି ହେବନାହିଁ, କାରଣ ଆମେ ସେଥି ଲାଗି ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରୁ ଆମର ବର୍ତ୍ତମାନ ଭୂମିରୁ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇପାରିବା। ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆଦୌ କୌଣସି ଅପେକ୍ଷା ନରଖି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଭବିଷ୍ୟର ସେହି ଜୀବନମାର୍ଗ—ଅହିଂସାର ମାର୍ଗକୁ ଅବଶ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବ ଏବଂ, ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ତାହା କରି ପାରିବ, ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋଷ୍ଠୀ କ'ଣ ତାହା କରି ପାରିବେ ନାହିଁ? ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଜାତି କରି ପାରିବେ ନାହିଁ? ଲୋକମାନେ କିଛି ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ହିଁ ଅନେକ ସମୟରେ କୁଣ୍ଠା ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି, କାରଣ ସେମାନେ ଅନୁଭବ କରୁଥାନ୍ତି ଯେ, ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ କଦାପି ହାସଲ କରି ହେବ ନାହିଁ, ଏହିଭଳି ଏକ ମାନସିକ ଦୃଷ୍ଟି ହିଁ ଆମ ଅଗ୍ରଗତିର ପଥରେ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ବାଧା ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ, ସିଏ ଯଦି ଇଚ୍ଛା କରିବ, ସେହି ବାଧାଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ହଟାଇ ଦେଇ ପାରିବ।" (Liberty, ଲଣ୍ଡନ, 1931)

ସାଧାରଣତଃ ଏପରି ସମାଲୋଚନା କରା ଯାଇଥାଏ ଯେ, ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର କଳ୍ପନାଦୃଷ୍ଟି ତାଙ୍କର ବାସ୍ତବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷକୁ ଛାଡ଼ି ଅନେକ ଆଗକୁ ଉଡ଼ି ପଳାଇଥାଏ ଏବଂ, ଏହି ପୃଥିବୀରେ କେବଳ ସନ୍ଥମାନେ ହିଁ ବାସ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଏକ ଆରାମଦାୟକ ଅଥଚ ଭୁଲ ଅନୁମାନକୁ ଭିତ୍ତି କରି ହିଁ ସେ ସର୍ବଦା ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି। ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ବିଷୟରେ ଏପରି କହିବା ଏକାନ୍ତ ଅଯଥାର୍ଥ। ଗାନ୍ଧୀ ଜାଣିଛନ୍ତି ଯେ ଜୀବନ ଖୁବ୍‌ବେଶୀ ହେଲେ କେବଳ ସର୍ବୋତ୍ତମର ଦୀର୍ଘ ପୂର୍ବ ପାହାଚଟିକୁ ହିଁ ବୁଝାଇବ, ଆଦର୍ଶ ଏବଂ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ବାସ୍ତବଟି ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଚିରନ୍ତନ ସାଲିସକୁ ହିଁ ବୁଝାଇବ। ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ସାଲିସର କୌଣସି ସ୍ଥାନ ଆଦୌ ନାହିଁ, ବାସ୍ତବର ଅନୁରୋଧରେ କୌଣସି ସୀମାକୁ ଶେଷ ରେଖା ବୋଲି ମାନିନେବାର ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଅବକାଶ ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଏଠାରେ ଏହି ଇହ-ଜଗତରେ ପ୍ରକୃତିର ନିର୍ଦ୍ଦୟ ନିୟମମାନ ମଧ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି। ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରବଳ ବାସନାଗୁଡ଼ିକୁ ଭିତ୍ତି କରି ହିଁ ଆମକୁ ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳାଯୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସମ୍ଭବ କରିବାକୁ ହେବ। କେବଳ ପ୍ରୟାସ ତଥା ନାନା ଅନନୁକୂଳତାର ମଧ୍ୟଦେଇ ହିଁ ଆଦର୍ଶମାନେ ଉପଲବ୍ଧି ଯାଏ ଯିବା ଲାଗି ସଂଗ୍ରାମ କରୁଥାନ୍ତି। ଏକ ସଭ୍ୟ ସମାଜରେ ଅହିଂସା ଯେ ଏକମାତ୍ର ଆଦର୍ଶ ହୋଇ ପାରିବ, ଗାନ୍ଧୀ ତାହା ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ହେଁ ସେ ବଳର

ପ୍ରୟୋଗକୁ ମଧ୍ୟ ଅନୁମତି ଦେଇଥାନ୍ତି। ''ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆବଶ୍ୟକ ସାହସ ନଥିବ, ତେବେ ଭୀରୁଙ୍କ ପରି ବିପଦ ପାଖରୁ ପଳାଇଯିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ସେ ବରଂ ହତ୍ୟା କରିବାର ଓ ନିହତ ହେବାର କଳାଟିର ଅନୁଶୀଳନ କରୁ ବୋଲି ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରିବି।'' (*ହରିଜନ*, 15.1.1938, ପୃଷ୍ଠା-418) ''ପୃଥିବୀ ଆଦୌ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ବୁଦ୍ଧି ଓ ଯୁକ୍ତିଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୁଏ ନାହିଁ। ସ୍ୱୟଂ ଜୀବନ ସହିତ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ନା କୌଣସି ପ୍ରକାରର ହିଂସା ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଏବଂ ଆମକୁ ଏପରି ଗୋଟିଏ ମାର୍ଗ ବାଛିନେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଯେଉଁଥିରେ କି ସର୍ବନିମ୍ନ ହିଂସା ହିଁ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ।'' (*ହରିଜନ*, 28.9.1934, ପୃଷ୍ଠା-259) ସମାଜଗୁଡ଼ିକର ଅଗ୍ରଗତି-ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ତିନୋଟି ଅବସ୍ଥା ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୁଅନ୍ତି: ପ୍ରଥମ ଅବସ୍ଥାରେ ଅରଣ୍ୟର ବିଧାନ ହିଁ ରାଜତ୍ୱ କରୁଥାଏ, ଯେଉଁଥିରେ କି ହିଂସା ଏବଂ ସ୍ୱାର୍ଥପରତା ପୂରି ରହିଥାଏ ; ଦ୍ୱିତୀୟଟିରେ ଆଇନ୍ ଓ ନିରପେକ୍ଷ ନ୍ୟାୟବିଚାର ଥାଏ ଓ ତେଣୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଥାଏ, ପୋଲିସ୍ ଥାଆନ୍ତି ଓ ବନ୍ଦୀଶାଳା ରହିଥାଏ। ଏବଂ ତୃତୀୟ ଅବସ୍ଥାରେ, ଅହିଂସାରେ ତଥା ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପରତାରେ ହିଁ ସବୁକିଛି ଚଳେ, ସେଠାରେ ପ୍ରେମ ଏବଂ ଆଇନ୍ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପ୍ରଭେଦ ଆଦୌ ନଥାଏ। ଏହି ଶେଷଟି ହେଉଛି ମନୁଷ୍ୟସମାଜର ପ୍ରକୃତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏବଂ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ପରି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଜୀବନ ତଥା କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ତାହା ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଆସୁଥାଏ।

ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର ମତ ଏବଂ ଚିନ୍ତାଧାରାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଆଜି ବହୁତ ଭୁଲ ଧାରଣା ରହିଛି। ପ୍ରସ୍ତୁତ ପୁସ୍ତକରେ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର ନିଜ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକରୁ ତାଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ତଥା ଜୀବନଚାରଣା ବିଷୟରେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଉଦ୍ଧୃତିଗୁଡ଼ିକୁ ଏକତ୍ର ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଛି ଏବଂ, ତେଣୁ ଆଧୁନିକ ମାନସକୁ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ସ୍ଥିତିଟିକୁ ଅଧିକ ପରିଷ୍କାରଭାବରେ ଆଣି ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବାରେ ଏହା ଅବଶ୍ୟ ସହାୟତା କରିବ।

ବାରଣାସୀ
4 ଏପ୍ରିଲ୍, 1945

ଏସ୍. ରାଧାକୃଷ୍ଣନ୍

ସଂଶୋଧିତ ସଂସ୍କରଣର ଭୂମିକା

ଜଣେ ମହାନ୍ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ଜୀବିତାବସ୍ଥାରେ ବିଚାର କରିବା ବା ଇତିହାସରେ ତାଙ୍କର ସ୍ଥାନଟିକୁ ନିରୂପଣ କରିଦେବା ଆଦୌ ସହଜ ନୁହେଁ । ଗାନ୍ଧୀଜୀ ଥରେ କହିଥିଲେ : ''ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ମୁଖ୍ୟ ବିଷୟରେ କୌଣସି ମତ ଦେବା ସୋଲୋନ୍‌ଙ୍କ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ଜୀବଦ୍ଦଶାରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟକର ହୋଇଥିଲା । ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ମହାନତା ବିଷୟରେ କୌଣସି ମତ ଦେବା ତା'ଠାରୁ କେତେ ଅଧିକ କଷ୍ଟକର ହୋଇ ନଥିବ ?'' (*ହରିଜନ*, 10.12.1938, ପୃଷ୍ଠା-377) ଆଉ ଗୋଟିଏ ଅବସରରେ ନିଜ ବିଷୟରେ କହିବାକୁ ଯାଇ ସେ କହିଥିଲେ : ''ମୋ'ର ଆଖି ବୁଜି ହୋଇଗଲା ପରେ ଯାଇ ମୋ'ର କାର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟରେ କୌଣସି ରାୟ ଦେବା ସକାଶେ ଉଚିତ ସମୟଟି ଆସିବ, ଏହି ମରଶରୀର ଅଗ୍ନି ମଧ୍ୟକୁ ସମର୍ପିତ ହୋଇ ସାରିବା ପରେ ସେହି ଅବସର ଆସିବ ।'' (*ୟଙ୍ଗ୍ ଇଣ୍ଡିଆ*, 4.4.1929, ପୃଷ୍ଠା-107) ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିବା, ଶହୀଦ ହେବା ବର୍ତ୍ତମାନ ଉଣେଇଶି ବର୍ଷ ହୋଇଗଲାଣି ।

ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁରେ ଶୋକପ୍ରକାଶ କଲା, ମନୁଷ୍ୟ-ଇତିହାସରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ମୃତ୍ୟୁରେ ଏପରି କେବେହେଲେ ଘଟି ନଥିଲା । ଏବଂ, ଏହି ଶୋକକୁ ଯେପରି ଭାବରେ ବ୍ୟକ୍ତ କରାଗଲା, ସେଥିରେ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁଜନିତ ଦୁଃଖ ଆହୁରି ବଢ଼ି ଯାଇଥିଲା । ଜଣେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷକ ଯେପରି ମତ ଦେଇଥିଲେ, ଆଗାମୀ ବହୁ ଶତାବ୍ଦୀ ନିମନ୍ତେ ଆତତାୟୀ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କର ହତ୍ୟାକୁ ସମସ୍ତେ ସ୍ମରଣ କରୁଥିବେ । ଯୁକ୍ତରାଜ୍ୟ ଆମେରିକାର ହର୍ସ୍ଟ ପ୍ରେସ୍ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ ଯେ, ସମସ୍ତ ପୃଥିବୀ ଉପରେ ସେହି ମୃତ୍ୟୁର ସଂବେଗଗତ ଯେଉଁ ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିଥିଲା, ଲିନ୍‌କନ୍‌ଙ୍କର ଶହୀଦ ହେବା ପରେ ମନୁଷ୍ୟର ଇତିହାସରେ ତା'ର କୌଣସି ସମାନ୍ତର ଆଦୌ ନାହିଁ । ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ କୁହାଯାଇ ପାରିବ ଯେ, ''ସିଏ ବର୍ତ୍ତମାନ ସବୁ କାଳର ସମ୍ପଦ ହୋଇ ରହିଲେ ।'' ସେହି କାଳିମାମୟ ରାତ୍ରିରେ ଉକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଜବାହରଲାଲ ନେହରୁଙ୍କର ସେହି ସ୍ମରଣୀୟ କଥାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ମନେ ପଡ଼ିଯାଉଛି : ''ଆମମାନଙ୍କର ଜୀବନରୁ ଗୋଟିଏ ଆଲୋକ ଅସ୍ତମିତ ହୋଇଯାଇଛି ।'' ଏହି ଭାବନାଟିକୁ 1948 ଜାନୁଆରୀ 31 ତାରିଖର ନିଉୟର୍କ୍ ଟାଇମସ୍ କାଗଜ ରେଖାଙ୍କିତ କରି କହିଥିଲା ଯେ, ଆଉ ଯାହା ବାକୀ ରହିଲା, ତାହା ଲେଖିବା ହେଉଛି ଇତିହାସର କଠୋର ହସ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟ । ତେବେ, ଇତିହାସ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ବିଷୟରେ ପ୍ରକୃତରେ

କେଉଁ ରାୟ ଦେବ ?

ଯଦି ସମସାମୟିକ ମତକୁ ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଏ, ତେବେ ଗାନ୍ଧୀଜୀ ମନୁଷ୍ୟ-ଇତିହାସର ମହାନତମ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ପାର୍ଶ୍ୱବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଅବଶ୍ୟ ରହିବେ। ଇ.ଏମ.ଫର୍ଷ୍ଟର ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କୁ ସମ୍ଭବତଃ ଆମ ଶତାବ୍ଦୀର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମାନବ ବୋଲି ବିଚାର କରାଯିବ ; ଏବଂ, ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ ତାହା ହିଁ ବୋଲି ଆର୍ନୋଲଡ ଟ୍ୟେନବୀଙ୍କ ମନରେ କୌଣସି ସଂଶୟ ଆଦୌ ନଥିଲା। ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କୁ ''ଗୌତମ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ପରେ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭାରତୀୟ ଓ ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କ ପରେ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ମନୁଷ୍ୟ'' ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ଡକ୍ଟର ଜେ.ଏଚ୍. ହୋମସ୍ ଅଧିକ ମୂର୍ତ୍ତ ଭାବରେ ତାଙ୍କର ଆକଳନ କରିଥିଲେ। ଅବଶ୍ୟ, ଜନଗଣଙ୍କର ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ସେ ସମ୍ଭବତଃ ମହାତ୍ମାରୂପେ ଅଥବା ଅଧିକ ଶ୍ରଦ୍ଧାସ୍ପଦଭାବରେ ବାପୁ—ଜାତିର ଜନକରୂପେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ରହିଥିବେ। ସେହି ଭୂମିକାରେ ହିଁ ସେ ଏକ ରକ୍ତପାତବର୍ଜିତ ବିପ୍ଳବ ଦ୍ୱାରା ଜାତିକୁ ମୁକ୍ତି ମଧ୍ୟକୁ ପରିଚାଳିତ କରି ନେଇଥିଲେ।

ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କଠାରେ ଏପରି କେଉଁସବୁ ଗୁଣ ଥିଲା, ଯାହାକି ତାଙ୍କୁ ଜଣେ ମହାନ୍ ମନୁଷ୍ୟରୂପେ ତିଆରି କରି ଆଣିଥିଲା ? ସିଏ ଯେ କେବଳ ଜଣେ ମହାନ୍ ମନୁଷ୍ୟ ଥିଲେ ତା'ନୁହେଁ, ସିଏ ଜଣେ ମହାନ୍ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ ଓ ଜଣେ ଉତ୍ତମ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ। ଯେପରି ଜଣେ ଟୀକାକାର ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି, ଏପରି ଏକ ସଂଯୋଗ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ୱଚିତ୍ ହାସଲ କରି ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ତାହାକୁ ଅନ୍ୟମାନେ ମଧ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ୱଚିତ୍ ବୁଝିପାରନ୍ତି। ଏଠାରେ ଜର୍ଜ ବର୍ଣ୍ଣାର୍ଡ ଶ'ଙ୍କର ସେହି ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ମନ୍ତବ୍ୟଟି ମନେ ପଡୁଛି : ''ଅତି ଉତ୍ତମ ହେବା ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ବିପଜ୍ଜନକ !''

ଏକଥାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଇତିହାସ ଲିପିବଦ୍ଧ କରି ରଖିବ ଯେ, ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର ମନୁଷ୍ୟଟି ତା'ର ସହଚାରୀ ଅନ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ମନ ଉପରେ ଅଦ୍ଭୁତ, ପ୍ରାୟ ଅପଟାନ୍ତର ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରି ରହିଥିଲା। ଏହା ଏକ ବିଚିତ୍ର କଥା, କାରଣ ସେହି ପ୍ରଭାବ ପଛରେ କୌଣସି ପାର୍ଥିବ କ୍ଷମତା ଅଥବା ଅସ୍ତ୍ରଶକ୍ତିର ସମର୍ଥନ ଆଦୌ ନଥିଲା। ଯଦି ଏହାକୁ ଏକ ପ୍ରହେଳିକା ବୋଲି କୁହାଯାଏ, ତେବେ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଚରିତ୍ର ଏବଂ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତରେ ହିଁ ସେହି ପ୍ରହେଳିକାର ରହସ୍ୟ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଥିଲା। ଏଇଟି ହେଉଛି ଲର୍ଡ ହାଲିଫାକ୍ସଙ୍କର ମତ, ଯିଏକି ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର ଲବଣ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ସମୟରେ ଭାଇସରୟ ଥିଲେ ଏବଂ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ଅତି ନିକଟକୁ ଆସି ତାଙ୍କୁ ବୁଝିଥିଲେ। କେବଳ ଉପଦେଶ ନୁହେଁ, ଅଧିକନ୍ତୁ ଚରିତ୍ର ତଥା ବାସ୍ତବ ପ୍ରୟୋଗର ଏହି ବଳ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ସମସାମୟିକ ପୁରୁଷର ଭାବନାକୁ ଏତେ ଗଭୀରଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇଥିଲା। ବସ୍ତୁତଃ, ଅଧ୍ୟାପକ ଏଲ୍. ଡବ୍ଲିଉ. ଗ୍ରେନ୍‌ଷ୍ଟେଡ୍ ମତ ଦେଇ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଗାନ୍ଧୀଜୀ ଯାହା ହାସଲ କଲେ, ସେଥିରେ ନୁହେଁ, ତାଙ୍କର ଚରିତ୍ରରେ ହିଁ ତାଙ୍କର ମହାନତା ନିହିତ ହୋଇ ରହିଥିଲା। ଏଥିରେ ଫିଲିପ୍ ନୋଏଲ୍-ବେକର୍ ହୁଏତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ଶୁଦ୍ଧତା ଏବଂ, ଗାନ୍ଧୀଜୀ ଯେଉଁ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ, ସେଇଟି ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥମୁକ୍ତ ଏକନିଷ୍ଠତାର ଗୁଣ ଦୁଇଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଯୋଗ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବେ।

ମାତ୍ର, ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର ଅଭୂତପୂର୍ବ ଉତ୍କର୍ଷ ଲାଗି

ଏତିକି ହିଁ କଦାପି ସବୁଯାକ କାରଣ ହେବ ନାହିଁ। ସମସାମୟିକ ସାକ୍ଷ୍ୟରୁ ପୁନର୍ବାର ଉଦାହରଣ ଆଣି କହିଲେ, ରେଜିନାଲ୍ଡ୍ ସୋରେନ୍‌ସେନ୍ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ ଯେ, କେବଳ ଭାରତରେ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଆମ ଆଧୁନିକ ଯୁଗରେ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର ଯେ ଏପରି କଳାନାତୀତ ପ୍ରଭାବ ରହିଥିଲା, ତାହାର କାରଣ ହେଉଛି ଯେ, ସେ ଆତ୍ମାର ଶକ୍ତିର ହିଁ ଜୀବନ୍ତ ସାକ୍ଷୀ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ଏବଂ ଆପଣାର ରାଜନୀତିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପଗୁଡ଼ିକରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାର ଅଭିଳାଷ ରଖିଥିଲେ। ତେଣୁ, ମନୁଷ୍ୟାତ୍ମା ଉପରେ ତାଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ସ୍ଥାପନ ଓ ଜାଗତିକ ବ୍ୟାପାରଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମୂଲ୍ୟ ତଥା ପନ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରବେଶ ଘଟାଇବା—ଏଇଥିରେ ହିଁ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର ଅସାଧାରଣତା ନିହିତ ହୋଇ ରହିଥିଲା। ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗଟିର ଆଲୋଚନା କରି ଡକ୍ଟର ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍ ନିଇଲସନ୍ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ବିଷୟରେ କହିଛନ୍ତି : "କର୍ମରେ ଏକ ଡାଇଓଜିନିସ୍, ବିନୟରେ ଜଣେ ସେଣ୍ଟ୍ ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍ ଏବଂ ପ୍ରଜ୍ଞାରେ ଜଣେ ସକ୍ରେଟିସ୍—ଏହାରି ବଳରେ ହିଁ ସେ ପୃଥିବୀ ସମକ୍ଷରେ ନିଜର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ଶକ୍ତି ପ୍ରୟୋଗ ଉପରେ ଆସ୍ଥା ରଖିଥିବା ରାଷ୍ଟ୍ରନୀତିଜ୍ଞ ଦ୍ୱାରା ଗୃହୀତ ଯାବତୀୟ କୌଶଳର ଚରମ ମୂଲ୍ୟହୀନତାକୁ ପଦାରେ ପକାଇ ଦେଇଛନ୍ତି। ଏହି ସମରରେ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପୂର୍ଣ୍ଣନିଷ୍ଠତା ହିଁ ରାଷ୍ଟ୍ର-ଶକ୍ତିର ସକଳ ଭୌତିକ ବିରୋଧ ଉପରେ ବିଜୟ ଲାଭ କରିଛି।" (ଏସ. ରାଧାକୃଷ୍ଣନ : Mahatma Gandhi ; Essays and Reflections on His Life and Work, ଜର୍ଜ ଆଲେନ୍ ଆଣ୍ଡ୍ ଅନ୍‌ଉଇନ୍, ଲଣ୍ଡନ୍, 1949, ପୃଷ୍ଠା-537)

ଗାନ୍ଧୀଜୀ ଅହିଂସା ଓ ସତ୍ୟର ବିଶୁଦ୍ଧ ଶକ୍ତିକୁ ଆଣି ରାଷ୍ଟ୍ରର ସଂଗଠିତ ବଳର ସମ୍ମୁଖୀନ କରାଇଥିଲେ। ଏବଂ, ବିଜୟ ମଧ୍ୟ ଲାଭ କରିଥିଲେ। ମାତ୍ର, ସେ ଅହିଂସା ଏବଂ ସତ୍ୟର ଯେଉଁ ବାର୍ତ୍ତାର ପ୍ରଚାର ଓ ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିଲେ, ତାହା ଆଦୌ ନୂତନ ଦର୍ଶନ ନଥିଲା। ସିଏ ବସ୍ତୁତଃ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ, ଏପରିକି ଦାବି କରିଥିଲେ ଯେ, ଏହା "ପର୍ବତମାନଙ୍କ ଭଳି ପୁରାତନ" ଥିଲା। କେବଳ, ସେହି ଦର୍ଶନକୁ ସେ ନବ ଜୀବନ ଦାନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏକ ନୂତନ ଭୂମିରେ ତାହାକୁ ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲେ। ଏକ ଜୀବନ୍ତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ହିସାବରେ ସତ୍ୟର ମଧ୍ୟ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ରହିଛି ଓ ତେଣୁ ତାହାର ଯେକୌଣସି ନିଷ୍ଠାପର ଉପାସକକୁ ତାହା ଯେ ଅବଶ୍ୟ ଆପଣାର ନୂତନତର ଓ ତଥାପି ନୂତନତର ଦିଗଗୁଡ଼ିକର ପରିଚୟ ଆଣି ଦେଇପାରିବ, ଏଥିରେ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବାରୁ ସେ ଅହିଂସାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ମଧ୍ୟ ନାନା ନୂତନ ପ୍ରଶ୍ନ ଏବଂ ନୂତନ ସମ୍ଭାବନାର ଆବିଷ୍କାର କରି ପାରିଛନ୍ତି ବୋଲି ଦାବି କରୁଥିଲେ। ଏହା ଏକାନ୍ତ ସତ୍ୟ ଯେ ସେହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟି ସତ୍ୟରୂପୀ ସିଦ୍ଧାନ୍ତର କେବଳ ଏକ ଅନ୍ୟ ପାଖପରି ହୋଇ ରହିଥିଲା ; ମାତ୍ର, ଠିକ୍ ସେହି କାରଣଟି ସକାଶେ ହିଁ ତାହାଠାରୁ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ବି ହୋଇ ରହିଥିଲା। ପୃଥିବୀରେ ବାସ କରୁଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନେ, ବ୍ୟକ୍ତି ହିସାବରେ ହେଉ ଅଥବା ଗୋଷ୍ଠୀ ବା ଜାତି ହିସାବରେ ହେଉ, ଅହିଂସା ଏବଂ ସତ୍ୟର ମାର୍ଗରେ ନ ଚାଲି ପାରିଲେ ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ଆଉ କୌଣସି ମୁକ୍ତି କଦାପି ନାହିଁ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କର ହୃଦ୍‌ବୋଧ କରାଇବାକୁ ହିଁ ଗାନ୍ଧୀଜୀ ନିଜ ଜୀବନର ବ୍ରତରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ।

ଜଣେ ସମୀକ୍ଷକ ଯେପରିଭାବରେ କହିଛନ୍ତି, ରାଜନୀତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହି ମାର୍ଗ କହିଲେ ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି ବିପ୍ଳବଠାରୁ ଏକ ଅନେକ ଅଧିକ ମୌଳିକ ବିପ୍ଳବକୁ ହିଁ ବୁଝାଉଥିଲା, କାରଣ ଏହା ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିଲା ଯେ ଆମକୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବା ରାଜନୀତିକ ଜୀବନର ସବୁକିଛି ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ବଦଳାଇ ଦେବାକୁ ହେବ, ନଚେତ୍ ଆଦୌ କିଛି ବଦଳିବ ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ମନୁଷ୍ୟର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଏବଂ ସାଧାରଣ ଜୀବନ ଭିତରେ ତଥା ଭିତରର ଏବଂ ବାହାରର ଜୀବନ ଭିତରେ କୌଣସି ବିଭାଜକକାରୀ ପ୍ରାଚୀର ରହିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ହିଁ ନଥିଲା। ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କଲେ ପୃଥିବୀଯାକର ଅଧିକାଂଶ ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ଓ ରାଷ୍ଟ୍ରନୀତିଜ୍ଞଙ୍କଠାରୁ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଦୂରରେ ଏବଂ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ରହିଥିଲେ। ଏବଂ, ସେଇଥିରେ ହିଁ ତାଙ୍କ ଶକ୍ତିର ରହସ୍ୟ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଥିଲା।

ଗାନ୍ଧୀଜୀ ନିଜେ ଏକଥା କହିଛନ୍ତି ଯେ, ତାଙ୍କର ଯାହା କିଛି ଶକ୍ତି ଅଥବା ଯାହା କିଛି ପ୍ରଭାବ ରହିଥିଲା କିମ୍ବା ସେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଇଥିଲେ, ତାହାକୁ ସେ ଧର୍ମରୁ ଆହରଣ କରିଥିଲେ। ଆମର ଏହି ଯୁଗରେ ତାଙ୍କଠାରୁ ବଳି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ନେତା କେହି ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ମତ ଦେବା ସମୟରେ ଷ୍ଟାଫୋର୍ଡ କ୍ରିପ୍‌ସ୍‌ଙ୍କର ମନରେ ସମ୍ଭବତଃ ସେହି ବିଚାରଟି ରହିଥିଲା। ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ଏହି ଦିଗଟିର ସାରାଂଶ କରି ଦେବାପରି 1948 ଜାନୁଆରୀ 31 ତାରିଖରେ ମ୍ୟାଞ୍ଚେଷ୍ଟର୍ ଗାର୍ଡ଼ିଆନ୍ କାଗଜ ଲେଖିଥିଲେ : ''ସର୍ବୋପରି ଗାନ୍ଧୀଜୀ ହେଉଛନ୍ତି ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏକି ଧର୍ମର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ତଥା ମୂଲ୍ୟ ବିଷୟରେ ଆମ ବୋଧକୁ ନୂତନ ଜୀବନ ଏବଂ ଶକ୍ତି ଆଣି ଦେଇଥିଲେ। ଏକ ନୂତନ ଦର୍ଶନ ଅଥବା ନୂତନ ଧର୍ମର ସୃଷ୍ଟି କରି ପାରିବାଭଳି ବ୍ୟାପକ ବୌଦ୍ଧିକତା କିମ୍ବା ଭାବଗତ ସମ୍ପଦମାନ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ନଥିଲେ ହେଁ ତାଙ୍କ ନୈତିକ ଆକାଙ୍କ୍ଷାର ଶକ୍ତି ଏବଂ ଶୁଦ୍ଧତା ତଥାପି ଗଭୀର ଧର୍ମୀୟ ଭାବନାଗୁଡ଼ିକରୁ ହିଁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଆସିଥିଲେ।....''

ଏଥିରେ କେହି ଦ୍ୱିମତ ହେବେ ନାହିଁ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପୃଥିବୀ ଏକ ସର୍ବନାଶର ଧାରରେ ଆସି ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହୋଇଛି ଏବଂ ଏହି ସର୍ବନାଶରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାର ହୁଏତ କୌଣସି ପନ୍ଥା ମଧ୍ୟ ନ ଥାଇପାରେ। କାରଣ ହେଉଛି : ଆଦର୍ଶ ଆଦର୍ଶ ଭିତରେ ଲାଗିଥିବା ଏହି ନିରନ୍ତର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ, ଜାତିକୁ ଜାତିଠାରୁ ଦୂରରେ ରଖିଥିବା ଭୟଙ୍କର ଘୃଣା ହୁଏତ ଏପରି ଭୟଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ଆଡ଼କୁ ପରିଚାଳିତ କରି ନେଇ ଯାଇପାରେ, ଇତିହାସରେ ଯାହାର କି ଆଦୌ କୌଣସି ପଟାନ୍ତର ନାହିଁ। ପୁନଶ୍ଚ, ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଆଣବିକ ଅସ୍ତ୍ରମାନ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ସଦା ବର୍ତ୍ତମାନ ରହିଛି ଏବଂ ସେଥିରେ ଅକଳ୍ପନୀୟ ବିକାଶର ସମ୍ଭାବନା ନିହିତ ରହିଛି। ଏହି ସ୍ଥିତିରେ ରହିଥିବା ସମୟରେ, ମନୁଷ୍ୟଜାତିକୁ କେବଳ ତିଷ୍ଠି ରହିପାରିବା ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟ ନୈତିକ ଏବଂ ଭୌତିକ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ଗୋଟିକୁ ବାଛି ନେବାକୁ ହେବ। ଏହି ଦ୍ୱିତୀୟ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ମନୁଷ୍ୟଜାତିକୁ ଆତ୍ମନାଶର ପଥରେ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ନେଇଯିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି। ଗାନ୍ଧୀଜୀ ଅନ୍ୟ ବାଟଟିକୁ ଦେଖାଉଛନ୍ତି, କାରଣ ସେ ନୈତିକ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଛନ୍ତି। ସମ୍ଭବତଃ, ଏହା କୌଣସି ନୂଆ ରାସ୍ତା ନୁହେଁ। ମାତ୍ର, ଏଇଟି ହେଉଛି ସେହି ରାସ୍ତା, ଯାହାକୁ କି ପୃଥିବୀ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭୁଲି ଯାଇଛି ଅଥବା ଏହି ରାସ୍ତାରେ ଯିବା ସକାଶେ ତା'ର ସାହସ ହୋଇ ନାହିଁ ଏବଂ, ବର୍ତ୍ତମାନ କେବଳ ଆପଣାର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ହିଁ

ବିଲୁପ୍ତ କରି ଦେବାର ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ସିଏ ସେହି ରାସ୍ତାକୁ ଏଡ଼ି ଦେଇପାରିବ ।

ଏଠାରେ, ତାଙ୍କ କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଏକତ୍ର କରି ରଖିଥିବା ଏହି ପୁସ୍ତକଟିରେ, ମହାତ୍ମା ନିଜେ ନିଜ କଥାଗୁଡ଼ିକୁ କହୁଛନ୍ତି ; ପାଠକ ଓ ତାଙ୍କ ମଝିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଭାଷ୍ୟକାର ନାହାନ୍ତି, କାରଣ ଭାଷ୍ୟକାର ରହିବାର ଆଦୌ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ତାଙ୍କୁ ବୁଝିବାରେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ଅଧିବାସୀମାନେ ବେଳେ ବେଳେ କଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତସ୍ୱରୂପ ହୋରେସ୍ ଆଲେକ୍ଜାଣ୍ଡରଙ୍କର ବିବୃତିଟିକୁ ନିଆଯାଉ ଯେ, ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର ଗଭୀର ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଯୁକ୍ତିମାନ ଏକ ଆଙ୍ଗ୍ଲୋ-ସାକ୍ସନ୍ ମୁଣ୍ଡ ପାଇଁ ହୁଏତ ରହସ୍ୟମୟ ବୋଧ ହୋଇପାରେ । ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ନୈତିକ, ସାମାଜିକ, ରାଜନୈତିକ ଏବଂ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବ୍ୟାପାରଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଗାନ୍ଧୀମାନସକୁ ବୁଝିବା ଲାଗି ମୌଳିକ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକୁ ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଛି । ମନୋବିଜ୍ଞାନରେ ଅନେକ ଅଗ୍ରଗତି କରିଥିବା କୌଣସି ଛାତ୍ର ହୁଏତ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର ଅଭିପ୍ରେରଣା ଏବଂ ଆଚରଣର ମୂଳଭୂତ ଉତ୍ସ ତଥା ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥଳଗୁଡ଼ିକୁ ଆହୁରି ଗଭୀରକୁ ଯାଇ ଦେଖିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ଅନୁଭବ କରିପାରେ । ତା'ଲାଗି ଏହି ପୁସ୍ତକଟି କେବଳ ଏକ ସନ୍ଦର୍ଭପୁସ୍ତକର କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରେ ।

ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ସଂଶୋଧିତ ଏବଂ ପରିବର୍ଦ୍ଧିତ ସଂସ୍କରଣଟି ପୂର୍ବତନ ସଂସ୍କରଣଗୁଡ଼ିକର କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ କାଳ ପରେ ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି । ସେଗୁଡ଼ିକରେ ଯାହା ଅନ୍ତର୍ଗତ କରାଯାଇ ନଥିଲା, ଏଇଟିରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଥାନ ପାଇ ପାରିଛି : ଏଥିରେ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର 1946-48ର ସେହି ଅତ୍ୟନ୍ତ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନ୍ତିମ ବର୍ଷଗୁଡ଼ିକର ଚିନ୍ତନ ଏବଂ ଦର୍ଶନଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି, ଯେତେବେଳେ ସିଏ ମନୁଷ୍ୟ ଆତ୍ମାର ବିଶ୍ୱାତୀତ ଉଚ୍ଚତାଗୁଡ଼ିକୁ ଉଠିଯାଇ ପାରିଥିଲେ ; ଜାତି, ଧର୍ମ, ଦଳ ଓ ଏପରିକି ଦେଶର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଉଠିଯାଇ ଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ସେ ପୂର୍ବ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଯଥାର୍ଥଭାବରେ ସମଗ୍ର ମାନବଜାତିର ହୋଇଗଲେ । କାରଣ, ଆପଣା ବିଶ୍ୱାସର ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯାଇ ନିଜର ପ୍ରାଣବଳି ଦେବାର ସେହି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ପରିସମାପ୍ତିକୁ ତାଙ୍କୁ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟଭାବରେ ପରିଚାଳିତ କରି ନେଇଥିବା ସେହି ଅନ୍ତିମ ବର୍ଷଗୁଡ଼ିକରେ ସେ ମାନବିକତା ଧର୍ମର ହିଁ ପ୍ରଚାର ଓ ପ୍ରୟୋଗ କରୁଥିଲେ ; କେବଳ ଯେଉଁ ଧର୍ମକୁ ଆଶ୍ରା କଲେ ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜ ତିଷ୍ଠି ରହିପାରିବ, ସେ ତାହାରି ପ୍ରଚାର ଏବଂ ପ୍ରୟୋଗ କରୁଥିଲେ । ଏବଂ, ଏହି କାରଣରୁ ହିଁ, ସେହି ଶେଷ ବର୍ଷଗୁଡ଼ିକରେ ସେ ଯେଉଁ ମତଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଆମ ପାଇଁ ତଥା ଭବିଷ୍ୟର ବଂଶଧରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏପରି ଏକ ପବିତ୍ରତା ଏବଂ ବିଦାୟକାଳୀନ ଅନ୍ତିମତାକୁ ବହନ କରୁଛି, ଯାହାକି ତାଙ୍କ ମନର ସମଗ୍ରତାକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ପ୍ରକୃତରେ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି । ପ୍ରସ୍ତୁତ ପୁସ୍ତକରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ତର୍ଗତ କରିବା ଫଳରେ କେତେକ ନୂଆ ଅଧ୍ୟାୟର ମଧ୍ୟ ପ୍ରବେଶ ଘଟିଛି ଏବଂ ପୂର୍ବର ଏକାଧିକ ଅଧ୍ୟାୟର କଳେବରକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବାକୁ ପଡ଼ିଛି ।

ପୁନଶ୍ଚ, ପୂର୍ବତନ ସଂସ୍କରଣଗୁଡ଼ିକରେ ଗୋଟିଏ ଅଭାବ ରହିଥିଲା ଯେ, ସେଥିରୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ ଅଂଶତଃ ପୂରାପୂରି ଭାରତୀୟ ଆଗ୍ରହ—ପରିସରର ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ତାଙ୍କର ଅଧିକାଂଶ ଚିନ୍ତନକୁ ସେଥିରୁ ବାଦ୍ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ସ୍ଥାନର ଅଭାବ ହେତୁ ଓ ଭାରତ ବାହାରେ ବୃହତ୍ତର କ୍ଷେତ୍ରର ପାଠକମାନଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ସେପରି କରା ଯାଇଥିଲା । ମାତ୍ର, ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ତଥା ଦୃଷ୍ଟିକୁ ସେଗୁଡ଼ିକର ପୂର୍ଣ୍ଣତା ସହିତ ବୁଝିବାକୁ ହେଲେ, ସେହି ଅଭାବଟିର ଦୂରୀକରଣ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିଲା । ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଭାରତବର୍ଷର ପୃଥିବୀ ପାଇଁ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟବ୍ରତ ରହିଥିଲା ଏବଂ, ଭାରତବର୍ଷ ଏକାଧାରରେ ତାଙ୍କ ଦର୍ଶନର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଏବଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାକାର ହେଉ ବୋଲି ସେ ଇଚ୍ଛା ପୋଷଣ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସ୍ୱପ୍ନରେ ରହିଥିବା ଏହି ଭାରତବର୍ଷକୁ ଏବେ ''ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ଗଣତନ୍ତ୍ର'' ନାମକ ପ୍ରାୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଏକ ନୂଆ ବିଭାଗରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଛି ।

ଏହି ପୁସ୍ତକଟିକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏବଂ ଅଭିପ୍ରାୟକୁ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖି ପାଠଗୁଡ଼ିକୁ ଆଖିଦୃଶିଆଭାବରେ ପୁନଃ ସଗଠିତ ତଥା ପୁନଃ ସଜ୍ଜିତ ମଧ୍ୟ କରି ଦିଆଯାଇଛି ।

ପୁସ୍ତକଟିକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଆଣିବାରେ ଯେଉଁସବୁ ଗ୍ରନ୍ଥ ଓ ପତ୍ରପତ୍ରିକାରୁ ସାମଗ୍ରୀମାନ ଆହରଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା, ସଂକଳକମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକାଶକମାନଙ୍କ ପାଖରେ କୃତଜ୍ଞତା ସ୍ୱୀକାର କରିବା ଉଚିତ ଓ ଏଠାରେ ତାହା ହିଁ କରାଯାଉଛି । ନୂତନ ସଂସ୍କରଣଟି ନିମନ୍ତେ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ବିନୋବା ଭାବେ ଅତୀବ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁଖବନ୍ଧଟିଏ ଲେଖି ଦେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ସେଥିଲାଗି ସଂକଳକମାନେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଗଭୀର କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ କରୁଛନ୍ତି ।

ବର୍ତ୍ତମାନ କେବଳ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ନିବେଦନ କରିବା ବାକୀ ରହିଛି । ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇ ପାରୁଥିବ ଯେ କେବଳ ଜଣେ ସଂକଳକ ହିଁ ଏହି ଭୂମିକାଟିରେ ନିଜର ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିଛନ୍ତି । କାରଣ, ଅନ୍ୟ ସଂକଳକଙ୍କର ଦେହାନ୍ତ ହୋଇଯାଇଛି । ଆର୍. କେ. ପ୍ରଭୁ ଜୀବନସାରା ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର ଶିକ୍ଷଣୀୟ କଥାଗୁଡ଼ିକର ଛାତ୍ର ଏବଂ ନିଷ୍ଠାପର ଭାଷ୍ୟକାର ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଏହି ସହଯୋଗୀଟି ସମେତ ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ବନ୍ଧୁ, ଦାର୍ଶନିକ ଓ ମାର୍ଗଦର୍ଶକଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ସେ ଜାନୁଆରୀ 4 ତାରିଖ ଦିନ ପରଲୋକ ଗମନ କଲେ । ନୂତନ ସଂସ୍କରଣଟି ପାଇଁ ଏକ ଭୂମିକା ଲେଖାହେବା ପୂର୍ବରୁ ଏବଂ ପୁସ୍ତକଟି ପ୍ରକାଶିତ ହେବା ଆଗରୁ ହିଁ ସେହି ଘଟଣା ଘଟିଥିଲା । ତେଣୁ, ଏଠାରେ ଯାହାକିଛି ଲେଖା ଯାଇଛି, ତାହାର ଅନେକ ଅଂଶ ପାଇଁ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଜୀବନରେ ରହିଥିବା ସଂକଳକ ଜଣକ ଦାୟୀ ରହିବେ । ସେହିପରି, ଯାହା କୁହାହେବା ଉଚିତ ଥିଲା ମାତ୍ର କୁହାହୋଇ ପାରିନାହିଁ, ସେହି ଦୋଷ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ କେବଳ ସେଇ ଦାୟୀ ହେବେ । ତଥାପି, ଜୀବନର ପ୍ରାୟ ଶେଷ ଦିବସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଭୁ ତାଙ୍କର ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ନାନାବିଧ ଟିପ୍ପଣୀ ଓ ଗଭୀର ପାଣ୍ଡିତ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ରଚନାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରେରଣ କରୁଥିଲେ, ବର୍ତ୍ତମାନର ଭୂମିକା-ଲେଖକ ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଅବଗତ ହୋଇ ପାରୁଥିଲା ; ତେଣୁ ଉକ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ଏବଂ ଅପବାଦ ଏହା ଫଳରେ ଅବଶ୍ୟ କିଛି ପରିମାଣରେ ହ୍ରାସ ହୋଇ ଯାଇଥିବ ।

ତିରିଶି ବର୍ଷ କାଳ ଏହି ଲେଖକଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ବନ୍ଧୁତା ଲାଭ କରିବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି ଏବଂ ସେ ତାଙ୍କ ସହିତ ସକ୍ରିୟ ସହଯୋଗ କରି ପାରିଛି । ତେଣୁ, ପ୍ରଶଂସା କରି ସେ ଯାହାକିଛି କହିବ, ତାହା ତା' ନିଜ ଆଖିରେ ହୁଏତ କଦାପି ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ ନାହିଁ, ଏବଂ ଏକ ଅନୁରୂପ କାରଣ ସକାଶେ, ସେ ଯାହା କିଛି କହିବ, ପାଠକମାନଙ୍କର ଆଖିରେ ତାହା କଦାପି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ନିରପେକ୍ଷ ବୋଲି ମନେ ହେବ ନାହିଁ ।

ଯେଉଁ 'ବୃହତ' ଗାନ୍ଧୀ ଯୋଜନାରେ ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥଟି ସହିତ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର ବିଚାର ଏବଂ ଦର୍ଶନର ଆହୁରି ଏକାଧିକ ଗ୍ରନ୍ଥମାନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତା, ସେହି ଭାବନାଟି ସର୍ବପ୍ରଥମେ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ମୁଣ୍ଡରୁ ବାହାରିଥିଲା । ମିଳିତ ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରେ କେବଳ ତିନୋଟି ସାକାର ହୋଇ ପାରିଲା । ସୌଭାଗ୍ୟର କଥା ଯେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପ୍ରଭୁ ନିଜେ ସାନ ବଡ଼ କେତୋଟି ପୁସ୍ତକ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଦେଇଥିଲେ ଓ ସେଗୁଡ଼ିକ ନବଜୀବନ ପକ୍ଷରୁ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ଏଥିରେ ପ୍ରଭୁଙ୍କର କେତେ ଅବଦାନ ରହିଛି, ଗାନ୍ଧୀ-ସାହିତ୍ୟର ଜଣେ ବିଚାରଶୀଳ ଛାତ୍ର ତାହାର ମୂଲ୍ୟ ନିରୂପଣ କରି ପାରିବ । ଏବଂ ତାଙ୍କର ଏହି ସହଯୋଗୀ, ଯିଏ ତାଙ୍କୁ ନିଜର ପ୍ରେରଣା, ଉଦ୍ୟମ ଏବଂ ସହଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ, ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ରହିଥିବା ଋଣକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ହିଁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିବ ।

ଏଠାରେ ଗାନ୍ଧୀ-ସଂକଳନଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ସ୍ଥାନ ବିଷୟରେ ଦୁଇଗୋଟି ଅତି ବିଶେଷ ଏବଂ ଅଯାଚିତ ମନ୍ତବ୍ୟକୁ ଅବଶ୍ୟ ଉଦ୍ଧୃତ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଗୋଟିଏ ଗାନ୍ଧୀ ସ୍ୱୟଂ ଦେଇଥିଲେ ; ପୁନାର ପ୍ରାକୃତିକ ଆରୋଗ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରଠାରେ 1944 ଜୁନ୍ 27 ତାରିଖ ଦିନ ଏକ ସ୍ମରଣୀୟ ସାକ୍ଷାତ୍କାରରେ ସେ ସଂକଳକଦ୍ୱୟଙ୍କ ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ : ''ଆପଣମାନେ ମୋ' ରଚନାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଅନୁସିକ୍ତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ।'' ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଦାର୍ଶନିକ-ବ୍ୟାଖ୍ୟାକାର ଡକ୍ଟର ସର୍ବପଲ୍ଲୀ ରାଧାକୃଷ୍ଣନ୍ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁରେ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଶୋକବାର୍ତ୍ତାରେ ଅନ୍ୟଟିକୁ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ସେ ଲେଖିଥିଲେ : ''ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାଙ୍କର କୃତିଟିର ପ୍ରକାଶନ ତାଙ୍କ ଜୀବନର ପ୍ରଧାନ ଆଗ୍ରହଟିର ସବୁକିଛି ବିଷୟରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ତମଭାବରେ ସ୍ମରଣ କରାଇ ଦେଉଥିବ ।''

ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ **ଜଉ.ଆର୍.ଆର୍.**
13 ଜାନୁଆରୀ, 1967

ଭୂମିକା

(*ପ୍ରଥମ ଓ ଦ୍ବିତୀୟ ସଂସ୍କରଣର*)

ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ଉକ୍ତି ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ସମାଲୋଚନାମୂଳକ ମନୋଭାବ ରଖିଥାନ୍ତି, ''ଗାନ୍ଧୀ ଏକ ପ୍ରହେଳିକା'' ବୋଲି କେବଳ ସେହିମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଯେ ଅନେକ ସମୟରେ ଶୁଣିବାକୁ ମିଳେ ତା' ନୁହେଁ, ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ସହିତ ଅତି ନିକଟ ସମ୍ପର୍କରେ ଆସୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି କହିଥାନ୍ତି । ଏହି କଥାଟି ଆହୁରି ଅଧିକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ମନେ ହୋଇଥାଏ କାରଣ, ଗତ ପଚାଶବର୍ଷ ହେଲା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଲଗା ଜୀବନ ବୋଲି ଆଉ ପ୍ରାୟ କିଛିହେଲେ ରହି ନାହିଁ । ସିଏ କ୍ବଚିତ୍ କେବେ ଏକାକୀ ଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ନିଜ ସହକର୍ମୀମାନଙ୍କ ସହିତ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାନ୍ତି ; କଥା ହେଉଥାନ୍ତି, ଧ୍ୟାନରେ ବସନ୍ତି, ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତି ଏବଂ ଭୋଜନ ମଧ୍ୟ କରନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ଶୋଇବାକୁ ଯାଆନ୍ତି, ସେତେବେଳେ କୌଣସି ଶୟନାଗାରର ବାହାରେ ଖୋଲା ପବନରେ ଶୁଅନ୍ତି ; କ୍ବଚିତ୍ ନିଜର କୌଣସି କୋଠରୀ ଭିତରେ ଶୟନ କରନ୍ତି ।

ତାଙ୍କ ଜୀବନରେ ବହୁବାର ପରସ୍ପର-ବିରୋଧୀ କଥାମାନ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଛି ବୋଲି ଗାନ୍ଧୀଜୀ ଅନେକ ସମୟରେ ନିଜେ ସ୍ବୀକାର କରିଛନ୍ତି । ସେଗୁଡ଼ିକ ସକାଶେ ନିଜକୁ କେବେହେଲେ କ୍ଷମା ନଦେଇ ସେ କହିଛନ୍ତି, ''ସଂଗତି ରଖି ଚଳିବାକୁ ମୁଁ କେବେହେଲେ ଗୋଟାଏ ପିତୁଳା କରି ପକାଇନାହିଁ । ମୁଁ ହେଉଛି ସତ୍ୟର ଜଣେ ଉପାସକ ଏବଂ, କୌଣସି ବିଷୟରେ ମୁଁ ଆଗରୁ ହୁଏତ କ'ଣ କହିଛି, ତାହାପ୍ରତି କୌଣସି ଦୃଷ୍ଟି ନରଖି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମସ୍ୟା ବିଷୟରେ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଯେପରି ଅନୁଭବ ଓ ବିଚାର କରୁଥାଏ, ତାହା ଅବଶ୍ୟ କହିଦିଏ ।... ମୋ'ର ଦୃଷ୍ଟି ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟ ହେଉଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ଦୈନନ୍ଦିନ ପ୍ରୟୋଗ ଫଳରେ ମୋ'ର ମତଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ କ୍ରମଶଃ ସ୍ପଷ୍ଟତର ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି ।'' (*ହରିଜନ*, ୪.9.1934, ପୃଷ୍ଠା-260) ତାଙ୍କର ଏଭଳି ଅସଙ୍ଗତିଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ବାହାରକୁ ହିଁ ଅସଙ୍ଗତି ପରି ମନେ ହୁଏ ବୋଲି ସେ ବିଶ୍ବାସ କରୁଥିଲେ । ସେ ଲେଖିଛନ୍ତି, ''ମୋ'ର ଅସଙ୍ଗତିଗୁଡ଼ିକରେ ତଥାପି ଏକ ପଦ୍ଧତି ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ ଅନୁଭବ କରେ ।'' (*ୟଙ୍ଗ ଇଣ୍ଡିଆ*, 13.2.1930, ପୃଷ୍ଠା-52) ଏବଂ, ମତପାର୍ଥକ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଦୂର କରିବା ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଗଠନଟି ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ମନୋବୃତ୍ତିଟି ରହିଥିଲା, ତାଙ୍କର କେତେକ ଅସଙ୍ଗତି ସେହିଠାରୁ

ହିଁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଆସୁଥିଲେ । ସେ ମତ ଦେଇ କହିଛନ୍ତି, ''ମୋ'ର ସାରା ଜୀବନ ସତ୍ୟ ପ୍ରତି ସଦାନିଷ୍ଠ ରହିବା ହିଁ ମୋତେ ସାଲିସ୍ କରିନେବାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ବୁଝିବାଲାଗି ଶିକ୍ଷା ଦେଇଛି ।'' (*ଆତ୍ମଜୀବନୀ*, ପୃଷ୍ଠା-107) । ସତ୍ୟପ୍ରତି ରହିଥିବା ତାଙ୍କର ସମ୍ମାନ ହିଁ ତାଙ୍କୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ମତ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ସତ୍ୟକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ପାଇଁ ପରିଚାଳିତ କରି ନେଇଥାଏ । ମାତ୍ର, ସେ ଯୁଗପତ୍ ଭାବରେ ଏ କଥାରେ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥାନ୍ତି ଯେ, ଏପରି ଶାଶ୍ୱତ ସତ୍ୟମାନ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି, ଯାହାର କ୍ଷେତ୍ରରେ କି କୌଣସି ସାଲିସ୍ ଆଦୌ କରି ହୁଏନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ, ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରୟୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନିଜର ଜୀବନ ବଳି ଦେବାକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର ମନ ଭିତରେ ରହିଥିବା ପ୍ରହେଳିକା ହେଉଛି ତାଙ୍କର ଆତ୍ମା ଭିତରେ ରହିଥିବା ପ୍ରହେଳିକା । ''ହୃଦୟର ନିଜସ୍ୱ ଏପରି ଅନେକ କାରଣ ରହିଛି, ଯାହା ବିଷୟରେ କି ଆମର ବୁଦ୍ଧି ଆଦୌ କିଛି ହେଲେ ଜାଣି ନଥାଏ ।'' (Pascal, *Penses, IV*, 277) ବିକ୍ଷିପ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଲେଖା ଏବଂ ଉକ୍ତିରୁ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର ଦର୍ଶନକୁ ଗୁନ୍ଥି ଆଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ନିଜ ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ଜୀବନଧର୍ମ ବିଷୟରେ କେବେ ଗୋଟାଏ ଜାଗାରେ ବସି ସେ କୌଣସି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବୃତି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ନାହାନ୍ତି । ଏବଂ, ତାଙ୍କର ଆତ୍ମଜୀବନୀ, ''ସତ୍ୟ ସହିତ ମୋ' ପ୍ରୟୋଗଗୁଡ଼ିକର କାହାଣୀ''ର ନାମଟି ହିଁ ସେ ଆପଣାକୁ କେବଳ ଜଣେ ଅନ୍ୱେଷଣକାରୀ ପଥିକ ହିସାବରେ ବିଚାର କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଦର୍ଶାଇ ଦେଉଛି । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଯେ ସେ ସର୍ବଦା ନିଜର ଅନୁଭବଗୁଡ଼ିକୁ ଏକତ୍ର ମିଳାଇ ଦେଖିବାକୁ ଚାହିଁଛନ୍ତି ଏବଂ ଆପଣାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ଚରମ ବୋଲି କଦାପି ଦାବି କରିନାହାନ୍ତି, ସେହି କଥା ହିଁ ସୂଚାଇ ଦେଉଛି । ଯେତେବେଳେ ରାଜନୀତିର ଚତୁରବୁଦ୍ଧି ନୀରବତା ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ହୁଏତ ପରାମର୍ଶ ଦେଉଥାଏ କିମ୍ବା ଜଣେ ଜାତୀୟ ନେତା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରନ୍ତୁ ବୋଲି ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥାଏ, ସେତେବେଳେ ସେ ଯେପରିଭାବରେ ନିଜର ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଲି କରି କହି ଦିଅନ୍ତି, ସେଥିଲାଗି ତାଙ୍କୁ ଅନେକ ସମୟରେ ଦାୟିତ୍ୱହୀନତାର ଦୋଷରେ ଦୋଷୀ କରାଯାଇଥାଏ । ମାତ୍ର, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ସତ୍ୟକୁ ଯେପରିଭାବରେ ଦେଖୁଛି, ତାହାକୁ ସେହିଭାବରେ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବା ହିଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି କହି ସେ ସେହି ଅଭିଯୋଗର ଉତ୍ତର ଦେଇଥାନ୍ତି । ଯଦି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ତେବେ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଅନିଷ୍ଟ ଘଟେନାହିଁ । ''ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଯଦି ଆପଣାର ସର୍ବୋତ୍ତମ ଅଭିପ୍ରାୟଗୁଡ଼ିକ ସତ୍ତ୍ୱେ ଜଣେ କୌଣସି ଭୁଲ କରିପକାଏ, ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ପୃଥିବୀର ବସ୍ତୁତଃ ଆଦୌ କୌଣସି ଅନିଷ୍ଟ ହୁଏନାହିଁ ଓ ତେଣୁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ମଧ୍ୟ ଅନିଷ୍ଟ ହୁଏନାହିଁ ।'' (*ୟଙ୍ଗ ଇଣ୍ଡିଆ*, 3.1.1929, ପୃଷ୍ଠା-6) ।

ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବ୍ୟାପାରଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେ 'ପରୀକ୍ଷା କର ଓ ଭୁଲ କର'ର ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପଦ୍ଧତିଟିକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତି ବୋଲି ଦାବି କରିଥାନ୍ତି ; ଏବଂ, ସେଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଚରମ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହୋଇ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି, ଆଇନ୍‌ଷ୍ଟାଇନ୍‌ଙ୍କର

ଆପେକ୍ଷିକତା ତତ୍ତ୍ୱର ଜ୍ଞାନ ଦ୍ୱାରା ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ପ୍ରତିହତ ହୋଇ ନଯାଇ ପୃଥିବୀଠାରୁ ଚନ୍ଦ୍ରର ହାରାହାରି ଦୂରତା 238,857 ମାଇଲ୍ ବୋଲି କହୁଥିବା ଜ୍ୟୋତିଷଶାସ୍ତ୍ରବିତ୍ ପରି "ସତ୍ୟର ଜୀବନବ୍ୟାପୀ ପ୍ରୟୋଗ" ଦ୍ୱାରା ଗାନ୍ଧୀଜୀ ଏପରି ଏକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି, ଯେଉଁଠାରେ କି ତାଙ୍କର ନୈତିକ ବିଚାରଗୁଡ଼ିକ ସୁକଠୋର ଏବଂ ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଯାଇ ପାରିଛି। ତାଙ୍କର ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଟିରେ ସେ ସତ୍ୟ, ପ୍ରେମ ଓ ଶ୍ରମର ନକ୍ଷତ୍ରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ଅଗ୍ରସର ହେଉଛନ୍ତି। ସେ କହିଛନ୍ତି, "ଅବିଶ୍ରାନ୍ତଭାବରେ ଆତ୍ମଶୁଦ୍ଧୀକରଣର ଏକ ପ୍ରୟାସ କରିବା ଦ୍ୱାରା ମୁଁ ନିଜ ଭିତରେ ରହିଥିବା ସେହି ଶାନ୍ତ କ୍ଷୁଦ୍ର କଣ୍ଠଟିର ବାଣୀକୁ ଶୁଣି ପାରିବା ଲାଗି କିଞ୍ଚିତ୍ ପରିମାଣରେ କେତେକ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରିଛି" (*The Epic Fast,* ପୃଷ୍ଠା-34); ଏବଂ, ସେହି ଅନ୍ତର୍ଗତ ବାଣୀଟିକୁ ସେ ପରମସତ୍ୟ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି। ପ୍ରେମ ଏବଂ ଭଗବାନ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଅର୍ଥଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଆଦୌ ନାହିଁ: "ପୃଥିବୀ ସହିତ ବନ୍ଧୁତା ହିଁ ମୋ'ର ଲକ୍ଷ୍ୟ..." (*ୟଙ୍ଗ୍ ଇଣ୍ଡିଆ,* 10.3.1920, ପୃଷ୍ଠା-5) "ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତିକୁ ମୁଁ କଦାପି ସନ୍ଦେହ କରେନାହିଁ। ଯେକୌଣସି ଉତ୍ତମ ଲକ୍ଷ୍ୟଯୁକ୍ତ ଏବଂ ବନ୍ଧୁଭାବନାପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଲାଗି ତାହା ଅବଶ୍ୟ ନିଜର ଅନୁସ୍ପନ୍ଦନ ଜଣାଇବ।" (*ୟଙ୍ଗ୍ ଇଣ୍ଡିଆ,* 4.8.1920, ପୃଷ୍ଠା-5) ଏବଂ, ସର୍ବଶେଷରେ, ସେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଯେ, "ଶ୍ରମ ଉପରେ ଯେତେ ମହତ୍ତ୍ୱ ଦିଆଗଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା କଦାପି ଅତିରିକ୍ତ ହେବନାହିଁ।" (*ହରିଜନ,* 2.11.1935, ପୃଷ୍ଠା-298) "ଯଦି ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜ ଅନ୍ନ ନିମନ୍ତେ ଶ୍ରମ କରିବେ, ସେମାନେ ଆଉ ଅନ୍ୟ କିଛି କରିବେନାହିଁ, ତେବେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ ଯଥେଷ୍ଟ ଅବସର ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବ।" (*ହରିଜନ,* 29.6.1935, ପୃଷ୍ଠା-156) ତେବେ, "ଆମର ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକ ସର୍ବନିମ୍ନ ସ୍ତରରେ ରହିବ, ଆମର ଆହାର ସରଳ ହେବ। ଆମେ ସେତେବେଳେ ବଞ୍ଚିବା ସକାଶେ ଖାଇବା, କଦାପି ଖାଇବା ପାଇଁ ବଞ୍ଚିବା ନାହିଁ।" (ତଦ୍ରେବ) ଗାନ୍ଧୀଜୀ ବ୍ୟକ୍ତିଆତ୍ମାର ମୁକ୍ତି ନିମନ୍ତେ ଚିନ୍ତା ପ୍ରକଟ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କ ମତରେ, ଉଚ୍ଚ ଭାବନାକୁ କଦାପି ସରଳ ଜୀବନଯାପନ ଠାରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରି ଦିଆ ଯିବନାହିଁ। "ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ଆତ୍ମ-ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ସ୍ୱାଧୀନତା ମଧ୍ୟ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି; ମାତ୍ର ଏହି ସବୁକିଛିକୁ ମୁଁ ଆତ୍ମା ଲାଗି ହିଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି।" (*ୟଙ୍ଗ୍ ଇଣ୍ଡିଆ,* 13.10.1921, ପୃଷ୍ଠା-325)।

ଏହି ପୁସ୍ତକଟିର ରଚନା କିପରି ସମ୍ଭବ ହେଲା, ଏଠାରେ ତାହାକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ହୁଏତ ଆଗ୍ରହୋଦ୍ଦୀପକ ହୋଇପାରେ। ପ୍ରାୟ ବାରବର୍ଷ ପୂର୍ବେ, ନିଜର ଲେଖା ଏବଂ ଭାଷଣମାନଙ୍କରେ ଗାନ୍ଧୀଜୀ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିବା "ଶାଶ୍ୱତ ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକର" ଗୋଟିଏ ବିଧିବଦ୍ଧ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମ ଭିତରୁ ଜଣକର ମନରେ ଏକ ଭାବନାର ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇଥିଲା। ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏକତ୍ର ଗୁନ୍ଥି ଦିଆଯିବ, ଯେପରିକି ସେଗୁଡ଼ିକ ପଛରେ ରହିଥିବା ଦାର୍ଶନିକ ବିଚାରଗୁଡ଼ିକ ଏକ ମୂର୍ତ୍ତ ରୂପ ଲାଭ କରିବ ଓ ଗାନ୍ଧୀ-ଜୀବନଦର୍ଶନ ବିଷୟରେ ଏକ ଅନ୍ତର୍ଦୃଷ୍ଟି ଯୋଗାଇଦେଇ ପାରିବ, ଏହିପରି ଭାବନାଟିଏ ଆସିଥିଲା। ବାରଖଣ୍ଡ ପୁସ୍ତକର ଗୋଟିଏ ଯୋଜନା କରାଗଲା,

ଯେଉଁଥିରେ କି ସତ୍ୟ, ଅହିଂସା, ସତ୍ୟାଗ୍ରହ, ପ୍ରେମ, ଧର୍ମ, ଅପରିଗ୍ରହ, ସ୍ୱାଧୀନତା, ଉପବାସ, ପ୍ରାର୍ଥନା, ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ, ଶ୍ରମ, ଯନ୍ତ୍ରଶିଳ୍ପ ପ୍ରଭୃତି ବିଷୟର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର ବିଚାରଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବ। ତା' ସହିତ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପୁସ୍ତକ ମଧ୍ୟ ରହିବ, ଯେଉଁଥିରେ କି ଏହିସବୁ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କ ବିଚାରଗୁଡ଼ିକର ସାରାଂଶ ସ୍ଥାନ ପାଇବ। ତା'ପରେ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକର ସଂଗ୍ରହ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା। ଅଳ୍ପ କେତେ ବର୍ଷ ପରେ କାର୍ଯ୍ୟଟି ପ୍ରକୃତରେ ଏଡ଼େ ବୃହତ୍ ଓ ବ୍ୟାପକ ବୋଲି ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥିଲା ଯେ, ସେଥିଲାଗି ଜଣେ ସହକର୍ମୀଙ୍କ ସହଯୋଗର ପ୍ରୟୋଜନ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରାଗଲା। ଏବଂ, ସେହି ଦିନଠାରୁ ଆମେ ଉଭୟେ ଅବିଶ୍ରାନ୍ତଭାବରେ ଏଥିଲାଗି ପରିଶ୍ରମ କରି ଆସିଛୁ। ବିଗତ ଦୁଇବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ପରିସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟ କେତେକ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କଲା, ଯାହା ଫଳରେ କି ଆମେ କେବଳ ସର୍ବଶେଷ ଖଣ୍ଡଟି ଉପରେ ହିଁ ଆମର ଦୃଷ୍ଟିକୁ କେନ୍ଦ୍ରିତ କରି ରଖିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲୁ। ଏଇଟିରେ ଗାନ୍ଧୀବାଣୀର ସାରଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ସମଗ୍ର ଆକାରରେ ସ୍ଥାନ ଦେବା ଲାଗି ଆମେ ମନସ୍ଥ କରିଥିଲୁ। ଏବଂ, ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଠକମାନଙ୍କ ସମକ୍ଷରେ ସେହି ପୁସ୍ତକଟିକୁ ହିଁ ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯାଉଛି। ଅବଶ୍ୟ, ଆରମ୍ଭରେ ଯେଉଁ ଯୋଜନା କରା ଯାଇଥିଲା, ତାହାର ତୁଳନାରେ କିଞ୍ଚିତ୍ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ସଂକ୍ଷେପିତଭାବରେ ତାହାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି।

ଏହି ପୁସ୍ତକଟିର ପ୍ରାଥମିକ ପ୍ରୁଫ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ଆଗରେ ରଖା ଯାଇଥିଲା ଓ ସେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପାଠ କରିଥିଲେ। ଆମର ଏହି ଉଦ୍ୟମଟିକୁ ନିଜର ଅନୁମୋଦନ ପ୍ରଦାନ କରିଥିବାରୁ ଆମେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଲେଖାଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅନୁମତି ଦେଇଥିବାରୁ ନବଜୀବନର ଟ୍ରଷ୍ଟୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଆନ୍ତରିକ କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ କରୁଛୁ। ଶ୍ରୀ କାନୁ ଗାନ୍ଧୀ ନେଇଥିବା ଗୋଟିଏ ଫଟୋଚିତ୍ରକୁ ଏଠାରେ ବ୍ୟବହାର କରିବାର ଅନୁମତି ଆମକୁ ଦେଇଥିବାରୁ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଉଛୁ।

ଆର୍. କେ. ପି.

ଇଉ. ଆର୍. ଆର୍.

ପାଠକଙ୍କ ନିମନ୍ତେ

ମୋ' ଲେଖାଗୁଡ଼ିକର ଅଧ୍ୟବସାୟୀ ପାଠକ ତଥା ସେଗୁଡ଼ିକରେ ଆଗ୍ରହ ରଖିଥିବା ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୁଁ ଏତିକି କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ଯେ, ସଙ୍ଗତି ରକ୍ଷା କରୁଥିବା ପରି ପ୍ରତୀତ ହେବାଲାଗି ମୁଁ ଆଦୌ ଚିନ୍ତା କରେନାହିଁ। ସତ୍ୟ ଲାଗି ମୋ'ର ଅନ୍ୱେଷଣରେ ମୁଁ ଅନେକ ବିଚାରକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଛି ଏବଂ ଅନେକ ନୂତନ ଜିନିଷ ଶିକ୍ଷା କରିଛି। ବର୍ତ୍ତମାନ ବୟସ ଅଧିକ ହୋଇ ଯାଇଥିବାରୁ ମୁଁ ତଥାପି ଆଦୌ ଅନୁଭବ କରୁନାହିଁ ଯେ ଅନ୍ତର୍ଗତଭାବରେ ମୋ'ର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଛି ଅଥବା ଏହି ଶରୀର ବିଲୟ ଘଟିଲେ ମଧ୍ୟ ମୋ'ର ସେହି ଅଭିବୃଦ୍ଧି ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ। ମୋ'ର ଏକମାତ୍ର ଚିନ୍ତା ହେଉଛି ଯେ, ମୁଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୋ'ର ଈଶ୍ୱରସ୍ୱରୂପ ସତ୍ୟର ଆହ୍ୱାନକୁ ମାନିବା ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିଥିବି ଏବଂ ତେଣୁ, ଯଦି କେହି ମୋ'ର କୌଣସି ଦୁଇ ଲେଖା ମଧ୍ୟରେ କିଛି ଅସଙ୍ଗତି ରହିଥିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବେ, ତେବେ, ଯଦି ମୋ'ର ମାନସିକ ସୁସ୍ଥାବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ତାଙ୍କର ତଥାପି ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥିବ, ତେବେ ଏକା ବିଷୟରେ ରହିଥିବା ଦୁଇଟି ଲେଖା ମଧ୍ୟରୁ ସେ ପରବର୍ତ୍ତୀଟିକୁ ଠିକ୍ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବେ।

ହରିଜନ, ତା 29.4.1933, ପୃଷ୍ଠା-2 — ଏମ୍. କେ. ଗାନ୍ଧୀ

1. ମୋ' ନିଜ ବିଷୟରେ

1. ସନ୍ଥ ନୁହେଁ କି ପାପୀ ନୁହେଁ

ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ ଆଧୁନିକ ଜୀବନର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ 'ସନ୍ଥ' ଶବ୍ଦଟିକୁ କେବେହେଲେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ ହେବ ନାହିଁ। ଏହା ଏପରି ଗୋଟିଏ ପବିତ୍ର ଶବ୍ଦ ଯେ, ଆମେ ତାହାକୁ ଅତି ହାଲୁକାଭାବରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ନାହିଁ ; ମୋ' କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହାର ପ୍ରୟୋଗ ନିମନ୍ତେ ତ ଆହୁରି କମ୍ ଅବକାଶ ରହିଛି। କାରଣ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିନମ୍ରଭାବରେ ପରମ ସତ୍ୟର କେବଳ ଅନ୍ୱେଷଣ ହିଁ କରୁଛି ; ନିଜର ସୀମାଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ ଭଲଭାବରେ ଜାଣିଛି, କେତେ କେତେ ଭୁଲ କରୁଛି ଏବଂ ସେହି ଭୁଲଗୁଡ଼ିକ କଲାବେଳେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାରେ କଦାପି କୁଣ୍ଠା ପ୍ରକାଶ କରୁନାହିଁ ଏବଂ ଜଣେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରି ଆଦୌ ସଙ୍କୋଚ ନ ରଖି ସର୍ବଦା ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି ଯେ, ମୁଁ ଜୀବନର କେତେକ 'ଚିରନ୍ତନ ସତ୍ୟ ବିଷୟରେ' କେବଳ ପ୍ରୟୋଗମାନ କରୁଛି। ମାତ୍ର ତଥାପି ଜଣେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ବୋଲି ମୁଁ ନିଜକୁ ଦାବି କରି ପାରୁ ନାହିଁ, କାରଣ, ଆଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନ ଯେପରି ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାଏ, ଆପଣାର ପ୍ରଣାଳୀଗୁଡ଼ିକରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ବିଶୁଦ୍ଧତା ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ କୌଣସି ବାସ୍ତବ ପ୍ରମାଣ ଦେଖାଇ ପାରବି ନାହିଁ କିମ୍ବା ନିଜର ପ୍ରୟୋଗଗୁଡ଼ିକରୁ ମୋତେ କୌଣସି ସାକାର ଫଳ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି ବୋଲି ମଧ୍ୟ ପ୍ରମାଣ କରିଦେଇ ପାରିବିନାହିଁ।[1]

ମୋତେ ଜଣେ ସନ୍ଥ ବୋଲି କହିବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ମୋତେ ସନ୍ଥତ୍ୱର ଏକ ପରିଚ୍ଛଦ ଆଣି ପିନ୍ଧାଇ ଦେବାଟା ଅତି ତରତରିଆ ହୋଇଯିବ। ମୁଁ ନିଜେ କୌଣସି ଆକାର ଅଥବା ପ୍ରକାରରେ ନିଜକୁ ଜଣେ ସନ୍ଥ ବୋଲି ଆଦୌ ଅନୁଭବ କରି ପାରୁନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଅଚେତନ, ଅନାଚରଣ ତଥା ଆଚରଣର ମୋ'ର ଯାବତୀୟ ପ୍ରମାଦ ସତ୍ତ୍ୱେ ମୁଁ ତଥାପି ଆପଣାକୁ ପରମ ସତ୍ୟର ଜଣେ ଉପାସକ ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ ଅନୁଭବ କରୁଛି।

ସତ୍ୟର ନୀତି

'ସନ୍ଥର ଭେକ ପିନ୍ଧିଛି ଅଥଚ ରାଜନୀତି ଭିତରେ ରହିଛି',—ମୁଁ ଆଦୌ ସେଭଳି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ନୁହେଁ। ମାତ୍ର, ପରମ ସତ୍ୟ ହିଁ ପ୍ରକୃତରେ ଉଚ୍ଚତମ ପ୍ରଜ୍ଞା ହୋଇଥିବାରୁ, ମୋ'ର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପଗୁଡ଼ିକ ସମୟ ସମୟରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ରାଜନୀତିକତା ସହିତ ସଙ୍ଗତି ରଖିଥିବା

ପରି ଦେଖାଯାଉଛି। ମାତ୍ର, ମୁଁ ଆଶା କରୁଛି ଯେ, ସତ୍ୟ ଏବଂ ଅହିଂସା ବ୍ୟତୀତ ମୋ' ଭିତରେ କୌଣସି ଅନ୍ୟ ନୀତି ନାହିଁ। ମୋ' ଦେଶ ଅଥବା ଧର୍ମର ମୁକ୍ତି ହାସଲ କରିବା ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ କେବେହେଲେ ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସାକୁ ତ୍ୟାଗ କରିବି ନାହିଁ। ଏହିପରିଭାବରେ ଏହି ଦୁଇଟିରୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ମଧ୍ୟ ମୁକ୍ତି ଲାଭ କରି ପାରିବ ନାହିଁ—ସେହି ଗୋଟିଏ କଥାକୁ ଏପରି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇପାରିବ।[2]

ମୋ' ଜୀବନରେ ମୁଁ କୌଣସି ଅନ୍ତର୍ବିରୋଧ ଅଥବା ଅସଙ୍ଗତି ରହିଥିବାର ଆଦୌ ଦେଖି ପାରୁନାହିଁ। ଏକଥା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସତ୍ୟ ଯେ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ତା'ର ପିଠିପାଖଟିକୁ ଦେଖି ନ ପାରିଲା ଭଳି ନିଜର ଭୁଲ ଅଥବା ଅସଙ୍ଗତିଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖିପାରେ ନାହିଁ। ମାତ୍ର ପଣ୍ଡିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଅନେକ ସମୟରେ ଜଣେ ଧର୍ମିଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପାଗଳ ସହିତ ତୁଳନା କରିଛନ୍ତି ; ତେଣୁ, ମୁଁ ଯେ ଆଦୌ ଅସଙ୍ଗତିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ନ ଥିବି ଏବଂ ସମ୍ଭବତଃ ଯଥାର୍ଥଭାବରେ ଧର୍ମିଷ୍ଠ ହୋଇଥିବି, ମୁଁ ସେହି ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଛି। ଏହି ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରୁ ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁଟି, କେବଳ ମୋ'ର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ହିଁ ତାହାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇପାରିବ।[3]

ମୋ'ର ମନେ ହେଉଛି, ଅହିଂସାର ଆଦର୍ଶ ତୁଳନାରେ ସତ୍ୟର ଆଦର୍ଶଟିକୁ ମୁଁ ଅଧିକ ଭଲଭାବରେ ବୁଝିଛି ; ଏବଂ ମୋ'ର ଅନୁଭବ ମୋତେ ଏକଥା ମଧ୍ୟ କହିଦେଇ ପାରୁଛି ଯେ, ସତ୍ୟ ଉପରେ ରହିଥିବା ମୋ'ର ନିର୍ଭରଶୀଳତା ଯଦି ମୋ'ର ହାତଛଡ଼ା ହୋଇଯିବ, ତେବେ ମୁଁ ଅହିଂସାର ପ୍ରହେଳିକାରେ ମଧ୍ୟ କେବେ କୌଣସି ସମାଧାନ ପାଇବାଲାଗି ସମର୍ଥ ହେବି ନାହିଁ।... ଅର୍ଥାତ୍, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସିଧା ବାଟଟିରେ ଗତି କରିବାଲାଗି ସମ୍ଭବତଃ ମୋ' ଭିତରେ ଆବଶ୍ୟକ ସାହସର ଅଭାବ ରହିଛି। ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସା ମର୍ମତଃ ଗୋଟିଏ କଥାକୁ ହିଁ ବୁଝାଉଛନ୍ତି ; କାରଣ, ଯେତେବେଳେ ବିଶ୍ୱାସର ଅଭାବ ରହିଥାଏ ଅଥବା ବିଶ୍ୱାସ ଦୁର୍ବଳ ଥାଏ, ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ସେହି ଅବସ୍ଥାଟିକୁ ହିଁ ସନ୍ଦେହ ବୋଲି କୁହାଯାଏ। ତେଣୁ, 'ହେ ପରମ ପ୍ରଭୁ, ତୁମେ ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସ ଦିଅ', ଏହାହିଁ ଦିନରାତି ମୋ'ର ପ୍ରାର୍ଥନା ହୋଇ ରହିଛି।[4]

ମୋ'ର ବାଲ୍ୟକାଳରୁ ହିଁ ମୁଁ ସତ୍ୟର ଜଣେ ଉପାସକ ହୋଇ ରହିଆସିଛି, ଏହାହିଁ ମୋତେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସ୍ୱାଭାବିକ ବୋଲି ଦେଖା ଯାଇଥିଲା। ପ୍ରାର୍ଥନାମୟ ମୋ'ର ସେହି ଅନ୍ୱେଷଣ ଦ୍ୱାରା 'ଈଶ୍ୱର ହିଁ ସତ୍ୟ', ଏହି ପ୍ରଚଳିତ ନୀତିବଚନଟିର ବଦଳରେ 'ସତ୍ୟ ହିଁ ଭଗବାନ' ଏହି ଅନ୍ୟ ପରମ ସୂତ୍ରଟି ମୋ' ସମ୍ମୁଖରେ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହୋଇଯାଇଥିଲା। ସେହି ସୂତ୍ରଟି ଭଗବାନଙ୍କୁ ସତେ ଯେପରି ଏକାବେଳେକେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଭାବରେ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ମୋତେ ସମର୍ଥ କରାଉଛି। ସେ ମୋ' ସତ୍ତାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ତନ୍ତୁ ଭିତରେ ଭେଦି କରି ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ମୁଁ ଅନୁଭବ କରିପାରୁଛି।[5]

ଠିକ୍ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ

ଯାହା ଠିକ୍, ତାହାର ହିଁ ଅଭ୍ୟୁଦୟ ହେବ, ମୁଁ ଏଭଳି କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ଆଣି ବାଢ଼ିଦେଇ ପାରିବି ବୋଲି ଯେ ଆଶାବାଦୀ ହୋଇ ରହିଛି, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ ; ମାତ୍ର, ଯାହା

ଠିକ୍ ତାହାହିଁ ସର୍ବଶେଷରେ ଜୟଲାଭ କରିବ, ଏହାରି ଉପରେ ହିଁ ମୋ'ର ଅଟଳ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି ବୋଲି ହିଁ ମୁଁ ଆଶାବାଦୀ ହୋଇପାରିଛି।... ଏହି ଠିକ୍ ହିଁ ସର୍ବଶେଷରେ ବିଜୟୀ ହେବ, ଆମର ସେହି ବିଶ୍ୱାସଟିରୁ ହିଁ ଆମର ପ୍ରେରଣାଟି ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଆସିପାରିବ।[6]

ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ଯାହା ଭଦ୍ରତମ, ମୁଁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ତାହାକୁ ହିଁ ଅନୁପ୍ରେରିତ କରି ଆଣିବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇଥାଏ, ଏବଂ ତାହାହିଁ ମୋତେ ଭଗବାନଙ୍କଠାରେ ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତି ଉପରେ ମୋ' ବିଶ୍ୱାସକୁ ଦୃଢ଼ କରି ରଖିବାରେ ସମର୍ଥ କରି ରଖିଥାଏ।[7]

ମୁଁ ଯୋଗୀ ବା ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ନୁହେଁ

ମୁଁ ନିଜକୁ କେବେହେଲେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବୋଲି କହିନାହିଁ। ସନ୍ନ୍ୟାସ ଅନେକ ଅଧିକ କଠିନ ଉପାଦାନ ଦେଇ ତିଆରି ହୋଇଥାଏ। ମୁଁ ତ ନିଜକୁ ଏପରି ଜଣେ ଗୃହସ୍ଥରୂପେ ଦେଖୁଛି, ଯିଏକି ସେବାର ଏକ ସାଧାରଣ ଜୀବନ ଯାପନ କରୁଛି ଏବଂ ଆପଣାର ସହକର୍ମୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକତ୍ର ହୋଇ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ଦାନଦ୍ୱାରା ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରୁଛି।... ମୁଁ ଯେଉଁଭଳି ଜୀବନଟିଏ ବଞ୍ଚୁଛି, ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜ ଏବଂ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁଖଦାୟକ ଜୀବନ। ଅବଶ୍ୟ ସୁଖ ଏବଂ ଆରାମ କହିଲେ ଏଠାରେ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ମାନସିକ ସ୍ଥିତିକୁ ହିଁ ବୁଝୁଛି। ମୋ' ପାଖରେ ମୁଁ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ସବୁକିଛି ବସ୍ତୁ ରହିଛି, ଏବଂ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବୋଲି ମୁଁ କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଅଲଗା କରି ସାଇତି ରଖିବି, ମୋ'ଲାଗି ସେପରି କୌଣସି ଚିନ୍ତାର ଲେଶମାତ୍ର ଅବକାଶ ମଧ୍ୟ ରହିନାହିଁ।[8]

ମୁଁ ପିନ୍ଧୁଥିବା ସାନ ଲୁଗାଟି ମୋ' ଜୀବନରେ ଏକ ସ୍ୱାଭାବିକ ବିବର୍ତ୍ତନରୂପେ ମୋପାଖକୁ ଆସିଛି। ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଆସିଛି, ସେଥିଲାଗି ମୁଁ କୌଣସି ଚେଷ୍ଟା କରି ନାହିଁ, ଏପରି କରିବି ବୋଲି ମୁଁ ଆଗରୁ କୌଣସି ଚିନ୍ତା ମଧ୍ୟ କରିନାହିଁ।[9]

ବିଶେଷ ସୁବିଧା ଏବଂ ଏକଚାଟିଆଭାବରେ କିଛି ଭୋଗ କରିବାକୁ ମୁଁ ଘୃଣା କରେ। ମୋ' ଭଳି ସାଧାରଣ ଜନଗଣ ଯାହା ପାଇ ନପାରିବେ, ତାହା ମୋ' ଲାଗି ମଧ୍ୟ ବର୍ଜିତ ହୋଇ ରହିଛି।[10]

ମୋତେ ଜଣେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବୋଲି କହିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୁଲ। ମୋ' ଜୀବନ ଯେଉଁସବୁ ଆଦର୍ଶଦ୍ୱାରା ଚାଳିତ ହେଉଛି, ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟଜାତି ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ ବୋଲି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଛି। ଏକ କ୍ରମବିବର୍ତ୍ତନର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକ ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି। ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖୋଜଟିକୁ ପକାଇବା ସମୟରେ ମୁଁ ଭଲ ଭାବରେ ଭାବିଛି, ବିଚାର କରିଛି ଏବଂ ସୁଚିନ୍ତିତ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ପରେ ଯାଇ ତାହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଛି।

ମୋ'ର ଇନ୍ଦ୍ରିୟନିଗ୍ରହ ଏବଂ ଅହିଂସା ମୋ' ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅନୁଭବରୁ ମୋ' ଜୀବନକୁ ଆସିଛନ୍ତି ଏବଂ ମୋ' ସାଧାରଣ ଜୀବନର କର୍ତ୍ତବ୍ୟଗତ ପ୍ରୟୋଜନରୁ ହିଁ ମୋ'ଲାଗି ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ମନେ ହୋଇଛନ୍ତି। ଜଣେ ଗୃହସ୍ଥ, ଜଣେ ଆଇନ୍‌ଜୀବୀ, ସମାଜ-ସଂସ୍କାରକ ଅଥବା ଜଣେ ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ଯେଉଁ ଭୂମିକାରେ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ମୁଁ ଯେଉଁ ପୃଥକ୍ ଜୀବନଟିକୁ ଯାପନ କରୁଥିଲି, ସେହିସବୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଯଥାର୍ଥ ସମ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ମୋ' ଯୌନଗତ

ଜୀବନର କଠୋରତମ ନିୟମନ ଓ ଯାବତୀୟ ମାନବିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅହିଂସା ଏବଂ ସତ୍ୟର କଠୋର ଆଚରଣ ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥିଲା—ମୋ' ନିଜ ଦେଶବାସୀ ହୁଅନ୍ତୁ ବା ଇଉରୋପୀୟମାନେ ହୁଅନ୍ତୁ, ଉଭୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥିଲା ।[11]

ଅଖଣ୍ଡ କର୍ମମୟତା ମଧ୍ୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆନନ୍ଦଲାଭ—ତାହାହିଁ ମୋ' ଜୀବନ । ଆସନ୍ତାକାଲି ମୋ' ଜୀବନରେ କ'ଣ ଘଟିବ ବା ନଘଟିବ, ଏପରି କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଚିନ୍ତିତ ନହେଉଥିବାରୁ ମୁଁ ଆପଣାକୁ ସତେଅବା ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷୀ ପରି ମୁକ୍ତ ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ ।... ଶରୀରବାସନାର ପ୍ରୟୋଜନ ମେଣ୍ଟାଇବାର ବିରୋଧରେ ମୁଁ ଯେ ଅଦମ୍ୟଭାବରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସାଧୁତାର ସହିତ ସଂଗ୍ରାମ କରିବାରେ ଲାଗିଛି, ସେହି ଭାବନା ମୋତେ ଅଜସ୍ର ବଳ ଆଣି ଦେଉଛି ।[12]

ବିଶ୍ୱାସ ନଥାଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା—ତାହାକୁ ଏକ ଅତଳ ଗର୍ଭର ତଳେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବାର ବୃଥା ପ୍ରୟାସ ସହିତ ତୁଳନା କରାଯାଇ ପାରିବ ।[13]

ଅହଂ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବା

ମୋ' ସମ୍ମୁଖରେ ଯେ ଏକ କଠିନ ପଥ ଗତି କରିବାଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି, ମୁଁ ସେକଥା ଜାଣିଛି । ମୋତେ ପ୍ରକୃତରେ ଶୂନ୍ୟସଂଖ୍ୟାକୁ ହିଁ ନିଜକୁ ହ୍ରାସ କରି ଆଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ ଆପଣାର ମୁକ୍ତ ଇଚ୍ଛାଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ନିଜକୁ ନିଜ ସହ-ଜୀବନଧାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସବା ଶେଷରେ ଯାଇ ରଖି ନପାରିଛି, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତା'ର କୌଣସି ମୁକ୍ତି ନାହିଁ । ଅହିଂସା ହେଉଛି ବିନୟୀ ହେବାର ସର୍ବଶେଷ ସୀମା ।[14]

ଆମେ ଯଦି ଧର୍ମ, ରାଜନୀତି ଓ ଅର୍ଥନୀତି ପ୍ରଭୃତିରୁ 'ମୁଁ' ଏବଂ 'ମୋର' ଗୁଡ଼ିକୁ ବାହାର କରିଦେଇ ପାରନ୍ତେ ତେବେ ଆମେ ଅଚିରେ ସକଳ ପରାଧୀନତାରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଏହି ପୃଥିବୀ ଉପରକୁ ହିଁ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ କରାଇ ଆଣିପାରନ୍ତେ ।[15]

ମହାସାଗରର ଯେ କୌଣସି ଜଳବିନ୍ଦୁ ସେହି ବିଷୟରେ ଅଚେତନ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତା'ର ସେହି ଜନକର ମହତ୍ତ୍ୱରେ ଅବଶ୍ୟ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ । ମାତ୍ର, ମହାସାଗରରୁ ବାହାରି ଆସି ଆପଣାର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବା ମାତ୍ରକେ ତାହା ଶୁଷ୍କ ହୋଇଯାଏ । ଜୀବନକୁ କେବଳ ଏକ ବୁଦ୍‌ବୁଦ ବୋଲି କହୁଥିବା ସମୟରେ ଆମେ ତଦ୍ୱାରା ଅତିରଞ୍ଜିତ କରି ଆଦୌ କିଛି କହୁନାହିଁ ।

ସତ୍ୟର ଅନ୍ୱେଷଣକାରୀ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି କଦାପି ଅହଙ୍କାରୀ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ନିଜର ଜୀବନକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିଥିବା ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଏହି ଧରଣୀ ଉପରେ ନିଜ ନିମନ୍ତେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନ ସୁରକ୍ଷିତ କରି ରଖିବାଲାଗି କ୍ୱଚିତ୍ ସମୟ ପାଇବ ।[16]

ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି କେତେଯାଏ କ'ଣ କରି ପାରିବ, ତାହାର ଏକ ସୀମା ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି, ଏବଂ ଯେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେ ଆତ୍ମପ୍ରସାଦ ଲାଭ କରିବାକୁ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ନିଜ ମୁଣ୍ଡ ଉପରକୁ ବହନ କରି ନେଇପାରିବ ବୋଲି ଭାବିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ, ସେତେବେଳେ ତା'ର ସେହି ଗର୍ବକୁ ଖର୍ବ କରିଦେବା ଲାଗି ଭଗବାନ୍ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବେ । ମୋ' ନିଜ ବିଷୟରେ ମୁଁ କେବଳ

ଏତିକି କହିପାରିବି ଯେ, ସହାୟତା ନିମନ୍ତେ କ୍ଷୁଦ୍ରାତିକ୍ଷୁଦ୍ର ଶିଶୁଙ୍କର ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୋଇପାରିବା ଲାଗି ମଧ୍ୟ ମୋ' ଭିତରେ ଯଥେଷ୍ଟ ବିନମ୍ରତା ମହଜୁଦ ରହିଛି।[17]

ନିୟତି ହିଁ ମୋ'ର କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ କରିଦେଇଥାଏ। ମୁଁ ନିଜେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଠିକ୍ କରିବି ବୋଲି କେବେହେଲେ ଯାଏନାହିଁ। ପ୍ରାୟ ମୋ'ଲାଗି କୌଣସି ଅପେକ୍ଷା ନରଖି ହିଁ ସେମାନେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଆନ୍ତି। ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ତଥା ଭାରତବର୍ଷକୁ ମୋ'ର ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ମୋ'ର ସାରା ଜୀବନ ସେହିଭଳି ହିଁ ହୋଇଛି।[18]

ପୁସ୍ତକଜ୍ଞାନ କିଛି ନାହିଁ

ମୋ' ସୀମାଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି। ମୋ'ର ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ କୌଣସି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଶିକ୍ଷା ନାହିଁ। ହାଇସ୍କୁଲରେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ସାଧାରଣଙ୍କ ଠାରୁ ଆଦୌ ଉପରେ ନଥିଲି। ପରୀକ୍ଷାରେ ପାସ୍ କରିପାରିଲେ ହିଁ ମୁଁ ଭାଗ୍ୟ ପାଖରେ କୃତଜ୍ଞ ହୋଇ ରହୁଥିଲି। ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଶିକ୍ଷାଗତ କୌଣସି ବିଶେଷ କୃତିତ୍ୱ ଅର୍ଜନ କରିବା ସର୍ବଦା ମୋ' ଉଚ୍ଚାକାଙ୍କ୍ଷାର ବାହାରେ ହିଁ ରହିଥିଲା।[19]

ପାଠ ପଢ଼ିବା ସମୟରେ ମୁଁ ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ବାହାରେ ବସ୍ତୁତଃ ଆଉ କିଛିହେଲେ ପଢ଼ିନଥିଲି ; ଏବଂ, ସକ୍ରିୟ ଜୀବନରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ପରେ ପୁସ୍ତକ ପଢ଼ିବା ଲାଗି ମୋ' ପାଖରେ ପ୍ରାୟ କୌଣସି ସମୟ ନଥିଲା। ତେଣୁ, ମୁଁ ପୁସ୍ତକ ପଢ଼ି ଖୁବ୍ ବେଶୀ ଜ୍ଞାନ ଅର୍ଜନ କରିଛି ବୋଲି କଦାପି ଦାବି କରିପାରିବି ନାହିଁ। ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ, ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଏହିସବୁ ପ୍ରତିବନ୍ଧକର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥିବା ହେତୁ ମୁଁ ଖୁବ୍‌ବେଶୀ ହରାଇ ନାହିଁ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି। ବରଂ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ମୁଁ ଯେତିକି ପଢ଼ଥିଲି, ଏହି ଅଳ୍ପ ପଢ଼ିବା ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ହଜମ କରିବାପାଇଁ ସମର୍ଥ କରିଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ।

ଏହି ପୁସ୍ତକଗୁଡ଼ିକ ଭିତରୁ 'ଅନ୍‌ଟୁ ଦିସ୍ ଲାଷ୍ଟ' ନାମକ ଗୋଟିଏ ପୁସ୍ତକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ମୋ' ଜୀବନରେ ଏକ ବାସ୍ତବ ରୂପାନ୍ତର ସମ୍ଭବ କରାଇପାରିଛି। 'ସର୍ବୋଦୟ' ଶୀର୍ଷକରେ ମୁଁ ପରେ ଗୁଜରାଟୀ ଭାଷାରେ ତାହାର ଅନୁବାଦ କରିଛି। ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ, ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରସ୍କିନ୍‌ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ ଏହି ମହାନ୍ ପୁସ୍ତକଟିରେ ମୋ' ନିଜ ଜୀବନର କେତୋଟି ଗଭୀରତମ ସଂପ୍ରତ୍ୟୟ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇ ରହିଥିଲା ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ଏହା ମୋତେ ଏପରିଭାବରେ ଅଭିଭୂତ କରି ଦେଇଥିଲା ଓ ମୋ' ଜୀବନରେ ଏକ ରୂପାନ୍ତର ଘଟାଇ ପାରିଲା।[20]

ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ଥିଲି। 1904 ମସିହାର କଥା, ସେତେବେଳେ ମୋତେ ପଇଁତ୍ରିଶ ବର୍ଷ ବୟସ ହୋଇଥାଏ ; ରେଳରେ ବସି ଡର୍‌ବାନ୍ ଯିବା ରାସ୍ତାରେ ମୁଁ ସେହି ବହିଟି ପଢ଼ିଥିଲି ଏବଂ ତାହାରି ଦ୍ୱାରା ମୁଁ ମୋ'ର ସମଗ୍ର ବାହ୍ୟ ଜୀବନଟିକୁ ବଦଳାଇ ଦେବାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କଲି। ରସ୍କିନ୍‌ଙ୍କର କଥାଗୁଡ଼ିକ ମୋତେ ଅଭିଭୂତ କରି ଦେଇଥିଲା—ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଶବ୍ଦରେ ମୁଁ ସେ କଥାଟିକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିପାରିବି ନାହିଁ। ମୁଁ ଗୋଟିଏ ପାଠରେ ବହିଟିକୁ ପଢ଼ି ଶେଷ କରିଦେଲି ଏବଂ ସେଦିନ ରାତିରେ ମୋତେ ଆଉ ନିଦ ସୁଦ୍ଧା ହେଲାନାହିଁ

ଓ ସେଠାରେ ସେହି ସମୟରେ ହିଁ ମୁଁ ମୋ' ଜୀବନର ସମଗ୍ର ଯୋଜନାଟିକୁ ବଦଳାଇ ଦେବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିଥିଲି । ଅନେକ ଆଗରୁ ଟଲ୍‌ଷ୍ଟୟଙ୍କର ଲେଖା ପାଠ କରିଥିଲି । ସେ ମୋ'ର ଅନ୍ତର୍ଗତ ସତ୍ତାକୁ ଗଭୀରଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲେ ।[21]

ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କର ସେବା

ହୃଦୟର ପ୍ରକୃତ ଓ ପବିତ୍ର ଆକାଂକ୍ଷା ସର୍ବଦା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ । ମୋ' ନିଜ ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ କହିଲେ ଏହି କଥାଟି ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିବାର ମୁଁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଛି । ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କର ସେବା କରିବା ମୋ' ହୃଦୟର ଆକାଂକ୍ଷା ହୋଇ ରହିଆସିଛି ଏବଂ ସେହି ଆକାଂକ୍ଷାଟି ମୋତେ ସର୍ବଦା ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଆଣି ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଇଛି ଓ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ନିଜକୁ ଏକାତ୍ମ କରି ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ମୋତେ ସମର୍ଥ କରାଇଛି ।[22]

ଜୀବନ ସାରା ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ମୋ'ର ପ୍ରଚୁର ପ୍ରେମ ରହିଆସିଛି । ଏହା ଯେ ମୋ' ଭିତରେ ସହଜାତ ହୋଇ ରହିଥିଲା, ମୋ'ର ବିଗତ ଜୀବନରୁ ମୁଁ ତାହାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ପରେ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଆଣି ଦେଇପାରିବି । ଦରିଦ୍ର ଜନଗଣ ଆଉ ମୋ' ଭିତରେ କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ କେବେହେଲେ ଅନୁଭବ କରିନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ସର୍ବଦା ମୋର ଜ୍ଞାତି ଓ ପରିଜନ ପରି ଭାବିଆସିଛି ।[23]

ପୃଥିବୀରୂପକ ଏହି ନଶ୍ୱର ରାଜ୍ୟଟି ଲାଗି ମୋ'ର ଆଦୌ କୌଣସି ଲୋଭ ନାହିଁ । ମୁଁ ତ ସ୍ୱର୍ଗ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଗି ସଂଗ୍ରାମ କରୁଛି ଓ ତାହାକୁ ମୋକ୍ଷ ବୋଲି ଜାଣିଛି । ମୋ'ର ଏହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ପାଇବାଲାଗି କୌଣସି ଗୁମ୍ଫାର ଆଶ୍ରୟ ଲୋଡ଼ିବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ମୋ' ନିଜ ସାଥିରେ ମଧ୍ୟ ଗୁମ୍ଫାଟିଏ ରହିଛି, ସେଇଟି ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ କେବଳ ଜାଣିପାରିଲେ ହେଲା !

ଜଣେ ଗୁମ୍ଫାନିବାସୀ ତା' କଳ୍ପନାରେ ହୁଏତ କେତେ କେତେ ସୌଧ ନିର୍ମାଣ କରି ପାରିବ ; ମାତ୍ର ଜନକଙ୍କ ପରି ଜଣେ ପ୍ରାସାଦବାସୀକୁ ସେପରି କୌଣସି ସୌଧ ନିର୍ମାଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବନାହିଁ । ନିଜ ଭାବନାର ଡେଣା ଉପରେ ବସି ପୃଥିବୀଯାକ ଉଡ଼ି ବୁଲୁଥିବା ଗୁହାବାସୀ କଦାପି ଶାନ୍ତି ପାଏନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଜଣେ ଜନକ 'ବିଳାସ ଏବଂ ଆଡ଼ମ୍ବର' ଭିତରେ ବାସ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ହୁଏତ ଅଭାବନୀୟ ଯଥାର୍ଥ ଶାନ୍ତିର ଅଧିକରୀ ହୋଇପାରିବ ।

ମୋ' ନିଜ ଦେଶର ଏବଂ ତାହାରି ମାଧମରେ ମାନବଜାତିର ସେବାରେ କର୍ମରତ ରହିବାରେ ମୋ' ଲାଗି ମୁକ୍ତିର ମାର୍ଗଟି ପଡ଼ି ରହଛି । ପୃଥିବୀରେ ଯାହା କିଛି ଜୀବନ ଧରି ରହଛି, ମୁଁ ସେହି ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ସହିତ ନିଜକୁ ଏକାତ୍ମ କରି ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ।[24]

ମୋ' ଜୀବନଟି ହେଉଛି ଏକ ଅବିଭାଜ୍ୟ ସମଗ୍ର ଜୀବନ, ଏବଂ ମୋ'ର ଯାବତୀୟ କ୍ରିୟାଶୀଳତା ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟଜାତି ପ୍ରତି ରହିଥିବା ମୋ'ର ଅତର୍ପଣୀୟ ପ୍ରେମରେ ହିଁ ସେହି ସବୁକିଛି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ଉଦୟ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି ।[25]

ମୋତେ ଲୋକେ ଭୁଲଭାବରେ ଦେଖାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବେ, ମୁଁ ମୋ' ଜୀବନସାରା ଏଥିରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଗଲିଣି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସାଧାରଣ କର୍ମୀର ଜୀବନରେ ତାହାହିଁ ଲେଖା

ହୋଇ ରହିଥାଏ, ତା'ର ଚମ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଟାଣ ହୋଇଥିବା ଆବଶ୍ୟକ, ଯଦି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭୁଲ ଧାରଣାକୁ ଜବାବ ଦେଇ ଦୂର କରିବାକୁ ପଡୁଥାନ୍ତା, ତେବେ ଜୀବନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ବହ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତା । ତେଣୁ, କେବଳ ମୋ'ର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏକ ସଂଶୋଧନ ଆବଶ୍ୟକ ନହେଉଥିଲେ ମୁଁ ନିୟମତଃ କୌଣସି ଭୁଲ ଧାରଣା ବା ମନ୍ତବ୍ୟରେ କୌଣସି କୈଫିୟତ ଦେଇ ନଥାଏ । ଏହି ନିୟମଟି ହେତୁ ମୋ'ର ଅନେକ ସମୟ ବଞ୍ଚି ପାରିଛି, ଅନେକ ମୁଣ୍ଡବ୍ୟଥାରୁ ମଧ୍ୟ ରକ୍ଷା ମିଳିଯାଇଛି ।[26]

ମୋତେ ପାଗଳ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି, ନିଜର କୌଣସି ବିଚାରକୁ ନେଇ ମୁଁ ଜିଦ୍‌ଖୋର ହୋଇଯାଏ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି, ମୋତେ ଭାରି ଝୁଙ୍କୀ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ଏହି ସବୁ ସୁନାମ ଅର୍ଜନ କରିବା ବିଷୟରେ ମୁଁ ଯେ ଅବଶ୍ୟ ଉପଯୁକ୍ତ, ସେଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ। କାରଣ ମୁଁ ଯେଉଁଠାକୁ ଯାଏ ପଛକେ, ସେଠାରେ କେବଳ ଝୁଙ୍କୀ, ଜିଦ୍‌ଖୋର ଓ ପାଗଳମାନେ ହିଁ ମୋ ଅଡ଼କୁ ଅକୃଷ୍ଟ ହେଉଛନ୍ତି ।[27]

ବାସ୍ତବ ସ୍ୱପ୍ନଦର୍ଶୀ

ପରମେଶ୍ୱର ଏକ ଏବଂ ଅଦ୍ୱିତୀୟ, ଏଥିରେ ମୋର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି ଏବଂ ତେଣୁ ମୁଁ ସମଗ୍ର ମାନବଜାତି ମଧ୍ୟ ଏକ ଏବଂ ଅବିଭାଜ୍ୟ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅଲଗା ଅଲଗା ଶରୀର ରହିଛି ବୋଲି କ'ଣ ହୋଇଗଲା ? ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଆତ୍ମା କେବଳ ଗୋଟିଏ । ଅପବର୍ତ୍ତନର ବିଧାନ ଦ୍ୱାରା ସୂର୍ଯ୍ୟର ରଶ୍ମିଗୁଡ଼ିକ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ହୋଇ ରହିଛି । ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ସ କେବଳ ଗୋଟିଏ । ତେଣୁ, ମୁଁ ଜଣେ ଦୁଷ୍ଟତମ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଆପଣାକୁ ଅସଂଲଗ୍ନ କରି ରଖିପାରିବି ନାହିଁ (ଏବଂ, ସେହି କାରଣରୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଗୁଣସଂପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି ସହିତ ଅପାଣାକୁ ଏକାତ୍ମ କରି ରଖିବାରୁ ମୋତେ କେହି ବଞ୍ଚିତ କରି ପାରିବ ନାହିଁ) । ତେଣୁ, ମୋ'ର ଇଚ୍ଛା ଥାଉ ବା ନଥାଉ, ମୋତେ ନିଜର ପ୍ରୟୋଗଟିରେ ସମଗ୍ର ମାନବସମୂହକୁ ଅବଶ୍ୟ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ କରି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଏବଂ, ପ୍ରୟୋଗ ନକରି ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନାହିଁ। ପ୍ରୟୋଗ ପରେ ପ୍ରୟୋଗର ଏକ ଅସରନ୍ତି ଅନୁକ୍ରମିକତା, ତାହା ହିଁ ହେଉଛି ଜୀବନ ।[28]

ମୋ' ଭୁଲଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ହିଁ ମୋ'ର ବିଚାର କରାଯିବା ଉଚିତ । ମୁଁ ହେଉଛି ସତ୍ୟ ପଥରେ ଜଣେ ଅନ୍ୱେଷଣକାରୀ। ଉତ୍ତମରୁ ଅହୁରି ଅଧିକ ଉତ୍ତମଭାବରେ ସୁପ୍ରସ୍ତୁତ ହିମାଳୟ ଆରୋହଣର ଅଭିଯାନଗୁଡ଼ିକ ଠାରୁ ମୋ'ର ପ୍ରୟୋଗଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ ଅନନ୍ତ ଗୁଣ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ବିଚାର କରେ ।[29]

ପୃଥିବୀକୁ ବିସ୍ମିତ କରିଦେବା ହିଁ ମୋ'ର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଅଥବା ସୌଭାଗ୍ୟ ହୋଇଆସିଛି । ନୂଆ ନୂଆ ପ୍ରୟୋଗ, ଅଥବା ଏକ ନୂତନ ଶୈଳୀରେ ପୁରୁଣା ପ୍ରୟୋଗଗୁଡ଼ିକ ଯେ ବେଳେବେଳେ ଭୁଲ ବୁଝାମଣା ଅବଶ୍ୟ ଜାତ କରାଇବ, ସେଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।[30]

ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ଜଣେ ବାସ୍ତବ ସ୍ୱପ୍ନଦର୍ଶୀ । ମୋ'ର ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ିକୁ କଦାପି ଶୂନ୍ୟଗର୍ଭ ବା ଆଦୌ କିଛି ନୁହେଁ ବୋଲି କହି ହେବନାହିଁ। ମୋ'ର ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ସତ୍ୟରେ

ପରିଣତ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ।[31]

ଯଦି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବୋଲି ଦାବି କରାଯାଉଥିବା ମୋ'ର କାର୍ଯ୍ୟ ଅବାସ୍ତବ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ, ତେବେ ତାହାକୁ ଏକ ବିଫଳତା ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଦେବା ଉଚିତ । ସର୍ବାଧିକ ମାନଦଣ୍ଡରୁ ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିବା ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଶବ୍ଦଟିର ଯଥାର୍ଥ ଅର୍ଥରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବାସ୍ତବ ବୋଲି କୁହାଯିବା ଉଚିତ ବୋଲି ମୋ'ର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ।[32]

ମୋ'ର ଭ୍ରମଶୀଳତା

ମୋ' ଚକ୍ଷୁରେ ମୁଁ ଜଣେ ସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏକି ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି ମନୁଷ୍ୟ ପରି ଭୁଲ କରିବାର ପ୍ରମାଦରେଖା ଭିତରେ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ, ମୋ'ର ନିଜ ଭୁଲଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ପଛକୁ ହଟିଯିବା ନିମନ୍ତେ ମୋ' ଭିତରେ ଯଥେଷ୍ଟ ବିନମ୍ରତା ମହଜୁଦ ରହିଥାଏ । ମୁଁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି ଯେ, ପରମେଶ୍ୱର ଏବଂ ତାଙ୍କର ସତ୍‌ଇଚ୍ଛା ଉପରେ ମୋ'ର ଅଟଳ ବିଶ୍ୱାସ ରହଛି ; ଏବଂ ସତ୍ୟ ତଥା ପ୍ରେମ ଲାଗି ଏକ ଅପ୍ରତିହତ ଅନୁରାଗ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ମାତ୍ର, ଏହିଗୁଡ଼ିକ ହିଁ କ'ଣ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ହୋଇ ରହିନାହିଁ କି ?[33]

କେବଳ ଉପର ସ୍ତରରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଯେଉଁମାନେ ମୋର ସାମାନ୍ୟ ଜୀବନପଥଟିକୁ କିଞ୍ଚିତ୍ ପରିମାଣରେ ଅନୁସରଣ କରି ଦେଖିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଏହି କଥାକୁ ଅବଶ୍ୟ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିଥିବେ ଯେ, ମୁଁ ମୋ' ଜୀବନରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ମଧ୍ୟ କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ କରିନାହିଁ, ଯାହାକି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଅଥବା ଜାତିର କ୍ଷତିସାଧନ କରିବାର ଅଭିପ୍ରାୟରେ କରାହୋଇଛି ।... ମୁଁ କୌଣସି ଭୁଲ କଦାପି କରେ ନାହିଁ ବୋଲି କଦାପି ଦାବି କରୁନାହିଁ । ମୁଁ ହିମାଳୟ ପରି କେତେ କେତେ ଭୁଲ କରିଛି ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ସର୍ବଦା ସଚେତନ ରହଛି ; ମାତ୍ର ସେହି ଭୂଲଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ ଜାଣିଶୁଣି କରିଛି ଅଥବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ଜାତିପ୍ରତି ଅଥବା ମାନବିକ ବା ଅମାନବିକ କୌଣସି ଜୀବନ ପ୍ରତି କୌଣସି ଶତ୍ରୁତା ଭାବ ପୋଷଣ କରି ତାହା କେବେ କରିଛି ବୋଲି ମୁଁ ଆଦୌ ସ୍ମରଣ କରି ପାରୁନାହିଁ ।[34]

ମୋ'ର ଅନେକ ଅନେକ ପାପକୁ ମୁଁ କୌଣସି କୁଣ୍ଠା ଆଦୌ ନରଖି ସ୍ୱୀକାର କରିଛି । ମାତ୍ର, ସେହି ପାପଗୁଡ଼ିକର ବୋଝକୁ ମୁଁ ଆଦୌ ମୋ' କାନ୍ଧ ଉପରେ ବହନ କରୁନାହିଁ । ଯଦି ମୁଁ, ନିଜେ ଯେପରି ପ୍ରକୃତରେ ଅନୁଭବ କରିପାରୁଛି, ଭଗବାନଙ୍କ ଆଡକୁ ଗତି କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ, ତେବେ ମୋ' ବିଷୟରେ ଆଶଙ୍କା କରିବାର ଆଦୌ କିଛି ନାହିଁ । କାରଣ ମୁଁ ତାଙ୍କର ସେହି ପରମ ଉପସ୍ଥିତିର ଉଷ୍ଣତାକୁ ଅନୁଭବ କରିପାରୁଛି ।

ମୋ'ର ତପଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟା, ମୋ' ଉପବାସ ଏବଂ ପ୍ରାର୍ଥନାଗୁଡ଼ିକର, ଯଦି ଅପଣାକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆସ୍ଥା ରଖିଥାଏ, ତେବେ ସେଗୁଡ଼ିକର କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ଆଦୌ ନାହିଁ ବୋଲି ମୋତେ ଜଣାଅଛି । ମାତ୍ର, ମୁଁ ଯେପରି ଅବଶ୍ୟ ଅଶା କରୁଛି, ଯଦି ସେଗୁଡ଼ିକ ଗୋଟିଏ ମନୁଷ୍ୟାତ୍ମା ତା'ର ପରମ ନିର୍ମାତାଙ୍କର କ୍ରୋଡ଼ରେ ତା'ର କ୍ଳାନ୍ତ ମସ୍ତକକୁ ନେଇ ରଖିପାରିବାର ଏକ ପ୍ରୟାସକୁ ହିଁ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ କରୁଥାଏ, ତେବେ ସେଗୁଡ଼ିକର

ଏକ କଳ୍ପନାତୀତ ମୂଲ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟ ରହିଛି ।[35]

ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ସଗୋତ୍ରତା

ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଭୁଲ କରୁଥିବା କୌଣସି ମନୁଷ୍ୟର ସମ୍ପର୍କରେ ଆସେ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ଭୁଲ କରିଛି ବୋଲି ନିଜ ପାଖରେ କହିଥାଏ ; ଯେତେବେଳେ କୌଣସି କାମଲାଳସାଯୁକ୍ତ ମନୁଷ୍ୟର ସମ୍ପର୍କରେ ଆସେ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଏକଦା ଏହିପରି ଥିଲି ବୋଲି ନିଜକୁ କହିଥାଏ । ଏବଂ, ଏହିପରିଭାବରେ ପୃଥିବୀର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ ମୋ'ର ଏକ ସଗୋତ୍ରତା ରହିଥିବାର ଅନୁଭବ କରିଥାଏ ଏବଂ, ଆମ ଭିତରୁ ଦୀନତମ ବ୍ୟକ୍ତିଟିର ଦୀନତା ଦୂର ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ମଧ୍ୟ କଦାପି ସୁଖୀ ହୋଇ ପାରିବିନାହିଁ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରେ ।[36]

ଯଦି ମୁଁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ତା'ର ଯୋଗ୍ୟ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେବାରେ ଅସମର୍ଥ ହେଉଥାଏ, ତେବେ ମୋ'ର ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ଏବଂ ମୋର ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ପାଖରେ ମୋତେ ଅବଶ୍ୟ ତା'ର ଜବାବ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । କିନ୍ତୁ ମୋ'ର ଏ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ଆଦୌ ନାହିଁ ଯେ, ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତରେ ଯେତିକି ସ୍ୱୀକୃତି ପାଇବା ଉଚିତ, ଯଦି ମୁଁ ତାକୁ ତାହାଠାରୁ ଅଧିକ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇଥାଏ, ସେକଥା ଜାଣିଲେ ଭଗବାନ ମୋତେ ଅବଶ୍ୟ ଆଶୀର୍ବାଦ କରିବେ ।[37]

ମୁଁ ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟ ଜାତିର ଅନ୍ତର୍ଗତ, ତା' ଭିତରେ ରହିଥିବା ନାନା ଅପୂର୍ଣ୍ଣତା ବିଷୟରେ ମୁଁ ଏତେ ବେଶୀ ସଚେତନ ଯେ, କୌଣସି ମନୁଷ୍ୟର ଅପୂର୍ଣ୍ଣତା ବିଷୟରେ ମୁଁ କେବେହେଲେ କୌଣସି ବିରକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରେନାହିଁ । ମୁଁ ଯେଉଁଠାରେ ଭୁଲ ଦେଖିବି, ସେଠାରେ ତାହାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବି, ମାତ୍ର ଭୁଲ କରିଥିବା ମନୁଷ୍ୟଟି ଉପରେ କୌଣସି ଆଘାତ ପହଞ୍ଚାଇବି ନାହିଁ । ପ୍ରତିକାରରୂପେ ମୁଁ ସେହି ଉପାୟଟିକୁ ହିଁ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ । କାରଣ, ମୁଁ ମଧ୍ୟ ବରାବର ଯେଉଁ ଭୁଲଗୁଡ଼ିକୁ କରିବାରେ ଲାଗିଛି, ସେଥିଲାଗି ମୁଁ କାହାଠାରୁ କୌଣସି ଆଘାତ ପାଏ ବୋଲି କଦାପି ଇଚ୍ଛା କରେ ନାହିଁ ।[38]

ସତ୍ୟପ୍ରତି ସକଳ ନିଷ୍ଠା ରଖି ମୁଁ ଏକଥା କହି ପାରିବି ଯେ, ମୋ' ସହ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଦୋଷଗୁଡ଼ିକୁ ଖୁଣ୍ଟି ବାହାର କରିବାରେ ମୁଁ ସର୍ବଦା ମନ୍ଥର ରହିଥାଏ ; କାରଣ ମୋ ନିଜ ଭିତରେ ତ ଦୋଷ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହଛି ଏବଂ ତେଣୁ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଉଦାରତାର ଅପେକ୍ଷା ରଖିଥାଏ । କାହାରି ବିଷୟରେ କଠୋରଭାବରେ ବିଚାର ନକରିବା ଏବଂ, ଯେଉଁସବୁ ଦୋଷ ମୋ' ଆଖିରେ ଆସି ପଡନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ନଦେବା, ମୁଁ ତାହା ଶିକ୍ଷା କରିଛି ।[39]

ବିପକ୍ଷ ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା

ମତରେ ପ୍ରଭେଦ ରହିପାରେ, ମାତ୍ର ତା'ବୋଲି ଶତ୍ରୁତା ରହିବ କାହିଁକି ? ଯଦି ମୁଁ ସେପରି କରୁଥାନ୍ତି, ତେବେ ମୁଁ ଏବଂ ମୋ'ର ପତ୍ନୀ ପରସ୍ପରର ଶତ୍ରୁ ହୋଇ ହିଁ ରହିଥାନ୍ତୁ । ମୋ'

ନଜରରେ ପୃଥିବୀରେ ଏପରି ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଦେଖିନାହିଁ, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କି ଆଦୌ କୌଣସି ମତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ। ଏବଂ, ଯେହେତୁ ମୁଁ ଭଗବଦ୍‌ଗୀତାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ପାଳନ କରିଥାଏ, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ସହିତ ମୋ'ର କୌଣସି ମତଭେଦ ରହିଛି, ମୋ'ର ଅତି ନିକଟ ଓ ପ୍ରିୟଜନଙ୍କ ସଦୃଶ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ସମାନ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଭାବ ରଖିବାଲାଗି ମୁଁ ସର୍ବଦା ଚେଷ୍ଟା କରଛି।[40]

ମୁଁ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଆଦର୍ଶ ଓ ନୀତିର ବିରୋଧ କରିଥାଏ, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସାଧାରଣତଃ ମୋ' ପ୍ରତି ସ୍ନେହ ଓ ଆସ୍ଥା ରଖିଥାନ୍ତି ; ତାହା ମୋତେ ନିରନ୍ତର ଅତୀବ ସନ୍ତୋଷ ଦେଇଥାଏ, ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାର ଅଧିବାସୀମାନେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗତଭାବରେ ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ମୋତେ ବନ୍ଧୁପରି ଦେଖୁଥିଲେ।

ବ୍ରିଟିଶ୍ ନୀତି ଓ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ମୁଁ ନିନ୍ଦା କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସହସ୍ର ସହସ୍ର ଇଂରେଜ ନରନାରୀ ମୋ' ପ୍ରତି ସ୍ନେହଭାବ ପୋଷଣ କରନ୍ତି ଏବଂ, ଆଧୁନିକ ବସ୍ତୁବାଦୀ ସଭ୍ୟତାକୁ ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ନିନ୍ଦା କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଇଉରୋପ ଓ ଆମେରିକାରେ ମୋ ବନ୍ଧୁବୃତ୍ତଟିର ଆକାର ସତ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ଲାଗିଛି। ଏହାକୁ ମଧ୍ୟ ଅହିଂସାର ଏକ ବିଜୟ ବୋଲି କୁହାଯିବ।[41]

ଜୀବନ ଥିବା କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ମୁଁ ଜାଣିଶୁଣି ଆଘାତ କରିପାରିବି ନାହିଁ, ମୋ'ରି ପରି ଅନ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆଘାତ ଦେବାର ତ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ହିଁ ଉଠୁନାହିଁ। ମୋ' ପ୍ରତି ସେମାନେ ବଡ଼ରୁ ଅହୁରି ବଡ଼ ଯେଡ଼େ ଅନାଚରଣ କଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ତାହା କଦାପି କରିବି ନାହିଁ।[42]

ଗତ ପଚାଶ ବର୍ଷ ଭିତରେ ମୁଁ ଏପରି ଗୋଟିଏ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛି ଯାହାକି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଅଥବା କୌଣସି ଗୋଷ୍ଠୀର ବିରୋଧୀ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି କଦାପି ସେପରି ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ବାହାର କରି ଦେଖାଇ ଦେଇ ପାରିବନାହିଁ। ଆଉ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ମୋ'ର ଜଣେ ଶତ୍ରୁ ବୋଲି ମୁଁ କେବେହେଲେ ଭାବିନାହିଁ। ମୋ'ର ଧର୍ମ ମୋ'ଠାରୁ ତାହାହିଁ ଦାବି କରୁଛି। ଜୀବନ ଥିବା କୌଣସି ବସ୍ତୁର ମୁଁ କଦାପି ଅମଙ୍ଗଳ କାମନା କରି ପାରିବି ନାହିଁ।[43]

2. ମୋ'ର ମହାତ୍ମାପଦ

ମୁଁ ମହାତ୍ମା ନୁହେଁ

ମୁଁ ଜଣେ ମହାତ୍ମା ବୋଲି ଆଦୌ ଅନୁଭବ କରୁନାହିଁ। ମାତ୍ର, ମୁଁ ଯେ ଭଗବାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟ ସମାନ୍ୟ ଜୀବମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଜଣେ, ମୁଁ ସେକଥା ଅବଶ୍ୟ ଜାଣିଛି।[44]

ଏହି ପଦବୀଟି ମୋତେ ଗଭୀରଭାବରେ ଦୁଃଖ ଦେଇଛି। ଏବଂ, ମୋ'ର ଏପରି ଗୋଟିଏ ମଧ୍ୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତର କଥା ମନେପଡୁନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ କି ତାହା ମୋତେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ହୃଷ୍ଟ କରିଛି।[45]

ମୋ'ର ଏହି ମହାତ୍ମା ପଦର କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ। ମୋ'ର ବାହ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପଗୁଡ଼ିକ, ଏବଂ ମୋ'ର ରାଜନୀତି ସକାଶେ ମୋତେ ସମସ୍ତେ ମହାତ୍ମା ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି ; ମାତ୍ର ସେଗୁଡ଼ିକ ମୋ' ଜୀବନରେ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ରାତିକ୍ଷୁଦ୍ର ଅଂଶ,ଏବଂ ତେଣୁ ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସ୍ଥାୟୀ। ଅପର ପକ୍ଷରେ, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକର ଏକ ଚିରନ୍ତନ ମୂଲ୍ୟ ରହଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ସତ୍ୟ, ଅହିଂସା ଓ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ଉପରେ ମୁଁ ସର୍ବଦା ଦେଇଥିବା ଗୁରୁତ୍ୱ ଏବଂ ତାହାହିଁ ହେଉଛି ମୋ' ଜୀବନର ପ୍ରକୃତ ଅଂଶ। ସେହି ଅଂଶଟି ଯେତେ କ୍ଷୁଦ୍ର ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ତାହାକୁ କଦାପି ତୁଚ୍ଛ ବୋଲି ଭାବିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ତାହାହିଁ ମୋ'ର ସବୁ, ମୋ' ଜୀବନର ଯେଉଁସବୁ ବିଫଳତା ତଥା ମୋହଭଙ୍ଗ ମୋତେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଫଳତା ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର କରି ନେବାରେ ପାହାଚ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇଥାଏ।[46]

ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ନିର୍ବିଶେଷରେ କେତେ କେତେ ନୀରବ, ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ଏବଂ ଅକଳୁଷିତ କର୍ମୀଙ୍କର ଅବିରତ ଶ୍ରମ ଏବଂ ସାତତ୍ୟ ଉପରେ ହିଁ ଯେ ମୋ'ର ତଥାକଥିତ ବଡ଼ ହେବା କେତେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ନିର୍ଭର କରି ରହିଛି, ପୃଥିବୀ ସେ ବିଷୟରେ କେତେ କମ୍ ଜାଣିଛି ![47]

ମୋ' 'ମହାତ୍ମାପଣ' ଆପେକ୍ଷା ସତ୍ୟ ହେଉଛି ମୋ ଲାଗି ଅନନ୍ତ ଗୁଣରେ ଅଧିକ ପ୍ରିୟ। ମହାତ୍ମାପଣ ତ ତୁଚ୍ଛା ଗୋଟିଏ ବୋଝ, ମୋର ଅପୂର୍ଣ୍ଣତା ଏବଂ ମୋର ନଗଣ୍ୟତାକୁ ମୁଁ ଜାଣିଥିବାରୁ ତାହାହିଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋତେ ସେହି ମହାତ୍ମାପଣର ଉତ୍ପୀଡ଼ନରୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖି ଆସିଛି।[48]

ପୂଜାରେ ଅତିଷ୍ଠ

ଆଦୌ କିଛି ବିଚାର ନକରି ଜନଗଣ ମୋତେ ଯେପରି ପୂଜା କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ତାହା ମୋତେ ପ୍ରକୃତରେ ଅତିଷ୍ଠ କରି ପକାଇଲାଣି। ସେମାନେ ମୋ ଉପରେ ଛେପ ପକାଉଥିଲେ ମୁଁ ହୁଏତ ଭୂମିଟି ବିଷୟରେ ଅଧିକ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ପାରୁଥାନ୍ତି। ତେବେ ହିମାଳୟ ଆକାରର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମିଥ୍ୟାନୁମାନ ଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି କରିବାପାଇଁ ଆଉ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକ ନଥାନ୍ତା। ଆଉ ପାଦ ପଛକୁ ହଟାଇ ନେବାର କିମ୍ବା କୌଣସି ପୁନଃ ସଂଯୋଜନର ମଧ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ।[49]

ଅଧିକାଂଶ ସ୍ଥଳରେ ମୋତେ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଉଥିବା ଅଭିନନ୍ଦନଗୁଡ଼ିକରେ ଏଭଳି ବିଶେଷ୍ୟମାନ ରହିଥାଏ, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ବହନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ମୋ' ଭିତରେ କୌଣସି ସାମର୍ଥ୍ୟ ନଥାଏ। ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିଥିବା ହେତୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଲେଖିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଅଥବା ମୋ'ର କୌଣସି ଉପକାର ହୁଏନାହିଁ। ଏହାଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ମୋତେ ଅନାବଶ୍ୟକ ଭାବରେ ହିଁ ଲୋକହସା କରନ୍ତି ; କାରଣ ମୋତେ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ଯେ, ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକର ଆଦୌ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ। ଯଦି ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପାରୁଥାନ୍ତି, ତେବେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବାଟା ମଧ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅନାବଶ୍ୟକ ହୁଅନ୍ତା। ମୋ' ପାଖରେ ଯେତିକି ଗୁଣ ରହିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି କରିବା ଲାଗି ମୋ'ର କୌଣସି ସମର୍ଥତା ନାହିଁ। ଏବଂ, ଯଦି ମୁଁ ଅସାବଧାନ

ହୋଇପଡ଼ିବି, ତେବେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଅତି ସହଜରେ ମୋ'ର ମଥାକୁ ବୁଲାଇ ଦେଇ ପାରିବେ। ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଭଲ ବୋଲି ଯାହା କରୁଥାଏ, ତା' ବିଷୟରେ ଆଦୌ କିଛି ନକହିବା ହିଁ ସର୍ବଦା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଭଲ। ଅନୁକରଣଠାରୁ ବଳି ଅଧିକ ନିଷ୍ପାପର ତୋଷାମଦ ଆଉ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ଅଛି ?[50]

ମୋତେ ଏହି ମହାତ୍ମାଟିକୁ ତା'ର ଭାଗ୍ୟ ହାତରେ ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଅସହଯୋଗ ସଂଗ୍ରାମର ଜଣେ ସୈନିକ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ମୋତେ ମହାତ୍ମା ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରୁଥିବା ଓ ମୋ ପାଦକୁ ଛୁଉଁଥିବା ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅପରାଧି ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆଗତ ଗୋଟିଏ ବିଧେୟକୁ ମୁଁ ଆନନ୍ଦର ସହିତ ନିଶ୍ଚୟ ସମର୍ଥନ କରିବି। ଯେଉଁଠାରେ ମୁଁ ନିଜେ ସେହି ନିୟମଟିର ପ୍ରଚଳନ କରାଇ ପାରିବି, ଅର୍ଥାତ ଆଶ୍ରମରେ ସେଭଳି କରିବା ହେଉଛି ଏକ ଅପରାଧ।[51]

ପ୍ରକୃତ ସମ୍ମାନ

ମୁଁ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଟିର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଛି, ତାହାକୁ ନିଜ ଜୀବନରେ ଆଚରଣର ପରିଣତ କରିବା ଅଥବା, ସେଥିରେ ସେମାନଙ୍କର ଆସ୍ଥା ନଥିଲେ ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ଦେଇ ମୋର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାଦ୍ୱାରା ହିଁ ମୋର ବନ୍ଧୁମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଉଚ୍ଚତମ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ପାରିବେ।[52]

ମଣିଷ ତ ସ୍ୱୟଂ ମାଟିରୁ ତିଆରି ହୋଇଛି। ପଟେ କାଚଠାରୁ ମଧ ସେ ଅଧିକ କ୍ଷଣଭଙ୍ଗୁର ; କାରଣ, ସୁରକ୍ଷିତ କରି ରଖିପାରିଲେ କାଚ ତ ହଜାରେ ବର୍ଷ ସୁରକ୍ଷିତ ହୋଇ ରହିବ, ମାତ୍ର ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ଶରୀର ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ କ୍ଷୟ ହୋଇଯିବାରେ ଲାଗିଛି ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଆୟୁଷଟି ପୂରିଗଲା ପରେ ତାହା ଅନ୍ତିମ ଭାବରେ ମାଟିରେ ମିଶିଯାଉଛି। ଏହିଭଳି ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ମାଟିର ଅଥବା ଧାତୁର ଗୋଟିଏ ମୂର୍ତ୍ତି ଗଠନ କରି ସ୍ଥାପନା କରିବାକୁ ସୁଉପାର୍ଜିତ ଅର୍ଥର କେବଳ ଅପବ୍ୟୟ... ବୋଲି ହିଁ କହିବାକୁ ହେବ। ମୋ'ର ମୂର୍ତ୍ତି ବା ଫଟୋଚିତ୍ର ପ୍ରତି ରହିଥିବା ମୋ'ର ଏହି ଅଶ୍ରଦ୍ଧାକୁ ମୁଁ ମୋ' ମୁସଲମାନ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଶିକ୍ଷା କରିଛି ; ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ମୋ' ଜୀବନର ଏକ ସର୍ବଶେଷ ଅଂଶ ଅତିବାହିତ ହୋଇଛି।....

ମୂର୍ତ୍ତି ସ୍ଥାପନା କରି କିମ୍ବା ମୋ' ଶରୀରାକୃତିର ଚିତ୍ର ତିଆରି କରି ଯେଉଁମାନେ ମୋ' ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି, ଏହି ବାକ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ଚେତାବନୀ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ୍, ଏହିସବୁ ଯାବତୀୟ ପ୍ରଦର୍ଶନକୁ ମୁଁ ଯେ ଆଦୌ ଭଲପାଏ ନାହିଁ, ସେମାନେ ଏକଥା ଜାଣନ୍ତୁ। ମୁଁ ଯେଉଁସବୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଛି, ମୋ'ଠାରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅଗ୍ରସର କରାଇ ନେବା ଲାଗି ଯଥେଷ୍ଟ ସହୃଦୟତା ଦେଖାଇ ପାରିଲେ ତାହାକୁ ମୋ' ପ୍ରତି ବହୁତ ସମ୍ମାନର ପ୍ରଦର୍ଶନ ବୋଲି ମନେ କରିବି।[53]

ମୁଁ 'ଅବତାର' ନୁହେଁ

ମୋତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୋଲି ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବାକୁ ଏକ ଈଶ୍ୱରନିନ୍ଦା ବୋଲି ହିଁ କହିବି। ମୁଁ କେବଳ ଜଣେ କର୍ମୀ ମାତ୍ର, ବୃହତ ଲକ୍ଷ୍ୟର ସାଧନ ନିମନ୍ତେ ଏକତ୍ର ହୋଇଥିବା ଅନେକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ

ମୁଁ ତା'ଠାରୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଅଧିକ ନୁହେଁ। ଏବଂ ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାଧନର କ୍ଷେତ୍ରରେ ରହିଥିବା ନେତାମାନଙ୍କର ସ୍ତୁତିଗାନ କରିବାଦ୍ୱାରା ତାହା ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଲାଭ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ କେବଳ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହେବ। ଯେକୌଣସି ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିବା ଉଚିତ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକରେ ରହିଥିବା ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ସଜାଶେ ହିଁ ତାହାର ଅନୁସରଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ; ତେବେ ତାହା ସଫଳ ହେବାର ସର୍ବୋତ୍ତମ ସମ୍ଭାବନା ରହିଥିବ । ଯେକୌଣସି ଅଗ୍ରଗତିକାମୀ ସମାଜରେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ମାନଦଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକର ହିଁ ଅଧିକ ମର୍ଯ୍ୟଦା ରହିବା ଉଚିତ ; ଯେତେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନାନା ଅପୂର୍ଣ୍ଣତାଯୁକ୍ତ ଯନ୍ତ୍ର, ଯେଉଁମାନେ କି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ହାସଲ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛନ୍ତି ।[54]

ଯେଉଁ ଏକମାତ୍ର ଗୁଣଟିକୁ ମୁଁ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଦିଏ ଓ ସ୍ୱୀକାର କରେ, ତାହା ହେଉଛି ସତ୍ୟ ଏବଂ ଅହିଂସା । ମୋ' ପାଖରେ କୌଣସି ଅଲୌକିକ ଶକ୍ତି ଆଦୌ ନାହିଁ, ସେପରି କୌଣସି ଶକ୍ତି ମୁଁ ଚାହେଁନାହିଁ। ଦୁର୍ବଳତମ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଯେଉଁ କ୍ଷୟଶୀଳ ଶରୀରକୁ ବହନ କରିଛି, ମୋ' ପାଖରେ ମଧ୍ୟ ତାହାହିଁ ରହିଛି ଏବଂ ତେଣୁ, ଯେକୌଣସି ମନୁଷ୍ୟ ପରି ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଯାବତୀୟ ଭୁଲ କରିପାରିବି । ମୋର ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅନେକ ସୀମାବଦ୍ଧତା ରହିଛି, ଏହିସବୁ ଅପୂର୍ଣ୍ଣତା ସତ୍ତ୍ୱେ ଈଶ୍ୱର ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ କରୁଣା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଆସିଛନ୍ତି ।[55]

ମୋ'ଠାରେ ବିଶେଷ ଭାବରେ କୌଣସି ଦିବ୍ୟ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅଛି ବୋଲି ମୁଁ ଦାବି କରୁନାହିଁ, ମୁଁ ଜଣେ ଦେବଦୂତ ବୋଲି ଅଦୌ ଦାବି କରୁନାହିଁ। ମୁଁ ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ ହିସାବରେ ସତ୍ୟର ଅନ୍ୱେଷଣ କରୁଛି ଏବଂ ତାହାକୁ ପାଇବି ବୋଲି ସଂକଳ୍ପ କରି ବାହାରିଛି । ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଭାବରେ ଦେଖିବା ନିମନ୍ତେ ମୁଁ କଦାପି କୌଣସି ତ୍ୟାଗକୁ ମଧ୍ୟ ଅତି ବଡ଼ ବୋଲି ବିଚାର କରେନାହିଁ। ମୋ' କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ସମୁଦାୟ କ୍ଷେତ୍ରଟି, ତାହାକୁ ସାମାଜିକ, ରାଜନୀତିକ, ମାନବିକ ଅଥବା ନୈତିକ ଯାହା ବୋଲି କୁହାଯାଉ ପଛକେ, ତାହା ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟର ପ୍ରାପ୍ତି ଲାଗି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଛି ।

ଏବଂ, ଭଗବାନ ତାଙ୍କର ସୃଷ୍ଟ ଉଚ୍ଚ ତଥା ଶକ୍ତିମାନ ଜୀବମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ନିମ୍ନତମମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବିରାଜିତ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ମୋତେ ଜଣାଥିବାରୁ, ମୁଁ ଏହିମାନଙ୍କ ସ୍ତରରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ପାରିବାକୁ ସଂଗ୍ରାମ କରୁଛି । ସେମାନଙ୍କ ସେବା ବ୍ୟତିତ ମୁଁ କଦାପି ସେପରି କରି ପାରିବିନାହିଁ। ସେଥିପାଇଁ ଅବଦମିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ମନୁଷ୍ୟବର୍ଗ ମାନଙ୍କର ସେବା କରିବାକୁ ମୋର ଏହି ପ୍ରବଳ ବାସନା ରହିଛି । ଏବଂ ଯେହେତୁ ରାଜନୀତି ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ ନକରି ମୁଁ ଆଦୌ ସେବା କରି ପାରିବିନାହିଁ, ସେଇଥିପାଇଁ ମୁଁ ରାଜନୀତି ମଧ୍ୟକୁ ଆସିଛି । ତେଣୁ ମୁଁ କୌଣସି ପ୍ରବୀଣ ସାମର୍ଥ୍ୟଧାରୀ ନୁହେଁ । ମୁଁ ହେଉଛି ଭାରତବର୍ଷର ଏବଂ ତାହାରି ମାଧ୍ୟମରେ ମାନବ ଜାତିର ଜଣେ ସଂଗ୍ରାମ କରୁଥିବା, ଭୁଲ କରୁଥିବା ସାମାନ୍ୟ ଭୃତ୍ୟ ମାତ୍ର ।[56]

ଅମେ ସବୁ ନିଜକୁ କିପରି ଧୋକା ଦେଉ, ସେହି ବିଷୟରେ ପ୍ରକୃତରେ ଆଚମ୍ବିତ ହେବାକୁ ହୁଏ । ଏହି କ୍ଷୟିଷ୍ଣୁ ଶରୀରଟିକୁ ଅଜେୟ କରି ରଖିହେବ ବୋଲି ଅମେ କଳ୍ପନା କରିଥାଉ

ଏବଂ ଆତ୍ମାର ଲୁକ୍କାୟିତ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ଆବାହନ କରି ଆଣିବା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ବୋଲି ଭାବିଥାଉ। ଯଦି ମୋ' ଭିତରେ ଏହିପରି କୌଣସି ଶକ୍ତି ରହିଥାଏ, ତେବେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ତାହାହିଁ ଦର୍ଶାଇ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବାରେ ଲାଗିଛି ଯେ, ମୁଁ ଆମ ଯେକୌଣସି ମଣିଷଙ୍କ ପରି ଏକାନ୍ତ ଅଳ୍ପବଳ ଏବଂ ମୋ' ଭିତରେ କେବେହେଲେ ଅସାଧାରଣ ବୋଲି କିଛି ଆଦୌ ନଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ।[57]

ମୋତେ ଦେବଦୂତମାନଙ୍କ ସହିତ ତୁଳନାକରି ସେମାନଙ୍କ ପଂକ୍ତିରେ ନେଇ ବସାଇ ଦିଆଯିବାର କୌଣସି ଯୋଗ୍ୟତା ମୋ' ପାଖରେ ଅଛି ବୋଲି ମୁଁ ବିଚାର କରୁନାହିଁ। ମୁଁ ତ ସତ୍ୟର ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ ଅନ୍ୱେଷକ ହୋଇ ବାହାରିଛି। ମୁଁ ଆତ୍ମ-ଉପଲବ୍ଧି ଲାଗି ଅଧୀର ହୋଇ ରହିଛି, ମୋର ଏହି ଜୀବନରେ ହିଁ ମୋକ୍ଷ ଲାଭ କରିବାକୁ ଆକୁଳ ହେଉଛି। ଜାତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋର ଯାବତୀୟ ସେବାକାର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି ମୋର ଆତ୍ମାକୁ ଶରୀର ବାସନାର ବନ୍ଧନରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ କରି ଆଣିବାର ପ୍ରଶିକ୍ଷଣର ଏକ ଅଂଶମାତ୍ର। ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କଲେ ମୋର ସେହି ସେବାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଏକ ସ୍ୱାର୍ଥପ୍ରଣୋଦିତ କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇପାରେ। ଏହି ପୃଥିବୀର କ୍ଷୟଶୀଳ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ମୋର କୌଣସି ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ଆଦୌ ନାହିଁ। ମୁଁ ସ୍ୱର୍ଗର ସାମ୍ରାଜ୍ୟଲାଗି ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ରଖିଛି ଓ ଚେଷ୍ଟିତ ଅଛି, ତାହାକୁ ମୋକ୍ଷ ବୋଲି କହୁଛି।[58]

ମୁଁ ନିଜକୁ ଜଣେ ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟଠାରୁ କୌଣସି ଗୁଣରେ ଅଧିକ ବୋଲି ଦାବି କରୁନାହିଁ। ଜଣେ ସାଧାରଣ ମଣିଷ ତୁଳନାରେ ମୋ ପାଖରେ କମ୍ ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଛି। ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରମସାଧ୍ୟ ଗବେଷଣା ଫଳରେ ମୁଁ ଯେଉଁ ଅହିଂସା ବା ସଂଯମ ହାସଲ କରିପାରିଛି, ସେଥିଲାଗି ମଧ୍ୟ ମୁଁ କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବାହାଦୁରୀ ଆଦୌ ଦାବି କରିବିନାହିଁ। ଏହି ବିଷୟରେ ମୋର ଲେଶମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଯଦି କେହି ଠିକ ମୋରି ପରି ଉଦ୍ୟମ କରିବ ଏବଂ ନିଜଭିତରେ ସେହିଭଳି ଆଶା ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସକୁ କର୍ଷଣ କରି ରଖିପାରିବ, ତେବେ ପୁରୁଷ ହେଉ ବା ସ୍ତ୍ରୀ ହେଉ ଯେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ମୁଁ ଯାହାକିଛି ହାସଲ କରିଛି, ତାହାକୁ ଅବଶ୍ୟ ହାସଲ କରିପାରିବ।[59]

ମୋର କେତେଜଣ ପତ୍ରପ୍ରେରକ ଏପରି ଭାବୁଥିବାପରି ମନେହେଉଛି ଯେ, ମୁଁ ଅଲୌକିକ ଅଦ୍ଭୁତ କିଛି କଥା ସମ୍ଭବ କରିଦେଇ ପାରିବି। ସତ୍ୟର ଜଣେ ଉପାସକ ହିସାବରେ ଏଠାରେ ମୋର ଏକଥା କହିଦେବା ଉଚିତ ଯେ, ମୋ' ପାଖରେ ଆଦୌ ସେପରି କୌଣସି ଅସାଧାରଣ ଶକ୍ତି ନାହିଁ। ମୋ ପାଖରେ ଯାହାକିଛି ଶକ୍ତି ଅଛି, ତାହା ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ ପାଖରୁ ଆସୁଛି। ମାତ୍ର ପରମେଶ୍ୱର କଦାପି ଅପରୋକ୍ଷଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତିନାହିଁ। ସେ ତାଙ୍କର ଅଗଣିତ ମାଧ୍ୟମଗୁଡ଼ିକ ସାହାଯ୍ୟରେ ହିଁ ଯାହାକିଛି କରନ୍ତି।[60]

ସୀମାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ସଜ୍ଞାନତା

ମୁଁ ନିଜକୁ ଜଣେ ଦୂରଦର୍ଶୀ କର୍ମୀ ବୋଲି ବିଚାର କରିଥାଏ, ମୋର ସୀମାବଦ୍ଧତା ଗୁଡ଼ିକୁ ଯେ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖିପାରେ. ମୋର ଦୂରଦର୍ଶିତା କହିଲେ କେବଳ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ ବୁଝାଏ। ମୁଁ ଆଶାକରୁଛି ଯେ, ମୁଁ କେବେହେଲେ ମୋର ସେହି ସୀମାଗୁଡ଼ିକୁ ଡେଇଁ

ସେପାଖକୁ ଚାଲିଯାଏ ନାହିଁ। ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ମୁଁ ସଚେତନଭାବରେ କଦାପି ସେପରି କରିନାହିଁ।[61]

ନିଜର ସୀମାବଦ୍ଧତା ଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ମୁଁ ସଚେତନ ରହିଥାଏ। ସେହି ସଚେତନତା ହେଉଛି ମୋର ଏକମାତ୍ର ବଳ। ମୋ’ ଜୀବନରେ ମୁଁ ହୁଏତ ଯାହାକିଛି କରିପାରିଛି, ଆଉ ସବୁକିଛି ତୁଳନାରେ ମୋ ସୀମାଗୁଡ଼ିକର ଯଥାର୍ଥ ଉପଲବ୍ଧିରୁ ହିଁ ତାହା ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି।[62]

ମୁଁ ଯାହା ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ଯଦି ମୁଁ ସେଇଆ ହୋଇଥାନ୍ତି, ତେବେ ଏହି ଉପବାସର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ଆଦୌ ନଥାନ୍ତା। ତେବେ ମୋତେ ଆଉ କାହାକୁ ତର୍କ କରି କିଛି ବୁଝାଇବାକୁ ବି ପଡ଼ନ୍ତାନାହିଁ। ମୋର ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ସିଧା ଯଥାର୍ଥ ସ୍ଥାନରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ପାରୁଥାନ୍ତେ। ବସ୍ତୁତଃ, ମୋତେ କୌଣସି କଥା ହିଁ କହିବାକୁ ପଡନ୍ତା ନାହିଁ। ମୁଁ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିବା ମାତ୍ରକେ ଆବଶ୍ୟକ ଫଳଟି ଫଳିଯାଉଥାନ୍ତା। ମାତ୍ର ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖର ସହିତ ମୋର ସୀମାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ସର୍ବଦା ସଜ୍ଞାନ ରହିଥାଏ।[63]

ଲୋକମାନେ ଯେତେଥର ଭୁଲ କରିବେ, ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବାରେ ଲାଗିଥିବି। ଭିତରେ ଯେଉଁ ‘କ୍ଷୁଦ୍ର ଆବାଜ’ଟି ରହିଛି, ଏହି ପୃଥିବୀରେ ମୁଁ ସେହି ଏକମାତ୍ର ଶାସକର ଶାସନକୁ ମାନିନେଇଥାଏ। ଏପରିକି, ମୋ’ ପକ୍ଷରେ କେବଳ ମୋ’ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କେହି ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ମୁଁ ବିନୀତଭାବେ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି ଯେ, ଏହିପରି ଏକ ନିରାଶାଜନକ ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ପକ୍ଷରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବାଲାଗି ମୋର ତଥାପି ସାହସ ରହିଛି।[64]

ମୁଁ ଦାବି କରୁଛି ଯେ, ମୁଁ ବେଶ ନିର୍ଭୁଲ ଭାବରେ ମାନବର ପ୍ରକୃତିକୁ ଅଧ୍ୟୟନ କରିପାରେ ଏବଂ ମୋ’ ନିଜର ବିଫଳତାଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦକରି ଦେଖିପାରେ। ମୁଁ ଏହି ସତ୍ୟଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିଛି ଯେ, ମନୁଷ୍ୟ ଯେଉଁ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟିର ପ୍ରଚାର କରୁଥାଏ, ସେ ନିଜେ ତାହାଠାରୁ ସର୍ବଦା ଉଚ୍ଚତର ସ୍ତରରେ ରହିଥାଏ।[65]

ମୁଁ ଭାବୁଛି, ମୋ’ ଭିତରେ କୌଣସି ଗର୍ବ ନାହିଁ। ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ, ମୋର ଦୁର୍ବଳତାକୁ ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସ୍ୱୀକାର କରିଥାଏ। ମାତ୍ର ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ତାଙ୍କର ବଳ ତଥା ପ୍ରେମ ଅବିଚଳ ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି। ମୁଁ ନିଜକୁ ସେହି ପରମ କୁମ୍ଭକାରର ହାତରେ ମାଟି ସଦୃଶ କରି ରଖିଥାଏ।[66]

କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ମୋତେ ସମ୍ମାନ ମିଳିବ ବୋଲି ମୋର କୌଣସି ଲୋଭ ନାହିଁ, ଏହି ସମ୍ମାନକୁ ତ ରାଜଦରବାରରେ ଦରକାର ହେଉଥିବା କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଆସବାବପତ୍ର ବୋଲି କୁହାଯିବ। ମୁଁ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ଯେମିତି ଜଣେ ସେବକ, ମୁସଲମାନ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ, ପାର୍ସୀ ଏବଂ ଇହୁଦୀମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସେହିଭଳି ଜଣେ ସେବକ। ଏବଂ, ଜଣେ ସେବକର ପ୍ରେମ ଦରକାର, ସମ୍ମାନ ଦରକାର ନାହିଁ। ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ବିଶ୍ୱସ୍ତଭାବରେ ସେବା କରିପାରୁଥିବି, ସେହି ପ୍ରେମ ମୋତେ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉଥିବ।[67]

ଶହୀଦ୍ ହେବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିବା

ଏପରି କେତେକ କଥା ରହିଛି, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ତୁମେ ଏଡ଼ିଯିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ହଠାତ୍ କଦାପି ଏଡ଼ି ପାରିବନାହିଁ। ଯେଉଁ ପାର୍ଥିବ ଦେହାବରଣଟି ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ବନ୍ଦୀହୋଇ ରହିଛି, ତାହା ହେଉଛି ମୋ ଜୀବନ ଲାଗି ଅଭିଶାପ, ତଥାପି ମୁଁ ଏଇଟି ସହିତ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛି ଏବଂ ଏପରିକି ତାହାକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରି ରଖିବାକୁ ମଧ୍ୟ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛି।[68]

ତାଙ୍କର ଆଜ୍ଞା ନହେଲେ ଘାସର ପତରଟିଏ ମଧ୍ୟ ହଲୁନାହିଁ ବୋଲି ଯେଉଁ କଥାଟି ରହିଛି, ଏହାର ସତ୍ୟରେ ମୁଁ ମର୍ମତଃ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି। ଏହି ଶରୀରଟି ଭିତରେ ସେ ମୋ'ଠାରୁ ଅଧିକ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଏହାକୁ (ମୋ' ଜୀବନକୁ) ଅବଶ୍ୟ ରକ୍ଷା କରିବେ। ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ନଥିଲେ ତାହାକୁ କେହି ରଖି ପାରିବେନାହିଁ।[69]

ମୋତେ ସୁରକ୍ଷା ଦେଇ ରଖିବାଲାଗି କୌଣସି ଚେଷ୍ଟା କରନାହିଁ। ସେହି ପରମ ଉଚ୍ଚତମ ହିଁ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ରକ୍ଷା କରିବାଲାଗି ସର୍ବଦା ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛନ୍ତି। ତୁମେ ଜାଣି ରଖିଥାଅ ଯେ, ଯେତେବେଳେ ମୋ' ବେଳ ସରିଯିବ, ସେତେବେଳେ ଏହି ପୃଥିବୀର ପ୍ରଖ୍ୟାତତମ ପୁରୁଷ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଓ ମୋ' ଭିତରେ କଦାପି ଆସି ଛିଡାହୋଇ ପାରିବନାହିଁ।[70]

ମୋ'ର ପରମ କର୍ତ୍ତାଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ସଚ୍ଚା ହୋଇ ରହିବି, ଏବଂ ଜୀବନ ମୋ' ଲାଗି ଅବଲମ୍ବନହୀନ ହୋଇଗଲାଣି ବୋଲି ମୁଁ ଯେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଅନୁଭବ କରିବି, ସେତେବେଳେ ମୁଁ କଦାପି ପଶ୍ଚାତ୍‌ପଦ ହୋଇ ରହିଯିବିନାହିଁ। ଯେଉଁ ଶରୀରଟି ସେତେବେଳେ ଅନୁସ୍ପନ୍ଦନ ଜଣାଇବାକୁ ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ଯାଇଛି ଏବଂ ଯଥାର୍ଥ ମାର୍ଗଟିର ଆବିଷ୍କାର କରିବାରେ ଯାହା ହୁଏତ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇପାରେ, ତାହାକୁ ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରଣୋଦିତ ଭାବରେ ତାଙ୍କୁ ଅର୍ପଣ କରିଦେବା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ଅଧିକ ଭଲ କାମ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ହୋଇପାରେ ?[71]

ଶହୀଦ ହେବାପାଇଁ ମୁଁ ଆଦୌ ବିକଳ ହେଉନାହିଁ; ମାତ୍ର, ମୁଁ ଯେଉଁ ବିଶ୍ୱାସକୁ ଆଶ୍ରୟ କରିଛି, ଯଦି ତାହାରି ରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ମୋ'ର ସର୍ବୋଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ବିଚାରୁଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଟିର ସାଧନଲାଗି ତାହା ମୋ' ସମ୍ମୁଖରେ ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହୁଏ, ...ତେବେ ମୁଁ ତାହାକୁ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବି ।[72]

ଜନଗଣଙ୍କର ମୋ' ପ୍ରତି ଯେଉଁ ଅପାର ସ୍ନେହ ରହିଛି, ତାହାକୁ ମୁଁ ସକଳ ମୂଲ୍ୟ ଦେଉଛି ସତ, ମାତ୍ର ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧି କରନ୍ତୁ ଯେ, ଯଦି ମୋ' ଜୀବନଟିର ରକ୍ଷା ହେବାର ବ୍ୟାକୁଳତା ଜାତିର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅସଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଟି ଠାରୁ ଟଳାଇ ଦେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ, ତେବେ ତାହାକୁ ରକ୍ଷା କରିବାଦ୍ୱାରା ଆଦୌ କୌଣସି ଲାଭ ହେବନାହିଁ।[73]

ଆଗରୁ ମୋ' ଜୀବନ ଉପରେ କେତେଥର ଆକ୍ରମଣ କରାଯାଇଛି, ମାତ୍ର ଭଗବାନ ମୋତେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆକ୍ରମଣକାରୀମାନେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ଲାଗି ଅନୁତାପ କରୁଛନ୍ତି। ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ବଦମାସ ମଣିଷର ଦୌରାତ୍ମ୍ୟରୁ ନିଷ୍କୃତି ପାଇବାର ବିଶ୍ୱାସରେ ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ମୋତେ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଗୁଳି ମାରିବାକୁ ବାହାରିବ, ତେବେ ସେ ତଦ୍ୱାରା ପ୍ରକୃତ ଗାନ୍ଧୀକୁ କଦାପି ହତ୍ୟା କରିବନାହିଁ; ମାତ୍ର ଯେଉଁ ଗାନ୍ଧୀ ତାକୁ ବଦମାସ ପରି ଦେଖା ଯାଉଥିଲେ, ସେ ତାହାକୁ ହିଁ ହତ୍ୟା କରିବ।[74]

କେବଳ ଈଶ୍ୱର ହେଉଛନ୍ତି ମୋ'ର ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା । ଜଣେ କ୍ଷୁଦ୍ର ମଣିଷ, ଯିଏ ତା' ନିଜର ଅଗାମୀକାଲିଟି ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଅନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସିଏ ଆଉ କାହାର ରକ୍ଷା କରିପାରିବ ବୋଲି କିପରି ଦମ୍ଭ କରିବ ? ମୁଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା ଭିତରେ ରହିଛି, ତାହାହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ । ସିଏ ଇଚ୍ଛା କଲେ ରକ୍ଷା କରିବେ, ଇଚ୍ଛା ନକଲେ ନଷ୍ଟ ବି କରିଦେବେ । ମୁଁ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଜାଣିଛି ଯେ, ଅନେକ ସମୟରେ ସେ ରକ୍ଷା କରିବେ ବୋଲି ହିଁ ବିନାଶ କରିଥାନ୍ତି ।[75]

ମୋ' ଦେହର ଯାବତୀୟ ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ଏକ ପକ୍ଷାଘାତ ଅବଶ କରି ଦେଇଥିବ—ଏହିପରି ଜଣେ ପରାଭୂତ ମଣିଷ ପରି ମୁଁ ମରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁନାହିଁ । କୌଣସି ଆତତାୟୀର ଗୁଳିରେ ହୁଏତ ମୋ' ଜୀବନର ଅବସାନ ଘଟିପାରେ । ମୁଁ ସେହିପରି ମୃତ୍ୟୁକୁ ସ୍ୱାଗତ କରିବି । ମାତ୍ର, ମୁଁ ସର୍ବୋପରି ମୋ'ର ଶେଷ ନିଶ୍ୱାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋ'ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରୁ କରୁ ଲୁପ୍ତ ହୋଇ ଯିବାକୁ ହିଁ ପସନ୍ଦ କରିବି ।[76]

ଯଦି ତାହାହିଁ ମୋ'ର ନିୟତି ହୋଇ ରହିଥାଏ, ତେବେ ମୋ' ଜୀବନ ବ୍ରତର ସାଧନ କରୁ କରୁ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିବାକୁ ମୁଁ କଦାପି ଭୟ କରିବିନାହିଁ ।[77]

କ୍ରୋଧ ପରିହାର କରିବା

ଆପଣାର କ୍ରୋଧକୁ ସମ୍ବରଣ କରିବାର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷାଟିକୁ ମୁଁ ତିକ୍ତ ଅଭିଜ୍ଞତା ମଧ୍ୟଦେଇ ହିଁ ଲାଭ କରିଛି ; ଏବଂ, ଉତ୍ତାପର ରକ୍ଷା ହେଲେ ଯେପରି ତାହା ଶକ୍ତିରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଯାଏ, ଠିକ ସେହିପରି ଆମ କ୍ରୋଧକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରିପାରିଲେ ତାହା ଏପରି ଏକ ଶକ୍ତିରେ ପରିଣତ ହୋଇପାରିବ ।[78]

ଯେତେବେଳେ ମୋ ସମ୍ମାନର ବିଧାନଗୁଡ଼ିକରୁ ବିଚ୍ୟୁତ ହୋଇଯିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହୁଏ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ବନ୍ଧୁ ବା ଶତ୍ରୁ କାହାକୁ ହେଲେ ଛାଡ଼େନାହିଁ ।[79]

ମୁଁ ଯେ କେବେହେଲେ କ୍ରୋଧ କରେନାହିଁ, ସେକଥା ମୋଟେ ନୁହେଁ । ମୁଁ ସେହି କ୍ରୋଧକୁ ପ୍ରକାଶ କରେନାହିଁ । ମୁଁ ମୋ ଧୈର୍ଯ୍ୟକୁ କ୍ରୋଧହୀନତାର ଏକ ଗୁଣ ରୂପେ ଅଭ୍ୟାସ କରିଥାଏ, ଏବଂ, ସାଧାରଣଭାବରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ସେଥିରେ ମୁଁ ସଫଳ ମଧ୍ୟ ହୁଏ । ମାତ୍ର, କେବଳ କ୍ରୋଧ ଜନ୍ମିଲା ବେଳେ ହିଁ ମୁଁ ତାହାକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରି ରଖେ । ଏହାକୁ ମୁଁ କିପରି ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରି ରଖିପାରେ, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର କୌଣସି ଅର୍ଥ ନାହିଁ । କାରଣ, ଏହା ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ଅଭ୍ୟାସ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିର ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଅନୁଶୀଳନ କରିବା ଏବଂ ସତତ ଅଭ୍ୟାସ ଦ୍ୱାରା ସେହି ନିୟନ୍ତ୍ରଣକୁ ହାସଲ କରିବା ଉଚିତ ।[80]

ଯଦି ମୋ' ଭିତରେ ଆପଣାକୁ ହସିପାରିବାର କୌଣସି ଶକ୍ତି ନଥାନ୍ତା, ତେବେ ମୁଁ ଅନେକ ଦିନରୁ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରି ସାରିଥାନ୍ତି ।[81]

ମୁଁ ହେଉଛି ଜଣେ ଅଦମନୀୟ ଆଶାବାଦୀ, କାରଣ ମୁଁ ଆପଣାକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରେ । ଏହି କଥାଟି ଭାରି ଅହଙ୍କାରପୂର୍ଣ୍ଣ ପରି କାନକୁ ଶୁଭୁଥିବ, ନୁହେଁ ? ମାତ୍ର, ମୋ' ବିନମ୍ରତାର ଗଭୀର ତଳରୁ ହିଁ ମୁଁ ଏହି କଥାଟିକୁ କହୁଛି । ମୁଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଶକ୍ତିଟି ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖୁଛି । ମୁଁ ସତ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ ରଖୁଛି, ତେଣୁ ଏହି ଦେଶର ଭବିଷ୍ୟତ ତଥା ମନୁଷ୍ୟ ଜାତିର

ଭବିଷ୍ୟତ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ମୋ'ର କୌଣସି ସଂଶୟ ନାହିଁ।

ମୁଁ ଜଣେ ଆଶାବାଦୀ, କାରଣ ମୁଁ ନିଜଠାରୁ ଅନେକ କଥା ଆଶାକରୁଛି। ମୁଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଲାଭ କରିନାହିଁ। କାରଣ, ମୁଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ହାସଲ କରିନାହିଁ। ଯଦି ଜଣେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇଥାନ୍ତି, ତେବେ ତୁମ ସହିତ ତର୍କ କରି ତୁମକୁ ବୁଝାଇବାର ମଧ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ଆଦୌ ହୁଅନ୍ତାନାହିଁ। ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ଥ ହୁଅନ୍ତି, ସେତେବେଳେ କେବଳ ପଦେ କଥା ହିଁ କହିଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ଜାତି ମୋ' କଥାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଶୁଣନ୍ତା। ସେବା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ମୁଁ ସେହି ପୂର୍ଣ୍ଣ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି।[82]

ଯଦି ମୋ' ନିଜର କୌଣସି ଦର୍ଶନ ରହିଛି ବୋଲି କୁହାଯାଏ, ତେବେ, ବାହାରର କୌଣସି ଶକ୍ତି ବା ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବନରେ ରହିଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟର କୌଣସି କ୍ଷତି କରିବାର ସମ୍ଭାବନାଟି ଲାଗି ସେହି ଦର୍ଶନ ଭିତରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ। ଏକ ଅନୁରୂପ ଅବସ୍ଥାରୁ ହିଁ କ୍ଷତି ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ ; କେବଳ, ଯେତେବେଳେ ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ଖରାପ ହୋଇଥାଏ ଅଥବା, ତାହା ଭଲ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ତାହାର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମନ୍ଦ ହୋଇଥାନ୍ତି, ଦୁର୍ବଳ ହୃଦୟ ଅଥବା ଅସ୍ୱଚ୍ଛ ହୋଇଥାନ୍ତି, କ୍ଷତି ସେତିକିବେଳେ ହିଁ ହୁଏ।[83]

3. ମୁଁ ବାଟଟିକୁ ଜାଣିଛି

ମୁଁ ବାଟଟିକୁ ଜାଣିଛି। ଏହା ହେଉଛି ଏକ ସିଧା ଅଣଓସାରିଆ ବାଟ, ଖଣ୍ଡାର ଧାର ପରି। ଏହା ଉପରେ ଚାଲିବାରେ ମୋ'ର ଭାରି ଆନନ୍ଦ। ବାଟରୁ ଗୋଡ ଖସିଗଲେ ମୁଁ କାନ୍ଦିବାକୁ ଆରମ୍ଭକରେ। ସେତେବେଳେ ଭଗବାନ କହନ୍ତି ; ଯିଏ ଉଦ୍ୟମ କରୁଥାଏ, ସିଏ ଲୁପ୍ତ ହୋଇଯାଏ ନାହିଁ। ସେହି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିଟି ଉପରେ ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି। ତେଣୁ, ନିଜର ଦୁର୍ବଳତା ହେତୁ ହଜାର ଥର ବିଫଳ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ତଥାପି ବିଶ୍ୱାସ ହରାଇବି ନାହିଁ, ମାତ୍ର ଅବଶ୍ୟ ଆଶା କରୁଥିବି ଯେ, ଏହି ଶରୀର ପ୍ରତି ରହିଥିବା ଯାବତୀୟ ମୋହ ଯେତେବେଳେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ନିଜ ଅକ୍ତିଆର ଭିତରକୁ ଆସିଯିବ, ଦିନେନା ଦିନେ ତ ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଆସିବ—ସେତେବେଳେ ମୁଁ ସେହି ଆଲୋକର ଦର୍ଶନ ଅବଶ୍ୟ ପାଇବି।[84]

ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଭୁଲ ଅଥବା ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ସମ୍ମୁଖରେ ମଧ୍ୟ କେବଳ ଏକ ଅସହାୟ ସାକ୍ଷୀପରି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋ'ର ଆତ୍ମା ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିବାକୁ କେବେହେଲେ ରାଜି ହେବନାହିଁ। କାରଣ, ମୁଁ ଜଣେ ଦୁର୍ବଳ, କ୍ଷୀଣଶକ୍ତି ଏବଂ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାଗ୍ରସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇଥିବାରୁ ଯାବତୀୟ ଭୁଲକୁ ସଂଶୋଧନ କରିପାରିବାକୁ ଅଥବା ମୁଁ ଦେଖୁଥିବା ଯାବତୀୟ ଭୁଲ ଭିତରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ କରି ରଖିବା ମୋ'ଲାଗି କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ।

ମୋ' ଭିତରର ଆତ୍ମା ମୋତେ ଗୋଟାଏ ଆଡ଼େ ଟାଣେ, ମୋ' ଭିତରର ଶରୀରବାସନା ଆଉ ଗୋଟାଏ ଆଡ଼କୁ ଟାଣିବାରେ ଲାଗିଥାଏ। ଏହି ଦୁଇଟିଯାକ ଶକ୍ତିର କ୍ରିୟାରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବାର ସମ୍ଭାବନା ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି ; ମାତ୍ର ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନ୍ଥର ଏବଂ ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ ଭାବରେ ଏକାଧିକ ସ୍ତରକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଯିବା ପରେ ଯାଇ ସେହି ମୁକ୍ତି ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ।

ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟଟିଏ କରିବାକୁ ନାସ୍ତି କରିଦେଲେ ହିଁ ମୁଁ କଦାପି ମୁକ୍ତି ଲାଭ କରିପାରିବି ନାହିଁ, କେବଳ ଆସକ୍ତି ନରଖି ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତାର ସହିତ କର୍ମ କରିବାଦ୍ୱାରା ତାହା ସମ୍ଭବ ହେବ। ଅର୍ଥାତ, ଏହି ସଂଗ୍ରାମରେ ଦେହବାସନାକୁ ଅପ୍ରଶମିତଭାବରେ କ୍ରୁଶ ଉପରେ ଆରୋହଣ କରିବାକୁ ପଡୁଥିବ, ଯେପରିକି ଆତ୍ମା କ୍ରମଶଃ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ପାରିବ।[85]

ସତ୍ୟର ସନ୍ଧାନ

ମୁଁ ସତ୍ୟ ପଥରେ କେବଳ ସନ୍ଧାନ ହିଁ କରୁଛି। ଏଥିପାଇଁ ମୁଁ ଏକ ବାଟ ମଧ୍ୟ ପାଇଛି ବୋଲି ଦାବି କରିପାରିବି। ସତ୍ୟକୁ ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ଭାବରେ ଏକ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛି ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଦାବି କରିପାରିବି। ମାତ୍ର ସ୍ୱୀକାର କରିବି ଯେ, ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ତାହାକୁ ପାଇନାହିଁ। ସତ୍ୟକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଲାଭ କରିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି—ଆପଣାକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା, ଆପଣା ନିୟତିଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା, ଅର୍ଥାତ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ହାସଲ କରିବା। ମୋ' ନିଜର ଅପୂର୍ଣ୍ଣତାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖର ସହିତ ସଚେତନ ହୋଇ ରହିଛି, ଏବଂ ମୋ' ଭିତରେ ଥିବା ସବୁଯାକ ବଳ ମଧ୍ୟ ସେଥିରେ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି। କାରଣ, ଆପଣାର ନିଜ ଅସାମର୍ଥ୍ୟତାଗୁଡ଼ିକୁ ଜାଣିବା ହେଉଛି ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ଏକ ବିରଳ ଗୁଣ।

ଯଦି ମୁଁ ଜଣେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ଥ ମନୁଷ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତି, ତେବେ ବର୍ତ୍ତମାନପରି ମୁଁ ମୋ' ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କର ଏତେ ଏତେ ଦୁଃଖକୁ କଦାପି ଅନୁଭବ କରୁନଥାନ୍ତି। ଜଣେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି ହିସାବରେ ମୁଁ କେବଳ ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଅବହିତ ହୁଅନ୍ତି, ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିକାର ବତାଇ ଦିଅନ୍ତି ଓ ମୋ' ଭିତରେ ରହିଥିବା ଅପ୍ରତିବାଦ୍ୟ ମହାନ୍ ଶକ୍ତି ବଳରେ ତାହାକୁ ଗୃହୀତ କରାଇ ନିଅନ୍ତି। ମାତ୍ର, ମୁଁ ତ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସତେଅବା ଏକ କାଚ ମାଧ୍ୟମରେ ଦେଖୁଥିଲା ପରି କେବଳ ପରୋକ୍ଷଭାବରେ ହିଁ ଦେଖିପାରୁଛି। ତେଣୁ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନ୍ଥର ତଥା ଆୟାସସାଧ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟୟ ଅର୍ଜନ କରିପାରୁଛି ; ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ସର୍ବଦା କଦାପି ସଫଳତା ମିଳୁନାହିଁ।

ପରିସ୍ଥିତି ଏହିଭଳି ହୋଇଥିବାରୁ, ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ପରମ କର୍ତ୍ତାଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଛାୟାତଳେ ଏହି ଦେଶରେ ଯେଉଁ ପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଦୁଃଖ ଚାରିଆଡ଼େ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛି ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଯେପରି କଙ୍କାଳସାର ହୋଇ ବୁଲୁଛନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ସବୁ ଜାଣୁଥିଲେ ଓ ଦେଖୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଯଦି ମୁଁ ଭାରତବର୍ଷର ମୂକ କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ସକଳ ଦୁଃଖଭୋଗକୁ ନିଜର ଦୁଃଖପରି ଅନୁଭବ ନକରୁଥାନ୍ତି ଏବଂ ସେଥିରେ ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରକାଶ ନକରୁଥାନ୍ତି, ତେବେ ମୋତେ କାହିଁକି ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାନ୍ତା ?[86]

ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଠାରେ ନିର୍ଭର

ମୋତେ ଘେରି ରହିଥିବା ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ଆଲୋକଆଡ଼କୁ ଆପଣାର ପଥଟିକୁ ଉଣ୍ଡାଳି ଉଣ୍ଡାଳି ମୁଁ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଅଛି ଏବଂ ଗତି କରୁଛି। ମୁଁ ଅନେକ ସମୟରେ ଭୁଲ କରୁଛି,

ମୋ'ର ଗଣନା ମଧ୍ୟ ଭୁଲ ହୋଇଯାଉଛି। ...କେବଳ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଉପରେ ହିଁ ଭରସା ରଖୁଛି। ଏବଂ, ତାଙ୍କ ଉପରେ ଭରସା ଅଛି ବୋଲି ମୋ'ର ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଭରସା ରହିଛି। ଯଦି ଆସ୍ଥା ବା ଭରସା ରଖିବାକୁ ମୋ'ଲାଗି କୌଣସି ଭଗବାନ ନଥାନ୍ତେ, ତେବେ ମୁଁ ହୁଏତ ଗୋଟାଏ ଟିମନ୍ ହୋଇଥାନ୍ତି, ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଘୃଣା କରୁଥାନ୍ତି।[87]

ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବାପାଇଁ ମୁଁ ଭଗବାନଙ୍କ ପ୍ରତି କଦାପି ବିଶ୍ୱାସଘାତକତା କରିବି ନାହିଁ।[88]

ଜୀବନରେ ମୁଁ ଯାହାକିଛି ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିଛି, ମୋ'ର ବୁଦ୍ଧି ସାମର୍ଥ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୃତ୍ତି ଦ୍ୱାରା, ଅର୍ଥାତ୍ ଭଗବାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଦବୁଦ୍ଧ ହୋଇ ହିଁ ତାହା କରିଛି।[89]

ମୁଁ ହେଉଛି ଜଣେ ବିଶ୍ୱାସରେ ବଞ୍ଚିଥିବା ମନୁଷ୍ୟ, କେବଳ ଭଗବାନଙ୍କ ଉପରେ ହିଁ ମୋର ସକଳ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି। ଗୋଟିଏ ପାହୁଣ୍ଡ ପକାଇ ପାରିଲେ ହିଁ ତାହାକୁ ମୁଁ ଯଥେଷ୍ଟ ବୋଲି ଭାବିଥାଏ। ଯେତେବେଳେ ସେଥିଲାଗି ସମୟ ଆସି ପହଞ୍ଚିବ, ସେତେବେଳେ ସେ ଅବଶ୍ୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପାହୁଣ୍ଡଟିକୁ ମୋ' ଲାଗି ସ୍ପଷ୍ଟ କରି ଆଣିବେ।[90]

ଲୁଚାଇବାର କିଛି ନାହିଁ

ମୋ'ର କୌଣସି ଗୋପନ ପଦ୍ଧତି ନାହିଁ। ସତ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ମୁଁ କୌଣସି ଅନ୍ୟ କୂଟନୀତି ଜାଣିନାହିଁ। ଅହିଂସା ବ୍ୟତୀତ ମୋ'ର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅସ୍ତ୍ର ନାହିଁ। ମୁଁ ହୁଏତ ଅଜାଣତରେ କେତେ ସମୟ ଲାଗି ଏଣେ ତେଣେ ଚାଲି ଯାଇପାରେ, ମାତ୍ର ସବୁ ସମୟ ଲାଗି କଦାପି ନୁହେଁ।[91]

ମୋ'ର ଜୀବନଟି ଏକ ଖୋଲା ବହି ହୋଇ ରହିଆସିଛି। ମୋ'ର ନିଜର ଗୋପନ ବୋଲି କିଛିନାହିଁ, ଏବଂ ମୁଁ କୌଣସି ଗୋପନୀୟତାକୁ ଉତ୍ସାହ ମଧ୍ୟ ଦିଏନାହିଁ।[92]

ମୁଁ ହେଉଛି କେବଳ ଗୋଟିଏ ଅଳ୍ପବଳ ସଂଗ୍ରାମରତ ଆତ୍ମା, ଯିଏକି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଭଲ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ରଖିଛି—ଭାବନାରେ, କଥାରେ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଅହିଂସ ହେବାକୁ ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ରଖିଛି ; ମାତ୍ର, ଯେଉଁ ଆଦର୍ଶଟିକୁ ମୁଁ ଯଥାର୍ଥ ବୋଲି ଜାଣିଛି, ସେହି ଆଦର୍ଶରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବାରେ ମୁଁ ବାରମ୍ବାର ବିଫଳ ହୋଇଛି। ଏହା ଯେ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ଆରୋହଣ, ମୁଁ ତାହା ଜାଣିଛି ; ମାତ୍ର ସେହି କଷ୍ଟ ମୋ'ଲାଗି ଏକ ସକାରାତ୍ମକ ସୁଖକରତା ହୋଇ ରହିଛି। ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଉଠୁଥିବା ମୋ'ର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ସୋପାନ ମୋତେ ଅଧିକ ବଳର ଅନୁଭୂତି ଆଣିଦେଉଛି ଏବଂ ତା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସୋପାନଟି ଲାଗି ମୋତେ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟ କରିଦେଉଛି।[93]

ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ମୋ'ର କ୍ଷୁଦ୍ରତା ତଥା ଅପୂର୍ଣ୍ଣତାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଭାବୁଥାଏ ଏବଂ ଅନ୍ୟପାଖରେ ମୋତେ ନେଇ ପୋଷଣ କରାଯାଉଥିବା ପ୍ରତ୍ୟାଶାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତାକରେ, ସେତେବେଳେ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ଲାଗି ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ତମ୍ଭିତ ହୋଇଯାଏ ; ମାତ୍ର, ଏହି ପ୍ରତ୍ୟାଶାଗୁଡ଼ିକ ଜେକିଲ ଏବଂ ହାଇଡ଼ର ଏକ ବିଚିତ୍ର ମିଶ୍ରଣ ହୋଇ ରହିଥିବା

ମୋ'ଲାଗି ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ଯେତେ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଥଚ ମୋ' ଭିତରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ବୃହତ ପରିମାଣରେ ଅବତାର ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସାର ସେହି ଦୁଇ ଅମୂଲ୍ୟ ଗୁଣ ଲାଗି ହିଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ ଯେମିତି ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରେ, ମୁଁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହୋଇଯାଏ । ତେଣୁ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ସହ-ସତ୍ୟାନ୍ୱେଷୀମାନଙ୍କୁ ମୋ'ର ଯଥାଶକ୍ତି ସାହାଯ୍ୟ କରିବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋ' ଦାୟିତ୍ୱଟିକୁ ମୁଁ କଦାପି ଅସ୍ୱୀକାର କରି ପଳାଇ ଯିବିନାହିଁ।[94]

ପଥପ୍ରଦର୍ଶନ

ନିର୍ଭୁଲ ଭାବରେ କାହାକୁ ବାଟ ଦେଖାଇବାକୁ କିମ୍ବା ପ୍ରେରଣା ଦେବାକୁ ମୋ'ର ଯୋଗ୍ୟତା ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ ଆଦୌ ଦାବି କରେନାହିଁ। ନିଜର ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ମୁଁ ଯେତେଦୂର ଜାଣେ, କୌଣସି ମନୁଷ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଭ୍ରାନ୍ତିଶୂନ୍ୟତାର ଦାବି କରିବା ଆଦୌ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ହେବନାହିଁ। କାରଣ କର୍ମ କରିବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯିଏ ଆଦୌ କୌଣସି ପରସ୍ପର- ବିରୋଧିତାର ସମ୍ମୁଖିନ ହେଉ ନଥିବ, କେବଳ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିର ଜୀବନରେ କୌଣସି ପ୍ରେରଣା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ। ଏବଂ ଦୁଇ ବିପରୀତ ପ୍ରବୃତ୍ତିର କ୍ରିୟାରୁ ଜଣେ ମୁକ୍ତ ରହିଛି ବୋଲି କରୁଥିବା ଦାବିଟି ପ୍ରକୃତରେ କେତେଦୂର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ, କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ବା ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତରୁ ତାହାର ବିଚାର କରି କହିଦେବା ମଧ୍ୟ ସର୍ବଦା ଅତ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟକର ହିଁ ହେବ। ତେଣୁ ଏହିପରି ଭାବରେ ଭ୍ରାନ୍ତିଶୂନ୍ୟତାର ଦାବି କରିବା ମଧ୍ୟ ସବୁବେଳେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିପଜ୍ଜନକ ହୋଇ ରହିଥିବ। ତାହାର ଅର୍ଥ ଅବଶ୍ୟ ନୁହେଁ ଯେ, ଆମକୁ କେତେବେଳେ ହେଲେ କୌଣସି ପଥ ପ୍ରଦର୍ଶନ ଆଦୌ ମିଳିବ ନାହିଁ। ପୃଥିବୀର ମନୀଷୀମାନଙ୍କର ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ସମଗ୍ର ଭଣ୍ଡାରଟି ଆମଲାଗି ଉପଲବ୍ଧି ହୋଇ ରହିଛି ଓ ଚିରକାଳ ଲାଗି ମଧ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧି ହୋଇ ରହିଥିବ।

ପୁନଶ୍ଚ, ମୂଳ ସତ୍ୟମାନେ ଯେ ବହୁସଂଖ୍ୟାରେ ରହିଛନ୍ତି, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ ; ମୂଳ ସତ୍ୟ ହେଉଛି କେବଳ ଗୋଟିଏ, ତାହା ହେଉଛି ସ୍ୱୟଂ ପରମ ସତ୍ୟ, ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ ତାହାକୁ ହିଁ ଅହିଂସା କୁହାଯାଏ। ନାନା ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଜଡ଼ିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ମନୁଷ୍ୟ କଦାପି ସତ୍ୟ ଏବଂ ପ୍ରେମକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଜାଣିପାରିବ ନାହିଁ। କାରଣ ତାହା ହେଉଛି ଅସୀମ। ମାତ୍ର, ନିଜର ପଥପ୍ରଦର୍ଶନ ପାଇଁ ଆମର ତାହା ବିଷୟରେ ଏକ ଯଥେଷ୍ଟ ଜ୍ଞାନ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି। ତାହାର ପ୍ରୟୋଗରେ ଆମେ ଅବଶ୍ୟ ଭୁଲ କରିବା, ବେଳେବେଳେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାଙ୍ଘାତିକଭାବରେ ଭୁଲ କରିବା। ମାତ୍ର, ମନୁଷ୍ୟ ହେଉଛି ଆତ୍ମଶାସନର ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଥିବା ଗୋଟିଏ ସତ୍ତା ଏବଂ ଆତ୍ମଶାସନ କହିଲେ ତା ଭିତରେ ଭୁଲ କରିବାର ଶକ୍ତି ପରି ଭୁଲକୁ ବାରିବାର ଓ ଠିକ କରି ପାରିବାର ଶକ୍ତିଟି ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ।[95]

ମୁଁ ଯେ କେବଳ ଜଣେ ସ୍ୱପ୍ନବିଳାସୀ, ସେ କଥାଟିକୁ ମୁଁ ଅସ୍ୱୀକାର କରୁଛି। ମୋ'ଠାରେ ସନ୍ଥଗୁଣର ଅରୋପକୁ ମୁଁ ଆଦୌ ଗ୍ରହଣ କରିନାହିଁ। ମୁଁ ଏହି ପୃଥିବୀର, ଏକାନ୍ତ ପାର୍ଥିବ।... ତୁମ ଭଳି ମୋ' ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ବହୁ ଦୁର୍ବଳତା ଲାଗି ପ୍ରବୃତ୍ତି ରହିଛି। ମାତ୍ର ମୁଁ ପୃଥିବୀକୁ ଦେଖିଲିଣି। ଆଖିକୁ ଖୋଲାକରି ରଖି ମୁଁ ପୃଥିବୀରେ ବଞ୍ଚିଛି। ମନୁଷ୍ୟ ତାର ଅଦୃଷ୍ଟରେ ଯେତେ ଯେତେ ଅଗ୍ନି ପରୀକ୍ଷାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛି, ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକର ମଧ୍ୟଦେଇ ଗତିକରୁଛି।

ମୁଁ ଏହି ଶୃଙ୍ଖଳାଟି ମଧ୍ୟଦେଇ ଯାଇଛି ।[୨୬]

ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗ

ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମର ପୂର୍ବରୁ ଅତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗର ହିଁ ଅପେକ୍ଷା ରହିଥାଏ ; ତେଣୁ ସେହି ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗର ସନ୍ଦେଶ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସନ୍ଦେଶର ଅନୁସରଣ ନକରିବାକୁ ମୁଁ ମୋ'ର ଦେଶବାସୀଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରୁଛି । ତୁମେ ହିଂସା ଅଥବା ଅହିଂସା ଯେଉଁ ମାର୍ଗରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥାଅ ପଛକେ, ତୁମକୁ ତଥାପି ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗ ଏବଂ ଶୃଙ୍ଖଳାର ଅଗ୍ନିପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ଯିବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ ।[୨୭]

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ବନ୍ଧୁ ମିତ୍ରଙ୍କର ସମ୍ମାନ ହରାଇ ବସିଥିଲେ ମଧ—ଏବଂ ମୋତେ ମୋ'ର ମସ୍ତକକୁ ଅବଶ୍ୟ ନତ କରିବାକୁ ହେବ ; ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କର ମିତ୍ରତା ବା ପ୍ରେମ ପାଇଁ ମଧ ମୁଁ କଦାପି ମୋ'ର ବିବେକର ବାଣୀଟିକୁ ଦବାଇ କରି ରଖିଦେବି ନାହିଁ—ଆଜି ମୋ'ର ଭିତରେ ଥିବା ମୂଳଭୂତ ପ୍ରକୃତିର ଅନୁବୋଧନଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ ପୃଥିବୀ ସମକ୍ଷରେ ଘୋଷଣା କରି କହିଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି । ମୋ' ଭିତରେ ଏପରି ଏକ ଉପାଦାନ ରହିଛି, ଯାହାକି ଆଜି ମୋତେ ମୋ' ଦୁଃଖଟିକୁ ଚିତ୍କାର କରି କହିଦେବାକୁ ପ୍ରେରିତ କରୁଛି । ମୁଁ ମନୁଷ୍ୟ ମାନଙ୍କର ପୃଥିବୀଟିକୁ ଜାଣିଛି । ମୁଁ ମନୋବିଜ୍ଞାନରୁ ମଧ କିଞ୍ଚିତ୍ ଅଧ୍ୟୟନ କରିଛି । ସେହି ଉପାଦାନାଟି ଯେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ, ଏପରି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଜଣାଥିବ । ଆପଣମାନେ କିପରି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବେ, ସେକଥା ମୁଁ ଜାଣିନାହିଁ, ଭିତରେ ଥିବା ସେହି ବାଣୀଟି କହୁଛି, ''ହୁଏତ ଏକାକୀ ଛିଡ଼ା ହେବାକୁ ପଡୁଥିଲେ ମଧ ତୋତେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ବିରୋଧରେ ଛିଡ଼ା ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ପୃଥିବୀ ତୋ' ଆଡ଼କୁ ହୁଏତ ରକ୍ତରଞ୍ଜିତ ଆଖିରେ ଅନାଉଥିଲେ ମଧ ତୋତେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ଆଡ଼କୁ ସିଧା ମୁହାଁମୁହିଁ ହୋଇ ଅନାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତୁ ଭୟ କରନା, ତୋ ହୃଦୟ ଭିତରେ ରହିଥିବା କ୍ଷୁଦ୍ର ସ୍ୱରଟି ଉପରେ ଆସ୍ଥା ରଖିଥା' ।'' ସିଏ କହୁଛି ; ''ବନ୍ଧୁ, ପତ୍ନୀ ଓ ଆଉ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବିସର୍ଜନ କରି ଚାଲିଆ' ; ମାତ୍ର ଯାହା ପାଇଁ ତୁ ବଞ୍ଚି ଆସିଛୁ ଓ ଯାହା ପାଇଁ ତୋତେ ମରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ତୋତେ ତାହାରି ପରୀକ୍ଷା ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।''[୨୮]

କୌଣସି ପରାଜୟବାଦ ନାହିଁ

ପରାଜୟ ମୋତେ ନିରାଶ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଏହା ମୋତେ କେବଳ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଶୁଦ୍ଧ କରି ନେଉଥିବ ।... ଭଗବାନ ଯେ ମୋତେ ଅବଶ୍ୟ ବାଟ ଦେଖାଇନେବେ, ମୋତେ ସେକଥା ଜଣା ଅଛି, ମଣିଷର ସକଳ ବୁଦ୍ଧି ଓ ପ୍ରଜ୍ଞାଠାରୁ ସତ୍ୟର ସ୍ଥାନ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚରେ ।[୨୯]

ମୋ' ଆଶାବାଦକୁ ମୁଁ କେବେହେଲେ ହରାଇନାହିଁ । ସର୍ବାଧିକ ଅନ୍ଧକାରମୟ ବୋଲି ପ୍ରତୀତ ହେଉଥିବା ସମୟରେ ମଧ ମୋ' ଭିତରେ ଆଶା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇ ଜଳୁଥିଲା । ମୁଁ ଏହି ଆଶାକୁ କଦାପି ନିଜେ ମାରିଦେଇ ପାରିବି ନାହିଁ । ମୋତେ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ଯେ ମୋ'ର ଆଶାକୁ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ବୋଲି ଦେଖାଇବାକୁ ମୁଁ କୌଣସି ଚାକ୍ଷୁଷ ପ୍ରମାଣ ଦେଇ

ପାରିବି ନାହିଁ। ମାତ୍ର ମୋ' ଜୀବନରେ ପରାଜୟ ଲାଗି କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ।[100]

ଭବିଷ୍ୟତରେ କ'ଣ ଘଟିବ, ଆଗରୁ ତାହାକୁ ନେଇ ଅନୁମାନ କରିବାକୁ ମୋର ଇଚ୍ଛା ହୁଏନାହିଁ। ବର୍ତ୍ତମାନକୁ ନେଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା—ତାହାହିଁ ମୋ'ର କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥାଏ। ପରବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଯେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ଆସୁଛି, ତା' ଉପରେ ମୋତେ ଭଗବାନ କୌଣସି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଶକ୍ତି ଦେଇନାହାନ୍ତି...

ଆସ୍ଥା ରଖିବା

ଏକଥା ସତ ଯେ ଅନେକ ସମୟରେ ମୁଁ ସହାୟଶୂନ୍ୟ ହୋଇପଡ଼ିଛି। ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ମୋତେ ପ୍ରତାରିତ କରିଛନ୍ତି ଓ ଅନେକେ ଅସଲ ବେଳରେ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି। ମାତ୍ର, ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିଥିଲି ବୋଲି ମୁଁ ଆଦୌ ଅନୁତାପ କରୁନାହିଁ। କାରଣ, ମୁଁ ଯେପରି ସହଯୋଗ କରି ଜାଣିଛି, ଠିକ୍ ସେହିପରି ଅସହଯୋଗ ବି କରି ଜାଣିଛି। ସଂସାରରେ ବାଟ ଚାଲିବାର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବ୍ୟବହାରିକ ଓ ଅଧିକ ସମ୍ମାନଜନକ ଉପାୟ ହେଉଛି, ଅନ୍ୟମାନେ ଯାହା କହୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ସେହି କଥା ଅନୁସାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା—ଯେତେବେଳେ ତୁମ ପାଖରେ ଅବିଶ୍ୱାସ କରିବାଲାଗି କୌଣସି ଯଥାର୍ଥ କାରଣ ନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କର କଥାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିବା।[101]

ବିଶ୍ୱାସ କରିବାରେ ହିଁ ମୋ'ର ଆସ୍ଥା ରହିଛି। ବିଶ୍ୱାସ କଲେ ବିଶ୍ୱାସ ମିଳେ। ସନ୍ଦେହ ଭିତରେ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଭରି ରହିଥାଏ ଏବଂ ତାହା କେବଳ ଗନ୍ଧାଉଥାଏ। ଆସ୍ଥା ରଖିଥିବା ଲୋକ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୃଥିବୀରେ କେବେହେଲେ ହାରିଯାଇନାହିଁ।[102]

କେହି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଭାଙ୍ଗିଦେଲେ ମୋ'ର ମୂଳ ସତେଅବା ଦୋହଲି ଗଲାପରି ଲାଗେ ; ବିଶେଷତଃ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି-ଭଙ୍ଗକାରୀ ସହିତ ମୁଁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ମୁଁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଦୋହଲିଯାଏ। ମୋତେ ତ ଆସି ସତୁରିବର୍ଷ ହେଲାଣି, ତେଣୁ ତାହା ଲାଗି ବୀମା କରିବାର ବୟସ ମଧ ଚାଲିଗଲାଣି ; ତେଣୁ ମୋତେ ଜୀବନ ଦେବାକୁ ପଡେ, ତେବେ ଏକ ପବିତ୍ର ଏବଂ ଗମ୍ଭୀର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଯେପରି ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ରଖାଯାଇପାରିବ, ସେଥିଲାଗି ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଇଚ୍ଛୁକଭାବରେ ନିଜର ଜୀବନ ଦେବାକୁ ମଧ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯିବି।[103]

ମୋ'ର ଯେତେଦୂର ମନେ ପଡୁଛି, ମୋ'ର ସାଧାରଣ ତଥା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନରେ ମୁଁ କେବେହେଲେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇ ତାହାକୁ ଭଙ୍ଗ କରିନାହିଁ।[104]

ମୋ'ର ନେତୃତ୍ୱ

ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତିକୁ ମୁଁ ଯେତେ ଭଲଭାବରେ ବୁଝେ, ଆଉ କେହିହେଲେ ସେପରି ବୁଝି ପାରନ୍ତିନାହିଁ ବୋଲି ମୁଁ ଦାବି କରିଥାଏ ବୋଲି ଲୋକମାନେ କହନ୍ତି, ମୋର ଦାବିଟିକୁ ମୁଁ ଏକାନ୍ତ ଯଥାର୍ଥ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ; ମାତ୍ର ମୁଁ ଠିକ୍ କରୁଛି ଓ ଠିକ୍ ପଦ୍ଧତିଗୁଡ଼ିକର ଅନୁସରଣ କରୁଛି ବୋଲି ଯଦି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ନଥାଏ, ତେବେ ବ୍ୟାପାରଗୁଡ଼ିକର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ଥାନରେ

ରହିବା ନିମନ୍ତେ ମୋ'ର ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ଯୋଗ୍ୟତା ନଥାନ୍ତା।[105]

ଯଦି ମୋ'ର ନେତୃତ୍ୱ ବୋଲି କିଛି ରହିଥାଏ, ତେବେ ତାହା ବିଷୟରେ ମୁଁ ଏତିକି କହିବି ଯେ, ଆଉ କିଛିର ଲାଳସା ରଖି ତାହା ଜନ୍ମଲାଭ କରିନାହିଁ, ଆନ୍ତରିକଭାବରେ ସେବା କରିବାର ଫଳସ୍ୱରୂପ ତାହା ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି। ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ତା'ରି ଚମର ରଙ୍ଗକୁ ପରିହାର କରିବା ଯେତିକି ଅସମ୍ଭବ, ଏହି ନେତୃତ୍ୱକୁ ପରିହାର କରିବା ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେତିକି ଅସମ୍ଭବ ହେବ। ଏବଂ, ମୁଁ ଯେହେତୁ ଜାତିର ଜୀବନରେ ଏକ ଅଙ୍ଗୀଭୂତ ଅଂଶରେ ପରିଣତ ହୋଇ ସାରିଲିଣି, ମୋ'ର ସକଳ ଦୋଷ ଏବଂ ଭାବ ସତ୍ତ୍ୱେ ଜାତିକୁ ମୋତେ ତଥାପି ସ୍ୱୀକାର କରିନେବାକୁ ହେବ। ସେହି ଦୋଷଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ମୁଁ ସର୍ବଦା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖର ସହିତ ସଚେତନ ହୋଇ ରହିଛି ; ଆହୁରି ଅନେକ ଦୋଷ ଓ ଅଭାବ, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ସରଳ ସମୀକ୍ଷକମାନେ ମୋତେ ସର୍ବଦା ସ୍ମରଣ କରି ଦେଇଥାନ୍ତି—ସେଥିଲାଗି ସେମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଉଛି। ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ସଚେତନ ରହିଛି।[106]

ଜଣେ ଖରାପ ବଢ଼େଇ ହିଁ ତାର ନିହଣ ଓ ବାରିସି ପ୍ରଭୃତି ସହିତ ଝଗଡା କରୁଥାଏ। ଜଣେ ଅଯୋଗ୍ୟ ସେନାପତି ତା' ନିଜର ଦୋଷଯୁକ୍ତ କର୍ମ ପରିଚାଳନା ସକାଶେ ନିଜ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଦୋଷ ଦେଇଥାଏ। ମୁଁ ଯେ ଜଣେ ଖରାପ ସେନାପତି ନୁହେଁ। ମୋତେ ସେକଥା ଜଣାଅଛି ମୋ' ନିଜର ସୀମାଗୁଡ଼ିକୁ ଜାଣି ପାରିବାର ଯଥେଷ୍ଟ ବୁଦ୍ଧି ମୋ'ଠାରେ ରହିଛି। ଯଦି ମୋତେ ସେହିପରି ଏକ ଅବସ୍ଥାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ନିଜକୁ ଦେବାଳିଆ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବା ସକାଶେ ଭଗବାନ ମୋତେ ନିଶ୍ଚୟ ଶକ୍ତି ଦେବେ। ପ୍ରାୟ ଅର୍ଦ୍ଧଶତାବ୍ଦୀ ହେଲା ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟଟି କରିବାଲାଗି ମୋତେ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି, ସେଥିଲାଗି ମୋ'ର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନରହିଲେ ସେ ମୋତେ ଏହି ସଂସାରରୁ ମଧ୍ୟ ଡାକିକରି ନେଇଯିବେ। ମାତ୍ର ମୋ'ର ଯେ ତଥାପି କେତେକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ବାକି ରହିଛି, ମୋର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରୁ ମୋତେ ଆଚ୍ଛାଦିତ କରି ରଖିଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଥିବା ଏହି ଅନ୍ଧକାର ଯେ ଦିନେ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଯିବ ଏବଂ ଦାଣ୍ଡି ଯାତ୍ରା ଠାରୁ ଅଧିକ ଦୀପ୍ତିମୟ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସମର ଦ୍ୱାର ଅଥବା ତାହା ବ୍ୟତିତ ମଧ୍ୟ ଭାରତବର୍ଷ ଯେ ଅହିଂସାର ମାର୍ଗକୁ ଅନୁସରଣ କରି ଦୃଶ୍ୟମାନ ଭାବରେ ତାର ଇପ୍ସିତ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଯାଇ ଅବଶ୍ୟ ପହଞ୍ଚିବ, ମୋ ଭିତରେ ସେହି ଆଶାଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ରହିଛି। ମୁଁ ସେହି ଆଲୋକ ଲାଗି ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି, ଯାହାକି ଏହି ଅନ୍ଧକାରକୁ ଦୂର କରିଦେବ। ଅହିଂସାରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଏକ ସଚଳ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ମୋ ସହିତ ଏହି ପ୍ରାର୍ଥନାରେ ଯୋଗ ଦିଅନ୍ତୁ।[107]

ମୋ'ର କାର୍ଯ୍ୟ

ମୋ' ସମ୍ମୁଖରେ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟଟି ରହିଛି, ସେଇଟିକୁ ସମ୍ପନ୍ନ କରିବାରେ ହିଁ ମୋର ସନ୍ତୋଷ। ଯାବତୀୟ ବସ୍ତୁର କାହିଁକି ଓ କ'ଣ ପାଇଁ ଇତ୍ୟାଦିକୁ ନେଇ ମୁଁ ଆଦୌ ଚିନ୍ତିତ ହୁଏନାହିଁ। ଆମେ ଯେଉଁସବୁ ବିଷୟର ଗଭୀରରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ନପାରିବା, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ବୃଥା

ବ୍ୟସ୍ତ ନରହିବା ଉଚିତ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିନେବାରେ ଆମର ବୁଦ୍ଧି ଶକ୍ତି ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ ।[108]

ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ, ଶାରୀରିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେ ଯେତେ ଅଳ୍ପବଳ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ତା’ର ଆତ୍ମସମ୍ମାନ ଏବଂ ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଗି ଯେ ସେ ସ୍ୱୟଂ ପ୍ରହରୀ ହୋଇ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବ, ମନୁଷ୍ୟ ପରିବାର, ମନରେ ଏହି ପ୍ରତ୍ୟୟଟିକୁ ଆଣିଦେଇ ପାରିଲେ ମୋର କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହୋଇଯିବ । ଜଣେ ପ୍ରତିରୋଧକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ବିରୋଧରେ ହୁଏତ ସମଗ୍ର ଜଗତ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହେବାକୁ ଆସିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ତଥାପି ନିଜେ ନିଜର ରକ୍ଷା କରିବାଲାଗି ସମର୍ଥ ହେଉଥିବ ।[109]

ଯେତେବେଳେ ମୋ’ ଆଖି ଦୁଇଟି ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ ଏବଂ ଏହି ଶରୀରରୂପୀ ଡେରାଟି ଅଗ୍ନିରେ ପଡ଼ି ଭସ୍ମ ହୋଇଯିବ, ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ମୋ କାର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟରେ ଏକ ମତ ଘୋଷଣା କରିବା ନିମନ୍ତେ ତଥାପି ଯଥେଷ୍ଟ ସମୟ ରହିଥିବ ।[110]

4. ମୋର ଜୀବନ ବ୍ରତ

ମୁଁ କେବଳ ସ୍ୱପ୍ନଦର୍ଶୀ ଆଦୌ ନୁହେଁ । ମୁଁ ହେଉଛି ଜଣେ ବ୍ୟବହାରିକ ଆଦର୍ଶବାଦୀ । ଅହିଂସାର ଧର୍ମଟି କେବଳ ଋଷି ଏବଂ ସାଧୁସନ୍ଥଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ତାହା ସାଧାରଣ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ହିଂସା ଯେପରି ପଶୁ ଜଗତର ଏକ ବିଧାନ, ଠିକ ସେହିପରି ଅହିଂସା ହେଉଛି ଆମ ମନୁଷ୍ୟ ଜଗତର ବିଧାନ । ପଶୁ ଭିତରେ ଆତ୍ମା ସୁପ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ସେ ଦୈହିକ ବଳର ବିଧାନ ବ୍ୟତିତ ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବିଧାନକୁ ଜାଣିନଥାଏ । ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ଯେଉଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସମ୍ମାନ ରହିଛି, ତାହାହିଁ ଏକ ଉଚ୍ଚତର ବିଧାନର ଆନୁଗତ୍ୟ ଦାବି କରିଥାଏ—ଆତ୍ମାର ଶକ୍ତିକୁ ଦାବି କରିଥାଏ ।[111]

ମୋ’ ସାଧାରଣ ଜୀବନରେ ଏପରି ଏକାଧିକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ରହିଛି, ଯେତେବେଳେ କି ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାର ଶକ୍ତି ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ସେଥିରୁ ନିବୃତ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେହିଭଳି କରିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଛି । ସେହି ନୀତିଟିର ପ୍ରସାର ଲାଗି ମୋର ଜୀବନ ସମର୍ପିତ ହୋଇ ରହିଛି । ପୃଥିବୀର ସବୁ ମହାନ ଶିକ୍ଷାଦାତା—ଜୋରୋଆଷ୍ଟର, ମହାବୀର, ଡ଼ାନିଏଲ, ଯୀଶୁ, ମହମ୍ମଦ, ନାନକ ଏବଂ ଆହୁରି ଅନେକଙ୍କ ଶିକ୍ଷାରେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ସେହି ଶିକ୍ଷାଟିକୁ ଲାଭ କରିଛି ।[112]

ଅହିଂସା ହେଉଛି ମୋ ବିଶ୍ୱାସର ପ୍ରଥମ ଅନୁଚ୍ଛେଦ । ଏହା ମୋ’ ବିଶ୍ୱାସର ମଧ୍ୟ ସର୍ବଶେଷ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ।[113]

ଅହିଂସା-ବିଜ୍ଞାନର ମୁଁ ହେଉଛି ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ ଆବିଷ୍କାରକ । ଏଥିରେ ଗୁପ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଗଭୀରତାଗୁଡ଼ିକ ବେଳେବେଳେ ମୋତେ ଏବଂ ମୋ’ ସହକର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ଚକିତ କରି ଦେଇଥାଏ ।[114]

ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ବ୍ରତ

କୌଣସି ସମକକ୍ଷ ନଥିବା ସତ୍ୟାଗ୍ରହରୂପୀ ଅସ୍ତ୍ରଟିର ପ୍ରୟୋଗ ବିଷୟରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଂଯମଶୀଳଭାବରେ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ତଥା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ମୁଁ ମୋ'ର ବ୍ରତରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଛି। ଏହି ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ହେଉଛି ଅହିଂସା ତଥା ସତ୍ୟର ଏକ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅନୁସିଦ୍ଧାନ୍ତ। ଅହିଂସା ବ୍ୟତୀତ ଜୀବନର ଅନେକ ଅନେକ ବ୍ୟାଧିଲାଗି ପ୍ରକୃତରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଔଷଧ ନାହିଁ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇ ଦେବାକୁ ମୁଁ ବ୍ୟାକୁଳ ଓ ଅଧୀର ହୋଇ ରହିଛି।...

ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ମନ୍ଦ ଆଚରଣ କରିବାକୁ ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଅସମର୍ଥ ହୋଇପାରିବି ଏବଂ, ଯେତେ କ୍ଷଣିକଭାବରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ, ଯେତେବେଳେ କର୍କଶ କିମ୍ବା ଅହଙ୍କାରପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଦୌ କିଛିହେଲେ ମୋ' ଭାବନାର ଜଗତରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁନଥିବ, ସେତେବେଳେ ଯାଇ, ତା'ପୂର୍ବରୁ ଆଦୌ ନୁହେଁ—ମୋ'ର ଅହିଂସା ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ସକଳ ହୃଦୟକୁ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରିଦେଇପାରିବ। ପାଠକଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଁ କୌଣସି ଅସମ୍ଭବ ଆଦର୍ଶ ଅଥବା ପରୀକ୍ଷାକୁ ନେଇ ଆଦୌ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିନାହିଁ। ଏହା ହେଉଛି ମନୁଷ୍ୟର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିଶେଷାଧିକାର, ତା'ର ଏକ ଜନ୍ମଗତ ଅଧିକାର।

ସ୍ୱର୍ଗରାଜ୍ୟର ପୁନରାଧିକାର କରିବାକୁ ହିଁ ଆମେ ସେଠାରୁ ବହିଷ୍କୃତ ହୋଇଛୁ। ଯଦି ଏଥିପାଇଁ ସମୟ ଲାଗିବ,ତେବେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମୟବୃତ୍ତଟି ମଧ୍ୟରେ ତାହାକୁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ବିନ୍ଦୁ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ। ଆମର କୋଟି କୋଟି ଦିବସ ବ୍ରହ୍ମଙ୍କର କେବଳ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଦିବସ ବୋଲି କହିଥିବା ସମୟରେ ଗୀତାଗ୍ରନ୍ଥର ଦିବ୍ୟ ପରମଗୁରୁ ଅସଲ ସତ୍ୟଟିକୁ ହିଁ ଜାଣିଥିଲେ।[115]

ଅହିଂସା ମୋ'ର ଭଗବାନ, ସତ୍ୟ ମୋ'ର ଭଗବାନ। ମୁଁ ଅହିଂସାର ଅନ୍ୱେଷଣ କଲାବେଳେ ସତ୍ୟ ''ତୁମେ ତାହାକୁ ମୋ'ର ମଧ୍ୟଦେଇ ଆବିଷ୍କାର କର'' ବୋଲି କହିଥାଏ। ଏବଂ, ସତ୍ୟର ଅନ୍ୱେଷଣ କଲାବେଳେ ଅହିଂସା ''ତୁମେ ସତ୍ୟକୁ ମୋ'ର ମଧ୍ୟଦେଇ ଆବିଷ୍କାର କର'' ବୋଲି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥାଏ।[116]

ଅହିଂସା ମୋ' ସମସ୍ତ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଭିତରେ ଭେଦିକରି ରହିଛି ବୋଲି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ। ଅହିଂସା ଓ ସତ୍ୟ ମୋ' ଦେହରେ ଥିବା ଦୁଇ ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍ ପରି। ସେମାନଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ମୁଁ ବଞ୍ଚି ହିଁ ପାରିବି ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହିଁ ମୁଁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଅହିଂସାର ବିପୁଳ ଶକ୍ତି ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟର କ୍ଷୁଦ୍ରତା ବିଷୟରେ ଅବହିତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି। ଆପଣାର ଅମିତ ସଂବେଦନଶୀଳତା ସତ୍ତ୍ୱେ ଜଣେ ଅରଣ୍ୟବାସୀ ଋଷି ମଧ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ହିଂସାରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ ରଖିପାରିବେ ନାହିଁ। ସେ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିଃଶ୍ୱାସରେ ହିଁ ତ ସେ କିଛି ନା କିଛି ହିଂସା କରୁଛନ୍ତି।

ଏହି ଶରୀରରୂପୀ ସଦନ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ହତ୍ୟା ଲାଗି ରହିଛି। କେବଳ ଶରୀରଠାରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁକ୍ତି ପାଇଲେ ଯାଇ ମୋକ୍ଷ ତଥା ଶାଶ୍ୱତ ଆନନ୍ଦ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିବ। ତେଣୁ, କେବଳ ମୋକ୍ଷଜନିତ ଆନନ୍ଦକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଆଉ ଯାବତୀୟ ସୁଖ ହେଉଛି କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ। ସ୍ଥିତି ଏହିଭଳି ହୋଇଥିବାରୁ, ଆମର ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ଆମକୁ ହିଂସାର

କେତେ କେତେ ତିକ୍ତ କଷାୟ ପାନ କରିବାକୁ ପଡୁଛି ।[117]

ଅହିଂସାର ପ୍ରୟୋଗ

ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସା କେବଳ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଭ୍ୟାସର ଏକ ବସ୍ତୁ ହୋଇ ରହିବନାହିଁ, ମାତ୍ର ଆମକୁ ତାକୁ ଗୋଷ୍ଠୀ ତଥା ଜାତିମାନଙ୍କର ଅଭ୍ୟାସର କ୍ଷେତ୍ରକୁ ମଧ୍ୟ ଆଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଅନ୍ତତଃ ତାହାହିଁ ମୋ'ର ସ୍ୱପ୍ନ ହୋଇ ରହିଛି । ଏହାର ଉପଲବ୍ଧି ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରି ମୁଁ ବଞ୍ଚିବି, ସେହି ପ୍ରୟାସ କରୁ କରୁ ମଧ୍ୟ ମରିବି ।

ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ମୋତେ ପ୍ରତ୍ୟହ ନୂତନ ନୂତନ ସତ୍ୟକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି । ଅହିଂସା ହେଉଛି ଆତ୍ମାର ଗୋଟିଏ ଗୁଣ ଏବଂ ତେଣୁ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନିଜ ଜୀବନରେ ଯାବତୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ତାହାର ଅଭ୍ୟାସ କରିବାକୁ ହେବ । ଯଦି ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହାର ପ୍ରୟୋଗ କରିନହୁଏ, ତେବେ ତାହାର ଆଉ କୌଣସି ବ୍ୟବହାରିକ ମହତ୍ତ୍ୱ ରହିବ ନାହିଁ ।[118]

ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସାରେ ରହିଥିବା ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ଦିନୁ ଦିନ ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଛି ଏବଂ ମୁଁ ତାହାକୁ ଜୀବନରେ ଅନୁସରଣ କରିବାଲାଗି ଅବିରାମ ପ୍ରୟାସ କରୁଥିବାରୁ ମୋ' ନିଜର ମଧ୍ୟ ଅନୁକ୍ଷଣ ବୃଦ୍ଧି ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ମୁଁ ନୂଆ ନୂଆ କେତେ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିପାରୁଛି । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ ପ୍ରତ୍ୟହ ନୂତନ ଆଲୋକରେ ଦେଖୁଛି ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକରୁ ମୋତେ ନୂତନ ଅର୍ଥ ମିଳିଯାଉଛି ।[119]

ମୋ'ର ଜୀବନବ୍ରତ ସଦା ଭ୍ରମଣରତ କୌଣସି ବୀରର ବ୍ରତପରି ନୁହେଁ, ଯିଏକି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଅସୁବିଧାଜନକ ପରିସ୍ଥିତିରୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟନେଇ ସବୁ ଜାଗା ଭ୍ରମଣ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଲୋକମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଅସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜେ କିପରି ସମାଧାନ କରିବେ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିନମ୍ରତା ସହିତ ମୁଁ ଆପଣାକୁ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ସଂପୃକ୍ତ କରି ରଖିଆସିଛି ।[120]

ମୋ'ର ସଫଳତା–ମୋ'ର ପ୍ରତିଭାଗୁଡ଼ିକ ପରି ମୋ'ର ଅପୂର୍ଣ୍ଣତା ଏବଂ ବିଫଳତାଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରୁ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥିବା ଏକ ଆଶୀର୍ବାଦ ପରି ଗ୍ରହଣ କରିଛି । ଏବଂ, ଦୁଇଟିଯାକକୁ ମୁଁ କେବଳ ତାଙ୍କରି ଚରଣରେ ନେଇ ରଖିଦେଇଛି । ମୋ' ଭଳି ଏକ ଅପୂର୍ଣ୍ଣତାପୂର୍ଣ୍ଣ ଯନ୍ତ୍ରକୁ ସେ ଏପରି ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ପ୍ରୟୋଗ ପାଇଁ କାହିଁକି ବାଛିନେବେ ? ମୁଁ ଭାବୁଛି, ଭଗବାନ ଜାଣିଶୁଣି ଏପରି କରିଛନ୍ତି । ସେ ଦରିଦ୍ର, ମୂକ ଓ ଅଜ୍ଞାନ ଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛନ୍ନ କୋଟି କୋଟି ଜନଗଣଙ୍କର ସେବା କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ଜଣେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ମନୁଷ୍ୟକୁ ସେହି ଦାୟିତ୍ୱ ଦିଆ ଯାଇଥିଲେ ସେ ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ନୈରାଶ୍ୟର କାରଣ ହୋଇଥାନ୍ତା । ଠିକ୍ ସେହିମାନଙ୍କ ପରି ବହୁ ବିଫଳତା ରହିଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ଅହିଂସା ଆଡ଼କୁ ଗତିକରିବାର ଦେଖିଲେ, ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ନିଜର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ଜାତ ହେଲା । ଯଦି ଜଣେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ମନୁଷ୍ୟ ଆମର ନେତା ହୋଇ ଆସିଥାନ୍ତା, ତେବେ ଆମେ ତାକୁ ଆଦୌ ଚିହ୍ନି ବି ନଥା'ନ୍ତେ ଏବଂ ତାକୁ ଏକ ଗୁହା ଭିତରକୁ ଚାଲିଯିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରିଥାଆନ୍ତେ । ହୁଏତ, ମୋ' ପରେ ଯିଏ ଆସିବେ, ସେ ଅଧିକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବେ, ଏବଂ

ତୁମ୍ଭେମାନେ ତାଙ୍କର ସନ୍ଦେଶ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ମଧ୍ୟ ହେବ।[121]

ଗାନ୍ଧୀ-ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ବୋଲି କିଛି ନାହିଁ

ମୁଁ ଆପଣାକୁ ଭାରତର ଏବଂ ସମଗ୍ର ମାନବଜାତିର ଜଣେ ବିନୀତ ସେବକ ବୋଲି ଦାବି କରୁଛି ଏବଂ ଏହିପରି ସେବା କରୁ କରୁ ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରିବା ହିଁ ମୋ'ର ଶେଷ ଅଭିଳାଷ ହୋଇ ରହିଛି। କୌଣସି ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସ୍ଥାପନା ଲାଗି ମୋ'ର ଆକାଂକ୍ଷା ନାହିଁ। ମୋ' ପଛକୁ ମୋ'ର ଗୋଟାଏ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ରହିବ ଏବଂ ସେଥିରେ ମୁଁ ସନ୍ତୋଷ ଅନୁଭବ କରିବି, ମୋ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଆକାଂକ୍ଷାଟି ତା'ଠାରୁ ପ୍ରକୃତରେ ଅନେକ ଅଧିକ। କାରଣ, ମୁଁ କୌଣସି ନୂତନ ସତ୍ୟର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁନାହିଁ। ପରମ ସତ୍ୟକୁ ମୁଁ ଯେପରିଭାବରେ ଜାଣିଛି, କେବଳ ତାହାରି ଅନୁଗମନ ଓ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିବା ଲାଗି ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି। ଅନେକ ପୁରାତନ ସତ୍ୟ ଉପରେ ମୁଁ ନୂତନ ଆଲୋକପାତ ମଧ୍ୟ କରାଇ ପାରିଛି ବୋଲି ଦାବି କରୁଛି।[122]

ମୁଁ କୌଣସି ନୂତନ ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ଉପସ୍ଥାପନା କରିନାହିଁ, ମାତ୍ର କେବଳ ପୁରାତନ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ ପୁନର୍ବାର କହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି।[123]

ଗାନ୍ଧିବାଦ ବୋଲି କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଆଦୌ ନାହିଁ। ଏବଂ, ମୋ ନାମରେ ମୁଁ କୌଣସି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ସ୍ଥାପନା କରି ଯିବାକୁ ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା କରୁନାହିଁ। କୌଣସି ନୂତନ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବା ତତ୍ତ୍ୱକୁ ମୁଁ ଜନ୍ମ ଦେଇଛି ବୋଲି ଆଦୌ ଦାବି କରୁନାହିଁ। ମୁଁ କେବଳ ଆପଣା ରୀତିରେ ଶାଶ୍ୱତ ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଆମର ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନ ତଥା ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି।...

ପୃଥିବୀକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେବାଲାଗି ମୋ' ପାଖରେ ଆଦୌ ନୂଆ କିଛି ନାହିଁ। ଏହି ପର୍ବତମାନେ ଯେତିକି ପୁରାତନ, ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସା ମଧ୍ୟ ସେତିକି ପୁରାତନ। ମୁଁ କେବଳ ଏହି ଦୁଇଟିଯାକ ସତ୍ୟକୁ ନେଇ ମୋ'ର ଯଥାଶକ୍ତି ଏକ ବୃହତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରୟୋଗମାନ କରିବାକୁ ହିଁ ଉଦ୍ୟମ କରିଛି। ଏହିପରି କରିବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁଁ ବେଳେ ବେଳେ ଭୁଲ ବି କରିଛି ଓ ସେହି ଭୁଲଗୁଡ଼ିକରୁ ମଧ୍ୟ ଶିଖିଛି। ଏହିପରିଭାବରେ ଜୀବନ ଓ ଏହାର ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ମୋ' ଲାଗି କ୍ରମେ ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସାକୁ ଅଭ୍ୟାସ କରିବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏତେଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରୟୋଗରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି।

ସତେଅବା ଏକ ସହଜାତ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ମୁଁ ସତ୍ୟରେ ନିଷ୍ଠା ରଖିଛି, ମାତ୍ର ଅହିଂସା କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ହୋଇପାରିନାହିଁ। ଜଣେ ଜୈନ ମୁନି ଏକଦା ଯେପରି କହିଥିଲେ, ମୁଁ ଯେଉଁ ପରିମାଣରେ ସତ୍ୟର ଉପାସକ ହୋଇ ପାରିଛି, ସେତେ ପରିମାଣରେ ଅହିଂସାର ଉପାସକ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ ଏବଂ ମୁଁ ସତ୍ୟକୁ ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନରେ ରଖିଛି ଓ ଅହିଂସାକୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ଥାନ ଦେଇଛି, କାରଣ, ତାଙ୍କରି କଥାରେ କହିଲେ, ସତ୍ୟପାଇଁ ଅହିଂସାକୁ ବଳି ଦେବାପାଇଁ ମୋ'ଠାରେ ଏକ ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଛି। ସତକଥା କହିବାକୁ ଗଲେ, ସତ୍ୟର ଅନ୍ୱେଷଣ ପଥରେ ଯାଉ ଯାଉ ହିଁ ମୁଁ ଅହିଂସାକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିଛି।[124]

ଗାନ୍ଧିବାଦୀ ରଙ୍ଗ କହିଲେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ବୁଝାଏ, ସେକଥା ମୋତେ ମଧ୍ୟ ଜଣାନାହିଁ।

ମୁଁ ତ ଏପରି ଏକ ସାଗରରେ ନୌକା ବାହି ଯାଉଛି, ଯାହାର ଆଗରୁ କୌଣସି ନକ୍ସା ବା ମାନଚିତ୍ର ବି ତିଆରି ହୋଇନାହିଁ । ତେଣୁ ମୋତେ ବାରମ୍ବାର ସେହି ସମୁଦ୍ରର ଗଭୀରତାକୁ ମଧ୍ୟ ମାପିବାକୁ ପଡୁଛି ।[125]

ଆମେ ଗାନ୍ଧିବାଦୀ ବୋଲି ନିଜକୁ ଅଭିହିତ କରିବାର କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ । ସେପରି ନକହି ନଜକୁ ଅହିଂସାବାଦୀ ବୋଲି କାହିଁକି କୁହାନଯିବ ? କାରଣ ଗାନ୍ଧୀ ଭିତରେ ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ, ଦୁର୍ବଳତା ଓ ଶକ୍ତି, ହିଂସା ଓ ଅହିଂସା ମିଶାମିଶି ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ; ମାତ୍ର ଅହିଂସାରେ କୌଣସି ବି ମିଶ୍ରଣ ନାହିଁ ।[126]

ଯାହାକୁ ଗାନ୍ଧିବାଦୀ ଆଦର୍ଶ ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି ଓ ତାହାକୁ କିପରିଭାବରେ ପ୍ରଚାର କରାଯିବ, ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ସେହି ବିଷୟରେ କହିବାକୁ ଯାଉଛି । ବହିଗୁଡ଼ିକୁ ମାଧ୍ୟମରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଅପେକ୍ଷା ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସାକୁ ନିଜ ଜୀବନରେ ପ୍ରକୃତରେ ବଞ୍ଚିବାଦ୍ୱାରା ହିଁ ସେହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଦୁଇଟିର ଅଧିକ ଭଲ ପ୍ରଚାର କରାଯାଇ ପାରିବ । ପ୍ରକୃତରେ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ ବଞ୍ଚୁଥିବା ଏକ ଜୀବନ ଗ୍ରନ୍ଥଗୁଡ଼ିକର ତୁଳନାରେ ଅନେକ ଅଧିକ ଉପାଦେୟ ହେବ ।[127]

ମୋ'ର ଯାବତୀୟ ପରାମର୍ଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସବୁବେଳେ ଏକ ଉଦ୍ଧାରକାରୀ ଅନୁବାକ୍ୟ ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ । ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ମସ୍ତିଷ୍କ ଏବଂ ହୃଦୟଲାଗି ଗ୍ରହଣୀୟ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଏହାକୁ ଅନୁସରଣ କରିବାର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ଯିଏ ପ୍ରକୃତରେ ଭିତରୁ ଏଥିଲାଗି କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଇଛି, ମୁଁ ଏପରି ପରାମର୍ଶ ଦେଉଛି ବୋଲି ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଏହି ପଥରେ ଯିବାରୁ ଆଦୌ ନିବୃତ୍ତ କରିବା ଉଚିତ ହେବନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ, ଯେଉଁମାନେ ନିଜ ଭିତରୁ କୌଣସି ଡ଼ାକରା ପାଇବା ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହୋଇନାହାନ୍ତି ଏବଂ ମୋ'ର ପରିପକ୍ୱ ଅନୁଭବ ତଥା ବିଚାରର ନିର୍ଭୁଲତା ବିଷୟରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି, ଏହା କେବଳ ସେହିମାନଙ୍କ ଲାଗି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହେବ ।[128]

ଯଦି ଗାନ୍ଧିବାଦ ଭୁଲର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥାଏ, ତେବେ ତା'ର ଧ୍ୱଂସ ହୋଇଯାଉ, ସତ୍ୟ ଏବଂ ଅହିଂସାର କଦାପି ଧ୍ୱଂସ ହେବନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଯଦି ଗାନ୍ଧିବାଦ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର କେବଳ ଏକ ଅନ୍ୟ ନାମ ହୋଇଯାଏ, ତେବେ ତାହାର କେବଳ ଧ୍ୱଂସ ହିଁ ହୋଇଯିବା ଉଚିତ, ମୁଁ ଯାହାର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥିଲି, ମୋ'ର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ତାହା ଏକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି ବୋଲି ଯଦି ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ପାଇବି, ତେବେ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗଭୀର ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କରିବି ।.....

ସିଏ ଗାନ୍ଧୀର ମାର୍ଗକୁ ଅନୁସରଣ କରୁଛି ବୋଲି ଆଦୌ କେହି ନକହୁ । ମୁଁ କେବଳ ମୋ'ର ଅନୁଗାମୀ ହୋଇ ରହିଥିବି, ତାହାହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ, ମୁଁ ଯେ କେଡ଼େ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ଅଯଥେଷ୍ଟଭାବରେ ଏହି ମାର୍ଗରେ ଯାଉଛି, ମୁଁ ସ୍ୱୟଂ ସେକଥା ଜାଣିଛି ; କାରଣ ମୁଁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥିବା ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜେ ପ୍ରକୃତରେ ଅନୁରୂପଭାବରେ ବଞ୍ଚିପାରୁନାହିଁ । ଆପଣମାନେ କେହି ମୋ'ର ଅନୁଗାମୀ ନୁହନ୍ତି ; ଆପଣମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ସହାଧ୍ୟାୟୀ, ସହଯାତ୍ରୀ, ସହାନ୍ୱେଷୀ ଏବଂ ସହକର୍ମୀ ।[129]

ଯଦି ଗାନ୍ଧିବାଦୀ ବୋଲି କେହି ଜଣେ ଅଛି, ସିଏ ହେଉଛି ଏକା ମୁଁ । ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ ଆଶା

କରୁଛି ଯେ, ଏପରି ଗୋଟିଏ ମିଥ୍ୟା ବିବାଦ ନକରିବା ନିମନ୍ତେ ମୋ' ଭିତରେ ଯଥେଷ୍ଟ ନମ୍ରତା ରହିଛି। ଗାନ୍ଧିବାଦୀର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଗାନ୍ଧୀର ଉପାସକ। ଉପାସନା କରିବାପାଇଁ ତ ଜଣେ ଈଶ୍ୱର ରହିଥିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ। ମାତ୍ର, ମୁଁ ନିଜଲାଗି କେବେହେଲେ ଏପରି ଏକ ଦାବି କରିନାହିଁ। ତେଣୁ ମୋ'ର କେହି ଉପାସକ ରହିଥିବାର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ହିଁ ଉଠୁନାହିଁ।[130]

ଦୁଃଖ ସହିବାର ବିଧାନ

ଭାରତବର୍ଷର ସମ୍ମୁଖରେ ମୁଁ ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗର ସେହି ପୁରାତନ ବିଧାନଟିକୁ ଆଣି ରଖିବାର ସାହସ କରିଛି, କାରଣ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଏବଂ ତାହାର ଦୁଇ ପ୍ରଶାଖା ସ୍ୱରୂପ ଅସହଯୋଗ ଏବଂ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିରୋଧ ଏଗୁଡ଼ିକ କଷ୍ଟ ବରଣ କରିବାର ସେହି ବିଧାନର କେତୋଟି ନୂଆ ନାମ ବ୍ୟତିତ ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ।

ଯେଉଁ ଋଷିମାନେ ହିଂସା ମଧ୍ୟରେ ଥାଇ ଅହିଂସାରୂପକ ବିଧାନର ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲେ, ସେମାନେ ସ୍ୱ ପ୍ରତିଭାରେ ନିଉଟନଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚରେ ଥିଲେ। ସେମାନେ ସ୍ୱୟଂ ୱେଲିଂଟନଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିକ ବଡ଼ ଯୋଦ୍ଧା ଥିଲେ। ସେମାନେ ନିଜେ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରର ବ୍ୟବହାର ଜାଣିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହାର ନିରର୍ଥକତାକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିଥିଲେ ଏବଂ, ପୃଥିବୀର ମୁକ୍ତି ହିଂସାରେ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଅହିଂସାରେ ହିଁ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି ବୋଲି ଏକ କ୍ଲାନ୍ତଜଗତକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ।

ଆପଣାର ଗତିଶୀଳ ସ୍ଥିତିରେ ଅହିଂସା ଅଚେତନଭାବରେ କଷ୍ଟ ବରଣ କରିବାକୁ ବୁଝାଇଥାଏ, ଏହା କଦାପି ଅନିଷ୍ଟକାରୀର ଇଚ୍ଛା ପାଖରେ ଦୁର୍ବଳଭାବରେ ପରାଜୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ବୁଝାଏ ନାହିଁ, ଏହା ଉତ୍ପୀଡ଼ନକାରୀର ଇଚ୍ଛା ସମ୍ମୁଖରେ ଆପଣାର ସମଗ୍ର ଆତ୍ମାକୁ ନେଇ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବାକୁ ବୁଝାଇଥାଏ। ଆମ ସତ୍ତାର ଏହି ବିଧାନଟି ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଜଣେ ମାତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ପକ୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ଆପଣାର ସମ୍ମାନ, ଧର୍ମ ତଥା ଆତ୍ମାର ରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଅନ୍ୟାୟ ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏକ ସମଗ୍ର ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ସମୁଦାୟ ଶକ୍ତିକୁ ଅମାନ୍ୟ କରିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ। ଏବଂ, ଏହିପରି କରି ସେହି ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ପତନ ଅଥବା ପୁନରୁଜ୍ଜୀବନ ନିମନ୍ତେ ଏକ ମୂଳଦୁଆ ପକାଇବା ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ।

ଭାରତର ଭୂମିକା

ଭାରତବର୍ଷ ଦୁର୍ବଳ ବୋଲି ଯେ ତାହା ଅହିଂସାର ଆଚରଣ କରୁ ବୋଲି ମୁଁ କହୁଛି, ସେ କଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ। ନିଜର ବଳ ଏବଂ ଶକ୍ତି ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହୋଇ ଭାରତ ଅହିଂସାର ମାର୍ଗରେ ଯାଉ ବୋଲି ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ଆପଣାର ବଳକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରରେ କୌଣସି ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଦରକାର ନାହିଁ, ଆମେ ସେହି ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଦରକାର କରୁଛୁ ବୋଲି ଭାବୁ, କାରଣ ଆମେ କେବଳ ମେଞ୍ଚାଏ ଦେହ ବ୍ୟତିତ ଆଉ ଆଦୌ କିଛି ନୋହୁଁ ବୋଲି ଭ୍ରମ କରୁଥାଉ।

ଭାରତବର୍ଷର ଏକ ଆତ୍ମା ରହିଛି, ଯାହାର କୌଣସି ବିନାଶ ନାହିଁ ଏବଂ ଯାହାକି ଯାବତୀୟ

ଶାରୀରିକ ଦୁର୍ବଳତା ଉପରେ ବିଜୟ ହାସଲ କରିପାରିବ ଏବଂ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ଏକତ୍ର ହୋଇ ତା' ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ବାହାରିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ତାହାକୁ ପରାହତ କରିଦେଇ ପାରିବ—ଭାରତବର୍ଷ ଏକଥା ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରୁ ବୋଲି ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି।[131]

ଯଦି ଆଦୌ କୌଣସି ଦମ୍ଭ ନକରି ଯଥାର୍ଥ ବିନୟ ସହିତ ମୋତେ କହିବାକୁ ଅନୁମତି ମିଳେ, ତେବେ ମୁଁ କହିବି ଯେ ମୋର ସନ୍ଦେଶ ଏବଂ ପ୍ରଣାଳିଗୁଡ଼ିକ ବସ୍ତୁତଃ—ମର୍ମତଃ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀଲାଗି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଛି। ଏବଂ, ଏକଥା ଜାଣି ମୋତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ତୋଷ ମିଳୁଛି ଯେ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ତଥା ଦିନକୁ ଦିନ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ନର-ନାରୀଙ୍କର ହୃଦୟରେ ଏହା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକଭାବରେ ଏକ ଅନୁସ୍ପନ୍ଦନ ଲାଭ କରିପାରିଛି।[132]

ମାନବ-ଭ୍ରାତୃତ୍ୱ

କେବଳ ଭାରତୀୟ ଜନଗଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭ୍ରାତୃତ୍ୱର ସ୍ଥାପନା ମୋ'ର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନୁହେଁ। ମୁଁ କେବଳ ଭାରତବର୍ଷର ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିବାଲାଗି ବାହାରିନାହିଁ; ଅବଶ୍ୟ ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହନାହିଁ ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନ କାର୍ଯ୍ୟତଃ ତାହାହିଁ ମୋର ସମସ୍ତ ଜୀବନ ଏବଂ ସମସ୍ତ ସମୟକୁ ଅଧିକାର କରି ରହିଛି। ମାତ୍ର, ଭାରତବର୍ଷର ମୁକ୍ତି ମଧ୍ୟଦେଇ ମୁଁ ପୃଥିବୀଯାକର ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ଭିତରେ ଭ୍ରାତୃତ୍ୱ ସ୍ଥାପନର ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବି ବୋଲି ଆଶା କରିଛି।

ମୋ'ର ଦେଶଭକ୍ତି କାହାକୁ ହେଲେ ଆପଣା ପରିଧିର ବାହାରେ ବର୍ଜନ କରି ରଖିବାକୁ ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା କରେନାହିଁ। ଏହା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ରଖିଥାଏ ଏବଂ, ଯେଉଁ ଦେଶଭକ୍ତି ଅନ୍ୟ ଜାତିଗୁଡ଼ିକର ଦୁଃଖବୃଦ୍ଧି, ଏବଂ ଶୋଷଣ ଉପରେ ସବାର ହୋଇ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ, ମୁଁ ତାହାକୁ ଅବଶ୍ୟ ବର୍ଜନ କରିବି। ମୁଁ ଯେଉଁ ଦେଶଭକ୍ତିର କଳ୍ପନା କରୁଛି, ଯଦି ବୃହତ୍ତର ମାନବ ସମାଜର ସର୍ବାଧିକ ମଙ୍ଗଳ ସହିତ ସର୍ବଦା ତଥା ଗୋଟିକୁ ମଧ୍ୟ ବାଦ ନଦେଇ ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସଙ୍ଗତି ରଖିନଥାଏ, ତେବେ ତାହା ଆଦୌ କିଛି ନୁହେଁ ବୋଲି ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ କହିବି।

କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ମୋ'ର ଧର୍ମ ଏବଂ ସେହି ଧର୍ମରୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା ମୋ'ର ଦେଶଭକ୍ତି ନିଜ ମଧ୍ୟରେ ସମୁଦାୟ ଜୀବନକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ରଖିଛି। କେବଳ ମନୁଷ୍ୟ ବୋଲି ଅଭିହିତ ହେଉଥିବା ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ସହିତ ନୁହେଁ, ସମଗ୍ର ଜୀବନ, ଏପରିକି ମାଟି ଉପରେ ଘୁଷୁରି ଘୁଷୁରି ଚାଲୁଥିବା ଜୀବମାନଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ ସମଧର୍ମିତା ତଥା ଏକାତ୍ମତା ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି।... କାରଣ ଆମେ ସମସ୍ତେ ସେହି ଏକ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ ଠାରୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଆସିଛୁ ଏବଂ ସେଥିଲାଗି ଯେ କୌଣସି ଆକାରରେ ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସକଳ ଜୀବନକୁ ମର୍ମତଃ ଗୋଟିଏ ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ।[133]

ମୋ' ଭିତରେ ଏପରି ଏକ ବିଶ୍ୱାସ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଛି ଯେ, ଯଦି ମୋ' ଜୀବନର ବ୍ରତଟି ସଫଳ ହୁଏ—ଏହା ପ୍ରକୃତରେ ସଫଳହେବ, ଅବଶ୍ୟ ସଫଳ ହେବ—ତେବେ ଇତିହାସ ଏହାକୁ ପୃଥିବୀର ସବୁ ମଣିଷଙ୍କୁ ଏକତ୍ର କରି ଆଣିବାକୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖିଥିବା ଏକ

ଆନ୍ଦୋଳନରୂପେ ସ୍ୱୀକାର କରିବ। ସେମାନେ ପରସ୍ପର ଶତ୍ରୁ ହୋଇ ରହିବେ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ସମଗ୍ର ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ହୋଇ ରହିବେ।[134]

ଅହିଂସା ମାର୍ଗ

ମୋ' ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ। ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀକୁ ଅହିଂସାର ମାର୍ଗରେ ପରିଚାଳିତ କରାଇ ନେବାକୁ ପରମେଶ୍ୱର ମୋତେ ଯଥେଷ୍ଟ ଶକ୍ତି ଦେଇନାହାନ୍ତି। ମାତ୍ର, ମୁଁ କଳ୍ପନା କରିଛି ଯେ ଆପଣାର ବହୁ ଦୁର୍ଗତିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାଲାଗି ଭାରତବର୍ଷ ହାତରେ ଅହିଂସାର ଅସ୍ତ୍ରଟିକୁ ଆଣି ଦେବା ନିମନ୍ତେ ପରମେଶ୍ୱର ମୋତେ ତାଙ୍କର ଯନ୍ତ୍ରରୂପେ ବାଛିଛନ୍ତି। ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରକୃତରେ ଅନେକ ଅଗ୍ରଗତି ହୋଇଛି। ମାତ୍ର ଆହୁରି ଅନେକ ବାକୀ ରହିଛି।[135]

ଆଜି ଶଠତା ଏବଂ ମିଥ୍ୟା ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀକୁ ଆଘାତ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି। ଏହିପରି ଏକ ସ୍ଥିତିରେ ମୁଁ କଦାପି ଜଣେ ମୂକସାକ୍ଷୀ ହୋଇ ବସି ରହିପାରିବି ନାହିଁ। ଯଦି ମୁଁ ଆଜି ନୀରବ ଓ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ହୋଇ ବସିରହେ, ତେବେ ଭଗବାନ ମୋତେ ଯେଉଁ ସମ୍ପଦଟିକୁ ଦାନ କରିଛନ୍ତି, ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀକୁ ଗ୍ରାସ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ଏହି ଅଗ୍ନିଦହନ ମଧ୍ୟରେ ତାହାକୁ କାମରେ ନଲଗାଇଲେ ସେ ମୋତେ ସେଥିପାଇଁ ନିଶ୍ଚୟ ଶାସ୍ତି ଦେବେ।[136]

ମୋ'ର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଶ୍ୱାସକୁ ମୁଁ କେବେହେଲେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲଦିଦେଇ ପାରିବିନାହିଁ, ଏକ ଜାତୀୟ ସଂଗଠନ ମଧ୍ୟରେ ତ ଆଦୌ ନୁହେଁ। ସେହି ବିଶ୍ୱାସର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଉପଯୋଗିତା ବିଷୟରେ ମୁଁ ଜାତିର ମନରେ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଆଣିଦେବାକୁ ହିଁ ଇଚ୍ଛା କରି ପାରିବି।

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମାର୍ଗ ଦେଶଲାଗି ସାକାର ଭାବରେ କ୍ଷତିକାରକ ଏବଂ ଅନିଷ୍ଟକାମୀ ବୋଲି ସାବ୍ୟସ୍ତ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆପଣାର ଅନମନୀୟତା ଦେଖାଇ ମୁଁ ସେହିସବୁ ମାର୍ଗ ଦ୍ୱାରା ଦେଶର ଅଗ୍ରଗତି ହେବାରେ ବାଧା ଦେଲେ ତାହା ନିଶ୍ଚୟ ଏକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟର ବିଷୟ ହେବ। ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଏକାବେଳକେ ଏକାକୀ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତ ହିଂସାଚରଣର ମାର୍ଗଗୁଡ଼ିକ ବିରୋଧରେ ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ କରିବି। ମାତ୍ର ମୁଁ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି ଯେ, ଯଦି ଜାତି ସେହିଭଳି ଇଚ୍ଛା କରିବ, ତେବେ ଏପରିକି ପ୍ରକୃତ ହିଂସାର ମାର୍ଗଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ଆପଣାର ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିବାଲାଗି ଜାତିର ଅବଶ୍ୟ ଅଧିକାର ରହିଛି। ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁଁ ଭାରତବର୍ଷରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ଆଉ ମୋ'ଲାଗି ଏକ ପ୍ରିୟ ଭୂମି ହୋଇ ରହିବନାହିଁ, ଠିକ୍ ଯେପରି ମୋ' ମାଆ ବିପଥଗାମିନୀ ହେଲେ ମୁଁ ସେଥିରେ ଆଦୌ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରିବିନାହିଁ।[137]

ସମଗ୍ର ଅହିଂସାର ପରାମର୍ଶ ଦେବାଲାଗି ମୋ'ର ଅନୁରୂପ ଶକ୍ତି ନାହିଁ। ସେଥିଲାଗି ମୁଁ କେବଳ ଆମ ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିବାର ସୀମିତ କ୍ଷେତ୍ରଟି ପାଇଁ ଅହିଂସାର ପ୍ରଚାର କରୁଛି ଏବଂ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଅହିଂସାର ପ୍ରଣାଳୀ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉବୋଲି ପରାମର୍ଶ ଦେଉଛି। ସମଗ୍ର ଅହିଂସାର ପ୍ରଚାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ ମୋତେ ବାସନାଗୁଡ଼ିକର ଜାଲରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ମୁକ୍ତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ପାପ ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଅସମର୍ଥ ହେବାକୁ

ପଡ଼ିବ।[138]

ମୋ'ର ପ୍ରଚାର ଏବଂ ଶିକ୍ଷାକୁ ଭାବପ୍ରବଣ ଅଥବା ଅବ୍ୟବହାରିକ ବୋଲି ଆଦୌ କୁହା ଯିବନାହିଁ, କାରଣ ଯାହାକିଛି ଚିରନ୍ତନ, ମୁଁ କେବଳ ତାହାରି ପ୍ରଚାର କରୁଛି, ତାହାକୁ ଅଭ୍ୟାସ କରିବାକୁ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କରୁଛି। ଏବଂ ମୁଁ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଦାବି କରୁଛି ଯେ, ମୁଁ ଯାହାକୁ ଅଭ୍ୟାସରେ ପରିଣତ କରିପାରିଲି, ତାହାକୁ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ମଧ୍ୟ ଅଭ୍ୟାସରେ ପରିଣତ କରି ପାରିବେ। କାରଣ ମୁଁ ତ ଜଣେ ଅତି ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟ ଏବଂ ଯେକୌଣସି ସାମାନ୍ୟତମ ମନୁଷ୍ୟ ପରି ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ନାନା ପ୍ରଲୋଭନ ପ୍ରତି ଉନ୍ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି ଓ ମୋ' ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ଦୁର୍ବଳତାମାନ ରହିଛି।[139]

ମୁଁ କେତେ ପାଟିରେ ବିଶ୍ୱ-ଅହିଂସା ବିଷୟରେ କହି ବୁଲୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୋର ପ୍ରୟୋଗଟି ଭାରତବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସୀମାବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଛି। ଯଦି ଏହି ପ୍ରୟୋଗଟି ସଫଳତା ଅର୍ଜନ କରେ, ପୃଥିବୀ ଅନାୟାସରେ ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନେବ। ଅବଶ୍ୟ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ବୃହତ ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ ସବୁବେଳେ ରହିଛି। ଏଭଳି ଏକ କୁଣ୍ଠା ପ୍ରକାଶ କରୁଛି ବୋଲି ମୁଁ ଆଦୌ ଚିନ୍ତିତ ନୁହେଁ। ଅଭେଦ୍ୟ ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ତଥାପି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତମ ହୋଇ ରହିଛି।[140]

କେଉଁ କାରଣରୁ କେଜାଣି, ମୁଁ ଇଉରୋପ ଓ ଆମେରିକା ଯିବାକୁ ଭାରି ଭୟ କରେ। ମୋ' ନିଜ ଦେଶର ଲୋକମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ମୁଁ ଏହି ଦୁଇ ମହାନ ଦେଶର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ଅବିଶ୍ୱାସ କରେ ବୋଲି ଯେ ସେମାନଙ୍କୁ ଭୟ କରେ, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ମୁଁ ଆପଣାକୁ ହିଁ ଅବିଶ୍ୱାସ କରିଥାଏ। ସ୍ୱାଦର ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ କିମ୍ବା ସୁନ୍ଦର ସ୍ଥାନ ଦେଖିବାପାଇଁ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ଯିବାଲାଗି ମୋ'ର କୌଣସି ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ। ସେସବୁ ଦେଶକୁ ଯାଇ ସାଧାରଣ ସଭାମାନଙ୍କରେ ବକ୍ତୃତା ଦେବାକୁ ମଧ୍ୟ ମୋ'ର କୌଣସି ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ। ସେଠାରେ ମୋତେ ମହାନ ବ୍ୟକ୍ତି ପରି ସ୍ୱାଗତ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଦିଆଯାଉ, ମୁଁ ସେହି କଥାକୁ ଘୃଣାକରେ। ସାଧାରଣ ସଭାମାନଙ୍କରେ ବକ୍ତୃତା ଦେବା ଓ ସାଧାରଣ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାରେ ଯେଉଁ ଭୟଙ୍କର କ୍ଳାନ୍ତି ଅନୁଭୂତ ହୁଏ, ତାହାକୁ ସହ୍ୟ କରିପାରିବାଭଳି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ମୁଁ ଆଉ କେବେହେଲେ ଲାଭକରିବି ବୋଲି ମୋ'ର ଆଦୌ ବିଶ୍ୱାସ ହେଉନାହିଁ।

ଯଦି ପରମେଶ୍ୱର ମୋତେ କେବେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତକୁ ପଠାଇବେ, ତେବେ ସେଠାରେ ବାସ କରୁଥିବା ଜନଗଣଙ୍କର ହୃଦୟ ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବାପାଇଁ ମୁଁ ସେଠାକୁ ଯିବି, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ତରୁଣମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକାଠି ବସି ଅତ୍ୟନ୍ତ କୋଳାହଳଶୂନ୍ୟ ଭାବରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାପାଇଁ ଏବଂ ସମାନଧର୍ମୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସହିତ—ସତ୍ୟ ବ୍ୟତିତ ଆଉ ଯେ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ଶାନ୍ତିକୁ ଭଲ ପାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ କରିବାର ବିଶେଷ ସୁବିଧାଟିକୁ ଲାଭ କରିବା ପାଇଁ ଯିବି।

ମାତ୍ର ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତକୁ ଦେଇପାରିଲା ଭଳି ଏବେ ମଧ୍ୟ ମୋ' ପାଖରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେଶ ନାହିଁ। ମୋ'ର ସନ୍ଦେଶଟି ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱଲାଗି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟବୋଲି ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ସତ,ମାତ୍ର ମୁଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରକୃତରେ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ, ମୋ' ନିଜ ଦେଶରେ ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ ମୁଁ ଏହାକୁ ସର୍ବୋତ୍ତମଭାବରେ

ପ୍ରଦାନ କରିପାରିବି, ତେବେ ସେହି ସନ୍ଦେଶଟିକୁ ଦେବା ମଧ୍ୟ ତାହାରି ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯିବ ।

ମୋ'ର ସନ୍ଦେଶ ନିମନ୍ତେ ଭାରତବର୍ଷର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ, ଯଦି ମୁଁ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଉପସଂହାରରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବି, ତେବେ ସେତେବେଳେ ମୋ'ର ସେହି ସନ୍ଦେଶଟିରେ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ତଥାପି ଶ୍ରୋତା ଖୋଜି ଆଉ ଅନ୍ୟ କୁଆଡ଼େ ଯିବାଲାଗି ଆଦୌ ମନ କରିବିନାହିଁ। ଯଦି ମୁଁ କେବେ ମଧ୍ୟ ଭାରତବର୍ଷର ବାହାରକୁ ଯିବାର ସାହସ କରିବି, ତେବେ ସନ୍ଦେଶଟିରେ ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ ତାହା କରିବି ; ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ, ଯେତେ ଧିର ଭାବରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଭାରତବର୍ଷ ଯେ ସେହି ସନ୍ଦେଶଟିକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଗ୍ରହଣ କରୁଛି, ସମସ୍ତଙ୍କର ସନ୍ତୋଷବିଧାନ ହେଲାଭଳି ମୁଁ ସେକଥାଟିକୁ କଦାପି ପ୍ରମାଣ କରି ଦେଖାଇ ଦେଇ ପାରିବିନାହିଁ।[141]

ଯେତେବେଳେ ମୁଁ କୌଣସି ମନ୍ଦପାଇଁ ଏକାନ୍ତ ଅସମର୍ଥ ହୋଇପଡ଼ିବି ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ସାମୟିକଭାବରେ ମଧ୍ୟ କର୍କଶ କିମ୍ୱା ଦମ୍ଭପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଦୌ କିଛି ହେଲେ ମୋ' ଭାବନାର ଜଗତ ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରି ନପାରିବ, ସେତେବେଳେ ଯାଇ, ତା ପୂର୍ବରୁ କଦାପି ନୁହେଁ, ମୋର ଅହିଂସା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୃଥିବୀର ସମସ୍ତଙ୍କର ହୃଦୟକୁ ସ୍ପର୍ଶ ଏବଂ ସଚଳ କରିଦେଇପାରିବ।[142]

ମୋ' ପରି ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ବ୍ୟକ୍ତି ହୁଏତ ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନରେ ସତ୍ୟର ପ୍ରୟୋଜନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଯିବେ, ମାତ୍ର ତାହାକୁ ସେହିମାନଙ୍କର ହିଁ ବିଫଳତା ବୋଲି କୁହାଯିବ, ସତ୍ୟରୂପୀ ସେହି ଶାଶ୍ୱତ ବିଧାନର ବିଫଳତା ବୋଲି କଦାପି କୁହାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ।[143]

5. ଅନ୍ତରର ବାଣୀ

ଜୀବନରେ ଏଭଳି ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଆସି ପହଞ୍ଚେ, ଯେତେବେଳେ କି କେତେକ ବିଷୟ ଲାଗି ବାହାରୁ କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ପାଇବା ଆଦୌ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏନାହିଁ। ଭିତରୁ ଥାଇ ସାନ କଣ୍ଠସ୍ୱରଟିଏ ଆମକୁ କହିବାକୁ ଲାଗେ, "ତୁ ଠିକ ବାଟରେ ଯାଉଛୁ, ବାଆଁ ବା ଡ଼ାହାଣ କୌଣସି ଦିଗକୁ ବଙ୍କାଇବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ; ତୁ କେବଳ ସେହି ସିଧା ଓ ଅଣଓସାରିଆ ବାଟଟିରେ ଚାଲୁଥା' ।"[144]

ଜୀବନରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଆସେ, ଯେତେବେଳେ କି ତୁମର ସର୍ବୋତ୍ତମ ବନ୍ଧୁମାନେ ତୁମର ମତକୁ ସମର୍ଥନ କରୁନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅବଶ୍ୟ କରିବାକୁ ହୁଏ। କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଦ୍ୱନ୍ଦ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା ସମୟରେ ତୁମ ଭିତରେ ରହିଥିବା ସେହି 'ସ୍ଥିର କ୍ଷୁଦ୍ର କଣ୍ଠସ୍ୱର'ଟି ହିଁ ତୁମପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅବଶ୍ୟ ନେଇ ପାରୁଥିବ।[145]

ଆତ୍ମଶୁଦ୍ଧତା ହାସଲ କରିବାପାଇଁ ଏକ ଅବିରାମ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କରିଥିବାରୁ ମୁଁ ମୋ ଭିତରେ ଥିବା ସେହି ସ୍ଥିର କ୍ଷୁଦ୍ର କଣ୍ଠସ୍ୱରଟିର କଥାକୁ ନିର୍ଭୁଲ ଏବଂ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଶୁଣି ପାରିବା ନିମନ୍ତେ କିଞ୍ଚିତ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରିପାରିଛି।[146]

ଭାରତରେ ଥିବା ସେହି ସ୍ଥିର କ୍ଷୁଦ୍ର କଣ୍ଠସ୍ୱରଟିର କଣ୍ଠକୁ ରୁଦ୍ଧ କରିଦେଲେ ମୁଁ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରୁ ହିଁ ମୋର ସକଳ ଉପଯୋଗିତାକୁ ହରାଇ ବସିବି।[147]

ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ ଆଦୌ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଭାବରେ କରେନାହିଁ। ଭିତରେ ରହିଥିବା ସେହି ବାଣୀଟିର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମାନି ହିଁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କରିଯାଏ।[148]

ଆଦୌ ମିଥ୍ୟା ଦାବି ନୁହେଁ

ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଜୀବନରେ ପ୍ରକୃତରେ ଏଭଳି କିଛି ଘଟୁନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ଦିବ୍ୟ ପ୍ରେରଣାଦ୍ୱାରା ଅଥବା ତା ଅନ୍ତରସ୍ଥ ବାଣୀଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛି ବୋଲି ମିଥ୍ୟା ଦାବି କରିବସିଲେ କୌଣସି ପାର୍ଥିବ ପ୍ରଭୁସତ୍ତାର କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱକୁ ମାନି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ବୋଲି ଦାବି କରୁଥିବା ଲୋକର ଦଶାଠାରୁ ତାହାର ଦଶା ଅଧିକ ଶୋଚନୀୟ ହୋଇପଡ଼ିବ। ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିଟି ଧରା ପଡ଼ିଗଲେ କେବଳ ତା' ଶରୀର ଉପରେ କୌଣସି ଆଘାତ ପାଇ ରକ୍ଷାପାଇଯିବ ସିନା, ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ହୁଏତ ଉଭୟ ଶରୀର ଏବଂ ଆତ୍ମାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ।

ଉଦାର ସମୀକ୍ଷକମାନେ ମୋ'ଠାରେ କୌଣସି ଶଠତାର ଆରୋପ କରନ୍ତି ନାହିଁ ସତ, ମାତ୍ର କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି ଯେ ମୁଁ ହୁଏତ କୌଣସି ମୋହ ବା ଭ୍ରମର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି। ଯଦି ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ମିଥ୍ୟା ଦାବି କରୁଥାନ୍ତି, ତେବେ ତାହାର ଫଳ ଯାହା ହୁଅନ୍ତା, ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ତାହାର ଫଳ ଆଦୌ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ଭିନ୍ନ ହେବନାହିଁ। ମୋ' ଭଳି ଜଣେ ବିନମ୍ର ଅନ୍ୱେଷଣକାରୀକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଧିକ ସାବଧାନ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଭଗବାନ ସ୍ୱୟଂ ତା'ର ମାର୍ଗ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ତା'କୁ ନିଜକୁ ଶୂନ୍ୟସଂଖ୍ୟାକୁ ହିଁ ହ୍ରାସ କରି ଆଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଏହି ବିଷୟରେ ମୁଁ ଆଉ ଅଧିକ କିଛି କହିବିନାହିଁ।

ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋହ ଅଥବା ଭ୍ରମର କୌଣସି ସ୍ଥାନ ଆଦୌ ନାହିଁ। ମୁଁ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସରଳ ବୈଜ୍ଞାନିକ ସତ୍ୟର ଉପସ୍ଥାପନା କରିଛି ; ଆବଶ୍ୟକ ଯୋଗ୍ୟତାଟିକୁ ହାସଲ କରି ପାରିବାଲାଗି ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଯଥାର୍ଥ ଇଚ୍ଛା ଏବଂ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ରହିଛି, ସେମାନେ ସେହି ସତ୍ୟଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିବେ। ଯଦି ଉପଯୁକ୍ତ ସଂକଳ୍ପଶକ୍ତି ରହିଥିବ, ତେବେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝିବା ଅବିଶ୍ୱସନୀୟ ଭାବରେ ସହଜ ହେବ ଏବଂ ସହଜରେ ଅର୍ଜନ ମଧ୍ୟ କରାଯାଇ ପାରିବ।[149]

ତୁମେ ଆଉ କାହା ଉପରେ ନୁହେଁ, ନିଜ ଉପରେ ହିଁ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଥିବ। ତୁମେ ନିଜ ଅନ୍ତରର ବାଣୀକୁ ଶୁଣି ପାରିବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ; ମାତ୍ର, ଯଦି 'ଅନ୍ତରର ବାଣୀ' କଥାଟି ତୁମକୁ ଅଡୁଆ ଲାଗୁଥାଏ, ତେବେ ତୁମେ ତାହାକୁ ବିବେକର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କହିପାରିବ। ତୁମେ କାହାରି କଥାଟିକୁ ମାନିବ ; ଏବଂ ଯଦି ତୁମେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭଗବାନ ତୁମ ଭିତରେ ରହି କଥା କହୁଛନ୍ତି ବୋଲି କହିବାକୁ ମନ କରିବ, ତେବେ ଆଉ କୌଣସି ଉପାଦାନର ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଏପରି ହେଉଛି ବୋଲି ତୁମେ ଅବଶ୍ୟ କହିବ ବା ଅନୁଭବ କରୁଥିବ ଏବଂ ଶେଷରେ ତାହାହିଁ ଭଗବାନ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହେବ। କାରଣ, ଏହି ବିଶ୍ୱବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ସୌଭାଗ୍ୟବଶତଃ ସେହି ଭଗବାନଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କେହି ନାହାନ୍ତି ଓ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ନାହିଁ।

ମୁଁ ଏହି କଥାଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ କହିବି ଯେ, ଅନ୍ତରସ୍ଥ ବାଣୀର ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ବୋଲି ଦାବି କରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଭିତରେ ସେହିପରିଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନା ପ୍ରକୃତରେ କାର୍ଯ୍ୟ

କରୁଥାଏ । ଯାବତୀୟ ଅନ୍ୟ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଗଳି ଭିତରେ ଥିବା ସେହି ସ୍ଥିର କ୍ଷୁଦ୍ର ବାଣୀର ନିର୍ଦ୍ଦେଶଟିକୁ ଶୁଣି ପାରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟ ଆଗରୁ ପ୍ରୟାସ କରିବାକୁ ଏବଂ ଅନୁରୂପ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ନେବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ସମ୍ଭବତଃ ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରିବାର ବେଳ ଅପେକ୍ଷା ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧିକ କରିବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ଏବଂ ଦାବି କରୁଥିବା ହଜାରେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ହୁଏତ ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ କେତେଜଣ ଆପଣାର ଦାବିକୁ ପ୍ରତିପାଦିତ କରିବାରେ ସଫଳ ହେଉଥିଲେ ମଧ, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଦାବିରେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ହେଉ ନଥାଏ, ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ ସ୍ୱୀକାର ଏବଂ ସହ୍ୟ କରିନେବାରେ ତଥାପି ଏକ ଔଚିତ୍ୟ ରହିଥାଏ ।[150]

କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାର ଅନ୍ତରର ବାଣୀଟିକୁ ଯେ ଅବଶ୍ୟ ଶୁଣୁଥିବେ, ମୋ' ଜାଣିବାରେ କେହି ସେହି ସମ୍ଭାବନାଟି ବିଷୟରେ ସନ୍ଦେହ ବ୍ୟକ୍ତ କରିନାହାନ୍ତି । ଏବଂ ଅନ୍ତରର ବାଣୀଠାରୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଇ କଥା କହୁଛି ବୋଲି ଦାବି କରୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର କଥା ମଧ ପ୍ରକୃତ ହୋଇଥିଲେ ତାହା ପୃଥିବୀ ଲାଗି ଅବଶ୍ୟ ଲାଭଜନକ ହେବ । ହୁଏତ ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ଦାବି କରିବେ, ମାତ୍ର ସମସ୍ତେ ତାହାକୁ କଦାପି ସିଦ୍ଧ କରି ପାରିବେନାହିଁ । ମାତ୍ର, ମିଛ ଦାବି କରୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ନିବୃତ୍ତ କରି ରଖିବା ପାଇଁ ସେହି ଦାବିକୁ କଦାପି ଦବାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରିବନାହିଁ, ଦବାଇବା ଉଚିତ୍ ମଧ ହେବନାହିଁ ।

ଯଦି ଅନେକ ମନୁଷ୍ୟ ସତକୁ ସତ ଅନ୍ତରବାଣୀର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରନ୍ତି, ସେଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ବିପଦ ଘଟିବାର ଆଶଙ୍କା ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର କଥା ଯେ, କପଟାଚରଣକୁ ବନ୍ଦ କରିବା ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରତିକାରନଥାଏ । ଅନେକ ମନୁଷ୍ୟ ଗୁଣର ଅଧିକାରୀ ବୋଲି ନିଜକୁ ଛଳନା କରି ଦେଖାଇବେ ବୋଲି ଗୁଣକୁ ଦାବିଦେବା କଦାପି ଉଚିତ୍ ହେବନାହିଁ । ନିଜ ଅନ୍ତରବାଣୀର ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ କଥା କହୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଦାବି କରୁଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସର୍ବଦା ପୃଥିବୀ ସାରା ରହି ଆସିଛନ୍ତି । ମାତ୍ର, ସେମାନଙ୍କର ଅଳ୍ପକାଳ ସ୍ଥାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଦ୍ୱାରା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୃଥିବୀ ଆଦୌ ପୋତିହୋଇ ପଡ଼ିନାହିଁ ।

ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ବାଣୀକୁ ଶୁଣିବାଲାଗି ସମର୍ଥ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ତାକୁ ଦୀର୍ଘକାଳଲାଗି ଏକ ବେଶି କଠିନ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ମଧଦେଇ ଗତି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ, ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ତରର ବାଣୀ ହିଁ କଥା କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ, ସେତେବେଳେ ତାହାକୁ ଚିହ୍ନିବାରେ ଆଦୌ ଭୁଲ ହେବନାହିଁ । ଆମେ ପୃଥିବୀକୁ କଦାପି ଚିରକାଳଲାଗି ବୋକା ବନାଇବାରେ ସଫଳ ହେବାନାହିଁ । ତେଣୁ ମୋ' ଭଳି ନମ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିଟିଏ ଦବିଯିବାକୁ ଚାହୁଁନାହିଁ ଓ ନିଜ ଅନ୍ତର ବାଣୀକୁ ଶୁଣିଛି ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବାରୁ ତାହାର କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଦାବି କରିବାକୁ ସାହସ କରୁଛି ବୋଲି ପୃଥିବୀରେ ଅରାଜକତା ସୃଷ୍ଟି ହେବାର ଆଦୌ କୌଣସି ଆଶଙ୍କା ନାହିଁ ।[151]

ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ବାଣୀ ମୁଁ ଶୁଣି ପାରୁଛି ବୋଲି ଯେ ମୁଁ ନୂଆ ହୋଇ ଦାବି କରୁଛି, ସେ କଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର ବିଷୟ ଏହି ଯେ, ପରିଣାମ ଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମାଧମରେ ମୁଁ ମୋ'ର ସେହି ଦାବିଟିକୁ ପ୍ରମାଣ କରି ଦେଖାଇ ଦେଇ ପାରିବିନାହିଁ । ଯଦି ଭଗବାନ ତାଙ୍କଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟ ଜୀବମାନଙ୍କର ଏକ ପ୍ରମାଣର ବସ୍ତୁ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଅନ୍ତି, ତେବେ ସେ ଆଉ କଦାପି ଭଗବାନ ହୋଇ ରହିବେ ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଅଧିକରୁ ଅଧିକ

ଭୟଙ୍କର ଅଗ୍ନିପରୀକ୍ଷାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସେ ତାଙ୍କର ଜଣେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରଣୋଦିତ ଭୃତ୍ୟକୁ ଅବଶ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ଶକ୍ତି ଦେଇଥାନ୍ତି।

ଅଧିକରୁ ଅଧିକ କାମ ଆଦାୟ କରୁଥିବା ଏହି ପରମ ମାଲିକଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଁ ଗତ ଅର୍ଦ୍ଧଶତାବ୍ଦୀରୁ ଅଧିକ କାଳ ହେଲା ଜଣେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରଣୋଦିତ ଭୃତ୍ୟ ହୋଇ ରହିଛି। ବର୍ଷ ପରେ ବର୍ଷ ଅତିବାହିତ ହୋଇ ଯାଉଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର କଥା ମୋ' ଲାଗି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଶ୍ରୁତିଗୋଚର ହୋଇଛି। କାଳିମାତମ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ସେ ମୋତେ କେବେ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଇ ନାହାନ୍ତି। ସେ ମୋତେ ଅନେକ ସମୟରେ ମୋ' ନିଜଠାରୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିଛନ୍ତି ଏବଂ ମୋ' ଭିତରେ ସ୍ୱାଧୀନତା ସହିତ ବାଟ ଚାଲିବାର ଏତେ ଟିକିଏ ଅବଶୋଷ ମଧ୍ୟ ରଖିନାହାନ୍ତି। ତାଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଁ ନିଜକୁ ଯେତିକି ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ସମର୍ପିତ କରିଦେଇ ପାରିଛି, ମୁଁ ସେତିକି ଅଧିକ ଆନନ୍ଦର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଛି।[152]

ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଧ୍ୱନି

ମୋ' ଲାଗି ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଧ୍ୱନି, ବିବେକର, ସତ୍ୟର, ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବାଣୀର ଅଥବା ସେହି ସ୍ଥିର କ୍ଷୁଦ୍ର କଥାଟିର ଆବାଜ–ଏହିଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥ ଗୋଟିଏ। ମୁଁ କୌଣସି ଆକାର କେବେ ଦେଖିନାହିଁ। ଦେଖିବାକୁ କେବେ ଚେଷ୍ଟା କରିନାହିଁ, କାରଣ ଭଗବାନଙ୍କର କୌଣସି ଆକାର ନାହିଁ ବୋଲି ମୁଁ ସର୍ବଦା ବିଶ୍ୱାସ କରିଆସିଛି। ମାତ୍ର, ମୁଁ ଯାହା ପ୍ରକୃତରେ ଶୁଣୁଥିଲି, ତାହା ହେଉଛି ଏକ ଆବାଜ, ଯାହାକି ଅନେକ ଦୂରରୁ ଆସୁଥିଲା ଅଥଚ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିକଟ ହୋଇ ରହିଥିଲା। ଭୁଲ ଅନୁମାନର କୌଣସି ଅବକାଶ ହିଁ ନଥିଲା, କାରଣ ସତେ ଯେପରି ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ସ୍ୱର ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ମୋତେ କ'ଣ କହିବାରେ ଲାଗିଥିଲା ଏବଂ ତାହାକୁ ନଶୁଣିବାର କୌଣସି ଚାରା ହିଁ ନଥିଲା। ଯେତେବେଳେ ଆବାଜଟିକୁ ଶୁଣିଲି, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଆଦୌ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁନଥିଲି। ଆବାଜଟି ଶୁଣିବାପୂର୍ବରୁ ମୋ' ଭିତରେ ଏକ ଭୟଙ୍କର ସଂଘର୍ଷ ଲାଗିଥିଲା। ସେତିକିବେଳେ ମୁଁ ହଠାତ୍ ଆବାଜଟିକୁ ଶୁଣିପାରିଲି। ମୁଁ ଶୁଣିଲି, ଏହା ସେହି ଆବାଜ ବୋଲି ନିଶ୍ଚିତ ହେଲି ଏବଂ ସଂଘର୍ଷ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା। ମୁଁ ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲି, ସେହି ଅନୁସାରେ ସଂକଳ୍ପଟି କଲି, ମୋ' ଉପବାସର ତାରିଖ ଏବଂ ସମୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହେଲା...

ମୁଁ ଶୁଣିଥିବା ଆବାଜଟି ପ୍ରକୃତରେ ଯେ ତାଙ୍କରିଠାରୁ ଆସିଲା ଏବଂ ତାହା ଯେ ଆଦୌ ମୋ'ର ଉତ୍ତେଜିତ କଳ୍ପନାର ପ୍ରତିଧ୍ୱନି ନଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ମୋତେ ଆହୁରି କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ କି? ସଂଶୟବାଦୀର ସଂଶୟ ଦୂର କରିବାପାଇଁ ମୋ' ପାଖରେ ଆଉ ଅଧିକ କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ନାହିଁ। ଏହାକୁ ସେ କେବଳ ଏକ ଆତ୍ମବିଭ୍ରମ ଅଥବା ମୋହର ଅବସ୍ଥା ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ କହି ପାରିବ। ହୁଏତ ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ତାହାହିଁ ଥିଲା। ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ କୌଣସି ପ୍ରତିପ୍ରମାଣ ଆଦୌ ଦେଇପାରିବି ନାହିଁ। ମାତ୍ର ମୁଁ କେବଳ ଏତିକି କହିପାରିବି ଯେ, ମୋ' ବିରୁଦ୍ଧରେ ସମଗ୍ର ସଂସାର ଏକସ୍ୱର ହୋଇ ରାୟ ଦେବାକୁ ଆସିଲେ ମଧ୍ୟ, ମୁଁ ଯାହା ଶୁଣିଲି, ତାହା ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଆବାଜ ଥିଲା, ତାହା ମୋତେ ମୋ'ର ସେହି ବିଶ୍ୱାସରୁ କଦାପି ବିଚଳିତ କରି ପାରିବନାହିଁ।

ମାତ୍ର ଅନେକ ଲୋକ ଭାବନ୍ତି ଯେ ଭଗବାନ ହେଉଛନ୍ତି ଆମ ନିଜ କଳ୍ପନାର କେବଳ ଏକ ସର୍ଜନା ମାତ୍ର। ଯଦି ତାହା ସତ୍ୟ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ତ ଆଉ କୌଣସି କିଛିକୁ ପ୍ରକୃତ ବୋଲି ଆଦୌ କହି ହେବନାହିଁ, ସବୁକିଛିକୁ ହିଁ ଆମ ନିଜ କଳ୍ପନାର ସର୍ଜନା ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଏପରି ହୋଇଥିଲେ ମଧ, ମୋ'ର କଳ୍ପନା ମୋ' ଉପରେ ଅଧିକାର ବିସ୍ତାର କରି ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ କେବଳ ତାହାରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ଯାହାକିଛି କରିପାରିବି। ପ୍ରକୃତରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ପ୍ରକୃତ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ କେବଳ ଆପେକ୍ଷିକ ଭାବରେ ପ୍ରକୃତ ବୋଲି କୁହାଯିବ। ମୋ' ପାଇଁ ସେହି ଆବାଜଟି ମୋ' ଅସ୍ତିତ୍ୱଠାରୁ ମଧ ଅଧିକ ପ୍ରକୃତ ହୋଇ ରହିଥିଲା। ତାହା ମୋତେ କେବେହେଲେ ଧୋକା ଦେଇନାହିଁ, ବା ସେହି କାରଣରୁ ଅନ୍ୟ କାହାକୁ ମଧ ଧୋକା ଦେଇନାହିଁ। ଏବଂ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯଦି ଇଚ୍ଛା କରିବ, ତେବେ ସେହି ଆବାଜଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଶୁଣିପାରିବ। ତାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧରେ ରହିଛି। ମାତ୍ର, ଅନ୍ୟ ସକଳ ବସ୍ତୁ ପରି, ସେଥିଲାଗି ପୂର୍ବରୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରସ୍ତୁତିର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି।[153]

ଠିକ୍ ହେଉ ବା ଭୁଲ ହେଉ, ମୁଁ ଜାଣିଛି ଯେ ଜଣେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ହିସାବରେ ମୁଁ କଳ୍ପନା କରି ପାରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆପଦ ଓ ଅସୁବିଧା ସମୟରେ କେବଳ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ସହାୟତା ବ୍ୟତୀତ ମୋ'ର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସମ୍ବଳ ନାହିଁ। ଏବଂ, ସମସ୍ତେ ଏହିପରି ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ ବୋଲି ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରିବି ଯେ, ମୋ'ର ଯେଉଁ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟର ଅର୍ଥ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିହୁଏନାହିଁ ବୋଲି ମନେ ହେଉଥାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ଭିତରୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନା ପାଇ ହିଁ କରିଥାଏ।

ଏହା ମୋ' ଉତ୍ତେଜିତ କଳ୍ପନାରୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା ଏକ ବସ୍ତୁ ବି ହୋଇପାରେ। ଯଦି ସେପରି ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ମୁଁ ସେହି କଳ୍ପନାକୁ ପ୍ରଂଶସା ହିଁ କରିବି, କାରଣ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରାୟ ପଞ୍ଚାବନ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ କାଳର ଏକ ବହୁ ବୈଚିତ୍ର୍ୟମୟ ଜୀବନରେ ଏହା ମୋ'ର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିଆସିଛି। ମୋତେ ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ମୁଁ ସଚେତନଭାବରେ ସେହି ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ ଉପରେ ହିଁ ଆସ୍ଥା ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଶିକ୍ଷା କରିସାରିଥିଲି।[154]

୬. ମୋ ଉପବାସଗୁଡ଼ିକ

ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ଦୁଃଖକୁ ତୁମେ ଦୂର କରି ନପାରୁଥିବ, ସେତେବେଳେ ତୁମେ ଉପବାସ କରିବ ବୋଲି ମୋ'ର ଧର୍ମ ମୋତେ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଛି।[155]

ମୋ' ଉପବାସଗୁଡ଼ିକ ମୋ ଅସ୍ତିତ୍ୱର ଏକ ଅଂଶସ୍ୱରୂପ। ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ, ମୋ' ଆଖିଗୁଡ଼ିକ ନଥିଲେ ମୁଁ ଯେପରି ଆଦୌ ଚଳି ପାରୁନଥାନ୍ତି, ସେହିପରି ଉପବାସଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ ମଧ ଆଦୌ ଚଳିପାରିବି ନାହିଁ। ବାହାରର ପୃଥିବୀ ନିମନ୍ତେ ଆଖିଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି, ଅନ୍ତରର ପୃଥିବୀପାଇଁ ଉପବାସଗୁଡ଼ିକ ମଧ ଠିକ୍ ସେହିପରି।[156]

ଉଚ୍ଚତର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ

ଏହି ଉପବାସଗୁଡ଼ିକ ସକାଶେ ମୁଁ ସ୍ୱୟଂ ଦାୟୀ ନୁହେଁ। ମୋ' ନିଜର ଚିତ୍ତବିନୋଦନ ପାଇଁ ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କରେନାହିଁ। ବିଖ୍ୟାତ ହେବାର ଲୋଭରେ ମୁଁ ମୋ' ଶରୀରକୁ କଦାପି କଷ୍ଟ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ। ଉପବାସ ସମୟରେ ମୁଁ କ୍ଷୁଧାର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଶ୍ୱସ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ଖୁସୀ ହୋଇ ସହ୍ୟ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ କେହି ଯେପରି କଳ୍ପନା ନକରନ୍ତି ଯେ ମୁଁ କୌଣସି କଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରେନାହିଁ। ଏହି ଉପବାସଗୁଡ଼ିକ ଏକ ଉଚ୍ଚତର ଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ମୋ ଉପରେ ଆସି ଲଦାହୋଇଛି ଏବଂ ତଜ୍ଜନିତ ଦୁଃଖକୁ ସହ୍ୟ କରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସେହି ଶକ୍ତିଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉଛି ବୋଲି ମୋ' ଉପବାସଗୁଡ଼ିକ ମୋ' ଲାଗି ସହନୀୟ ହୋଇଥାଏ।[157]

ଆଉ କାହାର ଆଦେଶରେ ମୁଁ ଉପବାସ କରିପାରେନାହିଁ। ଏହି (ଆମରଣ) ଉପବାସଗୁଡ଼ିକୁ କାହାରି ଆଦୌ ହାଲୁକାଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ହେବନାହିଁ। ସେଗୁଡ଼ିକ ହୁଏତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅବାଞ୍ଛିତ ବି ହୋଇପାରେ। କ୍ରୋଧର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଏହି ଅନଶନ କରାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ। କ୍ରୋଧ ହେଉଛି ଏକ କ୍ଷଣିକ ପାଗଳାମି। ତେଣୁ, ଯେତେବେଳେ ମୋ' ଭିତରେ ଥିବା ସେହି ସ୍ଥିର କ୍ଷୁଦ୍ର ଆବାଜଟି ମୋତେ ଅନଶନ କରିବାପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବ, କେବଳ ସେତିକିବେଳେ ହିଁ ମୁଁ ଅନଶନ କରିପାରିବି।[158]

ଉପବାସ ଓ ପ୍ରାର୍ଥନା

ଏକ ପ୍ରକୃତ ଉପବାସ ଶରୀର, ମନ ଏବଂ ଆତ୍ମାକୁ ଆବର୍ଜନାରୁ ମୁକ୍ତ କରେ। ଏହା ଶରୀରକୁ ଦମନ କରେ ଏବଂ ସେହି ଅନୁପାତରେ ଆତ୍ମାର ମୁକ୍ତିବିଧାନ କରେ। ଏକ ଆନ୍ତରିକତାଯୁକ୍ତ ପ୍ରାର୍ଥନା ଅଲୌକିକ ସାଧନମାନ କରିପାରେ। ପ୍ରାର୍ଥନା ହେଉଛି ତଥାପି ଆହୁରି ଅଧିକ ଶୁଦ୍ଧତା ନିମନ୍ତେ ଆତ୍ମାର ତୀବ୍ର ଅଭିଳାଷ। ଏହିପରିଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧ ହେଉଥିବା ଶୁଦ୍ଧତାକୁ ଯେତେବେଳେ ଏକ ଉଚ୍ଚତର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଲାଗି ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ପାରିବ, ସେତେବେଳେ ତାହାହିଁ ଏକ ପ୍ରାର୍ଥନାରେ ପରିଣତ ହୋଇଯିବ।[159]

ମୁଁ ଭାବୁଛି, ଉପବାସ ବ୍ୟତୀତ ପ୍ରାର୍ଥନା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ଏବଂ ପ୍ରାର୍ଥନା ବ୍ୟତୀତ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଯଥାର୍ଥ ଉପବାସ ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ।[160]

ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପବାସ ହେଉଛି ଆପଣା ଅହଂବୋଧର ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଯଥାର୍ଥ ତ୍ୟାଗ। ଏହାହିଁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ପ୍ରାର୍ଥନା। ଆପଣ ମୋ'ର ଜୀବନକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ ଓ ତାହା ସର୍ବଦା କେବଳ ଆପଣଙ୍କ ଲାଗି ହିଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହୁ! ଏହା କେବଳ ମୁହଁର ଭାଷା ନୁହେଁ, ବା ଏକ ଅଳଙ୍କାରଯୁକ୍ତ କଥା ନୁହେଁ। ସେପରି ହେବା ମଧ୍ୟ ଉଚିତ ନୁହେଁ। କୌଣସି କାର୍ପଣ୍ୟ ଆଦୌ ନକରି ଆପଣାକୁ କୌଣସି ଚିନ୍ତା ନରଖି ଆନନ୍ଦର ସହିତ ଦେଇଦେବା—ତାହାହିଁ ପ୍ରାର୍ଥନା। ଖାଦ୍ୟ ଓ ଜଳଗ୍ରହଣରୁ ନିବୃତ୍ତ ରହିବା ହେଉଛି ପ୍ରକୃତ ସମର୍ପଣର ଆରମ୍ଭ ମାତ୍ର, ଏହାର କ୍ଷୁଦ୍ରତମ ଅଂଶ ମାତ୍ର।[161]

ଶରୀରକୁ ବଶରେ ଆଣିବା

ଭଗବତ୍-କରୁଣାର ଫଳସ୍ୱରୂପ ହୋଇ ନଥିଲେ, ଉପବାସକୁ ଆଉ ଅଧିକ କିଛି ନକହିଲେ ମଧ୍ୟ କେବଳ ଏକ ନିରର୍ଥକ ଖାଦ୍ୟବର୍ଜନ ବୋଲି କୁହାଯିବ ।[162]

ମାନସିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ହିଁ ସବୁ କିଛି ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣିଛି । ଠିକ୍ ଯେପରି ପ୍ରାର୍ଥନାରେ ଆମେ ଗୋଟିଏ ଚଢ଼େଇପରି ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ଯନ୍ତ୍ରବତ୍ ଗଳଗଳ ଗାଇଯାଇ ପାରିବା, ସେହିପରି ଉପବାସ ଦ୍ୱାରା ହୁଏତ ଶରୀରକୁ ଯନ୍ତ୍ରବତ୍ କଷ୍ଟ ଦେଇପାରିବା ।... ଏଥିରୁ କୌଣସିଟି ଭିତରେ ରହିଥିବା ଆତ୍ମାକୁ ଆଦୌ ସ୍ପର୍ଶ କରି ପାରିବନାହିଁ ।[163]

ମୁଁ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଯେ, ଶରୀରକୁ ବଶ କରି ରଖିବାର ସମାନୁପାତଭାବରେ ହିଁ ଆତ୍ମାର ଶକ୍ତିରେ ବୃଦ୍ଧି ଘଟିଥାଏ ।[164]

ଶରୀର ଯେତେବେଳେ ବିଦ୍ରୋହ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ, ସେତେବେଳେ ତାହାର ଦମନ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଲାଗି ଏକ ଆବଶ୍ୟକତାରେ ପରିଣତ ହୋଇଥାଏ । ମାତ୍ର ଶରୀର ଯେତେବେଳେ ବଶକୁ ଆସିଯାଏ ଓ ସେବକରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ, ସେତେବେଳେ ତାହାକୁ ଏକ ପାପ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ । ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ କହିଲେ, ଶରୀରକୁ ଦମନ କରି ରଖିବାରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅନ୍ତର୍ନିଷ୍ଠ ଗୁଣ ନଥାଏ ।[165]

ଶରୀରକୁ ତା'ର ତୃପ୍ତିରୁ ନିବୃତ୍ତ କରି ରଖିବାଦ୍ୱାରା ଅବଶ୍ୟ କିଛି ଫଳ ମିଳିଥାଏ । ଶରୀରକୁ ଦମନ କରି ନପାରିଲେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ମୁହାଁମୁହିଁ ଦେଖି ହୁଏନାହିଁ । ଭଗବାନଙ୍କର ଏକ ମନ୍ଦିର ହିସାବରେ ଶରୀର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାବତୀୟ କର୍ମ କରିବା ଗୋଟିଏ କଥା ଏବଂ ଶରୀରକୁ କେବଳ ବାସନାତୃପ୍ତିର ଘରପରି ବିଚାର କରି ସେହି ଅନୁସାରେ ବିବିଧ କର୍ମରେ ଲିପ୍ତ ହୋଇ ରହିବା, ତାହା ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା ।[166]

ମୋ' ନିଜର ଏବଂ ମୋ'ପରି ଝୁଙ୍କ୍ ରହିଥିବା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ସମଗ୍ର ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ମୁଁ କୌଣସି କୁଣ୍ଠା ନରଖି କହୁଛି : (1) ଯଦି ତୁମର ପରିଷ୍କାର ମଳତ୍ୟାଗ ହେଉନାହିଁ, ତେବେ ଉପବାସ କର ; (2) ଯଦି ରକ୍ତହୀନତା ରହିଛି, ତେବେ ଉପବାସ କର ; (3) ଯଦି ଜ୍ୱର ହେବାପରି ଲାଗୁଛି, (4) ଯଦି ଖାଦ୍ୟ ହଜମ ହେଉନାହି, (5) ଯଦି ମୁଣ୍ଡ ବଥାଉଛି, (6) ଯଦି ଗଣ୍ଠିବାତ ରହିଛି, (7) ଯଦି ଦେହରେ ବାତ ଦୋଷ ରହିଛି, (8) ଯଦି ତୁମେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ରୋଧାନ୍ୱିତ ହୋଇପଡ଼ିଛ, (9) ଯଦି ଭାରି ନିରାଶ ଲାଗୁଛି ଏବଂ (10) ଯଦି ତୁମେ ଆନନ୍ଦରେ ଅତି ବିହ୍ୱଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଛ, ତେବେ ଉପବାସ କର ।[167]

କାହାକୁ ବାଧ କରିବାପାଇଁ ଉପବାସ

ତୁମେ ଯାହାକୁ ଭଲ ପାଉଥିବ, କେବଳ ତାହାରି ବିରୋଧରେ ତୁମେ ଉପବାସ କରିପାରିବ ; ତା'ଠାରୁ ତୁମର କୌଣସି ଅଧିକାର ଆଦାୟ କରିବାକୁ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ତାହାର ଆଚରଣରେ କୌଣସି ସୁଧାର ଆଣିବାପାଇଁ ତୁମେ ଉପବାସ କରିବ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଜଣେ ମଦ୍ୟପ

ପିତା ପାଇଁ ତାର ପୁଅ ଉପବାସ କରିପାରିବ। ବମ୍ବେରେ ଓ ତା'ପରେ ବର୍ଦ୍ଧୋଲିରେ ମୁଁ ଯେଉଁ ଉପବାସ କରିଥିଲି, ତାହା ସେହି ପ୍ରକାରର ଉପବାସ ଥିଲା। ଯେଉଁମାନେ ମୋତେ ଭଲ ପାଉଥିଲେ, ସେହିମାନଙ୍କ ଭିତରେ କେତେକ ସୁଧାର ଆଣିବାକୁ ମୁଁ ଉପବାସ କରିଥିଲି। ମାତ୍ର, ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ମୁଁ ଜେନେରାଲ ଡାୟାରଙ୍କର ସୁଧାର ଲାଗି ଆଦୌ ଉପବାସ କରିବି ନାହିଁ, କାରଣ ସେ ମୋତେ କେବଳ ଯେ ଭଲ ନପାଆନ୍ତି ତାହା ନୁହେଁ, ନିଜକୁ ମୋ'ର ଶତ୍ରୁ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଭାବନ୍ତି।[168]

କାହାକୁ ବାଧ୍ୟ କରିବାପାଇଁ ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ଉପବାସ କରାଯାଇପାରେ, ସେକଥା ଅସ୍ୱୀକାର କରି ହେବନାହିଁ। କୌଣସି ସ୍ୱାର୍ଥପ୍ରଣୋଦିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହାସଲ କରିବାପାଇଁ ଏଭଳି ଉପବାସମାନ କରାଯାଇଥାଏ। କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରିବାକୁ କିମ୍ବା ସେହିପରି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟସାଧନ କରିବାକୁ ଯଦି ଉପବାସ କରାଯାଏ, ତେବେ ତାହାକୁ ବାଧ୍ୟ କରିବା ବା ଅନୁଚିତ ପ୍ରଭାବ ପକାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଏପରି ଅନୁଚିତ ପ୍ରଭାବ ପକାଇବାରେ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେବାପାଇଁ ମୁଁ ଆଦୌ କୁଣ୍ଠିତ ହେବିନାହିଁ।

ମୋ' ବିରୋଧରେ ଯେଉଁସବୁ ଉପବାସ କରାଯାଇଛି କିମ୍ବା ଯେଉଁସବୁ ଉପବାସ କରିବାର ଧମକ ଦିଆଯାଇଛି, ମୁଁ ନିଜେ ସଫଳତାର ସହିତ ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିରୋଧ କରିଆସିଛି। ଏକ ସ୍ୱାର୍ଥପ୍ରଣୋଦିତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଓ ସ୍ୱାର୍ଥମୁକ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ବିଭାଜକ ରେଖାଟି ଅନେକ ସମୟରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସ୍ପଷ୍ଟବୋଲି ଯଦି ଯୁକ୍ତି କରାଯାଏ, ତେବେ ମୁଁ ଏତିକି କହିବି ଯେ ଯିଏ ନିଜ ଉପବାସର ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ସ୍ୱାର୍ଥପ୍ରଣୋଦିତ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ବୋଲି ବିଚାର କରୁଛି, ତା'ଦ୍ୱାରା ଉପବାସ କରିବାର ବ୍ୟକ୍ତି ମୃତ୍ୟୁ ମୁଖରେ ପଡ଼ିବାର ଆଶଙ୍କା ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ତଥାପି ସାହସର ସହିତ ଉପବାସ ପାଖରେ ମସ୍ତକ ନତ କରିବାକୁ ନାହିଁ କରିଦେବ। ସେମାନଙ୍କର ମତରେ ଅଯୋଗ୍ୟ କାରଣରେ କରାଯାଉଥିବା ଉପବାସଗୁଡ଼ିକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ଧ୍ୟାନ ନଦେବାର ଅଭ୍ୟାସଟିର ଅନୁଶୀଳନ କରାଯାଇ ପାରିଲେ, ସେହିସବୁ ଉପବାସର ଆଉ ବାଧ୍ୟ କରିବାର କିମ୍ବା ଅଯଥା ପ୍ରଭାବ ପକାଇବାର କୌଣସି ଦୋଷ ଆଦୌ ରହିବନାହିଁ।

ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନରେ ଯାବତୀୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ପରି ଉପବାସକୁ ଆମେ ଉଭୟ ବୈଧ ଅଥବା ଅବୈଧଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବା। ମାତ୍ର ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଅସ୍ତ୍ରଭଣ୍ଡାରର ଏକ ବୃହତ୍ ଅସ୍ତ୍ରରୂପେ, ତାହାର ଅପବ୍ୟବହାର ହେବାର ଆଶଙ୍କା ରହିଛି ବୋଲି ତାହାକୁ କଦାପି ବର୍ଜନ କରାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ।[169]

ଉପବାସ ନାମକ ଅସ୍ତ୍ରଟିକୁ ଆମେ କଦାପି ହାଲୁକାଭାବରେ କାମରେ ଲଗାଇ ପାରିବା ନାହିଁ, ମୁଁ ସେ କଥା ଜାଣିଛି। ସେହି କଳାରେ ନିପୁଣ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ତାହାର ପ୍ରୟୋଗ ନକଲେ ସେଥିରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜରେ ଘୃଣାର ଗନ୍ଧ ଆସିବାର ସମ୍ଭାବନା ମଧ୍ୟ ରହିଛି। ଏହି ବିଷୟରେ ମୁଁ ଆପଣାକୁ ଜଣେ ନିପୁଣ କଳାକାର ବୋଲି ଦାବି କରୁଛି।[170]

7. ମୋ'ର ଅସଙ୍ଗତିଗୁଡ଼ିକ

ଆଗରୁ କେଉଁ କଥା କିପରି ହୋଇଥିଲା ବା କିପରି ରୀତିରେ ସେସବୁ ହେଉଥିଲା, ଏକ ନୈତିକ ଭୂମି ଉପରେ ମୁଁ ତାହାକୁ ବୁଝି ପାରୁନଥିଲି, ଅଥବା ସମର୍ଥନ କରି ପାରୁନଥିଲି । ଅନ୍ଧଭାବରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ କଦାପି ସମ୍ମତ ହେବିନାହିଁ ।[171]

ମୋ' ଜୀବନର ଅନେକ ଅନେକ ଅସଙ୍ଗତିକୁ ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବି । ମାତ୍ର, ମୋତେ 'ମହାତ୍ମା' ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିବାରୁ, 'ନିର୍ବୋଧଙ୍କ ପରି ଅସଙ୍ଗତି ରକ୍ଷା କରିବାର ଅଭ୍ୟାସଟି କ୍ଷୁଦ୍ର ମସ୍ତିଷ୍କଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଜୀବନରେ ଭୂତପରି ହୋଇ ରହିଥାଏ' ବୋଲି ଏମରସନ୍ ଏକଦା କହିଥିବା କଥାଟିକୁ ମୁଁ ହୁଏତ ଆପଣାର ସମର୍ଥନ ଜଣାଇପାରିବି । ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ଭାବୁଛି ଯେ ମୋ'ର ଅସଙ୍ଗତିଗୁଡ଼ିକରେ ତଥାପି ଏକ ସଙ୍ଗତ ପଦ୍ଧତି ରହିଛି । ମୋ' ମତରେ ବାହାରକୁ ସେହିପରି ଲାଗୁଥିବା ମୋ'ର ଅସଙ୍ଗତିଗୁଡ଼ିକରେ ଏକ ସଙ୍ଗତି ସବୁବେଳେ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛି ; ବାହାରକୁ ବହୁ ବିଚିତ୍ର ବୋଲି ଲାଗୁଥିବା ପ୍ରକୃତି ମଧ୍ୟରେ ତଥାପି ଯେପରି ଐକ୍ୟ ରହିଛି, ଠିକ୍ ସେହିପରି ।[172]

ମୋତେ ଜାଣିଥିବା ବନ୍ଧୁମାନେ ମତ ଦେଇ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ମୁଁ ଯେପରି ଉଦାର, ଠିକ୍ ସେମିତି ଏକ ଏକାନ୍ତବାଦୀ ; ଯେମିତି ଏକ ରକ୍ଷଣଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତି, ଠିକ୍ ସେମିତି ଉଗ୍ର । ତେଣୁ, ଏହିପରି ପରସ୍ପର-ବିପରୀତ ପ୍ରକାରର ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଯେ ମୁଁ ବନ୍ଧୁରୂପେ ପାଇଛି, ସମ୍ଭବତଃ ତାହା ମୋ' ଲାଗି ଏକ ସୌଭାଗ୍ୟର ବିଷୟ । ମୁଁ ଯେ ଅହିଂସାର ଜଣେ ଅନୁଗାମୀ, ସମ୍ଭବତଃ ମୋ' ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହିପରି ଏକ ମିଶ୍ରଣ ସମ୍ଭବହୋଇଛି ।

ମୋ' ଅସଙ୍ଗତିଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ବାହାରକୁ ହିଁ ଅସଙ୍ଗତି ବୋଲି ମନେହୋଇଥାଏ । ଅନେକେ ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଅସଙ୍ଗତି ବୋଲି ଭାବନ୍ତି, କାରଣ ନାନା ବିଚିତ୍ର ଓ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ନିଜର ମତବ୍ୟକ୍ତ କରିଥାଏ । ସବୁବେଳେ ସଙ୍ଗତି ରହିଥିବାର ଯେଉଁ ପ୍ରତୀତି, ତାହା ହୁଏତ ତୁଚ୍ଛା ଅନମନୀୟତା ବ୍ୟତିତ ଆଉ କିଛି ହୋଇନପାରେ ।[173]

ସଙ୍ଗତିର ଅନ୍ଧ-ଉପାସନା

ବାହାରକୁ ଯେ ମୋ' ଭିତରେ ଅସଙ୍ଗତି ରହିଥିବା ପରି ବୋଧ ହୋଇଥାଏ, ସେଥିଲାଗି ମୁଁ ଆଦୌ ଚିନ୍ତିତ ନୁହେଁ । ସତ୍ୟର ପଥରେ ଚାଲୁ ଚାଲୁ ମୁଁ ଅନେକ ବିଚାରକୁ ବର୍ଜନ କରିଛି, ଅନେକ ନୂତନ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ ମଧ୍ୟ କରିଛି । ବୟସରେ ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ବୁଢ଼ା ହୋଇଗଲିଣି ; ତଥାପି ମୋ' ଭିତରେ ଯେ ବୃଦ୍ଧିଲାଭ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ବାଦ ହୋଇଗଲାଣି ଅଥବା ଏହି ଶରୀରର ବିଲୋପ ପରେ ଯେ ମୋ'ର ଏହି ବୃଦ୍ଧିଲାଭ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ, ମୋ' ଭିତରେ ଆଦୌ ସେପରି ଭାବନା ନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୁଁ ଯେ ସତ୍ୟର, ମୋ' ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ପାଳନ କରୁଛି, ତାହାହିଁ ମୋ'ର ଅସଲ ଭାବନା ହୋଇ ରହିଛି ।[174]

ସଙ୍ଗତିରକ୍ଷାକୁ ମୁଁ କଦାପି ଏକ ପୂଜାବସ୍ତୁରେ ପରିଣତ କରିଦେଇନାହିଁ। ମୁଁ ହେଉଛି ସତ୍ୟର ଜଣେ ଉପାସକ, ଏବଂ କୌଣସି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସଂପୃକ୍ତ ସମସ୍ୟାଟି ବିଷୟରେ ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା ଅନୁଭବ କରୁଛି କିମ୍ବା ଭାବୁଛି, ସେହି ବିଷୟରେ ମୁଁ ଆଗରୁ କେତେ କ'ଣ କହିଥିଲି, ସେ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଖିଆଲ ଆଦୌ ନରଖି, ମୋତେ ତାହା ଅବଶ୍ୟ କହିବାକୁ ପଡ଼ିବ।... ପ୍ରତିଦିନର ପ୍ରୟୋଗ ଫଳରେ ଦୃଷ୍ଟି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିଷ୍କାର ହୋଇ ଯାଉଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୋ'ର ମତଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଅଧିକ ପରିଷ୍କାର ହେବାରେ ଲାଗିଥିବ। ଯେଉଁଠାରେ ମୁଁ ଜାଣିଶୁଣି ଏକ ମତରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିଛି, ସେଠାରେ ସେହି ପରିବର୍ତ୍ତନର ଅବଶ୍ୟ ଏକ ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଥିବ ; କେବଳ ଏତିକି ସ୍ମରଣ ରଖିବା ଉଚିତ୍ ଯେ, ଯତ୍ନର ସହିତ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କଲେ ସେଠାରେ ଅଦୃଶ୍ୟଭାବରେ ଏକ କ୍ରମବିବର୍ତ୍ତନ ଅବଶ୍ୟ ଘଟିଛିବୋଲି ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୋଇପାରିବ।[175]

ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ମୁଁ ଆଗରୁ କ'ଣ ସବୁ କହିଥିଲି, ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ ସେଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଅବଶ୍ୟ ସଙ୍ଗତି ରକ୍ଷା କରିବା ଆଦୌ ମୋ'ର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନୁହେଁ। ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅବସରରେ ମୁଁ ସତ୍ୟକୁ ଯେପରି ଭାବରେ ଦେଖିପାରୁଛି, ମୁଁ ତାହା ସହିତ ହିଁ ସଙ୍ଗତି ରକ୍ଷା କରିବି। ଏହାରି ଫଳରେ ହିଁ ମୁଁ ସତ୍ୟରୁ ସତ୍ୟକୁ ବୃଦ୍ଧିଲାଭ କରି ଯାଇପାରିଛି।[176]

ତାତ୍କାଳିକ କାର୍ଯ୍ୟସାଧକତା ଆଦୌ ନୁହେଁ

କୌଣସି ରାଜନୀତିକ ସୁଯୋଗ ପାଇବା ମତଲବରେ ମୁଁ କଦାପି କୌଣସି ନୀତିକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିନାହିଁ।[177]

ତାତ୍କାଳିକଭାବରେ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହାସଲ କରିନେବାକୁ ମୁଁ ଜୀବନରେ କେବେହେଲେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ କଥା ମଧ କରିନାହିଁ। ଉଚିତ୍ ନୀତିବତ୍ତା ଯେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧକର ଫଳ ଦେଇଥାଏ, ମୁଁ ସର୍ବଦା ସେହି ମତଟିକୁ ପୋଷଣ କରିଆସିଛି।[178]

ସାଲିଶ

ମୋ'ର ପ୍ରକୃତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନମନୀୟ ବୋଲି ମୋ' ନାମରେ ଅନେକ ସମୟରେ ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଛି। ବହୁ ମତର ନିଷ୍ପତ୍ତି ପାଖରେ ମଧ୍ୟ ମସ୍ତକ ନତ କରେନାହିଁ ବୋଲି ମୋତେ କୁହାଯାଇଛି। ମୋତେ ଜଣେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରୀ ବୋଲି କହି ଅପବାଦ ଦିଆଯାଇଛି।... ଅନମନୀୟତା ଓ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରିତାର ସେହି ଅଭିଯୋଗକୁ ମୁଁ ଆଦୌ ସ୍ୱୀକାର କରିନେଇ ପାରିନାହିଁ। ବରଂ, ଅମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବହୁ ବ୍ୟାପାରରେ ମୁଁ ସ୍ୱଭାବତଃ କେଡ଼େ ସହଜରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକମତ ହୋଇଯାଏ, ସେ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରୁଛି। ମୁଁ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରିତାକୁ ଘୃଣା କରେ। ନିଜର ସ୍ୱାଧୀନତା ଏବଂ ସ୍ୱନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ମୂଲ୍ୟ ଦେଉଥିବାରୁ ମୁଁ ସମାନଭାବରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ହେଉ ବୋଲି ଆଗ୍ରହ ରଖିଥାଏ। ଯଦି ମୁଁ କାହାର ବିବେକକୁ ରାଜି କରାଇ ନପାରିଛି, ତେବେ ସେପରି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମଧ ମୋ' ପକ୍ଷକୁ ଆଣିବାଲାଗି ମୋ'ର କୌଣସି ଅଭିପ୍ରାୟ ନାହିଁ।

ପ୍ରାଚୀନତମ ଶାସ୍ତ୍ରମାନେ ମଧ୍ଯ ଯଦି ମୋ' ବିବେକକୁ ଜୟ କରି ନପାରିଲେ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କର ଦିବ୍ୟ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱକୁ ମଧ୍ଯ ମୁଁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିଥାଏ ଏବଂ ସେତିକି ପରିମାଣରେ ଆପଣାକୁ ରୂଢ଼ିମୁକ୍ତ କରି ରଖିଥାଏ। ମାତ୍ର, ନିଜର ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ମୁଁ ଜାଣିଛି ଯେ, ଯଦି ମୁଁ ସମାଜ ଭିତରେ ଜୀବନଧାରଣ କରି ମଧ୍ୟ ତଥାପି ନିଜର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବି, ମୋ'ର ସେହି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାକୁ କେବଳ ସର୍ବାଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱ ରଖୁଥିବା ବିଷୟଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ମୋତେ ସୀମିତ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଅନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ, ଯେଉଁଠାରେ କି ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଧର୍ମ ଅଥବା ନୀତିଗୁଡ଼ିକରୁ ବିଚ୍ୟୁତ ହେବାକୁ ପଡୁନଥାଏ, ସେହିସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବହୁ ମତକୁ ହିଁ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବାକୁ ପଡ଼ିବ।[179]

ମୋ' ଜୀବନସାରା ସତ୍ୟ ଉପରେ ଅଟଳ ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ ହିଁ ମୁଁ ତା'ଦ୍ୱାରା ସର୍ବଦା ସାଲିଶ୍‌ର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାର ରୀତିଟିକୁ ଶିକ୍ଷା କରିଛି। ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜୀବନରେ ମୁଁ ଏକଥା ମଧ୍ଯ ଦେଖି ପାରିଲି ଯେ, ଏହି ଭାବଟି ହେଉଛି ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ। ଏହାର ଫଳ ଅନେକ ସମୟରେ ବଜ୍ରପରି କଠିନ ଏବଂ ଫୁଲ ପରି କୋମଳ।[180]

ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବନରେ ସାଲିଶ୍ ପରେ ସାଲିଶ୍ ଲାଗି ରହିଥାଏ, ଏବଂ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଯାହା ସତ୍ୟ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥାଏ, ବାସ୍ତବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହାକୁ ହାସଲ କରିବା ସବୁବେଳେ ଆଦୌ ସହଜ ହୁଏନାହିଁ।[181]

ଏପରି ଅନେକ ଶାଶ୍ୱତ ସତ୍ୟ ରହିଛି, ଯାହାର କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ସାଲିଶ୍‌ର ଅବକାଶ ନଥାଏ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଜୀବନରେ ପରିଣତ କରିବା ପାଇଁ ନିଜର ଜୀବନପାତ କରିବା ସକାଶେ ମଧ୍ଯ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ।[182]

୪. ମୋ'ର ରଚନାବଳି

କଥା କହିବା ବିଷୟରେ ମୋ'ର କୁଣ୍ଠା ଏକଦା ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରକ୍ତିକର ଥିଲା, ମାତ୍ର ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହା ଏକ ସୁଖକର ଅନୁଭୂତିରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି। ଏଥିରୁ ମୋତେ ଏହି ସର୍ବୋତ୍ତମ ଲାଭଟି ମିଳିଛି ଯେ, ତାହା ମୋତେ ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗର ସଂଯମ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଛି। ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକଭାବରେ ମୋ' ନିଜ ଭାବନାକୁ ସଂଯତ କରି ରଖିବାର ଅଭ୍ୟାସ କରିନେଇ ପାରିଛି। ଏବଂ, ବର୍ତ୍ତମାନ ନିଜକୁ ଏପରି ଏକ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଅବଶ୍ୟ ଦେଇପାରିବି ଯେ, କୌଣସି ବିଚାରହୀନ ଶବ୍ଦ ମୋ' ତୁଣ୍ଡରୁ ବା ମୋ' କଲମରୁ ଅତି କ୍ୱଚିତ୍ ଖସି ବାହାରି ପାରୁଛି। ମୋ' କଥାରେ ଅଥବା ଲେଖାରେ ମୁଁ ଅନାବଶ୍ୟକ କିଛି ବ୍ୟକ୍ତକରି ପକାଇଲି ବୋଲି କେବେ ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କରିଥିବାର ଅବସର ଆଦୌ ସ୍ମରଣ କରିପାରୁନାହିଁ। ଏହା ଫଳରେ ମୁଁ ଅନେକ ଅଘଟଣ ତଥା ସମୟ ନଷ୍ଟ କରିବାରୁ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିପାରିଛି।[183]

'ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ଓପିନିଅନ୍' ପତ୍ରିକାଟି ବାହାର କରିବାର ପ୍ରଥମ ମାସଟିରେ ହିଁ ମୁଁ ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରିଲି ଯେ, ସେବା କରିବା ହିଁ ସାମ୍ବାଦିକତାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ।

ସମ୍ବାଦପତ୍ରର ମୁଦ୍ରଣ ଯନ୍ତ୍ର ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ଅତିବୃହତ୍ ଶକ୍ତି ; ମାତ୍ର ବନ୍ଧ ବନ୍ଧାହୋଇ ନଥିବା ଏକ ଜଳସ୍ରୋତ ଯେପରି ବିସ୍ତୃତ ଭୂଖଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକୁ ଜଳମଗ୍ନ କରି ରଖେ ଏବଂ ଶସ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦିଏ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ଆଦୌ ଆୟତ୍ତରେ ରହିନଥିବା ଏକ କଲମ କେବଳ ବିନାଶ କାର୍ଯ୍ୟରେ ହିଁ ଲାଗିଥାଏ । ଯଦି କେବଳ ବାହାରୁ ହିଁ ତାହା ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ରହିଥାଏ, ତେବେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନରହିବାର କ୍ଷତିଠାରୁ ତଦ୍ୱାରା ଆହୁରି ଅଧିକ ବିଷମୟତାର ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । କେବଳ ଭିତରୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣଟି କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇ ପାରୁଥିଲେ ଯାଇ ତଦ୍ୱାରା ଲାଭ ମିଳିଥାଏ । ଯଦି ମୋ'ର ଏହି କଥାଗୁଡ଼ିକ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ପୃଥିବୀର କେତୋଟି ପତ୍ରପତ୍ରିକା ସେହି ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପାରିବେ । ମାତ୍ର, ଯାହାର ଆଦୌ କୌଣସି ଉପଯୋଗିତା ନାହିଁ, ତାହାକୁ ପ୍ରକୃତରେ କିଏ ବନ୍ଦ କରିପାରିବ ? ତେଣୁ ଯେପରି ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ ସାଧାରଣତଃ ଏକାଠି ରହିଥାନ୍ତି, ଠିକ୍ ସେହିପରି ଉପକାରୀ ଏବଂ ଅପକାରୀ ନୁହେଁ ଅବଶ୍ୟ ଏକାଠି ରହିଥିବେ, ଏବଂ ମଣିଷକୁ ହିଁ ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିକୁ ବାଛି ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।[184]

ମୋ' ଲେଖାଗୁଡ଼ିକରେ ଅସତ୍ୟ ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ରହିପାରିବନାହିଁ, କାରଣ ମୁଁ ଅଟଳଭାବରେ ଏହି ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଛି ଯେ, ସତ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଧର୍ମ ନାହିଁ ଏବଂ ସତ୍ୟକୁ ବଳିଦେଇ ମିଳୁଥିବା କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଯେ ମୁଁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିପାରିବି, ମୋ'ର ସେହି ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି ।

ମୋ'ର ରଚନା ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତି ଆଦୌ କୌଣସି ଘୃଣା ରହିବ ନାହିଁ, କାରଣ ମୋ' ଭିତରେ ସର୍ବଦା ଦୃଢ଼ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି ଯେ, ପ୍ରେମ ହିଁ ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ସମ୍ଭବ କରି ରଖିଛି ।[185]

ମୋ'ର ସାମ୍ବାଦିକତା

ସାମ୍ବାଦିକତା କରିବା ପାଇଁ ହିଁ ମୁଁ ସାମ୍ବାଦିକତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନାହିଁ ; ମାତ୍ର, ମୁଁ ଯାହାକୁ ମୋ' ଜୀବନର ବ୍ରତରୂପେ ଅନୁଭବ କରୁଛି, କେବଳ ତାହାରି ସହାୟକ ହେବାଲାଗି ମୁଁ ସାମ୍ବାଦିକତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଛି । ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଂଯମ ଅବଲମ୍ବନ କରି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ତଥା ଶିକ୍ଷାଦାନ ଦ୍ୱାରା ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ସେହି ପଟାନ୍ତରହୀନ ଅସ୍ତ୍ରଟିର ବ୍ୟବହାର ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ମୁଁ ଜୀବନର ବ୍ରତରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଛି ; ସେହି ସତ୍ୟାଗ୍ରହକୁ ମୁଁ ଅହିଂସା ଏବଂ ସତ୍ୟର ଏକ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଉପପ୍ରମେୟରୂପେ ହିଁ ଗ୍ରହଣ କରିଛି ।... ତେଣୁ, ମୋ'ର ମୂଳ ପ୍ରତ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ନିଷ୍ଠାବାନ୍ ରହିବା ନିମନ୍ତେ କ୍ରୋଧ ବା ଈର୍ଷାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ କିଛି ଲେଖିବା ମୋ'ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ କରିବନାହିଁ । ମୁଁ ଆଳସ୍ୟର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଆଦୌ କିଛି ଲେଖି ପାରିବିନାହିଁ । କେବଳ ଭାବାବେଶଗୁଡ଼ିକର ଉଦ୍ରେକ କରିବାଲାଗି ମୁଁ କିଛି ଲେଖି ପାରିବିନାହିଁ ।

ମୁଁ କେଉଁ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକୁ ବାଛିବି ଓ କେଉଁ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବି, ସପ୍ତାହକୁ ସପ୍ତାହ ତାହାର ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାରେ ମୋତେ ଯେ କେତେ ସଂଯମ ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ହୁଏ, ପାଠକ ତାହାର ଧାରଣା ହିଁ କରି ପାରିବେନାହିଁ । ଏହା ହେଉଛି ମୋ' ଲାଗି ଗୋଟିଏ ତାଲିମ ।

ଏହାଦ୍ୱାରା ମୁଁ ନିଜ ଭିତରକୁ ଅବଲୋକନ କରିବାକୁ ଏବଂ ମୋ'ର ଦୁର୍ବଳତାଗୁଡ଼ିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଥାଏ । ଅନେକ ସମୟରେ ଆପଣା ଭିତରେ ଥିବା କୌଣସି ଦମ୍ଭର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ମୁଁ ଏକ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ବା ମୋ'ର କ୍ରୋଧ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ଏକ କର୍କଶ ବିଶେଷଣ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ଭାରି ପ୍ରଲୁବ୍ଧ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଭୟଙ୍କର ପରୀକ୍ଷା, ମାତ୍ର ଏହି ଅପତୃଣଗୁଡ଼ିକୁ ଉପାଡ଼ି ଫିଙ୍ଗିଦେବା ପାଇଁ ତାହା ଏକ ଚମତ୍କାର ସୁଯୋଗ ମଧ୍ୟ ଆଣି ଦେଇଥାଏ ।[186]

ଲେଖିବା ସମୟରେ ଈଶ୍ୱର ମୋତେ ଯେଉଁଭଳି ପରିଚାଳିତ କରନ୍ତି, ମୁଁ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଲେଖି ଯାଉଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ, ମୋ'ର ଯାବତୀୟ ସଚେତନ ଭାବନା ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ କେବଳ ତାଙ୍କରି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହେଉଥାଏ ବୋଲି ମୁଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟଭାବରେ ଯେ ଜାଣିଛି, ମୁଁ କଦାପି ସେହି ଦାବି କରି ପାରିବିନାହିଁ । ମାତ୍ର, ନିଜ ଜୀବନରେ ମୁଁ ଯେଉଁସବୁ ବୃହତ୍ତମ ପଦକ୍ଷେପମାନ ଗ୍ରହଣ କରିଛି ଏବଂ ଆଉ ଯେଉଁସବୁ ପଦକ୍ଷେପକୁ ହୁଏତ ସାମାନ୍ୟତମ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇ ପାରିବ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ମୁଁ ବେଶ୍ ଦେଖିପାରୁଛି ଯେ, ସେଗୁଡ଼ିକ ସବୁଯାକର ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କେବଳ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିଲା ବୋଲି କହିଲେ ଆଦୌ ଅଯଥାର୍ଥ ହେବ ନାହିଁ ।[187]

ବିଚାରଗୁଡ଼ିକର ଉପସ୍ଥାପନାରେ ମୋ'ର ଅବଶ୍ୟ କିଛି ମୌଳିକତା ରହିଛି । ମାତ୍ର, ଲେଖିବା ହେଉଛି ଏକ ଗୌଣ ଉପପରିଣାମ ; ମୁଁ ମୋ' ନିଜ ବିଚାରର ପ୍ରଚାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହିଁ ଯାହାକିଛି ଲେଖିଥାଏ । ସାମ୍ବାଦିକତା ଆଦୌ ମୋ'ର ବ୍ୟବସାୟ ନୁହେଁ ।[188]

ମୁଁ ଯାହାସବୁ କହିଛି ବା ଲେଖିଛି, ତାହା ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇ ରହିବନାହିଁ ; ମୁଁ ଯାହାକିଛି କରିଛି, ତାହାହିଁ ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇ ରହିବ ।[189]

2. ସତ୍ୟ

9. ସତ୍ୟର ସନ୍ଦେଶ

ସତ୍ୟ...କ'ଣ ? ଏହା ଏକ କଠିନ ପ୍ରଶ୍ନ ; ମାତ୍ର, ତୁମ ଭିତରର ବାଣୀଟି ତୁମକୁ ଯାହା କହୁଛି, ତାହା ହିଁ ସତ୍ୟ, ମୋ' ନିଜଲାଗି ମୁଁ ଏହିପରି ଭାବରେ ପ୍ରଶ୍ନଟିର ସମାଧାନ କରିଛି । ତେବେ, ତୁମେ ପଚାରିବ, ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମନୁଷ୍ୟମାନେ କିପରି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଓ ଏପରିକି ପରସ୍ପରର ବିପରୀତ ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକର କଳ୍ପନା କରିଥାନ୍ତି ? ତେବେ ମନୁଷ୍ୟର ମନ ଅଗଣିତ ମାଧ୍ୟମ ଦେଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବାରୁ ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟର ମାନସିକ ବିବର୍ତ୍ତନ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକାଭଳି ହୋଇ ନଥିବାରୁ ତାହାରି ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ଯାହା ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟଲାଗି ସତ୍ୟ ହୋଇପାରୁଛି, ତାହା ହୁଏତ ଆଉ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟଲାଗି ସତ୍ୟ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ, ଯେଉଁମାନେ ଏହି ପ୍ରୟୋଗଟିକୁ କରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି ଯେ, ଏହିସବୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ସମୟରେ ଆମକୁ କେତେକ ସର୍ତ୍ତ ଅବଶ୍ୟ ମାନିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।...

ଏପରି ହେଉଛି, କାରଣ ଏବେ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଶୃଙ୍ଖଳାର ଅନୁବର୍ତ୍ତୀ ଆଦୌ ନହୋଇ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ଆପଣାଲାଗି ବିବେକର ଦାବି କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ଏବଂ ଏକ କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼ ପୃଥିବୀକୁ ଏତେ ମିଥ୍ୟା ପ୍ରଦତ୍ତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଯଥାର୍ଥ ବିନୟର ସହିତ ମୁଁ ତୁମକୁ କେବଳ ଏତିକି କହିପାରିବି ଯେ, ଯାହାଠାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ବିନୟର ବୋଧ ନାହିଁ, ସେ କଦାପି ଅସଲ ସତ୍ୟଟିର ଆବିଷ୍କାର କରି ପାରିବନାହିଁ । ଯଦି ତୁମେ ଯଥାର୍ଥ ସତ୍ୟରୂପୀ ମହାସାଗରର ବକ୍ଷରେ ସନ୍ତରଣ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛ, ତେବେ ତୁମକୁ ନିଜକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଶୂନ୍ୟସଂଖ୍ୟାରେ ହିଁ ପରିଣତ କରିଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।[1]

ସତ୍ୟ ତଥା ଅହିଂସା—ଏହି ଦୁଇଟିର ହିଁ ଯାହାକିଛି ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ରହିଛି । ଏହି ଦୁଇଟି ରହିଥିଲେ ସବୁକିଛି ଶେଷରେ ଠିକ୍ ହୋଇଯାଏ । ଏହି ନିୟମଟି ବିଷୟରେ କୌଣସି ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଆଦୌ ହୋଇ ପାରିବନାହିଁ ।[2]

ସର୍ବୋତ୍ତମ ନିୟମ

ମୋ'ଲାଗି ସତ୍ୟ ହେଉଛି ସର୍ବୋତ୍ତମ ଓ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନିୟମ ଏବଂ ତାହାରି ମଧ୍ୟରେ ଅଗଣିତ ଅନେକ ନିୟମ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି । ଏହା କେବଳ କଥାରେ ହିଁ ସତ୍ୟର ଅବଲମ୍ବନ

କରିବାକୁ ବୁଝାଏନାହିଁ, ମାତ୍ର ଭାବନାରେ ମଧ୍ୟ ସତ୍ୟର ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ବୁଝାଏ। ଏହି ସତ୍ୟ କହିଲେ କେବଳ ଆମ ନିଜ ବିଚାରର ଆପେକ୍ଷିକ ସତ୍ୟଟିକୁ ବୁଝାଏନାହିଁ, ମାତ୍ର ପରମ ଯଥାର୍ଥ ସତ୍ୟକୁ ବୁଝାଏ ; ସେହି ଚିରନ୍ତନ ପରମ ବିଧାନଟିକୁ ବୁଝାଏ। ତାହା ହିଁ ଭଗବାନ। ଭଗବାନଙ୍କର ଅଗଣିତ ସଂଜ୍ଞାମାନ ରହିଛି, କାରଣ ସେ ଅଗଣିତ ରୂପରେ ଆପଣାକୁ ପ୍ରକାଶିତ କରୁଛନ୍ତି। ସେହି ପ୍ରକାଶଗୁଡ଼ିକର କଥା ଭାବିଲେ ମୁଁ ବିସ୍ମୟରେ ଅଭିଭୂତ ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ନିମନ୍ତେ ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇ ରହିଯାଏ।

ମାତ୍ର ମୁଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ କେବଳ ସତ୍ୟରୂପେ ଉପାସନା କରେ। ମୁଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଭାବରେ ଦେଖିନାହିଁ ସତ, ମାତ୍ର ତାଙ୍କୁ ପାଇବି ବୋଲି ଖୋଜିବାରେ ଲାଗିଛି। ଏହି ଅନ୍ୱେଷଣରେ ମୁଁ ମୋ'ର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରିୟ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ ଦେଇଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି। ଏହି ତ୍ୟାଗ ମୋ' ନିଜ ଜୀବନକୁ ଦାବି କରିବାକୁ ବସିଲେ ମଧ ମୁଁ ତାହାକୁ ଦେଇପାରିବି ବୋଲି ଆଶା କରୁଛି। ମାତ୍ର ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଏହି ପରମ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସତ୍ୟକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିନାହିଁ, ମୋତେ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ବୁଝି ପାରିଥିବା ଆପେକ୍ଷିକ ସତ୍ୟଟିକୁ ହିଁ ଅବଲମ୍ବନ କରି ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି ଆପେକ୍ଷିକ ସତ୍ୟ ହିଁ ମୋ'ର ମାର୍ଗଦର୍ଶକ, ମୋ'ର ରକ୍ଷାଢ଼ାଲ ଏବଂ ମୋ' ହାତର ରକ୍ଷାୟୁଧ ହୋଇ ରହିବ। ଏହି ପଥଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସିଧା, ଅଣଓସାରିଆ ଏବଂ ଛୁରୀର ଧାର ପରି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ହୋଇଥିଲେ ମଧ, ମୋ' ପାଇଁ ଏଇଟି ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସହଜ ମାର୍ଗ ହୋଇ ରହିଆସିଛି। କଠୋରଭାବରେ ଏହି ମାର୍ଗରେ ଅବିଚଳ ରହିପାରିଛି ବୋଲି ହିଁ ମୋ'ର ହିମାଳୟତୁଲ୍ୟ ଦୋଷଗୁଡ଼ିକ ମଧ ମୋତେ ଏକାନ୍ତଭାବରେ ତୁଚ୍ଛ ବୋଲି ବୋଧ ହୋଇଛି। କାରଣ, ଏହି ମାର୍ଗ ମୋତେ ବହୁ ବିପଦରୁ ରକ୍ଷା କରିଛି ଏବଂ ମୋ'ର ଆଲୋକଟିକୁ ଅନୁସରଣ କରି ମୁଁ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ଯାଇପାରିଛି। ଅଗ୍ରସର ହେଉଥିବା ସମୟରେ ଅନେକ ସମୟରେ ମୁଁ ସେହି ପରମ ସତ୍ୟଟିର, ଭଗବାନଙ୍କର କ୍ଷୀଣ ଆଭାସ ଦେଖିବାକୁ ମଧ ପାଇଛି ଏବଂ, ମୋ'ର ଏହି ବିଶ୍ୱାସଟି ପ୍ରତିଦିନ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ଲାଗିଛି ଯେ କେବଳ ସେଇ ହେଉଛନ୍ତି ସତ୍ୟ ଓ ଆଉ ସବୁକିଛି ହେଉଛି ମିଥ୍ୟା।

ସତ୍ୟର ଅନ୍ୱେଷଣ

... ମୋ' ଭିତରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପ୍ରତ୍ୟୟ ମଧ ବୃଦ୍ଧିପାଉଛି ଯେ, ମୋ' ପାଇଁ ଯାହା ସମ୍ଭବ ହେଉଛି, ତାହା ଗୋଟିଏ ପିଲାପାଇଁ ମଧ ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବ ଏବଂ ଏପରି କହିବା ପଛରେ ମୋ'ର ବଳିଷ୍ଠ କାରଣମାନ ବି ରହିଛି। ସତ୍ୟର ଅନ୍ୱେଷଣରେ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ଅସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସରଳ, ପୁଣି ଅତ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ। ସେଗୁଡ଼ିକ ଜଣେ ଉଦ୍ଧତ ବ୍ୟକ୍ତିପାଇଁ ହୁଏତ ଅସମ୍ଭବ ପରି ମନେହେଉଥିବ ଏବଂ ଏକ ସରଳମତି ଶିଶୁପାଇଁ ବେଶ୍ ସହଜ ମଧ ଲାଗୁଥିବ।

ସତ୍ୟର ଅନ୍ୱେଷଣ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଧୂଳିଠାରୁ ମଧ ଅଧିକ ନମ୍ର ହେବ। ପୃଥିବୀଯାକ ସମସ୍ତେ ଧୂଳିକୁ ପାଦତଳେ ମାଡ଼ିଦେଇ ଯାଉଥାନ୍ତି ; ମାତ୍ର ସତ୍ୟର ଅନ୍ୱେଷଣ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାକୁ ଏପରି ନମ୍ର କରି ରଖିଥିବ ଯେ, ତାକୁ ସେହି ଧୂଳି ହୁଏତ ପାଦରେ ଦଳିଦେଇ

ପାରିବ। କେବଳ ସେତିକିବେଳେ, ତା'ପୂର୍ବରୁ ଆଦୌ ନୁହେଁ, ସେ ପରମ ସତ୍ୟର ଏକ ଆଭାସ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ।[3]

ସତ୍ୟ ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ବିରାଟ ବୃକ୍ଷ ସଦୃଶ, ଯାହାକୁ କି ତୁମେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଯତ୍ନରେ ପାଳୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହା ତୁମକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଫଳ ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ଲାଗିଥିବ। ସତ୍ୟର ଖଣିଟି ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରି ଆମେ ଯେତିକି ଅଧିକ ଗଭୀରକୁ ଯାଇପାରିବା, ସେଠାରେ ପୋତା ହୋଇ ରହିଥିବା ଭଲଗୁଡ଼ିକର ଆବିଷ୍କାର ଆମଲାଗି ସେତେ ଅଧିକ ପ୍ରଭାବଯୁକ୍ତ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବ ଏବଂ ସେବାର ଆହୁରି କେତେ କେତେ ଅଧିକ ଅବସର ଉନ୍ମୋଚିତ ହୋଇଯାଉଥିବ।[4]

କେବଳ ସତ୍ୟରୂପୀ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ଯାବତୀୟ ବସ୍ତୁ ଏହି ଜଗତରେ ଅନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଥିବାରୁ ଏଠାରେ ନିଶ୍ଚିତତାର ପ୍ରତ୍ୟାଶା କରିବା ଆଦୌ ଠିକ୍ ହେବନାହିଁ ବୋଲି ମୋ'ର ମତ। ଆମର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଏଠି ଯାହାକିଛି ପ୍ରତିଭାସିତ ହେଉଛି ଏବଂ ଘଟୁଛି, ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନିଶ୍ଚିତ, ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ। କାରଣ ଏଠାରେ ଏକମାତ୍ର ପରମ ନିଶ୍ଚିତତା ରୂପେ ଏକ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ପରମସତ୍ତା ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ, ସେହି ନିଶ୍ଚିତତାର ଏକ କ୍ଷୀଣ ଆଭାସ ପାଇପାରୁଥିବା ଏବଂ ତାହାକୁ ଆଗରେ ରଖି ବାଟ ଚାଲି ପାରୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଭାଗ୍ୟବାନ୍ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ। ସେହି ପରମସତ୍ୟ ଲାଗି ଅନ୍ୱେଷଣହିଁ ଜୀବନର ପରମ ପ୍ରାପ୍ତି।[5]

ସତ୍ୟ ଅଭିମୁଖରେ ଯାତ୍ରା କରୁଥିବାର ମାର୍ଗରେ କ୍ରୋଧ, ସ୍ୱାର୍ଥପରତା, ଘୃଣା ପ୍ରଭୃତି ସ୍ୱାଭାବିକଭାବରେ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦିଅନ୍ତି, କାରଣ ତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ସତ୍ୟର ଉପଲବ୍ଧି କଦାପି ସମ୍ଭବ ହୁଏନାହିଁ। ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟ ବାସନା ଏବଂ ଆବେଗଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ତାହାର ଅଭିପ୍ରାୟଗୁଡ଼ିକ ବେଶ୍ ଭଲ ହୋଇ ପାରିଥାନ୍ତି, ତା' କଥାରେ ହୁଏତ ଅନେକ ନିଷ୍ଠା ଥାଇପାରେ, ମାତ୍ର ସେ କଦାପି ସତ୍ୟର ଦର୍ଶନ ଲାଭ କରି ପାରିବନାହିଁ। ସତ୍ୟର ଅନ୍ୱେଷଣରେ ସାଫଲ୍ୟ ଲାଭକରିବାକୁ ହେଲେ ଭଲ ପାଇବା ଓ ଘୃଣା କରିବା, ସୁଖ ତଥା ଦୁଃଖାନୁଭବ ପ୍ରଭୃତି ଦ୍ୱିବିଧ ପ୍ରବୃତ୍ତିଭିତରୁ ଆପଣାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ମୁକ୍ତ କରି ଆଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[6]

ସତ୍ୟର ଦର୍ଶନ

ପରମ ସତ୍ୟର ସେହି ବିଶ୍ୱମୟ ଏବଂ ସର୍ବବ୍ୟାପ୍ତବୋଧଟିର ମୁହାଁମୁହିଁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ ଜଗତର ନିମ୍ନତମ ପ୍ରାଣୀଟିକୁ ମଧ୍ୟ ନିଜପରି ଭଲପାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଏବଂ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ଉପଲବ୍ଧି ଲାଗି ସତକୁ ସତ ଆକାଙ୍କ୍ଷା ରଖିଛି, ସେ କଦାପି ଜୀବନର କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରୁ ଆପଣାକୁ ବାହାର କରି ରଖିପାରିବନାହିଁ। ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ସତ୍ୟପ୍ରତି ମୋ'ର ଶ୍ରଦ୍ଧା ମୋତେ ରାଜନୀତିର କ୍ଷେତ୍ର ଭିତରକୁ ଟାଣି ନେଇଆସିଛି। ଏବଂ, ଆଦୌ କୌଣସି କୁଣ୍ଠା ନରଖି ଅଥଚ ସକଳ ବିନୟ ସହିତ ମୁଁ ଏକଥା ଅବଶ୍ୟ କହିପାରିବି ଯେ, ଧର୍ମର ରାଜନୀତି ସହିତ କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ ବୋଲି ଯେଉଁମାନେ କହନ୍ତି, ସେମାନେ ଧର୍ମର ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥ ବୁଝିନାହାନ୍ତି।[7]

ମୋ'ର ସର୍ବଦା ସେହି ଗୋଟିଏ ଅନୁଭବ ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସକୁ ଦୃଢ଼ କରିଦେଇଛି ଯେ, ସତ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ଅନ୍ୟ ଭଗବାନ ଆଦୌ କେଉଁଠି ନାହାନ୍ତି।... ସତ୍ୟ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଯେଉଁ କ୍ଷୁଦ୍ର ଅସ୍ଥାୟୀ ଆଭାସଗୁଡ଼ିକୁ ଲାଭ କରିଛି, ତାହା ପରମସତ୍ୟର ସେହି ବର୍ଣ୍ଣନାତୀତ ଜ୍ୟୋତିର ବୋଧଟିକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବାଲାଗି କ୍ୱଚିତ୍ ସମର୍ଥ ହେବ ; ଆମେ ଆମ ଆଖିରେ ପ୍ରତ୍ୟହ ଦର୍ଶନ କରୁଥିବା ସୂର୍ଯ୍ୟର ଜ୍ୟୋତିଠାରୁ ସେହି ଜ୍ୟୋତି ଲକ୍ଷେଗୁଣ ଅଧିକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଓ ଅଧିକ ପ୍ରଗାଢ଼।[8]

ବସ୍ତୁତଃ ମୁଁ ସେହି ବିଶାଳ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟତାର କେବଳ ଏକ କ୍ଷୀଣତମ ଆଭାସ ହିଁ ଦେଖିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଛି। ତଥାପି ମୁଁ ମୋ'ର ସମସ୍ତ ପ୍ରୟାସର ଫଳସ୍ୱରୂପ ସୁନିଶ୍ଚିତଭାବରେ ଏତିକି କହିପାରିବି ଯେ, କେବଳ ଅହିଂସାର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଲବ୍ଧି ଦ୍ୱାରା ହିଁ ସେହି ପରମସତ୍ୟର ଏକ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଦର୍ଶନ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ।[9]

ସତ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟର ହୃଦୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଛି ଏବଂ ଆମକୁ ସେହିଠାରେ ହିଁ ତାହାର ସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ସତ୍ୟ ଆମଲାଗି ଯେପରି ଦୃଶ୍ୟମାନ୍ ହେବ, ସେହି ଅନୁସାରେ ପରିଚାଳିତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ମାତ୍ର, ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ସତ୍ୟକୁ ଯେଉଁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖୁଛି, ସେହି ଅନୁସାରେ ପରିଚାଳିତ ହେବାପାଇଁ ଆଉଜଣକୁ ବାଧ କରିବାଲାଗି ତା'ର କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ।[10]

ପରମ ସତ୍ୟ

ସମୁଦାୟ ପରମ ସତ୍ୟକୁ ଜାଣିବାଲାଗି ମଣିଷକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଦିଆ ଯାଇନାହିଁ। ସିଏ ନିଜେ ସତ୍ୟକୁ ଯେଉଁପରି ଭାବରେ ଦେଖୁଛି, ତାହାରି ଅନୁସାରେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବା ହିଁ ତା'ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ। ଏବଂ ଏହି କର୍ତ୍ତବ୍ୟଟିକୁ ସମ୍ପାଦନ କରିବାରେ ତାକୁ ଶୁଦ୍ଧତମ ମାର୍ଗର ଅର୍ଥାତ୍ ଅହିଂସାର ହିଁ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[11]

କେବଳ ଈଶ୍ୱର ହିଁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସତ୍ୟକୁ ଜାଣିଛନ୍ତି। ତେଣୁ ମୁଁ ଅନେକ ସମୟରେ ସତ୍ୟ ହିଁ ଈଶ୍ୱର ବୋଲି କହିଛି। ଅର୍ଥାତ୍, ଏକ ସୀମିତ ସତ୍ତା ହୋଇଥିବାରୁ ମନୁଷ୍ୟ କଦାପି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସତ୍ୟକୁ ଜାଣି ପାରିବନାହିଁ।[12]

ଏହି ପୃଥିବୀରେ କାହାରି ପାଖରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସତ୍ୟ ନାହିଁ। ଏହା କେବଳ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ହିଁ ଗୋଟିଏ ସାମର୍ଥ୍ୟ ବା ଗୁଣ। ଆମେ କେବଳ ଆପେକ୍ଷିକ ସତ୍ୟକୁ ହିଁ ଜାଣିଛୁ। ତେଣୁ, ଆମେ ସତ୍ୟକୁ ଯେପରି ଭାବରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରୁଛୁ, କେବଳ ସେହିପରି ଭାବରେ ହିଁ ତା'ର ଅନୁସରଣ କରୁଛୁ। ଏହିପରି ଭାବରେ ସତ୍ୟର ଅନୁସରଣ କଲେ ବିପଥଗାମୀ ହୋଇଯିବାର କୌଣସି ଆଶଙ୍କା ନାହିଁ।[13]

ସତ୍ୟ ଓ ମୁଁ

ନିଜେ ଠିକ୍ ବୋଲି ବୁଝି ନଥିବା କୌଣସି କଥାକୁ କହିବାର ଦୋଷରେ ମୁଁ ମୋ' ଜୀବନରେ କେବେହେଲେ ଦୋଷୀ ହୋଇନାହିଁ। ସିଧା ହୃଦୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯିବା ମୋ'ର ସ୍ୱଭାବ ହୋଇ

ରହିଆସିଛି ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏପରି କରିବାରେ ମୁଁ ଅନେକ ସମୟରେ ବିଫଳ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ମୁଁ ତଥାପି ଭଲକରି ଜାଣିଛି ଯେ, ସବାଶେଷରେ ସେହି ସତ୍ୟ ହିଁ ଆପଣାକୁ ଶ୍ରୁତ ଏବଂ ଅନୁଭୂତ କରାଇବ । ମୋ' ନିଜ ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଅଭିଜ୍ଞତା ହୋଇଛି ।[14]

ମୋ'ପରି ଶହ ଶହ ବ୍ୟକ୍ତି ଯାଆନ୍ତୁ ପଛକେ, ସତ୍ୟର ଜୟ ହେଉ । ମୋ'ପରି ନିତ୍ୟ ଭୁଲ କରୁଥିବା ନଶ୍ୱରମାନଙ୍କର ବିଚାର କରିବାକୁ ଯାଇ ଆମେ ଯେପରି ସତ୍ୟର ମାନକୁ ଗୋଟିଏ କେଶ ପରିମାଣରେ ମଧ୍ୟ ହ୍ରାସ କରି ନଦେଉ ![15]

ମୋ' ନିଜର ବିଚାର କଲାବେଳେ ମୁଁ ସତ୍ୟ ପରି କଠୋର ହେବି, ଅନ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ହୁଅନ୍ତୁ ବୋଲି ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି । ଆପଣାକୁ ସେହି ମାପକାଠି ଦ୍ୱାରା ମାପି ମୁଁ ସୁରଦାସଙ୍କ ଭାଷାରେ ଅବଶ୍ୟ ଏଡ଼େ ପାଟିରେ କହିବି :

> ମୋ' ପରି ଏଡ଼େ ଦୁଷ୍ଟ ଆଉ ଘୃଣାର ପାତ୍ର
> ଦୟନୀୟ ମଣିଷଟିଏ ଆଉ କେଉଁଠାରେ ଅଛି ?
> ମୁଁ ତ ଏଡ଼େ ବିଶ୍ୱାସହୀନ ଯେ
> ମୋ'ର ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଛି ![16]

ମୋ' ଭୁଲସବୁ

ମୁଁ ଜଣେ ଘୃଣାର ଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇପାରେ, ମାତ୍ର ଯେତେବେଳେ ସତ୍ୟ ମୋ' ଭିତର ଦେଇ କଥା କହେ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଅପରାଜେୟ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।[17]

ସତ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ମୁଁ ଆଉ କାହାର ଉପାସନା କରେନାହିଁ ଏବଂ ସତ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କାହାରି ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ମାନେନାହିଁ ।[18]

ସତ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ମୁଁ ଉପାସନା କରୁଥିବା ଆଉ କୌଣସି ଈଶ୍ୱର ନାହାନ୍ତି ।[19]

ସତ୍ୟର ମାର୍ଗରେ ଦୃଢ଼ ରହି ମୋ' ପାଖକୁ ଯେତିକି ବଳ ଆସେ, ସେତିକି ବ୍ୟତୀତ ମୋ'ର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବଳ ନାହିଁ । ଅହିଂସା ମଧ୍ୟ ମୋ'ର ସେହି ଅଟଳତାରୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଆସିଛି ।[20]

ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିନୀତ ଅଥଚ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିଷ୍ଠାଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ସତ୍ୟର ଅନ୍ୱେଷଣ କରୁଛି । ଏବଂ, ମୋ'ର ସେହି ଅନ୍ୱେଷଣରେ ମୁଁ ମୋ'ର ସହ-ଅନ୍ୱେଷୀ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୋ' ବିଶ୍ୱାସର ପରିଧି ମଧ୍ୟରେ ରଖିଥାଏ, ଯେପରିକି ମୁଁ ମୋ'ର ଭୁଲଗୁଡ଼ିକୁ ଜାଣିପାରିବି ଓ ସେଗୁଡ଼ିକର ସଂଶୋଧନ କରିପାରିବି । ମୁଁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି ଯେ ମୋ'ର ବିଚାର ତଥା ଅନୁମାନଗୁଡ଼ିକରେ ମୁଁ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଭୁଲ କରିଛି... ଏବଂ ଯେହେତୁ ଏପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘଟଣାରେ ମୁଁ ପଛକୁ ପୁନର୍ବାର ଫେରି ଆସିଛି, ତାହା ଫଳରେ କେବେ କୌଣସି ସ୍ଥାୟୀ ଅନିଷ୍ଟ ଘଟିନାହିଁ । ବରଂ, ଅହିଂସାର ମୂଳଭୂତ ସତ୍ୟଟି ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଆସିଛି ଏବଂ ଦେଶକୁ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ କୌଣସି ଆଘାତ ଖାଇବାକୁ ପଡ଼ିନାହିଁ ।[21]

ମୁଁ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ସର୍ବଦା ଶିକ୍ଷା କରୁଛି ଏବଂ ମୋ' ନିଜର କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମତଲବ ଆଦୌ ନାହିଁ; ଓ ଯେଉଁଠି ମୁଁ ସତ୍ୟଟିଏ ରହିଥିବାର ସନ୍ଧାନ ପାଉଛି, ତାହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରି

ନେଉଛି ଏବଂ ସେହି ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ।[22]

ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଉତ୍ତମରୁ ଉତ୍ତମ ଅଭିପ୍ରାୟ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ନାନା ଭୁଲ କରି ପକାଉଛି, ତା'ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକୃତରେ ପୃଥିବୀର ଆଦୌ କୌଣସି ଅନିଷ୍ଟ ଘଟୁନାହିଁ ବା ସେହି କାରଣରୁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ବି କ୍ଷତି ହେଉନାହିଁ । ଭଗବତ୍-ଭୀରୁ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଅନଭିପ୍ରେତ ଭୁଲର ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକରୁ ଈଶ୍ୱର ନିରନ୍ତର ପୃଥିବୀକୁ ରକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି ।

ମୋ'ର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଦ୍ୱାରା ଯେଉଁମାନେ ଭୁଲ ପଥରେ ପରିଚାଳିତ ହେବେ ବୋଲି ଆଶଙ୍କା ରହିଛି, ମୋ'ର କାର୍ଯ୍ୟଟି ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣିନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ତଥାପି ସେହି ପଥରେ ଯାଇଥାନ୍ତେ । ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ପରିଚାଳିତ କରୁଥିବାପରି ହୁଏତ ବେଳେ ବେଳେ ବୋଧହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ଯେ ତା' ନିଜ ଭିତରର ନିର୍ଦ୍ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ବାଟ ଚାଲୁଥାଏ, ଏହାହିଁ ସର୍ବଶେଷ ସତ କଥା । ମାତ୍ର, ସେକଥା ଯାହା ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ମୁଁ ଭଲକରି ଜାଣିଛି ଯେ, ମୋ' ଭୁଲଗୁଡ଼ିକ ସକାଶେ ପୃଥିବୀକୁ କେବେହେଲେ କଷ୍ଟ ଭୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ିନାହିଁ, କାରଣ ସେଗୁଡ଼ିକ ସବୁଯାକ କେବଳ ମୋ'ର ଅଜ୍ଞତା ହେତୁ ହିଁ ଘଟିଛି । ମୁଁ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ମୁଁ ଜାଣିଶୁଣି ଇଚ୍ଛାକୃତ ଭାବରେ କେବେ ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଭୁଲ କରିନାହିଁ ।[23]

ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଯାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଏକ ଭୁଲ୍ ପରି ଦେଖାଯାଉଛି, ଆଉଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ତାହା ବସ୍ତୁତଃ ଏକାବେଳକେ ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରଜ୍ଞା ପରି ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଇପାରେ । ନିଜେ କୌଣସି ମୋହ ବା ଭ୍ରମ ଭିତରେ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ସେହିପରି ଦେଖିବ ହିଁ ଦେଖିବ । ତୁଳସୀଦାସ ଯେପରି ଯଥାର୍ଥରେ କହିଛନ୍ତି : ''ଶାମୁକା ଭିତରେ କେବେହେଲେ ରୂପା ନଥାଏ କିମ୍ବା ସୂର୍ଯ୍ୟ କୀରଣ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ କେବେହେଲେ ପାଣି ନଥାଏ ; ତଥାପି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଶାମୁକାଟି ଭିତରେ ରୂପାର ଭ୍ରମ ବା ସୂର୍ଯ୍ୟକୀରଣ ଭିତରେ ପାଣିର ଭ୍ରମ ସର୍ବଦା ରହିଥାଏ ଏବଂ ପୃଥିବୀର କୌଣସି ଶକ୍ତି ଜଣେ ଭ୍ରାନ୍ତ ମନୁଷ୍ୟକୁ ସେହି ମାୟା ଭିତରୁ କଦାପି ବାହାର କରି ଆଣିପାରେନାହିଁ ।'' ମୋ' ଭଳି ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରରେ ତ ଏହା ଆହୁରି ଅଧିକ ସତ୍ୟ ହେବ, କାରଣ ମୁଁ ହୁଏତ ଏକ ବୃହତ୍ ଭ୍ରମର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ମୋ'ର କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ କରୁଛି । ଈଶ୍ୱର ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନିଶ୍ଚୟ ମାର୍ଜନା କରିବେ ଏବଂ ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସହ୍ୟ କରିନେବ । ସବାଶେଷରେ ସତ୍ୟର ହିଁ ଜୟ ହେବ ।[24]

ସତ୍ୟ କେବେହେଲେ କୌଣସି ନ୍ୟାୟୋଚିତ ଲକ୍ଷ୍ୟର କିଛି ଅନିଷ୍ଟ କରେନାହିଁ ।[25]

ଜୀବନ ଏକ ଆକାଙ୍କ୍ଷା । ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଲାଭ ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ୟମ କରିବାକୁ ତାହା ନିଜର ବ୍ରତରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ ; ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଅର୍ଥାତ୍ ଆତ୍ମ-ଉପଲବ୍ଧି । ଆମ ନିଜର ନାନା ଦୁର୍ବଳତା ଅଥବା ଅପୂର୍ଣ୍ଣତା ହେତୁ ସେହି ଆଦର୍ଶଟିକୁ କଦାପି ହ୍ରାସ କରି ଆଣିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ମୋ' ଭିତରେ ଦୁଇଟିଯାକ ରହିଛନ୍ତି ଓ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖର ସହିତ ମୁଁ ସେହି ବିଷୟରେ ସଚେତନ ଅଛି । ମୋ'ର ଏହି ଦୁର୍ବଳତା ଏବଂ ଅପୂର୍ଣ୍ଣତାଗୁଡ଼ିକୁ ଅପସାରିତ କରିବାରେ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଲାଗି ମୁଁ ପରମ ସତ୍ୟ ପାଖରେ ପ୍ରତ୍ୟହ ନୀରବରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାରେ ଲାଗିଛି ।[26]

ସତ୍ୟକୁ କଦାପି ତ୍ୟାଗ କରିବିନାହିଁ

ମୋ'ର ଷାଠିଏ ବର୍ଷର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଭିଜ୍ଞତା ପରେ, ସତ୍ୟର ପଥକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବା ହିଁ ହେଉଛି ଜୀବନର ଏକମାତ୍ର ପ୍ରକୃତ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ବୋଲି ମୁଁ ଯେତେବେଳେ କହୁଛି, ତୁମେ ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସ କର। ଯଦି ତୁମେ କେବଳ ଏହି କଥାଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରିବ, ତେବେ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବିଚ୍ୟୁତ ହୋଇ ନଯାଇ, ସତ୍ୟର ଅନୁଧାବନ-ପଥରେ ଯେତେ ଯାହା ପରୀକ୍ଷା ଏବଂ କଷ୍ଟ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ମଧ୍ୟ ସହ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଈଶ୍ୱର ତୁମକୁ ସର୍ବଦା ସମର୍ଥ କରି ରଖିଥିବେ, ଏହାହିଁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ତୁମର ଏକମାତ୍ର ପ୍ରାର୍ଥନା ହୋଇ ରହିଥିବ।[27]

କେବଳ ସତ୍ୟ ହିଁ ରହିଥିବ ; ସମୟର ଜୁଆରରେ ଆଉ ସବୁକିଛି କୁଆଡେ ଭାସି ଚାଲିଯିବେ। ତେଣୁ, ସମସ୍ତେ ମୋତେ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ଚାଲିଗଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ତଥାପି ସତ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ହିଁ ସାକ୍ଷୀ ହୋଇ ରହିଥିବି। ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋ'ର କଥା ହୁଏତ ଅରଣ୍ୟରୋଦନ ପରି ଶୁଭିପାରେ ; ମାତ୍ର ଯଦି ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ସତ୍ୟର ହିଁ ବାଣୀ ହୋଇଥିବ, ତେବେ ଅନ୍ୟ ସବୁଯାକ ବାଣୀ ନୀରବ ହୋଇଯିବା ପରେ ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଶୁଣାଯାଉଥିବ।[28]

ବିଶ୍ୱାସବାନ୍ ମଣିଷ ସତ୍ୟପ୍ରତି ଅଟଳ ରହିଥିବ, ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ମିଥ୍ୟାଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥିବା ପରି ଦେଖାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ସେହିପରି ଅଟଳ ରହିଥିବ।[29]

ଏକ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ରହିଥିବା ସମୟରେ, ଯେଡ଼େ ଅପ୍ରିୟ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସତ୍ୟକୁ ହିଁ କହିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ସର୍ବଦା ଅସତ୍ୟ ଏବଂ ତେଣୁ ତାହାକୁ କଦାପି ଉଚ୍ଚାରଣ କରାଯିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ।[30]

10. ସତ୍ୟ ହିଁ ଈଶ୍ୱର

ଈଶ୍ୱର ଅଛନ୍ତି

ଏକ ସଂଜ୍ଞାତୀତ ରହସ୍ୟମୟ ପରମ ଶକ୍ତି ସକଳ ବସ୍ତୁରେ ବିରାଜିତ ରହିଛି। ମୁଁ ତାହାକୁ ଦେଖିପାରୁନାହିଁ ସତ, ମାତ୍ର ଅନୁଭବ କରିପାରୁଛି। ଏହି ଅଦୃଶ୍ୟ ଶକ୍ତି ହିଁ ଆପଣାକୁ ଅନୁଭୂତ କରାଉଛି, ଅଥଚ ସକଳ ପ୍ରମାଣର ଅତୀତ ହୋଇ ରହିଛି—କାରଣ, ମୋ'ର ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ମୁଁ ଯାହାକିଛି ବିଷୟରେ ସଜ୍ଞାନ ହୋଇ ପାରୁଛି, ଏଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ତାହାର ଆଦୌ କୌଣସି ସାଦୃଶ୍ୟ ନାହିଁ। ତାହା ଇନ୍ଦ୍ରିୟାତୀତ ହୋଇ ରହିଛି। ମାତ୍ର, ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମା ଭିତରେ ବୁଦ୍ଧିଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବିଷୟରେ ପ୍ରମାଣ ଦେଇ ବୁଝାଇହେବ।

ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷୀଣଭାବରେ, ମାତ୍ର ସୁନିଶ୍ଚିତଭାବରେ ଜାଣି ପାରୁଛି ଯେ, ମୋ'ର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ସବୁକିଛି ସର୍ବଦା ବଦଳି ଯାଉଛି ଓ ସର୍ବଦା କ୍ଷୟ ହୋଇ ଯାଉଛି ସତ, ମାତ୍ର ଏହିପରି ଯାବତୀୟ ପରିବର୍ତ୍ତନର ପଶ୍ଚାତରେ ଏପରି ଏକ ଜୀବନବାଚୀ ଶକ୍ତି ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି, ଯାହାର କି କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ନାହିଁ, ଯାହା ସବୁକିଛିକୁ ଏକତ୍ର ଧାରଣ କରି ରହିଛି,

ଯାହା ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି, ବିଲୟ ଘଟାଉଛି ଏବଂ ପୁନର୍ବାର ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି। ସେହି ପ୍ରେରକ ଶକ୍ତି ବା ଆତ୍ମା ହେଉଛି ଈଶ୍ୱର। ଏବଂ, କେବଳ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ମୁଁ ଦେଖି ପାରୁଥିବା କୌଣସି ବସ୍ତୁ କଦାପି ଚିରଦିନ ରହି ପାରିବନାହିଁ ଓ ରହିବନାହିଁ, ମାତ୍ର କେବଳ ସେଇ ରହିଥିବେ।

ଏବଂ ଏହି ପରମ ଶକ୍ତି ଆମର ହିତକାରୀ ନା ଅହିତକାରୀ ? ମୁଁ ତାହାକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ହିତକାରୀ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିପାରୁଛି। କାରଣ ମୁଁ ଦେଖିପାରୁଛି ଯେ, ମୃତ୍ୟୁ ଭିତରେ ଜୀବନ ତଥାପି ଅକ୍ଷୟ ହୋଇ ରହିଛି, ଅସତ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସତ୍ୟ ଅବିଚଳ ରହିଛି ଏବଂ ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ଆଲୋକ ଅନିର୍ବାଣ ହୋଇ ରହିଛି। ତେଣୁ ମୁଁ ବୁଝି ପାରୁଛି ଯେ, ଈଶ୍ୱର ହେଉଛନ୍ତି ଜୀବନ, ସେଇ ସତ୍ୟ ଏବଂ ସେଇ ଆଲୋକ। ଈଶ୍ୱର ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରେମ। ସିଏ ହେଉଛନ୍ତି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଭଗବାନ୍।

ମୁଁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି ଯେ,.... ବୁଦ୍ଧିର ସାହାଯ୍ୟ ନେଇ ଏହା ବିଷୟରେ କାହାର ହୃଦ୍‌ବୋଧ କରାଇ ପାରିବା ଲାଗି ମୋ' ପାଖରେ କୌଣସି ଯୁକ୍ତି ନାହିଁ। ବିଶ୍ୱାସ ହେଉଛି ବୁଦ୍ଧି-ଯୁକ୍ତିର ଅତୀତ। ତେଣୁ ମୁଁ ଏତିକି ପରାମର୍ଶ ଦେବି ଯେ ଆମେ କଦାପି ସେହି ଅସମ୍ଭବ ଚେଷ୍ଟାଟିକୁ କରିବାଲାଗି ମନ କରିବାନାହିଁ। କୌଣସି ବୁଦ୍ଧି-ପରିଚାଳିତ ଯୁକ୍ତି ବା ପ୍ରଣାଳୀ ଦ୍ୱାରା ମୁଁ ମନ୍ଦର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରମାଣ କରି ପାରିବିନାହିଁ। ଏପରି କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ହେଉଛି ଭଗବାନଙ୍କର ସମକକ୍ଷ ହେବା। ତେଣୁ ମୁଁ ଯଥେଷ୍ଟ ବିନୟ ସହକାରେ ମନ୍ଦର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ କେବଳ ମାନି ହିଁ ନେଉଛି ; ଏବଂ, ଭଗବାନ ଯେ ପୃଥିବୀରେ ମନ୍ଦ ଲାଗି ସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି, ମୁଁ ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ତାଙ୍କୁ ବହୁକାଳରୁ ଦୁଃଖ ସହୁଥିବା ଏବଂ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ରଖିଥିବା ଜଣେ ଭଗବାନ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଛି। ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ମନ୍ଦ ନାହିଁ ଏବଂ ତଥାପି ଯେ ପୃଥିବୀରେ ମନ୍ଦ ରହିଛି, ସେହି ମନ୍ଦକୁ ସେଇ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ମନ୍ଦ ତାଙ୍କୁ କଦାପି ସ୍ପର୍ଶ କରି ପାରୁନାହିଁ।

ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିଲେ ଜୀବନକୁ ମଧ୍ୟ ପଣ କରି ମନ୍ଦ ସହିତ ଏବଂ ମନ୍ଦ ବିରୋଧରେ ସଂଗ୍ରାମ ନକଲେ ଯେ ମୁଁ କଦାପି ଭଗବାନଙ୍କୁ ଜାଣିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବିନାହିଁ, ମୁଁ ସେକଥା ମଧ୍ୟ ଜାଣିଛି। ମୋ'ନିଜର ସାମାନ୍ୟ ତଥା ସୀମିତ ଅନୁଭବ ହିଁ ମୋ'ର ସେହି ବିଶ୍ୱାସକୁ ପୁଷ୍ଟ କରି ରଖିଛି। ମୁଁ ଯେତିକି ଅଧିକ ଶୁଦ୍ଧ ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି, ମୁଁ ଭଗବାନଙ୍କର ସେତିକି ଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇଆସୁଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରିପାରୁଛି। ଏବଂ, ଯେତେବେଳେ ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ବର୍ତ୍ତମାନ ପରି କେବଳ ଏକ ବା᠆୍ୟ ସମର୍ଥନ ମାତ୍ର ହୋଇ ରହିବନାହିଁ, ମାତ୍ର ହିମାଳୟ ପର୍ବତ ପରି ଅଟଳ ତଥା ସେହି ପର୍ବତ ଶୃଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ରହିଥିବା ତୁଷାରରାଶି ପରି ଶୁଭ୍ର ଏବଂ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇ ପାରିବ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ତାଙ୍କର ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇନଯିବି ![31]

ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ

ପୃଥିବୀକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କଲେ ହୁଏତ ମୁଁ ତଥାପି ବଞ୍ଚି ପାରିବି, ମାତ୍ର ମୋ'ର ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବାର ସମ୍ଭାବନାଟିକୁ ମୁଁ ଚିନ୍ତା ମଧ୍ୟ କରି ପାରୁନାହିଁ।[32]

ମୁଁ ଯେ ଆଦୌ କିଛି କରି ପାରିବିନାହିଁ, ସେକଥା ମୁଁ ଜାଣେ । ଈଶ୍ୱର ହିଁ ସବୁ କରିପାରିବେ । ହେ ଭଗବାନ, ତୁମେ ମୋତେ ତୁମର ଏକ ଯୋଗ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରରୂପେ ତିଆରି କରିନିଅ ଏବଂ, ତୁମର ଯେପରି ଇଚ୍ଛା, ମୋତେ ଠିକ୍ ସେହିପରିଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କର ।[33]

ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିନାହିଁ, ତାଙ୍କୁ ଜାଣି ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପ୍ରତି ରହିଥିବା ପୃଥିବୀର ବିଶ୍ୱାସକୁ ମୁଁ ନିଜର ବିଶ୍ୱାସରେ ପରିଣତ କରିନେଇଛି ଏବଂ ମୋ'ର ସେହି ବିଶ୍ୱାସ କେବେ ମୋତେ ଛାଡ଼ିଯିବାର କୌଣସି ସମ୍ଭାବନା ଆଦୌ ନଥିବାରୁ, ସେହି ବିଶ୍ୱାସକୁ ମୁଁ ମୋ' ନିଜର ଅଭିଜ୍ଞତା ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରୁଛି । ଅବଶ୍ୟ, ବିଶ୍ୱାସକୁ ଅନୁଭବ ବୋଲି କହିବା ସତ୍ୟର ଅପଳାପ କରିବା ସଦୃଶ ହୋଇଥିବାରୁ, ସମ୍ଭବତଃ ଏପରି କହିବା ଅଧିକ ନିର୍ଭୁଲ ହେବ ଯେ, ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ରହିଥିବା ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା ଦେଇ କହିବା ଲାଗି ମୋ'ପାଖରେ କୌଣସି ଶବ୍ଦ ନାହିଁ ।[34]

ତୁମେ ଆଉ ମୁଁ ଏହି ଘର ଭିତରେ ବସିଛୁ, ଏହି କଥାଟି ବିଷୟରେ ମୁଁ ଯେତିକି ନିଶ୍ଚିତ, ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବିଷୟରେ ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ନିଶ୍ଚିତ । ତା'ପରେ ମୁଁ ଏ କଥାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ସିଦ୍ଧ କରିଦେଇ ପାରିବି ଯେ, ବାୟୁ ଏବଂ ଜଳ ନହେଲେ ହୁଏତ ମୁଁ ବଞ୍ଚିପାରିବି, ମାତ୍ର ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ କଦାପି ବଞ୍ଚିପାରିବିନାହିଁ । ତୁମେ ମୋ'ର ଆଖିଗୁଡ଼ିକୁ ଓପାଡ଼ି ନେଇପାର । ମାତ୍ର ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ମୁଁ ମରିବି ନାହିଁ, ତୁମେ ମୋ'ର ନାକ କାଟି ଦେଇପାର, ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ମୁଁ କଦାପି ମରିବି ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଯଦି ତୁମେ ଭଗବାନଙ୍କଠାରେ ରହିଥିବା ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେବ, ତେବେ ମୁଁ କଦାପି ବଞ୍ଚି ପାରିବିନାହିଁ ।

ତୁମେ ଏହାକୁ ଏକ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ବୋଲି କହିପାର, ତଥାପି ମୁଁ ସ୍ୱୀକାର କରି କହୁଛି ଯେ, କୌଣସି ବିପଦ ଅଥବା ସଙ୍କଟର ଆଶଙ୍କା ଆସୁଥିବା ସମୟରେ ପିଲାଦିନେ ମୁଁ ଯେପରି ରାମଙ୍କର ନାମକୁ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ସହିତ ସ୍ମରଣ କରୁଥିଲି, ଏହା ହେଉଛି ସେହିପରି ଏକ କଥା । ଜଣେ ବୃଦ୍ଧା ଧାଈ ମୋତେ ସେହି କଥାଟିକୁ ଶିଖାଇଥିଲେ ।[35]

ଆମେ ଯଦି ମନୁଷ୍ୟକୁ ଭୟ ନକରନ୍ତେ ଏବଂ କେବଳ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କର ସତ୍ୟକୁ ହିଁ ଖୋଜି ବାହାରନ୍ତେ, ତେବେ ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ଯେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କରି ବାର୍ତ୍ତାବହ ହୋଇପାରନ୍ତେ । ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ଯେ, ମୁଁ କେବଳ ଭଗବାନଙ୍କର ସତ୍ୟକୁ ଖୋଜୁଛି ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରତି ଭୟରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ମୁକ୍ତ ହୋଇଯାଇଛି ।

...ମୋ' ଜୀବନରେ ଈଶ୍ୱର-ଇଚ୍ଛାର କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସତ୍ୟୋଦ୍‌ଘାଟନ ସମ୍ଭବ ହୋଇନାହିଁ । ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଈଶ୍ୱର ପ୍ରତ୍ୟହ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଲାଗି ଆପଣାକୁ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ କରୁଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ସେହି 'ସ୍ଥିର କ୍ଷୁଦ୍ର ବାଣୀ'ଟି ଲାଗି ଆମେ ଆପଣାର କାନକୁ ବନ୍ଦ କରି ରଖିଛୁ । ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ରହିଥିବା ସେହି ଅଗ୍ନିସ୍ତମ୍ଭଟି ଲାଗି ମଧ୍ୟ ଆମେ ଆଖି ବୁଜି ରଖିଛୁ । ମୁଁ ତାଙ୍କର ସର୍ବତ୍ର-ଉପସ୍ଥିତିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରୁଛି ।[36]

ମୋ'ର କେତେ ପତ୍ରପ୍ରେରକ ଭାବୁଛନ୍ତି ଯେ, ମୁଁ ଅନେକ ଅଲୌକିକ କଥାକୁ ସମ୍ଭବ କରିପାରିବି । ମୋ'ର ଯେ ସେପରି କୌଣସି ଶକ୍ତି ନାହିଁ, ସତ୍ୟର ଜଣେ ଉପାସକ ହିସାବରେ ମୋ'ର ଏହି କଥା କହିଦେବା ଉଚିତ୍ । ମୋ' ଭିତରେ ହୁଏତ ଶକ୍ତିରୂପେ ଯାହାକିଛି ଅଛି,

ତାହା ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପାଖରୁ ଆସିଛି । ମାତ୍ର ସେ ସିଧାଭାବରେ କଦାପି କିଛି କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେ ତାଙ୍କର ଅଗଣିତ ନିମିତ୍ତଗୁଡ଼ିକର ମାଧ୍ୟମରେ ଯାହାକିଛି କରନ୍ତି ।[37]

ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ପ୍ରକୃତି

ମୋ'ପାଇଁ ଈଶ୍ୱର ହେଉଛନ୍ତି ସତ୍ୟ ଓ ପ୍ରେମ ; ଈଶ୍ୱର ହେଉଛନ୍ତି ନୀତି ଏବଂ ନୈତିକ ଜୀବନ । ଈଶ୍ୱର ହେଉଛନ୍ତି ନିର୍ଭୟତା । ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଜୀବନର ଉତ୍ସ, ଆଲୋକର ଉତ୍ସ ଏବଂ ତଥାପି ସେ ଏହି ସବୁକିଛିର ଅତୀତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଈଶ୍ୱର ହେଉଛନ୍ତି ବିବେକ । ଏପରିକି ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଜଣେ ନାସ୍ତିକର ନାସ୍ତିକତା । କାରଣ, ତାଙ୍କର ସୀମାହୀନ ପ୍ରେମ ଭିତରେ ସେ ଜଣେ ନାସ୍ତିକଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ତା'ଜୀବନକୁ ବଞ୍ଚିବା ଲାଗି ଅନୁମତି ଦେଇଥାନ୍ତି । ସେ ହେଉଛନ୍ତି ହୃଦୟଗୁଡ଼ିକର ଅନୁସନ୍ଧାନକାରୀ । ସେ ସକଳ ବଚନ ଓ ସକଳ ବୁଦ୍ଧିର ଅତୀତ । ଆମ ନିଜ ଅପେକ୍ଷା ଆମକୁ ଓ ଆମର ହୃଦୟକୁ ସେ ଅଧିକ ଭଲଭାବରେ ଜାଣିଛନ୍ତି । ଆମ ମୁହଁର କଥାଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ ସେ ଆମକୁ ମୋଟେ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତିନାହିଁ ; କାରଣ ସେ ଜାଣିଥାଆନ୍ତି ଯେ, ଆମେ ଯାହାସବୁ କହୁ, ତାହାକୁ କଦାପି ପ୍ରକୃତରେ ଇଚ୍ଛା କରୁ ନଥାଉ । କେତେକ ଜାଣିଶୁଣି ଓ ଆଉ କେତେକ ଅଜାଣତରେ ସେପରି କରୁଥାଉ ।

ଯେଉଁମାନେ ତାଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଉପସ୍ଥିତିକୁ ଆବଶ୍ୟକ କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ସେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଈଶ୍ୱର ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ତାଙ୍କର ସ୍ପର୍ଶ ଲୋଡୁଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ସେ ଶରୀର ଧାରଣ କରନ୍ତି । ସିଏ ହେଉଛନ୍ତି ଶୁଦ୍ଧତମ ଅନ୍ତଃସତ୍ତା । ଯେଉଁମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି, ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ସେ କେବଳ ବିଦ୍ୟମାନ ହିଁ ରହିଥାନ୍ତି । ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ସେ ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ବସ୍ତୁ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ସେ ଆମ ଭିତରେ ଅଛନ୍ତି, ତଥାପି ଆମର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଓ ଆମର ଅତୀତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ।....

ତାଙ୍କ ନାମରେ ନାନା ଘୃଣ୍ୟ ଅନୈତିକତା ଏବଂ ଅମାନୁଷିକ ନୃଶଂସତାର ଆଚରଣ କରାଯାଉଛି ବୋଲି ଯେ ସିଏ ନାହାନ୍ତି, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ, ସେ ଦୀର୍ଘକାଳରୁ କଷ୍ଟ ସହି ଆସୁଛନ୍ତି । ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଧୈର୍ଯ୍ୟଶୀଳ, ମାତ୍ର ସେ ଭୟାନକ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନର ପୃଥିବୀରେ ଏବଂ ଏହାପରେ ଆସୁଥିବା ପୃଥିବୀରେ ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଏପରି ଏକ ବରିଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତିସତ୍ତା, ଯିଏକି ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କଠୋର ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ ଆଦାୟ କରିପାରନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟ ଏବଂ ଇତର ପ୍ରାଣୀ—ଆମର ଏହି ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କୁ ଆମେ ଯେଉଁପରି ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇଥାଉ, ଈଶ୍ୱର ଆମମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଭାବରେ ଅନୁରୂପ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇଥାନ୍ତି ।

ଅଜ୍ଞାନଙ୍କୁ ସେ କଦାପି କ୍ଷମା ଦିଅନ୍ତିନାହିଁ । ଏବଂ ତଥାପି ସେ ହେଉଛନ୍ତି ସତତ କ୍ଷମାଶୀଳ, କାରଣ ସେ ସର୍ବଦା ଆମକୁ ଅନୁତାପ କରିବାଲାଗି ସୁଯୋଗ ଦେଇଥାନ୍ତି ।

ପୃଥିବୀ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ବିଶ୍ୱାସୀ ବୋଲି ଜାଣିଛି, ସେ ହେଉଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ, କାରଣ ମନ୍ଦ ଏବଂ ଭଲ ଭିତରେ ଆମ ନିଜ ନିର୍ବାଚନକୁ ନିଜେ କରିନେବା ପାଇଁ ସେ ଆମକୁ ସର୍ବଦା 'ବନ୍ଧନମୁକ୍ତ' କରି ରଖିଥାନ୍ତି । ଆମ ଜାଣିବାରେ ସିଏ ହେଉଛନ୍ତି

ଚ଼ରମ ସ୍ତରର ଉତ୍ପୀଡ଼କ, କାରଣ ସେ ଅନେକ ସମୟରେ ଆମ ମୁହଁ ପାଖରୁ ହିଁ ପିଆଲାଟିକୁ ଛଡ଼ାଇ ନେଇଯାନ୍ତି ଏବଂ ମୁକ୍ତ ଇଚ୍ଛାର ଆଚ୍ଛାଦନ ତଳେ ସେ ଆମକୁ ଏତେ ଅଳପ ସ୍ୱାଧୀନତା ଦେଇ ଗାର ଟାଣିଦେଇଥାନ୍ତି ଯେ, ଆମର ଦଶାକୁ ଅବଲୋକନ କରି କେବଳ ମଜା ହିଁ ଦେଖିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି।

ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ଏହି ସବୁକିଛିକୁ ତାଙ୍କର ଲୀଳା ବୋଲି କହିଥାଏ ଅଥବା, ଏହାକୁ ମାୟା ବୋଲି ବି କହିଥାଏ। ଆମେ କେହି ନାହୁଁ, କେବଳ ସେଇ ଅଛନ୍ତି। ଏବଂ, ଯଦି ଆମେ ତିଷ୍ଠି ରହିବାକୁ ଚାହୁଁ, ତେବେ ଆମକୁ ଚିରକାଳ ଲାଗି ତାଙ୍କରି ପ୍ରଶଂସାଗାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ତାଙ୍କରି ଇଚ୍ଛାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଆମେ ଚାଲ ତାଙ୍କରି ବଂଶୀର ତାଳ ଅନୁସାରେ ନାଚିବା, ତେବେ ସବୁକିଛି ଅବଶ୍ୟ ଶୁଭଂକର ହୋଇ ରହିବ।[38]

ଏହି ପୃଥିବୀରେ ମୁଁ ଯେତେ କାମ ଆଦାୟ କରୁଥିବା ମାଲିକଙ୍କୁ ଜାଣେ, ଈଶ୍ୱର ହେଉଛନ୍ତି ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ କଠୋର। ସେ ତୁମକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖନ୍ତି। ଯେତେବେଳେ ତୁମର ବିଶ୍ୱାସ ଭଣା ହୋଇଯାଉଛି, ତୁମର ଶରୀର ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ଆସୁଛି ଓ ତୁମେ ଏଥର ଢ଼ଳି ପଡ଼ିବ ବୋଲି ଯେତେବେଳେ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କର, ସେତେବେଳେ ସେ ଯେକୌଣସି ଉପାୟରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତୁମର ସହାୟତା କରିବା ପାଇଁ ଆସନ୍ତି, ଏବଂ ତୁମର ଆପଣା ବିଶ୍ୱାସ କଦାପି ହରାଇବା ଉଚିତ ନୁହେଁ, ସିଏ ଯେ ସର୍ବଦା ତୁମର ଡାକରାର ଉତ୍ତର ଦେବେ—ମାତ୍ର ତୁମ ସର୍ତ୍ତରେ ନୁହେଁ, କେବଳ ତାଙ୍କ ନିଜ ସର୍ତ୍ତରେ ହିଁ ଜବାବ ଦେବେ, ସେହି କଥାକୁ ପ୍ରମାଣିତ କରି ଦିଅନ୍ତି। ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଠିକ୍ ଏହିପରିଭାବରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଛି। ମୁଁ ବସ୍ତୁତଃ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଅବସରକୁ ମଧ୍ୟ ସ୍ମରଣ କରି ପାରୁନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ କି ସେ ଶେଷ ବେଳରେ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି।[39]

ହିନ୍ଦୁ ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କରେ ଯାହାକୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ସହସ୍ର ନାମ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି, ମୋ' ଯୁବାବସ୍ଥାର ପ୍ରଥମ କାଳରେ ମୋତେ ତାହାର ଜପ କରିବା ଲାଗି ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଇଥିଲା। ମାତ୍ର ଏହିସବୁ ସହସ୍ର ନାମ ଭିତରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ସବୁଯାକ ନାମ ଯେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିଲା, ସେ କଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ। ଆମେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ ଯେ, ଏବଂ ମୁଁ ଏହାକୁ ସତ ବୋଲି ଭାବୁଛି, ପୃଥିବୀରେ ଯେତେ ଜୀବ ଅଛନ୍ତି, ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ସେତିକି ନାମ ରହିଛି ; ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ଆମେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ନାମହୀନ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କହିଥାଉ। ଏବଂ, ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଅନେକ ରୂପ ରହିଥିବାରୁ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ରୂପହୀନ ବୋଲି କହିଥାଉ। ପୁନଶ୍ଚ, ଆମକୁ ସେ ଅନେକ ଭାଷାରେ କଥା କହୁଥିବାରୁ, ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଅବାକ୍ ବା ମୌନ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କହୁ, ଇତ୍ୟାଦି, ଇତ୍ୟାଦି। ଏବଂ, ସେହିପରିଭାବରେ, ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଇସ୍‌ଲାମ୍‌ର ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା ଆରମ୍ଭ କଲି, ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲି ଯେ ଇସ୍‌ଲାମ୍‌ରେ ମଧ୍ୟ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଅନେକ ନାମ ରହିଛି।

ଯେଉଁମାନେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରେମସ୍ୱରୂପ ବୋଲି କହନ୍ତି, ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକମତ ହୋଇ ଭଗବାନ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରେମସ୍ୱରୂପ ବୋଲି କହିବି। ମାତ୍ର, ମୋ' ନିଜ ଭିତରେ ବହୁ ଗଭୀରରେ ମୁଁ କହୁଥିଲି ଯେ, ଭଗବାନ ପ୍ରେମସ୍ୱରୂପ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ ତାଙ୍କୁ ସର୍ବୋପରି ସତ୍ୟସ୍ୱରୂପ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ। ଭଗବାନଙ୍କର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତମ ବର୍ଣ୍ଣନାଟିଏ ଦେବା ଯଦି

ମନୁଷ୍ୟର ଭାଷା ଲାଗି ସମ୍ଭବ ହେବ, ତେବେ ମୁଁ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଆସି ଉପନୀତ ହୋଇଛି ଯେ, ଅନ୍ତତଃ ମୋ'ପାଇଁ ସେ ହେଉଛନ୍ତି ସତ୍ୟସ୍ୱରୂପ ।

ମାତ୍ର, ଦୁଇ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ମୁଁ ଆହୁରି ଗୋଟିଏ ପାଦ ଆଗକୁ ଯାଇ ସତ୍ୟ ହିଁ ଭଗବାନ ବୋଲି କହିଲି । ଭଗବାନ ହେଉଛନ୍ତି ସତ୍ୟ ଓ ସତ୍ୟ ହେଉଛି ଭଗବାନ—ଏହି ଦୁଇ ବାକ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ସୂକ୍ଷ୍ମ ପ୍ରଭେଦଟିକୁ ତୁମେ ଅବଶ୍ୟ ଦେଖି ପାରିବ । ଏବଂ, ପ୍ରାୟ ପଚାଶ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ସତ୍ୟ ଲାଗି ମୋ'ର ଅବିରାମ ଏବଂ ଅଦମ୍ୟ ଅନ୍ୱେଷଣ ପରେ ଯାଇ ମୁଁ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟିରେ ଆସି ଉପନୀତ ହେଲି ।

ତା'ପରେ ମୁଁ ଦେଖି ପାରିଲି ଯେ, କେବଳ ପ୍ରେମର ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ ଆମେ ନିକଟତମ ରାସ୍ତା ଦେଇ ସତ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିବା । ମାତ୍ର, ମୁଁ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଦେଖିଥିଲି ଯେ, ଅନ୍ତତଃ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ପ୍ରେମର ଅନେକ ଅର୍ଥ ରହିଛି ଏବଂ ଏକ ତୀବ୍ର ବାସନାର ସମବାଚୀ ଭାବରେ ମାନବିକ ପ୍ରେମ ମଧ୍ୟ ଅବମାନନାତ୍ମକ ସ୍ତରକୁ ଖସି ଆସିପାରିବ । ମୁଁ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲି ଯେ ଅହିଂସାର ଅର୍ଥରେ ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରେମର ଅତି ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକ ଉପାସକ ରହିଛନ୍ତି । ମାତ୍ର, ସତ୍ୟର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏପରି କୌଣସି ଦ୍ୱି-ଅର୍ଥବୋଧକ ଅର୍ଥ ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ ଆଦୌ ଦେଖିପାରି ନଥିଲି ଏବଂ ନାସ୍ତିକମାନେ ମଧ୍ୟ ସତ୍ୟର ଆବଶ୍ୟକତା ତଥା ଶକ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଆପତ୍ତି କରି ନାହାନ୍ତି ।

ମାତ୍ର, ସତ୍ୟକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାର ଅତ୍ୟୁତ୍ସାହରେ ପଡ଼ି ନାସ୍ତିକମାନେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ମଧ୍ୟ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ଆଦୌ କୁଣ୍ଠିତ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି—ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ସେମାନେ ଠିକ୍ ହିଁ କରିଛନ୍ତି । ଏବଂ, ଏହିପରି ଏକ ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଯାଇ ପାରୁଥିବା ହେତୁ ମୁଁ ଦେଖି ପାରିଲି ଯେ, ଈଶ୍ୱର ହିଁ ସତ୍ୟ ବୋଲି ନକହି ବରଂ ସତ୍ୟ ହିଁ ଈଶ୍ୱର ବୋଲି କହିବା ଅଧିକ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ହେବ ।[40]

ଈଶ୍ୱର ଅବଶ୍ୟ ସତ୍ୟ, ମାତ୍ର ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଆହୁରି ଅନେକ କିଛି ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ମୁଁ ସତ୍ୟ ହିଁ ଈଶ୍ୱର ବୋଲି କହୁଛି ।.... କେବଳ ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ, ସତ୍ୟ ଆମେ ଉଲ୍ଲେଖ କରୁଥିବା ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ ଏକ ଅନ୍ୟତମ ଗୁଣ ନୁହେଁ । ସତ୍ୟ ହେଉଛି ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଜୀବନ୍ତ ଅବତାର, ଏହାହିଁ ଏକମାତ୍ର ପ୍ରାଣସ୍ୱରୂପ ; ଏବଂ ସତ୍ୟ କହିଲେ ମୁଁ ତାହାକୁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତମ ଜୀବନର ଏକାତ୍ମକ କରି ବୁଝିଥାଏ । ସେହି କାରଣରୁ ତାହା ଏକ ମୂର୍ତ୍ତ ବସ୍ତୁରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ ; କାରଣ ଭଗବାନ ହିଁ ତାଙ୍କର ଏହି ସମଗ୍ର ସୃଷ୍ଟି, ଏହି ସମଗ୍ର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଏବଂ ଯାହାକିଛି ରହିଛି ତାହାରି ଅର୍ଥାତ୍ ସତ୍ୟର ସେବା କରିବା ହିଁ ଭଗବାନଙ୍କର ସେବା କରିବା ।[41]

ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ହେଉଛି ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ୍ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କର ଗୁଣ, ମାତ୍ର ତଥାପି ସେ କେଡ଼େ ମହାନ୍ ଲୋକତନ୍ତ୍ରବାଦୀ ପରି ଆଚରଣ ନକରନ୍ତି ! ଆମମାନଙ୍କ ସକାଶେ ତାଙ୍କୁ କେତେ ଭୁଲ ଏବଂ ଛଳକପଟ ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ନପଡ଼େ ! ଆମ ଭଳି ତାଙ୍କର ଅତ୍ୟନ୍ତ ମହତ୍ତ୍ୱହୀନ ସୃଷ୍ଟ ଜୀବମାନେ ତାଙ୍କର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବିଷୟରେ ସଂଶୟ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି ଓ ସେ ତାହାକୁ ମଧ୍ୟ ସହ୍ୟ କରନ୍ତି । ଆମ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଓ ଆମ ଭିତରେ ଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଣୁରେ ସେ ବିଦ୍ୟମାନ

ରହିଥାନ୍ତି, ତଥାପି ସେମାନେ ସେହିପରି ସନ୍ଦେହ କରୁଥାନ୍ତି। ଯାହାଙ୍କୁ ସେ ନିର୍ବାଚନ କରିବେ, କେବଳ ତାହାରି ପାଇଁ ପ୍ରକଟ ହେବାର ଅଧିକାର ତାଙ୍କର ନିରନ୍ତର ରହିଛି। ଏକ ସତ୍ତା ହିସାବରେ ତାଙ୍କର ହାତ ନାହିଁ କି ଗୋଡ଼ ନାହିଁ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅବୟବମାନ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ ; ତଥାପି ଆପଣାକୁ ଯାହା ସମ୍ମୁଖରେ ସେ ଆବିର୍ଭୂତ କରାଇବାକୁ ନିର୍ବାଚିତ କରନ୍ତି, ସେ ତାଙ୍କୁ ଅବଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୁଏ।[42]

ସେବାର ମାର୍ଗ ଦେଇ ଈଶ୍ୱର

ଯଦି ମୁଁ ନିଜ ଭିତରେ ତାଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତିକୁ ଅନୁଭବ କରୁନଥାନ୍ତି, ତେବେ ପ୍ରତ୍ୟହ ମୁଁ ଏତେ ବେଶୀ କଷଣ ଏବଂ ନୈରାଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ପାଉଛି ଯେ, ମୁଁ କେବଳ ପାଗଳଙ୍କ ପରି କ୍ରୋଧୋନ୍ମତ୍ତ ହୋଇ ବୁଲୁଥାନ୍ତି ଏବଂ ହୁଗୁଳି ନଦୀ ହିଁ ମୋ'ଲାଗି ଅନ୍ତିମ ଗନ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥାନ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତା।[43]

ଭାରତବର୍ଷରେ ମୋତେ ଯଦି ଦୀନତମ ମନୁଷ୍ୟର ଦୁଃଖ ସହିତ ଏକାତ୍ମ ହୋଇ ରହିବାକୁ ହୁଏ ଓ ଏପରିକି ଯଦି ସାରା ପୃଥିବୀର ଦୀନତମ ମନୁଷ୍ୟର ଦୁଃଖ ସହିତ ଏକାତ୍ମତା ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ପଡ଼େ, ତେବେ ଯେଉଁ ଅଧମ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ମୋ'ର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ରହିଛନ୍ତି, ମୁଁ ନିଜକୁ ସବା ଆଗେ ସେହିମାନଙ୍କର ପାପ ସହିତ ଏକାତ୍ମକ କରି ରଖିବି। ଏବଂ, ସକଳ ବିନୟର ସହିତ ସେତିକି କରିପାରିଲେ, ମୁଁ ଦିନେ ନା ଦିନେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର—ସତ୍ୟର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦର୍ଶନ ଲାଭ କରିବାକୁ ଆଶା କରିପାରିବି।[44]

ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜର ସେବା କରିବାର ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ ମୁଁ ଭଗବାନଙ୍କର ଦର୍ଶନ ଲାଭ କରିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରୁଛି, କାରଣ ମୁଁ ଜାଣିଛି ଯେ, ଭଗବାନ ସ୍ୱର୍ଗରେ ନାହାନ୍ତି, ଏହି ଧରାତଳେ ମଧ୍ୟ ନାହାନ୍ତି ; ସେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ଅଛନ୍ତି।[45]

ମୁଁ ହେଉଛି ଏହି ସମଗ୍ରଟିର ଏକ ଅଙ୍ଗୀଭୂତ ଅଂଶ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଅର୍ଥାତ୍ ମାନବ ସମାଜକୁ ବାଦ୍ ଦେଇ ମୁଁ କଦାପି ଭଗବାନଙ୍କର ଦର୍ଶନ ପାଇପାରିବି ନାହିଁ। ମୋ'ର ଦେଶବାସୀ ହେଉଛନ୍ତି ମୋ'ର ନିକଟତମ ପ୍ରତିବେଶୀ। ସେମାନେ ଏପରିଭାବରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସହାୟ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ବଳଶୂନ୍ୟ ଓ ଏପରି ଜୀବନୀଶକ୍ତିହୀନ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଯେ, ସେହିମାନଙ୍କର ସେବାକରିବାରେ ହିଁ ମୋତେ ନିଜକୁ ଅଭିନିବେଶିତ କରି ରଖିବାକୁ ହେବ। ହିମାଳୟର କୌଣସି ଗୁହା ଭିତରେ ବସି ଭଗବାନଙ୍କୁ ପାଇବି ବୋଲି ଯଦି ମୁଁ ନିଜକୁ ବିଶ୍ୱାସ ଦେଇ ପାରନ୍ତି, ତେବେ ତ ମୁଁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ହିଁ ସେହିଠାକୁ ଚାଲି ଯାଆନ୍ତି। ମାତ୍ର ମୁଁ ଜାଣିଛି ଯେ, ମାନବସମାଜ ବ୍ୟତିରେକେ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ କେଉଁଠି ହେଲେ ପାଇ ପାରିବିନାହିଁ।[46]

ମୁଁ ମୋ' ଦେଶର କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଜାଣିଛି ବୋଲି ଦାବି କରୁଛି। ଦିନମାନର ଚବିଶି ଘଣ୍ଟା ମୁଁ ସେହିମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଅଛି। ସେହିମାନେ ହିଁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଓ ସର୍ବଶେଷରେ ମୋ' ସେବାକୁ ଲାଭ କରିବାର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ; କାରଣ, ମୂକ କୋଟି କୋଟି ଜନତାର ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଭଗବାନଙ୍କର ଦର୍ଶନ ମିଳେ, ତାଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ମୁଁ ଆଉ କୌଣସି ଭଗବାନଙ୍କୁ ଆଦୌ ସ୍ୱୀକାର କରେନାହିଁ। ସେହି କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟ ତାଙ୍କର

ଉପସ୍ଥିତିଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଜାଣି ପାରନ୍ତିନାହିଁ; ମୁଁ ପାରେ। ଏବଂ, ଏହି କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ମଧ୍ୟଦେଇ ମୁଁ ସତ୍ୟରୂପୀ ଭଗବାନଙ୍କର ଅର୍ଥାତ୍ ଭଗବାନରୂପୀ ସତ୍ୟର ଉପାସନା କରିଥାଏ।[47]

ମାର୍ଗଦର୍ଶକ ଓ ରକ୍ଷାକାରୀ

ମୁଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ହିଁ ମାର୍ଗଦର୍ଶକ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିନେବି ଓ ତାଙ୍କରି ସହିତ ବାଟ ଚାଲିବି। ସେହି ପରମ ପ୍ରଭୁ ପ୍ରକୃତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଈର୍ଷାପରାୟଣ। ତାଙ୍କ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱରେ ଆଉ କିଏ ଆସି ଭାଗ ନେଉ ବୋଲି ସେ କଦାପି ଇଚ୍ଛା କରିବେ ନାହିଁ। ତେଣୁ, ଆମକୁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଆମର ସକଳ ଦୁର୍ବଳତା ସହିତ ଖାଲି ହାତରେ ଯାଇ ଛିଡ଼ା ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ପଣର ଭାବ ନେଇ। ଏବଂ, ତା'ପରେ ଯାଇ ସିଏ ତୁମକୁ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ସମ୍ମୁଖରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇପାରିବା ଲାଗି ସମର୍ଥ କରିନେବେ ଓ ତୁମକୁ ସକଳ ଅନିଷ୍ଟରୁ ରକ୍ଷା କରୁଥିବେ।[48]

ମୁଁ ଏହି ଗୋଟିଏ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିଛି ଯେ, ଯାହା ମନୁଷ୍ୟ ଲାଗି ଅସମ୍ଭବପ୍ରାୟ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଭଗବାନ ତାକୁ ପିଲାଖେଳ ପରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜରେ ସମ୍ଭବ କରିପାରନ୍ତି ଏବଂ,ତାଙ୍କର ଏହି ସୃଷ୍ଟିର ଅଧମତମର ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ ଅଧିଷ୍ଠାତା ହୋଇ ରହିଥିବା ପରମ ଦିବ୍ୟତା ଉପରେ ଯଦି ଆମର ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥାଏ, ତେବେ ମୋ'ର ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ସବୁକିଛି ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୋଇଯିବ। ଏବଂ, ସେହି ସର୍ବଶେଷ ଆଶାଟିରେ ହିଁ ମୁଁ ଜୀବନ ଧାରଣ କରିଛି, ମୋ'ର ସମୟ ଅତିବାହିତ କରୁଛି ଓ ତାଙ୍କରି ଇଚ୍ଛାକୁ ପାଳନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି।[49]

ଗାଢ଼ତମ ଅନ୍ଧକାର ପରି ନୈରାଶ୍ୟ ଘୋଟି ରହିଥିବା ସମୟରେ ମଧ୍ୟ, ଏଡ଼େ ବଡ଼ ପୃଥିବୀରେ ଯେତେବେଳେ ଆଦୌ କେହି ସାହାଯ୍ୟକର୍ତ୍ତା ଏବଂ କୌଣସି ସାନ୍ତ୍ୱନା ରହିଥିବା ପରି ବୋଧ ହେଉନଥାଏ, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ପରମ ନାମ ହିଁ ଆମକୁ ବଳ ଓ ପ୍ରେରଣା ଦିଏ ଏବଂ ଆମର ସକଳ ସନ୍ଦେହ ତଥା ନୈରାଶ୍ୟକୁ ଦୂରକରି ନେଇଯାଏ। ହୁଏତ ଆଜି ସମସ୍ତ ଆକାଶ ମେଘ ଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛାଦିତ ହୋଇ ରହିଛି, ମାତ୍ର ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଦୂର କରାଇଦେବା ପାଇଁ ତାଙ୍କରି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକ ଆନ୍ତରିକ ପ୍ରାର୍ଥନା ହିଁ ଅବଶ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ। ଏହି ପ୍ରାର୍ଥନା ହେତୁ ହିଁ ମୁଁ ଜୀବନରେ ନୈରାଶ୍ୟ ବୋଲି କିଛି ଜାଣିନାହିଁ।

...ମୁଁ ଆଦୌ କୌଣସି ନୈରାଶ୍ୟ ଜାଣିନାହିଁ। ତେବେ, ତୁମେ ମଧ୍ୟ କାହିଁକି ନିରାଶ ହୋଇ ପଡ଼ିବ? ଚାଲ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା, ଯେପରି ସେ ଆମର ହୃଦୟରୁ ସମସ୍ତ କ୍ଷୁଦ୍ରତା ଦୂର କରି ନେଇଯିବେ, ସମସ୍ତ ନୀଚତା ଓ ପ୍ରବଞ୍ଚନାକୁ ଦୂର କରି ଆମକୁ ପରିଷ୍କାର କରିଦେବେ ; ସେ ଆମର ପ୍ରାର୍ଥନାଗୁଡ଼ିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଶୁଣିବେ। ମୁଁ ବହୁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଜାଣିଛି, ଯେଉଁମାନେ କି ସର୍ବଦା ଶକ୍ତିର ସେହି ଅକ୍ଷୟ ଉତ୍ସର ହିଁ ଆଶ୍ରୟ ନେଇଛନ୍ତି।[50]

ମୁଁ ଉପଲବ୍ଧି କରିଛି ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ ଈଶ୍ୱର କଦାପି ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିରୂପ ଧାରଣ କରି କାହାକୁ ଦେଖା ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ; ସେ କର୍ମରେ ହିଁ ଆବିର୍ଭୂତ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କର ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟି ଦ୍ୱାରା ତୁମେ ଘୋର ଅନ୍ଧକାରମୟ ସମୟଟି ଭିତରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଆସିଥାଅ।[51]

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଉପାସନାକୁ ଶବ୍ଦଦ୍ୱାରା ବର୍ଣ୍ଣନା କରି କହି ହେବନାହିଁ। ଏହା ତ ଅନବରତ,

ଏପରିକି ଅଚେତନଭାବରେ ମଧ୍ୟ ଲାଗି ରହିଥାଏ। ଏପରି ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ବି ନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ କି ମୁଁ ଜଣେ ପରମସାକ୍ଷୀଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତିକୁ ଅନୁଭବ ନକରୁଥାଏ ; ତାଙ୍କର ଆଖି ଆଗରୁ କଦାପି କିଛି ବାଦ୍ ଯାଏନାହିଁ ଓ ତାଙ୍କରି ସହିତ ମୁଁ ସଂଗତି ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରୁଥାଏ।

ଏପରି କୌଣସି ଅବସର ଆସିନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ କି ସେ ଜବାବ ନଦେଇଛନ୍ତି। କାରାଗାର ଭିତରର ଅଗ୍ନିପରୀକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ସମୟରେ, ଯେତେବେଳେ କି ମୁଁ ଅନେକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିଲି ଏବଂ ମୋ'ର ଦିଗ୍‌ବଳୟଗୁଡ଼ିକ ଗାଢ଼ ଅନ୍ଧକାରମୟ ହୋଇ ରହିଥିଲା, ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ମୋ'ର ହାତ ପାଆନ୍ତାରେ ନିକଟତମ କରି ପାଇପାରିଛି। ମୁଁ ନିଜ ଜୀବନରେ ଏପରି କୌଣସି ମୁହୂର୍ତ୍ତର ସ୍ମରଣ କରି ପାରୁନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ କି ଭଗବାନ ମୋତେ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ ବୋଲି ମୁଁ ଅନୁଭବ କରିଛି।[52]

ଆତ୍ମ-ଉପଲବ୍ଧି

ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ସେହି ଆନନ୍ଦମୟ, ବର୍ଣ୍ଣନାତୀତ ଏବଂ ନିଷ୍ପାପ ସ୍ଥିତିଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରିବ ବୋଲି ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି, ଯେତେବେଳେ କି ସେ ନିଜ ଭିତରେ କେବଳ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତିକୁ ହିଁ ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ ଓ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ତା'ଭିତରେ ଅନ୍ୟ କିଛି ହେଲେ ନଥାଏ।[53]

ମୁଁ ଆତ୍ମ-ଉପଲବ୍ଧି ଲାଭ କରିବାକୁ ହିଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି, ତାହାରି ଲାଗି ମୁଁ ସର୍ବଦା ପ୍ରୟାସ କରି ଆସିଛି ଏବଂ ଆକୁଳ ହୋଇ ରହିଛି।... ମୁଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଭାବରେ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଓ ତଦ୍ୱାରା ମୋକ୍ଷ ହୋଇଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟିର ଅନୁସରଣରେ ହିଁ ମୁଁ ଜୀବନ ଧାରଣ କରିଛି, ଯାହାକିଛି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ଏବଂ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଧରି ରହିଛି। କଥା କହିବା, ଲେଖିବା ଏବଂ ରାଜନୀତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋ'ର ଯାବତୀୟ ପଦକ୍ଷେପ ଓ କାର୍ଯ୍ୟ—ଏହି ସବୁକିଛି ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ହାସଲ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଛି।[54]

କାରଣ, ମୁଁ ଯେ ତାଙ୍କଠାରୁ ତଥାପି ଏତେ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହିଛି, ସେହି କଥାଟି ମୋତେ ନିରନ୍ତର ଉତ୍ପୀଡ଼ିତ କରି ରଖିଛି। ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଅବଶ୍ୟ ଜାଣିଛି ଯେ, ସେହି ଈଶ୍ୱର ହିଁ ମୋ' ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ନିଶ୍ୱାସକୁ ମଧ୍ୟ ପରିଚାଳନା କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ମୁଁ ତାଙ୍କରିଠାରୁ ଉଦ୍‌ଭୂତ ହୋଇ ଆସିଛି। ମୁଁ ଭଲ କରି ଜାଣିଛି ଯେ ମୋ' ଭିତରେ ରହିଥିବା ମନ୍ଦ-ବାସନା ଗୁଡ଼ିକ ହିଁ ମୋତେ ତାଙ୍କଠାରୁ ଏତେ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ କରି ରଖିଛନ୍ତି ଏବଂ ତଥାପି ମୁଁ ସେହି ବାସନାଗୁଡ଼ିକରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇପାରୁନାହିଁ।[55]

ଭଗବତ୍ ବିଶ୍ୱାସ ଏପରି ଏକ ବିଶ୍ୱାସ ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଆବଶ୍ୟକ, ଯାହାକି ବୁଦ୍ଧି-ଯୁକ୍ତିର ଅତୀତ ହୋଇ ରହିଥିବ। ବସ୍ତୁତଃ, ଏହି ତଥାକଥିତ ଉପଲବ୍ଧିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସବାତଳେ ବିଶ୍ୱାସର ଏପରି ଗୋଟିଏ ଉପାଦାନ ରହିଥାଏ, ଯାହା ବ୍ୟତୀତ ତାହା କଦାପି ସ୍ଥାୟୀ ହୁଏନାହିଁ। ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକର ସ୍ୱଭାବ ଅନୁସାରେ ତାହାହିଁ ଅବଶ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ। ଆପଣା ସତ୍ତାର ସୀମାଗୁଡ଼ିକୁ କିଏ ଉଲ୍ଲଂଘନ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବ?

ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ, ଏହି ଶରୀରଧାରୀ ଜୀବନରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଲବ୍ଧି କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। ଏପରି ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ। ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବନରେ ଯାହା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ, ସେହି ଉଚ୍ଚତମ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉଚ୍ଚତାରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ପାରିବା ନିମନ୍ତେ କେବଳ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ତଥା ଅବିଚଳ ବିଶ୍ୱାସର ହିଁ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି। ଭଗବାନ କଦାପି ଆମର ଏହି ପାର୍ଥିବ ଛାଞ୍ଚଟି ବାହାରେ ନାହାନ୍ତି। ତେଣୁ ଯଦି ବାହାରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରମାଣର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥାଏ, ତେବେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହାର ଖୁବ୍ ବେଶୀ ପ୍ରୟୋଜନ ହିଁ ନାହିଁ।

ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗୁଡ଼ିକ ଦେଇ ଆମେ କଦାପି ତାଙ୍କୁ ଅନୁଭବ କରି ପାରିବାନାହିଁ, କାରଣ ସିଏ ହେଉଛନ୍ତି ଇନ୍ଦ୍ରିୟାତୀତ। କେବଳ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗୁଡ଼ିକରୁ ନିଜକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହୃତ କରି ନେଇ ପାରିଲେ ଯାଇ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଅନୁଭବ କରି ପାରିବା। ଆମ ଭିତରେ ସେହି ଦିବ୍ୟ ସଂଗୀତଟି ଅବିରାମ ନିନାଦିତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି, ମାତ୍ର କେଢ଼େ କୋଳାହଳ କରୁଥିବା ଇନ୍ଦ୍ରିୟମାନେ ସେହି ସଂଗୀତକୁ କୁଆଡ଼େ ପୋତି ପକାଉଛନ୍ତି; ଆମର ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଆମେ ଯାହାକିଛିର ବୋଧ ଲାଭ କରିପାରିବା ବା ଶୁଣି ପାରିବା, ସେହି ସଂଗୀତ ତା'ଠାରୁ ଏକାବେଳକେ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଏବଂ ତା'ଠାରୁ ଉଚ୍ଚତର ସ୍ତରର।[56]

11. ସତ୍ୟ ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ

କଳାର ଅନ୍ତରାତ୍ମକତା

ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥାର ଦୁଇଟି ଦିଗ ରହିଛି—ବାହାର ଦିଗ ଓ ଭିତର ଦିଗ। ଭିତରର ଦିଗଟିକୁ ତାହା ଯେତିକି ପରିମାଣରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ, ଏତିକି ବ୍ୟତୀତ ବାହାର ଦିଗଟିର ଆଦୌ କୌଣସି ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ। ଯାବତୀୟ ଯଥାର୍ଥ କଳା ଏହି କାରଣରୁ ଆତ୍ମାର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ସାଧନ ହିଁ କରିଥାଏ। ମନୁଷ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆତ୍ମାଟିକୁ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରି ଆଣିବାରେ ହିଁ ବାହ୍ୟ ଯାବତୀୟ ରୂପର ମୂଲ୍ୟ ରହିଛି।[57]

ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜକୁ କଳାକାର ବୋଲି କହୁଥିବାର ଏବଂ କଳାକାରରୂପେ ସ୍ୱୀକୃତ ହେଉଥିବାର ମୋତେ ଜଣା ଅଛି; ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କର କୃତିଗୁଡ଼ିକରେ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଆରୋହଣ କରିବା ଲାଗି ଆତ୍ମାର ସେହି ବ୍ୟାକୁଳତା ଏବଂ ଅଶାନ୍ତିର ଆଦୌ କୌଣସି ଆଭାସ ହିଁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେନାହିଁ।[58]

ସକଳ ଯଥାର୍ଥ କଳା ଆତ୍ମାକୁ ଆପଣାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ସତ୍ତାର ଉପଲବ୍ଧି ଲାଗି ଅବଶ୍ୟ ସହାୟତା କରୁଥିବ। ମୋ'ନିଜ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁଁ କହିବି ଯେ, ମୋ' ଆତ୍ମାର ଉପଲବ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ବାହ୍ୟ ଆକାରଗୁଡ଼ିକର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ଆଦୌ ଅନୁଭବ କରେନାହିଁ। ତେଣୁ, ମୋ' ଚାରିପାଖରେ ତୁମେମାନେ କହୁଥିବା କୌଣସି କଳାକୃତି ଦେଖିବାକୁ ନମିଳୁଥିଲେ ହେଁ ମୋ' ଜୀବନରେ ଯଥାର୍ଥ ସାମର୍ଥ୍ୟଯୁକ୍ତ କଳା ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ ଦାବି କରି ପାରିବି।

ମୋ' କୋଠରୀର କାନ୍ଥଗୁଡ଼ିକ ଏକାବେଳକେ ଖାଲି ଦେଖା ଯାଇପାରେ; ଏପରିକି,

ଏକ ଅସୀମ ବ୍ୟାପ୍ତି ଭିତରେ ମୋ' ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ବିସ୍ତୃତ ହୋଇ ରହିଥିବା ନକ୍ଷତ୍ରଖଚିତ ଆକାଶଲୋକକୁ ଯେପରି ମୁଁ ସିଧା ଦେଖି ପାରିବି, ସେଥିଲାଗି ମୋ' ଘରେ କୌଣସି ଛାତ ମଧ ନରହିପାରେ । ଆପଣାର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ନକ୍ଷତ୍ର ସମ୍ପଦଟି ଦ୍ୱାରା ମଣ୍ଡିତ ଆକାଶଟିକୁ ଅନାଇ ଦେଖୁଥିବା ସମୟରେ ମୋ' ସମ୍ମୁଖରେ ଯେଉଁ ବିପୁଳ ଦୃଶ୍ୟପଟଟି ଉନ୍ମୋଚିତ ହୋଇଯାଏ, ମନୁଷ୍ୟକୃତ କେଉଁ ସଚେତନ କଳା ମୋତେ ତାକୁ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ଆଣି ଦେଇ ପାରିବ ?

ଅବଶ୍ୟ, ଏହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ମୁଁ କଳାକୃତିଗୁଡ଼ିକର କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି ସାଧାରଣଙ୍କ ପରି ଆଦୌ ସ୍ୱୀକାର କରେନାହିଁ । ମୁଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତଭାବରେ କେବଳ ଏତିକି ଅନୁଭବ କରିଥାଏ ଯେ, ପ୍ରକୃତି ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଚିରନ୍ତନ ପ୍ରତୀକଗୁଡ଼ିକର ତୁଳନାରେ ଏଗୁଡ଼ିକ ନିତାନ୍ତ ଅଳ୍ପ । ମନୁଷ୍ୟ-ହାତର ତିଆରି ଏହିସବୁ କଳାକୃତି ଆତ୍ମାକୁ ତା'ର ଆତ୍ମଉପଲବ୍ଧିର ଆରୋହଣ ପଥରେ ଯେତିକି ସହାୟତା କରିବେ, ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକୃତରେ ସେତିକି ମୂଲ୍ୟ ହିଁ ରହିଛି ।[59]

ସର୍ବପ୍ରଥମେ ସତ୍ୟ

ସର୍ବପ୍ରଥମ ବସ୍ତୁରୂପେ ତୁମେ ସତ୍ୟର ହିଁ ଅନୁଗାମୀ ହୁଅ, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଓ ଶିବ ତା'ପରେ ସେଥିସହିତ ଆପଣାଛାଏଁ ଆସି ଯୁକ୍ତ ହୋଇପାରିବେ । ମୋ' ମତରେ ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଜଣେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ କଳାକାର ଥିଲେ, କାରଣ ସେ ସତ୍ୟର ଦର୍ଶନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ସତ୍ୟକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ । ମହମ୍ମଦଙ୍କ ବିଷୟରେ ମଧ ସେହି କଥା ଅବଶ୍ୟ କୁହାଯିବ, କାରଣ ବିଦ୍ୱାନମାନଙ୍କର କହିବା ଅନୁସାରେ ଆରବୀ ସାହିତ୍ୟରେ କୋରାନ୍ ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ହାସଲ କରିଥିବା ଏକ ରଚନା । ଏହାର କାରଣ ହେଉଛି ଯେ, ଦୁହେଁଯାକ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ସତ୍ୟ ଲାଗି ହିଁ ପ୍ରୟାସ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତେଣୁ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକଭାବରେ ସେମାନେ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ସେହି ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ମଧ ଲାଭ କରିପାରିଥିଲେ । ତଥାପି, ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟ କିମ୍ବା ମହମ୍ମଦ କେହି କଳା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଦୌ କିଛି ଲେଖିନାହାନ୍ତି । ମୁଁ ଠିକ୍ ସେହି ସତ୍ୟ ଏବଂ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଲାଗି ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ରଖିଛି, ସେଇଥିପାଇଁ ମୋ' ଜୀବନଟିକୁ ବଞ୍ଚୁଛି ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ସେଇଥିପାଇଁ ଜୀବନ ଦେବି ।[60]

କୋଟି କୋଟି ଜନତାଙ୍କ ପାଇଁ କଳା

ଅନ୍ୟ ସକଳ ଅବସର ପରି ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ ମୁଁ କୋଟି କୋଟି ଜନତାଙ୍କର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ କଥାଟିର ବିଚାର କରିବି । କୋଟି କୋଟି ଜନଗଣ ଯେପରି ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସତ୍ୟକୁ ଦେଖିପାରିବେ, ସେଥିଲାଗି ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ କଦାପି ଆବଶ୍ୟକ ଶିକ୍ଷା ଦେଇ ପାରିବାନାହିଁ । ତେଣୁ ଆମେ ସବା ଆଗେ ପ୍ରାଣ ଧାରଣ ଲାଗି ଆବଶ୍ୟକ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଆଣି ଜୁଟାଇଦେବା, ଏବଂ ତା'ପରେ ଜୀବନର ଯାବତୀୟ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଓ ଅଳଙ୍କାର ଅବଶ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଯିବ ।[61]

ମୁଁ ଏପରି କଳା ଏବଂ ସାହିତ୍ୟ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ଯାହାକି କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ଆଗରେ କଥା କହି ପାରୁଥିବ ।[62]

କଳାର ପଦବାଚ୍ୟ ହେବା ଲାଗି କଳା ଦୁଃଖର ଉପଶମ କରାଇ ପାରୁଥିବା ଉଚିତ।[63]

ଅସଲ କଥା ହେଉଛି, ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଉତ୍ପାଦନ କରିପାରିବା ଲାଗି ଅଭିପ୍ରେତ ଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା ଚାଳିତ ନିର୍ଜୀବ ଯନ୍ତ୍ରସାମଗ୍ରୀର ମାଧ୍ୟମରେ ନୁହେଁ, କେବଳ ଅସଂଖ୍ୟ ନରନାରୀଙ୍କ ହାତର କୋମଳ ଓ ଜୀବନ୍ତ ସ୍ପର୍ଶ ଦ୍ୱାରା ହିଁ କଳାର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ସମ୍ଭବ ହେବ।[64]

ଅନ୍ତର୍ଗତ ଶୁଦ୍ଧତା

ଯଥାର୍ଥ କଳା କେବଳ ବାହ୍ୟ ଆଙ୍ଗିକଟିର ଖିଆଲ ରଖିନଥାଏ, ଯାହାକିଛି ପଶ୍ଚାତରେ ରହିଛି, ତାହା ସେଇଟିର ଖିଆଲ ମଧ୍ୟ ରଖିଥାଏ। ଗୋଟିଏ କଳା ରହିଛି, ଯାହା ସଂହାର କରେ; ଆଉ ଗୋଟିଏ କଳା ରହିଛି, ଯାହା ଜୀବନ ପ୍ରଦାନ କରେ।...ଯଥାର୍ଥ କଳା ତାହାର ସ୍ରଷ୍ଟାମାନଙ୍କର ସୁଖ, ସନ୍ତୋଷ ଏବଂ ଶୁଦ୍ଧତାର ହିଁ ନିଦର୍ଶନ ହୋଇ ରହିଥିବା ଉଚିତ।[65]

ହୃଦୟର ପବିତ୍ରତାରେ ବସ୍ତୁତଃ ଯଥାର୍ଥ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି।[66]

ମୋତେ ସଙ୍ଗୀତ ଭଲ ଲାଗେ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯାବତୀୟ କଳା ଭଲ ଲାଗେ; ମାତ୍ର ସାଧାରଣତଃ ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଯେଉଁସବୁ ମୂଲ୍ୟର ଆରୋପ କରାଯାଏ, ମୁଁ ସେହିସବୁ ମୂଲ୍ୟର ଆରୋପ କରିନଥାଏ। ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝି ପାରିବାଲାଗି ପ୍ରବିଧିଗତ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରୟୋଜନ ହୋଇଥାଏ, ସେହିସବୁ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ମୂଲ୍ୟକୁ ମୁଁ ସ୍ୱୀକାର କରି ପାରେନାହିଁ।

ଜୀବନ ହିଁ ଯାବତୀୟ କଳାଠାରୁ ଅଧିକ ବଡ଼। ମୁଁ ଆହୁରି ଆଗକୁ ଯାଇ ଏକଥା ମଧ୍ୟ କହିବି ଯେ, ଯାହାର ଜୀବନ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାର ସର୍ବାଧିକ ନିକଟକୁ ଆସି ପାରିଛି, ସେଇ ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ କଳାକାର। କାରଣ, ଏକ ଭବ୍ୟ ଓ ମହାନ୍ ଜୀବନର ସୁନିଶ୍ଚିତ ମୂଳଦୁଆ ଏବଂ ଛାଞ୍ଚଟିଏ ନଥିଲେ କଳାର ଆଉ ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ରହିବ?[67]

କୌଣସି କାରଣରୁ ଆମେ ଏଭଳି ବିଶ୍ୱାସ କରିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଯାଇଛୁ ଯେ କଳାର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ଶୁଦ୍ଧତା ସହିତ ଆଦୌ କୌଣସି ସମ୍ବନ୍ଧ ନାହିଁ। ମୋ' ପାଖରେ ରହିଥିବା ସମସ୍ତ ଅଭିଜ୍ଞତାର ସମର୍ଥନ ସହିତ ମୁଁ ଏକଥା କହିପାରିବି ଯେ, ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ ଅସତ୍ୟ ଧାରଣା ଆଉକିଛି ନାହିଁ। ଆପଣା ପାର୍ଥିବ ଜୀବନର ଅନ୍ତିମ ଚରଣର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଆସୁଥିବାବେଳେ ମୁଁ ଏକଥା ଅବଶ୍ୟ କହିପାରିବି ଯେ, ଜୀବନର ପବିତ୍ରତା ହେଉଛି ଉଚ୍ଚତମ ଏବଂ ଯଥାର୍ଥତମ କଳା। ଏକ ସୁଶିକ୍ଷିତ କଣ୍ଠରୁ ଉତ୍ତମ ସଂଗୀତ ଗାନ କରିବା, ଏକଥା ତ ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି କରି ପାରିବେ, ମାତ୍ର ଏକ ପବିତ୍ର ଓ ଶୁଦ୍ଧ ଜୀବନର ସମଞ୍ଜସତା ମଧ୍ୟରୁ ସେହି ସଂଗୀତଟିକୁ ସମ୍ଭବ କରିପାରିବାର କଳା—ଏହା ଅତି କ୍ୱଚିତ୍ ହାସଲ କରାଯାଇ ପାରିବ।[68]

ସତ୍ୟରେ ହିଁ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ

ମୁଁ ସତ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଅର୍ଥାତ୍ ସତ୍ୟକୁ ମାଧ୍ୟମ କରି ହିଁ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଦର୍ଶନ ଓ ଆବିଷ୍କାର କରିଥାଏ। ଯାବତୀୟ ସତ୍ୟ, କେବଳ ସତ୍ୟ ବିଚାରଗୁଡ଼ିକ ନୁହେଁ, ସତ୍ୟର ପ୍ରକାଶ କରୁଥିବା ମୁଖଗୁଡ଼ିକ, ଛବି କିମ୍ବା ସଂଗୀତଗୁଡ଼ିକ, ଏଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦର। ଲୋକମାନେ ସାଧାରଣତଃ

ସତ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ସନ୍ଦର୍ଶନ କରି ପାରନ୍ତିନାହିଁ, ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟ ସେହି ସତ୍ୟ ପାଖରୁ ଦଉଡ଼ି ପଳାଇଯାଏ, ଏବଂ ସେଥିରେ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟରେ ଅନ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଯେତେବେଳେ ସତ୍ୟରେ ହିଁ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ଯଥାର୍ଥ କଳାର ଉଦୟ ସମ୍ଭବ ହେବ ।[69]

ଆପଣାର ବାହାର ଚେହେରାଟି ଯେଉଁପରି ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ଯେଉଁ ମୁଖଟି ଭିତରେ ଆତ୍ମାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ରହିଥିବା ସତ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ସମୁଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦିଶୁଥାଏ, ଜଣେ ଯଥାର୍ଥ କଳାକାର ସେହି ମୁଖଟିକୁ ହିଁ ସୁନ୍ଦର ବୋଲି କହିବ । ସତ୍ୟକୁ ଛାଡ଼ି କୌଣସି ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ । ବରଂ ସତ୍ୟ ହୁଏତ ଏପରି ଅନେକ ରୂପରେ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରିପାରିବ, ଯାହାକି ବାହାରୁ ଆଦୌ ସୁନ୍ଦର ହୋଇନଥିବ । କଥିତ ଅଛି ଯେ, ନିଜ ସମୟରେ ସକ୍ରେଟିସ୍ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ, ମାତ୍ର ତାଙ୍କ ଶରୀରର ଚେହେରା ଗ୍ରୀସ୍‌ରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କୁତ୍ସିତ ଥିଲା ବୋଲି ଅପବାଦ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ସୁନ୍ଦର ବୋଲି କହିବି, କାରଣ ନିଜର ସମଗ୍ର ଜୀବନ ସେ ସତ୍ୟର ହିଁ ସନ୍ଧାନ କରୁଥିଲେ ଏବଂ, ତୁମେ ହୁଏତ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ସ୍ମରଣ ରଖିପାର ଯେ, ତାଙ୍କର ବାହାରର ଚେହେରାଟି ଫିଡ଼ିଆସ୍‌କୁ ତାଙ୍କ ଭିତରେ ରହିଥିବା ସତ୍ୟର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ପ୍ରଶଂସା କରିବାରୁ ଆଦୌ ନିବୃତ କରିନଥିଲା । ଏବଂ, ଜଣେ କଳାକାର ହିସାବରେ ଫିଡ଼ିଆସ୍ ବାହାରର ଆକୃତିଗୁଡ଼ିକରେ ମଧ୍ୟ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ।[70]

ସତ୍ୟ ଓ ଅସତ୍ୟ ଅନେକ ସମୟରେ ପରସ୍ପର ସହିତ ସହାବସ୍ଥାନ କରୁଥାନ୍ତି । ଅନେକ ସମୟରେ ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ ଏକତ୍ର ରହିଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । ଜଣେ କଳାକାରର ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଯଥାର୍ଥ ତଥା ଅଯଥାର୍ଥବୋଧ ଯେ କ୍ୱଚିତ୍ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୁଏ, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ । ଯେତେବେଳେ ଯଥାର୍ଥବୋଧଟି ସକ୍ରିୟ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଯଥାର୍ଥରେ ସୁନ୍ଦର ସର୍ଜନଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ସେତିକିବେଳେ ସମ୍ଭବ ହୁଅନ୍ତି । ଯଦି ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକ ଜୀବନରେ ବିରଳ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ତେବେ କଳାରେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ବିରଳ ଥାଆନ୍ତି ।[71]

ଏହିସବୁ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ (ଏକ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ଅଥବା ରାତ୍ରିର ଆକାଶରେ ତାରାମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇ ଦିଶୁଥିବା ବଙ୍କା ଜହ୍ନଟିଏ) ସତ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛି, କାରଣ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖୁଥିବା ସମୟରେ ମୋ'ର ସେମାନଙ୍କର ପଛରେ ରହିଥିବା ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତାଙ୍କର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଯାଏ । ସୃଷ୍ଟିର କେନ୍ଦ୍ରରେ ଯେଉଁ ସତ୍ୟ ନିହିତ ହୋଉ ରହିଛି, ତାହା ବ୍ୟତୀତ ଏଗୁଡ଼ିକ ଆଉ କିପରି ସୁନ୍ଦର ହୋଇ ପାରିଥାନ୍ତେ ? ଏକ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ବା ଚନ୍ଦ୍ରର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଦେଖି ମୁଗ୍ଧ ହେଉଥିବା ସମୟରେ ସେହି ପରମ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତାଙ୍କର ଉପାସନା କରିବା ନିମନ୍ତେ ମୋ'ର ଆତ୍ମା ସମ୍ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଯାଏ । ଏହି ଯାବତୀୟ ସୃଜନ ଭିତରେ ମୁଁ ସେହି କର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ଓ ତାଙ୍କର ସକଳ କରୁଣାକୁ ଦେଖିବା ଲାଗି ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ । ମାତ୍ର, ତାଙ୍କରି ଭାବନାରେ ମଗ୍ନ ହୋଇ ଯିବାପାଇଁ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ ନକରୁଥିଲେ ଏହିସବୁ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ପରି ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତେ । ଆତ୍ମାର ସମ୍ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଯିବାରେ ଯାହାକିଛି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ, ତାହା ହେଉଛି ଏକ ଭ୍ରମ, ତାହା

ଏକ ଜାଲ ପରି ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ। ଠିକ୍ ଏହି ଶରୀର ପରି, ଯିଏକି ବିମୋଚନର ପଥରେ ଅନେକ ସମୟରେ ତୁମର ବାଟ ଓଗାଳି ଛିଡ଼ା ହେବାକୁ ଆସେ।[72]

ତୁମେ ବନସ୍ପତି ଭିତରେ ମଧ୍ୟ କାହିଁକି ରଙ୍ଗର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଦେଖି ନପାରିବ ? ଏବଂ, ନିର୍ମଳ ମେଘମୁକ୍ତ ଆକାଶରେ ମଧ୍ୟ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ରହିଛି। ମାତ୍ର, ତୁମେ ତ ଆଖିରେ କେବଳ ଭ୍ରମ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁର ରଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛ ! ଯାହାକିଛି ସୁନ୍ଦର, ତାହା କୌଣସି କାମରେ ଆସେ ନାହିଁ, ଏବଂ ଯାହାକିଛି କୌଣସି କାମରେ ଲାଗେ, ତାହା କେବେହେଲେ ସୁନ୍ଦର ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ, ଆମକୁ ସେହିପରି ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ହିଁ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଇଛି। ମୁଁ ଦର୍ଶାଇ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ଯେ, ଯାହା ଆମର କୌଣସି କାମରେ ଲାଗି ପାରୁଛି, ତାହା ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ସୁନ୍ଦର ହୋଇପାରେ।[73]

3. ନିର୍ଭୟତା

12. ନିର୍ଭୟତାର ସନ୍ଦେଶ

ନିର୍ଭୟତା ହେଉଛି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ସର୍ବପ୍ରଥମ ଆବଶ୍ୟକତା । ଭୀରୁମାନେ କଦାପି ସଦାଚାରୀ ହୋଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ।[1]

ଯେଉଁଠାରେ ଭୟ ରହିଥାଏ, ସେଠାରେ କୌଣସି ଧର୍ମ ରହି ପାରେନାହିଁ ।[2]

ଗୀତା ପାଠ କରିଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଜାଣିଛନ୍ତି ଯେ ନିର୍ଭୟତା ହେଉଛି ଷୋଡ଼ଶ ଅଧ୍ୟାୟରେ କୁହା ଯାଇଥିବା ଦିବ୍ୟ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବପ୍ରଥମ । କେବଳ ଛନ୍ଦ ମିଳିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏପରି କୁହାଯାଇଛି ଅଥବା ଜାଣିଶୁଣି ନିର୍ଭୟତାକୁ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ସ୍ଥାନ ଦିଆଯାଇଛି, ସେକଥା ମୁଁ କହି ପାରିବିନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ମୋ'ର ମତ ହେଉଛି ଯେ, ସେଠାରେ ହୁଏତ ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ନିର୍ଭୟତାକୁ ଯେଉଁ ସର୍ବପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନ ଦିଆଯାଇଛି, ତାହା ପାଇବାଲାଗି ନିର୍ଭୟତାର ଯଥେଷ୍ଟ ଯୋଗ୍ୟତା ମଧ୍ୟ ରହିଛି ।

ଅନ୍ୟ ଉତ୍ତମ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକର ବିକାଶ ନିମନ୍ତେ ଭୟଶୂନ୍ୟତା ଗୁଣଟି ସବାଆଗ ରହିଥିବା ଏକାନ୍ତ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ । ଭୟଶୂନ୍ୟ ନହେଲେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି କିପରି ସତ୍ୟର ଅନ୍ୱେଷଣ କରିପାରିବ ଅଥବା ପ୍ରେମର ଅନୁଶୀଳନ କରିପାରିବ ? ପ୍ରୀତମ୍ ଯେପରି କହିଛନ୍ତି, ''ହରିଙ୍କର ମାର୍ଗ ହେଉଛି ସାହସୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ, ଭୀରୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆଦୌ ନୁହେଁ ।'' ଏଠାରେ 'ହରି'ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ସତ୍ୟ, ଏବଂ ସାହସୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନିର୍ଭୟତା ରୂପକ ଅସ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ; ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଖଣ୍ଡା ନଥାଏ କି ବନ୍ଧୁକ ନଥାଏ, ଏଗୁଡ଼ିକୁ ତ ଭୀରୁମାନେ ହିଁ ଲୋଡୁଥାନ୍ତି ।[3]

ଭୟଶୂନ୍ୟତାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯାବତୀୟ ବାହ୍ୟ ଭୟରୁ ମୁକ୍ତି—ରୋଗର ଭୟ, ଶାରୀରିକ ଆଘାତ ବା ମୃତ୍ୟୁର ଭୟ, ଆପଣାର ଧନକୁ କିଏ ଛଡ଼ାଇ ନେଇଯିବ ବୋଲି ଭୟ, ଆପଣାର ପ୍ରିୟ ଜନମାନଙ୍କୁ ହରାଇବାର ଭୟ ଏବଂ ସମ୍ମାନ ହରାଇବାର କିମ୍ବା କାହାକୁ ଅପମାନିତ କରିବାର ଭୟ, ଇତ୍ୟାଦି, ଇତ୍ୟାଦି ।[4]

ନିର୍ଭୟତା ଅର୍ଜନ କରିବା

ସର୍ବୋଚ୍ଚ, ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ହିଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଭୟତା ହାସଲ କରି ପାରିବ, କାରଣ ନିର୍ଭୟତାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯାବତୀୟ ଭ୍ରମରୁ ମୁକ୍ତି ଲାଭ କରିବାର ଉଚ୍ଚତାରେ ଯାଇ

ପହଁଞ୍ଚିବା । ମାତ୍ର, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାର ସଂକଳ୍ପ ତଥା ସତତ ଉଦ୍ୟମ ସହିତ ଏବଂ ନିଜ ଉପରେ ରହିଥିବା ବିଶ୍ୱାସର ବୃଦ୍ଧିସାଧନ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଲକ୍ଷ୍ୟ ଦିଗରେ ସର୍ବଦା ଅବଶ୍ୟ ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ପାରିବ ।...

ନିଜ ଭିତରେ ଯେଉଁ ଶତ୍ରୁମାନେ ରହିଛନ୍ତି, ଆମକୁ ସର୍ବଦା ସେମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଭୟ ପୋଷଣ କରି ଅଗ୍ରସର ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । କ୍ରୋଧ ପ୍ରଭୃତି ପଶୁସୁଲଭ ପ୍ରବଳ ବୃତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ଭୟ କରିବା ଏକାନ୍ତ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ । ଆମ ନିଜ ସଦନଟି ମଧ୍ୟରେ ଆମେ ଏହି ବିଶ୍ୱାସଘାତକ-ମାନଙ୍କୁ ଥରେ ଜୟ କରି ନେବା ପରେ ବାହାରର ଭୟଗୁଡ଼ିକ ଆପେ ଆପେ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି । ଶରୀରକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ହିଁ ସବୁଜାକ ଭୟ ଆବିର୍ଭୂତ ହେବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି ଏବଂ ତେଣୁ, ଶରୀର ପ୍ରତି ରହିଥିବା ଆସକ୍ତିର କବଳରୁ ମୁକ୍ତି ମିଳିଯିବା ମାତ୍ରକେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଯାନ୍ତି ।

ଏହିପରି ଭାବରେ ଆମେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା ଯେ, ଆମ ନିଜ ଅବଲୋକନର ଭୂମିହୀନ ତନ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଆମର ଭୟ ବୁଣାହୋଇ ରହିଥାଏ । ଧନସମ୍ପତ୍ତି, ପରିବାର ଏବଂ ଶରୀର ପ୍ରତି ରହିଥିବା ଆମର ଆସକ୍ତିକୁ ଦୂର କରିଦେଇ ପାରିଲେ ଆମ ହୃଦୟରେ ଭୟ ଲାଗି ଆଉ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ରହି ପାରେନାହିଁ । ''ତେନ ତ୍ୟକ୍ତେନ ଭୁଞ୍ଜୀଥାଃ'' (ତ୍ୟାଗଦ୍ୱାରା ହିଁ ତୁମେ ଜଗତର ଯାବତୀୟ ବସ୍ତୁକୁ ଭୋଗ କରିବ) ହେଉଛି ଏକ ଉତ୍ତମ ଅନୁଜ୍ଞା । ଧନସମ୍ପତ୍ତି ରହିବ, ପରିବାର ରହିଥିବ, ଶରୀର ମଧ୍ୟ ରହିଥିବ, ଆମକୁ କେବଳ ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ରହିଥିବା ଆମର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ବଦଳାଇ ଦେବାକୁ ହେବ । ଏହି ସବୁକିଛି ଆମର ନୁହେଁ, ଏହା ଭଗବାନଙ୍କର । ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଥିବା କିଛିହେଲେ ଆମର ନୁହେଁ । ଏପରିକି ଆମେ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କରି । ତେବେ ଆମ ଭିତରେ କାହିଁକି ଆଉ କୌଣସି ଭୟ ରହିବ ?

ସେଥିଲାଗି ଉପନିଷଦରେ ଆମକୁ ''ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ସକଳ ଆସକ୍ତିକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଭୋଗ କରିବା'' ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ମାଲିକରୂପେ ନୁହେଁ, କେବଳ ସେଗୁଡ଼ିକର ଟ୍ରଷ୍ଟୀ ବା ମାରଫତଦାର ହିସାବରେ ହିଁ ଆଗ୍ରହ ରଖିବା । ଯାହା ତରଫରୁ ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜ ପାଖରେ ରଖିଛୁ, ସେଇ ଆମକୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସକଳ ଆକ୍ରମଣକାରୀଙ୍କ ହାତରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକ ବଳ ଦେବ, ଆମକୁ ଆବଶ୍ୟକ ଅସ୍ତ୍ର ଆଣି ଯୋଗାଇଦେବ ।

ଆମେ ଯେତେବେଳେ ଏହିପରି ଭାବରେ ଆଉ ମାଲିକ ହୋଇ ରହିବାନାହିଁ ଏବଂ ନିଜକୁ ଆମର ପାଦତଳେ ରହିଥିବା ଧୂଳିଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ବିନୀତ ଭୃତ୍ୟମାନଙ୍କର ଶ୍ରେଣୀକୁ ଖସାଇ ଆଣିବା, ସେତେବେଳେ ସକଳ ଭୟ କୁହୁଡ଼ି, ପରି ହିଁ ଅପସରି ଚାଲିଯିବ । ସେତେବେଳେ ଆମେ ଅନିର୍ବଚନୀୟ ଶାନ୍ତିର ଅଧିକାରୀ ହେବା ଏବଂ ସତ୍ୟନାରାୟଣଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦର୍ଶନ ଲାଭ କରିବା ।[5]

ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପ୍ରତି ଭୟ

ଆମେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ହିଁ ଭୟ କରିବା, ତେବେ ଆଉ କଦାପି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଭୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବନାହିଁ ।[6]

ଆମର ଚାରିପାଖରେ ଏତେବେଶୀ ସନ୍ଦେହ ଏବଂ କପଟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଛି ଯେ,

ଠିକ୍ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିବା ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟ ମଣିଷକୁ ଭୟ ଲାଗୁଛି। ମାତ୍ର, ଯଦି ଆମେ ଭୟକୁ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେବା, ତେବେ ସତ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ଦବାଇ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ତେଣୁ, ସର୍ବୋତ୍ତମ ବାଟଟି ହେଉଛି, ଆମେ ଯାହାକୁ ଠିକ୍ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛୁ ଆଦୌ କୌଣସି ଭୟ ନକରି ଆମେ ସେହି ଅନୁସାରେ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଯିବା।[7]

ଭୟଶୂନ୍ୟତା କହିଲେ କଦାପି ଉଦ୍ଧତ କିମ୍ବା ଉଗ୍ର ହେବାକୁ ବୁଝାଏ ନାହିଁ। ସେଇଟି ମଧ୍ୟ ଭୟର ହିଁ ଏକ ସଙ୍କେତ। ନିର୍ଭୟ ହେବାକୁ ହେଲେ ତୁମେ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବ ଓ ମନ ଶାନ୍ତ ରହିଥିବ। କାରଣ, ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିବାକୁ ହେଲେ ତାହା ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ।[8]

ଭୟ ଏପରି ଏକ ବସ୍ତୁ, ଯାହାକୁ ମୁଁ ଆଦୌ ଭଲ ପାଏନାହିଁ। ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଆଉ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟକୁ କାହିଁକି ଭୟ କରିବ ? ମନୁଷ୍ୟ କେବଳ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ହିଁ ଭୟ କରିବ, ତେବେ ସିଏ ଅନ୍ୟ ଯାବତୀୟ ଭୟରୁ ଆପଣାକୁ ମୁକ୍ତ କରିଦେଇ ପାରିବ।[9]

ଆତ୍ମାର ନିର୍ଭୀକତା

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଆତ୍ମରକ୍ଷାର କଳାରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବା ଉଚିତ୍। ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବା ନିମନ୍ତେ ଶରୀରକୁ ତାଲିମ ଦେବା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାନସିକ ସ୍ଥିତିର ହିଁ କର୍ଷଣ କରାଯାଇ ପାରିବା ଉଚିତ। ଆପଣାକୁ ଅସହାୟ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ହିଁ ଆମେ ମାନସିକ ତାଲିମ ଲାଭ କରି ଆସିଛୁ। ସାହସ ଆମ ଶରୀରର ଏକ ଗୁଣ ଆଦୌ ନୁହେଁ, ଏହା ହେଉଛି ଆତ୍ମାର ଗୁଣ। ମୁଁ କେତେ କେତେ ଭୀରୁଙ୍କୁ ଦେଖିଛି, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଶରୀରରେ ଶକ୍ତ ମାଂସପେଶୀମାନ ରହିଥିଲା ; ଏପରି କୃଶ ଏବଂ ଶୀର୍ଣ୍ଣ ଦେହ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଦେଖିଛି, ଯାହା ମଧ୍ୟରେ ଅସାଧାରଣ ସାହସ ରହିଥିଲା।... ଆମ ଭିତରୁ ଯେଉଁମାନେ ଶରୀରର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ବଳ, ସେମାନଙ୍କୁ ସକଳ ବିପଦର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ଆପଣା ଯୋଗ୍ୟତାର ଉତ୍ତମ ପ୍ରମାଣ ଦେଇ ପାରିବାର କଳାକୁ ଶିଖାଇ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ୍।[10]

ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ସନ୍ଧିକାଳର ଦ୍ୱାରଦେଶରେ ଆସି ଛିଡ଼ା ହୋଇଛୁ—ଏହା ସକାଳ ସମୟର ଅଥବା ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟର ସନ୍ଧିକାଳ, ଆମେ ସେକଥା ଜାଣିନାହୁଁ। ଗୋଟିଏ ସନ୍ଧିକାଳର ପରେ ରାତି ଆସିଥାଏ, ଆଉଗୋଟିକର ପଛରେ ଉଷା ରହିଥାଏ। ଯଦି ଆମ୍ଭେମାନେ ଏହି ସନ୍ଧିକାଳଟି ପରେ ଦୁଃଖପୂର୍ଣ୍ଣ ରାତ୍ରିକୁ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଆରମ୍ଭ ହେଉଥିବା ଦିନଟିକୁ ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଉ, ତେବେ ସେଥିଲାଗି ଏକାନ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନ ଯେ... ଆମେ ଏହି ସନ୍ଧିସମୟଟିରେ ସତ୍ୟର ଉପଲବ୍ଧି କରିବା, ଯାବତୀୟ ପ୍ରତିକୂଳତାର ବିରୋଧରେ ସେଥିଲାଗି ଠିଆ ହୋଇ ପାରିବା ଏବଂ ଅବିଚଳ ଭାବରେ, ଯେକୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ମଧ୍ୟ ତାହାର ଅଭ୍ୟାସ ଏବଂ ଆଚରଣ ମଧ୍ୟ କରିବା।[11]

ସ୍ୱାଧୀନତା ଅଭିମୁଖରେ ଆମର ଏହି ଯାତ୍ରାରେ ଆମେ ସତ୍ୟ ଏବଂ ଅହିଂସାର ପୁରାତନ ପଥଟିକୁ ବାଛିନେଇଛୁ, ଏବଂ, ଯେଉଁମାନେ ସେହି ସିଧା ଓ ଅଣଓସାରିଆ ପଥଟି ଉପରେ ଚାଲିବାକୁ ବାହାରିବେ, ସେମାନେ ଯେ କଦାପି ବିଫଳ ହେବେନାହିଁ, ଭଗବାନଙ୍କ ସହିତ

ହୋଇଥିବା ଏହି ଚୁକ୍ତିଟିରୁ ଆମେ ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ଆଶାର ପ୍ରେରଣା ପାଇବାଲାଗି ଆପଣାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରଖିବା ।[12]

ଆତ୍ମ-ଅବଦମନ ଏବଂ କାତରତାର ଏହି ଦେଶରେ, ଯାହାକୁ କି ପ୍ରାୟ ଭୀରୁତା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ, ଆମେ କଦାପି ଖୁବ୍ ବେଶୀ ସାହସ ଏବଂ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ଆତ୍ମତ୍ୟାଗର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବାନାହିଁ । ...ମୁଁ ଦୁର୍ବଳର, ମଛରର ଏବଂ ଅହିଂସ ବ୍ୟକ୍ତିର ସେହି ବୃହତ୍ତର ସାହସକୁ ଦେଖିବାଲାଗି ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ; ଏପରି ଏକ ସାହସ ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ଯାହାକି କୌଣସି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମଧ୍ୟ ଆଘାତ ନକରି ବା କାହାକୁ କୌଣସି ଆଘାତ ପହୁଞ୍ଚାଇବାର ଭାବନାକୁ ମଧ୍ୟ ନିଜ ଭିତରେ ସ୍ଥାନ ନଦେଇ ଫାଶୀଖୁଣ୍ଟ ଉପରେ ଯାଇ ଛିଡ଼ାହୋଇ ପାରିବ ।[13]

ପୃଥିବୀର କୌଣସି ଶକ୍ତି, ତାହା ଯେତେ ବୃହତ୍ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ତାହା ସମ୍ମୁଖରେ ନତଜାନୁ ହୋଇ ଠିଆ ହେବାକୁ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ପାରୁଥିବା ଏବଂ ଏଣେ ନିଜର ଅନ୍ତଃକରଣରେ ଆଦୌ କୌଣସି ତିକ୍ତତା ନରଖି, ଆତ୍ମା ହିଁ ତିଷ୍ଠି ରହିପାରେ, ଆତ୍ମା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ହେଲେ କଦାପି ରହେନାହିଁ ବୋଲି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଥିବା ସାହସଠାରୁ ଆଉ ଅଧିକ ବଡ଼ ସାହସ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ଅଛି ?[14]

ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ବାଛିବାକୁ ଦୁଇଟି ବାଟ ରହିଛି ଆମେ ହୁଏତ ଗୋଟିଏ ବୃହତ୍ ସାମରିକ ଶକ୍ତିରେ ପରିଣତ ହୋଇପାରିବା ଅଥବା, ଯଦି ଆମେ ମୋ' ବାଟଟିରେ ଯିବା, ତେବେ ଆମେ ଗୋଟିଏ ଅହିଂସ ଏବଂ ଅଜେୟ ଶକ୍ତିରେ ପରିଣତ ହୋଇପାରିବା । ଆମେ ଯେଉଁଟିକୁ ବାଛିବା ପଛକେ, ଉଭୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିଁ ସକଳ ଭୟ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବା ସର୍ବପ୍ରଥମ ସର୍ତ୍ତ ହୋଇ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ ।[15]

4. ବିଶ୍ୱାସ

13. ବିଶ୍ୱାସର ସନ୍ଦେଶ

ବିଶ୍ୱାସ ହିଁ ଆମକୁ ଝଡ଼ବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ସାଗରଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ବାଟ କଢ଼ାଇ ନେଇଯାଏ, ବିଶ୍ୱାସ ହିଁ ପର୍ବତ ଟଳାଏ ଓ ମହାସମୁଦ୍ରକୁ ଡ଼େଇଁ ଚାଲିଯାଏ । ସେହି ବିଶ୍ୱାସ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଭଗବାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ଓ ଜାଗ୍ରତ ଚେତନା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ । ଯିଏ ସେହି ବିଶ୍ୱାସକୁ ଅର୍ଜନ କରି ପାରିଛି, ତା'ର ଆଉ କିଛିହେଲେ ଦରକାର ନଥାଏ । ଶରୀରରେ ରୁଗ୍ଣ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସୁସ୍ଥ ଥାଏ ; ବାହ୍ୟ ଅର୍ଥରେ ଦରିଦ୍ର ହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସମ୍ପଦରେ ଧନୀ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।[1]

ବିଶ୍ୱାସ ବ୍ୟତୀତ ଏହି ଜଗତ ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହିଁ ଧ୍ୱସ୍ତବିଧ୍ୱସ୍ତ ହୋଇଯିବ । ପ୍ରାର୍ଥନା ଏବଂ ତପସ୍ୟା ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁମାନେ ଏକ ବିଶୁଦ୍ଧ ଜୀବନ ଯାପନ କରି ଯାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ଆମେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛୁ, ସେହିମାନଙ୍କର ବିବେକପ୍ରେରିତ ଅନୁଭବକୁ ନିଜସ୍ୱ କରିନେବା ହେଉଛି ଯଥାର୍ଥ ବିଶ୍ୱାସ । ତେଣୁ, ଯେଉଁ ପୈଗମ୍ବର ଅଥବା ଅବତାରମାନେ ସୁଦୂର ଅତୀତରେ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ରହିଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କଠାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ କଦାପି ଏକ ଆଳସ୍ୟପ୍ରଣୋଦିତ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ବୋଲି କୁହା ଯିବନାହିଁ, ତାହାକୁ ଏକ ଅନ୍ତର୍ଗତତମ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଆବଶ୍ୟକତାର ପୂରଣ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ ।[2]

ବିଶ୍ୱାସକୁ ଆମେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ସୁକୁମାର ଫୁଲ ସହିତ ତୁଳନା କରିବାନାହିଁ ଯାହାକି ଏତେଟିକିଏ ଝଡ଼ପବନର ଖରାପ ପାଗରେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ । ବିଶ୍ୱାସ ହେଉଛି ହିମାଳୟ ପର୍ବତ ସଦୃଶ, ଯାହାରକି ହୁଏତ କେବେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବନାହିଁ। ହିମାଳୟ ପର୍ବତଶ୍ରେଣୀକୁ କୌଣସି ଝଡ଼ କଦାପି ସେଗୁଡ଼ିକର ମୂଳ ସ୍ଥାନଟିରୁ ଘୁଞ୍ଚାଇ ଦେଇ ପାରିବନାହିଁ।... ଏବଂ, ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ଯେ ତୁମେମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଭଗବାନଙ୍କଠାରେ ତଥା ଧର୍ମରେ ସେହି ବିଶ୍ୱାସର ହିଁ ଅନୁଶୀଳନ କରିବ ।[3]

ବୁଦ୍ଧିର ସୀମା

ବୁଦ୍ଧିର ଯେ ବିଶେଷ ସୀମାମାନ ରହିଛି, ସେହି କଥାଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାଲାଗି ମୋ'ର ଅନୁଭବ ମୋତେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ବିନୀତ କରି ପାରିଛି । ଅଥାନରେ ରହିଥିଲେ ପଦାର୍ଥ

ଯେପରି ଆବର୍ଜନାରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ, ଅଥାନରେ ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ବୁଦ୍ଧି ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ପାଗଳାମିରେ ପରିଣତ ହୋଇଥାଏ ।

ବୁଦ୍ଧିବାଦୀମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରଶଂସାର ଯୋଗ୍ୟ ; ମାତ୍ର, ଆପଣା ଲାଗି ସର୍ବଶକ୍ତିମତ୍ତା ଦାବୀ କରି ବସିଲାବେଳେ ବୁଦ୍ଧିବାଦ ଏକ ବୀଭତ୍ସ ଦାନବରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ । ଭଗବାନ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରି ନିର୍ଜୀବ ପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକୁ ପୂଜା କରିବା ପରି ବୁଦ୍ଧିରେ ସର୍ବଶକ୍ତିମତ୍ତାର ଆରୋପ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ପୌତ୍ତଳିକତାର ଏକ ନିକୃଷ୍ଟ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ।[4]

ଆମ ବୁଦ୍ଧିକୁ ଆମେ ଦବାଇ ରଖିବା ବୋଲି ମୁଁ ଆଦୌ କହୁନାହିଁ ; ମୁଁ କେବଳ ଏତିକି କହୁଛି ଯେ, ଆମ ଭିତରେ ବୁଦ୍ଧିକୁ ମଧ୍ୟ ପବିତ୍ର କରି ଦେଉଥିବା ସେହି ଅନ୍ୟ ଉପାଦାନଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଆମେ ସ୍ୱୀକୃତି ପ୍ରଦାନ କରିବା ।[5]

ଏକ ବାଉଁଶବାଡ଼ି ପରି ମୋ' ଆଗରେ ଏ କଥାଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ପରିଷ୍କାର ହୋଇଯାଉଛି ଯେ, ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେ ବିଶୁଦ୍ଧ ଏବଂ ଅଦୂଷିତ ବୁଦ୍ଧିର ଆଶ୍ରୟ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରୁଥିବା, ସେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ଯେତେ ବଡ଼ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ଆମେ କଦାପି ତାହାର ଦ୍ୱାରାସ୍ଥ ହେବାନାହିଁ ।[6]

ଏପରି ବହୁ ବିଷୟ ରହିଛି, ଯେଉଁଠାରେ କି ବୁଦ୍ଧି ଆମକୁ ଆଦୌ ବେଶୀଦୂର ଯାଏ ନେଇ ପାରିବନହିଁ ଏବଂ ଆମକୁ ବିଶ୍ୱାସରେ ହିଁ ସବୁ ମାନିନେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତେଣୁ ବିଶ୍ୱାସ କଦାପି ବୁଦ୍ଧିର ବିରୋଧ କରୁନାହିଁ, ତାହା ବୁଦ୍ଧିକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ରହିଛି । ବିଶ୍ୱାସ ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ଷଷ୍ଠ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ, ଯାହାକି ବୁଦ୍ଧିର ଇଲାକାର ବାହାରେ ଥିବା କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ ।[7]

ଧର୍ମର ଅର୍ଥ

ଧର୍ମ କହିଲେ ମୁଁ କ'ଣ ବୁଝୁଛି, ତାହା ବୁଝାଇକରି କହିଦିଏଁ । ଯେଉଁ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମକୁ ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଅନ୍ୟ ସକଳ ଧର୍ମ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଦିଏ, ଏହା ଆଦୌ ସେହି ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ନୁହେଁ ; ଏହା ଏପରି ଏକ ଧର୍ମ, ଯାହା ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ଅତୀତ, ଯାହା ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ସ୍ୱାଭାବକୁ ହିଁ ବଦଳାଇ ଦେବ, ଯାହା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ତା' ଭିତରେ ରହିଥିବା ସତ୍ୟ ସହିତ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ ବାନ୍ଧି ରଖିଥାଏ, ଏବଂ ଯାହା ନିରନ୍ତର ପବିତ୍ର କରି ଦେଉଥାଏ । ଏହାକୁ ମୁଁ ମନୁଷ୍ୟର ସ୍ୱାଭାବ ଭିତରେ ରହିଥିବା ସେହି ଚିରନ୍ତନ ଉପାଦାନ ବୋଲି କହିବି, ଯାହାକି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଲାଭ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଯେକୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ଆପଣାର ଆବିଷ୍କାର ନ କରିଥିବା ଯାଏ, ଆପଣାର ପରମକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ନଜାଣିବା ଯାଏ ଏବଂ ସେହି ପରମକର୍ତ୍ତା ଏବଂ ତା' ନିଜ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଅନୁରୂପତାକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ ନକରିଥିବା ଯାଏ ଆତ୍ମାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସ୍ଥିର କରି ରଖିଥାଏ ।[8]

ଧର୍ମ କହିଲେ ମୁଁ ଔପଚାରିକ ଧର୍ମକୁ ଆଦୌ ବୁଝେନାହିଁ, ପ୍ରଚଳିତ ଧର୍ମକୁ ମଧ୍ୟ ବୁଝେନାହିଁ ; ମୁଁ ଏଭଳି ଗୋଟିଏ ଧର୍ମକୁ ବୁଝେ ଯାହାକି ଯାବତୀୟ ଧର୍ମର ଭୂମି ହୋଇ ରହିଛି, ଯାହାକି

ଆମ ପରମକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଆମକୁ ମୁହାଁମୁହିଁ ଆଣି ଛିଡ଼ା କରାଇଦିଏ ।[9]

ମୋ'ର ଧର୍ମ

ମୋ' ଧର୍ମର କୌଣସି ଭୌଗୋଳିକ ସୀମା ନାହିଁ । ଯଦି ତାହା ଉପରେ ମୋ'ର ଏକ ଜୀବନ୍ତ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥାଏ, ତେବେ, ଭାରତବର୍ଷ ପ୍ରତି ମଧ ମୋ'ର ଯେଉଁ ଭଲ ପାଇବା ରହିଛି, ତାହା ଏହାକୁ ମଧ ଅବଶ୍ୟ ଅତିକ୍ରମ କରିଯିବ ।[10]

ମୋ' ଧର୍ମ ମୋତେ କୌଣସି ବନ୍ଦୀଶାଳା ଭିତରେ ବନ୍ଦୀ କରି ରଖେନାହିଁ । ଭଗବାନଙ୍କର ସୃଷ୍ଟିରେ ଯିଏ ଅଧମତମ, ଏଥିରେ ତାହା ଲାଗି ମଧ ଏକ ସ୍ଥାନ ରହିଛି । ଏହାକୁ କୌଣସି ଔଦ୍ଧତ୍ୟ, ଜାତି, ଧର୍ମ ଅଥବା ବର୍ଣ୍ଣଜନିତ ଗର୍ବ କଦାପି କଳୁଷିତ କରି ପାରିବନାହିଁ ।[11]

ମୋ' ଧର୍ମ ହେଉଛି ମୋ' ଲାଗି ମୋ'ର ଦେଶଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରିୟ ଏବଂ ତେଣୁ, ମୁଁ ହେଉଛି ପ୍ରଥମେ ହିନ୍ଦୁ ଓ ତା'ପରେ ଯାଇ ଜଣେ ଜାତୀୟତାବାଦୀ ବୋଲି ମୁଁ ଯେତେବେଳେ କହିଥାଏ, ସେଥିରେ ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ଏକ ଅର୍ଥ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥାଏ, ଯାହା ଅନୁସାରେ ମୋ'ର ସେହି କଥାଟିକୁ ସତ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ଏହି କାରଣରୁ ମୁଁ ଯେ ଜଣେ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଜାତୀୟତାବାଦୀଠାରୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଊଣା ହୋଇଯାଏ, ସେକଥା ମଧ ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ସେପରି କହି ମୁଁ କେବଳ ଏତିକି ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଥାଏ, ଯେ, ମୋ' ଦେଶପ୍ରତି ମୋ' ଆଗ୍ରହ ଏବଂ ମୋ' ଧର୍ମପ୍ରତି ମୋ'ର ଆଗ୍ରହ, ଦୁଇଟି ମଧରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରଭେଦ ନାହିଁ ।

ଠିକ୍ ସେହିପରି, ଆଉ ସବୁକିଛି ଅପେକ୍ଷା, ଏପରିକି ଭାରତର ମୁକ୍ତି ଅପେକ୍ଷା, ମୁଁ ମୋ' ନିଜର ମୁକ୍ତିକୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇଥାଏ ବୋଲି ଯେତେବେଳେ କହିଥାଏ ସେତେବେଳେ ମୁଁ ତାହାକୁ ଏପରି ଅର୍ଥରେ କହେନାହିଁ ଯେ, ମୋ'ର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମୁକ୍ତି ନିମନ୍ତେ ମୋତେ ଭାରତର ରାଜନୀତିକ ଅଥବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମୁକ୍ତିକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏହାର ଏକମାତ୍ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ, ଏହି ଦୁଇ ମୁକ୍ତି ଭିତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରଭେଦ ନାହିଁ ।[12]

ମୁଁ ଜୀବନରେ ଏହି ନୀତିଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଛି ଯେ, ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଯେତେ ବଡ଼ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ତାହାର କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ପଛରେ ଯଦି ଧର୍ମର ସମର୍ଥନ ନଥାଏ, ତେବେ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟ କଦାପି ସଫଳ ହେବନାହିଁ ।[13]

ମୋ' ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ଉପରେ ତଥା ମାନବସମାଜ ଉପରେ ମୋ'ର ପ୍ରଭୃତ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି । ଭାରତବର୍ଷର ମାନବସମଷ୍ଟି ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି ମାନବସମଷ୍ଟି ତୁଳନାରେ ଆଦୌ ଅଧିକ ଖରାପ ନୁହନ୍ତି, ସମ୍ଭବତଃ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଏହାଠାରେ ଅଧିକ ଗୁଣ ରହିଛି । ବସ୍ତୁତଃ, ଆମେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ମନୁଷ୍ୟର ସ୍ୱଭାବ ଉପରେ ରହିଥିବା ତା'ର ବିଶ୍ୱାସରେ ହିଁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ରହିଛି । ମାର୍ଗଟି ଅନ୍ଧକାରମୟ ଦେଖା ଯାଉଥିଲେ ହେଁ, ଈଶ୍ୱର ତାହା ଉପରେ ଅବଶ୍ୟ ଆଲୋକପାତ କରିବେ ଏବଂ ମୋ'ର ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକୁ ପରିଚାଳିତ କରିନେବେ ; ତାଙ୍କର ପରିଚାଳନାରେ ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥିଲେ ଏବଂ ସେହି ଅଭ୍ରାନ୍ତ ପରିଚାଳନା ବ୍ୟତୀତ

ମୁଁ ଅସହାୟ ହୋଇଯିବି ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ମୋ'ଠାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ବିନୟ ରହିଥିଲେ ତାହା ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବ।[14]

ଏହି କଥାଟିକୁ କେବଳ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବା ବୋଲି ବିଚାର କରା ଯାଇପାରେ, ମାତ୍ର ଏଥିରେ ମୋର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି ଯେ, ନିଜ ଜୀବନର ଶେଷ ଆୟୁରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ, ଯଦି ଭଗବାନଙ୍କ ନାମରେ ଏବଂ ତାଙ୍କରି ଉପରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱସା ରଖି କେହି କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ବାହାରେ, ତାହାର କାର୍ଯ୍ୟ କଦାପି ନିଷ୍ଫଳ ହୋଇ ଯାଏନାହିଁ। ଏବଂ, ମୁଁ ହାତକୁ ନେଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଟି ଯେ ମୋ'ର ନୁହେଁ, ତାହା ଯେ ଭଗବାନଙ୍କର, ଏଥିରେ ମୋ'ର କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ।[15]

ପବିତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥଗୁଡ଼ିକରେ ଯାହା ଆଦିଷ୍ଟ ହୋଇଛି, ମନୀଷୀମାନେ ଯାହାର ଆଚରଣ କରିଛନ୍ତି ବିଦ୍ୱାନ୍‌ମାନେ ଯାହାର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଯାହା ହୃଦୟକୁ ଆବେଦନ କରି ପାରୁଛି, ତାହାହିଁ ଧର୍ମ। ଚତୁର୍ଥ କଥାଟି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଥମ ତିନୋଟି ସର୍ତ୍ତର ପୂରଣ ହେଉଥିବା ଆବଶ୍ୟକ। ତେଣୁ, ସେମାନେ ସେହିପରି ଗୋଟିକ ବିଷୟରେ ସୁପାରିଶ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଜଣେ ଅଜ୍ଞାନ ଅଥବା ଦୁଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିର ପରାମର୍ଶ ଗ୍ରହଣ କରିବାଲାଗି ଆମର କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ। କାହାର ଅନିଷ୍ଟ ନକରିବା, କାହାର ଶତ୍ରୁ ହେଉନଥିବା ଓ ଆସକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ବର୍ଜନ କରିଥିବା, ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠୋରଭାବରେ ଏହି କଥାଗୁଡ଼ିକର ପାଳନ କରିବା ହେଉଛି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସର୍ବପ୍ରଥମ ଆବଶ୍ୟକତା, ଯାହାକି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଧର୍ମର ପରାମର୍ଶ ଦେବାଲାଗି ଯୋଗ୍ୟ କରି ପାରିବ।[16]

ବଳପ୍ରୟୋଗର ନିଷ୍ଫଳତା

ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ ପାଶବିକ ବଳର ପ୍ରୟୋଗ କରି କୌଣସି ଧର୍ମକୁ ରଖି ହେବନାହିଁ। ବରଂ ଏପରି ହୋଇଥାଏ ଯେ, ଯେଉଁମାନେ ତରବାରୀର ଆଶ୍ରୟ ନିଅନ୍ତି, ସେମାନେ ସେହି ତରବାରୀ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି।[17]

ଜାତିଗୁଡ଼ିକ ପରି ଧର୍ମମାନେ ମଧ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଜନଦଣ୍ଡରେ ଓଜନ ହେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି। ଯେଉଁ ଧର୍ମ ଓ ଯେଉଁ ଜାତି ଅନ୍ୟାୟ, ଅସତ୍ୟ କିମ୍ବା ହିଂସା ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ସ୍ଥାପନ କରୁଥିବ, ସେମାନେ ଏହି ପୃଥିବୀପୃଷ୍ଠରୁ ଅବଶ୍ୟ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଯିବେ।[18]

ନୈତିକତା

ମୋ' କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୈତିକ ଭିତରେ ଆଧାତ୍ମିକ ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୋଇ ରହିଛି।... ଜଣେ ସଂସ୍କାରକ ହିସାବରେ ମୋ' ଜୀବନରେ ମୁଁ ସବୁକଥାକୁ ନୈତିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ହିଁ ବିଚାର କରି ଆସିଛି। ରାଜନୀତିକ, ସାମାଜିକ ଅଥବା ଆର୍ଥିକ, ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଯେଉଁ ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥାଏ ପଛକେ, ସେହି ସମସ୍ୟାର ନୈତିକ ଦିଗଟି ହିଁ ମୋତେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରଧାନ ହୋଇ ଦେଖାଯାଇଛି ଏବଂ ତାହା ମୋ'ର ସମଗ୍ର ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀଟିକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ରହିଛି।[19]

ସର୍ବକାଳ ଲାଗି ଏକ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ନୈତିକତା ବୋଲି ଆଦୌ କୌଣସି କଥା ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଏକ ଆପେକ୍ଷିକ ନୈତିକତା ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି, ଯାହାକୁ କି ଆମମାନଙ୍କ ପରି ଅପୂର୍ଣ୍ଣ

ନଶ୍ୱରମାନେ ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପଥରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବେ। ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କଲେ ଏକ ଔଷଧ ହିସାବରେ, ଔଷଧର ଅନୁପାନରେ ଏବଂ ଡାକ୍ତରଙ୍କର ପରାମର୍ଶ ବ୍ୟତୀତ ମଦ୍ୟପାନ କରିବାକୁ ଏକାନ୍ତ ଅନୈତିକ ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ କୁହାଯିବ। ଠିକ୍ ସେହିପରି, ନିଜର ଧର୍ମପତ୍ନୀ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଯୌଣସି ରମଣୀ ଉପରେ କାମଦୃଷ୍ଟି ନିକ୍ଷେପ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗର୍ହିତ ବୋଲି ବିଚାର କରାଯିବ। ଏହି ଦୁଇଟିଯାକ କଥା ନିରପେକ୍ଷ ବୁଦ୍ଧିଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇ ସାରିଛି। ଏହାର ବିରୋଧ କରି ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ଯୁକ୍ତିମାନ ସବୁ ସମୟରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି। ଜଗତରେ ଯାହାକିଛି ରହିଛି, ଏହି ସବୁକିଛିର ସମଷ୍ଟି ଭଗବାନଙ୍କର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବିରୋଧରେ ମଧ୍ୟ ଯୁକ୍ତିମାନ ବାଢ଼ି ଦିଆଯାଇଛି। ବୁଦ୍ଧିକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ରହିଥିବା ବିଶ୍ୱାସ ହିଁ ଯୁଗଯୁଗ ଧରି ଆମର ଏକମାତ୍ର ନିର୍ଭରଶିଳା ହୋଇ ରହିଆସିଛି।... ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ମୋତେ ଯାବତୀୟ ଜାଲରୁ ରକ୍ଷା କରି ଆସିଛି ଏବଂ ଏବେ ମଧ୍ୟ ରକ୍ଷା କରୁଛି। ତାହା ମୋତେ କଦାପି ଧୋକା ଦେଇନାହିଁ। ତାହା କାହାକୁ କେବେ ଧୋକା ଦେଇଥିବାର ପ୍ରମାଣ ନାହିଁ।[20]

ଧର୍ମର ବିବିଧତା

ବସ୍ତୁତଃ, ପୃଥିବୀରେ ଯେତେ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଛନ୍ତି, ଧର୍ମ ମଧ୍ୟ ସେତିକିଟି ରହିଛି।[21]

ଧର୍ମମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପଥ ଏବଂ ସେମାନେ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ମିଳିତ ହୋଇଛନ୍ତି। ଯଦି ଆମେ ଶେଷକୁ ଯାଇ ସେହି ଗୋଟିଏ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚିବା, ତେବେ ଅଲଗା ଅଲଗା ରାସ୍ତାରେ ଗଲେ କ'ଣ କ୍ଷତି ହୋଇଯିବ ?[22]

ପୃଥବୀରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଧର୍ମ ରହିପାରିବ ବା ରହିବ, ଏପରି ଏକ ବିଶ୍ୱାସରେ ମୁଁ ସମ୍ମତ ହୋଇ ପାରିବି ନାହିଁ। ତେଣୁ, ମୁଁ ଏକ ସାଧାରଣ ଉପାଦାନ ଖୋଜି ବାହାର କରିବାକୁ ଏବଂ ପାରସ୍ପରିକ ସହନଶୀଳତା ଉତ୍ପନ୍ନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି।[23]

ମୂଳଭୂତ ଏକତା

ସବୁ ଧର୍ମର ଆତ୍ମା ଗୋଟିଏ, ମାତ୍ର ତାହା ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଆକାର ଭିତରେ ବନ୍ଧ ହୋଇ ରହିଛି। ଏହି ଆକାରଗୁଡ଼ିକ ନିରବଧି କାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଥିବେ। ପ୍ରଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ବାହାରର ଖୋଳଟିକୁ ଗୌଣ ବୋଲି ଜାଣିବେ ଏବଂ ବିବିଧ ଖୋଳ ଭିତରେ ସେହି ଗୋଟିଏ ଆତ୍ମାକୁ ଦେଖିବା ଲାଗି ସମର୍ଥ ହେବେ।[24]

ପୃଥିବୀର ଯାବତୀୟ ଧର୍ମରେ ଅଳ୍ପ ବହୁତ ସାରସତ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ। ମୁଁ 'ଅଳ୍ପ ବହୁତ' ବୋଲି କହୁଛି, କାରଣ ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ, ଯାହାକିଛି ଦେହରେ ମନୁଷ୍ୟର ହାତ ଯାଇ ବାଜିବ, ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଅପୂର୍ଣ୍ଣତାଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିବାରୁ ତାହା ବି ଅପୂର୍ଣ୍ଣତାଯୁକ୍ତ ହୋଇଯିବ। ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ହେଉଛି କେବଳ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଗୁଣ, ଏବଂ ତାହାକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ହେବନାହିଁ, ଅନୁକରଣ ବି କରି ହେବନାହିଁ। ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ ତଥାପି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଭଗବାନ ଯେଉଁଭଳି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ, ଠିକ୍ ସେହିଭଳି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପାରିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ନିଶ୍ଚୟ ସମ୍ଭବ। ସେହି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣତା ନିମନ୍ତେ ଆକାଙ୍କ୍ଷା ରଖିବା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ;

ମାତ୍ର ଯେତେବେଳେ ସେହି ଆନନ୍ଦମୟ ସ୍ଥିତିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ହାସଲ କରାଯାଇ ପାରିବ, ସେତେବେଳେ ତାହାର ଆଉ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ହେବନାହିଁ, ତାହାର ସଂଜ୍ଞା ନିରୂପଣ ବି କରି ହେବନାହିଁ। ତେଣୁ ମୁଁ ସକଳ ବିନୟ ସହିତ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି ଯେ, ବେଦ, କୋରାନ୍ ଓ ବାଇବେଲ ମଧ୍ୟ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ବାଣୀକୁ କେବଳ ଅପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ପାରିଛନ୍ତି ଏବଂ, ଆମେ ସମସ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ସତ୍ତା ହୋଇଥିବାରୁ ଏବଂ କେତେ ନା କେତେ କାମନାଦ୍ୱାରା ନିରନ୍ତର ଆନ୍ଦୋଳିତ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବାରୁ ଭଗବାନଙ୍କର ଏହି ବାଣୀକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବୁଝିବା ମଧ୍ୟ ଆମଲାଗି ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ।[25]

କେବଳ ଭାରତରେ ନୁହେଁ, ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀରେ ବାସ କରୁଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମର ସବୁ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ମୁଁ ଭଲ ପାଇବି, ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ପରସ୍ପରର ପରିଚୟ ଲାଭ କରି ଜଣେ ଜଣେ ଅଧିକ ଭଲ ମନୁଷ୍ୟ ହେବେ ଏବଂ ଯଦି ସେକଥା ପ୍ରକୃତରେ ଘଟିପାରିବ, ତେବେ ଆଜିର ତୁଳନାରେ ଏହି ପୃଥିବୀ ଏଠାରେ ବାସ କରିବାଲାଗି ଏକ ଅଧିକ ଭଲ ସ୍ଥାନରେ ପରିଣତ ହୋଇଯିବ। ମୁଁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସହିଷ୍ଣୁତା ଲାଗି ନିବେଦନ କରୁଛି ଏବଂ ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ହାସଲ ହୋଇ ପାରିବାଲାଗି ମୁଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି। ମୁଁ ଅନୁରୋଧ କରୁଛି ଯେ ଲୋକମାନେ ଧର୍ମସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ସ୍ୱୟଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମକୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖନ୍ତୁ। ମୁଁ ଯେଉଁ ଭାରତବର୍ଷର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଛି, ସେଥିରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଧର୍ମର ବିକାଶ ହେବ, ଅର୍ଥାତ୍ ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ କେବଳ ହିନ୍ଦୁ, କେବଳ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନ୍ ଅଥବା କେବଳ ମୁସଲମାନ ହୋଇ ରହିବ ବୋଲି ମୁଁ ଆଦୌ ଆଶା କରୁନାହିଁ; ମାତ୍ର ତାହା ଅବଶ୍ୟ ସହନଶୀଳ ହେବ, ଏବଂ ସେଠାରେ ଥିବା ଧର୍ମଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପରର ପାଖେ ପାଖେ ରହି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବେ।[26]

ପ୍ରାର୍ଥନାରତ ଅନ୍ୱେଷଣ, ଅଧ୍ୟୟନ ଏବଂ ମୋ' ସହିତ ସାକ୍ଷାତ ହେଉଥିବା ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା ପରେ ମୁଁ ବହୁଦିନ ପୂର୍ବେ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଥିଲି ଯେ ସବୁ ଧର୍ମ ଭିତରେ ସାରସତ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି ଏବଂ ସବୁ ଧର୍ମ ଭିତରେ କେତେକ ପରିମାଣରେ ଭ୍ରମ ମଧ୍ୟ ରହିଛି ; ଏବଂ ମୁଁ ଯେପରି ମୋ' ନିଜର ଧର୍ମକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରି ରହିଛି, ମୋତେ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ପରି ଅନ୍ୟ ଧର୍ମଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ସମାନ ଭାବରେ ପ୍ରିୟ କରି ଦେଖିବାକୁ ହେବ। ପୁନଶ୍ଚ, ସେଥିରୁ ନ୍ୟାୟତଃ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟି ବାହାରୁଛି ଯେ, ଆମେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଆମର ନିକଟତମ ପ୍ରିୟଜନ ପରି ହିଁ ଦେଖିବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି କୌଣସି ପାତର ଅନ୍ତର ଦେଖାଇବା ନାହିଁ।[27]

ଏକ ଭଗବାନଙ୍କଠାରେ ବିଶ୍ୱାସ ହେଉଛି ସକଳ ଧର୍ମର ସାରକଥା। ମାତ୍ର, ମୁଁ ଆଗକୁ ଅବଲୋକନ କରି ଏପରି ଏକ ସମୟ ଆଦୌ ଦେଖି ପାରୁନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ କି ପୃଥିବୀରେ ବ୍ୟବହାରତଃ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଧର୍ମ ରହିବ। ସିଦ୍ଧାନ୍ତର କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଯେହେତୁ ଭଗବାନ ଏକ, ତେଣୁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଧର୍ମ ହିଁ ରହିପାରିବ। ମାତ୍ର, ପ୍ରକୃତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତ ମୁଁ ଏପରି ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଜାଣିନାହିଁ ଯେଉଁମାନଙ୍କର କି ଠିକ୍ ଏକାଭଳି ଭଗବତ୍‌କଳ୍ପନା ରହିଛି। ତେଣୁ, ସମ୍ଭବତଃ ଚିରକାଳ ଲାଗି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଧର୍ମ ରହିବ ଏବଂ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମନୋଭାବ ଏବଂ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଜଳବାୟୁ ଅନୁକୂଳତା ଯୋଗାଇ ଦେଉଥିବ।[28]

ପୃଥିବୀର ସକଳ ବୃହତ୍ ଧର୍ମରେ ରହିଥିବା ମୌଳିକ ସତ୍ୟଟି ଉପରେ ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ସବୁଗୁଡ଼ିକ ଈଶ୍ୱରଦତ୍ତ ବୋଲି ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି, ଏବଂ ମୁଁ ଆହୁରି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଏହି ଧର୍ମଗୁଡ଼ିକର ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରା ଯାଇଥିଲା, ସେମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସେହି ଧର୍ମଗୁଡ଼ିକର ଆବଶ୍ୟକତା ମଧ୍ୟ ରହିଥିଲା। ଏବଂ, ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମର ଅନୁଗାମୀମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଯଦି ଆମେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଧର୍ମର ଗ୍ରନ୍ଥଗୁଡ଼ିକୁ ପାଠ କରିବା, ତେବେ ଅବଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା ଯେ ସେମାନେ ମୂଳତଃ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଏକାନ୍ତ ଅଭିନ୍ନ ଏବଂ ପରସ୍ପରର ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହାୟକ ଅଟନ୍ତି।[29]

ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଅଲଗା କରିଦେବା ପାଇଁ ଧର୍ମମାନଙ୍କର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କୁ ଏକତ୍ର ବାନ୍ଧି ରଖିବା ପାଇଁ ହିଁ ସେଗୁଡ଼ିକର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି।[30]

ଧର୍ମ ଗ୍ରନ୍ଥଚୟ

ମୋ' ଲାଗି ବେଦ ଈଶ୍ୱରକୃତ ଏବଂ ଅଲିଖିତ। ''ଲେଖା ହୋଇଥିବା ଅକ୍ଷର ସଂହାର ହିଁ କରେ।'' ଶବ୍ଦର ମର୍ମହିଁ ଆଲୋକ ଦାନ କରେ। ଏବଂ ବେଦର ମର୍ମ ହେଉଛି ପବିତ୍ରତା, ସତ୍ୟ, ଦୋଷଶୂନ୍ୟତା, ଶୁଦ୍ଧଚରିତ୍ରତା, ବିନୟ, ସରଳତା, କ୍ଷମା, ଦିବ୍ୟତା ଏବଂ, ଆଉ ଯାହାସବୁ ଗୁଣ ଜଣେ ନର ବା ନାରୀକୁ ଭବ୍ୟତା ତଥା ସାହସ ଆଣି ଦେଇଥାଏ, ସେହି ଯାବତୀୟ ସବୁକିଛି ଗୁଣ।[31]

ଏକମାତ୍ର ବେଦ ଯେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରୁ ନିସୃତ ହୋଇ ଆସିଛି, ମୁଁ ତାହା ବିଶ୍ୱାସ କରେନାହିଁ। ବାଇବେଲ, କୋରାନ୍, ଜେଣ୍ଡ ଆଭେସ୍ତା ମଧ୍ୟ ବେଦଗୁଡ଼ିକ ପରି ସମାନ ଭାବରେ ଭଗବତ୍-ଅନୁପ୍ରେରିତ ହୋଇ ଆସିଛି ବୋଲି ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ। ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ଗ୍ରନ୍ଥଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି ବୋଲି କହିବାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ସେଥିରେ ଲେଖାଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦ ମଧ୍ୟରେ ଭଗବତ୍-ଅନୁପ୍ରେରିତ ବୋଲି ମୋତେ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ।... ଶାସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକର କୌଣସି ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଯେତେ ଅଧିକ ଜ୍ଞାନପ୍ରସୂତ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ଯଦି ତାହା ବିବେକବୁଦ୍ଧି କିମ୍ବା ନୈତିକ ବୋଧର ବିରୋଧୀ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ମୁଁ ତାହାକୁ ମାନିବାକୁ କଦାପି ବାଧ୍ୟ ହେବିନାହିଁ।[32]

ମୁଁ କୌଣସି କଥାକୁ ଆକ୍ଷରିକ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରେନାହିଁ। ତେଣୁ ମୁଁ ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥରେ ରହିଥିବା ମର୍ମଟିକୁ ବୁଝିବାଲାଗି ଚେଷ୍ଟା କରେ। ସେହିସବୁ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଯେଉଁ ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସାର କଥା କୁହାଯାଇଛି, ବ୍ୟାଖ୍ୟା ପାଇବା ସକାଶେ ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସେହି ମାପକାଠି ସାହାଯ୍ୟରେ ପରୀକ୍ଷା କରେ। ସେହି ପରୀକ୍ଷା ଅନୁସାରେ ଯାହାସବୁ ଅସଙ୍ଗତି ବୋଲି ଲାଗେ, ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରେ ଏବଂ ଯାହାକିଛି ସଙ୍ଗତ ମନେହୁଏ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ।[33]

ବାଇବେଲ୍‌ର ଗିରିଶିଖର ଉପଦେଶ ଏବଂ ଭଗବଦ୍‌ଗୀତା ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମୁଁ ସମର୍ଥ ହୋଇନାହିଁ। ଗିରିଶିଖର ଉପଦେଶରେ ଆଲେଖପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୈଳୀରେ ଯାହାର ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି, ଭଗବଦ୍‌ଗୀତାରେ ତାହାକୁ ଏକ ବୈଜ୍ଞାନିକ ସୂତ୍ରରେ ଆଣି ପକାଇ

ଦିଆଯାଇଛି। ବୈଜ୍ଞାନିକ କହିଲେ ସାଧାରଣ ସ୍ୱୀକୃତ ଅର୍ଥରେ ଯାହା ବୁଝାଏ, ଭଗବଦ୍‌ଗୀତା ସେଭଳି ଅର୍ଥରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ହୋଇ ନପାରେ ; ମାତ୍ର ପ୍ରେମର ବିଧାନକୁ—ଏହାକୁ ମୁଁ ତ୍ୟାଗର ବିଧାନ ବୋଲି କହିବି—ସେଥିରେ ଏକ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଶୈଳୀରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି ବୁଝାଇ ଦିଆଯାଇଛି। ଗିରିଶିଖର ଉପଦେଶ ସେହି ବିଧାନଟିକୁ ହିଁ ଏକ ଅଭୂତ ଭାଷାରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛି। ବାଇବେଲ୍‌ର 'ପୁରାତନ ସନ୍ଦେଶ' ଭାଗଟିର କେତେକ ଅଂଶ ମୋତେ ଯେପରି ଅରୁଚିକର ଲାଗିଥିଲା, ତା'ପରେ 'ନୂତନ ସନ୍ଦେଶ'ର ଭାଗଟିକୁ ପାଠ କରି ମୁଁ ସେତିକି ସାନ୍ତ୍ୱନା ଏବଂ ଅପାର ଆନନ୍ଦ ଲାଭ କରିଥିଲି। ଆଜି ଯଦି ଗୀତାଗ୍ରନ୍ଥକୁ ମୋ'ପାଖରୁ ନେଇ ନିଆଯାଆନ୍ତା ଓ ଯଦି ମୁଁ ସେଥିରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ବିଷୟକୁ ଭୁଲି ଯାଆନ୍ତି, ମାତ୍ର ଯଦି ଗିରିଶିଖର ଉପଦେଶର ନକଲଟିଏ ମୋ' ପାଖରେ ଥା'ନ୍ତା, ତେବେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଗୀତାରୁ ଯେଉଁ ଆନନ୍ଦ ଲାଭ କରୁଛି, ସେଥିରୁ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହି ଆନନ୍ଦ ହିଁ ଲାଭ କରନ୍ତି।[34]

ମୋ' ଭିତରେ ଗୋଟିଏ କଥା ରହିଛି, ଏବଂ ସେଇଟି ହେଉଛି ଯେ, ମୁଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦାର୍ଥର ଅନ୍ଧାର ପାଖଟିକୁ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଆଲୋକ ପାଖଟିକୁ ଦେଖିବାକୁ ହିଁ ଭଲ ପାଏ। ଏବଂ ତେଣୁ ଯେକୌଣସି ବୃହତ୍ ଧର୍ମର ଯେକୌଣସି ବୃହତ୍ ପୁସ୍ତକରୁ ମୁଁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଏବଂ ପ୍ରେରଣା ଲାଭ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୁଏ। ଗୀତା ବା ନୂତନ ଟେଷ୍ଟାମେଣ୍ଟରୁ ହୁଏତ ଗୋଟିଏ ଧାଡ଼ୀ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ମୁହଁରେ ସ୍ମରଣ କରି କହି ପାରିବିନାହିଁ; ଗୋଟିଏ ହିନ୍ଦୁ ଅଥବା ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନ୍ ପିଲା ଅଧିକ ଭଲ ଭାବରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ଆବୃତ୍ତି କରିପାରିବ। ମାତ୍ର, ଏହି ଦୁଇ ପୁସ୍ତକର ମର୍ମଟିକୁ ମୁଁ ଆଜି ଯେପରି ନିଜସ୍ୱ କରି ରଖିପାରିଛି, ଏହି ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ ପିଲାମାନେ ମୋତେ ସେଥିରୁ କଦାପି ବଞ୍ଚିତ କରି ପାରିବେନାହିଁ।[35]

ତେଣୁ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଭିଜ୍ଞତା ହିଁ ତା'ର ଯଥାର୍ଥରେ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ କରାଇ ପାରିବ। ବହିରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଅବଶ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ, ମାତ୍ର ତଥାପି ତାହାର ଅର୍ଥ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ବ୍ୟାଖ୍ୟାରେ ମେଳ ନରହୁଥିବ, ସେତେବେଳେ ସ୍ୱୟଂ ସାଧକ ହିଁ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟଟିକୁ କରିବ।[36]

ମୁଁ ଭାବୁଛି, ମୋ' ଭିତରେ କୌଣସି ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ। କେବେ ପ୍ରାଚୀନ ବୋଲି ସତ୍ୟକୁ କଦାପି ସତ୍ୟ ବୋଲି କୁହା ଯିବନାହିଁ। ଏବଂ, ତାହା ପ୍ରାଚୀନ ବୋଲି ତାହାକୁ ସନ୍ଦେହର ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିବା ମଧ୍ୟ କଦାପି ଉଚିତ୍ ହେବନାହିଁ। ଜୀବନରେ ଏପରି କେତେକ ମୂଳସତ୍ୟ ରହିଛି, ନିଜ ଜୀବନରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ଆଚରଣ କରିବା କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ହେଉଛି ବୋଲି ସେଗୁଡ଼ିକୁ କଦାପି ହାଲୁକା ଭାବରେ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ହେବନାହିଁ।[37]

ଧର୍ମ ଶିକ୍ଷା

ଭାରତବର୍ଷକୁ ଯଦି ଆପଣାର ଦେବାଳିଆ ଅବସ୍ଥା ଘୋଷଣା କରିବାର ନଥାଏ, ତେବେ ତାହାର ତରୁଣମାନଙ୍କ ଲାଗି ଧର୍ମର ଶିକ୍ଷାକୁ ଧର୍ମେତର ବିଷୟର ଶିକ୍ଷା ପରି ଅନ୍ତତଃ ସମାନଭାବରେ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ବିଚାର କରିବାକୁ ହେବ। ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ ଧାର୍ମିକ ପୁସ୍ତକଗୁଡ଼ିକର ଜ୍ଞାନ ହାସଲ ହୋଇଗଲେ ତାହା କଦାପି ଧର୍ମଜ୍ଞାନର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ

ପୂରଣ କରି ପାରିବ ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଯଦି ଧର୍ମ ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦେଇ ନହେବ, ଆମର ପୁଅ ଏବଂ ଝିଅମାନଙ୍କ ଲାଗି ତା'ପରେ ଯାହା ସର୍ବୋତ୍ତମ, ଅନ୍ତତଃ ସେତିକି ଶିକ୍ଷା ଦେଇ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଏବଂ, ବିଦ୍ୟାୟମାନଙ୍କରେ ଏହିଭଳି ଶିକ୍ଷା ଦିଆ ଯାଉଥାଉ ଅଥବା ନଥାଉ ପଛକେ, ବୟସ ହୋଇ ଯାଇଥିବା ଛାତ୍ରମାନେ ଅନ୍ୟ ବିଷୟ ଭଳି ଧର୍ମବିଷୟକ ଶିକ୍ଷାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଜେ ନିଜକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାର କଳାଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବେ। ସେମାନେ ଯେଉଁପରି ତର୍କ-ଆଲୋଚନା କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ସୂତାକଟା କ୍ଲବ୍‌ମାନ ଗଠନ କରୁଛନ୍ତି, ସେହିପରି ସେମାନେ ଧର୍ମଶିକ୍ଷା ଲାଗି ମଧ୍ୟ ନିଜର ଶ୍ରେଣୀଟିଏ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଇ ପାରିବେ।[38]

ମୋ'ର ଏଥିରେ ଆଦୌ ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ ଯେ, ରାଷ୍ଟ୍ର ଧର୍ମ ଶିକ୍ଷା ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବ ଓ ଆବଶ୍ୟକ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିପାରିବ। ମୁଁ ଭାବୁଛି, ଧର୍ମର ଶିକ୍ଷା ଧାର୍ମିକ ସଙ୍ଗଠନଗୁଡ଼ିକର ହିଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାୟିତ୍ୱରେ ରହିବା ଉଚିତ୍। ଧର୍ମକୁ ଯେପରି କଦାପି ନୀତିଶିକ୍ଷା ସହିତ ମିଶାଇ ଦିଆ ନଯାଏ। ମୁଁ ଭାବୁଛି, କେତେକ ମୌଳିକ ନୀତିଶିକ୍ଷା ସାଧାରଣ ଭାବରେ ସବୁ ଧର୍ମରେ ରହିଛି। ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ମୌଳିକ ନୀତିଶିକ୍ଷା ଦେବାର ଦାୟିତ୍ୱ ରାଷ୍ଟ୍ରର ହାତରେ ହିଁ ରହିବ। ଧର୍ମ କହିଲେ ମୁଁ ସେହି ମୂଳଭୂତ ନୀତିଗୁଡ଼ିକର ଶିକ୍ଷା କଥା ଭାବୁନାହିଁ, ଧର୍ମର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ କହିଲେ ଯାହା ବୁଝାଏ, ମୁଁ ଏଠାରେ ସେହିକଥା ଚିନ୍ତା କରୁଛି। ରାଷ୍ଟ୍ରର ସାହାଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ଧର୍ମ ଏବଂ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଚର୍ଚ୍ଚର ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ହେତୁ ଆମେ ଯଥେଷ୍ଟ ଦୁଃଖ ଭୋଗ କରି ସାରିଲୁଣି। ଯେଉଁ ସମାଜ ଅଥବା ଗୋଷ୍ଠୀ ଆଂଶିକ କିମ୍ବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ତା'ର ଧର୍ମର ତିଷ୍ଠିରହିବା ନିମନ୍ତେ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସାହାଯ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥାଏ, କୌଣସି ଯଥାର୍ଥ ଧର୍ମର ଦାୟାଦ ହେବାଲାଗି ତାହାର ଆଦୌ କୌଣସି ଯୋଗ୍ୟତା ନଥାଏ ; ଅଥବା, ଆହୁରି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ତା'ର କୌଣସି ଧର୍ମ ହିଁ ନଥାଏ।[39]

ଧର୍ମଶିକ୍ଷାର ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ନିଜ ଧର୍ମ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଧର୍ମଗୁଡ଼ିକର ମତଗୁଡ଼ିକର ଅଧ୍ୟୟନ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବ। ଏଥିପାଇଁ ଛାତ୍ରମାନେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ତଥା ଉଦାରମନା ସହିଷ୍ଣୁତାର ଭାବ ନେଇ ପୃଥିବୀର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବୃହତ୍ ଧର୍ମଗୁଡ଼ିକରେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝିବାର ଏବଂ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବାର ଅଭ୍ୟାସଟିକୁ ଅନୁଶୀଳନ କରିବାରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ ହୋଇ ପାରୁଥିବେ।[40]

14. ଭଗବାନ କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝାଏ ?

ବିଧାୟକ ଓ ବିଧାନ

ଭଗବାନଙ୍କୁ ଜୀବନରେ ଜୀବନ୍ତ ବିଧାନ ବୋଲି ବୁଝୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ଯେକୌଣସି ନାମରେ ମଧ୍ୟ ଅଭିହିତ କରା ଯାଇପାରେ, ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ କହିଲେ ତାଙ୍କୁ ଏକାବେଳେକେ ପରମ ବିଧାନ ଏବଂ ବିଧାୟକ ବୋଲି ହିଁ ବୁଝିବାକୁ ହେବ।[41]

ଭଗବାନ ହେଉଛନ୍ତି ଏକାଧାରରେ ବିଧାନ ଏବଂ ବିଧାୟକ। ତେଣୁ, ଆଉ କେହି ମଣିଷ

ତାଙ୍କୁ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ବୋଲି ପ୍ରଶ୍ନଟି ଆଦୌ ଉଠୁନାହିଁ। ପୁଣି, ମନୁଷ୍ୟ ପରି ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଜୀବ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ କିପରି ବା ଉଠାଇ ପାରିବ ? ମନୁଷ୍ୟ ନଦୀବନ୍ଧ ତିଆରି କରିପାରେ, ମାତ୍ର କଦାପି ନଦୀକୁ ସୃଷ୍ଟି କରି ପାରିବନାହିଁ। ସେ ଗୋଟିଏ ଚଉକୀ ତିଆରି କରିପାରେ, ମାତ୍ର କାଠ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ତା'ର କେବେ କୌଣସି ସାମର୍ଥ୍ୟ ହେବ ନାହିଁ। ଅବଶ୍ୟ ସେ ବିବିଧ ପ୍ରକାରେ ତା' ମନ ଭିତରେ ଭଗବାନଙ୍କର କଳ୍ପନା କରିପାରିବ। ମାତ୍ର, ନଦୀଟିଏ ବା କାଠକୁ ତିଆରି କରି ପାରୁନଥିବା ମନୁଷ୍ୟ ଭଗବାନଙ୍କୁ କିପରି ତିଆରି କରି ପାରିବ ? ତେଣୁ, ଭଗବାନ ଯେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି, ଏହାହିଁ ଯଥାର୍ଥ ସତ୍ୟ। ଏହାର ବିପରୀତ କଥାଟି କେବଳ ଏକ ଭ୍ରମମାତ୍ର। ଅବଶ୍ୟ, ଯଦି କେହି ଇଚ୍ଛା କରିବ, ତେବେ ସେ ଭଗବାନ କର୍ତ୍ତା ବା କାରଣ କିଛି ନୁହନ୍ତି ବୋଲି ସର୍ବଦା କହିପାରିବ। ଭଗବାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଏହି ଦୁଇଟିଯାକ ଭୂମିକା ହିଁ ଦାବି କରାଯାଇ ପାରିବ।[42]

ଭଗବାନ ବ୍ୟକ୍ତି ନୁହନ୍ତି

ମୁଁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିରୂପେ ବିଚାର କରେନାହିଁ। ମୋ'ପାଇଁ ସତ୍ୟ ହିଁ ଭଗବାନ ଏବଂ ଭଗବାନଙ୍କର ବିଧାନ ତଥା ଭଗବାନଙ୍କୁ ମୁଁ ପାର୍ଥିବ ଜଗତର କୌଣସି ରାଜା ଏବଂ ତାଙ୍କଦ୍ୱାରା ପ୍ରଣୀତ ବିଧାନ ଯେପରି ପରସ୍ପରଠାରୁ ପୃଥକ୍ ସେପରି ପୃଥକ୍ ବସ୍ତୁ ବା ସତ୍ୟ ବୋଲି ଆଦୌ ବିଚାର କରେନାହିଁ। କାରଣ, ଭଗବାନ ହେଉଛନ୍ତି ଏକ ଆଦର୍ଶ, ସ୍ୱୟଂ ବିଧାନ। ତେଣୁ, ଭଗବାନ୍ ସ୍ୱୟଂ ବିଧାନ ଭଙ୍ଗ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି କହିବା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। ତେଣୁ ସେ ଆମର କ୍ରିୟାଗୁଡ଼ିକୁ କେବଳ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରି ସ୍ୱୟଂ ଆପଣାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରି ନିଅନ୍ତି ନାହିଁ। ଆମର କ୍ରିୟାଗୁଡ଼ିକୁ ସେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରନ୍ତି ବୋଲି ଆମେ ଯେତେବେଳେ କହିଥାଉ, ଆମେ ସେତେବେଳେ କେବଳ ମନୁଷ୍ୟର ଭାଷାକୁ ହିଁ ବ୍ୟବହାର କରୁ ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ସୀମାଭିତରେ ବାନ୍ଧିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁ। ତା' ନହେଲେ ସେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ବିଧାନ ସର୍ବତ୍ର ବିରାଜିତ ରହିଥାନ୍ତି ଓ ସବୁକିଛିକୁ ଶାସନ କରୁଥାନ୍ତି।

ତେଣୁ ସେ ଆମର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅନୁରୋଧର ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ଭାବରେ ଜବାବ ଦିଅନ୍ତି ବୋଲି ମୁଁ ଆଦୌ ଭାବୁନାହିଁ; ମାତ୍ର ଏଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ସେ ଆମର କାର୍ଯ୍ୟ ଉପରେ ଶାସନ କରୁଥାନ୍ତି।... ଆମେ ଆମର ଯେଉଁ ସ୍ୱାଧୀନ ଇଚ୍ଛାକୁ ନେଇ ବଞ୍ଚୁଥାଉ ବୋଲି କହୁ, ଏକ ଜନଗହଳି ଜାହଜଅଗଣା ଉପରେ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ମିଳୁଥିବା ସ୍ୱାଧୀନତାଠାରୁ ମଧ ତାହା ହେଉଛି ଆହୁରି କମ୍।

ମୋ'ଚ ସ୍ୱାଧୀନତା ଜଣେ ଯାତ୍ରୀର ସ୍ୱାଧୀନତାଠାରୁ ଆହୁରି କମ୍ ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣିଥିଲେ ମଧ ମୁଁ ସେହି ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ପ୍ରକୃତ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇଥାଏ ; କାରଣ, ଗୀତାର ସେହି ମୂଳ ଶିକ୍ଷାଟିକୁ ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଛି ଯେ, ମନୁଷ୍ୟ ହେଉଛି ସ୍ୱୟଂ ତା'ର ଆପଣା ଭାଗ୍ୟର ନିର୍ମାତା, କାରଣ, ନିଜର ସେହି ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ସେ କିଭଳି ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିବ, ସେହି ବିଷୟରେ ନିର୍ବାଚନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ତା'ର ସ୍ୱାଧୀନତା ସର୍ବଦା ରହିଛି। ମାତ୍ର, ଫଳଗୁଡ଼ିକ ଆଦୌ ତା' ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ନାହିଁ। ଯେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେ ସେକଥା ଭାବିବାକୁ

ଆରମ୍ଭ କରେ, ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହିଁ ସେ ବିପର୍ଯ୍ୟୟରେ ଆସି ପଡ଼ିଯାଏ ।[43]

ଅବଶ୍ୟ ଏହି କଥାଟି ସର୍ବଦା ପରିଷ୍କାର ହୋଇଯିବା ଉଚିତ୍ । ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ୍ ଈଶ୍ୱର ଆମପରି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ନୁହନ୍ତି । ସିଏ ହେଉଛନ୍ତି ପୃଥିବୀରେ ବିଦ୍ୟମାନ୍ ରହିଥିବା ବୃହତ୍ତମ ସଚଳ ଶକ୍ତି ବା ବିଧାନ । ତେଣୁ, ସେ ଆଦୌ ଖିଆଲ ପରି କିଛି କରନ୍ତିନାହିଁ କିମ୍ବା ତାଙ୍କର ବିଧାନ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ସଂଶୋଧନ ଅଥବା ଉନ୍ନତି ବିଧାନର ଅବକାଶ ମଧ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ସୁନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଓ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ, ଆଉସବୁ କଥା ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ବଦଳି ଯିବାରେ ଲାଗିଛି ।[44]

ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ

ମୁଁ ମୁହାଁମୁହିଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଦେଖିନାହିଁ । ଯଦି ଦେଖିଥାନ୍ତି, ତେବେ ମୋ'ଲାଗି ତୁମମାନଙ୍କ ଆଗରେ କଥା କହିବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନଥାନ୍ତା । ମୋ'ର ଭାବନା ଭିତରେ ଏତେ ଅଧିକ ଶକ୍ତି ରହିଥାନ୍ତା ଯେ, ମୋ' ପକ୍ଷରେ ଯାବତୀୟ କଥା କହିବା ଓ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଅନାବଶ୍ୟକ ହୁଅନ୍ତା । ମାତ୍ର, ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବିଷୟରେ ମୋ'ର ଏକ ଅକ୍ଷୟ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି । ମୋ'ପରି ପୃଥିବୀର କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ମଧ ଠିକ୍ ସେହିପରି ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି । ବିଦ୍ୱାନ୍‌ଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ବିଦ୍ୱାନ୍ କେହିହେଲେ କୋଟି କୋଟି ନିରକ୍ଷର ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ସେହି ବିଶ୍ୱାସକୁ ଟଳାଇ ଦେଇ ପାରିବେନାହିଁ ।[45]

ଈଶ୍ୱର ହେଉଛନ୍ତି ସର୍ବତୋଭାବେ ମଙ୍ଗଳମୟ । ତାଙ୍କ ଭିତରେ କୌଣସି ମନ୍ଦ ନାହିଁ । ଭଗବାନ ନିଜର ପ୍ରତିକୃତି ଅନୁସାରେ ହିଁ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ତିଆରି କରିଛନ୍ତି । ଆମର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଯେ, ମନୁଷ୍ୟ ମଧ ତା' ନିଜର ପ୍ରତିକୃତି ଅନୁସାରେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଗଢ଼ି ଥୋଇ ଦେଇଛି । ସେହି ଔଦ୍ଧତ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟକୁ କେତେ ନା କେତେ ଦୁର୍ଗତିର ସମୁଦ୍ରରେ ନେଇ ପକାଇ ଦେଇଛି । ଭଗବାନ୍ ହେଉଛନ୍ତି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ରସବିଦ୍ୟାବିତ୍ । ତା'ଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତି ଦ୍ୱାରା ଯାବତୀୟ ଲୌହ ଏବଂ ଧାତୁମଳ ଖାଣ୍ଟି ସୁନାରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ । ସେହିପରି ଭାବରେ ଯାବତୀୟ ମନ୍ଦ ମଧ ଭଲରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୁଏ ।

ପୁନଶ୍ଚ, ଈଶ୍ୱର ଅବଶ୍ୟ ଜୀବିତ ଅଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ସେ ଆମପରି କଦାପି ଜୀବିତ ନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟ ପ୍ରାଣୀମାନେ ତ ମରିବେ ବୋଲି ହିଁ ଜୀବନ ଧାରଣ କରି ରହିଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ଭଗବାନ ହେଉଛନ୍ତି ସ୍ୱୟଂ ଜୀବନ । ତେଣୁ, ମଙ୍ଗଳ ଓ ମଙ୍ଗଳ କହିଲେ ଯାହାକିଛିକୁ ବୁଝାଏ, ତାହା ତାଙ୍କର କେବଳ ଏକ ଗୁଣମାତ୍ର ଆଦୌ ନୁହେଁ ।

ମଙ୍ଗଳ ହିଁ ଭଗବାନ । ତାଙ୍କୁ ବାଦ୍ ଦେଇ ମଙ୍ଗଳର ଯେଉଁ କଳ୍ପନା କରା ଯାଇଥାଏ, ତାହା ହେଉଛି ଏକ ଜୀବନହୀନ ବସ୍ତୁ ଏବଂ କେବଳ ଏକ ଲାଭଜନକ ନୀତି ହୋଇ ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହିଁ ତାହା ରହିଥାଏ । ଯାବତୀୟ ନୈତିକତାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ ଠିକ୍ ସେହି କଥା । ଯଦି ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜ ଭିତରେ ଜୀବନ୍ତ କରି ରଖିବା, ତେବେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଭଗବାନଙ୍କ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ କରି ରଖି ହିଁ ଆମକୁ ସେଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର ଏବଂ ଅନୁଶୀଳନ କରିବାକୁ ହେବ । ଆମେ ଭଲ ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛୁ କାରଣ ଆମେ ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଓ

ତାଙ୍କୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ। ଏବଂ, ଏହି ପୃଥିବୀର ସମସ୍ତ ଶୁଷ୍କ ନୈତିକତା ପ୍ରକୃତରେ ଧୂଳିରେ ହିଁ ପରିଣତ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି, କାରଣ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ବାଦ୍ ଦେଇ ସେଗୁଡ଼ିକ ଜୀବନହୀନ ହୋଇପଡ଼ନ୍ତି। ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରୁ ଉଦ୍‌ଭୂତ ହୋଇ ଆସୁଥିବାରୁ ହିଁ ସେଗୁଡ଼ିକ ଜୀବନ୍ତ ହୋଇ ଆସନ୍ତି। ସେଗୁଡ଼ିକ ଆମ ଜୀବନର ଅଂଶ ହୋଇ ରହନ୍ତି। ଆମକୁ ଉତ୍ତୋଳିତ କରି ନିଅନ୍ତି।

ଅନ୍ୟଥା, ଯେତେବେଳେ ମଙ୍ଗଳକୁ ବାଦ୍ ଦେଇ ଭଗବାନଙ୍କର କଳ୍ପନା କରାଯାଏ, ସେତେବେଳେ ସେହି ଭଗବାନ ମଧ୍ୟ ଜୀବନହୀନ ହୋଇଯାଆନ୍ତି। ସେତେବେଳେ ଆମେ କେବଳ ନିଜର ବୃଥା କଳ୍ପନାଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ତାଙ୍କୁ ଜୀବନ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଉ।[46]

ଭଗବାନଙ୍କୁ 'ମୁହାଁମୁହିଁ ଦେଖିବା' ଏବଂ ତାଙ୍କୁ 'ବହୁଦୂରରୁ ସତ୍ୟର ଅବତାରରୂପେ ଦେଖିବା'—ଏହି ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ ଏକ ବୃହତ୍ ବ୍ୟବଧାନ ରହିଛି। ମୋ' ମତରେ, ଏହି ଦୁଇଟି କଥା ଯେ କେବଳ ପରସ୍ପରବିରୋଧୀ ନୁହନ୍ତି, ସେତିକି ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟଟିକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ମଧ୍ୟ କରିଦେଉଛି। ହିମାଳୟ ପର୍ବତଶ୍ରେଣୀକୁ ଆମେ ବହୁଦୂରରୁ ଦେଖୁଛୁ, ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଆମେ ତାହାରି ଶିଖରରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ଯାଉଛୁ, ସେତେବେଳେ ତାହାକୁ ମୁହାଁମୁହିଁ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଦେଖି ପାରୁଛୁ। ଦେଖି ପାରିବାର ପରିଧି ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିଲେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଲୋକ ହିମାଳୟକୁ ଶହ ଶହ ମାଇଲ୍ ଦୂରରୁ ଦେଖି ପାରୁଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ବର୍ଷବର୍ଷର ପଥ ଅତିକ୍ରମ କରି କେବଳ ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତି ହିଁ ଶିଖରରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ପାରୁଛନ୍ତି ଓ ତାହାକୁ ମୁହାଁମୁହିଁ ଦେଖୁଛନ୍ତି।[47]

ଈଶ୍ୱର ଯେ ଅବଶ୍ୟ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ସତ୍ୟ ଯେ ତାଙ୍କର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଆଲେଖଧର୍ମୀ ନାମ, ସେବିଷୟରେ ମୁଁ କେବେହେଲେ ଲେଶମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ ପ୍ରକାଶ କରିନାହିଁ।[48]

ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଶକ୍ତି

ଯାହାର ଏକ ଆରମ୍ଭ ଅଛି, ତାହାର ଏକ ଶେଷ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ। ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ରମା ଓ ପୃଥିବୀ —ହୁଏତ ଅଗଣିତ ବର୍ଷ ପରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଦିନେ ନା ଦିନେ ଏଗୁଡ଼ିକର ବିଲୟ ହୋଇଯିବ। କେବଳ ଈଶ୍ୱରହିଁ ଅମର ଏବଂ ଅବିନାଶୀ। ତାଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ପାରିବାକୁ କିଏ କିପରି ଯଥେଷ୍ଟ ଶବ୍ଦ ଖୋଜି ପାଇବ ?[49]

ବୁଦ୍ଧିଦ୍ୱାରା ଈଶ୍ୱର-ଉପଲବ୍ଧି ହୋଇ ପାରିବନାହିଁ। ଏହା ହେଉଛି ବିଶ୍ୱାସର ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସରୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବା ଅନୁଭବର ବସ୍ତୁ। ଆମେ ଆମ ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କର ଅନୁଭବ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିପାରିବା ଓ ତା' ନହେଲେ କେବଳ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅନୁଭବଦ୍ୱାରା ହିଁ ସନ୍ତୋଷ ଲାଭ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟହେବା, ବିଶ୍ୱାସ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ରହିଥିଲେ ଅନୁଭବର ଅଭାବ ଅନୁଭୂତ ହୁଏନାହିଁ।[50]

ତେଣୁ ମୁଁ ଅନେକ ସମୟରେ ସତ୍ୟକୁ ହିଁ ଈଶ୍ୱର ବୋଲି କହିଛି। ଏକ ସୀମାଯୁକ୍ତ ସତ୍ତା ହୋଇଥିବାରୁ ମନୁଷ୍ୟ କଦାପି ପରମ ସତ୍ୟକୁ ଜାଣି ପାରିବ ନାହିଁ।[51]

ସେହି ବୃହତ୍ ଶକ୍ତିକୁ ମୁଁ ଆଲ୍ଲା ନାମରେ, ଖୁଦା ନାମରେ ଅଥବା ଈଶ୍ୱର ନାମରେ ଡାକେନାହିଁ, ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ସତ୍ୟ ବୋଲି କହେ। ମୋ' ପାଇଁ ସତ୍ୟ ହେଉଛି ଭଗବାନ, ଏବଂ

ସେହି ସତ୍ୟ ଆମର ସକଳ ଯୋଜନାକୁ କୁଆଡ଼େ ଅତିକ୍ରମ କରି ଚାଲିଯାଏ । କେବଳ ପରମ ସତ୍ୟରୂପୀ ସେହି ବିରାଟ ଶକ୍ତିର ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ସମୁଦାୟ ସତ୍ୟ ସାକାର ହୋଇ ରହିଛି । ସେହି ପରମ ସତ୍ୟରେ ଯେ କଦାପି ପହଞ୍ଚି ହେବନାହିଁ, ମୋ' ପିଲାଦିନୁଁ ମୋତେ ସେହି ଶିକ୍ଷା ଦିଆ ଯାଇଥିଲା । ଜଣେ ମହାନ୍ ଇଂରେଜ ମୋତେ ଶିକ୍ଷା ଦେଲେ ଯେ ଭଗବାନଙ୍କୁ କଦାପି ଜାଣି ହେବନାହିଁ । ତାଙ୍କୁ ଅବଶ୍ୟ ଜାଣିହେବ, ମାତ୍ର ଆମର ସୀମାଯୁକ୍ତ ବୁଦ୍ଧି ଆମକୁ ଯେତିକିଯାଏ ଅନୁମତି ଦେବ, ତାଙ୍କୁ କେବଳ ସେତିକି ଜାଣିହେବ ।[52]

ଈଶ୍ୱର ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ୍ । ସେ ମନୁଷ୍ୟର ହୃଦୟଗୁଡ଼ିକୁ ବଦଳାଇ ଦେଇ ପାରିବେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯଥାର୍ଥ ଶାନ୍ତିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ପାରିବେ ।[53]

ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଶାସନ

ଆଜି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରେ ଲୋକେ ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କ କଥା କହୁଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ବିରୋଧୀ ଶଇତାନ ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନକୁ ପରିଚାଳିତ କରୁଛି । ସେହିପରି, ଏପରି ଲୋକମାନେ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ଇସ୍‌ଲାମର କଥା କହୁଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ବାସ୍ତବ ଜୀବନରେ ଶଇତାନ ଦେଖାଇ ଦେଉଥିବା ମାର୍ଗରେ ଯାଉଛନ୍ତି । ଏହା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ଗତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବସ୍ଥା ।... ଯଦି ଲୋକମାନେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ବାଟରେ ଚାଲନ୍ତେ, ତେବେ ପୃଥିବୀରେ ଆମେ ଏବେ ଦେଖି ପାରୁଥିବା ଏହି ଯାବତୀୟ ଦୁର୍ନୀତି ଏବଂ ଲାଭଖୋରି ଆଦୌ ରହନ୍ତାନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଧନୀମାନେ ଅଧିକ ଧନୀ ହେଉଛନ୍ତି ଓ ଦରିଦ୍ରମାନେ ଅଧିକ ଦରିଦ୍ର ହେଉଛନ୍ତି । ଖାଦ୍ୟାଭାବ, ବସ୍ତ୍ରାଭାବ ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁ ଆମର ସମ୍ମୁଖରେ କଟମଟ କରି ଆମକୁ ଅନାଇ ରହିଛନ୍ତି । ଏସବୁ ଆଦୌ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ନିଦର୍ଶନ ନୁହେଁ ; ଏସବୁ ଶଇତାନ, ରାବଣ ଓ ଖ୍ରୀଷ୍ଟବିରୋଧୀର ନିଦର୍ଶନ । କେବଳ ମୁହଁ ଉପରେ ବାରମ୍ବାର ଭଗବାନଙ୍କର ନାମକୁ ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ଆମେ ପୃଥିବୀ ଉପରକୁ ତାଙ୍କର ସାମ୍ରାଜ୍ୟକୁ ଆଣି ପାରିବାନାହିଁ । ଆମର ଆଚରଣ ଶଇତାନର କଥା ନମାନି ତାଙ୍କରି କଥା ମାନିବ, ତେବେଯାଇ ହେବ ।[54]

ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ହୃଦୟରେ ଭଗବାନ ରାଜତ୍ୱ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଯାଇ ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର କ୍ରୋଧକୁ ପରିହାର କରି ପାରିବେ ।[55]

ଭଗବାନଙ୍କର ଆଦେଶ ନାମରେ ପରିଚିତ ଯେତେ ଯେତେ ବିଶ୍ୱଜନୀନ ଆଚରଣବିଧି ରହିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝିବା ଭାରି ସରଳ ଏବଂ ସହଜ ଏବଂ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଇଚ୍ଛା ରହିଥିଲେ ସେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅତି ସହଜରେ ପାଳନ କରି ପାରିବ । ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜକୁ ଆଜି ଯେଉଁ ଜଡ଼ତା ଗ୍ରାସ କରି ରହିଛି, ତାହାରି କାରଣରୁ ହିଁ ସେଗୁଡ଼ିକ ଏଡ଼େ କଠିନ ବୋଲି ବୋଧ ହୋଇଥାଏ । ମନୁଷ୍ୟ ଏକ ସତେ ଗତିଶୀଳ ସତ୍ତା । ପ୍ରକୃତି ଭିତରେ ଏପରି କିଛି ନାହିଁ ଯାହା ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହିଯାଇଛି । କେବଳ ଈଶ୍ୱର ହିଁ ସ୍ଥିର ରହିଛନ୍ତି ; କାରଣ ସେ ଗତକାଲି ଯେପରି ଥିଲେ, ଆଜି ମଧ୍ୟ ସେହିଭଳି ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଆସନ୍ତାକାଲି ଠିକ୍ ସେହିପରି ରହିବେ । ତଥାପି ସେ ସତେ ଗତିଶୀଳ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଏହିସବୁ ଗୁଣଧର୍ମ ବିଷୟରେ ଆମର ଅବଶ୍ୟ ଚିନ୍ତିତ ହେବାର ଆଦୌ ଦରକାର ନାହିଁ । ଆମେ ଯେ ସତେ ଗତିଶୀଳ ହୋଇ ରହିଛୁ,

ଆମକୁ ସେହି କଥା ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ହେବ । ତେଣୁ ମୁଁ ଏହି ମତବ୍ୟକ୍ତ କରିବି ଯେ, ଯଦି ମନୁଷ୍ୟ ସମୂହକୁ ତିଷ୍ଠି ରହିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ତାହାକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସାର ଶାସନ ମଧ୍ୟକୁ ଆସିବାକୁ ହେବ । ଆଚରଣର ଏହି ଦୁଇ ମୌଳିକ ବିଧାନକୁ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖି ମୋତେ ଓ ତୁମକୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ, ନିଜର ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାକୁ ହେବ ।[56]

ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ନଥିବା ମନ କେବଳ ଘୂରି ବୁଲିବାରେ ଲାଗିଥାଏ ଏବଂ ତା'ଭିତରେ ଏକ ଉପାସନା-ମନ୍ଦିରର ଗୁଣର ଅଭାବ ରହିଥାଏ ।[57]

ମନ୍ଦର ଉତ୍ପତ୍ତି

ଏହି ପୃଥିବୀରେ ମନ୍ଦ କାହିଁକି ରହିଛି, ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେବା ଅତ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟକର । ଜଣେ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଲୋକ ଏହାର ଯେଉଁଭଳି ଉତ୍ତର ଦେଇଥାନ୍ତା, ମୁଁ କେବଳ ସେହିଭଳି ଉତ୍ତରଟିଏ ଦେଇପାରିବି । ଯଦି ଭଲ ରହିବ, ତେବେ ମନ୍ଦ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ ; ଠିକ୍ ଯେପରି ଯେଉଁଠାରେ ଆଲୁଅ ଥାଏ ସେଠାରେ ଅନ୍ଧାର ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ । ମାତ୍ର, କେବଳ ଆମ ନଶ୍ୱର ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ପରିଧି ଭିତରେ ହିଁ ଏହି କଥାଟିକୁ ସତ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଆଗରେ କିଛି ଭଲ ନାହିଁ କି କିଛି ମନ୍ଦ ନାହିଁ । ଆମେ ମୂଢ଼ ଗ୍ରାମୀଣମାନେ ମନୁଷ୍ୟର ଭାଷା ବ୍ୟବହାର କରି ତାଙ୍କର ବିଧାନ ବିଷୟରେ କଥା ହୋଇପାରିବା ସତ, ମାତ୍ର ଆମର ଭାଷାକୁ ତାଙ୍କର ଭାଷା ବୋଲି କଦାପି କହି ହେବନାହିଁ ।

ବେଦାନ୍ତ ଏହି ଜଗତକୁ ମାୟା ବୋଲି କହିଥାଏ । ଏପରିକି ସେହି ବ୍ୟାଖ୍ୟାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ମାନବତ୍ୱର ଏକ ପିଲାଳିଆ କଥା ବୋଲି କୁହାଯିବ । ତେଣୁ, ମୁଁ କହିବି ଯେ, ମୁଁ ଏବିଷୟରେ ଆଦୌ ମଥା ପୂରାଇବାକୁ ଯିବିନାହିଁ । ଏପରିକି, ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ସଦନର ଏକାବେଳକେ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଗମ୍ଭୀରି ମଧ୍ୟକୁ ଉଙ୍କିମାରି ଅନାଇବାର ଅନୁମତି ମୋତେ ମିଳିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ସେକଥା ଆଦୌ କରିବାକୁ ଯିବିନାହିଁ । କାରଣ, ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ମୋତେ କ'ଣ କରିବାକୁ ହେବ, ସେବିଷୟରେ ମୁଁ କିଛି ଜାଣେନାହିଁ । ଉତ୍ତମ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ପାଖରେ ଈଶ୍ୱର ସର୍ବଦା ଉପସ୍ଥିତ ରହିଥାନ୍ତି, ଆମର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଏତିକି ଜାଣିଲେ ହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ । ତାହାକୁ ମଧ୍ୟ ଏକ ଗ୍ରାମୀଣର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ବୋଲି କୁହାଯିବ ।[58]

ବୁଦ୍ଧିର କୌଣସି ପ୍ରଣାଳୀ ଦେଇ 'ମୁଁ ମନ୍ଦ ପୃଥିବୀରେ କାହିଁକି ରହିଛି'ର ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରିବିନାହିଁ । ଏହି ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବାର ଅର୍ଥ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ସମକକ୍ଷ ହେବା । ତେଣୁ ମୁଁ ମନ୍ଦର ଉପସ୍ଥିତିକୁ ବିନୟର ସହିତ କେବଳ ସ୍ୱୀକାର ହିଁ କରିନେବି । ଏବଂ, ମୁଁ ଯେ ଈଶ୍ୱର ଦୀର୍ଘକାଳ ଧରି କଷ୍ଟ ପାଉଛନ୍ତି ଏବଂ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି କହିଥାଏ, ତା'ର ନିର୍ଭୁଲ କାରଣଟି ହେଉଛି ଯେ ସେ ଏହି ଜଗତରେ ମନ୍ଦକୁ ରହିବାଲାଗି ଅନୁମତି ଦେଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଯେ କୌଣସି ମନ୍ଦ ନାହିଁ, ମୁଁ ସେକଥା ଜାଣିଛି । ସେ ମନ୍ଦର ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ମନ୍ଦର ଯାବତୀୟ ସ୍ପର୍ଶର ଅତୀତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ।

ମୁଁ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଜାଣିଛି ଯେ, ଜୀବନର ପଣ କରି ମଧ୍ୟ ଯଦି ମୁଁ ମନ୍ଦ ସହିତ ଓ ମନ୍ଦ ବିରୋଧରେ କୁସ୍ତି ନଲଢ଼ିବି, ତେବେ ମୁଁ କଦାପି ଭଗବାନଙ୍କୁ ଜାଣିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବିନାହିଁ ।

ମୋ'ର ନିଜର ଯତ୍‌ସାମାନ୍ୟ ଏବଂ ସୀମିତ ଅନୁଭବ ହିଁ ମୋ'ର ସେହି ବିଶ୍ୱାସକୁ ଦୃଢ଼ କରି ରଖିଛି। ମୁଁ ଯେତିକି ଅଧିକ ଶୁଦ୍ଧ ହେବାଲାଗି ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି, ଭଗବାନଙ୍କର ସେତିକି ଅଧିକ ନିକଟ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରୁଛି। ଏବଂ, ଯେତେବେଳେ ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ କେବଳ ନାମକୁ ମାତ୍ର ଏକ ବିଶ୍ୱାସ ହୋଇ ରହିବନାହିଁ ମାତ୍ର ହିମାଳୟ ପର୍ବତ ପରି ଅବିଚଳ ଏବଂ ତା' ଶୃଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ରହିଥିବା ବରଫ ପରି ଶୁଭ୍ର ଓ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇ ପାରିବ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ତାଙ୍କର ଆହୁରି କେତେ ନିକଟକୁ ଆସି ନଯିବି ![59]

ଏକ କଠୋର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଅର୍ଥରେ ଈଶ୍ୱର ଉଭୟ ଭଲ ତଥା ମନ୍ଦର ମୂଳରେ ରହିଛନ୍ତି। ସେ ଜଣେ ଆତତାୟୀର ଛୁରାକୁ ଯେପରି ପରିଚାଳିତ କରି ନେଉଛନ୍ତି, ଶଲ୍ୟଚିକିତ୍ସକର ଅସ୍ତ୍ରକୁ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଭାବରେ ପରିଚାଳିତ କରୁଛନ୍ତି। ମାତ୍ର, ସେକଥା ଯାହା ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ମନୁଷ୍ୟର ପରିଧି ମଧ୍ୟରେ ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ ପରସ୍ପର ଠାରୁ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଭିନ୍ନ ଓ ଅମେଳ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଆଲୋକ ଓ ଅନ୍ଧକାରର, ଏବଂ ଈଶ୍ୱର ଓ ଶଇତାନର ପ୍ରତୀକ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି।...[60]

ଭଗବାନ ହିଁ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ମନ୍ଦ ଲାଗି ସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି, ଏହି କଥାଟି କାନକୁ ଆଦୌ ଭଲ ଶୁଣାଯାଇ ନପାରେ। ମାତ୍ର ଯଦି ତାଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇଁ ଦାୟୀ କରାଯାଏ, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ମନ୍ଦ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଦାୟୀ କରାଯିବ। ଭଗବାନ ରାବଣକୁ ତା'ର ଅତୁଳ ଶକ୍ତିର ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅନୁମତି ଦେଇ ନଥିଲେ କି ? ଭଗବାନ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ, ଏହି ବିଷୟରେ ବୁଝିବାର ଏକ ଅଭାବ ରହିଥିବାରୁ ହିଁ ମୂଳତଃ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ହୁଏତ ଏକ ସଂଶୟ ଉପୁଜୁଛି। ଭଗବାନ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ନୁହନ୍ତି। ସିଏ ହେଉଛନ୍ତି ସକଳ ବର୍ଣ୍ଣନାର ଅତୀତ। ସିଏ ସକଳ ବିଧାନର ନିର୍ମାତା, ସେଇ ହେଉଛନ୍ତି ବିଧାନ ଏବଂ ସେଇ ସକଳ ବିଧାନକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ମଧ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି। କୌଣସି ମନୁଷ୍ୟ ସତ୍ତା ନିଜ ଉପରେ ଏହିସବୁ ଶକ୍ତିକୁ ଆରୋପ କରି ପାରିବନାହିଁ। ଯଦି ସେ ସେପରି କରିବ, ତେବେ ସମସ୍ତେ ତାକୁ ଗୋଟିଏ ବିଶୁଦ୍ଧ ଏକାଧିପତି ବୋଲି କହିବେ। ଯାହାଙ୍କୁ ଆମେ ଭଗବାନ ବୋଲି ଉପାସନା କରୁଛୁ, ସେମାନେ ସେହି ଭଗବାନରେ ହିଁ ପରିଣତ ହୋଇଯିବେ। ଏହାହିଁ ବାସ୍ତବ ସତ୍ୟ ; ଏହି ସ୍ପଷ୍ଟ ବୋଧଟି ରହିଥିଲେ, ଭଗବାନ ଏହି ଜଗତରେ ମନ୍ଦଲାଗି ଅନୁମତି ଦେଇଛନ୍ତି କି ? —ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟିର ଉତ୍ତର ଆମକୁ ମିଳିଯିବ।[61]

ଏପରି କୁହା ଯାଇଥାଏ ଯେ, ବାହାରଟା କେବଳ ଭିତରର ହିଁ ପ୍ରତିଫଳନ କରୁଛି। ଯଦି ତୁମେ ଭଲ ହୋଇଥିବ, ତେବେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟ ତୁମଲାଗି ଭଲ ହେବ। ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଯଦି କାହାକୁ ମନ୍ଦ ବୋଲି ଦେଖିବାକୁ ନିଜ ଭିତରେ ଏକ ପ୍ରଲୋଭନ ଅନୁଭବ କରିବ, ମନ୍ଦ ଯେ ତୁମ ନିଜ ଭିତରେ ରହିଛି, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ଭାବନା ରହିଥିବ।...

ତେଣୁ ଆମେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ମନ୍ଦ ଚିନ୍ତା କରିବାନାହିଁ ଅଥବା ଅନ୍ୟମାନେ ଆମ ବିଷୟରେ ମନ୍ଦ ଚିନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ସନ୍ଦେହ ମଧ୍ୟ କରିବାନାହିଁ। ମନ୍ଦ କଥାଗୁଡ଼ିକୁ କାନ ଦେବାଲାଗି ଯଦି ଆମ ଭିତରେ ପ୍ରବୃତ୍ତି ରହିଥିବ, ତେବେ ତାହା ବିଶ୍ୱାସର ଅଭାବ ରହିଛି ବୋଲି ହୁଏତ ସୂଚାଇ ଦେଉଥିବ।[62]

ଅଲୌକିକ ଘଟଣା

ମୁଁ (ଅଲୌକିକ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକରେ) ବିଶ୍ୱାସ କରେ, ପୁଣି ଅବିଶ୍ୱାସ ମଧ କରେ। ଭଗବାନ ଅଲୌକିକ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକର ମାଧ୍ୟରେ ଆଦୌ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତିନାହିଁ। ମାତ୍ର ଭଗବତ୍‌ମାନସ ସତେଅବା ଏକ ହଠାତ୍ ଉଦ୍‌ଭାସ ଭଳି ଆପଣାକୁ ଗୋଚର କରାଉଥାଏ ଏବଂ ତାହା ମନୁଷ୍ୟର ଆଖିକୁ ଏକ ଆଲୌକିକ ଘଟଣା ଭଳି ପ୍ରତୀତ ହୁଏ। ଆମେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଜାଣିନଥାଉ, ତାଙ୍କ ବିଧାନର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତାରୁ ହିଁ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଜାଣିଥାଉ। ସେ ନିଜେ ଓ ତାଙ୍କର ବିଧାନ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଆଦୌ ଭିନ୍ନ ନୁହନ୍ତି। ତାଙ୍କ ବିଧାନର ବାହାରେ କେଉଁଠି ହେଲେ କିଛି ନାହିଁ। ଏପରିକି, ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ବ୍ୟତୀତ ଭୂମିକମ୍ପ ଓ ବାତ୍ୟା କିଛିହେଲେ ଘଟେନାହିଁ। ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ନହେଲେ ତୃଣଟିଏ ମଧ ସମ୍ଭବ ହୁଏନାହିଁ। ସିଏ ଅନୁମତି ଦେଇଛନ୍ତି ବୋଲି ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଶଇତାନ ରହିଛି, ତାଙ୍କଠାରୁ ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇ କଦାପି ରହିନାହିଁ।[63]

ମଣିଷକୁ ରାତିକ ଭିତରେ ମନ୍ଦରୁ ଭଲକୁ କଦାପି ରୂପାନ୍ତିରିତ କରି ହେବନାହିଁ। ଭଗବାନ ଆଦୌ କୌଣସି ଜାଦୁବିଦ୍ୟାର ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତିନାହିଁ। ସିଏ ମଧ ତାଙ୍କ ନିଜ ବିଧାନର ଭିତରେ ହିଁ ରହିଥାନ୍ତି। ଅବଶ୍ୟ ତାଙ୍କର ବିଧାନ ରାଷ୍ଟ୍ରର ବିଧାନଠାରୁ ଏକାବେଳେକେ ଭିନ୍ନ। ରାଷ୍ଟ୍ରର ବିଧାନରେ ଭୁଲ ଥାଇପାରେ, ମାତ୍ର ଭଗବାନ କଦାପି ଭୁଲ କରି ପାରିବେନାହିଁ। ଯଦି ଭଗବାନ ତାଙ୍କର ବିଧାନକୁ ଲଂଘନ କରିବେ, ତେବେ ପୃଥିବୀ କଦାପି ରହି ପାରିବ ନାହିଁ।[64]

ଲୋକମାନେ ବହୁସଂଖ୍ୟାରେ ଆଖି ପିଛୁଳାକେ କିପରି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମତବାଦକୁ ଦୀକ୍ଷିତ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି, ଇତିହାସରେ ତାହାର ମାଳ ମାଳ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବ। ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ବୁଅର୍ ଯୁଦ୍ଧକୁ ନିଆଯାଉ। ଏହି ଯୁଦ୍ଧରୁ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାକୁ Maffeking ଶବ୍ଦଟି ଆସିଛି। ସେହି ମାଫେକିଙ୍ଗ୍ ଦିନଟିରେ ଲୋକମାନେ ଉନ୍ମତ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଥିଲେ। ଏପରିକି, ମାତ୍ର ଦୁଇବର୍ଷ ଭିତରେ, ସମଗ୍ର ବ୍ରିଟିଶ୍ ଜାତିର ମଧ ରୂପାନ୍ତର ଘଟିଗଲା। ହେନରି କାମ୍ବେଲ ବ୍ୟାନରମ୍ୟାନ୍ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ହେଲେ ଏବଂ, ଯୁଦ୍ଧହେତୁ ଯାହାକିଛି ଲାଭ ହାସଲ ହୋଇଥିଲା, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ହେଲା। ଏବେ ଶ୍ରମିକ ଦଳର ନିର୍ବାଚନରେ ଯେଉଁ ଜୟଲାଭ ହେଲା, ସେଇଟି ମଧ ଏହାର ଆଉଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ। ଆପଣାର ବାଗ୍ମିତା ଏବଂ ବିଚକ୍ଷଣତା ସତ୍ତ୍ୱେ, କାଲି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେଉଁ ଚର୍ଚ୍ଚିଲ ବ୍ରିଟିଶ୍ ଜନଗଣଙ୍କ ଓଷ୍ଠ ଉପରେ ଝୁଲୁଥିଲେ ଏବଂ ଯାହାଙ୍କର ବକ୍ତୃତାକୁ ସେମାନେ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ଶୁଣୁଥିଲେ, ସିଏ ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ଯେ ଆଉ ଆଦର୍ଶମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇ ରହିଲେନାହିଁ, ଏହାକୁ ମଧ ମୁଁ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଗୋଟିଏ ଅଲୌକିକ ଘଟଣା ବୋଲି କହିବି। ଏହି ଯାବତୀୟ ଉଦାହରଣ ମୋ'ଭଳି ଜଣେ ବିଶ୍ୱାସୀ ମନୁଷ୍ୟର ବିଶ୍ୱାସକୁ ଅତୁଟ କରି ରଖିବାଲାଗି ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ ଯେ, ଯେତେବେଳେ ସବୁ ଶକ୍ତି ବିଦାୟ ନେଇ ଚାଲି ଯାଇଥିବେ, ସେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବ; ସେହି ଶକ୍ତିକୁ ତୁମେ ଭଗବାନ କହିପାର, ପ୍ରକୃତି ବୋଲି କହିପାର, ଅଥବା ଆଉ ଯାହାକିଛି ବୋଲି ମଧ କହିପାର।[65]

ଅବତାର

ଶରୀରସ୍ଥ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜୀବନକୁ ବସ୍ତୁତଃ ଭଗବାନଙ୍କର ଏକ ଅବତାର ବୋଲି କୁହାଯିବ, ମାତ୍ର ଜୀବନଧାରୀ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସତ୍ତାକୁ ସାଧାରଣତଃ ଗୋଟିଏ ଅବତାର ବୋଲି ବିଚାର କରା ଯାଏନାହିଁ। ନିଜର ଜୀବନ ଦଶାରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର ଆଚରଣରେ ଅସାଧାରଣ ଭାବରେ ଧର୍ମପରାୟଣ ହୋଇଥାଏ, ପରବର୍ତ୍ତୀ ପୁରୁଷମାନେ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ତାହାକୁ ଏହି ଅଭିଧାଟି ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି। ଏହି ରୀତିଟି ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଭୁଲ ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ ମନେ କରୁନାହିଁ ; ଏହାଦ୍ୱାରା ଭଗବାନଙ୍କର ମହିମା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ କ୍ଷୁଣ୍ଣ ହୁଏନାହିଁ ଏବଂ ସତ୍ୟପ୍ରତି ମଧ୍ୟ କୌଣସି ବିରୋଧାଚରଣ କରାଯାଏନାହିଁ।...

ମନୁଷ୍ୟର ଯେ ଏକ ଉଚ୍ଚ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଆକାଙ୍କ୍ଷା ରହିଛି, ଅବତାରରେ ବିଶ୍ୱାସ ହେଉଛି ତାହାର ଏକ ପ୍ରମାଣ। ଭଗବାନଙ୍କର ସଦୃଶ ହୋଇ ନପାରିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ ନିଜ ସହିତ ଆଦୌ ଶାନ୍ତିରେ ବାସ କରି ପାରେନାହିଁ। ଏହି ସ୍ତରରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବାର ଉଦ୍ୟମକୁ ମନୁଷ୍ୟର ଉଚ୍ଚତମ ଏବଂ ଯୋଗ୍ୟତମ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ। ଏହାହିଁ ଆତ୍ମଉପଲବ୍ଧି। ଗୀତାରେ ଏହି ଆତ୍ମଉପଲବ୍ଧି ବିଷୟରେ ଚର୍ଚ୍ଚା କରାଯାଇଛି, ଯେକୌଣସି ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥରେ ମଧ୍ୟ କରାଯାଇଛି।[66]

ତେଣୁ, ଯେଉଁ ଈଶ୍ୱରଦୂତ ଅଥବା ଅବତାରମାନ ସୁଦୂର ଅତୀତରେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚି ଯାଇଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ଆଦୌ କୌଣସି ଅଳସ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ନୁହେଁ, ଏହାକୁ ଏକ ଅନ୍ତର୍ଗତତମ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଆବଶ୍ୟକତାର ପୂରଣ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ।[67]

ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ବିଧାନ

ମନୁଷ୍ୟର ଭାଷାଦ୍ୱାରା ଭଗବାନଙ୍କର ରୀତିଗୁଡ଼ିକୁ କେବଳ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ହିଁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇ ପାରିବ। ମୁଁ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଅବର୍ଣ୍ଣନୀୟ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଗମ୍ୟ। ମାତ୍ର, ଯଦି ନଶ୍ୱର ମନୁଷ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାଲାଗି ସାହସ କରିବ, ନିଜର ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡିଆ ଭାଷାଟି ବ୍ୟତୀତ ତା'ପାଖରେ ଆଉ ଅନ୍ୟ ମାଧ୍ୟମ ଆଉ କିଛିନାହିଁ।[68]

ଆମେ ଭଗବାନଙ୍କର ସବୁ ନିୟମକୁ ଜାଣିନାହୁଁ ; ସେଗୁଡ଼ିକ କିପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ଆମର ସେହି ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ। ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଦୀର୍ଘକାୟ ବୈଜ୍ଞାନିକ ବା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବଡ଼ ଅଧ୍ୟାତ୍ମବାଦୀର ଜ୍ଞାନ ଧୂଳିର ଗୋଟାଏ କଣିକାପରି ହିଁ ହୋଇ ପାରିବ। ଭଗବାନଙ୍କୁ ଯେ ମୁଁ ଯେକୌଣସି ପାର୍ଥିବ ପିତା ଭଳି ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିସତ୍ତା ବୋଲି କହେନାହିଁ, ତା'ର କାରଣ ହେଉଛି ଯେ ସେ ହେଉଛନ୍ତି ତାହାଠାରୁ ଅପ୍ରମିତ ଗୁଣରେ ଅଧିକ। ମୋ' ଜୀବନର କ୍ଷୁଦ୍ରତମ ଟିକିନିଖିରେ ମଧ୍ୟ ସେ ମୋ'ର ଶାସନ କରୁଛନ୍ତି। ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ନହେଲେ ପତରଟିଏ ମଧ୍ୟ ହଲିବନାହିଁ ବୋଲି ମୁଁ ଆକ୍ଷରିକ ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ। ମୁଁ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିଃଶ୍ୱାସ ତାଙ୍କରି ଅନୁମତି ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ରହିଛି।

ସେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ବିଧାନ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଅଭିନ୍ନ, ସେହି ପରମ ବିଧାନ ହିଁ ଭଗବାନ। ତାଙ୍କଠାରେ ଯେଉଁ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକର ଆରୋପ କରାଯାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ

ଗୁଣ ନୁହନ୍ତି। ସେ ସ୍ୱୟଂ ହେଉଛନ୍ତି ସେହି ଗୁଣ। ସିଏ ହେଉଛନ୍ତି ସତ୍ୟ, ସିଏ ବିଧାନ ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟ ତା'ର ବୁଦ୍ଧି ବଳରେ ତା'ଙ୍କୁ ଯାହା ବୋଲି କହିପାରିବ, ଭଗବାନ ହେଉଛନ୍ତି ସେହି ସବୁକିଛି।[69]

ପ୍ରକୃତିର ବିଧାନଗୁଡ଼ିକରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୁଏନାହିଁ; ସେଗୁଡ଼ିକ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ, ଏବଂ ପ୍ରକୃତିର ବିଧାନଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଉଲଂଘନ କିମ୍ବା ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା ଅର୍ଥରେ ପୃଥିବୀରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅଲୌକିକ ଘଟଣା କେବେ ଘଟେନାହିଁ। ମାତ୍ର ଆମେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସୀମିତ ସତ୍ତା ହୋଇଥିବାରୁ ଆମେ ହିଁ ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର କଳ୍ପନା କରିଥାଉ ଏବଂ ଭଗବାନଙ୍କ ଉପରେ ଆମର ସୀମାଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ଲଦିଦେଉ। ଆମେ ହୁଏତ ଭଗବାନଙ୍କର ନକଲ କରିପାରୁ, ମାତ୍ର ସେ କଦାପି ଆମର ନକଲ କରିବେନାହିଁ। ଆମେ ତାଙ୍କ ଲାଗି ସମୟର ବିଭାଜନ କଦାପି କରି ନପାରୁ। କାରଣ, ତାଙ୍କ ଲାଗି ସମୟ ବା କାଳ କେବଳ ଶାଶ୍ୱତ କାଳକୁ ହିଁ ବୁଝାଏ। ଆମଲାଗି ଅତୀତ ରହିଛି, ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ ମଧ୍ୟ ରହିଛି। ଏବଂ, ନିରବଧି କାଳର ଅସୀମତା ଭିତରେ ଶହେଟି ବର୍ଷର ମନୁଷ୍ୟଜୀବନ କେବଳ ଗୋଟିଏ ବିନ୍ଦୁ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କ'ଣ ହୋଇପାରେ ?[70]

ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ

ସଭ୍ୟ ଓ ଆଦିମ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ସହିତ ଏହି ବିଶ୍ୱାସରେ ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ଏକମତ ହେବି ଯେ, ବିହାରର ଭୂମିକମ୍ପ ପରି ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ପାପଲାଗି ସେମାନଙ୍କୁ ଭର୍ତ୍ସନା କରିବାର ରୂପରେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆସି ପଡ଼ିଥାଏ। ଏହି ବିଶ୍ୱାସଟି ଯେତେବେଳେ ହୃଦୟ ଭିତରୁ ଆସୁଥାଏ, ସେତେବେଳେ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତି, ଅନୁତାପ କରନ୍ତି ଓ ନିଜକୁ ବିଶୁଦ୍ଧ କରିଦିଅନ୍ତି।...

ଭଗବାନଙ୍କର ଅଭିପ୍ରାୟ ବିଷୟରେ ମୋ'ର କେବଳ ଏକ ସୀମିତ ଜ୍ଞାନ ରହିଛି। ଏହିସବୁ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ କଦାପି ଦେବତାଙ୍କର କିମ୍ବା ପ୍ରକୃତିର କେବଳ ଗୋଟିଏ ଖିଆଲରୂପେ ପୃଥିବୀକୁ ଆସେନାହିଁ। ଗ୍ରହମାନେ ଯେମିତି ସେମାନଙ୍କର ଗତିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରୁଥିବା ବିଧାନଗୁଡ଼ିକୁ ପାଳନ କରି ଯାତାୟତ କରୁଛନ୍ତି, ସେହି ବିପର୍ଯ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ ପାଳନ କରନ୍ତି। କେବଳ ଆମକୁ ହିଁ ସେହିସବୁ ଘଟଣାକୁ ପରିଚାଳିତ କରୁଥିବା ବିଧାନଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ କିଛି ଜଣା ନଥାଏ ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଅଥବା ବିଘ୍ନ ବୋଲି କହିଥାଉ।[71]

ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ କାଚରେ ତିଆରି ଯେଉଁ ଚୁଡ଼ି ପିନ୍ଧନ୍ତି, ଆମର ଏହି ପାର୍ଥିବ ଜୀବନ ତାହାଠାରୁ ବି ଅଧିକ ଭଙ୍ଗୁର। ବାକ୍ସରେ ବନ୍ଦ କରି ରଖିଦେଲେ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କେହି ସ୍ପର୍ଶ ନକଲେ କାଚର ଚୁଡ଼ିକୁ ତୁମେ ହଜାର ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହିପରି ରଖିପାରିବ। ମାତ୍ର, ଏହି ପାର୍ଥିବ ଜୀବନ ଏତେ ଅସ୍ଥିର ଯେ, ତାହା ନିମିଷକ ମଧ୍ୟରେ କୁଆଡ଼େ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଯାଇ ପାରିବ। ତେଣୁ, ଆମର ନିଃଶ୍ୱାସ ଯାଉଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲ ଆମେ ଉଚ୍ଚ ଓ ନୀଚର ଯାବତୀୟ ଭେଦରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଆସିବା, ନିଜ ନିଜର ହୃଦୟକୁ ଶୁଦ୍ଧ କରିଦେବା ଏବଂ ଯେତେବେଳେ

ସାଧାରଣ କାଳସ୍ରୋତ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଭୂମିକମ୍ପ, ବା ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଅଥବା ମୃତ୍ୟୁ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ନେଇ ଯିବାକୁ ଆସିବ, ଆମେ ସେତେବେଳେ ଆମ ପରମକର୍ତ୍ତାଙ୍କର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିବା।[72]

ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟର ପଶ୍ଚାତରେ ଏକ ଦିବ୍ୟ ଅଭିପ୍ରାୟ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥାଏ। ବର୍ତ୍ତମାନ ଗ୍ରହଣ ଏବଂ ପରାଗର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେପରି ହୋଇପାରୁଛି, ଭୂମିକମ୍ପଗୁଡ଼ିକ କେତେବେଳେ ଘଟିବ, ଦିନେ ବିଜ୍ଞାନ ଅଧିକ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଲାଭ କରି ଆମକୁ ଆଗରୁ ସେକଥା କହିଦେଇ ପାରିବା ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ସମ୍ଭବ ହୋଇଯିବ। ମନୁଷ୍ୟର ମନଲାଗି ତାହା ଆଉ ଏକ ବିଜୟ ହୋଇ ରହିବ। ମାତ୍ର, ଏହିସବୁ ବିଜୟକୁ ଆମେ ଅନନ୍ତ ଗୁଣ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ହାସଲ କଲେ ମଧ୍ୟ ତାଦ୍ୱାରା ଆତ୍ମାର ପରିଶୁଦ୍ଧି କଦାପି ଆସି ଯିବନାହିଁ ଏବଂ, ଏହି ପରିଶୁଦ୍ଧି ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଆଦୌ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ଅଛି ବୋଲି କହି ହେବନାହିଁ।

ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଶୁଦ୍ଧୀକରଣର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ବୁଝୁଛନ୍ତି, ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଏହି ପାର୍ଥନାରେ ଯୋଗ ଦେବାଲାଗି ଅନୁରୋଧ କରୁଛି, ଯେପରିକି ସେଗୁଡ଼ିକ ଆମକୁ ନମ୍ର କରିଦେଇ ପାରିବ ଓ ଯେତେବେଳେ ଡାକରା ଆସିବ, ସେତେବେଳେ ସେହି ପରମକର୍ତ୍ତାଙ୍କର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାଲାଗି ଆମେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ପାରିବା ଏବଂ ଯେପରିକି, ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଏହି ଦୁଃଖଭୋଗର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଯିଏ ହୋଇଥାନ୍ତୁ ପଛକେ, ଆମେ ସେମାନଙ୍କର ଦୁଃଖରେ ସମଭାଗୀ ହେବାକୁ ସର୍ବଦା ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହି ପାରିବ।[73]

ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ବିବିଧ ନାମ

ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ହଜାରେ ନାମ ରହିଛି, ବରଂ ଏପରି କହିହେବ ଯେ ସେ ହେଉଛନ୍ତି ସକଳ ନାମର ଅତୀତ। ଆମକୁ ତାଙ୍କର ଯେଉଁ ନାମ ଭଲ ଲାଗିବ, ଆମେ ତାଙ୍କୁ ସେହି ନାମରେ ଅବଶ୍ୟ ପୂଜା କରିପାରିବା ଓ ତାଙ୍କର ପ୍ରାର୍ଥନା କରିପାରିବା। କେହି ତାଙ୍କୁ ରାମ କହନ୍ତି, କେହି କୃଷ୍ଣ କହନ୍ତି, ଅନ୍ୟମାନେ ରହିମ ବୋଲି କହନ୍ତି, ଆହୁରି ଅନ୍ୟମାନେ ଈଶ୍ୱର ବୋଲି ଡାକନ୍ତି। ସମସ୍ତେ ସେହି ଗୋଟିଏ ସାରବସ୍ତୁର ଉପାସନା କରନ୍ତି ମାତ୍ର, ଯେପରି ସବୁ ପ୍ରକାରର ଖାଦ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ପେଟକୁ ଯାଏନାହିଁ, ସେହିପରି ସବୁ ନାମ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆକର୍ଷଣ କରେନାହିଁ। ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ନିଜର ସଂସ୍କାର ଅନୁସାରେ ନାମଟିଏ ବାଛିନିଏ ; ଏବଂ, ଈଶ୍ୱର ଆମ ଭିତରେ ରହିଥିବାରୁ, ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ୍ ଓ ସର୍ବଜ୍ଞାତା ହୋଇଥିବାରୁ ଆମର ଅନ୍ତର୍ଗତତମ ଭାବଗୁଡ଼ିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଜାଣିପାରନ୍ତି ଏବଂ ଆମର କରଣିଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ ଆମକୁ ଉତ୍ତର ଦେଇଥାନ୍ତି।

ତେଣୁ, ଉପାସନା ବା ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ଆମେ କେବଳ ଓଠ ଉପରେ କରିବାନାହିଁ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଆମ ହୃଦୟ ଭିତରୁ ହିଁ କରିବା। ତେଣୁ ଜଣେ ମୂକ ବା ଖନା ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ କରିପାରିବ, ଜଣେ ଅଜ୍ଞାନ ଅଥବା ନିର୍ବୋଧ ମଧ୍ୟ କରିପାରିବ। ଏବଂ, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଜିଭରେ ଅମୃତ କିନ୍ତୁ ହୃଦୟରେ ବିଷ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ରହିଥିବ, ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାର୍ଥନା କଦାପି ଭଗବାନଙ୍କର କାନରେ ବାଜିବନାହିଁ। ତେଣୁ, ଯିଏ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ତାକୁ

ନିଜର ହୃଦୟକୁ ଅବଶ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧ କରିଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ରାମ କେବଳ ହନୁମାନର ତୁଣ୍ଡରେ ନଥିଲେ, ସେ ତା'ର ହୃଦୟ ସିଂହାସନରେ ଆସୀନ ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ସେ ହନୁମାନଙ୍କୁ ଆଶ୍ରାନ୍ତ ଶକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ରାମଙ୍କର ଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା ହିଁ ହନୁମାନ ପର୍ବତ ଆଣି ପାରିଥିଲା ଓ ସମୁଦ୍ରକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ପାରିଥିଲା ।[74]

ଭଗବାନ ଯେଉଁପରି ହୋଇଥିବେ ବୋଲି ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରେ, ମୁଁ ଅବିକଳ ସେହିପରି ଭାବରେ ହିଁ ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ ଯାହାକିଛି କହେ ।... ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ସୃଷ୍ଟିଶୀଳ ଓ ଅସୃଷ୍ଟିଶୀଳ ଉଭୟ ବୋଲି ବିଚାର କରେ । ସତ୍ୟର ବହୁବିଧତ୍ୱ ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ମୁଁ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଥିବା ଫଳରେ ମୁଁ ଏପରି ମଧ୍ୟ କରିଥାଏ । ଜୈନମତର ମଞ୍ଚ ଉପରୁ ମୁଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଅସୃଜନଶୀଳ ଦିଗଟିକୁ ପ୍ରମାଣ କରେ ଓ ରାମାନୁଜ-ମତର ମଞ୍ଚରୁ ତାଙ୍କର ସୃଜନଶୀଳ ଦିଗଟିକୁ ପ୍ରମାଣିତ କରେ । ବସ୍ତୁତଃ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଯିଏ ଭାବନାର ଅତୀତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କରି ବିଷୟରେ ଭାବୁଛୁ ଓ ଯିଏ ବର୍ଣ୍ଣନାର ଅତୀତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଛୁ । ଯିଏ ଅଜ୍ଞାତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ଜାଣିବାଲାଗି ଚେଷ୍ଟା କରୁଛୁ ; ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ଆମର ତୁଣ୍ଡ ଭୁଲ କରି ପକାଉଛି, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଯଥେଷ୍ଟ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଯାଉଛି ଓ ଏପରିକି ଅନେକ ସମୟରେ ପରସ୍ପର-ବିରୋଧୀ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ପଡୁଛି । ସେଥିପାଇଁ ବେଦରେ ବ୍ରହ୍ମଙ୍କୁ 'ନେତି' 'ନେତି' ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।[75]

ମୋ' ମତରେ ରାମ, ରହମନ୍, ହହୁରମଜ୍‌ଧ, ଭଗବାନ ଅଥବା କୃଷ୍ଣ —ଏହିସବୁରେ ସାହାଯ୍ୟରେ ମନୁଷ୍ୟ ସକଳ ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ବୃହତ୍ତମ ସେହି ଅଦୃଶ୍ୟ ଶକ୍ତିକୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ନାମ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି । ମନୁଷ୍ୟ ଯେତେ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅବିରାମ ଭାବରେ ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଲାଗି ଉଦ୍ୟମ କରିବାର ପ୍ରବୃତ୍ତିଟି ତା' ଭିତରେ ସହଜାତ ହୋଇ ରହିଛି । ଏହି ଉଦ୍ୟମରେ ଦିବାସ୍ୱପ୍ନ ଭିତରକୁ ମଧ୍ୟ ତା'ର ଗୋଡ଼ ଖସିଯାଉଛି । ଏବଂ, ଠିକ୍ ଯେଉଁଭଳି କୌଣସି ଶିଶୁ ଠିଆ ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ, ବାରମ୍ବାର ପଡ଼ି ଯାଉଥାଏ ଏବଂ ପରିଶେଷରେ ଚାଲିବା ଶିଖିଯାଏ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ମଣିଷ ତା'ର ସମସ୍ତ ବୁଦ୍ଧି ସତ୍ତ୍ୱେ ଅନନ୍ତ ତଥା କାଳାତୀତ ଭଗବାନଙ୍କର ତୁଳନାରେ କେବଳ ଶିଶୁଟିଏ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଏପରି କହିବା ଏକ ଅତିରଞ୍ଜନ ପରି ମନେ ହୋଇପାରେ, ମାତ୍ର ଏହା ଅତିରଞ୍ଜନ ମୋଟେ ନୁହେଁ । କେବଳ ଆପଣାର ଅଳ୍ପବଳ ଓ ଦରିଦ୍ର ଭାଷାଟିରେ ହିଁ ମନୁଷ୍ୟ ଭଗବାନଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣନା କରିପାରେ ।[76]

15. ରାମନାମ

ମୋ'ର ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା

ମୋ'ର ବୁଦ୍ଧି ଏବଂ ମୋ'ର ହୃଦୟ ବହୁଦିନ ପୂର୍ବେ ସତ୍ୟକୁ ହିଁ ଭଗବାନଙ୍କର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଗୁଣ ତଥା ନାମରୂପେ ଉପଲବ୍ଧି କରିଥିଲେ ହେଁ, ମୁଁ ରାମଙ୍କ ନାମକୁ ମାଧ୍ୟମ କରି ହିଁ ସତ୍ୟକୁ ଚିହ୍ନେ । ମୋ' ପରୀକ୍ଷାର ଅନ୍ଧକାରତମ ସମୟରେ ସେହି ନାମଟି ହିଁ ମୋତେ ରକ୍ଷା କରିଛି ।

ଏବେ ମଧ୍ୟ ରକ୍ଷା କରିବାରେ ଲାଗିଛି। ବାଲ୍ୟକାଳରେ ଏହି ନାମଟି ସହିତ ପରିଚିତ ହୋଇ ଆସିଥିବାରୁ ଏପରି ହେଉ ଥାଇପାରେ ଅଥବା, ମୋ' ଭିତରେ କବି ତୁଳସୀଦାସ ଆଣି ଦେଇଥିବା ଆକର୍ଷଣ ମଧ୍ୟ ଏହାର କାରଣ ହୋଇପାରେ।

ମାତ୍ର ସେହି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ସତ୍ୟଟି ତଥାପି ସେହିପରି ରହିଛି ଏବଂ, ମୁଁ ଏହି ଧାଡ଼ୀଗୁଡ଼ିକୁ ଲେଖୁଥିବା ସମୟରେ, ମୋ'ର ସ୍ମୃତି ଭିତରେ ମୋ' ଶୈଶବର ସେହି ଦୃଶ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ପୁନର୍ବାର ଉକୁଟି ଉଠୁଛି, ଯେତେବେଳେ କି ମୁଁ ମୋ' ପୂର୍ବପୁରୁଷ ଅମଳରୁ ରହି ଆସିଥିବା ବାସସ୍ଥାନର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ରାମଜୀ ମନ୍ଦିରକୁ ନିତି ଯାଉଥିଲି। ସେତେବେଳେ ମୋ'ର ରାମ ସେହିଠାରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିଲେ। ସେ ମୋତେ କେତେ କେତେ ଭୟ ଏବଂ ପାପରୁ ରକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି। ଏହା ମୋ' ଲାଗି ଆଦୌ ଏକ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ନଥିଲା। ସେହି ମୂର୍ତ୍ତିଟିର ପୂଜକ ହୁଏତ ଜଣେ ମନ୍ଦ ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇପାରନ୍ତି। ମୁଁ ତାଙ୍କ ନାମରେ ଆଦୌ କୌଣସି କଥା ଆଦୌ କିଛି ଜାଣିନାହିଁ। ତେଣୁ, ମୋ' ଉପରେ ସେଗୁଡ଼ିକର କୌଣସି ପ୍ରଭାବ କାହିଁକି ପଡ଼ିବ ? ଏବଂ, ଯାହା ମୋ' ଜୀବନରେ ସତ୍ୟ ଥିଲା ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ସତ୍ୟ ଅଛି, ତାହା ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ହିନ୍ଦୁଙ୍କର ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ ସତ୍ୟ ହୋଇ ରହିଛି।[77]

ମୁଁ ଯେତେବେଳେ କୌଣସି କାରଣରୁ ଭୟ କରୁଥିବି ଅଥବା ଆପଣାକୁ ଦୁଃଖୀ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥିବି, ସେତେବେଳେ ରାମନାମ ଜପ କରିବାଲାଗି ପିଲାଦିନେ ମୋର ଧାଈମାଆ ମୋତେ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ମୋ'ର ଜ୍ଞାନ ଓ ବୟସ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା ସହିତ ଏହି ଅଭ୍ୟାସଟି ମୋ' ଜୀବନର ଏକ ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ୱଭାବରେ ହିଁ ପରିଣତ ହୋଇରହିଛି। ମୁଁ ତ ଏପରି ମଧ୍ୟ କହିପାରିବି ଯେ, ସେହି ପରମ ଶବ୍ଦଟି ପ୍ରକୃତରେ ମୋ' ତୁଣ୍ଡରେ ସର୍ବଦା ଉଚ୍ଚାରିତ ହେଉ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଦିନମାନରେ ଚବିଶି ଘଣ୍ଟା ମୋ' ହୃଦୟ.ଭିତରେ ଲେଖାହୋଇ ରହିଛି। ତାହା ମୋ'ର ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତାରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଆସିଛି ଏବଂ ମୁଁ ସବୁକାଳ ଲାଗି ତାହାରି ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଛି। ପୃଥିବୀର ଅଧ୍ୟାତ୍ମ-ସାହିତ୍ୟରେ ତୁଳସୀଦାସଙ୍କର ରାମାୟଣ ଏକ ଅଗ୍ରସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଛି। ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଏପରି ନାନା ଚମତ୍କାର ବିଷୟ ରହିଛି, ଯାହାକୁ କି ମୁଁ ମହାଭାରତରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଏନାହିଁ, ଏପରିକି ବାଲ୍ମିକୀଙ୍କର ରାମାୟଣରେ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ।[78]

ସର୍ବୋତ୍ତମ ଉପାସନା

ଶୈଶବ କାଳରୁ ହିଁ ମୁଁ ତୁଳସୀଦାସଙ୍କର ଜଣେ ଭକ୍ତ ହୋଇ ରହି ଆସିଛି ଏବଂ ତେଣୁ ସର୍ବଦା ରାମଙ୍କୁ ହିଁ ଭଗବାନ ବୋଲି ଆରାଧନା କରିଛି। ମାତ୍ର ମୁଁ ତଥାପି ଜାଣିଛି ଯେ ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଓଁକାରଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସକଳ କାଳରେ ସକଳ ଦେଶରେ ତଥା ସକଳ ଭାଷାରେ ପ୍ରଚଳିତ ରହି ଆସିଥିବା ବିଭୁ ନାମର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଣ୍ଡାରଟି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିବ, ତେବେ ସେ ସେହି ଏକା ଫଳ ସବୁବେଳେ ପାଇବ। ସେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ବିଧାନ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଆଦୌ ଭିନ୍ନ ନୁହେଁ। ତେଣୁ ତାଙ୍କର ବିଧାନଗୁଡ଼ିକର ପାଳନ ହେଉଛି ତାଙ୍କର ଉପାସନା କରିବାର ସର୍ବୋତ୍ତମ ବାଟ।[79]

ଏକୈବ ପରମେଶ୍ୱର

ରାମ ବା ରାମନାମର ଉଚ୍ଚାରଣ କେବଳ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏବଂ ତେଣୁ ମୁସଲମାନମାନେ କିପରି ଏହାକୁ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବେ ବୋଲି ଯେତେବେଳେ କେହି ଆପତ୍ତି କରି କହନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ନିଜ ଭିତରେ ମୋତେ ପ୍ରକୃତରେ ହସ ମାଡୁଥାଏ । କ'ଣ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଭଗବାନ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ସେହିପରି ହିନ୍ଦୁ, ପାର୍ସୀ ବା ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନ୍‌ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଭଗବାନ ଅଛନ୍ତି ? ମୋଟେ ନୁହେଁ, ଭଗବାନ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଏବଂ ସେ ହେଉଛନ୍ତି ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ୍ ଏବଂ ସର୍ବତ୍ର ବିଦ୍ୟମାନ । ତାଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ନାମ ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ, ଯେଉଁ ନାମଟି ଆମ ପାଖରେ ସର୍ବାଧିକ ପରିଚିତ, ଆମେ ତାଙ୍କୁ ସେହି ନାମରେ ହିଁ ସ୍ମରଣ କରୁଛୁ ।

ମୋ' ରାମ, ଆମ ପ୍ରାର୍ଥନାଗୁଡ଼ିକରେ ଆମେ ଯେଉଁ ରାମଙ୍କର ନାମ ଉଚ୍ଚାରଣ କରୁଛୁ, ସେ ଇତିହାସର ରାମ ନୁହନ୍ତି, ଅର୍ଥାତ୍ ସେ ଦଶରଥଙ୍କର ପୁତ୍ର ନୁହନ୍ତି ଅଥବା ଅଯୋଧ୍ୟାର ଅଧିପତି ନୁହନ୍ତି। ସିଏ ଶାଶ୍ୱତ, ସେ ଅଜ, ଅଦ୍ୱିତୀୟ । ମୁଁ କେବଳ ତାଙ୍କୁ ହିଁ ଉପାସନା କରୁଛି । ମୁଁ କେବଳ ତାଙ୍କରି ସହାୟତାକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରୁଛି, ଏବଂ ତୁମେ ମଧ ତାହାହିଁ କରିବ । ସେ ସମାନ ଭାବରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଓ ତେଣୁ, ଜଣେ ମୁସଲମାନ କିମ୍ବା ଆଉ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କର ନାମ ନେବାରେ କାହିଁକି ଯେ ଆପତ୍ତି କରିବ, ମୁଁ ତାହାର କୌଣସି କାରଣ ଦେଖୁନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଭଗବାନଙ୍କୁ କେବଳ ରାମନାମ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ସେ କଦାପି ବାଧ ହେବନାହିଁ । ସେ ନିଜ ଭିତରେ ଆଲ୍ଲା କିମ୍ବା ଖୋଦାଙ୍କର ନାମ ଅବଶ୍ୟ ନେଇ ପାରିବ, ଯେପରିକି ଧ୍ୱନିଟିର ସମଞ୍ଜସତା ଆଦୌ ନଷ୍ଟ ହେବନାହିଁ ।[80]

ସୀତାଙ୍କର ସ୍ୱାମୀ ଏବଂ ଦଶରଥଙ୍କର ପୁତ୍ର ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଥିବା ରାମ ହେଉଛନ୍ତି ମୋ' ଲାଗି ସେହି ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ୍ ସତ୍ୟ, ଯାହାଙ୍କର ନାମ ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ଅଙ୍କିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ, ମାନସିକ, ନୈତିକ ତଥା ଶାରୀରିକ ସକଳ ଦୁଃଖକୁ ହରଣ କରିନିଏ ।[81]

ବ୍ୟାଧିଦୂରକାରୀ ଶକ୍ତି

ଗୋଟିଏ ଉଚିତ୍ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ଭାବରେ ରାମନାମ ଜପ କରୁଛି ଏବଂ ଏକ ବିଶୁଦ୍ଧ ଜୀବନ ଯାପନ କରୁଛି, ସେ କାହିଁକି ଆଦୌ କୌଣସି ବେମାରରେ ପଡ଼ିବ ? ମଣିଷ ହେଉଛି ସ୍ୱଭାବତଃ ଏକ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ସତ୍ତା । ଜଣେ ବିଚାରଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତି ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଲାଭ କରିବ ବୋଲି ଉଦ୍ୟମ କରୁଥାଏ, ମାତ୍ର କେବେହେଲେ ତାହା ଲାଭ କରି ପାରେନାହିଁ । ଯେତେ ଅଜାଣତରେ ହେଲେ ମଧ ବାଟରେ ଝୁଣ୍ଟିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ସମଗ୍ର ବିଧାନଟି ଏକ ଶୁଦ୍ଧ ଜୀବନରେ ହିଁ ମୂର୍ତ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ନିଜର ଅପୂର୍ଣ୍ଣତାଗୁଡ଼ିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ହେଉଛି ସର୍ବପ୍ରଥମ ଆବଶ୍ୟକତା । ତେଣୁ ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଉଛି ଯେ, ଆମେ ଯେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେହି ସୀମାଗୁଡ଼ିକୁ ଲଂଘନ କରି ପକାଇବା, ସେତିକି ବେଳେ ହିଁ ଆମେ ଅସୁସ୍ଥ ହେବା । ଏହିପରି ଭାବରେ, ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ଖିଆ ଯାଉଥିବା ଏକ ସନ୍ତୁଳିତ ଆହାର ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ରୋଗମୁକ୍ତ କରି ରଖେ ।

ନିଜ ପାଇଁ ଯଥୋଚିତ ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ଏକଥା ଆମେ କିପରି ଜାଣି ପାରିବା ? ଏହିପରି ଭାବରେ ଏପରି ଏକାଧିକ ସମସ୍ୟାର କଳ୍ପନା କରାଯାଇ ପାରିବ । ଏହି ସବୁକିଛିର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି ଯେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ତା'ର ନିଜ ଚିକିତ୍ସକ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଆପଣାର ସୀମାଗୁଡ଼ିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯିଏ ଏପରି କରିପାରିବ, ସେ 125 ବର୍ଷ ଯାଏ ଅବଶ୍ୟ ବଞ୍ଚିବ ।[82]

ତୁମର ହରାଇ ବସିଥିବା କୌଣସି ଅଙ୍ଗକୁ ଆଣି ତୁମ ଦେହରେ ପୁନର୍ବାର ଯୋଡ଼ି ଦେବା ରାମନାମ କଦାପି ଏହି ଅଲୌକି ଘଟଣାଟିକୁ ଘଟାଇ ପାରିବନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଅଙ୍ଗଟିକୁ ହରାଇ ଥିବାରୁ ତୁମର ଯେଉଁ କ୍ଷତି ହୋଇଛି, ତାହା ସତ୍ତ୍ୱେ ତୁମକୁ ନିଜ ଜୀବନରେ ଏକ ଅନିର୍ବଚନୀୟ ଶାନ୍ତି ଆଣି ଦେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରି ରାମନାମ ସେହି ଅଧିକ ବୃହତ୍ ଅଲୌକିକ ଘଟଣାଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ କରିପାରିବ । ତାହା ମୃତ୍ୟୁର ଦଂଶନକୁ ହରଣ କରି ନେଇପାରିବ, ଏବଂ ଜୀବନର ଯାତ୍ରାଶେଷରେ ତୁମ ଉପରେ ଶ୍ମଶାନର ଜୟଲାଭକୁ ମଧ୍ୟ ପଣ୍ଡ କରିଦେଇ ପାରିବ । ମୃତ୍ୟୁ ତ ସହଜରେ ହେଉ ଅଥବା ବିଳମ୍ବରେ ହେଉ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଲାଗି ଅବଶ୍ୟ ଆସିବ, ତେବେ ତାହା କେବେ ଆସିବ, ସେଥିଲାଗି ଆମେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡୁଥିବା କାହିଁକି ?[83]

ପ୍ରାକୃତିକ ଚିକିତ୍ସାର ଅଭ୍ୟାସ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ଅଥବା ଅତ୍ୟଧିକ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ସହଜତା ହେଉଛି ବିଶ୍ୱଜନୀନତାର ଅସଲ କଥା । କୋଟି କୋଟି ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଉପକାର ନିମନ୍ତେ ଯାହାକିଛି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ, ସେଥିଲାଗି ଖୁବ୍‌ବେଶୀ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । କେବଳ ଅତ୍ୟଳ୍ପ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଣ୍ଡିତ୍ୟକୁ ହାସଲ କରି ପାରିବେ, ତେଣୁ ତାହା କେବଳ ଧନୀମାନଙ୍କୁ ହିଁ ଉପକୃତ କରିପାରିବ ।

ମାତ୍ର ଭାରତବର୍ଷ ତାହାର ସାତ ଲକ୍ଷ ଗ୍ରାମରେ ହିଁ ବାସ କରୁଛି –ଅଜ୍ଞାତ, କ୍ଷୁଦ୍ର ଏବଂ ରାସ୍ତାଗୁଡ଼ିକ ପାଖରୁ ଦୂରରେ ଥିବା ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକରେ ବାସ କରୁଛି, ଯେଉଁଠାରେ ଲୋକସଂଖ୍ୟା କ୍ୱଚିତ୍ ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ କେତେଶହରୁ ଅଧିକ ହେବ, ଅନେକ ସମୟରେ ତ ମୋଟେ ଅଳ୍ପ କେତେ କୋଡ଼ିରୁ ବେଶୀ ହେବନାହିଁ ।

ମୁଁ ଏହିପରି କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମକୁ ଯାଇ ବାସ କରିବାକୁ ବରଂ ଇଚ୍ଛା କରିବି । ତାହାହିଁ ଯଥାର୍ଥ ଭାରତବର୍ଷ, ମୋ' ଭାରତବର୍ଷ । ଏହି ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ତୁମେ ଉଚ୍ଚ ଯୋଗ୍ୟତାପ୍ରାପ୍ତ ଡାକ୍ତର ଏବଂ ବହୁଳ ଚିକିତ୍ସା ସାମଗ୍ରୀର ସାଜଭଣ୍ଡାର ନେଇ କଦାପି ଯାଇ ପରିବନାହିଁ । ସହଜ କଥାରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ନୈସର୍ଗିକ ଉପଚାର ଏବଂ ରାମନାମରେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଆଶା ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି ।[84]

ବିଶୁଦ୍ଧ ଭାବନା

କେବଳ ତୁଣ୍ଡରେ ରାମନାମ ଜପ କରିବାର ଆରୋଗ୍ୟ ସହିତ କୌଣସି ସମ୍ବନ୍ଧ ନାହିଁ । ମୁଁ ଯଦି ଠିକ୍ ଭାବରେ ଜାଣିଥାଏ, ତେବେ ବିଶ୍ୱାସ ଦ୍ୱାରା ଆରୋଗ୍ୟଲାଭ କରିବା ହେଉଛି, ଯେପରି ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ତାହାକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି କହିଛନ୍ତି, ଏକ ଅନ୍ଧ ପଦ୍ଧତି ଏବଂ ତାହା ଜୀବନ୍ତ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଜୀବନ୍ତ ନାମଟିର ବିଦ୍ରୂପ ହିଁ କରିଥାଏ । ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଜୀବନ୍ତ ନାମ କଦାପି କଳ୍ପନାରୁ

ପ୍ରସୂତ ହୋଇଥିବା ଏକ ବସ୍ତୁମାତ୍ର ନୁହେଁ। ତାହା ହୃଦୟ ଭିତରୁ ହିଁ ଆସି ପାରୁଥିବା ଉଚିତ୍।

ସଚେତନ ଭାବରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିବା ଏବଂ ତାଙ୍କର ବିଧାନ ବିଷୟରେ ଏକ ସଜ୍ଞାନତା ରହିଥିବା, ଏହିଗୁଡ଼ିକ ହିଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆରୋଗ୍ୟ ସମ୍ଭବ କରନ୍ତି ଏବଂ ଶାରୀରିକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର କାରଣ ହୋଇ ପାରନ୍ତି। ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣତାଯୁକ୍ତ ହୃଦୟରୁ ହିଁ ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣଶକ୍ତି ମନ ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ ; ଡାକ୍ତରଙ୍କର ପରୀକ୍ଷା ନଳୀ ଯେଉଁ ହୃଦୟକୁ ଜାଣେ ସେଇଟି ନୁହେଁ, ଏଠାରେ ଭଗବାନଙ୍କର ଉପଲବ୍ଧି କରିବାଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଅଶୁଦ୍ଧ ଅଥବା ଅଳସ ଭାବନା ମନ ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହୁଏନାହିଁ।

ଭାବନା ଶୁଦ୍ଧ ଥିଲେ ରୋଗ କଦାପି ପଶି ପାରେନାହିଁ। ଏପରି ଗୋଟିଏ ସ୍ଥିତିକୁ ସମ୍ଭବ କରିବା ହୁଏତ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ। ମାତ୍ର, ଏହି କଥାଟିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେଇ ପାରିଲେ ଯାଇ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଆରୋହଣ ଯାତ୍ରାରେ ପ୍ରଥମ ପଦକ୍ଷେପଟିକୁ ନେଇ ହିଏ। ତଦନୁରୂପ ଏକ ଉଦ୍ୟମ ଆରମ୍ଭ କରି ସେହି ଦିଗରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପଦଟିକୁ ପକାଇ ହୁଏ। ଆପଣାର ଜୀବନରେ ଏହି ମୌଳିକ ପରିବର୍ତ୍ତନଟି ସହିତ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମନୁଷ୍ୟଦ୍ୱାରା ଆବିଷ୍କୃତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରକୃତିର ଯାବତୀୟ ଅନ୍ୟ ବିଧାନଗୁଡ଼ିକୁ ପାଳନ କରିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଯୋଡ଼ା ହୋଇ ରହିଥାଏ। ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଖେଳୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମର ହୃଦୟ ପବିତ୍ର ବୋଲି କଦାପି ଦାବୀ କରି ପାରିବା ନାହିଁ।

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟର ସହିତ କୁହାଯାଇ ପାରିବ ଯେ, ହୃଦୟ ପବିତ୍ର ଥିଲେ ରାମନାମ ଜପ କରିବା ପାଇଁ ଆଉ ପ୍ରୟୋଜନ ରହିବନାହିଁ। ମୁଁ କେବଳ ଏତିକି କହିବି ଯେ, ଏଇଟି ବ୍ୟତୀତ ବିଶୁଦ୍ଧତା ହାସଲ କରିବାର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବାଟ ମୁଁ ଜାଣିନାହିଁ। ଏବଂ, ପୃଥିବୀସାରା ପ୍ରାଚୀନ ମନୀଷୀମାନେ ଠିକ୍ ଏହି ବାଟଟିରେ ହିଁ ଯାଇଛନ୍ତି। ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଭଗବାନଙ୍କର ହିଁ ମନୁଷ୍ୟ ଥିଲେ ; ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସୀ ନଥିଲେ, କପଟାଚାରୀ ମଧ୍ୟ ନଥିଲେ।[୮୨]

ଯେକୌଣସି ଅନ୍ୟ ଶକ୍ତି ପରି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟର ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ରହିଛି। ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ତାହା ଯେ ଶାରୀରିକ ବେରାମଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଛି ବହୁତ ସଫଳତା ସହିତ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ ଆସିଛି, ସେକଥାଟିକୁ ବାଦ୍ ଦେଲେ ମଧ୍ୟ, ଯେଉଁଠାରେ ଶାରୀରିକ ବେରାମଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଫଳଭାବରେ ତାହାକୁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ପାରିବ, ସେଠାରେ ତାହାର ସୁଯୋଗ ନନେବା ମୂଳତଃ ଭୁଲ ହେବ। କାରଣ, ମନୁଷ୍ୟ ହେଉଛି ଉଭୟ ଜଡ଼ ଏବଂ ଆତ୍ମା ; ଏଥିରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି, ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ପ୍ରତ୍ୟେକକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଛି।

କୁଇନାଇନ୍ ପାଉଥିବା କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର କଥା ନଭାବି କୁଇନାଇନ୍ ସେବନ କରି ଯଦି ତୁମେ ମେଲେରିଆରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ପାରୁଛ, ତେବେ, କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟ ଅଜ୍ଞାନ ହେତୁ ତାହାକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବେନାହିଁ ବୋଲି କାରଣ ଦେଖାଇ ତୁମେ ତୁମ ନିଜ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଆରୋଗ୍ୟ ଉପାୟଟିକୁ କାହିଁକି କାମରେ ନ ଲଗାଇବ ?

ଅଜ୍ଞାନବଶତଃ ବା ଏପରିକି ଜିଦ୍ କରି କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ଓ ରୋଗମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁନାହାନ୍ତି ବୋଲି ତୁମେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି କରିବ କି ?

ଲୋକହିତୈଷିତାର ନାନା ମିଥ୍ୟା ଧାରଣାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଯଦି ତୁମେ ନିଜେ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ନରହିବ, ତେବେ ନିଜେ ମଇଳା ଏବଂ ରୋଗଦ୍ୱାରା ପୀଡ଼ିତ ରହିବାଦ୍ୱାରା ତୁମେ ସେହି କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ସେବା କରିବାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୁ ହିଁ ଆପଣାକୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖିବ। ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ, ଶାରୀରିକ ସ୍ତରରେ ପରିଷ୍କାର ଏବଂ ସୁସ୍ଥ ରହିବାକୁ ଅସମ୍ମତ ହେବା ଅପେକ୍ଷା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସ୍ତରରେ ସୁସ୍ଥ ଏବଂ ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ରହିବାକୁ ସମ୍ମତ ନହେବା ଆହୁରି ଅଧିକ ଖରାପ।[86]

ଏଣେ ରାମନାମର ଜପ କରୁଥିବ ଏବଂ ତେଣେ ପ୍ରକୃତ ଜୀବନରେ ରାବଣର ମାର୍ଗକୁ ଅନୁସରଣ କରୁଥିବ, ତାହା ନିରର୍ଥକଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଖରାପ। ଏହା ତୁଚ୍ଛା କପଟାଚାର। ଆମେ ସିନା ନିଜକୁ ଅଥବା ପୃଥିବୀକୁ ଧୋକାଦେଇ ପାରିବା, ମାତ୍ର ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ୍ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କୁ କଦାପି ଧୋକା ଦେଇ ପାରିବାନାହିଁ।[87]

16. ପ୍ରାର୍ଥନା–ମୋ' ଆତ୍ମାର ଖାଦ୍ୟ

ମୁଁ ନିଜକୁ ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ପ୍ରାର୍ଥନାର ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ବୋଲି ଦାବି କରୁଛି ; ଏବଂ ମୋତେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି କାଟି ଦିଆଗଲେ ମଧ୍ୟ, ମୁଁ ତଥାପି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ ମୁଁ ଭଗବାନଙ୍କୁ କେବେହେଲେ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବିନାହିଁ ଏବଂ ସେ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ କହୁଥିବି।[88]

ପ୍ରାର୍ଥନା ନକରି ମୁଁ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରେନାହିଁ। ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଭୁଲ କରିବ ହିଁ କରିବ। ସେ ନିଜର ପଦକ୍ଷେପଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ କଦାପି ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ପାରିବନାହିଁ। ତା' ପ୍ରାର୍ଥନାର ଜବାବ ବୋଲି ସେ ଯାହାକୁ ବିଚାର କରୁଥିବ, ତାହା ହୁଏତ ତା' ଗର୍ବର ଏକ ପ୍ରତିଧ୍ୱନି ମାତ୍ର ହୋଇ ରହିଥିବ। ନିଜ ଜୀବନର ପ୍ରମାଦଶୂନ୍ୟ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ମନୁଷ୍ୟ ପାଖରେ ଏପରି ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୋଷମୁକ୍ତ ହୃଦୟ ରହିଥିବ, ଯାହାକି ଆଦୌ କୌଣସି ମନ୍ଦ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରୁନଥିବ। ମୁଁ ସେପରି ସାମର୍ଥ୍ୟର ଦାବି କରି ପାରିବିନାହିଁ। ମୁଁ ତ ନିଜ ଭିତରେ କେତେ ସଂଗ୍ରାମ କରୁଛି କେତେ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛି ଭୁଲ୍ କରୁଛି ଏବଂ କେତେ ପ୍ରକାରେ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଛି।[89]

ମୋତେ ହତ୍ୟା କରାଗଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ତଥାପି ରାମ ଓ ରହିମ୍‌ଙ୍କର ନାମକୁ ଜପ କରିବା ପରିହାର କରିବିନାହିଁ। ଉଭୟଙ୍କୁ ମୁଁ ଏକା ଭଗବାନ ବୋଲି ବୁଝିଥାଏ। ତୁଣ୍ଡରେ ଏହି ନାମଗୁଡ଼ିକୁ ଉଚ୍ଚାରଣ କରୁ କରୁ ମୁଁ ପ୍ରସନ୍ନ ଚିତ୍ତରେ ମରି ପାରିବି।[90]

ପରୀକ୍ଷାରେ କବଚ

ଯାବତୀୟ ପରୀକ୍ଷା ସମୟରେ ସେ ମୋତେ ରକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି। ମୁଁ ଭଲ କରି ଜାଣେ ଯେ, 'ଇଶ୍ୱର ମୋତେ ରକ୍ଷା କଲେ' ବାକ୍ୟାଂଶଟିର ଆଜି ମୋ'ପାଇଁ ଏକ ଗଭୀରତର ଅର୍ଥ ରହିଛି, ଏବଂ ମୁଁ ତଥାପି ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ ମୁଁ ଏବେ ସୁଦ୍ଧା ଏହାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଥଟିକୁ ବୁଝି ପାରିନାହିଁ।

ମୋ' ଅଭିଜ୍ଞତା ଆହୁରି ଅଧିକ ସମୃଦ୍ଧ ହୋଇପାରିଲେ ଯାଇ ତାହା ମୋତେ ଏକ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତର ବୋଧ ନିମନ୍ତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ।

ମୋ' ଜୀବନର ସକଳ ପରୀକ୍ଷାରେ –ଆଧାତ୍ମିକ ପରୀକ୍ଷା, ଜଣେ ଆଇନ୍‌ଜୀବୀ ହିସାବରେ, ନାନା ଅନୁଷ୍ଠାନର ପରିଚାଳନାରେ ତଥା ରାଜନୀତିରେ ମୋ'ର ଯାବତୀୟ ପରୀକ୍ଷାରେ ମୋତେ ଈଶ୍ୱର ରକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ମୁଁ କହିପାରିବି। ଯେତେବେଳେ ସକଳ ଆଶା ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଯାଏ, 'ଯେତେବେଳେ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ କେହି ନଥାନ୍ତି ଓ ସାନ୍ତ୍ୱନା ସୁଦୂରପରାହତ ହୋଇ ରହିଥାଏ', ସେତେବେଳେ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସାହାଯ୍ୟ ଆସି ପହଞ୍ଚିଯାଏ, ମୁଁ ସେକଥା ଜାଣିଛି ; କେଉଁଠାରୁ ଆସେ, ସେକଥା ମୁଁ କହି ପାରିବିନାହିଁ।

ପ୍ରାର୍ଥନା ହିଁ ମୋ' ଜୀବନକୁ ରକ୍ଷା କରିଆସିଛି। ତାହା ବ୍ୟତୀତ ମୁଁ କେଉଁ କାଳରୁ ଗୋଟିଏ ପାଗଳ ହୋଇ ସାରନ୍ତିଣି। ମୋ'ର ଆତ୍ମଜୀବନୀ ତୁମକୁ କହିଦେଇ ପାରିବ ଯେ, ମୋ' ଜୀବନରେ ସାମୂହିକ ତଥା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଉଭୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋ'ର ଅନେକ ତିକ୍ତତମ ଅଭିଜ୍ଞତାମାନ ହୋଇଛି। ସେଗୁଡ଼ିକ ସାମୟିକ ଭାବରେ ମୋତେ ନିରାଶା ଭିତରେ ନେଇ ପକାଇ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ, କେବଳ ପ୍ରାର୍ଥନାର ସାହାଯ୍ୟରେ ହିଁ ମୁଁ ସେଥିରୁ ନିସ୍ତାର ପାଇ ପାରୁଥିଲି।

ଏଠାରେ ହୁଏତ ମୁଁ ଏକଥା ମଧ କହିବି ଯେ, ସତ୍ୟ ଯେପରି ମୋ' ଜୀବନର ଏକ ଅଂଶରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇ ପାରିଛି, ପ୍ରାର୍ଥନା ସେପରି ଆଦୌ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ। ଏହା ନିରାଟ ପ୍ରୟୋଜନରୁ ହିଁ ମୋ' ପାଖକୁ ଆସିଛି ; ଯେତେବେଳେ ତାହା ବ୍ୟତୀତ ମୁଁ ହୁଏତ କଦାପି ସୁଖୀ ହୋଇ ପାରିନଥାନ୍ତି, ସେତିକିବେଳେ। ଏବଂ ଭଗବାନଙ୍କଠାରେ ରହିଥିବା ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ଅଧିକ ହୋଇଛି, ପ୍ରାର୍ଥନା ଲାଗି ବ୍ୟାକୁଳତା ମଧ ସେତିକି ଅଧିକ ଅପ୍ରତିରୋଧ ହୋଇ ପାରିଛି। ପ୍ରାର୍ଥନା ବ୍ୟତୀତ ଜୀବନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନୀରସ ଏବଂ ଶୂନ୍ୟଗର୍ଭ ହିଁ ବୋଧ ହୋଇଛି।

ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ମୁଁ ଖ୍ରୀଷ୍ଟଧର୍ମୀୟ ଈଶ୍ୱରୋପାସନାରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲି, କିନ୍ତୁ ତାହା ମୋତେ ପ୍ରଭାବିତ କରି ପାରିନଥିଲା। ମୁଁ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାର୍ଥନାରେ ସାମିଲ୍ ହୋଇ ପାରିଲିନାହିଁ। ସେମାନେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପାଖରେ କେତେ କ'ଣ ମାଗୁଥିଲେ, ମାତ୍ର ମୁଁ ସେପରି କରି ପାରୁନଥିଲି। ମୁଁ ଅତି ଶୋଚନୀୟ ଭାବରେ ବିଫଳ ହେଉଥିଲି। ପ୍ରଥମରୁ ହିଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ବିଷୟରେ ଏବଂ ପ୍ରାର୍ଥନା ବିଷୟରେ ମୋ'ର ଅବିଶ୍ୱାସ ଜାତ ହେଲା ଏବଂ, ଜୀବନରେ ଏକ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଜୀବନରେ ଶୂନ୍ୟତା ଭଳି କୌଣସି ଜିନିଷ କେବେହେଲେ ଅନୁଭବ କରିନଥିଲି। ମାତ୍ର, ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ପହଞ୍ଚି ମୁଁ ଅନୁଭବ କରିଥିଲି ଯେ ଶରୀର ନିମନ୍ତେ ଖାଦ୍ୟ ଯେପରି ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ଆତ୍ମା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରାର୍ଥନା ମଧ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ। ବସ୍ତୁତଃ, ଆତ୍ମା ଲାଗି ପ୍ରାର୍ଥନା ଯେତେ ଦରକାର, ଶରୀର ଲାଗି ଖାଦ୍ୟ ସେତେ ଦରକାର ମଧ ନୁହେଁ। କାରଣ, ଶରୀରକୁ ସୁସ୍ଥ ରଖିବା ପାଇଁ ଅନେକ ସମୟରେ ଉପବାସ କରିବା ଦରକାର ହୁଏ, ମାତ୍ର ପ୍ରାର୍ଥନାରୁ ଉପବାସ ରହିବା ଭଳି କୌଣସି କଥା ମୋଟେ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ।...

ରାଜନୀତିର ଦିଗ୍‌ବଳୟରେ ହତାଶା ମୋ' ସମ୍ମୁଖରେ କଟମଟ କରି ଅନାଇ ରହିଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ମୁଁ ଆଦୌ କେବେହେଲେ ମୋ'ର ଶାନ୍ତିକୁ ହରାଇ ବସିନାହିଁ। ବସ୍ତୁତଃ ମୁଁ ଏପରି ଲୋକଙ୍କୁ ଜାଣିଛି, ଯେଉଁମାନେ କି ମୋ'ର ଶାନ୍ତିକୁ ଈର୍ଷା କରିଛନ୍ତି। ସେହି ଶାନ୍ତି ପ୍ରାର୍ଥନାରୁ ଆସେ ବୋଲି ମୁଁ କହିବି। ମୁଁ ଜ୍ଞାନର ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଆଦୌ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ମୁଁ ପ୍ରାର୍ଥନାର ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ବୋଲି ସକଳ ବିନୟର ସହିତ ଅବଶ୍ୟ ଦାବି କରିବି। ପ୍ରାର୍ଥନାର ବାହ୍ୟରୂପ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଏକାନ୍ତ ଉଦାସୀନ। ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ତା'ର ନିଜ ନିୟମଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବ। ମାତ୍ର, କେତେକ ସୁ-ସୂଚିତ ମାର୍ଗ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି ଏବଂ, ପ୍ରଚୀନ ଗୁରୁମାନେ ଯେଉଁ ମାର୍ଗରେ ଯାଇଛନ୍ତି, ସେହି ପରିଚିତ ମାର୍ଗଗୁଡ଼ିକରେ ଯିବା ଅବଶ୍ୟ ନିରାପଦ।

... ମୁଁ ମୋ'ର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅନୁଭବଟିର ବର୍ଣ୍ଣନା ଦେଇଛି। ତେଣୁ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ନିଜେ ଚେଷ୍ଟା କରି ଆବିଷ୍କାର କରୁ ଯେ, ଦୈନନ୍ଦିନ ପ୍ରାର୍ଥନା ଦ୍ୱାରା ସେ ନିଜ ଜୀବନରେ କିଛି ନା କିଛି ନୂଆ କରି ଲାଭ କରୁଛି ; ଏପରି କିଛି ଲାଭ କରୁଛି, ଯାହା ସହିତ କାହାରି ତୁଳନା କରାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ।[୨୧]

ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର

କୌଣସି ପବିତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟର ସାଧନରେ କଦାପି ପରାଜୟ ସ୍ୱୀକାର କରନାହିଁ ଏବଂ ଆଜିଠାରୁ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ ସଞ୍ଚୟ କର ଯେ ତୁମେ ଅବଶ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧ ରହିବ ଏବଂ ତେବେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଠାରୁ ଏକ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ଅବଶ୍ୟ ମିଳିବ। ମାତ୍ର ଈଶ୍ୱର କେବେହେଲେ ଜଣେ ଉଦ୍ଧତ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରାର୍ଥନାର ଉତ୍ତର ଦିଅନ୍ତିନାହିଁ, ବା ଯେଉଁମାନେ ତାଙ୍କ ସହିତ ମୂଲଚାଲ କରୁଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥନାର ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତର ଦିଅନ୍ତିନାହିଁ।...

ଯଦି ତୁମେ ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ ଲାଗି ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବ, ତେବେ ତୁମେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବସନ ହୋଇ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବ ନିଜ ଭିତରେ କୌଣସି ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାବନା ନରଖି ତାଙ୍କର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେବ, ତୁମଠାରେ କୌଣସି ଭୟ ନଥିବ ଏବଂ, ତୁମପରି ଜଣେ ପତିତ ମନଷ୍ୟକୁ ସେ କିପରି ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ, ସେହି ବିଷୟରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ମଧ୍ୟ ନଥିବ। ତାଙ୍କର ଆଶ୍ରୟ ମାଗିବାକୁ ଯାଇଥିବା କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଯିଏ ସାହା ହୋଇଛନ୍ତି, ସେ କ'ଣ କେବେହେଲେ ତୁମକୁ ନିରାଶ କରିଦେବେ ? ସେ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ପାତରଅନ୍ତର କରନ୍ତିନାହିଁ ଏବଂ ତୁମେ ଦେଖିବ ଯେ, ତୁମର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ପ୍ରାର୍ଥନାର ଫଳ ତୁମକୁ ମିଳିବ। ଅଶୁଦ୍ଧରୁ ଆହୁରି ଅଶୁଦ୍ଧ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରାର୍ଥନାର ମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ମିଳିବ। ଏକଥା ମୁଁ ମୋ'ର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ହିଁ କହୁଛି। ମୁଁ ଏହି ଶୋଧନ-ପ୍ରକ୍ରିୟାର ମଧ୍ୟଦେଇ ଯାଇଛି। ତେଣୁ, ସର୍ବପ୍ରଥମେ ତୁମେ ସେହି ସ୍ୱର୍ଗରାଜ୍ୟ ଲାଗି ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ରଖ ଏବଂ ତେବେ ତୁମକୁ ସବୁକିଛି ମିଳିଯିବ।[୨୨]

ସିଏ ଯେ କେବେ ଉତ୍ତର ଦେଇନାହାନ୍ତି, ଏପରି ମୁଁ କେବେହେଲେ ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଇ ନାହିଁ। ଦିଗ୍‌ବଳୟ ଯେତେବେଳ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅନ୍ଧାର ହୋଇ ଆସିବାପରି ଦେଖାଯାଇଛି, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହିଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ପାଇଛି ; ଜେଲ୍ ଭିତରେ ଥିବା ସମୟର ମୋ'ର ଏକାଧିକ ଅଗ୍ନିପରୀକ୍ଷା ସମୟରେ ଯେତେବେଳେ

• ମୋ'ର ପଥ ଆଦୌ ସୁଗମ ନଥିଲା, ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଘଟିଛି। ଜୀବନରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟ ଆସିଥିବାର ମୁଁ ମନେ ପକାଇ ପାରୁନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ କି ଈଶ୍ୱର ମୋତେ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ ବୋଲି ମୋତେ ବୋଧ ହୋଇଛି।[93]

ପ୍ରାର୍ଥନାର ପ୍ରକୃତି

ଈଶ୍ୱର-ଯାଚନା, ଉପାସନା, ପ୍ରାର୍ଥନା—ଏସବୁ ଆଦୌ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ନୁହେଁ। ଆହାର ଗ୍ରହଣ କରିବା ଜଳପାନ କରିବା, ବସିବା ବା ଚାଲିବା ପ୍ରଭୃତି କ୍ରିୟାଠାରୁ ଏସବୁ ଅଧିକ ପ୍ରକୃତରେ ଆବଶ୍ୟକ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟ। କେବଳ ସେହିଗୁଡ଼ିକ ହିଁ ଅସଲ, ଆଉଗୁଡ଼ିକ ଆଦୌ ଅସଲ ନୁହନ୍ତି, ଏପରି କହିଲେ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ କୌଣସି ଅତିରଞ୍ଜନ ହେବନାହିଁ।

ଏହିଭଳି ପ୍ରାର୍ଥନା ବା ଉପାସନା କରିବାକୁ କଦାପି ବାକ୍‌ପଟୁତାର ଡେଣା ଉପରେ ବସି ପଳାୟନ କରିବା ବୋଲି କୁହା ଯିବନାହିଁ। ଏହା କେବଳ ତୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଉପାସନା ଆଦୌ ନୁହେଁ। ଏହାର ଉତ୍ପତ୍ତି ହୃଦୟରୁ ହୋଇଥାଏ। ତେଣୁ, ଯଦି ଆମେ ହୃଦୟକୁ ନିର୍ମଳ କରି ରଖିବାର ସେହି ଅବସ୍ଥାଟିକୁ ହାସଲ କରି ପାରିବା, ଯେତେବେଳେ କି ତା' ଭିତରେ ''ପ୍ରେମ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛିହେଲେ ରହିବନାହିଁ'', ଯଦି ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ତନ୍ତ୍ରୀକୁ ଆମେ ଯଥୋଚିତ ଭାବରେ ବାନ୍ଧି ରଖିପାରିବା, ତେବେ ସେଗୁଡ଼ିକ ''କମ୍ପି କମ୍ପି ସଂଗୀତର ମୂର୍ଚ୍ଛନାରେ ଦୃଶ୍ୟପଟରୁ ଅନ୍ତର ହୋଇ ଚାଲିଯିବାକୁ'' ଆରମ୍ଭ କରିବେ।

ପ୍ରାର୍ଥନା ଲାଗି କଥା କହିବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ। ତାହା ସ୍ୱତଃ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗତ ସକଳ ପ୍ରଚେଷ୍ଟାର ବାହାର ହୋଇ ରହିଥାଏ। ମୋ'ର ଏତେ ଟିକିଏ ହେଲେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ହୃଦୟରୁ ସକଳ ବାସନାକୁ ଧୌତ କରି ନେବାପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା ହେଉଛି କେବେହେଲେ ବିଫଳ ହେଉନଥିବା ଗୋଟିଏ ଉପାୟ। ମାତ୍ର, ତା'ସହିତ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ବିନୟଭାବ ରହିଥିବା ଉଚିତ।[94]

ପ୍ରାର୍ଥନାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ହୃଦୟ ନଥିବା ଗୁଡ଼ିଏ ଶବ୍ଦ ଅପେକ୍ଷା କୌଣସି ଶବ୍ଦ ନଥିବା ଏକ ହୃଦୟ ରହିଥିବା ଅନେକ ଅଧିକ ଭଲ।[95]

ପଥର କିମ୍ବା ଧାତୁରେ ନିର୍ମିତ ମୂର୍ତ୍ତିଟିକୁ ପୂଜା କରିବାଲାଗି ଆମେ ମନ୍ଦିରକୁ ଯାଉନାହିଁ, ମାତ୍ର ମନ୍ଦିରଭିତରେ ରହିଥିବା ଭଗବାନଙ୍କୁ ହିଁ ପୂଜା କରିବାକୁ ଯାଉ। ମଣିଷ ମୂର୍ତ୍ତି ଭିତରେ ଯାହା ଦେଖିବ, ମୂର୍ତ୍ତି ସର୍ବଦା ତାହାହିଁ ହୋଇଯିବ। ଜଣେ ଉପାସକ ଯେଉଁ ପବିତ୍ରତାକୁ ନେଇ ମୂର୍ତ୍ତି ଉପରେ ଆରୋପ କରୁଥିବ, ସେତିକି ବ୍ୟତୀତ ମୂର୍ତ୍ତିର ଅଲଗା ଆଦୌ କୌଣସି ଶକ୍ତି ନାହିଁ। ତେଣୁ, ଛୋଟ ପିଲାମାନଙ୍କ ସମେତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରାର୍ଥନା ସମୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୀରବତା ଅବଶ୍ୟ ପାଳନ କରିବ।[96]

ନିଜ ଭିତରେ ଈଶ୍ୱର-ଉପସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ବିଶ୍ୱାସ ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ପ୍ରାର୍ଥନା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ।[97]

ଜୀବନର ନାନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ତ୍ୟାଗ କରିବାର ସେହି ଭବ୍ୟ ଏବଂ ସାହସୀ କଳାଟିକୁ ଶିକ୍ଷା କରିବାରେ ପ୍ରାର୍ଥନା ହେଉଛି ଆମର ସର୍ବପ୍ରଥମ ତଥା ସର୍ବଶେଷ ପାଠ ; ସେହି ସ୍ୱାର୍ଥତ୍ୟାଗ

ନିଜ ଦେଶର ମୁକ୍ତି ଏବଂ ସମ୍ମାନକୁ ରକ୍ଷା କରିବାରେ ହିଁ ନିଜର ପରାକାଷ୍ଠା ଲାଭ କରିଥାଏ। ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ପ୍ରାର୍ଥନା ଲାଗି ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ।[୨୮]

ମଣିଷ ଅନେକ ସମୟରେ ଶୁଆ ପରି ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ନାମକୁ ଜପୁଥାଏ ଏବଂ ସେଥିରୁ ଫଳ ଫଳିବ ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟାଶା କରୁଥାଏ। ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରକୃତ ସାଧକ ଭିତରେ ସେହି ଜୀବନ୍ତ ବିଶ୍ୱାସ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବା ଉଚିତ୍, ଯାହାକି କେବଳ ତା'ଭିତରୁ ଶୁଆ ପରି ନାମର ଜପ କରୁଥିବାର ଅସତ୍ୟଟିକୁ ଦୂର କରି ନେବନାହିଁ, ମାତ୍ର ଯାହା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ହୃଦୟରୁ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ଦୂର କରି ନେଇପାରିବ।[୨୨]

ପ୍ରାର୍ଥନାର ଆବଶ୍ୟକତା

ଶରୀର ପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ ଯେପରି ଦରକାର, ଆତ୍ମା ଲାଗି ପ୍ରାର୍ଥନା ସେହିପରି ଦରକାର। ଲଗାଏତ କେତେ ଦିନ ପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ ଗ୍ରହଣ ନକରି ଜଣେ ମଣିଷ ବେଶ୍ ରହିପାରେ—ଶ୍ରୀ ମାକ୍‌ସୁଇନି ସତୁରି ଦିନ ଯାଏ ଖାଦ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ—ମାତ୍ର, ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରାର୍ଥନା ବ୍ୟତୀତ ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ବଞ୍ଚି ପାରିବନାହିଁ, ବଞ୍ଚିବା ଉଚିତ୍ ମଧ୍ୟ ହେବନାହିଁ।[100]

ମାନସିକ ଅଳସ୍ୟ ହେତୁ ହେଉ ଅଥବା ଏକ ମନ୍ଦ ଅଭ୍ୟାସରେ ପଡ଼ି ଯାଇଥିବାରୁ ହେଉ, ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଯେ, ଈଶ୍ୱର ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଆମେ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା ନକଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ। ତେବେ, ତାଙ୍କର ନାମକୁ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବାଲାଗି ଆଉ ପ୍ରୟୋଜନ କ'ଣ ? ଏକଥା ଅବଶ୍ୟ ସତ୍ୟ ଯେ, ଯଦି ଭଗବାନ ଅଛନ୍ତି, ତେବେ ଆମେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ ବା ନକରୁ, ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଅଛନ୍ତି। ମାତ୍ର, ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଉପଲବ୍ଧି କରିବା କେବଳ ଈଶ୍ୱର ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରିବାଠାରୁ ଅନନ୍ତ ଗୁଣରେ ଅନେକ ବେଶୀ। ସେହି ଉପଲବ୍ଧି କେବଳ ସତତ ଅଭ୍ୟାସ ଦ୍ୱାରା ଆସିବ। ସକଳ ବିଜ୍ଞାନର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି କଥାଟି ହିଁ ସତ୍ୟ। ଏବଂ, ସକଳ ବିଜ୍ଞାନର କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ଆହୁରି କେତେ ଅଧିକ ସତ୍ୟ ହୋଇନଥିବ ?[101]

ପ୍ରାର୍ଥନା ହେଉଛି "ସକାଳର ଚାବିକାଠି ଏବଂ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳର ଶିକୁଳି।"[102]

ଯେଉଁବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରାର୍ଥନାରେ ଅଲୌକିକ ଶକ୍ତିକୁ ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଇଛି, ସିଏ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ ବେଶ୍ କେତେ ଦିନ କୌଣସି ଖାଦ୍ୟ ଗ୍ରହଣ ନକରି ରହିଯିବ ସିନା, ମାତ୍ର ପ୍ରାର୍ଥନା ବ୍ୟତୀତ ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ବି ରହି ପାରିବନାହିଁ ବୋଲି କହିଲାବେଳେ ମୁଁ ମୋ'ର ଓ ମୋ' ସାଥୀମାନଙ୍କର ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ହିଁ ତୁମକୁ କିଞ୍ଚିତ ଉପସ୍ଥାପିତ କରୁଛି। କାରଣ, ପ୍ରାର୍ଥନା ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଶାନ୍ତି ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ।[103]

ମୁଁ ଏଥିରେ ଏକମତ ହେଉଛି ଯେ, ଯଦି ଦିନର ଚବିଶିଟି ଯାକ ଘଣ୍ଟା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଅନୁଭବ କରି ପାରିବ, ତେବେ ତା'ଲାଗି ପ୍ରାର୍ଥନାର ଆଉ କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସମୟ ରଖିବା ଆଦୌ ଆବଶ୍ୟକ ହେବନାହିଁ। ମାତ୍ର ଅଧିକାଂଶ ଲୋକଙ୍କର ଜୀବନରେ ତାହା ସମ୍ଭବ ହୁଏନାହିଁ। ପ୍ରତିଦିନର ମଇଳା ପୃଥିବୀଟା ସେମାନଙ୍କ ସହିତ

ଅତିମାତ୍ରାରେ ରହିଥାଏ । ତେଣୁ, ପ୍ରତିଦିନ ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ କେତୋଟି ମିନିଟ୍ ସକାଶେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ, ଯାବତୀୟ ବାହ୍ୟ ବସ୍ତୁରୁ ନିଜର ମନକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ପ୍ରତ୍ୟାହୃତ କରି ନେବାର ଅଭ୍ୟାସଟି ଅପରିମିତ ଭାବରେ ଉପଯୋଗୀ ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ । ନୀରବ ସାନ୍ନିଧ୍ୟ-ଅନୁଭୂତି ସେମାନଙ୍କୁ ସକଳ ବିକ୍ଷୋଭ ଭିତରେ ଏକ ଅବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ଶାନ୍ତିର ଅନୁଭବ କରିବାରେ, ନିଜର କ୍ରୋଧକୁ ଶାନ୍ତ କରିବାରେ ଏବଂ ଧୈର୍ଯ୍ୟର ଅନୁଶୀଳନ କରିବାରେ ଅବଶ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ।[104]

ଏପରି ଏକ ସାଧାରଣ ନିୟମ ହୋଇଯିବା ଉଚିତ ଯେ, ପୃଥିବୀରେ କାହାରି ଖାତିରିରେ ପ୍ରାର୍ଥନାରେ କଦାପି ବିଳମ୍ବ ହେବନାହିଁ । ଭଗବାନଙ୍କର ବେଳ କେବେହେଲେ ଅଟକେନାହିଁ । ଏକାବେଳେକେ ଆରମ୍ଭରୁ ହିଁ ତାଙ୍କ ସମୟର ଚକ୍ର ଅବିରାମ ଭାବରେ ଚାଲି ଆସିଛି । ବସ୍ତୁତଃ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଅଥବା ତାଙ୍କର ସମୟ ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ଆରମ୍ଭ ହିଁ ନାହିଁ।... ଯାହାର ଘଡ଼ି ଆଦୌ ବନ୍ଦ ହେଉନାହିଁ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କଲାଗି ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାର ସମୟଟିକୁ ଗଡ଼ାଇ ଦେବାଲାଗି ଆଦୌ କିପରି ସମର୍ଥ ହେବ ?[105]

ପ୍ରାର୍ଥନାର ଆରମ୍ଭରେ ପ୍ରତ୍ୟହ ଗାନ କରା ଯାଉଥିବା ଈଶୋପନିଷଦର ପ୍ରଥମ ଶ୍ଳୋକଟିରେ ଆମକୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସବୁକିଛି ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଦେବାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ତା'ପରେ ତାହାକୁ ଆବଶ୍ୟକ ପରିମାଣରେ କରିବାକୁ କୁହାଯାଇଛି । ସେଥିରେ ଏହି ପ୍ରଧାନ ସର୍ତ୍ତଟି ରଖାଯାଇଛି ଯେ, ଯାହା ଅନ୍ୟର, ଆମେ ସେହି ଧନକୁ କେବେହେଲେ ମନ ବଳାଇବା ନାହିଁ । ଏହି ଦୁଇଟି ନୀତି ମଧ୍ୟରେ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ଅସଲ ସାର ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି ।

ପ୍ରାର୍ଥନାର ସାରମର୍ମ

ସକାଳର ପ୍ରାର୍ଥନାରେ ବୋଲା ଯାଉଥିବା ଆଉ ଗୋଟିଏ ଶ୍ଳୋକରେ କୁହାଯାଇଛି, "ମୁଁ ପାର୍ଥିବ କ୍ଷମତା ଇଚ୍ଛା କରେନାହିଁ, ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେନାହିଁ, ଏପରିକି ନିର୍ବାଣ ଲାଭ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଚାହେଁନାହିଁ । ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ପୀଡ଼ିତ ହେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ମୁଁ ଯେପରି ଦୂର କରିପାରେ, ମୁଁ କେବଳ ସେତିକି କାମନା କରୁଛି ।" ଏହି ଯନ୍ତ୍ରଣା ଶାରୀରିକ ହୋଇପାରେ, ମାନସିକ କିମ୍ବା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ । ନିଜର କାମନାଗୁଡ଼ିକର ଦାସ ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ ଯେଉଁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭୋଗିବାକୁ ହୁଏ, ବେଳେବେଳେ ତାହା ଶାରୀରିକ ଯନ୍ତ୍ରଣାଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ତୀବ୍ର ହୋଇଥାଏ ।

ମାତ୍ର ଭଗବାନ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦୂର କରାଇବା ନିମନ୍ତେ କଦାପି ଆସନ୍ତିନାହିଁ । ସିଏ ମନୁଷ୍ୟକୁ ହିଁ ନିମିତ୍ତରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । ତେଣୁ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ଦୂର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମକୁ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଦେବାଲାଗି ଭଗବାନଙ୍କୁ କରା ଯାଉଥିବା ପ୍ରାର୍ଥନା ସେଥିପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରିବାଲାଗି ଆମ ପକ୍ଷରେ ଅଭୀପ୍ସା ରଖିବା ଏବଂ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ହିଁ ବୁଝାଇବ ।

ପ୍ରାର୍ଥନାଟିରେ କୌଣସି ବାଛବିଚାର ନାହିଁ । ଏହାକୁ କେବଳ ନିଜର ଜାତି କିମ୍ବା ଗୋଷ୍ଠୀ

ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ କରି ରଖା ଯାଇନାହିଁ। ସେଥିରେ ସମସ୍ତେ ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି। ଏହା ନିଜ ସମ୍ମୁଖରେ ସମଗ୍ର ମାନବସମାଜକୁ ହିଁ କ୍ଷେତ୍ରରୂପେ ଦେଖୁଛି। ଏହାର ଉପଲବ୍ଧି ପୃଥିବୀ ପୃଷ୍ଠରେ ଭଗବାନଙ୍କର ରାଜ୍ୟକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ହିଁ ବୁଝାଇବ।[106]

ଯଥାର୍ଥ ଧ୍ୟାନର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ମନର ଆଖି ଏବଂ କାନଗୁଡ଼ିକୁ ଆପଣାର ଉପାସ୍ୟ ବସ୍ତୁଟି ଛଡ଼ା ଆଉ ସବୁକିଛି ଲାଗି ବନ୍ଦ କରି ରଖିବା। ତେଣୁ ପ୍ରାର୍ଥନା ସମୟରେ ଆଖି ବୁଜି ରଖିବା ଦ୍ୱାରା ଆମକୁ ଏହି ପରି ସଂକେନ୍ଦ୍ରଣ ନିମନ୍ତେ ଏକ ସାହାଯ୍ୟ ମିଳି ଥାଏ। ମନୁଷ୍ୟ ଭଗବାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ସ୍ୱଭାବତଃ ସୀମିତ କଳ୍ପନା ହିଁ କରିଥାଏ। ତେଣୁ, ତାଙ୍କର ଯେଉଁ ରୂପଟି ଆମକୁ ସର୍ବାଧିକ ଆବେଦନ କରିପାରିବ, ଆମେ ତାଙ୍କୁ ସେହିପରି ରୂପରେ ଭାବିବା ; ଅସଲ କଥା ହେଉଛି, ଆମ କଳ୍ପନାଟି ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇଥିବ ଏବଂ ଆମକୁ ଉଦ୍ବେଳିତ କରାଇ ନେଇ ପାରୁଥିବ।[107]

ଈଶ୍ୱର ତା' ନିଜ ଭିତରେ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ଯାହାର ଦୃଢ଼ ପ୍ରତ୍ୟୟ ରହିଛି, ସେ ହିଁ ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିପାରେ। ଯାହାର ସେହି ପ୍ରତ୍ୟୟଟି ନାହିଁ, ତା'ର ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାଲାଗି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ। ସେଥିରେ ଭଗବାନ ଆଦୌ କ୍ଷୁବ୍ଧ ହେବେନାହିଁ ; ମାତ୍ର ନିଜ ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ମୁଁ ଏକଥା କହି ପାରିବି ଯେ, ଯିଏ ପ୍ରାର୍ଥନା ନ କରେ, କ୍ଷତି କେବଳ ତାହାରି ହୁଏ।

ତେଣୁ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଭଗବାନଙ୍କୁ ବ୍ୟକ୍ତି ହିସାବରେ ଓ ଆଉ ଜଣେ ଏକ ଶକ୍ତି ହିସାବରେ ଯେ ପୂଜା କରୁଛି, ସେଥିରେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ଯାଏ ଆସେ ? ପ୍ରତ୍ୟେକେ ନିଜ ନିଜର ଆଲୋକ ଅନୁସାରେ ହିଁ ଠିକ୍ କାର୍ଯ୍ୟଟି କରୁଥାନ୍ତି। ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା ନିମନ୍ତେ କେଉଁଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଯଥାର୍ଥ, ସେ କଥାକୁ ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି ବେଶୀ ଜାଣି ନଥାନ୍ତି, ସମ୍ଭବତଃ କେବେହେଲେ ଜାଣି ମଧ୍ୟ ପାରିବେ ନାହିଁ। ଆଦର୍ଶ ଚିରଦିନ ଆଦର୍ଶ ହୋଇ ହିଁ ରହିବ। ଆମେ କେବଳ ଏତିକି ମନେ ରଖିବା ଯେ, ଯାବତୀୟ ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଭଗବାନ ହେଉଛନ୍ତି ପରମ ଶକ୍ତି। ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଭୌତିକ ଶକ୍ତି। ମାତ୍ର ଭଗବାନ ହେଉଛନ୍ତି ସେହି ଅସଲ ଆଧାର ଶକ୍ତି ବା ଆତ୍ମା, ଯିଏକି ସର୍ବବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସବୁକିଛିକୁ ଆବୋରି ରହିଛନ୍ତି ଓ ତେଣୁ, ମନୁଷ୍ୟର ଜ୍ଞାନପରିଧିର ଅତୀତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି।[108]

ମୌନର ଉପାଦେୟତା

ଅନେକ ସମୟରେ ଏହି ବିଚାରଟି ମୋ' ଭିତରକୁ ଆସିଛି ଯେ ସତ୍ୟର ସନ୍ଧାନ କରୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନୀରବ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ନୀରବ ରହିବାର ଚମତ୍କାର ଉପାଦେୟତାକୁ ମୁଁ ଜାଣିଛି। ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ଥରେ ମୁଁ ଏକ ଟ୍ରାପିଷ୍ଟ୍ ବିହାର ଦେଖି ଯାଇଥିଲି। ପ୍ରକୃତରେ ଗୋଟିଏ ଭାରି ସୁନ୍ଦର ଜାଗା। ସେହି ବିହାରର ଅଧିକାଂଶ ଅନ୍ତେବାସୀ ମୌନବ୍ରତ ଅବଲମ୍ବନ କରୁଥିଲେ। ଏପରି କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବିଷୟରେ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରମୁଖଙ୍କୁ ପଚାରିଲି ଏବଂ ସେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ବୋଲି ଉତ୍ତରରେ କହିଥିଲେ : ''ଆମେ ହେଉଛୁ କ୍ଷୀଣବଳ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମନୁଷ୍ୟସତ୍ତା। ଆମେ କଣ ସବୁ କହୁ, ଅନେକ ସମୟରେ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ତାହାର ଅର୍ଥ ଜାଣି ନଥାଉ। ଆମ ଭିତରେ ସତତ କଥା କହୁଥିବା ନିଷ୍କଳ କ୍ଷୁଦ୍ର ଆବାଜଟିକୁ ଶୁଣି ପାରିବାକୁ ହେଲେ, ଆମେ ଅନବରତ କଥା କହୁଥିଲେ, ତାହା ଆମକୁ କଦାପି ଶୁଣା

ଯିବ ନାହିଁ।'' ସେହି ମୂଲ୍ୟବାନ ଉପଦେଶଟିକୁ ମୁଁ ବୁଝି ପାରିଥିଲି। ମୁଁ ନୀରବତାର ଗୁପ୍ତ ରହସ୍ୟଟିକୁ ଜାଣିଛି।[109]

ମୁଁ ନିଜ ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ଏକଥା ଶିଖିଛି ଯେ, ସତ୍ୟର ଜଣେ ଉପାସକ ନିମନ୍ତେ ନୀରବତା ହେଉଛି ତା' ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଶୃଙ୍ଖଳାର ଏକ ଅଂଶ। ଜାଣି କରି ହେଉ ବା ଅଜାଣତରେ ହେଉ, ସତ୍ୟକୁ ଅତିରଞ୍ଜିତ କରି ପକାଇବା, ଦବାଇ ରଖିବା କିମ୍ବା ସେଥିରେ ହେର ଫେର କରିବାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ହେଉଛି ମନୁଷ୍ୟର ଏକ ସ୍ୱାଭାବିକ ଦୁର୍ବଳତା। ଏବଂ ତାହାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ହେଲେ ନୀରବ ରହିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ। ଅଳପ କଥା କହୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି କ୍ୱଚିତ୍ ଭାବନାହୀନ ଭାବରେ କିଛି କହି ପକାଇବ ; ସିଏ ଆପଣାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦକୁ ମାପି କରି ହିଁ କହୁଥିବ।[110]

ପାଟିକୁ ସିଲେଇ କରି ଯେଉଁ ନୀରବତା ଅବଲମ୍ବନ କରାଯାଏ, ତାହା ନୀରବତା ନୁହେଁ। ନିଜ ଜିଭକୁ କାଟି ପକାଇଲେ ମଧ୍ୟ ଜଣକୁ ସେହି ଫଳ ମିଳିପାରିବ। ମାତ୍ର, ତାହାକୁ ମଧ୍ୟ ନୀରବତା ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ। କଥା କହିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଯିଏ ବୃଥା କୌଣସି ଶବ୍ଦ ଉଚ୍ଚାରଣ ନକରେ, ସେଇ ପ୍ରକୃତରେ ନୀରବ।[111]

ନୀରବତା ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋ' ଲାଗି ଉଭୟ ଏକ ଶାରୀରିକ ଏବଂ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଆବଶ୍ୟକତାରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲାଣି। କାର୍ଯ୍ୟ ଚାପର ବୋଧରେ କିଞ୍ଚିତ ଉପସମ ଆଣିବା ପାଇଁ ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ଏହାର ଅଭ୍ୟାସ କରିଥିଲି। ତା'ପରେ, ଲେଖିବା ଲାଗି ମଧ୍ୟ ମୋ'ର କିଛି ସମୟ ଆବଶ୍ୟକ ହେଲା। ପରେ, ଅର୍ଥାତ୍ କେତେ କାଳ ଏହାର ଅଭ୍ୟାସ କରିବା ପରେ ମୁଁ ଏଥିରେ ଥିବା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମୂଲ୍ୟଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିପାରିଲି। ହଠାତ୍ ମୋ'ର ମନଃପଟରେ ଏହି କଥାଟି ଏକ ହଠାତ୍ ଝଲକପରି ଦେଖାଦେଇ ଚାଲିଗଲା ଯେ ଏହି ନୀରବ ରହିଥିବା ସମୟରେ ହିଁ ମୁଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ସହିତ ମଧ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିପାରିବି। ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି, ସତେ ଯେପରି ମୁଁ ସ୍ୱଭାବତଃ ନୀରବ ରହିବା ପାଇଁ ତିଆରି ହୋଇଥିଲି।[112]

ପ୍ରାର୍ଥନା ଭଗବାନଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରିବା ପାଇଁ ଓ ହୃଦୟକୁ ଶୁଦ୍ଧ କରିବାପାଇଁ ; ଏବଂ ନୀରବତା ପାଳନ କରୁଥିବା ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯାଇ ପାରିବ।[113]

ବାହ୍ୟ ଯେକୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ନୀରବ ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ମୁଁ ଏକ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଅସ୍ତ୍ର ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବାରୁ, ମୋ'ର ଅସହାୟ ଅବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ସମୟରେ ମୁଁ ଅବିରାମ ପ୍ରାର୍ଥନା ହିଁ କରୁଥାଏ ; ଏହି ବିଶ୍ୱାସର ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥାଏ ଯେ ଏକ ଶୁଦ୍ଧ ହୃଦୟର ପ୍ରାର୍ଥନା କଦାପି ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇଯାଏ ନାହିଁ।[114]

ପ୍ରାର୍ଥନାର ଶକ୍ତି

ନିଜର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଇ ମୁଁ କହିପାରିବି ଯେ, ହୃଦୟ ଭିତରେ ଅନୁଭୂତ ହେଉଥିବା ଏକ ପ୍ରାର୍ଥନା ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ମନୁଷ୍ୟ ପାଖରେ ସର୍ବାଧିକ ପରିମାଣରେ ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ସାଧନ ହୋଇ ରହିଛି, ଯାହା ଦ୍ୱାରା କି ସେ ଭୀରୁତା ଏବଂ ଆଉ ଯାବତୀୟ ଖରାପ ଓ ପୁରାତନ ଅଭ୍ୟାସ ଉପରେ ବିଜୟ ହାସଲ କରିପାରିବ।[115]

ନିଜକୁ ଏକାବେଳେ ଶୂନ୍ୟର ସ୍ତରକୁ ହ୍ରାସ କରି ନ ଆଣିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ କଦାପି

ଆମ ଭିତରେ ରହିଥିବା ମନ୍ଦକୁ ଜୟ କରି ପାରିବାନାହିଁ। ନିଜ ଲାଗି ସେହି ଏକମାତ୍ର ଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରକୃତ ସ୍ୱାଧୀନତାର ମୂଲ୍ୟସ୍ୱରୂପ ଈଶ୍ୱର ଆମଠାରୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆତ୍ମସମର୍ପଣରୁ କମ୍ ଆଦୌ କିଛି ହେଲେ ଦାବି କରନ୍ତି ନାହିଁ। ଏବଂ ଏହିପରିଭାବରେ ମନୁଷ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ନିଜକୁ ହରାଇଦିଏ, ସେ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ନିଜକୁ ଜୀବମାତ୍ରଙ୍କେ ସମସ୍ତଙ୍କର ସେବାରେ ନିୟୋଜିତ ହୋଇ ରହିଥିବାର ଆବିଷ୍କାର କରେ। ଏହା ହିଁ ତା'ର ଆନନ୍ଦର କାରଣ ହୁଏ, ତାକୁ ମନଃସ୍ଫୂର୍ତ୍ତି ଆଣିଦିଏ। ସେ ଏକ ନୂତନ ମନୁଷ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୁଏ, ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ସୃଷ୍ଟିର ସେବାରେ ନିଜକୁ ନିୟୋଜିତ କରି ରଖିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ମୋଟେ କ୍ଳାନ୍ତ ହୁଏନାହିଁ।[116]

ଅନ୍ଧକାର ଏବଂ ଆଲୋକର ଶକ୍ତିଚୟ ମଧ୍ୟରେ ମନୁଷ୍ୟର ବକ୍ଷତଳେ ଏକ ଚିରନ୍ତନ ସଂଗ୍ରାମ ଲାଗି ରହିଥାଏ। ଏବଂ, ନିର୍ଭର କରି ପାରିବା ଲାଗି ଯାହା ପାଖରେ ପ୍ରାର୍ଥନାର ସେହି ଦୃଢ଼ ଆଶ୍ରୟଟି ନଥାଏ ତାକୁ ଅନ୍ଧକାର-ଶକ୍ତିର ହାତରେ ଶିକାର ହୋଇ ରହିବାକୁ ହୋଇଥାଏ। ପ୍ରାର୍ଥନାରତ ମନୁଷ୍ୟ ନିଜ ସହିତ ଶାନ୍ତି ସ୍ଥାପନା କରି ରହିଥାଏ, ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ସହିତ ମଧ୍ୟ ଶାନ୍ତି ସ୍ଥାପନ କରି ରହିଥାଏ। ମାତ୍ର, ଏକ ପ୍ରାର୍ଥନାରତ ହୃଦୟ ନଥାଇ ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟ ପୃଥିବୀର ବିଷୟଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥାଏ, ତାହକୁ ଦୁର୍ଗତି ଭିତରେ ପଡ଼ି ରହିବାକୁ ହୁଏ ଏବଂ ପୃଥିବୀକୁ ମଧ୍ୟ ସେ ଦୁର୍ଗତିଗ୍ରସ୍ତ କରି ରଖିଥାଏ।....

ଏକମାତ୍ର ପ୍ରାର୍ଥନା ହିଁ ଆମର ଦୈନନ୍ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀରେ ଶୃଙ୍ଖଳା ଏବଂ ଶାନ୍ତି ଆଣିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୁଏ।... ତୁମେ ଏହି ଅସଲ ବସ୍ତୁଟି ବିଷୟରେ ସାବଧାନ ଥିବ, ତେବେ ଆଉ ସବୁ କିଛି ସୁବ୍ୟବସ୍ଥିତ ହୋଇ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ। ଗୋଟିଏ ବର୍ଗକ୍ଷେତ୍ରର ଗୋଟିଏ କୋଣକୁ ହିଁ ସଂଶୋଧନ କରିନେଲେ ଅନ୍ୟ କୋଣଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଆପଣାଛାଏଁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବେ।[117]

ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ଆମେ ଆଦୌ ଜଣେ ବୃଦ୍ଧା ନାରୀର ଅଳସ ଚିତ୍ତବିନୋଦନ ବୋଲି କହିପାରିବା ନାହିଁ। ଯଥାଯଥଭାବରେ ବୁଝି ତାହାର ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିଲେ ଏହା ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଏକ ସର୍ବାଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ସାଧନରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ।[118]

ଯେତେବେଳେ ମନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସେହି ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଚେତନା ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସେତେବେଳେ କୌଣସି ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରତି ଅସତ୍ ଇଚ୍ଛା ଅଥବା ଘୃଣା ପୋଷଣ କରିବା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହୁଏନାହିଁ ଏବଂ,ସମାନୁପାତିକ ଭାବରେ, ଶତ୍ରୁ ମଧ୍ୟ ତା'ର ଶତ୍ରୁତାକୁ ପରିହାର କରେ ଏବଂ ବନ୍ଧୁରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ। ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କୁ ବନ୍ଧୁରେ ଦୀକ୍ଷିତ କରାଇ ଆଣି ପାରିଛି ବୋଲି ମୁଁ ଆଦୌ ଦାବି କରୁନାହିଁ; ମାତ୍ର ବହୁସଂଖ୍ୟକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋ'ର ଏହି ଅନୁଭୂତି ହୋଇଛି ଯେ, ଯେତେବେଳେ ମନ ଈଶ୍ୱଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତି ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସେତେବେଳେ ସମସ୍ତ ଘୃଣା ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଯାଏ। କାଳର ଆରମ୍ଭରୁ ବିଶ୍ୱ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର ଏକ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଧାରା ଏହି କଥାଟିର ପ୍ରମାଣ ହୋଇ ରହିଛି। ମୁଁ ଏଥିଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରଶଂସା ଦାବୀ କରୁନାହିଁ। ଏହା ଯେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଈଶ୍ୱର-କରୁଣାର ପରିଣାମ, ମୁଁ ତାହା ଜାଣିଛି।[119]

ଏକ ଖଳ ହୃଦୟ ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି କଦାପି ସର୍ବବିଶୁଦ୍ଧକାରୀ ଈଶ୍ୱର-ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହୋଇ ପାରିବନାହିଁ।[120]

ଈଶ୍ୱର ଆମ ନୀତିରେ ନୁହେଁ, ତାଙ୍କ ନୀତିରେ ହିଁ କୌଣସି ପ୍ରାର୍ଥନାର ଉତ୍ତର ଦିଅନ୍ତି। ଈଶ୍ୱର ମନୁଷ୍ୟର ରୀତିଠାରୁ ତାଙ୍କର ରୀତିଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ, ତେଣୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅବୋଧ। ପ୍ରାର୍ଥନା ପଛରେ ବିଶ୍ୱାସ ନିହିତ ରହିଥାଏ। କୌଣସି ପ୍ରାର୍ଥନା ବ୍ୟର୍ଥ ହୁଏନାହିଁ। ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଯେପରି, ପ୍ରାର୍ଥନା ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହିପରି। ଆମେ ଦେଖୁ ବା ନଦେଖୁ, ତାହା ଫଳ ଧରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ। ଏବଂ, ହୃଦୟରୁ ଉଚ୍ଚାରିତ ପ୍ରାର୍ଥନା ତଥାକଥିତ କାର୍ଯ୍ୟଠାରୁ ଅନେକ ଗୁଣରେ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇ ରହିଥାଏ।[121]

17. ମୋ'ର ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ଆଦୌ ଅନ୍ୟକାତର ନୁହେଁ

ସର୍ବଗ୍ରାହୀ

ମୋ' ପାଇଁ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ହେଉଛି ସ୍ୱୟଂସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ। ଏହାର ବୃହତ୍ ଆୟତନଟି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରକାରର ବିଶ୍ୱାସ ସୁରକ୍ଷିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ।[122]

ମୋ' ନିଜ ପତ୍ନୀ ବିଷୟରେ ମୋ'ର ଅନୁଭୂତିକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବା ଯେତିକି କଷ୍ଟକର, ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ମୋ'ର ଅନୁଭୂତିଗୁଡ଼ିକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି କହିବା ସେତିକି କଷ୍ଟକର। ମୋ'ର ପତ୍ନୀ ମୋତେ ଏପରି ସଚଳ କରି ରଖିଥାଏ, ପୃଥିବୀର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ନାରୀ ଯାହା କଦାପି କରି ପାରିବନାହିଁ। ତା'ର ଯେ ଆଦୌ କୌଣସି ଦୋଷ ନାହିଁ, ସେ କଥା ମୋଟେ ନୁହେଁ। ମୁଁ ତ ଏପରି ମଧ୍ୟ କହବି ଯେ, ମୋ' ଆଖିରେ ଯେତିକି ଦିଶୁଛି, ତା'ଠାରେ ତାହାଠାରୁ ଅଧିକ ଦୋଷ ରହିଛି। ମାତ୍ର, ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏପରି ଏକ ଡୋର ଲାଗିଛି ଯାହାକୁ କି ଆଦୌ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ହେବନାହିଁ। ସେହିପରି, ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମରେ ମଧ୍ୟ ବହୁତ ଦୋଷ ଓ ବହୁତ ସୀମା ରହିଛି ; ତଥାପି ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ପ୍ରତି ମୋ'ର ଏକ ଅନୁରୂପ ସଂବେଦନା ରହିଛି।[123]

...ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ଆଦୌ ଏକ ବହିଷ୍କାର ଧର୍ମୀ ନୁହେଁ। ହିନ୍ଦୁଧର୍ମରେ ପୃଥିବୀର ସବୁ ପୈଗମ୍ବରଙ୍କର ଉପାସନା ଲାଗି ଯଥେଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ରହିଛି। ଗୋଟିଏ ପ୍ରଚାରମୂଳକ ଧର୍ମ କହିଲେ ସାଧାରଣ ଅର୍ଥରେ ଯାହା ବୁଝାଏ, ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ଅନେକ ଜନସମୂହଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଗତ କରିନେଇଛି ; ମାତ୍ର ଏହି ଗ୍ରହଣ କରିନେବା ଘଟଣାଟି ଏକ କ୍ରମବିବର୍ତ୍ତିତ, ଅଦୃଶ୍ୟ ରୀତିରେ ଘଟିଛି। ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ତା'ର ନିଜ ଧର୍ମ ଅନୁସାରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଉପାସନା କରିବାଲାଗି ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥାଏ ଏବଂ ତେଣୁ ସକଳ ଧର୍ମସହିତ ତାହା ଶାନ୍ତିରେ ବାସ କରେ।[124]

ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ସେପରି ଏକ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସତ୍ୟ ତଥା ଆବଶ୍ୟକତାଟିକୁ ଅନୁଭବ କରିବି, ସେତେବେଳେ ପୃଥିବୀର କୌଣସି ଶକ୍ତି ମୋତେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମ ଅଥବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଧର୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିବାରୁ କଦାପି ନିବୃତ୍ତ କରି ରଖି ପାରିବନାହିଁ। ଯେଉଁଠାରେ ଭୟ ରହିଥାଏ, ସେଠାରେ ଧର୍ମ ବୋଲି କିଛି ନଥାଏ।... ବାଇବେଲ୍ କିମ୍ବା କୋରାନ୍‌କୁ ମୁଁ ଯେପରିଭାବରେ ଅର୍ଥ କରୁଛି, ସେହି ଅନୁସାରେ ଯଦି ମୁଁ ଆପଣାକୁ ଜଣେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଅଥବା ଜଣେ ମୁସଲମାନ ବୋଲି କହିବି, ତେବେ ସେହିପରି କହିବାରେ ମୁଁ ଆଦୌ କୌଣସି

କୁଣ୍ଠାବୋଧ କରିବି ନାହିଁ। କାରଣ ସେତେବେଳେ ହିନ୍ଦୁ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଓ ମୁସଲମାନ, ଏହି ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଏକାର୍ଥବୋଧକ ହୋଇଯିବ । ମୋ'ର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ଯେ, ପରଲୋକର ପୃଥିବୀରେ କେହି ହିନ୍ଦୁ ନଥିବେ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ନଥିବେ ଅଥବା ମୁସଲମାନ ମଧ୍ୟ ନଥିବେ । ସେଠାରେ ମାର୍କା ଦେଇ ନୁହେଁ, କିମ୍ବା ଧର୍ମ ଦେଇ କାହାର ବିଚାର କରାଯାଏ ନାହିଁ। ସେମାନଙ୍କର ଧର୍ମ ଯାହା ଥାଉ ପଛକେ, କର୍ମ ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର ବିଚାର ହୁଏ । ଆମର ଏହି ପାର୍ଥିବ ଜୀବନର ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଏହି ମାର୍କାଗୁଡ଼ିକ ସର୍ବଦା ରହିଥିବ। ତେଣୁ ଏହା ଦ୍ୱାରା ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋ'ର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ନହୋଇଛି ଏବଂ ଯେଉଁଠାରେ ଯାହା କିଛି ଭଲ ରହିଛି, ତାହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନେବାରେ ଏହା ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋତେ ବଞ୍ଚିତ ନ କରିଛି, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋ' ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନଙ୍କର ମାର୍କାଟିକୁ ରଖିବା ଲାଗି ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ଅଧିକ ଉଚିତ୍ ବୋଲି ମନେ କରିବି ।[125]

ମୁଁ ନିଜକୁ ଜଣେ ସନାତନୀ ହିନ୍ଦୁ ବୋଲି କହିବାବେଳେ ମୋ' ବନ୍ଧୁମାନେ ଭାରି ଗୋଳମାଳରେ ପଡ଼ିଯାଆନ୍ତି ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣିଛି । ସନାତନୀ ହିନ୍ଦୁ କହିଲେ ଲୋକମାନଙ୍କଠାରେ ଯେଉଁ ସବୁ କଥା ନିଶ୍ଚୟ ରହିଥିବ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରାଯାଏ, ସେମାନେ ମୋ' ଭିତରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖିପାରନ୍ତି ନାହିଁ। କିନ୍ତୁ ତାହାର କାରଣ ହେଉଛି ଯେ, ମୁଁ ଜଣେ ନିଷ୍ଠାପର ହିନ୍ଦୁ ହୋଇ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୋ'ର ଧର୍ମ-ବିଶ୍ୱାସ ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍, ଇସଲାମିକ୍ ତଥା ଜାରାଥୁଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଧର୍ମ ବଚନଗୁଡ଼ିକ ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାନ ରଖିଥାଏ । ଏବଂ ସେଥିଲାଗି ମୋ'ର ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସତେ ଅବା ଗୋଟିଏ ମିଶାମିଶି ଖେଚୁଡ଼ି ପରି ବୋଧ ହୋଇଥାଏ ଓ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେ ମୋତେ ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମର ଅନୁଗାମୀ ବୋଲି କହି ଅପବାଦ ମଧ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି । ହଁ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମରୁ ଗ୍ରହଣ କରୁଛି ବୋଲି କହିବାବେଳେ ତା' ନିଜର ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଧର୍ମ ନାହିଁ ବୋଲି ଅନେକ ବୁଝିଥାନ୍ତି ; ମାତ୍ର ମୋ' ଧର୍ମ ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରଶସ୍ତ ଧର୍ମ, ଯାହାକି ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମର, ଏପରିକି ଜଣେ ପ୍ଲାଇମାଉଥ୍ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ବ୍ୟକ୍ତିର ମଧ୍ୟ ବିରୋଧାଚରଣ କରେନାହିଁ ; ତାହା ଜଣେ ଅତି କଠୋରମାର୍ଗୀ ମୁସଲମାନର ବି ବିରୋଧାଚରଣ କରେନାହିଁ। ଏକ ଯଥା ସମ୍ଭବ ଅଧିକ ପ୍ରଶସ୍ତ ସହନଶୀଳତାର ଭୂମି ଉପରେ ଏହି ଧର୍ମ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ରହିଛି। କୌଣସି ମନୁଷ୍ୟର ଧର୍ମାନ୍ଧତାପ୍ରଣୋଦିତ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ମୁଁ ତାକୁ କଦାପି ଗାଳି ଦେବିନାହିଁ କାରଣ ମୁଁ ତା' ନିଜ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ହିଁ ତା'ର ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ । ଏହିପରି ଏକ ପ୍ରଶସ୍ତ ଧର୍ମଦୃଷ୍ଟି ମୋତେ ପ୍ରକୃତରେ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିଛି। ମୁଁ ଜାଣିଛି ଯେ, ଏପରି ଏକ ସ୍ଥିତି ହେଉଛି ଏକ ବିବ୍ରତକାରୀ ସ୍ଥିତି ; ମାତ୍ର ତାହା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବିବ୍ରତ କରୁଛି, ମୋତେ ନୁହେଁ।[126]

ସକଳ ଜୀବନ (କେବଳ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ନୁହନ୍ତି ସଚେତନ ସବୁ ସତ୍ତା) ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ; ଅର୍ଥାତ୍ ତୁମେ ସେହି ଅଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱନିଦାନଙ୍କୁ ଆଲ୍ଲା, ଭଗବାନ କିମ୍ବା ପରମେଶ୍ୱର ଯାହା କହ ପଛକେ, ତାଙ୍କରିଠାରୁ ହିଁ ସମସ୍ତ ଜୀବନର ଉଦ୍‌ଭବ ହୋଇଛି, ଏହି ପ୍ରକୃତ ବିଶ୍ୱାସଟିକୁ ପୋଷଣ କରିବା ହେଉଛି ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ପ୍ରଧାନ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ।[127]

ମୋ' ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମରେ କୌଣସି ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକତା ନାହିଁ। ଇସ୍‌ଲାମ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମ, ବୌଦ୍ଧ

ଧର୍ମ ଓ ଜାରାଥୁଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଧର୍ମରେ ଯାହାକିଛି ସର୍ବୋତ୍ତମ ରହଛି, ବୋଲି ମୋତେ ଜଣା ଅଛି, ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମରେ ତାହା ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୋଇ ରହିଛି।... ସତ୍ୟ ହେଉଛି ମୋ'ର ଧର୍ମ ଏବଂ ଅହିଂସା ହେଉଛି ତାହାକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାର ଏକମାତ୍ର ମାର୍ଗ। ତରବାରୀର ମାର୍ଗଟିକୁ ମୁଁ ଚିରକାଳ ଲାଗି ବର୍ଜନ କରି ଦେଇଛି।[128]

ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ଓ ଅହିଂସା

ଆପଣାର ଅହିଂସା-ସନ୍ଦେଶଟି ସହିତ ମୋ' ମତରେ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ହେଉଛି ପୃଥିବୀରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଗୌରବମୟ ଧର୍ମ; ମୋ' ନିଜର ପତ୍ନୀ ଯେପରି ମୋ'ଲାଗି ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦରୀ ଜଣେ ରମଣୀ, ଠିକ୍ ସେହିପରି। ମାତ୍ର, ଅନ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ନିଜନିଜ ଧର୍ମ ବିଷୟରେ ହୁଏତ ତାହା ହିଁ ଅନୁଭବ କରୁଥିବେ।[129]

ଅହିଂସାର ନୀତିଟି ହେଉଛି ଭାରତବର୍ଷର ସଂସ୍କୃତିକୁ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓ ଅଧିକ ବୃହତ୍ ଅବଦାନ। ବିଗତ ତିନିହଜାର ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ କାଳ ଧରି ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ଏହି ଦେଶରେ ଇତିହାସକୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଶେଷତା ପ୍ରଦାନ କରି ଆସିଛି ଏବଂ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଭାରତର କୋଟି କୋଟି ନରନାରୀଙ୍କର ଜୀବନରେ ତାହା ଏକ ଜୀବନ୍ତ ସଚଳ ଶକ୍ତି ହୋଇ ରହିଛି। ଏହା ହେଉଛି ଏକ ସଦା ବିକାଶଶୀଳ ଧର୍ମ, ଏବେ ମଧ୍ୟ ତାହାର ସନ୍ଦେଶ ଆପଣାକୁ ବିତରିତ କରିବାରେ ଲାଗିଛି। ତାହାର ଶିକ୍ଷାଟି ଆମ ଜାତିର ଏତେ ଅଧିକ ଗଭୀରକୁ ଭେଦ କରି ରହିଛି ଯେ, ଭାରତବର୍ଷରେ ଏକ ସଶସ୍ତ୍ର ବିଦ୍ରୋହ ଘଟିବା ପ୍ରାୟ ଏକ ଅସମ୍ଭବ ଘଟଣା ହୋଇ ରହିଛି। ଅନେକେ ଯେପରି କହିବାକୁ ମନ କରିବେ, ଏକ ଜାତି ହିସାବରେ ଆମେ ଶାରୀରିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦୁର୍ବଳ ବୋଲି ଯେ ଏକଥା ହୋଇଛି ତାହା ନୁହେଁ—କାରଣ ଜଣେ ମଣିଷକୁ ଗୁଳି କରି ମାରିଦେବା ସକାଶେ ଶାରୀରିକ ବଳ ଅପେକ୍ଷା ବନ୍ଧୁକର ଟିପାଟିକୁ ଟିପି ଦେବାରେ ଏକ ମନ୍ଦ ଇଚ୍ଛାର ହିଁ ଅଧିକ ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି; ଏପରି ହୋଇଛି, କାରଣ ଭାରତବର୍ଷରେ ଅହିଂସାର ପରମ୍ପରାଟି ଲୋକମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଭିତରକୁ ବହୁ ଗଭୀରକୁ ଚେର ମଡ଼ାଇ ରହିଛି।[130]

ଗୀତା-ମାତା

ଭଲ କରିବା ନିମନ୍ତେ ହିଂସା ଆଚରଣ କରିବା ଲାଗି ଗୀତା ଶିକ୍ଷା ଦେଉଛି ବୋଲି ମୁଁ ଆଦୌ ବିଶ୍ୱାସ କରେନାହିଁ। ଆମମାନଙ୍କ ନିଜ ହୃଦୟରେ ଯେଉଁ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ସର୍ବଦା ଲାଗି ରହଛି, ଗୀତାରେ ପ୍ରଧାନତଃ ତାହାରି ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି। ଜୀବନକୁ ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦେଇ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ କିପରି ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ, ଆମକୁ ସେହି ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଗୀତାର ଦିବ୍ୟ ରଚୟିତା ଇତିହାସର ଏକ ଘଟଣାକୁ କାମରେ ଲଗାଇଛନ୍ତି। ପରିଣାମ ଯାହା ହେଉ ପଛକେ, ଆମକୁ ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିବାକୁ ହିଁ ହେବ, ଗୀତା ଆମକୁ ସେହି ଶିକ୍ଷାଟିକୁ ଦେଉଛି; କାରଣ ଆମ ଶରୀରଟି ଦ୍ୱାରା ସୀମାବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥିବା ଆମେ ନଶ୍ୱର ମନୁଷ୍ୟମାନେ କେବଳ ନିଜଟିକୁ ବାଦ୍ ଦେଲେ ଆଉ ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଆୟତ୍ତରେ ରଖିବା

ଲାଗି ନିତାନ୍ତ ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ରହିଛୁ । ଗୀତା ଆଲୋକର ଶକ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ଧକାର ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ପାର୍ଥକ୍ୟଟିକୁ ଦର୍ଶାଇ ଦେଇଛି ଏବଂ ସେମାନେ କିପରି ସଂଗତି ସହିତ ଏକତ୍ର କଦାପି ରହି ପାରିବେ ନାହିଁ, ତାହା ପ୍ରତିପାଦିତ କରିଛି ।[131]

ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମରେ ରହିଥିବା ବହୁତ କିଛିର ମୁଁ ପ୍ରଶଂସା କରିଥାଏ ସତ, ମାତ୍ର ପାରମ୍ପରିକ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମ ସହିତ ମୁଁ ନିଜକୁ ଏକାତ୍ମକ କରି ପାରେ ନାହିଁ।... ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମକୁ ମୁଁ ଯେପରିଭାବରେ ଜାଣିଛି, ତାହା ମୋ' ଅତ୍ମାର ସନ୍ତୋଷବିଧାନ କରେ, ମୋ'ର ସମସ୍ତ ସତ୍ତାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଦିଏ ଏବଂ, ଏପରିକି ଗିରିଶିଖର ଉପଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଯାହା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ନଥାଏ, ଗୀତା ତଥା ଉପନିଷଦମାନଙ୍କରେ ମୁଁ ସେହି ସାନ୍ତ୍ୱନାଟିକୁ ଲାଭ କରିଥାଏ । ଗିରିଶିଖର ଉପଦେଶରେ ଯେଉଁ ଆଦର୍ଶ ଉପସ୍ଥାପନା କରାଯାଇଛି, ମୁଁ ଯେ ତାହାକୁ ଯଥାର୍ଥ ମୂଲ୍ୟ ଦିଏନାହିଁ, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ, ସେଥିରେ ରହଥିବା କେତେକ ବହୁମୂଲ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଯେ ମୋ' ଉପରେ ଏକ ଗଭୀର ପ୍ରଭାବ ନ ପକାଇଛି, ସେ କଥା ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ମାତ୍ର, ମୋତେ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ଯେ, ଯେତେବେଳେ ନାନା ସନ୍ଦେହ ଆସି ମୋତେ ଅଶ୍ୱସ୍ତ କରି ଦେଉଥାନ୍ତି, ଯେତେବେଳେ ନିରାଶାମାନେ ସିଧା ମୋ' ମୁହଁ ଆଡ଼କୁ କଟମଟ କରି ଅନାଇଥାନ୍ତି, ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଦିଗ୍‌ବଳୟ ଉପରେ ମୋତେ ଅଲୋକର ଗୋଟିଏ ବି ରେଖା ଦେଖାଯାଉ ନଥାଏ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଭଗବଦ୍‌ଗୀତାର ଆଶ୍ରୟ ଲୋଡ଼ି ଯାଏ, ଏବଂ ମୋତେ ସ୍ୱାନ୍ତ୍ୱନା ଦେବାଭଳି ଗୋଟିଏ ଶ୍ଳୋକ ସେଥିରୁ ଆବିଷ୍କାର କରିନେଇ ପାରେ । ଏବଂ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ମୋତେ ଏକାବେଳେକେ ଅଭିଭୂତ କରି ରଖିଥିବା ଦୁଃଖ ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ତଥାପି କିଞ୍ଚିତ୍ ହସିବାର ଏକ କାରଣ ପାଇଯାଏ । ମୋ' ଜୀବନରେ ବାହ୍ୟ ଦୁଃସମୟ ଅନେକ ଆସିଛି, ଏବଂ ମୋ' ଉପରେ ଯେ ସେଗୁଡ଼ିକର କୌଣସି ଦୃଶ୍ୟମାନ ଏବଂ ସ୍ଥାୟୀ ଦାଗ ଆଦୌ ପଡ଼ିନାହିଁ, ମୁ ଭାବୁଛି ଭଗବଦ୍‌ଗୀତାର ଉପଦେଶକୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ତାହା ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି ।[132]

ମୋ' ନିଜ ବିଷୟରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ଯେତେବେଳେ ମୁଁ କୌଣସି ବିପଦରେ ପଡ଼ିଛି, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ମୋ' ଗୀତାରୂପିଣୀ ମାଆ ପାଖକୁ ଧାଇଁ ଯାଇଛି, ଏବଂ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ମୋତେ ସର୍ବଦା ହିଁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇଆସିଛି । ଏହା ହୁଏତ ସମ୍ଭବ ଯେ, ଯେଉଁମାନେ ଗୀତାରୁ ଏହିଭଳିଭାବରେ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଲାଭ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ, ମୁଁ ଯେପରି ଦିନୁଁ ଦିନ ଗୀତାକୁ ବୁଝୁଛି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରିଭାବରେ ବୁଝିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେ ସେମାନେ ଆହୁରି ଅଧିକ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇପାରନ୍ତେ ଏବଂ ସେଥିରୁ ଏକାବେଳେକେ ନୂଆ ଏପରି କିଛିର ଆବିଷ୍କାର ମଧ୍ୟ କରି ପାରନ୍ତେ ।[133]

ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୀତା ଯେ ମୋ' ପାଇଁ ବାଇବେଲ ଓ କୋରାନ୍ ହୋଇ ରହିଛି, କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ତାହାଠାରୁ ଅନେକ ଅଧିକ ହୋଇ ରହିଛି । ଗୀତା ହେଉଛି ମୋ'ର ମାଆ । ଏହି ପୃଥିବୀରେ ମୋ'ର ଜନ୍ମଦାତ୍ରୀ ମାଆକୁ ମୁଁ ଅନେକ ଦିନରୁ ହରାଇଛି ; ମାତ୍ର, ତା'ପରେ ଏହି ଶ୍ୱାଶତା ଜନନୀ ମୋ' ପାଖେ ପାଖେ ରହି ସେହି ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନଟିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ରଖିଛି । ଏ କେବେହେଲେ ବଦଳି ନାହିଁ, ମୋତେ କେବେହେଲେ ଧୋକା ଦେଇନାହିଁ ।

ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ଦୁଃଖ ବା ବିପଦରେ ପଡୁଛି ସେତେବେଳେ ମୁଁ ତା'ର ବକ୍ଷରେ ଯାଇ ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ପାରୁଛି।[134]

ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ମାର୍ଗ

ଏହା ମୋ'ର ସୁଚିନ୍ତିତ ମତ ଯେ, ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କ ଶିକ୍ଷାଚୟର ସାରପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶଟି ବର୍ତ୍ତମାନ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ଏକ ଅଂଶୀଭୂତ ଅଂଶରେ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିଛି। ଗୌତମ ବୁଦ୍ଧ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମରେ ଯେଉଁ ବୃହତ୍ ସଂସ୍କାରର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିଥିଲେ, ହିନ୍ଦୁ ଭାରତବର୍ଷ ପକ୍ଷରେ ଆଜି ନିଜର ଗତିକୁ ଫେରାଇ ନେଇ ପୁନର୍ବାର ତା'ର ପଛକୁ ଚାଲିଯିବା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ। ତାଙ୍କର ବିପୁଳ ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗ ଏବଂ ଉଦାର ତ୍ୟାଗଦ୍ୱାରା ଓ ତାଙ୍କ ଜୀବନର ନିର୍ମଳ ବିଶୁଦ୍ଧତା ଦ୍ୱାରା ସେ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ଉପରେ ଏକ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଗଲେ, ଯାହାକୁ କି କଦାପି ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ହେବନାହିଁ। ଏବଂ ସେହି ମହାନ୍ ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖରେ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ଚିରକାଳ ନିମନ୍ତେ ଋଣୀ ହୋଇ ରହିବ।... ବର୍ତ୍ତମାନ ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମ କହିଲେ ଯାହା ବୁଝାଉଛି, ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ତାହାର ଯେଉଁ ଅଂଶଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କଲାନାହିଁ, ତାହା ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ଜୀବନ ତଥା ଶିକ୍ଷାର ଆଦୌ ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ ନଥିଲା।

ମୋ'ର ସୁଦୃଢ଼ ମତ ଯେ, ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମ, ଅଥବା, ବରଂ ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ଭାରତବର୍ଷରେ ଆପଣାର ପୂର୍ଣ୍ଣତା ସହିତ ବିକଶିତ ହୋଇ ପାରିଥିଲା ଏବଂ ଏହି କଥା କଦାପି ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ ହୋଇ ନଥାନ୍ତା, କାରଣ ଗୌତମ ସ୍ୱୟଂ ଜଣେ ଖାଣ୍ଟି ହିନ୍ଦୁ ହିଁ ଥିଲେ। ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ସର୍ବୋତ୍ତମ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକରେ ସେ ଅନୁସିକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ଏବଂ, ବେଦରେ ଯେଉଁସବୁ ଶିକ୍ଷା ନିହିତ ହୋଇ ରହିଥିଲା, ମାତ୍ର ଯାହା ଚାରିପାଖରେ ନାନା ଅନାବଶ୍ୟକ ଉପାଦାନ ବାଳୁଙ୍ଗା ପରି ମାଡ଼ିଯାଇ ତାହାକୁ ଘୋଡ଼ାଇ ପକାଇଥିଲା, ବୁଦ୍ଧଦେବ ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ କେତେଗୁଡ଼ିକୁ ନୂତନ ଜୀବନ ଦାନ କରିଥିଲେ। ତାଙ୍କର ମହାନ୍ ହିନ୍ଦୁ ଭାବଟି ବେଦରେ ରହିଥିବା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସତ୍ୟଟିକୁ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିଥିବା ତୁଚ୍ଛା ଶବ୍ଦଜାଲ, ନିରର୍ଥକ ଶବ୍ଦଜାଲର ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ଆପଣାର ବାଟଟିକୁ କାଟି ଚାଲି ଯାଇଥିଲା। ବେଦର କେତୋଟି ଶବ୍ଦରୁ ସେ ଏପରି ଏକ ଅର୍ଥ ବାହାର କଲେ, ଯାହା ସହିତ କି ତାଙ୍କ କାଳର ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଆଦୌ ପରିଚିତ ନଥିଲେ ଏବଂ ସେ ଭାରତବର୍ଷରେ ହିଁ ତାଙ୍କର ବାଣୀ ପ୍ରଚାର ଲାଗି ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅନୁକୂଳ ମୃତ୍ତିକାକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲେ। ଏବଂ, ବୁଦ୍ଧଦେବ ଯେଉଁଠାକୁ ଗଲେ, ଅଣହିନ୍ଦୁମାନେ ନୁହନ୍ତି, ହିନ୍ଦୁମାନେ ହିଁ ତାଙ୍କର ଅନୁଗମନ କରୁଥିଲେ ଓ ତାଙ୍କୁ ବେଷ୍ଟନ କରି ରହୁଥିଲେ। ସେହି ହିନ୍ଦୁମାନେ ସ୍ୱୟଂ ବୈଦିକ ବିଧାନଦ୍ୱାରା ଅନୁସିକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ। ମାତ୍ର, ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ହୃଦୟ ପରି ତାଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ସର୍ବପ୍ରସାରୀ ଏବଂ ସର୍ବସ୍ୱୀକାରୀ ଥିଲା ଏବଂ ତେଣୁ ତାହା ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ନିର୍ବାଣ ପ୍ରାପ୍ତିର ପରେ ମଧ୍ୟ ବଞ୍ଚି ରହିଲା ଏବଂ ସମସ୍ତ ପୃଥିବୀରେ ବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା। ଏବଂ, କେହି ଇଚ୍ଛା କଲେ ମୋତେ ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ଜଣେ ଅନୁଗାମୀ ବୋଲି କହୁ ପଛକେ, ମୁଁ ଏହି କୃତିତ୍ୱକୁ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ଗୋଟିଏ ବିଜୟ ବୋଲି ହିଁ ଦାବି କରିବି। ବୁଦ୍ଧଦେବ କେବେହେଲେ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ନଥିଲେ, ମାତ୍ର ସେ ତାହାର ଭୂମିଟିକୁ ଅଧିକ ପ୍ରଶସ୍ତ କରି ଦେଇଥିଲେ। ସେ ଏହାକୁ ଏକ ନୂତନ ଜୀବନ ଓ ନୂତନ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଆଣି ଦେଇଥିଲେ। ମାତ୍ର, ମୁଁ ତୁମମାନଙ୍କୁ ଏହି

କଥାଟି ମଧ୍ୟ କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ଯେ, ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ଓ ବାଣୀ ଏପରି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସିଂହଳରେ, ବ୍ରହ୍ମଦେଶରେ, ଚୀନ୍‌ରେ ଓ ତିବ୍‌ବତରେ ମଧ୍ୟ ଗୃହୀତ ହୋଇ ପାରି ନଥିଲା ।...[135]

ପୃଥିବୀର ନୈତିକ ଶାସନ

ମୁଁ ବହୁବାର ଏପରି ଯୁକ୍ତି ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯିବାର ଶୁଣିଛି ଏବଂ ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମର ଅସଲ ମର୍ମଟିକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଦାବି କରୁଥିବା ପୁସ୍ତକମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ପାଠ କରିଛି ଯେ, ବୁଦ୍ଧଦେବ ଭଗବାନଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ ନଥିଲେ । ମୋ'ର ବିନମ୍ର ମତ ଅନୁସାରେ ଏପରି ବିଶ୍ୱାସ ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କର ଶିକ୍ଷାର କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥ ସତ୍ୟଟିର ହିଁ ବିରୁଦ୍ଧାଚରଣ କରୁଛି । ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କର କାଳରେ ଯେଉଁସବୁ ହୀନ କଥାଗୁଡ଼ିକ ଭଗବାନଙ୍କର ନାମରେ ପ୍ରଚଳିତ ଥିଲା, ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନ୍ୟାୟୋଚିତଭାବରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିବାରୁ ଏହିପରି ଏକ ଭ୍ରମର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ଭଗବାନ ନାମକ ଜଣେ ସତ୍ତା ଈର୍ଷା ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୁଅନ୍ତି । ଆପଣାର କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସକାଶେ ଅନୁତାପ କରନ୍ତି ଏବଂ, ଏହି ସଂସାରର ରାଜାମାନଙ୍କ ପରି ହୁଏତ ପ୍ରଲୋଭନ ଏବଂ ପରିତୋଷଣ ପ୍ରଭୃତିର ଅଧୀନ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ଏବଂ ହୁଏତ ତାଙ୍କର ଖାସ୍ ପ୍ରିୟ ଜନମାନେ ମଧ୍ୟ ରହିଥାନ୍ତି, ଏଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ବୁଦ୍ଧଦେବ ଏହି ଧାରଣାଟିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ । ଭଗବାନ ନାମକ ଏକ ସତ୍ତାକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପଶୁମାନଙ୍କର ସଦ୍ୟ ରକ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିଲା—ସେହି ପଶୁମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେ ସ୍ୱୟଂ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ, ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ସମସ୍ତ ଆତ୍ମା ଏଥିରେ ତୀବ୍ରଭାବରେ ବିଦ୍ରୋହ କରି ଉଠିଥିଲା । ତେଣୁ ବୁଦ୍ଧଦେବ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଆଣି ତାଙ୍କର ଯଥାର୍ଥ ସିଂହାସନରେ ପୁନଃ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରି ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ସେହି ସମୟଟିରେ ସେହି ଶୁଭ୍ର ସିଂହାସନରେ ଆସି ବସିଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଥିବା ଅପହରଣକାରୀକୁ ସିଂହାସନଚ୍ୟୁତ କରାଇଥିଲେ । ଏହି ବିଶ୍ୱସଂସାର ଯେ ଏକ ଶାଶ୍ୱତ ଏବଂ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ମୌଳିକ ଶାସନଦ୍ୱାରା ଶାସିତ ହେଉଛି, ସେ ତାହାରି ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ପୁନର୍ବାର ତାହାର ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ । ଆଦୌ କୌଣସି କୁଣ୍ଠା ନରଖି ସେ ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ ହିଁ ତାଙ୍କର ବିଧାନ ବୋଲି କହିଥିଲେ ।

ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ବିଧାନଗୁଡ଼ିକ ଶାଶ୍ୱତ ଏବଂ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ, ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ କଦାପି ତାଙ୍କଠାରୁ ଅଲଗା କରି ବିଚାର କରି ପାରିବା ନାହିଁ । ଏହା ହେଉଛି ତାଙ୍କ ସର୍ବ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାର ଏକ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ସର୍ତ୍ତ । ଏବଂ ଏହି କାରଣରୁ ହିଁ ଏକ ଭ୍ରମ ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ଯେ ବୁଦ୍ଧଦେବ ଭଗବାନଙ୍କର ଅସ୍ତିତ୍ୱରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ ନଥିଲେ ଏବଂ କେବଳ ନୈତିକ ବିଧାନ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ । ଏବଂ, ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହି ଭ୍ରମଟି ରହିଥିବାରୁ ସେହି ମହାନ୍ ଶବ୍ଦ 'ନିର୍ବାଣ'କୁ ଯଥାର୍ଥଭାବରେ ବୁଝିବାରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ଭ୍ରମ ଜନ୍ମଲାଭ କରିଥିଲା । ନିର୍ବାଣ କହିଲେ ଯେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ନିର୍ବାପିତ ହୋଇଯିବାକୁ ଆଦୌ ବୁଝାଏ ନାହିଁ, ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ବୁଦ୍ଧ ଜୀବନର ମୂଳ କଥାଟିକୁ ମୁଁ ଯେତିକି ବୁଝି ପାରିଛି, ଆମ ଭିତରେ ଯାହାକିଛି ନିମ୍ନ ଓ ନୀଚସ୍ତରୀୟ, ଯାହାକିଛି ପାପଯୁକ୍ତ, ଯାହାକିଛି ଦୁର୍ନୀତିଦ୍ୱାରା ଗ୍ରସ୍ତ ଏବଂ ବିକାରଶୀଳ, ସେହିଗୁଡ଼ିକର ନିର୍ବାପନ ହେଉଛି ନିର୍ବାଣ । ନିର୍ବାଣ କହିଲେ ଶ୍ମଶାନର

ସେହି କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନହୀନ ଶାନ୍ତିକୁ ଆଦୌ ବୁଝାଏ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ପ୍ରକୃତରେ ଆତ୍ମାର ସେହି ଜୀବନ୍ତ ଶାନ୍ତି ତଥା ଜୀବନ୍ତ ସୁଖକୁ ବୁଝାଏ, ଯାହାକି ନିଜ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ଥାଏ, ଏବଂ ପରମ ଶାଶ୍ୱତଙ୍କର ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ନିଜର ଆପଣା ସଦନଟିର ସନ୍ଧାନ ପାଇଥିବା ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ସଚେତନ ରହିଥାଏ।...

ଭଗବାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ଶାଶ୍ୱତ ଆସନରେ ଆଣି ପୁନର୍ସ୍ଥାପିତ କରିବାକୁ ହିଁ ମୋ'ର ବିନମ୍ର ମତରେ ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କର ମାନବଜାତି ନିମନ୍ତେ ମହାନ୍ ଅବଦାନ ବୋଲି କୁହାଯିବ ; ଏବଂ, ଯେଉଁ ଜୀବନ ଯେତେ ନିମ୍ନରେ ଥାଉ ପଛକେ, ସମଗ୍ର ଜୀବନ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ସେହି ଅନମନୀୟ ସମ୍ମାନବୋଧ, ତାହାକୁ ମନୁଷ୍ୟଜାତି ଲାଗି ତାଙ୍କର ଏକ ଅଧିକ ବୃହତ୍ ଅବଦାନ ବୋଲି କୁହାଯିବ।[136]

ପଶ୍ଚିମ ଜଗତରେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମର ସ୍ଥିତି

ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଇଉରୋପ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ସତ୍ୟ ମର୍ମର କିମ୍ବା ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁନାହିଁ ; ତାହା ଶଇତାନର ଯାବତୀୟ ଭାବର ହିଁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଛି। ଏବଂ, ଯେତେବେଳେ ଶଇତାନ ତୁଣ୍ଡରେ ଭଗବାନଙ୍କର ନାମକୁ ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ମଞ୍ଚ ଉପରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବାକୁ ଆସେ, ସେତେବେଳେ ତାହାର ସଫଳତାଗୁଡ଼ିକ ତୁଙ୍ଗତମ ସୀମାକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିଥାଏ। ବର୍ତ୍ତମାନ ଇଉରୋପ କେବଳ ନାମକୁ ମାତ୍ର ଖ୍ରିଷ୍ଟିଆନ୍ ହୋଇ ରହିଛି। ବସ୍ତୁତଃ ସିଏ ଧନରୂପୀ ଭଗବାନର ହିଁ ଉପାସନା କରୁଛି। ''ଗୋଟିଏ ଓଟ ପଛକେ ଏକ ଛୁଞ୍ଚିର କଣା ଭିତର ଦେଇ ସେପାଖକୁ ଚାଲିଯିବ, ମାତ୍ର ଜଣେ ଧନୀ ମନୁଷ୍ୟ କଦାପି ସ୍ୱର୍ଗରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରି ପାରିବ ନାହିଁ।'' ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟ ହିଁ ଏହି କଥାଟିକୁ କହିଥିଲେ। ତାଙ୍କର ତଥାକଥିତ ଅନୁଗାମୀମାନେ ଆପଣାର ପାର୍ଥିବ ସମ୍ପତ୍ତିର ପରିମାଣ ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର ନୈତିକ ଅଗ୍ରଗତିକୁ ମାପିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି।[137]

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତ ବିଷୟରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ବିଚିତ୍ର ମନ୍ତବ୍ୟ କରାଯାଇ ପାରିବ ଯେ, ତାହା ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମରେ ଦୀକ୍ଷିତ ହୋଇଛି ବୋଲି କହୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପଶ୍ଚିମ ଜଗତରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟ ମଧ୍ୟ ନାହାନ୍ତି। କାରଣ, ଯଦି ସେପରି ହୋଇଥାନ୍ତା, ତେବେ କଦାପି ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗନ୍ତା ନାହିଁ। ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କର ସନ୍ଦେଶକୁ ମୁଁ ଏହିପରି ଭାବରେ ହିଁ ବୁଝିଥାଏ।[138]

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତକୁ ଯାଇ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମ ବିକୃତ ହୋଇଗଲା। ମୋତେ ଏପରି କହିବାକୁ ପଡୁଥିବାରୁ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖିତ।[139]

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ପୃଥିବୀରେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମର ଯେପରି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଉଛି, ତାହାକୁ ସେହିଭଳି ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ ନକରିବାକୁ ହିଁ ମୁଁ ମୋ'ର ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଉଛି। ଆମେ ସମସ୍ତେ ଜାଣିଛୁ ଯେ, ସେଠାରେ ସେମାନେ ଅଭୂତପୂର୍ବ ଭାବରେ ପରସ୍ପର ସହିତ ଟକରାଳ କରୁଛନ୍ତି। ଯିଏ ଯାହା କହୁ ପଛକେ, ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଜଣେ ଏସିଆବାସୀ ହିଁ ଥିଲେ, ସେ ତଳକୁ ଝୁଲିଥିବା ଆରବୀୟ ପୋଷାକ ପରିଧାନ କରୁଥିଲେ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି।

ସିଏ ତ ବିନମ୍ରତାର ଅବତାର ଥିଲେ । ମୁଁ ଆଶା କରୁଛି ଯେ, ଭାରତବର୍ଷରେ ବାସ କରୁଥିବା ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍‌ମାନେ ଆପଣାର ଜୀବନରେ ବାଇବେଲ୍‌ର କ୍ରୁସ୍‌ବିଦ୍ଧ ଯୀଶୁଙ୍କୁ ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବେ ଏବଂ ଆପଣାର ରକ୍ତରଞ୍ଜିତ ଆଙ୍ଗୁଳିଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତ ତାଙ୍କର ଯେଉଁପରି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଛି, ତାଙ୍କୁ ସେପରି ଭାବରେ ଆଦୌ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ନାହିଁ। ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ସମାଲୋଚନା କରିବା ନିମନ୍ତେ ମୋ'ର କୌଣସି ଅଭିଳାଷ ନାହିଁ। ସେହି ଜଗତର ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଗୁଣ ସହିତ ମୁଁ ପରିଚିତ ଅଛି ଓ ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଶଂସା ବି କରିଛି । ମାତ୍ର, ତଥାପି ମୁଁ ଏହି କଥାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇ ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛି ଯେ, କେବଳ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି ବଞ୍ଚୁଥିବା ଜୀବନକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଏସିଆର ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କୁ ଆଜି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରେ ଭୁଲଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯାଉଛି ।[140]

ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମର ପରୋକ୍ଷ ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ି ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ଜୀବନ୍ତତା ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ ହୋଇଛି । ମାତ୍ର, ଆମ ଭିତରେ ବାସ କରୁଥିବା ଜଣେ ସାଧାରଣ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନ୍ ନିଜ ଜୀବନଟିକୁ ଯେପରିଭାବରେ ବଞ୍ଚୁଛି ଏବଂ ତାହାର ପ୍ରଭାବ ଯେପରି ଭାବରେ ଆମ ଉପରେ ପଡ଼ୁଛି, ଭାରତବର୍ଷରେ ସାଧାରଣତଃ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନ୍ ଧର୍ମର କି ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିଛି, ସେହି ଅନୁସାରେ ତାହାର ବିଚାର କରିବାକୁ ହେବ। ଏହି ପ୍ରଭାବ ଯେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିନାଶକାରୀ ହୋଇଛି, ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖର ସହିତ ଏହି ମତକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛି ।[141]

ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ

ମୁଁ ହୁଏତ କହି ପାରିବି ଯେ, ଇତିହାସର ଏକ ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କ ବିଷୟରେ ମୁଁ କେବେହେଲେ କୌଣସି ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିନାହିଁ। ଯୀଶୁନାମକ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ପୃଥିବୀରେ କେବେ ଜୀବନଧାରଣ କରି ନଥିଲେ ଏବଂ ବାଇବେଲର ଧର୍ମ ସନ୍ଦେଶରେ ଯାହାକିଛି କୁହା ଯାଇଥିଲା, ତାହା କେବଳ ତାହାର ଲେଖକଙ୍କର କଳ୍ପନାମାତ୍ର ହିଁ ଥିଲା ବୋଲି କେହି ପ୍ରମାଣ କରିଦେଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ସେଥିରେ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ଦେବି ନାହିଁ। କାରଣ, ଗିରିଶିଖର ଉପଦେଶ ମୋ'ଲାଗି ତଥାପି ସତ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥିବ ।[142]

କେବଳ ଯୀଶୁ ହିଁ ଜଣେ ଦିବ୍ୟପୁରୁଷ ଥିଲେ ବୋଲି ମୁଁ କଦାପି କହିବି ନାହିଁ। କୃଷ୍ଣ, ରାମ, ମହମ୍ମଦ ଅଥବା ଜାରାଥୁଷ୍ଟ୍ର ଯେଉଁଭଳି ଜଣେ ଜଣେ ଦିବ୍ୟ ପୁରୁଷ ଥିଲେ, ଯୀଶୁ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହିଭଳି ଜେଣ ଦିବ୍ୟ ପୁରୁଷ ଥିଲେ । ସେହିପରି, ବାଇବେଲ୍‌ରେ ଲିଖିତ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଶବ୍ଦକୁ ମଧ୍ୟ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇଥିବା ଶବ୍ଦ ବୋଲି ମୁଁ ଅନୁଭବ କରେନାହିଁ, ଠିକ୍ ଯେପରି ବେଦ କିମ୍ବା କୋରାନ୍‌ରେ ଲିଖିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦକୁ ମୁଁ ସେହିପରି ଅନୁପ୍ରେରିତ ବୋଲି କହେନାହିଁ। ଏହି ଯାବତୀୟ ଗ୍ରନ୍ଥର ସାରାଂଶ ମଧ୍ୟରେ ଉକ୍ତ ଅନୁପ୍ରେରଣା ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି, ମାତ୍ର ବିଷୟଗୁଡ଼ିକୁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ବିଚାର କଲେ ସେଗୁଡ଼ିକରୁ ଅନେକ ବିଷୟରେ ମୁଁ ସେପରି ଅନୁପ୍ରେରଣା ରହିଛି ବୋଲି ଅନୁଭବ କରି ପାରେନାହିଁ। ଗୀତା ଏବଂ କୋରାନ୍ ପରି ମୋ' ଲାଗି ବାଇବେଲ୍ ମଧ୍ୟ ସମାନ ଭାବରେ ଏକ ଧର୍ମପୁସ୍ତକ ହୋଇ ରହିଛି ।[143]

ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ହିସାବ ଅନୁସାରେ ମୁଁ ନିଜକୁ ଜଣେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନ୍ ବୋଲି ଦାବି କରୁ ନଥିଲେ

ହେଁ, ଯୀଶୁ ଯେଉଁସବୁ କଷ୍ଟ ସହଜ କରିଥିଲେ, ତାହା ଅହିଂସା ଉପରେ ରହିଥିବା ମୋ'ର ଅନନ୍ତ ବିଶ୍ୱାସର ରଚନାରେ ଏକ ଉପାଦାନ ହୋଇ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି। ସେହି ଅହିଂସା ହିଁ ଐହିକ ତଥା ପାର୍ଥିବ ମୋ'ର ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପରିଚାଳିତ କରି ନେଉଛି।[144]

ମୋ' ପାଇଁ ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କର ଅର୍ଥ

ମୋ' ପାଇଁ ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କର ପ୍ରକୃତରେ କି ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ରହିଛି ? ମୋ'ଲାଗି ସେ ମନୁଷ୍ୟ ଜାତି ଲାଭ କରି ଆସିଥିବା ଶିକ୍ଷାଦାତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ଅନ୍ୟତମ ଅଗ୍ରଣୀ ଥିଲେ। ତାଙ୍କର ଅନୁଗାମୀମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଜନ୍ମିତ ସନ୍ତାନ ଥିଲେ। ଏହି ବିଶ୍ୱାସଟିକୁ ହିଁ ସ୍ୱୀକାର କରି ପାରେ ବା ପାରେନାହିଁ ବୋଲି ଯୀଶୁଙ୍କର ମୋ' ଜୀବନ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ଅଧିକ କିମ୍ବା ଊଣା ହୋଇଯାଏ କି ? କେବଳ ସେହି କାରଣରୁ କ'ଣ ତାଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ତଥା ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ସମସ୍ତ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ମୋ'ପାଇଁ ନିଷିଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଯିବ ? ମୁଁ ଆଦୌ ଏପରି ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରେନାହିଁ।[145]

ମୁଁ 'ଜନ୍ମିତ' ଶବ୍ଦଟିକୁ ଆଧାତ୍ମିକ ଅର୍ଥରେ ଗ୍ରହଣ କରେ। ଅନ୍ୟ କଥାରେ କହିଲେ, ମୁଁ ସେହି କଥାଟିର ଏପରି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବି ଯେ, ଯୀଶୁଙ୍କ ନିଜ ଜୀବନରେ ହିଁ ସେ ଭଗବାନଙ୍କର ନିକଟରେ ରହିଥିଲେ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବାର ଚାବିକାଠି ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି। ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନନ୍ୟଭାବରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଭାବନା ଏବଂ ବାଣୀକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ। ଏହିପରି ଅର୍ଥରେ ହିଁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ସନ୍ତାନ ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି।[146]

ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମର ଗୁଣାତ୍ମକତାକୁ ହିସାବ କରିବା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ଏବଂ, ମୁଁ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଏପରି କରିବାଲାଗି ଉଦ୍ୟମ କରିବା ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନାବଶ୍ୟକ ଏବଂ କ୍ଷତିକାରକ। ମାତ୍ର, ମୋ' ବିଚାରରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମରେ ଏକ ଏକାଭଳି ପ୍ରେରଣାଶକ୍ତି ସାକାର ହୋଇ ରହିଛି : ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବନରେ ଏକ ଉତ୍ତୋଳନ ସମ୍ଭବ କରି ତାହାକୁ ଏକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ପ୍ରେରକଶକ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମରେ ରହିଛି। ଏବଂ, ମୁଁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିବା ସେହି ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଉତ୍କର୍ଷ ଯୀଶୁଙ୍କର ଜୀବନରେ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବାରୁ, ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ ସେ କେବଳ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମର ଏକ ସମ୍ପଦ ନୁହନ୍ତି, ସେ ହେଉଛନ୍ତି ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର, ସବୁ ଜାତି ଏବଂ ସବୁ ସମୂହର ଏକ ସମ୍ପତ୍ତି। ସେହି ଜାତି ଓ ଗୋଷ୍ଠୀମାନେ ଯେଉଁଭଳି ଧ୍ୱଜା, ନାମ କିମ୍ବା ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ତଳେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାନ୍ତୁ କିମ୍ବା ଧର୍ମଟିଏ ମାନୁଥାନ୍ତୁ ପଛକେ, ଅଥବା ସେମାନଙ୍କର ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନଙ୍କଠାରୁ ଉତ୍ତରାଧିକାରର ସୂତ୍ରରେ ପାଇଥିବା ଗୋଟିଏ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଉପାସନା କରୁଥାନ୍ତୁ ପଛକେ, ସେହି କଥାରେ ଆଦୌ କିଛିହେଲେ ଯାଏ ଆସେ ନାହିଁ।[147]

ଭାରତବର୍ଷରେ କେତେ ଅଜ୍ଞାନ ରହିଛି, କେତେ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି। ମାତ୍ର, ଆମ ଭିତରେ ଏକ ଗଭୀର ସ୍ତରରେ ଭଗବାନଙ୍କ ଉପରେ ସେହି ବିଶ୍ୱାସଟି ମଧ୍ୟ ରହିଛି, ଧର୍ମ ପ୍ରତି ଏକ ସହଜାତ ପ୍ରବଣତା ରହିଛି।[148]

ଯଦି ମହମ୍ମଦ ଆଜି ଭାରତବର୍ଷକୁ ଆସନ୍ତେ, ତେବେ ସେ ତାଙ୍କର ତଥାକଥିତ ଅନେକ ଅନୁଗାମୀଙ୍କୁ ଅନୁଗାମୀ ବୋଲି ଆଦୌ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତେନାହିଁ; ସେ ମୋତେ ଜଣେ ପ୍ରକୃତ ମୁସଲମାନ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତେ ; ଠିକ୍ ଯେପରି ଯୀଶୁ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଜଣେ ପ୍ରକୃତ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନ୍ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତେ।[149]

''ମଣିଷକୁ ଆମେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପାଖକୁ ବା ଯୀଶୁ କିମ୍ବା ମହମ୍ମଦଙ୍କର ପ୍ରଦତ୍ତ ଶିକ୍ଷା ପାଖକୁ କିପରି ପୁନର୍ବାର ଫେରାଇ ଆଣିବା ?'' ଯୀଶୁ ଏକଦା ତାଙ୍କର ଜଣେ ଅନୁଗାମୀଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲେ, ଏଠାରେ ମୁଁ ପ୍ରଶ୍ନଟିର ସେହି ଉତ୍ତର ଦେବି : ''କେବଳ ତୁଣ୍ଡରେ ପ୍ରଭୁ ପ୍ରଭୁ ବୋଲି କହନାହିଁ, ମୋ'ର ସ୍ୱର୍ଗବାସୀ ପରମପିତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛାଟିକୁ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କର।'' ଏହି କଥାଟି ତୁମପାଇଁ, ମୋ' ପାଇଁ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ସମାନଭାବରେ ସତ। ଯଦି ସେହି ଜୀବନ୍ତ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ଆମର ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥାଏ, ତେବେ ଆମର ସବୁକିଛି ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ। ମୋ'ର ମରିବା ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଏହି ବିଶ୍ୱାସଟିକୁ କଦାପି ହରାଇ ଦେବି ନାହିଁ ବୋଲି ଆଶା କରୁଛି। ମୋ'ର ବହୁ ସଂଖ୍ୟାକ ବିଫଳତା ଏବଂ ଅଭାବ ସତ୍ତ୍ୱେ—ସେଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମୁଁ ଉତ୍ତମରୂପେ ସଚେତନ ରହିଛି—ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଠାରେ ରହିଥିବା ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ଦିନକୁ ଦିନ ଅଧିକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇ ଜଳିବାରେ ଲାଗିଛି।[150]

ଯଦି ମୁଁ ତାହା କରନ୍ତିନାହିଁ, ତେବେ ଅସମ୍ମାନିତ ହେବା ବିଷୟରେ ଆତଙ୍କିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏବଂ ସାହାଯ୍ୟ ଅଥବା ନିସ୍ତାରର ଆଦୌ କୌଣସି ସମ୍ଭାବନା ଦିଶୁନଥିବା ସେହି ନାରୀମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଯେଉଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲି, ମୁଁ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ହିଁ ଗ୍ରହଣ କରିବି, ଅର୍ଥାତ୍ ମୁଁ ଆତ୍ମହତ୍ୟା ଦ୍ୱାରା ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରିବି।[151]

ଇସଲାମ ଶାନ୍ତିର ଏକ ଧର୍ମ

ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମ, ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମ ଓ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ପରି ମୁଁ ଇସଲାମ୍‌କୁ ମଧ୍ୟ ସମାନଭାବରେ ଶାନ୍ତିର ଏକ ଧର୍ମରୂପେ ଦେଖିଥାଏ। ଏଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ମାତ୍ରାରେ ପାର୍ଥକ୍ୟମାନ ଅବଶ୍ୟ ରହଛି, ମାତ୍ର ଏହି ସକଳ ଧର୍ମ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଶାନ୍ତିକୁ ହିଁ ଆପଣାର ଲକ୍ଷ୍ୟରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି।[152]

ଭଗବାନଙ୍କର ଏକତ୍ୱ ଉପରେ ଏହାର ଅବିମିଶ୍ରିତ ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ନାମତଃ ଅନୁଗାମୀମାନଙ୍କର ସମୂହଟି ମଧ୍ୟରେ ରହିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମନୁଷ୍ୟ ଭ୍ରାତୃତ୍ୱରୂପୀ ସତ୍ୟଟିର ବ୍ୟବହାରିକ ପ୍ରୟୋଗ, ଆମେ ଏହିଗୁଡ଼ିକୁ ଭାରତର ଜାତୀୟ ଜୀବନ ଲାଗି ଇସ୍‌ଲାମ୍‌ର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅବଦାନ ବୋଲି କହିବା। ଏହି ଦୁଇଟିକୁ ମୁଁ ଦୁଇଟି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବା ବିଶେଷ ଅବଦାନ ବୋଲି କହିଥାଏ। କାରଣ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମରେ ଭ୍ରାତୃତ୍ୱର ଭାବଟିକୁ ଅତିରିକ୍ତ ମାତ୍ରାରେ ଏକ ଦାର୍ଶନିକ ସ୍ତରରେ ନେଇ ରଖି ଦିଆ ଯାଇଛି। ଠିକ୍ ସେହିପରି, ଦର୍ଶନର ସ୍ତରରେ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମରେ ସେହି ଏକ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଈଶ୍ୱର ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଏହି କଥାଟିକୁ କଦାପି ଅସ୍ୱୀକାର କରି ହେବନାହିଁ ଯେ, ଆପଣାର ବ୍ୟବହାରିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ଇସ୍‌ଲାମ୍ ପରି ଏତେ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ସାଲିସ୍‌ହୀନ ହୋଇ ରହି ପାରିନାହିଁ।[153]

ବଳର ପ୍ରୟୋଗ

ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନିଜ ଧର୍ମକୁ ଦୀକ୍ଷିତ କରି ଆଣିବା ନିମନ୍ତେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ କୋରାନ୍‌ରେ କୌଣସି କଥା କୁହାଯାଇ ନାହିଁ। ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାଷା ବ୍ୟବହାର କରି ସେହି ଧର୍ମପୁସ୍ତକରେ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି, ‘‘ଧର୍ମରେ ବାଧ କରିବା ଲାଗି କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ। ପୈଗମ୍ବର ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ସମଗ୍ର ଜୀବନରେ ଧର୍ମରେ କାହାକୁ ବାଧ କରିବାର ରୀତିକୁ ଖଣ୍ଡନ ହିଁ କରିଛନ୍ତି। ମୋ’ ଜାଣିବାରେ କୌଣସି ମୁସଲମାନ କେବେ ବାଧ କରିବାକୁ ସମର୍ଥନ କରିନାହାନ୍ତି। ଆପଣାର ପ୍ରସାର ପାଇଁ ବଳପ୍ରୟୋଗ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ସ୍ଥାପନ କଲେ ଇସ୍‌ଲାମ ଏକ ବିଶ୍ୱଧର୍ମରୂପେ ଆଉ କଦାପି ରହି ପାରିବନାହିଁ।[154]

ମୁଁ ଏପରି ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଛି ଯେ ଇସ୍‌ଲାମ୍‌ର ଅନୁଗାମୀମାନେ ତରବାରୀ ବ୍ୟବହାର କରିବାରେ ଅତିରିକ୍ତ ପରିମାଣରେ ମୁକ୍ତ ରହି ଆସିଛନ୍ତି। ମାତ୍ର, କୋରାନ୍‌ର ଶିକ୍ଷା ଫଳରେ ସେଭଳି କଦାପି ହୋଇନାହିଁ। ମୁଁ ଭାବୁଛି, ଯେପରି ଏକ ପାରିପାର୍ଶ୍ୱିକ ଅବସ୍ଥା ଭିତରେ ଇସ୍‌ଲାମ ଜନ୍ମ ନେଇଥିଲା, ସେଇଥି ସକାଶେ ସେପରି ହୋଇଛି। ଯୀଶୁ କୁଆଡ଼େ ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ ବୋଲି ଯେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ଧର୍ମକୁ ଏକ ରକ୍ତାକ୍ତ ଇତିହାସ ଅର୍ଜିବାକୁ ପଡ଼ିଲା, ସେକଥା ମୋଟେ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଯେଉଁ ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରେ ତାହା ପ୍ରସାର ଲାଭ କଲା, ତାହା ଆଦୌ ତାଙ୍କର ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁସ୍ୱନ୍ଦନ ଜଣାଇବା ଲାଗି ଅନୁକୂଳ ନଥିଲା।[155]

କୋରାନ୍

ମୁଁ ଏକାଧିକ ବାର କୋରାନ୍ ପାଠ କରିଛି। ପୃଥିବୀର ଯାବତୀୟ ବଡ଼ ବଡ଼ ଧର୍ମରେ ଯାହାକିଛି ଉତ୍ତମ ରହିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସକାଶେ ମୋ’ର ଧର୍ମ ମୋତେ ସମର୍ଥ କରିଛି, ବାଧ ମଧ୍ୟ କରୁଛି।[156]

ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ମୁଁ ଇସ୍‌ଲାମ୍‌କୁ ଏକ ଅନ୍ୟତମ ଈଶ୍ୱର ଅନୁପ୍ରେରିତ ଧର୍ମ ବୋଲି ବିଚାର କରୁଛି। ଏବଂ, ସେଥି ପାଇଁ କୋରାନ୍‌କୁ ଏକ ଈଶ୍ୱର ଅନୁପ୍ରେରିତ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଏବଂ ମହମ୍ମଦଙ୍କୁ ଜଣେ ଅନ୍ୟତମ ପୈଗମ୍ବର ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରୁଛି।[157]

ମୁଁ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି ଯେ, କୋରାନ୍‌ର ଯାବତୀୟ ଶିକ୍ଷା ମର୍ମତଃ ଅହିଂସାର ସମର୍ଥନ କରୁଛି। ଅହିଂସା ହେଉଛି ହିଂସା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଭଲ—ଏକଥା କୋରାନ୍‌ରେ କୁହାଯାଇଛି। ଅହିଂସାକୁ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି; ହିଂସାକୁ ଏକ ପ୍ରୟୋଜନରୂପେ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି।[158]

18. ଧର୍ମ ଓ ରାଜନୀତି

ଜୀବନ, ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମଗ୍ର

ମୁଁ ଦୃଢ଼ଭାବରେ କହୁଛି ଯେ ମନୁଷ୍ୟର ମନ କିମ୍ବା ମନୁଷ୍ୟର ସମାଜ ସାମାଜିକ, ରାଜନୀତିକ

ଓ ଧାର୍ମିକ ପ୍ରଭୃତି କୁହା ଯାଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଖଣ୍ଡରେ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଅସଂଲଗ୍ନଭାବରେ ଆଦୌ ବିଭାଜିତ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ। ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଉଛି ଓ ଅନ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ମଧ୍ୟ ହେଉଛି।[159]

ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବନ ଏକ ଅବିଭକ୍ତ ସମଗ୍ର ହୋଇଥିବାରୁ ତାହାର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ର ଭିତରେ କଦାପି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗାର ଟାଣି ଦିଆଯାଇ ପାରିବନାହିଁ। ନୈତିକତା ଓ ରାଜନୀତି ମଧ୍ୟରେ ବି ଗାର ଟାଣି ଦିଆଯାଇ ପାରିବନାହିଁ। ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଠିକ୍ ଆପଣାର ଧନ ଉପାର୍ଜନ କରୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ତଥାକଥିତ ଧାର୍ମିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତାର କୁ-ଉପାର୍ଜିତ ଲାଭରୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମାଣକୁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ଦେଇ ପାରିଲେ ତା ପାପ ସବୁ ଧୋଇ ହୋଇ ଚାଲିଯିବ ବୋଲି ଯଦି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥାଏ, ତେବେ ତଦ୍ୱାରା ସେ କେବଳ ନିଜକୁ ହିଁ ଠକିବାରେ ସଫଳ ହୁଏ। ଆମର ପ୍ରାତ୍ୟହିକ ଜୀବନକୁ ଆମେ କଦାପି ଆମ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅସ୍ତିତ୍ୱଟିଠାରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରି ରଖି ପାରିବାନାହିଁ। ଉଭୟେ ଉଭୟ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇବେ, ଉଭୟେ ଉଭୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ମଧ୍ୟ ହେବେ।[160]

ମୋ' ଭିତରେ ରହିଥିବା ରାଜନୀତିକ ବ୍ୟକ୍ତିଟି ମୋ' ଜୀବନର କୌଣସି ଗୋଟିଏ ହେଲେ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଭାବିତ କରିନାହିଁ; ଏବଂ, ମୁଁ ରାଜନୀତିରେ ଭାଗ ନେଉଛି ବୋଲି ଯଦି ବାହାରକୁ ପ୍ରତୀତ ହେଉଥାଏ, ତେବେ ତାହା ହେଉଛି, କାରଣ ରାଜନୀତି ଆମ ଦେହରେ ଆଜି ଗୋଟିଏ ସାପ ପରି ଗୁଡ଼ାଇ ହୋଇ ରହଛି ଏବଂ ଆମେ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟାକଲେ ଏଥିରୁ କଦାପି ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ କରି ପାରିବାନାହିଁ। ତେଣୁ, ମୁଁ ଏହି ସାପଟି ସହିତ କୁସ୍ତି କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି; ଅଳ୍ପବହୁତ ସଫଳତା ସହିତ 1894 ମସିହାରୁ ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ତାହାହିଁ କରି ଆସିଛି ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଜାଣିପାରୁଛି ଯେ, ଅଚେତନଭାବରେ ମୋ'ର ହେତୁ ପାଇବା ଦିନଠାରୁ ସେହିପରି କୁସ୍ତି ଲଢ଼ି ଆସିଛି। ମୋ'ର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଭଁ ଭଁ ହୋଇ ଗର୍ଜନ କରୁଥିବା ଏକ ଝଡ଼ ଭିତରେ ତଥାପି ଶାନ୍ତିରେ ବାସ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବାରୁ ବେଶ୍ ସ୍ୱାର୍ଥପରଭାବରେ ରାଜନୀତି ଭିତରେ ଧର୍ମର ପ୍ରବେଶ ଘଟାଇ ମୁଁ ନିଜକୁ ତଥା ମୋ'ର ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ନେଇ ପ୍ରୟୋଗ ମଧ୍ୟ କରିବାରେ ଲାଗିଛି।[161]

ପରମ ସତ୍ୟର ସେହି ବିଶ୍ୱମୟ ଏବଂ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ ହୃଦୟଟିର ମୁହାଁମୁହିଁ ପରିଚୟ ଲାଭ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମକୁ ସୃଷ୍ଟିର ଅଧମତମ ସତ୍ତାକୁ ମଧ୍ୟ ନିଜପରି ଭଲ ପାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଏବଂ, ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ସେଥିଲାଗି ପ୍ରକୃତରେ ଅଭୀପ୍ସା ରଖିଥାଏ, ସେ ନିଜକୁ କଦାପି ଜୀବନର କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରୁ ବାହାରେ ରଖି ପାରିବନାହିଁ। ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ପରମ ସତ୍ୟ ପ୍ରତି ମୋ'ର ଶ୍ରଦ୍ଧା ମୋତେ ରାଜନୀତିର କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆକର୍ଷିତ କରି ଆଣିଛି। ଏବଂ ଏତେ ଟିକିଏ ମଧ୍ୟ କୁଣ୍ଠା ନରଖି ଅଥଚ ସମସ୍ତ ବିନୟ ସହିତ ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ କହି ପାରିବି ଯେ, ରାଜନୀତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଧର୍ମର ଆଦୌ କିଛି କରିବାର ନାହିଁ ବୋଲି ଯେଉଁମାନେ କହୁଛନ୍ତି ସେମାନେ ଧର୍ମ ଯେ ଯଥାର୍ଥରେ କ'ଣ ସେକଥା ଜାଣିନାହାନ୍ତି।[162]

ସମଗ୍ର ମାନବଜାତି ସହିତ ଆପଣାକୁ ଏକାତ୍ମକ ନକରିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଏକ ଧର୍ମାନୁପ୍ରେରିତ ଜୀବନ ଯାପନ କରୁଛି ବୋଲି କଦାପି କୁହା ଯିବନାହିଁ। ଏବଂ, ରାଜନୀତିରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ

ନକଲେ ମୁଁ ତାହା କଦାପି କରି ପାରିବିନାହିଁ। ମନୁଷ୍ୟର ଯାବତୀୟ କ୍ରିୟାଶୀଳତାର ସମଗ୍ର ଆୟତନଟିକୁ ଆଜି ଏକ ଅବିଭାଜ୍ୟ ସମଷ୍ଟି ବୋଲି ହିଁ ବୁଝାଯିବ। ଆମେ ସାମାଜିକ, ଆର୍ଥିକ, ରାଜନୀତିକ ଏବଂ ବିଶୁଦ୍ଧଭାବରେ ଧର୍ମୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପରସ୍ପର ସହିତ ଅସଂଲଗ୍ନ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନିବୁଜ କ୍ଷେତ୍ରରେ କଦାପି ଭାଗ କରିଦେଇ ପାରିବା ନାହିଁ। ଏହାଦ୍ୱାରା ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଲାଗି ଏକ ନୈତିକ ଭୂମି ମିଳିଯାଏ ଏବଂ ସେଇଟି ନଥିଲେ ତା'ର ସେହି ଭୂମିଟିର ଅଭାବ ରହିଯାଏ ଓ ତାଦ୍ୱାରା ଜୀବନ 'ଏକ ନିରର୍ଥକ ଶବ୍ଦ ତଥା ଉତ୍ତେଜନାମୟ' ଗୋଲକଧନ୍ଦାରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ।[163]

ରାଜନୀତିକ କ୍ଷେତ୍ର ଭିତରକୁ ଆସିବାକୁ ମୁଁ ଆପଣାକୁ ବାଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରିଥିଲି, କାରଣ ମୁଁ ଦେଖିଲି ଯେ ରାଜନୀତିକୁ ସ୍ପର୍ଶ ନକଲେ ମୁଁ ସାମାଜିକ ସେବାକାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ କରି ପାରିବିନାହିଁ। ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ, ସାମାଜିକ ଏବଂ ନୈତିକ ଅଗ୍ରଗତିର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ହିଁ ରାଜନୀତିକ କାର୍ଯ୍ୟର ବିଚାର କରାଯିବା ଉଚିତ୍। ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ଜୀବନର କୌଣସି ବିଷୟ ରାଜନୀତିର ବାହାରେ କଦାପି ରହି ପାରିବନାହିଁ।[164]

ମୋ' ପାଇଁ ଧର୍ମ ବ୍ୟତୀତ ରାଜନୀତି ହେଉଛି ବିଶୁଦ୍ଧ ଆବର୍ଜନାମାତ୍ର ଏବଂ ସେହି ଆବର୍ଜନାକୁ ସର୍ବଦା ପରିହାର କରିବା ଉଚିତ। ରାଜନୀତି ଜାତିମାନଙ୍କର ଜୀବନ ସହିତ ନିଜକୁ ସଂପୃକ୍ତ କରି ରଖିଥାଏ, ଏବଂ, ଯାହାକିଛି ଜାତିଗୁଡ଼ିକର ମଙ୍ଗଳ ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ ରହିଛି, ଧର୍ମଆଡ଼କୁ ଅନୁରାଗ ରହିଥିବା ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟଲାଗି ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଏକ କ୍ଷେତ୍ର ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ। ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ କହିଲେ, ଭଗବାନ ଏବଂ ସତ୍ୟର ଅନ୍ୱେଷଣ କରୁଥିବା ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଲାଗି ତାହା ଏକ କ୍ଷେତ୍ର ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ୍। ମୋ' ପାଇଁ ସତ୍ୟ କହିଲେ ଯାହା ବୁଝାଏ, ଭଗବାନ କହିଲେ କେବଳ ତାହାହିଁ ବୁଝାଏ ଏବଂ, ପରମେଶ୍ୱର ଅସତ୍ୟର ଅଥବା ଉତ୍ପୀଡ଼ନର ଏକ ଦେବତା ବୋଲି ଯଦି କେହି ମୋତେ କହିବେ, ତେବେ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ପୂଜା କରିବାକୁ କେବେହେଲେ ସମ୍ମତ ହେବିନାହିଁ। ତେଣୁ, ରାଜନୀତିରେ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ସ୍ୱର୍ଗର ରାଜ୍ୟକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[165]

ମୋ' ଜୀବନର ଗଭୀରତମ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକଠାରୁ ମୁଁ ରାଜନୀତିକୁ ଅଲଗା କରି ରଖି ପାରିବିନାହିଁ, ଏହାର ସହଜ କାରଣଟି ହେଉଛି ଯେ ମୋ'ର ରାଜନୀତି କଳୁଷିତ ନୁହେଁ, ତାହା ଅହିଂସା ଏବଂ ସତ୍ୟ ସହିତ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟଭାବରେ ଯୋଡ଼ାହୋଇ ରହିଛି।[166]

ଧର୍ମ ବ୍ୟତୀତ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମଧ୍ୟ ଜୀବନ ଧାରଣ କରି ପାରିବିନାହିଁ। ରାଜନୀତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଥିବା ମୋ'ର ଅନେକ ବନ୍ଧୁ ମୋ' ବିଷୟରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିରାଶ ହୋଇପଡ଼ନ୍ତି କାରଣ ସେମାନେ କହନ୍ତି ଯେ, ମୋ'ର ରାଜନୀତି ମଧ୍ୟ ଧର୍ମରୁ ହିଁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି। ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଠିକ୍ କହନ୍ତି। ମୋ'ର ରାଜନୀତି ତଥା ମୋ'ର ଅନ୍ୟ ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ମୋ' ଧର୍ମରୁ ହିଁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛନ୍ତି।

ମୁଁ ଆହୁରି ପାଦେ ଆଗକୁ ଯାଇ କହିଥାଏ ଯେ, ଜଣେ ଧର୍ମସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟକୁ କେବଳ ତା'ର ଧର୍ମରୁ ହିଁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିବ, କାରଣ ଧର୍ମର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଅନୁଗତ ହୋଇ ରହିବା, ଅର୍ଥାତ୍, ସେହି ଈଶ୍ୱରହିଁ ତୁମର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ନିଃଶ୍ୱାସକୁ

ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରୁଛନ୍ତି ।[167]

ବସ୍ତୁତଃ, ଆମ କାର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଧର୍ମ ହିଁ ଅନୁସଞ୍ଚାରିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଉଚିତ୍। ଏଠାରେ ଧର୍ମ କହିଲେ ମୁଁ ଏ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ବା ସେ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର କୌଣସି ଧର୍ମକୁ ବୁଝୁନାହିଁ। ଏହା ଏହି ବିଶ୍ୱସଂସାରର ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳାବଦ୍ଧ ନୈତିକ ଶାସନରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଥାଏ । ଏହାକୁ ଆମେ ଆଖିରେ ଦେଖି ପାରୁନାହୁଁ ବୋଲି ଏହା ଯେ କମ୍ ବାସ୍ତବ, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ। ଏହି ଧର୍ମ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ, ଇସ୍‌ଲାମ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ଧର୍ମ ପ୍ରଭୃତିର ସୀମାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ରହିଛି । ଏହା ସେଗୁଡ଼ିକୁ କଦାପି ସେମାନଙ୍କର ସ୍ଥାନରୁ ବାହାର କରି ଦେଉନାହିଁ। ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏହା ଏକ ସମଞ୍ଜସତା ମଧ୍ୟରେ ଦେଖୁଛି ଓ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବାସ୍ତବତା ପ୍ରଦାନ କରୁଛି ।[168]

କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ଜୀବନ ହେଉଛି ମୋ'ର ରାଜନୀତି ଏବଂ, ମୋ'ର ସମସ୍ତ ଜୀବନରେ କର୍ମ ଏବଂ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଅସ୍ୱୀକାର ନକରି ମୁଁ କଦାପି ନିଜକୁ ସେଥିରୁ ମୁକ୍ତ କରି ଆଣି ପାରିବିନାହିଁ। ମୋ'ର ରାଜନୀତି ହୁଏତ ଏକ ଅନ୍ୟ ମୋଡ଼ ଯେ ନେବ (1947 ଅଗଷ୍ଟ 15 ପରେ, ଯେତେବେଳେ ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇଯିବ), ସେକଥା ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ସମ୍ଭବ। ମାତ୍ର ପରିସ୍ଥିତି ହିଁ ତାହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବ ।[169]

ମୋ'ର ଧର୍ମକୁ ମୁଁ ମୋ' ଦେଶଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରିୟ ବୋଲି ବିଚାର କରୁଛି ଏବଂ ତେଣୁ ମୁଁ ହେଉଛି ପ୍ରଥମେ ଜଣେ ହିନ୍ଦୁ ଏବଂ ତା'ପରେ ଯାଇ ଜଣେ ଜାତୀୟତାବାଦୀ ବୋଲି ମୁଁ ଯେତେବେଳେ କହିଥାଏ, ନିଃସନ୍ଦେହ ଭାବରେ ସେହି କଥାଟିର ସତ୍ୟତା ପଛରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତତା ଥାଏ। ମୁଁ ଯେ ସେହି କାରଣରୁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଜାତୀୟତାବାଦୀ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ତୁଳନାରେ କମ୍ ଜାତୀୟତାବାଦୀ ହୋଇଯାଏ, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ। ତାଦ୍ୱାରା ମୁଁ କେବଳ ଏହି କଥାଟିକୁ କହିବାକୁ ଚାହେଁ ଯେ, ମୋ' ଦେଶଲାଗି ମୋ'ର ଆଗ୍ରହ ଏବଂ ମୋ' ଧର୍ମପ୍ରତି ମୋ'ର ଆଗ୍ରହ —ଏ ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଫରକ ନାହିଁ। ଠିକ୍ ସେହିପରି, ଆଉ ସବୁକିଛିଠାରୁ ଏପରିକି ଭାରତବର୍ଷର ମୁକ୍ତିଠାରୁ ମୁଁ ମୋ'ର ମୁକ୍ତିଲାଭକୁ ସର୍ବାଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱ ଦେଉଛି ବୋଲି ଯେତେବେଳେ କହେ, ସେତେବେଳେ ତାହାର ଅର୍ଥ ଆଦୌ ନୁହେଁ ଯେ ମୋ'ର ମୁକ୍ତିଲାଭ ସକାଶେ ଭାରତବର୍ଷର ରାଜନୀତିକ ଅଥବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ମୁକ୍ତିକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବାର ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି। ମାତ୍ର, ଏହାର ଏକ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ, ଏହି ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକୃତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ।[170]

ଧର୍ମଦ୍ୱାରା ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ଜାତୀୟତାର କୌଣସି ପରୀକ୍ଷା ହୁଏନାହିଁ, ଧର୍ମ ହେଉଛି ମନୁଷ୍ୟ ଏବଂ ତା'ର ଭଗବାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଷୟ। ସେମାନେ ଯେଉଁ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ ହୋଇଥାନ୍ତୁ ପଛକେ, ଜାତୀୟତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେମାନେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଭାରତୀୟ, ସର୍ବଶେଷରେ ମଧ୍ୟ ଭାରତୀୟ ।[171]

19. ମନ୍ଦିର ଓ ମୂର୍ତ୍ତିପୂଜା

ମୂର୍ତ୍ତିପୂଜାର ସ୍ୱରୂପ

ମୁଁ ମୂର୍ତ୍ତିପୂଜାରେ ଅବିଶ୍ୱାସ କରେନାହିଁ। ଗୋଟିଏ ମୂର୍ତ୍ତି ମୋ' ଭିତରେ କୌଣସି ଭକ୍ତିଭାବର ଉନ୍ମେଷଣା କରାଏନାହିଁ। ମାତ୍ର ମୂର୍ତ୍ତିପୂଜାକୁ ମୁଁ ମନୁଷ୍ୟସ୍ୱଭାବର ଏକ ଅଂଶ ବୋଲି ଭାବେ। ଆମେ ପ୍ରତୀକ ପଛରେ ଆକୁଳ ହୋଇ ଧାଇଁବାରେ ଲାଗିଥାଉ। ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକ ଅପେକ୍ଷା ଗୋଟିଏ ଗୀର୍ଜା ଭିତରେ କାହିଁକି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅଧିକ ଶାନ୍ତ ଲାଗିବ ? ପ୍ରତିମାମାନେ ଉପାସନାରେ ସହାୟକଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି। କୌଣସି ହିନ୍ଦୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିମାକୁ ଭଗବାନ ବୋଲି ବିଚାର କରେନାହିଁ। ପ୍ରତିମାପୂଜାକୁ ମୁଁ ଏକ ପାପ ବୋଲି ବିଚାର କରୁନାହିଁ।[172]

ଶବ୍ଦ ଦୁଇଟିର ଯେଉଁ ଯଥାର୍ଥ ଅର୍ଥ ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ ଭାବୁଛି, ସେହି ଅନୁସାରେ ମୋତେ ଜଣେ ମୂର୍ତ୍ତିପୂଜକ ଏବଂ ମୂର୍ତ୍ତିଭଞ୍ଜକ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯିବ। ମୂର୍ତ୍ତିପୂଜା ପଛରେ ରହିଥିବା ଭାବନାଟିକୁ ମୁଁ ଶ୍ରଦ୍ଧାକରେ। ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜର ଉନ୍ନୟନରେ ପ୍ରତିମା ପୂଜାର ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ରହିଛି।... ମୋତେ ଏହି ହିସାବରେ ଜଣେ ମୂର୍ତ୍ତିଭଞ୍ଜକ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯିବ ଯେ, ଧର୍ମାନ୍ଧତାର ରୂପ ଗ୍ରହଣ କରି ପୌତ୍ତଳିକତାର ଯେଉଁ ସୂକ୍ଷ୍ମ ପ୍ରକାରଟି କେବଳ ଆପଣାର ଉପାସନାରୀତିଟି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଯାବତୀୟ ଉପାସନାରୀତି ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଗୁଣ ରହିଛି ବୋଲି ଦେଖିବାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରେ, ମୁଁ ସେହି ପୌତ୍ତଳିକତାକୁ ଭାଙ୍ଗି ପକାଏ। ଯେଉଁ ସାକାର ଏପଂ ସ୍ଥୂଳ ପ୍ରକାରର ଉପାସନା ଭଗବାନଙ୍କୁ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରସ୍ତର ମଧ୍ୟରେ କିମ୍ବା ଗୋଟିଏ ସୁବର୍ଣ୍ଣନିର୍ମିତ ପ୍ରତିମା ଭିତରେ ଦେଖୁଥାଏ, ତାହା ତୁଳନାରେ ପୌତ୍ତଳିକତାର ଏହି ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରଟି ଅଧିକ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଏବଂ ଅଧିକ କୁଟିଳ ହୋଇଥିବାରୁ ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଅଧିକ ଭୟଙ୍କର ହୋଇ ରହିଥାଏ।[173]

ମୁଁ ମୂର୍ତ୍ତିପୂଜାର ସମର୍ଥନ କରେ, ବିରୋଧ ମଧ୍ୟ କରେ। ଯେତେବେଳେ ମୂର୍ତ୍ତିପୂଜା ପୌତ୍ତଳିକତାରେ ପରିଣତ ହୋଇ ତଳକୁ ଖସିଆସେ ଏବଂ ନାନା ମିଛ ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଭିତରେ ବହଳ ହୋଇ ରହିଯାଏ, ସେତେବେଳେ ତାହାକୁ ଏକ ସ୍ଥୂଳ ସାମାଜିକ ପାପ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ତା' ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବା ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ। ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଆପଣାର ଆଦର୍ଶକୁ ଏକ ମୂର୍ତ୍ତିରୂପର ଆକାରରେ ଦେଖିବା ଅର୍ଥରେ ମୂର୍ତ୍ତିର ପୂଜା କରିବା ତ ମନୁଷ୍ୟର ସ୍ୱଭାବରେ ହିଁ ରହିଛି ଏବଂ ଭକ୍ତିର ସହାୟକରୂପେ ତାହାର ଏକ ମୂଲ୍ୟ ମଧ୍ୟ ରହିଛି। ଏହିପରି ଭାବରେ, ଆମେ ପବିତ୍ର ବା ଶୁଦ୍ଧ ବୋଲି କହୁଥିବ କୌଣସି ପୁସ୍ତକର ଯେତେବେଳେ ସ୍ତୁତିଗାନ କରୁ, ସେତେବେଳେ ଆମେ ଏକ ପ୍ରତିମାକୁ ଉପାସନା କରୁ। ପବିତ୍ରତା ଅଥବା ଶ୍ରଦ୍ଧାର ଭାବନା ନେଇ ଆମେ ଯେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ମନ୍ଦିରକୁ ବା ମସ୍‌ଜିଦ୍‌କୁ ଯାଉ, ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଏକ ପ୍ରତିମାକୁ ଉପାସନା କରୁ। ଏସବୁଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି କ୍ଷତି ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ ଦେଖି ପାରୁନାହିଁ। ବରଂ, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ମନୁଷ୍ୟଠାରେ କେବଳ ଏକ ସୀମାଯୁକ୍ତ ବୋଧର ଶକ୍ତି ହିଁ ରହିଥିବାରୁ ସେ ହୁଏତ କଦାପି ଅନ୍ୟପ୍ରକାର ଆଚରଣ କରି ପାରନ୍ତା ନାହିଁ। ଏଣୁ, ବୃକ୍ଷ ପୂଜାରେ ଆଦୌ କୌଣସି ମନ୍ଦ

ବା ଅନିଷ୍ଟକାରୀ କଥା ରହିଛି ବୋଲି ଦେଖିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଏଥିରେ ମୁଁ ଏକ ଗଭୀର କାରୁଣିକତା ଏବଂ କାବ୍ୟପ୍ରେରଣାଯୁକ୍ତ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ନିହିତ ରହିଛି ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିଥାଏ। ସମଗ୍ର ଉଦ୍ଭିଦରାଜ୍ୟ ପ୍ରତି ଏହା ଏକ ଯଥାର୍ଥ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ପ୍ରତୀକ ହୋଇ ରହିଥାଏ। ସେହି ଉଦ୍ଭିଦରାଜ୍ୟ କେତେ କେତେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟମୟ ରୂପ ତଥା ଆକାରଗୁଡ଼ିକରେ ଦୃଶ୍ୟପଟ ମାଧ୍ୟମରେ ସତେଅବା ସହସ୍ର ଜିହ୍ୱା ହୋଇ ଆମ ଲାଗି ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କର ବିଶାଳତା ଏବଂ ଗୌରବର ଘୋଷଣା କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ।...[174]

ଉପାସକମାନେ ବୃକ୍ଷମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଯେଉଁ ମନାସ ଏବଂ ପ୍ରାର୍ଥନାମାନ ନିବେଦନ କରିଥାନ୍ତି, ତାହା ଯେଉଁଛି ଏକାବେଳେକେ ଗୋଟିଏ ଅଲଗା କଥା। ସ୍ୱାର୍ଥସାଧନ ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁସବୁ ମନାସ ତଥା ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ଗୀର୍ଜା, ମସ୍‌ଜିଦ୍, ମନ୍ଦିର ଅଥବା ବୃକ୍ଷ କିମ୍ବା ଦେବସ୍ଥାନ ପ୍ରଭୃତିରେ ନିବେଦନ କରାଯାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆଦୌ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ସ୍ୱାର୍ଥ ପ୍ରଣୋଦିତ ହୋଇ କିଛି ମାଗିବା ବା ମନାସ କରିବା ସହିତ ମୂର୍ତ୍ତିପୂଜାର ଆଦୌ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ-କାରଣ ସମ୍ବନ୍ଧ ନାହିଁ। ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ୱାର୍ଥପ୍ରଣୋଦିତ ପ୍ରାର୍ଥନା, ତାହାକୁ ଏକ ମୂର୍ତ୍ତି ପାଖରେ ଅଥବା ଏକ ଅଦୃଶ୍ୟ ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ କରାଯାଉ ପଛକେ, ତାହାକୁ କେବଳ ଖରାପ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ।

ଅବଶ୍ୟ ଏହି କଥାଟିରୁ ଯେପରି କେହି ଏଭଳି ବୁଝିବେନାହିଁ ଯେ ମୁଁ ସାଧାରଣ ଭାବରେ ବୃକ୍ଷପୂଜାକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଛି। ଏହାକୁ ଭକ୍ତିର ଏକ ସହାୟକ ବୋଲି ବିଚାର କରୁଛି ବୋଲି ମୁଁ ବୃକ୍ଷପୂଜାର କୌଣସି ସମର୍ଥନ କରୁନାହିଁ; ଏହି ବିଶ୍ୱଜଗତରେ ଈଶ୍ୱର ଅଗଣିତ ରୂପରେ ନିଜକୁ ପ୍ରକାଶିତ କରନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କର ଏହିଭଳି ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରକାଶ ମୋ' ଭିତରେ ଏକ ସ୍ୱତଃସ୍ଫୂର୍ତ୍ତ ଭକ୍ତିର ଉଦ୍ରେକ ଯେ କରିଆଣେ, ମୁଁ ତାହା ସ୍ୱୀକାର କରିଥାଏ ବୋଲି ମୁଁ ବୃକ୍ଷପୂଜାକୁ ସମର୍ଥନ କରିଥାଏ।[175]

ମୂର୍ତ୍ତିପୂଜା ବିଷୟରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ତୁମକୁ କୌଣସି ନା କୌଣସି ଆକାରରେ ତାହାକୁ କରିବାକୁ ହିଁ ପଡୁଥିବ। ଏକ ମସ୍‌ଜିଦ୍‌କୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଗୃହ ବୋଲି କହୁଥିବା ଜଣେ ମୁସଲମାନ୍ ସେହି ମସ୍‌ଜିଦ୍‌ର ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯାଇ କାହିଁକି ଆପଣାର ପ୍ରାଣକୁ ବଳି ଦେଇଥାଏ ? ଜଣେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ କାହିଁକି ଗୀର୍ଜାକୁ ଯାଏ, ଏବଂ ଏକ ଶପଥ ନେବାକୁ ପଡ଼ିଲେ, ସେ କାହିଁକି ବାଇବେଲର ନାମରେ ଶପଥ ନିଏ ? ଏହାଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଗର୍ହିତ ଆଚରଣ କରାଯାଏ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଆଦୌ ଭାବୁନାହିଁ। ଏବଂ, ମସ୍‌ଜିଦ୍ କିମ୍ବା ସମାଧି-ମନ୍ଦିରର ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ଅଜସ୍ର ସମ୍ପତ୍ତି ଦାନ କରିବା ପୌତ୍ତଳିକତା ବ୍ୟତୀତ ମଧ୍ୟ ଆଉ କ'ଣ ହୋଇପାରେ ? ପଥରରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ବା ପର୍ଦ୍ଦା କିମ୍ବା କାଚ ଉପରେ ଚିତ୍ର କରା ହୋଇଥିବା କଳ୍ପିତ ଛବିଗୁଡ଼ିକରେ କୁମାରୀ ମେରୀ ତଥା ଧର୍ମାତ୍ମାମାନଙ୍କର କଳ୍ପନା କରି ସେମାନଙ୍କୁ ନତଜାନୁ ହୋଇ ପ୍ରଣିପାତ କଲାବେଳେ ମଧ୍ୟ ରୋମାନ୍ କାଥୋଲିକ୍‌ମାନେ କ'ଣ କରନ୍ତି ? ଯଥାର୍ଥରେ, ଏହିସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେ ସେହି ପଥରଟିର କଦାପି ପୂଜା କରୁନାହିଁ, ଏପରି କରିବା ଯେତେ ଅଜ୍ଞାନପ୍ରସୂତ ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ପଥର ଅଥବା ଧାତୁରେ ତିଆରି ମୂର୍ତ୍ତି ଭିତରେ ରହିଥିବା ଭଗବାନଙ୍କର ହିଁ ଉପାସନା କରିଥାଉ।[176]

ଉପାସନାର ସ୍ଥାନ

ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ିକ ଯେ ରହିଛି, ମୁଁ ତାହାକୁ କଦାପି ଏକ ପାପ କିମ୍ବା ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ବୋଲି ଭାବେନାହିଁ। ସାଧାରଣ ଉପାସନାର କୌଣସି ପ୍ରକାର ଏବଂ ଉପାସନା ଲାଗି ଏକ ସାଧାରଣ ସ୍ଥାନ —ଏଗୁଡ଼ିକ ହୁଏତ ମନୁଷ୍ୟଲାଗି ଅବଶ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଆବଶ୍ୟକତା ହୋଇ ରହିବ। ମନ୍ଦିରମାନଙ୍କରେ ମୂର୍ତ୍ତି ରହିବ କି ନାହିଁ। ଅବଶ୍ୟ ତାହା ରୁଚି ବା ମିଜାଜର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ହୋଇ ରହିଥିବ। ମୂର୍ତ୍ତିସବୁ ରହିଥିବା ହିନ୍ଦୁ ଅଥବା ରୋମାନ୍ କାଥେଲିକ୍ ଉପାସନା ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ଆଦୌ ମନ୍ଦ ବା ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ବିଚାର କରେନାହିଁ ଏବଂ କୌଣସି ମସ୍‌ଜିଦ୍ ବା ପ୍ରୋଟେଷ୍ଟାଣ୍ଟ୍ ଉପାସନାସ୍ଥାନରେ ମୂର୍ତ୍ତିମାନ ନଥାନ୍ତି ବୋଲି ମୋଟେ ତାହାକୁ ଭଲ ଅଥବା ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସରୁ ମୁକ୍ତ ବୋଲି କହେନାହିଁ। କ୍ରୁଶ ଅଥବା ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥରୂପୀ କୌଣସି ପ୍ରତୀକ ଅତି ସହଜରେ ହିଁ ପୌତ୍ତଳିକତାର କାରଣ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରିବ ଏବଂ ତେଣୁ ସେଥିରେ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ବି ପଶିଯାଇ ପାରିବ, ଏବଂ ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ବାଳକ କୃଷ୍ଣ ବା କୁମାରୀ ମେରୀଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତିର ଉପାସନା ମଧ୍ୟ ହୃଦୟରେ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଣି ଦେଇପାରିବ ଓ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସରୁ ମୁକ୍ତ ରହିପାରିବ। ଜଣେ ଉପାସକ ତା'ର ହୃଦୟ ଭିତରେ କେଉଁଭଳି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ରଖିଛି, ଏକଥା ତାହାରି ଉପରେ ହିଁ ନିର୍ଭର କରୁଛି।[177]

ଉପାସନାର ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ କେବଳ ଇଟା ଓ ସିମେଣ୍ଟର ଏକ ଗଠନ ବୋଲି ଆଦୌ ଦେଖେ ନାହିଁ। ସେଗୁଡ଼ିକ ସତ୍ୟର ହିଁ ଏକ ଛାୟା ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି। ଯେତିକି ଗୀର୍ଜା, ଯେତିକି ମସ୍‌ଜିଦ୍ ଏବଂ ମନ୍ଦିର ଧ୍ୱଂସ ହୋଇ ଯାଉଥାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥାନରେ ଶହ ଶହ ସଂଖ୍ୟାରେ ନୂଆମାନ ତିଆରି ହେବାରେ ମଧ୍ୟ ଲାଗିଥାଏ।[178]

ମୁଁ ଏପରି କୌଣସି ଧର୍ମ କିମ୍ବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ଜାଣେନାହିଁ, ଯାହାର କି ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ଗୃହ ରହି ନଥିଲା କିମ୍ବା ରହିନାହିଁ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମନ୍ଦିର, ମସ୍‌ଜିଦ୍, ଗୀର୍ଜା, ସିନାଗଗ୍ ଓ ଅଗିଆରୀ ପ୍ରଭୃତି ନାନା ନାମରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି। ଏଥିରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ନିଶ୍ଚିତତା ନାହିଁ ଯେ ଯୀଶୁଙ୍କ ସମେତ ବଡ଼ ବଡ଼ ସଂସ୍କାରକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାବେଳେକେ ନଷ୍ଟ କରି ଦେଇଥିଲେ ଅଥବା ବର୍ଜନ କରିଥିଲେ। ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼କରୁ ତଥା ସମାଜରୁ ଦୁର୍ନୀତିର ଲୋପ କରିବାଲାଗି ଇଚ୍ଛା କରିଥିଲେ।... ବହୁବର୍ଷ ହେଲା ମୁଁ କୌଣସି ମନ୍ଦିରକୁ ଯାଇନାହିଁ, ମାତ୍ର ସେଥିଲାଗି ମୁଁ ଆଗ ଅପେକ୍ଷା ଜଣେ ଅଧିକ ଭଲ ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇଯାଇଛି ବୋଲି ଆଦୌ ମନେ କରୁନାହିଁ। ସମର୍ଥ ଥିଲାବେଳେ ମୋ'ର ମାଆ କେବେହେଲେ ମନ୍ଦିରକୁ ଯିବା ବନ୍ଦ କରିନଥିଲେ। ସମ୍ଭବତଃ ମୋ' ବିଶ୍ୱାସଠାରୁ ତାଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଅଧିକ ଥିଲା, ମୁଁ କୌଣସି ମନ୍ଦିରକୁ ନଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମାଆଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସ ମୋ' ବିଶ୍ୱାସଠାରୁ ଅନେକ ଅଧିକ ଥିଲା।[179]

ମନ୍ଦିର ହେଉ, ମସ୍‌ଜିଦ୍ ହେଉ କିମ୍ବା ଗୀର୍ଜା ହେଉ —ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଏହି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସଦନ ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖେନାହିଁ। ବିଶ୍ୱାସ ହିଁ ସେଗୁଡ଼ିକର ନିର୍ମାଣ କରାଇଛି। ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସେହି ପରମ ଅଜ୍ଞାତଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବା ନିମନ୍ତେ ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟାକୁଳତା ରହିଛି, ତାହାରି ଉତ୍ତର ସ୍ୱରୂପ ସେମାନେ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛନ୍ତି।[180]

ଚେତନାର ଉପଲବ୍ଧି (ନିଜ ଭିତରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଜୀବନ୍ତ ଉପସ୍ଥିତିର ବୋଧ) ଲାଗି ମନ୍ଦିରକୁ ଯିବାପ୍ରୟୋଜନ ନଥାଏ, ସେହି ଉପଲବ୍ଧି କହିଲେ ମନ୍ଦିର ଯିବାକୁ ମଧ୍ୟ ବୁଝାଏ ନାହିଁ।[181]

ପଥରରେ ନିର୍ମିତ ସୌଧଗୁଡ଼ିକ ନୁହେଁ ଆମର ଶରୀରଗୁଡ଼ିକ ହିଁ ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରକୃତ ମନ୍ଦିର। ଉପରେ ମୁକ୍ତ ଆକାଶ ଚାନ୍ଦୁଆ ପରି ହୋଇ ରହିଥିବ ଏବଂ ନିମ୍ନରେ ଧରଣୀରୂପିଣୀ ମାତା ଚଟାଣ ପରି ହୋଇ ରହିଥିବେ—ସାମୂହିକ ଉପାସନା ଲାଗି ତାହାହିଁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ସ୍ଥାନ।[182]

20. ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତାର ଅଭିଶାପ

ମୁଁ ପୁଣିଥରେ ଜନ୍ମ ହେବାକୁ ଚାହୁଁନାହିଁ। ମାତ୍ର ଯଦି ମୋତେ ପୁନର୍ବାର ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ମୁଁ ଜଣେ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଜନ୍ମନେବି, ଯେପରିକି ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ଦୁଃଖ, କଷ୍ଟଭୋଗ, ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି କରା ଯାଉଥିବା ଅପମାନଗୁଡ଼ିକରୁ ଭାଗ ନେଇ ପାରିବି, ଯେପରିକି ମୁଁ ମୋତେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ସେହି ଦୟନୀୟ ଅବସ୍ଥାରୁ ମୁକ୍ତି କରିବାପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରିପାରିବି। ମୁଁ ସେଇଥିପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲି ଯେ, ଯଦି ମୁଁ ଆଉଥରେ ଜନ୍ମହେବି ; ତେବେ ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ, କ୍ଷତ୍ରିୟ, ବୈଶ୍ୟ ବା ଶୂଦ୍ର ହୋଇ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଜଣେ ଅତିଶୂଦ୍ର ହୋଇ ଜନ୍ମ ହେବି।[183]

ମୋ' ସ୍ତ୍ରୀ ସହିତ ମୋ'ର ପରିଣୟ ହେବାର ବହୁପୂର୍ବରୁ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତାର ବିଲୋପ ସକାଶେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ସହିତ ମୁଁ ପରିଚିତ ହୋଇ ସାରିଥିଲି। ଆମର ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନରେ ଏପରି ଦୁଇଟି ସମୟ ଆସି ପହଞ୍ଚିଥିଲା, ଯେତେବେଳେ କି ଅସ୍ପୃସ୍ୟମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଏବଂ ମୋ'ର ପତ୍ନୀ ସହିତ ଏକତ୍ର ରହିବା —ଏହି ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିକୁ ବାଛିନେବାକୁ ପଡ଼ିଥାନ୍ତା ; ଏବଂ ମୁଁ ପ୍ରଥମଟିକୁ ହିଁ ବାଛି ନେଇଥାନ୍ତି। ମାତ୍ର, ମୋ'ର ଉତ୍ତମା ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ଯେ ସେହି ସଙ୍କଟଟିକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରିଲା। ମୋ'ର ଆଶ୍ରମରେ—ସେହି ଆଶ୍ରମ ହେଉଛି ମୋ'ର ପରିବାର —ସେଠାରେ ଏକାଧିକ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ବାସ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଗୋଟିଏ କଉତୁକିଆ ଫାଜିଲ ଝିଅ ମୋ'ର ନିଜ ଝିଅ ହୋଇ ରହିଛି।[184]

ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବାର ପ୍ରବୃତ୍ତିଟି ଅତି ବାଲ୍ୟ କାଳରେ ମୋ' ଆଗରେ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ସମସ୍ୟାଟିକୁ ଆଣି ଉପସ୍ଥାପିତ କରି ଦେଇଥିଲା। ମୋ' ମାଆ କହିଥିଲେ, ''ତୁ ଏ ପିଲାଟିକୁ ଛୁଇଁବୁନାହିଁ, ସେ ହେଉଛି ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ।'' ମୁଁ ପଚାରିଲି, ''କାହିଁକି ଛୁଇଁବି ନାହିଁ ?'' ଏବଂ ସେହି ଦିନଠାରୁ ହିଁ ମୋ'ର ବିଦ୍ରୋହ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା।[185]

ଯଦି ଆମେ ଭାରତବର୍ଷର ପାଞ୍ଚଭାଗରୁ ଭାଗେ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ନିରନ୍ତର ଦାସତ୍ୱ ମଧ୍ୟରେ ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା ଏବଂ ଜାଣିଶୁଣି ଜାତୀୟ ସଂସ୍କୃତିର ସୁଯୋଗଗୁଡ଼ିକରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖିବା, ତେବେ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ନାମକ ଶବ୍ଦର ଆଦୌ କୌଣସି ଅର୍ଥ ରହିବନାହିଁ। ଏହି ବିଶୋଧନକାରୀ ମହାନ୍ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଆମେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ସହାୟତା ଲାଗି ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛେ ଏବଂ ଏଣେ ତାଙ୍କଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟ ଜୀବମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ତାହା ସବୁଠାରୁ

ଅଧିକ ଆବଶ୍ୟକ, ସେମାନଙ୍କୁ ମନୁଷ୍ୟରୂପେ ଗଣ୍ୟ ହେବାର ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖିଛେଁ। ଆମେ ନିଜେ ଅମାନୁଷିକ ହୋଇ ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଅମାନୁଷିକତାରୁ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରିବା ସକାଶେ ଆମେ କଦାପି ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ ଦରବାରରେ ଯାଇ ଯୁକ୍ତି କରି ପାରିବାନାହିଁ।[186]

ଧର୍ମର ପବିତ୍ର ନାମ ନେଇ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡ ଦେବାରେ ଲାଗିଥିବାକୁ କେବଳ ଏକ ଧର୍ମାନ୍ଧ ଦୁରାଗ୍ରହିତା ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ।[187]

ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମରେ ସଂସ୍କାରମାନ ଆଣିବାକୁ ହେଲେ ଏବଂ ଏହାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ସୁରକ୍ଷିତ କରି ରଖିବାକୁ ହେଲେ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତାର ଦୂରୀକରଣ ହେଉଛି ସବା ବଡ଼ କାର୍ଯ୍ୟ।... ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତାର ଦୂରୀକରଣ ହେଉଛି ଏକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା।[188]

ଯଦି ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ବଞ୍ଚିରହେ, ତେବେ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ମୃତ୍ୟୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ।[189]

ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ରହିଥିବ, ଏହା ଅପେକ୍ଷା ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଯାଉ ବୋଲି ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରିବି।[190]

ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ବିରୋଧରେ ଲଢ଼ାଇ କରି ଏବଂ ଆପଣାକୁ ସେହି ଲଢ଼ାଇପାଇଁ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ କରି ରଖି ମୁଁ ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୁନରୁଜ୍ଜୀବନ ଅପେକ୍ଷା ଆଦୌ କମ୍ କୌଣସି ଆକାଙ୍କ୍ଷା ନିଜ ମନରେ ପୋଷଣ କରି ନାହିଁ। ଏହା ହୁଏତ କେବଳ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱପ୍ନ ହୋଇପାରେ, ସମୁଦ୍ରର ସାମୁକା ଭିତରେ ରୂପାର ଠାବ କରିବାପରି ଅବାସ୍ତବ ହୋଇପାରେ। ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱପ୍ନଟି ରହିଛି, ମୁଁ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହାକୁ ଆଦୌ ଅବାସ୍ତବ ବୋଲି ଭାବୁନାହିଁ ଏବଂ, ଶ୍ରୀ ରୋମାଁ ରୋଲାଁଙ୍କର ଭାଷାରେ କହିଲେ, ''ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବାରେ ନୁହେଁ, ଅବିରାମଭାବରେ ଲକ୍ଷ୍ୟର ଅନୁଶୀଳନ କରିବାରେ ହିଁ ବିଜୟ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ।''[191]

ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ଓ ଜାତି

ଶରୀରରେ ଗୋଟାଏ କେଉଁଠି କୁତ୍ସିତ ହୋଇ କ'ଣ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି ବୋଲି ଶରୀରକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେବା ଯେତିକି ଭୁଲ, କ୍ଷେତରେ ବାଲୁଙ୍ଗା ରହିଛି ବୋଲି କ୍ଷେତର ଫସଲକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେବା ମଧ୍ୟ ଯେପରି ଭୁଲ, ଅସ୍ପୃଶ୍ୟମାନେ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ଜାତିପ୍ରଥାକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେବା ଠିକ୍ ସେତିକି ଭୁଲ ହେବ। ତେଣୁ, ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା କହିଲେ ଆମେ ଯେପରି ବୁଝୁଛୁ, ସେଇଟିକୁ ହିଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ନଷ୍ଟ କରିଦେବାକୁ ହେବ। ଏକ ଅତିରିକ୍ତତାକୁ ଦୂର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ତାହା ନ ହେଲେ ସମସ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି ହିଁ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବ। ତେଣୁ, ଜାତିପ୍ରଥାରୁ ଯେ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତାର ଉଦ୍‌ଭବ ହୋଇଛି, ସେକଥା ଠିକ୍ ନୁହେଁ; ମାତ୍ର, ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ଭିତରକୁ ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚ ଓ ନୀଚର ଭାବନା ଆସି ପଶି ଯାଇଛି ଓ ତାହାକୁ ଖାଇଯିବାରେ ଲାଗିଛି ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ସେଇଥିରୁ ଆସିଛି। ତେଣୁ, ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କରିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଏହି 'ଉଚ୍ଚ ନୀଚ' ଭେଦ ଉପରେ ହିଁ ଆକ୍ରମଣ କରିବା। ଏହି ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ଦୂର ହୋଇଗଲେ ଜାତିପ୍ରଥା ସ୍ୱୟଂ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇଯିବ; ଅର୍ଥାତ୍, ମୁଁ ଦେଖୁଥିବା ସ୍ୱପ୍ନଟି ଅନୁସାରେ ଏହା ଯଥାର୍ଥ ବର୍ଣ୍ଣ ଧର୍ମରେ ପରିଣତ ହେବ। ସମାଜର ଚାରି ବର୍ଣ୍ଣ ପରସ୍ପରର ଅନୁପୂରକ ହୋଇ ରହିବେ, କେହି କାହାରିଠାରୁ ଉପରେ କିମ୍ବା ତଳେ

ନଥିବ, ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ସମଗ୍ର ଶରୀରଟି ଲାଗି ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଅନ୍ୟଟି ପରି ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇ ରହିଥିବେ।[192]

ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମ ଧର୍ମ

ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମ ଧର୍ମ କହିଲେ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବନ କ୍ଷେତ୍ରଟିକୁ ବୁଝାଏ। ଦିନ ପରେ ଦିନ ସମ୍ପତ୍ତି ଠୁଳ କରିବାର ବିବିଧ ଫନ୍ଦା ବାହାର କରିବାକୁ ଏବଂ ଜୀବିକା ଅର୍ଜନ କରିବାର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପନ୍ଥା ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ପୃଥିବୀରେ ତା'ର ଜନ୍ମ ହୋଇନାହିଁ। ବରଂ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ସେ ଯେପରି ନିଜ ପରମ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ଜାଣିବାରେ ତା' ଶକ୍ତିର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଣୁକୁ କାମରେ ଲଗାଇ ପାରିବ, ମନୁଷ୍ୟ ସେଇଥିଲାଗି ସଂସାରକୁ ଆସିଛି। ତେଣୁ, ଆପଣାର ଉଦର ଭରଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ତା'ଲାଗି ତା'ର ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଧନ୍ଦାଟିକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରି ଦିଆଯାଇଛି। ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମ ଧର୍ମ କହିଲେ କେବଳ ସେତିକି ବୁଝାଏ, ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ କିମ୍ବା ଅଳ୍ପ ଆଦୌ କିଛି ବୁଝାଏ ନାହିଁ।[193]

ତେଣୁ ମୁଁ ବର୍ଣ୍ଣରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ, ଯାହାକି କୌଳିକ ଜୀବିକା ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହିଛି। ଚାରୋଟି ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ଜୀବିକାକୁ ସୂଚାଇ ଦେବା ପାଇଁ ଚାରୋଟି ବର୍ଣ୍ଣର ନିରୂପଣ କରାଯାଇଛି—ଜ୍ଞାନ ପ୍ରଦାନ କରିବା, ଯେଉଁମାନେ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରି ପାରିବେ ନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କର ରକ୍ଷା କରିବା, କୃଷି ତଥା ବାଣିଜ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଏବଂ ଶରୀର ଶ୍ରମ ଦ୍ୱାରା ସେବା କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା। ଏହି ସବୁ ଜୀବିକା ସାଧାରଣଭାବରେ ସମଗ୍ର ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜରେ ରହିଛି, ମାତ୍ର ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମ ଅସ୍ତିତ୍ୱର ବିଧାନ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରି ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ସାମାଜିକ ସମ୍ବନ୍ଧ ଏବଂ ଆଚରଣକୁ ଶୃଙ୍ଖଳିତ କରି ରଖିବାରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କାମରେ ଲଗାଇଛି। ମାଧ୍ୟାକର୍ଷଣ ଶକ୍ତି ଅଛି ବୋଲି ଆମେ ଜାଣିଥାଉ ବା ନ ଜାଣିଥାଉ ପଛକେ, ସେହି ଶକ୍ତି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରି ରହିଛି। ମାତ୍ର, ଯେଉଁ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ସେହି ବିଧାନଟିକୁ ଜାଣିପାରିଲେ, ସେମାନେ ତାହାର ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଏପରି ଘଟଣାମାନ ସମ୍ଭବ କରାଇଲେ, ଯାହାକି ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀକୁ ଚକିତ କରିଦେଇ ପାରିଲା। ଠିକ୍ ସେହିପରି ବର୍ଣ୍ଣର ବିଧାନଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ଏବଂ ତାହାର ପ୍ରୟୋଗ କରି ଧର୍ମ ପୃଥିବୀକୁ ଚକିତ କରିଦେଇଛି। ଯେତେବେଳେ ହିନ୍ଦୁମାନେ ଜଡ଼ତାର କବଳରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଗଲେ, ସେତେବେଳେ ବର୍ଣ୍ଣର ଅପବ୍ୟବହାର ହେଲା ଓ ସେଥିରୁ ଅଗଣିତ ଜାତିମାନଙ୍କର ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ; ଜାତି ଜାତି ମଧ୍ୟରେ ବିବାହ ଓ ଏକତ୍ର-ଭୋଜନର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନେକ ଅନାବଶ୍ୟକ ଓ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ ନିଷେଧକୁ ଆଣି ପୂରାଇ ଦିଆଗଲା। ଏହିସବୁ ନିଷେଧ ସହିତ ବର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାର କୌଣସି ସମ୍ବନ୍ଧ ନାହିଁ। ବିଭିନ୍ନ ଲୋକେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ନିଜ ଭିତରେ ବିବାହ କରି ପାରିବେ ଓ ଏକତ୍ର ଭୋଜନ କରି ପାରିବେ। କେବଳ ଶୁଦ୍ଧତା ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହିସବୁ ନିଷେଧ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପାରେ। ମାତ୍ର, ଜଣେ ଶୂଦ୍ର ବାଳିକାକୁ ବିବାହ କରୁଥିବା ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅଥବା ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବାଳିକାକୁ ବିବାହ କରୁଥିବା ଜଣେ ଶୂଦ୍ର ବର୍ଣ୍ଣର ବିଧାନ ବିରୋଧରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅପରାଧ କରିବ ନାହିଁ।[194]

ଏବେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ କ୍ଷତ୍ରିୟ, ବୈଶ୍ୟ ଓ ଶୂଦ୍ର, ଏମାନେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମାର୍କା ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି। ବର୍ଣ୍ଣ କହିଲେ ମୁଁ ଯାହା ବୁଝେ, ସେଥିରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଚରମ ବିଭ୍ରାନ୍ତି ପଶି ଗଲାଣି ଏବଂ ମୁଁ ଭାବୁଛି, ହିନ୍ଦୁମାନେ ସମସ୍ତେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରବୃତ୍ତଭାବରେ ଆପଣାକୁ ଶୂଦ୍ର ବୋଲି କହିବା ଉଚିତ। ତାହା ହିଁ ବ୍ରାହ୍ମଣତ୍ୱର ସତ୍ୟଟିକୁ ପ୍ରତିପାଦିତ କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣଧର୍ମର ପୁନଃପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଏକମାତ୍ର ପନ୍ଥା ହେବ।[195]

ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ଏହି ପୃଥିବୀରେ କେତେକ ସ୍ୱାଭାବିକ ପ୍ରବୃତ୍ତି ନେଇ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ। ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମା ନେଇ ମଧ୍ୟ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ ଯାହାକୁ ସେ ଅତିକ୍ରମ କରି ପାରେ ନାହିଁ। ଏହିସବୁ ସୀମା ଉପରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାବଧାନତା ସହିତ ଦୃଷ୍ଟି ରଖି ହିଁ ବର୍ଣ୍ଣର ବିଧାନ ବାହାରିଥିଲା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରବୃତ୍ତି ରହିଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ତାହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରମାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରି ଦେଇଥିଲା। ଏହାଦ୍ୱାରା ଯାବତୀୟ ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ପ୍ରତିଯୋଗିତାକୁ ଏଡ଼ି ହେଉଥିଲା। ସୀମାଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣ ଉଚ୍ଚ ଓ ନୀଚର କୌଣସି ଭେଦକୁ ସ୍ୱୀକାର କରୁ ନଥିଲା ; ବରଂ ଏକ ପକ୍ଷରେ, ଏହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟକୁ ତା' ଶ୍ରମର ଫଳ ଭୁଞ୍ଜିବା ବିଷୟରେ ନିର୍ଭର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଉଥିଲା ଏବଂ ଅପର ପକ୍ଷରେ ଏହା ତାକୁ ତା'ର ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ଚାପ ଦେବାରୁ ନିବୃତ୍ତ କରି ରଖୁଥିଲା। ଏହି ମହାନ୍ ବିଧାନଟିର ଅବନତି ଘଟିଛି ଓ ତାହା ବହୁ ବଦନାମ ଅର୍ଜନ କରିଛି। ମାତ୍ର, ମୋ'ର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ଯେ, ଯେତେବେଳେ ଏହି ବିଧାନର ନିହିତାର୍ଥଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରାଯିବ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରାଯିବ, ସେତିକିବେଳେ ଯାଇ ଏକ ଆଦର୍ଶ ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ଆସିପାରିବ।[196]

ଜାତି ଜାତି ମଧ୍ୟରେ ବିବାହ ଓ ଏକତ୍ର ଭୋଜନ

ଜାତି ଜାତି ମଧ୍ୟରେ ବିବାହ ଏବଂ ଏକତ୍ର ଭୋଜନ ବିଷୟରେ ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମରେ କୌଣସି ନିଷେଧ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ସେହି ବିଷୟରେ ବାଧ୍ୟବାଧକତା ମଧ୍ୟ ରହିନାହିଁ। ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି କେଉଁଠାରେ ବିବାହ କରିବ ଅଥବା କାହା ସହିତ ଏକାଠି ଭୋଜନ କରିବ, ସେହି କଥାଟିକୁ ତା'ର ମୁକ୍ତ ଇଚ୍ଛା ଉପରେ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ।[197]

ଜାତି

କେବଳ ଚାରି ଜାତିର ବିଭାଜନକୁ ହିଁ ମୁଁ ମୌଳିକ, ସ୍ୱାଭାବିକ ଏବଂ ଅସଲ ବୋଲି ବିଚାର କରୁଛି। ଅଗଣିତ ଉପଜାତି ରହିବା ଦ୍ୱାରା ବେଳେ ବେଳେ ସୁବିଧା ହୋଇଥାଏ, ମାତ୍ର ଅନେକ ସମୟରେ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଭଳି ବି ହୋଇଥାଏ, ଏଗୁଡ଼ିକ ଯେତେଶୀଘ୍ର ମିଶିମାଶି ଯିବେ। ତାହା ସେତିକି ଅଧିକ ଭଲ ହେବ।[198]

ଆର୍ଥିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କଲେ ଏକଦା ଏହାର ପ୍ରଭୂତ ମୂଲ୍ୟ ରହିଥିଲା। ତାହା ବଂଶାନୁକ୍ରମିକ କୌଶଳଗୁଡ଼ିକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରି ରଖିଥିଲା। ପ୍ରତିଯୋଗିତାକୁ ସୀମା ଭିତରେ ବି ରଖିଥିଲା। ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ବିରୋଧରେ ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ସର୍ବୋତ୍ତମ ପ୍ରତିବିଧାନ ହୋଇ ରହିଥିଲା। ଏବଂ,

ବାଣିଜ୍ୟିକ ସଂଗଠନର ଯାବତୀୟ ସୁବିଧା ଏଥିରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥିଲା। ସେଠାରେ ତାହା କୌଣସି ଦୁଃସାହସିକତା ଅଥବା ଉଦ୍‌ଭାବନକୁ ଉତ୍ସାହ ଦେଉ ନଥିଲେ ମଧ, ଏହା ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ବାଧା ଦେଉଥିଲା ବୋଲି ମଧ ପ୍ରମାଣ ମିଳେ ନାହିଁ।...

ଐତିହାସିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କହିବାକୁ ଗଲେ, ଭାରତୀୟ ସମାଜର ପ୍ରୟୋଗଶାଳାରେ ଜାତିପ୍ରଥାକୁ ମନୁଷ୍ୟର ସାମାଜିକ ଅନୁକୂଳନର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ପ୍ରୟୋଗ ବା ପରୀକ୍ଷା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ। ଯଦି ଆମେ ଏହାକୁ ଏକ ସଫଳ ପ୍ରୟୋଗ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିପାରିବା, ତେବେ ଏକ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତରୂପେ ଆମେ ତାହାକୁ ପୃଥିବୀ ଆଗରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିପାରିବା ; ଲୋଭ ଏବଂ ଆସକ୍ତିରୁ ପୃଥିବୀରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ହୃଦୟହୀନ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଏବଂ ସାମାଜିକ ବିଘଟନ ଲାଗି ରହିଛି, ଆମେ ତା' ବିରୋଧରେ ସର୍ବୋତ୍ତମ ପ୍ରତିକାର ଯୋଗାଇ ଦେଇ ପାରିବା।[199]

ଜାତି ଓ ବର୍ଣ୍ଣ

ମୁଁ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ କହିଛି ଯେ, ଆଧୁନିକ ଅର୍ଥରେ ଜାତି କହିଲେ ଯାହା ବୁଝାଏ, ମୁଁ ସେଥିରେ ଆଦୌ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ନାହିଁ। ଏହାକୁ ଏକ ଅପବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ଅଗ୍ରଗତି ପଥରେ ଏକ ବାଧା ବୋଲି କୁହାଯିବ। ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ କୌଣସି ଅସମାନତାରେ ମଧ ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ନାହିଁ। ଆମେ ସମସ୍ତେ ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସମାନ। ମାତ୍ର, ଏହି ସମାନତା ଶରୀରର ସମାନତା ନୁହେଁ। ଏହା ଆତ୍ମାର ସମାନତା। ତେଣୁ, ଏହା ହେଉଛି ଏକ ମାନସିକ ସ୍ଥିତି। ସ୍ଥୂଳ ଜଗତରେ ଆମେ ବୃହତ୍ ଅସମାନତାମାନ ଦେଖିବାକୁ ପାଉଛୁ ବୋଲି ଆମକୁ ସମାନତା ବିଷୟରେ ଭାବିବାକୁ ଏବଂ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବାକୁ ପଡୁଛି। ଏହି ତଥାକଥିତ ବାହ୍ୟ ଅସମାନତା ମଧରେ ହିଁ ଆମକୁ ସମାନତାର ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆଉ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ଆପଣାକୁ ଅଧିକ ଓ ବଡ଼ ବୋଲି ମନେ କରିବା ହେଉଛି ଈଶ୍ୱର ଓ ମନୁଷ୍ୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ପାପ। ତେଣୁ, ଯେତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜାତି କହିଲେ ସ୍ଥିତିଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝାଉଥିବ, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହାକୁ ଖରାପ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ।[200]

ଜାତିଗତ ଭେଦଭାବ ଆମ ଭିତରେ ଏତେ ଗଭୀରକୁ ଚେର ମଡ଼ାଇ ରହିଛି ଯେ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଭାରତର ମୁସଲମାନ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଓ ଅନ୍ୟ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀମାନଙ୍କ ଭିତରକୁ ମଧ ଅଳ୍ପବହୁତ ପରିମାଣରେ ଶ୍ରେଣୀଗତ ପ୍ରତିବନ୍ଧକମାନ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥାଏ। ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ, ଏହି ଅସୁସ୍ଥତାଟି ସମଗ୍ର ମାନବସମାଜ ଭିତରେ ସାଧାରଣଭାବରେ ରହଛି। ଯଥାର୍ଥ ଅର୍ଥରେ ଧର୍ମର ଅନୁପ୍ରେରଣା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଏହି ବ୍ୟାଧିର ଉନ୍ମୂଳନ ହୋଇ ପାରିବ। କୌଣସି ଧର୍ମର ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଏହିସବୁ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଓ ଭେଦଭାବ ଲାଗି ସମର୍ଥନ ଦିଆଯାଇଛି ବୋଲି ମୋ'ଆଖିରେ କେବେ ପଡ଼ି ନାହିଁ।

ଧର୍ମର ଦୃଷ୍ଟିରେ ସବୁ ମଣିଷ ସମାନ। ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ପାଖରେ ବିଦ୍ୟା, ବୁଦ୍ଧି କିମ୍ବା ଧନ ରହିଛି ବୋଲି ଯେ ସେ ସେହି କାରଣରୁ ସେସବୁ ନଥିବା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିଜକୁ ବଡ଼ ଓ ଅଧିକ ବୋଲି ଦାବି କରିବ, ସେକଥା ମୋଟେ ନୁହେଁ। ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯଥାର୍ଥ

ଧର୍ମ ମାର୍ଗର ଶୁଦ୍ଧକାରୀ ସାରସତ୍ୟ ଏବଂ ଶୃଙ୍ଖଳା ଦ୍ୱାରା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ପବିତ୍ର ହୋଇ ରହିଥିବ, ତେବେ ସେ ତାହାରି ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଳ୍ପ ରହିଛି, ଆପଣାର ସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକତ୍ର ଉପଭୋଗ କରିବା ଲାଗି ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବ । ସେ କଥାଟି ସେହିପରି ହୋଇଥିବାରୁ, ବର୍ତ୍ତମାନର ଅଧଃପତିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଆମେ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତଭାବରେ ଅତିଶୂଦ୍ର ହୋଇଯିବା ବୋଲି ଆମର ଧର୍ମ ଆମଠାରୁ ଅବଶ୍ୟ ଦାବି କରୁଛି ।

ଆମେ ନିଜକୁ ଆମ ଧନର ମାଲିକ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଟ୍ରଷ୍ଟି ବୋଲି ଭାବିବା ଓ ତାହାକୁ ସମାଜର ସେବାରେ ହିଁ ବ୍ୟବହାର କରିବା ; ସେହି ସେବାରେ ପ୍ରତିବଦଳରେ ନ୍ୟାୟତଃ ଆମର ଯେତିକି ପ୍ରାପ୍ୟ, ଆମେ ତାହାଠାରୁ ନିଜ ପାଇଁ କଦାପି ଅଧିକ ଗ୍ରହଣ କରିବା ନାହିଁ । ଏହିଭଳି ଏକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ କେହି ଦରିଦ୍ର ରହିବେ ନାହିଁ କିମ୍ବା କେହି ଧନୀ ରହିବେନାହିଁ । ସକଳ ଧର୍ମକୁ ସମାନ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖାଯିବ । ଧର୍ମ, ଜାତି ବା ଆର୍ଥିକ ଅଭିଯୋଗ ହେତୁ ଯେଉଁସବୁ କଳହର ସୃଷ୍ଟି ହେବ, ସେଗୁଡ଼ିକ କଦାପି ଆଉ ପୃଥିବୀ ପୃଷ୍ଠର ଶାନ୍ତିକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ।[201]

5. ଅହିଂସା

21. ଅହିଂସାର ସନ୍ଦେଶ

ଆମ ଜୀବଜାତିର ବିଧାନ

ମୁଁ କେବଳ ସ୍ୱପ୍ନ ହିଁ ଦେଖେ ନାହିଁ। ମୁଁ ନିଜକୁ ଜଣେ ବ୍ୟବହାରିକ ବୋଧସମ୍ପନ୍ନ ଆଦର୍ଶବାଦୀ ବୋଲି ଦାବି କରୁଛି। ଅହିଂସାର ଧର୍ମ କେବଳ ଋଷିମୁନିଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୁହେଁ। ଏହା ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ। ଅହିଂସା ହେଉଛି ମନୁଷ୍ୟ ହିସାବରେ ଆମ ଜୀବଜାତିର ବିଧାନ, ଠିକ୍ ଯେପରି ହିଂସା ଇତର ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର ବିଧାନ। ଇତର ପ୍ରାଣୀ ଭିତରେ ଆତ୍ମା ସୁପ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ଥାଏ ଏବଂ ସେ ଶାରୀରିକ ବଳ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କୌଣସି ବିଧାନ ଜାଣେ ନାହିଁ। ମନୁଷ୍ୟର ସମ୍ମାନିତ ସ୍ତରଟି ହିଁ ତା'ଠାରୁ ଏକ ଉଚ୍ଚତର ବିଧାନର ଆନୁଗତ୍ୟ ଦାବି କରିଥାଏ, ଆତ୍ମାର ବଳ ପାଖରେ ଆନୁଗତ୍ୟ ଦାବି କରିଥାଏ।...

ଚାରିପାଖରେ ହିଂସା ପ୍ରବଳ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଯେଉଁ ଋଷିମାନେ ଅହିଂସାର ବିଧାନକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲେ, ସେମାନେ ନିଉଟନ୍‌ଙ୍କଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ପ୍ରତିଭାସମ୍ପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ। ସେମାନେ ୱେଲିଙ୍ଗଟନ୍‌ଙ୍କଠାରୁ ଆହୁରି ବଡ଼ ଯୋଦ୍ଧା ଥିଲେ। ସେମାନେ ସ୍ୱୟଂ ଅସ୍ତ୍ରର ବ୍ୟବହାର ଜାଣିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ିକର ନିରର୍ଥକତାକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିଥିଲେ ଏବଂ, ହିଂସାର ମାର୍ଗରେ ନୁହେଁ, ଅହିଂସାର ମାର୍ଗରେ ହିଁ ପୃଥିବୀର ମୁକ୍ତି ନିହିତ ରହିଛି ବୋଲି ଏକ କ୍ଳାନ୍ତ ପୃଥିବୀକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ।[1]

ମୋ' ଅହିଂସା

ମୁଁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ମାର୍ଗକୁ—ଅହିଂସାର ମାର୍ଗକୁ ହିଁ ଜାଣିଛି। ହିଂସାର ମାର୍ଗ ମୋ' ପ୍ରକୃତିର ହିଁ ବିରୋଧୀ। ହିଂସାର ଉଦ୍ରେକ କରି ଆଣିବା ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ଶକ୍ତିର ଅନୁଶୀଳନ କରିବାକୁ ମୁଁ ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା କରେ ନାହିଁ।... ମୁଁ ଏହି ବିଶ୍ୱାସଟିରୁ ସତ ବଳ ଲାଭ କରେ ଯେ ଈଶ୍ୱର ହିଁ ସହାୟହୀନର ସହାୟ ହୁଅନ୍ତି, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କରି କୃପାର ହାତରେ ଆପଣାକୁ ସମର୍ପଣ କରିଦେଇ ପାରିଲେ ହିଁ ସେ ତାକୁ ବଳ ଦେବାକୁ ଆସନ୍ତି। କେବଳ ସେହି ବିଶ୍ୱାସଟି ରହିଥିବାରୁ ହିଁ ମୁଁ ଏପରି ଏକ ଆଶା ମଧ୍ୟ ପୋଷଣ କରିଛି ଯେ ସେ ମୋତେ ଦିନେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ପଥ ଦେଖାଇବେ, ଯାହାକୁ ଅନୁସରଣ କରିବା ସକାଶେ ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସର ସହିତ

ଲୋକମାନଙ୍କୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇ ପାରିବି ।[2]

ମୁଁ ମୋ' ଜୀବନଯାକ ବାଜି ବସାଇ ଆସିଛି । ସତ୍ୟର ଆବିଷ୍କାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ମୋ'ର ପ୍ରବଳ ବାସନାରେ ଏବଂ ଅବିରାମଭାବରେ ଅହିଂସା ଉପରେ ରହିଥିବା ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ଅନୁସାରେ ହିଁ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାରେ ମୁଁ କୌଣସି ବାଜି ବସାଇବାକୁ ଅତି ବଡ଼ ବୋଲି ଗଣନା କରି ନାହିଁ । ଏପରି କରିବାରେ ଯଦି ମୁଁ କୌଣସି ଭୁଲ୍ କରିଥାଏ, ତେବେ ସେଥିରେ ଯେକୌଣସି ଯୁଗ ତଥା ଯେକୌଣସି ଦେଶର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟତାସମ୍ପନ୍ନ ବୈଜ୍ଞାନିକଙ୍କୁ ହିଁ ମୁଁ ମୋ'ର ସହଚାରୀରୂପେ ଲାଭ କରିଛି ।[3]

ମୋ' ପତ୍ନୀଙ୍କଠାରୁ ମୁଁ ଅହିଂସାର ଶିକ୍ଷାକୁ ଲାଭ କରିଥିଲି । ସେତେବେଳେ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ସେ ମୋ'ର ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତୁ ବୋଲି ବାଧ କରୁଥିଲି । ଏକ ପକ୍ଷରେ ମୋ'ର ସେହି ବାଧ କରିବାର ବିରୋଧରେ ତାଙ୍କର ସଂକଳ୍ପଯୁକ୍ତ ପ୍ରତିରୋଧ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋ'ର ନିର୍ବୋଧତାକୁ ସହ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କର ନୀରବ ଆତ୍ମସମର୍ପଣ—ଶେଷରେ ମୋତେ ଲଜ୍ଜିତ କରି ପକାଇଥିଲା ଏବଂ, ତାଙ୍କ ଉପରେ ଶାସନ କରିବା ଲାଗି ଯେ ମୋ'ର ଜନ୍ମ ହୋଇଛି, ସେପରି ଭାବିବାରେ ନିହିତ ରହିଥିବା ମୋ'ର ନିର୍ବୋଧତାକୁ ଦୂର କରି ଦେଇଥିଲା । ପରିଶେଷରେ ସିଏ ଅହିଂସାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋ'ର ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ହୋଇ ରହିଲେ ।[4]

ମୋ'ର ଜୀବନରେ ମୋତେ ବାଟ ଦେଖାଇ ନେଇ ଯାଇଥିବା ଏହି ନୀତିଟି ନିଷ୍କ୍ରିୟ ହୋଇ ରହିବାର ଏକ ନୀତି ନୁହେଁ, ଏହା ଉଚ୍ଚତମ କ୍ରିୟାଶୀଳତାର ନୀତି ।[5]

ମୁଁ ମୋ' ଜୀବନରେ ଅହିଂସା କୌଣସି ବୀରୋଚିତ ଏବଂ ପ୍ରାମାଣ୍ୟ ପରିଚୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିପାରିଛି ବୋଲି କୌଣସି ବିଶ୍ୱାସ ପୋଷଣ କରି ମୁଁ କଦାପି ନିଜର ତୋଷାମଦ କରିବି ନାହିଁ । ମୋ'ର ବନ୍ଧୁମାନେ ମଧ ସେହିପରି ଏକ ବିଶ୍ୱାସ ରଖନ୍ତୁ ବୋଲି ମୁଁ କଦାପି ଇଚ୍ଛା କରିବି ନାହିଁ । ମୁଁ କେବଳ ଏତିକି ଦାବି କରିପାରିବି ଯେ, ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଅଟକି ନଯାଇ ମଧ ମୁଁ ସେହି ଦିଗରେ ଯାତ୍ରା କରିବାରେ ଲାଗିଛି ।[6]

ଅହିଂସାର ପ୍ରକୃତି

(1) ଅହିଂସା ହେଉଛି ମନୁଷ୍ୟ-ଜାତିର ହିଁ ଏକ ବିଧାନ ଏବଂ ପଶୁବଳୀଠାରୁ ଅନନ୍ତ ଗୁଣରେ ଏବଂ ବୃହତ୍ତର ଓ ଉଚ୍ଚତର ବିଧାନ ।

(2) ଅନ୍ତିମ ନ୍ୟାୟଟି ଅନୁସାରେ, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ପ୍ରେମ ରୂପ ଭଗବାନଙ୍କଠାରେ କୌଣସି ବିଶ୍ୱାସ ନଥାଏ, ସେମାନେ କଦାପି ସେହି ବିଧାନଟିର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ।

(3) ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆତ୍ମସମ୍ମାନ ଏବଂ ସମ୍ମାନବୋଧକୁ ଅହିଂସା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତମ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ; ମାତ୍ର, ଭୂମି ଅଥବା ଜଙ୍ଗମ ଧନସମ୍ପତ୍ତିର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ସର୍ବଦା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇ ପାରେ ନାହିଁ । ତଥାପି, ନିୟମିତଭାବରେ ଅହିଂସାର ଅଭ୍ୟାସ କଲେ ସେଗୁଡ଼ିକର ରକ୍ଷା ଲାଗି ସଶସ୍ତ୍ର ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରି ରଖିବା ଅପେକ୍ଷା ଅହିଂସା ନିଜକୁ ଏକ ଅଧିକ ନିର୍ଭରଶୀଳ ରକ୍ଷାପ୍ରାଚୀର ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ କରିଥାଏ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକଭାବରେ

ଅହିଂସା ଅଧର୍ମ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ଯାବତୀୟ ଲାଭ ଏବଂ ଯାବତୀୟ ଅନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରେ ନାହିଁ।

(4) ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଅଥବା ଯେଉଁ ଜାତିମାନେ ଅହିଂସାର ଆଚରଣ କରିବେ, ସେମାନେ (ଜାତିମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଶେଷ ବ୍ୟକ୍ତିଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) କେବଳ ନିଜର ସମ୍ମାନ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ସବୁକିଛିକୁ ବଳି ଦେବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ। ତେଣୁ, ଅନ୍ୟ ଜାତିମାନଙ୍କର ଦେଶକୁ ନିଜର ଅଧିକାରରେ ରଖିବା ଅର୍ଥାତ୍ ଆପଣାର ରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ସ୍ପଷ୍ଟତଃ ବଳର ଆଧାର ଉପରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ଆଧୁନିକ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦର ଅହିଂସା ସହିତ ଆଦୌ କୌଣସି ସଙ୍ଗତି ରହି ନ ପାରେ।

(5) ଅହିଂସା ଏଭଳି ଏକ ଶକ୍ତି, ଯାହାକୁ କି ସମାନଭାବରେ ସମସ୍ତେ —ପିଲା, ଯୁବକ-ଯୁବତୀ ତଥା ବୟସ୍କ ଲୋକମାନେ ପ୍ରୟୋଗ କରି ପାରିବେ। ସେଥିପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର କେବଳ ପ୍ରେମର ଭଗବାନଙ୍କ ଉପରେ ଏବଂ ତେଣୁ ସମଗ୍ର ମାନବସମାଜ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥିବା ଉଚିତ। ଯେତେବେଳେ ଆମେ ଅହିଂସାକୁ ଜୀବନର ଏକ ବିଧାନରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିନେବା, ସେତେବେଳେ ଏହା ଆମର ସମୁଦାୟ ଜୀବନଟିକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ପାରୁଥିବା ଉଚିତ ଓ କେବଳ କେତୋଟି ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟରେ ହିଁ ତାହାର ପ୍ରୟୋଗ ନ ହେଉଥିବା ଉଚିତ।

(6) ଏପରି ମନେ କରିବା ଏକାନ୍ତ ଭୁଲ୍ ଯେ, ଏହି ବିଧାନଟି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉପାଦେୟ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ ଏହାକୁ ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟମାନେ କଦାପି ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ।[7]

କାରଣ, ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସାର ମାର୍ଗ ହେଉଛି ଖଣ୍ଡାର ଧାରପରି ତୀକ୍ଷ୍ଣ। ଏହାର ଆଚରଣ ଆମର ଦୈନନ୍ଦିନ ଖାଦ୍ୟ ଗ୍ରହଣଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଅଧିକ। ଉଚିତ ପରିମାଣରେ ଖାଦ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଶରୀର ସମର୍ଥ ହୋଇ ରହେ ; ଉଚିତଭାବରେ ଆଚରଣ କରିପାରିଲେ ଆତ୍ମା ସମର୍ଥ ହୋଇ ରହିଥାଏ। ଶରୀର ପାଇଁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଉଥିବା ଖାଦ୍ୟକୁ ପରିମିତ ପରିମାଣରେ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟମାନଙ୍କରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ ; ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଖାଦ୍ୟରୂପୀ ଅହିଂସାକୁ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ। ଏଥିରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିତୃପ୍ତି ବୋଲି କିଛି ହେଲେ ନ ଥାଏ। ମୁଁ ଯେ ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟିର ଅନୁଗମନ କରୁଛି, ମୋତେ ସେହି ବିଷୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସଚେତନ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼େ ଏହି ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଆପଣାକୁ ନିରନ୍ତର ପରୀକ୍ଷା ମଧ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼େ।

ପରିବର୍ତ୍ତନହୀନ ଜୀବନ ଧର୍ମ

ଅହିଂସାର ପଥରେ ସର୍ବପ୍ରଥମ ପଦକ୍ଷେପଟି ହେଉଛି ଯେ, ଆମେ ଆମର ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ଏବଂ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ସତ୍ୟବାଦିତା, ବିନମ୍ରତା, ସହନଶୀଳତା ଏବଂ ପ୍ରେମଶୀଳ ଦୟାଭାବର ଅବଶ୍ୟ ଅନୁଶୀଳନ କରୁଥିବା। ସାଧୁତା ହିଁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ନୀତି ବୋଲି କଥିତ ରହିଛି। ମାତ୍ର, ଅହିଂସାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟି ଅନୁସାରେ ଏହାକୁ କେବଳ ଏକ ନୀତି ବୋଲି କୁହା ଯିବ ନାହିଁ। ନୀତି ତ ବଦଳି ବି ଯାଇପାରେ, ଏବଂ ବଦଳି ଯାଏ। ମାତ୍ର ଅହିଂସା ହେଉଛି ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତନହୀନ

ଜୀବନ ଧର୍ମ। ଚାରିପାଖରେ ହିଂସାର ଝଡ଼ ବହୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତୁମକୁ ଅହିଂସାର ଅନୁଗମନ କରିବାକୁ ପଡ଼େ। ଜଣେ ଅହିଂସ ବ୍ୟକ୍ତି ପକ୍ଷରେ ଅହିଂସାର ଆଚରଣ ଆଦୌ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ କଥା ନୁହେଁ। ବସ୍ତୁତଃ, ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଆଦୌ ଅହିଂସା କି ନୁହେଁ, ସେକଥା କହିବା ବେଶ୍ କଷ୍ଟକର। ମାତ୍ର, ଯେତେବେଳେ ଅହିଂସାକୁ ହିଂସାର ମୁକାବିଲା କରି ଛିଡ଼ା ହେବାକୁ ପଡ଼େ, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିହୁଏ। ସଦା ଜାଗ୍ରତ, ସଦା ସଚେତନ ଏବଂ ସଦା ଉଦ୍ୟମଶୀଳ ନହେଲେ ତାହା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ।[8]

ଅହିଂସା ହିଁ ଏକମାତ୍ର ବିଧାନସମ୍ମତ ପଥ। ମନୁଷ୍ୟ ଯେଉଁ ଆଇନ୍ ତିଆରି କରିଛି, ତାହା ବଳରେ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ପ୍ରକୃତି ମନୁଷ୍ୟ ପାଇଁ ଯେଉଁ ବିଧାନଟିକୁ ତିଆରି କରିଛି, ସେହି ଅନୁସାରେ ବିଚାର କଲେ, ହିଂସାକୁ କଦାପି ଏକ ବିଧାନ ବୋଲି କୁହା ଯିବ ନାହିଁ।[9]

ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ବିଶ୍ୱାସ

ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ଏକ ସଚଳ ବିଶ୍ୱାସ ବ୍ୟତୀତ ଅହିଂସାରେ ଏକ ସଚଳ ବିଶ୍ୱାସ ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ। ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଶକ୍ତି ଏବଂ କରୁଣା ବ୍ୟତୀତ ଜଣେ ଅହିଂସ ବ୍ୟକ୍ତି କିଛି କରି ପାରିବ ନାହିଁ। ସେଇଟି ନଥିଲେ ସେ କଦାପି କ୍ରୋଧ, ଭୟ ଓ ପ୍ରତିଶୋଧପରାୟଣତାରୁ ମୁକ୍ତ ରହି ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରିବାର ସାହସକୁ ଅର୍ଜନ କରି ପାରିବ ନାହିଁ। ଈଶ୍ୱର ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ହୃଦୟରେ ଆସୀନ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ତେଣୁ ତାଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତିରେ ଭୟର ଆଦୌ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ବୋଲି ଏକ ବିଶ୍ୱାସରୁ ହିଁ ଏଭଳି ସାହସ ଜନ୍ମଲାଭ କରିଥାଏ। ଈଶ୍ୱର ସର୍ବତ୍ର ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ଜାଣିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଆମର ପ୍ରତିପକ୍ଷୀ ବୋଲି କୁହା ଯାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଲାଗି ସମ୍ମାନ ରଖିବା।...[10]

ଅହିଂସା ହେଉଛି ସେହି ଉଚ୍ଚତମ ବିଶ୍ୱବ୍ୟବସ୍ଥାର ଏକ କ୍ରିୟାଶୀଳ ଶକ୍ତି। ଏହା ହେଉଛି ଆତ୍ମାର ଶକ୍ତି, ଆମ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଈଶ୍ୱର ସତ୍ତାର ଶକ୍ତି। ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ମନୁଷ୍ୟ ସେହି ସାରସତ୍ୟକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ପାରିବ ନାହିଁ—ସିଏ ତାହାର ସମଗ୍ର ଦୀପ୍ତିକୁ ସହ୍ୟ କରି ପାରିବ ନାହିଁ; ଏବଂ ତାହାର କେବଳ ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ରାଦପି କ୍ଷୁଦ୍ରାଂଶ, ଯେତେବେଳେ ତାହା ଆମ ଭିତରେ କ୍ରିୟାଶୀଳ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ, ସେତିକି ମଧ୍ୟ କେତେ କେତେ ବିସ୍ମୟକୁ ସଂଘଟିତ କରାଇ ପାରିବ।

ଆକାଶଲୋକର ସୂର୍ଯ୍ୟ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱଭୁବନକୁ ଆପଣାର ଜୀବନ-ଦାୟୀ ଉଷ୍ମତାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ରଖିଛି। ମାତ୍ର ଯଦି ଆମେ ତାହାର ଅତି ନିକଟକୁ ଯିବା, ତେବେ ସେହି ଉତ୍ତାପ ଆମକୁ ଦହନ କରି ଭସ୍ମରେ ପରିଣତ କରିଦେବ। ଈଶ୍ୱରସତ୍ତାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଠିକ୍ ତାହା ହିଁ ହୋଇଥାଏ। ଆମେ ଯେତିକି ପରିମାଣରେ ଅହିଂସ ହୋଇପାରୁ, କେବଳ ସେତିକି ପରିମାଣରେ ହିଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ସଦୃଶ୍ୟ ହୋଇପାରୁ; ମାତ୍ର କଦାପି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଈଶ୍ୱର ହୋଇ ପାରିବା ନାହିଁ।[11]

ସତ କଥାଟି ହେଉଛି ଯେ ଅହିଂସା ହିଂସା ପରି ଏକା ପ୍ରଣାଳୀରେ ଆଦୌ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ନାହିଁ। ତାହା ଠିକ୍ ବିପରୀତ ପ୍ରଣାଳୀରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ। ଅସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ସଜ୍ଜିତ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ

ସ୍ୱଭାବତଃ ତା'ର ଅସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଥାଏ । ମାତ୍ର, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଜାଣି ଶୁଣି ଅସ୍ତ୍ରକୁ ବର୍ଜନ କରିଛି, ସିଏ ସେହି ପରମ ଅଦୃଶ୍ୟ ଶକ୍ତି ଉପରେ ଭରସା ରଖିଥାଏ । ସେହି ଶକ୍ତିକୁ କବିମାନେ ଈଶ୍ୱର ବୋଲି କହିଛନ୍ତି, ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ପରମ ଅଜ୍ଞାତ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ମାତ୍ର, ଯିଏ ଅଜ୍ଞାତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସିଏ ଯେ ଆଦୌ କେଉଁଠି ହେଲେ ନଥିବେ, ତାହା ପ୍ରୟୋଜନତଃ ଆଦୌ ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ଜ୍ଞାତ ଓ ଅଜ୍ଞାତ ଯାବତୀୟ ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଈଶ୍ୱର ହେଉଛନ୍ତି ପରମ ଶକ୍ତି । ସେହି ପରମ ଶକ୍ତି ଉପରେ ଆସ୍ଥା ରଖି ନଥିବା ଅହିଂସା ହେଉଛି କେବଳ ଏକ ସାମର୍ଥ୍ୟହୀନ ବସ୍ତୁ, ଯାହାକୁ କି ଧୂଳିରେ ଫିଙ୍ଗି ଦେବାକୁ ହେବ ।[12]

ନିଜ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ନିରନ୍ତର ଉପସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ସଦା ସଚେତନତା—ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ତାହା ହିଁ ସର୍ବପ୍ରଥମ ଆବଶ୍ୟକତା ।[13]

ଧର୍ମୀୟ ଭୂମି

ମୁଁ ଆପଣାକୁ ହିନ୍ଦୁ ବୋଲି ଦାବି ଯେ କରୁଛି, ତାହାକୁ କେତେ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ଦେଉଛନ୍ତି, କାରଣ ମୁଁ ଅହିଂସାର ଅତି ଚରମ ଆକାରରେ ତାହାକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଛି ଓ ତାହାର ଅଭ୍ୟାସ କରୁଛି । ସେମାନେ ମୋତେ ଛଦ୍ମବେଶ ପିନ୍ଧିଥିବା ଜଣେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି । ଏପରିକି, ମୋତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗମ୍ଭୀରଭାବରେ ଏ କଥା ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଗୀତାରେ ବିଶୁଦ୍ଧ ଅହିଂସାର ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଇଛି ବୋଲି କହିବା ଦ୍ୱାରା ମୁଁ ସେହି ବୃହତ୍ କାବ୍ୟଟିର ଅର୍ଥକୁ ବିକୃତ କରି ପକାଉଛି । ମୋ'ର କେତେଜଣ ହିନ୍ଦୁ ମିତ୍ର ମୋତେ କହୁଛନ୍ତି ଯେ, କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଗୀତାରେ ହତ୍ୟା କରିବାକୁ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ଏହି ସେଦିନ ଜଣେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜ୍ଞାନୀ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ଘୃଣାର ସହିତ ଗୀତାର ମୁଁ କରିଥିବା ଅର୍ଥକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି କହିଲେ ଯେ, ଗୀତାଗ୍ରନ୍ଥରେ ମନ୍ଦ ଓ ଭଲ ମଧ୍ୟରେ ଲାଗି ଆସିଥିବା ସେହି ଚିରନ୍ତନ ସମରର କଥାକୁ ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ତାହା ଆମକୁ ଅକୁଣ୍ଠିତ ତଥା ନିର୍ମମଭାବରେ ମନ୍ଦକୁ ମୂଳୋତ୍ପାଟିତ କରିଦେବାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିଷୟରେ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଉଛି ବୋଲି ଗୀତାର କେତେକ ଟୀକାକାର ଯେଉଁ ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛନ୍ତି, ତାହାର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ନାହିଁ ବା ସମର୍ଥନ ନାହିଁ ।

ଅହିଂସାର ବିରୋଧରେ ଏହିସବୁ ମତକୁ ମୁଁ ବିସ୍ତାରିତଭାବରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରୁଛି, କାରଣ, ମୁଁ ଦେଇଥିବା ସମାଧାନଟିକୁ ବୁଝିବାକୁ ହେଲେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଭଲ କରି ବୁଝିଥିବା ଉଚିତ ।...

ଆଦୌ କୌଣସି କଥା ବିଚାରକୁ ନନେଇ ମୋତେ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯିବା ଉଚିତ । ମୋ'ର ଧର୍ମ ହେଉଛି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ମୋ'ର ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ଓ ମୋ' ଭିତରର ଏକ ବ୍ୟାପାର । ଯଦି ମୁଁ ଜଣେ ହିନ୍ଦୁ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ହିନ୍ଦୁ ସମୂହଟିର ସମସ୍ତେ ମୋତେ ବର୍ଜନ କଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ମୁଁ ହିନ୍ଦୁ ହୋଇ ଅବଶ୍ୟ ରହିବି । ଏବଂ, ମୋ'ର ଏହି ମତକୁ ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିବି ଯେ, ଅହିଂସା ହେଉଛି ସକଳ ଧର୍ମର ଅସଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।[14]

ଅହିଂସାର ଶିକ୍ଷାଟି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମରେ ରହିଛି, ତଥାପି ମୁଁ ବିଶେଷ ଆନନ୍ଦର ସହିତ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଯେ, ସମ୍ଭବତଃ ଏଠାରେ ଏହି ଭାରତବର୍ଷରେ ହିଁ ଅହିଂସାର ପ୍ରୟୋଗକୁ ଏକ ବିଜ୍ଞାନର

ପରିଣତ କରାଯାଇ ପାରିଛି । ସେମାନଙ୍କର ମହାନ୍ ଉତ୍ସର୍ଗ ଦ୍ୱାରା ହିମାଳୟର ତୁଷାରମୟ ଶୁଭ୍ରତା ପବିତ୍ରତା ଧାରଣ କଲା ବୋଲି କବିମାନେ ଅନୁଭବ କଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଗଣିତ ମନୀଷୀ ଏଠାରେ ତପଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାରେ ହିଁ ଜୀବନକୁ ବଳି ଦେଇଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ଅହିଂସାକୁ ନେଇ କରା ଯାଇଥିବା ଏହି ଯାବତୀୟ ପ୍ରୟୋଗ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରାୟ ମୃତବତ୍ ହୋଇ ରହିଛି । କ୍ରୋଧକୁ ପ୍ରେମ ଦ୍ୱାରା ଏବଂ ହିଂସାକୁ ଅହିଂସା ଦ୍ୱାରା ଜବାବ ଦେବାର ସେହି ଶାଶ୍ୱତ ବିଧାନଟିକୁ ପୁନରୁଜ୍ଜୀବିତ କରିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି ଏବଂ, ରାଜା ଜନକ ଓ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଏହି ଦେଶ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କେଉଁଠାରେ ଏହା ଅଧିକ ସାର୍ଥକଭାବରେ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିବ ?[15]

ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ଅସାଧାରଣ ଅବଦାନ

ଅହିଂସାର କଥା ସବୁ ଧର୍ମରେ ଅଛି ସତ, ମାତ୍ର ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମରେ ତାହା ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଲାଭ କରିଛି ଏବଂ ସର୍ବୋତ୍ତମଭାବରେ ତାହାର ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଛି । (ଜୈନ ଧର୍ମ ଏବଂ ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମକୁ ମୁଁ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମଠାରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବୋଲି ଦେଖୁ ନାହିଁ ।)

କେବଳ ସକଳ ମାନବଜୀବନକୁ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଜୀବନ ଧାରଣ କରି ରହିଥିବା ସକଳ ସତ୍ତାର ଏକତ୍ୱରେ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ବିଶ୍ୱାସ କରେ । ମୋ' ମତରେ, ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମରେ ଗୋପୂଜାର ଯେଉଁ ରୀତିଟି ରହିଛି, ଲୋକୋପକାରବାଦର ବିବର୍ତ୍ତନରେ ତାହା ହେଉଛି ସେହି ଧର୍ମର ଏକ ଅସାଧାରଣ ଅବଦାନ । ସକଳ ଜୀବନର ଐକ୍ୟ ଏବଂ ତେଣୁ ସକଳ ଜୀବନର ପବିତ୍ରତା ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସଟିକୁ ଏହା ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହାରିକଭାବରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଛି । ପୁନର୍ବାର ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ମହାନ୍ ରୀତିଟି ମଧ୍ୟ ସେହି ବିଶ୍ୱାସର ଗୋଟିଏ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପରିଣାମ । ସର୍ବଶେଷରେ, ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମ ଧର୍ମର ଆବିଷ୍କାରକୁ ବି ସତ୍ୟ ଲାଗି ସେହି ଅବିରାମ ଅନ୍ୱେଷଣର ହିଁ ଏକ ମହିମାମୟ ପରିଣାମ ବୋଲି କୁହାଯିବ ।[16]

ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର କେଉଁଠାରୁ ମୁଁ ଅହିଂସାକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିଛି ବୋଲି ମୋତେ ପଚରା ଯାଇଛି । ଅହିଂସା ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମରେ ଅଛି, ଏହା ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମରେ ଏବଂ ଇସ୍‌ଲାମରେ ରହିଛି । ତୁମେ ମୋ' ସହିତ ଏକମତ ହୁଅ ବା ନହୁଅ, ମୋ' ମତରେ ସତ୍ୟକୁ ମୁଁ ଯେପରି ଦେଖୁଛି ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି, ତାହାକୁ ପ୍ରଚାର କରିବା ହେଉଛି ମୋ'ର ପରମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଏବଂ, ଅହିଂସା ଯେ କେବେହେଲେ କାହାକୁ ଭୀରୁ କରି ପକାଇ ନାହିଁ, ମୋ'ର ସେ ବିଷୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।[17]

କୋରାନ୍ ଓ ଅହିଂସା

ପବିତ୍ର କୋରାନ୍ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଲାଗି ଯଥେଷ୍ଟ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ରହିଛି ବୋଲି ହରିସାହେବ ମୋତେ ନିର୍ଭର ଜବାବ ଦେଇ କହିଛନ୍ତି । କୋରାନ୍‌ର ଏହି ଅର୍ଥଟି ସହିତ ସେ ଏକମତ ହୋଇଛନ୍ତି ଯେ, କେତେକ ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିସ୍ଥିତିରେ ହିଂସା ଲାଗି ଅନୁମତି ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ହିଂସା ଅପେକ୍ଷା ଆତ୍ମସଂଯମ ହିଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଅଧିକ ପ୍ରିୟ ଏବଂ ତାହା ହିଁ ପ୍ରେମର ବିଧାନ । ତାହା ହିଁ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ । ହିଂସା ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଦୁର୍ବଳତାକୁ ହିଁ ଅନୁମୋଦନ ପ୍ରଦାନ

କରିଥାଏ, ମାତ୍ର ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ହେଉଛି ଯଥାର୍ଥ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଏପରିକି, ବ୍ୟବହାରିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କଲେ ମଧ, ହିଂସା ଯେ ଆଦୌ କିଛି ସୁଫଳ ଫଳାଏ ନାହିଁ ଓ ବରଂ କେବଳ ଅପରିମିତ ଅନିଷ୍ଟ ହିଁ ଘଟାଏ, ଏହି କଥାଟିକୁ ବୁଝିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜ ।[18]

ମୋ'ର କେତେଜଣ ମୁସଲମାନ ବନ୍ଧୁ ମୋତେ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ମୁସଲମାନମାନେ କଦାପି ଅବିମିଶ୍ରିତ ଅହିଂସାକୁ ସମର୍ଥନ କରିବେ ନାହିଁ । ସେମାନେ କହନ୍ତି ଯେ, ସେମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିଂସା ଅହିଂସା ଭଳି ସମାନଭାବରେ ବିଧାନସମ୍ମତ ଓ ଆବଶ୍ୟକ । କେତେବେଳେ କେଉଁଟି ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ, ତାହା ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ହିଁ ନିର୍ଭର କରିବ । ଦୁଇଟି ଯାକର ବୈଧତାକୁ ପ୍ରମାଣ କରିବା ଲାଗି କୋରାନ୍‌ରୁ ସମର୍ଥନ ଆଣିବାର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ପୃଥିବୀ ସେହି ସୁପରିଚିତ ମାର୍ଗଟିରେ ଯାତ୍ରା କରି ଆସିଛି । ପୃଥିବୀରେ ଅବିମିଶ୍ରିତ ହିଂସା ବୋଲି ଆଦୌ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ମୁଁ ଅନେକ ମୁସଲମାନ ବନ୍ଧୁଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିଛି ଯେ, କୋରାନ୍ ପ୍ରକୃତରେ ଅହିଂସାର ବ୍ୟବହାର ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଛି, ତାହା ପ୍ରତିଶୋଧଠାରୁ ସହିଷ୍ଣୁତାକୁ ଉଚ୍ଚତର ସ୍ତରର ବୋଲି କହିଛି । ଇସ୍‌ଲାମ ଶବ୍ଦଟିର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଶାନ୍ତି, ଏବଂ ତାହା ହେଉଛି ଅହିଂସା । ବାଦ୍‌ଶା ଖାଁଙ୍କ ପରି ଆପଣାର ନମାଜ ଓ ରାମଜାନ୍‌କୁ କେବେହେଲେ ଛାଡୁ ନଥିବା ଜଣେ ନିଷ୍ଠାପର ମୁସଲମାନ ଆପଣାର ଜୀବନଧର୍ମରୂପେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଅହିଂସାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ସେ ତାଙ୍କର ସେହି ଧର୍ମ ଅନୁସାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବଞ୍ଚନ୍ତି ନାହିଁ କହିଲେ ତାହା ଆଦୌ କୌଣସି ଉତ୍ତର ହିଁ ହେବ ନାହିଁ; ମୁଁ ମଧ ମୋ'ର ସେହି ଲଜ୍ଜାଟିକୁ ଜାଣିଛି ଯେ ମୁଁ ନିଜେ ମଧ ସେହି ଅନୁସାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ବଞ୍ଚୁ ନାହିଁ । ଯଦି ଆମର କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ମଧରେ କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ଥାଏ, ତେବେ ତାହା ଆଦୌ ପ୍ରକାରର ପାର୍ଥକ୍ୟ ନୁହେଁ, ତାହା ହେଉଛି କେବଳ ପରିମାଣର ପାର୍ଥକ୍ୟ । ମାତ୍ର, ପବିତ୍ର କୋରାନ୍ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଅହିଂସା ବିଷୟରେ ହୋଇଥିବା ଯୁକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରକ୍ଷେପ ଏବଂ ମୋ'ର ମତକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବା ଲାଗି ତାହାର ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ ।[19]

ଆହାରର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ନୁହେଁ

ଅହିଂସା କେବଳ ଆହାର ବିଜ୍ଞାନର କୌଣସି ବିଷୟ ନୁହେଁ, ତାହା ଏହାଠାରୁ ଅନେକ ଅଧିକ । ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି କ'ଣ ଖାଉଛି ବା ପିଉଛି, ତାହାର ବିଶେଷ ମହତ୍ତ୍ୱ ନାହିଁ; ତାହା ପଛରେ ଯେଉଁ ଆତ୍ମନିଗ୍ରହ ଏବଂ ଆତ୍ମସଂଯମ ରହିଛି, ତାହାରି ମହତ୍ତ୍ୱ ହିଁ ରହିଛି । ତୁମ ଖାଦ୍ୟର ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକୁ ବାଛିବାରେ ତୁମେ ଯେତେ ପାରୁଛ ସେତେ ସଂଯମର ଅଭ୍ୟାସ କରିପାର । ସେହି ସଂଯମ ଅବଶ୍ୟ କାମ୍ୟ, ଏପରିକି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ; ମାତ୍ର ତାହା ଅହିଂସାର କେବଳ ବାହାର ଗାରଟିକୁ ହିଁ ସ୍ପର୍ଶ କରିବ । ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆହାରର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଦାର ହୋଇ ଏକ ପ୍ରଶସ୍ତ ବହୁଳତା ଲାଗି ଅନୁମତି ଦେଇପାରେ ମାତ୍ର ହୁଏତ ଅହିଂସାର ଏକ ମୂର୍ତ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିରୂପ ହୋଇ ରହିପାରେ ଏବଂ ଆମର ସମ୍ମାନ ଦାବି କରିପାରେ । କାରଣ ତାହାର ହୃଦୟ ହୁଏତ ପ୍ରେମରେ ଉଚ୍ଛୁଳି ଉଠୁଥାଇ ପାରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟର ଦୁଃଖ ଦେଖିଲେ ବିଗଳିତ ହୋଇ ଯାଉଥାଇ ପାରେ । ତା' ଭିତରେ ହୁଏତ ଆଦୌ କୌଣସି ଉଗ୍ର କାମନା ମଧ ନଥାଇପାରେ । ଅନ୍ୟ

ପକ୍ଷରେ, ଆଉ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ହୁଏତ ସର୍ବଦା ଆହାର ବିଷୟରେ ଅତିବିବେକୀ ହୋଇପାରେ ମାତ୍ର ତେଣେ ଅହିଂସା ବିଷୟରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଜ୍ଞ ରହିପାରେ ଏବଂ, ଯଦି ସେ ସ୍ୱାର୍ଥପରତା ଏବଂ କାମନାଚୟର ଦାସ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ତା'ର ହୃଦୟ କଠିନ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ତାକୁ ଜଣେ ଦୟନୀୟ ପତିତ ମନୁଷ୍ୟ ବୋଲି ହିଁ କୁହା ଯାଇପାରେ ।[20]

ସତ୍ୟକୁ ବାଟ

ପାର୍ଥିବ ଓ ଅପାର୍ଥିବ ଯାବତୀୟ ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁର ତୁଳନାରେ ଅହିଂସା ଲାଗି ରହିଥିବା ମୋ'ର ଶ୍ରଦ୍ଧା ହେଉଛି ଅନେକ ଅଧିକ । କେବଳ ସତ୍ୟ ପ୍ରତି ରହିଥିବା ମୋ'ର ଶ୍ରଦ୍ଧା ସହିତ ତାହାକୁ ସମତୁଲ କରା ଯାଇ ପାରିବ ; ମୋ'ଲାଗି ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସା ଦୁଇଟି ସମବାଚୀ ଶବ୍ଦ ଏବଂ କେବଳ ଅହିଂସାର ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ ମୋତେ ସତ୍ୟର ଦର୍ଶନ ମିଳିବ ଓ ମୁଁ ସେଠାରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ପାରିବି ।[21]

...ଅହିଂସା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବାଟରେ ସତ୍ୟର ଅନ୍ୱେଷଣ କିମ୍ବା ଆବିଷ୍କାର ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ। ଅହିଂସା ଏବଂ ସତ୍ୟ ପରସ୍ପର ସହିତ ଏପରି ଗଅଁଠା ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ଯେ, ସେହି ଉଭୟଙ୍କୁ ଅଲଗା କରିବା ବସ୍ତୁତଃ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସମ୍ଭବ । ଦୁହେଁ ହେଉଛନ୍ତି ଗୋଟିଏ ମୁଦ୍ରାର ଦୁଇ ପାଖ ପରି ବା ଏକ ଚିକ୍କଣ, ମାର୍କା ନଦିଆ ଯାଇଥିବା ଧାତୁନିର୍ମିତ ଚକ୍ରର ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ୱ ପରି । ସେଥିରେ କେଉଁଟି ଏପାଖ ଏବଂ କେଉଁଟି ଓଲଟା ପାଖ ବୋଲି କିଏ କହି ପାରିବ ? ତଥାପି, ଅହିଂସା ହେଉଛି ମାର୍ଗ, ଏବଂ ସତ୍ୟ ହେଉଛି ଲକ୍ଷ୍ୟ । ବାଟଟି ବାଟ ହୋଇ ପାରିବା ନିମନ୍ତେ ସର୍ବଦା ଆମ ପହୁଞ୍ଚ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଉଚିତ ; ଏଣୁ, ଅହିଂସା ହେଉଛି ଆମର ପରମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଯଦି ଆମେ ବାଟଟିକୁ ଚାଲିବା ବିଷୟରେ ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିପାରିବା, ତେବେ ଶୀଘ୍ର ହେଉ ଅଥବା ବିଳମ୍ବରେ ହେଉ, ଆମେ ଅବଶ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ପାରିବା । ଆମ୍ଭେମାନେ ଥରେ ଯଦି ଏହି କଥାଟିକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ପାରିବା, ତେବେ ଶେଷ ବିଜୟ ହାସଲ କରିବା ବିଷୟରେ ଆଉ କଦାପି କୌଣସି ସଂଶୟ ରହିବ ନାହିଁ।[22]

ଅହିଂସା ଲକ୍ଷ୍ୟ ନୁହେଁ । ସତ୍ୟ ହେଉଛି ଲକ୍ଷ୍ୟ । ମାତ୍ର ଅହିଂସାର ଆଚରଣ ବ୍ୟତୀତ ନିଜର ମାନବୀୟ ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକରେ ସତ୍ୟର ଉପଲବ୍ଧି ପାଇଁ ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବାଟ ନାହିଁ। ଅବିଚଳ ଅହିଂସାର ଅନୁସରଣ କରିପାରିଲେ ଆମେ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟଭାବରେ ସତ୍ୟରେ ଯାଇ ପହଁଚି ପାରିବା, ହିଂସା ଦ୍ୱାରା କଦାପି ପାରିବା ନାହିଁ। ତେଣୁ, ମୁଁ ଅହିଂସାକୁ ବ୍ରତରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଛି । ସତ୍ୟ ମୋ' ପାଖକୁ ସ୍ୱାଭାବିକଭାବରେ ହିଁ ଆସିଥିଲା ; ଏକ ସଂଗ୍ରାମ ପରେ ଯାଇ ମୁଁ ଅହିଂସାକୁ ପାଇଲି ।

ମାତ୍ର, ଅହିଂସା ମାର୍ଗ ହୋଇଥିବାରୁ, ଆମର ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ତାହାରି ସହିତ ହିଁ ଆମକୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ସଂପୃକ୍ତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ହେବ । ତେଣୁ, ଆମର ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଅହିଂସାରେ ହିଁ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ କରାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତା'ପରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକଭାବରେ ସତ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ହୋଇଯିବ ।[23]

ଭୀରୁ ହୋଇ ରହିବା ଏକ ଆଚ୍ଛାଦନ ନୁହେଁ

ବିପଦରୁ ଦଉଡ଼ି ପଳାଇଯିବା ଓ ପ୍ରିୟଜନମାନଙ୍କୁ ଅସୁରକ୍ଷିତଭାବରେ ଛାଡ଼ି ଯିବା—ମୋ'ର ଅହିଂସାରେ ଏଥି ଲାଗି କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ। ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ହିଂସା ଓ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ଭୀରୁ ପରି ପଳାୟନ—ମୁଁ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭୀରୁତା ଅପେକ୍ଷା ବରଂ ହିଂସାକୁ ଅଧିକ ପସନ୍ଦ କରିବି। ଜଣେ ଅନ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସୁନ୍ଦର ଦୃଶ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଉପଭୋଗ କରିବା ଲାଗି ପରାମର୍ଶ ଦେବା ଯାହା, ଜଣେ ଭୀରୁ ଆଗରେ ଅହିଂସାର ପ୍ରଚାର କରିବା ମଧ୍ୟ ସେଇଆ। ଅହିଂସା ହେଉଛି ସାହସୀ ହେବାର ଉଚ୍ଚତମ ଶିଖର। ଏବଂ, ମୋ' ନିଜର ଅଭିଜ୍ଞତା ମଧ୍ୟରେ, ହିଂସାର ମାର୍ଗରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଅହିଂସାର ଅଧିକତର ଉପାଦେୟତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରମାଣ ଦେଇ ଦେଖାଇ ଦେବାରେ ମୁଁ କଦାପି କୌଣସି ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ନାହିଁ। ଜଣେ ଭୀରୁ ହିସାବରେ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ମୁଁ ତାହା ହିଁ ଥିଲି—ମୋ' ଭିତରେ ହିଂସା ହିଁ ପୂରି ରହିଥିଲା। ନିଜର ସେହି ଭୀରୁତାକୁ ବର୍ଜନ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପରେ ଯାଇ ମୁଁ ଅହିଂସାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟକୁ ବୁଝିଲି। ଯେଉଁ ହିନ୍ଦୁମାନେ ବିପଦ ଆସି ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରକେ ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟସ୍ଥଳରୁ ଦଉଡ଼ି ପଳାଇଗଲେ, ସେମାନେ ଅହିଂସାର ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ଥିବାରୁ ଯେ ସେପରି କଲେ, ସେ କଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ, ଅଥବା ପ୍ରତିଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ ଯେ ଭୟ କରୁଥିଲେ ସେ କଥା ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ସେମାନେ ମରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ଥିଲେ ବା ଏପରିକି କୌଣସି ଆଘାତର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ମଧ୍ୟ ରାଜି ନ ଥିଲେ। ପଛରେ ଧାଉଁ ଥିବା କୁକୁର ପାଖରୁ ଦଉଡ଼ି ପଳାଉଥିବା ଗୋଟାଏ ଠେକୁଆକୁ କଦାପି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରଭାବରେ ଅହିଂସ ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ। ବିଚରା ଠେକୁଆ ତ କୁକୁରଟିକୁ ଦେଖିଲା ମାତ୍ରକେ କମ୍ପିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ ଓ ଜୀବନ ନେଇ ସେଠାରୁ ପଳାଇ ଯାଏ।[24]

ନିଜର ଭୀରୁତାକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବା ପାଇଁ ଅହିଂସା ଏକ ଆଚ୍ଛାଦନ ନୁହେଁ, ଏହା ହେଉଛି ଜଣେ ସାହସୀ ମନୁଷ୍ୟର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗୁଣ। ତରବାରୀର ପ୍ରୟୋଗ ଅପେକ୍ଷା ଅହିଂସାର ଆଚରଣ ଅନେକ ଅଧିକ ସାହସ ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାଏ। ଭୀରୁତା ସହିତ ଅହିଂସାର ଆଦୌ କୌଣସି ସଙ୍ଗତି ହିଁ ନାହିଁ। ତରବାରୀର ପ୍ରୟୋଗକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ଅହିଂସାର ମାର୍ଗକୁ ଆସିବା ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ; ଏବଂ ଏପରିକି ବେଳେ ବେଳେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜ। ତେଣୁ, ଅସଲ ଅହିଂସାରେ ନିଜେ ଆକ୍ରମଣ କରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟଟି ସର୍ବଦା ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଥାଏ। ଅହିଂସାରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଚେତନ ଓ ଇଚ୍ଛାକୃତଭାବରେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନିମନ୍ତେ ଆପଣା ଭିତରେ ରହିଥିବା ବାସନାଟିକୁ ସଂବରଣ କରି ରଖିବାକୁ ହୋଇଥାଏ। ମାତ୍ର, ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାକୁ ଯେକୌଣସି ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ନିଷ୍କ୍ରିୟ, ମାଇଚିଆ ଓ ଅସହାୟଭାବରେ ଆତ୍ମସମର୍ପଣ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ଏକ ଉଚ୍ଚତର ସ୍ତରର କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ। କ୍ଷମା ଦେବା ହେଉଛି ଏକ ଉଚ୍ଚତର ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତିର ପରିଚାୟକ। ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାର ଇଚ୍ଛା ମଧ୍ୟ ଏକ ଦୁର୍ବଳତା, କଳ୍ପିତ ହେଉ କିମ୍ବା ସତ ହୋଇଥାଉ, ବିପଦକୁ ଭୟ କରୁଥିବାରୁ ହିଁ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାର ବାସନା ଜନ୍ମ ନେଇଥାଏ। କେବଳ ଭୟ କରୁଥିବା ବେଳେ ହିଁ କୁକୁର ଭୁକିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ ଓ କାମୁଡ଼ି ଦିଏ। ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପୃଥିବୀରେ କାହାକୁ ହେଲେ ଭୟ କରେ ନାହିଁ, ସିଏ ତାକୁ ଆଘାତ

କରିବା ଲାଗି ବୃଥା ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବା ଆଉ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତି କୌଣସି କ୍ରୋଧର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହେବାକୁ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା କରିବ ନାହିଁ। ସୂର୍ଯ୍ୟ କଦାପି ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଧୂଳି ଛାଟୁଥିବା ସାନ ସାନ ପିଲାଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାକୁ ମନ କରେ ନାହିଁ। ଏପରି କରି ପିଲାମାନେ ହିଁ ନିଜକୁ ନିଜେ ଆଘାତ ଦିଅନ୍ତି।[25]

ଯଥାର୍ଥ ଅହିଂସାର ମାର୍ଗଟି ହିଂସା ଅପେକ୍ଷା ଅନେକ ଅଧିକ ସାହସ ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାଏ।[26]

ସାହସୀର ଅହିଂସାର ଅନୁଶୀଳନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ସର୍ବନିମ୍ନ ପ୍ରୟୋଜନରୂପେ ପ୍ରଥମେ ଏହା ହିଁ କରିବ ଯେ, ସେ ନିଜର ଭାବନାରୁ ସକଳ ଭୀରୁତାକୁ ଦୂର କରିଦେବ ଏବଂ ସେହି ଦୂରୀକରଣର ଅନୁରୂପଭାବରେ ଆପଣାର ବଡ଼ ସାନ ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଜର ଆଚରଣକୁ ଶୃଙ୍ଖଳିତ କରି ରଖିବ। ଏହିପରିଭାବରେ ଅହିଂସାର ଜଣେ ଉପାସକ ଆଦୌ କୌଣସି କ୍ରୋଧ ନକରି ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନରେ ଥିବା କାହାରି ଦ୍ୱାରା ଭୟଭୀତ ହୋଇ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ। ଅବଶ୍ୟ, ତା'ର ନିଜ ପଦଟି ତାକୁ ଯେତେ ଅଧିକ ବେତନର ଅଧିକାରୀ କରାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ତାକୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲି ଆସିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିଥିବ। ଏହିପରିଭାବରେ ଆପଣାର ସବୁକିଛିକୁ ବିସର୍ଜନ କରିବା ସମୟରେ ଯଦି ତାକୁ ନିଯୁକ୍ତ କରି ରଖିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ବିରୋଧରେ ତା'ର କୌଣସି କ୍ରୋଧ ନଥିବ, ତେବେ ତା' ଭିତରେ ସାହସୀର ଅହିଂସା ରହିଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ।

ମନେ କରାଯାଉ ଯେ, ଗାଡ଼ିରେ ଯାଉଥିବା ବେଳେ ମୋ'ର ଜଣେ ସହଯାତ୍ରୀ ମୋ' ପୁଅକୁ ଆକ୍ରମଣ କରିବେ ବୋଲି ଭୟ ଦେଖାଇଲେ ; ମୁଁ ସେହି ଭାବୀ ଆକ୍ରମଣକାରୀଙ୍କୁ ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି ଓ ତା'ଫଳରେ ସେ ମୋତେ ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ ବାହାରିଲେ। ଯଦି ମୁଁ ସମ୍ମାନ ଏବଂ ଶିଷ୍ଟାଚାର ସହିତ ତାଙ୍କର ମାଡ଼କୁ ସହି ନେବି ଏବଂ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି କୌଣସି ଅସଦିଚ୍ଛା ପୋଷଣ ନ କରିବି, ତେବେ ତଦ୍ୱାରା ମୁଁ ସାହସୀର ଅହିଂସା ଦେଖାଇଲି ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଏପରି ଉଦାହରଣମାନ ପ୍ରତିଦିନ ଘଟୁଛି ଏବଂ ତାହାର ସଂଖ୍ୟାରେ ସହଜରେ ଆହୁରି ବୃଦ୍ଧି ହୋଇପାରିବ। ମାଡ଼ର ଜବାବରେ ମାଡ଼ ଦେଇ ପାରିବାକୁ ମୋ'ର ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଯଦି ମୁଁ ମୋ'ର କ୍ରୋଧକୁ ସମ୍ବରଣ କରି ସେଥିରୁ ନିବୃତ୍ତ ରହି ପାରିଲି, ତେବେ ତଦ୍ୱାରା ମୁଁ ସାହସୀର ଅହିଂସାକୁ ବିକଶିତ କରି ଆଣି ପାରିବି ; ତାହା ମୋତେ କଦାପି ଧୋକା ଦେବ ନାହିଁ ଏବଂ ପକ୍କା ଶତ୍ରୁମାନେ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବେ।[27]

ଭୀରୁତାର ଆଶ୍ରୟ ନେବା ମୋ' ସ୍ୱଭାବର ବିରୋଧୀ। ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକା, ଯେଉଁଠାରେ ମାତ୍ର କେତେ ହଜାର ବ୍ୟକ୍ତି ଦୁଃସହ ନାନା ବିପଦ ସମ୍ମୁଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ଆଦୌ ଅସଫଳ ହୋଇ ନ ଥିଲେ, ସେଠାରୁ ଫେରିବା ପରେ ଯଥାର୍ଥ ସାହସିକତା ପ୍ରଚାର କରିବାକୁ ମୁଁ ମୋ'ର ବ୍ରତରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଛି। ତାହା ହିଁ ତ ଅହିଂସା।[28]

ବିନୟ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ

ଯଦି ନିଜ ଭିତରେ ଗର୍ବ ଏବଂ ଅହଙ୍କାର ରହିଥାଏ, ତେବେ ଅହିଂସା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ। ବିନୟ ବ୍ୟତୀତ ଅହିଂସା ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ। ମୋ'ର ନିଜର ଏହି ଅନୁଭବ ରହିଛି

ଯେ, ଯେତେ ଯେତେ ବେଳେ ମୁଁ ଅହିଂସଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛି, ଏକ ଅଦୃଶ୍ୟ ଶକ୍ତିର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ହିଁ ମୋତେ ବାଟ ଦେଖାଇ ନେଇଛି ଓ ସେହି ପଥରେ ଦୃଢ଼ କରି ରଖିଛି । କେବଳ ନିଜ ଇଚ୍ଛା ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିଲେ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୋଚନୀୟଭାବରେ ବିଫଳ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଜେଲ୍ ଗଲି, ସେତେବେଳେ ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକର କଳ୍ପନା କରି ମୁଁ ଭାରି ଡରି ଯାଇଥିଲି । ଜେଲ୍ ଜୀବନ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଆଗରୁ ନାନା ଭୟଙ୍କର କଥାମାନ ଶୁଣିଥିଲି । ମାତ୍ର, ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ସୁରକ୍ଷା ଉପରେ ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥିଲା । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଏହି ଅନୁଭବ ହୋଇଥିଲା ଯେ, ଯେଉଁମାନେ ଏକ ପ୍ରାର୍ଥନାପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବ ସହିତ ଜେଲ୍ ଭିତରକୁ ଯାଇଥିଲେ, ସେମାନେ ବିଜୟୀ ପରି ଜେଲ୍‌ରୁ ବାହାରିଲେ ; ଏବଂ, ଯେଉଁମାନେ କେବଳ ନିଜ ବଳ ଉପରେ ଭରା ରଖି ଯାଇଥିଲେ, ସେମାନେ ବିଫଳ ହେଲେ । ଭଗବାନ ହିଁ ତୁମକୁ ବଳ ଦେଉଛନ୍ତି ବୋଲି କହୁଥିବା ସମୟରେ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆତ୍ମଅନୁକମ୍ପାର ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଅବକାଶ ନଥାଏ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ସ୍ୱୀକୃତି ପାଇବାର ପ୍ରତ୍ୟାଶା ରଖି କରା ଯାଉଥିବା ଏକ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ହିଁ ଆତ୍ମଅନୁକମ୍ପା ଜନ୍ମ ନେଇଥାଏ । ମାତ୍ର, ଏଠାରେ ତ ସ୍ୱୀକୃତିର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ହିଁ ନାହିଁ ।[29]

ଆପଣାକୁ ଏକାବେଳେକେ ଏକ ଶୂନ୍ୟରାଶିରେ ପରିଣତ କରି ଆଣିବାର କଳାଟିକୁ ଶିଖିଯିବା ପରେ ଯାଇ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ମୁଁ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଶକ୍ତିକୁ ବିକଶିତ କରାଇ ଆଣି ପାରିଥିଲି ।[30]

22. ଅହିଂସାର ଶକ୍ତି

ଆପଣାର ଗତିଶୀଳ କ୍ରିୟାନ୍ୱୟର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅହିଂସା କହିଲେ ସଚେତନ କଷ୍ଟବରଣକୁ ବୁଝାଏ । ଏହା ମନ୍ଦ-ଆଚରଣକାରୀର ଇଚ୍ଛା ପାଖରେ ଭୀତଭାବରେ କଦାପି ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇବାକୁ ବୁଝାଏ ନାହିଁ ; ଉତ୍ପୀଡ଼କର ଇଚ୍ଛା ସମ୍ମୁଖରେ ଆପଣାର ସମୁଦାୟ ଆତ୍ମାକୁ ନେଇ ପଣ କରିବାକୁ ହିଁ ବୁଝାଏ । ଆମ ସତ୍ତାର ଏହି ବିଧାନଟିକୁ ମାନି କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ, ମାତ୍ର ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପକ୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ଆପଣାର ସମ୍ମାନ, ଧର୍ମ ଓ ଆତ୍ମାକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟାୟ ଉପରେ ଆଶ୍ରିତ ଏକ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତିକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା ଏବଂ ସେହି ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ପତନ ଅଥବା ପୁନରୁଜ୍ଜୀବନ ନିମନ୍ତେ ଏକ ମୂଳଦୁଆ ପକାଇବା ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ ।[31]

ସକ୍ରିୟ ଶକ୍ତି

ମୋ' କଳ୍ପନାର ଅହିଂସା ପ୍ରତିରୋଧ ଅପେକ୍ଷା ଯାବତୀୟ ଦୁଷ୍଱ତା ବିରୋଧରେ ଏକ ଅଧିକ ସକ୍ରିୟ ଓ ଅଧିକ ପ୍ରକୃତ ସମରକୁ ହିଁ ବୁଝାଇଥାଏ । ପ୍ରତିରୋଧ ତ ସ୍ୱଭାବତଃ ଦୁଷ୍଱ତାର ବୃଦ୍ଧି ହିଁ କରିଥାଏ । ତେଣୁ, ଯାବତୀୟ ଅନୈତିକତାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ପାଇଁ ମୁଁ ଯେଉଁ ମାନସିକ ଏବଂ ନୈତିକ ବିରୋଧର ଚିନ୍ତା କରୁଛି ତଥା ଉତ୍ପୀଡ଼ନକାରୀର ଖଡ଼୍‌ଗର ଧାରକୁ

ଏକାବେଳେକେ ଦଣ୍ଡଡ଼ା କରିଦେବା ପାଇଁ ମୁଁ ଯେଉଁ ଉପାୟ ଖୋଜୁଛି, ତାହା ବିରୋଧରେ ଏକ ଆହୁରି ତୀକ୍ଷ୍ଣଧାର ଖଡ୍‌ଗ ଉତ୍ତୋଳନ କରି ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ମୁଁ ଯେ ଶାରୀରିକ ବଳର ପ୍ରୟୋଗ କରି ତାହାର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାକୁ ଯାଉଛି, ସେହି ବିଷୟରେ ତା'ର ମନ ଭିତରେ ରହିଥିବା ପ୍ରତ୍ୟାଶାଟିକୁ ପଣ୍ଡ କରିଦେବା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ମୁଁ ତାହା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ଶାରୀରିକ ବଳ ପରିବର୍ତ୍ତେ ମୁଁ ଆତ୍ମାର ଯେଉଁ ପ୍ରତିରୋଧଟିର ଉପସ୍ଥାପନା କରିବି, ତାହା ହିଁ ତାକୁ ଭ୍ରମରେ ପକାଇଦେବ। ଏହା ପ୍ରଥମେ ତାକୁ ଗୋଳମାଳରେ ପକାଇଦେବ, ମାତ୍ର ପରିଶେଷରେ ସେ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେବାକୁ ବାଧ ହେବ ଏବଂ ସେହି ସ୍ୱୀକୃତି ତା'ର ଅପମାନ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ତାହାର ଉତ୍ତୋଳନର ହିଁ କାରଣ ହେବ। ଏହା ମଧ୍ୟ ଏକ ଆଦର୍ଶ ପରିସ୍ଥିତି ବୋଲି କେହି ହୁଏତ ଆପତ୍ତି କରି କହିବେ। ଏହା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଆଦର୍ଶ ସ୍ଥିତି। ଯେଉଁସବୁ ଅନୁମାନରୁ ମୁଁ ମୋ'ର ଯୁକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ବାଢ଼ିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ଇଉକ୍ଲିଡ୍‌ଙ୍କର ସଂଜ୍ଞାଗୁଡ଼ିକ ପରି ସମାନଭାବରେ ସତ୍ୟ। ଆମେ କଳାପଟା ଉପରେ ଇଉକ୍ଲିଡ୍‌ଙ୍କର ସଂଜ୍ଞା ଅନୁସାରେ ଏକ ସରଳରେଖା ଅଙ୍କନ କରି ପାରୁନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ତାହାକୁ ସତ୍ୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଉଛି। ମାତ୍ର, ଇଉକ୍ଲିଡ୍‌ଙ୍କର ସଂଜ୍ଞାଗୁଡ଼ିକୁ ମନ ଭିତରେ ନରଖି ଜଣେ ଜ୍ୟାମିତିକ ପକ୍ଷରେ ମଧ୍ୟ କିଛି କରିବା କେବେ ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ। ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟି ମଧ୍ୟ ଯେଉଁ ମୌଳିକ ଅନୁମାନଗୁଡ଼ିକୁ ଭୂମି କରି ଠିଆ ହୋଇଛି, ତେବେ ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କାହିଁକି ଗ୍ରହଣ ନକରିବା ?[32]

ମୁଁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି ଯେ ବଳବାନ ନିଶ୍ଚୟ ଦୁର୍ବଳକୁ ଲୁଟି ନେଉଥିବ ଏବଂ ଦୁର୍ବଳ ହେବା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଅପରାଧ। ମାତ୍ର, ମୁଁ ଯାହା କହୁଛି, ତାହା ମୁଁ ମନୁଷ୍ୟର ଆତ୍ମା ବିଷୟରେ କହୁଛି, ତା'ର ଶରୀର ବିଷୟରେ କିଛି କହୁ ନାହିଁ। ଯଦି ଶରୀରର ବିଷୟରେ କୁହାଯିବ, ତେବେ ଆମେ କେବେହେଲେ ଦୁର୍ବଳତାର ଅପରାଧରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ପାରନ୍ତେ ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ଅସ୍ତ୍ର ଉତ୍ତୋଳନ କରି ଯୁଝିବାକୁ ଆସିଲେ ମଧ୍ୟ ଆତ୍ମାର ବଳ ତାହାକୁ ଅବଶ୍ୟ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ପାରିବ। ଶରୀରରେ ଦୁର୍ବଳତମ ହୋଇ ରହିଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଇଚ୍ଛା କଲେ ଏହି ବଳର ଅଧିକାରୀ ହୋଇପାରିବ।[33]

ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜର ହାତରେ ଅହିଂସାନାମକ ସେହି ବୃହତ୍ତମ ଶକ୍ତିଟି ରହିଛି। ମନୁଷ୍ୟର ବୁଦ୍ଧି ଉଦ୍‌ଭାବନ କରିଥିବା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଅସ୍ତ୍ର ଅପେକ୍ଷା ଅହିଂସାର ଅସ୍ତ୍ର ହେଉଛି ଆହୁରି ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ। ସଂହାର କଦାପି ମନୁଷ୍ୟସୃଷ୍ଟିର ବିଧାନ ନୁହେଁ। ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ମନୁଷ୍ୟ ନିଜ ଭାଇ ହାତରେ ମଧ୍ୟ ମରିବା ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ମୁକ୍ତଭାବରେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚେ, ତାକୁ ମାରିବାଲାଗି କଦାପି ନୁହେଁ। ଯେକୌଣସି କାରଣରୁ ହେଉ ପଛକେ, ଆଉଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଯେତେବେଳେ ହତ୍ୟା କରାଯାଏ ବା ତା' ଉପରେ ଆଉ କୌଣସି ଆଘାତ ଅଣାଯାଏ, ତାହାକୁ ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜ ବିରୋଧରେ ଏକ ଅପରାଧ ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ।[34]

ଆପଣାର କ୍ରିୟାଶୀଳତାରେ ଅହିଂସା ହେଉଛି ରେଡ଼ିୟମପରି। ଏବଂ ବ୍ୟାଧିଗ୍ରସ୍ତ ଅଙ୍ଗବୃଦ୍ଧିରେ କ୍ଷୁଦ୍ରାତିକ୍ଷୁଦ୍ର ପରିମାଣର ରେଡ଼ିୟମକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରାଗଲେ ତାହା ଅବିରାମ, ଏବଂ ନିରନ୍ତରଭାବରେ ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ କରିବ ଓ ଶେଷରେ ବ୍ୟାଧିତ ଦେହାଂଶର ସମସ୍ତ ପିଣ୍ଡଟିକୁ ଏକ ସୁସ୍ଥ ପିଣ୍ଡରୂପେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିଦେବ। ସେହିପରିଭାବରେ, ଅହିଂସାର

ଏକ ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର ପରିମାଣ ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନୀରବ, ସୂକ୍ଷ୍ମ ଏବଂ ଅଦୃଶ୍ୟଭାବରେ ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ ଏବଂ ସମଗ୍ର ସମାଜର ପୁନରୁଜ୍ଜୀବନକୁ ସମ୍ଭବ କରିଥାଏ।[35]

ଅତୁଳନୀୟ ସାହସ

ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ସଜ୍ଜିତ ଜଣେ ସୈନିକ ତା'ର ବଳ ପାଇଁ ଆପଣାର ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଉପରେ ଆସ୍ଥା ରଖିଥାଏ। ତା'ଠାରୁ ତା'ର ଅସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ, ତା'ର ବନ୍ଧୁକ ଓ ତା'ର ତରବାରୀକୁ କାଢ଼ି ନେଇଯାଅ, ତେବେ ସେ ସାଧାରଣତଃ ଅସହାୟ ହୋଇପଡ଼ିବ। ମାତ୍ର, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅହିଂସାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟିକୁ ଯଥାର୍ଥଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧି କରିଛି, ନିଜର ଅସ୍ତ୍ରରୂପେ ତା'ପାଖରେ ଈଶ୍ୱରଦତ୍ତ ତା'ର ବଳଟି ରହିଛି ଏବଂ ଏହି ପୃଥିବୀ ଆଉ ଏପରି କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଜାଣେ ନାହିଁ, ଯାହାକି ତା'ର ସମକକ୍ଷ ହୋଇ ପାରିବ।[36]

ଆପଣାର ବ୍ରତ ଉପରେ ଅଦମ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଥିବା ସଂକଳ୍ପବଦ୍ଧ ମୁଷ୍ଟିମେୟ କେତେଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଇତିହାସର ଗତିପଥକୁ ମଧ୍ୟ ବଦଳାଇ ଦେଇ ପାରିବେ।[37]

ସାହସୀର ଅହିଂସା ଯେକୌଣସି ଦିନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସଜ୍ଜିତ କୌଣସି ଅସୀମ ସାହସଯୁକ୍ତ ସୈନିକ ଅଥବା ଏକ ସମୁଦାୟ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ବଳବାନ୍ ହୋଇପାରିବ।[38]

ବିଶ୍ୱାସର ପ୍ରୟୋଗ

କଠିନତମ ଧାତୁ ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ଉତ୍ତାପ ହେଲେ ଅବଶ୍ୟ ତରଳିଯିବ। ଠିକ୍ ସେହିପରି ଅହିଂସାରୂପୀ ଉତ୍ତାପ ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ହେଲେ କଠିନତମ ହୃଦୟ ତରଳି ଯିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବ। ଏବଂ, ଅହିଂସା ଯେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଉତ୍ତାପ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବ, ତା'ର କୌଣସି ସୀମା ନାହିଁ।

ଏକାଧିକ ଶକ୍ତି, ଏପରିକି ପରସ୍ପର-ବିରୋଧୀ ପ୍ରକୃତିର ଶକ୍ତିର ପରିଣାମସ୍ୱରୂପ ଯେକୌଣସି ଏକ କ୍ରିୟା ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ। ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ଶକ୍ତିର ଅପଚୟ ହୁଏନାହିଁ। ଯନ୍ତ୍ରବିଜ୍ଞାନର ପୁସ୍ତକଗୁଡ଼ିକରୁ ଆମକୁ ଏହି ଶିକ୍ଷାଟି ମିଳିଥାଏ। ମନୁଷ୍ୟର ଯାବତୀୟ କ୍ରିୟାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ନିୟମଟି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାଏ। କେବଳ ଏତିକି ପାର୍ଥକ୍ୟ ଥାଏ ଯେ, ଗୋଟିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେ ସାଧାରଣତଃ କ୍ରିୟାଶୀଳ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଅବଗତ ରହିଥାଉ ଏବଂ ଅବଗତ ଥାଉ ବୋଲି ଗଣିତର ହିସାବ କରି ଆଗରୁ ଫଳଟି ବିଷୟରେ ଭବିଷ୍ୟବାଣୀ କରିଥାଉ। ମାତ୍ର, ମନୁଷ୍ୟର କ୍ରିୟାଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ସେଗୁଡ଼ିକ ନାନା ଶକ୍ତିର ସମ୍ମିଳନ ଦ୍ୱାରା ଘଟିଥାନ୍ତି, ଯାହା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଧିକାଂଶତଃ ଆମର କୌଣସି ଜ୍ଞାନ ନଥାଏ। ମାତ୍ର ଏବିଷୟରେ ଆମ ଅଜ୍ଞନତା ନିମନ୍ତେ ଆମେ ସେହି ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ କଦାପି ଅବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରିବାନାହିଁ। ବରଂ ଆମର ଅଜ୍ଞାନ ହିଁ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିକତର ବିଶ୍ୱାସର କାରଣରୂପେ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ। ଏବଂ, ଅହିଂସା ପୃଥିବୀରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବଳ ହୋଇଥିବାରୁ ଏବଂ ଆପଣାର କ୍ରିୟାରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅଜ୍ଞାତ ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ, ଏଥିଲାଗି ବିଶ୍ୱାସର ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ପାରୁଥିବା ଉଚିତ। ଠିକ୍ କେବଳ

ବିଶ୍ୱାସ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ଆମେ ଯେପରି ଭଗବାନ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି କହୁଛୁ, ସେହିପରି ବିଶ୍ୱାସ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ହିଁ ଆମେ ଅହିଂସାରେ ଆସ୍ଥା ରଖିଥିବା ।[39]

ଠିକ୍ ଜଳପରି ଏକ ବାଟ ପାଇଯିବା ମାତ୍ରକେ ହିଂସା ଏକ ଦୁର୍ଦ୍ଧାନ୍ତ ବେଗରେ ଭୟଙ୍କର ଆକାର ଧାରଣ କରି ସମ୍ମୁଖ ଆଡ଼କୁ ଧାଇଁବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ । ଅହିଂସା କଦାପି ଉନ୍ମତ୍ତ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ଅହିଂସା ହେଉଛି ଶୃଙ୍ଖଳାର ଅସଲ ସାର । ମାତ୍ର, ଯେତେବେଳେ ତାହାକୁ ଗତିଶୀଳ କରି ଦିଆଯାଏ, ସେତେବେଳେ କୌଣସି ପରିମାଣର ହିଂସା ତାହାକୁ କଦାପି ଦମନ କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସକ୍ରିୟ ହୋଇ ପାରିବାଲାଗି ଏହା ଅବିମିଶ୍ରିତ ଶୁଦ୍ଧତା ଏବଂ ଏକ ଅଦମ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାଏ ।...[40]

ଏକ ବିଜ୍ଞାନ

ଅହିଂସା ଏକ ବିଜ୍ଞାନ । ବିଜ୍ଞାନର ଶବ୍ଦଭଣ୍ଡାରରେ 'ବିଫଳତା' ନାମକ ଶବ୍ଦ ଲାଗି କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟାଶିତ କୌଣସି ଫଳ ପାଇବାରେ ବିଫଳତା ଅନେକ ସମୟରେ ଆହୁରି ଅଧିକ ଆବିଷ୍କାର ନିମନ୍ତେ ପୁରୋଗାମୀରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ ।[41]

ଆପଣାର ସମ୍ମୁଖରେ ହିଂସା ଯାହାକୁ ପାଏ, ତାକୁ ଗିଳି ପକାଏ ; ହିଂସାର ମୁଖ ମଧ୍ୟରେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ କରିବା ହେଉଛି ଅହିଂସାର କାର୍ଯ୍ୟ । ଅହିଂସାର ଏକ ପରିବେଶରେ ନିଜର ଅହିଂସାକୁ ପରୀକ୍ଷାର ସମ୍ମୁଖୀନ କରାଇବା ଲାଗି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର କୌଣସି ସୁଯୋଗ ନଥାଏ । କେବଳ ହିଂସାର ସମ୍ମୁଖରେ ହିଁ ତାହାର କୌଣସି ପରୀକ୍ଷା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ ।[42]

କେବଳ ଅହିଂସା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ହିଂସାର ଫଳପ୍ରଦଭାବରେ ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ହୁଏ । ଏହା ଏକ ପୁରାତନ ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ସତ୍ୟ ଓ ହିଂସାର ଯେକୌଣସି ଗୋଟିଏ ଅସ୍ତ୍ର, ଏପରିକି ତାହା ପରମାଣୁ ବୋମା ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ, ଯଥାର୍ଥ ଅହିଂସା ସମ୍ମୁଖରେ ଆଣି ରଖିଦେଲେ ତାହା ଆଦୌ କୌଣସି କାମ ଦିଏନାହିଁ । ଅତି ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକ ମନୁଷ୍ୟ ଯେ ଏହି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଅସ୍ତ୍ରଟିକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଜାଣିଛନ୍ତି, ସେ କଥା ସତ । ସେଥି ଲାଗି ପ୍ରଭୂତ ବୁଝିବା ଶକ୍ତି ଆବଶ୍ୟକ, ଯଥେଷ୍ଟ ମନୋବଳ ଦରକାର । ସାମରିକ ସ୍କୁଲ ଏବଂ କଲେଜମାନଙ୍କରେ ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ, ଏହା ଆଦୌ ସେଭଳି ନୁହେଁ । ଅହିଂସା ଦ୍ୱାରା ହିଂସାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାରେ ଯେଉଁ ସବୁ ଅସୁବିଧାର ଅନୁଭବ ହୋଇଥାଏ, ତାହା କେବଳ ମନର ଦୁର୍ବଳତା ହେତୁ ହିଁ ହୋଇଥାଏ ।[43]

କାର୍ଯ୍ୟକୁ, କର୍ମୀକୁ ନୁହେଁ

"ପାପକୁ ଘୃଣା କର, ପାପୀକୁ ନୁହେଁ," ଏହା ଏପରି ଏକ ନୀତିବାକ୍ୟ, ଯାହାକୁ ଅତି ସହଜରେ ବୁଝି ହେଉଥିଲେ ହେଁ ଖୁବ କ୍ୱଚିତ୍ ତାହାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ; ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ଘୃଣାର ବିଷ ପୃଥିବୀରେ ବ୍ୟାପିଯିବାରେ ଲାଗିଥାଏ ।

ଏହି ଅହିଂସା ହେଉଛି ସତ୍ୟର ଅନ୍ୱେଷଣରେ ଭୂମିସ୍ୱରୂପ । ମୁଁ ଏହି କଥାଟିକୁ ପ୍ରତ୍ୟହ ଉପଲବ୍ଧି କରୁଛି ଯେ, ଅହିଂସା ଭୂମିରୂପେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ରହି ନଥିଲେ ସେହି ଅନ୍ୱେଷଣ ବୃଥା ହିଁ ହୋଇଯାଏ । କୌଣସି ଗୋଟିଏ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା ଓ ତାହା ଉପରେ

ଆକ୍ରମଣ କରିବା ବେଶ୍ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ହୋଇପାରେ, ମାତ୍ର ତା'ବୋଲି ଆମେ ଯଦି ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥାଟିକୁ ଚଳାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଟିର ପ୍ରତିରୋଧ କରୁ କିମ୍ବା ତା'ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କରୁ, ତେବେ ତାହା ନିଜର ପ୍ରତିରୋଧ କଲାପରି ଓ ନିଜ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କଲାପରି ହିଁ ହେବ। କାରଣ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ହିଁ ସେହି ଗୋଟିଏ ବ୍ରୁସ୍‌ରୁ ରଙ୍ଗ ଲଗାଇ ଦିଆଯାଇଛି, ଆମେ ସମସ୍ତେ ସେହି ଗୋଟିଏ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତାଙ୍କର ହିଁ ସନ୍ତାନ ଏବଂ ତେଣୁ ଆମ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଦିବ୍ୟ ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକର କୌଣସି ସୀମା ହିଁ ନାହିଁ। କୌଣସି ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟବ୍ୟକ୍ତିକୁ ତୁଚ୍ଛ ବୋଲି ଭାବିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ସେହି ଦିବ୍ୟ ସାମର୍ଥଗୁଡ଼ିକୁ ତୁଚ୍ଛ ବୋଲି ଭାବିବା ଏବଂ ତଦ୍ୱାରା କେବଳ ସେହି ପରମ ସତ୍ତାଙ୍କର ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ତାଙ୍କ ସହିତ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ହିଁ ଅନିଷ୍ଟ ସାଧନ କରିବା।[44]

ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଏବଂ ତା'ର କାର୍ଯ୍ୟ—ଦୁଇଟି ଅଲଗା ଅଲଗା କଥା। ଗୋଟିଏ ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଶଂସାର କାରଣ ହେବ ଓ ଗୋଟିଏ ମନ୍ଦ କାର୍ଯ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ନିନ୍ଦାର କାରଣ ହେବ ସତ, ମାତ୍ର ଭଲ ହେଉ ଅଥବା ମନ୍ଦ ହେଉ, ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ଥଳ ଅନୁରୂପଭାବରେ ଆମଠାରୁ ସମ୍ମାନ ଲାଭ କରିବ ଅଥବା ଆମର ଅନୁକମ୍ପାର ପାତ୍ର ହୋଇ ରହିବ।[45]

ଯେଉଁମାନେ ଆଚରଣଗୁଡ଼ିକୁ ନଷ୍ଟ ନକରି ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ନଷ୍ଟ କରନ୍ତି, ସେମାନେ ସ୍ୱୟଂ ସେହି ଆଚରଣଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ ଗ୍ରହଣ କରି ନିଅନ୍ତି ଏବଂ, ମଣିଷମାନେ ଚାଲିଗଲେ ଆଚରଣଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଚାଲିଯିବ ବୋଲି ଭ୍ରାନ୍ତଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ସେମାନେ ନଷ୍ଟ କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ମନ୍ଦ ହିଁ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି। ସେମାନେ ମନ୍ଦଟିର ମୂଳ କାରଣ ଜାଣି ନଥାନ୍ତି।[46]

ଏହାକୁ ଅହିଂସାର ଅସଲ ପରୀକ୍ଷା ବୋଲି କୁହା ଯିବ ଯେ, ଏକ ଅହିଂସ ସଂଗ୍ରାମରେ କୌଣସି ବିଦ୍ୱେଷ ଅବଶେଷ ରହୁ ନଥିବ, ଏବଂ ଶେଷରେ ଶତ୍ରୁମାନେ ବନ୍ଧୁରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଯାଉଥିବେ। ଜେନେରାଲ୍ ସ୍ମଟ୍‌ସ୍‌ଙ୍କ ସହିତ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ମୋ'ର ସେହି ଅନୁଭୂତି ହୋଇଥିଲା। ଆରମ୍ଭରେ ସିଏ ମୋ'ର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଉତ୍କଟ ଶତ୍ରୁ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ଓ ମୋ'ର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସମାଲୋଚନା କରୁଥିଲେ। ଏବେ ତ ସେ ମୋ'ର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଘନିଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି।[47]

ଅହିଂସାର ସର୍ବପ୍ରଥମ ନିହିତାର୍ଥଟି ହେଉଛି ଯେ, ଆମ ଭିତରର ଅହିଂସା ଆମ ପ୍ରତିପକ୍ଷର ଆମ ପ୍ରତି ରହିଥିବା ଦୃଷ୍ଟିକୁ କଠୋର ନକରି କୋମଳ କରିଦେଇ ପାରୁଥିବ। ଏହା ପ୍ରତିପକ୍ଷର ହୃଦୟକୁ ତରଳାଇ ଦେଉଥିବ, ତା'ର ହୃଦୟରେ ଏକ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତରକ୍ଷମ ତନ୍ତ୍ରୀକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ପାରୁଥିବ।

ଅହିଂସାବାଦୀ ହିସାବରେ ତୁମେମାନେ ଏକଥା କହିପାରିବ କି ଯେ ତୁମେ ଯଥାର୍ଥ ଅହିଂସାର ଅନୁଶୀଳନ କରୁଛ ? ତୁମେ କହି ପାରିବ କି ଯେ ନିଜର ଖୋଲା ଛାତି ଉପରେ ତୁମେ ପ୍ରତିପକ୍ଷର ବାଣଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଉଛ ଅଥଚ ତାହାର ଜବାବରେ ନିଜେ ଗୋଟିଏ ବାଣ ବି ମାରୁନାହଁ ? ତୁମେ କହି ପାରିବ କି ଯେ, ତୁମ ଭିତରେ ଆଦୌ କୌଣସି କ୍ରୋଧ ନାହିଁ ଏବଂ ତୁମେ ପ୍ରତିପକ୍ଷର ସମାଲୋଚନାରେ ଆଦୌ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡୁନାହଁ ?[48]

ଜୀବନବ୍ୟାପୀ ଅହିଂସାର ଅଭ୍ୟାସ କରି ଆସିଥିବାରୁ, ଯେତେ ଅପୂର୍ଣ୍ଣତାଯୁକ୍ତ ହେଲେ

ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଜକୁ ଜଣେ ବିଶେଷଜ୍ଞ ବୋଲି ଦାବି କରି ପାରିବି। ଖାରା କଥା କହିବାକୁ ଗଲେ, ମୁଁ ଯେତିକି ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଅହିଂସାର ଅଭ୍ୟାସ କରୁଛି, ମୋ' ଜୀବନରେ ଅହିଂସାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପାୟନଠାରୁ ମୁଁ ଯେ କେତେ ଅଧିକ ଦୂରରେ ରହିଛି, ସେହି କଥାଟି ମୋ' ଆଗରେ ସେତିକି ବେଶୀ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଉଛି। ପୃଥିବୀରେ ମନୁଷ୍ୟର ସର୍ବୋଚ୍ଚ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ରୂପେ ଏହି ଅହିଂସା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ, ଏ ଯୁଗରେ ହିଂସାର ସମ୍ମୁଖରେ ଅହିଂସା ଲାଗି ଆଦୌ ସେପରି କିଛି କ୍ଷେତ୍ର ନାହିଁ ବୋଲି ସିଏ କହିବାରେ ଲାଗିଛି। ଅପର ପକ୍ଷରେ ମୁଁ ଏପରି କହିବାକୁ ସାହସ କରିବି ଯେ, ପରମାଣୁ ବୋମାର ଏହି ଯୁଗରେ ଅବିମିଶ୍ରିତ ଅହିଂସା ହେଉଛି ଏକମାତ୍ର ଶକ୍ତି ଯାହାକି ହିଂସା ଏକତ୍ର ଠୁଳ କରି ରଖିଥିବା ସକଳ କୌଶଳକୁ ହତବଳ କରିଦେଇ ପାରିବ।[49]

23. ଅହିଂସା ପାଇଁ ତାଲିମ

''ଏହି କଠିନ କଳାରେ ଆମେ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ଗୋଷ୍ଠୀମାନଙ୍କୁ କିପରିଭାବରେ ତାଲିମ ଦେବା ?''

ଏଥି ପାଇଁ ଏକମାତ୍ର ସର୍ବୋତ୍ତମ ମାର୍ଗ ହେଉଛି ଯେ ତୁମେ ଏହି ମାର୍ଗଟିକୁ ନିଜର ଜୀବନରେ ବଞ୍ଚିବ ଏବଂ ତାହା ହିଁ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ଉପଦେଶ ହୋଇ ରହିବ। ଅବଶ୍ୟ ତାହାକୁ ନିଜର ଜୀବନରେ ରୂପାୟିତ କରିବାକୁ ହେଲେ ତୁମକୁ ଆଗ ଗଭୀର ଅଧ୍ୟୟନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଅମିତ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ହେବ ; ଏବଂ, ନିଜ ଭିତରୁ ସକଳ ଅଶୁଦ୍ଧତାକୁ ପରିଷ୍କାର କରି ବାହାର କରିଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଜଡ଼ବିଜ୍ଞାନଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଲାଭ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଯଦି ତୁମକୁ ସମସ୍ତ ଜୀବନକାଳ ଦେବାକୁ ପଡୁଛି, ମନୁଷ୍ୟର ଜ୍ଞାନସୀମା ଭିତରକୁ ଆସିଥିବା ଏହି ବୃହତ୍ତର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଶକ୍ତିକୁ ଅର୍ଜନ କରିବା ଲାଗି କେତେ କେତେ ଜୀବନକାଳ ଆବଶ୍ୟକ ନହେବ ? ମାତ୍ର, ଏକାଧିକ ଜୀବନକାଳର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଥି ପାଇଁ ତୁମେ ଚିନ୍ତା କାହିଁକି କରିବ ? କାରଣ, ଯଦି ଏହା ହିଁ ଜୀବନରେ ଏକମାତ୍ର ଚିରସ୍ଥାୟୀ ସମ୍ପଦ ହୋଇଥାଏ, ଅର୍ଜନ କରିବା ଲାଗି ଯଦି ଏକମାତ୍ର ଉପଯୁକ୍ତ ସମ୍ପଦ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ତାହାକୁ ଅର୍ଜନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ତୁମକୁ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ସେହି ଚେଷ୍ଟାକୁ କେବଳ ସାର୍ଥକ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ। ସର୍ବପ୍ରଥମେ ତୁମେ ସ୍ୱର୍ଗରାଜ୍ୟର ବାସନା ରଖ, ଏବଂ ତା'ହେଲେ ତୁମକୁ ଆଉ ସବୁ କିଛି ମିଳିଯିବ। ଅହିଂସା ହେଉଛି ସେହି ସ୍ୱର୍ଗରାଜ୍ୟ।[50]

ଅହିଂସାରେ ତାଲିମ ନିମନ୍ତେ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ। ବସ୍ତୁତଃ, ଯଦି କିଛି ଅସ୍ତ୍ର ପ୍ରକୃତରେ ରହିଥାଏ, ତେବେ ସୀମାନ୍ତ ପ୍ରଦେଶର ଖାଁ ସାହେବଙ୍କ ପରି ସେଗୁଡ଼ିକୁ କାଢ଼ି ଫୋପାଡ଼ି ଦେବାକୁ ହେବ। ଅହିଂସାରେ ଶିକ୍ଷିତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ହିଂସାର ଶିକ୍ଷା କରିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ଯେଉଁମାନେ ମତ ଦିଅନ୍ତି, ସେମାନେ ତଦ୍ୱାରା ହୁଏତ ମତ ଦିଅନ୍ତି ଯେ, କେବଳ ପାପୀମାନେ ହିଁ ସନ୍ଥ ହୋଇ ପାରିବେ।

ନିର୍ଭୀକତା ଆଗ ଲୋଡ଼ା

ହିଂସାରେ ତାଲିମ ହେବାକୁ ଯେପରି ହତ୍ୟା କରିବାର କଳାଟିକୁ ଶିଖିବାକୁ ହୁଏ, ସେହିପରି ଅହିଂସାର ତାଲିମରେ ମରିବାର କଳାଟିକୁ ଶିଖିବାକୁ ହୁଏ । ହିଂସା ଲାଗି ଯେ ଭୟରୁ ମୁକ୍ତ ହେବାକୁ ହୁଏ, ସେ କଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ, ଏଥିରେ ଭୟର କାରଣଟି ସହିତ ଲଢ଼ିବା ପାଇଁ ଉପାୟଗୁଡ଼ିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଅପର ପକ୍ଷରେ, ଅହିଂସା ଲାଗି ଭୟ କରିବାର ଆଦୌ କିଛି ନଥାଏ । ଏଥି ଲାଗି ନିଜର ଭୂସମ୍ପତ୍ତି, ନିଜର ଧନ, ନିଜର ଜୀବନ ହରାଇବାକୁ ପଡ଼ିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ସେଥି ଲାଗି ଖାତିର କରେନାହିଁ । ଯିଏ ନିଜ ଭିତରୁ ଯାବତୀୟ ଭୟକୁ ଦୂର କରି ପାରିନାହିଁ, ସେ କଦାପି ଅହିଂସାର ଅଭ୍ୟାସରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଅହିଂସାର ଉପାସକ କେବଳ ଜଣକୁ ହିଁ ଭୟ କରିବ, ସେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଭୟ କରୁଥିବ । ଯିଏ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଶ୍ରୟ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ତାହାକୁ ଏହି ଶରୀରର ଅତୀତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଆତ୍ମାର ଏକ ଝଲକ ଅବଶ୍ୟ ଲାଭ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ; ଏବଂ, ସେହି ପରମ ଅବିନାଶୀ ଆତ୍ମାର ଝଲକ ମିଳିଯାଇ ପାରିଲେ ତା'ପରେ ଏହି ବିନାଶଶୀଳ ଶରୀର ପ୍ରତି ରହିଥିବା ଆମର ସକଳ ପ୍ରୀତି ଦୂର ହୋଇଯିବ । ଏହିପରିଭାବରେ ଅହିଂସା ଲାଗି ତାଲିମ ହେଉଛି ହିଂସା ଲାଗି ତାଲିମର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିପରୀତ । ବାହ୍ୟ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ହିଂସାର ପ୍ରୟୋଜନ ହୋଇଥାଏ ; ଆତ୍ମାର ସୁରକ୍ଷା ଲାଗି ଅହିଂସାର ପ୍ରୟୋଜନ ହୁଏ, ନିଜ ସମ୍ମାନର ରକ୍ଷା ଲାଗି ଅହିଂସାର ପ୍ରୟୋଜନ ହୁଏ ।

ଘରେ ବସି ରହିଥିଲେ ଏହି ଅହିଂସାକୁ ଶିଖି ହୁଏନାହିଁ । ଏଥି ଲାଗି ଉଦ୍ୟମ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ । ନିଜକୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମକୁ ବିପଦ ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ଶିଖିବାକୁ ପଡ଼େ, ଶରୀରର ବାସନାକୁ ଆପଣାର ବଶରେ ରଖିବାକୁ ହୁଏ ଏବଂ ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର କଷ୍ଟକୁ ସହି ପାରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ହାସଲ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଯୁଦ୍ଧ କରୁଥିବାର ଦେଖି ଯିଏ ଭୟରେ ଥରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ ଅଥବା ପଳାୟନ କରେ, ସେ କଦାପି ଅହିଂସ ନୁହେଁ । ସିଏ ଭୀରୁ । ଏହିପରି କଳହଗୁଡ଼ିକୁ ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ଯାଇ ଜଣେ ଅହିଂସ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାର ପ୍ରାଣପାତ କରିଦେବ । ଅହିଂସ ବ୍ୟକ୍ତିର ସାହସ ହିଂସା ଆଚରଣ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ସାହସଠାରୁ ଅନେକ ଉଚ୍ଚତର ସ୍ତରର । ହିଂସାଚାରୀର ସନ୍ତକ ହେଉଛି ତାର ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର—ବର୍ଚ୍ଛା, ତରବାରୀ କିମ୍ବା ବନ୍ଧୁକ । ଈଶ୍ୱର ହେଉଛନ୍ତି ଅହିଂସ ବ୍ୟକ୍ତିର ରକ୍ଷାଢାଲ ।

ଅହିଂସାର ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଲାଗି ମୁଁ ଏଠାରେ କୌଣସି ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ବାନ୍ଧି ଦେଇନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଯେଉଁ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକର କଥା ମୁଁ କହିଛି, ସେଥିରୁ ବେଶ୍ ସହଜରେ ଗୋଟିଏ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ବାହାର କରି ଆଣିହେବ ।[51]

ସାହସୀର ଅହିଂସା

ଅହିଂସା ପାଇଁ କୌଣସି ବାହାରର କିମ୍ବା ବାହ୍ୟ ତାଲିମର ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାପାଇଁ ହତ୍ୟା ନକରିବାର ଇଚ୍ଛା ଏବଂ ପ୍ରତିଶୋଧ ନନେଇ ମୃତ୍ୟୁର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାର ସାହସ, ଅହିଂସା ପାଇଁ କେବଳ ଏତିକି ଦରକାର । ଏହା ଦ୍ୱାରା ମୁଁ ଅହିଂସା ବିଷୟରେ

କୌଣସି ଧର୍ମୋପଦେଶ ଦେଉନାହିଁ, ମୁଁ କେବଳ ନିରାଟ ବିବେକବୁଦ୍ଧିର କଥା କହୁଛି ଏବଂ ବିଶ୍ୱବିଧାନକୁ ବ୍ୟକ୍ତ ହିଁ କରୁଛି। ବିଧାନଟି ଉପରେ ଅଦ୍ୟମ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥିଲେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଉତ୍ତେଜନା କଦାପି ଧୈର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରୟୋଗକୁ ପ୍ରତିହତ କରି ପାରିବ ନାହିଁ। ମୁଁ ଏହାକୁ ହିଁ ସାହସୀର ଅହିଂସା ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛି।[52]

କେବଳ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟବହାର କରି ପାରୁଥିବା ଅହିଂସାର ସମାଜର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଆଦୌ ଖୁବ ବେଶୀ ସାମର୍ଥ୍ୟ ନଥାଏ। ମନୁଷ୍ୟ ହେଉଛି ଏକ ସାମାଜିକ ପ୍ରାଣୀ। ତା'ର ଉପାର୍ଜିତ ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି କାମରେ ଲାଗି ପାରିବାକୁ ହେଲେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ କର୍ମନିଷ୍ଠା ରହିଥିବା ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅର୍ଜନ କରି ପାରୁଥିବା ଉଚିତ। ଯାହାକୁ କେବଳ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ପାରିବ, ଅହିଂସାର କେବଳ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଅଗ୍ନିକଣା ହିସାବରେ ହିଁ ତାହାର କିଛି ମୂଲ୍ୟ ରହିଛି। ତାହାକୁ ଅହିଂସା ବୋଲି ଅଭିହିତ କରିହେବ ନାହିଁ। 'ଅହିଂସାର ସମ୍ମୁଖରେ ସକଳ ଶତ୍ରୁତା ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଯାଏ' ବୋଲି ଗୋଟିଏ ମହାନ୍ ଉକ୍ତି ରହିଛି। ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ଏକ ଅତିବୃହତ୍ ଶତ୍ରୁତାକୁ ଦୂର କରିବାକୁ ହେଲେ ଠିକ୍ ସେହି ପରିମାଣର ଅହିଂସା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ।

ଏହି ସାମର୍ଥ୍ୟଟିର ଅନୁଶୀଳନ ଲାଗି ହୁଏତ ଏକ ଦୀର୍ଘ ଅଭ୍ୟାସର ପ୍ରୟୋଜନ ହୁଏ, ହୁଏତ ଏକାଧିକ ଜନ୍ମର ଅଭ୍ୟାସ ଦରକାର ହୋଇଥାଏ। ସେଥି ପାଇଁ ଏହାକୁ କଦାପି ନିରର୍ଥକ ବୋଲି କହି ହେବନାହିଁ। ଏହି ମାର୍ଗରେ ଗତି କରି ଅହିଂସାର ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ ଦିନକୁ ଦିନ ଅଧିକ ସମ୍ପଦଶାଳୀ ଅଭିଜ୍ଞତା ଲାଭ କରୁଥିବ, ଯେପରିକି , ଶିଖରଦେଶରେ ପହଞ୍ଚି ଯେ ଅବଶ୍ୟ ଯେଉଁ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟଟିର ଦର୍ଶନ ଲାଭ କରିବ, ସେ କ୍ରମେ ତାହାରି ଆଭାସ ପାଇ ଯାଉଥିବ। ଏହା ତାହାର ଉତ୍ସାହକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଉଥିବ। ଏଥିରୁ ଯେପରି କେହି ଏଭଳି ଅନୁମାନ ନକରେ ଯେ, ଏହି ପଥରେ କେବଳ ଗୋଲାପର ହିଁ ଗୋଟିଏ ଗାଲିଚା ପଡ଼ିଥିବା ଓ ଗୋଟିଏ ବୋଲି କଣ୍ଟା ନଥିବ। ଜଣେ କବି ଗାଇ ଯାଇଛନ୍ତି ଯେ, ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖକୁ ପଡ଼ିଥିବା ବାଟଟି କେବଳ ଜଣେ ବୃହତ୍ ସାହସୀ ପାଇଁ, ଦୁର୍ବଳହୃଦୟ ପାଇଁ ଆଦୌ ନୁହେଁ। ଆଜିର ବାତାବରଣ ବିଷ ଦ୍ୱାରା ଏପରି ଅନୁସିକ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି ଯେ, ମଣିଷ ପୁରାତନମାନଙ୍କର ପ୍ରଜ୍ଞାକୁ ସ୍ମରଣ କରିବାକୁ ମଧ ରାଜୀ ହେଉନାହିଁ ଏବଂ ସକ୍ରିୟ ଅହିଂସାର ବିଚିତ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଅନୁଭବଟି ମଧ ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁନାହିଁ। 'ଏକ ଉତ୍ତମ ପଦକ୍ଷେପ ଦ୍ୱାରା ଏକ ମନ୍ଦ ପଦକ୍ଷେପର ପ୍ରଭାବକୁ ନଷ୍ଟ କରି ଦିଆଯାଏ'—ଏହି ଉକ୍ତିଟିକୁ ଆମେ ବଞ୍ଚୁଥିବା ପ୍ରାତ୍ୟହିକ ଜୀବନରେ ହିଁ ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଉଥିବା। ଆମେ କାହିଁକି ଏତିକି ଦେଖିପାରୁ ନାହୁଁ ଯେ, ଯଦି ବିଶ୍ୱର ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ମୋଟ ପରିଣାମ କେବଳ ବିନାଶ ପାଇଁ ହିଁ ହେଉଥାନ୍ତା, ତେବେ କେଉଁ କାଳରୁ ପୃଥିବୀର ବିନାଶ ହୋଇ ସାରନ୍ତାଣି ? ପ୍ରେମ, ଅର୍ଥାତ୍ ଅହିଂସା ହିଁ ଆମର ଏହି ଗ୍ରହଟିକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିଛି। ଏହି କଥାଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ। ଜୀବନର ଏହି ବହୁମୂଲ୍ୟ ଭୂଷଣଟିକୁ ସକଳ ଉଦ୍ୟମ ଦେଇ ଅନୁଶୀଳନ କରିବାକୁ ହେବ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱଭାବପ୍ରବୃତ୍ତଭାବରେ କରିବାକୁ ହେବ, କାରଣ ଏହା ହିଁ ଉତ୍ତୋଳନ ଆଣିଦେବ। ଓହ୍ଲାଇ ଆସିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜ, ମାତ୍ର ଆରୋହଣ କଦାପି ସହଜ ନୁହେଁ। ଆମ ଭିତରୁ ଅଧିକାଂଶ ମନୁଷ୍ୟ ଅଶୃଙ୍ଖଳିତ ହୋଇ

ରହିଥିବାରୁ ଆମେ ନିଜର ନିତି ଦିନର ଅଭିଜ୍ଞତାରୂପେ ଏତେଟିକିଏ ବାହାନା ମିଳିଯିବା କ୍ଷଣି କେବଳ ପରସ୍ପର ସହିତ କଳହ କରିବାରେ ଏବଂ ପରସ୍ପରକୁ ଅଭିଶାପ ଦେବାରେ ହିଁ ଲାଗି ରହିଛୁ ।

ଅହିଂସାର ଏହି ମହା ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ସାମର୍ଥ୍ୟଟି କଠୋର ଶୃଙ୍ଖଳାର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରିଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଜୀବନରେ ସହଜରେ ହିଁ ସମ୍ଭବ ହେବ ।[53]

24. ଅହିଂସାର ପ୍ରୟୋଗ

ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଆପଣାର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପର୍କଗୁଡ଼ିକରେ ଯଦି ଜଣେ ଅହିଂସାର ଅନୁଶୀଳନ କରୁ ନଥିବ ଏବଂ ତାହାକୁ ବୃହତ୍ତର ବ୍ୟାପାରଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ପାଇଁ ଆଶା ରଖିଥିବ, ତେବେ ସେ ତଦ୍ଵାରା ବଡ଼ ଭୁଲ କରୁଛି ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଠିକ୍ ବଦାନ୍ୟତା ପରି ଅହିଂସା ମଧ୍ୟ ପ୍ରଥମେ ନିଜଠାରୁ ହିଁ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ।

ମାତ୍ର, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ନିମନ୍ତେ ଅହିଂସାରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ ହେବାକୁ ଯଦି ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି କୁହାଯାଏ, ତେବେ ଗୋଟିଏ ଜାତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହିଭଳି ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଲାଭ କରିବାକୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ତା'ର ନିଜ ବୃତ୍ତଟି ଭିତରେ ଅହିଂସ ରହିବ ଏବଂ ବୃତ୍ତର ବାହାରେ ହିଂସାଚରଣ କରୁଥିବ, ଏପରି ମୋଟେ ହୋଇ ପାରିବନାହିଁ । ଅଥବା, ଅନେକ ସମୟରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜ ବୃତ୍ତରେ ମଧ୍ୟ ଅହିଂସ ନଥାଏ, ତାର ଅହିଂସା କେବଳ ବାହାରକୁ ଦେଖିବା ଲାଗି ଅହିଂସା ହୋଇ ରହିଥାଏ । କେବଳ ଯେତେବେଳେ ତୁମକୁ କୌଣସି ପ୍ରତିରୋଧର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡୁଛି, ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ, ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ଚୋର ବା ହତ୍ୟାକାରୀ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଉଛି, ସେତିକିବେଳେ ହିଁ ତୁମର ଅହିଂସା ଅସଲ ପରୀକ୍ଷାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛି । ଅସ୍ତ୍ର ଧାରଣ କରିଥିବା ସେହି ଚୋରର ତୁମେ ବିରୋଧ କରୁଛ ବା ବିରୋଧ କରିବା ଉଚିତ ବୋଲି ବିଚାରୁଛ, ଅଥବା, ନିଜର ଭଲ ପାଇବା ଦ୍ୱାରା ତା'ର ଅସ୍ତ୍ରକୁ ତୁମେ ଅକାମୀ କରିଦେଇ ପାରୁଛ । ଭଲ ମଣିଷମାନଙ୍କ ସହିତ ବାସ କରୁଛ ବୋଲି ତୁମର ଆଚରଣକୁ ହୁଏତ ଅହିଂସ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ନପାରେ ।

ପାରସ୍ପରିକ ଧୈର୍ଯ୍ୟ-ଅବଲମ୍ବନ ହେଉଛି ଅହିଂସା । ତେଣୁ ଅହିଂସା ହିଁ ଜୀବନର ବିଧାନ ବୋଲି ତୁମର ବିଶ୍ୱାସ ଆସିଗଲା ମାତ୍ରକେ ହିଁ, ଯେଉଁମାନେ ତୁମ ପ୍ରତି ହିଂସାଚରଣ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ତୁମକୁ ଅହିଂସ ଆଚରଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏବଂ, ସେହି ବିଧାନ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପରି ଜାତିଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହେବ । ପ୍ରଶିକ୍ଷଣର ଅବଶ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଏବଂ, ଆରମ୍ଭ ବେଳେ ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ପରିସରରେ ହିଁ ରହିଥିବ । ମାତ୍ର ଯଦି ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରତ୍ୟୟ ରହିଥିବ, ତେବେ ତା'ପରେ ସବୁକିଛି ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବ ।[54]

ଅହିଂସାର ବିଶ୍ୱଜନୀନତା

ଜୀବନର ଏକ ବ୍ରତରେ ପରିଣତ ହେବାକୁ ହେଲେ ଅହିଂସାକୁ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମୋ'ର ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟରେ ମୁଁ ଅହିଂସ ଏବଂ ଆଉ ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟରେ ହିଂସାତ୍ମକ କଦାପି ହୋଇ ପାରିବି ନାହିଁ ।[55]

କେବଳ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ହିଁ ଅହିଂସାର ଆଚରଣ କରି ପାରିବେ ଏବଂ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଗଠିତ ହୋଇଥିବା ଜାତିମାନେ ତାହା କରି ପାରିବେ ନାହିଁ, ଏପରି କହିବାକୁ ମୁଁ ଏକ ଈଶ୍ୱରଦ୍ରୋହ ବୋଲି କହିବି ।[56]

ମୋ' ମତରେ ଅହିଂସାକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ଆକାର ବା ପ୍ରକାରର ନିଷ୍କ୍ରିୟତା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ମୁଁ ଯେପରି ବୁଝିଛି, ଅହିଂସା ହେଉଛି ପୃଥିବୀରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇ ରହିଥିବା ଗୋଟିଏ ଶକ୍ତି ।... ଅହିଂସା ହେଉଛି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ବିଧାନ । ମୋ' ଜୀବନର ଅର୍ଦ୍ଧଶତାବ୍ଦୀ ବ୍ୟାପୀ ଅଭିଜ୍ଞତାରେ ମୁଁ ଏପରି କୌଣସି ଅବସ୍ଥାରେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ କି ମୋତେ ମୁଁ ଅସହାୟ ହୋଇପଡ଼ିଲି ଏବଂ ଅହିଂସାର ମାର୍ଗରେ ମୋ' ପାଖରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରତିକାର ନାହିଁ ବୋଲି କହିବାକୁ ପଡ଼ିଛି ।[57]

ଅହିଂସାର ଅନୁଶୀଳନ

ମୁଁ ଜଣେ ଅଦମ୍ୟ ଆଶାବାଦୀ । ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଅହିଂସାକୁ ବିକଶିତ କରି ଆଣିବା ଲାଗି ଅନନ୍ତ ସମ୍ଭାବନା ଯେ ରହିଛି, ମୋ'ର ଆଶାବାଦ ସେହି ବିଶ୍ୱାସକୁ ଆଧାର କରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି । ତୁମେ ନିଜର ଜୀବନରେ ତାହାର ଯେତେ ଅଧିକ ବିକାଶ କରି ପାରିବ, ତାହା ସେତିକି ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ସଂକ୍ରାମକ ହେଉଥିବ ଏବଂ ଶେଷରେ ତାହା ତୁମର ସମଗ୍ର ପରିପାର୍ଶ୍ୱଟିକୁ ଆଚ୍ଛାଦିତ କରିଦେବ ଏବଂ କ୍ରମଶଃ ସମସ୍ତ ସଂସାରକୁ ହିଁ ବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇଯିବ ।[58]

ଅହିଂସା ଯେ ଆଦୌ ଏକ ମଠ ଭିତରେ ଆବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥିବା ଗୁଣ ନୁହେଁ ଏବଂ ଏହାକୁ ଯେ କେବଳ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ତା' ନିଜର ଶାନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ତିମ ମୋକ୍ଷ ଲାଗି ଅଭ୍ୟାସ କରିବ ନାହିଁ ଏବଂ, ଯଦି ସମାଜକୁ ମାନବୋଚିତ ସମ୍ମାନବୋଧ ସହିତ ସଙ୍ଗତି ରଖି ତିଷ୍ଠି ରହିବାକୁ ହୁଏ ତଥା ଏହା ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ଆକାଂକ୍ଷା ରଖି ଆସିଥିବା ସେହି ଶାନ୍ତିର ଉପଲବ୍ଧି ଲାଗି ଯଦି ତାହାକୁ ଅଗ୍ରଗତି କରିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ସମାଜ ଲାଗି ମଧ୍ୟ ଯେ ଅହିଂସାକୁ ଏକ ଆଚରଣବିଧି ହୋଇ ରହିବାକୁ ହେବ, ମୋ' ଯୌବନର ପ୍ରଥମ କାଳରୁ ହିଁ ମୁଁ ସେକଥା ଜାଣି ପାରିଛି ।[59]

ସଂସାରର ବ୍ୟାପାରଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅହିଂସାକୁ କାମରେ ଲଗାଇ ଜାଣିଲେ ଯାଇ ଆମେ ତାହାର ଯଥାର୍ଥ ମୂଲ୍ୟକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ପାରିବା । ସେତେବେଳେ ଏହି ପୃଥିବୀ-ପୃଷ୍ଠକୁ ସ୍ୱର୍ଗରାଜ୍ୟର ଅବତରଣ କରାଇ ଆଣିବା ହିଁ ଏହାର କାମ୍ୟ ହୋଇ ରହିବ । ପରଲୋକ ବୋଲି ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ନାହିଁ । ଯାବତୀୟ ଲୋକ ହେଉଛନ୍ତି ସେହି ଗୋଟିଏ ଲୋକ । ତେଣୁ, ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି 'ଇହ' ନାହିଁ କିମ୍ବା କୌଣସି 'ପର' ନାହିଁ । ବୈଜ୍ଞାନିକ ଜୀନ୍ସ୍ ଯେପରି ପ୍ରମାଣ କରି ଦେଖାଇ ଦେଇଛନ୍ତି, ଦୂରଦୂରନ୍ତର ତାରା, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ କି ସବୁଠାରୁ

ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଦୂରବୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ବି ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କ ସମେତ ଏହି ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡକୁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଅଣୁ ମଧ୍ୟକୁ ମଧ କ୍ଷୁଦ୍ର କରି ଅଣାଯାଇ ପାରିବ।

ତେଣୁ, କେବଳ ଗୁମ୍ଫାବାସୀଙ୍କର ଜୀବନ ମଧ୍ୟରେ ଅହିଂସାର ପ୍ରୟୋଗକୁ ସୀମାବଦ୍ଧ କରି ରଖିଲେ ଏବଂ ପରଲୋକରେ ନିଜ ପାଇଁ ଏକ ଅଧିକ ଅନୁଗ୍ରହପ୍ରାପ୍ତ ସ୍ଥାନ ଲାଗି ଯୋଗ୍ୟତା ହାସଲ କରିବାର ସାଧନରୂପେ ତାହାକୁ ବ୍ୟବହାର କଲେ ତାହା ଏକାନ୍ତ ଭୁଲ୍ ହେବ ବୋଲି ମୋ'ର ମତ। ଯଦି କୌଣସି ଗୁଣ ଜୀବନର ଯାବତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ କାମ ଦେଇ ନପାରିଲା ତେବେ ତାହାର ଆଦୌ କୌଣସି ଉପଯୋଗିତା ହିଁ ରହିବନାହିଁ।[60]

ବୃହଦ୍ ସ୍ତରରେ ପ୍ରୟୋଗ

ଆମ ଲାଗି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର କଥା ଯେ, ଏକ ବୃହତ୍ ସାମୂହିକ ସ୍ତରରେ ସାହସୀର ଅହିଂସା ସହିତ ଆମର କୌଣସି ପରିଚୟ ନାହିଁ। ବୃହତ୍ ଜନସମୂହମାନଙ୍କର କଥା ଦୂରେ ଥାଉ, ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟ କେତେ ଦୂର ଅହିଂସାର ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିବେ, ତାହାର ସମ୍ଭାବନା ବିଷୟରେ କେତେକଙ୍କର ସନ୍ଦେହ ରହିଛି। ସେମାନେ କେବଳ ବିଶେଷ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରକୁ ହିଁ ଅହିଂସାର ପ୍ରୟୋଗକୁ ସୀମିତ କରି ରଖିଥାନ୍ତି। ମାତ୍ର, ସତ କଥା ହେଉଛି, ଯଦି ତାହା ସର୍ବଦା କେବଳ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଲାଗି ହିଁ ରହିବ, ତେବେ ମନୁଷ୍ୟଜାତି ତାହା ଦ୍ୱାରା ଉପକୃତ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ।[61]

ଉପାଦେୟତା

ପ୍ରାୟ ପଚାଶ ବର୍ଷରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ସମୟ ଲାଗି ମୁଁ ଅବିରାମଭାବରେ ଅହିଂସା ଏବଂ ଏହାର ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଏକ ବୈଜ୍ଞାନିକ ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟତା ସହିତ ପରୀକ୍ଷା କରି ଆସୁଛି। ମୁଁ ଏହାକୁ ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ—ପାରିବାରିକ, ଅନୁଷ୍ଠାନଗତ, ଆର୍ଥିକ ଓ ରାଜନୀତିକ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଦେଖିଛି। ମୁଁ ଏପରି ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ପାଇନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ କି ତାହା ବିଫଳ ହୋଇଛି। ଯେତେବେଳେ ତାହା ବିଫଳ ହୋଇଥିବା ପରି ପ୍ରତୀତ ହୋଇଛି, ତାହା ମୋ' ନିଜ ଅପୂର୍ଣ୍ଣତାଗୁଡ଼ିକ ହେତୁ ଘଟିଛି ବୋଲି ମୁଁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିଛି। ମୁଁ ଆପଣାକୁ ଜଣେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି ଆଦୌ ଦାବି କରୁନାହିଁ। ମାତ୍ର, ମୁଁ ସମସ୍ତ ବ୍ୟାକୁଳତା ସହିତ ପରମ ସତ୍ୟର ଯେ ଅନ୍ୱେଷଣ କରୁଛି, ସେକଥା ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ଦାବି କରିବି। ଏବଂ, ସତ୍ୟକୁ ମୁଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଏକ ଅନ୍ୟ ନାମ ବୋଲି ଜାଣିଛି। ସେହି ଅନ୍ୱେଷଣର ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ମୁଁ ଅହିଂସାକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିଛି। ଏହାର ପ୍ରସାରକୁ ମୁଁ ଜୀବନର ବ୍ରତରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଛି। ସେହି ବ୍ରତକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ବ୍ୟତୀତ ଜୀବନରେ ମୋ'ର କୌଣସି ଅନ୍ୟ ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ।[62]

ଅହିଂସାର ଏହି ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଅଥଚ୍ ସିଧା ପଥଟି ଦେଇ ନଗଲେ ଏହି ଯନ୍ତ୍ରଣାପୀଡ଼ିତ ପୃଥିବୀ ଲାଗି ଆଉ କୌଣସି ଆଶା ନାହିଁ। ମୋ' ପରି ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ବ୍ୟକ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନରେ ଏହି ସତ୍ୟଟିକୁ ପ୍ରମାଣ କରିବାରେ ହୁଏତ ବିଫଳ ହୋଇ ପାରନ୍ତି ; ମାତ୍ର ତାହା ସେମାନଙ୍କର

ନିଜର ବିଫଳତା ହିଁ ହେବ, ସେହି ଶାଶ୍ୱତ ବିଧାନଟିର ବିଫଳତା କଦାପି ହେବନାହିଁ।[63]

25. ଅହିଂସ ସମାଜ

ଅହିଂସାକୁ ମୁଁ କେବଳ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଗୁଣ ବୋଲି ଆଦୌ ବିଚାରୁ ନାହିଁ। ଏହାକୁ ଏକ ସାମାଜିକ ଗୁଣରୂପେ ଅନ୍ୟ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ ପରି ଅନୁଶୀଳନ କରାଯାଇ ପାରିବ। ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଯେ, ଆପଣାର ପାରସ୍ପରିକ ଆଚରଣଗୁଡ଼ିକରେ ସମାଜ ଅନେକ ପରିମାଣରେ ଅହିଂସାର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ହିଁ ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥାଏ। ସେହି ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ବୃହତ୍ତର, ଜାତୀୟ ତଥା ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସ୍ତରକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଯାଉ ବୋଲି ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି।[64]

ମାଧ୍ୟାକର୍ଷଣ ଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ପୃଥିବୀ ଯେପରି ତା'ର ସ୍ଥିତିରେ ବିଧୃତ ହୋଇ ରହିଛି, ସେହିପରି ସମସ୍ତ ସମାଜ ମଧ୍ୟ ଅହିଂସା ଦ୍ୱାରା ଏକତ୍ର ବିଧୃତ ରହିଛି। ମାତ୍ର, ଯେତେବେଳେ ଏହି ମାଧ୍ୟାକର୍ଷଣର ସୂତ୍ରଟି ଆବିଷ୍କୃତ ହେଲା, ସେହି ଆବିଷ୍କାର ଫଳରେ ଏପରି ବହୁତ ଫଳ ମିଳିଲା, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ କି ଆମ ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନଙ୍କର କୌଣସି ଜ୍ଞାନ ନଥିଲା। ଠିକ୍ ସେହିପରି, ଯେତେବେଳେ ସମାଜ ଇଚ୍ଛାପ୍ରଣୋଦିତଭାବରେ ଅହିଂସାର ବିଧାନ ଅନୁସାରେ ଗଠିତ ହେବ, ସେତେବେଳେ ବର୍ତ୍ତମାନର ତୁଳନାରେ ତାହାର ଗଠନ ଭୌତିକ ବିଶେଷତା ଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଲଗା ପ୍ରକାରର ହୋଇଯିବ। ମାତ୍ର, ଅହିଂସା ଉପରେ ଆଧାରିତ ସରକାର ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁଭଳି ହେବ ସେକଥା ମୁଁ ଆଗରୁ କହି ପାରିବି ନାହିଁ।

ଆଜି ତ ଯାହାସବୁ ଘଟୁଛି, ତାହା ଅହିଂସାର ବିଧାନଟିକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ଘଟୁଛି ଏବଂ, ହିଂସାକୁ ସତେଅବା ଏକ ଚିରନ୍ତନ ନିୟମ ପରି ସିଂହାସନରେ ବସାଇ ରଖାଯାଇଛି।[65]

ଅହିଂସା ଉପରେ ଆଧାରିତ ଏକ ସମାଜରେ କେବଳ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କରେ ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇ ବାସ କରୁଥିବା ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକ ରହିବେ ଏବଂ ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରବୃତ୍ତ ସହଯୋଗ ହିଁ ସମ୍ମାନଜନକ ଓ ଶାନ୍ତିମୟ ଜୀବନର ସର୍ତ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବ।[66]

ସରକାର

କୌଣସି ସରକାର କଦାପି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅହିଂସ ହେବାରେ ସାଫଲ୍ୟ ଲାଭ କରି ପାରିବ ନାହିଁ, କାରଣ ତାହାକୁ ସବୁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେପରି ଏକ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଯୁଗର କୌଣସି କଳ୍ପନା କରି ପାରୁନାହିଁ। ମାତ୍ର, ମୁଖ୍ୟତଃ ଅହିଂସଭାବରେ ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିବା ଏକ ସମାଜର ସମ୍ଭବ ହେବା ବିଷୟରେ ମୋ'ର ଅବଶ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି। ଏବଂ, ମୁଁ ତାହାରି ସକାଶେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି।[67]

ଏକ ଆଦର୍ଶ ସମାଜରେ କୌଣସି ସରକାର ରହିବ କି ନାହିଁ, ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନଟି ବାକୀ ରହିଛି। ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ ନେଇ ମଥା ଘୂରାଇବାକୁ ମୁଁ ଉଚିତ ମନେ କରୁନାହିଁ। ଏହିପରି ଏକ ସମାଜର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ନିମନ୍ତେ ଯଦି ଆମେ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ

କରିବା, ତେବେ ତାହା ଧୀରେ ଧୀରେ ବାସ୍ତବ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ଆସିବ ଏବଂ ଲୋକମାନେ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଉପକୃତ ବି ହୋଇ ପାରିବେ। ଇଉକ୍ଲିଡ୍‌ଙ୍କର ସଂଜ୍ଞା ଅନୁସାରେ ଗୋଟିଏ ରେଖାର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରସ୍ଥ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ସେଭଳି ରେଖାଟିଏ ଟାଣି ପାରିନାହିଁ, କେବେ ମଧ୍ୟ ଟାଣି ପାରିବ ନାହିଁ। ତଥାପି, ଆଦର୍ଶ ରେଖାଟିକୁ ମନ ଭିତରେ ରଖି ହିଁ ଆମେ ଜ୍ୟାମିତିରେ ଅଗ୍ରଗତି କରିପାରିଛୁ। ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାହା ସତ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆଦର୍ଶର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସେହି କଥା ସତ୍ୟ ହେବ।

ଏହି କଥାଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ମରଣ ରଖିବା ଉଚିତ ଯେ, ପୃଥିବୀରେ ଏପରି କୌଣସି ରାଷ୍ଟ୍ର ନାହିଁ ଯିଏକି ଏକ ସରକାର ବିନା ଚାଲୁଛି। ଯଦି ତାହା ଆଦୌ କେବେ ସମ୍ଭବ ହୁଏ, ତେବେ ତାହା ଭାରତବର୍ଷରେ ହିଁ ହେବ ; କାରଣ କେବଳ ଆମର ଏହି ଦେଶଟିରେ ସେହି ଦିଗରେ ପ୍ରୟାସ ମଧ୍ୟ ହୋଇଛି। ସେଥିଲାଗି ଯେଉଁ ପରିମାଣରେ ସାହସ ରହିଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ସେହି ସାହସ ହାସଲ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଯେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ମାର୍ଗ ରହିଛି, ଆମେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହା ଦେଖାଇଦେଇ ପାରିନାହୁଁ। ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଏଥିରେ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି, ସେମାନଙ୍କୁ ତାହା ଦେଖାଇ ଦେବାକୁ ହେବ। ସେଥିପାଇଁ ମୃତ୍ୟୁର ଭୟକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ହେବ ; ଆମେ ଜେଲ୍ ଯିବାର ଭୟକୁ ଯେପରି ତ୍ୟାଗ କରିଛୁ, ଠିକ୍ ସେହିପରି।[68]

ଗଣତନ୍ତ୍ର ଓ ଅହିଂସା

ଯୁଦ୍ଧର ବିଜ୍ଞାନ ମଣିଷକୁ ନଗ୍ନ ଏକାଧିନାୟକତ୍ୱ ଆଡ଼କୁ ପରିଚାଳିତ କରି ନେଇଯାଏ। କେବଳ ଅହିଂସାର ବିଜ୍ଞାନ ହିଁ ଆମକୁ ବିଶୁଦ୍ଧ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଆଡ଼କୁ ନେଇଯାଇ ପାରିବ।[69]

ଗଣତନ୍ତ୍ର ଏବଂ ହିଂସା କଦାପି ସହାବସ୍ଥାନ କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ। ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କରେ ନାମକୁ ମାତ୍ର ଗଣତନ୍ତ୍ର ରହିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ହୁଏତ ଖୋଲାଖୋଲି ଏକ ଦଳୀୟ ଶାସନକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବାକୁ ପଡ଼ିବ ଅଥବା, ସେମାନେ ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଶାସିତ ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାନ୍ତି, ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ସାହସର ସହିତ ଅହିଂସାର ମାର୍ଗକୁ ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[70]

ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ଅହିଂସାକୁ ସ୍ୱୀକାର ନକରିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ବୈଧାନିକ ଅଥବା ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଶାସନ ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ବୋଲି ମୁଁ ମତ ପୋଷଣ କରୁଥିବାରୁ ମୁଁ ଆମ ଜୀବନର—ବ୍ୟକ୍ତିଗତ, ସାମାଜିକ, ରାଜନୀତିକ, ଜାତୀୟ ତଥା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସକଳ କ୍ଷେତ୍ରର ଜୀବନରେ, ଅହିଂସାକୁ ହିଁ ବିଧାନରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ନିଆଯାଉ ବୋଲି ପ୍ରଚାର କରିବାର ଉଦ୍ୟମ କରିବାରେ ଲାଗିଛି।

ମୁଁ ଅନୁମାନ କରୁଛି ଯେ ଯେତେ କ୍ଷୀଣ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଆଲୋକଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଦେଖିଛି। ଏହି କଥାଟିକୁ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଚେତନଭାବରେ ଲେଖୁଛି, କାରଣ ପରମ ବିଧାନଟିକୁ ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଜାଣିଛି ବୋଲି କଦାପି ଦାବି କରୁନାହିଁ। ମୋ' ପ୍ରୟୋଗଗୁଡ଼ିକର ସଫଳତାଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ ଜାଣିଛି, ବିଫଳତାଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଜାଣିଛି। ମାତ୍ର, ପ୍ରାପ୍ତ ସଫଳତାଗୁଡ଼ିକ ଏତେ ଯଥେଷ୍ଟ ଯେ, ସେମାନେ ମୋତେ ଏକ ଅନନ୍ତ ଆଶାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ରଖିଛନ୍ତି।

ମୁଁ ଅନେକ ସମୟରେ କହିଛି ଯେ, ଯଦି ଆମେ ପଥଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ରହିଥିବା, ତେବେ ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ତା' ନିଜ କଥା ଅବଶ୍ୟ ବୁଝିବ। ଅହିଂସା ହେଉଛି ପଥ, ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନତା ହେଉଛି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଲକ୍ଷ୍ୟ। ସାନ ବଡ଼ ସବୁ ଜାତି ଯେତେବେଳେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବେ, କେବଳ ସେତିକିବେଳେ ଯାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଏକ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସଂଘର ସ୍ଥାପନା ସମ୍ଭବ ହେବ। ସଂପୃକ୍ତ ଜାତିଗୁଡ଼ିକ ଅହିଂସାକୁ ଯେତିକି ପରିମାଣରେ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିଥିବେ, ସେହି ସ୍ୱାଧୀନତାର ସ୍ୱଭାବଟି ତାହାରି ମୁତାବକ ହେବାକୁ ହିଁ ବାଧ ହେବ। ମାତ୍ର, ଗୋଟିଏ କଥା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁନିଶ୍ଚିତ। ଅହିଂସାର ଆଧାର ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଏକ ସମାଜରେ କ୍ଷୁଦ୍ରତମ ଜାତିଟି ମଧ୍ୟ ଆପଣାକୁ ବୃହତ୍ତମ ଜାତି ସହିତ ସମାନ ଉଚ୍ଚ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥିବ। ଜଣେ ଉଚ୍ଚ ଓ ଆଉ ଜଣେ ନିମ୍ନ—ଏହି ଧାରଣାଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଯିବ।

...ଏଥିରୁ ଏହି ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟି ଅବଶ୍ୟ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହେଉଛି ଯେ, ଅହିଂସାକୁ ବ୍ରତରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ମୋ' ପରି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ନିମନ୍ତେ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅହିଂସାକୁ ଏକ ଗତିଶୀଳ ଶକ୍ତିରୂପେ, ଏକ ଅଲଂଘନୀୟ ବ୍ରତରୂପେ, କେବଳ ଏକ ଫଳ ଦେଉଥିବା ସାମୟିକ ନୀତିରୂପେ ନୁହେଁ, ସ୍ୱୀକାର କରି ନିଆ ନଯାଇଛି, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୈଧାନିକ ଅଥବା ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଶାସନ ମଧ୍ୟ ଏକ ବହୁଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ୱପ୍ନବତ୍ ହୋଇ ରହିଥିବ। ମୁଁ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ଅହିଂସା ବିଷୟରେ କହିବୁଲୁଛି ସିନା, ମାତ୍ର ମୋ'ର ପ୍ରୟୋଗଟି କେବଳ ଭାରତବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ହୋଇ ରହିଛି। ଯଦି ଏଠାରେ ତାହା ସଫଳ ହେବ, ତେବେ ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ ଅନାୟାସରେ ଗ୍ରହଣ କରିବ। ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅବଶ୍ୟ ଏକ ବିରାଟ କିନ୍ତୁ ମଧ୍ୟ ରହିଛି। ଏହି କୁଣ୍ଠାଟି ମୋତେ ଆଦୌ ବିବ୍ରତ କରୁନାହିଁ। ଅଭେଦ୍ୟ ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ସର୍ବାଧିକ ପରିମାଣରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇ ରହିଛି।[71]

କ୍ଷମତାର ବ୍ୟବହାର

ଅହିଂସା ସ୍ୱଭାବତଃ କଦାପି କ୍ଷମତା 'ଦଖଲ' କରିନେଇ ପାରିବନାହିଁ, ତାହା ଅହିଂସାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବନାହିଁ। ମାତ୍ର ଅହିଂସା ଆହୁରି ଅଧିକ କେତେ କଥା ସମ୍ଭବ କରି ପାରିବ ; ଶାସନର ଯନ୍ତ୍ରକୁ ଅଧିକାର ନକରି ମଧ୍ୟ ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଫଳପ୍ରଦଭାବରେ କ୍ଷମତାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରି ପାରିବ ଓ ତାହାକୁ ବାଟ ଦେଖାଇ ପାରିବ। ଏହା ହେଉଛି ତା'ର ଏକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ।

ଅବଶ୍ୟ, ଏଥିରେ ଏକ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ମଧ୍ୟ ରହିଛି। ଯଦି ଲୋକମାନଙ୍କର ଅହିଂସ ଅସହଯୋଗ ଏପରି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ପାରିଥିବ ଯେ ଶାସନ ଆଉ ଆଦୌ କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇ ପାରୁ ନଥିବ ଅଥବା, ଯଦି ବହିଃ ଆକ୍ରମଣର ଚାପରେ ଶାସନ କଳ ଭୁଶୁଡ଼ି ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଏକ ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଯିବ, ସେତେବେଳେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଯିବେ ଏବଂ ସେହି ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନଟିକୁ ପୂରଣ କରିବେ। ସିଦ୍ଧାନ୍ତତଃ ଏକଥା ନିଶ୍ଚୟ ସମ୍ଭବ ହେବ।

ମାତ୍ର କ୍ଷମତାର ବ୍ୟବହାରକୁ ଯେ ଅବଶ୍ୟ ସହିଂସ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ। ଜଣେ ବାପାର ମଧ୍ୟ ତା'ର ପିଲାମାନଙ୍କ ଉପରେ କ୍ଷମତା ରହିଥାଏ ; ସେ ଇଚ୍ଛା

କଲେ ଶାସ୍ତି ମଧ ଦେଇପାରେ, ମାତ୍ର କଦାପି ସହିଂସ ହୋଇ ସେ ତାହା କରେ ନାହିଁ। ଯେଉଁ କ୍ଷମତା ସବୁଠାରୁ କମ୍ କଷ୍ଟ ଦିଏ, ତାହା ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଫଳଦାୟକ ହୋଇଥାଏ। ଯଥାର୍ଥଭାବରେ ନିୟୋଜିତ ହୋଇ ପାରୁଥିବା କ୍ଷମତା ଠିକ୍ ଫୁଲଟିଏ ପରି ହାଲୁକା ହୋଇ ବସିଥାଏ ; କେହି ତା'ର ଓଜନକୁ ଅନୁଭବ କରି ପାରୁନଥାନ୍ତି।

ଜନସାଧାରଣ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ଭାବରେ କଂଗ୍ରେସର କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଛନ୍ତି। ଏକାଧିକ ଅବସରରେ ମୋତେ ଜଣେ ଏକାଧିନାୟକର ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷମତା ମଧ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି। ମାତ୍ର, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକଥା ଜାଣିଥିଲେ ଯେ, ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରବୃତ୍ତ ସମର୍ଥନ ଉପରେ ହିଁ ମୋ'ର ସେହି କ୍ଷମତା ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ରହିଥିଲା। ସେମାନେ ଯେକୌଣସି ସମୟରେ ମଧ ମୋତେ ବାହାର କରିଦେଇ ପାରିଥାନ୍ତେ ଏବଂ ମୁଁ ମଧ ଆଦୌ କୌଣସି ଆପତ୍ତି ନକରି ବାହାରି ଆସିଥାନ୍ତି।

ପୈଗମ୍ବର ଏବଂ ଅତିମାନବମାନେ ଗୋଟିଏ ଯୁଗରେ କେବଳ ଥରେ ଜନ୍ମ ହୁଅନ୍ତି। ମାତ୍ର, ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଅହିଂସା-ଆଦର୍ଶର ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରେ, ତେବେ ତାହାର କରଣି ସମଗ୍ର ସମାଜକୁ ବ୍ୟାପିଯାଏ ଓ ସେ ସେହି ସମାଜର ପରିତ୍ରାଣର କାରଣ ହୁଏ। କେବଳ ଜଣେ ଯୀଶୁ ପଥଟିକୁ ଚିହ୍ନିତ କରି ଦେଇଥିଲେ, ଏବଂ ତାଙ୍କର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ମଧ ତାଙ୍କର ବାରଜଣ ଶିଷ୍ୟ ତାଙ୍କର ସନ୍ଦେଶଟିକୁ ଅଗ୍ରସର କରାଇ ନେଇ ପାରିଲେ।

ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶକ୍ତିର ବିଧାନଗୁଡ଼ିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବା ନିମନ୍ତେ କେତେ କେତେ ପୁରୁଷର ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କ ଅଧବସାୟ ଏବଂ ପ୍ରତିଭା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥିଲା, ମାତ୍ର ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ, ଏପରିକି ସାନ ପିଲାମାନେ ମଧ ସେମାନଙ୍କର ଦୈନିକ ଜୀବନରେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶକ୍ତିର ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି। ସେହିପରିଭାବରେ, ଥରେ ସାକାରଭାବରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଗଲେ ଗୋଟିଏ ଆଦର୍ଶ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ଚଳାଇବା ସକାଶେ ସବୁବେଳେ କଦାପି ଜଣେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରୟୋଜନ ହେବନାହିଁ। ପ୍ରଥମରେ କେବଳ ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସାମାଜିକ ଜାଗୃତି ଆବଶ୍ୟକ ହେବ। ଆଉ ସବୁ କଥା ପରେ ପରେ ଆସିଯିବ।

ହାତ ପାଖରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ ଦେଇ କହିଲେ, ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଆଗରେ ମୁଁ ଏହି ସତ୍ୟଟିର ଉପସ୍ଥାପନା କରିଛି ଯେ, ରୂପା କିମ୍ବା ସୁନା ଅସଲ ପୁଞ୍ଜି କଦାପି ନୁହେଁ, ସେମାନଙ୍କର ହାତ, ପାଦ ଏବଂ ବୁଦ୍ଧିରୁ ଉପୁଜୁଥିବା ଶ୍ରମ ହେଉଛି ଅସଲ ପୁଞ୍ଜି। ଥରେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ମଧରେ ସେହି ସଚେତନତା ଆସିଗଲେ, ଉପଲବ୍ଧ ସେହି ଶକ୍ତିଟିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବାଲାଗି ସମର୍ଥ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଆଉ ମୋ'ର ଉପସ୍ଥିତ ରହିବା ଆଦୌ ଆବଶ୍ୟକ ହେବନାହିଁ।[72]

26. ଅହିଂସ ରାଷ୍ଟ୍ର

ବହୁ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକଥା କହି ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଛନ୍ତି ଯେ, ''ମାତ୍ର ଆପଣ ସାଧାରଣ ଲୋକସମୂହଙ୍କୁ କଦାପି ଅହିଂସାବ୍ରତର ଶିକ୍ଷା ଦେଇ ପାରିବେନାହିଁ। ଏହା କେବଳ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ

ସମ୍ଭବ ହେବ ଓ ତାହା ମଧ୍ୟ ବିରଳ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଜୀବନରେ।'' ମୋ' ମତରେ ଏହା ହେଉଛି ଏକ ବୃହତ୍ ଆତ୍ମପ୍ରବଞ୍ଚନା। ଯଦି ମନୁଷ୍ୟସମାଜ ଅଭ୍ୟାସଗତଭାବରେ ଅହିଂସ ହୋଇ ନଥାନ୍ତା, ତେବେ ତାହା ଆପଣାକୁ କେଉଁ ଦିନୁଁ ଧ୍ୱଂସ କରିଦେଇ ସାରିଥାନ୍ତା। ମାତ୍ର, ହିଂସା ଏବଂ ଅହିଂସା ଉଭୟ ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଲାଗି ଆସିଥିବା ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଯୁଦ୍ଧରେ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଶକ୍ତିଟି ହିଁ ସର୍ବଦା ପରିଶେଷରେ ବିଜୟ ଲାଭ କରି ଆସିଛି।

ସତ କଥା ହେଉଛି ଯେ, ଏକ ରାଜନୀତିକ ସାଧନ ହିସାବରେ ଲୋକମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଅହିଂସାର ପ୍ରସାର କରିବା ବିଷୟରେ ଆମେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୃଦୟର ସହିତ ନିଜକୁ ନିୟୋଜିତ କରିବା ଲାଗି ଏବଂ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ଲାଗି ଆମର କେବେହେଲେ ଯଥେଷ୍ଟ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ହୋଇନାହିଁ।[73]

ରାଜନୀତିକ କ୍ଷମତା

ମୋ' ମତରେ ରାଜନୀତିକ କ୍ଷମତା ଆଦୌ ଗୋଟିଏ ଚରମ ସାଧ୍ୟ ନୁହେଁ, ଜୀବନର ଯାବତୀୟ ବିଭାଗରେ ଆପଣାର ଅବସ୍ଥାରେ ଉନ୍ନତି ଘଟାଇବା ନିମନ୍ତେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସମର୍ଥ କରାଇ ଆଣିବା ଦିଗରେ ତାହା ହେଉଛି ଏକ ଅନ୍ୟତମ ଉପାୟ। ରାଜନୀତିକ କ୍ଷମତାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ଜାତୀୟ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କର ମାଧ୍ୟମରେ ଜାତୀୟ ଜୀବନକୁ ନିୟମର ଅଧୀନ କରି ରଖିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ। ଯଦି, ଆପଣାର ନିୟମନ ଆପେ କରି ପାରିବା ନିମନ୍ତେ ଜାତୀୟ ଜୀବନ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ପୂର୍ଣ୍ଣତାଯୁକ୍ତ ହୋଇଯାଏ ତେବେ ଆଉ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ରହିବନାହିଁ। ସେତେବେଳେ ତ ଏକ ପ୍ରବୁଦ୍ଧ ନୈରାଜ୍ୟବାଦ ସମ୍ଭବ ହୋଇଯିବ। ଏହିପରି ଏକ ସ୍ଥିତିରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ତା'ର ନିଜ ଶାସକ ହୋଇ ରହିବେ। ନିଜକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଏପରି ଭାବରେ ଶାସନ କରି ପାରିବେ ଯେ, ଆପଣାର ପ୍ରତିବେଶୀ ନିମନ୍ତେ କେହି କଦାପି ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୋଇ ଠିଆ ହେବେ ନାହିଁ।

ତେଣୁ, ଏକ ଆଦର୍ଶ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ କୌଣସି ରାଜନୀତିକ କ୍ଷମତା ରହିବ ନାହିଁ। କାରଣ କୌଣସି ରାଷ୍ଟ୍ର ହିଁ ରହିବ ନାହିଁ। ମାତ୍ର ଜୀବନରେ ଆଦର୍ଶର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଲବ୍ଧି କେବେହେଲେ ହୁଏ ନାହିଁ। ସେଇଥି ଲାଗି, ଥୁରୋ ଏହି ବିଖ୍ୟାତ କଥାଟିକୁ କହି ଯାଇଛନ୍ତି ଯେ, ଯେଉଁ ସରକାର ସବୁଠାରୁ କମ୍ ଶାସନ କରେ, ସେହି ସରକାର ହେଉଛି ସର୍ବୋତ୍ତମ।[74]

ପୁଞ୍ଜିବାଦ ନା ଟ୍ରଷ୍ଟୀ-ବ୍ୟବସ୍ଥା ?

ମୁଁ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଯଦି କୌଣସି ରାଷ୍ଟ୍ର ହିଂସା ଦ୍ୱାରା ପୁଞ୍ଜିବାଦକୁ ଦବାଇ ରଖିବ, ତେବେ ସେ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ସେହି ହିଂସାର ଗୋଲକଟି ଭିତରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଯିବ ଏବଂ ଅହିଂସାର ବିକାଶ ସାଧନ କରିବା ତା' ଲାଗି ଆଉ କୌଣସି ସମୟରେ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। ଏକ ସଂକେନ୍ଦ୍ରିତ ତଥା ସଂଗଠିତ ଆକାରରେ ହିଁ ରାଷ୍ଟ୍ର ହିଂସାର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥାଏ। ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ସିନା ଆତ୍ମା ରହିଛି, ମାତ୍ର ରାଷ୍ଟ୍ରଯନ୍ତ୍ରଟିର କୌଣସି ଆତ୍ମା ନଥିବାରୁ ତାହାକୁ କଦାପି ହିଂସାରୁ ନିବୃତ୍ତ କରାଇ ଆଣି ହେବନାହିଁ। କାରଣ ହିଂସାର ସହାୟ ଲାଭ କରି ତ ଗୋଟିଏ ରାଷ୍ଟ୍ର ତିଷ୍ଠି ରହିଥାଏ ! ତେଣୁ ମୁଁ ଟ୍ରଷ୍ଟୀ ପ୍ରଥାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟିକୁ ଅଧିକ ପସନ୍ଦ କରୁଛି।

ସର୍ବଦା ଏଭଳି ଏକ ଭୟ ରହିଛି ଯେ, ଯେଉଁମାନେ ରାଷ୍ଟ୍ର ସହିତ ଏକମତ ନହେବେ, ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ରାଷ୍ଟ୍ର ହୁଏତ ଅତି ବେଶୀ ହିଂସାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବ। ଯଦି ସଂପୃକ୍ତ ଲୋକମାନେ ଜଣେ ଜଣେ ଟ୍ରଷ୍ଟୀପରି ଆଚରଣ କରିବେ, ତେବେ ମୁଁ ବସ୍ତୁତଃ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖୁସୀ ହେବି। ମାତ୍ର, ସେମାନେ ଯଦି ଏଥିରେ ସଫଳ ନହୁଅନ୍ତି, ମୁଁ ଭାବୁଛି, ଆବଶ୍ୟକ ସର୍ବନିମ୍ନ ହିଂସାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ରାଷ୍ଟ୍ରର ମାଧ୍ୟମରେ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ କାଢ଼ି ଆଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ।

ମୁଁ ସେହି କାରଣରୁ ଗୋଲଟେବୁଲ୍ ବୈଠକରେ କହିଥିଲି ଯେ, ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ନ୍ୟସ୍ତସ୍ୱାର୍ଥର ଯାଞ୍ଚ କରାଯିବ, ଏବଂ ଯେଉଁଠାରେ ଆବଶ୍ୟକ ହେବ, ସେଠାରେ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ବାଜ୍ୟାପ୍ତ କରି ନିଆଯିବ। କୌଣସି କ୍ଷତିପୂରଣ ଦିଆଯିବ କି ନାହିଁ, ସେକଥାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅଲଗା ଅଲଗା କରାଯିବ।

ବ୍ୟକ୍ତିଗତଭାବରେ ମୁଁ ଏହିଭଳି ହେଉ ବୋଲି ଅଧିକ ପସନ୍ଦ କରିବି ଯେ, ରାଷ୍ଟ୍ର ହାତରେ କ୍ଷମତା ଆଦୌ କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ ହୋଇ ରହିବନାହିଁ, ମାତ୍ର ଟ୍ରଷ୍ଟୀ ପ୍ରଥାର ଭାବଟିକୁ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଲାଗୁ କରାଯିବ, କାରଣ, ମୋ'ମତରେ, ରାଷ୍ଟ୍ରର ହିଂସା ତୁଳନାରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମାଲିକାନାର ହିଂସା ଅନେକ କମ୍ କ୍ଷତିକାରକ ହେବ। ଅବଶ୍ୟ, ଯଦି ଏକାନ୍ତ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପଡ଼େ, ରାଷ୍ଟ୍ର ଯଥାସମ୍ଭବ କମ୍ ପରିମାଣରେ ମାଲିକ ହୋଇ ରହିବାକୁ ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ସମର୍ଥନ କରିବି।

ମନୁଷ୍ୟ ବାସ୍ତବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଭ୍ୟାସର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଜୀବନ ବଞ୍ଚେ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ତଥାପି ଭାବୁଛି ଯେ, ଆପଣା ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତିର ପ୍ରୟୋଗ କରି ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବା ହିଁ ତା'ଲାଗି ଅଧିକ ଭଲ ହେବ। ମୁଁ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଲୋକେ ଆପଣାର ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତିକୁ ଏପରି ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଅବଶ୍ୟ ବିକଶିତ କରିନେଇ ପାରିବେ, ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ଶୋଷଣ ସର୍ବନିମ୍ନ ମାତ୍ରାରେ ରହିବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ବାଧ୍ୟ ହେବ।

ରାଷ୍ଟ୍ରର କ୍ଷମତା ବୃଦ୍ଧିକୁ ମୁଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଭୟମିଶ୍ରିତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖିଥାଏ ; ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ ଶୋଷଣର ଯଥାସମ୍ଭବ ହ୍ରାସ ଘଟାଇ ରାଷ୍ଟ୍ର ବାହାରକୁ ଦିଶିବା ଭଳି ପ୍ରଧାନତଃ କଲ୍ୟାଣ ହିଁ କରୁଥାଏ। ମାତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିର ବ୍ୟକ୍ତିସତ୍ତାକୁ ନଷ୍ଟକରି—ଏବଂ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିସତ୍ତା ହିଁ ତ ଯାବତୀୟ ଅଗ୍ରଗତିର ମୂଳରେ ରହିଛି—ତାହା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅନିଷ୍ଟ କରିଥାଏ।

ଆମକୁ ଏପରି ଅନେକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଜଣାଅଛି, ଯେଉଁଠାରେ କି ଲୋକମାନେ ଟ୍ରଷ୍ଟୀବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଛନ୍ତି ; ମାତ୍ର ଏକ ରାଷ୍ଟ୍ର କୌଣସି ସମୟରେ ଦରିଦ୍ର ଶ୍ରେଣୀ ନିମନ୍ତେ ହିଁ ପ୍ରକୃତରେ ବଞ୍ଚିଛି, ଏପରି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଆଦୌ ଜଣାନାହିଁ।[75]

ଅହିଂସାତ୍ମକ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ

ଅହିଂସା ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ସ୍ୱରାଜ୍ୟରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ସେମାନଙ୍କର ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ନଜାଣିଥିଲେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି କ୍ଷତି ହେବନାହିଁ, ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କର ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ

ଅବଶ୍ୟ ଜାଣିଥିବା ଉଚିତ। ଏପରି କୌଣସି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନାହିଁ ଯାହାକି ତଦନୁରୂପ ଗୋଟିଏ ଅଧିକାର ଆଣି ନଦେଇଥାଏ ଏବଂ, ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ପାଦନ କରିବାରୁ ହିଁ ଯେଉଁ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରସରି ଆସିଥାଏ, କେବଳ ସେହିଗୁଡ଼ିକ ହିଁ ଯଥାର୍ଥ ଅଧିକାର। ତେଣୁ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନିଜ ରାଷ୍ଟ୍ରର ପରିଚର୍ଯ୍ୟା କରନ୍ତି, ସେହିମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଜଣେ ଜଣେ ନାଗରିକ ହିସାବରେ ଆପଣା ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକର ଯଥାର୍ଥ ଅଧିକାରୀ। ଏବଂ, ସେହିମାନେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାପ୍ୟ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ନ୍ୟାୟବିଚାର କରିପାରିବେ।

ସମସ୍ତଙ୍କର ମିଛ କହିବାର ଅଥବା ଗୁଣ୍ଡା ହେବାର ଅଧିକାର ରହିଛି। ମାତ୍ର, ଏପରି ଏକ ଅଧିକାରକୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ବାହାରିଲେ ତାହା ଦ୍ୱାରା ସଂପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଟିର ତଥା ସମାଜର ଅନେକ ଅନିଷ୍ଟ ହେବ। ମାତ୍ର, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସା ପାଳନ କରିବ, ସିଏ ସମ୍ମାନର ହିଁ ଅଧିକାରୀ ହେବ ଏବଂ ସମ୍ମାନ ଆଉ କେତେ କେତେ ଅଧିକାରକୁ ମଧ୍ୟ ଆଣିଦେଇ ପାରିବ। ଏବଂ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରୁଥିବାରୁ ଆପଣାର ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ଲାଭ କରନ୍ତି, ସେମାନେ ସମାଜର ସେବା କରିବା ଲାଗି ହିଁ ସେହି ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ କାମରେ ଲଗାନ୍ତି, କଦାପି କେବଳ ନିଜ ଲାଗି କାମରେ ଲଗାନ୍ତି ନାହିଁ।

ଏକ ଜନସମୂହ ଲାଗି ସ୍ୱରାଜ୍ୟ, ତାହା ହେଉଛି ସେହି ସମୂହ ଭିତରେ ବାସ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସ୍ୱରାଜ୍ୟର ହିଁ ସମଷ୍ଟି ମାତ୍ର। ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଜଣେ ଜଣେ ନାଗରିକ ହିସାବରେ ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କଲେ ଯାଇ ଏହିଭଳି ଏକ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୁଏ। ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କେହି ନିଜ ଅଧିକାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି ନାହିଁ। ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଅଧିକ ଭଲଭାବରେ ପାଳନ ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକ ହେବା ସମୟରେ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଥାନ୍ତି।[76]

ଅହିଂସା ଉପରେ ଆଧାରିତ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ କେହି କାହାର ଶତ୍ରୁ ହୋଇ ରହି ନଥାଏ, ସାଧାରଣ ଲକ୍ଷ୍ୟଟିର ନିମନ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣା ଭାଗଟିର ଅବଦାନ ଦେଇଥାଏ ; ସମସ୍ତେ ପଢ଼ି-ଲେଖି ଜାଣିଥାନ୍ତି, ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଜ୍ଞାନରେ ଦିନକୁ ଦିନ ବୃଦ୍ଧି ହିଁ ହେଉଥାଏ। ଅସୁସ୍ଥତା ଅଥବା ରୋଗ ସର୍ବନିମ୍ନ ଗାରଟିକୁ ଖସିଆସେ। କେହି ନିଃସ୍ୱ ନଥାନ୍ତି ଏବଂ ଶ୍ରମ ସର୍ବଦା ନିଯୋଜିତ ହେବା ଲାଗି କ୍ଷେତ୍ର ପାଇ ପାରୁଥାଏ। ଏପରି ଗୋଟିଏ ଶାସନରେ ଜୁଆ ପାଇଁ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନଥାଏ। ସୁରାପାନ, ଅନୈତିକତା କିମ୍ବା ଶ୍ରେଣି-ବିଦ୍ୱେଷ ପାଇଁ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନଥାଏ।

ଧନୀକ ଶ୍ରେଣୀ ବିବେକର ସହିତ ଏବଂ ଯଥାର୍ଥରେ କାମରେ ଲାଗିବା ଭଳି ସେମାନଙ୍କର ଧନକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବେ ଏବଂ ନିଜର ବିଳାସ ଓ ପାର୍ଥିବ ସୁଖଭୋଗର ବୃଦ୍ଧି ସାଧନରେ ତାହାକୁ କଦାପି ଉଡ଼ାଇ ଦେବେନାହିଁ। ଏପରି ଆଦୌ ଘଟିବ ନାହିଁ ଯେ, ମୁଷ୍ଟିମେୟ ଧନୀଲୋକ ମଣିମୁକ୍ତା ଦ୍ୱାରା ଖଚିତ ପ୍ରାସାଦମାନଙ୍କରେ ବାସ କରୁଥିବେ ଏବଂ କୋଟି କୋଟି ଅନ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୟନୀୟଭାବରେ ଏପରି ଭଙ୍ଗା କୁଡ଼ିଆମାନଙ୍କରେ ବାସ କରୁଥିବେ, ଯେଉଁଠାରେ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ପଡୁ ନଥିବ କି ପବନ ଯାତାୟତ କରି ପାରୁ ନଥିବ।...

ଅହିଂସାତ୍ମକ ସ୍ୱରାଜ୍ୟରେ ନ୍ୟାଯ୍ୟ ଅଧିକାର ଉପରେ ଆଦୌ କୌଣସି ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଘଟିବ

ନାହିଁ, ବରଂ ଏପରି ହୋଇଥିବ ଯେ କାହାରି କୌଣସି ଅନ୍ୟାୟୋଚିତ ଅଧିକାର ନଥିବ। ଗୋଟିଏ ସୁସଂଗଠିତ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଜବରଦସ୍ତି କରି କିଛି ଅଧିକାର କରିନେବା ଅସମ୍ଭବ ହୋଇଥିବ ଏବଂ ସେହିପରି ଜଣେ ଦଖଲ କରି ନେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ତା'ର ଅପହରଣରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବା ଲାଗି କୌଣସି ବଳପ୍ରୟୋଗ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉ ନଥିବ।[77]

ବିକେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ

ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତାବ କରୁଛି ଯେ, ଯଦି ଭାରତବର୍ଷକୁ ଅହିଂସାର ଧାରାରେ ବିକଶିତ ହୋଇ ଆସିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ତାକୁ ଅନେକ ବସ୍ତୁର ବିକେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ କରାଇବାକୁ ହେବ। ଉପଯୁକ୍ତ ବଳପ୍ରୟୋଗର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥିଲେ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣକୁ ଆଦୌ ସ୍ଥାୟୀ ଅଥବା ସୁରକ୍ଷିତ କରି ରଖି ହେବନାହିଁ। ଯେଉଁସବୁ ଅତି ସରଳ ଗୃହମାନଙ୍କରେ ନେଇ ପଳାଇଯିବା ଭଳି କୌଣସି ଦ୍ରବ୍ୟ ନଥିବ, ସେଠାରେ ପୋଲିସ୍ ପହରା ଦେବାର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ହେବନାହିଁ। କେବଳ ଧନୀବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ପ୍ରାସାଦଗୁଡ଼ିକୁ ଡକାୟତମାନଙ୍କ ହାତରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ଲାଗି ହିଁ ବଳୁଆ ଜଗୁଆଳୀମାନେ ଲୋଡ଼ା ହେବେ। ସାମରିକ, ନୌସେନା ତଥା ବାୟୁସେନା ଦ୍ୱାରା ସୁସମ୍ପନ୍ନ ଓ ସୁସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ସହରକେନ୍ଦ୍ରିକ ଏକ ଭାରତବର୍ଷ ଅପେକ୍ଷା ଗ୍ରାମକେନ୍ଦ୍ରିକ ଭାରତବର୍ଷ ଲାଗି ବିଦେଶୀ ଆକ୍ରମଣର କମ୍ ଭୟ ରହିବ।[78]

ଏକ ଅହିଂସାତ୍ମକ ସଂଗଠନ ରହିଥିବା ସମାଜ ସହିତ କେନ୍ଦ୍ରିକରଣର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମୋଟେ ଖାପ ଖାଇବ ନାହିଁ।[79]

ଆଧୁନିକ ରାଷ୍ଟ୍ର

ବଳ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଏକ ଆଧୁନିକ ରାଷ୍ଟ୍ର ପକ୍ଷରେ ଅହିଂସ ଉପାୟରେ ହିଁ ବାହାର ବା ଭିତରର ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି କଦାପି ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଏବଂ ଅର୍ଥରାକ୍ଷସକୁ ଏକ ସମୟରେ ଉପାସନା କରି ପାରିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଯୁଗପତ୍‌ଭାବରେ 'କୋମଳ ଏବଂ କର୍କଶ' କଦାପି ହୋଇ ପାରିବନାହିଁ। ଏପରି ଦାବି କରାଯାଉଛି ଯେ, ସୈନ୍ୟବଳ ଉପରେ ଅବଲମ୍ବନ କରି ରହିଥିବା ଏକ ବିଶ୍ୱମେଣ୍ଟକୁ ଗୋଟିଏ ରାଷ୍ଟ୍ର ଅହିଂସ ଉପାୟରେ ପ୍ରତିରୋଧ କରି ପାରିବ ଅର୍ଥାତ୍ ସିଏ ନିଜେ ଅହିଂସା ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହି ପାରିବ। ଅଶୋକଙ୍କର ରାଜ୍ୟ ତଥାପି ଅହିଂସା ଉପରେ ଆଧାରିତ ନଥିଲା ବୋଲି କୁହାଗଲେ ମଧ୍ୟ ଉକ୍ତ ଦାବିଟି ସେଥି ଲାଗି ମୋଟେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ଯିବନାହିଁ। ତାହାକୁ ତା'ର ନିଜ ଉତ୍କର୍ଷଗୁଡ଼ିକର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ହିଁ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ।...

ସାମରିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇ ରହିଥିବା ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷ କଦାପି ଅହିଂସାର ନିଦର୍ଶନ ଦେଖାଇ ପାରିବ ନାହିଁ। ତେଣୁ, ଯଦି ରୁଷିଆ ଅହିଂସାର ଉଦାହରଣ ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ, ତେବେ ତାକୁ ନିଜର ହିଂସାଚରଣ କରିବାର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତିକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ହେବ। ସତ କଥା ହେଉଛି ଯେ, ଯେଉଁମାନେ ଏକଦା ଅସ୍ତ୍ରବଳରେ ବଳବାନ୍ ଥିଲେ, ଯଦି ସେମାନେ ଆପଣାର ମନକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବେ, ସେମାନେ ପୃଥିବୀ ସମକ୍ଷରେ ଆପଣା ଅହିଂସାର

ପ୍ରମାଣ ଦେବାକୁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ସମର୍ଥ ହେବେ ଏବଂ ତେଣୁ, ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିପକ୍ଷ ଗୁଡ଼ିକ ସମକ୍ଷରେ ମଧ ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବେ ।[80]

27. ହିଂସା ଓ ସଂତ୍ରାସବାଦ

ମୋ'ର ଅଭିଜ୍ଞତା ମୋତେ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଛି ଯେ, ହିଂସା ଆଚରଣ କରି କଦାପି ସତ୍ୟର ପ୍ରଚାର କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ଆପଣା ଲକ୍ଷ୍ୟର ସମୁଚିତତାକୁ ଜାଣିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅସୀମ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବା ଉଚିତ ଏବଂ, ଯେଉଁମାନେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଅପରାଧମୂଳକ ଆଇନ୍‌ଭଙ୍ଗ ତଥା ହିଂସା ଆଚରଣର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ରହିଛନ୍ତି, କେବଳ ସେହିମାନେ ହିଁ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବେ ।[81]

ଲୋକମାନଙ୍କର ହିଂସା

ଯଦି ସରକାର କରୁଥିବା ସଂଗଠିତ ହିଂସା ବିଷୟରେ ମୁଁ କିଛି କରି ନ ପାରିବି, ତେବେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଅସଂଗଠିତ ହିଂସା ବିଷୟରେ ହୁଏତ ମୋ'ର ଆହୁରି କମ୍ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ରହିଥିବ । ମୁଁ ବରଂ ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପେଷି ହୋଇ ଯିବାକୁ ହିଁ ଅଧିକ ପସନ୍ଦ କରିବି ।[82]

ମୋ' ପାଇଁ ସରକାର କରୁଥିବା ହିଂସା ଯେତିକି ବାଧା, ଲୋକମାନଙ୍କର ହିଂସା ମଧ ଠିକ୍ ସେତିକି ବାଧା । ବସ୍ତୁତଃ ଲୋକମାନଙ୍କର ହିଂସା ଅପେକ୍ଷା ସରକାର କରୁଥିବା ହିଂସା ସହିତ ମୁଁ ଅଧିକ ସଫଳତା ସହିତ ଲଢ଼ି ପାରିବି । ଏବଂ, ଲୋକମାନଙ୍କର ହିଂସା ସହିତ ଲଢ଼ିବାବେଳେ, ସରକାରୀ ହିଂସା ସହିତ ଲଢ଼ିବା ସମୟରେ ମୋତେ ଯେଉଁ ସମର୍ଥନ ମିଳିବ, ତାହା ଆଦୌ ମିଳି ପାରିବ ନାହିଁ ।[83]

ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୃଢ଼ଭାବରେ କହିବି ଯେ, ହିଂସା ଆଦୌ କୌଣସି ଧର୍ମର ମାର୍ଗ ନୁହେଁ ଏବଂ ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅହିଂସା ସବୁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ହୋଇ ରହିଥିବା ବେଳେ ହିଂସାକୁ କେବଳ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିଁ ଅନୁମତି ମିଳିଥାଏ । ମାତ୍ର ମୁଁ ଭାରତବର୍ଷର ସମ୍ମୁଖରେ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ପ୍ରକାରର ଅହିଂସାକୁ ଆଦୌ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିନାହିଁ ।[84]

ମୁଁ ହିଂସାର ବିରୋଧ କରୁଛି କାରଣ, ଯେତେବେଳେ ତାହା କୌଣସି ଉପକାର କରୁଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଥାଏ, ସେହି ଉପକାର ପ୍ରକୃତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ହୁଏ । ତାହା ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ଅପକାର ହୁଏ, ତାହା ଚିରସ୍ଥାୟୀ ହୋଇ ରହିଯାଏ ।[85]

ହିଂସାରେ କୌଣସି ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ

ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଟଳଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିଥାଏ ଯେ, ଯେଉଁ ଲକ୍ଷ୍ୟର ସାଧନରେ ହିଂସାର ଯେତିକି ସମର୍ଥନ ରହିଛି, ସେହି ଲକ୍ଷଟିର ତଦ୍ୱାରା ସେତିକି କ୍ଷତି ହୁଏ । ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର

ଯେତେ ଯାହା ପ୍ରତୀତ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ତଥାପି ଏହିପରି କହିବି । ମୋତେ ବାଧା ଦେଉଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ମୁଁ ଯଦି ହତ୍ୟା କରେ, ତଦ୍ଵାରା ମୋ' ମନରେ ଏକ ମିଛ ନିରାପତ୍ତାର ବୋଧ ହୁଏତ ଆସିପାରେ । ମାତ୍ର ସେହି ବୋଧ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ହୋଇ ରହିବ । କାରଣ, ମୁଁ ଅସଲ କାରଣଟି ବିଷୟରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଦୌ କିଛି କରି ନଥିବି । କ୍ରମେ, ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ, ମୋତେ ବାଧା ଦେବାକୁ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ବାହାରିବେ । ତେଣୁ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମୋତେ ବାଧା ଦେଉଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବା ମୋ'ର କାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ ; ମାତ୍ର ଯେଉଁ କାରଣଟି ସେମାନଙ୍କୁ ମୋତେ ବାଧା ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରୁଛି, ସେହି କାରଣଟିର ଆବିଷ୍କାର କରିବା ଓ ତାହାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ହେଉଛି ଅସଲ କାର୍ଯ୍ୟ ।[86]

ମୁଁ ସଶସ୍ତ୍ର ବିଦ୍ରୋହଗୁଡ଼ିକରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେନାହିଁ । ସେଗୁଡ଼ିକ ଯେଉଁ ରୋଗଟିକୁ ଭଲ କରିବେ ବୋଲି ଭାବୁଥାନ୍ତି, ସ୍ୱୟଂ ତାହାଠାରୁ ଅଧିକ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ସେମାନେ ପ୍ରତିଶୋଧ, ଧୈର୍ଯ୍ୟହୀନତା ଓ କ୍ରୋଧଭାବର ପ୍ରତୀକ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ହିଂସାର ଉପାୟଟି ଦୀର୍ଘ ପରିଣାମିତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କରି ଦେଖିଲେ ଆଦୌ କୌଣସି ଉପକାର କରେନାହିଁ ।[87]

ବିପ୍ଳବୀ ବ୍ୟକ୍ତି

ଜଣେ ବିପ୍ଳବୀର ବୀରତ୍ୱ ଏବଂ ତ୍ୟାଗକୁ ମୁଁ ଅସ୍ୱୀକାର କରୁନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଏକ ମନ୍ଦ ଲକ୍ଷ୍ୟର ସାଧନ ପାଇଁ ନିୟୋଜିତ ବୀରତ୍ୱ ଏବଂ ତ୍ୟାଗ କେବଳ ଚମତ୍କାର ଶକ୍ତିକୁ ବରବାଦ ହିଁ କରିଥାଏ ଏବଂ, ଏକ ମନ୍ଦ ଲକ୍ଷ୍ୟର ସାଧନ ପାଇଁ ଅପବ୍ୟବହୃତ ବୀରତ୍ୱ ଓ ତ୍ୟାଗର ମୋହ ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତମ ଲକ୍ଷ୍ୟଟିରୁ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ବିଚ୍ୟୁତ କରିନେଇ ସେ ସେହି ଉତ୍ତମ ଲକ୍ଷ୍ୟଟିର କ୍ଷତି ହିଁ କରିଥାଏ ।

ଜଣେ ବୀରତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଆତ୍ମତ୍ୟାଗୀ ବିପ୍ଳବୀ ସମ୍ମୁଖରେ ସିଧା ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହେବାକୁ ମୁଁ ମୋଟେ ଲଜ୍ଜାବୋଧ କରିବି ନାହିଁ, କାରଣ, ମୁଁ ସମାନ ପରିମାଣରେ, ଅହିଂସ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ରକ୍ତରେ କଳୁଷିତ ହୋଇ ନଥିବା ବୀରତ୍ୱ ଏବଂ ତ୍ୟାଗର ଏକ ସମାନ୍ତର ଉପସ୍ଥାପନା କରିଦେଇ ପାରିବି । ଜଣେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆତ୍ମତ୍ୟାଗ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରୁଥିବା ସମୟରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରୁଥିବା ଗୋଟିଏ ନିୟୁତ ଲୋକଙ୍କର ତ୍ୟାଗ ଅପେକ୍ଷା ନିୟୁତ ଗୁଣରେ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହେବ । ଜଣେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେତେବେଳେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରଣୋଦିତଭାବରେ ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗ କରିଥାଏ, ସେତେବେଳେ ତାହା ଭଗବାନ ଅଥବା ମନୁଷ୍ୟ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଳ୍ପନା କରିଥିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଦ୍ଧତ ଉତ୍ପୀଡ଼ନର ସମ୍ମୁଖରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତରରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ ।

ସ୍ୱରାଜ୍ୟର ପଥରେ ରହିଥିବା ତିନୋଟି ବୃହତ୍ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଆଡ଼କୁ ମୁଁ ବିପ୍ଳବୀମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରୁଛି । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା : ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚରଖାର ବ୍ୟବହାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ପ୍ରସାର ଲାଭ କରିନାହିଁ, ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କଳହ ରହିଛି ଏବଂ ତଳେ ଦାବି ରଖା ଯାଇଥିବା ଶ୍ରେଣୀଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଅମାନୁଷିକ ପ୍ରତିବନ୍ଧମାନ ରହିଛି । ଅନେକ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ଏହି ରଚନାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସହିତ ନିଜର ଉଚିତ ଅଂଶଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଅନୁରୋଧ କରୁଛି । ବାହାରୁ

ଦେଖିବାକୁ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏତ ସେପରି ଆଖିଦୃଶିଆ ନହୋଇପାରେ। ମାତ୍ର, ଠିକ୍ ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ଏଥିଲାଗି ସକଳ ବୀରୋଚିତ ଧୈର୍ଯ୍ୟ, ନୀରବ ତଥା ଅବିଚଳିତ ଉଦ୍ୟମ ଏବଂ ଆତ୍ମବିଲୋପନର ଏପରି ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି, ଯାହାର ପୂରଣ କରିବାକୁ କେବଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠତମ ବିପ୍ଳବୀମାନେ ହିଁ ସମର୍ଥ ହେବେ। ଧୈର୍ଯ୍ୟହୀନ ହେଲେ ବିପ୍ଳବୀର ଦୃଷ୍ଟି ଝାପ୍‌ସା ହୋଇଯିବ ଏବଂ ତାହାକୁ ଯଥାର୍ଥ ମାର୍ଗରୁ ବିଚ୍ୟୁତ କରିନେବ।

ଏକ ମିଛ ପ୍ରତିଷ୍ଠାବୋଧ ସହିତ ଫାଶୀଖୁଣ୍ଟ ଉପରେ ଘଟୁଥିବା ମୃତ୍ୟୁ ଅପେକ୍ଷା ଉପବାସୀ ଜନଗଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଧୀର ଏବଂ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୌରବହୀନଭାବରେ ବରଣ କରି ନିଆ ଯାଉଥିବା ଉପବାସକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିକ ବୀରୋଚିତ ବୋଲି କୁହାଯିବ।[୮୮]

ନୃଶଂସତା-ନିବାରଣ

ମୋ' ନିଜ ଲୋକମାନଙ୍କର କଷ୍ଟଭୋଗକୁ ବନ୍ଦ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତିରେ ରହିଥିବା ନୃଶଂସତାର ନିବାରଣ ଲାଗି ମୁଁ ଅଧିକ ଚିନ୍ତା କରୁଛି।... ମୁଁ ଜାଣିଛି ଯେ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ କଷ୍ଟଗୁଡ଼ିକୁ ଭୋଗ କରନ୍ତି। ସେମାନେ ତଦ୍ୱାରା ନିଜକୁ ତଥା ସମସ୍ତ ମାନବଜାତିକୁ ଉତ୍ତୋଳିତ କରି ନିଅନ୍ତି। ମାତ୍ର, ମୁଁ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଜାଣିଛି ଯେ, ଆପଣାର ବିରୋଧୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ବିଜୟ ହାସଲ କରିବାକୁ ପ୍ରାଣାନ୍ତ ଉଦ୍ୟମ କରି ଯେଉଁମାନେ ନିଜକୁ କଷ୍ଟ ଦେଉଥାନ୍ତି କିମ୍ବା ନିଜଠାରୁ ଦୁର୍ବଳ ଜାତି ଅଥବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଶୋଷଣ କରୁଥାନ୍ତି, ସେମାନେ କେବଳ ନିଜକୁ ଯେ ତଳକୁ ଖସାଇ ନିଅନ୍ତି ତାହା ନୁହେଁ, ସେମାନେ ମନୁଷ୍ୟଜାତିକୁ ମଧ୍ୟ ତଳକୁ ନେଇଯାନ୍ତି।[୮୯]

ଫାଶୀଖୁଣ୍ଟ ଉପରେ ପ୍ରାଣ ଦେବାରେ କୌଣସି ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ଆକର୍ଷଣ ନାହିଁ, ମେଲେରିଆ-ଉତ୍ପୀଡ଼ିତ ଅଞ୍ଚଳରେ ନୀରସ ଏବଂ କଠିନ ଶ୍ରମର ଜୀବନ ଅପେକ୍ଷା ଅନେକ ସମୟରେ ଏହି ମୃତ୍ୟୁ ଅଧିକ ସହଜ ହୋଇଥାଏ।... ମୁଁ ମୋ'ର ବିପ୍ଳବୀ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଏହି ନିବେଦନଟି କରିବି ଯେ, ଯେତେବେଳେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ 'କଳୁଷହୀନ ମେଷଶାବକ' ହୋଇଥାଏ, କେବଳ ସେତିକିବେଳେ ଯାଇ ଫାଶୀଖୁଣ୍ଟରେ ମୃତ୍ୟୁ ଦ୍ୱାରା ଦେଶର କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସିଦ୍ଧ ହୁଏ।[୯୦]

...ମୁଁ ଇଉରୋପୀୟ ମାତ୍ରେ ସକଳ ବସ୍ତୁକୁ କଦାପି ମନ୍ଦ ବୋଲି କହେ ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଏପରିକି ଏକ ଭଲ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ସାଧନ ଲାଗି କରା ଯାଉଥିବା ସକଳ ଗୁପ୍ତ ହତ୍ୟା ଏବଂ ଆଶ୍ରୟ ନିଆ ଯାଉଥିବା ମନ୍ଦ ପ୍ରଣାଳୀଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ ସବୁ ଦେଶ ଲାଗି ଏବଂ ସକଳ କାଳ ଲାଗି ଅବଶ୍ୟ ନିନ୍ଦା କରିବି।... ରାକ୍ଷସତୁଲ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବିରୋଧରେ ହେଉଥିବା ସଶସ୍ତ୍ର ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ମୋତେ ଶଇତାନ ସାଙ୍ଗରେ ଶଇତାନ ଲଢ଼ିବାକୁ ଯାଉଥିବା ପରି ମନେ ହୋଇଥାଏ। ମାତ୍ର, ଗୋଟିଏ ଶଇତାନ ହିଁ ମୋତେ ଏକାବେଳେକେ ଅତିରିକ୍ତ ଅନେକ ପରି ଦେଖା ଯାଆନ୍ତି ; ତେଣୁ ମୁଁ ଆଉ ତା'ର ସଂଖ୍ୟାରେ କୌଣସି ବୃଦ୍ଧି କରିବି ନାହିଁ।...[୯୧]

ମୁଁ ଭୀରୁତାକୁ ଘୃଣା କରେ, ତାହା ଦାର୍ଶନିକ ହୋଇଥାଉ ଅଥବା ଆଉ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରର ହୋଇଥାଉ। ଏବଂ ବିପ୍ଳବାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଦ୍ୱାରା ଭୀରୁତାର ଅପସାରଣ

ହୋଇପାରିଛି ବୋଲି ଯଦି କେହି ମୋ'ର ହୃଦ୍‌ବୋଧ କରାଇ ପାରିବ, ତେବେ, ଏକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ହିସାବରେ ମୁଁ ତଥାପି ତାହାର ଯେତେ ବିରୋଧ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ମୁଁ ସେହି ପ୍ରଣାଳୀଟି ପ୍ରତି ରହିଥିବା ମୋ'ର ଘୃଣାକୁ ହ୍ରାସ କରି ଆଣିବାରେ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭୂତ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇପାରିବି।...

ଯେକୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ହତ୍ୟା, ଗୁପ୍ତ ହତ୍ୟା କିମ୍ବା ସନ୍ତ୍ରାସବାଦକୁ ଭଲ ବୋଲି ବିଚାର କରେ ନାହିଁ। ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଯେ, ଆପଣାର ଜୀବନକୁ ବଳି ଦେଉଥିବା ଶହୀଦମାନଙ୍କର ରକ୍ତ ଦ୍ୱାରା ଅନୁସେଚିତ ହୋଇପାରିଲେ ବିଚାରମାନେ ଶୀଘ୍ର ପରିପକ୍ୱ ହୋଇଥାନ୍ତି। ମାତ୍ର, ଜଙ୍ଗଲ ଜ୍ୱର ଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ମନ୍ଥରଭାବରେ ମରୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଦେହରୁ ଫାଶୀଖୁଣ୍ଟ ଉପରେ ମରୁଥିବା ଆଉଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ସଦୃଶ ସେହିପରି ସୁନିଶ୍ଚିତଭାବରେ ହିଁ ରକ୍ତସ୍ରାବ ହୋଇଥାଏ। ଏବଂ, ଫାଶୀଖୁଣ୍ଟ ଉପରେ ମୃତ୍ୟୁର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯଦି ଆଉଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଦେହରୁ ରକ୍ତସ୍ରାବ କରାଇଥିବାର ଦୋଷରୁ ମୁକ୍ତ ନଥାଏ, ତେବେ କହିବାକୁ ହେବ ଯେ ତାହାର କେବେହେଲେ କୌଣସି ବିଚାର କେବେହେଲେ ନଥିଲା, ଯାହାର କି ପରିପକ୍ୱତା ଲାଭ କରିବାର ଯୋଗ୍ୟତା ରହିଥିଲା।

ଇତିହାସର ବୀରମାନେ

...ସେହି ବିପ୍ଳବୀମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ଗୁରୁ ଗୋବିନ୍ଦ ସିଂହ, ୱାଶିଂଟନ୍, ଗାରିବାଲ୍‌ଡ଼ି, କିମ୍ବା ଲେନିନ୍‌ଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ତୁଳନା କରିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭ୍ରମାତ୍ମକ ଓ ବିପଜ୍ଜନକ ହେବ। ମାତ୍ର, ଅହିଂସାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଦ୍ୱାରା ପରୀକ୍ଷା କରି ମୁଁ ଏକଥା ମଧ୍ୟ କହିବାରେ କୌଣସି କୁଣ୍ଠା ବୋଧ କରୁନାହିଁ ଯେ, ଯଦି ମୁଁ ସେମାନଙ୍କର ସମସାମୟିକଭାବରେ ସେହିସବୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥାନ୍ତି, ତେବେ ଏକଥା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ଭବ ଯେ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ଜଣେ ଜଣେ ସଫଳ ଏବଂ ସାହସୀ ଯୋଦ୍ଧାବୋଲି କହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଭୁଲ୍ ପଥରେ ଯାଉଥିବ ଦେଶଭକ୍ତ ବୋଲି କହିଥାନ୍ତି।...

ବୀରମାନଙ୍କର କରଣିଗୁଡ଼ିକର ବିଶଦ ବିବରଣୀ ଦେଇ ଯେଉଁ ଇତିହାସ ଲେଖା ଯାଇଥାଏ, ସେହି ଇତିହାସରେ ମୋ'ର କୌଣସି ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ। ଇତିହାସର ବୃହତ୍ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ ଗ୍ରହଣ କରିନିଏ ଏବଂ ମୋ' ନିଜର ଆଚରଣ ନିମନ୍ତେ ସେଥିରୁ ମୋ'ର ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଗ୍ରହ କରିନିଏ। ଯେଉଁସବୁ ସ୍ଥାନରେ ବୃହତ୍ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ଜୀବନର ଉଚ୍ଚତମ ବିଧାନଗୁଡ଼ିକର ବିରୋଧ କରୁଥାନ୍ତି, ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକର ପୁନରାବୃତ୍ତି କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଇତିହାସ ଆମ ଆଗରେ ଯେଉଁ ଅତ୍ୟଳ୍ପ ତଥ୍ୟ ଆଣି ଉପସ୍ଥାପିତ କରୁଛି, ମୁଁ ସେଇଥିରୁ ହିଁ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ବିଚାର କରିବାକୁ କେବେହେଲେ ସମ୍ମତ ହୁଏନାହିଁ। De mortuis nil nisi bonum.

କାମାଲ ପାଶା ଏବଂ ଡି. ଭେଲେରାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ବିଚାର କରି ପାରିବି ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଅହିଂସାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ହିସାବରେ, ସେମାନଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ଉପରେ ରହିଥିବା ଆସ୍ଥାର କ୍ଷେତ୍ରରେ, ସେମାନେ ମୋ' ପାଇଁ ଜୀବନର ମାର୍ଗ ଦର୍ଶକ ହୋଇ ପାରିବେ ନାହିଁ। ମୁଁ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ; ମାତ୍ର ମୋ' କୃଷ୍ଣ ହେଉଛନ୍ତି ବିଶ୍ୱ ସଂସାରର

ମାଲିକ, ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା, ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା ଏବଂ ସଂହାରକର୍ତ୍ତା ସେ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛନ୍ତି, ତେଣୁ ସେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ସଂହାର ମଧ୍ୟ କରି ପାରିବେ।...

ମୋ' ଜୀବନଦର୍ଶନ ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ଲାଗି ମୋ'ଠାରେ ଆବଶ୍ୟକ ଯୋଗ୍ୟତା ନାହିଁ। ମୁଁ ଯେଉଁ ଦର୍ଶନରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ, ତାହାକୁ ନିଜ ଜୀବନରେ ଅଭ୍ୟାସ କରିବା ପାଇଁ ହିଁ ମୋ'ର ଯାହାକିଛି ଯୋଗ୍ୟତା ରହିଛି।... ମୋ'ର ସମଗ୍ର ଦର୍ଶନକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ବିପ୍ଳବୀମାନଙ୍କର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନତା ରହିଛି।... ମାତ୍ର ଭାରତବର୍ଷ ତୁରସ୍କ ପରି ନୁହେଁ କି ଆୟର୍ଲାଣ୍ଡ, କିମ୍ବା ରୁଷିଆ ପରି ଆଦୌ ନୁହେଁ, ଏବଂ ଦେଶର ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ଥିତିରେ ସେହି ବିପ୍ଳବୀ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ କେବଳ ଆତ୍ମଘାତମୂଳକ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ। ଏପରି ଏକ ବୃହତ୍ ଦେଶ, ଏତେ ଅସମ୍ଭବଭାବରେ ବହୁବିଭାଜିତ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ଜନସାଧାରଣ ଦାରିଦ୍ର୍ୟର କେତେ ଗଭୀରରେ ଯାଇ ବୁଡ଼ି ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ଭୟଙ୍କରଭାବରେ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି; ସବୁଦିନ ପାଇଁ ହୁଏତ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଆତ୍ମଘାତମୂଳକ ହିଁ ହେବ।[92]

ଶତ୍ରୁର ଆତ୍ମା ଲାଗି ଉପକାର କରିବାର କଳ୍ପନାରେ ବିପ୍ଳବୀ ଶରୀରଟିକୁ ସଂହାର କରେ।... ମୁଁ ତ ଏପରି ଜଣେ ବିପ୍ଳବୀର ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିନାହିଁ, ଯିଏକି ଶତ୍ରୁର ଆତ୍ମା ବିଷୟରେ କେବେହେଲେ ଆଦୌ କୌଣସି ଚିନ୍ତା ମଧ୍ୟ କରିଥିବ। ଶତ୍ରୁର ଶରୀର ଏବଂ ଆତ୍ମା, ଦୁଇଟିଯାକ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଉ ପଛକେ, ବିପ୍ଳବୀ ତ କେବଳ ନିଜ ଦେଶର ଉପକାରକୁ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ।[93]

ତା'ର ଦେଶପ୍ରୀତି ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ଅରାଜକତାବାଦୀକୁ ସମ୍ମାନ ଦିଏ। ନିଜ ଦେଶ ନିମନ୍ତେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିବାକୁ ସେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରବୃତ୍ତଭାବରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ତାହାର ସେହି ସାହସ ଲାଗି ମୁଁ ତାକୁ ସମ୍ମାନ ଦିଏ। ମାତ୍ର ମୁଁ ତାକୁ ପଚାରେ : ହତ୍ୟା କରିବା ଏକ ସମ୍ମାନଜନକ କାର୍ଯ୍ୟ କି ? ଆତତାୟୀର ଖଡ୍‌ଗକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ସମ୍ମାନଜନକ ମୃତ୍ୟୁର ଯୋଗ୍ୟ ପୁରୋଗାମୀ ବୋଲି କୁହାଯିବ କି ? ମୁଁ ସେ କଥା ଆଦୌ ସ୍ୱୀକାର କରୁନାହିଁ।[94]

ମୁଁ ମୋ'ର ଦୃଢ଼ ମତଟିକୁ ଦୋହରାଇ କହିବି ଯେ, ଅନ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାହାକିଛି ଠିକ୍ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ଅନ୍ତତଃ ଭାରତବର୍ଷରେ ରାଜନୀତିକ ହତ୍ୟା ଦ୍ୱାରା ଦେଶର କ୍ଷତି ହିଁ ହେବ।[95]

ସ୍ୱାଧୀନତା ନିମନ୍ତେ ଯୁଦ୍ଧ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ରକ୍ତରେ ଇତିହାସର ପୃଷ୍ଠା ରକ୍ତକଳୁଷିତ ହୋଇ ରହିଛି। ମୁଁ ଏପରି ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ପାଇନାହିଁ, ଯେଉଁଠାରେ କି ଏକ ଅବିଶ୍ୱାସନୀୟ ପରିମାଣର ଜନ୍ତୁପୀଡ଼ାର ମଧ୍ୟ ଦେଇ ନଯାଇ ଜାତିମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଇପ୍ସିତ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ହାସଲ କରିଛନ୍ତି। ଆତତାୟୀର ଖଡ୍‌ଗ, ବିଷର ପାତ୍ର, ବନ୍ଧୁକଧାରୀର ବନ୍ଧୁକ ଏବଂ ବର୍ଚ୍ଛା—ମୋ' ବିଚାରରେ ଅନ୍ଧଭାବରେ ମୁକ୍ତି ଏବଂ ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ଭଲ ପାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଏହି ଯାବତୀୟ ଅସ୍ତ୍ର ତଥା ବିନାଶର ପ୍ରଣାଳୀକୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାମରେ ଲଗାଇଛନ୍ତି। ମୁଁ ଆତଙ୍କବାଦୀର ପକ୍ଷକୁ ଆଦୌ ସମର୍ଥନ କରି ପାରୁ ନାହିଁ।[96]

ମୁଁ ଯେପରି ଯଥାଶୀଘ୍ର ତାହା ହିଁ (ଯାବତୀୟ ବାସନାରୁ ମୁକ୍ତ, ପାପ ଲାଗି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସମର୍ଥ)

ହୋଇ ପାରିବି, ବିପ୍ଳବୀ ମୋ' ସହିତ ଏବଂ ମୋ' ଲାଗି ସେହି ପ୍ରାର୍ଥନା ହିଁ କରୁ। ମାତ୍ର, ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ସକାଶେ, ମୁଁ ଯାହାକୁ ଦିବାଲୋକ ପରି ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଦେଖିପାରୁଛି, ଅର୍ଥାତ୍, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅହିଂସା ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ ସାଧନଗୁଡ଼ିକୁ କାମରେ ଲଗାଇ ଭାରତବର୍ଷର ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଗି ସିଏ ମୋ' ସହିତ ପ୍ରଥମ ପଦକ୍ଷେପଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରୁ।[97]

28. ଭୀରୁତା ବନାମ ହିଂସା

ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜାତି ନପୁଂସକ ହୋଇ ରହିବ, ମୁଁ ତା' ଅପେକ୍ଷା ବରଂ ହିଂସାକୁ ହଜାରେ ଗୁଣ ଅଧିକ ପସନ୍ଦ କରିବି।[98]

ହିଂସାକୁ ହିଁ ବାଛିବା

ମୁଁ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଯେଉଁଠାରେ କେବଳ ଭୀରୁତା ଏବଂ ହିଂସା ଭିତରୁ ଗୋଟିକୁ ବାଛିନେବାକୁ ପଡ଼େ, ମୁଁ ସେଠାରେ ହିଂସା ଲାଗି ପରାମର୍ଶ ଦେବି।... ଭୀରୁତାର ଆଚରଣ କରି ଭାରତବର୍ଷ ଆପଣାର ଅସମ୍ମାନ ଆଗରେ ଏକ ମୂକ ସାକ୍ଷୀ ହୋଇ ରହିଥିବ, ଏହା ଅପେକ୍ଷା ସିଏ ନିଜର ସମ୍ମାନରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଅସ୍ତ୍ରଧାରଣ କରୁ ବୋଲି ମୁଁ ଅଧିକ ପସନ୍ଦ କରିବି।

ମାତ୍ର, ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଅହିଂସା ହେଉଛି ହିଂସା ଅପେକ୍ଷା ଅନନ୍ତ ଗୁଣରେ ଅଧିକ କାମ୍ୟ, କ୍ଷମା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଶାସ୍ତି ଦେବା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ କାମ୍ୟ। କ୍ଷମାର ପ୍ରଦାନ ଜଣେ ସୈନିକର ଭୂଷଣ ହୋଇ ରହେ।... ମାତ୍ର, ଯେତେବେଳେ ଶାସ୍ତି ଦେବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ବିଦ୍ୟମାନ୍ ରହିଥାଏ, ସେତେବେଳେ ସେଥିରୁ ନିଜକୁ ନିବୃତ୍ତ କରି ରଖିବାକୁ ହିଁ କ୍ଷମା ବୋଲି କୁହାଯିବ। ମାତ୍ର, ଜଣେ ଅସହାୟ ବଳହୀନ ପ୍ରାଣୀ ଯେତେବେଳେ କ୍ଷମା ଦେବାର ଛଳନା କରୁଥାଏ, ସେତେବେଳେ ତାହାର କୌଣସି ଅର୍ଥ ନଥାଏ।...

ମାତ୍ର ଭାରତବର୍ଷ ଦୁର୍ବଳ ବୋଲି ମୁଁ ଆଦୌ ବିଶ୍ୱାସ କରୁନାହିଁ।... ମୁଁ ନିଜକୁ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ବଳ ଅସହାୟ ଜୀବ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁନାହିଁ।... ଶାରୀରିକ ସାମର୍ଥ୍ୟରୁ କଦାପି ବଳ ସମ୍ଭବ ହୁଏ ନାହିଁ। ଏକ ଅଦମ୍ୟ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତିରୁ ତାହା ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ।[99]

ଆମେ ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ରହିଥିବା ପଶୁଟିକୁ ନିକାଲି ବାହାର କରିଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ, ମାତ୍ର ସେଥି ଲାଗି ଆମେ ତାକୁ ନପୁଂସକ କରିଦେବାକୁ ଆଦୌ ଚାହୁଁନାହୁଁ। ଏବଂ, ଆପଣାର ନିଜ ସ୍ଥିତିଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରୁଥିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ପଶୁଟି ମଝିରେ ମଝିରେ ନିଜର କୁତ୍ସିତ ରୂପଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଧାରଣ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଥାଏ।[100]

ପୃଥିବୀ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ନ୍ୟାୟଶାସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଚାଲୁନାହିଁ। ଜୀବନମାତ୍ରକେ ହିଁ କୌଣସି ନା କୌଣସି ପ୍ରକାରର ହିଂସାକୁ ବହନ କରି ରହିଥାଏ, ଏବଂ ଆମକୁ ସର୍ବନିମ୍ନ ହିଂସାର ବାଟଟିକୁ ବାଛିନେବାକୁ ପଡ଼େ।[101]

ଭୀରୁତା ଆଦୌ ନୁହେଁ

ହିନ୍ଦୁ ଏବଂ ମୁସଲମାନ ଉଭୟେ ନିଜେ ହତ୍ୟା ନ କରି ଅବିଚଳ ସାହସ ସହିତ ପ୍ରାଣବଳି ଦେବାର ସାହସକୁ ଅନୁଶୀଳନ କରନ୍ତୁ, ମୁଁ ତାହା ହିଁ ଚାହେଁ। ମାତ୍ର, ଯଦି ସେହି ସାହସଟି ନଥାଏ, ମୁଁ ଚାହୁଁଛି ଯେ, ଭୀରୁଙ୍କ ପରି ବିପଦ ପାଖରୁ ପଳାୟନ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ସେ ବରଂ ହତ୍ୟା କରିବାର ଏବଂ ହତ ହେବାର କଳାଟିକୁ ଶିକ୍ଷା କରୁ। କାରଣ, ଦଉଡ଼ି ପଳାଇବା ଦ୍ୱାରା ସଂପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଟି ମାନସିକ ସ୍ତରରେ ଅବଶ୍ୟ ହିଂସାଚରଣ କରିଥାଏ। ସେ ଦଉଡ଼ି ପଳାଏ, କାରଣ ହତ୍ୟା କରିବା ସମୟରେ ନିଜେ ହତ ହେବାର ସାହସଟି ତା ପାଖରେ ଆଦୌ ନଥାଏ।[102]

ମୋ' ଅହିଂସାର ମାର୍ଗଟି କଦାପି ବଳ ହରାଇ ବସିବାର କାରଣ ହେବନାହିଁ; ମାତ୍ର, ଯଦି ଜାତି ସେହିପରି ଇଚ୍ଛା କରେ, ତେବେ ବିପଦ ସମୟରେ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ତଥା ସୁସଂଗଠିତ ଭାବରେ ହିଂସାର ପ୍ରମାଣ ଦେବାକୁ କେବଳ ତାହା ହିଁ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଆଣି ଦେଇପାରେ।[103]

ମୋ' ଅହିଂସାର ମାର୍ଗଟିରେ ଏକ ପ୍ରଭୂତ ପରିମାଣର କ୍ରିୟାଶୀଳ ଶକ୍ତି ରହିଛି। ଭୀରୁତା ଓ ଏପରିକି ଦୁର୍ବଳତା ନିମନ୍ତେ ଏଥିରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ। ଜଣେ ହିଂସା ବିଶ୍ୱାସୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଲାଗି କେବେ ନା କେବେ ଅହିଂସ ହେବାର ଆଶା ରହିଛି, ମାତ୍ର ଜଣେ ଭୀରୁ ପାଇଁ ଆଦୌ ସେଭଳି କୌଣସି ଆଶା ନାହିଁ। ସେଥି ପାଇଁ ମୁଁ ଏକାଧିକ ଅବସରରେ ଏକଥା କହିଛି ଯେ, ଯଦି ଦୁଃଖ ସହ୍ୟ କରିବାର ଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଅର୍ଥାତ୍ ଅହିଂସା ଦ୍ୱାରା ଆମ ନିଜକୁ, ଆମର ନାରୀମାନଙ୍କୁ ଏବଂ ଆମ ଉପାସନା-ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ିକର ରକ୍ଷା କରିବାର ଉପାୟଟି ଆମକୁ ଜଣା ନଥାଏ, ତେବେ, ଯଦି ଆମେ ପ୍ରକୃତ ପୁରୁଷ ହୋଇଥିବା, ତେବେ ଅନ୍ତତଃ ଆମକୁ ଲଢ଼ିକରି ଏହିସବୁର ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[104]

ଶରୀରର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେତେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଥାଉ ନା କାହିଁକି, ଯଦି ଦଉଡ଼ି ପଳାଇବାକୁ ସେ ଲଜ୍ଜାକର ବୋଲି ମନେ କରୁଥିବ, ତେବେ ସେ ନିଜ ସ୍ଥାନରେ ଅବଶ୍ୟ ଛିଡ଼ା ହେବ ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁକୁ ବରଣ କରିବ। ତାହାକୁ ଅବଶ୍ୟ ଅହିଂସା ଏବଂ ସାହସିକତା ବୋଲି କୁହାଯିବ। ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଯେତେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ତା'ର ପ୍ରତିପକ୍ଷକୁ ଯେତିକି ଆଘାତ ପହୁଞ୍ଚାଇ ପାରିବା ଲାଗି ତା'ର ଶକ୍ତି ରହିଛି, ସେ ନିଶ୍ଚୟ ତାହାକୁ କାମରେ ଲଗାଇବ ଏବଂ ସେହି ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରେ ଜୀବନ ଦେବ। ଏହାକୁ ସାହସିକତା ବୋଲି କୁହାଯିବ, ମାତ୍ର ଅହିଂସା ବୋଲି କୁହାହେବନାହିଁ। ମାତ୍ର, ବିପଦର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ହିଁ ତା'ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ସେ ଯଦି ଦଉଡ଼ି ପଳାଇଯିବ, ତେବେ ଏହା ଭୀରୁତା ହେବ। ପ୍ରଥମଟିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରେମ ଏବଂ ସଦ୍‌ଭାବ ରହିଥିବ। ଦ୍ୱିତୀୟ ଓ ତୃତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଘୃଣା ରହିଥିବ, ଅଥବା ଅବିଶ୍ୱାସ ଓ ଭୟ ରହିଥିବ।[105]

ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଅସ୍ତ୍ରଧାରଣ କରିଛନ୍ତି ଓ ଫଳପ୍ରଦଭାବରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି ମାତ୍ର ଅହିଂସା ହୋଇପାରୁ ନାହାନ୍ତି ଅଥବା ହେଉ ନାହାନ୍ତି। ମୋ'ର ଅହିଂସା ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସାଙ୍ଗରେ ନେବ। ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ହଜାର ଥର ପାଇଁ ପୁନର୍ବାର କହୁଛି ଯେ, ଅହିଂସା ହେଉଛି ସବଳତମ ପାଇଁ, ଦୁର୍ବଳ ପାଇଁ ଆଦୌ ନୁହେଁ।[106]

ବିପଦର ସାମନା ନ କରି ବିପଦଠାରୁ ଦଉଡ଼ି ପଳାଇବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ମନଷ୍ୟ ଉପରେ ଏବଂ ଭଗବାନଙ୍କ ଉପରେ ରହିଥିବା ନିଜର ବିଶ୍ୱାସକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା। ଏପରିକି ନିଜ ଉପରେ ରହିଥିବା ବିଶ୍ୱାସକୁ ମଧ୍ୟ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା। ନିଜ ବିଶ୍ୱାସର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏପରି ଦେବାଳିଆ ହୋଇ ବଞ୍ଚିବା ଅପେକ୍ଷା ପାଣିକୁ ଡେଇଁପଡ଼ି ମରିବା ଅଧିକ ଶ୍ରେୟସ୍କର।[107]

ହିଂସାଦ୍ୱାରା ଆତ୍ମରକ୍ଷା

ମୁଁ ଏହି କଥାଟିକୁ ବାର ବାର ବହୁବାର କହି ଆସିଛି ଯେ, ଅହିଂସଭାବରେ ମୃତ୍ୟୁର ସାମନା କରି ଯିଏ ନିଜକୁ, ନିଜର ପ୍ରିୟଜନମାନଙ୍କୁ ଅଥବା ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ମାନକୁ ରକ୍ଷା କରିପାରୁ ନାହିଁ, ଉତ୍ପୀଡ଼କର ସହିଂସଭାବର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ସେ ତାହା ଅବଶ୍ୟ କରିପାରେ ଅଥବା ତା'ର କରିବା ଉଚିତ। ଯିଏ ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ମଧ୍ୟ କରି ନ ପାରେ, ସେ ହେଉଛି ଏକ ବୋଝ କରି। ତାର କୌଣସି ପରିବାରର ମୁଖ୍ୟ ହୋଇ ରହିବାର ଅଧିକାର ନାହିଁ। ସିଏ ଆପଣାର ମୁହଁ ଲୁଚାଇ କେଉଁଠି ଯାଇ ରହୁ ଅଥବା ନିରନ୍ତର ଅସହାୟଭାବରେ ବଞ୍ଚିବାରେ ହିଁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଥାଉ ବା ଜଣେ ଅତ୍ୟାଚାରୀର ଅଙ୍ଗୁଳିନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ପୋକଟିଏ ପରି ଘୁଷୁରିବା ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହୁ।[108]

ଆତ୍ମରକ୍ଷା ପାଇଁ ଯେ ହତ୍ୟା କରିବାର ବଳ ରହିଥିବା ଦରକାର, ଏହା ଆଦୌ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ନୁହେଁ। ମରିବା ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟ ଶକ୍ତି ରହିଥିବା ଆବଶ୍ୟକ। ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ମରିବାଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯାଏ, ସେତେବେଳେ ସହିଂସ ଆଚରଣ କରିବାଲାଗି ମଧ୍ୟ ତା'ର କୌଣସି ଅଭିଳାଷ ରହିବ ନାହିଁ। ବସ୍ତୁତଃ, ମୁଁ ଏହି କଥାଟିକୁ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ସତ୍ୟ ବୋଲି ନିବେଦନ କରିବି ଯେ, ହତ୍ୟା କରିବାର ଇଚ୍ଛାଟି ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରିବାର ଅଭିଳାଷ ସହିତ ବିପରୀତ ଅନୁପାତରେ ହିଁ ରହିଥାଏ। ଏବଂ, ଇତିହାସରେ ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଭରପୂର ହୋଇ ରହିଛି, ଯେଉଁମାନେ କି ତୁଣ୍ଡରେ ସାହସ ଏବଂ କରୁଣାର କଥା ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ମରିବା ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଚଣ୍ଡ ପ୍ରତିପକ୍ଷମାନଙ୍କର ହୃଦୟକୁ ବଦଳାଇ ଦେଇଥିଲେ।[109]

ମରିବାକୁ ଡରୁଥିବା ଏବଂ ପ୍ରତିରୋଧ ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ଶକ୍ତି ନ ଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କଦାପି ଅହିଂସାର ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ। ଅସହାୟ ମୂଷାଟିକୁ ବିଲେଇ ସବୁବେଳେ ଖାଇଯାଏ ବୋଲି ମୂଷାଟିକୁ କଦାପି ଅହିଂସ ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ। ଯଦି ପାରନ୍ତା, ତେବେ ସେ ବିଲେଇଟିକୁ ଆନନ୍ଦରେ ଖାଇଦିଅନ୍ତା, ମାତ୍ର ସିଏ ସର୍ବଦା ବିଲେଇ ପାଖରୁ ଦଉଡ଼ି ପଳାଇବାକୁ ହିଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ। ଆମେ ତାକୁ ଗୋଟିଏ ଭୀରୁ ବୋଲି କହିବା ନାହିଁ, କାରଣ ସେହିପରି ଆଚରଣ ଦେଖାଇବାକୁ ହିଁ ସିଏ ପ୍ରକୃତି ଦ୍ୱାରା ତିଆରି ହୋଇଛି।

ମାତ୍ର, ବିପଦର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ସମୟରେ ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟଟି ମୂଷା ପରି ବ୍ୟବହାର କରୁଛି, ତାକୁ ଯଥାର୍ଥରେ ଗୋଟିଏ ଭୀରୁ ବୋଲି କୁହାଯିବ। ତା'ର ହୃଦୟରେ ସେ ହିଂସା ଏବଂ ଘୃଣାକୁ ପାଳି ପୋଷି ରଖିଥାଏ ଏବଂ, ନିଜକୁ ଆଘାତ ନ ପହୁଞ୍ଚାଇ ଶତ୍ରୁକୁ ହତ୍ୟା କରି ପାରିଲେ ସେ ତାହା ଅବଶ୍ୟ କରିପାରନ୍ତା। ଅହିଂସା ଭିତରକୁ ତା'ର କୌଣସି ପ୍ରବେଶ

ହୋଇ ନ ଥାଏ । ତା'ପାଖରେ ଅହିଂସା ବିଷୟରେ ଯେତେ ଉପଦେଶ ଦେଲେ ମଧ୍ୟ ତା' କୌଣସି ଫଳ ହେବ ନାହିଁ। ସାହସ ତା' ସ୍ୱଭାବ ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପରିଚିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଅହିଂସାକୁ ବୁଝିପାରିବା ପୂର୍ବରୁ ତାକୁ ପ୍ରଥମେ ତା' ନିଜ ଜାଗାଟିରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପାରିବା ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ବଳ ରହିଥିବା ଆକ୍ରମଣକାରୀର ବିରୋଧରେ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବାର ଚେଷ୍ଟାରେ ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରିବାକୁ ହିଁ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବା ଉଚିତ। ଏପରି କରି ନ ପାରିଲେ ତା'ର ଭୀରୁତାକୁ ହିଁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବା ପରି ଏବଂ ତାକୁ ଅହିଂସାଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ କରି ନେଇଯିବା ପରି ହେବ ।

କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମୁଁ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାରେ ହୁଏତ ପ୍ରକୃତରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବି ନାହିଁ ସତ, ମାତ୍ର ଜଣେ ଭୀରୁକୁ ମୁଁ କଦାପି ତଥାକଥିତ ଅହିଂସାର ଆଢୁଆଳରେ କଦାପି ଆଶ୍ରୟ ନେବାକୁ ଦେବି ନାହିଁ। ଅହିଂସା ବସ୍ତୁତଃ ଯେଉଁ ଧାତୁରେ ତିଆରି ହୋଇଛି ସେକଥା ନଜାଣି ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଆନ୍ତରିକତା ସହିତ ବିଶ୍ୱାସ କରି ଆସିଛନ୍ତି ଯେ, ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା ଅପେକ୍ଷା, ବିଶେଷତଃ ଆପଣାର ଜୀବନପ୍ରତି ଆଶଙ୍କା ରହିଥିବା ସମୟରେ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥର ବିପଦ ପାଖରୁ ଦଉଡ଼ି ପଳାଇ ଯିବାକୁ ହିଁ ଏକ ଗୁଣ ବୋଲି କୁହାଯିବା ଉଚିତ । ଅହିଂସାର ଜଣେ ଶିକ୍ଷାଦାତା ହିସାବରେ ମୋତେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଏହିପରି ଏକ ଅମନୁଷ୍ୟୋଚିତ ବିଶ୍ୱାସ ବିଷୟରେ ସତର୍କ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।[110]

ଆତ୍ମ-ବଳିଦାନ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିବା ସମୟରେ ଆତ୍ମରକ୍ଷା କରିବାକୁ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ସମ୍ମାନଯୁକ୍ତ ପନ୍ଥା ବୋଲି କୁହାଯିବ ।[111]

ହିଂସା ଆଚରଣ କରିବା ବିଧିଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ ହେଉ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଯେତେବେଳେ ଆତ୍ମରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଏବଂ ଆଦୌ କୌଣସି ରକ୍ଷାର ଉପାୟ ନଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ହିଂସାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ, ସେତେବେଳେ ତାହାକୁ ଭୀରୁ ପରି ଆତ୍ମସମର୍ପଣ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ଅନେକ ଅଧିକ ଶ୍ରେୟସ୍କର ଏକ ସାହସର କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଭୀରୁ ପରି ଆତ୍ମସମର୍ପଣ କରିବା ପୁରୁଷ ବା ନାରୀ କାହାକୁ ହିଁ ଶୋଭା ପାଏ ନାହିଁ। ହିଂସାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସାହସିକତାର ଅନେକ ସୋପାନ ଓ ଅନେକ ପ୍ରକାର ରହିଛି। ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରଭାବରେ ତାହାର ବିଚାର କରିବ । ସେଥିଲାଗି ଆଉ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର କୌଣସି ଅଧିକାର ଆଦୌ ନାହିଁ, ରହି ମଧ୍ୟ ପାରିବ ନାହିଁ।[112]

29. ଆକ୍ରମଣର ପ୍ରତିରୋଧ

ମୋତେ ଅବଶ୍ୟ ବଞ୍ଚିବାକୁ ହେବ। ମୁଁ କୌଣସି ଜାତି କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଧୀନ ହୋଇ କଦାପି ରହିବି ନାହିଁ। ମୋ'ର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନତା ରହିବ, ନହେଲେ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଅସ୍ତ୍ରର ସାହାଯ୍ୟରେ ସଂଘର୍ଷ ଲାଗିଥିବା ସମୟରେ ଜିତିବାର ଆକାଂକ୍ଷା ରଖିବାକୁ ଏକ ଦୁରାଗ୍ରହ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ। ମାତ୍ର, ଯିଏ ମୋତେ ମୋ'ର ସ୍ୱାଧୀନତାରୁ ବଞ୍ଚିତ କରି

ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ତା'ର ଶକ୍ତିକୁ ଅବଜ୍ଞା କରି ଯଦି ମୁଁ ତାର ଇଚ୍ଛାକୁ ମାନିବାଲାଗି ଅସ୍ୱୀକାର କରେ ଏବଂ ସେହି ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରେ ଅସ୍ତ୍ରହୀନଭାବରେ ଯଦି ମୋତେ ପ୍ରାଣବଳି ଦେବାକୁ ପଡ଼େ, ତେବେ ତାହାକୁ କଦାପି ସେପରି କୁହାଯିବ ନାହିଁ। ଏପରି କରି ହୁଏତ ମୋ'ର ଶରୀର ଚାଲି ଯାଇପାରେ, ମାତ୍ର ମୋ' ଆତ୍ମାର ରକ୍ଷା ହୁଏ, ଅର୍ଥାତ୍ ମୋ' ସମ୍ମାନର ରକ୍ଷା ହୁଏ।[113]

ପ୍ରତିରୋଧର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅହିଂସଭାବରେ ଆପଣାର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ରକ୍ଷା କରେ ଏବଂ ତେଣୁ ତା' ଦେଶରେ ତଥା ଆଖର ସମଗ୍ର ମାନବଜାତିର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ରକ୍ଷା କରେ, ସେହି ହେଉଛି ଯଥାର୍ଥରେ ଜଣେ ଗଣତନ୍ତ୍ରବାଦୀ।... ମାତ୍ର ଯେଉଁମାନେ ଅହିଂସାକୁ ହିଁ ଏକ ବ୍ରତରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି, ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା ପ୍ରକୃତରେ ସେହିମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ; ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଲାଭ କ୍ଷତିର ଗଣନା ଓ ପରୀକ୍ଷା କରୁଥାନ୍ତି ଏବଂ ତା' ପରେ ଯାଇଁ କୌଣସି ଯୁଦ୍ଧର ସମର୍ଥନ କରିବେ ଅଥବା ବିରୋଧ କରିବେ, ସେହି କଥାର ନିଷ୍ପତ୍ତି କରନ୍ତି, ପ୍ରତିରୋଧ ଆଦୌ ସେମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନୁହେଁ। ଅର୍ଥାତ୍, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ହିଁ ଏହି ପ୍ରତିରୋଧ ବିଷୟରେ ତା ନିଜର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରିବ ଏବଂ, ଯଦି ସେ ସେଭଳି କୌଣସି ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ଥାଏ, ତେବେ ତା'ର ଅନ୍ତରର ବାଣୀର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମାନି ସେହି ନିଷ୍ପତ୍ତିଟିକୁ କରିବ।[114]

ଅପ୍ରତିରୋଧର ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥଟିକୁ ଅନେକ ସମୟରେ ଲୋକେ ଭୁଲଭାବରେ ବୁଝିଛନ୍ତି ଅଥବା ଏପରିକି ସେହି ଅର୍ଥକୁ ବିକୃତ ମଧ୍ୟ କରି ଦିଆଯାଇଛି। ଏହାର ଏହି ଅର୍ଥ କଦାପି ନୁହେଁ ଯେ ଜଣେ ଅହିଂସ ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣେ ଆକ୍ରମଣକାରୀର ହିଂସା ଆଗରେ ବଶ୍ୟତା ସ୍ୱୀକାର କରିଯିବ। ସେ ତା' ହିଂସାର ଜବାବ ହିଂସାରେ ଦେବନାହିଁ ସତ, ମାତ୍ର ମୃତ୍ୟୁର ବରଣ କରି ମଧ୍ୟ ସେ ତାହାର ଅବୈଧ ଦାବୀଟି ପାଖରେ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଇଁବାକୁ ନାହିଁ କରିଦେବ। ତାହାହିଁ ଅପ୍ରତିରୋଧର ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥ।....

ସେ ହିଂସାର ଜବାବ ହିଂସାରେ ଦେବନାହିଁ, ମାତ୍ର ଆପଣାର ହାତକୁ ଅଟକାଇ ରଖି ସେହି ହିଂସାକୁ ନିଷ୍ପ୍ରଭାବ କରିଦେବ ଏବଂ ଯୁଗପତ୍‌ଭାବରେ, ଆକ୍ରମଣକାରୀର ଦାବୀକୁ ମାନିନେବାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବ। ଏହାହିଁ ହେଉଛି ପୃଥିବୀରେ ଜୀବନ ଧାରଣକରି ରହିବାର ଏକମାତ୍ର ସଭ୍ୟ ପ୍ରଣାଳୀ। ଆଉ ଯେକୌଣସି ମାର୍ଗ କେବଳ ଅସ୍ତ୍ରର ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଲାଗି ବାଟ ଫିଟାଇଦେବ; ମଝିରେ ମଝିରେ ଶାନ୍ତିର ଅନ୍ତର୍ବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥାମାନ ଅବଶ୍ୟ ରହୁଥିବ। କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇଯିବା ଫଳରେ ପ୍ରୟୋଜନରେ ପଡ଼ି ସେହି ସବୁ ଶାନ୍ତିର ଅବସ୍ଥା ଆସୁଥିବ ଏବଂ ସେତେବେଳେ ଯୁଗପତ୍‌ଭାବରେ ଆହୁରି ଅଧିକ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ପ୍ରକୃତିର ହିଂସାଲାଗି ନାନା ପ୍ରସ୍ତୁତି ମଧ୍ୟ ଲାଗି ରହିଥିବ। ଶତ୍ରୁଠାରୁ ଅଧିକ ହିଂସାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରି ଯେଉଁ ଶାନ୍ତିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଥାଏ, ତାହା ଅନିବାର୍ଯ୍ୟତଃ ପୃଥିବୀକୁ ପରମାଣୁ ବୋମା ଓ ତାହାର ସମଗୋତ୍ରୀ ସବୁକିଛି ଆଡ଼କୁ ପରିଚାଳିତ କରି ନେଇଯିବ। ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଅହିଂସାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ବହିଷ୍କୃତ କରି ରଖାଯିବ, ଗଣତନ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟ ସୁଦୂରପରାହତ ହୋଇ ରହିବ; କାରଣ ଅହିଂସା ବିନା ଗଣତନ୍ତ୍ର

କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ।[115]

ନୃଶଂସତା ଦ୍ୱାରା' ନୃଶଂସତାର ଜବାବ ଦେବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ନୈତିକତା ତଥା ବୁଦ୍ଧିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆପଣାକୁ ଦେବାଳିଆ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବା ଏବଂ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା କେବଳ ଏକ ବିଷଚକ୍ର ଭିତରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଯିବା ହିଁ ସାର ହେବ।[116]

ପ୍ରତିରୋଧ ଉଭୟ ପ୍ରକାରର (ନିଷ୍କ୍ରିୟ ପ୍ରତିରୋଧ ଏବଂ ଅହିଂସ ପ୍ରତିରୋଧ) ଅଛି ; ମାତ୍ର ତୁମର ପ୍ରତିରୋଧ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ହୋଇଥିବା ବେଳେ, ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରତିରୋଧକାରୀ ଦୁର୍ବଳ ଥିବା ସମୟରେ ତୁମକୁ ସେଥିଲାଗି ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବୃହତ ମୂଲ୍ୟ ଦେବାକୁ ହେବ। ନାଜାରେଥର ଯୀଶୁ ପ୍ରଜ୍ଞାପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଯେଉଁ ସାହସିକ ପ୍ରତିରୋଧର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଖାଇଥିଲେ, ଇଉରୋପ ତାହାକୁ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ପ୍ରତିରୋଧ ବୋଲି ଭୁଲ ବୁଝିଲା, ସତେ ଯେପରି ଜଣେ ଦୁର୍ବଳ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ପ୍ରତିରୋଧଟିକୁ କରୁଥିଲା। ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ବାଇବେଲ୍‌ର ନୂତନ ଟେଷ୍ଟାମେଣ୍ଟ୍ ପାଠ କଲି, ଚାରୋଟିଯାକ 'ଶୁଭ-ସମାଚାର' ମଧ୍ୟରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଯୀଶୁଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ କୌଣସି ନିଷ୍କ୍ରିୟତା ଓ କୌଣସି ଦୁର୍ବଳତା ଦେଖିବାକୁ ପାଇ ନଥିଲି। ଏବଂ, ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଟଲଷ୍ଟୟଙ୍କର Harmony of the Gospels ଓ ସେହି ପ୍ରକାରର ଅନ୍ୟ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକୁ ପଢ଼ିଲି, ମୋ'ଲାଗି ସେହି ଅର୍ଥଟି ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା। ଯୀଶୁଙ୍କୁ ଜଣେ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ପ୍ରତିରୋଧକାରୀ ବୋଲି ବିଚାର କରି ଇଉରୋପକୁ ପ୍ରଭୂତ କ୍ଷତି ସହିବାକୁ ପଡ଼ିନାହିଁ କି ? ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଜଗତ ଏପରି ଅନେକ ଅନେକ ଯୁଦ୍ଧଲାଗି ଦାୟୀ ହୋଇ ରହିଛି, ଯାହାକି ପୁରାତନ ଟେଷ୍ଟାମେଣ୍ଟ୍ ତଥା ଐତିହାସିକ ଓ ଅର୍ଦ୍ଧଐତିହାସିକ ଅନ୍ୟ ବହୁ ବିବରଣୀରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥିବା ଯୁଦ୍ଧଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଭାକୁ ମଳିନ କରିଦେଉଛି। ମୁଁ ଜାଣିଛି ଯେ, ମୋ' କଥାର ହୁଏତ ସଂଶୋଧନ ବି ହୋଇପାରିବ, କାରଣ ଆଧୁନିକ ହେଉ ବା ପୁରାତନ ହେଉ, ଇତିହାସ ବିଷୟରେ ମୋ'ର କେବଳ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉପରଠାଉରିଆ ଜ୍ଞାନ ହିଁ ରହିଛି।[117]

ନିଜେ କାହାକୁ ହତ୍ୟା ନକରି ମରଣକୁ ବରଣ କରିବା, ହତ୍ୟା କରୁ କରୁ ମୃତ୍ୟୁ ମୁଖରେ ପଡ଼ିବା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ବୀରତ୍ୱ ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାଏ। ହତ୍ୟା କରିବାରେ ତଥା ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ନିଜେ ହତ ହେବାରେ ସେପରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚମତ୍କାର ଉପାଦାନ ଆଦୌ କିଛିନାହିଁ। ମାତ୍ର ଯିଏ ଶତ୍ରୁର ତରବାରୀ ଲାଗି ନିଜର ବେକକୁ ଦେଖାଇଦିଏ ଅଥଚ ତା'ର ଇଚ୍ଛା ପାଖରେ ଆଦୌ ବଶ୍ୟତା ସ୍ୱୀକାର କରେନାହିଁ, ସିଏ ଏକ ଉଚ୍ଚତର ପ୍ରକାରର ସାହସ ଅବଶ୍ୟ ଦେଖାଇଥାଏ।[118]

ଅହିଂସାର ମାର୍ଗ

ପୃଥିବୀର ବୃହଦ୍ ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଅହିଂସା ଏପରି ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟତମ ସତ୍ୟ, ଯାହାକୁ କି ପୃଥିବୀର କୌଣସି ସତ୍ୟ ଲୁପ୍ତ କରିଦେଇ ପାରିବନାହିଁ। ଏହି ଆଦର୍ଶଟିକୁ ସିଦ୍ଧ କରିବାର ପ୍ରୟାସରେ ମୋ'ପରି ହଜାର ହଜାର ମନୁଷ୍ୟ ହୁଏତ ମରିଯିବେ ପଛକେ, ମାତ୍ର ଅହିଂସା କଦାପି ମରିବ ନାହିଁ। ଏବଂ ସେହି ବ୍ରତକୁ ସାଧନ କରିବାକୁ ପ୍ରାଣପାତ କରିବା ଲାଗି ବାହାରିଥିବା ଅନୁଗାମୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଅହିଂସାରୂପୀ ସନ୍ଦେଶର ପ୍ରସାର ହୋଇପାରିବ।[119]

ଅହିଂସା ହେଉଛି ଉଚ୍ଚତମ ଆଦର୍ଶ। ଏହା ସାହସୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ, ଭୀରୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ କଦାପି ନୁହେଁ। ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ହତ୍ୟା ଦ୍ୱାରା ଉପକୃତ ହେଉଥିବା ଏବଂ ଏଣେ ମୁଁ ଆପେ ଭାରି ଧର୍ମପରାୟଣ ଓ ଅହିଂସ ହୋଇ ରହିଛି ବୋଲି ଏକ ବିଶ୍ୱାସଦ୍ୱାରା ଆପଣାକୁ ଭ୍ରମରେ ପକାଇ ରଖିଥିବା, ଏହାକୁ ନିରାଟ ଆତ୍ମପ୍ରବଞ୍ଚନା ବୋଲି କୁହାଯିବ।[120]

ଅହିଂସାରୂପୀ ତରବାରୀ ତୁମ ହାତରେ ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୃଥିବୀର କୌଣସି ଶକ୍ତି ତୁମକୁ ଆପଣାର ବଶ କରିନେଇ ପାରିବ ନାହିଁ। ଅହିଂସା ବିଜୟୀ ଏବଂ ବିଜିତ ଉଭୟଙ୍କୁ ହିଁ ଉତ୍ତୋଳିତ କରି ନେଇଥାଏ।[121]

ସମ୍ପ୍ରତି ପୃଥିବୀବ୍ୟାପୀ ହିଂସାର ଯେଉଁ ବିସ୍ଫୋରଣ ଘଟୁଛି, ସାହସୀ ମନୁଷ୍ୟର ସେହି ଅଜେୟ ଅହିଂସାର ପ୍ରଣାଳୀଗୁଡ଼ିକୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଆବିଷ୍କାର କରାଯାଇ ପାରିନାହିଁ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିବାଦ୍ୱାରା ହିଁ ଆମେ ତାହାକୁ ସମୁଚିତଭାବରେ ଅବଲୋକନ କରିପାରିବା। ଅହିଂସା ଶକ୍ତିର ଏତେ ଟିକିଏ ଅଂଶ ମଧ୍ୟ କଦାପି ବୃଥା ହୋଇଯାଏ ନାହିଁ।[122]

‘ଚୋର, ଡକାଏତ, ଅଥବା ଭାରତ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କରିବେ ବୋଲି ଆଶଙ୍କା ରହିଥିବା ଜାତିମାନଙ୍କର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାବେଳେ ତୁମେ ହିଂସା ପରିତ୍ୟାଗ କରିବ ବୋଲି ମୁଁ କହୁନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଆମେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ଯେପରି ଅଧିକ ଭଲଭାବରେ କରିପାରିବା, ସେଥିଲାଗି ଆମକୁ ସଂଯମ ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ହେବ। ଏତେ ଟିକିଏ ବାହାନା ମିଳିଗଲା ମାତ୍ରକେ ପିସ୍ତଲ ଉଠାଇବା ଆଦୌ ଶକ୍ତିର ନିଦର୍ଶନ ନୁହେଁ, କେବଳ ଶକ୍ତିହୀନତାର ନିଦର୍ଶନ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ। ସିଏ ମୋତେ ଗୋଟାଏ ମୁଥ ମାରିଲା ତ ମୁଁ ତାକୁ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ମୁଥ ମାରିବି, ଏହା ହିଂସାର ତାଲିମ ନୁହେଁ, ଏହା ନପୁଂସକତାର ତାଲିମ।[123]

ନୀତି ହିସାବରେ ଆମେ ସକଳ ପ୍ରକାର ହିଂସାକୁ ଖରାପ ବୋଲି କହିବା ଓ ତାହାର ଅବଶ୍ୟ ନିନ୍ଦା କରିବା ସତ, ମାତ୍ର ତଥାପି ଅହିଂସାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆକ୍ରମଣକାରୀ ଓ ଆତ୍ମାରକ୍ଷାକାରୀ, ଏହି ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ପାର୍ଥକ୍ୟଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଦେଖି ପାରିବ, ତାହାକୁ ଦେଖିବା ତାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥିବ। ସେହି ପାର୍ଥକ୍ୟଟିକୁ ଦେଖିସାରିବା ପରେ ସେ ଅହିଂସ ରୀତିରେ ଆତ୍ମରକ୍ଷାକାରୀର ପକ୍ଷଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବ, ଅର୍ଥାତ୍ ତାକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯାଇ ଆପଣାର ପ୍ରାଣକୁ ବଳି ଦେବ। ତା’ର ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ଭବତଃ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଯୁଦ୍ଧରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଶୀଘ୍ର ଏକ ଅବସାନ ଘଟିବ ଏବଂ ଏପରିକି ତାହା ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱରତ ଦୁଇ ପକ୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଶାନ୍ତିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ମଧ୍ୟ କରିପାରିବ।[124]

ମୋର ଅହିଂସା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର— ଆତ୍ମରକ୍ଷାମୂଳକ ଏବଂ ଆକ୍ରମଣାତ୍ମକ—ହିଂସାର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରକୁ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି। ଏକଥା ସତ ଯେ ପରିଶେଷରେ ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହେନାହିଁ। ମାତ୍ର ମୂଳର ସେହି ସ୍ୱଭାବଟି ତଥାପି ବଳବତ୍ତର ଥାଏ। ଯେତେବେଳେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ପରିସ୍ଥିତି ପ୍ରକୃତରେ ଆସିବ, ସେତେବେଳେ କେଉଁ ପଟରେ ନ୍ୟାୟ ରହିଛି, ଜଣେ ଅହିଂସ ବ୍ୟକ୍ତି ସେ କଥାକୁ ଅବଶ୍ୟ କହିବ। ଏହିଭାବରେ ମୁଁ ଆବିସିନୀୟ, ସ୍ପେନୀୟ, ଚେକ୍, ଚିନା ଏବଂ ପୋଲାଣ୍ଡର ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କର ସଫଳତା କାମନା କରିଥିଲି ; ଅବଶ୍ୟ ସେମାନେ ହୁଏତ ଅହିଂସ ଭାବରେ ପ୍ରତିରୋଧ କରିପାରିଥାନ୍ତେ

ବୋଲି ମୁଁ ସେହି ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଶା କରିଥିଲି ।[125]

ଯଦି ଯୁଦ୍ଧ ହିଁ ଅନୁଚିତ କାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ, ତେବେ ତାହା ନୈତିକ ସମର୍ଥନ ଅଥବା ଆଶୀର୍ବାଦ ଲାଭ କରିବାର ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରିବ କିପରି ? ସବୁ ଯାବତୀୟ ଯୁଦ୍ଧକୁ ମୁଁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ମନ୍ଦ ବୋଲି ଭାବିଥାଏ । ମାତ୍ର ଯୁଦ୍ଧରତ ଦୁଇ ପକ୍ଷର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଯଦି ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିବା, ତେବେ ହୁଏତ ଜଣେ ଠିକ୍ ପଟରେ ଓ ଆଉ ଜଣେ ଭୁଲ ପଟରେ ରହିଛି ବୋଲି ଜାଣିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବା । ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ, ଯଦି କ, ଖ ର ଦେଶକୁ ଅଧିକାର କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେ, ତେବେ ଖ ପ୍ରତି ଅନ୍ୟାୟ କରାଗଲା ବୋଲି ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ଦୁଇ ପକ୍ଷ ଅସ୍ତ୍ରର ସାହାଯ୍ୟ ନେଇ ଯୁଦ୍ଧ କରୁଥିବେ । ମୁଁ କେବେହେଲେ ସହିଂସ ଯୁଦ୍ଧରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେନାହିଁ ; ତଥାପି, ଖ ପଟେ ନ୍ୟାୟ ରହିଥିବାରୁ ସିଏ ମୋ'ର ନୈତିକ ସହାୟତା ଓ ଆଶୀର୍ବାଦ ପାଇବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ହେବ ।[126]

ଅହିଂସାର ମାର୍ଗ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ଯଦି ତୁମର ଯଥେଷ୍ଟ ସାହସ ନଥାଏ, ତେବେ ତୁମେ କେହି ତୁମକୁ ମୁଥଟିଏ ମାରିଲେ ଜବାବରେ ତାକୁ ଅବଶ୍ୟ ମୁଥଟିଏ ଦେଇ ପାରିବ । ମାତ୍ର, ହିଂସାର ବ୍ୟବହାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ନୈତିକ ନିୟମାବଳୀ ରହିଛି । ତା'ନହେଲେ, ହିଂସାର ଅଗ୍ନିଶିଖାଗୁଡ଼ିକ ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ପୋଡ଼ି ଭସ୍ମ କରି ପକାଇବେ । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ବିନଷ୍ଟ ହୋଇଗଲେ ମୁଁ ଆଦୌ ଦୁଃଖ କରିବି ନାହିଁ । ମାତ୍ର ତା' ବୋଲି ଭାରତବର୍ଷର ସ୍ୱାଧୀନତା ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ, ଏ କଥାକୁ ମୁଁ କଦାପି ସମର୍ଥନ କରି ପାରିବି ନାହିଁ ।[127]

ଭାରତବର୍ଷର ମାର୍ଗ

ମୁଁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି ଯେ, ଗୋଟିଏ ଜାତି ଇଚ୍ଛା କଲେ, ପ୍ରକୃତ ହିଂସାର ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ମଧ୍ୟ ଆପଣା ସ୍ୱାଧୀନତା ରକ୍ଷା କରିବାଲାଗି ତାହାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାର ରହିଛି । ତଦ୍ୱାରା କେବଳ ଏତିକି ହେବ ଯେ, ଭାରତବର୍ଷ ମୋ'ର ଜନ୍ମଭୂମି ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ସେତେବେଳେ ଆଉ ମୋ'ର ପ୍ରିୟଭୂମି ହୋଇ ରହିବ ନାହିଁ ; ମୋ' ମାଆ ବିପଥଗାମିନୀ ହେଲେ ମୁଁ ସେଥିରେ କିପରି ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରିପାରିବି ?[128]

ଯେତେବେଳେ ଭାରତବର୍ଷ ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳ ଓ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ହୋଇପାରିବ ଓ ଯାବତୀୟ ପ୍ରଲୋଭନ ତଥା ଶୋଷଣ ସମ୍ମୁଖରେ ଆପଣାକୁ ତଥାପି ଉଚିତ୍ ମାର୍ଗରେ ରଖିପାରିବ, ତେବେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ କିମ୍ବା ପ୍ରାଚ୍ୟର କୌଣସି ଶକ୍ତିଲାଗି ତାହା ଆଉ ଲୋଭାକର୍ଷଣର ଏକ ବସ୍ତୁ ହୋଇ କଦାପି ରହିବନାହିଁ ଏବଂ ମହାର୍ଘ ଅସ୍ତ୍ରସଜ୍ଜାର କୌଣସି ବୋଝ ବହନ ନକରି ମଧ୍ୟ ଆପଣାକୁ ନିରାପଦ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିପାରିବ । ତାହାର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଅର୍ଥନୀତି ଯାବତୀୟ ଆକ୍ରମଣ ବିରୋଧରେ ଏକ ସବଳତମ ରକ୍ଷାପ୍ରାଚୀର ହୋଇ ରହିଥିବ ।[129]

ଅହିଂସ ପ୍ରତିରୋଧ

କୌଣସି ଜାତି ଅହିଂସ ପ୍ରତିରୋଧର ମାର୍ଗକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଛି ବୋଲି ଇତିହାସରେ କୌଣସି

ନଜର ନାହିଁ । ଯଦି ମୋ'ର କଷ୍ଟ ବରଣ କରିବାଦ୍ୱାରା ହିଟ୍‌ଲର୍‌କୁ ଆଦୌ କାଟୁନାହିଁ, ତେବେ ସେଥିରେ କିଛି ଯାଏ ଆସେ ନାହିଁ । କାରଣ ତଦ୍ୱାରା ମୁଁ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ଆଦୌ କିଛି ହରାଇବି ନାହିଁ । ମୋ'ର ସମ୍ମାନ ହେଉଛି ଏକମାତ୍ର ବସ୍ତୁ ଯାହାକୁ ମୁଁ ରକ୍ଷା କରିବି । ତାହା ହିଟଲରର ଦୟା ଦେଖାଇବା କିମ୍ବା ନଦେଖାଇବା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଅହିଂସାରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ହିସାବରେ, ମୁଁ କଦାପି ତାହାର ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ସୀମିତ କରି ରଖିବି ନାହିଁ । ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଯେ ହିଂସାର ଆଶ୍ରୟ ନିଅନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଏହି ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ଅଭିଜ୍ଞତାକୁ ଭିତ୍ତି କରି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସିଏ ଏବଂ ତା' ଭଳି ଅନ୍ୟମାନେ ନିଜର ବାଟଟିକୁ ଠିକ୍ କରିଛନ୍ତି । ନିଜ ଭିତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ତିକ୍ତ ଭାବ ନରଖି ନିରସ୍ତ୍ର ନର, ନାରୀ ଓ ଶିଶୁମାନେ ଅହିଂସ ମାର୍ଗରେ ପ୍ରତିରୋଧ କରୁଥିବେ, ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏଇଟି ଗୋଟିଏ ନୂତନ ଅଭିଜ୍ଞତା ହିଁ ହେବ । ଉଚ୍ଚତର ଏବଂ ଭବ୍ୟତର ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ଅନୁସନ୍ଧାନ ଜଣାଇ ପାରିବାକୁ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱଭାବରେ ଆଦୌ କିଛି ନାହିଁ ବୋଲି କିଏ ଦୃଢ଼ଭାବରେ କହିପାରିବ ? ଠିକ୍ ମୋ'ରି ଆତ୍ମା ପରି ସେମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଆତ୍ମା ରହିଛି ।....

ମୋତେ ଏକ ଆହ୍ୱାନରେ ଜବାବ ଦେବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ । ମୋତେ ମୋ'ର ଦେଶବାସୀଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଏକ ସନ୍ଦେଶ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏହି ଅପମାନଟି ମୋ' ଭିତରକୁ ଏତେ ଗଭୀରଯାଏ ପ୍ରବେଶ କରିଛି ଯେ, ତାହା ବାହାରକୁ ବ୍ୟକ୍ତ ହେବା ଲାଗି ଏକ ପଥ ଅବଶ୍ୟ ଆବିଷ୍କାର କରିବ । ମୋ' ଭିତରେ ଯେଉଁ ଆଲୋକର ଉଦୟ ହୋଇଛି, ମୁଁ ଅନ୍ତତଃ ତାହାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ମାନି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବି ।

ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ପ୍ରଥମକରି ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ କଲି, ସେତେବେଳେ ମୋ' ସାଙ୍ଗରେ କେହି ସାଥୀ ନଥିଲେ । ଏକ ସମଗ୍ର ଜାତି ବିରୋଧରେ ଆମେ ତେର ହଜାର ପୁରୁଷ, ସ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ଶିଶୁ ବାହାରିଥିଲୁ । ସେହି ଜାତି ପାଖରେ ଆମକୁ ମାରି ଲୁପ୍ତ କରିଦେବାରେ ବଳ ରହିଥିଲା । ମୋ' କଥା କିଏ ଶୁଣିବ କି ନାହିଁ, ସେ ବିଷୟରେ ମୁଁ କିଛି ଜାଣି ନଥିଲି । ସତେଯେପରି ବିଜୁଳିର ଏକ ଉଦ୍‌ଭାସ ପରି ସବୁ ଘଟିଗଲା । ଏହି ତେର ହଜାରଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସମସ୍ତେ ଯୁଝିବାକୁ ଯାଇ ନଥିଲେ । ଅନେକ ପଛଘୁଞ୍ଚା ଦେଇ ରହିଗଲେ । ମାତ୍ର ତଥାପି ଜାତିର ସମ୍ମାନରକ୍ଷା ହେଲା । ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାର ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଦ୍ୱାରା ନୂତନ ଇତିହାସ ଲିଖିତ ହେଲା ।

ଯଦି ମୁଁ ଏହି ଲୋକମାନଙ୍କ ହୃଦୟଯାଏ ପ୍ରବେଶ କରି ପାରିବି ଏବଂ, ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଧରି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ସେମାନଙ୍କର ଅହିଂସା ଯଦି ସେମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ବୀରତ୍ୱ ଅନୁଭବ କରିବାର ଅବସର ଆଣି ଦେଉ ନଥାଏ, ତେବେ ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଅହିଂସାକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରନ୍ତୁ—କାରଣ ସେହି ଅହିଂସାକୁ ଭୀରୁତା ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ, ତେବେ ସେମାନେ ପୁନର୍ବାର ସେମାନଙ୍କର ଅସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ଧାରଣ କରନ୍ତୁ, କାରଣ କେବଳ ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ଇଚ୍ଛା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛିହେଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ତାହା କରିବାରୁ ନିବୃତ୍ତ କରି ରଖିବ ନାହିଁ—ଯଦି ମୁଁ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଏତିକି ଦେଖି ପାରିବାଲାଗି ସମର୍ଥ କରିପାରିବି ତେବେ ମୋ'ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ସିଦ୍ଧ ହୋଇଯିବ ।

ମୁଁ ଯେଉଁ ଅସ୍ତ୍ରଟି ଆଣି ଦେଉଛି, ତାହା ଦୁର୍ବଳର ଅସ୍ତ୍ର ନୁହେଁ, ତାହା ହେଉଛି ସାହସୀର

ଅସ୍ତ୍ର । ଗୋଟିଏ ପାର୍ଥିବ ଶକ୍ତି ଯେତେ ବୃହତ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ଭିତରେ କୌଣସି ତିକ୍ତଭାବ ନରଖି, କେବଳ ଆତ୍ମା ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇ ରହିବ ଓ ଆତ୍ମା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛିହେଲେ ସ୍ଥାୟୀ ନୁହେଁ ବୋଲି ଏକ ଅନୁରୂପ ବିଶ୍ୱାସଦ୍ୱାରା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ରହି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ସେହି ଶକ୍ତି ସମ୍ମୁଖରେ ନତଜାନୁ ହେବାକୁ ନାହିଁ କରିଦେବା ଠାରୁ ଆଉ ଅଧିକ ସାହସିକତା ଆଦୌ କିଛି ନାହିଁ ।[130]

କେତୋଟି ମୌଳିକ ଅନୁମାନ

ଆମେ ପରିବାରରେ ଅଥବା ଏପରିକି ଜ୍ଞାତି ଭିତରେ ଯାହା କରିଥାଉଁ, ମୁଁ ତାହାରି ଉଦାହରଣ ଦେଇ ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି । ସମଗ୍ର ମନୁଷ୍ୟଜାତି ହେଉଛି ଏକ ବୃହତ ପରିବାର । ଏବଂ, ବ୍ୟକ୍ତ କରାଯାଉଥିବା ଭଲ ପାଇବା ଯଦି ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ପ୍ରଗାଢ଼ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ତାହାକୁ ସମସ୍ତ ମାନବଜାତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଯଦି, ବର୍ବରମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ କେତେଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ସଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି, ତେବେ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀ—ଅନୁମାନ କରାଯାଉ, ବର୍ବରମାନଙ୍କ ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀରେ କାହିଁକି ସଫଳ ହୋଇ ନପାରିବେ ? ଯଦି ଆମେ ଇଂରେଜମାନଙ୍କକ୍ଷେତ୍ରରେ ସଫଳ ହୋଇ ପାରିବା, ତେବେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଳ୍ପ ସଂସ୍କୃତିସଂପନ୍ନ ଏବଂ କମ୍ ଉଦାର ମନୋବୃତ୍ତି ରହିଥିବା ଜାତିମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଯେ ଆମେ ସମ୍ଭବତଃ ସଫଳତା ଲାଭ କରି ପାରିବା, ଏହି ବିଶ୍ୱାସଟି ଆଣି ଦେବାପାଇଁ ତାହାକୁ କେବଳ ଏକ ସଂପ୍ରସାରଣ ବୋଲି ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ କୁହା ଯାଇ ପାରିବ । ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ହେଉଛି ଯେ, ଶୁଦ୍ଧ ଏବଂ ଅବିମିଶ୍ରିତ ଅହିଂସ ଉଦ୍ୟମ ଦ୍ୱାରା ଯଦି ଆମେ ଇଂରେଜମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଫଳ ହୋଇ ପାରିବା, ତେବେ ଆମେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ସଫଳ ହେବା । ଅର୍ଥାତ୍ ତଦ୍ୱାରା ଏହିପରି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ଯେ, ଯଦି ଆମେ ଅହିଂସ ଉପାୟରେ ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରି ପାରିବା, ତେବେ ଆମେ ସେହି ଅହିଂସାରୂପୀ ଅସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ତାହାର ରକ୍ଷା ମଧ୍ୟ କରିପାରିବା । ଯଦି ଆମ ଭିତରେ ସେହି ବିଶ୍ୱାସ ପ୍ରକୃତରେ ନଥିବ, ତେବେ ଅହିଂସା କାମରେ ଲାଗି ପାରୁଥିବା କେବଳ ଗୋଟିଏ ଉପାୟମାତ୍ର ହୋଇ ରହିବ । ତାହା ଭେଜାଲ ଧାତୁ ହୋଇଯିବ, ଆଉ ଖାଣ୍ଟି ସୁନା ହୋଇ ରହିବ ନାହିଁ ।

ପ୍ରଥମତଃ, ସନ୍ଦେହାପନ୍ନ ଅହିଂସା ଦ୍ୱାରା ଆମେ କଦାପି ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରି ପାରିବା ନାହିଁ । ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କଲେ ମଧ୍ୟ, କୌଣସି ଆକ୍ରମଣକାରୀ ବିରୋଧରେ ଦେଶକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ରହିଯିବା । ଅହିଂସାର ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଉପାଦେୟତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯଦି ଆମର ସନ୍ଦେହ ରହିଥାଏ, ତେବେ ଆପଣାର ନୀତି ବଦଳାଇ ଜାତିକୁ ଅସ୍ତ୍ର-ବ୍ୟବହାରରେ ଶିକ୍ଷିତ କରାଇବା ହିଁ କଂଗ୍ରେସ ପକ୍ଷରେ ଅନେକ ଅଧିକ ଉଚିତ କାର୍ଯ୍ୟ ହେବ । ଯଦି, ଆପଣାର ମନକୁ ଠିକ୍‌ଭାବରେ ବୁଝି ନପାରି କଂଗ୍ରେସ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଏକ ଭୁଲ ବିଶ୍ୱାସ ମଧ୍ୟକୁ ବିଚ୍ୟୁତ କରି ନେଉଥାଏ, ତେବେ କଂଗ୍ରେସ ପରି ଏକ ଗଣଅନୁଷ୍ଠାନ ପକ୍ଷରେ ତାହା ଆପଣାର ଦାୟିତ୍ୱ ପ୍ରତି ବିଶ୍ୱାସଘାତକତା କଲାପରି ହେବ । ଏହା ଏକ ଭୀରୁତାର କାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ।... କାରଣ ଅହିଂସାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ନପାରିଲେ ଆମେ ଯେ ଅବଶ୍ୟ ହିଂସାମାର୍ଗୀ

ହୋଇଯିବା, ସେ କଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ। ଏହା ଦ୍ୱାରା ଆମେ କେବଳ ଆମ ମୁହଁ ଉପରୁ ମୁଖାଟିକୁ କାଢ଼ି ଫିଙ୍ଗିଦେବା ଏବଂ ସ୍ୱାଭାବିକ ହେବା। ଏହା ଆମ ଲାଗି ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ସମ୍ମାନଜନକ ପଥ ହିଁ ହେବ।[131]

କୌଣସି ଜାତି କିମ୍ବା ଗୋଷ୍ଠୀ ଯେତେ ସାନ ହେଇଥାଉ ପଛକେ ଯଦି ତାହାର ମନ, ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ଏବଂ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଗୋଟିଏ ହୋଇ ରହିଥିବ, ତେବେ ଠିକ୍ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିପରି ସିଏ ମଧ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ସଜ୍ଜିତ ଏକ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ବିରୋଧରେ ଆପଣାର ଗୌରବ ଏବଂ ଆତ୍ମସମ୍ମାନକୁ ରକ୍ଷା କରି ପାରିବ। ଠିକ୍ ଏହିଠାରେ ହିଁ ଆଦୌ କୌଣସି ଅସ୍ତ୍ରର ଆଶ୍ରୟ ଗ୍ରହଣ କରି ନଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଗୋଷ୍ଠୀର ଅତୁଳନୀୟ ବଳ ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି। ତାହାକୁ ହିଁ ଅହିଂସ ଉପାୟରେ ଆତ୍ମରକ୍ଷା ବୋଲି କୁହାଯିବ, ଯାହାର କି କେବେହେଲେ କୌଣସି ପରାଜୟ ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ। ତେଣୁ, ଯେଉଁ ଜାତି କିମ୍ବା ଗୋଷ୍ଠୀ ଅହିଂସାକୁ ଆପଣାର ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ପଥ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିଛି, ତାହାକୁ ପରମାଣୁ ବୋମା ବଳରେ ମଧ୍ୟ ଦାସତ୍ୱ ଭିତରକୁ ଆଣିହେବ ନାହିଁ।[132]

ଅହିଂସାର ମାର୍ଗକୁ ଅନୁସରଣ କରି ଭାରତୀୟ ସ୍ୱାଧୀନତା-ସଂଗ୍ରାମକୁ ପରିଚାଳିତ କରିବ ବୋଲି କଂଗ୍ରେସ ଘୋଷଣା କରିଛି। ମାତ୍ର, କୌଣସି ସମ୍ଭାବ୍ୟ ବିଦେଶୀ ଆକ୍ରମଣର ବିରୋଧରେ ସେହି ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ରକ୍ଷା କରିବାଲାଗି ମଧ୍ୟ ସେ ସେହି ମାର୍ଗଟିକୁ ଅନୁସରଣ କରିବ କି ନାହିଁ, କଂଗ୍ରେସ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି ବିଷୟରେ କୌଣସି ନିଷ୍ପତ୍ତି କରି ନାହିଁ।

ମୋତେ ଏହା ଏକ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ସତ୍ୟପରି ଦେଖାଯାଉଛି ଯେ, ଏହି ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ଯଦି ସମସ୍ତେ ସମାନଭାବରେ ଭୋଗ କରିବେ—ଏପରିକି ଶାରୀରିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦୁର୍ବଳତମ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ, ଖଞ୍ଜମାନେ ଏବଂ ଅସମର୍ଥମାନେ—ତେବେ ସେହି ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ରକ୍ଷା କରିବାରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ଏକ ସମାନ ଭାଗ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ। ଯଦି ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଉପରେ ଆସ୍ଥା ରଖାଯିବ, ତେବେ ସେ କଥା ଯେ କିଭଳି ସମ୍ଭବ ହେବ, ମୋ'ର ସ୍ଥୂଳ ମତିରେ ମୁଁ ସେକଥା ଆଦୌ ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ। ତେଣୁ ମୁଁ ଅହିଂସାର କଥା କହୁଛି ଓ କହିବାରେ ଲାଗିଥିବି—ଅହିଂସା ଅର୍ଥାତ୍ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ବା ଆତ୍ମାର ଶକ୍ତି କଥା କହୁଥିବି। ଏଥିରେ ଶାରୀରିକ ଅସମର୍ଥତା ମଧ୍ୟ ଆଦୌ କୌଣସି ବାଧା ହେବ ନାହିଁ ଏବଂ ଏପରିକି ଜଣେ କ୍ଷୀଣଶକ୍ତି ନାରୀ ବା ଶିଶୁ ମଧ୍ୟ ସର୍ବାଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଅସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କରେ ସଜ୍ଜିତ ଜଣେ ରାକ୍ଷସତୁଲ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ସହିତ ସମକକ୍ଷ ହୋଇ ଲଢ଼ି ପାରିବ।[133]

ଯେଉଁଠି ପ୍ରଶଂସା କରିବା ଉଚିତ, ସେଠାରେ ମୋ' ଅହିଂସା ସେହି ପ୍ରଶଂସା ନଦେବାରୁ ମୋତେ ନିବୃତ୍ତ କରି ରଖିଥାଏ ; ସଂପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ହିଂସାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏଥିରେ ଆଦୌ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହୁଏ ନାହିଁ। ଏଣୁ, ସୁଭାଷ ବୋଷଙ୍କର ହିଂସା ଉପରେ ରହିଥିବା ଆସ୍ଥା ଏବଂ ସେହି ଅନୁସାରେ ତାଙ୍କର ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ମୁଁ ଉଚିତ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରୁ ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ତାଙ୍କର ଦେଶପ୍ରୀତି, ଉପାୟକୁଶଳତା ଓ ସାହସର ଅବାଧ ପ୍ରଶଂସା କରିବାରୁ ମୁଁ କଦାପି ଆପଣାକୁ ବିରତ କରି ରଖି ନାହିଁ। ଠିକ୍ ସେହିପରି, କାଶ୍ମୀରୀମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଅସ୍ତ୍ରର ବ୍ୟବହାର କରୁ ଏବଂ ଶେଖ୍ ଅବଦୁଲ୍ଲା ମଧ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ରର

ଆଶ୍ରୟ ନିଅନ୍ତୁ ବୋଲି ମୁଁ ଆଦୌ ସମର୍ଥନ ନ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଉଭୟେ ଯେପରି କୁଶଳତାର ସହିତ ଓ ପ୍ରଶଂସାଯୋଗ୍ୟଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କଲେ ଏବଂ ବିଶେଷତଃ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ଓ ଦେଶରକ୍ଷାକାରୀ କାଶ୍ମୀରୀମାନେ ବୀରତ୍ୱର ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଶେଷ ବ୍ୟକ୍ତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାଣପାତ କରିବାର ପଣ ନେଇ ସେମାନେ ଯେପରି ଆଚରଣ ଦେଖାଇଲେ, ମୁଁ କଦାପି ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଶଂସା ନଜଣାଇ ରହି ପାରି ନ ଥାନ୍ତି। ମୁଁ ଭଲ କରି ଜାଣିଛି ଯେ, ସେମାନେ ଯଦି ସେଭଳି କରିପାରିବେ, ତେବେ ସେମାନେ ସମ୍ଭବତଃ ଭାରତବର୍ଷର ଚେହେରାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ବଦଳାଇ ଦେବେ। ମାତ୍ର ଏହି ଆତ୍ମରକ୍ଷାର କାର୍ଯ୍ୟଟି ଅଭିପ୍ରାୟରେ ତଥା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯଦି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଅହିଂସାତ୍ମକ ହୋଇପାରିବ, ତେବେ ମୁଁ ଏହି 'ସମ୍ଭବତଃ' ଶବ୍ଦଟିକୁ ମଧ୍ୟ ମୋଟେ ବ୍ୟବହାର କରିବି ନାହିଁ, କାରଣ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁଁ ଭାରତବର୍ଷର ଚେହେରା ବଦଳିଯିବା ବିଷୟରେ ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଯିବି, ଏପରିକି ପାକିସ୍ତାନ ମନ୍ତ୍ରୀମଣ୍ଡଳର ନହେଲେ ମଧ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀମଣ୍ଡଳର ମତକୁ ଆତ୍ମରକ୍ଷାକାରୀମାନଙ୍କର ମତର ଅନୁରୂପ କରି ବଦଳାଇ ଦେଇ ପାରିବି।

ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତାବ କରିବି ଯେ, ଦେଶରକ୍ଷାକାରୀମାନଙ୍କୁ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧୀ କୌଣସି ସହାୟତା ନ ଦେବାକୁ ହିଁ ଅହିଂସାତ୍ମକ ପ୍ରଣାଳୀ ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଆଦୌ କୌଣସି କାର୍ପଣ୍ୟ ନରଖି ଭାରତବର୍ଷରୁ ଅହିଂସ ସହାୟତା ଅବଶ୍ୟ ପଠାଯାଇ ପାରିବ। ମାତ୍ର, ସେମାନେ ଏଭଳି କୌଣସି ସହାୟତା ପାଆନ୍ତୁ ଅଥବା ନ ପାଆନ୍ତୁ, ଦେଶରକ୍ଷାକାରୀମାନେ ଆକ୍ରମଣକାରୀମାନଙ୍କର ଶକ୍ତିକୁ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରତିହତ କରିଦେବାକୁ ବାହାରିବେ। ଏପରିକି ଅଗଣିତ ସଂଖ୍ୟାରେ ଏକ ସୁସଂଗଠିତ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ଶକ୍ତିକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିହତ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେବେ। ଏବଂ, ଯଦି ଏହିପରି ନିଜର ଭୂମିକୁ ରକ୍ଷା କରୁ କରୁ ସେମାନେ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରୁଥିବା ସ୍ଥାନରେ ଆକ୍ରମଣକାରୀମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କୌଣସି ଅସୂୟା ନରଖି ଏବଂ ହୃଦୟ ଭିତରେ କୌଣସିର କ୍ରୋଧକୁ ସ୍ଥାନ ନ ଦେଇ ଏପରିକି ଆପଣାର ହାତମୁଠା ସମେତ ଆଦୌ କୌଣସି ଅସ୍ତ୍ରର ବ୍ୟବହାର ନ କରି ପ୍ରାଣପାତ କରିପାରିବେ, ତେବେ ତାହା ଇତିହାସରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଜ୍ଞାତପୂର୍ବ ବୀରତ୍ୱର ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହୋଇ ରହିବ। ସେତେବେଳେ କାଶ୍ମୀର ଏକ ପବିତ୍ର ଭୂମିରେ ପରିଣତ ହେବ ଏବଂ କେବଳ ସାରା ଭାରତବର୍ଷରେ ନୁହେଁ; ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀରେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ସୁବାସକୁ ବିତରଣ କରିଦେଇ ପାରିବ।[134]

30. ଭାରତ-ବର୍ଷ ବାଛିନେଉ

ଭାରତବର୍ଷ ବଳହୀନ ବୋଲି ମୁଁ ତାହାକୁ ଅହିଂସାର ଆଚରଣ କରିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଉ ନାହିଁ। ଆପଣାର ବଳ ତଥା ଶକ୍ତି ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହୋଇ ହିଁ ଭାରତ ଅହିଂସାକୁ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱିତ କରୁ ବୋଲି ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ଆପଣାର ଶକ୍ତିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅସ୍ତ୍ରଧାରଣରେ ଆଦୌ କୌଣସି ତାଲିମର ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ। ଆମେ ଆପଣାକୁ ମାଂସର କେବଳ ପିଣ୍ଡଟିଏ

ବୋଲି ଭାବିବାର ଭ୍ରମ କରୁ ବୋଲି ସେପରି ଗୋଟିଏ ତାଲିମ ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାଉଁ।[135]

ଭାରତବର୍ଷକୁ ବାଛିନେବାକୁ ହେବ। ଯଦି ସେ ଇଚ୍ଛା କରିବ, ତେବେ ସିଏ ଯୁଦ୍ଧର ପଦ୍ଧତିଟିକୁ ବାଛିବ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ନିମ୍ନକୁ ଚାଲିଯିବ।... ଯଦି ଭାରତବର୍ଷ ହୁଏତ ଯୁଦ୍ଧଦ୍ୱାରା ହିଁ ଆପଣାର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ହାସଲ କରେ, ତେବେ ତା'ର ସ୍ଥିତି ଫ୍ରାନ୍ସ ବା ଇଂଲଣ୍ଡର ସ୍ଥିତିଠାରୁ କୌଣସି ଗୁଣରେ ଅଧିକ ଭଲ ହେବ ନାହିଁ ଏବଂ ହୁଏତ ତାହାଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଖରାପ ମଧ୍ୟ ହୋଇଯିବ।...

ଶାନ୍ତିର ମାର୍ଗ

ମାତ୍ର ଭାରତ ଆଗରେ ଶାନ୍ତିର ମାର୍ଗଟି ମଧ୍ୟ ଖୋଲା ରହିଛି। ଯଦି ସିଏ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିବ, ତେବେ ସେ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିବ। ଆମ ଧୈର୍ଯ୍ୟହୀନ ସ୍ୱଭାବଲାଗି ହୁଏତ ଦୀର୍ଘତମ ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ମାର୍ଗଟିରେ ତାକୁ ସବୁଠାରୁ କମ୍ ରାସ୍ତା ଚାଲିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଆମେ ସେହି ରାସ୍ତାକୁ ବର୍ଜନ କରୁଛୁ, କାରଣ ଆମେ ଭ୍ରମରେ ପଡ଼ି ଭାବୁଛୁ ଯେ, ଏହାଦ୍ୱାରା ଆପଣାକୁ ଆଣି ଆମ ଉପରେ ଲଦି ଦେଇଥିବା ଶାସକର ଇଚ୍ଛା ପାଖରେ ହିଁ ଆମକୁ ନତି ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ମାତ୍ର ଏହା ଏକ ତଥାକଥିତ ଲଦି ଦେବା ବୋଲି ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବା ମାତ୍ରକେ ଏବଂ, ନିଜର ଧନ ଓ ଜୀବନର ହାନିକୁ ସହ୍ୟ କରିବା ଲାଗି ଅନିଚ୍ଛୁକ ହେଉଥିବାରୁ ହିଁ ଆମେ ଯେ ସେହି ଶାସନ ଆମ ଉପରେ ଲଦି ହୋଇ ରହିବାରେ ସହାୟତା କରୁଛୁ, ଏକଥା ବୁଝିପାରିବା ମାତ୍ରକେ ଆମକୁ କେବଳ ଏହି ନିଷ୍କ୍ରିୟ ସମର୍ଥନର ନକାରାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ବଦଳାଇ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦ୍ୱାରା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁ କଷ୍ଟ ସହିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଯୁଦ୍ଧର ରାସ୍ତାରେ ଯିବାଲାଗି ଉଦ୍ୟମ କରିବା ଜନିତ ବାସ୍ତବ କଷ୍ଟ ଭୋଗ ତଥା ନୈତିକ ହାନିର ତୁଳନାରେ ତାହା ଆଦୌ କିଛି ନୁହେଁ। ଏବଂ, ଯୁଦ୍ଧ ହେତୁ ଯେଉଁ କଷ୍ଟର ସାମନା କରିବାକୁ ହୁଏ, ତାହା ଉଭୟ ପକ୍ଷର ହିଁ କ୍ଷତି କରାଇଥାଏ। ମାତ୍ର, ଶାନ୍ତିମାର୍ଗର ଅନୁସରଣ କରି ଯେଉଁ କଷ୍ଟ ସହିବାକୁ ପଡ଼େ, ତାହା ଉଭୟ ପକ୍ଷଲାଗି ହିତ ହିଁ କରିବ। ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ନୂତନ ଜନ୍ମର ସୁଖଦାୟକ ପ୍ରସବଯନ୍ତ୍ରଣା ପରି ହିଁ ହେବ।...

ସତ୍ୟର ରାସ୍ତା, ତାହା ହିଁ ଶାନ୍ତିର ରାସ୍ତା। ସତ୍ୟବାଦିତା ଶାନ୍ତିକାମିତା ଠାରୁ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ। ବସ୍ତୁତଃ, ମିଥ୍ୟାବଚନ ହିଂସାର ଜନନୀ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ। ଜଣେ ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତି କଦାପି ଦୀର୍ଘକାଳ ଲାଗି ସହିଂସ ରହି ପାରିବ ନାହିଁ। ଆପଣାର ଅନୁସନ୍ଧାନ ପଥରେ ସେ ଅବଶ୍ୟ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ପାରିବ ଯେ ତାହାର ସହିଂସ ହେବାଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ; ଏବଂ ସେ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବ ଯେ, ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତା'ଭିତରେ ଏତେ ଟିକିଏ ପରିମାଣରେ ମଧ୍ୟ ହିଂସାର ଆବେଗ ରହିଛି, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଅନ୍ୱେଷଣ କରୁଥିବା ସତ୍ୟ ତାକୁ କଦାପି ପ୍ରାପ୍ତ ହେବ ନାହିଁ।[136]

ଅହିଂସା ଏପରି ଏକ ବସ୍ତୁ ଯାହାକୁ ସହଜରେ ବୁଝିହେବ ନାହିଁ, ତାହାକୁ ଜୀବନରେ ଅଭ୍ୟାସ କରିବା ତ ଆହୁରି କମ୍ ସହଜ ହେବ ; କାରଣ ଆମେସବୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ବଳ। ଆମେ

ସମସ୍ତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାର୍ଥନାପୂର୍ଣ୍ଣ, ବିନୀତ ଏବଂ ଅବିରାମଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଏବଂ ଆମର ବୋଧନେତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଲି ଦେବାଲାଗି ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପାଖରେ ନିବେଦନ କରିବା ଏବଂ, ପ୍ରତ୍ୟହ ଲାଭ କରୁଥିବା ଆଲୋକଟି ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥିବା। ତେଣୁ, ଶାନ୍ତିର ଜଣେ ପ୍ରେମୀ ତଥା ପ୍ରୋତ୍ସାହନକାରୀ ହିସାବରେ, ଆମ ସ୍ୱାଧୀନତାର ପୁନଃପ୍ରାପ୍ତି ନିମନ୍ତେ ଚାଲିଥିବା ଏହି ଅଭିଯାନର ପରିଚାଳନାରେ ଅହିଂସା ପ୍ରତି ଅବିଚଳିତଭାବରେ ଶ୍ରଦ୍ଧାଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବା ହିଁ ମୋ'ର କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ରହିବ। ଏବଂ, ଯଦି ଭାରତବର୍ଷ ସେହି ପୁନଃପ୍ରାପ୍ତିରେ ସଫଳତା ହାସଲ କରିପାରିବ, ତେବେ ତାହା ହିଁ ବିଶ୍ୱଶାନ୍ତି ନିମନ୍ତେ ତାହାର ବୃହତ୍ତମ ଅବଦାନ ହୋଇ ରହିବ।[137]

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟର ଅନୁକରଣ ଆଦୌ ନୁହେଁ

ବର୍ତ୍ତମାନ ଫେଶନ ହୋଇଗଲାଣି ଯେ, ଆମେରିକା ଓ ଇଂଲଣ୍ଡରେ ଯାହାସବୁ ଯେପରିଭାବରେ ହେଉଛି, ତାହା ହିଁ ଆମଲାଗି ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଉପକାରୀ ହେବ ବୋଲି ଆଖି ବୁଜି ଧରି ନିଆଯାଉଛି।... ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଦ୍ଧ କହିଲେ ଧ୍ୱଂସସାଧନକାରୀ ଶସ୍ତ୍ର ଓ ଅସ୍ତ୍ରର ଉଦ୍‌ଭାବନରେ ପ୍ରଚୁର ଅର୍ଥସମ୍ପନ୍ନତା ଓ ସାଧନ ସମର୍ଥତାକୁ ହିଁ ବୁଝାଉଛି। ଯୁଦ୍ଧରେ ଆଉ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସାହସିକତା କିମ୍ବା ସହିଷ୍ଣୁତା ଲାଗି କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ। ପୁରୁଷ, ନାରୀ ତଥା ଶିଶୁମାନଙ୍କର ବିନାଶକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ହୁଏତ କେଉଁଠି ଗୋଟିଏ ବୋତାମ ଟିପିଦେବା ଏବଂ ଗୋଟାଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଯାଇ ବିଷ ପକାଇଦେବା ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇଯାଉଛି।

ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବାଲାଗି ଆମେ କ'ଣ ଏହି ପଦ୍ଧତିଟିର ନକଲ କରିବା ? ନକଲ କଲେ ମଧ୍ୟ, ସେଥିଲାଗି ଆମ ପାଖରେ ଆବଶ୍ୟକ ଅର୍ଥଗତ ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଛି କି ? ଦିନକୁ ଦିନ ଆମର ସାମରିକ ଖର୍ଚ୍ଚ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇ ଚାଲିଛି ବୋଲି ଆମେ ଅଭିଯୋଗ କରିବାରେ ଲାଗିଛୁ। ମାତ୍ର, ଯଦି ଆମେ ଆମେରିକା ଅଥବା ଇଂଲଣ୍ଡକୁ ନକଲ କରିବା, ତେବେ ଆମକୁ ସେହି ଖର୍ଚ୍ଚର ବୋଝକୁ ହୁଏତ ଆହୁରି ଦଶଗୁଣ ବଢ଼ାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ।....

ଆମେ ହିଂସାଦ୍ୱାରା କଦାପି ଜାତିକୁ ଅହିଂସା ପଥରେ ରଖି ପାରିବା ନାହିଁ। ଯେଉଁ ସ୍ଥିତିରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବା ଲାଗି ଜାତି ଆକାଂକ୍ଷା ରଖିଛି, ଜାତିକୁ ନିଜ ଭିତରୁ ହିଁ ସେହି ସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟକୁ ବିକଶିତ ହୋଇ ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ତେଣୁ,''ଆମେ ଆମର ଠିକ୍ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଲକ୍ଷ୍ୟଭାବରେ କ'ଣ ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା କରୁଛୁ —ଆମକୁ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନଟିର ବିଚାର କରିବାକୁ ହେବ। ଆମେ କ'ଣ ପ୍ରଥମେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜାତିମାନଙ୍କର ଅନୁକରଣ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ ଏବଂ ତା'ପରେ, କୌଣସି ଏକ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ସୁଦୂର ଭବିଷ୍ୟତରେ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯନ୍ତ୍ରଣାଟିକୁ ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଇ ସାରିବା ପରେ ପୁନର୍ବାର ପଛକୁ ଫେରିଯିବା ବୋଲି ମନ କରିଛୁ ? ବା, ଆମେ ଗୋଟିଏ ନୂତନ ପଥ ବାହାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ ଅଥବା, ଯାହାକୁ ମୁଁ ଆମର ପ୍ରଧାନତଃ ଏକ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ପଥ ବୋଲି କହୁଛି, ସେହି ପଥଟିକୁ ବଜାୟ ରଖିବାକୁ ଚାହୁଁଛୁ ଏବଂ ତାହାରି ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଆମ ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ହାସଲ କରିବାକୁ ଓ ତାହାର ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ ? ଏଠାରେ ଭୀରୁତା ସହିତ ସାଲିସ୍ କରିବାର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ହିଁ ଉଠୁ ନାହିଁ। ହୁଏତ ଆମେ, ଆତ୍ମରକ୍ଷା ଲାଗି

ହେଲେ ମଧ୍ୟ ବିନାଶ ନିମନ୍ତେ ହିଁ ଆପଣାକୁ ତାଲିମ୍ ଦେବା ଓ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ସଜ୍ଜିତ କରି ରଖିବା ଏବଂ ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ତାହାର ଯାବତୀୟ ଦୁଷ୍ପରିଣାମ ଭୋଗ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ କରିବା ; ଅଥବା, ଆମେ ଆମ ଦେଶର ରକ୍ଷା ଲାଗି ଏବଂ ପରର ଆଧିପତ୍ୟରୁ ତାହାକୁ ମୁକ୍ତ କରି ଆଣିବା ଲାଗି କଷ୍ଟସହନ ନିମନ୍ତେ ନିଜକୁ କେବଳ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ରଖିବା । ଦୁଇଟିଯାକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାହସର ଅବଲମ୍ବନ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ରହିବ । ପ୍ରଥମଟି ତୁଳନାରେ ଦ୍ୱିତୀୟଟିରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁଃଖସହନର ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱ ରହିବ । ଦ୍ୱିତୀୟଟିରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ କଦାପି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସହିଂସତାକୁ ବର୍ଜନ କରି ପାରିବା ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ସେଥିରେ ଅହିଂସା ପାଖରେ ହିଂସା ଗୌଣ ହୋଇ ରହିବ ଏବଂ ଜାତୀୟ ଜୀବନରେ ଏକ ହ୍ରାସମାନ ଉପାଦାନ ହୋଇ ରହିଥିବ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିରେ ଅହିଂସା ହିଁ ଜାତୀୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଅନ୍ତତଃ ଭାବନା ଏବଂ ବାକ୍ୟରେ ତାହା ସେହିପରି ହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଆମେ ସତେଅବା ହିଂସା ଆଡ଼କୁ ଖସି ଖସି ଚାଲି ଯାଉଥିବା ପରି ବୋଧ ହେଉଛି । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବାୟୁମଣ୍ଡଳରେ ଅଧୀରତା ପୂରି ରହିଛି । ଆମେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଥିବା କାରଣରୁ ହିଁ ଆମେ ହିଂସା କରିବାକୁ ସାହସ କରି ପାରୁ ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଆମ ଭିତରେ ବଳ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ହିଂସାକୁ ଜାଣିଶୁଣି ବର୍ଜନ କରିବା ହେଉଛି ଯଥାର୍ଥ ଆବଶ୍ୟକତା । ଏପରି କରି ପାରିବାକୁ ହେଲେ କଳ୍ପନାଶକ୍ତି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପୃଥିବୀ କେଉଁଆଡ଼େ ଗତି କରି ଚାଲିଯାଉଛି, ସେହି ବିଷୟରେ ଏକ ଗଭୀର ଅଧ୍ୟୟନ ମଧ୍ୟ ରହିଥିବା ପ୍ରୟୋଜନ । ଆଜି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟର ଉପରିଆ ମୋହଟା ଆମ ଆଖିକୁ ଝଲସାଇ ଦେଉଛି ଏବଂ, ଦୈନନ୍ଦିନ ଯେଉଁ ନୃତ୍ୟରତତା ଆମର ମୁଣ୍ଡକୁ ଉତ୍ତେଜିତ କରି ରଖିଛି, ଆମେ ତାହାକୁ ହିଁ ଅଗ୍ରଗତି ବୋଲି ଭ୍ରମ କରୁଛୁ । ଏହା ଯେ ଆମକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତଭାବରେ ମୃତ୍ୟୁ ଆଡ଼କୁ ବହକାଇ ନେଇଯାଉଛି, ଆମେ ତାହା ଦେଖିବାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରୁଛୁ । ଆମକୁ ସର୍ବୋପରି ଏହି କଥାଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ହେବ ଯେ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ସେହିମାନଙ୍କର ସର୍ତ୍ତ ଅନୁସାରେ ପ୍ରତିଯୋଗିତା କରି ଦଉଡ଼ିଲେ ପରିଶେଷରେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବା ହିଁ ସାର ହେବ । ଅଥଚ, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ହିଂସା ହିଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସର୍ବସାଧକ ପରି ପ୍ରତୀତ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ପ୍ରକୃତରେ ନୈତିକ ଶକ୍ତି ହିଁ ପୃଥିବୀକୁ ଶାସନ କରୁଛି ବୋଲି ଯଦି ଆମେ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା, ତେବେ ଆମେ ଅହିଂସାର ସୀମାହୀନ ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକରେ ହିଁ ପୂର୍ଣ୍ଣତମ ଆସ୍ଥା ରଖି ତାହାରି ଲାଗି ନିଜକୁ ତାଲିମ ଦେବା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିପାରିବ ଯେ, ଯଦି 1922 ମସିହାରେ ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅହିଂସାତ୍ମକ ବାତାବରଣ ରଖାଯାଇ ପାରିଥାନ୍ତା, ତେବେ ଆମେ ଆମର ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଅବଶ୍ୟ ଲାଭ କରି ପାରିଥାନ୍ତୁ । ପ୍ରକୃତ ଘଟଣା କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଯାହା ଯେପରିଭାବରେ ଘଟିଲା, ଯେତେ ଅଶୋଧିତଭାବରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଅହିଂସାର ଉପାଦେୟତା ବିଷୟରେ ଏକ ଅସାଧାରଣ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଖାଇଦେଇ ପାରିଥିଲୁ । ଏବଂ, ସେତେବେଳେ ସ୍ୱରାଜ୍ୟର ଯେତିକି ଉପାଦାନ ଆମ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥିଲା, ତାହା କଦାପିର ନିଷ୍ଫଳ ହୋଇଯାଇ ନାହିଁ । ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ପୂର୍ବରୁ ଜାତିକୁ ଯେଉଁ ଭୟ ପ୍ରାୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଶକ୍ତିହୀନ କରି ରଖିଥିଲା, ତାହା ସର୍ବକାଳ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଯାଇଛି ।

ତେଣୁ, ମୋ' ମତରେ, ଅହିଂସା ହେଉଛି ଧୈର୍ଯ୍ୟଶୀଳ ଆତ୍ମପ୍ରଶିକ୍ଷଣର ଗୋଟିଏ ବିଷୟ। ଯଦି ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ବିନାଶ ମୁଖରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା ଏବଂ ପୃଥିବୀର ଅଗ୍ରଗତି ପଥରେ ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବଦାନ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା, ତେବେ ଆମେ ସକଳ ଗୁରୁତ୍ୱ ତଥା ସକଳ ପ୍ରଧାନତା ସହିତ ଶାନ୍ତିର ପଥକୁ ହିଁ ଗ୍ରହଣ କରିବା।[138]

ଯୁଦ୍ଧର ବିକଳ୍ପ

ପ୍ରାୟ ପଇଁତ୍ରିଶ ବର୍ଷର ଏକ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ରାଜନୀତିକ ଅନୁଭବକୁ ଭିତ୍ତି କରି ମୁଁ ମୋ' ହୃଦୟର ଅନ୍ତରତମ ପ୍ରଦେଶରେ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ, ଏହି ପୃଥିବୀ ରକ୍ତପାତ ଦେଖି ଦେଖି ପ୍ରାୟ ମରଣାନ୍ତକଭାବରେ ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲାଣି। ପୃଥିବୀ ଏକ ନୂତନ ପଥର ସନ୍ଧାନ କରୁଛି, ଏବଂ ମୁଁ ପ୍ରାୟ ଏକ ଆତ୍ମଶ୍ଳାଘା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଏହି ବୁଭୁକ୍ଷାଗ୍ରସ୍ତ ପୃଥିବୀକୁ ପରିତ୍ରାଣ ଲାଭ କରିବାର ରାସ୍ତାଟିଏ ଦେଖାଇ ପାରିବା ସମ୍ଭବତଃ ଏହି ପ୍ରାଚୀନ ଭୂମି ଭାରତବର୍ଷର ହିଁ ବିଶେଷ ସୌଭାଗ୍ୟ ହେବ।

ତେଣୁ, ପୃଥିବୀର ସକଳ ବୃହତ୍ ଜାତିମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ କୌଣସି କୁଣ୍ଠା ପୋଷଣ ନକରି ମୁଁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରୁଛି ଯେ, ସେମାନେ ଭାରତବର୍ଷର ଏହି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ସଂଗ୍ରାମରେ ସେମାନଙ୍କର ହାର୍ଦ୍ଦିକ ସହଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତୁ।[139]

ସମସ୍ତ ବିନମ୍ରତା ସହିତ ମୁଁ ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବଟି କରିବାଲାଗି ସାହସ କରୁଛି ଯେ, ଯଦି ଭାରତବର୍ଷ ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସାର ମାର୍ଗରେ ତା'ର ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥଳରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ପାରିବ, ଆଜି ପୃଥିବୀର ସମସ୍ତ ଜାତି ପିପାସିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ବିଶ୍ୱଶାନ୍ତି ନିମନ୍ତେ ସେ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଆଦୌ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଅବଦାନ ଦେବ ନାହିଁ ଏବଂ, ସେକଥା ହୋଇପାରିଲେ, ସେହିସବୁ ଜାତି ମୁକ୍ତହସ୍ତରେ ଭାରତକୁ ଯେଉଁଭଳିଭାବରେ ସାହାଯ୍ୟ କରି ଆସିଛନ୍ତି, ତାହାର କିଞ୍ଚିତ୍ ପରିଶୋଧ କରିବାପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଭାରତବର୍ଷକୁ ଏକ ସୁଯୋଗ ମିଳିପାରିବ।[140]

ଯଦି, ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ କରିଥିବାର ଦୀପ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଭାରତବର୍ଷ ସେହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟି (ଅହିଂସାର, ହିଂସାଶକ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭର ନକରିବାର) ଅନୁସାରେ ପ୍ରକୃତରେ ଆପଣାକୁ କ୍ରିୟାଶୀଳ କରି ରଖିପାରିବ, ତେବେ ପୃଥିବୀର କୌଣସି ଶକ୍ତି ତା'ଉପରେ କଦାପି କୌଣସି କୁଦୃଷ୍ଟି ପକାଇ ପାରିବ ନାହିଁ। ଏହା ହିଁ ଭାରତବର୍ଷର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଗୌରବ ହେବ ଏବଂ ପୃଥିବୀର ଅଗ୍ରଗତି ଲାଗି ତା'ର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅବଦାନ ହୋଇ ରହିବ।[141]

ସାହସୀର ଅହିଂସା

ଆମ ଅହିଂସା ଆମକୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତିର ଦ୍ୱାରଦେଶରେ ଆଣି ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଲାଣି। ସେହି ଦ୍ୱାର ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରି ଆମେ ତା'ପରେ ଅହିଂସାକୁ ଛାଡ଼ିଦେବା କି? ଅନ୍ତତଃ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ସାହସୀର ଅହିଂସା କହିଲେ ମୁଁ ଯେପରି ତାହାର କଳ୍ପନା କରିଛି, ତାହା ହିଁ, ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ କରିବାରେ ତାହା ଯେପରି ପ୍ରମାଣ କରାଇଛି, ବିଦେଶୀ ଆକ୍ରମଣ ତଥା ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ବିଶୃଙ୍ଖଳାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାରେ ଆମକୁ ନିଶ୍ଚିତତମ

ତଥା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଫଳପ୍ରଦ ଉପାୟ ଅବଶ୍ୟ ଯୋଗାଇଦେବ।

ଯଥାର୍ଥରେ ଅହିଂସାର ମାର୍ଗକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ଭାରତବର୍ଷ ପାଇଁ କୌଣସି ବୈଦେଶିକ ଶକ୍ତିଠାରୁ ଭୟ କରିବାର କିଛି ନଥିବ, ଅଥବା, ଆପଣାର ରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ତାକୁ ବ୍ରିଟିଶ୍ ଆକାଶସେନା ବା ନୌବାହିନୀ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଭର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ। ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ ଜାଣେ ଯେ, ଆମେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି ସାହସୀର ଅହିଂସା ଲାଗି ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରି ନାହୁଁ।[142]

ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଦେଖିପାରୁଛି ଯେ, ଯଦି ଆମ ଦେଶକୁ ଅହିଂସାର ମାର୍ଗ ଉପରକୁ ଅଣା ନଯାଇ ପାରିବ, ତେବେ ପୃଥିବୀଲାଗି ତାହା ଅମଙ୍ଗଳକର ହେବ। ଏହା ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦେଇଦେବା ଭଳି ହେବ। ଏପରିକି ଏହା ଏକ ସାମରିକ ଏକାଧିନାୟକତ୍ୱ ଆଡ଼କୁ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ନେଇ ଯାଇପାରେ। ସାହସୀର ଏହି ଅହିଂସାର କିପରି ଅନୁଶୀଳନ କରାଯାଇ ପାରିବ, ମୁଁ ଦିନରାତି ସେହି କଥା ଚିନ୍ତା କରୁଛି।

ଭାରତବର୍ଷ କର୍ଷଣ କରୁଥିବା ଅହିଂସାର ସୁଗନ୍ଧ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀକୁ ଭେଦିଯିବ ବୋଲି ମୁଁ ଆଶା କରୁଛି ବୋଲି ଏସୀୟ ସମ୍ମିଳନୀରେ କହିଥିଲି। ମୋ'ର ସେହି ଆଶା ବାସ୍ତବରେ ପରିଣତ ହେବ କି ନାହିଁ, ମୁଁ ସେହି କଥା ଚିନ୍ତା କରୁଛି।[143]

ଭାରତବର୍ଷର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତବର୍ଷ ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇଛି, ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ବାସ୍ତବ ସ୍ଥିତିଟି ମୋ'ଆଗରେ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହୋଇପାରିଛି। ବର୍ତ୍ତମାନ ପରାଧୀନତାର ବୋଝଟି ମୁଣ୍ଡରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଯାଇଥିବା ପରେ, ଯାବତୀୟ ଶୁଭର ଶକ୍ତିକୁ ଏକ ବୃହତ୍ ଉଦ୍ୟମରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଦେଶର ନିର୍ମାଣ କରିବାକୁ ହେବ, ଯିଏ କି, ଦୁଇଟି ରାଷ୍ଟ୍ର ମଧ୍ୟରେ ହେଉ ଅଥବା ଗୋଟିଏ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଦୁଇ ଜନଭାଗଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହେଉ, ମାନବୀୟ ଯାବତୀୟ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱର ସମାଧାନ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହି ପୂର୍ବାଭ୍ୟସ୍ତ ହିଂସାମାର୍ଗକୁ ପରିହାର କରିଥିବ। ମୋ' ଭିତରେ ତଥାପି ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି ଯେ, ଭାରତବର୍ଷ ସେହି ଆହ୍ୱାନଟିର ଯୋଗ୍ୟ ହେବ ଏବଂ ପୃଥିବୀ ଆଗରେ ପ୍ରମାଣ କରିଦେବ ଯେ, ଦୁଇଟି ରାଷ୍ଟ୍ର ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିବା ଫଳରେ ତାହା ଅବଶିଷ୍ଟ ମାନବଜାତି ନିମନ୍ତେ ଏକ ସଙ୍କଟର କାରଣ ନହୋଇ ଆଶୀର୍ବାଦ ସଦୃଶ ହୋଇ ରହିବ। ଯଦି ଭାରତବର୍ଷର ଏହି ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ବସ୍ତୁତଃ ଯଥୋପଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ସମୂହଗତ ସକଳ ସଂଘର୍ଷର ସମାଧାନ ନିମନ୍ତେ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତକୁ ଅହିଂସାର ଅସ୍ତ୍ରଟିକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣବିକଶିତ କରି ଆଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[144]

ଅହିଂସା ହିଁ ବିନା ରକ୍ତପାତରେ ଚାଳିଶି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଦେଶକୁ ବିଦେଶୀ ଶାସନର ଅଧୀନରେ ରହିବାର ଏହି ପରାଧୀନତାକୁ ଝାଡ଼ି ଫୋପାଡ଼ିଦେବା ଲାଗି ସମର୍ଥ କରିଛି। ଭାରତବର୍ଷର ସ୍ୱାଧୀନତା ହିଁ ବ୍ରହ୍ମଦେଶ ତଥା ସିଂହଳର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ବହନ କରି ଆଣିଛି। ଅସ୍ତ୍ରର ଶକ୍ତିକୁ ବ୍ୟବହାର ନକରି ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିଥିବା ଗୋଟିଏ ଦେଶ ଅସ୍ତ୍ରଶକ୍ତିର କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ ନନେଇ ସେହି ସ୍ୱାଧୀନତାର ରକ୍ଷା କରିବାଲାଗି ମଧ୍ୟ ସମର୍ଥ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ। ଭାରତର ଗୋଟିଏ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ରହିଛି, ଏକ ନୌବାହିନୀ ତିଆରି ହେଉଛି

ଏବଂ ଏକ ବାୟୁସେନା ମଧ୍ୟ ରହିଛି ଓ ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ବିକଶିତ କରାଯାଉଛି—ଏହା ସତ୍ତ୍ୱେ ମଧ୍ୟ ଭାରତବର୍ଷର ସେହି ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିବା ଉଚିତ। ମୋ'ର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ଯେ, ଯଦି ଭାରତବର୍ଷ ତାହାର ଅହିଂସ ଶକ୍ତିର ବିକାଶ ନକରାଏ, ତେବେ ନିଜ ପାଇଁ କିମ୍ବା ପୃଥିବୀ ପାଇଁ, ସିଏ ଆଦୌ କିଛି ହାସଲ କରିପାରି ନାହିଁ ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ। ଭାରତବର୍ଷର ସାମରିକୀକରଣ ତା'ର ନିଜର ତଥା ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ବିନାଶକୁ ହିଁ ବୁଝାଇବ।[145]

31. ଭାରତ ଓ ଅହିଂସାର ପଥ

ଦୁର୍ବଳର ଅହିଂସାଠାରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ସାହସୀର ତଥା ସବଳର ଅହିଂସାର ପ୍ରସାର ଘଟାଇବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋ' ନିଜର ଅସମର୍ଥତାକୁ ମୁଁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି ସତ, ମାତ୍ର ଏହି ସ୍ୱୀକାର କରିବାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ, ଏହି ଅମୂଲ୍ୟ ମହାନ ଗୁଣଟିର କିପରି କର୍ଷଣ ହୋଇ ପାରିବ, ମୁଁ ତାହା ଜାଣି ନାହିଁ।... ବରଂ ଏକଥା ଅଧିକ ସତ୍ୟ ଯେ, (ଯଦି ତାହା ପ୍ରକୃତ କଥା ହୋଇଥାଏ) ସେହି ତାଲିମ ନିମନ୍ତେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଯେ ଉଦ୍‌ଭାବନ ହୋଇ ନାହିଁ ସେ କଥା ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ସେହି ସବଳର ଅହିଂସାର ତାଲିମକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାଲାଗି ଭାରତ ସ୍ୱୟଂ ହିଁ ସମ୍ମତ ହେଉ ନାହିଁ। ଏ କଥାଟିକୁ କହିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ହେବ ଯେ, ଦୁର୍ବଳର ଅହିଂସାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଟି ଯେତେ ଆକର୍ଷକ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇପାରିଛି, ସବଳର ଅହିଂସାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଟି ସେତେ ଆକର୍ଷକ ହୋଇପାରି ନାହିଁ।[146]

କେବଳ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ପ୍ରତିରୋଧ

ନିଷ୍କ୍ରିୟ ପ୍ରତିରୋଧର ଅହିଂସା ପରି ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ହୃଦୟକୁ ବଦଳାଇ ଦେଇ ପାରିବାର ଶକ୍ତି ନାହିଁ।... ବିଷକୁ ଅମୃତରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ହେଲେ ତେବେ କ'ଣ କରିବାକୁ ହେବ ? ଏହି ପକ୍ରିୟାଟି ଆଦୌ ସମ୍ଭବ କି ? ଏହା ଯେ ସମ୍ଭବ, ମୁଁ ସେକଥା ଜାଣିଛି, ଏବଂ ତାହାର ମାର୍ଗଟି ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଜଣାଅଛି ବୋଲି ମୁଁ ଭାବୁଛି। ମାତ୍ର ଭାରତର ମାନସ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ପ୍ରତିରୋଧର ଉଦ୍ୟମରେ ନିଜର ଅନୁସନ୍ଧାନ ଜଣାଇବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି ସତ, କିନ୍ତୁ, ଯାହାଦ୍ୱାରା, ଏପରିକି କେବଳ ଯାହାଦ୍ୱାରା ହିଁ ବିଷକୁ ଅମୃତରେ ପରିଣତ କରାଯାଇ ପାରିବ, ସେହି ଅହିଂସାର ଶିକ୍ଷାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଭାରତବର୍ଷର ଯଥେଷ୍ଟ ଗ୍ରହଣଶୀଳତା ନାହିଁ।

ଏହା ହିଁ ମାର୍ଗ ବୋଲି ଅନେକେ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛନ୍ତି ସତ, ମାତ୍ର ସେହି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପଥଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବାଲାଗି ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଅନୁରୂପ ହୃଦୟ ନାହିଁ। ଅହିଂସା ଯେ ବିଫଳ ହୋଇ ନାହିଁ, କେବେହେଲେ ବିଫଳ ହୋଇ ନାହିଁ, ସେକଥା ମୁଁ ଘରର ଛାତ ଉପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଘୋଷଣା କରି କହିପାରିବି। ଲୋକମାନେ ହିଁ ତାହାର ଅନୁରୂପ ହେବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି।

ମୋତେ ଅହିଂସାର ପ୍ରଚାର କରିବାର ବିଦ୍ୟା ଜଣା ନାହିଁ ବୋଲି କେହି କହିଲେ ମୁଁ ସେଥିରେ କୌଣସି ଆପତ୍ତି କରିବି ନାହିଁ। ମୋ'ର ଟୀକାକାରମାନେ ତ ଆହୁରି ଆଗକୁ ଯାଇ ମଧ୍ୟ କହନ୍ତି ଯେ, ମୋ'ନିଜ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଅହିଂସା ନାହିଁ। କେବଳ ଈଶ୍ୱର ହିଁ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ହୃଦୟକୁ ଜାଣିଛନ୍ତି।[147]

ଏଠାରେ ମୁଁ ଗୋଟିଏ କଥା ପରିଷ୍କାର କରିଦିଏ। ମୁଁ ନିଷ୍କପଟ ତଥା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସ୍ୱୀକାର କରିଛି ଯେ, ବିଗତ ତିରିଶି ବର୍ଷ କାଳ ଆମେ ଯାହା ଅଭ୍ୟାସ କରିଆସିଛୁ, ତାହା ଅହିଂସ ପ୍ରତିରୋଧ ନୁହେଁ, ତାହା କେବଳ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ପ୍ରତିରୋଧ। କେବଳ ଦୁର୍ବଳ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ହିଁ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ପ୍ରତିରୋଧ ପାଇଁ ସମର୍ଥ ହୁଅନ୍ତି, କାରଣ ସଶସ୍ତ୍ର ପ୍ରତିରୋଧ ନିମନ୍ତେ ସେମାନେ ଅନିଚ୍ଛୁକ ନୁହନ୍ତି, ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି।

ଏକ ବଳିଷ୍ଠ ବୃକ୍ଷ ପରି ହୃଦୟ ରହିଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନେ ହିଁ ସମର୍ଥ ହେଉଥିବା ଅହିଂସ ପ୍ରତିରୋଧର ମାର୍ଗଟି ଯଦି ଆମକୁ ଜଣା ଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ଆମେ ପୃଥିବୀ ଆଗରେ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତର ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୃଥକ୍ ଚିତ୍ର ଉପସ୍ଥାପିତ କରି ପାରିଥାନ୍ତୁ; ଏପରି ଦୁଇ ଖଣ୍ଡରେ କଟା ହୋଇଥିବା, ଗୋଟିଏ ଖଣ୍ଡ ଆର ଖଣ୍ଡଟିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସନ୍ଦେହ ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖୁଥିବା ଏବଂ, ଦୁଇଟିଯାକ ଭାଗ ପାରସ୍ପରିକ କଳହରେ ଏପରି ପ୍ରବଳଭାବରେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ଯେ, କ୍ଷୁଧାର୍ତ୍ତ ତଥା ବସ୍ତ୍ରହୀନ କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ ବସ୍ତ୍ର ନିମନ୍ତେ ସୁନିଶ୍ଚିତଭାବରେ ଚିନ୍ତା କରିବା ଲାଗି ମଧ୍ୟ କୌଣସି ସାମର୍ଥ୍ୟ ନଥିବା—ଏପରି ଏକ ଭାରତବର୍ଷ କଦାପି ସମ୍ଭବ ହୋଇ ନଥାନ୍ତା। ଏହି କୋଟି କୋଟି ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟ କେବଳ ସେହି ଏକ ତଥା ଅଦ୍ୱିତୀୟ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଧର୍ମ ହିଁ ଜାଣି ନାହାନ୍ତି, ଯିଏକି ସେମାନଙ୍କୁ ଜୀବନର ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକତାରୂପରେ ହିଁ ଦେଖା ଦେଇଥାନ୍ତି।[148]

ଏହା କେବଳ ଦୁର୍ବଳର ନିଷ୍କ୍ରିୟତା ହିଁ ଥିଲା ; ତାହା ସବଳ ହୃଦୟର ଅହିଂସା କଦାପି ନଥିଲା, ଯାହାକି ନାନା ସ୍ୱାର୍ଥର ସଂଘାତ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ନିଜ ମାନବିକ ଐକ୍ୟବୋଧକୁ କେବେ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବ ନାହିଁ, ଯାହାକି ନିଜ ଶତ୍ରୁ ଉପରେ ଆଦୌ କୌଣସି ବଳପ୍ରୟୋଗ ନକରି ତାହାର ଚିତ୍ତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଲାଗି ସର୍ବଦା ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବ।

ହିଂସାର ଶକ୍ତିକୁ ପରିଶୋଧିତ କରି ଏବଂ ତାହାକୁ ସ୍ୱାର୍ଥଗତ ଯାବତୀୟ ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ବିଲୁପ୍ତ କରିଦେଇ ପାରୁଥିବା ଗଠନାତ୍ମକ ତଥା ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ବହୁବିଧ ମାର୍ଗକୁ ବଦଳାଇ ଦେଇ ପାରୁଥିବା ଗୋଟିଏ ପନ୍ଥାକୁ ଯଦି ଭାରତବର୍ଷ ଆବିଷ୍କାର କରିପାରିବ, ତେବେ ସେହି ଦିବସକୁ ବସ୍ତୁତଃ ଏକ ମହାନ୍ ଦିବସ ବୋଲି କୁହାଯିବ।[149]

ସ୍ୱାଧୀନତା-ସଂଗ୍ରାମ ସମୟରେ ଯାହା ହାସଲ କରାଯାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ, ତାହାକୁ କସ୍ମିନ୍‌କାଳେ ମଧ୍ୟ ହାସଲ କରିହେବ ନାହିଁ ବୋଲି କହିବାଲାଗି କାହାରି ଅଧିକାର ନାହିଁ। ବରଂ କୁହାଯାଇ ପାରିବ ଯେ, ଅହିଂସାର ଶ୍ରେଷ୍ଠତରତାକୁ ପ୍ରମାଣ କରି ଦେଖାଇଦେବା ପାଇଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ହିଁ ଏକ ପ୍ରକୃତ ସୁଯୋଗ ରହିଛି। ଏକଥା ସତ ଯେ, ଆମ ଦେଶର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱ-ସାମରିକୀକରଣର ଜଳଘୂର୍ଣ୍ଣି ଭିତରକୁ ଟାଣି ଅଣାଯାଇଛି। ଯଦି ଅନ୍ତତଃ ମୁଷ୍ଟିମେୟ କେତେଜଣ ତଥାପି ତାହାର ବାହାରେ ରହିପାରିବେ, ତେବେ ସେହିମାନେ ହିଁ ସାହସୀର

ଅହିଂସାର ନିଦର୍ଶନ ଦେଖାଇବାର ବିଶେଷ ସୌଭାଗ୍ୟଟିକୁ ଲାଭ କରିବେ ଓ ଭାରତବର୍ଷର ପ୍ରଥମ ସେବକ ହିସାବରେ ସ୍ୱୀକୃତି ଲାଭ କରିବେ। ବୁଦ୍ଧିଦ୍ୱାରା କଦାପି ଏହାର ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ। ତେଣୁ, ବାସ୍ତବ ଅନୁଭବ ଦ୍ୱାରା ଏହା ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇପାରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହାକୁ ବିଶ୍ୱାସର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[150]

ପୋଲିସ୍ ବାହିନୀ

ପୋଲିସ୍‌ମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଏଡ଼ାଇବା ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ସେମାନେ ଯେପରି ମୋ'ର ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଉପରେ ନଜର ରଖିପାରିବେ, ସେଥିଲାଗି ସେମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ହିଁ ଜୀବନସାରା ମୋ' ଧର୍ମର ଏକ ଅଂଶ ହୋଇ ରହିଆସିଛି। କାରଣ ମୁଁ ସବୁବେଳେ ଗୋପନୀୟତାକୁ ଘୃଣା କରିଆସିଛି ଓ ତଦ୍ୱାରା ମୋ'ର ଜୀବନ ତଥା ମୋ'ର କାର୍ଯ୍ୟ ସହଜ ମଧ୍ୟ ହୋଇଯାଇଛି, କାରଣ ଏସବୁ ପ୍ରକାରର କଟକଣା ପ୍ରତି ମୁଁ ଉଦାସୀନ ରହିଛି। ପୋଲିସ୍ ବାହିନୀ ପ୍ରତି ପ୍ରଦର୍ଶିତ ଏହି ଉଦାସୀନତା ଏବଂ ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ଭଦ୍ରତା ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏକାଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ନୀରବ ଚିତ୍ତ ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ କରାଇଛି।

ମୋ'ର ଏହି ଉଦାସୀନତା ମୋ'ଲାଗି ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜିନିଷ। ଏକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହିସାବରେ ପୋଲିସ କଟକଣାକୁ କେବଳ ଏକ ଅସହ୍ନଣୀୟ କଥା ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯିବ, ଏକ ଉତ୍ତମ ସରକାର ପାଇଁ ଏହାକୁ ଏକ ନିନ୍ଦା ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଆଗରୁ ହିଁ ଟିକସର ବୋଝରେ ଚାପି ହୋଇ ରହିଥିବା ଟିକସଦାତା ନିମନ୍ତେ ଏହା ହେଉଛି ଆଉ ଗୋଟିଏ ନିରର୍ଥକ ବୋଝ। କାରଣ, ସ୍ମରଣ ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ, ଏହି ଅସାଧାରଣ ବ୍ୟୟର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିମାଣଟି ଖଟିଖିଆ ଦରିଦ୍ର କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ପକେଟରୁ ହିଁ ଆସିଥାଏ।[151]

ଏକ ଅହିଂସ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ପୋଲିସ୍ ବାହିନୀର ତଥାପି ପ୍ରୟୋଜନ ଥାଇପାରେ। ମୁଁ ଏହାକୁ ମୋ' ଅପୂର୍ଣ୍ଣତାଯୁକ୍ତ ଅହିଂସାର ହିଁ ଏକ ସଙ୍କେତ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିବି। ଏକ ସେନାବାହିନୀ ବେଳକୁ ମୁଁ ଯେପରି କରିପାରୁଛି, ପୋଲିସ୍ ବାହିନୀଟିଏ ନହେଲେ ଆମର ନିଶ୍ଚୟ ସବୁ ଚଳିପାରିବ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବାକୁ ମୋ'ଭିତରେ ସାହସ ନାହିଁ। ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ ତଥାପି ଏପରି ଗୋଟିଏ ରାଷ୍ଟ୍ରର କଳ୍ପନା କରିପାରୁଛି, ଯେଉଁଠାରେ ପୋଲିସ୍ ବାହିନୀର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ରହିବ ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଏହାକୁ ବାସ୍ତବରେ ପରିଣତ କରିବାରେ ଆମେ ସଫଳ ହେବା କି ନାହିଁ, ସେକଥା କେବଳ ଭବିଷ୍ୟତ ହିଁ ପ୍ରମାଣ କରିବ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ପୋଲିସ୍ ବାହିନୀ କହିଲେ ଯାହା ବୁଝାଉଛି, ମୋ' କଳ୍ପନାର ପୋଲିସ୍ ତା'ଠାରୁ ଅବଶ୍ୟ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ହେବ। ସେହି ବିଭାଗରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଅହିଂସାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବେ ; ସେମାନେ ମାଲିକ ନୁହନ୍ତି, ଲୋକମାନଙ୍କର ସେବକ ହୋଇ ରହିଥିବେ। ଲୋକମାନେ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତଭାବରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିବେ। ଏବଂ, ଏହିପରି ପାରସ୍ପରିକ ସହଯୋଗ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ସେମାନେ ଦିନକୁ ଦିନ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା ଅଶାନ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ସାମନା କରି ପାରିବେ।

ପୋଲିସ୍ ବାହିନୀ ହାତରେ ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ରହିବ ସତ, ମାତ୍ର

ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅତି କ୍ୱଚିତ୍ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିବ । ବସ୍ତୁତଃ ପୋଲିସ୍ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସଂସ୍କାରକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇ ରହିବେ । ସେମାନଙ୍କର ଯାବତୀୟ ପୋଲିସ୍ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଚୋର ଏବଂ ଡ଼କାଏତମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ମୂଳତଃ ସୀମାବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିବ ।

ଏକ ଅହିଂସ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଶ୍ରମିକ ଓ ମାଲିକମାନଙ୍କ ଭିତରେ କଳହ ଏବଂ ଧର୍ମଘଟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରଳଭାବରେ ହେଉଥିବ, କାରଣ ଅହିଂସ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ପକ୍ଷଟିର ଏତେ ଅଧିକ ପ୍ରଭାବ ପଡୁଥିବ ଯେ ତାହା ସମାଜର ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଧାନ ବର୍ଗଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ମାନଭାଜନ ହୋଇ ରହିଥିବ । ସେହିପରି, ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଅଶାନ୍ତି ଲାଗି ମଧ୍ୟ ସେଥିରେ କୌଣସି ଅବକାଶ ନଥିବ ।[152]

ସ୍ୱରାଜ୍ୟର ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଆମର ଏପରି ଗୋଟିଏ ଶୃଙ୍ଖଳାବଦ୍ଧ ତଥା ବିବେକଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ପୋଲିସ୍ ବାହିନୀ ରହିବ, ଯାହାକି ସମାଜ ଭିତରେ ଶୃଙ୍ଖଳା ରଖିଥିବ ଓ ବାହାରୁ ଆସୁଥିବା ଆକ୍ରମଣକାରୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୁଝି ପାରୁଥିବ । ଅବଶ୍ୟ ସେତେବେଳେ ଯଦି ମୁଁ ବା ଆଉ କିଏ ଏହି ଉଭୟଟିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ କୌଣସି ଅଧିକ ଉତ୍ତମ ପ୍ରଣାଳୀ ଗ୍ରହଣ ନକରି ପାରିବ, ତେବେ ଏହିଭଳି ହେବ ।[153]

ଅପରାଧ ଓ ଦଣ୍ଡ

ଅହିଂସାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଚାଲୁଥିବା ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତବର୍ଷରେ ଅପରାଧ ରହିଥିବ, ମାତ୍ର ଅପରାଧୀ ନଥିବେ । ସେମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ଦଣ୍ଡ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ । ଯେକୌଣସି ବେମାରି ପରି ଅପରାଧ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ବେମାରି ଏବଂ ପ୍ରଚଳିତ ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥାରୁ ହିଁ ତାହା ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । ତେଣୁ, ନରହତ୍ୟା ସମେତ ସକଳ ଅପରାଧର ଏକ ବେମାରିର ଚିକିତ୍ସା କଲାପରି ଚିକିତ୍ସା କରାଯିବ । ଏପରି ଗୋଟିଏ ଭାରତବର୍ଷ ପ୍ରକୃତରେ ସମ୍ଭବ ହେବ କି ନାହିଁ, ତାହା ଅନ୍ୟ ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ।[154]

ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତବର୍ଷରେ ଆମ ଜେଲଗୁଡ଼ିକ କିଭଳି ହେବ ? ସବୁ ଅପରାଧୀଙ୍କୁ ରୋଗୀ ପରି ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଚିକିତ୍ସାଳୟ ପରି ଜେଲଗୁଡ଼ିକ ଏହି କିସମର ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ଚିକିତ୍ସା ତଥା ଆରୋଗ୍ୟଲାଭ ନିମନ୍ତେ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବ । କେହି ମଜା ଦେଖିବା ପାଇଁ କଦାପି ଅପରାଧ କରେ ନାହିଁ । ଏହା ହେଉଛି ଏକ ରୁଗ୍ଣ ମନର ହିଁ ସଙ୍କେତ । ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରୋଗର କାରଣଚୟକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବାକୁ ହେବ ଓ ତାହାର ଅପସାରଣ କରିବାକୁ ହେବ ।

ସେମାନଙ୍କର ଜେଲଗୁଡ଼ିକ ହସ୍‌ପିଟାଲରେ ପରିଣତ ହେଲେ ସେମାନଙ୍କର ରାଜପ୍ରାସାଦତୁଲ୍ୟ ଅଟ୍ଟାଳିକା ଲାଗି ମଧ୍ୟ ପ୍ରୟୋଜନ ନଥିବ । କୌଣସି ଦେଶର ସେଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ସାମର୍ଥ୍ୟ ନାହିଁ, ଭାରତବର୍ଷ ପରି ଏକ ଗରିବ ଦେଶର ତ ସେଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଆହୁରି କମ୍ ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଛି ! ମାତ୍ର, ଜେଲରେ ଯେଉଁ କର୍ମଚାରୀମାନେ ରହିବେ, ସେମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଯେକୌଣସି ହସପିଟାଲରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଡାକ୍ତର ଏବଂ ନର୍ସମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ପରି ହିଁ ହୋଇଥିବ । ବନ୍ଦୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ଆପଣାର ବନ୍ଧୁ ଭଳି ଅନୁଭବ କରୁଥିବେ । ସେମାନେ ଯେପରି ସେମାନଙ୍କର ମାନସିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକୁ ପୁନର୍ବାର

ଫେରିପାଇବେ, ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକର୍ତ୍ତାମାନେ ସେଥିରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ସକାଶେ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଉତ୍ପୀଡ଼ନ କରିବାଲାଗି ଆଦୌ ରହି ନାହାନ୍ତି। ଲୋକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ବାଚିତ ସରକାରମାନେ ଅବଶ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ଆଦେଶମାନ ଦେଉଥିବେ, ମାତ୍ର ଆପଣାର ଶାସନକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ମାନବୋଚିତ କରି ପାରିବା ନିମନ୍ତେ ଅନେକ କିଛି କରି ପାରୁଥିବେ।

କଏଦୀମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କ'ଣ ହେବ?... ସେମାନେ ଆଦର୍ଶ ବନ୍ଦୀ ଭଳି ଆଚରଣ ଦେଖାଉଥିବେ। ଜେଲ୍‌ରେ ସେମାନେ କୌଣସି ଶୃଙ୍ଖଳାଭଙ୍ଗର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ମନ କରିବେ ନାହିଁ। ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଯାହାକିଛି କାର୍ଯ୍ୟ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯିବ, ସେମାନେ ମନପ୍ରାଣ ଦେଇ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କରୁଥିବେ। ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ, ବନ୍ଦୀମାନଙ୍କର ଖାଦ୍ୟ ସେହିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରନ୍ଧାହୁଏ। ସେମାନେ ଚାଉଳ, ଡାଲି ଅଥବା ବ୍ୟବହୃତ ଆଉ ଯେ କୌଣସି ଶସ୍ୟକୁ ବାଛି ସଫା କରିବେ, ଯେପରିକି ସେଥିରେ କୌଣସି ଗୋଡ଼ି ବାଲି କିମ୍ବା ପୋକ ଆଦୌ ରହିବେ ନାହିଁ।

କଏଦୀମାନଙ୍କର ଯାହାକିଛି ଅଭିଯୋଗ ଥିବ, ଏକ ଭବ୍ୟ ପ୍ରଣାଳୀରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଅଣା ଯାଉଥିବ। ଆପଣାର କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୋଷ୍ଠୀଟି ମଧ୍ୟରେ ସେମାନେ ଏପରି ଆଚରଣ ଦେଖାଉଥିବେ, ଯେପରିକି ଜେଲ୍ ଭିତରକୁ ଆସିବା ସମୟରେ ସେମାନେ ଯେପରି ଥିଲେ, ଜେଲ୍‌ରୁ ଖଲାସ ହୋଇ ବାହାରକୁ ଗଲାବେଳେ ସେମାନେ ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ଭଲ ମଣିଷ ହୋଇ ପାରିଥିବେ।[155]

32. ଭାରତ ଓ ହିଂସାର ମାର୍ଗ

ଯଦି ଭାରତବର୍ଷ ତରବାରୀର ମାର୍ଗକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ, ତେବେ ତଦ୍ୱାରା ହୁଏତ ଏକ ସାମୟିକ ବିଜୟ ହାସଲ କରିପାରେ। ସେତେବେଳେ ଭାରତବର୍ଷ ଆଉ ମୋ' ହୃଦୟର ଗର୍ବ ହୋଇ କଦାପି ରହିବ ନାହିଁ। ଭାରତ ସହିତ ମୋ'ର ପରିଣୟ ହୋଇଯାଇଛି, କାରଣ, ମୋ'ର ସବୁକିଛି ମୁଁ ତାହାରିଠାରୁ ପାଇଛି। ପୃଥିବୀରେ ତାହାର ଏକ ବିଶେଷ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପୂରଣ କରିବାକୁ ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ ଏକାନ୍ତଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ। ସିଏ କଦାପି ଅନ୍ଧଭାବରେ ଇଉରୋପର ଅନୁକରଣ କରିବ ନାହିଁ।

ଭାରତ ତରବାରୀର ମାର୍ଗକୁ ଗ୍ରହଣ କଲେ ତାହା ମୋ' ଲାଗି ଏକ ପରୀକ୍ଷାର ମୁହୂର୍ତ୍ତରୂପେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବ। ସେତେବେଳେ ମୁଁ କଦାପି ପଛରେ ରହିଯିବି ନାହିଁ ବୋଲି ଆଶା କରୁଛି। ମୋ' ଧର୍ମର ଆଦୌ କୌଣସି ସୀମାଧାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ରେଖା ନାହିଁ। ଯଦି ସେଥିରେ ମୋ'ର ଏକ ସଚଳ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥାଏ, ତେବେ ଭାରତବର୍ଷ ପ୍ରତି ରହିଥିବା ମୋ'ର ଭଲପାଇବାକୁ ମଧ୍ୟ ତାହା ଅତିକ୍ରମ କରିଯିବ। ଅହିଂସାର ଧର୍ମକୁ ମାଧ୍ୟମ କରି ଭାରତବର୍ଷର ସେବା—ମୋ'ର ଜୀବନ ସେଇଥିଲାଗି ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ହୋଇ ରହିଛି।...[156]

ଯଦି ଭାରତବର୍ଷ ହିଂସାର ପଥକୁ ବାଛିନିଏ, ଏବଂ ଯଦି ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଜୀବିତ ଥାଏ, ତେଣୁ ମୁଁ ଆଉ ସେହି ଭାରତବର୍ଷରେ ବାସ କରିବାକୁ କୌଣସି ମହତ୍ତ୍ୱ ଦେବି ନାହିଁ। ସେତେବେଳେ ତାହା ଆଉ ମୋ' ଭିତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଗୌରବବୋଧ ଉଦ୍ରେକ କରାଇବ ନାହିଁ। ମୋ'ର ଦେଶପ୍ରୀତି ମୋ' ଧର୍ମର ହିଁ ଅଧୀନ ହୋଇ ରହିଛି। ଗୋଟିଏ ଶିଶୁ ତା' ମାଆର ଛାତିକୁ ଯାବୁଡ଼ି ରହିଥିଲା ପରି ମୁଁ ଭାରତର ବକ୍ଷକୁ ଯାବୁଡ଼ିକରି ଧରିଛି, କାରଣ ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ ସିଏ ମୋତେ ମୋ'ର ଆବଶ୍ୟକ ପୋଷକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଖାଦ୍ୟ ଯୋଗାଇଦେଇ ପାରୁଛି। ତାହାର ବାତାବରଣରୁ ମୁଁ ମୋ' ଉଚ୍ଚତମ ଅଭୀପ୍ସାଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ଅନୁସ୍ପନ୍ଦନ ପାଇପାରୁଛି। ଯେତେବେଳେ ସେହି ବିଶ୍ୱାସଟି ଚାଲିଯିବ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଆପଣାକୁ ଏକ ଅନାଥ ପରି ହିଁ ଅନୁଭବ କରିବି ଏବଂ ମୁଁ ଆଉ କୌଣସି ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ କେବେ ପାଇବି ବୋଲି ମୋ'ର କୌଣସି ଆଶା ନ ଥିବ।[157]

ବିନା ଅସ୍ତ୍ରରେ ବିଜୟ

ମୁଁ ଏତିକି ଅବଶ୍ୟ ଜାଣିଛି ଯେ, ଯଦି ଅହିଂସାର ମାର୍ଗ ଗ୍ରହଣ କରି ଭାରତ ଦୃଶ୍ୟମାନ୍ ଭାବରେ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠ ହୋଇ ପାରିବ, ତେବେ ସିଏ ଏକ ବିଶାଳ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ, ସେହିପରି ବିଶାଳ ଗୋଟିଏ ନୌବାହିନୀ ଏବଂ ଆହୁରି ଅଧିକ ବିଶାଳ ଆକାଶବାହିନୀ ରଖିବାକୁ କଦାପି ଇଚ୍ଛା କରିବ ନାହିଁ। ତା' ସ୍ୱାଧୀନତା-ସଂଗ୍ରାମରେ ତାହାକୁ ଏକ ଅହିଂସ ବିଜୟ ଆଣି ଦେବାକୁ ଯଦି ଭାରତବର୍ଷର ଆତ୍ମଚେତନା ଆପଣାକୁ ଏକ ଅନୁରୂପ ଉଚ୍ଚତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ତୋଳିତ କରିନେଇ ପାରେ, ତେବେ ତଦ୍ୱାରା ପୃଥିବୀର ମୂଲ୍ୟବୋଧଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ବଦଳି ଯାଇଥିବ ଏବଂ ଯୁଦ୍ଧ ସଂକ୍ରାନ୍ତୀୟ ଅଧିକାଂଶ ସାଜ ସାମଗ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ଏକାନ୍ତ ଅନୁପଯୋଗୀ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିବ। ଏପରି ଏକ ଭାରତର କଳ୍ପନା କେବଳ ଏକ ଦିବାସ୍ୱପ୍ନ ହୋଇପାରେ, ଏକ ଶିଶୁସୁଲଭ ନିର୍ବୋଧତା ହୋଇପାରେ। ମାତ୍ର, ମୋ' ମତରେ, ଅହିଂସାର ମାର୍ଗରେ ନିଜର ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ କରିଥିବା ଏକ ଭାରତବର୍ଷର ତାହା ଅବଶ୍ୟ ନିହିତାର୍ଥ ହୋଇ ରହିବ।... ସେତେବେଳେ ତାହାର କଣ୍ଠ ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଜାତିର କଣ୍ଠ ସଦୃଶ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ହୋଇଥିବ ଏବଂ ତାହା ପୃଥିବୀର ଯାବତୀୟ ହିଂସାତ୍ମକ ଶକ୍ତିକୁ ସଂଯତ କରି ରଖିବାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବ।[158]

ଜାତୀୟ ସରକାର କେଉଁ ନୀତି ଗ୍ରହଣ କରିବେ, ମୁଁ ତାହା କହି ପାରିବି ନାହିଁ। ଦୀର୍ଘ ଦିନ ବଞ୍ଚି ରହିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ହୁଏତ ସେହି ସରକାରର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଦେଖିବାକୁ ସେତେ ଦିନ ବଞ୍ଚିବି ନାହିଁ। ଯଦି ବଞ୍ଚିଥିବି, ତେବେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଅହିଂସାକୁ ହିଁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ମୁଁ ପରାମର୍ଶ ଦେବି ଏବଂ ତାହା ହିଁ ବିଶ୍ୱଶାନ୍ତି ନିମନ୍ତେ ଭାରତବର୍ଷର ମହାନ୍ ଅବଦାନ ହୋଇ ରହିବ ଓ ଏକ ନୂତନ ବିଶ୍ୱବ୍ୟବସ୍ଥାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଗି ମଧ୍ୟ ତାହା ଏକ ବୃହତ୍ ଅବଦାନ ହେବ। ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ ଆଶଙ୍କା କରୁଛି ଯେ, ଭାରତବର୍ଷରେ ଏତେ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାର ସାମରିକ ଜାତି ରହିଥିବାରୁ ଓ ସମସାମୟିକ ଶାସନରେ ସେମାନଙ୍କର ସମସ୍ତଙ୍କର ଏକ ଦୃଢ଼ ମତ ଅବଶ୍ୟ ରହିବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିବାରୁ ଜାତୀୟ ନୀତି କିଞ୍ଚିତ୍ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସହିତ

ଏକ ସୈନ୍ୟବାଦ ଆଡ଼କୁ ଅଧିକ ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଇବ । ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଆଶା ରଖୁଛି ଯେ, ଏକ ରାଜନୀତିକ ଶକ୍ତି ହିସାବରେ ଅହିଂସାର ଫଳପ୍ରଦତାକୁ ପ୍ରମାଣ କରିଥିବାର ଏହି ଯାବତୀୟ ପ୍ରୟାସ କଦାପି ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇଯିବ ନାହିଁ ଏବଂ, ପ୍ରକୃତ ଅହିଂସାର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରି ଗୋଟିଏ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଦଳ ଦେଶରେ ନିଶ୍ଚୟ ରହିବ ।[159]

ସାମରିକୀକରଣର ମାର୍ଗ

ଜାତିମାନଙ୍କର ମିଳନକ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାରତବର୍ଷର କିଭଳି ସ୍ଥାନ ରହିବ ? ଏକ ପଞ୍ଚମ ସ୍ତରର ଶକ୍ତି ହୋଇ ରହିବାରେ ସେ ସନ୍ତୋଷ ଲାଭ କରିବ କି ? ଏକ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ସାମରିକ ଶକ୍ତି ହୋଇ ପାରିବା ନିମନ୍ତେ ଭାରତକୁ ବହୁକାଳ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେବ । ଏବଂ, ସେଥିଲାଗି ତାହାକୁ କୌଣସି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଶକ୍ତି ପାଖରେ ତାଲିମ ମଧ୍ୟ ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।[160]

...ଏକ ସାମରିକ ଶକ୍ତିରେ ପରିଣତ ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ନିଜର ଆଦୌ କୌଣସି ନିଜସ୍ୱ ବାର୍ତ୍ତା ଦେବାକୁ ନଥାଇ ଭାରତ ଅନ୍ତତଃ କେତେବର୍ଷ ପାଇଁ ଏକ ପଞ୍ଚମ ସ୍ତରର ଶକ୍ତିଭାବେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିବ... ଅଥବା ଆପଣାର ଅହିଂସାନୀତିରେ ଆହୁରି ଅଧିକ ପରିଶୋଧନ ଘଟାଇ ଏବଂ ତାହାକୁ ହିଁ ଗ୍ରହଣ କରି ସିଏ ଆପଣାର କଷ୍ଟଲବ୍ଧ ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ମିତ୍ରପକ୍ଷର ତଥାକଥିତ ବିଜୟଲାଭ ସତ୍ତ୍ୱେ ପୃଥିବୀକୁ ପେଷି ପକାଉଥିବା ହିଂସାର ଗୁରୁବୋଝରୁ ପୃଥିବୀକୁ ମୁକ୍ତି କରି ଆଣିବାକୁ ହିଁ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ପୃଥିବୀର ସର୍ବପ୍ରଥମ ଦେଶ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟତା ହାସଲ କରିବ, ଭାରତବର୍ଷକୁ ସେହି ବିଷୟରେ ଅବଶ୍ୟ ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବାକୁ ହେବ ।[161]

ସତ୍ୟ ଏବଂ ଅହିଂସାକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରି ରହିଥିବା ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତବର୍ଷ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାର ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କୁ ଶାନ୍ତିର ଶିକ୍ଷା ଦେଇପାରିବ । ମାତ୍ର, ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତବର୍ଷ ଶକ୍ତିର ମାର୍ଗ ଅଥବା ତରବାରୀର ମାର୍ଗ ଗ୍ରହଣ କରିବ, ଆମକୁ ତଥା କଂଗ୍ରେସକୁ ତାହାର ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖରାପ କଥା ଯେ ପୃଥିବୀର କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଜାତିମାନେ ମନୁଷ୍ୟଜାତିକୁ ତା'ର ବହୁମୂଲ୍ୟ ଉତ୍ତରାଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖିବେ ; ଚାଳିଶି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ଏକ ଉପମହାଦେଶ ଯଦି ବାରୁଦର ପଥକୁ ବାଛିନେବ ଏବଂ ବିପଜ୍ଜନକଭାବରେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବ, ତେବେ ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଭୟଙ୍କର କଥା ହିଁ ହେବ ।[162]

ଏସିଆ ମହାଦେଶର ଯୁଦ୍ଧକ୍ଳାନ୍ତ ଦେଶମାନେ କ'ଣ ଜାପାନର ପଦାଙ୍କ ଅନୁସରଣ କରିବେ ଓ ସାମରିକୀକରଣର ମାର୍ଗ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ? ଭାରତବର୍ଷ କେଉଁ ବାଟଟିକୁ ବାଛିବ, ଉକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନଟିର ଉତ୍ତର ତାହାରି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଛି । ଭାରତବର୍ଷ ପୃଥିବୀକୁ ଶାନ୍ତିର ଶିକ୍ଷା ଦେବ ଅଥବା ପୃଥିବୀକୁ ମରଣାନ୍ତକଭାବରେ ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ କରି ରଖିଥିବା ଘୃଣା ଓ ହିଂସାର ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିବ ?[163]

ସମୁଦାୟ ଭାରତ ଯଦି ପ୍ରେମର ସେହି ଚିରନ୍ତନ ବିଧାନକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରନ୍ତା, ତେବେ ଭାରତବର୍ଷ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ଅପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ନେତା ହୋଇ ପାରନ୍ତା ।[164]

ମୁଁ କେବଳ ଏତିକି ଆଶା ଓ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି ଯେ, ଏକ ନୂତନ ତଥା ବଳିଷ୍ଠ ଭାରତବର୍ଷର ଜାଗରଣ ଅବଶ୍ୟ ଘଟିବ—ସିଏ ଯୁଦ୍ଧ ବାଟରେ ଯିବ ନାହିଁ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟର ଯାବତୀୟ

ବୀଭତ୍ସତାରେ ତାହାର ନୀତି ଅନୁକରଣ କରୁ ନଥିବ, ମାତ୍ର ଏକ ନୂତନ ଭାରତବର୍ଷ ଯିଏକି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ଦେବାକୁ ରହିଥିବା ସର୍ବୋତ୍ତମ ସବୁକଥାକୁ ଶିକ୍ଷା କରୁଥିବ ଏବଂ, କେବଳ ଏସିଆ ଓ ଆଫ୍ରିକାର ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଦୁଃଖରେ ସନ୍ତାପିତ ହେଉଥିବା ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ଆଶାରୂପେ ଆପଣାକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିପାରିବ।

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟର ବୃଥା ଚାକଚକ୍ୟକୁ ନକଲ କରିବାର ଯେଉଁ ପାଗଳାମି ଦେଖା ଦେଉଛି, ତାହା ସତ୍ତ୍ୱେ ମୋ' ଭିତରେ ତଥା ଆହୁରି ଅନେକଙ୍କ ଭିତରେ ଏହିଭଳି ଏକ ଆଶା ତଥାପି ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛି ଯେ, ଭାରତ ଏହି ମୃତ୍ୟୁନୃତ୍ୟ ଭିତରୁ ଅବଶ୍ୟ ବାହାରି ଆସିବ ଏବଂ, 1917 ମସିହା ପରେ ଅବିରାମଭାବରେ ବେଶି ବର୍ଷ କାଳ ଯେତେ ଅପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଅହିଂସାରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ ହୋଇ ଆସିଥିବା ହେତୁ ଯେଉଁ ନୈତିକ ଉଚ୍ଚତା ତା'ର ପ୍ରାପ୍ୟ ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ, ସେହି ଉଚ୍ଚତାଟିକୁ ଭାରତବର୍ଷ ଅବଶ୍ୟ ହାସଲ କରିବ।[165]

ଆକାରରେ କ୍ଷୁଦ୍ରତର ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଆତ୍ମଶକ୍ତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏକ ଭାରତବର୍ଷ ତଥାପି ସାହସୀର ଅହିଂସା ନିମନ୍ତେ ଏକ ତାରା କିଆରୀରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବ ଏବଂ ପୃଥିବୀର ନୈତିକ ନେତୃତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବ ; ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ସିଏ ଉତ୍ପୀଡ଼ିତ ଏବଂ ଶୋଷିତ ଜାତିମାନଙ୍କ ଲାଗି ଏକ ନୂତନ ଆଶାର ସନ୍ଦେଶ ବହନ କରି ଆଣିବ। ମାତ୍ର, ଆପଣାର ଆତ୍ମାକୁ ହରାଇ ବସିଥିବା ଏକ ଦୁର୍ବଳ ଭାରତବର୍ଷ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକର କେବଳ ଗୋଟିଏ ଅନୁକରଣମାତ୍ର ହୋଇ ରହିବ, ସେଥିରେ ବି କେବଳ ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ନକଲଟିଏ ହୋଇ ରହିଥିବ ; ସେମାନଙ୍କର ଆକ୍ରମଣ ବିରୋଧରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହୋଇ ପାରିବାକୁ ତା'ର ଆଦୌ ଶକ୍ତି ନଥିବ। ମୋ' ସ୍ୱପ୍ନରେ ରହିଥିବା ଭାରତବର୍ଷର ଚିତ୍ରଟି ଛାରଖାର ହୋଇଗଲେ ତା'ପରେ ତଥାପି ବଞ୍ଚି ରହିବାକୁ ମୋ'ର କୌଣସି ବାସନା ନାହିଁ।[166]

୬. ସତ୍ୟାଗ୍ରହ

33. ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ସନ୍ଦେଶ

ନିଷ୍କ୍ରିୟ ପ୍ରତିରୋଧ

ନିଷ୍କ୍ରିୟ ପ୍ରତିରୋଧ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଖଡ୍‌ଗ, ଯାହାର ଧାର ସବୁଆଡ଼କୁ ରହିଛି। ଏହାକୁ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ପାରିବ। ଯିଏ ସେହି ଖଡ୍‌ଗକୁ ବ୍ୟବହାର କରେ ଓ ଯାହା ବିରୋଧରେ ତାହା ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ, ଏହା ସେହି ଉଭୟ ପକ୍ଷର ହିଁ କଲ୍ୟାଣ ସାଧନ କରିଥାଏ। ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ବିନ୍ଦୁ ରକ୍ତପାତ ନ କରି ମଧ୍ୟ ଏହାଦ୍ୱାରା ସୁଦୂରପ୍ରସାରୀ କେତେ କେତେ ଫଳ ମିଳେ। ସେହି ଖଡ୍‌ଗରେ କେବେହେଲେ କଳଙ୍କି ଲାଗେ ନାହିଁ ଏବଂ ତାହାକୁ କେହି ଚୋରିକରି ନେଇପାରେ ନାହିଁ।[1]

ମୁଁ ସୁନିଶ୍ଚିତଭାବରେ କହିପାରିବି ଯେ, ନିଷ୍କ୍ରିୟ ପ୍ରତିରୋଧ ଦ୍ୱାରା ପଥରରୁ ଆହୁରି ପଥରର ହୃଦୟ ମଧ୍ୟ ବିଗଳିତ ହୋଇଯାଇ ପାରିବ।... ଏହା ଏକ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଏବଂ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଫଳପ୍ରଦ ପ୍ରତିକାର। ଏହା ଏକ ବିଶୁଦ୍ଧତମ ପ୍ରକାରର ଅସ୍ତ୍ର। ଏହା ଆଦୌ ଜଣେ ଦୁର୍ବଳର ଅସ୍ତ୍ର ନୁହେଁ। ଶାରୀରିକ ପ୍ରତିରୋଧ ତୁଳନାରେ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ପ୍ରତିରୋଧର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନେକ ଅଧିକ ପରିମାଣର ସାହସ ରହିଥିବା ଦରକାର।

ସେହି ସାହସ ଜଣେ ଯୀଶୁ, ଜଣେ ଡାନିଏଲ୍, ଜଣେ କ୍ରାମର୍, ଜଣେ ଲାଟିମର୍ ଓ ଜଣେ ରିଡ୍‌ଲେଙ୍କର ସାହସ, ଯେଉଁମାନେ କି ସ୍ଥିରଭାବରେ କଷ୍ଟ ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁକୁ ବରଣ କରି ନେଇଥିଲେ। ଏବଂ, ଜଣେ ଟଲ୍‌ଷ୍ଟୟଙ୍କର ସାହସ ଯିଏକି ରୁଷିଆର ଜାର୍‌ମାନଙ୍କର ଆଦେଶକୁ ମଧ୍ୟ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ପାରିଥିଲେ–ସେହି ସାହସ ବୃହତ୍ତମ ସାହସରୂପେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ରହିଛି।

ବସ୍ତୁତଃ, ଜଣେ ମାତ୍ର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ଥ ପ୍ରତିରୋଧକାରୀ ଅନ୍ୟାୟର ବିରୋଧରେ ନ୍ୟାୟର ଯୁଦ୍ଧକୁ ଜୟ କରିବା ଲାଗି ଅବଶ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ।[2]

ମୁଁ ଦାବୀ କରି କହିବି ଯେ, ନିଷ୍କ୍ରିୟ ପ୍ରତିରୋଧର ପ୍ରଣାଳୀ ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ନିରାପଦ, କାରଣ, ଯଦି ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ଉଚିତ ହୋଇ ନ ଥିବ, ତେବେ ତଦ୍ୱାରା ସେହି ପ୍ରତିରୋଧକାରୀମାନେ ଓ କେବଳ ସେହିମାନେ ହିଁ କଷ୍ଟ ଭୋଗ କରିବେ।

ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟ, ଡାନିଏଲ୍ ଓ ସକ୍ରେଟିସ୍ —ଏମାନେ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ପ୍ରତିରୋଧ ଅର୍ଥାତ୍ ଆତ୍ମଶକ୍ତିର ବିଶୁଦ୍ଧତମ ପ୍ରକାରଟିର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିଥିଲେ। ଏହି ଶିକ୍ଷାଦାତାମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଆତ୍ମା ତୁଳନାରେ ସେମାନଙ୍କର ଶରୀରକୁ ମୂଲ୍ୟହୀନ ବୋଲି ମଣୁଥିଲେ।

ଟଲ୍‌ଷ୍ଟୟ୍ ଏହି ମାର୍ଗର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତମ ଆଧୁନିକ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକରୂପେ ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି। ସିଏ ଯେ ସେହି ମାର୍ଗଟିର ପ୍ରଚାର ଓ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଥିଲେ ତା' ନୁହେଁ, ସେ ସେହି ଅନୁସାରେ ନିଜ ଜୀବନକୁ ମଧ୍ୟ ବଞ୍ଚୁଥିଲେ। ଇଉରୋପର ଚଳଣି ଭିତରକୁ ଆସିବାର ବହୁ ପୂର୍ବୁ ଭାରତବର୍ଷରେ ସମସ୍ତେ ସେହି ପ୍ରଣାଳୀଟିକୁ ବୁଝିଥିଲେ ଏବଂ ଅଭ୍ୟାସ ମଧ୍ୟ କରୁଥିଲେ।

ଆତ୍ମାର ଶକ୍ତି ଯେ ଦେହର ଶକ୍ତିଠାରୁ ଅନନ୍ତ ଗୁଣରେ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରରେ ଏହି କଥାଟିକୁ ଅତି ସହଜରେ ଦେଖିହେବ। ଅନ୍ୟାୟର ପ୍ରତିକାର ନିମନ୍ତେ ଯଦି ଲୋକେ ସେହି ଆତ୍ମଶକ୍ତିର ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିବେ, ତେବେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟର ଅନେକ ଦୁଃଖ ଭୋଗକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ।

ସେ କଥା ଯାହା ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ଏହି ଶକ୍ତିଟିକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ କୌଣସି କଷ୍ଟ ଭୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ। ଏପରିକି, ଯେଉଁଠାରେ ତାହାର ଅସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର ହୁଏ, ସେଠାରେ ତାହା ସେହି ଅପବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କର ହିଁ କ୍ଷତି କରେ ; ଯାହା ବିରୋଧରେ ତାହାର ପ୍ରୟୋଗ କରା ଯାଉଥାଏ, ସେମାନଙ୍କର କୌଣସି କ୍ଷତି ହୁଏ ନାହିଁ। ପୁଣ୍ୟ ସଦୃଶ ତାହା ସ୍ୱୟଂ ହିଁ ଆପଣାର ପୁରସ୍କାରରୂପେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ। ଏହି ପ୍ରକାରର ଶକ୍ତିକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଫଳତା ବୋଲି ଆଦୌ କିଛି ନ ଥାଏ।[3]

ବୁଦ୍ଧଦେବ ନିର୍ଭୟଭାବରେ ଯୁଦ୍ଧକୁ ନେଇ ଶତ୍ରୁର ଶିବିର ଭିତରେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ କରାଇ ଦେଉଥିଲେ ଏବଂ ଏହିପରିଭାବରେ ଏକ ଉଦ୍ଧତ ଯାଜକକୁଳକୁ ନତଜାନୁ କରାଇ ପାରିଥିଲେ। ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଜେରୁଜେଲମ୍‌ର ମନ୍ଦିର ଭିତରୁ ମୁଦ୍ରା-ବିନିମୟକାରୀମାନଙ୍କୁ ବାହାରକୁ ତଡ଼ି ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ କପଟୀ ତଥା ପାଖଣ୍ଡୀମାନଙ୍କ ଉପରକୁ ସ୍ୱର୍ଗରାଜ୍ୟର ଅଭିଶାପଗୁଡ଼ିକୁ ଆନତ କରି ନେଇ ଆସିଥିଲେ। ଦୁହେଁଯାକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ତୀବ୍ରଭାବରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କ୍ରିୟାନୁଷ୍ଠାନର ପକ୍ଷରେ ହିଁ ରହିଥିଲେ।

ମାତ୍ର ବୁଦ୍ଧ ଏବଂ ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ଭର୍ତ୍ସନା କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆପଣାର ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟର ପଶ୍ଚାତ୍‌ରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଭ୍ରାନ୍ତଭାବରେ କୋମଳତା ଏବଂ ପ୍ରେମର ହିଁ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଥିଲେ। ଆପଣାର ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ସେ ତର୍ଜନୀଟିଏ ମଧ୍ୟ କେବେହେଲେ ଉଠାଉ ନ ଥିଲେ ଏବଂ, ସେମାନେ ଯେଉଁ ସତ୍ୟଟି ସକାଶେ ଜୀବନ ଧାରଣ କରି ରହିଥିଲେ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଖୁସୀ ହୋଇ ଆପଣାକୁ ହିଁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ଦେଉଥିଲେ।

ଯାଜକ ଓ ପୁରୋହିତକୁଳର ମାନକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବା ସହିତ ଆପଣା ପ୍ରେମର ମହନୀୟତାକୁ ସମାନ ପରିମାଣରେ ଦର୍ଶାଇ ପାରି ନ ଥିଲେ ପୁରୋହିତକୁଳର ପ୍ରତିରୋଧ କରି ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କୁ ଆପଣାର ଜୀବନ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଥାନ୍ତା। ଏକ ସମଗ୍ର ସାମ୍ରାଜ୍ୟର କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କୁ ନିଜ ମୁଣ୍ଡରେ କଣ୍ଟାର ଟୋପି ପିନ୍ଧି କ୍ରୁସ୍ ଉପରେ ମରିବାକୁ ହୋଇଥିଲା। ଏବଂ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେ ମୁଁ ଏକ ଅହିଂସାପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଣାଳୀର ପ୍ରତିରୋଧମାନ ଛିଡ଼ା କରାଉଛି, ମୁଁ ତଦ୍ୱାରା ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିନୀତଭାବରେ ସେହି ମହାନ୍ ଶିକ୍ଷାଦାତାମାନଙ୍କର ହିଁ ପଦାଙ୍କ ଅନୁସରଣ କରୁଛି।...[4]

ଆଇନ ଅମାନ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନ

ଆଇନ୍ ଅମାନ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ନିଷ୍ଠାପର, ସମ୍ମାନଜନକ, ସଂଯତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ତାହା କେବେହେଲେ ଅବଜ୍ଞାସୂଚକ ହେବ ନାହିଁ ଏବଂ ସର୍ବଦା ଏକ ସୁବୋଧ ସତ୍ୟନୀତି ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହିଥିବ, ଆଦୌ କେବଳ ଖିଆଲ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ନଥିବ ଏବଂ ତାହା ପଛରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅସଦ୍‌ଭାବ ଅଥବା ଘୃଣା ମଧ୍ୟ ରହି ନ ଥିବ ।[5]

ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ଏହି ମତଟିକୁ ପୋଷଣ କରୁଛି ଯେ, ଆଇନ୍ ଅମାନ୍ୟକୁ ଏକ ବୈଧାନିକ ଆନ୍ଦୋଳନର ବିଶୁଦ୍ଧତମ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଅବଶ୍ୟ, ଯଦି ତାହାର ଅହିଂସା ପକ୍ଷଟି କେବଳ ଏକ ଛଦ୍ମାବରଣ ହୋଇଥିବ, ତେବେ ସେହି ଆନ୍ଦୋଳନ ଏକ ଅପମାନଜନକ ଓ ଘୃଣାକର ସ୍ତରକୁ ସ୍ଖଳିତ ହୋଇ ଆସିବ । ଯଦି ତା' ମଧ୍ୟରେ ଅହିଂସାର ସାଧୁତାଟି ରହିଥିବ, ତେବେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟାନକ ପ୍ରକାରର ଆଇନ ଅମାନ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ, କାଳେ ତାହା ହିଂସାତ୍ମକ ହୋଇଯିବ, ସେଥିଲାଗି ତାହାକୁ ନିନ୍ଦା କରିବା ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି କାରଣ ନଥିବ ।

ଯେତେ ଅନିଶ୍ଚିତ ମନେ ହେଉଥାଉ ପଛକେ, ସାହସିକ ପଦକ୍ଷେପମାନ ନନେଲେ କୌଣସି ବୃହତ୍ ଅଥବା ବେଗଯୁକ୍ତ ଆନ୍ଦୋଳନ କରିହେବ ନାହିଁ ଏବଂ ସେହିଭଳି ସାହସିକ ବୃହତ୍ ବହୁ ପଦକ୍ଷେପ ବ୍ୟତୀତ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାର କୌଣସି ଯଥାର୍ଥତା ମଧ୍ୟ ନଥିବ । ଯଦି ଅନିଶ୍ଚିତତା ମଧ୍ୟକୁ ପଦକ୍ଷେପମାନ ନିଆଯାଇ ନଥାନ୍ତା, ତେବେ ଜୀବନରେ ଆଦୌ କୌଣସି ରୋମାଞ୍ଚକରତା ଯେ ନଥାନ୍ତା, ପୃଥିବୀର ଇତିହାସ ଆମକୁ ତାହାର ବହୁ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ପ୍ରଦାନ କରୁନାହିଁ କି ?[6]

ଆଇନ୍ ଅମାନ୍ୟ ଜଣେ ନାଗରିକର ଜନ୍ମସିଦ୍ଧ ଅଧିକାର । ସେହି ଅଧିକାରଟିକୁ ଛାଡ଼ି-ଦେବାଦ୍ୱାରା ତାକୁ ଆଉ ମନୁଷ୍ୟ ବୋଲି ହିଁ କଦାପି କହିହେବ ନାହିଁ । ଆଇନ୍ ଅମାନ୍ୟର ପଛେ ପଛେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅରାଜକତା ଆଜି ପହଞ୍ଚି ଯିବାର ଆଶଙ୍କା ନ ଥାଏ । ଅପରାଧମୂଳକ ଆଇନ ଅମାନ୍ୟରୁ ହିଁ ସେଭଳି ପରିଣାମ ଘଟିପାରେ । ଅପରାଧମୂଳକ ଆଇନ ଅମାନ୍ୟକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସରକାର ବଳପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଦମନ କରେ । ସେପରି ଦମନ ନ କଲେ ସ୍ୱୟଂ ସରକାର ଖତମ ହୋଇଯାଏ ।[7]

ଜଣେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ନିଜ ବିବେକ ବୁଦ୍ଧିର ପ୍ରୟୋଗ କରି ଓ ଆପଣାର ସ୍ୱାଧୀନ ଇଚ୍ଛାଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ସମାଜର ବିଧାନଗୁଡ଼ିକୁ ମାନିଥାଏ, କାରଣ ସେଭଳି କରିବାକୁ ସେ ଆପଣାର ପବିତ୍ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ବିଚାର କରୁଥାଏ । ଏହିପରି ବିବେକସମ୍ପନ୍ନଭାବରେ ସମାଜର ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ ପାଳନ କରିବା ପରେ ଯାଇ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର କେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ଉତ୍ତମ ଓ ନ୍ୟାୟୋଚିତ ଏବଂ କେଉଁଗୁଡ଼ିକ ନ୍ୟାୟୋଚିତ ଓ ସମଦୃଷ୍ଟିଯୁକ୍ତ ନୁହନ୍ତି, ସେ ସେହି କଥାର ବିଚାର କରିପାରେ । ସେତେବେଳେ ଯାଇ କେତେକ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସେ କେତେକ ନିୟମକୁ ଅମାନ୍ୟ କରିବାର ଅଧିକାର ଲାଭ କରିଥାଏ ।[8]

ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ସର୍ତ୍ତ

କଦାପି କୌଣସି ହିଂସା ନଘଟିବାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଶ୍ଚିତତା ରହିଥିବ ; ଯେଉଁମାନେ ଆଇନ ଅମାନ୍ୟରେ

ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ତଥା ସାଧାରଣ ଜନତା କେହି ଆଦୌ କୌଣସି ହିଂସାଚରଣ କରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଦୃଢ଼ ନିଶ୍ଚିତତା ରହିଥିବ, ଏହା ହିଁ ହେଉଛି ଯେକୌଣସି ଆଇନ୍ ଅମାନ୍ୟର ସର୍ବପ୍ରଥମ ଓ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ପୂର୍ବସର୍ତ୍ତ। ଯଦି କୌଣସି ହିଂସା ଘଟେ, ତେବେ ରାଷ୍ଟ୍ର ତରଫରୁ ଉତ୍ତେଜନା ଦିଆଯିବାରୁ ବା ଆଇନ୍ ଅମାନ୍ୟକାରୀମାନଙ୍କର ଶତ୍ରୁତା କରୁଥିବା ଅନ୍ୟ ସଂସ୍ଥାମାନେ ଉତ୍ସାହିତ କରିବାରୁ ଯେ ତାହା ଘଟିଲା, ସେପରି କୈଫିୟତ୍ ଦେବାକୁ ଉତ୍ତର ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ।

ଏକଥା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଯିବା ଉଚିତ ଯେ, ହିଂସାର କୌଣସି ବାତାବରଣରେ ଆଇନ ଅମାନ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନର କଦାପି କୌଣସି ଅଗ୍ରଗତି ହେବ ନାହିଁ। ଏହାର ଏଭଳି ଅର୍ଥ ଆଦୌ ନୁହେଁ ଯେ, ସେତେବେଳେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ପାଖରେ ରହିଥିବା ସମସ୍ତ ସାଧନ ନିଃଶେଷିତ ହୋଇ ଯାଇଥିବ। ସେତେବେଳେ ଆଇନ୍ ଅମାନ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉପାୟ ବାହାର କରିବାକୁ ହେବ।[9]

ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ପ୍ରକୃତି

ତାହା ହିଁ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ। ଏହା ନିଜେ ଆସି ଜଣକ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚେ, ଆମକୁ କଦାପି ତାହାକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବାଲାଗି ଯିବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ। ଖାସ୍ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟି ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ତା'ର ସେହି ଗୁଣଟି ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି।

ଏକ ଧର୍ମଯୁଦ୍ଧ, ଯେଉଁଥିରେ କି କୌଣସି କଥାକୁ ସତର୍କତାର ସହିତ ଗୁପ୍ତ ରଖିବାକୁ ପଡୁ ନଥିବ, ଚତୁରତା ଅଥବା ମିଥ୍ୟାର କୌଣସି ଅବକାଶ ନଥିବ, ତାହା ଆପେ ଆପେ ଆସି ପହଁଚି ଯାଉଥିବ ; ଏବଂ, ଏକ ଧର୍ମସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି ତାହାପାଇଁ ସଦା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥିବ।

ଯେଉଁ ସଂଗ୍ରାମ ପାଇଁ ଆଗରୁ ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକୁ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ତାହାକୁ ଧର୍ମ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଏକ ସଂଗ୍ରାମ ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ। ଏକ ଧର୍ମସମରରେ ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ ହିଁ ଅଭିଯାନଗୁଡ଼ିକର ଯୋଜନା କରନ୍ତି ଓ ଯୁଦ୍ଧଗୁଡ଼ିକର ପରିଚାଳନା କରନ୍ତି।

କେବଳ ଭଗବାନଙ୍କ ନାମରେ ହିଁ ଏକ ଧର୍ମଯୁଦ୍ଧ କରା ଯାଇପାରେ ଏବଂ, କେବଳ ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ଆପଣାକୁ ନିତାନ୍ତ ଅସହାୟ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ, ସତେଅବା ତା'ର ଶେଷ ଗୋଡ଼ଗୁଡ଼ିକ ବି ଛାଡ଼ି ଛାଡ଼ି ଯାଉଥାଏ ଓ ସେ ଆପଣାର ଚାରିପାଖରେ କେବଳ ଘନ ଅନ୍ଧକାର ହିଁ ଦେଖୁଥାଏ, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ଭଗବାନ ତାକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଆନ୍ତି।[10]

ସତ୍ୟାଗ୍ରହ-ପ୍ରୟୋଗର ସର୍ବପ୍ରଥମ ସୋପାନଗୁଡ଼ିକରେ ମୁଁ ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲି ଯେ, ତୁମେ ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ ସତ୍ୟର ଅନୁସରଣ କରୁଥିବ, ତେବେ ନିଜର ପ୍ରତିପକ୍ଷ ଉପରେ ତୁମେ କଦାପି କୌଣସି ହିଂସାର ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ପାରିବ ନାହିଁ, ଏବଂ ସେ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ କେବଳ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଓ ସହାନୁଭୂତି ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଆପଣାର ଭୁଲଟି ମଧ୍ୟରୁ ବାହାରକୁ ବାହାରି ଆସି ପାରିବ। କାରଣ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଯାହା ସତ୍ୟ ବୋଲି ପ୍ରତୀତ ହେଉଛି, ତାହା ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ହୁଏତ ଭୁଲ୍ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ପ୍ରତୀତ ହେଉଥିବ। ଏବଂ ଧୈର୍ଯ୍ୟର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ନିଜେ କଷ୍ଟ

ସହିବା । ତେଣୁ, ପ୍ରତିପକ୍ଷ ଉପରେ କଷ୍ଟ ସହନକୁ ଲଦିଦେଇ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ନିଜେ କଷ୍ଟର ବରଣ କରିନେଇ ହିଁ ସତ୍ୟର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ହେବ, ମାର୍ଗଟି କ୍ରମେ ମୋତେ ଏହିପରି ଅର୍ଥରେ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୋଇଥିଲା ।[11]

ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଓ ତା'ର ଦୁଇ ଉପଶାଖା, ଅସହଯୋଗ ଏବଂ ଆଇନ୍ ଅମାନ୍ୟ—ଏଗୁଡ଼ିକ କଷ୍ଟ ବରଣ କରି ନେବାର ସେହି ବିଧାନଟିର ହିଁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟ ନାମ ।[12]

ସତ୍ୟକୁ ଅହିଂସା ସହିତ ଯୁକ୍ତ କରି ରଖି ତୁମେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀକୁ ନିଜର ଅଧୀନକୁ ଆଣିପାରିବ । ରାଜନୀତିକ ଅର୍ଥାତ୍ ଜାତୀୟ ଜୀବନରେ ସତ୍ୟ ଓ କୋମଳତାର ପ୍ରବେଶ ଘଟାଇବା—ସତ୍ୟାଗ୍ରହ କହିଲେ ମର୍ମତଃ ତାହା ହିଁ ବୁଝାଇବ ।[13]

ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ହେଉଛି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆତ୍ମବିଲୋପନ, ସର୍ବାଧିକ ଅପମାନର ବରଣ, ସର୍ବାଧିକ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ସଦା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ବିଶ୍ୱାସ । ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ହିଁ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ପୁରସ୍କାର ।[14]

ସତ୍ୟାଗ୍ରହ କହିଲେ ସତ୍ୟର ହିଁ ଏକ ନିରନ୍ତର ଅନ୍ୱେଷଣକୁ ବୁଝାଏ ଏବଂ ସେଠାରେ ଉପନୀତ ହେବା ଲାଗି ଏକ ସଂକଳ୍ପକୁ ବୁଝାଏ ।[15]

ଏହା ଏପରି ଗୋଟିଏ ଶକ୍ତି ଯାହାକି ନୀରବରେ ଏବଂ ବାହାରକୁ ଦେଖିବାକୁ ଧୀରଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାଏ । ବସ୍ତୁତଃ, ପୃଥିବୀରେ ଆଉ କୌଣସି ଶକ୍ତି ଏପରି ନାହିଁ, ଯାହାକି ଏଡ଼େ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଭାବରେ ଏବଂ ଏତେ ବେଶୀ ବେଗର ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାଏ ।[16]

'ସତ୍ୟାଗ୍ରହ' ଶବ୍ଦଟିକୁ ଅନେକ ସମୟରେ ଏକାବେଳେକେ ହୁଗୁଳାଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରା ଯାଇଥାଏ ଏବଂ ତା'ଭିତରେ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହିଂସାକୁ ମଧ୍ୟ ଆଚ୍ଛାଦିତ କରି ରଖା ଯାଇଥାଏ । ମାତ୍ର, ଏହି ଶବ୍ଦଟିର ରଚୟିତା ହିସାବରେ ମୋତେ ଏପରି କହିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆ ଯାଇପାରେ ଯେ, ଏଥିରେ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ହିଂସା ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ; ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅଥବା ପରୋକ୍ଷ, ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଅଥବା ପ୍ରକଟ, ଭାବନା, କଥା କିମ୍ବା କର୍ମସ୍ତରର କୌଣସି ହିଂସା ଲାଗି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ଜଣେ ପ୍ରତିପକ୍ଷୀର ଅମଙ୍ଗଳ କାମନା କରିବା, ତା'ପ୍ରତି ବା ତା'ବିଷୟରେ କର୍କଶ ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଓ ତା'ର ଅନିଷ୍ଟ କରିବାର ଅଭିପ୍ରାୟ ରଖି ଏସବୁ କରିବା—ଏସବୁ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର କେବଳ ଖିଲାପ କରିଥାଏ ।...

ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଅତ୍ୟନ୍ତ କୋମଳ, ଏହା ଆଦୌ କ୍ଷତବିକ୍ଷତ କରି ଦିଏ ନାହିଁ । ଏହା କଦାପି କୌଣସି କ୍ରୋଧ ଅଥବା ଅସୂୟାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏହା କୌଣସି ବାକ୍ୟୋପଦ୍ରବ କରେ ନାହିଁ, କଦାପି ଧୈର୍ଯ୍ୟ ହରାଏ ନାହିଁ, କଦାପି କୋଳାହଳ କରେ ନାହିଁ । ଏହା ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ବାଧ୍ୟବାଧକତାର ଠିକ୍ ବିପରୀତ । ହିଂସାର ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକଳ୍ପରୂପେ ଏହାର କଳ୍ପନା କରାଯାଇଥିଲା ।[17]

ଯାହାର ଅନ୍ତର ଦୃଢ଼, ଯିଏ ସନ୍ଦେହ କରେ ନାହିଁ ଅଥବା କାତର ହୋଇପଡ଼େ ନାହିଁ, କେବଳ ସେଇ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଯୁଦ୍ଧରେ ସାମିଲ ହୋଇ ପାରିବ । ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଆମକୁ ଜୀବନକୁ ବଞ୍ଚିବାର କଳା ଶିଖାଏ, ଜୀବନକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିବାର କଳା ମଧ୍ୟ ଶିଖାଇଥାଏ । ମର ଶରୀରୀମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଜନ୍ମ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ସର୍ବଦା ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ । ଅନ୍ତର ଭିତରେ ଥିବା ଆତ୍ମାର ଉପଲବ୍ଧି ହିଁ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଯେ କୌଣସି ପଶୁଠାରୁ ଭିନ୍ନ ବୋଲି ପ୍ରତିପାଦିତ କରିଥାଏ ।[18]

ବିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ବିଜ୍ଞାନ

ମୁଁ ତ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଜ୍ଞାନର ପ୍ରତ୍ୟହ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଲାଭ କରୁଛି । ଆବଶ୍ୟକ ସମୟରେ ସାହାଯ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଲାଗି ମୋ' ପାଖରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ନାହିଁ, ଏପରିକି, ଯେଉଁ ଗୀତାକୁ ମୁଁ ମୋ'ର ଅଭିଧାନ ବୋଲି କହିଛି, ସେଥିରୁ ମଧ୍ୟ ମୋତେ କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ ମିଳେ ନାହିଁ। ମୋ' କଳ୍ପନାର ସତ୍ୟାଗ୍ରହକୁ ଏକ ନିର୍ମୀୟମାଣ ବିଜ୍ଞାନ ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଏପରି ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ ଯେ, ମୁଁ ଯାହାକୁ ଏକ ବିଜ୍ଞାନ ବୋଲି ଦାବୀ କରୁଛି, ତାହା ଆଦୌ କୌଣସି ବିଜ୍ଞାନ ମଧ୍ୟ ନ ହୋଇପାରେ ଏବଂ, ପାଗଳ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ କେବଳ ଜଣେ ନିର୍ବୋଧ ବ୍ୟକ୍ତିର ଚିନ୍ତନ ତଥା କର୍ମ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇପାରେ ।

ଏକଥା ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ଯେ, ସତ୍ୟାଗ୍ରହରେ ଯାହାକୁ ସତ୍ୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି, ତାହା ଏହି ପାହାଡ଼ମାନଙ୍କ ପରି ସମାନଭାବରେ ପୁରାତନ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ । ମାତ୍ର, ପୃଥିବୀର ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକୁ ସମାଧାନ କରିବାରେ, ବା ଆହୁରି ନିର୍ଭୁଲଭାବରେ କହିଲେ, ଯୁଦ୍ଧରୂପୀ ସେହି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସମସ୍ୟାଟିର ସମାଧାନ କରିବାରେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଆଦୌ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇ ନାହିଁ। ଏପରି ହୋଇପାରେ ଯେ, ଏଥିରେ ଯେଉଁ କଥାଟିକୁ ନୂତନ ବୋଲି ଦାବୀ କରାଯାଉଛି, ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ସେହି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସମାସ୍ୟାଟିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୂଲ୍ୟହୀନ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ବି ହୋଇପାରେ । ଏପରି ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ ଯେ, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଅର୍ଥାତ୍ ଅହିଂସାର ବିଜୟ ବୋଲି ଦାବୀ କରାଯାଉଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ ସତ୍ୟ ଏବଂ ଅହିଂସାର ବିଜୟ ନ ଥିଲେ ମାତ୍ର ହିଂସା ପ୍ରତି ରହିଥିବା ଭୟର ହିଁ ବିଜୟ ଥିଲେ । ଏହି ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକ ସର୍ବଦା ମୋ'ର ସମ୍ମୁଖରେ ବିଦ୍ୟମାନ ରହି ଆସିଛନ୍ତି । ମୁଁ ଭାରି ଅସହାୟ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ଜାତି ସମକ୍ଷରେ ମୁଁ ଯାହାକିଛି ଗ୍ରହଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆଣି ଉପସ୍ଥାପିତ କରୁଛି, ତାହା ହେଉଛି ମୁଁ ପାଇଥିବା ମୋ' ପ୍ରାର୍ଥନାର ଏକ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର, ଅଥବା, ଏଇଟିର ମଧ୍ୟ ସେହି ଗୋଟିଏ ଅର୍ଥ, ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ସମୀପରେ ହିଁ ସତେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିବାର ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ।[୨]

ସତ୍ୟାଗ୍ରହର କୌଶଳ

ବିଜେତା ପାଖରେ କଦାପି ଆପଣାର ଆତ୍ମାକୁ ନତ କରି ନଦେବା, ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ତୁମର ବିବେକ ତୁମକୁ ଯାହା କରିବାକୁ ମନା କରୁଛି, ତାହା କରିବାକୁ ନାହିଁ କରିଦେବା । ମନେ କର, ତୁମର 'ଶତ୍ରୁ' ତୁମକୁ ମାଟିରେ ନାକ ଘଷିହେବାକୁ କହୁଛି, କାନ ମୋଡ଼ି-ହେବାକୁ କହୁଛି ଅଥବା ସେହିପରି କୌଣସି ଅପମାନକର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ କହୁଛି : ତୁମେ ଏସବୁ କୌଣସି ଅପମାନ ପାଖରେ ଆଦୌ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇବ ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଯଦି ସେ ତୁମ ପାଖରୁ ତୁମ ଜିନିଷତକ ନେଇ ପଳାଉଛି, ତେବେ ତୁମେ ସେଥିରେ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବ ନାହିଁ ; କାରଣ ଅହିଂସାର ଜଣେ ଉପାସକ ହିସାବରେ ତୁମେ ମୂଳରୁ ହିଁ ନିଶ୍ଚିତ କରିସାରିଛ ଯେ, ପାର୍ଥିବ ସମ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ତୁମ ଆତ୍ମାଲାଗି କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ। ତୁମେ ଯାହାକୁ ନିଜର ସମ୍ପତ୍ତି ପରି ଦେଖୁଛ, ପୃଥିବୀ ତାହାକୁ ତୁମେ ରଖିଥାଅ ବୋଲି ଅନୁମତି ଦେଉଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହିଁ

ତୁମେ ତାହାକୁ ନିଜ ପାଖରେ ରଖିପାରିବ।

ଆପଣାର ମନକୁ କାହାର ଅଧୀନ କରାଇବ ନାହିଁର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ତୁମେ କୌଣସି ପ୍ରଲୋଭନର ବଶ ହୋଇଯିବ ନାହିଁ। ମଣିଷ ଅନେକ ସମୟରେ ଏପରି ଦୁର୍ବଳମନା ହୋଇ ରହିଥାଏ ଯେ ସେ ଲୋଭ ଏବଂ ମଧୁର କଥାର ଜାଲ ଭିତରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଯାଏ। ଆମ ସମାଜରେ ଆମେ ଏପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ଘଟୁଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥାଉଁ। ଜଣେ ଦୁର୍ବଳମନା ବ୍ୟକ୍ତି କଦାପି ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ। ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀର 'ନାହିଁ' ବ୍ୟତିକ୍ରମହୀନଭାବରେ କେବଳ 'ନାହିଁ'କୁ ହିଁ ବୁଝାଇବ ଏବଂ ତା'ର 'ହଁ' ଚିରନ୍ତନ ଭାବରେ 'ହଁ' ହୋଇ ରହିଥିବ। କେବଳ ସେହିଭଳି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ହିଁ ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସାର ଜଣେ ଉପାସକ ହୋଇପାରିବ। ମାତ୍ର ଏଠାରେ ଆମକୁ ଦୃଢ଼ତା ଏବଂ ଦୁରାଗ୍ରହ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ପାର୍ଥକ୍ୟଟିକୁ ଜାଣି ରଖିବାକୁ ହେବ। ଯଦି ହଁ କିମ୍ବା ନାହିଁ ବୋଲି କହିସାରିବା ପରେ ଆମ ନିଷ୍ପତ୍ତିଟି ଠିକ୍ ହୋଇ ନଥିଲା ବୋଲି ଆମେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇବା, ଏବଂ ଏପରି ଜାଣି ମଧ୍ୟ ତଥାପି ସେହି ନିଷ୍ପତ୍ତିଟିକୁ ଯାବୁଡ଼ି ରଖିଥିବା, ତେବେ ତାହାକୁ ଦୁରାଗ୍ରହ ଏବଂ ମୂର୍ଖତା ବୋଲି କୁହାଯିବ। ତେଣୁ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯତ୍ନର ସହିତ ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକୁ ଭାବିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ତା'ପରେ ଯାଇ ନିଷ୍ପତ୍ତିଟିଏ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ।

କାହାର ଆଗତ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ମନା କରିଦେବା କଥାଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ। ତୁମେ କଦାପି ବିଜେତାର ଆଧିପତ୍ୟ ପାଖରେ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇବ ନାହିଁ, ତା'ର ଅଭୀଷ୍ଟ ସିଦ୍ଧ କରିବାରେ ତୁମେ ତାକୁ କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ନାହିଁ। ଶ୍ରୀ ହିଟ୍ଲରଙ୍କର ବ୍ରିଟେନ୍ ଅଧିକାର କରିବା ବିଷୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସ୍ୱପ୍ନ ନାହିଁ। ବ୍ରିଟେନ୍ ପରାଜୟ ସ୍ୱୀକାର କରୁ, ସେ କେବଳ ଏତିକି ଚାହାନ୍ତି। ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଜେତା ବିଜିତ ପାଖରୁ ତା' ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ଯାହା ମନ ତାହା ଦାବୀ କରି ପାରିବ, ଏବଂ ବିଜିତ ପକ୍ଷଟି ମାନିନେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବ। ମାତ୍ର, ଯଦି ପରାଜୟ ସ୍ୱୀକାର କରା ନଯାଏ, ତେବେ ପ୍ରତିପକ୍ଷକୁ ହତ୍ୟା କରିଦେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶତ୍ରୁ ଅବଶ୍ୟ ଯୁଦ୍ଧ କରିବ। ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ, ଶତ୍ରୁ ଜଣେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀକୁ ହତ୍ୟା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ସିଏ ଆପଣାର ଶରୀର ସ୍ତରରେ ମରି ସାରିଥାଏ ; ଅର୍ଥାତ୍ ନିଜ ଶରୀର ପ୍ରତି ସମସ୍ତ ମୋହରୁ ସେ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ କେବଳ ଆତ୍ମାର ବିଜୟରେ ହିଁ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥାଏ। ତେଣୁ, ଯଦି ସେ ଏହିପରିଭାବରେ ଆଗରୁ ହିଁ ମରିସାରିଛି, ତେବେ ସେ କାହିଁକି କାହାକୁ ହତ୍ୟା କରିବାର ଆକାଙ୍କ୍ଷା ପୋଷଣ କରୁଥିବ ? ଅନ୍ୟକୁ ହତ୍ୟା କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ହତ ହେବା ମୂଳତଃ ପରାଜିତ ହୋଇ ମରିବାକୁ ହିଁ ବୁଝାଇବ। କାରଣ, ତୁମେ ଜୀବନରେ ଥିବା ଅବସ୍ଥାନରେ ଯଦି ଶତ୍ରୁ ତୁମଠାରୁ ଆଶା କରୁଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟଟିକୁ ପାଇ ନପାରିବ, ତେବେ ତୁମକୁ ଜୀବନରୁ ମାରିଦେଇ ସିଏ ସେଇଟିକୁ ପାଇବ ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବ। ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଏପରିକି ନିଜ ଜୀବନକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟ ତୁମେ ତା' ବିରୋଧରେ ହାତ ଉଠାଇବାର ଆଦୌ ଏତେ ଟିକିଏ ଭାବନା ମଧ୍ୟ ତୁମ ଭିତରେ ନାହିଁ ବୋଲି ଯଦି ସେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବ, ତେବେ ତୁମକୁ ହତ୍ୟା କରିବା ଲାଗି ତା'ଭିତରେ ଆଉ କୌଣସି ଉତ୍ସାହ ରହିବ ନାହିଁ। ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିକାରୀର ଅବଶ୍ୟ ଏହି ଅନୁଭବଟି ରହିଥିବ। କୌଣସି

ବ୍ୟକ୍ତି ଗୋଟିଏ ଗାଈକୁ ଶିକାର କରିଥିବାର କେହି କଦାପି ଶୁଣି ନଥିବ ।[20]

କଷ୍ଟ ସହ୍ୟ କରିବାର ଶକ୍ତି

ଭିତରେ ଆଦୌ କୌଣସି କ୍ରୋଧ ଅଥବା ଈର୍ଷା ନରଖି ଯେଉଁ କଷ୍ଟ ସହ୍ୟ କାରାଯାଏ, ଉଦୟ ହେଉଥିବା ସେହି ସୂର୍ଯ୍ୟର ସମକ୍ଷରେ କଠିନତମ ହୃଦୟ ଏବଂ ସ୍ଥୂଳତମ ଅଜ୍ଞାନ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଯିବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ବାଧ୍ୟ ହେବ ।[21]

କଷ୍ଟ ସହନର ଆପଣାର ସୁସଂଜ୍ଞାକୃତ ସୀମାମାନ ଅବଶ୍ୟ ରହଛି । କଷ୍ଟ ସହିବା ସୁବିବେଚିତ ହୋଇପାରେ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବେକଶୂନ୍ୟ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ ; ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଆମେ ସୀମା ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିବା, ସେତେବେଳେ ତଥାପି ଆହୁରି ଆଗକୁ ଯିବାକୁ କେବଳ ଅବିବେକତା ନୁହେଁ, ଏକ ତୁଙ୍ଗ ସ୍ତରର ମୂର୍ଖତା ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯିବ ।[22]

ଯଥାର୍ଥ କଷ୍ଟ ସହିବା ନିଜ ବିଷୟରେ ଆଦୌ ସଚେତନ ନଥାଏ ଏବଂ କୌଣସି ହିସାବ କରେ ନାହିଁ । ଏହା ସ୍ୱୟଂ ଆପଣାର ଆନନ୍ଦକୁ ବହନ କରି ଆଣିଥାଏ, ଯାହାକି ଅନ୍ୟ ସକଳ ପ୍ରକାରର ଆନନ୍ଦକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଯାଏ ।[23]

ଏହି ବିଶ୍ୱାସଟି ମୋ' ଭିତରେ ଦୃଢ଼ତର ହେବାରେ ଲାଗିଛି ଯେ, ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମୌଳିକ ମହତ୍ତ୍ୱ ରଖିଥିବା ବ୍ୟାପାରଗୁଡ଼ିକ କଦାପି କେବଳ ବୁଦ୍ଧିଦ୍ୱାରା ଉପଲବ୍ଧ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜର କଷ୍ଟସହନ ଦ୍ୱାରା କ୍ରୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । କଷ୍ଟସହନ ହେଉଛି ମନୁଷ୍ୟ-ଜୀବନର ଏକ ବିଧାନ ; ଯୁଦ୍ଧ ହେଉଛି ଜଙ୍ଗଲର ରୀତି । ମାତ୍ର, ପ୍ରତିପକ୍ଷର ଚିତ୍ତ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା ଓ ବିବେକର କଥା ଶୁଣିବାଲାଗି ବନ୍ଦ ହୋଇ ରହିଥିବା ତା'ର କାନଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଲିଦେଇ ପାରିବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ କଷ୍ଟସହନ ହିଁ ଜଙ୍ଗଲର ରୀତି ଅପେକ୍ଷା ଅନନ୍ତ ଗୁଣରେ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇଥାଏ ।[24]

ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ସଂହିତା

ଜଣେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ଭୟକୁ ପଛରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିଥାଏ । ତେଣୁ ପ୍ରତିପକ୍ଷକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ଲାଗି ତା'ର କଦାପି କୌଣସି ଭୟ ନଥାଏ । ପ୍ରତିପକ୍ଷ ତାକୁ କୋଡ଼ିଏ ଥର ଧୋକା ଦେଲେ ମଧ୍ୟ ଏକୋଇଶି ଥର ପାଇଁ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ତାକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥାଏ ; କାରଣ, ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତି ପରେ ଏକ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିବା ହିଁ ତା'ଧର୍ମର ସାରମର୍ମ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।[25]

ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ସ୍ୱଭାବତଃ ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ ମାନିବାଲାଗି ହିଁ ଆଗ୍ରହ ରଖିଥାଏ, କାରଣ ସେଇଟି ବ୍ୟତୀତ ତାକୁ କଦାପି ଜଣେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ । ତା'ର ସ୍ୱଭାବରେ ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ ମାନିବାର ଏକ ଆଗ୍ରହ ରହିଥାଏ ବୋଲି ହିଁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ବିଧାନ ପ୍ରତି, ଅର୍ଥାତ୍ ଅନ୍ୟ ସକଳ ବିଧାନକୁ ଲଂଘି ଯାଇ ପାରୁଥିବା ବିବେକର ବାଣୀଟି ପ୍ରତି ହିଁ ତାହାର ସର୍ବଦା ଏକ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଆନୁଗତ୍ୟ ରହିଥାଏ ।[26]

ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ହିଁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପ୍ରତିବିଧାନର ଏକ ସର୍ବାଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ମାର୍ଗ ହୋଇଥିବାରୁ,

ଜଣେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ପନ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଆଉ ସବୁତକ ପନ୍ଥାକୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ନେଇଥାଏ । ତେଣୁ, ସେ ସତେ ଏବଂ ଅବିରତଭାବରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱଟି ପାଖକୁ ଅବଶ୍ୟ ଯିବ, ସାଧାରଣ ଲୋକ ମତକୁ ଅବଶ୍ୟ ଆବେଦନ କରିବ, ଲୋକମତକୁ ଶିକ୍ଷିତ କରାଇ ଆଣିବ, ତା'କଥାକୁ ଶୁଣିବାଲାଗି ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସିଏ, ତାହାର କଥାଟିକୁ ସ୍ଥିର ଓ ଅନୁତ୍ତେଜିତଭାବରେ କହି ପାରୁଥିବ ; ଏବଂ, ଏହି ସବୁଯାକ ସମ୍ଭାବନା ଶେଷ ହେବା ପରେ ଯାଇ ସେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ପନ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରିବ । ମାତ୍ର, ଯେତେବେଳେ ନିଜ ଭିତରୁ ଅନ୍ତରବାଣୀର ସେହି ପ୍ରେରକ ଆହ୍ୱାନଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବ ଏବଂ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଆରମ୍ଭ କରିଦେବ, ସେତେବେଳେ ସେ ଅଙ୍ଗୀକାରବଦ୍ଧ ହୋଇ ସାରିଥିବ ଏବଂ ଆଉ ଫେରି ଆସିବାର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ନଥିବ ।[27]

ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ଯେତେବେଳେ ସଂଗ୍ରାମ ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯାଏ, ସେତେବେଳେ ସେ ତଥାପି ଶାନ୍ତିଲାଗି ଉତ୍ସୁକ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଶାନ୍ତି ନିମନ୍ତେ ଯେକୌଣସି ସମ୍ମାନଜନକ ସୁଯୋଗକୁ ସେ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱାଗତ କରେ ।[28]

ମୋ'ର ପରାମର୍ଶ ହେଉଛି, ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ପ୍ରଥମ ଓ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଶେଷରେ । ମୁକ୍ତିଲାଭ କରିବା ପାଇଁ ଆଉ ଅଧିକ ଉତ୍ତମ ପଥ କଦାପି ନାହିଁ ।[29]

ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀର ବିଧାନ ମଧ୍ୟରେ ପଶୁଶକ୍ତି ପାଖରେ ନତମସ୍ତକ ହେବା ଭଳି କୌଣସି ବସ୍ତୁ ନାହିଁ । ବା, ତେବେ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା କେବଳ ଆପଣାର କଷ୍ଟସହନକୁ ହିଁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ବୁଝାଇବ, ବାୟୋନେଟ୍ ଚଳାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ପାଖରେ ନତମସ୍ତକ ହେବାକୁ ଆଦୌ ବୁଝାଇବ ନାହିଁ ।[30]

ଜଣେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀଭାବେ, ମୁଁ ମୋ'ର ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକୁ ସର୍ବଦା ପରୀକ୍ଷିତ ଏବଂ ପୁନଃପରୀକ୍ଷିତ ହେବାକୁ ଦେଉଥିବି ଏବଂ ଯଦି କେଉଁଠି ଭୁଲ ରହିଥିବାର ଦେଖିପାରିବି, ତେବେ ତାହାର ସଂଶୋଧନ କରି ନେଉଥିବି ।[31]

ଜଣେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀର ଯୋଗ୍ୟତା

ଭାରତରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ଲାଗି ମୁଁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଯୋଗ୍ୟତାଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ଭାବୁଛି :

1) ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ତା'ର ସଚଳ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥିବା ଉଚିତ, କାରଣ ସେଇ ହେଉଛନ୍ତି ତା'ର ସର୍ବୋତ୍ତମ ଅବଲମ୍ବନ ।

2) ଆପଣାର ଧର୍ମରୂପେ ସେ ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସା ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଥିବ ଏବଂ, ସେହି କାରଣରୁ, ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରକୃତିର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଭଲ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ତା'ର ବିଶ୍ୱାସ ଥିବ ; ଆପଣାର କଷ୍ଟ ସହିବାର ମଧ୍ୟଦେଇ ବ୍ୟକ୍ତ ହେଉଥିବା ସତ୍ୟ ଓ ଭଲପାଇବାଦ୍ୱାରା ସେ ସେହି ଭଲକୁ ହିଁ ଜାଗ୍ରତ କରାଇ ଆଣିବାକୁ ଆଶା ରଖିଥିବ ।

3) ସିଏ ଏକ ପବିତ୍ର ଜୀବନ ଯାପନ କରୁଥିବ ଏବଂ, ଆପଣାର ଲକ୍ଷ୍ୟସାଧନ ସକାଶେ, ଆପଣାର ଜୀବନ ତଥା ସକଳ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଦେବାକୁ ସେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏବଂ ଇଚ୍ଛୁକ

ହୋଇ ରହିଥିବ ।

4) ସେ ନିୟମିତଭାବରେ ଖଦୀ ପିନ୍ଧୁଥିବ, ସୂତା କାଟୁଥିବ । ଭାରତବର୍ଷ ପାଇଁ ଏହା ଅତି ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ।

5) ସେ ସୁରାପାନ କରୁ ନଥିବ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମାଦକଦ୍ରବ୍ୟର ବ୍ୟବହାରରୁ ମଧ୍ୟ ମୁକ୍ତ ରହିଥିବ, ଯେପରିକି ତା'ର ବିବେକବୁଦ୍ଧି ପରିଷ୍କାର ରହିଥିବ ଓ ମନ ସ୍ଥିର ରହୁଥିବ ।

6) ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ଯେଉଁସବୁ ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରି ଦିଆ ଯାଉଥିବ, ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣସମ୍ମତ ହୃଦୟ ସହିତ ସେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପାଳନ କରୁଥିବ ।

7) ତା'ର ଆତ୍ମସମ୍ମାନକୁ କ୍ଷୁଣ୍ଣ କରିବାକୁ ବିଶେଷଭାବରେ ଜାରି କରାଯାଇ ନଥିଲେ ସେ ବନ୍ଦୀଶାଳାର ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ପାଳନ କରୁଥିବ ।

ଏତିକିରେ ଯୋଗ୍ୟତାଗୁଡ଼ିକ ଶେଷ ହୋଇଗଲା ବୋଲି ବିଚାର କରିବା ଉଚିତ ହେବ ନାହିଁ । ସେଗୁଡ଼ିକୁ କେବଳ କେତୋଟି ନିଦର୍ଶନ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ ।[32]

ଜଣେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ଶଇତାନର ଡେଣା ଲଗାଇ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ମଧ୍ୟ ଯିବାଲାଗି କଦାପି ଇଚ୍ଛା କରିବ ନାହିଁ ।[33]

ସତ୍ୟାଗ୍ରହରେ ଶଠତା ଏବଂ ମିଥ୍ୟା ଲାଗି କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଅସତ୍ୟ ଲାଗି କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ।[34]

ସମ୍ମାନଜନକଭାବରେ ହୋଇ ପାରୁଥିବା କୌଣସି ସାଲିସ୍ ବା ମିଳାମିଶାର ଜଣେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ କଦାପି ସୁଯୋଗ ହରାଏ ନାହିଁ । କାରଣ, ଏ କଥା ଧରି ନିଆ ଯାଇଥାଏ ଯେ, ଯଦି ସବୁ ବିଫଳ ହୋଇଯାଏ, ତେବେ ସେ ସମରଲାଗି ସର୍ବଦା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ତା'ଲାଗି କୌଣସି ପୂର୍ବପ୍ରସ୍ତୁତି ଦରକାର ହୁଏ ନାହିଁ, ତା'ର ସବୁ କିଛି ଯୋଜନା ସୁବିଦିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।[35]

ଭୁଲ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ବା ପକ୍ଷଟି ପ୍ରତି କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଅଶାନ୍ତି ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଯେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀର କେବେହେଲେ ଅଭିପ୍ରାୟ ନଥାଏ, ସେକଥା ସମସ୍ତେ ଅନେକ ସମୟରେ ଭୁଲି ଯାଆନ୍ତି । ତା'ପ୍ରତି ରହିଥିବା କୌଣସି ଭୟଦ୍ୱାରା ସେ ଆଦୌ ପ୍ରେରିତ ହୁଏ ନାହିଁ; ସେ ତାହାର ହୃଦୟକୁ ହିଁ ସର୍ବଦା ଆବେଦନ କରୁଥାଏ । କାରଣ, ମନ୍ଦ ଆଚରଣକାରୀକୁ ବାଧ୍ୟ କରିବା ନୁହେଁ, ତା'ର ଚିତ୍ତ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଇବା ହିଁ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଆପଣାର ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ତାକୁ ସମସ୍ତ କୃତ୍ରିମତାରୁ ଦୂରରେ ରହିବାକୁ ହୁଏ । ସେ ସ୍ୱଭାବପ୍ରେରିତଭାବରେ ସବୁକିଛି କରେ, ଏବଂ, ଅନ୍ତରସ୍ଥ ବିଶ୍ୱାସଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ହିଁ କରେ ।[36]

ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ହେଉଛି ମୂଳତଃ ସତ୍ୟରେ ନିଷ୍ଠା ରହିଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅସ୍ତ୍ର । ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଅହିଂସା ଲାଗି ଶପଥ ନେଇଥାଏ ଏବଂ, ଲୋକମାନେ କର୍ମ, ମନ ଓ ବାକ୍ୟରେ ଅହିଂସାର ପାଳନ ନକରୁଥିଲେ, ମୁଁ କଦାପି ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଆରମ୍ଭ କରି ପାରିବି ନାହିଁ ।[37]

ମୁଁ ସବୁବେଳେ ଏହି ମତ ପୋଷଣ କରିଆସିଛି ଯେ, ଆପଣାର ଭୁଲଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ଉତ୍ତଳ କାଚ ଦେଇ ଏବଂ ଅନ୍ୟର ଭୁଲଗୁଡ଼ିକୁ ଠିକ୍ ତାହାର ବିପରୀତ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଦେଖି ପାରୁଥିଲେ

ଯାଇ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଉଭୟଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ସମୁଚିତ ଆପେକ୍ଷିକ ଆକଳନରେ ଉପନୀତ ହେବାକୁ ସମର୍ଥ ହୁଏ । ମୁଁ ଏକଥା ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, କେହି ଯଦି ଜଣେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ, ତେବେ ତାହାର ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିବେକପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥା କର୍ତ୍ତବ୍ୟନିଷ୍ଠଭାବରେ ଏହି ନିୟମଟିକୁ ପାଳନ କରିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ।[38]

ପଶୁବଳର ଉତ୍ପୀଡ଼ନ ସମ୍ମୁଖରେ ଆପଣାର ରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଜଣେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ହିଁ ଆସ୍ଥା ରଖିଥାଏ ।....[39]

କୌଣସି ଯଥାର୍ଥ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ଆଡୁ ଆସୁଥିବା ଦୃଶ୍ୟ ବା ଅଦୃଶ୍ୟ କୌଣସି ବିପଦ ଦ୍ୱାରା କାତର ହୋଇଯାଏ ନାହିଁ। ପ୍ରତ୍ୟେକ ସେନାବାହିନୀର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେପରି ହୋଇଥାଏ, ତାକୁ କେବଳ ନିଜ ଭିତରୁ ଆସୁଥିବା ବିପଦକୁ ହିଁ ଭୟ କରିବାକୁ ହୁଏ ।[40]

ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଓ ଦମନ

ଏକ ଅନଭିପ୍ରେତ ସମର ଯେପରି ସୈନ୍ୟପାଇଁ ତାଲିମ ପାଇବା ଲାଗି ଏକ ସୁଯୋଗ ଆଣି ଦେଇଥାଏ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ଦମନ ମଧ୍ୟ ସତ୍ୟାଗ୍ରହରେ ତାଲିମର ଏକ ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ । ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀମାନେ ସେହି ଦମନର କାରଣଗୁଡ଼ିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଆବିଷ୍କାର କରିବେ । ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣିବାକୁ ପାଇବେ ଯେ, ଅବଦମିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଏତେ ଟିକିଏ ବଳ ପ୍ରଦର୍ଶନରେ ମଧ୍ୟ ଭାରି ସହଜରେ ଭୟଭୀତ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି ଏବଂ କଷ୍ଟସହନ ଅଥବା ଆତ୍ମତ୍ୟାଗ ନିମନ୍ତେ ଆଦୌ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହି ନଥାନ୍ତି । ଏହା ହିଁ ସେତେବେଳେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ପ୍ରଥମ ପାଠଗୁଡ଼ିକୁ ପଢ଼ିବାଲିଗି ଏକ ଅବସର ଆଣିଦିଏ ।

ଯେଉଁମାନେ ଏହି ଅତୁଳନୀୟ ଶକ୍ତି ବିଷୟରେ କିଛିହେଲେ ଜାଣିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ନିଜର ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କୁ ଦୁର୍ବଳ ଓ ଅସହାୟ ଭାବରେ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ସାହସର ସହିତ ତଥା ଜାଣି ଜାଣି ଦମନକୁ ସହ୍ୟ କରିବାର ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବେ ।.....

ଏବଂ ତଥାପି ସେହିଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ (ପ୍ରସ୍ତୁତି ସମୟର ଆଦୌ କୌଣସି ଚମକ ନଥିବା ନିୟମଗୁଡ଼ିକ) ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ତାଲିମ୍‌ର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ ବୋଲି ଜାଣିବାକୁ ହେବ ।

ପ୍ରଭୂତ ଅଧ୍ୟବସାୟ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ସେହି ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ସୋପାନଗୁଡ଼ିକର ମଧ୍ୟଦେଇ ଗତି ନକଲେ ପ୍ରଭାବସମ୍ପନ୍ନ ଓ ସକ୍ରିୟ ଅହିଂସାର କର୍ଷଣ ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହୁଏ ନାହିଁ ।[41]

34. ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଶକ୍ତି

ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ବିଜୟ

ଅସଦ୍ ଭାବନା ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଏକ ସୁନିଶ୍ଚିତ ବିଜୟ କଦାପି ସମ୍ଭବ ହୁଏ ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଆପଣାକୁ ଦୁର୍ବଳ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି, ସେମାନେ କଦାପି

ଭଲପାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ। ତେଣୁ, ଚାଲ, ଆମେ ସବୁଦିନ ସକାଳେ ସମସ୍ତ ଦିନଟି ନିମନ୍ତେ ଏହି ଶପଥଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସର୍ବପ୍ରଥମ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିବା : '' ପୃଥିବୀରେ ମୁଁ କାହାରିକୁ ଭୟ କରିବି ନାହିଁ। ମୁଁ କେବଳ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ହିଁ ଭୟ କରିବି। ମୁଁ କାହାରି ପ୍ରତି କୌଣସି ଅସଦ୍‌ଭାବନା ରଖିବି ନାହିଁ। ମୁଁ କାହାରିଠାରୁ ଆଦୌ କୌଣସି ଅନ୍ୟାୟକୁ ସହ୍ୟ କରିବିନାହିଁ। ମୁଁ ଅସତ୍ୟକୁ ସତ୍ୟଦ୍ୱାରା ଜୟ କରିବି ଏବଂ ଅସତ୍ୟର ପ୍ରତିରୋଧ କରି ସବୁପ୍ରକାର ଦୁଃଖକୁ ସହ୍ୟ କରିବି।''[42]

ଜଣେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ନିମନ୍ତେ ଆଦୌ କୌଣସି ସମୟସୀମା ନାହିଁ, ଦୁଃଖ ସହ୍ୟ କରିବାଲାଗି ତା'ର ସାମର୍ଥ୍ୟର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ସୀମା ନାହିଁ। ତେଣୁ, ସତ୍ୟାଗ୍ରହରେ ପରାଜୟ ବୋଲି ଆଦୌ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ହିଁ ନାହିଁ।[43]

ଜୀବନକୁ କମ୍ ମୂଲ୍ୟ ଦେଉଛି ବୋଲି ଯେ ମୁଁ ସହସ୍ର ସହସ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ସତ୍ୟାଗ୍ରହ-ସମରରେ ପ୍ରାଣବଳି ଦିଅନ୍ତୁ ବୋଲି ଆନନ୍ଦର ସହିତ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରୁଛି, ସେ କଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ; ମାତ୍ର, ଏହାଦ୍ୱାରା ସମଗ୍ରତଃ ସବୁଠାରୁ କମ୍ ପ୍ରାଣହାନି ଘଟିବ ଏବଂ, ଆହୁରି ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା ହେଉଛି, ପ୍ରାଣବଳି ଦେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସମୃଦ୍ଧିମନ୍ତ କରୁଛି ବୋଲି ଜାଣିଥିବାରୁ ହିଁ ମୁଁ ସେହିପରି କରୁଛି।[44]

ଏବଂ, ଥରେ ଗତିଶୀଳ ହୋଇଯିବା ମାତ୍ରକେ, ଯଦି ତାହା ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ବଳଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ତାହାର ଫଳ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱକୁ ମଧ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରିଦେଇ ପାରିବ। ଏହା ହେଉଛି ସର୍ବବୃହତ୍ ଶକ୍ତି, କାରଣ ଏହା ହେଉଛି ମନୁଷ୍ୟାତ୍ମାର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି।[45]

ମୋ'ର ଅଭିଜ୍ଞତା ମୋତେ ଏହି କଥାଟି ଶିଖାଇଛି ଯେ, ନ୍ୟାୟଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିବା ଯେକୌଣସି ସଂଗ୍ରାମର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସର୍ବଦା ପ୍ରଗତିର ଏକ ନିୟମ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାଏ। ମାତ୍ର, ସତ୍ୟାଗ୍ରହର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହି ବିଧାନଟି ଏକ ସ୍ୱତଃସିଦ୍ଧର ପରିମାତ୍ରା ହିଁ ଧାରଣ କରିଥାଏ। ଏକ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ-ସଂଗ୍ରାମ ଅଗ୍ରଗତି କରୁଥିବା ସମୟରେ, ଆହୁରି ଏକାଧିକ ଉପାଦାନ ତାହାର ଗତିସ୍ରୋତରେ ସ୍ଫୀତି ଆଣିଦେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ଏବଂ ତାହା ଆପଣାର ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ସତତ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ। ଏହି ପରି ଘଟିବାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ, ଏବଂ ତାହା ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ମୌଳିକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ। କାରଣ, ସତ୍ୟାଗ୍ରହରେ ସର୍ବନିମ୍ନ ସର୍ବାଧିକ ପରି ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ଏବଂ, ତାହା ଏକ ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ସର୍ବନିମ୍ନ ହୋଇଥିବାରୁ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପଛକୁ ଫେରି ଆସିବାର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ନଥାଏ ଏବଂ ତେଣୁ କେବଳ ଆଗକୁ ଗୋଡ଼ ପକାଇବା ହିଁ ଏକମାତ୍ର ବିକଳ୍ପ ହୋଇ ରହିଥାଏ। ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଂଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏପରିକି ସେଗୁଡ଼ିକ ନ୍ୟାୟଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିବା ସମୟରେ ମଧ୍ୟ, ଭବିଷ୍ୟତରେ ହ୍ରାସ ଲାଗି ଏକ ଅବକାଶ ରଖିବାର ଅଭିପ୍ରାୟରେ ଦାବିଟିକୁ ପ୍ରଥମେ କିଛିଟା ଅଧିକ ଉଚ୍ଚ କରି ରଖା ଯାଇଥାଏ ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତ୍ୟେକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟତିକ୍ରମହୀନଭାବରେ ପ୍ରଗତିର ନିୟମଟି ଆଦୌ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇ ପାରେନାହିଁ।[46]

ମୋ' ଲାଗି ଏହା ହେଉଛି ପୃଥିବୀର ଏକ ଅନ୍ୟତମ କ୍ରିୟାଶୀଳତମ ଶକ୍ତି। ଏହା ହେଉଛି

ସେହି ସୂର୍ଯ୍ୟଟି ସଦୃଶ୍ୟ, ଯାହା ଅବିରତଭାବରେ ଦିନ ପରେ ଦିନ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଉଦିତ ହେବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଆମେ ଯଦି କେବ ବୁଝିବାକୁ ହିଁ ସମର୍ଥ ହେବା, ତେବେ ଲକ୍ଷ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଏକତ୍ର ଜମା କଲେ ମଧ ତାହା ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ ବୃହତ୍ ବୋଲି ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେବ । ତାହା ଜୀବନର ବିକୀରଣ କରେ ; ଆଲୋକ, ଶାନ୍ତି ଓ ସୁଖର ବିକୀରଣ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ ।[47]

ଜଣେମାତ୍ର ପ୍ରକୃତ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ

ଯଦି ଜଣେମାତ୍ର ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ମଧ ଶେଷଯାଏ ଅଟଳ ରହିପାରିବ, ତେବେ ବିଜୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ ।[48]

ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବାରେ ଲିପ୍ତ ରହିଥିବା ସମୟରେ ମୃତ୍ୟୁ ଲଭୁଥିବା ଏକ ନିୟୁତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ତ୍ୟାଗ ଅପେକ୍ଷା ଜଣେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆତ୍ମଦାନକୁ ନିୟୁତ ଗୁଣ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବୋଲି କୁହାଯିବ । କୌଣସି ଈଶ୍ୱର ବା ମନୁଷ୍ୟ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଳ୍ପନା କରି ପାରିଥିବା ଯେକୌଣସି ଔଦ୍ଧତ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଉତ୍ପୀଡ଼ନର ସମକ୍ଷରେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରଣୋଦିତ ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗ ବସ୍ତୁତଃ ଏକ ସର୍ବାଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ରୂପେ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ ।[49]

ମୁଁ କହି ଆସିଛି ଯେ, ଆପଣାକୁ ପ୍ରାୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଅହିଂସ ରଖି ପାରୁଥିବା ଜଣେମାତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ରହିଥିଲେ ମଧ ସେ ତଥାପି ତା' ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଜଳୁଥିବା ନିଆଁକୁ ନିର୍ବାପିତ କରିଦେଇ ପାରିବ ।... ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଏହି ଯୁଗରେ ଜନଗଣଙ୍କର ସାମୂହିକ ଉଦ୍ୟମଦ୍ୱାରା ହିଁ କାମ୍ୟ ଫଳଗୁଡ଼ିକୁ ହାସଲ କରିପାରିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ସର୍ବୋଚ୍ଚ ପରିମାଣରେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରୟାସ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଏକ ଲକ୍ଷ୍ୟପ୍ରାପ୍ତ କରିବାକୁ ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ଭଲବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ, ସତ, ମାତ୍ର ତାହା ଜନସମୂହକୁ କଦାପି ତା'ର ସାମୂହିକ ଶକ୍ତି ବିଷୟରେ ସଚେତନ କରାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।[50]

ମୁଁ ଏକାକୀ ବାଟ ଚାଲିବାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ । ଏହି ପୃଥିବୀରେ ମୁଁ ଏକାକୀ ଆସିଥିଲି, ମୃତ୍ୟୁଚ୍ଛାୟାର ଉପତ୍ୟକାରେ ମୁଁ ଏକାକୀ ବାଟ ଚାଲିଛି ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ସମୟ ଆସିବ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଏକାକୀ ଏହି ପୃଥିବୀ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବି । ଏକାନ୍ତଭାବରେ ଏକୁଟିଆ ହେଲେ ମଧ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଆରମ୍ଭ କରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଯେ ମୋ'ର ରହିଛି, ସେ କଥା ମୁଁ ଜାଣେ । ମୁଁ ଆଗରୁ ମଧ ଏଭଳି କରିଛି ।[51]

ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ପ୍ରୟୋଗ

ଏହି ଶକ୍ତିଟିର ପ୍ରୟୋଗ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ କରିପାରିବେ, ସମୂହମାନେ ମଧ କରିପାରିବେ । ରାଜନୀତିକ ତଥା ପାରିବାରିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ ଏହାର ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇପାରିବ । ଏହାକୁ ଯେ ଯାବତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ପାରିବ, ତାହା ହିଁ ଏହାର ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ ତଥା ଅଜେୟତ୍ୱକୁ ପ୍ରମାଣ କରିଦେଉଛି । ଏହାକୁ ପୁରୁଷମାନେ, ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ତଥା ପିଲାମାନେ ମଧ ସମାନ ଭାବରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିବେ ।

ଏପରି କହିବା ଆଦୌ ସତ୍ୟ ନୁହେଁ ଯେ, ହିଂସାଦ୍ୱାରା ହିଂସାର ମୁକାବିଲା କରି ନପାରୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହିଁ କେବଳ ଦୁର୍ବଳମାନେ ଏହି ଶକ୍ତିର ପ୍ରୟୋଗ କରି ପାରିବେ ।...

ଅନ୍ଧାର ସମ୍ମୁଖରେ ଆଲୋକ ଯାହା, ହିଂସାର ସମ୍ମୁଖରେ ଓ ତେଣୁ ଯାବତୀୟ ଅତ୍ୟାଚାର ଓ ଯାବତୀୟ ଅନ୍ୟାୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଏହି ଶକ୍ତି ପ୍ରକୃତରେ ତାହା । ସଚେତନଭାବରେ ହେଉ ଅଥବା ଅଚେତନଭାବରେ ହେଉ, ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲୋକମାନେ ଶାସିତ ହେବାଲାଗି ଆପଣାର ସମ୍ମତି ଦେଉଥିବେ, ସେତିକିଯାଏ ହିଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଶାସନ କରିବା ଯେ ସମ୍ଭବ ହେବ, ରାଜନୀତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ପ୍ରୟୋଗ ସେହି ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ନୀତିଟି ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।[52]

କେବଳ ମୁଁ ହିଁ ହେଉଛି ଜଣେ ମାତ୍ର ପ୍ରକୃତ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ବୋଲି ମୁଁ କେବେହେଲେ ଦାବୀ କରି ନାହିଁ । ମୁଁ କେବଳ ସେହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟିକୁ ପ୍ରାୟ ଏକ ସର୍ବବ୍ୟାପକ ସ୍ତରରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିଛି ବୋଲି ଦାବୀ କରିଛି ଏବଂ, ସର୍ବକାଳରେ ତଥା ସର୍ବଦେଶରେ ଏହାକୁ ହଜାର ହଜାର ମନୁଷ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଯେ ଏଇଟି ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି, ତାହାକୁ ପ୍ରମାଣ କରି ଦେଖାଇଦେବା ଏବେ ମଧ୍ୟ ବାକୀ ରହିଛି ।[53]

ଅହିଂସାର ବିଧି

ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ହେଉଛି ଏପରି ଗୋଟିଏ ବିଧାନ, ଯାହାକୁ କି ସକଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ପାରିବ । ପରିବାରର କ୍ଷେତ୍ରରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ତାହାକୁ ଅନ୍ୟ ଯାବତୀୟ ବୃତ୍ତ ମଧ୍ୟକୁ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ କରି ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ।

ମନେ କରାଯାଉ ଯେ ଜଣେ ଜମିମାଲିକ ତା'ର ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ଶୋଷଣ କରୁଛି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଶ୍ରମଲବ୍ଧ ଫଳକୁ ସ୍ୱୟଂ ଆତ୍ମସାତ୍ କରିନେଇ ସେମାନଙ୍କୁ ସେଥିରୁ ବଞ୍ଚିତ କରୁଛି । ସେମାନେ ପ୍ରତିବାଦ କଲେ ସେ ଶୁଣିବାକୁ ରାଜୀ ହେଉ ନାହିଁ ଏବଂ ନାନାଭଳି ଆପତ୍ତି ବାହାର କରି କହୁଛି ଯେ, ତାହାର ସ୍ତ୍ରୀ ପାଇଁ ଏତେ ଦରକାର, ତା ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏତେ ଦରକାର, ଇତ୍ୟାଦି, ଇତ୍ୟାଦି । ପ୍ରଜାମାନେ ଅଥବା ଯେଉଁମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଛନ୍ତି ଓ ଯେଉଁମାନଙ୍କର କିଛି ପ୍ରଭାବ ରହିଛି, ସେମାନେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ତ୍ରୀ ପାଖରେ ଆପଣାର ସ୍ୱାମୀ ପାଖରେ ଯାଇ ଆପତ୍ତି ଜଣାଇବା ନିମନ୍ତେ ଯାଇ ଆବେଦନ କରିବେ । ସ୍ତ୍ରୀ ହୁଏତ କହିବେ ଯେ, ସିଏ ନିଜ ଲାଗି ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ଶୋଷଣଲବ୍ଧ ଅର୍ଥକୁ ଆଦୌ ଆବଶ୍ୟକ କରୁ ନାହାନ୍ତି । ପିଲାମାନେ ଅନୁରୂପଭାବରେ କହିବେ ଯେ, ସେମାନଙ୍କର ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ, ତାହାକୁ ସେମାନେ ନିଜେ ନିଜେ ହିଁ ଉପାର୍ଜନ କରିବେ ।

ଆହୁରି ଅନୁମାନ କରାଯାଉ ଯେ, ସେ ଆଦୌ କାହାରି କଥାକୁ ଶୁଣିବେ ନାହିଁ ବା ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପିଲାମାନେ ମଧ୍ୟ ବାପାକୁ ସମର୍ଥନ କରି ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ବିରୋଧରେ ଏକଜୁଟ ହେବେ, ସେମାନେ ଆଦୌ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇବେ ନାହିଁ । ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ଚାଲିଯିବାକୁ କୁହାଗଲେ ପ୍ରଜାମାନେ ସେଠାରୁ ଚାଲିଯିବେ ସତ, ମାତ୍ର ଏହି କଥାଟିକୁ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ କହିଦେବେ ଯେ, ଯିଏ ଜମିକୁ ଚାଷ କରୁଛି, ଜମି ହେଉଛି ପ୍ରକୃତରେ ତାହାରି । ଜମି ମାଲିକ କଦାପି ନିଜେ ନିଜେ ସବୁଯାକ ଜମି ଚାଷ କରି ପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ନ୍ୟାୟୋଚିତ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକ ପାଖରେ ଅବଶ୍ୟ ନତି ସ୍ୱୀକାର କରିବ ।

ଅବଶ୍ୟ ଏପରି ମଧ ହୋଇପାରେ ଯେ, ପୁରୁଣା ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରାଯିବ ଏବଂ ନୂଆ ପ୍ରଜାମାନେ ଆସିବେ । ତା'ପରେ ଆଦୌ କୌଣସି ହିଂସାଚରଣ କରା ନଯାଇ ଆନ୍ଦୋଳନ ଚାଲିବ, ନୂଆ ପ୍ରଜାମାନେ ଆପଣାର ଭୁଲ୍ ବୁଝିପାରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓ ଉଚ୍ଛେଦ କରା ଯାଇଥିବା ଚାଷୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସାମିଲ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆନ୍ଦୋଳନ ଚାଲିବ ।

ଏହିପରିଭାବରେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ହେଉଛି ସାଧାରଣ ଜନମତକୁ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ କରାଇ ଆଣିବାର ଏକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ; ଏହା ସମାଜର ସବୁ ଉପାଦାନକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରୁଥାଏ ଏବଂ ପରିଶେଷରେ ଆପଣାକୁ ଏକ ଅପ୍ରତିରୋଧ ଶିବିରରେ ପରିଣତ କରିଦିଏ । ହିଂସା ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରେ ଏବଂ ତଦ୍ୱାରା ସମଗ୍ର ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଏକ ଯଥାର୍ଥ କ୍ରାନ୍ତି ଆଣିବାର ଅବଧିଟିକୁ ଅଧିକ ଲମ୍ବା କରିଦିଏ ।

ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ସଫଳତା ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି :

(1) ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀର ହୃଦୟରେ ପ୍ରତିପକ୍ଷର ବିରୋଧରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଘୃଣା ରହିବ ନାହିଁ ।

(2) ଯେଉଥିପାଇଁ ଅନ୍ଦୋଳନ କରା ହେଉଛି, ତାହା ଯଥାର୍ଥ ଓ ବାସ୍ତବିକ ହୋଇଥିବ ।

(3) ଆପଣାର ଲକ୍ଷ୍ୟପ୍ରାପ୍ତି ନିମନ୍ତେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟ ସହିବାଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥିବ ।[54]

ଆତ୍ମରକ୍ଷା ଲାଗି ତାଲିମ

ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ ଏହି ଯୁଗରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀର ଆତ୍ମରକ୍ଷାର କଳା ଶିକ୍ଷା କରିବା ଉଚିତ । ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରେ ଏହି କଥାଟି ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରର ମାଧ୍ୟମରେ କରାଯାଏ । ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳ ପାଇଁ ବୟସ୍କ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁରୁଷକୁ ସୈନ୍ୟବାହିନୀରେ ତାଲିମ ପାଇବା ପାଇଁ ଗ୍ରହଣ କରି ନିଆଯାଏ । ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ତାଲିମ ବୟସ ଏବଂ ଲିଙ୍ଗ ନିର୍ବିଶେଷରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ଏହି ତାଲିମର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶଟି ଶାରୀରିକ ନୁହେଁ, ମାନସିକ । ମାନସିକ ତାଲିମରେ ଆଦୌ କୌଣସି ବାଧବାଧକତା ରହି ପାରିବ ନାହିଁ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗର ବାତାବରଣ ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ମନ ଉପରେ କ୍ରିୟା କରିଥାଏ ସତ, ମାତ୍ର ତାହା କଦାପି ବାଧବାଧକତାକୁ ଠିକ୍ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିଦେବ ନାହିଁ ।...

ସଶସ୍ତ୍ର ପ୍ରତିରୋଧ ତୁଳନାରେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ସ୍ଥାନ ସର୍ବଦା ଅଧିକ ଉଚ୍ଚରେ । କୌଣସି ଯୁକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ନୁହେଁ, ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ତାହାର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ପ୍ରମାଣ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଏହି ଅସ୍ତ୍ରଟି କେବଳ ବଳବାନ୍‌ର ହିଁ ଭୂଷଣ ହୋଇପାରେ । ଦୁର୍ବଳ କଦାପି ଏହାର ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଦୁର୍ବଳ କହିଲେ ଏଠାରେ ଶରୀରରେ ଦୁର୍ବଳ ନୁହେଁ, ମନରେ ଏବଂ ଆତ୍ମାରେ ଦୁର୍ବଳ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର କଥା କୁହାଯାଉଛି । ସେହି ସୀମାଟିକୁ ଏକ ଗୁଣ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରାଯିବ, ଏକ ଅଭାବ ବୋଲି କହି ତାହାର ନିନ୍ଦା କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଏହାର ଆଉ ଗୋଟିଏ ସୀମାକୁ ମଧ ବୁଝି ରଖିଥିବା ଉଚିତ । ଏକ ଭୁଲ ଲକ୍ଷ୍ୟର ପ୍ରାପ୍ତିପାଇଁ କଦାପି ତାହାର ବ୍ୟବହାର ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମରେ ଓ ସହରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଡ଼ାରେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ-ବାହିନୀ ଗଢ଼ାଯାଇ ପାରିବ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବାହିନୀରେ ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ରହିଥିବେ, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ସଂଗଠକମାନେ ଭଲଭାବରେ ଜାଣିଥିବେ। ଏହି ହିସାବରେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ସଶସ୍ତ୍ର ରକ୍ଷା ବାହିନୀଠାରୁ ଏକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି। ଦ୍ୱିତୀୟଟିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ରାଷ୍ଟ୍ର ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ସେବାକୁ ନାମାଙ୍କିତ କରି ନେଇଥାଏ। ସତ୍ୟାଗ୍ରହ-ସେନାର କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଯେଉଁମାନେ ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥାନ୍ତି, କେବଳ ସେହିମାନେ ହିଁ ଏଥିଲାଗି ଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ ହୁଅନ୍ତି। ତେଣୁ ନାମାଙ୍କିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିସ୍ତୃତଭାବରେ ଅବଗତ ରହିଥିବା ସଂଗଠକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ।[55]

ଦୁରାଗ୍ରହ

ହିଂସାର ପ୍ରଣାଳୀଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କଲେ ଭାରତବର୍ଷ ପାଇଁ ମୁଁ କେବଳ ଦୁର୍ବିପାକ ହିଁ ଦେଖି ପାରୁଛି। ଅପରାଧମୂଳକଭାବରେ ଶ୍ରମିକମାନେ ଦେଶର ଆଇନ୍‌ଗୁଡ଼ିକୁ ଅମାନ୍ୟ କରିବା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଆପଣାର କ୍ରୋଧକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ବାହାରିଲେ ତଦ୍ୱାରା ସେମାନେ କେବଳ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କଲାପରି ହେବ ଏବଂ ଭାରତବର୍ଷକୁ ଅକଥନୀୟ ଦୁର୍ଗତି ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼ିବ।...

ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଓ ଆଇନ୍ ଅମାନ୍ୟର ପ୍ରଚାର ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲି, ସେଥିରେ ଅପରାଧମୂଳକ ଆଇନ୍‌ଭଙ୍ଗ ଲାଗି କୌଣସି ସ୍ଥାନ ରହିବ ବୋଲି ସେତେବେଳେ କୌଣସି ଅଭିପ୍ରାୟ ନଥିଲା। ମୋ' ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ମୁଁ ଶିକ୍ଷା ପାଇଛି ଯେ, ହିଂସାର ଆଚରଣ କରି ଆମେ କେବେହେଲେ ସତ୍ୟର ପ୍ରଚାର କରିପାରିବା ନାହିଁ।

ଯେଉଁମାନେ ଆପଣା ଲକ୍ଷ୍ୟର ନ୍ୟାୟୋଚିତତା ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଅସୀମ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ରହିଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ; ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ କଦାପି ଅପରାଧମୂଳକ ଆଇନ୍ ଅମାନ୍ୟ ଅଥବା ହିଂସାଚରଣ କେବେ ମଧ୍ୟ କରିବେ ନାହିଁ, କେବଳ ସେହିମାନେ ହିଁ ଆଇନ୍ ଅମାନ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଯୋଗ୍ୟ ହେବେ।

ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେପରି ଯୁଗପତ୍‌ଭାବରେ ଶାନ୍ତ ଏବଂ କ୍ରୋଧାନ୍ୱିତ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ, ଠିକ୍ ସେହପରି ସେ ଯୁଗପତ୍‌ଭାବରେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥା ଅପରାଧମୂଳକ ଆଇନ୍ ଅମାନ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ଭାଗ ନେଇପାରିବ ନାହିଁ। ପୁନଶ୍ଚ, ଆପଣାର ଅତିପ୍ରବଳ ବାସନାଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱାୟତ୍ତ କରି ରଖିପାରିଲେ ଯାଇ ଯେପରି ଆତ୍ମସଂଯମ ହାସଲ କରିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରବୃତ୍ତଭାବରେ ଦେଶର ଆଇନ୍‌ଗୁଡ଼ିକୁ ମାନିବାପାଇଁ ଜଣେ ଆପଣାକୁ ଶୃଙ୍ଖଳା ଭିତରେ ରଖି ପାରିଥିଲେ ଯାଇ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଇନ୍‌ଭଙ୍ଗ ନିମନ୍ତେ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରିବା ସମ୍ଭବ ହୁଏ।

ଏବଂ ବହୁ ପ୍ରଲୋଭନର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଯିଏ ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାରେ ସଫଳ ହେଉଛି, କେବଳ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଯାବତୀୟ ପ୍ରଲୋଭନକୁ ଏଡ଼ି ପାରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଉଛି ବୋଲି ଯେପରି କୁହାଯାଇ ପାରିବ, ଠିକ୍ ସେହିପରି, କ୍ରୋଧାନ୍ୱିତ ହେବା ଲାଗି ଯଥେଷ୍ଟ କାରଣ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଆମେ ଯଦି ତଥାପି କ୍ରୋଧ ସମ୍ବରଣ କରିପାରୁଛୁ, କେବଳ ସେତିକିବେଳେ ଯାଇ ଆମେ କ୍ରୋଧକୁ ଜୟକରି ପାରିଲୁ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ।[56]

ଧାରଣା ଦେଇ ବସିବାର ପଦ୍ଧତି ଅନୁସରଣ କରି କେତେକ ଛାତ୍ର ବର୍ବରତାର ସେହି

ପୁରାତନ ରୀତିଟିକୁ ପୁଣି ଚଳାଇବାର ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି।....ଏହାକୁ ମୁଁ 'ବର୍ବରତା' ବୋଲି କହୁଛି, କାରଣ ଏହା ହେଉଛି ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାର ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଶୋଧିତ ପଦ୍ଧତି। ଏହା ଏକ ଭୀରୁତାର ବି ପଦ୍ଧତି, କାରଣ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଧାରଣାରେ ବସିଛି, ତାକୁ କଦାପି କେହି ମାଡ଼ି ଦଳି ଦେବ ନାହିଁ ବୋଲି ସେ ଉତ୍ତମରୂପେ ଜାଣିଛି। ଏହି ରୀତିଟିକୁ ହିଂସା ବୋଲି କହିବା କଷ୍ଟକର, ମାତ୍ର, ଏହା ଯେ ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ଖରାପ ସେଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ।

ଯଦି ଆମେ ଆମର ପ୍ରତିପକ୍ଷ ସହିତ ଲଢ଼ିବାକୁ ଯିବା, ତେବେ ଆମେ ତାକୁ ଅନ୍ତତଃ ପ୍ରତିଆକ୍ରମଣ ନିମନ୍ତେ ଅବଶ୍ୟ ସମର୍ଥ କରିବା । ମାତ୍ର, ଯଦି ଆମେ ତାକୁ ଆମ ଉପର ଦେଇ ଚାଲିଯିବାକୁ ଆହ୍ୱାନ ଦେଉଥିବା ଏବଂ ସେ ତାହା କଦାପି କରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଜାଣିଥିବା, ତେବେ ସେଭଳି କରିବାଦ୍ୱାରା ଆମେ ତାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ବଡ଼ ଅସହଜ ଓ ଅପମାନଜନକ ସ୍ଥିତିରେ ପକାଇ ରଖିଥିବା। ମୁଁ ଭଲଭାବରେ ଜାଣିଛି ଯେ, ଯେଉଁ ଅତ୍ୟୁତ୍ସାହୀ ଛାତ୍ରମାନେ ଧାରଣା ଦେଇ ବସିଥିଲେ, ସେମାନେ ଆପଣାର ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିର ବର୍ବରତା ବିଷୟରେ କେବେହେଲେ ଚିନ୍ତା କରି ନଥିଲେ। ମାତ୍ର, ଯିଏ ତା' ଆପଣା ବିବେକର ବାଣୀକୁ ଅନୁସରଣ କରି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟାଶା କରାଯାଉଛି ଏବଂ ଯାବତୀୟ ବିପଦର ସମ୍ମୁଖରେ ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ଏକାକୀ ଛିଡ଼ାହୋଇ ପାରିବ ବୋଲି ଆଶା ରହିଛି, ସିଏ କଦାପି ଏପରି ବିବେଚନାହୀନ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ।

ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ଧୈର୍ଯ୍ୟହୀନତା, ବର୍ବରତା, ଔଦ୍ଧତ୍ୟ ଅଥବା ଅନାବଶ୍ୟକ କୌଣସି ଚାପ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ଯଦି ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଏକ ଯଥାର୍ଥ ଭାବନାର କର୍ଷଣ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଉ, ତେବେ, ଆମେ ଅସହନଶୀଳ ହେଲେ ମୋଟେ ଚଳିବ ନାହିଁ। ଅସହନଶୀଳତାରୁ ଆମର ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ବିଶ୍ୱାସର ଅଭାବ ରହିଛି ବୋଲି ଧରା ପଡ଼ିଯାଏ।[57]

ମୋତେ ଅଟକବନ୍ଦୀ କରି ନିଆଯିବା ପରେ ଏହି ଯେଉଁ ଏତେସବୁ ଉତ୍ତେଜନା ଏବଂ ବିକ୍ଷୋଭର ସୃଷ୍ଟି ହେଲା, ମୁଁ ତାହା ଆଦୌ ବୁଝିପାରିଲି ନାହିଁ। ଏହାକୁ ଆଦୌ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ। ଏହାକୁ ଦୁରାଗ୍ରହଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ଖରାପ ବୋଲି କୁହାଯିବ।

ଯେଉଁମାନେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ବିକ୍ଷୋଭଗୁଡ଼ିକରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ, ସେମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଯେକୌଣସି ପ୍ରତିକୂଳ ସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ ହିଂସାରୁ ବିରତ ରହିବେ, ଟେକାପଥର ଫିଙ୍ଗିବେ ନାହିଁ ଏବଂ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ କାହାକୁ ଆହତ କରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ବଚନବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥିଲେ। ମାତ୍ର ବମ୍ବେଠାରେ ଆମ ତରଫରୁ କେତେ ଟେକା ପଡ଼ିଲା। ରାସ୍ତାରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ-ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ବସ୍ତୁମାନ ରଖି ଆମେ ଟ୍ରାମ୍‌ଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକର ପଥରୋଧ କଲୁ। ଏସବୁ ଆଦୌ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ନୁହେଁ। ହିଂସାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିବାରୁ ଗିରଫ ହୋଇଥିବା ପ୍ରାୟ ପଚାଶ ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଆମେ ଖଲାସ କରି ଦିଆଯାଉ ବୋଲି ଦାବୀ କରିଛୁ। ନିଜ ନିଜକୁ ଗିରଫ କରାଇବା ହେଉଛି ଆମର ସର୍ବପ୍ରଧାନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ। ହିଂସାଚରଣ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଖଲାସ କରାଇ ଆଣିବାର ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ଆମ ଧର୍ମପାଳନର ଖିଲାପ ବୋଲି କୁହାଯିବ।[58]

ମୁଁ ଅଗଣିତ ଥର ଏକଥା କହିଆସିଛି ଯେ, ସତ୍ୟାଗ୍ରହରେ ହିଂସାର, ଲୁଟପାଟ କରିବାର ଏବଂ ଘରେ ନିଆଁ ଲଗାଇଦେବାର କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ। ଏବଂ ତଥାପି, ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ନାମ ନେଇ ଆମେ ଘର ପୋଡ଼ିଛୁ, ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଜବତ କରିଛୁ, ପଇସା ଛଡ଼ାଇ ନେଇଛୁ, ରେଳଗାଡ଼ି ଅଟକାଇଛୁ, ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍ ତାର କାଟିଛୁ। ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିଛୁ ଏବଂ ଦୋକାନ ତଥା ଘରୋଇ ବାସଭବନଗୁଡ଼ିକୁ ନଷ୍ଟ କରିଛୁ। ଯଦି ଏହିଭଳି କାର୍ଯ୍ୟମାନ ମୋତେ କାରାଗାର କିମ୍ବା ଫାଶୀଖୁଣ୍ଟରୁ ପ୍ରକୃତରେ ବଞ୍ଚାଇ ଆଣି ପାରୁଥାନ୍ତା, ତେବେ ମଧ୍ୟ ଏଭଳିଭାବରେ ରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ମୁଁ କଦାପି ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି ନାହିଁ।[59]

.....ଏକ ମନ୍ଦ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ହାସଲ କରିବାପାଇଁ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ବୀରପଣିଆ ଏବଂ ତ୍ୟାଗଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତମ ଶକ୍ତିକୁ କେବଳ ବରବାଦ କରି ଦିଆଯାଏ ଏବଂ ଏକ ମନ୍ଦ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପାଇଁ ଅସତ୍ ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ବୀରପଣିଆ ଏବଂ ତ୍ୟାଗର ମୋହଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତମ ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ଉପରୁ ଆମର ଧ୍ୟାନକୁ ବିଚ୍ୟୁତ କରିନେବାଦ୍ୱାରା ତାହାର ପ୍ରଭୂତ କ୍ଷତି ହିଁ କରାଯାଏ।[60]

ବିବେକହୀନଭାବରେ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାଦ୍ୱାରା ପରିଣାମତଃ ଅରାଜକତା ହିଁ ଉପୁଜିଥାଏ, ଲଗାମହୀନଭାବରେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରୀ ହେବାକୁ ବାଟ ଫିଟିଯାଏ ଏବଂ ତାହା ଫଳରେ ନିଜର ବିନାଶ ହିଁ ଘଟେ।[61]

35. ଅସହଯୋଗ

ଆପଣାର ସମ୍ମାନ ଏବଂ ଶକ୍ତି ବିଷୟରେ ସଜ୍ଞାନ ହୋଇ ପାରିବାଲାଗି ଜନସାଧାରଣ ମାନଙ୍କୁ ଜାଗ୍ରତ କରି ଆଣିବା ନିମନ୍ତେ ଅସହଯୋଗ ହେଉଛି ଏକ ଉଦ୍ୟମ। ଆପଣା ଭିତରେ ରହିଥିବା ଆତ୍ମାର ପରିଚୟ ଲାଭ କଲେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ଯେ ପଶୁବଳକୁ ଭୟ କରିବାଲାଗି ଆଉ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ରହିବ ନାହିଁ, ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଏତିକି ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବା ଦିଗରେ ସମର୍ଥ କରିବାଦ୍ୱାରା ହିଁ ସେହି ଜାଗୃତି ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିବ।[62]

ଅସହଯୋଗ ଅନଭିପ୍ରେତ ତଥା ଅନିଚ୍ଛୁକଭାବରେ ମନ୍ଦରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବାର ବିରୋଧରେ ଏକ ପ୍ରତିବାଦ।... ଭଲ ସହିତ ସହଯୋଗ କରିବା ପରି ମନ୍ଦ ସହିତ ଅସହଯୋଗ କରିବା ମଧ୍ୟ ସମାନଭାବରେ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ।[63]

କୌଣସି ନିଷ୍କ୍ରିୟ ସ୍ଥିତିକୁ ଅସହଯୋଗ ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ; ଏହା ହେଉଛି ଅତ୍ୟନ୍ତ ତୀବ୍ରଭାବରେ ଏକ ସକ୍ରିୟ ସ୍ଥିତି, ଶାରୀରିକ ପ୍ରତିରୋଧ ବା ହିଂସାଠାରୁ ଅଧିକ ସକ୍ରିୟ। ନିଷ୍କ୍ରିୟ ପ୍ରତିରୋଧ କହିଲେ ଯଥାର୍ଥରେ ଅଦୌ କିଛି ବୁଝାଏ ନାହିଁ। ମୁଁ ଯେଉଁ ଅର୍ଥରେ 'ଅସହଯୋଗ' ଶବ୍ଦଟିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିଛି, ତାହାକୁ ଅବଶ୍ୟ ଅହିଂସ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ତେଣୁ, ତାହା କଦାପି ଶାସ୍ତିମୂଳକ ହେବ ନାହିଁ, ଅଥବା ଅସୂୟା, ଅସଦ୍‌ଭାବ କିମ୍ବା ଘୃଣା ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହିବ ନାହିଁ।[64]

ଧର୍ମ ଉପରେ ଆଧାରିତ

ମୁଁ ଏପରି ନିବେଦନ କରିବାକୁ ସାହସ କରୁଛି ଯେ, ଭଗବଦ୍‌ଗୀତା ହେଉଛି ଅନ୍ଧକାରର ଶକ୍ତି ଏବଂ ଆଲୋକର ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଲାଗିଥିବା ଅସହଯୋଗର ଏକ ସନ୍ଦେଶ । ଯଦି ଆକ୍ଷରିକ ଭାବରେ ତାହାର ଅର୍ଥ କରିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ଏଥିରେ ଏକ ନ୍ୟାୟୋଚିତ ଲକ୍ଷ୍ୟର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥିବା ଅର୍ଜୁନ ଅନ୍ୟାୟ ଆଚରଣ କରୁଥିବା କୌରବମାନଙ୍କ ସହିତ ରକ୍ତାକ୍ତ ଯୁଦ୍ଧରେ ଯୋଗ ଦେବାଲାଗି ଆଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ।

ତୁଳସୀଦାସ ସନ୍ଥଙ୍କୁ ଅସନ୍ଥଠାରୁ ଦୂରରେ ରହିବାଲାଗି ପରାମର୍ଶ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ଓର୍ମୁଜ୍‌ଦ ଏବଂ ଅହ୍ରିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନିରନ୍ତର ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିରହିଛି ଏବଂ ଆଦୌ କୌଣସି ସ୍ଥାୟୀ ମୀମାଂସା କିମ୍ବା ସାଲିସ୍ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ, ଜେଣ୍ଡ ଆଭେସ୍ତା ଗ୍ରନ୍ଥରେ ତାହାରି ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ବାଇବେଲ୍‌ରେ ଅସହଯୋଗକୁ ନିଷିଦ୍ଧ କରାଯାଇଛି ବୋଲି କହିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କ ବିଷୟରେ ଆପଣାର ଅଜ୍ଞତାର ପରିଚୟ ଦେବା ; ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟ ତ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ପ୍ରତିରୋଧର ଜଣେ ଭବ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ, ଯିଏକି ଆଦୌ କୌଣସି ସାଲିସ୍ ନକରି ସାଡ୍ଡିଉସୀ ଏବଂ ଫରାସୀମାନଙ୍କର ଶକ୍ତିର ପ୍ରତିବାଦ କରିଥିଲେ, ଏବଂ ସତ୍ୟର ପ୍ରତିପାଦନ ନିମନ୍ତେ ପୁତ୍ରମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ପିତାମାତାଙ୍କଠାରୁ ବିଭାଜିତ କରିଦେବାକୁ ମଧ୍ୟ କୌଣସି କୁଣ୍ଠା କରି ନଥିଲେ ।

ଏବଂ, ଇସ୍‌ଲାମ୍ ଧର୍ମର ପୈଗମ୍ବର୍ କ'ଣ କରିଥିଲେ ? ଆପଣାର ଜୀବନ ବିପନ୍ନ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସକ୍ରିୟଭାବରେ ମକ୍କାରେ ଅସହଯୋଗ ହିଁ କରିଥିଲେ ଏବଂ ସେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଅନୁଗାମୀମାନଙ୍କୁ ହୁଏତ ବୃଥା ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଯିବାକୁ ହେବ ବୋଲି ଜାଣିବାକୁ ପାଇବା ମାତ୍ରକେ ମକ୍କାର ଧୂଳିକୁ ଆପଣାର ପାଦରୁ ଝାଡ଼ିଦେଇ ମଦିନାକୁ ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ । ନିଜର ପ୍ରତିପକ୍ଷମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇ ସେ ପୁନର୍ବାର ମକ୍କା ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିଥିଲେ ।

ନ୍ୟାୟରେ ଚାଲୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ଶାସକମାନଙ୍କ ସହିତ ସହଯୋଗ କରିବାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିଷୟରେ ସକଳ ଧର୍ମରେ ଯେପରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି, ଅନ୍ୟାୟରେ ଚାଲୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ଶାସକମାନଙ୍କ ସହିତ ଅସହଯୋଗ କରିବାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ସେପରି କଠୋର ଭାବରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି । ବସ୍ତୁତଃ,ପୃଥିବୀର ଅଧିକାଂଶ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଅସହଯୋଗଠାରୁ ମଧ୍ୟ ସତେଅବା ଆହୁରି ଆଗକୁ ଚାଲିଯାଇ କୌଣସି ଅନ୍ୟାୟ ସମ୍ମୁଖରେ ବୀର୍ଯ୍ୟଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ଠିଆହେବା ଅପେକ୍ଷା ହିଂସାକୁ ଶ୍ରେୟସ୍କର ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି । ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମପରମ୍ପରା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଅସହଯୋଗର କର୍ତ୍ତବ୍ୟଟିକୁ ପ୍ରତିପାଦିତ କରୁଛି । ପ୍ରହ୍ଲାଦ ଆପଣାର ପିତାଠାରୁ ସମସ୍ତ ସମ୍ପର୍କ ଛିନ୍ନ କରିଛି, ମୀରାବାଈ ନିଜ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଛନ୍ତି ଏବଂ ବିଭୀଷଣ ନିଜ ନୃଶଂସ ଭାଇଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି ।[65]

ମୂଳ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ

ଅହିଂସାର ପ୍ରୟୋଗ ଯେଉଁ ମୂଳ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟି ଉପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି, ତାହା ହେଉଛି, ନିଜପାଇଁ

ଆମେ ଯାହାକୁ ଠିକ୍ ବୋଲି କହିବା, ସମସ୍ତ ବିଶ୍ୱଲାଗି ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ତାହାକୁ ହିଁ ଠିକ୍ ବୋଲି ମାନିନେବାକୁ ହେବ। ମୂଳତଃ ସମଗ୍ର ମାନବଜାତି ହେଉଛି ଅଭିନ୍ନ। ତେଣୁ, ଯାହା ମୋ'ପାଇଁ ସମ୍ଭବ, ତାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଲାଗି ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ।....

ମୂଳତଃ ଏହା ହିଁ ହେଉଛି ଅହିଂସ ଅସହଯୋଗର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ। ତେଣୁ ସେଥିରୁ ଏହା ହିଁ ପ୍ରତିପାଦିତ ହେଉଛି ଯେ, ଭଲ ପାଇବାରେ ହିଁ ତାହାର ଚେରଟି ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି। ପ୍ରତିପକ୍ଷକୁ ଶାସ୍ତି ଦେବା ଅଥବା ତା' ଉପରେ କୌଣସି ଆଘାତ ପହଞ୍ଚାଇବା ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନୁହେଁ। ଏପରିକି ତା' ସହିତ ଅସହଯୋଗ କରୁଥିବା ସମୟରେ ମଧ୍ୟ, ଆମ ଭିତରେ ତା'ଲାଗି ବନ୍ଧୁଟିଏ ହିଁ ରହିଛି, ସିଏ ଏହିପରି ଅନୁଭବ କରି ପାରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମର ଆବଶ୍ୟକ ସବୁକିଛି କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ, ଯେତେବେଳେ ସମ୍ଭବ, ମାନବୋଚିତ ସେବାଚରଣ ଦ୍ୱାରା ତା'ର ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମର ପ୍ରୟାସ ମଧ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ।

ଏକ ଅହିଂସ ସଂଗ୍ରାମରେ ପଶ୍ଚାଦ୍‌ଭାଗର ଆଦୌ କୌଣସି ବିଦ୍ୱେଷ ରହିବ ନାହିଁ ଏବଂ ପରିଶେଷରେ ଶତ୍ରୁମାନେ ବନ୍ଧୁରେ ହିଁ ପରିଣତ ହେବେ— ବସ୍ତୁତଃ ଏହା ହିଁ ହେଉଛି ଅହିଂସାର ଅସଲ ପରୀକ୍ଷା। ଜେନାରେଲ୍ ସ୍ମଟ୍‌ସ୍‌ଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋ'ର ଠିକ୍ ସେହି ଅଭିଜ୍ଞତା ହୋଇଥିଲା। ଆରମ୍ଭରେ ତ ସେ ମୋ'ର କଠୋରତମ ବିପକ୍ଷ ଏବଂ ସମାଲୋଚନାକାରୀ ହୋଇ ରହିଥିଲେ। ଆଜି ମୋ'ର ଜଣେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସ୍ନେହୀ ବନ୍ଧୁରେ ପରିଣତ ହୋଇଛନ୍ତି।.....

ସହ୍ୟ କରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ

ସମୟ ବଦଳିଯାଏ ଓ ବ୍ୟବସ୍ଥାମାନେ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଆସନ୍ତି। ମାତ୍ର, ମୋ'ର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି ଯେ, ପରିଣାମତଃ କେବଳ ଅହିଂସା ଏବଂ ଅହିଂସା ଉପରେ ଅଧାରିତ ଯାବତୀୟ ବସ୍ତୁ ହିଁ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇ ରହିବେ। ଊଣେଇଶି ଶହ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମର ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲା। ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟ ମାତ୍ର ତିନୋଟି ବର୍ଷ ପାଇଁ ଆପଣା ଧର୍ମର ପ୍ରଚାର କରିଥିଲେ। ତାଙ୍କ ନିଜ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକୁ ଅନେକେ ଭୁଲ୍ ବୁଝିଥିଲେ ଏବଂ ଏବେ ତ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମ ତାଙ୍କର ମୂଳ ଶିକ୍ଷାଟିକୁ ଅସ୍ୱୀକାର ହିଁ କରୁଛି। [''ତୁମେ ତୁମ ଶତ୍ରୁକୁ ମଧ୍ୟ ଭଲ ପାଇବ।'' ମାତ୍ର, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ଶିକ୍ଷାରେ ରହିଥିବା ମୂଳ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟିର ପ୍ରସାର ନିମନ୍ତେ ଊଣେଇଶି ଶହ ବର୍ଷ କାଳକୁ କାହିଁକି ଯଥେଷ୍ଟ ବୋଲି କୁହାଯିବ ?]

ତା'ପରେ ଛଅଟି ଶତାବ୍ଦୀ ଚାଲିଗଲା ଏବଂ ଇସ୍‌ଲାମ୍ ଧର୍ମର ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇଥିଲା। ଶବ୍ଦଟିରୁ ଯେଉଁ ଅର୍ଥଟି ପ୍ରତିପାଦିତ ହେଉଛି, ସେହି ଅନୁସାରେ ଇସ୍‌ଲାମ୍‌କୁ ମୁଁ ଅବିମିଶ୍ରିତ ଶାନ୍ତି ବୋଲି କହିବାକୁ ବାହାରିଲେ ଅନେକ ମୁସଲମାନ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଅନୁମତି ଦେବେ ନାହିଁ। କୋରାନ୍ ପାଠ କରି ମୋ'ର ଏହି ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ହୋଇଛି ଯେ, ହିଂସାକୁ କଦାପି ଇସ୍‌ଲାମ୍‌ର ମୂଳ ଆଧାର ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ।

ମାତ୍ର ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ, ତେରଶହ ବର୍ଷକୁ କାଳର ଆବର୍ତ୍ତନରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ବିନ୍ଦୁ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ। ମୋ'ର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ରହଛି ଯେ, ଏହି ଦୁଇ ଧର୍ମର ଅନୁଗାମୀମାନେ ଅହିଂସାର ମୂଳ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟିକୁ ଯେତିକି ପରିମାଣରେ ପାଳନ କରିବେ, ସେହି

ବୃହତ୍ ଧର୍ମଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ କେବଳ ସେହି ପରିମାଣରେ ହିଁ ବଞ୍ଚି ରହିବେ। ମାତ୍ର, ଏହି କଥାଟିକୁ ଖାଲି ବୁଦ୍ଧି ଦେଇ କଦାପି ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିହେବ ନାହିଁ, ତାହାକୁ ଆମ ହୃଦୟର ଭିତରଯାଏ ଭେଦିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[66]

ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଅସ୍ତ୍ରାଗାରରେ ଅହିଂସାକୁ ଏକ ପ୍ରଧାନ ଅସ୍ତ୍ର ବୋଲି କୁହାଗଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଏ କଥାକୁ କଦାପି ଭୁଲିଯିବା ନାହିଁ ଯେ, ଏହାକୁ ସତ୍ୟ ଏବଂ ନ୍ୟାୟର ମାର୍ଗରେ ଅବିଚଳ ରହି ପ୍ରତିପକ୍ଷର ସହଯୋଗ ହାସଲ କରିବା ନିମନ୍ତେ କେବଳ ଏକ ଉପାୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ପାରିବ। ଅହିଂସ କୌଶଳର ସର୍ବମୂଳ କଥା ହେଉଛି ଯେ, ତାହା ଶତ୍ରୁତାର ବିଲୋପସାଧନ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ ସିନା, ମାତ୍ର ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କର ବିଲୋପ କଦାପି ଇଚ୍ଛା କରେ ନାହିଁ। ତୁମେ ଯେଉଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ଆତଯାତ ହେଉଛ, କେତେକ ପରିମାଣରେ ତାହାର ପରମ୍ପରା ତଥା ଚଳଣିଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ଅହିଂସ ସଂଗ୍ରାମରେ ତୁମକୁ ଅବଶ୍ୟ ମାନି ଚଳିବାକୁ ହେବ। ତେଣୁ, ପ୍ରତିପକ୍ଷ ଶକ୍ତିଠାରୁ ସଂପର୍କଗତ ସକଳ ସ୍ଥିତିକୁ ଏଡ଼ି ରହିବାକୁ କଦାପି ଜଣେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀର ଲକ୍ଷ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ। ସେହି ସଂପର୍କରେ ରୂପାନ୍ତର ବା ଏକ ବିଶୁଦ୍ଧିକରଣ ଘଟାଇବା, ତାହା ହିଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥିବ।[67]

ଅସହଯୋଗର ନୀତିଶାସ୍ତ୍ର

ସହଯୋଗକୁ ମୁଁ ଏପରି ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ତଥା ଶୁଦ୍ଧ ମାର୍ଗ ବୋଲି ବିଚାର କରୁଛି ଯେ, ଯଦି ଏହାକୁ ଆନ୍ତରିକ ଭାବ ନେଇ ବଳବତ୍ତର କରାଇବାର ଉଦ୍ୟମ ହୁଏ, ତେବେ ତାହା ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ସାମ୍ରାଜ୍ୟକୁ ହିଁ ସ୍ଥାପନା କରିବାଲାଗି ପ୍ରୟାସ କଲାପରି ହେବ ଏବଂ ତା'ପରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକଭାବରେ ଆଉ ଯାବତୀୟ ସବୁକିଛି ଅବଶ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇ ଯିବ। ସେତେବେଳକୁ ଜନସାଧାରଣ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ଶକ୍ତିକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ପାରିଥିବେ। ସେମାନେ ଶୃଙ୍ଖଳା, ଆତ୍ମସଂଯମ, ସମ୍ମିଳିତ କ୍ରିୟା ଅନୁଷ୍ଠାନ, ଅହିଂସା, ସଂଗଠନ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଜାତିକୁ କେବଳ ବଡ଼ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଯୁଗପତ୍‌ଭାବରେ ବଡ଼ ଏବଂ ସଦଗୁଣସମ୍ପନ୍ନ କରିବାରେ ଯାହାକିଛି ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ, ସେହି ସବୁକିଛିର ମୂଲ୍ୟକୁ ଶିକ୍ଷା କରି ପାରିଥିବେ।[68]

ଅସହଯୋଗ ପରି ଏତେ ଅଧିକ ନିର୍ମଳ, ଅହାନିକର ଅଥଚ ଏତେ ବେଶୀ ଫଳଦାୟକ ସାଧନ ଆଉକିଛି ନାହିଁ। ବିଚାରଶୀଳଭାବରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ପାରିଲେ, ଏଥିରୁ ଆଦୌ କୌଣସି ମନ୍ଦ ପରିଣାମ ଉପୁନ୍ନ ହେବାର କୌଣସି ଆଶଙ୍କା ନଥାଏ। ଏବଂ, ଯେତିକି ପରିମାଣରେ ଲୋକମାନେ ତ୍ୟାଗ ନିମନ୍ତେ ସମର୍ଥ ହୋଇ ପାରୁଥିବେ, ଏହାର ତୀବ୍ରତା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣତଃ ତାହାରି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥାଏ।[69]

ଆମେ ନାହିଁ ବୋଲି କହିବାର ଶକ୍ତିକୁ ହରାଇ ଦେଇଥିଲୁ। ସରକାରଙ୍କୁ 'ନାହିଁ' ବୋଲି କହିବା ଆନୁଗତ୍ୟହୀନତା ବା ପ୍ରାୟ ଏକ ଦ୍ରୋହ ବୋଲି ପରିଗଣିତ ହେଉଥିଲା। ଇଚ୍ଛାକୃତ ଭାବରେ ସହଯୋଗ କରିବାକୁ ନାସ୍ତି କରିଦେବାକୁ ଜଣେ କୃଷକ ମଞ୍ଜି ବୁଣିବା ପୂର୍ବରୁ ତା'ର ଅନାବନା ଘାସ ବାଛିବାର ଆବଶ୍ୟକ ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ସହିତ ତୁଳନା କରାଯାଇପାରିବ। କୃଷି

କାର୍ଯ୍ୟରେ ବିହନ ବୁଣିବା ପରି ଘାସ ବାଛିବା ମଧ୍ୟ ଏକ ଆବଶ୍ୟକ କାର୍ଯ୍ୟ । ବସ୍ତୁତଃ, ପ୍ରତ୍ୟେକ କୃଷକକୁ ଏକଥା ଉତ୍ତମରୂପେ ଜଣାଅଛି ଯେ, ଶସ୍ୟଗଛଗୁଡ଼ିକ ବଢୁଥିବା ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ଘାସ ବାଛିବାର ହତିଆରଟିକୁ ତାକୁ ପ୍ରତ୍ୟହ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଅସହଯୋଗ କରି ଜାତି ଆପଣା ସର୍ତ୍ତରେ ହିଁ ତା' ସହିତ ସହଯୋଗ କରିବାଲାଗି ସରକାରକୁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ ଜଣାଉଛି । ଏହା ହିଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜାତିର ଅଧିକାର ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସରକାରର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଜାତି ଯେ ଆଉ ଅଭିଭାବକତ୍ୱର ବନ୍ଧନ ଭିତରେ ରହିବାରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନୁହେଁ, ଅସହଯୋଗ ଦ୍ୱାରା ଜାତି ସେହି କଥାଟିକୁ ହିଁ ଜଣାଇ ଦେଉଛି ।[70]

ଅହିଂସ ଅସହଯୋଗର ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନର ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରେ ହୋଇଥିବା ଐତିହାସିକ ସଂଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଆଦୌ କୌଣସି ସାଦୃଶ୍ୟ ନାହିଁ । ଏହା ହିଂସାଶକ୍ତି ଅଥବା ଘୃଣାକୁ ଆଧାର କରି ଆଦୌ ଠିଆ ହୋଇ ନାହିଁ । ଉତ୍ପୀଡ଼କକୁ ଧ୍ୱଂସ କରିଦେବା ଏହାର ଆଦୌ ଲକ୍ଷ୍ୟ ନୁହେଁ । ଏହା ହେଉଛି ଆତ୍ମବିଶୁଦ୍ଧିକରଣରୁ ଏକ ଆନ୍ଦୋଳନ । ତେଣୁ, ଏହା ଉତ୍ପୀଡ଼କର ହୃଦୟ ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଛି । ଭାରତବର୍ଷ ଆଗରୁ ସାମୂହିକ ଅହିଂସା ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିବାରୁ ସେହି ଆନ୍ଦୋଳନ ବିଫଳ ମଧ୍ୟ ହୋଇଯାଇପାରେ । ମାତ୍ର, ମିଛ ମାନଦଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନର ବିଚାର କରିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୁଲ ହେବ । ମୋ' ନିଜର ମତ ହେଉଛି ଯେ, ଆନ୍ଦୋଳନଟି ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବିଫଳ ହୋଇଯାଇ ନାହିଁ । ସ୍ୱାଧୀନତାର ପ୍ରାପ୍ତି ଲାଗି ଭାରତବର୍ଷର ସଂଗ୍ରାମରେ ତାହା ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ସ୍ଥାନ ହାସଲ କରିଛି ।[71]

ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

ବେଳେ ବେଳେ ସହଯୋଗ ପରି ଅସହଯୋଗ ମଧ୍ୟ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ । ଯାହା ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଲାଗି ସର୍ବନାଶର କାରଣ ହେଉଛି ଅଥବା ତାକୁ ଦାସ କରି ରଖୁଛି, ତାହା ସହିତ ସହଯୋଗ ଲାଗି କେହି ଆଦୌ ବାଧ୍ୟ ହେବ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରେ ହାସଲ କରା ଯାଉଥିବା ସ୍ୱାଧୀନତା, ସେହି ପ୍ରଚେଷ୍ଟାଟି ପ୍ରତ୍ୟାହୃତ ହୋଇଯିବା ପରେ ଉକ୍ତ ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ କଦାପି ରଖିହେବ ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଅହିଂସ ଅସହଯୋଗ ଦ୍ୱାରା ସେହି ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବାର କଳାଟିକୁ ଶିକ୍ଷା କରିପାରିଲେ ସବାତଳେ ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟ ତାହାର ଔଜ୍ଜ୍ୱଲ୍ୟକୁ ଅବଶ୍ୟ ଅନୁଭବ କରି ପାରିବ ।.....

ମୁଁ ପୂର୍ଣ୍ଣନିଶ୍ଚିତ ଯେ, ହିଂସା ଯାହାକୁ କଦାପି ହାସଲ କରି ପାରିବ ନାହିଁ, ଅହିଂସ ଅସହଯୋଗ ଦ୍ୱାରା ତାହା ଅବଶ୍ୟ ହାସଲ ହୋଇ ପାରିବ । ଏବଂ ପରିଶେଷରେ ମନ୍ଦ-ଆଚରଣକାରୀଙ୍କର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟାଇ ହିଁ ତାହା ହାସଲ ହୋଇ ପାରିବ । ଭାରତବର୍ଷରେ ଅହିଂସାର ପ୍ରୟୋଗ ଲାଗି ଆମେ ଆଗରୁ କେବେହେଲେ ଏକ ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଉପଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ଦେଇ ନାହୁଁ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ହେଉଛି ଯେ, ଆମର ଏହି ମିଶ୍ରିତ ଅହିଂସା ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ଆମେ ଏତେ ବେଶୀ ହାସଲ କରି ପାରିଛୁ ।[72]

ମୁଁ ଧର୍ମର ଏହି ଛାଞ୍ଚ ଭିତରେ ଅହିଂସାର ଉପସ୍ଥାପନା କରିଛି, କାରଣ, ମୋ'ଭିତରେ ରହିଥିବା ଧର୍ମୀୟ ସମ୍ଭାବନାକୁ ତାହା ଯେତିକି ପରିମାଣରେ ବିକଶିତ କରାଇ ପାରୁଛି, କେବଳ

ସେହି ପରିମାଣରେ ହିଁ ମୁଁ ରାଜନୀତି ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରୁଛି।[73]

ମୋ' ଅସହଯୋଗ ପଛରେ ଏତେ ଟିକିଏ ସୁଯୋଗ ପାଇବା ମାତ୍ରକେ ଖରାପରୁ ଖରାପ ପ୍ରତିପକ୍ଷମାନଙ୍କ ସହିତ ସହଯୋଗ କରିବାର ଆନ୍ତରିକତମ ବାସନାଟି ନିହିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ। ସତତ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର କରୁଣା ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ମୋ'ଭଳି ଜଣେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅପୂର୍ଣ୍ଣତାଯୁକ୍ତ ମନୁଷ୍ୟର ବିଚାର ଅନୁସାରେ କୌଣସି ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟ ବିମୋଚିତ ହେବାର ସମ୍ଭାବନାର ବାହାରେ ନଥାଏ।[74]

....ମୋ'ଠାରୁ କୌଣସି ପ୍ରକାର କପଟତା ଆଦୌ କୌଣସି ସମର୍ଥନ ପାଇବ ନାହିଁ। ମୋ' ବିଚାରରେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ମାର୍ଗ ହେଉଛି ଭଲପାଇବାର ମାର୍ଗ, ଏହା ଏକ ଚିରନ୍ତନ ସତ୍ୟ। ଯାହା କିଛି ଭଲ, ମୁଁ ତାହା ସହିତ ଅବଶ୍ୟ ସହଯୋଗ କରିଥାଏ। ଯାହାକିଛି ମନ୍ଦ, ତାହା ସହିତ ମୁଁ ଅସହଯୋଗ କରିବାର ବାସନା ରଖିଥାଏ।...[75]

ଘୃଣାର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ

ପ୍ରାର୍ଥନାମୟ ଶୃଙ୍ଖଳାର ଏକ ଦୀର୍ଘ ଜୀବନଚାରଣା ଦ୍ୱାରା ଗତ ଚାଳିଶି ବର୍ଷ ହେଲା ମୁଁ କାହାକୁ ଘୃଣା କରିବାରୁ ନିଜକୁ ନିବୃତ୍ତ କରି ରଖିଛି। ଏହା ଯେ ଏକ ଅତି ବୃହତ୍ ଦାବୀ, ମୁଁ ସେକଥା ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିପାରୁଛି। ତଥାପି, ସକଳ ବିନୟ ସହିତ ମୁଁ ଏହି ଦାବୀ କରୁଛି। ମାତ୍ର, ଯେଉଁଠାରେ ହେଉ ପଛକେ, ଯେଉଁଠି ଯେତେ ଯାହା ମନ୍ଦ ରହିଛି, ମୁଁ ତାହାକୁ ଘୃଣା କରି ପାରିବି ଓ କରୁଛି।

ଘୃଣାରେ ନୁହେଁ, ଭଲପାବା ଉପରେ ହିଁ ମୋ'ର ଅସହଯୋଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ରହିଛି। ମୋ'ର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନଧର୍ମ ଅଲଂଘନୀୟଭାବରେ ମୋ'ଲାଗି କାହାକୁ ଘୃଣା କରିବାକୁ ନିଷିଦ୍ଧ କରି ରଖିଛି। ଯେତେବେଳେ ମୋତେ ବାରବର୍ଷ ହୋଇଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ସ୍କୁଲବହି ମାଧ୍ୟମରେ ମୁଁ ଏହି ସହଜ ଅଥଚ ସୁବୃହତ୍ ସତ୍ୟଟିକୁ ଶିକ୍ଷା କରିଥିଲି ଏବଂ ମୋ'ର ସେହି ସଂପ୍ରତ୍ୟୟଟି ଏବେ ମଧ୍ୟ ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ରହିଛି। ଏହା ମୋ' ଭିତରେ ପ୍ରତ୍ୟହ ବିକଶିତ ହୋଇ ଚାଲିଛି। ମୋ'ଜୀବନରେ ଏକ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ବାସନା ହୋଇ ରହିଛି।[76]

କୌଣସି ବସ୍ତୁ ପ୍ରତି ମୋ' ଭିତରେ ଯେ ଆନୁଗତ୍ୟହୀନତା ରହିଛି, ସେକଥା ମୋଟେ ନୁହେଁ; ମାତ୍ର ମୁଁ ଯାବତୀୟ ଅସତ୍ୟ, ଅନ୍ୟାୟୋଚିତ ତଥା ମନ୍ଦ ସବୁକିଛି ପ୍ରତି ତାହା ହିଁ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଆସିଛି।... ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନ ମୋ'ର ତଥା ଜାତିର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଲାଗି ଅନୁକୂଳ ହୋଇ ରହିଛି, ମୁଁ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି ଅନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରତି ଅନୁଗତ ରହିଛି। ମାତ୍ର, ସେହି ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଲାଗି ଅନୁକୂଳ ହେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ତାହା ବାଧକରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ବୋଲି ଦେଖିପାରିବା ମାତ୍ରକେ ମୁଁ ତାହା ପ୍ରତି ନିଜର ଆନୁଗତ୍ୟକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିନେବାକୁ ହିଁ ମୋ'ର ପରମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିଛି।[77]

ମୋ'ର ଅସହଯୋଗ ମୋ' ଜୀବନଧର୍ମର ଏକ ଅଂଶ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ ତାହା ହେଉଛି ସହଯୋଗର ଏକ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ସୋପାନ। ମୋ'ର ଅସହଯୋଗ ମାର୍ଗଗୁଡ଼ିକ ସହିତ, ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ; କେବେହେଲେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ନୁହେଁ ଜଣେ ଡାୟରଙ୍କ

ବିରୋଧରେ ମଧ୍ୟ ମୋ' ମନରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅସଦ୍‌ଭାବନା ନଥାଇପାରେ। ଅସଦ୍‌ଭାବନାକୁ ମୁଁ ମନୁଷ୍ୟ ଲାଗି ତା'ସମ୍ମାନର ନିମ୍ନରେ ବୋଲି ବିଚାର କରେ।[78]

କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି ମୋତେ ମୋ'ସମୟର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ବିପ୍ଳବୀ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି। ଏହା ମିଥ୍ୟା ହୋଇପାରେ, ମାତ୍ର ମୁଁ ନିଜକୁ ଜଣେ ବିପ୍ଳବୀ, ଜଣେ ଅହିଂସ ବିପ୍ଳବୀ ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ କରେ। ଅସହଯୋଗ ହେଉଛି ମୋ'ବିପ୍ଳବର ମାର୍ଗ। ସଂପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ଅଥବା ବାଧ୍ୟ ସହଯୋଗ ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଧନ ଗଦାକରି ରଖିପାରିବ ନାହିଁ।[79]

ମୁଁ ହେଉଛି ସ୍ୱଭାବତଃ ଜଣେ ସହଯୋଗୀ ; ମୋ'ର ଅସହଯୋଗ ମଧ୍ୟ ସହଯୋଗ ଭିତରୁ ସକଳ ପ୍ରକାରର ନୀଚତା ଏବଂ ମିଥ୍ୟାକୁ ବାହାର କରିନେବା ଲାଗି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଥାଏ। କାରଣ, ସେଭଳି ସହଯୋଗକୁ ମୁଁ ଆଦୌ ଯଥାର୍ଥ ବୋଲି ବିଚାରେ ନାହିଁ।[80]

36. ଉପବାସ ଓ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ

ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଅସ୍ତ୍ର

ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଅସ୍ତ୍ରଭଣ୍ଡାରରେ ଉପବାସ ହେଉଛି ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଅସ୍ତ୍ର। ଏହି ଅସ୍ତ୍ରକୁ ସମସ୍ତେ ବ୍ୟବହାର କରି ପାରିବେ ନାହିଁ। ଉପବାସ କରିବା ଲାଗି କେବଳ ଶାରୀରିକ ଯୋଗ୍ୟତା ରହିଥିଲେ ତାହାକୁ କଦାପି ସେଥିପାଇଁ ଏକ ଯୋଗ୍ୟତା ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ। ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ଏକ ସଚଳ ବିଶ୍ୱାସ ରହି ନଥିଲେ ଉପବାସଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଫଳ ମିଳିବ ନାହିଁ। ଏହାକୁ ଏକ ଯନ୍ତ୍ରବତ୍ ଉଦ୍ୟମ କିମ୍ବା କେବଳ ଏକ ଅନୁକରଣରେ ପରିଣତ କରିଦେବା ମଧ୍ୟ ଉଚିତ ହେବ ନାହିଁ। ନିଜ ଆତ୍ମାର ଗଭୀରରୁ ହିଁ ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରେରଣା ମିଳୁଥିବା ଉଚିତ। ତେଣୁ, ଏହା ସର୍ବଦା ବିରଳ ହୋଇ ହିଁ ରହିଥାଏ।[81]

ଏକ ଶୁଦ୍ଧ ଉପବାସ ଭିତରେ ସ୍ୱାର୍ଥପରତା, କ୍ରୋଧ, ବିଶ୍ୱାସର ଅଭାବ ଅଥବା ଧୈର୍ଯ୍ୟହୀନତା ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ରହିପାରିବ ନାହିଁ।... ଅସୀମ ଧୈର୍ଯ୍ୟ, ସୁଦୃଢ଼ ସଂକଳ୍ପ, ନିଜର ଲକ୍ଷ୍ୟ ବିଷୟରେ ଅଟଳତା, ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ଥିରତା, ଏବଂ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅକ୍ରୋଧ—ଏସବୁ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବା ଆବଶ୍ୟକ। ମାତ୍ର, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପକ୍ଷରେ ଏହି ସବୁଯାକ ଗୁଣର ଏକାବେଳେକେ ବିକାଶ ଘଟାଇବା ଅସମ୍ଭବ ହୋଇଥିବାରୁ, ଅନ୍ତତଃ ଅହିଂସାର ବିଧାନଗୁଡ଼ିକୁ ମାନିବାର ବ୍ରତ ଗ୍ରହଣ କରି ନଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପକ୍ଷରେ ଉପବାସ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ମାର୍ଗକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଆଦୌ ଉଚିତ ହେବ ନାହିଁ।[82]

ଉପବାସ ଏକ ଭୟଙ୍କର ମାର୍ଗ, ଏବଂ ଏହା କଦାପି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ବିପଦମୁକ୍ତ ନୁହେଁ। କୌଣସି ଉପବାସ ମୋତେ ଭୁଲ ବା ନୈତିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅନୁଚିତ ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିବା ସମୟରେ ମୁଁ ପୂର୍ବେ ଏକାଧିକ ଉପବାସର ନିନ୍ଦା କରିଛି। ମାତ୍ର, ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ନୈତିକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ରହିଥିବା ସମୟରେ ଏକ ଉପବାସରୁ ଏଡ଼ି ରହିଯିବାକୁ ନିଜ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଖିଲାପ କରିବା ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଏଭଳି ଏକ ଉପବାସକୁ ଅବିମିଶ୍ରିତ ସତ୍ୟ ଏବଂ ଅହିଂସା ଉପରେ ଆଧାରିତ

ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[83]

ଆମରଣ ଅନଶନ

ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଅସ୍ତ୍ରାଗାରରେ ଆମରଣ ଅନଶନ ହେଉଛି ସର୍ବଶେଷ ଏବଂ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଅସ୍ତ୍ର। ଏହା ହେଉଛି ଏକ ପବିତ୍ର ପଦକ୍ଷେପ। ମାତ୍ର ତାହାର ଯାବତୀୟ ନିହିତାର୍ଥ ସହିତ ହିଁ ତାହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଉଚିତ। ଖାସ୍ ଉପବାସଟି ନୁହେଁ, ଉପବାସଟିର ନିହିତାର୍ଥ ହେଉଛି ପ୍ରକୃତରେ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ।[84]

ଉପବାସ ଓ ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟଙ୍କର ମାର୍ଗ

ଯନ୍ତ୍ର ପରି ଚାଳିତ ହୋଇ ଉପବାସ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ। ଏହା ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଉପାୟ ସତ, ମାତ୍ର ଅନଭିଜ୍ଞଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଲେ ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିପଜ୍ଜନକ। ଏଥିଲାଗି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆତ୍ମଶୁଦ୍ଧି ଆବଶ୍ୟକ; ମନ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିହିଂସାର ଭାବନା ରଖି ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ଅନେକ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଆତ୍ମଶୁଦ୍ଧି ଆବଶ୍ୟକ। ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗର ଏଭଳି ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମଧ୍ୟ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ନିମନ୍ତେ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ। ଯୀଶୁଙ୍କର ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗ ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ।।[85]

କାହାକୁ ବାଧ୍ୟ କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯେ ଉପବାସ କରା ଯାଇପାରେ, ସେହି କଥାଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ କଦାପି ଖଣ୍ଡନ କରିହେବ ନାହିଁ। କୌଣସି ସ୍ୱାର୍ଥ ପ୍ରଣୋଦିତ ଲକ୍ଷ୍ୟର ସିଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ସେହିସବୁ ଉପବାସ କରାଯାଏ। ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ପଇସା ଆଦାୟ କରିବା କିମ୍ବା ସେହିଭଳି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଭିପ୍ରାୟକୁ ସିଦ୍ଧି କରିବାଲାଗି କରା ଯାଉଥିବା ଉପବାସକୁ ବାଧ୍ୟ କରିବା ଅଥବା ଅନୁଚିତ ପ୍ରଭାବ ପକାଇବାର ଏକ ମାର୍ଗ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ। ଏଭଳି ଅନୁଚିତ ପ୍ରଭାବ ପକାଇବାର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା ଉଚିତ ବୋଲି କହିବାକୁ ମୁଁ କଦାପି କୁଣ୍ଠାବୋଧ କରିବି ନାହିଁ। ମୋ' ବିରୋଧରେ କରା ଯାଇଥିବା ଏବଂ କରାଯିବ ବୋଲି ଧମକ ଦିଆ ଯାଇଥିବା ଉପବାସଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁଁ ସ୍ୱୟଂ ସଫଳଭାବରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିରୋଧ କରିଛି।

ଏବଂ, ଏକ ସ୍ୱାର୍ଥପ୍ରଣୋଦିତ ଏବଂ ଏକ ସ୍ୱାର୍ଥମୁକ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ସମୟରେ ସେପରି କୌଣସି ସ୍ପଷ୍ଟ ବିଭାଜକ ରେଖା ନଥାଏ ବୋଲି ଯଦି ଯୁକ୍ତି କରାଯାଏ, ତେବେ ମୁଁ ନିବେଦନ କରି କହିବି ଯେ, କୌଣସି ଏକ ଉପବାସର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ସ୍ୱାର୍ଥଦ୍ୱାରା ପ୍ରଣୋଦିତ ଅଥବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଅଶୁଦ୍ଧ ବୋଲି ବିଚାରୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ସାହସର ସହିତ ତାହା ଆଗରେ ନତମସ୍ତକ ହେବାକୁ ମନା କରିଦେବ; ଏପରି ମନା କରିଦେବା ଦ୍ୱାରା ଉପବାସ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରାଣହାନି ଘଟିବାର ଆଶଙ୍କା ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ତଥାପି ତାହା ହିଁ କରିବ।

ସେମାନଙ୍କର ଅନୁପଯୁକ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ହାସଲ କରିବାପାଇଁ କରା ଯାଉଥିବା ଉପବାସଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ଆଦୌ ଦୃଷ୍ଟି ନଦେବାକୁ ଯଦି ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନିଜକୁ ଅଭ୍ୟସ୍ତ କରିନେବେ, ତେବେ ସେହିସବୁ ଉପବାସ ମଧ୍ୟରେ ବାଧ୍ୟ କରିବାର କିମ୍ବା ଅନୁଚିତଭାବରେ ପ୍ରଭାବ

ପକାଇବାର ଆଉ କୌଣସି ଦୋଷ ରହିବ ନାହିଁ। ମାନବୀୟ ଯାବତୀୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ପରି ଉପବାସକୁ ମଧ୍ୟ ବୈଧ ତଥା ଅବୈଧ ଉଭୟଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ପାରିବ।[86]

ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେତେ ଲୋକପ୍ରିୟ ଏବଂ ବଡ଼ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ଯଦି ସେ ଏକ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ପକ୍ଷ ସମର୍ଥନ କରି ସେହି ଅନୁପଯୁକ୍ତତା ପକ୍ଷରେ ଏକ ଉପବାସ ଆରମ୍ଭ କରିଦିଏ, ତେବେ ତା'ର ଜୀବନ ରକ୍ଷା ହେବ ବୋଲି ଏକ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ବିଜୟୀ ହେବାକୁ ଦେବା ଅପେକ୍ଷା ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମରିବାଲାଗି ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେବା ବରଂ ତା'ର ବନ୍ଧୁବର୍ଗ (ଏଥିରେ ମୁଁ ନିଜକୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଗତ କରି ରଖିଛି), ସହକର୍ମୀଗଣ ତଥା ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ। ଅଭିଳକ୍ଷିତ ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ଅଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥିବାବେଳେ ଉତ୍ତମରୁ ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ ଉପାୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଆଉ କଦାପି ଉତ୍ତମ ହୋଇ ରହିପାରିବ ନାହିଁ।[87]

ସର୍ବଶେଷ ପଦକ୍ଷେପ

ଏଠାରେ ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ଏକ ସାଧାରଣ ନୀତିକୁ କହିଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ଯେତେବେଳେ ପ୍ରତିକାରର ଅନ୍ୟ ସବୁଯାକ ପଥ ପରୀକ୍ଷିତ ହୋଇ ବିଫଳ ହୋଇ ସାରିଥିବ, ଜଣେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ କେବଳ ସେତିକିବେଳେ ଏକ ସର୍ବଶେଷ ପଦକ୍ଷେପରୂପେ ଜଣେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ଉପବାସକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବ। ଏହି ଉପବାସ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନୁକରଣ ନିମନ୍ତେ ଆଦୌ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ। ଯାହାର ଅନ୍ତର୍ବଳ ନାହିଁ, ତାହାର ଏହି ପଦକ୍ଷେପଟିର କଳ୍ପନା କରିବା ବି ଉଚିତ ନୁହେଁ; ଏବଂ, ସଫଳ ହେବା ବିଷୟରେ କୌଣସି ଆସକ୍ତି ନରଖି ମଧ୍ୟ ଉପବାସ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ।

ମାତ୍ର, ସ୍ୱପ୍ରତ୍ୟୟ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ଜଣେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ଯଦି ଥରେ ଉପବାସର ପଦକ୍ଷେପଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ, ତେବେ, ତା'ର ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଦ୍ୱାରା ଆଦୌ କୌଣସି ଫଳ ଫଳିବ କି ନାହିଁ, ସେ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଅପେକ୍ଷା ନରଖି ତାକୁ ଆପଣାର ସଂକଳ୍ପରେ ଦୃଢ଼ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଏହାର ଅବଶ୍ୟ ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ଉପବାସରୁ କୌଣସି ଫଳ ମିଳିବ ବା ମିଳିବ ନାହିଁ। ଯିଏ ଫଳ ଫଳିବାର ଆଶାଟିଏ ରଖି ଉପବାସ କରେ, ସିଏ ସାଧାରଣତଃ ବିଫଳ ହିଁ ହୋଇଥାଏ। ଏବଂ, ସେ ବିଫଳ ହେଲା ବୋଲି ବାହାରକୁ ଦେଖା ନଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଏକ ଯଥାର୍ଥ ଉପବାସ ଆଣି ଦେଉଥିବା ଯାବତୀୟ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆନନ୍ଦକୁ ସେ ହରାଇବସେ।

ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ଉପବାସସବୁ ମହାମାରୀ ରୋଗ ପରି ବ୍ୟାପିଯାଆନ୍ତି ଓ ଅନେକ କ୍ଷତି କରନ୍ତି। ମାତ୍ର, ଯେତେବେଳେ ଉପବାସ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୁଏ, ସେତେବେଳେ ତାହାକୁ ଆଉ କଦାପି ପରିତ୍ୟାଗ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ। ତେଣୁ, ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଉପବାସ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ବିଚାର କରେ ଏବଂ କୌଣସିମତେ ଏଥିରୁ ନିବୃତ୍ତ ରହିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ବୋଲି ଦେଖିବାକୁ ପାଏ, ମୁଁ ସେତିକିବେଳେ ଅବଶ୍ୟ ଉପବାସ କରେ। ମୁଁ ନିଜେ ଯାହା କରେ, ସମାନ ପରିସ୍ଥିତିମାନଙ୍କରେ ମୁଁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ତାହା କରିବାରୁ ନିବୃତ୍ତ କରି ରଖିପାରିବି ନାହିଁ। ସର୍ବୋତ୍ତମ ଉତ୍ତମ କଥାଗୁଡ଼ିକର ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଅପବ୍ୟବହାର

କରାଯାଏ ବୋଲି ସମସ୍ତେ ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣନ୍ତି । ସବୁଦିନ ଏପରି ଘଟିଥିବାର ଆମେ ଦେଖିବାକୁ ପାଉଁ ।[୫୫]

...ଯେତେବେଳେ ମନୁଷ୍ୟର ସକଳ ସମର୍ଥତା ବିଫଳ ହୁଏ, ଜଣେ ବ୍ରତଚାରୀ ଉପବାସର ଆଶ୍ରୟ ନେଇଥାଏ । ଏହି ଉପବାସ ପ୍ରାର୍ଥନାର ଅନ୍ତଃସ୍ଥିତିଟିକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରେ, ଅର୍ଥାତ, ଏହି ଉପବାସ ହେଉଛି ଏକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ କର୍ମ ଏବଂ ତେଣୁ ତାହା ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ହିଁ ସମ୍ବୋଧିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟି ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ପରିଚୟ ଥାଏ, ସେହିସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉପବାସ ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର ଶୋଇ ରହିଥିବା ବିବେକ ଜାଗ୍ରତ ହୋଇଉଠେ ।

ମାତ୍ର, ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୋଟିଏ ଏପରି ବିପଦ ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ ଯେ, ଭ୍ରାନ୍ତ ସହାନୁଭୂତି ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ଉପବାସକାରୀ ପ୍ରିୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଜୀବନ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯାଇ ସେମାନେ ହୁଏତ ଆପଣାର ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ ମଧ୍ୟ କିଛି କରିବାକୁ ଆଗଭର ହୋଇ ଆସିପାରନ୍ତି । ଏହି ବିପଦଟିର ସାମନା କିରବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ । ମୁଁ ଯାହା କରୁଛି, ତାହା ଠିକ୍ ବୋଲି ମୁଁ ସୁନିଶ୍ଚିତ ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମର ସେହି ଯାଥାର୍ଥ କାର୍ଯ୍ୟଟିରୁ ବିରତ ହେବା ଆଦୌ ଉଚିତ ହେବନାହିଁ । ଏହା ହିଁ ସର୍ବୋତ୍ତମଭାବରେ ସାବଧାନ ରହିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ନିଜ ଅନ୍ତରସ୍ଥ ବାଣୀର ନର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ମାନି ହିଁ ଏହିଭଳି ଏକ ଉପବାସର ଆଶ୍ରୟ ନିଆଯାଏ ଓ ତେଣୁ ଶୀଘ୍ରତାର କୌଣସି ଅବସର ନଥାଏ ।[୫୨]

7. ଅପରିଗ୍ରହ

37. ଅପରିଗ୍ରହର ସନ୍ଦେଶ

ସେବାର ଚାବିକାଠି

ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ରାଜନୀତିର କୁଣ୍ଡଳି ଭିତରକୁ ଟାଣିହୋଇ ଆସିଥିଲି, ସେତେବେଳେ, ଅନୈତିକତା, ଅସତ୍ୟ ତଥା ରାଜନୀତିକ ଫାଇଦା ବୋଲି କୁହା ଯାଉଥିବା ସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକ ମୋତେ ଯେପରି ଆଦୌ ସ୍ପର୍ଶ କରି ନପାରିବ, ସେଥିଲାଗି ମୋ'ର କ'ଣସବୁ କରିବା ବା ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ମୁଁ ନିଜକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରିଥିଲି।... ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଏଥିଲାଗି ପ୍ରକୃତରେ ଏକ କଠିନ ସଂଗ୍ରାମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା : ମୋ'ର ସ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କ ସହିତ କୁସ୍ତି କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା। ସେସବୁ କଥା ମୋ'ର ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ମନେ ପଡ଼ିଯାଉଛି। ମାତ୍ର, ସେ କଥା ଯାହା ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟଭାବରେ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଆସି ଉପନୀତ ହୋଇଥିଲି ଯେ, ଯଦି ମୋତେ ଲୋକମାନଙ୍କର ସେବା କରିବାକୁ ହୁଏ—କାରଣ ମୋ'ର ଜୀବନ ସେହିମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟକୁ ହିଁ ନିକ୍ଷିପ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିଲା ଓ ଦିନ ପରେ ଦିନ ମୁଁ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଅସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକର ସାକ୍ଷୀ ହୋଇ ରହିଥିଲି—ତେବେ ମୋତେ ସକଳ ସମ୍ପତ୍ତି, ନିଜର ବୋଲି ରହିଥିବା ସକଳ ବସ୍ତୁକୁ ତ୍ୟାଗ କରିଦେଇ ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିବ।...

ଏପରି ଏକ ବିଶ୍ୱାସ ମୋ' ଭିତରକୁ ଆସିବା ମାତ୍ରକେ ମୁଁ ଯେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସବୁକିଛି ଛାଡ଼ିଦେଇ ବାହରି ଆସିଲି, ସତ୍ୟ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ ରଖି ମୁଁ ତୁମମାନଙ୍କୁ ସେକଥା କହି ପାରିବି ନାହିଁ। ମୋତେ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହିଁ ହେବ ଯେ, ପ୍ରଥମ ଚରଣରେ ଅଗ୍ରଗତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନ୍ଥରଭାବରେ ହୋଇଥିଲା। ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ, ସଂଗ୍ରାମର ସେହିସବୁ ଦିନକୁ ସ୍ମରଣ କଲା ସମୟରେ ମୋ'ର ମନେ ପଡ଼ିଯାଉଛି ଯେ, ଆରମ୍ଭ କାଳରେ ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥିଲା। ମାତ୍ର, ସମୟ ଅତିବାହିତ ହୋଇ ଯାଉଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ମୁଁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲି ଯେ, ନିଜର ବୋଲି କହି ଆସିଥିବା ବହୁତ ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁକୁ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଫିଙ୍ଗି ଫୋପାଡ଼ିଦେବାକୁ ହେବ ; ଏବଂ, ଏପରି ଏକ ସମୟ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା, ଯେତେବେଳେ କି ଏହିସବୁ ବସ୍ତୁକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆନନ୍ଦର କାରଣ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରିଲା। ତା'ପରେ, ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ କରି, ସତେଅବା ଏକ ଗୁଣୋତ୍ତର ଅଭିବୃଦ୍ଧିକ୍ରମରେ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ମୋ'ଠାରୁ ହାତଛଡ଼ା ହୋଇ ଚାଲିଯିବାକୁ ଲାଗିଲେ।

ଏବଂ, ଆପଣାର ଅନୁଭବଗୁଡ଼ିକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି କହୁଥିବା ସମୟରେ ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ କହି ପାରିବି ଯେ, ମୋ' କାନ୍ଧ ଉପରୁ ଏହାଦ୍ୱାରା ଏକ ମସ୍ତବଡ଼ ବୋଝ ଖସି ପଡ଼ିଥିଲା ଏବଂ ମୁଁ ଅନୁଭବ କରି ପାରିଲି ଯେ ଏଥର ମୁଁ କେଡ଼େ ଉଣ୍ଢ୍ୱାସ ଓ ସହଜ ହୋଇ ପାରିବି ଏବଂ ପ୍ରଭୂତ ନିଶ୍ଚିତତା ତଥା ଆହୁରି ଅଧିକ ଆନନ୍ଦ ସହିତ ମୁଁ ଏଣିକି ମୋ'ର ସହମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ସେବା କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋ'ର କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିପାରିବି। ତା'ପରେ ଯେକୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ନିଜର ବୋଲି କହି ରଖିବା ମୋ' ଲାଗି ଏକ ଦୁଃଖଦାୟକ ବ୍ୟାପାର ଏବଂ ଏକ ବୋଝରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା।

ସେହି ଆନନ୍ଦର କାରଣ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଯାଇ ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଥିଲି ଯେ, ଯଦି ମୁଁ ଆଦୌ କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ମୋ' ନିଜର ବୋଲି ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନକରି ବି, ତେବେ ତାହାକୁ ମୋତେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ବିରୋଧରେ ଯୁଦ୍ଧ ଲଢ଼ି ହିଁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ମୁଁ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଜାଣିଲି ଯେ, ଏପରି ଅନେକ ମନୁଷ୍ୟ ରହିଥିଲେ, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଖରେ ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟଟି ନଥିଲା ; ମାତ୍ର ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟଟିକୁ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିଲେ। ଏବଂ, ଯଦି କ୍ଷୁଧାର୍ତ୍ତ, ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ-ପୀଡ଼ିତ ଲୋକମାନେ ମୋତେ ଏକୁଟିଆ କୌଣସି ଜାଗାରେ ପାଇ କେବଳ ସେହି ବସ୍ତୁଟି ବିଷୟରେ ମୋ' ସହିତ ଭାଗ ବସିବାକୁ ନୁହେଁ ମାତ୍ର ସେଇଟିକୁ ମୋ'ଠାରୁ ଛଡ଼ାଇ ନେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବେ, ତେବେ ହୁଏତ ମୋତେ ପୋଲିସର ସାହାଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ସେଇଠୁ ମୁଁ ଆପଣା ମନେ ମନେ ଭାବିଲି, ସେମାନେ ଯେ ମୋ' ପାଖରେ ରହିଥିବା ଏହି ବସ୍ତୁଟିକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି ଓ ମୋ'ଠାରୁ ନେଇ ଯିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି, କୌଣସି ପ୍ରକାରର ବିଦ୍ୱେଷମୂଳକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖି ଯେ ସେମାନେ କରୁଛନ୍ତି ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ ; ମାତ୍ର ମୋ' ଆପେକ୍ଷା ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ଏହି ଜିନିଷଟିର ଅଧିକ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ବୋଲି ହିଁ ସେମାନେ ତାହା କରୁଛନ୍ତି।[1]

ମୋ'ର ସକଳ ବସ୍ତୁସମ୍ପତ୍ତିକୁ ମୁଁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଛି ବୋଲି ସଂସାର ଇଚ୍ଛା କଲେ ମୋତେ ଉପାହାସ ବି କରିପାରେ। ଏହି ବର୍ଜନ ଦ୍ୱାରା ମୁଁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲାଭଦ୍ୱାରା ଲାଭବାନ ହୋଇଛି। ମୋ'ର ଏହି ସନ୍ତୋଷଲାଭରେ ଲୋକମାନେ ମୋ'ସହିତ ପ୍ରତିଯୋଗିତା କରନ୍ତୁ ବୋଲି ମୁଁ ସତକୁ ସତ ଇଛା କରୁଛି। ଏହି ଅପରିଗ୍ରହ ହେଉଛି ମୋ' ପାଖରେ ରହିଥିବା ମୋ'ର ସର୍ବମୂଲ୍ୟବାନ୍ ସମ୍ପତ୍ତି। ତେଣୁ, ସମ୍ଭବତଃ ଏ କଥାଟି କହିବା ମଧ୍ୟ ଯଥାର୍ଥ ହେବ ଯେ, ମୁଁ ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ପ୍ରଚାର କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ହେଉଛି ଜଣେ ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତି।[2]

ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ଆତ୍ମବୈରାଗ୍ୟ

ଆମ ସଭ୍ୟତା, ଆମ ସଂସ୍କୃତି ଓ ଆମ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ—ଏଗୁଡ଼ିକ ଆମ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ବହୁଗୁଣ ଅଧିକ କରିବା ଉପରେ ଓ ଭୋଗାସକ୍ତ ହେବା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ ନାହିଁ; ସେଗୁଡ଼ିକ ଆମର ଆବଶ୍ୟକଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱଳ୍ପରୁ ସ୍ୱଳ୍ପତର କରି ଆଣିବା ଉପରେ—ଆମର ଆତ୍ମବୈରାଗ୍ୟ ଉପରେ ହିଁ ନିର୍ଭର କରନ୍ତି।[3]

ଅପରିଗ୍ରହ ସହିତ ଅସ୍ତେୟ ଯୋଡ଼ା ହୋଇ ରହିଛି। ଆମର ଆବଶ୍ୟକତା ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ

ଯଦି ଆମେ କୌଣସି ବସ୍ତୁର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଛୁ, ପ୍ରକୃତରେ ଚୋରି କରି ଅଣାଯାଇ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ବସ୍ତୁକୁ ଅବଶ୍ୟ ଚୋରି ହୋଇ ଆସିଥିବା ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଅଧିକାରିତ୍ୱର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ସାଇତି ରଖିବା । ସତ୍ୟର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରୁଥିବା, ପ୍ରେମଧର୍ମର ଅନୁଗାମୀ ହୋଇଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆଗାମୀ କାଲି ନିମନ୍ତେ ଆଦୌ କୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ଯାବୁଡ଼ି ଧରିବାକୁ ମନ କରିବ ନାହିଁ । ଭଗବାନ୍ ଆଗାମୀ କାଲି ନିମନ୍ତେ କଦାପି କିଛି ସାଇତି ରଖନ୍ତି ନାହିଁ । ଉପସ୍ଥିତ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ନିମନ୍ତେ ଯେତିକି ଆବଶ୍ୟକ, ଈଶ୍ୱର କେବେହେଲେ ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ କରି କିଛି ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଯଦି ଆମେ ସେହି ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ବିଧାନ ଉପରେ ହିଁ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଥିବା, ତେବେ ସେ ଯେ ଆମକୁ ଆମର ପ୍ରତିଦିନର ଆବଶ୍ୟକ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଯୋଗାଇଦେବେ, ଆମକୁ ଆମ ପ୍ରତିଦିନର ଆହାର ଅବଶ୍ୟ ଆଣିଦେବେ, ଆମକୁ ସେହି ବିଷୟରେ ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ହେବ ।...

ସେହି ଦିବ୍ୟ ପରମବିଧାନଟି ହିଁ ଆମକୁ ଆମର ଦୈନନ୍ଦିନ ଆହାର ଆଣି ଯୋଗାଇ ଦେଇଥାଏ ଏବଂ ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ଆଉ କିଛିହେଲେ କଦାପି ଦିଏ ନାହିଁ ; ସେହି ବିଧାନ ବିଷୟରେ ଆମେ ଅଜ୍ଞାନ ରହିଥିବାରୁ ଅଥବା ସେଇଟିର ହେଳା କରିଥିବାରୁ ହିଁ ଯାବତୀୟ ଅସମାନତା ଜନ୍ମଲାଭ କରିଛି ଏବଂ ସେହି ଅସମାନତାରୁ ଯାବତୀୟ ଦୁଃଖ ଭୋଗ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇଆସିଛି । ଧନୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକର ଅତିରିକ୍ତ ଭଣ୍ଡାର ରହିଛି, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ସେମାନେଙ୍କର ଆଦୌ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ ସେଗୁଡ଼ିକର ଅବହେଳା ତଥା ବରବାଦ ହେବାରେ ଲାଗିଛି ; ତେଣେ ଆହାର ନପାଇ କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟ ଉପବାସରେ ମରୁଛନ୍ତି ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଯେତିକି ଆବଶ୍ୟକ, ଯଦି ସେ ନିଜ ପାଖରେ କେବଳ ସେତିକି ରଖୁଥାନ୍ତା, ତେବେ ଆଦୌ କେହି ଅଭାବରେ ରହନ୍ତେ ନାହିଁ ଏବଂ ସମସ୍ତେ ପୂର୍ଣ୍ଣତୋଷ ହୋଇ ବାସ କରି ପାରନ୍ତେ । ମାତ୍ର, ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ଥିତି ଯେପରି ରହିଛି, ସେଥିରେ ଦରିଦ୍ରମାନେ ଯେତିକି ଅସନ୍ତୋଷ ଭିତରେ ରହିଛନ୍ତି, ଧନୀମାନେ ମଧ୍ୟ ସେତିକି ଅସନ୍ତୋଷ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛନ୍ତି । ଦରିଦ୍ର ମନୁଷ୍ୟଟି ଲକ୍ଷପତି ହେବ ବୋଲି ଉତ୍ସୁକ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ଜଣେ ଲକ୍ଷପତି ମଧ୍ୟ ଜଣେ ବହୁଲକ୍ଷପତି ହେବ ବୋଲି ଅଭିଳାଷ ରଖିଛି ।

ଏହି ସନ୍ତୋଷ ଭାବଟି ଯେପରି ବିଶ୍ୱମୟ ହୋଇପାରିବ, ସେଥିଲାଗି ଅପରିଗ୍ରହର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ହିଁ ଆଗ ଏକ ପଦକ୍ଷେପ ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସେମାନେ ଯଦି ଆପଣାର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ କେବଳ ଏକ ମିତାଚାରଯୁକ୍ତ ସୀମା ଭିତରେ ରଖିପାରିବେ, ତେବେ ଉପବାସୀମାନଙ୍କୁ ସହଜରେ ଆହାର ମିଳିଯିବ, ଏବଂ ଏମାନେ ମଧ୍ୟ ଧନୀମାନଙ୍କ ସହିତ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିବାର ଶିକ୍ଷାଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଶିଖି ପାରିବେ ।

ଅପରିଗ୍ରହର ଆଦର୍ଶଟିକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ପୂରଣ କରି ପାରିବାକୁ ହେଲେ ମନୁଷ୍ୟ, ଠିକ୍ ଚଢ଼େଇମାନଙ୍କ ପରି, ତା' ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଛାତ ରହୁ ବୋଲି ଆବଶ୍ୟକ କରିବା ନାହିଁ ଏବଂ ଆମାଗୀ କାଲି ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ବସ୍ତୁ କିମ୍ବା କୌଣସି ଖାଦ୍ୟଭଣ୍ଡାରକୁ ସଞ୍ଚୟ କରି ରଖିବ ନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନର ଆହାର ଲାଗି ତା'ର ଅବଶ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକତା

ରହିଥିବ, ମାତ୍ର ତାହାକୁ ଆଣି ଯୋଗାଇଦେବା ତା' ନିଜର ନୁହେଁ, ଭଗବାନଙ୍କର ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥିବ। ଏକଥା ଯଦି ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହୁଏ, ତେବେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ଆଦର୍ଶଟିରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ପାରିବେ। ଏହାର ଉପଲବ୍ଧି ଆମଲାଗି ଅସମ୍ଭବପ୍ରାୟ ଲାଗୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ସାଧାରଣ ପଥଯାତ୍ରୀମାନେ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା କଦାପି ନିରାଶ ହୋଇ ପଡ଼ିବା ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଆମେ ସେହି ଆଦର୍ଶଟିକୁ ନିଜ ଦୃଷ୍ଟି ସମ୍ମୁଖରେ ସତତ ଧାରଣ କରି ରଖିଥିବା ଏବଂ ତାହାରି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଆମ ନିଜର ଧନସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସମୀକ୍ଷାତ୍ମକ ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖୁଥିବା ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ହ୍ରାସ କରି ଆଣିବାଲାଗି ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବା।

ସଭ୍ୟତାକୁ ତାହାର ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥରେ ବୁଝିଲେ ତାହା କଦାପି ଅଭାବଗୁଡ଼ିକର ବହୁଗୁଣୀକରଣକୁ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଇଚ୍ଛାକୃତ ତଥା ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରବୃତ୍ତଭାବରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ହ୍ରାସ କରି ଆଣିବାଲାଗି ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବା।

ବିଶୁଦ୍ଧ ସତ୍ୟର ଦୃଷ୍ଟି ବିଚାରି ଦେଖିଲେ ଏହି ଶରୀରକୁ ମଧ୍ୟ ଏକ ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯିବ, ଏହି କଥାଟିକୁ ଯଥାର୍ଥରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଉପଭୋଗର ବାସନା ହିଁ ଆତ୍ମାଲାଗି ଶରୀରଗୁଡ଼ିକୁ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ। ଯେତେବେଳେ ସେହି ବାସନାଟି ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଯାଏ, ସେତେବେଳେ ଶରୀର ଧାରଣ କରି ରହିବାର ଆଉ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ରହେ ନାହିଁ ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟ ଜନ୍ମ ଓ ମୃତ୍ୟୁର ବିଷଚକ୍ରଟି ମଧ୍ୟରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ବାହାରିଆସେ। ଆତ୍ମା ତ ସର୍ବବିଦ୍ୟମାନ୍, ସିଏ କାହିଁକି ଏହି ପିଞ୍ଜରାବତ୍ ଶରୀରଟା ଭିତରେ ବନ୍ଧି ହୋଇ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବ ଏବଂ ସେହି ପିଞ୍ଜରାଟି ସକାଶେ ମନ୍ଦ ଆଚରଣ କରିବ ଓ ଏପରିକି ହତ୍ୟା କରିବା ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟ ମନ ବଳାଇବ ?

ତ୍ୟାଗର ଆଦର୍ଶ

ଏହିପରିଭାବରେ ଆମେ ସମଗ୍ର ତ୍ୟାଗର ଆଦର୍ଶଟି ପାଖରେ ଆସି ଉପନୀତ ହୋଇଥାଉଁ ଏବଂ, ଏହି ଶରୀର ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଛି, ତାହାକୁ ସେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କାମରେ ଲଗାଇବାର ଶିକ୍ଷାଟିକୁ ଲାଭ କରିଥାଉଁ — ଯେପରିକି ଭୋଗ ନୁହେଁ, ସେବା ହିଁ ଆମ ଜୀବନର ସର୍ବପ୍ରଧାନ ଅବଲମ୍ବନରେ ପରିଣତ ହୋଇଥାଏ। ସେବାଲାଗିହିଁ ଆମେ ଖାଦ୍ୟ ଓ ଜଳ ଗ୍ରହଣ କରୁ, ନିଦ୍ରା ଯାଉ ଏବଂ ଜାଗ୍ରତ ହୋଇ ରହିଥାଉ। ଏହିଭଳି ଏକ ମନୋଦୃଷ୍ଟି ଆମଲାଗି ଯଥାର୍ଥ ସୁଖ ଆଣିଦିଏ ଏବଂ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାର ବେଳଟି ଆସିବା ମାତ୍ରକେ ପରମସାକ୍ଷାତ୍କାରର ସେହି ଉଲ୍ଲାସଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ କରାଇଥାଏ। ଚାଲ, ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ନିଜକୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିବା।

ଆମକୁ ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ପରି ଆମ ଭାବନାଚୟର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଅପରିଗ୍ରହର ସତ୍ୟଟି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବ। ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନାବଶ୍ୟକ ନାନା ଜ୍ଞାନଦ୍ୱାରା ଆପଣାର ମସ୍ତିଷ୍କକୁ ଭର୍ତ୍ତିକରି ରଖିଥାଏ, ସିଏ ସେହି ଅମୂଲ୍ୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟିର ଖିଲାପ ହିଁ କରୁଥାଏ। ଯେଉଁସବୁ ଭାବନା ଆମକୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରୁ ଦୂରକୁ ନେଇଯାନ୍ତି ବା ଆମକୁ ଈଶ୍ୱରାଭିମୁଖୀ କରାଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ, ସେମାନେ ଆମର ମାର୍ଗରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୋଇ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାନ୍ତି।

ଏହି ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ଆମେ ଗୀତାର ୧୩ଶ ଅଧ୍ୟାୟରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଜ୍ଞାନର ସଂଜ୍ଞା ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ବିଚାର କରି ପାରିବା । ସେଠାରେ ଅମାନିତ୍ୱ (ବିନୟ) ପ୍ରଭୃତିକୁ ଅସଲ ଜ୍ଞାନ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି ଏବଂ ଆଉ ସବୁକିଛିକୁ ଅଜ୍ଞାନ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ଯଦି ଏହା ସତ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଏହା ଯେ ସତ୍ୟ, ସେଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ, ତେବେ ଆମେ ଯାହାକୁ ଜ୍ଞାନ ବୋଲି ଆବୋରି ଧରିଛୁ, ସେଥିରୁ ଅଧିକାଂଶକୁ କେବଳ ଅଜ୍ଞାନ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ । ଏବଂ ତେଣୁ, ସେସବୁ ଆମର କୌଣସି ଉପକାର କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ କେବଳ ହାନି ହିଁ ଘଟାଇ ଥାଏ । ଏହା ଆମ ମନକୁ କେତେଆଡ଼େ ଭ୍ରମାଇବାରେ ଲାଗିଥାଏ, ଏବଂ ଏପରିକି ତାହାକୁ ରିକ୍ତ କରିପକାଏ ଏବଂ ପରିଣାମରେ, ମନର ହିଁ ସୀମାହୀନ ଶାଖା ବିସ୍ତାରଣ ଦ୍ୱାରା କେବଳ ଅସନ୍ତୋଷ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ଲାଗିଥାଏ । କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ଯେ ଏପରି କହି ଜଡ଼ ହୋଇ ରହିବା ପାଇଁ ଆଦୌ କୌଣସି ଉତ୍ସାହ ଦିଆଯାଉ ନାହିଁ । ଆମ ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ମାନସିକ ତଥା ଶାରୀରିକ ନାନା କ୍ରିୟାଶୀଳତାଦ୍ୱାରା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମାତ୍ର ସେହି କ୍ରିୟାଶୀଳତା ସାତ୍ତ୍ୱିକ ହୋଇଥିବା ଉଚିତ, ସତ୍ୟାଭିମୁଖୀ ହୋଇଥିବା ଉଚିତ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର ଜୀବନକୁ ସେବାପାଇଁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ରଖିଛି, ସେ ଗୋଟିଏ କ୍ଷଣ ସକାଶେ ମଧ୍ୟ ଅଳସୁଆ ହୋଇ ରହି ପାରିବ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଆମକୁ ଉଚିତ ତଥା ଅନୁଚିତ କ୍ରିୟାଶୀଳତା ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ପାର୍ଥକ୍ୟଟିକୁ ଜାଣି ଶିଖିବାକୁ ହେବ । ଏହି ବିବେକଟି ହିଁ ସେବାଲାଗି ଏକ ଏକାଗ୍ର ଶ୍ରଦ୍ଧା ସହିତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକଭାବରେ ଯୋଡ଼ା ହୋଇ ରହିଥିବ ।[4]

ନୈତିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ କାହିଁକି ସମ୍ପତ୍ତି ରହିବ ? ଆମେ କାହିଁକି, ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ପରେ, ନିଜକୁ ସକଳ ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ମୁକ୍ତ କରି ନଆଣି ପାରିବା ? ଚରିତ୍ରହୀନ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ଅସାଧୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେପରି କରିଥାନ୍ତି । ଏକ ନୈତିକ ଏବଂ ମହାନ୍ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ସାଧନ ପାଇଁ ଆମେ କାହିଁକି ତାହା କରି ନ ପାରିବା ?

ଜଣେ ହିନ୍ଦୁ ଲାଗି ଜୀବନର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୋପାନରେ ତାହା ଏକ ନିୟମିତ କଥା ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅବଧି ପାଇଁ ଆପଣାର ଗାର୍ହସ୍ଥ୍ୟ ଜୀବନକୁ ବଞ୍ଚି ସାରିବା ପରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିବେକସମ୍ପନ୍ନ ହିନ୍ଦୁ ସମ୍ପତ୍ତି-ଅପରିଗ୍ରହର ଏକ ଜୀବନରେ ପ୍ରବେଶ କରିବ ବୋଲି ଆଶା କରା ଯାଉଥିା । ଆମେ କାହିଁକି ସେହି ଉତ୍ତମ ପରମ୍ପରାଟିର ପୁନଃପ୍ରଚଳନ କରି ନପାରିବ ? ବସ୍ତୁତଃ, ଏହାର ଅର୍ଥ ହେବ ଯେ, ନିଜର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଆମେ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ହାତକୁ ଅର୍ପଣ କରିଦେବା, ନିଜର ଭରଣପୋଷଣ ନିମନ୍ତେ ଆମକୁ ସେହିମାନଙ୍କର କୃପା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ରହିବାକୁ ହେବ । ମୋତେ ଏହି ବିଚାରଟି ବେଶ୍ ଆକର୍ଷକ ଲାଗୁଛି ! ଏହିପରି ସମ୍ମାନଜନକ ଆସ୍ଥା ସ୍ଥାପନର ଅଗଣିତ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଭିତରେ ହୁଏତ ଆମକୁ କ୍ୱଚିତ୍ ଏପରି କୋଟିକରେ ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମିଳିବ, ଯେଉଁଠାରେ କି ସେହି ଆସ୍ଥା ସ୍ଥାପନକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଛି ।

ଅସାଧୁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ହାତରେ ଆଦୌ କିଛି ଛାଡ଼ି ନଦେଇ ଏହି ବିଧାନଟିକୁ କିପରି

କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇ ପାରିବ, ଦୀର୍ଘ ଦିନ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ପରେ ଯାଇ ତାହାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯିବ। ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଟିର ଉଚିତ ବ୍ୟବହାର ହେବ ନାହିଁ ବୋଲି ଭୟ କରି ଅବଶ୍ୟ ଆଦୌ କାହାରି ଏହି ପ୍ରୟୋଗଟିର ଉଦ୍ୟମ କରିବାରୁ କ୍ଷାନ୍ତ ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ ହେବ ନାହିଁ। ସେହି 'ସ୍ୱର୍ଗୀୟ କାବ୍ୟ'ଟିକୁ ହତ୍ୟା କରିବା ସମେତ ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ପାପକୁ ଉଚିତ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବାରେ ଭାଙ୍ଗିଭୁଙ୍ଗି ଅର୍ଥ କରାଯିବ ବୋଲି ଗୀତାର ଦିବ୍ୟ ରଚୟିତା ସମ୍ଭବତଃ ଜାଣିଥିଲେ ହେଁ ସେ ସେହି ବାର୍ତ୍ତାଟିକୁ ବିତରଣ କରିବାରୁ ଆପଣାକୁ କଦାପି ବିରତ କରି ରଖି ନ ଥିଲେ।[5]

ଆପଣାର ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିର ତ୍ୟାଗ, ଆପଣା ଧର୍ମର ଉଚ୍ଚତମ ଉପଲବ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଏହା ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ। ଆମ ନିଜ ସତ୍ତାଟିର ବିଧାନଟିକୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରି ସାରିବା ପରେ ଆମକୁ ସାଧ୍ୟମତେ ସେହି ବିଧାନଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱିତ କରିବାକୁ ହେବ। ଏହା ହିଁ ମଧ୍ୟମ ମାର୍ଗ।[6]

ଆଦର୍ଶ ବିଧାନ

କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟ ଯାହାର ଅଧିକାରୀ ହୋଇପାରିବେ ନାହିଁ, ତାହାର ଅଧିକାରୀ ହେବାକୁ ସାହସର ସହିତ ନାସ୍ତି କରିଦେବା—ତାହା ହିଁ ଆଦର୍ଶ ବିଧାନ। ନାସ୍ତି କରିଦେଇ ପାରିବାର ଏହି ସାମର୍ଥ୍ୟଟି ଯେ ହଠାତ୍ ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଆସି ଆମ ଜୀବନରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯିବ, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ। ଆମକୁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଏପରି ଏକ ମାନସିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣର କର୍ଷଣ କରିବାକୁ ହେବ, ଯାହାକି କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ଲାଗି ଉପଲବ୍ଧ ହେଉ ନ ଥିବା କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତି ଅଥବା ସୁବିଧାକୁ ସ୍ୱୟଂ ଭୋଗ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବ ନାହିଁ ; ଏବଂ, ତା'ପରେ, ପରବର୍ତ୍ତୀ ସୋପାନଟିରୂପେ ଆମକୁ ସେହି ମନୋଦୃଷ୍ଟି ଅନୁସାରେ ନିଜର ଜୀବନକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ଶୀଘ୍ର ପୁନଃସଂଗଠିତ କରିନେବାକୁ ପଡ଼ିବ।[7]

ଭଲପାଇବା ଓ ଆପଣା ଲାଗି ସବୁକିଛିକୁ ଆବୋରି ବସିବା—ଏହି ଦୁଇଟିଯାକ କଥା କଦାପି ଏକାବେଳେକେ ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ। ସିଦ୍ଧାନ୍ତତଃ, ଯେଉଁଠାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଲପାଇବା ରହିଥିବ, ସେଠାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପରିଗ୍ରହ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ। ଆମ ଶରୀର ହେଉଛି ଆମର ସର୍ବଶେଷ ସମ୍ପତ୍ତି। ତେଣୁ ମନୁଷ୍ୟର ସେବା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେତେବେଳେ ଆପଣାର ଶରୀରକୁ ତ୍ୟାଗ କରି ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯିବ, କେବଳ ସେତିକିବେଳେ ଯାଇ ସେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରେମର ଆଚରଣ କଲା ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସମ୍ପତ୍ତିମୁକ୍ତ ହେଲା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ।

ମାତ୍ର, ତାହାକୁ କେବଳ ସିଦ୍ଧାନ୍ତତଃ ସତ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯିବ। ବାସ୍ତବ ଜୀବନରେ ଆମେ କ୍ୱଚିତ୍ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଲପାଇବାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଖାଇ ପାରିବା ; କାରଣ, ଏକ ସମ୍ପତ୍ତି ହିସାବରେ ଆମର ଶରୀର ସର୍ବଦା ଅପୂର୍ଣ୍ଣତାଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବ ଏବଂ ସର୍ବଦା ପୂର୍ଣ୍ଣତା ପ୍ରାପ୍ତ କରିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରୁଥିବ। ତେଣୁ, ଆମେ ଜୀବନ ଧାରଣ କରି ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରେମ ଏବଂ ଅପରିଗ୍ରହର ସେହି ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଏକ ଅଲଭ୍ୟ ଆଦର୍ଶ ହୋଇ ରହିଥିବ, ମାତ୍ର ତାହାକୁ ଲାଭ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମେ ଅବିରତ ପ୍ରୟାସ କରିବାରେ ଲାଗିଥିବା।[8]

ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟ, ମହମ୍ମଦ, ବୁଦ୍ଧ, ନାନକ, କବୀର, ଚୈତନ୍ୟ, ଶଙ୍କର, ଦୟାନନ୍ଦ, ରାମକୃଷ୍ଣ, —ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ହଜାର ହଜାର ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ପ୍ରଭୂତଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲେ ଓ ସେମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ରକୁ ଏକ ନୂତନ ଛାଞ୍ଚରେ ନେଇ ପକାଇବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଥିଲେ । ସେମାନେ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ବାସ କରିଥିବାରୁ ପୃଥିବୀ ପ୍ରକୃତରେ ଅଧିକ ସମୃଦ୍ଧିମନ୍ତ ହୋଇ ପାରିଛି । ଏବଂ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଦାରିଦ୍ର୍ୟକୁ ହିଁ ଆପଣାର କର୍ମବ୍ରତରୂପେ ବରଣ କରି ନେଇଥିଲେ । ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ଏହି ଆଧୁନିକ ବସ୍ତୁବାଦୀ ଉନ୍ନତତାକୁ ଆମର ଆଦର୍ଶରେ ପରିଣତ କରିଛୁ, ଆମେ ଠିକ୍ ସେହି ଅନୁପାତରେ ଅଗ୍ରଗତିର ପଥରେ କେବଳ ଖସି ଖସି ଯିବାରେ ହିଁ ଲାଗିଛୁ ।[9]

ଧନ, କ୍ଷମତା ଏବଂ ସମ୍ମାନର ଲୋଭ ମନୁଷ୍ୟଠାରୁ ଯେଉଁ ପାପ ଏବଂ ଅନ୍ୟାୟଗୁଡ଼ିକୁ ଅସୁଲ କରିନେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ତାହାର ପରିମାଣ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ବିରାଟ ନୁହେଁ ।[10]

କାହାର ଅନୁମତି ନ ନେଇ ତା'ଠାରୁ କିଛି ନେବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ଚୋରି ବୋଲି କୁହାଯିବ । ମାତ୍ର, ଯେଉଁପରିଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଲାଗି ଦାନ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ତୁମକୁ ଗୋଟିଏ ବସ୍ତୁ ଦେଇଥିଲେ ବା ଯେତେ ସମୟ ଲାଗି ତୁମେ ସେଇଟିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବ ବୋଲି ତୁମ ସହିତ ତାଙ୍କର ଚୁକ୍ତି ହୋଇଥିଲା, ତାହାଠାରୁ ଭିନ୍ନ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତାହାକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା ବା ତାହାଠାରୁ ଅଧିକ କାଳ ନିମନ୍ତେ ତାହାକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଚୋରି ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ଏହି ନିୟମଟି ଏଭଳି ଏକ ଗଭୀର ସତ୍ୟ ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହିଛି ଯେ, ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପାଇଁ ଯେତିକି ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ଭଗବାନ କେବେହେଲେ ତାହାଠାରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ କିଛି ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ତା'ଲାଗି ଯଥାର୍ଥରେ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ସର୍ବନିମ୍ନ ପରିମାଣ ଠାରୁ ଆପଣା ଲାଗି ଅଧିକକୁ ଆବୋରି ବସିବ, ତେବେ ସେ ଚୋରି କରିବାର ଦୋଷରେ ଅବଶ୍ୟ ଅପରାଧୀ ହେବ ।[11]

ଜୀବନର ରହସ୍ୟ

ସବୁକିଛିକୁ ତ୍ୟାଗ କର, ଏହାକୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଦିଅ ଓ ତା'ପରେ ଯାଇ ଜୀବନକୁ ବଞ୍ଚ । ଏହିପରିଭାବରେ ତ୍ୟାଗରୁ ହିଁ ଆମକୁ ଆମ ଜୀବନଟିକୁ ବଞ୍ଚିବାର ଅଧିକାର ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ''ଯେତେବେଳେ ସମସ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟଟିର ସେମାନଙ୍କର ଅଂଶଟିକୁ କରିବେ, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ମୁଁ ମୋ'ର ଅଂଶଟିକୁ କରିବି'' ବୋଲି ଏହା କେବେ କହେ ନାହିଁ । ବରଂ କହିଥାଏ, ''ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ତୁମେ ଚିନ୍ତା କର ନାହିଁ, ସବାଆଗ ନିଜର କାମଟିକୁ କର ଓ ବାକୀ ସବୁକିଛି ଭଗବାନଙ୍କ ହାତରେ ଛାଡ଼ିଦିଅ ।''[12]

ଜଡ଼ ବସ୍ତୁର ଅଧିକାର ଓ ବ୍ୟବହାର କରିବାର ଅବଶ୍ୟ ତୁମ ଜୀବନରେ ହୁଏତ ଅବସର ଆସିବ, ମାତ୍ର, ତୁମେ ସେଗୁଡ଼ିକର ଅଭାବକୁ କଦାପି ଅନୁଭବ କରିବ ନାହିଁ, ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାର ରହସ୍ୟ ସେଇଥିରେ ହିଁ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି ।[13]

ତ୍ୟାଗରେ ହିଁ ଏକ ସୁଖୀ ଜୀବନର କାରଣ ଗୂଢ଼ ହୋଇ ରହିଛି । ତ୍ୟାଗ ହିଁ ଜୀବନ । ଭୋଗର ଆସକ୍ତି ହିଁ ମୃତ୍ୟୁକୁ ଡାକିନେଇ ଆସିଥାଏ । ତେଣୁ, **ଫଳ ଉପରେ ଆଦୌ କୌଣସି**

ଆଖି ନରଖି ସେବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ରତ ରହି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର 125 ବର୍ଷ ବଞ୍ଚିବାର ଅଧିକାର ରହିଛି ଏବଂ ସେ ସେହିଭଳି ଏକ ଅଭିଳାଷ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ରଖିଥିବା ଉଚିତ। ଏହିପରି ଏକ ଜୀବନ ସର୍ବମନ୍ତେ ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସେବାଲାଗି ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ହୋଇ ରହିଥିବ। ଏହିଭଳି ସେବା ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ତ୍ୟାଗ କରା ଯାଇଥାଏ, ତାହା ଏପରି ଏକ ଅନିର୍ବଚନୀୟ ଆନନ୍ଦ ଆଣିଦିଏ, ଯେଉଁଥିରୁ କି କଦାପି କାହାକୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ; କାରଣ ନିଜ ଭିତରୁ ହିଁ ସେହି ଅମୃତର କ୍ଷରଣ ହୋଇଥାଏ ଓ ତାହା ହିଁ ଜୀବନକୁ ପୁଷ୍ଟ କରେ। ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଚିନ୍ତା ଅଥବା ଅଧୀରତା ଲାଗି କୌଣସି ଅବକାଶ ନ ଥାଏ। ଏହି ଆନନ୍ଦଟି ବ୍ୟତୀତ ଦୀର୍ଘ ଜୀବନ ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହୁଏ ନାହିଁ ଏବଂ, ସମ୍ଭବ ହେଲେ ମଧ୍ୟ, ତାହା କଦାପି ବଞ୍ଚିବାର ଯଥାର୍ଥ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ।[14]

ଅବଶ୍ୟ ଏହାର ଅର୍ଥ ଆଦୌ ଏପରି ନୁହେଁ ଯେ, ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଧନସମ୍ପତ୍ତି ରହିଛି, ସେ ତାହାକୁ ବାହାରକୁ କାଢ଼ି ଫିଙ୍ଗିଦେବ ଏବଂ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କୁ ଘରୁ ନିକାଲିଦେବ। ଏହାର କେବଳ ଏତିକି ଅର୍ଥ ହେବ ଯେ, ଏସବୁ ବସ୍ତୁ ପ୍ରତି ଆଦୌ କୌଣସି ଆସକ୍ତି ରହିବ ନାହିଁ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାର ସବୁକିଛିକୁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ସମର୍ପଣ କରି ଦେଇଥିବ; ସେହି ଭଗବାନଙ୍କର ଦାନକୁ ସେ କେବଳ ତାଙ୍କରି ସେବା କରିବାରେ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଉଥିବ।[15]

୩୪. ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଓ ଧନସମ୍ପତ୍ତି

ସଂଘର୍ଷକୁ ଏଡ଼ି ରହିବା

ମୁଁ ଏପରି ଏକ ସମୟର କଳ୍ପନା କରିପାରୁ ନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ କି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଆଉଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ଅଧିକ ଧନୀ ହୋଇ ରହି ନ ଥିବ। ମାତ୍ର, ମୁଁ ଏପରି ଏକ ସମୟର ଅବଶ୍ୟ କଳ୍ପନା କରିପାରୁଛି, ଯେତେବେଳେ କି ଧନୀମାନେ ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କୁ ଦରିଦ୍ର କରି ରଖି ଆପଣାର ଧନ ବଢ଼ାଇବାକୁ କେବେହେଲେ ମନ କରିବେ ନାହିଁ ଏବଂ ଦରିଦ୍ରମାନେ ମଧ୍ୟ ଧନୀମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ ଈର୍ଷା କରିବେ ନାହିଁ। ଆଦୌ କୌଣସି ଅପୂର୍ଣ୍ଣତା ନ ଥିବା ଏକ ପୃଥିବୀରେ ଆମେ କଦାପି ଅସମାନତାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଏଡ଼ିଦେଇ ପାରିବା ନାହିଁ, ମାତ୍ର ଆମକୁ ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ସଂଘର୍ଷ ତଥା ତିକ୍ତତାକୁ ଏଡ଼ିବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଆମେ ସେ କଥା ଅବଶ୍ୟ କରି ପାରିବା।[16]

ମୁଁ ମୋ' ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଦେଶବାସୀଙ୍କୁ ଏପରି କହୁଥିବାର ଶୁଣିଛି ଯେ ଆମେ ଆମେରିକା ପରି ବହୁତ ଧନୀ ହେବା, ମାତ୍ର ତା'ର ପ୍ରଣାଳୀଗୁଡ଼ିକୁ ଆଦୌ ଅନୁସରଣ କରିବା ନାହିଁ। ମୁଁ ସାହସ ଅବଲମ୍ବନ କରି ତଥାପି କହିବି ଯେ, ଯଦି ସେପରି ଏକ ଉଦ୍ୟମ କରାଯାଏ, ତେବେ ତାହା ବିଫଳ ହେବ ହିଁ ହେବ। ଆମେ ଗୋଟାଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ କଦାପି "ପ୍ରଜ୍ଞାସମ୍ପନ୍ନ, ମିତାଚାରଯୁକ୍ତ ଏବଂ ପ୍ରବଳ", ହୋଇ ପାରିବା ନାହିଁ।[17]

ଭାରତବର୍ଷରେ ଆମେ ଦେଖୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ରାଜପ୍ରାସାଦ ଭାରତବର୍ଷର ଧନାଢ୍ୟତାର

ଆଦୌ ପ୍ରତିପାଦନ କରାଏ ନାହିଁ; ମାତ୍ର ଧନାଢ୍ୟତା ଅଳ୍ପ କେତେଜଣଙ୍କୁ କ୍ଷମତା ବିଷୟରେ ଯେଉଁ ଦାମ୍ଭିକତା ଆଣି ଦେଇଥାଏ, ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି ତାହାରି ପ୍ରତୀକ। ଭାରତବର୍ଷର କୋଟି କୋଟି ନିଃସ୍ୱଙ୍କଠାରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୋଚନୀୟଭାବରେ ଆଦାୟ କରା ଯାଇଥିବା ଶ୍ରମଦ୍ୱାରା ହିଁ ସେହି ଅଳ୍ପ କେତେଜଣ ଧନାଢ୍ୟ ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି।[18]

ଧନୀମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

ଆଜି ସେମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କ'ଣ ହେବା ଉଚିତ, ଧନୀମାନଙ୍କର ସେହି ବିଷୟରେ ଭଲଭାବରେ ଚିନ୍ତା କରିବା ଉଚିତ। ଆପଣାର ଧନସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଜଗିବାଲାଗି ଯେଉଁମାନେ ବେତନ ଦେଇ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରି ରଖୁଛନ୍ତି, ସେହି ଜଗୁଆଳିମାନେ ହିଁ ହୁଏତ ଦିନେ ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଲୁଟି ନେବାକୁ ମନ କରିବେ। ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରର ସାହାଯ୍ୟ ନେଇ ଅଥବା ଅହିଂସାର ଅସ୍ତ୍ର ଧରି କିପରି ଲଢ଼ାଇ କରିବାକୁ ହେବ, ପଇସାବାଲା ବର୍ଗଗୁଡ଼ିକୁ ତାହା ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ହିଁ ହେବ।

ଯେଉଁମାନେ ଦ୍ୱିତୀୟ ମାର୍ଗଟିକୁ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି "ତେନ ତ୍ୟକ୍ତେନ ଭୁଞ୍ଜୀଥାଃ" (ତ୍ୟାଗଦ୍ୱାରା ହିଁ ନିଜର ଧନକୁ ଉପଭୋଗ କର) ବାକ୍ୟଟି ସବୁଠାରୁ ଅମୋଘ ମନ୍ତ୍ର ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ। ପ୍ରାଞ୍ଜଳଭାବରେ କହିଲେ, ଏହି ବାକ୍ୟଟିର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, "ଆପଣାର କୋଟି ପରିମାଣ ଧନକୁ ତୁମେ ଅବଶ୍ୟ କମାଇବ। ମାତ୍ର, ତୁମର ଧନ ଯେ ତୁମର ନୁହେଁ, ତୁମେ ସେ କଥାକୁ ମଧ୍ୟ ବୁଝିଥିବ। ଏହା ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଧନ। ଆପଣାର ବୈଧ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ତୁମର ଯେତିକି ଆବଶ୍ୟକ, ତୁମେ ସେତିକି ଗ୍ରହଣ କରିବ। ଏବଂ, ଅବଶିଷ୍ଟ ଧନକୁ ସମାଜ ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବ।"

ଏହି ସତ୍ୟଟିକୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ନାହିଁ, ମାତ୍ର, ଏହି ବିପତ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ଯଦି ପଇସା ଥିବା ଶ୍ରେଣୀମାନେ ତାହାକୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ କରି ନ ଦେଖାନ୍ତି, ସେମାନେ ଆପଣା ସମ୍ପତ୍ତିର ତଥା, ବାସନାଗୁଡ଼ିକର କେବଳ କ୍ରୀତଦାସସ୍ୱରୂପ ହୋଇ ରହିବେ ଏବଂ ତାହାର ପରିଣାମସ୍ୱରୂପ, ଯେଉଁମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଦଖଲ କରିବେ, ସେମାନଙ୍କର ବି ଦାସ ହୋଇ ରହିବେ।

ଦରିଦ୍ରମାନେ ହିଁ ଶାସନ କରିବାର ଦିନଟି ଆସୁଥିବାର ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ପାରୁଛି। ଏହି ଶାସନ ଅସ୍ତ୍ରର ବଳଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବ ଅଥବା ଅହିଂସାର ବଳଦ୍ୱାରା ଏହାର ସ୍ଥାପନା ହେବ। ଏ କଥା ସ୍ମରଣ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ, ଏହି ଶରୀର ପରି ଶାରୀରିକ ବଳ ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ମାତ୍ର, ଆତ୍ମାର ବଳ ହେଉଛି ଚିରସ୍ଥାୟୀ; ଆତ୍ମା ଚିରସ୍ଥାୟୀ, ତେଣୁ ତାହାର ବଳ ମଧ୍ୟ ଚିରସ୍ଥାୟୀ।[19]

ଏଥିରେ ଏକମତ ହେବାଲାଗି ମୁଁ ଆଦୌ କୁଣ୍ଠିତ ହେବି ନାହିଁ ଯେ, ସାଧାରଣତଃ ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ, ଏବଂ, ସେହି କାରଣରୁ ଅଧିକାଂଶ ମନୁଷ୍ୟ କିପରିଭାବରେ ସେମାନେ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କରନ୍ତି, ସେ ବିଷୟରେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ। ଅହିଂସା-ପଦ୍ଧତିର ପ୍ରୟୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେତେ ପଥଭ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ମନୁଷ୍ୟୋଚିତ

ଏବଂ ଯଥାର୍ଥ କୌଶଳପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ତାହାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଲେ ସିଏ ଯେ ତଥାପି ସଂସ୍କାର ଭିତରକୁ ଫେରିଆସି ପାରିବ, ଆମକୁ ତାହା ଉପରେ ଅବଶ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ। ଆମେ ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଭଲଟିକୁ ହିଁ ନିବେଦନ କରିବା ଏବଂ ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର ମିଳିବ ବୋଲି ଆଶା ରଖିଥିବା।

ସମସ୍ତଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ

ସମାଜରେ ବାସ କରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି କେବଳ ତା' ନିଜର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ସମସ୍ତଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ ନିମନ୍ତେ ଆପଣାର ସକଳ ପ୍ରତିଭା ଓ ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ବ୍ୟବହାର କରୁଛି, ସମାଜର କଲ୍ୟାଣ ଲାଗି ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନୁକୂଳ ନୁହେଁ କି ? ଆମେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଜୀବନ ଶୂନ୍ୟ ସମାନତାକୁ ସମ୍ଭବ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁନାହୁଁ, ଯେଉଁଠାରେ କି ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ନିଜର ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବାଲାଗି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ରହିଥିବ କିମ୍ବା ତାକୁ ଅସମର୍ଥ କରି ରଖା ଯାଇଥିବ। ଏପରି ଏକ ସମାଜ ପରିଣାମତଃ କେବଳ ବିନଷ୍ଟ ହିଁ ହୋଇଯିବ।

ତେଣୁ ମୁଁ ନିବେଦନ କରି କହୁଛି ଯେ, ପଇସା ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସେମାନଙ୍କର କୋଟି ପରିମାଣ ଅର୍ଥକୁ ଅବଶ୍ୟ ଉପାର୍ଜନ କରନ୍ତୁ (ଅବଶ୍ୟ କେବଳ ସାଧୁ ଉପାୟରେ), ମାତ୍ର ତାହାକୁ ସେମାନେ ସମସ୍ତଙ୍କର ସେବାରେ ଅର୍ପଣ କରିଦିଅନ୍ତୁ ବୋଲି ମୁଁ ଯେଉଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଛି, ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଏକ ଉଚିତ ପରାମର୍ଶ। ତେନ ତ୍ୟକ୍ତେନ ଭୁଞ୍ଜୀଥାଃ—ଏହି ମନ୍ତ୍ରଟି ଅସାଧାରଣ ଜ୍ଞାନ ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ରହିଛି। ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ କେବଳ ନିଜପାଇଁ ହିଁ ବଞ୍ଚୁଛି ଏବଂ ତା'ର ପ୍ରତିବେଶୀର ଜୀବନ କିପରି ହୋଇ ରହିଛି ବା ନରହିଛି, ସେଥିପ୍ରତି ସେ କୌଣସି ଦୃଷ୍ଟି ଦେଉ ନାହିଁ। ତାହାରି ସ୍ଥାନରେ ବିଶ୍ୱଜନୀନ କଲ୍ୟାଣ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଏକ ନୂତନ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସମ୍ଭବ କରି ଆଣିବା ନିମନ୍ତେ ସେହି ମନ୍ତ୍ରଟି ଆମକୁ ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ତଥା ନିଶ୍ଚିତତମ ବାଟଟିକୁ ବତାଇ ଦେଉଛି।[20]

ଭିକ୍ଷୁକବୃତ୍ତି

ଆମ ଦେଶକୁ ଯେଉଁ ଦାରୁଣ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଏବଂ କ୍ଷୁଧାର୍ତ୍ତତା ମାଡ଼ିବସିଛି, ତାହାରି ଫଳରେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମନୁଷ୍ୟ ଭିକ୍ଷାବୃତ୍ତିର ଆଶ୍ରୟ ନେବାପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି। ଉଦରର କ୍ଷୁଧା ନିବାରଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାଣମୂର୍ଚ୍ଛା ଉଦ୍ୟମ ସେମାନଙ୍କ ଯାବତୀୟ ଶାଳୀନତା ତଥା ଆତ୍ମସମ୍ମାନ ବିଷୟରେ ବଧିର କରି ପକାଇଛି ଏବଂ ଆମର ଲୋକହିତୈଷୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ କର୍ମ ଯୋଗାଇଦେବା ଏବଂ ସେମାନେ ନିଜେ କର୍ମ କରି ନିଜର ଜୀବିକା ଅର୍ଜନ କରନ୍ତୁ ବୋଲି ଜୋର ଦେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ସେମାନଙ୍କୁ ଭିକ୍ଷା ହିଁ ଦେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି।[21]

କୌଣସି ଏକ ସାଧୁ ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କରି ଯେଉଁ ସୁସ୍ଥ ସମର୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି ତା'ର ଅନ୍ନକୁ ସ୍ୱୟଂ ଉପାର୍ଜନ କରି ନାହିଁ, ତାକୁ ମାଗଣାରେ ବକ୍ତେ ଖାଇବାକୁ ଦେବାର ବିଚାରଟିକୁ ମୋ'ର ଅହିଂସା ମୋଟେ ସହ୍ୟ କରିପାରେ ନାହିଁ ଏବଂ, ଯଦି ମୋ' ହାତରେ କ୍ଷମତା ଥାଆନ୍ତା।

ତେବେ ମାଗଣା ଖାଇବାକୁ ଦିଆ ଯାଉଥିବା ସଦାବ୍ରତଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ବନ୍ଦ କରିଦିଅନ୍ତି। ଏହା ଜାତିକୁ ଅସମ୍ମାନିତ କରିଛି ଓ ଜାତିକୁ ତଳକୁ ଖସାଇ ଆଣିଛି ; ଏବଂ ଆଳସ୍ୟ, ଶ୍ଳଥତା, କପଟାଚାର ଓ ଏପରିକି ଅପରାଧକୁ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ସାହ ପ୍ରଦାନ କରିଛି। ଏହି ଅପାତ୍ରସ୍ଥ ବଦାନ୍ୟତା ଦ୍ୱାରା ଜାତିର ଧନରେ ଭୌତିକ ବା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ କୌଣସି ବୃଦ୍ଧି ହଉ ନାହିଁ ଏବଂ ତାହା ଦାତାର ମନରେ ପୁଣ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରୁଥିବାର ଏକ ମିଛ ଧାରଣା ହିଁ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ଲାଗିଛି।

ଦାନ ନୁହେଁ, କାର୍ଯ୍ୟ

ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ଏବଂ ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ପରିବେଶରେ ଭୋଜନ ଯୋଗାଇଦେବା ନିମନ୍ତେ ଯଦି ଦାତାମାନେ ସଂସ୍ଥାମାନ ଖୋଲି ପାରନ୍ତେ, ତେବେ ତାହା କେଡ଼େ ଭଲ ଏବଂ ବିବେକସଂପନ୍ନ ନହୁଅନ୍ତା ! ମୁଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଚରଖା ଅଥବା ତୂଳାକୁ ଲୁଗା ହେବାଲାଗି ଯେଉଁସବୁ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମଧ୍ୟଦେଇ ଯିବାକୁ ହୁଏ, ତାହା ଏକ ଆଦର୍ଶ ଧନ୍ଦା ଯୋଗାଇ ଦେଇ ପାରିବ। ମାତ୍ର, ସେଇଟି ନହେଲେ ସେମାନେ ଆଉକିଛି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରନ୍ତି। କେବଳ, ''କାମ ନାହିଁତ ଭୋଜନ ନାହିଁ''— ଏହି ନିୟମଟି ରହିବା ଉଚିତ।...

ଅଳସୁଆମାନଙ୍କ ମୁହଁ ଉପରକୁ ମାଗଣା ଭୋଜନ ଫିଙ୍ଗିବାର କାର୍ଯ୍ୟଟି ଯେ ଅଧିକ ସହଜ, ମୁଁ ସେହି କଥାଟିକୁ ଜାଣିଛି ; ମାତ୍ର, ଭୋଜନ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବା ପୂର୍ବରୁ କୌଣସି ସାଧୁ ଶ୍ରମ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥାଇ ଅନୁଷ୍ଠାନଟିଏ ଗଠନ କରିବା ପ୍ରକୃତରେ ଅନେକ ଅଧିକ କଷ୍ଟକର। ଆର୍ଥିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ, ଅନ୍ତତଃ ଆରମ୍ଭ ଅବସ୍ଥାରେ, ପ୍ରଥମେ କାମ ଆଦାୟ କରି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଭୋଜନ ଯୋଗାଇ ଦେବାରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାଗଣା ରନ୍ଧନଶାଳାର ଖର୍ଚ୍ଚ ତୁଳନାରେ ନିଶ୍ଚୟ ଅଧିକ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ ହେବ। ମାତ୍ର, ମୋ'ର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି ଯେ, ଦୀର୍ଘମିଆଦରେ ଦେଖିଲେ ଏହା ଅଧିକ ଶସ୍ତା ହୋଇଯିବ ; ଅବଶ୍ୟ ଯଦି ଆମେ ଏହି ଦେଶକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ତ୍ୱରାର ସହିତ ଆଚ୍ଛାଦିତ କରି ପକାଉଥିବା ଲୁଲା ମଣିଷଙ୍କ ଦଳକୁ ମରଣୋଇର ରୀତିରେ ବଢ଼ାଇ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଉ, ତେବେ ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଅନ୍ୟ କଥା ହେବ।[22]

ଭୋକରେ ମରୁଥିବା ଏବଂ ଅଳସୁଆ ହୋଇ ବସିଥିବା ଗୋଟିଏ ଜାତିକୁ ଭଗବାନ କେବଳ କର୍ମର ରୂପରେ ଆସି ଦେଖା ଦେବାକୁ ଏବଂ କେବଳ ମଜୁରୀ ରୂପରେ ହିଁ ଖାଦ୍ୟ ଆଣି ଦେବାକୁ ସାହସ କରିପାରିବେ।[23]

ଜଣେ ଲଙ୍ଗଳା ମଣିଷପାଇଁ, ଯେଉଁ ବସ୍ତ୍ରର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ, ସେମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜରୁରୀଭାବରେ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା କାମ ସେମାନଙ୍କୁ ଯୋଗାଇଦେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ସେହି ବସ୍ତ୍ରକୁ ଯୋଗାଇ ଦେବାକୁ ଯାଇ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କର କୌଣସି ଅପମାନ କରିବି ନାହିଁ। ସେମାନଙ୍କର ପୃଷ୍ଠପୋଷକ ହେବାରେ ମୁଁ ଆଦୌ କୌଣସି ଅପରାଧ କରିବି ନାହିଁ ; ମାତ୍ର, ସେମାନଙ୍କୁ ଦରିଦ୍ର କରି ରଖିବାରେ ମୁଁ ସହାୟକ ହୋଇଛି ବୋଲି ଜାଣି ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ କଦାପି ମୁଁ ଛାଡ଼ି ଯାଇଥିବା ଅନ୍ନ କିମ୍ବା ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇଥିବା ଲୁଗା ଆଣି ଦେବାକୁ କଦାପି ମନ କରିବିନାହିଁ। ମୁଁ ସେମାନେଙ୍କୁ ମୋ' ପ୍ରକୃଷ୍ଟତମ ଖାଦ୍ୟ ତଥା ପ୍ରକୃଷ୍ଟତମ ବସ୍ତ୍ରରେ ଅବଶ୍ୟ

ଭାଗ ଦେବି ଏବଂ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ସାମିଲ ହୋଇଯିବି ।[24]

ମୁଁ ସୁନିଶ୍ଚିତଭାବରେ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ, ଭିକ୍ଷାବୃତ୍ତିକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେବା ଏକ ମନ୍ଦ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ, ମୁଁ କଦାପି କୌଣସି ଭିକାରୀକୁ କାମ ଓ ଖାଦ୍ୟ ନଦେଇ ମୋ' ଦୁଆରୁ ଫେରାଇଦେବି ନାହିଁ। ଯଦି ସେ କାମ ନକରିବ, ତେବେ ମୁଁ ତାକୁ ଖାଦ୍ୟ ଦେବି ନାହିଁ ଓ ଚାଲିଯିବାକୁ କହିବି । ଖଞ୍ଜ ଓ ବିକଳାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ପରି ଯେଉଁମାନେ କାମ କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ ହୋଇ ରହିଥିବେ, ରାଷ୍ଟ୍ର ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ଭରଣପୋଷଣ କରିବ ।

ଅବଶ୍ୟ, ଅନ୍ଧତାର ଛଳନା କରି ବା ଏପରିକି ପ୍ରକୃତ ଅନ୍ଧତାର ଆଢୁଆଳରେ ମଧ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ କେତେ କେତେ ପ୍ରତାରଣା କରାଯାଉଛି । ଅସଦୁପାୟରେ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କରି କେତେ କେତେ ଅନ୍ଧ ଧନୀ ହୋଇଛନ୍ତି। ଯଦି ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ଆଶ୍ରୟ-ସଦନକୁ ନିଆ ଯାଆନ୍ତା ଏବଂ ଏହିପରିଭାବରେ ପ୍ରଲୋଭନର ଜାଲରେ ପଡ଼ିବାକୁ ଦିଆ ନଯାନ୍ତା, ତେବେ ତାହା ଏକ ଭଲ କଥା ହୁଅନ୍ତା ।[25]

ଭୃତ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା

ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ସହଯୋଗ ପାଇବାକୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ସହଯୋଗ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ, ତେବେ ସିଏ କଦାପି ଭୃତ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ରହିବ ନାହିଁ। ଚାକର ସହଜରେ ମିଳୁ ନଥିବା ସମୟରେ ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ନିହାତି ଗୋଟିଏ ଚାକର ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥାଏ, ତେବେ ତାକୁ ଦାବୀ ଅନୁସାରେ ଅବଶ୍ୟ ପଇସା ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ଓ ଅନ୍ୟ ଯାବତୀୟ ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ପୂରଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତାହାର ଫଳ ଏହା ହିଁ ହେବ ଯେ, ନିଜ ଭୃତ୍ୟଟି ଉପରେ ମାଲିକ ହେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ସେ ପ୍ରକୃତରେ ତା'ର ଚାକର ହୋଇ ରହିବ । ଏହା, ମାଲିକ ବା ଭୃତ୍ୟ କାହାରିଲାଗି ଭଲ ହେବ ନାହିଁ।

ମାତ୍ର, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯଦି ଦାସତ୍ୱ ନଚାହିଁ ଜଣେ ସହ-ମନୁଷ୍ୟର ସହଯୋଗ ଚାହିଁଥିବ, ତେବେ ସେ ଯେ କେବଳ ନିଜର ସେବା କରିବ ତା' ନୁହେଁ, ସିଏ ଯାହାର ସହଯୋଗ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବ, ତାହାର ମଧ୍ୟ ସେବା କରିବ । ଏହି ନୀତିଟିକୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ କରିଦେଇ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ପରିବାର ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ପରିଧିକୁ ଯାଇ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ତା'ର ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପଭାବରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଯିବ । ବାଞ୍ଛିତ ପୂର୍ଣ୍ଣତାଟିର ପ୍ରାପ୍ତି ଲାଗି ଆଉ କୌଣସି ଦ୍ୱିତୀୟ ପନ୍ଥା ହିଁ ନାହିଁ।[26]

39. ଦରିଦ୍ରନାରାୟଣ

ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କର ଭଗବାନ

ନାମାତୀତ ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟର ବୋଧଶକ୍ତି ଲାଗି ଅଗମ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥିବା ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଜାଣିବା ପାଇଁ ମନୁଷ୍ୟସମାଜ ଯେଉଁ କୋଟି କୋଟି ନାମ ବ୍ୟବହାର କରିଥାଏ, ଦରିଦ୍ରନାରାୟଣ

ହେଉଛି ତାହାରି ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କର ଭଗବାନ, ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କର ହୃଦୟରେ ଆବିର୍ଭୂତ ହେଉଥିବା ଭଗବାନ ।[27]

ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଯାହା ଆର୍ଥିକ, ତାହା ହିଁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ । ଉପବାସରେ ବଞ୍ଚୁଥିବା ସେହି କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ତୁମେ ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବସ୍ତୁଦ୍ୱାରା ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରାଇ ପରିବ ନାହିଁ । ଆଉ ସବୁକିଛି ଲାଗି ସେମାନଙ୍କର କାନ ବଧିର ହୋଇ ରହିଥିବ । ମାତ୍ର, ଯଦି ତୁମେ ଖାଦ୍ୟ ନେଇ ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ପାରିବ, ତେବେ ସେମାନେ ତୁମକୁ ସେମାନଙ୍କର ଭଗବାନ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବେ । ସେମାନେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଭାବନା ଲାଗି ସମର୍ଥ ହେବେ ନାହିଁ ।[28]

ମୋ'ର ଏହି ହାତରେ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ମଇଳା ପଇସାଟିଏ ଲେଖାଁ ସଂଗ୍ରହ କରିଛି—ଯେଉଁ ପଇସାଟିକୁ ସେମାନେ ନିଜର ଛିଣ୍ଡା ପିନ୍ଧା ଲୁଗାରେ ଗଣ୍ଠି ପକାଇ ରଖିଥିଲେ, ସେହି ପଇସାଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଗ୍ରହ କରିଛି । ସେମାନଙ୍କ ଆଗରେ ତୁମେ ଆଧୁନିକ ଅଗ୍ରଗତିଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ କିଛି କହିବ ? ସେମାନଙ୍କ ଆଗରେ ବୃଥା ଭଗବାନଙ୍କର ନାମ ନେଇ ତୁମେ ସେମାନଙ୍କର ଅପମାନ କରିବ ? ସେମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଭଗବାନଙ୍କ କଥା କହିଲେ ସେମାନେ ତୁମକୁ ଓ ମୋତେ ବଦମାଶ୍ ବୋଲି କହିବେ । ଯଦି ସେମାନେ ଆଦୌ କୌଣସି ଭଗବାନଙ୍କୁ ଜାଣିଥାଆନ୍ତି, ତେବେ ସିଏ ହେଉଛନ୍ତି ଭୀଷଣତା ଏବଂ ପ୍ରତିଶୋଧର ଏକ ଭଗବାନ୍, ସିଏ ହେଉଛିନ୍ତି ଜଣେ କ୍ରୁର ଉତ୍ପୀଡ଼ନକାରୀ ଭଗବାନ୍ ।[29]

ଯେଉଁ ଶ୍ରମକ୍ଳିଷ୍ଟ କୋଟି କୋଟି କେବଳ ମନୁଷ୍ୟ ଦିନକୁ ଗୋଟିଏ ବକ୍ତ ବି ପେଟ ପୂରାଇ ଖାଇବାକୁ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ଖଣ୍ଡେ ବାସି ରୁଟି ଓ ଚୁମୁଟାଏ ଲୁଣରେ ଗୁଜରାଣ ମେଣ୍ଟାଇବାକୁ ବାଧ ହେଉଥାନ୍ତି, ମୁଁ ସେହିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ହାସଲ କରିବାକୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ।[30]

ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ବାଣୀ

ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ବାଣୀକୁ ବହନ କରି ନେବାକୁ ମୁଁ କେବେହେଲେ ସାହସ କରିବି ନାହିଁ । ଏଇ ସେଠାରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିବା କୁକୁର ଆଗରେ ଭଗବାନଙ୍କର ସନ୍ଦେଶକୁ ନେଇ ରଖିଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଯାହା, ସେହି କ୍ଷୁଧାର୍ତ୍ତ କୋଟି କୋଟି ମଣିଷଙ୍କ ଆଗରେ ମଧ ତାଙ୍କର ବାର୍ତ୍ତା କହିବା ମଧ ଠିକ୍ ସେଇଆ । ସେହି ମଣିଷମାନଙ୍କର ଆଖି ଉପରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଜ୍ୟୋତି ନାହିଁ ଏବଂ ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ରୁଟିକୁ ହିଁ ଏକାମାତ୍ର ଭଗବାନ୍ ବୋଲି ଜାଣିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ପବିତ୍ର କର୍ମସଂସ୍ଥାନର ବାର୍ତ୍ତାକୁ ବହନ କରି ନେଇ ହିଁ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଭଗବାନଙ୍କର କୌଣସି ସନ୍ଦେଶକୁ ନେଇ ଯାଇପାରିବି ।

ସକାଳେ ଏକ ଚମତ୍କାର ଜଳଯୋଗ ପରେ ଏଠାରେ ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ବସିଛୁ ଏବଂ ଆହୁରି ଅଧିକ ତୃପ୍ତିଦାୟକ ଏକ ମଧ୍ୟାହ୍ନଭୋଜନ ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରିଛୁ, ଆମ ଆଗରେ ଭଗବାନଙ୍କ ବିଷୟରେ କିଛି କହିବା ଅବଶ୍ୟ ଉତ୍ତମ ହେବ । ମାତ୍ର, ଯେଉଁ ଉପବାସୀ କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟ ଦିନକୁ ଦୁଇବେଳା ଖାଇବାକୁ ପାଉନାହାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଆଗରେ ମୁଁ କିପରି ଭଗବାନଙ୍କ କଥାକୁ ଯାଇ କହିପାରିବି ? ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ଭଗବାନ କେବଳ ରୁଟି ଓ ଲହୁଣିର

ବେଶ ଧରି ହିଁ ଆସିପାରିବେ। ହଁ, ଭାରତବର୍ଷର କୃଷକମାନେ ନିଜ ନିଜର ଜମିରୁ ନିଜର ରୁଟି କମାଇ ପାରୁଥିଲେ। ଯେପରି ସେମାନେ ତା' ସହିତ ଟିକିଏ ଲହୁଣି ଖାଇବାକୁ ପାଇପାରିବେ, ମୁଁ ସେଥିପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଚରଖା ଆଣି ଦେଲି। ଏବଂ,... ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେ ମୁଁ ମୋ' ଆଣ୍ଠୁ ନଲୁଚୁଥିବା ଲୁଗାଟିକୁ ପିନ୍ଧି ଏପରି ଭାବରେ ବାହାରିଛି, ତାହାର କାରଣ ହେଉଛି ଯେ ମୁଁ ମୋ' ସେହି ଅର୍ଦ୍ଧୋପବାସୀ, ଅର୍ଦ୍ଧ-ଉଲଗ୍ନ ମୂକ କୋଟି କୋଟି ଲୋକଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ପ୍ରତିନିଧି ହୋଇ ବାହାରିଛି।[31]

ମୋ'ର କୋଟି କୋଟି ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ମୁଁ ଭଲଭାବରେ ଜାଣିଛି। ଦିନମାନର ଚବିଶି ଘଣ୍ଟା ମୁଁ ସେହିମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଅଛି। ସେହିମାନଙ୍କର ସେବା ହିଁ ମୋ'ର ସର୍ବପ୍ରଥମ ଓ ସର୍ବଶେଷ କାର୍ଯ୍ୟ; କାରଣ, ସେହି ମୂକ ଜନଗଣଙ୍କର ହୃଦୟ ଭିତରେ ଯେଉଁ ଭଗବାନ ବିରାଜମାନ ରହିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କରି ବ୍ୟତୀତ ମୁଁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଭଗବାନଙ୍କୁ ଆଦୌ ସ୍ୱୀକାର କରେ ନାହିଁ। ସେମାନେ ତାଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତିକୁ ଜାଣିପାରୁ ନାହାନ୍ତି; ମାତ୍ର ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିପାରୁଛି, ଚିହ୍ନି ପାରୁଛି। ଏବଂ ସେହି କୋଟି କୋଟି ଜନଗଣଙ୍କର ସେବା କରିବାର ମାଧ୍ୟମରେ ମୁଁ ସତ୍ୟରୂପୀ ଭଗବାନଙ୍କର ଅଥବା ଭଗବାନ୍‌ରୂପୀ ସତ୍ୟର ହିଁ ଉପାସନା କରୁଛି।[32]

୪. ଶ୍ରମ

40. ଅନ୍ନଶ୍ରମର ସନ୍ଦେଶ

ଦିବ୍ୟ ବିଧାନ

ମନୁଷ୍ୟ ତା'ର ଅନ୍ନପାଇଁ ଶ୍ରମ କରିବ, ସେଇଥିଲାଗି ଭଗବାନ ମନୁଷ୍ୟକୁ ସୃଷ୍ଟି କଲେ ; ସେ ତାକୁ କହିଥିଲେ ଯେ, ଯେଉଁମାନେ ଶ୍ରମ ନକରି ଭୋଜନ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଚୋର ।[1]

ମୁଣ୍ଡଝାଳକୁ ତୁଣ୍ଡରେ ମାରି ଆମେ ଆପଣାର ଅନ୍ନକୁ ଅର୍ଜନ କରିବୁ ବୋଲି ବିଶାଳ ପ୍ରକୃତି ଅଭିପ୍ରାୟ ରଖିଥିଲା । ତେଣୁ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଗୋଟାଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ସମୟକୁ ମଧ୍ୟ ଆଳସ୍ୟରେ ଅତିବାହିତ କରୁଛି, ସିଏ ସେତିକି ପରିମାଣରେ ତା'ର ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ଗୋଟାଏ ବୋଝ ହୋଇଯାଉଛି ଏବଂ, ଏପରି କରିବାକୁ ଅହିଂସାର ସର୍ବପ୍ରଥମ ଶିକ୍ଷାଟିକୁ ଲଂଘନ କରିବା ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ । ଆପଣାର ପ୍ରତିବେଶୀ ପ୍ରତି ଏକ ସୁଭାରସାମ୍ୟଯୁକ୍ତ ତଥା ସଂବେଦନଶୀଳ ଭାବନା ବ୍ୟତୀତ ଅହିଂସାକୁ ଆଉ ଅନ୍ୟ କ'ଣ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ, ଏବଂ ଜଣେ ଆଳସ୍ୟପରାୟଣ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରେ ଠିକ୍ ସେହି ଭାବନାଟିର ହିଁ ଅଭାବ ରହିଥାଏ ।[2]

ଜୀବନଧାରଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଶ୍ରମ କରିବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ—ଅନ୍ନଶ୍ରମ ବିଷୟରେ ଟଲ୍‌ଷ୍ଟୟଙ୍କର ଲେଖା ପାଠ କରି ମୁଁ ସେହି ନିୟମଟିକୁ ବୁଝିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲି । ମାତ୍ର, ତା' ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ରସ୍କିନ୍‌ଙ୍କର ଅନ୍‌ଟୁ ଦିସ୍ ଲାଷ୍ଟ, ପୁସ୍ତକଟି ପଢ଼ି ମୁଁ ଏଇଟି ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲି । ନିଜ ହାତରେ କୌଣସି ଶ୍ରମ କରି ହିଁ ମନୁଷ୍ୟକୁ ତା'ର ଅନ୍ନ ଉପାର୍ଜନ କରିବାକୁ ହେବ, ଏହି ଦିବ୍ୟ ବିଧାନଟି ଉପରେ ଟି. ଏମ୍. ବୋଣ୍ଡାରେଫ୍ ନାମରେ ରୁଷ୍‌ଦେଶୀୟ ଜଣେ ଲେଖକ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥିଲେ । ଟଲ୍‌ଷ୍ଟୟ ତାହାର ପ୍ରଚାର କଲେ ଏବଂ ତାହାକୁ ବୃହତ୍ତର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅବଗତ କରାଇଥିଲେ । ମୋ' ମତରେ ଗୀତାର ତୃତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ନୀତିଟିର ବୟାନ କରାଯାଇଛି । ସେଥିରେ ଆମକୁ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଯିଏ ପ୍ରଥମେ ଯଜ୍ଞ ନକରି ଭୋଜନ କରୁଛି, ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ ଚୋରି କରି ଆଣିଥିବା ଅନ୍ନକୁ ହିଁ ଭୋଜନ କରୁଛି । ଏଠାରେ ଯଜ୍ଞର ଅର୍ଥ କେବଳ ଅନ୍ନଶ୍ରମ ହିଁ ହେବ ।[3]

ବିବେକର ନିୟମ

ବିବେକ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଏକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଆଣି ପହଞ୍ଚାଇ ଦେବ । ଯିଏ ଶରୀରଶ୍ରମ କରୁନାହିଁ, ସେହି ମନୁଷ୍ୟର ଭୋଜନ କରିବାଲାଗି କିପରି କୌଣସି ଅଧିକାର ରହିବ ? "ତୁମ ମୁଣ୍ଡର ଝାଳକୁ ତୁଣ୍ଡରେ ମାରି ହିଁ ତୁମେ ଭୋଜନ କରିବ" ବୋଲି ବାଇବେଲ୍‌ରେ କୁହାଯାଇଛି । ଜଣେ କୋଟିପତି ଯଦି ଦିନସାରା ତା' ଶେଯ ଉପରେ ଗଡୁଥିବ, ଯଦି ଖାଇବାବେଳେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ତାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡୁଥିବ, ତେବେ ସେ କଦାପି ବେଶୀଦିନ ବଞ୍ଚିପାରିବ ନାହିଁ ଓ ନିଜ ଜୀବନକୁ ନେଇ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିବ । ତେଣୁ, ତାକୁ ଭୋକ କରିବ ବୋଲି ବ୍ୟାୟାମ କରିବାକୁ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଆପଣା ଖାଇବା ଖାଦ୍ୟକୁ ନେଇ ଆପଣାକୁ ଭୁଞ୍ଜାଇବାକୁ ହୋଇଥାଏ ।

ଯଦି ଧନୀ ବା ଦରିଦ୍ର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏହିପରିଭାବରେ କୌଣସି ନା କୌଣସି ପ୍ରକାରର ବ୍ୟାୟାମ କରିବାକୁ ପଡ଼େ, ତେବେ ସେହି ବ୍ୟାୟାମ ଅନ୍ନ ଉପାର୍ଜନ କରିବାଲାଗି ଏକ ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ଶ୍ରମରେ ପରିଣତ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ କାହିଁକି ? ଜଣେ ଚାଷୀକୁ କେହି କଦାପି ନିଃଶ୍ୱାସ ନେବାର ବ୍ୟାୟାମ କରିବାକୁ କିମ୍ବା ନିଜର ମାଂସପେଶୀର ଚାଳନା କରିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦିଏ ନାହିଁ । ଏବଂ, ମନୁଷ୍ୟଜଗତର ଦଶଭାଗରୁ ନଅଭାଗ ଜମି ଚାଷ କରି ହିଁ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରନ୍ତି । ବାକୀ ଏକ-ଦଶମାଂଶ ଏହି ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଭାଗଟିର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଟିକୁ ଅନୁସରଣ କଲେ, ଅନ୍ତତଃ ନିଜର ଭୋଜନ ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ଶ୍ରମକୁ କରିପାରିଲେ ଏହି ପୃଥିବୀ କେଡ଼େ ଅଧିକ ସୁଖୀ, ଅଧିକ ସୁସ୍ଥ ଏବଂ ଅଧିକ ଶାନ୍ତ ହୋଇ ନପାରନ୍ତା !

ସାମାଜିକ ବିପ୍ଳବ

...ପୃଥିବୀସାରା ଆଜି ମାଲିକ ଏବଂ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଲାଗିଛି ଏବଂ ଦରିଦ୍ରମାନେ ଧନୀମାନଙ୍କୁ ଈର୍ଷା କରୁଛନ୍ତି । ଯଦି ସମସ୍ତେ ନିଜର ଅନ୍ନପାଇଁ ଶ୍ରମ କରନ୍ତେ, ତେବେ ଶ୍ରେଣୀଗତ ଯାବତୀୟ ପାର୍ଥକ୍ୟ କୁଆଡ଼େ ଲୋପ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତା ; ଧନୀମାନେ ତଥାପି ରହନ୍ତେ, ମାତ୍ର ସେମାନେ ନିଜକୁ ନିଜ ଧନର କେବଳ ଜଣେ ମାରଫତଦାର ବୋଲି ବିଚାର କରନ୍ତେ ଏବଂ ସେହି ଧନକୁ ସେମାନେ ପ୍ରଧାନତଃ ସାଧାରଣଙ୍କର ହିତ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥାନ୍ତେ ।[4]

ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଯେତିକିର ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି, ଭଗବାନ, ତା'ଠାରୁ କଦାପି ଅଧିକ ଆଦୌ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ନାହିଁ । ତେଣୁ, ପରିଣାମରେ ଏହା ହିଁ ଘଟେ ଯେ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରକୃତରେ ଯେତିକି ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥାଏ, ଯଦି ଆପଣାଲାଗି ସେ ତା'ଠାରୁ ଅଧିକା ଆତ୍ମସାତ୍ କରିନିଏ, ତେବେ ଆପଣାର ପ୍ରତିବେଶୀକୁ ସେ ନିଃସ୍ୱ ଓ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖେ । ଆମର ପ୍ରକୃତରେ ଯେତିକି ଆବଶ୍ୟକ, ଆମ ଭିତରୁ ଅନେକେ ତା'ଠାରୁ ଅନେକ ଅଧିକ ଆପଣା ପାଇଁ ମାଡ଼ି ବସୁଛୁ ବୋଲି ପୃଥିବୀର ଏକାଧିକ ଭାଗରେ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଉପବାସରେ ରହୁଛନ୍ତି । ଆମେ ଯେପରି ଇଚ୍ଛା କରିବା, ପ୍ରକୃତିର ଖାତାରେ ଆୟ ଓ ବ୍ୟୟର ଖନ୍ଦା ଦୁଇଟି ସର୍ବଦା ସମାନ ହୋଇ ରହିଥାଏ । କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଖନ୍ଦାରେ ମଧ୍ୟ ବଳକା ବୋଲି କିଛି ନଥାଏ ।[5]

ପକ୍ଷୀ ଏବଂ ପଶୁମାନଙ୍କ ପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟର ମଧ୍ୟ ଜୀବନର ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ

ପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ସମାନ ଅଧିକାର ରହିଛି । ଏବଂ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଧିକାରଟି ସହିତ ତଦନୁରୂପ ହୋଇ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ରହିଥିବାରୁ ଏବଂ ସେହି ଅଧିକାର ଉପରେ ଯାବତୀୟ ଆକ୍ରମଣର ପ୍ରତିଶୋଧ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅନୁରୂପ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ତଥା ପ୍ରତିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିନେଇ ପାରିଲେ ହିଁ ସବୁ କଥାର ସମାଧାନ ହୋଇଯିବ । ମୋ'ର ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗକୁ ଖଟାଇ ମୁଁ ଶ୍ରମ କରିବି—ଏଇଟି ହେଉଛି ଅନୁରୂପ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ; ଏବଂ, ଯିଏ ମୋତେ ମୋ' ଶ୍ରମର ଫଳରୁ ବଞ୍ଚିତ କରୁଛି, ମୁଁ ତା' ସହିତ ଅସହଯୋଗ କରିବି, ଏଇଟି ହେଉଛି ଅନୁରୂପ ପ୍ରତିକାର ।[6]

ଯଥାର୍ଥ ସେବା

ବୁଦ୍ଧିଯୁକ୍ତଭାବରେ ଆପଣା ଅନ୍ନର ଉପାର୍ଜନ ଲାଗି ଶ୍ରମ—ସକଳ ସମୟରେ ଏହା ହିଁ ହେଉଛି ସମାଜ ସେବାର ଉଚ୍ଚତମ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ । ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଶ୍ରମଦ୍ୱାରା ଦେଶର ଉପଯୋଗୀ ସମ୍ପଦରେ କିଞ୍ଚିତ, ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଘଟାଇବ, ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ ଭଲ ଆଉ କ'ଣ ହୋଇପାରେ ? 'ଶ୍ରମ କରିବା'— ତାହା ହିଁ 'ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବା ।'

ଏଠାରେ 'ବୁଦ୍ଧିଯୁକ୍ତ' ଶବ୍ଦଟିକୁ ଶ୍ରମର ବିଶେଷଣରୂପେ ଯେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି, କୌଣସି ଶ୍ରମକୁ ସମାଜସେବା ବୋଲି କହି ପାରିବାକୁ ହେଲେ ଏହା ପଛରେ ସେହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧ୍ୟେୟଟି ଅବଶ୍ୟ ରହିବା ଉଚିତ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇ ଦେବାକୁ ହିଁ ସେପରି କରାଯାଇଛି । ତା' ନହେଲେ, ଶ୍ରମ କରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ହିଁ ସମାଜର ସେବା କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ଅବଶ୍ୟ, ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ସମାଜର ସେବା କରୁଥାନ୍ତି ସତ, ମାତ୍ର ଏଠାରେ ତା'ଠାରୁ ଅନେକ ଅଧିକକୁ ଇପ୍ସିତରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ଏଭଳି କୁହାଯାଇଛି । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସମସ୍ତଙ୍କର ହିତପାଇଁ ଶ୍ରମ କରୁଥାଏ, ସେ ସମାଜର ସେବା ହିଁ କରେ ଓ ଆପଣା ସେବାର ଏକ ସୁଯୋଗ୍ୟ ପରିଚୟ ଦେଇଥାଏ । ତେଣୁ, ଏଭଳି ଅନ୍ନଶ୍ରମକୁ ସମାଜର ସେବାଠାରୁ କଦାପି ଏକ ଅଲଗା ଜିନିଷ ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ ।[7]

ଅନ୍ନଶ୍ରମର ବିଧାନଟିର ପରିପାଳନ ଦ୍ୱାରା ସମାଜର ଗଠନରେ ଏକ ନୀରବ ବିପ୍ଳବ ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବ । ଜୀବନର ଧାରଣ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ଅଲଗା ଅଲଗା ଯେଉଁ ସଂଗ୍ରାମ କରିବାରେ ଲାଗିଛି, ସେହି ସଂଗ୍ରାମଟିକୁ ପାରସ୍ପରିକ ସେବାରେ ପରିଣତ କରିଦେଇ ପାରିଲେ ତାହାକୁ ମନୁଷ୍ୟ ଲାଗି ଏକ ଯଥାର୍ଥ ବିଜୟ ବୋଲି କୁହାଯିବ । ତେବେଯାଇ ପଶୁର ବିଧାନ ପରିବର୍ତ୍ତେ ମନୁଷ୍ୟ-ବିଧାନର ସ୍ଥାପନା ସମ୍ଭବ ହେବ ।[8]

ଯଦି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାର ଝାଳବୁହା ଶ୍ରମଦ୍ୱାରା ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରିବେ, ତେବେ ଏହି ଧରା ଏକ ସ୍ୱର୍ଗରେ ପରିଣତ ହୋଇଯିବ । ନିଜ ନିଜର ବିଶେଷ ପ୍ରତିଭାକୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗାଇବାର ପ୍ରଶ୍ନଟି ଆଦୌ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିଚାରଣା ଆବଶ୍ୟକ କରୁ ନାହିଁ । ଯଦି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାର ଅନ୍ନ ପାଇଁ ଶରୀରଶ୍ରମ କରିବେ, ତେବେ, ସେଥିରୁ ଏହି ସତ୍ୟଟି ମଧ୍ୟ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଆସୁଛି ଯେ, କବି, ଚିକିତ୍ସକ ବା ଆଇନଜୀବୀ ପ୍ରଭୃତି ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମନୁଷ୍ୟସମୂହର ସେବାଲାଗି ହିଁ ଆପଣାର ପ୍ରତିଭାକୁ ବିନା ପାରିଶ୍ରମିକରେ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ହିଁ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ବିଚାର କରିବେ । ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପରଭାବରେ ଏହିପରି ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

କରିବା ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ପାଦନ ଆହୁରି ଅଧିକ ଭଲ ହେବ, ଆହୁରି ଅଧିକ ସମୃଦ୍ଧିଯୁକ୍ତ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରିବ ।[9]

ପ୍ରୟୋଗର କ୍ଷେତ୍ର

ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅହିଂସା ପାଳନ କରିବ, ସତ୍ୟର ଉପାସନା କରୁଥିବ ଏବଂ ଏକ ସ୍ୱାଭାବିକ କର୍ମରୂପେ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ରକ୍ଷା କରୁଥିବ, ଅନ୍ନଶ୍ରମ ତାର ଜୀବନରେ ଏକ ଯଥାର୍ଥ ଆଶୀର୍ବାଦରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବ । ଏହି ଶ୍ରମକୁ କେବଳ କୃଷି ସହିତ ହିଁ ସମ୍ବନ୍ଧିତ କରି ରଖାଯାଇ ପାରିବ । ମାତ୍ର, ଅନ୍ତତଃ ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି କଦାପି କୃଷିକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ତତ୍‌ପରିବର୍ତ୍ତେ ସୂତା କାଟିପାରିବ, ଲୁଗା ବୁଣିପାରିବ, ବଢ଼େଇକାମ ଅଥବା କମାରକାମ କରିପାରିବ । ଅବଶ୍ୟ ସର୍ବଦା କୃଷିକାର୍ଯ୍ୟକୁ ହିଁ ଆଦର୍ଶ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜେ ନିଜର ସଫାଇ କାମ କରିବ । ଭୋଜନ ପରି ମଳମୂତ୍ର ତ୍ୟାଗ କରିବା ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଆବଶ୍ୟକ କାର୍ଯ୍ୟ ; ଏବଂ, ପ୍ରତ୍ୟେକେ ନିଜ ନିଜର ମଇଳା ସଫା କରିବା ହିଁ ପ୍ରକୃତରେ ସର୍ବୋତ୍ତମ କାର୍ଯ୍ୟ ହେବ । ଯଦି ଏକଥା ସମ୍ଭବ ନହୁଏ, ତେବେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାର ନିଜ ସଫାଇ ନିଜେ କରିବ ।

ଅନେକ ବର୍ଷ ହେଲା ମୁଁ ଅନୁଭବ କରି ଆସିଛି ଯେ, ସମାଜର ଏକ ବିଶେଷ ବର୍ଗ ଉପରେ ମଳମୂତ୍ର ସଫା କରିବାର କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ପଛରେ କେଉଁଠି ନା କେଉଁଠି ଏକ ମୂଳଭୂତ ଭୁଲ ରହିଯାଇଛି । ଏହି ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସେବାଟିକୁ ସବାତଳ ପାହିଆର ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ଯିଏ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରି ଦେଇଥିବ, ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଟି ବିଷୟରେ ଆମ ହାତରେ କୌଣସି ଐତିହାସିକ ବିବରଣୀ ନାହିଁ । ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ହୋଇଥାଉ ନା କାହିଁକି, ଏପରି କରି ସେ ଆମର ଆଦୌ କୌଣସି ଉପକାର କରି ନାହିଁ ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ ।

ଆମେ ହେଉଛୁ ସମସ୍ତେ ମେହେନ୍ତର, ଏହି କଥାଟି ଆମର ଶୈଶବ କାଳରୁ ହିଁ ଆମର ମନ ଭିତରେ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ରହିଯିବା ଉଚିତ । ଯିଏ ଏହି କଥାଟିକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିଛି, ସିଏ ଜଣେ ମେହେନ୍ତର ହିସାବରେ ଅନ୍ନଶ୍ରମ ଆରମ୍ଭ କରିଦେବା ହେଉଛି ତାହା କରିବାଲାଗି ସବୁଠାରୁ ସହଜ ରାସ୍ତା । ଏହିପରି ବୁଦ୍ଧିଯୁକ୍ତଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିନେଇ ପାରିଲେ ସଫାଇକାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ସମାନତା ବିଷୟରେ ଏକ ଯଥାର୍ଥ ବୋଧ ଆଣିଦେବା ଦିଗରେ ଆମକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ ।[10]

ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରବୃତ୍ତ ସ୍ୱୀକୃତି

ନିଜ ଅନ୍ନଲାଗି ଶ୍ରମ କରିବାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଓ ସେକଥା କହିଲେ ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ଆଉ ଯାହାକଛି ବୁଝାଉଛି, ଗାଆଁକୁ ଫେରିଯିବାର ସନ୍ଦେଶଟି ଦ୍ୱାରା ଆମେ ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତଥା ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ଭାବରେ ତାହାକୁ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେବା ହିଁ ବୁଝାଇବ । ମାତ୍ର, ସମାଲୋଚକ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇ କହିବେ, ''ଭାରତବର୍ଷର କୋଟି କୋଟି ପିଲା ତ ଆଜି ଗାଆଁମାନଙ୍କରେ ବାସ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ

ତଥାପି ଅର୍ଦ୍ଧୋପବାସର ଏକ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାକୁ ହେଉଛି।'' ଦୁଃଖର ବିଷୟ, ଏହି କଥାଟି ଗୋଟିଏ ନିରାଟ ସତ୍ୟ କଥା। ଭାଗ୍ୟର କଥା ଯେ ସେମାନେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ ଏହି ଜୀବନଟିକୁ ଯାପନ କରୁ ନାହାନ୍ତି। ଯଦି ପାରନ୍ତେ, ତେବେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମକୁ ଛାଡ଼ି ପଳାଇ ଆସନ୍ତେ ଏବଂ ସ୍ଥାନ ମିଳିଲେ ସେମାନେ କାଳବିଳମ୍ବ ନକରି ନିକଟତମ ସହରରେ ମଧ୍ୟ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଆନ୍ତେ।

କୌଣସି ମୁନିବର କଥାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ପାଳନ କରିବା ହେଉଛି ଦାସତ୍ୱ, ଏବଂ ଆପଣାର ବାପାଙ୍କ କଥାକୁ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ ମାନିବା ହେଉଛି ସନ୍ତାନ ହେବାର ଗୌରବ। ଠିକ୍ ସେହିପରି, ଅନ୍ନଶ୍ରମର ନିୟମଟିକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ମାନିବା ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ରୋଗ ଏବଂ ଅସନ୍ତୋଷର ଜନକ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ। ଏହାକୁ ଦାସତ୍ୱର ଏକ ସ୍ଥିତି ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ। ମାତ୍ର, ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ ତାହାର ପାଳନ କଲେ ତାହା ଅବଶ୍ୟ ସନ୍ତୋଷ ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର କାରଣ ହେବ। ଏବଂ, ରୁପା ନୁହେଁ କି ସୁନା ନୁହେଁ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ହିଁ ଯଥାର୍ଥ ଧନ।[11]

ଶ୍ରମ-ବିଭାଜନ

ଶ୍ରମ ବା କର୍ମର ବିଭାଜନରେ ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରେ। ମାତ୍ର, ସବୁ କାମ ଲାଗି ସମାନ ମଜୁରି ମିଳିବା ଉଚିତ ବୋଲି ମୁଁ ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ ଦାବୀ କରିବି। ଜଣେ ଓକିଲ, ଡାକ୍ତର ବା ଶିକ୍ଷକ ଜଣେ ଭଙ୍ଗି ବା ମେହେନ୍ତରଠାରୁ ଆଦୌ ଅଧିକ ପାରିଶ୍ରମିକ ପାଇବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। କେବଳ ସେତିକିବେଳେ ଯାଇ ଶ୍ରମବିଭାଜନ ଦ୍ୱାରା ଜାତିର ବା ଜଗତର ଉନ୍ନତି ସମ୍ଭବ ହେବ। ଯଥାର୍ଥ ସଭ୍ୟତା ବା ଯଥାର୍ଥ ସୁଖ ନିମନ୍ତେ ଆଉ ସିଧା କୌଣସି ରାଜପଥ ଆଦୌ ପଡ଼ି ନାହିଁ।[12]

ଅନ୍ନଶ୍ରମର ଅର୍ଥନୀତି ହେଉଛି ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାଲାଗି ଏକ ଜୀବନମୟ ବାଟ। ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ଆପଣାର ଅନ୍ନ ତଥା ବସ୍ତ୍ର ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଶରୀରଶ୍ରମ କରିବ। ଅନ୍ନଶ୍ରମର ଉପାଦେୟତା ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକତା ବିଷୟରେ ଯଦି ମୁଁ ଲୋକମାନଙ୍କର ହୃଦ୍‌ବୋଧ କରାଇ ପାରନ୍ତି, ତେବେ ଅନ୍ନ ଏବଂ ବସ୍ତ୍ରର କୌଣସି ଅଭାବ ରହନ୍ତା ନାହିଁ। ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସର ସହିତ ଲୋକମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଏ କଥା କହିବାରେ ମୋ'ର ଆଦୌ କୌଣସି ସଙ୍କୋଚ ନାହିଁ ଯେ, ଯଦି ସେମାନେ ଜମିରେ କାମ ନକରିବେ କିମ୍ବା ସୂତା କାଟି ଲୁଗା ନବୁଣିବେ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅବଶ୍ୟ ଉପବାସରେ ରହିବାକୁ ହେବ, ଉଲଗ୍ନ ମଧ୍ୟ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[13]

1925 ମସିହାରେ ମୁଁ ଯାହା କହିଥିଲି, ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ସେହି କଥା କହିବି ; ଅର୍ଥାତ୍, ସ୍ତ୍ରୀ ହୁଅନ୍ତୁ କିମ୍ବା ପୁରୁଷ ହୁଅନ୍ତୁ, ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବୟସକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଥିବା ବୟସ୍କ ଲୋକମାନେ, ଯେଉଁମାନେ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିମନ୍ତେ କିଛି ପରିମାଣରେ ଅନ୍ନଶ୍ରମ କରିପାରିବେ, ସେହିମାନଙ୍କୁ ହିଁ ଭୋଟ୍ ଦେବାର ଅଧିକାର ଦିଆଯିବା ଉଚିତ।[14]

ଉପାସନାରୂପେ ଶ୍ରମ

ଦରିଦ୍ରମାନେ ଯେଉଁସବୁ ଶ୍ରମ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି, ଆମେ ସମସ୍ତେ ଦିନକୁ ଅନ୍ତତଃ ଗୋଟିଏ ଘଣ୍ଟା ସେହି ଶ୍ରମ କରିବା ଏବଂ ଏହିପରିଭାବରେ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ତଥା ସେମାନଙ୍କ

ମାଧ୍ୟମରେ ସମଗ୍ର ମାନବଜାତି ସହିତ ଆପଣାର ଏକାତ୍ମତା ଅର୍ଜନ କରିବା, ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ ଆଉ କୌଣସି ସଦିଚ୍ଛାପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଜାତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଛି ବୋଲି ମୁଁ କଳ୍ପନା କରି ପାରୁ ନାହିଁ। ଦରିଦ୍ର ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଯେଉଁଭଳି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ଭଗବାନଙ୍କର ନାମ ନେଇ ମୁଁ ସେହି ଦରିଦ୍ରଙ୍କ ଲାଗି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବି, ଆଉ କୌଣସି ଅଧିକ ଉତ୍ତମଭାବରେ ଯେ ଭଗବାନଙ୍କର ଉପାସନା କରା ଯାଇପାରେ, ମୁଁ ସେକଥା ମଧ କଳ୍ପନା କରିପାରୁ ନାହିଁ।[15]

ଭଗବାନଙ୍କ ନାମ ନେଇ ଭଗବାନଙ୍କ ଲାଗି ସମର୍ପିତ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ କଦାପି ଛୋଟ କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି କହିହେବ ନାହିଁ। ଏହିପରିଭାବରେ କରା ଯାଉଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟର ସମାନ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରହିଛି। ଭଗବାନଙ୍କର ସେବାର୍ଥେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଜଣେ ମେହେନ୍ତରର ଜଣେ ମାରଫତଦାର ହିସାବରେ ଆପଣାର ଧନକୁ ଭଗବାନଙ୍କ ନାମରେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ଜଣେ ରାଜା ଭଳି ସମ୍ମାନ ପାଇବାଲାଗି ଅବଶ୍ୟ ଅଧିକାର ରହିଛି।[16]

...ମୂଳରେ ପ୍ରେମ ଏବଂ ଅହିଂସା ନଥିଲେ କୌଣସି ସେବାକାର୍ଯ୍ୟ କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ। ...ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରେମ ହେଉଛି ମହାସାଗର ପରି ଅସୀମ ଏବଂ, ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ହୃଦୟରେ ଉତ୍ଥିତ ଏବଂ ସ୍ଫୀତ ହୋଇ ତାହା ଆପଣାକୁ ବ୍ୟାପ୍ତ କରିଦିଏ ଏବଂ ସକଳ ସୀମା ତଥା ସରହଦକୁ ପାରି ହୋଇ ସମସ୍ତ ପୃଥିବୀକୁ ଆଚ୍ଛାଦିତ କରିଥାଏ। ଗୀତା ଯାହାକୁ ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ ଯଜ୍ଞ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛି, ସେହି ଅନ୍ନଶ୍ରମ ବ୍ୟତୀତ ଏହି ସେବା କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ। ସେବା ନିମନ୍ତେ ଜଣେ ପୁରୁଷ ଅଥବା ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମ କରିଥାଏ, କେବଳ ସେତିକିବେଳେ ଯାଇ ତା'ର ବଞ୍ଚିବାଲାଗି ଅଧିକାର ରହିଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ।[17]

ଯଜ୍ଞକର୍ମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

''ବ୍ରହ୍ମ ଆପଣାର ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସୃଷ୍ଟି କଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଯଜ୍ଞର କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ନ୍ୟସ୍ତ କରି କହିଲେ, 'ଏହାରି ଦ୍ୱାରା ହିଁ ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ଉନ୍ନତି ହେବ। ଏହା ହିଁ ତୁମମାନଙ୍କର ସକଳ ବାସନାର ପରିପୂରଣକାରୀ ହୋଇ ରହୁ।' ଏହି ଯଜ୍ଞ ନକରି ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଭୋଜନ ଗ୍ରହଣ କରେ, ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ ଚୋରି ଅନ୍ନକୁ ହିଁ ଭକ୍ଷଣ କରେ''—ଗୀତାରେ ଏହି କଥା କୁହାଯାଇଛି। ବାଇବେଲ୍‌ରେ ଉକ୍ତ ଅଛି, ''ଝାଳବୁହା ଶ୍ରମ କରି ତୁମେ ନିଜର ଅନ୍ନକୁ ଉପାର୍ଜନ କରିବ।'' ଯଜ୍ଞ ଏକାଧିକ ପ୍ରକାରର ହୋଇପାରେ। ସେଥିରୁ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ନଶ୍ରମ ବି ହୋଇ ପାରିବ। ଯଦି ସମସ୍ତେ ନିଜର ଅନ୍ନ ପାଇଁ ଶ୍ରମ କରୁଥାନ୍ତେ ଏବଂ ଆଉ ଅଧିକ କିଛି ନକରନ୍ତେ, ତେବେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଲାଗି ଯଥେଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ ଯଥେଷ୍ଟ ଅବସର ଅବଶ୍ୟ ମିଳିପାରିବ। ତେବେ, ଲୋକସଂଖ୍ୟା ଅତିରିକ୍ତ ପରିମାଣରେ ବଢ଼ିଗଲା ବୋଲି ଆଉ କୌଣସି ଚିତ୍କାର ଶୁଣାଯିବ ନାହିଁ, କୌଣସି ରୋଗ ହେବ ନାହିଁ ଅଥବା, ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ଆମ ଚାରିପାଖରେ ଯେଉଁ ଦୁଃଖମାନ ପାଉଛୁ, ସେସବୁ ଆଉ କିଛି ରହିବ ନାହିଁ। ଏହି ଶ୍ରମକୁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ପ୍ରକାରର ଯଜ୍ଞକର୍ମ ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ନିଜର ଶରୀର ଅଥବା ମୁଣ୍ଡକୁ କାମରେ ଲଗାଇ ଲୋକମାନେ ଆହୁରି ଅନେକ ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ସତ, ମାତ୍ର ପ୍ରଧାନତଃ

ପ୍ରେମଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ହିଁ ସେମାନେ ତାହା କରିବେ, ସାଧାରଣ ହିତ ନିମନ୍ତେ ସେସବୁ କରିବେ। ସେତେବେଳେ କେହି ଧନୀ ରହିବେ ନାହିଁ କି କେହି ଗରିବ ରହିବେ ନାହିଁ, କେହି ଉଚ୍ଚ କିମ୍ବା କେହି ନୀଚ ରହିବେ ନାହିଁ, କେହି ସବର୍ଣ୍ଣ ରହିବେ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ମଧ୍ୟ ରହିବେ ନାହିଁ। ଏହି ଆଦର୍ଶଟିକୁ ହୁଏତ କେବେ ମଧ୍ୟ ହାସଲ କରି ହେବ ନାହିଁ। ମାତ୍ର ସେଥିଲାଗି ଆମେ ତାହାକୁ ହାସଲ କରିବା ନିମନ୍ତେ କାହିଁକି ଉଦ୍ୟମ ନକରିବା ? ଏପରିକି, ଯଦି ଯଜ୍ଞର ସମୁଦାୟ ବିଧାନଟିକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଆମ ସତ୍ତାର ବିଧାନଟିକୁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ନକରି ଆମେ କେବଳ ନିଜର ଅନ୍ନସଂସ୍ଥାନ ନିମନ୍ତେ ଯଥେଷ୍ଟ ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମ କରିପାରିବା, ତେବେ ତାହାକୁ ହିଁ ଆଦର୍ଶ ଆଡ଼କୁ ଏକ ବୃହତ୍ ଅଗ୍ରଗତି ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ।

ଯଦି ଆମେ ଏହପରି କରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରିବା, ତେବେ ଆମର ଆବଶ୍ୟକତାମାନ ଅତ୍ୟଳ୍ପ ହୋଇ ଆସିବ, ଆମର ଭୋଜନ ମଧ୍ୟ ସରଳ ହୋଇଯିବ। ସେତେବେଳେ ଆମେ ଜୀବନ ଧାରଣ କରିବାପାଇଁ ଭୋଜନ ଗ୍ରହଣ କରିବା, ଭୋଜନ କରିବାଲାଗି ହିଁ ଜୀବନଧାରଣ କରୁ ନଥିବା। ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବଟିର ଭ୍ରାନ୍ତିଶୂନ୍ୟତା ବିଷୟରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ହେଉ ନଥାଏ, ତେବେ ସେ ନିଜର ଅନ୍ନଉର୍ପାଜନ ଲାଗି ଶରୀରଶ୍ରମ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ, ସେ ଆପଣା ଶ୍ରମର ଫଳଗୁଡ଼ିକରୁ ସର୍ବାଧିକ ସନ୍ତୋଷଲାଭ କରିବେ, ନିଜର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ ଉନ୍ନତିସାଧନ କରିବେ ଏବଂ, ସେ ଆଗରୁ ବ୍ୟବହାର କରି ଆସୁଥିବା ବହୁ ବସ୍ତୁର ଯେକୌଣସି ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରୟୋଜନ ନଥିଲା, ସିଏ ସେକଥାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଆବିଷ୍କାର କରିପାରିବେ।[18]

କର୍ମର ସନ୍ଦେଶ

କର୍ମ ଉପରେ ଯେତେ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱ ଦେଇ କହିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା କଦାପି ଅତିରିକ୍ତ ହେବ ନାହିଁ। ଗୀତାରେ ଯେଉଁଠାରେ ଭଗବାନ ''ମୁଁ ଯଦି ନିଦ୍ରାରହିତଭାବରେ ଅନୁକ୍ଷଣ କର୍ମ କରୁ ନଥାନ୍ତି, ତେବେ ମନୁଷ୍ୟଗଣଙ୍କ ଲାଗି ମୁଁ ଏକ ମନ୍ଦ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି'' ବୋଲି କହିଛନ୍ତି, ମୁଁ କେବଳ ସେହି ସନ୍ଦେଶଟିର ପୁନରାବୃତ୍ତି ହିଁ କରୁଛି।

ଯଦି ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ପରି ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ମୁହାଁମୁହିଁ ହୋଇ ଠିଆ ହେବାଲାଗି ମୋର ସୌଭାଗ୍ୟ ହୁଅନ୍ତା, ତେବେ, ଧ୍ୟାନର ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରଚାର ନକରି ସେ କାହିଁକି ବରଂ କର୍ମର ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରଚାର କଲେ ନାହିଁ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ପଚାରିବାକୁ ମୁଁ ମୋଟେ କୁଣ୍ଠାବୋଧ କରନ୍ତି ନାହିଁ। ଏହି ସନ୍ଥମାନଙ୍କୁ (ତୁକାରାମ, ଜ୍ଞାନଦେବ, ପ୍ରଭୃତି) ଭେଟିବାର ହେଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରନ୍ତି।[19]

ମଣିଷ ଝାଳବୁହା ଶ୍ରମଦ୍ୱାରା ନିଜ ଭୋଜନକୁ ନିଜେ କମାଇବ ବୋଲି ଭଗବାନ ମନୁଷ୍ୟକୁ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ ; ଏବଂ, ସତେଅବା କେଉଁ ଯାଦୁଗରର ଟୋପି ଭିତରୁ ଆମେ ଆମର ଖାଦ୍ୟସାମଗ୍ରୀ ସମେତ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ସକଳ ବସ୍ତୁକୁ ସୃଷ୍ଟି କରାଇ ଆଣିବୁ, ଏପରି ଏକ ଧାରଣା ପ୍ରତି ମୋ'ର ଭୀଷଣ ଭୟ ରହିଛି।[20]

ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଣେ ମଧ୍ୟ ସମର୍ଥଶରୀର ବ୍ୟକ୍ତି, ପୁରୁଷ ବା ସ୍ତ୍ରୀ, କାର୍ଯ୍ୟ ଅଥବା ଅନ୍ନବିନା କାଳ କାଟିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛି, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ବିଶ୍ରାମ ଗ୍ରହଣ କରିବା କିମ୍ବା ପେଟପୂରା

ଆହାର ଭକ୍ଷଣ କରିବା ବିଷୟରେ ଆମର ଲଜ୍ଜା ଅନୁଭବ କରିବା ଉଚିତ ।[21]

ଆମ ଦେଶରେ ଏହି ଭୀଷଣ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଏବଂ ବେକାରୀ ଦେଖି ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ କାନ୍ଦି ପକାଉଛି, ମାତ୍ର ମୋତେ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ଯେ, ଆମ ନିଜର ଅବହେଳା ଏବଂ ଅଜ୍ଞାନ ଏଥିପାଇଁ ମୁଖ୍ୟତଃ ଦାୟୀ । ଶ୍ରମର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ବିଷୟରେ ଆମର ଆଦୌ କୌଣସି ସଜ୍ଞାନତା ନାହିଁ। ଏଣୁ, ଜଣେ ମୋଚି କେବଳ ଜୋତା ତିଆରି କରିବା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ଅନ୍ୟକିଛି କରିବ ନାହିଁ। ଅନ୍ୟ ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ତା' ମର୍ଯ୍ୟାଦା ତଳେ ବୋଲି ସେ ଭାବିବ। ସେହି ଭୁଲ୍ ଧାରଣାଟିକୁ ଯିବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ ।

ନିଜର ହାତ ଗୋଡ଼କୁ ବ୍ୟବହାର କରି ସାଧୁତାର ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା ସମସ୍ତଙ୍କ ସକାଶେ ଭାରତବର୍ଷରେ ଯଥେଷ୍ଟ କର୍ମସଂସ୍ଥାନ ରହିଛି । ଭଗବାନ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କର୍ମ କରିବାର ଏବଂ କେବଳ ତାହାର ଦୈନନ୍ଦିନ ଆହାର ବ୍ୟତୀତ ଅଧିକ ଉପାର୍ଜନ କରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ଯିଏ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଇବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବ, ସିଏ ନିଶ୍ଚୟ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇପାରିବ । ଯିଏ ସାଧୁତାର ସହିତ କିଛିତ୍ ରୋଜଗାର କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବ, ତା'ଲାଗି କୌଣସି ପ୍ରକାରର କାର୍ଯ୍ୟ କଦାପି ନୀଚ ବୋଲି ଦେଖାଯିବ ନାହିଁ। ଅସଲ କଥା ହେଉଛି, ଭଗବାନ ଆମକୁ ଯେଉଁ ହାତ ଓ ଗୋଡ଼ ଦେଇଛନ୍ତି, ଆମେ ତାହାକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିବା ।[22]

...ଦେଶରେ ଯେତେ ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ କାମ ପାଉ ନାହାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଯେତେ ଅଧିକ ହେଉ ପଛକେ, ସେମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତତଃ ଉଦରଭରଣ ହେଲା ଭଳି କାମ ଯୋଗାଇଦେବା ଏକ ସରକାରର ଅବଶ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।[23]

ବୌଦ୍ଧିକ ଶ୍ରମ

ମୋତେ କେହି ଯେପରି ଭୁଲ୍ ନବୁଝନ୍ତି । ମୁଁ ବୌଦ୍ଧିକ ଶ୍ରମର ମୂଲ୍ୟକୁ କଦାପି ଊଣା କରି ଦେଖିବାକୁ ଚାହୁଁ ନାହିଁ ; ମାତ୍ର, ସମସ୍ତଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମକୁ ଦେଇ ପାରିବାଲାଗି ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଜନ୍ମ ହୋଇଛି, କୌଣସି ପରିମାଣର ବୌଦ୍ଧିକ ଶ୍ରମକୁ ମଧ୍ୟ ତାହାର କ୍ଷତିପୂରଣରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ବୌଦ୍ଧିକ ଶ୍ରମ ହୁଏତ ଅନେକ ସମୟରେ ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମଠାରୁ ଅନନ୍ତ ଗୁଣରେ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରର ହୋଇପାରେ ବା ପ୍ରକୃତରେ ହୋଇଥାଏ ; ମାତ୍ର ତାହା କଦାପି ଶରୀରଶ୍ରମର ଏକ ବିକଳ୍ପ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ; ବୌଦ୍ଧିକ ଭୋଜନ ଯେପରି ଆମେ ଖାଉଥିବା ଶସ୍ୟଠାରୁ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚସ୍ତର ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି କଦାପି ତାହାର ବିକଳ୍ପ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ, ଏହା ଠିକ୍ ସେହିପରି ଏକ କଥା । ବସ୍ତୁତଃ ଏହି ପୃଥିବୀ ଆମକୁ ଯାହାକିଛି ଉତ୍ପାଦନ କରି ଦେଉଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ ବୁଦ୍ଧି ଉତ୍ପାଦନ କରି ଦେଉଥିବା ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ କଦାପି ସମ୍ଭବ ହିଁ ହେବ ନାହିଁ।[24]

ବୌଦ୍ଧିକ ଶ୍ରମ କରି କ'ଣ ଲୋକମାନେ ଆପଣାର ଉଦରଭରଣ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ ? ନା—କଦାପି ନୁହେଁ। ଶରୀରର ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ, ଶରୀର ହିଁ ତାହା ଯୋଗାଇଦବା ଉଚିତ। ''ସମ୍ରାଟଙ୍କର ପ୍ରାପ୍ୟ ସମ୍ରାଟଙ୍କୁ ହିଁ ବୁଝାଇଦେବା ଉଚିତ'', ଏହି ଉକ୍ତିଟି ସମ୍ଭବତଃ ଏଠାରେ

ବେଶ୍ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହେବ । କେବଳ ମାନସିକ ଅର୍ଥାତ୍ ବୌଦ୍ଧିକ ଶ୍ରମ ହେଉଛି ଆତ୍ମାଲାଗି ଏବଂ ତାହାର ନିଜର ସନ୍ତୋଷ ବିଧାନ ଲାଗି । ଏହାର ଆଦୌ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ପାଇବାର ଦାବୀ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏକ ଆଦର୍ଶ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଡାକ୍ତର, ଓକିଲ ଏବଂ ସେହିଭଳି ଅନ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟତା ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନିଜପାଇଁ ନୁହେଁ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସମାଜର ଉପକାର ନିମନ୍ତେ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ।[25]

ବୌଦ୍ଧିକ କାର୍ଯ୍ୟର ଅବଶ୍ୟ ମହତ୍ତ୍ୱ ରହିଛି ଏବଂ ଜୀବନର ସମଗ୍ର ଯୋଜନାଟି ମଧ୍ୟରେ ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ଏହାର ଏକ ସ୍ଥାନ ରହିଛି । ମାତ୍ର, ମୁଁ କେବଳ ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମର ଆବଶ୍ୟକତା ଉପରେ ହିଁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ କହୁଛି । କୌଣସି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟ ସେହି କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ବୋଲି ମୁଁ ଦାବୀ କରୁଛି । ଏହା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ବୌଦ୍ଧିକ ଉତ୍ପାଦନ ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ଅଧିକ ବୃଦ୍ଧିଯୁକ୍ତ କରାଇବାରେ ମଧ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ।[26]

ଜଣେ ଶ୍ରମିକ ଟେବୁଲ ପାଖରେ ବସି ଲେଖିପାରିବ ନାହିଁ ସତ, ମାତ୍ର ଟେବୁଲ ପାଖରେ ବସି ନିଜର ସାରା ଜୀବନ ଲେଖି ଆସିଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଅବଶ୍ୟ ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବ ।[27]

41. ଶ୍ରମିକ ଓ ମାଲିକ

ଶ୍ରମିକ ଓ ମାଲିକ ପରସ୍ପରର ପରିପୂରକ ହୋଇ ରହିବେ ଓ ପରସ୍ପରକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ, ଏହା ହିଁ ମୋ'ର ଆଦର୍ଶ ବୋଲି ମୁଁ ସର୍ବଦା କହିଆସିଛି । ସେମାନଙ୍କର ଏକ ବୃହତ୍ତର ପରିବାର ପରି ଏକତା ଓ ସମଞ୍ଜସତା ସହିତ ରହି ପାରୁଥିବା ଉଚିତ । ମାଲିକ ଯେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର କେବଳ ଭୌତିକ କଲ୍ୟାଣ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେଉଥିବ ତା'ନୁହେଁ, ସିଏ ସେମାନଙ୍କର ନୈତିକ କଲ୍ୟାଣପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଉଥିବ, ପୁଞ୍ଜିମାଲିକମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଅଧୀନରେ ରହିଥିବା ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀଗୁଡ଼ିକର କଲ୍ୟାଣ ନିମନ୍ତେ ମାରଫତଦାର ହୋଇ ରହିଥିବେ ।[28]

ମୁଁ ପୁଞ୍ଜିକୁ ଭୟ କରେ ନାହିଁ । ମୁଁ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ସହିତ ଲଢ଼େ । ପୁଞ୍ଜି ଯେପରି ଗୋଟାଏ ଜାଗାରେ ଅତିରିକ୍ତଭାବରେ ଆସି ଜମା ନହେବ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଆମକୁ ସେହି ସ୍ଥିତିକୁ ଏଡ଼ିବାଲାଗି ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥାଏ ; ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଅଧିକ ଭୟଙ୍କର ଆକାରରେ ଏକ ଶ୍ରେଣୀଗତ ଯୁଦ୍ଧକୁ ଏଡ଼ିବାଲାଗି ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥାଏ । ପୁଞ୍ଜିମାଲିକ ଏବଂ ଶ୍ରମିକ ପରସ୍ପରର ଶତ୍ରୁ ହେବା ଆଦୌ ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ନୁହେଁ ।[29]

ପୁଞ୍ଜିମାଲିକର ଭୂମିକା-ପରିବର୍ତ୍ତନ

ପୁଞ୍ଜିମାଲିକ ଏବଂ ଶ୍ରମିକ ଭିତରେ ରହିଥିବା ମୂଳଭୂତ ସମାନତାକୁ ମୁଁ ଯଦି ସ୍ୱୀକାର କରିବି, ଏବଂ ମୋତେ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ, ତେବେ ମୁଁ କଦାପି ପୁଞ୍ଜିମାଲିକର ବିନାଶକୁ ମୋ'ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବି ନାହିଁ । ମୁଁ ତା'ର ଭୂମିକାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା

କରିବି। ତା' ସହିତ ମୁଁ କରୁଥିବା ଅସହଯୋଗ ସିଏ ହୁଏତ କରୁଥିବା ଭୁଲ ପ୍ରତି ତା'ର ଆଖିକୁ ଖୋଲିଦେବ।... ଏହି କଥାଟିକୁ ଅତି ସହଜରେ ଦର୍ଶାଇ ଦିଆ ଯାଇପାରିବ ଯେ, ପୁଞ୍ଜିମାଲିକର ବିନାଶସାଧନ ପରିଣାମରେ ଶ୍ରମିକର ମଧ୍ୟ ବିନାଶସାଧନ କରିବ ଏବଂ, ଆଦୌ କୌଣସି ପରିଶୋଧନ ଓ ପରିବର୍ତ୍ତନର ବାହାରେ ବୋଲି ଯେପରି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଏତେ ବେଶୀ ଖରାପ ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ, ଠିକ୍ ସେହିପରି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଆଦୌ ଏତେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ଦୋଷରହିତ ନୁହେଁ ଯେ, ସିଏ ଭ୍ରମରେ ପଡ଼ି ଯାହାକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ମନ୍ଦ ବୋଲି ଭାବୁଛି, ସେ ତାହାକୁ ଧ୍ୱଂସ କରିଦେବାପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ହେବ।[30]

ମୁଷ୍ଟିମେୟ କୋଟିପତିଙ୍କୁ ନିର୍ମୂଳ କରିଦେଲେ ଦରିଦ୍ର ପ୍ରତି କରା ଯାଉଥିବା ଶୋଷଣର ବିଲୋପ କଦାପି ହେବ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କର ଅଜ୍ଞାନକୁ ଦୂର କରି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଶୋଷକମାନଙ୍କ ସହିତ ସେମାନଙ୍କୁ ଅସହଯୋଗ କରିବାଲାଗି ଶିକ୍ଷାଦେଇ ହିଁ ତାହା ସମ୍ଭବ ହେବ। ତଦ୍ୱାରା ଶୋଷକମାନଙ୍କର ପରିବର୍ତ୍ତନ ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବ। ମୁଁ ଏପରି ପରାମର୍ଶ ମଧ୍ୟ ଦେଇଛି ଯେ, ଏହା ପରିଶେଷରେ ଉଭୟଙ୍କୁ ଉଭୟଙ୍କର ସମାନ ସହଯୋଗୀରେ ପରିଣତ କରିଦେଇ ପାରିବ। ପୁଞ୍ଜିରେ ଅନ୍ତର୍ନିହିତଭାବରେ କୌଣସି ନା କୌଣସି ଆକାରରେ ହେଉ ପଛକେ, ପୁଞ୍ଜିର ଆବଶ୍ୟକତା ସର୍ବଦା ରହିଥିବ।[31]

ଶ୍ରମିକର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ଅଧିକାର

ମୁଁ ସର୍ବକ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହିପରି ଅନୁଭବ କରିଆସିଛି ଯେ, ପ୍ରାୟ ଏକ ନିୟମ ପରି, ଶ୍ରମିକପକ୍ଷ ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଯେତେ ଫଳପ୍ରଦତା ଏବଂ ଯେତିକି ବିବେକ ସହିତ ସମ୍ପାଦନ କରିପାରିଛି, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନୁରୂପ ଅନେକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ରହୁଥିବା ମାଲିକପକ୍ଷଟି ସେପରି ଆଦୌ କରି ନାହିଁ। ତେଣୁ, ଶ୍ରମିକପକ୍ଷ ଆପଣାର ଇଚ୍ଛାକୁ କେତେ ପରିମାଣରେ ମାଲିକମାନଙ୍କ ଉପରେ ନେଇ ଲଦିଦେଇ ପାରିବ, ଶ୍ରମିକ ନିମନ୍ତେ ଏହି କଥାଟି ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇପଡ଼ିଛି।

ଆମକୁ ଯଥାନୁରୂପ ବେତନ ମିଳୁନାହିଁ ବା ଆମେ ରହିବାଲାଗି ଉପଯୁକ୍ତ ବାସଗୃହ ନାହିଁ ବୋଲି ଯଦି ଆମେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା, ତେବେ ଉତ୍ତମ ମଜୁରି ପାଇବା କିମ୍ବା ରହିବା ସ୍ଥାନର ସୁବିଧା ଆମକୁ ମିଳିବ, ଏହାର ଉପାୟ କ'ଣ ? ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଲାଗି ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ଯାବତୀୟ ଆରାମର ମାନ କଣ ହେବା ଉଚିତ, ସେକଥା କିଏ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବ ? ସବୁଠାରୁ ଉତ୍ତମ କଥା ହେଉଛି ଯେ, ଏବଂ ଏଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ, ତୁମେ ଶ୍ରମିକମାନେ ହିଁ ତୁମ ନିଜ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝିବ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାର ପ୍ରଣାଳୀଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝିବ ଓ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରକୃତରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଇବ। ମାତ୍ର ସେଥିଲାଗି କିଞ୍ଚିତ୍ ପୂର୍ବପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଆବଶ୍ୟକ ହେବ ;... ସେଥିଲାଗି ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରୟୋଜନ ହେବ।[32]

ମାତ୍ର, ପୃଥିବୀରେ ଏପରି କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ, ଯାହା ସହିତ କି ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିନାହିଁ। ଜଣେ ମାଲିକ କଦାପି ନିଜର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ନଷ୍ଟ କରିବ ନାହିଁ। କାରାଖାନାଟି

ମାଲିକର ଯେପରି, ତାହା ତୁମର ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଜାଣିବା ପରେ ତୁମେମାନେ କଦାପି ନିଜର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ନଷ୍ଟ କରିବାକୁ ମନ କରିବ ନାହିଁ। ମାଲିକମାନଙ୍କ ସହିତ ରହିଥିବା ତୁମର ଝଗଡ଼ାକୁ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବାର ଅଭିପ୍ରାୟରେ ତୁମେମାନେ କଦାପି କ୍ରୋଧର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ କପଡ଼ା କିମ୍ବା ଯନ୍ତ୍ରପାତି ନଷ୍ଟ କରିବନାହିଁ।

ଯଦି ନିତାନ୍ତ ସଂଗ୍ରାମ କରିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ତୁମେମାନେ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ମାର୍ଗରେ ସଂଗ୍ରାମ କରିବ ଏବଂ ତେବେ ଈଶ୍ୱର ଅବଶ୍ୟ ତୁମପଟେ ରହିବେ। ଏଥିପାଇଁ ଆଦୌ କୌଣସି ସିଧା ଓ ସହଜ ରାଜରାସ୍ତା ନାହିଁ। ମୁଁ ପୁନର୍ବାର କହୁଛି, ଆପଣାର ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ହାସଲ କରିବାକୁ ହେଲେ, ଆତ୍ମ ଶୁଦ୍ଧି ଏବଂ କଷ୍ଟ ସହିବା ବ୍ୟତୀତ ଅଧିକ ସହଜ କୌଣସି ରାସ୍ତା ନାହିଁ।[33]

ଶ୍ରମିକର ଶକ୍ତି

ମୋ'ର ବିନମ୍ର ମତରେ, ଶ୍ରମିକମାନେ ଯଦି ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଏକଜୁଟ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ଆତ୍ମତ୍ୟାଗ କରିପାରନ୍ତି, ତେବେ ସେମାନେ ସର୍ବଦା ଆପଣାର ଦାବୀଗୁଡ଼ିକୁ ହାସଲ କରି ପାରିବେ। ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଯେତେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଅତ୍ୟାଚାରୀ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ମୋ'ର ଦୃଢ଼ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି ଯେ, ଯେଉଁମାନେ ଶ୍ରମିକ ପକ୍ଷ ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ ଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଆନ୍ଦୋଳନଗୁଡ଼ିକର ପରିଚାଳନା କରୁଥାନ୍ତି, ଯେଉଁସବୁ ସାଧନ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ହାତରେ ରହିଛି ମାତ୍ର ମାଲିକମାନଙ୍କ ହାତରେ ଆଦୌ ନାହିଁ, ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ନିଜର ମଧ୍ୟ ଆଦୌ କୌଣସି ଧାରଣା ନଥାଏ। ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ମାଲିକପକ୍ଷ ଯେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଅସହାୟ ହୋଇପଡ଼ିବ, ଯଦି ଶ୍ରମିକ ପକ୍ଷ ଏତିକି ବୁଝିବ ଏବଂ ସେହି ବିଷୟରେ ସଜ୍ଞାନ ହୋଇ ପାରିବ, ତେବେ ସିଏ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଆପଣାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହୋଇଯିବ।

ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟବଶତଃ ଆମେ ପ୍ରାୟ ସମ୍ମୋହିତ ହେଲା ପରି ମାଲିକପକ୍ଷର ଏପରି ପ୍ରରୋଚନା ଏବଂ ପ୍ରଭାବ ଭିତରେ ଆସି ପଡ଼ିଯାଇଛୁ ଯେ, ମାଲିକର ପୁଞ୍ଜି ଯେ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଯାହା ଇଚ୍ଛା କରିବ ତାହା ଅବଶ୍ୟ କରିପାରିବ, ଆମ ମନରେ କ୍ରମେ ଏପରି ବିଶ୍ୱାସ ହୋଇଯାଇଛି। ମାତ୍ର, କ୍ଷଣକ ଲାଗି ମଧ୍ୟ ଭାବି ଦେଖିଲେ ଆମେ ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣିପାରିବା ଯେ, ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ହାତରେ ଏପରି ଏକ ପୁଞ୍ଜି ରହିଛି, ପୁଞ୍ଜିବାଦୀମାନେ ଯାହାର କେବେହେଲେ ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରିବେନାହିଁ। ଆମର ଏହି ଯୁଗରେ ରସ୍କିନ୍ କହି ଯାଇଛନ୍ତି ଯେ, ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ହାତରେ ଅପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ଅନେକ କ୍ଷମତା ରହିଛି। ମାତ୍ର ତାଙ୍କର କଥାସବୁ ଆମର ଉପରେ ଉପରେ ଉଡ଼ିଯାଇଛି।

ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ଗୋଟିଏ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଶବ୍ଦ ରହିଛି—ଏବଂ ତାହା ଫରାସୀ ଭାଷାରେ ମଧ୍ୟ ଅଛି, ପୃଥିବୀର ସବୁ ଭାଷାରେ ସେହି ଶବ୍ଦଟି ରହିଛି। ଏହି ଶବ୍ଦଟି ହେଉଛି ''ନାହିଁ''। ଏବଂ, ଆମେ ଏହି ଗୂଢ଼ ସତ୍ୟଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିଛୁ ଯେ, ଶ୍ରମିକମାନେ ''ହଁ'' କରନ୍ତୁ ବୋଲି ମାଲିକପକ୍ଷ ଯେତେବେଳେ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବ, ସେତେବେଳେ, ଯଦି ଶ୍ରମିକପକ୍ଷ ପ୍ରକୃତରେ ''ନାହିଁ'' ବୋଲି କହିବାକୁ ହିଁ ଉଚିତ ବୋଲି ମନେ କରୁଥିବ, ତେବେ ସେ ଗର୍ଜନ କଲାପରି ଅବଶ୍ୟ ''ନାହିଁ'' ବୋଲି ହିଁ କହିବ। ଏବଂ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଶ୍ରମିକ ଏ କଥା ମଧ୍ୟ

ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ପାରିବ ଯେ, ଯେତେବେଳେ ସିଏ "ହଁ" ବୋଲି କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ସେତେବେଳେ "ହଁ" ବୋଲି କହିବାର ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ସେ "ନାହିଁ" ବୋଲି କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ସେତେବେଳେ "ନାହିଁ" ବୋଲି କହିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ତା'ପାଖରେ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି। ସେତେବେଳେ ଶ୍ରମିକ ମାଲିକର ଆଉ କଦାପି ଅଧୀନ ହୋଇ ରହିବ ନାହିଁ ଏବଂ ସେତେବେଳେ ମାଲିକକୁ ହିଁ ଶ୍ରମିକ ପାଖକୁ ଆସି ତାକୁ ରାଜୀ କରାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ।

ଏବଂ, ତାପରେ, ମାଲିକମାନଙ୍କ ହାତରେ ଯେ ବନ୍ଧୁକ ରହିଛି ଓ ଏପରିକି ବିଷାକ୍ତ ଗ୍ୟାସ୍ ମଧ୍ୟ ରହିଛି, ସେତେବେଳେ ସେହି କଥାଟିର ଆଉ ଏତେ ଟିକିଏହେଲେ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ରହିବ ନାହିଁ। ଏପରିକି, ଯଦି ଶ୍ରମିକପକ୍ଷ ଆପଣାର "ନାହିଁ"କୁ ସମ୍ମାନର ସହିତ କେବେ ବଦଳାଇ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବ, ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ମାଲିକପକ୍ଷ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସହାୟ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଥିବ। ଏପରି ହେଲେ ଶ୍ରମିକପକ୍ଷକୁ ଆଦୌ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ସିଏ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବଜ୍ଞାର ସହିତ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ବନ୍ଧୁକଗୁଳି ଓ ବିଷାକ୍ତ ଗ୍ୟାସ୍‌ର ସାମନା କରୁଥିବ ଏବଂ ତଥାପି ଆପଣାର "ନାହିଁ"ଟିକୁ ଛାଡୁନଥିବ।

ଶ୍ରମିକମାନେ ଯେ ଏପରି ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ହାରି ଯାଉଛନ୍ତି, ତାହାର ସମୁଦାୟ କାରଣ ହେଉଛି ଯେ, ମୁଁ ଯେପରି କହିଲି, ସେହିପରି ଉପାୟରେ ମାଲିକପକ୍ଷର ଶକ୍ତିକୁ ବ୍ୟର୍ଥ କରି ନଦେଇ, ସେମାନେ (ମୁଁ ନିଜକୁ ମଧ୍ୟ ଜଣେ ଶ୍ରମିକ ବୋଲି ଭାବି ଏପରି କହୁଛି) ମାଲିକମାନଙ୍କର ପୁଞ୍ଜିକୁ ଅଧିକାର କରିନେଇ ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ଗର୍ହିତ ଅର୍ଥରେ ଆପେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ତେଣୁ, ଯଥାବିଧି ଦୃଢ଼ ଏବଂ ସଂଗଠିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବି ତା'ର ନିଜ ଆସନ ନିମନ୍ତେ ଆଶାୟୀ ହୋଇ ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ଦମନ କରିବାରେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଏକ ଅଂଶକୁ କାମରେ ଲଗାଇ ପାରୁଛି। ଯଦି ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ଏହି ସମ୍ମୋହନର ଜାଲଟି ଭିତରେ ଆଦୌ ରହି ନଥାନ୍ତେ, ତେବେ ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀ ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜରେ ସେହି ଦୃଢ଼ ସତ୍ୟଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ବୁଝିପାରନ୍ତେ।

ଜୀବନର ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକାଧିକ ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ନିଜେ ପ୍ରମାଣ କରି ଦେଖିସାରିବା ପରେ ମୁଁ ଯଥେଷ୍ଟ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ସହିତ (ଏପରି ଶବ୍ଦର ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ଆପଣମାନେ ମୋତେ କ୍ଷମା କରିବେ) ଆପଣମାନଙ୍କୁ କହୁଛି ଯେ, ଯେତେବେଳେ ଏହି ଯୋଜନାଟିକୁ ଆଣି ଆପଣମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିଥିଲି, ସେତେବେଳେ ତାହା ମନୁଷ୍ୟର ସାଧ୍ୟାତୀତ ଆଦୌ ସେପରି କୌଣସି ବସ୍ତୁ ନଥିଲା, ତାହା ପୁରୁଷ ବା ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶ୍ରମିକର ବୋଧସୀମା ଭିତରେ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିଲା।

ପୁନଶ୍ଚ, ତୁମେ ଏ କଥା ମଧ୍ୟ ଦେଖିପାରିବ ଯେ, ଅହିଂସାର ଏହି ଯୋଜନାଟି ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ଯାହା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆହ୍ୱାନ କରାଯାଉଛି, ତାଳୁରୁ ତଳିପା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଜଣେ ସାଧାରଣ ସୈନିକକୁ କରିବାଲାଗି ଆଦେଶ ଦିଆ ଯାଉଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଠାରୁ ତାହା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଅଧିକ ନୁହେଁ। ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଜଣେ ସାଧାରଣ ସୈନିକ ତା'ର ପ୍ରତିପକ୍ଷକୁ ହତ୍ୟା କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥାଏ, ତାକୁ

ନଷ୍ଟ କରିଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ, ମାତ୍ର ତେଣେ ନିଜର ଜୀବନଟିକୁ ମଧ୍ୟ ନିଜର ପକେଟ ଭିତରେ ରଖି ବୁଲୁଥାଏ। ଶ୍ରମିକମାନେ ସୈନିକ ଭିତରେ ରହିଥିବା ନୃଶଂସପଣିଆକୁ ନକଲ ନକରି ତା'ର ସାହସକୁ ହିଁ ଅନୁକରଣ କରନ୍ତୁ ବୋଲି ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରମିକ ତାହାର ହତ୍ୟା କରିବାର କ୍ଷମତାଟିକୁ ଅନୁକରଣ ନକରୁ ; ଏବଂ, ମୁଁ ତୁମମାନଙ୍କୁ ଏହି ପରାମର୍ଶ ଦେଉଛି ଯେ, ଯେଉଁ ଶ୍ରମିକ ମୃତ୍ୟୁକୁ ବରଣ କରୁଛି ଏବଂ, ନିଜ ପାଖରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ନଥାଇ, ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବାଲାଗି କୌଣସି ଅସ୍ତ୍ର ନଥାଇ ନିଜେ ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରିବାର ସାହସ ଯେଉଁ ଶ୍ରମିକର ରହିଛି, ସେ ତାଳୁରୁ ତଳିପା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅସ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ଅବଶ୍ୟ ଏକ ଉଚ୍ଚତର ମାତ୍ରାର ସାହସ ଦେଖାଇବା ଲାଗି ସମର୍ଥ ହେଉଛି।[34]

ବୁଦ୍ଧିର ସମ୍ପଦ

ଶ୍ରମିକମାନେ ଯେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆପଣାର ସମ୍ମାନକୁ ଅନୁଭବ କରିପାରିବେ, ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହିଁ ଅର୍ଥ ଆପଣାର ଯଥୋଚିତ ସ୍ଥାନକୁ ଚାଲିଆସି ପାରିବ, ଅର୍ଥାତ୍, ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଲାଗି ହିଁ ତାହା ଏକ ନିଧି ହୋଇ ରହିପାରିବ। କାରଣ ଶ୍ରମିକର ଅର୍ଥଠାରୁ ଅବଶ୍ୟ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ରହିଛି।[35]

ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ, ଜଣେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଲାଗି ଧାତୁର ଯେଉଁ ମୂଲ୍ୟ ରହିଛି, ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ନିମନ୍ତେ ଏକାଧିକ ଧନ୍ଦା ବିଷୟରେ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଜ୍ଞାନ ହାସଲ କରିବାର ସେତିକି ମୂଲ୍ୟ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି। ଜଣେ ଶ୍ରମିକର କୌଶଳ ହେଉଛି ତା'ର ପୁଞ୍ଜି। ଶ୍ରମିକର ସହଯୋଗ ବ୍ୟତୀତ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଯେପରି ତା'ର ପୁଞ୍ଜିରୁ ଆଦୌ କୌଣସି ଫଳ ଫଳାଇ ପାରିବ ନାହିଁ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ଶ୍ରମିକ ମଧ୍ୟ ପୁଞ୍ଜିମାଲିକର ସହଯୋଗ ବିନା ମା' ନିଜ ଶ୍ରମରୁ ଆଦୌ କୌଣସି ଫଳ ଫଳାଇ ପାରିବ ନାହିଁ।

ଏବଂ, ଯଦି ଶ୍ରମିକ ତଥା ପୁଞ୍ଜିମାଲିକ ଉଭୟଙ୍କ ଭିତରେ ବୁଦ୍ଧିରୂପକ ସମ୍ପଦଟିର ସମାନ ବିକାଶ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଯଦି ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ପରସ୍ପର ପାଖରୁ ଏକ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ବ୍ୟବହାର ପାଇବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଜର ସାମର୍ଥ୍ୟ ବିଷୟରେ ଆବଶ୍ୟକ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥାଏ, ତେବେ ସେମାନେ ଏକ ସାଧାରଣ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ ସମାନ ସମାନ ସହଯୋଗୀରୂପେ ପରସ୍ପରକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇ ଶିଖିବେ ଏବଂ ବୁଝିବାକୁ ସମର୍ଥ ମଧ୍ୟ ହୋଇଯିବେ। ସେତେବେଳେ ପରସ୍ପରକୁ ସତେଅବା ସହଜାତଭାବରେ ଅମେଳ ହୋଇ ରହିଥିବା ପ୍ରତିପକ୍ଷରୂପେ ଦେଖିବାର ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ରହିବ ନାହିଁ।

ସଂଗଠନ

ମାତ୍ର ଅସୁବିଧାଟି ହେଉଛି ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ପୁଞ୍ଜିର ମାଲିକ ସୁସଂଗଠିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ବେଳେ ଏବଂ ଦୃଢ଼ ନିରାପଦ ଥିଲା ଭଳି ବୋଧ ହେଉଥିବା ବେଳେ ଅପର ପାଖରେ ଶ୍ରମିକ ପାଖରେ ତାହାର ଅଭାବ ରହିଛି। ଶ୍ରମିକର ବୁଦ୍ଧି ତାର ଜୀବନହୀନ, ଯନ୍ତ୍ରବତ୍

ଧନ୍ଦାଟି ଦ୍ୱାରା ନିରୁଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ସେହି ଧନ୍ଦା ତାକୁ ଆପଣାର ମାନସିକ ବିକାଶ ନିମନ୍ତେ ଆଦୌ କୌଣସି ପରିସର ବା ସୁଯୋଗ ହିଁ ଦେଉନାହିଁ। ତା' ନିଜର ସ୍ଥିତିଗତ ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶକ୍ତି ତଥା ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୂଲ୍ୟଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାରୁ ସେହି ଧନ୍ଦା ତାକୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖିଛି।

ତାକୁ ଏହିପରି ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ଲାଗି ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଇଛି ଯେ, ସିଏ କେତେ ମଜୁରି ପାଇବ, ସେ କଥା ସିଏ ନିଜେ ଦାବୀ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ପୁଞ୍ଜିର ମାଲିକମାନେ ହିଁ ତାହାକୁ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଦେବେ। ଶ୍ରମିକ ଯଦି ଥରେ ଉପଯୁକ୍ତ ମାର୍ଗରେ ସଂଗଠିତ ହୋଇପାରିବ ଓ ଆପଣାର ବୁଦ୍ଧିକୁ ଗତିଶୀଳ କରିପାରିବ, ଯଦି ସେ ଏକାଧିକ ଧନ୍ଦା ଶିକ୍ଷା କରିପାରିବ, ତେବେ ସେ ମୁଣ୍ଡ ସିଧା କରି ଅବଶ୍ୟ ଆପଣା ବାଟରେ ଚାଲି ପାରିବ ଏବଂ ଉଦର-ଭରଣର ଉପାୟ ହରାଇ ବସିବାର ଭୟରେ ତାକୁ ଆଉ ଆଦୌ ତ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ।[36]

ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ସଂଗଠିତ ହେବାକୁ ମୁଁ ଆଦୌ ବିରୋଧ କରୁ ନାହିଁ, ମାତ୍ର, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ପରି, ଭାରତୀୟ ପଦ୍ଧତିରେ ସିଏ ସଂଗଠିତ ହେଉ ବୋଲି ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ବା, ଯଦି ତୁମେ ଏପରି ବି କହିବ, ମୋ' ପଦ୍ଧତିରେ ସିଏ ସଂଗଠିତ ହେଉ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ତାହା ହିଁ କରୁଛି। ଭାରତବର୍ଷର ଶ୍ରମିକ ଆପଣାର ସହଜାତ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ହିଁ ସେହି ପଦ୍ଧତିଟିକୁ ଜାଣିପାରିବ। ପୁଞ୍ଜିର ମାଲିକ ଶ୍ରମିକର ଶତ୍ରୁ ବୋଲି ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରେନାହିଁ। ସେହି ଦୁଇ ପକ୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ସନ୍ତୁଳନ ଓ ସହଯୋଗ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସମ୍ଭବ ବୋଲି ମୁଁ ଭାବୁଛି।

ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକା, ଚମ୍ପାରଣ ବା ଅହମ୍ମଦାବାଦରେ ମୁଁ ଯେଉଁ ଶ୍ରମିକ ସଂଗଠନ କରାଇଥିଲି, ସେଥିରେ ପୁଞ୍ଜିମାଲିକମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଆଦୌ କୌଣସି ଶତ୍ରୁତାଭାବ ନଥିଲା। ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ପ୍ରତିରୋଧ ବ୍ୟକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତାହା ଯେତେଦୂର ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ବିଚାର କରା ଯାଇଥିଲା, ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସଫଳ ହୋଇଥିଲା।[37]

ଶ୍ରମିକ ମଧ୍ୟ ହେଉଛି ଏକ ପୁଞ୍ଜି, ଶ୍ରମିକକୁ ସେହି କଥାଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ହେବ। ଶ୍ରମିକମାନେ ଯେମିତି ଉପଯୁକ୍ତଭାବରେ ଶିକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ଓ ସଂଗଠିତ ହୋଇଯିବେ ଏବଂ ଆପଣାର ବଳ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହୋଇପାରିବେ, ସେତେବେଳେ କୌଣସି ପରିମାଣର ପୁଞ୍ଜି ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ଦମନ କରି ରଖିପାରିବ ନାହିଁ। ସୁସଂଗଠିତ ଏବଂ ସୁପ୍ରଶିକ୍ଷିତ ଶ୍ରମିକପକ୍ଷ ନିଜର ଦାବୀକୁ ନିଜେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବ। ଆମେ ନିଜେ ଦୁର୍ବଳ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷ ପ୍ରତି ପ୍ରତିହିଂସାପରାୟଣ ହେବା, ଏକଥା ଆଦୌ ଉଚିତ ନୁହେଁ। ଆମକୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଶକ୍ତିମନ୍ତ ହୃଦୟ—ସନ୍ଦୀପିତ ମନ ଏବଂ ଇଚ୍ଛାସମ୍ପନ୍ନ ହାତ—ଏମାନେ ଯାବତୀୟ ବିପତ୍ତିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇପାରିବେ ଏବଂ ସକଳ ବାଧାକୁ ଦୂର କରିଦେଇ ପାରିବେ।[38]

ସଂଘର୍ଷ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ

ପୁଞ୍ଜିପତି ଏବଂ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ସଂଘର୍ଷ ଘଟିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ରହଛି ବୋଲି ମୁଁ ଆଦୌ ଭାବୁନାହିଁ। ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷଟି ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ

ହୋଇ ରହିଛି। ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ହେଉଛି ଯେ, ପୁଞ୍ଜିପତି ଆଉ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଉପରେ ମାଲିକ ହୋଇ ବସିବ ନାହିଁ। ମୋ' ମତରେ, ଅଂଶକ୍ରେତାମାନଙ୍କୁ ଯେତିକି ପରିମାଣରେ କରାଖାନାର ମାଲିକ ବୋଲି କୁହାଯିବ, କାରାଖାନାର ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେତିକି ପରିମାଣରେ ତାହାର ମାଲିକ ବୋଲି କୁହାଯିବ ; ଏବଂ, ଶ୍ରମିକମାନେ ମଧ୍ୟ ସମାନଭାବରେ ସେମାନଙ୍କ କାରାଖାନାର ମାଲିକ ବୋଲି ଯେତେବେଳେ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାଲିକମାନେ ଉପଲବ୍ଧି କରିବେ, ସେତେବେଳେ ଦୁଇ ପକ୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଆଉ କୌଣସି କଳହ ହେବନାହିଁ।[39]

ଜମିଦାର ଏବଂ ଲାଭଖୋର ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଜନସାଧରଣ କେବେହେଲେ ନିଜର ଶତ୍ରୁ ବୋଲି ଦେଖନ୍ତି ନାହିଁ। ମାତ୍ର,ଏହିସବୁ ବର୍ଗ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଯେଉଁ ଅନ୍ୟାୟ କରୁଛନ୍ତି, ସେହି ବିଷୟରେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ହେବ। ଜନସାଧାରଣ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ଶତ୍ରୁ ବୋଲି ଦେଖନ୍ତୁ ବୋଲି ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ ଶିକ୍ଷା ଦେଉନାହିଁ। ଜନସାଧାରଣ ନିଜେ ହିଁ ନିଜର ଶତ୍ରୁ ବୋଲି ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଉଛି।[40]

ପୁଞ୍ଜିପତି ଏବଂ ଶ୍ରମିକ ଭିତରେ ସ୍ୱାର୍ଥଗତ ଏକ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ରହଛି, ମାତ୍ର ଆମ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରି ହିଁ ଆମକୁ ସେହି ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ହେବ। ଶୁଦ୍ଧ ରକ୍ତ ଯେପରି ବିଷବାହୀ ଜୀବାଣୁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଦୌ ସଂକ୍ରମିତ ହୁଏନାହିଁ, ଠିକ୍ ସେହିପରି, ଆପଣାର ଶୁଦ୍ଧତା ଅର୍ଜନ କରି ଶ୍ରମିକ ମଧ୍ୟ ସକଳ ଶୋଷଣରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ କରି ରଖିପାରିବ।

ଶୋଷଣ ଏବଂ ଶୋଷଣ କରିବାର ବାସନା ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୋଷକ ଏବଂ ଶୋଷିତ ମଧ୍ୟରେ ତଥାପି ସହଯୋଗ ରହିଥିବା ଉଚିତ ବୋଲି ମୁଁ କେବେହେଲେ କହିନାହିଁ। ଏକ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆବଶ୍ୟକତାର ଅଧୀନ ହୋଇ ଯେ ପୁଞ୍ଜିପତି ଏବଂ ଜମିମାଲିକମାନେ ଶୋଷଣ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ ସହିତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥର କୌଣସି ମୂଳଭୂତ ଅଥବା ପରସ୍ପର ଚିରବିରୋଧୀ ଶତ୍ରୁତା ରହିଛି, ମୁଁ କେବଳ ଏହି କଥାଟିକୁ ହିଁ ବିଶ୍ୱାସ କରେନାହିଁ।

ଶ୍ରେଣୀସଂଘର୍ଷର ବିଚାରଟି ମୋତେ ଆଦୌ ଆକୃଷ୍ଟ କରିପାରେ ନାହିଁ। ଭାତବର୍ଷରେ ଶ୍ରେଣୀସଂଗ୍ରାମ ଯେ କେବଳ ଆଦୌ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ ତା ନୁହେଁ, ମାତ୍ର, ଯଦି ଆମେ ଅହିଂସାର ସନ୍ଦେଶଟିକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିଥିବା, ତେବେ ଶ୍ରେଣୀ ସଂଗ୍ରାମକୁ ଅବଶ୍ୟ ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ। ଯେଉଁମାନେ ଶ୍ରେଣୀସଂଗ୍ରାମକୁ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଅହିଂସାର ବିବିଧ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟକୁ ଆଦୌ ବୁଝି ନାହାନ୍ତି ଅଥବା କେବଳ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଗଭୀରଭାବରେ ତାହାକୁ ବୁଝିଛନ୍ତି।[41]

ରଚ଼ନାତ୍ମକ ଉପଯୋଗ

ମୁଁ କ'ଣ ଏ କଥା କହିନାହିଁ ଯେ, ଯଦି ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ନିଜର ଶକ୍ତିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଜାଣିବ ଏବଂ ବିବେକର ସହିତ ତଥା ରଚନାତ୍ମକଭାବରେ ତାହାକୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଇ ପାରିବ, ତେବେ ସେ ନିଜେ ହିଁ ଯଥାର୍ଥ ଶାସକରୂପେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇପାରିବ ଏବଂ ମାଲିକମାନେ କେବଳ ସେମାନଙ୍କର ମାରଫତଦାର ହୋଇ ରହିବେ ଓ ପ୍ରୟୋଜନ ତଥା କାର୍ଯ୍ୟବେଳେ ସେମାନଙ୍କର

ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ରହିବେ। ପୃଥିବୀର ଗର୍ଭରୁ ଶ୍ରମିକମାନେ ଯେଉଁ ସୁନା ଓ ରୂପାକୁ ଖୋଳି ବାହାର କରୁଛନ୍ତି, ସେହି ପୁଞ୍ଜିଠାରୁ ଶ୍ରମହିଁ ହେଉଛି ଏକ ଅଧିକ ଯଥାର୍ଥ ପୁଞ୍ଜି ବୋଲି ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଯେତେବେଳେ ଉପଲବ୍ଧି କରିବେ, କେବଳ ସେତିକିବେଳେ ଯାଇ ଏହି ସୁଖକର ସ୍ଥିତି ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ।[42]

ଯଦି ଉତ୍ତମରୂପେ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଥିବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ହିଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଧିକାରର ଜନନୀ ବୋଲି କୁହାଯିବ, ତେବେ ସେହି ଅଧିକାର ଉପରେ କେହି କଦାପି ଆକ୍ରମଣ କରି ପାରିବ ନାହିଁ। ତେଣୁ, ମୋ' ନିଜ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରା ଯାଉଥିବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟଟିକୁ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସମ୍ପାଦନ କରିବି, କେବଳ ସେତିକିବେଳେ ଯାଇଁ ମୋ' ମଜୁରି ଉପରେ ମୋ'ର ଅଧିକାର ରହିବ। ନିଜର କାମଟି ନକରି ଯଦି ମୁଁ ମଜୁରି ନେବି, ତେବେ ଏହାକୁ ଚୋରି ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଉପରେ ହିଁ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେହି କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୁ ଉତ୍ସାରିତ ହୋଇ ଆସୁଛନ୍ତି ; ତେଣୁ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ସମ୍ପାଦନ ନକରି ବାର ବାର ଅଧିକାରର ଦାବୀ କରାଗଲେ ମୁଁ ତାହାକୁ କଦାପି ସମର୍ଥନ କରିବି ନାହିଁ।[43]

42. ଧର୍ମଘଟ : ବୈଧ ବା ଅବୈଧ

ସର୍ବପ୍ରଥମେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା

ନ୍ୟାୟ ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ଧର୍ମଘଟ ହେଉଛି ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ଏକ ସ୍ୱାଭାବିକ ଅଧିକାର ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣିଛି। ମାତ୍ର, ପୁଞ୍ଜିପତିମାନେ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ନିଯୁକ୍ତ କରିବାର ନୀତିଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ହିଁ ତଥାପି ଧର୍ମଘଟ କରିବାକୁ ଏକ ଅପରାଧ ବୋଲି ବିଚାର କରାଯିବା ଉଚିତ।[44]

ଧର୍ମଘଟ ଓ ରାଜନୀତି

ଧର୍ମଘଟ ତ ଏବକାର ଏକ ପଦ୍ଧତିରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲାଣି। ବର୍ତ୍ତମାନ ବ୍ୟାପି ରହଥିବା ବିକ୍ଷୋଭଗୁଡ଼ିକର ଧର୍ମଘଟ ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ଲକ୍ଷଣ। ଏବେ ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ନିରର୍ଥକ ଧାରଣାକୁ ବାତାବରଣ ଭିତରକୁ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଉଛି। ଏକ ଅବାସ୍ତବ ନିରର୍ଥକ ଆଶା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅନୁପ୍ରେରିତ କରି ରଖୁଛି ଏବଂ, ଯଦି ସେହି ଅବାସ୍ତବ ଆଶାଟି କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଓ ବାସ୍ତବ ଆକାର ନ ନେଉଛି, ତାହାଦ୍ୱାରା ସଂପୃକ୍ତ ସମସ୍ତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିରାଶ ହୋଇପଡ଼ିବେ। ଅନ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କ ପରି ଭାରତବର୍ଷର ଶ୍ରମିକ-ସଂସାରଟି ସେମାନଙ୍କର ପରାମର୍ଶଦାତା ଏବଂ ପଥପ୍ରଦର୍ଶକର ଭୂମିକାରେ ରହଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ମର୍ଜି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ରହିଛି। ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସର୍ବଦା ସାଧୁତାର ସହିତ ମୋଟେ ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ସାଧୁ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସର୍ବଦା ଆଦୌ ଉଚିତ ବିବେକବୁଦ୍ଧିର ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତିନାହିଁ। ଶ୍ରମିକମାନେ ଆପଣାର ଭାଗ୍ୟ ବିଷୟରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରାଗପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି। ବିରାଗପୂର୍ଣ୍ଣ

ଓ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିବାପାଇଁ ସର୍ବଦା କେତେ କେତେ କାରଣ ରହିଥାଏ । ସେମାନେ ଯେ ପ୍ରଧାନତଃ ମାଲିକମାନଙ୍କର ଧନ ବଢ଼ାଇବା ଲାଗି ନିମିତ୍ତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ଆପଣାକୁ ଏହିଭଳି ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖିବାଲାଗି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତଭାବରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଇଥାଏ । ତେଣୁ, ଆପଣାର କାମ ବନ୍ଦ କରିବା ଲାଗି ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରରୋଚିତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରାୟ ଆଦୌ ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ । ଦେଶର ରାଜନୀତିକ ସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟ କ୍ରମେ ଭାରତବର୍ଷର ଶ୍ରମିକ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରୁଛି । ଏବଂ, ଏପରି ଶ୍ରମିକନେତାମାନଙ୍କର ଆଦୌ ଅଭାବ ନାହିଁ, ଯେଉଁମାନେ କି ରାଜନୀତିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ସାଧନ ଲାଗି ଧର୍ମଘଟମାନ କରାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛନ୍ତି ।

ମୋ' ମତରେ, ଏଭଳି ଏକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟସାଧନ ନିମନ୍ତେ ଶ୍ରମିକ ଧର୍ମଘଟଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କଲେ ତାହା ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାଂଘାତିକ ଭୁଲ କଥା ହେବ । ଏସବୁ ଧର୍ମଘଟ ଯେ ରାଜନୀତିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ସାଧନ କରିପାରିବ, ସେ କଥା ମୁଁ ଅସ୍ୱୀକାର କରୁନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଅହିଂସ ଅସହଯୋଗର ଯୋଜନା ଭିତରେ ତାହାଲାଗି କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରମିକମାନେ ଦେଶର ରାଜନୀତିକ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଉତ୍ତମଭାବରେ ବୁଝି ନାହାନ୍ତି ଏବଂ ସାଧାରଣ ହିତ ନିମନ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନଙ୍କୁ ରାଜନୀତିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟସାଧନ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଯେ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିପଜ୍ଜନକ କଥା ହେବ, ଏତିକି ବୁଝିବାଲାଗି ଆମକୁ ଆଦୌ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ବୌଦ୍ଧିକ ଉଦ୍ୟମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଏହା ହଠାତ୍ କ୍ୱଚିତ୍ ଆଶା କରାଯାଇ ପାରିବ ଏବଂ ଏକ ସମୁଚିତ ଉପାୟରେ ସେମାନେ ଯେପରି ନିଜର ଉଦରସଂସ୍ଥାନ କରିପାରିବେ, ସେଥିଲାଗି ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ଅବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତିବିଧାନ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବଶ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେବ ।

ତେଣୁ, ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ଅବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତି ଘଟାଇବା, ଆପଣାର ଜ୍ଞାନପରିଧିକୁ ବଢ଼ାଇବା, ଆପଣାର ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକର ପୂରଣ ଦିଗରେ ସକ୍ରିୟ ହେବା ଏବଂ ଯେଉଁସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟର ଉତ୍ପାଦନରେ ସେମାନଙ୍କର ଏପରି ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାଗ ରହିଛି, ମାଲିକମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଯଥାର୍ଥଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ ବୋଲି ଦାବୀ କରିବା—ଏହାକୁ ହିଁ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ବୃହତ୍ତମ ରାଜନୀତିକ ଅବଦାନ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ଶ୍ରମିକମାନେ ନିଜକୁ ଆଂଶିକଭାବରେ ଉତ୍ପାଦନ-ପ୍ରକ୍ରିୟାର ମାଲିକ ଓ ପରିଚାଳକର ଭୂମିକାକୁ ଉନ୍ନୀତ କରାଇ ନିଅନ୍ତୁ, ଏହାକୁ ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ଯଥାର୍ଥ ବିକାଶ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଉ । ତେଣୁ, ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ, କେବଳ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥାର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଉନ୍ନତିସାଧନ କରାଇବା ନିମନ୍ତେ ହିଁ ଧର୍ମଘଟକୁ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଉ ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ଦେଶପ୍ରେମର ଭାବନାରେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ ହେବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବେ, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ଉତ୍ପାଦନ କରୁଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଦରଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବାଲାଗି ଧର୍ମଘଟ କରନ୍ତୁ ।

ସାଫଲ୍ୟଲାଭର ସର୍ତ୍ତ

ଏକ ସଫଳ ଧର୍ମଘଟର ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସରଳ। ଏବଂ, ସେହି ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକର ପୂରଣ ହୋଇ ପାରିଲେ, ଧର୍ମଘଟ ବିଫଳ ହେବାର ଆଦୌ କୌଣସି କାରଣ ନଥିବ :

(1) ଧର୍ମଘଟର କାରଣ ଅବଶ୍ୟ ନ୍ୟାୟୋଚିତ ହୋଇଥିବ।

(2) ଧର୍ମଘଟକାରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବାସ୍ତବତଃ ସହମତି ରହିଥିବ।

(3) ଧର୍ମଘଟରେ ଯେଉଁମାନେ ଯୋଗ ନଦେବେ, ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି କୌଣସି ହିଂସା ଆଚରଣ ହେବନାହିଁ।

(4) ସଂଗଠନର ପାଣ୍ଠି ଉପରେ ନିର୍ଭର ନକରି ଧର୍ମଘଟ ସମୟରେ ଧର୍ମଘଟକାରୀ ଶ୍ରମିକମାନେ ନିଜର ଭରଣପୋଷଣ କରି ପାରୁଥିବେ, ଏବଂ ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଅସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ କୌଣସି ଅନ୍ୟ ଉପଯୋଗୀ ଓ ଉପାର୍ଜନକ୍ଷମ ଧନ୍ଦା ଗ୍ରହଣ କରିନେବାକୁ ପଡ଼ିବ।

(5) ଧର୍ମଘଟ ସମୟରେ ଧର୍ମଘଟକାରୀଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ କାମ କରିବାକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟାରେ ଶ୍ରମିକ ମହଜୁଦ ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧର୍ମଘଟ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ପ୍ରତିକାର ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। ସେଭଳି ସ୍ଥିତିରେ, ଯଦି ଅନ୍ୟାୟପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟବହାର କରା ଯାଉଥିବ, ଯଥେଷ୍ଟ ମଜୁରି ମିଳୁ ନଥିବ ଅଥବା ତତ୍ତୁଲ୍ୟ କୌଣସି ସମସ୍ୟା ରହିଥିବ, ତେବେ କାମରୁ ଇସ୍ତଫା ଦେବାଦ୍ୱାରା ତାହାର ପ୍ରତିକାର ହୋଇପାରିବ।

(6) ଉପରଲିଖିତ କୌଣସି ସର୍ତ୍ତର ପୂରଣ ନହୋଇଥିବା ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ଧର୍ମଘଟ କରି ସଫଳତା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି ; ମାତ୍ର ସେଥିରୁ କେବଳ ଏତିକି ପ୍ରମାଣ ମିଳୁଛି ଯେ ସଂପୃକ୍ତ ମାଲିକମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ବଳ ଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ବିବେକ ସେମାନଙ୍କୁ ଦଂଶନ କରିବାରେ ଲାଗିଥିଲା। ଅନେକ ସମୟରେ ଖରାପ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଗୁଡ଼ିକର ଅନୁକରଣ କରି ଆମେ ସାଂଘାତିକ ଭୁଲମାନ କରିପକାଉଁ। ଯେଉଁସବୁ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ବିଷୟରେ ଆମର କ୍ୱଚିତ୍ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜ୍ଞାନ ରହଛି, ସେଗୁଡ଼ିକର ନକଲ ନକରି ଆମେ ଯେଉଁ ଅବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଜାଣିଛୁ ଏବଂ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ସଫଳତା ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ବୋଲି ଭାବୁଛୁ, ସେହିଗୁଡ଼ିକର ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ହିଁ ସର୍ବାଧିକ ନିରାପଦ ପନ୍ଥା ବୋଲି କୁହାଯିବ।[45]

ରାଜନୀତିକ ଧର୍ମଘଟ

ଆପଣାର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ କାରଣ ନଥିବା କୌଣସି ଧର୍ମଘଟ ଯେ କରାଯିବ ନାହିଁ, ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ କଥା। କୌଣସି ଅନ୍ୟାୟୋଚିତ ଧର୍ମଘଟର ଆଦୌ ସଫଳ ହେବା ଉଚିତ ହେବନାହିଁ। ଏଭଳି ଯାବତୀୟ ଧର୍ମଘଟରୁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରି ଅଣାଯିବା ଉଚିତ ହେବ।

ଧର୍ମଘଟର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତତା ବିଚାର କରିବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ, ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସଭାଜନ ନିରପେକ୍ଷ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ସମର୍ଥନ ରହି ନଥିଲେ ସାଧାରଣ ଲୋକେ କୌଣସି ଧର୍ମଘଟର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତତା ବିଚାର କରିବାର ଆଦୌ କୌଣସି ବାଟ ନଥାଏ। ଆପଣାର ସ୍ୱାର୍ଥ ରହିଥିବା

ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ କଦାପି ନିଜ ବ୍ୟାପରଟିର ଭଲ ମନ୍ଦ ବିଚାର କରିପାରିବେ ନାହିଁ। ତେଣୁ, ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥମାନଙ୍କର ବା ଏକ ବିଚାରବିଭାଗୀୟ ନିଷ୍ପତ୍ତିର ଆବଶ୍ୟକତା ଅବଶ୍ୟ ରହିବ, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଉଭୟ ପକ୍ଷ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବେ।

ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କିମ୍ବା ବିଚାରବିଭାଗୀୟ ନିଷ୍ପତ୍ତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିୟମତଃ ବ୍ୟାପାରଟି ଆଦୌ ସାଧାରଣ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିବ ନାହିଁ। ଅବଶ୍ୟ, ଏପରି ଘଟଣାମାନ ଘଟିଛି, ଯେତେବେଳେ କି ଦାମ୍ଭିକ ମାଲିକମାନେ ନିଷ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ କୌଣସି ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇ ନାହାନ୍ତି ଅଥବା ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ବାଟବଣା କରି ଦେଇଛନ୍ତି ; ନିଜର ଇଚ୍ଛାକୁ କାଏମ ରଖି ପାରିବାର କ୍ଷମତା ସେମାନଙ୍କର ରହିଛି ବୋଲି ସଚେତନ ହୋଇ ସେମାନେ ଏପରି କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଜବରଦସ୍ତ ଆପଣାର ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ସବୁ ହାସଲ କରିନେବେ ବୋଲି ବିଚାର କରିଛନ୍ତି।

ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥାରେ ଉନ୍ନତି ସାଧନ କରିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି କରା ଯାଉଥିବା ଧର୍ମଘଟଗୁଡ଼ିକ ଆଗରେ ଆଦୌ କୌଣସି ରାଜନୀତିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ କରିବାର ଚତୁର ମତଲବ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ଏପରି ବିମିଶ୍ରଣ ରାଜନୀତିକ ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ ଆଗେଇ ନେଇ ପାରେନାହିଁ ଏବଂ ସାଧାରଣତଃ ଧର୍ମଘଟକାରୀମାନଙ୍କୁ ଅନେକ ଅସୁବିଧାରେ ଆଣି ପକାଇଥାଏ। ସେମାନେ ସାଧାରଣ ଜୀବନକୁ ଅଚଳ କରି ଦେଉ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଅସୁବିଧାରେ ପକାନ୍ତି। ଡାକବିଭାଗର ଧର୍ମଘଟ ପରି ସାଧାରଣ ଆବଶ୍ୟକତାର ସେବାଗୁଡ଼ିକୁ ଏଠାରେ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ପାରିବ।

ସରକାର ହୁଏତ କେତେକ ଅସୁବିଧାରେ ଅବଶ୍ୟ ପଡ଼ିବେ, ମାତ୍ର କଦାପି ଅଚଳ ହୋଇ ଯିବେନାହିଁ। ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଅଧିକ ଖର୍ଚ୍ଚସାପେକ୍ଷ ଡାକବ୍ୟବସ୍ଥାମାନଙ୍କର ବିକଳ୍ପ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିବେ ମାତ୍ର, ଏପରି ଏକ ଧର୍ମଘଟ ସମୟରେ, ଦରିଦ୍ର ଲୋକମାନେ ପୁରୁଷ ପରୁଷ ଧରି ଉପକୃତ ହୋଇ ଆସିଥିବା ଏଭଳି ଗୋଟିଏ ମୌଳିକ ମହତ୍ତ୍ୱ ରଖୁଥିବା ସୁବିଧାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିବେ। ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ ଯାବତୀୟ ଆଇନ୍‌ସମ୍ମତ ପନ୍ଥା ଅବଲମ୍ବନ କରା ଯାଇଥିବ ଓ ବିଫଳ ହୋଇଥିବ, କେବଳ ସେହି ସ୍ଥିତିରେ ହିଁ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଧର୍ମଘଟର ଆଶ୍ରୟ ନିଆଯାଇ ପାରିବ।

ସଂପୃକ୍ତ ଏବଂ ଆକ୍ରାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଆପଣା ପାଖରେ ଥିବା ଯାବତୀୟ ଆଇନ୍‌ସଙ୍ଗତ ଉପାୟକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ସାରିଲେଣି ବୋଲି ସୁନିଶ୍ଚିତଭାବରେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ସହାନଭୂତିସୂଚକ ଧର୍ମଘଟ ଅବଶ୍ୟ ନିଷିଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିବ।...

ପୂର୍ବୋକ୍ତ କଥାଟିରୁ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଛି ଯେ, ରାଜନୀତିକ ଧର୍ମଘଟଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର ସେଗୁଡ଼ିକର ଆପଣାର ଦୋଷଗୁଣ ଅନୁସାରେ କରାଯିବ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ କାରଣରୁ କରା ଯାଉଥିବା ଧର୍ମଘଟଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ସେଗୁଡ଼ିକ କଦାପି ମିଶାଇ କିମ୍ବା ଯୋଡ଼ି ଦିଆ ଯିବନାହିଁ। ଅହିଂସ କ୍ରିୟାତ୍ମକତା ମଧ୍ୟରେ ରାଜନୀତିକ ଧର୍ମଘଟଗୁଡ଼ିକର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ରହିଛି। ଅବିଚାରିତଭାବରେ କଦାପି ସେଗୁଡ଼ିକର ଆଶ୍ରୟ ନିଆଯିବ ନାହିଁ। ସବୁ ଖୋଲାଖୋଲିଭାବରେ ହେବ, କଦାପି ଗୁଣ୍ଡାଗିରି ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବନାହିଁ। ସେଗୁଡ଼ିକ କଦାପି ହିଂସାରେ ପରିଣତ

ହେବନାହିଁ ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟାଶା କରାଯାଉଛି ।[46]

ଅହିଂସ ଧର୍ମଘଟ

ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଦୁରବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ରହିଛନ୍ତି ଓ ସେଗୁଡ଼ିକ ଦୂର ହେଉ ବୋଲି ଅଭିଯୋଗ କରୁଛନ୍ତି, ଏକ ଅହିଂସ ଧର୍ମଘଟରେ କେବଳ ସେହିମାନେ ହିଁ ଯୋଗ ଦେବେ । ତେଣୁ, ମନେ କରାଯାଉ, ଯଦି ଟିମ୍ବକ୍ଟୁର ଦିଆସିଲି ତିଆରି କରୁଥିବା ଶ୍ରମିକମାନେ, ଯେଉଁମାନେ ଆପଣାର ଅବସ୍ଥାରେ ବେଶ୍ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଅଛନ୍ତି, ପେଟ ନପୂରୁଥିବା ଅନ୍ୟ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ସହିତ ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରକାଶ କରି ଯଦି ସେମାନେ ଧର୍ମଘଟ କରନ୍ତି, ତେବେ ଦିଆସିଲି ତିଆରି କରୁଥିବା ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ଧର୍ମଘଟକୁ ଏକ ହିଂସାତ୍ମକ ଧର୍ମଘଟ ବୋଲି କୁହାଯିବ । ସେମାନେ ବରଂ ଆପଣାକୁ ହିଂସା ଆଚରଣର ଅଭିଯୋଗରୁ ମୁକ୍ତ ରଖି ଯଦି ଟିମ୍ବକ୍ଟୁ ମିଲ୍‌ମାଲିକମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଆପଣାର ସୀମାଶୁଳ୍କ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରି ଆଣିବେ, ତେବେ ହୁଏତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଫଳପ୍ରଦଭାବରେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ ।

ମାତ୍ର ତଥାପି, ଏଭଳି କେତେକ ଅବସରର ବେଶ୍ କଳ୍ପନା କରା ଯାଇପାରେ, ଯେତେବେଳେ କି ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଭାବରେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ଭୋଗ କରୁ ନାହାନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ବନ୍ଦ କରିଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବେ । ଏହିପରି ଭାବରେ, କଳ୍ପିତ ଉପରଲିଖିତ ଘଟଣାଟିରେ, ଯଦି ଦିଆସିଲି କାରାଖାନାର ମାଲିକମାନେ ଟିମ୍ବକ୍ଟୁ ମିଲ୍‌ମାଲିକମାନଙ୍କ ସହିତ ହାତ ମିଳାନ୍ତି, ତେବେ ଦିଆସିଲି ତିଆରି ହେଉଥିବା କରଖାନାର ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମିଲ୍ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ଧର୍ମଘଟରେ ଯୋଗଦାନ କରିବା ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେବ । ମାତ୍ର, କେବଳ ଏକ ଉଦାହରଣ ଦେବାପାଇଁ ହିଁ ମୁଁ ଏହି ଅଧିକ କଥାଟିର ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି । ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘଟଣାକୁ ଆପଣାର ଦୋଷଗୁଣ ସହିତ ବିଚାର କରି ହିଁ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ହେବ । ହିଂସା ହେଉଛି ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଶକ୍ତି । ଅନେକ ସମୟରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ କେଉଁଠି ହିଂସା ପ୍ରବେଶ କରି ପକାଉଛି ବୋଲି ତୁମେ ବେଶ୍ ଘ୍ରାଣ କରି ପାରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହାର ଉପସ୍ଥିତିକୁ ଅଙ୍ଗୁଳିନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରି ଦେଖାଇଦେବା ହୁଏତ ସର୍ବଦା ମୋଟେ ସହଜ ହେଉ ନଥିବ ।[47]

ଧର୍ମଘଟ ସ୍ୱତଃସ୍ଫୂର୍ତ୍ତଭାବରେ ହେବ, ତାକୁ ଭାବି ଚିନ୍ତା କରାଯିବ ନାହିଁ । ଯଦି ଆଦୌ କୌଣସି ବାଧ୍ୟବାଧକତା ନଥାଇ ଧର୍ମଘଟଟିଏ ସଂଗଠିତ ହୋଇ ପାରିବ, ତେବେ ସେଥିରେ ହୁଏତ ଗୁଣ୍ଡାଗିରି ଓ ଲୁଟତରାଜର କୌଣସି ସ୍ଥାନ ବି ରହିବ ନାହିଁ । ଏହିପରି ଏକ ଧର୍ମଘଟରେ ଧର୍ମଘଟକାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସହଯୋଗ ଦୃଶ୍ୟମାନ୍ ହୋଇ ରହିଥିବ । ଏହା ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ଏବଂ ଏଥିରେ କୌଣସି ହିଂସାର ପ୍ରଦର୍ଶନ ହେବ ନାହିଁ ।

ଆପଣାର ଅନ୍ନଉପାର୍ଜନ ନିମନ୍ତେ ଧର୍ମଘଟକାରୀମାନେ ଏକା ଏକା ଅଥବା ପରସ୍ପର ସହିତ ସହଯୋଗ କରି କୌଣସି ନା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ହାତକୁ ନେବେ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ କିପରି ଧରଣର ହେବ, ତାହା ଆଗରୁ ଭାବି ଠିକ୍ କରା ଯାଇଥିବ । କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ଯେ, ଏହି

ପ୍ରକାରର ଏକ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ, ଫଳପ୍ରଦ ଏବଂ ଦୃଢ଼ ଧର୍ମଘଟରେ ଗୁଣ୍ଡାଗିରି ବା ଲୁଟତରାଜ ଲାଗି କୌଣସି ସ୍ଥାନ ରହିବ ନାହିଁ। ଏପରି ଏକାଧିକ ଧର୍ମଘଟ ପ୍ରକୃତରେ ହୋଇଥିବାର ମୁଁ ଜାଣିଛି। ତେଣୁ ମୁଁ ଏପରି କହି ଆଦୌ କୌଣସି କାଳ୍ପନିକ ଆଦର୍ଶଛବିର ମୋଟେ ଉପସ୍ଥାପନା କରୁନାହିଁ।[48]

କୌଣସି ସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ, ଗୋଟିଏ ଧର୍ମଘଟ ଅହିଂସ ପନ୍ଥାରେ ଚାଲିଗଲେ ମଧ୍ୟ, ଏକ ସର୍ବଜନୀନ ଧର୍ମଘଟ ଏବଂ କ୍ଷମତା-ଦଖଲରେ ମୁଁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ନିଜକୁ ସାମିଲ କରିବିନାହିଁ।[49]

ପୁଞ୍ଜିପତି ଓ ଧର୍ମଘଟ

ଶ୍ରମିକମାନେ ଧର୍ମଘଟ କରୁଥିବା ସମୟରେ ମାଲିକମାନଙ୍କର କିପରି ଆଚରଣ ହେବା ଉଚିତ ? ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟିର ଖୁବ୍ ଆଲୋଚନା ହେଉଛି ଏବଂ ଉପସ୍ଥିତ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିର ଏହାର ପ୍ରଭୂତ ମହତ୍ତ୍ୱ ରହିଛି। ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ଦମନର ପନ୍ଥା, ଏକ ନାମ ବା ଉପନାମ ଦେଇ ଏହାକୁ ଆମେରିକୀୟ ପନ୍ଥା ବୋଲି କୁହାଯାଏ। ଏଥିରେ ସଂଗଠିତ ଗୁଣ୍ଡାଗିରି ଦ୍ୱାରା ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ଦମନ କରି ଦିଆଯାଏ। ଏହି ପନ୍ଥାଟିକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି କେବଳ ଭୁଲ୍ ଓ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ ବୋଲି କହିବେ। ଅନ୍ୟଟି ହେଉଛି ଉଚିତ ପନ୍ଥା ଏକ ସମ୍ମାନଜନକ ପନ୍ଥା; ଏଥିରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମଘଟର ବିଚାର ସେଇଟିର ଦୋଷ ଓ ଗୁଣଦ୍ୱାରା ହିଁ କରାଯିବ ଓ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ପ୍ରାପ୍ୟଟିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ନିଆଯିବ: ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ଯାହା ପ୍ରାପ୍ୟ ବୋଲି ମାଲିକମାନେ ଭାବୁଛନ୍ତି ତା' ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଶ୍ରମିକମାନେ ହିଁ ଯାହାକୁ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାପ୍ୟ ବୋଲି ଭାବିବେ ଏବଂ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଜାଣିଥିବା ସାଧାରଣ ଜନମତ ମଧ୍ୟ ଯାହାକୁ ନ୍ୟାୟୋଚିତ ବୋଲି କହୁଥିବ।.....

ସମୟର ଅଗ୍ରଗତି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶ୍ରମିକଜଗତ ଅଧିକ ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ ନିଜର ଦାବୀଗୁଡ଼ିକୁ କରିବାକୁ ଲାଗିଲାଣି। ସେହି ଦାବୀଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରତିଦିନ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି ଏବଂ ଏହି ଦାବିଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱୀକୃତ କରାଇ ନେବାର ଅଧୀରତାରେ ଶ୍ରମିକମାନେ ହିଂସାର ଆଶ୍ରୟ ନେବାକୁ ମଧ୍ୟ ଆଉ କୁଣ୍ଠାବୋଧ କରୁନାହାନ୍ତି। ଏହି ଦାବୀଗୁଡ଼ିକୁ ଆଦାୟ କରିନେବାର ଦିନୁଦିନ ନୂତନ ପ୍ରଣାଳୀମାନ ମଧ ବାହାରୁଛି। ଶ୍ରମିକମାନେ ମାଲିକମାନଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ନଷ୍ଟ କରିବାକୁ, ଯନ୍ତ୍ରପାତିଗୁଡ଼ିକୁ ବିଗାଡ଼ିଦେବାକୁ, ଧର୍ମଘଟରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ରାଜି ହେଉ ନଥିବା ବୟସ୍କ ନରନାରୀମାନଙ୍କୁ ହଇରାଣ କରିବାକୁ ଏବଂ ବଳପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଅସହଯୋଗୀମାନଙ୍କୁ ନିକାଳି ବାହାର କରିଦେବାକୁ ପଶ୍ଚାଦ୍‌ପଦ ହେଉ ନାହାନ୍ତି। ଏହିଭଳି ପରିସ୍ଥିତିମାନଙ୍କରେ ମାଲିକମାନଙ୍କର ଆଚରଣ କିପରି ହେବା ଉଚିତ ?

ମାଲିକମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଏହି ପରାମର୍ଶ ଦେବି ଯେ, ଯେଉଁସବୁ ଉତ୍ପାଦନସଂସ୍ଥାକୁ ସେମାନେ ନିଜେ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି ବୋଲି କଳ୍ପନା କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ହିଁ ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକୃତ ମାଲିକ ବୋଲି ବିଚାର କରିବେ। ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷା ପାଇଲେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସୁପ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବା ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତା ସକ୍ରିୟ ହେବ, ସେମାନେ ଶ୍ରମିମାନଙ୍କୁ ସେହି ସୁସ୍ଥ ଶିକ୍ଷାର

ସୁଯୋଗ ଦେବାକୁ ମଧ୍ୟ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ମଣିବେ। ଏବଂ, ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ଏହି ଯୋଗ୍ୟତା ଅର୍ଜନ ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ଶକ୍ତି ଉପଲବ୍ଧ ହେବ, ସେମାନେ ତାହାକୁ ଖୁସୀ ହୋଇ ଆଗକୁ ବଢ଼ାଇଦେବେ ଓ ତାହାର ସ୍ୱାଗତ କରିବେ।

ମାଲିକମାନେ ଗୋଟିଏ ଦିନରେ କଦାପି ଏହି ମହାନ୍ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ। ଉତ୍ପାଦନର ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକରେ ଧର୍ମଘଟକାରୀ ଶ୍ରମିକମାନେ ଯେଉଁ ଅନିଷ୍ଟ ଘଟାଉଛନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ମାଲିକମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ କରିବେ ? ଏପରି ମାଲିକମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଅକୁଣ୍ଠିତ ଚିତ୍ତରେ ଏହି ପରାମର୍ଶ ଦେବି ଯେ, ସେମାନେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ହାତରେ ହିଁ ସଂସ୍ଥାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ରାଜୀ ହୋଇଯିବେ। କାରଣ, ସଂସ୍ଥାଟି ସେମାନଙ୍କର ଯେପରି ସମ୍ପତ୍ତି, ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ସମ୍ପତ୍ତି। ସେମାନେ କ୍ରୋଧରେ ତରତର ହୋଇ ଆପଣାର କାରଖାନାର ହତାକୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବେ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ସେହିପରି କରିବା ଠିକ୍ ବୋଲି ହିଁ ତାହା କରିବେ। ଏବଂ, ଆପଣା ଶୁଭେଚ୍ଛା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ସେମାନେ ଆପଣାର ଇଞ୍ଜିନିଅର୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କର ସେବାକୁ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟରେ ସହାୟକରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବାକୁ ରାଜି ମଧ୍ୟ ହୋଇଯିବେ।

ସେମାନେ ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ଆଦୌ କିଛି ହରାଇବେ ନାହିଁ, ମାଲିକମାନେ ଏହି କଥାଟିକୁ ନିଶ୍ଚୟ ପରିଶେଷରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବେ। ବସ୍ତୁତଃ, ସେମାନଙ୍କର ଠିକ୍ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରତିପକ୍ଷକୁ ନିରସ୍ତ୍ର ହିଁ କରିଦେବ ଏବଂ ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଲୋକମାନଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦକୁ ଲାଭ କରି ପାରିବେ। ଏହାଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ଆପଣା ପୁଞ୍ଜିର ଯଥାର୍ଥ ଉପଯୋଗ ହିଁ କରିଥିବେ। ଏହିପରି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ମୁଁ ଆଦୌ ଏକ ପରୋପକାର କାର୍ଯ୍ୟ କହିବି ନାହିଁ। ଏପରି କରି ମାଲିକମାନେ ଆପଣା ସମ୍ପଦଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତା ସହିତ ହିଁ କାମରେ ଲଗାଇ ପାରିବେ ଏବଂ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ସହିତ ମଧ୍ୟ ସାଧୁତାପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଚରଣ କରିଥିବେ, ଯାହାକି ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ସେମାନେଙ୍କର ସମ୍ମାନିତ ଅଂଶୀଦାରରୂପେ ଦୀକ୍ଷିତ କରାଇ ଆଣିପାରିବ।[50]

ସହାନୁଭୂତିସୂଚକ ଧର୍ମଘଟ

ଯଥାର୍ଥ ସମୟ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ସହାନୁଭୂତିସୂଚକ ଧର୍ମଘଟଗୁଡ଼ିକର ତୀବ୍ରତାକୁ ବଢ଼ାଇଦେବା ଦ୍ୱାରା ଆମର ଲକ୍ଷ୍ୟସାଧନରେ ଅସୁମାରି କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ। ଅହିଂସାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ମଧ୍ୟରେ, ସରକାରଙ୍କୁ ଅସୁବିଧାରେ ପକାଇ କିଛି ଲାଭ ହାସଲ କରିବାର ଧାରଣାକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ସାଲିସ୍ ନକରି ବର୍ଜନ ହିଁ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଯଦି ଆମର କାର୍ଯ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ସରକାରଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଅଶୁଦ୍ଧି ରହିଥାଏ, ତେବେ ସରକାର ନିଜେ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ନପାରିଲେ ଆମର ଶୁଦ୍ଧତାଦ୍ୱାରା ବିଚଳିତ ହୋଇପଡ଼ିବେ। ତେଣୁ ଶୁଦ୍ଧ ହେବାର ଯେକୌଣସି ଆନ୍ଦୋଳନ ଦୁଇ ପକ୍ଷର ହିଁ ଉପକାର କରିଥାଏ ; ମାତ୍ର, କେବଳ ଧ୍ୱଂସ କରିବାର ଅଭିପ୍ରାୟ ରଖିଥିବା କୌଣସି ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଧ୍ୱଂସକାରୀ ଅଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଯାଏ, ଏବଂ, ସିଏ ଯାହାକୁ

ଧ୍ୱଂସ କରିବାଲାଗି ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ, ନିଜକୁ ମଧ୍ୟ ସେ ସେହିମାନଙ୍କର ସ୍ତରକୁ ଖସାଇ ନେଇ ଆସିଥାଏ ।

ଆମର ସହାନୁଭୂତିଗୁଡ଼ିକ ଧର୍ମଘଟଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଆତ୍ମ-ଶୁଦ୍ଧିକରଣ ପାଇଁ ଅର୍ଥାତ୍ ଅସହଯୋଗର ଆନ୍ଦୋଳନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତେଣୁ, କୌଣସି ଅନ୍ୟାୟର ପ୍ରତିକାର କରାଇବା ଲାଗି ଯେତେବେଳେ ଆମେ ଧର୍ମଘଟ ଘୋଷଣା କରିବା, ସେତେବେଳେ ଆମେ ବସ୍ତୁତଃ ସେହି ଅନ୍ୟାୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବା ନାହିଁ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବା ଏବଂ ତଦ୍ୱାରା ଆମେ ଅନ୍ୟାୟକାରୀକୁ କେବଳ ତା'ର ନିଜ ସାଧନଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ରହିବାଲାଗି ବାଧ୍ୟ କରିବା, ଅର୍ଥାତ୍, ଆମେ ତଥାପି ସେହି ଅନ୍ୟାୟଟିକୁ କରୁଥିବାର ନିର୍ବୋଧତା ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହେବା ନିମନ୍ତେ ସବୁ କରିବା । ଆମେ କଦାପି କାମକୁ ଫେରିବା ନାହିଁ ବୋଲି ପଛରେ ଏକ ଦୃଢ଼ ସଂକଳ୍ପ ରହିଥିଲେ, ଏହିଭଳି ଏକ ଧର୍ମଘଟ ଅବଶ୍ୟ ସଫଳତା ହାସଲ କରିବ ।.....

ଯଦି ଧର୍ମଘଟକାରୀମାନଙ୍କ ବଦଳରେ ଅନ୍ୟ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ଆଣି ନିୟୋଜିତ କରାଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ଉନ୍ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ତେବେ, ଅଭିଯୋଗ ନ୍ୟାୟୋଚିତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଅବିଚଳଭାବରେ ଧର୍ମଘଟ ଚଳାଇ ଯିବାଲାଗି ଧର୍ମଘଟକାରୀମାନଙ୍କର ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ହୁଏତ ଏକ ଧର୍ମଘଟ ବିଫଳ ହୋଇ ଯାଇପାରେ । ତେଣୁ, ମୋ'ବଦଳରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆଣି କାମରେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇ ପାରିବ ବୋଲି ମୁଁ ଅନୁଭବ କରି ପାରୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଣେ ବିବେକସମ୍ପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିର ମଜୁରି ବଢ଼ାଇବା ପାଇଁ ଅଥବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୁଖସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକୁ ହାସଲ କରିବାପାଇଁ ଧର୍ମଘଟ କରିବା ଆଦୌ ଉଚିତ୍ ହେବନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଆବଶ୍ୟକତା ତୁଳନାରେ ଶ୍ରମିକମାନେ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ଉପଲବ୍ଧ ହେଉଥିବା ସମୟରେ ମଧ୍ୟ, ଆପଣା ପ୍ରତିବେଶୀର ଦୁଃଖକୁ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ତା' ସହିତ ନିଜକୁ ସଂପୃକ୍ତ କରି ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲେ, ଜଣେ ଲୋକହିତୈଷୀ ଅଥବା ଦେଶଭକ୍ତି ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଅବଶ୍ୟ ଧର୍ମଘଟ କରିବ । କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ଯେ, ମୁଁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିବା ଏକ ପୌର ଧର୍ମଘଟରେ ଭୟପ୍ରଦର୍ଶନ, ନିଆଁ ଲଗାଇଦେବା ଏବଂ ସେହିପରି କୌଣସି ହିଂସାର ଆଚରଣ ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ରହିବ ନାହିଁ ।[51]

....ତୁମେ ହୁଏତ ପଚାରିବ, ଧମଘଟ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କ ବିଷୟରେ ପୁଣି କ'ଣ କରାଯିବ ? ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର ବିଷୟ ଯେ, ସେଭଳି ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଅବଶ୍ୟ ରହିବେ । ମାତ୍ର ମୁଁ ତଥାପି କହିବି ଯେ, ତୁମେ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ କୌଣସି ଲଢ଼ାଇ କରିବ ନାହିଁ, ବରଂ ସେମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ; ସେମାନେ ଯେ ଏକ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ନୀତି ଅବଲମ୍ବନ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ସମସ୍ତ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ସ୍ୱାର୍ଥ ଯେ ତୁମେ ଅନୁସରଣ କରୁଥିବା ନୀତିଟିର ହୃଦୟ ଭିତରେ ରହିଛି, ତୁମେ ସେମାନଙ୍କୁ ସେହି କଥା କହିବ । ହୁଏତ ସେମାନେ ତୁମ କଥାକୁ ଆଦୌ ଶୁଣିବେ ନାହିଁ । ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ତୁମକୁ ସେମାନଙ୍କୁ ସହିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ତୁମେ କଦାପି ଲଢ଼ାଇ କରିବାକୁ ଯିବ ନାହିଁ ।[52]

ଧର୍ମଘଟର ଜ୍ୱର ଯେ ଏପରି ବ୍ୟାପିବାରେ ଲାଗିଛି, ତା'ର ମୂଳ କାରଣ ହେଉଛି ଯେ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନାନା ସ୍ଥାନ ପରି ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ଜୀବନକୁ ତା'ର ଭୂମିରୁ, ଧର୍ମର ଭୂମିରୁ ଉତ୍ପାଟିତ କରି ନିଆଯାଇଛି ଏବଂ, ଜଣେ ଇଂରାଜୀ ଲେଖକ ଯାହାକୁ 'ପଇସାର ସମ୍ବନ୍ଧ' ବୋଲି କହିଛନ୍ତି, ତାହା ହିଁ ଧର୍ମର ସ୍ଥାନକୁ ଅଧିକାର କରିଛି । ଏବଂ, ସେହି ସମ୍ବନ୍ଧକୁ ଏକ ବିପଜ୍ଜନକ ସମ୍ବନ୍ଧ ବୋଲି କୁହାଯିବ । ମାତ୍ର, ଧର୍ମର ଭୂମିଟି ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଧର୍ମଘଟ ତଥାପି ହେବ, କାରଣ ଧର୍ମ ଯେ କେବେ ସମସ୍ତଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଜୀବନର ଭୂମି ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବ, ସେହି ଅବସ୍ଥାଟିର କ୍ୱଚିତ୍ କଳ୍ପନା କରାଯାଇ ପାରିବ । ତେଣୁ, ଏକ ପକ୍ଷରେ, ଶୋଷଣ ଲାଗି ନାନା ଉଦ୍ୟମ ହେବ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଧର୍ମଘଟମାନ ହେଉଥିବ । ମାତ୍ର ସେତେବେଳେ ଧର୍ମଘଟଗୁଡ଼ିକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଅହିଂସ ରୀତିରେ ହିଁ ହେବ ।

ଏସବୁ ପ୍ରକାରର ଧର୍ମଘଟ କେବେହେଲେ କାହାରି କ୍ଷତି କରିବ ନାହିଁ । ସମ୍ଭବତଃ ଏହିଭଳି ଏକ ଧର୍ମଘଟ ହିଁ ଜେନାରେଲ୍ ସ୍ମୁଟସ୍‌ଙ୍କୁ ନତଜାନୁ କରାଇ ପାରିଥିଲା । ଜାନ୍ ସ୍ମଟସ୍ କହିଥିଲେ, ''ଯଦି ତୁମେ ଜଣେ ଇଂରେଜଙ୍କୁ ବି କୌଣସି ଆଘାତ ପହଞ୍ଚାଇ ଥାଆନ୍ତ, ତେବେ ମୁଁ ତୁମ ଆଡ଼କୁ ଗୁଳି ମାରି ଦେଇଥାନ୍ତି ଓ ତୁମର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଦେଶରୁ ନିକାଲି ମଧ୍ୟ ଦେଇଥାନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ତୁମକୁ ଜେଲଖାନାରେ ଆଣି ରଖିଛି, ତୁମକୁ ଓ ତୁମର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରେ ଦମନ କରି ରଖିଛି । କାରଣ, ତୁମେ ତ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାଭଳି କିଛି କରୁ ନାହଁ, ତେବେ ମୁଁ କେତେ ଦିନଯାଏ ଏସବୁ କଥା କହିପାରିବି ? ତେଣୁ 'କୁଲିମାନଙ୍କର' ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥିବା ଜଣେ କୁଲି ସହିତ ତାଙ୍କୁ ବୁଝାମଣା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା—ସେତେବେଳେ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ଭାରତୀୟ ମାତ୍ରକେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏହିପରି କୁଲି ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରା ଯାଉଥିଲା ।[53]

43. କ୍ଷେତର କୃଷକ

ରଇତକୁ ସ୍ୱୀକୃତିଦେବା

ଯଦି ଭାରତୀୟ ସମାଜକୁ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ଅଗ୍ରଗତି କରିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ପଇସା ଥିବା ଶ୍ରେଣୀକୁ ଏକଥା ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟଭାବରେ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ଯେ, ସେମାନଙ୍କ ପରି ରଇତମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ସମଧର୍ମୀ ଆତ୍ମା ରହିଛି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଧନ ରହିଛି ବୋଲି ସେମାନେ ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କଠାରୁ ଆଦୌ ଅଧିକ ବା ଉଚ୍ଚ ନୁହନ୍ତି । ଜାପାନ ଦେଶର ସାମନ୍ତମାନେ ଏକଦା ଯେପରି କରିଥିଲେ, ସେମାନେ ନିଜକୁ ମାରଫତ୍ ଦାର ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବେ, ଆପଣାର ଆଶ୍ରିତ ରଇତମାନଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ ପାଇଁ ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ଧନ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ରହିଛି ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବେ । ତେବେ, ଆପଣାର ପାରିଶ୍ରମିକରୂପେ ଏକ ନ୍ୟାୟୋଚିତ ପରିମାଣରୁ ସେମାନେ ଆଦୌ ଅଧିକ ନେବାକୁ ମନ କରିବେ ନାହିଁ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ପଇସା ଥିବା ଶ୍ରେଣୀର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନାବଶ୍ୟକ ବିଳାସ ଏବଂ ଅପବ୍ୟୟ ଓ ସେମାନେ ଯେଉଁ ରଇତମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବାସ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଅପରିଚ୍ଛନ୍ନ ପରିବେଷ୍ଟନୀ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ପେଷି ଦେଉଥିବା ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସମାନୁପାତ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଉନାହିଁ।...

ଯଦି ପୁଞ୍ଜିବାଦୀଶ୍ରେଣୀ କେବଳ ସମୟର ସଙ୍କେତଗୁଡ଼ିକୁ ଜାଣିପାରନ୍ତେ, ସେମାନଙ୍କର ସକଳ ସମ୍ପତ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ଈଶ୍ବର ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଧାରଣାକୁ ଯଦି ସେମାନେ ବଦଳାଇଦିଅନ୍ତେ ତେବେ କେତେ କମ୍ ସମୟରେ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଗ୍ରାମ ବୋଲି କୁହା ଯାଉଥିବା ସାତ ଲକ୍ଷ ଗୋବରଗଦା ଯେ ଶାନ୍ତି, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ତଥା ସୁଖର ନିକେତନରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇ ପାରନ୍ତା ସେକଥା ପ୍ରକୃତରେ କଳ୍ପନା ହିଁ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ।

ମୁଁ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଯଦି ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଜାପାନର ସାମୁରାଇମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିପାରନ୍ତା, ତେବେ ତାକୁ ଆଦୌ କିଛି ହରାଇବାକୁ ପଡ଼ନ୍ତା ନାହିଁ ଏବଂ ସେ ଯାବତୀୟ ସବୁକିଛିର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରନ୍ତା। ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ତା'ର ଅନାବଶ୍ୟକ ଅତିରିକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ସ୍ୱତଃପ୍ରେରିତ ହୋଇ ସମର୍ପଣ କରିଦେବ ଓ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତଙ୍କର ସୁଖଭୋଗ ନିମନ୍ତେ ବାଟ ଖୋଲିଦେବ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଏକ ଆସନ୍ନ ଅରାଜକତାକୁ ଡାକି ନେଇଆସିବ, ଯାହା ଭିତରେ କି ଯଦି ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଯଥାସମୟରେ ନିଜର ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଜାଗ୍ରତ ହୋଇ ନପାରେ, ଜାଗ୍ରତ ଅଥଚ ଅଜ୍ଞାନ ଓ ଦରିଦ୍ରପ୍ରପୀଡ଼ିତ କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ନେଇ ଭର୍ତ୍ତି କରିଦେବ ଏବଂ ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ସରକାର ଅସ୍ତ୍ରସଜ୍ଜିତ ସୈନ୍ୟବଳ ଖଟାହେଲେ ମଧ୍ୟ ଯାହାକୁ କଦାପି ରୋକି ପାରିବେ ନାହିଁ, ଏହି ଦୁଇଟି ଭିତରେ ଗୋଟିକୁ ବାଛିନେବା ବ୍ୟତୀତ ପ୍ରକୃତରେ ଆଉ କୌଣସି ଗତି ହିଁ ନାହିଁ। ଭାରତବର୍ଷ ଯେ ସଫଳତାର ସହିତ ସେହି ବିପଦଟିକୁ ଏଡ଼ିଦେଇ ପାରିବ, ମୁଁ ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ଆଶା ପୋଷଣ କରିଛି।[54]

ମୁଁ ଯେଉଁ ସ୍ୱପ୍ନର ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ସେଥିରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମାଲିକମାନଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତି ଆଦୌ ଲୁଟପାଟ ହୋଇଯିବ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ତାହାକୁ ଉପଭୋଗ କରିବାର କ୍ଷେତ୍ରଟିକୁ ଏପରି ସୀମିତ କରି ଅଣାଯିବ ଯେ, ଯାବତୀୟ ଦରିଦ୍ରତା ଏବଂ ସେଥିରୁ ଜାତ ହେଉଥିବା ଓ ବର୍ତ୍ତମାନ ଧନୀ ତଥା ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଓ ପରିବେଶକୁ କାମୁଡ଼ି ଧରିଥିବା ଅସନ୍ତୋଷ ତଥା କୁତ୍ସିତ ବ୍ୟବଧାନଗୁଡ଼ିକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ। ଦରିଦ୍ରମାନେ ଏହିଭଳି ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବେ ଯେ, ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଜମିଦାରମାନଙ୍କର ଦାସ ନୁହନ୍ତି, ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ସହଯୋଗୀ। ବର୍ତ୍ତମାନ ତ ସେମାନେ ଜମିଦାରମାନଙ୍କର ମର୍ଜି ଅନୁସାରେ କାମ ଖଟିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି ଏବଂ କଳ୍ପିତ ଯାବତୀୟ ଅବସରରେ ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ଶ୍ରମ ଓ ପଇସା ଗଣିଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି।[55]

ଜନଗଣଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ ନିମନ୍ତେ ହିଁ ମୁଁ ଜମିଦାର ଏବଂ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀମାନଙ୍କର ଧନକୁ ବିନିଯୋଗ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବି। ଜନଗଣଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ କଦାପି ପୁଞ୍ଜିବାଦୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ବଳି ଦେବାନାହିଁ। ଆମେ କଦାପି ସେହିମାନଙ୍କର ଖେଳଟିକୁ ଖେଳିବାନାହିଁ।

ସେମାନେ ଯେତିକି ପରିମାଣରେ ସେମାନଙ୍କର ମୁନାଫାଗୁଡ଼ିକୁ ଜନଗଣଙ୍କର ସେବାଲାଗି ସମର୍ପଣ କରିଦେବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବେ, ଆମେ ସେହି ପରିମାଣରେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା, ଉଚ୍ଚିତର ନିବେଦନ ପାଖରେ ଯେ ସେମାନେ କଦାପି ପ୍ରଭାବିତ ହେବେନାହିଁ, ସେ କଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ। ମୁଁ ସର୍ବଦା ଅଭିଜ୍ଞତାଟିକୁ ଅର୍ଜନ କରିଆସିଛି ଯେ, ସଦଭାବ ସହିତ କୁହା ହେଉଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦକୁ ସେମାନେ ଅବଶ୍ୟ ମୂଲ୍ୟ ଦିଅନ୍ତି। ଯଦି ଆମେ ସେମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଲାଭ କରି ପାରିବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଶ୍ୱସ୍ତି ଦେଇ ପାରିବା, ତେବେ, ଆପଣାର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ସେମାନେ ଯେ ଜନଗଣଙ୍କ ସହିତ ଏକତ୍ର ଭୋଗ କରିବାକୁ କଦାପି ଅନିଚ୍ଛୁକ ନୁହନ୍ତି, ଆମେ ସେକଥା ଅବଶ୍ୟ ଜାଣିବାକୁ ପାଇବା।[56]

ଜମିଦାରମାନଙ୍କର ହୃଦୟ-ପରିବର୍ତ୍ତନ

ମୁଁ ଜମିଦାରମାନଙ୍କୁ ଧ୍ୱଂସ କରିଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁନାହିଁ ସତ, ମାତ୍ର ମୁଁ ତାକୁ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଆଦୌ ଅନୁଭବ କରୁନାହିଁ।... ମୁଁ ଜମିଦାମାନଙ୍କର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀମାନଙ୍କର ଅହିଂସାଦ୍ୱାରା ହୃଦୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଶା ରଖିଛି ଏବଂ ତେଣୁ, ଶ୍ରେଣୀସଂଘର୍ଷର ଅନିବାର୍ଯ୍ୟତା ବୋଲି କିଛି ପ୍ରକୃତରେ ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ ଆଦୌ ଗ୍ରହଣ କରିପାରୁନାହିଁ। କାରଣ, ଯେଉଁ ବାଟରେ ଗଲେ ସବୁଠାରୁ କମ୍ ପ୍ରତିରୋଧ ହେବ, ସେହି ବାଟରେ ଯିବାକୁ ଅହିଂସାର ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି।

ଯେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଭୂମିର ଚାଷ କରୁଥିବା ଲୋକମାନେ ଆପଣାର ଶକ୍ତି ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହେବେ, ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହିଁ ଜମିଦାରୀ ନାମକ ଅମଙ୍ଗଳର ଅନ୍ତ ହେବ। ଆପଣାଲାଗି ଯଥେଷ୍ଟ ଅନ୍ନ, ବସ୍ତ୍ର ଓ ଆପଣାର ତଥା ଆପଣା ପିଲାମାନଙ୍କର ଉଚିତ ଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଯଥେଷ୍ଟ ପଇସା ନ ପାଇଲେ ସେମାନେ କଦାପି ଜମିରେ କାମ କରିବେନାହିଁ ବୋଲି ଯେତେବେଳେ କହିବେ, ବିଚରା ଜମିଦାର ସେତେବେଳେ କ'ଣ କରିପାରିବ? ବାସ୍ତବ କ୍ଷେତ୍ରରେ କାମ କରୁଥିବା ଲୋକ କ୍ଷେତରୁ ଯାହାକିଛି ଫଳାଉଛି, ତା' ଉପରେ ତାହାର ହିଁ ଅଧିକାର ରହିଛି। ଏହି ଲୋକମାନେ ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତା ସହିତ ଏକଜୁଟ ହୋଇ ପାରିଲେ, ସେମାନେ ଏପରି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇ ପାରିବେ ଯେ କେହି ସୋମାନଙ୍କର ପ୍ରତିରୋଧ କରି ପାରିବନାହିଁ। ଏହିପରିଭାବରେ ମୁଁ ଶ୍ରେଣୀସଂଗ୍ରାମର ଆଦୌ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥିବାର ଦେଖି ପାରୁନାହିଁ। ଯଦି ମୁଁ ଶ୍ରେଣୀସଂଗ୍ରାମକୁ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ଭାବୁଥାନ୍ତି, ତେବେ ତାହାର ପ୍ରଚାର କରିବାକୁ ତଥା ସେଥିଲାଗି ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ କଦାପି କୁଣ୍ଠିତ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ।[57]

ଜଣେ ହଟଲରର ଶକ୍ତି ହାସଲ କରିବାକୁ ମୁଁ ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା କରୁନାହିଁ, ମୁଁ ଜଣେ ସ୍ୱାଧୀନ କୃଷକର କ୍ଷମତା ହାସଲ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛି। ବିଗତ ଏହି କେତେବର୍ଷ ହେଲା ମୁଁ ଆପଣାକୁ କୃଷକମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକାତ୍ମ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ଆସିଛି, ମାତ୍ର ତାହା କରିବାରେ ସଫଳ ହୋଇପାରି ନାହିଁ। ଆଜି ଜଣେ କୃଷକ ଏବଂ ମୋ' ଭିତରେ ଏହି ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି ଯେ, ଜଣେ କୃଷକ ନିଜେ ଇଚ୍ଛା କରି କୃଷକ ହୋଇନାହିଁ ବା ଶ୍ରମଦ୍ୱାରା ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ

କରୁନାହିଁ, ସେ ପରିସ୍ଥିତି ଦ୍ୱାରା ବାଧ ହୋଇ ତାହା କରୁଛି। ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରି ଜଣେ କୃଷକ ହେବାକୁ ଓ ଶ୍ରମଦ୍ୱାରା ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ମୁଁ କୃଷକକୁ ମଧ୍ୟ ଇଚ୍ଛା କରି ଜଣେ କୃଷକ ତଥା ଜଣେ ଶ୍ରମଜୀବୀରେ ପରିଣତ କରାଇ ପାରିବି, ତେବେ, ତାକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ବାନ୍ଧି ରଖିଥିବା ବେଡ଼ିକୁ କାଢ଼ି ଫିଙ୍ଗି ଦେବାପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସମର୍ଥ କରିପାରିବି, ଯେପରିକି ସେତେବେଳେ ସିଏ ଆଉ ନିଜ ମାଲିକର ଆଦେଶ ପାଳନ କରିବାକୁ କଦାପି ବାଧ ହେବନାହିଁ।[58]

କୃଷକମାନେ

ଜଣେ କୃଷକ ବା ଜଣେ ଚାଷୀ, ସେ ଜଣେ ଭୂମିହୀନ ଶ୍ରମଜୀବୀ ହୋଇଥାଉ ଅଥବା ନିଜ ଜମିରେ କୃଷିକାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାଉ, ତାହାରି କଥା ହିଁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ବିଚାରକୁ ନିଆଯିବ। ସିଏ ହେଉଛି ଏହି ଭୂମିର ଅସଲ ତତ୍ତ୍ୱ ଏବଂ ନ୍ୟାୟର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହି ଜମି ହେଉଛି ତାହାରି ଅଥବା ତାହାରି ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ, ଜମିଦାର ଅଥବା ଅନ୍ୟ କେଉଁଠି ଯାଇ ରହୁଥିବା ଜମିମାଲିକର ଆଦୌ ନୁହେଁ। ମାତ୍ର, ଅହିଂସା ମାର୍ଗର ବିଧାନ ଅନୁସାରେ କୃଷିଜୀବୀ ଅନୁପସ୍ଥିତ ଜମିମାଲିକକୁ କଦାପି ବଳପୂର୍ବକ ତଡ଼ିଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ। ସେ ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ, ଯେପରିକି ଭୂମିମାଲିକ ପକ୍ଷରେ ତାକୁ ଶୋଷଣ କରିବା କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ।

କୃଷକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଘନିଷ୍ଠତମ ସହଯୋଗ ରହିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ। ସେଥି ନିମନ୍ତେ ବିଶେଷ ପ୍ରକାରର ସଂଗଠନକାରୀ ସଂସ୍ଥାମାନ ବା ସମିତିମାନ ସ୍ଥାପିତ ହେବା ଉଚିତ ; ବର୍ତ୍ତମାନ ସେଭଳି ସଂସ୍ଥା ଆଦୌ କେଉଁଠିହେଲେ ନାହିଁ। ଅଥବା ଯେଉଁଠାରେ ଅଛି, ସେଗୁଡ଼ିକର ଆବଶ୍ୟକ ସଂସ୍କାରମାନ ହେବା ଉଚିତ।

ଅଧିକାଂଶ କୃଷକ ହେଉଛନ୍ତି ନିରକ୍ଷର। ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ବୟସ୍କ ଏବଂ ସ୍କୁଲ ଯିବା ବୟସର ସାନମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବା ଉଚିତ। ପୁରୁଷ ଏବଂ ସ୍ତ୍ରୀ ଉଭୟେ ଏହି ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିବେ। ଯଦି ସେମାନେ ଭୂମିହୀନଭାବରେ ଜମିରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବେ, ତେବେ ସେମାନେ ପାଉଥିବା ମଜୁରିକୁ ବଢ଼ାଇ ଏପରି ଏକ ସ୍ତରକୁ ଆଣିବାକୁ ହେବ, ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ସେମାନେ ଏକ ସୁନ୍ଦର ଜୀବନ ଯାପନ କରି ପାରିବେ ; ଅର୍ଥାତ୍ ସନ୍ତୁଳିତ ଆହାର ପାଇବେ, ରହିବା ଲାଗି ଘର ପାଇବେ, ପିନ୍ଧିବାକୁ ବସ୍ତ୍ର ପାଇବେ, ଏବଂ ଏସବୁ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଗତ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ମେଣ୍ଟାଇ ପରୁଥିବ।[59]

ଆଇନ୍-ପ୍ରଣୟନ ନୁହେଁ, ଅହିଂସା

ଯଦି ସବୁ ଲୋକଙ୍କର ଉଦ୍ୟମଦ୍ୱାରା ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଲାଭ କରାଯାଏ—ଏବଂ ଅହିଂସାର ମାର୍ଗରେ ତ ତାହା ହିଁ ହେବ—ତେବେ କୃଷକମାନେ ଆପଣାର ଅଧିକାର ଫେରି ପାଇବେ ଏବଂ ସେହିମାନଙ୍କ କଥାର ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ରହିବ। ମାତ୍ର, ଯଦି ସେଭଳି ନହୁଏ ଓ ଏକ ସୀମିତ ଭୋଟଦାନକୁ ଭିତ୍ତି କରି ଯଦି ଜନଗଣ ଏବଂ ସରକାର ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି

ବ୍ୟାବହାରିକ ସାଲିଶ୍ ହୋଇଯାଏ, ତେବେ ପ୍ରକୃତରେ ଜମିର ଚାଷ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱାର୍ଥ ନିମନ୍ତେ କଠୋର ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଯଦି ବିଧାନସଭା କୃଷକମାନଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେବାରେ ଅସମର୍ଥ ହୁଏ, ତେବେ ଏକ ସର୍ବୋତ୍ତମ ପ୍ରତିକାରରୂପେ ସେମାନଙ୍କ ହାତରେ ସର୍ବଦା ଆଇନ-ଅମାନ୍ୟ ଏବଂ ଅସହଯୋଗର ଉପାୟମାନ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବ।

ମାତ୍ର, ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଫଳଲାଭ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦେଖିଲେ, କାଗଜର ଆଇନ୍ ଦ୍ୱାରା ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା କହିବାଦ୍ୱାରା ଅଥବା ଅଗ୍ନିମୟୀ ବକ୍ତୃତା ଦ୍ୱାରା ନୁହେଁ, ଅହିଂସ ସଂଗଠନ, ଶୃଙ୍ଖଳା ଏବଂ ତ୍ୟାଗଦ୍ୱାରା ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ ହାସଲ ହେବ ; ତାହା ହିଁ ଅନ୍ୟାୟ ଅଥବା ଅତ୍ୟାଚାର ବିରୋଧରେ ଜନଗଣର ଯଥାର୍ଥ ରକ୍ଷାପ୍ରାଚୀର ହୋଇ ରହିଥିବ।

ମୋ'ର ମନରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଯଦି ଆମେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ହାସଲ କରିବା,— ଏବଂ, ଅହିଂସା ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ କରାଗଲେ କେବଳ ତାହା ହିଁ ହେବ,—ତେବେ ରାଜନୀତିକ କ୍ଷମତା ସମେତ ସେହି ସ୍ୱାଧୀନତାର ଯାବତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କୃଷକ ହିଁ କ୍ଷମତାର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ରହିବ।[60]

ବହୁବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ମୁଁ ଗୋଟିଏ କବିତା ପଢ଼ିଥିଲି, ଯେଉଁଥିରେ କି କୃଷକକୁ ଜଗତର ଜନକ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରା ଯାଇଥିଲା। ଯଦି ଇଶ୍ୱରଙ୍କୁ ହିଁ ପରମ ଅନ୍ନଦାତା ବୋଲି କୁହାଯାଏ, ତେବେ ଭୂମି ଚାଷ କରୁଥିବା କୃଷକ ହେଉଛି ତାଙ୍କର ହାତ। କୃଷକଠାରୁ ଲାଭ କରିଥିବା ଋଣକୁ ପାରିଶୋଧ କରିବାଲାଗି ଆମେ କ'ଣସବୁ କରିବା ? ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତ ଆମେ କେବଳ ତାହାରି ଝାଳବୁହା ଧନକୁ ଆତ୍ମସାତ୍ କରି ହିଁ ବଞ୍ଚିଆସିଛୁ।[61]

44. ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ବାଛିନେଉ !

ଭାରତବର୍ଷ ଆଗରେ ଆଜି ଦୁଇଟି ପଥ ଖୋଲା ରହିଛି : ହୁଏତ ସିଏ "ଜୋର ଯାହାର ମୂଲକ ତାହାର", ଏହି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ନୀତିଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବ ଅଥବା, କେବଳ ସତ୍ୟର ହିଁ ଜୟ ହୁଏ, ସତ୍ୟପଥରେ ଗଲେ ଯେ କୌଣସି ଦୁର୍ଗତି ଭୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ ଏବଂ ବଳବାନ୍ ତଥା ଦୁର୍ବଳ ଉଭୟଙ୍କର ହିଁ ଯେ ଅବଶ୍ୟ ନ୍ୟାୟ ପାଇବାଲାଗି ଏକ ଅଧିକାର ରହିଛି, ଭାରତବର୍ଷରେ ପ୍ରାଚ୍ୟର ଏହି ସତ୍ୟଟିକୁ ଉତ୍ତୋଳିତ କରି ଧରିବ।

ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ହିଁ ଏହି ନିର୍ବାଚନ କରିବା ଆରମ୍ଭ ହେବ। ହିଂସାଦ୍ୱାରା ତାହା ସମ୍ଭବ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରମିକମାନେ ଆପଣାର ମଜୁରିରେ ବୃଦ୍ଧି ହାସଲ କରିବେ କି ? ସେମାନଙ୍କର ଦାବିଗୁଡ଼ିକ ଯେତେ ଆଇନସଙ୍ଗତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସୋମାନେ ହିଂସା ଭଳି କୌଣସି ପନ୍ଥର କଦାପି ଆଶ୍ରୟ ନେବେ ନାହିଁ।

ହିଂସାଦ୍ୱାରା ଆପଣାର ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ହାସଲ କରିବା ହୁଏତ ଏକ ସହଜ ପନ୍ଥା ବୋଲି ମନେ ହୋଇପାରେ, ମାତ୍ର ପରିଶେଷରେ ତାହା ଅବଶ୍ୟ କଣ୍ଟକପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହେବ।

ଯେଉଁମାନେ ଅସି ବଳରେ ବଞ୍ଚନ୍ତି, ସେହି ଅସିଦ୍ୱାରା ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ । ପହଁରାଳି ଅନେକ ସମୟରେ ପାଣିରେ ହିଁ ବୁଡ଼ି ମରିଥାଏ । ଇଉରୋପ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ଦେଖ । ସେଠାରେ କେହି ସୁଖୀ ଥିଲା ପରି ଲାଗୁନାହାନ୍ତି, ସେଠାରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ମଧ୍ୟ ସନ୍ତୋଷ ନାହିଁ। ଶ୍ରମିକର ପୁଞ୍ଜିମାଲିକ ଉପରେ ଆସ୍ଥା ନାହିଁ ଏବଂ ପୁଞ୍ଜିମାଲିକର ଶ୍ରମିକ ଉପରେ ଆସ୍ଥା ନାହିଁ। ଦୁଇ ପକ୍ଷର ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାର ବଳ ଓ ଶକ୍ତି ରହିଛି, ମାତ୍ର ଷଣ୍ଢମାନଙ୍କର ବି ତ ତାହା ରହିଛି। ସେମାନେ ଦୁଃଖଦ ଶେଷ ଅବସ୍ଥା ଆସି ପହଞ୍ଚିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲଢ଼ାଇ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ।

ବେଗମାତ୍ରେ ହିଁ କଦାପି ଅଗ୍ରଗତି ନୁହେଁ। ଆମ ପାଖରେ ଏପରି ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ଆଦୌ କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ ଯେ, ଇଉରୋପର ଅଧିବାସୀମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଅଗ୍ରଗତି କରୁଛନ୍ତି। ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଧନ ରହିଛି ସତ, ମାତ୍ର ସେହି କାରଣରୁ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ କୌଣସି ନୈତିକ ବା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଧନ ମଧ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି କଦାପି କହିହେବ ନାହିଁ। ରାଜା ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ପାଖରେ ତ ଅସୁମାରି ଧନ ରହିଥିଲା, ମାତ୍ର, ବିଦୁର ଓ ସୁଦାମାଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଆପଣାର ସେହି ସକଳ ଧନଭଣ୍ଡାର ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ଜଣେ ଦରିଦ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ହିଁ ଥିଲେ। ଆଜି ତ ପୃଥିବୀ ବିଦୁର ଏବଂ ସୁଦାମାଙ୍କର ଗୁଣଗାନ କରୁଛି, ମାତ୍ର, କେବଳ ବର୍ଜନୀୟ ମନ୍ଦଗୁଣଗୁଡ଼ିକର ଏକ ପ୍ରତିରୂପୀ ଶବ୍ଦରୂପେ ଲୋକେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କର ନାମକୁ ସ୍ମରଣ କରୁଛନ୍ତି ।...

ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଶକ୍ତି

ମାଲିକ ଓ ଶ୍ରମିକ ମଧ୍ୟରେ ହେଉଥିବା ସଂଗ୍ରାମରେ ମାଲିକମାନେ ହିଁ ଅଧିକତର ସମୟରେ ଭୁଲ ପକ୍ଷରେ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ସାଧାରଣଭାବରେ କୁହାଯାଇ ପାରିବ। ମାତ୍ର, ଯେତେବେଳେ ଶ୍ରମିକ ଆପଣାର ଶକ୍ତି ବିଷୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଚେତନ ହେବ, ମାଲିକମାନଙ୍କ ଠାରୁ ସିଏ ଆହୁରି ଅଧିକ ଉତ୍ପୀଡ଼ନ କରିବାଲାଗି ସମର୍ଥ ହେବ ବୋଲି ମୋତେ ଜଣା ଅଛି। ଯଦି ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ପାଖରେ ମାଲିକମାନଙ୍କର ବୁଦ୍ଧି ଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ମିଲ୍‌ମାଲିକମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଦାବୀ ଅନୁସାରେ ହିଁ ଅବଶ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତେ। ଅବଶ୍ୟ, ଏହି କଥାଟି ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଉଛି ଯେ, ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ କେବେହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେତେ ବୁଦ୍ଧିର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରିବନାହିଁ। ସେତେ ବୁଦ୍ଧି ହାସଲ କରି ପାରିଲେ ଶ୍ରମିକ ଆଉ ଶ୍ରମିକ ହୋଇ ରହିବନାହିଁ ଓ ସ୍ୱୟଂ ମାଲିକ ହୋଇଯିବ। ମାଲିକମାନେ କେବଳ ଧନ ବଳରେ କଦାପି ଲଢ଼ାଇ କରନ୍ତିନାହିଁ। ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ବୁଦ୍ଧି ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକୁଶଳତା ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ ।...

ଏହି ଦୁଇ ପକ୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷର ମଧ୍ୟ ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇଛି। ତାହା ଶ୍ରମିକର ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ଦେଖାଦେଇଛି। ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷର ଅବଶ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକତା ଅଛି। ଏହି ପକ୍ଷର ଯେତିକି ପରିମାଣରେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଏକ ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପର ବନ୍ଧୁଭାବ ରହିଥିବ, କେବଳ ସେତିକି ପରିମାଣରେ ହିଁ ତାହା ସେମାନଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ପାରିବ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ଏଭଳି ସମୟ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି, ଶ୍ରମିକକୁ ଏକ କାଠପିତୁଳା ପରି ଏକାଧିକ

ପ୍ରକାରେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ୟମ କରାଯିବ। ଯେଉଁମାନେ ରାଜନୀତିରେ ଭାଗ ନେଉଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କଠାରେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ବିଚାରବୁଦ୍ଧି ରହିଥିବା ଉଚିତ। ସେମାନେ କେଉଁ ପଥଟିକୁ ବାଛିବେ ? ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ବାଛିବେ ନା ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ତଥା ଜାତିର ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ବାଛିବେ ? ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ଲାଗି ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି। ଏକ ନେତୃତ୍ୱ ବ୍ୟତୀତ ସେମାନେ ଆଗକୁ ଯାଇ ପାରିବେନାହିଁ। କେଉଁ ଧରଣର ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସେହି ନେତୃତ୍ୱକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବେ, ତାହା ହିଁ ଶ୍ରମିକର ଅବସ୍ଥାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବ।

ଧର୍ମଘଟ କରିବା, କାମ ବନ୍ଦ କରିବା ଓ ହରତାଳ କରିବା ଯେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଭାରି ଚମତ୍କାର କଥା, ସେଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜରେ ହିଁ ସେଗୁଡ଼ିକର ଅପବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିବ। ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ଆପଣାକୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ନାନା ସଂଗଠନରେ ସଂଗଠିତ କରିଆଣିବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ସଂଗଠନଗୁଡ଼ିକର ଅନୁମୋଦନ ବ୍ୟତୀତ ସେମାନଙ୍କର ଧର୍ମଘଟ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ।

ମିଲ୍‌ମାଲିକମାନଙ୍କ ସହିତ ଆଗ କଥାବାର୍ତ୍ତା ନକରି କୌଣସି ଧର୍ମଘଟର ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବ ନାହିଁ। ଯଦି ମିଲ୍‌ମାଲିକମାନେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତାକୁ ମାନିନେବେ, ତେବେ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପଞ୍ଚାୟତ ନୀତିର ଅବଲମ୍ବନ କରାଯିବ। ଏବଂ ଥରେ ପଞ୍ଚମାନେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଯିବା ପରେ, ନିଜର ପସନ୍ଦ ମୁତାବକ ହେଉ ବା ନହେଉ, ଉଭୟ ପକ୍ଷକୁ ସେମାନଙ୍କର ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ସମାନଭାବରେ ମାନିନେବାକୁ ହେବ।[62]

୨. ସର୍ବୋଦୟ

45. ସର୍ବୋଦୟର ସାରତତ୍ତ୍ୱ

ମନୁଷ୍ୟର ଏକଧର୍ମିତ୍ୱ

ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ଅଧିକାରୀ ହେବ ଏବଂ ତା'ର ଚାରିପାଖରେ ଥିବା ଅନ୍ୟମାନେ ଦୁଃଖଭୋଗ କରୁଥିବେ, ଏ କଥାରେ ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ନାହିଁ। ମୁଁ ଅଦ୍ୱୈତରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ, ମନୁଷ୍ୟର ମୂଳଭୂତ ଏକଧର୍ମିତ୍ୱରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ, ଜୀବନଧାରୀ ସବୁକିଛିର ଏକତ୍ୱରେ ବିଶ୍ୱାସ ମଧ୍ୟ କରେ। ତେଣୁ ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଯେ, ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକଭାବରେ ଲାଭବାନ୍ ହୁଏ, ତେବେ ତଦ୍ୱାରା ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟ ଲାଭବାନ୍ ହୁଏ ; ଏବଂ, ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ପତନ ହୁଏ, ସେହି ପରିମାଣରେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ମଧ୍ୟ ପତନ ଘଟିଥାଏ।[1]

ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବିଧାନର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାପାଇଁ ଏକ ନିଜସ୍ୱ ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷେତ୍ର ରହିଛିବୋଲି ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ନାହିଁ। ବରଂ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଏହା ଆପଣାକୁ ଜୀବନର ନିତ୍ୟନୈମିତ୍ତିକ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥାଏ। ଏହିପରିଭାବରେ ତାହା ଆର୍ଥନୀତିକ, ସାମାଜିକ ଏବଂ ରାଜନୀତିକ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଥାଏ।[2]

ଯଦି ଆମେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ସେବା କରିବା ଓ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ସହିତ ଏକାତ୍ମ ହେବା, ତେବେ ଆମର କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କରି କାର୍ଯ୍ୟପରି ଅବଶ୍ୟ ଅକ୍ଳାନ୍ତ ହେବ। ମହାସମୁଦ୍ରଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ଯାଇଥିବା ଏକ ଜଳବିନ୍ଦୁ ଲାଗି ହୁଏତ ସାମୟିକ ବିଶ୍ରାମର କଳ୍ପନା କରା ଯାଇପାରେ, ମାତ୍ର ମହାସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଏକ ଜଳବିନ୍ଦୁ ଲାଗି ସେପରି କଦାପି କଳ୍ପନା କରିହେବନାହିଁ ; ଗୋଟାଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତପାଇଁ ମଧ୍ୟ ତା'ର ବିଶ୍ରାମ ନଥାଏ। ଆମ ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଘଟିଥାଏ।

ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଆକାରରୂପୀ ମହାସମୁଦ୍ର ସହିତ ଆମେ ଯେତେବେଳେ ଏକାକାର ହୋଇଯାଉ, ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରୁ ହିଁ ଆମଲାଗି ଆଉ କୌଣସି ବିଶ୍ରାମ ନଥାଏ। ବସ୍ତୁତଃ ବିଶ୍ରାମ ଲାଗି ଆମର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ରହେନାହିଁ। ଆମର ନିଦ୍ରା ମଧ୍ୟ ଏକ କ୍ରିୟାରେ ପରିଣତ ହୁଏ। କାରଣ, ହୃଦୟ ଭିତରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଭାବନାକୁ ଧାରଣ କରି ହିଁ ଆମେ ଶୋଇବାକୁ ଯାଉଁ। ଏହି ବିଶ୍ରାମହୀନତାରେ ଅସଲ ବିଶ୍ରାମ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ। ଏହି ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ଆଲୋଡ଼ନ

ହିଁ ଅବର୍ଣ୍ଣନୀୟ ଶାନ୍ତିର କାରଣ ହୋଇଥାଏ । ସମଗ୍ର ସମର୍ପଣର ଏହି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଅବସ୍ଥାଟିକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି କହିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟକର, ମାତ୍ର ତାହା କଦାପି ମନୁଷ୍ୟର ଅନୁଭବର ବାହାର ହୋଇ ରହି ନଥାଏ । ବହୁ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ମନୁଷ୍ୟାତ୍ମା ତାହାର ଉପଲବ୍ଧି କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆମେ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ତାହାର ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରିବା ।[3]

ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକାତ୍ମତା ଅର୍ଜନ

ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାଲାଗି ଦରିଦ୍ରମାନେ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି, ଦୈନିକ ଗୋଟିଏ ଘଣ୍ଟା ଯଦି ଆମେ ସମସ୍ତେ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିବା ଏବଂ ତଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଓ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟଦେଇ ସାରା ଜଗତ ସହିତ ଏକାତ୍ମତା ଅର୍ଜନ କରିପାରିବା, ତେବେ ତାହାଠାରୁ ବଳି ଆଉକିଛି ଅଧିକ ମହାନ୍ ଏବଂ ଜାତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଛି ବୋଲି ମୁଁ କଳ୍ପନା କରିପାରୁନାହିଁ । ଦରିଦ୍ରମାନେ ଯେପରି କର୍ମ କରୁଛନ୍ତି, ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ନାମରେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସେହିପରି କର୍ମ କରିବି, ଏହାଠାରୁ ବଳି ଭଗବାନଙ୍କର ଯଥାର୍ଥତର କୌଣସି ଉପାସନାର ମୁଁ କଳ୍ପନା ମଧ୍ୟ କରିପାରୁନାହିଁ ।[4]

ଯଥାର୍ଥ ମୁକ୍ତିଲାଭ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଏବଂ ତାହାକୁ ଲାଭ କରିବାଲାଗି ଈଶ୍ୱର ଆମଠାରୁ ଆତ୍ମସମର୍ପଣଠାରୁ ଊଣା ଆଉକିଛି କଦାପି ଦାବି କରନ୍ତିନାହିଁ । ଏବଂ, ଏହିପରିଭାବରେ ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜକୁ ହରାଇଦିଏ, ସେତେବେଳେ ହିଁ ସେ ନିଜକୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଏହି ସୃଷ୍ଟିର ସେବା କରିବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଫେରି ପାଇଥାଏ ।[5]

ଆମର ସକଳ କର୍ମ ଓ କାର୍ଯ୍ୟ ସତ୍ୟରେ ହିଁ କେନ୍ଦ୍ରିତ ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ । ସତ୍ୟ ହିଁ ଆମ ଜୀବନର ନିଃଶ୍ୱାସପବନ ପରି ହୋଇ ରହିଥିବ । ସଂସାରତୀର୍ଥର ଯାତ୍ରୀ ଜୀବନରେ ଯେତେବେଳେ ଅଗ୍ରଗତିର ଏହି ସ୍ତରଟି ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଯିବ, ସେତେବେଳେ ସମ୍ୟକ୍ ଜୀବନଚାରଣାର ଅନ୍ୟ ସକଳ ବିଧାନ ମଧ୍ୟ ଅନାୟାସରେ ଆସି ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଯିବ ଏବଂ ଆମେ ସତେଅବା ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ ସେଗୁଡ଼ିକର ପାଳନ କରି ପାରିବା । ମାତ୍ର, ସେହି ସତ୍ୟଟି ବ୍ୟତୀତ ଜୀବନରେ କୌଣସି ନିୟମ ଅଥବା ନୀତିର ପାଳନ କରିବା କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବାନାହିଁ ।[6]

ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ବିଶ୍ୱାସ

ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସତ୍ୟର ଅନ୍ୱେଷଣ କରୁଥିବ, ଯିଏ ପ୍ରେମର ପରମବିଧାନକୁ ମାନୁଥିବ, ସେ କଦାପି ଆଗାମୀ କାଲିପାଇଁ କିଛି ଜମାଇ ରଖିବନାହିଁ । ଈଶ୍ୱର କଦାପି ଆଗାମୀ କାଲିପାଇଁ କିଛି ଦିଅନ୍ତିନାହିଁ; ପ୍ରତ୍ୟହ ଯେତିକିର ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଥାଏ, ସେ କେବଳ ସେତିକିରୁ କେବେହେଲେ ଅଧିକ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତିନାହିଁ । ତେଣୁ, ଯଦି ଆମେ ତାଙ୍କରି ବିଧାନ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ସ୍ଥାପନ କରିଥିବା, ତେବେ, ସିଏ ଯେ ଆମକୁ ପ୍ରତିଦିନ ଆବଶ୍ୟକ ଅନ୍ନ ଆଣି ଯୋଗାଇଦେବେ, ଆମର ପ୍ରୟୋଜନ ଅନୁସାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅବଶ୍ୟ ଆଣିଦେବେ, ସେହି ବିଷୟରେ ଆମେ ନିଶ୍ଚୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିବା ।[7]

ମାନବର ସେବା

ଭଗବତ୍ ଉପଲବ୍ଧି ହେଉଛି ମନୁଷ୍ୟର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଲକ୍ଷ୍ୟ ; ତେଣୁ, ସାମାଜିକ, ରାଜନୀତିକ, ଧର୍ମଗତ ପ୍ରଭୃତି ତାହାର ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବାର ସେହି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଅନୁସାରେ ହିଁ ଅବଶ୍ୟ ପରିଚାଳିତ ହେବ । ସକଳ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ସେବା ତା'ର ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ତା' ଉଦ୍ୟମରେ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଏକ ଆବଶ୍ୟକ ଅଂଶରେ ପରିଣତ ହୋଇ ରହେ, କାରଣ, ଭଗବାନଙ୍କର ସୃଷ୍ଟିରେ ହିଁ ଭଗବାନଙ୍କର ଦର୍ଶନ ପାଇବା ଓ ଏହା ସହିତ ଏକାତ୍ମ ହେବା ହିଁ ତାଙ୍କୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାର ଏକମାତ୍ର ପଥ । କେବଳ ସମସ୍ତଙ୍କର ସେବାଦ୍ୱାରା ହିଁ ତାହା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ । ମୁଁ ହେଉଛି ଏହି ସମଗ୍ରର ଏକ ଅଂଶ ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟସମୂହର ଅବଶିଷ୍ଟ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବାଦ୍ ଦେଇ ମୁଁ କଦାପି ଭଗବାନଙ୍କୁ ପାଇ ପାରିବିନାହିଁ ।

ମୋ'ର ଦେଶବାସୀ ହେଉଛନ୍ତି ମୋ'ର ନିକଟତମ ପ୍ରତିବେଶୀ । ସେମାନେ ଏତେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଅସହାୟ, ସମ୍ବଳଶୂନ୍ୟ ଓ ଜୀବନହୀନ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଯେ, ସେହିମାନଙ୍କର ସେବାରେ ହିଁ ମୋତେ ନିଜକୁ ଅଭିନିବେଶିତ କରି ରଖିବାକୁ ହେବ । ହିମାଳୟର କୌଣସି ଗୁମ୍ଫା ଭିତରେ ମୁଁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପାଇପାରିବି ବୋଲି ଯଦି ମୋ'ର ହୃଦ୍‌ବୋଧ ହୋଇଯାଆନ୍ତା, ତେବେ ମୁଁ କୌଣସି କାଳବିଳମ୍ବ ନକରି ସେଠାକୁ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି । ମାତ୍ର, ମନୁଷ୍ୟଜାତିକୁ ବାଦ୍ ଦେଇ ଯେ ମୁଁ ଭଗବାନଙ୍କୁ କଦାପି ପାଇ ପାରିବିନାହିଁ, ସେକଥା ମୋତେ ଜଣାଅଛି ।[8]

ମୋ' ଭଗବାନ ବହୁ ଆକାର ଧାରଣ କରି ପାରନ୍ତି । ଏବଂ ମୁଁ ବେଳେ ବେଳେ ତାଙ୍କୁ ଚରଖା ମଧ୍ୟରେ ଆବିଷ୍କାର କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଆଉ କେତେକ ସମୟରେ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଏକତା ମଧ୍ୟରେ ଦେଖିଥାଏ ; ପୁଣି ବେଳେ ବେଳେ ତାଙ୍କୁ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତାର ଦୂରୀକରଣରେ ଦେଖେ ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ, ମୋ'ର ଆତ୍ମା ମୋତେ ଯେପରି ପରିଚାଳିତ କରି ନେଉଥାଏ, ମୁଁ ସେହିପରିଭାବରେ ତାଙ୍କ ସହିତ ସଂଯୋଗ ସ୍ଥାପନ କରିଥାଏ ।[9]

ଚରଖା ଏକ ସାଧନ

ଯିଏ ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କ ଆଗରେ ସୂତା କାଟି ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମନ୍ତ୍ରଣ ଜଣାଏ, ସିଏ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ଠାରୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଅଧିକ ସେବା କରିଥାଏ । ଭଗବଦ୍‌ଗୀତାରେ ଭଗବାନ୍ ସ୍ୱୟଂ କହିଛନ୍ତି : ''ଯିଏ ମୋତେ ଗୋଟିଏ ଫଳ, ଗୋଟିଏ ଫୁଲ କିମ୍ବା ଗୋଟିଏ ପତ୍ରପରି ସାମାନ୍ୟ ବସ୍ତୁଟିଏ ମଧ୍ୟ ଭକ୍ତିର ଭାବ ସହିତ ଦାନ କରିଥାଏ, ସିଏ ହେଉଛି ମୋ'ର ସେବକ ।''

ଏବଂ, ଯେଉଁଠାରେ ଅଧମ, ନିମ୍ନତମ ଏବଂ ସହାୟହୀନମାନେ ବାସ କରନ୍ତି, ଭଗବାନ ସେହିଠାରେ ହିଁ ପାଦ ରଖି ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଥାନ୍ତି । ତେଣୁ, ଏହିମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସୂତା କାଟିବା ହେଉଛି ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଉପାସନା ଏବଂ ସର୍ବୋତ୍ତମ ତ୍ୟାଗ ।[10]

ଯୁଦ୍ଧୋତ୍ତର ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକ ହେତୁ ପୃଥିବୀ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେପରି ଚରଖା ଭାରତବର୍ଷକୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇପାରୁଛି, ଆଗାମୀ କାଲି ତାହା ହୁଏତ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀକୁ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇପାରିବ । କାରଣ, ତାହା ଯେ ସର୍ବାଧିକଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସର୍ବାଧିକ

ହିତର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଛି ତା' ନୁହେଁ, ତାହା ସମସ୍ତଙ୍କର ସର୍ବାଧିକ ହିତର ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଛି ।[11]

''ଅନ୍ତ୍ୟୋଦୟ'' କଥାଟିରେ ଯେଉଁ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟଟି ନିହିତ ରହିଛି, ମୁଁ ତାହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଉଛି । ଏହି ପୁସ୍ତକଟି ମୋ' ଜୀବନରେ ଦିଗ ବଦଳାଇ ଦେବାର କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲା । ପୃଥିବୀ ଆମଦ୍ୱାରା ଯାହା କରାଉ ବୋଲି ଆମେ ଇଚ୍ଛା କରିବା, ଆମକୁ ନିଜକୁ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଏହି ସର୍ବନିମ୍ନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିବାକୁ ହେବ । ସମସ୍ତେ ଅବଶ୍ୟ ସମାନ ସୁଯୋଗ ଲାଭ କରିବେ । ସୁଯୋଗ ପାଇଲେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସମୃଦ୍ଧି ଲାଗି ଏକାଭଳି ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି । ଚରଖା ସେହି ସତ୍ୟଟିର ପ୍ରତୀକରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ।[12]

ଆତ୍ମବିଶୋଧନ

ଆତ୍ମବିଶୋଧନ ବ୍ୟତୀତ ଜୀବନ ଧାରଣ କରି ରହିଥିବା ସବୁକିଛି ସହିତ ଏକାତ୍ମତା ଅର୍ଜନ କରିବା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଆତ୍ମବିଶୋଧନ ବ୍ୟତୀତ ଅହିଂସାବିଧାନର ପାଳନ କେବଳ ଏକ ଶୂନ୍ୟଗର୍ଭ ସ୍ୱପ୍ନରେ ହିଁ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିବ । ଯାହାର ହୃଦୟ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ନାହିଁ, ସିଏ କଦାପି ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଉପଲବ୍ଧି କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଆତ୍ମ ବିଶୋଧନ କହିଲେ ଜୀବନର ଯାବତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରର ବିଶୋଧନକୁ ହିଁ ବୁଝାଇବା ଉଚିତ ଏବଂ ବିଶୋଧନର ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଂକ୍ରାମକ ହୋଇଥିବାରୁ ଆପଣାର ବିଶୋଧନ ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀଭାବରେ ଆପଣା ପରିବେଷ୍ଟନୀର ବିଶୋଧନକୁ ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ କରାଇ ଆଣିବ ।

ମାତ୍ର, ବିଶୋଧନର ମାର୍ଗ ଭାରି କଠିନ, ଭାରି ତୀଖ । ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୁଦ୍ଧତା ହାସଲ କରିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ ଭାବନାରେ, କଥାରେ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ବାସନାମୁକ୍ତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ; ଭଲପାଇବା ଓ ଘୃଣା କରିବା, ଏବଂ ଆକୃଷ୍ଟ ହେବା ଓ ବିରୋଧ ଭାବ ପୋଷଣ କରିବା ପ୍ରଭୃତି ପରସ୍ପର ବିପରୀତ ସ୍ରୋତଗୁଡ଼ିକର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଉଠିଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମୁଁ ଜାଣିଛି ଯେ, ସତତ ତଥା ଅବିରାମ ଉଦ୍ୟମ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ନିଜ ଭିତରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ସେହି ତ୍ରିବିଧ ଶୁଦ୍ଧତାକୁ ଅର୍ଜନ କରିନାହିଁ । ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ଜଗତର ପ୍ରଶଂସା ମୋତେ ଆଦୌ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରି ପାରେନାହିଁ, ଏବଂ ବସ୍ତୁତଃ, ଏହା ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ମୋତେ ଦଂଶନ ହିଁ କରିଥାଏ ।

ଅସ୍ତ୍ରବଳରେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ଉପରେ ବାହ୍ୟ ବିଜୟ ହାସଲ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ଆମର ସୂକ୍ଷ୍ମ ବାସନାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଜୟଲାଭ କରିବା ମୋତେ ଅନେକ ଅଧିକ କଠିନ ବୋଲି ବୋଧ ହେଉଛି ।

...ମୋ' ଭିତରେ ସୁପ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଗୁପ୍ତ ବାସନାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ମୋ'ର ବହୁ ଅଭିଜ୍ଞତା ହୋଇଛି । ସେଗୁଡ଼ିକ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ଜାଣି ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲଜ୍ଜିତ ଅନୁଭବ କରିଛି, ମାତ୍ର ପରାଭୂତ ହୋଇଯାଇ ନାହିଁ । ସେହିସବୁ ଅଭିଜ୍ଞତା ଓ ସେହିସବୁ ପ୍ରୟୋଗ ହିଁ ମୋତେ ଅଟଳ ରଖିଛି ଏବଂ ମୋତେ ପ୍ରଭୂତ ଆନନ୍ଦ ପ୍ରଦାନ କରିଛି । ମାତ୍ର, ମୋ' ଆଗରେ ଚାଲିବାଲାଗି ତଥାପି ଯେ ଏକ କଠିନ ବାଟ ପଡ଼ି ରହିଛି, ମୋତେ ସେକଥା ଜଣାଅଛି ।

ମୋତେ ନିଜକୁ ଶୂନ୍ୟକୁ ଖସାଇ ଆଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆପଣାର ସ୍ୱାଧୀନ ଇଚ୍ଛାଦ୍ୱାରା ପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ ନିଜକୁ ଆପଣାର ସହଚାରୀ ଅନ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସବା ଶେଷରେ ଆଣି ନ ରଖିଛି, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ କଦାପି ମୁକ୍ତି ପାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଅହିଂସା ହେଉଛି ବିନମ୍ରତାର ସୁଦୂରତମ ସୀମା ।[13]

ସାଧ୍ୟ ଓ ସାଧନ

ମୋ'ର ଜୀବନଦର୍ଶନରେ ସାଧନ ଏବଂ ସାଧ୍ୟ ବିନିମେୟ ଦୁଇଟି ଶବ୍ଦ ।[14]

ସାଧନକୁ ଆମେ ଗୋଟିଏ ମଞ୍ଜି ବୋଲି କଳ୍ପନା କରିବା ଏବଂ ସାଧ୍ୟକୁ ବୃକ୍ଷ ପରି । ଏବଂ, ମଞ୍ଜି ଓ ଗଛ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁଭଳି ଏକ ଅଲଂଘନୀୟ ସମ୍ପର୍କ ରହିଛି, ସାଧନ ଏବଂ ସାଧ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଠିକ୍ ସେହିପରି ସମ୍ବନ୍ଧଟିଏ ରହିଛି ।[15]

ଅଲଗା କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ

ସେମାନେ କହନ୍ତି, ''ଯାହା ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସାଧନ ହେଉଛି କେବଳ ସାଧନମାତ୍ର ।'' ମୁଁ କହିବି, ''ସାଧନ ହେଉଛି ବସ୍ତୁତଃ ସବୁକିଛି ।'' ସାଧନ ଯେଉଁପରି, ସାଧ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି । ... ସାଧନ ଏବଂ ସାଧ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ପୃଥକ୍ କରି ଦେଉଥିବା ଆଦୌ କୌଣସି କାନ୍ଥ ନାହିଁ । ବସ୍ତୁତଃ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ଆମକୁ ସାଧନଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଲାଭ କରିବାର ଶକ୍ତି ଦେଇଛନ୍ତି (ଏବଂ ସେହି ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୀମାବଦ୍ଧ), ମାତ୍ର ସାଧ୍ୟ ଉପରେ କୌଣସି ନିୟନ୍ତ୍ରଣଶକ୍ତି ଦେଇ ନାହାନ୍ତି । ଆମେ ସାଧନଗୁଡ଼ିକୁ ଯେତିକି ପରିମାଣରେ ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରିବା, ଠିକ୍ ସେହି ଅନୁପାତରେ ହିଁ ଆମଲାଗି ଲକ୍ଷ୍ୟଟିର ଉପଲବ୍ଧି ସମ୍ଭବ ହେବ । ଏହି ପ୍ରତିପାଦ୍ୟଟିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଦୌ କୌଣସି ବ୍ୟତିକ୍ରମ ନାହିଁ ।[16]

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଷୟରେ ପରମ ବିଧାତାଙ୍କର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି । ଆମେ କଦାପି ଆଦେଶ ଦେଇ ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକୁ ଡାକି ଆଣି ପାରିବା ନାହିଁ । ଆମେ କେବଳ ପ୍ରୟାସ ହିଁ କରି ପାରିବା । ଏବଂ ମୋ' ନିଜ ବିଷୟରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ମୋ' ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟଟିକୁ ତୁଲାଇବାରେ ଯେ ମୁଁ ଯଥାସାଧ୍ୟ ପ୍ରୟାସ କରିଛି, ତାହା ହିଁ ମୋତେ ଯଥେଷ୍ଟ ସନ୍ତୋଷ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ।[17]

ଅଧିକାର ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେଉଛି ଅଧିକାରଲାଭର ଯଥାର୍ଥ ଉତ୍ସ । ଯଦି ଆମେ ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିବା, ତେବେ ଅଧିକାର ପାଇଁ ଆମକୁ କଦାପି ବହୁଦୂର ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବନାହିଁ । ଯଦି ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ନ କରି ଆମେ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ପଛରେ ଧାଇଁବା, ତେବେ ତାହା ମରୀଚିକା ପରି ଆମଠାରୁ ପଳାଇ ଯିବାରେ ଲାଗିଥିବ । ଆମେ ଯେତିକି ଧାଉଁଥିବା, ତାହା ସେତିକି ଦୂରକୁ ପଳାଇ ଯାଉଥିବ । ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅବିନାଶୀ ବାକ୍ୟଗୁଡ଼ିକରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆମକୁ ସେହି ଶିକ୍ଷା ଦେଇଛନ୍ତି ; ''କେବଳ କର୍ମରେ ତୋ'ର ଅଧିକାର ରହିଛି । ତୁ ଫଳକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ

ତା' ନିଜ ହାତରେ ଛାଡ଼ିଦେ ।'' କର୍ମ ହିଁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ଫଳ ହେଉଛି ଅଧିକାର ।[18]

ଯିଏ ବିହିତଭାବରେ ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରୁଥାଏ, ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ତା'ପାଇଁ ସ୍ୱତଃପ୍ରେରିତଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଆସନ୍ତି । ବସ୍ତୁତଃ, ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବାର ଅଧିକାର ହିଁ ହେଉଛି ଆମର ଏକମାତ୍ର ଅଧିକାର, ଯାହାପାଇଁ କି ଆମେ ନିଜ ଜୀବନକୁ ବଞ୍ଚିବା ଓ ଯାହାପାଇଁ ମରିପାରିବା । ଏହାରି ଭିତରେ ହିଁ ସମୁଚିତ ସକଳ ଅଧିକାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୋଇ ରହିଛି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ଯାହାକିଛି ରହିଲା, ତାହା ହେଉଛି କୌଣସି ନା କୌଣସି ଦେଶରେ ଏକ ଅନଧିକାର ଆତ୍ମସାତ୍, ଏବଂ ସେଥିରେ ହିଂସାର ଯାବତୀୟ ବୀଜ ଲୁକ୍କାୟିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ପୁଞ୍ଜିମାଲିକ ଓ ଜମିଦାରମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଅଧିକାର ବିଷୟରେ କହୁଛନ୍ତି ; ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଶ୍ରମିକ ମଧ୍ୟ ତା' ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ କହୁଛି, ଜଣେ ରାଜା ଶାସନ କରିବା ଲାଗି ଭଗବାନଙ୍କଠାରୁ ଲାଭ କରିଥିବା ତା'ର ଅଧିକାର ବିଷୟରେ କହୁଛି, ଏବଂ ସେହି ଶାସନର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାକୁ ରହିଥିବା ନିଜ ଅଧିକାର ବିଷୟରେ ପ୍ରଜା ମଧ୍ୟ କହୁଛି । ଯଦି ସମସ୍ତେ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ପାଇବାଲାଗି ଦାବି କରିବେ ଏବଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି କହିବେ ନାହିଁ, ତେବେ ସୁକିଛି ବିଭ୍ରାନ୍ତିରେ ହିଁ ପରିଣତ ହେବ ଓ ଅରାଜକତା ଘୋଟିଯିବ ।[19]

ଯଦି ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଦୁରାଗ୍ରହୀ ନ ହୋଇ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିବେ, ତେବେ ମନୁଷ୍ୟସମାଜରେ ଅଚିରେ ସୁଶୃଙ୍ଖଳାର ଶାସନ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇପାରିବ । ... ମୁଁ ତ ଏକଥା ମଧ୍ୟ କହିବି ଯେ, ସୁସମ୍ପାଦିତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୁ ଯେଉଁସବୁ ଅଧିକାର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଭାବରେ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ନଥାନ୍ତି, ସେହି ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଆମର ବଞ୍ଚିବା ଆଦୌ ଉଚିତ ହେବ ନାହିଁ । ସେଗୁଡ଼ିକୁ କେବଳ ଅପହରଣ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ ଏବଂ, ଆମେ ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପରିହାର କରିପାରିବା, ତାହା ସେତେ ଅଧିକ ମଙ୍ଗଳକର ହେବ । ଯେଉଁ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ପିତା ବା ମାତା ପିଲାମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନ କରି ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଆଦେଶପାଳନର ଦାବି କରନ୍ତି, ସେମାନେ ଘୃଣା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କୌଣସି ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀର କାରଣ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଯେଉଁ ଦୁରାଚାରୀ ସ୍ୱାମୀ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟରତା ପତ୍ନୀଠାରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରକାରେ ଆଦେଶପାଳନର ପ୍ରତ୍ୟାଶା ରଖୁଥାଏ, ସେ ଧର୍ମର ବିଧାନଗୁଡ଼ିକୁ ବିକୃତ ହିଁ କରିପକାଏ । ମାତ୍ର, ଯେଉଁ ପିତା ବା ମାତା ନିଜ ପିଲାମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ନିଜର ଯାବତୀୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସର୍ବଦା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ତାଙ୍କ ପିଲାମାନେ ଯଦି ପିତାମାତାଙ୍କୁ ଅବଜ୍ଞା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ କୃତଘ୍ନ ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଏପରି କରି ସେମାନେ ପିତାମାତାଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ନିଜର ହିଁ ଅଧିକ କ୍ଷତି କରନ୍ତି । ପତି ଓ ପତ୍ନୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସେହିକଥା କୁହାଯାଇ ପାରିବ ।

ଏହି ସରଳ ଏବଂ ସାଧାରଣ ନିୟମଟିକୁ ଯଦି ତୁମେ ମାଲିକ ଏବଂ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବ, ଜମିଦାର ଓ କୃଷକ, ରାଜା ଓ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଜା କିମ୍ବା ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରୟୋଗ କରିବ, ତେବେ ତୁମେ ଅବଶ୍ୟ ଦେଖିପାରିବ

ଯେ, ସମ୍ପ୍ରତି ଭାରତବର୍ଷରେ ତଥା ପୃଥିବୀର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭାଗରେ ଜୀବନ ଏବଂ ବ୍ୟବସାୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁସବୁ ବିକ୍ଷୋଭ ଓ ବିଶୃଙ୍ଖଳା ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଉଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆଦୌ ସୃଷ୍ଟି ନ କରି ଜୀବନର ଯାବତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସର୍ବାଧିକ ପରିମାଣର ସୁସମ୍ପନ୍ଧ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇ ପାରିବ। କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ସମ୍ପାଦନ ଏବଂ ସେଥିରୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ଅଧିକାର ଲାଭ, ଏହି କଥାଟିର ଔଚିତ୍ୟ ଉପରେ ହିଁ ମୁଁ କହୁଥିବା ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ବିଧାନଟି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ରହିଛି।[20]

46. ଯଜ୍ଞର ଦର୍ଶନ

ଯଜ୍ଞର ଅର୍ଥ

ଯଜ୍ଞର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କରା ଯାଉଥିବା ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ, ଏଥିରେ ପ୍ରତିଦାନସ୍ୱରୂପ ଆଦୌ କିଛି ପାଇବାର କାମନା ନ ଥାଏ, ଐହିକ ଅଥବା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ କୌଣସି ଫଳପ୍ରାପ୍ତିର ବାସନା ନଥାଏ। ଏଠାରେ 'କର୍ମ' ଶବ୍ଦଟିକୁ ତାହାର ପ୍ରଶସ୍ତତମ ଅର୍ଥରେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ, ଏବଂ ଏଥିରେ ଭାବନା ଓ କଥା ତଥା କର୍ମାଚରଣର ସକଳ କ୍ଷେତ୍ର ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୋଇ ରହିଥିବ। 'ଅନ୍ୟମାନେ' କହିଲେ ସେଥିରେ କେବଳ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ନୁହନ୍ତି, ସମଗ୍ର ଜୀବନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ରହିଥିବ।...

ପୁନଶ୍ଚ, ମୂଳତଃ ଏକ ଯଜ୍ଞ ଏପରି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବ, ଯାହାକି ଏକ ପ୍ରଶସ୍ତତମ କ୍ଷେତ୍ରର ସର୍ବାଧିକ ସଂଖ୍ୟକଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ ନିମନ୍ତେ ସର୍ବାଧିକ ପରିମାଣରେ ଅନୁକୂଳ ହୋଇ ରହିଥିବ ଏବଂ ଯାହାକୁ ପ୍ରାୟ କୌଣସି ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ନ ହୋଇ ସର୍ବାଧିକ ସଂଖ୍ୟାର ନରନାରୀ ପ୍ରକୃତରେ କରି ପାରୁଥିବେ। ତେଣୁ, ଆଉ କାହାରି ଅମଙ୍ଗଳ ପାଞ୍ଚୁଥିବା ଅଥବା କରିବାକୁ କଦାପି ଯଜ୍ଞ ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ, ମହାଯଜ୍ଞ ବୋଲି କହିବା ତ ଆହୁରି ଦୂରର କଥା। ତଥାକଥିତ ଏକ ଉଚ୍ଚତର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ସାଧନ ନିମନ୍ତେ କରା ଯାଉଥିବା କାର୍ଯ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ଯଜ୍ଞ କୁହାଯିବ ନାହିଁ। ଏବଂ, ଯେଉଁସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଯଜ୍ଞର ପର୍ଯ୍ୟାୟଭୁକ୍ତ ହୋଇ ନ ଥିବ, ତାହା କେବଳ ବନ୍ଧନକୁ ହିଁ ବୃଦ୍ଧି କରିବ ବୋଲି ଗୀତାରେ କୁହାଯାଇଛି ; ଅଭିଜ୍ଞତା ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ହିଁ ସମର୍ଥନ କରୁଛି।

ଏହି ଅର୍ଥରେ ଗ୍ରହଣ କଲେ, ପୃଥିବୀ ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଯଜ୍ଞ ବ୍ୟତୀତ ତିଷ୍ଠି ରହିପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରଜ୍ଞା ବିଷୟରେ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିସାରିବା ପରେ ଗୀତା ତୃତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟରେ ତାହାକୁ ହାସଲ କରିବାର ଉପାୟଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିଛି। ଏବଂ, ଜଗତ୍ ସୃଷ୍ଟି ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ହିଁ ଯଜ୍ଞ ମଧ୍ୟ ଆସିଛି ବୋଲି ବିଶଦଭାବରେ ଘୋଷଣା କରିଛି। ତେଣୁ ଆମକୁ ଏହି ଶରୀର ମଧ୍ୟ ଦିଆହୋଇଛି, ଯେପରିକି ଆମେ ତା' ସାହାଯ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ସୃଷ୍ଟିର ସେବା କରି ପାରିବା। ଏବଂ ସେଥିଲାଗି, ଗୀତା କହିଛି ଯେ, ଯିଏ ଯଜ୍ଞ ନ କରି ଆହାର କରୁଛି, ସିଏ କେବଳ ଚୋରିଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ଖାଦ୍ୟକୁ

ଆହାର କରୁଛି । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ଶୁଦ୍ଧ ଜୀବନ ଯାପନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବ, ତା'ର ପ୍ରତ୍ୟେକ କର୍ମ ଏହି ଯଜ୍ଞ ସ୍ୱଭାବର ହିଁ ଏକ କର୍ମ ହୋଇ ରହିଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଆମର ଭୂମିଷ୍ଠ ହେବା ସହିତ ହିଁ ଯଜ୍ଞ ଆମ ସାଙ୍ଗରେ ଆସିଛି, ତେଣୁ ଆମେ ଜୀବନସାରା ଋଣୀ ହିଁ ହୋଇ ରହିଛୁ ଏବଂ ଏହିପରିଭାବରେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ସେବା କରିବା ନିମନ୍ତେ ନିରନ୍ତର ବାଧ ହୋଇ ରହିଛୁ । ଏବଂ, ଜଣେ ଅଙ୍ଗୀକାରବଦ୍ଧ ଭୃତ୍ୟ ସିଏ ସେବା ଖଟୁଥିବା ମାଲିକଠାରୁ ଯେପରି ଆହାର ଓ ବସ୍ତ୍ର ଇତ୍ୟାଦି ବସ୍ତୁ ଲାଭ କରିଥାଏ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ଆମେ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆମଲାଗି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଥିବା ଦାନଗୁଡ଼ିକୁ କୃତଜ୍ଞତାର ସହିତ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରୁଥିବା । ଆମେ ଯାହାକିଛି ପାଉଛୁ, ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଏକ ଦାନ ହିଁ ହୋଇଥିବ ; କାରଣ ଜଣେ ଜଣେ ଋଣଗ୍ରସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ହିସାବରେ ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ-ସମ୍ପାଦନରେ ଆଦୌ କୌଣସି ବାଛବିଚାର କରିବାଲାଗି ଆମର କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ । ତେଣୁ, ସେହି ଦାନଗୁଡ଼ିକୁ ପାଇଲୁ ନାହିଁ ବୋଲି ଆମେ କଦାପି ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଦୋଷୀ କରିବା ନାହିଁ । ଆମର ଶରୀର ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କରି ସମ୍ପତ୍ତି, ଏବଂ କେବଳ ତାଙ୍କରି ଇଚ୍ଛାରେ ହିଁ ଏହାର ପୋଷଣ କରାଯାଇ ପାରିବ ଅଥବା ତାହାକୁ ଫିଙ୍ଗି ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ।

ଏହା ଅଭିଯୋଗର କଥା ନୁହେଁ ଅଥବା ଖେଦ ପ୍ରକଟ କରିବାର ମଧ୍ୟ ଏକ କଥା ନୁହେଁ । ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କର ଯୋଜନାରେ ଆମେ ଯଦି କେବଳ ଆମର ଯଥାଯୋଗ୍ୟ ସ୍ଥାନଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରିବା ତେବେ ଏହାକୁ ହିଁ ଏକ ସ୍ୱାଭାବିକ ଓ ଏପରିକି ଏକ ସୁଖକର ଓ ବାଞ୍ଛନୀୟ ସ୍ଥିତି ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଏହି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଆନନ୍ଦଟିକୁ ଅନୁଭବ କରି ପାରିବାକୁ ହେଲେ ଆମ ପାଖରେ ବସ୍ତୁତଃ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥିବା ଆବଶ୍ୟକ । ''ତୁ ନିଜଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ଚିନ୍ତା କରିବୁ ନାହିଁ, ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ହାତରେ ହିଁ ତୋ'ର ଯାବତୀୟ ଚିନ୍ତାକୁ ଅର୍ପଣ କରିଦେବୁ''—ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମରେ ଏହା ହିଁ ଏକ ସାଧାରଣ ଅନୁଜ୍ଞା ହୋଇ ରହିଥିବା ପରି ବୋଧ ହେଉଛି ।

ଏଥିରେ କାହାରି ଭୀତ ହୋଇପଡ଼ିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏକ ନିର୍ମଳ ବିବେକର ସହିତ ଯିଏ ନିଜକୁ ସେବାରେ ହିଁ ନିୟୋଜିତ କରି ରଖିଥାଏ, ସେ ଦିନକୁ ଦିନ ଏହାର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଅବଶ୍ୟ ବୁଝିପାରିବ ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଭାବରେ ଅବଶ୍ୟ ବୃଦ୍ଧିଲାଭ କରୁଥିବ । ଯିଏ ଆପଣାର ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ପରିହାର କରି ନ ପାରିବ ଏବଂ ଆପଣା ଜନ୍ମର ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ହେବ, ସେ କଦାପି ସେବାପଥରେ ଚାଲିବା ଲାଗି ସମର୍ଥ ହେବ ନାହିଁ । ସଚେତନଭାବରେ ହେଉ ଅଥବା ଅସଚେତନଭାବରେ ହେଉ, ଆମେ ପ୍ରତେକେ ଅବଶ୍ୟ କିଛି ନା କିଛି ସେବାର କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଉ । ଯଦି ଆମେ ଇଚ୍ଛାକୃତଭାବରେ ଏହି ସେବାଟିକୁ କରିବାରେ ଆପଣାକୁ ଅଭ୍ୟସ୍ତ କରି ରଖିପାରିବା, ତେବେ ସେବାଲାଗି ଆମର ଆଗ୍ରହ ଅବିଚଳଭାବରେ ଅଧିକ ଦୃଢ଼ ହେବାରେ ଲାଗିବ ଏବଂ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଆମେ ନିଜେ ଯେ କେବଳ ସୁଖଲାଭ କରିବା ତା' ନୁହେଁ, ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ବୃହତ୍ତର ପୃଥିବୀର ମଧ୍ୟ ସୁଖବୃଦ୍ଧି କରି ପାରିବା ।[21]

ଯଜ୍ଞର ପ୍ରୟୋଗ

ଯଜ୍ଞ, ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଟି ସମ୍ପାଦିତ ହେବାକୁ ରହିଛି, ଦିନମାନର ଚବିଶ ଘଣ୍ଟା ଯେଉଁ ସେବାଟିକୁ କରିବାକୁ ହେବ।... ବାସନାର ହିତଭାବରେ ସେବା କରିବା ଦ୍ୱାରା ଆମେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ନୁହେଁ, ନିଜପ୍ରତି ହିଁ ଏକ ଉପକାର କରିଥାଉଁ ; ଠିକ୍ ଯେପରି ଗୋଟିଏ ଋଣର ପରିଶୋଧ କରି ଆମେ କେବଳ ନିଜର ହିଁ ହିତସାଧନ କରୁ, ଆମ ନିଜ ବୋଝକୁ ହାଲୁକା କରିଦେଉଁ ଓ ନିଜ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ସମ୍ପାଦନ କରିଥାଉଁ। ପୁନଶ୍ଚ, କେବଳ ଉତ୍ତମ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନୁହନ୍ତି, ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ହିଁ ଆମର ଯାବତୀୟ ସମ୍ବଳକୁ ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ଅଧୀନରେ ନେଇ ରଖିଦେବାକୁ ହେବ। ଏବଂ, ଯଦି ଏହା ହିଁ ବିଧାନ ହୁଏ—ନିଶ୍ଚିତଭାବରେ ଏହା ହିଁ ବିଧାନ—ତେବେ ଭୋଗର ଆଉ କଦାପି ଆମ ଜୀବନରେ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ରହିବ ନାହିଁ ଏବଂ ତାହା ତ୍ୟାଗକୁ ହିଁ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେବ। ଏହି ତ୍ୟାଗର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ମନୁଷ୍ୟ ଆପଣାକୁ ପଶୁଠାରୁ ପୃଥକ୍ ବୋଲି ଚିହ୍ନିତ କରାଇଥାଏ।...

ମାତ୍ର, ଏଠାରେ ତ୍ୟାଗ କହିଲେ ସଂସାର ଛାଡ଼ି ଅରଣ୍ୟକୁ ପ୍ରସ୍ଥାନ କରିବାକୁ ଆଦୌ ବୁଝାଇବ ନାହିଁ। ଜୀବନର ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ତ୍ୟାଗର ଭାବନାଦ୍ୱାରା ହିଁ ପରିଚାଳିତ ହେବ। ନିଜ ଜୀବନକୁ ଏକ ଭୋଗମୟ ଅବସର ବୋଲି ମନେ ନ କରି ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୂପେ ମନେ କଲେ ଜଣେ ଗୃହସ୍ଥ ତଥାପି ଗୃହସ୍ଥ ହୋଇ ରହିଥାଏ। ତ୍ୟାଗମୟ ଭାବନାଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ବଣିଜ କରୁଥିବା ଜଣେ ବଣିକର ହାତ ଦେଇ ହୁଏତ କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ଆସୁଥିବ ଓ ଯାଉଥିବ। ମାତ୍ର, ଯଦି ସେ ଏହି ନିୟମଟିକୁ ମାନିବ, ସିଏ ଆପଣାର ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ସେବା ନିମନ୍ତେ ହିଁ ନିୟୋଜିତ କରୁଥିବ। ତେଣୁ ସେ ଠକିବ ନାହିଁ, ସଟ୍ଟାବାଜୀ କରିବ ନାହିଁ, ଏକ ସରଳ ଜୀବନ ଯାପନ କରିବ, ଜୀବନ ଥିବା କୌଣସି ଆତ୍ମାକୁ ଆଘାତ କରିବ ନାହିଁ ଏବଂ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଅନିଷ୍ଟ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ବରଂ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ହରାଇବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥିବ।

ଏଭଳି ଚରିତ୍ର ରହିଥିବା ଜଣେ ବଣିକ ବା ବ୍ୟାପାରୀ କେବଳ ମୋ'ର କଳ୍ପନା ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ରହିଛି ବୋଲି ମନେକରି କେହି ଯେପରି ଖସି ପଳାଇ ଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ନ କରେ। ପୃଥିବୀର ସୌଭାଗ୍ୟ ଯେ, ସିଏ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରେ ରହିଛି, ପ୍ରାଚ୍ୟ ଜଗତରେ ମଧ୍ୟ ରହିଛି। ଏକଥା ସତ ଯେ ଏଭଳି ବଣିକମାନଙ୍କୁ ଆଙ୍ଗୁଠି ଅଗରେ ଗଣିଦେଇହେବ, ମାତ୍ର କୌଣସି ପ୍ରକାରର ବ୍ୟକ୍ତି ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରକୃତରେ ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓ ତାହାର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହାକୁ କଦାପି କାଳ୍ପନିକ ବୋଲି କହିହେବ ନାହିଁ।... ଏବଂ, ଯଦି ଆମେ ବିଷୟଟିର ଗଭୀରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବା, ଆମେ ଜୀବନର ଯାବତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏଭଳି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଅବଶ୍ୟ ଆସିବା, ଯେଉଁମାନେ କି ଏକ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ଜୀବନ ଯାପନ କରୁଛନ୍ତି। ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଏହି ତ୍ୟାଗୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଆପଣାର କର୍ମଟିରୁ ହିଁ ଆପଣାର ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରୁଛନ୍ତି। ମାତ୍ର ସେହି ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ ସେମାନଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୋଇ ରହି ନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କ କର୍ମଧର୍ମର କେବଳ ଏକ ଉପଫଳ ହୋଇ ହିଁ ରହିଛି।...

ଏକ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ଜୀବନକୁ କଳାର ପରାକାଷ୍ଠା ବୋଲି କୁହାଯିବ, ଏବଂ ତାହା ଆନନ୍ଦଦ୍ୱାରା

ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଯଦି ଯଜ୍ଞ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଏକ ବୋଝ ଭଳି ଲାଗୁଥାଏ ଅଥବା ବିରକ୍ତିକର ବୋଧ ହେଉଥାଏ ତେବେ ତାହାକୁ କଦାପି ଯଜ୍ଞ ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ । ଭୋଗମୟ ଜୀବନ ବିନାଶ ଆଡ଼କୁ ପରିଚାଳିତ କରି ନେଇଯାଏ, ତ୍ୟାଗ ଅମରତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରେ । ଆନନ୍ଦର କଦାପି ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ନଥାଏ । ଏହା ଜୀବନ ପ୍ରତି ଆମର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ରଙ୍ଗମଞ୍ଚର ଦୃଶ୍ୟକୁ ଉପଭୋଗ କରେ, ଆକାଶର ବକ୍ଷପଟରେ ଯେଉଁସବୁ ନିତ୍ୟନୂତନ ଦୃଶ୍ୟ ଆପଣାକୁ ପ୍ରତିଭାତ କରିଦିଅନ୍ତି, ଆଉ ଜଣେ ହୁଏତ ସେହି ଦୃଶ୍ୟକୁ ଉପଭୋଗ କରୁଥାଏ । ତେଣୁ, ଆନନ୍ଦଲାଭ ହେଉଛି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ତଥା ସାମୂହିକ ଶିକ୍ଷାର ଏକ ପ୍ରସଙ୍ଗ । ଯେଉଁସବୁ ବସ୍ତୁରେ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରିବା ପାଇଁ ଆମକୁ ପିଲାଦିନେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଇଛି, ଆମେ ସେହିସବୁ ବସ୍ତୁ ଦେଖିଲେ ହିଁ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରିବା । ଏବଂ, ବିଭିନ୍ନ ସମୂହର ସ୍ୱାଦ ବିଭିନ୍ନତା ବିଷୟରେ ଅତି ସହଜରେ ନାନା ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ।

ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରଣୋଦିତ ସେବା

ଯିଏ ସେବା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବ, ସିଏ କଦାପି ନିଜର ସୁଖ ଓ ଆରାମ ବିଷୟରେ ଭାବି ସମୟ ବରବାଦ କରିବ ନାହିଁ; ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ରହିଥିବା ତା'ର ପରମପ୍ରଭୁ ତାକୁ ସେହି ସୁଖକୁ ଆଣି ଦେବେ ବା ସେଥିରୁ ତାକୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବେ, ସେ ତାଙ୍କ ଉପରେ ସେହି କଥାଟିକୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିବ । ତେଣୁ, ତା'ର ପଥରେ ଆସି ହାବୁଡ଼ି ଯାଉଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଷୟ ନେଇ ସେ କଦାପି ନିଜକୁ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ କରି ରଖିବ ନାହିଁ । ଯେତିକି ତା'ର ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ, ସେ କେବଳ ସେତିକି ଗ୍ରହଣ କରିବ ଓ ଆଉ ବାକୀ ସବୁକିଛିକୁ ତ୍ୟାଗ କରିବ । ସେ ସ୍ଥିର ରହିବ, କ୍ରୋଧମୁକ୍ତ ରହିବ, ଆପଣାକୁ ଯେତେ ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ମନ ଭିତରେ ଅବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ରହିବ । ପୁଣ୍ୟ ପରି ତା'ର ସେବା ଆପେ ହିଁ ଆପଣାର ପୁରସ୍କାର ହୋଇ ରହିଥିବ ଏବଂ ସିଏ ସେଇଥିରେ ସନ୍ତୋଷ ଅନୁଭବ କରୁଥିବ ।

ପୁନଶ୍ଚ, ଆମେ ସେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ କେବେହେଲେ ହେଳା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ନାହିଁ ଅଥବା କେବେହେଲେ ପଛରେ ପଡ଼ି ରହିବା ନାହିଁ । କେବଳ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଧନ୍ଦାକୁ ନେଇ ଯିଏ ତତ୍ପର ଓ ଉଦ୍ୟମଶୀଳ ହୋଇ ରହିବ ବୋଲି ଭାବୁଛି ଏବଂ ଆଦୌ କୌଣସି ପାରିଶ୍ରମିକ ବିନା କରା ଯାଉଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ସେ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବା ଯେକୌଣସି ସମୟରେ ନିଜର ଖୁସୀ ଅନୁସାରେ କରିବ ବୋଲି ଚିନ୍ତା କରୁଛି, ତା'ର ତଥାପି ତ୍ୟାଗବିଜ୍ଞାନର ପ୍ରାଥମିକ ପାଠଗୁଡ଼ିକୁ ଏବେ ମଧ୍ୟ ପଢ଼ିବାକୁ ବାକୀ ରହିଛି । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସକାଶେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ କିଛି କରିବା ଆମର ସର୍ବୋତ୍ତମ ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ହିଁ ଦାବି କରିଥାଏ ଏବଂ ଆପଣାର ସେବାକୁ ପଛରେ ରଖି ଏହାକୁ ଆଗ ସମ୍ପନ୍ନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ବସ୍ତୁତଃ, ଜଣେ ଯଥାର୍ଥ ସେବକ ନିଜ ଭିତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ସଙ୍କୋଚ ନରଖି ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜର ସେବାଲାଗି ଆପଣାକୁ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ କରି ରଖିଥାଏ ।[22]

47. ଏ ଶଇତାନ-ସଭ୍ୟତା

ମୁଁ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଆଜି ଇଉରୋପ ଈଶ୍ୱରଭାବନା ଅଥବା ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁ ନାହିଁ, ତାହା ଶଇତାନ-ଭାବନାର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଛି। ଏବଂ, ଯେତେବେଳେ ଶଇତାନ ତୁଣ୍ଡରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ନାମ ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ଆବିର୍ଭୂତ ହେବାକୁ ଆସେ, ସେତେବେଳେ ସିଏ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସଫଳତା ହାସଲ କରେ। ଏବେ ଇଉରୋପ କେବଳ ନାମକୁମାତ୍ର ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ହୋଇ ରହିଛି। ବାସ୍ତବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସିଏ ଅର୍ଥ-ଭଗବାନଙ୍କର ହିଁ ଉପାସନା କରୁଛି।[23]

ରେଳବାଇ କିମ୍ବା ହସ୍‌ପିଟାଲ୍‌ଗୁଡ଼ିକୁ ଧ୍ୱଂସ କରିଦେବାର ମୋ'ର କୌଣସି ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ। ଅବଶ୍ୟ ଏ କଥା ସତ ଯେ ସେଗୁଡ଼ିକ ସ୍ୱାଭାବିକଭାବରେ ଧ୍ୱଂସ ହୋଇଗଲେ ମୁଁ ତାହାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ସ୍ୱାଗତ କରିବି। ରେଳବାଇ କିମ୍ବା ହସ୍‌ପିଟାଲ୍ କେହିହେଲେ ଏକ ଉଚ୍ଚ ତଥା ଶୁଦ୍ଧ ସଭ୍ୟତାର ପ୍ରତୀକ ଆଦୌ ନୁହନ୍ତି। ଖୁବ୍ ବେଶୀ ହେଲେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ଆବଶ୍ୟକ ମନ୍ଦ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ। ଏଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେହି ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଗୋଟିଏ ଜାତିର ନୈତିକ ଉଚ୍ଚତାକୁ ବଢ଼ାଇବାରେ ଆଦୌ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି ନାହିଁ।

ବିଚାରାଳୟଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାୟୀଭାବରେ ନଷ୍ଟ କରି ଦିଆଯାଉ ବୋଲି ମୁଁ କଦାପି ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିନାହିଁ। 'ଏପରି ଏକ ପରିସମାପ୍ତିକୁ ଯେତେ ଉତ୍ସୁକଭାବରେ ଇଚ୍ଛା କରିବା ଉଚିତ' ବୋଲି ମନେ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ତାହା ଚାହୁଁ ନାହିଁ। ଏହିସବୁ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଏବଂ କାରଖାନା ନଷ୍ଟ କରିଦେବାକୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ତା'ଠାରୁ ଆହୁରି କମ୍ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ଏହି କଥାଟି ଘଟିବାପାଇଁ ଏପରି ଏକ ଉଚ୍ଚତର ସରଳତା ଏବଂ ତ୍ୟାଗଭାବନା ଆବଶ୍ୟକ, ଯାହାଲାଗି କି ଜନଗଣ ଆପଣାକୁ ଆଜି ଆଦୌ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ନାହାନ୍ତି।[24]

ଆତ୍ମାର ସ୍ଥିତି

ମୁଁ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଚାହୁଁଛି, ମୁଁ ଆତ୍ମ-ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଚାହୁଁଛି, ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ; ମାତ୍ର, ଏହି ସବୁକିଛିକୁ ମୁଁ ଆତ୍ମାଲାଗି ହିଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ଯେକମକି ପଥରର ଯୁଗରୁ ଇସ୍ପାତ୍‌ର ଯୁଗଯାଏ ଆସିବାକୁ କେତେଦୂର ଏକ ଅଗ୍ରଗତି ବୋଲି କୁହାଯିବ, ମୋ'ର ସେହି ବିଷୟରେ ସନ୍ଦେହ ରହିଛି। ମୁଁ ଏସବୁ ବିଷୟରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଦାସୀନ। ଆମର ବୁଦ୍ଧି ତଥା ଆମର ଯାବତୀୟ ସାମର୍ଥ୍ୟ, ଏହି ସବୁକିଛି କେବଳ ଆତ୍ମାର ଅଗ୍ରଗତି ଲାଗି ହିଁ ସମର୍ପିତ ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ।[25]

ଭାରତର ବାଟ

ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରିବି ଯେ, ଆମର ନେତୃବୃନ୍ଦ ଆମକୁ ନୈତିକତାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୃଥିବୀରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ଥାନରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବା ଲାଗି ଶିକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତୁ। ଆମକୁ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଆମର ଏହି ଦେଶ ଏକଦା ଦେବତାମାନଙ୍କର ବାସସ୍ଥାନ ଥିଲା। ମିଲ୍ ଚେମେଣି ଓ କାରଖାନାର ଧୂଆଁ ଏବଂ କାନ ଅତଡ଼ା ପକାଇ ଦେଉଥିବା ଶବ୍ଦ ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ଦେଶ ବର୍ତ୍ତମାନ ବୀଭତ୍ସ ହୋଇ ରହିଛି,

ଏବଂ ଯାହାର ରାସ୍ତାଗୁଡ଼ିକରେ ଧୂମାଳବେଗରେ ଧାଉଁଥିବା ଇଞ୍ଜିନ୍‌ମାନ ଗଦା ଗଦା ମଣିଷ ବସିଥିବା ଅଗଣିତ ମୋଟରଗାଡ଼ିକୁ ଟାଣି ନେଉଛନ୍ତି—ସେହି ଲୋକମାନେ ଅଧିକାଂଶତଃ କେଉଁଠାକୁ କ'ଣ ପାଇଁ ଯାଉଛନ୍ତି ସେକଥା ଜାଣି ନାହାନ୍ତି, ସେମାନେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହିଁ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ, ଡିବା ଭିତରେ ଖୁନ୍ଦା ହୋଇଥିବା ସାର୍ଡିନ୍ ମାଛଙ୍କ ପରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅପ୍ରୀତିକରଭାବରେ ଖୁନ୍ଦା ହୋଇଥିବା ଏହି ଲୋକମାନେ ଏପରି ଏକାବେଳେକେ ଅପରିଚିତ ଅନ୍ୟ ମଣିଷଙ୍କର ଭିତରେ ବସିଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ସମର୍ଥ ହୋଇ ପାରିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଗାଡ଼ି ଭିତରୁ ବାହାରକୁ ବାହାର କରିଦେଇ ପାରିବେ ଓ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଏମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ବାହାର କରିଦେଇ ପାରିବେ—ସେହି ଦେଶରେ କେବେ ଦେବତାମାନେ ବାସ କରୁଥିଲେ ବୋଲି କଳ୍ପନା କରିବା ମଧ୍ୟ ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ। ମୁଁ ଏହିସବୁ କଥାର ଉଦାହରଣ ଦେଉଛି, କାରଣ ଏହିଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ ଭୌତିକ ଅଗ୍ରଗତିର ପ୍ରତୀକ ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି। ମାତ୍ର, ଆମ ସୁଖକୁ କଣାଏ ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି କରିବାରେ ସେଗୁଡ଼ିକ କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ କରୁ ନାହାନ୍ତି।[26]

ଆଧୁନିକ ସଭ୍ୟତା

ଆଗେ ଯେତେବେଳେ ଲୋକମାନେ ଆପଣା ଭିତରେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ଶାରୀରିକ ବଳ କଷାକଷି ହେଉଥିଲେ ; ବର୍ତ୍ତମାନ ତ ପର୍ବତ ଉପରେ ଖଞ୍ଜା ହୋଇଥିବା ଗୋଟାଏ ବନ୍ଧୁକ ପଛରେ ବସି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପକ୍ଷରେ ହଜାର ହଜାରଙ୍କର ଜୀବନ ନାଶ କରିବା ସମ୍ଭବ ହେଲାଣି। ଏହାକୁ ସଭ୍ୟତା ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି। ଆଗେ ଲୋକମାନେ ମୁକ୍ତ ପବନରେ କେବଳ ଯେତିକି ଚାହୁଁଥିଲେ ସେତିକି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ। ଏବେ ହଜାର ହଜାର ଶ୍ରମିକ ଏକାଠି ହୋଇ ନିଜର ଜୀବନ ଭରଣା ନିମନ୍ତେ କାରଖାନାରେ ଅଥବା ଖଣି ଭିତରେ କାମ କରୁଛନ୍ତି। ସେମାନଙ୍କୁ ପଶୁମାନଙ୍କ ଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ଦୁରବସ୍ଥା ଭୋଗ କରିବାକୁ ହେଉଛି। ନିଜ ଜୀବନକୁ ବିପନ୍ନ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଙ୍କଟପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ମସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହେଉଛି ଏବଂ କୋଟିପତିମାନଙ୍କର ଲାଭ ପାଇଁ ସେମାନେ ଏହିସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି। ... ଏହି ସଭ୍ୟତା କ୍ରମେ ଏପରି ହେଲାଣି ଯେ, ଆମେ କେବଳ ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସହିତ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ଏବଂ ଏହା ଆପେ ଆପେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ।[27]

ଅଧିକ ବେଗରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନକୁ ଯାଇ ପାରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଯନ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ଉଦ୍‌ଭାବନ ହେତୁ ଆମ ପୃଥିବୀ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଅଧିକ ଭଲ ହୋଇ ପାରିଛି କି ? ଏହିସବୁ ଯନ୍ତ୍ର ମନୁଷ୍ୟର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅଗ୍ରଗତିରେ କିପରିଭାବରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ? ଚରମ ପରିଣାମ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କଲେ ସେମାନେ ଏହି ଅଗ୍ରଗତିରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସୃଷ୍ଟି କରୁ ନାହାନ୍ତି କି ? ଏବଂ, ମଣିଷର ମହଦାକାଙ୍କ୍ଷାରେ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ କେଉଁଠି ଏକ ସୀମା ରହିଛି କି ? ଏକଦା ଘଣ୍ଟାରେ ଅଳ୍ପ କେତେ ରାସ୍ତା ଯାଇ ଆମକୁ ସନ୍ତୋଷ ମିଳୁଥିଲା, ଏବେ ତ ଆମେ ଗୋଟିଏ ଘଣ୍ଟାରେ ଶହେ ମାଇଲ ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲୁଣି, ଏବଂ ଦିନେ ହୁଏତ ଅନ୍ତରୀକ୍ଷରେ ଉଡ଼ିବାଲାଗି ମଧ୍ୟ ଆମର ଇଚ୍ଛା ହେବ। ଏହାର ପରିଣାମ କ'ଣ ହେବ ?

ଅରାଜକତା ।[28]

ଦୂରତା ଓ ସମୟକୁ ବିଲୁପ୍ତ କରିଦେବାକୁ ଏହି ଯେଉଁ ଉନ୍ମତ୍ତ ବାସନା ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି, ମନୁଷ୍ୟର ପଶୁବାସନାଗୁଡ଼ିକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବାକୁ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଚରିତାର୍ଥ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପୃଥିବୀର ଶେଷପ୍ରାନ୍ତ ଯାଏ ଯିବାର ଏହି ଯେଉଁ ଉନ୍ମାଦନା ଲାଗିଛି, ମୁଁ ତାହାକୁ ମୋହର ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୃଦୟଦେଇ ଘୃଣା କରେ । ଯଦି ଆଧୁନିକ ସଭ୍ୟତା ଏହିଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥାଏ–ମୁଁ ତାହା ହିଁ କରୁଛି ବୋଲି ବୁଝିଛି—ତେବେ ମୁଁ ତାହାକୁ ଏକ ଶଇତାନ-ସଭ୍ୟତା ବୋଲି କହିବି ।...[29]

ଉଦ୍ୟୋଗୀକରଣର ଶାସ୍ତି

ଏହି ଉଦ୍ୟୋଗଭିତ୍ତିକ ସଭ୍ୟତା ହେଉଛି ଏକ ବ୍ୟାଧି, କାରଣ ଏହା ହେଉଛି ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା କେବଳ ମନ୍ଦ ହିଁ ମନ୍ଦ । ଆମେ ଆପଣାକୁ କଦାପି ନାରା ଏବଂ ଚତୁରବାକ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରବଞ୍ଚିତ ହେବାକୁ ଦେବାନାହିଁ । ସମୁଦ୍ରରେ ଯାଉଥିବା ଜାହାଜ ଏବଂ ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍ ସହିତ ମୋ'ର କୌଣସି କଳହ ନାହିଁ । ସେଗୁଡ଼ିକ ଯଦି ପାରିବେ ତେବେ ଉଦ୍ୟୋଗୀକରଣ ଏବଂ ତାହାର ଯାବତୀୟ ଅନୁଷଙ୍ଗର କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ ନ ନେଇ ଅବଶ୍ୟ ରହିବେ । ମାତ୍ର, ସେଗୁଡ଼ିକ ସାଧ ନୁହନ୍ତି । ସମୁଦ୍ର-ଜାହଜ ଏବଂ ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍ ନିମନ୍ତେ ଆମକୁ ଶୋଷଣ କରାଯିବ, ଆମେ ଏକଥା କଦାପି ହେବାକୁ ଦେବା ନାହିଁ । ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ସ୍ଥାୟୀ ମଙ୍ଗଳବିଧାନ ନିମନ୍ତେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଆଦୌ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ନୁହନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ଯେତେବେଳେ ବାଷ୍ପ ଓ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ଶକ୍ତିର ବ୍ୟବହାର ଜାଣିଲୁଣି, ଆମେ ଯଥାର୍ଥ ଅବସରମାନଙ୍କରେ ଏବଂ ଉଦ୍ୟୋଗୀକରଣକୁ ଏଡ଼ି ପାରିବାର ପନ୍ଥାମାନ ଶିଖିଯାଇ ସାରିବା ପରେ ହିଁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବା । ତେଣୁ, ଯେକୌଣସି ଉପାୟରେ ହେଉ ପଛକେ, ଉଦ୍ୟୋଗୀକରଣର ବିଲୋପ ହିଁ ଆମର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୋଇ ରହିବ ।[30]

ଏପରି ଗୋଟିଏ ସମୟ ଆସୁଛି, ଯେତେବେଳେ କି ଯେଉଁମାନେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଦ୍ରବ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି କରିବାର ପାଗଳ ଦଉଡ଼ରେ ମାତିଛନ୍ତି ଏବଂ ପୃଥିବୀର ଯଥାର୍ଥ ଉପାଦାନ ତଥା ଯଥାର୍ଥ ଜ୍ଞାନର ତଦ୍ୱାରା ବୃଦ୍ଧି କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ବୃଥା ଭାବୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ପଛକୁ ଫେରି ଆସିବେ ଏବଂ ''ଆମେ କ'ଣ କଲୁ !'' ବୋଲି କହିବେ ।

କେତେ କେତେ ସଭ୍ୟତା ଆସିଛନ୍ତି ଓ ଚାଲି ଯାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଆମେ ଗର୍ବ କରି ଦେଖାଇ ହେଉଥିବା ଆମର ସକଳ ଅଗ୍ରଗତି ସତ୍ତ୍ୱେ, ମୋ'ର ବାର ବାର ''ଏସବୁର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କ'ଣ ?'' ବୋଲି ପଚାରିବାକୁ ମନ ହେଉଛି । ଡାରଉଇନ୍‌ଙ୍କର ଜଣେ ସମସାମୟିକ ୱାଲେସ୍ ମଧ୍ୟ ସେହି କଥା କହିଛନ୍ତି । ସେ କହିଛନ୍ତି, ପଚାଶ ବର୍ଷର କେତେ ବଢ଼ିଆ ବଢ଼ିଆ ଉଦ୍‌ଭାବନ ଓ ଆବିଷ୍କାର ମନୁଷ୍ୟସମାଜର ନୈତିକ ଉଚ୍ଚତାକୁ ଗୋଟିଏ ଇଞ୍ଚ ବଢ଼ାଇବାରେ ମଧ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ କରି ନାହାନ୍ତି । ଟଲ୍‌ଷ୍ଟୟ, ତୁମେ ତାଙ୍କୁ ଇଚ୍ଛା କଲେ ଜଣେ ସ୍ୱପ୍ନଦର୍ଶୀ ଏବଂ କଳ୍ପନାବିଳାସୀ ବୋଲି କହିପାର, ସେହିକଥା କହିଛନ୍ତି । ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟ, ବୁଦ୍ଧ ଓ ମହମ୍ମଦ ତାହା କହିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଧର୍ମ ଆଜି ମୋ' ନିଜ ଦେଶରେ ଅସ୍ୱୀକୃତ ଏବଂ ବିକୃତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି ।

ଈଶ୍ୱର ଏବଂ ଅର୍ଥଦେବତା

ବାଇବେଲ୍ ପୁସ୍ତକର 'ଗିରିଶିଖର ଉପଦେଶ'ରେ ତୁମ ସମ୍ମୁଖରେ ଯେଉଁ ନିର୍ଝରଗୁଡ଼ିକୁ ଉତ୍ସାରିତ କରି ଦିଆଯାଇଛି, ଆପଣାର ସକଳ ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ଦେଇ ତୁମେ ସେଥିରେ ଥିବା ଗଭୀର ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ପାନ କର ; ମାତ୍ର ତା' ହେଲେ ତୁମକୁ ଅଖା ପିନ୍ଧିବାକୁ ହେବ ଓ ପାଉଁଶ ହିଁ ଖାଇବାକୁ ହେବ । ସେହି ଉପଦେଶ ଆମ ଭିତରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଅଭିପ୍ରେତ ହୋଇଥିଲା । ତୁମେ କଦାପି ଏକାବେଳେକେ ଈଶ୍ୱର ଏବଂ ଅର୍ଥଦେବତାଙ୍କର ଉପାସନା କରିପାରିବ ନାହିଁ । କରୁଣାମୟ ଏବଂ ଦୟା ତଥା ସହିଷ୍ଣୁତାର ଅବତାର ଈଶ୍ୱର ଅର୍ଥଦେବତାକୁ ନଅଦିନ ଲାଗି ତା'ର ସବୁଯାକ ଢିମିଆ ଓ କରାମତି ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେଇଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ମୁଁ ତୁମମାନଙ୍କୁ କହୁଛି, ତୁମ୍ଭେମାନେ ସେହି ଅର୍ଥଦେବତାର ଆତ୍ମଧ୍ୱଂସକାରୀ ଏବଂ ବିନାଶସାଧକ ସକଳ ପ୍ରଦର୍ଶନଠାରୁ ଦୂରକୁ, ଆହୁରି ଦୂରକୁ ଚାଲିଯାଅ ।[31]

ଯଦି ମୋ' ହାତରେ କ୍ଷମତା ଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ମୁଁ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଆଜି ଭାଙ୍ଗି ନଷ୍ଟ କରିଦିଅନ୍ତି । ସାଂଘାତିକ ଅସ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରି ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେଇ ହେବ ବୋଲି ଯଦି ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥାନ୍ତି, ତେବେ ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ସେହିସବୁ ଅସ୍ତ୍ରର ପ୍ରୟୋଗ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଶାସକମାନଙ୍କୁ ଧ୍ୱଂସ କରିପାରିଲେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟିକୁ କେବଳ ଚିରସ୍ଥାୟୀ କରି ହିଁ ରଖିବ, ସେହି କାରଣରୁ ମୁଁ ନିଜକୁ ସେଥିରୁ ନିବୃତ୍ତ କରି ରଖୁଛି ।[32]

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ପୃଥିବୀ

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସମାଜରେ ଏପରି ଅନେକ କଥା ରହିଛି, ଯାହାକୁ ଗ୍ରହଣ କଲେ ଆମେ ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ଲାଭବାନ୍ ହୋଇ ପାରିବା, ଯଥେଷ୍ଟ ନମ୍ରତାର ସହିତ ମୁଁ ସେକଥା ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି । ଯଥାର୍ଥ ଜ୍ଞାନ ଓ ପ୍ରଜ୍ଞା କୌଣସି ଗୋଟିଏ ମହାଦେଶ ଅଥବା ଗୋଟିଏ ଜାତିର ଆଦୌ ଏକଚାଟିଆ ସମ୍ପତ୍ତି ନୁହେଁ । ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସଭ୍ୟତାକୁ ମୁଁ ଯେ ପ୍ରତିରୋଧ କରୁଛି, ଯାହାକିଛି ପଶ୍ଚିମରୁ ଆସୁଛି, ଏସିଆବାସୀଙ୍କର କେବଳ ତାହାର ନକଲ କରିବାର ଯୋଗ୍ୟତା ରହିଛି ବୋଲି ଏକ ଭୁଲ ଧାରଣାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଅବିବେକୀ ଏବଂ ଭାବନାଶୂନ୍ୟଭାବରେ ତାହାର ନକଲ କରିବା ବିରୋଧରେ ହିଁ ମୁଁ ସେହି ପ୍ରତିରୋଧକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛି ।

ମୁଁ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଯଦି ଦୁଃଖ ସହିବାର ଅଗ୍ନିପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ଯିବାଲାଗି ଏବଂ ତା'ର ନିଜ ସଭ୍ୟତା ଉପରେ ହେଉଥିବା ଯାବତୀୟ ଅବୈଧ ଅନୁପ୍ରବେଶକୁ ପ୍ରତିରୋଧ କରିପାରିବା ଲାଗି ଭାରତବର୍ଷ ଯଥେଷ୍ଟ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିପାରନ୍ତା—ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ଯେତେ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଭାରତୀୟ ସଭ୍ୟତା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାଳର କେତେ ଧ୍ୱଂସଲୀଳା ସମ୍ମୁଖରେ ତଥାପି ଦଣ୍ଡାୟମାନ ରହିଛି—ତେବେ ସିଏ ପୃଥିବୀର ଶାନ୍ତି ଏବଂ ଯଥାର୍ଥ ଅଗ୍ରଗତି ନିମନ୍ତେ ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ଅବଦାନ ଦେବାପାଇଁ ସମର୍ଥ ହୁଅନ୍ତା ।[33]

୪୫. ମନୁଷ୍ୟ ବନାମ ଯନ୍ତ୍ର

ସବୁଯାକ ଯନ୍ତ୍ର ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଗଲେ ମୁଁ କଦାପି ଦୁଃଖରେ ବିଳାପ କରନ୍ତି ନାହିଁ କିମ୍ବା ତାହାକୁ ଏକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଭାବନ୍ତି ନାହିଁ। ମାତ୍ର ସ୍ୱୟଂ ଯନ୍ତ୍ର ବିଷୟରେ ମୋ'ର ସେପରି କୌଣସି ଯୋଜନା ନାହିଁ।[34]

ମନୁଷ୍ୟର ପୁନଃସ୍ଥାପନା

ମନୁଷ୍ୟ ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ମାନଦଣ୍ଡ। ମନୁଷ୍ୟର ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗକୁ କ୍ଷୀଣ ଓ ବଳହୀନ କରି ଦେବାପାଇଁ ଯନ୍ତ୍ର ଭିତରେ କୌଣସି ପ୍ରବୃତ୍ତି ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ।[35]

ମୋ' ନିଜ ଭିତରେ ଏପରି ଏକ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି ଯେ, ଯେତେବେଳେ ଯନ୍ତ୍ରଯୁଗର ଏହିସବୁ ଯାବତୀୟ ଉପଲବ୍ଧି ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଯିବ, ସେତେବେଳେ ଆମର ଏହି କୁଟୀରଶିଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ତଥାପି ରହିଥିବ। ଯେତେବେଳେ ସକଳ ଶୋଷଣ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ, ସେତେବେଳେ ସେବା ରହିଥିବ, ସାଧୁତାର ସହିତ ଶ୍ରମ କରିବା ତଥାପି ରହିଥିବ। ଏହି ବିଶ୍ୱାସଟି ମୋତେ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିଥିବାରୁ ହିଁ ମୁଁ ମୋ'ର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅବ୍ୟାହତ ରଖିଛି।... ଆପଣାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅଦମ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥିବାରୁ ଷ୍ଟିଫେନ୍‌ସନ୍ ଓ କଲମ୍ବସ୍‌ଙ୍କ ପରି ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସିଦ୍ଧିଲାଭ କରି ପାରିଛନ୍ତି। ମୋ' ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟରେ ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ, ତାହା ହିଁ ମୋତେ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିଛି।[36]

ମୋ' କାର୍ଯ୍ୟରେ ରହିଥିବା ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ହିଁ ମୋତେ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିଛି। ମାତ୍ର, ତା' ସହିତ ଏପରି ଏକ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ମଧ୍ୟ ରହିଛି ଯେ, ଯେଉଁସବୁ ଅନ୍ୟ ବସ୍ତୁ ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସରେ ସଂଶୟ ପ୍ରକାଶ କରୁଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଛନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ ନିଶ୍ଚୟ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଯିବେ। ... ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ଯନ୍ତ୍ରଯୁଗ ମଣିଷକୁ ଯନ୍ତ୍ରରେ ପରିଣତ କରିଦେବାକୁ ନିଜର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରି ରଖିଥିବା ସମୟରେ ମୁଁ ଯନ୍ତ୍ର ପାଲଟି ଯାଇଥିବା ମଣିଷକୁ ତା'ର ମୂଳ ଭୂମିଟି ଉପରେ ପୁନର୍ବାର ଅଧିଷ୍ଠିତ କରାଇବାକୁ ହିଁ ନିଜର ଲକ୍ଷ୍ୟରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଛି।[37]

ଆଦର୍ଶ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କହିବାକୁ ଗଲେ, ମୁଁ ଯାବତୀୟ ଯନ୍ତ୍ରକୁ ବହିଷ୍କୃତ କରି ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବି, ଠିକ୍ ଯେପରି ମୋ'ର ଏହି ଦେହଟିକୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ବର୍ଜନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ଏହି ଦେହ ମୁକ୍ତିଲାଭ ପାଇଁ ଆଦୌ ସହାୟକ ହେଉନାହିଁ ଏବଂ ମୁଁ ଆତ୍ମାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁକ୍ତି ନିମନ୍ତେ ବାଟ ଖୋଜୁଛି। ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କରି ଦେଖିଲେ ମୁଁ ଯାବତୀୟ ଯନ୍ତ୍ରକୁ ଅବଶ୍ୟ ବର୍ଜନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛି, ମାତ୍ର ଯନ୍ତ୍ରମାନେ ତଥାପି ରହିବେ, କାରଣ, ଏହି ଶରୀରବତ୍ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ। ଏହି ଶରୀର ହେଉଛି ଏକ ଯନ୍ତ୍ରର ଗୋଟିଏ ଶୁଦ୍ଧତମ ନମୁନା ; ମାତ୍ର ଆତ୍ମାର ଉଚ୍ଚତମ ଅଭୀପ୍ସାଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ଯଦି ବାଧା ହୋଇ ଠିଆହୁଏ, ତେବେ ତାହାକୁ ମଧ୍ୟ ବର୍ଜନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[38]

ଯନ୍ତ୍ରର ମନ୍ଦ ଫଳ

ଯନ୍ତ୍ର ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ସାପଗାଡ଼ ପରି, ଯେଉଁଥିରେ ହୁଏତ ଗୋଟିକରୁ ଶହେଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାପ ବାସ କରୁଥାନ୍ତି । ଯେଉଁଠି ଯନ୍ତ୍ରର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଚାଲିଛି, ସେଠାରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ସହର ରହିଛନ୍ତି, ଯେଉଁଠାରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ସହରମାନେ ଅଛନ୍ତି, ସେଠାରେ ଟ୍ରାମ୍‌ଗାଡ଼ି ଓ ରେଳଗାଡ଼ି ରହିଛି । ଏବଂ ସେଠାରେ କେବଳ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଆଲୋକ ହିଁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥାଏ । ସଚ୍ଚୋଟ ଚିକିତ୍ସକମାନେ ତୁମକୁ ଅବଶ୍ୟ କହିବେ ଯେ, ଯେଉଁଠାରେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଯାତାୟାତର କୃତ୍ରିମ ସାଧନମାନ ପ୍ରବେଶ କରିଛି, ସେଠାରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଛି । ମୋ'ର ମନେ ଅଛି, କୌଣସି ଇଉରୋପୀୟ ସହରରେ ଥରେ ଯେତେବେଳେ ଅର୍ଥର ଅଭାବ ହେଲା, ସେତେବେଳେ ଟ୍ରାମ୍‌ଗାଡ଼ି କମ୍ପାନୀର ଏବଂ ଓକିଲ ତଥା ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କର ଆୟ ମଧ୍ୟ ହ୍ରାସ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ଏବଂ ସେଠାରେ ବାସ କରୁଥିବା ଲୋକମାନେ କମ୍ ଅସୁସ୍ଥ ହେଲେ । ଯନ୍ତ୍ର ଓ ଯନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ମଧ୍ୟ ଭଲ କଥା ସ୍ମରଣ କରିପାରୁନାହିଁ ।[39]

ଶ୍ରମର ହ୍ରାସ

ମୁଁ ଖାସ୍ ଯନ୍ତ୍ର ବିଷୟରେ କୌଣସି ଆପତ୍ତି କରୁନାହିଁ, ଯନ୍ତ୍ର ପାଇଁ ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିବା ପାଗଳାମିକୁ ହିଁ ଆପତ୍ତି କରୁଛି । ଯନ୍ତ୍ର ବଢ଼ିଲେ ଏତେ ଶ୍ରମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଯାହା କୁହାଯାଉଛି, ସେହି କାରଣରୁ ଉକ୍ତ ପାଗଳାମି ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି । ଲୋକେ ଶ୍ରମକୁ କମ୍‌ରୁ କମ୍ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ଓ ପରିଶେଷରେ ହଜାର ହଜାର ମଣିଷ କାମ ହରାଇ ଖୋଲା ରାସ୍ତା ଉପରେ ଉପବାସରେ ମରୁଛନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟ ଜାତିର କେବଳ ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ପାଇଁ ନୁହେଁ, ମୁଁ ସବୁ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ପାଇଁ ସମୟ ଏବଂ ଶ୍ରମକୁ ହ୍ରାସ କରି ଆଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ।

ବ୍ୟକ୍ତିର ଶ୍ରମକଷ୍ଟକୁ ହ୍ରାସ କରିବା ହିଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ, ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟର ଲୋଭ ହିଁ ମତଲବ ହେବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ତେଣୁ, ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ, ବଙ୍କା ହୋଇ ଯାଇଥିବା ତାକୁଡ଼ିଗୁଡ଼ିକୁ ସିଧା କରିବା ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ଯେକୌଣସି ଦିନ ଉଦ୍‌ଭାବିତ ଏକ ଯନ୍ତ୍ରକୁ ସ୍ୱାଗତ କରିବି । ତାହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ କମାରମାନେ ଆଉ ତାକୁଡ଼ି ତିଆରି କରିବେ ନାହିଁ ; ସେମାନେ ଏବ ପରି ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ତାକୁଡ଼ି ତିଆରି କରି ଯୋଗାଉଥିବେ, ମାତ୍ର ତାକୁଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ଖରାପ ହୋଇଗଲେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ସୂତାକଟାଳି ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ଯନ୍ତ୍ର ରହିଥିବ, ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ସିଏ ତାହାକୁ ପୁଣି ସିଧା କରିଦେଇ ପାରିବ । ତେଣୁ ଯେଉଁଠାରେ ଲୋଭ ଉତ୍‌ପ୍ରେରକ ହୋଇ ରହିଛି, ସେଠାରେ ପ୍ରେମର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେଉ, ଏବଂ ତା'ପରେ ସବୁକିଛି ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ ।[40]

ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକଙ୍କୁ ଦରିଦ୍ର କରି ଅଳ୍ପ କେତେଜଣଙ୍କୁ ଧନୀ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ପ୍ରତି ମୋ'ର କୌଣସି ମମତା ନାହିଁ । ଅଥବା, ଆଦୌ କୌଣସି କାରଣ ନଥାଇ ବହୁ ଲୋକଙ୍କର ଉପଯୋଗୀ ଶ୍ରମର ସ୍ଥାନରେ କୌଣସି ଯନ୍ତ୍ରର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଇବା ଲାଗି ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଆଦୌ ସହମତ ହେବି ନାହିଁ ।[41]

ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ହାସଲ କରିବାକୁ ରହିଛି, ସେଥିଲାଗି କମ୍ ସଂଖ୍ୟାରେ ଶ୍ରମିକ ମିଳୁଥିଲେ

ଯନ୍ତ୍ରୀକରଣକୁ ଅବଶ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି କୁହାଯିବ। ମାତ୍ର, କାର୍ଯ୍ୟଟି ନିମନ୍ତେ ଯେତିକି ଆବଶ୍ୟକ, ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ଶ୍ରମିକ ମହଜୁଦ ରହିଥିଲେ, ଭାରତବର୍ଷରେ ଯେପରି ହେଉଛି, ତାହାକୁ ଅବଶ୍ୟ ମନ୍ଦ ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକରେ ବାସ କରୁଥିବା କୋଟି କୋଟି ଜନଗଣଙ୍କ ପାଇଁ ଅବସର-ସମୟର ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଆଦୌ ଆମର ସମସ୍ୟା ନୁହେଁ। ସେମାନେ ଯେତେ ସମୟ କାମ ନଥାଇ ବସି ରହୁଛନ୍ତି, ତାହା ବର୍ଷରେ ଛଅ ମାସର କର୍ମଦିବସ ସହିତ ସମାନ ହେବ—ତାହାର ଉପଯୋଗ କରିବା, ତାହା ହିଁ ପ୍ରକୃତ ସମସ୍ୟା।[42]

ପଚରାଯାଉଛି, କୋଟି କୋଟି ସାଧାରଣ ମଣିଷଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ଶ୍ରମରୁ ମୁକ୍ତ କରି, ସେମାନେ ଯେପରି କୌଣସି ବୌଦ୍ଧିକ ଅନୁରାଗ ପାଇଁ ସମୟ ଦେଇପାରିବେ, ସେଥିଲାଗି ସେମାନଙ୍କୁ କାହିଁକି ଅଧିକ ଅବସର ଦିଆ ନ ଯିବ ? କେବଳ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବସର-ସମୟକୁ ଉତ୍ତମ ଓ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଝାଳବୁହା ଶ୍ରମ କରି ନିଜ ଅନ୍ନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାଲାଗି ଭଗବାନ ମନୁଷ୍ୟକୁ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ ; ଏବଂ, କୌଣସି ଯାଦୁଗରର ଟୋପି ଭିତରୁ ଯେ ଆମେ ଆମ ଖାଦ୍ୟସାମଗ୍ରୀ ସମେତ ଯାବତୀୟ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ପଦାର୍ଥକୁ ଉତ୍ପନ୍ନ କରି ଆଣିପାରିବା, ତାହାର ସମ୍ଭାବନା ବିଷୟରେ ଭାବିଲା ବେଳକୁ ମୋତେ ପ୍ରକୃତରେ ଭୟ ଲାଗୁଛି।

ଗୋଟିଏ କାରଖାନା ଅଳ୍ପ କେତେ ଶହ ଲୋକଙ୍କୁ କାମ ଦିଏ ଏବଂ ହଜାର ହଜାର ଲୋକଙ୍କୁ ବେକାର କରିଥାଏ। କୌଣସି ତେଲକଳରୁ ମୁଁ ହୁଏତ ଅନେକ ଟନ୍ ତେଲ ଉତ୍ପାଦନ କରିପାରେ, ମାତ୍ର ମୁଁ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ହଜାର ହଜାର ତେଲିଙ୍କୁ ବେକାର ହୋଇ ବସିବାକୁ ବାଧ କରେ। ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ମୁଁ ଏକ ବିନାଶକାରୀ ଶକ୍ତି ବୋଲି କହିଥାଏ ; ମାତ୍ର, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷର, ଯେତେବେଳେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଶ୍ରମ ଖଟାଯାଇ କୌଣସି ଉତ୍ପାଦନ ହୁଏ, ମୁଁ ତାହାକୁ ରଚନାତ୍ମକ ବୋଲି କହେ ଓ ତାହା ସାଧାରଣ କଲ୍ୟାଣର ଅନୁକୂଳ ହୋଇଥାଏ। ଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ଯନ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ବହୁ ପରିମାଣରେ ଉତ୍ପାଦନ କରିବାଦ୍ୱାରା, ସେହି ଯନ୍ତ୍ର ରାଷ୍ଟ୍ରାୟତ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି କଲ୍ୟାଣ ହୁଏ ନାହିଁ।[43]

ଯନ୍ତ୍ରପାତି ବ୍ୟବହାର କରିବା ବିଷୟରେ ମୋ'ର ବିରୋଧକୁ ବହୁତ ପରିମାଣରେ ଭୁଲ ବୁଝା ଯାଇଥାଏ। ମୁଁ ଖାସ ଯନ୍ତ୍ରପାତିର ଆଦୌ ବିରୋଧୀ ନୁହେଁ। ମାତ୍ର, ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ରବ୍ୟବସ୍ଥା ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ କର୍ମଚ୍ୟୁତ କରାଏ ଓ ବେକାର କରି ରଖେ, ମୁଁ କେବଳ ତାହାରି ବିରୋଧ କରେ।[44]

ଯନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପାଦନ କରାଇ ଆପାତତଃ ଯେଉଁ ବିଜୟ ହାସଲ କରାଯାଉଛି ବୋଲି ବୋଧ ହେଉଛି, ସେଥିରେ ମୁଁ ମୋ' ଆଖିକୁ କଦାପି ଝଲସିଯିବାକୁ ଦେବି ନାହିଁ। ବିନାଶକାରୀ ଯାବତୀୟ ଯନ୍ତ୍ରପାତିର ପ୍ରଚଳନ ବିଷୟରେ ମୋ' ବିରୋଧରେ ମୁଁ କଦାପି କୌଣସି ସାଲିସ୍ କରିବି ନାହିଁ। ମାତ୍ର ସହଜ ଯନ୍ତ୍ରୋପକରଣ ଏବଂ ହତିଆର ତଥା ଯେଉଁସବୁ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ବ୍ୟକ୍ତିଶ୍ରମର ହ୍ରାସ କରିଥାଏ ଏବଂ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ କୁଟୀରର ବୋଝକୁ ହାଲୁକା କରି ପାରୁଥାଏ, ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ସେଗୁଡ଼ିକର ସ୍ୱାଗତ କରିବି।[45]

ମୋ'ର ମତ ଯେ, ବେକାର ହୋଇ ରହିଥିବା ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ମନୁଷ୍ୟ ହାତ ସହଜରେ

ଯେଉଁ କାମକୁ କରି ପାରିବେ, ସେଥିଲାଗି ଯନ୍ତ୍ରକୁ ଆଣି ଲଗାଇବା ପ୍ରଣାଳୀକୁ ମୁଁ ଅନିଷ୍ଟକାରକ ବୋଲି ବିଚାର କରେ। ଭାରତର ସାତ ଲକ୍ଷ ଗ୍ରାମରେ ଖେଳାଇ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏବଂ ଊଣେଇଶି ଶହ ମାଇଲ ଲମ୍ବ ଓ ପନ୍ଦର ଶହ ମାଇଲ ଓସାର ଏକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବାସ କରୁଥିବା ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ମନୁଷ୍ୟ ଯଦି ସେମାନଙ୍କର ବସ୍ତ୍ରକୁ ନିଜ ଗାଆଁରେ ଠିକ୍ ନିଜର ଖାଦ୍ୟର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରୁଥିବା ପରି ଉତ୍ପାଦନ କରି ପାରିବେ, ତାହାକୁ ଯେକୌଣସି ସମୟରେ ଅଧିକ ଭଲ ଓ ଅଧିକ ନିରାପଦ ଏକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ କୁହାଯିବ। ଏହି ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକ ଯଦି ଜୀବନର ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ପାଦନକୁ ନିଜେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନ କରନ୍ତି, ତେବେ ସେମାନେ ଆବହମାନ କାଳରୁ ଉପଭୋଗ କରି ଆସିଥିବା ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ଆଉ କଦାପି ନିଜ ହାତରେ ରଖି ପାରିବେ ନାହିଁ।[46]

ବହୁଳ ମାତ୍ରାରେ ଉତ୍ପାଦନ

ବହୁଳ ମାତ୍ରାରେ ଉତ୍ପାଦନ କରିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ଉପଭୋକ୍ତାର ଯଥାର୍ଥ ଆବଶ୍ୟକତା ବିଷୟରେ କୌଣସି ବିଚାର କରେ ନାହିଁ। ବହୁଳ ମାତ୍ରାରେ ଉତ୍ପାଦନ କରିବାର ରୀତିଟି ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ ଉପକାରକ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ତାହା ସୀମାହୀନଭାବରେ ସାମଗ୍ରୀ ଉତ୍ପାଦନ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସମର୍ଥ ହୁଅନ୍ତା। ମାତ୍ର ଏହି କଥାଟିକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟଭାବରେ ଦର୍ଶାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ଯେ, ବହୁଳ ଉତ୍ପାଦନର ପଦ୍ଧତିଟି ମଧ୍ୟରେ ତାହାର ଦୋଷଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ। ଯଦି ସବୁ ଦେଶ ବହୁଳ ଉତ୍ପାଦନର ମାର୍ଗଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନିଅନ୍ତେ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କ ଉତ୍ପାଦିତ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକ ନିମନ୍ତେ କଦାପି ଏକ ଅନୁରୂପ ବୃହତ୍ ବଜାର ଉପଲବ୍ଧ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ। ତେଣୁ, ବହୁଳ ଉତ୍ପାଦନ ଆପେ ଆପେ ବନ୍ଦ ହିଁ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତା।[47]

ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟଭାବରେ ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରି କହିବି ଯେ, ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଉତ୍ପାଦନ କରିବାର ଯେଉଁ ଝୁଙ୍କି ବର୍ତ୍ତମାନ ଲାଗି ରହିଛି, ପୃଥିବୀରେ ଉପୁଜୁଥିବା ସଙ୍କଟଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ତାହାକୁ ହିଁ ଦାୟୀ କରାଯିବ। ଯନ୍ତ୍ରର ଉତ୍ପାଦନଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜର ସକଳ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଯେ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ, ଆପାତତଃ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟିକୁ ମାନିନେଲେ ମଧ୍ୟ, ତଥାପି ବସ୍ତୁତଃ ଉତ୍ପାଦନ କେବଳ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂକେନ୍ଦ୍ରିତ ହୋଇ ରହିବ, ଏବଂ ତାହାର ପରିଣାମସ୍ୱରୂପ, ବିତରଣର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଆୟତ୍ତାଧୀନ କରି ରଖିବାଲାଗି ଏକ ବୁଲାଣି ବାଟରେ କିଛି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ମାତ୍ର, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଯେଉଁଠାରେ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି, ସେହିସବୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ଯଦି ଉଭୟ ଉତ୍ପାଦନ ତଥା ବିତରଣର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରଖା ଯାଇଥାଏ, ତେବେ ତାହାକୁ ଆପେ ଆପେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଇ ପାରିବ, ଏବଂ, ଫଳରେ ଠକାମି ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ କମ୍ ଅବସର ରହିବ ଓ ଅଟକଳବାଜି ନିମନ୍ତେ ଆଉ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନଥିବ।

ମୁଁ ବହୁଳ ଉତ୍ପାଦନର କଳ୍ପନା କରୁଛି ସତ, ମାତ୍ର ତାହା କଦାପି ବଳ ପ୍ରୟୋଗ ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହି ନଥିବ। ବସ୍ତୁତଃ ଚରଖା ସେହି ବାର୍ତ୍ତାଟିକୁ ହିଁ ପ୍ରଚାର କରୁଛି। ଏହା ମଧ୍ୟ ବହୁଳ ଉତ୍ପାଦନର ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ, ମାତ୍ର ଲୋକମାନଙ୍କର ନିଜ ଘରେ କରା ଯାଉଥିବା

ଏକ ବହୁଳ ଉତ୍ପାଦନ। ଯଦି ତୁମେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଉତ୍ପାଦନକୁ ଲକ୍ଷେରେ ଗୁଣି ପାରିବ, ତେବେ ଏକ ବିଶାଳ ସ୍ତରରେ ତାହା ହିଁ କ'ଣ ଏକ ବହୁଳ ଉତ୍ପାଦନରେ ପରିଣତ ହେବନାହିଁ?[48]

ସମ୍ପତ୍ତିର ସଂକେନ୍ଦ୍ରତା

ମୁଷ୍ଟିମେୟ କେତେ ଲୋକଙ୍କର ହାତରେ ନୁହେଁ, ସମସ୍ତଙ୍କ ହାତରେ ସମ୍ପତ୍ତି ସଂକେନ୍ଦ୍ରିତ ହୋଇ ରହୁ ବୋଲି ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ଆଜି ଯନ୍ତ୍ରୋତ୍ପାଦନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମୁଷ୍ଟିମେୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ହିଁ କୋଟି କୋଟି ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ସବାର ହୋଇ ରହିବାରେ କେବଳ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି। ଶ୍ରମକଷ୍ଟର ହ୍ରାସ କରିବା ନୁହେଁ, ଲୋଭ ହିଁ ସବୁ କିଛି ପଛରେ ଉତ୍ପ୍ରେରକ ହୋଇ ରହିଛି। ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକର ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ଗଠନ ବିରୋଧରେ ହିଁ ମୁଁ ମୋ'ର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ଦେଇ ଯୁଦ୍ଧ କରୁଛି।...[49]

ମୁଷ୍ଟିମେୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ହାତରେ ସମ୍ପତ୍ତି ଓ କ୍ଷମତାକୁ ସଂକେନ୍ଦ୍ରିତ କରି ରଖିବା ଏବଂ ତଦ୍ୱାରା ବହୁସଂଖ୍ୟକ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ଶୋଷଣ କରିବା ଲାଗି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯନ୍ତ୍ରୋତ୍ପାଦନର ଏହି ସଂଗଠନକୁ ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଭୁଲ୍ ବୋଲି ବିଚାର କରୁଛି। ଆଧୁନିକ ଯୁଗର ଅଧିକାଂଶ ଯନ୍ତ୍ରୋତ୍ପାଦନ-ସଂଗଠନକୁ ଠିକ୍ ସେହି ପ୍ରକାରର ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଯନ୍ତ୍ରୋତ୍ପାଦନ ସଂଗଠନକୁ ଏକାଧିକାର ଏବଂ ଶୋଷଣର ସେହି ସ୍ଥିତିରୁ ହଟାଇଦେଇ ତାହାକୁ ତାହାର ଯଥାର୍ଥ ସ୍ଥାନରେ ନେଇ ରଖିଦେବାକୁ ହିଁ ଚରଖାର ଆନ୍ଦୋଳନ ସଂଗଠିତଭାବରେ ଏକ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛି। ତେଣୁ, ମୋ' ଯୋଜନାଟି ଅନୁସାରେ, ଯେଉଁମାନେ ଯନ୍ତ୍ରୋତ୍ପାଦନ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଦାୟିତ୍ୱରେ ରହିଛନ୍ତି, ସେମାନେ କେବଳ ନିଜ ପାଇଁ ଭାବିବେ ନାହିଁ, ଏପରିକି, ସେମାନଙ୍କ ଜାତି କଥା ଭାବିବେ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ସମଗ୍ର ମନୁଷ୍ୟଜାତି ବିଷୟରେ ହିଁ ଚିନ୍ତା କରିବେ।[50]

ଭାରତବର୍ଷର ସାତ ଲକ୍ଷ ଗ୍ରାମରେ ବାସ କରୁଥିବା ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଯେଉଁ କୋଟି କୋଟି ଜୀବନ୍ତ ଯନ୍ତ୍ରର ପ୍ରତିନିଧି ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ଜୀବନ ନଥିବା ଯନ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ାକୁ ତାହାର ସ୍ଥାନାପନ୍ନଭାବରେ କଦାପି ବିଚାର କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ଉତ୍ତମଭାବରେ କାମରେ ଲାଗୁଥିବା ଯନ୍ତ୍ର ମଣିଷକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ଓ ତାହାର ଉଦ୍ୟମକୁ ସହଜ କରିଆଣିବ। ମାତ୍ର, ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହାକୁ ଯେପରିଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଛି, ତାହା କୋଟି କୋଟି ନରନାରୀଙ୍କର ମୁହଁରୁ ସେମାନଙ୍କର ଅନ୍ନକୁ ଛଡ଼ାଇ ନେଇ ଯାଉଛି ଓ ସେମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ବିଚାର ନ କରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ହାତରେ ହିଁ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ସଂକେନ୍ଦ୍ରିତ କରି ରଖିବାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ଦେଖାଉଛି।[51]

ବିକେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ

ଯେତେବେଳେ ସ୍ଥାନୀୟ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ଉତ୍ପାଦନ ତଥା ବିତରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେବ, ସେତେବେଳେ ଆଦୌ କୌଣସି ସୀମା ନରଖି ଏବଂ ଯେକୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବେଗଶାଳୀ କରିବାର ପ୍ରଲୋଭନ ଅବଶ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଯିବ। ଆମର ସାମ୍ପ୍ରତିକ ଅର୍ଥନୈତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆମ ଲାଗି ସୃଷ୍ଟି କରି ରଖିଥିବା ଅସରନ୍ତି ଯାବତୀୟ ଅସୁବିଧା ଓ ସମସ୍ୟାର ମଧ୍ୟ ଅବସାନ ଘଟିବ।... ସେତେବେଳେ ମୁଷ୍ଟିମେୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ପକେଟରେ

ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସ୍ୱାଭାବିକଭାବରେ ସବୁ ଧନକୁ ଆଣି ଠୁଳ କରି ରଖିବା ଆଉ ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ ଏବଂ ଅବଶିଷ୍ଟ ଅନେକଙ୍କୁ ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଅଭାବପୀଡ଼ିତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ମଧ୍ୟ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ।...

ପୁନଶ୍ଚ, ମୋ'ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ, ଧାତୁ ନୁହେଁ, ଶ୍ରମ ହିଁ ଚଳନ୍ତି ମୁଦ୍ରା ହୋଇ ରହିବ। ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାର ଶ୍ରମକୁ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବ, ସେ ସେହି ମୁଦ୍ରାଟିର ଅଧିକାରୀ ହେବ, ଧନର ଅଧିକାରୀ ହେବ। ସେ ଆପଣାର ଶ୍ରମକୁ ବସ୍ତ୍ରରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରି ପାରିବ, ଅନ୍ନରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରି ପାରିବ। ଯଦି ସିଏ ଆପେ ଉତ୍ପାଦନ କରି ପାରୁ ନଥିବା ପାରାଫିନ୍ ତେଲ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବ, ତାହା ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ସେ ତା'ର ବଳକା ଶସ୍ୟକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବ। ଅର୍ଥାତ୍, ଏକ ମୁକ୍ତ, ନ୍ୟାୟୋଚିତ ଏବଂ ସମାନ ବିଧିରେ ଶ୍ରମର ବିନିମୟ ହେଉଥିବ—ତେଣୁ ଏଥିରେ ଲୁଟି ନେବାର କୌଣସି ଅବସର ରହିବ ନାହିଁ। ତୁମେ ହୁଏତ ଆପତ୍ତି କରି କହିବ ଯେ, ଏହାଦ୍ୱାରା ଆମେ ବିନିମୟର ସେହି ଆଦିମ ପ୍ରଣାଳୀକୁ ପୁଣି ଫେରିଯିବା। ମାତ୍ର, ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ତରରେ ଯେତେ ଯାହା ବାଣିଜ୍ୟ ହୁଏ, ତାହା କ'ଣ ଏହି ବିନିମୟର ପ୍ରଣାଳୀ ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହି ନଥାଏ କି ?[52]

ବ୍ୟକ୍ତିଗତଭାବରେ ମୁଁ ବଡ଼ ବଡ଼ ପୁଞ୍ଜିନିଧି ଏବଂ ବହୁଳ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ମଧ୍ୟରେ ସଂକେନ୍ଦ୍ରିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଶିଳ୍ପୋଦ୍ୟୋଗର ବିରୋଧ କରେ। ... ଯଦି ଭାରତବର୍ଷ ଖଦୀ ଏବଂ ତାହାର ଯାବତୀୟ ନୀତିର ମର୍ମକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନିଏ, ତେବେ ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ଆଶା କରିବି ଯେ, ଜୀବନର ପ୍ରୟୋଜନଗୁଡ଼ିକୁ ମେଣ୍ଟାଇବା ପାଇଁ ଏବଂ ଶ୍ରମକୁ ଲାଘବ କରିବାର ସାଧନଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଯେତିକି ଆବଶ୍ୟକ ହେବ, ଭାରତବର୍ଷ ଆଧୁନିକ ଯନ୍ତ୍ରୋତ୍ପାଦନର ପ୍ରଣାଳୀରୁ କେବଳ ସେତିକି ମାତ୍ର ଗ୍ରହଣ କରିବ।[53]

ଶୋଷଣ ରହିବ ନାହିଁ

ଏହିପରିଭାବରେ ଲାଙ୍କାଶାୟାର୍‌ର ଲୋକମାନେ ଭାରତ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେଶକୁ ଶୋଷଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆଉ ଆପଣାର ଯନ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବେ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ଅପର ପକ୍ଷରେ ସେମାନେ ଏପରି ଅନ୍ୟ ଉପାୟଗୁଡ଼ିକୁ ବାହାର କରିବେ ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ଭାରତବର୍ଷ ତା'ର ନିଜ ଗାଆଁମାନଙ୍କରେ ତା' ନିଜ ତୁଳାକୁ ଲୁଗାରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇ ପାରିବ। ମୋ'ର ଯୋଜନାରେ ଆମେରିକାର ବାସିନ୍ଦାମାନେ ମଧ୍ୟ ଆପଣାର ଉଦ୍‌ଭାବନ-କୌଶଳଦ୍ୱାରା ପୃଥିବୀର ଅନ୍ୟ ଜାତିମାନଙ୍କୁ ଶୋଷଣ କରି ନିଜକୁ ଧନୀ କରିବାଲାଗି ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା କରିବେ ନାହିଁ।[54]

ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ଅରାଜକତା ରାଜତ୍ୱ କରୁଛି, ତାହାର କାରଣ କ'ଣ ? କାରଣ ହେଉଛି ଶୋଷଣ। ଏହି ଶୋଷଣକୁ ମୁଁ ଦୁର୍ବଳ ଜାତିଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ସବଳ ଜାତିମାନଙ୍କର ଶୋଷଣ ବୋଲି କହିବି ନାହିଁ, ମୁଁ ତାହାକୁ ସହୋଦର ଜାତିଗୁଡ଼ିକର ସହୋଦର ଜାତିଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଶୋଷଣ ବୋଲି କହିବି। ଏବଂ, ଯନ୍ତ୍ର କୌଶଳ ହିଁ ଏହି ଜାତିମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ ଜାତିମାନଙ୍କ ଉପରେ ଶୋଷଣ କରିବାକୁ ଯେ ସମର୍ଥ କରିଛି, ସେହି ମୂଳ କାରଣଟି ନିମନ୍ତେ ହିଁ ମୁଁ

ଯନ୍ତ୍ରପ୍ରବର୍ତ୍ତନର ବିରୋଧ କରୁଛି। ସ୍ୱତଃ ଯନ୍ତ୍ର ଭିତରେ କୌଣସି ମନ୍ଦ ନିହିତ ରହିନାହିଁ ଏବଂ ତାହାକୁ ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ ଉଭୟ ପ୍ରକାରର ଲକ୍ଷ୍ୟସାଧନରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ପାରିବ। ମାତ୍ର, ଏହାକୁ କେତେ ସହଜରେ ଯେ ଏକ ମନ୍ଦ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ହାସଲ କରିବା ଲାଗି ବ୍ୟବହାର କରା ଯାଇପାରେ, ଆମେ ସେକଥା ଜାଣିଛୁ।

ଯନ୍ତ୍ରର ସ୍ଥାନ

ଯନ୍ତ୍ରର ଏକ ସ୍ଥାନ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି, ଏବଂ ରହିଥିବ। ମାତ୍ର, ଆବଶ୍ୟକ ମାନବଶ୍ରମର ଏକ ସ୍ଥାନାପନ୍ନଭାବେ ଏହାକୁ ଆଦୌ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ।...[55]

ଏକ ଉନ୍ନତ ଲଙ୍ଗଳ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତମ ବସ୍ତୁ। ମାତ୍ର, ଯଦି କୌଣସି ସଂଯୋଗବଶତଃ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଉଦ୍‌ଭାବନର ବଳରେ ଭାରତବର୍ଷର ସବୁଯାକ ଭୂମିକୁ ହଳ କରିଦେଇ ପାରିବ ଏବଂ ସମୁଦାୟ କୃଷିଉତ୍ପାଦନକୁ ନିଜ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ନେଇ ରଖିବ, ଏବଂ ଯଦି କୋଟି କୋଟି ଜନଗଣଙ୍କର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବେଉସା ନଥିବ, ତେବେ ସେମାନେ ଉପବାସରେ ରହିବେ ତଥା କାମ ନଥିବାରୁ କେବଳ ମନ୍ଦମତି ହୋଇ ବସିବେ। ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ତ ତାହାହିଁ ହୋଇ ସାରିଲେଣି। ଆହୁରି ବହୁସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ଅବାଞ୍ଛନୀୟ ସ୍ଥିତିରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଯିବାର ପ୍ରାୟ ପ୍ରତି ଘଣ୍ଟାରେ ଏକ ବିପଦ ରହିଛି।

କୁଟୀରଶିଳ୍ପରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଯେକୌଣସି ଯନ୍ତ୍ରରେ ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ଉନ୍ନତିକୁ ସ୍ୱାଗତ କରିବି ; ମାତ୍ର ମୁଁ ଭଲ କରି ଜାଣିଛି ଯେ, କୋଟି କୋଟି କୃଷିଜୀବୀଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ଘରେ କୌଣସି ବିକଳ୍ପ ଧନ୍ଦା ଯୋଗାଇ ନ ଦେଇ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ଚାଳିତ ତାକୁଡ଼ିର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରି ହାତଦ୍ୱାରା କରା ଯାଉଥିବା ଶ୍ରମକୁ ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଅପରାଧ ହିଁ ହେବ।[56]

ସମସ୍ତଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ ନିମନ୍ତେ ବିଜ୍ଞାନରେ ଯେତେ ଯାହା ଉଦ୍‌ଭାବନ ହେବ, ମୁଁ ତାହାର ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରଶଂସା କରିବି। ମାତ୍ର, ଉଦ୍‌ଭାବନ ଓ ଉଦ୍‌ଭାବନ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଫରକ ସର୍ବଦା ରହିଛି। ଥରକରେ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସଂଜ୍ଞାହୀନ କରି ମାରି ଦେଉଥିବା ବାଷ୍ପଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ମୁଁ ଆଦୌ ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଇବି ନାହିଁ। ସାଧାରଣ ପ୍ରୟୋଜନରେ ଲାଗୁଥିବା ଭାରି ଯନ୍ତ୍ରପାତିର ମନୁଷ୍ୟ ତା' ନିଜ ଶ୍ରମରେ କରି ନ ପାରୁଥିବା କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ଏକ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ସ୍ଥାନ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି। ମାତ୍ର, ରାଷ୍ଟ୍ର ହିଁ ସେହିସବୁର ମାଲିକ ହୋଇ ରହିବ ଏବଂ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ଲୋକମାନଙ୍କର ଉପକାର ସକାଶେ ହିଁ ସେଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବହାର ହେବ।[57]

ଯନ୍ତ୍ରଯୁଗର ଆହ୍ୱାନ

ଆମର ଏହି ଯୁଗକୁ ଯନ୍ତ୍ରର ଯୁଗ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି, କାରଣ ଯନ୍ତ୍ର ହିଁ ଆମର ଅର୍ଥନୀତିକୁ ପ୍ରଭାବଶାଳୀଭାବରେ ରୂପ ଦେଉଛି। "ଗୋଟିଏ ଯନ୍ତ୍ର କହିଲେ ଆମେ କ'ଣ ବୁଝିବା ?"—ହୁଏତ ଏପରି ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚରା ଯାଇପାରେ। ଗୋଟିଏ ଅର୍ଥରେ ଦେଖିଲେ, ମଣିଷକୁ ହିଁ ଏହି ସୃଷ୍ଟିର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଚମତ୍କାର ଯନ୍ତ୍ର ବୋଲି କୁହାଯିବ।

ଏହାର ଯୋଡ଼ା ତିଆରି କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ନକଲ ମଧ୍ୟ କରିହେବ ନାହିଁ। ଅବଶ୍ୟ ଏଠାରେ ଶବ୍ଦଟିର ପ୍ରଶସ୍ତତର ଅର୍ଥରେ ମୁଁ ତାହାକୁ ବ୍ୟବହାର କରିନାହିଁ, ମୁଁ ତାହାକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରା ଯାଉଥିବା ଏପରି ଏକ ସାଧନରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରିଛି, ଯାହାକି ମନୁଷ୍ୟ ଅଥବା ପଶୁର ଶ୍ରମର ପରିପୂରକରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ ନକରି ବା ତାହାର ଶକ୍ତିରେ ବୃଦ୍ଧିସାଧନ ନକରି ତାହାର ବିକଳ୍ପ ହେବାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ରଖିଥାଏ।

ଏହା ହେଉଛି ଯନ୍ତ୍ରର ସର୍ବପ୍ରଥମ ଭେଦ ଦର୍ଶାଇ ଦେଉଥିବା ଲକ୍ଷଣ। ଏହାର ଦ୍ୱିତୀୟ ଲକ୍ଷଣ ହେଉଛି ଯେ, ତାହାର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଅଥବା ବିବର୍ତ୍ତନରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସୀମା ନଥାଏ। ମନୁଷ୍ୟର ଶ୍ରମକ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଦୌ ଏକଥା କହିହେବ ନାହିଁ। ଏପରି ଗୋଟିଏ ସୀମା ସର୍ବଦା ରହିଥାଏ, ଯାହା ସେପାଖକୁ ଏହାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍ ଯନ୍ତ୍ରଗତ ଦକ୍ଷତା ଆଦୌ ଯାଇପାରେ ନାହିଁ। ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରୁ ହିଁ ଯନ୍ତ୍ରର ଲକ୍ଷଣଟି ଅବଧାରିତ ହୋଇଥାଏ।

ଏହାର ସତେ ଅବା ଏକ ବିଶିଷ୍ଟ ଇଚ୍ଛା ବା ସ୍ୱଭାବ ଥିବାପରି ବୋଧ ହୋଇଥାଏ। ଏହା ମନୁଷ୍ୟଶ୍ରମର ପରିପନ୍ଥୀ ହୋଇଥାଏ। ଏହିପରିଭାବରେ ତାହା ମନୁଷ୍ୟକୁ ନିକାଲି ବାହାର କରିଦେବାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ରଖିଥାଏ, ଗୋଟିଏ ଯନ୍ତ୍ର ହଜାରେ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ ଶହେ ଜଣ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର କାମ କରିଦିଏ। ଏହି ଲୋକମାନେ ଆଦୌ କୌଣସି ଧନ୍ଦା ନଥିବା ଅଥବା ଆଂଶିକଭାବରେ ଧନ୍ଦା ରହିଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଦଳକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବଡ଼ କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି। ଏପରି ହେବା କାମ୍ୟ ବୋଲି ଯେ ତାହା ସେପରି କରେ ସେକଥା ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ତାହା ହିଁ ତା'ର ବିଧାନ ହୋଇଥିବାରୁ ହିଁ ସେପରି ଘଟିଥାଏ। ଆମେରିକାରେ ଏହି ପ୍ରବୃତ୍ତି ସମ୍ଭବତଃ ତାହାର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସୀମାରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲାଣି।

ମୁଁ ଯେ ଆଜିଠାରୁ ଏହାର ବିରୋଧ କରୁଛି ତାହା ଆଦୌ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର, ଏପରିକି 1904 ମସିହା ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ, ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ଥିଲି ଓ କେତେ କେତେ ଯନ୍ତ୍ରଦ୍ୱାରା ବେଷ୍ଟିତ ହୋଇ ରହିଥିଲି, ସେତେବେଳେ ବି ତାହାର ବିରୋଧ କରିଥିଲି। ଯନ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଯେ ହୁ ହୁ ହୋଇ ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଚାଲିଛନ୍ତି, ତାହା ଯେ ମୋ' ମନରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ଆଦୌ କୌଣସି ଶ୍ରଦ୍ଧାର ଉଦ୍ରେକ କରି ନଥିଲା ତାହା ନୁହେଁ, ତାହା ମୋ' ଭିତରେ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଘୃଣା ମଧ୍ୟ ଉତ୍ପନ୍ନ କରିଥିଲା। ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ମୁଁ ବୁଝିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲି ଯେ, କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଦବାଇ ରଖିବାକୁ ଓ ଶୋଷଣ କରିବାକୁ ହେଲେ, ଯନ୍ତ୍ରଠାରୁ ଅଧିକ ପରାକ୍ରମଶାଳୀ ରାକ୍ଷସ ଆଉ କେଉଁଠି ହେଲେ ମିଳିବ ନାହିଁ ; ଏବଂ, ଯଦି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସାମାଜିକ ଏକକରୂପେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସମାନ ହୋଇ ରହିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ମନୁଷ୍ୟର ଅର୍ଥନୀତିରେ ତାହାର ଆଦୌ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ଯେ, ମନୁଷ୍ୟର ଭାବମୂର୍ତ୍ତିକୁ ବଢ଼ାଇବାରେ ଯନ୍ତ୍ର ଆଦୌ କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ କରିନାହିଁ ଏବଂ ତାହା କେବେହେଲେ ପୃଥିବୀର କୌଣସି ସେବା କରିବ ନାହିଁ ଓ ଯଦି ତାହାକୁ ତା'ର ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ଆୟତ୍ତ କରି ରଖା ନଯାଏ, ତେବେ ତାହା ପୃଥିବୀକୁ ଭାଙ୍ଗି ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରିଦେବ।

ତା'ପରେ ଥରେ ରେଳଗାଡ଼ିରେ ଡର୍‌ବାନ୍‌କୁ ଯାଉଥିବା ବାଟରେ ମୁଁ ରସ୍କିନ୍‌ଙ୍କର 'ଅନ୍‌ଟୁ ଦିସ୍ ଲାଷ୍ଟ' ପୁସ୍ତକଟିକୁ ପଢ଼ିଥିଲି ; ପୁସ୍ତକଟି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୋତେ ତା'ପ୍ରଭାବ ଭିତରେ

ନେଇ ପକାଇଦେଲା । ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଦେଖିପାରିଲି ଯେ, ଯଦି ମନୁଷ୍ୟଜାତିକୁ ଅଗ୍ରଗତି କରିବାକୁ ହୁଏ ଏବଂ ସମାନତା ତଥା ଭ୍ରାତୃତ୍ୱର ଆଦର୍ଶଗୁଡ଼ିକୁ ହାସଲ କରିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ତାହାକୁ ଏହି ପୁସ୍ତକଟିରେ ବୟାନ କରା ଯାଇଥିବା ନୀତିଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମାନବଜାତିକୁ ମୂକ, ଅସମର୍ଥ ଓ ଖଞ୍ଜକୁ ମଧ୍ୟ ଆପଣା ସାଙ୍ଗରେ ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଧର୍ମରାଜ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ନିଜର ବିଶ୍ୱାସୀ କୁକୁରକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନନେଇ ସ୍ୱର୍ଗରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ଅସମ୍ମତି ପ୍ରକାଶ କରି ନଥିଲେ କି ?[58]

ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତବର୍ଷ ଉପରେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରବ୍ୟବସ୍ଥାର ଏତେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଆକ୍ରମଣ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଗଲାଣି ଯେ, ସଫଳତାର ସହିତ ତାହାର ଗତିରୋଧ କରିବା ଭାରତବର୍ଷ ପକ୍ଷରେ ପ୍ରାୟ ଏକ ଅଲୌକିକ ଘଟଣା ଘଟିବା ପରି ହିଁ ହେବ ।[59]

49. ଉଦ୍ୟୋଗୀକରଣର ଅଭିଶାପ

ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତି ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିବା, ତାହା ଏକ ଉତ୍ତମ କଥା । ମୁଁ ବଞ୍ଚିଛି, କାରଣ ମୋ' ଭିତରେ ସେହି ବିଶ୍ୱାସଟି ରହିଛି । ମାତ୍ର ସେହି ବିଶ୍ୱାସ ଇତିହାସର ସେହି ସତ୍ୟଟି ବିଷୟରେ ଆଦୌ ଅନ୍ଧ କରି ପକାଉନାହିଁ ଯେ, ସବାଶେଷରେ ସର୍ବଶେଷ ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକ ଭଲ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ତଥା ଜାତି ବୋଲି ଅଭିହିତ ହେଉଥିବା ଗୋଷ୍ଠୀମାନେ ଅତୀତରେ ବିନଷ୍ଟ ହିଁ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଆପଣାର ମନ୍ଦକୃତ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସକାଶେ ଯେ ଅତୀତରେ ଜାତିମାନଙ୍କର ବିଲୟ ଘଟିଛି, ରୋମ୍, ଗ୍ରୀସ୍, ବେବିଲୋନ୍, ମିଶର ଏବଂ ଆହୁରି ଅନେକ ଜାତି ସେହି ସତ୍ୟଟିକୁ ପ୍ରମାଣ କରିଦେବା ଲାଗି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସାକ୍ଷୀ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ।

ଅବଶ୍ୟ ଆଶା କରାଯାଇ ପାରନ୍ତା ଯେ, ଆପଣାର ସୁଶୋଧିତ ତଥା ବୈଜ୍ଞାନିକ ବୁଦ୍ଧିର ସାହାଯ୍ୟରେ ଇଉରୋପ ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବ ଏବଂ ପଛକୁ ଫେରି ଆସିବ । ଯାବତୀୟ ନୈତିକତାକୁ ନଷ୍ଟ କରି ଦେଉଥିବା ଉଦ୍ୟୋଗବାଦ ମଧ୍ୟରୁ ଇଉରୋପ ଏକ ରକ୍ଷାପଥ ଆବିଷ୍କାର କରି ପାରିବ । ଏହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ଏହାଦ୍ୱାରା ସିଏ ଅତୀତର ସେହି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଦିମତା ମଧ୍ୟକୁ ଫେରିଯିବ । ମାତ୍ର, ତାହା ଏପରି ଏକ ପୁନର୍ଗଠନକୁ ବୁଝାଇବ, ଯେଉଁଥିରେ କି ଗ୍ରାମ୍ୟଜୀବନ ହିଁ ପ୍ରଧାନ ହୋଇ ରହିବ ଏବଂ, ପଶୁଶକ୍ତି ତଥା ଭୌତିକ ଶକ୍ତି ଅଧ୍ୟାତ୍ମଶକ୍ତିର ଅଧୀନ ହୋଇ ରହିବ ।[60]

ଉଦ୍ୟୋଗବାଦର ଭବିଷ୍ୟତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନ୍ଧକାରମୟ । ଆମେରିକା, ଜାପାନ, ଫ୍ରାନ୍ସ ଏବଂ ଜର୍ମାନୀ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଫଳଭାବରେ ଇଂଲଣ୍ଡର ପ୍ରତିଯୋଗୀ ହୋଇ ବାହାରିଲେଣି । ଭାରତବର୍ଷର ମୁଷ୍ଟିମେୟ ମିଲ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଇଂଲଣ୍ଡର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦିତା କରୁଛନ୍ତି, ଏବଂ ଏବେ ଭାରତବର୍ଷରେ ଯେପରି ଏକ ଜାଗରଣ ଘଟିଛି, ଠିକ୍ ସେହିପରି ପ୍ରାକୃତିକ ଖଣିଜ ତଥା ମାନବ-ସମ୍ପଦରେ ଅଧିକ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥିବା ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ଜାଗରଣ ଘଟିବ ।

ଆଫ୍ରିକାର ବିଶାଳ ଶକ୍ତିସମ୍ପନ୍ନ ଜାତିମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଇଂରେଜମାନେ ତ ବାମନ

ପରି ଦିଶୁଛନ୍ତି । ତୁମେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତତଃ ସରଳମତି ବର୍ବର ବୋଲି କହିପାରିବ । ସେମାନେ ଯେ ସରଳମତି, ସେଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ; ମାତ୍ର କଦାପି ବର୍ବର ନୁହନ୍ତି । ଏବଂ, ଆଗାମୀ ଅଳ୍ପ କେତେବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ହୁଏତ ଏପରି ହେବ ଯେ, ଆଫ୍ରିକାରେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜାତିମାନଙ୍କ ଲାଗି ଆପଣାର ଉତ୍ପନ୍ନ ପଣ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ଗଦା କରିଦେବାକୁ ଆଦୌ ବଜାର ମିଳିବ ନାହିଁ । ଏବଂ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତ ନିମନ୍ତେ ଯଦି ଉଦ୍ୟୋଗବାଦର ଭବିଷ୍ୟତ ଅନ୍ଧକାରମୟ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ଭାରତବର୍ଷ ଲାଗି ତାହା ଆହୁରି ଅଧିକ ଅନ୍ଧକାରମୟ ହେବ ନାହିଁ କି ?[61]

ମୋ'ର ଆଶଙ୍କା ହେଉଛି ଯେ ଉଦ୍ୟୋଗବାଦ ଦିନେ ସମଗ୍ର ମାନବଜାତି ଲାଗି ଏକ ଅଭିଶାପରେ ପରିଣତ ହୋଇଯିବ । ଗୋଟିଏ ଜାତି ଆଉ ଗୋଟିଏ ଜାତିକୁ ଶୋଷଣ କରିବା—ଏକଥା କଦାପି ଚିରଦିନ ନିମନ୍ତେ ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ । ଶୋଷଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ତୁମର କେତେ ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଛି, ପୃଥିବୀର ବଜାରସବୁ ତୁମଲାଗି କେତେଦୂର ଖୋଲା ଅଛି ଏବଂ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ତୁମ ସହିତ ପ୍ରତିଯୋଗିତା କରିବାକୁ କେହି ନାହାନ୍ତି—ଉଦ୍ୟୋଗବାଦ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଏହି କଥାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ ।...[62]

ଉଦ୍ୟୋଗବାଦର ସ୍ତୁତି କରା ଯାଉଥିବା ରୁଷିଆ ଆଡ଼କୁ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରେ, ସେଠାରେ ଲୋକମାନଙ୍କ ଜୀବନ ମୋତେ ଆଦୌ ଆକର୍ଷଣ କରିପାରେ ନାହିଁ । ବାଇବେଲ୍‌ର ଭାଷାରେ କହିଲେ, "ଯଦି ମଣିଷକୁ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ଅଧିକାର ମିଳିଯିବ ମାତ୍ର ସେ ନିଜର ଆତ୍ମାକୁ ହରାଇ ବସିବ, ତେବେ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ତା'ର କି ଉପକାର ହେବ ?" ଏବଂ, ଆଧୁନିକ ଭାଷାରେ ସେହି କଥାଟିକୁ କହିଲେ, ଯଦି ମଣିଷ ଆପଣାର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱକୁ ହରାଇ ବସିବ ଏବଂ କୌଣସି ଯନ୍ତ୍ରରେ କେବଳ ଏକ ପେଞ୍ଚ ହୋଇ ରହିବ, ତେବେ ତାହା ତା' ମନୁଷ୍ୟତ୍ୱର ଅବଶ୍ୟ ଅବମାନନା କରିବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ସମାଜରେ ଜଣେ ପୂର୍ଣ୍ଣଶକ୍ତି, ପୂର୍ଣ୍ଣବିକଶିତ ସଦସ୍ୟରୂପେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଉ, ମୁଁ ଏହା ହିଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ।[63]

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ପୃଥିବୀର ମାର୍ଗକୁ ଅନୁସରଣ କରି ଭାରତବର୍ଷ କଦାପି ଉଦ୍ୟୋଗବାଦକୁ ଆଦରି ନନେଉ, ଭଗବାନ ଭାରତବର୍ଷକୁ ସେହି ଆଶୀର୍ବାଦ ହିଁ କରନ୍ତୁ । ତିରିଶି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜାତି ଯଦି ତାହାରି ପରି ଅର୍ଥନୈତିକ ଶୋଷଣର ମାର୍ଗକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବ, ତେବେ ତାହା ସାରା ପୃଥିବୀକୁ ପଙ୍ଗପାଳ ପରି ଶୋଷିନେବ । ଜନଗଣଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ ନିମନ୍ତେ ଭାରତବର୍ଷର ପୁଞ୍ଜିପତିମାନେ ଟ୍ରଷ୍ଟୀପରି ହୋଇ ଯଦି ସେହି ବିପଦକୁ ଏଡ଼ାଇବାରେ ସାହାଯ୍ୟ ନକରିବେ, ଏବଂ ଆପଣାର ଧନସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଜମା କରିବାରେ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଯଦି ସେମାନେ ପରାର୍ଥପରତାର ଭାବ ସହିତ ଜନଗଣଙ୍କର ସେବା କରିବାରେ ହିଁ ଆପଣାର ବୁଦ୍ଧିକୁ ନିୟୋଜିତ ନ କରନ୍ତି, ତେବେ ସେମାନେ ପରିଶେଷରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଶେଷ କରିଦେବେ ନଚେତ୍ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆପେ ଶେଷ ହୋଇଯିବେ ।[64]

ଯେତେବେଳେ ଭାରତବର୍ଷ ଅନ୍ୟ ଜାତିମାନଙ୍କୁ ଶୋଷଣ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ—ଉଦ୍ୟୋଗୀକରଣର ନୀତିକୁ ଗ୍ରହଣ କଲେ ସେ ଶୋଷଣ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବ—ସେତେବେଳେ ଭାରତବର୍ଷ ଅନ୍ୟ ଜାତିମାନଙ୍କ ଲାଗି ଏକ ଅଭିଶାପ ହୋଇ ରହିବ,

ପୃଥିବୀଲାଗି ଏକ ସଂକଟ ହୋଇ ରହିବ । ଏବଂ, ଅନ୍ୟ ଜାତିମାନଙ୍କୁ ଶୋଷଣ କରିବା ପାଇଁ ମୁଁ କାହିଁକି ଭାରତରେ ଉଦ୍ୟୋଗୀକରଣର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ଚିନ୍ତା କରିବି ? ସେତେବେଳେ ଆମେ ଭାରତବର୍ଷରେ ତିରିଶି କୋଟି ବେକାର ଲୋକଙ୍କ ଲାଗି କାମ ପାଇଯିବା, ମାତ୍ର ଇଂଲଣ୍ଡର ତିରିଶି ଲକ୍ଷ ଲୋକଙ୍କ ଲାଗି କୌଣସି କାମ ନଥିବ ଏବଂ ଇଂଲଣ୍ଡ ତଦ୍ଵାରା ଏପରି ଏକ ସମସ୍ୟାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବ, ଯାହାକି ସେହି ଦେଶର ବିଚକ୍ଷଣତମ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ହତବୁଦ୍ଧି କରି ଦେଉଥିବ–ତୁମେ କ'ଣ ସେହି ଅବସ୍ଥାର ବିପତ୍ତିଟିକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିପାରୁନାହଁ ?[65]

ଉଦ୍ୟୋଗୀକରଣର ବିକଳ୍ପ

କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଦେଶ ଲାଗି ଉଦ୍ୟୋଗୀକରଣର ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ ମୋଟେ ବିଶ୍ଵାସ କରୁନାହିଁ । ଭାରତବର୍ଷ ପାଇଁ ତ ତାହାର ଆହୁରି କମ୍ ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି । ମୁଁ ବିଶ୍ଵାସ କରୁଛି ଯେ, ସ୍ଵାଧୀନ ଭାରତବର୍ଷ ଆପଣାର ସହସ୍ର ସହସ୍ର କୁଟୀରର ବିକାଶ ଘଟାଇବ ଏବଂ ପୃଥିବୀ ସହିତ ଶାନ୍ତିରେ ଅବସ୍ଥାନ କରି ଏକ ସରଳ ଅଥଚ ଉଚ୍ଚ ମାନର ଜୀବନମାର୍ଗକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାଦ୍ଵାରା ହିଁ ଦୁଃଖରେ ଆର୍ତ୍ତନାଦ କରୁଥିବା ଏକ ପୃଥିବୀ ପ୍ରତି ତା'ର ଯଥାର୍ଥ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିପାରିବ । ଅର୍ଥରାଶିର ଉପାସନା ଆମ ଉପରେ ଯେଉଁ ତୀବ୍ର ବେଗଗୁଡ଼ିକୁ ଆଣି ଲଦି ଦେଇଛି, ତାହାରି ଉପରେ ଆଧାରିତ ଏକ ଜଟିଳ ଜଡ଼ସ୍ଥ ଜୀବନ ସହିତ ଉଚ୍ଚ ଭାବନାର ଜୀବନ କଦାପି ସଙ୍ଗତି ସହିତ ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ । କେବଳ ଭବ୍ୟଭାବରେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାର କଳାଟିକୁ ଶିଖିପାରିଲେ ଯାଇ ଆମ ପାଇଁ ଜୀବନର ଯାବତୀୟ ଶାଳୀନତା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ ।...

ଗୋଟିଏ ଦେଶ ଏକାକୀ ଏପରି ଏକ ସରଳ ଜୀବନର ମାର୍ଗ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବ କି ନାହିଁ, ନାକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରଦ୍ଵାରା ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଏହି ନାନାବିଧ ବିଳାସ ତଥା ଆଡ଼ମ୍ବର ମଧ୍ୟରେ ଭୌଗୋଳିକ ତଥା ସଂଖ୍ୟାଗତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଯେତେ ବଡ଼ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଦେଶ ତଥାପି ସରଳ ଜୀବନକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବ କି ନାହିଁ, ସଂଶୟବାଦୀ ସେଥିରେ ଅବଶ୍ୟ ସଂଶୟ ପ୍ରକାଶ କରିବ । ଏହାର ଉତ୍ତର ଅତ୍ୟନ୍ତ ସିଧା ଏବଂ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସରଳ । ଯଦି ସରଳ ଜୀବନ ହିଁ ଆମର କାମ୍ୟ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ, କେବଳ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଥବା ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଗୋଷ୍ଠୀ ସେଥିଲାଗି ଉଦ୍ୟମ କଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଉଦ୍ୟମକୁ ତଥାପି ଯଥାର୍ଥ ବୋଲି କୁହାଯିବ ।

ରାଷ୍ଟ୍ରର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ

ଏହା ସହିତ ମୁଁ କେତୋଟି ମୂଳ ଉଦ୍ୟୋଗ ଆବଶ୍ୟ ଅବଶ୍ୟକ ହେବ ବୋଲି ଭାବୁଛି । ମୁଁ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ସାମନ୍ତ ମନୋଭାବାପନ୍ନ ଅଥବା ଅସ୍ତ୍ରଦ୍ଵାରା ସଜ୍ଜିତ ସମାଜବାଦରେ ବିଶ୍ଵାସ କରେ ନାହିଁ । ମୋ' ନିଜର ବିଶ୍ଵାସ ଅନୁସାରେ, ସମସ୍ତେ ମଧ୍ୟ ସେହି ବିଶ୍ଵାସରେ ଦୀକ୍ଷିତ ହୁଅନ୍ତୁ ବୋଲି ଆଦୌ ଅପେକ୍ଷା ନକରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରେ ହିଁ ମୁଁ ବିଶ୍ଵାସ କରେ । ତେଣୁ,

କେଉଁ କେଉଁ ଉଦ୍ୟୋଗକୁ ମୂଳ ଉଦ୍ୟୋଗ ବୋଲି କୁହାଯିବ, ତାହାର କୌଣସି ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ ନକରି ମୁଁ ସେହିସବୁ ଉଦ୍ୟୋଗରେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ମାଲିକାନା ରହୁ ବୋଲି ପରାମର୍ଶ ଦେବି, ଯେଉଁଥିରେ କି ବହୁସଂଖ୍ୟକ ମନୁଷ୍ୟ ଏକତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବେ । ସେମାନେ ଶିକ୍ଷିତ ବା ଅଶିକ୍ଷିତ ଯାହା ହୋଇଥାନ୍ତୁ ପଛକେ, ସେମାନଙ୍କର ଶ୍ରମଲବ୍ଧ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ରାଷ୍ଟ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ସେହିମାନଙ୍କର ହିଁ ମାଲିକାନା ରହିବ । ମାତ୍ର, ଏଭଳି ଏକ ରାଷ୍ଟ୍ର ଅହିଂସାକୁ ହିଁ ଭୂମି କରି ଠିଆ ହୋଇଥିବ ବୋଲି ମୁଁ କଳ୍ପନା କରୁଥିବାରୁ, ମୁଁ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅର୍ଥ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କଠାରୁ କଦାପି ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କରି ସେମାନଙ୍କର ଅର୍ଥକୁ ଛଡ଼ାଇ ନେଇଯିବି ନାହିଁ, ମାତ୍ର ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣକୁ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହେବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ସହଯୋଗର ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବି । ଲକ୍ଷପତି ହୁଅନ୍ତୁ କିମ୍ବା ଦରିଦ୍ର ହୁଅନ୍ତୁ, ସମାଜରେ ଚଣ୍ଡାଳ ବା ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ବୋଲି ଆଦୌ କେହି ନାହାନ୍ତି । ଉଭୟେ ହେଉଛନ୍ତି ସେହି ଗୋଟିଏ ରୋଗର ଘାଆ ଏବଂ ତୁମେ ଯେତେ ଯାହା କହ ପଛକେ, ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ ମନୁଷ୍ୟ ।[66]

ଗ୍ରାମ୍ୟ ଉଦ୍ୟୋଗଗୁଡ଼ିକର ପୁନରୁଦ୍ଧାର

ଯେଉଁ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଉଦ୍ୟୋଗଗୁଡ଼ିକର ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରାଯାଇ ପାରିବ, ସେଗୁଡ଼ିକର ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ଗ୍ରାମ୍ୟଜୀବନକୁ ଭଲ ପାଉଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି, ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକର ଦୁଃଖଦାୟକ ବିଘଟନର ସକଳ ଅର୍ଥକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯାହା କରୁଛି ଅଥବା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି, ମୁଁ ତାହା ହିଁ କରୁଛି । ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଗ୍ରାମର ଅଧିବାସୀକୁ ତା'ର ଚୂନାକୁ ନିଜେ ପେଷି ଚଷୁ ସହିତ ଶସ୍ୟଦାନାକୁ ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଖାଇବା ନିମନ୍ତେ କହୁଛି, କିମ୍ବା ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ତାକୁ ଯଦି ସେ ନିଜେ ଉତ୍ପନ୍ନ କରୁଥିବା ଆଖୁକୁ ନବିକେ, ତେବେ ତାହାକୁ ପେଡ଼ି, ତା'ର ନିଜ ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ଗୁଡ଼ ତିଆରି କରିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଉଛି, ସେତବେଳେ ମୁଁ ଆଧୁନିକ ସଭ୍ୟତାର ଗତିପଥକୁ ପଛକୁ ମୋଡ଼ିଦେଉଛି ବୋଲି କାହିଁକି କୁହାଯାଉଛି ? କେବଳ କଞ୍ଚାମାଲ ଉତ୍ପାଦନ କରିବାକୁ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ତାହାକୁ ବଜାରରେ ବିକ୍ରୀ କଲା ଭଳି କୌଣସି ପଦାର୍ଥରେ ପରିଣତ କରି ଆପଣାର ଦୈନିକ ଆୟରେ କିଛି ବୃଦ୍ଧିସାଧନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଗ୍ରାମର ଅଧିବାସୀକୁ କହୁଛି, ମୁଁ ସେତେବେଳେ ଆଧୁନିକ ସଭ୍ୟତାର ଗତିପଥକୁ ପ୍ରକୃତରେ ପଛକୁ ମୋଡ଼ି ଦେଉଛି କି ?[67]

ଯେତେବେଳେ ଗାଆଁକୁ କେହି ଶୋଷଣ କରି ପାରିବେନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକର ପୁନରୁଦ୍ଧାର ସମ୍ଭବ ହେବ । ବୃହତ୍ ପରିମାଣର ଯେକୌଣସି ଉଦ୍ୟୋଗୀକରଣ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦିତା ଓ ପଣ୍ୟବିକ୍ରୟର ସମସ୍ତ ସମସ୍ୟାକୁ ଗ୍ରାମକୁ ଡାକି ଆଣିବ ଏବଂ ପରୋକ୍ଷ ଅଥବା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଭାବରେ ଅବଶ୍ୟ ଗ୍ରାମକୁ ଶୋଷଣ କରିବ । ତେଣୁ, ଗ୍ରାମସବୁ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ହୋଇ ରହିବେ, ଯେପରି ସେମାନେ ପ୍ରଧାନତଃ ନିଜେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ପାଇଁ ହିଁ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ପାଦନ କରିବେ, ଆମେ ସେଥିଲାଗି ଦୃଢ଼ଭାବରେ ଉଦ୍ୟମ କରିବା । ଗ୍ରାମୋଦ୍ୟୋଗର ଏହି ଚରିତ୍ରଟି ଅତୁଟ ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଗ୍ରାମର ଅଧିବାସୀମାନେ ଏପରିକି ଯେଉଁ ଆଧୁନିକ ଯନ୍ତ୍ରପାତିମାନ ତିଆରି କରିପାରିବେ ଓ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବେ, ସେଥିଲାଗି

ଆଦୌ କୌଣସି ଆପତ୍ତି ରହିବନାହିଁ। କେବଳ ଏତିକି ଦେଖିବାକୁ ହେବ ଯେ, ସେମାନେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶୋଷଣର ସାଧନରୂପେ ଆଦୌ ବ୍ୟବହୃତ ହେବେନାହିଁ।[68]

ଯଥାର୍ଥ ଯୋଜନା

ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଏହି କଥାଟି ସହିତ ଏକମତ ହେବି ଯେ, ଯେଉଁ ଯୋଜନା କୌଣସି ଦେଶର କଞ୍ଚାମାଲଗୁଡ଼ିକୁ ଉତ୍ପାଦନରେ ଲଗାଏ ଓ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥିବା ଶକ୍ତିଶାଳୀ ମନୁଷ୍ୟଶକ୍ତିକୁ ଅବହେଳା କରେ, ତାହା ହେଉଛି ଏକତରଫା ଯୋଜନା ଏବଂ ସେହି ଯୋଜନାଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଭିତରେ କଦାପି ସମାନତାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ।...

ଭାରତବର୍ଷର ସମଗ୍ର ମନୁଷ୍ୟଶକ୍ତିର ପ୍ରକୃଷ୍ଟତମ ବ୍ୟବହାର ହୋଇପାରିବ ; ଏବଂ ଦେଶର ଅଗଣିତ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକରେ ଯେଉଁ କଞ୍ଚାମାଲ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଛି, ତାହାକୁ ବାହାରକୁ ପଠାଇ ଆକାଶଛୁଆଁ ମୂଲ୍ୟରେ ପୁଣି ବାହାରର ତିଆରି ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ କ୍ରୟ ନକରି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରାମରେ ହିଁ ବିତରଣ କରି ଦିଆଯିବ, ମୁଁ ତାହାକୁ ହିଁ ଯଥାର୍ଥ ଯୋଜନା ବୋଲି କହିବି।[69]

50. ସମାଜବାଦ

''ସବୁ ଜମି ଯଦି ଗୋପାଳଙ୍କର, ତେବେ ଆମେ ମଝିରେ ହିଡ଼ ପୁଣି କେଉଁଠାରେ ବସାଇବା ? ମଣିଷ ସ୍ୱୟଂ ସେହିସବୁ ହିଡ଼ ବସାଇଛି ଏବଂ ତେଣୁ ସେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଉଠାଇଦେଇ ପାରିବ''–ଆମର ଯେଉଁ ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ ଆମକୁ ଏହା ଶିଖାଇଥିଲେ, ସେହିମାନେ ହିଁ ଆମଲାଗି ଯଥାର୍ଥ ସମାଜବାଦର ଆଦର୍ଶକୁ ରଖି ଯାଇଛନ୍ତି। ଗୋପାଳର ଆକ୍ଷରିକ ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଗାଈଜଗୁଆଳ ; ଗୋପାଳ କହିଲେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ବୁଝାଇଥାଏ । ଆଧୁନିକ ଭାଷାରେ ଏହା ରାଷ୍ଟ୍ର ଅର୍ଥାତ୍ ଜନଗଣଙ୍କୁ ବୁଝାଇବ। ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେ ଏହି ଜମି ଆଦୌ ଜନଗଣଙ୍କ ହାତରେ ନାହିଁ, ଏହା ହେଉଛି ନିରାଟ ସତ କଥା। ମାତ୍ର, ଆମେ ସେଥିପାଇଁ ଉକ୍ତ ଶିକ୍ଷାଟିକୁ କଦାପି ଦାୟୀ କରି ପାରିବାନାହିଁ। ଆମେ ସେହି ଶିକ୍ଷା ଅନୁସାରେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିନାହୁଁ, ଦୋଷ ହେଉଛି ଆମରି।

ମୋ' ମନରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ରୁଷିଆ ସମେତ ଯେକୌଣସି ଜାତି ସମାଜବାଦ ବିଷୟରେ ଯେପରି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ରଖି ପାରିବେ, ଆମେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ରଖିପାରିବା। ଏବଂ, ତାହା ମଧ୍ୟରେ ହିଂସାଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନଥିବ।[70]

ସମ୍ମାନର ସହିତ ଖାଇପିଇ ବଞ୍ଚିବା ଲାଗି ଜଣେ ଲୋକ ପାଖରେ ଯେତିକି ଜମି ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ, ତା'ପାଖରେ ତାଠାରୁ ଅଧିକା ଜମି ରହିବା ଆଦୌ ଉଚିତ ନୁହେଁ। ନିଜର ବୋଲି କହିବାଲାଗି ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଖରେ କୌଣସି ଜମି ନାହିଁ ବୋଲି ଯେ ସେମାନେ ଉତ୍କଟ ଦାରିଦ୍ର୍ୟଦ୍ୱାରା ପେଷି ହେଉଛନ୍ତି, ସେହି ସତ୍ୟଟିକୁ କିଏ ଅସ୍ୱୀକାର କରିପାରିବ ?[71]

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସମାଜବାଦ

ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହାନୁଭୂତି ସହିତ ମୁଁ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଧ୍ୟୟନ କରିଆସିଛି ଏବଂ ଏହି ସତ୍ୟଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିଛି ଯେ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ଆତ୍ମାକୁ ଯେଉଁ ଜ୍ୱର ଉତ୍ତପ୍ତ କରି ରଖିଛି, ତାହାର ତଳେ ସତ୍ୟଲାଗି ଏକ ଅଶାନ୍ତ ଅନ୍ୱେଷଣ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଛି । ମୁଁ ସେହି ଭାବର ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରଶଂସା କରିବି । ଠିକ୍ ସେହିପରି ଏକ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଅନ୍ୱେଷଣର ମନୋଭାବ ନେଇ ପ୍ରାଚ୍ୟ ପୃଥିବୀର ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକର ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା ଏବଂ ତେବେ, ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୃଥିବୀ ଯେତିକିଯାଏ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଛି; ଆମେ ତାହାଠାରୁ ଏକ ଯଥାର୍ଥତର ସମାଜବାଦ ତଥା ଯଥାର୍ଥରେ ସାମ୍ୟବାଦର ଆବିଷ୍କାର କରିପାରିବା । ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ସମାଜବାଦ ଅଥବା ସାମ୍ୟବାଦ ଯେ ବିଶ୍ୱ-ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ବିଷୟରେ ଶେଷ କଥାଟିକୁ କହିସାରିଛି, ସେପରି ଭାବିବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ଏକ ଭୁଲ ଅନୁମାନ ବୋଲି କୁହାଯିବ ।[72]

ପୁଞ୍ଜିବାଦୀମାନେ ଯେ ପୁଞ୍ଜିର ଅସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର କଲେ, ସେହି ସତ୍ୟଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରି କଦାପି ସମାଜବାଦ ଜନ୍ମ ନେଇ ନଥିଲା । ମୁଁ ଯେପରି ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇ ଆସିଛି, ଇଶୋପନିଷଦର ସର୍ବପ୍ରଥମ ଶ୍ଳୋକରେ ହିଁ ସମାଜବାଦ ଓ ଏପରିକି ସାମ୍ୟବାଦର ସତ୍ୟଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ବ୍ୟକ୍ତ ହୋଇପାରିଛି । ସତ କଥାଟି ହେଉଛି, ଯେତେବେଳେ କେତେକ ସଂସ୍କାରକ ଆପଣା ଧର୍ମଦୀକ୍ଷାର ପ୍ରଣାଳୀଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ହରାଇ ବସିଲେ, ସେତିକିବେଳେ ହିଁ ଆଜି ଯାହାକୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ସମାଜବାଦ ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି, ତାହାର ଟେକନିକ୍‌ଗୁଡ଼ିକର ଜନ୍ମଲାଭ କରିଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ବୈଜ୍ଞାନିକ ସମାଜବାଦୀମାନେ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ସେହି ସମସ୍ୟାଟିର ସମାଧାନ ନିମନ୍ତେ ହିଁ ମୁଁ ତତ୍ପର ହୋଇ ରହିଛି ।

ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ, ସମାଜବାଦ ବିଷୟରେ ମୋ'ର ଯାବତୀୟ ଚିନ୍ତା ସହିତ ସର୍ବଦା ଅବିମିଶ୍ରିତ ଅହିଂସା ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି, ତାହା ହିଁ ମୋ'ପାଇଁ ଯାବତୀୟ ସମାଜବାଦର ମାଧ୍ୟମ ହେବ । ମୁଁ ଏଥିରେ ବିଫଳ ହୋଇ ଯାଇପାରେ । ଯଦି ତାହା ହିଁ ହୁଏ, ତେବେ ଅହିଂସାର କୌଣସି ବିଷୟରେ ମୋ'ର ଅଜ୍ଞାନତା ହେତୁ ହିଁ ତାହା ହେବ । ମୁଁ ସେହି ନୀତିର ଜଣେ ଅକୁଶଳ ବ୍ୟାଖ୍ୟାକାର ହୋଇପାରେ, ମାତ୍ର ତାହା ଉପରେ ରହିଥିବା ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ପ୍ରତିଦିନ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ଲାଗିଛି ।[73]

ମୋ' ସମାଜବାଦ

ମୁଁ ଦାବି କରି ଆସିଛି ଯେ, ମୋ'ର ପରିଚିତ ସମାଜବାଦୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର ସେହି ଆଦର୍ଶଟିକୁ ଘୋଷଣା କରିବାର ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ଜଣେ ସମାଜବାଦୀ ହୋଇ ସାରିଥିଲି । ମାତ୍ର, ମୋ'ର ସମାଜବାଦ ଅତି ସ୍ୱାଭାବିକଭାବରେ ମୋତେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା ଓ ଆଦୌ କୌଣସି ଗ୍ରନ୍ଥରୁ ମୋ'ପାଖକୁ ଉଧାର କରାହୋଇ ଆସି ନଥିଲା । ଅହିଂସାରେ ମୋ'ର ଯେଉଁ ଅବିଚଳିତ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି, ତାହା ସେଇଥିରୁ ଆସିଥିଲା । ଏହି ଅହିଂସାକୁ ସକ୍ରିୟଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ସାମାଜିକ ଅନ୍ୟାୟ ବିରୋଧରେ, ତାହାକୁ ସେ ଯେଉଁଠାରେ ଦେଖୁ ପଛକେ, ପ୍ରତିବାଦ ନକରି କଦାପି ରହି ପାରିବାନାହିଁ । ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର କଥା ଯେ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ

ଜଗତର ସମାଜବାଦୀମାନେ, ମୋ' ଜାଣିବାରେ, ସମାଜବାଦୀ ନୀତିଗୁଡ଼ିକୁ ଜବରଦସ୍ତି ଆଣି ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ କରାଇଦେବା ନିମନ୍ତେ ହିଂସାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରିଛନ୍ତି।

ମୁଁ ସର୍ବଦା ଏହି ମତଟିକୁ ପୋଷଣ କରି ଆସିଛି ଯେ, ସର୍ବନିମ୍ନ ଓ ସବାତଳଯାଏ ମଧ୍ୟ ଆମେ ସମାଜିକ ନ୍ୟାୟକୁ କଦାପି ବଳପ୍ରୟୋଗ କରି ଲାଗୁ କରିଦେଇ ପାରିବାନାହିଁ। ମୁଁ ଆହୁରି ଏପରି ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ କରିଛି ଯେ, ସମାଜର ନିମ୍ନତମ ଶ୍ରେଣୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁସବୁ ଅନ୍ୟାୟାଚାରକୁ ସହ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ଯଥାର୍ଥଭାବରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ ହୋଇପାରିଲେ ସେମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକର ଅବଶ୍ୟ ଅପନୋଦନ କରାଇ ପାରିବେ। ତାହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ଅହିଂସ ଅସହଯୋଗଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ତାହା କରିବେ।[74]

ଆମ ସମାଜବାଦୀ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଯେଉଁ ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପରତା ଏବଂ ଆତ୍ମତ୍ୟାଗର ଭାବନା ରହିଛି, ତାହାକୁ ମୁଁ ସର୍ବଦା ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇ ଆସିଛି ସତ, ମାତ୍ର ମୁଁ ଓ ସେମାନେ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ପ୍ରଣାଳୀଟି ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ତୀକ୍ଷ୍ଣ ପାର୍ଥକ୍ୟଟିକୁ ମୁଁ କଦାପି ଲୁଚାଇ ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିନାହିଁ। ସେମାନେ ଖୋଲାଖୋଲିଭାବରେ ହିଂସାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛନ୍ତି, ହିଂସାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ସବୁକିଛିରେ ବି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛନ୍ତି। ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଅହିଂସା ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି।...

ମୋ'ର ସମାଜବାଦ 'ସବା ଶେଷ ମନୁଷ୍ୟର ଉଦୟ'କୁ ବୁଝାଉଛି। ଅନ୍ଧ, ବଧିର ଏବଂ ମୂକମାନଙ୍କର ପାଉଁଶ ଉପରେ ନିଜେ ବଡ଼ ହୋଇ ଦିଶିବାକୁ ମୁଁ ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା କରୁନାହିଁ। ସେମାନଙ୍କର ସମାଜବାଦରେ ସମ୍ଭବତଃ ଏମାନଙ୍କ ଲାଗି କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ। ସେମାନେ କେବଳ ଭୌତିକ ଅଗ୍ରଗତିକୁ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଧରିଛନ୍ତି।

ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ, ଆମେରିକା ତା'ର ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାଗରିକଙ୍କ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ମୋଟରଗାଡ଼ି ରହୁ ବୋଲି ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିଛି। ମୋ'ର ସେପରି କୌଣସି ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ। ମୁଁ ମୋ' ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ହେବାର ସ୍ୱାଧୀନତା କାମନା କରୁଛି। ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କଲେ ସୁଦୂର ନକ୍ଷତ୍ରଲୋକକୁ ମଧ୍ୟ ସିଡ଼ି ପକାଇବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ମୋ'ର ଅବଶ୍ୟ ରହିବା ଉଚିତ। ତାହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ସେହି କଥା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ଅନ୍ୟ ମାର୍କାର ସମାଜବାଦରେ ସେପରି କୌଣସି ସ୍ୱାଧୀନତା ନାହିଁ। ସେଥିରେ ତୁମର ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି କିଛି ନାହିଁ, ତୁମ ନିଜ ଶରୀରକୁ ମଧ୍ୟ ତୁମ ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଉ ନାହିଁ।[75]

ସମାଜବାଦରେ ସମାନତା

ସମାଜବାଦ ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଶବ୍ଦ, ଏବଂ ମୋ'ର ଯେତେଦୂର ଅବଗତି ରହିଛି, ସମାଜବାଦରେ ସମାଜର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ସମାନ ; କେହି ନୀଚ ନୁହନ୍ତି, କେହି ଉଚ୍ଚ ନୁହନ୍ତି। ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଶରୀରରେ, ମୁଣ୍ଡ ଏକାବେଳେକେ ଉପରେ ଯାଇ ରହିଛି ବୋଲି ତାକୁ କଦାପି ଉଚ୍ଚ ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ ; ଏବଂ ପାଦର ତଳିପାଗୁଡ଼ିକ ମାଟିକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନୀଚ ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ। ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଦେହରେ ଥିବା ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗମାନେ ଯେଉଁପରି ସମାନ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ସମାଜର ସଭ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ସମାନ। ଏହା ହିଁ ସମାଜବାଦ।

ଏହି ସମାଜରେ ଜଣେ ରାଜପୁତ୍ର ଓ ଜଣେ କୃଷିଜୀବୀ, ଧନୀ ଏବଂ ଦରିଦ୍ର, ମାଲିକ ଓ ଶ୍ରମିକ, ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ଗୋଟିଏ ସ୍ତରର । ଧର୍ମର ଅର୍ଥରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ସମାଜବାଦରେ କୌଣସି ଦ୍ୱୈତତା ନାହିଁ, କେବଳ ଏକତା ହିଁ ରହିଛି ।

ପୃଥିବୀସାରା ରହିଥିବା ସମାଜ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କଲେ ଆମେ ଜାଣିପାରିବା ଯେ, ସେଥିରେ ଦ୍ୱୈତତା ବା ଅନେକତା ବ୍ୟତୀତ କେଉଁଠାରେ କିଛି ନାହିଁ। ଏକତାର ଅନୁପସ୍ଥିତି ସତେଅବା ଜଳଜଳ ହୋଇ ଦେଖାଯାଉଛି । ଏହି ବ୍ୟକ୍ତି ଉଚ୍ଚ ହୋଇ ରହିଛି ଓ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଟି ନୀଚ ହୋଇ ରହିଛି ; ଇଏ ହିନ୍ଦୁ ତ ସିଏ ମୁସଲମାନ, ଆଉ କିଏ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ, ପୁଣି ଆଉ କିଏ ପାର୍ସୀ, ଶିଖ ବା ଇହୁଦୀ, ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି। ଏପରିକି ଏମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଉପବିଭାଗମାନ ରହିଛି । ଏକତା ବିଷୟରେ ମୋ'ର ଯେଉଁ କଳ୍ପନା ରହିଛି, ସେଥିରେ ବାହ୍ୟ ମାନଚିତ୍ରର ଅନେକତା ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକତା ରହିଛି ।

ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ସ୍ଥିତିରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ ହୁଏତ ଆଦୌ ଦାର୍ଶନିକଭାବରେ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଆମେ ସମସ୍ତେ ସମାଜବାଦର ଧର୍ମରେ ଦୀକ୍ଷିତ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମର ଆଦୌ କିଛି କରିବାର ନାହିଁ ବୋଲି କଦାପି କହିବା ନାହିଁ। ନିଜ ଜୀବନରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ନ ଘଟାଇ ଆମେ ହୁଏତ ବକ୍ତୃତା ଦେଉଥିବା, ଦଳ ଗଢୁଥିବା ଓ ଛଞ୍ଚାଣପରି ଶିକାର ଆମ ହାତପାଆନ୍ତାକୁ ଆସିବା ମାତ୍ରକେ ତାକୁ ଝାମ୍ପି ଆଣୁଥିବା, ଏହା ଆଦୌ ସମାଜବାଦ ନୁହେଁ। ଆମେ ତାହାକୁ ଗୋଟିଏ ଶିକାର ପରି ଯେତିକି ଦେଖୁଥିବା, ତାହା ସେତିକି ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଆମ ପାଖରୁ ଘୁଞ୍ଚି ଘୁଞ୍ଚି ଯାଉଥିବ ।

ଉପାୟ

ସମାଜବାଦ ପ୍ରଥମ ସମାଜବାଦୀଠାରୁ ହିଁ ଆରମ୍ଭ ହେବ । ଯଦି ଜଣେ ଏହିପରି ସମାଜବାଦୀ କେହି ଥାଏ, ତେବେ ତୁମେ ତାହା ଆଗକୁ ଶୂନ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଲେଖି ଲେଖି ଯାଇପାରିବ ; ତେବେ ପ୍ରଥମ ଶୂନ୍ୟଟି ରାଶିଟିକୁ ଦଶଗୁଣ ଅଧିକ କରିଦେବ ଓ ତା'ପରେ ତୁମେ ଯେତିକି ଶୂନ୍ୟ ବସାଇବ, ତାହା ପୂର୍ବ ସଂଖ୍ୟାଟିକୁ ଦଶଗୁଣ କରିଦେଇ ପାରୁଥିବ । ମାତ୍ର, ଯଦି ମୂଳସଂଖ୍ୟାଟି ହିଁ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇଥାଏ, ଆର୍ଥାତ୍ ଯଦି କେହି ଏକ ହୋଇ ଆରମ୍ଭ ହିଁ ନ କରନ୍ତି, ତେବେ ଆମକୁ ଯେତେ ଶୂନ୍ୟ ଆଣି ବସାଇଲେ ମଧ୍ୟ ମୂଲ୍ୟ କେବଳ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ରହିବ । ଶୂନ୍ୟ ପରେ ଶୂନ୍ୟ ଲେଖି ସମୟ ନଷ୍ଟ ହେବ, କାଗଜ ମଧ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହେବ ।

ଏହି ସମାଜବାଦ ହେଉଛି ସ୍ଫଟିକ ପରି ସ୍ୱଚ୍ଛ ଏହାକୁ ହାସଲ କରିବାକୁ ହେଲେ ସ୍ଫଟିକ ପରି ଉପାୟଗୁଡ଼ିକର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଅଶୁଦ୍ଧ ଉପାୟଗୁଡ଼ିକୁ ଅବଲମ୍ବନ କଲେ ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ମଧ୍ୟ ଅଶୁଦ୍ଧ ହୋଇଯିବ । ତେଣୁ, ରାଜପୁତ୍ରର ମୁଣ୍ଡକୁ କାଟିଦେଇ ଆମେ କଦାପି ରାଜପୁତ୍ର ଓ କୃଷକକୁ ସମାନ କରିବାର ଉଦ୍ୟମ କରିବା ନାହିଁ। ଅଥବା ସେହିପରି ମୁଣ୍ଡ କାଟି ସମାନ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ମାଲିକ ଓ ଶ୍ରମିକ ମଧ୍ୟ କଦାପି ସମାନ ହୋଇପିବେ ନାହିଁ।

ଆମେ ଅସତ୍ୟ ଦ୍ୱାରା କଦାପି ସତ୍ୟରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ପାରିବା ନାହିଁ। କେବଳ ସତ୍ୟର

ଆଚରଣ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ସତ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚିବା ସମ୍ଭବ ହେବ। ଅହିଂସା ଓ ସତ୍ୟ ପରସ୍ପରର ଯାଆଁଳାଭାଇ ନୁହନ୍ତି କି ? ଏହାର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଯାଇ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୃଢ଼ଭାବରେ 'ନୁହନ୍ତି' ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ। ସତ୍ୟର ଆଧାର ଉପରେ ଅହିଂସା ଠିଆ ହୋଇଛି ଏବଂ ଅହିଂସାର ଆଧାର ଉପରେ ସତ୍ୟ ଠିଆ ହୋଇଛି। ସେଇଥିଲାଗି ଏହି ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ମୁଦ୍ରାର ଦୁଇପାଖ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି। ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟଟିଠାରୁ କଦାପି ଅଲଗା କରିହେବ ନାହିଁ। ତୁମେ ମୁଦ୍ରାଟିର ଦୁଇପାଖରୁ ହିଁ ମୁଦ୍ରାକୁ ଦେଖିବ। ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ବନାନ ସିନା ପୃଥକ୍ ହୋଇଥିବ, ମାତ୍ର ମୂଲ୍ୟ ସମାନ ହୋଇ ରହିଥିବ।

ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୁଦ୍ଧତା ବ୍ୟତୀତ ଆମେ ଇପ୍ସିତ ଆଦର୍ଶ ସ୍ଥିତିରେ କଦାପି ପହଞ୍ଚି ପାରିବା ନାହିଁ। ଯଦି ତୁମେ ମନରେ ଅଥବା ଶରୀରରେ ଅଶୁଦ୍ଧତାକୁ ସ୍ଥାନ ଦେବ, ତେବେ ତୁମ ଭିତରେ ଅସତ୍ୟ ଏବଂ ହିଂସା ଆସି ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରବେଶ କରିବ।

ତେଣୁ, କେବଳ ସତ୍ୟାଚାରୀ, ଅହିଂସ ଏବଂ ଶୁଦ୍ଧହୃଦୟ ସମାଜବାଦୀମାନେ ହିଁ ଭାରତବର୍ଷରେ ଓ ପୃଥିବୀରେ ଗୋଟିଏ ସମାଜବାଦୀ ସମାଜର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ପାରିବେ। ମୋ' ଜାଣିବାରେ ପୃଥିବୀରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଦେଶ ନାହିଁ ଯିଏକି ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସମାଜବାଦୀ ହୋଇପାରିଛି। ଉପରେ ଯେଉଁ ଉପାୟଗୁଡ଼ିକର ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି, ଏପରି ଗୋଟିଏ ସମାଜର ସ୍ଥାପନା ତାହା ବ୍ୟତୀତ କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ।[76]

ବର୍ତ୍ତମାନ ସମାନତା ଆଣିବାକୁ ସେମାନେ ଆଦୌ କିଛି କରିପାରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ସୋସିଆଲିଷ୍ଟ୍ ଓ କମୁନିଷ୍ଟ୍‌ମାନେ କହୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହାର ସପକ୍ଷରେ କେବଳ ପ୍ରଚାର କରିବେ ଏବଂ ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେମାନେ ଘୃଣା ଜନ୍ମାଇବେ ଓ ଘୃଣା ବଢ଼ାଇବେ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛନ୍ତି। ସେମାନେ କହୁଛନ୍ତି,''ସେମାନଙ୍କ ହାତକୁ ଯେତେବେଳେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଅଧିକାର ଆସିଯିବ, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ଅଧିକାର ପ୍ରୟୋଗ କରି ସମାନତାର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିବେ।''

...ଧନୀ ଲୋକମାନେ ଦେଉଥିବା ମୋଟରଗାଡ଼ି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୁବିଧାର ଉପଯୋଗ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ନିଜକୁ ସବା ଆଗରେ ଥିବା ଜଣେ କମୁନିଷ୍ଟ୍ ବୋଲି ଦାବି କରି କହିବି, ସେହି ଧନୀମାନଙ୍କର ମୋ' ଉପରେ କୌଣସି ଅକ୍ତିଆର ନାହିଁ ଏବଂ ଯଦି ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପ୍ରୟୋଜନ ହୁଏ, ତେବେ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ବାହାରିଆସି ପାରିବି।[77]

ଶିକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା

ମାତ୍ର ଏହି କଥାଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ହେବ ଯେ, ଆମେ ତରତର ହୋଇ ଦଉଡ଼ି ଆଦୌ କୌଣସି ସଂସ୍କାର ଆଣି ପାରିବା ନାହିଁ। ଯଦି ଅହିଂସାର ମାର୍ଗରେ ଏହାକୁ ଆଣିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ଉଭୟ 'ଥିଲାବାଲା' ଓ 'ନଥିଲାବାଲା'ଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇ ହିଁ ତାହା କରାଯାଇ ପାରିବ। ଥିଲାବାଲାଙ୍କୁ ନିର୍ଭର ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ କଦାପି ବଳପ୍ରୟୋଗ ହେବ ନାହିଁ। 'ନଥିଲାବାଲା'ମାନେ ଶିକ୍ଷାଦ୍ୱାରା ଏହି କଥାଟିକୁ ଜାଣିବେ ଯେ,

ସେମାନଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ କେହି ଆଦୌ କିଛି କରିବାଲାଗି କଦାପି ବାଧ କରିପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଅହିଂସା ଅର୍ଥାତ୍ ଆପେ ଆପେ କଷ୍ଟବରଣ କରିନେଇ ପାରିବାର କଳାକୁ ଶିକ୍ଷା କରି ସେମାନେ ଅବଶ୍ୟ ଆପଣାର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ହାସଲ କରିପାରିବେ ।

ଯଦି ସମ୍ମୁଖରେ ରହିଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ହାସଲ କରିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ମୁଁ ସଂକ୍ଷେପରେ ଯେଉଁ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ବିଷୟରେ କହିଛି, ତାହାକୁ ବର୍ତ୍ତମାନଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ହେବ । ସର୍ବପ୍ରଥମ ପଦେକ୍ଷପରୂପେ ପାରସ୍ପରିକ ସମ୍ମାନ ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସର ଏକ ବାତାବରଣ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତେବେ ଉଚ୍ଚତରବର୍ଗ ଏବଂ ସାଧାରଣ ଜନଗଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ହିଂସାତ୍ମକ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଘଟିବାର ଅବକାଶ ରହିବ ନାହିଁ ।[78]

ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ବିଶ୍ୱାସ

ସାମ୍ୟବାଦରେ ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସା ଅବତାର ଗ୍ରହଣ କରିବେ । ସେମାନେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ପାରିବାଲାଗି ତା'ର ଅନୁଗାମୀକୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ଏକ ସଚଳ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସତ୍ୟ ଏବଂ ଅହିଂସା ପ୍ରତି ଯଦି କେବଳ ଯନ୍ତ୍ରବତ୍ ଆନୁଗତ୍ୟ ରହିଥାଏ, ତେବେ ତାହା ଅସଲ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିରେ ଭୁଶୁଡ଼ି ହିଁ ପଡ଼ିବ । ସେଇଥିପାଇଁ ମୁଁ ସତ୍ୟ ହିଁ ଭଗବାନ ବୋଲି କହିଛି ।

ଏହି ଈଶ୍ୱର ହେଉଛନ୍ତି ଏକ ଜୀବନ୍ତ ଶକ୍ତି । ଆମ ଜୀବନ ସେହି ଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା ଗଢ଼ା ହୋଇଛି । ସେହି ଶକ୍ତି ହିଁ ଏହି ଶରୀର ଭିତରେ ହିଁ ରହିଛି, ମାତ୍ର ସେଥିଲାଗି ତାହାକୁ କଦାପି ଶରୀର ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ମହାନ୍ ଶକ୍ତିର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରେ, ସିଏ ନିଜକୁ ସେହି ଅକ୍ଷୟ ଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା ଉପକୃତ ହେବାରୁ ହିଁ ବଞ୍ଚିତ କରେ ଏବଂ ତେଣୁ ଶକ୍ତିହୀନ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ସିଏ ସତେଅବା ଏକ ଆହୁଲା ନଥିବା ପୋତରେ ବସି ଭାସିଯିବାରେ ଲାଗିଥାଏ, ଯାହାକି ଇତସ୍ତତଃ ଆନ୍ଦୋଳିତ ହୋଇ ଆଦୌ କୌଣସି ଅଗ୍ରଗତି ନ କରି ବିନାଶକୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ । ଏଭଳି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ସାମ୍ୟବାଦ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ କେଉଁଠାକୁ ହେଲେ ନେଇପାରେ ନାହିଁ ; ସେମାନେ ଯେଉଁ ସମାଜରେ ବାସ କରୁଥାନ୍ତି, ସେଇଟିକୁ ମଧ୍ୟ କେଉଁଠାରେ ନେଇ ପହଞ୍ଚାଇବା ତ ଆହୁରି ଦୂରର କଥା ।

ଯଦି ପ୍ରକୃତ ଘଟଣା ଏହା ହିଁ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ କୌଣସି ସମାଜବାଦୀ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ନାହିଁ ବୋଲି କୁହାଯିବ କି ? ଯଦି ସେଭଳି କେହି ବ୍ୟକ୍ତି ରହିଥାନ୍ତି, ତେବେ ସେମାନେ ଆଖିରେ ଦୃଶ୍ୟ ହେଲାଭଳି କୌଣସି ଅଗ୍ରଗତି କାହିଁକି କରିନାହାନ୍ତି ? ତେଣୁ, ଅନେକ ଦେବତୁଲ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହା ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ପୃଥିବୀକୁ ଆସିଛନ୍ତି ; ସେମାନେ ଏକ ସମାଜବାଦୀ ରାଷ୍ଟ୍ର ସ୍ଥାପନା କରିବାରେ କାହିଁକି ସଫଳ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି ?

ଏହି ଦୁଇଟିଯାକ ସଂଶୟକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଦୂର କରିଦେବା ଏକ କଷ୍ଟକର କଥା ହେବ । ତଥାପି ଏପରି ଅବଶ୍ୟ କୁହାଯାଇ ପାରିବ ଯେ, ସସମ୍ଭବତଃ ଜଣେ ଈଶ୍ୱରବିଶ୍ୱାସୀ ସମାଜବାଦୀର ମନରେ ଏହି କଥାଟି କେବେ ଆସି ନାହିଁ ଯେ, ତା'ର ସମାଜବାଦ ଏବଂ ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ରହିଥିବା ତା'ର ବିଶ୍ୱାସ ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସମ୍ବନ୍ଧ ରହିଛି । ଏ କଥାଟି କହିଲେ ମଧ୍ୟ ସମାନଭାବରେ ନିରାପଦ ହେବ ଯେ, ଦେବତୁଲ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନିୟମତଃ

ଜନଗଣଙ୍କ ଲାଗି କଦାପି ସମାଜବାଦର ସୁପାରିଶ କରି ନାହାନ୍ତି।

ଦେବତୁଲ୍ୟ ନରନାରୀମାନଙ୍କ ସତ୍ତ୍ୱେ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ତଥାପି ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସଗୁଡ଼ିକୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାଲାଗି ଖୁବ୍ ଅନୁକୂଳତା ମିଳିଛି। ସ୍ୱୟଂ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମରେ ମଧ୍ୟ ଏକାବେଳେକେ ଆଜିଯାଏ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ଆଧିପତ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରି ରହିଆସିଛି।

ପ୍ରକୃତ କଥା ହେଉଛି, ସେହି ମହାନ୍ ଶକ୍ତି ଓ ତା'ର ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ଜାଣିବା ସର୍ବଦା ଏକ ଆୟାସସାଧ୍ୟ ଏଷଣାର ବସ୍ତୁ ହୋଇ ରହିଆସିଛି।

ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ହିଁ ସୁନିଶ୍ଚିତ ମାର୍ଗ

ମୁଁ ଦାବି କରି କହିବି ଯେ, ସେହି ଏଷଣାର ଅନୁଧାବନରେ ହିଁ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଆବିଷ୍କାର ନିହିତ ହୋଇ ରହଛି। ଅବଶ୍ୟ ଏକଥାଟିକୁ କଦାପି ଦାବି କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ଯେ, ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ସବୁଯାକ ନିୟମର ବୟାନ କିମ୍ବା ଆବିଷ୍କାର ହୋଇ ସାରିଛି। ମୁଁ ଦୃଢ଼ ଏବଂ ନିର୍ଭୟଭାବରେ ଏତିକି ଅବଶ୍ୟ କହି ପାରିବି ଯେ, ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଆମେ ହାସଲ କରିବାର ଯୋଗ୍ୟ ଯାବତୀୟ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ହାସଲ କରିପାରିବା । ଏହା ହେଉଛି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଏବଂ ଭ୍ରାନ୍ତିଶୂନ୍ୟ ପନ୍ଥା, ଏକ ମହାନତମ ଶକ୍ତି। ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପନ୍ଥାଦ୍ୱାରା ସମାଜବାଦ କଦାପି ଉପଲବ୍ଧ ହେବ ନାହିଁ। କେବଳ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ହିଁ ସମାଜକୁ ରାଜନୀତିକ, ଆର୍ଥନୀତିକ ଓ ସାମାଜିକ ଯାବତୀୟ ଅନର୍ଥର କବଳରୁ ମୁକ୍ତ କରି ଆଣି ପାରିବ।[79]

ଜାତୀୟକରଣ

କରାଚୀ କଂଗ୍ରେସର ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଯେପରି ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯାଇଛି, ମୁଁ ମୂଳ ଏବଂ ପ୍ରଧାନ ଉଦ୍ୟୋଗଗୁଡ଼ିକର ଜାତୀୟକରଣରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ। ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ ମୁଁ ତାହାଠାରୁ ଆଉ ଅଧିକ କିଛି ଦେଖିପାରୁ ନାହିଁ। ଉତ୍ପାଦନର ଯାବତୀୟ ସାଧନର ଜାତୀୟକରଣ ହେଉ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁନାହିଁ। ଆମେ କ'ଣ ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥ ଠାକୁରଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଜାତୀୟକରଣ କରିଦେବା ? ଏସବୁକୁ କେବଳ ଦିବାସ୍ୱପ୍ନ ବୋଲି କୁହାଯିବ।[80]

ମୁଁ ଘରୋଇ ଉଦ୍ୟୋଗରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ, ଯୋଜନାବଦ୍ଧ ଉତ୍ପାଦନରେ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ କରେ। ଯଦି କେବଳ ରାଷ୍ଟ୍ର ସକଳ ଉତ୍ପାଦନର ଦାୟିତ୍ୱ ନେବ, ତେବେ ଲୋକମାନଙ୍କର ନୈତିକ ତଥା ବୁଦ୍ଧିଗତ ଅଧଃପତନ ଘଟିବ। ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ ଭୁଲିଯିବେ। ତେଣୁ ମୁଁ ବରଂ ପୁଞ୍ଜିପତି ଓ ଜମିଦାରକୁ ସେମାନଙ୍କର କାରଖାନା ଏବ ଜମିକୁ ସେମାନଙ୍କ ହାତରେ ରଖିବାପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେବି, ମାତ୍ର ସେମାନେ ନିଜକୁ ନିଜ ସମ୍ପତ୍ତିର କେବଳ ଟ୍ରଷ୍ଟୀ ବୋଲି ବିଚାର କରନ୍ତୁ ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ ଆଶା କରିବି।[81]

ରାଷ୍ଟ୍ରର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନଥାଇ ମଧ୍ୟ ଜାତୀୟକରଣ ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବ। ମୁଁ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ହିତ ନିମନ୍ତେ ହୁଏତ ଏକ ମିଲ୍ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଇ ପାରିବି।[82]

51. ସମାଜବାଦୀ ଛାଞ୍ଚର ସମାଜ

ସମାଜବାଦୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା

ଯଦି ମୁଁ ଦେଶକୁ ମୋ' ଦୃଷ୍ଟିଆଡ଼କୁ ଦୀକ୍ଷିତ କରି ଆଣିପାରିବି, ତେବେ ଭବିଷ୍ୟତର ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଧାନତଃ ଚରଖା ଏବଂ ଚରଖା ବୁଝାଉଥିବା ଯାବତୀୟ କଥା ଉପରେ ହିଁ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହିବ। ଗ୍ରାମରେ ବାସ କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ ବୃଦ୍ଧି କରୁଥିବା ସବୁକିଛି ସେଥିରେ ରହିବ। ଗ୍ରାମ ଓ ଗ୍ରାମଜୀବନକୁ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଉଦ୍ୟୋଗଗୁଡ଼ିକ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନଷ୍ଟ କରିଦେଉ ନଥିବେ, ଏଥିରେ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କଦାପି ବାଦ୍ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ।

ମୋ' ଆଗରେ ରହିଥିବା ଚିତ୍ରଟି ଭିତରେ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌ଶକ୍ତି ରହିଛି, ଜାହାଜ ତିଆରି ରହିଛି, ଲୁହା କାରଖାନା, ଯନ୍ତ୍ରପାତି ନିର୍ମାଣ ଓ ସେହିଭଳି ଆହୁରି ଅନେକ କିଛି ରହିଛି ; ଏଗୁଡ଼ିକ ଗ୍ରାମଶିଳ୍ପଗୁଡ଼ିକର ପାଖେ ପାଖେ ରହିବ। ମାତ୍ର, ନିର୍ଭରଶୀଳତା ଦିଗଟି ଏକାବେଳେକେ ଓଲଟିଯିବ। ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତ ଉଦ୍ୟୋଗୀକରଣର ଯାହାକିଛି ଯୋଜନା କରାଯାଇଛି, ତାହା ଗ୍ରାମ ଓ ଗ୍ରାମର ଶିଳ୍ପଗୁଡ଼ିକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେଇଛି। ଭବିଷ୍ୟତର ରାଷ୍ଟ୍ରବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ତାହା ଗ୍ରାମ ଓ ସେଗୁଡ଼ିକର ଶିଳ୍ପର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଲାଗି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିବେ।

ଅହିଂସା ହିଁ ମୂଳାଧାର

ମୁଁ ସମାଜବାଦୀମାନଙ୍କର ସେହି ବିଶ୍ୱାସରେ ଆଦୌ ସମ୍ମତି ଦେବିନାହିଁ ଯେ, ଜୀବନର ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକର କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ ହୋଇଯିବା ଦ୍ୱାରା ସାଧାରଣ ଜନଗଣଙ୍କର କଲ୍ୟାଣବୃଦ୍ଧି ହୋଇପାରିବ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ରୀକୃତ ଶିଳ୍ପଗୁଡ଼ିକର ଯୋଜନା ରାଷ୍ଟ୍ର କରୁଥିବ, ରାଷ୍ଟ୍ର ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ମାଲିକ ହୋଇଥିବ। ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ସମାଜବାଦୀ କଳ୍ପନା ଏପରି ଏକ ବାତାବରଣରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା, ଯାହାକି ହିଂସାର ଦୁର୍ଗନ୍ଧରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥିଲା। ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଅଥବା ପ୍ରାଚ୍ୟ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରର ସମାଜବାଦ ହେଉ, ସେଗୁଡ଼ିକ ପଛରେ ରହିଥିବା ଅଭିପ୍ରାୟରେ କୌଣସି ପ୍ରଭେଦ ଆଦୌ ନାହିଁ—ଦୁଇଟିଯାକ ହିଁ ସମଗ୍ର ସମାଜର ସର୍ବାଧିକ କଲ୍ୟାଣ ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ସେହିସବୁ ଘୃଣ୍ୟ ଅସମାନତାଗୁଡ଼ିକର ଲୋପସାଧନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ଯାହାଫଳରେ କି ମୁଷ୍ଟିମେୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଖରେ ସବୁକିଛି ରହିଥିବା ବେଳେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ମନୁଷ୍ୟ ନିଃସ୍ୱ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି। ମୋ'ର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ଯେ, ଏକ ନ୍ୟାୟୋଚିତ ସମାଜ ରଚନାର ଭୂମିରୂପେ ପୃଥିବୀର ସର୍ବୋତ୍ତମ ମନୀଷା ଅହିଂସାକୁ ହିଁ ଗ୍ରହଣ କରିନେଇ ପାରିଲେ ଏହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ହାସଲ କରିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ। ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ, ସର୍ବହରା ଶ୍ରେଣୀ ହିଂସାଦ୍ୱାରା କ୍ଷମତାକୁ ଆସିଲେ ତାହା ଶେଷକୁ ଅବଶ୍ୟ ଭୁଶୁଡ଼ି ପଡ଼ିବ। ଯାହାକିଛି ହିଂସାଦ୍ୱାରା ହାସଲ କରାଯାଇଥିବ, ତାହାକୁ ବୃହତ୍ତର ହିଂସାର ସମ୍ମୁଖରେ ହରାଇବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ।[83]

ସ୍ୱାଧୀନତା ଏକାବେଳେକେ ତଳୁ ହିଁ ଆରମ୍ଭ ହେବ। ଅର୍ଥାତ୍, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମ ଏକ ଗଣତନ୍ତ୍ରୀ ଗଠନରେ ପରିଣତ ହେବ ଓ ପଞ୍ଚାୟତ ହାତରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷମତା ରହିବ। ତାହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଆଁକୁ ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ତାହା ଆପଣାର ଯାବତୀୟ ବ୍ୟାପାରକୁ ନିଜେ ତୁଲାଇ ପାରୁଥିବ ଓ ଏପରିକି ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ସମ୍ମୁଖରେ ଆପଣାର ପ୍ରତିରକ୍ଷା ମଧ୍ୟ କରି ପାରୁଥିବ । ବାହାରୁ ଯେକୌଣସି ଆକ୍ରମଣ ହେଉ ପଛକେ, ତାହା ସମକ୍ଷରେ ଆପଣାର ରକ୍ଷା କରିବାଲାଗି ଗାଆଁ ତାଲିମ ପାଇଥିବ ଓ ସେହି ରକ୍ଷା କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଯିବାକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥିବ ।

ଏହିପରିଭାବରେ, ସର୍ବଶେଷରେ, ବ୍ୟକ୍ତି ହିଁ ଏକକ ହୋଇ ରହିବ । ଏହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କଠାରୁ ବା ବୃହତ୍ତର ପୃଥିବୀଠାରୁ କେହି କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ ଆଣିବେ ନାହିଁ ଏବଂ କେହି କାହାରି ଉପରେ ଆଦୌ ନିର୍ଭର କରିବେନାହିଁ । ପ୍ରକୃତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାରସ୍ପରିକତାର ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ମୁକ୍ତ ତଥା ସ୍ୱତଃପ୍ରେରିତଭାବରେ ସଚଳ ହୋଇ ରହିଥିବେ । ଏପରି ଏକ ସମାଜ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟତଃ ପ୍ରଭୂତ ପରିମାଣରେ ସଂସ୍କୃତିସଂପନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥିବ, ଯେଉଁଥିରେ କି ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁରୁଷ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତ୍ରୀ ଆପଣାର ପ୍ରୟୋଜନକୁ ଉତ୍ତମଭାବରେ ଜାଣିଥିବେ ଏବଂ, ଆହୁରି ବଡ଼ କଥା ହେଉଛି, ସମାନ ଶ୍ରମ କରି ଅନ୍ୟମାନେ ଯେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ପାଇ ପାରୁ ନାହାନ୍ତି, ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ପାଇବାଲାଗି ସେହି କଦାପି ଆଶା କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଜାଣିଥିବେ ।

ଅଗଣିତ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକର ଏହି ଗଠନଟି ମଧ୍ୟରେ ଏଭଳି ବୃତ୍ତମାନ ରହିଥିବ, ଯାହାର ବ୍ୟାସ କି ସର୍ବଦା ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଥିବ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ବୃତ୍ତ ଆଉ ଗୋଟିଏ ବୃତ୍ତ ଉପରକୁ ଆଦୌ ମାଡ଼ି ଆସୁ ନଥିବେ । ଜୀବନ ଆଦୌ ଗୋଟିଏ ପିରାମିଡ୍ ପରି ହୋଇ ରହି ନଥିବ, ଯେଉଁଥିରେ କି ସର୍ବଶୀର୍ଷଟି ସର୍ବନିମ୍ନ ଉପରେ ଆରୂଢ଼ ହୋଇ ରହିଥିବ । ମାତ୍ର, ତାହା ଏପରି ଏକ ମହାସାଗରୀୟ ବୃତ୍ତ ସଦୃଶ ହୋଇଥିବ, ବ୍ୟକ୍ତି ହିଁ ଯାହାର କେନ୍ଦ୍ର ହୋଇ ରହିଥିବ ଏବଂ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକର ବୃତ୍ତଟି ଲାଗି ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଯିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସର୍ବଦା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥିବ । ଏହିପରିଭାବରେ, ସମଗ୍ର ଗଠନଟି ଏକ ଅଭିନ୍ନ ଜୀବନରେ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିବ, ଯାହାକି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସାକାର ହୋଇ ପାରିଥିବ । ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଆଦୌ ଉଦ୍ଧତପଣିଆ ଦେଖାଇ କୌଣସି ଆକ୍ରମଣର ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଉ ନଥିବେ ; ସେମାନେ ସର୍ବଦା ନମ୍ର ରହିଥିବେ ଏବଂ ସେମାନେ ଯେଉଁ ମହାସାଗରୀୟ ବୃତ୍ତଟିର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଏକକ ହୋଇ ରହିଥିବେ, ତାହାର ମହତ୍ତ୍ୱାରେ ହିଁ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରୁଥିବେ ।

ତେଣୁ, ସବା ବାହାରେ ରହିଥିବା ବୃତ୍ତଟି ଅନ୍ତର୍ଗତ ବୃତ୍ତଟିକୁ ମାଡ଼ି ଚୂନା କରିଦେବାକୁ କୌଣସି କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବନାହିଁ, ମାତ୍ର ଭିତରେ ରହିଥିବା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବଳ ଦେଉଥିବ ଏବଂ ସେଇଥିରୁ ହିଁ ଆପଣାର ଶକ୍ତିକୁ ଆହରଣ କରୁଥିବ । ଏହି ସବୁକିଛି ଖାଲି ଅବାସ୍ତବ କଳ୍ପନାର କଥା ଏବଂ ତେଣୁ ଆଦୌ କୌଣସି ମନନର ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ ବୋଲି ହୁଏତ ମୋତେ ଚିଡ଼ାଇବା ନିମନ୍ତେ ଓଲଟା ଜବାବ ଆସିବ । ମାତ୍ର, କୌଣସି ମନୁଷ୍ୟ ଇଉକ୍ଲିଡଙ୍କର ବିନ୍ଦୁଟିକୁ ଆଙ୍କି ପାରିବା ସମ୍ଭବ ହେଉ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଯଦି ତାହାର ଏକ ଅବିନଶ୍ୱର ମୂଲ୍ୟ ରହଛି, ତେବେ ମନୁଷ୍ୟ ଜାତିର ବଞ୍ଚିବା ସକାଶେ ମୋ'ର ଏହି ଚିତ୍ରଟିର ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଏକ ମୂଲ୍ୟ ଅଛି । ଏହି ଚିତ୍ରଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ବାସ୍ତବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇ ନ ପାରିଲେ ମଧ୍ୟ

ଭାରତବର୍ଷ ତାହାରି ବାସ୍ତବାୟନ ଲାଗି ବଞ୍ଚିବାର ସଂକଳ୍ପ ଗ୍ରହଣ କରୁ। ଆମକୁ ପ୍ରଥମେ ଆମେ ଯାହା ଚାହୁଁଛୁ ତାହାର ଏକ ଯଥାର୍ଥ ଛବି ଆମ ଆଗରେ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଓ ତେବେଯାଇ ଆମେ ତାହାର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କୌଣସି କିଛିକୁ ବାସ୍ତବରେ ଉପଲବ୍ଧି କରି ପାରିବା। ଯଦି ଭାରତବର୍ଷ କୌଣସି ଦିନ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମକୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥାଏ, ତେବେ ମୋ'ର ଏହି ଚିତ୍ରଟିରେ ଅବଶ୍ୟ ସତ୍ୟତା ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ ଦାବି କରି କହିବି, ଯେଉଁଥିରେ କି ସର୍ବଶେଷଟି ସର୍ବପ୍ରଥମର ସମତୁଲ ହୋଇ ରହିଥିବ ; ଅର୍ଥାତ୍, ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ କହିଲେ, ସେଥିରେ କେହି ସର୍ବପ୍ରଥମ ହୋଇ ରହି ନଥିବେ କିମ୍ବା କେହି ସର୍ବଶେଷ ହୋଇ ବି ରହିନଥିବେ।[84]

ନିୟତି ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ

ଏହି ସମାଜ ସ୍ୱଭାବତଃ ସତ୍ୟ ଏବଂ ଅହିଂସା ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହିବ ଏବଂ, ମୋ' ମତରେ, ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ବିଶ୍ୱାସ ବ୍ୟତୀତ ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସା ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ। ଏଠାରେ 'ଈଶ୍ୱର'ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଏକ ସ୍ୱୟମ୍ଭୂ ସର୍ବଜ୍ଞାତା ଜୀବନ୍ତ ପରମଶକ୍ତି। ଯାହା ମଧ୍ୟରେ କି ପୃଥିବୀ ଜାଣିଥିବା ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୋଇ ରହିଛି, ଯାହା ଆଦୌ କାହାରି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁନାହିଁ ଏବଂ କେବେ ଏହି ଯାବତୀୟ ଶକ୍ତି ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବେ ଏବଂ ଆଉ ରହିବେ ନାହିଁ ବୋଲି କଳ୍ପନା କରାଯାଇ ପାରିଲେ ମଧ୍ୟ ଯେଉଁ ଶକ୍ତି ତଥାପି ବିଦ୍ୟମାନ ରହିବ। ଏହି ସର୍ବ-ଅନ୍ତର୍ଗତକାରୀ ଜୀବନ୍ତ ପରମଆଲୋକରେ ବିଶ୍ୱାସ ନଥାଇ ମୁଁ ମୋ'ର ଜୀବନର କୌଣସି କାରଣ ଦର୍ଶାଇ ପାରିବାକୁ କଦାପି ସମର୍ଥ ହେବିନାହିଁ।

ଏହି ଚିତ୍ରଟି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମଲାଗି ନିଜ ନିଜର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ସମାନ ସ୍ଥାନ ରହିଛି। ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ବିଶାଳ ବୃକ୍ଷର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପତ୍ର, ଯାହାର ମୂଳକୁ କେହି କଦାପି ହଲାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ଓ ଯାହାର ଚେରଗୁଡ଼ିକ ଏହି ପୃଥିବୀର ବହୁ ଗଭୀରକୁ ଭେଦ କରି ରହିଛି। ପ୍ରବଳତମ ପବନ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ କଦାପି ଦୋହଲାଇ ପାରିବ ନାହିଁ।

ଏଥିରେ ଏପରି କୌଣସି ଯନ୍ତ୍ର ରହିବ ନାହିଁ ଯାହାକି ମନୁଷ୍ୟର ଶ୍ରମକୁ ଅପସାରିତ କରିବ ଏବଂ ଯାହା କ୍ଷମତାକୁ ମୁଷ୍ଟିମେୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ହାତ ଭିତରକୁ ସଂକେନ୍ଦ୍ରିତ କରି ଆଣିବ। ଏକ ସଂସ୍କୃତିସମ୍ପନ୍ନ ମନୁଷ୍ୟ-ପରିବାରରେ ଶ୍ରମିକର ଅନନ୍ୟ ସ୍ଥାନଟିଏ ରହିଛି। ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ, ତାହାଲାଗି ଅବଶ୍ୟ ସ୍ଥାନ ରହିଛି। ମାତ୍ର, ମୋତେ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ, ସେହି ଯନ୍ତ୍ର ବସ୍ତୁତଃ କିଭଳି ହେବ, ମୁଁ ସ୍ଥିରଭାବରେ ବସି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେବେ ଚିନ୍ତା କରିନାହିଁ। ମୁଁ ସିଙ୍ଗର୍ କମ୍ପାନୀର ସିଲାଇ ଯନ୍ତ୍ର କଥା ଭାବିଛି। ମାତ୍ର ତାହାର କଥାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଯଥେଷ୍ଟ ସାବଧାନତା ସହିତ ଭାବିନାହିଁ। ମୋ' ଚିତ୍ରଟିକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାପାଇଁ ମୁଁ ଆଦୌ ସେହି ଯନ୍ତ୍ରଟିକୁ ଆବଶ୍ୟକ କରୁନାହିଁ।[85]

52. କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ୍ ଆଦର୍ଶ

ମୌଳିକ ସମସ୍ୟା

ସଫଳତା ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ହିଂସାର ଅଳ୍ପ ଦୂର ପଡୁଥିବା ରାସ୍ତାରେ ଯିବାରେ ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ।.....ଯୋଗ୍ୟ ଅଭିପ୍ରାୟଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ମୋ'ର ଯେତେ ସହାନୁଭୂତି ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଓ ସେଗୁଡ଼ିକର ଯେତେ ପ୍ରଶଂସା କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ କାମ୍ୟରୁ ଆହୁରି କାମ୍ୟ ଆଦର୍ଶଗୁଡ଼ିକ ହାସଲ କରିବାପାଇଁ ମଧ୍ୟ ହିଂସାର ପଦ୍ଧତିମାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ନୀତିକୁ ସର୍ବଦା ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠୋରଭାବରେ ବିରୋଧ କରିବି ଓ ସେଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସାଲିସ୍ କରିବି ନାହିଁ। ତେଣୁ, ହିଂସାର ବିଚାର ଏବଂ ମୋ' ବିଚାର ମଧ୍ୟରେ ବସ୍ତୁତଃ ପରସ୍ପର ସହିତ ଏକମତ ହେବାଲାଗି କୌଣସି ଅବକାଶ ନାହିଁ।

ମାତ୍ର, ସନ୍ତ୍ରାସବାଦୀ ଓ ହିଂସାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ ହେବାରେ ମୋ'ର ଅହିଂସାଧର୍ମ ମୋତେ ଆଦୌ ବାରଣ କରିବନାହିଁ ଓ ବରଂ ମୋତେ ସେଥିଲାଗି ବାଧ୍ୟ ମଧ୍ୟ କରିବ। ମାତ୍ର ମୋ' ଆଖିକୁ ଯାହା ସେମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଭୁଲ ବୋଲି ଦେଖାଯାଉଛି, ସେଥିରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ନିବୃତ୍ତ କରାଇବାର ଏକମାତ୍ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖି ହିଁ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଆପଣାକୁ ସଂପୃକ୍ତ ରଖିବି। କାରଣ, ନିଜ ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ମୋ'ର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ହୋଇଯାଇଛି ଯେ, ଅସତ୍ୟ ଏବଂ ହିଂସାରୁ କୌଣସି ସ୍ଥାୟୀ ଫଳ କେବେହେଲେ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। ମୋ'ର ଏହି ବିଶ୍ୱାସ କେବଳ ଏକ ମୋତେ ଭଲ ଲାଗୁଥିବା ଭ୍ରମ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଯେ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆକର୍ଷଣକାରୀ ଭ୍ରମ, ସେ କଥା ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ।[86]

ମୋତେ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ଯେ, ମୁଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଲ୍ଶେଭିଜମ୍ ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥଟିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ବୁଝିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇନାହିଁ। ମୁଁ ଯେତିକି ଜାଣଛି, ତାହା ହେଉଛି ଯେ, ତାହା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତିର ଅନୁଷ୍ଠାନଟିକୁ ଲୋପ କରିଦେବାକୁ ଆପଣାର ଲକ୍ଷ୍ୟରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଛି। ଏହାକୁ ଅର୍ଥନୀତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ କେବଳ ଅପରିଗ୍ରହର ନୈତିକ ଆଦର୍ଶଟିକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ ଏବଂ, ଯଦି ଲୋକମାନେ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ ଏହି ଆଦର୍ଶଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନିଅନ୍ତି ଅଥବା ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହାକୁ ଗୃହୀତ କରି ନିଆଯାଏ, ତେବେ ଏହାଠାରୁ ବଳି ଭଲ କଥା ଆଉ କ'ଣ ଅଛି ?

ମାତ୍ର ବଲ୍ଶେଭିଜ୍ମ୍ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଯାହା ଜାଣିଛି, ଏହା ଯେ ବଳର ପ୍ରୟୋଗକୁ କେବଳ ବର୍ଜନ ନକରୁଛି ତା' ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ବାଜ୍ୟାପ୍ତ କରି ନେବାପାଇଁ ଓ ତାହା ଉପରେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ସାମୂହିକ ମାଲିକାନାକୁ ଜାରି କରି ରଖିବାପାଇଁ ତାହା ମୁକ୍ତଭାବରେ ହିଂସାର ପ୍ରୟୋଗକୁ ସମର୍ଥନ ମଧ୍ୟ କରୁଛି। ଏବଂ, ଯଦି ତାହାହିଁ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ଏ କଥାଟିକୁ କହିବାରେ ମୁଁ ଆଦୌ କୁଣ୍ଠିତ ହେବି ନାହିଁ ଯେ, ଆପଣାର ବର୍ତ୍ତମାନ ରୂପରେ ବଲ୍ଶେଭିକ୍ ଶାସନ-ବ୍ୟବସ୍ଥା କଦାପି ଦୀର୍ଘସ୍ଥାୟୀ ହୋଇ ରହି ପାରିବ ନାହିଁ। କାରଣ, ଏହା ମୋ'ର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ଯେ, ହିଂସାକୁ ଆଧାର କରି ସ୍ଥାୟୀଭାବରେ ଆଦୌ କୌଣସି କିଛିର ନିର୍ମାଣ

ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ।

ମାତ୍ର, ଏକଥା ଯାହା ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ଏହି ବିଷୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସଂଶୟ ରହିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ଯେ, ବଲ୍‌ଶେଭିକ୍ ଆଦର୍ଶ ପଛରେ ଅଗଣିତ ନରନାରୀଙ୍କର ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପର ବହୁ ତ୍ୟାଗ ରହିଛି ; ସେମାନେ ସେହି ଆଦର୍ଶ ନିମନ୍ତେ ନିଜର ସର୍ବସ୍ୱ ତ୍ୟାଗ କରିଛନ୍ତି। ଏବଂ ଯେଉଁ ଆଦର୍ଶ ପଛରେ ଲେଲିନ୍‌ଙ୍କ ପରି ମହାନ୍ ଆତ୍ମାମାନଙ୍କର କେତେ କେତେ ତ୍ୟାଗର ପବିତ୍ର କହାଣୀମାନ ରହିଛି, ତାହା କଦାପି ବ୍ୟର୍ଥ ହେବନାହିଁ। ସେମାନଙ୍କ ତ୍ୟାଗର ମହାନ୍ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଚିରଦିନ ଲାଗି ଗୁଣମାନ ହେଉଥିବ ଏବଂ ସମୟର ଅଗ୍ରଗତି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆଦର୍ଶଟିକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ ତଥା ପବିତ୍ର କରି ଆଣୁଥିବ।[87]

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ସମାଜବାଦ ଓ ସାମ୍ୟବାଦ ଏପରି କେତେକ କଳ୍ପନା ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବସିତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକର କି ଆମ କଳ୍ପନାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ମୌଳିକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି। ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତି ମୂଳତଃ ସ୍ୱାର୍ଥପର, ଏଥିରେ ସେମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ହେଉଛି ସେହିପରି ଗୋଟିଏ କଳ୍ପନା। ମୁଁ ସେଥିରେ ଆଦୌ ଏକମତ ହେବିନାହିଁ; କାରଣ ମୁଁ ଜାଣିଛି ଯେ, ମନୁଷ୍ୟ ଏବଂ ପଶୁ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ମୂଳଭୂତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି, ସେଇଟି ହେଉଛି, ମନୁଷ୍ୟ ତା' ଭିତରେ ରହିଥିବା ଆତ୍ମାର ଆହ୍ୱାନକୁ ଶୁଣିପାରେ, ତା' ଭିତରେ ରହିଥିବା ପଶୁବତ୍ ପ୍ରବଳ ବାସନାଗୁଡ଼ିକ ଅତିକ୍ରମ କରି ସେ ଉପରକୁ ଉଠିଯାଇପାରେ ଏବଂ ତେଣୁ ସେ ସ୍ୱାର୍ଥପରତା ଓ ହିଂସାର ଉପରକୁ ମଧ୍ୟ ଉଠିଯାଇ ପାରେ। ସ୍ୱାର୍ଥପରତା ଓ ହିଂସା ହେଉଛି ପଶୁର ପ୍ରକୃତି ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟର ଅମର ଆତ୍ମା ସହିତ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କଦାପି ଯୋଡ଼ାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ।

ଏଇଟି ହେଉଛି ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ମୂଳଭୂତ କଳ୍ପନା ଏବଂ ଏହି ସତ୍ୟଟିର ଆବିଷ୍କାର ପଛରେ କେତେ କେତେ ବର୍ଷର ସାଧନା ଓ ତପସ୍ୟା ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି। ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ଆତ୍ମାର ରହସ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ କରି ଆଣିବା ନିମନ୍ତେ ଆପଣାର ତନୁ କ୍ଷୀଣ କରିଥିବା ଓ ପ୍ରାଣ ବିସର୍ଜନ ଦେଇଥିବା ବହୁ ସନ୍ଥଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଆମର ଏଠାରେ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତ ପରି ଆମ ପାଖରେ ଏଭଳି ଗୋଟିଏ ହେଲେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ନାହିଁ, ଯିଏକି ପୃଥିବୀର ଦୂରତମ ଅଥବା ଉଚ୍ଚତମ ଅଞ୍ଚଳଗୁଡ଼ିକର ଆବିଷ୍କାର କରି ଆପଣାର ପ୍ରାଣ ଦେଇଛନ୍ତି। ତେଣୁ, ଆମ ସମାଜବାଦ ବା ସାମ୍ୟବାଦ ଅହିଂସାର ଭୂମି ଉପରେ ହିଁ ଛିଡ଼ା ହେବ ; ତାହା ଶ୍ରମିକ ତଥା ପୁଞ୍ଜିମାଲିକ ଓ ଜମିଦାର ତଥା ପ୍ରଜାର ସମଞ୍ଜସତାପୂର୍ଣ୍ଣ ସହଯୋଗ ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହିବ।[88]

କମ୍ୟୁନିଜ୍‌ମ୍‌ର ଅର୍ଥ

ରୁଷିଆରେ ଯେଉଁ ପ୍ରକାରର କମ୍ୟୁନିଜ୍‌ମ୍‌ର ସ୍ଥାପନା ହୋଇଛି, ତାହାକୁ ଲୋକମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲଦି ଦିଆଯାଇଛି ଓ ତାହା ଭାରତବର୍ଷ ଲାଗି ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତିକୂଳ ହେବ। ଯଦି କମ୍ୟୁନିଜ୍‌ମ୍ କୌଣସି ହିଂସାର ଆଚରଣ ବ୍ୟତୀତ ଆସିବ, ତେବେ ତାହାର ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱାଗତ ହେବ। କାରଣ, ସେତେବେଳେ ଲୋକଙ୍କର ତରଫରୁ ତଥା ଲୋକଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ହିଁ କେହି ସମ୍ପତ୍ତିର

ଅଧିକାରୀ ହେବା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ଅନ୍ୟ କାହାରି ହାତରେ ସମ୍ପତ୍ତି ରହିବ ନାହିଁ । ଜଣେ ଲକ୍ଷପତି ପାଖରେ ତା'ର ଲକ୍ଷ ପରିମାଣର ଅର୍ଥ ହୁଏତ ରହିଥିବ, ମାତ୍ର କେବଳ ଲୋକମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ହିଁ ସିଏ ତାହାକୁ ପାଖରେ ରଖିଥିବ । ସାଧାରଣଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଇବା ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକ କଲେ ରାଷ୍ଟ୍ର ସେହି ସମ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜ ହାତକୁ ନେଇଯାଇ ପାରିବ ।[89]

ସର୍ବଶେଷ ବ୍ୟାଖ୍ୟାରେ କମ୍ୟୁନିଜମ୍ କହିଲେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ବୁଝାଇବ ? ଏହା ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀବିହୀନ ସମାଜକୁ ଏବଂ ସେହି ଆଦର୍ଶଟିର ସ୍ଥାପନା ଲାଗି ପ୍ରକୃତରେ ଉଦ୍ୟମ ହେଉଥିବା ଉଚିତ । ଏହାକୁ ହାସଲ କରିବାପାଇଁ ଯେତେବେଳେ ବଳର ଆବାହନ କରାଯିବ, କେବଳ ସେତିକିବେଳେ ହିଁ ମୁଁ ତା'ଠାରୁ ନିଜକୁ ଅଲଗା କରିନେବି । ଆମେ ସମସ୍ତେ ସମାନ ହୋଇ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଛୁ, ମାତ୍ର ବିଗତ ବହୁ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ଆମେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଇଚ୍ଛାର ପ୍ରତିରୋଧ ହିଁ କରିଆସିଛୁ । ଅସମାନତା ଓ ଉଚ୍ଚ-ନୀଚର ଏହି ବିଚାର ହେଉଛି ଏକ ମନ୍ଦ ବିଚାର ; ମାତ୍ର ସଙ୍ଗୀନ୍ ମୁନର ଭୟ ଦେଖାଇ ମୁଁ ମନୁଷ୍ୟର ଛାତି ଭିତରୁ ସେହି ମନ୍ଦଟିକୁ ବାହାର କରିବାର ପ୍ରୟାସ କରିବାରେ ଆଦୌ ବିଶ୍ୱାସ କରେନାହିଁ । ମନୁଷ୍ୟର ଛାତି ସେହି ଉପାୟଟିକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ କଦାପି ସମର୍ଥନ କରିବ ନାହିଁ ।[90]

ମୁଁ ଲୋକମାନଙ୍କର ହିତ କାମନା କରୁଥିବା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଏକଛତ୍ର ଶାସନକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ପାରିବି ନାହିଁ । ତଦ୍ୱାରା ଧନିକଶ୍ରେଣୀର ବିଲୁପ୍ତ ହେବନାହିଁ ଅଥବା ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କର ସୁରକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ । କେତକ ଧନୀ ଲୋକଙ୍କୁ ଅବଶ୍ୟ ହତ୍ୟା କରାଯିବ ଓ କେତେକ ଦରିଦ୍ର ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ମୁଁହରେ ଚାମଚ ଲଗାଇ ଅବଶ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିପାଳନ ହେବ । ଧନୀମାନେ ଏକ ଶ୍ରେଣୀରୂପେ ତଥାପି ରହିବେ ଏବଂ ଦରିଦ୍ରଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟ ରହିବେ ; ଏକଛତ୍ର ଶାସନ ଉପରେ ଲୋକହିତୈଷଣାର ମାର୍କା ଲଗା ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ କଥା ନିଶ୍ଚୟ ହେବ । ଅହିଂସା ଉପରେ ଆଧାରିତ ଗଣତନ୍ତ୍ର ହିଁ ଏହାର ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରତିକାର କରିପାରିବ, ଅର୍ଥାତ୍, ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ କହିଲେ ସର୍ବଜନୀନ ଯଥାର୍ଥ ଶିକ୍ଷାଦ୍ୱାରା ତାହା ସମ୍ଭବ ହେବ । ଧନୀମାନଙ୍କୁ ମାଲିକଅଦାର ହୋଇ ରହିବା ନୀତି ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବ ଏବଂ ଦରିଦ୍ରମାନେ ଆପେ ଆପଣାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାର ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିବେ ।[91]

ଶ୍ରେଣୀହୀନ ସମାଜ ହେଉଛି ଆଦର୍ଶ ; ଏହା ଯେ କେବଳ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୋଇ ରହିବ ତା'ନୁହେଁ, ଏଥିଲାଗି କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ ଏବଂ ଏଭଳି ଏକ ସମାଜରେ ଶ୍ରେଣୀ କିମ୍ବା ଗୋଷ୍ଠୀ ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ରହିବ ନାହିଁ ।[92]

ମୁଁ ନିଜକୁ ମଧ୍ୟ ଜଣେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ବୋଲି କହିଥାଏ ।....ମୋ'ର କମ୍ୟୁନିଜମ୍ ସମାଜବାଦଠାରୁ ଆଦୌ ଖୁବ ବେଶୀ ଅଲଗା ପ୍ରକାରର ନୁହେଁ । ଏଥିରେ ଦୁଇଟିଯାକର ଏକ ସମଞ୍ଜସତାପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ମିଶ୍ରଣ କାରାଯାଇଛି । କମ୍ୟୁନିଜମ୍‌କୁ ମୁଁ ଯେପରିଭାବରେ ବୁଝିଛି, ତାହାକୁ ସମାଜବାଦର ଏକ ସ୍ୱାଭାବିକ ଅନୁସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ।[93]

10. ଟ୍ରଷ୍ଟୀ-ବ୍ୟବସ୍ଥା

53. ଟ୍ରଷ୍ଟୀ-ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସନ୍ଦେଶ

ଉପର ଓ ତଳକୁ ସମସ୍ତର କରାଇବା

ଅହିଂସ ସ୍ୱରାଜ ନିମନ୍ତେ ଅର୍ଥନୈତିକ ସମାନତା ହେଉଛି ଅସଲ ଚାବି । ଆର୍ଥନୀତିକ ସମାନତା ନିମନ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ପୁଞ୍ଜି ଓ ଶ୍ରମ ମଧ୍ୟରେ ଲାଗି ରହିଥିବା ଚିରନ୍ତନ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱର ଅବସାନ ସମ୍ଭବ କରିବା । ଅର୍ଥାତ୍, ଯେଉଁ ଅଳ୍ପ କେତେ ଜଣ ଧନାଢ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ହାତରେ ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷରେ ଜାତିର ଅଧିକ ପରିମାଣ ସମ୍ପଦ ଜମା ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସେମାନଙ୍କୁ ତଳକୁ ଖସାଇ ଆଣିବା ଏବଂ, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଅର୍ଦ୍ଧୋପବାସୀ କୋଟି କୋଟି ଲଙ୍ଗଳା ମଣିଷଙ୍କୁ ଉପରକୁ ଉଠାଇନେବା ।

ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧନୀ ଏବଂ ଉପବାସୀ କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଏହି ଦୂର ବ୍ୟବଧାନଟି ତଥାପି ରହିଥିବ, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅହିଂସ ଶାସନବ୍ୟବସ୍ଥା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ । ନୂଆ ଦିଲ୍ଲୀ ସହରର ପ୍ରାସାଦତୁଲ୍ୟ ଅଟ୍ଟାଳିକା ଏବଂ ତା ପାଖରେ ଥିବା ଦରିଦ୍ର ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଦୁର୍ଗତ କୁଡ଼ିଆଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଆଜି ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଥିବା ବୈଷମ୍ୟଟି ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତବର୍ଷରେ ଗୋଟିଏ ଦିନପାଇଁ ମଧ୍ୟ କଦାପି ରହିପାରିବ ନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ଦେଶର ଦରିଦ୍ରମାନେ ଏଠାରେ ବାସ କରୁଥିବା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଧନୀମାନଙ୍କର ସମକକ୍ଷଭାବରେ ଏକାଭଳି କ୍ଷମତାର ଉପଭୋଗ କରିପାରିବେ । ଧନସମ୍ପତ୍ତି ତଥା ଧନସମ୍ପତ୍ତି ଆଣି ଦେଉଥିବା କ୍ଷମତାକୁ ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରବୃତ୍ତଭାବରେ ତ୍ୟାଗ କରି ଯଦି ସର୍ବଜନୀନ ମଙ୍ଗଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ଏକାଠି ବ୍ୟବହାର କରା ନଯାଏ, ତେବେ, ଏକ ସହିଂସ ଏବଂ ରକ୍ତାକ୍ତ ବିପ୍ଳବ ଏକ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଘଟଣାରେ ପରିଣତ ହେବ ।[1]

ଯିଏ ଯେତେ ଯେଉଁଆଡ଼ୁ ଉପହାସ କରନ୍ତୁ ପଛକେ, ମୁଁ ତଥାପି ମୋ'ର ଟ୍ରଷ୍ଟୀ-ବ୍ୟବସ୍ଥାର ନୀତି ପ୍ରତି ସମର୍ଥନ ହିଁ ଜଣାଇବି । ଏହାକୁ ହାସଲ କରିବା ଯେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟକର, ସେଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଅହିଂସା ହାସଲ କରିବା ମଧ୍ୟ ସମାନଭାବରେ କଷ୍ଟକର । ମାତ୍ର, ସେହି ତୀଖ ରାସ୍ତାଟିକୁ ଉଠିବାକୁ ଆମେ 1920 ମସିହାରେ ବିଚାର କରି ସ୍ଥିର କରିଥିଲୁଁ । ସେହି ଚେଷ୍ଟା ଯେ ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇଯାଇ ନାହିଁ, ଆମକୁ ତାହାର ପ୍ରମାଣ ମଧ୍ୟ ମିଳିଛି ।[2]

ଅହିଂସା ମାର୍ଗ

ଅହିଂସାର ମାର୍ଗରେ ଆମେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀଙ୍କୁ ଧ୍ୱଂସ କରିବାଲାଗି କୌଣସି ଚେଷ୍ଟା କରୁନାହିଁ, ପୁଞ୍ଜିବାଦକୁ ହିଁ ଧ୍ୱଂସ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଥାଉଁ। ଆପଣାର ପୁଞ୍ଜିକୁ ସୃଷ୍ଟି କରିବାପାଇଁ, ସେହି ପୁଞ୍ଜିକୁ ହାତରେ ରଖିବାପାଇଁ ଓ ସେଥିରେ ବୃଦ୍ଧିସାଧନ କରିବାପାଇଁ ଜଣେ ପୁଞ୍ଜିମାଲିକ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ରହିଛି, ଆପଣାକୁ ସେହିମାନଙ୍କର ଜଣେ ଟ୍ରଷ୍ଟୀ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଆମେ ପୁଞ୍ଜିମାଲିକକୁ ଆହ୍ୱାନ କରୁଛୁ, ଏବଂ,ଏଣେ ଶ୍ରମିକର ମଧ୍ୟ ପୁଞ୍ଜିପତି ଏହି ଅନ୍ୟ ମାର୍ଗକୁ ଆସିବାଯାଏ ଅପେକ୍ଷା କରିବାର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ। ପୁଞ୍ଜି ଭଳି ଶ୍ରମ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଶକ୍ତି। ଏହି ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରୁ ଯେକୌଣସିଟିକୁ ଧ୍ୱଂସାତ୍ମକ ଅଥବା ସୃଜନାତ୍ମକଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିବ। ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟଟି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥାଏ। ଶ୍ରମିକ ଯେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆପଣାର ଶକ୍ତି ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହେବ, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ପୁଞ୍ଜିମାଲିକର ଦାସ ହୋଇ ନରହି ସେ ତା ସହିତ ସମ-ଅଂଶୀଦାର ହେବାର ଅବସ୍ଥା ମଧ୍ୟକୁ ଆସିଯିବ।

ଯଦି ପୁଞ୍ଜିମାଲିକ ଏକୁଟିଆ ମାଲିକ ହୋଇ ରହିବାକୁ ମନ କରୁଥାଏ, ତେବେ ତାହା ସୁନା ଅଣ୍ଡା ଦେଉଥିବା ହଂସଟିକୁ ସିଏ ନିଜ ହାତରେ ମାରିଦେବା ପରି ହିଁ ହେବ।

ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଅସହଯୋଗର ପନ୍ଥାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଛି, ସେତେବେଳେ ମୋ' ସ୍ଥାନରେ ହୁଏତ ଆଉ କେହି ଆସି ପହଞ୍ଚିଯିବ ବୋଲି ମୁଁ କଦାପି ଭୟ କରିବି ନାହିଁ। କାରଣ, ମୋ' ସାଥିରେ ରହିଥିବା ଅନ୍ୟ ଶ୍ରମିକମାନେ ଯେପରି ମୋ' ମାଲିକର ଅନ୍ୟାୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ କୌଣସି ସହାୟତା ନ କରିବେ, ମୁଁ ସେଥିଲାଗି ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିପାରିବି ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ ଆଶା ରଖିଥିବି। ଶ୍ରମିକବର୍ଗକୁ ଏହି ଶିକ୍ଷାଟି ଦେଇପାରିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନ୍ଥର ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବ। ମାତ୍ର, ଏହା ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ନିଶ୍ଚିତ ପନ୍ଥା ହୋଇଥିବାରୁ, ତାହାକୁ ହିଁ ଶୀଘ୍ରତମ ପନ୍ଥା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ। ଏହି କଥାଟିକୁ ସହଜରେ ପ୍ରତିପାଦିତ କରି ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ଯେ, ପୁଞ୍ଜିମାଲିକମାନଙ୍କର ଧ୍ୱଂସସାଧନ କରିବାକୁ ବାହାରିଲେ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ପରିଶେଷରେ ଶ୍ରମିକ ମଧ୍ୟ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଯିବ, ଏବଂ କୌଣସି ମନୁଷ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି କଦାପି ସଂଶୋଧନର ବାହାର ହେବାଭଳି ଏତେ ବେଶୀ ଯେମିତି ଖରାପ ଆଦୌ ନୁହେଁ, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଏତେ ଦୋଷମୁକ୍ତ ଏବଂ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ବି କଦାପି ନୁହେଁ, ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ସେ ଭ୍ରାନ୍ତଭାବରେ ଯେଉଁ ମଣିଷଟିକୁ ପୂରା ଖରାପ ବୋଲି ବିଚାର କରୁଛି, ସେ ତାକୁ ଧ୍ୱଂସ କରିଦେବା ପାଇଁ ବାହାରି ପଡ଼ିବ।[3]

ସମୁଦାୟର କଲ୍ୟାଣ

ଯେଉଁମାନେ ଆଜି ନିଜକୁ ମାଲିକ ବୋଲି ବିଚାରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଟ୍ରଷ୍ଟୀ ହେବାଲାଗି ଆହ୍ୱାନ କରୁଛି ; ଅର୍ଥାତ୍, ସେମାନେ ନିଜ ଅଧିକାର ବଳରେ ମାଲିକ ହୋଇ ରହିବେ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ସେମାନେ ଶୋଷଣ କରିଛନ୍ତି, ସେହିମାନଙ୍କର ବଳରେ ହିଁ ନିଜକୁ ମାଲିକ ବୋଲାଇ ପାରିବେ।[4]

ଏବେ ତ ଏପରି କହିବା ଫେସନ ହୋଇଗଲାଣି ଯେ, ଅହିଂସାର ମାର୍ଗରେ ଆମେ ସମାଜକୁ

କଦାପି ସଂଗଠିତ କିମ୍ବା ପରିଚାଳିତ କରିପାରିବା ନାହିଁ। ଏହି ବିଷୟରେ ମୁଁ ନିଜର ମଧ୍ୟ କିଛି ଯୁକ୍ତି ନିବେଦନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ଗୋଟିଏ ପରିବାରରେ ବାପା ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ଦୋଷ କରିଥିବା ନିଜର ସନ୍ତାନଙ୍କୁ ଚଟକଣାଟିଏ ପକାଉଛି, ପିଲାଟି କଦାପି ତାହାର ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାକୁ ଚିନ୍ତା କରୁନାହିଁ। ସେହି ଚଟକଣାର କୌଣସି ନିବୃତ୍ତକାରୀ ପ୍ରଭାବ ହେତୁ ଯେ ସିଏ ନିଜ ବାପାଙ୍କୁ ମାନୁଛି ସେକଥା ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଚଟକଣାଟି ପଛରେ ବାପାଙ୍କର ଯେଉଁଭଳି ଭଲପାଇବା ଅପମାନିତ ବୋଧ କରୁଛି, ତାହାରି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ପିଲାଟି ସେପରି କରୁଛି। ମୋ' ମତରେ ଏହି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଟିକୁ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ପଥ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ପରି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ, ଯେଉଁ ମାର୍ଗରେ କି ସମାଜ ଚାଲିଥାଏ ଅଥବା ଚାଲିବା ଉଚିତ। ପରିବାର ବେଳକୁ ଯାହା ସତ, କେବଳ ଏକ ବୃହତ୍ତର ପରିବାରରୂପୀ ସମାଜ ବେଳକୁ ମଧ୍ୟ ତାହା ଅବଶ୍ୟ ସତ ହେବ।[5]

ଆଇନ୍ ବଳରେ ହେଉ ଅଥବା ଶିଳ୍ପ ଓ ବାଣିଜ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟରେ ହେଉ, ମନେ କରାଯାଉ ଯେ, ମୁଁ ବେଶ୍ କିଛି ପରିମାଣର ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ହୋଇଛି। ମୋତେ ଜାଣି ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ, ସେହି ସବୁଯାକ ସମ୍ପତ୍ତି ପ୍ରକୃତରେ ମୋ'ର ସମ୍ପତ୍ତି ନୁହେଁ। ସମ୍ମାନଜନକ କୌଣସି ମାର୍ଗରେ ନିଜ ଜୀବନର ଭରଣପୋଷଣ କରିବାର ଅଧିକାର, ତାହା ହିଁ ହେଉଛି ଯଥାର୍ଥରେ ମୋ'ର। କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ଯେପରି ସେହି ଅଧିକାର ରହିଛି, ସେହିପରି ଭାବରେ ମୋ'ର ମଧ୍ୟ ରହିଛି। ଏହା ବ୍ୟତୀତ, ମୋ' ସମ୍ପତ୍ତିର ଆଉ ସବୁକିଛି ପ୍ରକୃତରେ ସମସ୍ତ ସମୁଦାୟର ଏବଂ ସେହି ସମୂହର ମଙ୍ଗଳ ନିମନ୍ତେ ହିଁ ତାହାର ବିନିଯୋଗ ହୋଇପାରିବା ଉଚିତ।

ଜମିଦାର ଏବଂ ରାଜାମାନେ ଯେଉଁ ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି, ସେହି ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ଯେତେବେଳେ ଦେଶ ଆଗରେ ସମାଜବାଦୀ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟିକୁ ଆଣି ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଗଲା, ମୁଁ ସେତିକି ବେଳେ ମୋ'ର ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟିକୁ ଆଣି ବାଢ଼ିଥିଲି। ସେମାନେ ଏହି ବିଶେଷ ସୁବିଧାପ୍ରାପ୍ତ ଶ୍ରେଣୀଗୁଡ଼ିକୁ ଲୋପ କରିଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲେ। ମୁଁ ଚାହୁଁଛି ଯେ, ଉକ୍ତ ଶ୍ରେଣୀ ତାହାର ସେହି ଲୋଭ ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତିବୋଧକୁ ପରିହାର କରୁ ଏବଂ ଆପଣାର ସକଳ ସମ୍ପତ୍ତି ସତ୍ତ୍ୱେ ନିଜର ଶ୍ରମଦ୍ୱାରା ଅନ୍ନର ଉପାର୍ଜନ କରୁଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ସ୍ତରକୁ ଆପଣାକୁ ଖସାଇ ନେଇଆସୁ। ଜଣେ ଶ୍ରମିକକୁ ମଧ୍ୟ ଏହା ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ହେବ ଯେ, ତା' ସମ୍ପତ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରମ କରିବାର ଶକ୍ତି ଉପରେ ତା'ର ଯେତିକି ଅଧିକାର ରହିଛି, ଜଣେ ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତିର ତା'ର ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ତା'ଠାରୁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ କମ୍ ଅଧିକାର ହିଁ ରହିଛି।

ବାସ୍ତବ କ୍ଷେତ୍ରରେ

ଏହି ସଂଜ୍ଞାଟି ଅନୁସାରେ କେତେଜଣ ପ୍ରକୃତରେ ଟ୍ରଷ୍ଟୀ ହୋଇ ପାରିବେ, ତାହା ପ୍ରକୃତ ପ୍ରଶ୍ନ ଆଦୌ ନୁହେଁ। ଯଦି ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟି ଠିକ୍ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ଅନେକ ମନୁଷ୍ୟ ସେହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅନୁସାରେ ଚଳୁଛନ୍ତି ବା ମାତ୍ର ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ତାହା କରୁଛି, ସେହି କଥାଟିର କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ। ଏଇ ବିଷୟରେ ଆମର ହୃଦବୋଧ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ, ତାହା ହେଉଛି ଅସଲ କଥା।

ଯଦି ତୁମେ ଅହିଂସାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରୁଥାଅ, ତେବେ ତୁମକୁ ସେହି ଅନୁସାରେ ବଞ୍ଚିବାଲାଗି ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ହେବ—ତୁମେ ତଦ୍ଵାରା ସଫଳ ହେବ କି ବିଫଳ ହେବ, ସେ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଚିନ୍ତା ନରଖି ତୁମେ ଚେଷ୍ଟା କରିବ । ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟିରେ ଏପରି ଆଦୌ କିଛିହେଲେ ନାହିଁ, ଯାହାକୁ କି ଆମର ବୁଦ୍ଧି ବୁଝି ପାରିବନାହିଁ ; ଏହାକୁ ଜୀବନରେ ବଞ୍ଚିପାରିବା ଯେ ପ୍ରକୃତରେ କଷ୍ଟକର, ସେକଥା ତୁମେ ଅବଶ୍ୟ କହିପାରିବ ।[୬]

ଅନେକ ପୁଞ୍ଜିମାଲିକ ମୋ' ସହିତ ବନ୍ଧୁର ସମ୍ପର୍କ ରଖିଛନ୍ତି ଓ ମୋତେ ଯେ ଭୟ କରୁନାହାନ୍ତି, ସେକଥା କହିବାରେ ମୁଁ ଆଦୌ ଲଜ୍ଜିତ ନୁହେଁ । ସେମାନେ ଜାଣିଛନ୍ତି ଯେ, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରଗତିଶୀଳୀ ମସାଜବାଦୀ ସହ ଏପରିକି କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ମଧ୍ୟ ଯେତିକି ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସେତିକି ପରିମାଣରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦର ବିଲୁପ୍ତ ଚାହୁଁଛି । ମାତ୍ର ଆମ ପନ୍ଥାରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହଛି, ଆମେ ପ୍ରୟୋଗ କରୁଥିବା ଭାଷାରେ ମଧ୍ୟ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି ।

କେବଳ ଏକ କାମଚଳା ପଦକ୍ଷେପ ନୁହେଁ

'ଟ୍ରଷ୍ଟୀ-ବ୍ୟବସ୍ଥା' ବିଷୟରେ ମୋ'ର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଆଦୌ ଏକ କାମଚଳା ପଦକ୍ଷେପ ନୁହେଁ, କୌଣସି ଛଦ୍ମାବରଣ ମଧ୍ୟ କଦାପି ନୁହେଁ । ମୋ'ର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ଵାସ ରହିଛି ଯେ, ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ମିଥ୍ୟା ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଯିବ ପଛକେ, ମାତ୍ର ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ତଥାପି ରହିଥିବ । ଏହା ପଛରେ ଧର୍ମ ଓ ଦର୍ଶନର ସମର୍ଥନ ରହିଛି । ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକମାନେ ଉକ୍ତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅନୁସାରେ ଯେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିନାହାନ୍ତି, ତଦ୍ଵାରା ତାହା ଆଦୌ ମିଥ୍ୟା ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଯାଉ ନାହିଁ । ଏହା କେବଳ ଧନୀଶ୍ରେଣୀର ଦୁର୍ବଳତାକୁ ହିଁ ପ୍ରମାଣ କରି ଦେଉଛି । ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅହିଂସା ସହିତ ସଙ୍ଗତି ରକ୍ଷା କରୁନାହିଁ । ଅହିଂସାର ପ୍ରଣାଳୀ ଅନୁସାରେ, ମନ୍ଦ-ଆଚରଣକାରୀ ଯଦି ତା'ର ମନ୍ଦଟିକୁ ସଂଶୋଧନ ନକରେ, ତେବେ ସେ ଆପେ ହିଁ ଆପଣାର ବିନାଶକୁ ଡାକି ଆଣିଥାଏ । କାରଣ, ଅହିଂସ ଅସହଯୋଗ ଦ୍ଵାରା ତାକୁ ତା'ର ଭୁଲଟିକୁ ଦେଖାଇ ଦିଆଯାଏ ଅଥବା ସେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ହୋଇ ରହିଯାଏ ।[7]

ସମ୍ପତ୍ତିର ଅର୍ଜନ

ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଖରେ ପଇସା ରହିଛି, ସେମାନଙ୍କୁ ଟ୍ରଷ୍ଟୀ ଭଳି ଆଚରଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ କୁହାଯାଇଛି । ଆପଣାର ଧନ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଗରିବମାନଙ୍କର ମାରଫତଦାର ରୂପେ ନିଜ ପାଖରେ ରଖିବାକୁ କୁହାଯାଉଛି । ଆଇନ୍ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହି ଟ୍ରଷ୍ଟୀବ୍ୟବସ୍ଥା କେବଳ ଏକ କଳ୍ପନା ବୋଲି ତୁମେ କହିପାର । ମାତ୍ର ଯଦି ଲୋକମାନେ ଏଇ ବିଷୟରେ ସତତ ଚିନ୍ତା କରିବେ ଏବଂ ସେହି ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ, ତେବେ ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁଳନାରେ ଅନେକ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଏହି ପୃଥିବୀ ପ୍ରେମ ଦ୍ଵାରା ହିଁ ପରିଚାଳିତ ହେବ । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଟ୍ରଷ୍ଟୀବ୍ୟବସ୍ଥା ଗୋଟିଏ ବିନ୍ଦୁ ବିଷୟରେ ଇଉକ୍ଲିଡ୍‌ଙ୍କର ସଂଜ୍ଞାପରି ଏକ କପୋଳକଳ୍ପନା ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ତାହାକୁ ସେହିପରି ଆଦୌ ହାସଲ କରି ହେବନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଯଦି ଆମେ ଏଥିପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରିବା, ତେବେ ଏକ ସମାନତାର ସ୍ଥିତିକୁ ସମ୍ଭବ କରିବା ଦିଗରେ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ଏତେ ଆଗକୁ

ଯାଇ ପାରିବା, ଯାହାକି ପୃଥିବୀରେ ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉପାୟ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ।[୪]

ମୋ'ର ଦୃଢ଼ବିଶ୍ୱାସ ଯେ, ସଚେତନଭାବରେ କୌଣସି ମନ୍ଦ କାର୍ଯ୍ୟ ନକରି ସମ୍ପତ୍ତି ଅର୍ଜନ କରିବା ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବ। ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ, ମୋ' ନିଜ ଜମିରେ ମୁଁ ହୁଏତ ଗୋଟିଏ ସୁନାଖଣି ଆବିଷ୍କାର କରି ପାରିବି। ମାତ୍ର, ମୁଁ ସେହି ସତ୍ୟଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି ଯେ, ଧନସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ନହୋଇ ତାହାର ବାସନା ନରଖିବା ଏବଂ ତାହାର ମାରଫତଦାର ହୋଇ ରହିବା ହେଉଛି ସୁନିଶ୍ଚିତଭାବରେ ଅଧିକ ଭଲ। ମୁଁ ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ମୋ'ର ସକଳ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ପରିହାର କରିଛି; ଅନ୍ୟମାନେ କ'ଣ କରିବା ଉଚିତ୍ ବୋଲି ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ସେଇଥିରୁ ହିଁ ଏଥିର ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ମିଳିଯିବା ଉଚିତ୍। ମାତ୍ର, ଯେଉଁମାନେ ଆଗରୁ ହିଁ ଧନୀ ହୋଇ ସାରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ କଦାପି ସମ୍ପତ୍ତିର ବାସନା ତ୍ୟାଗ କରିବେ ନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଆଉ କି ପରାମର୍ଶ ଦେଇପାରିବି ? ସେମାନେ ନିଜର ଧନକୁ ସେବାକାର୍ଯ୍ୟରେ ବିନିଯୋଗ କରନ୍ତୁ, ସେମାନଙ୍କୁ ମୁଁ କେବଳ ଏହି କଥାଟି କହିପାରିବି।

ଏକଥା ସତ ଯେ ସାଧାରଣତଃ ଧନୀମାନେ ନିଜ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରୟୋଜନଠାରୁ ଅନେକ ଅଧିକ ଖର୍ଚ୍ଚ କରନ୍ତି। ମାତ୍ର, ଏଇଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଏଡ଼ାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ। ତାଙ୍କ ଭଳି ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତିର ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ତୁଳନାରେ ଯମୁନାଲାଲଜୀ ନିଜପାଇଁ ଅନେକ କମ୍ ଖର୍ଚ୍ଚ କରୁଥିଲେ, ଅନେକ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଅବସ୍ଥାର ଲୋକମାନଙ୍କ ଠାରୁ ମଧ୍ୟ ସେ ନିଜପାଇଁ କମ୍ ଖର୍ଚ୍ଚ କରୁଥିଲେ। ମୁଁ ଏପରି ଅଗଣିତ ଧନାଢ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିଛି, ଯେଉଁମାନେ କି ନିଜ ବେଳକୁ ଭାରି କୃପଣ ହୋଇ ଆଚରଣ କରନ୍ତି। କେତେକ ତ ଆପଣାର ସ୍ୱଭାବଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ନିଜପାଇଁ ପ୍ରାୟ କିଛି ଖରଚ କରନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ସେପରି କରି ସେମାନେ ସେପରି କୌଣସି ବିଶେଷ ଗୁଣର ପରିଚୟ ଦିଅନ୍ତି ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଆଦୌ ଭାବନ୍ତିନାହିଁ।

ଧନୀମାନଙ୍କର ପୁଅମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସେହିକଥା କୁହାଯାଇ ପାରିବ। ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ମୁଁ ଉତ୍ତରାଧିକାର ସୂତ୍ରରେ ମିଳୁଥିବା ସମ୍ପତ୍ତିରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ନାହିଁ। ଧନୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର ସନ୍ତାନମାନଙ୍କୁ ଏପରି ଶିକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତେ ଓ ଏପରି ଭାବରେ ବଢ଼ାଇ ଆଣନ୍ତେ, ଯେପରିକି ସେମାନେ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବାକୁ ଶିକ୍ଷା କରନ୍ତେ। ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର କଥା ଯେ ସେମାନେ ସେଭଳି କରନ୍ତି ନାହିଁ। ସେମାନଙ୍କର ପିଲାମାନେ କିଛି ଶିକ୍ଷା ଅବଶ୍ୟ ପାଆନ୍ତି ସତ, ଏପରିକି ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ପ୍ରଶଂସା ଗାନ କରି ସେମାନେ ନାନା ପଦ୍ୟର ଆବୃତ୍ତି କରନ୍ତି; ମାତ୍ର, ପୈତୃକ ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ହୋଇ ବସି ଯିବାରେ ସେମାନେ ଆଦୌ କୌଣସି ଖେଦ ପ୍ରକଟ କରନ୍ତି ନାହିଁ। ସ୍ଥିତି ଏଭଳି ହୋଇଥିବାରୁ, ମୁଁ ମୋ' ନିଜର ସାଧାରଣ ଜ୍ଞାନର ପ୍ରୟୋଗ କରେ ଏବଂ ଯାହା କାର୍ଯ୍ୟତଃ ସମ୍ଭବ ହେବ, ସେହିଭଳି ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥାଏ।

ଅବଶ୍ୟ, ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ଦାରିଦ୍ର୍ୟକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବାକୁ ହିଁ ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ବିଚାରୁଛୁ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ସମାନତାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛୁ ବୋଲି ତାହାହିଁ ହେଉ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ, ଧନୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଈର୍ଷ୍ୟାନ୍ୱିତ ହେବାପାଇଁ ଆମର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ। ଆମେ ବରଂ ଆମ ଦାରିଦ୍ର୍ୟରେ ଯଥାର୍ଥ ସୁଖର ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ଇଚ୍ଛାକଲେ

ତାହାକୁ ଅନୁକରଣ କରିପାରିବେ। ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖର ବିଷୟ ହେଉଛି ଯେ, ଏହିପରି ଭାବରେ ସୁଖ ଅନୁଭବ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଅତ୍ୟନ୍ତ କମ୍ ଓ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରଳ।[9]

ସର୍ବସାଧାରଣ ହିଁ ଜଣେ ଟ୍ରଷ୍ଟୀର ଏକମାତ୍ର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ହୋଇ ରହିବେ। ଅହିଂସା ନୀତିକୁ ଆଧାର କରି ଗଠିତ ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଟ୍ରଷ୍ଟୀମାନଙ୍କର ପ୍ରାପ୍ୟକୁ ଆଇନ୍‌ଦ୍ୱାରା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରି ଦିଆଯିବ। ରାଜା ଓ ଜମିଦାରମାନେ ଧନାଢ୍ୟ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ପରି ଏକ ସମାନ ଶ୍ରେଣୀରେ ରହିବେ।[10]

ତେବେ କ'ଣ ବାଛିବା

ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁମାନେ ଧନର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଶ୍ରେଣୀସଂଘର୍ଷ ଏବଂ ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରବୃତ୍ତଭାବରେ ଆପଣା ସମ୍ପତ୍ତିର ମାରଫତ୍‌ଦାର ହୋଇ ରହିବା ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିକୁ ବାଛିନେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ସେମାନଙ୍କୁ ଆପଣା ସମ୍ପତ୍ତିର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ, ଆପଣାର ପ୍ରତିଭା ଓ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଲଗାଇବାକୁ ଓ ନିଜପାଇଁ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଜାତିର କଲ୍ୟାଣପାଇଁ ଅର୍ଥାତ୍ ଆଦୌ କୌଣସି ଶୋଷଣ ନକରି ସେହି ସମ୍ପତ୍ତିର ବୃଦ୍ଧିସାଧନ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଦିଆଯିବ।

ସେମାନେ ଯେତିକି ହିତ ସାଧନ କରୁଥିବେ ଓ ସମାଜ ଲାଗି ତାହାର ଯେତିକି ମୂଲ୍ୟ ରହିଥିବ, ସେହି ଅନୁସାରେ ରାଷ୍ଟ୍ର ତରଫରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା କମିଶନ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ। କେବଳ ସେଥିଲାଗି ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ ଯାଇ ସେମାନଙ୍କର ପିଲାମାନେ ମଧ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ହେବାର ସେହି ଅଧିକାରଟିକୁ ଲାଭ କରି ପାରିବେ।

ଭାରତବର୍ଷ କାଲିଠାରୁ ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ଦେଶରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲା ବୋଲି ଯଦି ମନେ କରାଯାଏ, ତେବେ ଯେତେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ରହିଛନ୍ତି, ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆଇନ୍‌ତଃ ଟ୍ରଷ୍ଟୀ ହୋଇ ରହିବାଲାଗି ଏକ ସୁଯୋଗ ଅବଶ୍ୟ ମିଳିବ। ମାତ୍ର, ଏପରି ଏକ ଆଇନ୍‌କୁ ଆଦୌ ଉପରୁ ଲଦି ଦିଆ ଯିବନାହିଁ। ଏହାକୁ ତଳୁ ହିଁ ଆସିବାକୁ ହେବ।

ଯେତେବେଳେ ଜନଗଣ ଟ୍ରଷ୍ଟୀବ୍ୟବସ୍ଥାର ନିହିତାର୍ଥଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝିବେ ଏବଂ ବାତାବରଣ ସେଥିଲାଗି ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇଯିବ, ସ୍ୱୟଂ ଲୋକମାନେ, ଗ୍ରାମପଞ୍ଚାୟତ ସ୍ତରରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଏହିଭଳି ଆଇନ୍‌ଗୁଡ଼ିକୁ ଲାଗୁ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ। ତଳୁ ଆସୁଥିବା ଏପରି ଗୋଟିଏ ପ୍ରଣୟନକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନେବା ନିଶ୍ଚୟ ସହଜ ହେବ। ଉପରୁ ଆସୁଥିଲେ ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭାରି ଗୋଟିଏ ବୋଝ ପରି ବୋଧ ହେଉଥିବ।[11]

ଜମିଦାରମାନେ, କୃଷକମାନେ

ଯୁକ୍ତି ହିସାବରେ ମୁଁ ଏକଥା ମଧ୍ୟ କହିବାକୁ ବେଶ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି ଯେ, ଜମିଦାରମାନେ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଅପରାଧରେ, ବହୁ ଅନାଚରଣ ଏବଂ ମନ୍ଦାଚରଣରେ ଅପରାଧୀ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି। ମାତ୍ର, ତାହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ, ଏହି ପୃଥିବୀର ଅସଲ ସାର ଓ ଲବଣ ହୋଇ ରହି ଆସିଥିବା କୃଷକ ଏବଂ ଶ୍ରମିକ ମଧ୍ୟ ସେହି ଅପରାଧର ଅନୁକରଣ କରିବ। ଯଦି ଲବଣଠାରୁ ତା'ର

ଲବଣତ୍ୱ ଚାଲିଯିବ, ତେବେ ଆଉ କ'ଣ ଦେଇ ତାକୁ ପୁନର୍ବାର ଲବଣତ୍ୱଯୁକ୍ତ କରାଯାଇ ପାରିବ ?...

ମୁଁ ଜମିଦାରମାନଙ୍କୁ କହୁଛି ଯେ, ଆପଣମାନଙ୍କର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯାହା କୁହାଯାଉଛି, ଯଦି ସେସବୁ ସତ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ, ଆପଣମାନଙ୍କର ଦିନ ସରି ଆସିଲା ବୋଲି ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଅବଶ୍ୟ ସତର୍କ କରିଦେବି। ଆପଣମାନେ ଆଉ କଦାପି ଅଧିକ କାଳ ପ୍ରଭୁ ଓ ମାଲିକ ହୋଇ ରହି ପାରିବେନାହିଁ। ଆପଣମାନେ ଯଦି ଦରିଦ୍ର କୃଷକମାନଙ୍କର ଟ୍ରଷ୍ଟୀ ହୋଇ ରହିପାରିବେ, ତେବେ ଆପଣମାନଙ୍କ ଲାଗି ଏକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଭବିଷ୍ୟତ ରହିଛି। ମୁଁ ଆଦୌ ନାମକୁ ମାତ୍ର ଟ୍ରଷ୍ଟୀ ହୋଇ ରହିବା କଥା ଭାବୁନାହିଁ, ମୁଁ ସତକୁ ସତ ଟ୍ରଷ୍ଟୀ ହୋଇ ରହିବା ବିଷୟରେ କହୁଛି। ଏଭଳି ଟ୍ରଷ୍ଟୀମାନେ ଆପଣା ଲାଗି ଏପରି ଆଦୌ କିଛି ନେବେନାହିଁ, ଯାହାକୁ କି ସେମାନଙ୍କର ମାରଫତରେ ରହିଥିବା ଶ୍ରମିକମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେବାକୁ ମନ ନକରିବେ। ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ଅବଶ୍ୟ ଦେଖି ପାରିବେ ଯେ କୌଣସି ଆଇନ୍ ସେମାନଙ୍କ ଯାଏ ଆଦୌ ପହଞ୍ଚି ପାରିବନାହିଁ। କୃଷକମାନେ ସେମାନଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ରହିବେ।[12]

ଯଦି ଜମିଦାରମାନେ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ ନିମନ୍ତେ ଆପଣା ଜମିଦାରୀଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକୃତରେ ମାରଫତଦାର ହୋଇ ରହିବେ, ତେବେ ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ସମ୍ପର୍କ କଦାପି ଦୂଷିତ ହେବନାହିଁ। ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି କଠିନ ଜମିଦାରୀ ସମସ୍ୟାଟି ସମାଧାନ ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି।... ଏକ କାମ୍ୟ ଏବଂ ଯଥାର୍ଥ କଥା ହେବ, ଯଦି ସାନବଡ଼, ଜମିଦାର, ପ୍ରଜାବର୍ଗ ଓ ସରକାରଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଏପରି ଏକ ସମୁଚିତ, ନିରପେକ୍ଷ ଏବଂ ସନ୍ତୋଷଜନକ ବୁଝାମଣା ସମ୍ଭବ ହୋଇଯିବ, ଯେପରିକି, ଯେତେବେଳେ ଆଇନ୍‌ଟି ପାସ ହୋଇଯିବ, ସେତେବେଳେ ତାହା କେବଳ ଏକ କେହି ପାଳନ କରୁ ନଥିବା କାଗଜର ଗାର ହୋଇ ରହିବନାହିଁ ଅଥବା ଜମିଦାର କିମ୍ବା ପ୍ରଜାଙ୍କର ବିରୋଧରେ କୌଣସି ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ବି ପଡ଼ିବନାହିଁ। ଏହି ଯାବତୀୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ, ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ମୌଳିକ ସ୍ତରର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବାକୁ ବାଧ ହେବ, ଆଦୌ କୌଣସି ରକ୍ତପାତ ଏବଂ ବଳପ୍ରୟୋଗ ନହୋଇ ଭାରତବର୍ଷ ଯାକ ପ୍ରକୃତରେ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତା କି ![13]

ଟ୍ରଷ୍ଟୀବ୍ୟବସ୍ଥାର ପ୍ରୟୋଗଯୋଗ୍ୟ ସୂତ୍ର*

1. ବର୍ତ୍ତମାନର ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ କିପରି ଏକ ସମତାଭିତ୍ତିକ ସମାଜକୁ ବଦଳାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ, ଟ୍ରଷ୍ଟୀବ୍ୟବସ୍ଥା ସେଥିପାଇଁ ଏକ ଉପାୟସୂତ୍ର ଯୋଗାଇ ଦେଉଛି। ପୁଞ୍ଜିବାଦ ଲାଗି ତାହା ଆଦୌ କୌଣସି ଅବକାଶ ରଖିବନାହିଁ, ମାତ୍ର ବର୍ତ୍ତମାନର ମାଲିକଶ୍ରେଣୀକୁ

---

* ଏହି "ସରଳ, ପ୍ରୟୋଗଯୋଗ୍ୟ ଟ୍ରଷ୍ଟୀବ୍ୟବସ୍ଥାର ସୂତ୍ର"ଟି କିଶୋରିଲାଲ ମଶ୍ରୁୱାଲା ଓ ନରହରି ପରେଖଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ କେତେକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସହିତ ଗାନ୍ଧିଜୀ ତାହାର ଅନୁମୋଦନ କରିଥିଲେ।

ଆପଣାର ସଂସ୍କାର ଲାଗି ଏକ ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରିବ। ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତି ଯେ କେବେହେଲେ ପରିଶୋଧିତ ହେବାର ସମ୍ଭବନାର ବାହାରକୁ ଚାଲିଯାଏ ନାହିଁ, ଏହା ସେହି ବିଶ୍ୱାସଟି ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହିଛି।

2. ଆପଣାର କଲ୍ୟାଣ ନିମନ୍ତେ ସମାଜ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ଯେତିକି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମାଲିକାନା ରହୁ ବୋଲି ଅନୁମତି ଦେବ, କେବଳ ସେତିକି ବ୍ୟତୀତ ଏହା ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ଆଉ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମାଲିକାନା ରହୁ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରୁନାହିଁ।

3. ମାଲିକାନାକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରି ରଖିବା ପାଇଁ ତଥା ଧନର ବ୍ୟବହାରକୁ ଆଇନ୍‌ଦ୍ୱାରା ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରାଇଦେବା ପାଇଁ ଏହା ତଥାପି ଅବକାଶ ରଖିଛି।

4. ଏହିପରିଭାବରେ, ରାଷ୍ଟ୍ରଦ୍ୱାରା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ଟ୍ରଷ୍ଟୀ-ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥଗତ ସନ୍ତୋଷବିଧାନ ପାଇଁ ଅଥବା ସାମାଜିକ ସ୍ୱାର୍ଥ ପ୍ରତି କୌଣସି ଦୃଷ୍ଟି ନଦେଇ ନିଜର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ପାଖରେ ରଖିବାକୁ ଅଥବା ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଆଦୌ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବନାହିଁ।

5. ଏକ ସମୁଚିତ ସର୍ବନିମ୍ନ ମଜୁରି ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଦେବା ଲାଗି ଯେପରି ପ୍ରସ୍ତାବ କରାଯିବ, ଠିକ୍ ସେହିପରି, ସମାଜର ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସର୍ବାଧିକ କେତେ ଆୟ କରିବକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବ, ସେଥିଲାଗି ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ସୀମା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଦେବା ଉଚିତ୍ ହେବ। ଏହି ସର୍ବନିମ୍ନ ଏବଂ ସର୍ବାଧିକ ମଧ୍ୟରେ ରହୁଥିବା ଅନ୍ତରଟି ବିବେକ ସମର୍ଥିତ ଏବଂ ନ୍ୟାୟୋଚିତ ହୋଇଥିବ ଓ ପାର୍ଥକ୍ୟଟିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ବିଲୁପ୍ତ କରିଦେବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି ତାହାକୁ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ବଦଳାଇ ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଇ ପାରୁଥିବ।

6. ଗାନ୍ଧୀବାଦୀ ଅର୍ଥନୈତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ, ସମାଜର ଆବଶ୍ୟକତାଦ୍ୱାରା ହିଁ ସକଳ ଉତ୍ପାଦନର ଧରଣ ଓ ପରିମାଣର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହେବ ଏବଂ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଖିଆଲ ଅଥବା ଲୋଭଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ତାହା କଦାପି କରାଯିବ ନାହିଁ।[14]

54. ଅହିଂସାର ଅର୍ଥନୀତି

ଅର୍ଥନୀତି ଓ ନୀତି

ମୁଁ ସ୍ୱୀକାର କରିବି ଯେ, ମୁଁ ଅର୍ଥନୀତି ଏବଂ ନୀତି ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବିଭେଦ ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁନାହିଁ। ଯେଉଁ ଅର୍ଥନୀତି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଗୋଟିଏ ଜାତିର ନୈତିକ କଲ୍ୟାଣର ହାନି ଘଟାଏ, ତାହାକୁ ମୁଁ ନୀତିହୀନ ଓ ତେଣୁ ପାପଗ୍ରସ୍ତ ବୋଲି କହିବି। ତେଣୁ, ଯେଉଁ ଅର୍ଥନୀତି ଗୋଟିଏ ଦେଶକୁ ଅନ୍ୟ ଦେଶ ଉପରେ ଯାଇ ଶିକାର କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଏ, ତାହା ହେଉଛି ଏକ ଅନୈତିକ ଅର୍ଥନୀତି। ଝାଳବୁହା ପରିଶ୍ରମର ଶୋଷଣ ଦ୍ୱାରା ତିଆରି ହୋଇଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ କ୍ରୟ କରିବା ବା ବ୍ୟବହାର କରିବା ପ୍ରକୃତରେ ପାପ।[15]

ଯେଉଁ ଅର୍ଥନୀତି ନୈତିକ ଏବଂ ଭାବଗତ କୌଣସି ବିଚାରକୁ ଅପେକ୍ଷା କରେନାହିଁ, ତାହା ହେଉଛି ଏକ ମହମର ପିତୁଳା ପରି, ଯାହାକି ଜୀବନ ଥିବା ପରି ଦେଖା ଯାଉଥିଲେ

ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଏକ ଜୀବନ୍ତ ଶରୀରର ଜୀବନ ସେଥିରେ ନଥାଏ । ଏହି ନୂଆ ଢଙ୍ଗର ଅର୍ଥନୈତିକ ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ଯାବତୀୟ କଠିନ ପରିସ୍ଥିତିରେ କାର୍ଯ୍ୟତଃ ଭୁଶୁଡ଼ି ହିଁ ପଡ଼ନ୍ତି । ଏବଂ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ଜାତିମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକ ନିଜର ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାକାରୀ ସୂତ୍ରରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଧ୍ୱଂସ ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ।[16]

ଯେଉଁ ଅର୍ଥନୀତି ନୈତିକ ମୂଲ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି କୌଣସି ଅପେକ୍ଷା ରଖେନାହିଁ, ବା ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏଡ଼ି ଦେଉଥାଏ, ତାହା ଆଦୌ ଯଥାର୍ଥ ଅର୍ଥନୀତି ନୁହେଁ । ଅହିଂସାର ନିୟମଟିକୁ ଅର୍ଥନୀତିର କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟକୁ ସଂପ୍ରସାରିତ କରିନେବାରେ ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବାଣିଜ୍ୟକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରିବାର ଯାବତୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନୈତିକ ମୂଲ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଣ୍ଣାୟକରୂପେ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ।[17]

ଆଦର୍ଶ ଅର୍ଥନୀତି

ମୋ' ମତରେ, ଭାରତବର୍ଷର, ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ, ପୃଥିବୀର ଅର୍ଥନୈତିକ ଗଠନ ଏପରି ହେବା ଉଚିତ, ଯେପରିକି ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭିତରେ ରହିଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ ବସ୍ତ୍ରର ଅଭାବ ଭୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ କହିଲେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ କାମ ଅବଶ୍ୟ ପାଉଥିବ, ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ସେ ଉକ୍ତ ଅଭାବଗୁଡ଼ିକୁ ମେଣ୍ଟାଇ ପାରୁଥିବ ।

ଏବଂ, ଜୀବନର ସର୍ବପ୍ରଥମ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ପାଦନ-ସାଧନ ଜନଗଣଙ୍କର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରହିଲେଯାଇଁ ସମୁଦାୟ ପୃଥିବୀରେ ଏହି ଆଦର୍ଶ ବାସ୍ତବରେ ପରିଣତ ହୋଇ ପାରିବ । ଈଶ୍ୱରଙ୍କଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ପବନ ଓ ପାଣି ପରି ଏଗୁଡ଼ିକ ସମସ୍ତଙ୍କ ଲାଗି ମୁକ୍ତଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇ ପାରୁଥିବ ; ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଶୋଷଣ ଲାଗି ସେଗୁଡ଼ିକୁ କଦାପି ସାଧନରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ ନାହିଁ । କୌଣସି ଦେଶ, ଜାତି ଅଥବା ଗୋଷ୍ଠୀ ହାତରେ ଏହା ଏକଚାଟିଆ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଅନ୍ୟାୟ ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଏହି ସରଳ ନୀତିଟିର ଅବହେଳା କରାଯାଇଛି ବୋଲି ତାହା କେବଳ ଏହି ଦୁଃଖୀ ଦେଶରେ ଆମେ ଯେଉଁ ନିଃସ୍ୱତା ଦେଖିବାକୁ ପାଉଛୁ ତା' ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ପୃଥିବୀର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭାଗରେ ମଧ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଉଥିବା ନିଃସ୍ୱତାର କାରଣ ହୋଇ ରହିଛି ।[18]

ଯଥାର୍ଥ ଅର୍ଥନୀତି କେବେହେଲେ ଉଚ୍ଚତମ ନୈତିକତାର ଶତ୍ରୁ ହୋଇ ଠିଆହୁଏ ନାହିଁ ; ଠିକ୍ ସେହିପରି, ଯାବତୀୟ ଯଥାର୍ଥ ନୈତିକତା ମଧ୍ୟ ଆପଣା ଅଭିଧାଟିର ଯୋଗ୍ୟ ହେବା ଲାଗି ଯୁଗପତ୍‌ଭାବରେ ଉତ୍ତମ ଅର୍ଥନୀତି ହେବାକୁ ମଧ୍ୟ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଯେଉଁ ଅର୍ଥନୀତି ଅର୍ଥକୁ ଦେବତା କରି ପୂଜା କରିବାର ପ୍ରେରଣା ଦିଏ, ଏବଂ ଦୁର୍ବଳକୁ ଗିଳିପକାଇ ସବଳକୁ ଧନ ଜମା କରିବାକୁ ସମର୍ଥ କରି ରଖିଥାଏ, ତାହାକୁ ଏକ ମିଛ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ନୈରାଶ୍ୟଜନକ ବିଜ୍ଞାନ ବୋଲି କୁହାଯିବ । ତାହା କେବଳ ମରଣକୁ ଡାକି ନେଇଆସେ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଯଥାର୍ଥ ଅର୍ଥନୀତି ସାମାଜିକ ନ୍ୟାୟ ଉପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥାଏ, ଦୁର୍ବଳତମ ମଣିଷ ସମେତ ସମସ୍ତଙ୍କର କଲ୍ୟାଣବୃଦ୍ଧି କରେ ଏବଂ ଏକ ଭବ୍ୟ ଜୀବନ ଲାଗି ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ

ରହିଥାଏ ।[19]

ଯଦି ଆମେ କେବଳ ଆମର ଗୃହଗୁଡ଼ିକୁ, ରାଜପ୍ରାସାଦ ଏବଂ ମନ୍ଦିରଗୁଡ଼ିକୁ ଅର୍ଥର ସନ୍ତକଗୁଡ଼ିକରୁ ମୁକ୍ତ କରି ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ନୈତିକତାର ସନ୍ତକଗୁଡ଼ିକ ଆଣି ଦର୍ଶାଇଦେଇ ପାରନ୍ତୁ, ତେବେ ଏକ ବୃହତ୍ତର ସାମରିକ ବାହିନୀର ଆଦୌ କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ ନନେଇ ହିଁ ଆମେ ପ୍ରତିକୂଳ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ଯେକୌଣସି ମେଣ୍ଟ ସହିତ ଲଢ଼ାଇ କରିପାରନ୍ତୁ । ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଆମେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ତାଙ୍କରି ଧର୍ମାତ୍ମତାକୁ ଲୋଡ଼ିବାକୁ ମନ କରିବା ଏବଂ ତେବେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଲଂଘ୍ୟଭାବରେ ଆମଲାଗି ସବୁକିଛି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତ ଓ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇପାରିବ । ଏହାକୁ ହିଁ ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥନୀତି ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଚାଲ, ତୁମେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ନିଜ ଜୀବନରେ ତାହାକୁ ହିଁ ସାଇତି ରଖିବା ଓ ତାହାକୁ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ।[20]

ନ୍ୟୂନତମ ହିଂସା

ଏକାନ୍ତ ସତ୍ୟଭାବରେ କହିଲେ, ଯେତେ ଅଳପ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, କେତେକ ପରିମାଣରେ ହିଂସାର ଆଚରଣ ନକରି ଆଦୌ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଅଥବା ଉଦ୍ୟୋଗ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ । କିଞ୍ଚିତ୍ ପରିମାଣର ହିଂସା ଆଚରଣ ନକରି ଆମର ଏହି ବଞ୍ଚି ରହିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ମଧ୍ୟ ଅସମ୍ଭବ ହୋଇପଡ଼ିବ । ତେଣୁ ଆମେ ଏହି ହିଂସାକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ସର୍ବନିମ୍ନ ପରିମାଣକୁ ନେଇ ଆସିବା । ବସ୍ତୁତଃ, ଏକ ନକାରାତ୍ମକ ଶବ୍ଦ ହିସାବରେ ମଧ୍ୟ ଅହିଂସା ଦ୍ୱାରା ଏତିକି ବ୍ୟକ୍ତ ହେଉଛି ଯେ, ଜୀବନରେ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥିବା ହିଂସାକୁ ଆମେ ପରିହାର କରିବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା । ତେଣୁ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅହିଂସାରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଛି, ସିଏ ଆପଣାକୁ ଏପରି କର୍ମଚୟ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରେରିତ କରି ରଖିଥିବ, ଯେଉଁଥିରେ କି ଯଥାସମ୍ଭବ କମ୍ ହିଂସା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଏହିପରିଭାବରେ, ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ, ଆମେ ଅହିଂସା ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ଏପରି କୌଣସି କଳ୍ପନା କରି ପାରିବା ନାହିଁ, ଯିଏ କି କଂସେଇ କାମ କରୁଥିବ । ଜଣେ ମାଂସାହାରୀ ଯେ ଅହିଂସ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ, ସେ କଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ।... ମାତ୍ର, ଅହିଂସାରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଥିବା ଜଣେ ମାଂସାହାରୀ ଆଦୌ ଶିକାର କରିଯିବ ନାହିଁ ବା ସେ କେବେହେଲେ ଯୁଦ୍ଧରେ ଅଥବା ଯୁଦ୍ଧଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ନିଜକୁ ତତ୍ପର କରି ରଖି ନଥିବ । ଏହିପରିଭାବରେ, ଏପରି ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଅନେକ ବ୍ୟବସାୟ ରହିଛି, ଯେଉଁଥିରେ କି ହିଂସାର ଆଚରଣ ଅବଶ୍ୟ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ତେଣୁ ଜଣେ ଅହିଂସ ବ୍ୟକ୍ତି ତାହାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବ ।

ମାତ୍ର, ତେଣେ କୃଷିକାର୍ଯ୍ୟ ପରି ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟ ରହିଛି, ଯାହା ବ୍ୟତୀତ ଜୀବନ ସମ୍ଭବ ହିଁ ହେବନାହିଁ; ଏବଂ ଯେଉଁଥିରେ କି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମାଣର ହିଂସା ଅବଶ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତେଣୁ, ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ମାନଦଣ୍ଡଟି ହେଉଛି—କୌଣସି ଧନ୍ଦା ହିଂସା ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହିଛି କି ? ମାତ୍ର, ଯାବତୀୟ କର୍ମରେ କିଛି ନା କିଛି ପରିମାଣର ହିଂସା ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବାରୁ, ଆମେ କେବଳ ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟରେ କରିବାକୁ ପଡୁଥିବା ହିଂସାକୁ ସର୍ବନିମ୍ନ ସୀମା ଉପରେ ଆଣି ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବା । ଅହିଂସା ଉପରେ ଅନ୍ତରର ସହିତ ବିଶ୍ୱାସ

କରୁ ନଥିଲେ ତାହା କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ।

ମନେ କର, ଏପରି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ରହିଛି, ଯିଏକି କୌଣସି ପ୍ରକୃତ ହିଂସା କରୁନାହିଁ, ଯିଏ ଆପଣାର ଅନ୍ନଲାଗି ଶ୍ରମ କରୁଛି, ମାତ୍ର ଯାହାର ମନରେ ଅନ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଧନ ଓ ସମୃଦ୍ଧି ପ୍ରତି ଈର୍ଷା ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ରହିଛି। ତାକୁ ଆମେ ଅହିଂସ ବୋଲି କହିବା ନାହିଁ। ତେଣୁ, ଏକ ଅହିଂସ ଜୀବନନିର୍ବାହ-ପନ୍ଥାକୁ ଏପରି ଏକ ପନ୍ଥା ବୋଲି କୁହାଯିବ, ଯାହାକି ମୂଳଭୂତଭାବରେ ହିଂସାରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବ ଏବଂ ଯେଉଁଥିରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଶୋଷଣ କିମ୍ବା ଈର୍ଷା କରିବାକୁ ପଡୁ ନଥିବ।

ଗ୍ରାମ-ଅର୍ଥନୀତି

ମୋ' ପାଖରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହାର କୌଣସି ଐତିହାସିକ ପ୍ରମାଣ ନାହିଁ ସତ, ମାତ୍ର ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ଯେ, ଭାରତବର୍ଷରେ ଏଭଳି ଗୋଟିଏ ସମୟ ଥିଲା, ଯେତେବେଳେ କି ଗ୍ରାମର ଅର୍ଥନୀତି ଏହିପରି କେତୋଟି ଅହିଂସ ଜୀବିକାକୁ ଆଧାର କରି ହିଁ ସଂଗଠିତ ହେଉଥିଲା ; ମନୁଷ୍ୟର ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ନୁହେଁ, ତା'ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଭୂମି କରି ସଂଗଠିତ ହେଉଥିଲା। ଯେଉଁମାନେ ଏହିଭଳି ଧନ୍ଦାଗୁଡ଼ିକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରି ରହିଥିଲେ, ସେମାନେ ଆପଣାର ଜୀବିକାନିର୍ବାହ ଅବଶ୍ୟ କରୁଥିଲେ, ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କ ଶ୍ରମର ସାମୂହିକ ମଙ୍ଗଳ ଲାଗି ମଧ୍ୟ ଏକ ଅବଦାନ ରହିଥିଲା।...

ଏହି ଯାବତୀୟ ଉଦ୍ୟୋଗ ଓ ଧନ୍ଦାର ସବାମୂଳରେ ଶରୀରଶ୍ରମ ରହିଥିଲା, ଏବଂ ବୃହତ୍ ଆକାରର କୌଣସି ଯନ୍ତ୍ରୋତ୍ପାଦନ ସେତେବେଳେ ନଥିଲା। କାରଣ ଜଣେ ମଣିଷ ତା' ନିଜ ଶ୍ରମଦ୍ୱାରା ଯେତିକି ଜମି ଆବାଦ କରି ପାରିବ, ଯେତେବେଳେ ସେ ସେତିକି ଜମି ହାତରେ ରଖି ସନ୍ତୋଷ ଲାଭ କରିପାରେ, ସେତେବେଳେ ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ କଦାପି ଶୋଷଣ କରି ଯିବ ନାହିଁ। ହସ୍ତଶିଳ୍ପରେ ଶୋଷଣ ଏବଂ ଦାସତ୍ୱ ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନଥାଏ।

ବୃହତ୍ ଆକାରର ଯନ୍ତ୍ରୋତ୍ପାଦନ ସବୁ ଧନସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଆଣି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ହାତରେ ଠୁଳ କରି ରଖେ, ଯିଏକି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ମାଲିକ ହୋଇ ବସେ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ଦାସ ପରି ତା'ର ସେବା ଖଟନ୍ତି। କାରଣ, ନିଜ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ସକାଶେ ସିଏ ହୁଏତ ଆଦର୍ଶ ବାତାବରଣମାନ ସୃଷ୍ଟି କରି ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ ସତ, ମାତ୍ର ତାହାକୁ ତଥାପି ଶୋଷଣ ବୋଲି କୁହାଯିବ ଓ ଶୋଷଣକୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ହିଂସା ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯିବ।

ଏପରି ଏକ ସମୟ ଥିଲା ଯେତେବେଳେ କି ସମାଜ ଶୋଷଣ ଉପରେ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ନ୍ୟାୟ ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହିଥିଲା ବୋଲି କହିଲାବେଳେ ମୁଁ କେବଳ ଏତିକି ସୂଚାଇ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ଯେ, ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସା ସେତେବେଳେ କେବଳ କେତେ ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଜୀବନରେ ସୀମାବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥିବା ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୁଣ ନଥିଲା, ମାତ୍ର ବହୁ ଗୋଷ୍ଠୀର ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ ତାହାର ଅନୁଶୀଳନ ହେଉଥିଲା। ମୋ' ମତରେ, ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ଗୁଣ କେବଳ କେତେଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଜୀବନରେ ବନ୍ଦୀ ହୋଇ ରହେ ଅର୍ଥାତ୍ ସମ୍ଭବ ହେଉଥାଏ, ସେତେବେଳେ ସେହି ଗୁଣର ଆଉ ଆଦୌ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ରହେନାହିଁ।[21]

55. ଆର୍ଥିକ ସମାନତା

କାଳ ଶେଷ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୁଦ୍ଧି ଏବଂ ଏପରିକି ସୁଯୋଗର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ନାନା ଅସମାନତା ରହିଥିବ। କୌଣସି ନଦୀର ତଟଦେଶରେ ବାସ କରୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଖରେ ଶୁଷ୍କ ମରୁଭୂମିରେ ବାସ କରୁଥିବା ଆଉଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ତୁଳନାରେ ଶସ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ କରିବାଲାଗି ଅବଶ୍ୟ ଅଧିକ ସୁଯୋଗ ରହିଥିବ। ମାତ୍ର, ଅସମାନତାଗୁଡ଼ିକ ଆମ ଆଡ଼କୁ କଟମଟ କରି ଅନାଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ତଥାପି ଯେପରି ମୌଳିକ ସମାନତାଟିକୁ କଦାପି ଆଖି ଆଢ଼ୁଇଦେବା ନାହିଁ।[22]

ମୋ'ର ସମାଜ କଳ୍ପନା

ସମାଜ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଏହି କଳ୍ପନା କରିଥାଏ ଯେ, ଆମେ ସମସ୍ତେ ସମାନ ହୋଇ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ ମଧ, ଅର୍ଥାତ୍, ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ସମାନ ସୁଯୋଗ ଲାଭ କରିବାଲାଗି ଏକ ଅଧିକାର ରହିଥିଲେ ମଧ, ସମସ୍ତଙ୍କର ସାମର୍ଥ୍ୟ କଦାପି ସମାନ ହେବନାହିଁ। ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ସ୍ୱଭାବତଃ ଯେପରି ହୋଇ ହୋଇଛି, ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ସମାନ ହେବା ଏକାନ୍ତ ଅସମ୍ଭବ। ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ, ସମସ୍ତଙ୍କର ଉଚ୍ଚତା କଦାପି ସମାନ ହେବନାହିଁ, ସମସ୍ତଙ୍କର ଦେହର ରଙ୍ଗ ଅଥବା ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତାର ପରିମାଣ ପ୍ରଭୃତି ମଧ୍ୟ ସମାନ ହେବନାହିଁ। ତେଣୁ, ସେହି ପରିସ୍ଥିତିରେ, କେତେକଙ୍କର ଅଧିକ ଉପାର୍ଜନ କରିବାର ଶକ୍ତି ରହିବ, ଆଉ କେତେକଙ୍କର କମ୍ ରହିବ।

ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଯୋଗ୍ୟତା ଅଛି, ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଅଧିକ ରହିବ, ଏବଂ ସେମାନେ ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆପଣାର ଯୋଗ୍ୟତାକୁ ମଧ୍ୟ କାମରେ ଲଗାଉଥିବେ। ଯଦି ସେମାନେ ଭଲଭାବରେ ନିଜର ଯୋଗ୍ୟତାଗୁଡ଼ିକୁ କାମରେ ଲଗାଇବେ, ସେମାନେ ତଦ୍ୱାରା ରାଷ୍ଟ୍ରର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ କରୁଥିବେ। ଏହିଭଳି ଲୋକମାନେ, ଅନ୍ୟକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ନୁହେଁ, ଟ୍ରଷ୍ଟୀ ହୋଇ ରହିଥିବେ।

ବୁଦ୍ଧି ଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମୁଁ ଅଧିକ ଉପାର୍ଜନ କରିବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ଅନୁମତି ଦେବି, ମୁଁ ତା'ର ବୁଦ୍ଧିକୁ କଦାପି ନିରୁଦ୍ଧ କରି ରଖିବି ନାହିଁ। ମାତ୍ର ସେ ଅଧିକ ଉପାର୍ଜନ କରୁଥିବା ପରିମାଣଟି ରାଷ୍ଟ୍ରର କଲ୍ୟାଣ ନିମନ୍ତେ ହିଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ ; ଜଣେ ବାପର ଉପାର୍ଜନକ୍ଷମ ପୁଅମାନଙ୍କର ରୋଜଗାର ଯେପରି ସାଧାରଣ ପାରିବାରିକ ପାଣ୍ଠିକୁ ଯାଏ, ଏହା ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହିପରି କଥା। ସେମାନେ କେବଳ ଜଣେ ଜଣେ ଟ୍ରଷ୍ଟୀ ଭାବରେ ହିଁ ଆପଣା ରୋଜଗାରର ଅଧିକାରୀ ହେବେ।[23]

କାରଣ, ସମାଜରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ସ୍ତର ସମାନ ହେଉ ବୋଲି ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ଶ୍ରମଜୀବୀ ଶ୍ରେଣୀମାନେ ଏହି ଶତାବ୍ଦୀ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ଅଲଗା ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ଓ ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ଏକ ନିମ୍ନ ଆସ୍ଥାନ ନିରୂପିତ କରି ଦିଆଯାଇଛି। ସେମାନଙ୍କୁ ଶୂଦ୍ର କରି ରଖାଯାଇଛି ଓ ସେହି ଶବ୍ଦଟି ଏକ ନିମ୍ନତର ସାମାଜିକ ସ୍ଥାନକୁ ବୁଝାଇବ ବୋଲି ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଛି। ଜଣେ ତନ୍ତୀର ପୁଅ, ଜଣେ କୃଷିଜୀବୀର ପୁଅ ଏବଂ ଜଣେ ସ୍କୁଲଶିକ୍ଷକର ପୁଅ—ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ

କୌଣସି ପାତରଅନ୍ତର ଭେଦ ରହୁ ବୋଲି ଅନୁମତି ଦେବାକୁ ମୁଁ ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା କରିବି ନାହିଁ ।[24]

ବୈଷମ୍ୟର ଦୂରୀକରଣ

ଆର୍ଥିକ ସମାନତା କହିଲେ ମୁଁ ଯେଉଁଭଳି କଳ୍ପନା କରିଥାଏ, ତାହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଆକ୍ଷରିକଭାବରେ ସମାନ ପରିମାଣ ଧନ ରୋଜଗାର କରୁଥିବ । ଏହା କେବଳ ଏତିକି ବୁଝାଇବ ଯେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଖରେ ଆପଣାର ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ମେଣ୍ଟାଇ ପାରିବାଲାଗି ଯଥେଷ୍ଟ ଧନ ରହିଥିବ।... ''ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ତା'ର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ପାଇବ''—ଏହା ହିଁ ହେଉଛି ଆର୍ଥିକ ସମାନତାର ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥ । ମାର୍କ୍ସ ସେହି ସଂଜ୍ଞାଟିକୁ ଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଯଦି ଏକୁଟିଆ ରହୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପତ୍ନୀ ଏବଂ ଚାରିଜଣ ପିଲାଙ୍କ ସହିତ ବାସ କରୁଥିବା ଆଉ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେତିକି ପାଉଛି, ସେତିକି ପାଇବାକୁ ଦାବି କରିବ, ତେବେ ତାହା ଆର୍ଥିକ ସମାନତାର ନୀତିଟିକୁ ଲଂଘନ ହିଁ କରିବ ।

ବିଶେଷ ବର୍ଗ ଏବଂ ଜନଗଣ, ରାଜା ଏବଂ ରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ପାର୍ଥକ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଉଚିତ ବୋଲି କହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି କେହି ଯେପରି ପ୍ରଥମୋକ୍ତ ଶ୍ରେଣୀର ଆବଶ୍ୟକତା ଅଧିକ ବୋଲି ଯୁକ୍ତି କରି ନବସେ ! ତାହାକୁ କେବଳ ନିରର୍ଥକ କୁତର୍କ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ ଏବଂ ତାହା ମୋ' ଯୁକ୍ତିଟିର ଅପଳାପ କରିବ ।

ଧନୀ ଓ ଦରିଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ରହିଥିବା ଅନ୍ତର ଏକ ଦୁଃଖଦ ଦୃଶ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିଛି । ଦରିଦ୍ର ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ଦେଶବାସୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା—ନଗରବାସୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଶୋଷିତ ହେଉଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଅନ୍ନର ଉତ୍ପାଦନ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଉପବାସ ରହୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଦୁଗ୍ଧ ଉତ୍ପାଦନ କରୁଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କର ପିଲାମାନେ ସେଥିରୁ ଟୋପାଏ ପାଉ ନାହାନ୍ତି । ଏହା ପ୍ରକୃତରେ ଲଜ୍ଜାଜନକ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ସନ୍ତୁଳିତ ଆହାର ଅବଶ୍ୟ ଭୋଜନ କରିବା ଉଚିତ, ରହିବାଲାଗି ତା'ର ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତମ ଘର ରହିଥିବା ଉଚିତ, ତା' ପିଲାମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ଲାଗି ସମୁଚିତ ସୁବିଧାମାନ ମିଳୁଥିବା ଉଚିତ ଏବଂ ରୋଗ ହେଲେ ସମୁଚିତ ଚିକିତ୍ସା ମଧ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ହେଉଥିବା ଉଚିତ ।...

ମୋ'ର ଯୋଜନା ଅନୁସାରେ ରାଷ୍ଟ୍ର ଜନଗଣଙ୍କର ଇଚ୍ଛାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାଲାଗି ରହିବ, ସେମାନଙ୍କୁ ଆଦେଶ ଦେବାକୁ ଅଥବା ଆପଣାର ଇଚ୍ଛା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଇବାକୁ ସେମାନଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟ କରିବାଲାଗି କଦାପି ନଥିବ । ଅହିଂସା ଦ୍ୱାରା, ଘୃଣା ବିରୋଧରେ ଭଲ ପାଇବାର ଶକ୍ତିକୁ ଜାଗ୍ରତ କରାଇ ମୁଁ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ମୋ'ର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ଦୀକ୍ଷିତ କରାଇ ଆଣି ଆର୍ଥିକ ସମାନତାକୁ ସମ୍ଭବ କରିବି । ସମଗ୍ର ସମାଜ ମୋ' ମତକୁ ଦୀକ୍ଷିତ ହୋଇ ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ କଦାପି ଅପେକ୍ଷା କରିବି ନାହିଁ, ମାତ୍ର, ସିଧା ମୋ' ନିଜଠାରୁ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେବି । କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ଯେ, ଯଦି ମୁଁ ପଚାଶଟା ମୋଟରଗାଡ଼ି ବା ଏପରିକି ଦଶ ଏକର ଜମିର ମାଲିକ ହୋଇଥିବି, ତେବେ ମୋ' କଳ୍ପନାର ଆର୍ଥିକ ସମାନତାକୁ ସମ୍ଭବ କରିବାଲାଗି ମୁଁ କଦାପି ଆଶା କରି ପାରିବି ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ମୋତେ ନିଜକୁ ଦରିଦ୍ରତମ

ବ୍ୟକ୍ତିର ସୋପାନକୁ ଖସାଇ ଆଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।[25]

ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ସମାନ ସୁଯୋଗ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ । ସୁଯୋଗ ମହଜୁଦ ଥିଲେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଲାଗି ସମାନ ସମ୍ଭାବନା ମଧ୍ୟ ରହିଥିବ ।[26]

ହିଂସା ମାର୍ଗର ଆଶ୍ରୟ ନନେଇ ଜଣେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି କଦାପି ନିଜ ପାଖରେ ଅଧିକ ପୁଞ୍ଜି ଜମା କରି ପାରିବେ ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଏକ ଅହିଂସ ସମାଜରେ ରାଷ୍ଟ୍ର ପକ୍ଷରେ ଯେ ତାହା କେବଳ ସମ୍ଭବ ହେବ ତା' ନୁହେଁ, ସେପରି କରିବା ବାଞ୍ଛନୀୟ ହେବ, ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ବି ହେବ । ''ସମାଜର ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ବା ସହଯୋଗ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଠୁଳ ହୋଇ ପାରିଥିବା ଭୌତିକ ଅଥବା ନୈତିକ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଆପଣାର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଲକ୍ଷ୍ୟସାଧନ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରିବା ନିମନ୍ତେ'' ନୀତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆଦୌ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଧିକାର ନାହିଁ।[27]

ଆଜି ଘୋର ଆର୍ଥିକ ଅସମାନତା ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛି। ଆର୍ଥିକ ସମାନତା ହେଉଛି ସମାଜବାଦର ପ୍ରକୃତ ଭୂମି। ଏକାନ୍ତ ଅନ୍ୟାୟୋଚିତ ନାନା ଅସମାନତାର ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ଥିତିରେ, ଯେଉଁଥିରେ କି ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ କେତେଜଣ ଧନସମ୍ପତ୍ତି ଭିତରେ ଗଡୁଛନ୍ତି ଓ ସାଧାରଣ ଜନଗଣଙ୍କ ପାଖରେ ଏପରିକି ଖାଇବାକୁ ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟ ନାହିଁ, ଏହି ସ୍ଥିତି ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ରାମରାଜ୍ୟ କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ।[28]

ସମାନ ବିତରଣର ନୀତି

ଆମେ ଆମ ଜାତୀୟ ଶକ୍ତିକୁ ସଂଗଠିତ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ । କେବଳ ଉତ୍ପାଦନର ଉତ୍ତରରୁ ଆହୁରି ଉତ୍ତମ ପଦ୍ଧତିଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନେଲେ ତାହା ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ ; ମାତ୍ର, ଉଭୟ ଉତ୍ପାଦନ ଏବଂ ବିତରଣର ଉତ୍ତମରୁ ଉତ୍ତମ ପଦ୍ଧତିଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କଲେ ଯାଇ ସମ୍ଭବ ହେବ ।[29]

ଅଳ୍ପ କେତେଜଣଙ୍କ ହାତରେ ପୁଞ୍ଜି ସଂକେନ୍ଦ୍ରିତ ହୋଇ ରହୁ, ଭାରତବର୍ଷରେ ତାହାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ ; ଏହାର ବିତରଣର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି, ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ସେହି ପୁଞ୍ଜି ଏହି ମହାଦେଶକୁ 1900 ମାଇଲ ଲମ୍ବ ଓ 1500 ମାଇଲ ଓସାର କରି ରଖିଥିବା ସାଢ଼େ ସାତଲକ୍ଷ ଗାଆଁ ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇପାରିବ ।[30]

ସମାନ ବିତରଣ ହେଉଛି ମୋ'ର ଆଦର୍ଶ ; ମାତ୍ର ମୁଁ ଯେତେଦୂର ଦେଖି ପାରୁଛି, ତାହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ। ତେଣୁ ମୁଁ ଏକ ନ୍ୟାୟୋଚିତ ବିତରଣ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ।[31]

ସମାନ ବିତରଣର ଅସଲ ନିହିତାର୍ଥଟି ହେଉଛି ଯେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ପାଖରେ ତା' ସ୍ୱାଭାବିକ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକର ପୂରଣ ଲାଗି ଯଥେଷ୍ଟ ସମ୍ବଳ ମହଜୁଦ ରହିଥିବ ; ତା'ଠାରୁ ଆଦୌ ଅଧିକ ରହିବ ନାହିଁ। ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ, ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଭଲ ଜୀର୍ଣ୍ଣଶକ୍ତି ନାହିଁ ଓ ତେଣୁ ସେ ନିଜର ଖାଦ୍ୟ ପାଇଁ କେବଳ ପାଏ ଅଟା ଆବଶ୍ୟକ କରୁଛି ଏବଂ ଆଉ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପୂରା ଗୋଟିଏ ପାଉଣ୍ଡ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଛି, ତେବେ ନିଜ ନିଜର ଆବଶ୍ୟକତା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାକୁ ଉଭୟଙ୍କ ପାଖରେ ଅବଶ୍ୟ ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଥିବ ।

ନୂତନ ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା

ଏହି ଆଦର୍ଶକୁ ବାସ୍ତବରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ହେଲେ ସମଗ୍ର ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ପୁନର୍ଗଠିତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଅହିଂସା ଉପରେ ଆଧାରିତ ଏକ ସମାଜ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଆଦର୍ଶର ପୋଷକତା କରିପାରିବ ନାହିଁ। ସମ୍ଭବତଃ ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟଟିର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଲବ୍ଧି ଲାଗି ଆଦୌ ସମର୍ଥ ହେବା ନାହିଁ, ମାତ୍ର ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ଆମ ଭାବନା ମଧ୍ୟରେ ରଖିଥିବା ଏବଂ ତାହାର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଅବିରତ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ କରୁଥିବା।

ଆମ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ଆମେ ଯେତିକି ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ଯାଉଥିବା, ଆମକୁ ସେତିକି ସେତିକି ସନ୍ତୋଷ ଏବଂ ସୁଖ ମିଳୁଥିବ ଏବଂ ସେହି ପରିମାଣରେ ଆମେ ଏକ ଅହିଂସ ସମାଜକୁ ବାସ୍ତବ ରୂପ ଦେବା ଦିଗରେ ଆପଣାର ଅବଦାନ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ପାରୁଥିବା।

ଅନ୍ୟମାନେ ତାହା କରନ୍ତୁ ବୋଲି ଅପେକ୍ଷା ନକରି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଲାଗି ଏହି ଜୀବନମାର୍ଗଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନେବା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ଭବ। ଏବଂ, ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆଚରଣର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଧିକୁ ପାଳନ କରି ପାରୁଛି, ତେବେ ତାହା ହିଁ ପ୍ରମାଣ କରିଦେଉଛି ଯେ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଏକ ସମଷ୍ଟି ମଧ୍ୟ ତାହା ଅବଶ୍ୟ କରିପାରିବେ। ଏଠାରେ ଏହି କଥାଟି ଉପରେ ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବା ଦରକାର ଯେ, ଏକ ଉଚିତ ଜୀବନପଥ ଗ୍ରହଣ କରିବାଲାଗି କାହାରି ଆଉ କାହାରି ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରିବାର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ। କୌଣସି ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ଉପଲବ୍ଧି କରିହେବ ନାହିଁ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ଲୋକମାନେ ସାଧାରଣତଃ କିଛି ଆରମ୍ଭ କରିବା ଲାଗି କୁଣ୍ଠାବୋଧ କରୁଥାନ୍ତି। ଏପରି ଏକ ମନୋଦୃଷ୍ଟି ବସ୍ତୁତଃ ଅଗ୍ରଗତି ପଥରେ ଏକ ବାଧା ହିଁ ହୁଏ।

ଅହିଂସା ଦ୍ୱାରା

ଅହିଂସା ଦ୍ୱାରା କିପରି ସମବଣ୍ଟନ ସମ୍ଭବ କରିହେବ, ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହାର ବିଚାର କରାଯାଉ। ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ଆଦର୍ଶଟିକୁ ନିଜ ଜୀବନର ଏକ ଅଂଶରେ ପରିଣତ କରିଛି, ସେହି ଆଡ଼କୁ ସର୍ବପ୍ରଥମ ସୋପାନରୂପେ ସେ ଆପଣାର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନରେ ଆବଶ୍ୟକ ପରିବର୍ତ୍ତନଗୁଡ଼ିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଘଟାଇବ। ଭାରତବର୍ଷର ଦାରିଦ୍ର୍ୟକୁ ମନ ଭିତରେ ରଖି ସେ ନିଜର ପ୍ରୟୋଜନଗୁଡ଼ିକୁ ସର୍ବନିମ୍ନ ସ୍ତରକୁ ନେଇ ଆସିବ। ତା'ର ଯାବତୀୟ ଉପାର୍ଜ୍ଜନରେ ସେ କୌଣସି ଅସାଧୁତା ଅବଲମ୍ବନ କରି ନଥିବ। ତାକୁ ସଟ୍ଟାବାଜିର ଯାବତୀୟ ବାସନାକୁ ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ହେବ। ତା'ର ନିବାସଗୃହ ତା' ଜୀବନର ନୂତନ ପଦ୍ଧତିଟି ସହିତ ସଂଗତି ରକ୍ଷା କରୁଥିବ। ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆତ୍ମସଂଯମ ରହିଥିବ। ନିଜ ଜୀବନରେ ଯାହାକିଛି ସମ୍ଭବ, ସେସବୁକୁ କରିସାରିଲା ପରେ ଯାଇ ସେ ନିଜର ସହକର୍ମୀ ଏବଂ ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଆଦର୍ଶଟିକୁ ପ୍ରଚାର କରିପାରିବ।

ବସ୍ତୁତଃ, ସବବଣ୍ଟନର ଏହି ଆଦର୍ଶଟିର ମୂଳରେ ଧନୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଯେଉଁ ଉଦ୍‌ବୃତ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିରାଶି ରହିଛି, ତାହାକୁ ସେମାନେ ଟ୍ରଷ୍ଟୀଭାବରେ ରଖିବାର ଅନ୍ୟ ଆଦର୍ଶଟି ମଧ୍ୟ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି। କାରଣ, ଏହି ଆଦର୍ଶଟି ଅନୁସାରେ ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସେମାନଙ୍କ

ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ଗୋଟିଏ ଟଙ୍କା ମଧ ରଖିବା ଉଚିତ ହେବନାହିଁ।

ଏହାକୁ ପ୍ରକୃତରେ କିପରି ସମ୍ଭବ କରିହେବ ? ଅହିଂସାଦ୍ୱାରା କରିହେବ ? ବା, ଧନୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଛଡ଼ାଇ ନିଆଯିବ ? ଏକଥାଟି କରିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ ଅବଶ୍ୟ ହିଂସାର ଆଶ୍ରୟ ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଏହି ସହିଂସ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଦ୍ୱାରା ସମାଜର କୌଣସି ଉପକାର ହେବନାହିଁ। ସମାଜକୁ ଅଧିକ ଦୈନ୍ୟ ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼ିବ, କାରଣ ସମାଜ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଠୁଳ କରି ଜାଣିଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅବଦାନରୁ ଏହାଦ୍ୱାରା ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିବ। ତେଣୁ, ଅହିଂସାର ମାର୍ଗଟି ହିଁ ସ୍ପଷ୍ଟତଃ ଅଧିକ ପ୍ରଶସ୍ତ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଯାଉଛି। ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଖରେ ତା'ର ସମ୍ପତ୍ତି ଯେଉଁଳି ଥିଲା, ସେହିଭଳି ରହିବ, ତା'ର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରୟୋଜନ ଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ସେ ଯଥାର୍ଥରେ ଯେତିକି ଆବଶ୍ୟକ କରୁଛି, ସିଏ ସେତିକିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବ ଏବଂ ସମାଜର ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ରହିଥିବା ଅବଶିଷ୍ଟ ସମ୍ପତ୍ତି ପାଇଁ ସେ ଜଣେ ଟ୍ରଷ୍ଟୀ ହୋଇ ରହିବ। ଏହି କଥାଟି କହିଲାବେଳେ, ଟ୍ରଷ୍ଟୀ ଯେ ଅବଶ୍ୟ ସାଧୁତା ଅବଲମ୍ବନ କରିବ, ସେହି କଥାଟିକୁ ଧରି ନିଆଯାଉଛି।

ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ

ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାକୁ ସମାଜର ଜଣେ ସେବକ ବୋଲି ଦେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା ମାତ୍ରକେ ସେ ସମାଜ ଲାଗି ହିଁ ଅର୍ଥ ବର୍ଜନ କରିବ, ସମାଜର କଲ୍ୟାଣ ଲାଗି ଅର୍ଥକୁ ବ୍ୟୟ କରିବ, ତା'ପରେ ତା'ର ଉପାର୍ଜନଗୁଡ଼ିକୁ ପବିତ୍ର ବୋଲି କୁହାଯିବ ଓ ତା'ର ଏହି ଆଚରଣରେ ଅହିଂସା ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି ବୁଝାଯିବ। ପୁନଶ୍ଚ ଯଦି ଅନ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଭାବନା ମଧ ଏହି ଜୀବନମାର୍ଗଟି ଆଡ଼କୁ ଅକୃଷ୍ଟ ହୁଏ, ତେବେ ସମାଜରେ ଏକ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ବିପ୍ଳବ ସଂଘଟିତ ହେବ, ଏବଂ ଆଦୌ କୌଣସି ତିକ୍ତତା ସୃଷ୍ଟି ନ କରି ତାହା ଘଟିବ।

ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତିରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଥିବାର କୌଣସି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଇତିହାସରେ ରହିଛି କି ବୋଲି ପ୍ରଶ୍ନ ହୋଇପାରେ। ଏଭଳି ପରିବର୍ତ୍ତନମାନ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଜୀବନରେ ଅବଶ୍ୟ ଘଟିଛି। ସେସବୁ କୌଣସି ସମଗ୍ର ସମାଜରେ ଘଟିଛି ବୋଲି ହୁଏତ ଦର୍ଶାଇ ଦେଇ ହେବ ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଏହାର କେବଳ ଏତିକି ଅର୍ଥ ହେବ ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅହିଂସାକୁ ନେଇ ଏକ ବୃହତ୍ ଆୟତନରେ କେବେହେଲେ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଗ କରା ଯାଇ ନାହିଁ।

ଅହିଂସାର ପ୍ରଯୁଜ୍ୟତା

କୌଣସି ଏକ କାରଣରୁ ଆମ ଭିତରେ ଏକ ଭୁଲ୍ ବିଶ୍ୱାସ ପଶି ଯାଇଛି ଯେ, ଅହିଂସା ହେଉଛି ପ୍ରଧାନତଃ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଲାଗି ଗୋଟିଏ ଅସ୍ତ୍ର, ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ତାହାକୁ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିଁ ସୀମାବଦ୍ଧ କରି ରଖାଯିବା ଉଚିତ। ବସ୍ତୁତଃ ଏହା ଆଦୌ ସତ୍ୟ ନୁହେଁ। ଅହିଂସା ଯେ ସମାଜର ମଧ ଏକ ଆଚରଣଯୋଗ୍ୟ ଗୁଣ, ସେଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ। ଏହି ସତ୍ୟଟି ବିଷୟରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ହୃଦ୍‌ବୋଧ କରାଇବାକୁ ହିଁ ମୁଁ ଏକାଧାରରେ ପ୍ରୟାସ

ଓ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାରେ ଲାଗିଛି ।

ନାନା ବିସ୍ମୟ ଘଟି ଯାଉଥିବା ଏହି ଯୁଗରେ, ଗୋଟିଏ ବସ୍ତୁ ବା ବିଚାର ନୂତନ ବୋଲି ତାହାକୁ କେହି କଦାପି ନିରର୍ଥକ ବୋଲି କହିବ ନାହିଁ । ଏହା କଷ୍ଟସାଧ ବୋଲି ଏହାକୁ ଅସମ୍ଭବ ବୋଲି କହିଲେ ମଧ ତାହା ଯୁଗଆତ୍ମାର ଅନୁରୂପ ହେବନାହିଁ । ଏପରି କଥାମାନ ଏବେ ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟହ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି, ଯାହାକୁ କେହି ସ୍ୱପ୍ନରେ ମଧ କଳ୍ପନା କରି ନଥିଲେ । କେତେ କେତେ ଅସମ୍ଭବ ସତେ ସମ୍ଭବ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ହିଂସାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ହେଉଥିବା ବିସ୍ମୟକାରୀ ଆବିଷ୍କାରମାନ ଦେଖି ଆମେ ଆଜିକାଲି ସର୍ବଦା ବିସ୍ମିତ ହେବାରେ ଲାଗିଛୁ । ମାତ୍ର ମୁଁ ଏ କଥାଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ କହିବି ଯେ, ଏହି ଅହିଂସାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିଁ ଏପରି ଆବିଷ୍କାରମାନ ସମ୍ଭବ ହେବ, ଯାହାକୁ କେହି ସ୍ୱପ୍ନରେ ମଧ୍ୟ କଳ୍ପନା କରି ନାହାନ୍ତି ଓ ଯାହା ଆପାତତଃ ଅସମ୍ଭବ ବୋଲି ମନେ ହୋଇଛି । ଧର୍ମର ଇତିହାସ ଏହିଭଳି ନାନା ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଛି ।...

ଅବଶ୍ୟ, ଯଦି ଯେତେ ବେଶୀ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ମଧ ଧନୀମାନେ ସମୁଚିତ ଅର୍ଥରେ ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କର ଅଭିଭାବକ ନହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ଯଦି ଦରିଦ୍ରମାନେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ନିଷ୍ପେଷିତ ହୋଇ ଭୋକରେ ମରନ୍ତି, ତେବେ ପୁଣି କ'ଣ କରାଯିବ ? ଏହି ପ୍ରହେଳିକାର ସମାଧାନ ବାହାର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ମୁଁ ଏକ ଯଥାର୍ଥ ଏବଂ ଅକାଟ୍ୟ ଉପାୟରୂପେ ଅହିଂସ ଅସହଯୋଗ ଏବଂ ଆଇନ୍ ଅମାନ୍ୟ ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି । ସମାଜରେ ବାସ କରୁଥିବା ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କର ସହଯୋଗ ବ୍ୟତୀତ ଧନୀମାନେ କଦାପି ସମ୍ପତ୍ତି ଠୁଳ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।

ମନୁଷ୍ୟ ଆରମ୍ଭରୁ ହିଁ ହିଂସାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ରହିଆସିଛି । କାରଣ ଆପଣାର ପ୍ରକୃତିରେ ସେ ପଶୁଠାରୁ ହିଁ ଏହି ବଳକୁ ଉତ୍ତରାଧିକାରରୂପେ ପାଇଛି । ଏକ ଚତୁଷ୍ପଦ ପଶୁର ସ୍ତରରୁ ଉପରକୁ ଉଠି ଦ୍ୱିପଦ ମନୁଷ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେବା ଫଳରେ ହିଁ ହିଂସାରୂପୀ ବଳର ଜ୍ଞାନ ତା'ର ଆତ୍ମାରେ ପ୍ରବେଶ କରିପାରିଛି । ସେହି ଜ୍ଞାନ ଯେତେ ମନ୍ଥରଭାବରେ ହେଲେ ମଧ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନିଶ୍ଚିତଭାବରେ ତା' ଭିତରେ ବୃଦ୍ଧିଲାଭ କରି ଆସିଛି । ଯଦି ଏହି ଜ୍ଞାନକୁ ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କ ଭିତରେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ କରାଇ ବ୍ୟାପ୍ତ କରି ଦିଆଯାଇ ପାରିବ, ତେବେ ସେମାନେ ତଦ୍ୱାରା ଅବଶ୍ୟ ସବଳ ହେବେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଉପବାସର ପ୍ରାନ୍ତଯାଏ ଆଣି ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଉଥିବା ନିଷ୍ପେଷଣକାରୀ ଅସମାନତାଗୁଡ଼ିକରୁ ସେମାନେ ଅହିଂସା ଦ୍ୱାରା ଆପଣାକୁ କିପରି ମୁକ୍ତ କରିପାରିବେ, ସେମାନେ ସେ କଥାଟିକୁ ମଧ ଶିକ୍ଷା କରିପାରିବେ ।[32]

11. ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ

56. ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟର ସାରତତ୍ତ୍ୱ

ଆତ୍ମ-ସଂଯମ

ମନୁଷ୍ୟର ସମାଜ ଅବିରତ ବୃଦ୍ଧିଲାଭ କରିବାରେ ଲାଗିଛି, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର କ୍ଷେତ୍ରରେ କ୍ରମୋନ୍ନୋଚିତ ହୋଇଚାଲିଛି । ଯଦି ସେପରି ହୁଏ, ତବେ ତାହା ଭୌତିକ ବାସନାର ଦାବିଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ସଂଯମ-ଅବଲମ୍ବନ ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ତେଣୁ, ବିବାହକୁ ଏପରି ଗୋଟିଏ ସଂସ୍କାରରୂପେ ବିଚାର କରିବାକୁ ହେବ, ଯାହାକି ପତି ଓ ପତ୍ନୀଙ୍କ ଉପରେ ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ଆଣି ଲଦି ଦେଇଥାଏ ; ସେମାନଙ୍କୁ କେବଳ ସେହିମାନଙ୍କ ଭିତରେ ହିଁ ଯାବତୀୟ ଦୈହିକ ମିଳନକୁ ସୀମାବଦ୍ଧ କରି ରଖିବାକୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଏ । ଯେତେବେଳେ ଉଭୟ ପକ୍ଷ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିବେ ଏବଂ ସେଥିଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବେ, କେବଳ ସେତିକି କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିଁ ସନ୍ତାନ ପ୍ରସବ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେହି ମିଳନକୁ ସୀମିତ କରି ଆଣିବା ଆବଶ୍ୟକ ।[1]

ମନୁଷ୍ୟ ଆଉ ପଶୁ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଅସଲ ଅନ୍ତରଟି ରହିଛି ଯେ, ମନୁଷ୍ୟ ତା'ର ହେତୁ ହେବାର ବୟସଠାରୁ ଏକ ନିରନ୍ତର ଆତ୍ମସଂଯମର ଜୀବନ ଅତିବାହିତ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ । ଆପଣାର ଭଗିନୀ, ମାତା, ଦୁହିତା ଏବଂ ପତ୍ନୀ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ପାର୍ଥକ୍ୟଟିକୁ ବୁଝିବାଲାଗି ଈଶ୍ୱର ମନୁଷ୍ୟକୁ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଯୋଗାଇ ଦେଇଛନ୍ତି ।[2]

ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟର ଆବଶ୍ୟକତା

ନାରୀ ଓ ପୁରୁଷ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକୁ ଯଦି ଆମେ ଏକ ସୁସ୍ଥ ଓ ଶୁଦ୍ଧ ଆଖିରେ ଦେଖି ପାରିବା, ତେବେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ଭୋଗ କରୁଥିବା ଯାବତୀୟ ଦୁଃଖର ଏକ ବୃହତ୍ ଅଂଶର ଅପନୋଦନ ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୋଇଯିବ । ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେ ନିଜକୁ ଭବିଷ୍ୟତର ବଂଶଧରମାନଙ୍କର ନୈତିକ କଲ୍ୟାଣ ନିମନ୍ତେ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ବିଚାର କରୁଥିବା ।[3]

ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ବିନା ବ୍ୟତୀତ ହେଉଥିବା ଜୀବନକୁ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନୀରସ ଏବଂ ପଶୁତୁଲ୍ୟ ବୋଲି ବିଚାର କରିଥାଏ । ପଶୁ ପ୍ରକୃତିଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ଆଦୌ କୌଣସି ଆତ୍ମସଂଯମ ଜାଣି ନଥାଏ । ମାତ୍ର, ମନୁଷ୍ୟ ଆତ୍ମ-ସଂଯମ ଲାଗି ସମର୍ଥ ହୋଇଥିବାରୁ ଏବଂ ତାହାର

ଅଭ୍ୟାସ କରୁଥିବାରୁ ହିଁ ତାହାକୁ ମନୁଷ୍ୟ ବୋଲି କୁହା ଯାଇଥାଏ । ଆଗେ ମୋତେ ଯାହା ଆମର ଧର୍ମପୁସ୍ତକମାନଙ୍କରେ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟରେ ଅତିବେଶୀ ପ୍ରଶଂସା ବୋଲି ବୋଧ ହେଉଥିଲା, ଏବେ, ପ୍ରତ୍ୟହ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଯଥାର୍ଥ ଏବଂ ଅଭିଜ୍ଞତା ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବସିତ ବୋଲି ମୋ'ର ମନେ ହେଉଛି ।[4]

ମୋ'ର ମତ ଯେ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଲାଭ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଭାବନାରେ, ବଚନରେ ଏବଂ କର୍ମରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂଯମର ଜୀବନ ଯାପନ କରିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ଏବଂ, ଯେଉଁ ଜାତିରେ ଏଭଳି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଅଭାବ ରହିଛି, ସେହି ଅଭାବ ସକାଶେ ଆମେ ସେହି ଜାତିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଅଧିକ ଦରିଦ୍ର ବୋଲି କହିବା ।[5]

ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ବିଶ୍ୱାସ

ମୋତେ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ଯେ, ଜୀବନ୍ତ ସତ୍ୟରୂପୀ ଭଗବାନଙ୍କଠାରେ ଏକ ସଚଳ ବିଶ୍ୱାସ ନ ଥିଲେ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ-ବ୍ରତର ପାଳନ କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ । ଭଗବାନଙ୍କୁ ହସି ଉଡ଼ାଇଦେବା ଏବଂ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ଭଗବାନ ଙ୍କ ଉପରେ ଏକ ସଚଳ ବିଶ୍ୱାସ ନ ଥାଇ ଉଚ୍ଚତମ ସ୍ତରର ଜୀବନଟିଏ ବଞ୍ଚିବାର ସମ୍ଭାବନା ବିଷୟରେ ଦୁରାଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଏବେ ତ ଏକ ଫେଶନ ହୋଇଗଲାଣି । ଯେଉଁମାନଙ୍କର ନିଜଠାରୁ ଅନନ୍ତ ଗୁଣରେ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚ, ଏକ ପରମ ଶକ୍ତିମତ୍ତା ଉପରେ କୌଣସି ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ ଅଥବା ସେଥିଲାଗି ପ୍ରୟୋଜନ ମଧ ନାହିଁ, ଏହି ବିଧାନଟିର ସତ୍ୟତା ବିଷୟରେ ସେମାନଙ୍କର ହୃଦ୍‌ବୋଧ କରାଇବାରେ ମୋ'ର ଅସମର୍ଥତାକୁ ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବି । ମୋ' ନିଜର ଅଭିଜ୍ଞତା ମୋତେ ଏହି ଜ୍ଞାନରେ ଆଣି ଉପନୀତ କରାଇଛି ଯେ, ଯେଉଁ ଜୀବନ୍ତ ବିଧାନଟିକୁ ମାନି ସମଗ୍ର ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଆତଯାତ ହୋଇଛି, ସେହି ବିଧାନ ଉପରେ ଏକ ଅବିଚଳ ବିଶ୍ୱାସର ସ୍ଥାପନା ବ୍ୟତୀତ ପୂର୍ଣ୍ଣତମ ଜୀବନ କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ ।[6]

ଯେଉଁ ଜୀବନ୍ତ ପରମଶକ୍ତିକୁ ଆମେ ଈଶ୍ୱର ବୋଲି କହୁଛୁ, ତାଙ୍କରି ବିଧାନକୁ ଜାଣିଲେ ଓ ପାଳନ କଲେ ଯାଇ ଆମେ ତାଙ୍କର ଆବିଷ୍କାର କରି ପାରିବା ଏବଂ ପରିଶେଷରେ ତାଙ୍କୁ ଆମ ନିଜ ଭିତରେ ମଧ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ କରାଇ ଆଣିବା । ମାତ୍ର, ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଯିବା ଉଚିତ ଯେ, ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ବିଧାନକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ ସେଥିଲାଗି କଠିନ ପ୍ରୟାସ ମଧ କରିବାକୁ ହେବ । ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦରେ ସେହି ବିଧାନକୁ ହୁଏତ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ସେହି ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟର ଅନୁଶୀଳନ ନିମନ୍ତେ ସବୁଠାରୁ ସିଧା ବାଟ ହେଉଛି ରାମ ନାମ ।[7]

ଯଥାର୍ଥ ଅର୍ଥ

ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଯଥାର୍ଥ ଅର୍ଥ ହେଉଛି ବ୍ରହ୍ମଙ୍କୁ ଖୋଜିବା । ବ୍ରହ୍ମ ସକଳ ସତ୍ତାରେ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ତେଣୁ, ଅନ୍ତର୍ଗତ ସତ୍ତା ମଧରେ ପ୍ରବେଶ କରି ଓ ତାହାକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରି ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଖୋଜି ବାହାର କରି ପାରିବା । ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ

ଅର୍ଜନ କରିବା ବ୍ୟତୀତ ଏହି ଉପଲବ୍ଧି କଦାପି ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ। ଏହିପରିଭାବରେ, ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ କହିଲେ ଭାବନା, ବାକ୍ୟ ଏବଂ କର୍ମରେ, ସକଳ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଉପରେ ସର୍ବଦା ତଥା ସର୍ବତ୍ର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ହିଁ ବୁଝାଇବ।

ଯେଉଁ ପୁରୁଷ ବା ସ୍ତ୍ରୀ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରତ ପାଳନ କରିବେ, ସେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ବାସନାରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇଥିବେ। ତେଣୁ, ଏଭଳି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଭଗବାନ୍‌ଙ୍କର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହିଥିବେ, ଦେବତୁଲ୍ୟ ଜୀବନ ଯାପନ କରୁଥିବେ। ମୋ' ମନରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଭାବନା, ବାକ୍ୟ ତଥା କର୍ମରେ ପୂର୍ଣ୍ଣତମଭାବରେ ଏଭଳି ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟର ପାଳନ କରିବା ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ।[8]

ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ କହିଲେ ଆମେ କ'ଣ ବୁଝିବା ? ଏହା ହେଉଛି ଏକ ଜୀବନପଥ, ଯାହାକି ଆମକୁ ବ୍ରହ୍ମଙ୍କର ସନ୍ନିଧାନକୁ ପରିଚାଳିତ କରି ନେଇଯାଏ। ସନ୍ତାନଜନନର ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ଉପରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅର୍ଜନ କରିବା ମଧ୍ୟ ଏହାର ଅନ୍ତର୍ଗତ। ଏହି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଭାବନା, ବାକ୍ୟ ତଥା କର୍ମ ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମ୍ଭବ ହେଉଥିବ। ଯଦି ଭାବନା ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ନରହେ, ତେବେ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରି ରଖିବାର କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ରହିବ ନାହିଁ। ହିନ୍ଦୁସ୍ତାନୀ ଭାଷାରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରବାଦ ରହିଛି, "ଯାହାର ହୃଦୟ ଶୁଦ୍ଧ, ତା' ଘରେ ସର୍ବଶୁଦ୍ଧକାରିଣୀ ଗଙ୍ଗାନଦୀର ଜଳ ମଧ୍ୟ ମହଜୁଦ ରହିଥାଏ।" କାରଣ, ଯାହାର ଭାବନା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇ ପାରିଛି, ଅନ୍ୟଟି ସତେଅବା ପିଲାଖେଳ ପରି ତା'ଲାଗି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜ ହୋଇଥାଏ। ମୋ' କଳ୍ପନାର ଜଣେ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ସୁସ୍ଥ ରହିବ ଓ ସହଜରେ ଦୀର୍ଘଜୀବୀ ହୋଇପାରିବ। ତାକୁ ସାମାନ୍ୟ ମୁଣ୍ଡବ୍ୟଥାରେ ମଧ୍ୟ ପୀଡ଼ିତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ। ମାନସିକ ତଥା ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମ ତାକୁ କ୍ଲାନ୍ତ କରି ପକାଇବ ନାହିଁ। ସେ ସର୍ବଦା ପ୍ରସନ୍ନ ରହିଥିବ, କଦାପି ଆଳସ୍ୟ ଅନୁଭବ କରିବନାହିଁ। ତା'ର ବାହ୍ୟ ପରିଚ୍ଛନ୍ନତା ତା' ଅନ୍ତର୍ଗତ ପରିଚ୍ଛନ୍ନତାକୁ ଅବିକଳ ପ୍ରତିଫଳିତ କରି ପାରୁଥିବ। ଗୀତାରେ ଜଣେ ସ୍ଥିତପ୍ରଜ୍ଞ ମନୁଷ୍ୟର ଯେଉଁସବୁ ଗୁଣ ରହିଥାଏ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି, ସିଏ ସେହି ସବୁଯାକ ଗୁଣର ପରିଚୟ ଦେଉଥିବ। ଯଦି ଜଣେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ବର୍ଣ୍ଣନାଟି ଲାଗି ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ନହୋଇ ପାରିଲା, ସେଥିଲାଗି ଚିନ୍ତା କରିବା ଆଦୌ ଉଚିତ ନୁହେଁ।

ଯେଉଁ ଶୁକ୍ରରୁ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରୁଛନ୍ତି, ତାହାର ସଂରକ୍ଷଣ ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରି ପାରୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେ ଉପରେ ଆଲୋଚିତ ସକଳ ଗୁଣର ପରିଚୟ ହୋଇ ପାରିବ, ସେଥିରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର କ'ଣ ଅଛି ? ଏଭଳି ଏକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ସର୍ଜନଶୀଳ ଶକ୍ତିକୁ କିଏ ପ୍ରକୃତରେ ମାପି ପାରିବ; ତାହାର ଗୋଟିଏ ବିନ୍ଦୁ ହିଁ ଏକ ମନୁଷ୍ୟଜୀବନକୁ ସମ୍ଭବ କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇପାରୁଛି ![9]

ସଂଜ୍ଞା

ଆମର ଭାବନା ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତିର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣକୁ ନଆସିଛି, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ। ଅନଭିପ୍ରେତ ଭାବନା ହେଉଛି ମନର ଗୋଟିଏ ପ୍ରବୃତ୍ତି ; ତେଣୁ, ଭାବନାକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ମଧ୍ୟରେ ରଖିବା ପ୍ରକୃତରେ ସେହି ମନ ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ

ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ବୁଝାଇବ, ଯାହାକି ବାୟୁ ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅର୍ଜନ କରିବାଠାରୁ ଅଧିକ କଷ୍ଟସାଧ । ତଥାପି, ଆମ ଭିତରେ ସେହି ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତି ହିଁ ମନକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ କରିଥାଏ । ଏହା ଏକ କଷ୍ଟସାଧ ବ୍ୟାପାର ବୋଲି, ଏହାକୁ ଅସମ୍ଭବ ବୋଲି ଯେପରି କେହି ନଭାବନ୍ତି ! ଏହା ହେଉଛି ଉଚ୍ଚତମ ଲକ୍ଷ୍ୟ, ଏବଂ ଏଥିରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର ଆଦୌ କିଛି ନାହିଁ ଯେ ଏହାର ଉପଲବ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଆମର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ପ୍ରୟାସର ହିଁ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।[10]

ମନ

ଅନ୍ୟ ଯାବତୀୟ ବ୍ରତ ପରି ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ-ବ୍ରତକୁ ମଧ୍ୟ ଭାବନାରେ, ବାକ୍ୟରେ ଏବଂ କର୍ମରେ ପାଳନ କରିବାକୁ ହେବ । ଗୀତାରେ ଆମକୁ କୁହାଯାଇଛି ତଥା ଆମ ଅଭିଜ୍ଞତା ମଧ୍ୟ ସେହି କଥାଟିର ସମର୍ଥନ କରୁଛି ଯେ, ଯେଉଁ ନିର୍ବୋଧ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାର ଶରୀରକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖିଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଛି ଅଥଚ ଯିଏ ଆପଣାର ମନ ଭିତରେ ନାନା ଦୁଷ୍ଟ ଭାବନାକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେବାରେ ଲାଗିଛି, ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ବ୍ୟର୍ଥଚେଷ୍ଟା କରିବାରେ ଲାଗିଛି । ମନକୁ ହୁଗୁଳା କରି ଛାଡ଼ି ଦିଆ ଯାଇଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶରୀରକୁ ଦବାଇ ରଖିବା କ୍ଷତିକାରକ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ । ମନ ଯଦି ଏଣେତେଣେ ବୁଲିବାରେ ଲାଗିଥାଏ, ତେବେ ଶୀଘ୍ର ହେଉ ଅଥବା ବିଳମ୍ବରେ ହେଉ, ଶରୀର ମଧ୍ୟ ସେଠାକୁ ଯିବାଲାଗି ଅବଶ୍ୟ ବାଧ ହେବ ।...

... ଅଶୁଦ୍ଧ ନାନା ଭାବନାକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେବାଲାଗି ମନକୁ ଅନୁମତି ଦେବା ଗୋଟିଏ କଥା ; ମାତ୍ର ଆମର ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ସେହି ଭାବନାଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ଉଡ଼ି ବୁଲିବାକୁ ଦେବା ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ କଥା । ମନ ସହିତ ତା'ର ଏହିସବୁ ଦୁଷ୍ଟ ଉଡ଼ି ବୁଲିବା ସହିତ ଯଦି ଆମେ ଅସହଯୋଗ କରିପାରିବା, ତେବେ ଆମର ବିଜୟ ସୁନିଶ୍ଚିତ ।[11]

ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅବସ୍ଥା

ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି ଏକ ମାନସିକ ସ୍ଥିତି । ମନୁଷ୍ୟର ବାହ୍ୟ ଆଚରଣ ଏକାଧାରରେ ତା'ର ଅନ୍ତର୍ଗତ ସ୍ଥିତିର ସଙ୍କେତ ଏବଂ ପ୍ରମାଣ ଦେଇଥାଏ । ଯିଏ ନିଜର ଯୌନ-ବାସନାକୁ ସଂହାର କରି ପାରିଛି, ସେ କୌଣସି ଆକାର ଅଥବା ପ୍ରକାରରେ କଦାପି ସେହି ଅପରାଧରେ ଅପରାଧୀ ହେବ ନାହିଁ । ଜଣେ ନାରୀଠାରେ ଯେତେ ଆକର୍ଷଣ ଶକ୍ତି ରହିଥାଉ ପଛକେ, ଯୌନ-ବାସନା ନଥିବା ଜଣେ ପୁରୁଷ ଉପରେ ସେହି ଆକର୍ଷଣର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଜଣେ ନାରୀର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ନିୟମଟି ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବ ।...

ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ଆଦୌ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଗୁଣ ନୁହେଁ, ଯାହାର ଅନୁଶୀଳନ ବାହାରର ସଂଯମ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିବ । ଯିଏ ଜଣେ ନାରୀ ସହିତ ଏକ ଆବଶ୍ୟକ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନରୁ ଦଉଡ଼ି ପଳାଇଯାଏ, ସିଏ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଥଟିକୁ ଆଦୌ ବୁଝି ନ ଥାଏ ।...

ପ୍ରକୃତ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ମିଛ ସଂଯମଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବ । ଆପଣାର ସୀମାଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ ଆପଣାର ବାଡ଼ଗୁଡ଼ିକୁ ସେ ସ୍ୱୟଂ ବସାଇବ । ସେଗୁଡ଼ିକର ଆଉ ଆବଶ୍ୟକତା

ନାହିଁ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରି ସେ ନିଜେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବ। ଯଥାର୍ଥ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ କହିଲେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ବୁଝାଏ, ଆମେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ତାହାକୁ ଜାଣିବା, ତା'ପରେ ତାହାର ମୂଲ୍ୟକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ଏବଂ ସବାଶେଷରେ ଏହି ଅମୂଲ୍ୟ ଗୁଣଟିର ଅନୁଶୀଳନ କରିବାର ପ୍ରୟାସ କରିବା। ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ, ଦେଶର ଯଥାର୍ଥ ସେବା କରି ପାରିବାକୁ ହେଲେ ଏହି ବ୍ରତଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ପାଳନ କରିବାକୁ ହେବ।[12]

ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗୁଡ଼ିକର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ

...କେବଳ ପଶୁପ୍ରବୃତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖିବାକୁ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ପାଳନ କରିବାର ସମତୁଲ ବୋଲି ବିଚାର କରାଯାଇଛି। ଏହି ଧାରଣାଟିକୁ ମୁଁ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଭୁଲ୍ ବୋଲି ବିଚାରୁଛି। ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି ଇନ୍ଦ୍ରିୟର ସକଳ ଅଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅର୍ଜନ କରିବା। ଯିଏ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଅଙ୍ଗ ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ ଓ ଅନ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ହୁଗୁଳା ହେବାକୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥାଏ, ତାହାର ଚେଷ୍ଟା ଅବଶ୍ୟ ବିଫଳ ହୋଇଯିବ।

କାନଦ୍ୱାରା ଉଦ୍ଦୀପକ କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକୁ ଶ୍ରବଣ କରିବା, ଆଖିଦ୍ୱାରା ଉଦ୍ଦୀପକ ଦୃଶ୍ୟମାନ ଦେଖିବା, ଜିହ୍ବାଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତେଜକ ଆହାରର ସ୍ୱାଦଲାଭ କରିବା, ହାତଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତେଜକ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିବା ଏବଂ ଏଣେ ଯୁଗପତ୍‌ଭାବରେ, ବାକୀ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ଆଶା ପୋଷଣ କରିବା—ଏହାକୁ ନିଆଁ ଭିତରେ ନିଜର ହାତକୁ ରଖି ତଥାପି ସେହି ହାତ ପୋଡ଼ିଯିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଆଶା କରିବାର ସମାନ ବୋଲି କୁହାଯିବ। ତେଣୁ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ଗୋଟିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖିବ ବୋଲି ସଂକଳ୍ପ ଗ୍ରହଣ କରିଛି, ତାହାକୁ ଅବଶିଷ୍ଟ ସବୁଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅର୍ଜନ କରିବାର ସଂକଳ୍ପ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ।

ମୁଁ ସର୍ବଦା ଏହିପରି ଅନୁଭବ କରି ଆସିଛି ଯେ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟର ସଂଜ୍ଞା ବାହାର କରି ପ୍ରଭୂତ କ୍ଷତି କରାଯାଇଛି। ଯଦି ଆମେ ଏକାବେଳକେ ସବୁ ଦିଗରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଅଭ୍ୟାସ କରିବା, ତେବେ ସେହି ଉଦ୍ୟମକୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ବୋଲି କୁହାଯିବ ଏବଂ ସେଥିରେ ସଫଳ ହେବା ସମ୍ଭବ ହେବ। ସମ୍ଭବତଃ, ଆମର ଜିହ୍ବା ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଅପରାଧୀ।[13]

ସ୍ଥିତପ୍ରଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତି

ଜଣେ ସ୍ଥିତପ୍ରଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତିର କେଉଁସବୁ ଲକ୍ଷଣ ରହିଥାଏ ? ସେ ଅପଣାର ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗୁଡ଼ିକୁ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଲବ୍ଧ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକରୁ ଆମ୍ବାରୂପକ ଢାଲର ପଶ୍ଚାତକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହୃତ କରି ନେଇଥାଏ, ଗୋଟିଏ କଚ୍ଛପ ଯେପରି ଆପଣାର ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗକୁ ନିଜର ଖୋଳ ଭିତରକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହୃତ କରିନିଏ, ଠିକ୍ ସେହିପରି। ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରଜ୍ଞା ସ୍ଥିର ହୋଇ ନ ଥାଏ, ସେ କ୍ରୋଧ, ମନ୍ଦ ଭାବନା ଏବଂ ଦୁର୍ବଚନର କବଳରେ ପଡ଼ିଯିବାକୁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ। ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଜଣେ ସ୍ଥିତପ୍ରଜ୍ଞ ପ୍ରଶଂସା ଅଥବା ନିନ୍ଦା ଆଗରେ ସମାନଭାବରେ ଅବିଚଳ ହୋଇ ରହିଥାଏ। ସେ ଉପଲବ୍ଧି

କରିଥାଏ ଯେ, ଯେଉଁ ଜିହ୍ୱା ନିନ୍ଦାବାକ୍ୟ କହେ, ନିନ୍ଦାବାକ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ସେହି ଜିହ୍ୱା ହିଁ ଦୂଷିତ ହୁଏ ; ଯାହାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ନିନ୍ଦାବାକ୍ୟର ଉଚ୍ଚାରଣ କରାଯାଏ, ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ତଦ୍ୱାରା ଆଦୌ ଦୂଷିତ ହୁଏ ନାହିଁ। ତେଣୁ, ଜଣେ ସ୍ଥିତପ୍ରଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତି କଦାପି କାହାରି ମନ୍ଦ ପାଞ୍ଚେ ନାହିଁ, ବରଂ ଶେଷ ନିଃଶ୍ୱାସ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ନିଜର ଶତ୍ରୁର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥାଏ।[14]

ମୋ'ର ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ

ମୋ' ଲାଗି ଶାରୀରିକ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟର ପାଳନ ମଧ୍ୟ ନାନା ବାଧାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହି ଆସିଛି। ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ବେଶ୍ ନିରାପଦ ଅନୁଭବ କରୁଛି ବୋଲି ଏବେ ହୁଏତ କହିପାରିବି, ମାତ୍ର ମୋ'ଲାଗି ଏବେ ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବା ଭାବନା ଉପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅର୍ଜନ କରିବା ତଥାପି ବାକୀ ରହିଛି। ମୋ'ଠାରେ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି କିମ୍ବା ଉଦ୍ୟମର ଯେ ଅଭାବ ରହିଛି, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ ; ମାତ୍ର, ନାନା ଅବାଞ୍ଛିତ ଭାବନା କେଉଁଠାରୁ ଆସି ଯେ ସେମାନଙ୍କର ଅନିଷ୍ଟକାରୀ ଆକ୍ରମଣ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଉଛନ୍ତି, ତାହା ମୋ'ଲାଗି ଏବେ ମଧ୍ୟ ଏକ ସମସ୍ୟା ହୋଇ ରହିଛି।

ଅବାଞ୍ଛିତ ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ବନ୍ଦ କରି ରଖିବାକୁ ଯେ ଗୋଟାଏ ଚାବି ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି, ମୋ'ର ସେ ବିଷୟରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ। ମାତ୍ର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସ୍ୱୟଂ ସେହି ଚାବିଟି ପାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ। ସନ୍ଥ ଓ ଦ୍ରଷ୍ଟାମାନେ ଆମଲାଗି ସେମାନଙ୍କର ଅଭିଜ୍ଞତାଗୁଡ଼ିକୁ ରଖି ଯାଇଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ସେମାନେ ଆମକୁ କୌଣସି ଅକାଟ୍ୟ ଓ ସର୍ବଜନୀନ ଉପାୟ ଆଦୌ ବତାଇ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି। କାରଣ, ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଅର୍ଥାତ୍ ଯାବତୀୟ ଭୁଲ୍‌ରୁ ମୁକ୍ତି କେବଳ କରୁଣାରୁ ହିଁ ଆସିଥାଏ ଏବଂ ତେଣୁ ଈଶ୍ୱର-ଅନ୍ୱେଷକମାନେ ଆମପାଇଁ ରାମ ନାମ ଆଦି ମନ୍ତ୍ରମାନ ରଖି ଯାଇଛନ୍ତି ; ସେହି ମନ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ତପସ୍ୟା ଦ୍ୱାରା ପବିତ୍ରୀକୃତ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ପୂତ ଜୀବନଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରଣାପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଛି।

ତାଙ୍କର କରୁଣା ପାଖରେ ନିଜକୁ ଅକୁଣ୍ଠିତ ଚିତ୍ତରେ ସମର୍ପିତ କରି ନଦେଲେ ଭାବନା ଉପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। ପ୍ରତ୍ୟେକ ମହାନ୍ ଧର୍ମପୁସ୍ତକ ଆମକୁ ସେହି ଶିକ୍ଷା ହିଁ ଦେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ହାସଲ କରିବାର ମାର୍ଗରେ ମୁଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହିଁ ଏହାର ସତ୍ୟକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରୁଛି।[15]

ଯାବତୀୟ କର୍ମମୟତା ମଧ୍ୟରେ ବାସ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ବେଶ୍ ସଫଳତା ସହିତ ପ୍ରାୟ ତିରିଶ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ କାଳ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ପାଳନ କରିଆସିଛି। ଜଣେ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀର ଜୀବନ ଅତିବାହିତ କରିବାଲାଗି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରିବା ପରେ, କେବଳ ମୋ' ସ୍ତ୍ରୀ ସହିତ ମୋ'ର ସମ୍ପର୍କକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ମୋ'ର ବାହ୍ୟ ଆଚରଣରେ ପ୍ରାୟ ଆଦୌ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ ନାହିଁ।...

ମୋ' ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରତକୁ ମୁଁ ଗ୍ରନ୍ଥଗୁଡ଼ିକରୁ ଖୋଜି ପାଇନାହିଁ। ମୋ' ନିଜର ତଥା ଅନ୍ୟ ଯେଉଁମାନେ ମୋ'ର ଆମନ୍ତ୍ରଣକ୍ରମେ ମୋ' ସହିତ ଏହି ପ୍ରୟୋଗରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କର ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ଲାଗି ମୁଁ ମୋ' ନିଜର ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ କ୍ରମଶଃ ଆବିଷ୍କାର କରି

ଆଣିଛି । ଆଉ କେଉଁଠି ବତାଇ ଦିଆ ଯାଇଥିବା ନିଷେଧଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ କେବେହେଲେ ଅନୁସରଣ କରି ନାହିଁ, ଯେଉଁ ସବୁ ଧାର୍ମିକ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ନାରୀକୁ ଯାବତୀୟ ଅନିଷ୍ଟ ଓ ପ୍ରଲୋଭନର ମୂଳ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି, ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆହୁରି କମ୍ ପରିମାଣରେ ଗ୍ରହଣ କରିଛି । ସେହି ଧର୍ମପୁସ୍ତକଗୁଡ଼ିକରେ ଯାହାକିଛି ଭଲ କଥା ରହିଛି, ତାହାକୁ ମୁଁ ମୋ' ମାଆଠାରୁ ପାଇଛି, ଏବଂ, ନାରୀକୁ ମୁଁ କେବେହେଲେ କାମବାସନା ଚରିତାର୍ଥ କରିବାର ଏକ ବସ୍ତୁରୂପେ ନଦେଖି ସେମାନଙ୍କୁ ମୋ' ନିଜ ମାଆକୁ ଦେଉଥିବା ସମ୍ମାନର ସହିତ ଦେଖିଆସିଛି । ପୁରୁଷ ହିଁ ପ୍ରଲୋଭିତ କରାଏ, ପୁରୁଷ ହିଁ ଆକ୍ରମଣ କରିଥାଏ । ନାରୀର ସ୍ପର୍ଶ କେବେହେଲେ ପୁରୁଷକୁ ଅପବିତ୍ର କରିଦିଏ ନାହିଁ ; ମାତ୍ର, ପୁରୁଷ ସ୍ୱୟଂ ଅନେକ ସମୟରେ ଏତେ ଅପବିତ୍ର ହୋଇ ରହିଥାଏ ଯେ, ସେ ନାରୀକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିବାର ଯୋଗ୍ୟତାକୁ ହରାଇ ବସିଥାଏ ।...

ମୁଁ କେବଳ ପ୍ରୟୋଗ କରୁଛି । ମୋ' ନିଜର ସଂଜ୍ଞା ଅନୁସାରେ ମୁଁ ନିଜକୁ ଜଣେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ବୋଲି କେବେହେଲେ ଦାବି କରିନାହିଁ । ଅହିଂସା ବିଷୟରେ ମୋ'ର ଗବେଷଣାଗୁଡ଼ିକ ନିମନ୍ତେ ନିଜ ଭାବନା ଉପରେ ମୋ'ର ଯେତିକି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ରହିବା ଉଚିତ୍, ମୁଁ ସେହି ନିୟନ୍ତ୍ରଣକୁ ଅର୍ଜନ କରି ପାରିନାହିଁ । ଯଦି ମୋ'ର ଅହିଂସାକୁ ସଂକ୍ରମଣକ୍ଷମ ତଥା ବ୍ୟାପ୍ତିସମର୍ଥ ହେବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ମୋତେ ମୋ'ର ଭାବନାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆହୁରି ଅଧିକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।[16]

ଯେଉଁ ଦିନଠାରୁ ମୁଁ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରତର ପାଳନ ଆରମ୍ଭ କଲି, ସେହି ଦିନଠାରୁ ଆମର ସ୍ୱାଧୀନତା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ମୋ'ର ପତ୍ନୀ ଜଣେ ସ୍ୱାଧୀନା ନାରୀ ହେଲେ, ତାଙ୍କର ସ୍ୱାମୀ ଏବଂ ପ୍ରଭୁ ହିସାବରେ ରହିଥିବା ମୋ'ର ସକଳ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱରୁ ମୁକ୍ତ ହେଲେ । ଏବଂ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସିଏ ଚରିତାର୍ଥ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଥିବା ମୋ'ର କାମ-ଲାଳସାର ଦାସ ହୋଇ ରହିବାରୁ ମୁକ୍ତି ଲାଭ କଲି । ମୋ' ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ'ର ମୋ'ଲାଗି ଯେତିକି ଆକର୍ଷଣ ରହିଥିଲା, ସେହି ଅର୍ଥରେ ମୋ'ଲାଗି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ନାରୀର ସେତେ ଆକର୍ଷଣ ନ ଥିଲା । ସ୍ୱାମୀ ହିସାବରେ ମୁଁ ତା' ପ୍ରତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନୁଗତ ଥିଲି ଏବଂ, ଅନ୍ୟ କୌଣସି ନାରୀପ୍ରତି କଦାପି ଆନୁଗତ୍ୟ ଦେଖାଇବି ନାହିଁ ବୋଲି ମୁଁ ମୋ' ମାଆଙ୍କ ପାଖରେ ଯେଉଁ ଶପଥ ନେଇଥିଲି, ସେହି ଶପଥ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନୁଗତ ରହିଥିଲି । ମାତ୍ର ମୋ'ର ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ବ୍ରତ ଯେପରିଭାବରେ ମୋ' ଜୀବନକୁ ଆସିଥିଲା, ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅପ୍ରତିରୋଧଭାବରେ ହିଁ ନାରୀକୁ ପୁରୁଷର ମାତାରୂପେ ଦେଖିବାଲାଗି ମୋତେ ପ୍ରେରିତ କରି ନେଇଥିଲା । ନାରୀ ମୋତେ ଏତେ ପବିତ୍ର ବୋଧ ହେଲା ଯେ, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯୌନସମ୍ଭୋଗ ଲାଗି ଆଉ କୌଣସି ଅବକାଶ ନଥିଲା । ଏବଂ, ଏହିପରିଭାବରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାରୀ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତଠାରୁ ମୋ'ର ଭଗିନୀ ଅଥବା କନ୍ୟା ହୋଇ ରହିଥିଲେ ।[17]

ଯଦି ମୁଁ ଯୌନସମ୍ଭୋଗର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନାରୀମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଆକୃଷ୍ଟ ହେଉଥାନ୍ତି, ତେବେ ଜୀବନର ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ମଧ୍ୟ ଜଣେ ବହୁପତ୍ନୀକ ହେବାଲାଗି ମୋ'ର ସାହସ ରହିଛି । ଗୁପ୍ତ ହେଉ ଅଥବା ପ୍ରକାଶ୍ୟ ହେଉ, ମୁଁ ସ୍ୱାଧୀନ ଯୌନ ସମ୍ପର୍କରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ନାହିଁ । ସ୍ୱାଧୀନ, ପ୍ରକାଶ୍ୟ ଯୌନସମ୍ପର୍କକୁ ମୁଁ କୁକୁରର ପ୍ରେମ ପରି ଦେଖିଆସିଛି । ଏବଂ, ଗୁପ୍ତ

ପ୍ରେମ ହେଉଛି କେବଳ ଭୀରୁତାର ପରିଚାୟକ ।[18]

57. ଆଦର୍ଶ ବିବାହ

ଶରୀରର ମାଧ୍ୟମରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସମ୍ମିଳନ ହିଁ ବିବାହର ସମ୍ମୁଖରେ ଆଦର୍ଶ ହୋଇ ରହି ଆସିଛି । ଯେଉଁ ମାନବିକ ପ୍ରେମକୁ ତାହା ପ୍ରକଟ କରେ, ତାହା ଦିବ୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍ ବିଶ୍ୱପ୍ରେମ ଆଡ଼କୁ ଏକ ସୋପାନ ହେବାଲାଗି ଅଭିପ୍ରେତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।[19]

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିହାର, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ, ଏଇଟି ହେଉଛି ଆଦର୍ଶର ଅବସ୍ଥା । ଯଦି ତାହାର କଳ୍ପନା କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ତୁମର ସାହସ ନ ହେଉଛି, ତେବେ ତୁମେ ଅବଶ୍ୟ ବିବାହ କରିବ, ମାତ୍ର ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ମଧ୍ୟ ତୁମକୁ ଆତ୍ମସଂଯମର ଏକ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାକୁ ହେବ ।[20]

ଯେଉଁମାନେ ଏକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅଥବା ଉଚ୍ଚତର ଜୀବନର ଆକାଂକ୍ଷା ରଖିଛନ୍ତି, ସେହିମାନେ ହିଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ଅଥବା ବିବାହିତ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟର କଳ୍ପନା କରିପାରିବେ । ସେଭଳି ଏକ ଜୀବନ ଲାଗି ଏହା ଏକାନ୍ତ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ।[21]

ବିବାହ ହେଉଛି ଜୀବନର ଗୋଟିଏ ସ୍ୱାଭାବିକ ଘଟଣା, ଏବଂ ତାହାକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଏକ ଅପମାନଜନକ କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ବିଚାର କରିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୁଲ ।... ବିବାହକୁ ଆମେ ଏକ ସଂସ୍କାର ବୋଲି ଦେଖିବା—ତାହା ହିଁ ଆଦର୍ଶ ; ଏବଂ ତେଣୁ ବୈବାହିକ ଜୀବନରେ ଆମକୁ ଆତ୍ମସଂଯମର ହିଁ ଏକ ଜୀବନ ଅତିବାହିତ କରିବାକୁ ହେବ ।[22]

ଯୌନ ଲାଳସାକୁ ଚରିତାର୍ଥ କରିବା ନିମନ୍ତେ କରା ଯାଉଥିବା ବିବାହ ଆଦୌ ବିବାହ ନୁହେଁ । ଏହା ହେଉଛି ବ୍ୟଭିଚାର—ଏହାକୁ କାମାତୁରତା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ।[23]

ମନୁ ପ୍ରଥମ ସନ୍ତାନକୁ ଧର୍ମଜ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି—ଅର୍ଥାତ୍ ସିଏ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟବୋଧର ପ୍ରେରଣାରୁ ଜନ୍ମ ହୋଇଥାଏ । ଏବଂ, ପ୍ରଥମ ସନ୍ତାନଟି ପରେ ଜନ୍ମ ହେଉଥିବା ଅନ୍ୟ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କୁ ସେ କାମଜ—କାମନାରୁ ଜନ୍ମ ହେଉଥିବା ସନ୍ତାନ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ସଂକ୍ଷେପରେ ତାହା ହିଁ ଆମଲାଗି ଯୌନ-ସମ୍ବନ୍ଧର ବିଧାନଟିକୁ ନିରୂପିତ କରିଦେଉଛି । ଏବଂ, ଭଗବାନ ମଧ୍ୟ ଏକ ପରମ ବିଧାନ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କ'ଣ ହୋଇ ପାରନ୍ତି ? ଏବଂ ଭଗବାନଙ୍କୁ ମାନିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ସେହି ବିଧାନକୁ ମାନିବା ।[24]

କାମନାର ଚରିତାର୍ଥ-ବିଧାନ ନିମନ୍ତେ ଯୌନସଙ୍ଗମ କରିବାକୁ ପଶୁତ୍ୱକୁ ପୁଣି ଫେରିଯିବା ବୋଲି କୁହାଯିବ ଏବଂ ତେଣୁ, ତାହାର ଉପରକୁ ଉଠିବା ହିଁ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରୟାସ ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ । ମାତ୍ର, ପତି-ପତ୍ନୀ ସମ୍ପର୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ସମ୍ଭବ ନ ହେଉଥିଲେ ତାହାକୁ ଆମେ ଏକ ପାପ ଅଥବା କଳଙ୍କ ବୋଲି ଆଦୌ କହିବା ନାହିଁ । ଆପଣାର ରସନାତୃପ୍ତି ଲାଗି ପୃଥିବୀର କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟ ଖାଦ୍ୟ ଖାଉଛନ୍ତି, ସେହିପରି କୋଟି କୋଟି ସ୍ୱାମୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଆପଣା କାମବାସନାର ପରିତୃପ୍ତି ନିମନ୍ତେ ଯୌନକ୍ରିୟାରେ ଲିପ୍ତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଏହା ସର୍ବଦା କରୁଥିବେ ଏବଂ ଆପଣାର ଶୃଙ୍ଖଳାରେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଘଟିଲେ ପ୍ରକୃତି

ଯେଉଁସବୁ ଅଗଣିତ ଅନିଷ୍ଟକୁ ଶାସ୍ତିସ୍ୱରୂପ ଆଣି ଆମ ଉପରେ ଲଦି ଦେଇଥାଏ, ସେମାନେ ସେହି କଠୋର ଶାସ୍ତିକୁ ମଧ୍ୟ ଭୋଗ କରୁଥିବେ ।[25]

ସ୍ୱାମୀ ଏବଂ ସ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଅଦୂଷିତ ପ୍ରେମ ଅନ୍ୟ ସକଳ ପ୍ରେମ ତୁଳନାରେ ଆମକୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କରାଇନିଏ । ଯେତେବେଳେ ସେହି ଅଦୂଷିତ ପ୍ରେମ ସହିତ ଯୌନସମ୍ପର୍କ ମିଶିକରି ରହିଥାଏ, ସେତେବେଳେ ଆମେ ତଦ୍ୱାରା ପରମ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଠାରୁ ଦୂରକୁ ଚାଲି ଯାଇଥାଉଁ । ତେଣୁ, ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ଯୌନ ଚେତନା ଅଥବା ଯୌସମ୍ପର୍କ ରହି ନଥାଏ, ସେଠାରେ ବିବାହର ଅବସର ରହିବ କି ନାହିଁ, ତାହା ମଧ୍ୟ ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।[26]

ବିବାହର ଲକ୍ଷ୍ୟ

ଏକତ୍ର ସେବା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁସବୁ ବିବାହ କରାଯାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଅବଶ୍ୟ ଆଶୀର୍ବାଦ ଲାଭ କରିଥାନ୍ତି । ଆତ୍ମସନ୍ତୋଷ ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁସବୁ ବିବାହ କରାଯାଏ, ଆଦୌ କୌଣସି ଆଶୀର୍ବାଦ ଲାଭ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଅଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ।[27]

ପ୍ରକୃତରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀ ଭିତରେ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁତା ତଥା ସହଚାରିତା ହିଁ ଯାବତୀୟ ବିବାହର ଯଥାର୍ଥ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ । ଏଥିରେ ଯୌନତୃପ୍ତି ନିମନ୍ତେ ଆଦୌ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ଯୌନଲାଳସାର ପରିତୃପ୍ତି ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ବିବାହ କରା ଯାଇଥାଏ, ତାହା ବିବାହ ହିଁ ନୁହେଁ । ସେହି ପରିତୃପ୍ତିକୁ ଯଥାର୍ଥ ବନ୍ଧୁତାର ଖଣ୍ଡନ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ।

ସହଚାରିତା ଏବଂ ପାରସ୍ପରିକ ତତ୍ତ୍ୱ ନେବାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ହୋଇଥିବା ଇଂଲଣ୍ଡର ଏକାଧିକ ବିବାହର କଥା ମୋତେ ଜଣା ଅଛି । ମୋ' ନିଜ ବିବାହ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାକୁ ଯଦି ଏଠାରେ ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବୋଲି ବିଚାର କରା ନଯାଏ, ତେବେ ମୁଁ କହିପାରିବି ଯେ, ଯେତେବେଳେ ମୋ'ପତ୍ନୀ ଏବଂ ମୁଁ ଯୌନ ସମ୍ପର୍କକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କଲୁ–ଏବଂ ତାହା ଆମ ଯୌବନାବସ୍ଥାର ମଧ୍ୟଭାଗରେ ହିଁ ଘଟିଥିଲା–ସେତେବେଳେ ଯାଇ ଆମେ ବିବାହିତ ଜୀବନର ଯଥାର୍ଥ ଆନନ୍ଦକୁ ଆସ୍ୱାଦନ କରିଥିଲୁ । ସେତେବେଳେ ଯାଇ ଆମର ପାରସ୍ପରିକତା ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା ଏବଂ ଆମେ ଉଭୟ ଭାରତବର୍ଷର ତଥା ସାଧାରଣଭାବରେ କହିଲେ ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ପ୍ରକୃତ ସେବା କରିବାଲାଗି ସମର୍ଥ ହୋଇଥିଲୁ ।... ସେହି ଆତ୍ମତ୍ୟାଗ ବସ୍ତୁତଃ ସେବା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମର ବଳବତୀ ଇଚ୍ଛାରୁ ହିଁ ଜନ୍ମଲାଭ କରିଥିଲା ।[28]

ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଚିରାଚରିତଭାବରେ ଅଗଣିତ ବିବାହ ସଂଘଟିତ ହେଉଛି ଏବଂ ହେବାରେ ମଧ୍ୟ ଲାଗିଥିବ । ଏହିସବୁ ବିବାହରେ ବୈବାହିକ ଜୀବନର ଦୈହିକ ଦିଗଟିକୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରଧାନତା ଦିଆଯାଇଛି ।

ଜିହ୍ୱାର ତୃପ୍ତିସାଧନ କରିବାଲାଗି ଅଗଣିତ ମନୁଷ୍ୟ ଖାଦ୍ୟ ଖାଉଛନ୍ତି ; ମାତ୍ର ତା ବୋଲି ଏହି ଲାଳସାଟିକୁ ଯେ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯିବ, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ । ଖୁବ୍ କମ୍ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ବଞ୍ଚିବାଲାଗି ଖାଦ୍ୟ ଖାଉଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ସେହିମାନେ

ହିଁ ଖାଦ୍ୟଗ୍ରହଣର ଯଥାର୍ଥ ବିଧାନଟିକୁ ଜାଣିଛନ୍ତି । ସେହିପରି, ବିବାହବନ୍ଧନର ପବିତ୍ରତା ଏବଂ ଶୁଦ୍ଧତାକୁ ଅନୁଭବ କରିବା ପାଇଁ ଓ ତାହାରି ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତରସ୍ଥ ଦିବ୍ୟତାର ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ ଯେଉଁମାନେ ବିବାହ କରୁଛନ୍ତି, କେବଳ ସେହିମାନେ ହିଁ ଯଥାର୍ଥରେ ବିବାହ କରୁଛନ୍ତି ।[29]

ବୈବାହିକ ସମ୍ବନ୍ଧ

ପତ୍ନୀ ପତିର ଦାସୀ ନୁହେଁ, ସେ ହେଉଛି ତା'ର ସହଚାରିଣୀ ଓ ସାହାଯ୍ୟକାରିଣୀ, ତା'ର ସକଳ ସୁଖ ଏବଂ ଦୁଃଖରେ ଜଣେ ସମକକ୍ଷା ସଙ୍ଗିନୀ । ଆପଣାର ପତି ପରି ତା'ର ମଧ୍ୟ ମୁକ୍ତଭାବରେ ଆପଣାର ନିଜ ପଥଟିକୁ ବାଛି ନେବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ରହିଛି ।[30]

ମୋ' ମତରେ, ଜୀବନର ଯେକୌଣସି କ୍ଷେତ୍ର ପରି ବିବାହର କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟ ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳାର ହିଁ କ୍ଷେତ୍ର । ଜୀବନ ହେଉଛି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ଏକ ପରୀକ୍ଷାକ୍ଷେତ୍ର, ଇହ ତଥା ପର ଉଭୟ କାଳରେ ବୈବାହିକ ଜୀବନ ପାରସ୍ପରିକ ଇଷ୍ଟସାଧନର ବୃଦ୍ଧି କରିବାଲାଗି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଛି । ମନୁଷ୍ୟ ଜାତିର ସେବା କରିବାଲାଗି ମଧ୍ୟ ଅଭିପ୍ରେତ ହୋଇ ରହିଛି ।

ଯେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷ ଶୃଙ୍ଖଳାର ବିଧାନଟିକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବ, ସେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷର ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ତାହାକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବାର ଅଧିକାର ରହିଥିବ । ଏହି ଭାଙ୍ଗିଦେବାକୁ ଭୌତିକ ନୁହେଁ, ଏକ ନୈତିକ ଉଲ୍ଲଂଘନ ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଏଥିରେ ଛାଡ଼ପତ୍ର ଲାଗି କୌଣସି ଅବକାଶ ରହିବ ନାହିଁ । ପତ୍ନୀ ଅଥବା ପତି ଅଲଗା ହୋଇଯିବ ସତ, ମାତ୍ର ଯେଉଁ ଲକ୍ଷ୍ୟଟିର ସାଧନ ସକାଶେ ସେମାନେ ଏକାଠି ହୋଇଛନ୍ତି, ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ଲାଗି ସେ ଅଲଗା ହୋଇଯିବ ।

ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ପ୍ରତ୍ୟେକକୁ ଅନ୍ୟର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସମାନ ଭଳି ଦେଖିଥାଏ । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ପ୍ରକୃତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଆଚରଣ ସମୃଦ୍ଧିଲାଭ କରି ଆସିଛି ; ଏହା କେବେଠାରୁ ହୋଇଛି, ସେକଥା କେହି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଏହା ଭିତରେ ଆହୁରି ଅନେକ ମନ୍ଦ ଆସି ପଶି ଯାଇଛନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ ଭଲ କରି ଜାଣିଛି ଯେ, ଯେଉଁ ଆତ୍ମଉପଲବ୍ଧିର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନେଇ ଜଣେ ପୁରୁଷ ବା ନାରୀ ପୃଥିବୀରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଛି, ସେଥିଲାଗି ସେ ତା'ର ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ସବୁକିଛି କରିପାରିବ ବୋଲି ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରଦାନ କରିଛି ।[31]

ମୋ' ପାଇଁ ସୀତା ହେଉଛନ୍ତି ପତ୍ନୀର ଆଦର୍ଶ ଓ ରାମ ପତିର ଆଦର୍ଶ । ସୀତା ରାମଙ୍କର ଦାସୀ ନଥିଲେ । ଅଥବା, ଦୁହେଁ ଦୁହିଁଙ୍କର ଦାସ ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ରାମ ସର୍ବଦା ସୀତାଙ୍କ ପ୍ରତି ବିଚାରବନ୍ତ ରହିଥିଲେ ।[32]

ତୁମେ ତୁମ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସମ୍ମାନ ଲାଗି ପ୍ରହରୀ ହୋଇ ରହିବ ଓ କଦାପି ତାଙ୍କ ଉପରେ ମାଲିକ ହେବନାହିଁ ; ତୁମେ ତାଙ୍କର ଯଥାର୍ଥ ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ରହିବ । ତାଙ୍କର ଦେହ ତଥା ଆତ୍ମାକୁ ତୁମେ ପବିତ୍ର ଭାବନା ସହିତ ଦେଖିବ ଏବଂ ସିଏ ମଧ୍ୟ ତୁମର ଦେହ ଓ ଆତ୍ମାକୁ ପବିତ୍ର ଭାବନା ସହିତ ଦେଖୁଥିବେ ବୋଲି ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି । ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟର ସାଧନ ପାଇଁ ତୁମକୁ ପ୍ରାର୍ଥନାରତଭାବରେ ଏକ ଶ୍ରମମୟ ଜୀବନ ଯାପନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ସରଳତା ଏବଂ ଆତ୍ମସଂଯମ ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ହେବ । ତୁମ ଭିତରୁ କେହି କଦାପି ଅପରକୁ ନିଜ କାମନାର

ଏକ ବସ୍ତୁ ସଦୃଶ ଦେଖିବ ନାହିଁ।[33]

ମୁଁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି ଯେ, ପତି ଓ ପତ୍ନୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବାଭଳି ଆଦୌ କୌଣସି କଥା ରହିବ ନାହିଁ। ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ ପତି ଓ ପତ୍ନୀ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଲୀନ ହୋଇଯିବେ। ସେମାନେ ଦୁଇଟି ଦେହରେ ଏକ ହୋଇ ରହିବେ ଅଥବା ଗୋଟିଏ ଆତ୍ମାର ଦୁଇଟି ଦେହ ହୋଇ ରହିଥିବେ।[34]

ବାଧ କରି ବିବାହ କରିଦେବା

ଝିଅମାନଙ୍କ ଉପରେ ବିବାହକୁ ଜବରଦସ୍ତି ଆଣି ଲଦିଦେବା ପିତାମାତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୁଲ କାମ। ଝିଅମାନଙ୍କୁ ଉପାର୍ଜନକ୍ଷମ ହେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଯୋଗ୍ୟ କରି ରଖିବା ମଧ୍ୟ ସମାନଭାବରେ ଭୁଲ। ବିବାହ ପାଇଁ ଅସମ୍ମତ ହେଉଛି ବୋଲି ଜଣେ ଝିଅକୁ ରାସ୍ତା ଉପରକୁ ବାହାର କରି ଦେବାପାଇଁ କୌଣସି ପିତାର ଅଧିକାର ନାହିଁ।[35]

ବୈଧାନିକ ବିବାହ

ବୈଧାନିକ ବିବାହରେ ମୋ'ର କୌଣସି ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ ସତ, ମାତ୍ର କେବଳ ଏକ ସଂସ୍କାରକୁ ସମ୍ଭବ କରିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ସଂସ୍କାରରୂପେ ମୁଁ ବୈଧାନିକ ବିବାହର ଅନୁଷ୍ଠାନଟିକୁ ନିଶ୍ଚୟ ସ୍ୱାଗତ କରିବି।[36]

୫୪. ସନ୍ତାନବର୍ଗ

ଯଦି ମୋତେ ଭାରତବର୍ଷରେ ଏପରିକି ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀରେ ନ୍ୟୂନତମ ହୋଇ ରହିଥିବା କାହାର ଦୁଃଖ ସହିତ ଏକାତ୍ମକ ହେବାକୁ ପଡ଼େ, ତେବେ ମୋ' ହେପାଜତରେ ରହିଥିବା ଏହି ସାନମାନଙ୍କର ପାପ ସହିତ ହିଁ ମୁଁ ନିଜକୁ ଏକାତ୍ମକ କରି ରଖିବି। ଏବଂ, ସକଳ ବିନୟର ସହିତ ଏହିପରି କରି, ମୁଁ ଦିନେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପତ୍ୟକ୍ଷଭାବରେ ଦେଖିପାରିବି ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଆଶା କରୁଛି।[37]

ଚରିତ୍ର

ବାପାମାଆଙ୍କର ଶାରୀରିକ ଚେହେରା ପରି ପିଲାମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଗୁଣଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତରାଧିକାର ସୂତ୍ରରେ ପାଇଥାନ୍ତି। ପରିବେଶର ଏକ ଭୂମିକା ରହିଛି ସତ, ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ପିଲା ଯେଉଁ ମୂଳ ପୁଞ୍ଜିଟିକୁ ସମ୍ବଳ କରି ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ କରେ, ତାହାକୁ ସେ ନିଜର ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଠାରୁ ପାଇଥାଏ। ପିଲାମାନେ ଯେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଫଳଭାବରେ ଏକ ଖରାପ ଉତ୍ତରାଧିକାରର ପ୍ରଭାବକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଯାଆନ୍ତି, ମୁଁ ସର୍ବଦା ତାହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛି। ପବିତ୍ରତା ହିଁ ଆତ୍ମାର ଏକ ସ୍ୱାଭାବସିଦ୍ଧ ଗୁଣ ହୋଇଥିବାରୁ ସେଭଳି ଘଟିଥାଏ।[38]

ନରମ ତୁଳାରେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଆବୃତ କରି ରଖିଦେଲେ ଯେ ସେମାନେ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ସକଳ ପ୍ରକାର ପ୍ରଲୋଭନ ତଥା ସଂକ୍ରମଣରୁ ଅବଶ୍ୟ ରକ୍ଷା ପାଆନ୍ତି, ସେପରି ଭାବିବା ଆଦୌ ଉଚିତ ନୁହେଁ।[39]

ଜଣେ ପିତା ବା ମାତା ଯେଉଁ ଯଥାର୍ଥ ଧନଟିକୁ ସମାନଭାବରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିତରିତ କରିଦେଇ ପାରିବେ, ତାହା ହେଉଛି ତାଙ୍କର ଚରିତ୍ର ଏବଂ ଶିକ୍ଷାଗତ ସୁଯୋଗ। ପିତାମାତାମାନେ ନିଜର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳ ହେବାରେ ସହଯୋଗ କରିବେ ; ପ୍ରକୃତ ପରିଶ୍ରମ କରି ସେହି ପିଲାମାନେ ଯେପରି ସାଧୁଭାବରେ ଜୀବିକାନିର୍ବାହ କରିପାରିବେ, ସେମାନେ ତାହା ହିଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବେ।[40]

ପିଲାମାନଙ୍କଠାରୁ ଶିଖିବା

ଏହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସତ୍ୟ ଓ ମୁଁ ସକଳ ବିନୟ ସହିତ ଏକଥା ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବି ଯେ ହୁଏତ ଯେତେ ସାମାନ୍ୟଭାବରେ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ମୋ' ସତ୍ତାର ସକଳ ତନ୍ତୁ ଦେଇ ଭଲପାଇବାର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିବାପାଇଁ ହିଁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥାଏ। ମୋ'ର ପରମ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ଯିଏକି ମୋ' ଲାଗି ପରମ ସତ୍ୟର ସାକାର ପ୍ରତିନିଧି ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ମୁଁ ତାଙ୍କରି ଉପସ୍ଥିତିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟଗ୍ର ହୋଇ ରହିଛି। ଏବଂ, ମୋ' ଜୀବନର ପ୍ରଥମ ଭାଗରେ ମୁଁ ଆବିଷ୍କାର କରିଛି ଯେ, ଯଦି ମୋତେ ପରମ ସତ୍ୟର ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ, ମୋ'ର ଜୀବନକୁ ପଣ କରି ମଧ୍ୟ ମୋତେ ପରମ ପ୍ରେମର ବିଧାନକୁ ମାନିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଏବଂ, ଭଗବାନଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ ଫଳରେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ କେତୋଟି ପିଲାଙ୍କର ବାପ ହୋଇଥିବାରୁ ମୁଁ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲି ଯେ, ଏହି ସାନ ସାନ ପିଲାଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ ପ୍ରେମର ବିଧାନଟିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ସର୍ବୋତ୍ତମଭାବରେ ବୁଝିବା ଏବଂ ଶିକ୍ଷା କରିବା ସମ୍ଭବ ହେବ।

ମୁଁ ପରୋକ୍ଷଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିଥାଏ ଯେ, ଶବ୍ଦଟିର ଖରାପ ଅର୍ଥରେ କୌଣସି ପିଲାକୁ ଜନ୍ମରୁ ହିଁ ଖଳ ପ୍ରକୃତିର ବୋଲି କହିହେବ ନାହିଁ। ପିଲାଟିଏ ବଡ଼ ହେଉଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ସେ ଜନ୍ମ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଏବଂ ଜନ୍ମ ହେବା ପରେ, ଯଦି ପିତାମାତା ସମୁଚିତ ଆଚରଣ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବେ, ତେବେ ଏହା ଏକ ସୁବିଦିତ କଥା ଯେ, ପିଲା ମଧ୍ୟ ସତେଅବା ତା'ର ସହଜାତ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ସତ୍ୟ ଏବଂ ପ୍ରେମର ବିଧାନକୁ ଅବଶ୍ୟ ପାଳନ କରିବ। ଏବଂ, ମୋ' ଜୀବନର ପ୍ରଥମ ଭାଗରେ ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଏହି ଶିକ୍ଷାଟିକୁ ଲାଭକଲି, ସେତେବେଳେ ମୋ' ଜୀବନରେ ଏକ ଧୀର ଅଥଚ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା।...

ଏବଂ, ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସ କର—ଶହ ଶହ, ଏପରିକି ହଜାର ହଜାର ପିଲାଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପର୍କରୁ ଲାଭ କରିଥିବା ମୋ' ନିଜର ଅନୁଭବରୁ ମୁଁ ଜାଣିପାରିଛି ଯେ, ତୁମ ମୋ' ଅପେକ୍ଷା ପିଲାମାନଙ୍କ ଠାରେ ଏକ ଅଧିକ ସୂକ୍ଷ୍ମ ରସିକତାବୋଧ ରହିଛି। ଆମେ ଯଦି ଟିକିଏ ଅଟକିଯିବା ଓ ବିନୟୀ ହୋଇ ପାରିବା, ତେବେ ଆମ ଜୀବନର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ବୟସ୍କ ଓ ପଣ୍ଡିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କଠାରୁ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ତଥାକଥିତ ଅଜ୍ଞାନ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ଠାରୁ

ହିଁ ଲାଭ କରି ପାରିବା ।

ଶିଶୁମାନଙ୍କ ମୁହଁରୁ ହିଁ ପ୍ରକୃତ ପ୍ରଜ୍ଞା ଉଚ୍ଚାରିତ ହୋଇ ଆସିଥାଏ, ଏହି କଥାଟିକୁ କହିଲାବେଳେ ଯୀଶୁ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଏବଂ ସର୍ବୋତ୍ତମ ସତ୍ୟର ଉଚ୍ଚାରଣ କରିଥିଲେ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଏହି କଥାଟିକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରେ । ମୁଁ ନିଜର ଅନୁଭବରୁ ଏକଥା ଜାଣିଛି ଯେ, ଯଦି ଆମେ ବିନୟଯୁକ୍ତ ଏବଂ ନିଷ୍କପଟଭାବରେ ଶିଶୁମାନଙ୍କର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେବାକୁ ମନ କରିବା ତେବେ ଆମେ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଅସଲ ପ୍ରଜ୍ଞାଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଶିକ୍ଷା କରି ପାରିବା ।

ଯଦି ଆମେ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରକୃତ ଶାନ୍ତି ହାସଲ କରିବାକୁ ମନ କରୁଥିବା ଏବଂ ଯୁଦ୍ଧ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ଯଥାର୍ଥ ଯୁଦ୍ଧ ଲଢ଼ିବାଲାଗି ଚାହୁଁଥିବା, ତେବେ ଆମକୁ ପିଲାମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏବଂ, ଯଦି ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱାଭାବିକ ନିଷ୍କପଟତାରେ ହିଁ ବଢ଼ିବାର ସୁଯୋଗ ଲାଭ କରିବେ, ତେବେ ଆମକୁ ଆଉ ସଂଗ୍ରାମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ, ନିରର୍ଥକ ଓ ଅଳସ ପ୍ରସ୍ତାବମାନ ପାସ୍ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଆମେ ପ୍ରେମରୁ ପ୍ରେମକୁ, ଶାନ୍ତିରୁ ଶାନ୍ତିକୁ ଅଗ୍ରଗତି କରିବାରେ ଲାଗିଥିବା ; ଏବଂ ପରିଶେଷରେ, ପୃଥିବୀର ସକଳ କୋଣ ଓ ସକଳ ଭାଗ ଦିନେ ସେହି ଶକ୍ତି ଓ ସେହି ଭଲପାଇବାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଉଠିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ତ, ସଚେତନଭାବରେ ଅଥବା ଅଚେତନ ଭାବରେ ହେଉ, ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ସେହି ଶାନ୍ତି ଓ ସେହି ଭଲପାଇବା ଲାଗି ପିପାସିତ ହୋଇ ରହିଛି ।[41]

୫୨. ଜନ୍ମ-ନିୟନ୍ତ୍ରଣ

ସନ୍ତାନ ପ୍ରଜନନର କାର୍ଯ୍ୟ

ଯୌନକ୍ରିୟାର ଶୋଇବା ଏବଂ ଖାଇବା ପରି ସମାନ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ମୁଁ ଅଜ୍ଞାନତାର ଚରମ ସୀମା ବୋଲି ଭାବିଥାଏ । ଆପଣାର ତିଷ୍ଠି ରହିବା ପାଇଁ ପୃଥିବୀ ପ୍ରଜନନ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ଏବଂ, ଏହି ପୃଥିବୀ ଭଗବାନଙ୍କର କ୍ରୀଡ଼ାସ୍ଥଳୀ ହୋଇଥିବାରୁ ଏବଂ ତାଙ୍କର ମହିମାର ଏକ ପ୍ରତିଫଳନ ହୋଇଥିବାରୁ ପୃଥିବୀର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଜନନର କ୍ରିୟା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯିଏ ଏହି କଥାଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବ, ସେ ଯେକୌଣସି ମୂଲ୍ୟର ବିନିମୟରେ ମଧ୍ୟ ଆପଣାର କାମବାସନାକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖିବ, ଏବଂ ଆପଣାର ସନ୍ତାନବର୍ଗଙ୍କର ଶାରୀରିକ, ମାନସିକ ତଥା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ହିତସାଧନ ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ଜ୍ଞାନଦ୍ୱାରା ଆପଣାକୁ ସମର୍ଥ କରି ରଖିଥିବ । ଏବଂ, ଭବିଷ୍ୟତ ବଂଶଧରମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେହି ଜ୍ଞାନର ଲାଭକୁ ପ୍ରଦାନ ମଧ୍ୟ କରିବ ।[42]

ଯୌନ-ସମ୍ମିଳନ ସୁଖପାଇଁ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ସନ୍ତାନ-ପ୍ରଜନନ ନିମିତ୍ତ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଛି । ଏବଂ, ସନ୍ତାନ-ପ୍ରଜନନର ବାସନା ନ ଥିଲେ ସେହି ସମ୍ମିଳନକୁ ଏକ ଅପରାଧ ବୋଲି କୁହାଯିବ ।[43]

ସନ୍ତାନ-ପ୍ରଜନନ ଯେ ଯୌନାଙ୍ଗର ଏକମାତ୍ର ଏବଂ ଉପଯୁକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ, ଯେତେବେଳେ ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀ ଏହି ବିଚାରଟିକୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ବୁଝିଯିବେ, ସେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି ଅଭିପ୍ରାୟ ନିମନ୍ତେ ଯୌନସଂଗମକୁ ସେମାନେ ଶୁକ୍ରର କେବଳ ଏକ ଅନୁଚିତ ବରବାଦ ବୋଲି ହିଁ ଜାଣିବେ ଏବଂ, ସେହି କ୍ରିୟା ନର ଓ ନାରୀକୁ ଆଣି ଦେଉଥିବା ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ଉତ୍ତେଜନାକୁ ସେମାନେ ସେହିଭଳି ଶକ୍ତିର ଏକ ଅନୁଚିତ ଅପଚୟ ବୋଲି ହିଁ ମଣିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ ।[44]

ବର୍ତ୍ତମାନ ତ ଝାଙ୍ଗ ପିଟି ଲୋକମାନଙ୍କର କାନ ପାଖରେ ଆସି କୁହାଯାଉଛି ଯେ, କାହାଠାରୁ ବୈଧଭାବରେ ଉଧାର ଆଣିଥିବା କରଜକୁ ଶୁଝିବାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପରି ଯୌନ-କାମନାର ତୃପ୍ତିବିଧାନ ମଧ୍ୟ ଏକ ଔପଚାରିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ଏବଂ ଏଭଳି ଆଚରଣ ନକଲେ ତାହାର ଦଣ୍ଡସ୍ୱରୂପ ତୁମକୁ ବୌଦ୍ଧିକ ଅପକର୍ଷ ହିଁ ଭୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏହି ଯୌନ-ବାସନାକୁ ସନ୍ତାନଲାଭର ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ଠାରୁ ଅଲଗା କରି ନିଆଯାଇଛି ଏବଂ ଜନ୍ମ ନିରୋଧକମାନ ବ୍ୟବହାର କରିବାର ସମର୍ଥକମାନେ କହୁଛନ୍ତି ଯେ, ଗର୍ଭଧାରଣ ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ଆକସ୍ମିକ ଘଟଣା ଏବଂ ସଂପୃକ୍ତ ପକ୍ଷମାନେ ସନ୍ତାନ ଲାଭ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନ କରୁଥିଲେ ତାହାକୁ ରୋକିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମୁଁ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ସାହସ କରି କହିବି ଯେ, ଏପରି ଗୋଟିଏ ନୀତିର ପ୍ରଚାର ହେଲେ ତାହାର ପରିଣାମ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିପଜ୍ଜନକ ହେବ ।

ଯୌନ ବାସନା ଏକ ସୁନ୍ଦର ଏବଂ ଭବ୍ୟ ବାସନା । ଏଥିରେ ଲଜ୍ଜିତ ଅନୁଭବ କରିବାର ଆଦୌ କିଛି ନାହିଁ । ମାତ୍ର, କେବଳ ପ୍ରଜନନର କ୍ରିୟା ନିମନ୍ତେ ତାହା ଅଭିପ୍ରେତ । ଏହାକୁ ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କଲେ ତାହାକୁ ଈଶ୍ୱର ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟସମାଜ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଗୋଟିଏ ଅପରାଧ ବୋଲି କୁହାଯିବ ।[45]

କଳାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ

ମଣିଷ ହେଉଛି ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ଜଣେ କଳାକାର ଓ ଜଣେ ସ୍ରଷ୍ଟା । ତେଣୁ, ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ତା' ପାଖରେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ, ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ରଙ୍ଗର ମଧ୍ୟ ମୂଲ୍ୟ ରହିବ । ତା'ଠାରେ ରହିଥିବା କଳାତ୍ମକ ତଥା ସୃଜନାତ୍ମକ ପ୍ରକୃତି ତା'ର ଶୀର୍ଷ ସୀମାରେ ତାକୁ ଗୋଟିକରୁ ଆଉ ଗୋଟିକର ଭେଦ ନିରୂପଣ କରି ଶିଖାଇଲା ; ଏ କଥା ମଧ୍ୟ ଜାଣିବାକୁ ଶିଖାଇଲା ଯେ ଗୁଡ଼ାଏ ରଙ୍ଗକୁ ଏକାଠି କରି ଗୋଳିଦେଲେ ତାହା କଦାପି ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ପରିଚାୟକ ହୁଏ ନାହିଁ ଅଥବା ଉପଭୋଗ କରିବାର ଯେକୌଣସି ଖିଆଲ ମଧ୍ୟ କଦାପି ହିତସାଧନ କରେ ନାହିଁ । କଳା ନିମନ୍ତେ ମନୁଷ୍ୟ ପାଖରେ ଯେଉଁ ଆଖି ରହିଥିଲା, ତାହା ତାକୁ ଉପଯୋଗିତାରେ ହିଁ ଉପଭୋଗକୁ ଅନ୍ୱେଷଣ କରିବାକୁ ଶିଖାଇଥିଲା ।

ଏହିପରିଭାବରେ, ଆପଣା ବିବର୍ତ୍ତନର ଏକ ପ୍ରଥମ ସୋପାନରେ ସେ ଏ କଥା ମଧ୍ୟ ଶିକ୍ଷା କରିଥିଲା ଯେ, ଏବେ ମଧ୍ୟ ଆମ ଭିତରୁ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେପରି କରନ୍ତି, ସେ କେବଳ ଖାଇବା ନିମନ୍ତେ ହିଁ କଦାପି ଖାଇବ ନାହିଁ ମାତ୍ର ବଞ୍ଚି ରହିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବାଲାଗି ହିଁ ଖାଇବ । ଏକ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସୋପାନରେ ସେ ଆହୁରି ଶିକ୍ଷା କଲା ଯେ, ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବା ଭିତରେ କେବଳ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଅଥବା ଆନନ୍ଦ ରହିଛି ତା' ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଆପଣାର ସହ

ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ସେବା କରିବାକୁ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟଦେଇ ତା'ର ପରମକର୍ତ୍ତାଙ୍କର ସେବା ନିମନ୍ତେ ହିଁ ତାକୁ ବଞ୍ଚିବାକୁ ପଡ଼ିବ।

ସେହିପରିଭାବରେ, ଯେତେବେଳେ ସେ ଯୌନ-ସମ୍ମିଳନର ସୁଖକର ବ୍ୟାପାରଟି ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲା, ସେ ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲା ଯେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ କ୍ଷେତ୍ରର ଯେକୌଣସି ଅଙ୍ଗ ପରି ଜନନାଙ୍ଗର ମଧ୍ୟ ଅପଣାର ଉପଯୋଗିତା ରହିଛି, ଦୁରୁପଯୋଗିତା ମଧ୍ୟ ରହିଛି। ଏବଂ ସେ ଦେଖି ପାରିଥିଲା ଯେ, ପ୍ରଜନନ ନିମିତ୍ତ ହିଁ ତାହାର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସୀମାବଦ୍ଧ କରି ରଖିବାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ତାହାର ପ୍ରକୃତ କାର୍ଯ୍ୟ ତଥା ଯଥାର୍ଥ ବ୍ୟବହାର ବୋଲି କୁହାଯିବ। ସେ ଦେଖିଲା ଯେ, ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ତାହାର ବ୍ୟବହାର କରାଗଲେ ତାହା କେବଳ କୁତ୍ସିତ ହେବ ଏବଂ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଥିଲା ଯେ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ହିସାବରେ ତାକୁ ଏବଂ ତା'ର ସମୂହକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗମ୍ଭୀର ପରିଣାମମାନ ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[46]

ଜନ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଆବଶ୍ୟକତା

ଜନ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଆବଶ୍ୟକତା ବିଷୟରେ ଦୁଇମତ ହେବାର କୌଣସି ଅବସର ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଏଥିଲାଗି ଅତୀତରୁ ଆମକୁ ଯେଉଁ ପ୍ରଣାଳୀଟି ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇ ଆସିଛି, ତାହା ହେଉଛି ଆତ୍ମ-ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବା ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ। ଏହା ହେଉଛି ଏକ ଅଭ୍ରାନ୍ତ ଏବଂ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ପ୍ରତିକାର ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଉପକାର ହିଁ ହୋଇଥାଏ। ଏବଂ ଯଦି ଚିକିତ୍ସାକ୍ଷେତ୍ରର ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଜନ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନିମନ୍ତେ କୃତ୍ରିମ ଉପାୟମାନ ଉଦ୍‌ଭାବନ ନ କରି ଆତ୍ମ-ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଉପାୟଟିକୁ ବତାଇ ପାରିବେ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ମନୁଷ୍ୟ ଜାତି ଅତ୍ୟନ୍ତ କୃତଜ୍ଞ ହୋଇ ରହିବ।...

କୃତ୍ରିମ ଉପାୟମାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ପାପକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେବା। ସେଗୁଡ଼ିକ ନରନାରୀମାନଙ୍କୁ ବିଚାରହୀନ କରି ପକାଇବେ। ଏବଂ, ସେହିସବୁ ପ୍ରଣାଳୀକୁ ଯେଉଁଭଳି ସମ୍ମାନାସ୍ପଦତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଛି, ତାହା ଫଳରେ ଜନସଂସ୍କାର ଦ୍ୱାରା ସମ୍ଭବ ହେଉଥିବା ନିୟନ୍ତ୍ରଣଗୁଡ଼ିକର ଅବସାନ ହିଁ ହୋଇଯିବ। କୃତ୍ରିମ ପଦ୍ଧତିଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାଦ୍ୱାରା ବୁଦ୍ଧିହୀନତା ହିଁ ଫଳ ହେବ ଓ ସ୍ନାୟବିକ ଅବସନ୍ନତା ଦେଖାଦେବ। ଏହି ପ୍ରତିକାରଟି ରୋଗ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଅନିଷ୍ଟକାରକ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହେବ।

ଆପଣାକୃତ କର୍ମଗୁଡ଼ିକର ପରିଣାମରୁ ଖସି ପଳାଇ ଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ହେଉଛି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୁଲ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନୈତିକ। ଯିଏ ଅତିରିକ୍ତ ଖାଇ ପକାଇଛି, ତା'ଲାଗି ପେଟବ୍ୟଥା ଭୋଗିବା ଏବଂ ଉପବାସ କରିବା ଅବଶ୍ୟ ହିତକାରୀ ହେବ। ତଥାପି ଆପଣାର ଜିହ୍ୱାଲାଳସାକୁ ଚରିତାର୍ଥ କରିବା ଏବଂ ତା'ପରେ ତାହାର ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକୁ ଏଡ଼ିବା ଲାଗି କୌଣସି ଟନିକ୍ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଔଷଧ ସେବନ କରିବାକୁ ତା'ଲାଗି ଖରାପ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ। ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜକୁ ତା'ର ପଶୁବାସନାଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରିତୃପ୍ତି ଲାଭ କରିବାକୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥାଏ ଏବଂ ଆପଣାର ସେହି କର୍ମଗୁଡ଼ିକର ପରିଣାମକୁ ଏଡ଼ିଦେବାରେ ଲାଗିଥାଏ, ତେବେ ତାହାକୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଗର୍ହିତ ବୋଲି କହିବା ଉଚିତ। ପ୍ରକୃତି ବଡ଼ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଏବଂ ତା'ର ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ

ଏହିଭଳିଭାବରେ ଭଙ୍ଗ କରିଥିବାର ଅପରାଧର ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିଶୋଧ ପ୍ରକୃତି ନେବ ହିଁ ନେବ। କେବଳ ନୈତିକ ସଂଯମ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ନୈତିକ ପରିଣାମମାନ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ। ବାକୀ ଯାହାକିଛି ଅନ୍ୟ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ରହିଲା, ସେଗୁଡ଼ିକ, ଯେଉଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ସାଧନଲାଗି ସେମାନେ ଅଭିପ୍ରେତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ତାହାକୁ ପରାହତ ହିଁ କରିଦିଅନ୍ତି।[47]

ଜନସଂଖ୍ୟାରେ ଅତିରିକ୍ତ ବୃଦ୍ଧି

ଦେଶର ଜନସଂଖ୍ୟା ଅତିରିକ୍ତଭାବରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ଲାଗିଛି ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ଜାତିଲାଗି ଜନ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ବୋଲି ଯଦି ଯୁକ୍ତି କରାଯାଏ, ତେବେ ମୁଁ ସେହି ଯୁକ୍ତିଟିର ବିରୋଧ କରିବି। ଉକ୍ତ କଥାଟିକୁ କେହି ପ୍ରମାଣ କରି ଦେଖାଇ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି। ମୋ' ମତରେଏକ ଯଥାର୍ଥ ଭୂମି-ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା, ଉନ୍ନତ ପ୍ରଣାଳୀର କୃଷି ଏବଂ ଏକ ସହାୟକ ଶିଳ୍ପୋଦ୍ୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଦେଶ ବର୍ତ୍ତମାନ ଲୋକସଂଖ୍ୟାର ଦୁଇଗୁଣ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ନ ଯୋଗାଇବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇ ପାରିବ।[48]

ଲୋକସଂଖ୍ୟା ହାର ଯେ ବଢ଼ି ଯାଉଛି, ଏହି ଭୂତକୁ ଦେଖିବା ଆଦୌ କୌଣସି ନୂତନ କଥା ନୁହେଁ। ଏହି ଯୁକ୍ତିଟିକୁ ଅନେକ ସମୟରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି। ଜନସଂଖ୍ୟା-ବୃଦ୍ଧିକୁ ଆଦୌ ଏପରି ଏକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ବୋଲି ବିଚାର କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ, ଯାହାକୁ କି ଏଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ତାହାକୁ କୃତ୍ରିମ ପଦ୍ଧତିଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ନିୟମିତ ଅଥବା ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରି ରଖିବାକୁ ହିଁ ଏକ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଆମେ ତାହା ଜାଣିଥାଉ ବା ନଜାଣିଥାଉ, ତାହା ହେଉଛି ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ। ଏହା ଜାତିକୁ ଅବଶ୍ୟ ନିମ୍ନସ୍ତରକୁ ନେଇ ଆସିବ। ଯଦି ତାହାକୁ ସର୍ବଜନୀନ କରାଯାଏ—ଭଗବାନଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ଯେ ଏହା ହୁଏତ କଦାପି ସର୍ବଜନୀନ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ—ତେବେ ତାହା ହେବ ହିଁ ହେବ। ମହାମାରୀ, ଯୁଦ୍ଧ ଏବଂ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ନିନ୍ଦନୀୟ କାମଲାଳସା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନିନ୍ଦନୀୟ ପ୍ରତିକାରକ ବୋଲି କହିବା। ସେହି କାମଲାଳସାକୁ ହିଁ ଅବାଞ୍ଛିତ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଦାୟୀ କରାଯାଇ ପାରିବ। ଯଦି ଆମେ ଏହି ତିନୋଟିଯାକ ଅଭିଶାପକୁ ଏଡ଼ିଦେଇ ପାରିବା, ତେବେ ଆତ୍ମସଂଯମର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ପ୍ରତିକାରଟି ଦ୍ୱାରା ଆମେ ଅବାଞ୍ଛିତ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କର ବୋଝ ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ଅଭିଶାପଟିକୁ ମଧ୍ୟ କାହିଁକି ଏଡ଼ିଦେଇ ନ ପାରିବା ? ବିବେକ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଏବେ ମଧ୍ୟ କୃତ୍ରିମ ପ୍ରଣାଳୀଗୁଡ଼ିକର ମନ୍ଦ ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖି ପାରୁଛନ୍ତି। ନୈତିକତାର ଜଗତ ମଧ୍ୟକୁ ଅବଶ୍ୟ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଅନଧିକାର ପ୍ରବେଶ ନକରି ମୁଁ ତଥାପି କହିବି ଯେ, ମୂଷାପଲଙ୍କ ପରି ଜାତିର ଏହି ଜନ-ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧିକୁ ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ହେବ, ମାତ୍ର ତାହାର ପରିଣାମସ୍ୱରୂପ ଆହୁରି ବଡ଼ ବଡ଼ ମନ୍ଦକୁ ଡାକିଆଣି ଆମେ ତାହା କଦାପି କରିବାକୁ ଯିବା ନାହିଁ। ଏହାକୁ ଏପରି ଉପାୟଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ବନ୍ଦ କରାଯିବ, ଯାହାକି ଯଥାର୍ଥରେ ଜାତିର ମାନକୁ ମହାନ୍ କରି ପାରୁଥିବ। ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ କହିଲେ, ଏହା ହେଉଛି ଯଥାର୍ଥ ଶିକ୍ଷାର ଏକ ସମସ୍ୟା, ଯାହାକି ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ପାରୁଥିବ। ଏବଂ, ଗୋଟିଏ ଅଭିଶାପର ପ୍ରତିକାର କରିବାକୁ ଯାଇ ଅନ୍ୟ

ଯାବତୀୟ ଅଭିଶାପର ପ୍ରତିକାରକୁ ମଧ୍ୟ ସେହି କକ୍ଷଟି ମଧ୍ୟରେ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇହେବ। ଗୋଟିଏ ବାଟ ଉଠାଣି ବୋଲି ଓ ତେଣୁ ସେହି ବାଟରେ ଯିବା ଆୟାସସାଧ୍ୟ ବୋଲି ଆମେ କ'ଣ ସେହି ବାଟଟିକୁ ଏଡ଼ିଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବା ? ମନୁଷ୍ୟ ଆପଣାର ଅଗ୍ରଗତି-ପଥରେ ଯେତିକି ଯେତିକି ଉପରକୁ ଯାଉଥିବ, ସିଏ ସେତିକି ସେତିକି ଅଧିକ ଆୟାସର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବ ଏବଂ ଆମେ ସେହି ଆୟାସଗୁଡ଼ିକୁ ସର୍ବଦା ସ୍ୱାଗତ ହିଁ କରିବା ।[49]

ମନୁଷ୍ୟ ଉପରକୁ ଯିବ, ନହେଲେ ତଳକୁ ଯିବ—ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରୁ ତାକୁ ଗୋଟିକୁ ବାଛିନେବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ। ମାତ୍ର, ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ପଶୁଟିଏ ମଧ୍ୟ ରହିଥିବାରୁ ସିଏ ଉଠାଣି ବାଟଟିକୁ ନ ବାଛି ଅଧିକ ସହଜରେ ଗଡ଼ାଣି ବାଟକୁ ହିଁ ବାଛିବାକୁ ମନ କରିବ ; ବିଶେଷତଃ ସେହି ଗଡ଼ାଣି ବାଟଟିକୁ ଏକ ସୁଦୃଶ୍ୟ ପରିଚ୍ଛଦ ପିନ୍ଧାଇ ଯେତେବେଳେ ତା' ଆଗରେ ଆଣି ଥୋଇ ଦିଆଯାଇଛି, ସେତେବେଳେ ସେପରି ଘଟିବାର ଅଧିକ ସମ୍ଭାବନା ରହିଥିବ। ଯେତେବେଳେ ପାପକୁ ସଦ୍‌ଗୁଣର ପରିଚ୍ଛଦ ପିନ୍ଧାଇ ମନୁଷ୍ୟ ଆଗରେ ଥୋଇ ଦିଆଯାଏ, ସେତେବେଳେ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜରେ ତାହା ପାଖରେ ବଶ୍ୟତା ସ୍ୱୀକାର କରିଥାଏ । ଶ୍ରୀମତୀ ମେରୀ ଷ୍ଟୋପ୍‌ସ୍ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହା ହିଁ କରୁଛନ୍ତି ।[50]

ମୋ'ର ଭୟ ହେଉଛି, ଜନ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଅଧିବକ୍ତାମାନେ ଏହି କଥାଟିକୁ ଏକାନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ନେଉଛନ୍ତି ଯେ, ଆପଣାର ପଶୁ-ବାସନାକୁ ଚରିତାର୍ଥ କରିବା ହେଉଛି ଜୀବନର ଏକ ଆବଶ୍ୟକତା ଏବଂ ତେଣୁ ତାହା ସ୍ୱତଃ ଏକ ବାଞ୍ଛନୀୟ କଥା । ନାରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଯେଉଁ ଉତ୍ସୁକତା ବ୍ୟକ୍ତ କରାଯାଉଛି, ତାହାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୟନୀୟ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ। ମୁଁ ଭାବୁଛି, କୃତ୍ରିମ ଉପାୟଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଜନ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରାଇବାର ଯୁକ୍ତିଟିକୁ ସମର୍ଥନ କରି ଯେତେବେଳେ ନାରୀମାନଙ୍କର ସମସ୍ୟାଟିର ଆଲୋଚନା କରାଯାଉଛି, ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କର ଅପମାନ ହିଁ କରାଯାଉଛି। ବାସ୍ତବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତ ପୁରୁଷ ନିଜର କାମପ୍ରବୃତ୍ତି ନିମନ୍ତେ ନାରୀର ଯଥେଷ୍ଟ ଅବମାନନା କରି ସାରିଲାଣି ଏବଂ, ଏହିସବୁ କୃତ୍ରିମ ଉପାୟ ତାହାର ଅଧିବକ୍ତାମାନେ ଯେତେ ସଦିଚ୍ଛାସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାନ୍ତୁ ପଛକେ, ନାରୀକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଆହୁରି ଅଧିକ ତଳକୁ ହିଁ ଖସାଇ ନେଇଯିବେ।

ମୁଁ ନିବେଦନ କରୁଛି ଯେ, କୃତ୍ରିମ ପ୍ରତିବିଧାନଗୁଡ଼ିକର ସମର୍ଥକମାନେ ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ବିଚାର କରନ୍ତୁ। ଏହି ପ୍ରତିବିଧାନଗୁଡ଼ିକର ବହୁଳ ବ୍ୟବହାର ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ବିବାହର ବନ୍ଧନକୁ ମଧ୍ୟ ବିଘଟନର ସମ୍ମୁଖୀନ କରାଇବ ଏବଂ ମୁକ୍ତ ଯୌନ ସମ୍ପର୍କକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେବ। ଯଦି ପୁରୁଷ ଆପଣାକୁ ପଶୁର ବାସନାଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ଯିଟି ଚାଲିଯିବାକୁ ଛାଡ଼ିଦିଏ, ତେବେ, ଯଦି ସେ ଏକ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଲାଗି ନିଜ ଘରଠାରୁ ଦୂରରେ ରହେ ଅଥବା ଯଦି ସେ ଏକ ଦୀର୍ଘ ସମରରେ ସୈନିକ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ବା ଯେତେବେଳେ ତା'ର ପତ୍ନୀ ମରିଯାଏ, ଅଥବା ତା'ର ପତ୍ନୀ ଏତେଦୂର ରୋଗରେ ପଡ଼ିଥାଏ ଯେ, ଆପଣାର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ ହାନି ନ ପହଞ୍ଚାଇ ପୁରୁଷକୁ ତା'ର ଉପଭୋଗ ଲାଗି ଅନୁମତି ଦେଇପାରେ ନାହିଁ, ତେବେ ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ, କୃତ୍ରିମ ଉପାୟଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବହାର ଯେତେ ଯାହା ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ସେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ କରିବ ?[51]

ମୋ' ମତରେ ଜନ୍ମ-ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ହେଉଛି ଏକ ନୈରାଶ୍ୟଜନକ ଗର୍ତ୍ତ। ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଅଜ୍ଞାତ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଖେଳିବାପାଇଁ ମନ କରିବା। କେତେକ ପରିସ୍ଥିତିରେ କୃତ୍ରିମ ସହାୟକଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଜନ୍ମ-ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରାଇବା ତଥାପି ଉଚିତ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କଲେ ମଧ୍ୟ, କୋଟି କୋଟି ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତାହାର ପ୍ରୟୋଗ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଅବ୍ୟବହାରିକ ବୋଲି ବୋଧ ହେଉଛି। ମୁଁ ଭାବୁଛି, ବରଂ ଅଧିକ ସହଜ ହେବ, ଯଦି ଜନ୍ମ-ନିରୋଧକ ଦ୍ୱାରା ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଉପାୟ ଗ୍ରହଣ ନ କରି ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ଆତ୍ମସଂଯମ ଅବଲମ୍ବନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇ ପାରିବା।

ଆମର ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର ପୃଥିବୀଟି ଆଦୌ ଗତ କାଲିର ଗୋଟିଏ ଖେଳନା ନୁହେଁ। ଅଗଣିତ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ତାହାକୁ କେବେହେଲେ ଅତିରିକ୍ତ ଜନସଂଖ୍ୟାର ବୋଝଟିକୁ ବୋହିବାକୁ ପଡ଼ି ନାହିଁ। ତେଣୁ ଏପରି କିପରି ହୋଇପାରିଲା ଯେ, ଜନ୍ମ-ନିରୋଧକମାନ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଜନ୍ମର ହାରକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣକୁ ନ ଆଣିଲେ ପୃଥିବୀ ବିପନ୍ନ ହୋଇପଡ଼ିବ ଏବଂ ଖାଦ୍ୟାଭାବରୁ ଧ୍ୱଂସ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ହଠାତ୍ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ସତ୍ୟର ଆବିଷ୍କାର କରି ପକାଇଲେ ![52]

ବୃହତ୍ତର ପାପ

ଅବାଞ୍ଛିତ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ଭୂମିଷ୍ଠ କରାଇବା ଅବଶ୍ୟ ଗୋଟିଏ ପାପ ; ମାତ୍ର ମୁଁ ଭାବୁଛି, ଆପଣା କୃତକର୍ମର ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକୁ ଏଡ଼ାଇ ଦେବା ହେଉଛି ଏକ ବୃହତ୍ତର ପାପ। ଏହା ପ୍ରକୃତରେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଆଉ ମନୁଷ୍ୟ ପଦବାଚ୍ୟ କରି ରଖିପାରେ ନାହିଁ।[53]

ଭଗବାନ ପୁରୁଷକୁ ଶୁକ୍ରଧାରଣ କରିବାର ଆଶୀର୍ବାଦ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି ଯାହା ମଧ୍ୟରେ କି ଉଚ୍ଚତମ ଶକ୍ତି ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ, ନାରୀକୁ ଏପରି ଏକ କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି, ଯାହାକି ଏହି ପୃଥିବୀପୃଷ୍ଠରେ ଥିବା ଯେକୌଣସି ସ୍ଥାନର ଉର୍ବରତମ ମୃତ୍ତିକାଠାରୁ ଅଧିକ ଉତ୍ପାଦନକ୍ଷମ ହୋଇ ରହିଛି। ପୁରୁଷ ଯେ ତା'ର ଏହି ଏତେ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ସମ୍ପତ୍ତିଟିକୁ କେବଳ ନଷ୍ଟ ହେବାକୁ ଛାଡ଼ିଦେବ, ଏହା ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ଏକ ଅପରାଧ ଓ ଏକ ନିର୍ବୋଧତା। ନିଜ ପାଖରେ ଥିବା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ହୀରା ଓ ମୋତିଗୁଡ଼ିକ ଅପେକ୍ଷା ପୁରୁଷର ତା'ର ଏହି ସମ୍ପତ୍ତିଟିକୁ ଅଧିକ ସାବଧାନତା ସହିତ ସୁରକ୍ଷିତ କରି ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ।

ସେହିପରି, ଯେଉଁ ନାରୀ ଆପଣା ଭିତରେ ଥିବା ଜୀବନ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ କ୍ଷେତ୍ରଟିରେ ସେହି ଶୁକ୍ରକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ତା'ପରେ ଜାଣିଶୁଣି ତାହାକୁ ନଷ୍ଟ ହେବାକୁ ଛାଡ଼ିଦିଏ, ସିଏ ମଧ୍ୟ ଅପରାଧ କରେ ଓ ନିଜ ନିର୍ବୋଧତାର ପରିଚୟ ଦେଇଥାଏ। ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇଥିବା ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଦୁରୁପଯୋଗ କରିବା ଦୋଷରେ ସେମାନେ ଉଭୟେ ଅବଶ୍ୟ ଦୋଷୀ ହେବେ ଏବଂ, ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇଥିବା ଧନଟିରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ବଞ୍ଚିତ କରାଯିବ।[54]

ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ, ଆପଣା କର୍ମଗୁଡ଼ିକର ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ଅସମ୍ମତ ହେବା ହେଉଛି ଭୀରୁତାର ପରିଚାୟକ। ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଜନ୍ମନିରୋଧକ ସାଧନମାନ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି, ସେମାନେ କଦାପି ଆତ୍ମସଂଯମର ଗୁଣଟିକୁ ଶିକ୍ଷା କରି ପାରିବେ ନାହିଁ।

ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ତାହା ଆବଶ୍ୟକ ହିଁ ହେବନାହିଁ। ଜନ୍ମନିରୋଧକ ବ୍ୟବହାର କରିବାର ସଂଯମ ହୁଏତ ସନ୍ତାନପ୍ରସବକୁ ରୋକିଦେଇ ପାରିବ, ମାତ୍ର ତାହା ଉଭୟ ପୁରୁଷ ଏବଂ ନାରୀର ପ୍ରାଣଶକ୍ତିକୁ ନିଷ୍କାସିତ କରି ନେଇଯିବ–ସମ୍ଭବତଃ, ନାରୀ ତୁଳନାରେ ପୁରୁଷର ପ୍ରାଣଶକ୍ତିକୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଦୁହିଁ ନେଇଯିବ। ମନ୍ଦତା ସହିତ ସଂଗ୍ରାମ କରିବାଲାଗି ସମ୍ମତ ନହେବା–ଏହା ମନୁଷ୍ୟକୁ ଆଦୌ ଶୋଭାପାଏ ନାହିଁ।[55]

ସାମାଜିକ ପାପ

ସ୍କୁଲରେ ପାଠ ପଢୁଥିବା ବାଳକ ଓ ବାଳିକାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗୁପ୍ତ ପାପଟି ଯେ କେତେ ତୃମୂଳ ବିନାଶର କାରଣ ହୋଇଛି, ମୋତେ ସେକଥା ଜଣା ଅଛି। ବିଜ୍ଞାନ ନାମରେ ଜନ୍ମନିରୋଧକଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଇବା ଏବଂ ସମାଜର ପରିଚିତ ନେତାମାନଙ୍କର ଲେଖାଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଜଟିଳତାଟି ଆହୁରି ଅଧିକ ଜଟିଳ ହୋଇଯାଇଛି ଓ ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ ଶୁଦ୍ଧତା ଆଣିବାକୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ସଂସ୍କାରକମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ତାହା ପ୍ରାୟ ଅସମ୍ଭବ କରି ପକାଇଛି।...[56]

ନାରୀତ୍ୱର ଅପମାନ

କେତେ ଆଧୁନିକା ନାରୀ ଏହିସବୁ ପ୍ରଣାଳୀକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ମୋତେ ଜଣା ଅଛି, ମାତ୍ର, ମୋ' ମନରେ ତିଳେହେଲେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଅଧିକାଂଶ ନାରୀ ପ୍ରଭୂତ ସଂଖ୍ୟାରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ମାନର ଖିଲାପ କରୁଛି ବୋଲି କହି ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବେ। ଯଦି ପୁରୁଷ ନାରୀର ମଙ୍ଗଳ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ, ତେବେ ସେ ନିଜ ଉପରେ ସଂଯମ ଅବଲମ୍ବନ କରୁ। ନାରୀ କେବେହେଲେ ପୁରୁଷକୁ ଲୋଭ ଦେଖାଏ ନାହିଁ। ବସ୍ତୁତଃ, ଆକ୍ରମଣକାରୀ ହୋଇଥିବାରୁ, ପୁରୁଷ ହେଉଛି ପ୍ରକୃତ ଅପରାଧୀ ଏବଂ ସେଇ ପ୍ରଲୋଭିତ କରିଥାଏ।[57]

ମୁଁ ଅନୁମାନ କରୁଛି ଯେ, ଜନ୍ମନିରୋଧକର ସମର୍ଥକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ବିଜ୍ଞତମ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସନ୍ତାନ କାମନା ନକରି ନିଜର ତଥା ନିଜ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ଯୌନକାମନାକୁ ତୃପ୍ତ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା ବିବାହିତା ନାରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ସେଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବହାରକୁ ସୀମାବଦ୍ଧ କରି ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି। ସେହି କାମନାକୁ ମୁଁ ମନୁଷ୍ୟ ଜାତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଅସ୍ୱାଭାବିକ କାମନା ବୋଲି ବିଚାର କରେ ଏବଂ ତାହାର ପରିତୃପ୍ତି ସାଧନକୁ ମନୁଷ୍ୟ ପରିବାରର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅଗ୍ରଗତି ପାଇଁ ଏକ ଅନ୍ତରାୟ ବୋଲି ଭାବେ।[58]

ଭାରତବର୍ଷର ନାରୀମାନଙ୍କୁ ଜନ୍ମନିରୋଧକ ବ୍ୟବହାର କରିବାର ପରାମର୍ଶ ଦେବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ସବୁଠାରୁ ଅଳ୍ପକରି କହିଲେ, ଯେଉଁଟା ଆଗରେ ରହିବା ଉଚିତ, ସେଇଟାକୁ ପଛରେ ନେଇ ରଖିବା। ନାରୀକୁ ତା'ର ମାନସିକ ଦାସତ୍ୱରୁ ମୁକ୍ତି ଦେବା ହେଉଛି ସର୍ବପ୍ରଥମ କାର୍ଯ୍ୟ। ନାରୀକୁ ଆମେ ପ୍ରଥମେ ତା' ଦେହର ପବିତ୍ରତା ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ; ଜାତିର ସେବା ତଥା ମନୁଷ୍ୟ ଜାତିର ସେବା କରିବାରେ ଯେଉଁ ସମ୍ମାନ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି, ନାରୀକୁ

ଆମେ ପ୍ରଥମେ ସେହି ଶିକ୍ଷାଟିକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବା ।[59]

ଜନ୍ମନିରୋଧକ ଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା ହେଉଛି ନାରୀତ୍ୱର ଅବମାନନା କରିବା । ଜଣେ ବେଶ୍ୟା ଏବଂ ଜନ୍ମନିରୋଧକ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ଜଣେ ନାରୀ ମଧ୍ୟରେ ଏହା ହିଁ ଏକମାତ୍ର ପ୍ରଭେଦ ଯେ, ବେଶ୍ୟା ଏକାଧିକ ପୁରୁଷଙ୍କ ପାଖରେ ଆପଣାର ଦେହକୁ ବିକ୍ରୀ କରେ ଏବଂ ଆର ଜଣକ ଜଣେ ପୁରୁଷ ପାଖରେ ତାହାକୁ ବିକ୍ରୀ କରି ଦେଇଥାଏ । ପତ୍ନୀ ସନ୍ତାନର କାମନା ନ କରୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ପୁରୁଷ ତା'ର ଦେହକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିବା ଲାଗି କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ ଏବଂ ଆପଣାର ସ୍ୱାମୀର ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା ଲାଗି ଜଣେ ନାରୀଠାରେ ଆବଶ୍ୟକ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତିଟି ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବା ଉଚିତ ।[60]

ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଏକ ଲୋକ ହିତୈଷିତାର ଅଭିପ୍ରାୟ ଦ୍ୱାରା ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ ହୋଇ ଜନ୍ମ-ନିୟନ୍ତ୍ରଣ-କ୍ଷେତ୍ରରେ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ସଂସ୍କାରକ ଜନ୍ମ-ନିରୋଧକଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବହାର ସପକ୍ଷରେ ଏକ ତୋଫାନୀ ଅଭିଯାନ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଅପାତ୍ର-ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ଲୋକହିତୈଷିତା ଦ୍ୱାରା ଘଟିବାକୁ ଯାଉଥିବା ଧ୍ୱଂସକାରୀ ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ସେମାନେ ଗମ୍ଭୀରଭାବରେ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ନିବେଦନ କରୁଛି । ସେମାନେ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି ସେମାନେ ଯଥେଷ୍ଟ ଓ ସନ୍ତୋଷଜନକ ସଂଖ୍ୟାରେ କଦାପି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବେ ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନଙ୍କର ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ, ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ସେହିମାନେ ହିଁ ନିଜର ତଥା ସେମାନଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ବା ସ୍ୱାମୀର ବିନାଶ ନିମନ୍ତେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବେ । ଜନ୍ମନିରୋଧକ ଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବହାର ଶାରୀରିକ ତଥା ନୈତିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅବିବାଦୀୟଭାବର ଉଚିତ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରି ଦିଆଗଲେ ମଧ୍ୟ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଏଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ଘଟି ନାହିଁ ।[61]

ସଂଯମ

ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ୱାମୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ରାତିରେ କଦାପି ଗୋଟିଏ ଘରେ କିମ୍ବା ଗୋଟିଏ ଶଯ୍ୟାରେ ଶୋଇବେ ନାହିଁ ଏବଂ, କେବଳ ଯେଉଁ ଗୋଟିଏ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ସାଧନ ଲାଗି ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀ ଉଭୟଙ୍କ ପାଇଁ ତାହା ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଛି, ତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ସେମାନେ ଯୌନ-ସଂସର୍ଗରୁ ଦୂରରେ ରହିବେ ବୋଲି ଏକ ଦୃଢ଼ ସଂକଳ୍ପ କରିନେଇ ପାରିବେ । ପଶୁ ଏହି ନିୟମଟିକୁ ପାଳନ କରେ ଓ କଦାପି ତାହାର ବ୍ୟତିକ୍ରମ କରେ ନାହିଁ । କେବଳ ମନୁଷ୍ୟର ହିଁ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ବାଛିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ରହିଛି ଏବଂ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖଦାୟକଭାବରେ ସେ ଭୁଲ ଧାରାଟିକୁ ହିଁ ବାଛିଛି ।... ପୁରୁଷ ତଥା ନାରୀ ଉଭୟଙ୍କର ଏହି କଥାଟିକୁ ଜାଣି ରଖିବା ଉଚିତ ଯେ, କାମବାସନାକୁ ତୃପ୍ତ କରିବାରୁ ନିଜକୁ ନିବୃତ୍ତ କରି ରଖିପାରିଲେ ସେମାନେ କଦାପି ରୋଗରେ ପୀଡ଼ିତ ହେବେ ନାହିଁ; ବରଂ, ସେମାନଙ୍କର ମନ ଦେହ ସହିତ ସହଯୋଗ କରିପାରିଲେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଲାଭ କରିବେ, ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଲାଭ କରି ପାରିବେ ।[62]

"ନାହିଁ" ବୋଲି କହିବାର ସାହସ

ନାରୀମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱାମୀମାନଙ୍କର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଯଦି ଜନ୍ମନିରୋଧକମାନ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ, ତେବେ ସେଥିରୁ ଭୟାନକ ପରିଣାମସବୁ ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ସେତେବେଳେ କେବଳ ଯୌନ ସମ୍ଭୋଗ ଲାଗି ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବେ। ସେମାନଙ୍କର ବୁଦ୍ଧି ଭ୍ରଷ୍ଟ ହେବ, ଚିତ୍ତବିକ୍ଷେପ ଘଟିବ, ଏବଂ ବସ୍ତୁତଃ ନୈତିକ ଏବଂ ମାନସିକ ଉଭୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେମାନେ ଏକ ଭଙ୍ଗା ଜାହାଜ ପରି ହୋଇଯିବେ।[63]

ମୁଁ ଏକଥା ଅନୁଭବ କରିଛି ଯେ, ମୋ'ର ଆଉ ଯେତିକି ଆୟୁଷ ଅଛି, ଯଦି ମୁଁ ନାରୀମାନଙ୍କ ମନରେ ସେମାନେ ଆଦୌ କାହାରି ଦାସୀ ନୁହନ୍ତି ବୋଲି ଏହି ସତ୍ୟଟିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଇ ଦେଇପାରେ, ତେବେ ଭାରତବର୍ଷରେ ଆମର ଆଉ ଜନ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣର କୌଣସି ସମସ୍ୟା ରହିବ ନାହିଁ। ସ୍ୱାମୀମାନେ କାମଲାଳସା ନେଇ ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସୁଥିବା ବେଳେ ନାରୀମାନେ ଯଦି କେବଳ 'ନାହିଁ' ବୋଲି କହିଦେଇ ପାରିବେ, ତେବେ ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ। ଅସଲ ସମସ୍ୟାଟି ହେଉଛି ଯେ, ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱାମୀମାନଙ୍କର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁ ନାହାନ୍ତି। ଶିକ୍ଷା ହେଉଛି ଏହାର ଏକମାତ୍ର ସମାଧାନ। ନାରୀ ପ୍ରରିରୋଧ କରିବାର ତା'ର ମୌଳିକ ଅଧିକାରଟିକୁ ଶିକ୍ଷା କରୁ। ମୁଁ ତାହା ହିଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ବର୍ତ୍ତମାନ ନାରୀର ସେହି ଅଧିକାର ନାହିଁ ବୋଲି ସେ ଭାବୁଛି।[64]

ପୁରୁଷ ପରି ନାରୀ ମଧ୍ୟ ସମାନ ପରିମାଣରେ ଯୌନବାସନାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇପଡ଼େ ବୋଲି ମୁଁ ଆଦୌ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ ନାହିଁ। ଆତ୍ମସଂଯମର ପଥକୁ ଆସିବା ପୁରୁଷଠାରୁ ନାରୀପକ୍ଷରେ ଅଧିକ ସହଜ।[65]

ଆତ୍ମ-ସଂଯମ

ପଶୁବାସନାର ଚରିତାର୍ଥ କରିବାକୁ ଯଦି ଆମେ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା, ଯଦି ସେଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅନିଷ୍ଟ ବା ପାପ ନାହିଁ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥିବା, ତେବେ ଆମେ ତାହାରି ହାତରେ ହିଁ ଲଗାମ ଧରାଇ ଦେବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ଇଚ୍ଛା କରିବା ଏବଂ ତାହାର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମର ଆଉ କୌଣସି ଶକ୍ତି ରହିବ ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଯଦି ଏହିପରି ଚରିତାର୍ଥ କରିବାକୁ ଆମେ କ୍ଷତିକାରକ, ପାପପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ତଥା ତାହାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସମ୍ଭବ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ନିଜକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇ ପାରିବା, ତେବେ ଆତ୍ମସଂଯମ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ବୋଲି ନିଶ୍ଚୟ ଆବିଷ୍କାର କରିବା।[66]

ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଆତ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଲାଗି କଦାପି ସମର୍ଥ ହେବେନାହିଁ, ଜନ୍ମନିରୋଧକର ସମର୍ଥକମାନେ ଯେ ଏହି କଥାଟିକୁ ସତ୍ୟ ବୋଲି ମାନି ନେଉଛନ୍ତି, ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ମୋ'ର କଳହ ହେଉଛି। ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେତେଜଣ ଆହୁରି ଆଗକୁ ଯାଇ ଏପରି କି କହୁଛନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ ଆତ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଲାଗି ସମର୍ଥ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ତାହା କରିବା ତଥାପି ଉଚିତ ହେବ ନାହିଁ। ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେତେ ବଡ଼ ବା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥାନ୍ତୁ ପଛକେ, ସକଳ ବିନୟ ସହିତ ଅଥଚ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସରେ

ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଏତିକି କହିବି ଯେ, ସେମାନେ ଆତ୍ମସଂଯମର ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଅଭିଜ୍ଞତା ନଥାଇ ହିଁ ଏଭଳି କହୁଛନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟ-ଆତ୍ମାର ସମର୍ଥତାକୁ ଏହିପରିଭାବରେ ସୀମାଙ୍କିତ କରି ରଖିବାଲାଗି ସେମାନଙ୍କର କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ ।

ଏବଂ, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସକାରାତ୍ମକ ଅଭିଜ୍ଞତା ଉପରେ ଆଧାରିତ ମୋ'ର ବକ୍ତବ୍ୟ ହେଉଛି ଯେ, ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସା ଯେପରି ବଛା ବଛା ଅଳ୍ପ କେତେଜଣଙ୍କ ପାଇଁ ନ ହୋଇ ସମଗ୍ର ମାନବଜାତି ନିମନ୍ତେ ଏକ ପନ୍ଥା ହୋଇ ରହିଛି, ଓ ସମସ୍ତେ ଯେପରି ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ତାହାର ପାଳନ କରିପାରିବେ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ଆତ୍ମସଂଯମ କେବଳ କେତେକ ମହାତ୍ମାଙ୍କ ପାଇଁ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ସମସ୍ତ ମାନବଜାତି ନିମନ୍ତେ ହିଁ ଗୋଟିଏ ପଥ ହୋଇ ରହିଛି । ଏବଂ, ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ମନୁଷ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟ ଅସତ୍ୟ ତଥା ହିଂସାରେ ରହିବେ ବୋଲି ଠିକ୍ ଯେପରି ତଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟଜାତି ଆପଣାର ମାନକୁ ଆଦୌ ତଳକୁ ଖସାଇ ଦେବନାହିଁ, ଠିକ୍ ସେହିପରି, ଅନେକ-ସଂଖ୍ୟକ ଓ ଏପରିକି ଅଧିକାଂଶ ମନୁଷ୍ୟ ଆତ୍ମସଂଯମର ସନ୍ଦେଶଟି ପ୍ରତି କର୍ଣ୍ଣପାତ ନକଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ କଦାପି ଆମର ମାନଟିକୁ ତଳକୁ ଖସାଇ ଆଣିବାକୁ ବାଧ ହେବୁ ନାହିଁ ।[67]

ଜନନଶକ୍ତି ନିରସନ

ଲୋକମାନଙ୍କ ଉପରେ ଜନନଶକ୍ତି ନିରସନର ନିୟମକୁ ଆଣି ଦେବାକୁ ମୁଁ ଏକ ଅମାନୁଷିକ କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ବିଚାରୁଛି । ମାତ୍ର, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କଠାରେ ପୁରାତନ ରୋଗସବୁ ରହିଛି, ସେମାନେ ସମ୍ମତ ହେଲେ, ସେମାନଙ୍କର ଜନନଶକ୍ତି ନିରସନ ହୋଇଗଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଏକ ଭଲ କଥା ହେବ । ଜନନଶକ୍ତି ନିରସନକୁ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ଗର୍ଭନିରୋଧକ ବୋଲି କୁହାଯିବ ଏବଂ ନାରୀମାନଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁଁ ଗର୍ଭନିରୋଧକ ବ୍ୟବହାର କରିବାର ବିରୋଧ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ପୁରୁଷମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁଁ ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ଜନନଶକ୍ତିର ନିରସନକୁ ଆପତ୍ତି କରିବି ନାହିଁ । କାରଣ, ପୁରୁଷକୁ ହିଁ ମୁଁ ଅଗ୍ରକର୍ମୀ ବୋଲି ଭାବୁଛି ।[68]

60. ସମାଜରେ ନାରୀର ସ୍ଥାନ ଓ ଭୂମିକା

ପୁରୁଷ ନିଜକୁ ଯେତେ ଯେତେ ମନ୍ଦ ପାଇଁ ଦାୟୀ କରି ରଖିଛି, ମନୁଷ୍ୟସମାଜର ସୌମ୍ୟତର ଅଂଶଟି ପ୍ରତି—ଦୁର୍ବଳତର ଅଂଶ ନୁହେଁ, ନାରୀ-ଅଂଶଟି ପ୍ରତି ସେ କରି ଆସିଥିବା ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର ପରି ତା'ର ଆଉ କୌଣସି ଖରାପ କାର୍ଯ୍ୟ ମୋତେ ଏତେ ବେଶୀ ଅପମାନଜନକ, ଆଘାତଦାୟକ ଏବଂ ପାଶବିକ ବୋଲି ବୋଧ ହୋଇ ନାହିଁ । ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀ ମଧ୍ୟରେ ନାରୀ ହିଁ ମହତ୍ତର ; କାରଣ ସେ ଆଜି ମଧ୍ୟ ତ୍ୟାଗ, ନୀରବ କଷ୍ଟସହନ, ନମ୍ରତା, ବିଶ୍ୱାସ ତଥା ଜ୍ଞାନର ମୂର୍ତ୍ତ ରୂପ ହୋଇ ରହିଛି ।[69]

ନାରୀ ଆପଣାକୁ ଆଉ ପୁରୁଷର କାମନା ଚରିତାର୍ଥ କରିବାର ଏକ ମାଧ୍ୟମ ବୋଲି ଆଦୌ ବିଚାର କରିବ ନାହିଁ । ଏହାର ପ୍ରତିକାର ପୁରୁଷ ଅପେକ୍ଷା ତା' ନିଜ ହାତରେ ଅଧିକ ରହିଛି ।

ସେ ନିଜ ସ୍ୱାମୀ ସମେତ ଅନ୍ୟ ସକଳ ପୁରୁଷଙ୍କ ପାଇଁ ନିଜକୁ ସଜ୍ଜିତା କରି ରଖିବାକୁ ମନା କରିଦେବ ଓ ତେବେ ଯାଇ ସେ ପୁରୁଷ ସହିତ ସମକକ୍ଷଭାବରେ ସହଚାରିଣୀ ହୋଇ ପାରିବ। ଆପଣାର ଶାରୀରିକ କୌଣସି ଆକର୍ଷକ ଦ୍ୱାରା ସୀତା ଯେ ଗୋଟାଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ରାମଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବାରେ ସମୟ ନଷ୍ଟ କରିଥିବେ, ମୁଁ ସେକଥା କଳ୍ପନା କରିପାରୁ ନାହିଁ।[70]

ମୁଁ ଯଦି ଜଣେ ନାରୀ ହୋଇ ଜନ୍ମ ହୋଇଥାନ୍ତି, ନାରୀ ପୁରୁଷର କ୍ରୀଡ଼ନକ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଜନ୍ମ ହୋଇଛି ବୋଲି ପୁରୁଷ କରୁଥିବା ଯାବତୀୟ ମିଥ୍ୟାଉକ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ମୁଁ ବିଦ୍ରୋହ କରନ୍ତି। ନାରୀର ହୃଦୟପ୍ରବେଶ କରି ପାରିବାଲାଗି ମୁଁ ମୋ'ର ମାନସିକ ଭୂମିରେ ଜଣେ ନାରୀରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଛି। ଆଗରୁ ମୋ' ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରତି ମୁଁ ଯେପରି ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲି, ତାକୁ ତା'ଠାରୁ ଭିନ୍ନଭାବରେ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରି ନଥିଲେ ମୁଁ ମୋ' ସ୍ତ୍ରୀର ହୃଦୟ ଭିତରେ କଦାପି ପ୍ରବେଶ କରିପାରି ନଥାନ୍ତି। ତେଣୁ, ତା'ର ସ୍ୱାମୀ ହିସାବରେ ମୁଁ ମୋ'ର ତଥାକଥିତ ସବୁଯାକ ଅଧିକାରରୁ ଆଗ ନିଜକୁ ବଞ୍ଚିତ କଲି ଏବଂ ତାକୁ ତା'ର ସବୁଯାକ ଅଧିକାର ଫେରାଇ ଦେଇଥିଲି। ଏବଂ, ତୁମେମାନେ ଦେଖିପାରୁଥିବ, ସେ ମଧ୍ୟ ଆଜି ଠିକ୍ ମୋ'ରି ପରି ସରଳ ଓ ନିରାଭରଣ ହୋଇପାରିଛି।

ତା' ବେକରେ ହାର ନାହିଁ, ଦେହରେ କୌଣସି ଗହଣା ନାହିଁ। ତୁମେମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ହୁଅ ବୋଲି ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ନିଜର ଖିଆଲ ତଥା ମିଛ କଳ୍ପନାଗୁଡ଼ିକର ଦାସ ହୋଇ ରହିବାକୁ ମୋଟେ ମନ କରନାହିଁ, ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ଦାସୀ ବି ହୁଅନାହିଁ। ନିଜ ଦେହକୁ ସଜାଇବାକୁ ମନା କରିଦିଅ, ଆଉ ଅତର ବା ଲାଭେଣ୍ଡର ଜଳକୁ ମନ କରନାହିଁ। ଯଦି ତୁମ୍ଭେମାନେ ନିଜର ଯଥାର୍ଥ ସୁଗନ୍ଧକୁ ବିତରଣ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛ, ତେବେ ସେହି ସୁଗନ୍ଧ ତୁମମାନଙ୍କର ହୃଦୟ ଭିତରୁ ଆସୁଥିବା ଉଚିତ, ତେବେ ତୁମେମାନେ ଖାଲି ପୁରୁଷକୁ ନୁହେଁ, ସମସ୍ତ ମାନବସମାଜକୁ ମଧ୍ୟ ବଶ କରି ଆଣିପାରିବ। ଏହା ହେଉଛି ତୁମମାନଙ୍କର ଜନ୍ମଗତ ଅଧିକାର। ପୁରୁଷ ନାରୀଠାରୁ ହିଁ ଜନ୍ମଲାଭ କରିଛି, ନାରୀର ମାଂସ ଓ ନାରୀର ଅସ୍ଥିକୁ ହିଁ ସେ ନିଜ ଦେହରେ ବହନ କରୁଛି। ତେଣୁ ତୁମେମାନେ ସ୍ୱପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଭ କର ଏବଂ ପୁନର୍ବାର ଆପଣାର ସନ୍ଦେଶକୁ ବିତରଣ କର।[71]

ଦୁର୍ବଳତର ଲିଙ୍ଗ ଆଦୌ ନୁହେଁ

ନାରୀକୁ ଦୁର୍ବଳତର ଲିଙ୍ଗ ବୋଲି କହିବା ଏକ ଅପମାନଜନକ କଥା। ଏହାଦ୍ୱାରା ପୁରୁଷ ନାରୀପ୍ରତି ଅନ୍ୟାୟ କରୁଛି। ଯଦି ବଳ କହିଲେ କେବଳ ପଶୁବଳକୁ ବୁଝାଇବ, ତେବେ ନାରୀକୁ ବସ୍ତୁତଃ ପୁରୁଷଠାରୁ କମ ପାଶବିକ ବୋଲି କୁହାଯିବ। ମାତ୍ର, ଯଦି ବଳ କହିଲେ ନୈତିକ ବଳକୁ ବୁଝାଇବ, ତେବେ ନାରୀ ପୁରୁଷଠାରୁ ଅପରିମିତଭାବରେ ନିଶ୍ଚୟ ଉଚ୍ଚତର ହୋଇ ରହିବ। ତା'ର ଅପରୋକ୍ଷ ଅନୁଭୂତି ଅଧିକ ନାହିଁକି, ତା' ଭିତରେ ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗର ଅଧିକ ଶକ୍ତି ନାହିଁକି, ଅଧିକ ସହନଶକ୍ତି ଓ ଅଧିକ ସାହାସ ନାହିଁକି ? ତା'ବ୍ୟତୀତ ପୁରୁଷ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ନଥାନ୍ତା। ଯଦି ଅହିଂସା ହିଁ ଆମ ସତ୍ତାର ଯଥାର୍ଥ ବିଧାନ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ଭବିଷ୍ୟତ ନାରୀ ହାତରେ ରହିଛି।... ନାରୀ ଅପେକ୍ଷା ଆଉ କିଏ ଏପରି ଫଳଦାୟକଭାବରେ

ହୃଦୟକୁ ସ୍ପର୍ଶ କଲାପରି ନିବେଦନ କରିପାରିବ ?[72]

ପୁରୁଷ ଯେପରି ପ୍ରକୃତରେ କରିଛି, ଯଦି ସେ ଆପଣାର ଅନ୍ଧ ସ୍ୱାର୍ଥପରତାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ନାରୀର ଆତ୍ମାକୁ ପେଷି ଦେଇ ନଥାନ୍ତା ଏବଂ ଯଦି ନାରୀ ସେହିସବୁ ଉପଭୋଗଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ମୁଖରେ ନତମସ୍ତକ ହୋଇ ନଥାନ୍ତା, ତେବେ ତା' ଭିତରେ ଯେଉଁ ଅନନ୍ତ ଶକ୍ତି ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଛି, ସେ ପୃଥିବୀ ସମକ୍ଷରେ ସେହି ଶକ୍ତିର ଅବଶ୍ୟ ପରିଚୟ ଦେଇ ପାରିଥାନ୍ତା। ଯେତେବେଳେ ନାରୀ ପୁନର୍ବାର ପୁରୁଷ ସହିତ ସମକକ୍ଷଭାବରେ ତା'ର ସମସ୍ତ ସୁଯୋଗ ଲାଭ କରିବ ଏବଂ ପାରସ୍ପରିକ ସାହଚର୍ଯ୍ୟ ତଥା ସମ୍ମିଳନର ନିଜ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ବିକଶିତ କରି ଆଣିପାରିବ, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ଜଗତ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ବିସ୍ମୟ ତଥା ଗୌରବର ସହିତ ସେହି ଶକ୍ତିର ସନ୍ଦର୍ଶନ କରିପାରିବ।[73]

ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ ନାରୀ ଭିତରେ ହିଁ ଆତ୍ମ-ଉତ୍ସର୍ଗର ଭାବନା ମୂର୍ତ୍ତ ରୂପ ଲାଭ କରିଛି ; ମାତ୍ର, ପୁରୁଷ ତୁଳନାରେ ତା'ପାଖରେ ଯେ କେତେ ଅଧିକ ଓ ବୃହତ୍ ସମ୍ପନ୍ନତାମାନ ରହିଛି, ନାରୀ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟବଶତଃ ତାହା ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରୁ ନାହିଁ। ଟଲ୍‌ଷ୍ଟୟ୍ ଯେପରି ଅନେକ ସମୟରେ କହୁଥିଲେ, ନାରୀମାନେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ସମ୍ମୋହନକାରୀ ପ୍ରଭାବ ଭିତରେ ଆସି ପଡ଼ି ଯାଇଛନ୍ତି। ଯଦି ସେମାନେ ଅହିଂସାର ଶକ୍ତିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରି ପାରନ୍ତେ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ଦୁର୍ବଳତର ଲିଙ୍ଗ ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରା ଗଲାବେଳେ ସେମାନେ ତାହାକୁ କଦାପି ଗ୍ରହଣ କରି ନିଅନ୍ତେ ନାହିଁ।[74]

ବିକୃତ ସ୍ଥାନ ନିରୂପଣ

ନାରୀ ହେଉଛି ପୁରୁଷର ସହଚାରିଣୀ, ପୁରୁଷ ପରି ତା'ର ମଧ୍ୟ ସମାନ ମାନସିକ ସାମର୍ଥ୍ୟମାନ ରହିଛି। ପୁରୁଷର ଟିକିନିଖି ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସାଥୀରୂପେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ନାରୀର ଅବଶ୍ୟ ଅଧିକାର ରହିଛି ଏବଂ ପୁରୁଷ ସହିତ ତା'ର ମଧ୍ୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ଏବଂ ମୁକ୍ତି ଲାଗି ସମାନ ଅଧିକାର ରହିଛି।

ପୁରୁଷର ଯେପରି ତା' କ୍ଷେତ୍ରରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ଥାନ ରହିଛି, ନାରୀର ମଧ୍ୟ ତା' ନ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ଥାନ ଲାଭ କରିବାକୁ ସମାନ ଅଧିକାର ରହିଛି। ଏହା ଯାବତୀୟ ବ୍ୟାପାରରେ ଏକ ସ୍ୱାଭାବିକ ଅବସ୍ଥା ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ ; କେବଳ ପଢ଼ି ଶିଖିଥିବା ଓ ଲେଖି ଶିଖିଥିବାର ସର୍ତ୍ତ ଉପରେ ନାରୀରକୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ।

କେବଳ ଏକ ଦୂଷିତ ଚଳଣି ବଳରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଜ୍ଞାନ ଏବଂ ଅଯୋଗ୍ୟ ପୁରୁଷମାନେ ମଧ୍ୟ ନାରୀ ଉପରେ ଏକ ଉଚ୍ଚତର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପାଇବାର ସୁଯୋଗଟିକୁ ଉପଭୋଗ କରି ଆସୁଛନ୍ତି। ସେହି ମର୍ଯ୍ୟାଦାଲାଗି ସେମାନଙ୍କର କୌଣସି ଯୋଗ୍ୟତା ନାହିଁ ଓ ସେଠାରେ ସେମାନଙ୍କର ରହିବା ଆଦୌ ଉଚିତ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ। କେବଳ ଆମ ନାରୀମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ହେତୁ ହିଁ ଆମର ଅନେକ ଆନ୍ଦୋଳନ ଅଧାରୁ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଉଛି।[75]

ତଥାକଥିତ ଦୁର୍ବଳତର ଲିଙ୍ଗ ଉପରେ ପୁରୁଷ ଯେଉଁ ଅପକର୍ଷକୁ ଲଦିଦେଇ ଆସିଛି, ତାହାର ଶାସ୍ତିସ୍ୱରୂପ ବିଧାନଗୁଡ଼ିକୁ ତିଆରି କରିଥିବା ପୁରୁଷକୁ ଏକ ଭୀଷଣ ମୂଲ୍ୟ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ।

ପୁରୁଷର ଜାଲଗୁଡ଼ିକରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଯେତେବେଳେ ନାରୀ ତା'ର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଚ୍ଚତାକୁ ଉଠିଯାଇ ପାରିବ ଏବଂ ପୁରୁଷର ବିଧାନ ତଥା ସିଏ ଭିଆଣ କରିଥିବା ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିଦ୍ରୋହ କରିବ, ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ଅହିଂସ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ତଥାପି ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ସଫଳ ହେବ।[76]

ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଉତ୍କର୍ଷ ଲାଭ କରିବାକୁ ପୁରୁଷ ଯେପରି ବ୍ୟର୍ଥ ଓ ଅଚେତନଭାବରେ ନାରୀକୁ ଦବାଇ ରଖିବା ଲାଗି ଉଦ୍ୟମ କରିଆସିଛି, ନାରୀ ମଧ୍ୟ ଆପଣାର ଅଚେତନରେ ନାନା ସୂକ୍ଷ୍ମ ମାର୍ଗରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରେ ପୁରୁଷକୁ ବନ୍ଧନରେ ରଖି ଆସିଛି। ପରିଣାମରେ ଉଭୟଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଗତିରୋଧ ହିଁ ଘଟିଛି। ଏହିପରିଭାବରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କଲେ, ଭାରତମାତାର ଆଲୋକପ୍ରାପ୍ତା କନ୍ୟାମାନଙ୍କୁ ଏକ ଗମ୍ଭୀର ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ସେମାନଙ୍କୁ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ଆଦୌ କୌଣସି ଅନୁକରଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ; ସେଗୁଡ଼ିକ ହୁଏତ ସେହି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ପରିବେଶ ନିମନ୍ତେ ଉପଯୋଗୀ ହୋଇପାରେ। ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଭାରତର ମେଧା ଏବଂ ଭାରତୀୟ ପରିବେଶ ସହିତ ଖାପ ଖାଉଥିବା ପ୍ରଣାଳୀମାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ। ସେମାନଙ୍କର ହାତ ବଳଯୁକ୍ତ ହେବ, ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରି ପାରୁଥିବ, ବିଶୁଦ୍ଧ ଓ ଅଟଳ ରହି ପାରୁଥିବ, ଏବଂ, ଆମ ସଂସ୍କୃତିରେ ଯାହା ସବୁ ସର୍ବୋତ୍ତମ, ସେମାନେ ତାହାର ରକ୍ଷାକରିବେ ତଥା ଯାହା କିଛି ନିମ୍ନସ୍ତରୀୟ ଓ ଅପମାନଜନକ, ସେମାନେ ଅକୁଣ୍ଠିତଭାବରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବର୍ଜନ ମଧ୍ୟ କରିବେ। ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସୀତା, ଦ୍ରୌପଦୀ, ସାବିତ୍ରୀ ଓ ଦମୟନ୍ତୀମାନେ କରି ପାରିବେ ; କେବଳ ଶରୀରର ବଳଧାରିଣୀ ବା ମିଛଭାବରେ ଲଜ୍ଜାଶୀଳାମାନେ ତାହା କରି ପାରିବେ ନାହିଁ।[77]

ପୁରୁଷ ନାରୀକୁ ତା'ର ହତିଆର ପରି ଦେଖିଆସିଛି। ନାରୀ ମଧ୍ୟ ପୁରୁଷ ହାତରେ ହତିଆର ହୋଇ ରହିବାଲାଗି ଶିକ୍ଷା କରିଆସିଛି ଏବଂ ପରିଣାମତଃ ତାହାକୁ ହିଁ ସହଜ ଏବଂ ସୁଖଦାୟକ ବୋଲି ଆବିଷ୍କାର ମଧ୍ୟ କରିଛି। କାରଣ, ତଳକୁ ପଡ଼ିବା ସମୟରେ ଯଦି ଜଣେ ଆଉ ଜଣକୁ ଟାଣିବାରେ ଲାଗିଯାଏ, ତେବେ ଅଧୋଗମନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜ ହୋଇଯାଏ।[78]

ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ, ନିଜର ସ୍ୱାମୀକୁ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ ବୋଲି କହିବାକୁ ଶିଖାଇବା, ଆପଣାର ସ୍ୱାମୀ ହାତରେ କେବଳ ଗୋଟାଏ ହତିଆର କିମ୍ବା ଖେଳନା ହୋଇ ରହିବା ଆଦୌ ତା'ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନୁହେଁ ବୋଲି ନାରୀକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେବା, ଏହି ଦେଶରେ ଏହା ହିଁ ଯଥାର୍ଥ ଶିକ୍ଷା ହେବା ଉଚିତ। ନାରୀର ଅନେକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ରହିଥିବା ପରି ଅନେକ ଅଧିକାର ମଧ୍ୟ ରହିଛି।[79]

ଯଥାର୍ଥ ଶିକ୍ଷା

ନାରୀମାନଙ୍କୁ ଯଥାର୍ଥ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉ ବୋଲି ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରେ। ମାତ୍ର, ମୁଁ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଯେ, ପୁରୁଷର ନକଲ କରି ଅଥବା ପୁରୁଷ ସହିତ ଏକା ଦୌଡ଼ରେ ଦଉଡ଼ି ନାରୀ କେବେହେଲେ ପୃଥିବୀକୁ ତା'ର ଯଥାର୍ଥ ଅବଦାନ ଦେବାର ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ। ସେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ସେହି ଦୌଡ଼ଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଦଉଡ଼ି ପାରିବ ; ମାତ୍ର ପୁରୁଷକୁ ନକଲ କରି ସେ କଦାପି ନିଜ ସାମର୍ଥ୍ୟର ଅନୁରୂପ ମହାନ୍ ଉଚ୍ଚତାଗୁଡ଼ିକୁ ଉଠିଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ।

ନାରୀକୁ ପୁରୁଷର ଅନୁପୂରକ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।[80]

ଆତ୍ମରକ୍ଷା

ଯେଉଁମାନେ ସୀତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରାମଙ୍କ ଅଧୀନରେ ରହିଥିବା ଜଣେ ଅନୁଗତା ଦାସୀକୁ ଦେଖନ୍ତି, ସେମାନେ ତାଙ୍କର ସ୍ୱାଧୀନତାର ଉଚ୍ଚତାଟିକୁ ଅଥବା ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ରାମଙ୍କର ତାଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବା ବିଷୟରେ ଆଦୌ କିଛି ଉପଲବ୍ଧି କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ। ସୀତା ଆଦୌ ଜଣେ ଅସହାୟା, ବଳହୀନା ନାରୀ ହୋଇ ରହି ନଥିଲେ ଅଥବା ଆପଣାର ତଥା ଆପଣା ସମ୍ମାନର ରକ୍ଷା କରିବା ଲାଗି ସେ କେବେହେଲେ ଅସମର୍ଥା ନଥିଲେ ।[81]

ମୋ'ର ଆଶଙ୍କା ହେଉଛି ଯେ ଜଣେ ଆଧୁନିକା ବାଳିକାକୁ ଅଧଡଜନେ ରୋମିଓଙ୍କ ଲାଗି ଜୁଲିଏଟ୍ ହୋଇ ରହିବା ସକାଶେ ହୁଏତ ଭଲ ଲାଗୁଛି। ତାକୁ ଦୁଃସାହସମାନ ଭାରି ଭଲ ଲାଗୁଛି।.... ଏହି ଆଧୁନିକା ବାଳିକା ପବନ, ବର୍ଷା କିମ୍ବା ଖରାରୁ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧୁ ନାହିଁ, ଅନ୍ୟର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆକର୍ଷଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ତାହା କରୁଛି। ଆପଣାକୁ ନାନା ରଙ୍ଗରେ ରଞ୍ଜାଇ ଏବଂ ଅସାଧାରଣ ବୋଲି ଦେଖାଇ ସେ ପ୍ରକୃତିର ଅଭିପ୍ରାୟକୁ ମଧ୍ୟ ଟପିଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି। ଅହିଂସାର ମାର୍ଗଟି ଏଭଳି ବାଳିକାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆଦୌ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୁହେଁ।[82]

ନାରୀମାନେ ନିଜର ରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ କାହିଁକି ଅନାଇ ରହିଥିବେ ? ସେମାନଙ୍କୁ, ପୁରାକାଳରେ ଦ୍ରୌପଦୀ ଯେପରି କରିଥିଲେ, ଆପଣାର ବଳ, ଶୁଦ୍ଧ ଚରିତ୍ର ଏବଂ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଉପରେ ହିଁ ନିର୍ଭର କରିବାକୁ ହେବ ।[83]

ଯଥାର୍ଥ ସ୍ଥାନ

ଜୀବନରେ ଯାହାକିଛି ଶୁଦ୍ଧ ଓ ଯାହାକିଛି ଧର୍ମଗତ, ନାରୀମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ସେଗୁଡ଼ିକର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରହରୀ। ସ୍ୱଭାବରେ ରକ୍ଷଣଶୀଳା ହୋଇଥିବାରୁ ସେମାନେ ନିଜର ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସୀ ଅଭ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକୁ ପରିହାର କରିବାରେ ମନ୍ଥରତା ହୁଏତ ଦେଖାଉଛନ୍ତି ; ମାତ୍ର ଜୀବନରେ ଶୁଦ୍ଧ ଓ ଉଦାର ଯାବତୀୟ ବସ୍ତୁକୁ ବର୍ଜନ କରିବାରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ମନ୍ଥରତାର ପ୍ରଦର୍ଶନ ଅବଶ୍ୟ କରିବେ ।[84]

ସ୍ୱାମୀଠାରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରଭାବରେ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ନିୟମତଃ କୌଣସି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଜୀବିକାରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରୁଛି, ମୁଁ ସେକଥା ଆଦୌ କଳ୍ପନା କରୁନାହିଁ। ସନ୍ତାନମାନଙ୍କର ଯତ୍ନ ନେବା ଓ ସ୍ୱାମୀର ସବୁକିଛି ବୁଝିବା—ଏତିକି କାର୍ଯ୍ୟ ହିଁ ଜଣେ ପତ୍ନୀର ସମସ୍ତ ସମୟକୁ ବ୍ୟସ୍ତ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ନିଶ୍ଚୟ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ।

ଏକ ସୁବ୍ୟବସ୍ଥିତ ସମାଜରେ, ପରିବାର ଭରଣପୋଷଣ କରିବାର ଅଧିକ ବୋଝଟି ଆଦୌ ପତ୍ନୀ ଉପରେ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ପୁରୁଷ ହିଁ ପରିବାରର ଭରଣପୋଷଣ କଥା ବୁଝିବ, ପତ୍ନୀ ପରିବାର ଚଳାଇବ ; ଏହପରିଭାବରେ ଦୁହେଁ ପରସ୍ପରର କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିପୂରକ ଓ ଅନୁପୂରକ ହୋଇ ରହିବେ।

ଏହାଦ୍ୱାରା ଯେ ନାରୀର ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିବ କିମ୍ବା ତା'ର ସ୍ୱାଧୀନତା ଅବଦମିତ ହୋଇ ରହିବ, ମୁଁ ସେ କଥା ମଧ୍ୟ ଦେଖି ପାରୁନାହିଁ।... ଆମ ସାହିତ୍ୟରେ ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗନା ଓ ସହଧର୍ମିଣୀ ବୋଲି କୁହାଯାଏ। ପତି ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଦେବୀ ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରୁଥିବାରୁ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅବଜ୍ଞା ଭାବ ରହିଥିବା ପରି ମନେ ହେଉନାହିଁ।

ଯେଉଁ ନାରୀ ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ଜାଣେ ଓ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ କରେ, ସେ ନିଜର ସମ୍ମାନିତ ସ୍ଥାନଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଲାଭ କରେ। ସେ ଗୃହରେ ଦାସୀ ନୁହେଁ, ରାଣୀ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ଗୃହର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାଏ।[85]

ମାତ୍ର, କୌଣସି ନା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ପୁରୁଷ ଆବହମାନ କାଳରୁ ନାରୀ ଉପରେ ଆଧିପତ୍ୟ ରଖିଆସିଛି, ଏବଂ ଏହିପରିଭାବରେ ନାରୀ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ନ୍ୟୂନତାଭାବ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି। ସିଏ ଯେ ପୁରୁଷଠାରୁ ଅବର ଶ୍ରେଣୀର, ପୁରଷର ନ୍ୟସ୍ତସ୍ୱାର୍ଥଜଡ଼ିତ ଶିକ୍ଷାରୁ ସେ ତାହାକୁ ସତ୍ୟ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରିଆସିଛି। ମାତ୍ର, ମନୁଷ୍ୟସମାଜର ଦ୍ରଷ୍ଟାମାନେ ତା'ର ସମାନ ଆସନକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିଛନ୍ତି।

ତଥାପି, ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, କୌଣସି ଏକ ବିନ୍ଦୁରେ ଦୁହିଁଙ୍କର ରାସ୍ତା ଅଲଗା ହୋଇଯାଇଛି। ଉଭୟେ ମୂଳତଃ ଅଭିନ୍ନ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି କଥାଟି ବି ସମାନଭାବରେ ଅବଶ୍ୟ ସତ ଯେ ଶାରୀରିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମୌଳିକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି। ତେଣୁ ଉଭୟଙ୍କର କର୍ମକ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟ ଭିନ୍ନ ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବ।[86]

ନାରୀ ଓ ଅହିଂସା

ମୁଁ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଅହିଂସାକୁ ତାହାର ଉଚ୍ଚତମ ଏବଂ ଉତ୍ତମୋତ୍ତମ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ରୂପରେ ଦେଖାଇଦେବା ନାରୀର ବ୍ରତରୂପେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଛି।... କାରଣ, ଅହିଂସାରେ ନାନାବିଧ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ଅଧିକ ସାହସଯୁକ୍ତ କର୍ମପନ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରିବାଲାଗି ନାରୀର ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟତା ରହିଛି।... କାରଣ, ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗର ସାହସର ଭୂମିରେ ନାରୀ ସର୍ବଦା ପୁରୁଷ ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟତାର ପରିଚୟ ଦେଇପାରିବ। କାରଣ, ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ ପଶୁସ୍ତରୀୟ ସାହସର କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୁରୁଷ ନାରୀର ତୁଳନାରେ ନିଶ୍ଚୟ ଅଧିକ ସରସ ହେବ।[87]

ମୋ'ର ନିଜ ମତ ହେଉଛି ଯେ, ମୂଳ ଭୂମିଟି ଉପରେ ନାରୀ ଓ ପୁରୁଷଙ୍କ ହୃଦୟରେ କୌଣସି ଭିନ୍ନତା ରହି ନଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କର ସମସ୍ୟା ମଧ୍ୟ ମୂଳତଃ ଏକ ହେବ। ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେହି ଏକ ଆତ୍ମା ରହିଛି। ଦୁହେଁ ଏକା ଜୀବନ ବଞ୍ଚୁଛନ୍ତି ଓ ଦୁହିଁଙ୍କର ସମାନ ଅନୁଭବ ମଧ୍ୟ ରହିଛି। ଜଣେ ହେଉଛି ଅନ୍ୟ ଜଣଙ୍କର ଏକ ଅନୁପୂରକ। ଜଣଙ୍କର ସକ୍ରିୟ ସାହାଯ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ଜଣେ କଦାପି ବଞ୍ଚିପାରିବ ନାହିଁ।[88]

ମୁଁ ମତ ଦେଇ କହିଛି ଯେ ନାରୀ ହେଉଛି ଅହିଂସାର ଅବତାର। ଅହିଂସାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଅପରିମିତ ପ୍ରେମ ଏବଂ ପୁନଶ୍ଚ, ତାହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଅପରିମିତ କଷ୍ଟସହନ। ପୁରୁଷର ଜନନୀ ସେହି ନାରୀ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଏ ଏହି ସାମର୍ଥ୍ୟଟିକୁ ସର୍ବାଧିକ ପରିମାଣରେ ଦେଖାଇ

ପାରିବ ? ନଅମାସ କାଳ ଶିଶୁଟିକୁ ବହନ ଓ ପୋଷଣ କରି ସେ ତାହାର ପରିଚୟ ଦେଇଥାଏ ଏବଂ ସେଥିରେ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ସମସ୍ତ କଷ୍ଟସହନରେ ଆନନ୍ଦ ଲାଭ କରିଥାଏ। ଗର୍ଭଯନ୍ତ୍ରଣାଠାରୁ ବଳି ଆଉ ଯନ୍ତ୍ରଣା କ'ଣ ରହିଛି ? ମାତ୍ର, ସୃଜନର ଆନନ୍ଦ ଭିତରେ ସେ ସେହି ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ପାସୋରି ଦେଇଥାଏ।

ପୁନଶ୍ଚ, ତା'ର ଶିଶୁଟି ଯେପରି ଦିନୁ ଦିନ ବଡ଼ ହେବ, ସେଥିଲାଗି କିଏ ପ୍ରତିଦିନ କଷ୍ଟ ସହିବାରେ ଲାଗିଥାଏ ? ନାରୀ ଆପଣାର ସେହି ପ୍ରେମକୁ ସମଗ୍ର ମନୁଷ୍ୟଜାତି ମଧ୍ୟକୁ ସମ୍ପ୍ରସାରିତ କରିଦେଉ, ସେ କେବେ ପୁରୁଷର କାମନାବସ୍ତୁ ହୋଇ ରହିଥିଲା ବା ରହିପାରିବ ବୋଲି ଭୁଲିଯାଉ। ଏବଂ ତା'ହେଲେ ସିଏ ପୁରୁଷର ପାର୍ଶ୍ୱବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ତା'ର ମାଆ, ଜନନୀ ଏବଂ ନୀରବ ନେତ୍ରୀରୂପେ ନିଜର ଗୌରବମୟ ସ୍ଥାନଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଅଧିକାର କରିବ। ଅମୃତର ପିପାସୀ ଏହି ଯୁଦ୍ଧରତ ପୃଥିବୀକୁ ନାରୀ ହିଁ ଶାନ୍ତିର କଳାକୁ ଶିଖାଇ ପାରିବ।[୪୨]

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କର୍ମଭାର

ସର୍ବାଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ନାରୀ ଯେଉଁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଟିକୁ ସର୍ବଦା ଗ୍ରହଣ କରିବେ, ଜନନୀ ହେବାରେ ସେହି କର୍ତ୍ତବ୍ୟଟିର ପାଳନ ଲାଗି ଯେଉଁସବୁ ଗୁଣ ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ, ସେଗୁଡ଼ିକ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ପାଖରେ ରହିବାର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ। ନାରୀ ନିଷ୍କ୍ରିୟ, ପୁଣି ସକ୍ରିୟ। ସେ ହେଉଛି ଯଥାର୍ଥତଃ ଗୃହର ଘରଣୀ। ପୁରୁଷ ଅନ୍ନସଂସ୍ଥାନ ଯୋଗାଇବ, ନାରୀ ସେହି ଅନ୍ନର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିବ, ତାହାକୁ ବିତରଣ କରିବ। ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅର୍ଥରେ ଦେଖିଲେ ନାରୀ ହିଁ ସକଳ ପ୍ରକାରର ତତ୍ତ୍ୱ ନେବ। ଶିଶୁମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ପାଳନ କରିବାର କଳାଟି ହେଉଛି ନାରୀର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ତଥା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାର କ୍ଷେତ୍ର। ନାରୀର ଯତ୍ନ ନପାଇଲେ ମନୁଷ୍ୟଜାତି ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଯିବ।

ମୋ' ମତରେ, ନାରୀକୁ ଘର ଛାଡ଼ି ସେହି ଘରର ରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ କାନ୍ଧରେ ବନ୍ଧୁକ ପକାଇବାକୁ କୁହାଯିବା ଅଥବା ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା ଉଭୟ ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀଲାଗି ଅପମାନଜନକ ହେବ। ଏହାଦ୍ୱାରା ପୁନର୍ବାର ସେହି ବର୍ବରତା ଆଡ଼କୁ ଫେରିଯିବା ପରି ହେବ ଏବଂ ସର୍ବନାଶର ଉପକ୍ରମ ହୋଇଯିବ। ବର୍ତ୍ତମାନ ପୁରୁଷ ଯେଉଁ ଘୋଡ଼ା ଉପରେ ଚଢ଼ୁଛି, ନାରୀ ମଧ୍ୟ ସେହି ଘୋଡ଼ା ଉପରେ ଚଢ଼ିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲେ ନାରୀ ନିଜକୁ ଓ ପୁରୁଷକୁ ମଧ୍ୟ ତଳକୁ ଖସାଇ ଆଣିବ।

ଆପଣାର ସହଚାରିଣୀ ନାରୀକୁ ତା'ର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରଟିକୁ ଛାଡ଼ିବା ଲାଗି ପୁରୁଷ ନାରୀକୁ ଲୋଭ ଦେଖାଇଲେ ଅଥବା ବାଧ୍ୟ କଲେ ତଜ୍ଜନିତ ପାପ କେବଳ ପୁରୁଷ ହିଁ ମୁଣ୍ଡାଇବ। ଆପଣାର ଗୃହସଂସାରଟିକୁ ସୁସଂହତ ଓ ସୁଗଠିତ କରିବାରେ ଯେତିକି ସାହସ ରହିଥିବା ଦରକାର, ବହିରାକ୍ରମଣରୁ ସେହି ଗୃହକୁ ରକ୍ଷାକରିବାର ସାହସଠାରୁ ତାହା ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ କମ୍ ନୁହେଁ।...

ଏହି ବୃହତ୍ ସମସ୍ୟା ପ୍ରତି ମୋ'ର ଅବଦାନ ହେଉଛି ଯେ, ବ୍ୟକ୍ତିଲାଗି ହେଉ ଅଥବା ଜାତିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ହେଉ, ସମସ୍ତେ ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସାକୁ ଗ୍ରହଣ

କରନ୍ତୁ ବୋଲି ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକର ଉପସ୍ଥାପନା କରିଛି। ମୁଁ ଆଶା ପୋଷଣ କରିଛି ଯେ, ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟିରେ ନାରୀ ହିଁ ଅବିବାଦିତଭାବରେ ନେତୃତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବ ଏବଂ ଏହିପରିଭାବରେ ମାନବର ବିବର୍ତ୍ତନଧାରାରେ ଆପଣାର ସ୍ଥାନଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିନେଇ ସେ ଆପଣାର ନ୍ୟୂନତାବୋଧକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବ।

ସେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ସଫଳତା ସହିତ କରିପାରିଲେ, ସେ ସାହସର ସହିତ ଏହି ଆଧୁନିକ ପ୍ରଚାରଟିରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ମନା କରିଦେଇ ପାରିବ ଯେ, ଯାବତୀୟ ସବୁକିଛି ଯୌନପ୍ରବୃତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ହିଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହେଉଛି।...[90]

ନାରୀ ସ୍ୱଭାବତଃ ଆପଣା ଉପରକୁ ଅଧିକ ଦୁଃଖ ବହନ କରି ନେଇଥାଏ। ତେଣୁ ଅହିଂସାର ଆବେଦନଟି ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ସହଜରେ ତାକୁ ଆସି ସ୍ପର୍ଶ କରିପାରେ।[91]

ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ନାରୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ ହିଁ ମୁଁ ଏକ ଉଚ୍ଚତର ମାତ୍ରାରେ ଭଲ ପାଇବା ଓ ସହିଷ୍ଣୁତା ଦେଖାଇବାର ପ୍ରତ୍ୟାଶା କରୁଛି। ବର୍ତ୍ତମାନ ସେମାନେ କୁଆଡ଼େ ଯେ ଯିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ଏବଂ, ଯଦି ସେମାନଙ୍କର ହୃଦୟଗୁଡ଼ିକ ଘୃଣାରେ ଜୁଡ଼ୁବୁଡ଼ୁ ହୋଇ ରହିବ, ତେବେ ନିଜର ସନ୍ତାନବର୍ଗଙ୍କୁ ସେମାନେ କ'ଣ ଶିଖାଇବେ ବା ଶିଖାଇ ପାରିବେ, ସେହି କଥା ଭାବି ମୁଁ ବିସ୍ମିତ ହୁଏ।[92]

ନାରୀମାନଙ୍କର ଅଧିକାର ବିଷୟରେ ମୁଁ କୌଣସି ସାଲିସ୍ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେନାହିଁ। ମୋ' ମତରେ, ତା'ର ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ଲାଗୁ ହେଉ ନଥିବା ଆଦୌ କୌଣସି ଆଇନ୍‌ଗତ ଅସମର୍ଥତା ଭିତରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ମୁଁ କନ୍ୟା ଏବଂ ପୁତ୍ରମାନଙ୍କୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମାନତାର ତରାଜୁରେ ରଖି ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେ।[93]

ଲିଙ୍ଗର ସମାନତା କହିଲେ କର୍ମସଂସ୍ଥାନର ସମାନତାକୁ କଦାପି ବୁଝାଏ ନାହିଁ। ଜଣେ ନାରୀ ଶିକାର କରିବା ଅଥବା ବର୍ଚ୍ଛା ଚଳାଇବାର ବିରୋଧରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଆଇନ୍‌ଗତ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ମାତ୍ର ଯାହା ପ୍ରକୃତରେ ଜଣେ ପୁରୁଷର କାର୍ଯ୍ୟ, ସେଥିରୁ ସେ ସତେଅବା ଏକ ସହଜାତ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଚାଳିତ ହୋଇ ନିରସ୍ତ ରହେ। ପ୍ରକୃତି ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀକୁ ପରସ୍ପରର ଅନୁପୂରକରୂପେ ତିଆରି କରିଛି। ସେମାନଙ୍କର ଶରୀର ଅନୁସାରେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କର କର୍ମକ୍ଷେତ୍ର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହେଉଛି।[94]

ଆଇନ୍‌ଗୁଡ଼ାକୁ ପ୍ରଧାନତଃ ପୁରୁଷମାନେ ତିଆରି କରିଛନ୍ତି ; ଏବଂ ନିଜେ ନିଜ ଉପରକୁ ନେଇ ଯାଇଥିବା ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ନିର୍ବାହ କଲାବେଳେ ପୁରୁଷ ସବୁ ସମୟରେ ଆଦୌ ନ୍ୟାୟ ଏବଂ ବିବେକ ସହିତ ତାହା କରିନାହିଁ। ନାରୀମାନଙ୍କର ପୁନରୁତ୍ଥାନ ନିମନ୍ତେ କରା ଯାଉଥିବା ଆମ ଉଦ୍ୟମର ସର୍ବବୃହତ୍ ଅଂଶଟି ଆମ ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କରେ ନାରୀର ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ସ୍ୱଭାବଗତ ଲକ୍ଷଣ ବୋଲି ପ୍ରତିପାଦିତ କରା ଯାଇଥିବା କଳଙ୍କଗୁଡ଼ିକୁ ଅସାର ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବାଲାଗି ହିଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ। ଏହି ଉଦ୍ୟମଟିକୁ କିଏ କରିବ, ଏବଂ କିପରି କରିବ ?

ମୋ'ର ବିନମ୍ର ମତ ଅନୁସାରେ, ସେହି ଚେଷ୍ଟାଟିକୁ କରିବାକୁ ହେଲେ, ଆମକୁ ଏପରି ନାରୀମାନଙ୍କୁ ସମ୍ଭବ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଯେଉଁମାନେ ସୀତା, ଦମୟନ୍ତୀ ଏବଂ ଦ୍ରୌପଦୀଙ୍କ

ପରି ଶୁଦ୍ଧ, ଦୃଢ଼ ତଥା ଆତ୍ମଶାସନସମର୍ଥ ହୋଇଥିବେ। ଯଦି ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ସମ୍ଭବ କରି ପାରିବା, ତେବେ ଆଧୁନିକ ସମୟର ସେହି ଭଗିନୀମାନେ ହିନ୍ଦୁ ସମାଜଠାରୁ ସେହି ସମ୍ମାନ ଲାଭ କରିପାରିବେ, ଏବେ ସେହି ପୁରାତନ ଯୁଗର ନାରୀମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁଭଳି ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରାଯାଉଛି। ସେମାନଙ୍କର କଥାଗୁଡ଼ିକରେ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା ବାଣୀଗୁଡ଼ିକ ପରି ସମାନ ପ୍ରାମାଣିକତା ରହିବ। ଆମ ସ୍ମୃତିମାନଙ୍କରେ ସେମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଯେଉଁ ଚପଳ ଭାବନାମାନ ପ୍ରକଟ କରାଯାଇଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଆମେ ଲଜ୍ଜା ଅନୁଭବ କରିବା, ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅଚିରେ ଭୁଲି ମଧ୍ୟ ଯିବା। ଅତୀତରେ ମଧ୍ୟ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମରେ ଏହିଭଳି ବିପ୍ଳବସବୁ ହୋଇଛି, ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଆହୁରି ହେବ ଓ ଫଳରେ ଆମ ଧର୍ମର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦୃଢ଼ ହୋଇପାରିବ।[95]

ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀ ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ କୌଣସି ତାରତମ୍ୟ କରେନାହିଁ। ନାରୀ ମଧ୍ୟ ପୁରୁଷ ସଦୃଶ ଆପଣାକୁ ସ୍ୱାଧୀନ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବ। ସାହସ ଯେ କେବଳ ପୁରୁଷର ହିଁ ଏକଚାଟିଆ ହୋଇ ରହିବ, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ।[96]

ଏବେ ଅତି ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକ ନାରୀ ରାଜନୀତିରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶଙ୍କର କୌଣସି ସ୍ୱାଧୀନ ଚିନ୍ତା ନାହିଁ। ସେମାନେ ନିଜର ପିତାମାତାଙ୍କର ଅଥବା ସ୍ୱାମୀମାନଙ୍କର ଆଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରି ହିଁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ରହି ଯାଉଛନ୍ତି। ଆପଣାର ଏହି ପରାଧୀନତାକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ସେମାନେ ନାରୀମାନଙ୍କର ଅଧିକାର ଲାଗି ଏଡ଼େ ପାଟି କରୁଛନ୍ତି। ମାତ୍ର, ଏସବୁ ନକରି ନାରୀକର୍ମୀମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ନାରୀମାନଙ୍କୁ ଭୋଟଦାତା-ତାଲିକାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରନ୍ତେ, ସେମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ବ୍ୟବହାରିକ ଶିକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତେ ବା ଦେଉଥାନ୍ତେ, ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱାଧୀନଭାବରେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଶିଖାନ୍ତେ, ସେମାନଙ୍କୁ ବାନ୍ଧି ରଖିଥିବା ଜାତିଦ୍ୱର ଜଞ୍ଜିରଗୁଡ଼ିକରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ କରନ୍ତୁ—ଯେପରି କି ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଏପରି ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସନ୍ତା ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ପୁରୁଷମାନେ ନାରୀର ଶକ୍ତି ଓ ତ୍ୟାଗର ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୁଅନ୍ତେ ଏବଂ ତାକୁ ତା'ର ସମ୍ମାନିତ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକୁ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତେ।[97]

ଏପରି କୌଣସି ଅବସର ନାହିଁ, ଯେଉଁଥିରେ କି ନାରୀମାନେ ନିଜକୁ ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ଅଧୀନ ଅଥବା ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଅପର ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବେ। ଭାଷାମାନଙ୍କରେ ନାରୀକୁ ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗିନୀ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି, ଏବଂ, ସେହି ଯୁକ୍ତିର ତୁଲ୍ୟତା ଅନୁସାରେ ପୁରୁଷ ହେଉଛି ନାରୀର ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗ। ସେମାନେ ଆଦୌ ଦୁଇଟି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ନୁହନ୍ତି, ସେମାନେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ପୂର୍ଣ୍ଣାସ୍ତିତ୍ୱର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅର୍ଦ୍ଧ। ଇଂରାଜୀ ଭାଷା ତ ଆହୁରି ପାଦେ ଆଗକୁ ଯାଇଛି ଓ ନାରୀକୁ ପୁରୁଷର ଯୋଗ୍ୟତର ଅର୍ଦ୍ଧ ବୋଲି ବହୁ ପୁରାକାଳରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି।

ତେଣୁ ମୁଁ ନାରୀମାନଙ୍କୁ ଯାବତୀୟ ଅବାଞ୍ଛିତ ତଥା ଅଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ଅସାମରିକ ବିଦ୍ରୋହ କରିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଉଛି। ପ୍ରକୃତରେ ହିତକାରକ ହେବାକୁ ହେଲେ ଯାବତୀୟ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ହୋଇଥିବା ଉଚିତ। ଅସାମରିକ ବିପ୍ଳବରୁ କୌଣସି ଅନିଷ୍ଟ

ହେବାର ଆଦୌ ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ। ମାତ୍ର ଏଥିଲାଗି ପ୍ରଥମେ ଶୁଦ୍ଧି ଆବଶ୍ୟକ, ଯାବତୀୟ ପ୍ରତିରୋଧର ପଶ୍ଚାତରେ ଯୁକ୍ତି ରହିଥିବା ଆବଶ୍ୟକ।[୨୮]

ନାରୀକୁ ତା'ର ସ୍ଥାନଟି ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ ପୁରୁଷର ଶିକ୍ଷା କରିବା ଉଚିତ, ଏବଂ ଯେଉଁ ଦେଶରେ କିମ୍ବା ସମୁଦାୟରେ ନାରୀମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ମିଳେ ନାହିଁ, ତାହାକୁ କଦାପି ସଭ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ।[୨୨]

ପର୍ଦ୍ଦା ପ୍ରଥା

ଏବଂ ନାରୀର ଶୁଦ୍ଧତାର ବିଷୟରେ ଏତେ ବ୍ୟାଥିତଭାବରେ ଏପରି ବ୍ୟସ୍ତତା କାହିଁକି ପ୍ରକଟ କରାଯାଉଛି ? ପୁରୁଷର ଶୁଦ୍ଧତା ବିଷୟରେ ନାରୀମାନଙ୍କର କିଛି କହିବାର ଅଧିକାର ଅଛି କି ? ପୁରୁଷର ଶୁଦ୍ଧତାରକ୍ଷା ବିଷୟରେ ନାରୀମାନେ କୌଣସି ଚିନ୍ତା ପ୍ରକଟ କରିବା ବିଷୟରେ କେବେ କିଛି ଶୁଣିବାକୁ ମିଳେ ନାହିଁ। ତେବେ ପୁରୁଷମାନେ କାହିଁକି ନାରୀର ଶୁଦ୍ଧତାକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରିବାର ଅଧିକାରକୁ ନିଜ ମୁଣ୍ଡ ଉପରକୁ ନେଇଯିବେ ? ଏହି ଶୁଦ୍ଧତାକୁ କଦାପି ବାହାରୁ ଲଦି ଦିଆଯାଇ ପାରିବନାହିଁ। ତାହା ହେଉଛି ଭିତରୁ ହିଁ ବିକଶିତ ହୋଇ ଆସିବାର ଏକ ବସ୍ତୁ ଏବଂ ତେଣୁ, ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱୟଂ ହିଁ ସେଥିଲାଗି ଉଦ୍ୟମ କରିବ।[100]

ଶୁଦ୍ଧତାକୁ ଆମେ କଦାପି କୃତ୍ରିମଭାବରେ ନିଷ୍ପନ୍ନ କରାଇ ପାରିବାନାହିଁ। ଚାରିପାଖରେ ପର୍ଦ୍ଦାର ବାଡ଼ ବସାଇଦେଇ ଆମେ ତାହାର ରକ୍ଷା କରି ପାରିବା ନାହିଁ। ଏହାକୁ ଭିତରୁ ହିଁ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ, ଯଦି ଏହାର ଆଦୌ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ଥାଏ, ଏହା ଯାବତୀୟ ଅନଭିପ୍ରେତ ପ୍ରଲୋଭନରୁ ଆପଣାକୁ ରକ୍ଷା କରିବାଲାଗି ସମର୍ଥ ମଧ୍ୟ ହୋଇଥିବ।[101]

ଯୌତୁକ ପ୍ରଥା

ଏହି ପ୍ରଥାଟିକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଅର୍ଥ ପାଇଁ ବାପ-ମାଆ ବିବାହର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବେ, ଏହି ରୀତି ଅବଶ୍ୟ ବନ୍ଦ ହେବ। ଏହି ପ୍ରଥାଟି ଜାତିବ୍ୟବସ୍ଥା ସହିତ ନିବିଡ଼ଭାବରେ ଜଡ଼ିତ ହୋଇ ରହିଛି। ପାତ୍ର ବା ପାତ୍ରୀ ବାଛିବା ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜାତି ଭିତରେ ବାସ କରୁଥିବା ମାତ୍ର କେତେଜଣ ଯୁବକ ବା ଯୁବତୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସୀମାବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥିବ, ଯୌତୁକ ପ୍ରଥା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯେତେ ଯାହା କୁହାଗଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବ। ପୁଅମାନେ, ଝିଅମାନେ ବା ସେମାନଙ୍କର ପିତା-ମାତାମାନେ—ଏମାନଙ୍କୁ ଜାତିର ବନ୍ଧନକୁ ଛିଡ଼ାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ଓ ତେବେ ଯାଇ ଏହି ମନ୍ଦ ପ୍ରଥାଟି ଯିବ। ଏହିସବୁ କିଛିର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ଏପରି ଏକ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ହେବ, ଯାହାକି ଦେଶର ଯୁବକ-ଯୁବତୀମାନଙ୍କର ମନୋଭାବରେ ଏକ ବୈପ୍ଲବିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିଦେବ।[102]

ଯେଉଁ ଯୁବକ ଯୌତୁକ ନେବାକୁ ବିବାହର ଏକ ସର୍ତ୍ତ କରି ଥୋଉଛି, ତାହାର ଶିକ୍ଷା ଓ ତାହାର ଦେଶ ନାରୀଜାତିର ଅବମାନନା ହିଁ କରୁଛି।

...ଯୌତୁକରୂପୀ ଅପମାନଜନକ ପ୍ରଥାର ନିନ୍ଦା କରି ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଜନମତ ତିଆରି

କରାଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଯେଉଁ ଯୁବକମାନେ ଏହିପରି ଅସତ ଉପାୟରେ ପ୍ରାପ୍ତ ସୁନାଦ୍ୱାରା ନିଜର ହାତକୁ ଦୂଷିତ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ସମାଜରୁ ବାସନ୍ଦ କରିବା ଉଚିତ । ଝିଅମାନଙ୍କର ପିତାମାତା ଆଉ ଇଂରେଜୀ ଡିଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକର ମୋହ ଭିତରେ ପଡ଼ିଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଏବଂ ନିଜର କନ୍ୟାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଯଥାର୍ଥରେ ସାହସୀ ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ଠିକ୍ କରିବାକୁ ସେମାନଙ୍କର କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଜାତିର ବାହାରକୁ ଯିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ କୁଣ୍ଠିତ ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।[103]

ବିଧବା-ପୁନର୍ବିବାହ

ଆପଣା ଜୀବନସଙ୍ଗୀର ସ୍ନେହକୁ ଅନୁଭବ କରିଥିବା ଜଣେ ନାରୀ ଯଦି ସଚେତନଭାବରେ ବୈଧବ୍ୟ ଜୀବନକୁ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବ, ତାହା ଜୀବନର ଶାଳୀନତା ତଥା ସମ୍ମାନକୁ ଅବଶ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି କରିବ, ଗୃହକୁ ପବିତ୍ର କରିବ ଏବଂ ଧର୍ମକୁ ମଧ୍ୟ ଉପରକୁ ଉଠାଇନେବ । ମାତ୍ର, ଯେଉଁଠି ଧର୍ମ ବା ପ୍ରଚଳିତ ପ୍ରଥା ତାହାକୁ କାହା ଉପରେ ନେଇ ଲଦିଦିଏ, ତେବେ ତାହା କାନ୍ଧରେ ଏକ ଅସହ୍ୟ ଯୁଆଳି ପରି ହୋଇ ରହିବ ଏବଂ ଗୁପ୍ତ ପାପାଚାର ଦ୍ୱାରା ଗୃହର ପବିତ୍ରତାକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେବ ତଥା ଧର୍ମକୁ ମଧ୍ୟ ତଳକୁ ଖସାଇନେବ ।

ଯଦି ଆମେ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ପାରନ୍ତେ, ଯଦି ହିନ୍ଦୁଧର୍ମକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତେ, ତେବେ ଆମକୁ ଏହି ବାଧତାମୂଳକ ବୈଧବ୍ୟ-ଜୀବନର ବିଷରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଆସିବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ଉଦ୍ୟମ କରନ୍ତେ । ଯେଉଁମାନଙ୍କର ବାଳବିଧବା ଅଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଯଦି ଦୁଇ ହାତରେ ସାହସ ଅବଲମ୍ବନ କରି ସେମାନଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱରେ ରହିଥିବା ସେହି ବିଧବାମାନଙ୍କୁ ବିହିତ ଏବଂ ଉପଯୁକ୍ତଭାବରେ ବିବାହ ଦେଇ ପାରନ୍ତେ—ଏହାକୁ ଆଦୌ ପୁନର୍ବିବାହ ବୋଲି କହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ—ତେବେ ସେହି ଦିଗରେ ଆବଶ୍ୟକ ସଂସ୍କାରଟି ନିଶ୍ଚୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତା । ସେହି ବିଧବାମାନେ ବସ୍ତୁତଃ ଆଦୌ ବିବାହ କରିନାହାନ୍ତି ।[104]

ଛାଡ଼ପତ୍ର ଦେବା

ଯେତେବେଳେ ଦୁଇଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ପରସ୍ପରର ମତ ଅନୁସାରେ ବୈବାହିକ ମିଳନକୁ ବାଞ୍ଛନୀୟ ବୋଲି ବିଚାର କରନ୍ତି, ସେତିକିବେଳେ ହିଁ ବିବାହ ଅନ୍ୟ ସକଳ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ବାଦ୍ ଦେଇ ସେହିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ସମ୍ମିଳିତ ହେବାର ଅଧିକାରଟିକୁ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ମାତ୍ର, ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ସମ୍ମିଳନ ନିମନ୍ତେ ନିଜର ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ଅନ୍ୟଜଣକ ଠାରୁ ଆନୁଗତ୍ୟ ଦାବି କରିବ, ଏହାଦ୍ୱାରା ତାହାକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ଅଧିକାର ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇ ନଥାଏ । ଯେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷ ନୈତିକ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାରଣରୁ ଯଦି ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷର ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ନପାରିବ, ତେବେ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କ'ଣ କରାଯିବ, ତାହା ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ଭିନ୍ନ ପ୍ରଶ୍ନ । ଯଦି ଛାଡ଼ପତ୍ର ଦେବା ହିଁ ଏକମାତ୍ର ବିକଳ୍ପ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତଭାବରେ ତାହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାପାଇଁ ମୁଁ ଆଦୌ କୁଣ୍ଠିତ ହେବିନାହିଁ —ମୋ'ର ନୈତିକ ଅଗ୍ରଗତିକୁ ବ୍ୟାହତ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ମୁଁ ଏହାକୁ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବି —କାରଣ ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଥିବି ଯେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ନୈତିକ କାରଣରୁ ହିଁ ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ନିଜକୁ ସଂଯମଶୀଳ

କରି ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ।[105]

61. ଯୌନ-ଶିକ୍ଷା

ଆମର ଶିକ୍ଷାବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଯୌନବିଜ୍ଞାନ ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷାଦାନ କରିବାର କେଉଁଭଳି ସ୍ଥାନ ରହିବ—ଅଥବା, ସେଥିଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ରହିବ କି ? ଯୌନ-ବିଜ୍ଞାନ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର ରହିଛି—ଗୋଟିକୁ ଯୌନ-ବାସନାକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରିବାକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ, ଏବଂ ଆଉ ଗୋଟିଏ, ଯାହାକୁ କି ସେହି ବାସନାକୁ ଉତ୍ତେଜିତ କରିବାକୁ ଏବଂ ଆହାର ଯୋଗାଇଦେବାକୁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ । ଗୋଟିଏ ଶିଶୁର ଶିକ୍ଷାରେ ପ୍ରଥମଟିର ଅବଶ୍ୟ ଏକ ଆବଶ୍ୟକ ଭୂମିକା ରହିଛି ଏବଂ ସେଥିଲାଗି ଦ୍ୱିତୀୟଟିକୁ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ ଏବଂ ବିପଜ୍ଜନକ ବୋଲି କହିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଯାହାକୁ କି ପରିତ୍ୟାଗ କରିବା ଉଚିତ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବଡ଼ ବଡ଼ ଧର୍ମ ଯଥାର୍ଥଭାବରେ କାମବାସନାକୁ ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରଧାନତମ ଶତ୍ରୁ ବୋଲି ଭାବୁଛନ୍ତି—ସେମାନେ ରାଗ ଓ ଘୃଣା କୁ କେବଳ ଏକ ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ଥାନ ଦେଇଛନ୍ତି । ଗୀତାର ଉକ୍ତି ଅନୁସାରେ ରାଗ ଓ ଘୃଣା ସେହି କାମବାସନାରୁ ହିଁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ ଗୀତାରେ କାମ ଶବ୍ଦଟିକୁ ବାସନାର ସମବାଚୀ କରି ଏକ ପ୍ରଶସ୍ତତମ ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି । ମାତ୍ର, ଏଠାରେ ଶବ୍ଦଟିକୁ ଯେଉଁ ବିଶେଷ ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି, ସେହି ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ସମାନ କଥା କୁହାଯାଇ ପାରିବ ।

ଜନନାଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବହାର ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟରେ ସ୍କୁଲରେ ପଢୁଥିବା ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଏକ ଜ୍ଞାନ ଦିଆଯିବା କେତେଦୂର ଉଚିତ୍ ହେବ, ଅବଶ୍ୟ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନଟିର ଉତ୍ତର ଏଠାରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ । ମୋତେ ଲାଗୁଛି ଯେ, କେତେକ ପରିମାଣରେ ଏଭଳି ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବାର ଏକ ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ତ ସେମାନଙ୍କୁ ଅନେକ ସମୟରେ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ହିଁ ସେହି ଜ୍ଞାନକୁ ଆହରଣ କରିବାକୁ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଉଛି ଏବଂ ତାହାର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ସେମାନେ ପଥଚ୍ୟୁତ ହୋଇ ନାନା ଅନୁଚିତ ଆଚରଣ ଭିତରେ ପଡ଼ି ଯାଉଛନ୍ତି । ସେଆଡ଼କୁ ଆଖି ବୁଜିଦେଇ ଆମେ କଦାପି ଯୌନ କାମନାକୁ ଯଥାର୍ଥଭାବରେ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ଅଥବା ଜୟ କରିପାରିବା ନାହିଁ । ତେଣୁ, ସାନ ବାଳକ ଓ ବାଳିକାମାନଙ୍କୁ ଆପଣାର ଯୌନାଙ୍ଗର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଓ ଯଥାର୍ଥ ବ୍ୟବହାର ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଉ ବୋଲି ମୁଁ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ସମର୍ଥନ ଜଣାଉଛି । ଏବଂ, ଯେଉଁ ସାନ ପୁଅ-ଝିଅଙ୍କର ତାଲିମ ମୋ' ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିଲା, ମୁଁ ନିଜ ଧାରାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଏହି ଜ୍ଞାନଟି ଯୋଗାଇ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ମଧ୍ୟ କରିଛି ।

ମାତ୍ର ମୁଁ ଯେଉଁ ଯୌନଶିକ୍ଷାର ସପକ୍ଷରେ କହୁଛି, ଯୌନ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଉପରେ ବିଜୟ ହାସଲ କରିବା ଏବଂ ତାହାକୁ ଉଚିତ ମାର୍ଗରେ ପରିଚାଳିତ କରିବା ହିଁ ଅବଶ୍ୟ ତାହାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୋଇ ରହିବ । ମନୁଷ୍ୟ ଓ ପଶୁ ଭିତରେ ଯେଉଁ ମୌଳିକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି, ପିଲାଙ୍କ ମନରେ ତାହାକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଦେବା, ମସ୍ତିଷ୍କ ଓ ହୃଦୟର ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଲାଭ କରିଥିବା ଯେ ମନୁଷ୍ୟ ପକ୍ଷରେ

ଏକ ବିଶେଷ ସୁଯୋଗ ଓ ଗର୍ବର କଥା, ସେହି ବିଷୟରେ ପିଲାମାନଙ୍କର ହୃଦ୍‌ବୋଧ କରାଇବା, ମନୁଷ୍ୟ ଶବ୍ଦଟିର ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତି ଯେପରି ସୂଚାଇ ଦେଉଛି, ସେଥିରୁ ମନୁଷ୍ୟ ଯେ କେବଳ ସଂବେଗର ଅଧିକାରୀ ନହୋଇ ଭାବିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଲାଗି ମଧ୍ୟ ଅଧିକାରୀ ହୋଇଛି, ସେକଥା ମଧ୍ୟ ତାକୁ ବୁଝାଇଦେବା—ଏହି ଶିକ୍ଷାକୁ ସ୍ୱତଃ ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ପୂରଣ କରିବାକୁ ହେବ । ଅନ୍ଧ ପ୍ରବୃତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତା ଓ ବିବେକର ଯେଉଁ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ରହିଛି, ତାହାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା ଯେ ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବନଧର୍ମଟିକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବାପରି ହେବ, ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସେହି ବିଷୟରେ ବୁଝାଇ ଦିଆଯିବ । ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ଏହି ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତା ହିଁ ତା'ର ସଂବେଗକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରେ ଏବଂ ବାଟ ଦେଖାଏ । ହୃଦୟର ଜାଗୃତି ଘଟାଇବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ସୁପ୍ତ ଆତ୍ମାର ଜାଗୃତି ଘଟାଇବା, ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତା ଓ ବିବେକକୁ ଜାଗୃତ କରିବା ଏବଂ ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଅନ୍ତରଟିକୁ ଅନୁଭବ କରି ଶିଖିବା ।

ଯୌନବିଷୟକ ଏହି ଯଥାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନଟିକୁ କିଏ ଶିକ୍ଷାଦେବ ? ସ୍ପଷ୍ଟତଃ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ତା' ନିଜର ପ୍ରବଳ ବାସନାକୁଡ଼ିକ ଉପରେ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଅର୍ଜନ କରିଥିବ । ଗଣିତ, ଜ୍ୟୋତିଷ ଏବଂ ସେହିପରି ଅନ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନଗୁଡ଼ିକ ଶିକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଅଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସେହିସବୁ ବିଷୟରେ ଏକ ତାଲିମ ପ୍ରାପ୍ତ କରିଛନ୍ତି ଓ ଆପଣାର କଳାଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରବୀଣତା ହାସଲ କରିଛନ୍ତି । ଠିକ୍ ସେହିପରି ଯୌନବିଜ୍ଞାନ ଅର୍ଥାତ୍ ଯୌନନିୟନ୍ତ୍ରଣର ବିଜ୍ଞାନ ପାଇଁ ଆମ ପାଖରେ ଏଭଳି ଶିକ୍ଷକମାନେ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବେ, ଯେଉଁମାନେ କି ତାହାର ଅଧ୍ୟୟନ କରିଥିବେ ଓ ନିଜ ଉପରେ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଅର୍ଜନ କରିଥିବେ । ଏପରିକି, ଯଦି କେତେ ଉଦାର ଓ ଗମ୍ଭୀରଭାବରେ କଥାମାନ କୁହା ହେଉଥିବ ଏବଂ ତା' ପଛରେ ଯଦି ନିଷ୍ଠା ଓ ଅଭିଜ୍ଞତା ନଥିବ, ତେବେ ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ନୀରସ ଓ ଜୀବନହୀନ ହୋଇପଡ଼ିବ ; ତାହା ଲୋକମାନଙ୍କର ହୃଦୟକୁ ଭେଦିବାରେ ତଥା ଗତିଶୀଳ କରିବାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ବିଫଳ ହେବ । ମାତ୍ର, ଆତ୍ମଉପଲବ୍ଧି ଓ ଯଥାର୍ଥ ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ଯେଉଁସବୁ କଥା ଉଚ୍ଚାରିତ ହୋଇ ଆସୁଥିବ, ତାହାର ଫଳ ସର୍ବଦା ଅବଶ୍ୟ ଫଳିବ ।

ଏବେ ଆମର ସମଗ୍ର ପରିବେଶ—ଆମର ପଢ଼ିବା, ଭାବିବା, ଆମର ସାମାଜିକ ଆଚରଣ—ଏହି ସବୁକିଛି ସତେ ଅବା ଯୌନବାସନାର ସେବା ତଥା ପରିଚର୍ଯ୍ୟା କରିବାପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଛି । ଏହି କୁଣ୍ଡଳିଟିକୁ ଭାଙ୍ଗି ତା' ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ଆଦୌ ସହଜ କାମ ନୁହେଁ । ମାତ୍ର, ଏହା ଏପରି ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟ, ଯାହାକି ଆମର ଉଚ୍ଚତମ ପ୍ରଚେଷ୍ଟାଟିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଆହ୍ୱାନ କରି ଆଣିପାରିବ । ଏପରିକି, ଯଦି ମୁଷ୍ଟିମେୟ କେତେକ ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ବ୍ୟବହାରିକ ଅଭିଜ୍ଞତା ରହିଥିବ, ମନୁଷ୍ୟର ଉଚ୍ଚତମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହିସାବରେ ଯଦି ସେମାନେ ଆତ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣ ହାସଲ କରିବାର ଆଦର୍ଶଟିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଥିବେ, ଆପଣାର କର୍ମବ୍ରତରେ ଯଦି ସେମାନେ ଏକ ଯଥାର୍ଥ ଏବଂ ଅତୁଟ ବିଶ୍ୱାସଦ୍ୱାରା ପରିପ୍ରେରିତ ହୋଇ ଆସିଥିବେ ଏବଂ ଯଦି ସେମାନେ ଅତନ୍ଦ୍ରଭାବରେ ସତର୍କ ଏବଂ କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇଥିବେ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରୟାସ ଦ୍ୱାରା ପିଲାମାନଙ୍କର ପଥଟିକୁ ସେମାନେ ଅବଶ୍ୟ ଆଲୋକିତ କରି ପାରିବେ,... ଅସାବଧାନଙ୍କୁ ଯୌନଲିପ୍ତତାର ପଙ୍କରେ ପଡ଼ିବାରୁ ନିଶ୍ଚୟ ରକ୍ଷା କରିପାରିବେ

ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ତା'ଭିତରେ ଯାଇ ପଡ଼ି ଯାଇଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଉଦ୍ଧାର କରି ଆଣି ପାରିବେ।[106]

62. ନାରୀମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପରାଧ

ନାରୀର ସମ୍ମାନ

ମୁଁ ସବୁବେଳେ କହିଆସିଛି ଯେ, ନାରୀର ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ ତା' ଉପରେ ବଳାତ୍କାର କରିବା ଶାରୀରିକଭାବରେ ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। ନାରୀ ଯେତେବେଳେ ଭୟ ପାଖରେ ଆତ୍ମସମର୍ପଣ କରେ ଅଥବା ଆପଣାର ନୈତିକ ବଳଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରେ ନାହିଁ, ସେତିକିବେଳେ ହିଁ କୌଣସି ବଳାତ୍କାର ଘଟିଥାଏ। ଆକ୍ରମଣକାରୀର ଶାରୀରିକ ବଳର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ଯଦି ତା'ର ସାମର୍ଥ୍ୟ ନଥାଏ, ତେବେ ଆକ୍ରମଣକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ତାକୁ ଅପମାନିତ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ତା'ର ଶୁଦ୍ଧତା ତାକୁ ମରିବାଲାଗି ଅବଶ୍ୟ ବଳ ଆଣିଦେବ।

ସୀତାଙ୍କର ଉଦାହରଣ ନିଆଯାଉ। ରାବଣ ଆଗରେ ତାଙ୍କ ଦେହରେ କି ଶକ୍ତି ଥିଲା, ମାତ୍ର ତାଙ୍କର ଶୁଦ୍ଧତା ରାବଣର ରାକ୍ଷସଶକ୍ତିଠାରୁ ମଧ୍ୟ କେତେ ଅଧିକ ଓ ସମର୍ଥ ହୋଇ ରହି ନଥିଲା ! ତାଙ୍କୁ ଜୟ କରିବା ସକାଶେ ରାବଣ ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ଲୋଭ ଦେଖାଇଥିଲା, ମାତ୍ର ତାଙ୍କର ସମ୍ମତି ବିନା ସେ ତାଙ୍କର ଦେହକୁ ସ୍ପର୍ଶ ମଧ୍ୟ କରିପାରି ନଥିଲା। ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଯଦି ଜଣେ ନାରୀ ତା'ର ଶାରୀରିକ ବଳ ଉପରେ ଅଥବା ସିଏ ଧାରଣ କରିଥିବା କୌଣସି ଅସ୍ତ୍ର ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିବ, ତେବେ, ତା'ର ବଳ ଶେଷ ହୋଇଯିବା ମାତ୍ରେ ହିଁ ସିଏ ଅବଶ୍ୟ ପରାଭୂତ ହୋଇଯିବ।[107]

ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଆପଣାର ଶୁଦ୍ଧତାକୁ ହିଁ ତା'ର ସର୍ବୋତ୍ତମ ରକ୍ଷାଢ଼ାଲ ବୋଲି ଜାଣିଥିବା ଜଣେ ଭୟଶୂନ୍ୟା ନାରୀର ସମ୍ମାନକୁ କେହି ହରଣ କରି ପାରିବ ନାହିଁ। ପୁରୁଷ ଯେତେ ପଶୁତୁଲ୍ୟ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ସେହି ନାରୀର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପବିତ୍ରତାର ଶିଖା ସମ୍ମୁଖରେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଲଜ୍ଜାରେ ନତ ହୋଇ ଆସିବ।....

ତେଣୁ, ନାରୀମାନେ ଏହି ସାହସର ଅନୁଶୀଳନ କରନ୍ତୁ ବୋଲି ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ପରାର୍ମଶ ଦେଉଛି। ଆକ୍ରମଣର ଭାବନା ଆସି ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରକେ ସେମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେପରି ଥରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରୁଛନ୍ତି, ସେଇଟିକୁ ବନ୍ଦ କରିଦେଇ ପାରିଲେ ସେମାନେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଭୟମୁକ୍ତ ହୋଇପାରିବେ।... ପିତାମାତା ଏବଂ ସ୍ୱାମୀମାନେ ନାରୀମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଭୟ ହେବାର ଏହି କଳାଟିରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ କରାଇବା ଉଚିତ। ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଠାରେ ସଚଳ ବିଶ୍ୱାସ ରହିପାରିଲେ ହିଁ ତାହାକୁ ସର୍ବୋତ୍ତମଭାବରେ ଶିକ୍ଷା କରିହେବ। ଈଶ୍ୱର ସିନା ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତି, ମାତ୍ର କେବଳ ସେଇ ଅବ୍ୟର୍ଥଭାବରେ ରକ୍ଷା କରି ପାରିବେ। ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଏହି ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି, ସିଏ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ପ୍ରକୃତରେ ଅଧିକ ନିର୍ଭୟ।....

ଯେତେବେଳେ ନାରୀ କୌଣସି ଆକ୍ରମଣର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବ, ସେତେବେଳେ ସିଏ

ଆଉ ହିଂସା କିମ୍ବା ଅହିଂସା କଥା ଚିନ୍ତା କରିବନାହିଁ। ଆପଣାକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ହିଁ ସେ ନିଜର ସର୍ବପ୍ରଥମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ଜାଣିବ। ଆପଣାର ସମ୍ମାନ ରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ସେତେବେଳେ ତା'ର ମୁଣ୍ଡକୁ ଯେଉଁ ଉପାୟ ଆସିବ, ସିଏ ସେହି ଉପାୟଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିପାରିବ। ଭଗବାନ ତାକୁ ନଖ ଦେଇଛନ୍ତି, ଦାନ୍ତ ଦେଇଛନ୍ତି। ନିଜର ସମସ୍ତ ବଳ ଦେଇ ସେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ସେହି ପ୍ରୟାସରେ ନିଜର ପ୍ରାଣ ମଧ୍ୟ ଦେଇଦେବ। ଯେଉଁ ପୁରୁଷ ଅଥବା ନାରୀ ମୃତ୍ୟୁ ବିଷୟରେ ନିଜର ସମସ୍ତ ଭୟ ତ୍ୟାଗ କରିପାରିଛି, ସିଏ ଯେ କେବଳ ଆପଣାକୁ ରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ସମର୍ଥ ହେବ ତା' ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଆପଣାର ପ୍ରାଣ ବିସର୍ଜନ କରି ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ପ୍ରାଣକୁ ମଧ୍ୟ ରକ୍ଷା କରି ପାରିବ।[108]

ଆମେ ସବୁ ଯେଉଁ ସମାଜରେ ବାସ କରୁଛୁ, ସେଥିରେ ଏହିଭଳି ଆକ୍ରମଣମାନ ଅବଶ୍ୟ ଘଟେ।... ଆପଣାର ଅଥବା ଆପଣା ପରିବାରର ନାରୀମାନଙ୍କର ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯାଇ ଅହିଂସାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ଜଣେ ପୁରୁଷ ବା ନାରୀ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରତିଶୋଧ-ଭାବନା, କ୍ରୋଧ କିମ୍ବା ଦ୍ୱେଷ ନରଖି ପ୍ରାଣପାତ କରିବା ଉଚିତ ହେବ। ଏହାକୁ ହିଁ ସାହସ-ପ୍ରଦର୍ଶନର ଉଚ୍ଚତମ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ବୋଲି କୁହାଯିବ।[109]

ସାହସ ଓ ସମ୍ମାନର ସହିତ ମରି ପାରିବା ନିମନ୍ତେ ଆଦୌ କୌଣସି ବିଶେଷ ତାଲିମ ଦରକାର ହୁଏନାହିଁ, ସେଥିଲାଗି ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ କେବଳ ଏକ ସଚଳ ବିଶ୍ୱାସ ହିଁ ରହିଥିବା ଆବଶ୍ୟକ।[110]

ବେଶ୍ୟାବୃତ୍ତି

ଆମ ପୃଥିବୀ ଯେତିକି ପୁରୁଣା, ଏହି ବେଶ୍ୟାବୃତ୍ତି ମଧ୍ୟ ସେତିକି ପୁରୁଣା ; ମାତ୍ର ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହା ସହରସ୍ଥ ଜୀବନର ଯେପରି ଏକ ନିୟମିତ ବ୍ୟାପାରରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲାଣି, ଆଉ କେବେ ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ସେପରି ଥିଲା କି ନାହିଁ, ସେଥିରେ ମୋ'ର ସନ୍ଦେହ ହେଉଛି। କିନ୍ତୁ ସେକଥା ଯାହା ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ଏପରି ଏକ ସମୟ ଅବଶ୍ୟ ଆସିବ, ଯେତେବେଳେ କି ମନୁଷ୍ୟସମାଜ ଏହି ଅଭିଶାପଟି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହେବ ଏବଂ ବେଶ୍ୟାବୃତ୍ତିକୁ ଅତୀତର ଏକ ଘଟଣାରେ ପରିଣତ କରିବ। ଯେତେ ଦୀର୍ଘ କାଳରୁ ପ୍ରଚଳିତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟସମାଜ ଯେପରି ଅନେକ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ ଚଳଣି ଓ ପ୍ରଥାରୁ ନିଜକୁ ବାହାର କରି ଆଣିପାରିଛି, ଏହା ଠିକ୍ ସେହିପରି ହେବ।[111]

ବେଶ୍ୟାଗୃହଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନାରୀମାନେ ସେ ବିଷୟରେ ଦୁଇଟି ପ୍ରଚାର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ, (କ) ଯେଉଁ ନାରୀମାନେ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହର ଏକ ପନ୍ଥାରୂପେ ଆପଣାର ଇଜ୍ଜତ୍ ବିକୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଏବଂ (ଖ) ସେହି ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଚାର କରିବେ, ଯେଉଁମାନେ କି ସେମାନଙ୍କର ଭଉଣୀମାନଙ୍କୁ ଅଜ୍ଞାନତା ତଥା ଔଦ୍ଧତ୍ୟବଶତଃ ସମାଜରେ ଅବଳା ବୋଲି ବିଚାର କରୁଛନ୍ତି। ଏହି ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ସେମାନେ ଲଜ୍ଜିତ ହେବାକୁ ଶିଖାଇବେ, ଯାହାଫଳରେ କି ସେମାନେ ନିଜ ଭଗିନୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଅଧିକ ବିହିତଭାବରେ ଆଚରଣ କରି ଶିଖିବେ।

ବହୁ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଗତ ଶତାବ୍ଦୀର ନବମ ଦଶନ୍ଧିରେ, ମୋ'ର ମନେ ପଡୁଛି, ସାଲ୍‌ଭେଶନ୍ ଆର୍ମିର ସାହସୀ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଆପଣାର ଜୀବନକୁ ମଧ୍ୟ ବିପନ୍ନ କରି କୁଖ୍ୟାତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସେହି ଗୃହଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଥିବା ବମ୍ବେ ସହରର ସେହି ଦୁଷ୍ଟ ମାର୍ଗଗୁଡ଼ିକର କୋଣମାନଙ୍କରେ ଯାଇ ଧାରଣା ଦେଇ ବସିଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ଏକ ବୃହତ୍ ଆକାରାରେ ସେହିଭଳି ଗୋଟିଏ କଥାର କାହିଁକି ସଂଗଠନ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ, ତାହାର ଆଦୌ କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ।[112]

''ବେଶ୍ୟାମାନେ'' କହିଲେ ସାଧାରଣତଃ କାମୁକ ପ୍ରକୃତିର କେତେକ ନାରୀଙ୍କୁ ବୁଝାଉଥିବା ପରି ମନେ ହୋଇଥାଏ । ମାତ୍ର, ଯେଉଁ ପୁରୁଷମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହି ପାପରେ ଲିପ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ଅଧିକ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ ସମାନ ପରିମାଣରେ ସେମାନଙ୍କୁ ବି ବେଶ୍ୟା ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହି ନାରୀମାନେ ତ ଜୀବିକାନିର୍ବାହର ଏକ ଉପାୟରୂପେ ହିଁ ନିଜର ଦେହକୁ ବିକ୍ରୀ କରିବାକୁ ବାଧ ହୋଇଥାନ୍ତି। ଏହି ଅନିଷ୍ଟକାରୀ ଚଳଣିଟିକୁ ଅବୈଧ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯିବା ଉଚିତ। ମାତ୍ର, ଆଇନ୍ କେବଳ କେତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏଥିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ। ଆଇନ୍ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶରେ ଏହି ବୃତ୍ତିଟି ଗୁପ୍ତଭାବରେ ରହିଛି। ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଜନମତ ଏହି ଆଇନ୍‌ଟିର ପଥରେ ଯେପରି ବାଧା ହୋଇ ରହିଛି, ଠିକ୍ ସେହିପରି ତାହା ଆଇନ୍‌କୁ ସାହାଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ କରିପାରିବ।[113]

63. ଆଶ୍ରମର ବ୍ରତ

ଜୀବନରେ ମୁଁ ଏଇଟିକୁ ହିଁ ମୂଳନୀତିରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଛି : ଅର୍ଥାତ୍, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ପଛରେ ଯଦି ଧର୍ମ ଭୂମି ହୋଇ ରହି ନଥାଏ, ତେବେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଯେତେ ବଡ଼ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ତା'ଦ୍ୱାରା କୃତ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କଦାପି ସମୃଦ୍ଧିଲାଭ କରିବ ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଧର୍ମ କହିଲେ ଆମେ କ'ଣ ବୁଝିବା ?... ମୁଁ ଏହାର ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିବି : ପୃଥିବୀର ସବୁ ପବିତ୍ରଶାସ୍ତ୍ର ପଢ଼ିସାରିବା ପରେ ତୁମେ ଯେଉଁ ଧର୍ମକୁ ପାଇବ, ସେହି ଧର୍ମ ନୁହେଁ ; ଏହାକୁ ତୁମେ ପ୍ରକୃତରେ କଦାପି ମସ୍ତିଷ୍କଦ୍ୱାରା ବୁଝି ପାରିବ ନାହିଁ, ହୃଦୟ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ବୁଝିବ। ଧର୍ମ ନାମକ ବସ୍ତୁଟି ଆମ ବାହାରେ ରହିନାହିଁ, ମାତ୍ର ଏହାକୁ ଆମ ଭିତରୁ ବିକଶିତ କରି ଆଣିବାକୁ ହେବ। ଏହା ସର୍ବଦା ଆମ ଭିତରେ ହିଁ ରହିଛି : କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଚେତନଭାବରେ ରହିଛି, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଅଚେତନ ହୋଇ ରହିଛି। ମାତ୍ର, ତଥାପି ନିରନ୍ତର ହିଁ ବିଦ୍ୟମାନ୍ ଅଛି ; ଏବଂ, ବାହାରର ସହାୟତା ଅଥବା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଭିବୃଦ୍ଧି, ଯେକୌଣସି ଉପାୟରେ ହେଉ ଧର୍ମାନୁଗତତାର ହି ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ପ୍ରବୃତ୍ତିଟିକୁ ଆମେ ନିଜ ଭିତରେ ଜାଗୃତ କରି ଆଣି ପାରୁଥିବା ପଛକେ, ଯଦି ସମୁଚିତ ମାର୍ଗରେ ସ୍ଥାୟୀରୂପେ ଆମେ ଆଦୌ କିଛି ହେଲେ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା, ତେବେ ଆମକୁ ତାହା କରିବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ।

ଆମର ପବିତ୍ର ଶାସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଜୀବନର ବିଧାନରୂପେ କେତୋଟି ନିୟମକୁ ଲିପିବଦ୍ଧ କରି ଯାଇଛନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ କେତୋଟି ସ୍ୱତଃସିଦ୍ଧରୂପେ ରଖି ଯାଇଛନ୍ତି ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ କି ଆମକୁ

ସ୍ୱୟଂପ୍ରତିପାଦିତ ସତ୍ୟରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିନେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।... ବିଗତ ଦୀର୍ଘ ବହୁବର୍ଷ ଧରି ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ଏବଂ ସେହି ଆଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ଜୀବନର ଅଭ୍ୟାସରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଚେଷ୍ଟା କରି ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନଟିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଲାଗି ଯେଉଁମାନେ ମୋ' ସହିତ ଚିନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ସହଚର୍ଯ୍ୟ ଲୋଡ଼ିବାକୁ ମୁଁ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ଭାବିଛି ।... ଯେଉଁ ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ ତିଆରି କରାଯାଇଛି ଏବଂ ସେହି ଆଶ୍ରମର ଜଣେ ଅନ୍ତେବାସୀ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ଅବଶ୍ୟ ପାଳନ କରିବ, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି :

ସତ୍ୟରୂପୀ ମହାବ୍ରତ

ସତ୍ୟ କହିଲେ ଆମେ ସାଧାରଣତଃ ଯାହା ବୁଝିଥାଉ ତାହା ଆଦୌ ନୁହେଁ, ''ସାଧୁତା ହିଁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ନୀତି''—କେବଳ ଏହି କଥାଟିକୁ ଉଚିତ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା, ଅର୍ଥାତ୍, ଯଦି ତାହା ସର୍ବୋତ୍ତମ ନୀତି ହୋଇ ନଥାଏ, ତେବେ ଆମେ ଇଚ୍ଛାକଲେ ତାହାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ପାରିବା ବୋଲି କହୁଥିବା ସତ୍ୟଟି ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ମାତ୍ର, ଏଠାରେ ସତ୍ୟର ଯେଉଁଭଳି କଳ୍ପନା କରାଯାଇଛି, ସେଇଟି ହେଉଛି ଯେ, ଯେକୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ସତ୍ୟଟିର ବିଧାନ ଦ୍ୱାରା ଆମେ ନିଜ ଜୀବନର ଅବଶ୍ୟ ପରିଚାଳନା କରିବା । ଏବଂ, ସେହି ସଂଜ୍ଞାଟି ଅନୁସାରେ ମୁଁ ପ୍ରହ୍ଲାଦର ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଜୀବନକୁ ହିଁ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଛି । ସତ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରହ୍ଲାଦ ନିଜ ପିତାଙ୍କର ବି ବିରୋଧ କରିବାର ସାହସ କରିଥିଲା ଏବଂ, ପ୍ରତିଶୋଧ ନେଇ ଅର୍ଥାତ୍ ବାପାଙ୍କର ମାର୍ଗରେ ହିଁ ତାଙ୍କ କୃତ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଜବାବ ଦେଇ ପ୍ରହ୍ଲାଦ ଆପଣାକୁ ରକ୍ଷା କରି ନଥିଲା । ମାତ୍ର, ସତ୍ୟକୁ ସେ ଯେପରିଭାବରେ ଜାଣିଥିଲା, ତାହାରି ରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ବାପାଙ୍କର ବା ତାଙ୍କଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ମତକୁ ମାଡ଼ ଆକାରରେ ଜବାବ ନ ଦେଇ ସେ ମରିବାଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥିଲା । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ସେ କୌଣସି ଦଣ୍ଡକୁ ଏଡ଼ାଇ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ନଥିଲା, ବରଂ ଓଠରେ ହସ ଫୁଟାଇ ସେ ତା'ପ୍ରତି ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥିବା ଅଗଣିତ ଉତ୍ପୀଡ଼ନଗୁଡ଼ିକୁ ସହ୍ୟ କରିଥିଲା । ଏବଂ, ତାହାରି ଫଳରେ ଶେଷରେ ସତ୍ୟର ବିଜୟ ହେଲା । ଦିନେ ନା ଦିନେ ତା' ଜୀବଦ୍ଦଶାରେ ସେ ପରମସତ୍ୟରୂପୀ ବିଧାନଟିର ଅକାଟ୍ୟତାକୁ ପ୍ରମାଣ କରି ଯେ ଦେଖାଇଦେବ, ଏକଥା ପ୍ରହ୍ଲାଦ ଜାଣିଥିଲା ବୋଲି ଯେ ସେ କଷ୍ଟଗୁଡ଼ିକୁ ସହ୍ୟ କରିଥିଲା, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ । ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ଥିଲା ; ମାତ୍ର ଯଦି ସେ ଉତ୍ପୀଡ଼ନ ଦ୍ୱାରା ମରି ମଧ୍ୟ ଯାଇଥାନ୍ତା, ତେବେ ସିଏ ତଥାପି ସତ୍ୟପ୍ରତି ହିଁ ଅନୁଗତ ରହିଥାନ୍ତା । ମୁଁ ସେହି ସତ୍ୟଟିର ହିଁ ଅନୁଗାମୀ ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ।... ଆମ ଆଶ୍ରମରେ ଆମେ ଏହାକୁ ଗୋଟିଏ ନିୟମ କରି ରଖିଛୁ ଯେ, ଯେତେବେଳେ ଆମେ ''ନାହିଁ'' ବୋଲି କହିବା ଉଚିତ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥିବୁ, ସେତେବେଳେ, ପରିଣାମ ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି, ଆମେ ''ନାହିଁ'' ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ କହିବୁ ।

ଅହିଂସା ନୀତି

ଆକ୍ଷରିକଭାବରେ ଅର୍ଥ କରିବସିଲେ, ଅହିଂସା କହିଲେ ହତ୍ୟା କରିବାକୁ ବୁଝାଇଥାଏ ମାତ୍ର ମୋ'ଲାଗି ତାହାର ଆହୁରି ଅନେକ ଅନେକ ଅର୍ଥ ରହିଛି ଏବଂ ତାହା ମୋତେ ଅନେକ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚ, ଅନନ୍ତ ଗୁଣରେ ଉଚ୍ଚତର ଭୂମିଗୁଡ଼ିକୁ ବହନ କରି ନେଇଯାଉଛି। ଅହିଂସାର ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ତୁମେ କାହାରିକୁ କେବେହେଲେ କୌଣସି ଆଘାତ କରିବ ନାହିଁ; ତୁମେ ନିଜ ଭିତରେ କୌଣସି ଦ୍ୱେଷପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବନା ପୋଷଣ କରିବ ନାହିଁ; ଏପରିକି, ଯିଏ ହୁଏତ ନିଜକୁ ତୁମକୁ ଶତ୍ରୁ ବୋଲି ବିଚାର କରୁଛି ତା'ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ। କାରଣ, ଏହି ନୀତିଟିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଲାଗି ଶତ୍ରୁ ବୋଲି ପ୍ରକୃତରେ କେହି ନଥାନ୍ତି। ମାତ୍ର, ଏପରି ଅନ୍ୟ ଲୋକମାନେ ଥାଆନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ନିଜକୁ ତା'ର ଶତ୍ରୁ ବୋଲି ବିଚାରୁଥାନ୍ତି। ତେଣୁ, ଏପରି କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଏଭଳି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ କୌଣସି ମନ୍ଦ ଭାବନା ପୋଷଣ କରିବା ନାହିଁ। ଯଦି ଆମେ ମାଡ଼ରେ ମାଡ଼ର ଉତ୍ତର ଦେବା, ତେବେ ଆମେ ଅହିଂସାର ନୀତିରୁ ଦୂରକୁ ଚାଲିଯିବା। ମାତ୍ର, ମୁଁ ଏହାଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଆଗକୁ ଯାଉଛି। ଯଦି ଜଣେ ବନ୍ଧୁର ବା ତଥାକଥିତ ଜଣେ ଶତ୍ରୁର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆମେ ରୋଷ ପ୍ରକାଶ କରୁଛୁ, ତେବେ ଆମେ ତଥାପି ଏହି ନୀତିର ଖିଲାପ ହିଁ କରୁଛୁ। ମାତ୍ର, ଆମେ ରୋଷ ପ୍ରକାଶ କରିବା ନାହିଁ ବୋଲି ଯେତେବେଳେ ମୁଁ କହୁଛି, ତାହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ଆମେ ନୀରବରେ କଥାଟିକୁ ମାନିନେବା। ଶତ୍ରୁ ପ୍ରତି ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ କୌଣସି ଅନିଷ୍ଟ ଘଟାଇବାକୁ ହେବ ଅଥବା, ଆମ ନିଜର କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟଦ୍ୱାରା ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଆଉ କାହାରି ଏକ କାର୍ଯ୍ୟଦ୍ୱାରା ଏପରିକି ଦୈବର ବରାଦଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ତାକୁ ରାସ୍ତାରୁ ହଟାଇ ଦେବାକୁ ହେବ, ଏପରି ଇଚ୍ଛା କରିବାକୁ ହିଁ ମୁଁ ରୋଷ ପ୍ରକାଶ କରିବା ବୋଲି କହୁଛି। ଆମେ ଏହି ଭାବନାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ପୋଷଣ କଲେ ଆମେ ଅହିଂସାର ନୀତିରୁ ବିଚ୍ୟୁତ ହୋଇଯିବା। ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଆଶ୍ରମର ବାସିନ୍ଦା ହେବେ, ସେମାନଙ୍କୁ ଆକ୍ଷରିକଭାବରେ ସେହି ଅର୍ଥଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ।

ତାହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ଆମେ ସେହି ନୀତିଟିକୁ ତାହାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଧି ମଧ୍ୟରେ ପାଳନ କରୁ। ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ସେଠାରୁ ଅନେକ ଦୂରରେ ଯାଇ ରହିଛୁ। ଏହା ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ଆଦର୍ଶ, ଯେଉଁଠାରେ ଆମକୁ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଏହା ହେଉଛି ଏକ ଆଦର୍ଶ, ଯେଉଁଠାରେ କି ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମଧ୍ୟ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଅବଶ୍ୟ ସେଥିଲାଗି ଆମ ଭିତରେ ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଥିଲେ ଯାଇ ହେବ। ମାତ୍ର, ଏହା ତ ଜ୍ୟାମିତର ଏକ ଉପପାଦ୍ୟ ନୁହେଁ; ଏପରିକି ଉଚ୍ଚ ଗଣିତଶାସ୍ତ୍ରର କଠିନ ଅଙ୍କଗୁଡ଼ିକୁ ସମାଧାନ କରିଦେବା ସହିତ ତା'ର ତୁଳନା ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ। ଏହିସବୁ ଅଙ୍କକୁ କଷି ଥୋଇଦେବାଠାରୁ ଏହା ହେଉଛି ଅନନ୍ତ ଗୁଣରେ ଅଧିକ କଷ୍ଟକର। ଏହିସବୁ ଅଙ୍କକୁ କଷିବାରେ ତୁମମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଅନେକେ ରାତ୍ରୀଉଜାଗର ରହିଥିବ। ଯଦି ତୁମେ ଏହି ସତ୍ୟଟିର ଅନୁଗମନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବ, ତେବେ ତୁମକୁ ରାତ୍ରୀ ଉଜାଗର ରହିବା ଅପେକ୍ଷା ଅନେକ ଅଧିକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଏଥିଲାଗି ତୁମକୁ ଅନେକ ବିନିଦ୍ର ରଜନୀ କଟାଇ ଦେବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଏହି ଲକ୍ଷ୍ୟର ଆଦୌ କୌଣସି ପରିମେୟ ଦୂରତା ମଧ୍ୟକୁ ଆସିପାରିବା ସକାଶେ ମଧ୍ୟ ତୁମକୁ ବହୁ ମାନସିକ ଉତ୍ପୀଡ଼ନ ଏବଂ ଯନ୍ତ୍ରଣା ମଧ୍ୟଦେଇ

ଯିବାକୁ ହେବ। ଏକ ଧର୍ମାନୁଗତ ଜୀବନ କହିଲେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ବୁଝାଏ, ଯଦି ଆମେ ସେକଥା ବୁଝିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା, ତେବେ ତୁମକୁ ଓ ମୋତେ ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟ ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ତା'ଠାରୁ କମ୍ ହେଲେ ଆଦୌ ଚଳିବ ନାହିଁ।

...ଏହି ନୀତିଟିର ଫଳପ୍ରଦତାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେତେବେଳେ ଲକ୍ଷ୍ୟଟିରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବାର ପାଖାପାଖି ହୋଇଯିବ, ସେହି ଚରମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ସେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀକୁ ହିଁ ଆପଣାର ପାଦ ପାଖରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ। ତୁମେ ଆପଣାର ଭଲପାଇବାକୁ—ଅହିଂସାକୁ --ଯଦି ଏପରିଭାବରେ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରିବ ଯେପରିକି ତୁମର ତଥାକଥିତ ଶତ୍ରୁ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ତାହାର ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିପାରିବ, ତେବେ ତାକୁ ମଧ୍ୟ ସେହି ଭଲପାଇବା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ତାହାର ଜବାବ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଏହି ବିଧାନଟି ମଧ୍ୟରେ ସଂଗଠିତ ହତ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ, ଅଥବା ପ୍ରକାଶ୍ୟଭାବରେ କରା ଯାଉଥିବା କୌଣସି ଆତତାୟିତା ପାଇଁ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ, ଅଥବା ନିଜର ଦେଶ ସକାଶେ ବା ଏପରିକି ତୁମ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ରହିଥିବା ବହୁମୂଲ୍ୟ ପ୍ରିୟଜନମାନଙ୍କର ସମ୍ମାନ ରକ୍ଷା ଲାଗି କୌଣସି ହିଂସା ଆଚରଣ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଅବକାଶ ନାହିଁ। ବସ୍ତୁତଃ, ସେପରି କରିବା ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ମାନର କେବଳ ଦୁର୍ବଳଭାବରେ ହିଁ କୌଣସି ରକ୍ଷା ହୋଇ ପାରିବ। ଏହି ନୀତିଟି ଆମକୁ କହୁଛି ଯେ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ଅପବିତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିବାକୁ ଆସୁଛି, ଆପଣାକୁ ତାହାରି ହାତରେ ସମର୍ପଣ କରିଦେଇ ହିଁ ହୁଏତ ଆମେ ଆମ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ସମ୍ମାନରକ୍ଷା କରିପାରିବା। ଏବଂ, ସେଥି ନିମନ୍ତେ ମାଡ଼ ମାରିବା ଅପେକ୍ଷା ଅନେକ ଅଧିକ ଶାରୀରିକ ତଥା ନୈତିକ ସାହସ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ।... ଯଦି ତୁମେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନ ନିଅ, ମାତ୍ର ତୁମେ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ବିପକ୍ଷୀର ମଝିରେ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ଠିଆ ହୋଇ କୌଣସି ପ୍ରତିଶୋଧ ନନେଇ ନିଜେ ମାଡ଼ଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କର, ତେବେ ତା'ପରେ କ'ଣ ଘଟିବ ? ମୁଁ ତୁମକୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇ କହୁଛି ଯେ, ବିପକ୍ଷୀର ସବୁଯାକ ହିଂସା ତୁମ ଉପରେ ଆସି ମାଡ଼ ଖାଇଯିବ ଏବଂ ତୁମର ବନ୍ଧୁ ଉପରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଆଘାତ ଲାଗିବ ନାହିଁ। ଜୀବନ ବିଷୟରେ ଏହି ଯୋଜନାଟି ମଧ୍ୟରେ ଦେଶଭକ୍ତିର ଏପରି କୌଣସି କଳ୍ପନା ନାହିଁ ଯାହାକି, ତୁମେ ଏବେ ଇଉରୋପରେ ଯେପରି ଦେଖିବାକୁ ପାଉଛ, ଏହିଭଳି ଯୁଦ୍ଧଗୁଡ଼ିକୁ ଉଚିତ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ।

ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟର ବ୍ରତ

ଯେଉଁମାନେ ଜାତୀୟ ସେବାକ୍ଷେତ୍ରରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, ଅଥବା ଯଥାର୍ଥ ଧର୍ମାନୁଗତ ଜୀବନର ଏକ ଝଲକ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି, ସେମାନେ ବିବାହିତ କିମ୍ବା ଅବିବାହିତ ଯାହା ହୋଇଥାନ୍ତୁ ପଛକେ, ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟର ଜୀବନ ଯାପନ କରିବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ। ବିବାହ ଜଣେ ନାରୀକୁ ଜଣେ ପୁରୁଷର କେବଳ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କରିଆଣେ, ଏବଂ ସେମାନେ ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ଅର୍ଥରେ ପରସ୍ପରର ସାଥୀ ହୋଇ ରହନ୍ତି ଓ ଏହି ଜୀବନରେ ତଥା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜୀବନଗୁଡ଼ିକରେ କଦାପି ଅଲଗା ହେବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ। ମାତ୍ର ବିବାହ

କହିଲେ ଆମେ ଯାହା କଳ୍ପନା କରୁଛୁ, ସେଥିରେ ଆମ କାମପ୍ରବୃତ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ମଧ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରବେଶ ଘଟିବ ବୋଲି ମୁଁ ଆଦୌ ଚିନ୍ତା କରୁନାହିଁ। ମାତ୍ର, ସେକଥା ଯାହା ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ଯେଉଁମାନେ ଆଶ୍ରମକୁ ଆସନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଏହାକୁ ହିଁ ଉପସ୍ଥାପିତ କରା ଯାଇଥାଏ। ମୁଁ ସେ ବିଷୟରେ ଆଉ କୌଣସି ଦୀର୍ଘତର ଆଲୋଚନା କରିବି ନାହିଁ।

ଅସ୍ୱାଦବ୍ରତ

ଆପଣାର ପଶୁବାସନାଗୁଡ଼ିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖିବାଲାଗି ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର ଜିହ୍ୱା ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅର୍ଜନ କରିପାରିଲେ ହିଁ ନିଜ ପଶୁ ବାସନାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସହଜରେ କରିପାରେ। ମୋ'ର ଆଶଙ୍କା ହେଉଛି ଯେ ଏହି ବ୍ରତଟିକୁ ପାଳନ କରିବା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କଷ୍ଟକର ହୋଇଥାଏ।... ଯଦି ଆମେ ଉତ୍ତେଜନା ଦେଉଥିବା, ପାଟି ପୋଡ଼ାଉଥିବା ଏବଂ ଉଦ୍ଦୀପିତ କରୁଥିବା ମସଲାଗୁଡ଼ିକରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ କରି ରଖିବାଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ନପାରିବା, ତେବେ ଏହି ଅତିପ୍ରଚୁର, ଅନାବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଉତ୍ତେଜନାଦାୟକ ପଶୁବାସନାର ଉଦ୍ଦୀପନାକୁ ମଧ୍ୟ କଦାପି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ମଧ୍ୟରେ ରଖିପାରିବା ନାହିଁ।.... ଯଦି ଆମେ ସେପରି ନକରିବା, ତେବେ ଆମେ ଆମକୁ ଦିଆ ହୋଇଥିବା ଆମର ଏହି ଶରୀରର ପବିତ୍ର ସମ୍ପତ୍ତିଟିର ହୁଏତ କେବଳ ଦୁରୁପଯୋଗ ହିଁ କରିବା ଏବଂ ପଶୁମାନଙ୍କ ସଦୃଶ ଆମଠାରେ ମଧ୍ୟ ରହିଥିବା ପ୍ରବଳ ବାସନାଗୁଡ଼ିକୁ ଚରିତାର୍ଥ କରି ଖାଇ, ପିଇ ଆମେ ପଶୁ ଏବଂ ଇତରପ୍ରାଣୀଙ୍କଠାରୁ ମଧ୍ୟ ହୀନ ହୋଇଯିବା। ମାତ୍ର, ତୁମେ କେବେ କୌଣସି ଗାଈକୁ ବା ଘୋଡ଼ାକୁ ଆମ ପରି ଆପଣା ଜିହ୍ୱାଶକ୍ତିର ଦୁରୁପଯୋଗ କରୁଥିବାର ଦେଖିଛ କି ? ଆମେ ଆମର ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟାକୁ ଏପରିଭାବରେ ବଢ଼ାଉଥିବା, ଯେପରିକି ଆମେ ଯେ ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁଠାରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲୁଣି, ସେକଥା ମଧ୍ୟ ଜାଣିପାରୁ ନଥିବା, ଏହାକୁ ତୁମେ ସଭ୍ୟତାର ଗୋଟିଏ ଚିହ୍ନ ବୋଲି ମନେ କରୁଛ କି ? ଏବଂ, ଖାଦ୍ୟ ପରେ ଖାଦ୍ୟ ଲୋଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଥିବା, ଯାହାକି ପରିଶେଷରେ ଆମକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପାଗଳ କରିଦେବ ଏବଂ ଆମକୁ ଏହିସବୁ ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥର ବିଜ୍ଞାପନ ଆଣି ଯୋଗାଇ ଦେଉଥିବା ଖବରକାଗଜଗୁଡ଼ିକ ପଛରେ ଦଉଡ଼ାଇବାରେ ଲାଗିଥିବ —ଏହାକୁ ତୁମେ ସଭ୍ୟତାର ଚିହ୍ନ ବୋଲି କହିବ କି ?

ଅସ୍ତେୟବ୍ରତ

ମୁଁ ଆମକୁ ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଚୋର ବୋଲି କହିବି। ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥଟିକୁ ମୁଁ ମୋ' ବ୍ୟବହାର ଲାଗି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆବଶ୍ୟକ କରୁନାହିଁ, ଯଦି ସେପରି ଗୋଟିଏ ପଦାର୍ଥକୁ ଗ୍ରହଣ କରେ ଓ ନିଜ ପାଖରେ ରଖେ, ତେବେ ମୁଁ ତାହାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଆଉ କାହାଠାରୁ ହିଁ ଚୋରି କରି ନେଇଥାଏ। ଆଦୌ କୌଣସି ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଦୃଷ୍ଟ ହେଉ ନଥିବା ଗୋଟିଏ ମୌଳିକ ପ୍ରାକୃତିକ ନିୟମ ହେଉଛି ଯେ, ପ୍ରକୃତି ଆମର ଦୈନନ୍ଦିନ ଅଭାବଗୁଡ଼ିକର ପୂରଣ ଲାଗି ଯଥେଷ୍ଟ ହିଁ ଉତ୍ପନ୍ନ କରିଥାଏ। ଏବଂ, ଯଦି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶକ୍ତି ନିଜପାଇଁ କେବଳ ଯେତିକି ଦରକାର ସେତିକି ନେଉଥାନ୍ତା ଓ ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ଆଦୌ ନେଉ ନଥାନ୍ତା ତେବେ ଏହି ପୃଥିବୀର କୌଣସି

ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ରହନ୍ତା ନାହିଁ କିମ୍ବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଅନାହାରରେ ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରନ୍ତା ନାହିଁ। ମୁଁ ସମାଜବାଦୀ ନୁହେଁ ଏବଂ, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଖରେ ସମ୍ପତ୍ତି ଅଛି, ମୁଁ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ସେହି ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଛଡ଼ାଇ ନେବାକୁ ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା କରେନାହିଁ। ମାତ୍ର ମୁଁ ତଥାପି ଅବଶ୍ୟ କହିବି ଯେ, ଆମମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁମାନେ ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ଆଲୋକ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତଭାବରେ ଏହି ନୀତିର ପାଳନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ମୁଁ କାହାରିକୁ ତା'ର ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ବଞ୍ଚିତ କରିବାକୁ ଚାହେଁନାହିଁ, ତେବେ ମୋତେ ଅହିଂସାର ବିଧାନକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ବ। ଯଦି କାହାର ମୋ'ଠାରୁ ଅଧିକ ସମ୍ପତ୍ତି ଅଛି, ତେବେ ସେ ତାହାକୁ ରଖିଥାଉ, ମାତ୍ର, ଯେତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋତେ ମୋ'ର ନିଜ ଜୀବନଟିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରି ରଖିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି, ତେବେ, ମୁଁ ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ କରୁନାହିଁ, ତେବେ ମୁଁ କାହିଁକି ତାହାକୁ ନିଜ ପାଖରେ ରଖିବାକୁ ମନ କରିବି ? ଭାରତବର୍ଷରେ କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ କି ଦିନକୁ ବକ୍ତେ ଖାଇ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ରହିବାକୁ ପଡ଼େ ଏବଂ ସେହି ଗୋଟିଏ ବକ୍ତରେ ମଧ୍ୟ ଖଣ୍ଡେ ରୁଟି ରହିଥାଏ, ସେଥିରେ କୌଣସି ସ୍ନେହସାର ନଥାଏ ଓ ଚିମୁଟାଏ ଲୁଣ ଥାଏ। ଏହି ବହୁକୋଟି ମନୁଷ୍ୟ ବସ୍ତ୍ର ଓ ଖାଦ୍ୟ ନପାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ତୁମ ଓ ମୋ' ପାଖରେ ବସ୍ତୁତଃ ଯେଉଁ ସମ୍ପତ୍ତି ରହିଛି, ତାହାକୁ ରଖିବାଲାଗି ଆମର କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ। ତୁମେ ଓ ମୁଁ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ସବୁକଥା ଅଧିକ ଭଲଭାବରେ ଜଣାଥିବା ଉଚିତ, ଆମକୁ ଆମର ଅଭାବଗୁଡ଼ିକୁ ଖାପ ଖୁଆଇ ନେବାକୁ ହେବ ଓ ଏପରିକି ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତଭାବରେ ନିଜକୁ ଅନେକ ଦ୍ରବ୍ୟର ବ୍ୟବହାରରୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଯେପରିକି ସେହି ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଶୁଶ୍ରୂଷା ପାଇବେ, ଖାଦ୍ୟ ଓ ବସ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟ ପାଇପାରିବେ।

ଅପରିଗ୍ରହର ବ୍ରତ

ଉପରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା ବାକ୍ୟରୁ ଏଇଟି ମଧ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଉଛି।

ସ୍ୱଦେଶୀର ବ୍ରତ

ସ୍ୱଦେଶୀର ବ୍ରତ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ବ୍ରତ। ଯେତେବେଳେ ଆମେ ଆମ ପ୍ରତିବେଶରୁ ଆଉ ବାହାରେ କେଉଁଠାରୁ ଯାଇ ଆମର ଅଭାବଗୁଡ଼ିକୁ ତୃପ୍ତ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ, ସେତେବେଳେ ଆମେ ଆମ ସତ୍ତାର ପବିତ୍ର ନିୟମଗୁଡ଼ିକର ମଧ୍ୟ ବାହାରକୁ ଚାଲିଯାଉଛୁ। ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବମ୍ବେରୁ ଆସି ତା'ର ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ତୁମ ପାଖରେ ବିକିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ତେବେ ତୁମର ନିଜ ସହର ମାଡ୍ରାଜରେ ଜନ୍ମ ଓ ପରିପାଳିତ ହୋଇଥିବା ତୁମ ଦୁଆର ସାମନାରେ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ମହଜୁଦ ରହିଥିବାଯାଏ, ତୁମେ ବମ୍ବେରୁ ଆସିଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀଠାରୁ ଜିନିଷ କିଣି ନିଶ୍ଚୟ ଅନ୍ୟାୟ କରିବ।

ସ୍ୱଦେଶୀ କହିଲେ ମୁଁ ଏହି କଥା ବୁଝିଥାଏ। ତୁମ ନିଜ ଗାଁଆରେ, ହୁଏତ ମାଡ୍ରାଜ ସହରରୁ ତୁମ ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଥିବା କୁଶଳୀ ଭଣ୍ଡାରିକୁ ଛାଡ଼ି ତୁମେ ନିଜ ଗାଆଁର ଭଣ୍ଡାରି ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ହିଁ ବାଧ ହେବ। ତୁମର ଗାଆଁର ଭଣ୍ଡାରି ମଧ୍ୟ ମାଡ୍ରାଜରୁ ଆସିଥିବା ଭଣ୍ଡାରି ପରି

କୁଶଳତା ହାସଲ କରୁ ବୋଲି ଯଦି ତୁମେ ଆବଶ୍ୟକ ମନେ କରୁଥାଅ, ତେବେ ତୁମେ ତାହାକୁ ସେହିପରି ହେବାଲାଗି ହୁଏତ ତାଲିମ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ପାରିବ। ଯଦି ତୁମେ ଇଚ୍ଛା କର, ତେବେ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ତାକୁ ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପଠାଇଦିଅ, ଯେପରିକି ସିଏ ନିଜର ଧନ୍ଦାଟିକୁ ଶିଖିପାରିବ। ତାହା କରି ନଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଆଉ ଜଣେ ଭଣ୍ଡାରି ପାଖକୁ ଯିବାଦ୍ୱାରା ତୁମେ ଆଦୌ ଉଚିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ ନାହିଁ। ତାହାକୁ ହିଁ ସ୍ୱଦେଶୀ ବୋଲି କୁହାଯାଏ। ତେଣୁ, ଆମ ନିଜ ଦେଶରେ ଅନେକ ଦ୍ରବ୍ୟ ମିଳୁନାହିଁ ବୋଲି ଆମେ ଯେତେବେଳେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା, ସେତେବେଳେ ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର ହିଁ କରିବା ନାହିଁ। ଏହିପରିଭାବରେ ଆମକୁ ହୁଏତ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଜିନିଷ ବ୍ୟବହାର ନକରିବାକୁ ପଡ଼ିପାରେ ; ମାତ୍ର, ମୋ' କଥାରେ ବିଶ୍ୱାସ କର, ଯେତେବଳେ ତୁମର ମନଟି ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ତିଆରି ହୋଇଯିବ, ସେତେବେଳେ ତୁମର କାନ୍ଧ ଉପରୁ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ବୋଝ କାଢ଼ି ନିଆଗଲା ପରି ତୁମେ ଅନୁଭବ କରିବ ; ସେହି ଅନନୁକରଣୀୟ ପୁସ୍ତକ 'ପିଲଗ୍ରିମ୍‌ସ ପ୍ରୋଗ୍ରେସ'ରେ ଯାତ୍ରୀଜଣକ ଯେପରି ଅନୁଭବ କରିଥିଲା ଠିକ୍ ସେହିପରି। ଏପରି ବେଳ ଆସିଲା ଯେତେବେଳେ କି ଯାତ୍ରୀଟି ଅଚେତନଭାବରେ ବହନ କରୁଥିବା ବିରାଟ ବୋଝଟି ତା' କାନ୍ଧରୁ ଖସିପଡ଼ିଲା ଏବଂ, ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରିଥିବା ସମୟଟିର ତୁଳନାରେ ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ନିଜକୁ ଜଣେ ଅଧିକ ମୁକ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ ପରି ଅନୁଭବ କଲା। ସେହିପରି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏହି ସ୍ୱଦେଶୀ ଜୀବନକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନେଲେ ତୁମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁଳନାରେ ନିଜକୁ ଜଣେ ଅଧିକ ମୁକ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ ଭଳି ଅନୁଭବ କରିବ।

ଭୟ ବର୍ଜନର ବ୍ରତ

ଭାରତବର୍ଷର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ବୁଲୁଥିବା ସମୟରେ ମୁଁ ଉପଲବ୍ଧି କରିଥିଲି ଯେ ମୋ' ଦେଶକୁ ଏକ ଚଳତ୍-ଶକ୍ତିରହିତ କରି ଦେଉଥିବା ଭୟ କାମୁଡ଼ି ଧରିଛି। ଆମେ ସାଧାରଣରେ ପାଟି ଖୋଲି ପଦେ କଥା କହି ପାରିବା ନାହିଁ: କେବଳ ଗୋପନରେ ହିଁ ଆମେ ନିଜର କୌଣସି ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ପାରିବା। ଆମ ନିଜ ଘରର ଚାରିକାନ୍ଥ ଭିତରେ ଆମେ ଯାହା ଖୁସୀ ତାହା କରିପାରିବା। ମାତ୍ର, ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ସାଧାରଣ ଅନ୍ୟମାନେ ଆଦୌ କିଛିହେଲେ ଜାଣିବେ ନାହିଁ।

ଯଦି ଆମେ ସମସ୍ତେ ମୌନ ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ଏକ ସଂକଳ୍ପ ନେଇଥାନ୍ତୁ, ତେବେ ମୋ'ର ମୋଟେ କିଛି କହିବାର ନଥାନ୍ତା। ମୁଁ ମୋ' ତରଫରୁ କହିବି ଯେ, ଆମକୁ କେବଳ ଜଣକୁ ହିଁ ଭୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ; ସିଏ ହେଉଛନ୍ତି ଭଗବାନ। ଭଗବାନଙ୍କୁ ଭୟ କଲେ ଆମେ ଆଉ କାହାକୁ ବା କୌଣସିକୁ ଭୟ କରିବା ନାହିଁ, ସେ ଯେତେ ଉପରେ ଯେତେ ବଡ଼ ଆସନରେ ଯାଇ ବସିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ତାକୁ ଭୟ କରିବା ନାହିଁ। ଏବଂ, ଯଦି ତୁମେ ପରମ ସତ୍ୟର ବ୍ରତଟିକୁ ପାଳନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଅ, ତେବେ ସକଳ ଭୟକୁ ବର୍ଜନ କରିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ହେବ। ଭାରତବର୍ଷର ନିୟତିଗୁଡ଼ିକୁ ପଥ ଦେଖାଇବା ଲାଗି ସମର୍ଥ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଆମକୁ ସବାଆଗ ନିର୍ଭୟତାର ଏହି ଅଭ୍ୟାସଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ।

'ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ'ମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ବ୍ରତ

ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ବର୍ତ୍ତମାନ ନିଜର ଦେହ ଉପରେ ଏପରି ଏକ କଳଙ୍କ ବହନ କରି ରହିଛି, ଯାହାକୁ କି ମୋଟେ ପୋଛି ଦୂର କରାଯାଇ ପାରୁନାହିଁ। ଏହି କଳଙ୍କକୁ ଆମେ ଆବହମାନ କାଳରୁ ଉତ୍ତରାଧିକାରରୂପେ ପାଇଛୁ ବୋଲି ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ଆଦୌ ରାଜି ହୋଇନାହିଁ। ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ, ଆମ ସଭ୍ୟତାର କୌଣସି ଏକ ଅଧୋଗତି କାଳରେ ହିଁ 'ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା'ର ଦୟନୀୟ, ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଆମକୁ ଦାସ କରି ପକାଇଥିବା ବୋଧଟି ଆମ ଭିତରେ ଆସି ପ୍ରବେଶ କରିଛି। ସେହି ମନ୍ଦଟି ଆମ ଦେହରେ ଲାଖି ରହିଯାଇଛି ଏବଂ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଅଛି। ମୁଁ ଭାବୁଛି, ଏହାଦ୍ୱାରା ଆମ ଉପରକୁ ଏକ ଅଭିଶାପ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି ଏବଂ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି ଅଭିଶାପଟି ଆମକୁ ଛାଡ଼ି ନଯାଇ ରହିଛି, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ଏଭଳି ଅନୁମାନ କରିବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ବାଧ ହେଉଥିବା ଯେ, ଏହି ପବିତ୍ର ଭୂମିକୁ ଗ୍ରାସ କରି ରହିଥିବା ଯାବତୀୟ ବ୍ୟାଧି ଆମେ କରୁଥିବା ସେହି ଦୀର୍ଘ ଅପରାଧଟିର ଉପଯୁକ୍ତ ଶାସ୍ତିରୂପେ ହିଁ ଆମକୁ ମିଳିଛି। କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କର୍ମ କରୁଛି ବୋଲି ତାହାକୁ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ବୋଲି ବିଚାର କରା ଯାଉଥିବ, ଏକଥା ମୁଁ ଆଦୌ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ। ଏବଂ, ଆମ ଛାତ୍ରଜଗତର ତୁମେମାନେ, ଯେଉଁମାନେ କି ଏହି ଯାବତୀୟ ଆଧୁନିକ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରୁଛ, ଯଦି ତୁମେମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଅପରାଧରେ ଭାଗୀ ହୋଇ ରହିବ, ତେବେ ତୁମମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ କୌଣସି ଶିକ୍ଷା ଦିଆ ନଯିବା ହିଁ ଅଧିକ ଭଲ ହେବ।

ମାତୃଭାଷା ମାଧ୍ୟମରେ ଶିକ୍ଷା

ଇଉରୋପରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି କେବଳ ନିଜ ଭାଷାଟିକୁ ଶିକ୍ଷା କରେନାହିଁ। ସେ ଅନ୍ୟ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଶିକ୍ଷା କରିଥାଏ।

ଭାରତବର୍ଷର ଭାଷା ସମସ୍ୟାକୁ ସମାଧାନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମେ ଏହି ଆଶ୍ରମରେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ଭାରତୀୟ ଭାଷା ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ହିଁ ପଣ କରିବା ଉଚିତ। ଏହି ଭାଷାଗୁଡ଼ିକୁ ଶିଖି ପାରିବାର ଶ୍ରମ ଇଂରାଜୀ ଭାଷା ଉପରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସାମର୍ଥ୍ୟ ହାସଲ କରିବାର ଶ୍ରମ ତୁଳନାରେ ଆଦୌ କିଛି ନୁହେଁ। ଆମେ ଆମ ଶୈଶବର ସେହି ଏକାଧିକ ବର୍ଷକୁ ଆମ ସ୍ମୃତିରୁ ଏକାବେଳେକେ ପୋଛି ନିଭାଇ ଦେଇପାରିବା କିପରି ? ମାତ୍ର, ଯେତେବେଳେ ଆମେ ଆମର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜୀବନକୁ ଏକ ବିଦେଶୀ ଭାଷାର ମାଧ୍ୟମରେ ଆରମ୍ଭ କରୁ, ସେତେବେଳେ ଆମେ ଠିକ୍ ସେହି କଥାଟି ହିଁ କରିଥାଉଁ, ଏହାଦ୍ୱାରା ଏପରି ଗୋଟିଏ ଫାଟ ବା ବ୍ୟାବଧାନର ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ, ଯାହା ସକାଶେ କି ଆମକୁ ପ୍ରକୃତରେ ମହଙ୍ଗା ମୂଲ୍ୟ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଏବଂ, ତୁମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ଶିକ୍ଷା ଏବଂ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ସମ୍ବନ୍ଧଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଦେଖିପାରିବ : ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରସାର ହେବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ତଥାପି ଯାଉନାହିଁ ଓ ରହିଛି। ଶିକ୍ଷା ଆମକୁ ଏହି ଭୟଙ୍କର ଅପରାଧଟିକୁ ଦେଖିବାରେ ସମର୍ଥ କରାଉଛି ସତ ମାତ୍ର, ଆମକୁ ତେଣେ ଭୟ ମାଡ଼ିବସିଛି ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ଆମେ ଏହି ସତ୍ୟଟି ବିଷୟରେ ଯାହାକିଛି ଶିଖିଛୁ, ତାକୁ ଆମ ଘରଯାଏ ଆଦୌ ନେଇପାରୁନାହୁଁ।

ଖଦଡ଼-ବ୍ରତ

ତୁମେ ହୁଏତ "ଆମେ ନିଜର ହାତକୁ କାହିଁକି କାମରେ ଲଗାଇବା ?" ବୋଲି ପ୍ରଶ୍ନ କରି ପାରିବ। "ଯେଉଁମାନେ ନିରକ୍ଷର ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ହାତରେ କରା ଯାଉଥିବା କାମଗୁଡ଼ିକୁ ସେହିମାନେ କରିବେ" ବୋଲି ତୁମେ ହୁଏତ କହିବାକୁ ମନ କରିବ। ତୁମେ କହିବ, "ମୋ' କାମ ହେଉଛି କେବଳ ସାହିତ୍ୟ ପଢ଼ିବା ଓ କେବଳ ରାଜନୀତିର ପ୍ରବନ୍ଧମାନ ପଢ଼ିବା।" ଆମକୁ ଶ୍ରମର ମର୍ଯ୍ୟାଦାଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଯଦି ଜଣେ ଭଣ୍ଡାରି କିମ୍ବା ମୋଚି କଲେଜରେ ପାଠ ପଢ଼ିବାକୁ ଯାଏ ତେବେ ସେଥିଲାଗି ସେ କାହିଁକି ତା'ର ଧନ୍ଦାଟିକୁ ଛାଡ଼ିଦେବ ? ଡାକ୍ତରର ଜୀବିକା ଭଳି ଏଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ସମାନଭାବରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତମ ଜୀବିକା ବୋଲି ବିଚାର କରୁଛି।

ଏବଂ, ସବାଶେଷରେ, ତୁମେ ଯେତେବେଳେ ଏହି ବ୍ରତଗୁଡ଼ିକ ପାଳନ କରୁଥିବ, ସେତେବେଳେ ତୁମେ ଏଇଟି ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବ :

ରାଜନୀତିର ଧର୍ମାନୁମୋଦିତ ଉପଯୋଗ

ଧର୍ମଠାରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥିବା ରାଜନୀତିର ଆଦୌ କୌଣସି ଅର୍ଥ ନାହିଁ। ଯଦି ଛାତ୍ରମାନେ ଆସି ଏହି ଦେଶର ରାଜନୀତିକ ମଞ୍ଚଗୁଡ଼ିକରେ ଭିଡ଼ ଲଗାଇ ଦିଅନ୍ତି, ତେବେ ତାହାକୁ ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀଭାବରେ କଦାପି ଜାତୀୟ ଅଭିବୃଦ୍ଧିର ସୁସ୍ଥ ଲକ୍ଷଣ ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଏହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ, ତୁମେମାନେ ନିଜ ଛାତ୍ରଜୀବନରେ ରାଜନୀତିର କୌଣସି ଅଧ୍ୟୟନ କରିବନାହିଁ। ରାଜନୀତି ହେଉଛି ଆମ ଜୀବନର ଗୋଟିଏ ଅଂଶସ୍ୱରୂପ ; ଆମ ଜାତୀୟ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଉତ୍ତମରୂପେ ଅବଶ୍ୟ ବୁଝିବା। ଆମେ ଆମ ଶିଶୁ ଅବସ୍ଥାରୁ ମଧ୍ୟ ଏହା କରିପାରିବା। ତେଣୁ, ଆମ ଅଶ୍ରମରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପିଲାକୁ ଆମ ଦେଶରେ ରାଜନୀତିକ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ବୁଝାଇ ଦିଆଯାଏ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମର ଦେଶ କିପରି ନାନା ନୂଆ ନୂଆ ଭାବ ତଥା ଭାବନାଦ୍ୱାରା ଅନୁସ୍ପନ୍ଦିତ ହେଉଛି, କିପରି ନୂତନ ନାନା ଅଭୀପ୍ସା ତଥା ଜୀବନଦ୍ୱାରା ସଚଳ ହୋଇ ରହିଛି, ସେହି ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଏ। ମାତ୍ର, ଆମର ଏହା ସଙ୍ଗକୁ ଧର୍ମବିଶ୍ୱାସର ସେହି ଅବିଚଳିତ ଓ ଅଭ୍ରାନ୍ତ ଆଲୋକଟି ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ। ଏପରି ଏକ ବିଶ୍ୱାସ ନୁହେଁ, ଯାହା କେବଳ ବୁଦ୍ଧିକୁ ହିଁ ଆବେଦନ କରୁଥାଏ, ମାତ୍ର ଯେଉଁ ବିଶ୍ୱାସଟି ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥାୟୀଭାବରେ ଲେଖା ହୋଇ ରହିଥାଏ। ଆମେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଆମର ଧର୍ମୀୟ ଚେତନାଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ; ଏବଂ, ତାହା କରି ସାରିବାର ଅବ୍ୟବହିତ ପରେ, ଜୀବନର ସମଗ୍ର କ୍ଷେତ୍ରଟି ଆମ ଆଗରେ ଉନ୍ମୋଚିତ ହୋଇଯିବ। ଏବଂ, ତା'ପରେ ଏହି କଥାଟି ସମସ୍ତଙ୍କର ଏକ ପବିତ୍ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇଯିବ, ଯେପରିକି, ଯେତେବେଳେ ସେହି ପିଲାମାନେ ବଡ଼ ହୋଇଯିବେ, ସେମାନେ ଯଥାର୍ଥଭାବରେ ସାଧନସମର୍ଥ ହୋଇ ସେତେବେଳେ ଜୀବନ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିପାରିବେ। ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାହା ଘଟୁଛି ତାହା ହେଉଛି : ରାଜନୀତିକ ଜୀବନର ଅଧିକ ଅଂଶ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସୀମାବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହୁଛି, ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କର ଛାତ୍ରାବସ୍ଥାଟି ଶେଷ ହେବାର ଅବ୍ୟବହିତ ପରେ ସେମାନେ ବିସ୍ମୃତିର

ଗର୍ଭରେ ଯାଇ ବୁଡ଼ି ଯାଉଛନ୍ତି, ବଡ଼ ଦୟନୀୟଭାବରେ ଚାକିରୀ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ; ଭଗବାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ସେମାନେ କିଛି ଜାଣୁ ନାହାନ୍ତି, ଶୁଦ୍ଧ ପବନ ଓ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆଲୋକ ବିଷୟରେ ଅଥବା, ମୁଁ ଯେଉଁ ବ୍ରତଗୁଡ଼ିକୁ ତୁମମାନଙ୍କର ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକର ପାଳନ କଲେ ଯେଉଁ ଯଥାର୍ଥ ଶକ୍ତିଦୀପ୍ତ ସ୍ୱାଧୀନଚେତନା ସମ୍ଭବ ହୁଏ, ସେଇ ବିଷୟଟିରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଆଦୌ କିଛି ହେଲେ ଜାଣୁ ନାହାନ୍ତି।...[114]

12. ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ଲୋକତନ୍ତ୍ର

64. ସ୍ୱାଧୀନତାର ସାରତତ୍ତ୍ୱ

ଏପରି କୌଣସି ସ୍ୱାଧୀନତା ନାହିଁ, ଯାହାର ଗତିକୁ ଧୀର କରି ରଖାଯାଇ ପାରୁଥିବ । ସ୍ୱାଧୀନତା ହେଉଛି ଏକ ଜନ୍ମଲାଭ ପରି । ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନ ନ ହେଉଛୁ, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରକୃତରେ ଦାସ ହୋଇ ରହିଥିବା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜନ୍ମଲାଭ କେବଳ ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହିଁ ଘଟିଥାଏ ।[1]

ସୁନାପୁଟଦିଆ ଦାସତ୍ୱ

ଆତ୍ମସମ୍ମାନ ଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିପାଇଁ ସୁନାର ଶିକୁଳି ଅପେକ୍ଷା କଦାପି କମ୍ ବିରକ୍ତିକର ହେବନାହିଁ । ଅସଲ ଦଂଶନଟି ଶିକୁଳିରେ ଥାଏ, ଧାତୁ ଭିତରେ ନଥାଏ ।[2]

ମୁଁ ତ ଭାବୁଛି ଯେ ସୁନାର ଜଞ୍ଜିରକୁ ଲୁହା ଜଞ୍ଜିରଠାରୁ ଅନେକ ଅଧିକ ଖରାପ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । କାରଣ, ଲୁହା ଜଞ୍ଜିରର ବିରକ୍ତିକର ଏବଂ କ୍ଲେସପ୍ରଦ ପ୍ରକୃତିଟିକୁ ସହଜରେ ହିଁ ଅନୁଭବ କରିହୁଏ । ଏବଂ, ଆରଟି ଜଞ୍ଜିର ବୋଲି ହୁଏତ ସହଜରେ ଭୁଲି ମଧ୍ୟ ହୋଇଯାଏ । ତେଣୁ, ଭାରତବର୍ଷକୁ ଯଦି ଅବଶ୍ୟ ଜଞ୍ଜିରରେ ବନ୍ଧା ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ମୁଁ ବରଂ ଇଚ୍ଛା କରିବି ଯେ ସୁନା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ଧାତୁର ନହୋଇ ତା ଲୁହାର ହିଁ ହୋଇଥାଉ ।[3]

ସ୍ୱାଧୀନତାର ଅଧିକାର

ସ୍ୱାଧୀନତା କହିଲେ ଯଦି ଭୁଲ କରିବାର ବା ଏପରିକି ପାପ କରିବାର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ମଧ୍ୟ ନବୁଝାଇବ, ତେବେ ସେହି ସ୍ୱାଧୀନତାର କୌଣସି ଲାଭ ନାହିଁ । ଯଦି ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ୍ ଈଶ୍ୱର ତାଙ୍କଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟ ଅଧମତମ ପ୍ରାଣୀକୁ ମଧ୍ୟ ଭୁଲ୍ କରିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଦେଇଛନ୍ତି, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ମନୁଷ୍ୟମାନେ, ସେମାନେ ଯେତେ ଅଭିଜ୍ଞତାସମ୍ପନ୍ନ ଓ ସମର୍ଥ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ କିପରି ଅନ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସେହି ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖିବାରେ ଆନନ୍ଦଲାଭ କରନ୍ତି, ସେ କଥା ମୁଁ ଆଦୌ ବୁଝିପାରେ ନାହିଁ ।[4]

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶ ଯେପରି ଖାଇବାକୁ, ପିଇବାକୁ ଏବଂ ନିଃଶ୍ୱାସ ନେବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଉଛି,

ଠିକ୍ ସେହିପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜାତି, ଯେତେ ଅକୁଶଳଭାବରେ ହେଉ ପଛକେ, ଆପଣାର ବ୍ୟାପାରଗୁଡ଼ିକୁ ଆପେ ବୁଝିବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ସମର୍ଥ ହୋଇପାରିବ।[5]

ଉପରୁ ଲଦି ଦିଆ ଯାଇଥିବା ନିୟନ୍ତ୍ରଣକୁ ସର୍ବଦା ଖରାପ ବୋଲି କୁହାଯିବ।... ଯେତେବେଳେ ସେହି ନିୟନ୍ତ୍ରଣକୁ କାଢ଼ି ନିଆଯିବ, ସେତେବେଳେ ଜାତି ମୁକ୍ତଭାବରେ ନିଃଶ୍ୱାସ ମାରିବ, ଏବଂ ସେତେବେଳେ ନାନା ଭୁଲ୍ କରିବାପାଇଁ ମଧ୍ୟ ତା'ର ଅଧିକାର ରହିବ। ଭୁଲ କରି ଓ ସେଗୁଡ଼ିକର ସଂଶୋଧନ କରି ଆଗକୁ ଯିବାର ଏହି ଦୀର୍ଘ ପୁରାତନ ମାର୍ଗଟି, ଏହା ହିଁ ଯଥାର୍ଥ ମାର୍ଗ।[6]

ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱାଧୀନତା

ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନିଶ୍ଚିତଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, କେବଳ ନିଜର କୌଣସି ଦୁର୍ବଳତା ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ତା'ର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ କଦାପି ହରାଏ ନାହିଁ।[7]

ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ମୂଲ୍ୟ ଦିଏ, ମାତ୍ର ତୁମେ ଏକଥାଟି କଦାପି ଭୁଲି ଯିବିନାହିଁ ଯେ, ମନୁଷ୍ୟ ହେଉଛି ମୂଳତଃ ଏକ ସାମାଜିକ ସତ୍ତା। ଆପଣାର ବ୍ୟକ୍ତିସଚେତନତାକୁ ସମାଜିକ ଅଗ୍ରଗତି ସହିତ ଅନୁକୂଳିତ କରି ରଖିବାକୁ ଶିକ୍ଷା କରି ହିଁ ମନୁଷ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି ତା'ର ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ଥାନଯାଏ ଉଡ଼ିପାରିଛି। ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ନଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ହେଉଛି ଜଙ୍ଗଲରେ ବାସ କରୁଥିବା ପଶୁର ନିୟମ। ତେଣୁ ଆମକୁ ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱାଧୀନତା ଏବଂ ସମାଜର ଶୃଙ୍ଖଳା—ଏହି ଦୁଇଟିର ମଝିରେ ଥିବା ବାଟଟିକୁ ବାଛି ନେବାକୁ ହେବ। ସମଗ୍ର ସମାଜର କଲ୍ୟାଣକଳ୍ପେ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ ସାମାଜିକ ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନେବା ଉଭୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଏବଂ ସେ ଜଣେ ସଦସ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥିବା ସମାଜକୁ ସମୃଦ୍ଧିଯୁକ୍ତ କରିଥାଏ।[8]

ଯଦି ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱାଧୀନତା ନରହେ, ତେବେ ସୁନିଶ୍ଚିତଭାବରେ ସବୁକିଛି ଅପହୃତ ହୋଇ ରହେ, କାରଣ, ଯଦି ବ୍ୟକ୍ତିର କୌଣସି ମହତ୍ତ୍ୱ ନରହେ, ତେବେ ସମାଜରେ ଆଉ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ରହିଲା ? କେବଳ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ହିସାବରେ ନିଜର ସ୍ୱାଧୀନତା ରହିଥିଲେ ଯାଇ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଆପଣାକୁ ସମାଜର ସେବାଲାଗି ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସମର୍ପିତ କରିଦେଇ ପାରିବ। ମାତ୍ର ଯଦି ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ତା'ଠାରୁ ଛଡ଼ାଇ ନିଆଯାଏ, ତେବେ ବ୍ୟକ୍ତି କେବଳ ଏକ ଯନ୍ତ୍ରବତ୍ ହୋଇ ରହିବ ଏବଂ ତଦ୍ୱାରା ସମାଜ ବିନାଶପ୍ରାପ୍ତ ହେବ। ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ଯାବୁଡ଼ି ରଖି କୌଣସି ସମାଜ ହୁଏତ ଆପଣାକୁ ନିର୍ମାଣ ହିଁ କରିପାରିବ ନାହିଁ। ତାହା ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତିର ବିରୋଧାଚରଣ କରିବ। ଠିକ୍ ଯେପରି ମନୁଷ୍ୟର ଶିଙ୍ଗ ଉଠିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଲାଙ୍ଗୁଡ଼ ବି ବାହାରିବ ନାହିଁ, ସେହିପରି ଯଦି ତାହାର ନିଜର ମଥା ବୋଲି କିଛି ନରହେ, ତେବେ ସେ କଦାପି ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ହୋଇ ତିଷ୍ଠିପାରିବ ନାହିଁ। ବସ୍ତୁତଃ, ଯେଉଁମାନେ ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱାଧୀନତାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ ନଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ନିଜ ସ୍ୱାଧୀନତାରେ ଅବଶ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥାନ୍ତି। ଚେଙ୍ଗିଚ୍ ଖାଁଙ୍କର ଆଧୁନିକ ସଂସ୍କରଣମାନେ ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ସ୍ୱାଧୀନତାଟିକୁ ଯାବୁଡ଼ିକରି ଧରିଥାନ୍ତି।[9]

ସ୍ୱାଧୀନତାର ବିଚାର

ସ୍ୱାଧୀନତା ବିଷୟରେ ମୋ'ର ବିଚାରଟିରେ କୌଣସି ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତା ନାହିଁ। ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନର ଯାବତୀୟ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରହିଥିବା ସ୍ୱାଧୀନତା ସହିତ ତାହା ସମ୍ପ୍ରସାରିତ ହୋଇ ରହିଛି ।[10]

ଆପଣାର ପ୍ରତିବେଶୀମାନେ ମଧ୍ୟ ସମାନଭାବରେ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ପାରୁଥିବେ, ଏଇଟି ସହିତ ସଙ୍ଗତି ରକ୍ଷା କରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆପଣାର ପ୍ରତିଭାଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବହାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅବଶ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣତମ ସ୍ୱାଧୀନତା ରହିବ । ମାତ୍ର, ସେହି ପ୍ରତିଭାଗୁଡ଼ିକରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ଲାଭଗୁଡ଼ିକୁ କେହି କଦାପି ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରୀଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବ ନାହିଁ। ସିଏ ତା' ଜାତିର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ; ଅର୍ଥାତ୍, ତା' ଚାରିପାଖରେ ରହିଥିବା ସମାଜିକ ଗଠନଟିର ସେ ହେଉଛି ଏକ ଅଂଶ । ତେଣୁ, ନିଜର ପ୍ରତିଭାଗୁଡ଼ିକୁ ସେ କେବଳ ନିଜଲାଗି ବ୍ୟବହାର କରିବ ନାହିଁ ମାତ୍ର, ଅଂଶସ୍ୱରୂପ ହୋଇ ରହିଥିବା ଓ ଯାହାର ନୀରବ ସ୍ୱୀକୃତି ଲାଭ କରି ହିଁ ସେ ଜୀବନଧାରଣ କରୁଛି, ସେହି ସାମାଜିକ ଗଠନଟି ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବ ।[11]

ସ୍ୱାଧୀନ ହେବାର ଅଭିଳାଷ

ଆପଣାର ଅଧୀନରେ ରହିଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସମ୍ଭବତଃ ବଳପୂର୍ବକ—ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଯେପରି ଘଟୁଛି—ଆପଣା ସହିତ ନନେଇ କୌଣସି ଉତ୍ପୀଡ଼କ ଆପଣାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଟିକୁ ସିଦ୍ଧ କରିପାରି ନାହିଁ। ପ୍ରତିରୋଧର ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକୁ ଭୋଗିବା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକାଂଶ ଲୋକ ବରଂ ଉତ୍ପୀଡ଼ନକାରୀର ଇଚ୍ଛା ପାଖରେ ଅଧୀନତା ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହିଁ ବାଛି ନେଇଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ଆତଙ୍କବାଦ ହିଁ ଉତ୍ପୀଡ଼ନ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରଣାଳୀଗୁଡ଼ିକରେ ଏକ ଅଂଶ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ମାତ୍ର ଇତିହାସରେ ଏପରି ଅନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ରହିଛି, ଯେଉଁଠାରେ କି ସେହି ଆତଙ୍କବାଦ ଆତଙ୍କବାଦୀର ଇଚ୍ଛାକୁ ସଂପୃକ୍ତ ଉତ୍ପୀଡ଼ିତମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲଦି ଦେବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଯାଇଛି ।[12]

ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଏକଛତ୍ରବାଦୀ ସରକାର ମଧ୍ୟ ଶାସିତମାନଙ୍କର ସମ୍ମତି ବ୍ୟତୀତ ତିଷ୍ଠି ପାରିବ ନାହିଁ। ଏହି ସମ୍ମତିଟିକୁ ସ୍ୱୟଂ ଏକଛତ୍ରବାଦୀ ଶାସକ ଶାସିତମାନଙ୍କଠାରୁ ବଳପୂର୍ବକ ହାସଲ କରିଥାଏ । ପ୍ରଜା ଏକଛତ୍ରବାଦୀ ଶକ୍ତିକୁ ଆଉ ଭୟ ନକଲେ ସେହି ଶକ୍ତି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ହିଁ ଖତମ ହୋଯାଏ ।[13]

ସେ ଆଉ କଦାପି ଦାସ ହୋଇ ରହିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଦାସ ସଂକଳ୍ପ ଗ୍ରହଣ କରିନେବା ମାତ୍ରକେ ତା'ର ଜଞ୍ଜିରଗୁଡ଼ିକ ତଳକୁ ଖସିପଡ଼ନ୍ତି। ସେ ସ୍ୱୟଂ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଲାଗି ବାଟ ଦେଖାଇଦିଏ । ସ୍ୱାଧୀନତା ଏବଂ ଦାସତା—ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମାନସିକ ସ୍ଥିତି। ତେଣୁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ନିଜକୁ ଏହି କଥାଟି କହିବାକୁ ହୋଇଥାଏ, ''ମୁଁ ଆଉ ଏହି ଦାସର ଭୂମିକାଟିକୁ ଆଦୌ ସ୍ୱୀକାର କରି ନେଇପାରିବି ନାହିଁ। ମୁଁ ଆଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ କଦାପି ସେମିତି ମାନିନେବି ନାହିଁ। ମାତ୍ର ଯେତେବେଳେ ସେଗୁଡ଼ିକ ମୋ' ବିବେକର ଅନୁକୂଳ ନହୋଇଥିବ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅମାନ୍ୟ କରିବି ।''

ତୁମର ତଥାକଥିତ ମାଲିକ ହୁଏତ ତୁମକୁ ବେତରେ ମାରିବ ଓ ତାହାର ସେବା ଖଟିବାକୁ ତୁମକୁ ବାଧ୍ୟ କରିବ। ତୁମେ ଜବାବ ଦେବ : "ନାଇଁ, ତୁମର ପଇସା ସକାଶେ ବା ତୁମେ ମୋତେ ଭୟ ଦେଖାଉଛ ବୋଲି ମୁଁ କଦାପି ତୁମର କାମ କରିବି ନାହିଁ।" ଏଥିପାଇଁ ତୁମକୁ ଦୁଃଖ ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼ିପାରେ। କଷ୍ଟ ସହିବାଲାଗି ତୁମର ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିବା ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାଧୀନତାର ଏପରି ଏକ ମଶାଲ ଜଳି ଉଠି ପାରିବ, ଯାହାକୁ କଦାପି ନିର୍ବାପିତ କରିହେବ ନାହିଁ।[14]

ସ୍ୱାଧୀନତାର ମୂଲ୍ୟ

ଆମେ ଜଣେ ହୋଇଥାଉଁ ଅଥବା ଅନେକ ହୋଇଥାଉଁ, ଆମ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ କିମ୍ବା ଆମର ପ୍ରିୟ ସଂପ୍ରତ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକୁ ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦେଇ ସ୍ୱାଧୀନତା ଖରିଦ କରିବାକୁ ଆମେ କଦାପି ରାଜିହେବା ନାହିଁ। ଯେତେବେଳେ ସାନ ପିଲାମାନଙ୍କର ଘୋଷିତ ଅଭିଳାଷଗୁଡ଼ିକୁ ଦଳି ଚାଲିଯିବା ଲାଗି କୌଣସି ଉଦ୍ୟମ କରାଯାଇଛି, ବାପା-ମାଆଙ୍କର ମାପକାଠି ଅନୁସାରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଯେତେ ଅସାର ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ସେମାନେ ତାକୁ ଆଦୌ ମାନି ନେଇ ନଥିବାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମୋତେ ଜଣା ଅଛି।[15]

ଯଦି ଆମେ ସ୍ୱାଧୀନ ନର ଏବଂ ନାରୀରୂପେ ବଞ୍ଚି ନପାରିବା, ତେବେ ବରଂ ମରିଯିବାରେ ହିଁ ଆମର ସନ୍ତୋଷ ଲାଭ କରିବା ଉଚିତ।[16]

ଆପଣାର ପରାଧୀନତା ପାଇଁ ମଣିଷର ଆପଣାକୁ ହିଁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବା ଉଚିତ। ସେ ନିଜେ ଇଚ୍ଛା କରିବାମାତ୍ରେ ହିଁ ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇ ପାରିବ।[17]

ସ୍ୱାଧୀନତା ନିମନ୍ତେ ଯେତେ ବେଶୀ ମୂଲ୍ୟ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ କଦାପି ମହଙ୍ଗା ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ। ସ୍ୱାଧୀନତା ହେଉଛି ଜୀବନର ନିଃଶ୍ୱାସ-ପ୍ରଶ୍ୱାସ ପରି, ଏବଂ, ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ଜଣେ ମଣିଷ କେଉଁ ମୂଲ୍ୟ ଦେବାକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନହେବ ?[18]

ନୀଚତମ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନତା

ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ କରିଥିବା ଏକ ଭାରତବର୍ଷରେ ସେମାନଙ୍କର ଭବିଷ୍ୟତ କ'ଣ ହେବ ବା ନହେବ, ସେହି ବିଷୟରେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡୁଥିବାର ଦେଖି ମୁଁ ଉଭୟ ଦୁଃଖ ଏବଂ ବିସ୍ମୟ ଅନୁଭବ କରିଥାଏ। ଯେଉଁ ଭାରତବର୍ଷ, କେବଳ ତାହାର ଏକ କୃତ୍ରିମ ସୀମା ଭିତରେ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ପ୍ରାକୃତିକ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ନିମ୍ନତମ ମନୁଷ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବାର ନିର୍ଭର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦିଏ ନାହିଁ, ମୋ' ଲାଗି ସେ ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତବର୍ଷ କଦାପି ନୁହେଁ।

ଆମର ଭୟ ହିଁ ଆମର ଚିନ୍ତା କରିବା ଶକ୍ତିକୁ ଜଡ଼ କରିପକାଏ ; ନଚେତ୍, ଆମେ ତ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏକଥା ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ପାରନ୍ତେ ଯେ, ଯାହା ହେଉ ବା ନହେଉ ପଛକେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ସାଧୁ ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନତା ହେଉଛି ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥାର ତୁଳନାରେ ଏକ ଅଧିକ ଭଲ ଅବସ୍ଥା। କେବଳ ଶୋଷକମାନେ, ପଇସା ମାରି ନେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ, ଦସ୍ୟୁମାନେ ଓ ତତ୍ତୁଲ୍ୟ ଅନ୍ୟମାନେ ହିଁ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଆଗମନକୁ ଭୟକରିବେ।[19]

ମୁଁ ଏପରି ଏକ ସଂବିଧାନ ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରିବି, ଯାହାକି ଭାରତବର୍ଷକୁ ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ଦାସତା ଓ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତାରୁ ମୁକ୍ତ କରିବ ଏବଂ, ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ,ତାକୁ ପାପ କରିବାର ଅଧିକାର ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିବ। ମୁଁ ଏଭଳି ଗୋଟିଏ ଭାରତବର୍ଷ ଲାଗି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବି, ଯେଉଁଠାରେ କି ଦରିଦ୍ରତମ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଦେଶକୁ ସେମାନଙ୍କର ଆପଣା ଦେଶ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବେ, ଯେଉଁ ଦେଶର ନିର୍ମାଣରେ ସେମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଏକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ମତ ରହିବ ; ଏପରି ଏକ ଭାରତବର୍ଷ, ଯେଉଁଠାରେ କି ଉଚ୍ଚ ବର୍ଗ ଅଥବା ନିମ୍ନ ବର୍ଗର ମଣିଷ ବୋଲି କେହି ରହିବେ ନାହିଁ, ଏପରି ଏକ ଭାରତ, ଯେଉଁଠି ସକଳ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମଞ୍ଜସତା ସହିତ ବାସ କରିପାରିବେ। ଏଭଳି ଏକ ଭାରତବର୍ଷରେ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତାର ଅଭିଶାପ ଲାଗି କୌଣସି ସ୍ଥାନ ରହିବ ନାହିଁ ଅଥବା ନିଶା ଉତ୍ପନ୍ନକାରୀ ପାନୀୟ ବା ଉପବିଷଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି କୌଣସି ସ୍ଥାନ ରହିବ ନାହିଁ। ନାରୀମାନେ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଭଳି ସମାନ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକର ଉପଭୋଗ କରି ପାରୁଥିବେ।

ଯେହେତୁ ଆମେ ଅବଶିଷ୍ଟ ସମସ୍ତ ପୃଥିବୀ ସହିତ ଶାନ୍ତି ସ୍ଥାପନା କରିଥିବୁ, କାହାକୁ ଶୋଷଣ କରିବୁ ନାହିଁ କିମ୍ବା କାହାଦ୍ୱାରା ଶୋଷିତ ହେବୁନାହିଁ, ଆମର ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ଯଥାସମ୍ଭବ କ୍ଷୁଦ୍ର ହେବ। ମୂକ କୋଟି କୋଟି ଜନତାର ସ୍ୱାର୍ଥ ପ୍ରତି କୌଣସି ବ୍ୟାଘାତ ଘଟାଉ ନଥିବା ବିଦେଶୀୟ ଏବଂ ଦେଶୀୟ ଯାବତୀୟ ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରା ଯାଉଥିବ। ବ୍ୟକ୍ତିଗତଭାବରେ, ବିଦେଶୀୟ ଓ ଦେଶୀୟ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିବାକୁ ମୁଁ ଘୃଣା ହିଁ କରିଥାଏ। ଏହା ହେଉଛି ମୋ' ସ୍ୱପ୍ନର ଭାରତ ;... ଏହାଠାରୁ କିଛି ଊଣାରେ ମୁଁ ଆଦୌ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ପାରିବି ନାହିଁ।[20]

ଶୋଷଣ ପ୍ରଥାର ନିରାକରଣ

ଯଦି ମୁଁ ନିଜ ଦେଶପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନତା ଚାହୁଁଛି, ତେବେ, ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସ କର, ଯଦି ମୁଁ ସମ୍ଭବତଃ କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବି, ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ଏକ-ପଞ୍ଚମାଂଶ ଲୋକ ରହିଥିବା ଏକ ଜାତିର ଜଣେ ଲୋକ ହିସାବରେ, ପୃଥିବୀର କୌଣସି ଅନ୍ୟ ଜାତି ଏପରିକି କୌଣସି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଶୋଷଣ କରି ପାରିବି ବୋଲି ମୁଁ ସେହି ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ କରିବାକୁ ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା କରିବି ନାହିଁ। ଯଦି ମୁଁ ମୋ' ଦେଶ ପାଇଁ ସେହି ସ୍ୱାଧୀନତା ଚାହୁଁଛି, ଦୁର୍ବଳ ଅଥବା ସବଳ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜାତିର ସେହି ସ୍ୱାଧୀନତା ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟ ସମାନ ଅଧିକାର ରହିଛି ବୋଲି ସମୁଚିତ ସମ୍ମାନ ଦେଇ ଭାବୁ ନଥିଲେ ମୁଁ କଦାପି ସେହି ସ୍ୱାଧୀନତାର ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବି ନାହିଁ।[21]

ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବେ ବୋଲି ଆକାଂକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି ସେମାନେ କଦାପି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦାସ କରି ରଖିବାଲାଗି ଚିନ୍ତା କରି ପାରିବେ ନାହିଁ। ଯଦି ସେମାନେ ଏଭଳି ପ୍ରୟାସ କରିବେ, ତଦ୍ୱାରା ସେମାନେ କେବଳ ନିଜ ଦାସତ୍ୱର ଜଞ୍ଜିରଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ ଜୋର୍‌ରେ ବାନ୍ଧିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ।[22]

ମୋ' କଳ୍ପନାର ସ୍ୱାଧୀନତା ନିଜ ଭିତରେ ତଥା ଏହି ପୃଥିବୀପୃଷ୍ଠରେ ''ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ରାଜ୍ୟର''

ଉପଲବ୍ଧି ଠାରୁ ଆଦୌ କମ୍ କିଛି ଅନ୍ୟ କଥାକୁ ଆଦୌ ବୁଝାଏ ନାହିଁ। ମୋ'ର ଏହି ସ୍ୱପ୍ନ ହୁଏତ କେବେହେଲେ ବାସ୍ତବରେ ପରିଣତ ହୋଇ ନପାରେ, ତଥାପି ମୁଁ ତାହାରି ପଛରେ ବାଟ ଚାଲି ବରଂ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବି ଓ ଜୀବନ ବିସର୍ଜନ କରିବି। ଏଥିପାଇଁ ଅନନ୍ତ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଅଧ୍ୟବସାୟ ଆବଶ୍ୟକ ହେବ।

ଯଦି ଭାରତବର୍ଷ କେବଳ ରାଜନୀତିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ ଏବଂ ମୋ'ପାଇଁ ଯଦି ଆହୁରି ଅଧିକ କିଛି କରିବାକୁ ନଥିବ, ତେବେ ତୁମେ ମୋତେ ହିମାଳୟରେ ଯାଇ ବିଶ୍ରାମ ନେଉଥିବାର ଦେଖିପାରିବ ଏବଂ, ଯେଉଁମାନେ ସେତେବେଳେ ମୋ'କଥା ଶୁଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବେ,ସେମାନେ ସେହିଠାକୁ ଯାଇ ମୋତେ ଖୋଜିବେ।[23]

ସାକାର ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକରେ କହିଲେ, ଏହି ସ୍ୱାଧୀନତା ରାଜନୀତିକ, ଆର୍ଥିକ ଏବଂ ନୈତିକ ସବୁ ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ବୁଝାଇବ।

'ରାଜନୀତିକ'ର ସ୍ପଷ୍ଟ ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ଯାବତୀୟ ଆକାରରେ ଯାବତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ଇଂରେଜ ସୈନ୍ୟବାହିନୀର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଉଠିଯିବ। 'ଆର୍ଥିକ' ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ବ୍ରିଟିଶ୍ ପୁଞ୍ଜିପତି ଓ ପୁଞ୍ଜି ହାତରୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁକ୍ତି ମିଳିବ, ଭାରତବର୍ଷର ପୁଞ୍ଜିପତିମାନଙ୍କ ହାତରୁ ମଧ୍ୟ ମୁକ୍ତି ମିଳିବ। ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ କହିଲେ, ନ୍ୟୂନତମ ମଧ୍ୟ ଉଚ୍ଚତମ ସହିତ ଆପଣାକୁ ସମାନ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବ। ପୁଞ୍ଜି ବା ପୁଞ୍ଜିପତିମାନେ ଆପଣାର ପୁଞ୍ଜି ଓ କୌଶଳରେ ନିମ୍ନତମ ଏବଂ ଅବରତମକୁ ମଧ୍ୟ ସାଥୀ କରିନେଇ ପାରିଲେ ଯାଇ ତାହା ସମ୍ଭବ ହେବ।

'ନୈତିକ'ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଅସ୍ତ୍ରଧାରୀ ଦେଶରକ୍ଷା-ବାହିନୀ ହାତରୁ ସ୍ୱାଧୀନତା।[24]

ଶାନ୍ତିର ଉପାୟ

ଭାରତବର୍ଷ କେବେ କୌଣସି ଜାତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯୁଦ୍ଧରେ ଲିପ୍ତ ହୋଇନାହିଁ। ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଆତ୍ମରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ହିଁ ସିଏ ସମୟ ସମୟରେ ଅସଂଗଠିତ ଅଥବା ଅର୍ଦ୍ଧସଂଗଠିତ ପ୍ରତିରୋଧ ଛିଡ଼ା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି। ତାକୁ ଶାନ୍ତିଲାଗି ବିଶେଷଭାବରେ କୌଣସି ଅଭିଳାଷର ବିକାଶସାଧନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବନାହିଁ। ଜାଣତରେ ହେଉ ବା ଅଜାଣତରେ ହେଉ, ଭାରତବର୍ଷ ପାଖରେ ତାହା ପ୍ରଚୁରଭାବରେ ରହିଛି।

ଭାରତବର୍ଷକୁ ଯଦି କେହି ଶୋଷଣ କରେ, ତେବେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟଦ୍ୱାରା ତାହାର ସଫଳ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାଦ୍ୱାରା ହିଁ ଭାରତବର୍ଷ ଶାନ୍ତିର ଅଭିବୃଦ୍ଧି କରାଇ ପାରିବ। ଅର୍ଥାତ୍, ଭାରତକୁ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ହିଁ ଆପଣାର ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିବାକୁ ହେବ। ଯଦି ଭାରତ ସେ କଥା କରିପାରେ, ତେବେ ବିଶ୍ୱଶାନ୍ତି ଲାଗି ତାହା ହିଁ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଜାତି କରିଥିବା ବୃହତ୍ତର ଅବଦାନ ହୋଇ ରହିବ।[25]

ରକ୍ତପାତ ଦ୍ୱାରା ମୋ' ଦେଶର ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ମୁଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତଭାବରେ ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ବରଂ ଯୁଗ ଯୁଗ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ରାଜି ହୋଇଯାନ୍ତି। ପ୍ରାୟ ପଇଁତ୍ରିଶ ବର୍ଷର ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ରାଜନୀତିକ ଅଭିଜ୍ଞତା ଲାଭ କରିବା ପରେ ମୁଁ ମୋ' ହୃଦୟର ଅନ୍ତର୍ଗତତମ ଗଭୀରରେ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ, ରକ୍ତପାତ କରି କରି ଏହି ପୃଥିବୀ ପ୍ରାୟ ମରଣାନ୍ତକଭାବରେ

ବ୍ୟାଧିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲାଣି । ପୃଥିବୀ ସେଥିରୁ ବାହାରି ଆସିବାକୁ ବାଟ ଖୋଜୁଛି ; ଏବଂ, ଏପରି ବିଶ୍ୱାସ କରି ମୁଁ ବେଶ୍ ଆତ୍ମଶ୍ଳାଘା ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ, ବୁଭୁକ୍ଷୁ ପୃଥିବୀକୁ ସେହି ବାଟଟି ଦେଖାଇ ପାରିବା ସମ୍ଭବତଃ ଏହି ପ୍ରାଚୀନଭୂମି ଭାରତବର୍ଷର ହିଁ ବିଶେଷ ଅବଦାନ ହୋଇ ରହିବ ।

ସେହି କାରଣରୁ, ଆଦୌ କୌଣସି କୁଣ୍ଠା ପ୍ରକାଶ ନକରି ମୁଁ ପୃଥିବୀର ସବୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ଜାତିଙ୍କୁ ଭାରତବର୍ଷର ଏହି ସଂଗ୍ରାମରେ ହାର୍ଦ୍ଦିକ ସହଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରୁଛି । ନିଜ ଜାତିର ସମ୍ମାନ ଓ ଗୌରବକୁ ଫେରାଇ ଆଣିବାକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରତିଶୋଧର ଭାବ ନରଖି କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟ ଯେ ଦୁଃଖ ସହିବାଲାଗି ଆପଣାକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ଦେଇଛନ୍ତି, ଏହି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଟି ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଓ ତାହାକୁ ସାଇତି ରଖିବାକୁ ସମସ୍ତେ ଅବଶ୍ୟ ସାର୍ଥକ ବୋଲି ବିବେଚନା କରିବେ ।[26]

ସତ୍ୟକୁ ବିସର୍ଜନ ଦେଇ ଭାରତବର୍ଷ ଆପଣାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ କରୁ, ଏହା ଅପେକ୍ଷା ମୁଁ ସିଏ ବରଂ ଧ୍ୱଂସ ହୋଇଯାଉ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରିବି ।[27]

ଭାରତବର୍ଷ ନିମନ୍ତେ ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କଲେ ଏବଂ ତେଣେ ବିଶ୍ୱର ଶାନ୍ତି ଲାଗି କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ ନକଲେ ମୋ'ର ଆତ୍ମାକୁ ମୁଁ କଦାପି ଶାନ୍ତି କରିପାରିବି ନାହିଁ । ମୋ' ଭିତରେ ଏହି ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି ଯେ, ଯେଉଁଦିନ ଇଂଲଣ୍ଡ ଭାରତବର୍ଷକୁ ଲୁଟିବା ଛାଡ଼ିଦେବ, ସେଦିନ ସିଏ ଅନ୍ୟ ଜାତିମାନଙ୍କୁ ଲୁଟିବା ମଧ୍ୟ ଛାଡ଼ିଦେବ । ସେ କଥା ଯାହା ହେଉ ପଛକେ, ସେତେବେଳେ ଭାରତବର୍ଷର ଏହି ହତ୍ୟାରେ ଆଉ କୌଣସି ଭାଗ ରହିବ ନାହିଁ ।[28]

ଭାରତୀୟ ସ୍ୱାଧୀନତାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ

...ଭାରତବର୍ଷର ସ୍ୱାଧୀନତା ଶାନ୍ତି ଏବଂ ଯୁଦ୍ଧ ବିଷୟରେ ପୃଥିବୀର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରେ ଏକ ବୈପ୍ଳବିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ତା'ର ଶକ୍ତିହୀନତା ସମଗ୍ର ମାନବଜାତି ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଉଛି ।[29]

ମୋ'ର ଉଚ୍ଚାକାଙ୍କ୍ଷା ସ୍ୱାଧୀନତାଠାରୁ ଅନେକ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚ । ଭାରତର ମୁକ୍ତି ମାଧ୍ୟମରେ ମୁଁ ପୃଥିବୀର ତଥାକଥିତ ଦୁର୍ବଳ ଜାତିମାନଙ୍କୁ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଶୋଷଣର ନିଷ୍ପେଷଣରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ଲାଗି ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ।...[30]

ଜାତୀୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆଦୌ ଏକ କଳ୍ପନାମାତ୍ର ନୁହେଁ । ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱାଧୀନତା ପରି ଏହାର ମଧ୍ୟ ସମାନ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ମାତ୍ର ଯଦି ଏହା ଅହିଂସା ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହେ, ତେବେ ଏଥିରୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଜାତିର କିମ୍ବା ବ୍ୟକ୍ତିର ସମାନ ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଗି କେବେହେଲେ ସଂକଟର କାରଣ ହେବନାହିଁ । ବ୍ୟକ୍ତି ତଥା ଜାତିର ସ୍ୱାଧୀନତା ବେଳକୁ ଯେଉଁ କଥା, ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ବେଳକୁ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହି କଥା । ଆଇନ୍‌ରେ ଯାହା ନୀତି, ନୈତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ତାହା ସମାନଭାବରେ ନୀତି । ତେଣୁ, ତୁମେ ନିଜର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଏପରିଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିବ, ଯେପରିକି ତଦ୍ୱାରା ଆଉ କାହାରି ଅଧିକାର ଆଦୌ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହେବନାହିଁ । ଏହି କଥାଟିକୁ ଯଥାର୍ଥରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ସମସ୍ତ ବିଶ୍ୱ

ପରମାଣୁ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ସଂକ୍ଷେପିତ ହୋଇ ରହିଛି । ପରମାଣୁ ଲାଗି ଗୋଟିଏ ଓ ବିଶ୍ୱ ଲାଗି ଆଉ ଗୋଟିଏ ନିୟମ—ଏପରି ଆଦୌ ହୋଇନାହିଁ ।[31]

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସହଯୋଗ

ସଭ୍ୟତାର ରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ଜାତି ଜାତି ମଧ୍ୟରେ ସହଯୋଗ ରହୁ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରୁଛି । ମାତ୍ର, ଏହି ସହଯୋଗ ପାଇଁ ଜାତିମାନେ ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇଥିବା ଉଚିତ, ଯେପରିକି ସେମାନେ ସହଯୋଗର ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବେ ।[32]

ଶୋଷିତ ଜାତିମାନଙ୍କର ସ୍ୱାଧୀନତା

ମୁଁ ପୃଥିବୀରୁ ବିଦାୟ ନେଇଯିବା ପରେ ଭାରତବର୍ଷ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବ ; ଏବଂ, କେବଳ ଭାରତବର୍ଷ ନୁହେଁ, ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବ । ଇଂରେଜ ଅଥବା ଆମେରିକା-ବାସୀ ପ୍ରକୃତରେ ସ୍ୱାଧୀନ ବୋଲି ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରେନାହିଁ । ଅଶ୍ୱେତ ଜାତିମାନଙ୍କୁ ପରାଧୀନ କରି ରଖିବାପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ କ୍ଷମତା ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ମୁଁ ମୋ'ର ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ଜାଣିଛି ଏବଂ, ଏହି ସ୍ୱାଧୀନତା କ'ଣ, ମୁଁ ସେକଥା ମଧ୍ୟ ଜାଣିଛି । ମୋ'ର ଇଂରାଜୀ ଭାଷାର ଶିକ୍ଷକମାନେ ମୋତେ ଏହାର ଅର୍ଥ ବତାଇ ଦେଇଥିଲେ, ଏବଂ ମୁଁ ଯାହା ଦେଖୁଛି ଓ ଯାହା ଅନୁଭୂତିରୂପେ ଲାଭ କରିଛି, ମୁଁ ସେହି ଅନୁସାରେ ହିଁ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଅର୍ଥଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବି ।[33]

ଭାରତବର୍ଷର ସ୍ୱାଧୀନତା ପୃଥିବୀର ସମସ୍ତ ଶୋଷିତ ଜାତିଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ଦେବ ଯେ, ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱାଧୀନତା ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ନିକଟ ହୋ ଆସିଲାଣି ଏବଂ ଏହାପରେ, ସେମାନଙ୍କୁ କଦାପି କେହି ଶୋଷଣ କରିପାରିବ ନାହିଁ ।[34]

65. ସ୍ୱରାଜ୍ୟ କହିଲେ ମୁଁ ଯାହା ବୁଝେ

ସ୍ୱରାଜ୍ୟ କହିଲେ ଆମ ଦେଶବାସୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବାସ କରୁଥିବା ନିମ୍ନତମ ମନୁଷ୍ୟର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ବୁଝାଏ ।... ଭାରତବର୍ଷକୁ କେବଳ ଇଂରେଜୀ ଯୁଆଳିରୁ ମୁକ୍ତ କରିବାରେ ମୋ'ର ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ । ମୁଁ ଭାରତବର୍ଷକୁ ଯେକୌଣସି ଯୁଆଳିରୁ ମୁକ୍ତ କରି ଆଣିବାଲାଗି ଆଗ୍ରହ କରି ବାହାରିଛି । ଏ ରାଜାକୁ ତଡ଼ି, ସେ ରାଜାକୁ ଆଣି ବସାଇବାକୁ ମୋ'ର କୌଣସି ଅଭିଳାଷ ନାହିଁ ।[35]

ଉଭୟ ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀ, ଏହି ଦେଶରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥାଆନ୍ତୁ କିମ୍ବା ବାହାରୁ ଆସି ଏଠାରେ ବାସ କରୁଥାନ୍ତୁ, ରାଷ୍ଟ୍ରର ସେବାରେ ଶରୀରଶ୍ରମ ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଅବଦାନ ରହିଛି ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରି ନିଜର ନାମକୁ ଭୋଟଦାତାଭାବରେ ଦରଜ କରିଛନ୍ତି, ବୟସ୍କମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସର୍ବାଧିକ ସଂଖ୍ୟାର ଲୋକମାନେ ଆପଣାର ସମ୍ମତି ଦେଇ ଭାରତର

ଶାସନ ଯେପରି ଚାଲୁ ବୋଲି ସ୍ଥିର କରିଦେବେ, ମୁଁ ସେହି ଶାସନକୁ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ବୋଲି କହିବି।

ଅଳ୍ପ କେତେଜଣ ଲୋକ କର୍ତ୍ତାର ଆସନରେ ବସିଲେ ନୁହେଁ, ସେହି କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱର ଅପବ୍ୟବହାର ହେଉଥିବା ବେଳେ ତାହାର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାକୁ ସବୁ ଲୋକ ସାମର୍ଥ୍ୟ ହାସଲ କରିପାରିଲେ ଯାଇ ମୁଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଆସିଲା ବୋଲି କହିବି। ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ କହିଲେ, ଜନସାଧାରଣ ଯେପରି କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନେ ନିଜେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଏବଂ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରି ପାରିବା ଲାଗି ସେମାନଙ୍କର ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି ବୁଝିବେ, ସେଥିଲାଗି ସେମାନଙ୍କୁ ଅନୁରୂପଭାବରେ ଶିକ୍ଷା ଦେବାଦ୍ୱାରା ହିଁ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବ।[36]

ସରକାର ବିଦେଶୀ ହୋଇଥାଉ ଅଥବା ନିଜ ଜାତିର ହୋଇଥାଉ, ତାହାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରୁ ମୁକ୍ତ ହେବା ଲାଗି ଅନବରତ ଉଦ୍ୟମ କରିବା, ତାହା ହିଁ ସ୍ୱାୟତ୍ତଶାସନ।[37]

ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଶବ୍ଦଟି ଏକ ପବିତ୍ର ଶବ୍ଦ, ଏହା ବେଦର ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ। ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଆତ୍ମଶାସନ ଏବଂ ଆତ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣ। ଇଂରାଜୀ 'ଇଣ୍ଡିପେଣ୍ଡେନ୍ସ୍' ଶବ୍ଦଟି ଅନେକ ସମୟରେ ଯେପରି ବୁଝାଏ, ସ୍ୱରାଜ୍ୟ କହିଲେ କଦାପି ସକଳ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଆସିବା ବୋଲି ବୁଝାଏ ନାହିଁ।[38]

ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କ ଲାଗି ସ୍ୱରାଜ୍ୟ

ମୋ'-ଆମ-ସ୍ୱପ୍ନର ସ୍ୱରାଜ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଜାତିଗତ ଅଥବା ଧର୍ମଗତ ଭେଦକୁ ସ୍ୱୀକାର କରେନାହିଁ। ଏହି ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ପାଠ ପଢ଼ିଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କର କିମ୍ବା ପଇସା ଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କର ଏକଚାଟିଆ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ରହିବନାହିଁ। ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ହେବ, ସେଥିରେ ପୂର୍ବୋକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଅବଶ୍ୟ ରହିବେ, ମାତ୍ର ବିଶେଷଭାବରେ ସେଥିରେ ବିକଳାଙ୍ଗ, ଅନ୍ଧ, ଉପବାସୀ ଓ ଶ୍ରମ କରୁଥିବା କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବେ।[39]

ମୋ' ସ୍ୱପ୍ନର ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ହେଉଛି ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କର ସ୍ୱରାଜ୍ୟ। ରାଜାମାନେ ଏବଂ ପଇସା ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଯେପରି ଜୀବନର ଆବଶ୍ୟକ ପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକର ଉପଭୋଗ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ସମାନଭାବରେ ତୁମେ ମଧ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଉପଭୋଗ କରିବ। ତା'ର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାସାଦ ପରି ତୁମମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାସାଦ ରହିବ। ସୁଖ ପାଇବାଲାଗି ପ୍ରାସାଦଗୁଡ଼ିକର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ। ତୁମେ ଓ ମୁଁ ତା' ଭିତରେ ପଶିଲେ ଆଉ ବାଟ ପାଇବା ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଜଣେ ଧନୀ ଲୋକ ପରି ତୁମକୁ ମଧ୍ୟ ଜୀବନର ସାଧାରଣ ସକଳ ଆବଶ୍ୟକତା ଅବଶ୍ୟ ମିଳିବା ଉଚିତ। ମୋ' ମନରେ ଏତେ ଟିକିଏ ମଧ୍ୟ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଏହି ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ତୁମମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଭର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ନ ମିଳିବାଯାଏ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ କଦାପି ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ।[40]

...ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ କହିଲେ ଆମେ ଯାହା ବୁଝୁଛୁ ଏବଂ ଏହାଦ୍ୱାରା ଯାହାସବୁ ଆସିବ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି : ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଜାଗରଣ ଆସିବ, ସେମାନେ ନିଜର ଯଥାର୍ଥ ସ୍ୱାର୍ଥଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଅବଗତ ହୋଇଥିବେ ଏବଂ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମଧ୍ୟ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ସେହିସବୁ ସ୍ୱାର୍ଥଲାଗି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାଲାଗି ସେମାନଙ୍କର ସାମର୍ଥ୍ୟ

ଥିବ। ସମଞ୍ଜସତା ଥିବ, ଭିତରୁ ଅଥବା ବାହାରୁ ଯାବତୀୟ ଆଗ୍ରାସନରୁ ମୁକ୍ତି ମିଳିଥିବ ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଅର୍ଥନୈତିକ ସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକରେ ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଉନ୍ନତି ସମ୍ଭବ ହେଉଥିବ।...[41]

ପୁରୁଷ, ନାରୀ ଏବଂ ଶିଶୁ—ପ୍ରକୃତ ସ୍ୱରାଜ୍ୟକୁ ସମସ୍ତେ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ ଅନୁଭବ କରୁଥିବେ। ସେହି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଲକ୍ଷ୍ୟର ପ୍ରାପ୍ତି ନିମନ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା, ତାହା ହେଉଛି ଯଥାର୍ଥ ବିପ୍ଳବ। ପୃଥିବୀର ସକଳ ଶୋଷିତ ଜାତିଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଭାରତବର୍ଷ ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି, କାରଣ ଭାରତର ପ୍ରୟାସ ଏପରି ଏକ ମୁକ୍ତ ଓ ଅସ୍ତ୍ରହୀନ ପ୍ରୟାସ ହୋଇ ପାରିଛି, ଯାହାକି ଆକ୍ରମଣକାରୀ ଉପରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଆଘାତ ନ ପହଞ୍ଚାଇ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ କେବଳ ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗ ହିଁ ଦାବି କରୁଛି। ଏହି ମୁକ୍ତ ଏବଂ ଅସ୍ତ୍ରହୀନ ସଂଗ୍ରାମଟି ବ୍ୟତୀତ ଭାରତବର୍ଷର କୋଟି କୋଟି ଜନସାଧାରଣ କଦାପି ଜାଗ୍ରତ ହୋଇ ନଥାନ୍ତେ। ଏହି ସିଧା ବାଟଟିରୁ ଆମେ ଯେତେଥର ଏଣେ ତେଣେ ହୁଡ଼ି ଯାଇଛୁ, ସେତେବେଳେ ତାହା ସାମୟିକଭାବରେ ଏହି ବିବର୍ତ୍ତନଭିତ୍ତିକ ବିପ୍ଳବଟିକୁ ବ୍ୟାହତ କରିପକାଇଛି।[42]

ଖାଲି ବହୁମତର ଶାସନ ନୁହେଁ

ଏପରି କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଭାରତୀୟ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅର୍ଥାତ୍ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ହିଁ ଏହି ଦେଶକୁ ଶାସନ କରିବାକୁ ବୁଝାଇବ। ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ ବଡ଼ ଭୁଲ ଆଉ କିଛିହେଲେ ହୋଇ ନପାରେ। ଯଦି ବାସ୍ତବରେ ତାହା ହିଁ ହୁଏ, ତେବେ ଅନ୍ତତଃ ମୁଁ ତାହାକୁ କଦାପି ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ବୋଲି କହିବି ନାହିଁ ଏବଂ ମୋ' ସାମର୍ଥ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ସମସ୍ତ ବଳ ଦେଇ ମୁଁ ତା ସହିତ ସଂଗ୍ରାମ କରିବି। କାରଣ, ମୋ ପାଇଁ ହିନ୍ଦ୍‌ସ୍ୱରାଜ୍ୟ କହିଲେ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ଶାସନ, ତାହା ହେଉଛି ନ୍ୟାୟର ଶାସନ। ସେହି ଶାସନରେ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ହିନ୍ଦୁ, ମୁସଲମାନ କିମ୍ବା ଶିଖ ହୋଇଥାନ୍ତୁ, ବିଧାୟକମାନେ ମଧ୍ୟ କେବଳ ହିନ୍ଦୁ, ମୁସଲମାନ ଅଥବା ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି ସମ୍ପ୍ରଦାୟରୁ ଆସିଥାନ୍ତୁ ପଛକେ, ସେମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ କୌଣସି ପକ୍ଷପାତ ନକରି ନ୍ୟାୟ ଦେବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ।[43]

ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମର ମୁଣ୍ଡ ଭ୍ରମଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଛି। ନିଜ ଅଜ୍ଞାନର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଆମେ ପରସ୍ପର ସହିତ କଳହ କରୁଛୁ ଏବଂ ଆମ ନିଜ ଭାଇମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମଧ୍ୟ ଗୁଣ୍ଡାଗିରି କରିବାରେ ଲାଗିଛୁ। ଏହି ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ କୌଣସି ବନ୍ଧନମୁକ୍ତି ନାହିଁ କିମ୍ବା ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ। ଆତ୍ମଶୃଙ୍ଖଳା, ଅର୍ଥାତ୍ ନିଜ ଉପରେ ଶାସନ, ତାହା ହେଉଛି ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ୱ-ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଥମ ଆବଶ୍ୟକତା।[44]

ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା

ଏହିଭଳି ଏକ ବୃହତ୍ ଦେଶରେ ସାଧୁ ବିଚାରର ଯାବତୀୟ ଧାରା ନିମନ୍ତେ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ଥାନ ରହିବ। ଏବଂ, ଆମ ନିଜ ପ୍ରତି ତଥା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଆମର ଏହି ସର୍ବନିମ୍ନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଟି ରହିବ ଯେ, ଆମେ ପ୍ରତିପକ୍ଷର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣଟିକୁ ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଏବଂ, ଯଦି ଆମପାଇଁ

ତାହା ଗ୍ରହଣୀୟ ହୋଇ ନପାରୁଛି, ସିଏ ଆମ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣଟିକୁ ଯେପରି ସମ୍ମାନ କରୁ ବୋଲି ଆମେ ଆଶା କରୁଛୁ, ଆମେ ତା'ର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣଟିକୁ ମଧ୍ୟ ସେହପରି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସମ୍ମାନ କରିବା। ଏହା ହେଉଛି ଏକ ସୁସ୍ଥ ସାଧାରଣ ଜୀବନ ନିମନ୍ତେ ଏକ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ କଷଟିପଥର ଏବଂ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଲାଗି ଆମେ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥିବାର ପରିଚାୟକ।[45]

କହିବାର ଏବଂ ଲେଖିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ହେଉଛି ସ୍ୱରାଜ୍ୟର ଅସଲ ଭିତ୍ତି। ଯଦି, ମୂଳଦୁଆରେ ରହିଥିବା ପଥରଟି ବିପନ୍ନ ହୁଏ, ତେବେ ସେହି ଗୋଟିଏ ପଥରର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ତୁମକୁ ତୁମର ସମୁଦାୟ ଶକ୍ତିକୁ କାମରେ ଲଗାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ।[46]

ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତି

ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠୋରଭାବରେ ତଥାପି ଏକଥା କହିବି ଯେ, ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ କଦାପି ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଆଣି ଦେଇଯିବେ ନାହିଁ। ଏହାକୁ ଆମକୁ ସ୍ୱୟଂ ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ହେବ। ସ୍ୱରାଜ୍ୟର ସ୍ୱଭାବଟି ହିଁ କହିଦେଉଛି ଯେ, ତାହାକୁ କେହି ଆଣି କଦାପି ଦେଇଯିବ ନାହିଁ।[47]

ମୃତ୍ୟୁର ଯାବତୀୟ ଭୟର ବିସର୍ଜନ, ତାହା ହିଁ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ। ଯେଉଁ ଜାତି ନିଜକୁ ମୃତ୍ୟୁର ଭୟଦ୍ୱାରା ତ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ବାଟ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥାଏ, ସିଏ କଦାପି ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ହାସଲ କରିପାରିବ ନାହିଁ; ଏବଂ, ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ହାସଲ କଲେ ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ ହାତରେ ରଖିପାରିବ ନାହିଁ।[48]

ଗୋଟିଏ ଜାତି ଆଉ ଗୋଟିଏ ଜାତିକୁ ମାଗଣାରେ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଦେଇଯିବ ନାହିଁ। ଗୋଟିଏ ଜାତିର ସର୍ବୋତ୍ତମ ରକ୍ତଦ୍ୱାରା ସେହି ସମ୍ପଦକୁ କ୍ରୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ସେଥିପାଇଁ ଆମେ ଉଚ୍ଚ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ ତାହା କଦାପି ଆଉ ଏକ ଦାନ ହୋଇ ରହିବ ନାହିଁ।... ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ଉଦ୍ୟମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଅପରିମିତ ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ହେବ।[49]

ସ୍ୱରାଜ୍ୟ କେବେହେଲେ ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଆମ ହାତକୁ ଖସିବ ନାହିଁ। ଏହା ଧୈର୍ଯ୍ୟ, ଅଧ୍ୟବସାୟ ଏବଂ ଅକ୍ଳାନ୍ତ ଉଦ୍ୟମ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ଭବ ହେବ, ସାହସ ତଥା ପରିସ୍ଥିତିର ବୁଦ୍ଧିଯୁକ୍ତ ମୂଲ୍ୟାୟନ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ଭବ ହେବ।[50]

ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆମେ ନିଜର ରକ୍ଷା କରି ପାରୁଥିବା ଏବଂ ତାହା ନାନା ଅପୂର୍ଣ୍ଣତା ଦ୍ୱାରା ପୂରି ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନତା ସହିତ ଆମର ସ୍ୱାଭାବିକ ଜୀବନକୁ ବଞ୍ଚି ପାରୁଥିବା—ମୋ' ମତରେ ଆମ ଲାଗି ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ନିମନ୍ତେ କେବଳ ଏହି ପ୍ରଶିକ୍ଷଣଟି ଆବଶ୍ୟକ।[51]

ସ୍ୱରାଜ୍ୟର ତୀର୍ଥଯାତ୍ରାଟି ହେଉଛି ଏକ ଦୁଃଖମୟ ଆରୋହଣ। ଏଥିପାଇଁ ଟିକିନିଖି ସବୁ କଥା ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଅର୍ଥାତ୍ ଆମ ପାଖରେ ସଂଗଠନ ଲାଗି ଅତୁଳ ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଥିବା ଉଚିତ, ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକରେ କେବଳ ସେବା କରିବାପାଇଁ ହିଁ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକରେ ଯାଇଁ ପହଞ୍ଚି ପାରିବା ଉଚିତ। ଅନ୍ୟ କଥାରେ କହିଲେ, ଏଥିଲାଗି ଜାତୀୟ ଶିକ୍ଷା ଆବଶ୍ୟକ, ଅର୍ଥାତ୍ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷିତ କରାଇ ଆଣିବା ଆବଶ୍ୟକ। ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜାତୀୟ ଚେତନାକୁ ଜାଗୃତ କରାଇ ଆଣିବା। ଯାଦୁକରର ମୁଣି

ଭିତରୁ ଅଣ୍ଡାଟିଏ ବାହାରି ଆସିଲା ପରି ତାହା କଦାପି ବାହାରି ଆସିବ ନାହିଁ। ଠିକ୍ ଗୋଟିଏ ବଟବୃକ୍ଷ ପରି ଏହା ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଥିବ। ଏକ ରକ୍ତାକ୍ତ ବିପ୍ଳବ ଏହି କୌଶଳଟିକୁ କଦାପି ସାଧ କରି ପାରିବ ନାହିଁ। ତରତର ହେଲେ ହିଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନିଶ୍ଚିତଭାବରେ ସବୁ ବରବାଦ ହୋଇଯିବ।[52]

ବେଳେବେଳେ ଶୁଣିବାକୁ ମିଳୁଛି : "ଭାରତର ଶାସନ ଆଗ ଆମ ହାତକୁ ଆସୁ, ଏବଂ ତା'ପରେ ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ।" ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ କୌଣସି ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ କଦାପି ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ। ଏପରି କରି କୌଣସି ଜାତି ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିନାହିଁ। ବସନ୍ତ ଋତୁର ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଆଗ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୃକ୍ଷରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୁଏ ଏବଂ ତା'ପରେ ଯାଇ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ତାରୁଣ୍ୟର ନବୀନତାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଉଠେ। ସେହିପରିଭାବରେ, ଯେତେବେଳେ ସ୍ୱରାଜ୍ୟର ଭାବନା ପ୍ରକୃତରେ ସମାଜ ଭିତରେ ଭେଦିଯାଇ ପାରିବ, ସେତେବେଳେ ଯଦି ବାହାରୁ କେହି ଆମ ପାଖକୁ ଆସିବ, ତେବେ ସେ ଏଠାରେ ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ କେବଳ ଶକ୍ତିର ହିଁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିବ ; ସେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ ଯେ ଜାତୀୟ ସେବକମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ନିଜ ନିଜର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅନୁସାରେ, ନାନାବିଧ ସାଧାରଣ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି।[53]

ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗ ହେଉଛି ଭିତ୍ତି

ଯେତେବେଳେ ଏପରି ଅନୁଗତ ଏବଂ ଦେଶଭକ୍ତ ବହୁ ବ୍ୟକ୍ତି ସଂଖ୍ୟାଧିକ ହୋଇ ରହିଥିବେ, ଯେଉଁମାନେ କି ଆପଣାର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଲାଭ ସମେତ ଅନ୍ୟ ଯାବତୀୟ ବିଚାର ଅପେକ୍ଷା ଜାତିର କଲ୍ୟାଣକୁ ହିଁ ସର୍ବାଗ୍ର ଓ ସର୍ବପ୍ରଥମ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥିବେ, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ସ୍ୱରାଜ୍ୟକୁ ସ୍ଥାୟୀଭାବରେ ରକ୍ଷା କରିହେବ।[54]

ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରି ନୁହେଁ, ଅବିରାମ ଆତ୍ମତ୍ୟାଗର ଏକ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟର ଫଳସ୍ୱରୂପ ହିଁ ମୋ'ର କଳ୍ପିତ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବ। ମୋ ସ୍ୱରାଜ୍ୟରେ କେହି ରକ୍ତପାତ ଦ୍ୱାରା ଆଉ କାହାଠାରୁ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ଛଡ଼ାଇ ଆଣିବେ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ସୁଚାରୁ ତଥା ସଚ୍ଚୋଟଭାବରେ ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟସାଧନ କରିଥିବାର ଏକ ସୁନ୍ଦର ଏବଂ ସ୍ୱାଭାବିକ ପରିଣାମସ୍ୱରୂପ ହିଁ କ୍ଷମତା ହାତକୁ ଆସିବ। ଏହା ନେରୋଙ୍କ କିସମର ନୁହେଁ, ଚୈତନ୍ୟଙ୍କ କିସମର ହିଁ ସର୍ବାଧିକ ଉତ୍ସାହ ଓ ଉଦ୍ଦୀପନା ଆଣିଦେବ।... ଯେତେବେଳେ ଦିଗ୍‌ବଳୟ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ ପରି ଦିଶୁଥିବ, ଏହା ସେତିକିବେଳେ ଆସି ପାରିବ, ଅନେକ ସମୟରେ ତାହା ସେତିକିବେଳେ ହିଁ ଆସିଥାଏ। ମାତ୍ର, ମୁଁ ଜାଣିଛି ଯେ, ତାହା ପୂର୍ବରୁ ଯୁବକ ଓ ଯୁବତୀମାନଙ୍କର ଏପରି ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀର ଆଗମନ ଘଟିବ, ଯେଉଁମାନେ କି କର୍ମରେ, କେବଳ କର୍ମରେ ଓ ଜାତି ପାଇଁ ସେମାନେ କରି ଯାଉଥିବା କର୍ମରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଦ୍ଦୀପନା ପାଇ ପାରୁଥିବେ।[55]

ଆତ୍ମତ୍ୟାଗ ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏବଂ ସଂକଳ୍ପବଦ୍ଧ ଏକ ବୃହତ୍, ଅତ୍ୟନ୍ତ ବୃହତ୍ ବାହିନୀ ବ୍ୟତୀତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଯଥାର୍ଥ ଅଗ୍ରଗତି ହେବାକୁ ମୁଁ ଏକ ଅସମ୍ଭବ କଥା ବୋଲି ଭାବୁଛି। ଏବଂ,

ସେହି ଅଗ୍ରଗତିଟି ନହେଲେ, ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ବୋଲି ଆଦୌ କିଛି ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ । ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆପଣାର ସବୁକିଛି ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଦେବାକୁ ବାହାରିଥିବା କର୍ମୀମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଯେତିକି ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବ, ଠିକ୍ ସେହି ଅନୁପାତରେ ହିଁ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେବା ସମ୍ଭବ ହେଉଥିବ ।[56]

ଗୋଟିଏ ଜାତିର ସ୍ୱରାଜ୍ୟକୁ ଆମେ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ସ୍ୱରାଜ୍ୟ (ଆତ୍ମଶାସନ) ର ସମଷ୍ଟି ବୋଲି ଜାଣିବା । ଏବଂ, ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଜଣେ ଜଣେ ନାଗରିକ ହିସାବରେ ନିଜ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କଲେ ଯାଇ ଏଭଳି ଏକ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଆସିଥାଏ । ଏହି ସ୍ୱରାଜ୍ୟରେ କେହି ନିଜ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକର କଥା ଭାବନ୍ତିନାହିଁ । ଏବଂ, ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ସମୟରେ ସେମାନେ ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଭଲଭାବରେ କରିବାପାଇଁ ବାହାରି ଆସନ୍ତି ।[57]

ସତ୍ୟ ଏବଂ ଅହିଂସାର ବାଟରେ

ଯଦି ଆମେ ସତ୍ୟ ଅହିଂସାର ବାଟରେ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ହାସଲ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଉଁ, ତେବେ ରଚନାତ୍ମକ ଉଦ୍ୟମ ଦ୍ୱାରା ତଳୁ ଉପର ଆଡ଼କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଧୀର ଅଥଚ ଅବିରାମଭାବରେ ସବୁକିଛିକୁ ଗଢ଼ି ଆଣିବା ହେଉଛି ତାହାର ଏକମାତ୍ର ମାର୍ଗ । ଏଥିରେ, ଭିତରୁ ଏକ ଏକଛତ୍ର ଶାସକ ବାହାରି ସତେଅବା ହାତରେ ଗୋଟିଏ ଲୌହଦଣ୍ଡ ଧରି ଶାସନ କରିବ ଓ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ବିଶୃଙ୍ଖଳା ଭିତରୁ ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ଉତ୍ପନ୍ନ କରିବ ବୋଲି ଆଶା କରି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟିକୁ ଭୁଶୁଡ଼ାଇ ପକାଇବା ଲାଗି ଜାଣିଶୁଣି ଏକ ଅରାଜକତାର ଅବସ୍ଥାକୁ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆଦୌ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ।[58]

ଶାସକ ତଥା ଶାସିତ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏତେ ଦୀର୍ଘକାଳ ଧରି ଏପରି ଏକ ଅଣନିଃଶ୍ୱାସୀ ଓ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ବାତାବରଣ ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନଧାରଣ କରିଆସିଛୁ ଯେ, ମୁକ୍ତିର ଶକ୍ତିଦାୟୀ ନିର୍ମଳ ପବନକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବାଲାଗି ଆମ ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍‌ଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଆମେ ହରାଇ ବସିଛୁ ବୋଲି ଆରମ୍ଭରେ ଆମେ ହୁଏତ ଅନୁଭବ କରୁଥିବା । ଯଦି ବାସ୍ତବ ସତ୍ୟଟି ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳାପୂର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଥାତ୍ ଅହିଂସ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଆସେ, ସଂପୃକ୍ତ ପକ୍ଷମାନେ ଏହାକୁ ହିଁ ଉଚିତ ବୋଲି ଅନୁଭବ କଲେ ଯାଇ ତାହା ସମ୍ଭବ ହେବ–ତେବେ ଏହି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଟି ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ପାଇଁ ଏକ ନୂତନ ଉଦ୍‌ଘାଟନ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ ।[59]

ଆମ ସଭ୍ୟତାର ବିଶିଷ୍ଟତା

ମୋ' କଳ୍ପିତ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଆମ ସଭ୍ୟତାର ବିଶେଷତାଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ବଜାୟ ରଖିବ । ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ଅନେକ ନୂଆ କଥା ଲେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ମାତ୍ର ସେହି ସବୁକିଛିକୁ ଭାରତୀୟ ସ୍ଲେଟ୍ ଉପରେ ହିଁ ଲେଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଉଧାର କରିଥିବା ଧନକୁ ଉତ୍ତମ ସୁଧହାରରେ ଫେରାଇ ଦେଇ ପାରିବାଲାଗି ସମର୍ଥ ହେବି, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଆନନ୍ଦର ସହିତ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରୁ ଧାର ମଧ୍ୟ ଆଣିପାରିବି ।[60]

ଯଦି ଆମର ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଆମକୁ ସଭ୍ୟ କରିବାଲାଗି ଓ ଆମର ସଭ୍ୟତାକୁ ଶୁଦ୍ଧ ଏବଂ

ଦୃଢ଼ କରି ରଖିବାଲାଗି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ନପାରିବ, ତେବେ ତାହାର ଆଉ କି ମୂଲ୍ୟ ରହିଲା ? ଆମ ସଭ୍ୟତାର ପ୍ରକୃତ ଅନ୍ତଃସାର ହେଉଛି ଯେ, ଆମେ ସାଧାରଣ ଅଥବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଯାବତୀୟ ବ୍ୟାପାରରେ ନୈତିକତାକୁ ହିଁ ସର୍ବପ୍ରଧାନ ସ୍ଥାନ ପ୍ରଦାନ କରିବା ।[61]

୬୬. ମୁଁ ବ୍ରିଟିଶ୍-ବିରୋଧୀ ନୁହେଁ

ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତି ଉପରେ ମୋ'ର ଅଦମ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି ଏବଂ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତିକୂଳ ଧରଣର ବହୁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ ଇଂରେଜମାନଙ୍କୁ ଆପଣାର ବିବେକକୁ କଦାପି ହରାଇ ବସି ନଥିବାର ଓ ଅନ୍ୟର କଥା ଶୁଣିବାଲାଗି ସମ୍ମତ ହୋଇ ରହିଥିବାର ସବୁବେଳେ ଦେଖି ଆସିଛି । ଏବଂ, ପ୍ରକୃତରେ ଅନ୍ୟାୟର ପକ୍ଷରେ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ସର୍ବଦା ନ୍ୟାୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଚରଣ ହିଁ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ପ୍ରତୀତି ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବାରୁ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସତେଅବା ଲଜ୍ଜିତ ଅନୁଭବ କରି ଉଚିତ କଥାଟିକୁ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରବୃତ୍ତ କରାଇବା ପ୍ରକୃତରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ସହଜ ହୋଇଥାଏ ।[62]

ଇଂରେଜମାନଙ୍କୁ ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ଅନ୍ୟ କାହାରିକୁ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଆଘାତ ନଦେଇ ମୋ'ର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଧର୍ମ ମୋତେ ମୋ'ର ଦେଶବାସୀଙ୍କର ସେବା କରିବା ନିମନ୍ତେ ସମର୍ଥ କରିଥାଏ । ମୋ' ନିଜ ସହୋଦର ଭାଇପ୍ରତି ମୁଁ ଯାହା କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବିନାହିଁ, ଜଣେ ଇଂରେଜ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ କଦାପି କରିବି ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ ରାଜ୍ୟ ଫେରି ପାଇବାକୁ ମୁଁ ତା'ର କୌଣସି କ୍ଷତି କରିବି ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଯଦି ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ, ତେବେ ମୁଁ ତା'ଠାରୁ ମୋ'ର ସହଯୋଗକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରି ଆଣିବି ; ଆବଶ୍ୟକ ହେବା ସମୟରେ ନିଜ ଭାଇଠାରୁ (ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ଆଉ ନାହାନ୍ତି) ଯେପରି ମୋ'ର ସହଯୋଗ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରି ଆଣିଥିଲି, ଏକଥା ହେଉଛି ଠିକ୍ ସେହିପରି । ଇଂରେଜ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଯେଉଁସବୁ ଭୁଲ କରୁଛି, ସେଥିରେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଭାଗୀଦାର ନହୋଇ ହିଁ ମୁଁ ସେହି ସାମ୍ରାଜ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ।[63]

ମୁଁ ଆଦୌ ଇଂରେଜ-ବିରୋଧୀ ନୁହେଁ ; ମୁଁ ବ୍ରିଟିଶ୍-ବିରୋଧୀ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ମୁଁ କୌଣସି ସରକାରର ବିରୋଧୀ ନୁହେଁ । ମାତ୍ର, ମୁଁ ହେଉଛି ଅସତ୍ୟର ବିରୋଧୀ, କପଟ ଆଚରଣର ବିରୋଧୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟାୟର ବିରୋଧୀ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସରକାର ଅନ୍ୟାୟର କାରଣ ହୋଇ ରହିଥିବ, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସିଏ ମୋତେ ତା'ର ଶତ୍ରୁ ବୋଲି, ଜଣେ କଠୋର ଶତ୍ରୁ ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ ବିଚାର କରି ପାରିବ ।[64]

ମୋ' ଭିତରେ କୌଣସି ଇଂରେଜ-ବିରୋଧୀ ମନୋଭାବ ରହିଛି ବୋଲି ମୋତେ କେହି ଦୋଷ ଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ବସ୍ତୁତଃ, ମୋ'ର ବିବେକ ସକାଶେ ମୁଁ ଗର୍ବ ହିଁ ଅନୁଭବ କରିବି । ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ କୃତଜ୍ଞତା ସହିତ ଅନେକ କଥା ନକଲ କରିଛି । ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତିତା, ଅଳ୍ପଭାଷିତା, ସାଧାରଣ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ସ୍ୱାଧୀନ ଚିନ୍ତା, ନିଜ ବିଚାରର ପ୍ରୟୋଗ ଏବଂ ଆହୁରି ଅନେକ କଥା ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିଥିବାରୁ ଶିକ୍ଷା କରି ପାରିଛି ।[65]

ମୋ'ର ଜାତୀୟତା ଆଦୌ ଏତେ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ ଯେ, ମୁଁ ଇଂରେଜମାନଙ୍କର ଦୁଃଖରେ ସମଦୁଃଖୀ ହେବିନାହିଁ ଅଥବା ସେଥିରେ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରିବି। ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦେଶର ମୁଖକୁ ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦେଇ ମୁଁ କଦାପି ମୋ' ଦେଶର ସୁଖକୁ କାମନା କରିବି ନାହିଁ।[66]

ମୋ' ଭିତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ତିକ୍ତତା ନାହିଁ। ଅଧମତମ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ସହିତ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଏକାତ୍ମତା ଅନୁଭବ କରିଥାଏ। ତେବେ, ଭଲ ପାଇଁ ହେଉ କି ମନ୍ଦ ପାଇଁ, ଯେଉଁ ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ସହିତ ଆମେ ଗୋଟିଏ ଶତାବ୍ଦୀଠାରୁ ଏକତ୍ର ବନ୍ଧା ହୋଇ ରହିଛୁ ଏବଂ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମୋ'ର କେତେଜଣ ଘନିଷ୍ଠତମ ବନ୍ଧୁ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ମୁଁ ଦାବି କରିପାରିବି, ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ କାହିଁକି ଏକାତ୍ମତା ଅନୁଭବ କରି ନପାରିବି ? ଆପଣମାନେ (ଇଂରେଜମାନେ) ମୋ' ଭିତରେ ଅବଶ୍ୟ ଜଣେ ସହଜ ପ୍ରତିପକ୍ଷକୁ ପାଇପାରିବେ ; ମାତ୍ର, ଆପଣମାନେ ଯଦି ମୋ'ର ବନ୍ଧୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବେ, ତେବେ ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ଚାଲିଆସିବି। ମାତ୍ର, ଆଦୌ କୌଣସି ତିକ୍ତତାଭାବ ନେଇ ନୁହେଁ, ଆପଣମାନଙ୍କର ହୃଦୟ ଭିତରେ ଏକ ସ୍ଥାନ ପାଇଲାଭଳି ମୋ'ଠାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଶୁଦ୍ଧତା ନଥିଲା ବୋଲି ଏକ ଭାବନା ନେଇ ଫେରି ଆସିବି।[67]

ମୁଁ ମୋ' ନିଜ ଜାତିର ଲୋକଙ୍କୁ ଯେପରି ଭଲପାଏ, ବ୍ରିଟିଶ୍‌ମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେତିକି ଭଲପାଏ। ଏଥିପାଇଁ ମୁଁ ନିଜକୁ କୌଣସି ବାହାଦୁରୀ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁନାହିଁ, କାରଣ ଆଦୌ କୌଣସି ବ୍ୟତିକ୍ରମ ନଥାଇ ସମଗ୍ର ମାନବଜାତି ପ୍ରତି ମୋ'ର ସମାନଭାବରେ ଭଲ ପାଇବା ରହିଛି। ଏହି ଭଲପାଇବା କୌଣସି ତତ୍ତୁଲ୍ୟ ପ୍ରତିବାଦ ଦାବି କରେନାହିଁ। ପୃଥିବୀରେ ମୋ'ର କେହି ଶତ୍ରୁ ନାହାନ୍ତି। ଏହା ହେଉଛି ମୋ'ର ଧର୍ମ।[68]

ମୋ' ସାଧାରଣ ଜୀବନର ଏହି ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଅଣତିରିଶି ବର୍ଷ କାଳ ବ୍ରିଟିଶ ସରକାରଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ ଯେପରି ସହଯୋଗ କରିଛି, ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଭାରତୀୟ ତାହା କରି ନାହିଁ। ଏପରି ସକଳ ପରିସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଏହି ସହଯୋଗ ବଜାୟ ରଖିଛି, ଯାହାକି ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଜଣେ ବିଦ୍ରୋହୀରେ ପରିଣତ କରି ଦେଇଥାନ୍ତା।...

ବ୍ରିଟିଶ୍ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ହିତସାଧନ ପାଇଁ ମୁଁ ଚାରି ଥର ନିଜର ଜୀବନକୁ ବିପନ୍ନ କରିଥିଲି ; ବୁଅର୍ ଯୁଦ୍ଧ ସମୟରେ, ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଆମ୍ବୁଲାନ୍ସ ବାହିନୀର ଦାୟିତ୍ୱରେ ରହିଥିଲି। ଜେନେରାଲ୍ ବୁଲର୍‌ଙ୍କର ବିଜ୍ଞପ୍ତିଗୁଡ଼ିକରେ ସେହି ବାହିନୀ ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି। ନାଟାଲ୍‌ର ଜୁଲୁ ବିଦ୍ରୋହ ସମୟରେ, ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ସେହିଭଳି ଆଉ ଗୋଟିଏ ବାହିନୀର ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିଲି। ବିଗତ ମହାଯୁଦ୍ଧର ଆରମ୍ଭରେ ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଏକ ଅମ୍ବୁଲାନ୍ସ୍ ବାହିନୀ ଗଠନ କଲି ଏବଂ ସେଥିରେ ଦିଆ ଯାଉଥିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠୋର ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ସମୟରେ ସାଂଘାତିକ ପ୍ଲୁରିସି ରୋଗରେ ପୀଡ଼ିତ ହୋଇଥିଲି। ଏବଂ, ସବା ଶେଷଥର, ଦିଲ୍ଲୀର ଯୁଦ୍ଧ-ସମ୍ମିଳନୀରେ ଲର୍ଡ ଚେମ୍‌ସ୍‌ଫୋର୍ଡ଼ଙ୍କୁ ମୁଁ ଦେଇଥିବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଅନୁସାରେ ଖେଡ଼ା ଜିଲ୍ଲାରେ ମୁଁ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବକ ସଂଗ୍ରହର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଏପରି ସକ୍ରିୟଭାବରେ ନିଜକୁ ଜଡ଼ିତ କରି ଦେଇଥିଲି ଓ ସେଠାରେ ଯେପରି ନାନା ଦୀର୍ଘ ଏବଂ କଷ୍ଟକର ଅଭିଯାନମାନଙ୍କରେ ଯିବାକୁ ପଡୁଥିଲା ଯେ, ମୁଁ ରକ୍ତାମାଶୟ ରୋଗରେ ପଡ଼ିଗଲି ଓ ତାହା ପ୍ରାୟ ମୋ'ର ପ୍ରାଣଘାତକ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା।

ମୋ'ର ଏହିସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ବ୍ରିଟିଶ୍ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ମୋ' ଦେଶ ଏକ ସମାନ ସ୍ଥାନ ଲାଭ କରିପାରିବ ବୋଲି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ମୁଁ ଏହିସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲି।[69]

ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରୀ ଶାସନ

ମୂଳତଃ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ପରି (1947 ପୂର୍ବରୁ) ଏପରି ଗୋଟିଏ ପ୍ରାୟ ଏକଚାଟିଆ ଶାସନର ନମୁନା ଆଉ କେଉଁଠି ହେଲେ ନଥିଲା। ପୃଥିବୀର ଜାଣିବାରେ ଏହା ହେଉଛି ବୃହତ୍ତମ ଏକ ଶାସନତନ୍ତ୍ର। କେବଳ ମହାନ୍ ଦେଶ ବ୍ରିଟେନ୍ ପାଇଁ ହିଁ ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ରିଜର୍ଭ କରି ରଖାଯାଇଛି। ଏବଂ, ଯେତେବେଳେ ବ୍ରିଟେନ୍ ଅନ୍ୟ ବହୁ ଜାତିର କୋଟି କୋଟି ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ଶାସନ କରୁଛି ଓ ସେମାନଙ୍କୁ ଶୋଷଣ କରୁଛି, ସେତେବେଳେ ତାହା ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣାବୟବ ମନ୍ଦରେ ହିଁ ପରିଣତ ହୋଇଯାଉଛି। ଏକ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ ଗଣତନ୍ତ୍ର ପକ୍ଷରେ ଏହି ଶୋଷଣ ହିଁ ସର୍ବୋତ୍ତମ କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ଏକ ଧାରଣା ସେତେବେଳେ ସମଗ୍ର ଦ୍ୱୀପଟିକୁ ଦୂଷିତ କରି ରଖିଛି। ଯଦି ମୋ'ର ଆକଳନ ନିର୍ଭୁଲ ହୋଇଥାଏ ତେବେ ଏହି ମୌଳିକ ସତ୍ୟଟିକୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅବଶ୍ୟ ସ୍ମରଣ ରଖିବା ଉଚିତ। ସମ୍ମୁଖସ୍ଥ ସମସ୍ୟାଟିର ବିଚାର କଲାବେଳେ ଯଦି ଆମେ ଏହାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେଇ ପାରିବା, ତେବେ ତାହାର ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଭିନେତାମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଆମେ ନିଶ୍ଚୟ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିବା। ଏଠାରେ ମନ୍ଦ ସହିତ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆଦୌ ଆହ୍ୱାନ କରାଯାଉ ନାହିଁ। ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ପାର୍ଥକ୍ୟଟି ମନ୍ଦଟିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାଲାଗି ଅବଶ୍ୟ ଅଧିକ ସମର୍ଥତା ଆଣି ଦେଇପାରିବ।[70]

ଯେକୌଣସି ବନ୍ଧୁ, ଯଦି ସେ ପ୍ରକୃତ ବନ୍ଧୁ ହୋଇଥାଏ, ଏବଂ ଜଣେ ଉଚ୍ଚତର ଜନରୂପେ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ସେବାର ମନୋଭାବ ନେଇ ଆସେ, ତେବେ ତାହାର ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱାଗତ କରାଯିବ। ଆପଣାର ଭୂମି ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବା ପରେ ଭାରତବର୍ଷ ଏହି ସଭିଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଲୋଡ଼ିବ। ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଏକ ଅବିଶ୍ୱାସ ନିଶ୍ଚୟ ରହିଛି। ଭାରତୀୟ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ବହୁସଂଖ୍ୟାରେ ଇଂଲଣ୍ଡକୁ ପଠାଇଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଅବିଶ୍ୱାସ ଆଦୌ ଯିବ ନାହିଁ। ତୁମକୁ ଏହା ବୁଝିବାକୁ ହେବ, ଜୀବନରେ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଦେଖାଇଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଇତିହାସ ଭିତରେ ହିଁ ଏହାର ଚେରଗୁଡ଼ିକ ଯାଇ ରହିଛି।[71]

...ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭାରତୀୟମାନେ ଇଂରେଜମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଶାସକ ଜାତିର ଜଣେ ଜଣେ ସଦସ୍ୟରୂପେ ହିଁ ଜାଣିଛନ୍ତି ; ଯେତେବେଳେ ପୃଷ୍ଠପୋଷକଭାବେ ଜାଣି ନାହାନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଅବଜ୍ଞାକାରୀରୂପେ ଜାଣିଛନ୍ତି। ଜଣେ ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟ ଜଣେ ଏଭଳି ଇଂରେଜ ଏବଂ ଜଣେ ଉତ୍ତମ ଓ ନମ୍ର ଇଉରୋପୀୟ ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପାତରଅନ୍ତର କରେ ନାହିଁ ; ସେ ଜାଣି ଆସିଥିବା ସେହି ପୁରୁଣା ଗଢ଼ଣର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ନିର୍ମାଣକାରୀ ଇଂରେଜ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବା ତଥା ଆପଣାର ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ ଯାହା କରି ଯାଇଛନ୍ତି ତାହାର ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ବ୍ୟଗ୍ର ହେଉଥିବା ସେହି ନୂତନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅଲଗା ଅଲଗା ବିଚାର କରିପାରେ ନାହିଁ।[72]

ଏକ ନୂତନ ଅଧ୍ୟାୟ

ଭାରତବର୍ଷ ସହିତ ବ୍ରିଟେନ୍‌ର ସମ୍ପର୍କ ଯେ ପୂରଣ କରାଯାଇ ନଥିବା ବହୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଏବଂ ନିରାଶ କରିଦିଆ ଯାଇଥିବା ବହୁ ଆଶାର ଦୁଃଖମୟତାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଛି, ସେକଥା ମୁଁ ଭୁଲି ପାରିବି ନାହିଁ। ଆମର ମନକୁ ଆମେ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ରଖିବା। ସତ୍ୟର ଅନ୍ୱେଷଣ କରୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ତା' ପ୍ରତିପକ୍ଷର ବିବୃତିକୁ କଦାପି ଅଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି କହି ଅବଜ୍ଞା କରି ପାରିବ ନାହିଁ। ତେଣୁ, ମୁଁ ଆଶାବାଦୀ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ବସ୍ତୁତଃ ଦାୟିତ୍ୱସମ୍ପନ୍ନ କୌଣସି ଭାରତୀୟ ଆଦୌ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ଅନୁଭବ କରୁନାହିଁ। ଏଥର ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ବ୍ରିଟିଶ୍‌ପକ୍ଷ ସତକୁ ସତ କିଛି ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି। ମାତ୍ର, ସ୍ୱାଧୀନତାର ଏହି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଏକାବେଳକେ ହଠାତ୍ ଆସି ପହଞ୍ଚିଯାଇଛି।...

ତିକ୍ତ ଭାବନାର ଜୁଆର ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନେକ ଉପରକୁ ଉଠି ଆସିଛି ଏବଂ ତାହା ଆମ୍ଭ ଲାଗି ଆଦୌ ହିତକର ହେବ ନାହିଁ। କେବଳ ଭାରତବର୍ଷ ଓ ବ୍ରିଟେନ୍‌ର ଇତିହାସରେ ନୁହେଁ, ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ଇତିହାସରେ ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ ଏକ ମାଇଲ୍‌ଖୁଣ୍ଟ ବୋଲି କୁହାଯିବ।...[73]

ବିଭିନ୍ନ ଜାତିଙ୍କୁ ନେଇ ଗଠିତ ରାଜ୍ୟମଣ୍ଡଳ

ଇଂରେଜମାନେ ତା'ର ଘୋର ଶତ୍ରୁ ଏବଂ ସୁଯୋଗ ମିଳିବା ମାତ୍ରକେ ସେମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଏଠାରୁ ତଡ଼ି ବାହାର କରିଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ସେମାନଙ୍କୁ ଏପରି ଆଖିରେ ନଦେଖି ସେମାନଙ୍କୁ ବନ୍ଧୁରେ ପରିଣତ କରି ନିଆଯାଇ ପାରିବ ଏବଂ ପୃଥିବୀର ଦୁର୍ବଳତର ବା ଅବିକଶିତ ଜାତି ତଥା ସମୂହଗୁଡ଼ିକର ଶୋଷଣ ଏବଂ ତାହାର ଅନ୍ତିମ ଫଳସ୍ୱରୂପ ବଳ ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଏକ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଏକ ନୂତନ ରାଜ୍ୟମଣ୍ଡଳ ମଧ୍ୟରେ ଆପଣାର ସହଚାରୀ କରି ନିଆଯାଇ ପାରିଲେ ହିଁ ଭାରତବର୍ଷ ତା'ର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଗୌରବ ଲାଭ କରିପାରିବ।[74]

ଆଣ୍ଡ୍ରୁଜ୍ ହିଁ ମୋତେ ରାଜା-ସମ୍ରାଟଙ୍କର ଭୂମିକାଟିର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟରେ ସବୁ ବୁଝାଇ ଦେଇଥିଲେ। ବ୍ରିଟେନ୍‌ର ରାଜା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଉପନିବେଶଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ରାଜା, ମାତ୍ର ସେ ଭାରତବର୍ଷର ସମ୍ରାଟ। ତେଣୁ, ଭାରତ ହିଁ ସାମ୍ରାଜ୍ୟଟିର ସୂଚକ। ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଉପନିବେଶଗୁଡ଼ିକରେ ତୁମର (ବ୍ରିଟିଶ୍‌ମାନଙ୍କର) ସମ୍ପର୍କୀୟ ଭାଇମାନେ ବାସ କରୁଛନ୍ତି। ମାତ୍ର, ଆମର ପୃଥକ୍ ସଂସ୍କୃତି ଏବଂ ପରମ୍ପରାମାନ ରହିଥିବା ଆମେ ଭାରତୀୟ କଦାପି ବ୍ରିଟିଶ୍ ପରିବାରର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇ ପାରିବା ନାହିଁ। ଜାତିମାନଙ୍କର ଏକ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀ ପରିବାରର ଆମେ ଅବଶ୍ୟ ଏକ ଅଂଶ ହୋଇ ପାରିବା, ମାତ୍ର ସେଥିଲାଗି ଆମକୁ ପ୍ରଥମେ ଆମର ଏହି ପରାଧୀନ ଓ ଦାସ ହୋଇ ରହିବାର ଦଶାଟିକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ହେବ। ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିବାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲି।....

ଇଂରେଜମାନେ ବଣିଆ ନୁହେଁ, ବ୍ରାହ୍ମଣ ହୋଇ ଶିଖନ୍ତୁ। ବୁଝାଇକରି କହିଲେ, ବଣିଆ ସଉଦା କରେ ; ଅଥବା, ନେପୋଲିଅନ୍ ଯେପରି କହିଥିଲେ, ଦୋକାନଦାରୀ କରେ। ଜୀବନର ଭୌତିକ ମୂଲ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଅପେକ୍ଷା ନୈତିକ ମୂଲ୍ୟକୁ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚ କରି ଦେଖିବାଲାଗି ବ୍ରାହ୍ମଣଠାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ବୁଦ୍ଧି ରହିଥାଏ। ଇଂରେଜମାନେ ସେହି ବ୍ରିଟିଶ୍ ବ୍ରାହ୍ମଣୋଚିତ ଦୃଷ୍ଟିଟିକୁ ବିକଶିତ

କରାଇ ଆଣିବେ ବୋଲି ତଥାପି ଅପେକ୍ଷା ରହିଛି।...

ଯେତେବେଳେ ଭାରତବର୍ଷ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଦୀପ୍ତିକୁ ଅନୁଭବ କରିବ, ସେତେବେଳେ ସେ ହୁଏତ ଏଭଳି ଏକ ସନ୍ଧିରେ (ବ୍ରିଟେନ୍ ସହିତ ଦେଶରକ୍ଷାମୂଳକ ମେଣ୍ଟ) ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ପ୍ରବେଶ କରିବ। ବ୍ରିଟେନ୍ ଓ ଭାରତବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସେହି ସ୍ୱତଃସ୍ଫୂର୍ତ୍ତ ବନ୍ଧୁତା ସେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟଶକ୍ତିମାନଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରକୁ ସଂପ୍ରସାରିତ ହୋଇଯିବ ଏବଂ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ, ସେମାନେ ଏହିପରିଭାବରେ ଭାରସାମ୍ୟଟିକୁ ରକ୍ଷା କରି ପାରିବେ, କାରଣ କେବଳ ସେହିମାନଙ୍କର ଏକ ନୈତିକ ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ରହିଥିବ। ସେହି ସ୍ୱପ୍ନଟିକୁ ବାସ୍ତବରେ ପରିଣତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ମୁଁ 125 ବର୍ଷଯାଏ ବଞ୍ଚି ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି।[75]

67. ରାମରାଜ୍ୟ

ରାମରାଜ୍ୟ କହିଲେ ମୁଁ ଆଦୌ ହିନ୍ଦୁରାଜ ବୋଲି ବୁଝୁ ନାହିଁ। ରାମରାଜ୍ୟ କହିଲେ ମୁଁ ଦିବ୍ୟ ରାଜ ବା ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ରାଜ୍ୟ ବୋଲି ବୁଝୁଛି। ମୋ' ପାଇଁ ରାମ ଏବଂ ରହିମ୍ ହେଉଛନ୍ତି ସେହି ଗୋଟିଏ ଦେବତା। ସତ୍ୟ ଏବଂ ଧର୍ମପରାୟଣତାର ସେହି ଏକମାତ୍ର ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ମୁଁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ସ୍ୱୀକାର କରେ ନାହିଁ।

ମୋ' କଳ୍ପନାର ରାମଚନ୍ଦ୍ର କେବେ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରକୃତରେ ବାସ କରିଥିଲେ କି ନାହିଁ କେଜାଣି, ମାତ୍ର ରାମରାଜ୍ୟର ପ୍ରାଚୀନ ଆଦର୍ଶଟିକୁ ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ଏକ ଯଥାର୍ଥ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ରାଜ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯିବ, ଯେଉଁଥିରେ କି ଅଧମତମ ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟ ତୁରନ୍ତ ନ୍ୟାୟ ପାଇପାରିବ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ତାକୁ କୌଣସି ଲମ୍ବା ବାଟରେ ଦଉଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଖର୍ଚ୍ଚାନ୍ତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ। ଏପରିକି, ଗୋଟାଏ କୁକୁର ମଧ୍ୟ ରାମରାଜ୍ୟରେ ନ୍ୟାୟ ପାଇଥିଲା ବୋଲି କବି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି।[76]

ମୋ' ସ୍ୱପ୍ନର ରାମରାଜ୍ୟରେ ରଜା ଏବଂ ରଙ୍କ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସମାନ ଅଧିକାରର ନିର୍ଭର ଦିଆଯାଇଛି।[77]

ସ୍ୱାଧୀନତାର ସଂଜ୍ଞା

ରାଜନୀତିକ ସ୍ୱାଧୀନତା କହିଲେ ମୁଁ ବ୍ରିଟିଶ୍ ହାଉସ୍ ଅଫ୍ କମନ୍ସ୍ କିମ୍ବା ରୁଷିଆର ସୋଭିଏତ୍ ଶାସନ ବା ଇଟାଲୀର ଫାସିଷ୍ଟ ସାଶନ ଓ ଜର୍ମାନୀର ନାତ୍ସୀ ଶାସନକୁ ବୁଝେ ନାହିଁ। ସେହିସବୁ ଦେଶର ବିଶେଷ ପ୍ରକୃତି ସହିତ ଖାପ ଖାଇବା ପାଇଁ ସେଠାରେ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥାମାନ ତିଆରି ହୋଇଛି। ଆମର ବିଶେଷ ଅବସ୍ଥାଟିକୁ ଖାପଖାଇବା ଅନୁସାରେ ଆମର ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟିଏ ପ୍ରଚଳିତ ହେବା ଉଚିତ। ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି କିଭଳି ହେବ, ସେ କଥାଟି ମୁଁ କହିପାରିବି ନାହିଁ। ଏହାକୁ ମୁଁ ରାମରାଜ୍ୟ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛି, ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ଶୁଦ୍ଧ ନୈତିକ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱକୁ ଭୂମି କରି ଲୋକମାନଙ୍କର ସାର୍ବଭୌମ ଶାସନ ବୋଲି କହିଛି।[78]

ମୁଁ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଗୋଟିଏ ସଂଜ୍ଞା ଦିଏ ବୋଲି ବନ୍ଧୁମାନେ ମୋତେ ଆହ୍ୱାନ କରିଛନ୍ତି। ମୋ'ର ଉକ୍ତି ଏକ ପୁନରାବୃତ୍ତି ହୋଇପାରେ ; ତଥାପି ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ କହିବି ଯେ, ମୋ' ସ୍ୱପ୍ନର ସ୍ୱାଧୀନତା କହିଲେ ରାମରାଜ୍ୟକୁ ହିଁ ବୁଝାଏ ଅର୍ଥାତ୍ ପୃଥିବୀ ଉପରେ ଭଗବାନଙ୍କର ସାମ୍ରାଜ୍ୟକୁ ବୁଝାଏ । ଭଗବାନଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ସ୍ୱର୍ଗରେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ କିପରି ହୋଇଥିବ, ସେକଥା ମୋତେ ଜଣା ନାହିଁ; ସେହି ସୁଦୂରର ଦୃଶ୍ୟଟି ବିଷୟରେ ଜାଣିବାକୁ ମୋ'ର କୌଣସି ଅଭିଳାଷ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ। ଯଦି ବର୍ତ୍ତମାନଟି ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଆକର୍ଷକ ହୋଇ ପାରିବ, ତେବେ ଭବିଷ୍ୟତଟି ମଧ୍ୟ ତା'ଠାରୁ ଆଦୌ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ଭିନ୍ନ ହେବ ନାହିଁ।[79]

କୌଣସି ବଳପ୍ରୟୋଗ ହେବ ନାହିଁ

ମୋ' କଳ୍ପନାର ରାମରାଜ୍ୟରେ ଏକ ଜାତୀୟ ସେନାବାହିନୀ ଦ୍ୱାରା ବ୍ରିଟିଶ୍ ସେନାବାହିନୀକୁ ହଟାଇଦେଇ ରାଜ୍ୟାଧିକାର କରିନେବାର କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ। ଯେଉଁ ଦେଶ ଆପଣାର ଜାତୀୟ ସେନାବାହିନୀ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ଶାସିତ ହେଉଥାଏ, ସେହି ଦେଶଟି ନୈତିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କେବେହେଲେ ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ, ସେହି ଦେଶରେ ବାସ କରୁଥିବା ତଥାକଥିତ ଦୁର୍ବଳତମ ନାଗରିକ ମଧ୍ୟ କଦାପି ତା'ର ପୂର୍ଣ୍ଣତମ ନୈତିକ ଉଚ୍ଚତାଯାଏ ଉଠିଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ।[80]

ଅନୁଚିତ ବହୁ ଅସମାନତାର ଏହି ସାଂପ୍ରତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଯେତେବେଳେ କି ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ କେତେ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରଭୂତ ଧନସମ୍ପତ୍ତି ଭିତରେ ଗଡୁଛନ୍ତି ଓ ବୃହତ୍ତର ସାଧାରଣ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଖରେ ପେଟ ଭରି ଖାଇବାକୁ ମଧ୍ୟ ଧନ ନାହିଁ, ସେଥିରେ ରାମରାଜ୍ୟ କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ।... ସମାଜବାଦୀ ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ମୁଁ ଯେଉଁ ବିରୋଧ କରୁଛି ; କୌଣସି ସ୍ଥାୟୀ ସଂସ୍କାର ସମ୍ଭବ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସେମାନେ ହିଂସାକୁ ପ୍ରଣାଳୀରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ମୁଁ ତାହା କରୁଛି।[81]

ମୁଁ ରାମରାଜ୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍ ପୃଥିବୀ ପୃଷ୍ଠରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ରାଜ୍ୟର ସ୍ଥାପନାକୁ ନିର୍ବାଣ ସହିତ ତୁଳନା କରିବି। ବ୍ରିଟିଶ୍ ଶାସନଶକ୍ତି ଏଠାରୁ ହଟିଗଲେ ରାମରାଜ୍ୟର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କଦାପି ହୋଇଯିବ ନାହିଁ। ଆମେ ଅହିଂସାର ପରିଚ୍ଛଦ ତଳେ ଅବିରାମଭାବରେ ନିଜ ହୃଦୟ ଭିତରେ ହିଂସାର ହିଁ ଉପାସନା କରି ଆସିଥିବାବେଳେ ରାମରାଜ୍ୟ ସମ୍ଭବ କିପରି ହେବ ?[82]

ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଲାଗି ସମ୍ମାନ

ମୋ'ର ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ମୋତେ ସକଳ ଧର୍ମକୁ ସମ୍ମାନ କରିବାକୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଏ। ଏଇଥିରେ ହିଁ ରାମରାଜ୍ୟର ରହସ୍ୟ ନିଗୂଢ଼ ହୋଇ ରହିଛି।[83]

ଯଦି ତୁମେ ରାମରାଜ୍ୟର ଆକାରରେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଦେଖିବା ନିମନ୍ତେ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବ, ତେବେ ସେଥିଲାଗି ଆତ୍ମସମୀକ୍ଷା ହେଉଛି ସର୍ବପ୍ରଥମ ଆବଶ୍ୟକତା। ତୁମକୁ ନିଜର ଭୁଲଗୁଡ଼ିକୁ ହଜାର ଗୁଣ ଅଧିକ ବଢ଼େଇ ଦେଖିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ନିଜ ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କର ଭୁଲଗୁଡ଼ିକ ଆଡ଼କୁ ଆଖି ବୁଜିଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଯଥାର୍ଥ ଅଗ୍ରଗତି ଲାଗି ତାହା ହିଁ ଏକମାତ୍ର ପଥ।[84]

୬୪. କାଶ୍ମୀର

ସମସ୍ୟା ଓ ସମାଧାନ

ପ୍ରକୃତରେ ଅବସ୍ଥାଟି କ'ଣ ? କୁହାଯାଉଛି ଯେ, ଆଫ୍ରିଦୀ ଓ ସେହିପରି କେତୋଟି ଜାତିର ଲୋକଙ୍କୁ ନେଇ ଗଠିତ ହୋଇଥିବା ଓ ଦକ୍ଷ ସେନାପତିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିବା ଏକ ବିଦ୍ରୋହୀ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ଶ୍ରୀନଗର ଆଡ଼କୁ ମାଡ଼ି ଆସୁଥିଲେ ଓ ରାସ୍ତାରେ ଗାଆଁମାନଙ୍କରେ ନିଆଁ ଲଗାଇ ଦେଉଥିଲେ, ଧନସମ୍ପତ୍ତି ଲୁଟି ନେଉଥିଲେ ; ଏପରିକି ସେମାନେ ବିଦ୍ୟୁତ୍-ସରବରାହ କେନ୍ଦ୍ରଟିକୁ ମଧ୍ୟ ନଷ୍ଟ କରିଦେଲେ ଯାହା ଫଳରେ କି ଶ୍ରୀନଗର ଅନ୍ଧାର ହୋଇ ରହିଲା । ପାକିସ୍ତାନ ସରକାରଙ୍କଠାରୁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ନ ପାଇ ଯେ ଏଭଳି ଏକ ଅନୁପ୍ରବେଶ ଘଟିପାରିଲା, ସେକଥା ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ପ୍ରକୃତରେ କଷ୍ଟକର । ଏହି ଘଟଣାର ଔଚିତ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ କିଛି ରାୟ ଦେବାକୁ ମୋ' ପାଖରେ ଯଥେଷ୍ଟ ତଥ୍ୟ ମହଜୁଦ୍ ନାହିଁ । ମୋ'ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ତାହାର ପ୍ରୟୋଜନ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ମୁଁ କେବଳ ଏତିକି ଜାଣେ ଯେ, ଯେତେ ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରୀନଗରକୁ ତୁରନ୍ତ ସେନା ପ୍ରେରଣ କରି ଭାରତର କେନ୍ଦ୍ରସରକାର ଉଚିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । କାଶ୍ମୀରବାସୀଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାସ ପ୍ରଦାନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ପରିସ୍ଥିତିଟିର ଅବଶ୍ୟ ସୁରକ୍ଷା ହୋଇଯିବ ।... ଫଳ ତ ଭଗବାନଙ୍କ ହାତରେ । ମନୁଷ୍ୟମାନେ କେବଳ କରିବେ ବା ମରିବେ । ସାହସର ସହିତ କାଶ୍ମୀରକୁ ରକ୍ଷା କରୁ କରୁ କେନ୍ଦ୍ରର ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର ବାହିନୀଟି ଯଦି ସ୍ପାର୍ଟାନ୍‌ମାନଙ୍କ ପରି ମୂଳପୋଛ ହୋଇଯିବ, ମୁଁ ସେଥିରେ ଗୋଟିଏ ବିନ୍ଦୁ ମଧ୍ୟ ଅଶ୍ରୁବର୍ଷଣ କରିବି ନାହିଁ । ଅଥବା, କାଶ୍ମୀର ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯାଇ ମୁସଲମାନ, ହିନ୍ଦୁ ଓ ଶିଖ ବନ୍ଧୁ ଏବଂ ନରନାରୀମାନେ ଆପଣାର ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରାଣବଳି ଦେଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ କଦାପି ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କରିବି ନାହିଁ । ଅବଶିଷ୍ଟ ଭାରତବର୍ଷ ପାଇଁ ତାହା ଏକ ଗୌରବପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହୋଇ ରହିବ । ଏହି ବୀରୋଚିତ ଦେଶରକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟ ସମଗ୍ର ଭାରତବର୍ଷକୁ ସଂକ୍ରମିତ ହେବ ଏବଂ ହିନ୍ଦୁ, ମୁସଲମାନ ଓ ଶିଖମାନେ କେବେ ପରସ୍ପରର ଶତ୍ରୁ ଥିଲେ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଆମେ ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ଭୁଲିଯିବା ।[୪୨]

ଭାରତର କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ମିଳିତ ଜାତିସଂଘ ପାଖରେ ଅଭିଯୋଗ କରିଛି ଏବଂ ଲୁଣ୍ଠନକାରୀମାନେ କାଶ୍ମୀର ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କରିବା ପଛରେ ଏକ ହାତ ଅଛି ବୋଲି ଯେ କହିଛି, ତାହାର ସତ୍ୟତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପାକିସ୍ତାନ ସରକାର ପ୍ରତିବାଦ କରିଛନ୍ତି ଜାଣି ମୁଁ ବିସ୍ମିତ ହେଉଛି । କେବଳ ଅସ୍ୱୀକାର କଲେ କଦାପି ଦୋଷ ତୁଟି ଯାଏନାହିଁ । ଆକ୍ରମଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଘଉଡ଼ାଇ ଦେବାପାଇଁ ଯେତେବେଳେ କାଶ୍ମୀର ଭାରତଠାରୁ ସାହାଯ୍ୟ ମାଗିଲା, ସେତେବେଳେ କାଶ୍ମୀର ଉଦ୍ଧାର ନିମନ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ କରିବା ଭାରତୀୟ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରର ଅବଶ୍ୟ ଦାୟିତ୍ୱ ଥିଲା । ଏବଂ ସେତେବେଳେ ପାକିସ୍ତାନ ମଧ୍ୟ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ସହିତ ଅବଶ୍ୟ ସହଯୋଗ କରିଥାନ୍ତା ମାତ୍ର, ପାକିସ୍ତାନ ସହଯୋଗ ନିମନ୍ତେ ଇଚ୍ଛା ସିନା ପ୍ରକାଶ କଲା, ମାତ୍ର ସେହି ଦିଗରେ କୌଣସି ମୂର୍ତ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କଲାନାହିଁ ।....

ଯୁଦ୍ଧ ଦ୍ୱାରା ଦୁଇଟିଯାକ ଦେଶ ଏକ ତୃତୀୟ ଶକ୍ତିର ଶାସନାଧୀନ ହୋଇଯିବେ ଏବଂ,

ତା'ଠାରୁ ଆଉ ଅଧିକ ଖରାପ ସ୍ଥିତି ଆଉ କ'ଣ ହୋଇପାରେ ? ମୁଁ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ ଏବଂ ସଦିଚ୍ଛା ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି।...... ଅବଶ୍ୟ ଯାବତୀୟ ବୁଝାମଣା ଆନ୍ତରିକ ସ୍ତରରେ ହିଁ ହେବା ଉଚିତ। ଭିତରେ ଅପର ପକ୍ଷ ପ୍ରତି ଘୃଣା ପୋଷଣ କରିବା ହୁଏତ ଯୁଦ୍ଧଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ଖରାପ ହୋଇପାରେ।[86]

୬୨. ଭାରତରେ ବିଦେଶୀ ଉପନିବେଶ

(କ) ଗୋଆ

ପରିବର୍ତ୍ତନ ଲାଗି ସମୟ ଉପସ୍ଥିତ

କେବଳ ବ୍ରିଟିଶ୍ ସରକାରଙ୍କର ଅନୁଗ୍ରହ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଆପଣାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବଜାୟ ରଖିଥିବା ସାନ ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ୍ ଉପନିବେଶଟି ବ୍ରିଟିଶ୍ ସରକାରର ମନ୍ଦ ଆଚରଣଗୁଡ଼ିକୁ ଆଦୌ ଅନୁକରଣ କରିପାରିବ ନାହିଁ। ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତବର୍ଷରେ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ବିଧାନଗୁଡ଼ିକର ବିରୋଧ କରି ଗୋଆ ଗୋଟିଏ ଅଲଗା ଏକକରୂପେ କଦାପି ରହିପାରିବ ନାହିଁ। ବନ୍ଧୁକରୁ ଗୋଟାଏ ଗୁଳି ମଧ୍ୟ ଫୁଟିବ ନାହିଁ ଏବଂ ତଥାପି ଗୋଆର ଅଧିବାସୀମାନେ ନିଜଲାଗି ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତର ନାଗରିକ ହୋବାର ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ଦାବି ଓ ଲାଭ କରିବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ସମର୍ଥ ହେବେ। ଗୋଆର ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଲଗା କରି ଓ ଅଧୀନ କରି ରଖିପାରିବା ଲାଗି ବର୍ତ୍ତମାନର ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ ସରକାର ଆଉ କଦାପି ବ୍ରିଟିଶ୍ ସେନାର ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ରହିବାକୁ କଦାପି ସମର୍ଥ ହେବନହିଁ। ସମୟର ସଙ୍କେତଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝି, ଗୋଆର ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ୍ ସରକାର ବ୍ରିଟିଶ୍ ସରକାର ଓ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହୁଏତ ଏକଦା ସ୍ୱାକ୍ଷରିତ ହୋଇଥିବା କୌଣସି ଚୁକ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ତିଷ୍ଠି ରହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ନକରି ଗୋଆର ଅଧିବାସୀଙ୍କ ସହିତ ଏକ ସମ୍ମାନଜନକ ବୁଝାମଣା କରନ୍ତୁ ବୋଲି ଗୋଆ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ମୁଁ ପରାମର୍ଶ ଦେବାକୁ ସାହସ କରୁଛି।[87]

ଉପଦ୍ରବୀ ଶାସନ

ମୁଁ ମୋଜାମ୍ବିକ୍ ଯାଇଛି, ଡେଲାଗୋଆ ଓ ଇନ୍‌ହାମ୍ବାନେ ମଧ୍ୟ ଯାଇଛି। ମନୁଷ୍ୟର ହିତପାଇଁ ସେଠାରେ କୌଣସି ଶାସନ ଚାଲୁଛି ବୋଲି ଆଦୌ ଦେଖି ନଥିଲି। ବସ୍ତୁତଃ, ସେଠା ସରକାର ଭାରତୀୟ ଓ ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏବଂ ଆଫ୍ରିକାବାସୀ ଓ ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ଭିତରେ ଯେଉଁ ପକ୍ଷପାତ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଥିଲେ ମୁଁ ତାହା ଦେଖି ବିସ୍ମୟ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲି। ଭାରତବର୍ଷରେ ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ୍ ଶାସନର ଇତିହାସ ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ଏକ ହିତୈଷୀ ଶାସନ ଚାଲିଛି ବୋଲି ଦାବିକୁ ମୋଟେ ପ୍ରମାଣ କରୁନାହିଁ। ବସ୍ତୁତଃ, ଗୋଆରେ ଅବସ୍ଥା ଯେପରି ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ ଦେଖିଛି ଓ ଜାଣିଛି, ସେଥିରୁ ତାହାର ଉଚିତ କୌଣସି ନିଦର୍ଶନ ମିଳି ପାରୁଛି। ଗୋଆରେ ଭାରତୀୟମାନଙ୍କର ପାଟିକୁ ଯେ ବନ୍ଦ କରି ରଖାଯାଇଛି ତାହା ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ୍ ସରକାରର

ନିର୍ଦ୍ଦୋଷତା ଅଥବା ଲୋକହିତୈଷୀ ପ୍ରକୃତିର କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ଦେଉନାହିଁ ମାତ୍ର, ସେଠାରେ ଏକ ତ୍ରାସର ଶାସନ ଚାଲିଥିବାର ପ୍ରମାଣ କରିଦେଉଛି।[୮୪]

...ଗୋଆର ଭାରତୀୟମାନଙ୍କ ଲାଗି ପର୍ତ୍ତୁଗାଲ୍‌କୁ ମାତୃଭୂମି ବୋଲି କହିବା ଏକ ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ କଥା। ଭାରତବର୍ଷ ମୋ'ର ଯେପରି ମାତୃଭୂମି, ସେମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ମାତୃଭୂମି। ଗୋଆ ବ୍ରିଟିଶ ଶାସିତ ଭାରତବର୍ଷର ବାହାରେ ଅବସ୍ଥିତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ହେଉଛି ସମଗ୍ରଭାବରେ ଭୌଗୋଳିକ ଭାରତର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ। ପର୍ତ୍ତୁଗାଲର ଅଧିବାସୀ ଏବଂ ଗୋଆରେ ବାସ କରୁଥିବା ଭାରତୀୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କ୍ୱଚିତ୍ କୌଣସି ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରହିଛି।[୮୨]

ନାଗରିକ ସ୍ୱାଧୀନତା

ଗୋଆର ନିବାସୀମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଏତିକି ଅବଶ୍ୟ କହିବି ଯେ, ଭାରତବର୍ଷର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଂଶରେ ଲୋକମାନେ ଯେପରି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବ୍ରିଟିଶ୍ ଶାସନପ୍ରତି ରହିଥିବା ସେମାନଙ୍କର ଭୟକୁ ତ୍ୟାଗ କରି ସାରିଲେଣି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ୍ ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରତି ରହିଥିବା ସେମାନଙ୍କର ଭୟକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ନାଗରିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ତାହାର ଅନୁଷଙ୍ଗିକ ଆଉ ସବୁକିଛି ବିଷୟରେ ସେମାନଙ୍କର ମୌଳିକ ଅଧିକାରକୁ ହାସ କରନ୍ତୁ।[୨୦]

ଆନ୍ଦୋଳନର ସଫଳତା ନିମନ୍ତେ ଏକଥା ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଯେ, ଗୋମନ୍ତକମାନେ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱଷ୍ଟତମ ଦାବି ଅର୍ଥାତ୍ ନାଗରିକ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଦାବିଟି ଉପରେ ତାହାର ପରିଚାଳନା କରିବେ। ସ୍ୱରାଜ୍ୟର ବୃହତ୍ତର ସମସ୍ୟାଟିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନଙ୍କର ସମଗ୍ର ଭାରତ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ହାସଲ କରିବାଯାଏ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ଅବଶ୍ୟ ଉଚିତ ହେବ ; ଅବଶ୍ୟ, ଯଦି ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ୍ ସରକାର ବିଜ୍ଞତାଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ବନ୍ଧୁତାପୂର୍ଣ୍ଣ କଥାବାର୍ତ୍ତା ମାଧ୍ୟମରେ ଉପନିବେଶର ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କ ସହିତ କୌଣସି ସମାଧାନ କରି ନେଇପାରେ, ତେବେ ତାହା ନିଶ୍ଚୟ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିଷୟ ହେବ। ସହିଂସ ହେଉ ଅଥବା ଅହିଂସ ହେଉ, ଗୋଆର ନାଗରିକମାନେ କୌଣସି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଦ୍ୱାରା କଦାପି ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ହାସଲ କରି ପାରିବେନାହିଁ। ଯେତେବେଳେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଧିବାସୀ ବୀର ପରି ଆପଣାର ଜୀବନକୁ ବଳି ଦେବାଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯିବ, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ଅହିଂସ ସକ୍ରିୟତା ଦ୍ୱାରା ସଫଳତା ମିଳିବ। ଅଧିକ ମନୁଷ୍ୟ ବାସ କରୁଥିବା ଓ ଅଧିକ ଭଲ ଭାବରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ତଥା ଜାଗ୍ରତ ବ୍ରିଟିଶ୍ ଭାରତରେ ଏହି ବିଷୟରେ ଯେତିକି ଭାବିହେବ, ଗୋଆରୁ ତା'ଠାରୁ କେବଳ କମ୍ ହିଁ ଭାବି ହେବ। ତେଣୁ, ନାଗରିକ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଯଥାସମ୍ଭବ ସ୍ୱଷ୍ଟତମ ଦାବିଟିକୁ ହିଁ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ।

ସଂଗ୍ରାମ ଅହିଂସ ମାର୍ଗରେ ହେବ ଏବଂ ତେଣୁ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଗୁପ୍ତ ରଖା ଯାଉନଥିବା ସାଧନଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁସରଣ କରି ହେବ, ଏଇଟି ହେଉଛି ସଫଳତାର ଦ୍ୱିତୀୟ ସର୍ତ୍ତ।

ତୃତୀୟତଃ, କୌଣସି ଦଳ କ୍ଷମତା କିମ୍ବା ଆସନ ପାଇଁ ସଂଗ୍ରାମ କରୁନଥିବେ। ଯେତେବେଳେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଗୋଟିଏ ରହିଛି, ସେତେବେଳେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦଳ ରହିବାର କୌଣସି ଅର୍ଥ ନାହିଁ।[୨୧]

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ମୋ'ପାଖରେ ଯେତେ ବିବରଣୀ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି ଏବଂ ଭାରତବର୍ଷର ଏହି ଅଂଶରେ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ଯାହାକିଛି ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୋଇଛି, ଗୋଆରେ ଆଦୌ କୌଣସି ନାଗରିକ ଅଧିକାର ନାହିଁ ବୋଲି ମତଟିକୁ ତାହା ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ସମର୍ଥନ କରୁଛି । ମୁଁ ଭାବୁଛି, ଏକ ସାମରିକ ଅଦାଲତରେ ଡକ୍ଟର୍ ବ୍ରାଗାଞ୍ଜାଙ୍କୁ ଆଠ ବର୍ଷର କାରାଦଣ୍ଡ ଦିଆଯାଉଛି ଏବଂ ତାଙ୍କୁ କୌଣସି ସୁଦୂର ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ୍ ଉପନିବେଶରେ ନିର୍ବାସିତ କରି ରଖିବାର ଚିନ୍ତା କରିଯାଉଛି ବୋଲି ଯେଉଁ ଖବର ମିଳିଛି, ତାହାହିଁ ଏହି କଥାଟିର ଦୃଢ଼ ସମର୍ଥନ କରୁଛି ଯେ, ଗୋଆରେ ନାଗରିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ଏକ ବିରଳ ବସ୍ତୁରେ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିଛି । ଦେଶର ବିଧାନ ପ୍ରତି ଆନୁଗତ୍ୟ ରଖିଥିବା ଡକ୍ଟର ବ୍ରାଗାଞ୍ଜାଙ୍କ ଭଳି ଜଣେ ନାଗରିକଙ୍କୁ କାହିଁକି ଏତେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ବିପଜ୍ଜନକ ବୋଲି ବିଚାର କରାଯିବ ଯେ, ତାଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରଭାବରେ ନିର୍ବାସନ-ଦଣ୍ଡର ବିଧାନ କରାଯିବ ?...

ବୃହତ୍ତର ଭାରତବର୍ଷ ପୁନର୍ବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୁଏତ ଗୋଆବାସୀଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେଥିଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମାତ୍ର, ଆପଣାର ଆତ୍ମସମ୍ମାନ ନହରାଇ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ଗୋଷ୍ଠୀ କଦାପି ଏପରି ଭାବରେ ନାଗରିକ ସ୍ୱାଧୀନତାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହି ପାରିବନାହିଁ । [୨]

ନାଗରିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରେମୀମାନଙ୍କୁ ଶିକାର କରିବାର ଖେଳ ଗୋଆରେ ବେଶ୍ ଆନନ୍ଦର ସହିତ ଚାଲିଛି । ହୁଏତ ଏକ ବୃହତ୍ ଶକ୍ତି ଯାହା କରି ପାରେନାହିଁ, ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଶକ୍ତି, ଆପଣା କ୍ଷୁଦ୍ରତାର କାରଣ ହେତୁ, ବିବେକର ଆଦୌ କୌଣସି ଦଂଶନ ଅନୁଭବ ନକରି ଅନେକ ସମୟରେ ତାହା କରିବାଲାଗି ମନ ବଳାଇଥାଏ । ଲୋକହିତୈଷିତାର ଆସ୍ଫାଳନ କରୁଥିବା ଏବଂ ରୋମାନ୍ କାଥୋଲିକ୍ ଧର୍ମ ସହିତ ନିଜର ସମ୍ବନ୍ଧ ରହିଛି ବୋଲି ଦମ୍ଭ ଦେଖାଉଥିବା ପର୍ତ୍ତୁଗୀଜ୍ ଶକ୍ତି ବିଷୟରେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ କୁହାଯିବ ? ସେହି ଶକ୍ତିକୁ ମନୁଷ୍ୟ ଏବଂ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଆଗରେ ନିଜର ଔଚିତ୍ୟକୁ ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ରକ୍ତ ସେମାନଙ୍କର ସମାଧିସ୍ଥାନ ଓ ସେମାନଙ୍କର ଭସ୍ମ ମଧ୍ୟରୁ ଗର୍ଜନ କରି ଉଠିବ । ଜୀବନ୍ତମାନେ ଯେତେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଏବଂ ପ୍ରଗଳ୍ଭ ହୋଇଥାନ୍ତୁ ପଛକେ, ସେମାନଙ୍କର କଣ୍ଠଠାରୁ ଏହା ହେଉଛି ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ।[୯୩]

(ଖ) ଫରାସୀଶାସିତ ଭାରତ

ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦର ହାତଗୁଡ଼ାକରେ ସର୍ବଦା ରକ୍ତ ବୋଳା ହୋଇ ରହିଥାଏ । ପିୟଦର୍ଶୀ ଅଶୋକଙ୍କ ପରି ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଶକ୍ତିମାନେ ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ଆପଣାର ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦକୁ ବର୍ଜନ କରିପାରିବେ, ଆର୍ତ୍ତ ପୃଥିବୀ ନିମନ୍ତେ ତାହା ସେତେ ଅଧିକ କଲ୍ୟାଣକର ହେବ । ଫରାସୀଶାସିତ ଭାରତରେ ଯେପରି ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି, ଯେଉଁଠି ପ୍ରଶଂସାର ଅବକାଶ ରହିଛି, ଫ୍ରାନ୍ସକୁ ସେହି ପ୍ରଶଂସାର ଅଧିକାରୀ କରାଉଥିବା ନିମନ୍ତେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅବଶ୍ୟ କ୍ଷମା ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ।...[୯୪]

ମୁଁ ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ଏହି ମତ ପୋଷଣ କରୁଛି ଯେ, ଏହିସବୁ ଉପନିବେଶରେ ବାସ

କରୁଥିବା ଭାରତୀୟମାନେ ଉଚିତ ସମୟରେ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତବର୍ଷ ସହିତ ଅବଶ୍ୟ ଆସି ମିଶିଯିବେ । କେବଳ ଏତିକି ଦେଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ, ଏହିସବୁ ଉପନିବେଶର ଭାରତୀୟମାନେ ଯେପରି ଆଇନ୍‌କୁ ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ହାତକୁ ନେଇ ନନିଅନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ସାମ୍ବିଧାନିକ ଉପାୟମାନ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ତା'ପରେ, ଆମ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ (ଜବାହରଲାଲ ନେହରୁ) ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି, ଯିଏକି ଇଣ୍ଡୋନେସିଆର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ମଧ୍ୟ ନିଜର ସମର୍ଥନ ଜଣାଇଛନ୍ତି । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ସେ ଏହି ଉଭୟ ଉପନିବେଶରେ ବାସ କରୁଥିବା ତାଙ୍କର ନିଜ ଜ୍ଞାତିମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ ଅବହେଳା କରିବେ ନାହିଁ ।[୨୫]

ଯାହା ହେଉ ପଛକେ, ଫରାସୀମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଏକ ମହାନ୍ ଜାତି ଓ ସେମାନେ ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ଭଲପାଆନ୍ତି । ଏବେ ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ କରିଥିବା ଭାରତବର୍ଷଠାରୁ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ କଦାପି କୌଣସି ଚାପ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।[୨୬]

ମୋ'ର ମତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । ଏକଥା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ଯେ, ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ବିଦେଶୀ ଉପନିବେଶମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ଲୋକମାନେ ବାସ କରୁଛନ୍ତି, ସେହିମାନଙ୍କ ଦେଶର କୋଟି କୋଟି ଅଧିବାସୀ ଏବେ ବ୍ରିଟିଶ୍ ଶାସନର ହାତରୁ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରିଥିବା ସମୟରେ, ସେମାନଙ୍କୁ କଦାପି ପରାଧୀନ ହୋଇ ରହିବାଲାଗି ବାଧ୍ୟ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଭାରତବର୍ଷରେ ଏହିସବୁ କ୍ଷୁଦ୍ର ବିଦେଶୀ ଉପନିବେଶରେ ମୁଁ କଦାପି ଏକ ନିମ୍ନତର ସ୍ଥାନକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ରହି ପାରନ୍ତିନାହିଁ । ମୁଁ ଆଶା କରୁଛି ଯେ, କୃଷ୍ଣ ଅଥବା ଶ୍ୟାମଳ ଯେଉଁ ବର୍ଣ୍ଣର ହୁଅନ୍ତୁ ପଛକେ, ଭାରତବର୍ଷରେ ଅଥବା ଅନ୍ୟତ୍ର ମହାନ୍ ଫରାସୀ ଜାତି କଦାପି ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନିଜ ଅଧୀନରେ ଦାବି କରି ରଖିବାରେ ପକ୍ଷ ହେବନାହିଁ ।[୨୭]

70. ଭାରତ ଓ ପାକିସ୍ତାନ

ଦେଶ ବିଭାଜନ ଇସ୍‌ଲାମ୍‌ବିରୋଧୀ

ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ମୁସ୍‌ଲିମ୍ ଲିଗ୍ ପାକିସ୍ତାନ୍ ପାଇଁ ଯେଉଁ ଦାବି ଉପସ୍ଥାପିତ କରୁଛି, ତାହା ଇସ୍‌ଲାମ୍-ବିରୋଧୀ ଏବଂ ତାହାକୁ ମୁଁ ପାପମୟ ବୋଲି କହିବାକୁ ଆଦୌ କୁଣ୍ଠା ପ୍ରକାଶ କରିନାହିଁ ।

ଇସ୍‌ଲାମ୍ ମାନବଜାତିର ଏକତା ଏବଂ ଭ୍ରାତୃତ୍ୱକୁ ସମର୍ଥନ କରେ, ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ଏକ ପରିବାରତ୍ୱକୁ ତାହା କଦାପି ଭାଙ୍ଗିଦେବାକୁ ସମର୍ଥନ କରେନାହିଁ । ତେଣୁ, ଯେଉଁମାନେ ଭାରତବର୍ଷକୁ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପରସ୍ପର-ବିବାଦରତ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ଭାଗ ଭାଗ କରିଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସମାନ ଭାବରେ ଭାରତବର୍ଷର ଶତ୍ରୁ ଏବଂ ଇସ୍‌ଲାମ୍‌ର ମଧ୍ୟ ଶତ୍ରୁ ।[୨୮]

ଦ୍ୱିଜାତିର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସତ୍ୟ ନୁହେଁ

ଭାରତବର୍ଷରେ ବାସ କରୁଥିବା ମୁସଲମାନମାନେ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଜାତି ବୋଲି ଦାବି କରି

ହୁଏତ କେତୋଟି ଯୁକ୍ତି ଅବଶ୍ୟ ଦର୍ଶା ଯାଇପାରେ । ମାତ୍ର, ମୁଁ ଏକଥା କେବେହେଲେ କୁହା ହେବାର ଶୁଣିନାହିଁ ଯେ, ପୃଥିବୀରେ ଯେତେଗୋଟି ଧର୍ମ ରହିଛି, ସେହି ଅନୁସାରେ ସେତିକଟି ଜାତି ମଧ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି ।[99]

ଏହି ଦ୍ୱିଜାତିର ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସତ୍ୟ ନାହିଁ । ଭାରତରେ ବାସ କରୁଥିବା ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ଇସଲାମ୍ ଧର୍ମକୁ ଦୀକ୍ଷିତ ହୋଇଛନ୍ତି ଅଥବା ଏହିପରି ଦୀକ୍ଷିତମାନଙ୍କର ବଂଶଧରରୂପେ ବାସ କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଧର୍ମାନ୍ତର ଗ୍ରହଣ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କଦାପି ଏକ ପୃଥକ୍ ଜାତିରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଯାଇ ନାହାନ୍ତି ।[100]

ମୁଁ ସର୍ବଦା କହି ଆସିଛି ଯେ, ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନ ଏହି ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କର ପର୍ବପର୍ବାଣି ଅଲଗା ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କୁ କଦାପି ପୃଥକ କରି ଦେଇନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ନିଃସନ୍ଦେହ ଭାବରେ ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମକୁ ମାନୁଛନ୍ତି ସତ, ମାତ୍ର ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପରି ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଗୋଟିଏ ଉତ୍ସରୁ ଆସିଛନ୍ତି ।[101]

ଦେଶ-ବିଭାଜନକୁ ବଳପୂର୍ବକ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବି ନାହିଁ

ଅହିଂସାର ଜଣେ ଉପାସକ ଭାବରେ, ଯଦି ମୁସଲମାନମାନେ ପ୍ରକୃତରେ 'ଦେଶବିଭାଜନ ନିମନ୍ତେ ଜିଦ୍ ଧରନ୍ତି, ତେବେ ସେହି ବିଭାଜନକୁ ମୁଁ କଦାପି ବଳପୂର୍ବକ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବିନାହିଁ । ମାତ୍ର, ମୁଁ କେବେହେଲେ ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ ବିଭାଜନର ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ହେବିନାହିଁ ।[102]

ନାନା ସାଲିସ୍ ଦେଇ ମୋ' ଜୀବନ ତିଆରି ହୋଇଛି; ମାତ୍ର ସେହିସବୁ ସାଲିସ୍ ମୋତେ ଲକ୍ଷ୍ୟର ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କରାଇ ଆଣିଛନ୍ତି । ଯଦି ଭଗବାନଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ଏହିପରି ହିଁ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ମୋ'ର ସ୍ୱପ୍ନଟି ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଯିବାର ଘଟଣାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ହୁଏତ ଜଣେ ଅସହାୟ ସାକ୍ଷୀ ହୋଇ ଦେଖିବାକୁ ମଧ୍ୟ ପଡ଼ିପାରେ ।[103]

ଯଦି ଆଠ କୋଟି ମୁସଲମାନ ଏହିପରି ଇଚ୍ଛା କରୁଥାନ୍ତି, ତେବେ, ଅହିଂସ ଅଥବା ସହିଂସ ଯେତେ ଯାହା ପ୍ରତିରୋଧ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ପୃଥିବୀର କୌଣସି ଶକ୍ତି ତାହାକୁ ରୋକି ରଖି ପାରିବନାହିଁ ।[104]

ବଳପୂର୍ବକ ପାକିସ୍ତାନକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ସ୍ୱରାଜ୍ୟକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେବା ।[105]

ଯେଉଁ ପାକିସ୍ତାନକୁ ମୁଁ ଏକ ମନ୍ଦ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଛି, ଯଦି ଯାବତୀୟ ପୂର୍ବଧାରଣାକୁ ପୋଛି ଦିଆଯାଏ ଏବଂ ଶତ୍ରୁତାଗୁଡ଼ିକୁ ବନ୍ଧୁତାରେ ପରିଣତ କରାଯାଏ ଓ ପାରସ୍ପରିକ ଅବିଶ୍ୱାସ ବିଶ୍ୱାସ ଲାଗି ବାଟ ଛାଡ଼ି ଦେଇପାରେ, ତେବେ ସେହି ପାକିସ୍ତାନକୁ ଏକ ଅବିମିଶ୍ରିତ ଭଲକୁ ମଧ୍ୟ ବଦଳାଇ ଦେଇହେବ ।[106]

ସଂଖ୍ୟାଲଘୁମାନଙ୍କର ସୁରକ୍ଷା

ଯେଉଁଠାରେ ଅଣମୁସଲମାନମାନେ ଶାନ୍ତି ଓ ନିରାପତ୍ତା ସହିତ ବାସ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ, ମୁଁ ସେଭଳି ଏକ ପାକିସ୍ତାନକୁ ଆଦୌ ବୁଝି ପାରେନାହିଁ । ବା, ଯେଉଁଠାରେ ମୁସଲମାନମାନେ ନିରାପଦରେ ରହି ନଥିବେ, ସେଭଳି ଗୋଟିଏ ହିନ୍ଦୁସ୍ତାନକୁ ମଧ୍ୟ ବୁଝି ପାରେନାହିଁ ।[107]

ମୁଁ ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟ ଲାଗି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । ମୁଁ ଏପରି ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି, ଯେପରିକି ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ବାସ କରୁଥିବା ସଂଖ୍ୟାଧିକ ସଂପ୍ରଦାୟଟି ପ୍ରକୃତରେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଯିବ ଏବଂ ସ୍ୱାଧୀନତା ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ଭବ କରିବ । [108]

ମୋ'ର ଅହିଂସା ମୋତେ ସଂଖ୍ୟାଲଘୁମାନଙ୍କର ସେବା ପାଇଁ ଆପଣାକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିବା ଲାଗି ଆଦେଶ ଦେଉଛି । ଯଦି ଏହି ଦୁଇ ସ୍ଥାନର ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନମାନେ ପରସ୍ପର ସହିତ ଶାନ୍ତିରେ ବାସ କରିବାକୁ ଏବଂ ନିଜନିଜର ଶତ୍ରୁତା ପରିତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ, ତେବେ ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ନୂତନ ଜନ୍ମଲାଭ କଲାପରି ହେବ ଓ ମୋତେ ଅଧିକ ଶକ୍ତି ଆଣି ଦେଇପାରିବ ।[109]

ପାକିସ୍ତାନ ଏବଂ ଭାରତବର୍ଷ ଉଭୟ ଦେଶର ସଂଖ୍ୟାଧିକ ସଂପ୍ରଦାୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଅବଶ୍ୟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଯେ ସେମାନେ କ୍ଷୁଦ୍ର ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ପକ୍ଷଟିର ସୁରକ୍ଷା କରିବେ; ଏମାନଙ୍କର ସମ୍ମାନ, ଜୀବନ ଓ ଧନ ପ୍ରକୃତରେ ସେହିମାନଙ୍କ ହାତରେ ରହିଛି ।...

ଯଦି ଭାରତରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁସଲମାନକୁ ଓ ପାକିସ୍ତାନରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ହିନ୍ଦୁ ଏବଂ ଶିଖକୁ ବାହାର କରି ଦିଆଯାଏ, ତେବେ ତଦ୍ୱାରା ଯୁଦ୍ଧ ହିଁ ଉପୁଜିବ ଓ ତାହା ଦେଶ ନିମନ୍ତେ ସ୍ଥାୟୀ ବିନାଶକୁ ଡାକି ଆଣିବ ।[110]

ପାର୍ଥକ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ : ଯୁଦ୍ଧ ନୁହେଁ

ପାରସ୍ପରିକ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ଭାରତ ଓ ପାକିସ୍ତାନ ସେମାନଙ୍କର ପାର୍ଥକ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ କରିନେବେ ଏବଂ, ତା' ନହୋଇ ପାରିଲେ, କାହାର ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଲୋଡ଼ିବେ ।[111]

ଯଦି ପାକିସ୍ତାନ ଅନିଷ୍ଟ ଭିଆଇବାରେ ଲାଗିଥିବ, ତେବେ ଭାରତ ଓ ପାକିସ୍ତାନ ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧ ହେବ ହିଁ ହେବ ।[112]

ଯଦି ଭାରତ ଓ ପାକିସ୍ତାନ ଚିରଦିନ ଲାଗି ପରସ୍ପରର ଶତ୍ରୁ ହୋଇ ରହିବେ ଓ ପରସ୍ପରର ବିରୋଧରେ ଯୁଦ୍ଧ କରି ବାହାରିବେ, ତେବେ ଦୁଇଟିଯାକ ଉପନିବେଶ ନଷ୍ଟ ହିଁ ହୋଇଯିବେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର କଷ୍ଟଲବ୍ଧ ସ୍ୱାଧୀନତା ଅଚିରେ ଅପହୃତ ହୋଇ ରହିବ । ସେହି ଦିନଟିକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଜୀଇ ରହିବା ନିମନ୍ତେ ମୋ'ର କୌଣସି ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ ।[113]

ଏକଥା ସତ ଯେ, ଦୁଇ ଉପନିବେଶ ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଯୁଦ୍ଧ ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ସେମାନେ ଉଭୟେ ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ରହିବେ ଅଥବା ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ମରିବେ । ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଘନିଷ୍ଠ ସହଯୋଗ ରକ୍ଷା କରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ପରସ୍ପର ଠାରୁ ସ୍ୱାଧୀନ ରହିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ଉଭୟ ଲାଗି ଅନେକ ସାଧାରଣ ସମସ୍ୟା ଅବଶ୍ୟ ରହିବ । ମାତ୍ର, ପରସ୍ପରର ଶତ୍ରୁ ହେଲେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଉ ସାଧାରଣ ହୋଇ କିଛି ରହିବନାହିଁ । ଯଦି ଯଥାର୍ଥ ବନ୍ଧୁଭାବ ରହେ, ତେବେ ଉଭୟ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଅଧିବାସୀମାନେ ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଅନୁରକ୍ତ ହୋଇ ରହିପାରିବେ । ଦୁହେଁଯାକ ସେହି ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟରେ ସଦସ୍ୟ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ତେବେ, ପରସ୍ପରର ଶତ୍ରୁ ହୋଇପାରିବେ କିପରି ?[114]

71. ଭାରତବର୍ଷର ଜୀବନଲକ୍ଷ୍ୟ

ଆତ୍ମଶକ୍ତିର ଆଶ୍ରୟଗ୍ରହଣ

ଭାରତବର୍ଷର ଜୀବନଲକ୍ଷ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କର ଜୀବନଲକ୍ଷ୍ୟଠାରୁ ଭିନ୍ନ ବୋଲି ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି। ପୃଥିବୀଯାକରେ ଧର୍ମର ତୁଙ୍ଗସ୍ଥାନକୁ ଆରୋହଣ କରିବାର ଯୋଗ୍ୟତା ଭାରତର ରହିଛି। ଏହି ଦେଶ ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରଣୋଦିତ ଭାବରେ ଯେଉଁ ଶୁଦ୍ଧୀକରଣର ମଧ୍ୟଦେଇ ଗତି କରିଛି, ପୃଥିବୀରେ ତାହାର କୌଣସି ସମାନ୍ତର ନାହିଁ। ଇସ୍ପାତ୍‌ର ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରିବାଲାଗି ଭାରତବର୍ଷର କମ୍ ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି, ଭାରତବର୍ଷ ଦିବ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ସଂଗ୍ରାମ କରିଆସିଛି। ଭାରତବର୍ଷ ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ତାହା କରିପାରିବ। ଅନ୍ୟ ଜାତିମାନେ ପାଶବିକ ଶକ୍ତିର ଶରଣାପନ୍ନ ହୋଇଛନ୍ତି। ଇଉରୋପରେ ସମ୍ପ୍ରତି ଯେଉଁ ଭୀଷଣ ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଛି, ତାହା ସେହି ସତ୍ୟର ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି। ଭାରତବର୍ଷ ଆତ୍ମାର ଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା ହିଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜୟ କରିନେଇ ପାରିବ।

ଇତିହାସ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଉଦାହରଣ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣ କରିଦେଉଛି ଯେ, ଆତ୍ମାର ଶକ୍ତି ଆଗରେ ପଶୁଶକ୍ତି ପ୍ରକୃତରେ ଆଦୌ କିଛି ନୁହେଁ। କବିମାନେ ଏହି ବିଷୟରେ ଗୀତ ରଚନା କରି ଯାଇଛନ୍ତି ଓ ଦ୍ରଷ୍ଟାମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଅନୁଭୂତିର ବର୍ଣ୍ଣନା ମଧ୍ୟ କରିଛନ୍ତି।[115]

ଭାରତବର୍ଷର ଅଧିବାସୀମାନେ ଯେ ଭୀରୁ ଜାତି ନୁହନ୍ତି, ହିନ୍ଦୁ, ମୁସଲମାନ, ଶିଖ ବା ଗୁର୍ଖା ଆଦି ଏହି ଭୂମିର ସାମରିକ ଜାତିମାନଙ୍କର ସାହସ ଓ ବୀରତ୍ୱଦ୍ୱାରା ତାହା ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥାଏ। ମୋ'ର ବକ୍ତବ୍ୟ ହେଉଛି ଯେ, ଯୁଦ୍ଧ କରିବାର ଭାବଟି ଭାରତୀୟ ମାଟିର ସ୍ୱଭାବବିରୋଧୀ ଏବଂ ସମ୍ଭବତଃ ପୃଥିବୀର ବିବର୍ତ୍ତନରେ ତା'ର ଏକ ଉଚ୍ଚତର ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ରହିଛି। ଭାରତର ନିୟତି ଯେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ହେବାକୁ ଯାଉଛି, କେବଳ ସମୟ ହିଁ ତାହାକୁ ପ୍ରମାଣ କରିବ।[116]

ମୁଁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେ। ଏହି ଭଗବାନ ପରମସତ୍ୟ ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣିଛି। ମୋ' ଲାଗି ଅହିଂସା, ପ୍ରେମ ହେଉଛି ଭଗବାନଙ୍କୁ ଜାଣିବାର ଏକମାତ୍ର ଉପାୟ। ମୁଁ ଭାରତବର୍ଷର ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଗି ବଞ୍ଚିଛି ଓ ଏହାଲାଗି ମରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି, କାରଣ ତାହା ହେଉଛି ସେହି ପରମସତ୍ୟର ଏକ ଅଂଶସ୍ୱରୂପ। କେବଳ ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତବର୍ଷ ହିଁ ଯଥାର୍ଥ ଭଗବାନଙ୍କର ଉପାସନା କରି ପାରିବ।

ମୁଁ ଭାରତବର୍ଷର ସ୍ୱାଧୀନତା ନିମନ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି, କାରଣ ମୋ'ର ସ୍ୱଦେଶୀ ମୋତେ ତାହାହିଁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଛି। ଭାରତବର୍ଷରେ ରହିଥିବାରୁ ଓ ତାହାରି ସଂସ୍କୃତିକୁ ଉତ୍ତରାଧିକାର ଭାବରେ ପାଇଥିବାରୁ ମୁଁ ସେବା କରିବା ଲାଗି ଯୋଗ୍ୟତମ ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ଭାରତବର୍ଷର ମଧ୍ୟ ମୋ'ର ସେବା ଉପରେ ଏକ ଅଗ୍ରାଧିକାର ରହିଛି।

ମାତ୍ର, ମୋ'ର ଦେଶପ୍ରୀତି ଆଦୌ ବର୍ଜନଧର୍ମୀ ନୁହେଁ; ଅନ୍ୟ ଜାତିମାନଙ୍କୁ କେବଳ କୌଣସି ଆଘାତ ନପହଞ୍ଚାଇବା ଯେ ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ସେତିକି ନୁହେଁ; ମାତ୍ର ଯଥାର୍ଥ ଅର୍ଥରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଉପକାର ସାଧନ କରିବା ମଧ୍ୟ ତାହାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୋଇ ରହିଛି। ଭାରତର

ସ୍ୱାଧୀନତା ବିଷୟରେ ମୁଁ ଯେପରି କଳ୍ପନା କରୁଛି, ତାହା ପୃଥିବୀ ଲାଗି କେବେହେଲେ ଏକ ସଂକଟ ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହେବନାହିଁ।[117]

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ରକ୍ତରଞ୍ଜିତ ପଥରେ ଯିବାଲାଗି ଭାରତବର୍ଷର ନିୟତି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିନାହିଁ। ସେହି ପଥରେ ଯାଇ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ଗଲାଣି। ଭାରତବର୍ଷର ନିୟତି ଶାନ୍ତିର ରକ୍ତପାତହୀନ ପଥରେ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି, ଯାହାକି କେବଳ ଏକ ସରଳ ଏବଂ ଭକ୍ତିମୟ ଜୀବନଦ୍ୱାରା ହିଁ ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ। ଭାରତବର୍ଷ ପାଇଁ ନିଜର ଆତ୍ମାକୁ ହରାଇ ବସିବାର ବିପଦ ମଧ୍ୟ ରହିଛି। ସେହି ଆତ୍ମାକୁ ହରାଇ ସିଏ କଦାପି ଜୀବନ ଧାରଣ କରି ପାରିବନାହିଁ। ତେଣୁ ସିଏ ଆଳସ୍ୟପରାୟଣ ଏବଂ ଅସହାୟ ଭାବରେ କଦାପି "ପାଶ୍ଚାତ୍ୟର ଆକ୍ରମଣରୁ ମୁଁ କଦାପି ନିଜକୁ ବଞ୍ଚାଇ ପାରିବିନାହିଁ" ବୋଲି କହିବିନାହିଁ। ନିଜର ତଥା ସମଗ୍ର ଜଗତର ହିତ ପାଇଁ ଏହାର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାଲାଗି ତାକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ବଳଯୁକ୍ତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ।[118]

ଆବହମାନ କାଳରୁ ଭାରତବର୍ଷରେ ଅହିଂସାର ଏକ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ପରମ୍ପରା ରହିଆସିଛି। ମାତ୍ର, ମୋ' ଜାଣିବାରେ, ତା'ର ପ୍ରାଚୀନ ଇତିହାସରେ ଏପରି କୌଣସି ସମୟ ଆସିନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ ସିଏ ଦେଶବ୍ୟାପୀ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅହିଂସାର ଅଧିକାରୀ ହୋଇପାରିଛି। ତଥାପି, ମୋ'ର ଏହି ବିଶ୍ୱାସ ଅବିଚଳ ରହିଛି ଯେ, ମନୁଷ୍ୟଜାତିକୁ ଅହିଂସାର ବାଣୀଟିକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଭାରତବର୍ଷ ନିୟତିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଛି। ଏହାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ କରି ପାରିବାକୁ ହୁଏତ ଯୁଗ ଯୁଗ ଲାଗିପାରେ। ମାତ୍ର, ମୁଁ ଯେତେଦୂର ବିଚାର କରି ପାରୁଛି, ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ସାଧନ କରିବା ଦିଗରେ ଭାରତବର୍ଷ ଆଗରୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦେଶ କେବେହେଲେ ସମର୍ଥ ହେବନାହିଁ।[119]

ପୃଥିବୀର ସକଳ ଶୋଷିତ ଜାତିଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତ ପଥଟି ଦେଖାଇ ପାରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ଭାରତବର୍ଷ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି। ଯଦି ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁଳନାରେ ତା'ର ଜୀବନ ଭିତରକୁ ଅହିଂସା ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଭେଦ କରି ନପାରିବ, ତେବେ ଭାରତବର୍ଷ କଦାପି ସେହି ଦାୟିତ୍ୱଟିକୁ ତୁଲାଇ ପାରିବନାହିଁ। ଆମ ସଂଗ୍ରାମକୁ ଏକ ଅଧିକ ପ୍ରଶସ୍ତ ମୋଡ଼ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ଆମକୁ ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଯୋଗ୍ୟ କରି ତିଆରି କରିବାର ପ୍ରୟାସ ହିଁ କରୁଛି। ଯଦି ଭାରତବର୍ଷ ନିଜର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅହିଂସାର ପଦ୍ଧତିଟିକୁ ସିଦ୍ଧ କରିଦେଇ ପାରେ ଏବଂ ବିଦେଶୀ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ମିଳିଗଲା ମାତ୍ରକେ ଯଦି ସେ ତାହାକୁ ଫିଙ୍ଗି ନଦିଏ, ତେବେ ସିଏ ପୃଥିବୀର ଶୋଷିତ ଓ ଉତ୍ପୀଡ଼ିତ ଜାତିମାନଙ୍କ ସକାଶେ ଏକ ଆଲୋକବର୍ତ୍ତିକାଧାରୀ ଅଗ୍ରଗାମୀ ନିଶ୍ଚୟ ହୋଇପାରିବ।[120]

କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଭୂମି

ଭାରତ ହେଉଛି ମର୍ମତଃ ଏକ କର୍ମଭୂମି, ଏକ ଭୋଗଭୂମି ଆଦୌ ନୁହେଁ।[121]

ଭାରତବର୍ଷର ସବୁକିଛି ମୋତେ ଆକୃଷ୍ଟ କରିଥାଏ। ଯଥାସମ୍ଭବ ଉଚ୍ଚତମ ଅଭୀପ୍ସାଗୁଡ଼ିକ ରହିଥିବା ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ କରିପାରେ, ଭାରତବର୍ଷରେ ତାହା ରହିଛି।[122]

ଭାରତ ଓ ପୃଥିବୀ

ଇଉରୋପର ପାଦତଳେ ଚିତ୍ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ଏକ ଭାରତ ମନୁଷ୍ୟଜାତି ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ଆଶାର କାରଣ ହୋଇ ପାରିବନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଏକ ଜାଗ୍ରତ ଏବଂ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତବର୍ଷ ଆର୍ତ୍ତନାଦ କରୁଥିବା ଏକ ପୃଥିବୀ ଲାଗି ଶାନ୍ତି ଓ ସଦିଚ୍ଛାର ଏକ ବାର୍ତ୍ତାକୁ ଅବଶ୍ୟ ବହନ କରିଆଣି ପାରିବ।[123]

ମନୁଷ୍ୟଜାତି ପାଇଁ ମରିବାକୁ ଅଭୀପ୍ସା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଭାରତବର୍ଷକୁ ପ୍ରଥମେ ବଞ୍ଚି ଶିଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[124]

ଭାରତବର୍ଷର ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଦ୍ୱାରା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଯାବତୀୟ ବ୍ୟାପାର ଏକ ନୈତିକ ଆଧାର ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ରହିବ, ଏହାହିଁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା ହେଉଛି ମୋ'ର ଜୀବନର ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା।[125]

ମୁଁ ଭାରତବର୍ଷର ଉତ୍ଥାନ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ଯେପରିକି ସେଥିରୁ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ଉପକୃତ ହୋଇ ପାରିବ। ଅନ୍ୟ ଜାତିମାନଙ୍କର ଧ୍ୱଂସ ଉପରେ ଭାରତବର୍ଷ ଉନ୍ନତି କରୁ, ମୁଁ ସେକଥା ଇଚ୍ଛା କରୁନାହିଁ। ତେଣୁ, ଯଦି ଭାରତବର୍ଷ ସମର୍ଥ ଓ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୁଅନ୍ତା, ତେବେ ସିଏ ପୃଥିବୀଯାକକୁ ଆପଣାର କଳାସମ୍ପଦ ତଥା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟପ୍ରଦାନକାରୀ ମସଲାଗୁଡ଼ିକୁ ଅବଶ୍ୟ ରପ୍ତାନୀ କରନ୍ତା ; ମାତ୍ର, ଏପରି ବାଣିଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଭାରତର ପ୍ରଚୁର ଭୌତିକ ଲାଭ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସିଏ କଦାପି ଅଫିମ ଅଥବା ମଦ ରପ୍ତାନୀ କରନ୍ତା ନାହିଁ।[126]

ମୁଁ ଭାରତବର୍ଷକୁ ସ୍ୱାଧୀନ ଏବଂ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଭାବରେ ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ଯେପରିକି ପୃଥିବୀର ଉନ୍ନତିସାଧନ ନିମନ୍ତେ ସିଏ ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରବୃତ୍ତ ଏବଂ ଶୁଦ୍ଧ ଭାବରେ ଆପଣାକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଦେଇ ପାରିବ। ବ୍ୟକ୍ତି ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ନିଜକୁ ପରିବାର ପାଇଁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରେ, ପରିବାର ନିଜକୁ ଗାଆଁ ପାଇଁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରେ ଏବଂ ଗାଆଁ ଜିଲ୍ଲା ପାଇଁ, ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରଦେଶ ପାଇଁ, ପ୍ରଦେଶ ଜାତି ପାଇଁ ଓ ଜାତି ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ନିଜକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଥାଏ। [127]

ମୁଁ ଅନେକ ବିନୟ ସହକାରେ ସ୍ୱୀକାର କରିବି ଯେ, ଆମେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ପୃଥିବୀରୁ ପ୍ରକୃତରେ ବହୁତ କିଛି ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବୁ ଓ ତଦ୍ୱାରା ଲାଭବାନ୍ ହୋଇ ପାରିବୁ। ପ୍ରଜ୍ଞା କଦାପି କୌଣସି ଗୋଟିଏ ମହାଦେଶର ଅଥବା ଗୋଟିଏ ଜାତିର ଏକଚାଟିଆ ହୋଇ ରହି ପାରିବନାହିଁ। ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସଭ୍ୟତାର ମୁଁ ଯେଉଁ ପ୍ରତିରୋଧ କରୁଛି, ତଦ୍ୱାରା ମୁଁ ବସ୍ତୁତଃ କେବଳ ଅବିବେକୀ ଏବଂ ଅବିଚାରିତ ଭାବରେ ତାହାର ଅନୁକରଣ କରିବାର ପ୍ରତିରୋଧ ହିଁ କରୁଛି। ସେହି ଅନୁକରଣ ଏପରି ଏକ ଧାରଣା ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହିଛି ଯେ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରୁ ଯାହାକିଛି ଆସୁଛି, ଏସିଆର ଲୋକେ ସେଗୁଡ଼ିକର କେବଳ ଅନୁକରଣ କରିବେ, କାରଣ ସେମାନଙ୍କର ସେତିକି ଯୋଗ୍ୟତା ରହିଛି।

ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଯେ, ଦୁଃଖସହନର ଅଗ୍ନିପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ଗତି କରିବାକୁ ଏବଂ ତା'ନିଜ ସଭ୍ୟତା ଉପରେ ହେଉଥିବା ଯାବତୀୟ ଅବୈଧ ଅନୁପ୍ରବେଶର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାକୁ ଯଦି ଭାରତବର୍ଷ ଯଥେଷ୍ଟ ଧୈର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରମାଣ ଦେଇପାରିବ, ତେବେ ସିଏ ପୃଥିବୀର ଶାନ୍ତି ତଥା ଯଥାର୍ଥ ଅଗ୍ରଗତି ଲାଗି ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ଅବଦାନ ଦେଇପାରିବ। ଏଥିରେ କୌଣସି

ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଭାରତର ସଭ୍ୟତାରେ ଅନେକ ଅପୂର୍ଣ୍ଣତା ରହିଛି, ମାତ୍ର ତଥାପି ତାହା କାଳର ସକଳ ବିଧ୍ୱଂସ ସତ୍ତ୍ୱେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତିଷ୍ଠି ରହି ପାରିଛି।[128]

ଭାରତବର୍ଷର ଏକ ଅନେକ ଅଧିକ ମହାନ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରହିଛି : ଭାରତବର୍ଷ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ବନ୍ଧୁତା ଏବଂ ଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବ। କେବଳ ସମ୍ମିଳନୀ ଦ୍ୱାରା ଶାନ୍ତିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ; ଆମେ ସମସ୍ତେ ତ ଦେଖି ପାରୁଛୁ, ସମ୍ମିଳନୀଗୁଡ଼ିକ ଚାଲିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଶାନ୍ତି ଚୂର୍ଣ୍ଣବିଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଉଛି।[129]

ସହନଶୀଳତାର ଶିକ୍ଷା

ଶାଳୀନତା ଏବଂ ସହିଷ୍ଣୁତା–ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟର ହେବାକୁ ହେଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ତୀବ୍ରତମ ଚାପର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଠିଆ ହୋଇ ପାରିବାର ସମର୍ଥ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଯଦି ସେକଥା ସମ୍ଭବ ନହୁଏ, ତେବେ ତାହା ଭାରତବର୍ଷ ଲାଗି ଏକ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ ହିଁ ହେବ।...[130]

ଭାରତବର୍ଷ କ'ଣ ଏକ ଧର୍ମତନ୍ତ୍ରବାଦୀ ରାଷ୍ଟ୍ର ହେବ କି ଏବଂ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ମତଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ଅଣହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲଦି ଦିଆଯିବ କି ? ତେବେ ସେତେବେଳେ ଭାରତ ସଂଘରାଷ୍ଟ୍ର ଆଉ ଆଶା ଏବଂ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିର ଦେଶ ହୋଇ ଆଦୌ ରହି ପାରିବନାହିଁ; ଏପରି ଗୋଟିଏ ଦେଶ ହୋଇ ରହିବନାହିଁ, ଯାହା ଆଡ଼କୁ କି ଏସିଆ, ଆଫ୍ରିକା ଓ ଏପରିକି ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ଜାତିମାନେ ଅନାଇ ପାରୁଥିବେ।

ପୃଥିବୀ ଭାରତବର୍ଷ ଠାରୁ ଆଦୌ କ୍ଷୁଦ୍ରତା ଏବଂ ମତାନ୍ଧତାର ପ୍ରତ୍ୟାଶା ରଖିନାହିଁ।... ତାହା ଏପରି ଏକ ମହାନତା ଏବଂ ସଜ୍ଜନତାର ପ୍ରତ୍ୟାଶା କରୁଛି, ଯେଉଁଥିରୁ କି ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାକୁ ଘେରି ରହିଥିବା ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଯଥାର୍ଥ ଶିକ୍ଷା ଓ ଯଥାର୍ଥ ଆଲୋକ ଲାଭ କରିପାରିବ।[131]

ଯଥାର୍ଥରେ ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇଥିବା ଏକ ମୁକ୍ତ ଭାରତବର୍ଷ ଦୁଃଖ ଭୋଗ କରୁଥିବା ଆପଣାର ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଅବଶ୍ୟ ଧାଇଁଯିବ ; ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ, ଆଫଗାନିସ୍ତାନ, ସିଂହଳ ଓ ବ୍ରହ୍ମଦେଶ ପାଖକୁ ଧାଇଁଯିବ। ଏହି ନିୟମଟି ଉକ୍ତ ତିନି ଦେଶର ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ଲାଗୁ ହେବ ଓ ତେଣୁ, ସେହି ସୂତ୍ରରେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଭାରତବର୍ଷର ପ୍ରତିବେଶୀରୂପେ ଗଣା ହେବେ। ଏବଂ, ଏହିପରି ଭାବରେ, ବ୍ୟକ୍ତିର ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗ ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ତାହା ସମଗ୍ର ମାନବଜାତିକୁ ମଧ୍ୟ ନିଜ ଭିତରେ ଅବଶ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ରଖିଥିବ।[132]

ଭାରତବର୍ଷ ଓ ଏସିଆ

ଯଦି ଭାରତ ବିଫଳ ହୁଏ, ତେବେ ଏସିଆର ମୃତ୍ୟୁ ଅବଶ୍ୟ ଘଟିବ। ଭାରତବର୍ଷକୁ ଯଥାର୍ଥରେ ବହୁ ଏକତ୍ରିତ ସଂସ୍କୃତି ଓ ସଭ୍ୟତାର ସଂବର୍ଦ୍ଧନ-ସ୍ଥଳ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି। ଏସିଆ, ଆଫ୍ରିକା ତଥା ପୃଥିବୀର ଯେକୌଣସି ଭାଗରେ ହେଉ ପଛକେ, ଭାରତବର୍ଷ ଏଠାରେ ସବୁ ଶୋଷିତ

ଜାତିମାନଙ୍କ ସକାଶେ ଆଶାଦୀପ ହୋଇ ରହୁ, ତାହାହିଁ ହୋଇ ରହିଥାଉ।[133]

ଆଜି ସବୁ ଆଖି ଭାରତ ଉପରେ ଆସି ପଡୁଛି; ଭାରତବର୍ଷ ଏସିଆ, ଆଫ୍ରିକା ଓ ଏପରିକି ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ଲାଗି ମଧ୍ୟ ଆଶା ହୋଇ ରହିଛି। ଯଦି ଭାରତକୁ ସେହି ଆଶାକୁ ବାସ୍ତବରେ ପରିଣତ କରାଇବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ତାକୁ ଏହି ଭ୍ରାତୃହତ୍ୟାକୁ ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଭାରତର ସବୁ ଅଧିବାସୀଙ୍କୁ ବନ୍ଧୁ ଓ ଭାଇ ପରି ବାସ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ସେହି ସୁଖମୟ ସ୍ଥିତିଟିକୁ ସମ୍ଭବ କରିବାକୁ ହେଲେ ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ହୃଦୟ ହେଉଛି ସର୍ବପ୍ରଥମ ଆବଶ୍ୟକତା।[134]

72. ଗଣତନ୍ତ୍ରର ସାରତତ୍ତ୍ୱ

କେବଳ କେତେଟା ବାହ୍ୟ ଗଢ଼ଣକୁ ଲୋପ କରିଦେଇ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଭାବରେ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକୁ ତାହାରି ସହିତ ଖାପ ଖୁଆଇନେଲେ ତାହା ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଅସଲ ଭାବଟିକୁ ଆଦୌ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବନାହିଁ। ଏଥିପାଇଁ ହୃଦୟର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆବଶ୍ୟକ।... ଏଥିଲାଗି ଭ୍ରାତୃତ୍ୱର ଭାବନାରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ ପାରୁଥିବା ଆବଶ୍ୟକ।....[135]

ସବୁଶ୍ରେଣୀର ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଭୌତିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଏବଂ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସମଗ୍ର ସମ୍ବଳକୁ ଏକତ୍ର କରିଆଣି ତାହାକୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ସାଧାରଣ କଲ୍ୟାଣ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହାର କରିବାର କଳା ଓ ବିଜ୍ଞାନ–ଗଣତନ୍ତ୍ର କହିଲେ ମର୍ମତଃ ତାହାହିଁ ବୁଝାଏ।[136]

ଶୃଙ୍ଖଳା

ଉଚ୍ଚତମ ସ୍ତରର ସ୍ୱାଧୀନତା ସହିତ ସର୍ବାଧିକ ପରିମାଣର ଶୃଙ୍ଖଳା ଏବଂ ନମ୍ରତା ସହାବସ୍ଥିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ। ଶୃଙ୍ଖଳା ଏବଂ ବିନୟରୁ ଯେଉଁ ସ୍ୱାଧୀନତା ଉପଲବ୍ଧ ହୁଏ, ତାହାକୁ କଦାପି ଅସ୍ୱୀକାର କରି ହେବନାହିଁ। ଆଦୌ କୌଣସି ଲଗାମ ନଥିବା ଉଚ୍ଛୃଙ୍ଖଳାତାକୁ କେବଳ ଅଶିଷ୍ଟତାର ହିଁ ଏକ ସଙ୍କେତ ବୋଲି କୁହାଯିବ ଏବଂ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ନିଜର ତଥା ନିଜର ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କର କେବଳ କ୍ଷତି ହିଁ ହୋଇଥାଏ।[137]

ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଏବଂ ସନ୍ଦୀପିତ ଗଣତନ୍ତ୍ର ହେଉଛି ପୃଥିବୀରେ ସର୍ବୋତ୍ତମ ବସ୍ତୁ। ଯେଉଁ ଗଣତନ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପୂର୍ବଗ୍ରହ, ଅଜ୍ଞାନ ଓ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ରହିଥାଏ, ତାହା ଶେଷରେ ଅରାଜକତାରେ ହିଁ ପରିଣତ ହୁଏ ଏବଂ ହୁଏତ ଆପଣାକୁ ଆପେ ନଷ୍ଟ ମଧ୍ୟ କରିଦିଏ।[138]

ବ୍ୟକ୍ତିର ଦାୟିତ୍ୱ

ଯଥାର୍ଥ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀକୁ ସ୍ୱୟଂ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଆ ଯାଇଥାଏ। ଏହି ପ୍ରକୃତ ବିପ୍ଳବଟି କିପରି ସମ୍ଭବ ହେବ ମୁଁ ସେକଥା ଜାଣେନାହିଁ; ମୁଁ କେବଳ ଏତିକି ଜାଣେ ଯେ, ବଦାନ୍ୟତା ପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଂସ୍କାରକୁ ଆପଣାଠାରୁ ହିଁ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[139]

ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ରାଷ୍ଟ୍ରରୂପୀ ସାମୂହିକ ଇଚ୍ଛା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଇଚ୍ଛା ଶାସିତ ହେଉଥାଏ। ଯଦି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଆଇନ୍‌କୁ ତା'ନିଜ ହାତକୁ ନେଇଯାଏ, ତେବେ ରାଷ୍ଟ୍ର ବୋଲି ଆଉ କିଛି ରହେନାହିଁ; ରାଷ୍ଟ୍ର ଅରାଜକ ହୁଏ ଅର୍ଥାତ୍ ସାମୂହିକ୍ ଆଇନ୍ କିମ୍ବା ରାଷ୍ଟ୍ର ବିଲୁପ୍ତି ଲାଭ କରେ। ସେହି ମାର୍ଗରେ ହିଁ ସମସ୍ତ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଅନ୍ତ ହୋଇଯାଏ। ତେଣୁ, ତୁମକୁ ନିଜ କ୍ରୋଧର ସଂବରଣ କରିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ହିଁ ନ୍ୟାୟର ସ୍ଥାପନା ଲାଗି ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ।[140]

ଅସଲ ପରୀକ୍ଷା

ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆଉ କାହାରି ଜୀବନ କିମ୍ବା ଧନପ୍ରତି କୌଣସି କ୍ଷତି ନପହଞ୍ଚାଇଛି, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାକୁ ତା'ର ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଛାଡ଼ିଦେବା, ସେଇଥିରେ ହିଁ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ସବୁଠାରୁ ଅସଲ ପରୀକ୍ଷା ହୋଇଯାଏ। ଗୁଣ୍ଡାଗିରି କରି ସାଧାରଣ ନୈତିକତାକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖିବା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ।[141]

ଯଦି ଦରିଦ୍ରତମ ମନୁଷ୍ୟ ସହିତ ଏକାତ୍ମ ହେବା, ସେମାନେ ଯେଉଁ ସ୍ତରରେ ଅଛନ୍ତି, ତା'ଠାରୁ ଆଦୌ ଉପର ସ୍ତରକୁ ଚାଲି ନଯାଇ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଏକ ତୀବ୍ର ଅଭିଳାଷ ପୋଷଣ କରିବା ଏବଂ ଆପଣାର ସର୍ବୋତ୍ତମ ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ କାମରେ ଲଗାଇ ସେହି ସ୍ତରର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେବାଲାଗି ତଦନୁରୂପ ସଚେତନ ଭାବରେ ପ୍ରୟାସ କରିବା—ଏହିଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଜଣେ ଗଣତନ୍ତ୍ରବାଦୀ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରେ, ତେବେ ମୁଁ ନିଜକୁ ଜଣେ ଗଣତନ୍ତ୍ରବାଦୀ ବୋଲି ନିଶ୍ଚୟ ଦାବି କରିବି।[142]

ଜଣେ ଗଣତନ୍ତ୍ରବାଦୀ ହେଉଛି ସ୍ୱଭାବତଃ ଜଣେ ଶୃଙ୍ଖଳାବଦ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତି। ଯିଏ ସାଧାରଣତଃ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ଭାବରେ ମନୁଷ୍ୟକୃତ ଅଥବା ଈଶ୍ୱରସୃଷ୍ଟ ସକଳ ବିଧାନକୁ ମାନିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱଭାବପ୍ରେରିତ ଭାବରେ ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇପାରେ। ଯେଉଁମାନେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ସେବା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଉଚ୍ଚାକାଙ୍କ୍ଷା ରଖିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଏହି ଅସଲ ପରୀକ୍ଷାର ସର୍ତ୍ତଟିକୁ ପୂରଣ କରି ସେହି ଯୋଗ୍ୟତାଟିକୁ ହାସଲ କରନ୍ତୁ। ପୁନଶ୍ଚ, ଜଣେ ଗଣତନ୍ତ୍ରବାଦୀକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସ୍ୱାର୍ଥମୁକ୍ତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ସିଏ କଦାପି ନିଜ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅଥବା ଦଳ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆଦୌ କିଛି ଚିନ୍ତା କରିବନାହିଁ ବା ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବନାହିଁ। ମାତ୍ର କେବଳ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ହିଁ ଏସବୁ କରିବ। କେବଳ ସେତିକିବେଳେ ଯାଇ ସେ ଆଇନ୍-ଅମାନ୍ୟର ଅଧିକାରକୁ ଅର୍ଜନ କରି ପାରିବ।

କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାର ମୂଳ ପ୍ରତ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକୁ ଛାଡ଼ିଦେଉ ଅଥବା ନିଜକୁ ଦବାଇ ରଖିଥାଉ, ମୁଁ ଏକଥା ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା କରେନାହିଁ। ମତ ମତ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ସୁସ୍ଥ ଏବଂ ସାଧୁ ଭିନ୍ନତା ରହିଲେ ତଦ୍ୱାରା ଯେ ଆମ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ କୌଣସି କ୍ଷତି ପହଞ୍ଚିବ, ମୁଁ ସେକଥାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେନାହିଁ। ମାତ୍ର, ସୁବିଧାବାଦ, ଛଳ ଆଚରଣ କିମ୍ବା ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଗଅଁଠାଇ ଦିଆ ଯାଉଥିବା ସାଲିସ୍ ଦ୍ୱାରା ଅବଶ୍ୟ କ୍ଷତି ହେବ। ଯଦି ତୁମକୁ ଅସମ୍ମତି ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାକୁ ହିଁ ହେବ, ତେବେ ତୁମେ ଅବଶ୍ୟ ସାବଧାନ ରହିଥିବ ଯେ, ତୁମର ମତଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ

ତୁମ ଅନ୍ତର୍ଗଭୀରର ପ୍ରତ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ କେବଳ ଏକ ସୁବିଧାଜନକ ଦଳପକ୍ଷପାତୀ ମତକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିନାହାନ୍ତି ।[143]

ଅଣ୍ଟି ଭିତରେ ଏଣୁ ତେଣୁ ନାନା ଗଣ୍ଠି ପଡ଼ିଥିଲେ ତଦ୍ଵାରା ଗଣତନ୍ତ୍ର ଛିନ୍ନଛତ୍ର ହୋଇଯିବ । କେବଳ ବିଶ୍ଵାସ ଉପରେ ହିଁ ତାହା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ରହି ପାରିବ ।[144]

ପୁଞ୍ଜିପତି ଆପଣାର ବପୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅଳ୍ପ କେତେଜଣଙ୍କର ଶ୍ରମକୁ ଶୋଷଣ କରୁଥାଏ । ଯଦି କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ଶ୍ରମକୁ ଏକତ୍ର କରି ବିବେକର ସହିତ କାମରେ ଲଗାଯାଏ, ତେବେ ତଦ୍ଵାରା ସ୍ଵତଃ କୋଟି କୋଟି ଲୋକଙ୍କର ଧନରେ ବୃଦ୍ଧି ସମ୍ଭବ ହେବ । ଯଥାର୍ଥ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଏବଂ ଯଥାର୍ଥ ପଞ୍ଚାୟତୀରାଜ ସେଇଥିରେ ହିଁ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି ।[145]

ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ଵ

ଏପରି ବିଶ୍ଵାସ କରିବାକୁ ମୁଁ ଏକ ନିରାଟ ଭ୍ରମ ବୋଲି ଭାବୁଛି ଯେ, ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ବହୁତ ହେଲେ ତାହା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସବୁ କଥାକୁ ଅଧିକ ଭଲ ଭାବରେ ପରିଚାଳନା କରିବାରେ ସହାୟକ ହେବ ଅଥବା ତଦ୍ଵାରା ଗଣତନ୍ତ୍ରର ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟି ମଧ୍ୟ ସୁରକ୍ଷିତ ରହିବ । ଲୋକମାନଙ୍କର ସ୍ଵାର୍ଥ-ବିଷୟରେ ସତର୍କ ରହିଥିବା, ପ୍ରଶସ୍ତମନା ଏବଂ ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ ପନ୍ଦରଶହ ପ୍ରତିନିଧି ଛଅହଜାର ଦାୟିତ୍ଵହୀନ ଏବଂ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବଛା ହୋଇ ଆସିଥିବା ଲୋକଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଅନେକ ଅଧିକ ଉତ୍ତମ ସୁରକ୍ଷା କରିପାରିବେ । ଗଣତନ୍ତ୍ରର ସୁରକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେଲେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଗାଢ଼ ଭାବରେ ସ୍ଵାଧୀନଚେତା ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ସେମାନେ ଆତ୍ମସମ୍ମାନସମ୍ପନ୍ନ ଓ ନିଜର ଏକତା ବିଷୟରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଚେତନ ହୋଇଥିବେ ଏବଂ, ଯେଉଁମାନେ ଭଲ ମଣିଷ, ସଚ୍ଚା ମଣିଷ, ସେମାନେ କେବଳ ସେହିମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିନିଧି ଭାବରେ ବାଛିବାକୁ ସଂକଳ୍ପବଦ୍ଧ ହୋଇଥିବେ ।[146]

ଯେଉଁମାନଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ଵ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ସେମାନେ ଦାବି କରୁଛନ୍ତି, ସେହିପରି ଅଳ୍ପ କେତେଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ସଂପୃକ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କର ମନୋଭାବ, ଆଶା ଏବଂ ଆକାଙ୍କ୍ଷାଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ଵ କରୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଥିରେ ଯଥାର୍ଥ ଗଣତନ୍ତ୍ର ପାଇଁ ଆଦୌ କୌଣସି ଅସଙ୍ଗିତ ହେବନାହିଁ । ମୋ'ର ମତ ଯେ ବଳରେ ବିଶ୍ଵାସ କରୁଥିବା କୌଣସି ପ୍ରଣାଳୀ ଦ୍ଵାରା ଗଣତନ୍ତ୍ରର ବିକାଶ କରାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ । ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଭାବନାକୁ ବାହାରୁ ଆଣି କଦାପି ଲଦି ଦିଆଯାଇ ପାରିବନାହିଁ । ସେହି ଭାବନା ଭିତରୁ ହିଁ ଉଜ୍ଜୀବିତ ହେବ ।[147]

ଗଣତନ୍ତ୍ରର ସାରମର୍ମ ହେଉଛି ଯେ, ଗୋଟିଏ ଜାତି କହିଲେ ଯେଉଁସବୁ ବହୁବିଧ ସ୍ଵାର୍ଥକୁ ବୁଝାଏ, ଜାତିର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ସ୍ଵାର୍ଥଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ଵ କରୁଥାଏ । ଏକଥା ସତ ଯେ, ତାହା ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ସ୍ଵାର୍ଥଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ଵ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ପଦ୍ଧତିଟିକୁ ଆଦୌ ପରିତ୍ୟାଗ କରିନଥାଏ, ବା କରିବା ମଧ୍ୟ ଉଚିତ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଏହିଭଳି ପ୍ରତିନିଧିତ୍ଵ କରିବାକୁ ତାହାର ଅସଲ କଷଟି ବୋଲି ଆଦୌ କୁହାଯିବ ନାହିଁ । ଏହା ହେଉଛି ଏଥିରେ ଥିବା ଅପୂର୍ଣ୍ଣତାର ଏକ ପରିଚାୟକ ।[148]

ଭାରତବର୍ଷର ପ୍ରକୃତ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ଗାଆଁକୁ ଏକକରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ । କେନ୍ଦ୍ରରେ

କୋଡ଼ିଏ ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ବସି କଦାପି ପ୍ରକୃତ ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ। ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମର ଅଧିବାସୀମାନେ ହିଁ ଏହାକୁ ତଳୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବେ।[149]

ଯେତେବେଳେ ସାଧାରଣ ଜନଗଣ କୌଣସି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବସ୍ତୁରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛନ୍ତି ଓ ତାହାକୁ ଲାଭ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେଥିରେ ଭୀରୁତା ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ଦାବିଟିକୁ ଏକ ସାକାର ରୂପ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ତାହାକୁ ସମ୍ଭବ ମଧ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଜନଗଣଙ୍କଠାରେ ଯଦି ଏକ ଅନୁକୂଳ ମାନସିକ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ରହିଥିବ, ତେବେ ତାହା ଯେ ସଂଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକରେ ଜୟଲାଭ କରିବାରେ ବହୁଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ, ତାହାର ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖାଯାଇଛି।[150]

ଲୋକଙ୍କର ମତକୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ମତ, ପଞ୍ଚାୟତଙ୍କର ମତ ବୋଲି କୁହା ଯାଇପାରେ। ମାତ୍ର, ଯେଉଁଠାରେ ସ୍ୱୟଂ ଲୋକମାନେ ହିଁ ଶୋଷଣ କରୁଛନ୍ତି, ସେଠାରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ମତ ବୋଲି ପ୍ରକୃତରେ ଆଉ କ'ଣ ଥାଇପାରେ ? ଯଦି ଲୋକମାନଙ୍କର ମତ ଭଗବାନଙ୍କର ମତ ହେବ, ତେବେ ସେମାନେ ଦଳଠାରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ରହିଥିବେ। ତାଙ୍କର ତରାଜୁଗୁଡ଼ିକ ତ ସର୍ବଦା ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସାର ବଟକରା ପଡ଼ି ନ୍ୟାୟର ସହିତ ଓଜନ କରା ହେଉଥିବ।[151]

ମୁଁ ବାର ବାର ଏକଥା କହି ଆସିଛି ଯେ, ଜାତିର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାପାଇଁ ଜାତୀୟ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ରାଜନୀତି କ୍ଷମତା ରହିଥିବା ଆଦୌ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ନୁହେଁ। ମାତ୍ର ଲୋକମାନେ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ କ୍ଷମତାରେ ନେଇ ବସାଇଛନ୍ତି, ଲୋକମାନଙ୍କର ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ସତତ ସମ୍ପର୍କ ରହିଥିବା ଆବଶ୍ୟକ। ସେମାନଙ୍କୁ ସହଜରେ ଗଣିଦେଇ ହେବ। ସେମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଅତି ଅଳ୍ପ। ମାତ୍ର, ଯଦି ଲୋକମାନେ ସେମାନଙ୍କର କ୍ଷମତାକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରୁଥିବେ ଏବଂ ତାହାକୁ ବିବେକର ସହିତ ଓ ଉତ୍ତମ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବେ, ତେବେ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକରେ ଆପେ ଆପେ ସଂଶୋଧନ ସମ୍ଭବ ହୋଇଯିବ।[152]

ଯଦି ସରକାର ତରଫରୁ କୌଣସି ଭୁଲ ହେଉଥିବ, ତେବେ ସରକାରର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରି କୌଣସି ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ବାସ କରୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କର ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ। ସେମାନେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ସରକାରକୁ ହଟାଇ ଦେଇପାରନ୍ତି, ମାତ୍ର ସରକାର ବିରୋଧରେ ଉତ୍ତେଜନା ସୃଷ୍ଟି କରି ତାହାର ଶାସନକାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ପହଞ୍ଚାଇବା ଆଦୌ ଉଚିତ ହେବନାହିଁ। ଆମ ସରକାର ତ ଏକ ବିଦେଶୀ ସରକାର ନୁହେଁ ଓ ତାହାର ପକ୍ଷ ଲଢ଼ିବାକୁ ତା'ପାଖରେ ଏକ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ଅଥବା ନୌବାହିନୀ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ। ଆମ ସରକାରର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତି ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ହିଁ ଆସିବ।...[153]

ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ହିଁ ଶାସନ କରିବ।....[154]

ଯଦି ଅଧିକସଂଖ୍ୟକ ଲୋକ ସ୍ୱାର୍ଥପର ହେବେ ଓ ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟ ନହୋଇ ପାରିବେ, ତେବେ ଗଣତନ୍ତ୍ର ବା ପଞ୍ଚାୟତୀରାଜ କିପରି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇ ପାରିବ ?[155]

ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ଓ ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ

ବିବେକ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠତା ବିଧାନର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ।[156]

ଏହି ମ୍ୟାଣ୍ଡେଟ୍ ନୀତିକୁ ଆମେ ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ଭାବରେ ତାହାର ଚରମ ପ୍ରାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ଯାଏ ଠେଲି ନେବାନାହିଁ ଏବଂ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରସ୍ତାବଗୁଡ଼ିକ ପାଖରେ ଦାସ ହୋଇ ରହିବାନାହିଁ। ତାହାର ଫଳସ୍ୱରୂପ ପଶୁବଳ ଆହୁରି ଅଧିକ ସଂଘାତିକ ଆକାରରେ ପୁନର୍ବାର ଜନ୍ମଲାଭ କରିବ। ଯଦି ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ସଂପ୍ରଦାୟଗୁଡ଼ିକର ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ମାନ ଦେବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠକୁ ସେମାନଙ୍କର ମତ ଏବଂ କ୍ରିୟାକୁ ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ ଓ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇବାକୁ ହେବ। ଏହା ଦେଖିବା ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହୋଇ ରହିବ ଯେ ସଂଖ୍ୟାଲଘୁମାନଙ୍କର କଥାକୁ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ଶୁଣାଯାଉଛି ଏବଂ ଅନ୍ୟଥା ସେମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ଅପମାନର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡୁନାହିଁ।[157]

ଆମେ ନିଜେ ଯେତେବେଳେ ନିଜଲାଗି ସ୍ୱାଧୀନ ମତ ଓ ସ୍ୱାଧୀନ କର୍ମ କରିବାର ଅଧିକାର ଦାବୀ କରୁଛୁ, ଆମକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଯେତେବେଳେ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠତାର ଶାସନ ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାର ଆଶ୍ରୟ ନିଏ, ସେତେବେଳେ ତାହା ଏକ ଅମଲାତାନ୍ତ୍ରିକ ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ଶାସନ ପରି ସମାନ ଭାବରେ ଅସହ୍ୟ ହୋଇପଡ଼େ। କୋମଳ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନା ଏବଂ ଯୁକ୍ତିଦ୍ୱାରା ଆମକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ସହକାରେ ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ପକ୍ଷଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଆମ ଦୃଷ୍ଟିଟି ମଧ୍ୟକୁ ଦୀକ୍ଷିତ କରି ଆଣିବାକୁ ହେବ।[158]

ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ମତ ଦ୍ୱାରା ଶାସନ—ଏହାର ପ୍ରୟୋଗକ୍ଷେତ୍ରଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ। ଅର୍ଥାତ୍, ଟିକିନିଖି ବ୍ୟାପରଗୁଡ଼ିକରେ ଆମକୁ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ପକ୍ଷର ମତଟିକୁ ମାନି ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ମାତ୍ର, ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ପକ୍ଷର ନିଷ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଯାହା ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ତାହାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଦାସତା ବୋଲି କହିବାକୁ ପଡ଼ିବ।... ଗଣତନ୍ତ୍ର ଆଦୌ ଏପରି ଏକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନୁହେଁ ଯେଉଁଥିରେ କି ଲୋକମାନେ ମେଣ୍ଢା ପରି ସବୁକଥା କରନ୍ତି। ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ମତ ଦେବାର ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସତର୍କ ଭାବରେ ସୁରକ୍ଷିତ କରାଯାଇଥାଏ। ତେଣୁ ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ପକ୍ଷଟିର ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ପକ୍ଷଠାରୁ ଭିନ୍ନ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାପାଇଁ ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାର ରହିଛି।[159]

ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ଶାସନଦ୍ୱାରା ଆମେ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ବିଶ୍ୱାସକୁ ଉତ୍ପନ୍ନ କରି ପାରିବା ନାହିଁ।[160]

ଅସହିଷ୍ଣୁତା

ଯଦି ଆମେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଏକ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ଅନୁଶୀଳନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଉ, ତେବେ ସହନଶୀଳ ନହେଲେ ଆଦୌ ଚଳିବନାହିଁ। ଅସହିଷ୍ଣୁତା ପ୍ରକୃତରେ ଆମ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଉପରେ ଆମର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ ବୋଲି ଧରା ପକାଇ ଦେଇଥାଏ।[161]

ମୁଁ ବାରମ୍ବାର ଏହିକଥା କହିଆସିଛି ଯେ, ଭାବନାର କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପକ୍ଷ କଦାପି ଯଥାର୍ଥ ବିଚାର କରୁଛି ବୋଲି ଏକଚାଟିଆ ଭାବରେ ଦାବୀ କରି ପାରିବ ନାହିଁ। ଆମେ ସମସ୍ତେ

କେଉଁଠି ନା କେଉଁଠି ଭୁଲ କରିବସୁ ଏବଂ ଅନେକ ସମୟରେ ଆମ ନିର୍ଣ୍ଣୟଗୁଡ଼ିକରେ ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ବାଧ ହୋଇଥାଉ। ଆମର ଏହି ଦେଶ ପରି ଏକ ଏଡ଼େବଡ଼ ଦେଶର ସଙ୍କୋଚ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରକାରର ଭାବନା ଲାଗି ଅବଶ୍ୟ ସ୍ଥାନ ରହିଥିବା ଉଚିତ। ତେଣୁ, ଆମ ନିଜପ୍ରତି ତଥା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଆମର ସର୍ବନିମ୍ନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେଉଛି ଯେ, ଆମେ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣଟିକୁ ବୁଝିବାଲାଗି ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଏବଂ ଯଦି ଆମେ ତାହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନପାରୁଛୁ, ତେବେ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷ ଆମର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣଟିକୁ ସମ୍ମାନ କରୁ ବୋଲି ଆମେ ଯେପରି ଆଶା କରୁଛୁ, ଆମେ ତାହାକୁ ଠିକ୍ ସେହିପରି ସମ୍ମାନ କରିବା। ଏକ ସୁସ୍ଥ ସାମୂହିକ ଜୀବନ ପାଇଁ ଓ ତେଣୁ ସ୍ୱରାଜ ଲାଗି ଯୋଗ୍ୟ ହେବାପାଇଁ ଏହା ହେଉଛି ଏକ ଅନ୍ୟତମ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ କଷଟିପଥର।

ଯଦି ଆମଠାରେ ବଦାନ୍ୟତା ନଥାଏ, କୌଣସି ସହିଷ୍ଣୁତା ନଥାଏ, ତେବେ ଆମେ କଦାପି ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଆମର ପାର୍ଥକ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ସମାଧାନ କରି ପାରିବାନାହିଁ ଓ ତେଣୁ ସର୍ବଦା ଏକ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷର, ଅର୍ଥାତ୍ ବିଦେଶୀ ଆଧିପତ୍ୟର ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ପାଖରେ ନତମସ୍ତକ ହେବାକୁ ବାଧ ହେବା।[162]

ଅସହିଷ୍ଣୁତା, ଅଶିଷ୍ଟତା ଓ କର୍କଶତା—ଏଗୁଡ଼ିକ ଯେକୌଣସି ଉତ୍ତମ ସମାଜରେ ନିଷିଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଏଗୁଡ଼ିକ ନିଃସନ୍ଦେହ ଭାବରେ ଗଣତନ୍ତ୍ର-ଭାବନାର ପରିପନ୍ଥୀ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି।[163]

ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷର କଥାକୁ ଶୁଣିବାଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିଲେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ବିକାଶ କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। ପ୍ରତିପକ୍ଷର କଥାକୁ ଶୁଣିବାଲାଗି ଅସମ୍ମତ ହେବାଦ୍ୱାରା ଆମେ ବିବେକର ଦ୍ୱାର ଗୁଡ଼ିକୁ ବନ୍ଦ କରି ଦେଇଥାଉ ; ଅଥବା, ପ୍ରତିପକ୍ଷର କଥାକୁ ଶୁଣି ତାହାକୁ ହସରେ ଉଡ଼ାଇଦେଲେ ମଧ୍ୟ ତାହାହିଁ କରିଥାଉ। ଅସହିଷ୍ଣୁତା ଏକ ଅଭ୍ୟାସରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲେ, ସତ୍ୟ ଆମର ହାତଛଡ଼ା ହୋଇଯିବାର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଶଙ୍କା ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ,। ଆମର ବୁଝିବାଶକ୍ତିକୁ ପ୍ରକୃତି ଯେଉଁ ସୀମାଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ବାନ୍ଧି ରଖିଛି, ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ଆମକୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇଥିବା ଆଲୋକଟି ଅନୁସାରେ ଆମେ ଯେପରି ନିର୍ଭୟ ହୋଇ ଆପଣାର କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଯାଉଥିବା, ଠିକ୍ ସେହିପରି ଆମେ ସର୍ବଦା ନିଜ ମନକୁ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ମଧ୍ୟ କରି ରଖିଥିବା ଏବଂ, ଆମେ ଯାହାକୁ ସତ୍ୟ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରିଥିଲୁ, ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ସତ୍ୟ ନୁହେଁ ବୋଲି ଆବିଷ୍କାର କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସତତ ସମ୍ମତ ହୋଇ ରହିଥିବା। ମନର ସେହି ଉନ୍ମୁକ୍ତତା ଆମ ଭିତରେ ସତ୍ୟକୁ ବଳଯୁକ୍ତ କରିବ ଏବଂ, ଯଦି ସେଥିରେ କୌଣସି କିଛି କେଉଁଠି ରହିଥାଏ, ସେଇଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଦୂର କରିଦେବ।[164]

ସଂଖ୍ୟା ନୁହେଁ, ଗୁଣ

ପରିମାଣ ବା ସଂଖ୍ୟା ଯେପରି ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ତାହା ଉପରେ ପ୍ରାୟ କୌଣସି ଦୃଷ୍ଟି ନଦେଇ ମୁଁ ଗୁଣାତ୍ମକତାକୁ ହିଁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ମହତ୍ତ୍ୱ ଦେଇଥାଏ। ଏହିସବୁ ଯାବତୀୟ ସନ୍ଦେହ, ବୈମନସ୍ୟ, ପରସ୍ପରବିରୋଧୀ ନାନା ସ୍ୱାର୍ଥ, ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ, ଭୟ, ଅବିଶ୍ୱାସ ଓ ତଦ୍ରୂପ ବହୁତକିଛି ଭିତରେ ସଂଖ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଲେ ତାହା ଯେ କେବଳ ନିରାପଦ

ହେବନାହିଁ ତା'ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ସେଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରକୃତରେ ବିପଦ ମଧ ଥାଇପାରେ।.... ଯେତେବେଳେ ସମସ୍ତେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପରି ଏକ ଏକାନ୍ତ ନିର୍ଭୁଲ ଶୃଙ୍ଖଳା ମଧରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସଂଖ୍ୟାଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଅପ୍ରତିରୋଧ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି। ମାତ୍ର ଯେତେବେଳେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜ ବାଟରେ ହିଁ ଯାଉଥାଏ ବା ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁ ବାଟରେ ଯିବାକୁ ହେବ, ସେକଥା କେହି ଜାଣିନଥାନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସଂଖ୍ୟାମାନେ ନିଜ ଶକ୍ତିରେ କେବଳ ନିଜକୁ ହିଁ ଧ୍ୱଂସ କରି ଦେଉଥାନ୍ତି।[165]

''ତୁମେ ଜଣେ କିପରି ପୁରୁଷ ବା କିପରି ନାରୀ ? ସମୟର ଆହ୍ୱାନ ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରିବାଲାଗି ତୁମେ ସମର୍ଥ ହେବ କି ?''—ଜଣେ ପ୍ରାର୍ଥୀକୁ ମୁଁ କେବଳ ସେତିକି ପଚାରିବି। ସିଏ ଯଦି ଏହି ପରୀକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଏ, ତେବେ, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଯିଏ ସଂଖ୍ୟା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସବୁଠାରୁ ସାନ ଗୋଷ୍ଠୀଟି ଭିତରେ ରହିଥିବ, ମୁଁ ବାଛିବା ବେଳେ ତାହାକୁ ହିଁ ସର୍ବାଗ୍ରସ୍ଥାନ ଦେବି। ଏହିପରି ଭାବରେ, ଭାରତବର୍ଷର କଲ୍ୟାଣ ପ୍ରତି ସଂଗତି ରଖି ମୁଁ ନ୍ୟାୟୋଚିତ ମାର୍ଗରେ ସବୁ ସଂଖ୍ୟାଲଘୁଙ୍କୁ ଅଗ୍ରାଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରିବି।... ଭାରତବର୍ଷର କଲ୍ୟାଣ କହିଲେ ସମୁଦାୟ ଭାରତବର୍ଷର କଲ୍ୟାଣ ; କେବଳ ହିନ୍ଦୁ, କେବଳ ମୁସଲମାନ ଅଥବା କେବଳ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର କଲ୍ୟାଣ ଆଦୌ ନୁହେଁ।[166]

ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ଗୋଷ୍ଠୀର ଭାବନାରେ ଆଦୌ ଭୟଭୀତ ହୋଇଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ବୋଲି ମୁଁ ତୁମକୁ କହିବି। ଏହା ଅନେକ ସମୟରେ ଏକ ବିଶେଷ ସୁଯୋଗ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ। ମୁଁ ଏକ ସଂଖ୍ୟାବିଶିଷ୍ଟ ଏକ ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ରହିବାଲାଗି ପ୍ରକୃତରେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ବୋଲି ଅନେକ ସମୟରେ କହି ଆସିଛି। କାରଣ, ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ମୋ'ପ୍ରତି ରହିଥିବା ଭକ୍ତିର ପରିଣାମସ୍ୱରୂପ ଏହି ଯେଉଁ କୃତ୍ରିମ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠତା, ଏହା ପ୍ରକୃତରେ ମୋ'ର ଅଗ୍ରଗତିରେ ଏକ ବାଧା ପରି ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି। ସେହି ବାଧାଟି ନଥିଲେ ମୁଁ ଏସବୁ କିଛି କଦାପି ମାନନ୍ତିନାହିଁ।[167]

ଯେତେବେଳେ ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ ଦୁର୍ବଳ ଥାଆନ୍ତି, ଅହିଂସାରେ ରହିଥିବା ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ସେମାନଙ୍କର କଥା ମାନିନେବାକୁ ମୋତେ ପ୍ରବୃତ୍ତ କରାଇଥାଏ। ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକର କଥାକୁ ମାନିନେବା ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କୁ ଦୁର୍ବଳ କରିଦେବାର ସର୍ବୋତ୍ତମ ମାର୍ଗ। ପ୍ରତିରୋଧ ଦ୍ୱାରା କେବଳ ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ସଂଶୟ ଜାଗ୍ରତ ହେବ ଓ ସେମାନଙ୍କର ବିରୋଧକୁ ଅଧିକ ବଳ ଯୋଗାଇବ।[168]

ଜନମତ

କେବଳ ଜନମତ ହିଁ ଗୋଟିଏ ସମାଜକୁ ଶୁଦ୍ଧ ଓ ସୁସ୍ଥ ରଖିପାରିବ।[169]

ଜନମତ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା ନକରି କୌଣସି ଜନାଧାରିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ଆଦୌ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରିବ ନାହିଁ। ଜନମତର ବିରୋଧରେ ଗଲେ ତାହା ସ୍ୱୟଂ ଧ୍ୱସ୍ତ ହୋଇଯିବ।[170]

ସୁସ୍ଥ, ସୁତଥ୍ୟଯୁକ୍ତ ଏବଂ ଭାରସାମ୍ୟବିଶିଷ୍ଟ ସମାଲୋଚନା—ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ସାଧାରଣ ଜୀବନର ଓଜୋନ୍ ବାୟୁ ସଦୃଶ।[171]

ସାଧାରଣ ସ୍ତରରୁ ଆହୁରି କମ୍ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ, ଗଣତନ୍ତ୍ର କେବଳ ସାଧାରଣ ସ୍ତରର ହିଁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିବ। ତେଣୁ, ଯଥାର୍ଥରେ ଶୁଦ୍ଧ ରହିବାକୁ ହେଲେ ଏକ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ନିମ୍ନତମ ତଥା ଅବରତମ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ସର୍ବାଙ୍ଗୀନ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତି ହିଁ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାକୁ ହେବ। ତାହା ଆପଣାର ବୃତ୍ତଟି ମଧ୍ୟରୁ ଯାବତୀୟ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ତଥା ସାମାଜିକ ଦୁରପଚାରକୁ ଅବଶ୍ୟ ଦୂର କରିନେବ। ଏହିଭଳି ଏକ ସମାଜରେ କେହି ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ କି କେହି ଅଣଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ରହିବେନାହିଁ। ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରଭେଦ ରହିବନାହିଁ।[172]

ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ହେଲେ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଜ୍ଞାନ ନୁହେଁ, ପ୍ରକୃତରେ ଯଥାର୍ଥ ଶିକ୍ଷା ହିଁ ପ୍ରକୃତରେ ଦରକାର।[173]

ସୁସ୍ଥ ଜନମତର ଏପରି ଏକ ପ୍ରଭାବ ରହିଛି, ଯାହାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟକୁ ଆମେ ଆଦୌ ଉପଲବ୍ଧି କରିନାହୁଁ।... ଯେତେବେଳେ ଜନମତ ସହିଂସ ଓ ଆକ୍ରମଣାତ୍ମକ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ, ସେତେବେଳେ ତାହା ଅସହନୀୟ ହୋଇଉଠେ।[174]

ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟସିଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଜନମତ ହିଁ ତା' ହାତରେ ଏକମାତ୍ର ଶକ୍ତି ହୋଇ ରହିଛି। ସତ୍ୟାଗ୍ରହ, ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଇନ୍‌ଅମାନ୍ୟ ଓ ଉପବାସ—ଏଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅଥବା ପରୋକ୍ଷ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ବଳପ୍ରୟୋଗର ସମତୁଲ କରାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ଏଗୁଡ଼ିକର ମଧ୍ୟ କେବଳ ଏକ ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ହିଁ ରହିଛି।[175]

ବିଧାନ-ପ୍ରଣୟନ

ଜନମତ ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା ନକରି ବିଧାନର ପ୍ରଣୟନ କରିବା—ଏହା ଅନୁପଯୋଗୀ ଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଖରାପ। ଜନମତର ସୃଷ୍ଟି ନିମନ୍ତେ ଅସହଯୋଗ ହେଉଛି ସତ୍ୱରତମ ପ୍ରଣାଳୀ।[176]

ଗଣତନ୍ତ୍ର ଲାଗି ଏହା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ଯେ, କୌଣସି ବିଧାନ ପ୍ରଣୟନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସହିତ ଜନମାନସକୁ ସେଥିଲାଗି ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ କରାଇ ଅଣାଯିବ।[177]

ରାଜନୀତିକ କାର୍ଯ୍ୟ

ରାଜନୀତିର କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆସିବାଲାଗି ମୁଁ ପ୍ରାୟ ବାଧ୍ୟ ହେଲାଭଳି ଅନୁଭବ କରିଥିଲି, କାରଣ ମୁଁ ଦେଖିଲି ଯେ, ରାଜନୀତିରୁ ବାହାରେ ରହିଲେ ମୁଁ ସାମାଜିକ କଲ୍ୟାଣକାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ କରି ପାରିବିନାହିଁ। ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ, ସାମାଜିକ ତଥା ନୈତିକ ଅଗ୍ରଗତିର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ହିଁ ରାଜନୀତିକ କାର୍ଯ୍ୟର ବିଚାର କରାଯିବା ଉଚିତ। ଏକ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଜୀବନର କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ର ହିଁ ରାଜନୀତିରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ରହି ନଥାଏ।[178]

କ୍ଷମତାର ପ୍ରକୃତି

କ୍ଷମତାର ଅଧିକାର ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ଧ ଓ ବଧିର କରି ପକାଏ। ସେମାନେ ନିଜର ନାକ ତଳେ ରହିଥିବା କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ଦେଖି ପାରନ୍ତିନାହିଁ ଏବଂ କାନ ପାଖରେ ଢାଉଁ ଢାଉଁ ହୋଇ ବାଜୁଥିବା କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଶୁଣିବାରେ ଅସମର୍ଥ ହୁଅନ୍ତି। ତେଣୁ, କ୍ଷମତାର

ନିଶାରେ ମାତାଲ ହୋଇ ରହିଥିବା ଗୋଟିଏ ସରକାର କ'ଣ ଯେ କରି ନପାରିବ, ସେକଥା କେହି ଗାର ପକାଇ କହିଦେଇ ପାରିବନାହିଁ।... ତେଣୁ ଦେଶ ଲାଗି ପ୍ରୀତି ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମୃତ୍ୟୁଲାଗି, କାରାବରଣ ଲାଗି ଓ ତତ୍ତୁଲ୍ୟ ଆଉ ସବୁକିଛି ଲାଗି ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥିବେ।[179]

ନିଷ୍ପାପର ଭାବରେ କରା ଯାଉଥିବା ସେବାକାର୍ଯ୍ୟରୁ ଯେଉଁ କ୍ଷମତା ଉପଲବ୍ଧ ହୁଏ, ତାହା ମହାନ୍ କରେ। ମାତ୍ର ସେବା କରିବାର ନାମରେ ଯେଉଁ କ୍ଷମତାକୁ ଲୋଡ଼ାଯାଏ ଓ ଯାହା କେବଳ ଅଧିକ ଭୋଟ ସାହାଯ୍ୟରେ ହିଁ ମିଳିଥାଏ, ତାହା ଭ୍ରମରେ ନେଇ ପକାଇଦିଏ। ସେହି ଜାଲରୁ ସର୍ବଦା ଦୂରରେ ରହିବା ଉଚିତ।...[180]

କ୍ଷମତା ଦୁଇ ପ୍ରକାରର। ଗୋଟିଏ ଶାସ୍ତିର ଭୟରୁ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥାଏ ଓ ଅନ୍ୟଟି ଭଲ ପାଇବାର କଳାଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଶିକ୍ଷା କରାଯାଏ। ଭଲ ପାଇବା ଉପରେ ଆଧାରିତ କ୍ଷମତା ଶାସ୍ତି ପାଇବାର ଭୟରୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା କ୍ଷମତାର ତୁଳନାରେ ହଜାରଗୁଣ ଅଧିକ ଫଳଦାୟକ ଏବଂ ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇଥାଏ।[181]

ମୋ'ଲାଗି ରାଜନୀତିକ କ୍ଷମତା ଏକ ଚରମ ଲକ୍ଷ୍ୟ ନୁହେଁ ; ଆପଣା ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଜ ଅବସ୍ଥାରେ ଉନ୍ନତିସାଧନ କରିବାକୁ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସତର୍କ କରାଇବାର ଯେତେ ଉପାୟ ରହିଛି, ଏହି ରାଜନୀତିକ କ୍ଷମତା ହେଉଛି ସେଥିଭିତରୁ ଗୋଟିଏ। ରାଜନୀତିକ କ୍ଷମତାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଜାତୀୟ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କ ଜରିଆରେ ଜାତୀୟ ଜୀବନକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରିବା ଭଳି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ହାସଲ କରିପାରେ, ତେବେ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାହାକୁ ହାସଲ କରିବାର ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନଥାଏ। ତା'ପରେ ଏକ ଆଲୋକନଯୁକ୍ତ ନୈରାଜ୍ୟବାଦ ହିଁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୁଏ। ଏହିଭଳି ଏକ ଅବସ୍ଥାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପେ ଆପଣାର ଶାସକ ହୁଏ। ସେ ଆପଣାକୁ ଏପରି ଭାବରେ ଶାସନ କରୁଥାଏ ଯେ, ଆପଣାର ପ୍ରତିବେଶୀ ନିମନ୍ତେ ଆଦୌ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୁଏନାହିଁ। ତେଣୁ, ଏକ ଆଦର୍ଶ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ପ୍ରକୃତରେ ରାଜନୀତିକ କ୍ଷମତା ବୋଲି ଆଦୌ କିଛି ନଥାଏ, କାରଣ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ରାଷ୍ଟ୍ର ହିଁ ନଥାଏ। ମାତ୍ର ଜୀବନରେ କେବେହେଲେ ଏହି ଆଦର୍ଶର ଉପଲବ୍ଧି ହୋଇ ପାରେନାହିଁ। ତେଣୁ, ଥୁରୋ ଏହି ବିଖ୍ୟାତ ମନ୍ତବ୍ୟଟିକୁ ଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି ଯେ, ଯେଉଁ ସରକାର ସବୁଠାରୁ କମ୍ ଶାସନ କରେ, ସେଇ ହେଉଛି ସର୍ବୋତ୍ତମ ସରକାର।[182]

ଉପରୁ ଆସି ଲଦା ହୋଇଥିବା କ୍ଷମତା ପୋଲିସ୍ ଓ ସାମରିକ ବାହିନୀର ସାହାଯ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାଏ ; ମାତ୍ର ଭିତରୁ ହିଁ ସମ୍ଭବ ହୋଇଥିବା କ୍ଷମତା ଲାଗି ସେସବୁର ଆଦୌ ବା ପ୍ରାୟ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନଥାଏ।[183]

ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷମତାରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଭାଗ ନରହିଛି, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଏକାନ୍ତ ଅସମ୍ଭବ ; ମାତ୍ର ସେହି ଗଣତନ୍ତ୍ର ଯେପରି ହାଟତନ୍ତ୍ରକୁ ସ୍ଖଳିତ ହୋଇ ନଆସେ ! ତୁମକୁ ଆପଣାର ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରିବା ଲାଗି ସମର୍ଥ କରୁଥିବା ଜଣେ ମେହନ୍ତର ତଥା ଶ୍ରମିକର ମଧ୍ୟ ସ୍ୱାୟତ୍ତଶାସନରେ ଅବଶ୍ୟ ଏକ ଭୂମିକା ରହିବ। ମାତ୍ର, ତୁମମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିବାକୁ ହେବ, ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ହେବ, ସେମାନେ ଘୁଷୁରି ପରି ଖୁନ୍ଦି ହୋଇ ରହୁଥିବା ସେମାନଙ୍କର

ଦରିଦ୍ର କୁଡ଼ିଆଘରର ଗୁଡ଼ିକୁ ଯାଇ ଦେଖିବାକୁ ହେବ। ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ଏହି ଅଂଶଟିର ତୁମେ ଯତ୍ନ ନେବ କି ନାହିଁ, ତାହା ତୁମ ଉପରେ ହିଁ ନିର୍ଭର କରେ। ତୁମେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନକୁ ନିର୍ମିତ କରି ଆଣି ପାରିବ, ନଷ୍ଟ ମଧ କରିଦେଇ ପାରିବ।[184]

ମନୁଷ୍ୟର ଯାବତୀୟ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ କୌଣସି ନା କୌଣସି ବିପଦ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି। ଅନୁଷ୍ଠାନଟି ଯେତେ ଅଧିକ ବଡ଼ ହେବ, ତାହାର ଦୁରୁପଯୋଗ କରିବାର ଆଶଙ୍କା ମଧ ସେତିକି ଅଧିକ ହେବ। ଗଣତନ୍ତ୍ର ହେଉଛି ଏକ ବୃହତ୍ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଏବଂ ତେଣୁ ତାହାର ଦୁରୁପଯୋଗ ହେବାର ମଧ ବୃହତ୍ ଆଶଙ୍କାମାନ ସର୍ବଦା ରହିଛି। ମାତ୍ର, ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ଏଡ଼ିଦେଇ ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିକାର କରି ପାରିବାନାହିଁ, ମାତ୍ର ଦୁରୁପଯୋଗର ଆଶଙ୍କାକୁ ସର୍ବନିମ୍ନ ସ୍ତରକୁ ଖସାଇ ଆଣି ହିଁ ତାହା କରିପାରିବା।[185]

...ଯେତେବେଳେ ଜନଗଣ ରାଜନୀତିକ କ୍ଷମତାର ଅଧିକାରୀ ହୁଅନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସ୍ୱାଧୀନତା ଉପରେ କୌଣସି ହସ୍ତକ୍ଷେପ ହେବାର ଆଶଙ୍କା ସର୍ବନିମ୍ନ ଖସି ଆସିଥାଏ। ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁ ଜାତି ରାଷ୍ଟ୍ରର ଅଧିକ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ନଥାଇ ନିଜର ବ୍ୟାପାରଗୁଡ଼ିକୁ ନିରୁପଦ୍ରବ ଏବଂ ଫଳପ୍ରଦ ଭାବରେ ନିର୍ବାହ କରିପାରେ. ତାହାକୁ ହିଁ ଯଥାର୍ଥରେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଯେଉଁଠାରେ ସେହି ସ୍ଥିତିଟି ଉପସ୍ଥିତ ନଥାଏ, ସେଠାରେ ଶାସନର ରୂପଟି କେବଳ ନାମକୁ ମାତ୍ର ଗଣତାନ୍ତ୍ରୀକ ହୋଇ ରହିଥାଏ।[186]

ଏକଛତ୍ର ଶାସନ

ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଅନେକ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ଉପରେ ଶାସନ କରିବ—ଏହା ଆଦୌ ସହନୀୟ ନୁହେଁ। ସେହି ରୀତିକୁ ଖତମ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ''ତାହା କିପରି ଖତମ ହେବ'' ତାହାହିଁ ପ୍ରଶ୍ନ। ଅନେକ ମନୁଷ୍ୟ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ—ତାହା ହେଉଛି ଉପାୟ। ଜଣେ ଶାସକର ମୁଣ୍ଡ କାଟିଦେବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜ କଥା। ଏଠାରେ ରାବଣର କଥା ସ୍ମରଣ କରାଯିବା ଉଚିତ। ତା'ର ଦଶଗୋଟି ମୁଣ୍ଡ ଥିଲା। ଯେମିତି ଗୋଟାକୁ କାଟି ଦିଆଯାଇଥିଲା, ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ତାହା ସ୍ଥାନରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ବାହାରି ଆସୁଥିଲା। ଏଥିରୁ ଏହି ନୀତିଶିକ୍ଷା ମିଳୁଛି ଯେ, ଏକ ଜୀବନ୍ତ ଜନସମୂହ ବିଦ୍ୟମାନ୍ ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ମୁଣ୍ଡ କାଟିବା ଆଦୌ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏନାହିଁ।[187]

ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେତେ ବଡ଼ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ତାହାରି ଆଦେଶକୁ ମାନି ଲୋକଙ୍କର ଶାସନ, ଲୋକମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ଶାସନ ଏବଂ ଲୋକମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଶାସନ କଦାପି ଚଳାଇ ହୁଏନାହିଁ।[188]

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ମୁଁ ଲୋକସମୂହଙ୍କର ଉନ୍ମତ୍ତତା ବିଷୟରେ ଯେତିକି ଚିନ୍ତିତ ହୁଏ, କୌଣସି ରାଷ୍ଟ୍ରର ଉନ୍ମତ୍ତତାରେ ଆଦୌ ସେତେ ଚିନ୍ତିତ ହୁଏନାହିଁ। ଲୋକସମୂହଙ୍କର ଉନ୍ମତ୍ତତା ଏକ ଅସୁସ୍ଥତାର ସଙ୍କେତ ଆଣି ଦେଇଥାଏ ଏବଂ ତେଣୁ ଦ୍ୱିତୀୟଟି ଅପେକ୍ଷା ତାହାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ଅଧିକ କଷ୍ଟକର ହୁଏ। ଦ୍ୱିତୀୟଟି ତ ଏକ ଅତି ଧାନ ସଂଗଠନ ମାତ୍ର। ଶାସନ କରିବାରେ ଆପଣାକୁ ଅଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ କରିଥିବା ଗୋଟିଏ ସରକାରକୁ କୌଣସି ବୃହତ୍

ସମୂହର ଅପରିଚିତ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ଉନ୍ମତ୍ତତାରୁ ଆରୋଗ୍ୟ କରିଆଣିବା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅନେକ ସହଜ।[189]

ଅନିୟନ୍ତ୍ରିତ ଶାସନ

ଗୋଟାଏ ମନୁଷ୍ୟପଲଙ୍କୁ ତାଲିମ ଦେବାଭଳି ସହଜ କଥା ଆଉ କିଛି ନାହିଁ; ଏହାର ସରଳ କାରଣଟି ହେଉଛି ଯେ, ପଲ ଭିତରେ କାହାରି କୌଣସି ମୁଣ୍ଡ ନଥାଏ ଓ କେହି ଆଗରୁ କୌଣସି ଚିନ୍ତା କରି ନଥାନ୍ତି। ସେମାନେ ଏକ ଉନ୍ମାଦନାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି। ଖବ୍ ଶୀଘ୍ର ଅନୁତାପ ମଧ କରନ୍ତି।... ଏକ ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ବିକଶିତ କରି ଆଣିବାଲାଗି ମୁଁ ଅସହଯୋଗକୁ କାମରେ ଲଗାଉଛି।[190]

...ଏହି ଜନସମୂହଙ୍କର ସୁନା ଭଳି ଏକ ହୃଦୟ ରହିଛି, ସେମାନଙ୍କ ଅନୁଭବ ଭିତରେ ଦେଶ ଲାଗି ସ୍ଥାନ ରହିଛି, ସେମାନେ ଶିକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ଓ କାହାଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା ମଧ କରୁଛନ୍ତି। ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ କରି ଆଣିବା ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ। ମାତ୍ର ସେଥିଲାଗି ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକ ବୁଦ୍ଧିମାନ, ନିଷ୍ଠାପର, ସ୍ଥାନୀୟ କର୍ମୀଙ୍କର ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ ଏକ ସମଗ୍ର ଜାତିକୁ ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତାର ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବା ନିମନ୍ତେ ସଂଗଠିତ କରାଯାଇ ପାରିବ ଏବଂ ତା'ହେଲେ ମଣିଷମାନଙ୍କର ପଲଦ୍ୱାରା ଚାଳିଥିବା ତନ୍ତ୍ରରୁ ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ମଧ ବିକଶିତ କରି ଆଣିହେବ।[191]

ଯେକୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ମଧ ଉଚିତ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିବାଲାଗି ଏକ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ସଂଗଠନର ସାହସ ରହିଥିବା ଉଚିତ। ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକ ଜାତିକୁ ଅଧିକ ଦୁର୍ବଳ କରିଦେବାରେ ସହାୟକ ହୁଏ, ସିଏ ଉଭୟ ଆପଣାକୁ ତଥା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ତଳକୁ ଖସାଇ ଆଣୁଥାଏ। ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଶାସନ ଆଡ଼କୁ ନୁହେଁ, ପଲର ଶାସନ ଆଡ଼କୁ ହିଁ ପରିଚାଳିତ କରି ନେଇଯାଏ। ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଶାସନ ଏବଂ ପଲର ଶାସନ—ଏହି ଦୁଇଟି ମଧରେ ସର୍ବଦା ପ୍ରାୟ କେବଳ ଏକ କୃଶ ବିଭେଦରେଖା ହିଁ ରହିଛି; ମାତ୍ର ସେହି ରେଖାଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଟାଣ ଓ ଆଦୌ ଭାଙ୍ଗି ଯାଉ ନଥିବା ଇସ୍ପାତ୍‌ଠାରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ।

ଗୋଟିଏ ଜୀବନ ଏବଂ ପ୍ରଗତି ଆଡ଼କୁ ପରିଚାଳିତ କରିନିଏ ଏବଂ ଆଉଗୋଟିଏ ବିଶୁଦ୍ଧ ଏବଂ ସ୍ପଷ୍ଟ ମରଣର ସମବାଟୀ ହୋଇ ରହିଥାଏ। ଚରମ ବିଶ୍ଳେଷଣଟି ଅନୁସାରେ, ଆମ ପତନର କାରଣକୁ ଆମ ଭିତରେ ଯାଇ ଖୋଜିବା ଉଚିତ, ଆଦୌ ବାହାରେ ଖୋଜିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ଯଦି, ଗୋଟିଏ ଜାତି ହିସାବରେ ଆମେ ସକଳ ସନ୍ଦେହ ଏବଂ ପ୍ରଲୋଭନର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ରହିଥାନ୍ତୁ, ତେବେ ପୃଥିବୀର ସବୁଯାକ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଏକାଠି ହୋଇଥିଲେ ମଧ ଆମକୁ କଦାପି ନତ କରି ପାରିନଥାନ୍ତେ। ଏହାକୁ କେବଳ ଏକ ମାମୁଲି କଥା ପରି ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ ହେବନାହିଁ। ଯଦି ଆମେ ମୌଳିକ ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସ୍ୱୀକାର କରିବା, ତେବେ ଆମେ ନିଶ୍ଚୟ ସଚ୍ଚୋଟ ଓ ଧୈର୍ଯ୍ୟଶୀଳ ହୋଇ ପାରିବା ଏବଂ ବାହାରୁ ହେଉ ଅଥବା ଭିତରୁ ହେଉ, ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଉଥିବା ଯେକୌଣସି ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ମଧ ଆମେ ଅବଶ୍ୟ ସମର୍ଥ ହେବା।[192]

ସମରବାଦ

ଗଣତନ୍ତ୍ର ଏବଂ ସାମରିକ ବାହିନୀ ତଥା ପୋଲିସ୍ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ରହିବା—ଦୁଇଟି କଦାପି ଏକତ୍ର ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିବେନାହିଁ। ଏହା ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ଭଲ ଓ ଆଉଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ଖରାପ ବୋଲି ତୁମେ କଦାପି କହି ପାରିବନାହିଁ। ସାମରିକ ବାହିନୀର ସହାୟତା ନେଲେ ତୁମେ ତଳକୁ ଖସିପଡ଼ିବ। ଏକ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ. ଯଦି ଭୋଟଦାତାମାନେ ଗୋଟାଏ ଗୁଣ୍ଡାକୁ ଆଣି ସରକାର ଭିତରେ ଥିବା ସର୍ବୋଚ୍ଚ ବ୍ୟକ୍ତିରୂପେ ବସାଇବ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜେ ବିଛାଇଥିବା ବିଛଣା ଉପରେ ଶୋଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ଅଥବା, ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଦ୍ୱାରା ଭୋଟଦାତାମାନଙ୍କୁ ବଦଳାଇବାକୁ ହେବ। ତାହାକୁ ହିଁ ଗଣତନ୍ତ୍ର ବୋଲି କୁହାଯାଏ।[193]

ଗଣତନ୍ତ୍ର ଏବଂ ସାମରିକ ମନୋଭାବ—ଏହି ଦୁଇଟିକୁ ମୁଁ ପରସ୍ପରର ଏକାନ୍ତ ବିରୋଧୀ ବୋଲି ବିଚାର କରେ। ତା'ର ରାଷ୍ଟ୍ର ପୃଥିବୀ ଆଗରେ ଯେଉଁ ଅସ୍ତ୍ରବଳ ନେଇ ଦେଖାଇ ପାରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଉଛି, ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ତାହା ଉପରେ କୌଣସି ବିଶ୍ୱାସ ରଖିବ ନାହିଁ; ତା'ର ରାଷ୍ଟ୍ର ପୃଥିବୀ ବ୍ୟବହାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ନୈତିକ ଶକ୍ତିକୁ ନେଇ ରଖି ପାରୁଥିବ, ସିଏ ତାହାରି ଉପରେ ହିଁ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଥିବ।[194]

ସରକାର ଅଥବା ଜନଗଣ ଯାହା ତରଫରୁ ହେଉ ପଛକେ, ସେମାନଙ୍କର ସଂତ୍ରାସବାଦ ଭିତରେ ଗଣତନ୍ତ୍ରଭାବର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। କେତେକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦେଖିଲେ ସରକାରୀ ସଂତ୍ରାସବାଦ ଠାରୁ ଜନସମୂହଙ୍କର ସଂତ୍ରାସବାଦ ଗଣତାନ୍ତ୍ରୀକ ବୋଧର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଅଧିକ ପରିପନ୍ଥୀ। କାରଣ, ଦ୍ୱିତୀୟଟି ଗଣତନ୍ତ୍ରର ବୋଧକୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତି ଆଣିଦିଏ,ମାତ୍ର ପ୍ରଥମଟି ତାହାକୁ ହତ୍ୟା କରିପକାଏ।[195]

ଗଣତନ୍ତ୍ର ଓ ଅହିଂସା

ଗଣତନ୍ତ୍ର ଓ ହିଂସା କଦାପି ଏକାଠି ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁସବୁ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ନାମକୁ ମାତ୍ର ଗଣତନ୍ତ୍ର ଚାଲିଛି, ସେମାନେ ଖୋଲାଖୋଲି ଭାବରେ ହୁଏତ ଏକଛତ୍ର ଶାସନକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନେବେ ଅଥବା, ଯଦି ସେମାନଙ୍କୁ ଯଥାର୍ଥରେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ହେବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ସାହସର ସହିତ ଅହିଂସାକୁ ହିଁ ଗ୍ରହଣ କରିବେ। କେବଳ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ହିଁ ଅହିଂସାର ଆଚରଣ କରିପାରିବେ ଏବଂ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଗଠିତ ହୋଇଥାଏ ଜାତିଗୁଡ଼ିକ ତାହା କରି ପାରିବେନାହିଁ, ଏପରି କଥାକୁ କେବଳ ଏକ ଈଶ୍ୱରଦ୍ରୋହୀ କଥା ବୋଲି କୁହାଯିବ।[196]

ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅହିଂସ ମାର୍ଗରେ ଆପଣାର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ଏବଂ ତେଣୁ, ତା' ଦେଶର ତଥା ସର୍ବଶେଷରେ ସମଗ୍ର ମାନବସମୂହର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ରକ୍ଷା କରେ, ଆମେ ତାହାକୁ ହିଁ ଜଣେ ସଚ୍ଚା ଗଣତନ୍ତ୍ରବାଦୀ ବୋଲି କହିପାରିବା।[197]

ପ୍ରକୃତ ଗଣତନ୍ତ୍ର ବା ଜନଗଣଙ୍କର ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଅସତ୍ୟ ଓ ହିଂସାପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ କେବେହେଲେ ଆସି ପାରିବନାହିଁ; ଏହାର ଅତି ସରଳ କାରଣଟି ହେଉଛି ଯେ, ସେଗୁଡ଼ିକର ଆଶ୍ରୟ ନେବାରେ ଏକ ସ୍ୱାଭାବିକ ଅନୁସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଆମକୁ ବିରୋଧୀ ପକ୍ଷରେ ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଦବାଇ ଦେଇ କିମ୍ବା ସଂହାର କରି ସକଳ ବିରୋଧକୁ ଅପସାରିତ କରିଦେବାକୁ ପଡୁଥିବ। ଏହି ମାର୍ଗରେ

ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱାଧୀନତା କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। କେବଳ ଏକ ଅବିମିଶ୍ରିତ ଅହିଂସାର ରାଜତ୍ୱ ଅଧୀନରେ ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତିସ୍ୱାଧୀନତାର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ରିୟାଶୀଳତା ସମ୍ଭବ ହେବ।[198]

ମୋ'ବିଚାରର ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ଦୁର୍ବଳତମ ବ୍ୟକ୍ତିର ସବଳତମ ବ୍ୟକ୍ତି ପରି ସମାନ ସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବ। ଅହିଂସା ବ୍ୟତୀତ ସେହି ସ୍ଥିତି କେବେହେଲେ ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ। ପୃଥିବୀର କୌଣସି ଦେଶ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦୁର୍ବଳମାନଙ୍କ ପ୍ରତି କେବଳ ଏକ ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା ଥିବା ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ଅଧିକ କିଛି ହେଲେ ଦେଖାଉ ନାହାନ୍ତି।... ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ଗଣତନ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେପରି ଚାଲିଛନ୍ତି, ତାହାକୁ ଏକ ହାଲୁକା ନାତ୍‌ସୀବାଦ ଓ ଫାସିବାଦ ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଖୁବ ବେଶୀ ହେଲେ ତାହାକୁ ଏକ ଆବରଣକାରୀ ପରିଚ୍ଛଦ ବୋଲି କୁହାଯିବ, ଯାହାତଳେ କି ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦର ନାତ୍‌ସୀ ତଥା ଫାସିଷ୍ଟ୍ ପ୍ରବୃତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଲୁଚ୍ଚାୟିତ ହୋଇ ରହିଛି।....[199]

ଯଥାର୍ଥ ଗଣତନ୍ତ୍ର କେବଳ ଅହିଂସା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ସମ୍ଭବ ହେବ ବୋଲି ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି।[200]

ପଛରେ ବଳ ଦେବାକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅହିଂସା ରହିନଥିଲେ କୌଣସି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଗଣତନ୍ତ୍ର ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ।[201]

ଗଣତନ୍ତ୍ର : ପୂର୍ବର ଓ ପଶ୍ଚିମର

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଯଦି ଏକ ବିଫଳତା ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇ ସାରିନଥାଏ, ତେବେ ତାହା ଏକ ପରୀକ୍ଷାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛି ବୋଲି କୁହା ଯାଇପାରିବ। ଆପଣା ଯୋଗ୍ୟତାର ଏକ ଦୃଶ୍ୟମାନ୍ ଉଦାହରଣ ଦେଖାଇଦେଇ ଭାରତବର୍ଷ ହିଁ ଯେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଯଥାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନଟିକୁ ବିକଶିତ କରାଇ ଆଣିବ, ଏହା ହୁଏତ ଭାରତବର୍ଷ ଲାଗି ବିଶେଷ ଭାବରେ ଅଭିପ୍ରେତ ହୋଇ ରହିନାହିଁ କି ? ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିଃସନ୍ଦେହ ଭାବରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି, ଦୁର୍ନୀତି ଓ କପଟତା କଦାପି ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ପରିଣାମ ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ତେଣୁ ତାହା ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଏକ ଯଥାର୍ଥ ପରୀକ୍ଷା ଲାଗି କେବେହେଲେ ଅନ୍ତରାୟ ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହେବନାହିଁ।[202]

ମୋ' ମତରେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟର ଗଣତନ୍ତ୍ର ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ତଥାକଥିତ ଗଣତନ୍ତ୍ର। ଏଥିରେ ନିଃସନ୍ଦେହ ଭାବରେ ଯଥାର୍ଥ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ବୀଜମାନ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି। ମାତ୍ର, ସକଳ ହିଂସାକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ପାରିଲେ ଏବଂ ସକଳ ଅସଦାଚରଣ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଗଲେ ଯାଇ ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ସମ୍ଭବ ହେବ। ଏହି ଉଭୟ ବିଷୟକୁ ଏକତ୍ର ହିଁ ଯିବାକୁ ହେବ। ବସ୍ତୁତଃ, ଅସଦାଚରଣକୁ ହିଂସାର ହିଁ ଏକ ପ୍ରକରଣ ବୋଲି କହିବା ଉଚିତ। ଯଦି ଭାରତବର୍ଷକୁ ସେହି ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରକାରଟିକୁ ବିକଶିତ କରି ଆଣିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ହିଂସା ଏବଂ ଅସତ୍ୟ ସହିତ ଆଦୌ କୌଣସି ସାଲିସ୍ କରାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ।[203]

ଭାରତବର୍ଷ ଯଥାର୍ଥ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ବିକାଶ କରାଇ ଆଣିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛି, ଅର୍ଥାତ୍ ଅହିଂସା ଦ୍ୱାରା ସେ ସେହି ଉଦ୍ୟମକୁ କରୁଛି। ଆମର ଅସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଅସ୍ତ୍ର ; ଅର୍ଥାତ୍ ଚରଖା, ଗ୍ରାମୋଦ୍ୟୋଗ, ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ନିବାରଣ, ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ସଦ୍‌ଭାବ, ନିଶାମୁକ୍ତି ଏବଂ

ଅହମଦାବାଦରେ ଯେପରି କରା ହୋଇଥିଲା, ଅହିଂସାର ମାର୍ଗରେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ସଂଗଠନ—ଏହିଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି ଅସ୍ତ୍ର। ଏଥିପାଇଁ ସାମୂଦାୟିକ ଉଦ୍ୟମ ଆବଶ୍ୟକ, ସାମୂଦାୟିକ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରୟୋଜନ। ଏହିସବୁ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଚଳାଇବା ନିମନ୍ତେ ଆମର ବୃହତ୍ ଅନୁଷ୍ଠାନ ରହିଛି। ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି ପୂର୍ଣ୍ଣତଃ ସ୍ବେଚ୍ଛାସେବୀ ଅନୁଷ୍ଠାନ, ଏବଂ, ନିମ୍ନତମ ମନୁଷ୍ୟର ସେବା ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ସ୍ୱୀକୃତି।[204]

73. ଭାରତୀୟ ଜାତୀୟ କଂଗ୍ରେସ

କଂଗ୍ରେସର ଅବକ୍ଷୟ

ଯଦି କଂଗ୍ରେସ ବିବେକ ଏବଂ ନୈତିକ ପ୍ରଭାବକୁ ପରିହାର କରି ଗୁଣ୍ଡାଗିରିର ଆଶ୍ରୟ ନିଏ, ତେବେ ତାହାକୁ ତାହାର ଯଥାର୍ଥ ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ଏକ ସ୍ୱାଭାବିକ ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[205]

ଦୁର୍ଗନ୍ଧଦ୍ୱାରା ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଥବା ଗୁହାଳଗୁଡ଼ିକରୁ କଂଗ୍ରେସକୁ ପରିଚ୍ଛନ୍ନ କରି ବାହାର କରାଇ ଆଣିବାର ଇଚ୍ଛା—ତାହାହିଁ ଆବଶ୍ୟକ। ମାତ୍ର, କଂଗ୍ରେସ କମିଟିର ମୁଖ୍ୟମାନେ ଯଦି ଉଦାସୀନ ଏବଂ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ହୋଇ ରହିଥିବେ, ତେବେ ଦୁର୍ନୀତିର କଦାପି ମୁକାବିଲା କରାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ। ''ଯଦି ସ୍ୱୟଂ ଲୁଣ ତା'ର ଲବଣାକ୍ତତାକୁ ହରାଇ ବସିବ, ତେବେ ତାହାକୁ ଆଉ ପୁଣି କାହାଦ୍ୱାରା ଲବଣାକ୍ତ କରାଯାଇ ପାରିବ ?''[206]

ରୋମ୍‌ର ପତନ ଘଟିବାର ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ତାହାର ଅବକ୍ଷୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା। ଦେଶର ସର୍ବୋତ୍ତମ ମସ୍ତିଷ୍କଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଗତ ପଚାଶ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ କାଳ ହେଲା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ଆସିଥିବା କଂଗ୍ରେସ ଅବକ୍ଷୟ ଆରମ୍ଭ ହେବା ମାତ୍ରକେ କଦାପି ତା'ର ପତନ ଘଟିବନାହିଁ। ଯଦି ସମୟ ଥାଉଁ ଦୁର୍ନୀତିର ମୁକାବିଲା କରାଯିବ, ତେବେ ତାହାର ପତନ ଘଟିବା ଆଦୌ ଆବଶ୍ୟକ ହେବନାହିଁ।[207]

କଂଗ୍ରେସ ଓ ଅହିଂସା

କଂଗ୍ରେସ ଆପଣାର ଅହିଂସାକୁ ସ୍ଥାୟୀ କରି ରଖିପାରିଲେ ଯାଇ ତାହାର ପ୍ରଭାବକୁ ଫଳଦାୟକ ଭାବରେ ସକ୍ରିୟ କରାଯାଇ ପାରିବ। ତାହାର ନୈତିକ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ହିଁ ତାହାର ଏକମାତ୍ର ପୁଞ୍ଜି। ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି ନୀତିର ଆଶ୍ରୟ ନେଲେ କେବଳ ଗୃହଯୁଦ୍ଧ ଓ ରକ୍ତପାତ ହିଁ ଘଟିବ।[208]

ହୃଦୟରେ ତରବାରୀଟିଏ ଝୁଲୁଥିବ ଓ ତୁମେ ବାହାରେ ଅହିଂସାର ନାମ ନେଉଥିବ—ଏହାକୁ କେବଳ କପଟତା ଏବଂ ଅସାଧୁତା ନୁହେଁ, ଭୀରୁତା ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯିବ। ବ୍ରିଟିଶ୍ ସରକାର ସହିତ ସଂଗ୍ରାମରେ ଆମେ ଯେଉଁ ଅହିଂସାର ଆଚରଣ କରିଥିଲୁ, ତାହା ଦୁର୍ବଳର ଅହିଂସା ଥିଲା। ତା' ନହେଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ ଭିତରେ ଏହିସବୁ ବାଦବିବାଦ କାହିଁକି ଲାଗିଥାନ୍ତା ?

ଦୁର୍ବଳ ଶକ୍ତିହୀନର ସେହି ନକଲି ଅହିଂସାଠାରୁ ଆଉ ଅନ୍ୟ କିଛି ହେଲେ କଦାପି ଅଧିକ ନୈତିକ ପତନ ଘଟାଇବ ନାହିଁ। ଯଦି ଆମ ଭିତରେ ଆବଶ୍ୟକ ଅହିଂସାଶକ୍ତି ରହିଥାନ୍ତା, ତେବେ ଆମର ସାମୂହିକ ଜୀବନରେ ଚରମ ସହନଶୀଳତା ପ୍ରକାଶ ପାଉଥାନ୍ତା। ସେତେବେଳେ, ଯେତିକି ଅଛି, ସେତିକି ଦଳ ନିମନ୍ତେ ଯଥେଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ରହିଥାନ୍ତା। ମତର କ୍ଷେତ୍ରରେ ରହିଥିବା ପାର୍ଥକ୍ୟ ସୁସ୍ଥ ମାନସିକ ସ୍ୱାଧୀନତାର ପରିଚାୟକ ହୁଅନ୍ତା। ତାହାହିଁ ଜୀବନର ବିଧାନ ; ଦଳଗତ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ଓ ଦଳଗତ କନ୍ଦଳ କଦାପି ଜୀବନର ବିଧାନ ନୁହେଁ। ଏଗୁଡ଼ିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ସହିତ କଦାପି ସଂଗତି ସହିତ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦିଆଯାଇ ପାରିବନାହିଁ।[209]

ମୌଳିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ

ବିପତ୍ତି ସମୟରେ ଯଦି କଂଗ୍ରେସ ଲୋକପ୍ରିୟତାର ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ନପାରିବ, ତେବେ ତାହା କଦାପି ଲୋକପ୍ରିୟ ହୋଇ ରହି ପାରିବନାହିଁ। ଯଦି କଂଗ୍ରେସ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଲୁଟତରାଜର କବଳରୁ ରକ୍ଷା କରି ନପାରିବ, ସେଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାଲାଗି ଯଦି ସେମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ନଦେବ, ଯଦି କର୍ମହୀନ ଏବଂ ଉପବାସୀ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ କାମ ଯୋଗାଇଦେଇ ନପାରିବ, ଯଦି ବିପତ୍ତି ପଡ଼ିଥିବା ବେଳେ ସେମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ ନକରିବ, ତେବେ କଂଗ୍ରେସ ଆପଣାର ସମ୍ମାନ ତଥା ଲୋକପ୍ରିୟତାକୁ ହରାଇ ବସିବ।[210]

ଗୋଟିଏ ଦଳ

କଂଗ୍ରେସ ଭିତରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଦଳ ରହିବ, ଅର୍ଥାତ୍ ଏଥିରେ କେବଳ କଂଗ୍ରେସଲୋକମାନେ ହିଁ ରହିବେ, ଅନ୍ୟ କେହି ରହିବେ ନାହିଁ। ଏହାଦ୍ୱାରା ଏପରି ଆଦୌ କୁହା ଯାଉନାହିଁ ଯେ ଭିନ୍ନ ମତମାନ ପୋଷଣ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି କିମ୍ବା ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକ ନିମନ୍ତେ କଂଗ୍ରେସର କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ। ମୁଁ କୌଣସି ମୃତ ଏକରୂପତାରେ ଆଦୌ ବିଶ୍ୱାସ କରେନାହିଁ। "ସବୁ ମନୁଷ୍ୟ ସମାନ ଏବଂ ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି" —ଆକ୍ଷରିକ ଅର୍ଥରେ ଏହାକୁ ଏକ ପ୍ରାକୃତିକ ବିଧାନ ବୋଲି କୁହା ଯିବନାହିଁ। ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ, ସବୁ ମଣିଷ ବୁଦ୍ଧିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମାନ ହୋଇ ଜନ୍ମ ହୋଇଛନ୍ତି ; ମାତ୍ର, ଅଧିକ ବୁଦ୍ଧିଶକ୍ତି ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଯଦି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ହିତକୁ ବଳି ଦେଇ କେବଳ ଆତ୍ମ-ଉନ୍ନତି ନିମନ୍ତେ ହିଁ ତାହାକୁ ବ୍ୟବହାର ନକରି ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କମ୍ ଅନୁଗ୍ରହପ୍ରାପ୍ତ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ସେବାରେ ତାହାକୁ ନିୟୋଜିତ କରିବେ, ତେବେଯାଇ ସମତାର ନୀତିଟି ଯଥାର୍ଥ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇ ପାରିବ। ସଂପ୍ରତି କଂଗ୍ରେସ ଭିତରେ ସବୁ ପ୍ରକାରର ବ୍ୟକ୍ତି ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବେ।[211]

କ୍ଷମତା ହାତକୁ ଆସିବାପରେ କଂଗ୍ରେସଲୋକେ ଭାବିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି ଯେ ଏହି ସବୁକିଛି ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତି। ଗୋଟିଏ ଅର୍ଥରେ ଦେଖିଲେ ଏକଥା ଅବଶ୍ୟ ସତ୍ୟ। ମାତ୍ର, ତାହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ, ଯାବତୀୟ ଶୃଙ୍ଖଳାବୋଧକୁ ନିଜ ଭିତରୁ ବାହାରକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦିଆଯିବ। ଶୃଙ୍ଖଳା ଓ ଯଥାର୍ଥ ବିନୟ—କଂଗ୍ରେସଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ସେଗୁଡ଼ିକ ଗର୍ବର ବିଷୟ ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ।[212]

କଂଗ୍ରେସ ଦଳଗତ ସମସ୍ତ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ଠାରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ରହିବ। ଏବଂ ସମଗ୍ର ଭାରତବର୍ଷ ଲାଗି ତାହା ଏକତା ଏବଂ ସେବାର ପ୍ରତୀକ ହୋଇ ରହିବ।[213]

ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱରାଜ୍ୟର ଲକ୍ଷ୍ୟ

ଭାରତୀୟ ଜାତୀୟ କଂଗ୍ରେସ ହେଉଛି ଦେଶର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପୁରାତନ ରାଜନୀତିକ ସଂଗଠନ ଏବଂ ଅହିଂସାର ମାର୍ଗରେ ଏକାଧିକ ସଂଗ୍ରାମ ଲଢ଼ି ତାହା ଦେଶର ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିଛି ; ସେହି କଂଗ୍ରେସକୁ କଦାପି ମରିବାକୁ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ। କେବଳ ଜାତିର ମୃତ୍ୟୁ ହେଲେ ଯାଇ କଂଗ୍ରେସର ମୃତ୍ୟୁ ହେବ। ଏକ ଜୀବନ୍ତ ଅସ୍ତିତ୍ୱର ସର୍ବଦା ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଘଟୁଥିବା ଉଚିତ, ତା' ନହେଲେ ତା'ର ମୃତ୍ୟୁ ହିଁ ଘଟିବ। କଂଗେସ ରାଜନୀତିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିଛି, ମାତ୍ର ତା'ଲାଗି ଆର୍ଥିକ ସ୍ୱାଧୀନତା, ସାମାଜିକ ଏବଂ ନୈତିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିବା ଏବେ ମଧ୍ୟ ବାକୀ ରହିଛି। ଏସବୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିବା ରାଜନୀତିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିବାଠାରୁ ଅଧିକ କଠିନ। ହୁଏତ ତାହାର ଏକମାତ୍ର କାରଣ ହେଉଛି ଯେ ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି ରଚନାତ୍ମକ, ଅପେକ୍ଷାକୃତ କମ୍ ଉତ୍ତେଜନା ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି ଓ ସେଥିରେ ଦୃଶ୍ୟମାନ୍ ଭାବରେ କୌଣସି ଅଲୌକିକ ଘଟଣା ମଧ୍ୟ ଘଟେ ନାହିଁ। ସର୍ବକ୍ଷେତ୍ରକୁ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇ ପାରୁଥିବା ରଚନାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟ କୋଟି କୋଟି ଜନତାଙ୍କର ସକଳ ଏକକଗୁଡ଼ିକର ଶକ୍ତିକୁ ଜାଗ୍ରତ କରି ନେଇଆସେ।

କଂଗ୍ରେସ ତା'ର ସ୍ୱାଧୀନତାର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ଅଂଶଟିକୁ ହାସଲ କରିଛି। କଠିନତମ ବସ୍ତୁଟି ଏବେ ମଧ୍ୟ ଆସିବାକୁ ବାକୀ ରହିଛି। ଗଣତନ୍ତ୍ର ଆଡ଼କୁ ଏହି ଆୟାସସାଧ୍ୟ ଆରୋହଣରେ ଦୁର୍ନୀତି ଆସିଛି ଏବଂ କେବଳ ନାମରେ ହିଁ ଲୋକପ୍ରିୟ ତଥା ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ଜନ୍ମ ହୋଇଛନ୍ତି। ଏହି ଅନାବନା ଓ ଦୁର୍ବହ କ୍ଷେତ୍ର ଗୁଡ଼ିକରୁ ବାହାରି ଆସିହେବ କିପରି ?

ସଂଗଠନ

କଂଗ୍ରେସକୁ ତା'ର ବିଶେଷ ସଭ୍ୟ ଖାତାଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ବନ୍ଦ କରି ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ସେହି ଖାତାରେ କେତେବେଳେ ହେଲେ କୋଟିକରୁ ଅଧିକ ସଭ୍ୟ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି, ଏବଂ ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ସବୁ ସଭ୍ୟଙ୍କୁ ସହଜରେ ଚିହ୍ନଟ କରି ହେଉନାହିଁ। ଏକଦା ଏହାର ଗୋଟିଏ ଅଜ୍ଞାତ ସଦସ୍ୟଖାତା ରହିଥିଲା ଏବଂ ସେଥିରେ କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟ ରହିଥିଲେ। ସେହି ସଭ୍ୟମାନେ କିଏ ବୋଲି କେହି ପଚାରୁ ନଥିଲେ। ଦେଶର ଭୋଟର-ତାଲିକାରେ ଯେତେ ପୁରୁଷ ଏବଂ ନାରୀଙ୍କର ନାମ ରହିଛି, କଂଗ୍ରେସର ଖାତାରେ ସେତିକି ସଂଖ୍ୟାର ଲୋକ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ। ଯେପରି କୌଣସି ଜାଲ୍ ନାମ ସେଥିରେ ପଶି ଯିବ ନାହିଁ ଏବଂ କୌଣସି ବୈଧ ନାମକୁ ଆଦୌ ବାଦ୍ ଦିଆ ଯିବ ନାହିଁ, ସେ କଥା ଦେଖିବା ବର୍ତ୍ତମାନ କଂଗ୍ରେସର କାର୍ଯ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ। ଆପଣାର ନିଜ ଖାତାରେ ଜାତିର ସେବା କରୁଥିବା ଏପରି ଏକ କର୍ମୀଗୋଷ୍ଠୀର ନାମ ରହିବା ଉଚିତ ଯେଉଁମାନେ କି ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଦିଆ

ଯାଉଥିବା କାର୍ଯ୍ୟକୁ କରିବାରେ ତତ୍ପର ରହିଥିବେ।

ଦେଶର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ ସହରବାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ହିଁ ପ୍ରଧାନତଃ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ ; ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ବ୍ୟକ୍ତି ଭାରତବର୍ଷର ଗ୍ରାମମାନଙ୍କ ସକାଶେ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ। ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ସେହି ତାଲିକାକୁ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିନେବାକୁ ପଡ଼ିବ।

ଜନଗଣଙ୍କର ସେବକ

ନିଜ ନିଜ ଅଞ୍ଚଳରେ ଆଇନ୍ ଅନୁସାରେ ରେଜେଷ୍ଟ୍ରୀକୃତ ଭୋଟରମାନଙ୍କର ସେବା କରିବା ଉକ୍ତ ସେବକମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ରହିବ ବୋଲି ଆଶା କରାଯିବ। ସେହି ଭୋଟରମାନଙ୍କୁ ଏକାଧିକ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ଏକାଧିକ ଦଳ ଆସି ଲୋଭ ଦେଖାଇ ସେମାନଙ୍କର ସମର୍ଥନ ପାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବେ। ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯିଏ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟ, ସେହିମାନେ ଜିତିବେ। କେବଳ ଏହିପରିଭାବରେ ହିଁ କଂଗ୍ରେସ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଶରେ ତ୍ୱରାର ସହିତ କ୍ଷୀଣ ହୋଇ ଯାଉଥିବା ଆପଣାର ଅନନ୍ୟ ସ୍ଥାନଟିକୁ ଫେରି ପାଇବ। ମାତ୍ର କାଲି କଂଗ୍ରେସ ଆପଣାର ଅଜାଣତରେ ହିଁ ଜାତିର ସେବକ ହୋଇ ରହିଥିଲା। ତାହା 'ଖୁଦାଇ ଖିଦ୍‌ମତଗାର୍' ଅର୍ଥାତ୍ ଭଗବାନଙ୍କର ସେବକ ଥିଲା। ବର୍ତ୍ତମାନ ସିଏ ଆପଣା ଆଗରେ ଏବଂ ପୃଥିବୀ ଆଗରେ ଘୋଷଣା କରି କହିଦେଉ ଯେ, ସିଏ ହେଉଛି ଭଗବାନଙ୍କର ହିଁ ସେବକ ; ତାହାଠାରୁ ଆଦୌ ଅଧିକ କିଛି ନୁହେଁ ତଥା କମ୍ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ। ମାତ୍ର, କଂଗ୍ରେସ ଯଦି କ୍ଷମତାର ଅସୁନ୍ଦର ବାଦବିବାଦ ମଧ୍ୟରେ ଲିପ୍ତ ହୋଇ ରହିବ, ତେବେ ତାହାର ଆଉ ଆଦୌ କୌଣସି ଅସ୍ତିତ୍ୱ ରହି ନାହିଁ ବୋଲି ସେ ହଠାତ୍ ଦିନେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ। ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଅନେକ ଧନ୍ୟବାଦ ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନ କଂଗ୍ରେସ ଉକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଉ ଏକମାତ୍ର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ରହି ନାହିଁ।[214]

ଲୋକ-ସେବକ-ସଂଘ*

ଦୁଇଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଭାରତୀୟ ଜାତୀୟ କଂଗ୍ରେସ ଦେଖାଇ ଦେଇଥିବା ମାର୍ଗରେ ଭାରତବର୍ଷ ବର୍ତ୍ତମାନ ରାଜନୀତିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିଛି ଏବଂ, ଆପଣାର ବର୍ତ୍ତମାନ ଗଠନ ଓ ଆକାରରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରଚାରର ଏକ ମାଧ୍ୟମ ତଥା ସଂସଦୀୟ ଶାସନର ଏକ ଯନ୍ତ୍ର ହିସାବରେ କଂଗ୍ରେସର ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଦୌ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ। ଭାରତବର୍ଷର ନଗର ଏବଂ ସହରଗୁଡ଼ିକଠାରୁ ଭିନ୍ନଭାବରେ ରହିଥିବା ସାତଲକ୍ଷ ଗାଆଁର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଏହି ଦେଶର ସାମାଜିକ, ନୈତିକ ଏବଂ ଅର୍ଥନୈତିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିବା ତଥାପି ବାକୀ ରହିଛି। ଆପଣାର ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେବାର ମାର୍ଗରେ ଏଠାରେ ସାମରିକ ଶକ୍ତି ଉପରେ ଅସାମରିକ ଶକ୍ତିର ପ୍ରଭୁତ୍ୱକୁ

---

* ଏକ ରୂପାନ୍ତରିତ କଂଗ୍ରେସ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କର କଳ୍ପନାକୁ ଗାନ୍ଧିଜୀ 'ହରିଜନ' ପତ୍ରିକାରେ "His last will and Testament" ଶୀର୍ଷକରେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ।

ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଲାଗି ସଂଗ୍ରାମ ଅବଶ୍ୟ ଲାଗିବ। ସେତେବେଳେ କଂଗ୍ରେସକୁ ରାଜନୀତିକ ଦଳ ଏବଂ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ସଂଗଠନଗୁଡ଼ିକ ସହିତ କୌଣସି ଅସୁସ୍ଥ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦିତାର ବାହାରେ ରଖିବାକୁ ହିଁ ହେବ। ଏହିସବୁ ତଥା ଏହିଭଳି ଅନ୍ୟ କେତେକ କାରଣରୁ ନିଖିଳ ଭାରତ କଂଗ୍ରେସ କମିଟି ବର୍ତ୍ତମାନ ରହିଥିବା କଂଗ୍ରେସ ସଂଗଠନକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ କରୁଛି ଏବଂ, ନିମ୍ନଲିଖିତ ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ, ସେହି ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ ଅବସର ଅନୁସାରେ ସିଏ ଅବଶ୍ୟ ବଦଳାଇ ଦେଇ ପାରିବ—ଏକ ଲୋକସେବକ-ସଂଘରେ ପରିଣତ ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି :

ପଞ୍ଚାୟତ

ଗ୍ରାମବାସୀ ଅଥବା ଗ୍ରାମାନୁରାଗୀ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ରହିଥିବା ପାଞ୍ଚଜଣ ବୟସ୍କ ବ୍ୟକ୍ତି ଗୋଟିଏ ପଞ୍ଚାୟତ ଗଠନ କରିବେ ଏବଂ ସେହି ପଞ୍ଚାୟତ ଏକ ଏକକ ହୋଇ ରହିବ।

ପରସ୍ପରର ସଂଲଗ୍ନ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏହି ପରି ଦୁଇଗୋଟି ପଞ୍ଚାୟତ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଥିବା ଜଣେ ନେତାଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ଗଠନ କରିବେ।

ଯେତେବେଳେ ଏହିପରି ଏକଶହ ପଞ୍ଚାୟତ ଗଢ଼ା ହୋଇଯିବେ, ପଚାଶ ଜଣ ପ୍ରଥମ ସ୍ତରୀୟ ନେତା ଆପଣା ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ତରୀୟ ନେତାଙ୍କୁ ନିର୍ବାଚନ କରିବେ ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ ଅଧିକ ଉପରକୁ ମଧ୍ୟ ନିର୍ବାଚନମାନ ହେବ। ପ୍ରଥମସ୍ତରୀୟ ନେତାମାନେ ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ତରୀୟ ନେତାମାନଙ୍କର ଅଧୀନରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ। ଦୁଇଶହ ପଞ୍ଚାୟତଙ୍କର ସମାନ୍ତର ଗୋଷ୍ଠୀମାନେ ଏହିପରି ଭାବରେ ଗଢ଼ା ହେଉଥିବେ ଓ ଶେଷକୁ ସମଗ୍ର ଦେଶରେ ଏହିପରି ସଂଗଠନମାନ ଗଠିତ ହୋଇଯିବ। ପ୍ରଥମ ସ୍ତରଟି ପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଞ୍ଚାୟତଗୋଷ୍ଠୀ ଜଣେ ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ତରୀୟ ନେତାଙ୍କୁ ନିର୍ବାଚିତ କରିବେ। ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ତରର ଏହି ନେତାମାନେ ମିଳିତ ଭାବରେ ସମଗ୍ର ଭାରତବର୍ଷ ନିମନ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ଏବଂ ଅଲଗା ଭାବରେ ଆପଣାର ନିଜ ନିଜ ଅଞ୍ଚଳଗୁଡ଼ିକ ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ। ଏହି ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ତରୀୟ ନେତାମାନେ ଯେତେବେଳେ ଆବଶ୍ୟକ ମନେ କରିବେ, ସେତେବେଳେ ନିଜ ଭିତରୁ ହୁଏତ ଜଣେ ମୁଖ୍ୟଙ୍କୁ ବାଛି ନେବେ ଏବଂ ସେହି ମୁଖ୍ୟ ନିଜର ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ସବୁ ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବେ ଓ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଦେଶ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ପାରିବେ।

(ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଦେଶ ଏବଂ ଜିଲ୍ଲାଗୁଡ଼ିକର ସୀମା ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଭାବରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇ ନ ଥିବାରୁ ଓ ତାହାର ବିଚାର କରା ଯାଉଥିବାରୁ ଏହି ସେବକଗୋଷ୍ଠୀକୁ ପ୍ରଦେଶ ଅଥବା ଜିଲ୍ଲା କାଉନ୍‌ସିଲ୍ ରୂପେ ବିଭକ୍ତ କରିବାର କୌଣସି ଚେଷ୍ଟା କରା ଯାଇ ନାହିଁ ଏବଂ, ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ଯେଉଁ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଥବା ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକ ହୁଏତ ଗଠିତ ହୋଇ ସାରିଥିବ, ସେହିମାନଙ୍କ ହାତରେ ସମଗ୍ର ଭାରତର କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରକୁ ନ୍ୟସ୍ତ କରି ରଖାଯାଇଛି। ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଯୋଗ୍ୟ ଯେ, ସେବକମାନଙ୍କର ଏହି ସଂଗଠନଟି ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଭୁ ଅର୍ଥାତ୍ ସମଗ୍ର ଭାରତବର୍ଷ ନିମନ୍ତେ ଅକୁଣ୍ଠିତ ଭାବରେ ତଥା ବିବେକର ସହିତ ଯେଉଁ ସେବା କରିବ, ତାହାର ଯାବତୀୟ

ଅଧିକାର ଓ କ୍ଷମତା ପ୍ରକୃତରେ ସେହିଥିରୁ ହିଁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଆସୁଥିବ।)

କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଯୋଗ୍ୟତା

(1) ପ୍ରତ୍ୟେକ ସେବକ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ଭାବରେ ଖଦଡ଼ ଲୁଗା ପିନ୍ଧୁଥିବ, ସେହି ଲୁଗା ତାର ନିଜ ହାତରେ କଟା ହୋଇଥିବା ସୂତାରେ ବୁଣା ହୋଇଥିବ ବା ନିଖିଳ ଭାରତ ଚରଖାସଂଘର ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଲାଭ କରିଥିବ। ସେବକ ସୁରାପାନ କରୁନଥିବ। ଯଦି ସେ ହିନ୍ଦୁ ହୋଇଥିବ, ତେବେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ଅଥବା ନିଜର ପରିବାରରେ ସେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଅଥବା ଧରଣର ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତାକୁ ଆଦୌ ମାନୁ ନଥିବ ଏବଂ, ଆନ୍ତର୍ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଏକତା, ସବୁ ଧର୍ମ ପ୍ରତି ସମାନ ଆଦର ଓ ସମ୍ମାନ-ପ୍ରଦର୍ଶନ ଏବଂ ଜାତି ଧର୍ମ ତଥା ଲିଙ୍ଗ ନିର୍ବିଶେଷରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଲାଗି ସୁଯୋଗ ଓ ଆସନ ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବ।

(2) ସେ ନିଜ ଅଞ୍ଚଳରେ ରହିଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପର୍କରେ ଆସୁଥିବ।

(3) ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ବଛା ହୋଇଥିବା କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ସେ ତାଲିମ ଦେବ, ସେମାନଙ୍କର ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ ଏବଂ ଏହିସବୁର ଗୋଟିଏ ଖାତା ରଖିଥିବ।

(4) ଆପଣା ଦୈନନ୍ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟମିତ ବିବରଣୀ ରଖିବ।

(5) ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକୁ ସେ ଏପରି ଭାବରେ ସଂଗଠିତ କରିବ, ଯେପରିକି ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର କୃଷି ଏବଂ କୁଟୀରୋଦ୍ୟୋଗ ମାଧ୍ୟମରେ ସ୍ୱୟଂନିର୍ଭରଶୀଳ ଏବଂ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ହୋଇ ପାରିବେ।

(6) ସେ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦେବ ଏବଂ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେପରି କୌଣସି ଅସୁସ୍ଥତା ଓ ରୋଗ ପ୍ରବେଶ ନକରେ, ସେଥିଲାଗି ସମସ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବ।

(7) ନୟୀ ତାଲିମର ଧାରାରେ ସେ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କର ଜନ୍ମଠାରୁ ମୃତ୍ୟୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ ଲାଗି ରହିଥିବା ଶିକ୍ଷାର ସଂଗଠନ କରିବ। ହିନ୍ଦୁସ୍ତାନୀ ତାଲିମ ସଂଘ ସେହି ନୟୀ ତାଲିମର ମାର୍ଗକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରି ଦେଇଛନ୍ତି।

(8) ବୈଧାନିକ ଭୋଟଦାତା-ତାଲିକାରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ନାମ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇନଥିବ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି ସେଥିରେ ବିଧିବଦ୍ଧଭାବରେ ଦରଜ ହୋଇ ରହେ, ସେ ସେଥିପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବ।

(9) ଭୋଟ ଦେବାର ଅଧିକାର ହାସଲ କରିବାଲାଗି ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକ ଆଇନ୍‌ଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ତଥାପି ନଥିବ, ସେ ସେମାନଙ୍କୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ହାସଲ କରିବାରେ ଉତ୍ସାହିତ କରିବ।

(10) ଏହିସବୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପାଇଁ, ଓ ପରେ ଏଥିରେ ସମୟାନୁକ୍ରମେ ଆଉ ଯେଉଁସବୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଆସି ଯୋଡ଼ା ହେଉଥିବ, ସେଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଟିକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ସମ୍ପନ୍ନ କରିବାଲାଗି ସଂଘ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରି ଦେଇଥିବା ବିଧିଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ ନିଜକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଉଥିବ

ଓ ଯୋଗ୍ୟ କରି ତିଆରି କରୁଥିବ।

ରଚନାତ୍ମକ ସଂଗଠନଗୁଡ଼ିକ

ନିମ୍ନଲିଖିତ ସ୍ୱୟଂଶାସିତ ସଂଗଠନ ଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଘ ନିଜ ସହିତ ଗୁନ୍ଥି ରଖିବ :

(1) ନିଖିଳ ଭାରତ ଚରଖା ସଂଘ
(2) ନିଖିଳ ଭାରତ ଗ୍ରାମୋଦ୍ୟୋଗ ସଂଘ
(3) ହିନ୍ଦୁସ୍ତାନୀ ତାଲିମୀ ସଂଘ
(4) ହରିଜନ ସେବକ ସଂଘ
(5) ଗୋସେବା ସଂଘ

ଅର୍ଥବ୍ୟବସ୍ଥା

ଗ୍ରାମବାସୀ ତଥା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ସଂଘ ଆପଣା କର୍ମଲକ୍ଷ୍ୟର ପରିପୂରଣ ନିମନ୍ତେ ଅର୍ଥପାଣ୍ଠି ସଂଗ୍ରହ କରିବ। ଗରିବ ଲୋକମାନଙ୍କଠାରୁ ପଇସାଏ ପଇସାଏ ଆଦାୟ କରିବା ଉପରେ ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆ ଯାଉଥିବ।[215]

74. ନିର୍ବାଚିତ ମନ୍ତ୍ରୀମଣ୍ଡଳ

ମନ୍ତ୍ରୀମଣ୍ଡଳଗୁଡ଼ିକର ଗଠନ

ବିଭିନ୍ନ ସ୍ୱାର୍ଥଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ସାଲିସ୍ କରିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖି ମନ୍ତ୍ରିପଦମାନ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଭୁଲ ହେବ। ଯଦି ମୁଁ ଜଣେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇଥାନ୍ତି ଓ ମୋ' ପାଖରେ ଯଦି ଏହିସବୁ ଦାବି କରାଯାନ୍ତା, ତେବେ ମୋ'ର ଭୋଟଦାତାମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଆଉଜଣେ ନେତା ବାଛି ନେବାଲାଗି କହନ୍ତି। ଏହି ପଦଗୁଡ଼ିକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହାଲୁକା ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ୍, ଆଦୌ କଷି କରି ଧରି ରଖିଥିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ସେଗୁଡ଼ିକ ଆଦୌ ଯଶ ଆଣି ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ, ବରଂ କଣ୍ଟାର ମୁକୁଟ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି। ସେମାନଙ୍କର ସେହିପରି ହୋଇ ହିଁ ରହିବା ଉଚିତ। ଆମେ ଯେଉଁ ଗତିରେ ଆମର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେଉଛୁ, ସେହି ବେଗକୁ ଆହୁରି ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରି ପାରିବା ଲାଗି ଆମେ ସମର୍ଥ ହୋଇପାରିବା କି ନାହିଁ, ସେହିକଥା ଦେଖିବାପାଇଁ ହିଁ ପଦଗୁଡ଼ିକ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ।

ଆପଣାକୁ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ବୋଝ ପରି ଲଦିଦେଇ ଯଦି ସ୍ୱାର୍ଥୀ ଏବଂ ବିଭ୍ରାନ୍ତ ଅତ୍ୟୁତ୍ସାହୀମାନେ ଅଗ୍ରଗତିର ପଥରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରିବେ, ତେବେ ତାହା ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖଦାୟକ ଘଟଣା ହେବ। ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱର ପରିଚ୍ଛଦରେ ଭୂଷିତ କରାଇବାରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଅଧିକାର ରହିଛି, ଯଦି ସେମାନଙ୍କର ଅନୁମୋଦନମାନ ଲାଭ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥାଏ, ତେବେ, ସନ୍ଦେହର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ରହି ଏବଂ ସ୍ୱତଃପ୍ରଣୋଦିତଭାବର

ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ମାନିନେଇ ବୁଝାମଣା ଏବଂ ଆନୁଗତ୍ୟର ଅନୁମୋଦନମାନ ଲାଭ କରିବା ନିମନ୍ତେ ତାହାର ଦୁଇଗୁଣ ଅଧିକ ଆବଶ୍ୟକତା ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି।

ପରିଶେଷରେ, ଅସଲ ପରୀକ୍ଷାଟି ହେଉଛି ଯେ, ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନାମାଙ୍କିତ ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି, ସେହି ଦଳର ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ହାତରେ ହିଁ ବାଛିବାର କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ଛାଡ଼ିଦେବା ଉଚିତ। ଆପଣା ପସନ୍ଦର କୌଣସି ପୁରୁଷ ଅଥବା ନାରୀକୁ ଦଳ ଉପରେ ଆଣି ଲଦି ଦେବାଲାଗି କୌଣସି ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀର ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ସକାଶେ ମଧ୍ୟ ଅଧିକାର ନାହିଁ। ସାମର୍ଥ୍ୟ, ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନେତୃତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଲାଗି ଅଲଗା କରି ଚିହ୍ନାଇ ଦେଉଥିବା ଅନ୍ୟ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଜ ଦଳର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସ ତା' ଉପରେ ରହିଛି ବୋଲି ହିଁ ଜଣେ ମୁଖ୍ୟରୂପେ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଛି।[216]

ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବା ସମୟରେ କଂଗ୍ରେସ ଟିକେଟରେ ଆସିଥିବା ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ବିଧାୟକମାନେ ନିର୍ଭୟ ହେବା ଉଚିତ। ସେମାନଙ୍କର ସ୍ଥାନ ଓ ପଦମାନ ହୁଏତ ଯେକୌଣସି ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଚାଲି ଯାଇପାରେ, ସେମାନଙ୍କର ସେଥିଲାଗି ସର୍ବଦା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଉଚିତ କଂଗ୍ରେସର ସମ୍ମାନ ତଥା କ୍ଷମତାରେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଘଟାଇବା ନିମନ୍ତେ ସେମାନଙ୍କଠାରେ ରହିଥିବା ସାମର୍ଥ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ବିଧାନସଭାର ଏହିସବୁ ସ୍ଥାନ ବା ପଦର କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ଆଦୌ ନାହିଁ। ଏବଂ, ଉଭୟେ ସାଧାରଣ ତଥା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୁଇଟିଯାକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୈତିକତା ରହିଥିବା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିବାରୁ, ଯେକୌଣସି ନୀତିଗତ ସ୍ଖଳନ କଂଗ୍ରେସକୁ ହିଁ ଆଘାତ ଦେବ। ଆମେ ଏହାକୁ ଅହିଂସାର ଆବଶ୍ୟକ ନିହିତାର୍ଥ ବୋଲି ଜାଣିବା।[217]

ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରୀ ତା'ର ନିଜ ଦଳର ଉନ୍ନତି ନିମନ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାଏ ; ମାତ୍ର ସମଗ୍ର ଭାବରେ ଜାତି ପାଇଁ କୌଣସି କ୍ଷତିବିଧାନ କରି ସେ କଦାପି ତାହା କରିବ ନାହିଁ। ବସ୍ତୁତଃ, ସେ ଜାତିର ଉନ୍ନତି ବା ଅଗ୍ରଗତିରେ ଯେତିକି ସାହାଯ୍ୟ କରେ, ସେ ସେତିକି ପରିମାଣରେ ନିଜ ଦଳର ମଧ୍ୟ ଉନ୍ନତି ବା ଅଗ୍ରଗତି ସାଧନ କରିଥାଏ। କାରଣ, ସେ ଜାଣିଥାଏ ଯେ, ବିଦେଶୀ ଶାସନ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାଲାଗି ଯେପରି ତା'ହାତରେ କୌଣସି ତରବାରୀ ନାହିଁ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ଏହି ଜାତି ଭିତରେ ହିଁ ରହିଥିବା ତା'ର କୌଣସି ଶତ୍ରୁ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବା ସକାଶେ ମଧ୍ୟ ତା'ହାତରେ କୌଣସି ତରବାରୀ ନାହିଁ। ଏବଂ, ବିଧାନସଭା ସବୁ ସଂପ୍ରଦାୟଙ୍କର ଏକ ଅବଶ୍ୟ ମିଳନସ୍ଥଳ ହୋଇଥିବାରୁ, ଏହା ହେଉଛି ସେହି ସ୍ଥାନ, ଯେଉଁଠାରେ କି ନିଜର ପ୍ରତିପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଉପରେ ବିଜୟ ହାସଲ କରି ସେ ଏପରି ନାନା ଆଇନତିଆରି କରିବାର ଆଶା ପୋଷଣ କରୁଛି, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ଅପ୍ରତିରୋଧ୍ୟ କରି ରଖା ଯାଇପାରିବ। ଯଦି ବିଧାନ ସଭାକୁ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଗୋଟିଏ ମାଧ୍ୟମରୂପେ ବିଚାର କରାଯାଏ, ତେବେ ଦେଶର ରାଜନୀତିକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଥିବା ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଏକତାର ସମସ୍ୟାଟି ସମେତ ଯାବତୀୟ ସମସ୍ୟାର, ସେହି ବିଧାନ ସଭାରେ ହିଁ ସମାଧାନ କରାଯାଇ ପାରିବ।...[218]

ସରଳତାରେ ଏକ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ କଳା ରହିଛି, ଯାହାକୁ କି, ଯିଏ ନିର୍ବାଚନରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି, କେବଳ ସେଇ ଦେଖିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବ। ସ୍ୱଚ୍ଛ, ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ଏବଂ ସମ୍ମାନସମ୍ପନ୍ନ

ହେବାକୁ ହେଲେ ପଇସା ଥିବା ଆଦୌ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏନାହିଁ। ବାହ୍ୟାଡ଼ମ୍ବର ଓ ପ୍ରଦର୍ଶନର କୋଳାହଳ ଅନେକ ସମୟରେ ଅଭଦ୍ରତାର ସମବାଚୀ ହୋଇ ରହିଥାଏ।[219]

କୌଣସି ପଦରେ ରହିବାର ଏହି ଯେଉଁ ରୀତିଟି, ତାହାକୁ ହୁଏତ ଅଧିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଭ କରିବା ଆଡ଼କୁ ଅଥବା ସକଳ ପ୍ରତିଷ୍ଠାକୁ ହରାଇ ବସିବା ଆଡ଼କୁ ଏକ ପଦକ୍ଷେପ ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଯଦି ଦ୍ୱିତୀୟ ଦଶାଟିକୁ ଲାଭ କରିବା ତୁମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୋଇ ନଥାଏ, ତେବେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ବିଧାୟକମାନଙ୍କୁ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଏବଂ ସାର୍ବଜନିକ ଆଚରଣରେ ସତର୍କ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ସମ୍ରାଟ ସିଜର୍‌ଙ୍କ ପତ୍ନୀଙ୍କ ପରି ସେମାନଙ୍କୁ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସନ୍ଦେହର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ।

ନିଜପାଇଁ ଅଥବା ନିଜର ଆତ୍ମୀୟ କିମ୍ବା ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସେମାନେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଲାଭ ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ଆଦୌ ମନ କରିବେ ନାହିଁ। ଯଦି ସେମାନଙ୍କର ଆତ୍ମୀୟସ୍ୱଜନ ବା ବନ୍ଧୁମାନେ କୌଣସି ନିଯୁକ୍ତି ପାଇବେ, କେବଳ ଅନ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯୋଗ୍ୟତମ ହୋଇଥିବାରୁ ହିଁ ସେମାନେ ତାହା ପାଇଥିବେ ଏବଂ, ସରକାର ଭିତରକୁ ଆସି ସେମାନେ ଯେତିକି ବେତନ ପାଇବେ, ସେମାନଙ୍କର ବଜାରମୂଲ୍ୟ ତାହାଠାରୁ ସର୍ବଦା ଅଧିକ ହୋଇଥିବା ଆବଶ୍ୟକ।[220]

ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଆଚରଣବିଧି

କଂଗ୍ରେସ ସରକାର ଭିତରେ ଯିଏ କୌଣସି ପଦରେ ଆସୀନ ହୋଇଥିବ, ସେ କେବଳ ସେବାଭାବ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ହିଁ ତାହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବ ଏବଂ ତାହା ପଛରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଲାଭ ନିମନ୍ତେ ଟିକିଏ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ନଥିବ।[221]

ଯଦି କଂଗ୍ରେସ ଲୋକମାନଙ୍କର ଏକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ, ତେବେ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ କଦାପି ସାହେବଙ୍କ ପରି ରହି ପାରିବେ ନାହିଁ ଅଥବା, ପଦଜନିତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ପାଦନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସରକାର ସେମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁ ସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକୁ ଯୋଗାଇ ଦେଉଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନେ କଦାପି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କାମରେ ବ୍ୟବହାର କରି ପାରିବେ ନାହିଁ।[222]

ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ସାଧାରଣ ସମାଲୋଚନାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ଆଦୌ କୌଣସି ସ୍ପର୍ଶକାତରତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବେ ନାହିଁ। ଅତି କଟୁ ସମାଲୋଚନାଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଧୀର ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବେ। ସରଳତା, ସାହସ, ସାଧୁତା ଏବଂ ଉଦ୍ୟମଶୀଳତାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମାଲୋଚକମାନେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଯେତିକି ଆଶା କରନ୍ତି, ଲୋକଙ୍କର ସେବକମାନଙ୍କ ଠାରୁ ତା'ଠାରୁ ଅନେକ ଅଧିକ ହିଁ ଆଶା କରିଥାନ୍ତି।...[223]

ଆମ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ଲୋକଙ୍କର ଓ ଲୋକଙ୍କ ଭିତରୁ ହିଁ ଆସିଛନ୍ତି। ଯେଉଁ ସୁଅଭିଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମନ୍ତ୍ରୀ-ଆସନରେ ବସିନାହାନ୍ତି, ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ନିଜଠାରେ ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଅଧିକ ଜ୍ଞାନ ରହିଛି ବୋଲି ଆଦୌ ଦମ୍ଭ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ।[224]

ନେତାମାନଙ୍କ ହାତରେ ସରକାରକୁ ଚଳାଇବାର ଲଗାମ ରହିଛି, ସେମାନଙ୍କ ହାତରେ କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା କାରବାର କରିବାର କ୍ଷମତା ରହିଛି। ସେମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସତର୍କ ରହିବାକୁ

ପଡ଼ିବ। ସେମାନେ ନମ୍ର ହେବେ। ଅନେକ ମଣିଷ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ନିଜର କଥାକୁ ରଖି ନପାରିଲେ ଆଦୌ କିଛି ଖରାପ ହେଲା ବୋଲି ଭାବନ୍ତି ନାହିଁ। ସେମାନେ ଯାହା କରି ନପାରିବେ, ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେବେ ନାହିଁ। ଥରେ ଯଦି କୌଣସି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦିଆଯାଏ, ତେବେ ଯେକୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ଅବଶ୍ୟ ପାଳନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[225]

ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଲୋକମାନଙ୍କର ସେବାକାରୀ। ଲୋକମାନଙ୍କର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ ଇଚ୍ଛାଗୁଡ଼ିକ ବିରୋଧରେ ସେମାନେ ଆଦୌ କିଛି କରି ପାରିବେନାହିଁ। ଲୋକମାନେ ଇଚ୍ଛା ନକଲେ ସେମାନେ ଦିନଟିଏ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ପଦରେ ରହି ପାରିବେନାହିଁ।[226]

ବିଧାନସଭା

ବିଧାନସଭାଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ବ୍ୟବହାରିକ ମୂଲ୍ୟ ରହିଛି, ଆମେ ସେହି କଥାଟିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିବା। ବିଧାନସଭାମାନେ ସରକାରକୁ ଅବଶ୍ୟ ପଦାରେ ପକାଇ ଦେଇ ପାରିବେ ସତ, ମାତ୍ର ତାହା ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କର ସବୁଠାରୁ କମ୍ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାମ। ସରକାର ଦୋଷଗୁଡ଼ିକୁ ଜାଣିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ସେମାନେ କାହିଁକି ସରକାର କରୁଥିବା ଅନ୍ୟାୟଗୁଡ଼ିକର ଶିକାର ହୁଅନ୍ତି, ଯିଏ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସେକଥା କହି ପାରୁଥିବ ଏବଂ ସରକାର କରୁଥିବା ଅନ୍ୟାୟଗୁଡ଼ିକ ବିରୋଧରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପାରିବାର ଉପାୟଗୁଡ଼ିକୁ ଯିଏ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ବତାଇ ଦେଇ ପାରୁଥିବ, ସିଏ ଏକ ଯଥାର୍ଥ ସେବା କରୁଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ। ବିଧାନସଭାର ସଭ୍ୟମାନେ ଏହି ଅସଲ କାମଟିକୁ କରି ପାରିବେନାହିଁ; କାରଣ, ଅନ୍ୟାୟଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିକାର ନିମନ୍ତେ ଲୋକେ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଅପେକ୍ଷା ରଖନ୍ତୁ, ସେଥିଲାଗି ଅବସରମାନ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ହେଉଛି ବିଧାୟକମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ।

ଅବାଞ୍ଛନୀୟ କୌଣସି ଆଇନ୍ ଗୃହୀତ ହେବାକୁ ରୋକିବା ଏବଂ ପ୍ରକୃତରେ ଉପଯୋଗୀ ଆଇନ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ପାସ୍ କରାଇବା ହେଉଛି ବିଧାନସଭାଗୁଡ଼ିକର ଆଉ ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟ। ଏପରି ହେଲେ ରଚନାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ସାହାଯ୍ୟ କରାଯାଇ ପାରିବ।

ବିଧାନସଭାଗୁଡ଼ିକ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଇଚ୍ଛାକୁ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବେ ବୋଲି ଅପେକ୍ଷା ରଖା ଯାଇଥାଏ। ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ ଏହିସବୁ ସଂଗଠନରେ ବାଗ୍ମିତାର ହୁଏତ କିଞ୍ଚିତ୍ ଉପଯୋଗିତା ନିଶ୍ଚୟ ରହିପାରେ। ମାତ୍ର ଶେଷକୁ ତାହାର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ଆଦୌ ରହିବନାହିଁ। ସେତେବେଳେ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ବ୍ୟବହାରିକ ଜ୍ଞାନ ରହିଥିବ ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ଏହି ଅଳ୍ପ କେତେଜଣଙ୍କୁ ନିଜର ସମର୍ଥନ ଦେଇପାରିବେ, ସେହି ବିଶେଷଜ୍ଞମାନେ ହିଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେବେ। ଯେଉଁ ସଂଗଠନଟି ସେବା କରିବା ନିମନ୍ତେ ରହିଛି ଏବଂ ଯିଏ କେତେ କେତେ ପଦ ଏବଂ ତତ୍ତୁଲ୍ୟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କ୍ଷୁଦ୍ର ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକୁ ବର୍ଜନ କରି ଆସିଛି, ସେହି ସଂଗଠନ ମଧ୍ୟରେ ବିଧାନସଭାକୁ ପ୍ରାର୍ଥୀରୂପେ ବଛାହେଲେ ତଦ୍ୱାରା ଅଧିକ ସମ୍ମାନ ମିଳିଲା ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବାର ମନୋଭାବଟି ରହିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷତିକାରକ ହେବ। ଯଦି ଏପରି ମନୋଭାବଟିଏ ଚେର ଧରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ, ତେବେ ତଦ୍ୱାରା କଂଗ୍ରେସର ନାମ ତଳେ ପଡ଼ିଯିବ ଓ

ପରିଶେଷରେ ତାହାର ବିନାଶର ହିଁ କାରଣ ହେବ।

ଯଦି କଂଗ୍ରେସଲୋକେ ଏତେ ତଳକୁ ଖସି ଆସିବେ, ତେବେ ଭାରତର କୋଟି କୋଟି କଙ୍କାଳମାନଙ୍କ ଦେହରେ ପଳେ ମାଂସ ଏବଂ ମୁନ୍ଦାଏ ରକ୍ତର ସଂଚାର ଆଉ କିଏ କରିବ ? ଭାରତବର୍ଷ ଏବଂ ପୃଥିବୀ ସେତେବେଳେ ଆଉ କାହା ଉପରେ ଆସ୍ଥା ରଖିପାରିବ ?[227]

ଲୋକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ବାଚିତ ଏକ ମନ୍ତ୍ରୀମଣ୍ଡଳ ବିଧାନସଭାଗୁଡ଼ିକ ପାଖରେ ଦାୟୀ ହୋଇ ରହିବ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ମତି ନନେଇ ଆଦୌ କିଛି ହେଲେ କରିବନାହିଁ। ଲୋକମାନଙ୍କର ନିର୍ବାଚିତ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଗଠିତ ଏକ ବିଧାନସଭାରେ ନିର୍ବାଚିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଭ୍ୟ ତା'ର ଭୋଟଦାତାମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଦାୟୀ ହୋଇ ରହିବ। ତେଣୁ, ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥିବା ଭୋଟଦାତା ତାହାରି ଦ୍ୱାରା ତିଆରି ହୋଇଥିବା ସରକାରକୁ କୌଣସି ସମାଲୋଚନା କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଉତ୍ତମ ଭାବରେ ଅବଶ୍ୟ ଚିନ୍ତା କରିବ।

ପୁନଶ୍ଚ, ଲୋକମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ମନ୍ଦ ଅଭ୍ୟାସକୁ ମଧ୍ୟ ସ୍ମରଣରେ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ସେମାନେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଟିକସ ଦେବାକୁ ଆଦୌ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ। ଏକ ଉତ୍ତମ ସରକାରର ଶାସନରେ ଟିକସଦାତା ସେ ଟିକସରୂପେ ଦେଇଥିବା ପଇସାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିଦାନ ଅବଶ୍ୟ ପାଇଥାଏ। ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ, ଏଠାରେ ସହରମାନଙ୍କରେ ରହିଥିବା ପାଣିଟିକସକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ପାରିବ। ସେ ଯେତିକି ଟିକସ ଦେଉଛି, ସେତିକି ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି କୌଣସି ଟିକସଦାତା ନିଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ କଦାପି ପାଣି ପାଇ ପାରିବନାହିଁ। ମାତ୍ର, ସେକଥା ସତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ଟିକସର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରା ଯାଇଥିଲେ ହେଁ ଟିକସଦାତାମାନେ ଏସବୁ ଟିକସ୍ ଦେବାକୁ ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିଥାନ୍ତି।

ଏକଥା ଅବଶ୍ୟ ସତ ଯେ, ଯେଉଁ ଟିକସ୍‌କୁ ମୁଁ ଉପରେ ଉଦାହରଣରୂପେ ଗ୍ରହଣ କଲି, ସବୁ ଟିକସ୍‌ର ହିତକାରିତାକୁ କଦାପି ସେତେ ସହଜରେ ପ୍ରମାଣ କରି ହେବନାହିଁ। ମାତ୍ର ସମାଜ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବୃହତ ତଥା ଜଟିଳ ହୋଇଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଓ ସାଧାରଣ ସେବାଗୁଡ଼ିକର ପରିସର ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଟିକସର ପ୍ରତିବଦଳରେ ଜଣେ ଟିକସ ଦେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି କେତେଦୂର କିପରି ଭାବରେ ଉପକୃତ ହେଉଛି, ସେକଥା ତାକୁ ବୁଝାଇ କହିଦେଇପାରିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟକର ହେବ। ଅନ୍ତତଃ ଏତିକି କଥା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଯିବା ଉଚିତ ଯେ, ଯେକୌଣସି ଟିକସ ସମଗ୍ରତଃ ସମାଜର ସାଧାରଣ ହିତ ନିମନ୍ତେ ହିଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ। ଯଦି ସେପରି ପ୍ରକୃତରେ ନହୁଏ, ତେବେ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କର ଇଚ୍ଛାରେ ହିଁ ଟିକସଗୁଡ଼ିକୁ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା ବୋଲି ଯୁକ୍ତିଟିର ଆଉ କୌଣସି ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ରହିବନାହିଁ।[228]

75. ମୋ' ସ୍ୱପ୍ନର ଭାରତ

ହିନ୍ଦୁ-ମୁସଲମାନ ଏକତା ଏବଂ ଅହିଂସାର ମାର୍ଗରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ଅବିମିଶ୍ରିତ ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗର ମାର୍ଗରେ

ଯଥାର୍ଥ ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ଆତ୍ମଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ପରିଚୟ ପାଇଥିବା ଭାରତବର୍ଷ ଉପସ୍ଥିତ ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇବାଲାଗି ଏକ ପଥ ଦେଖାଇଦେଇ ପାରିବ ।[229]

ଯଦି ଲୋକମାନଙ୍କର ଇଚ୍ଛାକୁ ଭଗବାନଙ୍କର ଇଚ୍ଛାରେ ପରିଣତ ହେବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ତାହାକୁ ସାଧୁତା, ସାହସ, ନମ୍ରତା, କୋମଳତା ଏବଂ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗର ବାଣୀ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।[230]

କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଆଦୌ ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହିନାହିଁ ବୋଲି ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି । ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତି ହୁଏତ ଉପରକୁ ଯାଉଥାଏ, ନଚେତ୍ ତଳକୁ ଖସି ଆସୁଥାଏ । ଭାରତବର୍ଷରେ ତାହା ଉପରକୁ ଯାଉଛି ବୋଲି ଆମେ ଆଶା କରିବା । ତା' ନହେଲେ, ଭାରତ ପାଇଁ ଓ ସମ୍ଭବତଃ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ପାଇଁ ହୁଏତ ପ୍ରଳୟ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ଅନ୍ୟ କିଛିହେଲେ ହିଁ ଲେଖାହୋଇ ରହିନାହିଁ ।...

ଭାରତବର୍ଷ ପୃଥିବୀକୁ ଶାନ୍ତିର ଶିକ୍ଷା ଦେବ ନା ଘୃଣା ଏବଂ ହିଂସାର ଶିକ୍ଷା ଦେବ ? ହିଂସା ଏବଂ ଘୃଣାରେ ତ ପୃଥିବୀ ପ୍ରାଣାନ୍ତକ ଭାବରେ ବ୍ୟାଧିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି ।[231]

ଯଦି ସମଗ୍ର ଭାରତବର୍ଷ ପ୍ରେମର ଏହି ଶାଶ୍ୱତ ବିଧାନଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନିଅନ୍ତା, ତେବେ ସିଏ ଏକାନ୍ତ ଅବିବାଦିତ ଭାବରେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ନେତା ହୋଇ ପାରନ୍ତା ।... ମୁଁ କେବଳ ଏତିକି କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ଯେ, କେବଳ ବିବେକ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କାହାରି ପାଖରେ ମଧ୍ୟ ଆତ୍ମସମର୍ପଣ କରିବା ଆଦୌ ଉଚିତ ନୁହେଁ ।[232]

ନୂତନ ଭାରତ

ମୁଁ କେବଳ ଏତିକି ଆଶା ଓ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି ଯେ, ଏପରି ଏକ ନୂତନ ଏବଂ ବଳିଷ୍ଠ ଭାରତବର୍ଷର ଉତ୍ଥାନ ଘଟିବ, ଯିଏକି ଯୁଦ୍ଧରେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ରଖୁନଥିବ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅପମାନକର ଭାବରେ ଯିଏ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ଯାବତୀୟ ଜଘନ୍ୟତାକୁ ଅନୁକରଣ କରୁନଥିବ ; ମାତ୍ର, ତାହା ଏପରି ଏକ ନୂତନ ଭାରତବର୍ଷ ହୋଇଥିବ, ଯିଏକି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ପୃଥିବୀର ସର୍ବୋତ୍ତମ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକୁ ଶିକ୍ଷା କରି ପାରୁଥିବ ଏବଂ ଯିଏ, କେବଳ ଏସିଆ ଓ ଆଫ୍ରିକା ନିମନ୍ତେ ନୁହେଁ, ସମଗ୍ର ପ୍ରପୀଡ଼ିତ ଜଗତ ନିମନ୍ତେ ଆଶାର ପ୍ରତୀକ ହୋଇ ପାରିବ ।

ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବି ଯେ, ଏପରି କହି ମୁଁ କେବଳ ଆଶା କରିବାଲାଗି କୌଣସି କାରଣ ଆଦୌ ନଥିବାବେଳେ ହିଁ ତଥାପି ଆଶାଗୁଡ଼ିଏ ବାନ୍ଧୁଛି ; କାରଣ, ଆଜି ତ ଆମେ ସମରବାହିନୀ ଓ ସେହି ନଗ୍ନ ଭୌତିକ ବଳ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥିବା ଯାବତୀୟ ବସ୍ତୁକୁ ସାକ୍ଷୀରୂପେ ସ୍ଥାପନ କରି ଶପଥମାନ ଗ୍ରହଣ କରୁଛୁ । ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ସକଳ ବାହ୍ୟାଡ଼ମ୍ବର ପ୍ରତି ପ୍ରଦର୍ଶନ କରାଯାଉଥିବା ଏହି ଉନ୍ମାଦ ଏବଂ ବ୍ୟର୍ଥ ଅନୁକରଣ ସତ୍ତ୍ୱେ ମୋ' ଭିତରେ ତଥା ଆହୁରି ଅନେକଙ୍କ ଭିତରେ ତଥାପି ଏହି ଆଶାଟି ଜାଗରୂକ ହୋଇ ରହିଛି ଯେ, ଭାରତବର୍ଷ ଏହି ମରଣନୃତ୍ୟରୁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ବାହାରି ଆସି ପାରିବ ଏବଂ, ଯେତେ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ହେଉ ପଛକେ, 1915 ମସିହାଠାରୁ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନଭାବରେ ପଇଁତ୍ରିଶି ବର୍ଷ ହେଲା ସିଏ ଯେଉଁ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣଟିକୁ ଲାଭ କରିଛି, ତାହାର ଯଥାଯୋଗ୍ୟ ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରିବ ।[233]

ପୃଥିବୀରେ ବୈକୁଣ୍ଠ

ମୁଁ 1896 ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଯେତେବେଳେ ଦିଲ୍ଲୀ ବା ଆଗ୍ରାରେ ଥିବା ଜିଲ୍ଲା ଦେଖିବାକୁ ଯାଇଥିଲି, ସେତେବେଳେ ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ଏକ ଫାଟକ ଉପରେ ଲିଖିତ କବିତା ପାଠ କରିଥିବା ପରି ମୋ'ର ମନେ ହେଉଛି। ଅନୁବାଦ କଲେ ତାହା ଏହିପରି ହେବ: ''ପୃଥିବୀ ପୃଷ୍ଠରେ ଯଦି କେଉଁଠାରେ ସ୍ୱର୍ଗ ଥାଏ, ତେବେ ତାହା ଏହିଠାରେ ଅଛି, ଏହିଠାରେ ଅଛି, ଏହିଠାରେ ଅଛି।'' ମୋ'ର ମୂଲ୍ୟକଳନା ଅନୁସାରେ, ଆପଣାର ସକଳ ତଥା ସର୍ବୋତ୍ତମ ବୈଭବଶାଳିତା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେହି ଜିଲ୍ଲାକୁ ଆଦୌ ସ୍ୱର୍ଗ ବୋଲି କୁହାଯିବନାହିଁ। ମାତ୍ର ସେହି କବିତାଟିକୁ ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟୋଚିତ ଭାବରେ ପାକିସ୍ତାନର ସବୁ ପ୍ରବେଶଦ୍ୱାରରେ ଖୋଦିତ ହୋଇ ରହିଥିବାର ଦେଖିବାଲାଗି ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ଭଲ ପାଇବି। ଏହିଭଳି ଗୋଟିଏ ସ୍ୱର୍ଗରେ, ତାହା ଭାରତ ସଂଘରାଷ୍ଟ୍ରରେ ହେଉ ଅଥବା ପାକିସ୍ତାନରେ ହେଉ, କେହି ଦରିଦ୍ର ରହିବେନାହିଁ, କେହି ଭିକାରି ରହିବେନାହିଁ, କେହି ଉଚ୍ଚ ବା ନୀଚ ରହିବେ ନାହିଁ, କେହି କୋଟିପତି ମାଲିକ ନଥିବେ କିମ୍ବା କେହି ଅର୍ଦ୍ଧୋପବାସୀ ଶ୍ରମିକ ମଧ୍ୟ ନଥିବେ, ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟ ନଥିବ କିମ୍ବା ସୁରାସେବନ ନଥିବ। ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ଯେପରି ସମ୍ମାନ ଦିଆଯାଉଥିବ, ନାରୀମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ସମ୍ମାନ ଦିଆଯାଉଥିବ ଏବଂ ପୁରୁଷ ତଥା ନାରୀ ସମସ୍ତଙ୍କର ଶୁଦ୍ଧତାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସତର୍କ ଭାବରେ ରକ୍ଷା କରାଯାଉଥିବ। ସେଠାରେ ଆପଣାର ପତ୍ନୀ ବ୍ୟତୀତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାରୀକୁ ସକଳ ଧର୍ମର ପୁରୁଷମାନେ ବୟସ ମୁତାବକ ମାଆ, ଭଗିନୀ ବା କନ୍ୟାପରି ସମ୍ମାନ କରୁଥିବେ। ସେଠାରେ କୌଣସି ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ନଥିବ ଏବଂ ସକଳ ଧର୍ମ ପ୍ରତି ସମାନ ଭାବରେ ସମ୍ମାନ ରହିଥିବ। ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଗର୍ବର ସହିତ, ଗୌରବର ସହିତ ଓ ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରବୃତ୍ତ ଭାବରେ ଆପଣାର ଅନ୍ନ ଆପେ ଅର୍ଜୁଥିବେ।[234]

76. ଗାଆଁକୁ ଫେରିଚାଲ

ପ୍ରକୃତ ଭାରତବର୍ଷ

ମୁଁ ଏକଥା ବିଶ୍ୱାସ କରି ଆସିଛି ଏବଂ ଅଗଣିତ ଥର କହିଆସିଛି ଯେ, ଭାରତବର୍ଷକୁ ତୁମେ ତା'ର କେତେଗୋଟି ସହରରେ ଖୋଜିଲେ କଦାପି ପାଇବନାହିଁ, ମାତ୍ର ତାହାର ସାତ ଲକ୍ଷ ଗାଆଁରେ ହିଁ ତାହାକୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ। ଆମେ ସହରବାସୀମାନେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ଆସିଛୁ ଯେ, ଭାରତବର୍ଷକୁ ଆମେ ସହରମାନଙ୍କରେ ପାଇପାରିବା ଏବଂ ଆମ ସହରବାସୀମାନଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ପୂରଣ କରିବା ଲାଗି ହିଁ ଗାଆଁଗୁଡ଼ିକର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା। ସେହି ଦରିଦ୍ର ମନୁଷ୍ୟମାନେ ପେଟପୂରା ଖାଇବାକୁ ଖାଦ୍ୟ ଓ ପିନ୍ଧିବାକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ବସ୍ତ୍ର ପାଆନ୍ତି କି ନାହିଁ ଏବଂ ଖରା ଓ ବର୍ଷାରୁ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ କୌଣସି ଛାତ ଅଛି କି ନାହିଁ, ସେକଥା ଆମେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଟିକିଏ ଅଟକିଯାଇ କ୍ୱଚିତ୍ ଚିନ୍ତା କରିଥାଉ।[235]

ଆମ୍ଭେମାନେ ବଞ୍ଚିବୁ ବୋଲି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗାଁର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ହଜାର ହଜାର ସଂଖ୍ୟାରେ ମରିବାକୁ ପଡ଼ିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ, ସେମାନେ ଯେପରି ବଞ୍ଚିପାରିବେ, ସେଥିପାଇଁ ହୁଏତ ଆମକୁ ମରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏହି ଦୁଇ କଥା ମଧ୍ୟରେ ଏକ ମୌଳିକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଅଜାଣତରେ ଓ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ମରିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଏହି ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ମରିବା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ତଳକୁ ଖସାଇ ଆଣିଛି । ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯଦି ଆମ୍ଭେମାନେ ଜାଣତରେ ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରିବା, ତେବେ ତାହା ଆମକୁ ମହାନ୍ କରିବ । ଯଦି ଆମେ ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ଏବଂ ଆତ୍ମସମ୍ମାନ ରହିଥିବା ଜାତିରୂପେ ବଞ୍ଚିରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଉ, ତେବେ ଏହି ଆବଶ୍ୟକ ଆତ୍ମତ୍ୟାଗର ପଥରେ ଅବଶ୍ୟ ଅଟଳ ରହିବା ।[236]

ଗ୍ରାମ ଓ ସହର

ସହରଗୁଡ଼ିକ ନିଜେ ନିଜର ଯତ୍ନ ନେବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଯିବେ । ତେଣୁ, ଆମକୁ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକ ଆଡ଼କୁ ହିଁ ମୁଖ ଫେରାଇବାକୁ ହେବ । ଆମକୁ ସେମାନଙ୍କର ଭ୍ରମଧାରଣା ଗୁଡ଼ିକରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ସେମାନଙ୍କର ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ମନୋଭାବ ଗୁଡ଼ିକରୁ ମୁକ୍ତ କରି ଆଣିବାକୁ ହେବ । ଏବଂ, ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ବାସ କଲେ, ସେମାନଙ୍କର ସୁଖ ଓ ଦୁଃଖରେ ଭାଗ ନେଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଶିକ୍ଷା ତଥା ବୁଦ୍ଧିକୁ ପ୍ରେରଣା ଦେଇପାରିବା ଭଳି ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରସାର କଲେ ଯାଇ ଆମେ ତାହା କରିବାରେ ସଫଳ ହୋଇପାରିବା ।[237]

ମୁଁ ଦେଖିଆସିଛି ଯେ ସହରର ଅଧିବାସୀ ଗ୍ରାମର ଅଧିବାସୀକୁ ସାଧାରଣତଃ ଶୋଷଣ କରି ଆସିଛି, ଏପରିକି ସେ ଦରିଦ୍ର ଗ୍ରାମବାସୀର ଦାନାକୁ ଛଡ଼ାଇନେଇ ତାକୁ ହିଁ ଖାଇ ବଞ୍ଚିଛି । ଏକାଧିକ ବ୍ରିଟିଶ୍ କର୍ମଚାରୀ ଭାରତବାସୀଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବହିମାନ ଲେଖିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ମୋ' ଜାଣିବାରେ କେହି ଜଣେହେଲେ କହିନାହାନ୍ତି ଯେ, ଭାରତର ଗ୍ରାମବାସୀ ପାଖରେ ପେଟପୂରା ଗଣ୍ଡାଏ ଖାଇବା ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ସମ୍ବଳ ରହିଛି । ବରଂ, ସେମାନେ ଓଲଟି ସ୍ୱୀକାର କରିଛନ୍ତି ଯେ, ସଂଖ୍ୟାଧିକ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଅନାହାରର ରେଖା ପାଖରେ ରହିଛନ୍ତି, ଶହେରେ ଦଶଜଣ ଅଧା ଉପବାସ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଲୋକ ଚୁମୁଟାଏ ମଇଳା ଲୁଣ, ଲଙ୍କାମରିଚ ଓ କଳକୁଟା ଚାଉଳ କିମ୍ବା ଭଜା ହୋଇଥିବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦାନାରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିବାକୁ ବାଧ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ତୁମେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଜାଣିରଖ ଯେ, ଯଦି ଆମ ଭିତରୁ କାହାକୁ ସେହି ଖାଦ୍ୟ ଖାଇ ରହିବାକୁ କୁହାଯାଏ, ତେବେ ଆମେ କେହି ସେଥିରେ ଗୋଟିଏ ମାସରୁ ଅଧିକ ବଞ୍ଚି ପାରିବାନାହିଁ ଅଥବା ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମର ମାନସିକ ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ହରାଇ ବସିବାର ଆଶଙ୍କା ମଧ କରୁଥିବା । ତଥାପି ଆମ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଦିନ ପରେ ଦିନ ସେହିଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଥାଆନ୍ତି ।[238]

ଆମ ଚାଷୀମାନେ

ଭାରତବର୍ଷର ଚାଷୀମାନଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବା ମାତ୍ରକେ ଓ ସେମାନେ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ

କରିବା ମାତ୍ରକେ ତୁମେ ସେମାନଙ୍କର ମୁହଁରୁ ପ୍ରଜ୍ଞାପୂର୍ଣ୍ଣ କଥାସବୁ ହିଁ ବାହାରି ଆସୁଥିବାର ଅବଶ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ପାରିବ। ରୁକ୍ଷ ବାହ୍ୟ ପଛରେ ତୁମେ ଏକ ଗଭୀର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ଭଣ୍ଡାର ରହିଥିବାର ଆବିଷ୍କାର କରିବ। ମୁଁ ଏହାକୁ ସଂସ୍କୃତି ବୋଲି କହିଥାଏ, ଏବଂ ତୁମେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରେ ଏକଥା କଦାପି ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ ନାହିଁ। ଇଉରୋପର ଜଣେ କୃଷକ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବା ମାତ୍ରକେ ତାହାର ଯେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବ୍ୟାପାରଗୁଡ଼ିକରେ କୌଣସି ଆଗ୍ରହ ଆଦୌ ନାହିଁ, ତୁମେ ତାହା ଆବିଷ୍କାର କରିପାରିବ।

ଭାରତବର୍ଷର ଜଣେ ଗ୍ରାମବାସୀର କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବାହାରର ଯାବତୀୟ ରୁକ୍ଷତା ପଛରେ ଏକ ବହୁ ପୁରାତନ ସଂସ୍କୃତି ଲୁକ୍କାୟିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ। ବାହାରର ସେହି ଖୋଳଟାକୁ ଦୂର କରିଦିଅ, ସନାତନ କାଳରୁ ରହିଆସିଥିବା ତା'ର ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ଅପସାରଣ କର, ତା'ର ନିରକ୍ଷରତାକୁ ଦୂର କରିଦିଅ ଏବଂ, ଜଣେ ସଂସ୍କୃତିସମ୍ପନ୍ନ, ସୁରୁଚିଯୁକ୍ତ ସ୍ୱାଧୀନ ନାଗରିକ ଯେଉଁଭଳି ହେବା ଉଚିତ, ତୁମେ ତାହାର ହିଁ ଏକ ସର୍ବୋତ୍ତମ ନମୁନା ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ।[239]

ମୋଟ ଲୋକସଂଖ୍ୟାର 75 ଭାଗ ହେଉଛନ୍ତି କୃଷିଜୀବୀ।... ମାତ୍ର, ସେମାନଙ୍କର ଶ୍ରମଦ୍ୱାରା ଲବ୍ଧ ପ୍ରାୟ ସବୁଯାକ ଫଳକୁ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଆମେ ନେଇଯାଉଥିଲେ ଅଥବା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନେଇଯିବାକୁ ଦେଉଥିଲେ ଆମ ଜୀବନରେ ସ୍ୱାୟତ୍ତଶାସନର ଖୁବ ବେଶୀ ଭାବନା ପ୍ରକୃତରେ ରହିଛି ବୋଲି ଆଦୌ କୁହାଯିବନାହିଁ।[240]

ସହରଗୁଡ଼ିକ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କଠାରୁ ଯେଉଁ ବଳ ତଥା ପୋଷଣ ଲାଭ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱାର୍ଥପର ଭାବରେ ଶୋଷଣ ନକରି ଯଦି ପ୍ରତିବଦଳରେ ସେମାନେ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଦେଇପାରିବାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରିବେ, ତେବେ ଯାଇ ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ସୁସ୍ଥ ତଥା ନୈତିକ ସମ୍ବନ୍ଧ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ। ଏବଂ, ସାମାଜିକ ପୁର୍ନଗଠନର ଏହି ବୃହତ୍ ଏବଂ ମହାନ୍ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସହରର ପିଲାମାନେ ଯଦି ନିଜର ଭୂମିକାଟିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଗ୍ରହଣ କରିବେ, ତେବେ ଯେଉଁସବୁ ଧନ୍ଦା ମାଧ୍ୟମରେ ସେମାନେ ନିଜର ଶିକ୍ଷାକୁ ଲାଭ କରିବେ, ଗ୍ରାମର ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ହୋଇ ରହିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ।[241]

ସହରଗୁଡ଼ିକର ଅଭିବୃଦ୍ଧିକୁ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମନ୍ଦ ବୋଲି ବିଚାର କରେ, ତାହା ମାନବଜାତି ତଥା ପୃଥିବୀ ଲାଗି ଏକ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର କଥା, ଇଂଲଣ୍ଡ ଲାଗି ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର କଥା ଏବଂ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଭାରତବର୍ଷ ଲାଗି ଏକ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର କଥା। ଭାରତବର୍ଷର ସହରଗୁଡ଼ିକର ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ ବ୍ରିଟିଶଜାତି ଭାରତବର୍ଷକୁ ଶୋଷଣ କରିଛି। ଭାରତବର୍ଷର ସହରଗୁଡ଼ିକ ଗାଆଁଗୁଡ଼ିକୁ ଶୋଷଣ କରିଛନ୍ତି। ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକର ରକ୍ତ ହିଁ ସିମେଣ୍ଟ୍ ହୋଇ ସହରର ଅଟ୍ଟାଳିକାକୁ ତିଆରି କରିଛି। ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ରକ୍ତ ସହରର ଧମନୀଗୁଡ଼ିକୁ ମୋଟା କରିବାରେ ଲାଗିଛି, ମୁଁ ସେହି ରକ୍ତ ପୁନର୍ବାର ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକର ରକ୍ତକଣିକା ଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରବାହିତ ହେଉ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରୁଛି।[242]

... ମୁଁ ଭଲ କରି ଜାଣିଛି ଯେ, ଯଦି ଭାରତବର୍ଷକୁ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଭାବନା ଉପରେ ଆଧାରିତ ସ୍ୱଚ୍ଛ କର୍ମସାଧନର କ୍ଷେତ୍ରରେ ନେତାରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ଈଶ୍ୱର ବଡ଼ଲୋକମାନଙ୍କର ବୁଦ୍ଧିକୁ ଭ୍ରମ କରିଦେବେ, ଏବଂ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କର ଆପଣାକୁ ଯେଉଁପରି

ଭାବରେ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବା ଉଚିତ, ସେହିଭଳି ବ୍ୟକ୍ତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସେମାନଙ୍କୁ ଶକ୍ତି ଆଣି ଯୋଗାଇଦେବେ ।[243]

ଭାରତବର୍ଷ ଗାଆଁଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ତିଆରି ହୋଇଛି, ମାତ୍ର ଆମ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀମାନେ ସେହି ଗାଆଁକୁ ଅବହେଳା କରିଛନ୍ତି ।... ଗ୍ରାମର ଜୀବନ ସହର ଜୀବନର ଏକ ଅନୁକରଣ ଅଥବା ଏକ ଉପାଙ୍ଗ ହୋଇ ରହିବା ଆଦୌ ଉଚିତ ନୁହେଁ । ବରଂ ସହରମାନଙ୍କର ଗ୍ରାମଜୀବନର ଛାଞ୍ଚଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନେବା ଉଚିତ ଏବଂ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ହିଁ ତିଷ୍ଠି ରହିବା ଉଚିତ ।[244]

ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

ସେମାନଙ୍କର ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଥିବା ମେରୁଦଣ୍ଡ ଉପରେ ଟାଇଁ ଟାଇଁ ହୋଇ ବାଜୁଥିବା ଟାଣ ଖରାରେ କଠିନ ଶ୍ରମ କରୁଥିବା ସେଇ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଆମକୁ ଏକାତ୍ମତା ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ହେବ ଏବଂ, ଯେଉଁ ପୋଖରୀରେ ଗାଆଁର ଲୋକମାନେ ସ୍ନାନ କରନ୍ତି, ଲୁଗାପଟା ଓ ହାଣ୍ଡିବାସନ ଧୁଅନ୍ତି ଏବଂ ଯେଉଁଠାରୁ ସେମାନଙ୍କର ଗୋରୁଗାଈ ପାଣି ପିଅନ୍ତି ଓ ଯେଉଁଥିରେ ଯାଇ ଲୋଟୁଥାନ୍ତି, ସେହି ପୋଖରୀଗୁଡ଼ିକରୁ ପାଣି ପିଇଲେ ଆମକୁ କିପରି ଲାଗିବ, ତାହା ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିବାକୁ ହେବ । ସେତେବେଳେ ଯାଇ, ତା'ପୂର୍ବରୁ ଆଦୌ ନୁହେଁ, ଆମେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କଲୁ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ଏବଂ, ମୁଁ ଯେତିକି ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଏହି କଥାଟିକୁ ଲେଖୁଛି, ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ମଧ ସେତିକି ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଆମର ଯାବତୀୟ ଡାକରାର ଜବାବ ଦେଇପାରିବେ ।[245]

ଆମକୁ ଆଦର୍ଶ ଗ୍ରାମବାସୀ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ; ପରିଚ୍ଛନ୍ନତା ବିଷୟରେ ଅଦ୍ଭୁତ ନାନା ଧାରଣା ରହିଥିବା ଅଥବା ଆଦୌ କୌଣସି ଧାରଣା ନଥିବା, ସେମାନେ କ'ଣ ସବୁ ଖାଉଛନ୍ତି ଓ ସେସବୁକୁ କିପରି ଖାଉଛନ୍ତି, ସେ ବିଷୟରେ ଆଦୌ କିଛି ଚିନ୍ତା କରୁନଥିବା ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ଭଳି ଆମେ ଆଦୌ ହେବାନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ଯେପରି କରନ୍ତି, ଆମେ ଯେପରି ମନ ସେପରି ଆଦୌ ରାନ୍ଧିବାନାହିଁ, ଖାଇବାନାହିଁ, ଯେପରି ମନ ସେପରି ଆଦୌ ବଞ୍ଚିବାନାହିଁ । ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଦର୍ଶ ଖାଦ୍ୟର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ନେଇ ଦେଖାଇବା । ଆମେ କେବଳ ରୁଚି ଓ ଅରୁଚିଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବାନାହିଁ, ମାତ୍ର ଏହିସବୁ ରୁଚିଅରୁଚିର ମୂଳକୁ ଯିବାଲାଗି ସମର୍ଥ ହେବା ।.....

ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଯେ ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ପରିବା ନିଜେ ଉତ୍ପନ୍ନ କରି ପାରିବେ, ଆପଣାର ଅଳ୍ପ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ସବୁଜ ଶସ୍ୟମାନ ନିଜେ ବୁଣି ପାରିବେ ଓ ଦାଇପାରିବେ ଏବଂ ଉତ୍ତମ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ରଖିପାରିବେ, ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ସେହି କଥା ଦେଖାଇଦେବା । ସେମାନେ ଶାଗକୁ ସିଝାଇ ରାନ୍ଧିବାବେଳେ ସେଥିରୁ ଅଧିକାଂଶ ଖାଦ୍ୟସାର ଯେ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଇଛି, ସେମାନଙ୍କୁ ଆମେ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଦେଖାଇଦେବା ।...

କିପରି ଯଥାସମ୍ଭବ କମ୍ ସମୟ ନଷ୍ଟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ସ୍ୱାର୍ଥ ଓ ଅର୍ଥ ବିଷୟରେ ମିତାଚାରୀ ହୋଇ ହେବ, ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ଏସବୁ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ।... ଲାୟୋନେଲ୍ କର୍ଟିସ୍ ଆମ ଗାଆଁମାନଙ୍କୁ ଗୁହଗଦା ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲେ । ଆମକୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆଦର୍ଶ ଗାଆଁରେ

ରୂପାନ୍ତରିତ କରିଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଚାରିପାଖରେ ମୁକ୍ତ ପବନ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ମୁକ୍ତ ପବନ ପାଇ ପାରନ୍ତିନାହିଁ ; ପୂରା ତାଜା ଖାଦ୍ୟ ଚାରିପାଖରେ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ତାଜା ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବାକୁ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ। ମୁଁ ଏହି ଖାଦ୍ୟ ବିଷୟରେ ଜଣେ ମିଶନାରି ପରି କଥା କହୁଛି, କାରଣ ମୁଁ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକୁ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଏକ ବସ୍ତୁରେ ପରିଣତ କରିଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି।[246]

ଏକମାତ୍ର ବାଟ ହେଉଛି, ଆମେ ସେମାନଙ୍କର ଭିତରେ ଯାଇ ବସିବା, ଏବଂ ଅବିଚଳ ବିଶ୍ୱାସରେ, ସେମାନଙ୍କର ପୃଷ୍ଠପୋଷକ ହିସାବରେ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କର ମେହେନ୍ତର, ସେମାନଙ୍କ ଶୁଶ୍ରୂଷାକାରୀ ଓ ଭୃତ୍ୟ ହିସାବରେ ଆମର ସକଳ ପୂର୍ବଧାରଣା ଓ ପକ୍ଷପାତକୁ ଭୁଲିଯାଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା। ଆମେ ଅନ୍ତତଃ ବର୍ତ୍ତମାନ ସକାଶେ ସ୍ୱରାଜ୍ୟର ସକଳ ଚିନ୍ତାକୁ ମଧ୍ୟ ଭୁଲିଯିବା, ଏବଂ ଆମକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦକ୍ଷେପରେ ଯାହାର ଉପସ୍ଥିତି ସନ୍ତାପିତ କରିବାରେ ଲାଗିଛି, ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସେହି 'ଥିଲାବାଲା'ମାନଙ୍କର କଥା ମଧ୍ୟ ଭୁଲିଯିବା। ସେମାନେ ତ ରହିଛନ୍ତି। ଏପରି ବହୁତ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଏହିସବୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ସମସ୍ୟା ବିଷୟରେ ଯାହା କରିବାର କରୁଛନ୍ତି। ଆମେ ଗାଆଁର ସେହି ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ସାନ କାମଗୁଡ଼ିକୁ ଯାଇ କରିବା। ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ଏବଂ, ଆମେ ଆମ ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ସାରିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥିବ। ବସ୍ତୁତଃ, ଗ୍ରାମର ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟି ଯେତେବେଳେ ସଫଳ ହୋଇଯିବ, ସେତେବେଳେ ତାହା ହିଁ ଆମକୁ ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟର ଅଧିକ ନିକଟକୁ ନେଇ ଆସିବ।[247]

ଗ୍ରାମ-ଆନ୍ଦୋଳନ

ଗ୍ରାମ-ଆନ୍ଦୋଳନ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକର ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କୁ ଯେପରି ଶିକ୍ଷା ଦେବ, ସହରର ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଶିକ୍ଷିତ କରାଇବ। ଯେଉଁ କର୍ମୀମାନେ ସହରମାନଙ୍କରୁ ଆସିଥିବେ, ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜ ଭିତରେ ଏକ ଗ୍ରାମାଭିମୁଖୀ ମନୋଭାବର ବିକାଶ କରାଇ ଆଣିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଯେପରି ପ୍ରଣାଳୀରେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚୁଛନ୍ତି, ସେହି ପ୍ରଣାଳୀରେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାର କଳାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ତାହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ସେମାନେ ଗ୍ରାମରେ ବାସ କରୁଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ପରି ନଖାଇ ଉପବାସରେ ରହିବେ। ମାତ୍ର, ଏହାର ଅର୍ଥ ଅବଶ୍ୟ ଏପରି ହେବ ଯେ, ସେହି ପୁରାତନ ଜୀବନଯାପନ-ପ୍ରଣାଳୀରେ ଏକ ମୂଳଭୂତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ।[248]

ମୁଁ ସ୍ୱାଧୀନତା ବିଷୟରେ କରିଥିବା ଚିତ୍ରରେ ଗ୍ରାମର ସମାଜ ହେଉଛି ଅସଲ ଏକକ। ସ୍ୱାଧୀନତାର ଅଧିରଚନାଟିକୁ ଆମେ ଗ୍ରାମର ସେହି ଏକକଟିରେ କଦାପି ଗଢ଼ିବାକୁ ଯିବାନାହିଁ, ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ଉପରଟା ଅଧିକ ଓଜନିଆ ହୋଇ ରହିବ ଏବଂ ଭୂମିଟିକୁ ତିଆରି କରି ରଖିଥିବା ଚାଳିଶି କୋଟି ଲୋକଙ୍କୁ ମାଡ଼ି ଚୂନା କରିଦେବ।...

ଗ୍ରାମର ଏକକଟି ବିଷୟରେ ମୁଁ ଯେଉଁ କଳ୍ପନା କରିଛି, ତାହା ସବଳତମ ଯେକୌଣସି ଏକକଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ସବଳ ହୋଇ କଳ୍ପିତ ହୋଇଛି। ମୋ' ଦ୍ୱାରା କଳ୍ପିତ ଗାଆଁରେ

ଏକ ହଜାର ଲୋକ ବାସ କରୁଥିବେ। ଏହି ଏକକଟି ଯଦି ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳତାର ମୂଳଦୁଆ ଉପରେ ସଂଗଠିତ ହୋଇପାରେ, ତେବେ ତାହା ନିଶ୍ଚୟ ଉତ୍ତମ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବ।[249]

ଆମର ହାତଗୁଡ଼ିକୁ କିପରି ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ହେବ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ ଆଗରେ ସେହି ବିପଦଟି ଆସି ଦେଖା ଦେଲାଣି। କିପରି ମାଟି ଖୋଳିବାକୁ ହୁଏ ଓ ତାହାର କିପରି ତତ୍ତ୍ୱ ନେବାକୁ ହୁଏ, ସେ କଥା ଭୁଲିଯିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଆମ ନିଜକୁ ଭୁଲିଯିବା। ଆପଣମାନେ କେବଳ ସହରଗୁଡ଼ିକର ସେବା କଲେ ଆପଣମାନଙ୍କର ମନ୍ତ୍ରୀଆସନର ସବୁଯାକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିଦେଲେ ବୋଲି ଭାବିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଭାରତବର୍ଷ ଯେ ତାହାର ସାତ ଲକ୍ଷ ଗ୍ରାମଏକକ ଗୁଡ଼ିକରେ ହିଁ ପ୍ରକୃତରେ ବାସ କରୁଛି, ସେହି ସତ୍ୟଟିକୁ ଭୁଲିଯିବା। ଯଦି ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ସାରା ପୃଥିବୀର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଯିବ ମାତ୍ର ସେହି ଦର କଷାକଷିରେ ଆପଣାର ଆତ୍ମାକୁ ହରାଇ ବସିବ, ତେବେ ତଦ୍ୱାରା ତା'ର କେଉଁ ଲାଭ ହେବ ?[250]

77. ସର୍ବତୋମୁଖୀ ଗ୍ରାମ-ସେବା

ପ୍ରକୃତ ଭାରତବର୍ଷ ସାତଲକ୍ଷ ଗାଆଁରେ ରହିଛି। ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ବିଶ୍ୱବ୍ୟବସ୍ଥାର ନିର୍ମାଣରେ ଯଦି ଭାରତୀୟ ସଭ୍ୟତାକୁ ଆପଣାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବଦାନଟିକୁ ଦେବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ମନୁଷ୍ୟସମୂହର ଏହି ବିଶାଳ ଗୋଷ୍ଠୀଟିକୁ ପୁନର୍ବାର ଜୀବିତ କରି ଆଣିବାକୁ ହେବ।[251]

ଆମ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକୁ ଆପଣାର କବଳରେ କଷି କରି ଧରି ରଖିଥିବା ତିନୋଟି ବ୍ୟାଧିର ସମାଧାନ ଆମକୁ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ : (i) ସମୂହ ପରିଚ୍ଛନ୍ନତାର ଅଭାବ, (ii) ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୋଷଣ ଦେଇ ପାରୁନଥିବା ଖାଦ୍ୟ ଓ (iii) ଜଡ଼ତା। ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ଉନ୍ନୟନ ବିଷୟରେ ଆଗ୍ରହୀ ନୁହନ୍ତି। ଆଧୁନିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷାର ପ୍ରଣାଳୀଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନେ ମୋଟେ ବୁଝନ୍ତି ନାହିଁ। କେବଳ ନିଜ ଜମିଟିରେ କିଛି ଖୁଡ଼ଖାଡ଼ୁ କରିବା ବ୍ୟତୀତ ଏବଂ କେବଳ ଯେତିକିରେ ସେମାନେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ରହି ଆସିଛନ୍ତି, ସେତିକି ପରିଶ୍ରମ କରିବା ବ୍ୟତୀତ ସେମାନେ ଆଉ ଅଧିକ କିଛି ଆଦୌ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି ନାହିଁ। ଏହି ଅସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକୃତ ଅସୁବିଧା, ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗମ୍ଭୀର ଅସୁବିଧା। ମାତ୍ର, ସେଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ମୁଖରେ ଆମେ ଆଦୌ ହଟି ଯିବାନାହିଁ।

ଆମ ଲକ୍ଷ୍ୟସାଧନରେ ଆମର ଏକ ଅଦମ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥିବା ଉଚିତ। ଲୋକମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ସର୍ବଦା ଧୈର୍ଯ୍ୟ ରହିଥିବା ଉଚିତ। ଆମେ ନିଜେ ତ ଏକାବେଳେ ନୂଆ ହୋଇ ଗ୍ରାମରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଯାଉଛୁ। ଆମକୁ ଏକ ପୁରାତନ ରୋଗକୁ ଆରୋଗ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଯଦି ଆମ ଭିତରେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ରହିଥିବ, ଅଧ୍ୟବସାୟ ଥିବ, ତେବେ ତାହା ଅସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକର ସକଳ ପର୍ବତକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଯାଇ ପାରିବ। ଆମେ ନିଜକୁ ସେହିପରି ଜଣେ ଜଣେ ଶୁଶ୍ରୂଷାକାରୀରୂପେ କଳ୍ପନା କରିବା, ଯେଉଁମାନେ କି, ସେମାନଙ୍କର

ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ଦୁରାରୋଗ ବେମାରି ହୋଇଛି ବୋଲି ସେମାନଙ୍କୁ କଦାପି ଛାଡ଼ିଦେଇ ଚାଲି ଯିବେ ନାହିଁ।[252]

ଯେଉଁମାନେ ଶିକ୍ଷାର ବିଶେଷ ସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକୁ ଲାଭ କରିଥିଲେ, ସେମାନେ ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ଗ୍ରାମର ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କୁ ଅବହେଳା କରି ଆସିଛନ୍ତି। ସେମାନେ ସହରର ଜୀବନକୁ ବାଛି ନେଇଛନ୍ତି। ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେବାଭାବରେ ଉଦ୍ଦୀପ୍ତ ପ୍ରେରଣା ରହିଛି, ସେମାନଙ୍କୁ ଗାଆଁରେ ଯାଇ ରହିବାଲାଗି ତଥା ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କର ସେବାରେ ଆତ୍ମଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଲାଭ କରିବାଲାଗି ଉତ୍ସାହିତ କରି ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଏକ ସୁସ୍ଥ ସମ୍ପର୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରିବାକୁ ହିଁ ଗ୍ରାମ-ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି।....

ସେବାର ମନୋଭାବ ନେଇ ଯେଉଁମାନେ ଗାଆଁମାନଙ୍କରେ ଯାଇ ରହିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବା ଅସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଆଦୌ କାତର ହୋଇ ଯାଉନାହାନ୍ତି। ସେଠାକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ସେମାନେ ଜାଣିଥିଲେ ଯେ, ସେମାନଙ୍କୁ ଅନେକ ଅନେକ ଅସୁବିଧା ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଏପରିକି ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କର ଉଦାସୀନତା ସହିତ ମଧ୍ୟ ଲଢ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ତେଣୁ, କେବଳ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ନିଜ ଉପରେ ତଥା ନିଜର କର୍ମସାଧନା ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି, ସେହିମାନେ ହିଁ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କର ସେବା କରିବେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇ ପାରିବେ।

କର୍ମୀମାନେ

ଲୋକମାନଙ୍କ ଭିତରେ ରହି ଯଦି ଏକ ଯଥାର୍ଥ ଜୀବନ ଯାପନ କରା ଯାଉଥିବ, ତେବେ ତାହାହିଁ ଏପରି ଶିକ୍ଷାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହୋଇ ରହିବ, ଯାହାକି ଆପଣାର ନିକଟସ୍ଥ ପରିପାର୍ଶ୍ୱ ଉପରେ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରଭାବ ପକାଇବ। ଏହି ଯୁବକଟିର ଅସୁବିଧା ହେଉଛି ଯେ, ସମ୍ଭବତଃ, ସିଏ ପ୍ରଧାନତଃ ଏକ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରିବାପାଇଁ ଗାଆଁକୁ ଯାଇଛି ଏବଂ ତା'ପଛରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସେବାରେ ଭାବନା ରହିନାହିଁ।

ମୁଁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି ଯେ, ଯେଉଁମାନେ ଅର୍ଥର ଅନ୍ୱେଷଣରେ ଗାଆଁକୁ ଯାଆନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ଗ୍ରାମଜୀବନରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଆକର୍ଷଣ ନଥାଏ। ଯଦି ସେବା କରିବାର ମୂଳ ପ୍ରେରଣାଟି ନଥାଏ, ତେବେ ପ୍ରଥମେ କିଞ୍ଚିତ୍ ନୂଆ ନୂଆ ଆକର୍ଷଣ ଲାଗିବ ଏବଂ ତା'ପରେ ସେହି ନୂତନତ୍ୱଟି ପୁରୁଣା ହୋଇଗଲେ ଗ୍ରାମଜୀବନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରକ୍ତିକର ବୋଧ ହେବ। ଅସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ କିଞ୍ଚିତ୍ ସାମନାସାମନି ହେବା ମାତ୍ରକେ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମକୁ ଯାଇଥିବା କୌଣସି ଯୁବକର ସେଠାରୁ ଛାଡ଼ି ଆସିବା ଆଦୌ ଉଚିତ ହେବନାହିଁ। ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସହିତ ଆପଣାର ଉଦ୍ୟମରେ ତଥାପି ଲାଗି ରହିପାରିଲେ ଏକଥା କ୍ରମେ ଜାଣିହେବ ଯେ, ଗାଆଁର ଲୋକମାନେ ସହରବାସୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ ମୋଟେ ଅଲଗା ପ୍ରକାର ନୁହନ୍ତି ଏବଂ, ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନୁକମ୍ପା ଓ ଆଦରଯତ୍ନ ଦେଖାଇ ପାରିଲେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଅନୁସ୍ପନ୍ଦନ ଜଣାଇବେ।

ଏହି କଥାଟି ନିଃସନ୍ଦେହ ଭାବରେ ଅବଶ୍ୟ ସତ୍ୟ ଯେ, ଗାଆଁରେ ଯାଇ ରହିଲେ ଆମକୁ

ଦେଶର ବଡ଼ ବଡ଼ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ରଖି ପାରିବାଲାଗି କୌଣସି ସୁଯୋଗ ମିଳିବ ନାହିଁ। ଏକ ଗ୍ରାମାନୁରାଗୀ ମନୋଭାବ ନିଜ ଭିତରେ ବିକଶିତ ହୋଇ ଆସିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକୁ ଯିବାପାଇଁ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିବାପାଇଁ ନେତାମାନେ ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବେ। ଏବଂ, ଚୈତନ୍ୟ, ରାମକୃଷ୍ଣ, ତୁଳସୀଦାସ, କବୀର, ନାନକ, ଦାଦୂ, ତୁକାରାମ ଓ ତିରୁଓ୍ୱଲ୍ଲୁବର ପ୍ରଭୃତି ସନ୍ଥମାନଙ୍କର ରଚନାଗୁଡ଼ିକ ମାଧ୍ୟମରେ ମହାନ୍ ତଥା ଉତ୍ତମମାନଙ୍କର ସାହଚର୍ଯ୍ୟ ତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ପାରିବ। ଆହୁରି ଏହିଭଳି ସନ୍ଥ ଅନେକ ସଂଖ୍ୟାରେ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେକି ସମାନ ଭାବରେ ପରିଚିତ ଏବଂ ଧର୍ମପରାୟଣ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ଓ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ନାମୋଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ପାରିବ।

ସାହିତ୍ୟ

ନିଜର ମନକୁ ଚିରନ୍ତନ ମୂଲ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ନିମନ୍ତେ ଗ୍ରହଣଶୀଳ କରି ରଖିବା, ସେହିଠାରେ ହିଁ ଅସୁବିଧା ରହିଥାଏ। ଯଦି ଏଠାରେ ଆଧୁନିକ ଅର୍ଥାତ୍ ରାଜନୀତିକ, ସାମାଜିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ବୈଜ୍ଞାନିକ ବିଚାରଗୁଡ଼ିକର କଥା କୁହା ଯାଉଥାଏ, ତେବେ ଅନୁରୂପ ଏଭଳି ସାହିତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ପାଖରେ ରଖାଯାଇ ପାରିବ, ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ଆମ ଜିଜ୍ଞାସାର ସନ୍ତୋଷବିଧାନ ହୋଇଯିବ। ଅବଶ୍ୟ, ମୁଁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି ଯେ, ଧର୍ମସମ୍ବନ୍ଧୀ ସାହିତ୍ୟସବୁ ଯେପରି ସହଜରେ ମିଳିଥାଏ, ଏଭଳି ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରକୃତରେ ସେତେ ସହଜରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୁଏନାହିଁ। ସନ୍ଥମାନେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପାଇଁ ଲେଖିଥିଲେ ଏବଂ ସବୁକଥା କହିଥିଲେ। ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଯେପରି ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବେ, ଆଧୁନିକ ବିଚାରକୁ ସେହିପରି ଭାବରେ ଅନୁବାଦ କରିବାର ଧାରାଟି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତଥାପି ଆରମ୍ଭ ହୋଇନାହିଁ। ମାତ୍ର ସମୟ ଅନୁସାରେ ଏହା ଅବଶ୍ୟ ଆସିବ।

ତେଣୁ ମୁଁ ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେବି ଯେ, ସେମାନେ କଦାପି ହାରି ଯିବେନାହିଁ, ମାତ୍ର ଆପଣାର ପ୍ରୟାସରେ ଲାଗି ରହିଥିବେ ଏବଂ ଆପଣାର ଉପସ୍ଥିତି ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧିକ ବାସଯୋଗ୍ୟ ତଥା ପ୍ରୀତିକର କରିପାରିବେ। ଏବଂ, ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଗ୍ରହଣୀୟ ହେଲାଭଳି ଏକ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକର ସେବା କରି ଏବଂ ଯଥାଶକ୍ତି ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକରୁ ନିରକ୍ଷରତା ଦୂର କରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ଦିଗରେ ପ୍ରଥମ ପାଦଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ପକାଇ ପାରିବେ। ଏବଂ, ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ଜୀବନ ଯଦି ସ୍ୱଚ୍ଛ, ସୁବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଏବଂ ଅଧ୍ୟବସାୟଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିବ, ତେବେ ଏଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ସେମାନେ ଯେଉଁସବୁ ଗ୍ରାମରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବେ, ସଂକ୍ରମଣଟି ସେହିସବୁ ଗ୍ରାମକୁ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ବ୍ୟାପିଯିବ।[253]

ସମଗ୍ର ଗ୍ରାମସେବା

ଜଣେ ଗ୍ରାମସେବକ ଗ୍ରାମରେ ବାସ କରୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଜାଣିଥିବ ଏବଂ ନିଜେ ଶକ୍ତି ଅନୁସାରେ ସେମାନଙ୍କର ସେବା କରୁଥିବ। ତାହାର ଆଦୌ ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ, କର୍ମୀ ଏକାକୀ ସବୁକିଛି କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଯିବ। ସେ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ନିଜେ ନିଜକୁ ସାହାଯ୍ୟ

କରିବାକୁ ବିଦ୍ୟାଟିକୁ ଶିଖାଇ ଦେବ ଏବଂ ସେମାନେ ଯେଉଁସବୁ ସାହାଯତା ତଥା ବସ୍ତୁସାମଗ୍ରୀ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବେ, ସେ ସେମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଉପଲବ୍ଧ କରାଇବ। ସେ ନିଜର ସାହାଯ୍ୟକାରୀମାନଙ୍କୁ ନିଜେ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ କରି ଆଣିବ। ସେମାନେ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କର ମନକୁ ଏପରି ଜୟ କରିନେଉଥିବେ ଯେ ସେମାନେ ଆଗ୍ରହର ସହିତ ତା'ର ପରାମର୍ଶ ଲୋଡ଼ିବେ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପାଳନ କରିବେ।

ମନେ କର ମୁଁ ସାଙ୍ଗରେ ଗୋଟିଏ ତେଲଘଣା ନେଇ ଯଦି କୌଣସି ଗାଆଁରେ ରହିବି ବୋଲି ଯାଏ, ତେବେ ମୁଁ କଦାପି ମାସକୁ ପନ୍ଦର କୋଡ଼ିଏ ଟଙ୍କା ଉପାର୍ଜନ କରୁଥିବା ଜଣେ ମାମୁଲି ତେଲୀ ହୋଇନଥିବି। ମୁଁ ଜଣେ ମହାତ୍ମା ତେଲୀ ହୋଇଥିବି। ଏଠାରେ ମୁଁ କୌତୁକରେ 'ମହାତ୍ମା' ଶବ୍ଦଟିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିଛି, ମାତ୍ର ମୁଁ ତଦ୍ଵାରା ଏହାହିଁ କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ଯେ, ଜଣେ ତେଲୀ ହିସାବରେ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ଲାଗି ମୁଁ ଆଦର୍ଶସ୍ଥାନୀୟ ହୋଇଥିବି ଓ ସେମାନେ ମୋ'ଠାରୁ ସବୁକିଛି ଶିଖିବାକୁ ମନ କରୁଥିବେ। ମୁଁ ଗୀତା ଓ କୋରାନ୍‌କୁ ଜାଣିଥିବା ଜଣେ ତେଲୀ ହୋଇଥିବି। ସେମାନଙ୍କର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ପଢ଼ାଇ ପାରିବାଲାଗି ମୁଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିଥିବି। ହୁଏତ ସମୟର ଅଭାବରୁ ମୁଁ ତାହା କରିପାରୁନଥିବି। ଗ୍ରାମ ବାସୀମାନେ ମୋ' ପାଖକୁ ଆସିବେ ଏବଂ " ଆମ ପିଲାମାନଙ୍କ ଲାଗି ଆପଣ ଶିକ୍ଷାର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରନ୍ତୁ "ବୋଲି କହିବେ। ମୁଁ ଉତ୍ତର ଦେବି : "ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କ ଲାଗି ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ ଖୋଜିଦେବି, ମାତ୍ର ତାହାର ସବୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ବହନ କରିବାକୁ ହେବ।" ଏବଂ, ପୂର୍ଣ୍ଣ ଇଚ୍ଛା ସହିତ ସେମାନେ ତାହା କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯିବେ।

ସେମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ସୂତାକଟା ଶିଖାଇବି ଏବଂ, ସେମାନେ ଯେତେବେଳେ ମୋ'ପାଖକୁ ଆସି ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଜଣେ ତନ୍ତୀର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେବାକୁ କହିବେ, ତେବେ, ଯେଉଁସବୁ ସର୍ତ୍ତରେ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ ଆଣି ଯୋଗାଇ ଦେଇଥିଲି, ସେହି ସର୍ତ୍ତରେ ଜଣେ ତନ୍ତୀ ମଧ୍ୟ ଆଣି ଯୋଗାଇଦେବି। ଏବଂ,ସେମାନେ ନିଜ ଲୁଗାକୁ କିପରି ନିଜେ ବୁଣି ପାରିବେ, ସେମାନଙ୍କୁ ତନ୍ତୀ ତାହା ଶିଖାଇଦେବ। ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ଏବଂ ସ୍ଵଚ୍ଛତାର ମହତ୍ତ୍ଵ ବିଷୟରେ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଧ ଆଣିଦେବି ଏବଂ, ସେମାନେ ଯେତେବେଳେ ମୋ' ପାଖକୁ ଆସି ଜଣେ ଝାଡୁଦାର ଠିକ୍ କରି ଦେବାକୁ କହିବେ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ କହିବି : "ମୁଁ ନିଜେ ଆପଣମାନଙ୍କର ଝାଡୁଦାର ହେବି ଏବଂ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୁଁ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ କରାଇ ଆଣିବି"।

ସମଗ୍ର ଗ୍ରାମସେବା ବିଷୟରେ ମୁଁ ଏହିପରି କଳ୍ପନା ରଖିଛି। ତୁମେମାନେ ମୋତେ ହୁଏତ କହିବ ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗରେ ମୁଁ କଦାପି ମୋ' ବର୍ଣ୍ଣନାର ଅନୁରୂପ ଏହିପରି ଜଣେ ତେଲୀ ଖୋଜି ପାଇବିନାହିଁ। ତେବେ,ମୁଁ ମଧ୍ୟ କହିବି ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗରେ ଆମେ ଆମ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକର ମଧ୍ୟ ଉନ୍ନତିବିଧାନ କରି ପାରିବାନାହିଁ।... ଯିଏ ତେଲଘଣା ଚଳାଇ ପାରୁଛି, ସିଏ ଯିଏ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ତାକୁ ଜଣେ ତେଲୀ ବୋଲି କହିପାରିବା। ତା'ପାଖରେ ପଇସା ଅଛି ସତ, ମାତ୍ର ତା'ର ଅସଲ ଶକ୍ତି ତା'ର ପଇସାରେ ଆଦୌ ନିହିତ ହୋଇ ରହିନାହିଁ। ଜ୍ଞାନରେ ହିଁ ଅସଲ ଶକ୍ତି ନିହିତ ରହିଛି। ଯଥାର୍ଥ ଜ୍ଞାନ ଆମକୁ ଏକ ନୈତିକ

ଭୂମି ଯୋଗାଇଦିଏ, ନୈତିକ ବଳ ମଧ୍ୟ ଯୋଗାଇଦିଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ଏହିପରି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ପରାମର୍ଶ ମାଗି ଯାଇଥାନ୍ତି ।[254]

ଆର୍ଥିକ ସର୍ବେକ୍ଷଣ

ଆମେ ପ୍ରଥମେ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକର ସର୍ବେକ୍ଷଣ କରିବା ଏବଂ, କିଞ୍ଚିତ୍ ଅଥବା ଆଦୌ କୌଣସି ବାହ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ ନନେଇ ଯେଉଁ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଥାନୀୟ ଭାବରେ ଗ୍ରାମରେ ତିଆରି ହୋଇ ପାରିବ, ଆମେ ତାହାର ଗୋଟିଏ ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା । ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଗାଆଁ ସ୍ୱୟଂ ବ୍ୟବହାର କରିବ କିମ୍ବା ସେଗୁଡ଼ିକ ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ବିକ୍ରି ହୋଇପାରିବ । ଏଠାରେ ଘଣାରେ ପେଷା ହୋଇଥିବା ତେଲ, ତେଲପିଡ଼ିଆ, ଘଣା ସାହାଯ୍ୟରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ଜାଳିବା ତେଲ, ଢିଙ୍କିକୁଟା ଚାଉଳ, ତାଳଗୁଡ଼, ମହୁ, ଖେଳନା, ହେଁସମସିଣା, ହାତତିଆରି କାଗଜ, ସାବୁନ ପ୍ରଭୃତି ଦ୍ରବ୍ୟର ଉଦାହରଣ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ । ଯଦି ଆବଶ୍ୟକ ଯତ୍ନ ନିଆ ଯାଇପାରେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ମୃତ ଅଥବା ମୁମୂର୍ଷୁ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଥିବା ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକ ନୂତନ ଜୀବନରେ ଉଦ୍ଦୀପ୍ତ ହୋଇ ଉଠିବେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ନିଜର ତଥା ଭାରତବର୍ଷର ନଗର ଓ ସହରଗୁଡ଼ିକର ଅଧିକାଂଶ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରିବାଲାଗି ସେମାନଙ୍କଠାରେ ଯେ ଅଜସ୍ର ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି, ସେହି କଥାଟିକୁ ପ୍ରମାଣ କରିଦେଇ ପାରିବେ ।[255]

କଳା ଓ ଶିଳ୍ପ

ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଏପରି ଉଚ୍ଚ ମାତ୍ରାର କୌଶଳଗୁଡ଼ିକୁ ବିକଶିତ କରାଇ ଆଣିବେ ଯେ, ସେମାନେ ତିଆରି କରୁଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ବାହାରେ ସର୍ବଦା ଏକ ବଜାର ମହଜୁଦ ହୋଇ ରହିଥିବ । ଆମ ଗାଆଁଗୁଡ଼ିକର ଯେତେବେଳେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକାଶ ହୋଇଯିବ, ସେତେବେଳେ ସେଗୁଡ଼ିକରେ ଏକ ଉଚ୍ଚ ଧରଣର କୌଶଳ ଏବଂ କଳାତ୍ମକ ପ୍ରତିଭା ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଅଭାବ ହେବନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ଗାଆଁରୁ କବି, କଳାକାର ବାହାରିବେ, ସ୍ଥପତି, ଭାଷାବିତ୍ ଓ ଗବେଷକ ମଧ୍ୟ ବାହାରିବେ । ସଂକ୍ଷେପରେ କହିଲେ, ଜୀବନରେ ରହିବାର ଯୋଗ୍ୟ ଏଭଳି କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ନଥିବ, ଯାହାକି ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉନଥିବ ।

ଆଜି ତ ଗାଆଁଗୁଡ଼ିକ ଗୋବରଗଦା ହୋଇ ରହିଛି । ଆଗାମୀ କାଲି ସେମାନେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ନନ୍ଦନକାନନରେ ପରିଣତ ହୋଇ ପାରିବେ ଏବଂ ସେଠାରେ ଏପରି ଉଚ୍ଚତର ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତାସମ୍ପନ୍ନ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ବାସ କରିବେ, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ କେହି ଠକି ପାରିବନାହିଁ ଅଥବା ଶୋଷଣ ମଧ କରି ପାରିବନାହିଁ । ଏହିସବୁ ମାର୍ଗରେ ଗାଆଁଗୁଡ଼ିକର ପୁନର୍ଗଠନ ବର୍ତ୍ତମାନ ଠାରୁ ହିଁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯିବା ଉଚିତ । ଆଦୌ କୌଣସି ଅସ୍ଥାୟୀ ଭୂମି ଉପରେ ନୁହେଁ, ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ମୂଳଦୁଆ ଉପରେ ହିଁ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକର ପୁନଃସଂଗଠନ ସମ୍ଭବ ହେବା ଉଚିତ ।[256]

ଅର୍ଥନୈତିକ ପୁନର୍ଗଠନ

ଶତକଡ଼ା ଶହେ ସ୍ୱଦେଶୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମୋ'ର ଲେଖାରେ ମୁଁ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ

ରକ୍ଷା-ବିଷୟକ ଉଭୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉପବାସୀ କୋଟି କୋଟି ଲୋକଙ୍କର ହିତ ସାଧନ କରିବାଭଳି କିପରି ତାହାର କେତେକ ଦିଗକୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇ ପାରିବ, ସେହିକଥା ଦର୍ଶାଇଥିଲି। ଦେଶର ଧନୀକତମ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହି ହିତରେ ଭାଗ ନେଇ ପାରିବେ। ଏହିପରି ଭାବରେ, ଯଦି ପୁରାତନ ରୀତିରେ ଗାଆଁମାନଙ୍କରେ ଧାନରୁ ଚାଉଳ ବାହାର କରାଯାଇ ପାରିବ, ତେବେ ସେଥିରୁ ଲବ୍ଧ ମଜୁରି ଧାନ କାଟୁଥିବା ଭଉଣୀମାନେ ପାଇବେ ଏବଂ ଭାତ ଖାଉଥିବା କୋଟି କୋଟି ଲୋକ ବର୍ତ୍ତମାନ କଳକୁଟା ଚାଉଳ ଯୋଗାଇ ଦେଉଥିବା ବିଶୁଦ୍ଧ ଶ୍ୱେତସାର ବଦଳରେ ଢିଙ୍କିକୁଟା ଚାଉଳରୁ ଖାଦ୍ୟସାର ପାଇ ପାରିବେ।

ମନୁଷ୍ୟର ଲୋଭ ତାହାର କବଳରେ ଆସି ପଡ଼ି ଯାଉଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଅଥବା ଧନ ବିଷୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ବିଚାର କରେ ନାହିଁ ଏବଂ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଧାନ୍ୟ-ଉତ୍ପନ୍ନକାରୀ ଅଞ୍ଚଳ ମାନଙ୍କରେ ଆମେ ସର୍ବଦା ଯେଉଁ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ ଧାନକଳ ଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖିପାରୁଛୁ, ସେଗୁଡ଼ିକ ନିମନ୍ତେ ଆମେ ସେହି ଲୋଭକୁ ହିଁ ଦାୟୀ କରିବା। ଯଦି ଲୋକମତ ବଳିଷ୍ଠ ହୋଇଥାନ୍ତା, ତେବେ କେବଳ ଢିଙ୍କିକୁଟା ଚାଉଳ ବ୍ୟବହାର କରିବା ବିଷୟରେ ଦୃଢ଼ ରହି ଏବଂ ଏକ ସମଗ୍ର ଜାତିର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକୁ ନଷ୍ଟ କରି ଦେଉଥିବା ଏବଂ ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଜୀବିକାର୍ଜନର ଗୋଟିଏ ସାଧୁ ଉପାୟକୁ ଛଡ଼ାଇ ନେଉଥିବା ଏହି ବ୍ୟବସାୟଟିକୁ ବନ୍ଦ କରିଦେବା ଲାଗି ଧାନକଳର ମାଲିକମାନଙ୍କୁ ନିବେଦନ କରି ତାହା ଧାନକଳଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ଅସମ୍ଭବତାରେ ପରିଣତ କରିଦେଇ ପାରନ୍ତା।[257]

...ମୁଁ ତ ଏପରି କହିବି ଯେ, ଯଦି ଗାଆଁ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ, ତେବେ ଭାରତବର୍ଷ ମଧ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ। ଭାରତବର୍ଷ ଆଉ ଭାରତବର୍ଷ ହୋଇ ରହିବନାହିଁ। ପୃଥିବୀରେ ତା'ର ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ସାଧନ କରିବାକୁ ରହିଛି, ସେଇଟି ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ। ଗାଆଁ ଉପରେ ହେଉଥିବା ଶୋଷଣ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲେ ହିଁ ଗ୍ରାମର ପୁନରୁତ୍ଥାନ ସମ୍ଭବ ହେବ। ଏକ ବୃହତ୍ ଆକାରରେ ଉଦ୍ୟୋଗୀକରଣ କରାଗଲେ, ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା ଏବଂ ବଜାରକୁ ଅଧିକାର କରିବା ପ୍ରଭୃତି ସମସ୍ୟାମାନ ଆସି ପହଞ୍ଚିଯିବ ଏବଂ ତାହାହିଁ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟତଃ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକର ପରୋକ୍ଷ ଅଥବା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଶୋଷଣକୁ ଡାକି ନେଇଆସିବ।

ତେଣୁ, ଗାଆଁ ଯେପରି ଆତ୍ମସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପାରିବ ଏବଂ କେବଳ ନିଜର ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ହିଁ ପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକୁ ଉତ୍ପନ୍ନ କରିବ, ଆମକୁ ତାହାରି ଉପରେ ବିଶେଷ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଗ୍ରାମ-ଶିଳ୍ପର ଏହି ସ୍ୱଭାବଟି ସୁରକ୍ଷିତ ରହିପାରିଲେ, ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ନିଜେ ଯେଉଁସବୁ ଆଧୁନିକ ଯନ୍ତ୍ରୋପକରଣ ତିଆରି କରି ପାରିବେ ଓ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କର ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଥିବ, ସେମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବାରେ ମଧ କୌଣସି ଆପତ୍ତି ରହିବନାହିଁ। କେବଳ ଏତିକି ଦେଖିବାକୁ ହେବ ଯେ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଶୋଷଣ କରିବାର ଏକ ସାଧନରୂପେ କଦାପି ବ୍ୟବହାର କରା ଯିବନାହିଁ।[258]

ଅହିଂସ ଅର୍ଥନୀତି

କଳକାରଖାନାର ଏକ ସଭ୍ୟତା ଉପରେ ତୁମେ ଅହିଂସାର ନିର୍ମାଣ କରି ପାରିବନାହିଁ। ମାତ୍ର

ସ୍ୱୟଂସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକୁ ଆଧାର କରି ଏହାର ନିର୍ମାଣ ସମ୍ଭବ ହେବ।... ଗ୍ରାମ-ଅର୍ଥନୀତି କହିଲେ ମୁଁ ଯେପରି କଳ୍ପନା କରିଥାଏ, ସେଥିରେ ଶୋଷଣକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ବର୍ଜନ କରାଯାଇଛି। ଶୋଷଣ ହିଁ ହିଂସାର ସର୍ବମୂଳ କଥା। ତେଣୁ ଅହିଂସ ହୋଇପାରିବା ପୂର୍ବରୁ ତୁମକୁ ପ୍ରଥମେ ଗ୍ରାମ-ବିଚାରାଭିମୁଖୀ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ, ଚରଖା ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ସ୍ଥାପନ କରିପାରିବା ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ତୁମକୁ ଗ୍ରାମ-ବିଚାରାଭିମୁଖୀ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ।[259]

ଆମକୁ ଗାଆଁର ଭାରତ ଓ ସହରର ଭାରତ ମଧ୍ୟରେ ବାଛିନେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଭାରତବର୍ଷ ଯେତିକି ପ୍ରାଚୀନ, ଏହି ଗାଆଁଗୁଡ଼ିକ ସେତିକି ପ୍ରାଚୀନ। ବିଦେଶୀ ଆଧିପତ୍ୟରୁ ତ ସହରଗୁଡ଼ିକ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛନ୍ତି। ବର୍ତ୍ତମାନ ସହରଗୁଡ଼ିକ ଗାଆଁଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଅଧିପତି ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି, ଗାଆଁର ସକଳ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟକୁ ନେଇ ଯାଉଛନ୍ତି ଏବଂ ଫଳରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଭୁଷୁଡ଼ି ପଡୁଛନ୍ତି ଓ ଧ୍ୱଂସ ଆଡ଼କୁ ଗତି କରୁଛନ୍ତି। ଖଦୀ ବିଷୟରେ ମୋ'ର ବିଚାର ମୋତେ କହୁଛି ଯେ, ସେହି ଆଧିପତ୍ୟଟି ଚାଲି ଯିବାପରେ ସହରମାନେ ଗାଆଁଗୁଡ଼ିକର ସେବା ହିଁ କରିବେ। ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକର ଶୋଷଣକୁ ହିଁ ସଂଗଠିତ ହିଂସା ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଆମେ ଯଦି ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଅହିଂସାର ମୂଳଦୁଆ ଉପରେ ନିର୍ମିତ ହେଉ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା, ତେବେ ଆମକୁ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକ ନିମନ୍ତେ ସେମାନଙ୍କର ଯଥାର୍ଥ ସ୍ଥାନଟିକୁ ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ।[260]

ଖାଦ୍ୟରେ ସଂସ୍କାର

ଖାଦ୍ୟରେ ସଂସ୍କାର ଆଣିବାରୁ ହିଁ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥନୈତିକ ପୁନଃସଂଗଠନର କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇ ଥିବାରୁ, ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର ହୃତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଫେରି ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସରଳ ଓ ଅଧିକ ଅଳ୍ପବ୍ୟୟ ନାନାବିଧ ଖାଦ୍ୟକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହେବ। ସେମାନଙ୍କ ଖାଦ୍ୟରେ ସବୁଜ ଶାଗକୁ ଆଣି ଯୋଡ଼ି ପାରିଲେ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭୋଗୁଥିବା ବହୁ ରୋଗରୁ ମୁକ୍ତ ରହିପାରିବେ।

ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କର ଖାଦ୍ୟରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟସାର ନଥାଏ ; ଟଟକା ଶାଗ ଖାଇଲେ ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶର କ୍ଷତିପୂରଣ ହୋଇ ପାରିବ। ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଡାକ୍ତର ମୋତେ କହୁଥିଲେ ଯେ, ଆମ ଖାଇବାରେ ଶାଗକୁ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରି ପାରିଲେ ଖାଦ୍ୟ ବିଷୟରେ ରହି ଆସିଥିବା ଆମର ବହୁ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ଧାରଣାରେ ଏକ ବୈପ୍ଳବିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିବ ଏବଂ, ବର୍ତ୍ତମାନ କ୍ଷୀର ମାଧ୍ୟମରେ ଆମକୁ ଯେଉଁ ପୋଷଣ ଯୋଗାଇ ଦିଆ ଯାଉଥିଲା, ସବୁଜ ଶାଗ ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ ସେଗୁଡ଼ିକର ଅଧିକାଂଶକୁ ଯୋଗାଇ ଦିଆ ଯାଇ ପାରିବ।[261]

ଶକ୍ତିଚାଳିତ ଯନ୍ତ୍ର

ଯଦି ଗାଆଁର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘରକୁ ବିଜୁଳି ଶକ୍ତି ଆସିପାରନ୍ତା, ତେବେ ଗ୍ରାମର ଅଧିବାସୀମାନେ ବିଜୁଳି ଶକ୍ତିର ସାହାଯ୍ୟରେ ନିଜର ସାଧନ ଓ ଯନ୍ତ୍ରପାତିଗୁଡ଼ିକୁ ଚଳାଇବାର ଦେଖିଲେ ମୁଁ କୌଣସି ଆପତ୍ତି କରିବିନାହିଁ। ମାତ୍ର, ବର୍ତ୍ତମାନ ଗାଆଁର ଗୋଚର ବିଷୟରେ ଯେଉଁଭଳି ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗ୍ରାମର ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକ ଅଥବା ରାଷ୍ଟ୍ର ସେହି ବିଜୁଳିଘର

ଗୁଡ଼ିକର ମାଲିକ ହୋଇ ରହିଥିବା ଉଚିତ। ମାତ୍ର, ଯେଉଁଠାରେ ବିଜୁଳିଶକ୍ତି ନାହିଁ କି ଯନ୍ତ୍ରପାତି ମଧ୍ୟ ନାହିଁ, ସେଠାରେ ବେକାର ହୋଇ ରହିଥିବା ହାତଗୁଡ଼ିକ କ'ଣ କରିପାରିବେ ?[262]

ହଜାର ହଜାର ଗାଆଁରେ ଶସ୍ୟ ପେଷିବା ପାଇଁ ବିଜୁଳିଶକ୍ତିରେ ଚାଲୁଥିବା ଚକଗୁଡ଼ିକ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବ, ତେବେ ମୁଁ ତାହାକୁ ଆମ ଅସହାୟତାର ଚରମସୀମା ବୋଲି କହିବି। ମୁଁ ଭାବୁଛି ଭାରତବର୍ଷ, ଏହିସବୁ ଇଞ୍ଜିନ୍ ଏବଂ ପେଷାକଳ ଗୁଡ଼ିକ କେବେହେଲେ ଉତ୍ପାଦନ ନକରୁ।... ଏକ ବୃହତ୍ ପରିମାଣରେ ଏହିସବୁ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଓ ଇଞ୍ଜିନ୍‌ଗୁଡ଼ିକୁ ଗାଆଁମାନଙ୍କରେ ନେଇ ବସାଇଦେଲେ ତାହା କେବଳ ଲୋଭର ହିଁ ପରିଚାୟକ ହୋଇ ରହିବ। ଏବଂ, ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କର ସର୍ବନାଶ କରି ଏହିପରି ଭାବରେ ନିଜର ଥଳି ଭର୍ତ୍ତି କରିବାକୁ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ବୋଲି କୁହାଯିବ କି ? ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମେସିନ୍ ହଜାର ହଜାର ହାତଚଲା ଚକିକୁ ବେକାର କରିପକାଏ ଏବଂ ହଜାର ହଜାର ମାଆ ତଥା ଏହି ଚକଗୁଡ଼ିକୁ ତିଆରି କରୁଥିବା ହଜାର ହଜାର କାରିଗର ମାନଙ୍କର ଧନ୍ଦାକୁ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଛଡ଼ାଇ ନେଇଯାଏ।

ପୁନଶ୍ଚ, ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ଏକ ସଂକ୍ରାମକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ତାହା କ୍ରମେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମୋଦ୍ୟୋଗର କ୍ଷେତ୍ରକୁ ମଧ ବ୍ୟାପିଯିବ। ଗ୍ରାମୋଦ୍ୟୋଗର ଅବକ୍ଷୟ ଘଟିଲେ କଳାର ମଧ ଅବକ୍ଷୟ ହେବ। ଯଦି ଏହା ପୁରାତନ ଉଦ୍ୟୋଗଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥାନରେ ନୂତନ ଉଦ୍ୟୋଗଗୁଡ଼ିକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ହିଁ ବୁଝାଉଥାନ୍ତା, ତେବେ ତା' ବିରୋଧରେ ଆଦୌ ଖୁବବେଶୀ କହିବାକୁ କିଛି ନଥାନ୍ତା। ମାତ୍ର, ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାହା ଘଟୁଛି, ତାହା ଆଦୌ ସେକଥା ନୁହେଁ। ବିଜୁଳିଦ୍ୱାରା ଚାଳିତ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ରହିଥିବା ହଜାର ହଜାର ଗାଆଁରେ ସକାଳେ ଆଉ କର୍ମରତ ଚକିଚଲାଳିମାନଙ୍କର ମଧୁର ସଙ୍ଗୀତ ଶୁଣିବାକୁ ମିଳୁନାହିଁ।[263]

78. ପଞ୍ଚାୟତରାଜ

ଗ୍ରାମ ଗଣତନ୍ତ୍ର

ଶ୍ରୀ ମାୟନ୍ ଯେପରି ବର୍ଣ୍ଣନା କରି କହିଛନ୍ତି, ଭାରତରେ ଏକଦା ଗ୍ରାମ-ଗଣତନ୍ତ୍ର ରହିଥିଲା। ମୁଁ ଏକଥା ମଧ୍ୟ କଳ୍ପନା କରୁଛି ଯେ ତାହା ଅଚେତନ ଭାବରେ ଅହିଂସା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଶାସିତ ହେଉଥିଲା।... ଏକ ଇଚ୍ଛାକୃତ ଅହିଂସା ଯୋଜନାରେ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକୁ ପୁନର୍ବାର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ଉଦ୍ୟମ କରିବାକୁ ହେବ।[264]

ସେଗୁଡ଼ିକୁ ତଳଆଡୁ ତିଆରି କରି ଆଣିବା ହେଉଛି ତାହାର ସର୍ବୋତ୍ତମ, କ୍ଷିପ୍ରତମ ଏବଂ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଫଳପ୍ରଦ ଉପାୟ।... ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମକୁ ଏକ ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ପରିଣତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଏଥିଲାଗି ବାହାଦୁରୀପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରସ୍ତାବମାନ ପାସ୍ କରିବାର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ। ସେଥିଲାଗି ସାହସଯୁକ୍ତ, ସାମୂହିକ ଏବଂ ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତାସମ୍ପନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟ ହିଁ ଦରକାର।...[265]

ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ତଳୁ ହିଁ ଆରମ୍ଭ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଏହିପରି ଭାବରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଆଁ

ଗୋଟିଏ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଅର୍ଥାତ୍ ପଞ୍ଚାୟତରେ ପରିଣତ ହେବ ଏବଂ ସେହି ପଞ୍ଚାୟତ ହାତରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷମତା ରହିବ। ତାହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଆଁ ସ୍ୱୟଂପୁଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିବ ଏବଂ ସମସ୍ତ ପୃଥିବୀ ବିରୋଧରେ ଆପଣାର ରକ୍ଷା କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଧ୍ୟ ତାହା ଆପଣାର ଯାବତୀୟ ବ୍ୟାପାରକୁ ଆପେ ଚଳାଇ ପାରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବ। ବାହାରୁ ଯାବତୀୟ ଆକ୍ରମଣରୁ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଧ୍ୱଂସ ହୋଇ ଯିବାଲାଗି ମଧ୍ୟ ତାହା ନିଜକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିବ ଓ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିଥିବ। ଏହିପରି ଭାବରେ, ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଖର ବ୍ୟକ୍ତି ହିଁ ଏକକ ହୋଇ ରହିବ।

ମାତ୍ର, ଏହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ଗୋଟିଏ ଗାଆଁ ନିଜର ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ଅଥବା ବୃହତ୍ତର ଜଗତ ଉପରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ନିର୍ଭର କରିବନାହିଁ ଅଥବା ସେମାନଙ୍କଠାରୁ କୌଣସି ସାହାଯ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ହେବନାହିଁ। ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁକ୍ତ ଏବଂ ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରବୃତ୍ତ ଭାବରେ ପାରସ୍ପରିକ ଶକ୍ତିର ଆଦାନପ୍ରଦାନ ଲାଗି ରହିଥିବ। ଯେଉଁ ସମାଜରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁରୁଷ ଏବଂ ନାରୀ ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ସେକଥା ଜାଣିଛି ଏବଂ, ଏହାଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉଛି, ସମାନ ପରିଶ୍ରମ କରି ଯାହା ଅନ୍ୟମାନେ ପାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ତାହାକୁ ଲାଭ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ପୋଷଣ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ପାରିଛି, ସେହିପରି ଏକ ସମାଜକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଉଚ୍ଚ ସଂସ୍କୃତିସଂପନ୍ନ ସମାଜ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ।

ଏହି ସମାଜକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ନିଜକୁ ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସା ଉପରେ ଆଧାରିତ କରି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ, ମୋ'ମତରେ, ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଉପରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ସ୍ୱୟଂଭବ, ସର୍ବଜ୍ଞତା ଓ ଜୀବନ୍ତ ପରମଶକ୍ତି ଉପରେ ସଚଳ ବିଶ୍ୱାସ ବ୍ୟତୀତ ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସା କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। ସେହି ପରମଶକ୍ତି ହିଁ ପୃଥିବୀକୁ ଜଣା ଥିବା ଅନ୍ୟ ସକଳ ଶକ୍ତି ମଧରେ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ଅନ୍ୟ କାହାରି ଉପରେ ଆଦୌ ନିର୍ଭରଶୀଳ ରହିନାହିଁ। ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ ସବୁଯାକ ଶକ୍ତି ହୁଏତ ଦିନେ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଯିବ ବା ନିଷ୍କ୍ରିୟ ହୋଇ ରହିବ, ସେତେବେଳେ ସେହି ପରମଶକ୍ତି ଅବଶ୍ୟ ଅଧିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ରହିଥିବ। ଏହି ସର୍ବବ୍ୟାପ୍ତ ଜୀବନ୍ତ ପରମ ଆଲୋକର ବିଶ୍ୱାସ ନକରି ମୁଁ ମୋ'ଜୀବନର ଔଚିତ୍ୟଟିକୁ ମଧ ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ କଦାପି ସମର୍ଥ ହେବିନାହିଁ।

ପ୍ରଶସ୍ତ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବା ବୃତ୍ତଗୁଡ଼ିକ

ଅଗଣିତ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ଗଠିତ ଏହି ଗଢ଼ଣଟିରେ ପ୍ରଶସ୍ତରୁ ଅଧିକ ପ୍ରଶସ୍ତ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବା ଏବଂ ଆଦୌ ଉପରକୁ ଉଠି ଯାଉନଥିବା ବୃତ୍ତମାନେ ରହିଥିବେ। ଜୀବନ କଦାପି ଗୋଟିଏ ପିରାମିଡ୍ ହୋଇ ରହିବନାହିଁ, ଯେଉଁଥିରେ କି ଶୀର୍ଷଟିକୁ ନିମ୍ନଭାଗଟି ବହନ କରି ରହିବାକୁ ବାଧ ହେଉଥିବ। ମାତ୍ର, ଏହା ଏକ ମହାସାଗରୀୟ ଦ୍ୱୀପ ହୋଇ ରହିବ, ବ୍ୟକ୍ତି ହିଁ ସର୍ବଦା ଯାହାର କେନ୍ଦ୍ର ହୋଇ ରହିଥିବ। ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜ ଗାଆଁ ପାଇଁ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇ ଯିବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିବ, ଗାଆଁ ଗ୍ରାମସମଷ୍ଟିର ବୃହତ୍ତର ବୃତ୍ତଟି ଲାଗି ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇ ଯିବାକୁ

ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିବ, ଏବଂ ସବାଶେଷରେ ସମୁଦାୟଟି ଗୋଟିଏ ଅଭିନ୍ନ ଜୀବନରେ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିଥିବ, ଯାହାକୁ କି ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ହିଁ ଗଠନ କରିଥିବେ। ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଆପଣାର ଔଦ୍ଧତ୍ୟରେ କେବେହେଲେ ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଆକ୍ରମଣାତ୍ମକ ହୋଇ ରହିନଥିବେ, ମାତ୍ର ସର୍ବଦା ନମ୍ର ରହିଥିବେ ; ସେମାନେ ଯେଉଁ ମହାସାଗରୀୟ ବୃତ୍ତଟିର ଅଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅଂଶ, ସେହି ବୃତ୍ତର ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟରେ ଅଂଶୀଦାର ହୋଇ ରହିଥିବେ।

ତେଣୁ, ସବା ବାହାରେ ରହିଥିବା ବୃହତ୍ତମ ବୃତ୍ତଟି ଭିତରେ ରହିଥିବା ବୃତ୍ତଟିକୁ ପେଷି ଚୂନା କରିଦେବାକୁ କଦାପି କୌଣସି କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବନାହିଁ, ମାତ୍ର ଭିତରେ ରହିଥିବା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବଳ ଯୋଗାଇ ଦେବାରେ ଲାଗିଥିବ ଏବଂ ସେଥିରୁ ନିଜଲାଗି ମଧ୍ୟ ବଳ ଆହରଣ କରୁଥିବ। ଏହି ସବୁ କିଛି କେବଳ ବିଶୁଦ୍ଧ କଳ୍ପନା ବୋଲି ପଥରଟାଏ ମାରି ହୁଏତ କେହି ମୋତେ ଚିଡ଼ାଇ ଇଚ୍ଛା କରି ପାରନ୍ତି ଏବଂ ତାହାକୁ ଆଦୌ ବିଚାରକୁ ନେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ବୋଲି ମତ ଦେଇ ପାରନ୍ତି। ମାତ୍ର, ଇଉକ୍ଲିଡ୍‌ଙ୍କର କଳ୍ପିତ ବିନ୍ଦୁଟିକୁ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ମନୁଷ୍ୟ କଦାପି ଅଙ୍କନ କରି ପାରିବନାହିଁ ସତ, କିନ୍ତୁ ତାହାର ଯଦି ଏକ ଅବିନଶ୍ୱର ମୂଲ୍ୟ ରହିଥାଏ, ତେବେ ମନୁଷ୍ୟସମାଜ ତିଷ୍ଠି ରହିବାକୁ ହେଲେ ମୋ' ଚିତ୍ରଟିର ମଧ୍ୟ ତା'ର ଆପଣାର ଔଚିତ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ।

ଆଦର୍ଶ

ଏହି ଆଦର୍ଶଟି କେବେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଭାରତବର୍ଷ ସେହି ଯଥାର୍ଥ ଚିତ୍ରଟି ଲାଗି ଜୀବନ ବଞ୍ଚୁ। ଆଦର୍ଶର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କୌଣସି କିଛିକୁ ହାସଲ କରିବାକୁ ହେଲେ, ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା ପାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ, ତାହାର ଏକ ଯଥାର୍ଥ ଚିତ୍ର ଆମ ଆଗରେ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବା ଉଚିତ। ଯଦି ଭାରତବର୍ଷରେ କେବେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମରେ ଗୋଟିଏ ଗଣତନ୍ତ୍ର ସମ୍ଭବ କରିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଆମର ରହିଥାଏ, ତେବେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ମୋ' ଚିତ୍ରଟି ପାଇଁ ନିଶ୍ଚୟ ଦାବି କରିବି, ଯେଉଁଥିରେ ଥିବା ଶେଷ ମଣିଷ ମଧ୍ୟ ସବା ପ୍ରଥମ ମଣିଷ ସହିତ ସମାନ ହୋଇ ରହିଥିବ ; ଅର୍ଥାତ୍, ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ କହିଲେ କେହି ପ୍ରଥମ ହୋଇ ରହିନଥିବେ କି କେହି ସବାଶେଷ ହୋଇ ରହିନଥିବେ।

ଏହି ଚିତ୍ରଟି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମ ଲାଗି ପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥା ସମାନ ସ୍ଥାନ ରହିଥିବ। ଆମେ ସମସ୍ତେ ହେଉଛୁ ଏକ ମହିମାମୟ ବୃକ୍ଷର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପତ୍ର, ଯାହାର ମୂଳକୁ କେହି କଦାପି ଉତ୍ପାଟିତ କରିଦେଇ ପାରିବନାହିଁ। ତାହାର ଚେର ଗୁଡ଼ିକ ମାଟିର ଗଭୀର ଗର୍ଭଯାଏ ମାଡ଼ି କରି ରହିଛନ୍ତି। ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବଳବାନ୍ ପବନ ଆସିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ତିଳେମାତ୍ର ଦୋହଲାଇ ଦେଇ ପାରିବନାହିଁ।

ଏହି ଚିତ୍ରଟିରେ ଏପରି ଯନ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ, ଯାହା କି ମନୁଷ୍ୟର ଶ୍ରମ ଜାଗାରେ ନିଜକୁ ସ୍ଥାନାପନ୍ନ କରି ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବ। ଏବଂ ଅଳ୍ପକେତେଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଖରେ କ୍ଷମତାକୁ ସଂକେନ୍ଦ୍ରିତ କରି ରଖୁଥିବ। ଏକ ସଂସ୍କୃତିସମ୍ପନ୍ନ ମନୁଷ୍ୟପରିବାରରେ ଶ୍ରମିକର ଏକ ଅନନ୍ୟ ସ୍ଥାନ ରହିଛି। ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିବା

ପ୍ରତ୍ୟେକ ମେସିନ୍ ଲାଗି ଅବଶ୍ୟ ସ୍ଥାନ ରହିଛି। ମାତ୍ର, ମୋତେ ତଥାପି ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ, ସେହି ମେସିନ୍‌ଟି ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ବା କିଭଳି ହେବ, ମୁଁ ସେ ବିଷୟରେ କେବେ କୌଣସି ଚିନ୍ତା କରି ବସିନାହିଁ। ମୁଁ ସିଙ୍ଗର୍ କୋମ୍ପାନୀର ସିଲେଇ ମେସିନ୍ କଥା ଭାବିଛି। ମାତ୍ର ସେଇଟି ମଧ୍ୟ ଭାରି ଯାନ୍ତ୍ରିକ ପରି ଲାଗିଥାଏ। ମୋ' ଚିତ୍ରଟିକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାଲାଗି ମୁଁ ତାହାକୁ ଆଦୌ ଆବଶ୍ୟକ କରିବିନାହିଁ।[266]

ମୁଁ ଭଲ କରି ଜାଣିଛି ଯେ, ଭାରତବର୍ଷକୁ ଏକ ଆଦର୍ଶ ଦେଶରେ ପରିଣତ କରିବା ଯେତିକି କଷ୍ଟକର, ଗୋଟିଏ ଆଦର୍ଶ ଗ୍ରାମ ଗଠନ କରିବା ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେତିକି କଷ୍ଟକର। ମାତ୍ର, ଗୋଟିଏ କୌଣସି ଗାଆଁ ବିଷୟରେ ଯେପରି କୌଣସି ନା କୌଣସି ଦିନ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଉଚ୍ଚାକାଙ୍‌କ୍ଷା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ପାରିବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି, ସମଗ୍ର ଭାରତବର୍ଷକୁ ନେଇ ସେହି ଆଦର୍ଶ ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଜୀବଦ୍ଦଶାରେ କଦାପି ସେଭଳି ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଗୋଟିଏ ଆଦର୍ଶ ଗାଆଁକୁ ସମ୍ଭବ କରିପାରେ, ତେବେ ସେ ତଦ୍ୱାରା କେବଳ ସମୁଦାୟ ଦେଶଲାଗି ଯେ ଗୋଟାଏ ଛାଞ୍ଚ ଯୋଗାଇଦେଇ ପାରିବ, ତା'ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ସମ୍ଭବତଃ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ଲାଗି ମଧ୍ୟ ଛାଞ୍ଚଟିଏ ଯୋଗାଇଦେବ। ଜଣେ ସାଧକ ଏତିକିଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଆଉ ଅଧିକ କିଛିର କାହିଁକି ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ପୋଷଣ କରିବ ?[267]

ଗ୍ରାମ-ଗଣତନ୍ତ୍ରର ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ

ଏକ ଦରିଦ୍ର୍ୟ-ପ୍ରପୀଡ଼ିତ ଭାରତ ଏବଂ ସେଥିରେ କୋଟି କୋଟି ଅଜ୍ଞାନାଚ୍ଛନ୍ନ ମନୁଷ୍ୟ ବାସ କରୁଥିବେ, ମୁଁ ସେପରି ଭାରତବର୍ଷର କଳ୍ପନା କରିନାହିଁ। ଆପଣା ସମ୍ମୁଖରେ ମୁଁ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଭାରତବର୍ଷ ଚିତ୍ର ଆଙ୍କି ରଖିଛି, ଯିଏକି ତାର ପ୍ରତିଭା ଲାଗି ସର୍ବୋତ୍ତମ ଭାବରେ ଅନୁକୂଳ ହେଉଥିବା ମାର୍ଗଗୁଡ଼ିକରେ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ ଅଗ୍ରଗତି କରି ଚାଲିଛି। ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ, ମୁଁ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ପୃଥିବୀର ମୁମୂର୍ଷୁ ସଭ୍ୟତାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୋଇ ରହିଥିବା କୌଣସି ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀୟ ଓ ଏପରିକି ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀୟ ନକଲ ହିସାବରେ ସେହି ଚିତ୍ରର କଳ୍ପନା କରିନାହିଁ।

ଯଦି ମୋ'ର ସ୍ୱପ୍ନ ବାସ୍ତବରେ ପରିଣତ ହୁଏ ଏବଂ ଭାରତବର୍ଷର ସାତଲକ୍ଷ ଗାଆଁର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଏପରି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସୁଖୀ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ପରିଣତ ହୁଅନ୍ତି, ଯେଉଁଥିରେ କି କେହି ନିରକ୍ଷର ନରହନ୍ତେ, କାମ ନାହିଁବୋଲି କେହି ନିକିମା ରହନ୍ତେ ନାହିଁ, ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ଉପଯୋଗୀ କାମ ରହିଥାନ୍ତା ଓ ସମସ୍ତେ ପୁଷ୍ଟିକାରକ ଖାଦ୍ୟ ଖାଉଥାନ୍ତେ, ମୁକ୍ତ ବାୟୁ ଯାତାୟାତ କରୁଥିବା ଗୃହମାନଙ୍କରେ ବାସ କରୁଥାନ୍ତେ ଓ ଦେହ ଲୁଚାଇବାକୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଖଦୀ ବସ୍ତ୍ର ରହିଥାନ୍ତା ଏବଂ ଯେଉଁଠି ସବୁ ଗ୍ରାମବାସୀ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ଓ ସ୍ୱଚ୍ଛତାର ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ ଜାଣିଥାନ୍ତେ ଓ ପାଳନ କରୁଥାନ୍ତେ, ତେବେ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ରାଷ୍ଟ୍ରର ମଧ୍ୟ ବହୁବିଧ ତଥା ବହୁତ ପ୍ରୟୋଜନମାନ ରହିଥାନ୍ତା ଏବଂ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଯୋଗାଇ ଦେଇ ନପାରିଲେ ତାହାର କ୍ଷୟ ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ହୋଇଯାଆନ୍ତା।[268]

ଗ୍ରାମ-ସ୍ୱରାଜ୍ୟ

ଗ୍ରାମ-ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ବିଷୟରେ ମୋ'ର ଏହିପରି ଧାରଣା ରହିଛି ଯେ, ଏହା ଏକ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ରହିଥିବ, ଆପଣାର ମୌଳିକ ଆବଶ୍ୟକତା ଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଆପଣାର ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆଦୌ ନିର୍ଭର କରୁନଥିବ ; ମାତ୍ର ତଥାପି ଯେଉଁସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ଆବଶ୍ୟକ, ସେହିସବୁ ଅନେକ ଅନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ପଡ଼ୋଶୀମାନଙ୍କ ସହିତ ପରସ୍ପର-ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ରହିଥିବ। ଏହିପରି ଭାବରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମ ଆପଣାର ସର୍ବପ୍ରଥମ କାର୍ଯ୍ୟରୂପେ ଆପଣାର ଖାଦ୍ୟଶସ୍ୟକୁ ଆପେ ଉତ୍ପନ୍ନ କରିବ, ତଥା ନିଜର ବସ୍ତ୍ରଲାଗି କାର୍ପାସ ମଧ୍ୟ ନିଜେ ଉତ୍ପନ୍ନ କରି ପାରୁଥିବ। ଆପଣାର ଗୃହପାଳିତ ପଶୁମାନଙ୍କ ଲାଗି ତାହାର ଏକ ସୁରକ୍ଷିତ ପାଣ୍ଠି ରହିଥିବ, ବୟସ୍କ ଓ ପିଲାମାନଙ୍କ ସକାଶେ ମନୋରଞ୍ଜନ ଓ ଖେଳପଡ଼ିଆର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ରହିଥିବ। ଏବଂ, ଯଦି ଅଧିକ ଜମି ମିଳୁଥାଏ, ତେବେ ତାହା ଉପଯୋଗୀ ଅର୍ଥକରୀ ଫସଲଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଆବାଦ କରିବ ଏବଂ, ଏହିପରି ଭାବରେ ସେଠାରେ ଗଞ୍ଜେଇ, ଧୂଆଁପତ୍ର, ଅଫିମ ଓ ସେହିପରି ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଚାଷ ନିଷିଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥିବ।

ଗ୍ରାମରେ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ-ନାଟ୍ୟଶାଳା ଥିବ ଓ ସର୍ବସାଧାରଣ କକ୍ଷଟିଏ ମଧ୍ୟ ରହିଥିବ। ତାହାର ନିଜର ଏକ ଜଳଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଥିବ, ଯଦ୍ୱାରା ସ୍ୱଚ୍ଛ ଜଳ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରୁଥିବ। ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା କୂପ ବା ପୁଷ୍କରିଣୀ ମାଧ୍ୟମରେ ସେକଥା କରାଯାଇ ପାରିବ। ମୌଳିକ ଶେଷ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶିକ୍ଷା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ହୋଇଥିବ। ଯଥାସମ୍ଭବ ସକଳ କାରବାର ସମବାୟର ଆଧାର ଉପରେ ଚାଲୁଥିବ। ବର୍ତ୍ତମାନ ପରି ପାହାଚ ପାହାଚ କ୍ରମରେ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତାକୁ ଜାରି କରି ରଖୁଥିବା କୌଣସି ଜାତିବ୍ୟବସ୍ଥା ସେଠାରେ ନଥିବ।

ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ତଥା ଅସହଯୋଗର ପ୍ରଣାଳୀ ସହିତ ଅହିଂସା ହିଁ ଗ୍ରାମସମୁଦାୟର ବିଧି ହୋଇ ରହିଥିବ। ଗ୍ରାମ-ପ୍ରହରୀ ମାନଙ୍କର ଏକ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ସେବାବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିବ, ଏବଂ ଗ୍ରାମରେ ରଖା ଯାଉଥିବା ଖାତାଟିରୁ ପାଳି କରି ପ୍ରହରୀମାନଙ୍କୁ ବଛା ଯାଉଥିବ।

ଗ୍ରାମର ଶାସନ

ଗ୍ରାମର ଶାସନ ଗୋଟିଏ ପାଞ୍ଚଜଣିଆ ପଞ୍ଚାୟତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବ, ଏହି ସଭ୍ୟମାନେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀ ନିର୍ବିଶେଷରେ ବୟସ୍କ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ବାଚିତ ହେବେ। ଏହି ଭୋଟଦାତାମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଏକ ସର୍ବନିମ୍ନ ସର୍ବଜନସମ୍ମତ ଯୋଗ୍ୟତା ଅବଶ୍ୟ ରହିବ। ନିର୍ବାଚିତ ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକ ସକଳ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଓ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ରହିବ। ପ୍ରଚଳିତ ଅର୍ଥରେ ସେଠାରେ ଶାସ୍ତିବିଧାନର କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହୁନଥିବାରୁ, ଏହି ପଞ୍ଚାୟତ ହିଁ ବିଧାନଗୁଡ଼ିକୁ ତିଆରି କରିବ,ଏବଂ ଆପେ ପଦରେ ରହିଥିବା ବର୍ଷଟି ଲାଗି ତାହା ସେହି ବିଧାନଗୁଡ଼ିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ମଧ୍ୟ କରାଇବ ଏବଂ ସମ୍ମିଳିତ ଭାବରେ ବିଚାରବିଭାଗରୂପେ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବ।...

ପ୍ରତିବେଶୀ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଏବଂ ସେହିଭଳି ପରିସ୍ଥିତି ରହିଥିଲେ କେନ୍ଦ୍ର ସହିତ ସେହି

ଗ୍ରାମର କିଭଳି ସମ୍ବନ୍ଧମାନ ରହିବ, ମୁଁ ଏଠାରେ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନଟିର କୌଣସି ଆଲୋଚନା କରି ଦେଖୁନାହିଁ। ଗ୍ରାମ-ଶାସନର କେବଳ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥୂଳ ରୂପରେଖ ପ୍ରଦାନ କରିବା ହେଉଛି ମୋ' ଲକ୍ଷ୍ୟ। ଏଠାରେ ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗଣତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିର ସ୍ୱାଧୀନତା ହିଁ ତାହାର ଆଧାର ହୋଇ ରହିଥିବ। ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱୟଂ ତା' ନିଜ ଶାସନର ନିର୍ମାତା ହୋଇ ରହିବ। ଅହିଂସାର ବିଧାନ ହିଁ ତାକୁ ଓ ତା'ର ସରକାରକୁ ଶାସନ କରୁଥିବ। ସେ ଏବଂ ତାର ଗାଆଁ ପୃଥିବୀଟାଯାକର ଶକ୍ତିକୁ ମଧ୍ୟ ଅବଜ୍ଞା କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଉଥିବେ। କାରଣ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମବାସୀ ଏହି ବିଧାନଟି ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିବ ଯେ, ସେ ନିଜର ତଥା ଗାଆଁର ସମ୍ମାନକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ନିମନ୍ତେ ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଛି।...

ଏଠାରେ ମୁଁ ଆଙ୍କିଥିବା ଛବିଟି ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଭାବରେ ଅସମ୍ଭବ ବୋଲି ଆଦୌ କିଛି ନାହିଁ। ଏହିପରି ଏକ ଗ୍ରାମର ଗଠନ କରିବା ହୁଏତ ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନର କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପାରେ। ଯଥାର୍ଥ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଏବଂ ଗ୍ରାମଜୀବନର ଜଣେ ଅନୁରାଗୀ ନିଶ୍ଚୟ ଗୋଟିଏ ଗାଆଁକୁ ହାତକୁ ନେଇ ପାରିବ, ତାହାକୁ ନିଜର ପୃଥିବୀ ତଥା ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିନେବ ; ତେବେ ତାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଉତ୍ତମ ଫଳ ମିଳିବ।[269]

ସାଧାରଣ ଜନମତ

ଯେତେବେଳେ ପଞ୍ଚାୟତ ରାଜର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବ, ସେତେବେଳେ ସାଧାରଣ ଜନମତ ଏପରି ବହୁତ କିଛି ସମ୍ଭବ କରିପାରିବ, ଯାହାକୁ ହୁଏତ ହିଂସା କଦାପି କରି ପାରିବନାହିଁ। ଜମିଦାର ପୁଞ୍ଜିପତି ତଥା ରାଜାମାନଙ୍କ ହାତରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ରହିଥିବା କ୍ଷମତା ସାଧାରଣ ଲୋକେ ନିଜର ବଳକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ନପାରିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଳବତ୍ତର ରହିପାରିବ। ଜମିଦାରୀ କିମ୍ବା ପୁଞ୍ଜିପତି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ମନ୍ଦଟି ସହିତ ଯଦି ଲୋକମାନେ ଅସହଯୋଗ କରନ୍ତି, ତେବେ ତାହା ଅବକ୍ଷୟ ଲଭି ଆପେ ଆପେ ମରିଯିବ। ପଞ୍ଚାୟତ ରାଜରେ କେବଳ ପଞ୍ଚାୟତକୁ ହିଁ ସମସ୍ତେ ମାନିବେ ଏବଂ କେବଳ ପଞ୍ଚାୟତ ହିଁ ଲୋକମାନେ ତିଆରି କରିଥିବା ବିଧାନଗୁଡ଼ିକର ସହାୟତା ଗ୍ରହଣ କରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବ।[270]

ଶ୍ରମରତ କୋଟି କୋଟି ଜନତା—ସେହିମାନେ ପ୍ରକୃତ ଶାସକ।[271]

କୃଷକ ହେଉଛି ମେରୁଦଣ୍ଡ

ପଞ୍ଚାୟତରାଜର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେଲେ ଭାରତବର୍ଷରେ ସ୍ୱଭାବତଃ କୃଷକର ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଓ କ୍ଷମତା ରହିବ। ତାହାକୁ କିପରି ଅଗ୍ରସର କରାଇ ନେବାକୁ ହେବ, ତାହାହିଁ ପ୍ରଶ୍ନ।[272]

ପଞ୍ଚାୟତଗୁଡ଼ିକ ହାତରେ ଯେତିକି ଅଧିକ କ୍ଷମତା ରହିବ, ଲୋକମାନଙ୍କ ସକାଶେ ତାହା ସେତିକି ଅଧିକ ଭଲ ହେବ। ପୁନଶ୍ଚ, ପଞ୍ଚାୟତମାନେ ଫଳଦାୟକ ଏବଂ ସୁଦକ୍ଷ ହେବାକୁ ହେଲେ, ଲୋକମାନଙ୍କର ସାମରିକ କ୍ଷମତାରେ ବୃଦ୍ଧି ହେବ ବୋଲି ମୁଁ ଆଦୌ କଳ୍ପନା କରୁନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ନୈତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅବଶ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ଘଟିବ। ସ୍ୱଭାବତଃ, ଏହି ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ମୁଁ ନୟୀ ତାଲୀମ୍

ଉପରେ ହିଁ ସର୍ବାଧିକ ଭରସା ରଖିଛି ।[273]

ପଞ୍ଚାୟତର କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ

ସାଧୁତା ଏବଂ ଶ୍ରମପ୍ରତି ଅନୁରାଗର ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରାଇ ଆଣିବା ହେଉଛି ପଞ୍ଚାୟତର କାର୍ଯ୍ୟ ।...ଯଦି ଗ୍ରାମବାସୀ କଳହଗୁଡ଼ିକର ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବେ, ତେବେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଠାରୁ ଦୂରରେ ହିଁ ରହିବେ, ପଞ୍ଚାୟତ ସେମାନଙ୍କୁ ସେହି ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବ । ଏହାଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟପ୍ରଦାନ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ ହେବ ଓ ଏଥିରେ କୌଣସି ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବନାହିଁ! ପୋଲିସ୍ ବା ସାମରିକ ବାହିନୀର ଆଦୌ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ରହିବନାହିଁ ।....

ତା'ପରେ ପଞ୍ଚାୟତକୁ ଗବାଦି ଗୃହପାଳିତ ପଶୁଙ୍କର ଉନ୍ନତି ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ହେବ । ଗାଈମାନଙ୍କର କ୍ଷୀର ଦେବାର ଶକ୍ତିରେ ସର୍ବଦା ବୃଦ୍ଧି ହେଉଥିବ ।... ନିଜ ଗାଆଁରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବା ଖାଦ୍ୟଶସ୍ୟର ପରିମାଣ ବୃଦ୍ଧି ଲାଗି ମଧ୍ୟ ପଞ୍ଚାୟତ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଉଥିବ । ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ମାଟିରେ ସାର ଦେବାଦ୍ୱାରା ତାହା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିବ ।

ତୁମ ଗାଆଁରେ ସ୍ଥାନୀୟ ଖେଳମାନ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବ । ଗାଆଁକୁ ଯେପରି କୌଣସି ମଦ ବା ନିଶାଦ୍ରବ୍ୟ ଆସି ନପାରିବ, ସେଥିଲାଗି ସେଗୁଡ଼ିକର ବାସନ୍ଦ କରାଯିବ । ଯଦି ଗ୍ରାମରେ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତାର ତଥାପି କୌଣସି ଅବଶେଷ ରହିଥିବ, ତେବେ ତୁମେ ତାହାକୁ ଦୂର କରିଦେବ । ହିନ୍ଦୁ, ମୁସଲମାନ, ଶିଖ, ପାର୍ସୀ ଓ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ସମସ୍ତେ ପରସ୍ପରର ଭାଇ-ଭଉଣୀ ପରି ବାସ କରୁଥିବେ । ମୁଁ ଏଠାରେ ଯାହାସବୁର ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି, ଯଦି ତୁମେ ସେହି ସବୁଗୁଡ଼ିକୁ ହାସଲ କରିପାରିବ, ତେବେ ତୁମେ ଯଥାର୍ଥ ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ଚାକ୍ଷୁଷ ଭାବରେ ଦର୍ଶାଇଦେଇ ପାରିବ ଓ ତୁମର ଆଦର୍ଶ ଗାଆଁଟିକୁ ଦେଖି ସେଥିରୁ ପ୍ରେରଣା ନେବା ନିମନ୍ତେ ଭାରତବର୍ଷର ଚାରିଆଡୁ ଲୋକମାନେ ଆସିବେ ।[274]

ପଞ୍ଚାୟତର ସ୍ୱରୂପ

ଯଦି ଆମେ ପଞ୍ଚାୟତ ରାଜ ବିଷୟରେ ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରକୃତ ଗଣତନ୍ତ୍ର ବିଷୟରେ ରହିଥିବା ଆମର ସ୍ୱପ୍ନଟିକୁ ବାସ୍ତବରେ ପରିଣତ କରି ପାରିବା, ତେବେ ସେଥିରେ ଭାରତବର୍ଷର ସବୁଠାରୁ ଉଚ୍ଚମଣିଷ ପରି ଅବରତମ ଓ ନିମ୍ନତମ ମଣିଷକୁ ମଧ୍ୟ ସମାନ ଭାବରେ ଏହି ଦେଶର ଶାସକ ବୋଲି ଦେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ, ସମସ୍ତେ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇଯିବେ । ଏବଂ, ଶୁଦ୍ଧତା ସହିତ ପଦେ ପଦେ ଶୁଭ ବୁଦ୍ଧି ମଧ୍ୟ ରହିଥିବ । ତେବେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ମଧ୍ୟରେ, ସବର୍ଣ୍ଣ ତଥା ଅଚ୍ଛୁଵ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଭେଦ ରହିଛି ବୋଲି ଆଦୌ ଅନୁଭବ କରିବିନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିଜ ସହିତ ସମାନ ବୋଲି ଦେଖିବ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବାର କୋମଳ ବେଢ଼ ଭିତରେ ବାନ୍ଧି ରଖିଥିବ । କେହି ଆଉଜଣକୁ ଅଛୁଆଁ ବୋଲି ଦେଖିବନାହିଁ । ଶ୍ରମ କରୁଥିବା ଶ୍ରମିକ ଏବଂ ଧନୀକ ପୁଞ୍ଜିପତି ଉଭୟଙ୍କୁ ଆମେ ସମାନ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା । ଆପଣାର ଶ୍ରମଝାଳ ବୁହାଇ କିପରି ସାଧୁତାର ସହିତ ନିଜର ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରିବାକୁ ହୁଏ, ସେ କଥା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଜାଣିଥିବେ ।

ବୌଦ୍ଧିକ ଶ୍ରମ ଏବଂ ଦୈହିକ ଶ୍ରମ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ତାରତମ୍ୟ କରା ଯାଉନଥିବ। ଏହି ଆଦର୍ଶଟିକୁ ତ୍ୱରାର ସହିତ ବାସ୍ତବରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ହେଲେ, ଆମେ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ଭାବରେ ଆପଣାକୁ ଜଣେ ଜଣେ ମେହେନ୍ତର କରିନେବା। ଉପଯୁକ୍ତ ବୁଦ୍ଧି ରହିଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି କଦାପି ଅଫିମ, ସୁରା ଅଥବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମାଦକଦ୍ରବ୍ୟକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିବନାହିଁ। ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱଦେଶୀକୁ ଜୀବନର ବିଧାନ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିଥିବ ଏବଂ ଆପଣାର ପତ୍ନୀ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ନାରୀଙ୍କୁ ଜଣେ ପୁରୁଷ ବୟସ ଅନୁସାରେ ନିଜର ମାଆ, ଭଉଣୀ ଅଥବା କନ୍ୟା ହିସାବରେ ଦେଖିବ। ତା'ର ହୃଦୟରେ ତା' ପ୍ରତି କୌଣସି କାମବାସନା ନଥିବ। ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ସେ ନିଜର ଜୀବନକୁ ବଳି ଦେବାଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିଥିବ ଓ ନିଜେ ଆଉ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଜୀବନ ନେବାକୁ କଦାପି ଇଚ୍ଛା କରିବନାହିଁ।...[275]

79. ଶିକ୍ଷା

'ସା ବିଦ୍ୟା ଯା ବିମୁକ୍ତୟେ' ବୋଲି ଯେଉଁ ପ୍ରାଚୀନ ଉକ୍ତିଟି ରହିଛି, ପୂର୍ବପରି ଆଜି ମଧ୍ୟ ତାହାର ମହତ୍ତ୍ୱ ରହିଛି। ଶିକ୍ଷା କହିଲେ ଏଠାରେ କେବଳ ଜ୍ଞାନକୁ ବୁଝାଉନାହିଁ; ବା, ମୁକ୍ତି କହିଲେ କେବଳ ମୃତ୍ୟୁ ଅନ୍ତେ କୌଣସି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମୁକ୍ତିକୁ ବୁଝାଉନାହିଁ। ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜର ସେବା ଲାଗି ଯାହାକିଛି ଉପଯୋଗୀ, ସେହି ସବୁକିଛିରେ ଯାବତୀୟ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣକୁ ଆମେ ଜ୍ଞାନ ବୋଲି କହିବା ; ଏବଂ, ଆମର ଏହି ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ଦାସତ୍ୱରୁ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରିବାକୁ ମୁକ୍ତିବୋଲି କହିବା। ଦାସତ୍ୱ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର : ବାହାରର କୌଣସି ଆଧିପତ୍ୟ ପାଖରେ ଦାସତ୍ୱ ଏବଂ ଆପଣାର କୃତ୍ରିମ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକ ପାଖରେ ମଧ୍ୟ ଦାସତ୍ୱ। ଏହି ଆଦର୍ଶର ଅନୁଧାବନରେ ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନ ଉପାର୍ଜନ କରାଯାଏ, କେବଳ ତାହାକୁ ହିଁ ଯଥାର୍ଥ ଅଧ୍ୟୟନ ବୋଲି କୁହାଯିବ।[276]

ବଞ୍ଚିବାଲାଗି ଜ୍ଞାନ

ଆଜି ତ ଶୁଦ୍ଧ ଜଳ, ଉତ୍ତମ ମୃତ୍ତିକା ଏବଂ ନିର୍ମଳ ବାୟୁ—ଏଗୁଡ଼ିକ ଆମଠାରୁ ଅଜ୍ଞାତ ହୋଇ ରହିଲେଣି। ବ୍ୟୋମ ଏବଂ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଅକଳନୀୟ ଉପଯୋଗିତା ବିଷୟରେ ଆମର ଆଦୌ କୌଣସି ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ। ଯଦି ଆମେ ବିଜ୍ଞତାର ସହିତ ଏହି ପଞ୍ଚଭୂତର ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବା, ଯଦି ଆମେ ସମୁଚିତ ଓ ସନ୍ତୁଳିତ ଖାଦ୍ୟଖାଇ ପାରିବା, ତେବେ ତାହାରିଦ୍ୱାରା ହିଁ ଆମେ ଯୁଗଯୁଗର କାର୍ଯ୍ୟକୁ କରିପାରିଲୁ ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଏହି ଜ୍ଞାନଟି ଅର୍ଜନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଡିଗ୍ରୀ ଦରକାର ନାହିଁ, କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟ ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ। କେବଳ ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ଲୋଡ଼ା, ସେବା କରିବାଲାଗି ଏକ ଉତ୍ସାହଲୋଡ଼ା, ପ୍ରକୃତିର ପଞ୍ଚଭୂତ (କ୍ଷିତି, ଅପ୍, ତେଜ, ମରୁତ୍ ଓ ବ୍ୟୋମ) ସହିତ ପରିଚୟ ଲୋଡ଼ା ଏବଂ ଖାଦ୍ୟାଖାଦ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଜ୍ଞାନ ଲୋଡ଼ା। ସ୍କୁଲ ଏବଂ କଲେଜମାନଙ୍କରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସମୟ ନଷ୍ଟ

ନକରି ମଧ୍ୟ ଏହି ସବୁକିଛିକୁ ଅର୍ଜନ କରାଯାଇ ପାରିବ ।[277]

ବାରବାର ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରୁଥିବ ଓ ତୁମଠାରେ ଏକ ସୁସ୍ଥ ଜିଜ୍ଞାସା ରହିଥିବ, ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରର ଶିକ୍ଷା ଅର୍ଜନ କରିବା ସକାଶେ ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି ସର୍ବପ୍ରଥମ ଆବଶ୍ୟକତା । ଜିଜ୍ଞାସା ସହିତ ବିନୟ ମଧ୍ୟ ରହିଥିବ, ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନପୂର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାବ ରହିଥିବ । ଏହା କଦାପି ତଳକୁ ଖସି ଔଦ୍ଧତ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଯାଉନଥିବ । ଔଦ୍ଧତ୍ୟ ହେଉଛି ମାନସିକ ଯାବତୀୟ ଗ୍ରହଣଶୀଳତାର ପରମ ଶତ୍ରୁ । ବିନୟ ଏବଂ ଶିକ୍ଷା କରିବାର ଆଗ୍ରହ ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ଜ୍ଞାନ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ ।[278]

ଏକ ନୂତନ ପୃଥିବୀର ସୃଷ୍ଟି ନିମନ୍ତେ ଶିକ୍ଷାକୁ ମଧ୍ୟ ଏକ ନୂତନ ପ୍ରକାରର ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।[279]

ସାକ୍ଷରତା କିମ୍ବା ପାଠପଢ଼ା ଜଣେ ମଣିଷକୁ କଦାପି ମଣିଷ କରେନାହିଁ ; ପ୍ରକୃତ ଜୀବନ ଲାଗି ଶିକ୍ଷା ହିଁ ତାକୁ ମଣିଷ କରିଥାଏ ।[280]

ସାବାଳକ ଭୋଟଅଧିକାରର ସମକାଳୀନ ଭାବରେ, ଏପରିକି ଏହାର ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ସାର୍ବଜନିକ ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହେଉ ବୋଲି କହୁଛି । ମୁଁ କୌଣସି ଅକ୍ଷରଶିକ୍ଷାକୁ ଆଦୌ ବୁଝାଉନାହିଁ ; ସାକ୍ଷରତା ରହିବ ସତ, ମାତ୍ର ସମ୍ଭବତଃ ଏକ ସହାୟକ ରୂପେ ରହିବ । ମୁଁ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଇଂରାଜୀ ଶିକ୍ଷା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ମନକୁ ଉପବାସୀ କରି ରଖିଛି, ତାହାକୁ ଦୁର୍ବଳ ଓ ନିସ୍ତେଜ କରି ପକାଇଛି ଏବଂ ଆମର ମନକୁ ଏକ ସାହସୀ ନାଗରିକତ୍ୱ ଲାଗି ଆଦୌ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ପାରିନାହିଁ । ସେହି ମନଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ ଯେକୌଣସି ଦେଶ ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କଲା ଭଳି ସମୃଦ୍ଧ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଜ୍ଞାନ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବି । ଯଦି ଆମେ ସଚ୍ଚୋଟ ଓ ନିଷ୍ଠାପର ହୋଇଥିବା, ତେବେ ନାଗରିକତ୍ୱ-ବୋଧ ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଳ୍ପ ସମୟରେ ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବ ।[281]

ଶ୍ରମପ୍ରତି ସମ୍ମାନ

ମୋ'ର ମତ ଯେ, ଆମ ନିଜ ପାଇଁ ଓ ଆମ ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅନ୍ନର ଯୋଗାଡ଼ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମେ କରୁଥିବା ଶ୍ରମ ଲାଗି ଆମ ସମୟର ସର୍ବାଧିକ ଅଂଶ ବ୍ୟୟିତ ହୋଇଥିବାରୁ, ଆମ ପିଲାମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଶିଶୁକାଳରୁ ହିଁ ଏହି ଶ୍ରମପ୍ରତି ଏକ ସମ୍ମାନବୋଧ ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିବେ । ଶ୍ରମକୁ ଘୃଣା କରି ଶିଖିବାଲାଗି ଆମ ପିଲାମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ଶିକ୍ଷା ଦିଆ ଯିବନାହିଁ । ଜଣେ ଚାଷୀର ପୁଅ ସ୍କୁଲକୁ ଯିବାପରେ କୃଷିକ୍ଷେତ୍ରରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ କାହିଁକି ଅଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଯିବ, ତାହାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ତ ସିଏ ତାହାହିଁ ହୋଇଯାଉଛି ।[282]

ଆଗ ହାତ ଶିକ୍ଷିତ ହେବ, ତା'ପରେ ଯାଇ ଆକ୍ଷରିକ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବ । ଏହି ହାତର ଶିକ୍ଷା ହିଁ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଇତର ପଶୁମାନଙ୍କଠାରୁ ଏପରି ଭିନ୍ନ କରି ପାରିଛି । ପଢ଼ିବା ଓ ଲେଖିବା କଳାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଜ୍ଞାନ ନଥିଲେ ମନୁଷ୍ୟର ପୂର୍ଣ୍ଣତମ ବିକାଶ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ବୋଲି ଭାବିବାକୁ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ

ଯେ, ସେହି ଜ୍ଞାନ ଜୀବନକୁ ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ ; ମାତ୍ର ମନୁଷ୍ୟର ନୈତିକ, ଦୈହିକ ବା ଭୌତିକ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କଦାପି ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ।[283]

ମୋ'ର ମତ ଯେ, ଶରୀରର ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ଅର୍ଥାତ୍ ହାତ, ଗୋଡ଼, ଆଖି, କାନ, ଓ ନାକ ପ୍ରଭୃତିର ଯଥାର୍ଥ ଚାଳନ ଏବଂ ତାଲିମ ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ ବୁଦ୍ଧିର ଯଥାର୍ଥ ଶିକ୍ଷା ସମ୍ଭବ ହେବ। ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ କହିଲେ, ଗୋଟିଏ ଶିଶୁର ଜୀବନରେ ତା'ର ଶାରୀରିକ ଅଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଦ୍ଧିଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ସମ୍ଭବ ହେଉଥିଲେ ହିଁ ସେ ସର୍ବୋତ୍ତମ ତଥା କ୍ଷିପ୍ରତମ ଭାବରେ ନିଜ ବୁଦ୍ଧିର ବିକାଶ କରିବା ଲାଗି ମଧ୍ୟ ସମର୍ଥ ହେବ। ଯଦି ମନ ଏବଂ ଶରୀରର ବିକାଶ ଯୁଗପତ୍ ଭାବରେ ହେଉନଥାଏ ଏବଂ ତା ସହିତ ତାଳ ରଖି ଯଦି ଆତ୍ମାର ଜାଗୃତି ଘଟୁନଥାଏ, ତେବେ ପ୍ରଥମଟିର ବିକାଶ କେବଳ ଏକ ଦୁର୍ବଳ ଏବଂ ଏକପାଖିଆ ବିଷୟ ହୋଇ ରହିଯିବ। ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ତାଲିମ କହିଲେ ମୁଁ ହୃଦୟର ଶିକ୍ଷାକୁ ବୁଝୁଛି। ତେଣୁ ଶିଶୁର ଶାରୀରିକ ଏବଂ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ବିକାଶ ଶିକ୍ଷାଲାଭ ସହିତ ସମରୂପ ଭାବରେ ସମ୍ଭବ ହେଲେ ଯାଇ ମନଃସ୍ତରରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ଯଥୋଚିତ ଓ ସମଗ୍ର ବିକାଶ ସମ୍ଭବ ହେବ। ସମସ୍ତେ ଏକତ୍ର ଏକ ଅବିଭାଜୀ ସମଗ୍ରକୁ ଗଠନ କରି ରହିଛନ୍ତି। ତେଣୁ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟି ଅନୁସାରେ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପରସ୍ପରଠାରୁ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ବା ଅଲଗା ଅଲଗା କରି ବିକଶିତ କରାଯାଇ ପାରିବ ବୋଲି ମନେ କରିବାକୁ ହିଁ ଏକ ସାଂଘାତିକ ପ୍ରମାଦ ବୋଲି କୁହାଯିବ।

ସଂଗତିମୟ ସମ୍ମିଶ୍ରଣ

ଶରୀର, ମନ ଏବଂ ଆତ୍ମାର ବିବିଧ ସାମର୍ଥ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଯଥାର୍ଥ ସମନ୍ୱୟ ଏବଂ ସଂଗତି ରହି ନପାରିଲେ ଯେଉଁ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ ଫଳମାନ ଭୋଗିବାକୁ ହୁଏ, ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ। ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଆମକୁ ବେଷ୍ଟନ କରି ରହିଛନ୍ତି, କେବଳ ଆମେ ନିଜର ବର୍ତ୍ତମାନର ବିକୃତିଯୁକ୍ତ ସଂସର୍ଗଗୁଡ଼ିକ ହେତୁ ସେଗୁଡ଼ିକର ବୋଧକୁ ହରାଇ ବସିଛୁ।....[284]

ମନୁଷ୍ୟ କେବଳ ବୁଦ୍ଧି ନୁହେଁ, କେବଳ ଏହି ସ୍ଥୂଳ ପଶୁଶରୀର ନୁହେଁ, କେବଳ ହୃଦୟ ନୁହେଁ ବା କେବଳ ଆତ୍ମା ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ। ସମଗ୍ର ମନୁଷ୍ୟର ନିର୍ମାଣ ଲାଗି ଏହି ତିନୋଟି ଯାକର ଏକ ଯଥାର୍ଥ ତଥା ସୁସମନ୍ୱିତ ସହଚାରିତା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଏହାକୁ ହିଁ ଶିକ୍ଷାର ଯଥାର୍ଥ ଅର୍ଥନୀତି ବୋଲି କୁହାଯିବ।[285]

ଶିକ୍ଷା କହିଲେ ମୁଁ ଶିଶୁ ତଥା ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ରହିଥିବା-ଶରୀର, ମନ ଏବଂ ଆତ୍ମାର ସର୍ବୋତ୍ତମ ଉପାଦାନାଗୁଡ଼ିକର ସମଗ୍ର ବିକାଶ କରି ଆଣିବାକୁ ହିଁ ବୁଝିଥାଏ ସାକ୍ଷରତା କଦାପି ଶିକ୍ଷାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବନାହିଁ, ଏପରିକି ତାହାକୁ ଶିକ୍ଷାର ଆରମ୍ଭ ବୋଲି କୁହା ଯିବନାହିଁ। ଏହାକୁ କେବଳ ଅନେକ ଭିତରୁ ଏକ ଅନ୍ୟତମ ସାଧନ ବୋଲି କୁହାଯିବ, ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ଜଣେ ପୁରୁଷ ଅଥବା ନାରୀ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରି ପାରିବ। ଖାସ୍ ସାକ୍ଷରତାକୁ କୌଣସି ଶିକ୍ଷା ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ। ତେଣୁ, ପିଲାଙ୍କୁ ପ୍ରଥମେ ଏକ ଉପଯୋଗୀ ଧନ୍ଦା ଶିଖାଇ ଓ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣର ଆରମ୍ଭରୁ ହିଁ ତାକୁ କିଛି ନା କିଛି ଉତ୍ପାଦନ କରିବାକୁ ଶିଖାଇ ହିଁ ମୁଁ ଜଣେ ଶିଶୁର ଶିକ୍ଷାକୁ

ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବି।..... ଏହିପରି ଏକ ଶିକ୍ଷାପଦ୍ଧତି ଦ୍ୱାରା ମନ ତଥା ଆତ୍ମାର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ବିକାଶ ସମ୍ଭବ ହେବ ବୋଲି ମୋ'ର ମତ। ଅବଶ୍ୟ, ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ହେବ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପରି ଯନ୍ତ୍ରବତ୍ କୌଣସି ହସ୍ତଧନ୍ଦାର କିପରି ଓ କାହିଁକିକୁ ମଧ୍ୟ ଜାଣିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇବ।[286]

ଅକ୍ଷରକେନ୍ଦ୍ରିତ ଶିକ୍ଷା ଅପେକ୍ଷା ଶିକ୍ଷାର ସାଂସ୍କୃତିକ ଦିଗ ଉପରେ ମୁଁ ଅନେକ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱ ହିଁ ଦେଇଥାଏ।[287]

ବୁଦ୍ଧିର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ କରା ଯାଉଥିବା ଉପଯୋଗୀ ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମ ବୁଦ୍ଧିକୁ ବିକଶିତ କରି ଆଣିବାଲାଗି ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ସାଧନ।... ଏକ ସନ୍ତୁଳିତ ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ, ସେଥିରେ ଶରୀର, ମନ ଏବଂ ଆତ୍ମାର ସୌଷମ୍ୟଯୁକ୍ତ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ସମ୍ଭବ ହୋଇଥିବ।... ସାମାଜିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଉପଯୋଗୀ କୌଣସି ଶ୍ରମର ମାଧ୍ୟମରେ ବିକଶିତ ହୋଇଥିବା ବୁଦ୍ଧି ସେବାରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ସାଧନ ହୋଇ ପାରିବ ; ତାହା ସହଜରେ ପଥଚ୍ୟୁତ ହୋଇ ଯିବନାହିଁ ବା ଭ୍ରାନ୍ତକାରୀ ମାର୍ଗକୁ ବାଉଳା ହୋଇ ଚାଲି ଯିବନାହିଁ।[288]

ନୟୀ ତାଲିମ

ଶିକ୍ଷାର ମାଧ୍ୟମରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବାଲାଗି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯେ କୌଣସି ମୌଳିକ ଉଦ୍ୟୋଗକୁ ସାର୍ବଜନୀନତାର ପରୀକ୍ଷାରେ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବାକୁ ପଡୁଥିବ।[289]

ଉଦ୍ୟୋଗ, କଳା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଏବଂ ପାଠ—ଏହି ସବୁଗୁଡ଼ିକୁ ଗୋଟିଏ ସମଗ୍ର ଯୋଜନା ଭିତରକୁ ଏକତ୍ର କରି ଅଣାଯିବ। ନୟୀ ତାଲିମ୍‌ରେ ଏହି ଚାରୋଟିଯାକର ସୁସମାବେଶ ହୋଇପାରିଛି ଏବଂ, ଗର୍ଭରେ ରହିବାଠାରୁ ଶେଷନିଃଶ୍ୱାସ ତ୍ୟାଗ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ସମଗ୍ର ଶିକ୍ଷାର କ୍ଷେତ୍ରଟି ମଧ୍ୟରେ ଏହା ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି।... ଉଦ୍ୟୋଗ ଏବଂ ଶିଳ୍ପକୁ ଶିକ୍ଷାଠାରୁ ଭିନ୍ନ ବୋଲି ନଦେଖି ମୁଁ ପ୍ରଥମଟିକୁ ଦ୍ୱିତୀୟର ମାଧ୍ୟମ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବି।[290]

ମୋ'ର କଳ୍ପିତ ନୟୀ ତାଲିମ ଅର୍ଥ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେନାହିଁ। ଦୈନନ୍ଦିନ ବ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକ ସେହି ଶିକ୍ଷାଟିର ପ୍ରକ୍ରିୟାରୁ ହିଁ ଆଦାୟ ହେବ। ଯେପରି ଭାବରେ ଏହାର ସମାଲୋଚନା କାରଯାଉ ପଛକେ, କେବଳ ଏକ ' ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳ' ଶିକ୍ଷାକୁ ହିଁ ମୁଁ ଏକମାତ୍ର ଶିକ୍ଷା ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିବି।[291]

ଏହାକୁ ନୟୀ ତାଲିମ ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି, କାରଣ ତାହାକୁ ବିଦେଶର କୌଣସି ପଦ୍ଧତିରୁ ନକଲ କରାଯାଇ ଅଥବା ଉତାରି ଅଣା ଯାଇନାହିଁ, ମାତ୍ର, ପ୍ରଧାନତଃ ଗାଆଁଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ଭାରତବର୍ଷର ପରିବେଶ ସହିତ ସଂଗତି ରଖି ଏହାର ଉଦ୍‌ଭାବନ ହୋଇଛି। ଏହି ଶିକ୍ଷା ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ଶରୀର, ମନ ଓ ଆତ୍ମା ମଧ୍ୟରେ ଏକ ସମତାବସ୍ଥା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରି ରଖିବାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି। ପ୍ରଧାନତଃ ସମରଧର୍ମୀ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ପ୍ରକାରଟି ସହିତ ଏହାର କୌଣସି ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ନାହିଁ। ପଶ୍ଚାତ୍ୟ ଶିକ୍ଷାପଦ୍ଧତିରେ ମୂଳତଃ ମନ ଏବଂ ଦେହର ଯତ୍ନ ନିଆଯାଏ ଏବଂ ଆତ୍ମାକୁ ଗୌଣ କରି ରଖାଯାଏ। କେବଳ କୌଣସି ହସ୍ତୋଦ୍ୟୋଗ

ମାଧ୍ୟମରେ ଶିକ୍ଷାଦେବା ଦ୍ୱାରା ସେହି ସଂଗତିଟିକୁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଭାବରେ ସମ୍ଭବ କରାଯାଏ। ଏହାର ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶେଷତ୍ୱଟି ହେଉଛି ଯେ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସାବଲମ୍ବୀ ହୋଇ ପାରିବାଲାଗି ଏହି ଶିକ୍ଷାର ରୂପରେଖ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି। ତେଣୁ, ଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ଖରଚ କରା ହେଉ ବୋଲି ଏହି ଶିକ୍ଷା ଆଦୌ ଦାବି କରେନାହିଁ।[292]

ଶିକ୍ଷକମାନେ ଯାହା କହନ୍ତି, ତାହାକୁ ସେମାନେ ନିଜେ ଉପାର୍ଜନ କରିଥାନ୍ତି। ଏହା ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାର କଳାଟିର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିଥାଏ। ତେଣୁ, ଶିକ୍ଷକ ଏବଂ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ ଉଭୟଙ୍କୁ ଏଥିରେ ଶିକ୍ଷାଦେବା ଏବଂ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ। ଆରମ୍ଭରୁ ହିଁ ଏହା ଜୀବନକୁ ସମ୍ପଦଯୁକ୍ତ କରାଏ। ଜାତିକୁ କର୍ମସଂସ୍ଥାନ ଲାଗି ଏଣେ ତେଣେ ଦଉଡ଼ି ବୁଲିବାରୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖେ।[293]

ଶିକ୍ଷାର ଆମ ପଦ୍ଧତିଟି ମନ, ଶରୀର ଏବଂ ଆତ୍ମା ତିନୋଟିଯାକର ବିକାଶ ସାଧନ କରିଥାଏ, ପ୍ରଚଳିତ ପଦ୍ଧତିଟି କେବଳ ମନର ହିଁ ଯତ୍ନ ନେଇଥାଏ।[294]

ଏହାକୁ ସାଧାରଣ ତଥା ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ଉଦ୍ୟୋଗ ମାଧ୍ୟମରେ ଶିକ୍ଷା ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି। ଏହା ହେଉଛି ସତ୍ୟର କେବଳ ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ମାତ୍ର। ଏହି ନୂତନ ଶିକ୍ଷାପ୍ରଣାଳୀର ଚେର ଆହୁରି ଅଧିକ ଗଭୀରକୁ ଭେଦକରି ରହିଛି। ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ତଥା ସାମୂହିକ ଉଭୟ ଜୀବନର କ୍ଷେତ୍ରରେ, ମନୁଷ୍ୟ-ଜୀବନର ବହୁବିଧ ଯାବତୀୟ କ୍ରିୟାଶୀଳତାର ସତ୍ୟ ଓ ପ୍ରେମର ପ୍ରୟୋଗ ଉପରେ ଏହି ଶିକ୍ଷା ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହିଛି। ଜୀବନର ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭେଦକରି ରହିଥିବା ସତ୍ୟ ଓ ପ୍ରେମର ଭାବନାରୁ ହିଁ ହସ୍ତୋଦ୍ୟୋଗଗୁଡ଼ିକର ମାଧ୍ୟମରେ ଶିକ୍ଷାଦେବାର ଧାରଣାଟି ଉଦ୍ଭିତ ହୋଇ ଆସିଛି। ପ୍ରେମ ଆବଶ୍ୟକ କରିଥାଏ ଯେ, ଯଥାର୍ଥ ଶିକ୍ଷା ସହଜରେ ହିଁ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ପାରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ତାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମବାସୀର ତା'ର ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ କୌଣସି ନା କୌଣସି କାମରେ ମଧ୍ୟ ଅସିବା ଉଚିତ। ଏହିଭଳି ଏକ ଶିକ୍ଷା ପୁସ୍ତକମାନଙ୍କରୁ କଦାପି ଆସେନାହିଁ ବା ପୁସ୍ତକଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ନିର୍ଭର ମଧ୍ୟ କରେନାହିଁ। ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଭାବନା ରଖିଥିବା ଧର୍ମ ସହିତ ଏହାର କୌଣସି ସମ୍ବନ୍ଧ ନାହିଁ। ଯଦି ଏହି ଶିକ୍ଷାକୁ ଧର୍ମ ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏକ ଶିକ୍ଷା ବୋଲି କୁହାଯାଏ, ତେବେ ତାହା ହେଉଛି ସେହି ବିଶ୍ୱଜନୀନ ଧର୍ମ, ଯେଉଁଥିରୁ କି ସମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଯାବତୀୟ ଧର୍ମର ଉଦ୍‌ଭବ ହୋଇଛି। ତେଣୁ, ଜୀବନରୂପି ମହାଗ୍ରନ୍ଥରୁ ହିଁ ତାହାକୁ ଶିକ୍ଷା କରାଯାଏ, ଯାହାପାଇଁ କି କୌଣସି ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଏହି ପୃଥିବୀର କୌଣସି ଶକ୍ତିକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଯାହାକୁ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ପାଖରୁ ଛଡ଼ାଇ ନେଇ ହୁଏନାହିଁ।[295]

ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଶିକ୍ଷା

ଦେଶର ସ୍ୱାଧୀନତା ନିମନ୍ତେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବା ଏବଂ ପ୍ରାଣବଳି ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିବା ଯଥାର୍ଥ ଲୋକସେବକମାନଙ୍କୁ ତିଆରି କରି ବାହାର କରିବା ହିଁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଶିକ୍ଷାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ। ତେଣୁ, ମୋ'ର ମତ ହେଉଛି ଯେ, ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଶିକ୍ଷାକୁ ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷା ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଓ ଏକଧାରା କରି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[296]

ନାରୀମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ବିଷୟରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷାଠାରୁ ତାହା ଭିନ୍ନ ହେବ କି ନାହିଁ ଏବଂ କେଉଁ ବୟସରୁ ତାହା ଆରମ୍ଭ ହେବ, ମୁଁ ସେ ବିଷୟରେ ନିଶ୍ଚିତ କରି କିଛି କହିପାରୁନାହିଁ। ମାତ୍ର, ମୁଁ ଏହି ଦୃଢ଼ ମତଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ପୋଷଣ କରୁଛି ଯେ, ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ପରି ନାରୀମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସମାନ ସୁଯୋଗ ପାଇବା ଉଚିତ ଏବଂ , ଯେଉଁସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆବଶ୍ୟକ, ସେଠାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସୁଯୋଗମାନ ମିଳିବା ଉଚିତ।[297]

ଆମ ଛାତ୍ରମାନେ ଅଧ୍ୟୟନ ଲାଗି ଦେଶ ବାହାରକୁ ଯାଆନ୍ତୁ, ମୁଁ ଏହି କଥାଟିକୁ କେବେ ଅନୁମୋଦନ କରିନାହିଁ। ମୋ'ର ଅଭିଜ୍ଞତା ମୋତେ କହୁଛି ଯେ, ଏହି ଛାତ୍ରମାନେ ଦେଶକୁ ଫେରି ଆସି ଏଠା ପରିସ୍ଥିତି ସହିତ ମୋଟେ ଖାପ ଖାଇ ପାରନ୍ତିନାହିଁ ଏବଂ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଶ୍ୱସ୍ତ ବୋଧ କରନ୍ତି। ଯେଉଁ ଅଭିଜ୍ଞତା ନିଜର ଏହି ମାଟିରୁ ହିଁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାଏ, ତାହା ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟବାନ୍। ତାହା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ।[298]

ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ଲାଗି ଆଚାରବିଧି

ଯେଉଁମାନେ ଅଧ୍ୟୟନ ସମାପ୍ତ କଲେଣି, କେବଳ ସେହିମାନେ ହିଁ ଆନ୍ଦୋଳନ କରିପାରିବେ। ଅଧ୍ୟୟନ ସମୟରେ ଆପଣାର ଜ୍ଞାନରେ ବୃଦ୍ଧିସାଧନ କରିବା ହିଁ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ଏକମାତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ।... ଯେକୌଣସି ଦେଶରେ ଦିଆ ଯାଉଥିବା ଶିକ୍ଷା ପ୍ରକାଶ୍ୟ ଭାବରେ, ତାହା ଯେଉଁ ଦେଶରେ ଦିଆଯାଉଛି, ସେହି ଦେଶର ପ୍ରଗତିର ବୃଦ୍ଧିସାଧନ ଲାଗି ଅବଶ୍ୟ ନିୟୋଜିତ ହୋଇପାରିବା ଉଚିତ।[299]

ଛାତ୍ରମାନେ ସର୍ବୋପରି ନମ୍ର ଓ ଶୁଦ୍ଧ ହେବେ।... ଆହୁରି ଅଧିକ ବୃହତ୍ ହେବାକୁ ହେଲେ ବୃହତ୍ତମକୁ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ ନିମ୍ନତମ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମବିଶ୍ୱାସ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ରହିଥିବା ମୋ'ର ଜ୍ଞାନକୁ ଆଧାର କରି ଯଦି ମୋତେ କହିବାକୁ ପଡ଼େ, ଜଣେ ଛାତ୍ରର ଜୀବନ ତା'ର ଅଧ୍ୟୟନ କାଳଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଣେ ସନ୍ୟାସୀର ଜୀବନଭଳି ହୋଇ ରହିପାରିବା ଉଚିତ। ସେ ନିଜକୁ କଠୋରତମ ଶୃଙ୍ଖଳା ମଧ୍ୟରେ ରଖିଥିବା ଉଚିତ। ତା'ର ବିବାହ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ, ଦୁର୍ବ୍ୟସନରେ ମଧ୍ୟ ମନ ଦେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ସୁରାପାନ ବା ତତ୍ତୁଲ୍ୟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଭ୍ୟାସରୁ ଦୂରରେ ରହିବା ଉଚିତ। ତା'ର ଆଚରଣ ଆଦର୍ଶ ଆତ୍ମସଂଯମର ଏକ ନିଦର୍ଶନ ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ।[300]

ଶିକ୍ଷାଦାନର ମାଧ୍ୟମ

ଏକ ମିଛ ଧାରଣାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଭାରତୀୟମାନଙ୍କୁ ଅଭାରତୀୟ କରି ପକାଉଥିବା ଏକ ଶିକ୍ଷାଦ୍ୱାରା କୋଟି କୋଟି ଲୋକଙ୍କ ପ୍ରତି ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଭାବରେ ଲଗାଏତ ଯେଉଁ ଅନ୍ୟାୟ କରାଯାଉଛି, ମୁଁ ପ୍ରତ୍ୟହ ହିଁ ତାହାର ପ୍ରମାଣ ଦେଖିବାକୁ ପାଉଛି।...

ଆମେ ଏପରି ଏକ ଧାରଣାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ପରି ବୋଧ ହେଉଛି ଯେ, ଇଂରାଜୀ ନଜାଣିଲେ କେହି ଜଣେ ବୋସ୍‌ଙ୍କ ଭଳି ହୋଇ ପାରିବାନାହିଁ। ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ

ଭ୍ରାନ୍ତ କୌଣସି ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ପ୍ରକୃତରେ ଆଉକିଛି ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ ଭାବି ପାରୁନାହିଁ। ଆମେ ନିଜକୁ ଯେପରି ଅସହାୟ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଛୁ, ଜାପାନର କୌଣସି ଅଧିବାସୀ କେବେହେଲେ ସେପରି ଅନୁଭବ କରେନାହିଁ।.....

ଯେକୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ମଧ୍ୟ ଶିକ୍ଷାଦାନର ମାଧ୍ୟମକୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବଦଳାଇ ଦେବାକୁ ହେବ ଏବଂ ପ୍ରାଦେଶିକ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନଙ୍କର ନ୍ୟାଯ୍ୟ ସ୍ଥାନଟିକୁ ଦିଆଯିବ। ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରାୟ ପ୍ରତିଦିନ ଯେଉଁ ସଂଘାତିକ କ୍ଷତି ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ବଢ଼ି ଚାଲିଛି, ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁଁ ତାହା ଅପେକ୍ଷା ସାମୟିକ ଭାବରେ ଏକ ଅରାଜକତାକୁ ଅଧିକ ପସନ୍ଦ କରିବି।

ପ୍ରାଦେଶିକ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥାନ ତଥା ବଜାରମୂଲ୍ୟକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିବାକୁ ହେଲେ, ଯେଉଁ ନ୍ୟାୟାଳୟମାନ ରହିଛି, ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାଦେଶିକ ଭାଷାମାନ କଚେରୀ ଭାଷା ହେଉ ବୋଲି ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରିବି। ପ୍ରଦେଶିକ ବିଧାନସଭା ଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟ ସେହି ପ୍ରଦେଶର ଭାଷାରେ ହିଁ ପରିଚାଳିତ ହେବା ଉଚିତ ଏବଂ, ଯେଉଁସବୁ ପ୍ରଦେଶର ଏକାଧିକ ଭାଷା ରହିଛି, ସେଠାରେ ଏକାଧିକ ଭାଷାରେ ମଧ୍ୟ ଚାଲିବା ଉଚିତ। ଏବଂ, କେନ୍ଦ୍ରରେ ହିନ୍ଦୁସ୍ତାନୀ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ମାଧ୍ୟମ ହୋଇ ରହିବ।

ମୋ' ମତରେ ବିଦ୍ୱତ୍ ପରିଷଦର ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟିର ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବା ଆଦୌ ଉଚିତ ହେବନାହିଁ।... ଯେତେବେଳେ ଏହି ଦେଶ ପ୍ରକୃତରେ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବ, ସେତେବେଳେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରେ ହିଁ ମାଧ୍ୟମ-ବିଷୟକ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟିର ସମାଧାନ କରାଯିବ। ଏବଂ, ସେହି ଅନୁସାରେ ହିଁ ବିଦ୍ୱାନ୍‌ମାନେ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ତିଆରି କରିବେ ଏବଂ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ଗୁଡ଼ିକୁ ଲେଖିବେ। ଏବଂ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତର ଶିକ୍ଷାବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଯେଉଁମାନେ ଶିକ୍ଷା ପାଇ ବାହାରିବେ, ସେହିମାନେ ହିଁ ଦେଶର ପ୍ରୟୋଜନଗୁଡ଼ିକର ଯଥାର୍ଥ ଜବାବ ଦେବେ। ଏବଂ, ଆମେ ଶିକ୍ଷିତ ଶ୍ରେଣୀମାନେ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ ନେଇ ଖେଳିବାରେ ଲାଗିଥିବା, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋ'ର ବହୁ ପରିମାଣରେ ଏହି ଭୟଟି ରହିଥିବ ଯେ, ଆମେ ଆମ ସ୍ୱପ୍ନର ସ୍ୱାଧୀନ ଏବଂ ସୁସ୍ଥ ଭାରତବର୍ଷଟିକୁ କଦାପି ସମ୍ଭବ କରି ପାରିବା ନାହିଁ। ଆମକୁ ପ୍ରାଣପଣ ଉଦ୍ୟମ କରି ଆମର ଏହି ଦାସତ୍ୱ ମଧ୍ୟରୁ ବାହାରି ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିବ—ସେହି ବନ୍ଧନ ଶିକ୍ଷାଗତ, ଅର୍ଥନୈତିକ, ସାମାଜିକ ଅଥବା ରାଜନୀତିକ ଯାହା ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ସେଥିରୁ ବାହାରି ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଏହି ଉଦ୍ୟମଟିକୁ ହିଁ ଯୁଦ୍ଧଟିର ତିନିଚତୁର୍ଥାଂଶ ବୋଲି କୁହାଯିବ।[301]

ଏବିଷୟରେ ମୋ'ର ଏତେ ଟିକିଏ ହେଲେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଯୁବଶକ୍ତିର ଶିକ୍ଷାଦାୟିତ୍ୱରେ ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଯଦି ମନ ସ୍ଥିର କରି ନେଇ ପାରିବେ, ତେବେ ସେମାନେ ଶିଶୁର ଶାରୀରିକ ବିକାଶ ନିମନ୍ତେ ମାଆର କ୍ଷୀର ଯେତିକି ସ୍ୱାଭାବିକ, ମନୁଷ୍ୟର ମାନସିକ ବିକାଶ ନିମନ୍ତେ ମାତୃଭାଷା ମଧ୍ୟ ସେତିକି ସ୍ୱାଭାବିକ ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ ଆବିଷ୍କାର କରିବେ। ଏକଥା ଆଉ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ କିପରି ହୋଇ ପାରନ୍ତା? ଗୋଟିଏ ଶିଶୁ ତା'ର ମାଆ ପାଖରୁ ହିଁ ତା'ର ପ୍ରଥମ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିଥାଏ। ତେଣୁ, ପିଲାମାନଙ୍କର ମାନସିକ ବିକାଶ ସକାଶେ ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ଭାଷାକୁ ଗ୍ରହଣ ନକରି ଆଉଗୋଟିଏ ଭାଷାକୁ ଯେ ଲଦି ଦିଆଯାଉଛି, ମୁଁ ତାହାକୁ ମାତୃଭୂମି ବିରୋଧରେ ଏକ ପାପ ବୋଲି ହିଁ ବିଚାର କରୁଛି।[302]

ଜାତୀୟ ଭାଷା

କେବଳ ହିନ୍ଦୁସ୍ତାନୀ ଆନ୍ତଃପ୍ରାଦେଶିକ ଭାଷା ହୋଇପାରିବ ; ତାହା ନାଗରୀ ଅଥବା ଉର୍ଦ୍ଦୁ ଲିପିରେ ଲେଖା ହେଉଥିବ।...

ମୋ'ର ମତ, ଆମେ ଯେପରି ସଫଳତା ସହିତ ଇଂରେଜ ଆକ୍ରମଣକାରୀର ରାଜନୀତିକ ଶାସନକୁ ବାହାର କରିଦେଇ ପାରିଲେ, ସେହିପରି ଇଂରାଜୀ ଭାଷାକୁ ମଧ୍ୟ ଆମ ସଂସ୍କୃତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଆକ୍ରମଣକାରୀ ବୋଲି କହି ବାହାର କରି ଦିଆଯାଉ। ସମୃଦ୍ଧ ଇଂରାଜୀ ଭାଷା ବାଣିଜ୍ୟ ତଥା କୂଟନୀତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଭାଷା ହିସାବରେ ଆପଣାର ସ୍ୱାଭାବିକ ସ୍ଥାନଟିକୁ କେବେହେଲେ ରକ୍ଷା କରି ପାରିବନାହିଁ।[303]

ପ୍ରାଦେଶିକ ଭାଷାମାନେ ସେମାନଙ୍କର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଚ୍ଚତାକୁ ବିକଶିତ ହୋଇ ଆସିବାକୁ ହେଲେ ଭାଷାର ଆଧାର ଉପରେ ହିଁ ପ୍ରଦେଶଗୁଡ଼ିକର ପୁନର୍ବିଭାଜନ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ। ହିନ୍ଦୁସ୍ତାନୀ ଭାରତର ରାଷ୍ଟ୍ରଭାଷା ହେବ ସତ, ମାତ୍ର ତାହା କଦାପି ପ୍ରାଦେଶିକ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥାନକୁ ଅଧିକାର କରି ପାରିବନାହିଁ। ପ୍ରଦେଶମାନଙ୍କରେ ତାହା କଦାପି ଶିକ୍ଷାର ମାଧ୍ୟମ ହୋଇ ପାରିବନାହିଁ। ଏଥିପାଇଁ ତ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାର ଆହୁରି କମ୍ ଦାବି ରହିଛି। ପ୍ରଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ଭାରତବର୍ଷ ସହିତ ରହିଥିବା ସେମାନଙ୍କର ମୂଳଭୂତ ସମ୍ପର୍କଟି ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରାଇଦେବା ହିନ୍ଦୁସ୍ତାନୀର କାର୍ଯ୍ୟ ହେବ।[304]

ଇଂରାଜୀ ଭାଷା

ଇଂରାଜୀ ଭାଷାର କୌଣସି ଜ୍ଞାନ ନଥାଇ ମଧ୍ୟ ଭାରତୀୟ ମାନସର ଉଚ୍ଚତମ ବିକାଶ ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବା ଉଚିତ।[305]

ଏହା ମୋ'ର ସୁବିଚାରିତ ମତ ଯେ, ଯେଉଁଭଳି ମାର୍ଗରେ ଆମକୁ ଇଂରାଜୀ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଇଛି, ତାହା ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ଶିକ୍ଷିତ ଭାରତୀୟମାନଙ୍କୁ ପୁରୁଷତ୍ୱହୀନ କରିଦେଇଛି, ଭାରତୀୟ ଛାତ୍ରର ସ୍ନାୟୁଶକ୍ତି ଉପରେ ଏହା ସାଂଘାତିକ ଚାପ ପକାଇଛି ଏବଂ ଆମକୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ହନୁକରଣକାରୀରେ ପରିଣତ କରିଦେଇଛି।... ଅନୁବାଦକାରୀମାନଙ୍କର ଏକ ବାହିନୀକୁ ଉତ୍ପାଦନ କରି କୌଣସି ଦେଶ କଦାପି ଏକ ଜାତିରେ ପରିଣତ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ।[306]

ସର୍ବସ୍ୱୀକୃତ ଭାବରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଇଂରାଜୀ ହେଉଛି ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ଭାଷା। ତେଣୁ, ମୁଁ ସେହି ଭାଷାକୁ ଏକ ଦ୍ୱିତୀୟ ବା ଐଚ୍ଛିକ ଭାଷାର ସ୍ଥାନ ଦେବି ; ସ୍କୁଲସ୍ତରରେ ନୁହେଁ, ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ତରର ପାଠରେ ତାହାକୁ ସେହି ସ୍ଥାନ ଦେବି। ତାହା କୋଟି କୋଟି ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର ନୁହେଁ, କେବଳ ନିର୍ବାଚିତ ଅଳପଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇ ରହିବ।... ଆମର ମାନସିକ ଦାସତ୍ୱ ହିଁ ଆମେ ଇଂରାଜୀଭାଷାକୁ କଦାପି ଛାଡ଼ି ପାରିବୁନାହିଁ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଉଛି। ମୁଁ ସେହି ପରାଜୟବାଦୀ ବିଶ୍ୱାସଟିକୁ ଆଦୌ ସମର୍ଥନ କରି ପାରୁନାହିଁ।[307]

ସାହିତ୍ୟ

ମୁଁ ଇଂରାଜୀ ଭାଷା ଅଥବା ଏହାର ମହାନ୍ ସାହିତ୍ୟକୁ ନିନ୍ଦା କରୁଛି ବୋଲି କେହି ଯେପରି ଭୁଲ୍ ନବୁଝନ୍ତି। ଇଂରାଜୀ ଭାଷାକୁ ଯେ ମୁଁ କେତେ ଭଲ ପାଏ, 'ହରିଜନ' ପତ୍ରିକାର ସ୍ତମ୍ଭଗୁଡ଼ିକରୁ ତାହାର ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ଅବଶ୍ୟ ମିଳି ଯାଉଥିବ। ମାତ୍ର, ଇଂଲଣ୍ଡର ଶୀତୋଷ୍ଣ ଜଳବାୟୁ ଅଥବା ମନୋହର ପ୍ରାକୃତିକ ଦୃଶ୍ୟ ଭାରତବର୍ଷର ଯେତିକି କାମରେ ଲାଗିପାରିବ, ଇଂରାଜୀ ସାହିତ୍ୟର ମହାନତା ଭାରତୀୟ ଜାତିର ହୁଏତ କେବଳ ସେତିକି କାମରେ ଲାଗିବ। ଭାରତବର୍ଷକୁ ନିଜ ଜଳବାୟୁ, ନିଜ ପ୍ରକୃତି ଏବଂ ନିଜ ସାହିତ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ପୁଷ୍ଟ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ; ଏହି ତିନୋଟିଯାକ ଇଂଲଣ୍ଡର ଜଳବାୟୁ, ପ୍ରାକୃତିକ ଦୃଶ୍ୟାବଳୀ ଏବଂ ସାହିତ୍ୟର ତୁଳନାରେ ହୁଏତ ନିମ୍ନସ୍ତରର ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ଘଟିବନାହିଁ। ଆମେ ତଥା ଆମର ପିଲାମାନେ ଆମ ନିଜ ଐତିହ୍ୟ ଉପରେ ହିଁ ଯାହାକିଛି ତିଆରି କରିବେ। ଯଦି ଆମେ ଆଉ କୌଣସିଟିକୁ ଧାର କରି ମାଗିଆଣିବା, ତେବେ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଆମ ନିଜକୁ ହିଁ ଦରିଦ୍ର କରିଦେବା। ଆମେ କଦାପି ବିଦେଶୀ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇ ଆପଣାର ପୁଷ୍ଟିସାଧନ କରି ପାରିବାନାହିଁ। ସେହି ଭାଷାରେ ତଥା ପୃଥିବୀର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭାଷାରେ ରହିଥିବା ସମ୍ପଦଗୁଡ଼ିକୁ ମୋ' ଜାତି ନିଜ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକର ମାଧ୍ୟମରେ ଲାଭ କରୁ ବୋଲି ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥଙ୍କର ଅତୁଳନୀୟ କୃତିଗୁଡ଼ିକୁ ଜାଣିବା ନିମନ୍ତେ ମୋ'ର ବଂଗଳା ଭାଷା ଶିଖିବା ଦରକାର ନାହିଁ। ତାହାକୁ ମୁଁ ଉତ୍ତମ ଅନୁବାଦଗୁଡ଼ିକର ମାଧ୍ୟମରେ ପାଇ ପାରିବି। ଟଲଷ୍ଟୟଙ୍କର କ୍ଷୁଦ୍ର ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକର ସ୍ୱାଦ ଲାଭ କରିବାକୁ ଗୁଜରାଟୀ ପୁଅଝିଅମାନେ କାହିଁକି ରୁଷଭାଷା ଶିକ୍ଷା କରିବେ ? ସେମାନେ ଉତ୍ତମ ଅନୁବାଦଗୁଡ଼ିକର ମାଧ୍ୟମରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ପରିଚିତ ହେବେ। ଇଂରାଜୀମାନେ ଗର୍ବ କରି କହନ୍ତି ଯେ, ବିଶ୍ୱର ସର୍ବୋତ୍ତମ ସାହିତ୍ୟିକ ଅବଦାନଗୁଡ଼ିକ ସରଳ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ସେହି ଦେଶର ଗୋଟିଏ ସପ୍ତାହ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଯାଏ। ସେକ୍ସପିଅର୍ ବା ମିଲ୍‌ଟନ୍ ଯାହାକିଛି ଚିନ୍ତା କରିଛନ୍ତି ବା ଲେଖିଛନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ସର୍ବୋତ୍ତମଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ପରିଚିତ ହେବାପାଇଁ ମୋ'ଲାଗି ଇଂରାଜୀ ଭାଷା ଶିକ୍ଷା କରିବା କାହିଁକି ଦରକାର ହେବ ?[308]

୪୦. ଭାଷା ଅନୁସାରେ ପ୍ରଦେଶ

କଂଗ୍ରେସର କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହ ସକାଶେ ଭାଷାର ଭିତ୍ତି ଉପରେ ପ୍ରଦେଶଗୁଡ଼ିକର ପୁନର୍ବିଭାଜନ କରାଇବାର ନୀତିକୁ କଂଗ୍ରେସଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକୃତ କରାଇ ନେବାରେ ପ୍ରଧାନତଃ ମୁଁ ନିମିତ୍ତରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲି। ସରକାର ଏହି ପୁନର୍ବିଭାଜନକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନିଅନ୍ତୁ ବୋଲି ମୁଁ ସର୍ବଦା ଆନ୍ଦୋଳନ ଚଳାଇ ଆସିଛି।[309]

ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ପ୍ରଦେଶଗୁଡ଼ିକର ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଦେବା ପାଇଁ ଭାଷାର ଭିତ୍ତି ହେଉଛି ସମୁଚିତ ଭିତ୍ତି। ପାଖ ପାଖ ହୋଇ ଅବସ୍ଥିତ ନଥିବା ଦୁଇଟି ପ୍ରଦେଶରେ ଯଦି

ଲୋକମାନେ ଏକା ଭାଷାରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥିବେ, ତେବେ ମୁଁ ସେଥିରେ ଆଦୌ ଚିନ୍ତିତ ହେବିନାହିଁ। ଯଦି କେରଳ ଓ କର୍ଣ୍ଣାଟକରେ ଗୋଟିଏ ଭାଷା ଚଳୁଥିବ, ମୁଁ ତଥାପି ସେମାନଙ୍କୁ ଦୁଇଟି ଅଲଗା ଅଲଗା ପ୍ରଦେଶରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିବି।[310]

ପ୍ରାଦେଶିକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ

ସମୃଦ୍ଧ ପ୍ରାଦେଶିକ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଯଦି ସେମାନଙ୍କର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଚ୍ଚତାକୁ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ଏହିଭଳି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟମାନ ରହିବା ଉଚିତ ବୋଲି ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି। ମାତ୍ର, ତା' ସହିତ ମୋ'ର ଭୟ ମଧ୍ୟ ହେଉଛି ଯେ, ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ମୂର୍ତ୍ତ ରୂପ ଦେବାକୁ ଯାଇ ଆମେ ମିଛଟାରେ ଅତିରିକ୍ତ ପରିମାଣରେ ତରତର ହୋଇପଡୁଛୁ। ଭାଷାର ଭିତ୍ତିରେ ପ୍ରଦେଶଗୁଡ଼ିକର ରାଜନୀତିକ ପୁନର୍ବିଭାଜନ ହେଉ, ସେଇଟି ପ୍ରଥମ ସୋପାନ ହେବା ଉଚିତ।[311]

ବିଚ୍ଛିନ୍ନତାଧର୍ମୀ କୌଣସି ଭାବନାକୁ କଦାପି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ବୋଲି କୁହା ଯିବନାହିଁ। ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜ ବିଷୟରେ ଓ ନିଜ ପରିବାର ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରୁଛି। ସମଗ୍ର ଭାରତ ବିଷୟରେ କେହି ଚିନ୍ତା କରୁନାହିଁ। ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କେନ୍ଦ୍ରାନୁସାରିଣୀ ଶକ୍ତିଟିଏ ଅବଶ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାଏ ସତ, ମାତ୍ର ତାହା କୌଣସି ଶବ୍ଦ କରେ ନାହିଁ, କଦାପି କୋଳାହଳ କରେନାହିଁ। ଅପର ପକ୍ଷରେ କେନ୍ଦ୍ରାତିସାରିଣୀ ଶକ୍ତି ଉପରିଭାଗରେ ରହିଥାଏ ଏବଂ ଆପଣାର ସ୍ୱଭାବଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ପାଟି କରିଥାଏ ଓ ସମସ୍ତଙ୍କର ସେ ଆଡ଼କୁ ଦୃଷ୍ଟି ପଡୁବୋଲି ଦାବି କରୁଥାଏ। ନାନା ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ବ୍ୟାପାରର ରୂପ ଗ୍ରହଣ କରି ତାହା ନିଜକୁ ପ୍ରକାଶ କରେ। ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହାହିଁ ଭୟର ଏକ କାରଣ ହୋଇଛି।....

ଏପରିକି ଅତ୍ୟୁତ୍ସାହୀ ସଂସ୍କାରକମାନେ ମଧ୍ୟ ବିବାଦୀୟ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ଅଧିକ ଆଶାଜନକ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଡ଼ାଇ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବେ, ଯେତେବେଳେ କି, ଦେଶର ସ୍ୱାର୍ଥ ଦୃଷ୍ଟିରୁ 'କିଛି ଦେବା ଓ କିଛି ପାଇବା' ନୀତିର ଗୁଣଗୁଡ଼ିକୁ ସମସ୍ତେ ମୁକ୍ତ ଭାବରେ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବେ ଏବଂ କ୍ଷୁଦ୍ର ସ୍ୱାର୍ଥଗୁଡ଼ିକୁ ଭାରତବର୍ଷର ହିତ ଓ ସ୍ୱାର୍ଥ ଆଗରେ ଗୌଣ ବୋଲି ବିଚାର କରାଯିବ ; ଭାରତର ହିତ ଭିତରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ହିତ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ।

ତେଣୁ, ମୋ' ଭଳି ଯେଉଁମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ରଚନାତ୍ମକ ପ୍ରସ୍ତାବମାନ ଆସୁ ଓ ଆଲୋଚିତ ହେଉ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ସୁସ୍ଥ ବାତାବରଣ ସୃଷ୍ଟି କରିବାଲାଗି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ ; ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ମତଭେଦ ସ୍ଥାନରେ ସହମତି ସ୍ଥାପିତ ହେବ, ସଂଘର୍ଷ ବଦଳରେ ଶାନ୍ତିସ୍ଥାପିତ ହେବ, ପଛକୁ ଖସିପଡ଼ିବା ସ୍ଥାନରେ ଅଗ୍ରଗତି ସମ୍ଭବ ହେବ ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁ ସ୍ଥାନରେ ଜୀବନର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇପାରିବ।[312]

ବିଚ୍ଛିନ୍ନତାଧର୍ମୀ ପ୍ରାଦେଶିକତା ଆଦୌ ନୁହେଁ

ମୋ' ମତ ହେଉଛି ଯେ ସବୁଯାକ ପ୍ରଦେଶର ଲୋକମାନେ ଏହି ଭାରତର ହିଁ ଅଧିବାସୀ ଏବଂ ଭାରତ ହେଉଛି ସମସ୍ତଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତି। ଏଥିରେ କେବଳ ଏହି ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ସର୍ତ୍ତ ରହିଛି

ଯେ, ଆଉଗୋଟିଏ ପ୍ରଦେଶକୁ ଶୋଷଣ କରିବାପାଇଁ, ତା'ଉପରେ ଶାସନବିସ୍ତାର କରିବା ପାଇଁ କିମ୍ୱା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ତାହାର ସ୍ୱାର୍ଥରେ ଆଘାତ ଆଣିବାପାଇଁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜ ପ୍ରଦେଶରୁ ଯାଇ ସେଠାରେ ବସବାସ କରି ପାରିବନାହିଁ। ସମସ୍ତେ ଭାରତବର୍ଷର ସେବକ ଏବଂ କେବଳ ସେବାର ଭାବନା ନେଇ ହିଁ ସେମାନେ ଏଠାରେ ବାସ କରୁଛନ୍ତି।[313]

ବିଚ୍ଛିନ୍ନତାଧର୍ମୀ ପ୍ରାଦେଶିକତା ହେଉଛି ଆମ ଜୀବନର କଳଙ୍କ ; ମାତ୍ର ଅସଲ କଥା ହେଉଛି ଯେ ମୋ' ପ୍ରଦେଶର ସୀମା ଭାରତର ସୀମା ସହିତ ସମବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇ ରହିବ, ଯେପରି କି ଶେଷରେ ତାହା ପୃଥିବୀର ସୀମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଯିବ। ନଚେତ୍, ମୋ' ପ୍ରଦେଶଟି ମଧ୍ୟ ଧ୍ୱଂସ ହୋଇଯିବ।[314]

ଭାରତର ଏକତା

ଭାଷାସୂତ୍ରରେ ପ୍ରଦେଶଗୁଡ଼ିକର ପୁନର୍ଗଠନ କରାଯିବା ନୀତିକୁ କଂଗ୍ରେସ ପୂର୍ବରୁ ଗ୍ରହଣ କରିଛି ଏବଂ ସେମାନେ କ୍ଷମତାକୁ ଆସିବା ମାତ୍ରକେ ଏହାକୁ ସାଂବିଧାନିକ ଭାବରେ ବଳବତ୍ତର କରିବା ବିଷୟରେ ଆପଣାର ଅଭିପ୍ରାୟକୁ ଘୋଷଣା ମଧ୍ୟ କରିଛି। ପ୍ରକୃତରେ, ଏହି ପୁନର୍ବିଭାଜନ ଦେଶର ସାଂସ୍କୃତିକ ଅଗ୍ରଗତି ପାଇଁ ଅବଶ୍ୟ ଅନୁକୂଳ ହେବ। ମାତ୍ର, ଏଭଳି ପୁନର୍ବିଭାଜନ ଯେପରି ଭାରତର ମୂଳଭୂତ ଏକତାର ଆଦୌ କୌଣସି ବିରୋଧାଚରଣ ନକରେ, ସ୍ଥାନୀୟ ସ୍ୱୟଂଶାସନ କଦାପି ଦେଶର ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇଯିବାକୁ ବୁଝାଇବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ଏବଂ ଏପରି ମଧ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ଯେ, ଏହାପରେ ପ୍ରଦେଶଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପରଠାରୁ ତଥା କେନ୍ଦ୍ରଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ଯେଉଁଆଡ଼େ ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବେ, ସେ ଆଡ଼କୁ ମଧ୍ୟ ଯାଇ ପାରିବେ। ଯଦି ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଦେଶ ନିଜକୁ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓ ସାର୍ବଭୌମ ଏକକରୂପେ ଦେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦିଏ, ତେବେ ଭାରତୀୟ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଆଉ କୌଣସି ଅର୍ଥ ହିଁ ରହିବନାହିଁ ଏବଂ ତତ୍‌ସହିତ ଏହି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଏକକର ସ୍ୱାଧୀନତା ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଯିବ।...

ବାହାର ପୃଥିବୀ ଆମକୁ ଗୁଜରାଟୀ, ମରାଠୀ କିମ୍ୱା ତାମିଲ ବୋଲି ଜାଣେନାହିଁ, ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଭାରତୀୟ ବୋଲି ହିଁ ଜାଣେ।

ତେଣୁ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ ଯିବାର ଏହି ଯାବତୀୟ ପ୍ରକୃତିକୁ ଆମେ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ନିରୁତ୍ସାହିତ କରିବା ଏବଂ ଭାରତୀୟ ପରି ଅନୁଭବ ତଥା ଆଚରଣ କରିବା। ଏହି ପ୍ରଧାନ ବିବେଚନାଟିର ଅଧୀନ ହୋଇ ରହି, ପ୍ରଦେଶ ଗୁଡ଼ିକର ଭାଷାଭିତ୍ତିକ ପୁନର୍ବିଭାଜନ ଶିକ୍ଷା ଏବଂ ବାଣିଜ୍ୟ ଲାଗି ଏକ ବିଶେଷ ପ୍ରେରଣା ଅବଶ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବା ଉଚିତ।[315]

୫୧. ଗୋ-ରକ୍ଷଣ

ଗୋମାତାର ସ୍ଥାନ

ଗାଈ ହେଉଛି ଦୟାର ଗୋଟିଏ କବିତା। ସେହି ଧୀର ପ୍ରାଣୀଟି ମଧ୍ୟରେ ଦୟାହିଁ ପାଠ କରିବାକୁ

ମିଳିଥାଏ । ଭାରତବର୍ଷର କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ଗାଈ ହେଉଛି ମାଆ । ଗୋଜାତିର ରକ୍ଷଣ କହିଲେ ଭଗବାନଙ୍କର ଏହି ମୂକ ସୃଷ୍ଟିଟିର ରକ୍ଷଣକୁ ହିଁ ବୁଝାଉଛି । ପ୍ରାଚୀନ ଦ୍ରଷ୍ଟାମାନେ, ସେମାନେ ଯିଏ ହୋଇଥାନ୍ତୁ ପଛକେ, ସେହି ଗାଈଠାରୁ ହିଁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ସୃଷ୍ଟିର ଏହି ନିମ୍ନତର ସ୍ତରଟିର ମୁଖରେ କୌଣସି ଭାଷା ନଥାଏ, ତେଣୁ ତାହାର ନିବେଦନଟି ଆହୁରି ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇଥାଏ ।[316]

ମନୁଷ୍ୟର ନିମ୍ନରେ ଯେତେ ଯେତେ ପ୍ରାଣୀ ଅଛନ୍ତି, ଗାଈ ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପବିତ୍ର । ଏହି ଜଗତରେ ଯାହାକିଛି ଜୀବନ ଧାରଣ କରି ରହିଛି, ସେହି ସବୁକିଛି ଭିତରେ ମନୁଷ୍ୟ ହେଉଛି ସବା ଆଗ ; ଏବଂ ଗାଈ ହିଁ ସେହି ମନୁଷ୍ୟ ପାଖରେ ନ୍ୟାୟ ବିଚାର ପାଇବା ଲାଗି ଅବମାନବିକ ସମଗ୍ର ସୃଜନଟି ତରଫରୁ ଯାବତୀୟ ନିବେଦନ ଜଣାଇଥାଏ । ଆପଣାର ଆଖି ଦେଇ ସେ ଆମକୁ କହୁଥିଲା ପରି ମନେହୁଏ ; "ଆମକୁ ହତ୍ୟା କରିବାକୁ, ଆମର ମାଂସ ଖାଇବାକୁ ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଆମପ୍ରତି ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଆଚରଣ କରିବାକୁ ଆମର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱତର ଭାବରେ ତୁମକୁ ନିଯୁକ୍ତ କରା ଯାଇନାହିଁ । ଆମର ବନ୍ଧୁ ଓ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ହୋଇ ରହିବାକୁ ହିଁ ତୁମକୁ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ।"[317]

ମୁଁ ଗାଈର ପୂଜା କରେ ଏବଂ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ପ୍ରତିବାଦ କରିବାକୁ ଆସିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ସେହି ପୂଜାର ହିଁ ପକ୍ଷ ସମର୍ଥନ କରିବି ।[318]

ଯେଉଁ ମାଆ ଆମକୁ ଜନ୍ମ ଦେଇଛି, ଗାଈ ରୂପକ ଆମର ମାଆ ଏକାଧିକ କାରଣରୁ ତା' ଠାରୁ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ଅଧିକ ଭଲ । ଆମ ମାଆ ତ ଆମକୁ ଦୁଇ ବର୍ଷ ପାଇଁ ସ୍ତନ୍ୟପାନ କରାଏ ଏବଂ ଆମେ ବଡ଼ ହୋଇଗଲେ ଆମେ ତାହାର ସେବା କରିବୁ ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟାଶା କରୁଥାଏ । ଗୋମାତା ଆମ ଠାରୁ ଘାସ ଆଉ ଦାନା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କିଛିହେଲେ ଆଶା କରେନାହିଁ । ଆମ ମାଆ ଅନେକ ସମୟରେ ରୋଗରେ ପଡିଯାଏ ଓ ଆମଠାରୁ ଶୁଶ୍ରୂଷା ଆବଶ୍ୟକ କରେ । ମାତ୍ର ଗୋମାତା କ୍ୱଚିତ୍ ଅସୁସ୍ଥ ହୁଏ ।

ଗୋମାତାର ଜୀବନରେ ଆମେ ସେବାର ଏପରି ଏକ ନିରନ୍ତର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଟିଏ ପାଇବା, ଯାହାକି ତାହାର ମୃତ୍ୟୁରେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଶେଷ ହୋଇ ଯାଏନାହିଁ । ଆମ ନିଜ ମାଆ ଯେତେବେଳେ ମରିଯାଏ, ସେତେବେଳେ ତା'ର ଦାହ ସଂସ୍କାରାଦି କରିବାପାଇଁ ଅର୍ଥବ୍ୟୟ କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ମାତ୍ର ଗୋମାତା ଜୀବଦଶାରେ ଯେତିକି କାମରେ ଲାଗେ, ମରିଯିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ସେତିକି କାମରେ ଲାଗିଥାଏ । ଆମେ ତା' ଶରୀରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଂଶକୁ—ତା'ର ମାଂସ, ହାଡ଼, ଅନ୍ତ, ଶିଙ୍ଗ ଓ ଚମ ସବୁକିଛିକୁ କାମରେ ଲଗାଇପାରୁ । ଆମକୁ ଜନ୍ମ ଦେଇଥିବା ମାଆର ନିନ୍ଦା କରିବା ଅଭିପ୍ରାୟରେ ମୁଁ ଏସବୁ କଥା ଆଦୌ କହୁନାହିଁ; ମୁଁ ଗୋମାତାକୁ କାହିଁକି ପୂଜା କରୁଛି, ତାହା ପଛରେ ରହିଥିବା ଯଥାର୍ଥ କାରଣଗୁଡ଼ିକୁ ଦର୍ଶାଇଦେବା ପାଇଁ ହିଁ ତାହା କହୁଛି ।[319]

ହିନ୍ଦୁଧର୍ମରେ ଗାଈର ସ୍ଥାନ

ଗୋଜାତିର ସୁରକ୍ଷା ହେଉଛି ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ସବୁଠୁ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା । ମନୁଷ୍ୟର ବିବର୍ତ୍ତନରେ

ଗୋଜାତିର ସୁରକ୍ଷାକୁ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚମତ୍କାର ଘଟଣା ବୋଲି ବିଚାର କରୁଛି । ଏହା ମନୁଷ୍ୟସତ୍ତାକୁ ତା' ଜୀବଜାତିର ସୀମାଟି ମଧ୍ୟରୁ ଅତିକ୍ରମ କରାଇ ନେଇଥାଏ । ମୋ' ପାଇଁ ଗୋଜାତି କହିଲେ ସମଗ୍ର ମନୁଷ୍ୟେତର ପୃଥିବୀକୁ ବୁଝାଏ । ଜଗତରେ ଯାହାକିଛି ଜୀବନରେ ରହିଛି, ଗୋଜାତିର ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ ମନୁଷ୍ୟ ସେହି ସବୁକିଛି ସହିତ ଆପଣାର ଏକାତ୍ମତାକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ଆଦିଷ୍ଟ ହୁଏ । ଆମେ ପୂଜା କରିବୁ ବୋଲି ଏହି ଗୋଜାତିକୁ କାହିଁକି ନିର୍ବାଚିତ କରା ଯାଇଥିଲା, ତାହାର କାରଣ ମୋ'ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ । ଭାରତବର୍ଷରେ ଗୋଧନ ହିଁ ମନୁଷ୍ୟର ସର୍ବୋତ୍ତମ ସହଚର ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଗୋଧନ ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ଆଣି ଦେଉଥିଲା । ସିଏ ଯେ କେବଳ କ୍ଷୀର ଦେଉଥିଲା ତା ନୁହେଁ, ସିଏ କୃଷିକୁ ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ କରୁଥିଲା ।...

ଗୋଜାତିର ସୁରକ୍ଷା ହେଉଛି ମନୁଷ୍ୟସମାଜକୁ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ଗୋଟିଏ ଦାନ । ଏବଂ, ଗୋଜାତିକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଯେତେଦିନ ଯାଏ ହିନ୍ଦୁମାନେ ରହିଥିବେ ସେତେଦିନ ଯାଏ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ମଧ୍ୟ ରହିଥିବ ।...

ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ତିଳକ ଦେଇ କେହି ସେମାନଙ୍କର ବିଚାର କରିବନାହିଁ, ମନ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ନିର୍ଭୁଲ ଉଚ୍ଚାରଣ, ତୀର୍ଥାଟନ କିମ୍ବା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଚାର ସହିତ ଜାତିଗତ ବିଧାନଗୁଡ଼ିକର ପାଳନରୁ ମଧ୍ୟ କେହି ସେମାନଙ୍କର ବିଚାର କରିବନାହିଁ ; ମାତ୍ର, ଗୋଧନର ରକ୍ଷା ପାଇଁ ରହିଥିବା ସେମାନଙ୍କର ସାମର୍ଥ୍ୟରୁ ହିଁ ସେମାନଙ୍କୁ ବିଚାର କରିବ । [320]

ଗୋହତ୍ୟା

ଗାଈକୁ ରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ମୁଁ କଦାପି ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ହତ୍ୟା କରିବିନାହିଁ । ଠିକ୍ ସେହିପରି, ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନଟିଏ ଯେତେ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ତାହାକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ଗାଈକୁ ମଧ୍ୟ କଦାପି ହତ୍ୟା କରିବି ନାହିଁ ।[321]

ମୋ'ର ଧର୍ମ ମୋତେ ଶିକ୍ଷା ଦେଉଛି ଯେ, ମୋ'ର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆଚରଣ ଦ୍ୱାରା ହିଁ, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ହୁଏତ ଭିନ୍ନ ମତ ରହିଥିବ, ସେମାନଙ୍କର ମନରେ, ଗୋହତ୍ୟା ଗୋଟିଏ ପାପ ଏବଂ ତେଣୁ ତାହାକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବା ଉଚିତ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ ଆଣିଦେବାକୁ ମୁଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବି ।[322]

ଆଇନ୍ କରି ଆମେ କଦାପି ଗୋହତ୍ୟାକୁ ବନ୍ଦ କରି ପାରିବାନାହିଁ । ଯଥାର୍ଥ ଜ୍ଞାନ,ଶିକ୍ଷା ଏବଂ ଗୋଜାତି ପ୍ରତି କେବଳ ଏକ କୃପାଭାବ ହିଁ ତାହାର ସମାପ୍ତି ଘଟାଇ ପାରିବ । ଯେଉଁ ପଶୁମାନେ ଜମି ଉପରେ ବୋଝ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ଏପରିକି ଯଦି ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ବୋଝ ହୋଇ ରହିଛି, ତେବେ ସେହି ପଶୁମାନଙ୍କୁ ଅଥବା ସେହି ମନୁଷ୍ୟକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ ।[323]

ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀରେ ଗୋରକ୍ଷଣର ନୀତିଟି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋ'ର ଉଚ୍ଚାଶା ମଧ୍ୟ କଦାପି ସନ୍ତୋଷ ଲାଭ କରିବନାହିଁ । ମାତ୍ର, ମୁଁ ମୋ' ନିଜ ଘରଟିକୁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଅବଶ୍ୟ ସଜାଡ଼ିବି, ସେଥିଲାଗି ଏହା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ।[324]

ଗୋରକ୍ଷଣ କହିଲେ ମୁଁ କେବଳ ଗୋଜାତିର ହିଁ ରକ୍ଷଣକୁ ବୁଝେନାହିଁ । ଏହି ପୃଥିବୀରେ

ଯାହା କିଛି ଜୀବନଧାରଣ କରି ରହିଛି ଏବଂଅସହାୟ ତଥା ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ରହିଛି। ଏହା ସେହି ସମସ୍ତଙ୍କର ସୁରକ୍ଷାକୁ ବୁଝାଇବ।[325]

ମାତ୍ର, ମୁଁ ଆଉଥରେ ମଧ କହିଦେଉଛି ଯେ, ଆଇନ୍ ଦ୍ୱାରା ନିଷେଧଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଣୟନ କରିବା ହେଉଛି ଗୋରକ୍ଷଣର ଯେକୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ସବୁଠାରୁ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ଅଂଶ। ଲୋକମାନେ ଏପରି ଭାବୁଥିଲା ପରି ବୋଧ ହେଉଛି ଯେ, କୌଣସି ମନ୍ଦ ବିରୋଧରେ ଆଇନ୍‌ଟାଏ ପାସ୍ କରିଦେଲେ, ତାହା ଆପେ ଆପେ ଲୁପ୍ତ ହୋଇଯିବ ଓ ଆମକୁ ଆଉ କୌଣସି ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବନାହିଁ। ଏହାଠାରୁ ବଳି ଶୁଦ୍ଧ ଆତ୍ମପ୍ରବଞ୍ଚନା ଆଉ କିଛି ନାହିଁ। ଏକ ଅଜ୍ଞାନ ଅଥବା କ୍ଷୁଦ୍ର ମନ୍ଦମତି ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ଭାଗଟି ପାଇଁ ହିଁ ଆଇନ୍-ପ୍ରଣୟନ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ଫଳପ୍ରଦ ମଧ ହୁଏ; ମାତ୍ର, ଯେଉଁ ଆଇନ୍‌ପ୍ରଣୟନକୁ ଏକ ବୁଦ୍ଧିସମ୍ପନ୍ନ ତଥା ସୁସଂଗଠିତ ସାଧାରଣ ଜନମତ ବିରୋଧ କରୁଥାଏ ଅଥବା, ଏକ ଧର୍ମାନ୍ଧ ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ପକ୍ଷ ଧର୍ମର ଦ୍ୱାହି ଦେଇ ଯାହା ବିରୋଧରେ ଯାଉଥାଏ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଇନ୍‌ପ୍ରଣୟନ କଦାପି ସଫଳ ହୋଇ ପାରିବନାହିଁ।

ଗୋରକ୍ଷଣର ସମସ୍ୟାଟିକୁ ମୁଁ ଯେତିକି ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଛି, ମୋ' ଭିତରେ ସେତିକି ଅଧିକ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ହୋଇଯାଉଛି ଯେ, ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆକାରରେ ଦେଇଥିବା ମାର୍ଗରେ ହିଁ ଅବିରାମ ଓ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ରଚ୍‌ନାତ୍ମକ ପ୍ରୟାସ କରାଯାଇ ପାରିଲେ ଗାଈ ଓ ତା'ର ବଂଶଧରମାନଙ୍କର ସୁରକ୍ଷା ସମ୍ଭବ ହେବ।[326]

ଗୋସେବା

ଗୋଧନର ସୁରକ୍ଷା ହେଉଛି ଗୋସେବାର ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ। ଭାରତବର୍ଷ ପାଇଁ ଏହା ହେଉଛି ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଶ୍ନ।... ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗଭୀର ଅଧ୍ୟୟନ ଓ ଏକ ତ୍ୟାଗଭାବନାର ତୁରନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି। ଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ଜମା କରି ତାହାକୁ ଦୟାରେ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ କରି ଦାନ କରିବା ଯଥାର୍ଥ ବ୍ୟାବସାୟିକ ସାମର୍ଥ୍ୟର କୌଣସି ପରିଚୟ ଦିଏନାହିଁ। କିପରି ଗାଈର ସୁରକ୍ଷା କରିବାକୁ ହୁଏ ସେକଥା ଜାଣିବା, ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଜନଗଣଙ୍କୁ ସେହି ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରାଇବା, ସ୍ୱୟଂ ସେହି ଆଦର୍ଶର ଅନୁରୂପ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବା ଏବଂ ଏହି ଉଦ୍ୟମଟି ପାଇଁ ପଇସା ଖରଚ୍ କରିବା—ତାହାକୁ ହିଁ ଅସଲ ବ୍ୟାବସାୟମ୍ଭିକା ବୁଦ୍ଧି ବୋଲି କୁହାଯିବ।[327]

ଯେତେଦୂର ଯାଏ ଗୋରକ୍ଷଣର ଶୁଦ୍ଧ ଅର୍ଥନୈତିକ ଆବଶ୍ୟକତାଟିର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି, କେବଳ ସେହି ଭୂମିଟି ଉପରେ ପ୍ରଶ୍ନଟିର ବିଚାର କରିପାରିଲେ ତାହା ଅତି ସହଜରେ ସମ୍ଭବ ହୋଇଯିବ। ସେପରି ହେଲେ, ପଢ଼ିଆ ହୋଇ ଯାଇଥିବା, ଖର୍ଚ୍ଚ ତୁଳନାରେ ଅଳ୍ପ କ୍ଷୀର ଦେଉଥିବା, ବୁଢ଼ା ଓ ଅଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇଥିବା ଗାଈମାନଙ୍କୁ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ମାରି ଦିଆଯିବ। ଭାରତବର୍ଷରେ ଏହି ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଓ ଭାବଶୂନ୍ୟ ଅର୍ଥନୀତି ଲାଗି ଆଦୌ ସ୍ଥାନ ନାହିଁ। ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ, ନାନା ବିରୋଧାଭାସରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏହି ଦେଶର ଅଧିବାସୀମାନେ ନାନାବିଧ ଭାବଶୂନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଅପରାଧରେ ହୁଏତ ଅପରାଧୀ ହୋଇପାରନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରକୃତରେ ଅପରାଧୀ ହୁଅନ୍ତି।

ସକାରାତ୍ମକ କେତେକ ପଦକ୍ଷେପ

ତେବେ, ଯେତେବେଳେ ଗାଈ ତା'ପାଇଁ ହେଉଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ପୋଷାଇବା ଭଳି କ୍ଷୀର ନଦେଉଛି କିମ୍ବା ସିଏ ଏକ କ୍ଷତି କରାଉଥିବା ବୋଝରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଉଛି, ସେତେବେଳେ ତାହାକୁ ମାରିଦେବା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ଅନ୍ୟ କେଉଁସବୁ ଉପାୟରେ ଗାଈର ସୁରକ୍ଷା ସମ୍ଭବ ହେବ ? ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତରଟିକୁ ସାରାଂଶ କରି ନିମ୍ନପ୍ରକାରେ କୁହାଯାଇ ପାରିବ :

1. ଗୋମାତା ଏବଂ ତା'ର ଶାବକ ପ୍ରତି ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରି ହିନ୍ଦୁମାନେ ତାହା କରିପାରିବେ। ଯଦି ସେମାନେ ତାହା କରିବେ, ତେବେ ଆମର ଗୋଧନ ଭାରତବର୍ଷର ତଥା ପୃଥିବୀର ଗର୍ବ ହୋଇ ରହିବ। ବର୍ତ୍ତମାନ ତ ସ୍ଥିତି ତାହାର ବିପରୀତ ହୋଇ ରହିଛି।

2. ଗୋପାଳନର ବିଜ୍ଞାନ ବିଷୟରେ ସମସ୍ତେ ଅବଗତ ରହିବେ। ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରଟିରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅରାଜକତା ହିଁ ରହିଛି।

3. ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେପରି ନୃଶଂସ ଭାବରେ ଦାମୁଡ଼ିମାନଙ୍କର ମୁଷ୍କଛେଦନ କରାଯାଉଛି, ତାହା ପରିବର୍ତ୍ତେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଅନୁସୃତ ହେଉଥିବା ମାନବୀୟ ପ୍ରଣାଳୀଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ।

4. ଗୋଶାଳା (ବୁଢ଼ା ଗୋରୁଗାଈଙ୍କ ଲାଗି ରହିଥିବା ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ) ଗୁଡ଼ିକର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂସ୍କାର କରାଯିବ। ଭାରତବର୍ଷରେ ଏଗୁଡ଼ିକ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେପରି ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଛନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକର ପରିଚାଳନା ପ୍ରାୟ ସବୁ ଜାଗାରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଜ୍ଞାନପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ହେଉଛି। ଆଦୌ କୌଣସି ଯୋଜନା ନାହିଁ ଏବଂ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରୁଛନ୍ତି, କାର୍ଯ୍ୟଟି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେମାନଙ୍କର ଆଦୌ କୌଣସି ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ।

5. ଏହି ପ୍ରାଥମିକ ପରିବର୍ତ୍ତନଗୁଡ଼ିକ ହୋଇଯିବା ପରେ, ଆମେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା ଯେ, ମୁସଲମାନମାନେ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱତଃପ୍ରେରିତ ହୋଇ ଗୋମାଂସ ବା ସେହିପରି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ଲାଗି ଗୋରୁଙ୍କୁ ହତ୍ୟା ନକରିବାର ଆବଶ୍ୟକତାଟିକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବେ। ସେମାନଙ୍କର ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ରହିଥିବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଅନୁରୋଧରେ ହୁଏତ ସେମାନେ ଏପରି କରିବେ।

ପାଠକମାନେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ପାରିବେ ଯେ, ପୂର୍ବଲିଖିତ ଯାବତୀୟ ଆବଶ୍ୟକତା ପଛରେ ସବୁଠିଁ ଯେଉଁ ଗୋଟିଏ କଥା ରହିଛି, ତାହା ହେଉଛି ଅହିଂସା। ଅହିଂସାର ଅନ୍ୟ ନାମ ହେଉଛି ବିଶ୍ୱ-କରୁଣା। ଯଦି ସେହି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଗୁଣଟିକୁ ହାସଲ କରାଯାଇ ପାରିବ, ତେବେ ସବୁକିଛି ସହଜ ହୋଇଯିବ। ଅହିଂସା ରହିଲେ ଅନନ୍ତ ଧୈର୍ଯ୍ୟ, ଅନ୍ତର୍ଗତ ସ୍ଥିରତା, ବିବେକ, ଆତ୍ମତ୍ୟାଗ ତଥା ଯଥାର୍ଥ ଜ୍ଞାନ, ଏହି ସବୁକିଛି ରହିବ।[328]

୪୨. ସମବାୟ ପଦ୍ଧତିରେ ଗୋପାଳନ

ନିଜ ଘରେ ଏକ ଯଥାର୍ଥ ଏବଂ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଗୋରୁମାନଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ ଲାଗି

ଯତ୍ନନେବା ଜଣେ ଚାଷୀପାଇଁ ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। ଏହାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାରଣ ମାନ ତ ରହିଛି, ମାତ୍ର ସାମୂହିକ ଉଦ୍ୟମର ଅଭାବ ହିଁ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗାଈର ଓ ସାଧାରଣ ଭାବରେ ଗୋଜାତିର ଅଧୋଗତି ନିମନ୍ତେ ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ହୋଇ ରହିଛି।

ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏବେ ସାରା ପୃଥିବୀ ସାମୂହିକ ଅଥବା ସମବାୟିକ ଉଦ୍ୟମର ଆଦର୍ଶ ଆଡ଼କୁ ଗତି କରିବାରେ ଲାଗିଛି। ଏହି ମାର୍ଗରେ ବହୁତ କିଛି ହାସଲ କରା ହୋଇଛି ଏବଂ ହେଉଛି। ସେହି ଧାରାଟି ଆମ ଦେଶକୁ ମଧ୍ୟ ଆସି ସାରିଲାଣି ; ମାତ୍ର ତାହା ଏପରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିକୃତଭାବରେ ଆସିଛି ଯେ, ଆମ ଦେଶର ଦରିଦ୍ରମାନେ ଏହାଦ୍ୱାରା ଉପକୃତ ହୋଇ ପାରି ନାହାନ୍ତି। ଆମ ଦେଶର ଜନସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜଣେ ସାଧାରଣ ଚାଷୀର ଭୂମି ପରିମାଣ ଦିନକୁ ଦିନ ହ୍ରାସ ହେବାରେ ଲାଗିଛି। ଅଧିକନ୍ତୁ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଜମି ହିସାବରେ ଯେତିକି ରହିଛି, ତାହା ମଧ୍ୟ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ ରହିଛି।

ଏହିଭଳି ଚାଷୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ନିଜ ଘରେ ଗୋରୁ ରଖିବା ଏକ ଆତ୍ମଘାତୀ ବ୍ୟାପାର ହିଁ ହେବ। ଏବଂ, ତଥାପି ସେମାନଙ୍କର ଦଶା ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହିପରି ହୋଇ ରହିଛି। ଯେଉଁମାନେ ଅର୍ଥନୀତିକୁ ହିଁ ସର୍ବ ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନ ଦିଅନ୍ତି ଓ ଧର୍ମଗତ, ନୈତିକ ଅଥବା ମାନବିକ ଦିଗ ଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରାୟ ଆଖି ବୁଜି ଦେଇଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ତ ସତେ ଅବା ଘରର ଚାଳ ଉପରେ ଛିଡା ହୋଇ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ପାଟି କରି କହିଥାନ୍ତି ଯେ, ଚାଷୀକୁ ସିଏ ଘରେ ରଖିଥିବା ଗୋରୁମାନେ ହିଁ ଗିଳି ପକାଉଛନ୍ତି, କାରଣ ସେହି ଗୋରୁ ମାନଙ୍କୁ ରଖିବାରୁ ଯେଉଁ ଆମଦାନୀ ହେଉଛି, ସେମାନଙ୍କର ଖାଇବାରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଉଥିବା ଚାରାର ପରିମାଣ ସହିତ ତାହାର ଆଦୌ କୌଣସି ଆନୁପାତିକତା ନାହିଁ। ଆଦୌ କୌଣସି କାମରେ ଆସୁ ନଥିବା ପଶୁମାନଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ ମୁଥକେ ମାରି ନଦେବାଟାକୁ ସେମାନେ ନିର୍ବୋଧତା ବୋଲି କହନ୍ତି।

ତେଣୁ, ମାନବିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣଟିକୁ ବିଚାରକୁ ନେଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର କ'ଣ କରିବା ଉଚିତ, ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନଟି ଉଠିବ। ଏହାର ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱଷ୍ଟ ଉତ୍ତରଟି ହେଉଛି ଯେ, ଆମେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଉପାୟ ଖୋଜି ବାହାର କରିବା, ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ଆମ ଗୋରୁମାନଙ୍କର କେବଳ ପ୍ରାଣରକ୍ଷା ଯେ ହେବ ତା ନୁହେଁ, ମାତ୍ର, ସେମାନେ ଯେପରି ଏକ ବୋଝରେ ପରିଣତ ହୋଇ ନଯାନ୍ତି, ଆମକୁ ସେହି କଥାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତଭାବରେ କହିବି ଯେ, ସମବାୟ ପଦ୍ଧତିରେ ପ୍ରୟାସ କଲେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ବହୁ ପରିମାଣରେ ସହାୟକ ହେବ। ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବରେ କରା ଯାଇଥିବା ତୁଳନାଟି ହୁଏତ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ :

(1) ସମବାୟ ପଦ୍ଧତିରେ କୌଣସି ଚାଷୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ପରି ତା'ର ଗୋରୁମାନଙ୍କୁ ନିଜ ଘରେ ରଖି ପାରିବ ନାହିଁ। ବର୍ତ୍ତମାନ ସେମାନେ ବାୟୁକୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ କରି ପକାଉଛନ୍ତି, ପାରିପାର୍ଶ୍ୱକୁ ମଇଳା କରୁଛନ୍ତି। ପଶୁମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକାଠି ବାସ କରିବାରେ ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତା ନାହିଁ, ମାନବିକତା ମଧ୍ୟ ନାହିଁ। ମଣିଷ ସେପରି କରିବ ବୋଲି ଆଦୌ ଅଭିପ୍ରେତ ହୋଇନଥିଲା। ଯଦି ସମବାୟିକ ପଦ୍ଧତିଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ, ତେବେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୋରୁମାନେ ଅଧିକାର କରି ରହିଥିବା ସ୍ଥାନ ଚାଷୀ ତଥା ତା'ର ପରିବାର ପାଇଁ କାମରେ ଲାଗିପାରିବ।

(2) ଗୋରୁମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟାବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚାଷୀ ପାଇଁ ତା' ଘରେ

ବସବାସ କରି ରହିବା ଅସମ୍ଭବ ହୋଇପଡ଼େ। ତେଣୁ, ସେ ବାଛୁରୀମାନଙ୍କୁ ବିକି ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୁଏ ଓ ଅଣ୍ଡିରା ମଇଁଷିମାନଙ୍କୁ ମାରି ଦେବାକୁ କିମ୍ବା ସେମାନଙ୍କୁ ଉପବାସୀ ରହି ମରିବା ଲାଗି ଛାଡ଼ି ଦେବାକୁ ପଡ଼େ। ଯଦି ଏକ ସମବାୟ ପଦ୍ଧତିରେ ଗୋରୁମାନଙ୍କର ଯତ୍ନ ନିଆ ଯାଆନ୍ତା, ତେବେ ଏହି ଅମାନୁଷିକତାକୁ ଏଡ଼ିଦେଇ ହୁଅନ୍ତା।

(3) ସାମୂହିକ ଗୋପାଳନ ହେଲେ, ପଶୁମାନେ ରୋଗରେ ପଡ଼ିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚିତଭାବରେ ପଶୁ ଚିକିତ୍ସା କିମ୍ବା ବିଜ୍ଞାନର ଶୁଶ୍ରୂଷା ମିଳିପାରନ୍ତା। କୌଣସି ସାଧାରଣ ଚାଷୀ ନିଜ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ତାହା ଆଦୌ କରିପାରିବ ନାହିଁ।

(4) ସେହିପରି ଭାବରେ, ସମବାୟ ପଦ୍ଧତିରେ ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ଗାଇଙ୍କ ସକାଶେ ବଛା ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ଷଣ୍ଢ ରଖାଯାଇ ପାରିବ। ଅନ୍ୟଥା ତାହା କେବେ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। ଯଦି ଦାତବ୍ୟ ସୂତ୍ରରେ କେହି ସେଭଳି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରନ୍ତି, ତେବେ ତାହା ଅନ୍ୟକଥା ହେବ।

(5) ସମବାୟ ପଦ୍ଧତିରେ ପଶୁମାନଙ୍କୁ ଚରାଇବା ନିମନ୍ତେ ସାଧାରଣ ଗୋଚରଭୂମି ସହଜରେ ମିଳି ପାରିବ ; ମାତ୍ର, ବର୍ତ୍ତମାନ ଜଣଜଣିକିଆ ଚାଷୀମାନଙ୍କ ସକାଶେ ସାଧାରଣତଃ ଏପରି କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ।

(6) ସମବାୟ ପଦ୍ଧତିରେ ଚାରା ଯୋଗାଡ଼ କରିବାର ଖର୍ଚ୍ଚ ତୁଳନାତ୍ମକ ଭାବରେ ବହୁତ କମ୍ ହେବ।

(7) ଉତ୍ତମ ମୂଲ୍ୟରେ କ୍ଷୀରର ବିକ୍ରୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ସୁବିଧା ହୋଇଯିବ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ଜଣେ ଚାଷୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାହା କରୁଛି, କ୍ଷୀରରେ ପାଣି ମିଶାଇବା ପାଇଁ ସେତେବେଳେ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ କିମ୍ବା ପ୍ରଲୋଭନ ମଧ୍ୟ ରହିବନାହିଁ।

(8) ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗୋରୁ ସକାଶେ ସୁସ୍ଥତାର ପରୀକ୍ଷାମାନ କରାଇବା ଏକାନ୍ତ ଅସମ୍ଭବ ; ମାତ୍ର, ଏକ ସମଗ୍ର ଗାଆଁର ଗୋରୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜରେ ତାହା କରାଯାଇ ପାରିବ ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ ଅଧିକ ସହଜ କିସମରେ ଉନ୍ନତି ବିଧାନ କରିବା ସମ୍ଭବ ହେବ।

(9) ଉପରେ ଯେଉଁସବୁ ସୁବିଧାର ଉଲ୍ଲେଖ କରାଗଲା, ତାହାକୁ ସମବାୟିକ ଗୋପାଳନର ସପକ୍ଷରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଯୁକ୍ତି ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ପାରିବ। ଏହାର ସପକ୍ଷରେ ବଳିଷ୍ଠତମ ଯୁକ୍ତିଟି ହେଉଛି ଯେ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି ଦ୍ୱାରା ଆମ ନିଜର ଅବସ୍ଥା ତଥା ଆମ ଗୋରୁମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୋଚନୀୟ ହୋଇପଡ଼ିଛି। ତେଣୁ, ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ମୌଳିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଆମେ ଆପଣାକୁ ଓ ସେହି ପଶୁମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ରକ୍ଷା କରିପାରିବା।

ମୁଁ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ସମବାୟ ପ୍ରଣାଳୀରେ କୃଷି ନକରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ କୃଷିର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଲାଭଟିକୁ ଆଦୌ ପାଇ ପାରିବାନାହିଁ। ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମରେ ବାସ କରୁଥିବା ଶହେଟି ପରିବାର କୋଠ ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କର ଜମିଗୁଡ଼ିକୁ ଚାଷ କରିବେ ଏବଂ ସେଥିରୁ ଆଦାୟ ହେଉଥିବା ଆୟଟିକୁ ନିଜ ଭିତରେ ବାଣ୍ଟିନେବେ, ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଜମିକୁ ଶହେଟି ଅଂଶରେ ବିଭକ୍ତ କରି ରଖିବା ଅପେକ୍ଷା ତାହା ଅନେକ ଅଧିକ ଭଲ ଓ

ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ହେବନାହିଁ କି ?

ଏହା ଗୋଟିଏ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ବିଷୟ ଯେ, ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଏହି ଜୀବନ ଶୈଳୀଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାଲାଗି ସମ୍ମତ କରାଇବା ହୁଏତ କଷ୍ଟସାଧ ହେବ। ସିଧା ଆଉ ଅଣଓସାରିଆ ରାସ୍ତାରେ ବାଟ ଚାଲିବା ସର୍ବଦା କଠିନ ହୋଇଥାଏ। ଗୋସେବାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ରହିଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦକ୍ଷେପଟି ନାନା କଠିନ ସମସ୍ୟାରେ କଣ୍ଟକିତ ହୋଇ ରହିଛି। ମାତ୍ର, କେବଳ ଅସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକୁ ପାର ହୋଇ ହିଁ ଆମେ ପଥଟିକୁ ଅଧିକ ସହଜ କରିପାରିବା।

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଗୋପାଳନ ଅପେକ୍ଷା ସାମୂହିକ ଗୋପାଳନ ଦ୍ୱାରା କେତେ ଅଧିକ ଉପକାର ମିଳିବ, ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ ମୁଁ ସେତିକି ଦର୍ଶାଇ ଦେବାପାଇଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ମୁଁ ମତ ପୋଷଣ କରୁଛି ଯେ, ପ୍ରଥମ ପଦ୍ଧତିଟି ଭୁଲ୍ ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟଟି ହିଁ ଠିକ୍ ପଦ୍ଧତି। ବସ୍ତୁତଃ, କେବଳ ସମବାୟ ପଦ୍ଧତିରେ ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ ରଖିପାରିବ। ଗୋପାଳନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱାର୍ଥପର କରାଇଛି, ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ମଧ କରିଦେଇଛି। ସାମୂହିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ସେହି ଦୁଇଟିଯାକ ମନ୍ଦର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୂଳୋତ୍ପାଟନ ନହେଲେ ତାହା କେତେକାଂଶରେ ହ୍ରାସ ପାଇବ।[329]

୪୩. ପ୍ରାକୃତିକ ଚିକିତ୍ସା

ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଔଷଧ ବ୍ୟବହାର କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ। ହଜାରକରେ ନଅଶହ ଅନେଶତ ରୋଗକୁ ସୁନିୟମିତ ଖାଦ୍ୟ, ଜଳଚିକିତ୍ସା ଏବଂ ମାଟିର ଚିକିତ୍ସା ଓ ଘରେ କରାଯାଇ ପାରୁଥିବା ପ୍ରତିବିଧାନଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଭଲ କରାଯାଇପାରିବ।[330]

ମୋ'ର ମତ ଯେ ଯେଉଁସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ, ଗୃହସମ୍ବନ୍ଧିତ ଏବଂ ସାଧାରଣ ସ୍ୱଚ୍ଛତାର ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ କଠୋର ଭାବରେ ପାଳନ କରାଯାଏ ଏବଂ ଖାଦ୍ୟ ତଥା ବ୍ୟାୟାମ ବିଷୟରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଯତ୍ନ ନିଆଯାଏ, ତେବେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅସୁସ୍ଥତା ଅଥବା ରୋଗ ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ଯଦି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୁଦ୍ଧତା, ଅନ୍ତର ତଥା ବାହାର ଉଭୟର ଶୁଦ୍ଧତା ରହିଥାଏ, ତେବେ ଅସୁସ୍ଥତା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହୁଏନାହିଁ। ଗାଆଁର ଲୋକମାନେ ଯଦି ଏତିକିମାତ୍ର ବୁଝନ୍ତେ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ଡାକ୍ତର, ହାକିମ କିମ୍ବା ବୈଦ୍ୟର ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ରହନ୍ତାନାହିଁ।...[331]

ଅଧିକ ଭଲ ଜୀବନ

ପ୍ରାକୃତିକ ଚିକିତ୍ସା କହିଲେ ଏକ ଆଦର୍ଶ ଜୀବନକୁ ବୁଝାଏ ଏବଂ ଆଦର୍ଶ ଜୀବନ କହିଲେ ସହର ଏବଂ ଗାଆଁମାନଙ୍କରେ ଜୀବନଧାରଣର ଆଦର୍ଶ ପରିବେଶ ରହିଥିବାକୁ ବୁଝାଏ। ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ନାମ ହେଉଛି ଅସଲ କେନ୍ଦ୍ର, ଯାହା ଚାରିପାଖରେ ପ୍ରାକୃତିକ ଚିକିତ୍ସାର ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି ବେଷ୍ଟିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ।[332]

ପ୍ରାକୃତିକ ଚିକିତ୍ସାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ, ଚିକିତ୍ସାରୂପେ ଯାହାକିଛି ହେବ, ତାହା ଯଥାସମ୍ଭବ

ଅଧିକ ଶସ୍ତା ଓ ଅଧିକ ସରଳ ହୋଇଥିବ। ଏଥିରେ ଆଦର୍ଶର କଥାଟି ହେଉଛି ଯେ, ଗ୍ରାମମାନଙ୍କରେ ହିଁ ଏହି ଚିକିତ୍ସାର ପ୍ରଚଳନ ହେଉଥିବ। ଆବଶ୍ୟକ ସାଧନ ଏବଂ ସାମଗ୍ରୀ ଯୋଗାଇ ଦେଇ ପାରିବାଲାଗି ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କର ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଥିବ। ଯେଉଁସବୁ ପଦାର୍ଥ ଗାଆଁରେ ନମିଳିବ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବାହାରୁ ଯୋଗାଡ଼ କରି ଆଣିବାକୁ ହେବ।

ଜୀବନ ବିଷୟରେ ଆମର ଯେଉଁ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ରହିଥାଏ, ପ୍ରାକୃତିକ ଚିକିତ୍ସା ଦ୍ୱାରା ତାହାକୁ ଉନ୍ନତ ଏକ ଭୂମିକୁ ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରିନେବାର ନିଶ୍ଚିତ ସମ୍ଭାବନା ନିହିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ। ଅର୍ଥାତ୍, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ନିୟମ ଅନୁସାରେ ଆପଣାର ଜୀବନକୁ ନିୟମିତ କରି ଆଣିବାଲାଗି ଏକ ପ୍ରେରଣା ମିଳିଥାଏ। ଏହା କେବଳ ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ ମାଗଣାରେ ଅଥବା ପଇସା ଦେଇ ଔଷଧ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ବୁଝାଏନାହିଁ। ଡାକ୍ତରଖାନାରୁ ମାଗଣାରେ ଚିକିତ୍ସା ନେଉଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି କାହାର ଅନୁଗ୍ରହକୁ ହିଁ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ। ମାତ୍ର, ପ୍ରାକୃତିକ ଚିକିତ୍ସା ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଆଦୌ ଭିକ୍ଷା ମାଗେନାହିଁ। ନିଜେ ନିଜକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାଦ୍ୱାରା ଆତ୍ମସମ୍ମାନ ବୃଦ୍ଧିପାଏ। ନିଜ ଦେହ ଭିତରୁ ବିଷଗୁଡ଼ିକ ଦୂର କରିଦେଇ ସେ ନିଜେ ନିଜର ଆରୋଗ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ପଦକ୍ଷେପମାନ ଗ୍ରହଣ କରେ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଯେପରି ଆଉ ଅସୁସ୍ଥ ହେବନାହିଁ, ସେଥିଲାଗି ସତର୍କ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରିନିଏ।[333]

ଉଚିତ ଖାଦ୍ୟ

ଏଥିପାଇଁ ଉଚିତ ଖାଦ୍ୟ ଦରକାର, ସନ୍ତୁଳିତ ଖାଦ୍ୟ ଦରକାର। ଆଜି ଆମର ଗାଆଁଗୁଡ଼ିକ ଠିକ୍ ଆମରି ପରି ଦେବାଳିଆ ହୋଇ ଗଲେଣି। ଗ୍ରାମରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ପରିବା, ଫଳ ଏବଂ କ୍ଷୀର ଉତ୍ପାଦନ ହେବ, ଏହା ହେଉଛି ପ୍ରାକୃତିକ ଚିକିତ୍ସାର ଯୋଜନାରେ ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଂଶ। ଏସବୁରେ ଯେଉଁ ସମୟ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୁଏ, ତାହାକୁ କଦାପି ସମୟ ନଷ୍ଟ ହେଲା ବୋଲି କୁହା ଯିବନାହିଁ। ପରିଶେଷରେ ଏହା ସମଗ୍ର ଗ୍ରାମକୁ, ସମଗ୍ର ଭାରତବର୍ଷକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଉପକୃତ କରିବ।[334]

ପ୍ରାକୃତିକ ଚିକିତ୍ସାର ଅସଲ କଥାଟି ହେଉଛି ଯେ, ସେଥିରୁ ଆମେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ତଥା ସ୍ୱଚ୍ଛତାର ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ ଶିକ୍ଷା କରିଥାଉ ଏବଂ ଏହିସବୁ ନିୟମ ଓ ଯଥୋଚିତ ଦେହ ପୋଷଣ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ରହିଥିବା ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ ପାଳନ କରୁ। ଏହିପରି ଭାବରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ତା' ନିଜର ଡାକ୍ତର ହୋଇ ରହିଥାଏ।

ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ବଞ୍ଚିବା ନିମନ୍ତେ ଖାଉଛି, ଯିଏ କ୍ଷିତି, ଅପ୍, ତେଜ, ମରୁତ୍ ଓ ବ୍ୟୋମ ଏହି ପାଞ୍ଚୋଟି ଉପାଦାନର ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ଏହି ସବୁକିଛିକୁ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିବା ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ ଭୃତ୍ୟ ହୋଇ ରହିଛି, ତାହାର ଆଦୌ ରୋଗରେ ପଡ଼ିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ଯଦି ସେ ଅସୁସ୍ଥ ହେବ, ସିଏ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଉପରେ ଆସ୍ଥା ରଖି ରହିବ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ଶାନ୍ତିରେ ମରିବ। ତା'ର ଗାଆଁରେ ଯଦି ଅନେକ ଜଡ଼ିବୁଟି ଉଦ୍‌ଭିଦ ରହିଥିବ, ତେବେ ସେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରିବ। କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟ ଏହିପରି ଭାବରେ ବଞ୍ଚୁଛନ୍ତି ଓ ମରୁଛନ୍ତି ; ମାତ୍ର କୌଣସି ଅଭିଯୋଗ କରୁନାହାନ୍ତି। ସେମାନେ ତ ଏପରିକି

କୌଣସି ଡାକ୍ତର ବିଷୟରେ ଆଦୌ କିଛି ଶୁଣିନାହାନ୍ତି, ମୁହାଁମୁହିଁ ଦେଖିଥିବା ତ ଆହୁରି ଦୂରର କଥା ।[335]

ରୋଗ

ଜାଣି ଶୁଣି ଅଥବା ଅଜ୍ଞାନ ହେତୁ ପ୍ରକୃତିର ନିୟମକୁ ଭଗ୍ନ କଲେ ସେଇଥିରୁ ହିଁ ରୋଗ ହୋଇଥାଏ । ତାହା ଏକଥାକୁ ମଧ୍ୟ ବୁଝାଇବ ଯେ, ଉଚିତ ସମୟରେ ସେହି ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ପାଖକୁ ଫେରିଆସିଲେ ମନୁଷ୍ୟ ପୁନର୍ବାର ସୁସ୍ଥ ହୋଇଯିବ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି, ପ୍ରକୃତି ଯେତିକି ସହ୍ୟ କରି ପାରିବ, ପ୍ରକୃତିଠାରୁ ତାହାଠାରୁ ଅଧିକ ପରୀକ୍ଷା ନେଇଛି, ତାକୁ ପ୍ରକୃତି ଆଣି ଦେଉଥିବା ଶାସ୍ତିକୁ ଭୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଅଥବା ତାହାକୁ ଏଡ଼ିଦେବା ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁଭଳି ପ୍ରୟୋଜନ ହେବ, ସିଏ ଡାକ୍ତର ଅଥବା ଶଲ୍ୟଚିକିତ୍ସକର ସାହାଯ୍ୟ ନେବ । ଉପଯୁକ୍ତ ଶାସ୍ତି ପାଖରେ ଆମେ ଯେତେଥର ନତମସ୍ତକ ହେଉଥିବା, ଆମର ମନ ସେତିକି ଦୃଢ଼ ହେଉଥିବ ; ଏବଂ, ଯେତିକିଥର ଏଡ଼ି ଦେବାପାଇଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା, ତାହା ମନକୁ ସେତିକି ଦୁର୍ବଳ କରି ପକାଉଥିବ ।[336]

ପ୍ରାକୃତିକ ଚିକିତ୍ସା ଏବଂ ଦେଶୀୟ ପଦ୍ଧତିଗୁଡ଼ିକୁ ଯେ ମୁଁ ଏତେ ଭଲ ପାଉଛି, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଭେଷଜ ବିଜ୍ଞାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହୋଇଥିବା ଅଗ୍ରଗତି ଆଡ଼କୁ ସେଥିଲାଗି ମୁଁ ଆଦୌ ଆଖି ବୁଜି ଦେଇନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ, ମୁଁ ନିନ୍ଦା କରି ତାହାକୁ ବଶୀକରଣ-ବିଦ୍ୟା ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛି । ମୁଁ ଏହି କଠୋର ଶବ୍ଦଟିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିଛି ଓ ତାହାକୁ ମୁଁ ଆଦୌ ପ୍ରତ୍ୟାହୃତ କରି ନେଉନାହିଁ, କାରଣ ତାହା ଜୀବଚ୍ଛେଦନକୁ ଅନୁମୋଦନ କରିଛି, ଏବଂ ତାହାର ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ଆଉ ଯାବତୀୟ ଭୟାନକତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଉଛି ଓ ଯଦି କୌଣସି ଉପଚାର ଦ୍ୱାରା, ତାହା ଯେତେ ମନ୍ଦ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ଶରୀରର ଜୀବନକୁ ଦୀର୍ଘ କରାଯାଇ ପାରିଲା, ତେବେ ତାହା ସେଠାରେ ଆଦୌ ଅଟକି ଯାଉନାହିଁ ଏବଂ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଶରୀର ଭିତରେ ବାସ କରୁଥିବା ଅବିନଶ୍ୱର ଆତ୍ମାକୁ ଏଡ଼ିଦେଇ ଚାଲିଯାଉଛି । ପ୍ରାକୃତିକ ଚିକିତ୍ସାକାରୀମାନେ ଯେଉଁସବୁ ନାନା ଆଳସ୍ୟପରାୟଣ ଛଳନା ବାହାର କରିଥାନ୍ତି, ତାହା ସତ୍ତ୍ୱେ ମୁଁ ପ୍ରାକୃତିକ ଚିକିତ୍ସାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଛି ।[337]

ଗାଆଁଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ

ପ୍ରଧାନତଃ ଗ୍ରାମ ଓ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ହିଁ ମୋ' ପ୍ରାକୃତିକ ଚିକିତ୍ସାର ଯୋଜନା ତିଆରି ହୋଇଛି । ତେଣୁ ସେଥିରେ ଅଣୁବୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ର, ଏକ୍ସ-ରେ ଓ ସେହିଭଳି ଅନ୍ୟ ସରଞ୍ଜାମଗୁଡ଼ିକ ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ଓ ସୁସ୍ଥ ଜୀବନଯାପନ—ଏହିଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରାଥମିକ ମହତ୍ତ୍ୱ ଦିଆଯିବ । ଏବଂ, ଏତିକି ହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବା ଉଚିତ ।

ଯଦି ଏହି କଳାଟିରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଅର୍ଜନ କରିପାରନ୍ତେ, ତେବେ ଆଉ କୌଣସି ରୋଗ ରହନ୍ତାନାହିଁ । ଏବଂ, ଅସୁସ୍ଥତାର ଆରୋଗ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଯଦି ଅସୁସ୍ଥତା ଆସି ପହଞ୍ଚେ, ପ୍ରକୃତିର ଯାବତୀୟ ନିୟମକୁ ପାଳନ କରୁଥିବା ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ରାମନାମରେ

ହିଁ ସାର୍ବଭୌମ ଆରୋଗ୍ୟଉପାୟଟି ଯାଇ ରହିଥିବ। ମାତ୍ର, ଆଖି ପିଛୁଳାକେ ଆମେ ରାମନାମକୁ କଦାପି ଏକ ବିଶ୍ୱଜୀବନ ପ୍ରତିକାରରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବାନାହିଁ। ରୋଗୀଠାରେ ବିଶ୍ୱାସ ଜନ୍ମାଇବାକୁ ହେଲେ, ସ୍ୱୟଂ ଚିକିତ୍ସକ ମଧ୍ୟ ରାମନାମ-ଶକ୍ତିର ଏକ ଜୀବନ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତି ରୂପ ହୋଇ ରହିଥିବା ଉଚିତ।[338]

ଆମେ ସମସ୍ତେ ପ୍ରକୃତରେ ଗ୍ରାମାନୁରାଗୀ ହେବା। ଗାଆଁର ପିଲାଏ ଓ ବୟସ୍କମାନେ ଆମ ପାଖକୁ ଆସୁଛନ୍ତି। କିପରି ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ହୁଏ, ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ସେହି କଥା ଶିଖାଇବା। ଡାକ୍ତରମାନେ ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି ଯେ ଶହେରେ ଅନେଶତ ରୋଗ ସ୍ୱଚ୍ଛତାର ଅଭାବରୁ ଆସେ, ଯାହା ଖାଇବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ତାହାକୁ ଖାଇବାରୁ ଆସେ ଏବଂ ପୋଷଣର ଅଭାବରୁ ଆସେ ଯଦି ଏହି ୨୨% ଲୋକଙ୍କୁ ଆମେ ଜୀବନର କଳା ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ କରାଇ ପାରିବା, ତେବେ ଆମେ ଅବଶିଷ୍ଟ ଏକ ପ୍ରତିଶତକୁ ଭୁଲିଗଲେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି କ୍ଷତି ହେବନାହିଁ। ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜ ଶୁଶ୍ରୂଷାଲାଗି ଜଣେ ଜନହିତୈଷୀ ଡ଼ାକ୍ତର ମିଳିଯାଇପାରନ୍ତି। ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତିତ ହେବାର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ।[339]

ଚିକିତ୍ସା-ବିଜ୍ଞାନର ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଏବଂ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ଦେଶ ସକାଶେ କ'ଣ କରୁଛନ୍ତି, ମୁଁ ତାହା ଜାଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ବିଶେଷ ରୋଗଗୁଡ଼ିକର ଚିକିତ୍ସାଲାଗି ଯେଉଁ ସବୁ ନୂତନ ପ୍ରଣାଳୀ ବାହାରୁଛି, ତାହାକୁ ଶିକ୍ଷାକରିବା ନିମନ୍ତେ ସେମାନେ କେଡ଼େ ଖୁସିରେ ବିଦେଶକୁ ଚାଲିଯାଉଛନ୍ତି। ମୁଁ ଭାବୁଛି ଭାରତବର୍ଷର ସାତ ଲକ୍ଷ ଗାଆଁ ଆଡ଼କୁ ସେମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଫେରାଇ ଆଣିବା ଉଚିତ। ସେମାନେ ଅଚିରେ ଏକଥା ଜାଣିବାକୁ ପାଇବେ ଯେ, ଏହିପରି ଯୋଗ୍ୟତାପ୍ରାପ୍ତ ଯେତେ ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀ ରହିଛନ୍ତି, ଗାଆଁର ସେବାଲାଗି ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି ; ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ପଦ୍ଧତିରେ ନୁହେଁ, ପ୍ରାଚ୍ୟ ପଦ୍ଧତିରେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି। ତେବେ ସେମାନେ ଦେଶୀୟ ଅନେକ ପ୍ରଣାଳୀ ସହିତ ନିଜକୁ ଅନୁକୂଳିତ କରିନେଇ ପାରିବେ।

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟରୁ ଆମଦାନୀ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ଔଷଧରେ ଭାରତର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ ; ଭାରତବର୍ଷର ଗାଆଁମାନଙ୍କରେ ହିଁ ବଢୁଥିବା କେତେ କେତେ ଔଷଧର ଅକ୍ଷୟ ଭଣ୍ଡାର ରହିଛି। ମାତ୍ର, ଔଷଧ ଖାଇବାକୁ କହିବା ଅପେକ୍ଷା ସେମାନେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ବରଂ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାର ଉଚିତ ଧାରାଟିକୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତୁ।[340]

୫୪. ସମୂହ-ସ୍ୱଚ୍ଛତା

ସାମୂହିକ ବିବେକ

ସାଧାରଣ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକୁ ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ରଖିବା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଲେ ଏବଂ ସେଥିଲାଗି ଏକ ସାମୂହିକ ବିବେକ ରହିଥିଲେ ଯାଇ ସାମୂହିକ ପରିଚ୍ଛନ୍ନତା ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୋଇପାରିବ। ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହେଉ ଅଥବା ସାମୂହିକ ହେଉ, ଆମ ରାସ୍ତା ଓ ଆମ ପାଇଖାନାଗୁଡ଼ିକରେ ଯେ ସ୍ୱଚ୍ଛତାର

ଅଭାବ ରହିଛି, ସେଥିଲାଗି ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତାକୁ ବହୁ ପରିମାଣରେ ଦାୟୀ କରାଯାଇପାରିବ । ମୂଳରେ ଯେପରି ଭାବରେ କଳ୍ପନା କରା ହୋଇଥିଲା, ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ଏକ ନିୟମ ହୋଇ ରହିଥିଲା ; ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ଭାରତ ବାହାରେ ପୃଥିବୀର ସବୁଆଡ଼େ ତାହାହିଁ ହୋଇ ରହିଛି । ଅର୍ଥାତ୍, ଜଣେ ଅପରିଷ୍କାର ମନୁଷ୍ୟ ଅଥବା ବସ୍ତୁକୁ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ବୋଲି କୁହା ଯାଉଥିଲା, ଏବଂ ତାହାର ସେହି ଅପରିଚ୍ଛନ୍ନତା ଦୂର ହୋଇଯିବା ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ତାହାକୁ ଆଉ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ବୋଲି ମନେ କରାଯାଉନଥିଲା । ତେଣୁ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ ମଳ ପରିଷ୍କାର କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଛି, ସିଏ ବେତନ ପାଉଥିବା ଜଣେ ମେହେନ୍ତର ହୋଇଥାଉ ଅଥବା ବେତନ ପାଉନଥିବା ଜଣେ ମାଆ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ନିଜର ଅପରିଷ୍କାର କାର୍ଯ୍ୟଟି କରିବାରେ ସେମାନେ ଧୁଆଧୋଇ ହୋଇ ପରିଷ୍କାର ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ ଅପରିଚ୍ଛନ୍ନ ହିଁ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ।[341]

ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି

ଟିକସ ବସାଇବା ଏବଂ ପଇସା ଦେଇ କାମ କରାଇବାର ସରଳ ମାର୍ଗଟି ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି ଅପରିଚ୍ଛନ୍ନତା ଓ ମଇଳା ଜମା ହେବା ସମସ୍ୟାଟିର ସମାଧାନ କରି ପାରିବନାହିଁ । ଧନୀ ଓ ଦରିଦ୍ର ସବୁ ଲୋକଙ୍କର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ସହଯୋଗ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଏହି ଅତି ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂସ୍କାରଟି ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିବ ।[342]

କୌଣସି ଲୋକାଲ ବୋର୍ଡ଼ କିମ୍ବା ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟିର ସେବାକ୍ଷେତ୍ର ଭିତରେ ଯଦି ମୁଁ ଜଣେ ଟିକସଦାତା ହୋଇଥାନ୍ତି, ତେବେ ମୁଁ ଅଧିକ ଗୋଟିଏ ପଇସା ବି ଟିକସ ଦିଅନ୍ତିନାହିଁ ଏବଂ ଆମେ ଦେଉଥିବା ପଇସା ଚାରିଗୁଣ ହୋଇ ଆମ ପାଖକୁ ଫେରିଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେହିକଥା କରିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦିଅନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରତିନିଧି ହୋଇ ଲୋକାଲ୍ ବୋର୍ଡ଼୍ ଏବଂ ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି ଗୁଡ଼ିକୁ ଯାଉଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସେଠାରେ ସମ୍ମାନିତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଅଥବା ନିଜ ଭିତରେ କଳହ କରିବାକୁ ଯାଉନାହାନ୍ତି ; ସେମାନେ ଭଲ ପାଇବା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ଏକ ସେବାକାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ଏବଂ ତାହା ପଇସା ଉପରେ ଆଦୌ ନିର୍ଭର କରେନାହିଁ ।

ଆମ ଦେଶ ଗୋଟିଏ ନଥିଲାବାଲା ଦେଶ । ଯଦି ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟିରେ ବସୁଥିବା ଆମର ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ସେବାରେ ଏକ ଯଥାର୍ଥ ଭାବଦ୍ୱାରା ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହେବେ, ତେବେ ଆଦୌ କୌଣସି ବେତନ ନନେଇ ସେମାନେ ନିଜକୁ ଝାଡୁଦାର ଓ ମେହେନ୍ତର କରିନେବେ ; ସେମାନେ ରାସ୍ତା ତିଆରି କରିବେ ଏବଂ ଏହିସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରିବେ । ସେମାନଙ୍କର ସତୀର୍ଥ ଯେଉଁ ଅନ୍ୟ ପ୍ରତିନିଧିମାନେ କଂଗ୍ରେସ ଟିକଟରେ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇ ଆସିନଥିବେ, ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଆସି ଯୋଗଦେବାକୁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ ଜଣାଇବେ, ଏବଂ ଯଦି ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ଉପରେ ଓ ନିଜ କର୍ମବ୍ରତଟି ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥାଏ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କର ଉଦାହରଣ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଲାଭ କରିବାରେ କଦାପି ବିଫଳ ହେବନାହିଁ ।

ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟିର ଜଣେ ପ୍ରତିନିଧିକୁ ନିଜର ସମସ୍ତ ସମୟ

ଦେଇ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସେହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ତା' ନିଜର କୌଣସି ସ୍ୱାର୍ଥ ରହିବନାହିଁ । ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ରୂପେ ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି ଅଥବା ଲୋକାଲ୍ ବୋର୍ଡ଼ର କ୍ଷେତ୍ର ଭିତରେ ରହିଥିବା ସବୁଯାକ ବୟସ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଏକ ସୁମାରି କରାଯିବ । ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟିର ନାନା କାର୍ଯ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜ ନିଜର ଅବଦାନ ଦେବାକୁ କୁହାଯିବ । ଏଥିପାଇଁ ଗୋଟିଏ ନିୟମିତ ଖାତା ରହିବ । ଯେଉଁମାନେ ଦାରିଦ୍ର୍ୟର କାରଣରୁ ଅର୍ଥଆକାରରେ କିଛି ଦେଇ ନପାରିବେ, ମାତ୍ର ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଶରୀର ସୁସ୍ଥ ଓ ସବଳ ଥିବ, ସେମାନଙ୍କୁ ବିନା ମଜୁରିରେ ଆପଣାର ଶ୍ରମ ଦେବାକୁ କୁହାଯାଇପାରିବ ।[343]

ପ୍ରକୃତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପରାଧ

ଯତ୍ନହୀନ ଭାବରେ ଏଣେତେଣେ ଛେପ ପକାଇ, ଅଳିଆ ଅସନା ଫୋପାଡ଼ି ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଭୂମିକୁ ମଇଳା କରି ବାୟୁକୁ ଯିଏ ଦୂଷିତ କରୁଥିବ, ସିଏ ମନୁଷ୍ୟ ଏବଂ ପ୍ରକୃତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ପାପ କରୁଛି ବୋଲି ଜାଣିରଖିବା ଉଚିତ । ମନୁଷ୍ୟର ଶରୀର ହେଉଛି ଭଗବାନଙ୍କର ମନ୍ଦିରସ୍ୱରୂପ । ସେହି ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରୁଥିବା ବାୟୁକୁ ଯିଏ ଦୂଷିତ କରୁଛି, ସିଏ ସେହି ମନ୍ଦିରକୁ ମଧ୍ୟ ଅପବିତ୍ର କରି ପକାଉଛି । ସିଏ ବୃଥା ରାମନାମ ଜପକରୁଛି ।[344]

ଜାତୀୟ ଅଥବା ସାମାଜିକ ସ୍ୱଚ୍ଛତାର ଭାବନାଟି ଆମର ଏକ ଗୁଣରେ ପରିଣତ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ । ଆମେ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରକାରେ ହୁଏତ ସ୍ନାନ କରୁଛୁ ସତ, ମାତ୍ର ଯେଉଁ କୂଅ, ପୋଖରୀ କିମ୍ବା ନଦୀରେ ସ୍ନାନ କରୁଛୁ, ତାହାକୁ ଦୂଷିତ କରିଦେବାରେ ଅମେ ଆଦୌ କୁଣ୍ଠାବୋଧ କରୁନାହିଁ । ଏହି ଅଭାବଟିକୁ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପାପ ବୋଲି ଭାବୁଛି ; ଏହାକୁ ହିଁ ଆମ ଗାଆଁଗୁଡ଼ିକର, ପବିତ୍ର ନଦୀମାନଙ୍କର ପବିତ୍ର ତଟଗୁଡ଼ିକର ଶୋଚନୀୟ ଅବସ୍ଥା ଏବଂ ଅପରିଚ୍ଛନ୍ନତାରୁ ଜନ୍ମୁଥିବା ରୋଗଗୁଡ଼ିକ ନିମନ୍ତେ ଦାୟୀ କରାଯାଇ ପାରିବ ।[345]

୪5. ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ମିତ୍ରଭାବନା

ମୋ' ଜୀବନକାଳ ଭିତରେ ଯଦି ନହୁଏ, ଏକଥା ମୁଁ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣିଛି ଯେ ମୋ'ର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନ ଉଭୟେ ଏହି କଥାଟିର ସାକ୍ଷୀ ହୋଇ ରହିବେ ଯେ, ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଶାନ୍ତିଲାଗି ମୋ'ର ଅଭିଳାଷରେ ମୁଁ କେବେହେଲେ ହଟିଯାଇ ନଥିଲି ।[346]

ଯଦି ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ, ତେବେ ମୋ'ର ରକ୍ତଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ଦୁଇ ସଂପ୍ରଦାୟ (ହିନ୍ଦୁ ଏବଂ ମୁସଲମାନ) ମଧ୍ୟରେ ସଦ୍‌ଭାବନା ସ୍ଥାପନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ଅଭିଳାଷ ରଖି ଆସିଛି ।[347]

ହିନ୍ଦୁଙ୍କ ପ୍ରତି ମୋ'ର ଯେତିକି ପ୍ରେମ ରହିଛି, ମୁସଲମାନଙ୍କ ଲାଗି ମଧ୍ୟ ସେତିକି ପ୍ରେମ ରହିଛି । ମୋ'ର ହୃଦୟ ଜଣେ ମୁସଲମାନ ପାଇଁ ଯେତିକି ଅନୁଭବ କରେ, ଜଣେ ହିନ୍ଦୁ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସେତିକି ଅନୁଭବ କରେ । ଯଦି ମୁଁ ଛାତିକି ଫାଡ଼ି ଦେଖାଇଦେଇ ପାରନ୍ତି, ତେବେ ତୁମେ ଅବଶ୍ୟ ଆବିଷ୍କାର କରନ୍ତ ଯେ ସେଠାରେ ହିନ୍ଦୁଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ଓ ମୁସଲମାନଙ୍କ

ପାଇଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଅଂଶ, ଏପରି ମୋଟେ ହୋଇ ରହିନାହିଁ।[348]

ଏକତାର ଅର୍ଥ

ପ୍ରଥମ ଯୌବନରୁ ହିଁ ହିନ୍ଦୁ-ମୁସଲମାନ ଏକତା ମୋ'ର ଏକାନ୍ତ ଅନୁରାଗ ହୋଇ ରହିଆସିଛି। ଅନେକ ମହାନ ମୁସଲମାନ ମୋ'ର ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି। ମୋ' ପାଖରେ ଇସ୍‌ଲାମର ନିଷ୍ଠାପର ଝିଅଟିଏ ଅଛି ଯିଏକି ମୋ' ପାଖରେ ଝିଅଠାରୁ ମଧ ଅଧିକ ହୋଇ ରହିଛି। ସିଏ ସେହି ଏକତା ପାଇଁ ବଞ୍ଚିଛି ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ଖୁସୀ ହୋଇ ଏଥିଲାଗି ପ୍ରାଣ ମଧ ଦେଇପାରିବ। ଏକଦା ବମ୍ବେ ଜୁମା ମସ୍‌ଜିଦ୍‌ର ସ୍ୱର୍ଗତ ମୁଏଜିନ୍‌ଙ୍କର ପୁଅ ଆମ ଆଶ୍ରମରେ ଜଣେ ନିଷ୍ଠାପର ଅନ୍ତେବାସୀ ହୋଇ ରହିଥିଲେ।[349]

ଆମ ଆଗରେ ଏକ ସାଧାରଣ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରହିବ, ସାଧାରଣ କର୍ମ ଓ ସାଧାରଣ ଦୁଃଖମାନ ରହିବ, ହିନ୍ଦୁ-ମୁସଲମାନ ଏକତା କହିଲେ ମୁଁ ତାହାହିଁ ବୁଝିଥାଏ, ଜଣେ ଆଉଜଣଙ୍କ ଦୁଃଖରେ ଭାଗୀ ହୋଇ ଏବଂ ପାରସ୍ପରିକ ସହିଷ୍ଣୁତା ଅବଲମ୍ବନ କରି ସେହି ସାଧାରଣ ଲକ୍ଷ୍ୟଟିରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବାରେ ସହଯୋଗ କରିବାଦ୍ୱାରା ହିଁ ସେହି ଏକତାରେ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଅଗ୍ରଗତି ହୋଇପାରିବ।[350]

ହିନ୍ଦୁ-ମୁସଲମାନ ଏକତା କହିଲେ କେବଳ ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଏକତାକୁ ବୁଝାଇବ ନାହିଁ, ମାତ୍ର, ଯେଉଁମାନେ ଭାରତବର୍ଷକୁ ନିଜର ଘର ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି, ସେମାନେ ଯେଉଁ ଧର୍ମର ହୋଇଥାନ୍ତୁ ପଛକେ, ସେହି ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକତାକୁ ବୁଝାଇବ।[351]

ଧର୍ମ ପରି ପ୍ରେମ ହିଁ ଆମ ବନ୍ଧୁତାର ଅସଲ ଆଧାର। ପ୍ରେମର ସେହି ଅଧିକାର ଦ୍ୱାରା ହିଁ ମୁଁ ମୁସଲମାନଙ୍କ ବନ୍ଧୁତା ହାସଲ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରୁଛି। ଏବଂ, ଯଦି ଗୋଟିଏ ସଂପ୍ରଦାୟଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ ସେହି ପ୍ରେମ ଅତୁଟ ରହିପାରିବ, ତେବେ ଆମର ଜାତୀୟ ଜୀବନରେ ଏକତା ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ସତ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇଯିବ।[352]

ଗୋଟିଏ ପରିବାର

ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ସହିତ ବନ୍ଧୁ ହୋଇଯିବା ଏବଂ ସମୁଦାୟ ମନୁଷ୍ୟ-ପରିବାରକୁ ଗୋଟିଏ ପରିବାର ରୂପେ ଦେଖିବା, ତାହାହିଁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ପନ୍ଥା। ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର ପରିବାର ଏବଂ ଆଉଜଣକର ପରିବାର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ କରୁଛି, ସିଏ ନିଜ ପରିବାରର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଭୁଲ ଶିକ୍ଷା ଦେଉଛି ଓ ମନୋମାଳିନ୍ୟ ଏବଂ ଅଧର୍ମ ଲାଗି ବାଟ ଖୋଲି ଦେଉଛି।[353]

ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଦଙ୍ଗା

ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକତାରେ ଯେ ଆଇନ୍‌ଶୃଙ୍ଖଳା କିଛି ରହୁନାହିଁ, ତାହା ହେଉଛି ଅନେକ ମୁହଁ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଦୈତ୍ୟ। ପରିଶେଷରେ ଏହା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ହିଁ ଆଘାତ ଦେଉଛି ; ଯେଉଁମାନେ ଏଥିଲାଗି ମୂଳତଃ ଦାୟୀ, ସେମାନଙ୍କର ମଧ କ୍ଷତି କରୁଛି।[354]

ଯଦି କୌଣସି ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବା ବନ୍ଦ କରିଦେବ, ତେବେ ଦଙ୍ଗା କେବେହେଲେ ଲାଗିରହିବନାହିଁ।[355]

ଯେଉଁମାନେ ଭୁଲ କାମ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଧର୍ମର ଆତ୍ମୀୟସ୍ୱଜନଙ୍କ ଉପରେ ତାହାର ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବା ହେଉଛି ଜଣେ ଭୀରୁର କାର୍ଯ୍ୟ।[356]

ଇସ୍‌ଲାମ ତଥା ହିନ୍ଦୁଧର୍ମରେ ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବ ହେବା ଉଚିତ, ଯେଉଁମାନେ କି, ସେମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇଥିବାରୁ, ଗୁଣ୍ଡାମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଯାଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରିବେ।[357]

ଆମେ ଗୁଣ୍ଡା ଉପାଦାନମାନଙ୍କୁ ବଦଳାଇ ଦେବା ଓ ସେମାନଙ୍କୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ମଧ୍ୟରେ ରଖିବା।[358]

ଇସ୍‌ଲାମ ହେଉ, ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ହେଉ କିମ୍ବା ଯେକୌଣସି ଅନ୍ୟ ଧର୍ମ ହେଉ ପଛକେ, ଧର୍ମ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବା କୌଣସି ଧର୍ମରେ ଗୁଣ୍ଡାଗିରି ସକାଶେ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ଆଦୌ ନାହିଁ।[359]

ଧର୍ମମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଆଉଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଧର୍ମକୁ ସମ୍ମାନ କରିବ, ଗୋପନୀୟ ଭାବରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଆଉଗୋଟିଏ ଧର୍ମର ଅନିଷ୍ଟ ଚିନ୍ତା କରିବନାହିଁ।[360]

ଅନ୍ୟ ଧର୍ମଗୁଡ଼ିକର ନିନ୍ଦା କରୁଥିବା କୌଣସି ପ୍ରଚାରକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବନାହିଁ।[361]

ପରସ୍ପରର ଧର୍ମର ନିନ୍ଦା କରିବା, ବିଚାରହୀନ ଭାବରେ ବିବୃତିମାନ ଦେବା, ଅସତ୍ୟକୁ ତୁଣ୍ଡରେ ଧରିବା, ନିରୀହ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ଫଟାଇବା, ମନ୍ଦିର ଅଥବା ମସ୍‌ଜିଦ୍‌ଗୁଡ଼ିକୁ ଅପବିତ୍ର କରିବା, ଏହି ସବୁକିଛିର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଭଗବାନଙ୍କୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା।[362]

ଯଦି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ତା' ନିଜ ଧର୍ମର ସର୍ବୋତ୍ତମ କଥାଗୁଡ଼ିକର ଅନୁସରଣ କରିବ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଧର୍ମ ଓ ସେଗୁଡ଼ିକରେ ଅନୁଗାମୀମାନଙ୍କୁ ସମାନ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଦେଖାଇବ, ତେବେ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଅଡୁଆର ଏକ ସମାଧାନ ଅବଶ୍ୟ ମିଳିଯିବ।[363]

ପ୍ରାଚୀନ ସଂସ୍କୃତିର ଗୁପ୍ତ ସମ୍ପଦଗୁଡ଼ିକର ସନ୍ଧାନ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରି ମୋ'ର ଏହି ଅପାର ସୌଭାଗ୍ୟ ହୋଇଛି ଯେ, ପ୍ରାଚୀନ ହିନ୍ଦୁ ସଂସ୍କୃତିରେ ଯାହାକିଛିର ସ୍ଥାୟୀ ମୂଲ୍ୟ ରହିଛି, ତାହା ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟ, ବୁଦ୍ଧ, ମହମ୍ମଦ ଓ ଜୋରୋଆଷ୍ଟରଙ୍କର ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକରେ ମଧ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରି ଶିଖିଛି।[364]

ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ପୃଥିବୀର ସକଳ ଧର୍ମର ସର୍ବୋତ୍ତମ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜ ଭିତରକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଛି ଏବଂ, ସେହି ଅର୍ଥରେ ତାହାକୁ ଏକ ବିଚ୍ଛିନ୍ନତାଧର୍ମୀ ଧର୍ମ ବୋଲି ଆଦୌ କୁହାଯିବନାହିଁ, ତେଣୁ ଇସ୍‌ଲାମ୍ ବା ତାହାର ଅନୁଗାମୀମାନଙ୍କ ସହିତ ତା'ର କୌଣସି ଝଗଡ଼ା କାହିଁକି ହେବ ?[365]

ତରବାରୀ କଦାପି ଇସ୍‌ଲାମ୍‌ର ପ୍ରତୀକ ନୁହେଁ। ମାତ୍ର, ଇସ୍‌ଲାମ୍ ଏପରି ଗୋଟିଏ ପରିବେଶରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା, ଯେଉଁଠାରେ ତରବାରୀ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ବିଧାନ ହୋଇ

ରହିଥିଲା, ଏବେ ମଧ୍ୟ ରହିଛି।... ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ଭିତରେ ତରବାରୀ ତଥାପି ଅତିରିକ୍ତ ପରିମାଣରେ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଉଛି। ଯଦି ଇସ୍‌ଲାମ୍‌ର ଯାହା ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥ—ଶାନ୍ତି, ଇସ୍‌ଲାମ୍‌କୁ ତାହାହିଁ ହେବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ସେହି ତରବାରୀକୁ କୋଷବଦ୍ଧ କରି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[366]

ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଅଦ୍ୱିତୀୟତାରେ ଏକ ଅବିମିଶ୍ରିତ ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବରେ ତାହା ମଧ୍ୟରେ ରହିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମାନବଭ୍ରାତୃତ୍ୱ ସତ୍ୟଟିର ବ୍ୟବହାରିକ ପ୍ରୟୋଗ, ଏହା ହେଉଛି ଇସ୍‌ଲାମ୍‌ର ବିଶେଷ ଅବଦାନ।[367]

ଇସ୍‌ଲାମ୍‌ର ଅର୍ଥ ଶାନ୍ତି। ସେହି ଶାନ୍ତି କଦାପି ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସୀମାବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିପାରିବନାହିଁ। ଏହା ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ଶାନ୍ତିକୁ ଅବଶ୍ୟ ବୁଝାଇବ।[368]

ଧର୍ମପ୍ରଚାର

ବଳ ପ୍ରୟୋଗକରି କାହାକୁ ନିଜ ଧର୍ମକୁ ଦୀକ୍ଷିତ କରି ଆଣିବାର ଦିନ ସରିଗଲାଣି।[369]

ଗୋଟିଏ ଧର୍ମରୁ ଆଉଗୋଟିଏ ଧର୍ମକୁ ନିଜର ଆନୁଗତ୍ୟକୁ ପରିବର୍ତ୍ତିତ କରି ଆଣିବା ଏବଂ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ଧର୍ମମାନଙ୍କର ପରସ୍ପରକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବା, ତାହାହିଁ ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଘୃଣା ପୋଷଣ କରିବାକୁ ଜନ୍ମ ଦେଇଥାଏ।[370]

କୋରାନ୍‌ରେ ଏପରି ଆଦୌ କିଛି ନାହିଁ ଯାହାକି ଆଉଜଣକୁ ନିଜ ଧର୍ମକୁ ଦୀକ୍ଷିତ କରି ଆଣିବାକୁ ବଳପ୍ରୟୋଗ କରିବାଲାଗି ପରାମର୍ଶ ଦେଉଛି।[371]

ସାମାଜିକ ବ୍ୟାପାରରେ ଆମେ ଯେପରି ଜଣେ ଆଉଜଣକର ମୁଣ୍ଡ ଫଟାଇବାକୁ ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା କରୁନାହିଁ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ଧାର୍ମିକ ବ୍ୟାପାରଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ତାହା ଅବଶ୍ୟ କରିପାରିବା।[372]

ମୋ'ର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସ ହୋଇଯାଇଛି ଯେ, ଯଦି ନେତାମାନେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ନଚାହିଁବେ, ତେବେ ସାଧାରଣ ଲୋକେ ମଧ୍ୟ କଦାପି ତାହା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବେନାହିଁ। ଯାବତୀୟ ଉନ୍ନତିଶୀଳ ଦେଶରେ ଯେପରି ହୋଇଛି, ପାରସ୍ପରିକ ଝଗଡ଼ା ଓ କଳହ ବର୍ବରୋଚିତ ଏବଂ ଧର୍ମର ବିରୁଦ୍ଧ ହୋଇଥିବାରୁ, ଆମ ସାଧାରଣ ଜୀବନରୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମୂଳପୋଛ କରି ଦିଆଯିବ ବୋଲି ନେତାମାନେ ରାଜି ହୋଇଯିବେ, ତେବେ ମୋ'ର ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଜନସାଧାରଣ ମଧ୍ୟ ନୀରବ ରହି ସେମାନଙ୍କର ଅନୁସରଣ କରିବେ।[373]

ମଧ୍ୟସ୍ଥତା

ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ହେଉଛି ଏକ ପୁରାତନ ପଦ୍ଧତି ଏବଂ ଏକ ସଭ୍ୟ ପଦ୍ଧତି।[374]

ସବୁ କାଳ ଲାଗି ଏବଂ ସବୁ ଜାତିଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ପାରସ୍ପରିକ ସହିଷ୍ଣୁତା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ।[375]

ଜନମତ ସଚ୍ଚୋଟ ହୋଇଥିଲେ ପୀଡ଼ିତ ପକ୍ଷମାନେ ଆଇନ୍‌କୁ ନିଜ ହାତକୁ ନେଇଯିବା କଦାପି ସମ୍ଭବ ହୁଅନ୍ତାନାହିଁ। ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିବାଦକୁ ଘରୋଇ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଥବା ବିଚାରାଳୟକୁ ନେଇ ବିଚାର କରିବା ଉଚିତ।[376]

ମସ୍‌ଜିଦ୍ ଆଗରେ ବାଜା ବଜାଇବା

ଯେଉଁସବୁ ସ୍ଥାନରେ ହିନ୍ଦୁମାନେ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ ବହୁକାଳରୁ ମସ୍‌ଜିଦ୍ ଆଗରେ ବାଜା ବଜାଇବେନାହିଁ ବୋଲି ନିୟମଟିକୁ ପାଳନ କରିଆସୁଛନ୍ତି, ସେଠାରେ ସେମାନେ ସେହି ନିୟମଟିକୁ ଆଦୌ ଭାଙ୍ଗିବେନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଯେଉଁଠାରେ ସେମାନେ ବାଜା ବଜାଇ ଆସୁଛନ୍ତି ଓ କେହି ତାହାର ବିରୋଧ କରୁନାହାନ୍ତି, ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ଯେଉଁଭଳି ଚଳିଆସିଛି, ସେହିଭଳି ଚଳିବ। ଯେଉଁଠାରେ ଗଣ୍ଡଗୋଳର ଆଶଙ୍କା ରହିଛି ଏବଂ ସ୍ଥିତାବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ବିବାଦ ରହିଛି, ସେଠାରେ ଦୁଇ ସଂପ୍ରଦାୟ ମଧ୍ୟସ୍ଥତାକୁ ମାନିଯିବା ଉଚିତ ହେବ।[377]

ଗୋଜାତି

ହିନ୍ଦୁର ଧର୍ମ ଗୋଜାତିର ରକ୍ଷାକୁ ନିୟମ ବୋଲି ମାନିଛି, ମାତ୍ର ତା'ବୋଲି ଜଣେ ଅଣହିନ୍ଦୁ ପ୍ରତି ହିଂସା ଆଚରଣକରି ଗୋଜାତିର ରକ୍ଷାକରିବାକୁ କଦାପି ଧର୍ମ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ।[378]

ଆଇନ୍‌ଦ୍ୱାରା ଗୋହତ୍ୟାକୁ ବନ୍ଦ କରାଇ ଏକ ମୁସଲମାନ ସଂଖ୍ୟାଲଘିଷ୍ଠତା ଉପରେ ସେହି ଆଇନ୍‌କୁ ନେଇ ଲଦିଦେବା ଏକ ହିନ୍ଦୁ ବହୁସଂଖ୍ୟକତା ପକ୍ଷରେ ଅବିଜ୍ଞ ଓ ଅନୁଚିତ କାର୍ଯ୍ୟ ହେବ।[379]

ଲିପି

ହିନ୍ଦୁ ଏବଂ ମୁସଲମାନ ଉଭୟେ ହିନ୍ଦି ଓ ଉର୍ଦ୍ଦୁ ଉଭୟ ଲିପିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନିଅନ୍ତୁ ବୋଲି ମୁଁ ଯେଉଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଉଛି, ତାହା ହେଉଛି ଏକ ଐକିକ ପଦ୍ଧତି।[380]

ଚାକିରିକ୍ଷେତ୍ର

ସରକାରୀ ବିଭାଗମାନଙ୍କରେ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକତାର ଭାବକୁ ନେଇ ପ୍ରବେଶ କରାଇବା ଯେକୌଣସି ଭଲ ସରକାର ନିମନ୍ତେ ଆତ୍ମଘାତକ ହେବ।[381]

ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟଗୁଡ଼ିକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣତମ ନ୍ୟାୟ ଅବଶ୍ୟ ମିଳିବ। କେବ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ଓ ଯୋଗ୍ୟତାର ହିଁ ବିଚାର କରାଯିବ।...[382]

ସହିଷ୍ଣୁତା

ଯଦି ଆମେ ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଏକ ନମନୀୟ ଏବଂ ଉଦାର ମନୋଭାବ ପୋଷଣ କରି ପାରିବା ତେବେଯାଇ ଆମର ଅଭିଳଷିତ ଏକତା ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇପାରିବ।[383]

କେବଳ ସହନଶୀଳତା ହିଁ ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ତମ ପ୍ରତିବେଶୀ ତଥା ବନ୍ଧୁରୂପେ ବାସ କରିବାଲାଗି ସମର୍ଥ କରିପାରିବ।[384]

ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷତା

ଜାତୀୟତା ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକତାଠାରୁ ବଡ଼। ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦେଖିଲେ, ଆମେ ହେଉଛୁ ସବାଆଗେ ଭାରତୀୟ ; ଏବଂ ତା'ପରେ ଯାଇ ହିନ୍ଦୁ, ମୁସଲମାନ, ପାର୍ସୀ, କିମ୍ବା ଖ୍ରିଷ୍ଟିଆନ୍।[385]

ରାଷ୍ଟ୍ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷ ହେବାକୁ ବାଧ ହେବ।... ଏହିପରି ଭାବରେ ସବୁ ନାଗରିକ ଆଇନ ଚକ୍ଷୁରେ ସମାନହୋଇ ରହିବେ। ମାତ୍ର, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ସାଧାରଣ ଆଇନ୍‌ର ଭଙ୍ଗ ନକରୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବାଧ ଭାବରେ କୌଣସି ଏକ ଧର୍ମ ଅନୁସରଣ କରିବାଲାଗି ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭକରିଥିବ।[386]

ସମାନ ନାଗରିକତା

ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟମାନଙ୍କୁ ଏହି ସତ୍ୟଟିର ଉପଲବ୍ଧି କରାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ, ସେମାନେ ଯେଉଁ ରାଷ୍ଟ୍ର ଅଧୀନରେ ବାସକରୁଛନ୍ତି, ସେଥିରେ ସଂଖ୍ୟାଧିକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟଙ୍କର ଯେତିକି ମୂଲ୍ୟ ରହିଛି, ସେମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସମାନଭାବରେ ସେତିକି ମୂଲ୍ୟ ରହିଛି।[387]

ଯଦି ହିନ୍ଦୁ ବହୁସଂଖ୍ୟକତା ନିଜର ଧର୍ମ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ବୋଲି ମନେ କରୁଥିବ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ଯେକୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ମଧ୍ୟ ନ୍ୟାୟରେ ରହିବାକୁ ହେବ। ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକତାର ଅନେକ ଅଭାବ ଓ ଅନେକ ଭୁଲ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆଦୌ ଧରିବେ ନାହିଁ ; କାରଣ, ବହୁସଂଖ୍ୟକତା ବ୍ୟତୀତ ନ୍ୟାୟ ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ଆଶା କରିବାଲାଗି ସଂଖ୍ୟାଲଘୁମାନଙ୍କର ପ୍ରକୃତରେ ଆଉ କିଏ ଅଛି ?[388]

ମୁସଲମାନମାନଙ୍କୁ ତୁମେ ସମାନ ଅଧିକାର ରହିଥିବା ନାଗରିକରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରିବ। ବ୍ୟବହାରର ସମାନତା ହିଁ ଉର୍ଦ୍ଦୁ ଲିପିପ୍ରତି ସମ୍ମାନ ରଖିବା ଦାବି କରୁଛି।[389]

ଗୋଟିଏ ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ସଂପ୍ରଦାୟ ଯେତେ ସାନ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ତା'ର ମନରେ ଅତ୍ୟାଚାରିତ ହେଉଥିବାର କୌଣସି ବୋଧ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ଭାଷା ଓ ଲିପି ପ୍ରଭୃତି ଏହି ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଉଦାର ଭାବରେ ସମାଧାନ କରିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି।[390]

ହିନ୍ଦୁ-ମୁସଲମାନ ସମସ୍ୟାଟିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋ'ର ଏହି ଗୋଟିଏ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରହିଛି ଯେ, ଭାରତୀୟ ସଂଘରାଷ୍ଟ୍ରରେ ହେଉ ଅଥବା ପାକିସ୍ଥାନରେ ହେଉ, ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ଗୋଷ୍ଠୀଟି, ସେହି ଗୋଷ୍ଠୀରେ ମାତ୍ର ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ବାସ କରୁଥାଉ ପଛକେ, ଯେତେବେଳେ ନିଜକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ନିରାପଦ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବ, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ପ୍ରଶ୍ନଟିର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସମାଧାନ ହୋଇଯିବ।[391]

ହିନ୍ଦୁ ଓ ଶିଖ ମହିଳାମାନେ ମୁସଲମାନ ଭଗିନୀମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ବନ୍ଧୁତା ସ୍ଥାପନ କରିବେ। ଉତ୍ସବ, ପର୍ବ ପ୍ରଭୃତିରେ ସେମାନଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବେ ଓ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିମନ୍ତ୍ରିତ ମଧ୍ୟ ହେବେ। ମୁସଲମାନ ଝିଅ ଓ ପୁଅମାନେ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ବିଦ୍ୟାଳୟଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ନୁହେଁ, ସର୍ବସାଧାରଣ ବିଦ୍ୟାଳୟଗୁଡ଼ିକ ଆଡ଼କୁ ଆକୃଷ୍ଟ ହେବେ। କ୍ରୀଡ଼ାଦିରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଅବଶ୍ୟ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗଦେବେ।[392]

13. ସ୍ୱଦେଶୀ

୪୦. ଚରଖାର ସନ୍ଦେଶ

ଦରିଦ୍ରତମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ

ଅରଟରେ ଖିଏ ସୂତା କାଟିଲାବେଳେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଥର ମୁଁ ଭାରତର ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କର କଥା ଭାବେ। ଆଜି ଭାରତବର୍ଷର ଦରିଦ୍ରମାନେ ଭଗବାନଙ୍କଠାରେ ବିଶ୍ୱାସ ହରାଇ ବସିଲେଣି, ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ଏବଂ ଧନୀମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ସେମାନେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ସେହି ବିଶ୍ୱାସକୁ ହରାଇଲେଣି। ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କ୍ଷୁଧାର ତାଡ଼ନାରୁ କଷ୍ଟଭୋଗ କରୁଛି ଓ ନିଜର ପେଟଟିକୁ ଭରିବା ବ୍ୟତୀତ ଯାହାର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଭିଳାଷ ହିଁ ନାହିଁ, ତା'ପାଇଁ ତା'ର ପେଟ ହେଉଛି ତା'ର ଭଗବାନ। ତା'ପାଇଁ, ଯିଏ ତାକୁ ଖାଦ୍ୟ ଆଣି ଯୋଗାଇଦେଇ ପାରିବ, ସେଇ ତା'ର ପ୍ରଭୁ ହେବ। ହୁଏତ ତା'ରି ମାଧ୍ୟମରେ ସେ ଭଗବାନଙ୍କର ବି ଦର୍ଶନ ପାଇବ। ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ସୁସ୍ଥ ଓ ସବଳ ରହିଛି, ସେଭଳି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଭିକ୍ଷା ଦେବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ନିଜର ତଥା ସେମାନଙ୍କର ଅବମାନନା କରିବା। ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ କର୍ମ ଦରକାର ଏବଂ, ଯେଉଁ କର୍ମ କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଯୋଗାଇଦେଇ ପାରିବ, ତାହା କେବଳ ହାତରେ ସୂତା କାଟିବା ହିଁ ହୋଇପାରିବ।

ମୋ'ର ସୂତା କାଟିବାକୁ ମୁଁ ଏକ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ବା ସଂକଳ୍ପରୂପେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛି। ଏବଂ, ଯେଉଁଠାରେ ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଶୁଦ୍ଧ ଏବଂ ସକ୍ରିୟ ପ୍ରେମ ରହିଛି, ସେଠାରେ ଭଗବାନ୍ ମଧ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବାରୁ, ଚରଖାରେ କାଟୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖିଅ ସୂତାରେ ମୁଁ ସେହି ଭଗବାନଙ୍କୁ ହିଁ ଦର୍ଶନ କରିଥାଏ।[1]

ଚରଖା ଆମକୁ କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ଏକାତ୍ମତା ଅର୍ଜନ କରିବାଲାଗି ସମର୍ଥ କରେ। କୋଟିପତିମାନେ ଭାବନ୍ତି ଯେ ପଇସା ସେମାନଙ୍କୁ ସବୁକିଛି ଆଣିଦେଇପାରିବ। ମାତ୍ର, ସେକଥା ଆଦୌ ଠିକ୍ ନୁହେଁ। ଯେକୌଣସି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୃତ୍ୟୁ ଆସି ସେମାନଙ୍କୁ ବିଲୁପ୍ତ କରିଦେଇ ପାରିବ।... ନିଜର ଜୀବନ ହରାଇବା ଓ ନିଜର ଆତ୍ମାକୁ ହରାଇବା ଆଦୌ ଗୋଟିଏ କଥା ନୁହେଁ। ଭଗବାନଙ୍କୁ ଲାଭ କରିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ ଏକ ଯଜ୍ଞରୂପେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତଭାବରେ ନିଜର ଅହଂ ବା ଆତ୍ମଭାବକୁ ଛାଡ଼ି ଆସିବାକୁ ଶିଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଚରଖା ଭିତରେ କୌଣସି ବହିଷ୍କାରଧର୍ମିତା ଆଦୌ ନାହିଁ। ଦରିଦ୍ରତମଙ୍କ ସମେତ ତାହା ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ। ତେଣୁ,

ଆମେ ନମ୍ର ହେବା ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଗର୍ବକୁ ବିସର୍ଜନ କରିବା ।[2]

କୁଟୀରଶିଳ୍ପଗୁଡ଼ିକର ନୁହେଁ, ଏହି କୁଟୀରଶିଳ୍ପଟିର ପୁନରୁଦ୍ଧାର ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଦିନକୁ ଦିନ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା ଦାରିଦ୍ର୍ୟକୁ ଦୂର କରାଯାଇ ପାରିବ । ଯେତେବେଳେ ଆମେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟଭାବରେ ସେହି ଗୋଟିଏ ଶିଳ୍ପର ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରିପାରିବା, ତା'ପରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସବୁ ଶିଳ୍ପ ଆପେ ଆପେ ଆସିଯିବେ ।... ମୁଁ ଚରଖାକୁ ହିଁ ମୂଳଦୁଆ କରି ଗଢ଼ିବାକୁ ଚାହେଁ, ଯାହା ଉପରେ କି ଏକ ସୁସ୍ଥ ଓ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗ୍ରାମଜୀବନ ଗଠିତ ହେବ । ମୁଁ ଚରଖାକୁ ହିଁ ସେହି କେନ୍ଦ୍ରରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ଯାହାର ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱରେ ଅନ୍ୟ ଯାବତୀୟ କର୍ମଶୀଳତା ଆବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇପାରିବ ।[3]

ଚରଖାର ସନ୍ଦେଶ

ମୁଁ ଦାବି କରୁଛି ଯେ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଦୁର୍ଗତିର ସମସ୍ୟାଟିକୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସ୍ୱାଭାବିକ, ସରଳ, ଅଳ୍ପବ୍ୟୟ ତଥା ବ୍ୟାବସାୟିକ ପ୍ରଣାଳୀରେ ସମାଧାନ କରିପାରିବାର ସମ୍ମାନ କେବଳ ଚରଖାକୁ ହିଁ ମିଳିପାରିବ ।.....ଚରଖା ହେଉଛି ଜାତୀୟ ସମୃଦ୍ଧିର ପ୍ରତୀକ ଏବଂ ତେଣୁ, ସ୍ୱାଧୀନତାର ମଧ୍ୟ ପ୍ରତୀକ । ଏହା ବ୍ୟାବସାୟିକ ଯୁଦ୍ଧର ନୁହେଁ, ବ୍ୟାବସାୟିକ ଶାନ୍ତିର ଏକ ପ୍ରତୀକ ।[4]

ଚରଖାର ପରିଧି ତୁଳନାରେ ତା'ର ସନ୍ଦେଶ ଅନେକ ଅଧିକ ପ୍ରଶସ୍ତ । ଏହାର ସନ୍ଦେଶ ହେଉଛି ସରଳତାର ସନ୍ଦେଶ, ମାନବସମାଜର ସେବାର ସନ୍ଦେଶ ; ଯେପରିକି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଲାଗି କୌଣସି ହାନି ନ ପହଞ୍ଚାଇ ବଞ୍ଚିହେବ, ଧନୀ ଏବଂ ଦରିଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଅଚ୍ଛେଦ୍ୟ ବନ୍ଧନ ସୃଷ୍ଟି କରିହେବ, ପୁଞ୍ଜିପତି ଓ ଶ୍ରମିକ ତଥା ରାଜା ଓ ରଇତ ମଧ୍ୟରେ ସେହି ବନ୍ଧନକୁ ସମ୍ଭବ କରିଦେବ, ଚରଖାର ସନ୍ଦେଶ ତାହାରି ସନ୍ଦେଶ । ସେହି ବୃହତ୍ତର ସନ୍ଦେଶଟି ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ, ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।[5]

ଶୋଷଣର ମନୋଭାବ ସ୍ଥାନରେ ସେବାର ମନୋଭାବ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା, ବସ୍ତୁତଃ ତାହା ହିଁ ଚରଖାର ସନ୍ଦେଶ । ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ପୃଥିବୀରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଆଧିପତ୍ୟ-ବିସ୍ତାରକାରୀ ମନୋଭାବ ହେଉଛି ଶୋଷଣର ମନୋଭାବ । ଆମ ଦେଶ ମଧ୍ୟ ସେହି ଧାରା ଅଥବା ମନୋଭାବଟିକୁ ନକଲ କରୁ, ସେଥିଲାଗି ମୋ'ର କୌଣସି ବାସନା ନାହିଁ ।[6]

ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ ଯୁକ୍ତରାଜ୍ୟ ଆମେରିକା ଏବଂ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ନିମନ୍ତେ ଏହାର ମଧ୍ୟ ଏକ ବାର୍ତ୍ତା ରହିଛି । ମାତ୍ର, ଚରଖାକୁ ଆପଣାର କରିନେଇଛି ବୋଲି ଭାରତବର୍ଷ ପୃଥିବୀ ଆଗରେ ପ୍ରମାଣିତ କରି ନଦେଇଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହା ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ । ଏବଂ, ଭାରତବର୍ଷ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହା କରିନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ଆମେ ଚରଖାକୁ ଦୋଷ ଦେବାନାହିଁ । ମୋ'ର ମନରେ ଲେଶମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଭାରତର ତଥା ପୃଥିବୀର ରକ୍ଷା ଏହି ଚରଖାଦ୍ୱାରା ହୋଇ ପାରିବ । ଯଦି ଭାରତବର୍ଷ ହିଁ ମେସିନ୍‌ର ଦାସ ହୋଇବସେ, ତେବେ ଭଗବାନ ହିଁ ପୃଥିବୀକୁ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ବୋଲି ମୁଁ କହିବି ।[7]

ସରଳତାକୁ ଲେଉଟି ଆସିବା

ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗତ ଓ ବସ୍ତୁସ୍ତରୀୟ ତୃପ୍ତିର ଆଧୁନିକ କୃତ୍ରିମ ଜୀବନର ବିରୋଧରେ ଯଦି ମୁଁ ପ୍ରଚାର

କରୁଥାଏ ଏବଂ, ଚରଖାକୁ ମୁଁ ଯାହାର ପ୍ରତୀକ ବୋଲି ବିଚାରୁଛି, ସେହି ସରଳ ଜୀବନକୁ ଫେରି ଯିବାପାଇଁ ଯଦି ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀମାନଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରୁଛି, ତାହାର କାରଣ ହେଉଛି ଯେ, ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତା ସହିତ ସରଳତାକୁ ଫେରି ନଗଲେ ନୃଶଂସତାରୁ ଅଧିକ ନିମ୍ନ ଏକ ସ୍ତରକୁ ସ୍ଖଳିତ ହୋଇଯାଉଥିବାର ଏହି ପ୍ରମାଦରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପନ୍ଥା ନାହିଁ ବୋଲି ମୁଁ ଉତ୍ତମରୂପେ ଜାଣିଛି।[8]

ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଅହିଂସା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କୌଣସି ମାର୍ଗ ଭାରତବର୍ଷ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ହେବନାହିଁ। ଭାରତବର୍ଷ ପାଇଁ ସେହି ଧର୍ମର ପ୍ରତୀକ ହେଉଛି ଚରଖା ; କାରଣ ଏହି ଚରଖା ହିଁ ଦୀନ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ଏବଂ ତାହା ହିଁ ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ଆଣି ଦେଇପାରିବ। ପ୍ରେମର ବିଧାନ ଦେଶ ବା କାଳର କୌଣସି ସୀମା ମାନେନାହିଁ। ତେଣୁ, ମୋ' ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଭଙ୍ଗୀମାନଙ୍କର, ଧେଡ଼ମାନଙ୍କର, ଡୁବ୍ଲାମାନଙ୍କର ଅର୍ଥାତ୍ ଦରିଦ୍ରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦରିଦ୍ରତମକୁ ମଧ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖିଥାଏ। ଏବଂ, ଚରଖା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ଏହି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବନ୍ଧୁ କରି ଆଣିପାରିବ ବୋଲି ମୋତେ ଜଣାନାହିଁ।[9]

ଜୀବନର ଚକ୍ର

ମନର ଶାନ୍ତି ପାଇଁ ତୁମେ ସୂତା କାଟିବା ଆରମ୍ଭ କର। ଚରଖାର ସଙ୍ଗୀତ ତୁମ ଆତ୍ମାଲାଗି ମଲମ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ। ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଆମେ କାଟୁଥିବା ସୂତା ଆମ ଜୀବନର ଛିଣ୍ଡି ଯାଇଥିବା ଟାଣି ଓ ଭରଣିକୁ ପୁନର୍ବାର ଯୋଡ଼ିଦେଇ ପାରିବ। ଚରଖା ହେଉଛି ଅହିଂସାର ପ୍ରତୀକ, ଏବଂ ଜୀବନ ଯଦି ଯଥାର୍ଥ ଜୀବନ ହେବାକୁ ହୁଏ, ତାହାକୁ ଅହିଂସା ଉପରେ ହିଁ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[10]

ଚରଖାକୁ ମାଧ୍ୟମ କରି କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଶାନ୍ତିର ସମ୍ରାଟ ଅଶୋକଙ୍କର ନାମକୁ ସ୍ମରଣ କରିବେ। ଅଶୋକ ଏକ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ, ମାତ୍ର ପରିଶେଷରେ, ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ହୃଦୟର ଅବିବାଦିତ ସମ୍ରାଟ ହେବାଲାଗି କ୍ଷମତାର ସକଳ ବ୍ୟସନ ଏବଂ ଆଡ଼ମ୍ବରକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ ଓ ସେତେବେଳେ ବିଦିତ ସକଳ ଧର୍ମର ପ୍ରତିନିଧି ହୋଇଥିଲେ। କରୁଣା ଏବଂ ପ୍ରେମର ସେହି ଜୀବନ୍ତ ଭଣ୍ଡାର ସହିତ ଯେଉଁ ଧର୍ମଚକ୍ରର କଳ୍ପନା କରାଯାଇଛି, ଚରଖା ମଧରେ ତାହାର ଅନ୍ୱେଷଣ କରିବାକୁ ହିଁ ଆମେ ଚରଖାର ଏକ ସମୁଚିତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ବୋଲି କହିପାରିବା।

ଚରଖାର ଏହିଭଳି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କଲେ ମାନବସମାଜର କୋଟି କୋଟି ଲୋକଙ୍କର ଜୀବନରେ ତାହାର ମହତ୍ତ୍ୱ ଆହୁରି ଅଧିକ ବଢ଼ିଯିବ। ଅଶୋକ ଚକ୍ର ସହିତ ଏହାର ତୁଳନା କରିବା ଏବଂ ସେହିଠାରୁ ହିଁ ପ୍ରେରଣାଟିକୁ ଆହରଣ କରିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ବାହାରକୁ କୌଣସି ମହତ୍ତ୍ୱ ଆଦୌ ନଥିଲାପରି ଦିଶୁଥିବା ଚରଖା ଭିତରେ ପ୍ରେମରୂପୀ ଦିବ୍ୟବିଧାନର ସେହି ନିତ୍ୟ-ଆବର୍ତ୍ତିତ ଚକ୍ରଟିକୁ ପାଳନ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବା।[11]

ଆଶ୍ରମ-ପ୍ରାର୍ଥନାରେ ସୂତା କାଟିବା ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ହୋଇଗଲାଣି। ଏକ ଯଜ୍ଞରୂପେ ସୂତାକଟାର କଳ୍ପନାକୁ ଭଗବତ୍‌କଳ୍ପନା ସହିତ ଯୋଡ଼ି ଦିଆଯାଇଛି, କାରଣ ଆମେ ବିଶ୍ୱାସ

କରୁଛୁ ଯେ, ଚରଖାରେ ତଥା ଚରଖା ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥିବା ସବୁକିଛିରେ ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କର ମୁକ୍ତି ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି।[12]

ମୁଁ ଦାବି କରୁଛି ଯେ, ହାତରେ ସୂତା କାଟିବା ପଛରେ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଯାବତୀୟ ବିଷୟର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜ୍ଞାନ ସହିତ ତାହାକୁ ସର୍ବଜନୀନ କରିପାରିଲେ ହିଁ ଏଡ଼େ ବୃହତ୍ ଓ ବିବିଧ ଭାରତଭଳି ଏହି ଉପମହାଦେଶରେ ଜଡ଼ତା ଉପରେ ବିଜୟ ହାସଲ କରିବା ସମ୍ଭବ ହେବ। ମୁଁ ଚରଖାକୁ କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥ ସୂର୍ଯ୍ୟ ସହିତ ତୁଳନା କରିଛି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗ୍ରାମୋଦ୍ୟୋଗକୁ ସୌରମଣ୍ଡଳର ଅନ୍ୟ ଏକାଧିକ ତାରାପୁଞ୍ଜ ସହିତ ତୁଳନା କରିଛି। ସୂର୍ଯ୍ୟ ଏହି ତାରାପୁଞ୍ଜମାନଙ୍କୁ ଆଲୋକ ଦିଏ, ଉତ୍ତାପ ଦିଏ, ଜୀବନ ପ୍ରଦାନ କରି ରଖିଥାଏ। ଏଇଟି ବ୍ୟତୀତ ସେଗୁଡ଼ିକର ଅସ୍ତିତ୍ୱ କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ।[13]

ସୂତା କାଟିବାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

ଠିକ୍ ଯେମିତି ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଖାଇବା ଉଚିତ, ପାଣି ପିଇବା ଉଚିତ ଓ ଲୁଗା ପିନ୍ଧିବା ଉଚିତ, ସେହିପରି ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ନିଜେ ସୂତା କାଟିବା ମଧ୍ୟ ଉଚିତ।[14]

ମୁଁ ଜଣେ କର୍ମଯୋଗୀ ବା ଆଉ କେଉଁ ଯୋଗୀ, ମୁଁ ସେକଥା ଜାଣିନାହିଁ। ମାତ୍ର, ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ଜାଣେ ଯେ, କର୍ମ ବିନା ମୁଁ ବଞ୍ଚି ମଧ ପାରିବିନାହିଁ। ମୁଁ ଅରଟରେ ସୂତା କାଟୁଥିବି ଓ ମୋ'ର ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ମୁଁ ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ରଖିଛି, ଯଦି କୌଣସି ଏକ ସାଧନ ମାଧମରେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ସହିତ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଚାହେଁ, ତେବେ ଚରଖା ମାଧମରେ ତାହା କାହିଁକି ହୋଇ ନପାରିବ? ଗୀତାରେ ଭଗବାନ କହିଛନ୍ତି, ଯିଏ ମୋ'ର ଉପାସନା କରୁଥାଏ, ମୁଁ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଯଥାର୍ଥ ପଥରେ ପରିଚାଳିତ କରିନିଏ ଓ ତା'ର ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ ପୂରଣ କରେ।[15]

ଯଦି ଭାରତର ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାରୀ ଚରଖାରେ ସୂତା କାଟିପାରିବ, ତେବେ ଏକ ନୀରବ ବିପ୍ଳବ ସୁନିଶ୍ଚିତଭାବରେ ସୃଷ୍ଟ ହେବ ଏବଂ ଜଣେ ଜବାହରଲାଲ ନେହରୁ ତାହାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିନିଯୋଗ କରିପାରିବେ। ନିଷ୍ପନ୍ନ କରାଯାଉଥିବା ବାଷ୍ପକୁ ଯଥାର୍ଥଭାବରେ ବ୍ୟବହାର ନକଲେ ଇଞ୍ଜିନ୍ କଦାପି ଗତି କରିବନାହିଁ ଏବଂ ବାଷ୍ପକୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଟିର ଦେହ ହୁଏତ ଦଗ୍ଧ ହୋଇଯିବ ଏବଂ ସେଥିରେ ତାହାର ମୃତ୍ୟୁ ମଧ୍ୟ ଘଟିପାରିବ।[16]

ଚରଖାର ଏକ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଅଧ୍ୟୟନ ଆମକୁ ସମାଜଶାସ୍ତ୍ର ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେବ। ଚରଖା ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବିବିଧ ବିଜ୍ଞାନର ଏକ ଗଭୀର ଅଧ୍ୟୟନ ନକଲେ ଭାରତବର୍ଷର ମୁକ୍ତି ପାଇଁ ଚରଖା ଆମ ହାତରେ କଦାପି ଏକ ଶକ୍ତିରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ। ସେତେବେଳେ ଯେ ତାହା କେବଳ ଭାରତବର୍ଷକୁ ସ୍ୱାଧୀନ କରିବ ତା'ନୁହେଁ, ସାରା ପୃଥିବୀ ନିମନ୍ତେ ମଧ ବାଟ ଦେଖାଇଦେବ।[17]

'ସ୍ୱାଧୀନତାର ପରିଚ୍ଛଦ'

ପ୍ରତିଦିନର ଜୀବିକା ନିର୍ମନ୍ତେ ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କ ଲାଗି ଖଦୀ ଏକ ସମ୍ମାନଜନକ ଧନ୍ଦା

ଯୋଗାଇଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ଅହିଂସା-ମାର୍ଗରେ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ହାସଲ କରିବାର ଏକ ସାଧନ ହିସାବରେ ତାହାର ଏକ ଅତିରିକ୍ତ ଏବଂ ବୃହତ୍ତର ମୂଲ୍ୟ ମଧ୍ୟ ରହିଛି ।[18]

୧୨୦୪ ମସିହାରେ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ଏହି ଧାରଣାଟି ମୋ' ମନକୁ ଆସିଥିଲା ଯେ, ଯଦି ଭାରତବର୍ଷକୁ ବିଦେଶୀ ପ୍ରଭୁତ୍ୱରୂପୀ ଯୁଆଳିରୁ ମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ଭାରତକୁ ଏହି ଚରଖା ଓ ହାତକଟା ସୂତାକୁ ଦାସତ୍ୱର ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ମୁକ୍ତିର ପ୍ରତୀକଭାବରେ ଦେଖି ଶିଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଚରଖାକୁ ହିଁ ଲହୁଣୀଠାରୁ ରୁଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁକିଛିକୁ ବୁଝାଇବାକୁ ହେବ ।[19]

ମୋ'ଲାଗି ଖଦୀ ହେଉଛି ଭାରତୀୟ ମାନବସମାଜର ଏକତାର ପ୍ରତୀକ, ଭାରତର ଆର୍ଥିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ଏବଂ ସମତାର ପ୍ରତୀକ ତଥା ପରିଶେଷରେ ଜବାହରଲାଲ ନେହରୁଙ୍କର କବିତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଶବ୍ଦରେ କହିଲେ, ତାହା ହେଉଛି ''ଭାରତବର୍ଷର ସ୍ୱାଧୀନତାର ପରିଚ୍ଛଦ ।''

ପୁନଶ୍ଚ, ଖଦୀ ମନୋଭାବ ଜୀବନର ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ପାଦନ ତଥା ବିତରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିକେନ୍ଦ୍ରୀକରଣର ଏକ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ବୁଝାଇବ । ତେଣୁ, ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେଉଁ ସୂତ୍ରଟିକୁ ବାହାର କରାଯାଇଛି, ତାହା ହେଉଛି ଯେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଆଁ ନିଜର ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ନିଜେ ଉତ୍ପନ୍ନ କରିବ ଓ ସହରଗୁଡ଼ିକର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ କିଛି ପ୍ରତିଶତ ଅଧିକ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ପନ୍ନ କରୁଥିବ ।

ବଡ଼ ଓ ଭାରୀ ଶିଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ତଥା ଜାତୀୟ ସମ୍ପତ୍ତି ହୋଇ ଅବଶ୍ୟ ରହିବେ । ମାତ୍ର, ଯେଉଁ ଯାବତୀୟ ଜାତୀୟ କାରବାରଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଧାନତଃ ଗାଆଁରେ ଥିବ, ବଡ଼ ଓ ଭାରୀ ଶିଳ୍ପମାନେ ତାହାର କ୍ଷୁଦ୍ରାତିକ୍ଷୁଦ୍ର ଅଂଶ ହୋଇ ରହିଥିବେ ।....

ଗ୍ରାମ୍ୟଜୀବନର କେନ୍ଦ୍ରରେ ରହି ଆସିଥିବା ଏହି ଉଦ୍ୟୋଗ ଓ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ହସ୍ତଶିଳ୍ପଗୁଡ଼ିକର ମନଇଚ୍ଛା ବିନାଶସାଧନ ହେବା ପରେ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କରୁ ସକଳ ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତା ଓ ପ୍ରତିଭା ଗାଆଁ ଛାଡ଼ି ପଳାଇଗଲା ; ସେହି ଉଦ୍ୟୋଗଗୁଡ଼ିକ ତା'ପରେ ଗ୍ରାମର ଅଯତ୍ନପାଳିତ ଗୋରୁମାନଙ୍କ ପରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିରର୍ଥକ ତଥା ନିଷ୍ପ୍ରଭ ସ୍ତରକୁ ହିଁ ସ୍ଖଳିତ ହୋଇଗଲା ।[20]

ଆର୍ଥିକ ପୁନରୁଜ୍ଜୀବନ

ମୋ'ର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ହେଉଛି ଯେ, ହାତରେ ସୂତା କାଟିବାର ଓ ଲୁଗା ବୁଣିବାର ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରାଗଲେ ତାହା ଭାରତବର୍ଷର ଆର୍ଥିକ ଏବଂ ନୈତିକ ପୁନର୍ଜାଗରଣ ନିମନ୍ତେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅବଦାନ ଯୋଗାଇଦେଇ ପାରିବ । କୃଷିର ପରିପୂରକରୂପେ କୋଟି କୋଟି ଲୋକଙ୍କ ହାତରେ ଆଦୌ ଜଟିଳ ହୋଇ ନଥିବା ଏକ ଉଦ୍ୟୋଗ ରହିବ । ବହୁବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ସୂତା କାଟିବା ହିଁ କୁଟୀରଉଦ୍ୟୋଗ ହୋଇ ରହିଥିଲା ଏବଂ କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଉପବାସୀ ହୋଇ ରହିବାରୁ ବଞ୍ଚାଇବାକୁ ହେଲେ ସେମାନେଙ୍କ ଘରେ ସୂତାକଟାର ପ୍ରବେଶ ଘଟାଇବାକୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଅବଶ୍ୟ ସମର୍ଥ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଆଁ ପାଖକୁ ତା'ର ନିଜର ଲୁଗାବୁଣାଳି ଫେରି ଆସିବ ।[21]

ଚରଖା ପଛରେ ପୃଥିବୀର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜାତିମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଅସଦିଚ୍ଛାର କୌଣସି ସନ୍ଦେଶ ନାହିଁ, ସଦିଚ୍ଛା ଓ ଆତ୍ମସହାୟତାର ଏକ ବାର୍ତ୍ତା ହିଁ ରହିଛି । ଚରଖା ପାଇଁ ପୃଥିବୀର ଶାନ୍ତିକୁ

ବିପନ୍ନ କରୁଥିବା ଓ ତାହାର ସମ୍ପଦଗୁଡ଼ିକୁ ଶୋଷଣ କରୁଥିବା କୌଣସି ନୌବାହିନୀର ସୁରକ୍ଷା ଆଦୌ ଦରକାର ନାହିଁ; କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେପରି ନିଜ ଘରେ ନିଜ ଖାଦ୍ୟ ରାନ୍ଧୁଛନ୍ତି, ଠିକ୍ ସେହିପରି ନିଜ ଘରେ ବସି ହିଁ ସେମାନେ ଆପଣାର ସୂତା କାଟିବେ, ସେଥିଲାଗି ଏକ ଅନୁରୂପ ଧର୍ମସଂକଳ୍ପ ହିଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଛି।

ମୁଁ କେତେ କ'ଣ ଭୁଲିଯାଇଛି ଓ କେତେ ଭୁଲ କରି ପକାଇଛି ବୋଲି ଭବିଷ୍ୟତର ବଂଶଧରମାନେ ମୋତେ ହୁଏତ ଯଥାର୍ଥଭାବରେ ଅଭିଶାପ ଦେବେ, ମାତ୍ର, ଚରଖାର ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରାଯାଉ ବୋଲି ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଅବଶ୍ୟ ଆଶୀର୍ବାଦ ଲାଭ କରିବି। ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟି ଉପରେ ମୁଁ ମୋ'ର ସବୁକିଛିକୁ ପଣ ରଖି ବାହାରିଛି। କାରଣ, ଚରଖାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘୂର୍ଣ୍ଣନ ଶାନ୍ତି, ସଦିଚ୍ଛା ଏବଂ ପ୍ରେମକୁ ହିଁ ସୂତା ଆକାରରେ ଉତ୍ପନ୍ନ କରିଥାଏ। ଏବଂ, ଏହି ସବୁକିଛି କୁହାହେବା ପରେ ଚରଖାକୁ ହରାଇ ଭାରତବର୍ଷ ଦାସତ୍ୱକୁ ଡାକି ଆଣିଥିବାରୁ, ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତଭାବରେ ଓ ତାହାର ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଆଉ ସବୁକିଛିର ପୁନଃପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଭାରତବର୍ଷର ସ୍ୱାଧୀନତା ସମ୍ଭବ ହେବ।[22]

ଗ୍ରାମବାସୀ ଜନଗଣଙ୍କର ଆଶା

ମୁଁ ଅନେକ ସମୟରେ ଏପରି କହିଛି ଯେ, ଯଦି ତୁମେ ଭାରତର ସାତଲକ୍ଷ ଗାଆଁକୁ ଜୀବିତ ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଅ, ଏବଂ, ସବୁ ସଭ୍ୟତାର ମୂଳରେ ରହିଥିବା ଶାନ୍ତିକୁ ଯଦି ହାସଲ କରିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ଆମକୁ ଏହି ଚରଖାକୁ ସକଳ କୁଟୀରଶିଳ୍ପର କେନ୍ଦ୍ରରେ ଆଣି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[23]

ଚରଖା ମୋ' ପାଇଁ ଜନଗଣଙ୍କର ଆଶାରୂପେ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇଛି। ଚରଖାକୁ ହରାଇବା ପରେ ବସ୍ତୁତଃ ଜନଗଣ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ମଧ୍ୟ ହରାଇ ବସିଲେ। ଚରଖା ଗ୍ରାମାବାସୀମାନଙ୍କ ଲାଗି କୃଷିର ପରିପୂରକ ହୋଇ ରହିଥିଲା ଏବଂ ସେହି କୃଷିକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଆଣି ଦେଉଥିଲା। ଏହା ବିଧବାର ବନ୍ଧୁ ଏବଂ ସାନ୍ତ୍ୱନା ହୋଇ ରହିଥିଲା। ଏହା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଆଳସ୍ୟରୁ ନିବୃତ୍ତ କରୁଥିଲା। କାରଣ, ଚରଖା କ୍ଷେତ୍ରଟି ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ପୂର୍ବର ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସୋପାନର ସବୁଯାକ ଉଦ୍ୟୋଗ-ତୂଳାରୁ ମଞ୍ଜି କାଢ଼ିବା, ତୂଳାକୁ ଭିଣିବା, ତନ୍ତ ପାଇଁ ଟାଣି ତିଆରି ଇତ୍ୟାଦି କରିବା, ରଙ୍ଗ ଦେବା ଓ ଲୁଗା ବୁଣିବା, ସବୁ ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୋଇ ରହିଥିଲା। ଏସବୁ ଗାଆଁର ବଢ଼େଇ ଓ କମାରକୁ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟରତ କରି ରଖି ପାରୁଥିଲେ।

ଚରଖା ସାତ ଲକ୍ଷ ଗ୍ରାମକୁ ସ୍ୱୟଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାରେ ସମର୍ଥ କରୁଥିଲା। ଚରଖା ବିଦାୟ ନେବା ପରେ ତେଲଘଣା ଆଦି ଅନ୍ୟ ଉଦ୍ୟୋଗମାନେ ମଧ୍ୟ ବିଦାୟ ନେଲେ। ଏସବୁ ଉଦ୍ୟୋଗ ସ୍ଥାନରେ ନୂଆ ହୋଇ କିଛି ଆସିଲା ନାହିଁ। ତେଣୁ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କର ବହୁବିଧ ଧନ୍ଦାଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ହାତଛଡ଼ା ହୋଇଗଲା, ସେମାନଙ୍କର ସୃଜନକାରୀ ପ୍ରତିଭା ଏବଂ ଏହିସବୁ ଉଦ୍ୟୋଗରୁ ମିଳୁଥିବା ଯତ୍‌କିଞ୍ଚିତ୍ ଆୟ ମଧ୍ୟ ଚାଲିଗଲା।... ତେଣୁ, ଯଦି ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କୁ ପୁନର୍ବାର ଟାଣ ହୋଇ ତିଷ୍ଠି ରହିବାକୁ ହୁଏ ତେବେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସ୍ୱାଭାବିକଭାବରେ ଚରଖା ଓ ତାହାର ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ଆଉ ସବୁକିଛିର ପୁନରୁଦ୍ଧାର ହିଁ ସମାଧାନ ପରି ଦିଶିଯାଉଛି।[24]

ମୋ'ର ମନରେ ତିଳେମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଚରଖା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଜୀବିକା ଅର୍ଜନ କରିବାର ସାଧନରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇପାରିବ ଏବଂ ଯୁଗପତ୍‌ଭାବରେ କର୍ମୀକୁ ତା'ର ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଉପଯୋଗୀ ସେବା କରିବାକୁ ସମର୍ଥ କରିବ।... ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତାର ସହିତ ଚରଖା ଚଳାଇବାକୁ ହେଲେ ତାହାକୁ ସୂତାକଟାର ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସକଳ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଅଭିଜ୍ଞ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ।[25]

କେବଳ ହାତରେ ସୂତା କାଟିବାର ପୁନଃପ୍ରଚଳନ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଭାରତବର୍ଷ ତାହାର ପୁରାତନ ଗୌରବକୁ ଯେ ଫେରି ପାଇବ, ଏହି ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସଟି ମୋ' ଭିତରେ ମୁଁ ଭାରତକୁ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ଦାନା ବାନ୍ଧି ସାରିଥିଲା। ତା'ପରେ ମୁଁ ଚରଖାକୁ ମଝିରେ ଥିବା ସୂର୍ଯ୍ୟ ସହିତ ତୁଳନା କରିଛି, ଯାହାର ଚାରିପାଖରେ କି ଆମ ଗ୍ରାମ-ଅର୍ଥନୀତିର ସୌରମଣ୍ଡଳଟି ଆବିର୍ଭୂତ ହେବାର ଲାଗିଛି। ଧନୀ ଓ ଦରିଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଏହା ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣସେତୁରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ।[26]

ଆମେ ଚରଖାକୁ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟର ସାନ ବା ବଡ଼ ମେସିନ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଆଦୌ ସମତୁଲ କରିପାରିବା ନାହିଁ। ସେଠାରେ ତ ଅଳ୍ପ କେତୋଟି ବିଶେଷ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ କୋଟି କୋଟି ଘଣ୍ଟା ତିଆରି ହୋଇଯାଉଛି। ସାରା ପୃଥିବୀରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ବିକ୍ରୀ କରାଯାଉଛି। ସିଲେଇ ମେସିନ୍ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହି କାହାଣୀ। ଏଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଭ୍ୟତାର ପ୍ରତୀକ। ଚରଖା ଠିକ୍ ବିପରୀତ ଏକ ସଭ୍ୟତାର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଛି।

ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ବୃହତ୍ ପରିମାଣରେ ଚରଖା ତିଆରି କରି ଆମେ ତାହାକୁ ସର୍ବଜନୀନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁନାହୁଁ। ଯେଉଁଠାରେ କଟାଳିମାନେ ବାସ କରୁଛନ୍ତି, ସେହି ସ୍ଥାନରେ ହିଁ ଚରଖା ଓ ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ସକଳ ସରଞ୍ଜାମକୁ ନିର୍ମାଣ କରିବା ହେଉଛି ଆମର ଆଦର୍ଶ। ଠିକ୍ ଏହିଠାରେ ହିଁ ଚରଖାର ମୂଲ୍ୟ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି। ଯଦି ଚରଖାରେ କେଉଁଠି କିଛି ଅସଜ ହୋଇଯିବ, ତେବେ ସେହିଠାରେ ହିଁ ତାହାକୁ ସଜାଡ଼ି ଦେଇହେବ ଏବଂ ସେହିସବୁ ମରାମତି କାମ କଟାଳିମାନଙ୍କୁ ଶିଖା ଯାଇଥିବ।[27]

ସୂତାକଳର ଉଦ୍ୟୋଗ

ଆମ ସୂତାକଳମାନେ ଆଜି ଆମ ଚାହିଦା ମୁତାବକ ଯଥେଷ୍ଟ ସୂତା ମୋଟେ କାଟି ପାରିବେନାହିଁ। ଏବଂ, ଯଦି ପାରିବେ, ବାଧ୍ୟ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ ମୂଲ୍ୟକୁ ଆଦୌ କମ୍ କରିବେନାହିଁ। ସିଧା ପଇସା କମାଇବା ହିଁ ସେମାନଙ୍କର କାମ ଏବଂ ତେଣୁ, ଜାତିର ପ୍ରୟୋଜନଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ ସେମାନେ କଦାପି ଦରଦାମ୍‌କୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖିବେନାହିଁ। ତେଣୁ ହାତରେ ସୂତା କାଟିବାଦ୍ୱାରା ଦରିଦ୍ର ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ହାତରେ କୋଟ କୋଟି ଟଙ୍କା ଦିଆଯିବାର ମସୁଧା କରାଯାଇଛି। ପ୍ରତ୍ୟେକ କୃଷିପ୍ରଧାନ ଦେଶ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ପରିପୂରକ ଉଦ୍ୟୋଗ ରହିଥିବା ଆବଶ୍ୟକ, ଯେପରିକି ତଦ୍ୱାରା କୃଷକମାନେ ସେମାନଙ୍କର ବଳକା ସମୟକୁ କାମରେ ଲଗାଇ ପାରିବେ। ଏହିଭଳି ଏକ ଉଦ୍ୟୋଗ ସର୍ବଦା ସୂତାକଟା ହିଁ ହୋଇ ରହିଆସିଛି। ଏକ ପ୍ରାଚୀନ ଧନ୍ଦା, ଯାହାକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେବା ଦ୍ୱାରା ଦାସତ୍ୱ ଆସିଛି, ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଆସିଛି ଓ ଏହି ଦେଶର ଅନୁକରଣୀୟ କଳାତ୍ମକ ପ୍ରତିଭା ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଯାଇଛି, ତାହାର ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରିବାକୁ

ପ୍ରୟାସ କରିବା, ତା କ'ଣ ଏପରି ଏକ ତୁଚ୍ଛା କଳ୍ପନାର ଆଦର୍ଶଟିଏ ? ଭାରତବର୍ଷର ସେହି କଳାତ୍ମକ ପ୍ରତିଭାମାନ ଏକଦା ତାହାର ଚମତ୍କାରିତାପୂର୍ଣ୍ଣ ବୟନଶିଳ୍ପରେ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ ହେଉଥିଲା ଓ ତାହାକୁ ଦେଖି ପୃଥିବୀ ଈର୍ଷାନ୍ୱିତ ହେଉଥିଲା ।[28]

ମୁଁ କ'ଣ ସୂତାକଳଗୁଡ଼ିକୁ ଧ୍ୱଂସ କରିଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି—ମୋତେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଏକଥା ପଚରା ଯାଇଛି । ଯଦି ମୁଁ ତାହା ଇଚ୍ଛା କରୁଥାନ୍ତି, ତେବେ ଅବକାରୀ ଶୁଳ୍କର ବିଲୋପ ନିମନ୍ତେ ମୁଁ କଦାପି ଚାପ ଦେଇ ନଥାନ୍ତି । ମୁଁ ସୂତାକଳର ମଧ୍ୟ ଉନ୍ନତି ଚାହେଁ; କେବଳ, ଦେଶର ଅନିଷ୍ଟସାଧନ କରି ତାହାର ଉନ୍ନତି ହେଉ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରେନାହିଁ । ଓଲଟି, ଉଦ୍ୟୋଗଟି ଯାଉ ବୋଲି ଯଦି ଦେଶର ସ୍ୱାର୍ଥଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିବ, ତେବେ ଏତେଟୁକୁଏ ପଶ୍ଚାତ୍ତାପ ନକରି ମଧ୍ୟ ମୁଁ ତାହାକୁ ଚାଲି ଯିବାଲାଗି ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେବି ।[29]

ମୋ' ମତରେ, ମିଲ୍‌ର ଅଂଶୀଦାରମାନେ ଯେପରି ସେମାନଙ୍କ ମିଲ୍‌ର ପରିଚାଳକ, ମିଲ୍‌ର ଶ୍ରମିକମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ପରିଚାଳକ । ଏବଂ, ସେମାନଙ୍କ ପରି ଶ୍ରମିକମାନେ ମଧ୍ୟ ସମାନଭାବରେ ମିଲ୍‌ର ମାଲିକ ବୋଲି ଯେଉଁଦିନ ମିଲ୍‌ମାଲିକମାନେ ଉପଲବ୍ଧି କରିବେ, ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଉ କୌଣସି କଳହ ରହିବନାହିଁ ।[30]

୪୭. ସ୍ୱଦେଶୀର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ

ସ୍ୱଦେଶୀ-ଭାବନା

ଆମେ ସ୍ୱଦେଶୀକୁ ଆମ ଭିତରେ ଥିବା ସେହି ଭାବନାଟି ବୋଲି କହିବା, ଯାହାକି ଅଧିକ ଦୂରରେ ରହିଥିବା ପାରିପାର୍ଶ୍ୱଟିର ଭିତରକୁ ନଯାଇ ଆମ ହାତ ଚାରିପାଖରେ ଥିବା ପାରିପାର୍ଶ୍ୱର ବିନିଯୋଗ ଏବଂ ସେବା ମଧ୍ୟରେ ଆମକୁ ସୀମାବଦ୍ଧ କରି ରଖିଥାଏ । ଏହିପରିଭାବରେ, ଧର୍ମ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ସେହି ସଂଜ୍ଞାଟିର ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ପୂରଣ କରିବାଲାଗି ମୋତେ ନିଜକୁ ମୋ'ର ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନଙ୍କର ଧର୍ମ ଭିତରେ ସୀମାବଦ୍ଧ କରି ରଖିବାକୁ ପଡ଼େ । ଅର୍ଥାତ୍, ମୋ' ହାତ ଚାରିପାଖରେ ରହିଥିବା ଧାର୍ମିକ ପରିପାର୍ଶ୍ୱଟିକୁ ହିଁ ମୋତେ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ଯଦି ମୁଁ ସେଥିରେ କୌଣସି ଅଭାବ ରହିଥିବାର ଦେଖେ, ତେବେ ସେହି ଅଭାବଟିରୁ ତାହାକୁ ମୁକ୍ତ କରି ହିଁ ସେହି ଧର୍ମର ସେବା କରିବା ମୋ'ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହୋଇ ରହେ ।

ରାଜନୀତି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ମୋତେ ଦେଶୀୟ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକୁ କାମରେ ଲଗାଇବାକୁ ହୁଏ ଓ ସେଥିରେ ଥିବା ପ୍ରମାଣିତ ଅଭାବଗୁଡ଼ିକରୁ ତାହାକୁ ଆରୋଗ୍ୟ କରିଆଣି ମୋତେ ତାହାର ସେବା କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ଅର୍ଥନୀତି-କ୍ଷେତ୍ରରେ, କେବଳ ମୋ'ର ନିକଟତମ ପ୍ରତିବେଶୀମାନେ ତିଆରି କରୁଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ମୋତେ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଏବଂ, ଯଦି ଉଦ୍ୟୋଗଗୁଡ଼ିକ ଫଳପ୍ରସୂ ଓ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନ ହୋଇଥାନ୍ତି, ତେବେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଫଳପ୍ରସୂ ଓ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ମୋତେ ସେଗୁଡ଼ିକର ସେବା କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ଏପରି ପ୍ରସ୍ତାବିତ ହୋଇଥାଏ ଯେ, ଏଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରକୃତରେ

ବାସ୍ତବରେ ପରିଣତ କରିପାରିଲେ ତାହା ଏକ ଆଦର୍ଶ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ କରି ଆଣିବ।

ଧର୍ମ

ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ଏକ ସଂରକ୍ଷଣଶୀଳ ଧର୍ମରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଛି ଏବଂ ତେଣୁ ତା'ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ସ୍ୱଦେଶୀ ଭାବନାଟି ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଛି, ତାହା ଫଳରେ ତାହା ଏକ ବଳଶାଳୀ ଶକ୍ତି ହୋଇପାରିଛି। ଏହା ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସହନଶୀଳ, କାରଣ ତାହା ଆଉ କାହାକୁ ନିଜ ମଧ୍ୟକୁ ଦୀକ୍ଷିତ କରି ଆଣିବାରେ ଆଦୌ ବିଶ୍ୱାସ କରେନାହିଁ ଏବଂ ଅତୀତରେ ଯେପରି ହୋଇଛି, ଏବେ ମଧ୍ୟ ତାହାର ଆପଣାକୁ ସଂପ୍ରସାରିତ କରି ପାରିବାର ସମର୍ଥତା ରହିଛି। ଯେପରି ଭୁଲଭାବରେ ବିଚାର କରାଯାଇଛି ବୋଲି ମୋ'ର ମତ, ବୌଦ୍ଧଧର୍ମକୁ ବିତାଡ଼ିତ କରିବାରେ ନୁହଁ, ତାହାକୁ ନିଜ ଭିତରକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନେବାରେ ହିଁ ତାହା ସଫଳତା ଅର୍ଜନ କରିଛି। ସ୍ୱଦେଶୀ ଭାବନା କାରଣରୁ ହିଁ ଜଣେ ନିଜ ଧର୍ମଟିକୁ ବଦଳାଇବାରେ ଆଦୌ ସମ୍ମତ ହୁଏନାହିଁ। ନିଜ ଧର୍ମକୁ ସିଏ ସବୁ ଧର୍ମଠାରୁ ଅଧିକ ଭଲ ବୋଲି ବିଚାର କରୁଥିବାରୁ ହିଁ ସେ ତାହା କରିଥାଏ। ଏବଂ, ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଯାହାସବୁ କହିଲି, ମୋ'ର ମନେ ହୁଏ, ପୃଥିବୀର ସବୁଯାକ ବୃହତ୍ ଧର୍ମ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ସେହି କଥା କୁହାଯିବ। ଅବଶ୍ୟ, ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ବିଶେଷଭାବରେ ସେହିପରି ବୋଲି ମତ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥାଏ

ଶିକ୍ଷା

ସ୍ୱଦେଶୀ ଭାବନାରୁ ପ୍ରାଣଘାତକଭାବରେ ଦୂରକୁ ଚାଲିଯାଇ ଆମକୁ ଏକ ଭୟଙ୍କର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଭିତରେ ଗତି କରିବାକୁ ହୋଇଛି। ଆମେ ଶିକ୍ଷିତଶ୍ରେଣୀ ଏକ ବିଦେଶୀ ଭାଷାର ମାଧ୍ୟମରେ ଆମ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିଛୁ। ତେଣୁ, ଜନଗଣଙ୍କର ଜୀବନ ଉପରେ ଆମେ କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ପକାଇ ପାରିନାହୁଁ। ଆମେ ଜନଗଣଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧି ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ, ମାତ୍ର ବିଫଳ ହୋଇଯାଉଛୁ। ସେମାନେ ଇଂରେଜୀ ହାକିମମାନଙ୍କୁ ଯେପରି ଆଖିରେ ଦେଖୁଛନ୍ତି, ଆମକୁ ମଧ୍ୟ ତା'ଠାରୁ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ଭିନ୍ନ ଆଖିରେ ଦେଖୁ ନାହାନ୍ତି। ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କାହାରି ଆଡ଼କୁ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ହୃଦୟ ଏକ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ପୁସ୍ତକ ପରି ହୋଇ ରହିନାହିଁ। ସେମାନଙ୍କର ଆକାଙ୍କ୍ଷା ଆମ ଆକାଙ୍କ୍ଷାଠାରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭିନ୍ନ। ତେଣୁ, ମଝିରେ ବ୍ୟବଧାନ ରହିଯାଇଛି। ତେଣୁ ଫଳରେ ସଂଗଠନ କରିବାରେ ଯେକୌଣସି ବିଫଳତା ଆସି ପହଞ୍ଚୁଛି ତା' ନୁହେଁ, ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ଏବଂ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ସେମାନେ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଛନ୍ତି, ଦୁହିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ମେଳ ରହି ପାରୁନାହିଁ।

ଯଦି ଗତ ପଚାଶ ବର୍ଷ କାଳ ଆମେ ଭାରତୀୟ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକର ମାଧ୍ୟମରେ ଶିକ୍ଷା ପାଇଥାନ୍ତୁ, ତେବେ ଆମର ଗୁରୁଜନମାନେ, ଆମର ଭୃତ୍ୟମାନେ ଓ ଆମର ପ୍ରତିବେଶୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଆମ ଜ୍ଞାନରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରି ପାରିଥାନ୍ତେ। ତେବେ, ରାମାୟଣ ଏବଂ ମହାଭାରତ ପରି ଜଣେ ବୋସ୍ ବା ଜଣେ ରାୟଙ୍କ ଆବିଷ୍କାରମାନ ଘର ଭିତରର ସମ୍ପତ୍ତି ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତା। ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ଥିତି ଯେପରି ହୋଇଛି, ସାଧାରଣ ଜନଗଣଙ୍କର ବିଚାର କରି ଦେଖିଲେ, ଏହି

ବୃହତ୍ ଆବିଷ୍କାରଗୁଡ଼ିକ ସତେଅବା ବିଦେଶୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଛି। ଯଦି ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରର ଜ୍ଞାନ ଭାରତୀୟ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକର ମାଧ୍ୟମରେ ଦିଆ ଯାଇଥାନ୍ତା, ମୁଁ ସାହସର ସହିତ କହିପାରିବି ଯେ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚମତ୍କାରଭାବରେ ସମୃଦ୍ଧ ହୋଇ ପାରିଥାନ୍ତେ।...

ଆର୍ଥିକ ଜୀବନ

ଆର୍ଥିକ ତଥା ଔଦ୍ୟୋଗିକ ଜୀବନରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିନାଶକାରୀଭାବରେ ସ୍ୱଦେଶୀରୁ ହଟିଯିବା ଫଳରେ ଜନଗଣଙ୍କର ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଅନେକ ଅଂଶରେ ଦେଖାଦେଇଛି। ଯଦି ଭାରତବର୍ଷର ବାହାରୁ ବାଣିଜ୍ୟର ଗୋଟିଏ ବି ପଣ୍ୟ ଏଠାକୁ ଅଣାଯାଇ ନଥାନ୍ତା, ତେବେ ଭାରତବର୍ଷ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦୁଗ୍ଧ ଏବଂ ମଧୁରେ ଭାସୁଥାନ୍ତା। ମାତ୍ର, ସେପରି ହେବାର ନଥିଲା। ଆମେ ଲୋଭୀ ହୋଇ ପଡ଼ିଲୁ, ଇଂଲଣ୍ଡ ମଧ୍ୟ ଲୋଭୀ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା। ଇଂଲଣ୍ଡ ଓ ଭାରତ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ବନ୍ଧଟି ଏକ ଭୁଲ ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହିଲା।...

ଯଦି ଆମେ ସ୍ୱଦେଶୀ ନୀତିର ଅନୁସରଣ କରନ୍ତେ, ତେବେ ଏଭଳି ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବା ତୁମର ଓ ମୋ'ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହୁଅନ୍ତା, ଯେଉଁମାନେ କି ଆମେ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଆମକୁ ଯୋଗାଇ ଦେଇପାରନ୍ତେ। ଏପରି ପ୍ରତିବେଶୀ ରହିଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ସୁସ୍ଥ ଧନ୍ଦାଟିଏ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଛନ୍ତି, ସେହିଭଳି ଅନୁମାନ କରି, ଯେଉଁସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଗକୁ ଯିବା ସେମାନଙ୍କୁ ଜଣାନାହିଁ, ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଯୋଗାଇଦେବା ଲାଗି ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ଶିଖାଇ ଦିଅନ୍ତେ। ତେବେ ଭାରତବର୍ଷର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ଏବଂ ସ୍ୱୟଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକକରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଆନ୍ତା ; କେବଳ ଯେଉଁସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ସ୍ଥାନୀୟଭାବରେ ଉତ୍ପନ୍ନ କରିବା ସମ୍ଭବ ହେଉନାହିଁ, ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ ସେମାନେ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କଠାରୁ ବଦଳରେ ନେଇ ପାରନ୍ତେ।

ଏହି ସବୁଯାକ କଥା ନିରର୍ଥକ ଶୁଣା ଯାଇପାରେ। ସମସ୍ତେ ତ ଜାଣନ୍ତି, ଭାରତବର୍ଷ ହେଉଛି ଅନେକ ନିରର୍ଥକ କଥାର ଦେଶ। ଜଣେ ଦୟାର୍ଦ୍ରହୃଦୟ ମୁସଲମାନ ପିଇବାଲାଗି ଶୁଦ୍ଧ ଜଳ ଆଣି ଦେଉଥିବା ବେଳେ, ତୁମେ ତୃଷାରେ ତଣ୍ଟିକୁ ଶୁଖାଇ ରହିବ, ଏଇଟି ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ନିରର୍ଥକ କଥା। ଏବଂ ତଥାପି, ଏପରି ହଜାର ହଜାର ହିନ୍ଦୁ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଗୋଟିଏ ମୁସଲମାନ ଘରୁ ପାଣି ପିଇବା ଅପେକ୍ଷା ବରଂ ଶୋଷରେ ମରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯିବେ। ସେମାନେ କେବଳ ଭାରତବର୍ଷରେ ତିଆରି ହେଉଥିବା ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିବାଲାଗି ସେମାନଙ୍କର ଧର୍ମ ଦାବି କରୁଛି ଓ କେବଳ ଭାରତରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ଖାଇବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଉଛି ବୋଲି ଥରେ ସେମାନଙ୍କର ହୃଦବୋଧ କରାଇପାରିଲେ ଏହି ନିରର୍ଥକ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ଆଉ କୌଣସି ଅନ୍ୟ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିବାକୁ ଓ କୌଣସି ଅନ୍ୟ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବାକୁ ମନା କରିଦେବେ।...

ଧର୍ମଗତ ଶୃଙ୍ଖଳା

ଅନେକ ସମୟରେ ଏହି କଥାଟିକୁ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଅନ୍ତତଃ ଆର୍ଥିକ ଜୀବନରେ ଭାରତବର୍ଷ

କଦାପି ସ୍ୱଦେଶୀକୁ ଗ୍ରହଣ କରିପାରି ନାହିଁ। ଯେଉଁମାନେ ଏହିଭଳି ଆପତ୍ତି କରନ୍ତି, ସେମାନେ ସ୍ୱଦେଶୀକୁ ଜୀବନର ଏକ ନିୟମରୂପେ ଆଦୌ ଦେଖିପାରନ୍ତି ନାହିଁ। ଏହାକୁ ସେମାନେ କେବଳ ଏକ ଦେଶପ୍ରୀତିର ପ୍ରୟାସ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ; ଏବଂ, ଯଦି ଏଥିପାଇଁ କୌଣସି ଆତ୍ମତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ପଡ଼େ, ତେବେ ତାହା କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି। ସ୍ୱଦେଶୀ କହିଲେ ଏଠାରେ ଏକ ଧର୍ମଗତ ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ବୁଝାଉଛି, ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଜୀବନରେ ତାହା ଯେତେ ଯାହା ବାହ୍ୟ ଅସୁବିଧା ଆଣି ଦେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ନିଷ୍ଠାର ସହିତ ତାହାର ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଏହି ଶୃଙ୍ଖଳାଟି ଅନୁସାରେ, ଯଦି ଗୋଟିଏ ପିନ୍‌କଣ୍ଟା ବା ଛୁଞ୍ଚି ଭାରତରେ ତିଆରି ହୋଇ ନାହିଁ, ନିଜକୁ ସେଥିରୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖିଲେ ତାହା ଆଦୌ କୌଣସି ଆତଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି କରୁ ନଥିବ। ଏହି ସ୍ୱଦେଶୀରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି, ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ବିଚାର କରୁଥିବା ଶତ ଶତ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର ନକରିବାକୁ ଶିକ୍ଷା କରିବ।...

ମୁଁ ଦାବି କରି କହିବି ଯେ, ବିନୟ ତଥା ପ୍ରେମର ବିଧାନ ସହିତ ସଙ୍ଗତି ରକ୍ଷା କରୁଥିବା ଏକମାତ୍ର ନିୟମ ହେଉଛି ଏହି ସ୍ୱଦେଶୀ। ମୁଁ ତ ପରିବାରଟିର କ୍ୱଚିତ୍ ସେବା କରିପାରୁଛି, ତେଣୁ ସମଗ୍ର ଭାରତବର୍ଷର ସେବା କରିବା ପାଇଁ ଅଭିଯାନ କରି ବାହାରିବାକୁ ଚିନ୍ତା କରିବା ଔଦ୍ଧତ୍ୟ ହିଁ ହୋଇପାରେ। ତେଣୁ, ମୋ' ନିଜ ପରିବାର ଉପରେ ହିଁ ମୋ'ର ପ୍ରୟାସକୁ ସଂକେନ୍ଦ୍ରିତ କରି ରଖିବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ମୁଁ ସମଗ୍ର ଜାତିର ବା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ମାନବଜାତିର ସେବା କରୁଛି ବୋଲି ବିଚାର କରିବା, ଏହାକୁ ବରଂ ଅଧିକ ଭଲ ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଏହା ହିଁ ବିନୟ, ଏହା ହିଁ ପ୍ରେମ।

ତୁମର ଅଭିପ୍ରାୟ ତୁମ କାର୍ଯ୍ୟଟିର ଗୁଣାତ୍ମକତାକୁ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବ। ତଦ୍ଵାରା ମୁଁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ କେତେ କେତେ କଷ୍ଟ ଦେଉଛି, ଏହି ବିଷୟରେ ଆଖି ବୁଜିଦେଇ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ମୋ' ପରିବାରର ସେବା କରିପାରେ। ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ, ମୁଁ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଚାକିରୀ ସ୍ୱୀକାର କରି ନେଇପାରେ ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ମୁଁ ଲୋକମାନଙ୍କଠାରୁ ଜବରଦସ୍ତି ଟଙ୍କା ନେଇଆସି ପାରୁଛି। ତାହାଦ୍ୱାରା ମୁଁ ନିଜକୁ ଧନୀ କରାଇ ପାରୁଛି, ଏବଂ ତଦ୍ଵାରା ମୋ' ପରିବାରର ଅନେକ ଅବୈଧ ଦାବିକୁ ପୂରଣ କରିପାରୁଛି। ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁଁ ପରିବାରର କିମ୍ବା ରାଷ୍ଟ୍ରର କାହାରି କୌଣସି ସେବା କରୁନାହିଁ।

ଅଥବା, ମୁଁ ହୁଏତ ଅନୁଭବ କରୁଥିବି ଯେ, ମୋ' ନିଜର ଓ ମୋ' ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଭରଣପୋଷଣ ନିମନ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଭଗବାନ ମୋତେ ହାତଗୋଡ଼ ଦେଇଛନ୍ତି, ତେବେ ମୁଁ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ମୋ' ଜୀବନକୁ ସରଳ କରିଆଣିବି ଓ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଉପରେ ମୋ'ର ସିଧା ପହଞ୍ଚ ରହିଛି, ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନକୁ ମଧ୍ୟ ସରଳ କରିଆଣିବି। ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନ୍ୟ କାହାପ୍ରତି କୌଣସି କ୍ଷତି ନଘଟାଇ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ପରିବାର ସେବା ଅବଶ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି। ମନେ କରାଯାଉ, ଯଦି ସମସ୍ତେ ଏହିଭଳି ଜୀବନରୀତିକୁ ଅନୁସରଣ କଲେ, ତେବେ ଆମେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏକ ଆଦର୍ଶ ସ୍ଥିତିରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥାନ୍ତେ। ସମସ୍ତେ ଏକା ସମୟରେ କଦାପି ସେହି ସ୍ଥିତିରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିବେ ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଆମେ

ଯେଉଁମାନେ ଏହାର ସତ୍ୟକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରୁଛୁ, ତାହାକୁ ବାସ୍ତବ ଜୀବନରେ ପ୍ରୟୋଗ କରୁଛୁ, ଆମେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ସେହି ସୁଖମୟ ଦିନଟିର ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରତୀକ୍ଷା କରିପାରିବା ଏବଂ ସେହି ଦିନଟିର ଆଗମନକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରିଦେଇ ପାରିବା ।[31]

ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କର ସେବା

ସ୍ୱଦେଶୀ ବିଷୟରେ ମୋ'ର ସଂଜ୍ଞାଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁବିଦିତ । ମୋ'ର ନିକଟତମ ପ୍ରତିବେଶୀକୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ମୁଁ କଦାପି ମୋ' ଦୂର ପ୍ରତିବେଶୀର ସେବା କରିବିନାହିଁ । ଏଥିରେ କାହା ବିରୋଧରେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାର କିମ୍ବା କହାକୁ ଶାସ୍ତି ଦେବାର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ । ଏହାକୁ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ବି କୁହାଯିବନାହିଁ, କାରଣ ମୋ' ବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଯାହାକିଛି ଆବଶ୍ୟକ, ତାହା ଯେତେ ଭଲ ଓ ସୁନ୍ଦର ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ଯଦି ତାହା ମୋ' ବୃଦ୍ଧିରେ ବାଧକ ହେଉଥିବ କିମ୍ବା ପ୍ରକୃତି ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ମୋ'ର ସର୍ବପ୍ରଥମ ହେପାଜତରେ ବସ୍ତୁକରି କରିଛି, ସେମାନଙ୍କର କ୍ଷତି କରୁଥିବ, ତେବେ ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ମନା କରିଦେବି ।

ପୃଥିବୀର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଗରୁ ମୁଁ ସୁସ୍ଥ ସାହିତ୍ୟ କ୍ରୟ କରୁଛି । ଶଲ୍ୟଚିକିତ୍ସାର ଉପକରଣଗୁଡ଼ିକୁ ଇଂଲଣ୍ଡରୁ କିଣୁଛି, ଅଷ୍ଟ୍ରିଆରୁ ପିନ୍ ଓ ପେନ୍‌ସିଲ୍ କିଣୁଛି ଓ ସୁଇଜରଲ୍ୟାଣ୍ଡରୁ ଘଡ଼ିମାନ କିଣୁଛି । ମାତ୍ର, ଇଂଲଣ୍ଡ, ଜାପାନ ଅଥବା ପୃଥିବୀର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଞ୍ଚଳରୁ ମୁଁ ସୂକ୍ଷ୍ମ କାର୍ପାସବସ୍ତ୍ରର ଇଞ୍ଚିଟିଏ ମଧ୍ୟ କଦାପି କିଣିବି ନାହିଁ, କାରଣ ଭାରତବର୍ଷର କୋଟି କୋଟି ଅଧିବାସୀଙ୍କୁ ତାହା ଅନେକ କ୍ଷତି ପହୁଞ୍ଚାଇଛି ଓ ଏବେ ମଧ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ପହୁଞ୍ଚାଉଛି ।

ଭାରତର କୋଟି କୋଟି ଅଭାବଗ୍ରସ୍ତ ଦରିଦ୍ର ଯେଉଁ ଲୁଗାକୁ କାଟିଛନ୍ତି ଓ ବୁଣିଛନ୍ତି, ତାକୁ ନକିଣି ଭାରତର ହାତକଟା ଅପେକ୍ଷା ହୁଏତ ଖୁବ୍ ଉଚ୍ଚ କିସମର ହୋଇଥିବା ବିଦେଶୀ କପଡ଼ାକୁ ଯାଇ କ୍ରୟ କରିବାକୁ ମୁଁ ପାପ ବୋଲି ବିଚାର କରୁଛି । ତେଣୁ, ମୋ'ର ସ୍ୱଦେଶୀ ପ୍ରଧାନତଃ ହାତକଟା ଖଦଡ଼କୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ଗଢ଼ିଉଠିଛି ଏବଂ, ଯାହାକିଛି ଭାରତବର୍ଷରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇପାରିବ ଅଥବା ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଉଛି, ସେହି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁକୁ ମଧ ତାହା ସଂପ୍ରସାରିତ ହୋଇ ରହିଛି ।[32]

ସ୍ୱଦେଶୀର ଜଣେ ଉପାସକ ତା'ର ସର୍ବପ୍ରଥମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରୂପେ ନିଜକୁ ତା'ର ନିକଟତମ ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କର ସେବାରେ ସମର୍ପିତ କରି ରଖିବ । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ଅବଶିଷ୍ଟଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥଗୁଡ଼ିକୁ ବାହାରେ ରଖିବାକୁ ହେବ ଓ ଏପରିକି ପରିତ୍ୟାଗ ବି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମାତ୍ର, କେବଳ ବାହାରୁ ହିଁ ଏହା ବହିଷ୍କାର ଅଥବା ପରିତ୍ୟାଗ ପରି ଦେଖା ଯାଉଥିବ । ଆମ ପ୍ରତୀବେଶୀମାନଙ୍କର ଶୁଦ୍ଧ ସେବା ସ୍ୱଭାବତଃ ଦୂରରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ସେବା ନକରିବାକୁ କଦାପି ବୁଝାଇବ ନାହିଁ । ଏହା ବରଂ ଓଲଟା କଥାଟିକୁ ବୁଝାଇବ ।

''ବ୍ୟକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାହା, ବିଶ୍ୱର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ତାହା''—ଏହି ଅକାଟ୍ୟ ନୀତିଟିକୁ ଆମମାନଙ୍କର ହୃଦୟ ଭିତରେ ସ୍ଥାପନ କରି ରଖିବା ଉଚିତ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି 'ସୁଦୂର ଦୃଶ୍ୟଟି' ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଲୁବ୍ଧ ହୋଇପଡ଼େ ଏବଂ ସେବା କରିବ ବୋଲି ପୃଥିବୀର ନାନା ପ୍ରାନ୍ତକୁ ଦଉଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଥାଏ, ତା'ର ଉଚ୍ଚାକାଙ୍କ୍ଷାଟି ଯେ କେବଳ ପ୍ରତିହତ ହୋଇ ରହେ

ତା' ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ସେ ନିଜର ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିପାରେ ନାହିଁ।...[33]

ମୁଁ ଅପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଭାବରେ ଏହି ସତ୍ୟଟିରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିଥାଏ ଯେ, ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଏକା ସମୟରେ ତା'ର ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କର ତଥା ସମଗ୍ର ମାନବସମାଜର ସେବା କରିପାରିବ। ଏଥିରେ ଏହି ସର୍ତ୍ତଟି ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବ ଯେ, ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କର ସେବା ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସ୍ୱାର୍ଥ ପ୍ରଣୋଦିତ ଅଥବା ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ନଥିବ। ଅର୍ଥାତ୍, ସେଥିଲାଗି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମନୁଷ୍ୟର ଶୋଷଣ କରିବାକୁ ପଡୁ ନଥିବ। ପ୍ରତିବେଶୀମାନେ ସେତେବେଳେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଏହିପରି ସେବାର ମୂଳ ଭାବନାଟିକୁ ବୁଝିପାରିବେ। ସେମାନେ ଏକଥା ମଧ ଜାଣିବେ ଯେ, ସେମାନେ ମଧ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କର ସେବା କରନ୍ତୁ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରତ୍ୟାଶା କରାଯାଉଛି। ଏହିପରି ବିଚାର କଲେ, ତାହା କିମ୍ବଦନ୍ତୀରେ ରହିଥିବା ବରଫମୁଣ୍ଡାଟି ପରି ଚାରିଆଡ଼େ ବ୍ୟାପିଯିବ ଏବଂ କ୍ରମେ ଧନାତ୍ମକ ରୀତିରେ ବଳଯୁକ୍ତ ହୋଇ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀକୁ ବେଷ୍ଟନ କରିପାରିବ। ଅର୍ଥାତ୍, ସ୍ୱଦେଶୀ ହେଉଛି ସେହି ଭାବନା, ଯାହାକି ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଆଗ ଆଉ କାହାକୁ ନଦେଖି ନିଜ ଦୁଆର ପାଖର ପଡ଼ିଶାର ସେବା କରିବାଲାଗି ପରିଚାଳିତ କରି ନେଇଥାଏ। ଆଗରୁ ମୁଁ ଯେପରି ସର୍ତ୍ତଟିଏ ରଖିଛି, ତାହା ହେଉଛି ଯେ ଆମର ସେବା ଲାଭ କରି ପ୍ରତିବେଶୀ ମଧ ତା'ର ପ୍ରତିବେଶୀର ସେବା କରିବାକୁ ପ୍ରବୃତ୍ତ ହେବ। ଏହି ଅର୍ଥରେ ସ୍ୱଦେଶୀ କେବେହେଲେ କାହାକୁ ବାଦ୍ ଦିଏ ନାହିଁ। ତାହା ସେବାଲାଗି ରହିଥିବା ମନୁଷ୍ୟର ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ହିଁ ଏକ ବୈଜ୍ଞାନିକ ରୀତିରେ ସୀମିତ କରି ରଖିବାଲାଗି ସ୍ୱୀକାର କରିଥାଏ।[34]

ଏହା ଅନ୍ଧ ଦେଶଭକ୍ତି ନୁହେଁ

ଜୀବନର ଏହି ଯୋଜନା ମଧରେ, ଅନ୍ୟ ଯାବତୀୟ ଦେଶକୁ ବାଦ୍ ଦେଇ ମୁଁ ଭାରତବର୍ଷର ସେବା କରୁଥିବା ପରି ପ୍ରତୀତ ହେଉଥିଲେ ମଧ, ମୁଁ କୌଣସି ଦେଶର ଆଦୌ କୌଣସି କ୍ଷତି କରୁନାହିଁ। ମୋ'ର ଦେଶଭକ୍ତି ଏକାବେଳେକେ କେବଳ ନିଜ ଦେଶକୁ ଦେଖେ ତଥା ଅନ୍ୟ ଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ ତାହା ମଧରେ ଅନ୍ତର୍ଗତ କରି ଦେଖିଥାଏ। ଏହା ଏହି ଅର୍ଥରେ କେବଳ ନିଜ ଦେଶକୁ ଦେଖେ ଯେ, ସକଳ ବିନମ୍ରତା ସହିତ ମୋ'ର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ମୋ' ଜନ୍ମଭୂମି ମଧରେ ହିଁ ସୀମାବଦ୍ଧ କରି ରଖିଥାଏ ; ମାତ୍ର ଏହି ଅର୍ଥରେ ତା' ଭିତରେ ଅନ୍ୟ ଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ ଅନ୍ତର୍ଗତ କରି ଦେଖେ ଯେ, ମୋ'ର ସେବା ଆଦୌ କାହା ସହିତ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରିବାକୁ ଅଥବା କାହାର ବିରୋଧ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେ ନାହିଁ। Sic utere tuo ut alienum non laedas—ଏହି ଉକ୍ତିଟି କେବଳ ଆଇନ୍ ଶାସ୍ତ୍ରର ଏକ ନୀତି ନୁହେଁ, ଏହା ଜୀବନର ମଧ ଗୋଟିଏ ମହାନ୍ ନୀତି। ଅହିଂସା ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରେମକୁ ଯଥାର୍ଥରେ ବଞ୍ଚିବା ନିମନ୍ତେ ଏହା ହେଉଛି ଏକ ଚାବିକାଠି।[35]

ସକଳ ପ୍ରକାରେ କଳ୍ପନା କରି ହେଉଥିବା ଯାହାକିଛି ବିଦେଶୀକୁ ମୁଁ କଦାପି ବାଦ୍ ଦେବାକୁ ବିଚାର କରି ନାହିଁ। ସ୍ୱଦେଶୀର ମୋଟାମୋଟି ସଂଜ୍ଞା ହେଉଛି, ବିଦେଶୀ ଦ୍ରବ୍ୟ ବ୍ୟବହାର

ନକରି ନିଜ ଘରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା । ଗୃହର ଉଦ୍ୟୋଗଗୁଡ଼ିକର ସୁରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଏହିଭଳି ବ୍ୟବହାର ଯେତେଦୂର ଆବଶ୍ୟକ, ବିଶେଷତଃ ଯେଉଁ ଉଦ୍ୟୋଗଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ ଭାରତବର୍ଷ ଦରିଦ୍ର ହୋଇପଡ଼ିବ, ସେହି ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା । ତେଣୁ, ମୋ' ମତରେ, ବିଦେଶୀ ଦ୍ରବ୍ୟ ଯେତେ ଉପକାରକ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଏବଂ ଯଦି ତାହା ଆଉ କାହା ଦାରିଦ୍ର୍ୟର କାରଣ ହେଉ ନଥାଏ, ଯେଉଁ ସ୍ୱଦେଶୀ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବର୍ଜନ କରେ ତାହାକୁ ମୁଁ ସ୍ୱଦେଶୀର ଏକ ଅତି ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ବୋଲି କହିବି ।[36]

ଯେକୌଣସି ଉତ୍ତମ କଥା ପରି ସ୍ୱଦେଶୀକୁ ମଧ୍ୟ ଯଦି ଗୋଟିଏ ପୂଜାର ବସ୍ତୁ ପରି କରି ରଖାଯାଏ, ତେବେ ତାହା ଆମକୁ ମୃତ୍ୟୁଯାଏ ମଧ୍ୟ ପିଠିରେ ବସାଇ ନେଇ ଯାଇପାରିବ । ଏହି ବିପଦଟି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆମେ ସତର୍କ ରହିବା । ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ କେବଳ ବିଦେଶୀ ବୋଲି ହିଁ ବର୍ଜନ କରିବା ଏବଂ, ଯେଉଁସବୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ତିଆରି କରିବାକୁ ଦେଶ ଆଦୌ ଉପଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ, ତାହାକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବାରେ ଜାତୀୟ ଅର୍ଥ ଓ ଜାତୀୟ ଅର୍ଥ ବରବାଦ କରୁଥିବା, ଏହାକୁ ମୁଁ ଏକ ଅପରାଧ ଓ ଏକ ନିର୍ବୋଧତା ବୋଲି କହିବି, ଏହାଦ୍ୱାରା ସ୍ୱଦେଶୀ ଭାବନାର ବିରୋଧାଚରଣ ହେବ ।

ସ୍ୱଦେଶୀର ଜଣେ ସଚ୍ଚା ଉପାସକ କଦାପି ବିଦେଶୀ ପ୍ରତି ଅସଦିଚ୍ଛା ପୋଷଣ କରିବ ନାହିଁ। ପୃଥିବୀରେ କାହାପ୍ରତି ସେ ଶତ୍ରୁଭାବ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହେବ ନାହିଁ। ସ୍ୱଦେଶୀର ନୀତି ଆଦୌ ଘୃଣାର ମାର୍ଗ ନୁହେଁ। ତାହା ହେଉଛି ସ୍ୱାର୍ଥରହିତ ସେବାର ଏକ ନୀତି, ଏବଂ ଶୁଦ୍ଧତମ ଅହିଂସା ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରେମରେ ହିଁ ତାହାର ଚେରଗୁଡ଼ିକ ଭେଦିକରି ରହିଛି ।[37]

14. ଭ୍ରାତୃତ୍ୱ

୪୪. ପ୍ରେମର ସନ୍ଦେଶ

ଏକାଠି ଧରି ରଖିବାର ଶକ୍ତି

ଆତ୍ମା ଅଥବା ସତ୍ୟର ଶକ୍ତି କହିଲେ ଯାହା ବୁଝାଇବ, ପ୍ରେମର ଶକ୍ତି କହିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ହିଁ ବୁଝାଇବ। ପ୍ରେମ କିପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ସୋପାନରେ କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ତାହାର ଉଦାହରଣମାନ ସବୁବେଳେ ରହିଛି।... ସେହି ଶକ୍ତି ନଥିଲେ ବିଶ୍ୱର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ମଧ୍ୟ ନଥାନ୍ତା।... ହଜାର ହଜାର ଏପରିକି ଅୟୁତ ଅୟୁତ ଲୋକ ଆପଣାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଲାଗି ଏହି ଶକ୍ତିଟିର ଅତି ସକ୍ରିୟଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାନ୍ତି। ଏହି ଶକ୍ତିଟି ସକ୍ରିୟ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ଘଟୁଥିବା ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ପରିବାରର ସାନ ସାନ କେତେ କଳହ କୁଆଡ଼େ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଯାନ୍ତି। ଶହ ଶହ ଜାତି ଶାନ୍ତିରେ ବାସ କରନ୍ତି। ଇତିହାସ ସେଗୁଡ଼ିକର ହିସାବ ରଖେ ନାହିଁ, ହିସାବ ରଖିପାରେ ନାହିଁ। ପ୍ରେମ ଅର୍ଥାତ୍ ଆତ୍ମାର ଶକ୍ତିର ସାବଲୀଳଭାବରେ ସକ୍ରିୟ ହେବାରେ କେଉଁଠି ବ୍ୟାଘାତ ପହଞ୍ଚିଲେ ବସ୍ତୁତଃ ଇତିହାସ ସେହି ପ୍ରତ୍ୟେକଟିକୁ ଲିପିବଦ୍ଧ କରି ରଖେ। ଦୁଇଜଣ ଭାଇ କଳହ କଲେ ; ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ ତା'ପରେ ଅନୁତାପ କଲା ଓ ତା' ଭିତରେ ଯେଉଁ ଭଲପାଇବା ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥିଲା, ତାହାକୁ ସେ ପୁନର୍ବାର ଜାଗ୍ରତ କରି ଆଣିଲା। ଉଭୟେ ପୁନର୍ବାର ଶକ୍ତିରେ ଏକାଠି ରହିଲେ। କେହି ଏସବୁର ବିବରଣ କଦାପି ରଖେ ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଯଦି ଏହି ଦୁଇ ଭାଇ ଓକିଲମାନଙ୍କର ହସ୍ତକ୍ଷେପ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାରଣରୁ ପରସ୍ପରର ବିରୋଧରେ ଅସ୍ତ୍ରଧାରଣ କରନ୍ତି ଅଥବା ଆଇନ୍‌ର ଆଶ୍ରୟ ନିଅନ୍ତି–ଆଇନର ଆଶ୍ରୟ ନେବା ମଧ୍ୟ ପଶୁବଳ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାର ଆଉ ଗୋଟିଏ ରୂପ–ତେବେ ସେମାନଙ୍କର କର୍ମଗୁଡ଼ିକର ବିବରଣୀ ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ଛାପା ହୋଇ ବାହାରେ, ପଡ଼ିଶାମାନେ ହୁଏତ ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଚର୍ଚ୍ଚା କରନ୍ତି ଓ ସମ୍ଭବତଃ ସେଥିରୁ ଇତିହାସ ବି ତିଆରି ହୋଇଯାଏ। ଏବଂ, ପରିବାର ତଥା ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାହା ସତ, ଜାତିଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ତାହା ହିଁ ସତ। ପରିବାର ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ନିୟମ ଓ ଜାତିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆଉ ଗୋଟାଏ ନିୟମ–ଏପରି ବିଶ୍ୱାସ କରିବାର ଆଦୌ କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ। ତେଣୁ, ପ୍ରକୃତିର ଗତିପଥରେ ଘଟୁଥିବା ବ୍ୟାଘାତଗୁଡ଼ିକୁ ଲିପିବଦ୍ଧ କରି ରଖିବା, ଆମେ ତାହାକୁ ହିଁ ଇତିହାସ ବୋଲି କହିପାରିବା। ଆତ୍ମାର ଶକ୍ତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାକୃତିକ ଓ ସ୍ୱାଭାବିକ,

ତେଣୁ ଇତିହାସରେ ତାହାର ଉଲ୍ଲେଖ ନଥାଏ ।[1]

ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ କହନ୍ତି ଯେ, ଆମର ଏହି ଗୋଲାର୍ଦ୍ଧକୁ ଗଢ଼ିଥିବା ଅଣୁଗୁଡ଼ିକୁ ଏକତ୍ର ଧରି ରଖିଥିବା ସେହି ଶକ୍ତିଟି ବ୍ୟତୀତ ପୃଥିବୀ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିବ ଏବଂ ତା'ପରେ ଆମେସବୁ ଆଉ କେହି ରହିବୁ ନାହିଁ। ଏବଂ, ଅନ୍ଧ ଜଡ଼କୁ ଏକାଠି ଧରି ରଖିବାକୁ ଯେଉଁପରି ଗୋଟିଏ ଶକ୍ତି ରହିଛି, ଜୀବନ ରହିଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁରେ ମଧ୍ୟ ତାହା ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବ ଏବଂ ଜୀବଧାରୀ ସତ୍ତାଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାଠି ଧରି ରଖିବାକୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ସେହି ଶକ୍ତିଟି ହେଉଛି ପ୍ରେମ। ଆମେ ବାପ ଓ ପୁଅ ଭିତରେ, ଭାଇ ଓ ଭଉଣୀ ଭିତରେ ତଥା ବନ୍ଧୁ ଓ ବନ୍ଧୁ ଭିତରେ ସେହି ଶକ୍ତିଟି ରହିଥିବାର ନିଦର୍ଶନ ପାଇଥାଉଁ। ମାତ୍ର, ଯାହାକିଛି ଜୀବନ ଧରି ରହିଛି, ତାହାରି ସହିତ ଆମେ ବଞ୍ଚୁଥିବା ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ସେହି ଶକ୍ତିଟିକୁ କାମରେ ଲଗାଇ ଶିଖିବାକୁ ହେବ। ଏବଂ, ସେହି ଶକ୍ତିର ବ୍ୟବହାରରେ ହିଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ବିଷୟରେ ଆମର ଜ୍ଞାନ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି। ଯେଉଁଠି ପ୍ରେମ, ସେଠି ଜୀବନ ; ଘୃଣା କେବଳ ବିନାଶ ମଧ୍ୟକୁ ହିଁ ନେଇଯାଏ ।[2]

ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶକ୍ତି ପରିମାଣଟି ଆମକୁ ତଳକୁ ଖସାଇ ଆଣିବାକୁ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଉପରକୁ ଉଠାଇ ନେବାକୁ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ଏବଂ, ଯେତେ ଅଚେତନଭାବରେ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରେମର ବିଧାନଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇ ରହିଥିବାର ଫଳସ୍ୱରୂପ ହିଁ ତାହା ହୋଇପାରୁଛି। ମନୁଷ୍ୟଜାତି ଯେ ତିଷ୍ଠି ରହିଛି, ଏହି ବସ୍ତୁ ସତ୍ୟଟି ଦର୍ଶାଇ ଦେଉଛି ଯେ ଏକାଠି ଧରି ରଖିବାର ଏହି ଶକ୍ତିଟି ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରିଦେବାର ଶକ୍ତିଠାରୁ ଅଧିକ ବୃହତ୍ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ରାନୁଗ ଶକ୍ତିଟି କେନ୍ଦ୍ରାତିଗ ଶକ୍ତିଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ବୃହତ୍।[3]

ଆମ ସତ୍ତାର ବିଧାନ

ହଜାର ହଜାର ବର୍ଷ ହେଲା ପଶୁବଳ ହିଁ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ସର୍ବଶାସୀ ସତ୍ୟ ହୋଇ ରହିଛି, ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟ କ୍ରମାଗତଭାବରେ ତାହାର ତିକ୍ତ ପରିଣାମକୁ ଭୋଗିଆସିଛି। ଯେକୌଣସି ମନୁଷ୍ୟର ଆଖିକୁ ତାହା ଅବଶ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଦିଶୁଥିବ। ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏଥିରୁ କୌଣସି ଭଲ ଫଳ ସମ୍ଭବ ହେବାର ଆଶା ଅତି କ୍ଷୀଣ ହୋଇଗଲାଣି। ଯଦି ଅନ୍ଧାର ଭିତରୁ ଆଲୋକ ଉଦ୍‌ଭରିତ ହୋଇ ଆସିପାରିବ, ତେବେଯାଇ ଘୃଣା ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରେମ ମଧ୍ୟ ଜନ୍ମଲାଭ କରିବ।[4]

ମୁଁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଛି ଯେ, ନାନା ଧ୍ୱଂସ ଓ ବିନାଶ ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନ ତଥାପି ରହିଛି, ଏବଂ ତେଣୁ, ଏହି ବିନାଶର ବିଧାନଟି ଅପେକ୍ଷା ଏକ ଉଚ୍ଚତର ବିଧାନ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବ। କେବଳ ସେହି ବିଧାନଟି ମଧ୍ୟରେ ହିଁ କୌଣସି ସୁସଂଗଠିତ ସମାଜ ବୋଧଗମ୍ୟ ହୋଇପାରିବ ଏବଂ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାର କୌଣସି ସାର୍ଥକତା ରହିବ। ଏବଂ ତାହା ହିଁ ଯଦି ଜୀବନର ବିଧାନ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ଆମକୁ ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ ସେଇଟିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରି ଆଣିବାକୁ ହେବ। ଯେଉଁଠାରେ ମଧ୍ୟ ସଂଘର୍ଷ ଓ ଶତ୍ରୁତା ହେବ, ଯେଉଁଠାରେ ବି ତୁମକୁ ଏକ ପ୍ରତିପକ୍ଷର ସାମନା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ତେବେ ତୁମେ ତାକୁ ପ୍ରେମଦ୍ୱାରା ଜୟ କରିନିଅ। ମୋ' ନିଜ

ଜୀବନରେ ଏହିପରି ଅତି ସାଧାରଣ ବୁଦ୍ଧିଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ମୁଁ ଏହି ନିୟମଟିକୁ କ୍ରିୟାଶୀଳ କରି ରଖିଛି । ତା'ର ଅର୍ଥ ଏପରି ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ, ମୋ'ର ସବୁଯାକ ଅସୁବିଧାର ସମାଧାନ ହୋଇଯାଇଛି । ମୁଁ କେବଳ ଏତିକି ଆବିଷ୍କାର କରିଛି ଯେ, ପ୍ରେମର ସେହି ବିଧାନଠାରୁ ହିଁ ମୁଁ ଉତ୍ତର ପାଇଛି ; ବିନାଶର ନିୟମଟି କୌଣସି ଉତ୍ତର ଦେଇପାରି ନାହିଁ ।[5]

ଯଦି ପ୍ରେମ ଅର୍ଥାତ୍ ଅହିଂସା ଆମ ସତ୍ତାର ବିଧାନରେ ପରିଣତ ନହୁଏ, ତେବେ ମଝିରେ ମଝିରେ ବାର ବାର ଯୁଦ୍ଧର ପ୍ରକୋପରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାର ଆଉ କୌଣସି ସମ୍ଭାବନା ରହିବନାହିଁ । ଏବଂ, ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଯୁଦ୍ଧ ଭୟାବହତାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୂର୍ବଟି ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇ ଆସୁଥିବ ।...

ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଯେତେ ଗୁରୁ ପୃଥିବୀକୁ ଆସିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଅଳ୍ପ ବା ବହୁତ ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ ସେହି ବିଧାନଟିର ପ୍ରଚାର କରିଛନ୍ତି । ଯଦି ପ୍ରେମ ହିଁ ଜୀବନର ବିଧାନ ହୋଇନଥାନ୍ତା, ତେବେ ମୃତ୍ୟୁର ଏହି କଟାହ ଭିତରେ ଜୀବନ କଦାପି ତଥାପି ତିଷ୍ଠି ରହିନଥାନ୍ତା । ଜୀବନ ଏହି ମୃତ୍ୟୁ ବିରୋଧରେ ହିଁ ଏକ ଚିରନ୍ତନ ବିଜୟ ଘୋଷଣା କରିଆସିଛି । ଯଦି ମନୁଷ୍ୟ ଓ ପଶୁ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ମୌଳିକ ଅନ୍ତର ରହିଥାଏ, ତାହା ହେଉଛି ଯେ ମନୁଷ୍ୟ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ସେହି ବିଧାନଟିକୁ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇଆସିଛି ଓ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନରେ ତା'ର ବାସ୍ତବ ପ୍ରୟୋଗ କରିଛି । ପୃଥିବୀର ପ୍ରାଚୀନ ତଥା ସାମ୍ପ୍ରତିକ ସବୁ ସନ୍ଥ ନିଜର ଆଲୋକ ତଥା ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଆମ ସତ୍ତାର ସେହି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ବିଧାନଟିର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଜୀବନ୍ତ ଉଦାହରଣ ହୋଇ ରହିଆସିଛନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ଏହି କଥାଟିରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସତ୍ୟତା ରହିଛି ଯେ, ଆମ ଭିତରର ପଶୁଟି ଅନେକ ସମୟରେ ଏକ ସହଜ ବିଜୟ ହାସଲ କରି ନେଉଥିବା ପରି ବୋଧ ହୋଇଥାଏ । ଅବଶ୍ୟ ତଦ୍ୱାରା ବିଧାନଟି ଆଦୌ ମିଥ୍ୟା ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଯାଏନାହିଁ । ତାହା କେବଳ ଏହାକୁ ଜୀବନରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାରେ ରହିଥିବା ଅସୁବିଧାଟିକୁ ହିଁ ସୂଚାଇଦିଏ । ସତ୍ୟର ଉଚ୍ଚତା ଯେତିକି, ଠିକ୍ ସେତିକି ଉଚ୍ଚ ଏକ ବିଧାନର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଉ ଅନ୍ୟପ୍ରକାର କିପରି ବା ହୋଇଥାନ୍ତା ? ଯେତେବେଳେ ତାହାକୁ ସମସ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବେ, ସେତେବେଳେ, ପରମେଶ୍ୱର ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେପରି ସ୍ୱର୍ଗରାଜ୍ୟର ଅଧୀଶ୍ୱର ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଏହି ପୃଥିବୀର ଅଧୀଶ୍ୱରରୂପେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବେ । ପୃଥିବୀ ଓ ସ୍ୱର୍ଗ ଯେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଭିତରେ ରହିଛି, ମୋତେ ସେହି କଥାଟି ସ୍ମରଣ କରାଇଦେବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ଆମେ ପୃଥିବୀଟିକୁ ଜାଣିଛୁ, ଆମ ନିଜ ଭିତରେ ରହିଥିବା ସ୍ୱର୍ଗଟି ବିଷୟରେ ଅପରିଚିତ ହୋଇ ରହିଛୁ । କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଜୀବନରେ ପ୍ରେମର ନିୟମଟିକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ସମ୍ଭବ ବୋଲି ଯଦି ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଏ, ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କର ଜୀବନରେ ସେହି ପ୍ରୟୋଗଟିର ସମ୍ଭାବନାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ବାଟ ଛାଡ଼ି ନ ଦେବାକୁ କେବଳ ଏକ ଉଦ୍ଧତପଣିଆ ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଆମଠାରୁ ଆଦୌ ବହୁଦୂର ହୋଇ ରହିନଥିବା ଆମର ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ ନରମାଂସ ଭକ୍ଷଣ କରୁଥିଲେ; ସେମାନେ ଆହୁରି ଏପରି ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆସକ୍ତ ଥିଲେ, ଯାହାକୁ କି ଆମେ ଏବେ କେବଳ ଘୃଣ୍ୟ ବୋଲି କହିବା । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ଡିକ୍ ଶେପାର୍ଡ୍ଙ୍କ ପରି ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ, ଯିଏକି ନିଜର

ସହମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଭକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ମନା କରିବାର ବିଚିତ୍ର ନୀତିଟିକୁ ପ୍ରଚାର କରିଥିଲେ ବୋଲି ହୁଏତ ଉପହସିତ ହୋଇଥିଲେ ଅଥବା ଅପରାଧୀ ବୋଲି ପ୍ରଦର୍ଶିତ ମଧ ହୋଇଥିଲେ ।[6]

ଇତିହାସ ନିରନ୍ତର ବହୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ରହିଛି; ମାତ୍ର ଆମେ ତ ନୂଆ ଇତିହାସ ନିର୍ମାଣ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛୁ । ଅନ୍ତତଃ ଅହିଂସା ବିଷୟରେ ଜାତୀୟ ମାନସର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥିବାରୁ ମୁଁ ଏକଥା କହୁଛି । ତରବାରୀର ନୀତିକୁ ମୁଁ ବହୁତ ବିଚାର ଓ ତର୍କ ଦେଇ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିଛି, ଏହାର ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକର ଗଣିତଗୁଡ଼ିକୁ କଷିଛି; ଏବଂ ଶେଷରେ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହୋଇଛି ଯେ, ଜଙ୍ଗଲର ନିୟମଟି ବଦଳରେ ସଚେତନ ପ୍ରେମର ନିୟମଟିକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ନିମନ୍ତେ ହିଁ ମନୁଷ୍ୟ ନିୟତିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଛି ।[7]

ଯେଉଁଠି ପ୍ରେମ ଅଛି, ସେଠାରେ ଭଗବାନ ମଧ ଅଛନ୍ତି ।[8]

ପ୍ରେମ ଦାବି କରେ ନାହିଁ, ନିରନ୍ତର ଦିଏ । ପ୍ରେମ ସର୍ବଦା କଷ୍ଟ ସହେ, କଦାପି ଅଭିଯୋଗ କରେ ନାହିଁ, କେବେହେଲେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନିଏନାହିଁ ।[9]

ସେବାର ନିୟମ

ଯେତେବେଳେ ଆମେ ସେବା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବା, ସେତେବେଳେ ଆତ୍ମୀୟ ହୋଇଯିବା, ଏବଂ, ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ଅଧିକାରକୁ ଦାବି କରି ବାହାରିବା, ସେତେବେଳେ ଆତ୍ମୀୟତା ଉପରେ ଆଉ ଜୋର୍ ଦେବାନାହିଁ–ଏହା ହିଁ ଆଚରଣର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ନିରାପଦ ବିଧି । ବସ୍ତୁତଃ, ଏହାକୁ ମୁଁ ଆଚରଣର ସର୍ବୋତ୍ତମ ନିୟମ ବୋଲି କହିଛି ଏବଂ ଭାରତବର୍ଷରେ ପ୍ରଦେଶ ପ୍ରଦେଶ ମଧରେ ରହିଥିବା ସମ୍ବନ୍ଧଚୟର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁଁ ଜୀବନର ସେହି ବିଧାନଟିକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଦେଖିଛି ।... ମାନବୀୟ କାର୍ଯ୍ୟସମ୍ପର୍କଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉତ୍ତମ ସମ୍ପର୍କ ରଖିପାରିବା ନିମନ୍ତେ ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପଦ୍ଧତି ଥିବାର ମୋତେ ଜଣା ନାହିଁ । ଏବଂ, ଗତ ବହୁ ବର୍ଷର ଅଭିଜ୍ଞତା ବଳରେ ମୋ'ର ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟି ଦୃଢ଼ ହୋଇଯାଇଛି ଯେ, ଯେତେବେଳେ ଉକ୍ତ ସର୍ବୋତ୍ତମ ନିୟମଟିକୁ ପାଳନ କରିବାରେ କୌଣସି ବାଧା ଆସି ପହଞ୍ଚୁଛି, ସେଠାରେ କେବଳ ଅସୂୟା ଦେଖାଦେଇଛି, କଳହ ହୋଇଛି ଓ ମୁଣ୍ଡ ଫଟାଫଟି ମଧ ଘଟିଯାଇଛି ।... [10]

ବ୍ୟବହାରରେ ସମାନତା

ମୋ'ର ମୂଳ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଉଛି ସମଗ୍ର ମାନବଜାତି ଲାଗି ବ୍ୟବହାରଗତ ସମାନତା ଏବଂ ସେହି ବ୍ୟବହାରଗତ ସମାନତାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ସେବାର ସମାନତା । [11]

କାରଣ, ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସମସ୍ତେ ଏକା ବୟସର, ଏକା ଉଚ୍ଚତାର, ଏକା ଚମଡ଼ା ଓ ଏକା ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତାର ହୋଇ ନଥିଲେ ହେଁ ଏହି ଅସମାନତାଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ସାମୟିକ ଓ କେବଳ ଉପରି ଭାଗର ଏହି ଜଡ଼ ଆବରଣ ତଳେ ଯେଉଁ ଆତ୍ମା ଲୁକ୍କାୟିତ ହୋଇ ରହିଛି, ସବୁ ପୁରୁଷ ଏବଂ ସବୁ ନାରୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏବଂ ସବୁ ଜଳବାୟୁରେ ସେହି ଆତ୍ମା ହେଉଛି କେବଳ ଗୋଟିଏ ।... ଆମ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଆମେ ଯେତେ ଯାହା ଭିନ୍ନତା ଓ ବୈଚିତ୍ର୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥାଉଁ, ତା'ମଧରେ ଏକ ପ୍ରକୃତ ଓ ଅସଲ ଏକତା ସର୍ବଦା ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛି ।

'ଅସମାନତା' ଶବ୍ଦଟି ମଧ୍ୟରେ ସତେଯେପରି ଏକ ଖରାପ ଗନ୍ଧ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ଉଭୟ ପ୍ରାଚ୍ୟ ତଥା ପାଶ୍ଚାତ୍ୟରେ ସେଥିରୁ ଔଦ୍ଧତ୍ୟ ଏବଂ ନାନା ଅମାନୁଷିକତାର ଉଦ୍‌ଭବ ହୋଇଛି। ମନୁଷ୍ୟ ବିଷୟରେ ଯାହା ସତ୍ୟ, ଜାତିଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ତାହାହିଁ ସତ୍ୟ; କାରଣ ଜାତି କହିଲେ ତ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ ବୁଝାଏ। ଅସମାନତାର ଏହି ମିଛ ଏବଂ ଅନମନୀୟ ନୀତିଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ହିଁ ଏସିଆ ଆଫ୍ରିକାର ଜାତିମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିଷ୍ଠୁରଭାବରେ ଶୋଷଣ କରାଯାଇଛି। ପ୍ରାଚ୍ୟକୁ ଶୋଷଣ କରିବାରେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟର ଏହି ସାମ୍ପ୍ରତିକ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଯେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଉଚ୍ଚତରତ। ଏବଂ ପ୍ରାଚ୍ୟ ନିମ୍ନତରତାର ଏକ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରୁଛି, ସେକଥା କାହାକୁ ଜଣା ଅଛି ?[12]

ବାହାରର ଆକାରମାନେ ଅନେକ, ମାତ୍ର ପ୍ରେରଣା ଦାନ କରୁଥିବା ଆତ୍ମା ହେଉଛି ଏକ। ବାହ୍ୟ ଯାବତୀୟ ବୈଚିତ୍ର୍ୟର ପଶ୍ଚାତରେ ଯେଉଁଠି ଏହି ସର୍ବାନ୍ତର୍ଗତକାରୀ ମୂଳଭୂତ ଏକତା ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛି, ସେଠାରେ ଉଚ୍ଚ ଓ ନୀଚର ଭେଦଭାବ ନିମନ୍ତେ ଆଉ ଅବକାଶ କିପରି ରହିବ ? କାରଣ, ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦରେ ତୁମକୁ ସେହି ସତ୍ୟଟିର ହିଁ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ମୂଳରେ ରହିଥିବା ଏହି ଏକତାର ଉପଲବ୍ଧି ହେଉଛି ସବୁ ଧର୍ମର ଚରମ ଲକ୍ଷ୍ୟ।[13]

ମୁଁ ପ୍ରେମରୂପୀ ବିଧାନର ସାର୍ବଭୌମ ଶାସନରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ। ସେହି ବିଧାନ କଦାପି କୌଣସି ପାତ୍ରାନ୍ତର ବିଚାର କରେନାହିଁ।[14]

ମୁଁ କେବେହେଲେ ଆତ୍ମୀୟସ୍ୱଜନ ଓ ଅବଶିଷ୍ଟ ଜନ, ସ୍ୱଦେଶବାସୀ ଓ ବିଦେଶୀ, ଶ୍ୱେତ ଓ ଅଶ୍ୱେତ, ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନ, ପାର୍ସୀ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ବା ଇହୁଦୀ କୌଣସି ଅନ୍ୟ ଧର୍ମର ଭାରତୀୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଭେଦ ଦେଖିନାହିଁ। ମୁଁ ହୁଏତ ଏପରି କହିପାରିବି ଯେ, ମୋ'ର ହୃଦୟ ଏପରି କୌଣସି ପ୍ରଭେଦ ଦେଖିବାକୁ କେବେ ସମର୍ଥ ହିଁ ହୋଇନାହିଁ। ଏହାକୁ ମୁଁ ନିଜର ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ଗୁଣ ବୋଲି ଆଦୌ ଦାବି କରୁନାହିଁ ; କାରଣ, ମୋ'ର କୌଣସି ବିଶେଷ ଚେଷ୍ଟାବଳରେ ଯେ ମୁଁ ଏହି ଗୁଣଟିକୁ ଅର୍ଜନ କରିଛି ତା'ନୁହେଁ, ତାହା ମୋ'ର ସ୍ୱଭାବ ଭିତରେ ହିଁ ରହିଛି। ମାତ୍ର, ଅହିଂସା, ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ, ଅପରିଗ୍ରହ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ସେଗୁଡ଼ିକର ଅନୁଶୀଳନ ଲାଗି ମୋତେ ସଚେତନଭାବରେ ଅବିରାମ ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ହୋଇଛି।[15]

ଆମକୁ ଆମ ପ୍ରେମର ବୃତ୍ତଟିକୁ କ୍ରମଶଃ ପ୍ରଶସ୍ତ କରିଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଯେପରିକି ତାହା ପରିଶେଷରେ ସମସ୍ତ ଗ୍ରାମକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିବ ; ଗ୍ରାମ ସେହିପରି ପ୍ରଶସ୍ତ ହୋଇ ଜିଲ୍ଲାକୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଗତ କରିନେବ, ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରଦେଶକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିବ ଏବଂ ଏହିପରିଭାବରେ ଆମ ଭଲପାଇବାର ପରିସରଟି ପୃଥିବୀ ସହିତ ସମବ୍ୟାପ୍ତତା ଲାଭ କରିପାରିବ।[16]

ଆମେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ସମୟରେ ବାସ କରୁଛୁ, ଯେତେବେଳେ କି ମୂଲ୍ୟମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୀଘ୍ର ବଦଳିଯିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି। ଆମକୁ କୌଣସି ମନ୍ଥର ପରିଣାମ ଆଦୌ ସନ୍ତୋଷ ଦେଇ ପାରୁନାହିଁ। ଆମେ ଆଉ କେବଳ ଆମ ନିଜ ଜାତିର ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ସୁଖରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ରହି ଯାଉନାହୁଁ, ଏପରିକି କେବଳ ଆମ ନିଜ ଦେଶର ସୁଖରେ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ। ଆମେ ସମଗ୍ର

ମାନବଜାତି ପାଇଁ ଅନୁଭବ କରୁଛୁ ବା ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ । ଆପଣାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ଅନ୍ୱେଷଣଯାତ୍ରାରେ ଏହାକୁ ଏକ ଅଦ୍‌ଭୂତ ଲାଭ ବୋଲି କୁହାଯିବ ।[17]

ତୁମକୁ ମୋ'ର ନିବେଦନ, ନୁମେ ନିଜର ହୃଦୟଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱଚ୍ଛ କର, ଏବଂ ଉଦାର ହୁଅ । ନିଜର ହୃଦୟକୁ ମହାସାଗର ପରି ପ୍ରଶସ୍ତ କର । କାହା ଉପରେ ବିଚାର କରିବସନାହିଁ, କାରଣ, ସିଏ ମଧ୍ୟ ତୁମକୁ ନେଇ ବିଚାର କରି ବସିପାରିବ । ସର୍ବୋଚ୍ଚ ପରମ ବିଚାରପତି, ଯିଏ ସେଠାରେ ବସିଛନ୍ତି, ସେ ଇଚ୍ଛାକଲେ ତୁମକୁ ଫାଶୀରେ ଲଟକାଇ ଦେଇପାରିବେ, ମାତ୍ର ସେ ତୁମକୁ ତଥାପି ଛାଡ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି । ତୁମ ନିଜ ଭିତରେ ଓ ଚାରିପାଖରେ ଏତେ ଏତେ ଶତ୍ରୁ ରହିଛନ୍ତି ; ମାତ୍ର ସେଇ ତୁମକୁ ରକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି ଓ ସଦୟ ନେତ୍ରରେ ତୁମକୁ ଅନାଇ ରହିଛନ୍ତି ।[18]

ପାରସ୍ପରିକ ସହିଷ୍ଣୁତା

ପାରସ୍ପରିକ ସହିଷ୍ଣୁତା ହେଉଛି ଆଚରଣର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ନିୟମ । କାରଣ, ଆମେ କେବେହେଲେ ସମସ୍ତେ ଏକାପ୍ରକାରେ ଭାବିବା ନାହିଁ ଏବଂ ସର୍ବଦା ପରମସତ୍ୟକୁ କେବଳ ଖଣ୍ଡିତଭାବରେ ଓ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କୋଣରୁ ହିଁ ଦେଖୁଥିବା । ବିବେକ କହିଲେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ କଦାପି ଏକା କଥାକୁ ବୁଝାଏନାହିଁ । ତେଣୁ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆଚରଣ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଏକ ଭଲ ମାର୍ଗଦର୍ଶକ ହୋଇଥିଲେହେଁ ତୁମେ ଯଦି ସେହି ଆଚରଣକୁ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ନେଇ ଲଦିଦେବାକୁ ବସିବ, ତେବେ ତାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିର ବିବେକଗତ ସ୍ୱାଧୀନତା ଉପରେ ଏକ ଅସହନୀୟ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାଭଳି ହେବ।... ଏପରିକି ଯେଉଁମାନେ ସର୍ବାଧିକ ବିବେକସମ୍ପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି, ମତାମତର କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରକୃତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ । ତେଣୁ, ଯେକୌଣସି ସଭ୍ୟ ସମାଜରେ, ପାରସ୍ପରିକ ସହିଷ୍ଣୁତା ହିଁ ଆଚରଣର ଏକମାତ୍ର ସମ୍ଭବ ନିୟମ ହୋଇ ରହିବ ।[19]

କ୍ଷମା ହେଉଛି ଆତ୍ମାର ଏକ ଗୁଣ,ଏବଂ ତେଣୁ ତାହା ହେଉଛି ଏକ ସକାରାତ୍ମକ ଗୁଣ । ତାହା ଆଦୌ ନକାରାତ୍ମକ ନୁହେଁ । ''ଅକ୍ରୋଧ ଦ୍ୱାରା କ୍ରୋଧକୁ ଜୟ କର''ବୋଲି ଭଗବାନ ବୁଦ୍ଧ କହିଛନ୍ତି । ମାତ୍ର,ସେହି ଅକ୍ରୋଧ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ? ତାହା ହେଉଛି ଏକ ସକାରାତ୍ମକ ଗୁଣ ଏବଂ ତାହା ଉଦାରତା ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରେମର ସେହି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଗୁଣଟିକୁ ହିଁ ବୁଝାଉଛି । ତୁମକୁ ଏହି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଗୁଣଟିର ସ୍ତରକୁ ଜାଗ୍ରତ ହୋଇ ଉଠିବାକୁ ହେବ, ଯାହାକି, କ୍ରୋଧୀ ବ୍ୟକ୍ତିଟିର ସମୀପକୁ ଯାଇ, ତା' ଠାରୁ ତା'କ୍ରୋଧର କାରଣଟିକୁ ଜାଣି, ଯଦି ତୁମେ ତା'କ୍ରୋଧର କୌଣସି କାରଣ ହୋଇଥାଅ, ତେବେ ତାହାର ଆବଶ୍ୟକ କ୍ଷତିପୂରଣ କରାଇ ଏବଂ ତା'ପରେ ତା'ରୀତିର ଭୁଲ୍‌ଟି ବିଷୟରେ ତା'ର ହୃଦ୍‌ବୋଧ କରାଇ ଏବଂ ଏପରି ଉତ୍‌କ୍ଷିପ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିବା ଆଦୌ ଉଚିତ ନୁହେଁ ବୋଲି ତାକୁ ବୁଝାଇଦେଇ ଆପଣାକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ପାରୁଥିବ । ଆତ୍ମାର ଏହି ଗୁଣଟି ବିଷୟରେ ସଚେତନ ରହିବା ଏବଂ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତଭାବରେ ତାହାର ପ୍ରୟୋଗକରିବା—ଏହା ଯେ କେବଳ ସଂପୃକ୍ତ ମନୁଷ୍ୟଟିକୁ ଉପରକୁ ଉଠାଇନିଏ ତା'ନୁହେଁ,

ଏହା ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗର ପରିବେଶଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଉପରକୁ ଉଠାଇ ନେଇଯାଏ । ଅବଶ୍ୟ ଏହା ଏକାନ୍ତ ସତ୍ୟ ଯେ, ସେହି ପ୍ରେମଟି ଯାହା ଭିତରେ ରହିଛି, କେବଳ ସେଇ ତାହାର ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିବ । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଅବରିତ ଚେଷ୍ଟା ଦ୍ୱାରା ସେହି ପ୍ରେମର ଅବଶ୍ୟ କର୍ଷଣ ହୋଇପାରିବ ।[20]

ଯାହା ବ୍ୟକ୍ତିପାଇଁ ସତ୍ୟ, ତାହା ଜାତିମାନଙ୍କପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସତ୍ୟ । ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି କଦାପି ଆବଶ୍ୟକରୁ ଅଧିକ କ୍ଷମା ଦେଇପାରିବ ନାହିଁ । ଦୁର୍ବଳ ବ୍ୟକ୍ତି କଦାପି କ୍ଷମା ଦେଇପାରେନାହିଁ । କ୍ଷମା ହେଉଛି ସବଳ ମନୁଷ୍ୟର ଗୁଣ ।[21]

ବିଶ୍ୱାସ

ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତିକୁ ସନ୍ଦେହ କରିବାକୁ ମୁଁ ଆଦୌ ରାଜୀ ନୁହେଁ । ଯେକୌଣସି ସଦିଚ୍ଛାଯୁକ୍ତ ଓ ବନ୍ଧୁଭାବାପନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ମୁଁ ଅନୁସ୍ୱନ୍ଦନ ଜଣାଇବି, ଜଣାଇବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବି ।[22]

ମୋ'ଲାଗି ମନୁଷ୍ୟ ଓ ମନୁଷ୍ୟଜାତି ଲାଗି କୌଣସି ଅବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ଭଗବାନଙ୍କ ଆଗରେ ତ ଅବଶ୍ୟ ଜବାବ ଦେବେ, ତେବେ ମୁଁ କାହିଁକି ସେଥିପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବି ? ମାତ୍ର, ମୋ' ନିଜ ଜୀବନ କର୍ମଟିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋ'ର ଭାବନା ଅବଶ୍ୟ ସକ୍ରିୟ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ, ଯେତେ ଯାହା ସନ୍ଦେହ ଓ ଅବିଶ୍ୱାସ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଶୁଭ ହିଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ । ଯଦି ଯନ୍ତ୍ରଣା ପାଇବା ମୋ'ପାଇଁ ଲେଖା ହୋଇ ରହିଥାଏ, ତେବେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ସେହି ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ସହିବି । ମାତ୍ର, ମନ୍ଦ ବିରୋଧରେ ସଂଗ୍ରାମ କରି ପାରୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ କାହିଁକି ନିରୁତ୍ସାହିତ ହୋଇ ରହିବି ?[23]

ଜଣେ ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସ କଲେ ମୁଁ ତାକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିବି ଓ ଜଣେ ମୋତେ ଭଲପାଇଲେ ମୁଁ ତାକୁ ଭଲପାଇବି--ଏହା କୌଣସି ବିଶ୍ୱାସ ନୁହେଁ କି କୌଣସି ଭଲପାଇବା ନୁହେଁ । ଅସଲ ଭଲ ପାଇବା ହେଉଛି, ଯେଉଁମାନେ ତୁମକୁ ଘୃଣା କରୁଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ବି ଭଲପାଇବା, ନିଜ ପ୍ରତିବେଶୀକୁ ତୁମେ ସନ୍ଦେହ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଭଲପାଇବା, ଇଂରେଜ ହାକିମବର୍ଗଙ୍କୁ ସନ୍ଦେହ କରିବା ପାଇଁ ମୋ'ପାଖରେ ଅତୁଟ କାରଣମାନ ରହିଛି । ଯଦି ମୋ'ର ଭଲପାଇବା ପ୍ରକୃତ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ମୋ'ର ସନ୍ଦେହ ସତ୍ତ୍ୱେ ମୋତେ ତଥାପି ଇଂରେଜକୁ ଭଲପାଇବାକୁ ହେବ । ମୋ'ବନ୍ଧୁ ଉପରେ ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥିଲାଯାଏ ହିଁ ଯଦି ମୁଁ ତାକୁ ଭଲ ପାଇଲି, ତେବେ ମୋ' ଭଲପାଇବାର ଆଉ କେଉଁ ଯଥାର୍ଥତା ରହିଲା ? ଚୋରମାନେ ମଧ୍ୟ ତାହା କରିଥାନ୍ତି । ବିଶ୍ୱାସ ତୁଟିଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେମାନେ ଶତ୍ରୁ ହୋଇଯାନ୍ତି ।[24]

ଶିଶୁମାନଙ୍କ ମୁହଁରୁ

ମୋ'କଥାରେ ବିଶ୍ୱାସ କର, ଶହ ଶହ, ମୁଁ ତ ହଜାର ହଜାର ବୋଲି କହିବାକୁ ଯାଉଥିଲି, ପିଲାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିଥିବା ଫଳରେ ମୋ'ର ଯେଉଁ ଅଭିଜ୍ଞତା ହୋଇଛି, ସେଥିରୁ ମୁଁ ଜାଣିଛି ଯେ, ତୁମ ଆମ ଅପେକ୍ଷା ସମ୍ଭବତଃ ସେହିମାନଙ୍କର ହିଁ ଅଧିକ ବିନୋଦ କରିବାର ମନୋଭାବ ରହିଛି । ଯଦି ଆମେ କେବଳ ଟିକିଏ ନମ୍ର ଓ ନମନୀୟ ହୋଇପାରିବା, ତେବେ

ଆମ ଜୀବନର ବୃହତ୍ତମ ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ବୟସ୍କ ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କଠାରୁ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ତଥାକଥିତ ଅଜ୍ଞାନ ଶିଶୁମାନଙ୍କଠାରୁ ଲାଭ କରି ପାରିବା । ଯଥାର୍ଥ ଜ୍ଞାନ ଶିଶୁମାନଙ୍କର ମୁହଁରୁ ହିଁ ଉକ୍ତ ହୋଇଥାଏ ବୋଲି କହିଲାବେଳେ ଯୀଶୁ ସବୁଠାରୁ ମହାନ୍ ସତ୍ୟଟିକୁ ହିଁ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିଥିଲେ । ମୁଁ ଏଥିରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ । ନିଜ ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ମୁଁ ଏକଥା ଦେଖିଛି ଯେ, ଆମେ ଶିଶୁମାନଙ୍କଠାରୁ ହିଁ ଯଥାର୍ଥ ଜ୍ଞାନ ଶିକ୍ଷା କରି ପାରନ୍ତେ ।

ବିଶ୍ୱ-ଶାନ୍ତି

ମୁଁ ଏହି ଗୋଟିଏ ଶିକ୍ଷାକୁ ଲାଭ କରିଛି ଯେ, ଯାହା ମଣିଷ ପାଇଁ ଅସମ୍ଭବ, ଭଗବାନଙ୍କ ପାଇଁ ତାହା ହେଉଛି ପିଲାଖେଳ ; ଏବଂ ତାଙ୍କର ଏହି ସୃଷ୍ଟିର ଅଣୁତମ ଏକକର ନିୟତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିଷ୍ଠାତା ହୋଇ ରହିଥିବା ସେହି ପରମ ଦିବ୍ୟତା ଉପରେ ଯଦି ଆମର ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥାଏ, ତେବେ ମୋ'ର ଏଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁ ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିବ ; ଏବଂ, ସେହି ଆଶାରେ ହିଁ ମୁଁ ବଞ୍ଚୁଛି, ଜୀବନ ବ୍ୟତୀତ କରୁଛି ଏବଂ ତାଙ୍କରି ଇଚ୍ଛାଟିକୁ ମାନିବା ଲାଗି ପ୍ରୟାସ କରୁଛି ।

...ଯଦି ଆମେ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଯଥାର୍ଥ ଶାନ୍ତି ହାସଲ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଉ, ଏବଂ ଯଦି ଯୁଦ୍ଧ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ପ୍ରକୃତ ଯୁଦ୍ଧ ଜାରି ରଖିବା ଲାଗି ଆମର ଇଚ୍ଛା ଥାଏ, ତେବେ ଆମକୁ ପିଲାଙ୍କଠାରୁ ହିଁ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ହେବ । ଯଦି ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱାଭାବିକ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷତାରେ ସାନରୁ ବଡ଼ ହୋଇପାରିବେ, ତେବେ ଆମକୁ ଆଉ ସଂଗ୍ରାମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ, ଆଉ କୌଣସି ନିଷ୍ଫଳ ଓ ନିରର୍ଥକ ପ୍ରସ୍ତାବମାନ ପାସ୍ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଆମେ ପ୍ରେମରୁ ପ୍ରେମକୁ ଓ ଶାନ୍ତିରୁ ଶାନ୍ତିକୁ ଗତି କରିବାରେ ଲାଗିଥିବା ଏବଂ ପରିଶେଷରେ ଏହି ପୃଥିବୀର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି କୋଣ ସେହି ଶାନ୍ତିରେ ଓ ପ୍ରେମରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଉଠିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ, ସଚେତନ ଅଥବା ଅଚେତନଭାବରେ ହେଉ, ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ତାହାରି ଲାଗି କ୍ଷୁଧିତ ହୋଇ ରହିଛି ।[25]

ଆତ୍ମଶକ୍ତି

ମୋ' ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୁଁ ଉପଲବ୍ଧି କରୁଛି ଯେ, ଭଗବାନ ମୋତେ ମୋ' ପରୀକ୍ଷାରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ କରାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ।[26]

ଯଦି ମୁଁ ଆତ୍ମଶକ୍ତିକୁ—ଏହା ହେଉଛି ପ୍ରେମଶକ୍ତିର ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟ ନାମ—ପଶୁଶକ୍ତିର ବିକଳ୍ପରୂପେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ପରିସରକୁ ଆଣି ପାରନ୍ତି, ତେବେ ମୁଁ ଭଲକରି ଜାଣିଛି ଯେ, ମୁଁ ଏପରି ଏକ ଭାରତବର୍ଷକୁ ତୁମ ଆଗରେ ଆଣି ଉପସ୍ଥାପିତ କରିପାରନ୍ତି, ଯିଏକି ଆପଣାର ବାଟଟିକୁ ଚାଲିବାକୁ ଯାଇ ସମଗ୍ର ଜଗତକୁ ମଧ୍ୟ ଅବଜ୍ଞା କରି ପାରନ୍ତା । ତେଣୁ, ସକଳ ସମୟରେ ମୋ' ନିଜ ଜୀବନରେ ଦୁଃଖକୁ ବରଣ କରିନେବାର ଏହି ଚିରନ୍ତନ ନିୟମଟିକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଆଣି ପାରିବାକୁ ମୁଁ ନିଜକୁ ଶୃଙ୍ଖଳିତ କରି ଆଣୁଥିବି ଏବଂ, ଯେଉଁମାନେ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିବେ, ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ମଧ ମୁଁ ତାହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ନେଇ

ପହଞ୍ଚାଇଦେବି । ଏବଂ, ଯଦିବା ମୁଁ ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଭାଗ ନେଉଥାଏ, ତେବେ ସେହି ବିଧାନଟିର ଅତୁଳନୀୟ ବରିଷ୍ଠତାକୁ ଦେଖାଇଦେବା ନିମନ୍ତେ ହିଁ ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।[27]

ତରବାରୀକୁ କାଢ଼ି ଫିଙ୍ଗିଦେଇ ପାରିବା ପରେ, ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋ'ର ବିରୋଧ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ପ୍ରେମର ପାତ୍ରଟି ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ଦେଇପାରିବି ନାହିଁ। ସେହି ପାତ୍ରଟିକୁ ପ୍ରସାରିଦେଇ ହିଁ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜ ପାଖକୁ ଟାଣି ଆଣିବି ବୋଲି ଆଶା ପୋଷଣ କରିଛି । ମନୁଷ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସବୁକାଳ ଲାଗି ବୈର ରହିଥିବ ବୋଲି ମୁଁ ଚିନ୍ତା କରି ପାରୁନାହିଁ; ଏବଂ, ପୁନର୍ଜନ୍ମର ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବାରୁ, ମୁଁ ଏହି ଆଶାଟି ନେଇ ବଞ୍ଚିଛି ଯେ, ମୋ'ର ଏ ଜନ୍ମରେ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ ହୁଏତ ଆଉ କେଉଁ ଜନ୍ମରେ ମୁଁ ସମଗ୍ର ମାନବଜାତିକୁ ବନ୍ଧୁତାପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଲିଙ୍ଗନରେ ନିଜ ପାଖକୁ ଅବଶ୍ୟ ଟାଣିନେଇ ପାରିବି ।[28]

ପ୍ରେମର ବ୍ରତ

ଏକଥା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସତ୍ୟ ଯେ, ସକଳ ବିନୟର ସହିତ ମୋତେ ଏହା ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ, ଯେତେ ତୁଚ୍ଛଭାବରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ନିଜ ସତ୍ତାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ତନ୍ତୁରେ ପ୍ରେମର ହିଁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛି। ସତ୍ୟକୁ ମୂର୍ତ୍ତି ରୂପ ଦେଇଥିବା ମୋ'ର ପରମ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତାଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ମୁଁ ଅଧୀର ହେଉଛି ଏବଂ, ମୋ' ବୃତ୍ତିଗତ ଜୀବନର ପ୍ରଥମ ଭାଗରେ ମୁଁ ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲି ଯେ, ଯଦି ମୋତେ ସତ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ମୋତେ ନିଜର ଜୀବନକୁ ପଣ କରି ମଧ୍ୟ ପ୍ରେମର ବିଧାନଟିକୁ ମାନିବାକୁ ହେବ। ଏବଂ, ମୋ' ଉପରେ ଆଶୀର୍ବାଦ କରି ଈଶ୍ୱର ମୋତେ କେତୋଟି ପିଲା ଦେଇଥିବାରୁ, ମୁଁ ଆହୁରି ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲି ଯେ, ପ୍ରେମର ସେହି ବିଧାନଟିକୁ ସାନ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ ସର୍ବୋତ୍ତମଭାବରେ ବୁଝିହେବ ଓ ଶିକ୍ଷା ମଧ୍ୟ କରିହେବ। ଆମେ ଅଜ୍ଞାନ ଓ ଅଳ୍ପସାମର୍ଥ୍ୟ ବାପାମାଆ ବାଧା ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହେଉ ନ ଥିଲେ, ଆମ ପିଲାମାନେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଦୋଷରହିତ ହୋଇପାରନ୍ତେ। ମୁଁ ଅନଭିବ୍ୟକ୍ତଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଶବ୍ଦଟିର ଖରାପ ଅର୍ଥରେ ଶିଶୁ କେବେହେଲେ ଦୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଜନ୍ମ ହୁଏନାହିଁ। ପିଲାଟିଏ ବଡ଼ ହେଉଥିବା ସମୟରେ ଯଦି ପିତାମାତା ଉଚିତ ଆଚରଣ ଦେଖାଇ ପାରନ୍ତେ, ପିଲାର ଜନ୍ମ ପୂର୍ବରୁ ଓ ଜନ୍ମ ପରେ—ଏହା ଏକ ସୁବିଦିତ କଥା ଯେ, ସେହି ପିଲାଟି ତା'ର ସହଜାତ ପ୍ରବୃତ୍ତିଦ୍ୱାରା ଚାଳିତ ହୋଇ ପରମ ସତ୍ୟର ବିଧାନକୁ ମାନନ୍ତା, ପ୍ରେମର ବିଧାନଟିକୁ ମଧ୍ୟ ମାନନ୍ତା। ଏବଂ, ଜୀବନର ପ୍ରଥମ ଭାଗରେ ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଏହି ଶିକ୍ଷାର ମର୍ମକୁ ବୁଝି ପାରିଥିଲି, ସେତେବେଳେ ମୋ' ଜୀବନରେ କ୍ରମଶଃ ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା ।

ମୋ'ର ଏହି ବହୁ ଝଡ଼ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନଟି ଯେଉଁସବୁ ଏକାଧିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ମଧ୍ୟଦେଇ ଗତି କରିଆସିଛି, ଏଠାରେ ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁନାହିଁ; ମାତ୍ର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସତ୍ୟାନୁଗତ ଏବଂ ବିନମ୍ରଭାବରେ ମୁଁ କେବଳ ଏତିକି ନିବେଦନ କରିବି ଯେ, ମୁଁ ନିଜର ଜୀବନରେ, ଭାବନାରେ, କଥାରେ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯେତିକି ପରିମାଣରେ ସେହି ପ୍ରେମର

ପ୍ରକାଶ ଘଟାଇ ପାରିଛି, ମୁଁ ସେତିକି ପରିମାଣରେ 'ସକଳ ବୋଧକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ଯାଉଥିବା ପରମ ଶାନ୍ତି'କୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିଛି। ମୋ' ଭିତରେ ସେହି ଶାନ୍ତିର ପରିଚୟ ପାଇ ଈର୍ଷା ପ୍ରକାଶ କରୁଥିବା ମୋ'ର ଅନେକ ବନ୍ଧୁ ମୋତେ ମୋ'ର ସେହି ଅମୂଲ୍ୟ ସମ୍ପଦଟିକୁ ମୁଁ କିପରି ପାଇଲି ବୋଲି ପ୍ରଶ୍ନ କରିଛନ୍ତି ଓ ସେମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଅବାକ୍ କରିଦେଇଛି। ମୁଁ କାରଣଟି ବିଷୟରେ ସବୁ ବୁଝାଇ କହିପାରି ନାହିଁ; କେବଳ ଏତିକି କହିଛି ଯେ, ମୋ'ର ବନ୍ଧୁମାନେ ଯଦି ମୋ' ଭିତରେ ସେହି ଶାନ୍ତିକୁ ଠାବ କରି ପାରିଛନ୍ତି, ଆମ ସତ୍ତାର ବୃହତ୍ତମ ବିଧାନଟିର ନର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଳନ କରିବାର ଏକ ପ୍ରୟାସରୁ ହିଁ ତାହା ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି। [29]

ମୋ'ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୁଁ ଅହିଂସା ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରେମର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମାନି ବାଟ ଚାଲିବାକୁ ହିଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି। ମୁଁ ମର୍ମତଃ ଶାନ୍ତିର ପ୍ରେମୀ। ମୁଁ ଆଦୌ କୌଣସି ବୈମନସ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେନାହିଁ। ଯେଉଁମାନେ ମୋ'ର ବିରୋଧ କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଏପରି କୌଣସି ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବି ନାହିଁ ବୋଲି ଭରସା ଦେଇଥାଏ, ଯାହାକି ମୋ ଜାଣତରେ ସତ୍ୟ ଓ ପ୍ରେମର ପରିପନ୍ଥୀଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବ।[30]

ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ସମ୍ଭବ କରିବାକୁ ମୋ'ପାଖରେ ପ୍ରେମ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅସ୍ତ୍ର ନାହିଁ।[31]

ସକଳ ପୃଥିବୀ ସହିତ ବନ୍ଧୁତା-ସ୍ଥାପନ ମୋ' ଜୀବନରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏବଂ, କୌଣସି ଏକ ଭୁଲର ସାମନା କରିବା ସମୟରେ ମୁଁ ପ୍ରଗାଢ଼ତମ ପ୍ରେମକୁ ତୀବ୍ରତମ ବିରୋଧ ସହିତ ଅବଶ୍ୟ ସଂଯୁକ୍ତ କରି ରଖିପାରିବି।[32]

ମୋ'ଜୀବନବ୍ରତରେ ଏହି ବିଶ୍ୱାସଟି ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି ଯେ, ଯଦି ଏହା ସଫଳ ହେବ—ହଁ, ଏହା ସଫଳ ହେବ, ନିଶ୍ଚୟ ସଫଳତା ହାସଲ କରିବ—ତେବେ, ପରସ୍ପରର ଶତ୍ରୁରୂପେ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ସମଗ୍ରର ବିଭିନ୍ନ ଅଂଶରୂପେ ଏହି ପୃଥିବୀର ସବୁ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଏକାଠି ଗୁନ୍ଥିକରି ରଖିବାର ଏକ ଆନ୍ଦୋଳନରୂପେ ଇତିହାସ ତାହାକୁ ଲିପିବଦ୍ଧ କରି ରଖିବ।[33]

୫୨. ସବୁ ଜୀବନ ଏକ

ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ଆତ୍ମୀୟତା

କେବଳ ବାନର ସହିତ ନୁହେଁ, ଘୋଡ଼ା, ମେଣ୍ଢା, ସିଂହ ଓ ଚିତାବାଘ ତଥା ସାପ ଓ କଙ୍କଡ଼ାବିଛା ସହିତ ମଧ୍ୟ ଆପଣାର ଜ୍ଞାତିତ୍ୱକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାଲାଗି ମୋ'ର ଜୀବନନୀତି ମୋତେ ଯେ କେବଳ ଅନୁମତି ଦେଉଛି ତା'ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ସେପରି କରିବା ନିମନ୍ତେ ମୋତେ ବାଧ୍ୟ କରୁଛି। ଏହିସବୁ ଜ୍ଞାତିଜୀବମାନେ ମଧ୍ୟ ଯେ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଅନୁଭବ କରିବେ, ଏଥିଲାଗି ତା'ର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ।

ଯେଉଁ କଠୋର ନୀତିଗୁଡ଼ିକ ମୋ' ଜୀବନର ଶାସନ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଯାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁରୁଷ ତଥା ନାରୀର ଜୀବନକୁ ମଧ୍ୟ ଶାସନ କରୁ ବୋଲି ମୁଁ ମତ ପୋଷଣ କରୁଛି, ତାହା

ଆମ ଉପରେ ଏହି ଏକତରଫା କର୍ତ୍ତବ୍ୟଟିକୁ ଆଣି ଲଦି ଦେଇଛି, ଏବଂ, ଏଇଟି ଏହିପରିଭାବରେ ଲଦା ହୋଇଛି, କାରଣ କେବଳ ମନୁଷ୍ୟକୁ ହିଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ପ୍ରତିରୂପଟି ଅନୁସାରେ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଛି। ଆମ ଭିତରୁ କେତେଜଣ ଯେ ଆମରି ସେହି ସ୍ଥାନପ୍ରାପ୍ତିଟିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରୁନାହାନ୍ତି, ତଦ୍ୱାରା ସେଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଫରକ ହେଉନାହିଁ। କେବଳ ଏହି ଗୋଟିଏ ଫରକ ହେଉଛି ଯେ, ଆମେ ନିଜଲାଗି ସେହିପରି ଏକ ଆସନପ୍ରାପ୍ତିର ଲାଭଟିକୁ ହାସଲ କରି ପାରୁନାହୁଁ; ଯେପରି ମେଣ୍ଢାମାନଙ୍କ ପଲ ଭିତରେ ପ୍ରତିପାଳିତ ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ସିଂହ ହୁଏତ ନିଜର ପ୍ରକୃତ ସ୍ଥିତିଟିକୁ ଜାଣିପାରେ ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ ସେହି ସ୍ଥିତିର ଲାଭଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ପାଇପାରେ ନାହିଁ, ଏକଥା ହେଉଛି ଠିକ୍ ସେହିପରି। ତଥାପି, ସେହି ସ୍ଥିତିଟି ତାହାରି ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଏବଂ ସେ ଯେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେହି କଥାଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରେ, ସିଏ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହିଁ ମେଣ୍ଢାମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆପଣାର ଆଧିପତ୍ୟକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଏ। ମାତ୍ର, ଆପଣାକୁ ସିଂହ ବୋଲି ଛଳନା କରୁଥିବା କୌଣସି ମେଣ୍ଢା କଦାପି ସିଂହତ୍ୱର ମର୍ଯ୍ୟାଦାଟିକୁ ଲାଭ କରିପାରେ ନାହିଁ।

ଏବଂ, ମଣିଷକୁ ଯେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ପ୍ରତିରୂପ ଅନୁସାରେ ତିଆରି କରାଯାଇଛି, ସେହି କଥାଟିକୁ ପ୍ରମାଣ କରିବା ସକାଶେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱଜୀବନରେ ସେହି ପ୍ରତିରୂପଟିକୁ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରି ପାରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଦର୍ଶାଇବାର ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ। ଅନ୍ତତଃ, ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଏକଥା କରିପାରିଛି, ଏତିକି ଦେଖାଇଦେଇ ପାରିଲେ ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ। ଏବଂ, ଏ କଥାଟିକୁ କ'ଣ ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇ ପାରିବ ଯେ, ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ମହାନ୍ ଧର୍ମଗୁରୁମାନେ ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ଜୀବନରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ପ୍ରତିରୂପକୁ ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ପାରିଛନ୍ତି ?[34]

ମୁଁ ଅହିଂସା ଦ୍ୱାରା ଅନୁସିକ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି। ଅହିଂସା ଓ ସତ୍ୟ, ଏମାନେ ମୋ'ର ଦୁଇଟିଯାକ ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍। ସେମାନଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ମୁଁ କଦାପି ବଞ୍ଚି ପାରନ୍ତିନାହିଁ। ମାତ୍ର, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟତା ସହିତ ମୁଁ ଅହିଂସାର ବିପୁଳ ଶକ୍ତି ତଥା ତା' ଆଗରେ ମନୁଷ୍ୟର ଅକିଞ୍ଚନତାକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରି ପାରୁଛି।

ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ଅହିଂସା

ନିଜ ଭିତରେ ଅମାପ କରୁଣା ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଜଣେ ଅରଣ୍ୟବାସୀ କଦାପି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ହିଂସାରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହି ପାରିବନାହିଁ। ଥରେ ନିଃଶ୍ୱାସ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ମଧ୍ୟ ସେ କେତେ ପରିମାଣରେ ହିଂସା କରି ପକାଉଛି। ଏହି ଶରୀର ସ୍ୱୟଂ କେତେ ହତ୍ୟାର ଏକ ଘର ପରି ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ତେଣୁ, ମୋକ୍ଷ ବା ଚିରନ୍ତନ ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ସେହି ଶରୀର ମଧ୍ୟରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଯିବାକୁ ହିଁ ବୁଝାଉଛି। ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ, ମୋକ୍ଷର ଆନନ୍ଦ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ସବୁପ୍ରକାରର ସୁଖ ହେଉଛି କେବଳ ସାମୟିକ, କେବଳ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ। ସ୍ଥିତି ସେହିପରି ହୋଇଥିବାରୁ, ଆମକୁ ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ହିଂସାର କେତେ କେତେ କଟୁ କଷାୟକୁ ପାନ କରିବାକୁ ପଡୁଛି।[35]

ଜଡ଼ସ୍ଥ ସମସ୍ତ ଜୀବନ କୌଣସି ନା କୌଣସ ହିଂସାଦ୍ୱାରା ହିଁ ତିଷ୍ଠି ରହିଛି । ତେଣୁ, ଅହିଂସା ପରି ଗୋଟିଏ ଅଭାବାତ୍ମକ ଶବ୍ଦ ସାହାଯ୍ୟରେ ଆମଲାଗି ଉଚ୍ଚତମ ଧର୍ମର ସଂଜ୍ଞା କରି ଦିଆଯାଇଛି । ଧ୍ୱଂସ ଓ ବିନାଶର ଏକ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନତା ମଧ୍ୟରେ ପୃଥିବୀ ବନ୍ଧାହୋଇ ରହିଛି । ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ କହିଲେ, ଶରୀରସ୍ଥ ଜୀବନ ନିମନ୍ତେ ହିଂସାର ଏକ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ଅହିଂସାର ଜଣେ ଉପାସକ ଏହି ଜଡ଼ ଶରୀର ମଧ୍ୟରୁ ଅନ୍ତିମ ମୁକ୍ତି ଲାଭ କରିବ ବୋଲି ନିରନ୍ତର ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥାଏ ।[36]

ମୁଁ ଦୁଃଖର ସହିତ ଏହି କଥାଟିକୁ ଜାଣିଛି ଯେ, ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନକୁ ଅବାରିତ କରି ରଖିବାଲାଗି ମୋ'ର ବାସନା ମୋତେ ସତେ ଅହିଂସା ମଧ୍ୟରେ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ କରି ପକାଉଛି । ତେଣୁ, ମୁଁ ମୋ'ର ଏହି ଜଡ଼ସ୍ଥ ଶରୀର ପ୍ରତି କ୍ରମେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଉଦାସୀନ ହେଉଛି । ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ ମୁଁ ଜାଣିଛି ଯେ, ନିଃଶ୍ୱାସ ଗ୍ରହଣର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ମୁଁ ବାୟୁରେ ଉଡ଼ି ବୁଲୁଥିବା ଅଗଣିତ ଅଦୃଶ୍ୟ ଜୀବାଣୁଙ୍କୁ ସଂହାର କରୁଛି । ମାତ୍ର, ସେଥିଲାଗି କଦାପି ନିଃଶ୍ୱାସ ଗ୍ରହଣ କରିବା ବନ୍ଦ କରୁନାହିଁ । ପନିପରିବା ଭୋଜନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ହିଂସା ହେଉଛି, ମାତ୍ର ମୁଁ ଜାଣିପାରୁଛି ଯେ, ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପରିହାର କରି ପାରିବି ନାହିଁ ।

ପୁନଶ୍ଚ, ରୋଗାଣୁନାଶକ ଔଷଧର ବ୍ୟବହାରରେ ହିଂସା ରହିଛି ; ତଥାପି, ନିଜକୁ ମଶାଙ୍କର ଓ ସେହିପରି ଅନ୍ୟ ଜୀବଙ୍କର ଦାଉରୁ ରକ୍ଷା କରିବାଲାଗି ମୁଁ କିରୋସିନି ପ୍ରଭୃତି ବିଶୋଧକଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରୁଛି ଓ ତାହାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇପାରୁ ନାହିଁ । ସାପମାନଙ୍କୁ ଧରି ସେମାନଙ୍କୁ ବିପଦାଶଙ୍କାର ବାହାରେ ଛାଡ଼ି ଆସିବା ସମ୍ଭବ ନହେଲେ ଆଶ୍ରମରେ ସାପ ମରାହେଉଛି ଏବଂ ମୁଁ ତାହାକୁ ଅନୁମତି ମଧ୍ୟ ଦେଉଛି । ଆଶ୍ରମରେ ବଳଦମାନଙ୍କୁ ଅଡ଼ାଇବା ଲାଗି ମୁଁ ବାଡ଼ିର ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ବି ସହି ଯାଉଛି ।

ତେଣୁ, ମୁଁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅଥବା ପରୋକ୍ଷଭାବରେ କରୁଥିବା ଏହିସବୁ ହିଂସାର କୌଣସି ଅନ୍ତ ନାହିଁ । ଯଦି, ମୋ'ର ଏହିସବୁ ବିନୟପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି ଫଳରେ, ବନ୍ଧୁମାନେ ମୋତେ ଜଣେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରାଭୂତ ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି ଧରି ନିଅନ୍ତି, ତେବେ ମୁଁ ସେଥିପାଇଁ ଅବଶ୍ୟ ଦୁଃଖିତ ହେବି ସତ, ମାତ୍ର, ଅହିଂସାର ପ୍ରୟୋଗରେ ମୋ'ର ଅପୂର୍ଣ୍ଣତାଗୁଡ଼ିକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ମୋତେ କୌଣସି ସ୍ଥିତି କଦାପି ସମ୍ମତ କରାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ନିଜ ବିଷୟରେ ମୁଁ କେବଳ ଏତିକି ଦାବି କରିବି ଯେ, ଅହିଂସା ଭଳି ବୃହତ୍ ଆଦର୍ଶଗୁଡ଼ିକର ନିହିତାର୍ଥଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝିବାଲାଗି ମୁଁ ସର୍ବଦା ପ୍ରୟାସ କରୁଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଭାବନା, କଥା ଓ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି ଏବଂ ମୋ' ବିଚାରରେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋତେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମାଣର ସଫଳତା ମଧ୍ୟ ମିଳିପାରିଛି । ମାତ୍ର, ସେହି ଦିଗରେ ତଥାପି ଯେ ଏକ ଦୀର୍ଘ ପଥ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ବାକୀ ରହିଛି, ମୁଁ ସେକଥା ମଧ୍ୟ ଜାଣିଛି ।[37]

ଜୀବଚ୍ଛେଦନ

ଖାସ୍ ବିଜ୍ଞାନର ଅଗ୍ରଗତି ବିଷୟରେ ମୋ'ର କୌଣସି ବିରୋଧ ନାହିଁ । ଓଲଟି, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ବୈଜ୍ଞାନିକ ମନୋଭାବର ମୁଁ ସର୍ବଦା ପ୍ରଶଂସାକରି ଆସିଛି । ଏବଂ, ମୋ'ର ସେହି

ପ୍ରଶଂସାରେ ଯେ କେତୋଟି ସର୍ତ୍ତ ରହିଛି, ତାହାର କାରଣ ହେଉଛି ଯେ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ନିମ୍ନତର ସୃଜନଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ବିଚାର ହିଁ କରୁନାହିଁ। ମୋ'ର ସମସ୍ତ ଆତ୍ମା ଦେଇ ମୁଁ ଜୀବଚ୍ଛେଦନକୁ ଘୃଣା କରେ। ତଥାକଥିତ ବିଜ୍ଞାନ ତଥା ମାନବଜାତି ନାମରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅକ୍ଷମଣୀୟଭାବରେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଜୀବନର ଯେପରି ସଂହାର କରାଯାଉଛି, ମୁଁ ତାହାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଘୃଣା କରୁଛି ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଜୀବନର ରକ୍ତଦ୍ୱାରା ରଞ୍ଜିତ ଯାବତୀୟ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଆବିଷ୍କାରର ଆଦୌ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ ବୋଲି ମୁଁ ବିଚାର କରୁଛି।

ଜୀବଚ୍ଛେଦନ ନ ହୋଇଥିଲେ ଯଦି ରକ୍ତ ସଞ୍ଚାଳନ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟିର ଆବିଷ୍କାର ହୋଇ ପାରି ନଥାନ୍ତା, ତେବେ ସେଇଟି ଜାଣି ନାହିଁ ବୋଲି ମନୁଷ୍ୟ ଜାତିର କୌଣସି କ୍ଷତି ହୋଇ ନଥାନ୍ତା। ଏବଂ, ସେହି ଦିନଟି ସନ୍ନିକଟ ହୋଇ ଆସୁଥିବାର ମୁଁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦେଖିପାରୁଛି, ଯେତେବେଳେ କି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ସଚ୍ଚୋଟ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମଧ୍ୟ ଜ୍ଞାନ-ଅନୁଧାବନର ଆଧୁନିକ ପ୍ରଣାଳୀଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ କେତେ କେତେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ନେଇ ରଖିବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ଇଚ୍ଛା କରିବ।

ନିମ୍ନତର ଜୀବଶ୍ରେଣୀ

ଭବିଷ୍ୟତରେ ଯେତେ ହିସାବ ନିଆଯିବ, ତାହା କେବଳ, ଏହି ମନୁଷ୍ୟ ପରିବାରଟିର ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଜୀବମାତ୍ରଙ୍କେ ସମସ୍ତଙ୍କର କଥା ବିଚାରକୁ ନେବ। ଏବଂ, ହିନ୍ଦୁମାନେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଏକ-ପଞ୍ଚମାଂଶର ଅବମାନନା କରି ତଥାପି ତିଷ୍ଠି ରହିବେ ବୋଲି ଭାବିବାକୁ ଆମେ ଯେପରି କ୍ରମଶଃ ଅଥଚ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଏକ ଭୁଲ୍ ବୋଲି ଆବିଷ୍କାର କରୁଛୁ, ଅଥବା, ପ୍ରାଚ୍ୟର ଏବଂ ଆଫ୍ରିକାର ଜାତିମାନଙ୍କର ଶୋଷଣ ତଥା ଅପମାନକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତ ମଧ୍ୟ କଦାପି ଉପରକୁ ଉଠିପାରିବ ନାହିଁ ଓ ଏପରିକି ତିଷ୍ଠି ପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଯେପରି ଆମର ହୃଦ୍‌ବୋଧ ହେଲାଣି, ସେହିପରି, ଯଥାର୍ଥ ସମୟଟି ଆସିଲେ ଆମେ ଅବଶ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧି କରି ପାରିବା ଯେ, ସୃଷ୍ଟିର ନିମ୍ନତର ଜୀବମାନଙ୍କୁ ସଂହାର କରିବାପାଇଁ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ସମାନଭାବରେ ଆମ ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ଉପକାର ନିମନ୍ତେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆମର ଏହି ଆଧିପତ୍ୟ ରହିଛି। କାରଣ, ମୋ' ନିଜର ଏକ ଆତ୍ମା ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ ଯେତିକି ସୁନିଶ୍ଚିତ, ସେହି ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସେହିଭଳି ଆତ୍ମା ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ ଠିକ୍ ସେହି ପରିମାଣରେ ସୁନିଶ୍ଚିତ।[38]

ସଭ୍ୟତା ଯହୁଁ ଯହୁଁ ଅଧିକ ଅଗ୍ରଗତି କରୁଛି, ପଶୁ ଉପରେ ମନୁଷ୍ୟର ଆଧିପତ୍ୟ ତହୁଁ ତହୁଁ ଅଧିକ ହେଉଛି, ଏବଂ ତା' ସହିତ ସେମାନଙ୍କୁ କାମରେ ଲଗାଇବାର ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସଦୟ ପ୍ରଣାଳୀମାନ ମଧ୍ୟ ଉଦ୍‌ଭାବିତ ହେଉଛି। ମାନବିକତାବାଦୀ ତିନି ପ୍ରକାରର ରହିଛନ୍ତି। ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର ପଶୁଶକ୍ତି ବଦଳରେ ଆଉ ଯେକୌଣସି ଶକ୍ତିର ବ୍ୟବହାରରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି। ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରକାରଟି ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କୁ ସହଚାରୀ ସଭାଭଳି ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଓ କେବଳ ଏକ ଭାଇର ଭାବନା ଯେତିକି ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେବ, ସେମାନଙ୍କୁ ସେତିକି ଓ ସେହିପରି କାମରେ ଲଗାଯିବା ଉଚିତ ବୋଲି ମତ ଦେଉଛି। ଏବଂ, ତୃତୀୟ ପକ୍ଷଟି, ମନୁଷ୍ୟର ସ୍ୱାର୍ଥପ୍ରଣୋଦିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ସିଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ନିମ୍ନତର ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ ବ୍ୟବହାର କରିବନାହିଁ ଏବଂ

ତା' ବଦଳରେ ନିଜର ଶକ୍ତି ତଥା ଅନ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ବୁଦ୍ଧିଯୁକ୍ତ ଓ ସମ୍ମତଭାବରେ ଯେତିକି ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେବେ, ସେତିକିଯାଏ ସେମାନଙ୍କର ଶକ୍ତିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଲାଗି ମତ ଦେଉଛି। ମୁଁ ହେଉଛି ଏହି ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ।[39]

"ସୁଖମୃତ୍ୟୁ"

ମଛର ମୃତ୍ୟୁର ଦାରୁଣ ଉତ୍ପୀଡ଼ନକୁ ଅସହାୟଭାବରେ ସହ୍ୟ କରୁଥିବା ଗୋଟିଏ କୁକୁର ଓ ସେହି କାରଣରୁ ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି ଜୀବିତ ପ୍ରାଣୀର ଦୁଃଖକୁ ମୁଁ ଗୋଟିଏ କ୍ଷଣ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଦେଖି ରହିପାରିବି ନାହିଁ। ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଥିବା ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ମୁଁ କଦାପି ହତ୍ୟା କରିବିନାହିଁ, କାରଣ ମୋ'ପାଖରେ ଅଧିକ ଆଶାଜନକ ଔଷଧମାନ ସର୍ବଦା ମହଜୁଦ ରହିଥିବ। ମାତ୍ର, ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ଗୋଟିଏ କୁକୁରକୁ ମୁଁ ମାରିଦେବି, କାରଣ ତା' କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋ' ପାଖରେ କୌଣସି ଅନ୍ୟ ପ୍ରତିକାର ନ ଥିବ, ଯଦି ମୋ' ନିଜ ସନ୍ତାନକୁ ଜଳାତଙ୍କ ରୋଗ ହୁଏ ଏବଂ ତା'ର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦୂର କରିବାଲାଗି ମୋ' ପକ୍ଷରେ କୌଣସି ଆଶାଜନକ ଔଷଧ ନଥାଏ, ତେବେ ତା'ର ଜୀବନର ଅନ୍ତ ଘଟାଇବାକୁ ମୁଁ ମୋ'ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ବିଚାର କରିବି।

ଭାଗ୍ୟବାଦର ମଧ୍ୟ ନିଜର ସୀମାମାନ ରହିଛି। ସକଳ ପ୍ରତିକାର ନିଷ୍ଫଳ ହେଲେ ଆମେ ସବୁ କଥାକୁ ଭାଗ୍ୟ ହାତରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥାଉ। ଏକ ଅନ୍ୟତମ ପ୍ରତିକାର ଏବଂ, ଗୋଟିଏ ଯନ୍ତ୍ରଣାଜର୍ଜର ଶିଶୁର ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ଦୂର କରି ପାରିବାର ସର୍ବଶେଷ ପ୍ରତିକାରଟି ହେଉଛି ତା'ର ଜୀବନର ଅବସାନ ଘଟାଇବା।[40]

ଗୋଟିଏ ଗାଈକୁ ରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ମୁଁ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ହତ୍ୟା କରିବିନାହିଁ ଏବଂ, ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବନ ଯେତେ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ତାହାର ରକ୍ଷା କରିବାଲାଗି ମୁଁ ଏକ ଗାଈକୁ ମଧ୍ୟ ହତ୍ୟା କରିବିନାହିଁ।[41]

ମୋ' ମତରେ ଗୋଟିଏ ମେଣ୍ଢାଛୁଆର ଜୀବନ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବନଠାରୁ ଆଦୌ କମ୍ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ନୁହେଁ। ଏହି ମଣିଷର ଶରୀର ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ମେଣ୍ଢାଛୁଆର ଜୀବନ ନେବାକୁ କଦାପି ରାଜୀ ହେବିନାହିଁ। ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଣୀ ଯେତେ ଅଧିକ ଅସହାୟ ହୋଇଥିବ, ମନୁଷ୍ୟର ନିର୍ଦ୍ଦୟତାରୁ ମନୁଷ୍ୟର ସୁରକ୍ଷା ପାଇବା ଲାଗି ତାହାର ସେତିକି ଅଧିକ ଅଧିକାର ରହିଛି।[42]

ବିଷାକ୍ତ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର ସମସ୍ୟା

ଗୋଟିଏ ସାପ ଜୀବନର ବିନିମୟରେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ବଞ୍ଚି ରହିବାକୁ ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା କରେନାହିଁ। ତାକୁ ହତ୍ୟା କରିବା ଅପେକ୍ଷା ମୁଁ ବରଂ ତାକୁ ମୋତେ କାମୁଡ଼ିବା ଲାଗି ଛାଡ଼ିଦେବି। ମାତ୍ର, ଏପରି ବି ହୋଇପାରେ ଯେ, ଯଦି ଈଶ୍ବର ମୋତେ ସେହି ନିଷ୍ଠୁର ପରୀକ୍ଷାର ସମ୍ମୁଖୀନ କରାଇବେ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ସର୍ପକୁ ମୋତେ ଆକ୍ରମଣ କରିବା ସକାଶେ ଅନୁମତି ଦେବେ, ସେତେବେଳେ ମୋ' ଭିତରେ ହୁଏତ ମରିବାକୁ ସାହସ ନ ଥାଇପାରେ, ମାତ୍ର ତଥାପି ମୋ'

ଭିତରର ପଶୁଟି ଆପଣାର ପରିଚୟ ଦେବ ବୋଲି ବାହାରି ଆସିପାରେ ଏବଂ ତାହା ଫଳରେ ଏହି ବିନାଶଶୀଳ ଶରୀରଟିର ରକ୍ଷା କରିବାର ଅଭିପ୍ରାୟ ରଖି ମୁଁ ହୁଏତ ସାପଟିକୁ ହତ୍ୟା କରିବା ନିମନ୍ତେ ବି ଇଚ୍ଛା କରିପାରେ।

ସାପମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ନିଜର ବନ୍ଧୁ କରିନେଇ ପାରୁଥାନ୍ତି ବୋଲି ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ସତ, ମାତ୍ର ସେପରି କରି ପାରିବା ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ନିଜ ଭିତରୁ ସବୁ ସର୍ପଭୟକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିଦେଇଛି ବୋଲି ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ କହିପାରିବା ନିମନ୍ତେ ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ମୋ' ଭିତରେ ଯଥେଷ୍ଟ ମୂର୍ତ୍ତ ରୂପ ଯେ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିନାହିଁ, ମୁଁ ତାହା ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି। ମାତ୍ର, ମୋ' ଭିତରେ ଏକ ବିଶ୍ୱାସ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି ଯେ, ଆମ ଭିତରେ ଆମେ ଯେଉଁସବୁ ବିଷାକ୍ତ, ଦୁଷ୍ଟ ଏବଂ ମନ୍ଦ ଭାବନାମାନ ସାଇତି ରଖିଛୁ, ତାହାରି ଉତ୍ତରସ୍ୱରୂପ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ତରଫରୁ ସାପ, ବାଘ ପ୍ରଭୃତି ଜନ୍ତୁ ରହିଛନ୍ତି।...

ସକଳ ଜୀବନ ଏକ ବୋଲି ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରେ। ଭାବନାମାନେ ସର୍ବଦା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆକାର ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି। ବାଘ ଓ ସାପମାନଙ୍କର ଆମ ସହିତ ଜ୍ଞାତିତ୍ୱ ରହିଛି। ଆମେ ଯେପରି ନିଜ ଭିତରେ ମନ୍ଦ, ଦୁଷ୍ଟ ଏବଂ କାମାସକ୍ତ ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ଆଦୌ ସ୍ଥାନ ନଦେବା, ସେଥିଲାଗି ସେମାନେ ଚେତାବନୀ ପରି ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି। ଯଦି ଆମେ ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ବିଷାକ୍ତ ପଶୁ ଓ ସରୀସୃପମାନଙ୍କରୁ ମୁକ୍ତ ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଉ, ତେବେ ଆମକୁ ସକଳ ବିଷାକ୍ତ ଭାବନାରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଯଦି ଆମେ ନିଜ ଅଜ୍ଞାନଦ୍ୱାରା ଧୈର୍ଯ୍ୟ ହରାଇ ଓ ଏହି ଶରୀରର ଜୀବନଟିକୁ ଆହୁରି ଲମ୍ବା କରି ରଖିବାର ବାସନାରେ ପଡ଼ି ତଥାକଥିତ ବିଷାକ୍ତ ଓ ଦ୍ୱେଷଯୁକ୍ତ ପଶୁ ଓ ସରୀସୃପମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରି ବାହାରିବା, ତେବେ ଆମେ ସେକଥା କରି ପାରିବାନାହିଁ। ଯଦି ଏସବୁ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ ଜୀବଙ୍କଠାରୁ ନିଜର ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ନ କରି ମୋ'ର ପ୍ରାଣପାତ ହୋଇଯାଏ, ତେବେ ହୁଏତ ମୁଁ ଜଣେ ଅଧିକ ଭଲ ଓ ଅଧିକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ମନୁଷ୍ୟ ହୋଇ ପୁଣି ଜନ୍ମଲାଭ କରିପାରିବି। ନିଜ ଭିତରେ ସେହି ବିଶ୍ୱାସଟିକୁ ପୋଷଣ କରି ମୁଁ ଗୋଟିଏ ସାପ ଭିତରେ ଥିବା ଏକ ସହଚାରୀ ସତ୍ତାକୁ ମାରିଦେବା ଲାଗି କିପରି ମନ କରିବି ?[43]

ଆମେ ମୃତ୍ୟୁ ଭିତରେ ବାସ କରୁଛୁ ଓ ପରମସତ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ଆମର ବାଟଟିକୁ ଖୋଜି ପାଇବାଲାଗି ଚେଷ୍ଟା କରୁଛୁ। ସମ୍ଭବତଃ, ସମାନଭାବରେ ଏପରି ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ ଯେ, ବିପଦ ବିଷୟରେ ଆମର ସକଳ ଜ୍ଞାନ ଓ ଆମ ଅନିଶ୍ଚିତ ଜୀବନଟି ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଆମର ଜ୍ଞାନ ସତ୍ତ୍ୱେ ଆମ ଜୀବନର ପ୍ରତି ପଦରେ ଆମେ ବିପଦଦ୍ୱାରା ଆପନ୍ନ ହୋଇ ରହିଛୁ; ତଥାପି ସକଳ ଜୀବନର ପରମ ଉତ୍ସ ବିଷୟରେ ରହିଥିବା ଉଦାସୀନତାକୁ କେବଳ ଆମର ବିସ୍ମୟକାରୀ ଅଜ୍ଞାନତା ହିଁ ବଳିଯାଇ ପାରୁଛି।

ଯେକୌଣସି ଆକାରରେ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, କୌଣସି ଜୀବନକୁ ନଷ୍ଟ କରିବା ବିରୋଧରେ ମୋ'ର ବିବେକବୁଦ୍ଧି ସର୍ବଦା ବିଦ୍ରୋହ କରିଉଠେ। ମାତ୍ର, ମୋ'ର ହୃଦୟ ଏତେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଦୃଢ଼ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ ଯେ ତାହା ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ବିନାଶକାରୀ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିବା ଏହି ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନିଜର ବନ୍ଧୁରେ ପରିଣତ କରିନେଇ ପାରିବ।

ଯଥାର୍ଥ ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ଯେଉଁ ହୃଦ୍‌ବୋଧକାରୀ ବିଶ୍ୱାସର ଭାଷା ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ, ମୋ'ଠାରେ ତାହାର ଅଭାବ ରହିଛି ଏବଂ, ମୁଁ ସାପ, ବାଘ ଓ ସେହିପରି ଅନ୍ୟ ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କୁ ଭୟ କରିବାଭଳି ଯଥେଷ୍ଟ ଭୀରୁ ହୋଇ ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି ଅଭାବ ଅବଶ୍ୟ ଲାଗି ରହିଥିବ।[44]

ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଏତେ ଟିକିଏ ବାହାନା ପାଇଲେ ମଣିଷ ଯେ ଆଉଜଣେ ମଣିଷକୁ ମାରିଦେବାରେ ଏପରି ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଗଲାଣି, ତାହା ହିଁ ତା'ର ବୁଦ୍ଧିକୁ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରି ରଖିଛି ଏବଂ, ଆଉ ଏକ ଜୀବନର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଲାବେଳେ ସେ ନିଜକୁ ଏପରି ଏକାଧିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଗି ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେଇପାରୁଛି, ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ପ୍ରେମ ଏବଂ କରୁଣାର ଈଶ୍ୱର ବୋଲି ପ୍ରକୃତରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ ଯେଉଁ ସ୍ୱାଧୀନତାମାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ସେ ହୁଏତ ହୃତ୍‌କମ୍ପ ଅନୁଭବ କରୁଥାନ୍ତା। ମାତ୍ର ସେକଥା ଯାହା ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ଭୟର କାରଣରୁ ମୁଁ ହୁଏତ ବାଘ, ସାପ, ମାଛି, ମଶା ପ୍ରଭୃତି ଜନ୍ତୁଙ୍କୁ ମାରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ତଥାପି ଅଧିକ ଆଲୋକ ଲାଗି ହିଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି, ଯାହା ଲାଭ କଲେ ମୋ'ଠାରୁ ସମସ୍ତ ଭୟ ଦୂର ହୋଇଯିବ ଏବଂ ତା'ଫଳରେ ଜୀବନ ନେବାକୁ ମନା କରିଦେଇ ତାହା ଆହୁରି ଅଧିକ ଭଲ ବାଟଟିଏ ପ୍ରକୃତରେ ଜାଣିବ, କାରଣ :

ମୋ'ଠାରେ ଅନୁକମ୍ପା ରଖିଥିବା ସେହି ପରମଶକ୍ତିଠାରୁ
ଶିକ୍ଷାଲାଭ କରି, ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ଅନୁକମ୍ପା ରଖିଥାଏ।[45]

ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଆଦର୍ଶ

ମୋ'ର ଅହିଂସାକୁ କେବଳ ସକଳ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ପ୍ରତି ଏକ ସଦୟତା-ପ୍ରଦର୍ଶନ ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ। ଜୈନଧର୍ମରେ ମନୁଷ୍ୟଠାରୁ ନିମ୍ନତର ସ୍ତରରେ ରହିଥିବା ଜୀବନର ପବିତ୍ରତା ଉପରେ ଯେଉଁ ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି, ସେକଥା ଅବଶ୍ୟ ବୁଝିହେଉଛି। ମାତ୍ର, ତାହାର କଦାପି ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ, ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବନକୁ ଉପେକ୍ଷା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଆମକୁ ଏହି ଅନ୍ୟ ଜୀବନଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ସଦୟ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଏହିସବୁ ଜୀବନର ପବିତ୍ରତା ବିଷୟରେ ଲେଖୁଥିବା ସମୟରେ ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନର ପବିତ୍ରତାକୁ ଏଥିରେ ସ୍ୱୟଂପ୍ରତିପାଦିତ ସତ୍ୟରୂପେ ମାନି ନିଆଯାଇଛି। ଅନ୍ୟଟି ଉପରେ ଅଧିକ ଭାବରେ ମହତ୍ତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି। ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ, ଅନେକ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ପିମ୍ପୁଡ଼ିମାନଙ୍କୁ ଆହାର ଦେଇ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସନ୍ତୋଷ ଲାଭ କରନ୍ତି। ମନେହେଉଛି, ଅସଲ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟି କାଳକ୍ରମେ ଏକ କାଷ୍ଠବତ୍ ଓ ଜୀବନହୀନ ସୂତ୍ରରେ ହିଁ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଛି। କପଟତା ଏବଂ ବିକାର ଆପଣାକୁ ଧର୍ମ ନାମରେ ବେଶ୍ ଚାଲୁ କରି ରଖିଛନ୍ତି।

ଅହିଂସା ହେଉଛି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଆଦର୍ଶ। ଏହା ଭୀରୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ନୁହେଁ, ସାହସୀମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ। ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରି ସ୍ୱୟଂ ଉପକୃତ ହେବା ଏବଂ ଏପରି କରି ଜଣେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଧର୍ମଗତ ତଥା ଅହିଂସ ଆଚରଣ କରୁଛି ବୋଲି ଏକ ଭ୍ରାନ୍ତିରେ ନିଜକୁ ବହଲାଇ ରଖିବା, ଏହାକୁ ନିରାଟ ଆତ୍ମପ୍ରବଞ୍ଚନା ବୋଲି କୁହାଯିବ।[46]

ମୋ' ଅହିଂସା ମୋ' ନିଜର। ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କୁ ବଧ ନକରିବାର ନୀତିଟିକୁ ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ

ଆଦୌ ଗ୍ରହଣ କରିପାରୁନାହିଁ। ଯେଉଁ ପ୍ରାଣୀମାନେ ମଣିଷକୁ ଗିଳିପକାନ୍ତି ଓ ତା'ଶରୀରରେ ଆଘାତ ଘଟାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନରକ୍ଷା କରିବା ବିଷୟରେ ମୋ'ର ଆଦୌ କୌଣସି ସହାନୁଭୂତି ନାହିଁ। ସେପରି ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କର ବଂଶବୃଦ୍ଧିରେ ସହାୟତା କରିବାକୁ ମୁଁ ଭୁଲ୍ ବୋଲି ବିଚାର କରେ। ତେଣୁ, ମୁଁ କଦାପି ପିମ୍ପୁଡ଼ିମାନଙ୍କୁ ଆହାର ଦେବିନାହିଁ, ମାଙ୍କଡ଼ ବା କୁକୁରଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଆହାର ଦେବିନାହିଁ। ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନରକ୍ଷା ପାଇଁ ମୁଁ କଦାପି ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବନକୁ ବିସର୍ଜନ କରିବିନାହିଁ।

ଏହିସବୁ ରୀତିରେ ଚିନ୍ତା କରି ମୁଁ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି ଯେ, ଯେଉଁଠାରେ ମନୁଷ୍ୟର ସୁଖବିଧାନ ଲାଗି ମାଙ୍କଡ଼ମାନେ ଏକ ଉପଦ୍ରବରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି, ସେଠାରେ ମାଙ୍କଡ଼ମାନଙ୍କୁ ନିର୍ମୂଳ କରିଦେବା ଅବଶ୍ୟ କ୍ଷମଣୀୟ। ଏପରି ହତ୍ୟା ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ହିଁ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ। ଏହି ନିୟମଟି ମନୁଷ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ କାହିଁକି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନହେବ, ଏଠାରେ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନଟି ଉଠିପାରେ। ସେପରି ହୋଇ ପାରିବନାହିଁ; କାରଣ, ଯେତେ ଖରାପ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଆମେ ଯେପରି ମନୁଷ୍ୟ, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ମନୁଷ୍ୟ। ଭଗବାନ୍ ଇତର ପ୍ରାଣୀକୁ ଯାହା ଦେଇନାହାନ୍ତି, ସେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ସେହି ବୁଦ୍ଧିର ସାମର୍ଥ୍ୟଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି।[47]

ପ୍ରକୃତ ଅହିଂସା ଏପରି ଦାବି କରିଥାଏ ଯେ, ଯଦି ଆମେ ମାଙ୍କଡ଼ ଓ ସେହିଭଳି ଅନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର ଦୌରାତ୍ମ୍ୟରୁ ସମାଜକୁ ଓ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁ, ତେବେ ଆମକୁ ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନ ନାଶ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ସାଧାରଣ ନିୟମଟି ହେଉଛି ଯେ, ଆମେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ହିଂସାଠାରୁ ଦୂରରେ ରହିବା। ବ୍ୟକ୍ତିପାଇଁ ଅହିଂସା ଓ ସମାଜପାଇଁ ଅହିଂସା ମଧ୍ୟରେ ଅବଶ୍ୟ ଫରକ ରହିବ। ଯିଏ ସମାଜଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ବାସ କରୁଛି, ସିଏ ହୁଏତ ସକଳ ବିଧାନକୁ ଅମାନ୍ୟ କରିପାରିବ ; ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ସମାଜ ସେପରି କରି ପାରିବନାହିଁ।[48]

୨୦. ମୋ'ର କୌଣସି ସାଂସ୍କୃତିକ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତା ନାହିଁ

ମୋ' ଘରର ଚାରିପାଖେ ପାଚେରୀ ଦିଆହୋଇ ରହୁ ଏବଂ ମୋ'ର ଝରକାଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଦି ଦିଆହେଉ, ଏକଥା ମୁଁ ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା କରେନାହିଁ। ସକଳ ଦେଶର ସଂସ୍କୃତି ପବନ ହୋଇ ମୋ' ଘରର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ମୁକ୍ତଭାବରେ ବିଚରଣ କରୁ, ଏହା ହିଁ ମୋ'ର ଇଚ୍ଛା। ମାତ୍ର, କୌଣସି ସଂସ୍କୃତି ଆସି ମୋତେ ମୁଁ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିବା ଭୂଇଁରୁ ଉଡ଼ାଇ ନେଇଯାଉ, ମୁଁ ସେକଥା ମୋଟେ ମାନିନେବି ନାହିଁ। ଆଉ ଅନ୍ୟ ଲୋକମାନଙ୍କର ଘରେ ଜଣେ ଅନୁପ୍ରବେଶକାରୀ, ଏକ ଭିକାରୀ କିମ୍ବା ଜଣେ ଦାସ ହୋଇ ରହିବାଲାଗି ମୁଁ ଆଦୌ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବି ନାହିଁ।[49]

ଆମେ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ରହିବା ଅଥବା ମଝିରେ ପାଚେରୀମାନ ଛିଡ଼ା କରି

ରଖିବା, ମୋ' ଭାବନାଠାରୁ ଆଉ ଅନ୍ୟ କିଛି ହେଲେ ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ ଦୂର ହେବନାହିଁ। ତଥାପି ମୁଁ ସମ୍ମାନପୂର୍ବକ ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ମଧ୍ୟ କହିରଖିବି ଯେ, ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଆମ ନିଜ ସଂସ୍କୃତିଟିକୁ ଉତ୍ତମ କରି ବୁଝିବା ଏବଂ ତାହାକୁ ନିଜସ୍ୱ କରିନେବା ପରେ ଯାଇ ଅନ୍ୟ ସଂସ୍କୃତିଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ବୁଝିବାର ଅବସର ଆସିବ, ତା'ପୂର୍ବରୁ କଦାପି ନୁହେଁ।

ଏହା ମୋ'ର ଦୃଢ଼ ମତ ଯେ, ଆମ ନିଜ ସଂସ୍କୃତି ପରି ଅନ୍ୟ କୌଣସ ସଂସ୍କୃତିରେ ଏତେ ଏତେ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ସମ୍ପଦ ଭରପୂର ହୋଇ ରହିନାହିଁ। ଆମେ ତାହାର ପରିଚୟ ପାଇନାହୁଁ, ଏପରିକି ଏହାର ଅଧ୍ୟୟନକୁ ନିନ୍ଦା କରିବା ଏବଂ ଏହାର ମୂଲ୍ୟକୁ ଊଣା କରି ଦେଖିବାଲାଗି ଆମକୁ ଅନୁରୂପଭାବରେ ତାଲିମ ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଇଛି। ସେହି ସଂସ୍କୃତିଟିକୁ ବଞ୍ଚିବା ମଧ୍ୟ ଆମେ ପ୍ରାୟ ପାସୋରି ସାରିଲୁଣି। କୌଣସି ସୈଦ୍ଧାନ୍ତିକ ଅବବୋଧ ପଛରେ ଯଦି ପ୍ରୟୋଗକ୍ଷେତ୍ରର ଅନୁଭବ ନଥାଏ, ତେବେ ତାହାକୁ ଏକ ମହମଦିଆ ମୃତଦେହ ବୋଲି କୁହାଯିବ; ସେଇଟି ଦେଖିବା ବେଳକୁ ହୁଏତ ଭାରୀ କମନୀୟ ଦିଶୁଥିବ, ମାତ୍ର ତା'ଭିତରେ ପ୍ରେରଣା ଦେବାକୁ ଅଥବା ଉଦ୍ବୋଳିତ କରିନେବାକୁ ଆଦୌ କିଛି ନଥିବ।

ମୋ'ର ଧର୍ମ ମୋ'ଲାଗି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସଂସ୍କୃତିକୁ ସାନ କରି ଦେଖିବା ଅଥବା ତା'ର ଅନାଦର କରିବାକୁ ନିଷିଦ୍ଧ କରି ରଖିଛି; ଠିକ୍ ସେହିପରି ତାହା ମୋତେ ସାମୂହିକ ଆତ୍ମଘାତିତାର ଆଶଙ୍କା ଦେଖାଇ ସଂସ୍କୃତିକୁ ନିଜସ୍ୱ କରି ରଖିବା ଓ ତାହାକୁ ଜୀବନରେ ବଞ୍ଚିବା ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ସର୍ବଦା ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଆସିଛି।[50]

ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତି ଏକ ସମନ୍ୱୟ

ଭାରତବର୍ଷକୁ ଯେତେ ଯେତେ ସଂସ୍କୃତି ଆସିଛି ଓ ଏଠାକୁ ଆସି ରହି ଯାଇଛି, ଯେଉଁମାନେ ଭାରତୀୟ ଜୀବନ ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଛନ୍ତି ଓ ତାହାର ପରିପୂରକଭାବରେ ଏହି ମାଟିର ମୂଳ ଭାବନାଟିଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଛନ୍ତି, ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତି ସେହି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସଂସ୍କୃତିର ଏକ ସମନ୍ୱୟର ନିଦର୍ଶନ ହୋଇ ରହିଛି। ସ୍ୱଭାବତଃ, ଏହି ସମନ୍ୱୟ ସ୍ୱଦେଶୀ ଧରଣର ଗୋଟିଏ କିଛି ହେବ, ଯେଉଁଥିରେ କି ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଂସ୍କୃତିର ନିଜର ଏକ ନ୍ୟାଯ୍ୟ ସ୍ଥାନ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବ।...[51]

ଭାରତୀୟ ସଭ୍ୟତା ହେଉଛି ବହୁ ସଂସ୍କୃତିର ଏକ ସମ୍ମିଶ୍ରଣ ଓ ସେହିସବୁ ସଂସ୍କୃତି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଧର୍ମର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନେ ଯେଉଁଠାରେ ପରସ୍ପରକୁ ଭେଟିଛନ୍ତି, ସେହିସବୁ ସ୍ଥାନର ଭୌଗୋଳିକ ତଥା ଅନ୍ୟ ଏକାଧିକ ପରିବେଶ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଛନ୍ତି। ଏହିପରିଭାବରେ, ଇସ୍‌ଲାମିକ୍ ସଂସ୍କୃତି— ଆରବ, ତୁରସ୍କ, ମିଶର ଓ ଭାରତବର୍ଷରେ କଦାପି ସେହି ଏକାଭଳି ହୋଇ ରହିନାହିଁ, ମାତ୍ର ଏହା ସ୍ୱୟଂ ସଂପୃକ୍ତ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ଅବସ୍ଥାଚୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଛି। ତେଣୁ, ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତିକୁ ଭାରତୀୟ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ। ଏହା ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ହିନ୍ଦୁ ସଂସ୍କୃତି ନୁହେଁ, ଇସ୍‌ଲାମିକ୍ ସଂସ୍କୃତି ନୁହେଁ କିମ୍ବା ଆଉକିଛି ସଂସ୍କୃତି ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ। ଏହି ହେଉଛି ସବୁଟିର ଗୋଟିଏ ସମ୍ମିଳନ ଏବଂ ମର୍ମତଃ ପ୍ରାଚ୍ୟ। ଏବଂ, ଯେଉଁ ପୁରୁଷ ବା ନାରୀ ଆପଣାକୁ ଭାରତୀୟ ବୋଲି କହିବ, ତାକୁ ଅବଶ୍ୟ ସେହି ସଂସ୍କୃତିକୁ

ନିଜର ସମ୍ପଦରୂପେ ସାଇତି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ସେ ତାହାର ମାରଫତ୍‌ଦାର ହୋଇ ରହିବ ଏବଂ ତାହା ଉପରେ ଯାବତୀୟ ଆକ୍ରମଣର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବ।[52]

ଆଧୁନିକ ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତି ବର୍ତ୍ତମାନ ତରଳ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଛି। ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁସବୁ ସଂସ୍କୃତି ପରସ୍ପର ସହିତ ସଂଘାତ କରୁଥିବା ପରି ବୋଧ ହେଉଛନ୍ତି, ସେହି ସବୁଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ଏକ ମିଶ୍ରରୂପ ବାହାର କରିବାକୁ ଆମମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି। ଯଦି ଗୋଟିଏ ସଂସ୍କୃତି କେବଳ ଅଲଗା ଓ ଏକା ହୋଇ ରହିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରିବ, ତେବେ ତାହା କଦାପି ତିଷ୍ଠି ରହି ପାରିବନାହିଁ।

ଆଜି ଭାରତବର୍ଷରେ ଶୁଦ୍ଧ ଆର୍ଯ୍ୟ ସଂସ୍କୃତି ବୋଲି ପ୍ରକୃତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ବସ୍ତୁ ନାହିଁ। ଆର୍ଯ୍ୟମାନେ ମୂଳତଃ ଭାରତବାସୀ ଥିଲେ ଅଥବା ସେମାନେ ବଳପୂର୍ବକ ଏହି ଦେଶରେ ଅନୁପ୍ରବେଶ କରିଥିଲେ, ସେହି ସମସ୍ୟାଟିରେ ମୋ'ର ଖୁବ୍ ବେଶୀ ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ। ମୋ'ର ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ମୁକ୍ତଭାବରେ ପରସ୍ପରସହିତ ମିଶିମାଶି ଯାଇଥିଲେ ଓ ଆମର ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନ ପୁରୁଷଟି ସେହି ସମ୍ମିଳନରୁ ଉଦ୍‌ଭୂତ ହୋଇଛି, ଏହି ଘଟଣାଟି ବିଷୟରେ ହିଁ ମୋ'ର ଆଗ୍ରହ।

ଆପଣାର ଜନ୍ମଭୂମି ପାଇଁ ତଥା ଆମକୁ ଜୀବନ ଦେଇ ରଖିଥିବା ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୋଲାର୍ଦ୍ଧଟି ପାଇଁ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ କିଛି ଭଲ କାମ କରୁଛୁ ଅଥବା ତାହା ଉପରେ ଏକ ବୋଝ ହୋଇ ରହିଛୁ, କେବଳ ଭବିଷ୍ୟତ ହିଁ ତାହା ଦେଖାଇଦେଇ ପାରିବ।[53]

ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମର ଅନୁଗାମୀ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ବନ୍ଧୁତା ସହିତ ଏକାଠି ବାସ କରୁଥିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ନାନା ସଂସ୍କୃତିର ଏପରି ଏକ ଚମତ୍କାର ସମ୍ମିଶ୍ରଣ ସମ୍ଭବ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ, ଆମେ ହୁଏତ ଏହାକୁ ସ୍ଥାୟୀକରି ରଖିବାକୁ ଏବଂ ଏହାର ଆକାରଟିକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମଜବୁତକରି ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଅଥବା ଆମେ ସେହି ଦିନଟିକୁ ଖୋଜି ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରୟାସ କରିବା, ଯେତେବେଳେ କି ହିନ୍ଦୁସ୍ତାନରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଧର୍ମ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଥିଲା ଓ ପୁନର୍ବାର ପଛକୁ ପଛକୁ ପାଦ ପକାଇ ସେହି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାତର ସଂସ୍କୃତିର ଅବସ୍ଥାକୁ ଫେରିଯିବା।

ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ ଯେ ଆମେ ଇତିହାସରେ ଏପରି ତାରିଖଟିଏ ଖୋଜି ବାହାର କରିପାରିବା ନାହିଁ ଏବଂ, ଯଦି ବା ପାଇବା ଏବଂ ପଛକୁ ପହୁଣ୍ଡ ଉଠାଇ ଉଠାଇ ଯିବା, ତେବେ ନିଜର ସଂସ୍କୃତିକୁ ଆମେ ପୁଣି ସେହି ଅସୁନ୍ଦର କାଳଟି ମଧ୍ୟରେ ନେଇ ନିକ୍ଷେପ କରିଦେବା ଏବଂ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସମୁଚିତଭାବରେ ବିଶ୍ୱଯାକର ଘୃଣାର ପାତ୍ର ହୋଇ ରହିବା।[54]

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସଂସ୍କୃତି

ମୋ'ବିଷୟରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସଂସ୍କୃତି ପ୍ରତି ମୁଁ ମୋ'ର ଋଣ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିଛି ସତ, ମାତ୍ର ମୁଁ ତଥାପି କହିପାରିବି ଯେ, ମୁଁ ଆପଣା ଜାତିର ଯାହାକିଛି ସେବା କରି ପାରିଛି, ଯଥାସମ୍ଭବ ପ୍ରାଚ୍ୟ ସଂସ୍କୃତିକୁ ନିଜ ଭିତରେ ଧାରଣ କରି ରଖିଥିବା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି। ନଚେତ୍, ଜଣେ ଇଂରେଜୀପଣ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ

ହୋଇଥିବା ଓ ନିଜ ଜାତିତ୍ୱକୁ ହରାଇ ବସିଥିବା ମଣିଷ ହିସାବରେ ମୁଁ ଏହି ଦେଶର ଜନଗଣଙ୍କ ଲାଗି ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଅନୁପଯୋଗୀ ହୋଇ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି ; ସେମାନଙ୍କର ରୀତି, ଅଭ୍ୟାସ, ଭାବନା ଏବଂ ଆକାଙ୍‌କ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣି ନଥାନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆହୁରି କମ୍ ଖାତିରି କରୁଥାନ୍ତି ଓ ସମ୍ଭବତଃ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଘୃଣା ବି କରୁଥାନ୍ତି ।[55]

ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଇଉରୋପୀୟ ସଭ୍ୟତା ଇଉରୋପୀୟମାନଙ୍କ ଲାଗି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନୁକୂଳ, ମାତ୍ର ଯଦି ଆମେ ଏହାର ନକଲ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରିବା, ତେବେ ତାହା ଆମ ସର୍ବନାଶର କାରଣ ହେବ । ଏହାଦ୍ୱାରା ମୁଁ ଏପରି ଆଦୌ କହୁନାହିଁ ଯେ, ଯାହାକିଛି ଉତ୍ତମ ଓ ଯାହାକିଛିକୁ ଆମେ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବା ତାହାକୁ ଆମେ ଆଦୌ ଗ୍ରହଣ କରିବାନାହିଁ କି ସ୍ୱୀକାର କରି ନେବାନାହିଁ ; ମାତ୍ର ତା'ର ଏପରି ମଧ୍ୟ ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ, ଜଣେ ଇଉରୋପୀୟ, ତା'ର ଏହି ସଭ୍ୟତା ଭିତରକୁ ଯାହାକିଛି ମନ୍ଦ ଆସି ପଶି ଯାଇଥିବ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ତାକୁ ମଧ୍ୟ ଛାଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିବନାହିଁ ।

ଭୌତିକ ସୁଖଲାଗି ଏହିପରିଭାବରେ ନିରତ ଧାବମାନ ହୋଇ ରହିବା ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବହୁଗୁଣିତ କରିବା ହେଉଛି ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ମନ୍ଦ ; ଏବଂ ମୁଁ ସାହସର ସହିତ କହିବି ଯେ, ଇଉରୋପୀୟମାନେ କାଳକ୍ରମେ ଯେଉଁସବୁ ସୁଖ ଓ ଆରାମର ଦାସ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛନ୍ତି, ଯଦି ସେମାନେ ଆପଣାର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ଭିନ୍ନପ୍ରକାରେ ନ ଗଢ଼ିବେ, ତେବେ ସେହିସବୁ ସୁଖର ଭାରୀ ବୋଝତଳେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଦିନେ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଯିବେ । ସମ୍ଭବତଃ ମୋ'ର ଅନୁମାନ ଭୁଲ ହୋଇପାରେ, ମାତ୍ର ମୁଁ ଭଲଭାବରେ ଜାଣେ ଯେ ସେହି ସୁନା ମଣ୍ଡା ପଛରେ ଦଉଡ଼ିବା ଭାରତବର୍ଷ ପକ୍ଷରେ ସୁନିଶ୍ଚିତ ମୃତ୍ୟୁକୁ ବରଣ କରିବାପରି ହିଁ ହେବ ।

ଜଣେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦାର୍ଶନିକ ''ସରଳ ଜୀବନ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ଚିନ୍ତନ'' ବୋଲି ଯେଉଁ ନୀତିଟିର କଥା କହିଥିଲେ, ଆମେ ସେଇଟିକୁ ଆମମାନଙ୍କ ହୃଦୟ ଭିତରେ ଖୋଦିତକରି ରଖିବା ।

ଆଜି ଏହି କଥାଟି ଏକାନ୍ତ ସତ୍ୟ ଯେ କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଏଠାରେ ଆଉ କୌଣସି ଉଚ୍ଚ ଜୀବନର ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ ଓ ଆମେ ଅଳ୍ପ କେତେ ବ୍ୟକ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ଜନଗଣଙ୍କଲାଗି ସବୁଯାକ ଚିନ୍ତା କରୁଛୁ ବୋଲି କହୁଛୁ, ଏକ ଉଚ୍ଚତର ଜୀବନର ବୃଥା ଅନୁଧାବନରେ, ଆମେ ହୁଏତ ଉଚ୍ଚ ଚିନ୍ତନର ଯାବତୀୟ ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ହରାଇ ବସିବାର ଆଶଙ୍କାକୁ ଡାକିଆଣୁଛୁ ।[56]

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସଂସ୍କୃତିର ପ୍ରମୁଖତା

ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ, ଆମ ପାଇଁ ଆଉ କେହି ଆସି କଦାପି ଆମ ସଂସ୍କୃତିର ରକ୍ଷା କରି ପାରିବନାହିଁ । ଆମ ନିଜକୁ ଏହାର ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେବ ଓ ଆମ ନିଜ ନିର୍ବୋଧତାଦ୍ୱାରା ଆମେ ତାହାକୁ ନଷ୍ଟ ବି କରିଦେଇ ପାରିବା ।[57]

ଆମେ ରାଜନୀତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ୱାଧୀନ ହେଲୁ ସତ, ମାତ୍ର ପାଶ୍ଚାତ୍ୟର ସୂକ୍ଷ୍ମ ଅଧିପତିତ୍ୱରୁ ଆମେ କ୍ୱଚିତ୍ ମୁକ୍ତହୋଇ ପାରିଛୁ । ରାଜନୀତିରେ ରହିଥିବା ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସବୁକିଛି ଜ୍ଞାନ କେବଳ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରୁ ଆସି ପାରିବ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ମୋ'ର ଆଦୌ

କିଛିହେଲେ କହିବାର ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ମୁଁ ଏଭଳି ଗୋଟିଏ ବିଶ୍ୱାସକୁ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ ସମର୍ଥନ କରିପାରୁ ନାହିଁ ଯେ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରୁ ଭଲ ବୋଲି ଆଦୌ କିଛି ଆସିନାହିଁ। ଅବଶ୍ୟ,ମୋ'ର ଭୟ ହେଉଛି ଯେ, ଏହି ବିଷୟ ଏକ ଭ୍ରାନ୍ତିଶୂନ୍ୟ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରିବାଲାଗି ଆମେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ସମର୍ଥ ହୋଇପାରି ନାହୁଁ।

ରାଜନୀତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେ ବିଦେଶୀ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱରୁ ହୁଏତ ମୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଘଟଣାଟି ଦ୍ୱାରା ଆମକୁ ଯେ ବିଦେଶୀ ଭାଷା ଓ ବିଦେଶୀ ଭାବନାର ସୂକ୍ଷ୍ମ ପ୍ରଭାବଟି ମଧ୍ୟରୁ ମୁକ୍ତି ମିଳିଗଲା,ଏହି କଥାଟିକୁ କେହି ଖଣ୍ଡନ କରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଆଶାକରା ଯାଉଛି।[58]

ଏସୀୟମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଏସିଆ

''ଏସିଆ ଏସୀୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ'', ମୁଁ ଏହି ନୀତିଟିକୁ ସମର୍ଥନ କରି ପାରୁନାହିଁ। ଯଦି ଏହାଦ୍ୱାରା ଏକ ଇଉରୋପ-ବିରୋଧୀ ମେଣ୍ଟର ଚିନ୍ତା କରା ଯାଉଥାଏ, ତେବେ ମୁଁ ତାହାକୁ ସମର୍ଥନ କରି ପାରୁନାହିଁ। ଏସିଆକୁ ଏକ କୂପମଣ୍ଡୁକ କରି ରଖିବାରେ ସନ୍ତୋଷଲାଭ କରି ନପାରିଲେ ଆମେ ଏସୀୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏସିଆର ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ହାସଲ କରିପାରିବା କିପରି ? ମାତ୍ର ଏସିଆ କଦାପି ଏକ କୂପମଣ୍ଡୁକ ହୋଇ ରହି ପାରିବନାହିଁ। ସମୁଦାୟ ପୃଥିବୀ ନିମନ୍ତେ ଏସିଆର ଗୋଟିଏ ସନ୍ଦେଶ ରହିଛି ; ଅବଶ୍ୟ ଏସିଆ ନିଜେ ସେହି ଅନୁସାରେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିପାରିଲେଯାଇ ତାହା ସମ୍ଭବ ହେବ। ସମଗ୍ର ଏସିଆରେ ବୌଦ୍ଧ ପ୍ରଭାବର ଯେଉଁ ନିଦର୍ଶନମାନ ରହିଛି, ସେଥିରେ ଭାରତ, ଚୀନ୍, ଜାପାନ, ବ୍ରହ୍ମଦେଶ, ସିଂହଳ ଓ ମାଳୟ ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକ ସାମିଲ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି। ବ୍ରହ୍ମଦେଶ ଓ ସିଂହଳର ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କୁ ମୁଁ କହିଥିଲି ଯେ ସେମାନେ କେବଳ ନାମକୁ ମାତ୍ର ବୌଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ; ବାସ୍ତବରେ ଭାରତ ହିଁ ବୌଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିପାରିଛି। ଚୀନ୍ ଓ ଜାପାନକୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ସେହି କଥା କହିପାରିବି। ମାତ୍ର, ଯଦି ଏସିଆକୁ ଏସିଆପାଇଁ ନ ହୋଇ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀପାଇଁ ହୋଇ ରହିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ତାହାକୁ ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ବାଣୀକୁ ପୁନର୍ବାର ନୂଆକରି ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ତାହାକୁ ପୃଥିବୀ ଆଗରେ ନିବେଦନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଏବେ ତ ତାହାକୁ ସର୍ବତ୍ର ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଉଛି। ଆପଣାମାନଙ୍କୁ ମୋ'ର କେବଳ ଏହି ବାର୍ତ୍ତାଟି ଦେବାକୁ ଅଛି ; ସେଇଟି ହେଉଛି ଯେ, ଆପଣମାନେ ଆପଣମାନଙ୍କର ପ୍ରାଚୀନ ଐତିହ୍ୟ ପ୍ରତି ଯଥାର୍ଥଭାବରେ ଅନୁଗତ ହୋଇ ରହନ୍ତୁ। ସେହି ସନ୍ଦେଶଟି 2500 ବର୍ଷର ପୁରୁଣା, ମାତ୍ର ଏହାକୁ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ବଞ୍ଚିବା ତଥାପି ବାକୀ ରହିଛି। ଏବଂ, 2500 ବର୍ଷ କହିଲେ ବା କେତେ ବର୍ଷ ? କାଳର ଆବର୍ତ୍ତନ ପଥରେ ତାହା କଣାଟିଏ ମାତ୍ର ହୋଇପାରିବ। ବର୍ତ୍ତମାନ ମ୍ଳାନହୋଇ ଯାଉଥିବାପରି ପ୍ରତୀତ ହେଉଥିବା ଅହିଂସାର ପୂର୍ଣ୍ଣ କୁସୁମଟି ଏବେ ମଧ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଫୁଟି ଉଠିବା ବାକୀ ରହିଯାଇଛି।[59]

ମୁଁ ଆଶା ରଖୁଛି ଯେ, ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଏସୀୟ ଦେଶମାନଙ୍କରୁ ଆସିଥିବା ସବୁ ପ୍ରତିନିଧି କେବଳ ଗୋଟିଏ ପୃଥିବୀର ଗଠନ ପାଇଁ ଆପଣାର ପୂର୍ଣ୍ଣଶକ୍ତି ଉଦ୍ୟମ କରିବେ। ଏହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ହାସଲ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସେମାନେ ପଥ ଓ ସାଧନମାନ ସ୍ଥିର କରିବେ ଆପଣମାନେ ଯଦି ଦୃଢ଼ ସଂକଳ୍ପର ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ, ତେବେ ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଆମେ

ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଆମର ଏହି ପୁରୁଷଟି ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ବାସ୍ତବରେ ପରିଣତ କରିପାରିବା।... ଏହି ପୃଥିବୀ ଯଦି ଗୋଟିଏ ପୃଥିବୀ ନହୁଏ, ତେବେ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଆଦୌ ବଞ୍ଚି ରହିବାକୁ ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରିବିନାହିଁ। ନିଃସନ୍ଦେହ ଭାବରେ, ମୁଁ ନିଜର ଜୀବଦ୍ଦଶାରେ ହିଁ ଏହି ସ୍ୱପ୍ନଟି ବାସ୍ତବରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଯିବାକୁ ଆକାଙ୍କ୍ଷା ରଖିବି।[60]

ଆଜି ସବୁଆଖି ଭାରତଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ରହିଛନ୍ତି, ବିଶେଷକରି ଏସିଆ ଓ ଆଫ୍ରିକାର ସବୁ ଆଖି ଭାରତ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ରହିଛନ୍ତି।... ଭାରତବର୍ଷ ବ୍ରିଟେନ୍ ଉପରେ ଏକ ନୈତିକ ବିଜୟ ହାସଲ କରିଛି, କାରଣ ସିଏ ଅହିଂସା ମାର୍ଗରେ ସଂଗ୍ରାମ କରିଛି ଓ ତେଣୁ ଏସିଆର ଦେଶମାନ ତା'ଠାରୁ ଯଥାର୍ଥ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ଆଶା କରୁଛନ୍ତି। ସେମାନଙ୍କର ଆଶାକୁ ନିରାଶାରେ ପରିଣତ କରି ନ ଦେବା, ଏହା ହେଉଛି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାରତବାସୀର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ। ଯଦି ଏସିଆ ଓ ଆଫ୍ରିକା ଭାରତବର୍ଷ ପାଖରୁ ଯଥାର୍ଥ ନେତୃତ୍ୱ ପାଇପାରିବେ, ତେବେ ତାହା ପୃଥିବୀର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚେହେରାଟିକୁ ହିଁ ବଦଳାଇ ଦେଇପାରିବ।[61]

ଗୋଟିଏ ପୃଥିବୀ

ଭଗବାନ୍ ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ଏପରି ଗୋଟିଏ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ରଖିଛନ୍ତି ଯେ, ଏଠାରେ କେହି ହେଲେ ନିଜର ଉତ୍ତମପଣ ଅଥବା ମନ୍ଦପଣକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ନିଜ ଭିତରେ ଆବଦ୍ଧ କରି ରଖି ପାରିବନାହିଁ। ସମସ୍ତ ପୃଥିବୀ ହେଉଛି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ସହିତ ଆମର ଏହି ଶରୀର ପରି। ଗୋଟିଏ ଅଙ୍ଗରେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ହେଲେ ସମସ୍ତ ଶରୀରରେ ତାହା ଅନୁଭୂତ ହୋଇଥାଏ। ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ପଚିଗଲେ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟତଃ ସମସ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି ହିଁ ବିଷଜର୍ଜର ହୋଇପଡ଼େ।[62]

ମନୁଷ୍ୟକୁ ଆନ୍ତରିକତା ସହିତ ଭଗବାନଙ୍କର ଏହି ସମୁଦାୟ ସୃଷ୍ଟିର ମଙ୍ଗଳ କାମନା କରିବାକୁ ହେବ ଓ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାକୁ ହେବ ଯେ, ଏପରି କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ଯଥେଷ୍ଟ ବଳ ରହିଥାଉ। ସମସ୍ତଙ୍କର କଲ୍ୟାଣକାମନାରେ ହିଁ ତା' ନିଜର କଲ୍ୟାଣ ନିହିତ ରହିଛି; ଯିଏ କେବଳ ନିଜର କିମ୍ବା ନିଜ ଗୋଷ୍ଠୀଟିର କଲ୍ୟାଣ ପାଇଁ ଆକାଙ୍କ୍ଷା କରୁଛି, ସିଏ ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥପରତାର ହିଁ ପରିଚୟ ଦେଉଛି ଓ ତେଣୁ, ଏପରି ହେଲେ ତା'ର କଦାପି କଲ୍ୟାଣ ହେବନାହିଁ।[63]

ଭାରତ ଓ ପାକିସ୍ତାନ, ଦୁଇଟିଯାକ ନୂତନ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିମନ୍ତେ ସ୍ୱାଧୀନ ବିଶ୍ୱ-ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ଏକ ପରିବାର ସ୍ଥାପନା କରିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ପଥ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି। ଏହି ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ ନିଜର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ କୌଣସି ସେନା ରହିବନାହିଁ। ନିଜେ ବାଟ ଚାଲିବନାହିଁ କି ଆଉ କାହାରିକୁ ବାଟ ଚାଲିବାକୁ ଦେବନାହିଁ, ଏପରି ଗୋଟିଏ ନୀତି ଅନୁସରଣ କରି ଭାରତ ବିଶ୍ୱଶାନ୍ତି ନିମନ୍ତେ ଏକ ସଂକଟ ହୋଇ ରହିବନାହିଁ ବୋଲି ମୁଁ ଆଦୌ କଳ୍ପନା କରି ପାରୁନାହିଁ।...

ଯଦି ଭାରତବର୍ଷର ପ୍ରୟାସ ଫଳରେ ମୁକ୍ତ ତଥା ସ୍ୱାଧୀନ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବିଶ୍ୱସଂଘ ପ୍ରକୃତରେ ସାକାର ରୂପ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବ, ତେବେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ, ଅନ୍ୟ ଏକ ନାଆଁ ଦେଇ ଯାହାକୁ ରାମରାଜ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି, ହୁଏତ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତି ସହିତ ତାହାଲାଗି

ରହିଥିବା ଆଶାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ପୋଷଣ କରାଯାଇ ପାରିବ ।[64]

ଇଉନେସ୍‌କୋ

ମିଳିତ ଜାତିସଂଘର ଆର୍ଥିକ, ସାମାଜିକ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ସଂଗଠନଟି ଶିକ୍ଷା ଓ ସସ୍କୃତିର ନାନାବିଧ କାର୍ଯ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ ଶାନ୍ତିର ସ୍ଥାପନା ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁସବୁ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛି, ସେଥିରେ ମୁଁ ନିଜର ଗଭୀର ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରୁଛି, ମୁଁ ସଂପୂର୍ଣଭାବରେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରୁଛି ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ପୃଥିବୀର ଜାତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶିକ୍ଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉତ୍କଟ ଅସମାନତାମାନ ରହିଥିବା ଯାଏ ଯଥାର୍ଥ ନିରାପତ୍ତା ଏବଂ ସ୍ଥାୟୀ ଶାନ୍ତି କଦାପି ସ୍ଥାପିତ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ରହିଥିବା କମ୍ ସୌଭାଗ୍ୟସମ୍ପନ୍ନ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ସେହି ଦୂରତମ ଗୃହଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଅଭିଳଷିତ ଆଲୋକଟିକୁ ବହନ କରି ନେଇଯିବାକୁ ହେବ, ଏବଂ ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ, ଯେଉଁସବୁ ଦେଶ ଅର୍ଥନୀତି ଓ ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଅଗ୍ରଗତି କରି ପାରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଏହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ସାଧନରେ ଏକ ବିଶେଷ ଦାୟିତ୍ୱ ରହିଛି ।[65]

91. ଜାତୀୟତା ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟତା

ଭାରତୀୟ ଜାତୀୟତା

ମୁଁ ମୋ' ଦେଶଲାଗି ସ୍ୱାଧୀନତା ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ଯେପରିକି ମୋ'ର ଏହି ସ୍ୱାଧୀନ ଦେଶରୁ ଅନ୍ୟ ଦେଶମାନେ ମଧ୍ୟ କିଛି ଶିକ୍ଷା କରିପାରିବେ, ଯେପରିକି ମୋ' ଦେଶର ସମ୍ବଳମାନ ମନୁଷ୍ୟସମାଜର ଉପକାର ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ ପାରିବ ।

ବ୍ୟକ୍ତି ପରିବାର ପାଇଁ ଜୀବନ ଦେବ, ପରିବାର ଗାଆଁ ପାଇଁ, ଗାଆଁ ଜିଲ୍ଲା ପାଇଁ, ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରଦେଶ ପାଇଁ ଓ ପ୍ରଦେଶ ଦେଶପାଇଁ ଜୀବନ ଦେବ ବୋଲି ଜାତିପ୍ରୀତିର ଧର୍ମ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମକୁ ଯେପରି ଶିକ୍ଷା ଦେଉଛି, ଠିକ୍ ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ଦେଶକୁ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଯେପରିକି, ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ତାହା ପୃଥିବୀର ମଙ୍ଗଳ ଲାଗି ଆପଣାର ଜୀବନକୁ ଦେଇପାରିବ । ତେଣୁ, ଜାତୀୟତାବାଦ ପ୍ରତି ରହିଥିବା ମୋ'ର ଶ୍ରଦ୍ଧା ବା ଜାତୀୟତାବାଦ ବିଷୟରେ ମୋ'ର ଧାରଣା ହେଉଛି ଯେ, ମୋ'ର ନିଜ ଦେଶଟି ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇପାରିବ ଏବଂ, ଯଦି ସେଭଳି ପ୍ରୟୋଜନ ହୁଏ, ମନୁଷ୍ୟସମାଜ ବଞ୍ଚି ରହିବାପାଇଁ ସମଗ୍ର ଦେଶକୁ ମଧ୍ୟ ମରିବାଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ଜାତିକୁ ଘୃଣା କରିବାର କୌଣସି ସ୍ଥାନ ହିଁ ନାହିଁ । ତାହାହିଁ ଆମର ଜାତୀୟତା ହୋଇ ରହୁ ।[66]

ଆମ ଜାତୀୟତା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଜାତିଲାଗି କଦାପି ସଙ୍କଟ ହେବନାହିଁ, କାରଣ ଆମେ କାହାରିକୁ ଶୋଷଣ କରିବୁନାହିଁ, ଯେପରି ନିଜକୁ କାହାରିଦ୍ୱାରା ଶୋଷିତ ହେବାକୁ ମଧ୍ୟ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେବୁ ନାହିଁ । ସ୍ୱରାଜ୍ୟର ମଧ୍ୟଦେଇ ଆମେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ସେବା କରିବୁ ।[67]

ମୋ' ଲାଗି ଦେଶପ୍ରୀତି ଯାହା, ମାନବତାବାଦ ମଧ୍ୟ ତାହା । ମୁଁ ଦେଶକୁ ଭଲପାଉଛି,

କାରଣ ମୁଁ ହେଉଛି ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଓ ଜଣେ ଉଦାରତାସମ୍ପନ୍ନ ମନୁଷ୍ୟ। ଏହି ଜାତୀୟତା କାହାକୁ ବାହାରେ ରଖି ନିଜେ ତା'ଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେନାହିଁ। ଭାରତର ସେବା କରିବାପାଇଁ ମୁଁ ଇଂଲଣ୍ଡ କିମ୍ବା ଜର୍ମାନୀର କୌଣସି କ୍ଷତି କରିବିନାହିଁ। ମୋ' ଜୀବନର ଯୋଜନାରେ ସମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ଲାଗି କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ। ଜଣେ ଦେଶଭକ୍ତର ବିଧାନ ଜଣେ ବଂଶମୁଖ୍ୟର ବିଧାନଠାରୁ ଆଦୌ ପୃଥକ୍ ନୁହେଁ। ଏବଂ, ଯଦି ସେ କେବଳ ଉପରକୁ ହିଁ ଜଣେ ମାନବିକତାଦାବୀ ହୋଇଥିବ, ତେବେ ଜଣେ ଦେଶଭକ୍ତର ଦେଶଭକ୍ତି ମଧ୍ୟ ତଦ୍ୱାରା ଊଣା ହୋଇଯିବ। ନିଜର ବିଧାନ ଓ ରାଜନିତୀର ବିଧାନ ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ନାହିଁ।[୬୪]

ଜଣେ ଜାତୀୟତାବାଦୀ ନହୋଇ ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟତାବାଦୀ ହୋଇପାରିବା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ। ଯେତେବେଳେ ଜାତୀୟତା ଏକ ସତ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେବ ଅର୍ଥାତ୍, ଯେତେବେଳେ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ବାସ କରୁଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଆପଣାକୁ ସଂଗଠିତ କରିନେବେ ଓ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବେ, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟତା ସମ୍ଭବ ହେବ। ଜାତୀୟତା ଆଦୌ ଏକ ମନ୍ଦ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ମନ୍ଦ ହେଉଛି ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତା, ସ୍ୱାର୍ଥପରତା, କେବଳ ନିଜଟିକୁ ହିଁ ସବୁକିଛି ବୋଲି ଦେଖିବାର ଭାବ, ଯାହାକି ଆଧୁନିକ ଜାତିମାନଙ୍କର ଗାତ୍ରରେ ଦାଗ ହୋଇ ରହିଛି। ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜାତି କୌଣସ ଅନ୍ୟ ଜାତିକୁ କ୍ଷତିରେ ପକାଇ ନିଜେ ଲାଭବାନ୍ ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ଅନ୍ୟ ଏକ ଜାତିର ଧ୍ୱଂସ ଉପରେ ନିଜେ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଉଠିବାଲାଗି ଚାହୁଁଛି। ଭାରତର ଜାତୀୟତା ଏକ ଅନ୍ୟଭଳି ମାର୍ଗରେ ଚାଲି ଆସିଛି। ବୃହତ୍ତର ମାନବଜାତିର କଲ୍ୟାଣ ଏବଂ ସେବାଲାଗି ତାହା ଆପଣାକୁ ସଂଗଠିତ କରିବାକୁ ଏବଂ ନିଜକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରି ଆଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ଭଗବାନ୍ ଯେତେବେଳେ ମୋ'ର ନିୟତିଟିକୁ ଆଣି ଜନଗଣଙ୍କ ମଝିରେ ଏଠି ପକାଇ ଦେଇଛନ୍ତି, ଯଦି ମୁଁ ସେମାନଙ୍କର ସେବା ନକରେ, ତେବେ ମୁଁ ତଦ୍ୱାରା ମୋ'ର ପରମକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ବିଶ୍ୱାସଘାତକତା ହିଁ କରିବି। ସେମାନଙ୍କର କିପରି ସେବା କରିବାକୁ ହେବ, ଯଦି ମୋତେ ସେକଥା ଜଣା ନଥାଏ, ତେବେ ମାନବସମାଜର କିପରି ସେବା କରିବାକୁ ହୁଏ, ମୁଁ ସେକଥାଟି ମଧ୍ୟ କେବେହେଲେ ଜାଣିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବିନାହିଁ। ଏବଂ, ନିଜ ଦେଶର ସେବା କରୁଥିବାର ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟିରେ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଜାତିର ଆଦୌ କୌଣସି କ୍ଷତି କରୁନାହିଁ, ସମ୍ଭବତଃ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ କଦାପି କୌଣସି ଭୁଲ କାମ କରି ବସିବି ନାହିଁ।[୬୨]

ଭାରତବର୍ଷ ସମସ୍ତ ମାନବଜାତିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନିଏ

ମୁଁ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ କିଛି ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଚାହୁଁନାହିଁ। ମୋ'ର ଦେଶଭକ୍ତି ସାଧାରଣତଃ ମନୁଷ୍ୟସମାଜର ମଙ୍ଗଳକୁ ନିଜ ଭିତରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ରଖିଛି। ତେଣୁ ଭାରତବର୍ଷ ଲାଗି ମୋ'ର ସେବା ଭିତରେ ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ସେବା ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଗତ ରହିଛି। ଭାରତବର୍ଷର ମୁକ୍ତି ଲାଗି ହୋଇଥିବା ସମଗ୍ର ଯୋଜନାଟିକୁ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବଳର ବିକାଶ ଉପରେ ଆଧାରିତ କରି ରଖାଯାଇଛି। ଏଇଟି ହେଉଛି ଏକ ଆତ୍ମଶୁଦ୍ଧିକରଣର ଯୋଜନା। ତେଣୁ,

ଏହାର ଅନ୍ତର୍ମୁଖିତାର ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଶେଷଜ୍ଞମାନଙ୍କୁ ନିଯୋଜିତ କରି ହିଁ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ଜାତିମାନେ ଭାରତୀୟ ଆନ୍ଦୋଳନଟିକୁ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟଭାବରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ। ଏକ ଖୋଲାମନ ନେଇ ସେହି ବିଶେଷଜ୍ଞମାନେ ଏଠାକୁ ଆସନ୍ତୁ, ଏବଂ, ସତ୍ୟର ଜଣେ ଅନୁସନ୍ଧାନୀ ଭିତରେ ଯେଉଁଭଳି ଅବଶ୍ୟ ରହିବା ଉଚିତ, ବିନୟର ଏକ ମନୋଭାବ ନେଇ ସେମାନେ ଭାରତକୁ ଆସନ୍ତୁ।...

ଲିଖିତ ଅଥବା କଥିତ ଶବ୍ଦଶକ୍ତି ଅପେକ୍ଷା ଭାବନାଶକ୍ତିରେ ମୋ'ର ଅଧିକ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି। ଏବଂ, ମୁଁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା ଆନ୍ଦୋଳନଟି ମଧ୍ୟରେ ଯଦି ପ୍ରକୃତ ପ୍ରାଣଶକ୍ତି ରହିଥାଏ, ଏବଂ ତା' ଉପରେ ଯଦି ଭଗବାନଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ, ତେବେ ସଶରୀରେ ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ଭାଗରେ ଯାଇ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ନପାରିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ସମଗ୍ର ପୃଥବୀ ମଧ୍ୟକୁ ଅବଶ୍ୟ ଭେଦିଯାଇ ପାରିବ।...

ଯଦି ମୁଁ କୌଣସି ଔଦ୍ଧତ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ନକରି ସମୁଚିତ ବିନୟ ସହିତ ଏ କଥା କହି ପାରିବି, ତେବେ ଏହା ଏକାନ୍ତ ସତ୍ୟ ଯେ, ମୋ'ର ବାଣୀ ଓ ମୋ'ର ପ୍ରଣାଳୀଗୁଡ଼ିକର ମର୍ମତଃ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ନିମନ୍ତେ ହିଁ ଏକ ନିବେଦନକ୍ଷେତ୍ର ରହିଛି ଏବଂ ଏକଥା ଜାଣିବାରେ ମୁଁ ଗଭୀର ସନ୍ତୋଷ ଲାଭ କରୁଛି ଯେ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ବହୁସଂଖ୍ୟକ ତଥା ଦିନକୁ ଦିନ ସଂଖ୍ୟାରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା ବହୁ ନରନାରୀଙ୍କ ହୃଦୟରେ ତାହା ଇତିମଧ୍ୟରେ ଏକ ଚମତ୍କାର ଅନୁସ୍ପନ୍ଦନ ଲାଭ କରିପାରିଛି।[70]

ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷୋଭର ସହିତ ସଚେତନ ରହିଥିବା ମୋ'ର ସକଳ ଅପୂର୍ଣ୍ଣତା ସହିତ ମୁଁ କାହିଁକି ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ, ମୋ'ର ପ୍ରୟୋଗଟିକୁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ସୀମାବଦ୍ଧ କରି ରଖିବାକୁ ହେବ। ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ବା ଖଣ୍ଡ ବିଷୟରେ ଯାହା ସତ, ସମ୍ଭବତଃ ସମଗ୍ର ବିଷୟଟିରେ ମଧ୍ୟ ତାହା ହିଁ ସତ ହେବ। ମୁଁ ତାହାକୁ ଆସୁଥିବାର ଦେଖି ପାରୁଛି।... ମାତ୍ର, ମୁଁ ଭଲକରି ଜାଣିଛି ଯେ, ଏହା ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବନ୍ୟା ପରି, ଆମର ସକଳ ଆବର୍ଜନାକୁ ହରଣ କରି ନେଉଥିବା ଓ ଶକ୍ତିରେ ଭରିଦେଇ ଯାଉଥିବା ଏକ ବନ୍ୟା ପରି ଆମ ପାଖରେ ଆସି ହାବୁଡ଼ିଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଆମକୁ ତାହାର ଉପଯୁକ୍ତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ।[71]

ଭ୍ରାତୃତ୍ୱର ଲକ୍ଷ୍ୟ

କେବଳ ଭାରତବର୍ଷର ଲୋକମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ଭାଇ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିନେବେ, ମୁଁ ସେଥିଲାଗି ମୋଟେ କାମ କରୁନାହିଁ। ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହା ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟତଃ ମୋ'ର ସମଗ୍ର ଜୀବନ ଓ ସମଗ୍ର ସମୟକୁ ଅଧିକାର କରି ରଖିଥିଲେ ମଧ୍ୟ କେବଳ ଭାରତବର୍ଷର ସ୍ୱାଧୀନତା ମୋ'ର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନୁହେଁ। ମାତ୍ର, ଭାରତବର୍ଷ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ହାସଲ କରିବାର ମଧ୍ୟଦେଇ ମୁଁ ମାନବ-ଭ୍ରାତୃତ୍ୱର ଜୀବନ ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ଚାହେଁ ଓ ସେହି ପଥରେ ଅଗ୍ରସର ହେବାକୁ ଚାହେଁ। ମୋ'ର ଦେଶଭକ୍ତି ଆଦୌ ଏକ ବିଚ୍ଛିନ୍ନତାକାରୀ ବସ୍ତୁ ନୁହେଁ। ତାହା ଭିତରେ ସମସ୍ତେ ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ, ଯେଉଁ ଦେଶଭକ୍ତି ଅନ୍ୟ ଜାତିମାନଙ୍କର ଦୁର୍ଗତି କିମ୍ବା ଶୋଷଣ ଉପରେ ଆସୀନ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ,

ମୁଁ ସେହି ଦେଶଭକ୍ତିକୁ ବର୍ଜନ ହିଁ କରିଥାଏ । ମୋ' କଳ୍ପନାର ଦେଶଭକ୍ତି ଯଦି ନିରନ୍ତର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟତିକ୍ରମହୀନଭାବରେ ବୃହତ୍ତର ମାନବଜାତିର ପ୍ରଶସ୍ତତମ କଲ୍ୟାଣ ସହିତ ସଂଗତି ରକ୍ଷା କରୁ ନଥାଏ, ତେବେ ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଆଦୌ କିଛି ନୁହେଁ । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ମୋ'ର ଧର୍ମ ଓ ମୋ' ଧର୍ମରୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଆସିଥିବା ମୋ'ର ଦେଶଭକ୍ତି ନିଜର ବେଢ଼ ଭିତରେ ସମଗ୍ର ଜୀବନକୁ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରି ନେଇଥାଆନ୍ତି । କେବଳ ମନୁଷ୍ୟ ବୋଲି କଥିତ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଭ୍ରାତୃତ୍ୱ ଏବଂ ଏକାତ୍ମତା ଅର୍ଜନ କରିବା ମୋ' ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ମୁଁ ସକଳ ଜୀବନ ସହିତ, ଏପରିକି, ଯେଉଁମାନେ ମାଟି ଉପରେ ଘୁଷୁରି ଘୁଷୁରି ଯାଉଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ମଧ୍ୟ ଏକାତ୍ମତାର ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେ । ମୁଁ ମାଟି ଉପରେ ଘୁଷୁରି ଘୁଷୁରି ଯାଉଥିବା ଦେଖି ତୁମେ ଆତଙ୍କିତ ହୋଇ ପଡୁନାହଁ ତ ? ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଏକାତ୍ମକତା ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ଚାହେଁ, କାରଣ ଆମେ ସେହି ଗୋଟିଏ ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରୁ ହିଁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛୁ । ଏବଂ, ଯଦି ତାହା ହିଁ ହୋଇଥାଏ, ବାହାରେ ଯାହାକିଛି ଯେଉଁ ରୂପରେ ରହିଥାଉ ପଛକେ, ସକଳ ଜୀବନ ମୂଳତଃ ନିଶ୍ଚୟ ଗୋଟିଏ ହୋଇଥିବ ।[72]

ମୁଁ ହେଉଛି ଭାରତବର୍ଷର ଜଣେ ବିନମ୍ର ସେବକ ଏବଂ, ଭାରତବର୍ଷର ସେବା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ମୁଁ ବୃହତ୍ତର ମାନବସମାଜର ସେବା କରିଥାଏ । ମୋ' ଜୀବନର ପ୍ରଥମ ଦିନଗୁଡ଼ିକରେ ମୁଁ ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲି ଯେ, ଭାରତବର୍ଷର ସେବା ମାନବସମାଜର ସେବା ସହିତ ଆଦୌ କୌଣସି ଅସଙ୍ଗତି ରଖୁନାହିଁ । ବୟସରେ, ଏବଂ, ମୋ' ମନେ ହେଉଛି, ଯଥାର୍ଥ ବୁଦ୍ଧିରେ ବଡ଼ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୁଁ ସେହି ଆବିଷ୍କାରଟିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଯଥାର୍ଥ ବୋଲି ଜାଣିପାରିଲି ଏବଂ, ପ୍ରାୟ ପଚାଶ ବର୍ଷର ସାଧାରଣ ଜୀବନ ପରେ ମୁଁ ଏକଥା କହିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ, ନିଜ ଦେଶର ସେବା ସହିତ ଜଗତର ସେବାରେ କୌଣସି ଅସଙ୍ଗତି ନାହିଁ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରୁଥିବା ସେହି ନୀତିଟି ଉପରେ ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ପ୍ରକୃତରେ ବୃଦ୍ଧି ହିଁ ଲାଭ କରିଛି । ଏହା ଏକ ଉତ୍ତମ ନୀତି । କେବଳ ଏହି ନୀତିଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନେଇ ପାରିଲେ ହିଁ ତାହା ପୃଥିବୀର ଅବସ୍ଥାକୁ ଅନେକ ସରଳ କରିଦେବ ଏବଂ ଆମର ଏହି ଗୋଲାର୍ଦ୍ଧଟିରେ ବାସ କରୁଥିବା ଜାତିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ନାନାବିଧ ଅସୂୟାକୁ ବନ୍ଦ ମଧ୍ୟ କରିପାରିବ ।[73]

ସ୍ୱାଧୀନତା ବନାମ ପରସ୍ପର-ନିର୍ଭରତା

ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ନିଜକୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରି ରଖଥିବା ସ୍ୱାଧୀନତା ବିଶ୍ୱ-ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକର ଆଦୌ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନୁହେଁ । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ଏକ ସ୍ୱତଃପ୍ରଣୋଦିତ ପରସ୍ପର-ନିର୍ଭରଶୀଳତା ।[74]

ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ପରସ୍ପରଠାରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇ ରହିଥିବେ ଓ ପରସ୍ପର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯୁଦ୍ଧ ଲଗାଇଥିବେ, ବିଶ୍ୱର ଉତ୍ତମ ମାନସଟି ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକଥା ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା କରୁନାହିଁ । ଏହା ପରସ୍ପରର ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ରହିଥିବା ପରସ୍ପର-ନିର୍ଭରଶୀଳ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ସଂଘପାଇଁ ହିଁ ଅଭିଳାଷ ରଖିଛି । ସେହି ଘଟଣାଟିର ବାସ୍ତବାୟନ ହୁଏତ ଆଦୌ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହିନାହିଁ । ମୋ' ନିଜ ଦେଶ ପାଇଁ ମୁଁ କୌଣସି ବିରାଟ ଦାବି କରିବିନାହିଁ । ମାତ୍ର,

ସ୍ୱାଧୀନତା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଏକ ବିଶ୍ୱମୟ ପରସ୍ପର-ନିର୍ଭରଶୀଳତା ପାଇଁ ଆମେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛୁ ବୋଲି ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାରେ ଆଦୌ କିଛି ବିରାଟ ଅଥବା ଅସମ୍ଭବ ରହିଥିବାର ମୋ'ର ମନେ ହେଉନାହିଁ।... ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ନେଇ ଜୋର୍ ଦେଖାଇ ନହେବାର ସାମର୍ଥ୍ୟଟି ଲାଗି ହିଁ ବାସନା ରଖିଥାଏ। ଭାରତବର୍ଷ ବିଷୟରେ ବ୍ରିଟେନ୍ ତା'ର ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ବ୍ରିଟିଶ୍ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଭିତରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମାନତା ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଥିଲାବେଳେ, ମୁଁ ନିଜେ ଯଦି କୌଣସି ଯୋଜନାଟିଏ ଦିଏ, ତେବେ ତାହା ଏକ ସଖ୍ୟବନ୍ଧନର ଛାଞ୍ଚ ହୋଇ ରହିବ, ଏହି ସଖ୍ୟବନ୍ଧନ ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ସ୍ୱାଧୀନତାର ଦାବି କରିବନାହିଁ।[75]

ସାମାଜିକ ପାରସ୍ପରିକ ସମ୍ବନ୍ଧ

ସ୍ୱାବଲମ୍ବନ ପରି ପରସ୍ପର-ନିର୍ଭରଶୀଳତା ମଧ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟର ଆଦର୍ଶ ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ। ମନୁଷ୍ୟ ହେଉଛି ସମାଜରେ ବାସ କରୁଥିବା ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଣୀ। ସମାଜ ସହିତ ପାରସ୍ପରିକ ସମ୍ବନ୍ଧ ରହିବା ବ୍ୟତୀତ ସେ ବିଶ୍ୱ ସହିତ ଆପଣାର ଏକତ୍ୱକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରି ପାରିବ ନାହିଁ ଅଥବା ନିଜ ଅଂହକୁ ଦମିତ କରି ରଖିପାରିବ ନାହିଁ। ତା'ର ସାମାଜିକ ପରସ୍ପର-ନିର୍ଭରଶୀଳତା ତାକୁ ବାସ୍ତବ ଜୀବନର କଷଟି-ପଥର ଉପରେ ନିଜର ବିଶ୍ୱାସକୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିବାକୁ ଓ ତାକୁ ନିଜକୁ ମଧ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ପ୍ରତିପାଦିତ କରିବାଲାଗି ସମର୍ଥ କରିଥାଏ। ଯଦି ମନୁଷ୍ୟ ଏପରି ଅବସ୍ଥାପିତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତା କିମ୍ବା ନିଜକୁ ଏପରି ଅବସ୍ଥାପିତ କରି ରଖିଥାନ୍ତା ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ନିଜର ସହମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ରହିବାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ରହିଥାନ୍ତା, ତେବେ ସେ ଏତେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଗର୍ବୀ ଓ ଉଦ୍ଧତ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତା ଯେ, ଏହି ପୃଥିବୀ ନିମନ୍ତେ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକୃତ ବୋଝ ଏବଂ ଉପଦ୍ରବରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତା। ସମାଜ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିବାରୁ ହିଁ ମାନବ ମାନବିକ ହେବାର ଶିକ୍ଷାଟିକୁ ଲାଭ କରିପାରୁଛି। ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ମଣିଷ ଆପେ ଆପେ ତା'ର ଅଧିକାଂଶ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ପ୍ରୟୋଜନଗୁଡ଼ିକର ପୂରଣ କରାଇ ନେଇପାରିବ। ମାତ୍ର, ଏହି ଅନ୍ୟ କଥାଟି ମଧ୍ୟ ମୋ'ଆଗରେ ଆଦୌ କମ୍ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଦେଖାଯାଉ ନାହିଁ ଯେ, ଯେତେବେଳେ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ହେଉ ହେଉ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ନିଜକୁ କ୍ରମେ ସମାଜରୁ ଅଲଗା କରି ନେଇଯାଏ, ସେତେବେଳେ ସେ ପ୍ରାୟ ଏକ ପାପରେ ହିଁ ଦାୟୀ ହୁଏ। କପା ଚାଷ କରିବାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସୂତା କାଟିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିବିଧ ଧନ୍ଦା ସ୍ତରରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଆଦୌ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ। କୌଣସି ନା କୌଣସି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ତାକୁ ତା' କୁଟୁମ୍ବରେ ଥିବା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଏବଂ, ଯଦି ଆମେ ଆମ ପରିବାରଠାରୁ ସାହାଯ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବା, ତେବେ ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ ମଧ୍ୟ କାହିଁକି ସାହାଯ୍ୟ ନନେବା ? ଅର୍ଥାତ୍, ଯଦି ତା' ନହୁଏ, ତେବେ ସେହି ବୃହତ୍ ଉକ୍ତି 'ବସୁଧୈବ କୁଟୁମ୍ବକମ୍'ର ଆଉ ପୁଣି କେଉଁ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ରହିଲା ?[76]

ଆମେ କଦାପି ଭୁଲିଯିବା ନାହିଁ ଯେ, ମନୁଷ୍ୟର ସମାଜମୁଖୀ ସ୍ୱଭାବଟି ହିଁ ତାକୁ ଇତର

ସୃଷ୍ଟିଠାରୁ ଅଲଗା କରି ଦେଖାଇ ଦେଇଥାଏ । ସ୍ୱାଧୀନ ଜୀବନ ଯାପନ କରିବାକୁ ଯଦି ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ହିସାବରେ ମନୁଷ୍ୟର ଏକ ବିଶେଷ ସୁବିଧା ବୋଲି କୁହାଯିବ, ତେବେ ପରସ୍ପର-ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ରହିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସମାନଭାବରେ ତା'ର ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯିବ । କେବଳ ଜଣେ ଉଦ୍ଧତ ବ୍ୟକ୍ତି ହିଁ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଆପଣାକୁ ସ୍ୱାଧୀନ ବୋଲି ଏବଂ ସ୍ୱୟଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ଦାବି କରିପାରିବ ।[77]

ବ୍ୟକ୍ତି

ସମାଜରେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାକୁ ହେଲେ ବ୍ୟକ୍ତି-ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ପରସ୍ପର-ନିର୍ଭରଶୀଳତା ଦୁଇଟିଯାକର ସମାନ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । କେବଳ ଜଣେ ରବିନ୍‌ସନ୍ କ୍ରୁସୋ ହିଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ରହି ଚଳିଯାଇ ପାରିବ । ଆପଣାର ମୌଳିକ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକର ପୂରଣ କରି ସାରିବା ନିମନ୍ତେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେତେବେଳେ ଯଥାଶକ୍ତି ସବୁ କରିସାରିବ, ତେବେ ତଥାପି ବାକୀ ରହି ଯାଇଥିବା ଅନ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ତା'ର ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କର ସହଯୋଗ ଲୋଡ଼ିବାକୁ ଯିବ । ତାହାକୁ ହିଁ ପ୍ରକୃତ ସହଯୋଗ କୁହାଯିବ ।[78]

ଆତ୍ମାର ଅନ୍ୱେଷଣ ଉତ୍ତୋଳିତ ଓ ଉଦାର କରେ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଅନ୍ୱେଷଣ ତଳକୁ ଖସାଇନିଏ । ଆମେ ସାମାଜିକ ଜୀବନର କଳା ଏବଂ ଗୁଣଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଶିକ୍ଷା କରିବା, ଯେଉଁଥିରେ କି ସହଯୋଗ ପରିଧିଟି ସତେ ପ୍ରଶସ୍ତ ଓ ଅଧିକ ପ୍ରଶସ୍ତ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବ ଏବଂ ସର୍ବଶେଷରେ ତାହା ସମଗ୍ର ମାନବସମାଜକୁ ମଧ୍ୟ ବେଷ୍ଟିତ କରି ନେଇପାରିବ ।[79]

ଏପରି କୌଣସି ଗୋଟିଏ ମଧ୍ୟ ଗୁଣ ନାହିଁ, ଯାହାକି କେବଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ଉପକାରକୁ ହିଁ ଆପଣାର ଲକ୍ଷ୍ୟରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଛି ଓ ସେତିକିରେ ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଯାଉଛି । ଅପର ପକ୍ଷରେ, ଏପରି କୌଣସି ଅପରାଧ ନାହିଁ, ଯାହାକି ପରୋକ୍ଷ ଅଥବା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଭାବରେ, ପ୍ରକୃତ ଅପରାଧୀଟି ବ୍ୟତୀତ ଆହୁରି ଅନେକ ଅଧିକ ଲୋକଙ୍କୁ ମଧ କ୍ଷୁନ୍ନ ନକରୁଛି । ତେଣୁ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରକୃତରେ ଭଲ କି ମନ୍ଦ, ତାହା କେବଳ ତା' ନିଜର ହିଁ ଭାବିବାର କ୍ଷେତ୍ର ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ବସ୍ତୁତଃ ସେଥିରେ ସମସ୍ତ ଗୋଷ୍ଠୀ, ଏପରିକି ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ମଧ ସଂପୃକ୍ତ ହେବାର ଅବକାଶ ରହିଛି ।[80]

ମନୁଷ୍ୟସମାଜ ଏକ, କାରଣ ସମସ୍ତେ ସମାନଭାବରେ ନୈତିକ ବିଧାନଟିର ଅଧୀନ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଭଗବାନଙ୍କ ଆଖିରେ ସମସ୍ତେ ସମାନ । ସଂସାରରେ ଜାତି ଓ ଆସନ ପ୍ରଭୃତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାର୍ଥକ୍ୟମାନ ରହିଛି ସତ ; ମାତ୍ର ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଯେତେ ଉଚ୍ଚ ଆସନ ଲାଗି ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରୁଛି, ସେହି ଅନୁସାରେ ତା'ର ଦାୟିତ୍ୱ ମଧ ସେତିକି ବଢ଼ିଯାଉଛି ।[81]

ମୁଁ ଆଦୌ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ନାହିଁ ଯେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଦିଗରେ ଉନ୍ନତି କରି କରି ଯାଉଥିବ ଏବଂ ତା' ଚାରିପାଖରେ ବାସ କରୁଥିବା ଲୋକମାନେ ଦୁଃଖ ଭୋଗ କରୁଥିବେ । ମୁଁ ଅଦ୍ୱୈତରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ, ସବୁ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ସତ୍ୟଗତ ଏକଧର୍ମିତାରେ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଏବଂ, ସେହି କାରଣରୁ ଜୀବନ ଧାରଣ କରିଥିବା ସକଳ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ଏକଧର୍ମିତାରେ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ କରେ । ତେଣୁ, ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଯେ, ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଦିଗରେ

ଲାଭବାନ୍ ହେଉଛି, ତେବେ ତାହାଦ୍ୱାରା ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟ ଲାଭବାନ୍ ହେଉଛି, ଏବଂ ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଫଳ ହେଉଛି, ତେବେ ସେହି ମାତ୍ରାରେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟ ବିଫଳ ହେଉଛି ।[82]

ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗରୁ ନ୍ୟାୟତଃ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟି ବାହାରିବ ଯେ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଗୋଷ୍ଠୀ ଲାଗି ନିଜକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିବ, ଗୋଷ୍ଠୀ ଜିଲ୍ଲା ପାଇଁ ନିଜକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିବ, ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରଦେଶ ପାଇଁ, ପ୍ରଦେଶ ଜାତି ପାଇଁ ଓ ଜାତି ପୃଥିବୀ ପାଇଁ ଆପଣାକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିବ । ଗୋଟିଏ ବିନ୍ଦୁକୁ ସିନ୍ଧୁରୁ ବାହାର କରିନେଲେ ତାହା କୌଣସି କଲ୍ୟାଣକାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବ ନାହିଁ ଓ ଲୁପ୍ତ ହୋଇଯିବ । ମାତ୍ର, ଯଦି ତାହା ସିନ୍ଧୁର ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ହୋଇ ରହେ, ତେବେ ତାହା ଆପଣାର ବକ୍ଷ ଉପରେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଜାହାଜମାନଙ୍କର ଏକ ବାହିନୀକୁ ବହନ କରିବାର ଗୌରବରେ ଅବଶ୍ୟ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରୁଥିବ ।[83]

92. ପ୍ରଜାତିବାଦ

ଆଉ ଗୋଟିଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମନ୍ଦ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାରେ ଲାଗି ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଗୋଟିଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ କଦାପି ଭଲ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଜୀବନ ହେଉଛି ଏକ ଅବିଭାଜ୍ୟ ସମଗ୍ର କ୍ଷେତ୍ର ।[84]

ମୋ' ଜୀବନଯୋଜନା ମଧ୍ୟରେ ଭାରତବର୍ଷର ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମମାର୍ଗୀଙ୍କ ପାଇଁ ଆଦୌ କୌଣସି ପକ୍ଷପାତ-ବିଚାର ନାହିଁ, ସେହିପରି ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଜାତିଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ମଧ୍ୟ କୌଣସି ପକ୍ଷପାତ ବିଚାର ନାହିଁ । ମୋ' ପାଇଁ, ''ମଣିଷ ଯେତେ ଯାହା ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ସିଏ ହେଉଛି ଜଣେ ମଣିଷ ।''[85]

ଶ୍ୱେତ ନୀତି

ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ଶ୍ୱେତାଙ୍ଗ ନୀତି ଅଦୃଶ୍ୟଭାବରେ ଏକ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧର ବୀଜକୁ ନିଜ ଗର୍ଭ ମଧ୍ୟରେ ବହନ କରିବାରେ ଲାଗିଛି ।[86]

ଶ୍ୱେତମାନଙ୍କର ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ବରିଷ୍ଠତା ରହିଥାଏ, ତେବେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆଇନ୍‌ରୂପୀ ବାହ୍ୟ ଖୁଣ୍ଟ ଦେଇ ସୁରକ୍ଷିତ କରି ରଖିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି କି ?[87]

ଯେଉଁ ସଭ୍ୟତା ଆପଣାର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ସକାଶେ ଜାତିବାଦୀ ଆଇନ୍-ପ୍ରଣୟନ ଏବଂ ଉତ୍ପୀଡ଼ନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାଣସଂହାରର ଆଇନ୍‌କୁ ଅନିଶ୍ଚିତ ଆଶ୍ରୟଖୁଣ୍ଟରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥାଏ, ତାହାକୁ ପ୍ରକୃତ ସଭ୍ୟତା ବୋଲି କୁହାଯିବ କି ?[88]

ପ୍ରତିଶୋଧ

ଦିନେ ନା ଦିନେ କୃଷ୍ଣକାୟ ଜାତିମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଶ୍ୱେତ ଉତ୍ପୀଡ଼ନକାରୀମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ

ପ୍ରତିଶୋଧପରାୟଣ ଆଟିଲା ପରି ଜାଗ୍ରତ ହୋଇ ଉଠିବେ। କେହି ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ନେଇ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଅସ୍ତ୍ରଟିକୁ ପହଞ୍ଚାଇ ନପାରିଲେ ସେକଥା ଅବଶ୍ୟ ହେବ।[୮୯]

ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ଯଦି ଉତ୍ପୀଡ଼ନଦ୍ୱାରା ବଧ କରିବାର ଆଇନ୍‌କୁ ତା'ର ଆପଣା ମାର୍ଗରେ ଯିବାଲାଗି ଅନୁମତି ଦିଆଯାଏ, ତେବେ ଶ୍ୱେତ ସଭ୍ୟତାର ଇତିହାସ ଉପରେ ତାହା ଗୋଟିଏ କଳା ଦାଗ ହୋଇ ରହିବ। ମୁଁ ଆଶା କରୁଛି ଯେ, ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକା ସରକାର ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟସମାଜର ସଭ୍ୟ ବିବେକ ତାହାକୁ କଦାପି ଅନୁମତି ଦେବନାହିଁ।[୨୦]

ଭାରତୀୟ ଜାତିବିଚାର ସେହି ପ୍ରାଚୀନ ମାତ୍ର ମରଣୋନ୍ମୁଖ ପ୍ରଥାଟି ତୁଳନାରେ ନୂଆ କିସମର ଏହି ଜାତିବିଚାରଟି ଅଧିକ ଖରାପ ; ଭାରତୀୟ ଜାତିପ୍ରଥା ଲୁପ୍ତ ହୋଇ ଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଥିରେ କେତେକ ଉଦ୍ଧାରକାରୀ ଉପାଦାନ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ରହିଛି। ମାତ୍ର ଏହି ନୂତନ ସଭ୍ୟ ସଂସ୍କରଣଟିରେ ସେପରି କିଛିହେଲେ ନାହିଁ। ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ଲଜ୍ଜଭାବରେ ତାହା ଘୋଷଣା କରୁଛି ଯେ ଏସୀୟ ଏବଂ ଆଫ୍ରିକୀୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଆପଣାକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରି ରଖିବାଲାଗି ଶ୍ୱେତସଭ୍ୟତା କେତେକ ଆଇନ୍‌ଗତ ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ଛିଡ଼ା କରି ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି।[୨୧]

"ଶ୍ୱେତାଙ୍ଗର ବୋଝ"

ସୁରକ୍ଷା ଦେବାର ମିଛ ଛଳ କରି ଅଶ୍ୱେତ ଅଥବା କୃଷ୍ଣକାୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଉଦ୍ଧତ ଭାବରେ ଆଧିପତ୍ୟ ମଡ଼ାଇ ରହିବାକୁ କଦାପି ଯଥାର୍ଥ "ଶ୍ୱେତାଙ୍ଗର ବୋଝ" ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ। ସେହି ଜନଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକର ଜୀବନକୁ ଯେଉଁ କପଟତା ଖାଇ ଖାଇ ଯାଉଛି, ସେଥିରୁ ଆପଣାକୁ କ୍ଷାନ୍ତ ରଖିବା ହେଉଛି ଶ୍ୱେତାଙ୍ଗମାନଙ୍କର ଯଥାର୍ଥ ବୋଝ। ସମୟ ଆସିଲାଣି, ଯେତେବେଳେ କି ଜଣେ ଶ୍ୱେତାଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ସହିତ ତା'ର ସମାନ ଆଉ ଜଣେ ମଣିଷ ପରି ବ୍ୟବହାର କରି ଶିଖିବ। ଚମତ୍କାର ରଙ୍ଗ ଗୋରା ହେବା ପଛରେ କୌଣସି ରହସ୍ୟମୟ ଘଟଣା ନିହିତ ହୋଇ ରହିନାହିଁ। ଏକାଧିକ ବାର ଏହି କଥାଟି ପ୍ରତିପାଦିତ ହୋଇ ସାରିଛି ଯେ, ଯଦି ସମାନ ସୁଯୋଗ ମିଳିପାରିବ, ତେବେ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଯେଉଁ ରଙ୍ଗର ବା ଯେଉଁ ଦେଶର ହେଉ ପଛକେ, ସିଏ ଆଉ ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି ମନୁଷ୍ୟ ସହିତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସମାନ ହୋଇ ପାରିବ।

..."ଅନ୍ୟମାନେ ତୁମମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଯେଉଁଭଳି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ ବୋଲି ତୁମେ ଆଶା କରୁଛ, ତୁମେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସେହିଭଳି ବ୍ୟବହାର କର।" ଅଥବା, ଯେଉଁ ମହାନ୍ ପୁରୁଷ ଏହି କଥାଟିକୁ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିଥିଲେ, ଶ୍ୱେତାଙ୍ଗମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ବୃଥା ତାଙ୍କର ନାମଟିକୁ ଉଚ୍ଚାରଣ କରୁଛନ୍ତି ? ଯେଉଁ ମହାନ୍ ଅଶ୍ୱେତ ଏସିଆବାସୀ ସମସ୍ତ ପୃଥିଲାଗି ଉକ୍ତ ବାର୍ତ୍ତାଟିକୁ ଦେଇଥିଲା, ସେମାନେ ନିଜର ହୃଦୟରୁ ତାଙ୍କୁ କ'ଣ ନିର୍ବାସିତ କରି ସାରିଲେଣି ?

ସେମାନେ କ'ଣ ଭୁଲି ଯାଉଛନ୍ତି ଯେ, ମନୁଷ୍ୟ ଜାତିର ମହାନତମ ଗୁରୁମାନେ ସମସ୍ତେ ଏସିଆର ଅଧିବାସୀ ଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର କାହାର ମୁହଁ ଗୋରା ନଥିଲା ? ଯଦି ଏବେ ସେମାନେ ପୁଣି ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଅବତରଣ କରନ୍ତେ ଓ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାକୁ ଯାଆନ୍ତେ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଲଗା ଅଞ୍ଚଳମାନଙ୍କରେ ବାସ କରିବାକୁ ହୁଅନ୍ତା ଏବଂ

ଏସିଆବାସୀ ଓ ଅଶ୍ୱେତ ବୋଲି କୁହାଯାଆନ୍ତା, ଯେଉଁମାନେ କି ସେହି ଦେଶର ଆଇନ୍ ଅନୁସାରେ ଶ୍ୱେତମାନଙ୍କ ସହିତ ସମାନ ବୋଲି ଆଦୌ ବିବେଚିତ ହୋଇ ପାରନ୍ତେ ନାହିଁ।[92]

ପ୍ରଜାତିବାଦର ଦୂରୀକରଣ

ପ୍ରଜାତିଗତ ବୈଷମ୍ୟକୁ ଅବଶ୍ୟ ଦୂର କରିବାକୁ ହେବ ବୋଲି ଯେଉଁମାନେ ସମ୍ମତ ହୁଅନ୍ତି, ମାତ୍ର ସେହି ମନ୍ଦଟି ସହିତ ଲଢ଼ିବାପାଇଁ ଆଦୌ କିଛି କରନ୍ତି ନାହିଁ, ମୁଁ ସେମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଆଦୌ କିଛି କହିପାରିବି ନାହିଁ। ଅସଲ ସତ୍ୟ ହେଉଛି, ଯେଉଁମାନେ ତରଳ ରହିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜେ ନିଜର ମୁକ୍ତି ହାସଲ କରିବାକୁ ହେବ।... ଏହାର ସମାଧାନ ମୁଖ୍ୟତଃ ଭାରତବର୍ଷ ପାଖରେ ରହିଛି। ଭାରତବର୍ଷରେ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯଦି ସବୁକଥା ଉଚିତ ପ୍ରକାରେ ରହନ୍ତା, ତେବେ ପୃଥିବୀର ପରିସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକୁ ସିଧା କରି ଆଣିବାରେ ତା'ର ଏକ ଫଳପ୍ରଦ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ଅବଶ୍ୟ ରହନ୍ତା।

ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାର ଭାରତୀୟମାନଙ୍କ ବିବାଦକୁ ନ୍ୟାୟପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସାମନା କରିବାରେ ଯଦି ମିଳିତ ଜାତିସଂଘ ବିଫଳ ହୁଏ, ତେବେ ସିଏ ନିଜର ସମ୍ମାନ ହରାଇବସିବ, କେବଳ ନ୍ୟାୟର ପକ୍ଷରେ ରହିଲେ ଯାଇ ଯେ ମିଳିତ ଜାତିସଂଘ ଆପଣାକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିପାରିବେ, ମୋ'ର ସେଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ।[93]

93. ଯୁଦ୍ଧ ଓ ଶାନ୍ତି

ଯୁଦ୍ଧରେ ମୋ'ର ଅଂଶଗ୍ରହଣ

ଏହି ବହୁ ବର୍ଷ ଧରି ଅନ୍ତରବଲୋକନ କରିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ନିଜକୁ ଯେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିରେ ରହିଥିବାର ଦେଖି ପାରୁଥିଲି, ବୁଅର୍ ଯୁଦ୍ଧ ଓ ଇଉରୋପୀୟ ମହାଯୁଦ୍ଧ ଏବଂ ତା' ସହିତ 1906 ମସିହାରେ ନେଟାଲ୍‌ରେ ଲାଗିଥିବା ତଥାକଥିତ ଜୁଲୁ ବିଦ୍ରୋହ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଯେଉଁ ନୀତି ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲି, ସେହି ନୀତି ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ମୁଁ ବାଧ୍ୟ ହିଁ ହୋଇଥିଲି।

ଏହି ଜୀବନ ଏକାବେଳେକେ ବହୁତ, ବହୁସଂଖ୍ୟକ କାରଣଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଥାଏ। ଯଦି ଏପରି କିଛି ସାଧାରଣ ନୀତି ରହିଥାନ୍ତା ଓ ଏପରି ସ୍ୱଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତା ଯେ, ତାହା ବିଷୟରେ ଗୋଟାଏ କ୍ଷଣ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ପଡୁ ନଥାନ୍ତା, ତେବେ ନିଜର କର୍ମଗୁଡ଼ିକର ଧାରାକୁ ଅତି ସହଜରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରିଦେଇ ହୁଅନ୍ତା ଏବଂ ତାହାହେଲେ ଜୀବନ କେଡ଼େ ସାବଲୀଳଭାବରେ ବହି ଯାଉଥାନ୍ତା! ମାତ୍ର, ମୁଁ ତ ମୋ' ଜୀବନର ଗୋଟିଏ ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟର ମଧ୍ୟ ସ୍ମରଣ କରିପାରୁ ନାହିଁ, ଯାହାକୁ କି ଏଡ଼େ ସହଜରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରି ଦିଆଯାଇ ପାରିଥାନ୍ତା।

ଯୁଦ୍ଧର ଜଣେ ପକ୍କା ବିରୋଧୀ ହିସାବରେ, ଏକାଧିକ ସୁଯୋଗ ଆସି ପହଞ୍ଚିଥିଲେ ମଧ୍ୟ

ମୁଁ କେବେହେଲେ ଧ୍ୱଂସକାରୀ ଅସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବହାର ବିଷୟରେ କୌଣସି ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଗ୍ରହଣ କରିନାହିଁ। ସମ୍ଭବତଃ ଏହିପରିଭାବରେ ହିଁ ମୁଁ ମନୁଷ୍ୟ-ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ବିନାଶ ସାଧନରେ ଭାଗୀ ହେବାରୁ ନିଜକୁ ବାହାରେ ରଖିଆସିଛି। ମାତ୍ର, ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ବଳ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଏକ ରାଷ୍ଟ୍ରବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅଧୀନରେ ବାସ କରୁଥିଲି ଓ ସିଏ ମୋ'ପାଇ ଖଞ୍ଜି ଦେଇଥିବା ବହୁତର ସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ ଭୋଗ କରୁଥିଲି, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ର ବା ସରକାର ଏକ ଯୁଦ୍ଧରେ ଲିପ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବା ସମୟରେ ତାହାକୁ ନିଜର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅନୁସାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥିଲି। ଅବଶ୍ୟ, ଯଦି ସେହି ସରକାର ସହିତ ମୁଁ ଅସହଯୋଗ କରିଥାନ୍ତି ଏବଂ ତାହା ତରଫରୁ ମୋତେ ମିଳୁଥିବା ସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକୁ ମୋ'ର ଯଥାଶକ୍ତି ପରିତ୍ୟାଗ କରି ପାରିଥାନ୍ତି, ତେବେ ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଏକ ଅନ୍ୟ କଥା ହୋଇଥାନ୍ତା।

ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ ଦେଉଛି। ମନେ କରାଯାଉ ଯେ, ମୁଁ ଏପରି ଏକ ଅନୁଷ୍ଠାନର ଜଣେ ସଦସ୍ୟ, ଯାହାର କେତେ ଏକରର ଚାଷଜମି ରହିଛି ଏବଂ ସେହି ଜମିର ଶସ୍ୟକୁ ମାଙ୍କଡ଼ ଖାଇଯିବେ ବୋଲି ଏକ ଆସନ୍ନ ବିପଦ ରହିଛି। ମୁଁ ସକଳ ଜୀବନର ପବିତ୍ରତାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଓ ତେଣୁ, ମାଙ୍କଡ଼ମାନଙ୍କର କ୍ଷତି ହେଲାଭଳି କିଛି କରିବାକୁ ଅହିଂସାର ଖିଲାପ କରିବା ବୋଲି ମନେ କରିଥାଏ। ମାତ୍ର, ଶସ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ନିମନ୍ତେ ମାଙ୍କଡ଼ମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କରିବାପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନା ଦେବାକୁ ମୁଁ କୌଣସି କୁଣ୍ଠାବୋଧ କରୁନାହିଁ। ଏପରି ଏକ ମନ୍ଦ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ନପଡ଼ିଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ବୋଲି ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି। ଅନୁଷ୍ଠାନରୁ ବାହାରି ଆସି କିମ୍ବା ଅନୁଷ୍ଠାନଟିକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେଇ ମୁଁ ତାହା ଅବଶ୍ୟ କରିପାରନ୍ତି। ମୁଁ ସେପରି କରୁନାହିଁ, କାରଣ, ମୁଁ ଏପରି କୌଣସି ସମିତି ସମ୍ଭବତଃ କଦାପି ପାଇବିନାହିଁ, ଯେଉଁଠାରେ କି କୃଷି ନଥିବ ଏବଂ ତେଣୁ କୌଣସି ଜୀବନର ବିନାଶ କରିବାକୁ ପଡୁ ନଥିବ। ଭୟରେ ଏବଂ ତ୍ରାସରେ, ବିନୟରେ ତଥା ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କଲାପରି ମୁଁ ତେଣୁ ମାଙ୍କଡ଼ମାନଙ୍କ ପ୍ରତି କରା ଯାଉଥିବା କ୍ଷତିଟିରେ ଅଂଶ ଗହଣ କରୁଛି; ହୁଏତ କେଉଁଦିନ କୌଣସି ଯଥାର୍ଥ ସମାଧାନ ମିଳିଯିବ ବୋଲି ଆଶା କରୁଛି।....

ଏହିପରିଭାବରେ ହିଁ ତିନୋଟିଯାକ ସମରକାର୍ଯ୍ୟରେ ଭାଗ ନେଇଥିଲି। ମୁଁ ଆଉ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ କିଛି କରିପାରିଲି ନାହିଁ; କାରଣ, ମୁଁ ଯେଉଁ ସମାଜର ସଦସ୍ୟ ହୋଇ ରହିଛି ତା'ଠାରୁ ମୋ'ର ସମସ୍ତ ସମ୍ପର୍କ ତୁଟାଇଦେବା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ପାଗଳାମି ହୋଇଥାନ୍ତା। ଏବଂ, ଏହି ତିନୋଟିଯାକ ଅବସରରେ ବ୍ରିଟିଶ୍ ସରକାର ସହିତ ଅସହଯୋଗ କରିବା ବିଷୟରେ ମୋ' ଭିତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଭାବନା ନଥିଲା। ସେହି ସରକାର ବିଷୟରେ ମୋ'ର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ଏବେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ବଦଳିଯାଇଛି ଏବଂ ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ତା'ର ଯୁଦ୍ଧଗୁଡ଼ିକରେ ମୁଁ ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରେରିତ ହୋଇ ଆଦୌ ଭାଗନେବାକୁ ଯିବିନାହିଁ ଏବଂ, ଯଦି ମୋତେ ଅସ୍ତ୍ରଧାରଣ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରାଯିବ କିମ୍ବା ତା'ର ସାମରିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଗୁଡ଼ିକରେ ଭାଗ ନେବାକୁ କୁହାଯିବ, ତେବେ ମୁଁ ହୁଏତ ବରଂ କାରାବରଣ କରିବି ଓ ଏପରିକି ଫାଶୀଖୁଣ୍ଟ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯିବି।[୨୪]

ଜାତୀୟ ସମରବାହିନୀ

ଯଦି ଗୋଟିଏ ଜାତୀୟ ସରକାର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୁଏ, ତେବେ କୌଣସି ଯୁଦ୍ଧରେ ମୁଁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଭାବେ ଭାଗ ନେବିନାହିଁ ସିନା, ତଥାପି, ମୁଁ ଏପରି ଅବସରଗୁଡ଼ିକର କଳ୍ପନା କରିପାରୁଛି, ଯେତେବେଳେ କି ଇଚ୍ଛୁକ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସାମରିକ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଦିଆଯିବା ସପକ୍ଷରେ ଭୋଟ ଦେବାକୁ ମୁଁ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ମନେ କରିବି। କାରଣ, ମୁଁ ଜାଣିଛି ଯେ, ମୁଁ ଅହିଂସାରେ ଯେତେ ଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଶ୍ୱାସ କରେ, ଜାତୀୟ ସରକାରର ସବୁ ସଦସ୍ୟ ଆଦୌ ସେତେଦୂର କରନ୍ତିନାହିଁ। ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଥବା କୌଣସି ସମାଜକୁ ତୁମେ ବାଧ କରି କଦାପି ଅହିଂସ କରିପାରିବ ନାହିଁ।[୨୫]

ପରିସ୍ଥିତିର ଚାପରେ ପଡ଼ି ମୁଁ ଅହିଂସାର ଜଣେ ପ୍ରବକ୍ତା ହୋଇଯାଇଛି। ମୋ'ର ନିଜ ଜୀବନରେ ମୁଁ ଯଥାଶକ୍ତି ମୋ' ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି ଏବଂ ଅନୁଭବ କରୁଛି ଯେ, ମୋ' ନିଜ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯୁଦ୍ଧର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା ଲାଗି ଆବଶ୍ୟକ ବଳ ମୋ'ର ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି।

ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ କଦାପି ବାଧ କରି ଅହିଂସାର ମାର୍ଗକୁ ଅଣାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ—ସେହି କଥାଟିକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରୁଥିବାରୁ ହିଁ ମୁଁ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ପରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ଜାତୀୟ ବାହିନୀ ଗଠନ କରିବାର ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସମର୍ଥନ କରିବି। ଅହିଂସାର ମାର୍ଗରେ କିପରି ଏକ ଜାତୀୟ ସଂକଟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ସମ୍ଭବ ହେବ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ସେହି କଥା ଶିଖାଉଛି।

ମାତ୍ର, କୌଣସି ଏକ ସଂକଟ ସମୟରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସାଧନ ପାଇଁ ଅହିଂସାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଗୋଟିଏ କଥା, ଏବଂ, ଏକ ଜୀବନଦର୍ଶନ ହିସାବରେ ସମସ୍ତେ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଅହିଂସାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା। ଏପରି ଗ୍ରହଣ କରିବା ଯେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ, ମୁଁ ଆଦୌ ସେପରି ବିଚାର କରୁନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଏପରି ଏକ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ହାତକୁ ନେବାପାଇଁ ମୋ'ପାଖରେ ଆବଶ୍ୟକ ବଳ ନାହିଁ। ତେଣୁ, ଏକ ଜାତୀୟ ସମରବାହିନୀର ଗଠନକୁ ମୁଁ ପ୍ରତିରୋଧ କରୁନାହିଁ। କେବଳ ଏତିକି କଥା ଯେ, ମୁଁ ନିଜେ ଏଥିରେ ଯୋଗ ଦେଇପାରିବି ନାହିଁ। ଏକ ସମରବାହିନୀର ଯେ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ, ମୁଁ ସେ କଥାଟିକୁ ନିଜ ଭିତରେ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଅନୁଭବ କରୁଛି ; ମାତ୍ର, ଯେଉଁ ଶବ୍ଦଟିଦ୍ୱାରା ମୁଁ ଏହା ବିଷୟରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ହୃଦବୋଧ କରାଇ ପାରନ୍ତି, ସେହି ଶବ୍ଦଟି ମୋ' ପାଖରେ ନାହିଁ।[୨୬]

ଅହିଂସାର କ୍ରିୟା

ଅହିଂସା ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ରହସ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ରୀତିରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ। ଅହିଂସାର ମାନଦଣ୍ଡରେ ବିଚାର କରି ଦେଖିଲେ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର କ୍ରିୟାଗୁଡ଼ିକ ଆଦୌ କୌଣସି ବିଶ୍ଳେଷଣ ଭିତରେ ପଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ। ଠିକ୍ ସେହିପରି, ଆହୁରି ଅନେକ ସମୟରେ, ତା'ର କ୍ରିୟାଗୁଡ଼ିକ ହୁଏତ ହିଂସାର ଏକ ପ୍ରତୀତି ଆଣି ଦେଇଥାନ୍ତି, ମାତ୍ର ପ୍ରକୃତରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଥରେ ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଅହିଂସ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ସେ ଅହିଂସ ରହିଲା ବୋଲି ପରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିପାଦିତ ହୁଏ। ମୋ' ଆଚରଣ ବିଷୟରେ ମୁଁ ସେଥିଲାଗି କେବଳ ଏତିକି ଦାବି କରି ପାରିବି ଯେ, ଯେଉଁସବୁ

ଘଟଣାର ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି, ଅହିଂସାର ଅଭିପ୍ରାୟଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ତାହା ଅନୁପ୍ରେରିତ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ତା' ଭିତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅସୁନ୍ଦର ଜାତୀୟ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ମତଲବ ନଥିଲା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ସେଥିରେ ବର୍ଜନ କରାଯାଇ ନଥିଲା ।...

ମୋ' ଲାଗି ଅହିଂସା କେବଳ ଏକ ଦାର୍ଶନିକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତମାତ୍ର ନୁହେଁ । ଏହା ହେଉଛି ମୋ' ଜୀବନର ମୂଳ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, ମୋ'ର ନିଃଶ୍ୱାସବତ୍ । ମୁଁ ଅନେକ ସମୟରେ ଯେ ବିଫଳ ହୁଏ, ସେକଥା ମୋତେ ଜଣାଅଛି ; ବେଳେ ବେଳେ ସଚେତନଭାବରେ ବିଫଳ ହୁଏ, ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଅସଚେତନଭାବରେ ହୁଏ । ଏହା ବୁଦ୍ଧିର ନୁହେଁ, ହୃଦୟର ଏକ ବ୍ୟାପାର । ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିନୟ, ଆତ୍ମତ୍ୟାଗ ସହିତ, ଆପଣାକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିନେବାକୁ ନିରନ୍ତର ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହି ସର୍ବଦା ଭଗବାନଙ୍କ ଉପରେ ଭରସା ରଖିଥିଲେ ଯାଇ ଯଥେଷ୍ଟ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ । ଏହାର ଅଭ୍ୟାସ କରିବା ପାଇଁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ତରର ଭୟଶୂନ୍ୟତା ଏବଂ ସାହସ ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ । ମୋ' ନିଜର ବିଫଳତାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ମୁଁ ସଖେଦ ସର୍ବଦା ସଜ୍ଞାନ ରହିଛି ।

ମାତ୍ର, ମୋ' ଭିତରେ ରହିଥିବା ଆଲୋକ ଅବିଚଳ ଓ ସ୍ୱଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଛି । ସତ୍ୟ ଏବଂ ଅହିଂସାର ମାର୍ଗ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ଖସି ପଳାଇବାର ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନାହିଁ । ଯୁଦ୍ଧ ଏକ ଭୁଲ ଓ ଏକ ଅମିଶ୍ରିତ ମନ୍ଦ ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣିଛି । ଏହାର ଲୋପ ଅବଶ୍ୟ ହେବ, ମୋତେ ସେ କଥା ମଧ୍ୟ ଜଣା ଅଛି । ମୁଁ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ରକ୍ତପାତ ଅଥବା ଶଠତା ଜରିଆରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବା ସ୍ୱାଧୀନତା ସ୍ୱାଧୀନତା ହିଁ ନୁହେଁ ।... ହିଂସା ନୁହେଁ, ଅସତ୍ୟ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର କେବଳ ଅହିଂସା । ସତ୍ୟ ହେଉଛି ଆମ ସତ୍ତାର ଯଥାର୍ଥ ବିଧାନ ।[୨୭]

ହିଂସା ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ, ଯେଉଁଠାରେ କି ନିଜର ବାଛିବାକୁ କିଛି ନଥାଏ ଓ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ହୁଏ, ସେଥିରେ ଜଣେ ଅହିଂସ ମନୁଷ୍ୟ ସତେଅବା ନିଜର ସହଜାତ ପ୍ରବୃତ୍ତିଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ପରୋକ୍ଷ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଅପରୋକ୍ଷଭାବରେ ସେଥିରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଥାଏ । ମୁଁ ଏପରି ଏକ ପୃଥିବୀରେ ରହିଛି, ଯାହାକି ଅଂଶତଃ ହିଂସା ଉପରେ ଆଧାରିତ ହୋଇ ରହିଛି । ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷରେ, ମୋ'ର ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବା ସେନାବାହିନୀର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ନିମନ୍ତେ ଅର୍ଥ ଦେବା ଓ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ନିଜେ ଜଣେ ସୈନ୍ୟ ହୋଇ ସେଥିରେ ଯୋଗ ଦେବା, ଯଦି ଏହି ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିକୁ ବାଛିନେବାକୁ ମୋତେ କୁହାଯାଏ, ମୋ'ର ମୋ' ନିଜ ଧର୍ମ ସହିତ ସଙ୍ଗତି ରକ୍ଷା କରି ମୁଁ ନିଜକୁ ସୈନ୍ୟଭାବରେ ନାମାଙ୍କିତ କରାଇବି ଏବଂ ତାହା ହିଁ କରିବାକୁ ମୋ'ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ଜାଣିବି । ହିଂସାର ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ମଧ୍ୟରେ ରଖିବାର ଓ ଏପରିକି ମୋ'ର ସାଥୀସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମୋ'ର ମତ ଆଡ଼କୁ ଢଳାଇ ଆଣିବା ଆଶାରେ ମୁଁ ସେହିପରି କରିବି ।[୨୮]

ସାମରିକ ସେବା

ସାମରିକ ସେବାରେ ଯୋଗ ନଦେବା ହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟଟି ଆସି ପହଞ୍ଚିଥିବା ସମୟରେ ସାମରିକ ସେବା କରିବାକୁ ମନା କରିଦେବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ମନ୍ଦଟି ସହିତ ଲଢ଼ିବାର

ସବୁଯାକ ସମୟ ବସ୍ତୁତଃ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଯିବା ପରେ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିବାକୁ ଯିବା। ସାମରିକ ସେବା ହେଉଛି ଅଧିକ ଗଭୀରକୁ ଭେଦିକରି ରହିଥିବା ରୋଗଟିର କେବଳ ଏକ ଲକ୍ଷଣ। ମୁଁ ବରଂ ପରାମର୍ଶ ଦେବି ଯେ, ସାମରିକ ସେବାରେ ଖାତାରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ନାମ ନାହିଁ, ଯଦି ସେମାନେ ଅନ୍ୟ ନାନାଭାବରେ ରାଷ୍ଟ୍ରର ସମର୍ଥନ କରୁ ନାହାନ୍ତି, ତେବେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଅପରାଧଟିରେ ଭାଗୀ ହେଉଛନ୍ତି। ସାମରିକ ରୀତିରେ ସଂଗଠିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏକ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅଥବା ପରୋକ୍ଷଭାବରେ ଯେଉଁ ପୁରୁଷ ବା ନାରୀ ସମର୍ଥନ କରୁଛି, ସିଏ ଅପରାଧଟିରେ ଭାଗ ନେଉଛି, ଟିକସ ଦେଇ ରାଷ୍ଟ୍ରର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣରେ ସହାୟତା କରି ବୃଦ୍ଧ ଅଥବା ଅବୃଦ୍ଧ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ପାପରେ ଭାଗୀ ହେଉଛି। ସେହି କାରଣରୁ ମୁଁ ଯୁଦ୍ଧ ସମୟରେ ନିଜକୁ ନିଜେ କହିଥିଲି ଯେ, ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ସେନାବାହିନୀ ରକ୍ଷା କରୁଥିବା ଗହମକୁ ଆହାରରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରୁଛି, ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ କେବଳ ଜଣେ ସୈନିକ ହେବା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ସବୁକିଛି କରୁଛି, ନିଜେ ସୈନ୍ୟବାହିନୀରେ ଯୋଗ ଦେଇ ଗୁଳି ଖାଇ ମରିବା ହିଁ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋ'ପାଇଁ ସର୍ବୋତ୍ତମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେବ। ତା' ନହେଲେ ମୋ'ର ବରଂ ପର୍ବତ-ଅଞ୍ଚଳକୁ ଚାଲିଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ପ୍ରକୃତି ଉତ୍ପନ୍ନ କରୁଥିବା ଖାଦ୍ୟକୁ ଖାଇ ଜୀବନଧାରଣ କରିବା ଉଚିତ। ତେଣୁ, ଯେଉଁମାନେ ସାମରିକ ସେବାକୁ ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସକଳ ପ୍ରକାରର ସହଯୋଗକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହର କରିନେଇ ତାହା କରିପାରିବେ। ସାମରିକ ସେବାରେ ଯୋଗ ଦେବା ପାଇଁ ମନା କରିଦେବା ହେଉଛି ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ଧରି ରଖିଥିବା ସମଗ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି ସହିତ ଅସହଯୋଗ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ଏକ ଅଧିକ ଉପରଠାଉରିଆ କାର୍ଯ୍ୟପନ୍ଥା। ମାତ୍ର, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଜର ବିରୋଧଟି ଏଡ଼େ କ୍ଷିପ୍ର ଓ ଏଡ଼େ ଫଳପ୍ରଦ ମଧ୍ୟ ହୋଇଥାଏ ଯେ, ସେତେବେଳେ ତୁମକୁ କେବଳ ଜେଲ୍ ଭିତରକୁ ନେଇଯିବାର ଯେ ଆଶଙ୍କା ଥାଏ, ସେତିକି ନୁହେଁ, ସର୍ବସ୍ୱାନ୍ତ ହୋଇ ରାସ୍ତାରେ ବୁଲିବାର ଆଶଙ୍କାଟି ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ,।[99]

ଯୁଦ୍ଧର ପ୍ରତିରୋଧ

ଯେତେବେଳେ ଦୁଇଟି ଜାତି ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଛି, ସେତେବେଳେ ସେହି ଯୁଦ୍ଧକୁ ବନ୍ଦ କରାଇବା ହିଁ ଅହିଂସାର ଜଣେ ଉପାସକର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ। ଯାହାଠାରେ ସେହି କର୍ତ୍ତବ୍ୟଟିକୁ ତୁଲାଇବା ଲାଗି ଅନୁରୂପ ସାମର୍ଥ୍ୟ ନଥିବ, ଯୁଦ୍ଧର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାକୁ ଶକ୍ତି ନଥିବ, ସିଏ ଇଚ୍ଛା କଲେ ଯୁଦ୍ଧରେ ଭାଗ ନେଇପାରିବ ଏବଂ ତଥାପି ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୃଦୟର ସହିତ ନିଜକୁ, ନିଜର ଜାତିକୁ, ଏବଂ ପୃଥିବୀକୁ ଯୁଦ୍ଧରୁ ମୁକ୍ତ କରି ଆଣିବାଲାଗି ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବ।[100]

ଯୁଦ୍ଧ ଯେ ଏକ ଅବିମିଶ୍ରିତ ମନ୍ଦ, ସେହି ବିଶ୍ୱାସଟି ମୋ ଭିତରେ ଦୃଢ଼ ହୋଇ ରହିଛି। ଯୁଦ୍ଧ ପ୍ରତି ଘୃଣା ପୋଷଣ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁଁ କଦାପି କାହାରି ପଛରେ ରହିଯିବି ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ବିଶ୍ୱାସ ଗୋଟିଏ କଥା, ତାହାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା। ଆପଣାର ଆଦର୍ଶଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ହୁଏତ ଜଣେ ଯୁଦ୍ଧ-ପ୍ରତିରୋଧୀ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିବାକୁ

ଯିବ, ତାହା ହୁଏତ ଆଉଜଣେ ଯୁଦ୍ଧପ୍ରତିରୋଧୀଙ୍କୁ ଗର୍ହିତ ବୋଲି ଦିଶିବ ; ଏହି ଦ୍ୱିତୀୟ ଜଣକ ହୁଏତ ଠିକ୍ ବିପରୀତ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ହିଁ କରୁଥିବ ଏବଂ ତଥାପି ଉଭୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ବିଷୟରେ ଏକା ମତ ମଧ୍ୟ ରହିଥିବ। ଏସବୁ ବିରୋଧ ସମ୍ଭବ ହେଉଛି, କାରଣ ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଭ୍ରାନ୍ତିକାରୀଭାବରେ ଜଟିଳ ହୋଇ ରହିଛି । ତେଣୁ, ଏକା ନୀତିର ଅନୁଗାମୀମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ କେବଳ ପାରସ୍ପରିକ ସହନଶୀଳତା ରହୁ ବୋଲି ବିନୀତଭାବରେ କହିବି ।[101]

ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ଯୁଦ୍ଧର କାରଣଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝି ନାହୁଁ ଓ ମୌଳିକଭାବରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇନାହୁଁ, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯୁଦ୍ଧକୁ ବନ୍ଦ କରିବାର ସକଳ କ୍ରିୟାଶୀଳତା କେବଳ ନିଷ୍ଫଳ ବୋଲି ହିଁ ପ୍ରମାଣିତ ହେଉଥିବ । ପୃଥିବୀର ତଥାକଥିତ ଅଧିକ ଦୁର୍ବଳ ଜାତିମାନଙ୍କର ଶୋଷଣ ନିମନ୍ତେ ଏବେ ଯେଉଁ ଅମାନୁଷିକ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଚାଲିଛି, ଆଧୁନିକ ସକଳ ଯୁଦ୍ଧର ତାହା ହିଁ ସର୍ବପ୍ରଥମ କାରଣ ନୁହେଁ କି ? [102]

ଯଦି ଯୁଦ୍ଧ ପଛରେ କୌଣସି ମୋକ୍ଷକାରୀ ଉପାଦାନ, କୌଣସି ସାହସ ଅଥବା କୌଣସି ବୀରତ୍ୱ ନଥାନ୍ତା, ତେବେ ଏହା ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଘୃଣ୍ୟ ବସ୍ତୁରେ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତା ଏବଂ ତାହାର ବିଲୋପ ପାଇଁ କୌଣସି ବକ୍ତୃତା ଦେବା ଆଦୌ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉ ନଥାନ୍ତା । ମାତ୍ର, ମୁଁ ତୁମମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁ କଥାଟିର ପରାମର୍ଶ ଦେବି, ତାହା ହେଉଛି ରେଡ୍‌କ୍ରସ ସଂଗଠନ ସମେତ ଯୁଦ୍ଧର ଯାବତୀୟ ଶାଖାକ୍ଷେତ୍ର ଓ ବିଭାଗ ଅପେକ୍ଷା ଅନନ୍ତ ଗୁଣରେ ଅଧିକ ଉପାଦେୟ । ମୋ' ସମ୍ମୁଖରେ ଅନେକ ଅଧିକ ଲକ୍ଷ ଓ ନିୟୁତ ବନ୍ଦୀମାନେ ରହିଛନ୍ତି—ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ ଉଗ୍ର ବାସନାର ଏବଂ ଜୀବନର ପରିସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକର ଦାସ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସ କର, ନିୟୁତ ନିୟୁତ ଲୋକ ଆପଣାର ମୂର୍ଖତାଦ୍ୱାରା ହିଁ ଆହତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଓ ଏହି ପୃଥିବୀ ବକ୍ଷ ଉପରେ ନିୟୁତ ନିୟୁତ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇଥିବା ପରିବାର ମଧ ରହିଛି । ଆଗାମୀ କାଲିର ଶାନ୍ତି ସମିତିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସେଥିଲାଗି ସେମାନେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସେବାକାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ମନ କଲେ ଯଥେଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟ ମହଜୁଦ ହୋଇ ରହିଛି ।...[103]

ସଂପ୍ରତି ଘଟୁଥିବା ଘଟଣାମାନ ଅହିଂସାର ସକଳ ବିଧାନକୁ ଏତେଟିକିଏ ହେଲେ ଅପେକ୍ଷା କରୁନାହିଁ ଏବଂ ମନେ ହେଉଛି, ସତେ ଯେପରି ହିଂସା ହିଁ ଏକ ଚିରନ୍ତନ ବିଧାନ ପରି ସିଂହାସନାରୂଢ଼ ହୋଇ ରହିବ ବୋଲି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଛି ।... ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଠୁଳ କରିବାରେ ଜଣେ ଆଉ ଜଣକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଯିବା ପାଇଁ ଏକ ଉନ୍ମତ୍ତ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଚାଲିଛି । ଯେତେବେଳେ ସଂଘାତର ସମୟ ଆସିବ, ଦିନେ ନା ଦିନେ ସଂଘାତ ଅବଶ୍ୟ ହେବ, ସେତେବେଳେ ଯଦି ଗଣତନ୍ତ୍ରମାନେ ଜୟଲାଭ କରିବେ, ତେବେ ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ ଜନଗଣଙ୍କର ସମର୍ଥନ ଲାଭ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ହିଁ ଜୟଲାଭ କରିବେ । ଏହି ଜନଗଣ କଳ୍ପନା କରୁଛନ୍ତି ଯେ, ନିଜ ନିଜ ସରକାରରେ ସେମାନଙ୍କ ମତର ମଧ ଏକ ମୂଲ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି ।[104]

ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ

ପୁରାଣକଥାର ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧରେ ଯାହା ଘଟିଥିଲା, ଏହି ବିରାଟକାୟ ଯୁଦ୍ଧର ଶେଷରେ ମଧ ସେହି କଥା ଘଟିବ ବୋଲି ମୋର ବ୍ୟକ୍ତିଗତଭାବରେ ମନେ ହେଉଛି । ଜଣେ

ତ୍ରିବାଙ୍କୁଡ଼ବାସୀ ମହାଭାରତକୁ ଯଥାର୍ଥଭାବରେ ମନୁଷ୍ୟର ସ୍ଥାୟୀ ଇତିହାସ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି। ସେହି ମହାକାବ୍ୟରେ ଯାହା ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି, ଆଜି ଆମ ଆଖି ଆଗରେ ତାହା ହିଁ ଘଟିବାରେ ଲାଗିଛି। ଯୁଦ୍ଧରତ ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ଏତେ ଅଧିକ ପ୍ରକୋପ ଓ ଭୟଙ୍କରତା ସହିତ ପରସ୍ପରକୁ ଧ୍ୱଂସ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ଯେ, ପରିଣାମରେ ସେମାନେ ଉଭୟ ପକ୍ଷ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିବେ। ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧ ଶେଷରେ ଅବଶେଷ ରହି ଯାଇଥିବା ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଦଶା ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲା, ଏହି ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧର ବିଜେତାକୁ ମଧ ସେହି ଦଶା ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଜଣେ ଅନାମଧେୟ ଦସ୍ୟୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦିବାଲୋକରେ ମହାବଳୀ ଯୋଦ୍ଧା ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଲୁଟି ନେଇଥିଲା। ଏବଂ, ଏହି ବିଧ୍ୱଂସ ମଧରୁ ଅବଶ୍ୟ ଏକ ନୂତନ ବିଶ୍ୱବ୍ୟବସ୍ଥା ଜନ୍ମଲାଭ କରିବ, ଯାହାଲାଗି ଶୋଷିତ କୋଟି କୋଟି ମେହନତୀ ମଣିଷ ଏତେଦିନଯାଏ ତୃଷିତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି। ଶାନ୍ତିପ୍ରେମୀମାନଙ୍କର ପ୍ରାର୍ଥନା କଦାପି ବ୍ୟର୍ଥ ଯିବନାହିଁ। ଖାସ୍ ସତ୍ୟାଗ୍ରହକୁ ମଧ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟଥିତ ଆତ୍ମାର ଏକ ସୁନିଶ୍ଚିତ ମୂକ ପ୍ରାର୍ଥନା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ।[105]

କେତେକ ଲୋକ ଯୁକ୍ତି କରି କହନ୍ତି ଯେ, ଘୃଣାକୁ କଦାପି ଭଲପାଇବାରେ ପରିଣତ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ। ଯେଉଁମାନେ ହିଂସାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି, ସେମାନେ ସ୍ୱଭାବତଃ ଏପରି ମତ ଦେବେ ଓ କହିବେ : ''ତୁମେ ଯେଉଁଠାରେ ପାରିବ, ଗୋପନରେ ହେଉ ଅଥବା ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ହେଉ, ଯେପରି ଯେଉଁଠି ଆବଶ୍ୟକ ହେବ, ଶତ୍ରୁକୁ ହତ୍ୟା କର, ତା'ର ଶରୀରକୁ ଆହତ କର ଓ ତା'ର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ମଧ ନଷ୍ଟ କରିଦିଅ।'' ଏହାର ପରିଣାମରେ କେବଳ ଅଧିକ ଗଭୀର ଘୃଣା ଜନ୍ମ ନେବ, ପ୍ରତିଘୃଣା କୁହୁଳିଉଠିବ, ଏବଂ ଉଭୟ ପକ୍ଷରେ ପ୍ରତିଶୋଧ ଗର୍ଜନ କରିଉଠିବ। ଏବେ ଯେଉଁ ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ଭାଗ ନେଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ ପୃଥିବୀରୁ କ୍ୱଚିତ୍ ବିଦାୟ ନେଇ ଯାଇଥିବେ, ସେହି ଯୁଦ୍ଧ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ପାଟିରେ, ଏହି ଘୃଣାର ପ୍ରୟୋଗ ପଛରେ ରହିଥିବା ନିରାଟ ଅସମର୍ଥତାକୁ ଘୋଷଣା କରୁଛି। ଏବଂ ଯୁଦ୍ଧର ତଥାକଥିତ ବିଜୟୀମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଜୟଲାଭ କରିଛନ୍ତି ଅଥବା ଆପଣାର ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କୁ ପରାହତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରି ସେମାନେ ଆପଣାକୁ ହିଁ ପରାହତ କରି ପକାଇଛନ୍ତି, ସେହି କଥାଟି ଦେଖିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା ରହିଛି।[106]

୨୪. ଆଣବିକ ଯୁଦ୍ଧ

ଅଣୁ-ବୋମା

ପୃଥିବୀରେ ଏକାଧିକବାର ପ୍ରଳୟଙ୍କରୀ ପରିବର୍ତ୍ତନମାନ ଘଟିଛି। ମୁଁ କ'ଣ ତଥାପି ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସାରେ ରହିଥିବା ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ବିଷୟରେ ଅଟୁଟ ରହିଛି ? ଅଣୁବୋମା ସେହି ବିଶ୍ୱାସକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଖଣ୍ଡନ କରିଦେଇ ନାହିଁ କି ? ତାହା ଯେ କେବଳ ସେଭଳି କରିନାହିଁ ସେକଥା ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ତାହା ମୋ'ଆଗରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ପ୍ରମାଣ ମଧ କରିଦେଇ ଯାଇଛି ଯେ, ସେହି ଦୁହେଁ ହିଁ ହେଉଛନ୍ତି ଏହି ପୃଥିବୀରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବଳଶାଳୀ ଶକ୍ତି। ଏହା

ସାମନାରେ ଅଣୁବୋମାର ଆଦୌ କୌଣସି ସାମର୍ଥ୍ୟ ନାହିଁ। ପରସ୍ପରର ବିରୋଧ କରୁଥିବା ଏହି ଦୁଇଟି ଶକ୍ତି ଗୁଣରେ ପରସ୍ପର ଠାରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଭିନ୍ନ ; ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ନୈତିକ ଓ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ, ଏବଂ ଅନ୍ୟଟି ସ୍ଥୂଳ ଓ ଭୌତିକ। ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ଆରଟି ତୁଳନାରେ ଅନନ୍ତ ଗୁଣରେ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରର। ଦ୍ୱିତୀୟଟିର ସ୍ୱଭାବତଃ ଏକ ଶେଷ ରହିଛି। ମାତ୍ର ଆତ୍ମାର ଶକ୍ତି ସର୍ବଦା ଅଭିବୃଦ୍ଧିଶୀଳ, ତେଣୁ ଅସୀମ। ଏହାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକାଶ ଘଟିଲେ ତାହା ପୃଥିବୀରେ ଅଜେୟ ହୋଇ ରହିବ। ଏକଥା କହିଲାବେଳେ ମୁଁ ଜାଣୁଛି ଯେ, ମୁଁ ଆଦୌ କୌଣସି ନୂତନ କଥା କହିନାହିଁ। ମୁଁ କେବଳ ବାସ୍ତବ ସ୍ଥିତିର ହିଁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଛି। ପୁନଶ୍ଚ, ସେହି ଶକ୍ତି ପୁରୁଷ, ନାରୀ ଓ ଶିଶୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ରହିଛି ; କାହାର ଚମଡ଼ା କେଉଁ ରଙ୍ଗର, ତାହାର ନିର୍ବିଶେଷରେ ରହିଛି। କେବଳ, ଅନେକଙ୍କ ଭିତରେ ତାହା ସୁପ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି। ମାତ୍ର, ବିଚାରଶୀଳ ଆତ୍ମପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଦ୍ୱାରା ତାହାକୁ ଅବଶ୍ୟ ଜାଗ୍ରତ କରାଯାଇ ପାରିବ।

ଆହୁରି ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ, ଏହି ସତ୍ୟକୁ ସ୍ୱୀକାର ନକଲେ ଏବଂ ତାହାର ଉପଲବ୍ଧି ଲାଗି ଆବଶ୍ୟକ ଉଦ୍ୟମ ନକଲେ, ଆପଣାର ବିଲୁପ୍ତି ଘଟାଇବା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କୌଣସି ଗତି ନାହିଁ। ପ୍ରତିବେଶୀମାନେ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଜଣାଉଛନ୍ତି କି ନାହିଁ, ସେଥିପ୍ରତି ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ ନକରି ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଆତ୍ମ-ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ନିମନ୍ତେ ଆପଣାକୁ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ କରାଇ ନେଉଥିବ, ପ୍ରତିକାର କେବଳ ସେଇଥିରେ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି। [107]

ଅଣୁବୋମା ଯାବତୀୟ ହିଂସାର ଚରମ ବ୍ୟର୍ଥତାକୁ ପ୍ରମାଣିତ କରିଦେଲା ନାହିଁ କି ?[108]

ଅହିଂସା ହେଉଛି ଉତ୍ତର

ଆମେରିକାରେ କେତେକ ବନ୍ଧୁ ଅନୁମାନ କରୁଛନ୍ତି ଯେ ଅଣୁବୋମା ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସୁନିଶ୍ଚିତଭାବରେ ଅହିଂସାକୁ ସମ୍ଭବ କରିପାରିବ। ଏହା ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଧ୍ୱଂସକାରୀ ଶକ୍ତି ପୃଥିବୀର ଭାବନାରେ ଏତେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଘୃଣା ଉତ୍ପନ୍ନ କରିବ ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ ସିଏ ଆଉ ହିଂସା ଆଡ଼କୁ ଆଦୌ ମନ କରିବନାହିଁ, ଯଦି ଏହି ଅର୍ଥରେ ସେପରି କୁହା ଯାଉଥାଏ, ତେବେ ଅନୁମାନଟିକୁ ମୁଁ ଠିକ୍ ବୋଲି କହିବି। ଜଣେ ମଣିଷ ସୁସ୍ୱାଦୁ ଖାଦ୍ୟପଦାର୍ଥମାନ ଏପରିଭାବରେ ଖାଇଚାଲିଛି ଯେ, ଶେଷକୁ ତାକୁ ଖାଇ ଖାଇ ବାନ୍ତି ଲାଗୁଛି ; ଫଳରେ ସେ ଖାଇବା ବନ୍ଦ ରଖୁଛି, ସେସବୁ ପଦାର୍ଥ ପାଖରୁ ଦୂରକୁ ଚାଲିଯାଉଛି। ମାତ୍ର ବାନ୍ତିର ପ୍ରଭାବଟି କିଞ୍ଚିତ୍ ଦୂର ହୋଇଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସିଏ ଚାରିଗୁଣ ଉତ୍ସାହର ସହିତ ପୁନର୍ବାର ଖାଇବା ପାଖକୁ ଫେରି ଆସୁଛି। ତାହା ଠିକ୍ ଏହିପରି କଥାଟିଏ। ଏବଂ, ଠିକ୍ ସମାନ ରୀତିଟିକୁ ଅନୁସରଣ କରି ପୃଥିବୀ ଘୃଣାର ଭାବଟି କଟିଗଲା ପରେ ନୂତନ ଉତ୍ସାହ ନେଇ ହିଂସା ପାଖକୁ ଫେରି ଆସିବ।

ଅନେକ ସମୟରେ ମନ୍ଦରୁ ମଧ୍ୟ ଭଲ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଆସିଥାଏ। ମାତ୍ର, ତାହା ମନୁଷ୍ୟର ଯୋଜନା ନୁହେଁ, ଭଗବାନଙ୍କର ଯୋଜନା। ମଣିଷ ଜାଣିଛି ଯେ, ଯେମିତି ଭଲରୁ ଭଲ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହେଉଛି, ସେହିପରି ମନ୍ଦରୁ ମନ୍ଦ ହିଁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଆସିବ।

ଧ୍ୱଂସସାଧନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆମେରିକାର ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ଓ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ଆଣବିକ

ଶକ୍ତିକୁ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲେ ହେଁ, ଅନ୍ୟ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ଯେ ତାହାକୁ ମାନବିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟସାଧନରେ ଅବଶ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବେ, ଏ କଥାଟିକୁ ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ଏକ ସମ୍ଭାବନାର ପରିଧି ଭିତରେ ଦେଖାଯାଇ ପାରିବ। ମାତ୍ର, ଆମେରିକାର ବନ୍ଧୁମାନେ ସେହି ଅର୍ଥରେ ଆଦୌ କଥାଟିକୁ କହି ନାହାନ୍ତି। ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ସତ୍ୟକୁ ସୂଚିତ କରିଦେଉଥିବା ଏକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉପସ୍ଥାପନା କରିବା ଭଳି ସରଳତାକୁ ସେମାନଙ୍କଠାରେ କଦାପି ଆରୋପ କରିହେବ ନାହିଁ। ଘର ପୋଡ଼ିବାକୁ ଯାଉଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାର ଧ୍ୱଂସମୂଳକ ତଥା ଜଘନ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଟିର ସାଧନ ଲାଗି ହିଁ ଅଗ୍ନିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିଥାଏ ; ମନୁଷ୍ୟ ଜାତି ପାଇଁ ପୁଷ୍ଟିକର ଭୋଜନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ବି କୌଣସି ଘରର ଘରଣୀ ପ୍ରତ୍ୟହ ଅଗ୍ନିକୁ ବ୍ୟବହାର କରେ।

ମୁଁ ଯେତେଦୂର ଦେଖିପାରୁଛି, ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ମନୁଷ୍ୟକୁ ମନୁଷ୍ୟ ଭଳି ରଖି ଆସିଥିବା କୋମଳତମ ଅନୁଭବଟିକୁ ଆଣବିକ ବୋମା ପ୍ରକୃତରେ ନଷ୍ଟ କରିଦେଇ ଯାଇଛି। ଆଗେ ତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାର ମଧ୍ୟ ତଥାକଥିତ କେତୋଟି ନିୟମ ରହିଥିଲା ଯାହାକି ଯୁଦ୍ଧକୁ ସହନୀୟ କରି ରଖୁଥିଲା। ବର୍ତ୍ତମାନ ତ ଆମ ଆଗରେ ନଗ୍ନ ସତ୍ୟଟି ପ୍ରକଟ ହୋଇଯାଇଛି। ଯୁଦ୍ଧ କେବଳ ବଳ ପ୍ରଦର୍ଶନର ବିଧାନଟି ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କୌଣସି ବିଧାନକୁ ଆଦୌ ସ୍ୱୀକାର କରେନାହିଁ। ଆଣବିକ ବୋମା ମିତ୍ରପକ୍ଷର ଅସ୍ତ୍ରଘର ପାଇଁ ଏକ ଶୂନ୍ୟଗର୍ଭ ବିଜୟ ଆଣିଦେଲା ସତ, ମାତ୍ର ତାହା ଅନ୍ତତଃ ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ ଜାପାନର ଆତ୍ମାକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେଲା। ଏହି ଧ୍ୱଂସଟିକୁ ଘଟାଇଥିବା ଜାତିଟିର ଆତ୍ମାକୁ କ'ଣ ଘଟିଛି ବା ନଘଟିଛି, ତାହା ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଆଦୌ ଦେଖି ଜାଣିହେବ ନାହିଁ। ପ୍ରକୃତିର ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ରହସ୍ୟମୟଭାବରେ ଆପଣାର କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାନ୍ତି। କେବଳ ସମାନ ସମାନ ଘଟଣା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜ୍ଞାତ ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖି ସେଥିରୁ ଅଜ୍ଞାତ ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଆପଣାର ଅନୁମାନଗୁଡ଼ିକୁ ବାହାର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ହିଁ ଆମେ ସେହି ରହସ୍ୟଟିର ଯାହା ସମାଧାନ କରିପାରିବା। ଜଣେ କ୍ରୀତଦାସର ମାଲିକ ଆପଣାକୁ ଅଥବା ଆପଣାଦ୍ୱାରା ମନୋନୀତ ଆଉଜଣକୁ ମଧ୍ୟ ପିଞ୍ଜରା ଭିତରେ ନରଖି କେବେହେଲେ କ୍ରୀତଦାସଟିକୁ ତା' ଭିତରେ ନେଇ ରଖି ପାରିବନାହିଁ। କେହି ଯେପରି ତରତର ହୋଇ ଏପରି ନଭାବନ୍ତି ଯେ, ମୁଁ ଏପରି କହି ଏକଦା ଜାପାନର ଅଯୋଗ୍ୟ ଉଚ୍ଚାକାଙ୍କ୍ଷାର ପୂରଣ ଲାଗି ଜାପାନ ମଧ୍ୟ କରିଥିବା କୁକର୍ମଗୁଡ଼ିକୁ ସମର୍ଥନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କେବଳ ମାତ୍ରାର ହିଁ ଯାହା ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି। ମୁଁ ଜାପାନର ଲୋଭକୁ ହିଁ ଅଧିକ ଅଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ଭାବୁଛି। ମାତ୍ର, ଆଦୌ କୌଣସି ଦୟାଭାବନା ନରଖି ଜାପାନର ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଞ୍ଚଳରେ ପୁରୁଷ, ନାରୀ ଏବଂ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ସଂହାର କରିବାଲାଗି ବୃହତ୍ତର ଅଯୋଗ୍ୟତାଟି କ୍ଷୁଦ୍ରତର ଅଯୋଗ୍ୟମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ଅଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରି ନଥିଲା।

ବୋମାର ସେହି ଦୁର୍ଗତତମ ଘଟଣାଟିରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସମୀଚୀନଭାବରେ ଏହି ନୈତିକ ଉପସଂହାରଟିକୁ ଆହରଣ କରାଯାଇ ପାରିବ ଯେ, ଯେପରି ଓଲଟହିଂସା ଦ୍ୱାରା ହିଂସାକୁ ଧ୍ୱଂସ କରାଯାଇ ପାରେନାହିଁ, ସେହିପରି ଏହି ବୋମାକୁ ମଧ୍ୟ ଓଲଟବୋମା ଦ୍ୱାରା ଆଦୌ ନଷ୍ଟ କରିଦେଇ ହେବନାହିଁ। କେବଳ ଅହିଂସାଦ୍ୱାରା ହିଁ ମାନବସମାଜ ହିଂସା ଭିତରୁ ବାହାରି

ଆସି ପାରିବ । କେବଳ ପ୍ରେମଦ୍ୱାରା ଘୃଣାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିହେବ । ଓଲଟାଘୃଣା କେବଳ ଘୃଣାର ଭୂମିବିସ୍ତାର ଏବଂ ଗଭୀରତାକୁ ବଢାଇଦେବାରେ ହିଁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ମୁଁ ଭଲକରି ଜାଣିଛି ଯେ, ମୋର ଯଥାଶକ୍ତି ସାମର୍ଥ୍ୟ ଦେଇ ମୁଁ ଯାହାକୁ ଜୀବନରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିଆସିଛି ଏବଂ ଯାହା ମୁଁ ଆଗରୁ ବାରବାର କହିଛି, ଏଠାରେ କେବଳ ତାହାର ହିଁ ପୁନରାବୃତ୍ତି କରୁଛି । ଯାହା ମୁଁ ପ୍ରଥମେ କହିଥିଲି, ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ଖାସ୍ କିଛି ନୂଆ ନଥିଲା, ସେହି କଥାଟି ଏହି ପର୍ବତମାନେ ଯେତିକି ପୁରୁଣା, ଠିକ୍ ସେତିକି ପୁରୁଣା କେବଳ, ମୁଁ କୌଣସି ପୁସ୍ତକରେ ବୟାନ କରାଯାଇଥିବା ନୀତିକୁ ନକଲ କରି ତାହା କହି ନଥିଲି ମାତ୍ର, ମୋ' ସତ୍ତାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ତନ୍ତୁରେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଯେଉଁସବୁରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ, ମୁଁ ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟଭାବରେ ସେହିଗୁଡ଼ିକର ହିଁ ଘୋଷଣା କରିଥିଲି । ଜୀବନର ନାନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଷାଠିଏ ବର୍ଷର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅଭିଜ୍ଞତା ମୋର ସେହି ବିଶ୍ୱାସକୁ କେବଳ ସମୃଦ୍ଧ ହିଁ କରିଛି ଏବଂ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ଅନୁଭବ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ଅଧିକ ବଳ ଆଣି ଦେଇଛି । ଏହା ହେଉଛି କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥ ସେହି ସତ୍ୟ, ଯାହା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଜଣେ ଅଟଳଭାବରେ ଠିଆହୋଇ ପାରିବ । ବହୁ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ମାକ୍ସ୍ ମ୍ୟୁଲର୍ କହିଥିବା କଥାଟି ଉପରେ ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଅଛି ; ସେ କହିଥିଲେ, ଅବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ଲୋକମାନେ ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସତ୍ୟକୁ ବାରମ୍ବାର କହିବାର ଏକ ଆବଶ୍ୟକତା ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ ।[109]

ପରମାଣୁ ବୋମାର ତ୍ରାସ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ପୃଥିବୀ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଅହିଂସାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବନାହିଁ କି ? ଯଦି ସବୁ ଜାତିମାନଙ୍କ ପାଖରେ ପରମାଣୁ ବୋମା ରହିବ, ତେବେ ସେମାନେ ତାହାକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବାରୁ ବିରତ ରହିବେ, କାରଣ ତାହାର ବ୍ୟବହାର ଏକାବେଳେକେ ସଂପୃକ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କର ହିଁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂହାରକୁ ବୁଝାଉଥିବ । ଏହା ଏପରି ଘଟିବ ନାହିଁ ବୋଲି ମୋ'ର ମତ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହିସବୁ ଅସ୍ତ୍ର ବଳରେ ସେ ଯେ କେତେ ଅଧିକ ପରିମାଣର ଧ୍ୱଂସ ଓ ମୃତ୍ୟୁକୁ ସମ୍ଭବ କରିପାରିବ, ସେହି ଭାବନାରେ ଆଶାନ୍ୱିତ ହୋଇ ସହିଂସ ମନୁଷ୍ୟର ଆଖି ହୁଏତ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ହୋଇ ଉଠୁଥିବ ।[110]

ବୋମାବିଷର ପ୍ରତିବିଷ

ପୁରୁଷ, ନାରୀ ଓ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ମୂଳପୋଛ କରି ମାରିଦେବାପାଇଁ ପରମାଣୁ ବୋମାର ପ୍ରୟୋଗକୁ ମୁଁ ବିଜ୍ଞାନର ପୈଶାଚିକତମ ପ୍ରୟୋଗ ବୋଲି କହିବି ।

ସେହି ପ୍ରତିବିଷଟି କ'ଣ ? ତାହା କ'ଣ ଅହିଂସାକୁ ମଧ୍ୟ ପୁରୁଣା ବୋଲି ସାବ୍ୟସ୍ତ କରି ଦେଇଛି କି ? ନାହିଁ । ଓଲଟି, ବର୍ତ୍ତମାନ କେବଳ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅହିଂସା ହିଁ ଏକମାତ୍ର ବାକୀ ରହିଛି । ପରମାଣୁ ବୋମା କେବଳ ଅହିଂସାକୁ ହିଁ ଧ୍ୱଂସ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ପରମାଣୁ ବୋମା ହିରୋସିମା ସହରକୁ ନିଶ୍ଚିହ୍ନ କରିଦେଇଛି ବୋଲି ପ୍ରଥମେ ଶୁଣିବାମାତ୍ରକେ ମୋ'ର ଗୋଟିଏହେଲେ ମାଂସପେଶୀ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇପଡ଼ି ନଥିଲା । ଓଲଟି ମୁଁ ମନେ ମନେ କହିଥିଲି, "ପୃଥିବୀ ଯଦି ବର୍ତ୍ତମାନ ଅହିଂସାକୁ ଗ୍ରହଣ ନକରିବ, ତେବେ ଏହା ମାନବସମାଜ ଲାଗି ନିଶ୍ଚିତ ଆତ୍ମଘାତିତାକୁ ଡାକି ନେଇଆସିବ ।"[111]

ମୋ'ର କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ବୃହତ୍ ଜାତିମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଶୋଷଣର

ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ଏବଂ ହିଂସାର ମନୋଭାବକୁ ତ୍ୟାଗ ନକଲେ ପୃଥିବୀରେ ଶାନ୍ତି ଲାଗି ଆଉ କୌଣସି ଆଶା ହିଁ ରହିବନାହିଁ। ଯୁଦ୍ଧ ହେଉଛି ସେହି ହିଂସାର ହିଁ ଏକ ସ୍ୱାଭାବିକ ପରିଣାମ ଏବଂ ପରମାଣୁ ବୋମା ତାହାରି ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ପରିମାଣ। ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ସମୟରେ ମୁଁ ସେହି କଥା କହିବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲି ଏବଂ ବ୍ରିଟିଶ୍ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ, ହିଟଲର୍ ଓ ଜାପାନୀମାନଙ୍କୁ ଖୋଲା ଚିଠିମାନ ମଧ୍ୟ ଲେଖିଥିଲି। ମୋ'ର ଏହିସବୁ ଶ୍ରମ ସକାଶେ ମୋତେ ପଞ୍ଚମ ବାହିନୀ କହି ନିନ୍ଦା କରାଯାଇଥିଲା।[112]

ପ୍ରାଚ୍ୟର ପ୍ରଜ୍ଞାଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ

ଏହି ଗୋଷ୍ଠୀରେ ସର୍ବପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି ହେଉଛନ୍ତି ଜୋରୋ ଆଷ୍ଟର୍। ସେ ପ୍ରାଚ୍ୟର ଅଧିବାସୀ ଥିଲେ। ତାଙ୍କ ପରେ ବୁଦ୍ଧ ଆସିଲେ ; ସିଏ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାଚ୍ୟର, ଭାରତବର୍ଷର ଥିଲେ। ତା'ପୂର୍ବରୁ ମୋଜେସ୍ ଥିଲେ, ମିଶର୍‌ରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ପାଲେଷ୍ଟାଇନ୍‌ର ଅଧିବାସୀ ଥିଲେ। ଯୀଶୁଙ୍କ ପରେ ମହମ୍ମଦ ଆସିଥିଲେ। ଏଠାରେ ମୁଁ କୃଷ୍ଣ, ରାମ ଓ ଅନ୍ୟ ଆଲୋକମାନଙ୍କର ନାମୋଲ୍ଲେଖ କରିନାହିଁ। ସେମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଆଲୋକ ହିସାବରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସାନ ବୋଲି କହୁନାହିଁ, ମାତ୍ର ସାହିତ୍ୟିକ ଜଗତରେ ସେମାନେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ କମ୍ ପରିଚିତ ରହିଛନ୍ତି। ତଥାପି, ପୃଥିବୀରେ ମୁଁ ଆଉ ଜଣେହେଲେ କାହାକୁ ଜାଣିନାହିଁ, ଯିଏକି ଏସିଆର ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ସମକକ୍ଷ ହୋଇ ପାରିବ। ଏବଂ ତା'ପରେ କ'ଣ ଘଟିଲା ? ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ଯାଇ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମ ବିକୃତ ହୋଇଗଲା। ଏକଥା କହୁଥିବାରୁ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖିତ। ମୁଁ ଆଉ ଅଧିକ କିଛି କହିବିନାହିଁ।...

ଏସିଆର ସନ୍ଦେଶ

ଆପଣମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଏସିଆର ସନ୍ଦେଶଟିକୁ ବୁଝିବାଲାଗି ଅନୁରୋଧ କରୁଛି। ପାଶ୍ଚାତ୍ୟର ଚଷମା ପିନ୍ଧି କିମ୍ବା ପରମାଣୁ ବୋମାର ଅନୁକରଣ କରି ସେହି ସନ୍ଦେଶଟିକୁ ଆଦୌ ଶିକ୍ଷା କରିହେବ ନାହିଁ। ଯଦି ଆପଣମାନେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତକୁ କୌଣସି ବାର୍ତ୍ତା ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି, ତେବେ ପ୍ରେମର ଏବଂ ସତ୍ୟର ହିଁ ବାର୍ତ୍ତା ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ।... ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ରର ଏହି ଯୁଗରେ, ଦରିଦ୍ରରୁ ଦରିଦ୍ରତମ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ଜାଗ୍ରତ ହୋଇ ଉଠୁଥିବାର ଏହି ଯୁଗରେ, ଆପଣମାନେ ବୃହତ୍ତମ ମହତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରି ଏହି ବାର୍ତ୍ତାଟିକୁ ପୁନର୍ବାର ଦେଇ ପାରିବେ। ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଶୋଷଣ କରିଛି ବୋଲି ତାହାର ପ୍ରତିଶୋଧ ନେଇ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଯଥାର୍ଥ ବୁଝାମଣା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଆପଣମାନେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଉପରେ ନିଜର ବିଜୟକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରିପାରିବେ। ମୁଁ ଆଶା କରୁଛି ଯେ, ଯଦି ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ କେବଳ ମଥାଗୁଡ଼ିକୁ ନୁହେଁ, ଆପଣାର ହୃଦୟଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଏକାଠି କରି ଆଣିପାରିବେ, ଏବଂ ପ୍ରାଚ୍ୟର ଏହି ପ୍ରଜ୍ଞାଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଆମଲାଗି ରଖି ଯାଇଥିବା ସନ୍ଦେଶଟିର ରହସ୍ୟକୁ ବୁଝିବେ, ଏବଂ ଯଦି ଆମେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ସେହି ବୃହତ୍ ବାର୍ତ୍ତାଟିର ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରିବା, ତେବେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଉପରେ ଆମର ବିଜୟ ପୂରା ହୋଇଯିବ। ସ୍ୱୟଂ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସେହି ବିଜୟକୁ ଅବଶ୍ୟ ଭଲପାଇବ।

ଆଜି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତ ଯଥାର୍ଥ ଜ୍ଞାନ ଲାଗି ସନ୍ତାପିତ ହୋଇ ରହିଛି। ପରମାଣୁ ବୋମାଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ାଇ ଏହା ହତାଶ ହେବାରେ ଲାଗିଛି ; କାରଣ, ପରମାଣୁ ବୋମାଦ୍ୱାରା କେବଳ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତ ନୁହେଁ, ସମସ୍ତ ଜଗତ ହିଁ ମୂଳପୋଛ ହୋଇଯିବ। ସତେଯେପରି ବାଇବେଲ୍‌ରେ ରହିଥିବା ଭବିଷ୍ୟବାଣୀଟି ପ୍ରକୃତରେ ଫଳିବାକୁ ଯାଉଛି ଏବଂ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଳୟ ଆସନ୍ନ ହୋଇ ଆସିଲାଣି। ଆପଣମାନେ ହିଁ ପୃଥିବୀକୁ ତାହାର ଦୁଷ୍ଟତା ଓ ତାହାର ପାପ ବିଷୟରେ କହି ପାରିବେ ; ଆପଣମାନଙ୍କର ଗୁରୁମାନେ ଓ ମୋ'ର ଗୁରୁମାନେ ସେହି ପରମ୍ପରାଟି ବିଷୟରେ ଏସିଆକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି।[113]

ହିଂସାର ଯେକୌଣସି ଅସ୍ତ୍ର, ତାହା ପରମାଣୁ ବୋମା ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ଯଥାର୍ଥ ଅହିଂସା ସହିତ ତୁଳନା କଲାବେଳେ ପ୍ରକୃତରେ ନିରର୍ଥକ ହିଁ ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ।[114]

୨୫. ଶାନ୍ତିର ମାର୍ଗ

(କ) ନିରସ୍ତ୍ରୀକରଣ

ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତଭାବରେ କହିବି ଯେ, ଅହିଂସାର ନୀତିକୁ ରାଷ୍ଟ୍ର ରାଷ୍ଟ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସମ୍ପର୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଲାଗୁ କରାଯାଇ ପାରିବ। ଗତ ମହାଯୁଦ୍ଧକୁ ସନ୍ଦର୍ଭରୂପେ ବ୍ୟବହାର କଲେ ମୁଁ ଯେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପର୍ଶକାତର ବିଷୟଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିବି, ମୋତେ ସେକଥା ଜଣା ଅଛି। ମାତ୍ର, ସ୍ଥିତିଟିକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଦେବା ସକାଶେ ମୋତେ ତାହା ଅବଶ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ମୋ'ବୁଝିବାରେ, ଉଭୟ ପକ୍ଷର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ଆତ୍ମବୃଦ୍ଧି-ଆକାଂକ୍ଷାର ହିଁ ଏକ ଯୁଦ୍ଧ ଥିଲା। ଦୁର୍ବଳତର ଜାତିମାନଙ୍କୁ ଶୋଷଣ କରି ଲବ୍ଧ ହେଉଥିବା ଧନକୁ ନିଜ ଭିତରେ ବାଣ୍ଟିନେବା ପାଇଁ ସେହି ଯୁଦ୍ଧ ହୋଇଥିଲା। ଏହି କର୍ମଟିକୁ ନିରାପଦ ଶବ୍ଦ ଦେଇ ବିଶ୍ୱବାଣିଜ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇଥାଏ।... ଆମେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା ଯେ, ଇଉରୋପରେ କୌଣସି ସାଧାରଣ ନିରସ୍ତ୍ରୀକରଣ ଆରମ୍ଭ ହେବା ପୂର୍ବରୁ—ଇଉରୋପକୁ ଯଦି ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବାକୁ ନଥାଏ, ତେବେ ତାହା ଦିନେ ନା ଦିନେ ନିଶ୍ଚୟ ହେବ—କୌଣସି ଏକ ଜାତିକୁ ବୃହତ ନାନା ଅନିଶ୍ଚିତତାକୁ ଆଦରିନେଇ ପ୍ରଥମେ ଆପଣାର ଅସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକରୁ ମୁକ୍ତ ହେବାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଯଦି ଭାଗ୍ୟବଶତଃ ପ୍ରକୃତରେ ସେପରି କିଛି ହୋଇଥିବ, ସେହି ଜାତିର ଜୀବନରେ ଅହିଂସାର ସ୍ତରଟି ସ୍ୱଭାବତଃ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଉଚ୍ଚତାରେ ପହଞ୍ଚିଥିବ, ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ପୃଥିବୀ ତାହାକୁ ସମ୍ମାନର ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖୁଥିବ। ସେହି ଦେଶର ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ କୌଣସି ଭୁଲ୍ ରହିବ ନାହିଁ, ତାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣଗୁଡ଼ିକ ଦୃଢ଼ ହୋଇଥିବ, ବୀର ପରି ଆପଣାକୁ ବଳି ଦେବାପାଇଁ ତାହାର ବହୁତ ଶକ୍ତି ରହିଥିବ ଏବଂ ସେହି ଜାତି ନିଜପାଇଁ ଯେପରି ବଞ୍ଚିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ସେହିପରି ଅନ୍ୟ ଜାତିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବ।[115]

ଅଫିମ ପରି ତରବାରିର ଉତ୍ପାଦନ-କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ପୃଥିବୀରେ ଏକ ସୀମା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ୍। ସମ୍ଭବତଃ ଅଫିମ ତୁଳନାରେ ତରବାରି ହିଁ ପୃଥିବୀରେ ଅଧିକ ଦୁଃଖ

ଭିଆଇଥିବା ପାଇଁ ଦାୟୀ ହେବ।[116]

ନିରପେକ୍ଷ ରାଷ୍ଟ୍ରର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

"ନିରସ୍ତ୍ରୀକରଣ ପ୍ରଧାନତଃ ବୃହତ୍ ଶକ୍ତିମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିବାରୁ ସାନ ଓ ନିରପେକ୍ଷ ଦେଶ ସୁଇଜରଲାଣ୍ଡକୁ କାହିଁକି ଆପଣାକୁ ନିରସ୍ତ୍ର କରିବା ନିମନ୍ତେ କୁହାଯିବ ? (ସେହି ଦେଶର ଜଣେ ନାଗରିକଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ନ)

ଆପଣଙ୍କ ଦେଶର ନିରପେକ୍ଷ ଭୂମି ଉପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ହିଁ ମୁଁ କେବଳ ସୁଇଜରଲାଣ୍ଡକୁ ନୁହେଁ, ସକଳ ଅନ୍ୟ ଶକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରି କହୁଛି। ଆପଣ ଯଦି ଏହି ସନ୍ଦେଶଟିକୁ ଇଉରୋପର ଅନ୍ୟ ଭାଗଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ବହନ କରି ନନେବେ, ତେବେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସକଳ ଅପରାଧରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିପାରିବି। ସୁଇଜରଲାଣ୍ଡ ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ନିରପେକ୍ଷ ଦେଶ, ଏହି ଦେଶ ଆଉ କାହା ଉପରେ କଦାପି ଆକ୍ରମଣ କରିବନାହିଁ; ତେଣୁ, ସେହି ଦେଶ କାହିଁକି ଯେ ଏକ ସୈନ୍ୟବାହିନୀର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଭବ କରିବନାହିଁ, ଏଥିଲାଗି ତା' ପାଖରେ ଅଧିକ କାରଣ ହିଁ ରହିଛି। ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ଆପଣମାନେ ଅତିଥିପରାୟଣ ହୋଇଥିବାରୁ ଓ ଏକ ଅନୁକୂଳ ପରିସ୍ଥିତିରେ ରହିଥିବାରୁ ଆପଣମାନଙ୍କ ଦେଶକୁ ଅନ୍ୟ ଦେଶର ନାଗରିକମାନେ ଆସୁଛନ୍ତି। ତେଣୁ, ପୃଥିବୀକୁ ନିରସ୍ତ୍ରୀକରଣ ବିଷୟରେ ଏକ ଶିକ୍ଷା ଦେଇ ପାରିବାପାଇଁ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ନରଖିବାର ଯଥେଷ୍ଟ ସାହସ ଆପଣମାନଙ୍କର ରହିଛି ବୋଲି ଦେଖାଇଦେବାପାଇଁ ଆପଣମାନଙ୍କର ହିଁ ସମ୍ଭାବନା ରହିଥିବା ଉଚିତ।[117]

"ଆଦୌ କୌଣସି ଅସ୍ତ୍ର ରଖି ନଥିବା ଏକ ନିରପେକ୍ଷ ଦେଶ ଅନ୍ୟ ଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବାକୁ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେବ କି ? ଯଦି ଗତ ଯୁଦ୍ଧ ସମୟରେ ଆମର ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ଆମ ସୀମାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହି ନଥାନ୍ତା, ତେବେ ଆମର କୌଣସି ଅସ୍ତିତ୍ୱ ହିଁ ରହି ନଥାନ୍ତା।"

ମୋ' କଥାକୁ ଶୁଣି କିଏ ହୁଏତ ମୋତେ କେବଳ ଜଣେ ସ୍ୱପ୍ନଦର୍ଶୀ କିମ୍ବା ଏକ ନିର୍ବୋଧ ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି କହିବ; ତଥାପି, ମୋତେ ଯେଉଁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଣାଳୀ ଜଣାଅଛି, ମୁଁ ସେହି ପ୍ରଣାଳୀରେ ହିଁ ପ୍ରଶ୍ନଟିର ଉତ୍ତର ଦେବି। ଏକ ପ୍ରତିବେଶୀ ଦେଶକୁ ଧ୍ୱଂସ କରିଦେବା ଲାଗି ନିଜର ସୈନ୍ୟବାହିନୀକୁ ଅନୁମତି ଦେବାଟା ଗୋଟିଏ ନିରପେକ୍ଷ ଦେଶ ପକ୍ଷରେ ଏକ ଭୀରୁତାର କାର୍ଯ୍ୟ ହେବ। ମାତ୍ର, ଯୁଦ୍ଧର ସୈନ୍ୟ ଏବଂ ଅହିଂସାର ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇଟି ସମାନ ରୀତି ରହିଛି ; ଏବଂ, ଯଦି ମୁଁ ସୁଇଜରଲାଣ୍ଡର ନାଗରିକ ହୋଇଥାନ୍ତି, ତଥା ସେହି ସଂଘରାଷ୍ଟ୍ରର ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ହୋଇଥାନ୍ତି, ତେବେ ମୁଁ ଯାହା କରିଥାନ୍ତି, ତାହା ହେଉଛି : ସକଳ ପଣ୍ୟସାହାଯ୍ୟ ବନ୍ଦ କରିଦେଇ ମୁଁ ଆକ୍ରମଣକାରୀ ବାହିନୀକୁ ଦେଶ ଭିତରକୁ ଆସିବାଲାଗି ବାଟ ଛାଡ଼ି ନଥାନ୍ତି। ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ସୁଇଜରଲାଣ୍ଡରେ ଏକ ଥର୍ମୋପିଲେର ପୁନଃଅଭିନୟ କରି, ଆପଣମାନେ, ପୁରୁଷ, ନାରୀ ଓ ଶିଶୁ ସମସ୍ତେ, ଗୋଟିଏ ଜୀବନ୍ତ ପ୍ରାଚୀର ଛିଡ଼ା କରାଇ ଦେଇଥାନ୍ତେ ଓ କେବଳ ଆପଣମାନଙ୍କର ଶବ ଉପରେ ହିଁ ଗୋଡ଼ ପକାଇ ଦେଶରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ଆକ୍ରମଣକାରୀମାନଙ୍କୁ ଆହ୍ୱାନ ଦେଇଥାନ୍ତେ। ଆପଣ କହିବେ ଯେ, ଏଇଟି ମନୁଷ୍ୟର

ଅନୁଭବସୀମା ଓ ସହନସୀମାର ବାହାରେ ଯାଇ ରହିଛି, ମୁଁ ସେଥିରେ ସମ୍ମତ ହୋଇପାରୁନାହିଁ। ଏହା ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୁଅନ୍ତା। ଗତ ବର୍ଷ ଗୁଜରାଟରେ ମହିଳାମାନେ ଅବିଚଳିତ ରହି ଲାଠିମାଡ଼ ସହ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ପେଶବାରଠାରେ ହଜାର ହଜାର ଲୋକ ପ୍ରବଳ ଗୁଳିବର୍ଷା ଆଗରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ ରହିଲେ ଓ ତଥାପି ହିଂସାର ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ନଥିଲେ। କଳ୍ପନା କରନ୍ତୁ ଯେ, ଏହି ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀମାନେ ହିଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦେଶ ପାଇଁ ଅବାଧ ରାସ୍ତା ଦାବୀ କରୁଥିବା ଏକ ସେନାବାହିନୀ ସମ୍ମୁଖରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ! ଅତି ନୃଶଂସ ହେଲେ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ସେମାନଙ୍କ ଉପର ଦେଇ ଚାଲିଆସିବ ବୋଲି ଆପଣ କହିପାରନ୍ତି। ତେବେ ମୁଁ କହିବି ଯେ, ନିଜକୁ ଧ୍ୱଂସ ହୋଇଯିବାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆପଣ ତଥାପି ଅପଣଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିଛନ୍ତି। ଯେଉଁ ସେନାବାହିନୀ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ନରନାରୀଙ୍କର ମୃତଦେହକୁ ମାଡ଼ି ଚାଲିଯିବାର ସାହସ କରେ, ସିଏ ସେହି ପ୍ରୟୋଗଟିର କଦାପି ପୁନରାବୃତ୍ତି କରିପାରିବ ନାହିଁ। ସାଧାରଣ ନରନାରୀ ସାମୂହିକଭାବରେ ଏପରି ସାହସର ପରିଚୟ ଦେଇ ପାରିବେ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ଆପଣ ହୁଏତ ରାଜି ହୋଇ ନପାରନ୍ତି ; ମାତ୍ର, ତା'ହେଲେ ଆପଣଙ୍କୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ଯେ ଅହିଂସା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ କଠିନତର ଉପାଦାନରେ ହିଁ ତିଆରି ହୋଇଛି। ଏହାକୁ କେବେହେଲେ ଦୁର୍ବଳମାନଙ୍କର ଏକ ଅସ୍ତ୍ରରୂପେ କଳ୍ପନା କରାଯାଇ ନଥିଲା ; ମାତ୍ର ବଳିଷ୍ଠତମ ହୃଦୟ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଅସ୍ତ୍ରରୂପେ କଳ୍ପନା କରାଯାଇଥିଲା।[118]

ବୃହତ୍ ଶକ୍ତିମାନେ ଏବଂ ନିରସ୍ତ୍ରୀକରଣ

ଯେକୌଣସି ଦିନ ଅହିଂସାକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ଗୌରବ ଅର୍ଜନ କରିବା ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ ବଂଶଧରମାନଙ୍କର ଚିରନ୍ତନ କୃତଜ୍ଞତା ଲାଭ କରିବା ଲାଗି ବୃହତ୍ ଶକ୍ତିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ରାସ୍ତା ଖୋଲା ରହିଛି। ଯଦି ସେମାନେ ବା ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେହି ଗୋଟିଏ ବିନାଶ ହୋଇ ଯିବାର ଭୟଟିକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବେ ଓ ଆପଣାର ଅସ୍ତ୍ର ଛାଡ଼ିଦେବେ, ତେବେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକଭାବରେ ହିଁ ସେମାନେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନିଜର ବିବେକକୁ ଫେରି ପାଇବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ। ମାତ୍ର, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏହି ବୃହତ୍‌ଶକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ପୃଥିବୀର ତଥାକଥିତ ଅସଭ୍ୟ ବା ଅର୍ଦ୍ଧସଭ୍ୟ ଜାତିମାନଙ୍କ ଉପରେ କରି ଆସିଥିବା ଶୋଷଣ ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ହେବ, ଆପଣାର ସମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ନାନା ମହତ୍ତ୍ୱାକାଙ୍କ୍ଷାକୁ ପରିହାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଆପଣାର ଜୀବନଶୈଳୀକୁ ବଦଳାଇ ଦେବାକୁ ହେବ। ଏହା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିପ୍ଳବକୁ ବୁଝାଉଛି। ବୃହତ୍ ଜାତିମାନେ ନିଜର ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଅନୁସାରେ ବିଜୟ ପରେ ବିଜୟ ହାସଲ କରି ଯେଉଁ ଦିଗରେ ଗତି କରି ଆସିଛନ୍ତି, ତାହାକୁ ବଦଳାଇ ସେମାନେ ସ୍ୱତଃସ୍ଫୂର୍ତ୍ତଭାବରେ ଏକ ବିପରୀତ ଦିଗରେ ଗତି କରିବେ ବୋଲି ସାଧାରଣତଃ କ୍ୱଚିତ୍ ପ୍ରତ୍ୟାଶା କରାଯାଇ ପାରିବ। ମାତ୍ର, ପୂର୍ବେ ଅନେକ ଅଲୌକିକ ଘଟଣା ଘଟିଛି ଏବଂ ଏହି ଅତ୍ୟନ୍ତ ନୀରସ ଯୁଗଟିରେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଘଟିପାରିବ। ଭୁଲ୍ ବଦଳାଇ ଠିକ୍‌ରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଯେଉଁ କ୍ଷମତା ରହିଛି, ତାହାକୁ ସୀମିତ କରି ରଖିବାକୁ କାହାର ସାହସ ରହିଛି ? ଗୋଟିଏ କଥା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଶ୍ଚିତ। ଯଦି ଅସ୍ତ୍ର ବଢ଼ାଇବାର ଏହି ଉଦ୍ଭଟ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଏହିପରି ଚାଲେ,

ତେବେ ପରିଣାମରେ ତାହା ଏପରି ଏକ ସଂହାରଲୀଳାକୁ ଡ଼ାକି ନେଇଆସିବ, ଇତିହାସରେ ଯାହାର କି ଆଦୌ କୌଣସି ପଟାନ୍ତର ନାହିଁ। ଯଦି ବିଜେତା ବୋଲି କେହି ବାକୀ ରହିଯାନ୍ତି, ତେବେ ସେହି ବିଜୟ ବିଜୟୀ ହୋଇଥିବା ଜାତିଟି ସକାଶେ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ମୃତ୍ୟୁସଦୃଶ ହେବ। ବିନା ସର୍ତ୍ତରେ ଓ ସାହସର ସହିତ ଅହିଂସାର ମାର୍ଗଟିକୁ ଏହାର ସମସ୍ତ ଗୌରବମୟ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ସହିତ ଗ୍ରହଣ କରିନେବା ବ୍ୟତୀତ ଆସନ୍ନ ସର୍ବନାଶରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ଆଉ କୌଣସି ବାଟ ନାହିଁ।[119]

(ଖ) ତସ୍କରପଣ ବନାମ ଅହିଂସା

'ତସ୍କର' ଜାତିମାନଙ୍କୁ ନେଇ କ'ଣ କରିବାକୁ ହେବ, ଏବେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଶବ୍ଦଟିକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ମୁଁ ପ୍ରଶ୍ନ କରିବି। ଆମେରିକାରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ତସ୍କରଗିରି ରହିଥିଲା। ସ୍ଥାନୀୟ ଓ ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ପୋଲିସ୍‌ର କେତୋଟି କଠୋର ପଦପେକ୍ଷ ଫଳରେ ତାହାକୁ ଦମନ କରାଯାଇ ପାରିଛି। ବର୍ତ୍ତମାନ ଜାତି ଜାତି ସମ୍ପର୍କର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦେଖା ଯାଉଥିବା ତସ୍କରପଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେ ଅନୁରୂପ କିଛି କରି ପାରନ୍ତେ ନାହିଁ କି? ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ, ମାଞ୍ଚୁରିଆରେ ଯାହା ହେଉଛି–ଅଫିମବିଷକୁ ଅତି ଜଘନ୍ୟଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଛି। ଆବିସିନିଆରେ, ସ୍ପେନ୍‌ରେ, ଅଷ୍ଟ୍ରିଆକୁ ହଠାତ୍ ଦଖଲ କରିନେବାରେ, ଏବଂ ତା'ପରେ ଚେକୋସ୍ଲୋଭାକିଆ ପ୍ରଭୃତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ତାହା ହିଁ ହୋଇଛି।

ଯଦି ପୃଥିବୀର ସର୍ବୋତ୍ତମ ମାନସମାନେ ଅହିଂସା ଭାବଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ନଥିବେ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ସେହି ପୁରୁଣା ରୀତିରେ ହିଁ ତସ୍କରମାନଙ୍କର ମୁକାବିଲା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ମାତ୍ର, ସେଥିରୁ କେବଳ ଏହି ପ୍ରମାଣ ମିଳିବ ଯେ, ଆମେ ଜଙ୍ଗଲର ବିଧାନ ମାନି ଚାଲୁଥିବା ଅବସ୍ଥାର ପ୍ରକୃତରେ ଆଦୌ ଖୁବ୍ ଆଗକୁ ଯାଇପାରି ନାହୁଁ, ଏବଂ 1900 ବର୍ଷର ପୁରୁଣା ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମ ଓ ଆହୁରି ପୁରାତନ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ଏବଂ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ତଥା ଏପରିକି ଇସ୍‌ଲାମ୍ (ଯଦି ମୋ'ର ଗଣନା ଠିକ୍ ହୋଇଥାଏ) ଆଦିର ଶିକ୍ଷା ସତ୍ତ୍ୱେ ଆମେ ଆମକୁ ପରମେଶ୍ୱର ପ୍ରଦାନ କରିଥିବା ଐତିହ୍ୟଟିକୁ ବୁଝି ପାରିବା ଲାଗି ସମର୍ଥ ହୋଇ ନାହୁଁ ଓ ଜଣେ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ହିସାବରେ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ଅଗ୍ରସର ହୋଇପାରି ନାହୁଁ। ମାତ୍ର, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଅହିଂସାର ଭାବଟି ପ୍ରବେଶ କରିନାହିଁ, ସେମାନେ ହିଂସାକୁ ଯେ ପ୍ରଣାଳୀରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରିବେ, ସେହି କଥାଟିକୁ ବୁଝି ପାରୁଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ଯେଉଁମାନେ ଅହିଂସା କ'ଣ ବୋଲି ଜାଣନ୍ତି, ସେହି ଅହିଂସାଦ୍ୱାରା ହିଁ ତସ୍କରମାନଙ୍କର ମୁକାବିଲା କରିହେବ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରି ଦେଖାଇ ଦେବାରେ ସେମାନେ ନିଜର ସମସ୍ତ ଶକ୍ତିକୁ କାମରେ ଲଗାନ୍ତୁ ବୋଲି ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି। କାରଣ, ହିଟ୍‌ଲର ଏବଂ ମୁସୋଲିନିଙ୍କର ଶକ୍ତି ଆମକୁ ଯେଉଁ କର୍ଦ୍ଦମ ଭିତରେ ନେଇ ପକାଇ ଦେଇଛି, ଯେତେ ନ୍ୟାୟ ଦ୍ୱାହି ଦେଇ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବଳପ୍ରୟୋଗ ପରିଶେଷରେ ଆମକୁ ସେହି କର୍ଦ୍ଦମରେ ହିଁ ନେଇ ପକାଇଦେବ। ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କେବଳ ଏକ ମାତ୍ରାର ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଥିବ। ଅହିଂସାରେ ଆସ୍ଥା ରଖିଥିବା ତୁମକୁ, ମୋତେ ଏହି ସଂକଟମୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଏହାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ। ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ସମସ୍ତେ ହୁଏତ ଏକ

ଅନ୍ଧ ପ୍ରାଚୀର ଉପରେ ନିଜ ନିଜର ମୁଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ପିଟୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ତସ୍କରମାନଙ୍କର ହୃଦୟକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ପାରିବାରେ ଆମକୁ ସମ୍ଭବତଃ ହତାଶ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ।[120]

ଅହିଂସ ବିକଳ୍ପ

ଅହିଂସାର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିଲେ ମୁଁ କହିବି ଯେ, ଚୀନ ପରି ଚାଳିଶ କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ଏଡ଼େବଡ଼ ସଂସ୍କୃତିସଂପନ୍ନ ଜାତି ପକ୍ଷରେ ସେହି ଜାପାନର ପ୍ରଣାଳୀଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁସରଣ କରି ଜାପାନୀ ଆକ୍ରମଣକୁ ପ୍ରତିହତ କରିବାଟା ଉପଯୁକ୍ତ ମନେ ହେଉନାହିଁ। ମୋ' କଳ୍ପନାର ଅହିଂସା ଯଦି ଚୀନାମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ଜାପାନ ପାଖରେ ଥିବା ଧ୍ୱଂସସାଧନର ଆଧୁନିକତମ ସାଧନଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରୟୋଜନ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ। ଚୀନାମାନେ ଯାଇ ଜାପାନକୁ କହନ୍ତେ : ''ତୁମର ଯେତେ ଯାହା ସମରସାଧନ ରହିଛି, ସବୁକିଛି ନେଇଆସ ; ଆମେ ତୁମ ପାଖରେ ଆମ ଲୋକସଂଖ୍ୟାର ଅଧେ ଅଂଶକୁ ଆଣି ସମର୍ପଣ କରିଦେଉଛୁ। ମାତ୍ର, ବାକୀ ଯେଉଁ କୋଡ଼ିଏ କୋଟି ମଣିଷ ରହିଲେ, ସେମାନେ ତୁମପାଖରେ କଦାପି ନତଜାନୁ ହେବେନାହିଁ।'' ଯଦି ଚୀନାମାନେ ସେକଥା କରନ୍ତେ, ତେବେ ଜାପାନ ଚୀନ୍‌ର କ୍ରୀତଦାସରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଆନ୍ତା। [121]

ପୋଲାଣ୍ଡର ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଜର୍ମାନ୍ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ସଂଖ୍ୟାରେ, ସାମରିକ ସାଧନ ତଥା ବଳରେ ବହୁଗୁଣରେ ଅଧିକ ଥିଲା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ପୋଲାଣ୍ଡବାସୀଙ୍କର ସାହସର ସହିତ ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାକୁ ପ୍ରାୟ ଅହିଂସା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ। ଏହି କଥାଟିକୁ ବାରମ୍ବାର କହିଲେ ମୁଁ ଆଦୌ ଦୁଃଖିତ ହେବିନାହିଁ। ଏଠାରେ 'ପ୍ରାୟ' ଶବ୍ଦଟିକୁ ତାହାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ବୁଝିବାକୁ ହେବ। ମାତ୍ର ଏଠାରେ ତ ଆମେ 400 ନିୟୁତ ଲୋକ ବାସ କରୁଛୁ। ଯଦି ଆମକୁ ଏକ ବୃହତ୍ ସୈନ୍ୟବାହିନୀରେ ସଂଗଠିତ ହୋଇ ବିଦେଶୀ ଆକ୍ରମଣର ମୁକାବିଲା କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ଆମେ କେଉଁ କଳ୍ପନାର ପ୍ରସାରଣ ଦ୍ୱାରା ନିଜକୁ ପ୍ରାୟ ଅହିଂସ ବୋଲି କହି ପାରିବା ? ଅହିଂସ ବୋଲି କହିବା ତ ଆହୁରି ଅଧିକ ଦୂରର କଥା। ଶତ୍ରୁ ଯେପରିଭାବରେ ଛଞ୍ଚାଣ ପରି ଆସି ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କଲା, ପୋଲାଣ୍ଡବାସୀ ସେଥିସକାଶେ ଆଦୌ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିଲେ। ଯେତେବେଳେ ଆମେ ସଶସ୍ତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତି ବିଷୟରେ କଥା କହୁ, ସେତେବେଳେ ଆମେ ନିଜର ଅଧିକ ସାମର୍ଥ୍ୟଯୁକ୍ତ ହିଂସା ସହିତ ଯେକୌଣସି ସହିଂସ ମେଣ୍ଟର ମୁକାବିଲା କରିବା ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିଥାଉ। ଯଦି ଭାରତବର୍ଷ କେବେ ନିଜକୁ ସେହି ପ୍ରଣାଳୀରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ, ସେ ସେତେବେଳେ ବିଶ୍ୱଶାନ୍ତି ନିମନ୍ତେ ପ୍ରକୃତରେ ବୃହତ୍ତମ ସଂକଟରେ ପରିଣତ ହୋଇଯିବ। କାରଣ, ଯଦି ଆମେ ସେହି ମାର୍ଗଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା, ତେବେ ଆମକୁ ଇଉରୋପୀୟ ଜାତିମାନଙ୍କ ପରି ଶୋଷଣର ମାର୍ଗଟିକୁ ମଧ୍ୟ ବାଛିନେବାକୁ ପଡ଼ିବ।[122]

(ଗ) ପ୍ରେମ ମାଧ୍ୟମରେ ଶାନ୍ତି

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବ୍ୟାପାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରେମର ବିଧାନକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବାପାଇଁ ହୁଏତ ଦୀର୍ଘ

ସମୟ ଲାଗିବ। ସରକାରୀ ତନ୍ତ୍ରମାନେ ମଝିରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ ରହି ଗୋଟିଏ ଜାତିର ହୃଦୟକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଜାତିର ହୃଦୟଠାରୁ ଲୁଚାଇ ରଖିଛନ୍ତି। ତଥାପି, ମଣିଷ ଭିତରେ ଯେପରି ହୋଇଛି, ଠିକ୍ ସେହିପରି ଜାତି ଜାତି ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ବଳ ଯେ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଛି, ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିଶ୍ଚିତଭାବରେ ପୃଥିବୀ ସେହି ଉପଲବ୍ଧିର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେଉଥିବାର ଆମେ ଦେଖି ପାରୁଛୁ, ଅସହଯୋଗର ଅର୍ଥନୈତିକ ଦଣ୍ଡ ବିଧାନର ପଦ୍ଧତିଟି ଯେ ସେନାବାହିନୀ ତଥା ନୌବାହିନୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଅନେକ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଏବଂ ନିଷ୍ପତ୍ତିମୂଳକ, ସମସ୍ତେ ସେହି ଉପଲବ୍ଧିର ନିକଟ ହେଉଛନ୍ତି।[123]

ଏକ ନୂତନ ଶକ୍ତିକୁ ଉତ୍ପନ୍ନ କରି ଚକ ଭିତରେ କ୍ରିୟାଶୀଳ ନକରିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୁରୁଣା ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକର କପ୍ତାନମାନେ ଏହି ନୂତନ ଉଦ୍‌ଭାବନଟିକୁ ସୈଦ୍ଧାନ୍ତିକ, ଅବ୍ୟବହାରିକ, ଆଦର୍ଶବାଦୀ ଓ ଆହୁରି କେତେ କ'ଣ ବୋଲି ନିଶ୍ଚୟ କହିବେ। ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପ୍ରୀତି ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ତାରଗୁଡ଼ିକୁ ଖଞ୍ଜିବାକୁ ହୁଏତ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଲାଗିପାରେ, ମାତ୍ର ସେହି ପୁରୁଣା ବଳଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରି ବାଧ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଅସହଯୋଗର ପ୍ରତିବିଧାନଟିକୁ ସର୍ବଶେଷ ଓ ଯଥାର୍ଥ ସମାଧାନ ଦିଗରେ ଏକ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଅଗ୍ରଗତି ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ।[124]

ସ୍ଥାୟୀ ଶାନ୍ତି

ସ୍ଥାୟୀ ଶାନ୍ତିର ସମ୍ଭାବନା ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ନକରିବା ହେଉଛି ମନୁଷ୍ୟ-ପ୍ରକୃତିର ଦିବ୍ୟତାକୁ ଅବିଶ୍ୱାସ କରିବା। ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରା ଯାଇଥିବା ଉପାୟଗୁଡ଼ିକ ବିଫଳ ହୋଇଛି, କାରଣ ଯେଉଁମାନେ ସେହିସବୁ ଉଦ୍ୟମ କରିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଏକ ନିମ୍ନତମ ଆନ୍ତରିକତାର ମଧ୍ୟ ଅଭାବ ରହିଯାଇଛି। ସେମାନେ ଯେ ସେହି ଅଭାବଟିକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ନଥିଲେ, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ। ଈପ୍‌ସିତ ଯୌଗିକଟିକୁ ପାଇବାର ପୂର୍ବସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ପୂରଣ ନହେଲେ ଏକ ରାସାନିୟକ ଯୌଗିକ ଉତ୍ପାଦନ କରିବା ଯେପରି କଦାପି ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକର ଆଂଶିକ ପରିପୂରଣ ଦ୍ୱାରା ଶାନ୍ତି ମଧ୍ୟ କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। ଧ୍ୱଂସ ଓ ବିନାଶର ଇଞ୍ଜିନ୍‌ଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖିଥିବା ମନୁଷ୍ୟ ଜାତିର ସ୍ୱୀକୃତ ନେତାମାନେ ଯଦି ଏପରି କରିବାର ପରିଣାମ ବିଷୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବହିତ ଥାଇ ସେଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟବହାରକୁ ପୂରାପୁରି ପରିହାର କରିବେ, ତେବେ ସ୍ଥାୟୀ ଶାନ୍ତି ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇ ପାରିବ। ପୃଥିବୀର ବୃହତ୍ ଶକ୍ତିମାନେ ସେମାନଙ୍କର ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଯୋଜନାକୁ ତ୍ୟାଗ ନକଲାଯାଏ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟତଃ କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। ପୁନଶ୍ଚ, ବୃହତ୍ ଜାତିମାନେ ମନୁଷ୍ୟର ଆତ୍ମାକୁ ନଷ୍ଟ କରି ଦେଉଥିବା ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ବନ୍ଦ ନକଲାଯାଏ ଏହା ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେଲାପରି ମନେ ହେଉନାହିଁ। ଅର୍ଥାତ୍ ସେମାନେ ଅଭାବଗୁଡ଼ିକୁ ବହୁଗୁଣିତ କରିବାର ଓ ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କର ଭୌତିକ ଧନସମ୍ପତ୍ତିକୁ ବଢ଼ାଇବାର ବାସନାକୁ ପରିତ୍ୟାଗ ନକଲାଯାଏ ତାହା ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। ମୁଁ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଏକ ଜୀବନ୍ତ ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ବିଶ୍ୱାସର ଅଭାବ ହିଁ ଏହି ଯାବତୀୟ ବିନଷ୍ଟିର ଅସଲ ମୂଳ। ଏହା ଏକ ପ୍ରଥମ ସ୍ତରୀୟ ମାନବୀୟ ଦୁଃଖ ଯେ, ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଯେଉଁ ଲୋକମାନେ

ଯୀଶୁଙ୍କ ସନ୍ଦେଶରେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ବୋଲି ଦାବି କରନ୍ତି ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ଶାନ୍ତିର ସମ୍ରାଟରୂପେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରନ୍ତି, ସେମାନେ ବାସ୍ତବ ଜୀବନରେ ସେହି ବିଶ୍ୱାସର କୌଣସି ପରିଚୟ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ। ଅତି ଦୁଃଖର ସହିତ ଏପରି ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥାଏ ଯେ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମତତ୍ତ୍ୱଜ୍ଞମାନେ ଯୀଶୁ ସନ୍ଦେଶର ପରିସରକୁ ବଛା ବଛା କେତେଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ସୀମିତ କରି ରଖିଥାନ୍ତି। ମୋ'ର ପିଲାଟି ଦିନରୁ ମୁଁ ଏହି ଶିକ୍ଷା ପାଇଛି ତଥା ନିଜ ଅନୁଭବରୁ ମଧ୍ୟ ସତ୍ୟଟିକୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ଜାଣିଛି ଯେ, ମନୁଷ୍ୟଶ୍ରେଣୀର ଅଧମତମ ବ୍ୟକ୍ତି ପକ୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜର ସର୍ବମୂଳ ଗୁଣଗୁଡ଼ିକର ଅନୁଶୀଳନ କରିବା ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବ। ଏହି ସନ୍ଦେହରହିତ ସାର୍ବଜନିକ ସମ୍ଭାବନାଟି ହିଁ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଅବଶିଷ୍ଟ ସୃଷ୍ଟ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକଠାରୁ ଭିନ୍ନ କରି ରଖିଛି। ଯଦି ଗୋଟିଏ ଜାତି ମଧ୍ୟ ଆଦୌ କୌଣସି ସର୍ତ୍ତ ନରଖି ତ୍ୟାଗର ସେହି ସର୍ବୋଚ୍ଚ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରି ଦେଖାଇଦିଅନ୍ତା, ଆମ ଭିତରୁ ଅନେକେ ଆମ ଜୀବଦ୍ଦଶାରେ ମଧ୍ୟ ପୃଥିବୀରେ ଶାନ୍ତିର ସାକାର ପ୍ରତିଷ୍ଠାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରି ପାରନ୍ତେ।[125]

ବୃହତ୍ ଶକ୍ତିମାନେ ସାହସୀ ହୋଇ ନିଜକୁ ନିରସ୍ତ୍ର କରିବା ନିମନ୍ତେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନକଲାଯାଏ ଶାନ୍ତି କଦାପି ଆସିବ ନାହିଁ। ମୋତେ ଲାଗୁଛି ଯେ, ଏବେ ଘଟି ଯାଇଥିବା ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ହୁଏତ ବୃହତ୍‌ଶକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ବଳପୂର୍ବକ ସେହି ବିଶ୍ୱାସରେ ବିଶ୍ୱାସୀ କରାଇବ। ମୋ' ଭିତରେ ପରୋକ୍ଷଭାବରେ ଏକ ବିଶ୍ୱାସ, ପୂର୍ବ ଅପେକ୍ଷା ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଧିକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇ ଜଳୁଥିବା ଏକ ବିଶ୍ୱାସ ରହି ଆସିଛି, ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନଭାବରେ ଅର୍ଦ୍ଧଶତାବ୍ଦୀ କାଳ ଅହିଂସାର ପ୍ରୟୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଭିଜ୍ଞତା ଲାଭ କରିବା ପରେ ସେହି ବିଶ୍ୱାସ ଅଧିକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇ ଜଳୁଛି, ଯେ ମନୁଷ୍ୟଜାତିର କେବଳ ଅହିଂସାଦ୍ୱାରା ହିଁ ରକ୍ଷା ହୋଇ ପାରିବ। ବାଇବେଲ୍ ପୁସ୍ତକକୁ ମୁଁ ଯେପରିଭାବରେ ବୁଝିଛି, ଏହି ଅହିଂସା ହେଉଛି ବାଇବେଲ୍‌ର ସର୍ବପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷା।[126]

କୌଣସି 'ତୁଷ୍ଟୀକରଣ' ନୁହେଁ

'ତୁଷ୍ଟୀକରଣ' ପ୍ରତି ମୁଁ କେବେହେଲେ କୌଣସି ପକ୍ଷପାତକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେଇନାହିଁ। ଏହି ତୁଷ୍ଟୀକରଣ ଶବ୍ଦଟି ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ଭର୍ତ୍ସନାସୂଚକ ଶବ୍ଦରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଗଲାଣି। ସମଗ୍ର ମାନବସମାଜରେ ମୁଁ ଶାନ୍ତି ହିଁ ଚାହୁଁଛି ; ମାତ୍ର ମୁଁ ଯେକୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ ତାହାକୁ ଆଦୌ ଚାହେଁନାହିଁ, ଅନ୍ତତଃ ଆକ୍ରମଣକାରୀକୁ ତୁଷ୍ଟ କରି ଆଦୌ ନୁହେଁ ଅଥବା ନିଜର ସମ୍ମାନକୁ ବିସର୍ଜନ ଦେଇ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ। ତେଣୁ, ଏହି ଦୁଇଟି ଅପରାଧ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ଗୋଟିକରେ ଅପରାଧୀ ବୋଲି ଯଦି କେହି ଚିନ୍ତା କରୁଥାଏ, ସିଏ ସେପରି କରିବା ଦ୍ୱାରା ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ରହିଥିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଟିର ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରଭୂତ କ୍ଷତି କରିବ।[127]

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ଲାଗିଥିବା ମୋ'ର ଅଭିଜ୍ଞତା ମୋତେ କହୁଛି ଯେ, ମନୁଷ୍ୟ ପାଇଁ ସମ୍ଭବ ହେଉଥିବା ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ପରିମାଣର ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସାକୁ ଜୀବନରେ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବା ବ୍ୟତୀତ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଥବା ଜାତି କାହାରିପାଇଁ କଦାପି ଶାନ୍ତି ଆସି ପାରିବନାହିଁ। ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାର ରୀତିଟି କେବେ ସଫଳତା ଲାଭ କରିନାହିଁ।[128]

ଅହିଂସ ସମାଜ

ଏବେ ତ ଏପରି କହିବା ଗୋଟିଏ ଫେଶନ ହୋଇଗଲାଣି ଯେ, ଆମେ ସମାଜକୁ କଦାପି ଅହିଂସାର ଧାରାରେ ସଂଗଠିତ କରି ପାରିବା ନାହିଁ ଅଥବା ଚଳାଇ ପାରିବା ନାହିଁ। ମୁଁ ଏହି କଥାଟିରେ ରାଜି ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ। କୌଣସି ପରିବାରରେ, ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ବାପା ତା'ର ଅପଥଗାମୀ ସନ୍ତାନକୁ ଚାପୁଡ଼ାଟିଏ ପକାଉଛି, ସେତେବେଳେ ସନ୍ତାନଟି କଦାପି ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବାଲାଗି ଚିନ୍ତା କରୁନାହିଁ। ଚାପୁଡ଼ାଟାଏ ଖାଇଲା ବୋଲି ତାହାରିଦ୍ୱାରା ଦବିଯାଇ ଯେ ସିଏ ବାପାକୁ ମାନୁଛି ତା' ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ବାପାର ଉକ୍ତ ଆଚରଣ ପଛରେ ରହିଥିବା ଅପମାନିତ ସ୍ନେହଟିକୁ ସେ ଆଘ୍ରାଣ କରିପାରୁଛି ବୋଲି ସେକଥା କରୁଛି। ମୋ' ମତରେ, କେଉଁ ରୀତିରେ ସମାଜକୁ ସଂଗଠିତ କରିବା ଉଚିତ, ଏହି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଟିରୁ ତା'ର ଏକ ନିଦର୍ଶନ ମିଳିଯିବା ଉଚିତ। ପରିବାର ବେଳକୁ ଯାହା ସତ, ଏକ ବୃହତ୍ ପରିବାର ପରି ହିଁ ହୋଇଥିବା ସମାଜ ବେଳକୁ ମଧ ତାହା ହିଁ ସତ ହେବ।[129]

ଯୁଦ୍ଧର ଅବସାନ

ମୋ' ବିଶ୍ୱାସଟିକୁ ମୁଁ ଦୋହରାଇ କହିବି ଯେ, ଯୁଦ୍ଧର ଫଳପ୍ରଦତା ଉପରେ ସେମାନଙ୍କର ରହିଥିବା ବିଶ୍ୱାସଟିକୁ ଛାଡ଼ି ନଦେବାଯାଏ ମିତ୍ରପକ୍ଷ ଅଥବା ପୃଥିବୀ ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ଶାନ୍ତି ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। ଯୁଦ୍ଧ ସହିତ ଯେଉଁ ଭୟଙ୍କର ପ୍ରବଞ୍ଚନା ଓ ଶଠତା ଆନୁଷଙ୍ଗିକଭାବରେ ରହିଥାଏ, ତାହାକୁ ନଛାଡ଼ିବାଯାଏ ଏବଂ ପୃଥିବୀର ସକଳ ସମୂହ ଏବଂ ଜାତିଙ୍କ ଲାଗି ସ୍ୱାଧୀନତା ତଥା ସମତା ଉପରେ ଆଧାରିତ ଏକ ଯଥାର୍ଥ ଶାନ୍ତିକୁ ନିର୍ମାଣ କରି ନଆଣିବା ଯାଏ ଯଥାର୍ଥ ଶାନ୍ତି ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। ଗୋଟିଏ ଜାତି ଆଉ ଗୋଟିଏ ଜାତିକୁ ଶୋଷଣ କରୁଥିବ ଓ ତାହା ଉପରେ ଆଧିପତ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରି ରହିଥିବ, ଯାବତୀୟ ଯୁଦ୍ଧର ଅବସାନ ଘଟାଇବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ୟମ କରୁଥିବା ଏକ ପୃଥିବୀରେ ତାହାଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ରହିବ ନାହିଁ। କେବଳ ଏହିପରି ଏକ ପୃଥିବୀରେ ହିଁ ସାମରିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅଧିକ ଦୁର୍ବଳ ଜାତିମାନେ ଭୟପ୍ରଦର୍ଶନ ଅଥବା ଶୋଷଣରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ବାସ କରି ପାରିବେ।[130]

ହିଂସାଦ୍ୱାରା ହିଂସାର ଜବାବ ଦେବା ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ନିଜର ଉଦ୍ୟତ ହାତକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହୃତ କରି ରଖି ଓ ଯୁଗପତ୍‌ଭାବରେ ବଳଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ ହୋଇ ଆସିଥିବା ଆକ୍ରମଣକାରୀ ପାଖରେ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇବାକୁ ଆଦୌ ସମ୍ମତ ନହୋଇ ହିଂସାକୁ ପ୍ରଭାବହୀନ କରିଦେବା ହେଉଛି ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବାର ଏକମାତ୍ର ସଭ୍ୟତାସମ୍ପନ୍ନ ମାର୍ଗ। ଆଉ ଯେକୌଣସି ମାର୍ଗକୁ ଗ୍ରହଣ କଲେ ତାହା କେବଳ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରର ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଆଡ଼କୁ ଟାଣି ନେଇଯିବ ; ସେତେବେଳେ ମଝିରେ ମଝିରେ ପ୍ରୟୋଜନ ହେଉଥିବା ଶାନ୍ତିର କ୍ଷୁଦ୍ର ଅବସରମାନ ରହୁଥିବ—କାରଣ ସମସ୍ତେ କ୍ଲାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବେ ଏବଂ ଆହୁରି ଅଧିକ ଶାଣିତ ଆକାରର ହିଂସାପାଇଁ ସମସ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମଧ ହେଉଥିବେ। ନିଜର ହିଂସାବଳକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବୃଦ୍ଧି କରି ଯେଉଁ ଶାନ୍ତି ଆସେ, ତାହା ଅନିବାର୍ଯ୍ୟଭାବରେ ପରମାଣୁ ବୋମା ଓ ତାହାର ଯାବତୀୟ ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ଆଡ଼କୁ ହିଁ ଟାଣି ନେଇଯାଏ। ତାହାକୁ ଅହିଂସାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଜନ ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ ; ଗଣତନ୍ତ୍ରର

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଜନ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯିବ, କାରଣ ଅହିଂସା ବ୍ୟତୀତ ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁ ଗଣତନ୍ତ୍ର ସମ୍ଭବ ହେବ ?[131]

ମୁଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତ୍ୟୟର ସହିତ କହି ପାରିବି ଯେ, ଯଦି ପୃଥିବୀପାଇଁ ଶାନ୍ତି ଆଣିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ କେବଳ ଅହିଂସାକୁ ହିଁ ସେଥିପାଇଁ ପନ୍ଥାରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ପାରିବ ।[132]

ଶାନ୍ତିବାଦ ଓ ଶାନ୍ତିବାଦୀମାନେ

ଜଣେ ଯଥାର୍ଥ ଶାନ୍ତିବାଦୀ ହେଉଛି ଜଣେ ଯଥାର୍ଥ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ । ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ତା'ର ବିଶ୍ୱାସ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ଏବଂ ତେଣୁ ଫଳ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଚିନ୍ତା କରେନାହିଁ ; କାରଣ ସେ ଜାଣିଥାଏ ଯେ, କର୍ମାଚରଣଟି ଯଥାର୍ଥ ହୋଇଥିଲେ ଅନୁରୂପ ଫଳ ଅବଶ୍ୟ ଫଳିବ ।

ଆତ୍ମରକ୍ଷା ପାଇଁ ହେଉ ଅଥବା ଆକ୍ରମଣ ପାଇଁ ହେଉ, ଯୁଦ୍ଧ ସହିତ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସଂପୃକ୍ତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ସାହସର ସହିତ ମନା କରିଦେବା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଶାନ୍ତିବାଦୀମାନେ ଆପଣା ବିଶ୍ୱାସର ପ୍ରମାଣ ଦେବେ ।[133]

ଗିରିଶିଖର ଉପଦେଶର ଅନୁଜ୍ଞାଗୁଡ଼ିକୁ କଠୋରଭାବରେ ମାନି ଶାନ୍ତିବାଦୀମାନଙ୍କୁ ନିଜର ଜୀବନକୁ ବଞ୍ଚିବାକୁ ହେବ ଏବଂ, ତେବେ ସେମାନେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବେ ଯେ, ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ ବହୁତ କିଛି ପରିହାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଓ ବହୁତ କିଛିକୁ ନୂତନ ଧାରାରେ ଗଢ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯେଉଁ ବୃହତ୍ତମ ପଦାର୍ଥଟିକୁ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜ ପାଇଁ ବର୍ଜନ କରିବାକୁ ହେବ, ତାହା ହେଉଛି ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦରୁ ସେମାନେ ଲାଭ କରୁଥିବା ଯାବତୀୟ ଉପକାର ଓ ଯାବତୀୟ ଫଳ ।...[134]

୨୬. ଆଗାମୀ କାଲିର ପୃଥିବୀ

ବର୍ତ୍ତମାନ ଭବିଷ୍ୟତ ବିଷୟରେ ଯେତେ କଳ୍ପନାଜଳ୍ପନା କରାହେଉଛି, ସମ୍ଭବତଃ ଆଗରୁ କେବେହେଲେ ସେହି ପରିମାଣରେ ତାହା ହୋଇ ନଥିଲା । ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀ କ'ଣ ସବୁଦିନେ ହିଂସାର ପୃଥିବୀ ହୋଇ ରହିଥିବ ? ଏଠାରେ କ'ଣ ସବୁଦିନେ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ରହିଥିବ, କ୍ଷୁଧା ରହିଥିବ, ଦୁଃଖଭୋଗ ମଧ୍ୟ ରହିଥିବ ? ଦିନେ ଆମେ ଧର୍ମ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଅଧିକ ଦୃଢ଼ ଏବଂ ଅଧିକ ପ୍ରଶସ୍ତ ବିଶ୍ୱାସର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରିବା ନା ଏହି ପୃଥିବୀ ଈଶ୍ୱର-ବର୍ଜିତ ହୋଇଯିବ ? ଯଦି ସମାଜର ଏକ ବୃହତ୍ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ସେହି ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ କିପରିଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯିବ ? ଯୁଦ୍ଧଦ୍ୱାରା ତାହା କରାଯିବ, ବିପ୍ଳବଦ୍ୱାରା କରାଯିବ ? ଅଥବା, ତାହା ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟରେ ସମ୍ଭବ ହେବ ?

ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟିର ଉତ୍ତର ଦେଇଥାନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଭିତରେ ଯେଉଁଭଳି ଆଶାମାନ ରହିଥାଏ ଓ ଭବିଷ୍ୟତରେ ପୃଥିବୀ ଯେପରି ହେବା ଉଚିତ

ବୋଲି ସେ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାନ୍ତି, ଆଗାମୀ କାଲିର ପୃଥିବୀ ବିଷୟରେ ସିଏ ସେହିପରି ଯୋଜନା କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି। ମୁଁ ଯେ କେବଳ ମୋ'ର କେତେଟା ବିଶ୍ୱାସଦ୍ୱାରା ପ୍ରବୃତ୍ତ ଉତ୍ତର ଦେଉଛି, ତା'ନୁହେଁ। ମୁଁ ମୋ'ର ଦୃଢ଼ ପ୍ରତ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଯାଉଛି। ଆଗାମୀ କାଲିର ପୃଥିବୀ ଅହିଂସା ଉପରେ ଆଧାରିତ ଏକ ସମାଜ ହେବ, ତାହାକୁ ତାହା ହିଁ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ସେଇଟି ହେଉଛି ସର୍ବପ୍ରଥମ ବିଧାନ ; ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସୁଫଳ ସେଇଟିରୁ ହିଁ ନିଷ୍ପାଦିତ ହୋଇ ଆସିବ। ଏହା ଏକ ବହୁ ଦୂରରେ ଥିବା ଆଦର୍ଶ ପରି ବୋଧ ହୋଇପାରେ ; ବ୍ୟବହାରିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ କଦାପି ଯାହା ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ, ସେହିଭଳି ଗୋଟିଏ କଳ୍ପନା ବୋଲି ମନେ ହୋଇପାରେ। ମାତ୍ର ତାହାକୁ ଯେ କେବେହେଲେ ହାସଲ କରିହେବ ନାହିଁ, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ ; କାରଣ ଏହିଠାରେ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ହିଁ ତାହାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇ ପାରିବ। ଅନ୍ୟମାନେ ସେହିପରି କରିବାଲାଗି ଅପେକ୍ଷା ନକରି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଭବିଷ୍ୟତର ସେହି ଜୀବନଧାରାଟିକୁ—ଅହିଂସାର ଧାରାଟିକୁ—ଅବଶ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିନେଇ ପାରିବ। ଏବଂ, ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଏକଥା କରି ପାରିବ, ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ନେଇ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋଷ୍ଠୀମାନେ କ'ଣ ତାହା କରି ପାରିବେ ନାହିଁ ? ଲୋକମାନେ ଅନେକ ସମୟରେ କୌଣସି କଥା ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ କୁଣ୍ଠିତ ହେଉଥାନ୍ତି, କାରଣ ସେମାନେ ଅନୁଭବ କରୁଥାନ୍ତି ଯେ, ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ହାସଲ କରିବା କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। ଏହି ମନୋଦୃଷ୍ଟିଟି ହିଁ ଆମର ଅଗ୍ରଗତିପଥରେ ପ୍ରକୃତରେ ସବୁଠାରୁ ବୃହତ୍ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ ଏବଂ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି, ଯଦି ସେ କେବଳ ଇଚ୍ଛା ହିଁ କରିବ, ସେହି ପ୍ରତିବନ୍ଧକଟିକୁ ଅବଶ୍ୟ ଦୂର କରିଦେଇ ପାରିବ।

ସମାନ ବିତରଣ

ସମାନ ବିତରଣ—ମୋ' ଦେଖିବାରେ ଏଇଟି ହେଉଛି କାଲିର ପୃଥିବୀପାଇଁ ଦ୍ୱିତୀୟ ବୃହତ୍ ବିଧାନ—ଏଇଟି ଅହିଂସାରୁ ହିଁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବା ଏକ ଅନୁସିଦ୍ଧାନ୍ତ। ଏହାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ ଯେ, ପୃଥିବୀର ଦ୍ରବ୍ୟ ଓ ସାଧନଗୁଡ଼ିକୁ ଆଖି ବୁଜିଦେଇ ବାଣ୍ଟିଦେବାକୁ ହେବ ; ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଖରେ ତା'ର ସ୍ୱାଭାବିକ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ପୂରଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଯଥେଷ୍ଟ ସମ୍ବଳ ରହିବ। ଏହା ତା'ଠାରୁ ଆଉ ଅଧିକ କିଛିକୁ ଆଦୌ ବୁଝାଏ ନାହିଁ। ଗୋଟିଏ ସ୍ଥୂଳ ଉଦାହରଣ ଦେଇ କହିଲେ, ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ସପ୍ତାହକୁ ପାଏ ଅଟା ଦରକାର ଓ ଆଉ ଜଣକର ପାଞ୍ଚ ସେର ଦରକାର, ତେବେ ଅଙ୍କ କଷିଦେଇ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ କଦାପି ପାଏ କିମ୍ବା ପାଞ୍ଚ ସେର ଅଟା ଦିଆଯିବ ନାହିଁ; ଉଭୟେ ସେମାନଙ୍କର ଅଭାବକୁ ପୂରଣ କରିବାଲାଗି ଅବଶ୍ୟ ସମର୍ଥ ହେବେ।

ଠିକ୍ ଏହିଠାରେ ହିଁ ଆମେ ସମ୍ଭବତଃ ଆଗାମୀ କାଲିର ପୃଥିବୀକୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆକାର ଦେବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମୌଳିକ ପ୍ରଶ୍ନଟି ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିବା। ଏହି ସମାନ ବିତରଣ କିପରି ସମ୍ଭବ ହେବ ? ଏଥିପାଇଁ କ'ଣ ଧନୀମାନଙ୍କଠାରୁ ସେମାନଙ୍କର ସକଳ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ଛଡ଼ାଇ ନିଆଯିବ ?

ଅହିଂସା ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟିର 'ନାହିଁ' ବୋଲି ଉତ୍ତର ଦେବ। ଯେତେ ଯେଉଁଥିରେ ହିଂସା ରହିଛି, ତା' ଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟସମାଜର କଦାପି ସ୍ଥାୟୀ କଲ୍ୟାଣ ସାଧିତ ହେବନାହିଁ। ବଳପୂର୍ବକ କାହାଠାରୁ କ'ଣ ଛଡ଼ାଇନେଲେ ତାହା ସମାଜକୁ ବହୁ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ପଦରୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖିବ। ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଧନ ସୃଷ୍ଟି କରି ଜାଣିଥାଏ, ନିର୍ମାଣ କରି ଜାଣିଥାଏ ; ତାହାର ସେହି ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ହାତରୁ ହରାଇବା ଆଦୌ ଉଚିତ ହେବନାହିଁ। ବରଂ, ତା'ର ଧନ ତା'ପାଖରେ ରହିବ, ଯେପରିକି ସେ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରୟୋଜନଲାଗି ବିବେକସମ୍ପନ୍ନଭାବରେ ଯାହାକିଛି ଦରକାର କରିବ, ତାହାକୁ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବ ; ଏବଂ, ସିଏ ତା'ପାଖରେ ରହିଥିବା ବାକୀ ଧନର ମାରଫତଦାର ହୋଇ ରହିବ। ସେହି ବାକୀ ଧନ ସମାଜର କଲ୍ୟାଣଲାଗି ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ। ଏଭଳି ବ୍ୟକ୍ତି ସମାଜରେ ଆଗରୁ ଥିଲେ, ଏବେ ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି। ମୁଁ ଭାବୁଛି, ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଯେମିତି ଆପଣାକୁ ସମାଜର ଜଣେ ସେବକ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବ, ସମାଜ ନିମନ୍ତେ ଉପାର୍ଜନ କରିବ, ସମାଜ ଲାଗି ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବ, ତେବେ ତା'ର ସକଳ ଉପାର୍ଜନକୁ ତଥା ତା'ର ଯାବତୀୟ ବୃତ୍ତି ଓ ବ୍ୟବସାୟକୁ ମଧ୍ୟ ହିତକାରୀ ବୋଲି କୁହାଯିବ।

ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ

ମାତ୍ର,ଅହିଂସାର ଏହି ସମଗ୍ର ଧାରଣାଟି ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତିରେ ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ବୁଝାଉନାହିଁ କି ? ଏବଂ, ଇତିହାସରେ ଏହିଭଳି କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ରହିଛି କି ? 'ହଁ ରହିଛି' ବୋଲି ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିଶ୍ଚିତଭାବରେ କୁହାଯାଇ ପାରିବ। ବହୁସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତି ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ, ଏକାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଏବଂ ଲୋଭଦ୍ୱାରା ଅନୁପ୍ରେରିତ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ବଦଳାଇ ଏପରି ଏକ ଅନ୍ୟ ମନୋଦୃଷ୍ଟି ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି, ଯାହାକି ସମାଜକୁ ଏକ ସମଗ୍ର ହିସାବରେ ଦେଖିଛି ଓ ସେହି ସମାଜର ହିତ ନିମନ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛି। ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଜୀବନରେ ଏଭଳି ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି, ତେବେ ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ।

ଭବିଷ୍ୟତ

ଆଗାମୀ କାଲିର ପୃଥିବୀରେ ମୁଁ କୌଣସି ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ଯୁଦ୍ଧ, ବିପ୍ଳବ ଏବଂ ରକ୍ତପାତ ରହିଥିବାର ଦେଖିପାରୁନାହିଁ। ଏବଂ, ଅତୀତ ତୁଳନାରେ ସେହି ପୃଥିବୀରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଉପରେ ଏକ ଅଧିକତର ଏବଂ ଗଭୀରତର ବିଶ୍ୱାସ ରହିବ। ଏକ ବ୍ୟାପ୍ତ ଅର୍ଥରେ ବିଚାର କଲେ, ଧର୍ମ ଉପରେ ଏହି ପୃଥିବୀର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ହିଁ ନିର୍ଭର କରୁଛି। ଧର୍ମକୁ ଉପାଡ଼ି ଫିଙ୍ଗି ଦେବାର ଯାବତୀୟ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ବିଫଳ ହିଁ ହେବ।[135]

କେବଳ ଅହିଂସାର ଆଧାର ଉପରେ ହିଁ ଏକ ବିଶ୍ୱସଂଘର ନିର୍ମାଣ ସମ୍ଭବ। ଏବଂ ପୃଥିବୀର ଯାବତୀୟ ବ୍ୟାପାରରେ ହିଂସାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[136]

15. ବିବିଧ ଉକ୍ତି

ମୃତ୍ୟୁ

ବହୁ ବର୍ଷ ହେଲା ମୁଁ ଏହି ଉକ୍ତିଟିକୁ ମୋ'ର ବୌଦ୍ଧିକ ସମ୍ମତି ଦେଇ ଆସିଛି ଯେ, ମୃତ୍ୟୁ ହେଉଛି ଜୀବନରେ ଏକ ବୃହତ୍ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମାତ୍ର ଓ ତାହା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛିନୁହେଁ। ତେଣୁ, ମୃତ୍ୟୁ ଯେତେବେଳେ ଆସି ଉପଗତ ହୋଇଯିବ, ସେତେବେଳେ ତାହାକୁ ସ୍ୱାଗତ କରିନେବା ଉଚିତ। ମୃତ୍ୟୁର ଭୟ ସମେତ ଯାବତୀୟ ଭୟକୁ ମୋ'ର ହୃଦୟ ଭିତରୁ ବାହାର କରି ଫିଙ୍ଗିଦେବାକୁ ମୁଁ ଇଚ୍ଛାକୃତଭାବରେ ଏକ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଚେଷ୍ଟା କରିଆସିଛି।

ତଥାପି ମୋ' ଜୀବନରେ ମୁଁ ଏଭଳି ଏକାଧିକ ଅବସରକୁ ସ୍ମରଣ କରିପାରୁଛି, ଯେତେବେଳେ କି ଆସନ୍ନ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ମୃତ୍ୟୁର ଭାବନାରେ ମୁଁ ହରଷିତ ହୋଇଉଠିଛି ; ଅନେକ ଦିନରୁ ହରାଇଥିବା ବନ୍ଧୁକୁ ଭେଟିବାର ଭାବନାରେ ଜଣେ ଯେପରି ହୃଷ୍ଟତା ଅନୁଭବ କରେ, ଠିକ୍ ସେହିପରି। ଏହିପରିଭାବରେ ବଳବାନ୍ ହୋଇ ରହିବା ନିମନ୍ତେ ମନୁଷ୍ୟର ସକଳ ଚେଷ୍ଟା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ଅନେକ ସମୟରେ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ରହିଥାଏ ; ଏବଂ, ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନ ମସ୍ତିଷ୍କ ପାଖରେ ଆସି ଅଟକିଯାଏ ଏବଂ ହୃଦୟକୁ ଭେଦ କରିପାରେ ନାହିଁ, ଜୀବନର ଅଭିଜ୍ଞତା-କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆସୁଥିବା ସଂକଟପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକରେ ତାହା କାମରେ ଆସେ ନାହିଁ।

ପୁନଶ୍ଚ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ବାହାରୁ ବଳ ପାଉଥିବା ଓ ତାହାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ନେଉଥିବା ସମୟରେ ଭିତରେ ରହିଥିବା ତା'ର ଆତ୍ମବଳ ଅଧିକତର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇ ଯାଇଥାଏ। ଜଣେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀକୁ ଏହିସବୁ ପ୍ରଲୋଭନ ବିରୋଧରେ ସର୍ବଦା ସତର୍କ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[1]

ଏହି କଥାଟି ମୋ'ପାଇଁ ଦିବାଲୋକ ପରି ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ, ଜୀବନ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରକୃତରେ ଗୋଟିଏ ବସ୍ତୁର ହିଁ ଦୁଇଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟ, ସେହି ଗୋଟିଏ ମୁଦ୍ରାର ଏପାଖ ଓ ସେପାଖ। ବସ୍ତୁତଃ, ଦୁଃଖଭୋଗ ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁ ମୋତେ ସୁଖ ବା ଜୀବନ ତୁଳନାରେ ପ୍ରଭୂତଭାବରେ ଅଧିକ ସମ୍ପଦମୟ ଏକ ପର୍ଯ୍ୟାୟର ପରିଚୟ ଦେଇଥାନ୍ତି। ଜୀବନରେ ଲବଣ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଦୁଃଖ, କଷ୍ଟ ଓ ପରୀକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକ ନଥିଲେ ଜୀବନର ଆଉ କି ମୂଲ୍ୟ ରହିଥାନ୍ତା ?[2]

ମୃତ୍ୟୁର ଭୟ

ମୃତ୍ୟୁକୁ ଏଡ଼ାଇବା ନିମନ୍ତେ ଏହି ବର୍ଷଟି ଶେଷ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହିମାଳୟକୁ ଚାଲିଯିବା ସକାଶେ ଯଦି ମୋତେ କେହି ପରାମର୍ଶ ଦେବ, ତେବେ ମୁଁ ସେହି ପରାମର୍ଶ ଗ୍ରହଣ କରିବି ନାହିଁ।

କାରଣ, ମୃତ୍ୟୁର ହାତରୁ ନିଜକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରି ରଖିବାଲାଗି ମନୁଷ୍ୟ ଯେତେ ସତର୍କତା ଅବଲମ୍ବନ କରିବାର ଭ୍ରମ ଭିତରେ ଆପଣାକୁ କିଳି ରଖିଥାଉ ପଛକେ, ମୃତ୍ୟୁ ଯେ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ, ସେକଥା ମୋତେ ଜଣା ଅଛି। ଆପଣାର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରି ରଖିବାର ଉପାୟକୁ ଜାଣିଥିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାରତବର୍ଷର ଯେଉଁ ଅଳ୍ପ କେତେଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ସାଧାରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରହିଛନ୍ତି, ମୁଁ ଯେ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ, ଆପଣମାନେ ସେହି କଥାଟିକୁ ବୁଝନ୍ତୁ ବୋଲି ମୁଁ ଆଗ୍ରହ କରୁଛି। ମୋ'ଦ୍ୱାରା କି କାର୍ଯ୍ୟ କରାଇବେ, ଭଗବାନ୍ ସେକଥା ଅବଶ୍ୟ ଜାଣିଛନ୍ତି। ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ମୋତେ ସିଏ ଯେତେବେଳଯାଏ ଆବଶ୍ୟକ କରିବେ, ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ବଞ୍ଚି ରହିବାକୁ ସେ ମୋତେ କଦାପି ଅନୁମତି ଦେବେନାହିଁ।[3]

ମୃତ୍ୟୁ ଜଣେ ସହଚର, ଜଣେ ବନ୍ଧୁ। ଯେଉଁମାନେ ସାହସର ସହିତ ମୃତ୍ୟୁର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛନ୍ତି, ସେହିମାନେ ହିଁ ଉତ୍ତମ ଗତି ପାଇଛନ୍ତି।[4]

ମୃତ୍ୟୁକୁ କାହାରି ଭୟ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ମନୁଷ୍ୟ ମାତ୍ରକେ ମୃତ୍ୟୁ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ। ମାତ୍ର, ଯଦି ଆମେ ହସି ହସି ମରିପାରିବା, ତେବେ ଆମେ ଏକ ନୂତନ ଜୀବନ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରି ପାରିବା।[5]

କେବଳ ମୃତ୍ୟୁକୁ ଏଡ଼ି ରହିବା ପାଇଁ ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନଧାରଣ କରିନାହିଁ। ଯଦି ସେ ସେପରି କରୁଥାଏ, ତେବେ ତାହା ନକରିବାକୁ ମୁଁ ତାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେବି।

ମୁଁ ତାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେବି ଯେ, ଅଧିକ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ, ସେ ଜୀବନକୁ ଯେତିକି ଭଲପାଉଛି, ମୃତ୍ୟୁକୁ ମଧ୍ୟ ସେତିକି ଭଲପାଉ। କୁହାଯାଇପାରେ ଯେ, ଏହା ହେଉଛି ଏକ କଠୋର ବାକ୍ୟ, ଏବଂ ସେହି ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଆହୁରି ଅଧିକ କଠିନ। ଯଥାର୍ଥ ଯୋଗ୍ୟତା ରଖିଥିବା ଯେକୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କଠିନ। ଉପରକୁ ଆରୋହଣ କରିବା ସର୍ବଦା ହିଁ କଠିନ। ଅବରୋହଣ ସହଜ ଏବଂ ଏଥିରେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ହିଁ ଖସି ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ। ଯେତିକି ପରିମାଣରେ ଆମେ ମୃତ୍ୟୁକୁ ଏକ ଶତ୍ରୁ ହିସାବରେ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ବନ୍ଧୁ ହିସାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିବା, ଆମେ ସେହି ପରିମାଣରେ ହିଁ ଜୀବନକୁ ଯୋଗ୍ୟଭାବରେ ବଞ୍ଚି ପାରିବା।

ଜୀବନର ପ୍ରଲୋଭନଗୁଡ଼ିକୁ ଜୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସହାୟତା ଲାଗି ମୃତ୍ୟୁର ଆବାହନ କର। ମୃତ୍ୟୁକୁ ଗଡ଼ାଇ ଦେବାର ଅଭିପ୍ରାୟରେ ଜଣେ ଭୀରୁ ନିଜର ସମ୍ମାନ, ପତ୍ନୀ, କନ୍ୟା ଏବଂ ସବୁକିଛିକୁ ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦେଇଥାଏ। ଜଣେ ସାହସୀ ମନୁଷ୍ୟ ଆତ୍ମସମ୍ମାନକୁ ବଳି ଦେବା ଅପେକ୍ଷା ବରଂ ମୃତ୍ୟୁକୁ ହିଁ ଅଧିକ ସ୍ପୃହଣୀୟ ବୋଲି ଭାବିଥାଏ।

ଯେତେବେଳେ ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟଟି ଆସିବ, ସେହି ସମୟ ଆସିପାରେ ବୋଲି କଳ୍ପନା କରିହେଉଛି, ସେତେବେଳେ ମୋ'ର ପରାମର୍ଶକୁ ମୁଁ କଦାପି କାହାରି ଅନୁମାନ ଉପରେ ଛାଡ଼ିଦେବି ନାହିଁ, ମାତ୍ର ତାହାକୁ ନିର୍ଭୁଲ ଭାଷାରେ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ।[6]

ସମସ୍ତେ ଦିନେ ନା ଦିନେ ମରିବେ। କେବେ ମୃତ୍ୟୁ ହାତରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବେ ନାହିଁ। ତେବେ ତାକୁ ଆଉ ଭୟ କରିବା କାହିଁକି ? ବସ୍ତୁତଃ, ମୃତ୍ୟୁ ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ବନ୍ଧୁ ଯିଏକି ସକଳ ଦୁଃଖଭୋଗରୁ ନିଷ୍କୃତି ଆଣି ଦେଇଥାଏ।[7]

ମୃତ୍ୟୁ-ଶୁଳ୍କ

ମୃତ୍ୟୁଶୁଳ୍କ କାହିଁକି ନ ବସିବ ? ଲକ୍ଷପତିମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ପୁଅମାନେ ବୟଃପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେଣି, ଅଥଚ ଉତ୍ତରାଧିକାର ସୂତ୍ରରେ ନିଜ ପିତାମାତାଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ପାଉଛନ୍ତି, ସେହି ଉତ୍ତରାଧିକାର ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହେବାକୁ ପଡୁଛି। ଜାତିର ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଦୁଇଗୁଣ କ୍ଷତି ହେଉଛି। କାରଣ ପ୍ରକୃତରେ ଜାତି ହିଁ ସେହି ସମ୍ପତ୍ତିର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ହେଉଥାନ୍ତା। ଏବଂ, ଜାତିର କ୍ଷତି ହେଉଛି, କାରଣ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀମାନଙ୍କର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ବାହାରକୁ ଆସି ପାରୁନାହିଁ, କାରଣ ତାହା ପ୍ରାପ୍ତ ଧନସମ୍ପତ୍ତିର ବୋଝର ଭାରିରେ ଚୂନା ହୋଇଯାଉଛି।[8]

ବ୍ୟକ୍ତିଗତଭାବରେ ମୁଁ ଉତ୍ତରାଧିକାର-ସୂତ୍ରରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉଥିବା ଧନରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେନାହିଁ। ଧନୀମାନେ ସେମାନଙ୍କର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଅନ୍ତୁ ଓ ଏପରିଭାବରେ ସେମାନଙ୍କୁ ମଣିଷ କରନ୍ତୁ, ଯେପରିକି ସେମାନେ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବାକୁ ଶିଖି ପାରିବେ। ଦୁଃଖର କଥା,ସେମାନେ ତାହା କରନ୍ତି ନାହିଁ। ସେମାନଙ୍କର ପିଲାମାନେ କିଛି ଶିକ୍ଷା ଅବଶ୍ୟ ପାଆନ୍ତି। ଏପରିକି ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ପ୍ରଶଂସା କରି ରଚିତ ହୋଇଥିବା କେତେକ ଶ୍ଳୋକକୁ ଆବୃତ୍ତି କରି ପାରନ୍ତି ସତ, ମାତ୍ର ପିତାମାତାଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ନିଜେ ଭୋଗ କରିବାରେ ସେମାନଙ୍କର କୌଣସି ଖେଦ ନଥାଏ।[9]

ବାସନା

ମନୁଷ୍ୟର ସୁଖ ପ୍ରକୃତରେ ସନ୍ତୋଷରେ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି। ଯିଏ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ, ତା'ପାଖରେ ଯେତେ ଯାହା ଧନ ରହିଥାଉ ପଛକେ, ସିଏ ଆପଣା ବାସନାଗୁଡ଼ିକର ଦାସ ହୋଇ ରହିଥାଏ। ଏବଂ, ନିଜ ବାସନାଗୁଡ଼ିକ ପାଖରେ ଦାସତ୍ୱ ସହିତ ପ୍ରକୃତରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦାସତ୍ୱର ତୁଳନା ହିଁ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ। ମନୁଷ୍ୟ ନିଜେ ହିଁ ତା'ର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଶତ୍ରୁ ଅଥବା ବଡ଼ ବନ୍ଧୁ ହୋଇପାରିବ ବୋଲି ସବୁ ମନୀଷୀମାନେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି। ସିଏ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବ ଅଥବା ଏକ ଦାସ ହୋଇ ରହିବ, ସେକଥା ତାହାରି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ। ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାହା ସତ୍ୟ, ସମାଜ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ତାହା ହିଁ ସତ୍ୟ ହେବ।[10]

ଅଦୃଷ୍ଟ

ମୃତ୍ୟୁର ସମୟ, ସ୍ଥାନ ବା ପ୍ରକାର ଆଗରୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ କି ନାହିଁ, ମୁଁ ସେକଥା ଜାଣେ ନାହିଁ। ମୁଁ କେବଳ ଏତିକି ଜାଣେ ଯେ, ''ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ବ୍ୟତୀତ ଗଛର ପତରଟିଏ ମଧ୍ୟ ହଲେ ନାହିଁ।'' ଏହି କଥାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଜାଣେ। ଆଜି ଯାହା ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଛି, ପ୍ରାର୍ଥନାପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ପାରିଲେ ତାହା କାଲି କିମ୍ବା ପଅରିଦିନ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ।[11]

ମନୁଷ୍ୟ ତା'ନିଜ ଅଦୃଷ୍ଟକୁ ନିଜେ ନିର୍ମାଣ କରେ ବୋଲି କୁହାଯାଇଥାଏ। ଏକଥା ଆଂଶିକଭାବରେ ସତ। ଯେଉଁ ବିରାଟ ପରମଶକ୍ତି ଇଚ୍ଛାକଲେ ଆମର ଯାବତୀୟ ଅଭିପ୍ରାୟ ତଥା ଯାବତୀୟ ଯୋଜନାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଯାଆନ୍ତି ଓ କେବଳ ତାଙ୍କରି ଯୋଜନାକୁ ହିଁ

କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରନ୍ତି, ତାଙ୍କର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ହିଁ ମନୁଷ୍ୟ ନିଜର ଅଦୃଷ୍ଟକୁ ନିଜେ ନିର୍ମାଣ କରିପାରେ ।[12]

ଅନାସକ୍ତି

ଖାଇବା, ପିଇବା ଏବଂ ଶୋଇବାରେ ନିୟମିତ ଅଭ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକୁ କଠୋରଭାବରେ ମାନି ଚାଲୁଥିବାରୁ ଓ 1901 ମସିହାଠାରୁ ମୁଁ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ ମାନି ଚାଲି ଆସିଥିବା ପ୍ରାକୃତିକ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ରହିଥିବା ମୋ'ର ପକ୍ଷପାତ ହେତୁ ବାହ୍ୟତଃ ମୁଁ ସୁସ୍ଥ ରହିଆସିଛି । ମାତ୍ର, ତଥାପି ଆହୁରି ଅଧିକ ପରିମାଣରେ, ଏହା ମାନସିକ ଅନାସକ୍ତି ଅଭ୍ୟାସ କରିବା ହେତୁ ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି ।

ଅନାସକ୍ତି କହିଲେ ମୁଁ ଏପରି ବୁଝିଥାଏ ଯେ, ତୁମେ କରିଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଟିରୁ ତୁମର ବାଞ୍ଛିତ ଫଳଟି ଫଳିଲା କି ନାହିଁ, ସେକଥାକୁ ନେଇ ତୁମେ ଆଦୌ ଚିନ୍ତିତ ହେବନାହିଁ । ତୁମର ଅଭିପ୍ରାୟ ଶୁଦ୍ଧ ରହିଥିବ ଏବଂ ତୁମର ପ୍ରଣାଳୀ ନିର୍ଭୁଲ ରହିଥିବ—ବାସ୍ ସେତିକି ଯଥେଷ୍ଟ । ବସ୍ତୁତଃ, ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ଯଦି ତୁମେ ଉଚିତ ପ୍ରଣାଳୀଟିକୁ ଅନୁସରଣ କରିଥିବ ଏବଂ ବାକୀ ସବୁକିଛିକୁ ତାଙ୍କରି ହାତରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିବ, ତେବେ ପରିଶେଷରେ ସବୁକିଛି ଠିକ୍ ହିଁ ହୋଇଯିବ ।[13]

ମୋ'ର ବର୍ତ୍ତମାନ ଜୀବନଟି ଯେତେ ନିର୍ଭୁଲ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଯଦି ଅତୀତରେ ମୋ'ର ଆଚରଣ ପୂର୍ଣ୍ଣ-ଜୀବନଲାଗି ଏକ ଆଧାର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ନଥିବ, ତେବେ ମନ ଓ ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନାସକ୍ତିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ମୁଁ ତଥାପି ପୂର୍ବ ଭୁଲଗୁଡ଼ିକର ଫଳକୁ ପ୍ରଭାବହୀନ କରିଦେଇ ପାରିବି । ଅନାସକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଅତୀତର ଦୋଷଯୁକ୍ତ ଅଭ୍ୟାସ ତଥା ବଂଶାନୁଗତତା ଓ ପରିବେଶର ପ୍ରତିବନ୍ଧକଗୁଡ଼ିକର ଫଳଗୁଡ଼ିକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଯାଇ ପାରିବ ।

ସାଧାରଣଭାବରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ଅଜ୍ଞାନରୁ ହେଉ ଅଥବା ଇଚ୍ଛାକୃତଭାବରେ ହେଉ, ପ୍ରକୃତିର ନିୟମରୁ ସକଳ ପ୍ରକାରର ବିଚ୍ୟୁତି, ଅର୍ଥାତ୍, କ୍ରୋଧ, ଖରାପ ମିଜାଜ, ଅଧୀରତା, ବୈବାହିକ ଜୀବନର ନାନା ଭୁଲ୍—ଏହି ସବୁକିଛି ଆପଣାର ପ୍ରାପ୍ୟ ଆଦାୟ କରି ନେଇଥାନ୍ତି । ମାତ୍ର, ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଅବଶ୍ୟ ରହିଥାଏ ଯେ, ଯଦି ତୁମେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନାସକ୍ତି ହାସଲ କରି ପାରିଛ, ତେବେ ତୁମେ ଏହି ସବୁକିଛିକୁ ଅବଶ୍ୟ ପୋଛି ବାହାର କରିଦେଇ ପାରିବ । ''ଯଦି ତୁମେ ଆଉ ଥରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରି ନପାରିବ, ତେବେ ତୁମେ ଚିରନ୍ତନ ଜୀବନର ଅଧିକାରୀ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ।''

ବିଲୋମତଃ, ଯଦି ତୁମେ 'ପୁନର୍ଜନ୍ମ' ଲାଭ କରି ପାରିବ, ତେବେ ତୁମେ ଚିରନ୍ତନ ଜୀବନର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରିବ । ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ମୁଖରେ କୌଣସି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରଖାହୋଇ ନଥାଏ । ତୁମେ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଏହି କ୍ଷଣରେ ହିଁ ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମ୍ଭବ କରିପାରିବ ଏବଂ ଜୀବନକୁ ନୂତନଭାବରେ ଆରମ୍ଭ କରିପାରିବ । ଅତୀତଠାରୁ ନିଜକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରିଆଣି ପାରିଥିଲେ ଅତୀତ କଦାପି ଏହାର ଗତିରେ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିବ ନାହିଁ । କୁରାଢ଼ି ଦ୍ୱାରା ତାହାର ଦାୟଭାଗକୁ କାଟିଦେଇ ପାରିଥିଲେ ଯାଇ ତାହା ହେବ ।[14]

ଅନ୍ତରାବଲୋକନର କୌଣସି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ କବି ନିଜକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରିଛନ୍ତି : ''ହେ ମନୁଷ୍ୟ, ତୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ନାମ ନେବା କାହିଁକି ଛାଡ଼ିଦେଲୁ ? କ୍ରୋଧ ଛାଡିଲୁ ନାହିଁ, କାମ ଛାଡିଲୁ ନାହିଁ, ଲୋଭକୁ ମଧ ଛାଡିଲୁ ନାହିଁ; ମାତ୍ର ସତ୍ୟକୁ ପାସୋରିଦେଲୁ। କି ଦୁଃଖରେ ତୁ ଆଦୌ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ନଥିବା କଉଡ଼ିଗୁଡ଼ାକୁ ସାଇତି ରଖିଲୁ, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରେମରୂପୀ ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନଟିକୁ ହାତଛଡ଼ା କରିଦେଲୁ ! ରେ ନିର୍ବୋଧ, ତୁ କାହିଁକି ଏହିସବୁ ଯାବତୀୟ ଦମ୍ଭକୁ ଛାଡ଼ି ପାରିଲୁ ନାହିଁ ଏବଂ କେବଳ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କର କରୁଣା ପାଖରେ ହିଁ ଆପଣାକୁ ସମର୍ପି ଦେଇ ପାରିଲୁ ନାହିଁ ?'' ଏହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ, ଯଦି ତୁମର ଧନ ଅଛି, ତୁମେ ତାହାକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେବ ; ଏବଂ, ପତ୍ନୀ ଓ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କୁ ବାହାରକୁ ବାହାର କରି ଦିଆଯିବ। ଏହାର ଅର୍ଥ କେବଳ ଏତିକି ଯେ, ଆମକୁ ଏହିସବୁ ବସ୍ତୁପ୍ରତି ରହିଥିବା ଆସକ୍ତିକୁ ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଆପଣାର ସବୁକିଛିକୁ ନେଇ ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ଅର୍ପଣ କରିଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ଓ କେବଳ ତାଙ୍କରି ସେବା କରିବାପାଇଁ ତାଙ୍କର ଦାନଗୁଡ଼ିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ହେବ। ଏହାର ଏହି ଅର୍ଥ ମଧ ହେବ ଯେ, ଯଦି ଆମର ସମସ୍ତ ସତ୍ତା ସହିତ ଆମେ ତାଙ୍କର ନାମ ନେଇ ପାରିବା, ତେବେ ଆମେ ସ୍ୱୟଂଚାଳିତଭାବରେ ସକଳ କାମ, ସକଳ ଅସତ୍ୟ ଏବଂ ନିମ୍ନତର ବାସନାଗୁଡ଼ିକରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ବାହାରି ଆସି ପାରିବା।[15]

ଭିତରେ ଆସ୍ପୃହା ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ହୋଇ ରହିଥିବ ଏବଂ ତା'ସହିତ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନାସକ୍ତି ରହିଥିବ ; ତାହା ହିଁ ସକଳ ସଫଳତା ନିମନ୍ତେ ଚାବିକାଠି ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ।[16]

ଆହାର

ଚରିତ୍ରଗଠନ ତଥା କାମନାକୁ ଆପଣାର ଅଧୀନ କରି ରଖିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆହାରକୁ ଅତ୍ୟଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱ ଦେବା ଆଦୌ ଠିକ୍ ନୁହେଁ। ଆହାର ହେଉଛି ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କ୍ଷେତ୍ର ଏବଂ ତାହାର ଅବହେଳା କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଭାରତବର୍ଷରେ ଅନେକ ସମୟରେ ଯେପରି ହୋଇଥାଏ, ଆହାରର ଭୂମି ଉପରେ ଧର୍ମର ସାରକଥାକୁ ହାତମୁଠା ଭିତରେ ଆବଦ୍ଧ କରି ଧରିବା, ଆହାର ବିଷୟରେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ସଂଯମକୁ ଭୁଲି ଆପଣା ରସନାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପରି ଏଇଟି ମଧ ସମାନଭାବରେ ଭୁଲ। ନିରାମିଷ ଆହାର ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ଗୋଟିଏ ଅମୂଲ୍ୟ ଅବଦାନ ଏବଂ ତାହାକୁ କଦାପି ହାଲୁକାଭାବରେ ଉଡ଼ାଇ ଦେଇହେବ ନାହିଁ। ତେଣୁ, ନିରାମିଷ ଆହାର ଆମର ମନ ବା ଶରୀରକୁ ଦୁର୍ବଳ କରି ପକାଇଛି, ଆମକୁ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ଅର୍ଥାତ୍ କ୍ରିୟାଶୀଳତାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାନ୍ଦା କରି ରଖିଛି, ଏହିସବୁ ଭୁଲ ଧାରଣାକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ମହାନ୍ ହିନ୍ଦୁ ସଂସ୍କାରକମାନେ ସେମାନଙ୍କ ସମୟରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନେ ବ୍ୟତିକ୍ରମହୀନଭାବରେ ସମସ୍ତେ ନିରାମିଷାଶୀ ଥିଲେ। ଶଙ୍କର ବା ଦୟାନନ୍ଦ ସେମାନଙ୍କ କାଳରେ ଯେଉଁ ସକ୍ରିୟତା ଦେଖାଇ ପାରିଥିଲେ, ତାହାଠାରୁ ଆଉ କିଏ ଅଧିକ ସକ୍ରିୟ ହୋଇ ପାରିବ ?

ଆହାର-ନିର୍ବାଚନ ଧର୍ମକୁ ନିର୍ଭର କରି ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ଏହି ବ୍ୟାପାରଟିକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର ବିଚାରବୁଦ୍ଧି ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିର କରିବ। ବିଶେଷତଃ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରେ ନିରାମିଷ

ଆହାର ବିଷୟରେ କେତେ ପରିମାଣର ଏକ ସାହିତ୍ୟ ବିକଶିତ ହୋଇ ଆସିଛି, ଯାହାକୁ ପାଠ କଲେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସତ୍ୟାନ୍ୱେଷୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଲାଭବାନ ହୋଇ ପାରିବ। ଚିକିତ୍ସାବିଜ୍ଞାନ-କ୍ଷେତ୍ରର ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ସାହିତ୍ୟରେ ଲେଖା ଲେଖିଛନ୍ତି। ଭାରତବର୍ଷରେ ଆମେ ନିରାମିଷ ଆହାର କ୍ଷେତ୍ରରେ କେବେ କୌଣସି ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଆବଶ୍ୟକ କରିନାହୁଁ। କାରଣ, ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହାକୁ ଏକ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କାମ୍ୟ ଓ ଅଧିକ ସମ୍ମାନଜନକ ବିଷୟରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ନିଆଯାଇଛି। ଅବଶ୍ୟ, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ସଂକଳ୍ପ ସ୍ଥିର ହୋଇନାହିଁ, ସେମାନେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ନିରାମିଷ ଆହାରର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ହେଉଥିବା କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧମାନ ଆନ୍ଦୋଳନଟିକୁ ଅଧ୍ୟୟନ କରିପାରିବେ।[17]

ବଞ୍ଚିବାପାଇଁ ଖାଇବା

ରସନାର ତୃପ୍ତି ପାଇଁ ନୁହେଁ, ଶରୀରକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିବାକୁ ହିଁ ଆହାର ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ। ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଇନ୍ଦ୍ରିୟାଙ୍ଗ ଶରୀରର ଅଧୀନରେ ରହି ଯେତେବେଳେ ତାହାର ସେବା କରିବେ ଓ ଶରୀର ମାଧ୍ୟମରେ ଆତ୍ମାର ସେବା କରିବେ, ସେତେବେଳେ ତାହାର ବିଶେଷ ଆକର୍ଷଣଟି ଆଉ ମୋଟେ ରହିବ ନାହିଁ ଏବଂ ତାହା, ସିଏ ଯେପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁ ବୋଲି ପ୍ରକୃତି ଇଚ୍ଛା କରିଥିଲା, ସେହିପରିଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ। ପ୍ରକୃତି ସହିତ ଏହି ଐକତାନଟିକୁ ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ହେଲେ ଯେତେ ଅଧିକ ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଯଥେଷ୍ଟ ହେବନାହିଁ ଏବଂ ଯେତେ ତ୍ୟାଗ କଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା କଦାପି ବେଶୀ ବଡ଼ ହୋଇଯିବ ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟକ୍ରମେ, ପ୍ରବାହଟି ସର୍ବଦା ବିପରୀତ ଦିଗରେ ହିଁ ବହିବାରେ ଲାଗିଛି। ଏହି ନଶ୍ୱର ଦେହକୁ ସଜାଇ ରଖିବାପାଇଁ ଏବଂ ଆଉ କେତୋଟି ଅସ୍ଥାୟୀ କ୍ଷଣ ନିମନ୍ତେ ତାହାର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ପ୍ରଲମ୍ବିତ କରି ପାରିବାପାଇଁ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଅନ୍ୟ ଜୀବନକୁ ବିସର୍ଜନ ଦେବାରେ ଆମେ ଆଦୌ ଲଜ୍ଜିତ ଅନୁଭବ କରୁନାହୁଁ। ଫଳରେ ଆମେ ନିଜକୁ ହତ୍ୟା କରୁଛୁ, ନିଜର ଶରୀର ଏବଂ ଆତ୍ମା ଉଭୟକୁ ହତ୍ୟା କରୁଛୁ। ଗୋଟିଏ ପୁରାତନ ରୋଗକୁ ଭଲ କରିବାକୁ ଯାଇ ଆମେ ଆହୁରି ଶହେ ନୂଆ ରୋଗକୁ ଜନ୍ମ ଦେଉଛୁ ; ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗତ ସୁଖର ଉପଭୋଗ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରି ଆମେ ପରିଶେଷରେ ଉପଭୋଗ ନିମନ୍ତେ ରହିଥିବା ଆମର ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ହରାଇଦେଉଛୁ। ଏସବୁ ଆମ ଆଖି ଆଗରେ ଘଟିବାରେ ଲାଗିଛି; ମାତ୍ର, ଯେଉଁମାନେ ଏହାକୁ ଦେଖିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ସ୍ଥିର କରିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ବଳି ବଡ଼ ଅନ୍ଧ ଆଉ କିଏ ଅଛି ?[18]

ମଣିଷ ଯାହା ଖାଏ, ସେହି ଅନୁସାରେ ସେ ଯାହାକଛି ହେବାର ହୁଏ—ଏହି ଉକ୍ତି ବହୁ ପରିମାଣରେ ସତ୍ୟ। ଆମର ଖାଦ୍ୟ ଯେତିକି ସ୍ଥୂଳ ହେବ, ଶରୀର ମଧ୍ୟ ସେତିକି ସ୍ଥୂଳ ହେବ।[19]

ମାଂସାହାର

ମାଦକଦ୍ରବ୍ୟ ବୋଲି ଗଣା ହେଉଥିବା ଯାବତୀୟ ପାନୀୟ ଏବଂ ନିଶା ପଦାର୍ଥ ତଥା ମାଂସ ସମେତ ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ଖାଦ୍ୟ ବିଷୟରେ ସଂଯମ ଅବଲମ୍ବନ କରିପାରିଲେ ତାହା ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ଆତ୍ମାର ବିକାଶରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ ସତ, ମାତ୍ର କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ ଏକ ସାଧରେ ପରିଣତ କରିନେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ଏପରି ଅନେକ

ବ୍ୟକ୍ତି ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ କି ମାଂସ ଖାଆନ୍ତି, ମାତ୍ର ଭଗବାନଙ୍କୁ ଭୟ କରି ଜୀବନ ବଞ୍ଚୁଥାନ୍ତି, ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାୟ ଏକ ଧର୍ମର ନିୟମ ପରି ମାଂସ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନେକ ଜିନିଷ ଗ୍ରହଣ କରୁନଥିବା ଅଥଚ ଆପଣାର ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଭଗବାନଙ୍କର ନିନ୍ଦା କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଟିଏଠାରୁ ଆପଣା ସ୍ୱାଧୀନତାର ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହିଥିବାର କହିପାରିବା ।[20]

ଠିକ୍‌ଭାବରେ ହେଉ ଅଥବା ଭୁଲ୍ ଭାବରେ ହେଉ, ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ମାଛ, ଅଣ୍ଡା ଓ ସେହିପରି ଅନ୍ୟ ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକୁ ନ ଖାଇବା ହିଁ ଉଚିତ ବୋଲି ମୁଁ ମୋ'ଧର୍ମବିଶ୍ୱାସର ଏକ ଅଂଶରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିନେଇଛି । ଆମକୁ ଜୀଆଇ ରଖିବାରେ ସାଧନାଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ସୀମା ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବା ଉଚିତ । ତଥାପି, ଜୀବନ ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟ ଆମର ତଥାପି କେତୋଟି କଥାକୁ ପରିହାର କରିବା ଉଚିତ ।[21]

ଯେକୌଣସି ଅବସ୍ଥାରେ ବା ଯେକୌଣସି ଜଳବାୟୁରେ, ଯେଉଁଠାରେ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସାଧାରଣତଃ ଜୀବନକୁ ବଞ୍ଚି ପାରୁଛନ୍ତି, ସେଠାରେ ଆମଲାଗି ମାଂସାହାର ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ମୁଁ ଆଦୌ ଭାବୁନାହିଁ । ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ ନିମନ୍ତେ ମାଂସାଦି ଖାଦ୍ୟ ଆଦୌ ଉପଯୋଗୀ ନୁହେଁ ବୋଲି ମୁଁ ବିଚାର କରୁଛି । ଯଦି ଆମେ ନିମ୍ନତର ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଏକ ଉଚ୍ଚତର ସ୍ତରର ହୋଇଥିବା, ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ନକଲ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଆମେ ଖୁବ୍ ଭୁଲ କରିବା । ଯେଉଁମାନେ ଆପଣାର ଉଗ୍ର ବାସନାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପଶୁ-ଆହାର ଏକାନ୍ତ ଅନୁପଯୋଗୀ ବୋଲି ଅଭିଜ୍ଞତା ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଉଛି ।[22]

ଆମ ନିଜର ଶାରୀରିକ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ମେଣ୍ଟାଇବା ସକାଶେ ଆମେ ଆଉ କଦାପି ଆମରି ପରି ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କୁ ଯେ ହତ୍ୟା କରିବା ନାହିଁ, ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୋପାନରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅଗ୍ରଗତି ତାହା ଆମଠାରୁ ଦାବି କରିଥାଏ ବୋଲି ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି । [23]

ନିରାମିଷ ଆହାର

ମୁଁ ସର୍ବଦା ଶୁଦ୍ଧ ନିରାମିଷ ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବା ପକ୍ଷରେ ରହି ଆସିଛି । ମାତ୍ର, ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ମୁଁ ଏହି ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିଛି ଯେ, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସୁସ୍ଥ ରହି ପାରିବାଲାଗି ନିରାମିଷ ଆହାର ଭିତରେ କ୍ଷୀର ଏବଂ କ୍ଷୀରରୁ ତିଆରି ଦହି, ଲହୁଣୀ ଓ ଘିଅ ପ୍ରଭୃତି ପଦାର୍ଥ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବା ଉଚିତ ।...

ମାତ୍ର, ମୁଁ ଏକଥାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି ଯେ, ଏହି ବିଶାଳ ଉଦ୍‌ଭିଦରାଜ୍ୟରେ ଏପରି କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଖାଦ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବ, ଯାହାକି ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ କ୍ଷୀର ତଥା ମାଂସରୁ ପାଉଥିବା ଆବଶ୍ୟକ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକୁ ଯୋଗାଇ ଦେଉଥିବ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକର ନୈତିକ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅସୁବିଧାରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବ ।

ମୋ'ମତରେ କ୍ଷୀର ଏବଂ ମାଂସ ଖାଇବାରେ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅସୁବିଧାମାନ ରହିଛି । ମାଂସ ଖାଇବାକୁ ହେଲେ ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରାଣୀହତ୍ୟା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏବଂ, କେବଳ ଶିଶୁ ଅବସ୍ଥାରେ ମାଆର କ୍ଷୀର ଗ୍ରହଣ କରିବା ବ୍ୟତୀତ ଆମର ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରକାରର କ୍ଷୀର ଗ୍ରହଣ

କରିବାର କଦାପି କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ। ଏହାର ନୈତିକ ଅସୁବିଧାଟି ବ୍ୟତୀତ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କରି ଦେଖିଲେ ଅନ୍ୟ ଅସୁବିଧାମାନ ମଧ୍ୟ ରହିଛି। ଆମେ ଯେଉଁ ପ୍ରାଣୀର କ୍ଷୀର ଓ ମାଂସ ବ୍ୟବହାର କରୁଛୁ, ତାହା ସହିତ ସେହି ପ୍ରାଣୀର ଦୋଷଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଆମ ଭିତରକୁ ଅବଶ୍ୟ ଆସୁଛି।....

ଭୋକ କରୁଥିଲେ ଖାଇବା ଯେପରି ସୁଆଦ ଲାଗେ, ପୃଥିବୀର କୌଣସି ସ୍ୱାଦିଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟ ମଧ୍ୟ କଦାପି ସେହି ସ୍ୱାଦର ସମକକ୍ଷ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ।[24]

ମୁଁ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଯେ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଶୈଶବରେ ମାଆଠାରୁ ଯେଉଁ କ୍ଷୀର ପାଏ, ସେତିକି ବ୍ୟତୀତ ତା'ର ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରକାର କ୍ଷୀର ଆହାର କରିବାର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ। ତା'ର ଖାଦ୍ୟରେ କେବଳ ଖରାରେ ପାଚିଥିବା ଫଳ ଏବଂ ମେୱା ହିଁ ରହିବା ଉଚିତ। ଅଙ୍ଗୁର ପ୍ରଭୃତି ଫଳ ଓ ବାଦାମ ପ୍ରଭୃତି ମେୱାରୁ ସେ ନିଜର ତନ୍ତୁ ଏବଂ ସ୍ନାୟୁଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ଯଥେଷ୍ଟ ପୁଷ୍ଟି ଅବଶ୍ୟ ପାଇ ପାରିବ। ଏଭଳି ଖାଦ୍ୟ ଖାଉଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପକ୍ଷରେ ଯୌନ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବାସନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂଯମ ଅର୍ଜନ କରିବା ସହଜ ହୋଇଯାଏ।[25]

ଖାଦ୍ୟ ବିଷୟରେ ଗବେଷଣା

ମନୁଷ୍ୟକୁ ତା'ର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଜୀବନସ୍ତରରେ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିବାଲାଗି ଉଦ୍‌ଭିଦଜଗତରେ ଯେଉଁ ଅମାପ ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଛି, ଆଧୁନିକ ଭେଷଜବିଜ୍ଞାନ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରଟିକୁ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ଆବିଷ୍କାର କରି ଦେଖିନାହିଁ। କେବଳ ଅଭ୍ୟାସର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ହିଁ ତାହା କଂସେଇଖାନା ଅଥବା ଅନ୍ତତଃ କ୍ଷୀର ଏବଂ କ୍ଷୀରଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ସ୍ଥାପନ କରି ରହିଛି। ଭାରତର ପରମ୍ପରା ବହୁଦିନରୁ ନିରାମିଷ ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ, ଭାରତୀୟ ଚିକିତ୍ସକମାନଙ୍କର ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସେମାନେ ଅବଶ୍ୟ କରିବେ ବୋଲି ଅପେକ୍ଷା ରହିଛି। ଖାଦ୍ୟସାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କଠାରୁ ସିଧା ପାଇ ପାରିବା ବୋଲି ଏବେ ଯେଉଁ ଗବେଷଣାଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷିପ୍ର ବିକାଶ ହେବାରେ ଲାଗିଛି, ବର୍ତ୍ତମାନର ଭେଷଜବିଜ୍ଞାନ ଖାଦ୍ୟ ବିଷୟରେ ପ୍ରଚାର କରି ଆସିଥିବା ଅନେକ ସ୍ୱୀକୃତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ତଥା ବିଶ୍ୱାସରେ ତାହା ଏକ କ୍ରାନ୍ତି ଆଣି ପାରିବ ବୋଲି ସୂଚନା ମିଳୁଛି।[26]

ଦୀର୍ଘ ବହୁଦିନର ପ୍ରୟୋଗ ଏବଂ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଫଳରେ ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଛି ଯେ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ଶରୀର ଲାଗି କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆହାରଗତ ନିୟମ ଆଦୌ ନାହିଁ। ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରଜ୍ଞାସମ୍ପନ୍ନ ଚିକିତ୍ସକମାନେ ପରାମର୍ଶରୂପେ ଯାହା ଦାବି କରିଥାନ୍ତି, ତାହା ହେଉଛି ଯେ, ଏହା ଜଣେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିଲାଗି ଉପକାରୀ ହେବ ବୋଲି ମନେହେଉଛି, କାରଣ ଅଧିକାଂଶ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ବେଶ୍ ଉତ୍ତମରୂପେ ଫଳ ଦେଉଥିବାର ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୋଇଛି। ଭେଷଜ ବିଜ୍ଞାନ ପରି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବିଜ୍ଞାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୈଜ୍ଞାନିକଙ୍କୁ ନିଜ ଗବେଷଣାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏତେ ଅଧିକ ବାଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ି ନଥାଏ। କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଔଷଧ

ଅଥବା ଖାଦ୍ୟର ପ୍ରଭାବ ଅଥବା ସେଥିଲାଗି ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ବିଷୟରେ ସେ ନିଶ୍ଚିତତା ସହିତ ମୋଟେ କିଛି କହିପାରେ ନାହିଁ। ଏହା ସର୍ବଦା ପ୍ରୟୋଗନିର୍ଭର ହୋଇ ରହିଆସିଛି, ଆଗକୁ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ରହିଥିବ। ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଖାଦ୍ୟ ଆଉଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଲାଗି ବିଷ ହୋଇପାରେ ବୋଲି ଯେଉଁ ଲୋକୋକ୍ତି ରହିଛି, ସେଇଟି ପଛରେ ଦୀର୍ଘ ଅନୁଭବର ସମର୍ଥନ ରହିଆସିଛି ଏବଂ ତାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ପ୍ରମାଣିତ ମଧ୍ୟ ହେଉଛି। ସ୍ଥିତିଟି ଏହିଭଳି ହୋଇଥିବାରୁ, ବୁଦ୍ଧିମାନ୍ ପୁରୁଷ ତଥା ନାରୀମାନଙ୍କ ଲାଗି ପ୍ରୟୋଗର ଏକ ଅସୀମ କ୍ଷେତ୍ର ପଡ଼ି ରହିଛି। ସାଧାରଣ ଲୋକମାନଙ୍କର ସେମାନଙ୍କ ଦେହ ବିଷୟରେ କେବଳ ଏକ ବ୍ୟବହାରିକ ଜ୍ଞାନ ରହିଥିବା ଉଚିତ, କାରଣ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆତ୍ମାର ବିବର୍ଦ୍ଧନରେ ଦେହର ମଧ୍ୟ ଏତେ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକାଟିଏ ରହିଛି। ତଥାପି, ଆମର ଏହି ଦେହଟିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିଁ ତ ଆମେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଦୁଃଖଦଭାବରେ ଅବହେଳା ଦେଖାଇଥାଉ ଅଥବା ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ ରହିଥାଉ ![27]

ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୋଷଣ ଯୋଗାଇ ଦେବାଲାଗି ଅଗଣିତ ମଞ୍ଜି, ପତ୍ର ତଥା ଫଳଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ସମ୍ଭାବନାମାନ ଲୁକ୍କାୟିତ ହୋଇ ରହିଛି, ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଗୁଡ଼ିକର ଆବିଷ୍କାର କରି ନାହାନ୍ତି। ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷରେ, ପ୍ରାଣୀମାଂସ-ଆହାରର ବିଶ୍ୱାସଟିକୁ ବେଷ୍ଟନ କରି ଯେଉଁ ବିରାଟ ନ୍ୟସ୍ତସ୍ୱାର୍ଥଗୁଡ଼ିକ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଛନ୍ତି, ସେହିମାନେ ହିଁ ଚିକିତ୍ସାବିଜ୍ଞାନକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିରପେକ୍ଷତା ସହିତ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନଟିର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେବାରୁ କ୍ଷାନ୍ତ କରି ରଖିଛନ୍ତି।[28]

ନୈତିକ ଭୂମି

ନିରାମିଷ ଆହାର ବିଷୟରେ ନିଷ୍ଠାପର ହୋଇ ରହିବାକୁ ହେଲେ ସେଥିପାଇଁ ଏକ ନୈତିକ ଭିତ୍ତି ରହିଥିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ। କାରଣ, ଶରୀରର ନିର୍ମାଣପାଇଁ ନୁହେଁ, ଆତ୍ମାର କର୍ଷଣ ପାଇଁ ହିଁ ତାହାର ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି। ମଣିଷ ମାଂସଠାରୁ ଅନେକ ଅଧିକ। ମଣିଷ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଆତ୍ମାଟି ନିମନ୍ତେ ହିଁ ଆମେ ସଂଶ୍ଲିଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିଛୁ। ତେଣୁ, ଶାକାହାରୀମାନଙ୍କର ସେହି ନୈତିକ ଭୂମିଟି ଅବଶ୍ୟ ରହିବା ଉଚିତ; ଅର୍ଥାତ୍, ମନୁଷ୍ୟ ଏକ ଜୀବଭକ୍ଷୀ ପ୍ରାଣୀ ହେବାକୁ କଦାପି ଜନ୍ମ ହୋଇ ନଥିଲା। ମାତ୍ର, ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଜାତ ହେଉଥିବା ଫଳ ଓ ତୃଣଗୁଡ଼ିକୁ ଆହାର କରି ବଞ୍ଚିବାଲାଗି ସେ ପୃଥିବୀକୁ ଆସିଥିଲା—ସେ ଏହି ଭୂମିଟି ଉପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପାରୁଥିବା ଉଚିତ।[29]

ଅହିଂସା ଆଦୌ ଏକ ଖାଦ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର ନୁହେଁ, ତା'ଠାରୁ ଅନେକ ବେଶୀ। ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ କ'ଣ ଖାଉଛି ବା ପିଉଛି, ତାହାର ସେପରି କୌଣସି ମହତ୍ତ୍ୱ ନାହିଁ; ତା'ପଛରେ ଯେଉଁ ଆତ୍ମତ୍ୟାଗ ତଥା ଆତ୍ମସଂଯମ ରହିଛି, ତାହାର ହିଁ ମହତ୍ତ୍ୱ ଅଛି। ତୁମ ଖାଦ୍ୟର ସାମଗ୍ରୀମାନ ବାଛିଲାବେଳେ ତୁମେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ସଂଯମ ଅବଲମ୍ବନ କରିବ। ଏହି ସଂଯମ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରଶଂସାର୍ହ, ଏହାର ଏକ ଆବଶ୍ୟକତା ମଧ୍ୟ ରହିଛି; ମାତ୍ର ତାହା କେବଳ ଅହିଂସାର ଧାରଟିକୁ ହିଁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ପାରୁଛି। ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆପଣାର ଆହାରସମ୍ବନ୍ଧୀ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହୁଏତ ପରିସରଟିକୁ

ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଶସ୍ତ କରି ରଖିପାରେ ଅଥଚ ଅହିଂସାର ଜଣେ ସାକାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତରୂପେ ଆମର ସମ୍ମାନକୁ ଦାବି କରିପାରେ। କାରଣ, ତା'ର ହୃଦୟରେ ସବୁବେଳେ ଭଲ ପାଇବା ଉଛୁଳି ଉଠୁଥାଏ। ସେ ଆଉ ଜଣକର ଦୁଃଖ ଦେଖିଲେ ବିଚଳିତ ହୋଇ ଯାଉଥାଏ ଏବଂ ତା'ଭିତରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଉଗ୍ର ବାସନା ଅବଶେଷ ନଥାଏ। ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆହାର ବିଷୟରେ ସର୍ବଦା ଅତିବେଶୀ ନିୟମନିଷ୍ଠ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅହିଂସା ବିଷୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନବଗତ ଥାଇପାରେ, ଜଣେ ଦୟନୀୟ ହତବଳ ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇ ରହି ଥାଇପାରେ ; କାରଣ, ସେ ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥପରତା ଏବଂ ଉଗ୍ର ବାସନାଗୁଡ଼ିକର ଦାସ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଓ ତା'ର ହୃଦୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠିନ ହୋଇଥାଏ।[30]

ଏହି କଥାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ସ୍ମରଣ ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ, କେବଳ ଜୀବଦୟା ଆମକୁ ନିଜ ଭିତରର ଷଡ଼ରିପୁଙ୍କୁ, କାମ, କ୍ରୋଧ, ଲୋଭ, ମୋହ, ମଦ ଓ ମାତ୍ସର୍ଯ୍ୟକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଯିବାପାଇଁ କଦାପି ସମର୍ଥ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ। ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି କ୍ରୋଧ ଏବଂ କାମରେ ପୂରି ରହିଥିବ ମାତ୍ର ତେଣେ ପ୍ରତ୍ୟହ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଓ ପତଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଦେଉଥିବ ବା କେବେ କୌଣସି ହତ୍ୟା କରୁ ନଥିବ, ତା'ର ଜୀବଦୟା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଶଂସା କରିବାଭଳି କିଛି କ୍ୱଚିତ୍ ରହିଥାଏ। ସେ ଯନ୍ତ୍ରବତ୍ ସବୁକିଛି କହି ଯାଉଥାଏ ଓ ତାହାର କୌଣସି ଅଧ୍ୟାତ୍ମମୂଲ୍ୟ ନଥାଏ। ଏହା ହୁଏତ ଆହୁରି ଅଧିକ କିଛି ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ ; ଅର୍ଥାତ୍ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଦୁରାଚରଣ ଉପରେ ତାକୁ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିବା ପାଇଁ ଏହା ଏକ କପଟତାପୂର୍ଣ୍ଣ ଆବରଣ ପରି ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରେ।[31]

ଶୃଙ୍ଖଳା

ଶୃଙ୍ଖଳା କୌଣସି ଶ୍ରେଣୀଭେଦ ଜାଣେନାହିଁ। ଯେଉଁ ରାଜା ଶୃଙ୍ଖଳାର ମୂଲ୍ୟକୁ ବୁଝିଥାଏ, କେତେକ ସ୍ତରରେ ସେ ତା'ର ପରିକରର କଥାକୁ ମଧ୍ୟ ମାନେ ଏବଂ ତାହାକୁ ଏକମାତ୍ର ବିଚାରପତିରୂପେ ନେଇ ବସାଇଥାଏ।[32]

ଉଚ୍ଚତମ ସ୍ତରର ସ୍ୱାଧୀନତା ସହିତ ସର୍ବାଧିକ ପରିମାଣର ଶୃଙ୍ଖଳା ଏବଂ ବିନୟ ସହଚର ପରି ହୋଇ ରହିଥାଏ। ଶୃଙ୍ଖଳା ଓ ବିନୟରୁ ଯେଉଁ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଉଦ୍‌ଭବ ହୁଏ, ତାହାକୁ କଦାପି ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ; ଆଦୌ କୌଣସି ଲଗାମ ନଥିବା ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରିତା ନିଜପାଇଁ ତଥା ନିଜର ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସମାନଭାବରେ ଏକ ଅସଭ୍ୟତା ହୋଇ ରହିଥାଏ।[33]

ମୁଁ ଏପରି ଏକାଧିକ ଅବସରର କଳ୍ପନା କରି ପାରିବି, ଯେତେବେଳେ କି କାରଣଗୁଡ଼ିକୁ ବିବେଚନା କରି ଦେଖିବା ସକାଶେ ଆଦୌ ଅପେକ୍ଷା ନକରି ପରୋକ୍ଷଭାବରେ ମାନିନେବା ହିଁ ଏକ ଆବଶ୍ୟକତା ହୋଇଯାଏ। ଏହା ହେଉଛି ମୂଳତଃ ଜଣେ ସୈନିକର ଗୁଣ। ଏବଂ, ଯେଉଁ ଜାତିର ବହୁସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଖରେ ସେହି ଗୁଣଟିର ଅଭାବ ଥାଏ, ସେହି ଜାତି କଦାପି କୌଣସି ଯଥାର୍ଥ ଅଗ୍ରଗତି କରିପାରେ ନାହିଁ। ମାତ୍ର ଏପରି ଆଦେଶ ପାଳନର ଅବସର ଖୁବ୍ କମ୍ ଆସିଥାଏ ଏବଂ ଯେକୌଣସି ସୁସଗଂଠିତ ସମାଜରେ ତାହା ସେହିପରି କ୍ୱଚିତ୍

ହୋଇ ହିଁ ରହିଥିବା ଉଚିତ।[34]

ବୃହତ୍ ତଥା ସ୍ଥାୟୀଭାବରେ କିଛି ହାସଲ କରି ପାରିବାକୁ ହେଲେ ଏକ କଠୋର ଏବଂ ଅଶ୍ରାନ୍ତ ଶୃଙ୍ଖଳା ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବା ଉଚିତ। ବୁଦ୍ଧି ପ୍ରୟୋଗ କରି ଯୁକ୍ତି କଲେ କିମ୍ବା ଧୀଷଣା ବା ତର୍କଣା ସ୍ଥାନରେ ଆବେଦନ କରିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ମଧ ସେହି ଶୃଙ୍ଖଳା କେବେହେଲେ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। କେବଳ ବିପତ୍ତିର ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ହିଁ ଶୃଙ୍ଖଳାର ଶିକ୍ଷା ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ। ଏବଂ, ଆଦୌ କୌଣସି ରକ୍ଷାଢ଼ାଲର ବ୍ୟବହାର ନକରି ଉତ୍ସାହୀ ତରୁଣମାନେ ଦାୟିତ୍ୱପୂର୍ଣ ନାନା କାର୍ଯ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଯେତେବେଳେ ଆପଣାକୁ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଦାନ କରିବେ, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ସେମାନେ ଅସଲ ଦାୟିତ୍ୱ ଓ ଶୃଙ୍ଖଳାର ପରିଚୟ ପାଇ ପାରିବେ।[35]

ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ଶୃଙ୍ଖଳା ହେଉଛି ସାମୂହିକ ସ୍ୱାଧୀନତାର ସର୍ବମୂଳ କଥା।... ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିବାକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଉଥିବା ଗୋଟିଏ ଜାତି ପାଇଁ ଯେଉଁ ଶୃଙ୍ଖଳା ଆବଶ୍ୟକ, ତାହା ଏକ ସୈନ୍ୟବାହିନୀର ଅଗ୍ରସର ହେବା ବେଳରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଠାରୁ ନିଶ୍ଚୟ ଅନେକ ଗୁଣ ଅଧିକ ହେବ। ଏହି ଶୃଙ୍ଖଳାର ଅଭାବ ରହିଥିଲେ ରାମରାଜ୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍ ପୃଥିବୀରେ ଭଗବାନଙ୍କର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କେବଳ ଏକ ପୋଲା ସ୍ୱପ୍ନ ହୋଇ ହିଁ ରହିଥିବ।[36]

ଗୋଟିଏ ବୃହତ୍ ଜାତି ହେବାଲାଗି ଆକାଂକ୍ଷା ରହିଥିବା ଗୋଟିଏ ଜନସମୂହ ନିମନ୍ତେ ସାମୂହିକ ଶୃଙ୍ଖଳା ହେଉଛି ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପୂର୍ବସର୍ତ୍ତ।[37]

ଶ୍ରମ-ବିଭାଜନ

ଶ୍ରମବିଭାଜନର ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି। ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ସବୁକିଛି କରୁଥିବ, ତାହା ଆଦୌ କାମ୍ୟ ନୁହେଁ ଏବଂ ଏକ ସଂଗଠନର ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ତାହା ରୀତିମତ ଗୋଟିଏ ବାଧା ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ। ବ୍ରିଟିଶ୍ ରାଜପଦ ପରି ଗୋଟିଏ ସଂଗଠନକୁ ଆଦୌ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ। "ରାଜା ସ୍ୱର୍ଗଧାମକୁ ପ୍ରୟାଣ କଲେ, ରାଜା ଦୀର୍ଘଜୀବୀ ହୁଅନ୍ତୁ!" ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ "ରାଜା ଆଦୌ କୌଣସି ଭୁଲ୍ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ" ବୋଲି ଉକ୍ତିଟିଏ ମଧ୍ୟ ରହିଛି। ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ହିସାବରେ ରାଜା ପାଜି ହୋଇ ପାରନ୍ତି ; ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ଅନୁଷ୍ଠାନରୂପେ ମୂର୍ତ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବା ରାଜା ସର୍ବଦା 'ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା' ଶବ୍ଦଟି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମାଜରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଅର୍ଥ ଅନୁସାରେ ହିଁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି।

ନୀତିସାରଟି ହେଉଛି ଯେ, ଆରମ୍ଭ କାଳରେ ଦାୟିତ୍ୱରେ ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଯେତେ ଅକୁଶଳ ହୋଇଥାନ୍ତୁ ପଛକେ, ଏକ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ସଂଗଠନରେ ଯେଉଁମାନେ ଦାୟିତ୍ୱରେ ରହିବେ, ସେମାନେ ଅବଶ୍ୟ ସନ୍ଦେହର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଥିବେ, ସେମାନେ ସଂଗଠନଟିକୁ ଆଗରେ ରଖି ନିଜକୁ ପଛରେ ରଖୁଥିବେ। ଯଦି ପାଜିମାନଙ୍କୁ ନେଇ କର୍ମର ସଂଗଠନ ଲାଗି ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଏ, ତେବେ ସେଥିରେ ପାଜିମାନେ ହିଁ ସର୍ବଦା ସବାଉପରେ ରହିଥିବେ।[38]

ଚିକିତ୍ସକମାନେ

ପ୍ରକୃତ କଥା ହେଉଛି ଯେ ଡାକ୍ତରମାନେ ଆମକୁ ହୁଗୁଳା ହେବାକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନା ଦେଇଥାନ୍ତି

ଏବଂ ଫଳରେ ଆମେ ଆତ୍ମସଂଯମ ଲାଗି ଅସମର୍ଥ ହୋଇପଡ଼ିଛୁ ଓ ପୁରୁଷତ୍ୱ ହରାଇବସିଛୁ।[39]

ସାଧାରଣଭାବରେ ଦେଖିଲେ ଚିକିତ୍ସା କରିବାର ବୃତ୍ତିଟି ସହିତ ମୋ'ର ଏହି କଳହଟି ରହିଛି ଯେ, ଏହା ଆତ୍ମାକୁ ପୂରାପୂରି ଅବହେଳା କରୁଛି ଏବଂ କେବଳ ଏହି ଶରୀର ପରି ଏକ ଭଙ୍ଗୁର ଯନ୍ତ୍ରଟିର ଆରୋଗ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏତେ ବେଶୀ ପରିଶ୍ରମ କରୁଛି। ଏହିପରିଭାବରେ ଆତ୍ମାର ଅବହେଳା କରି, ସେହି ବୃତ୍ତି ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ତା'ପାଖରେ ଏକାନ୍ତ ନିର୍ଭରଶୀଳ କରି ରଖୁଛି ଏବଂ ମାନବର ମାନବଯୋଗ୍ୟ ସମ୍ମାନ ତଥା ଆତ୍ମସଂଯମର ହ୍ରାସ ପାଇଁ ପ୍ରଭୂତ ସହାୟତା କରୁଛି।

ମୁଁ କୃତଜ୍ଞତା ସହିତ ଏକଥା ଉଲ୍ଲେଖ କରି ରଖୁଛି ଯେ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ବିଚାରବର୍ଗ କ୍ରମଶଃ ଅଥଚ ସୁନିଶ୍ଚିତଭାବରେ ଦେଖା ଦେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରୁଛି, ଯାହାକି ଏକ ରୁଗ୍ଣ ଶରୀରର ଚିକିତ୍ସା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲାବେଳେ ମଧ୍ୟ ଆତ୍ମା ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରୁଛି ଏବଂ ତେଣୁ ତାହା ଔଷଧ ସେବନ ଉପରେ କମ୍ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଉଛି ଓ ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଆରୋଗ୍ୟକାରୀ ପକ୍ଷ ହିସାବରେ ପ୍ରକୃତି ଉପରେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଉଛି।[40]

ଆତ୍ମାର ଚିକିତ୍ସକମାନେ

ଶରୀରର ନୁହେଁ, ଆମେ ବରଂ ଆତ୍ମାର ଚିକିତ୍ସକମାନଙ୍କୁ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଛୁ। ଡାକ୍ତରଖାନା ଓ ରୋଗଚିକିତ୍ସକଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଯେ ଏପରି ଭାବରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି, ତାହା ଆଦୌ ଏକ ଯଥାର୍ଥ ସଭ୍ୟତାର ସଙ୍କେତ ନୁହେଁ। ଆମେ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ନିଜର ଶରୀରକୁ ଯେତିକି କମ୍ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେବା, ଆମର ତଥା ପୃଥିବୀର ପ୍ରକୃତରେ ସେତିକି ଅଧିକ ଭଲ ହେବ।[41]

ଏହି ଶରୀରକୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଏକ ମନ୍ଦିରରୂପେ ବ୍ୟବହାର ନକରି ଆମେ ତାହାକୁ ଆମ ଉପଭୋଗର ଗୋଟିଏ ମାଧମରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରୁଛୁ ଏବଂ ସେହି ଉପଭୋଗର ଅଧିକ ବୃଦ୍ଧି ଘଟାଇ ଏହି ପାର୍ଥିବ ମନ୍ଦିରଟିର ଅସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମର ପ୍ରୟାସରେ ଆମର ସହାୟତା କରିବା ସକାଶେ ଚିକିତ୍ସକମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଦଉଡ଼ିବାରେ ଆମକୁ ମୋଟେ ଲାଜ ମାଡ଼ୁ ନାହିଁ।[42]

ଚିକିତ୍ସକ ବୋଲି ଗୋଟାଏ ପଦବୀ ପାଇଗଲେ ତାହା ଆଦୌ କୌଣସି ମାନଦଣ୍ଡ ହେବନାହିଁ। ଜଣେ ପ୍ରକୃତ ଚିକିତ୍ସକଙ୍କୁ ଜଣେ ପ୍ରକୃତ ସେବକ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ।[43]

ଡାକ୍ତର, ବୈଦ୍ୟ ଓ ହାକିମ୍ ସମସ୍ତେ ଅର୍ଥପାଇଁ ହିଁ କାମ କରୁଛନ୍ତି। କେବଳ ସେବା ମନୋଭାବ ରଖି ସେମାନେ ଆଦୌ ଏହି ବୃତ୍ତିଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରୁ ନାହାନ୍ତି। କେତେକଙ୍କ ଭିତରେ ସେହି ମନୋଭାବ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି ସତ, ମାତ୍ର ତଦ୍ୱାରା ଉକ୍ତ ମତଟି ଆଦୌ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇ ଯାଉନାହିଁ।[44]

ପୋଷାକ

ମୋ'ର ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଜାତୀୟତାବୋଧ ହ୍ୟାଟ୍ ବିରୋଧରେ ବିଦ୍ରୋହ କରିଉଠେ, ମୋ'ର ଗୁପ୍ତ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟତା-ବୋଧ ସୋଲରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ହ୍ୟାଟ୍‌କୁ ଇଉରୋପରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ଏକ

ଅନ୍ୟତମ ବରଦାନ ବୋଲି ବିଚାର କରେ। ହ୍ୟାଟ୍ ବିରୋଧରେ ମୋ' ଭିତରେ ଏକ ଭୀଷଣ ଜାତୀୟ ବିରୋଧଭାବ ନଥିଲେ ମୁଁ ହୁଏତ ସୋଲ ତିଆରି ହ୍ୟାଟ୍‌କୁ ଲୋକପ୍ରିୟ କରିବାଲାଗି ତିଆରି ହୋଇଥିବା କୌଣସି ସଂଗଠନର ସଭାପତି ହୋଇଥାନ୍ତି।

ଶିକ୍ଷିତ ଭାରତବର୍ଷ ଏପରି ଏକ ଜଳବାୟୁରେ ଅନାବଶ୍ୟକ, ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ଏବଂ ଅତି ଅସୁନ୍ଦର ଟ୍ରାଉଜର୍‌ଗୁଡ଼ାକୁ ପିନ୍ଧିବାର ଅଭ୍ୟାସ କରି ଏବଂ ସୋଲ ତିଆରି ହ୍ୟାଟ୍ ପିନ୍ଧିବାକୁ ଏକ ସାଧାରଣ ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରି ଭାରି ଭୁଲ୍ କରିଛି। ମାତ୍ର, ମୁଁ ଜାଣିଛି ଯେ, ଏହି ଜାତୀୟ ପସନ୍ଦ ଓ ଅପସନ୍ଦଗୁଡ଼ାକ ଆଦୌ ବିବେକ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୁଏନାହିଁ।[45]

ମୁଁ ଜାତୀୟ ପୋଷାକ ପରିଧାନ କରୁଛି, କାରଣ ଏହା ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସ୍ୱାଭାବିକ ଏବଂ ଜଣେ ଭାରତୀୟକୁ ଏହା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମାନୁଛି। ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଯେ, ଆମେ ଯେପରି ଇଉରୋପୀୟ ପୋଷାକକୁ ନକଲ କରିବାରେ ଲାଗିଛୁ, ତାହା ହେଉଛି ଆମର ଅଧୋଗମନ, ଅପମାନ ଏବଂ ଦୁର୍ବଳତାର ହିଁ ସଙ୍କେତ ଏବଂ, ଯେଉଁ ପୋଷାକ ଭାରତୀୟ ଜଳବାୟୁ ପାଇଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅନୁକୂଳ ଏବଂ ଆପଣାର ସରଳତା, କଳାତ୍ମକତା ଏବଂ ଅଳ୍ପ ଦାମ୍ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଯାହାକୁ ପୃଥିବୀଯାକରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପୋଷାକ ଆଗକୁ ବଳିଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ଓ ଯାହା ଆମର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷାମୂଳକ ପ୍ରୟୋଜନଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ ତିଆରି ହୋଇଛି, ତାହାକୁ ବର୍ଜନ କରିବାଦ୍ୱାରା ଆମେ ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଅପରାଧ ହିଁ କରୁଛୁ। ଯଦି ଏକ ମିଛ ଗର୍ବ ଓ ମିଛ ସମ୍ମାନବୋଧ ମଝିରେ ବାଧା ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ନଥାନ୍ତା, ତେବେ ଭାରତବର୍ଷରେ ଇଂରେଜମାନେ ମଧ୍ୟ କେଉଁ କାଳରୁ ଭାରତୀୟ ପୋଷାକକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଥାନ୍ତେ।

ପବିତ୍ରତାସମ୍ବନ୍ଧୀ କେତେକ କାରଣରୁ ମୁଁ ଜୋତା ବ୍ୟବହାର କରେନାହିଁ, ମାତ୍ର ମୁଁ ଏକଥାଟି ମଧ୍ୟ ଦେଖି ପାରୁଛି ଯେ, ଯଥାସମ୍ଭବ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନ ପିନ୍ଧିବାଟା ହିଁ ଅଧିକ ସ୍ୱାଭାବିକ ଏବଂ ଅଧିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର।[46]

ସୁରାପାନ

ଉପରକୁ ସତ୍ୟ ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିବା ଏହି ଯୁକ୍ତିଟିର ଜାଲରେ ତୁମେ କଦାପି ପଡ଼ିଯିବ ନାହିଁ ଯେ, ଭାରତକୁ ବାଧ କରି ସୁରାପାନରୁ ମୁକ୍ତ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଏବଂ, ଯେଉଁମାନେ ସୁରାପାନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ସେଥିଲାଗି ଅବଶ୍ୟ ସୁବିଧାମାନ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ। ରାଷ୍ଟ୍ର କଦାପି ନିଜ ଜନଗଣଙ୍କର ପାପାଚରଣ ନିମନ୍ତେ ସୁବିଧାମାନ ଆଣି ଖଞ୍ଜିଦିଏ ନାହିଁ। ଆମେ ବେଶ୍ୟାଳୟଗୁଡ଼ିକର କୌଣସି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରୁନାହିଁ ବା ସେଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ଅନୁମତିପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରୁନାହିଁ। ଚୋରି କରିବାଲାଗି ଚୋରମାନଙ୍କର ରହିଥିବା ପ୍ରବୃତ୍ତି ଚରିତାର୍ଥ ହେବ ବୋଲି ଆମେ କଦାପି ଚୋରମାନଙ୍କୁ ସୁବିଧା ଯୋଗାଇ ଦେଉନାହିଁ। ମୁଁ ସୁରାପାନକୁ ଚୋରି କରିବାଠାରୁ ଅଧିକ ନିନ୍ଦନୀୟ ବୋଲି ବିଚାର କରେ, ଏପରିକି ହୁଏତ ବେଶ୍ୟାବୃତ୍ତିଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ନିନ୍ଦନୀୟ ବୋଲି ବିଚାର କରେ। ସୁରାପାନ ହିଁ ଉକ୍ତ ଉଭୟଟିର ଜନକ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରେନାହିଁ କି?[47]

ସୁରାପାନକୁ ପାପ ଅପେକ୍ଷା ଏକ ରୋଗ ବୋଲି ଅଧିକ ପରିମାଣରେ କୁହାଯିବ। ମୁଁ କୋଡ଼ି କୋଡ଼ି ଲୋକଙ୍କୁ ଜାଣେ, ଯେଉଁମାନେ କି ପାରିଲେ ଖୁସୀ ହୋଇ ସୁରାପାନକୁ ବର୍ଜନ କରିବେ। ମୁଁ ଏପରି ଲୋକଙ୍କୁ ଜାଣେ ଯେଉଁମାନେ କି ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରଲୋଭନଟିକୁ ଦୂରକୁ ନେଇ ନିଆଯାଉ ବୋଲି ଅନୁରୋଧ କରିଛନ୍ତି। ସେମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଲୋଭନଟିକୁ ଦୂରକୁ ନେଇ ନିଆଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୋ' ଜାଣିବାରେ ସେମାନେ ସୁରା ଚୋରାଇ ଆଣି ପିଇଛନ୍ତି।... ସେମାନଙ୍କର ନିଜର ଇଚ୍ଛା ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଅବଶ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[48]

ମେଲେରିଆ ବା ତତ୍ତୁଲ୍ୟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରୋଗ ଯେତେ ଅନିଷ୍ଟର କାରଣ ହେଉଛନ୍ତି, ସୁରାପାନ ଓ ନିଶା ସେବନ ଅନେକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅନନ୍ତ ଗୁଣରେ ଅଧିକ ଅନିଷ୍ଟ କରୁଛନ୍ତି। କାରଣ, ମେଲେରିଆ ତ କେବଳ ଦେହର କ୍ଷତି କରୁଛି, ମାତ୍ର ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ଶରୀର ଏବଂ ଆତ୍ମା ଉଭୟଙ୍କୁ ନଷ୍ଟ କରି ଦେଉଛନ୍ତି।[49]

କାଙ୍ଗାଳ ହୋଇଯିବା

ଆମ ଭିତରେ ହଜାର ହଜାର ସୁରାସକ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ ରହିବା ଅପେକ୍ଷା ଭାରତବର୍ଷ ବରଂ କାଙ୍ଗାଳ ହୋଇ ଯିବାକୁ ମୁଁ ଅଧିକ ପସନ୍ଦ କରିବି। ଭାରତକୁ ସୁରାପାନରୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ତାହାକୁ ଶିକ୍ଷାରୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖିବା ଯଦି ଏକମାତ୍ର ଉପାୟ ହୁଏ, ତେବେ ମୁଁ ଭାରତ ଶିକ୍ଷାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହୁ ବୋଲି ଅଧିକ ପସନ୍ଦ କରିବି।[50]

ସୁରାପାନର ଅଭ୍ୟାସ ଭିତରେ ପଡ଼ି ଯାଇଥିବା ଗୋଟିଏ ଜାତିର ଭାଗ୍ୟରେ ସର୍ବନାଶ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ନାହିଁ। ଇତିହାସ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେଇଯାଏ ଯେ, ସେହି ଅଭ୍ୟାସଟିର କାରଣରୁ କେତେ କେତେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଛାରଖାର ହୋଇ ଯାଇଛି। ଭାରତବର୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ରହିଛି ଯେ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଯେଉଁ ଲୋକସମୂହରେ ଜଣେ ସଦସ୍ୟ ଥିଲେ, ସେଇଟି ମଧ୍ୟ ଉକ୍ତ ଅଭ୍ୟାସ ଦ୍ୱାରା ଛାରଖାର ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ରୋମ୍‌ର ପତନରେ ମଧ୍ୟ ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ମନ୍ଦଟି ଏକ ସହାୟକରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲା।[51]

ସୁରାପାନର ଅଭ୍ୟାସ ମନୁଷ୍ୟର ଆତ୍ମାକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦିଏ ଏବଂ ତାହାକୁ ଗୋଟିଏ ପଶୁରେ ପରିଣତ କରିଦେବାର ପ୍ରବୃତ୍ତି ରଖିଥାଏ। ମଣିଷ ଆଉ ତା'ପରେ ପତ୍ନୀ, ମାଆ ଏବଂ ଭଉଣୀ ମଧ୍ୟରେ ବି କୌଣସି ଭେଦ ରଖିପାରେ ନାହିଁ। ସୁରାର କୁପ୍ରଭାବରେ ପଡ଼ି ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଏହି ଯାବତୀୟ ଭେଦକୁ ଭୁଲି ଯାଉଥିବାର ମୁଁ ନିଜେ ଦେଖିଛି।[52]

ଏଥିରେ ମୋ'ର କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ବିଚରା ସୁରାପାନକାରୀମାନଙ୍କର ନୈତିକ ତଥା ଭୌତିକ ସମ୍ବଳକୁ ହରଣ କରି ନେଉଥିବା ଏହି ଟିକସ ଆଉ ଆଉ ନଆସିଲେ ଦେଶର ଯାହା କ୍ଷତି ହେବ, ସୁରାପାନ ବନ୍ଦ କରିଦେବା ଦ୍ୱାରା ହେଉଥିବା ଲାଭ ଅବଶ୍ୟ ତାହାର କ୍ଷତିପୂରଣ କରାଇନେବ ଓ ଆହୁରି ଅଧିକ ଆୟର କାରଣ ହେବ। ପୁନଶ୍ଚ, ସମରବିଭାଗର ବ୍ୟୟବୋଝଟି, ଯାହାକୁ ସମର୍ଥନ କରି ଅବକାରୀ ବିଭାଗର ଖଜଣାକୁ ଅବଶ୍ୟ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ବୋଲି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଯାଇ ଆସିଛି, ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତରେ ତାହାର କୌଣସି

ଅବକାଶ ରହିବ ନାହିଁ ଏବଂ ସେତେବେଳେ ସେହି ବୋଝଟି ମଧ୍ୟ ରହିବ ନାହିଁ। ତେଣୁ, କୌଣସି ବିଳମ୍ବ ନକରି ଓ ଅକୁଣ୍ଠଭାବରେ ଅବକାରୀ ବିଭାଗର ଟିକସ ଆୟକୁ ଛାଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଏହି ବାବଦର ଟିକସ ଆଉ ଆସିବ ନାହିଁ, ଏହି ଭାବନାଟି ଯେପରି ଉପସ୍ଥିତ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ସଂସ୍କାରଟିକୁ ଅଗ୍ରସର କରାଇ ନେବାରେ ଆଦୌ କୌଣସି ହସ୍ତକ୍ଷେପ ନକରେ !...

ନିଶାନିବାରଣର ସକାରାତ୍ମକ ଦିଗଟି ତାହାର ନକାରାତ୍ମକ ଦିଗଟି ସହିତ ସମାନ୍ତର ହୋଇ ରହିଥିବା ଉଚିତ। ସକାରାତ୍ମକ ପ୍ରତିକାରଟି ସୁରାପାନ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଏପରି ନାନା ପ୍ରତିଆକର୍ଷଣ ଆଣି ଯୋଗାଇଦେବ, ଯାହାକି ତାକୁ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିବ, ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ମନୋରଞ୍ଜନର ଅବସରଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଆଣିଦେବ।[53]

ପ୍ରୟୋଗ

କେବଳ ମୋ' ଉପରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରୟୋଗମାନ କରି ହିଁ ମୁଁ ଉପରକୁ ଉଡ଼ିଯାଇ ପାରିବି। ମୁଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ପରମ ଅଦ୍ୱିତୀୟତାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଏବଂ ତେଣୁ, ମନୁଷ୍ୟସମାଜର ଅଦ୍ୱିତୀୟତାରେ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ କରେ। ଆମର ଯେ ଅନେକ ଶରୀର ଅଛି, ଏ କଥାଟି କାହିଁକି ଏକ ଅନ୍ତରାୟ ହୋଇ ଠିଆହେବ ? ଆମର କେବଳ ଗୋଟିଏ ଆତ୍ମା ରହିଛି। ପ୍ରତିଫଳନ ଦ୍ୱାରା ସୂର୍ଯ୍ୟର ରଶ୍ମିଗୁଡ଼ିକ ଅନେକ ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି। ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କର ଉତ୍ସ ଗୋଟିଏ। ତେଣୁ , ମୁଁ ନିଜକୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଦୁଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ମଧ୍ୟ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରିନେଇ ପାରିବି ନାହିଁ। (ସେହି କାରଣରୁ, ମୋତେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଗୁଣଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ସହିତ ଏକାତ୍ମ ହୋଇ ରହିବାରୁ କେହି ବଞ୍ଚିତ କରିପାରିବ ନାହିଁ।) ତେଣୁ, ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରେ ବା ନକରେ, ମୋତେ ମୋ'ର ପ୍ରୟୋଗଗୁଡ଼ିକରେ ସବୁ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ନାନା ପ୍ରୟୋଗର କେବଳ ଏକ ଅଶେଷ ଶୃଙ୍ଖଳା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ।[54]

ପତାକା

ଯେକୌଣସି ଦେଶପାଇଁ ପତାକାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି। ଏହି ପତାକା ନିମନ୍ତେ କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରାଣବଳି ଦେଇଛନ୍ତି। ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଏହା ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରତିକୋପାସନା, ଏବଂ ତାହାକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେବା ଅପରାଧ ହିଁ ହେବ। କାରଣ ଗୋଟିଏ ପତାକା ଗୋଟିଏ ଆଦର୍ଶର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥାଏ। ଇଉନିଅନ୍ ଜ୍ୟାକ୍‌ର ଉତ୍ତୋଳନ ହେଲେ ଜଣେ ଇଂରେଜର ବକ୍ଷତଳେ ଯେଉଁ ଭାବରାଶି ଜାତ ହୁଏ, ତାହାର ଶକ୍ତିକୁ ମାପି କହିଦେବା ଅତ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟକର ହେବ। ତାରା ଆଉ ଗାରଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଖଚିତ ପତାକାଟି ଜଣେ ଆମେରିକାବାସୀକୁ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱର କଥା ଆଣି କହିଥାଏ। ତାରା ଏବଂ ବଙ୍କା ଜହ୍ନ ଅଙ୍କା ହୋଇଥିବା ପତାକା ଇସ୍‌ଲାମ୍‌ର ସର୍ବୋତ୍ତମ ସାହସକୁ ଅନୁପ୍ରେରିତ କରି ଆଣିଥାଏ।

ଆମ ଭାରତବାସୀଙ୍କ ପାଇଁ—ହିନ୍ଦୁ, ମୁସଲମାନ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍, ଇହୁଦୀ, ପାର୍ସୀ ଏବଂ ଭାରତବର୍ଷକୁ ଘର ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରି ନେଇଥିବା ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ସାଧାରଣ ପତାକାର

ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇପାରିବା ଉଚିତ, ଯାହାପାଇଁ କି ଆମେ ଜୀଇପାରିବା ଓ ମରି ମଧ୍ୟ ପାରିବା ।[55]

କ୍ଷମା

କ୍ଷମା ଭୀରୁର ନୁହେଁ, ସାହସୀର ଏକ ଗୁଣ । ରାଜା ବିରାଟଙ୍କ ଘରେ ଅଜ୍ଞାତବାସରେ ରହିଥିବା ସମୟରେ ଯେତେବେଳେ ପାଣ୍ଡବଭାଇଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ଆକସ୍ମିକଭାବରେ ଏକ ଆଘାତ ପାଇଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ସେହି ଘଟଣାଟିକୁ ଯେ କେବଳ ଲୁଚାଇ ରଖି ନଥିଲେ ତା' ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ବିନ୍ଦୁ ରକ୍ତ ତଳେ ପଡ଼ିଲେ କାଳେ ତାହା ସେମାନଙ୍କର ଆଶ୍ରୟଦାତାଙ୍କର କୌଣସି କ୍ଷତି କରିବ, ସେଥିପାଇଁ ସେମାନେ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପାତ୍ରରେ ହିଁ ସେହି ରକ୍ତକୁ ପଡ଼ିବାକୁ ଦେଇଥିଲେ । ଜଣେ ଭାରତୀୟ ହିନ୍ଦୁ, ମୁସଲମାନ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍, ପାର୍ସୀ ବା ଶିଖ ଯାହା ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ମୋ'ର ଇଚ୍ଛା ସେ ସେହି ସହିଷ୍ଣୁତା ଓ ସାହସକୁ ନିଜ ଜୀବନରେ ବିକଶିତ କରାଉ ।[56]

ସଜ୍ଜନତା

ଏପରି କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଜଣେ ଉତ୍ତମ ବ୍ୟକ୍ତିପାଇଁ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ଉତ୍ତମ ହିଁ ହୋଇଥାଏ । ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି କଥାଟି ଅବଶ୍ୟ ସତ । ମାତ୍ର, ମନ୍ଦ ସମ୍ମୁଖରେ ଆପଣାକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରୁଥିବା ସମୟରେ ହିଁ ସଜ୍ଜନତା ପ୍ରକୃତରେ ଗତିଶୀଳ ହୋଇଥାଏ । କେବଳ ଭଲର ଜବାବ ଭଲଦ୍ୱାରା ଦେଉଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ତାହାକୁ ଏକ ମୂଲଚାଲ ବୋଲି କୁହାଯିବ ଓ ସେଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଶ୍ରେୟ ନଥାଏ । ମାତ୍ର, ଯଦି ତୁମେ ମନ୍ଦର ଉତ୍ତର ମଧ୍ୟ ଭଲଦ୍ୱାରା ଦେଇପାରିବ, ତେବେ ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ବିମୋଚନକାରୀ ଶକ୍ତିରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ । ତା' ସମ୍ମୁଖରେ ମନ୍ଦର କୌଣସି ଅସ୍ତିତ୍ୱ ରହେନାହିଁ ଓ ଭଲଟି ମଧ୍ୟ ଏପରି ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ଗତି ଲାଭ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୁଏ ଯେ, ତାହା ଗୋଟିଏ ବରଫପେଣ୍ଡୁ ପରି ପରିଶେଷରେ ଅପ୍ରତିରୋଧ ହିଁ ହୋଇଥାଏ ।[57]

ମହତ୍ତା

ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ସୁଖ କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝାଏ, ସେକଥା ଘୋଷଣା କରି କହିଦେବା ସୋଲୋନ୍‌ଙ୍କ ଲାଗି ଏକଦା କଷ୍ଟକର ହୋଇଥିଲା । ତେବେ, ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ମହତ୍ତା ବିଷୟରେ ବିଚାର କରିବା ଆହୁରି କେତେ ଅଧିକ କଷ୍ଟକର ନହେବ ? ଯଥାର୍ଥ ମହାନ୍ତା ପୃଥିବୀରେ କେଉଁ ପର୍ବତ ଉପରେ ଥାପି ହୋଇ ରହି ନଥାଏ ଯେ ତାହାକୁ ସାଧାରଣ ମତିର ମନୁଷ୍ୟସମୂହ ଦେଖିବାକୁ ପାଇପାରିବେ । ଓଲଟି, ମୋ'ର ସତୁରି ବର୍ଷର ଅଭିଜ୍ଞତା ମୋତେ ଏହି ଶିକ୍ଷା ଦେଇଛି ଯେ, ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ, ଯେଉଁମାନେ ଯଥାର୍ଥରେ ମହାନ୍, ସେମାନଙ୍କର ଜୀବଦ୍ଦଶାରେ ସେମାନଙ୍କର ମହତ୍ତା ବିଷୟରେ ପୃଥିବୀ ଆଦୌ କିଛିହେଲେ ଜାଣି ନଥାଏ । କେବଳ ଈଶ୍ୱର ହିଁ ଯଥାର୍ଥ ମହାନତାର ବିଚାର କରି ପାରିବେ, କାରଣ ସେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ହୃଦୟର କଥାକୁ ଜାଣିଛନ୍ତି ।[58]

ଗୁରୁ

ଗୁରୁବାଦର ହିନ୍ଦୁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟିକୁ ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଏବଂ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉପଲବ୍ଧିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହାର ମହତ୍ତ୍ୱକୁ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିଥାଏ। ଜଣେ ଗୁରୁ ନହେଲେ ଯେ ଯଥାର୍ଥ ଜ୍ଞାନ କଦାପି ସମ୍ଭବ ହୁଏନାହିଁ, ଏହି କଥାଟିରେ ପ୍ରଭୂତ ସତ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ ଭାବୁଛି। ପାର୍ଥିବ ବ୍ୟାପାରମାନଙ୍କରେ ଜଣେ ଅପୂର୍ଣ୍ଣତାଯୁକ୍ତ ଗୁରୁରେ ସମ୍ଭବତଃ କାମ ଚଳିଯାଏ, ମାତ୍ର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବ୍ୟାପାରର କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ହୋଇପାରେ ନାହିଁ। କେବଳ ଜଣେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜ୍ଞାନୀ ହିଁ ଗୁରୁରୂପେ ସିଂହାସନରେ ବସିବାର ଯୋଗ୍ୟତା ରଖିଥାନ୍ତି।[59]

ଯଦି ମୋ'ର ଜଣେ ଗୁରୁ ଥାଆନ୍ତେ ଏବଂ ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ଜଣେ ଗୁରୁଙ୍କର ସନ୍ଧାନ କରୁଛି—ତେବେ ମୁଁ ମୋ'ର ଶରୀର ଏବଂ ମୋ'ର ଆତ୍ମାକୁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ନେଇ ସମର୍ପଣ କରି ଦେଇଥାନ୍ତି। ମାତ୍ର, ଏହି ଅବିଶ୍ୱାସର ଯୁଗରେ ଜଣେ ଯଥାର୍ଥ ଗୁରୁ ପାଇବା କଷ୍ଟକର। ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ଆଉ ଜଣକୁ ଆଣି ବସାଇଦେଲେ ସେ ହୁଏତ ନିରର୍ଥକରୁ ଆହୁରି କିଛି ଅଧିକ ଖରାପ ହେବେ, ଅନେକ ସମୟରେ ପ୍ରକୃତରେ ଅନିଷ୍ଟର ହିଁ କାରଣ ହୋଇ ରହିବେ।

ତେଣୁ, ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ନିଜର ଗୁରୁ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବା ବିଷୟରେ ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାବଧାନ କରିଦେବି। ଅନ୍ଧାରରେ ବାଡ଼ି ବୁଲାଇ ଓ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଭୁଲକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ବରଂ ଯଥାର୍ଥ ସତ୍ୟପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବା ଅନେକ ଭଲ, ମାତ୍ର, 'ନିଜର ଅଜ୍ଞାନ ବିଷୟରେ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ ରହିଥିବା' ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ହାତରେ ନିଜର ଦାୟିତ୍ୱକୁ ନେଇ ଥୋଇଦେବା ଆଦୌ ଉଚିତ ନୁହେଁ। ନିଜ ବେକରେ ପଥରଟାଏ ବାନ୍ଧି କେହି କେବେ ପହଁରିବା ଶିଖି ପାରିଛି କି ?[60]

ଗୁରୁ ବିଷୟରେ ମୋ'ର ଯେଉଁ କଳ୍ପନା ଅଛି, ତାହାକୁ ହୁଏତ ସାଧାରଣ ସ୍ତରର ବୋଲି କୁହାଯିବ ନାହିଁ। ପୂର୍ଣ୍ଣତାରୁ ଏତେ ଟିକିଏ କମ୍ ହେଲେ ମୁଁ ଆଦୌ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେବିନାହିଁ। ମୁଁ ଏପରି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସନ୍ଧାନ କରୁଛି, ଯିଏକି ଦେହ ଧାରଣ କରି ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅଦୂଷିତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, କୌଣସି ଉଗ୍ର ବାସନା ତାଙ୍କୁ ଦୋହଲାଇ ଦେଇପାରୁ ନାହିଁ, ଯେ ଯାବତୀୟ ପରସ୍ପରବିରୋଧୀ ଦ୍ୱୈତତାରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି—ଯିଏ ସତ୍ୟ ଏବଂ ଅହିଂସାର ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ଅବତାର ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ଓ ତେଣୁ, ଯିଏ କଦାପି କାହାକୁ ଭୟ କରିବେନାହିଁ ଓ ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ କେହି କଦାପି ଭୟ କରୁ ନଥିବେ।[61]

ତିନୋଟି ବଡ଼ ପ୍ରଭାବ

ତିନିଜଣ ଆଧୁନିକ ବ୍ୟକ୍ତି ମୋ' ଜୀବନ ଉପରେ ଗଭୀର ପ୍ରଭାବ ପକାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ମୋତେ ବିମୁଗ୍ଧ କରି ରଖିଛନ୍ତି : ରାୟଚାନ୍ଦଭାଇ ତାଙ୍କର ଜୀବନ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧ ଦ୍ୱାରା, ଟଲ୍‌ଷ୍ଟୟ ତାଙ୍କର The Kingdom of God is within You ଗ୍ରନ୍ଥଟି ଦ୍ୱାରା ଏବଂ ରସ୍କିନ୍ ତାଙ୍କର Unto This Last ପୁସ୍ତକଟି ଦ୍ୱାରା।[62]

ମୁଁ ଭାବୁଛି, ରସ୍କିନ୍‌ଙ୍କର ଏହି ମହାନ୍ ଗ୍ରନ୍ଥଟିରେ ମୁଁ ମୋ' ନିଜର କେତେକ ଗଭୀରତମ ଭାବନା ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇ ରହିଥିବାର ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲି ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ସେହି

ଗ୍ରନ୍ଥ ମୋତେ ମୋହିତ କରି ଦେଇଥିଲା ଏବଂ ମୋତେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ବଦଳାଇଦେଲା। ସେହି ଗ୍ରନ୍ଥର ଶିକ୍ଷାଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ ଏହିପରିଭାବରେ ବୁଝିଥିଲି :

(1) ସମସ୍ତଙ୍କର ଭଲ ଭିତରେ ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଭଲ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି।

(2) ଜଣେ ଓକିଲର କାମର ଯେତିକି ମୂଲ୍ୟ, ଜଣେ ଭଣ୍ଡାରିର କାମର ମଧ୍ୟ ସେତିକି ମୂଲ୍ୟ ରହିଛି ; କାରଣ, ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରିବାର ସମାନ ଅଧିକାର ସମସ୍ତଙ୍କର ରହିଛି।

(3) ଶ୍ରମମୟ ଜୀବନ ଅର୍ଥାତ୍ ମାଟିକୁ ଚାଷ କରୁଥିବା ତଥା କୌଣସି ହସ୍ତଶିଳ୍ପ ଜାଣିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଜୀବନ ହେଉଛି ଯଥାର୍ଥ ଜୀବନ।

ଏଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରଥମଟିକୁ ମୁଁ ଜାଣିଥିଲି। ଦ୍ୱିତୀୟଟିକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷୀଣଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧି କରିଥିଲି, ତୃତୀୟଟି କେବେହେଲେ ଆଗରୁ ମୋ' ଭାବନାକୁ ଆସି ନଥିଲା। ବହିଟି ଏହି କଥାଟିକୁ ମୋ'ଲାଗି ଦିବାଲୋକ ପରି ସ୍ପଷ୍ଟ କରି ଦେଇଥିଲା ଯେ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଏବଂ ତୃତୀୟ କଥାଟି ପ୍ରଥମଟି ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ।[63]

ମୋ'ର ରାଜନୀତିକ ଗୁରୁ

ଗୋଖଲେଙ୍କୁ ମୁଁ ମୋ'ର ରାଜନୀତିକ ଗୁରୁ ବୋଲି କହିଛି। ମାତ୍ର, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବ୍ୟାପାର ଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ମୁଁ ଦୁଃଖର ସହିତ କହୁଛି ଯେ, ମୁଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାହାର ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିନାହିଁ, ଯାହାଙ୍କ ପାଖରେ କି ନିଜକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସମର୍ପଣ କରିଦେଇ ପାରିବି ଏବଂ, ରାଜନୀତିରେ ଗୋଖଲେଙ୍କର କଥାକୁ ଯେପରି ଗ୍ରହଣ କରିନେଇ ପାରୁଥିଲି, ତାହାଙ୍କର ମତକୁ ମୁଁ ସେହିପରି ନିର୍ବିବାଦଭାବରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ନକରି ଗ୍ରହଣ କରିନେଇ ପାରୁଥିବି। ହୁଏତ, ଜଣେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଗୁରୁ ପାଇବାପାଇଁ ମୁଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯଥେଷ୍ଟ ପାକଳ ହୋଇପାରି ନାହିଁ। କାରଣ ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଯେ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଗୁରୁ ଆପେ ଆପେ ହିଁ ତୁମ ପାଖକୁ ଆସିବେ ; ବସ୍ତୁତଃ, ତୁମେ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଯିବ, ସେତେବେଳେ ସେ ତୁମକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିନେବେ।

ମାତ୍ର, ଭିତରେ ସେହି କ୍ଷୁଦ୍ର ସିଂହାସନଟି ଏହିପରି ଭାବରେ ଖାଲି ପଡ଼ିଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ରାୟଚାନ୍ଦଙ୍କ ପରେ, ଟଲ୍‌ଷ୍ଟୟ୍ ହେଉଛନ୍ତି ସେହି ତିନିଜଣ ଆଧୁନିକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ, ଯେଉଁମାନେ ମୋ'ର ଜୀବନ ଉପରେ ଗଭୀର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପ୍ରଭାବ ପକାଇ ପାରିଛନ୍ତି। ତୃତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିଜଣକ ରସ୍କିନ୍। ଚାଳିଶିବର୍ଷ ପୂର୍ବେ, ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ସଂଶୟବାଦ ଓ ଅନିଶ୍ଚିତତାର ଏକ ଘୋର ସଂକଟ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଗତି କରୁଥିଲି, ସେତେବେଳେ ମୁଁ The Kingdom of God is Within You ଗ୍ରନ୍ଥଟି ପାଠ କରିଥିଲି ଏବଂ ତାହାଦ୍ୱାରା ଗଭୀରଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲି। ସେତେବେଳେ ମୁଁ ହିଂସାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲି। ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥଟି ମୋ'ର ସଂଶୟବାଦ ଭିତରୁ ମୋତେ ମୁକ୍ତ କରି ଆଣିଲା ଏବଂ ମୋତେ ଅହିଂସାରେ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିରେ ପରିଣତ କରିଦେଲା। ଟଲ୍‌ଷ୍ଟୟ୍‌ଙ୍କ ଜୀବନରେ ମୋ'ପାଇଁ ଯେଉଁ କଥାଟିର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଆବେଦନ ରହିଛି, ସେଇଟି ହେଉଛି ଯେ, ସେ ଯାହାକିଛି ପ୍ରଚାର କରୁଥିଲେ,

ତାହାକୁ ନିଜ ଜୀବନରେ ପ୍ରୟୋଗ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ସତ୍ୟର ଅନୁଶୀଳନରେ ସେ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ବୋଲି ମନେ କରୁ ନଥିଲେ ।[64]

ମୋ'ର କେହି ଶିଷ୍ୟ ନାହାନ୍ତି ; କାରଣ ମୁଁ ନିଜେ କାହାର ଶିଷ୍ୟତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବି ବୋଲି ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ରଖିଛି ଏବଂ ଜଣେ ଗୁରୁଙ୍କର ଅନ୍ୱେଷଣରେ ରହିଛି ।[65]

ସୁଖ

ସୁଖ ହେଉଛି ମନୁଷ୍ୟୋଚିତ ସମ୍ମାନବୋଧର ଏକ ସନ୍ଦୀପିତ ଉପଲବ୍ଧି ; ଏହା ହେଉଛି ଏପରି ଏକ ମାନବିକ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା, ଯାହାକି କେବଳ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆରାମ ଏବଂ ଭୌତିକ ଅଭାବର ସ୍ୱାର୍ଥପ୍ରେରିତ ପରିତର୍ପଣ ଠାରୁ ନିଜକୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇଥାଏ ଏବଂ ଆତ୍ମସଂରକ୍ଷଣ ନିମନ୍ତେ ଏହି ସବୁକିଛିକୁ ଖୁସୀ ହୋଇ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବର୍ଜନ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।[66]

ସୁଖ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟର ଭିତରେ ରହିଥାଏ ଏବଂ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଓ ସତ୍ୟର ଅନ୍ୱେଷଣ କରୁଥାଏ ।... ''ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାର ସନ୍ଧାନ କରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଛି ?'' —ହଁ, ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ଭିତରେ ତାହା ରହିଛି ।[67]

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ

ଏହି କଥାଟି ନିଃସନ୍ଦେହଭାବରେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇ ସାରିଛି ଯେ, ଅଜ୍ଞାନ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ତଥା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ବିଷୟରେ ରହିଥିବା ନିୟମଗୁଡ଼ିକର ଅବହେଳା—ଏହିଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ ଆମେ ଭୋଗୁଥିବା ଅଧିକାଂଶ ରୋଗ ନିମନ୍ତେ ଦାୟୀ କରାଯିବ । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଆମକୁ କାମୁଡ଼ି ରହିଥିବା ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ସକାଶେ ହିଁ ଆମ ଭିତରେ ଏତେ ଅଧିକ ଲୋକ ମୃତ୍ୟୁ ମୁଖରେ ପତିତ ହୁଅନ୍ତି ; ମାତ୍ର, ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଯଦି ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ବିଷୟରେ ପ୍ରକୃତ ଶିକ୍ଷା ମିଳିପାରନ୍ତା, ତେବେ ଏହି ମୃତ୍ୟୁ ହାର ଅନେକ ପରିମାଣରେ ଊଣା ହୋଇଯାଆନ୍ତା ।

ସୁସ୍ଥ ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ସୁସ୍ଥ ମନ—ମନୁଷ୍ୟଜାତି ପାଇଁ ସମ୍ଭବତଃ ଏହା ହିଁ ସର୍ବପ୍ରଥମ ନିୟମ । ଏକ ସୁସ୍ଥ ଶରୀରରେ ଏକ ସୁସ୍ଥ ମନ—ଏହା ହେଉଛି ଏକ ସ୍ୱୟଂସ୍ପଷ୍ଟ ସତ୍ୟ । ମନ ଏବଂ ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧ ସବୁବେଳେ ରହିଛି । ଯଦି ଆମର ଏକ ସୁସ୍ଥ ମନ ରହିଥାନ୍ତା, ତେବେ ଆମେ ଆଉ କୌଣସି ହିଂସା କରନ୍ତେ ନାହିଁ ଏବଂ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ ପାଳନ କରି ବିନା ପ୍ରୟାସରେ ସୁସ୍ଥ ଶରୀରର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରିଥାନ୍ତେ ।

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷାର ମୌଳିକ ନିୟମଗୁଡ଼ିକ ଖୁବ୍ ସରଳ, ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଖୁବ୍ ସହଜରେ ଶିଖିହେବ । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପାଳନ କରିବା ହେଉଛି ପ୍ରକୃତ ସମସ୍ୟା । ଏଠାରେ ସେହିଭଳି କେତେକ ନିୟମର ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି :

ଶୁଦ୍ଧତମ ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ଭାବିବ ଏବଂ ମନ ଭିତରୁ ସକଳ ପ୍ରକାରର ଅଳସ ଓ ଅଶୁଦ୍ଧ ଭାବନାକୁ କାଢ଼ି ବାହାର କରିଦେବ ।

ଦିନରାତି ଶୁଦ୍ଧ ବାୟୁ ଗ୍ରହଣ କରିବ।

ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମ ଓ ମାନସିକ କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଭାରସାମ୍ୟ ରଖିବ।

ସିଧା ଛିଡ଼ାହେବ, ସିଧା ବସିବ ; ନିଜର ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ରହିବ, ଏବଂ ଏହି ସବୁକିଛି ତୁମ ଭିତରର ଅବସ୍ଥାର ଏକ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇ ରହିଥିବ।

ନିଜ ସହମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ସେବାଲାଗି ବଞ୍ଚିବାକୁ ହିଁ ତୁମେ ଆହାର ଗ୍ରହଣ କରିବ। ଖାଲି ଉପଭୋଗ କରିବାଲାଗି କଦାପି ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବ ନାହିଁ। ତେଣୁ, ତୁମର ମନ ତଥା ଶରୀରକୁ ସୁସ୍ଥ ଅବସ୍ଥାରେ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ଯେତିକି ଯଥେଷ୍ଟ, ତୁମେ କେବଳ ସେତିକି ଖାଦ୍ୟ ଖାଇବ। ମଣିଷ ଯେପରି ଯାହା ଖାଏ, ସିଏ ସେହି ଅନୁସାରେ ହିଁ ଯେପରି ହେବାର ହୋଇଥାଏ।

ତୁମେ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ଜଳ, ଖାଦ୍ୟ ଏବଂ ବାୟୁ ପରିଷ୍କାର ରହିବ ଏବଂ ତୁମେ କେବଳ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପରିଚ୍ଛନ୍ନତାରେ ହିଁ କଦାପି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିବ ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ନିଜ ପାଇଁ ତୁମେ ଯେଉଁ ତିନୋଟି ପରିଚ୍ଛନ୍ନତାକୁ କାମ୍ୟ ବୋଲି ଜାଣୁଥିବ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଆପଣାର ପରିବେଷ୍ଟନୀକୁ ମଧ୍ୟ ତୁମେ ସଂକ୍ରମିତ କରି ରଖୁଥିବ।[68]

ସ୍ପଷ୍ଟତଃ, ଭାଗ୍ୟ ଉପରେ ରହିଥିବା ଆମର ବିଶ୍ୱାସରୁ ଆଦୌ ଏହି ନିଷ୍କର୍ଷଟି ବାହାରୁ ନାହିଁ ଯେ, ଆମେ ପୀଡ଼ିତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ଯତ୍ନ ନେବା ବିଷୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି 'ଚିନ୍ତା' କରିବା ନାହିଁ। ରୋଗରେ ପଡ଼ିବା ଅପେକ୍ଷା ରୋଗ ବିଷୟରେ ଉଦାସୀନ ରହିବା ହେଉଛି ଏକ ବୃହତ୍ତର ଅପରାଧ। ଗତ କାଲିଠାରୁ ଆଜି ଅଧିକ ଭଲଭାବରେ ସବୁକିଛି କରିବାର ପ୍ରୟାସରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅନ୍ତ ହିଁ ନାହିଁ। ଆମକୁ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ, ଆମେ କାହିଁକି ରୋଗରେ ପୀଡ଼ିତ ହୋଇଛୁ, ଆମକୁ ତାହାର କାରଣକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବାକୁ ହେବ। 'ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ' ନୁହେଁ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ହିଁ ପ୍ରକୃତିର ନିୟମ। ଆମେ ପ୍ରକୃତିର ନିୟମଟି ବିଷୟରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ଏବଂ, ଯଦି ରୋଗରେ ନ ପଡ଼ିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା ଅଥବା ରୋଗରେ ପଡ଼ିବା ପରେ ପୁନର୍ବାର ସୁସ୍ଥ ହେବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା, ତେବେ ସେହି ନିୟମର ପାଳନ ମଧ୍ୟ କରିବା।[69]

ଶରୀର ଓ ଆତ୍ମା

ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ଯେ ଏକ ସୁସ୍ଥ ଶରୀରରେ ହିଁ ଏକ ସୁସ୍ଥ ଆତ୍ମା ବାସ କରୁଥିବ। ତେଣୁ, ଆତ୍ମା ଯେଉଁ ପରିମାଣରେ ସୁସ୍ଥ ହୋଇ ବଢୁଥିବ ଓ ଉଗ୍ର ବାସନାଗୁଡ଼ିକରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବ, ସେହି ପରିମାଣରେ ଶରୀର ମଧ୍ୟ ସେହି ଅବସ୍ଥାକୁ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବ। ଏହାର ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ଏକ ସୁସ୍ଥ ଶରୀରକୁ ଅବଶ୍ୟ ବଳିଷ୍ଠଭାବରେ ମାଂସଯୁକ୍ତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ। ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଏକ କୃଶ ଶରୀରରେ ହିଁ ସାହସୀ ଆତ୍ମାଟିଏ ବାସ କରୁଥାଏ। ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବୟସ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଗଲେ ଆତ୍ମାର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଅନୁପାତରେ ଶରୀରର ମାଂସଳତା କ୍ଷୀଣ ହୋଇ ଆସିଥାଏ।

ଏକ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଯୁକ୍ତ ଶରୀରରେ ହୁଏତ କୌଣସି ମାଂସଳତା ନଥାଇପାରେ। ଏକ ମାଂସପେଶୀବହୁଳ ଶରୀର ଅନେକ ସମୟରେ ବହୁ ରୋଗର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ହୋଇଥାଏ।

ବାହାରୁ ଦେଖିବାକୁ ଏଥିରେ କୌଣସି ରୋଗ ଥିଲାପରି ଲାଗୁନଥିଲେ ହେଁ, ତାହା ରୋଗ ସଂକ୍ରମଣ ଆଦିରୁ ତଥାପି ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହି ନଥାଏ। ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁସ୍ଥ ଶରୀର ଏହି ସବୁକିଛି ଆପଦରୁ ମୁକ୍ତ ରହିଥାଏ। ଅଦୂଷିତ ରକ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ଯେକୌଣସି ସଂକ୍ରମଣର ପ୍ରତିରୋଧ କରି ପାରିବା ଭଳି ଶକ୍ତି ନିହିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ।

ଏପରି ଏକ ସମତାବସ୍ଥା ହାସଲ କରିବା ଅବଶ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆୟାସସାଧ୍ୟ। ତା' ନହେଲେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ତାହା ହାସଲ କରି ପାରିଥାନ୍ତି। କାରଣ, ଏହି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବସ୍ଥାଟିକୁ ହାସଲ କରିବା ସକାଶେ ମୁଁ ଯେ ସବୁକିଛି କଷ୍ଟ ସହିବାକୁ ରାଜି ଅଛି, ମୋ'ର ଆତ୍ମା ସେହି ଅଭିଳାଷଟିର ସାକ୍ଷୀ ହୋଇ ରହିଛି। ସେହି ଅବସ୍ଥା ଏବଂ ମୋ' ଭିତରେ କୌଣସି ବାହ୍ୟ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ କଦାପି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ।

ମାତ୍ର, ଅତୀତର ସଂସ୍କାରଗୁଡ଼ିକୁ ପୋଛିଦେଇ ପାରିବା ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସହଜ ନୁହେଁ, ଅନ୍ତତଃ ମୋ' ନିଜ ପାଇଁ କଦାପି ନୁହେଁ। ମାତ୍ର ସେହି ବିଳମ୍ବ ମୋତେ କେବେହେଲେ ନିରାଶ କରିଦେଇ ନାହିଁ। କାରଣ, ସେହି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥିତିର ଗୋଟିଏ ଚିତ୍ର ସର୍ବଦା ମୋ' ମନ ଭିତରେ ରହିଛି। ଏପରିକି ମୁଁ ସେଇଟିର ଏକ କ୍ଷୀଣ ଆଭାସ ମଧ୍ୟ ପାଇପାରିଛି। ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ଭବ ହୋଇଥିବା ଅଗ୍ରଗତି ମୋତେ ନିରାଶ କରି ପକାଇବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ମୋ' ଭିତରେ ଆଶାର ସଞ୍ଚାର କରିଛି। ତଥାପି, ମୋ'ର ସେହି ଆଶାଟି ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଯଦି ମୋତେ ଏହି ଶରୀରକୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ମୁଁ ବିଫଳ ହୋଇଗଲି ବୋଲି କଦାପି ଭାବିବି ନାହିଁ। କାରଣ, ମୋ'ର ଏହି ଶରୀରର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଯେତିକି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛି, ପୁନର୍ଜନ୍ମରେ ମଧ୍ୟ ମୋ'ର ସେତିକି ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି। ତେଣୁ, କାହାର ଏତେଟିକିଏ ପ୍ରୟାସ ଯେ କଦାପି ବ୍ୟର୍ଥ ହୁଏନାହିଁ, ସେହି କଥାଟିକୁ ମୁଁ ଭଲକରି ଜାଣିଛି।[70]

ସାଧୁତା

ପୂର୍ଣ୍ଣ ସାଧୁତା ସହିତ କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟ ଚଳାଇବା କଷ୍ଟକର ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ। ପ୍ରକୃତ କଥା ହେଉଛି ଯେ, ଗୋଟିଏ ବ୍ୟବସାୟ ଯେତିକି ଅଧିକ ସାଧୁ ହୋଇ ପାରୁଥିବ, ତାହା ସେତିକି ପରିମାଣରେ ଅଧିକ ସଫଳ ମଧ୍ୟ ହେଉଥିବ। ତେଣୁ, ବ୍ୟବସାୟରେ ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ''ସାଧୁତା ହିଁ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ନୀତି'' ବୋଲି ପ୍ରବଚନଟିଏ ତିଆରି କରିଛନ୍ତି। ସତ୍ୟ କଥାଟି ହେଉଛି ଯେ, ଏକ ବୃହତ୍ ପରିମାଣ ସମ୍ପତ୍ତି ଠୁଳ କରିବା ସହିତ ସାଧୁତାର ଆଦୌ କୌଣସି ସଙ୍ଗତି ନାହିଁ। ''ଏହି କଥାଟି ଏକାନ୍ତ ସତ୍ୟ ଯେ, ଜଣେ ଧନୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଭଗବାନଙ୍କର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରିପାରିବା ଅପେକ୍ଷା ଗୋଟାଏ ଓଟ ଏକ ଛୁଞ୍ଚିର ଫୋଡ଼ ଭିତର ଦେଇ ବାହାରି ଯାଇ ପାରିବା ଅଧିକ ସହଜ।'' ସାଧୁତା ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀର ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅସମ୍ଭବ ଦାବିମାନ କରି ନଥାଏ।[71]

ଆଦର୍ଶ

ଗୋଟିଏ ଆଦର୍ଶର ସୀମାହୀନତା ହେଉଛି ତାହାର ଅସଲ ଗୁଣ। ମାତ୍ର, ନାନା ଅପୂର୍ଣ୍ଣତା

ରହିଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଧର୍ମର ଆଦର୍ଶଗୁଡ଼ିକୁ ହାସଲ କରିବା ଏହିପରିଭାବରେ ସ୍ୱଭାବତଃ ଅସମ୍ଭବ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ହେଁ, ଆପଣାର ଅସୀମତା ହେତୁ ସେମାନେ ଆମଠାରୁ ହୁଏତ ଅଧିକ ଅଧିକ ଦୂରକୁ ଚାଲି ଯାଉଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଥିଲେ ହେଁ, ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକର ଯେତିକି ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେଉଥିବା, ସେଗୁଡ଼ିକ ତଥାପି ଆମର ହାତ ଓ ଗୋଡ଼ଗୁଡ଼ିକ ଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଆମର ଅଧିକ ପାଖରେ ରହିଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଥିବେ ; କାରଣ, ଆମ ନିଜର ଏହି ଭୌତିକ ସତ୍ତାଟି ଅପେକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ଆମେ ସେମାନଙ୍କର ବାସ୍ତବତା ତଥା ସତ୍ୟ ବିଷୟରେ ଅଧିକ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ଯାଉଥିବା । ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ତା'ର ଆଦର୍ଶଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ରହିଥିବା ଏହି ବିଶ୍ୱାସ—ତାହା ହିଁ ତା'ର ଯଥାର୍ଥ ଜୀବନ ; ବସ୍ତୁତଃ ତାହା ହେଉଛି ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ସବୁକିଛି ।[72]

ଆମେ ପଡ଼ି ଯାଉଥିବା, ଝୁଣ୍ଟୁଥିବା, ମାତ୍ର ତଥାପି ଉଠି ଠିଆ ମଧ୍ୟ ହେଉଥିବା । ଯୁଦ୍ଧ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ଆମେ କଦାପି ଦଉଡ଼ି ପଳାଇଯିବା ନାହିଁ—ସେତିକି ହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ ।[73]

ଅମରତ୍ୱ

ମୁଁ ଆତ୍ମାର ଅମରତ୍ୱରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ । ଏଠାରେ ମୁଁ ତୁମକୁ ମହାସମୁଦ୍ରର ଉପମାଟି ଦେବାଲାଗି ଇଚ୍ଛା କରୁଛି । ମହାସମୁଦ୍ର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଜଳବିନ୍ଦୁର ସମଷ୍ଟିରେ ତିଆରି ହୋଇଛି ; ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିନ୍ଦୁର ଏକ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ରହିଛି ଏବଂ ତଥାପି ତାହା ସମଗ୍ରଟିର ଏକ ଅଂଶ ହୋଇ ରହିଛି, ''ଏକ ତଥା ଅନେକ'' ହୋଇ ରହିଛି । ଜୀବନର ମହାସମୁଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ହେଉଛୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ବିନ୍ଦୁ ।

ମୋ' ନୀତିଟିର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ, ମୋତେ ଜୀବନ ସହିତ, ଯାହାକିଛି ଜୀବନରେ ରହିଛି, ଏହି ସବୁକିଛି ସହିତ ଏକାତ୍ମତା ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କର ସାନ୍ନିଧ ମଧରେ ମୋତେ ଜୀବନର ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟରେ ଭାଗ ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏହି ଯାବତୀୟ ଜୀବନର ସମଷ୍ଟି—ତାହା ହିଁ ଈଶ୍ୱର ।[74]

ବ୍ୟକ୍ତି

ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେତେ ନିମ୍ନରେ ଥାଉ ପଛକେ, ତାହାପାଇଁ ନ୍ୟାୟ—ତାହା ହିଁ ସବୁକିଛି । ଆଉ ସବୁକିଛି ତା' ପରେ ଯାଇ ଆସିବ ।[75]

ବୀମା

ମୁଁ ଭାବିଥିଲି ଯେ ଜୀବନବୀମା ମଧ୍ୟରେ ଭୟ ଏବଂ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପ୍ରତି ବିଶ୍ୱାସର ଅଭାବ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି । ମୋ' ଜୀବନକୁ ବୀମା କରିବାଦ୍ୱାରା ମୁଁ ମୋ'ର ପତ୍ନୀ ଏବଂ ପିଲାମାନଙ୍କ ଠାରୁ ସେମାନଙ୍କର ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳତାକୁ ଅପହରଣ କରି ନେଇଥିଲି । ପୃଥିବୀର ଅଗଣିତ ଦରିଦ୍ର ପରିବାରମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା କ'ଣ ହେଲା ? ସେମାନେ କାହିଁକି ନିଜର ଯତ୍ନ ନିଜେ ନେବେ ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟାଶା କରାଯିବ ନାହିଁ ? ମୁଁ ନିଜକୁ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଜଣେ

ବୋଲି ସୁମାରି କରି ପାରିବିନାହିଁ ? ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ମୃତ୍ୟୁ ଅଧିକ ଶୀଘ୍ର ଆସି ମୋତେ ନେଇଯିବ, ଏପରି ଭାବିବାପାଇଁ ମୋ' ପାଖରେ କି କାରଣ ରହିଛି ? ଯିଏ ଯାହା କହୁ ପଛକେ, ମୁଁ ନୁହେଁ କି ମୋ'ର ଭାଇ ନୁହେଁ, ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ୍ ଈଶ୍ୱର ହେଉଛନ୍ତି ମୋ' ପରିବାରର ପ୍ରକୃତ ରକ୍ଷକ ।[76]

ସାମ୍ବାଦିକତା

ସେବା ହିଁ ସାମ୍ବାଦିକତାର ଏକମାତ୍ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ । ସମ୍ବାଦପତ୍ର ସଂସ୍ଥା ହେଉଛି ଏକ ବୃହତ୍ ଶକ୍ତି ; ମାତ୍ର, କୌଣସି ବାଡ଼ ବା ବନ୍ଧ ନଥିଲେ ଯେପରି ଜଳରାଶି ସମଗ୍ର ଭୂଭାଗକୁ ଜଳମଗ୍ନ କରିଦିଏ ଏବଂ ଶସ୍ୟ ନଷ୍ଟ କରେ, ସେହିପରି ନିୟନ୍ତ୍ରଣାଧୀନ ହୋଇ ରହି ନଥିବା କଲମ ମଧ୍ୟ ତା'ର କାର୍ଯ୍ୟଦ୍ୱାରା କେବଳ ସବୁକିଛିକୁ ନଷ୍ଟ ହିଁ କରି ଦେଇଥାଏ । ଯଦି କେବଳ ବାହାରୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ରହିଥାଏ, ତେବେ ଆଦୌ କୌଣସି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ରହି ନଥିବା ଅପେକ୍ଷା ତାହା ଅଧିକ ବିଷାକ୍ତ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ । ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କେବଳ ଭିତରୁ ସମ୍ଭବ ହେଲେ ଯାଇ ତାହା ଉପକାରୀ ହୋଇଥାଏ । ଯଦି ମୋ'ର ଏହି ଯୁକ୍ତିର ଧାରାଟି ଠିକ୍ ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ପୃଥିବୀର କେତେଜଣ ସାମ୍ବାଦିକ ଏହି ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ପାରିବେ ? ମାତ୍ର, ଏଥିରେ ବିଚାରପତି ମଧ୍ୟ କିଏ ହେବ ? ସାଧାରଣତଃ ଭଲ ଆଉ ମନ୍ଦ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେପରି ହୋଇଥାଏ, ଦରକାରୀ ଓ ଅଦରକାରୀ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଏକାଠି ହୋଇ ରହିଥିବେ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ତାହା ଭିତରୁ ବାଛି ନେବାକୁ ପଡୁଥିବ ।[77]

ସାଧାରଣ ଜନମାନସକୁ ଶିକ୍ଷିତ କରାଇବା ହେଉଛି ସାମ୍ବାଦିକତାର ପ୍ରକୃତ କାର୍ଯ୍ୟ ; ତାହାକୁ ବାଞ୍ଛିତ ଓ ଅବାଞ୍ଛିତ ନାନା ପ୍ରଭାବଦ୍ୱାରା ଭର୍ତ୍ତି କରି ରଖିବା ଆଦୌ କାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ ।

ତେଣୁ କେତେବେଳେ କେଉଁ ସମ୍ବାଦଟିକୁ ଆଣି ଦେବାକୁ ହେବ, ସେହି ବିଷୟରେ ଜଣେ ସାମ୍ବାଦିକକୁ ନିଜର ବିବେକ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁଭଳି ହେଉଛି, ସାମ୍ବାଦିକମାନେ କେବଳ ପ୍ରକୃତରେ ଘଟିଥିବା ଘଟଣା ମଧ୍ୟରେ ଆପଣାକୁ ସୀମିତ ରଖି ଆଦୌ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇପାରୁ ନାହାନ୍ତି, ତେଣୁ ସାମ୍ବାଦିକତା କ୍ରମେ 'ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତା ସହିତ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଅନୁମାନ' କରିବାର କଳାରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲାଣି ।[78]

ଆଧୁନିକ ସାମ୍ବାଦିକତା

ଆଧୁନିକ ସାମ୍ବାଦିକତା ମଧ୍ୟକୁ ଯେଉଁ ପଲ୍ଲବଗ୍ରାହିତା, ଏକଦେଶଦର୍ଶିତା, ଅଯଥାର୍ଥତା ଓ ଅନେକ ସମୟରେ ଯେଉଁ ଅସାଧୁତା ଆସି ପ୍ରବେଶ କଲାଣି, ତାହା ସାଧୁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଅବିରତ କେବଳ ଭୁଲ ବାଟରେ ପରିଚାଳିତ କରି ନେଉଛି । ଏମାନେ ତ କେବଳ ନ୍ୟାୟ ହିଁ ସ୍ୱୀକୃତ ହେଉ ବୋଲି ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ଆଉ କିଛି ଚାହୁଁ ନାହାନ୍ତି ।[79]

ମୋ' ସମ୍ମୁଖରେ ପତ୍ରିକାମାନଙ୍କରୁ କଟା ହୋଇ ଆସିଥିବା ଏପରି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବିବରଣୀ ରହିଛି, ଯେଉଁଥିରେ କି କେବଳ କେତେକ ନୃଶଂସ ଘଟଣାର ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ସେଥିରେ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଉତ୍ତେଜନାକୁ ସ୍ଥାନ ଦିଆଯାଇଛି, ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକର ଭୁଲ ଉପସ୍ଥାପନା କରାଯାଇଛି

ଏବଂ ହତ୍ୟା ସମେତ ନାନାବିଧ ରାଜନୀତିକ ହିଂସା ନିମନ୍ତେ ଉତ୍ତେଜିତ କରାଯାଇଛି। ସରକାରଙ୍କ ପାଇଁ ମୋକଦ୍ଦମାମାନ ଦାଏର୍ କରିବା ଅଥବା ଦମନମୂଳକ ଅଧ୍ୟାଦେଶମାନ ଜାରି କରିବା ଅବଶ୍ୟ ବେଶ୍ ସହଜ ହୋଇପାରିବ। ମାତ୍ର, କେବଳ ସାମୟିକଭାବରେ ହିଁ ତଦ୍ଵାରା ଅଭିପ୍ରେତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଟିର ସାଧନ ସମ୍ଭବ ହେବ ; ଏବଂ, ସମ୍ବାଦପତ୍ରର ମୁକ୍ତ ଅଙ୍ଗନଟି ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବନ୍ଦ ରହିଥିବାବେଳେ ଯେଉଁ ଲେଖକମାନେ ଅନେକ ସମୟରେ ଗୋପନ ପ୍ରଚାରମାନ କରନ୍ତି, ତଦ୍ଵାରା ସେହି ଲେଖକମାନଙ୍କର ମତ ବଦଳାଇ ପାରିବା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ।

ସୁସ୍ଥ ଜନମତ ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରକୃତ ସମାଧାନ, ଯାହାକି ବିଷରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବା ପତ୍ରିକାଗୁଡ଼ିକୁ କୌଣସି ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା ଦେଖାଇବାକୁ ଆଦୌ ସମ୍ମତ ହେବନାହିଁ।... ସମ୍ବାଦପତ୍ରର ସ୍ଵାଧୀନତା ହେଉଛି ଏକ ବହୁମୂଲ୍ୟ ଅଧିକାର ଏବଂ କୌଣସି ଦେଶ ତାହାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ। ମାତ୍ର, ଯେପରି ଅବଶ୍ୟ ରହିବା ଉଚିତ, ଯଦି ଏକାନ୍ତ ନରମ ବା ଭଙ୍ଗୁର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ନଥାଏ, ତେବେ ଭିତରୁ ଏକ ଲଗାମ ରହିଥିବା ଆଦୌ ଅସମ୍ଭବ ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଅଥବା ସେଥିରେ କାହାରି ଆପତ୍ତି ମଧ୍ୟ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ମୁଁ ସେହିଭଳି କେତୋଟି ଲଗାମ ରହିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଛି।[80]

ବିଜ୍ଞାପନ

ନୀତିହୀନ ବିଜ୍ଞାପନଗୁଡ଼ିକରୁ ସାହାଯ୍ୟ ନେଇ ଖବରକାଗଜ ଚଳାଇବାକୁ ମୁଁ ଭୁଲ୍ ବୋଲି ବିଚାର କରିଥାଏ, ମୁଁ ବିଶ୍ଵାସ କରେ ଯେ, ଯଦି ବିଜ୍ଞାପନଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହୁଏ, ତେବେ ସମ୍ବାଦପତ୍ରର କର୍ତ୍ତା ଓ ସମ୍ପାଦକମାନେ ହିଁ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ କଠୋର କଟକଣା ରଖିଥିବେ ଏବଂ କେବଳ ସୁସ୍ଥ ବିଜ୍ଞାପନଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ।

ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସମ୍ମାନାସ୍ପଦ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ଏବଂ ପତ୍ରିକା ବୋଲି କୁହାଯାଇଥାଏ, ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନୀତିହୀନ ବିଜ୍ଞାପନର ମନ୍ଦ ରାକ୍ଷସଟି ଗ୍ରାସ କରିବାକୁ ବସିଲାଣି। ସମ୍ବାଦପତ୍ରର ପରିଚାଳକ ଏବଂ ସମ୍ପାଦକମାନେ ନିଜର ବିବେକକୁ ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ରଖିବେ ଏବଂ ସେହି ରାକ୍ଷସଟି ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରିବେ। ମୋ'ପରି ଜଣେ ସୌଖୀନ୍ ସମ୍ପାଦକର ପ୍ରଭାବରେ ସେହି ପରିଚ୍ଛନ୍ନତା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ; ମାତ୍ର, ଯେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ବିବେକ ଏହି କ୍ରମଶଃ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିବା ମନ୍ଦଟିକୁ ଠାବ କରି ପାରିବାଲାଗି ଜାଗ୍ରତ ହେବ ବା ଜନଗଣଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ଵ କରୁଥିବା ତଥା ଲୋକମାନଙ୍କର ନୈତିକତା ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରୁଥିବା ଏକ ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ଯେତେବେଳେ ତାହାକୁ ଉପରୁ ଲଦି ଦିଆଯିବ, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ତାହା ସମ୍ଭବ ହେବ।[81]

ସମ୍ବାଦପତ୍ର ଓ ସତ୍ୟ

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ପରି ପ୍ରାଚ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ଖବରକାଗଜମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷିପ୍ର ଗତିରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ବାଇବେଲ୍, କୋରାନ୍, ଜେଣ୍ଡ୍ ଆଭେସ୍ତା ତଥା ଭଗବଦ୍ ଗୀତା, ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାଠି ମିଶାଇଦେଲେ

ଯାହା ହେବ, ସେହିପରି ଏକ ବସ୍ତୁରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି। ଖବରକାଗଜ ମାନଙ୍କରେ ଯାହାକିଛି ବାହାରୁଛି, ତାହାକୁ ସମସ୍ତେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ମୁଖରୁ ନିଃସୃତ ହୋଇଥିବା ସତ୍ୟ ପରି ଦେଖୁଛନ୍ତି।[82]

ନିଜର ମତଗୁଡ଼ିକୁ ଖବରକାଗଜମାନଙ୍କରୁ ଉଧାର କରି ଆଣିବାର ଅଭ୍ୟାସଟିକୁ ମୁଁ ଏକାନ୍ତ ଅନୁଚିତ ବୋଲି ଭାବିଥାଏ। ବସ୍ତୁସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଅଧ୍ୟୟନ ନିମନ୍ତେ ହିଁ ଆମେ ଖବରକାଗଜ ପାଠ କରିବା। ଆମର ସ୍ୱାଧୀନ ମନନର ଅଭ୍ୟାସକୁ ମାରିଦେବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ ଅନୁମତି ମିଳିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ।[83]

ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ, ପାଠକମାନଙ୍କୁ କେବଳ ପ୍ରକୃତ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ଆଣି ଯୋଗାଇଦେବା ହିଁ ଖବରକାଗଜବାଲାମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ।[84]

ସମାଚାରପତ୍ରର ଶକ୍ତି

ସମାଚାରପତ୍ରକୁ ଚତୁର୍ଥ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି। ଏହା ଯେ ଏକ ଶକ୍ତି, ସେଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ। ସେହି ଶକ୍ତିର ଅସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର କରାଯିବାକୁ ଏକ ଅପରାଧ ବୋଲି କୁହାଯିବ। ମୁଁ ନିଜେ ଜଣେ ସାମ୍ବାଦିକ ଏବଂ ମୋ'ର ସାଥୀ ଅନ୍ୟ ସାମ୍ବାଦିକମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ନିବେଦନ କରି କହିବି ଯେ, ସେମାନେ ନିଜ ନିଜର ଦାୟିତ୍ୱକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବେ ଏବଂ କେବଳ ସତ୍ୟକୁ ହିଁ ପରିପୁଷ୍ଟ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେମାନେ ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ସମ୍ପାଦନ କରିବେ।[85]

ସମ୍ବାଦପତ୍ରମାନଙ୍କର ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ପ୍ରଭାବ ରହିଛି। ସମ୍ପାଦକମାନଙ୍କର ଏହି କଥାଟିକୁ ଦେଖିବା ଏକାନ୍ତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଯେ, କୌଣସି ମିଥ୍ୟା ବିବରଣୀ ଅଥବା ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଉତ୍ତେଜିତ କରି ପକାଇବାର ଆଶଙ୍କା ରହିଥିବା କୌଣସି ବିବରଣୀ ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ କଦାପି ପ୍ରକାଶ ପାଇବ ନାହିଁ।.....

ସମ୍ପାଦକ ଓ ସେମାନଙ୍କର ସହକାରୀମାନେ ସେମାନେ ଯେଉଁସବୁ ସମ୍ବାଦକୁ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ଛାପିବେ ଅଥବା ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଯେଉଁଭଳି ପରିଚ୍ଛଦରେ ପ୍ରକାଶ କରିବେ, ସେହି ବିଷୟରେ ବିଶେଷଭାବରେ ସାବଧାନ ରହିଥିବେ।

କୌଣସି ସ୍ୱାଧୀନ ଦେଶରେ ପ୍ରେସ୍‌କୁ ସ୍ୱନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖିବା ସରକାରମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ବସ୍ତୁତଃ କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। ତେଣୁ, ସମ୍ବାଦପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ କଡ଼ା ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବା ଓ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଉଚିତ ମାର୍ଗରେ ରଖିବା ଜନସାଧାରଣଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହୋଇ ରହିବ। ଆଲୋକନପ୍ରାପ୍ତ ଏକ ଜନସାଧାରଣ ଉତ୍ତେଜନା ଓ ଅଶୋଭନୀୟତା ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିବା ସମ୍ବାଦପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରିବାକୁ ଆଦୌ ସମ୍ମତ ହେବେନାହିଁ।[86]

ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଛପା ହୋଇ ବାହାରିଥିବା ସବୁକିଛି ତ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥର ସତ୍ୟ ପରି ହୋଇ ରହିଲାଣି। ଏହି କଥାଟି ସମ୍ପାଦକ ଏବଂ ସମ୍ବାଦଲେଖକମାନଙ୍କ ଉପରେ ଏକ ଗୁରୁ ଦାୟିତ୍ୱକୁ ନ୍ୟସ୍ତ କରିଦେଇଛି।[87]

ମୁଁ ନିଜେ କେବେହେଲେ ଖବରକାଗଜର ବିବରଣୀ ଉପରେ ଭରସା ରଖି ନଥାଏ ଏବଂ,

ଖବରକାଗଜର ପାଠକମାନେ ଯେପରି ସେଥିରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା ଗପଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ସହଜରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ନପଡ଼ନ୍ତି, ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ସେହି ବିଷୟରେ ସାବଧାନ କରିଦେଉଛି। ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ସର୍ବୋତ୍ତମ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ବୋଲି କହିଥାଉ, ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଅତିରଞ୍ଜନ ଏବଂ ଅଳଙ୍କରଣରୁ ଆଦୌ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରହି ନଥାନ୍ତି।[୮୮]

ଜୁରିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର

ବିଚାରପତିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର ହେବା ଅପେକ୍ଷା ଜୁରିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର ହେବାର କ'ଣ ଅଧିକ ଉପକାରମାନ ରହିଛି, ମୋ'ର ସେ ବିଷୟରେ କୌଣସି ପ୍ରତ୍ୟୟ ହୁଏନାହିଁ। ଇଂଲଣ୍ଡରେ ମଧ୍ୟ ଅସଲ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଜୁରିମାନେ ବିଫଳ ହୋଇଥିବାର ଦେଖାଯାଇଛି। ଯେତେବେଳେ ଭାବାବେଗଗୁଡ଼ିକୁ ଉତ୍ତେଜିତ କରି ଅଣାଯାଏ, ସେତେବେଳେ ଜୁରିମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ବିକୃତ ରାୟମାନ ଦେଇଥାନ୍ତି। ଆମେ ଏ କଥାଟିକୁ ମଧ୍ୟ କଦାପି ଧରିନେବା ନାହିଁ ଯେ, ଜୁରିମାନେ ସବୁବେଳେ କୋମଳ ହେବା ପକ୍ଷରେ ରହିଥାନ୍ତି। ମୁଁ ଏପରି ଜୁରିମାନଙ୍କୁ ଜାଣିଛି, ଯେଉଁମାନେ କି ପ୍ରମାଣର ସମ୍ମୁଖରେ ବନ୍ଦୀମାନଙ୍କୁ ଅପରାଧୀ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ବିଚାରପତିମାନେ ତାହାର ଠିକ୍ ବିପରୀତ ରାୟ ଦେଇଛନ୍ତି।

ଯାହାକିଛି ବିଲାତରେ ରହିଛି, ଆମେ ଗୋଲାମଙ୍କ ପରି ସେହି ସବୁଗୁଡ଼ିକୁ କଦାପି ଅନୁକରଣ କରିବା ନାହିଁ। ଯେଉଁସବୁ ବ୍ୟାପାରରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଷ୍ପକ୍ଷତା, ସ୍ଥିରତା ଓ ପ୍ରମାଣଗୁଡ଼ିକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ଦେଖିବା ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତିକୁ ବୁଝିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଥାଏ, ସେହିସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ ବିଚାରପତିମାନଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ଆକସ୍ମିକଭାବରେ ଗୋଟାଇ ଅଣା ଯାଇଥିବା ଅପ୍ରଶିକ୍ଷିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିବାର ଆଦୌ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ। ନିମ୍ନରୁ ହିଁ ଏପରି ଏକ ବିଚାର ବିଭାଗ ରହିଥିବ, ଯାହାକୁ କି ଦୁର୍ନୀତି ଭିତରକୁ ଆଣିହେବ ନାହିଁ, ଯାହା ପକ୍ଷପାତଶୂନ୍ୟ ଓ ସମର୍ଥ ହୋଇଥିବ—ଏହା ହିଁ ଆମର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ।[୮୯]

ଓକିଲକୁଳ

ଯଦି ଆମେ ଓକିଲ ଏବଂ କଚେରୀଗୁଡ଼ିକର ଆକର୍ଷଣ ଭିତରେ ରହି ନଥାନ୍ତୁ, ଏବଂ ଆମକୁ କଚେରୀମାନଙ୍କର କର୍ଦ୍ଦମ ଭିତରକୁ ପ୍ରଲୁବ୍ଧ କରି ନେବାପାଇଁ ଓ ଆମର ନିମ୍ନତମ ଆବେଗଗୁଡ଼ିକୁ ଉସ୍କାଇ ଆଣିବାପାଇଁ ଟାଉଟରମାନେ ରହି ନଥାନ୍ତେ, ତେବେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅପେକ୍ଷା ଆମେ ଅଧିକ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ କାଳ କାଟି ପାରୁଥାନ୍ତେ। ଯେଉଁମାନେ ବାରମ୍ବାର କଚେରୀକୁ ଯାଆନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁମାନେ ସର୍ବୋତ୍ତମ, ସେମାନେ ଏହି କଥାଟିର ସାକ୍ଷୀ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ଯେ, ସେମାନଙ୍କର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଥିବା ବାତାବରଣଟି ଦୁର୍ଗନ୍ଧମୟ ହୋଇ ରହିଥାଏ। ଦୁଇ ପକ୍ଷରୁ ଜାଲ୍ ସାକ୍ଷୀମାନେ ତିଆରି ହୋଇ ଆସିଥାନ୍ତି ଏବଂ ଅର୍ଥ ପାଇଁ ଓ ବନ୍ଧୁତାର ଖାତିରିରେ ଆପଣାର ଆତ୍ମାକୁ ବିକି ଦେବାଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ରହିଥାନ୍ତି।[୯୦]

ମୁଁ ଜଣେ ଯଥାର୍ଥ ଓକିଲ ହେବାକୁ ଶିକ୍ଷା କରିଥିଲି। ମନୁଷ୍ୟ-ପ୍ରକୃତିର ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଭଲ

ଦିଗଟିକୁ ମୁଁ ଦେଖିବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲି, ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ହୃଦୟ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ମଧ୍ୟ କରିଥିଲି। ପରସ୍ପର ସହିତ ବିବଦମାନ ଦୁଇ ପକ୍ଷକୁ ଏକାଠି କରାଇଦେବା ହିଁ ଜଣେ ଓକିଲର ପ୍ରକୃତ କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ମୁଁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିଥିଲି। ସେହି ଶିକ୍ଷାଟି ଏପରି ସ୍ଥାୟୀଭାବରେ ମୋ' ଭିତରକୁ ଭେଦି ଯାଇଥିଲା ଯେ, କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ ଓକିଲାତି କରିବାର ଏକ ବୃହତ୍ ଅଂଶ ଶହ ଶହ ମୋକଦ୍ଦମାରେ ମୋର ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ଆପୋଷ ସାଲିଶ୍ କରାଇଦେବାରେ ହିଁ ବ୍ୟୟିତ ହୋଇଥିଲା। ସେଥିରେ ମୋ'ର କୌଣସି କ୍ଷତି ହୋଇ ନଥିଲା ; ଆର୍ଥିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମଧ୍ୟ କ୍ଷତି ହୋଇ ନଥିଲା, ମୋ' ଆତ୍ମାର କୌଣସି କ୍ଷତି ହେବାର ପ୍ରଶ୍ନ ହିଁ ଉଠୁ ନାହିଁ।[91]

ଆଇନ୍ ଓ ସତ୍ୟ

ମୋ'ର କ୍ରମେ ଏହି ବିଶ୍ୱାସଟି ଦୃଢ଼ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ଯେ, ସତ୍ୟ ସହିତ କୌଣସି ପ୍ରକାର ସାଲିଶ୍ ନକରି ଓକିଲାତି କରିବା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ। ଅବଶ୍ୟ, ପାଠକଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ, ଯେଉଁ ମୌଳିକ ଦୋଷଟି ଓକିଲାତି ବ୍ୟବସାୟକୁ ଦୂଷିତ କରି ରଖିଛି, ବ୍ୟବସାୟରେ ଜଣେ ଯେତେ ସତ୍ୟନିଷ୍ଠତା ଦେଖାଇଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଦୋଷକୁ ତାହା କଦାପି ଦୂର କରି ପାରିବନାହିଁ।[92]

ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଓକିଲାତି କରିବାର ମୋ'ର ସମଗ୍ର ଅବଧିଟି ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ କେବେହେଲେ ଥରେ ମଧ୍ୟ କଠୋରତମ ସତ୍ୟ ଏବଂ ସାଧୁତାର ପଥରୁ ବାହାରି ଯାଇ ନଥିଲି।[93]

ଯଦି ତୁମେ ଓକିଲାତିକୁ ଏକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବ, ତେବେ ତୁମକୁ ସେଥିଲାଗି ସର୍ବପ୍ରଥମେ ସ୍ମରଣ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ, ନିଜର ବ୍ୟବସାୟଟିକୁ ତୁମେ କଦାପି ନିଜ ଅର୍ଥୋପାର୍ଜନ-ସ୍ୱାର୍ଥର ଅଧୀନ କରି ରଖିବନାହିଁ। ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର କଥା ଯେ, ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ସେହି କଥାଟି ହିଁ ସର୍ବତ୍ର ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି। ତୁମେ ନିଜ ଦେଶର ସେବା କରିବା ନିମନ୍ତେ ନିଜ ଜୀବିକାଟିକୁ କାମରେ ଲଗାଇବ। ଯେକୌଣସି ଦେଶରେ ଏଭଳି ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଓକିଲମାନଙ୍କର ଏକାଧିକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ରହିଛି, ଯେଉଁମାନେକି ଏକ ଆତ୍ମତ୍ୟାଗର ଜୀବନ ଯାପନ କରିଥିଲେ, ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ସର୍ବଦା ପ୍ରାୟ ଦରିଦ୍ର ହୋଇ ରହିବାକୁ ହୋଇଥିଲା।...

ଓକିଲର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରସ୍କିନ୍ ତାଙ୍କର Unto this Last ପୁସ୍ତକରେ ଯେଉଁ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଟି ଦେଇଛନ୍ତି, ତୁମେ ମଧ୍ୟ ତାହାକୁ ଅନୁସରଣ କରି ପାରିବ। ସିଏ ପ୍ରଶ୍ନ କରିଛନ୍ତି, "ଜଣେ ଓକିଲ ତା' କାମ ସକାଶେ କାହିଁକି ପନ୍ଦର ପାଉଣ୍ଡ ନେବ, ଯେତେବେଳେ କି, ଉଦାହରଣସ୍ୱରୂପ, ଜଣେ ବଢ଼େଇ ତା'ର କାମ ସକାଶେ ମାତ୍ର ପନ୍ଦର ଶିଲିଂ ହିଁ କ୍ୱଚିତ୍ ପାଉଥିବ ?" ଓକିଲମାନେ ସର୍ବତ୍ର ଯେଉଁ ମୂଳ ଦାବି କରନ୍ତି, ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଅତ୍ୟଧିକ।...ଇଂଲଣ୍ଡରେ, ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ଓ ପ୍ରାୟ ସବୁଠାରେ ମୁଁ ଦେଖିବାକୁ ପାଉଛି ଯେ, ନିଜର ବ୍ୟବସାୟ-କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓକିଲମାନେ

ଆପଣାର ମହକିଲମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସଚେତନ ବା ଅଚେତନଭାବରେ ଅସତ୍ୟ ଭିତରକୁ ଟାଣିହୋଇ ଯାଆନ୍ତି। ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଓକିଲ ତ ଏପରି ମଧ୍ୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ନିଜ ମହକିଲ ପ୍ରକୃତରେ ଦୋଷୀ ବୋଲି ଖୁବ୍ ଭଲକରି ଜାଣିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହାର ପକ୍ଷ ରକ୍ଷା କରିବା ହୁଏତ ଜଣେ ଓକିଲର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହୋଇପାରେ। ଏହି କଥାରେ ମୁଁ ଆଦୌ ରାଜି ହେବିନାହିଁ। ଦୋଷୀ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ କରିବା ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ପ୍ରକୃତ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ବିଚାରପତିମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ସତ୍ୟରେ ଉପନୀତ ହେବାଲାଗି ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ହେଉଛି ଓକିଲର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ।[94]

ନେତୃତ୍ୱ

ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଯେ, ଆପଣା ମତଟିର କେବଳ ପ୍ରତିଷ୍ଠାପନ କରିବା ଏବଂ ସାମୂହିକ ମତଟିକୁ ମାନିନେବା ଯେ କେବଳ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବନାହିଁ ତା' ନୁହେଁ, ମାତ୍ର, ଅତ୍ୟନ୍ତ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟାପାରମାନଙ୍କରେ, ଯଦି କୌଣସି କଥା ସେମାନଙ୍କର ବିବେକ ଲାଗି ଗ୍ରହଣୀୟ ହେଉ ନଥାଏ, ତେବେ ନେତାମାନଙ୍କୁ ସମୂହମତର ବିପରୀତ ଦିଗରେ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ।[95]

ଜଣେ ଭୀରୁ ଏବଂ ସଂଶୟଗ୍ରସ୍ତ ଓକିଲ ଅପେକ୍ଷା ଜଣେ ସାହସୀ ତଥା ଧର୍ମରେ ବିଶ୍ୱାସୀ ତନ୍ତୀ ବା ମୋଚି ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ଫଳପ୍ରସୂଭାବରେ ଆମ ସଂଗ୍ରାମରେ ନେତୃତ୍ୱ ନେଇ ପାରିବ, ମୁଁ ଏକଥା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନିଶ୍ଚିତଭାବରେ କଳ୍ପନା କରିପାରୁଛି। ସଫଳତା ସାହସ, ତ୍ୟାଗ, ସତ୍ୟ,ପ୍ରେମ ଓ ବିଶ୍ୱାସ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ; ଆଇନ୍ ବିଷୟରେ ପ୍ରବୀଣତା ଉପରେ, ହିସାବବୁଦ୍ଧି, କୂଟନୀତି, ଘୃଣା ବା ଅବିଶ୍ୱାସ ଉପରେ ଆଦୌ ନିର୍ଭର କରେନାହିଁ।[96]

ସମାନ ସମାନ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ଭିତରେ ଜଣେ ନେତା ହେଉଛି କେବଳ ସର୍ବପ୍ରଥମ ବ୍ୟକ୍ତି। କେହି ଜଣେ ତ ଯେମିତି ହେଲେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ରହିଥିବ ; ମାତ୍ର ସିଏ ସମସ୍ତ ଶୃଙ୍ଖଳାଟିରେ ସବୁଠାରୁ ଦୁର୍ବଳ କଡ଼ିଟିଠାରୁ କଦାପି ଅଧିକ ବଳବାନ୍ ହୋଇ ନଥିବ, ହେବା ଉଚିତ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ। ଜଣକୁ ନେତାରୂପେ ବାଛିବା ପରେ ତା'ର ନିର୍ଦ୍ଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ମାନିବାକୁ ପଡ଼ିବ ; ନଚେତ୍ କଡ଼ିଟି ଛିଡ଼ିଯିବ ଓ ସବୁକିଛି ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ।[97]

ଜଣେ ନେତାର ଚାରିପାଖରେ ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ମତ ରହିଥିବ ସତ, ମାତ୍ର ଜଣେ ନେତା ଯଦି ନିଜ ବିବେକର ଆବେଦନ ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ ନକରେ, ତେବେ ସିଏ ଆଦୌ କୌଣସି କାମର ହେବନାହିଁ। ତାକୁ ଦୃଢ଼ କରି ରଖି ନିର୍ଦ୍ଦେଶନା ଦେବା ଲାଗି ଜଣେ ନେତା ଭିତରୁ ଯଦି କୌଣସି ଅନ୍ତର୍ବାଣୀ କିଛି କହୁ ନଥାଏ, ତେବେ ସିଏ ଲଙ୍ଗର ନଥିବା ଗୋଟିଏ ଜାହାଜ ପରି କେବଳ ଏପାଖ ସେପାଖ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବ।[98]

ଜଣେ ନେତା ତା'ପଛରେ ଯାଉଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ତିଆରି ହୁଏ। ଜନଗଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁସବୁ ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ସୁପ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ନେତା ତାହାକୁ ହିଁ ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟତର ରୀତିରେ ପ୍ରତିଫଳିତ କରୁଥାଏ।[99]

ଉପାୟ ଓ ଲକ୍ଷ୍ୟ

'ଉପାୟ ମାନେ କେବଳ ଉପାୟ ମାତ୍ର' ବୋଲି ଲୋକେ କହିଥାନ୍ତି। ମୁଁ କହିବି, 'ଉପାୟଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି ସବୁକିଛି।' ଉପାୟ ଯେମିତି, ସେହି ଅନୁସାରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସେମିତି। ସହିଂସ ଉପାୟ ଆମକୁ ସହିଂସ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଆଣି ଦେଇପାରିବ। ତାହା ପୃଥିବୀ ପାଇଁ କାଳ ହେବ, ସ୍ୱୟଂ ଭାରତବର୍ଷ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ କାଳ ହୋଇ ରହିବ।...ଉପାୟ ଏବଂ ଲକ୍ଷ୍ୟ ମଝିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ବିଭେଦକାରୀ ପ୍ରାଚୀର ନାହିଁ। ବସ୍ତୁତଃ, ପରମ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ଆମକୁ କେବଳ ଉପାୟଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ହିଁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ରଖିବାର ଶକ୍ତି ଦେଇଛନ୍ତି (ତାହା ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ ପରିମାଣରେ)। ମାତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଉପରେ କୌଣସି ନିୟନ୍ତ୍ରଣଶକ୍ତି ଦେଇ ନାହାନ୍ତି। ଉପାୟଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଯେତିକି ପରିମାଣରେ ଉପଲବ୍ଧି କରି ପାରିବା, ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହି ଅନୁପାତରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇ ପାରିବ। ଏହି ରୀତିଟିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ବ୍ୟତିକ୍ରମ କଦାପି ସ୍ଥାନ ପାଇବ ନାହିଁ। ମୋ'ର ଏହିଭଳି ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥିବାରୁ, ଦେଶକୁ କେବଳ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ମାର୍ଗରେ ପରିଚାଳିତ କରି ନେବାପାଇଁ ମୁଁ ଉଦ୍ୟମ କରିଆସୁଛି।[100]

ମୋ'ର ଜୀବନଦର୍ଶନରେ ଉପାୟ ଏବଂ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଦୁଇଟି ସଂପରିବର୍ତ୍ତନୀୟ ଶବ୍ଦ।[101]

ଔଷଧ

ମୁଁ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଔଷଧଶାସ୍ତ୍ର ବିରୋଧରେ ସର୍ବଦା ମତ ଦେଇ ଆସିଛି, ତାହାକୁ ମୁଁ ଏକ ବଶୀକରଣ ବିଦ୍ୟାର ନିର୍ଯ୍ୟାସ ବୋଲି କହିଛି। ମୋ' ଅହିଂସାରୁ ହିଁ ମୋ'ର ଏହି ମତଟି ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଆସିଛି, କାରଣ, ମୋ'ର ଆତ୍ମା ଜୀବ-ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ ବିରୋଧରେ ବିଦ୍ରୋହ କରିଉଠୁଛି।..ମୁଁ ଭାବିଲି, ମୁଁ ନିଜ ଉପରେ ଯେଉଁ ନୃଶଂସତା କେବେହେଲେ କରିବି ନାହିଁ, ନିମ୍ନତର ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ସେହି ନୃଶଂସତାର ଆଚରଣ କାହିଁକି କରିବାକୁ ଯିବି ?

ମାତ୍ର ଔଷଧଦ୍ୱାରା ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରତି ମୋ'ର କୌଣସି ଘୃଣାଭାବ ନାହିଁ। ନିରାପଦ ମାତୃତ୍ୱ ଏବଂ ଶିଶୁର ଯତ୍ନ ବିଷୟରେ ଆମର ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତଠାରୁ ବହୁତ କିଛି ଶିଖିବାକୁ ଯେ ରହିଛି, ସେକଥା ମୋତେ ଜଣା ଅଛି। ଆମ ପିଲାମାନେ ତ ଯେକୌଣସି ଉପାୟରେ ଜନ୍ମ ହେଉଛନ୍ତି ଓ ଆମର ଅଧିକାଂଶ ଜନନୀ ଶିଶୁପାଳନର ବିଜ୍ଞାନ ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣି ନାହାନ୍ତି। ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟଠାରୁ ବହୁତ କିଛି ଶିକ୍ଷା କରିପାରିବା।

ମାତ୍ର, ମନୁଷ୍ୟର ଏହି ପାର୍ଥିବ ଅସ୍ତିତ୍ୱଟାକୁ ଅଧିକ ଦିନ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିବା ଉପରେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅତିରଞ୍ଜିତଭାବରେ ମହତ୍ତ୍ୱ ଆରୋପ କରିଥାଏ। ମନୁଷ୍ୟର ଇହଜୀବନରେ ତା'ର ଶେଷ ନିଃଶ୍ୱାସଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୁମେ ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ୍ ଦେଇ ତା' ଭିତରେ ଔଷଧ ଭର୍ତ୍ତି କରିବାରେ ଲାଗିଥାଅ। ମୁଁ ଭାବୁଛି, ଯେଉଁ ଦୁଃସାହସ ସହିତ ସେମାନେ ଯୁଦ୍ଧରେ ନିଜର ଜୀବନପାତ କରିବେ, ସେଇଟି ସହିତ ଏହାର ଆଦୌ କୌଣସି ସଙ୍ଗତି ନାହିଁ।[102]

ଅର୍ଥ

ମୁଁ ନିଜ ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ଜାଣିଛି ଯେ, ସହଚାରିତାର ଭାବନା, ସଦୟ ବଚନ ଏବଂ କରୁଣାଯୁକ୍ତ

ଚାହାଣି ଯେତେ ଅଧିକ ଦୂର ଯାଇପାରିବ, ଅର୍ଥ କଦାପି ସେତେଦୂର ଯାଇପାରିବ ନାହିଁ। ଯଦି ଧନ ପାଇବାଲାଗି ବ୍ୟାକୁଳ ହେଉଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଆଉ କାହାଠାରୁ ସେହି ଧନଗୁଡ଼ିକୁ ପାଏ, ମାତ୍ର ସେଥିରେ କୌଣସି ସହାନଭୂତି ନଥାଏ, ତେବେ ପରେ ସେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଅବଶ୍ୟ ବର୍ଜନ କରିବ। ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଯାହାକୁ ଭଲପାଇବା ଦ୍ୱାରା ଜୟ କରାଯାଇଛି, ତେବେ ଭଲ ପାଇବା ଦେଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଟି ସହିତ ସେ ଯେକୌଣସି ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାଲାଗି ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯିବ।[103]

ଏହା ମୋ'ର ସୁନିଶ୍ଚିତ ଅନୁଭୂତିଲବ୍ଧ ବିଶ୍ୱାସ ଯେ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅର୍ଥର ସବୁଠାରୁ ଗୌଣ ଭୂମିକା ହିଁ ରହିଥାଏ।[104]

ନୈତିକତା

ସମସ୍ତେ ଯେଉଁ ବାଟରେ ଯାଇଛନ୍ତି, ସେହି ଗୁଳାଟିକୁ ଅନୁସରଣ ନକରି ନିଜପାଇଁ ଯଥାର୍ଥ ପଥଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବା ଓ ନିର୍ଭୟ ହୋଇ ପଥରେ ଯିବାକୁ ହିଁ ଯଥାର୍ଥ ନୈତିକତା ବୋଲି କୁହାଯିବ।[105]

ସ୍ୱତଃପ୍ରେରିତ ହୋଇ କରା ଯାଉନଥିବା କାର୍ଯ୍ୟକୁ ନୈତିକ ବୋଲି କଦାପି କୁହାଯିବନାହିଁ। ଆମେ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଯନ୍ତ୍ର ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଥିରେ ନୈତିକତା ଲାଗି ଆଦୌ କୌଣସି ଅବକାଶ ରହିବ ନାହିଁ। କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ନୈତିକ ବୋଲି କହିବାକୁ ହେଲେ, ତାହାକୁ ଅବଶ୍ୟ ସଚେତନଭାବରେ ଓ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ମଣିବା ଉଚିତ୍।[106]

କୌଣସି ନୀତିକୁ ପାଳନ କରିବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତା'ଉପରେ ଆଦୌ କୌଣସି ନୈତିକ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ। ସେହି କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଆଦୌ ନଖୋଜିଲେ ଯାଇ ଆସିବ ଏବଂ ଆଦୌ କୌଣସି ଚେଷ୍ଟା ନକରି ହିଁ ତାହାକୁ ଧାରଣ କରି ରଖି ହେଉଥିବ।[107]

ଶସ୍ତା ଲୋକପ୍ରିୟତା ହାସଲ କରିବାପାଇଁ ରହିଥିବା ଆମର କୌଣସି ଆକର୍ଷଣ ଦ୍ୱାରା ନୁହେଁ, ଏକ ଔଚିତ୍ୟ-ବୋଧଦ୍ୱାରା ହିଁ ଆମକୁ ଆମ ନୀତିରେ ପରିଚାଳିତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ।[108]

ପିତାମାତା

ମୁଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଣେ ଯୋଗ୍ୟ ପୁଅକୁ ଦେଖିନାହିଁ ଯିଏ ବୟସରେ ବଡ଼ ହୋଇ ତା'ର ଜନନୀ ନାମରେ କୌଣସି କଳଙ୍କ ଲଗାଇଛି। ଖାଣ୍ଟି ସୁନା ଉପରେ ସୁନାପୁଟ ଦେବାର ସମ୍ଭାବନାଟିକୁ ବେଶ୍ କଳ୍ପନା କରାଯାଇପାରେ। ମାତ୍ର, ଯେଉଁ ପୁଅ ନିଜର ପିତାମାତାଙ୍କୁ ପରିଚିତ କରାଇବା ପାଇଁ ଅଳଙ୍କରଣର ସାହାଯ୍ୟ ନେବ, ସେହି ପୁଅ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଜନ୍ମ ହୋଇନାହିଁ।[109]

ପୁରୋହିତବର୍ଗ

ଯେତେ ଦୁଃଖଦାୟକ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଏକ ଐତିହାସିକ ସତ୍ୟ ଯେ, ଯେଉଁ ପୁରୋହିତ କୁଳଧର୍ମର ଅସଲ ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତେ, ସେହିମାନେ ହିଁ, ସେମାନେ ଯେଉଁ ଧର୍ମର

ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା ହୋଇ ରହିଥିଲେ, ସେହି ଧର୍ମର ବିନାଶରେ ନିମିତ୍ତ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ।[110]

ସର୍ବସାଧାରଣ ପାଣ୍ଠି

ଯଦି ଆମେ ବିହିତଭାବରେ ପାଉଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଇସାର ହିସାବ ନରଖିବା ଏବଂ ବିଚାର ସହିତ ପାଣ୍ଠିଗୁଡ଼ିକର ବିନିଯୋଗ ନ କରିବା, ତେବେ ଆମଲାଗି ସାଧାରଣ ଜୀବନରୁ ବାହାରିଯିବା ହିଁ ଉଚିତ ହେବ ।[111]

ମୋ'ପାଖରେ ଏପରି କୌଣସି ଧନ ନାହିଁ, ଯାହାକୁ ମୁଁ ମୋର ବୋଲି କହିପାରିବି । ମୋ'ପାଖକୁ ଆସୁଥିବା ଦାନ ବା ତାହାର ଏକ ଅଂଶକୁ ମୁଁ ମୋ'ର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରୟୋଜନଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରି ପାରିବି କି ? ମୋ'ର ସମଗ୍ର କାର୍ଯ୍ୟକାଳରେ ମୁଁ ଏପରି ବିନିଯୋଗ କେବେହେଲେ କରିନାହିଁ ଏବଂ ନିଜ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ତାହା ନକରିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଛି । ସେମାନେ ନିଜେ ଯେତେ ପରିମାଣରେ ପାରିବେ, ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ବିଚାରଯୁକ୍ତ ଓ ଯତ୍ନଶୀଳଭାବରେ ସେମାନେ ଦେଉଥିବା ଅର୍ଥର ବ୍ୟବହାର ହେବ ବୋଲି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସ କରି, ସାଧାରଣ ଜନଗଣ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଦାନ ଦେଉଛନ୍ତି ଏବଂ ଯେଉଁମାନଙ୍କଠାରେ ସେମାନେ ଆସ୍ଥା ସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି, ସେହିସବୁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଲାଗି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବିକଳ୍ପ ପନ୍ଥା ନାହିଁ ବୋଲି ମୁଁ ଭାବୁଛି । ଏହିପରିଭାବରେ ଯେଉଁ ଆସ୍ଥାଟିକୁ ସ୍ଥାପିତ କରା ହୋଇଛି, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟସାଧନ ନିମନ୍ତେ ସେହି ଆସ୍ଥାଟିର ଅସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର କରାଗଲେ ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଗୋଟିଏ ଭୟଙ୍କର ବ୍ୟାପାର ହେବ । ଏହିସବୁ ବ୍ୟବହାରର ବିନାଶକାରୀ ପରିଣାମଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଯେତିକି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିହେବ, ତାହାଠାରୁ ଅଧିକ କଳ୍ପନା ହିଁ କରାଯାଇ ପାରିବ । ସମ୍ରାଟ ସିଜରଙ୍କର ପତ୍ନୀଙ୍କ ପରି ସାଧାରଣ କ୍ଷେତ୍ରର ଯାବତୀୟ ସେବା ସକଳ ସନ୍ଦେହର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ରହିବା ହିଁ ଉଚିତ ।[112]

ଏବଂ, ଯେତେ ଯେତେ ସାଧାରଣ ଅନୁଷ୍ଠାନର ମୁଁ ପରିଚାଳନା କରି ଆସିଛି, ସେଠାରେ ଲାଭ କରିଥିବା ଅଜସ୍ର ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ମୋ'ର ଏହି ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ହୋଇଯାଇଛି ଯେ, ସ୍ଥାୟୀ ଅର୍ଥପାଣ୍ଠିକୁ ଭିତ୍ତି କରି ଆଦୌ କୌଣସି ସାଧାରଣ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଚଳାଇବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ଅର୍ଥପାଣ୍ଠି ଭିତରେ ସେହି ଅନୁଷ୍ଠାନର ନୈତିକ ପତନର ବୀଜବପନ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଏକ ସାଧାରଣ ଅନୁଷ୍ଠାନର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ, ତାହା ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କର ଅନୁମୋଦନରେ ଚାଲୁଥିବ ଓ ସେମାନେ ଦେଉଥିବା ପାଣ୍ଠିଦ୍ୱାରା ଚାଲୁଥିବ । ଯେତେବେଳେ ଏଭଳି ଗୋଟିଏ ଅନୁଷ୍ଠାନ ପଛରେ ସାଧାରଣଙ୍କର ଅନୁମୋଦନ ନରହିବ, ସେତେବେଳେ ତାହା ନିଜ ଅସ୍ତିତ୍ୱର ଅଧିକାରକୁ ହରାଇ ବସିବ ।[113]

ସର୍ବସାଧାରଣ ଅନୁଷ୍ଠାନ

ଏହା ମୋ'ର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ଯେ, କୌଣସି ଯୋଗ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ସମର୍ଥନର ଅଭାବରେ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ ନାହିଁ । ଯେଉଁସବୁ ଅନୁଷ୍ଠାନ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି, ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କର ସ୍ୱୀକୃତି ଲାଭ କରିବା ଭଳି ହୁଏତ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ କିଛି ନଥିଲା ବୋଲି ସେଗୁଡ଼ିକର ଅସ୍ତିତ୍ୱ

ଲୋପ ପାଇଛି ଅଥବା ତାହାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ବିଶ୍ୱାସ ହରାଇ ବସିବାରୁ କିମ୍ବା ସାମର୍ଥ୍ୟ ହରାଇ ବସିବାରୁ ହିଁ ତାହା ହୋଇଛି। ସମ୍ଭବତଃ ଦୁଇଟିଯାକ ସେହି ଗୋଟିଏ କଥାକୁ ବୁଝାଉଛି। ତେଣୁ, ଏହିଭଳି ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକର ପରିଚାଳକମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ନିବେଦନ କରି କହିବି ଯେ, ସେମାନେ ଏହି ସାଧାରଣ ମାନ୍ଦା ଅବସ୍ଥାଟିର କାରଣରୁ କଦାପି ହାତରୁ ଲଗାମ ଛାଡ଼ିଦେବେ ନାହିଁ। ଯୋଗ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ଏହାକୁ ପରୀକ୍ଷାର ଏକ ସମୟ ବୋଲି କୁହାଯିବ।[114]

ସାଧାରଣ ଜୀବନ

ମୁଁ ଏକଥା ଏକାଧିକବାର କହିଆସିଛି ଯେ, ଭାବନାର କୌଣସି ମାର୍ଗ ଯଥାର୍ଥ ବିଚାରର ଅଧିକାରକୁ ନିଜର ଏକଚାଟିଆ ବୋଲି ଦାବି କରି ପାରିବ ନାହିଁ। ଆମେ ସମସ୍ତେ ନାନା ଭୁଲ୍ କରିପାରିବା ଏବଂ ଅନେକ ସମୟରେ ନିଜର ବିଚାରଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ବାଧ୍ୟ ହେଉଥିବା। ଆମ ଦେଶ ପରି ଗୋଟିଏ ଏଡ଼େବଡ଼ ଦେଶରେ ଯାବତୀୟ ସାଧୁ ବିଚାରର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଲାଗି ଅବଶ୍ୟ ଅବକାଶ ରହିବ। ତେଣୁ, ଆମ ନିଜ ପ୍ରତି ତଥା ଅନ୍ୟ ମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଆମର ଏତିକି ସର୍ବନିମ୍ନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହୋଇ ରହିବ ଯେ, ଆମେ ସର୍ବଦା ପ୍ରତିପକ୍ଷର ମତଟିକୁ ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଏବଂ, ସେଇଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିପାରୁ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ସେ ଆମ ମତଟିକୁ ଯେପରି ସମ୍ମାନର ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖୁ ବୋଲି ଆମେ ଆଶା କରୁଛୁ, ଆମେ ବି ତାହାର ସେହି ମତଟିକୁ ସମ୍ମାନର ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିବା। ଏହାକୁ ହିଁ ଏକ ସୁସ୍ଥ ସାଧାରଣ ଜୀବନ ଲାଗି ଗୋଟିଏ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ କଷଟିପଥର ବୋଲି କୁହାଯିବ ଓ ଏହା ହିଁ ଆମକୁ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଲାଗି ଉପଯୁକ୍ତ କରିନେଇ ପାରିବ।

ଯଦି ଆମଠାରେ ଉଦାରତା ନଥାଏ, ସହନଶୀଳତା ନଥାଏ, ତେବେ ଆମେ କଦାପି ଆପୋଷ ସଦ୍‌ଭାବ ସହିତ ଆମର ପାର୍ଥକ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ମୀମାଂସା କରିପାରିବା ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ ସର୍ବଦା ଏକ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷର, ଅର୍ଥାତ୍ ବିଦେଶୀ ଆଧିପତ୍ୟର ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଲୋଡ଼ିବାକୁ ବାହାରିଯିବା।[115]

ମୁଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟଭାବରେ ମତ ଦେବି ଯେ, ଜଣେ ସର୍ବସାଧାରଣ କର୍ମୀ କେବେହେଲେ ଉପହାରରୂପେ କୌଣସି ବହୁମୂଲ୍ୟ ପଦାର୍ଥକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବ ନାହିଁ।[116]

ସର୍ବସାଧାରଣ କର୍ମୀମାନେ

ଶାସନସଂସ୍ଥାଗତ କଳ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଏକକରୂପେ ଜଣେ ସାଧାରଣ କର୍ମକର୍ତ୍ତା ଦକ୍ଷତା ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କର ଚରିତ୍ର ବିଷୟରେ ଆଖି ବୁଜିଦେବାଟା ଆଧୁନିକ ସାଧାରଣ ଜୀବନର ଏକ ପ୍ରବୃତ୍ତି ପରି ହୋଇ ରହିଲାଣି। ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଚରିତ୍ର ତା'ର ନିଜର ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟାପାର ବୋଲି କୁହା ମଧ୍ୟ ଯାଉଛି। ଅନେକ ସମୟରେ ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣଟିକୁ ପୋଷଣ କରୁଥିବାର ମୋତେ ଜଣାଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ସେଇଟିକୁ ମୋଟେ ପସନ୍ଦ କରିପାରି ନାହିଁ, ଗ୍ରହଣ କରିବା ତ ଆହୁରି ଅଧିକ ଦୂରର କଥା। ଯେଉଁସବୁ

ସଂସ୍ଥା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଚରିତ୍ରକୁ ଆଦୌ କୌଣସି ମହତ୍ତ୍ୱର ବୋଲି ଭାବିନାହାନ୍ତି, ସେମାନେ ସେହି କାରଣରୁ ଯେଉଁ ଗମ୍ଭୀର ପରିଣାମମାନ ଭୋଗ କରିଛନ୍ତି, ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଜାଣିଛି।[117]

ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତିତା

ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ମେଳରେ ମୁଁ ଅନେକ ସମୟରେ ଏପରି ଏକ ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ଆସିଛି ଯେ, ଅନାସକ୍ତ ହୋଇ ରହିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଇଂରେଜମାନେ ଆମଠାରୁ ବହୁତ ଆଗରେ ରହିଛନ୍ତି। ଜାତୀୟ ବ୍ୟାପାରଗୁଡ଼ିକ ଯେତେ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ସେମାନେ ଆହାରର ସମୟ ଓ ମନୋରଞ୍ଜନର ସମୟକୁ ସର୍ବଦା ମାନନ୍ତି। ବିପଦ ଅଥବା କୌଣସି ଆସନ୍ନ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ସମ୍ମୁଖରେ ସେମାନେ ଆଦୌ କାତର ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ। ଏହାକୁ ଗୀତାର ଅନ୍ତର୍ଭାବନାଟି ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ। ଭାରତବର୍ଷର ରାଜନୀତିକ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଖୁବ୍ କମ୍ ସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତି ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଜଣେ ଇଂରେଜର ମାନସ୍ତରଟିରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ପାରିଛନ୍ତି।...

ଯଦି ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନେ କଠୋରଭାବରେ ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇପାରନ୍ତେ, ତେବେ ଜାତୀୟ ଆଦର୍ଶ ଲାଗି ତାହା ସ୍ପଷ୍ଟତଃ ଏକ ବଡ଼ ଲାଭ ହୋଇପାରନ୍ତା। ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରକୃତରେ ଯେତିକି କରି ପାରିବ, ତାହାଠାରୁ ସେ ଅଧିକ କରୁ ବୋଲି କେହି କଦାପି ପ୍ରତ୍ୟାଶା କରିବ ନାହିଁ। ଯଦି ଦିନ ଶେଷରେ ଆହୁରି କାମ ବାକୀ ରହି ଯାଇଥିବ ଅଥବା ନିଜର ଖାଇବା ନଖାଇ କିମ୍ବା ଶୋଇବା ଅଥବା ମନୋରଞ୍ଜନ କରିବାର ସମୟରୁ ନକାଟି ଯଦି ସେ କଦାପି ସେହି କାମଗୁଡ଼ିକୁ କରି ପାରୁ ନଥିବ, ତେବେ କେଉଁଠି ନା କେଉଁଠି ଅବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଯାଇଛି ବୋଲି ଜାଣିବାକୁ ହେବ। ମୋ'ମନରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଯଦି ଆମେ ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତିତାର ଅଭ୍ୟାସଟିର ଅନୁଶୀଳନ କରିବା ଓ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅନୁସାରେ ସବୁକିଛି କରିବା, ତେବେ ଜାତୀୟ ଦକ୍ଷତାର ମାନ ଅବଶ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ, ଆମେ ଅଧିକ ବେଗରେ ଆମ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଦିଗରେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ପାରିବୁ ଏବଂ କର୍ମୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବାନ୍ ହେବେ ଓ ଅଧିକ ଦିନ ବଞ୍ଚି ପାରିବେ।[118]

ଘୋଡ଼ାଦୌଡ଼

ଘୋଡ଼ାଦୌଡ଼ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଆଦୌ କିଛି ଜାଣିନାହିଁ। ତାହାର ଆନୁଷଙ୍ଗିକଗୁଡ଼ିକ ହେତୁ ମୁଁ ତାହାକୁ ସର୍ବଦା ଭୟର ସହିତ ଦେଖିଆସିଛି। ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଘୋଡ଼ାଦୌଡ଼ରେ ମାତି ସର୍ବନାଶ ହୋଇଥିବାର ମୋତେ ଜଣାଅଛି।[119]

ଘୋଡ଼ଦଉଡ଼ରେ ହେଉଥିବା ଯୁଆଖେଳ ବିଷୟରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ମୁଁ ଯେତେଦୂର ଜାଣିଛି, ଆହୁରି ଅନେକ ବିଷୟ ପରି ଏଇଟି ମଧ୍ୟ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟରୁ ଆମଦାନୀ ହୋଇ ଆସିଛି। ଏବଂ, ଯଦି ମୋ ହାତରେ କ୍ଷମତା ଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ଘୋଡ଼ାଦୌଡ଼ ବ୍ୟାପାରରେ ଜୁଆଖେଳକୁ ଯେତେ ଆଇନ୍‌ଗତ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦିଆଯାଇଛି, ମୁଁ ତାହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରି ନିଅନ୍ତି।... ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମୁଁ ଯୁକ୍ତି କରିବାର ଶୁଣିଛି ଯେ, ଭଲ ଘୋଡ଼ା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ଘୋଡ଼ଦଉଡ଼ର

ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଏହି ଉକ୍ତିରେ ହୁଏତ କିଞ୍ଚିତ୍ ସତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଥାଇପାରେ । ଜୁଆ ନଖେଳି କ'ଣ ଘୋଡ଼ାଦୌଡ଼ କରି ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ ଅଥବା, ଭଲ ଘୋଡ଼ା ସୃଷ୍ଟି କରିବାଲାଗି ଜୁଆ ଖେଳିବାର ମଧ୍ୟ କ'ଣ ଏକ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ?[120]

ଘୋଡ଼ା ମାଂସ ଭଲ ଲାଗେ ବୋଲି ଘୋଡ଼ାଦୌଡ଼ ଓ ତତ୍‌ସଂପୃକ୍ତ ଅନ୍ୟ ଯାବତୀୟ ଉତ୍ତେଜନାକୁ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଅନାବଶ୍ୟକ । ସେଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ମନୁଷ୍ୟସମାଜର ପାପ ମାନଙ୍କୁ ବଢ଼ାଇବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ସେଥିଲାଗି କୃଷିଯୋଗ୍ୟ ଉତ୍ତମ ସ୍ଥାନ ତଥା ଉତ୍ତମ ଅର୍ଥକୁ ମଧ୍ୟ ବରବାଦ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଘୋଡ଼ାଦୌଡ଼କୁ ନେଇ ଯେଉଁ ଜୁଆଖେଳ ହୁଏ, ତଦ୍ୱାରା କେତେ କେତେ ଉତ୍ତମ ମନୁଷ୍ୟ ବରବାଦ ହୋଇ ଯାଉଥିବାର ମୋ'ପରି କିଏ ଦେଖିନାହିଁ ? ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟ ଆସିଛି ଯେ, ଆମେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟର ପାପଗୁଡ଼ିକୁ ପରିହାର କରିବା ଏବଂ ତାହାର ସର୍ବୋତ୍ତମ ଅବଦାନଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ।[121]

ପୁନର୍ଜନ୍ମ

ମୁଁ ପୂର୍ବଜନ୍ମ ଏବଂ ପୁନର୍ଜନ୍ମରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ । ପୂର୍ବର ଜନ୍ମଟିରୁ ଆମେ ଯେଉଁସବୁ ସଂସ୍କାରକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଆସିଥାଉ, ଆମର ଯାବତୀୟ ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ତାହାରି ପରିଣାମ । ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ବିଧାନମାନ ଅବୋଧ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ସୀମାହୀନ ଅନୁସନ୍ଧାନର ବିଷୟ ହୋଇ ରହିଥାଏ । କେହି କଦାପି ତା'ର ତଳକୁ ଭେଦ କରିପାରିବ ନାହିଁ ।[122]

ନଦୀମାନେ

ଗଙ୍ଗା ଓ ଯମୁନା କେବଳ ଦୁଇଟି ନୁହନ୍ତି, ଅନେକ । ...ଆମେ ଯେଉଁ ଦେଶରେ ବାସ କରୁଛୁ, ସେହି ଦେଶଲାଗି ଆମକୁ ଯେ ଅନେକ ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ହେବ, ସେମାନେ ଆମକୁ ସେହି କଥା ସ୍ମରଣ କରାଇ ଦେଇଥାନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ନଦୀମାନେ ଯେଉଁ ଶୁଦ୍ଧୀକରଣର ପ୍ରକ୍ରିୟା ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଗତି କରୁଛନ୍ତି, ଆମକୁ ମଧ୍ୟ ଅନବରତ ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟାଟିର ମଧ୍ୟଦେଇ ଗତି କରିବାକୁ ହେବ ବୋଲି ସେମାନେ ଆମକୁ ସ୍ମରଣ କରାଇଦିଅନ୍ତି ।... ଆଧୁନିକ ଜୀବନର ଚାପରେ ପଡ଼ି ଆମର ନର୍ଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକୁ ତା' ଭିତରେ ନେଇ ଖାଲି କରିଦେବାରେ ଏବଂ ଆମର ମାଇବୋଝାଇ ଡଙ୍ଗାଗୁଡ଼ିକର ସରବରାହରେ ଆମେ ଏବେ ମୁଖ୍ୟତଃ ନଦୀଗୁଡ଼ିକୁ କାମରେ ଲଗାଉଛୁ ଏବଂ ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ମଇଳା କରି ପକାଉଛୁ । ସେହି ନଦୀଗୁଡ଼ିକ ଆଡ଼େ ଟିକିଏ ବୁଲି ଯିବାଲାଗି ଆମ ପାଖରେ ଆଉ ସମୟ ନାହିଁ, ସେଗୁଡ଼ିକର ମର୍ମର ଧ୍ୱନିର ବାର୍ତ୍ତା ନୀରବ ଧ୍ୟାନମଗ୍ନତା ସହିତ ଶୁଣିବା ଲାଗି ମଧ୍ୟ ଆମର ଆଉ କୌଣସି ସମୟ ନାହିଁ ।[123]

ଗୋପନୀୟତା

ଗୋପନଭାବରେ ହିଁ ଯାବତୀୟ ପାପ କରା ଯାଇଥାଏ । ଈଶ୍ୱର ଆମ ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ

ଆଖିରେ ଦେଖି ପାରୁଛନ୍ତି, ସେହି କଥାଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ମାତ୍ରକେ ହିଁ ଆମେ ମୁକ୍ତି ଲାଭ କରିଥାଉ ।[124]

ବିଶେଷତଃ ରାଜନୀତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୋପନୀୟତାକୁ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ପାପ ବୋଲି ବିଚାର କରିଥାଏ । ଆମେ ଯାହାକିଛି କରୁଛୁ ଓ କହୁଛୁ, ଈଶ୍ୱର ସ୍ୱୟଂ ଉପସ୍ଥିତ ରହି ତାହା ଦେଖୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଯଦି ଆମେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରନ୍ତେ, ତେବେ ପୃଥିବୀରେ କାହାରିଠାରୁ କିଛି ଲୁଚାଇ ରଖିବା ଲାଗି ଆମର ଆଉ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ରହନ୍ତା ନାହିଁ। କାରଣ, ଆମେ ଆଉ ଆମର ପରମ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଆଗରେ କଦାପି ଅସ୍ୱଚ୍ଛ ଭାବନାକୁ ମନରେ ଆଣନ୍ତେ ନାହିଁ, କହିବାର ଅବସର ତ ଆହୁରି କମ୍ ରହିଥାନ୍ତା । କେବଳ ଅପରିଚ୍ଛନ୍ନତା ହିଁ ଗୋପନୀୟତା ଓ ଅନ୍ଧକାରକୁ ଖୋଜି ବୁଲୁଥାଏ । ମଇଳାକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବା ସକାଶେ ମନୁଷ୍ୟପ୍ରକୃତିର ଗୋଟିଏ ପ୍ରବୃତ୍ତି ରହିଛି ; ଆମେ ମଇଳା ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖିବାକୁ କିମ୍ବା ସ୍ପର୍ଶ କରିବାକୁ ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା କରୁନାହୁଁ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଆଖିର ଅନ୍ତରାଳରେ ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଉ । ଏବଂ, ଆମର କଥା କହିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହି କଥା ଅବଶ୍ୟ ହେଉଥିବ । ମୁଁ ତ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେବି ଯେ, ଯେଉଁ ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ପୃଥିବୀଠାରୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଆଦୌ ନଭାବିବାକୁ ହିଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ।[125]

ମୁଁ ଅବିମିଶ୍ରିତ ଅହିଂସା ଏବଂ ନିଷ୍କପଟ ସାଧନର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଛି । ମୁଁ ଗୋପନୀୟତାକୁ ଘୃଣା ହିଁ କରିଥାଏ ।[126]

ସମସ୍ତଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ସମକ୍ଷରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁକ୍ତଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ ନକଲେ କୌଣସି ସଂଗଠନ କଦାପି ଜୀବନ ଅଥବା ଧନର ରକ୍ଷା କରି ପାରିବ ନାହିଁ।[127]

ଆତ୍ମ-ଶୁଦ୍ଧି

ଆତ୍ମ-ଶୁଦ୍ଧି ବ୍ୟତୀତ ଜୀବନ ମାତ୍ରକେ ସକଳ ବସ୍ତୁ ସହିତ ଏକାତ୍ମତା ଅର୍ଜନ କରିବା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ। ଆତ୍ମ-ଶୁଦ୍ଧିକରଣ ବିନା ଅହିଂସା ଧର୍ମର ପାଳନ କେବଳ ଏକ ପୋଲା ସ୍ୱପ୍ନରେ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିଥିବ । ଯାହାର ହୃଦୟ ଶୁଦ୍ଧ ନୁହେଁ, ସେ କଦାପି ଈଶ୍ୱର ଉପଲବ୍ଧି କରି ପାରିବ ନାହିଁ। ତେଣୁ, ଆତ୍ମ-ଶୁଦ୍ଧିକରଣ କହିଲେ ତାହା ଜୀବନର ଯାବତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶୁଦ୍ଧିକରଣ ଦ୍ୱାରା ନିଜ ପରିପାର୍ଶ୍ୱର ବିଶୁଦ୍ଧିକରଣ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବ । ମାତ୍ର, ବିଶୁଦ୍ଧିକରଣର ପଥଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠିନ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ତୀଖ । ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୁଦ୍ଧତା ହାସଲ କରିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ ଭାବନାରେ, ବଚନରେ ତଥା କାର୍ଯ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ବାସନାମୁକ୍ତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ; ଭଲପାଇବା ଓ ଘୃଣା କରିବା ଏବଂ ଆସକ୍ତି ଓ ବିକର୍ଷଣର ପରସ୍ପରବିରୋଧୀ ସ୍ରୋତଗୁଡ଼ିକରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଉଠିବାକୁ ହେବ । ମୁଁ ଜାଣେ ଯେ, ସେଥିଲାଗି ସତତ ତଥା ଅବିରାମ ଉଦ୍ୟମ କରୁଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ମୋ' ଭିତରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି ତ୍ରିବିଧ ଶୁଦ୍ଧତା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରି ନାହିଁ। ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ପୃଥିବୀର ପ୍ରଶଂସା ମୋତେ ଦୋହଲାଇ ଦେଇପାରୁ ନାହିଁ, ବସ୍ତୁତଃ ତାହା ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ମୋତେ ଦଂଶନ ହିଁ କରୁଛି । ଅସ୍ତ୍ରବଳରେ ଜଡ଼ ପୃଥିବୀ ଉପରେ ବିଜୟ ହାସଲ କରିବା ଅପେକ୍ଷା ଏହି ସୂକ୍ଷ୍ମ କାମନାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବିଜୟପ୍ରାପ୍ତ ହେବା

ମୋତେ ଅଧିକ କଠିନ ବୋଲି ମନେ ହେଉଛି ।[128]

ସରଳ ଜୀବନ

ପୃଥିବୀର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ଯଥାସମ୍ଭବ ଏକ ଉଚ୍ଚ ମାନର ଜୀବନ ଯାପନ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବେ ଓ ସେମାନଙ୍କର ଶ୍ରମରୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଲାଭ କରି ପାରୁଥିବେ, ଏଭଳି ପ୍ରତ୍ୟାଶା କରିବା ଗୋଟାଏ ଛୁଞ୍ଚିର ଫୋଡ଼ ମଧଦେଇ ଓଟଟାଏ ଗଳିଯିବ ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟାଶା କରିବା ପରି ସମାନଭାବରେ ଏକ ଅଜବ କଳ୍ପନା ହେବ । ସମଗ୍ର ସମାଜଟିଏ ଲାଗି ବିଳାସମୟ ଜୀବନର କଳ୍ପନା କଦାପି ବାସ୍ତବ ହେବନାହିଁ । ଏବଂ, ଯେତେବେଳେ ବିଳାସର କୌଣସି ସୀମା ହିଁ ନାହିଁ, ଆମେ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୁଣି କେଉଁଠାଏ ଯାଇ ଅଟକିବାକୁ ମନ କରିବା ? ପୃଥିବୀର ସକଳ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ଠିକ୍ ଓଲଟା କଥାଟିକୁ ହିଁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଛନ୍ତି । 'ସରଳ ଜୀବନ ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ଚିନ୍ତନ'ର ଆଦର୍ଶଟିକୁ ଆମ ଆଗରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଛି । ଅଧିକାଂଶ ବୃହତ୍‌ଭାଗ ମନୁଷ୍ୟ ଏହାର ସତ୍ୟଟିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛନ୍ତି ସତ, ମାତ୍ର ନିଜର ମନୁଷ୍ୟସୁଲଭ ଦୁର୍ବଳତା ହେତୁ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ।

ତେଣୁ, ଏପରି ଗୋଟିଏ ଜୀବନର କଳ୍ପନା କରିବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସମ୍ଭବ । ଆମେ ମନୁଷ୍ୟର ଦୈନନ୍ଦିନ ପ୍ରୟୋଜନଗୁଡ଼ିକରେ ବୃଦ୍ଧି କରାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲା ମାତ୍ରକେ ମନୁଷ୍ୟ ସରଳ ଜୀବନ ଓ ଉଚ୍ଚ ଚିନ୍ତନର ଆଦର୍ଶଟିରୁ ତଳକୁ ଖସିପଡୁଛି । ଇତିହାସ ଏହାର ଭୂରି ଭୂରି ପ୍ରମାଣ ପ୍ରଦାନ କରୁଛି ।[129]

ସରଳତା ହେଉଛି ବିଶ୍ୱଜନୀନତାର ମର୍ମକଥା ।[130]

ଜୀବନକୁ ସରଳ ନକଲେ ମନୁଷ୍ୟର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱକୁ କେବେହେଲେ ପୁଷ୍ଟ କରିହେବ ନାହିଁ । Unto this Last କଥାଟିରେ ଯେଉଁ କଥାଟି ନିହିତ ରହିଛି, ମୁଁ ତାହାକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଛି । ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥଟି ମୋ' ଜୀବନର ମୋଡ଼କୁ ବଦଳାଇ ଦେଇଥିଲା । ପୃଥିବୀ ଆମକୁ ନେଇ ଯାହା କରୁ ବୋଲି ଆମେ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ, ଆମକୁ ମଧ୍ୟ ଏକାବେଳେକେ ଏହି ଅନ୍ତର୍ବିନ୍ଦୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି କଥାଟିକୁ କରିବାକୁ ହେବ ।[131]

ପାପ ଓ ପାପୀମାନେ

ମୋ' ପାପର ଫଳଗୁଡ଼ିକରୁ ମୁଁ କଦାପି ମୁକ୍ତି ଇଚ୍ଛା କରିବି ନାହିଁ । ମୁଁ ପାପରୁ ହିଁ ବା ବରଂ ପାପର ଯାବତୀୟ ଚିନ୍ତାରୁ ହିଁ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି । ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଯାଇ ନ ପହଞ୍ଚିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ରହିବାରେ ହିଁ ସନ୍ତୋଷ ଲାଭ କରିବି ।[132]

ରକ୍ଷଣଶୀଳ କଳ୍ପନାଟି ଅନୁସାରେ ଏହାଦ୍ୱାରା ଆଗାମୀ ଜୀବନରେ ମୁକ୍ତି ପାଇବା ବିଷୟରେ ବିଚାର କରାଯାଏ । ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି ଯେ, ଆମକୁ ଏହିଠାରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ହିଁ ମୁକ୍ତିର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦିଆଯାଇଛି ; ଆମକୁ ଏଥିପାଇଁ କେବଳ ଆବଶ୍ୟକ ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ପୂରଣ କରିବାକୁ ହେବ । ସେହି ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ପ୍ରଥମରେ ଆତ୍ମ-ଶୁଦ୍ଧିକରଣ, ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟରେ ପରମ ବିଧାନଟି ପ୍ରତି ଆନୁଗତ୍ୟ । ଏହି କଥାଟିର ପ୍ରତ୍ୟାଶା ରଖିବା ବୃଥା ଓ

ଭ୍ରାନ୍ତିକାରକ ଯେ, ଏହି ଜୀବନରେ ଆମେ ପାପର ବୋଝଟିକୁ କ୍ରମାଗତ ବହନ କରି ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଭଗବାନ ଆମର ଆଗାମୀ ଜୀବନରେ ଆମକୁ ମୁକ୍ତି ଦେବେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ମୁକ୍ତିଦାତା ନାମଟିକୁ ସାର୍ଥକ କରିବେ । ଯେଉଁ ବ୍ୟବସାୟୀ ମିଛ କହୁଛି ଓ ତା'ର ସରଳମନା, ଅଜ୍ଞାନ ଗରହାକମାନଙ୍କୁ ଠକୁଛି, ସେ କଦାପି ରକ୍ଷା ପାଇବାର ଆଶା କରି ପାରିବ ନାହିଁ ।[133]

ଦୋଷ ସ୍ୱୀକାର

ଦୋଷ ସ୍ୱୀକାର ଏକ ସମ୍ମାର୍ଜନୀ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରେ, ଯାହାକି ମଇଳାଗୁଡ଼ିକୁ ଓଳାଇଦିଏ ଏବଂ ଉପରିଭାଗଟିକୁ ପୂର୍ବ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ପରିଷ୍କାର ରଖିଥାଏ ।[134]

ଏକ ନିର୍ମଳ ଦୋଷସ୍ୱୀକାର, ଯଦି ତା' ସହିତ ଆଉ କେବେହେଲେ ଦୋଷ ନ କରିବାର ଏକ ଶପଥ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଏବଂ ଯିଏ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାଲାଗି ପ୍ରକୃତରେ ଅଧିକାରୀ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କରି ଆଗରେ ତାହାକୁ ନିବେଦନ କରି ଦିଆଯାଏ, ତେବେ ଆମେ ତାହାକୁ ଶୁଦ୍ଧତମ ଅନୁତାପ ବୋଲି କହିପାରିବା ।[135]

ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅତୀତ ସହିତ ସମସ୍ତ ସମ୍ପର୍କ ତୁଟାଇ ଦେଇପାରିଛି, ସିଏ ନିଜକୁ ଜଣେ ଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିଥାଏ । ତା'ର ଅତୀତର ଭୁଲ୍‌ଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ସେ ଆଦୌ କୌଣସି ଲଜ୍ଜାବୋଧ କରେ ନାହିଁ କାରଣ, ସେହି ଭୁଲ୍‌ସବୁ ତାକୁ ଆଦୌ ସ୍ପର୍ଶ କରୁ ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ସେ ଭଲଭାବରେ ଜାଣିଥାଏ ।[136]

ଜଣେ ରୋଗୀ ତା'ର ରୋଗଟିକୁ କଦାପି ଗୁପ୍ତ କରି ରଖିପାରିବ ନାହିଁ । ଯଦି ସେ ସେପରି କରିବ, ତେବେ ସେ ନିଜେ ନିଜର ଶତ୍ରୁ ହୋଇଯିବ ।[137]

ଭଗବାନଙ୍କ ଆଖିରେ ପାପୀ ଆଉ ସନ୍ଥ ଉଭୟେ ସମାନ । ଉଭୟଙ୍କୁ ସମାନ ନ୍ୟାୟ ଅବଶ୍ୟ ମିଳିବ ଏବଂ ଉଭୟଙ୍କୁ ହିଁ ଆଗକୁ ଅଥବା ପଛକୁ ଯିବାଲାଗି ସମାନ ସୁଯୋଗ ଦିଆଯିବ । ଦୁହେଁ ହେଉଛନ୍ତି ତାଙ୍କର ସନ୍ତାନ, ତାଙ୍କରି ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟ । ଯେଉଁ ସନ୍ଥ ନିଜକୁ ଜଣେ ପାପୀଠାରୁ ବଡ଼ ବୋଲି ବିଚାର କରୁଥାଏ, ସେ ନିଜର ସନ୍ଥପଣକୁ ହରାଇବସେ ଏବଂ ପାପୀଠାରୁ ଆହୁରି ତଳକୁ ଖସିଯାଏ ; କାରଣ ଗର୍ବୀ ସନ୍ଥଟି ପରି, ପାପୀଟି ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ କରୁଛି, ସେ ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣି ନଥାଏ ।[138]

ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଷ୍କପଟଭାବରେ ମୋ'ର ବହୁ ପାପକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିଛି । ମାତ୍ର ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକର ବୋଝକୁ ଆଦୌ ନିଜ କାନ୍ଧ ଉପରେ ବୋହୁନାହିଁ । ଯଦି ମୁଁ ଭଗବାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଗତି କରୁଥାଏ, ମୁଁ ତାହା ହିଁ କରୁଛି ବୋଲି ନିଜେ ଅନୁଭବ କରୁଛି—ତେବେ ମୋ' ଉପରେ କୌଣସି ବିପଦ ଆସି ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । କାରଣ, ମୁଁ ତାଙ୍କ ସାନ୍ନିଧ୍ୟର ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣଟିର ଉଷ୍ମତାକୁ ଅନୁଭବ କରିପାରୁଛି, ମୋ'ର ତପଶ୍ଚାରଣା—ଏହିସବୁ ଉପବାସ, ପ୍ରାର୍ଥନା ସବୁକିଛିର ଆଦୌ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ ବୋଲି ମୋତେ ଜଣା ଅଛି । ସେଗୁଡ଼ିକ ମୋ'ର ସଂସ୍କାରବିଧାନ କରିଦେବେ ବୋଲି ମୁଁ କଦାପି ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରିବି ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଯଦି ସେମାନେ ଆପଣାର କ୍ଳାନ୍ତ ମସ୍ତକଟିକୁ ନେଇ ତା'ର ପରମ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତାର କ୍ରୋଡ଼ରେ ରଖିଦେବା ସକାଶେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବା ଏକ ଆତ୍ମାର ଆକାଙ୍‌କ୍ଷାଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥାନ୍ତି, ତେବେ ସେଗୁଡ଼ିକର ଏକ ଅପରିମେୟ

ମୂଲ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି ।[139]

ମନୁଷ୍ୟ ମାତ୍ରକେ ସମସ୍ତେ ଭୁଲ୍ କରନ୍ତି । ଦୋଷଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାଦ୍ୱାରା ଆମେ ନିଜର ଭୁଲ୍‌ଗୁଡ଼ିକୁ ଅଗ୍ରଗତି ଆଡ଼କୁ ପାଦ ପକାଇ ପାରୁଥିବାର ପଥରରୂପେ ବଦଳାଇ ଦେଇଥାଉ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର ଭୁଲ୍‌ଗୁଡ଼ିକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବାଲାଗି ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ ସିଏ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ପ୍ରବଞ୍ଚନାରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ ଓ ତଳକୁ ତଳକୁ ଖସି ଯାଉଥାଏ । ମନୁଷ୍ୟ ପଶୁ ନୁହେଁ କିମ୍ବା ଭଗବାନ୍ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ ; ସିଏ ହେଉଛି ଈଶ୍ୱରଙ୍କଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟ ହୋଇଥିବା ଏପରି ଏକ ପ୍ରାଣୀ, ଯିଏକି ତା'ର ଦିବ୍ୟତାକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରୟାସ କରୁଛି । ଅନୁତାପ ଏବଂ ଆତ୍ମା-ଶୁଦ୍ଧିକରଣ ଏହାର ପନ୍ଥା । ଯେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆମେ ଅନୁତାପ କରିବା ଏବଂ ଆମର ଦୋଷ ନିମନ୍ତେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ପାଖରେ କ୍ଷମାଭିକ୍ଷା କରିବା, ତେବେ ଆମର ପାପ ଆମକୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବ ଏବଂ ଆମଲାଗି ଏକ ନୂତନ ଜୀବନର ପ୍ରାରମ୍ଭ ହେବ । ଯଥାର୍ଥ ଅନୁତାପ ହେଉଛି ପ୍ରାର୍ଥନା ପାଇଁ ଏକ ଅସଲ ଆବଶ୍ୟକତା ।[140]

କେବଳ ମୁହଁର କଥାଦ୍ୱାରା ଛି ଛି ବୋଲି କହିଲେ କୌଣସ ପାପର କ୍ଷାଳନ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।[141]

ଜାଣିବାକୁ ପାଇବା ମାତ୍ରକେ କୌଣସି ଭୁଲ୍ କିମ୍ବା ପାପକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ତାହାକୁ ନିଜ ଭିତରୁ କାଢ଼ି ବାହାର କରିଦେବା ।[142]

କୁତ୍ସାରଟନା

କୁତ୍ସାରଟନା ଏବଂ କୌଣସି କଥାକୁ ମିଛ ରୂପ ଦେଇ କହିବା ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର ସଙ୍ଗୀ ହୋଇ ରହିଆସିଛି । ଅପ୍ରତିରୋଧ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଆମେ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ଉପରେ ବିଜୟଲାଭ କରିପାରିବା ।... ତେଣୁ, ସାଧାରଣଭାବରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ମୋ'ର ପରାମର୍ଶ ହେଉଛି ଯେ, ଆମେ କେବେହେଲେ ଭିତ୍ତିହୀନ ଏବଂ ବିଦ୍ୱେଷପୂର୍ଣ୍ଣ ଆରୋପଗୁଡ଼ିକୁ କୌଣସି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାନାହିଁ ମାତ୍ର କୁତ୍ସାରଟନାକାରୀକୁ କେବଳ କୃପା ହିଁ କରିବା ଏବଂ ଶେଷରେ ତା'ର ମଧ୍ୟ ଚିତ୍ତପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଉ ବୋଲି ଆଶା ରଖିଥିବା, ସେଥିଲାଗି ପ୍ରାର୍ଥନା ମଧ୍ୟ କରୁଥିବା ।...

ନିଜ ପାଖରେ ନିଜେ ସଚ୍ଚୋଟ ରହିବ, ତାହା ହିଁ ଯଥେଷ୍ଟ ; ତେବେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ନିରାପଦଭାବରେ 'ଲୋକରଟନାର ଆବିଳ ଜଳଗୁଡ଼ିକୁ ବହିଯିବାକୁ' ଛାଡ଼ିଦେଇ ପାରିବ ।[143]

ଧୂମ୍ରପାନ

ଧୂଆଁପତ୍ର ମନୁଷ୍ୟସମାଜର କେବଳ ସର୍ବନାଶ ହିଁ କରିଛି । ଥରେ ତା'ର ଜାଲ ଭିତରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଗଲେ, ତା'ଭିତରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ପାରୁଥିବା ମଣିଷ କ୍ୱଚିତ୍ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବେ । ...ଟଲଷ୍ଟୟ ଏହାକୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କ୍ଷତିକାରକ ନିଶା ବୋଲି କହିଛନ୍ତି ।...

ଭାରତବର୍ଷରେ ଲୋକେ ଧୂମ୍ରପାନ ପାଇଁ, ନାସରେ ନେବାପାଇଁ କିମ୍ବା କଳରେ ଜାକିବାପାଇଁ ଧୂଆଁପତ୍ରର ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ପ୍ରେମୀ ଅଥବା ଅନ୍ୱେଷୀମାନେ ଯଦି ଏଥିରୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଅନିଷ୍ଟକାରକ ଅଭ୍ୟାସ ଭିତରେ ଯାଇ ପଡ଼ି ଯାଇଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଦୃଢ଼ ସଂକଳ୍ପ

କରି ସେହି ଦାସତ୍ୱ ମଧ୍ୟରୁ ବାହାରି ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏହି ଅଭ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଏକାଧିକ ବ୍ୟକ୍ତି ଗୋଟିକର, ଦୁଇଟିର ଅଥବା ତିନୋଟିଯାକର କବଳରେ ପଡ଼ି ଯାଇଥାନ୍ତି । ସେହିସବୁ ଅଭ୍ୟାସକୁ ସେମାନେ ଘୃଣ୍ୟ ବୋଲି ଦେଖିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଯଦି ଆମେ ଶାନ୍ତ ହୋଇ ଏ ବିଷୟରେ ବିଚାର କରିବା, ତେବେ ଅବଶ୍ୟ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ପାରିବା ଯେ, ପ୍ରାୟ ଦିନମାନ ସବୁବେଳେ ଧୂମ୍ରପାନ କରି ଧୂଆଁ ଛାଡ଼ିବା, ପାଟି ଭିତରେ ଧୂଆଁପତ୍ର ବା ପାନ ଭର୍ତ୍ତି କରି ରଖିଥିବା କିମ୍ବା ନାସଦାନୀକୁ ଖୋଲି ଟୁହାକୁ ଟୁହା ନସ୍ୟଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ଲାଗିଥିବା—ଏଗୁଡ଼ିକରେ ଶୋଭନୀୟ ବୋଲି ମୋଟେ କିଛିହେଲେ ନଥାଏ । ଏହି ତିନୋଟିଯାକ ଅଭ୍ୟାସ ହେଉଛି ଅତି ଅପରିଚ୍ଛନ୍ନ ଅଭ୍ୟାସ ।[144]

ସୁରାପାନ ପରି ଧୂମ୍ରପାନକୁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଆତଙ୍କର ସହିତ ଦେଖିଥାଏ । ଧୂମ୍ରପାନକୁ ମୁଁ ଏକ ପାପ ବୋଲି ବିଚାର କରେ । ତାହା ବିବେକକୁ ଜଡ଼ କରିଦିଏ, ଏବଂ, ଅଦୃଶ୍ୟଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବାରୁ ତାହାକୁ ମଦ୍ୟପାନଠାରୁ ଅଧିକ ଖରାପ ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଥରେ କୌଣସି ମନୁଷ୍ୟ ତା'ର ଜାଲରେ ପଡ଼ିଗଲେ ସେଥିରୁ ନିଷ୍କୃତି ପାଇବା ଅତ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟକର ହୋଇଥାଏ । ଏହା ଏକ ମହାର୍ଘ ପାପବ୍ୟସନ । ତାହା ନିଃଶ୍ୱାସକୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ କରେ, ଦାନ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ କଳା କରିଦିଏ ଏବଂ ବେଳେବେଳେ କର୍କଟରୋଗର ମଧ୍ୟ କାରଣ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ବଡ଼ କୁତ୍ସିତ ଅଭ୍ୟାସ ।[145]

ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦେଖିଲେ ଧୂମ୍ରପାନ ସୁରାପାନଠାରୁ ଏକ ଅଧିକ ବଡ଼ ଅଭିଶାପ । କାରଣ ତାହାର କବଳରେ ପଡ଼ିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଉଚିତ ସମୟରେ ତାହାର ଅନିଷ୍ଟକାରିତାକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିପାରେ ନାହିଁ । ଏହାକୁ କେହି ଏକ ବର୍ବରତା ବୋଲି ବିଚାର କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସଭ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ତ ତାହାର ପ୍ରଶଂସା ମଧ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । ମୁଁ କେବଳ ଏତିକି କହିବି ଯେ, ଯେଉଁମାନେ ପାରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଏହି ଅଭ୍ୟାସଟିକୁ ଛାଡ଼ିଦିଅନ୍ତୁ ଏବଂ ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଖାନ୍ତୁ ।[146]

ସାମାଜିକ ସଂସ୍କାର

ଅନେକ ଦିନରୁ ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ହୋଇଛି ଯେ, ରାଜନୀତିକ ସଂସ୍କାର ଅପେକ୍ଷା ସାମାଜିକ ସଂସ୍କାର ଏକ ଅଧିକ କଠିନ ବ୍ୟାପାର । ରାଜନୀତିକ ସଂସ୍କାର ଲାଗି ବାତାବରଣ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଛି, ଏଥିରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ଆଗ୍ରହ ଅଛି ଏବଂ ବିଦେଶର ଏପରି ଏକ ଧାରଣା ରହିଛି ଯେ, ଆଦୌ କୌଣସି ଆତ୍ମ-ଶୁଦ୍ଧିକରଣ ନକରି ମଧ୍ୟ ତାହା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ସାମାଜିକ ସଂସ୍କାର ନିମନ୍ତେ ଲୋକମାନଙ୍କର ସେପରି କୌଣସି ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ, ସେଥିଲାଗି ଯେତେ ଆନ୍ଦୋଳନ କଲେ ମଧ୍ୟ ତାହାର ଫଳ ସେପରି ଆଖିଦୃଶିଆ ହେବାପରି ବୋଧ ହେଉନାହିଁ ଏବଂ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଭିନନ୍ଦନ ଏବଂ ସମ୍ଭାଷଣ ଲାଗି ମଧ୍ୟ କମ୍ ଅବକାଶ ରହିଛି । ତେଣୁ, ସମାଜସଂସ୍କାରକମାନଙ୍କୁ ଆହୁରି କିଛି କାଳପାଇଁ ଏହି ନୀରସ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ଚାଲୁ ରଖିବାକୁ ହେବ, ଶାନ୍ତ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଆପାତତଃ ଯେତିକି ସାନ ସାନ ସଫଳତା ମିଳୁଥିବ, ସେତିକିରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ରହିବାକୁ ହେବ ।[147]

ମୋ'ମତରେ, ଆପଣାର ଅଭିଯାନ ନିମନ୍ତେ ଜଣେ ସଂସ୍କାରକ ଯାହା କିଛି ଆବଶ୍ୟକ

କରେ, ପଇସା ହେଉଛି ସେଥିରେ ସର୍ବଶେଷ କଥା । ତା'ର ପ୍ରକୃତରେ ଯେତିକି ଲୋଡ଼ା, ନ ମାଗିଲେ ମଧ୍ୟ ତା'ପାଖକୁ ଠିକ୍ ସେତିକି ଅର୍ଥ ଅବଶ୍ୟ ଆସୁଥାଏ । ଆପଣାର ବିଫଳତା ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ସଂସ୍କାରକମାନେ ଅର୍ଥାଭାବକୁ ଏକ କାରଣ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ସର୍ବଦା ସନ୍ଦେହର ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖି ଆସିଛି ।

ଯେଉଁଠି ଉତ୍ସାହ ରହିଥିବ, ଆବଶ୍ୟକ ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ଥିବ, ସେଠାରେ ଆର୍ଥିକ ସାହାଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଆସିବ ।[148]

ଯାହାକୁ ଶୁଦ୍ଧ ରାଜନୀତିକ କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି, ତା'ଠାରୁ ସମାଜସଂସ୍କାରର କାର୍ଯ୍ୟ ବା ଆତ୍ମ-ବିଶୁଦ୍ଧିକରଣ ମୋ'ଲାଗି ଶହେଗୁଣ ଅଧିକ ପ୍ରିୟ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।[149]

ପ୍ରେତାତ୍ମବାଦ

ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ପ୍ରେତମାନଙ୍କଠାରୁ ମୁଁ କେବେହେଲେ କୌଣସି ସନ୍ଦେଶ ପାଏନାହିଁ। ଏହିଭଳି ସନ୍ଦେଶ ପାଇବାର ସମ୍ଭାବନାକୁ ଅବିଶ୍ୱାସ କରିବାପାଇଁ ମଧ୍ୟ ମୋ'ପାଖରେ କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଏହିଭଳି ସନ୍ଦେଶମାନ ପାଇବାଲାଗି ଯେଉଁସବୁ ଆୟୋଜନ ଓ ଉଦ୍ୟମ କରାଯାଏ, ମୁଁ ତାହାର ତୀବ୍ର ନିନ୍ଦା କରିଥାଏ । ସେଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ପ୍ରତାରିତ କରନ୍ତି ଏବଂ କଳ୍ପନାରୁ ହିଁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଆସିଥାନ୍ତି ।

ଏଭଳି ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ ସମ୍ଭବ ବୋଲି ଧରି ନିଆଗଲେ ମଧ୍ୟ, ଉଭୟ ମାଧ୍ୟମ ଏବଂ ପ୍ରେତମାନଙ୍କ ଲାଗି ଏହା କ୍ଷତିକାରକ ହୋଇଥାଏ । ଯେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରେତ ପୃଥିବୀରୁ ସମ୍ପର୍କ ତୁଟାଇନେଇ ଉଚ୍ଚତର କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଉନ୍ନିତ ହୋଇ ଯିବାଲାଗି ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାନ୍ତା, ସେତେବେଳେ ତାହାକୁ ଏପରି ଆବାହାନ କରି ଆଣିବାଦ୍ୱାରା ତାହାକୁ ପୃଥିବୀ ଆଡ଼କୁ ଆକର୍ଷିତ କରି ଅଣାଯାଏ ଏବଂ ଏଇଠି ବାନ୍ଧିକରି ରଖାଯାଏ । ଗୋଟିଏ ପ୍ରେତ ଅଶରୀରୀ ବୋଲି ତାହା ଯେ ଅଧିକ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇଥିବ, ତାହା ଆଦୌ ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ନୁହେଁ । ପୃଥିବୀରେ ଦେହ ଧରି ରହିଥିବା ବେଳେ, ସିଏ ଯେତେ ଯେତେ ନଶ୍ୱରତାର ଅଧୀନ ହୋଇ ରହିଥିଲା, ସେଥିରୁ ଅଧିକାଂଶଗୁଡ଼ିକୁ ସେହି ପ୍ରେତ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଯାଇଥାଏ । ତେଣୁ, ସିଏ ଆମକୁ ଯେଉଁସବୁ ତଥ୍ୟ ବା ପରାମର୍ଶ ଦିଏ, ସେଗୁଡ଼ିକ ହୁଏତ ଆଦୌ ସତ୍ୟ ଅଥବା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ନପାରେ ।

ଏକ ପ୍ରେତ ପୃଥିବୀରେ ଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଥାଏ । ଏଥିରେ ହୃଷ୍ଟ ହେବାର ଆଦୌ କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ଅପର ପକ୍ଷରେ, ଏଭଳି ଯେ କୌଣସି ଅନୁଚିତ ଆସକ୍ତିରୁ ତାହାକୁ ଛିନ୍ନ କରି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ । ଏହାଦ୍ୱାରା ପ୍ରେତମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ବହୁତ କ୍ଷତି କରା ଯାଇଥାଏ ।

ମାଧ୍ୟମ ବିଷୟରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଏ ବିଷୟରେ ମୋ'ର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଜ୍ଞାନ ରହିଛି ଯେ, ମୁଁ ଯେତେଜଣଙ୍କର ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିଛି, ସେମାନଙ୍କର ମଥାରେ କିଛି ଗୋଳମାଳ ଥିଲା, ମସ୍ତିଷ୍କ ଦୁର୍ବଳ ରହିଥିଲା ଅଥବା ବ୍ୟବହାରିକ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଏବଂ ସେମାନେ ସେତିକିବେଳେ ଏହିଭଳି ସମ୍ପର୍କମାନ ସ୍ଥାପନ କରୁଥିଲେ ଅଥବା କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଭାବୁଥିଲେ । ମୁଁ ମୋ' ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଏଭଳି ଜଣକୁ ମଧ୍ୟ ଜାଣେ ନାହିଁ,

ଯିଏକି ଏହିଭଳି ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରି ଆଦୌ କୌଣସ ପ୍ରକାରେ ଉପକୃତ ହୋଇ ପାରିଥିଲା ।[150]

ଭୋଟଦେବାର ଅଧିକାର

ବୟସ୍କମାନଙ୍କର ଭୋଟ ଦେବାର ଅଧିକାରକୁ ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ସମର୍ଥନ କରୁଛି ।... ବୟସ୍କ ଭୋଟାଧିକାର ପକ୍ଷରେ ଏକାଧିକ କାରଣ ରହିଛି : ମୋ' ମତରେ ଗୋଟିଏ ମୀମାଂସକ କାରଣ ହେଉଛି ଯେ, ଏହାଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତଙ୍କର ଆକାଙ୍କ୍ଷାକୁ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ତଥାକଥିତ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟମାନଙ୍କର, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନମାନଙ୍କର, ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ଏବଂ ସବୁପ୍ରକାର ଶ୍ରେଣୀର ଆକାଙ୍‌କ୍ଷାଗୁଡ଼ିକୁ ପୂରଣ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବି । ମୁଁ ଏହି ମତଟିକୁ ଆଦୌ ଗ୍ରହଣ କରିପାରୁ ନାହିଁ ଯେ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଚରିତ୍ର ଥିବ, ମାତ୍ର ଧନ ନଥିବ କିମ୍ବା ସେ ସାକ୍ଷର ହୋଇ ନଥିବ ବୋଲି ସେ ଭୋଟ ଦେଇପାରିବ ନାହିଁ ; ଅଥବା, ଯିଏ ମୁଣ୍ଡଝାଳ ତୁଣ୍ଡରେ ମାରି ଦିନରାତି ସଚ୍ଚୋଟ ଭାବରେ କାମ କରୁଛି, ସିଏ ଦରିଦ୍ର ବୋଲି ତାକୁ ଭୋଟ ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖାଯିବ ।[151]

ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ

ସମୁଚିତ ଜୀବନଟିଏ ଯାପନ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆମର ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ତଥା ଅକାମ୍ୟ ଆହୁରି ଅନେକ ବିଷୟ ଆମକୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଏ । ମୁଁ କାହାର କୌଣସି ବିଶ୍ୱାସ ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ନୁହେଁ, ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ କେବଳ ଉଚିତ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିବାକୁ ହିଁ ଅନୁରୋଧ କରୁଛି । ଲୋକେ ଯେତେବେଳେ ତାହାକୁ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ, ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ସଂଶୋଧିତ କରିନେବ ।[152]

'ପୁରାତନ' କହିଲେ ଯାହାକିଛିକୁ ବୁଝାଏ, ମୁଁ ଆଖି ବୁଜିଦେଇ ଓ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ସେଗୁଡ଼ିକର ଆଦୌ ଉପାସନା କରେନାହିଁ । ଯାହାକିଛି ମନ୍ଦ ଓ ନୀତିବର୍ଜ୍ଜିତ, ତାହା ଯେତେ ପୁରାତନ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବିଲୁପ୍ତ କରିଦେବା ଲାଗି ମୁଁ କେବେହେଲେ କୁଣ୍ଠା ପ୍ରକାଶ କରିନାହିଁ । କିନ୍ତୁ, ସେତିକି କହିସାରିବା ପରେ ମୁଁ ତୁମ ପାଖରେ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବି ଯେ, ପୁରାତନ ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ମୋ'ର ଗଭୀର ଶ୍ରଦ୍ଧା ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଏବଂ, ସବୁକିଛି ଆଧୁନିକ ପାଇଁ ଆପଣାର ଅଧୀର ଦଉଡ଼ରେ ଲୋକମାନେ ଯେତେବେଳେ ପୁରୁଣା ମାତ୍ରକେ ସେମାନଙ୍କର ସକଳ ପରମ୍ପରାକୁ ଘୃଣା କରି ବସନ୍ତି ଓ ନିଜ ଜୀବନରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ଅବହେଳା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରନ୍ତି, ଏକଥା ଭାବି ମୁଁ ଅତୀବ ଆଘାତ ପାଇଥାଏ ।[153]

ମୁଁ ଭାବୁଛି,ମୋ'ଭିତରେ କୌଣସି ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ । କେବଳ ତାହା ପୁରାତନ ବୋଲି ସତ୍ୟକୁ ସତ୍ୟ ବୋଲି କଦାପି କୁହାଯାଏ ନାହିଁ । ଏବଂ, ତାହା ପୁରାତନ ବୋଲି ହିଁ ତାହାକୁ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଆଦୌ ସନ୍ଦେହର ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ଜୀବନରେ କେତୋଟି ମୂଳଭୂତ କଥା ସବୁବେଳେ ରହିଥାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ନିଜ ଜୀବନର ଅଭ୍ୟାସରେ ପକାଇବାକୁ ଆୟାସସାଧ୍ୟ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥିବାରୁ ହିଁ କଦାପି ହାଲୁକାଭାବରେ କିଛିନୁହେଁ

ବୋଲି କହି ପାରିବା ନାହିଁ ।[154]

ଭାବନାଶକ୍ତି

ଏକ ଶୁଦ୍ଧ ଜୀବନ ପାଇଁ ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ରଖିଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ମୋ'ଠାରୁ ଜାଣି ରଖିଥାଉ ଯେ, ଏକ ଅଶୁଦ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟ ପରି ଗୋଟିଏ ଅଶୁଦ୍ଧ ଭାବନା ମଧ୍ୟ ଶରୀର ନିମନ୍ତେ ସମାନ ପରିମାଣରେ ଶକ୍ତିଶାଳୀଭାବରେ ଅନିଷ୍ଟକାରକ ହୋଇଥାଏ ।[155]

ମନୁଷ୍ୟ ନିଜକୁ ଯାହା ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରେ, ଅନେକ ସମୟରେ ସେ ପ୍ରକୃତରେ ତାହା ହିଁ ହୁଏ । ଯଦି ମୁଁ ଗୋଟିଏ କାମକୁ କରି ପାରିବି ନାହିଁ ବୋଲି ସବୁବେଳେ ଗୁଣି ହେଉଥାଏ, ତେବେ ଏହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ଭବ ଯେ, ମୁଁ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିବାଲାଗି ପରିଶେଷରେ ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ହିଁ ରହିଯାଏ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ମୁଁ ଏଇଟିକୁ କରି ପାରିବି ବୋଲି ମୋ'ର ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥାଏ, ତେବେ, ପ୍ରଥମ ଅବସ୍ଥାରେ ମୋ'ର ସେଥିଲାଗି ସାମର୍ଥ୍ୟ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ସେହି ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ଅବଶ୍ୟ ହାସଲ କରିଥାଏ ।[156]

ତୁମର ଭାବନା ଅନୁସାରେ ହିଁ ତୁମେ ଯାହାକିଛି ହୋଇଥାଅ । କର୍ମରେ ନିଜକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ନଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭାବନା କଦାପି ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏନାହିଁ ଏବଂ କର୍ମ ତୁମର ଭାବନାକୁ ସୀମା ଦେଇ ବାନ୍ଧି ଦେଇଥାଏ । ଉଭୟ ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ଏକ ସଂଗତି ରହିଥିବା ସମୟରେ ହିଁ ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ସ୍ୱାଭାବିକ ଜୀବନ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ ।[157]

ଯୁବସମାଜ

ଦେଶର ଯୁବସମାଜ ଉପରେ ହିଁ ମୋ'ର ଆସ୍ଥା ରହିଛି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁମାନେ କୌଣସି ପାପର କବଳରେ ପଡ଼ି ଯାଇଛନ୍ତି, ସ୍ୱଭାବତଃ ସେମାନେ କଦାପି ପାପପ୍ରବଣ ନୁହନ୍ତି । ସେମାନେ ବଡ଼ ଅସହାୟ ଏବଂ ଅଚେତନଭାବରେ ତା'ଭିତରକୁ ଆକର୍ଷିତ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ତାହା ଫଳରେ ସେମାନଙ୍କର ତଥା ସମାଜର ଯେଉଁ କ୍ଷତି ହୋଇଛି, ସେକଥା ସେମାନଙ୍କୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । କେବଳ ଏକ କଠୋର ଶୃଙ୍ଖଳାବଦ୍ଧ ଜୀବନ ହିଁ ଚରମ ବିନାଶରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଓ ସେମାନଙ୍କର ଦେଶକୁ ରକ୍ଷା କରି ପାରିବ, ସେମାନଙ୍କୁ ଏକଥା ବୁଝିବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ ।[158]

ଉଚ୍ଚ ବର୍ଗର ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଫେଶନ ହେବାର ଯେଉଁ ଉନ୍ମାଦ ଗ୍ରାସ କରିଛି, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଦ୍‌ବେଗର ସହିତ ମୁଁ ତାହାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଆସୁଛି । ପାଶ୍ଚାତ୍ୟରୁ ଆସିଥିବା ଏହି ସମ୍ମୋହନକାରୀ ଆଖିଝଲସାଗୁଡ଼ିକର ଦାସ ହୋଇ ସେମାନେ କିପରି ସେମାନଙ୍କର ଦରିଦ୍ରତମ ଦେଶବାସୀମାନଙ୍କଠାରୁ ନିଜକୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରି ନେଉଛନ୍ତି, ସେକଥା ସେମାନେ ମୋଟେ ଜାଣୁ ନାହାନ୍ତି । ଦରିଦ୍ର ଦେଶବାସୀ କେବେହେଲେ ସେହିସବୁ ଫେଶନକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ମୁଁ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଭାବିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛି ଯେ, ସରଳତାର ବିନିମୟରେ ଏହି ଉପରଦେଖାଣିଆ ଚାକଚକ୍ୟକୁ ମାଗିଆଣିବା ଫଳରେ ପରିଣାମରେ ତାହା ଏକ ଜାତୀୟ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଏବଂ ଏକ ବୃହତ୍ ଜାତୀୟ ବିପତ୍ତିରେ ପରିଣତ ହୋଇଯିବ ।[159]

ଉତ୍ସ ପୁସ୍ତକାବଳୀ

A	An Autobiography or The Story of My Experiments with Truth: ଏମ୍. କେ. ଗାନ୍ଧୀ, ମହାଦେବ ଦେଶାଇଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗୁଜରାଟୀରୁ ଅନୂଦିତ; ନବଜୀବନ ପବ୍ଲିଶିଂ ହାଉସ୍, ଅହମଦାବାଦ, ଖଣ୍ଡ-1, 1927 ; ଖଣ୍ଡ-2, 1929, ବ୍ୟବହୃତ ସଂସ୍କରଣ : 1959
AA	Asia and the Americas : ନିଉୟର୍କରୁ ପ୍ରକାଶିତ ମାସିକ ପତ୍ରିକା ।
ABP	Amrita Bazar Patrika : କଲିକତାରୁ ପ୍ରକାଶିତ ଇଂରାଜୀ ଦୈନିକ ।
AG	Among the Great : ଦିଲୀପ କୁମାର ରାୟ, ଏସ୍. ରାଧାକୃଷ୍ଣନ୍ଙ୍କ ଲିଖିତ ଭୂମିକା ସହ; ନାଲନ୍ଦା ପବ୍ଲିକେଶନ୍ସ୍, ବମ୍ବେ,1945; ବ୍ୟବହୃତ ସଂସ୍କରଣ : ପୁନର୍ମୁଦ୍ରଣ : ଜଇକେ ପବ୍ଲିଶିଂ ହାଉସ୍, ବମ୍ବେ,1950
AOA	Ashram Observances in Action : ଭି. ଜି. ଦେଶାଇଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗୁଜରାଟୀରୁ ଅନୂଦିତ ; ନବଜୀବନ ପବ୍ଲିଶିଂ ହାଉସ୍, ଅହମଦାବାଦ,1955
BC	The Bombay Chronicle : ବମ୍ବେରୁ ପ୍ରକାଶିତ ଦୈନିକ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ।
CP	Constructive Programme : Its Meaning and Place : ଏମ୍. କେ. ଗାନ୍ଧୀ ; ନବଜୀବନ ପବ୍ଲିଶିଂ ହାଉସ୍, ଅହମଦାବାଦ, 1941 ; ବ୍ୟବହୃତ ସଂସ୍କରଣ : 1948
EF	The Epic Fast : ପ୍ୟାରେଲାଲ ; ମୋହନଲାଲ ମଗନଲାଲ ଭଟ୍ଟ, ଅହମଦାବାଦ, 1932
ER	Ethical Religion : ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ, ବି. ରାମ ଆୟର୍ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହିନ୍ଦୀରୁ ଅନୂଦିତ ; ଏସ୍. ଗଣେଶନ୍, ମାନ୍ଦ୍ରାଜ,1930
FYM	From Yeravda Mandir : Ashram Observances : ଏମ୍. କେ. ଗାନ୍ଧୀ ; ଭି. ଜି. ଦେଶାଇଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୂଦିତ, ନବଜୀବନ ପବ୍ଲିଶିଂ ହାଉସ୍, ଅହମଦାବାଦ, 1933, ବ୍ୟବହୃତ ସଂସ୍କରଣ : 1957
GOG	Gandhiji's Correspondence with the Government, 1942-44 ,ନବଜୀବନ ପବ୍ଲିଶିଂ ହାଉସ୍, ଅହମଦାବାଦ, ଏପ୍ରିଲ୍,1945
GIV	Gandhiji in Indian Villages : ମହାଦେବ ଦେଶାଇ : ଏସ୍ ଗଣେଶନ୍, ମାନ୍ଦ୍ରାଜ, 1927

H	Harijan : (1933-1956) ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଓ ହରିଜନ ସେବକ ସଂଘ, ପୁନାର ଆନୁକୂଲ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶିତ ଇଂରାଜୀ ସାପ୍ତାହିକ, ଏବଂ 1942ରୁ ନବଜୀବନ ଟ୍ରଷ୍ଟ, ଅହମଦାବାଦର ଆନୁକୂଲ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶିତ । ''ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ'' ବେଳେ ଏହି ସାପ୍ତାହିକର ପ୍ରକାଶନ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା, ଜାନୁଆରୀ, 1942 ଠାରୁ ପୁନର୍ବାର ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା, ମାତ୍ର 'ଭାରତ ଛାଡ଼ ଆନ୍ଦୋଳନ' ସମୟରେ ପୁଣି ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । 1946ରେ ଏହାର ପୁନରାବିର୍ଭାବ ଘଟିଥିଲା ।
HS	Hind Swaraj or Indian Home Rule: ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ ; ନବଜୀବନ ପବ୍ଲିଶିଂ ହାଉସ, ଅହମଦାବାଦ, 1938, ବ୍ୟବହୃତ ସଂସ୍କରଣ : 1958
H St	The Hindustan Standard : କଲିକତାରୁ ପ୍ରକାଶିତ ଦୈନିକ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ।
Hu	The Hindu : ମାନ୍ଦ୍ରାଜରୁ ପ୍ରକାଶିତ ଦୈନିକ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ।
ICS	India's Case for Swaraj : ଡବ୍ଲିଉ. ପି. କବାଡ଼ିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପାଦିତ, ୟେଶାନନ୍ଦ ଆଣ୍ଡ୍ କୋମ୍ପାନୀ, ବମ୍ବେ, 1932
KH	Key to Health : ଏମ୍. କେ. ଗାନ୍ଧୀ; ନବଜୀବନ ପବ୍ଲିଶିଂ ହାଉସ୍, ଅହମଦାବାଦ, 1948
L	The Leader : ଆଲାହାବାଦରୁ ପ୍ରକାଶିତ ଦୈନିକ ସମ୍ବାଦପତ୍ର
M	Mahatma : Life of Mohandas Karamchand Gandhi : ଡି. ଜି. ତେନ୍ଦୁଲ୍କର୍, ବମ୍ବେ,1951-54, ଆଠ ଖଣ୍ଡ ।
MGI	Mahatma Gandhiji's Idea : ସି. ଏଫ୍. ଆଣ୍ଡ୍ରୁଜ୍ ; ଜର୍ଜ୍ ଆଲେନ୍, ଲଣ୍ଡନ, 1929
MGLP	Mahatma Gandhi: The Last Phase: ପ୍ୟାରେଲାଲ, ନବଜୀବନ ପବ୍ଲିଶିଂ ହାଉସ୍, ଅହମଦାବାଦ, ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ, ଫେବୃଆରୀ, 1956 ; ଦ୍ୱିତୀୟ ଖଣ୍ଡ, ଫେବୃଆରୀ 1958
MI	Medium of Instruction : ଏମ୍. କେ. ଗାନ୍ଧୀ ; ଭାରତନ୍ କୁମାରପ୍ପାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପାଦିତ ; ନବଜୀବନ ପବ୍ଲିଶିଂ ହାଉସ୍, ଅହମଦାବାଦ 1954
MKG	M. K. Gandhi : An Indian Patriot in South Africa : ଜେ.ଜେ. ଡୋକ୍‌ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ, ଲର୍ଡ ଆମ୍ପ୍‌ଥିଲ୍‌ଙ୍କର ମୁଖବନ୍ଧ ; ଦି ଲଣ୍ଡନ୍ ଇଣ୍ଡିଆନ୍ କ୍ରନିକ୍ଲ, ଲଣ୍ଡନ, 1909
MN	My Non-Violence : ଏମ୍. କେ. ଗାନ୍ଧୀ, ଶୈଳେଶ କୁମାର ବନ୍ଦୋପାଧ୍ୟାୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପାଦିତ ; ନବଜୀବନ ପବ୍ଲିଶିଂ ହାଉସ୍, ଅହମଦାବାଦ, 1960

MR	The Modern Review : କଲିକତାରୁ ପ୍ରକାଶିତ ମାସିକ ପତ୍ରିକା ।
MS	My Socialism : ଏମ୍. କେ. ଗାନ୍ଧୀ ; ଆର୍. କେ. ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂକଳିତ ; ନବଜୀବନ ପବ୍ଲିଶିଂ ହାଉସ୍, ଅହମଦାବାଦ, 1959
N	Navajivan (1919-1931) : ଗୁଜରାଟୀ ସାପ୍ତାହିକ, ବେଳେ ବେଳେ ଦ୍ୱିସାପ୍ତାହିକ ସଂଖ୍ୟା ବାହାରୁଥିଲା ; ପ୍ରଥମେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 7, 1919ରେ ବାହାରିଥିଲା ; ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପାଦିତ ଓ ଅହମଦାବାଦରୁ ପ୍ରକାଶିତ ।
NWWP	Non-Violent Way to World Peace : ଏମ୍. କେ. ଗାନ୍ଧୀ ; ଆର୍. କେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂକଳିତ, ନବଜୀବନ ପବ୍ଲିଶିଂ ହାଉସ୍, ଅହମଦାବାଦ, 1959
RCPS	Report of The Commission Appointed by The Punjab Sub-Commitee of The Indian National Congress, କେ. ସନ୍ତାନମ୍‌ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ, ଲାହୋର, 1920
S	Sabarmati : A Report of The Annual Meeting of The Federation of International Fellowships, 1929
SP	The Spectator : ଲଣ୍ଡନରୁ ପ୍ରକାଶିତ ସାପ୍ତାହିକ ।
SL	Satyagraha Leaflets : ବମ୍ବେରୁ ସାମୟିକ ଭାବରେ ମାର୍ଚ୍ଚ-ମଇ, 1919 ଭିତରେ ପ୍ରକାଶିତ ।
SSA	Satyagraha in South Africa : ଏମ୍. କେ. ଗାନ୍ଧୀ ; ଭି. ଜି. ଦେଶାଇଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୂଦିତ, ନବଜୀବନ ପବ୍ଲିଶିଂ ହାଉସ୍, ଅହମଦାବାଦ, 1928 ; ବ୍ୟବହୃତ ସଂସ୍କରଣ : 1950
SW	Speeches and Writings of Mahatma Gandhi : ଜି. ଏ. ନଟେଶନ୍ ଆଣ୍ଡ୍ କୋମ୍ପାନୀ, ମାଡ୍ରାଜ, 1933, 4ର୍ଥ ସଂସ୍କରଣ ।
TI	The Times of India : ବମ୍ବେରୁ ପ୍ରକାଶିତ ଦୈନିକ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ।
TNH	Towards New Harizons : ପ୍ୟାରେଲାଲ ; Mahatma Gandhi ; The Last phase ପୁସ୍ତକରୁ ପୁନର୍ମୁଦ୍ରିତ, ନବଜୀବନ ପବ୍ଲିଶିଂ ହାଉସ୍, ଅହମଦାବାଦ, 1959
WGC	With Gandhiji in Ceylone : ମହାଦେବ ଦେଶାଇଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପାଦିତ, ଏସ୍. ଗଣେଶନ୍, ମାଡ୍ରାଜ, 1928
YI	Young India : (1919-1932) ଇଂରାଜୀ ସାପ୍ତାହିକ ପତ୍ରିକା, ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ମଇ 7, 1919ଠାରୁ ଏକ ଦ୍ୱିସାପ୍ତାହିକ ରୂପେ ବମ୍ବେରୁ ପ୍ରକାଶିତ ଏବଂ, ଗାନ୍ଧୀଜୀ ସଂପାଦକ ଥାଇ ଅକ୍ଟୋବର 8, 1919ରୁ ଅହମଦାବାଦରୁ ଏକ ସାପ୍ତାହିକ ରୂପେ ପ୍ରକାଶିତ ।

ଉତ୍ସଗୁଡ଼ିକର ଟିପ୍ପଣୀ

1. ମୋ' ନିଜ ବିଷୟରେ

1. ସନ୍ଥ ନୁହେଁ କି ପାପୀ ନୁହେଁ

1. YI, 12.5.1920, ପୃ. 2
2. YI, 20.1.1927, ପୃ. 21
3. YI, 14.8.1924, ପୃ. 267
4. A, ପୃ. 336
5. H, 9.8.1942, ପୃ. 264
6. H, 10.12.1938, ପୃ. 372
7. H, 15.4.1939, ପୃ. 86
8. YI, 1.10.1925 ପୃ. 338
9. YI, 9.7.1931, ପୃ. 175
10. H, 2.11.1934, ପୃ. 303
11. H, 3.10.1936, ପୃ. 268
12. YI, 1.10.1925, ପୃ. 338
13. H, 3.10.1936, ପୃ. 268–69
14. A, ପୃ. 371
15. YI, 3.9.1926, ପୃ. 336
16. YI, 16.10.1930, ପୃ. 2
17. YI, 12.3.1931, ପୃ. 32
18. YI, 7.5.1925, ପୃ. 163
19. H, 9.7.1938, ପୃ. 176
20. A, ପୃ. 220
21. ICS, ପୃ. 245
22. A, ପୃ. 110
23. H, 11.5.1935, ପୃ. 99
24. YI, 3.4.1924, ପୃ. 114
25. H, 2.3.1934, ପୃ. 24
26. YI, 27.5.1926, ପୃ. 193
27. YI, 13.6.1929, ପୃ. 193
28. YI, 25.9.1924, ପୃ. 313
29. YI, 3.12.1925, ପୃ. 422
30. EF, ପୃ. 132
31. H, 17.11.1933, ପୃ. 6
32. H, 1.7.1939, ପୃ. 181
33. YI, 6.5.1926, ପୃ. 164
34. EF, ପୃ. 133
35. H, 18.4.1936, ପୃ. 77
36. YI, 10.2.1927, ପୃ. 44
37. YI, 10.3.1927, ପୃ. 80
38. YI, 12.3.1930, ପୃ. 89-90
39. H, 11.3.1939, ପୃ. 47
40. YI, 17.3.1927, ପୃ. 82
41. ଓଟ୍ରୈବ, ପୃ. 86
42. YI, 13.3.1930, ପୃ. 93
43. H, 17.11.1933, ପୃ. 4

2. ମୋ'ର ମହାତ୍ମାପଦ

44. YI, 27.10.1921, ପୃ. 342
45. A, , ପୃ. xiv
46. YI, 25.2.1926, ପୃ. 78-79
47. YI, 26.4.1928, ପୃ. 130
48. YI, 1.11.1928, ପୃ. 361
49. YI, 2.3.1922, ପୃ. 135
50. YI, 21.5.1925, ପୃ. 176
51. YI, 17.3.1927, ପୃ. 86
52. YI, 12.6.1924, ପୃ. 197
53. H, 11.2.1939, ପୃ. 1
54. YI, 13.7.1921, ପୃ. 224
55. YI, 16.2.1922, ପୃ. 102

56. YI, 11.9.1924, ପୃ. 298
57. YI, 6.5.1926, ପୃ. 164
58. YI, 3.4.1924, ପୃ. 114
59. H, 3.10.1936, ପୃ. 269
60. H, 8.10.1938, ପୃ. 285
61. YI, 23.6.1920, ପୃ. 3
62. YI, 13.11.1924, ପୃ. 378
63. H, 15.4.1939, ପୃ. 86
64. YI, 2.3.1922, ପୃ. 135
65. MGI, ପୃ. 241
66. YI, 26.1.1922, ପୃ. 49
67. YI, 26.3.1925, ପୃ. 112
68. YI, 27.10.1921, ପୃ. 342
69. EF, ପୃ. 114
70. YI, 2.4.1931, ପୃ. 54-55
71. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 60
72. H, 29.6.1934, ପୃ. 156
73. H, 11.3.1939, ପୃ. 44
74. BC, 9.8.1942
75. H, 9.6.1946, ପୃ. 170
76. MGLP,I, ପୃ. 562
77. H, 27.4.1947, ପୃ. 127
78. YI, 15.9.1920, ପୃ. 6
79. YI, 2.3.1922, ପୃ. 140
80. H, 11.5.1935, ପୃ. 98
81. YI, 18.8.1921, ପୃ. 238
82. YI, 13.8.1925, ପୃ. 279–80
83. H, 25.7.1936, ପୃ. 185

3. ମୁଁ ବାଟଟିକୁ ଜାଣିଛି

84. YI, 17.6.1926, ପୃ. 215
85. YI, 17.11.1921, ପୃ. 368
86. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 377
87. YI, 4.12.1924, ପୃ. 398
88. H, 18.2.1933, ପୃ. 4
89. H, 14.5.1938, ପୃ. 110
90. H, 20.10.1940, ପୃ. 330
91. YI, 11.12.1924, ପୃ. 406
92. YI, 19.3.1931, ପୃ. 43
93. YI, 9.4.1924, ପୃ. 126
94. YI, 3.10.1925, ପୃ. 344
95. YI, 21.4.1927, ପୃ. 128
96. SW, ପୃ. 531
97. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 532
98. MN, ପୃ. 201-2
99. YI, 3.7.1924, ପୃ. 218
100. H, 25.1.1935, ପୃ. 399
101. YI, 26.12.1924, ପୃ. 430
102. YI, 4.6.1925, ପୃ. 193
103. H, 11.3.1939, ପୃ. 46
104. H, 22.4.1939, ପୃ. 100
105. YI, 1.1.1925, ପୃ. 8
106. YI, 13.2.1930, ପୃ. 52
107. H, 23.7.1938, ପୃ. 193
108. H, 7.9.1935, ପୃ. 234
109. H. St, 6.8.1944
110. YI, 4.4.1929, ପୃ. 107

4. ମୋ'ର ଜୀବନବ୍ରତ

111. YI, 11.8.1920, ପୃ. 3
112. YI, 9.2.1922, ପୃ. 85
113. YI, 23.3.1922, ପୃ. 166
114. YI, 20.11.1924, ପୃ. 382
115. YI, 2.7.1925, ପୃ. 232
116. YI, 4.6.1925, ପୃ. 191
117. YI, 21.10.1926, ପୃ. 364
118. H, 2.3.1940, ପୃ. 23
119. H, 1.5.1937, ପୃ. 94
120. H, 28.6.1942, ପୃ. 201
121. H, 21.7.1940, ପୃ. 211
122. YI, 25.8.1921, ପୃ. 267
123. YI, 2.12.1926, ପୃ. 419
124. H, 28.3.1936, ପୃ. 49
125. H, 17.12.1938, ପୃ. 385
126. H, 13.5.1939, ପୃ. 121
127. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 122

128. H, 15.7.1939, ପୃ. 197
129. H, 2.3.1940, ପୃ. 23
130. H, 2.11.1947, ପୃ. 389
131. YI, 11.8.1920, ପୃ. 3-4
132. YI, 17.9.1925, ପୃ. 320
133. YI, 4.4.1929, ପୃ. 107
134. H, 26.1.1934, ପୃ. 8
135. H, 23.7.1938, ପୃ. 193
136. BC, 9.8.1942
137. YI, 10.11.1924, ପୃ. 382
138. H, 25.1.1942, ପୃ. 15
139. YI, 15.12.1927, ପୃ. 424
140. H, 11.2.1939, ପୃ. 8
141. M, II, ପୃ. 417
142. YI, 2.7.1925, ପୃ. 232
143. M, VIII, ପୃ. 23

5. ଅନ୍ତରର ବାଣୀ

144. L, 25.12.1916
145. YI, 4.8.1920, ପୃ. 3
146. EF, ପୃ. 34
147. YI, 3.12.1925, ପୃ. 422
148. YI, 2.4.1931, ପୃ. 60
149. BC, 18.11.1932
150. M, III, ପୃ. 229
151. H, 18.3.1933, ପୃ. 8
152. H, 6.5.1933, ପୃ. 4
153. H, 8.7.1933, ପୃ. 4
154. H, 11.3.1939, ପୃ. 46

6. ମୋ' ଉପବାସଗୁଡ଼ିକ

155. YI, 25.9.1924, ପୃ. 319
156. YI, 3.12.1925, ପୃ. 422
157. H, 24.8.1934, ପୃ. 223
158. H, 15.6.1947, ପୃ. 194
159. YI, 24.3.1920, ପୃ. 1
160. H, 16.2.1933, ପୃ. 2
161. H, 15.4.1933, ପୃ. 4
162. H, 11.4.1939, ପୃ. 46
163. YI, 16.2.1922, ପୃ. 103
164. YI, 23.10.1924, ପୃ. 354
165. H, 2.11.1935, ପୃ. 299
166. H, 10.12.1938, ପୃ. 373
167. YI, 17.12.1925, ପୃ. 442
168. YI, 1.5.1924, ପୃ. 145
169. H, 9.9.1933, ପୃ. 5
170. H, 11.3.1939, ପୃ. 46

7. ମୋ'ର ଅସଙ୍ଗତିଗୁଡ଼ିକ

171. YI, 21.7.1921, ପୃ. 228
172. YI, 13.2.1930, ପୃ. 52
173. YI, 16.4.1931, ପୃ. 77
174. H, 29.4.1933, ପୃ. 2
175. H, 28.9.1934, ପୃ. 260
176. H, 30.9.1939, ପୃ. 288
177. YI, 12.3.1925, ପୃ. 91
178. H, 8.12.1933, ପୃ. 8
179. YI, 14.7.1920, ପୃ. 4
180. A, ପୃ. 107
181. H, 5.9.1936, ପୃ. 237
182. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 238

8. ମୋ'ର ରଚନାବଳି

183. A, ପୃ. 45
184. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 211
185. SL, ନଂ. 5, 17.9.1919
186. YI, 2.7.1925, ପୃ. 232
187. A, ପୃ. 206
188. H, 18.8.1946, ପୃ. 270
189. H, 1.5.1947, ପୃ. 93

2. ସତ୍ୟ

9. ସତ୍ୟର ସନ୍ଦେଶ

1. YI, 31.12.1931, ପୃ. 428

2. YI, 18.8.1927, ପୃ. 265
3. A, ପୃ. xv
4. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 159
5. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 184
6. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 254-55
7. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 370-71
8. YI, 7.2.1929, ପୃ. 42
9. ତତ୍ରୈବ
10. H, 24.11.1933, ପୃ. 6
11. ତତ୍ରୈବ
12. H, 7.4.1946, ପୃ. 70
13. H, 2.6.1946, ପୃ. 167
14. YI, 20.8.1925, ପୃ. 285-86
15. A, ପୃ. xv
16. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. xvi
17. EF, ପୃ. 71
18. H, 25.5.1935, ପୃ. 115
19. H, 15.4.1939, ପୃ. 87
20. H, 7.4.1946, ପୃ. 70
21. YI, 21.4.1927, ପୃ. 128
22. YI, 11.8.1927, ପୃ. 250
23. YI, 3.1.1929, ପୃ. 6
24. ତତ୍ରୈବ
25. H, 10.11.1946, ପୃ. 389
26. H, 22.6.1935, ପୃ. 145
27. H, 28.7.1946, ପୃ. 243
28. H, 25.8.1946, ପୃ. 284
29. H, 22.9.1946, ପୃ. 322
30. H, 21.12.1947, ପୃ. 473

10. ସତ୍ୟ ହିଁ ଈଶ୍ୱର

31. YI, 11.10.1928, ପୃ. 340-41
32. YI, 23.2.1922, ପୃ. 112
33. YI, 9.10.1924, ପୃ. 329
34. A, ପୃ. 206
35. H, 14.5.1938, ପୃ. 109
36. YI, 25.5.1921, ପୃ. 161-162
37. H, 8.10.1938, ପୃ. 285
38. YI, 5.3.1925, ପୃ. 81
39. SW, ପୃ. 1069
40. YI, 31.12.1931ପୃ. 427-428
41. H, 25.5.1935, ପୃ. 115
42. H, 14.11.1936, ପୃ. 314
43. YI, 6.8.1925, ପୃ. 275
44. YI, 3.12.1925, ପୃ. 422
45. YI, 4.8.1927, ପୃ. 247-248
46. H, 29.8.1936, ପୃ. 226
47. H, 11.3.1939, ପୃ. 44
48. YI, 3.9.1931, ପୃ. 247
49. YI, 19.11.1931, ପୃ. 361
50. H, 1.6.1935, ପୃ. 123
51. H, 10.12.1938, ପୃ. 373
52. H, 24.12.1938, ପୃ. 395
53. YI, 17.11.1921, ପୃ. 368
54. A, ପୃ. xiv
55. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. xvi
56. H, 13.6.1936, ପୃ. 140-141

11. ସତ୍ୟ ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ

57. YI, 13.11.1924, ପୃ. 377
58. ତତ୍ରୈବ
59. ତତ୍ରୈବ
60. YI, 20.11.1924, ପୃ. 386
61. ତତ୍ରୈବ
62. H, 14.11.36, ପୃ. 315
63. YI, 27.5.1926, ପୃ. 196
64. YI, 14.3.1929, ପୃ. 86
65. YI, 11.8.1921, ପୃ. 253
66. A, ପୃ. 228
67. AG, ପୃ. 65-66
68. H, 19.2.1938, ପୃ. 10
69. YI, 13.11.1924, ପୃ. 377
70. ତତ୍ରୈବ
71. ତତ୍ରୈବ
72. H, 13.11.1924, ପୃ. 378
73. H, 7.4.1946, ପୃ. 67

3. ନିର୍ଭୟତା

12. ନିର୍ଭୟତାର ସନ୍ଦେଶ

1. YI, 13.10.1921, ପୃ. 323
2. YI, 2.9.1926, ପୃ. 308
3. YI, 11.9.1930, ପୃ. 1-2
4. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 2
5. ତତ୍ରୈବ
6. SW, ପୃ. 130
7. H, 2.6.1946, ପୃ. 160
8. H, 3.11.1946, ପୃ. 388
9. H, 5.1.1947, ପୃ. 477
10. YI, 20.10.1921, ପୃ. 335
11. SW, ପୃ. 303
12. YI, 2.4.1931, ପୃ. 54
13. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 58
14. H, 15.10.1938, ପୃ. 291
15. H, 26.10.1947, ପୃ. 382

4. ବିଶ୍ୱାସ

13. ବିଶ୍ୱାସର ସନ୍ଦେଶ

1. YI, 24.9.1925, ପୃ. 331
2. YI, 14.4.1927, ପୃ. 120
3. H, 26.1.1934, ପୃ. 8
4. YI, 14.10.1926, ପୃ. 359
5. ତତ୍ରୈବ
6. YI, 26.9.1929, ପୃ. 316
7. H, 6.3.1937, ପୃ. 26
8. YI, 12.5.1920, ପୃ. 2
9. MKG, ପୃ. 7
10. YI, 11.8.1920, ପୃ. 4
11. YI, 1.6.1921, ପୃ. 171
12. YI, 23.2.1922, ପୃ. 123
13. SW, ପୃ. 377-378
14. YI, 27.11.1924, ପୃ. 391
15. H, 1.3.1935, ପୃ. 24
16. H, 17.11.1946, ପୃ. 397
17. H, 9.3.1934, ପୃ. 29
18. H, 12.9.1936, ପୃ. 247
19. H, 29.3.1935, ପୃ. 51
20. H, 23.12.1939, ପୃ. 387
21. HS, ପୃ. 49
22. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 50
23. YI, 31.7.1924, ପୃ. 254
24. YI, 25.9.1924, ପୃ. 318
25. YI, 22.9.1927, ପୃ. 319
26. YI, 22.12.1927, ପୃ. 425
27. YI, 19.1.1928, ପୃ. 22
28. H, 2.2.1934, ପୃ. 8
29. H, 16.2.1934, ପୃ. 5-6
30. H, 8.6.1940, ପୃ. 157
31. YI, 19.1.1921, ପୃ. 22
32. YI, 6.10.1921, ପୃ. 317
33. YI, 27.8.1925, ପୃ. 293
34. YI, 22.12.1927, ପୃ. 426
35. ତତ୍ରୈବ
36. H, 22.12.1933, ପୃ. 3
37. H, 14.3.1936, ପୃ. 36
38. YI, 25.8.1927, ପୃ. 277
39. H, 23.3.1947, ପୃ. 76
40. YI, 6.12.1928, ପୃ. 406

14. ଭଗବାନ କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝାଏ?

41 H, 14.4.1946, ପୃ. 80

42. ତତ୍ରୈବ
43. H, 23.3.1940, ପୃ. 55
44. H, 28.7.1946, ପୃ. 233
45. H, 3.8.1947, ପୃ. 262
46. H, 24.8.1947, ପୃ. 285
47. H, 23.11.1947, ପୃ. 432
48. H, 25.1.1948, ପୃ. 535
49. H, 16.6.1946, ପୃ. 183
50. H, 4.8.1946, ପୃ. 249
51. H, 7.4.1946, ପୃ. 70
52. H, 20.4.1947, ପୃ. 109
53. H, 3.8.1947, ପୃ. 262

54. H, 23.6.1946, ପୃ. 186-187
55. H, 20.4.1947, ପୃ. 118
56. H, 9.11.1947, ପୃ. 406
57. ତତ୍ରୈବ
58. H, 7.9.1935, ପୃ. 233
59. YI, 11.10.1928, ପୃ. 341
60. H, 20.2.1937, ପୃ. 9
61. H, 24.2.1946, ପୃ. 24
62. H, 28.4.1946, ପୃ. 111
63. H, 7.4.1946, ପୃ. 75-76
64. H, 19.5.1946, ପୃ. 136
65. H, 10.11.1946, ପୃ. 389
66. YI, 6.8.1931, ପୃ. 206
67. YI, 14.4.1927, ପୃ. 120
68. A, ପୃ. 317
69. H, 16.2.1934, ପୃ. 4
70. H, 17.4.1947, ପୃ. 87
71. H, 2.2.1934, ପୃ. 1
72. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 5
73. H, 8.6.1935, ପୃ. 132
74. YI, 24.9.1925, ପୃ. 331
75. YI, 21.1.1926, ପୃ. 30
76. H, 18.8.1946, ପୃ. 267

15. ରାମନାମ

77. H, 18.3.1933, ପୃ. 6
78. H, 17.8.1934, ପୃ. 213
79. H, 24.3.1946, ପୃ. 56
80. H, 28.4.1946, ପୃ. 111
81. H, 2.6.1946, ପୃ. 158
82. H, 19.5.1946, ପୃ. 148
83. H, 7.4.1946, ପୃ. 69
84. ତତ୍ରୈବ
85. H, 9.6.1946, ପୃ. 171
86. H, 1.9.1946, ପୃ. 286
87. H, 23.6.1946, ପୃ. 186

16. ପ୍ରାର୍ଥନା—ମୋ' ଆତ୍ମାର ଖାଦ୍ୟ

88. YI, 8.12.1927, ପୃ. 413
89. YI, 25.9.1924, ପୃ. 313
90. H, 20.4.1947, ପୃ. 118
91. YI, 24.9.1931, ପୃ. 274
92. YI, 4.4.1929, ପୃ. 111
93. H, 24.12.1938, ପୃ. 395
94. A, ପୃ. 51-52
95. YI, 23.1.1930, ପୃ. 25
96. H, 28.4.1946, ପୃ. 112
97. YI, 20.12.1928, ପୃ. 420
98. H, 14.4.1946, ପୃ. 80
99. H, 5.5.1946, ପୃ. 113
100 YI, 15.12.1927, ପୃ. 424
101. H, 28.4.1946, ପୃ. 109
102. YI, 23.1.1930, ପୃ. 25
103. ତତ୍ରୈବ
104. H, 28.4.1946, ପୃ. 109
105. H, 5.5.1946, ପୃ. 113
106. H, 28.4.1946, ପୃ. 111
107. H, 18.8.1946, ପୃ. 265
108. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 267
109. YI, 6.8.1925, ପୃ. 274-75
110. A, ପୃ. 45
111. H, 24.6.1933, ପୃ. 5
112. H, 10.12.1938, ପୃ. 323-24
113. H, 20.4.1947, ପୃ. 118
114. YI, 22.9.1927, ପୃ. 321
115. YI, 20.12.1928, ପୃ. 420
116. ତତ୍ରୈବ
117. YI, 23.1.1930, ପୃ. 26
118. H, 14.4.1946, ପୃ. 80
119. H, 28.4.1946, ପୃ. 109
120. H, 29.6.1946, ପୃ. 209
121. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 215

17. ମୋ'ର ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ଆଦୌ ଅନ୍ୟଜାତର ନୁହେଁ

122. SW, ପୃ. 329
123. YI, 6.10.1921, ପୃ. 318
124. ତତ୍ରୈବ
125. YI, 2.7.1926, ପୃ. 308
126. YI, 22.12.1927, ପୃ. 426
127. H, 26.12.1936, ପୃ. 365
128. H, 30.4.1938, ପୃ. 99
129. YI, 19.1.1928, ପୃ. 22
130. H, 24.3.1929, ପୃ. 95
131. YI, 25.8.1920, ପୃ. 2
132. YI, 6.8.1925, ପୃ. 274
133. YI, 13.11.1930, ପୃ. 1
134. H, 24.8.1934, ପୃ. 222
135. YI, 24.11.1927, ପୃ. 392-93
136. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 393
137. YI, 8.9.1920, ପୃ. 2-3
138. H, 17.11.1946, ପୃ. 405
139. H, 20.4.1947, ପୃ. 116
140. H, 7.9.1947, ପୃ. 315
141. YI, 31.7.1924, ପୃ. 254
142. YI, 31.12.1931, ପୃ. 429
143. H, 6.3.1937, ପୃ. 25
144. H, 7.1.1939, ପୃ. 417
145. MR, ଅକ୍ଟୋବର1941, ପୃ. 406-7
146. ତତ୍ରୈବ
147. ତତ୍ରୈବ
148. H, 17.11.1946, ପୃ. 405
149. ତତ୍ରୈବ
150. ତତ୍ରୈବ
151. ତତ୍ରୈବ
152. YI, 20.1.1927, ପୃ. 21
153. YI, 21.3.1929, ପୃ. 95
154. YI, 29.9.1921, ପୃ. 307
155. YI, 20.1.1927, ପୃ. 21
156. H, 28.10.1939, ପୃ. 317
157. H, 13.7.1940, ପୃ. 207
158. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 193

18. ଧର୍ମ ଓ ରାଜନୀତି

159. YI, 2.3.1922, ପୃ. 131
160. H, 30.3.1947, ପୃ. 85
161. YI, 12.5.1920,ପୃ. 2
162. A, ପୃ. 370-71
163. H, 24.12.1938, ପୃ. 393
164. H, 6.10.1946, ପୃ. 341
165. YI, 18.6.1925, ପୃ. 214
166. YI, 1.10.1931, ପୃ. 281
167. H, 2.3.1934, ପୃ. 23
168. H, 10.2.1940, ପୃ. 445
169. H, 17.8.1947, ପୃ. 281
170. YI, 23.2.1922, ପୃ. 123
171. H, 29.6.1947, ପୃ. 215

19. ମନ୍ଦିର ଓ ମୂର୍ତ୍ତିପୂଜା

172. YI, 6.10.1921, ପୃ. 318
173. YI, 28.8.1924, ପୃ. 284
174. YI, 26.9.1929, ପୃ. 320
175. ତତ୍ରୈବ
176. H, 13.3.1937, ପୃ. 39
177. YI, 5.11.1925, ପୃ. 378
178. YI, 4.11.1926, ପୃ. 386
179. H, 11.3.1933, ପୃ. 5
180. H, 18.3.1933, ପୃ. 6
181. H, 29.6.1947, ପୃ. 209
182. H, 4.1.1948, ପୃ. 498

20. ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତାର ଅଭିଶାପ

183. YI, 4.5.1921, ପୃ. 144
184. YI, 5.11.1931, ପୃ. 341
185. H, 24.12.1938, ପୃ. 393
186. YI, 25.5.1921, ପୃ. 165
187. YI, 11.3.1926, ପୃ. 95
188. YI, 6.1.1927, ପୃ. 2

189. H, 28.9.1947, ପୃ. 349
190. YI, 26.11.1931, ପୃ. 372
191. H, 25.3.1933, ପୃ. 3
192. H, 11.2.1933, ପୃ. 3
193. YI, 27.10.1927, ପୃ. 357
194. YI, 4.6.1931, ପୃ. 129
195. H, 25.3.1933, ପୃ. 3
196. MR, ଅକ୍ଟୋବର 1935, ପୃ. 413
197. H, 16.11.1935, ପୃ. 316
198. YI, 8.12.1920, ପୃ. 3
199. YI, 5.1.1921, ପୃ. 2
200. YI, 4.6.1931, ପୃ. 129
201. H, 19.9.1945

5. ଅହିଂସା

21. ଅହିଂସାର ସନ୍ଦେଶ

1. YI, 11.8.1920, ପୃ. 3
2. YI, 11.10.1928, ପୃ. 342
3. YI, 20.2.1930, ପୃ. 61
4. H, 24.12.1938, ପୃ. 394
5. H, 28.6.1942, ପୃ. 201
6. H, 11.1.1948, ପୃ. 504
7. H, 5.9.1936, ପୃ. 236
8. H, 2.4.1938, ପୃ. 64
9. H, 27.10.1946, ପୃ. 369
10. H, 18.6.1938, ପୃ. 152
11. H, 12.11.1938, ପୃ. 326
12. H, 28.6.1942, ପୃ. 201
13. H, 29.6.1947, ପୃ. 209
14. YI, 29.5.1924, ପୃ. 175
15. H, 30.3.1947, ପୃ. 36
16. YI, 20.10.1927, ପୃ. 352
17. H, 27.4.1947, ପୃ. 126
18. YI, 14.5.1919, Communal Unity6ର ଉଦ୍ଧୃତ, ପୃ. 985
19. H, 7.10.1939, ପୃ. 296
20. YI, 6.9.1928, ପୃ. 300-01
21. YI, 20.2.1930, ପୃ. 61
22. FYM, ପୃ. 12-13
23. H, 23.6.1946, ପୃ. 199
24. YI, 28.5.1924, ପୃ. 178
25. YI, 12.8.1926, ପୃ. 285
26. H, 4.8.1946, ପୃ. 248-49
27. H, 17.11.1946, ପୃ. 404
28. H, 1.6.1947, ପୃ. 175
29. H, 28.1.1939, ପୃ. 442
30. H, 6.5.1939, ପୃ. 113

22. ଅହିଂସାର ଶକ୍ତି

31. YI, 1.8.1920, ପୃ. 3
32. YI, 8.10.1925, ପୃ. 346
33. YI, 6.5.1926, ପୃ. 164
34. H, 20.7.1935, ପୃ. 180-81
35. H, 12.11.1938, ପୃ. 327
36. H, 19.11.1938, ପୃ. 341-42
37. ତତ୍ରୈବ ପୃ. 343
38. H, 12.5.1946, ପୃ. 128
39. H, 7.1.1939, ପୃ. 417
40. H, 21.3.1939, ପୃ. 433
41. H, 6.5.1939, ପୃ. 113
42. H, 13.5.1939, ପୃ. 121
43. H, 1.6.1947, ପୃ. 172
44. A, ପୃ. 203
45. ତତ୍ରୈବ
46. YI, 17.3.1927, ପୃ. 85
47. H, 12.11.1938, ପୃ. 327
48. H, 13.5.1939, ପୃ. 121
49. H, 16.11.1947, ପୃ. 412

23. ଅହିଂସା ପାଇଁ ତାଲିମ

50. H, 14.3.1936, ପୃ. 39
51. H, 1.9.1940, ପୃ. 268

52. H, 8.9.1946, ପୃ. 296
53. H, 14.12.1947, ପୃ. 468

24. ଅହିଂସାର ପ୍ରୟୋଗ

54. H, 28.1.1939, ପୃ. 441-42
55. H, 12.10.1935, ପୃ. 376
56. H, 12.11.1938, ପୃ. 328
57. H, 24.12.1938, ପୃ. 393
58. H, 28.1.1939, ପୃ. 443
59. GCG, ପୃ. 42-44,ପୃ. 170-71
60. H, 26.7.1942, ପୃ. 248
61. H, 8.9.1946, ପୃ. 296
62. H, 6.7.1940, ପୃ. 185-86
63. H, 29.6.1947, ପୃ. 209

25. ଅହିଂସ ସମାଜ

64. H, 7.1.1939, ପୃ. 417
65. H, 11.2.1939, ପୃ. 8
66. H, 13.1.1940, ପୃ. 410-11
67. H, 9.3.1940, ପୃ. 31
68. H, 15.9.1946, ପୃ. 309
69. H, 15.10.1938, ପୃ. 290
70. H, 12.11.1938, ପୃ. 328
71. H, 11.2.1939, ପୃ. 8
72. TNH, ପୃ. 91-93

26. ଅହିଂସ ରାଷ୍ଟ୍ର

73. YI, 2.1.1930, ପୃ. 4
74. YI, 2.7.1931, ପୃ. 162
75. MR, ଅକ୍ଟୋବର1935, ପୃ. 412
76. H, 25.3.39, ପୃ. 64
77. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 65
78. H, 30.12.1939, ପୃ. 391
79. H, 18.1.1942, ପୃ. 5
80. H, 12.5.1946, ପୃ. 128

27. ହିଂସା ଓ ସନ୍ତ୍ରାସବାଦ

81. YI, 28.4.1920, ପୃ. 8
82. YI, 24.11.1921, ପୃ. 382
83. YI, 24.4.1930, ପୃ. 140
84. YI, 2.3.1922, ପୃ. 130
85. YI, 21.5.1925, ପୃ. 178
86. YI, 26.2.1931, ପୃ. 1
87. YI, 9.6.1920, ପୃ. 3
88. YI, 12.2.1925, ପୃ. 60
89. YI, 29.10.1931, ପୃ. 325
90. YI, 9.4.1925, ପୃ. 124
91. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 125
92. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 126
93. YI, 30.4.1925, ପୃ. 153
94. SW, ପୃ. 323
95. YI, 16.4.1931, ପୃ. 75
96. YI, 24.12.1931, ପୃ. 408
97. H, 25.1.1942, ପୃ. 15

28. ଭୀରୁତା ବନାମ ହିଂସା

98. YI, 4.8.1920, ପୃ. 5
99. YI, 11.8.1920, ପୃ. 3
100. YI, 15.12.1921, ପୃ. 419
101. H, 28.9.1934, ପୃ. 259
102. YI, 20.10.1921, ପୃ. 335
103. YI, 29.5.1924, ପୃ. 176
104. YI, 16.6.1927, ପୃ. 196
105. H, 17.8.1935, ପୃ. 211
106. YI, 8.5.1941,
107. H, 24.11.1946,ପୃ. 410
108. YI, 11.10.1928, ପୃ. 342
109. YI, 21.1.1930,ପୃ. 27
110. H, 20.7.1935, ପୃ. 180-81
111. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 181
112. H, 27.10.1946, ପୃ. 369-70

29. ଆକ୍ରମଣର ପ୍ରତିରୋଧ

113. H, 15.10.1938, ପୃ. 290
114. H, 15.4.1939, ପୃ. 90

115. H, 30.3.1947, ପୃ. 85-86
116. H, 1.6.1947, ପୃ. 174
117. H, 7.12.1947, ପୃ,453
118. H, 21.4.1946, ପୃ. 95
119. H, 17.5.1946, ପୃ. 140
120. H, 9.6.1946, ପୃ. 172
121. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 174
122. H, 11.1.1948, ପୃ. 504
123. YI, 29.5.1924, ପୃ. 176
124. H, 21.10.1939, ପୃ. 309
125. H, 9.12.1939, ପୃ. 371
126. H, 18.8.1940, ପୃ. 250
127. H, 17.11.1946, ପୃ. 402
128. YI, 20.11.1924, ପୃ. 382
129. YI, 2.7.1931, ପୃ. 161
130. H, 15.10.1938, ପୃ. 290-91
131. H, 22.10.1938, ପୃ. 298
132. H, 18.8.1946, ପୃ. 265
133. H, 21.4.1946, ପୃ. 94
134. H, 16.11.1947, ପୃ. 413

30. ଭାରତବର୍ଷ ବାଛିନେଉ

135. YI, 11.8.1920, ପୃ. 3
136. YI, 20.5.1926, ପୃ. 154
137. YI, 7.2.1929, ପୃ. 46
138. YI, 22.8.1929, ପୃ. 266-67
139. ICS, ପୃ. 209
140. YI, 12.3.1931, ପୃ. 31
141. H, 14.4.1946, ପୃ. 90
142. H, 21.4.1946, ପୃ. 95
143. H, 27.7.1947, ପୃ. 253
144. H, 31.8.1947, ପୃ. 302
145. H, 14.12.1947, ପୃ. 471

31. ଭାରତ ଓ ଅହିଂସାର ପଥ

146. H, 29.6.1947, ପୃ. 209-10
147. H, 20.7.1947, ପୃ. 243
148. H, 27.7.1947, ପୃ. 251
149. H, 31.8.1947, ପୃ. 302
150. H, 1.2.1948, ପୃ. 6
151. YI, 16.5.1929, ପୃ. 159
152. H, 1.9.1940, ପୃ. 265
153. H, 25.1.1942, ପୃ. 15
154. H, 5.5.1946, ପୃ. 124
155. H, 2.11.1947, ପୃ. 395

32. ଭାରତ ଓ ହିଂସାର ମାର୍ଗ

156. YI, 11.8.1920, ପୃ. 4
157. YI, 6.4.1921, ପୃ. 108
158. YI, 9.5.1929, ପୃ. 148
159. H, 21.6.1942, ପୃ. 197
160. H, 21.4.1946, ପୃ. 95
161. H, 5.5.1946, ପୃ. 116
162. H, 30.6.1946, ପୃ. 206-07
163. H, 8.6.1947, ପୃ. 177
164. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 181
165. H, 7.12.1947, ପୃ. 453
166. H, 18.1.1948, ପୃ. 513

6. ସତ୍ୟାଗ୍ରହ

33. ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ସନ୍ଦେଶ

1. HS, ପୃ. 82
2. YI, 10.11.1921, ପୃ. 362
3. SW, ପୃ. 165
4. YI, 12.5.1920, ପୃ. 3
5. YI, 24.3.1920, ପୃ. 4
6. YI, 15.12.1921, ପୃ. 419
7. YI, 5.1.1922, ପୃ. 5
8. A, ପୃ. 347
9. H, 18.3.1939, ପୃ. 53
10. SSA, ପୃ. xiv
11. RCPS,
12. YI, 11.8.1920, ପୃ. 3
13. YI, 10.3.1920, ପୃ. 3

14. YI, 26.2.1925, ପୃ. 73
15. YI, 19.3.1925, ପୃ. 95
16. YI, 4.6.1925, ପୃ. 189
17. H, 15.4.1933, ପୃ. 8
18. H, 7.4.1946, ପୃ. 74
19. H, 24.9.1938, ପୃ. 266
20. H, 18.8.1940, ପୃ. 253-54
21. YI, 19.2.1925, ପୃ. 61
22. YI, 12.3.1931, ପୃ. 30
23. YI, 19.3.1931, ପୃ. 41
24. YI, 5.11.1931, ପୃ. 341
25. SSA, ପୃ. 159
26. SW, ପୃ. 465
27. YI, 20.10.1927, ପୃ. 353
28. YI, 19.3.1931, ପୃ. 40
29. H, 15.9.1946, ପୃ. 312
30. YI, 30.4.1931, ପୃ. 93
31. H, 11.3.1939, ପୃ. 44
32. H, 25.3.1939, ପୃ. 64
33. H, 15.4.1939, ପୃ. 86
34. BC, 9.8.1942
35. YI, 16.4.1931, ପୃ. 77
36. H, 25.3.1939, ପୃ. 64
37. A, ପୃ. 345
38. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 346
39. H, 7.4.1946, ପୃ. 73
40. H, 14.7.1946, ପୃ. 220
41. H, 8.4.1939, ପୃ. 80

34. ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଶକ୍ତି

42. SL, ନଂ.14, 4.5.1919
43. YI, 19.2.1925, ପୃ. 61
44. YI, 8.10.1925, ପୃ. 345
45. YI, 23.9.1926, ପୃ. 332
46. S, ପୃ. 319
47. YI, 18.4.1929, ପୃ. 126
48. SSA, ପୃ. xiv
49. YI, 12.2.1925, ପୃ. 60
50. H, 8.9.1940, ପୃ. 277
51. H, 21.7.1946, ପୃ. 227
52. YI, 3.11.1927, ପୃ. 369
53. YI, 22.9.1927, ପୃ. 317
54. H, 31.3.1946, ପୃ. 64
55. H, 17.3.1946, ପୃ. 45-46
56. YI, 28.4.1920, ପୃ. 7-8
57. YI, 2.2.1921, ପୃ. 33
58. SW, ପୃ. 474
59. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 476
60. YI, 12.12.1925, ପୃ. 60
61. YI, 2.4.1931, ପୃ. 56

35. ଅସହଯୋଗ

62. YI, 1.12.1920, ପୃ. 3
63. YI, 1.6.1921, ପୃ. 172
64. YI, 25.8.1920, ପୃ. 322
65. YI, 4.8.1920, ପୃ. 4
66. H, 12.11.1938, ପୃ. 327
67. H, 29.4.1939, ପୃ. 101
68. YI, 2.6.1920, ପୃ. 3
69. YI, 30.6.1920, ପୃ. 3
70. YI, 1.6.1921, ପୃ. 173
71. YI, 11.2.1926, ପୃ. 59
72. YI, 20.4.1920, ପୃ. 97
73. YI, 19.1.1921, ପୃ. 19
74. YI, 4.6.1925, ପୃ. 193
75. YI, 18.6.1925, ପୃ. 213
76. YI, 6.8.1925, ପୃ. 272
77. YI, 13.8.1925, ପୃ. 277
78. YI, 12.9.1929, ପୃ. 300
79. YI, 26.11,1931, ପୃ. 369
80. EF, ପୃ. 84

36. ଉପବାସ ଓ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ

81. H, 18.3.1939, ପୃ. 56
82. H, 13.10.1940, ପୃ. 322

83. H, 28.7.1946, ପୃ. 235
84. H, 18.8.1946, ପୃ. 262
85. H, 27.10.1946, ପୃ. 272
86. H, 9.9.1933, ପୃ. 5
87. H, 17.3.1946, ପୃ. 43
88. H, 21.4.1946, ପୃ. 93
89. H, 21.12.1947, ପୃ. 476

7. ଅପରିଗ୍ରହ

37. ଅପରିଗ୍ରହର ସନ୍ଦେଶ

1. SW, ପୃ. 166-67
2. YI, 30.4.1925, ପୃ. 149
3. YI, 23.2.1921, ପୃ. 59
4. FYM, ପୃ. 23-26
5. YI, 3.7.1924, ପୃ. 221
6. YI, 5.2.1925, ପୃ. 48
7. YI, 24.6.1926, ପୃ. 226
8. MR, ଅକ୍ଟୋବର, 1935, ପୃ. 412
9. SW, ପୃ. 353
10. A, ପୃ. 168
11. AOA, ପୃ. 58
12. H, 6.3.1937, ପୃ. 27
13. H, 10.12.1938, ପୃ. 371
14. H, 24.2.1946, ପୃ. 19
15. H, 28.4.1946, ପୃ. 111

38. ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଓ ଧନସମ୍ପତ୍ତି

16. YI, 7.10.1926, ପୃ. 348
17. SW, ପୃ. 353-54
18. YI, 28.4.1927, ପୃ. 137
19. H, 1.2.1942, ପୃ. 20
20. H, 22.2.1942, ପୃ. 49
21. A, ପୃ. 320
22. YI, 13.8.1925, ପୃ. 282
23. YI, 13.10.1921, ପୃ. 325
24. ତତ୍ରୈବ
25. H, 11.5.1935, ପୃ. 99
26. H, 10.3.1946, ପୃ. 40

39. ଦରିଦ୍ରନାରାୟଣ

27. YI, 4.4.1929, ପୃ. 110
28. YI, 5.5.1927, ପୃ. 142
29. YI, 15.9.1927, ପୃ. 313
30. YI, 26.3.1931, ପୃ. 53
31. YI, 15.10.1931, ପୃ. 310
32. H, 11.3.1939, ପୃ. 44

8. ଶ୍ରମ

40. ଅନ୍ନଶ୍ରମର ସନ୍ଦେଶ

1. YI, 13.10.1921, ପୃ. 325
2. YI, 11.4.1929, ପୃ. 114-15
3. FYM, ପୃ. 35
4. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 35-36
5. AOA, ପୃ. 62-63
6. YI, 26.3.1931, ପୃ. 49
7. H, 1.6.1935, ପୃ. 135
8. H, 29.6.1935, ପୃ. 156
9. H, 2.3.1947, ପୃ. 47
10. FYM, ପୃ. 36-37
11. H, 29.6.1935, ପୃ. 156
12. H, 23.3.1947, ପୃ. 78
13. H, 7.9.1947, ପୃ. 316
14. H, 2.3.1947, ପୃ. 46
15. YI, 20.10.1921, ପୃ. 329
16. YI, 25.11.1926, ପୃ. 414
17. YI, 20.9.1928, ପୃ. 320
18. H, 29.6.1935, ପୃ. 156
19. H, 2.11.1935, ପୃ. 298
20. H, 16.5.1936, ପୃ. 111
21. YI, 6.10.1921, ପୃ. 314
22. H, 19.12.1936, ପୃ. 356
23. H, 11.1.1948, ପୃ. 507
24. YI, 15.10.1925, ପୃ. 355-56
25. H, 29.6.1935, ପୃ. 156

26. H, 23.2.1947, ପୃ. 36
27. H, 18.1.1948, ପୃ. 520

41. ଶ୍ରମିକ ଓ ମାଲିକ

28. YI, 20.8.1925, ପୃ. 285
29. YI, 7.10.1926, ପୃ. 348
30. YI, 26.3.1931, ପୃ. 49
31. H, 28.7.1940, ପୃ. 219
32. SW, ପୃ. 1046
33. YI, 4.8.1927, ପୃ. 248
34. YI, 14.1.1932, ପୃ. 17-18
35. H, 19.10.1935, ପୃ. 285
36. H, 3.7.1937, ପୃ. 161
37. YI, 17.3.1927, ପୃ. 86
38. H, 1.3.1935, ପୃ. 23
39. YI, 4.8.1927, ପୃ. 248
40. YI, 26.11.1931, ପୃ. 369
41. ABP, 3.8.1934
42. H, 28.9.1947, ପୃ. 350
43. H, 30.11.1947, ପୃ. 448

42. ଧର୍ମଘଟ : ବୈଧ ବା ଅବୈଧ

44. YI, 5.5.1920, ପୃ. 6
45. YI, 16.2.1921, ପୃ. 52-53
46. H, 11.8.1946, ପୃ. 256
47. YI, 18.11.1926, ପୃ. 400
48. H, 2.6.1946, ପୃ. 158
49. H, 28.7.1946, ପୃ. 237
50. H, 31.3.1946, ପୃ. 60
51. YI, 22.9.1921,ପୃ. 298
52. H, 7.11.1936, ପୃ. 311
53. H, 22.9.1946, ପୃ. 321

43. କ୍ଷେତର ଶ୍ରମିକ

54. YI, 5.12.1929, ପୃ. 396
55. YI, 22.11.1929, ପୃ. 384
56. ABP, 3.8.1934
57. H, 5.12.1936, ପୃ. 338-339
58. H, 7.6.1942, ପୃ. 184
59. BC, 28.10.1944
60. BC, 12.1.1945
61. H, 25.8.1946, ପୃ. 281

44. ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ବାଛିନେଉ

62. YI, 11.2.1920, ପୃ. 7-8

9. ସର୍ବୋଦୟ

45. ସର୍ବୋଦୟର ସାରତତ୍ତ୍ୱ

1. YI, 4.12.1924, ପୃ. 398
2 YI, 3.9.1925, ପୃ. 304
3. FYM, ପୃ. 47
4. YI, 20.10.1921, ପୃ. 329
5. YI, 20.12.1928, ପୃ. 420
6. FYM, ପୃ. 2
7. YI, 4.9.1930, ପୃ. 1
8. H, 29.8.1936, ପୃ. 226
9. H, 8.5.1937, ପୃ. 99
10. YI, 24.9.1925, ପୃ. 331-32
11. YI, 10.2.1927, ପୃ. 43-44
12. H, 17.11.1946, ପୃ. 404
13. A, ପୃ. 371
14. YI, 26.12.1924, ପୃ. 424
15. HS, ପୃ. 71
16. YI, 17.7.1924, ପୃ. 236-237
17. H, 6.5.1939, ପୃ. 112
18. YI, 8.1.1925, ପୃ. 15-16
19. H, 27.5.1939, ପୃ. 143
20. H, 6.7.1947, ପୃ. 217

46. ଯନ୍ତ୍ରର ଦର୍ଶନ

21. FYM, ପୃ. 53-56
22. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 57-60

47. ଏ ଶଇତାନ ସଭ୍ୟତା

23. YI, 8.9.1920, ପୃ. 2-3

24. YI, 26.1.1921, ପୃ. 27
25. YI, 13.10.1921, ପୃ. 325
26. SW, ପୃ. 354-55
27. HS, ପୃ. 36-37
28. YI, 21.1.1926, ପୃ. 31
29. YI, 17.3.1927, ପୃ. 85
30. YI, 7.10.1926, ପୃ. 348
31. YI, 8.12.1927, ପୃ. 414
32. YI, 17.3.1927, ପୃ. 85
33. YI, 11.8.1927, ପୃ. 253

48. ମନୁଷ୍ୟ ବନାମ ଯନ୍ତ୍ର

34. YI, 19.1.1921, ପୃ. 21
35. YI, 13.11.1924, ପୃ. 378
36. H, 30.11.1935, ପୃ. 329
37. H, 29.8.1936, ପୃ. 228
38. YI, 20.11.1924, ପୃ. 386
39. HS, ପୃ. 96
40. YI, 13.11.1924, ପୃ. 378
41. H, 22.6.1935, ପୃ. 146
42. H, 16.11.1934, ପୃ. 316
43. H, 16.5.1936, ପୃ. 111
44. H, 15.9.1946, ପୃ. 310
45. YI, 17.6.1926, ପୃ. 218
46. YI, 2.7.1931, ପୃ. 161
47. H, 2.11.1934, ପୃ. 301
48. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 301-02
49. YI, 13.11.1924, ପୃ. 378
50. YI, 17.9.1925, ପୃ. 321
51. H, 14.9.1935, ପୃ. 244
52. H, 2.11.1934, ପୃ. 302
53. YI, 24.7.1924, ପୃ. 246
54. YI, 27.9.1925, ପୃ. 321
55. YI, 22.10.1931, ପୃ. 318
56. YI, 5.1.1925, ପୃ. 377
57. H, 22.6.1935, ପୃ. 146
58. H, 25.8.1946, ପୃ. 281
59. H, 17.11.1946, ପୃ. 405

49. ଉଦ୍ୟୋଗୀକରଣର ଅଭିଶାପ

60. YI, 6.8.1925, ପୃ. 273
61. YI, 12.11.1931, ପୃ. 355
62. ତତ୍ରୈବ
63. H, 28.1.1939, ପୃ. 438
64. YI, 20.12.1928, ପୃ. 422
65. YI, 12.11.1931, ପୃ. 355
66. H, 1.9.1946, ପୃ. 285
67. H, 4.1.1935, ପୃ. 372
68. H, 28.9.1946, ପୃ. 226
69. H, 23.3.1947, ପୃ. 79

50. ସମାଜବାଦ

70. H, 2.1.1937, ପୃ. 375
71. H, 20.4.1940, ପୃ. 97
72. ABP, 3.8.1934
73. H, 20.2.1937, ପୃ. 12
74. H, 20.4.1940, ପୃ. 97
75. H, 4.8.1946, ପୃ. 246
76. H, 13.7.1947, ପୃ. 232
77. H, 31.1.1946, ପୃ. 64
78. H, 20.4.1940, ପୃ. 97
79. H, 20.7.1947, ପୃ. 240
80. MS, ପୃ. 10
81. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 12
82. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 13

51. ସମାଜବାଦୀ ଢାଞ୍ଚର ସମାଜ

83. H, 27.1.1940, ପୃ. 428
84. H, 28.7.1946, ପୃ. 236
85. ତତ୍ରୈବ

52. କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆଦର୍ଶ

86. YI, 11.12.1924, ପୃ. 406
87. YI, 13.11.1928 ପୃ. 381
88. ABP, 2.8.1934
89. H, 13.2.1937, ପୃ. 6

90. H, 13.3.1937, ପୃ. 40
91. H, 8.6.1940, ପୃ. 159
92. H, 17.2.1946, ପୃ. 10
93. H, 4.8.1946, ପୃ. 246

10. ଟ୍ରଷ୍ଟୀ-ବ୍ୟବସ୍ଥା

53. ଟ୍ରଷ୍ଟୀ-ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସନ୍ଦେଶ

1. CP, ପୃ. 20-21
2. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 21
3. YI, 26.3.1931, ପୃ. 49
4. YI, 26.11.1931, ପୃ. 369
5. H, 3.12.1938, ପୃ. 358
6. H, 3.6.1939, ପୃ. 145
7. H, 16.12.1939, ପୃ. 376
8. MR, ଅକ୍ଟୋବର1935, ପୃ. 412
9. H, 8.3.1942, ପୃ. 67
10. H, 12.4.1942, ପୃ. 116
11. H, 31.3.1946, ପୃ. 63-64
12. H, 4.5.1947, ପୃ. 134
13. H, 21.9.1947, ପୃ. 332
14. H, 25.10.1952, ପୃ. 301
ଏହି ବିବରଣୀଟି ଅଧ୍ୟାପକ ଏମ୍.ଏଲ୍. ଦାନ୍ତ୍ୱାଲାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିଲା ବୋଲି ଅନୁମାନ କରାଯାଏ ।

54. ଅହିଂସାର ଅର୍ଥନୀତି

15. YI, 13.10.1921, ପୃ. 325
16. YI, 27.10.1921, ପୃ. 344
17. YI, 26.10.1924, ପୃ. 421
18. YI, 15.11.1928, ପୃ. 381
19. H, 9.10.1937, ପୃ. 292
20. SW, ପୃ. 355
21. H, 1.9.1940, ପୃ. 271-272

55. ଆର୍ଥିକ ସମାନତା

22. YI, 26.3.1931, ପୃ. 49
23. YI, 26.11.1931, ପୃ. 308
24. H, 15.1.1938, ପୃ. 416
25. H, 31.3.1946, ପୃ. 63
26. H, 17.11.1946, ପୃ. 404
27. H, 16.2.1947, ପୃ. 25
28. H, 1.6.1947, ପୃ. 172
29. YI, 28.7.1920, ପୃ. 5
30. YI, 23.3.1921, ପୃ. 93
31. YI, 17.3.1927, ପୃ. 86
32. H, 25.8.1940, ପୃ. 260-61

11. ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ

56. ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟର ସାରତତ୍ତ୍ୱ

1. YI, 16.9.1926, ପୃ. 324
2. WGC, ପୃ. 84
3. YI, 27.9.1928, ପୃ. 324
4. A, ପୃ. 234
5. YI, 13.10.1920, ପୃ. 3
6. H, 25.4.1936, ପୃ. 84
7. H, 22.6.1947, ପୃ. 200
8. YI, 5.6.1924, ପୃ. 186
9. H, 8.6.1947, ପୃ. 180
10. A, ପୃ. 153
11. FYM, ପୃ. 12-13
12. H, 15.6.1947, ପୃ. 192
13. FYM, ପୃ. 13-14
14. H, 28.4.1946, ପୃ. 110-111
15. A, ପୃ. 234
16. H, 23.7.1938, ପୃ. 193
17. H, 4.11.1939, ପୃ. 326
18. ତତ୍ରୈବ

57. ଆଦର୍ଶ ବିବାହ

19. YI, 21.5.1931, ପୃ. 115
20. H, 7.9.1935 ପୃ. 234
21. H, 5.6.1937, ପୃ. 134
22. H, 22.3.1942, ପୃ. 38
23. H, 24.4.1937, ପୃ. 82

24. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 83
25. H, 5.6.1937, ପୃ. 134
26. H, 19.10.1947, ପୃ. 374
27. H, 19.5.1946, ପୃ. 133
28. H, 7.7.1946, ପୃ. 214
29. ତତ୍ରୈବ
30. A, ପୃ. 18
31. YI, 21.10.1926, ପୃ. 365
32. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 364
33. YI, 2.2.1928, ପୃ. 35
34. H, 9.3.1940, ପୃ. 30
35. H, 15.9.1946, ପୃ. 311-312
36. H, 16.3.1947, ପୃ. 68

58. ସନ୍ତାନବର୍ଗ

37. YI, 3.12.1925, ପୃ. 422
38. A, ପୃ. 230
39. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 252
40. YI, 17.10.1929, ପୃ. 340
41. YI, 19.11.1931, ପୃ. 361

59. ଜନ୍ମ-ନିୟନ୍ତ୍ରଣ

42. A, ପୃ. 148
43. YI, 12.3.1925, ପୃ. 88
44. H, 21.3.1936, ପୃ. 48
45. H, 28.3.1936, ପୃ. 53
46. H, 4.4.1936, ପୃ. 61
47. YI, 12.3.1925, ପୃ. 88-89
48. YI, 2.4.1925, ପୃ. 118
49. H, 31.3.1946, ପୃ. 66
50. H, 1.2.1935, ପୃ. 410
51. YI, 2.4.1925, ପୃ. 118
52. H, 14.9.1935, ପୃ. 244
53. H, 7.9.1935, ପୃ. 234
54. H, 28.3.1936, ପୃ. 53
55. H, 17.4.1937, ପୃ. 84
56. H, 28.3.1936, ପୃ. 53
57. YI, 2.4.1925, ପୃ. 118
58. H, 2.5.1936,, ପୃ. 92
59. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 93
60. H, 5.5.1946, ପୃ. 118
61. H, 12.9.1936, ପୃ. 244
62. YI, 27.9.1925, ପୃ. 324
63. ABP, 12.1.1935
64. AA, ନଭେମ୍ବର,1935
65. H, 2.5.1936, ପୃ. 93
66. YI, 19.8.1926, ପୃ. 289
67. H, 30.5.1936, ପୃ. 126
68. ABP, 12.1.1935

60. ସମାଜରେ ନାରୀର ସ୍ଥାନ ଓ ଭୂମିକା

69. YI, 15.9.1921, ପୃ. 292
70. YI, 21.7.1921,ପୃ. 229
71. YI, 8.12.1927, ପୃ. 406
72. YI, 10.4.1930, ପୃ. 121
73. YI, 7.5.1931, ପୃ. 96
74. YI, 14.1.1932, ପୃ. 19
75. SW, ପୃ. 425
76. YI, 16.4.1925, ପୃ. 133
77. YI, 17.10.1929, ପୃ. 340
78. H, 25.1.1936, ପୃ. 396
79. H, 2.5.1936, ପୃ. 93
80. H, 27.2.1937, ପୃ. 19
81. H, 2.5.1936, ପୃ. 93
82. H, 31.12.1938, ପୃ. 409
83. H, 15.9.1946, ପୃ. 312
84. H, 25.3.1933, ପୃ. 2
85. H, 12.10.1934, ପୃ. 276-77
86. H, 24.2.1940, ପୃ. 13
87. H, 5.11.1938, ପୃ. 317
88. H, 24.2.1940, ପୃ. 13
89. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 13-14
90. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 13
91. H, 5.5.1946, ପୃ. 118
92. H, 18.5.1947, ପୃ. 155

93. H, 17.10.1929, ପୃ. 340
94. H, 2.12.1939, ପୃ. 359,
95. SW, ପୃ. 424
96. H, 5.1.1947, ପୃ. 478
97. H, 21.4.1946, ପୃ. 96
98. H, 23.3.1947, ପୃ. 80
99. H, 11.1.1948, ପୃ. 508
100. YI, 25.11.1926, ପୃ. 415
101. YI, 3.2.1927, ପୃ. 37
102. H, 23.5.1936, ପୃ. 117
103. YI, 21.6.1929, ପୃ. 207
104. YI, 5.8.1926, ପୃ. 276
105. YI, 8.10.1925, ପୃ. 346

61. ଯୌନ-ଶିକ୍ଷା

106. H, 21.11.1936, ପୃ. 322

62. ନାରୀମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅପରାଧ

107. H, 1.9.1940, ପୃ. 266
108. H, 1.3.1942, ପୃ. 60
109. H, 15.9.1946, ପୃ. 312
110. H, 5.10.1947, ପୃ. 354
111. YI, 28.5.1925, ପୃ. 187
112. H, 4.9.1937, ପୃ. 233
113. H, 15.9.1946, ପୃ. 310

63. ଆଶ୍ରମର ବ୍ରତ

114. ଫେବ୍ରୁଆରୀ 16, 1916 ଦିନ ମାଡ୍ରାଜର YMCA ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଭାଷଣ ; SW, ପୃ. 377-90

12. ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ଗଣତନ୍ତ୍ର

64. ସ୍ୱାଧୀନତାର ସାରତତ୍ତ୍ୱ

1. YI, 9.3.1922, ପୃ. 148
2. YI, 6.6.1929, ପୃ. 188
3. YI, 16.1.1930, ପୃ. 17
4. YI, 12.3.1931, ପୃ. 31
5. YI, 15.10.1931, ପୃ. 305
6. H, 21.12.1947, ପୃ. 447
7. ICS, ପୃଷ୍ଠା-209
8. H, 27.5.1939, ପୃ. 144
9. H, 1.2.1942, ପୃ. 27
10. H, 7.6.1942, ପୃ. 183
11. H, 2.8.1942, ପୃ. 249
12. YI, 9.6.1920, ପୃ. 3
13. YI, 30.6.1920, ପୃ. 3
14. H, 24.2.1946, ପୃ. 18
15. YI, 15.12.1921, ପୃ. 418
16. YI, 5.1.1922, ପୃ. 5
17. H, 11.1.1936, ପୃ. 380
18. H, 10.12.1938, ପୃ. 368
19. YI, 26.12.1929, ପୃ. 421
20. YI, 10.9.1931, ପୃ. 255
21. YI, 1,10.1931, ପୃ. 278
22. H, 13.4.1947, ପୃ. 106
23. HST, 1.4.1940,
24. H, 5.5.1946, ପୃ. 116
25. YI, 4.7.1929, ପୃ. 218
26. ICS, ପୃଷ୍ଠା-209
27. YI, 1.10.1931, ପୃ. 281
28. YI, 3.12.1931, ପୃ. 380
29. YI, 17.9.1925, ପୃ. 322
30. YI, 12.1.1928, ପୃ. 13
31. YI, 30.1.1930, ପୃ. 37
32. YI, 12.11.1931, ପୃ. 353
33. BC, 9.8.1942,
34. BC, 18.4.1945

65. ସ୍ୱରାଜ୍ୟ କହିଲେ ମୁଁ ଯାହା ବୁଝେ

35. YI, 12.6.1924, ପୃ. 195
36. YI, 12.6.1924, ପୃ. 41
37. YI, 6.8.1925, ପୃ. 276
38. YI, 19.3.1931, ପୃ. 38
39. YI, 1.5.1930, ପୃ.149

40. YI, 26.3.1931, ପୃ. 46
41. Yi, 18.6.1931, ପୃ. 147
42. YI, 3.3.1946, ପୃ. 31
43. YI, 16.4.1931, ପୃ. 78
44. H, 28.4.1946, ପୃ. 111
45. YI, 17.4.1924, ପୃ. 170
46. H, 29.9.1940, ପୃ. 306
47. YI, 25.5.1921, ପୃ. 164
48. YI, 13.10.1921, ପୃ. 326
49. YI, 5.1.1922, ପୃ. 4
50. YI, 27.8.1925, ପୃ. 297
51. YI, 22.9.1920, ପୃ. 1
52. YI, 21.5.1925, ପୃ. 178
53. SW, ପୃ. 416
54. YI, 28.7.1921, ପୃ. 238
55. YI, 27.8.1925, ପୃ. 297
56. YI, 24.6.1926, ପୃ. 226
57. H, 25.3.1939, ପୃ. 64
58. H, 18.1.1942, ପୃ. 4
59. H, 7.4.1946, ପୃ. 70
60. YI, 26.6.1924, ପୃ. 210
61. YI, 23.1.1930, ପୃ. 26

66. ମୁଁ ବ୍ରିଟିଶ୍-ବିରୋଧୀ ନୁହେଁ

62. YI, 7.1.1920, ପୃ. 2
63. YI, 5.5.1920, ପୃ. 4
64. SW, ପୃଷ୍ଠା-523
65. YI, 6.3.1930, ପୃ. 80
66. YI, 15.10.1931, ପୃ. 309
67. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 310
68. BC, 9.8.1942
69. YI, 27.10.1920, ପୃ. 1
70. H, 17.2.1946, ପୃ. 12
71. H, 31.3.1946, ପୃ. 60
72. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 61
73. H, 14.4.1946, ପୃ. 90
74. YI, 5.1.1922, ପୃ. 4
75. H, 14.4.1946, ପୃ. 91

67. ରାମରାଜ୍ୟ

76. YI, 19.9.1929, ପୃ. 305
77. ABP, 2.8.1934
78. H, 2.1.1937, ପୃ. 374
79. H, 5.5.1946, ପୃ. 116
80. ତତ୍ରୈବ
81. H, 1.6.1947, ପୃ. 172
82. H, 3.8.1947, ପୃ. 262
83. H, 19.10.1947, ପୃ. 378
84. H, 26.10.1947, ପୃ. 387

68. କାଶ୍ମୀର

85. H, 9.11.1947, ପୃ. 406
86. H, 12.1.1948, ପୃ. 509

69. ଭାରତରେ ବିଦେଶୀ ଉପନିବେଶ

87. H, 30.6.1946, ପୃ. 208
88. H, 11.8.1946, ପୃ. 260
89. H, 8.9.1946, ପୃ. 305
90. H, 30.6.1946, ପୃ. 208
91. H, 28.7.1946, ପୃ. 235
92. H, 11.8.1946, ପୃ. 260
93. H, 1.9.1946, ପୃ. 286
94. H, 8.9.1946, ପୃ. 305
95. H, 24.8.1947, ପୃ. 295
96. H, 31.8.1947, ପୃ. 298
97. H, 16.11.1947, ପୃ. 416

70. ଭାରତ ଓ ପାକିସ୍ଥାନ

98. H, 6.10.1946, ପୃ. 339
99. H, 11.11.39, ପୃ. 336
100. H, 6.4.1940, ପୃ. 76
101. H, 9.11.1947, ପୃ. 400
102. H, 13.4.1940, ପୃ. 92
103. H, 4.5.1940, ପୃ. 115
104. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 117
105. H, 5.10.1947, ପୃ. 355

106. H, 13.7.1947, ପୃ. 236
107. H, 27.4.1947, ପୃ. 123
108. H, 14.9.1947, ପୃ. 323
109. H, 11.5.1947, ପୃ. 146
110. H, 28.9.1947, ପୃ. 352
111. H, 5.10.1947, ପୃ. 363
112. H, 28.9.1947, ପୃ. 349
113. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 339
114. H, 5.10.1947, ପୃ. 356

71. ଭାରତବର୍ଷର ଜୀବନଲକ୍ଷ୍ୟ

115. SW, ପୃ. 405
116. YI, 22.6.1921, ପୃ. 199
117. YI, 3.4.1924, ପୃ. 109
118. YI, 7.10.1926, ପୃ. 348
119. H, 12.10.1935, ପୃ. 276
120. H, 19.5.1946, ପୃ. 134
121. YI, 5.2.1925, ପୃ. 45
122. YI, 21.2.1929, ପୃ. 60
123. YI, 1.6.1921, ପୃ. 173
124. YI, 13.10.1921, ପୃ. 326
125. YI, 26.12.1924, ପୃ. 421
126. YI, 12.3.1925, ପୃ. 88
127. YI, 17.9.1925, ପୃ. 321
128. YI, 11.8.1927, ପୃ. 253
129. H, 17.11.1946, ପୃ. 404
130. H, 5.10.1947, ପୃ. 354
131. H, 16.11.1947, ପୃ. 411
132. H, 23.3.1947, ପୃ. 78
133. H, 5.10.1947, ପୃ. 354
134. H, 26.10.1947, ପୃ. 388

72. ଗଣତନ୍ତ୍ରର ସାରତତ୍ତ୍ୱ

135. YI, 8.12.1920, ପୃ. 3
136. H, 27.5.1939, ପୃ. 143
137. YI, 3.6.1926, ପୃ. 203
138. YI, 30.7.1931, ପୃ. 199
139. H, 14.7.1946, ପୃ. 220
140. H, 28.9.1947, ପୃ. 350
141. YI, 1.8.1920, ପୃ. 4
142. BC, 18.9.1934,
143. H, 27.5.1939, ପୃ. 136
144. H, 16.11.1947, ପୃ. 409
145. H, 28.12.1947, ପୃ. 488
146. A, ପୃ. 369
147. BC, 18.9.1934
148. H, 22.4.1939, ପୃ. 99
149. H, 18.1.1948, ପୃ. 519
150. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 518
151. H, 29.9.1946, ପୃ. 332
152. H, 14.9.1947, ପୃ. 321
153. H, 26.10.1947, ପୃ. 382
154. H, 14.12.1947, ପୃ. 471
155. H, 28.12.1947, ପୃ. 486
156. YI, 4.8.1920, ପୃ. 4
157. YI, 8.12.1921, ପୃ. 403
158. YI, 26.1.1922, ପୃ. 54
159. YI, 2.3.1922, ପୃ. 129
160. YI, 16.3.1922, ପୃ. 161
161. YI, 2.2.1921, ପୃ. 33
162. YI, 17.4.1924, ପୃ. 130
163. H, 14.8.1937, ପୃ. 209
164. H, 31.5.1942, ପୃ. 172
165. YI, 30.4.1925, ପୃ. 152
166. YI, 13.8.1925, ପୃ. 278
167. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 279
168. YI, 2.7.1931, ପୃ. 162
169. YI, 1.12.1920, ପୃ. 4
170. H, 30.7.1931, ପୃ. 199
171. H, 13.11.1937, ପୃ. 332
172. H, 5.5.1946 ପୃ. 124
173. H, 29.9.1946, ପୃ. 334
174. YI, 7.5.1931, ପୃ. 103
175. H, 7.9.1947, ପୃ. 316
176. YI, 29.9.1921, ପୃ. 208

177. H, 16.6.1946, ପୃ. 181
178. H, 6.10.1946, ପୃ. 341
179. YI, 13.10.1921, ପୃ. 327
180. YI, 11.9.1924, ପୃ. 301
181. YI, 8.1.1925, ପୃ. 15
182. YI, 2.7.1931, ପୃ. 162
183. H, 4.9.1937, ପୃ. 233
184. YI, 1.12.1927, ପୃ. 404
185. YI, 7.5.1931, ପୃ. 99
186. H, 11.1.1936, ପୃ. 380
187. H, 6.10.1946, ପୃ. 341
188. H, 14.9.1947, ପୃ. 320
189. YI, 28.7.1920,ପୃ. 3
190. YI, 8.9.1920, ପୃ. 5
191. YI, 22.9.1920, ପୃ. 3
192. H, 31.3.1946, ପୃ. 66
193. H, 12.1.1947, ପୃ. 488-89
194. H, 13.7.1947, ପୃ. 233
195. YI, 23.2.1921, ପୃ. 59
196. H, 12.11.1938, ପୃ. 328
197. H, 15.4.1939, ପୃ. 90
198. H, 27.5.1939, ପୃ. 143
199. H, 18.5.1940, ପୃ. 129
200. GCG, 1942-44, ପୃ. 143
201. H, 2.3.1947, ପୃ. 44
202. ପ୍ରେସ୍ ବିବୃତି, 17.9.1934
203. H, 3.9.1938, ପୃ. 24
204. H, 18.5.1940, ପୃ. 129

73. ଭାରତୀୟ ଜାତୀୟ କଂଗ୍ରେସ

205. H, 18.6.1938, ପୃ. 149
206. H, 22.10.1938, ପୃ. 299
207. H, 28.1.1939, ପୃ. 444
208. H, 29.7.1939, ପୃ. 218
209. H, 6.10.1946, ପୃ. 338
210. H, 18.1.1942, ପୃ. 4
211. H, 6.10.1946, ପୃ. 338
212. H, 1.6.1947, ପୃ. 176
213. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 175
214. H, 1.2.1948, ପୃ. 4
215. H, 15.2.1948, ପୃ. 32

74. ନିର୍ବାଚିତ ମନ୍ତ୍ରିମଣ୍ଡଳ

216. H, 7.8.1937, ପୃ. 204
217. H, 23.4.1938, ପୃ. 88
218. H, 16.7.1938, ପୃ. 184
219. H, 17.7.1937, ପୃ. 180
220. H, 23.4.1938, ପୃ. 88
221. H, 3.9.1938, ପୃ. 242
222. H, 29.9.1946, ପୃ. 333
223. H, 21.9.1947, ପୃ. 325
224. H, 16.11.1947, ପୃ. 409
225. H, 14.12.1947, ପୃ. 467
226. H, 4.1.1948, ପୃ. 495
227. H, 17.2.1946, ପୃ. 13
228. H, 8.9.1946, ପୃ. 293

75. ମୋ' ସ୍ୱପ୍ନର ଭାରତ

229. YI, 6.10.1920, ପୃ. 4
230. YI, 19.11.1925, ପୃ. 400
231. H, 8.6.1947, ପୃ. 177
232. ତତ୍ରୈବ, ପୃଷ୍ଠା-181
233. H, 7.12.1947, ପୃ. 453
234. H, 18.1.1948, ପୃ. 526

76. ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ଫେରିଚାଲ

235. H, 4.4.1936, ପୃ. 63
236. YI, 17.4.1924, ପୃ. 130
237. YI, 30.4.1931, ପୃ. 94
238. H, 4.4.1936, ପୃ. 63-64
239. H, 28.1.1939, ପୃ. 439
240. SW, ପୃଷ୍ଠା-323
241. H, 9.10.1937, ପୃ. 293
242. H, 23.6.1946, ପୃ. 198
243. H, 28.7.1946, ପୃ. 236

244. H, 3.11.1946, ପୃ. 381
245. YI, 11.9.1924, ପୃ. 300
246. H, 1.3.1935, ପୃ. 21
247. H, 16.5.1936, ପୃ. 112
248. H, 11.4.1936, ପୃ. 68
249. H, 4.8.1946, ପୃ. 251,252
250. H, 25.8.1946, ପୃ. 282

77. ସର୍ବତୋମୁଖୀ ଗ୍ରାମସେବା

251. H, 27.4.1947, ପୃ. 122
252. H, 16.5.1936, ପୃ. 111-12
253. H, 20.2.1937, ପୃ. 16
254. H, 17.3.1946, ପୃ. 42
255. H, 28.4.1946, ପୃ. 104
256. H, 10.11.1946, ପୃ. 394
257. H, 26.10.1934, ପୃ. 292
258. H, 29.8.1936, ପୃ. 226
259. H, 4.11.1939, ପୃ. 331
260. H, 20.1.1940, ପୃ. 423
261. H, 15.2.1935, ପୃ. 1
262. H, 22.6.1935, ପୃ. 146
263. H, 10.3.1946, ପୃ. 34

78. ପଞ୍ଚାୟତ ରାଜ

264. H, 4.8.1940, ପୃ. 240
265. H, 18.1.1922, ପୃ. 4
266. H, 28.7.1946, ପୃ. 236
267. H, 4.8.1940, ପୃ. 235
268. H, 30.7.1938, ପୃ. 200
269. H, 26.7.1942, ପୃ. 238
270. H, 1.6.1947, ପୃ. 172
271. H, 15.6.1947, ପୃ. 193
272. H, 7.12.1947, ପୃ. 458
273. H, 21.12.1947, ପୃ. 473
274. H, 4.1.1948, ପୃ. 500
275. H, 18.1.1948, ପୃ. 517

79. ଶିକ୍ଷା

276. H, 10.3.1946, ପୃ. 38
277. H, 1.9.1946, ପୃ. 286
278. H, 8.9.1946, ପୃ. 306
279. H, 19.1.1947, ପୃ. 494
280. H, 2.2.1947, ପୃ. 3
281. H, 2.3.1947, ପୃ. 46
282. YI, 1.9.1921, ପୃ. 277
283. H, 8.3.1935, ପୃ. 28
284. H, 8.5.1937, ପୃ. 104
285. ତତ୍ରୈବ
286. H, 31.7.1937, ପୃ. 197
287. H, 5.5.1946,ପୃ. 120
288. H, 8.9.1946, ପୃ. 306
289. H, 25.8.1946, ପୃ. 283
290. H, 10.11.1946, ପୃ. 394
291. H, 2.3.1947, ପୃ. 48
292. H, 11.5.1947, ପୃ. 147
293. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 145
294. H, 9.11.1947, ପୃ. 401
295. H, 21.12.1947, ପୃ. 480
296. H, 25.8.1946, ପୃ. 283
297. H, 5.8.1950, ଆଶ୍ରମ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ, ଭି.ଜି. ଦେଶାଇଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁଦିତ ।
298. H, 8.9.1946, ପୃ. 308
299. H, 7.9.1947, ପୃ. 312
300. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 314
301. H, 9.7.1938, ପୃ. 177-78
302. MI, ପୃଷ୍ଠା-8
303. H, 21.9.1947, ପୃ. 332
304. H, 1.2.1948, ପୃ. 14
305. YI, 2.2.1921, ପୃ. 34
306. YI, 27.4.1921, ପୃ. 130
307. H, 25.8.1946, ପୃ. 284
308. H, 9.7.1938, ପୃ. 177

80. ଭାଷା ଅନୁସାରେ ପ୍ରଦେଶ

309. H, 29.3.1942, ପୃ. 97
310. H, 19.4.1942, ପୃ. 118
311. H, 2.11.1947, ପୃ. 392
312. H, 30.11.1947, ପୃ. 436
313. H, 7.9.1947, ପୃ. 311
314. H, 21.9.1947, ପୃ. 333
315. H, 1.2.1948, ପୃ. 11

81. ଗୋରକ୍ଷଣ

316. YI, 6.10.1921, ପୃ. 36
317. YI, 26.6.1924, ପୃ. 214
318. YI, 1.1.1925, ପୃ. 8
319. H, 15.9.1940, ପୃ. 281
320. YI, 6.10.1921, ପୃ. 36
321. YI, 18.5.1921, ପୃ. 156
322. YI, 29.1.1925, ପୃ. 38
323. H, 15.9.1946, ପୃ. 310
324. YI, 29.1.1925, ପୃ. 38
325. YI, 7.5.1925, ପୃ. 160
326. YI, 7.7.1927, ପୃ. 219
327. H, 17.2.1946, ପୃ. 11
328. H, 31.8.1947, ପୃ. 300

82. ସମବାୟ ପଦ୍ଧତିରେ ଗୋପାଳନ

329. H, 5.2.1942, ପୃ. 39

83. ପ୍ରାକୃତିକ ଚିକିତ୍ସା

330. A, ପୃ. 199
331. H, 26.5.1946, ପୃ. 153
332. ତତ୍ରୈବ
333 H, 2.6.1946, ପୃ. 165
334. ତତ୍ରୈବ
335. H, 1.9.1946, ପୃ. 285-86
336. H, 15.9.1946, ପୃ. 311
337. H, 11.8.1946, ପୃ. 259
338. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 260
339. H, 1.9.1946, ପୃ. 286
340. H, 15.6.1947, ପୃ. 184-85

84. ସମୂହ-ସ୍ୱଚ୍ଛତା

341. H, 11.2.1933, ପୃ. 8
342. YI, 26.11.1925, ପୃ. 416
343. H, 18.2.1939, ପୃ. 22
344. H, 7.4.1946, ପୃ. 69
345. CP, ପୃ. 15

85. ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ମିତ୍ରଭାବନା

346. YI, 11.5.1921, ପୃ. 148
347. YI, 25.9.1924, ପୃ. 314
348. YI, 13.8.1921, ପୃ. 215
349. H, 30.4.1938, ପୃ. 99
350. YI, 25.2.1920, ପୃ. 3
351. YI, 11.5.1921, ପୃ. 148
352. YI, 20.10.1921, ପୃ. 333
353. H, 17.11.1946, ପୃ. 402
354. H, 15.9.1940, ପୃ. 284
355. H, 14.7.1946, ପୃ. 219
356. H, 17.11.1946, ପୃ. 408
357. YI, 29.8.1924, ପୃ. 181
358. H, 7.4.1946, ପୃ. 74
359. H, 5.1.1947, ପୃ. 478
560. YI, 7.5.1919
361. YI, 29.5.1924, ପୃ. 180
362. YI, 25.9.1924, ପୃ. 313
363. H, 4.1.1948, ପୃ. 497
364. WGC, ପୃ. 131
365. H, 28.9.1947, ପୃ. 349
366. YI, 30.12.1926, ପୃ. 458
367. YI, 21.3.1929, ପୃ. 95
368. H, 22.8.1940, ପୃ. 294
369. YI, 11.5.1921, ପୃ. 148
370. YI, 6.1.1927, ପୃ. 1
371. YI, 29.9.1921, ପୃ. 307

372. YI, 29.5.1924, ପୃ. 176
373. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 182
374. H, 24.5.1942, ପୃ. 166
375. YI, 25.2.1920, ପୃ. 3
376. YI, 5.6.1924, ପୃ. 188
377. YI, 18.9.1924, ପୃ. 312
378. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 311
379. YI, 29.1.1925, ପୃ. 38
380. H, 1.2.1942, ପୃ. 27
381. YI, 29.5.1924, ପୃ. 182
382. H, 27.7.1947, ପୃ. 250
383. YI, 11.5.1921, ପୃ. 148
384. H, 3.11.1946, ପୃ. 383
385. YI, 26.1.1922, ପୃ. 62
386. H, 31.8.1947, ପୃ. 297
387. H, 7.9.1947, ପୃ. 310
388. H, 31.8.1947, ପୃ. 298
389. H, 26.10.1947, ପୃ. 383
390. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 387
391. H, 14.9.1947, ପୃ. 323
392. H, 25.1.1940, ପୃ. 536

13. ସ୍ୱଦେଶୀ

86. ଚରଖାର ସନ୍ଦେଶ

1. YI, 20.5.1926, ପୃ. 187
2. H, 13.10.1946, ପୃ. 345
3. YI, 21.5.1925, ପୃ. 176-77
4. YI, 8.12.1921, ପୃ. 406
5. YI, 17.9.1925, ପୃ. 321
6. YI, 2.2.1928, ପୃ. 34
7. H, 17.11.1947, ପୃ. 404
8. YI, 21.7.1921, ପୃ. 228-29
9. YI, 8.1.1925, ପୃ. 18
10. H, 27.4.1947, ପୃ. 122
11. H, 3.8.1947, ପୃ. 266
12. H, 18.8.1946, ପୃ. 263
13. H, 31.3.1946, ପୃ. 58
14. YI, 28.5.1925, ପୃ. 182
15. H, 8.5.1937, ପୃ. 99
16. H, 14.4.1946, ପୃ. 88
17. H, 31.3.1946, ପୃ. 59
18. H, 22.9.1946, ପୃ. 104
19. H, 22.9.1946, ପୃ. 320
20. CP, ପୃ. 12
21. YI, 21.7.1920, ପୃ. 4
22. YI, 8.12.1921, ପୃ. 406
23. H, 19.2.1938, ପୃ. 11
24. H, 13.4.1940, ପୃ. 85
25. H, 17.3.1946, ପୃ. 42
26. H, 21.7.1946, ପୃ. 231
27. H, 20.10.1946, ପୃ. 363-64
28. YI, 16.2.1921, ପୃ. 50-51
29. YI, 24.2.1927, ପୃ. 58
30. YI, 4.8.1927, ପୃ. 248

87. ସ୍ୱଦେଶୀର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ

31. SW, ପୃ. 336-44
32. YI, 12.3.1925, ପୃ. 88
33. FYM, ପୃ. 62-63
34. H, 23.7.1947, ପୃ. 79
35 SW, ପୃ. 344
36. YI, 17.6.1926, ପୃ. 218
37. FYM, ପୃ. 66

14. ଭ୍ରାତୃତ୍ୱ

88. ପ୍ରେମର ସନ୍ଦେଶ

1. HS, ପୃ. 77-79
2. YI, 5.5.1920, ପୃ. 7
3. YI, 12.11.1931, ପୃ. 355
4. SSA, ପୃ. 188
5. YI, 1.10.1931, ପୃ. 286
6. H, 26.9.1936, ପୃ. 260
7 H, 3.7.1937, ପୃ. 165
8. SSA, ପୃ. 360

9. YI, 9.7.1925, ପୃ. 24
10 YI, 8.12.1927, ପୃ. 407
11. YI, 12.3.1925, ପୃ. 91
12. YI, 11.8.1927, ପୃ. 253
13. H, 15.12.1933, ପୃ. 3
14. H, 25.5.1947, ପୃ. 165
15. A, ପୃ. 204
16. YI, 27.6.1929, ପୃ. 214
17. H, 30.5.1936, ପୃ. 126
18. YI, 1.1.1925, ପୃ. 8
19. YI, 23.9.1926, ପୃ. 334
20. YI, 12.1.1928, ପୃ. 11
21. YI, 2.4.1931, ପୃ. 59
22. YI, 4.8.1920, ପୃ. 5
23. SP, 6.3.1942
24. H, 3.3.1946, ପୃ. 28
25. YI, 19.11.1931, ପୃ. 361
26. A, ପୃ. 326
27. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 331
28. YI, 2.4.1931, ପୃ. 54
29. YI, 19.11.1931, ପୃ. 361
30. H, 12.1.1934, ପୃ. 8
31. BC, 9.9.1942
32. YI, 10.3.1920, ପୃ. 5
33. H, 26.1.1934

89. ସବୁ ଜୀବନ ଏକ

34. YI, 8.7.1926, ପୃ. 244
35. YI, 21.10.1926, ପୃ. 364
36. YI, 4.10.1928, ପୃ. 331
37. YI, 1.11.1928, ପୃ. 361
38. YI, 17.12.1925, ପୃ. 440
39. H, 5.5.1946, ପୃ. 121
40. YI, 18.11.1926, ପୃ. 396
41. YI, 18.5.1921, ପୃ. 156
42. A, ପୃ. 172
43. YI, 14.4.1927, ପୃ. 121
44. YI, 17.7.1927, ପୃ. 222
45. H, 9.1.1937, ପୃ. 382
46. H, 9.6.1946, ପୃ. 172
47. H, 5.5.1946, ପୃ. 123
48. H, 7.7.1946, ପୃ. 213

90. ମୋ'ର କୌଣସି ସାଂସ୍କୃତିକ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତା ନାହିଁ

49. YI, 1.6.1921, ପୃ. 170
50. YI, 1.9.1921, ପୃ. 277
51 YI, 17.11.1920, ପୃ. 6
52. YI, 30.4.1931, ପୃ. 88
53. H, 9.5.1936, ପୃ. 100-01
54. H, 2.11.1947, ପୃ. 392
55. YI, 5.7.1928, ପୃ. 224
56. YI, 30.4.1931, ପୃ. 38
57. H, 25.5.1947, ପୃ. 166
58. H, 2.11.1947, ପୃ. 392
59. H, 24.12.1938, ପୃ. 404
60. H, 20.4.1947, ପୃ. 109
61. H, 11.5.1947, ପୃ. 148
62. H, 26.5.1946, ପୃ. 154
63. H, 27.10.1946, ପୃ. 375
64. H, 23.7.1947, ପୃ. 235
65. H, 16.11.1947, ପୃ. 412-13

91. ଜାତୀୟତା ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟତା

66. GIV, ପୃ. 171
67. YI, 16.4.1931, ପୃ. 79
68. YI, 16.3.1921, ପୃ. 81
69. YI, 18.6.1925, ପୃ. 211.
70. YI, 17.9.1925, ପୃ. 320
71. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 322
72. YI, 4.4.1929, ପୃ. 107
73. H, 17.11.1933, ପୃ. 5-6
74. YI, 17.7.1924, ପୃ. 236
75. YI, 26.12.1924, ପୃ. 425
76. YI, 21.3.1929, ପୃ. 93

77. YI, 25.4.1929, ପୃ. 135
78. H, 31.3.1946, ପୃ. 59
79. H, 14.12.1947, ପୃ. 465
80. ER, ପୃ. 55
81. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 57
82. YI, 4.12.1924, ପୃ. 398
83. H, 23.3.1947, ପୃ. 78

92. ପୁଞ୍ଜିବାଦ

84. YI, 27.1.1927, ପୃ. 31
85. YI, 20.2.1920, ପୃ. 61
86. H, 24.3.1946, ପୃ. 52
87. ତତ୍ରୈବ
88. H, 30.6.1946, ପୃ. 204
89. H, 19.5.1946, ପୃ. 134
90. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 206
91. H, 2.6.1946, ପୃ. 157
92. H, 30.6.1946, ପୃ. 204
93. H, 26.10.1946, ପୃ. 385

93. ଯୁଦ୍ଧ ଓ ଶାନ୍ତି

94. YI, 13.9.1928, ପୃ. 308
95. ତତ୍ରୈବ
96. YI, 10.1.1929, ପୃ. 10
97. YI, 13.9.1928, ପୃ. 308
98. YI, 30.1.1930, ପୃ. 37
99. YI, 31.12.1931, ପୃ. 426
100. A, ପୃ. 258
101. YI, 7.2.1929, ପୃ. 46
102. YI, 9.5.1929, ପୃ. 148
103. YI, 3.12.1931, ପୃ. 427
104. H, 11.2.1939, ପୃ. 8
105. H, 15.2.1942, ପୃ. 40
106. H, 24.2.1946, ପୃ. 20

94. ଆଣବିକ ଯୁଦ୍ଧ

107. H, 10.2.1946, ପୃ. 8
108. H, 10.3.1946, ପୃ. 36
109. H, 7.7.1946, ପୃ. 212
110. H, 23.7.1946, ପୃ. 197
111. H, 29.9.1946, ପୃ. 235
112. H, 10.11.1946, ପୃ. 389
113. H, 20.4.1947, ପୃ. 116-17
114. H, 1.6.1947, ପୃ. 172

95. ଶାନ୍ତିର ମାର୍ଗ

115. YI, 8.10.1925, ପୃ. 345
116. YI, 19.11.1925, ପୃ. 397
117. ତତ୍ରୈବ
118. YI, 31.12.1931, ପୃ. 427
119. H, 12.11.1938, ପୃ. 328
120. H, 10.12.1938, ପୃ. 372
121. H, 24.12.1938, ପୃ. 394
122. H, 25.6.1940, ପୃ. 261
123. YI, 23.6.1919, ପୃ. 50
124. ତତ୍ରୈବ, ପୃ. 51
125. 'Cosmopolitan', ନିଉୟର୍କ ପାଇଁ ବାର୍ତ୍ତା -H, 16.5.1936 ପୃ. 109 ରେ ଉଦ୍ଧୃତ ; ପୁନଶ୍ଚ H, 18.6.1938 ପୃ. 153-54
126. H, 24.12.1938, ପୃ. 395
127. BC, 9.8.1942
128. YI, 15.12.1927, ପୃ. 421
129. H, 3.12.1938, ପୃ. 358
130. BC, 18.4.45
131. H, 30.3.1947, ପୃ. 86
132. H, 20.7.1947, ପୃ. 243
133. H, 15.4.1939, ପୃ. 90
134. H, 15.3.1942, ପୃ. 73

96. ଆଗାମୀ କାଲିର ପୃଥିବୀ

135. NWWP, ପୃ. 49-51
136. GCG, 1942-44, ପୃ. 143

15. ବିବିଧ ଉକ୍ତି

1. SSA, ପୃ. 186
2. YI, 12.3.1930, ପୃ. 95
3. H, 15.1.1938, ପୃ. 416
4. H, 20.4.1947, ପୃ. 117
5. ଓଟ୍ରେିଭ, ପୃ. 120
6. H, 30.11.1947, ପୃ. 437
7. H, 25.1.1948, ପୃ. 529
8. H, 31.1.1937, ପୃ. 197
9. H, 8.3.1942, ପୃ. 67
10. H, 1.2.1942, ପୃ. 27
11. H, 28.7.1946, ପୃ. 233
12. H, 20.4.1947, ପୃ. 109
13. H, 7.4.1946, ପୃ. 71-72
14. ଓଟ୍ରେିଭ, ପୃ. 72
15. H, 28.4.1946, ପୃ. 111
16. H, 29.9.1946, ପୃ. 336
17. YI, 7.10.1946, ପୃ. 347
18. A, ପୃ. 237
19. H, 5.8.1933, ପୃ. 4
20. YI, 6.10.1921, ପୃ. 318
21. A, ପୃ. 180
22. YI, 7.10.1926, ପୃ. 347
23. ICS, ପୃ. 402-3
24. KH, ପୃ. 14-16
25. A, ପୃ. 200
26. YI, 18.7.1929, ପୃ. 236
27. YI, 8.8.1929, ପୃ. 261
28. YI, 15.8.1929, ପୃ. 265
29. H, 20.2.1949, ପୃ. 430-31
30. YI, 6.9.1928, ପୃ. 300-1
31. H, 15.9.1940, ପୃ. 285
32. YI, 25.6.1925, ପୃ. 220
33. YI, 3.6.1926, ପୃ. 203
34. YI, 24.6.1926, ପୃ. 226
35. YI, 19.5.1927, ପୃ. 160
36. H, 18.8.1946, ପୃ. 264
37. H, 11.1.1948, ପୃ. 507
38. H, 31.3.1946, ପୃ. 61
39. HS, ପୃ. 59
40. YI, 11.6.1925, ପୃ. 205
41. YI, 29.9.1927, ପୃ. 329
42. YI, 8.8.1929, ପୃ. 261
43. H, 10.2.1946, ପୃ. 8
44. H, 2.6.1946, ପୃ. 158
45. YI, 6.6.1929, ପୃ. 192
46. SW, ପୃ. 393-94
47. YI, 8.6.1921, ପୃ. 181
48. YI, 6.7.1921, ପୃ. 240
49. YI, 3.3.1927, ପୃ. 68
50. YI, 15.9.1927, ପୃ. 306
51. YI, 11.4.1929, ପୃ. 115
52. H, 9.3.1934, ପୃ. 30
53. H, 15.9.1946, ପୃ. 313
54. YI, 25.9.1924, ପୃ. 313
55. YI, 13.4.1921, ପୃ. 116
56. H, 30.3.1947, ପୃ. 86
57. H, 2.6.1946, ପୃ. 166
58. H, 10.12.1938, ପୃ. 377
59. A, ପୃ. 64-65
60. YI, 3.12.1925, ପୃ. 422
61. YI, 17.6.1926, ପୃ. 215
62. A, ପୃ. 65
63. ଓଟ୍ରେିଭ, ପୃ. 220-21
64. YI, 20.9.1928, ପୃ. 319
65. H, 19.12.1936, ପୃ. 362
66. YI, 5.3.1931, ପୃ. 1
67. ICS, ପୃ. 274
68. CP, ପୃ. 18-19
69. H, 28.7.1946, ପୃ. 233
70. YI, 5.6.1924, ପୃ. 187
71. H, 28.7.1946, ପୃ. 233
72. YI, 22.11.1928, ପୃ. 391
73. N, 7.9.1919,
74. ICS, ପୃ. 245
75. YI, 17.9.1919, ପୃ. 149-50

76. A, ପୃ. 193
77. ତେନ୍ଦୁଲକର, ପୃ. 211
78. H, 29.9.1946, ପୃ. 334
79. YI, 12.5.1920, ପୃ. 4
80. YI, 28.5.1931, ପୃ. 121
81. YI, 25.3.1926, ପୃ. 114
82. H, 28.4.1946, ପୃ. 101
83. H, 26.5.1946, ପୃ. 154
84. H, 9.2.1947, ପୃ. 19
85. H, 27.4.1947, ପୃ. 128
86. H, 10.10.1947, ପୃ. 378
87. H, 2.11.1947, ପୃ. 391
88. H, 30.11.1947, ପୃ. 447
89. YI, 27.8.1931, ପୃ. 240
90. YI, 6.10.1920, ପୃ. 2-3
91. A, ପୃ. 97
92. ତେନ୍ଦୁଲକର, ପୃ. 269
93. YI, 22.12.1927, ପୃ. 421
94. ତେନ୍ଦୁଲକର, ପୃ. 427-28
95. YI, 14.7.1920, ପୃ. 4
96. YI, 25.8.1921, ପୃ. 266
97. YI, 8.12.1921, ପୃ. 402
98. YI, 23.2.22, ପୃ. 112
99. H, 2.2.1947, ପୃ. 3
100. YI, 17.7.1924, ପୃ. 236-37
101. YI, 26.12.1924, ପୃ. 3
102. H, 3.7.1937, ପୃ. 165
103. SSA, ପୃ. 222
104. H, 26.12.1936, ପୃ. 368
105. ER, ପୃ. 36
106. EF, ପୃ. 43
107. YI, 29.1.1925, ପୃ. 40
108. H, 28.7.1946, ପୃ. 233
109. H, 3.8.1947, ପୃ. 260
110. YI, 20.10.1927, ପୃ. 353
111. YI, 6.7.1921, ପୃ. 209
112. H, 24.2.1946, ପୃ. 23
113. A, ପୃ. 144
114. YI, 15.10.1925, ପୃ. 351
115. YI, 17.4.1924, ପୃ. 130
116. A, ପୃ. 161
117. H, 7.11.1936, ପୃ. 308
118. H, 24.9.1938, ପୃ. 266
119. YI, 27.4.1921, ପୃ. 132
120. H, 4.9.1937, ପୃ. 233-34
121. H, 18.1.1946, ପୃ. 515
122. H, 18.8.1940, ପୃ. 254
123. YI, 23.12.1926, ପୃ. 446
124. YI, 5.6.1924, ପୃ. 186
125. YI, 22.2.1920, ପୃ. 3
126. H, 10.3.1946, ପୃ. 37
127. H, 20.4.1947, ପୃ. 120
128. A, ପୃ. 371
129. H, 1.2.1942, ପୃ. 27
130. H, 7.4.1947, ପୃ. 69
131. H, 17.11.1946, ପୃ. 404
132. A, ପୃ. 90
133. H, 2.6.1936, ପୃ. 166
134. YI, 16.2.1922, ପୃ. 102
135. A, ପୃ. 20-21
136. YI, 6.10.1927, ପୃ. 340
137. YI, 2.2.1928, ପୃ. 37
138. H, 14.10.1933, ପୃ. 5
139. H, 18.4.1936, ପୃ. 77
140. H, 21.4.1946, ପୃ. 94
141. H, 23.6.1946, ପୃ. 200
142. H, 20.10.1946, ପୃ. 367
143. YI, 6.12.1928, ପୃ. 405
144. KH, ପୃ. 39-42
145. YI, 12.1.1921, ପୃ. 11
146. YI, 4.2.1926, ପୃ. 46
147. YI, 6.9.1928, ପୃ. 301-02
148. YI, 14.11.1929, ପୃ. 369
149. YI, 6.8.1931, ପୃ. 203
150. YI, 12.9.1929, ପୃ. 302
151. YI, 8.10.1931, ପୃ. 297

152. YI, 11.8.1927, ପୃ. 251
153. WGC, ପୃ. 107
154. H, 14.3.1936, ପୃ. 36
155. YI, 25.8.1927, ପୃ. 278
156. H, 1.9.1940, ପୃ. 268
157. H, 7.4.1946, ପୃ. 72
158. YI, 9.7.1925, ପୃ. 239
159. YI, 8.12.1927, ପୃ. 416

ଜୀବନପଞ୍ଜି

1869	ଅକ୍ଟୋବର 2	କାଠିଆବାଡ଼ର ପୋରବନ୍ଦରଠାରେ ଏକ ବଣିଆ(ବୈଶ୍ୟ) ପରିବାରରେ ମୋହନଦାସ କରମଚାନ୍ଦ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ଜନ୍ମ, କରମଚାନ୍ଦ ଓରଫ କାବା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ତିନି ପୁଅଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସେ କନିଷ୍ଠତମ । କାବା ଗାନ୍ଧୀ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ପୋରବନ୍ଦର, ରାଜକୋଟ ଓ ଭାଙ୍କାନେର କରଦରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକରେ ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଚତୁର୍ଥ ପତ୍ନୀ ପୁତ୍ଲୀବାଈଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ମୋହନ ଦାସ ଜନ୍ମଲାଭ କରିଥିଲେ ।
1876		ବାପାମାଆଙ୍କ ସହିତ ରାଜକୋଟ ଗଲେ । ବାରବର୍ଷ ବୟସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପଢ଼ିଲେ । ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଗୋକୁଳଦାସ ମାକନ୍‌ଜୀଙ୍କ କନ୍ୟା କସ୍ତୁରବାଈଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କର ବିବାହନିର୍ବନ୍ଧ ହେଲା ।
1881		ରାଜକୋଟରେ ହାଇସ୍କୁଲକୁ ଗଲେ ।
1883		କସ୍ତୁରବାଈଙ୍କ ସହିତ ବିବାହ
1884-85		ଗୋପନରେ ମାଂସ ଖାଇଲେ; ମାତ୍ର, ପିତାମାତାଙ୍କୁ ଠକିବେନାହିଁ ବୋଲି ପ୍ରାୟ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ପରେ ସେହି ଅଭ୍ୟାସଟିକୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିଲେ । ପିତା ୬୩ ବର୍ଷ ବୟସରେ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କଲେ ।
1887		ମାଟ୍ରିକ୍ ପରୀକ୍ଷାରେ ପାସ୍ କଲେ; ଭାବନଗର (କାଠିଆବାଡ଼) ଠାରେ ସମଲଦାସ କଲେଜରେ ଯୋଗ ଦେଲେ, ମାତ୍ର ପ୍ରଥମ ଅଧାବର୍ଷ ପରେ ପାଠ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ।
1888	ସେପ୍ଟେମ୍ବର 4	ଇଂଲଣ୍ଡ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜଳଯାତ୍ରା ।
1888	ଅକ୍ଟୋବର 28	ଲଣ୍ଡନରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ନିରାମିଷ ଆହାରରେ ରହିଲେ । ଅଳ୍ପ କିଛିଦିନ ପାଇଁ ନୃତ୍ୟ ଓ ସଙ୍ଗୀତ କରିବାକୁ ଯାଇଥିଲେ ; ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକ ହେବାପାଇଁ ସେହି ଯୋଗ୍ୟତା ଅର୍ଜନ କରିବା ଉଚିତ ବୋଲି ବିଚାର କରି ସେପରି କରିଥିଲେ ।

1889		ସରଳ ଜୀବନ ବିଷୟରେ ପୁସ୍ତକମାନ ଅଧ୍ୟୟନ କରିଥିଲେ ଓ ନିଜର ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ଅଧା କମ୍ କରିଦେବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କଲେ; ଧର୍ମୀୟ ସାହିତ୍ୟ ପଢ଼ିଲେ, ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ 'ଗୀତା' ପଢ଼ିଲେ ଏବଂ ଗଭୀର ଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲେ ।
1890		ନିରାମିଷ ଆହାର ଆନ୍ଦୋଳନ ସହିତ ସମ୍ପର୍କରେ ଆସିଲେ; କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ନିରାମିଷ କ୍ଲବ୍‌ର ପରିଚାଳନା କରିଥିଲେ ।
	ଜୁନ୍	ଲଣ୍ଡନ ମାଟ୍ରିକ୍ ପାସ୍ କଲେ ।
	ସେପ୍ଟେମ୍ବର	ନିରାମିଷ ଆହାର ସମିତିରେ ଯୋଗ ଦେଲେ ।
1891	ଜୁନ୍ 10	ବାରିଷ୍ଟର ହେଲେ ।
	ଜୁନ୍ 12	ଭାରତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜଳଯାତ୍ରା ।
	ଜୁଲାଇ	ବମ୍ବେରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।
	ନଭେମ୍ବର	ବମ୍ବେ ହାଇକୋର୍ଟରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଦରଖାସ୍ତ କଲେ ।
1892		ଓକିଲାତି କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଭ କରିବାକୁ ରାଜକୋଟ ଏବଂ ବମ୍ବେରେ କଠିନ ଉଦ୍ୟମ କରିଥିଲେ । ପରେ ଆଇନ୍‌ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଡ୍ରାଫ୍‌ଟ୍‌ସ୍‌ମ୍ୟାନ୍ ହିସାବରେ ରାଜକୋଟରେ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ରହିଲେ ।
1893	ଏପ୍ରିଲ	ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାକୁ ଯାତ୍ରା ; ଗୋଟିଏ ମୁସ୍‌ଲିମ୍ ବ୍ୟବସାୟ-ସଂସ୍ଥା ତାଙ୍କୁ ଆଇନ୍‌ସଂକ୍ରାନ୍ତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲା ।
	ମଇ-ଜୁନ୍	ନାନା ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣ-ବୈଷମ୍ୟର ଅଭିଜ୍ଞତା ଲାଭ କରିଥିଲେ; ସେହି ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ରହି ପ୍ରଜାତିଗତ ବିଦ୍ୱେଷଭାବ ସହିତ ସଂଗ୍ରାମ କରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କଲେ ।
1894	ଅଗଷ୍ଟ 22	ନାଟାଲ୍ ଭାରତୀୟ କଂଗ୍ରେସର ସ୍ଥାପନା କଲେ ।
	ସେପ୍ଟେମ୍ବର	ନାଟାଲ୍ ସୁପ୍ରିମ କୋର୍ଟରେ ଆଡ଼ଭୋକେଟ୍ ଭାବରେ ଭର୍ତ୍ତି ହେଲେ । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେ ସର୍ବପ୍ରଥମ ଭାରତୀୟ ଥିଲେ । ବାଇବେଲ ଓ କୋରାନ୍ ସମେତ ଧର୍ମୀୟ ପୁସ୍ତକମାନ ଅଧ୍ୟୟନ କଲେ, ଟଲଷ୍ଟୟଙ୍କର The Kingdom of God is Within You ମଧ୍ୟ ପାଠ କରିଥିଲେ ।
1895		ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ଭାରତୀୟମାନଙ୍କର ସମସ୍ୟା ସହିତ ଅଧିକ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ହେଲେ । The Indian Franchise : An Appeal to Every Briton in South Africa ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ।
1896	ଜୁଲାଇ	ଭାରତକୁ ଫେରିଲେ ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାର

		ଭାରତୀୟମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।
	ଅଗଷ୍ଟ 14	ରାଜକୋଟଠାରେ The Green Pamphlet ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ବମ୍ବେ, ମାଦ୍ରାଜ, ପୁନା ଓ କଲିକତା ଗସ୍ତ କରି ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାର ଭାରତୀୟମାନଙ୍କର ଦୁରବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ଭାରତୀୟମାନଙ୍କୁ ଅବଗତ କରାଇଲେ ।
	ନଭେମ୍ବର 30	ପତ୍ନୀ ଓ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କ ସହିତ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାକୁ ଜଳଯାତ୍ରା ।
1897	ଜାନୁଆରୀ 13	ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାର ଚୁକ୍ତିବଦ୍ଧ ଭାରତୀୟ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ଦୁରବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ସେ ଭାରତରେ ଭାଷଣମାନ ଦେଇଛନ୍ତି ବୋଲି ସମ୍ବାଦ ପାଇ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଉଗ୍ରବ୍ୟକ୍ତ ଜନସମୂହର ଶିକାର ହୋଇଥିଲେ, ଡରବାନ୍‌ଠାରେ ଜାହାଜରୁ ଓହ୍ଲାଇବା ମାତ୍ରକେ ।
	20	ଆକ୍ରମଣକାରୀମାନଙ୍କ ନାମରେ ମୋକଦ୍ଦମା କରିବାକୁ ମନା କରି ଦେଇଥିଲେ ।
	ଏପ୍ରିଲ 6	ଏହି ଓହ୍ଲାଇବା ସମୟର ଘଟଣା ଓ ସେଗୁଡ଼ିକର ପୃଷ୍ଠଭୂମି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉପନିବେଶଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଷ୍ଟେଟ୍ ସେକ୍ରେଟରୀ ଥିବା ଚାମ୍ବରଲେନ୍‌ଙ୍କ ପାଖରେ ସ୍ମାରକପତ୍ର ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ସ୍ଥାନୀୟ ଓ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ-ପ୍ରଶାସନର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ଦରଖାସ୍ତମାନ ଦେବାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ କଲେ, ବର୍ଣ୍ଣବିଦ୍ୱେଷୀ ଆଇନ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ବ୍ରିଟେନ୍ ଓ ଭାରତର ସାଧାରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଥିବା ବହୁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଖକୁ ପତ୍ର ଲେଖିଥିଲେ ।
1898-99		ଭାରତୀୟମାନଙ୍କର ବାଣିଜ୍ୟ ସଂକ୍ରାନ୍ତୀୟ ଅଧିକାର-ଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ର ଓ ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ରହିଥିବା ପ୍ରତିବନ୍ଧକଗୁଡ଼ିକ ବିରୋଧରେ ଭାରତୀୟ ଜାତୀୟ କଂଗ୍ରେସ, ଉପନିବେଶ ତଥା ସାମ୍ରାଜ୍ୟ-ପ୍ରଶାସନର କର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ସ୍ମାରକପତ୍ର ଦେଲେ ।
1899		ବୁଅର୍ ଯୁଦ୍ଧରେ ଭାରତୀୟ ଆମ୍ବୁଲେନ୍ସବାହିନୀ ଗଠନ କଲେ ; ତାହା କ୍ରିୟାଶୀଳ ହେଲା, ଇସ୍ତାହାରମାନଙ୍କରେ ତାହାର ଉଲ୍ଲେଖ ହୋଇଥିଲା । ଯୁଦ୍ଧପଦକ ଲାଭ କରିଥିଲେ ।
1900		ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାର ଭାରତୀୟ ସମସ୍ୟା ବିଷୟରେ

		କଂଗ୍ରେସର ଅଧିବେଶନ ପାଇଁ ଦାଦ ଭାଇ ନରୋଜୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଚିଠା ପ୍ରସ୍ତାବ ପଠାଇଲେ ।
1901	ଅକ୍ଟୋବର 18	ଭାରତକୁ ଜଳଯାତ୍ରା ।
	ଡିସେମ୍ବର 14	ପୋରବନ୍ଦର ବାଟେ ରାଜକୋଟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।
	27	କଂଗ୍ରେସ ଅଧିବେଶନରେ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକା ବିଷୟରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଗତ କରିଥିଲେ ।
1902	ଜାନୁଆରୀ, 28-	ରେଙ୍ଗୁନ ଯାତ୍ରା ।
	ଫେବୃଆରୀ 1	କଲିକତାଠାରେ ଗୋଖଲେଙ୍କ ସହିତ ଗୋଟିଏ ମାସ ରହିଲେ, ରାଜକୋଟ ଫେରି ଓକିଲାତି ଆରମ୍ଭ କଲେ ।
	ଜୁଲାଇ	ବମ୍ବେ ଗଲେ ଓ ଓକିଲାତି ଆରମ୍ଭ କଲେ ।
		ଟ୍ରାନ୍ସଭାଲରେ ଏସିଆ-ବିରୋଧୀ ଆଇନ୍ ବିରୋଧରେ ଭାରତୀୟ ଆଭିମୁଖ୍ୟଟିର ନେତୃତ୍ୱ ନେବା ସକାଶେ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାକୁ ଡାକରା ପାଇ ଗଲେ ।
	ଡିସେମ୍ବର	ଡରବାନ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲେ, ଏକ ପ୍ରତିନିଧିମଣ୍ଡଳର ନେତା ହୋଇ ଚାମ୍ବରଲେନ୍‌ଙ୍କୁ ଭେଟିଥିଲେ ।
1903		ଟ୍ରାନ୍ସଭାଲ୍‌ର ସୁପ୍ରିମ କୋର୍ଟ୍‌ର ଆଟର୍ଣ୍ଣିରୂପେ ଭର୍ତ୍ତି ହେଲେ ; ଟ୍ରାନ୍ସଭାଲ ବ୍ରିଟିଶ ଭାରତୀୟ ସଂଗଠନର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କଲେ । ପରିସ୍ଥିତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦାଦାଭାଇ ନରୋଜୀଙ୍କ ପାଖକୁ ସାପ୍ତାହିକ ବିବୃତିମାନ ପଠାଉଥିଲେ ।
	ଜୁନ୍	Indian Opinionର ପ୍ରକାଶନ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।
1904		ରସ୍କିନ୍‌ଙ୍କର Unto This Last ପୁସ୍ତକ ପଢ଼ିଥିଲେ; ଡରବାନ୍ (ନାଟାଲ୍) ନିକଟରେ ଫୋନିକ୍ସ୍ ଆବାସ ସ୍ଥାପନ କଲେ । ଜୋହାନେସ୍‌ବର୍ଗରେ ପ୍ଲେଗ୍ ଲାଗିଥିବା ସମୟରେ ଚିକିତ୍ସାଳୟର ସଂଗଠନ କରିଥିଲେ । ଖାଦ୍ୟବିଜ୍ଞାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଗୁଜରାଟୀ ଭାଷାରେ ଧାରାବାହିକ ଭାବରେ ଲେଖାମାନ ଲେଖିଥିଲେ ; ପରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ଇଂରାଜୀ ଅନୁବାଦ ହୋଇ Guide to Health ନାମରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା ।
1905		ବଙ୍ଗବିଭାଜନର ବିରୋଧ କଲେ ; ବ୍ରିଟିଶ୍ ଦ୍ରବ୍ୟର ବର୍ଜନକୁ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇଥିଲେ । ଗୋଖଲେ ଓ ଲଜପତ ରାୟ ଏକ ପ୍ରତିନିଧିମଣ୍ଡଳରେ ଲଣ୍ଡନ ଯାଇଥିବା ସମୟରେ, ବିହିତ ବିଚାର କରି ଭାରତବର୍ଷକୁ ''ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାଗ''ର ପାହ୍ୟା ଦେବାପାଇଁ ଉପନିବେଶ-ବିଭାଗର

		ରାଷ୍ଟ୍ରନୀତିଜ୍ଞମାନଙ୍କୁ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ ।
		ଟ୍ରାନ୍ସଭାଲ୍‌ର ଭାରତୀୟ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ବ୍ରିଟିଶ୍ ହାଇ-କମିଶନର୍ ଲର୍ଡ୍ ସେଲ୍‌ବୋର୍ଣ୍ଣଙ୍କୁ ଭେଟିବାକୁ ଯାଇଥିବା ପ୍ରତିନିଧିମଣ୍ଡଳର ନେତୃତ୍ୱ ନେଲେ ।
1906	ମଇ 12	''ନ୍ୟାୟବିଚାର ତଥା ମନୁଷ୍ୟଜାତିର କଲ୍ୟାଣ ନିମନ୍ତେ'' ଭାରତବର୍ଷ ପାଇଁ ''ହୋମ୍ ରୁଲ୍''କୁ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇଥିଲେ ।
	27	ପାର୍ଥିବ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ନିଜର ଆଦୌ କୌଣସି ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ ବୋଲି ଭାଇ ଲକ୍ଷ୍ମୀଦାସଙ୍କ ପାଖକୁ ଚିଠି ଲେଖିଥିଲେ ।
	ଜୁନ୍-ଜୁଲାଇ	ଜୁଲୁ ବିଦ୍ରୋହରେ ଭାରତୀୟ ଷ୍ଟ୍ରେଚରବାହକ ବାହିନୀର ଗଠନ, ଜୀବନବ୍ୟାପୀ ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ-ପାଳନର ଶପଥଗ୍ରହଣ ।
	ସେପ୍ଟେମ୍ବର 11	ଜୋହାନେସ୍‌ବର୍ଗଠାରେ ଭାରତୀୟମାନଙ୍କର ସାଧାରଣ ସଭାରେ ଭାଷଣ ପ୍ରଦାନ । ନୂତନ ଭାବରେ ଜାରି କରା ଯାଇଥିବା ଟ୍ରାନ୍ସଭାଲ ଏସୀୟ ନିୟମ ସଂଶୋଧନ ଅଧ୍ୟାଦେଶ ବିରୋଧରେ ଏହି ସଭା ପ୍ରତିରୋଧପନ୍ଥା ଅବଲମ୍ବନ କରିବାଲାଗି ଶପଥ ନେଇଥିଲା ।
	ଅକ୍ଟୋବର, ନଭେମ୍ବର 21-30	ଉପନିବେଶ ବିଭାଗର ସେକ୍ରେଟରୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଭାରତୀୟମାନଙ୍କର ସମସ୍ୟା ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାଲାଗି ବିଲାତରେ ।
	ଡିସେମ୍ବର	ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ।
1907	ଜାନୁଆରୀ-ଫେବ୍ରୁଆରୀ	''ନୀତିଧର୍ମ'' ବିଷୟରେ ଗୁଜରାଟୀ ଭାଷାରେ ଆଠଗୋଟି ଧାରାବାହିକ ଲେଖା ଲେଖିଥିଲେ, ତାହା ସାପ୍ତାହିକ Indian Opinionରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା ଓ ପରେ ଗୋଟିଏ ବହି ହୋଇ ବାହାରିଲା ।
	ମାର୍ଚ୍ଚ	ଟ୍ରାନ୍ସଭାଲ ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟରେ ଏସିଆଟିକ୍ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ ଆଇନ ପାସ୍ ହେଲା ; ଭାରତୀୟମାନେ ପ୍ରତିବାଦରେ ସଭାମାନ କଲେ ।
	ଏପ୍ରିଲ	ପ୍ରିଟୋରିଆରେ ସ୍ମଟ୍‌ସ୍‌ଙ୍କୁ ଭେଟି ସାଧାରଣ ସଭାମାନଙ୍କରେ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରସ୍ତାବଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କୁ ଅବଗତ କରାଇଥିଲେ ; Indian Opinionରେ ଏହି ''କଳା ଆଇନ୍''ପ୍ରତି ନିଜର ବିରୋଧ ଘୋଷଣା କଲେ ।
	ମଇ	''କଳା ଆଇନ୍'' ରାଜସମ୍ମତି ଲାଭ କଲା ।
	ଜୁଲାଇ	'କଳା ଆଇନ୍'କୁ ବିରୋଧ କରି ସାଧାରଣ ସଭାରେ

		ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲେ ।
	ଅଗଷ୍ଟ	ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ ଆଇନ୍‌ର ସମାଲୋଚନା କରି ଏବଂ କେତେକ ସଂଶୋଧନର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇ ସ୍ମଟ୍‌ସ୍‌ଙ୍କୁ ଚିଠି ଲେଖିଲେ ।
		ଅହିଂସ ପ୍ରତିରୋଧ, ପରମିଟ୍ ଅଫିସ୍‌ମାନଙ୍କରେ ଧାରଣା, ବିଚାରାଳୟରେ ପ୍ରତିରୋଧୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଲଢ଼ିଥିଲେ ।
	ଡିସେମ୍ବର	ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ମୋକଦ୍ଦମା ଚଳାଇବାକୁ ସ୍ମଟ୍‌ସ୍‌ଙ୍କର ନିଷ୍ପତ୍ତି ।
1908	ଜାନୁଆରୀ 8	ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ ଆଇନ୍‌କୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିନେବାକୁ ସରକାରଙ୍କୁ କହିଥିଲେ ; ନିଜେ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ଭାବରେ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ କରିବେ ବୋଲି ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଥିଲେ ।
	10	'ଅହିଂସ ପ୍ରତିରୋଧ' ପରିବର୍ତ୍ତେ 'ସତ୍ୟାଗ୍ରହ' ଶବ୍ଦଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କଲେ ।
		ଟ୍ରାନ୍ସଭାଲ୍ ଛାଡ଼ି ଚାଲି ନଯିବାରୁ ଦୁଇ ମାସ କାରାଦଣ୍ଡ ।
	21	ଯଦି ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ ଆଇନ୍‌କୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରି ନିଆଯାଏ, ତେବେ ସମସ୍ତେ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ଭାବରେ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରୀ ହେବାର ଭିତ୍ତିରେ ସମାଧାନ କରିବାଲାଗି ସମ୍ମତିପ୍ରଦାନ ।
	30	ପ୍ରିଟୋରିଆରେ ଜେନେରାଲ୍ ସ୍ମଟ୍‌ସ୍‌ଙ୍କୁ ଭେଟିବାଲାଗି ସମନ, ଏକ ମିଳାମିଶାରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ମୁକ୍ତ ହେଲେ ।
	ଫେବୃଆରୀ 10	ଭାରତୀୟମାନେ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ଭାବରେ ନିଜର ଟିପଚିହ୍ନ ଦେବେ ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟାଶା ରଖିଥିବା ଏହି ମିଳାମିଶାକୁ ଭାରତୀୟ ସ୍ୱାର୍ଥଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରବଞ୍ଚିତ କରିବାର ଏକ ଚୁକ୍ତି ବୋଲି ବିଚାର କରୁଥିବା ପଠାଣମାନଙ୍କର ଆକ୍ରମଣରେ ପ୍ରାୟ ମୃତ୍ୟୁମୁଖରେ ପଡ଼ିଥାନ୍ତେ । ଆକ୍ରମଣକାରୀମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ମୋକଦ୍ଦମା କରିବାକୁ ଅସମ୍ମତି ପ୍ରକାଶ ।
	ମାର୍ଚ୍ଚ-ଜୁନ୍	ଆଇନ୍‌ଟିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିନେବାଲାଗି ପ୍ରଦତ୍ତ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିର ପୂରଣ ଲାଗି ସ୍ମଟ୍‌ସ୍‌ଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ; ସ୍ମଟ୍‌ସ୍ ଏପରି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଥିବାର ସ୍ୱୀକାର କଲେନାହିଁ ।
	ଜୁଲାଇ	ସ୍ମଟ୍‌ସ୍‌ଙ୍କ ସହିତ ହୋଇଥିବା ପତ୍ରାଳାପ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା ।
		ଟିପଚିହ୍ନ ଦେବାକୁ ଓ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ ପ୍ରମାଣପତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ପୋଡ଼ି ଦେବାକୁ ସାଧାରଣ ସଭାରେ ଭାରତୀୟମାନେ ନିଷ୍ପତ୍ତି କଲେ ।
	ଅଗଷ୍ଟ	ହିଂସାର ବ୍ୟବହାରକୁ, ଏପରିକି 'ଭାରତବର୍ଷରେ ବ୍ରିଟିଶ୍

		ଶାସନର ଲୋପ କରିବାଲାଗି ତାହାକୁ କ୍ଷତିକାରକ' ବୋଲି ଘୋଷଣା କଲେ ।
		'କଳା ଆଇନ୍' ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିନେବାକୁ ସ୍ମଟ୍ସ୍‌ଙ୍କୁ ନିବେଦନ । ସଭାମାନଙ୍କରେ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ ପ୍ରମାଣ-ପତ୍ରମାନ ପୋଡ଼ାଯାଇ ଅହିଂସ ପ୍ରତିରୋଧ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।
	ସେପ୍ଟେମ୍ବର·	ସଂଶୋଧିତ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ ଆଇନ୍‌କୁ ରାଜସମ୍ମତି ମିଳିଲା । ସମାଧାନ ପାଇଁ ଭାରତୀୟମାନଙ୍କର ସର୍ତ୍ତକୁ ସ୍ମଟ୍ସ୍ ଅସ୍ୱୀକାର କଲେ ।
	ଅକ୍ଟୋବର 15	ଗିରଫ ଓ ଦୁଇମାସ ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡ ।
	ଡିସେମ୍ବର 12	ଫଲ୍‌କ୍‌ସ୍‌ରୁଷ୍ଟ୍ ଜେଲରୁ ଖଲାସ ହେଲେ ।
		ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକା ବିଷୟରେ ଭାରତୀୟ ଜାତୀୟ କଂଗ୍ରେସ ପ୍ରସ୍ତାବ ଗ୍ରହଣ କଲା ; ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ବ୍ରିଟିଶ୍ ପକ୍ଷରୁ ଭାରତୀୟମାନଙ୍କ ଉପରେ କରାଯାଉଥିବା କଠୋର, ଅପମାନକର ଓ ନୃଶଂସ ବ୍ୟବହାରକୁ ବ୍ରିଟିଶ୍ ସାମ୍ରାଜ୍ୟପ୍ରତି ଅନିଷ୍ଟକାରକ ବୋଲି ସେଥିରେ ସମାଲୋଚନା କରା ଯାଇଥିଲା ।
1909	ଜାନୁଆରୀ 16	ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଦେଖାଇ ନପାରିବାରୁ ଫଲ୍‌କ୍‌ସ୍‌ରୁଷ୍ଟ୍‌ଠାରେ ଗିରଫ ହେଲେ ; ନିର୍ବାସିତ ହେଲେ, ଫେରିଲେ ଏବଂ ପୁଣି ଗିରଫ ହେଲେ ; ଜାମିନ୍‌ରେ ଖଲାସ ହେଲେ ।
	20	ସଂଗ୍ରାମର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଭାରତୀୟମାନଙ୍କୁ ଆହ୍ୱାନ କରି ପ୍ରେସ୍‌କୁ ଲେଖିଲେ ।
	ଫେବୃଆରୀ 25	ଫଲ୍‌କ୍‌ସ୍‌ରୁଷ୍ଟ୍‌ଠାରେ ଗିରଫ ହେଲେ ; ତିନିମାସ କାରାଦଣ୍ଡ ।
	ମଇ 2	ପ୍ରିଟୋରିଆ କେନ୍ଦ୍ର ଜେଲ୍‌କୁ ବଦଳି ।
	24	ଖଲାସ ।
	ଜୁନ୍ 21	ଭାରତୀୟ ଦାବିର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିବାକୁ ହାଜି ହବିବ୍‌ଙ୍କ ସହିତ ଇଂଲଣ୍ଡ ଗଲେ ।
	ଜୁଲାଇ 10	ଲଣ୍ଡନରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।
		ଲର୍ଡ୍ ଆମ୍‌ଟ୍‌ହିଲ୍‌ଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟରେ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ବ୍ରିଟିଶ୍ ନେତା ଓ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ସବୁ ବିଷୟରେ ଅବଗତ କରାଇବାକୁ ଏବଂ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ-ଶାସନର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ କ୍ରିୟାଶୀଳ କରିବାଲାଗି ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ।

	ଅକ୍ଟୋବର 1	ଅହିଂସ ପ୍ରତିରୋଧର ଆନ୍ଦୋଳନ ବିଷୟରେ ଟଲ୍‌ଷ୍ଟୟ୍‌ଙ୍କୁ ପତ୍ର ଦେଲେ ।
	ନଭେମ୍ବର 9	ଟ୍ରାନ୍ସଭାଲ ଆଇନ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଗାନ୍ଧୀ-ସରକାର ମଧ୍ୟରେ ଚାଲିଥିବା କଥାବାର୍ତ୍ତା ବିଫଳ ହେଲା ବୋଲି The Timesରେ ବାହାରିଲା ।
	10	ଟଲଷ୍ଟୟଙ୍କ ପତ୍ରର ଉତ୍ତର ଦେଲେ, ଡୋକ୍‌ଙ୍କ ହାତରେ ନିଜର ଜୀବନୀ ପ୍ରେରଣ କରିଥିଲେ ।
	13	ଇଂଲଣ୍ଡରୁ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକା ବାହାରିଲେ । ''କିଲ୍‌ଡୋନାନ୍ କାଶ୍‌ଲ୍'' ଜାହାଜ ଉପରେ ''ହିନ୍ଦ୍ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ'' ପୁସ୍ତକର ରଚନା ।
	30	ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।
	ଡିସେମ୍ବର 29	ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ଭାରତୀୟଙ୍କ ସଂଗ୍ରାମକୁ ପ୍ରଶଂସା କରି ଓ ଚୁକ୍ତିପତ୍ରକୁ ନିଷିଦ୍ଧ କରାଯାଉବୋଲି ଦାବିକରି ଲାହୋର କଂଗ୍ରେସ ଅଧିବେଶନରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଗୃହୀତ ।
1910	ଏପ୍ରିଲ 4	ଟଲ୍‌ଷ୍ଟୟ୍‌ଙ୍କ ପାଖକୁ Indian Home Rule ପୁସ୍ତକ ପ୍ରେରଣ, ମନ୍ତବ୍ୟଲାଗି ତାଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ ।
	ମଇ 8	ଟଲଷ୍ଟୟ ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲେ : କେବଳ ଭାରତ ପାଇଁ ନୁହେଁ, ସମସ୍ତ ମାନବଜାତି ପାଇଁ ଅହିଂସ ପ୍ରତିରୋଧ ପ୍ରଶ୍ନଟିର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱ ରହିଛି ।
	30	ଟଲଷ୍ଟୟ ଫାର୍ମର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ।
	ଡିସେମ୍ବର 4	ଟଲ୍‌ଷ୍ଟୟ୍‌ଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁରେ ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତିରେ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ଜ୍ଞାପନ ।
1911	ଜାନୁଆରୀ	Immigrants' Restriction Billର ସଂଶୋଧନଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ସ୍ମଟ୍‌ସ୍‌ଙ୍କ ସହିତ ପତ୍ର ବ୍ୟବହାର ; ଆଇନ୍‌ମାନଙ୍କରେ ବର୍ଣ୍ଣଗତ କୌଣସି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରହିବନାହିଁ ବୋଲି ସ୍ମଟ୍‌ସ୍‌ଙ୍କର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ।
	ମାର୍ଚ୍ଚ 27	କେପ୍‌ଟାଉନଠାରେ ସ୍ମଟ୍‌ସ୍‌ଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ ।
	ଏପ୍ରିଲ 22	ଅହିଂସ ପ୍ରତିରୋଧର ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରି ନିଆଗଲେ ତାହା ବଦଳରେ ଭାରତୀୟମାନେ କରିଥିବା ଦାବିଗୁଡ଼ିକୁ ମାନି ନେବାଲାଗି ସ୍ମଟ୍‌ସ୍‌ଙ୍କର ସମ୍ମତି ।
	ମଇ 3	ସ୍ମଟ୍‌ସ୍‌ଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ : ଏସୀୟ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ ଓ Immigrants' Restriction Act ଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରି ନେବାପାଇଁ ସ୍ମଟ୍‌ସ୍‌ଙ୍କର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିକୁ ଅଧାର କରି ଏକ 'ଅସ୍ଥାୟୀ ସମାଧାନ' ।

	ଜୁନ୍ 24	ଅଭିଷେକୋତ୍ସବର ଅବସରରେ ବ୍ରିଟେନ୍‌ର ନୃପତି ଓ ସମ୍ରାଟଙ୍କୁ ନିଜର ଆନୁଗତ୍ୟ ଜ୍ଞାପନ।
	ଡିସେମ୍ବର 8	ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକା ଆସିବା ନିମନ୍ତେ ଗୋଖଲେଙ୍କୁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ।
1912	ମାର୍ଚ୍ଚ 16	ଚୁକ୍ତିପତ୍ର-ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବିଲୋପ ପାଇଁ ଗୋଖଲେଙ୍କର ଉଦ୍ୟମକୁ ପ୍ରଶଂସା।
	ସେପ୍ଟେମ୍ବର 12	ଫୋନିକ୍ସ୍ ଟ୍ରଷ୍ଟର ପ୍ରତିଷ୍ଠା।
	ଅକ୍ଟୋବର 22	ଗୋଖଲେଙ୍କ ସହିତ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକା, ଲରେଙ୍କୋ ମାର୍କୁଇସ୍, ମୋଜାମ୍ବିକ୍ ଓ ଜାଞ୍ଜିବାର ଯାତ୍ରା। ଇଉରୋପୀୟ ପୋଷାକ ଓ କ୍ଷୀର ଛାଡ଼ିଲେ ଏବଂ, ଆହାରରେ କେବଳ ଟଟକା ଏବଂ ଶୁଖିଲା ଫଳ ଗ୍ରହଣ କଲେ।
1913	ଜାନୁଆରୀ 18	ବର୍ଷ ଅଧାରେ ଭାରତକୁ ଫେରିଯିବା ବିଷୟରେ Indian Opinionରେ ସୂଚନା ଦେଲେ।
	ମାର୍ଚ୍ଚ 14	ସିଅର୍ଲେଙ୍କର ସୁପ୍ରିମ କୋର୍ଟ୍ ରାୟ ଦ୍ୱାରା ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ଭାରତୀୟ ବିବାହଗୁଡ଼ିକ ଅବୈଧ ବୋଲି ଘୋଷଣା।
	30	ସେହି ରାୟକୁ ବିରୋଧ କରି ସାଧାରଣ ସଭାରେ ଭାରତୀୟମାନଙ୍କର ପ୍ରତିବାଦ।
	ଏପ୍ରିଲ 12	1911ର ଅସ୍ଥାୟୀ ସମାଧାନ ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ Immigration Billର ବିଫଳତା ବିଷୟରେ Indian Opinionରେ ଦୃଷ୍ଟି-ଆକର୍ଷଣ। କସ୍ତୁରବା ଅହିଂସ ପ୍ରତିରୋଧ ସଂଗ୍ରାମରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କଲେ।
	ମଇ 19	ପ୍ରତିଶ୍ରୁତ ସହାୟତା ଦେବାଲାଗି ସରକାର ବିଫଳ ହେଲେ ଆନ୍ଦୋଳନ ପୁନର୍ବାର ନିଶ୍ଚୟ ଆରମ୍ଭ ହେବ ବୋଲି ଚେତାବନୀ।
	ଜୁନ୍ 7	ବର୍ଣ୍ଣବିଦ୍ୱେଷୀ ଆଇନ୍‌ଗୁଡ଼ିକୁ କଡ଼ା ଭାବରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବାରୁ ଓ ପୁନର୍ବାର ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଆରମ୍ଭ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିବାରୁ ଭାରତକୁ ଫେରିବାର ବିଚାର ଗଡ଼ାଇ ଦିଆଗଲା।
	28	କଥାବାର୍ତ୍ତାଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ବୋଲି ଘୋଷଣା।
	ସେପ୍ଟେମ୍ବର 13	କଥାବାର୍ତ୍ତା "ନିଷ୍ଫଳ ହେଲା" ବୋଲି ବିବୃତ୍ତି ଦେଲେ।
	15	ଅହିଂସ ପ୍ରତିରୋଧ ପୁଣି ଆରମ୍ଭ ହେଲା।
	16	କସ୍ତୁରବା ଗିରଫ ହେଲେ।

	ଅକ୍ଟୋବର 17	ନିଉକାଶ୍‌ଲ୍ ଯାତ୍ରା ; 3 ପାଉଣ୍ଡ ଶୁଳ୍କ-ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରତ୍ୟାହୃତ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚୁକ୍ତିବଦ୍ଧ ଭାରତୀୟମାନଙ୍କୁ କାମ ବନ୍ଦ କରିବା ନିମନ୍ତେ ନିବେଦନ। ତିନିହଜାର ଖଣିଶ୍ରମିକଙ୍କର ଧର୍ମଘଟ।
	24	ଟ୍ରାନ୍ସଭାଲ୍‌କୁ ''ସମୂହ ପ୍ରତିବାଦ ଯାତ୍ରା''ର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ।
	28	ସେହି ଯାତ୍ରା ନିଉକାଶ୍‌ଲ୍‌ରୁ ଆରମ୍ଭ ହେଲା।
	30	ଚାର୍ଲ୍‌ସ୍‌ଟାଉନ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିଲେ।
	ନଭେମ୍ବର 3	କାରାବରଣ କରିବାପାଇଁ ଟ୍ରାନ୍ସଭାଲ୍ ଭିତରକୁ ''ପ୍ରତିବାଦ ଯାତ୍ରା'' ହେବ ବୋଲି ଘୋଷଣା।
	5	ତିନି ପାଉଣ୍ଡିଆ ଶୁଳ୍କବ୍ୟବସ୍ଥାର ପ୍ରତ୍ୟାହାର ବିଷୟରେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଲୋଡ଼ି ସ୍ମଟ୍‌ସ୍‌ଙ୍କୁ ଟେଲିଫୋନ୍।
	6	''ବିଶାଳ ପ୍ରତିବାଦଯାତ୍ରା''ରେ ନେତୃତ୍ୱ ପାଲ୍‌ମ୍‌ଫୋର୍ଡ୍ ଠାରେ ଗିରଫ ହେଲେ।
	7	ଫଲ୍‌କ୍‌ସ୍‌ରୁଷ୍ଟ୍‌ଠାରେ ଜାମିନ୍‌ରେ ଖଲାସ ; ପୁନର୍ବାର ''ଯାତ୍ରା''ରେ ଯୋଗଦାନ।
	8	ଷ୍ଟାଣ୍ଡର୍‌ଟନ୍‌ଠାରେ ଗିରଫ, ମୁଚାଲିକାରେ ଖଲାସ, ''ଯାତ୍ରା'' ଅବ୍ୟାହତ।
	9	ଟିକ୍‌ୱର୍ଥ୍‌ଠାରେ ଗିରଫ, ତାଙ୍କୁ ବାଲ୍‌ଫୋର୍ ନିଆଗଲା।
	10	ଟିକସ୍ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରି ନିଆଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦିନରେ ଓଳିଏ ଆହାର ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଶପଥ ନେଲେ।
	11	ଡଣ୍ଡୀଠାରେ ନଅମାସ ସଶ୍ରମ କାରାଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ।
	13	ଫଲ୍‌କ୍‌ସ୍‌ରୁଷ୍ଟ୍ ବନ୍ଦୀଶାଳାକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ।
	14	ସେଠାରେ ଆହୁରି ତିନିମାସ ଜେଲଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ।
	ଡିସେମ୍ବର 18	ବିନାସର୍ତ୍ତରେ ଖଲାସ ; ଖଲାସ ହେବାଠାରୁ ସମାଧାନ ହେବାଯାଏ ଦିନକୁ କେବଳ ଥରେ ଆହାର କରିବାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ; ଚୁକ୍ତିବଦ୍ଧ ଶ୍ରମିକର ପୋଷାକ ପରିଧାନ।
1914	ଜାନୁଆରୀ 13, 16	ସ୍ମଟ୍‌ସ୍‌ଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ, ନିଜ ପ୍ରସ୍ତାବଗୁଡ଼ିକୁ ପେଶ୍।
	22	ତାଙ୍କ ସହିତ ରାଜିନାମା ପରେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କଲେ। ଫାର୍ମର ଅନ୍ତେବାସୀମାନଙ୍କର ନୈତିକ ସ୍ଖଳନ ନିମନ୍ତେ ଚଉଦ ଦିନ ଆତ୍ମଶୁଦ୍ଧିମୂଳକ ଉପବାସ।

	ଜୁନ୍	ଇଣ୍ଡିଆନ୍ ରିଲିଫ୍ ଆକ୍ଟ୍ ପାସ୍ ହେଲା ।
	ଜୁଲାଇ 18	ଭାରତକୁ ଯିବା ବାଟରେ ଇଂଲଣ୍ଡକୁ ଜଳଯାତ୍ରା ।
	ଅଗଷ୍ଟ 4	ଲଣ୍ଡନରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।
	ଅକ୍ଟୋବର	ଭାରତୀୟ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀବାହିନୀ ଗଠନ । ସେହି ବାହିନୀ କର୍ମରେ ନିୟୋଜିତ ହେଲା । ବାହିନୀର କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରଶାସନଗତ ହସ୍ତକ୍ଷେପର ପ୍ରତିବାଦ କରି ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ।
	ଡିସେମ୍ବର 19	ଭାରତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜଳଯାତ୍ରା ।
1915	ଜାନୁଆରୀ 9	ଭାରତରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।
		ଆମ୍ବୁଲାନ୍ସ ସେବା ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କୁ କାଇଜର୍-ଇ-ହିନ୍ଦ୍ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପଦକ ପ୍ରଦାନ ।
	ମଇ 20	ଅହମଦାବାଦରେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଆଶ୍ରମ (ସ୍ଥାନୀୟ ନଦୀର ନାମ ଅନୁସାରେ ତାହା ପରେ ସାବରମତୀ ଆଶ୍ରମ ବୋଲି ପରିଚିତ ହୋଇଥିଲା ।)ର ସ୍ଥାପନା ।
1915-16		ରେଳଗାଡ଼ିରେ ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ ଯାତ୍ରୀରୂପେ ଭାରତ ଓ ବ୍ରହ୍ମଦେଶର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନକୁ ଯାତ୍ରା ।
1917		ଚୁକ୍ତି ସ୍ୱାକ୍ଷର କରି ଭାରତୀୟ ଉତ୍ପ୍ରବାସ ବିରୋଧରେ ଆନ୍ଦୋଳନ କରି ସଫଳତା ଲାଭ ; ହାତ ତିଆରି ଲୁଗାର ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଚରଖାର ବ୍ୟବହାର କରିବାର ବିଚାର ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡକୁ ଆସିଥିଲା ।
	ଏପ୍ରିଲ	ନୀଳଚାଷୀମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ପାଇଁ ଚମ୍ପାରଣ(ବିହାର) ଯାତ୍ରା । ଗିରଫ ହୋଇ ପରେ ଖଲାସ । ରୟତମାନଙ୍କର ଅଭିଯୋଗ ବିଷୟରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ଲାଗି ବିହାର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ କମିଟିରେ ଜଣେ ସଦସ୍ୟ ।
1918	ଜାନୁଆରୀ- ମାର୍ଚ୍ଚ	ଅହମଦାବାଦର ଲୁଗାକଳ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ସମସ୍ୟାକୁ ହାତକୁ ନେଲେ ଏବଂ ବିବାଦର ପାରସ୍ପରିକ ରାଜିନାମା ନିମନ୍ତେ ଅନଶନ କରିଥିଲେ । ଶସ୍ୟହାନି ହୋଇଥିବାରୁ ଟିକସ ଛାଡ଼ ଦାବି କରି ଖେଡ଼ା ଜିଲ୍ଲା (ବମ୍ବେ)ରେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।
	ଏପ୍ରିଲ 27	ଦିଲ୍ଲୀରେ ଭାଇସରାୟଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୋଗ ଦେଇ ସେଠାରେ ହିନ୍ଦୀରେ ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲେ । ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ପାଇଁ ସୈନ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ନିମନ୍ତେ ତା'ପରେ ଖେଡ଼ା ଜିଲ୍ଲାରେ ଗସ୍ତକଲେ ।

1919	ଫେବୃଆରୀ 28	ରାଓଲଟ୍ ବିଲ୍‌ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତ୍ୟାହାର ପାଇଁ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଶପଥପତ୍ରରେ ସ୍ୱାକ୍ଷର କଲେ ।
	ଏପ୍ରିଲ 6	ସର୍ବଭାରତୀୟ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ-ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ, ସମଗ୍ର ଦେଶରେ ହରତାଳ ।
	8- 11	ପଞ୍ଜାବ ପ୍ରବେଶ ବିଷୟରେ ନିଷେଧାଜ୍ଞାକୁ ଅମାନ୍ୟ କରି ଦିଲ୍ଲୀ ଯିବା ବାଟରେ ଗିରଫ ; ତାଙ୍କୁ ବମ୍ବେ ନିଆଗଲା । ଏକାଧିକ ସହରରେ ହିଂସାଘଟଣାମାନ ଘଟିଲା ।
	13	ଅମୃତସରଠାରେ ଜାଲିଆନୱାଲା ବାଗ୍‌ର ଦୁଃଖଦାୟକ ଘଟଣା, ନିରସ୍ତ୍ର ଜନତା ଉପରେ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କର ଗୁଳିଚାଳନା ଓ 400ରୁ ଅଧିକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ପ୍ରାଣହାନି । ସାବରମତୀ ଆଶ୍ରମ ନିକଟରେ ସାଧାରଣ ସଭାରେ ଭାଷଣ ଓ ତିନି ଦିନ ଏକ ଆତ୍ମଶୁଦ୍ଧିମୂଳକ ଅନଶନ କରିବାକୁ ଘୋଷଣା ।
	14	ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କର 'ହିମାଳୟ ପରି ଭୁଲ୍ ଅନୁମାନ' ବିଷୟରେ ନାଡିଆଡ୍‌ଠାରେ ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତି । ପଞ୍ଜାବରେ ସାମରିକ ଆଇନ୍ ଘୋଷିତ ।
	18	ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରି ନିଆଗଲା ।
	ସେପ୍ଟେମ୍ବର	ଗୁଜରାଟୀ ମାସିକ 'ନବଜୀବନ'ର ସମ୍ପାଦକତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ । ଏହା ପରେ ସାପ୍ତାହିକ ହୋଇ ହିନ୍ଦୀରେ ମଧ୍ୟ ବାହାରିଥିଲା ।
	ଅକ୍ଟୋବର	ଇଂରାଜୀ ସାପ୍ତାହିକ Young Indiaର ସମ୍ପାଦକତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ ; ପଞ୍ଜାବରେ ସରକାରୀ ଅଫିସରମାନଙ୍କର ମାତ୍ରାଧିକ କାର୍ଯ୍ୟର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ନିଯୁକ୍ତ ବେସରକାରୀ କମିଟିରେ ଜଣେ ସଦସ୍ୟରୂପେ ଯୋଗଦାନ ।
	ନଭେମ୍ବର 24	ଦିଲ୍ଲୀରେ ନିଖିଳ ଭାରତ ଖିଲାଫତ୍ ସମ୍ମିଳନୀରେ ସଭାପତିତ୍ୱ ।
	ଡିସେମ୍ବର	ଅମୃତସର କଂଗ୍ରେସ ଅଧିବେଶନ ମଣ୍ଟେଗୁ-ଚେମ୍ସ୍‌ଫୋର୍ଡ୍ ଶାସନ ସଂସ୍କାରକୁ ଗ୍ରହଣ କରୁ ବୋଲି ପରାମର୍ଶ ଦାନ ।
1920	ଜାନୁଆରୀ	ତୁରସ୍କର ସୁଲତାନଙ୍କୁ (ମୁସଲମାନମାନଙ୍କର ଖଲିଫା) ଇସ୍‌ଲାମର ପବିତ୍ର ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ରହିବାର ଅଧିକାରରୁ ବଞ୍ଚିତ କରାନଯାଉ ବୋଲି ବ୍ରିଟିଶ୍ ସରକାର ଉପରେ ଚାପ ପକାଇବାକୁ ଭାଇସରୟଙ୍କୁ ଭେଟିବାକୁ ଯାଇଥିବା ପ୍ରତିନିଧି-ମଣ୍ଡଳର ନେତୃତ୍ୱ ।

	ଅଗଷ୍ଟ 1	କାଇଜର-ଇ-ହିନ୍ଦ୍ ପଦକ, ଜୁଲୁ ଯୁଦ୍ଧ-ପଦକ ଓ ବୁଅର୍ ଯୁଦ୍ଧ-ପଦକ ଫେରାଇ ଦେଇ ଭାଇସ୍‌ରୟ୍‌ଙ୍କୁ ପତ୍ର ପ୍ରେରଣ।
	ସେପ୍ଟେମ୍ବର	କଲିକତାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଭାରତୀୟ ଜାତୀୟ କଂଗ୍ରେସର ବିଶେଷ ଅଧିବେଶନ ପଞ୍ଜାବ ଓ ଖିଲାଫତ ଅନ୍ୟାୟଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିକାର ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କର ଅସହଯୋଗ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ଗ୍ରହଣ କଲା।
	ନଭେମ୍ବର	ଅହମଦାବାଦଠାରେ ଗୁଜରାଟ ବିଦ୍ୟାପୀଠର ସ୍ଥାପନା।
	ଡିସେମ୍ବର	ସକଳ ଆଇନ୍‌ସଙ୍ଗତ ତଥା ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କରି ଭାରତବର୍ଷର ଜନଗଣ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ହାସଲ କରିବା କଂଗ୍ରେସର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେବ ବୋଲି ଘୋଷଣାକରି ନାଗପୁର କଂଗ୍ରେସ ତାଙ୍କର ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଗ୍ରହଣ କଲା।
1921	ଏପ୍ରିଲ	କଂଗ୍ରେସରେ ଏକ କୋଟି ସଭ୍ୟସଂଗ୍ରହର ଅଭିଯାନ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ; ତିଳକ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ପାଣ୍ଠି ପାଇଁ ଏକ କୋଟି ଟଙ୍କା ସଂଗ୍ରହ ଏବଂ ଜାତୀୟ ରଚନାତ୍ମକ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଅଗ୍ରସର କରାଇନେବା ସକାଶେ ଦେଶର କୋଡ଼ିଏ ଲକ୍ଷ ଚରଖା ଚଳାଇବାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗ୍ରହଣ।
	ଅଗଷ୍ଟ	ବିଦେଶୀ କପଡ଼ାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ବର୍ଜନ କରିବାର ଅଭିଯାନରେ ନେତୃତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ ; ବମ୍ବେଠାରେ ବିଦେଶୀ ବସ୍ତ୍ରକୁ ଜାଳି ଦେବାର ବିଶାଳ ଅଗ୍ନ୍ୟୁତ୍ସବରେ ଅଗ୍ନିସଂଯୋଗ।
	ଡିସେମ୍ବର	ଅହମଦାବାଦର କଂଗ୍ରେସ ଅଧିବେଶନ ତାଙ୍କ ହାତରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକଚ୍ଛତ୍ର କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କଲା।
1922	ଫେବୃଆରୀ 1	ବର୍ଦ୍ଦୋଲି (ଗୁଜରାଟ) ରେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଆରମ୍ଭ କରିବାଲାଗି ତାଙ୍କର ଅଭିପ୍ରାୟ ଭାଇସ୍‌ରୟଙ୍କୁ ଜଣାଇଥିଲେ।
	5	ଚୌରିଚୌରାଠାରେ (ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶ) ଏକ ଉତ୍ତେଜିତ ଜନତା 20 ଜଣ କନେଷ୍ଟବଳ ଓ ଜଣେ ସବ୍-ଇନ୍ସପେକ୍ଟର୍‌ଙ୍କୁ ପୋଡ଼ି ମାରିଦେବାର ଦୁଃଖଦ ଘଟଣା ପରେ ପାଞ୍ଚଦିନ ଅନଶନ ଏବଂ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଆନ୍ଦୋଳନର ଯୋଜନା ପରିହାର।
	ମାର୍ଚ୍ଚ 10	ସାବରମତୀଠାରେ ରାଜଦ୍ରୋହ ଅଭିଯୋଗରେ ଗିରଫ ଏବଂ ଛଅବର୍ଷ କାରାଦଣ୍ଡର ଆଦେଶ (ମାର୍ଚ୍ଚ 18)।
1924	ଜାନୁଆରୀ-ଫେବୃଆରୀ	ପୁନା ସାସୁନ୍ ଚିକିତ୍ସାଳୟରେ ଆପେଣ୍ଡିସାଇଟିସ୍ ଅପରେଶନ୍ (12 ଜାନୁଆରୀ); ଫେବୃଆରୀ 5 ତାରିଖରେ ଖଲାସ।

	ଏପ୍ରିଲ	Young India ଓ ନବଜୀବନ ପତ୍ରିକାର ପୁନଃସମ୍ପାଦନା ।
	ସେପ୍ଟେମ୍ବର 18	ହିନ୍ଦୁ-ମୁସଲମାନ ଏକତା ନିମନ୍ତେ 21 ଦିନ ଉପବାସ ଆରମ୍ଭ ।
	ଡିସେମ୍ବର	ବେଲଗାଁଓ କଂଗ୍ରେସ ଅଧିବେଶନରେ ସଭାପତିତ୍ୱ ।
1925	ସେପ୍ଟେମ୍ବର	ନିଖିଳ ଭାରତ ଚରଖାସଂଘର ସ୍ଥାପନା ।
	ନଭେମ୍ବର	ଆଶ୍ରମ ଅନ୍ତେବାସୀଙ୍କର ଅବିହିତ କର୍ମଲାଗି ପ୍ରତିନିଧିମୂଳକ ଅନଶନ ।
		ଆତ୍ମଜୀବନୀ The Story of my Experiments with Truth ପୁସ୍ତକଟିର ଲେଖା ଆରମ୍ଭ ।
1927	ନଭେମ୍ବର	ସିଂହଳ ଯାତ୍ରା ।
1928	ଡିସେମ୍ବର	1929 ଶେଷ ସୁଦ୍ଧା ଯଦି ଉପନିବେଶ ପାହ୍ୟା ଦିଆନଯାଏ, ତେବେ ସ୍ୱାଧୀନତା ଦାବି କରିବା ବିଷୟରେ କଲିକତା କଂଗ୍ରେସରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଗତ କରିଥିଲେ ।
1929	ଡିସେମ୍ବର	ତାଙ୍କରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଲାହୋର କଂଗ୍ରେସର ଅଧିବେଶନ ଘୋଷଣା କରିଥିଲା ଯେ, କଂଗ୍ରେସର ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ଯାହାକୁ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି, ତାହାର ଅର୍ଥ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ହିଁ ହେବ ।
1930	ଫେବ୍ରୁଆରୀ	ଆଇନ-ଅମାନ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏ.ଆଇ.ସି.ସି. ଦ୍ୱାରା କଂଗ୍ରେସ ଅଧିନାୟକ ରୂପେ ନିଯୁକ୍ତ ।
	ମାର୍ଚ୍ଚ 2	କଂଗ୍ରେସର ଦାବିଗୁଡ଼ିକ ସ୍ୱୀକୃତ ନହେଲେ ଲବଣ ଆଇନ୍ ଭାଙ୍ଗିବା ବିଷୟରେ ତାଙ୍କର ଅଭିଳାଷକୁ ଭାଇସରାୟଙ୍କୁ ଚିଠି ଲେଖି ଜଣାଇଦେଲେ ।
	12	ଦାଣ୍ଡି ସମୁଦ୍ରକୂଳକୁ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ ; ସେଠାରେ ସେ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବରେ ଲୁଣ ମାରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ; (ଏପ୍ରିଲ 6)।
	ମଇ 5	ଗିରଫ ହେଲେ ଓ ବିନା ବିଚାରରେ ଜେଲ୍‌ରେ ରହିଲେ ; ସମଗ୍ର ଭାରତରେ ହରତାଳ, ଶେଷ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଏକଲକ୍ଷରୁ ଅଧିକ ବ୍ୟକ୍ତି ଜେଲ୍ ଗଲେ ।
1931	ଜାନୁଆରୀ 26	ବିନାସର୍ତ୍ତରେ ଜେଲରୁ ଖଲାସ ।
	ଫେବ୍ରୁଆରୀ-ମାର୍ଚ୍ଚ	ଭାଇସରାୟଙ୍କ ସହିତ ଧାରାବାହିକ ଭାବରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା, ତାହାର ଫଳସ୍ୱରୂପ ଇର୍‌ଉଇନ୍-ଗାନ୍ଧୀ ଚୁକ୍ତି ।
	ଅଗଷ୍ଟ 29	ଦ୍ୱିତୀୟ ଗୋଲଟେବୁଲ ବୈଠକରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ କଂଗ୍ରେସର ଏକମାତ୍ର ପ୍ରତିନିଧିରୂପେ ସମୁଦ୍ର ପଥରେ

			ବିଲାତ ଯାତ୍ରା କଲେ ।
	ସେପ୍ଟେମ୍ବର-ଡିସେମ୍ବର		ସେହି ବୈଠକର ଅଧିବେଶନମାନଙ୍କରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ।
	ଡିସେମ୍ବର	5	ଭାରତକୁ ଫେରିବାଲାଗି ଇଂଲଣ୍ଡ ଛାଡ଼ିଲେ ।
		28	ବମ୍ବେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଥିଲେ ।
1932	ଜାନୁଆରୀ	4	ଗିରଫ ହୋଇ ବିନା ବିଚାରରେ ଜେଲ୍‌ରେ ରହିଲେ ।
	ସେପ୍ଟେମ୍ବର	20	ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଆୱାର୍ଡ଼ ଅନୁସାରେ ହରିଜନମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅଲଗା ନିର୍ବାଚନମଣ୍ଡଳୀର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଲୋପ କରିବାପାଇଁ ଜେଲ୍‌ରେ ଆମରଣ ଅନଶନ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।
		26	ହରିଜନମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ସରକାର ତାଙ୍କର ଦାବିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବାରୁ ଅନଶନ ଭଙ୍ଗ କଲେ ।
1933	ଫେବ୍ରୁଆରୀ	11	ଇଂରାଜୀ ତଥା ହିନ୍ଦୀରେ ପ୍ରକାଶିତ ସାପ୍ତାହିକ ପତ୍ରିକା 'ହରିଜନ' ଆରମ୍ଭ କଲେ ।
	ମଇ	8	ଆତ୍ମଶୁଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟାହ୍ନଠାରୁ ଏକୋଇଶି-ଦିନିଆ ଏକ ଉପବାସ ଆରମ୍ଭ କଲେ ; ସେହିଦିନ ରାତି ନଅଟାରେ ବିନାସର୍ତ୍ତରେ ଖଲାସ ହେଲେ ।
		9	ଛଅ ସପ୍ତାହ ପାଇଁ ଆଇନ-ଅମାନ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନ ବନ୍ଦ ହେଲା ବୋଲି ଘୋଷଣା ଏବଂ ସରକାରଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ଅଧ୍ୟାଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିନେବାକୁ ଆହ୍ୱାନ ।
		29	ଅନଶନ-ଭଙ୍ଗ ।
	ଜୁଲାଇ	26	ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଆଶ୍ରମକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେଲେ ।
		30	ଆଇନଅମାନ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ପୁନର୍ବାର ଆରମ୍ଭ କରିବା ପାଇଁ 33 ଜଣ ଅନୁଗାମୀଙ୍କ ସହିତ ଅହମଦାବାଦରୁ ରାସ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାତ୍ରା କରିବାର ଅଭିଳାଷ ବମ୍ବେ ସରକାରଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦେଇଥିଲେ ।
		31	ଗିରଫ ହୋଇ ବିନା ବିଚାରରେ ଜେଲ୍‌କୁ ଗଲେ ।
	ଅଗଷ୍ଟ	4	ଖଲାସ ହେଲେ ଓ ଏକ କଟକଣା ଅଦେଶ ଭଙ୍ଗ କରିବାରୁ ପୁନର୍ବାର ଗିରଫ ହେଲେ ।
		16	ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା-ବିରୋଧୀ ପ୍ରଚାର ନିମନ୍ତେ ସୁବିଧା ଦିଆ ନଯିବାରୁ ଉପବାସ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।
		23	ବିନା ସର୍ତ୍ତରେ ଖଲାସ ହେଲେ ।
	ନଭେମ୍ବର	7	ହରିଜନ-ଉନ୍ନୟନର ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ ।
1934	ସେପ୍ଟେମ୍ବର	17	ଗ୍ରାମୋଦ୍ୟୋଗଗୁଡ଼ିକର ବିକାଶ, ହରିଜନ-ସେବା ଏବଂ

		ମୌଳିକ ଧନ୍ଦାଗୁଡ଼ିକ ମାଧ୍ୟମରେ ଶିକ୍ଷାର କ୍ଷେତ୍ରରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାପାଇଁ ଅକ୍ଟୋବର ପହିଲାରୁ ରାଜନୀତିରୁ ଅବସର ନେବାର ଘୋଷଣା ।
	ଅକ୍ଟୋବର 26	ନିଖିଳ ଭାରତ ଗ୍ରାମୋଦ୍ୟୋଗ ସଂଘର ଉଦ୍‌ଘାଟନ ।
1936	ଏପ୍ରିଲ 30	ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ୱାର୍ଦ୍ଧା ନିକଟରେ ଅବସ୍ଥିତ ସେବାଗ୍ରାମରେ ଯାଇ ରହିଲେ ଓ ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ନିଜର ମୁଖ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ପରିଣତ କଲେ ।
1937	ଅକ୍ଟୋବର 22	ୱାର୍ଦ୍ଧାଠାରେ ଶିକ୍ଷା-ସମ୍ମିଳନୀରେ ସଭାପତିତ୍ୱ ଓ ମୌଳିକ ନାନା ଧନ୍ଦାର ମାଧ୍ୟମରେ ତାଙ୍କ ଶିକ୍ଷାଯୋଜନାଟିର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଥିଲେ ।
1939	ମାର୍ଚ୍ଚ 3	ରାଜ୍ୟଶାସନରେ ସଂସ୍କାର ଆଣିବା ଲାଗି ରାଜା ଦେଇଥିବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିର ଯେପରି ପାଳନ କରାଯାଏ, ସେଥିଲାଗି ରାଜକୋଟରେ 'ଆମରଣ ଅନଶନ' ଏବଂ, ଭାଇସରାୟଙ୍କର ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଦ୍ୱାରା ମାର୍ଚ୍ଚ 7 ତାରିଖରେ ଅନଶନ ଭଙ୍ଗ ।
1940	ଜୁଲାଇ ଓ ସେପ୍ଟେମ୍ବର	ଯୁଦ୍ଧ ପରିସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ଭାଇସରାୟଙ୍କଠାରୁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ ପାଇ ତାଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ ।
	ଅକ୍ଟୋବର	ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆଇନ-ଅମାନ୍ୟ ପାଇଁ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ; ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ବିଷୟରେ 'ହରିଜନ'ରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବାକୁ ଯାଉଥିବା ବିବରଣୀ ଓ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକର ଯାଞ୍ଚ କରାଯିବା ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଦାବି ହେବାରୁ 'ହରିଜନ' ଓ ଅନ୍ୟ ସାପ୍ତାହିକଗୁଡ଼ିକୁ ବନ୍ଦ କରି ଦେଇଥିଲେ ।
1941	ଡିସେମ୍ବର 30	ତାଙ୍କ ଅନୁରୋଧରେ କଂଗ୍ରେସ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କମିଟି କଂଗ୍ରେସର ନେତୃତ୍ୱପଦରୁ ତାଙ୍କୁ ଅବ୍ୟାହତି ଦେଇଥିଲା ।
1942	ଜାନୁଆରୀ 18	'ହରିଜନ' ଓ ଅନ୍ୟ ସାପ୍ତାହିକଗୁଡ଼ିକ ପୁନର୍ବାର ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା ।
	ମାର୍ଚ୍ଚ 27	ନୂଆ ଦିଲ୍ଲୀରେ ସାର୍ ଷ୍ଟାଫୋର୍ଡ୍ କ୍ରିପ୍‌ସଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ, ପରେ କ୍ରିପ୍‌ସ୍‌ଙ୍କର ପ୍ରସ୍ତାବଗୁଡ଼ିକୁ 'ତାରିଖ ଚାଲି ଯାଇଥିବା ଗୋଟିଏ ଚେକ୍' ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ ।
	ମଇ	ଭାରତ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବାକୁ ବ୍ରିଟିଶ୍ ସରକାରଙ୍କୁ ନିବେଦନ ।
	ଅଗଷ୍ଟ 8	ଭାରତଛାଡ଼ ପ୍ରସ୍ତାବର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟରେ ବମ୍ବେର ଏ.ଆଇ.ସି.ସି. ଅଧିବେଶନରେ ଭାଷଣ ।
	9	ଗିରଫ ହେଲେ ଏବଂ ପୁନାଠାରେ ଆଗା ଖାଁ ପ୍ରାସାଦରେ

			ବନ୍ଦୀ ହୋଇ ରହିଲେ ।
		15	ସେହି ପ୍ରାସାଦରେ ହୃଦ୍‌ଯନ୍ତ୍ର-କ୍ରିୟା ବନ୍ଦ ହୋଇ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସେକ୍ରେଟାରୀ ମହାଦେବ ଦେଶାଇଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ।
	ଅଗଷ୍ଟ-ଡିସେମ୍ବର		ଦେଶରେ ହୋଇଥିବା ଗଣ୍ଡଗୋଳଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଭାଇସରାୟ ଓ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ସହିତ ପତ୍ରାଲାପ ।
1943	ଫେବ୍ରୁଆରୀ	10	ଏକୋଇଶି ଦିନ ପାଇଁ ଏକ ଅନଶନ ଆରମ୍ଭ । ମାର୍ଚ୍ଚ 3 ତାରିଖରେ ଅନଶନ ଭଙ୍ଗ ।
1944	ଫେବ୍ରୁଆରୀ	22	ଆଗା ଖାଁ ପ୍ରାସାଦରେ କସ୍ତୁରବା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ମହାପ୍ରୟାଣ ।
	ମଇ	6	ବିନାସର୍ତ୍ତରେ ଖଲାସ ହେଲେ ।
	ସେପ୍ଟେମ୍ବର	9-27	ପାକିସ୍ତାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏମ୍.ଏ. ଜିନ୍ନାଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ।
	ଅକ୍ଟୋବର	2	ତାଙ୍କର 75 ତମ ଜନ୍ମଦିବସ ଉପଲକ୍ଷେ କସ୍ତୁରବା ସ୍ମାରକ ପାଣ୍ଠି ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ 110 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଭେଟି ।
1945	ଏପ୍ରିଲ	17	ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତରେ ହେବାକୁ ଯାଉଥିବା ସାନ୍‌ଫ୍ରାନ୍ସିସ୍କୋ ସମ୍ମିଳନୀ ବିଷୟରେ ଏକ ବିବୃତ୍ତିରେ କହିଥିଲେ ଯେ, ସମାନତା ଏବଂ ଭାରତବର୍ଷର ସ୍ୱାଧୀନତା ବ୍ୟତୀତ ଶାନ୍ତି କଦାପି ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଜର୍ମାନୀ ଓ ଜାପାନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏକ ନ୍ୟାୟୋଚିତ ଶାନ୍ତିସ୍ଥାପନା ଲାଗି ଦାବି ।
	ଡିସେମ୍ବର	19	ଶାନ୍ତିନିକେତନଠାରେ ସି.ଏଫ୍. ଆଣ୍ଡ୍ରୁଜ ସ୍ମାରକୀ ହସ୍‌ପିଟାଲର ଶିଳାନ୍ୟାସ ।
1945-46	ଡିସେମ୍ବର-ଜାନୁଆରୀ		ବଙ୍ଗଳା ଓ ଆସାମରେ ଗସ୍ତକ୍ରମ ।
1946	ଜାନୁଆରୀ ଓ ଫେବ୍ରୁଆରୀ		ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା-ନିବାରଣ ଓ ହିନ୍ଦୁସ୍ତାନୀ ପ୍ରଚାର ନିମନ୍ତେ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତରେ ଗସ୍ତ ।
	ଫେବ୍ରୁଆରୀ	10	'ହରିଜନ' ଓ ଅନ୍ୟ ପତ୍ରିକାଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକାଶନ ପୁଣି ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।
	ଏପ୍ରିଲ		ଦିଲ୍ଲୀଠାରେ କାବିନେଟ ମିଶନ୍ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ।
	ମଇ	5-12	ସିମଳାରେ ଅବସ୍ଥାନ ; ସିମଳା ସମ୍ମିଳନୀର ବୈଠକ । କଥାବାର୍ତ୍ତାରୁ କୌଣସି ଫଳ ଫଳିଲାନାହିଁ ।
		16	କାବିନେଟ ମିଶନ ତାଙ୍କ ଯୋଜନାଟିକୁ ଘୋଷଣା କଲେ ।
		18-19	କାବିନେଟ ମିଶନ ସହିତ ଯୋଜନା ବିଷୟରେ ଚର୍ଚ୍ଚା ।

26 ଏହିଭଳି ପରିସ୍ଥିତିରେ ବ୍ରିଟିଶ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଯୋଜନା ବୋଲି ମତ ଦେଇଥିଲେ।

ଜୁନ୍ 6 ମସୋରିଠାରେ ଅବସ୍ଥାନ।

7 ଦିଲ୍ଲୀ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ।

10 ତାହା 'ମିଥ୍ୟା ଉପରେ ସତ୍ୟର ବିଜୟ' ହୋଇ ନଥିବାରୁ ମିତ୍ରପକ୍ଷର ବିଜୟରେ ଉତ୍ସାହ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କଲେ।

11 ଭାଇସରୟ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ, କେନ୍ଦ୍ରରେ ଏକ ମିଳିତ ସରକାରର ପ୍ରସ୍ତାବ ବାଢ଼ିଲେ।

16 କାବିନେଟ ମିଶନ କଥାବାର୍ତ୍ତାମାନ ମଝିରୁ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା ; ଭାଇସରୟ ଅନ୍ତର୍ବର୍ତ୍ତୀ ସରକାରର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ।

18 କଂଗ୍ରେସ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କମିଟି ଅନ୍ତର୍ବର୍ତ୍ତୀ ସରକାରର ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କଲା।

20- 21 କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କମିଟିର ବୈଠକରେ ଯୋଗ ଦେଲେ ; କ୍ରିପ୍ସ୍ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କୁ ଭେଟିଲେ।

23 କେବଳ ଶାସନବିଧାୟକ ସଭାରେ ଯୋଗ ଦେଇ ଅନ୍ତର୍ବର୍ତ୍ତୀ ସରକାରରେ ଯୋଗ ନଦେବାକୁ ଗାନ୍ଧୀଜୀ କଂଗ୍ରେସକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ।

24 କାବିନେଟ ମିଶନକୁ ଭେଟିଥିଲେ।

28 ଦିଲ୍ଲୀରୁ ପୁନା ଯାତ୍ରା କଲେ, ବାଟରେ ରେଲଗାଡ଼ିକୁ ଲାଇନଚ୍ୟୁତ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ ହୋଇଥିଲା।

ଜୁଲାଇ 7 ବମ୍ବେଠାରେ ଏ.ଆଇ.ସି.ସି. ବୈଠକରେ ଭାଷଣ ; କଂଗ୍ରେସ ମଇ 16 ର କାବିନେଟ ମିଶନ ପ୍ରସ୍ତାବ ଗ୍ରହଣ କଲା।

31 ଜିନ୍ନା 'ଡାଇରେକ୍ଟ ଆକ୍ସନ୍'ର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ କରିବେ ବୋଲି ଭୟ ଦେଖାଇଲେ।

ଅଗଷ୍ଟ 12 ଅସ୍ଥାୟୀ ସରକାର-ଗଠନ ନିମନ୍ତେ କଂଗ୍ରେସକୁ ଡାକିଛନ୍ତି ବୋଲି ଭାଇସରୟ ଘୋଷଣା କଲେ।

16- 18 'ବୃହତ୍ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ', କଲିକତାରେ।

24 ଭାଇସରୟ ୱାଭେଲ ଯୋଜନାର ରେଡ଼ିଓ-ଘୋଷଣା କଲେ।

27 'ବଙ୍ଗଳାରେ ଦୁଃଖଦ ଘଟଣା'ର ପୁନରାବୃତ୍ତି ହୋଇପାରେ

			ବୋଲି ବ୍ରିଟିଶ ସରକାରଙ୍କୁ ସତର୍କ କରି ତାରବାର୍ତ୍ତା ପଠାଇଥିଲେ । ୱାଭେଲ୍‌ଙ୍କ ପାଖକୁ ମଧ୍ୟ ଲେଖିଥିଲେ ।
	ସେପ୍ଟେମ୍ବର	4	ଅନ୍ତର୍ବର୍ତ୍ତୀ ସରକାର ଗଢ଼ାହେଲା ।
		26	ୱାଭେଲ୍‌ଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ ।
	ଅକ୍ଟୋବର	9	ଜିନ୍ନାଙ୍କର ନବସୂତ୍ରୀ ଦାବି କଂଗ୍ରେସକୁ ଜଣାଇ ଦିଆଗଲା ।
		10	ନୋଆଖାଲି ହତ୍ୟାଲୀଳା ।
		15	ଅନ୍ତର୍ବର୍ତ୍ତୀ ସରକାରରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ମୁସଲିମ୍‌ଲିଗ୍ ରାଜିହେଲା ।
		28	କଲିକତା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯାତ୍ରା ; ବିହାରରେ ଦଙ୍ଗା ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।
	ନଭେମ୍ବର	6	ନୋଆଖାଲି ପ୍ରସ୍ଥାନ, 'ଆଂଶିକ ଉପବାସ' ବିଷୟରେ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ।
		20	ନୋଆଖାଲି ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ । ସାଥୀମାନଙ୍କୁ ବାଦ୍ ଦେଇ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କଲେ ।
	ଡିସେମ୍ବର	20	ଶ୍ରୀରାମପୁର ଠାରେ ମାସାବଧି ଯାତ୍ରା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।
		25	ନୋଆଖାଲିରେ କହିଥିଲେ : ''ମୋ'ର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା ହେଉଛି ।''
		30	ଜବାହରଲାଲ ନେହେରୁ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କଲେ ଓ ଗାନ୍ଧୀଜୀ ତାଙ୍କୁ କହିଥିଲେ, ''ମୋ'ର ବୁଦ୍ଧି ମୋ'ହୃଦୟକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସମର୍ଥନ କରୁଛି ।''
1947	ଜାନୁଆରୀ	2	କହିଥିଲେ, ''ମୋ'ର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ କେବଳ ଗାଢ ଅନ୍ଧକାର ।'' ଶ୍ରୀରାମପୁରଠାରୁ ପଦଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।
		3- 29	ବିହାରରେ ଦଙ୍ଗା-ପ୍ରପୀଡ଼ିତ ଅଞ୍ଚଳଗୁଡ଼ିକରେ ଗସ୍ତ ।
		30	ପାଟନାରୁ ଦିଲ୍ଲୀ ।
			ନୂଆ ଭାଇସ୍‌ରୟ ମାଉଣ୍ଟ୍‌ବାଟେନ୍ ଦିଲ୍ଲୀରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।
	ଏପ୍ରିଲ	1-2	ଦିଲ୍ଲୀରେ ଏସିଆ ରିଲେସନ୍‌ସ୍ ସମ୍ମିଳନୀକୁ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ।
		15	ଜିନ୍ନାଙ୍କ ସହିତ ମିଳିତ ଭାବରେ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଶାନ୍ତିରକ୍ଷା ପାଇଁ ନିବେଦନ ।
		29	ବିହାରରେ ।
	ମଇ	1	କଂଗ୍ରେସ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କମିଟି ନୀତିଗତ ଭାବରେ ଦେଶ-ବିଭାଜନକୁ ଗ୍ରହଣ କଲା ।
		5	ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅନୁସାରେ ଭାରତର ବିଭାଜନ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ଗାନ୍ଧୀଜୀ ଏକ ସାକ୍ଷାତ୍‌କାରରେ ଅସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ ।

24 ଦିଲ୍ଲୀରୁ ବିହାର ଯାତ୍ରା ।

31 ଦେଶ-ବିଭାଜନ ପୂର୍ବରୁ ଅବଶ୍ୟ ଶାନ୍ତି ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ବୋଲି ଘୋଷଣା କଲେ ; ଭାରତର ଭାଗ ଭାଗ ହେବାରେ ସେ କୌଣସି ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ ।

ଜୁନ 2 ଭାଇସରୟଙ୍କର ବିଭାଜନ-ଯୋଜନା ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା ; କଂଗ୍ରେସ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କମିଟି ତାହାକୁ ଗ୍ରହଣ କଲା ବୋଲି ଘୋଷଣା କଲା ।

3 ମାଉଣ୍ଟବାଟେନ ଯୋଜନା ବିଷୟରେ ଭାରତୀୟ ନେତାମାନେ ରେଡ଼ିଓ ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲେ ।

6 ପାକିସ୍ତାନକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବା ପରେ ଏଥର ଜିନ୍ନା ପାରସ୍ପରିକ ଆଲୋଚନା ଦ୍ୱାରା କଂଗ୍ରେସ ସହିତ ସବୁ ପ୍ରଧାନ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିନିଅନ୍ତୁ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇବା ପାଇଁ ଗାନ୍ଧୀଜୀ ମାଉଣ୍ଟବାଟେନ୍‌ଙ୍କୁ ଚିଠି ଲେଖିଲେ ।

ଜୁଲାଇ 12 କଂଗ୍ରେସ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କମିଟିରେ ଭାଷଣ ।
'ଭାରତୀୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ବିଲ୍' ପାସ୍ ହୋଇଗଲା ।

27 ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟର ରାଜାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ସାର୍ବଭୌମ କ୍ଷମତାକୁ ଏକ ବିଶେଷ ଅଧିକାର ବୋଲି ବିଚାର କରିବାକୁ ନିବେଦନ ।

ଅଗଷ୍ଟ 14 ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦିବସଟିକୁ ବ୍ରିଟିଶ୍ ଶୃଙ୍ଖଳରୁ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରିଥିବାର ଏକ ଆନନ୍ଦ ଦିନ ବୋଲି ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଇଲେ ; ମାତ୍ର ଦେଶବିଭାଜନକୁ ନିନ୍ଦା କଲେ । ପାକିସ୍ତାନ ଜନ୍ମ ନେଲା ।

15 କଲିକତାରେ ହିନ୍ଦୁ-ମୁସଲମାନ ଭ୍ରାତୃମିଳନ ।

16 'କଲିକତାର ଅଦ୍ଭୁତ ଘଟନ'କୁ ଅଭିନନ୍ଦନ ।

ସେପ୍ଟେମ୍ବର 1 କଲିକତାର ଶାନ୍ତିକୁ ନଅଦିନର ଏକ ଚମତ୍କାର ବୋଲି ବିଚାର କଲେ । ଅନଶନ ଲାଗି ନିଷ୍ପତ୍ତି ।

2 କଲିକତା ନିବାସସ୍ଥାନରେ ଲୋକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେଲେ ; ନୋଆଖାଲି ଯିବାର ବିଚାର ତ୍ୟାଗ କଲେ । ଶାନ୍ତିର ଉଦ୍ୟମଗୁଡ଼ିକୁ ସଘନ କରାଗଲା ।

4 ଅନଶନ ଭଙ୍ଗ କଲେ ।

7 କଲିକତାରୁ ଦିଲ୍ଲୀ ; ପ୍ରତିଦିନ ଦଙ୍ଗାଗ୍ରସ୍ତ ଅଞ୍ଚଳ ଗୁଡ଼ିକୁ ପରିଦର୍ଶନ କରୁଥିଲେ ।

		24	ପାକିସ୍ତାନୀ ଆକ୍ରମଣକାରୀମାନେ କାଶ୍ମୀର ଆକ୍ରମଣ କଲେ ।
		25	କାଶ୍ମୀର ଭାରତବର୍ଷରେ ମିଶିଲା ବୋଲି ଘୋଷଣା କଲା ।
		26	ଚର୍ଚ୍ଚିଲଙ୍କର 'ଭାରତରେ ବିଧ୍ୱଂସଲୀଳା' ଶୀର୍ଷକ ବିବୃତ୍ତିଟିର ସମାଲୋଚନା କରିଥିଲେ ।
	ନଭେମ୍ବର	1	ଭାରତୀୟସେନା ଜୁନାଗଡ଼ରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ ।
		8	ଜୁନାଗଡ଼ ଭାରତ ସହିତ ମିଶ୍ରଣ ଘୋଷଣା କଲା । ଏ.ଆଇ.ସି.ସି.ରେ ଭାଷଣ ।
		11	ଜୁନାଗଡ଼ର ଭାରତରେ ମିଶ୍ରଣର ସମର୍ଥନ କଲେ ।
	ଡିସେମ୍ବର	25	ଭାରତ ଓ ପାକିସ୍ତାନ ମଧ୍ୟରେ ପାରସ୍ପରିକ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଦ୍ୱାରା ସବୁ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହେଉ ବୋଲି ମତପ୍ରକାଶ ।
		30	ଭାରତବର୍ଷ କାଶ୍ମୀର ବିବାଦକୁ ମିଳିତ ଜାତିସଂଘକୁ ନେଇଥିଲା ।
1948	ଜାନୁଆରୀ	12	ଦିଲ୍ଲୀରେ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଶାନ୍ତି ନିମନ୍ତେ ଅନଶନ କରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ; ମାଉଣ୍ଟବାଟେନ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ସେହି ନିଷ୍ପତ୍ତିରୁ ଟଳାଇ ପାରିଲେନାହିଁ ।
		15	'ସଂକଟ ମଣ୍ଡଳ'ରେ ପ୍ରବେଶ । ପାକିସ୍ତାନର 55 କୋଟି ଟଙ୍କା ପ୍ରାପ୍ୟ ଦେଇଦେବାକୁ ଭାରତୀୟ ମନ୍ତ୍ରୀମଣ୍ଡଳର ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ସ୍ୱାଗତ । ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଶାନ୍ତିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଅନଶନ ଅବ୍ୟାହତ ରହିଥାଏ ।
		17	ଅନଶନ ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ହେବ ବୋଲି ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କର ଚେତାବନୀ । କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଶାନ୍ତି ସମିତିର ସ୍ଥାପନା, 'ଶାନ୍ତିଶପଥ' ବିଷୟରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ।
		18	ଶାନ୍ତି ସମିତି ସେହି ଶପଥରେ ସ୍ୱାକ୍ଷର କଲେ ଓ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ପାଖରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କଲେ । ଅନଶନ ଭଙ୍ଗ ।
		20	ପ୍ରାର୍ଥନାସଭାରେ ବୋମା-ବିସ୍ଫୋରଣ ।
		27	ମେହେରୌଲୀ ମୁସ୍‌ଲିମ୍ ମେଳା ପରିଦର୍ଶନ ।
		29	କ୍ରୋଧାନ୍ୱିତ ଶରଣାର୍ଥୀମାନେ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କୁ ହିମାଳୟକୁ ଚାଲି ଯିବାପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ ।
		30	କଂଗ୍ରେସକୁ ଲୋକସେବକ ସଂଘରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିବା ପାଇଁ ସଂବିଧାନର ଚିଠା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ, ସାନ୍ଧ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ଯିବା ବାଟରେ ଆତତାୟୀ ଦ୍ୱାରା ନିହତ ହେଲେ ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥାବଳୀ

ଅଗିଆରି : ପାର୍ସୀମାନଙ୍କର ଅଗ୍ନି-ଉପାସନା ସ୍ଥାନ ।

ଅମାନିତ୍ୱ : ବିନମ୍ରତା ।

ଅତିଶୂଦ୍ର : ଶୂଦ୍ରଠାରୁ ଯିଏ ଅଧିକ ନିମ୍ନରେ, ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ।

ଭଙ୍ଗୀ : ମେହେନ୍ତର ।

ଦାଣ୍ଡିଯାତ୍ରା : 1930 ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ 12ରୁ ଏପ୍ରିଲ 5 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗାନ୍ଧୀଜୀ ସାବରମତୀ ଆଶ୍ରମରୁ 100 ମାଇଲ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ସମୁଦ୍ରତଟସ୍ଥ ଦାଣ୍ଡି ଗ୍ରାମକୁ ଏହି ଯାତ୍ରାରେ ଯାଇଥିଲେ । ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳରୁ ପ୍ରାକୃତିକ ଲୁଣ ସଂଗ୍ରହ କରି ଲବଣ ଆଇନ୍ ଭଙ୍ଗ କରିବା ସେହି ଯାତ୍ରାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା । ଦାଣ୍ଡିଠାରେ ସେ ଗିରଫ ହୋଇଯିବା ପରେ ଦେଶବ୍ୟାପୀ ଲବଣ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

ଧେଢ଼ : ଗୁଜରାଟର ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀ, ଯାହାଙ୍କୁ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ବୋଲି ବିଚାର କରାଯାଏ ।

ଜ୍ଞାନଦେବ : ତ୍ରୟୋଦଶ ଶତାବ୍ଦୀ ମହାରାଷ୍ଟ୍ରର ସନ୍ଥ ଓ କବି, ଗୀତାର ମରାଠୀ ଭାଷ୍ୟ 'ଜ୍ଞାନେଶ୍ୱରୀ'ର ରଚୟିତା ।

ଢୁବ୍‌ଲା : ଗୁଜରାଟର ଗୋଟିଏ ଅନୁନ୍ନତ ଶୂଦ୍ରଜାତି ।

ଡାୟର : 1919 ମସିହା ଏପ୍ରିଲ13 ତାରିଖ ଦିନ ଜାଲିଆନ୍‌ୱାଲାବାଗ୍‌ଠାରେ ଏକ ନିରସ୍ତ୍ର ସମାବେଶ ଉପରେ ଯିଏ ଗୁଳି ଚଳାଇଥିଲେ । ତାହାଫଳରେ ସେ 400 ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିଥିଲେ ।

ହାକିମ୍ : ଦେଶଜ ଚିକିତ୍ସାର ବୈଦ୍ୟ ।

କବୀର : ଉତ୍ତର ଭାରତର ସନ୍ଥ ଓ କବି, ପଞ୍ଚଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର । ତାଙ୍କ ଭଜନମାନଙ୍କରେ ସେ ଏକ ଭଗବାନଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲେ, ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ଓ ଇସ୍‌ଲାମ୍ ମଧ୍ୟରେ ମିତ୍ରଭାବ ରଖିବାକୁ ପ୍ରଚାର କରିଥିଲେ ।

ମୀରାବାଈ : 16 ଶ ଶତାବ୍ଦୀ ରାଜପୁତନାର ରାଣୀ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ପରମ ଉପାସିକା । ତାଙ୍କରି ଗୁଣଗାନ କରି ସେ ଅନେକ ଭଜନ ରଚନା କରିଥିଲେ ଓ ଗାଉଥିଲେ । ସେଗୁଡ଼ିକ କାଳକ୍ରମେ ସମଗ୍ର ଭାରତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲୋକପ୍ରିୟ ହୋଇ ରହିଛି ।

ନୟୀ ତାଲିମ : ଆକ୍ଷରିକ ଅର୍ଥ 'ନୂତନ ଶିକ୍ଷା' ; ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷାର ଏକ ଅନ୍ୟ ନାମ ।

ପିଞ୍ଜରାପୋଲ୍ : ବୁଢ଼ା ଓ ଅସମର୍ଥ ଗୋରୁମାନଙ୍କର ଯତ୍ନ ନେବାଲାଗି ରହିଥିବା ସଂସ୍ଥା ।

ପ୍ରୀତମ୍ : ପ୍ରୀତମ୍‌ଦାସ : 16ଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଗୁଜରାଟୀ କବି, ଯିଏ ଅନେକ ଭକ୍ତିଗୀତ ରଚନା କରିଥିଲେ।

ରାଜଚନ୍ଦ୍ର : ରାୟଚନ୍ଦଭାଇ : ଜୈନ ସନ୍ଥ ଓ ଦାର୍ଶନିକ, ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କର ସମକାଳୀନ, ତାଙ୍କୁ ଗାନ୍ଧୀଜୀ ନିଜର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଗୁରୁ ବୋଲି ମାନୁଥିଲେ। 1900 ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଥିଲା।

ରାମାନୁଜ : 12ଶ ଶତାବ୍ଦୀର ବୈଷ୍ଣବ ସନ୍ଥ, ବିଶିଷ୍ଟାଦ୍ୱୈତର ପ୍ରଣେତା।

ସଦାବ୍ରତ : ଦାନ।

ଶଙ୍କର : 8ମ ଶତାବ୍ଦୀର ଦାର୍ଶନିକ। ଅଦ୍ୱୈତ ବେଦାନ୍ତ ଦର୍ଶନର ପ୍ରଣେତା।

ତୁକାରାମ : 17ଶ ଶତାବ୍ଦୀ ମହାରାଷ୍ଟ୍ରର ସନ୍ଥ ଓ କବି। ଅଗଣିତ ଭଜନର ରଚୟିତା।

ତୁଳସୀଦାସ : 16ଶ ଶତାବ୍ଦୀ ଉତ୍ତର ଭାରତର ହିନ୍ଦୀ କବି, ରାମଚରିତମାନସର ରଚୟିତା।

ଜେଣ୍ଡ ଆଭେସ୍ତା : ପାର୍ସୀ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ।

ଜୋରୋଆଷ୍ଟର : ପାର୍ସୀଧର୍ମର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତାରୂପେ ପ୍ରଖ୍ୟାତ। ତାଙ୍କୁ ଜାରାଥୁଷ୍ଟ୍ର ଅଥବା ଜେର୍‌ଦୁସ୍ତ ନାମରେ ମଧ୍ୟ ଅଭିହିତ କରାଯାଏ। ପାରସ୍ୟଦେଶରୁ ଭାରତକୁ ଆସିଥିବା ପାର୍ସୀମାନେ ତାଙ୍କ ପ୍ରଚାରିତ ଧର୍ମର ଅନୁଗାମୀ।

ଶବ୍ଦ-ସୂଚୀ

ଅଣୁବୋମା, 511
ଅର୍ଥ, 555
ଅର୍ଥନୈତିକ ପୁନର୍ଗଠନ, 423
ଅଦୃଷ୍ଟ, 529
ଅଧିକାର ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, 261
ଅନାଶକ୍ତି, 530
ଅନୁକରଣ, 12
ଅନ୍ତରର ବାଣୀ, 22, 34
ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ, 567
ଅନ୍ନଶ୍ରମର ସନ୍ଦେଶ, 227, 229
ଅପରାଧ ଓ ଦଣ୍ଡ, 181
ଅପରିଗ୍ରହ, 213 , 354
ଅବତାର, 13
ଅମରତ୍ୱ, 548
ଅଲୌକିକ ଘଟଣା, 86
ଅସଙ୍ଗତିଗୁଡ଼ିକ, 42
ଅସହଯୋଗ, 203
ଅସହଯୋଗ, ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, 207
ଅସହଯୋଗର ନୀତିଶାସ୍ତ୍ର, 206
ଅସହଯୋଗରେ ଘୃଣାର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ, 208
ଅସହିଷ୍ଣୁତା, 393
ଅସ୍ତେୟ, 353
ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା, 121-22
ଅସ୍ୱାଦ, 353
ଅହଂ, 4
ଅହିଂସ ଧର୍ମଘଟ, 246
ଅହିଂସ ପ୍ରତିରୋଧ, 168
ଅହିଂସ ରାଷ୍ଟ୍ର, 151-52
ଅହିଂସ ସମାଜ, 148
ଅହିଂସା, 32, 127-32, 134,137-39,140, 351, 507, 512, 519
ଅହିଂସା, ଏକ ବିଜ୍ଞାନ, 140
ଅହିଂସା ଓ ଗଣତନ୍ତ୍ର, 149
ଅହିଂସା ଓ ଭୀରୁତା, 135
ଅହିଂସା ଓ ସରକାର, 148
ଅହିଂସାତ୍ମକ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ, 153
ଅହିଂସା ପାଇଁ ତାଲିମ, 142
ଅହିଂସାର ଅର୍ଥନୀତି, 303, 424
ଅହିଂସାର ପ୍ରକାର, 167
ଅହିଂସାର ପ୍ରଯୁଜ୍ୟତା, 311
ଅହିଂସାର ପ୍ରୟୋଗ, 145-48
ଅହିଂସାର ବିଧି, 199
ଅହିସାର ମାର୍ଗ, 166
ଅହିଂସା, ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଆଦର୍ଶ, 490
ଆଇନ୍-ଅମାନ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନ, 188
ଆଇନ୍ ଓ ସତ୍ୟ, 553
ଆକ୍ରମଣର ପ୍ରତିରୋଧ, 164-70
ଆଣବିକ ଯୁଦ୍ଧ, 511

ଆତ୍ମବିଶୋଧନ, 260
ଆତ୍ମଶକ୍ତି, 482
ଆତ୍ମଶୁଦ୍ଧି, 561
ଆତ୍ମସଂଯମ, 333
ଆଦର୍ଶ ଅର୍ଥନୀତି, 304
ଆଧୁନିକ ସଭ୍ୟତା, 268
ଆମ ଚାଷୀମାନେ, 415
ଆମରଣ ଅନଶନ, 210
ଆଶାବାଦ, 17 -18, 22
ଆଶ୍ରମର ବ୍ରତ, 349
ଆହାର, 531
ଇଂରାଜୀ ଭାଷା, 440
ଈଶ୍ୱର, 56 , 62, 80-84
ଈଶ୍ୱରନିର୍ଭର, 19-20
ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ବିବିଧ ନାମ, 89
ଇସଲାମ, 113-14
ଉଦ୍ୟୋଗୀକରଣ, 269, 279-81
ଉପବାସ, 38-, 209
ଉପାୟ ଓ ଲକ୍ଷ୍ୟ, 555
ଏକଛତ୍ର ଶାସନ, 398
ଏସିଆର ସନ୍ଦେଶ, 515
ଓକିଲମାନେ, 552, 553
ଔଷଧ, 555
କମୁନିଜମ୍‌ର ଅର୍ଥ, 294
କମୁନିଷ୍ଟ ଆଦର୍ଶ, 293
କାଶ୍ମୀର, 378
କୁମ୍ଭାରଟନା, 564
କୃଷକ, 250, 253
କୃଷକ ଓ ଜମିଦାର, 252
କୋରାନ୍ ଓ ଅହିଂସା, 132-33
କ୍ରୋଧ, 17
କଂଗ୍ରେସ ଓ ଅହିଂସା, 402
ଖାଦ୍ୟ, 534
ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମ, 110
ଗଣତନ୍ତ୍ର, 389
ଗଣତନ୍ତ୍ର ଓ ଅହିଂସା, 400
ଗଣତନ୍ତ୍ର, ପୂର୍ବର ଓ ପଶ୍ଚିମର, 401
ଗାଆଁକୁ ଫେରିଚାଲ, 414
ଗାନ୍ଧୀ-ସମ୍ପ୍ରଦାୟ, (ଗାନ୍ଧୀବାଦ), 28
ଗ୍ରାମ-ଅର୍ଥନୀତି, 306
ଗ୍ରାମ-ଆନ୍ଦୋଳନ, 418
ଗ୍ରାମ-ଉଦ୍ୟୋଗ, 282
ଗ୍ରାମ ଓ ସହର, 415
ଗ୍ରାମସେବା, ସର୍ବତୋମୁଖୀ, 419
ଗୀତାମାତା, 106-107
ଗୋଆ, 379
ଗୋଖଲେ, ମୋର ରାଜନୀତିକ ଗୁରୁ, 544
ଗୋଟିଏ ପୃଥିବୀ, 496
ଗୋପନୀୟତା, 560
ଗୋପାଳନ, ସମବାୟ ପଦ୍ଧତିରେ, 447
ଗୋରକ୍ଷଣ, 443
ଗୋସେବା, 446
ଗୋହତ୍ୟା, 445
ଘୋଡ଼ାଦୌଡ଼, 559
ଚରଖା, 259, 461
ଚରିତ୍ର, 323
ଚିକିତ୍ସକମାନେ, 537
ଜନମତ, 395
ଜନସଂଖ୍ୟାର ବୃଦ୍ଧି, 328
ଜନ୍ମ -ନିୟନ୍ତ୍ରଣ, 325
ଜମିଦାର, 301
ଜାତି, 124

ଜାତି ଓ ବର୍ଣ୍ଣ, 125
ଜାତୀୟକରଣ, 289
ଜୀବଚ୍ଛେଦନ, 486
ଜୀବନବୀମା, 548
ଟଲଷ୍ଟୟ, 6
ଟ୍ରଷ୍ଟୀ-ବ୍ୟବସ୍ଥା, 152, 296, 302
ତିନୋଟି ବଡ଼ ପ୍ରଭାବ, ମୋ ଉପରେ, 543
ଦରିଦ୍ର ନାରାୟଣ, 224
ଦାନ ନୁହେଁ, କାର୍ଯ୍ୟ, 223
ଦୋଷସ୍ୱୀକାର, 563
ଦ୍ୱିଜାତିର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, 382
ଧନୀ ଓ ଦରିଦ୍ର, 220
ଧନୀମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, 221
ଧର୍ମ, 72
ଧର୍ମ ଓ ରାଜନୀତି, 114-21
ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ, 77
ଧର୍ମଘଟ, 242
ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷତା, 460
ଧର୍ମପ୍ରଚାର, 458
ଧର୍ମମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ, 457
ଧର୍ମର ବିବିଧତା, 75-77
ଧର୍ମଶିକ୍ଷା, 78
ଧୂମପାନ, 564
ନୟୀ ତାଲିମ, 436
ନାରୀ ଓ ଅହିଂସା, 339
ନାରୀର ସମ୍ମାନ, 347
ନାରୀର ସ୍ଥାନ, ସମାଜରେ, 334
ନିର୍ଭୟତା (ଭୟ), 67, 355
ନିରସ୍ତ୍ରୀକରଣ, 516
ନିରାମିଷ ଆହାର, 533, 535
ନିୟତି, 5
ନୂତନ ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥା, 310
ନେତୃତ୍ୱ, 24, 554
ନୈତିକତା, 74, 556
ପତାକା, 541
ପଞ୍ଚାୟତ, 406
ପଞ୍ଚାୟତରାଜ, 426
ପର୍ଦ୍ଦାପ୍ରଥା, 343
ପାପ ଓ ପାପୀ, 562
ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସଂସ୍କୃତି, 493-95
ପିତାମାତା, 556
ପିଲାମାନଙ୍କଠାରୁ ଶିଖିବା, 324
ପୁନର୍ଜନ୍ମ, 560
ପୁରୋହିତ-ବର୍ଗ, 556
ପୋଲିସ୍-ବାହିନୀ, 180
ପୋଷାକ, 538
ପ୍ରକୃତ ଭାରତବର୍ଷ, 414
ପ୍ରଜାତିବାଦ, 503
ପ୍ରାକୃତିକ ଚିକିତ୍ସା, 450
ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ, 88
ପ୍ରାର୍ଥନା, 95-96, 99, 100, 102
ପ୍ରେତାତ୍ମବାଦ, 566
ପ୍ରେମ, 475
ଫରାସୀଶାସିତ ଭାରତ, 381
ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମ-ଧର୍ମ, 123
ବାଲ୍ୟଶିକ୍ଷା, 5
ବାସନା, 529
ବିକେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ, 155, 275
ବିଧବା-ପୁନର୍ବିବାହ, 344
ବିଧାନସଭା, 411
ବିନୟ, 136
ବିଜ୍ଞାପନ, 550

ବିବାହ, 320-23
ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଶିକ୍ଷା, 437
ବିଶ୍ୱଶାନ୍ତି, 482
ବିଶ୍ୱାସ, 4, 23, 71, 481
ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ମାର୍ଗ, 108-10
ବେଶ୍ୟାବୃତ୍ତି, 348
ବୈଷମ୍ୟର ଦୂରୀକରଣ, 308
ବୌଦ୍ଧିକ ଶ୍ରମ, 234
ବ୍ୟକ୍ତି, 502, 548
ବ୍ୟକ୍ତି-ସ୍ୱାଧୀନତା, 360
ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ, 313
ବ୍ରିଟିଶ୍ ବିରୋଧୀ ନୁହେଁ, 372
ଭବିଷ୍ୟତର ପୃଥିବୀ, 526
ଭାରତ ଓ ପାକିସ୍ତାନ, 382
ଭାରତ ଓ ପୃଥିବୀ, 387
ଭାରତର ଏକତା, 443
ଭାରତର ବାଟ, 267
ଭାରତବର୍ଷ ଓ ଅହିଂସାମାର୍ଗ, 172-76, 177, 178-80
ଭାରତବର୍ଷ ଓ ହିଂସାର ମାର୍ଗ, 182-85
ଭାରତବର୍ଷର ଜୀବନଲକ୍ଷ୍ୟ, 385
ଭାରତରେ ବିଦେଶୀ ଉପନିବେଶ, 379
ଭାରତୀୟ ଜାତୀୟ କଂଗ୍ରେସ, 402
ଭାରତୀୟ ଜାତୀୟତା, 497
ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତି, 492
ଭାରତୀୟ ସ୍ୱାଧୀନତାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ, 365
ଭାଷା ଅନୁସାରେ ପ୍ରଦେଶ, 441
ଭିକ୍ଷୁକ ବୃତ୍ତି, 222
ଭୀରୁତା ଆଦୌ ନୁହେଁ, 162
ଭିରୁତା ବନାମ ହିଂସା, 161
ଭ୍ରାତୃତ୍ୱ, 475, 499
ମନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଅଚରଣ ବିଧି, 410
ମଦ୍ଧ, 84
ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତି, 311
ମାତୃଭାଷାର ମାଧ୍ୟମ, 356
ମହାମ୍ୱାପଦ, 10-11
ମାନବଜାତି, 7
ମାନବଭ୍ରାତୃତ୍ୱ, 31
ମାନବସେବା, 259
ମାଂସାହାର, 532
ମିଉନିସିପାଲିଟି, 454
ମୁକ୍ତିର ମାର୍ଗ, 6
ମୂର୍ତ୍ତିପୂଜା, 118
ମୂର୍ତ୍ତିସ୍ଥାପନା, 12
ମୃତ୍ୟୁ, 527
ମୋ'ର ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ, 318
ମୋ'ର ସମାଜକଳ୍ପନା, 307
ମୋ' ସ୍ୱପ୍ନର ଭାରତ, 412
ମୋ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ଅନ୍ୟଜାତର ନୁହେଁ, 104
ମୌନ, 101
ଯଜ୍ଞ, 263-66
ଯନ୍ତ୍ର, 277
ଯୁଦ୍ଧ ଓ ଶାନ୍ତି, 505
ଯୁଦ୍ଧର ପ୍ରତିରୋଧ, 509
ଯୁବସମାଜ, 568
ଯୌତୁକପ୍ରଥା, 343
ଯୌନଶିକ୍ଷା, 345
ରସ୍କିନ୍, 5
ରାଜନୀତି, 13, 357
ରାଜ୍ୟମଣ୍ଡଳ, 375
ରାମନାମ, 90-95
ରାମରାଜ୍ୟ, 376

ଲୋକସେବକ ସଂଘ, 405
ଶରୀର ଓ ଆତ୍ମା, 546
ଶିକ୍ଷା, 433, 469
ଶିକ୍ଷାଦାନର ମାଧ୍ୟମ, 438
ଶୃଙ୍ଖଳା, 536
ଶେଖ୍ ଅବଦୁଲ୍ଲା, 171
ଶୋଚନାର ନିରାକରଣ, 363
ଶ୍ରମ, 227
ଶ୍ରମ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ, 434
ଶ୍ରମବିଭାଜନ, 231, 537
ଶ୍ରମିକ ଓ ମାଲିକ, 235
ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ସଙ୍ଗଠନ, 239
ଶ୍ରମିକର ଶକ୍ତି, 237, 255
ସଗୋତ୍ରତା, 9
ସତ୍ୟ, 2, 19, 47-51, 350
ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସା, 2, 26
ସତ୍ୟ ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, 62-63, 64
ସତ୍ୟ ହିଁ ଈଶ୍ୱର, 53
ସତ୍ୟାଗ୍ରହ, 30, 186
ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଅସ୍ତ୍ର, 209
ସତ୍ୟାଗ୍ରହର କୌଶଳ, 191
ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ପ୍ରକୃତି, 189
ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ପ୍ରୟୋଗ, 198
ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଶକ୍ତି, 196-98
ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀର ଯୋଗ୍ୟତା, 194-96
ସର୍ବସାଧାରଣ ପାଣ୍ଠି, 557
ସର୍ବୋଦୟ, 257
ସମଗ୍ର ଗ୍ରାମସେବା, 471
ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତିତା, 559
ସମାଚାରପତ୍ରର ଶକ୍ତି, 550
ସମାଜବାଦ, 283-89
ସମାଜବାଦୀ ଛାଞ୍ଚର ସମାଜ, 290-92
ସମାନ ନାଗରିକତା, 460
ସମାନ ବିତରଣ, 525
ସମ୍ବାଦପତ୍ର ଓ ସତ୍ୟ, 550
ସରଳ ଜୀବନ, 562
ସହିଷ୍ଣୁତା, 459
ସଂଯମ, 332
ସାଧୁତା, 547
ସାମରିକ ସେବା, 508
ସାମାଜିକ ବିପ୍ଳବ, 228
ସାମାଜିକ ସଂସ୍କାର, 565
ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଦଙ୍ଗା, 456
ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ମିତ୍ରଭାବନା, 455
ସାମ୍ବାଦିକତା, 45, 549
ସାହସୀର ଅହିଂସା, 143, 176
ସୁଖ, 545
ସୁଭାଷ ବୋଷ, 171
ସୁରାପାନ, 539
ସେବା, 14
ସ୍ଥିତପ୍ରଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତି, 317
ସ୍ୱଦେଶୀ, 354, 468
ସ୍ୱରାଜ୍ୟ, 366
ସ୍ୱାଧୀନତା, 359, 361
ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, 545
ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ଓ ଅହିଂସା, 132
ହିଂସା, 156
ହିଂସାଦ୍ୱାରା ଆତ୍ମରକ୍ଷା, 163
କ୍ଷମତା, 396

Printed at Gopsons Papers Pvt. Ltd. NOIDA.